

*„A gyermek pedig növekedett és erősödött,
megtelt bölcsességgel,
és az Isten kegyelme volt rajta.”
(Lukács 2:40)*

ÚJFEHÉRTÓI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA

Pedagógiai Programja

I. rész

Nevelési Program

Érvényes: 2020. szeptember 01-től

Intézmény OM azonosítója: 201658	
Fenntartó:	Intézményvezető:
..... aláírás	 aláírás
Legitimációs eljárás	
A nevelőtestület elfogadta: 2020. augusztus 26. Iskola egészségügyi szolgálat véleményezte: 2013. március 07. Alkalmazást támogató szakvélemény a református hit- és erkölcsstan helyi tantervéhez kiadva: 2013. március 21. Újfehértói Református Egyházközség Presbitériuma véleményezte: 2020. augusztus 27-én Fenntartó jóváhagyás dátuma: 2020. augusztus 27. az Újfehértói Református Egyházközség 25-2020 (VIII.27.) számú határozata alapján.	
A dokumentum jellege: nyilvános	
Érvénybe lépése: 2020. 09.01.	
Ph.	

Tartalomjegyzék

I. Köszöntő	6
II. Bevezetés	6
III. Helyzetelemzés.....	9
III.1. Az iskola története.....	9
III.2. Az intézmény Alapító okirat szerinti működése	11
III.3. Az iskola arculata, képzési profilja.....	19
III.3.1. A képzési profil általában	19
III.3.2. Az alapképzést kiegészítő, nem kötelező tanórán kívüli foglalkozások:.....	23
III.3.3. Az iskolai élet munkarendje	23
III.3.4. Az iskolaotthonos oktatás, egész napos iskola.....	24
IV. Sajátos nevelési igényű tanulók az iskolában	37
I.1. A nevelő- oktató munka általános pedagógiai alapelvei, értékei	40
I.2. A nevelő-oktató munka pedagógiai céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	42
I.2.1 A nevelő- oktató munkával kapcsolatos célok	42
I.2.2. A nevelő-oktató munkával kapcsolatos feladatok	46
I.2.3. A nevelő-oktató munkával kapcsolatos eljárások	47
I.2.4. A nevelő- oktató munkával kapcsolatos eszközök	48
II. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	49
III. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	50
IV. Közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok ..	51
V. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje ..	56
V.1. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekkel, tanulóval összefüggő pedagógiai tevékenység	56
V.2. Kiemelten tehetséges gyermekkel, tanulóval kapcsolatos pedagógiai tevékenység, tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység	59
V.3. Sajátos nevelési igényű gyermekkel, tanulóval kapcsolatos pedagógiai tevékenység	60
VI. Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos iskolai feladatok.....	61
VII. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	64
VII.1. Az osztályfőnöki munka tartalma.....	64
VII.2. Az osztályfőnök feladata	65
VII.3. Az osztályfőnökök legfontosabb feladata a gyermekvédelmi munka területén	66
VIII. A pedagógusok helyi intézményi feladatai.....	67
IX. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje, a Diákönkormányzat ..	68
X. Feltétel és eszközrendszer	70

X.1. Személyi feltételek	70
X.2. Tárgyi feltételek.....	70
X.3. Az iskola vezetési modellje.....	72
XI. Iskolahasználók a közéletben.....	72
XI.1. A szülők, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partneri kapcsolattartásának formái	72
XI.3. Kapcsolat az Újfehértói Református Egyházközség Presbitériumával	74
XI.4. Kapcsolat más intézményekkel	74
XI.5. Kapcsolat Újfehértó egészségügyi szolgáltatóival.....	75
XII. A tanulmányok alatti vizsgák, és az alkalmassági vizsga szabályai.....	75
XIII. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai.....	78
XIV. A felvételi eljárás különös szabályai.....	79
XIV.1. Az iskolába jelentkező tanulók felvételének feltételei	79
XIV.2. A beiratkozáshoz szükséges okmányok	82
XIV.3. A magasabb évfolyamba lépés feltételei, átjárhatóság	82
XV. Az iskola nevelési programjának sikerkritériuma	83
I. Bevezetés	86
II. Helyzetkép	87
II.1. Óvodánk személyi feltétele	87
II.2. Óvodánk tárgyi feltételei.....	88
III. Óvodai nevelésünk alapelvei.....	88
III.1. Küldetésünk.....	88
III.2. Gyermekképünk	88
III.3. Óvodaképünk	89
III.4. Pedagógusképünk	89
IV. Óvodánk nevelési céljai	90
VI. Általános feladataink.....	91
VI.1. Az egészséges életmód alakítása	91
VI.2. Egészségvédelem: a gyermek testi épségének védelme	93
VI.3. A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása	93
VI.4. Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása.....	94
VI.5. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	95
VI.6. Hitéleti nevelés.....	96
VII. Az általános feladatok megvalósulása érdekében elvárások a református óvoda dolgozóival, szülőkkel szemben.....	100
VII.1. A református óvoda dolgozóival szembeni elvárások.....	100
VII.2. Együttnevelés a szülőkkel	100
VIII. A gyermekek tevékenység formái	101
VIII.1. Játék	101

VIII.2. Munka jellegű tevékenységek	104
VIII.3. Tanulás	105
VIII.4. A külső világ tevékeny megismerése (természeti, társadalmi, tárgyi)	107
VIII.5. Mese, vers, mondóka – anyanyelvi nevelés	110
VIII.6. Rajzolás, mintázás, kézimunka	112
VIII.7. Ének - zene, énekes játék	114
VIII.8. Mozgásfejlesztés	117
VIII.9. Matematikai hiányosságok intenzív fejlesztése nagycsoportban	119
VIII.10. Néphagyományápolás	120
IX. Az óvodai élet megszervezése	121
IX.1. Szervezeti keret – napirend, hetirend	121
IX.2. Az óvoda ünnepei	122
IX.3. Az óvoda szakmai dokumentumai	124
IX.4. Az óvoda speciális szolgáltatásai	125
X. Gyermekvédelem az óvodában	125
XI. Integrált nevelés	126
XI.1. Nemzetiségi óvodai nevelés	127
XII. Fejlesztőprogram az óvodában	127
XIII. Az óvoda kapcsolatai	128
XIII.1. Az óvoda és a családok kapcsolatai	128
XIV. Óvodánk programjának megvalósításához szükséges eszközrendszer	129
XV.Érvényességi záradék	131
XVI.Felhasznált irodalom	132

I. Köszöntő

Áldás, békesség!

Szeretettel köszöntök minden kedves érdeklődőt Pedagógiai Programunk olvasásakor. Az Újfehértói Református Egyházközség gyülekezetének nagy álma vált valóra, amikor 64 év szünet után újra indulhatott Újfehértón a református iskola. Célunk egy olyan református keresztyén értékrenden nyugvó iskola létrejötte, ahol a gyermek jól érzi magát, a szülő tudja, hogy megfelelő szintű nevelést és oktatást kap gyermeke, ahol érték a tudás, a munka, az erkölcsös magatartás.

Hivatástudatunk középpontjában a gyermekszeretet, az elkötelezettség, a magas színvonalú szakmai munka, a rend és a fegyelem áll.

Pedagógus társaimmal feladatunknak tekintjük a magas színvonalú nevelő-oktató munkát. Nagy hangsúlyt kívánunk fektetni a keresztyén nevelésre, hogy tanulóink iskolánkból kikerülve bibliaolvasó, imádkozó, Jézus Krisztus követő, becsületes emberekké váljanak.

Munkánk elképzelhetetlen anélkül a feltétel nélküli szeretet nélkül, amit Pál apostol fogalmaz meg a Korintusbeliekhez írt első levelében:

„Ha embereknek, vagy angyaloknak nyelvén szólók is,
szeretet pedig nincs énbenem, olyanná lettem,
mint a zengő érc, vagy pengő cimbalom.
És ha jövődőt tudok is mondani,
És minden titkot és minden tudományt ismerek is;
És ha egész hitem van is, úgyannyira, hogy hegyeket mozdíthatok ki helyükről,
Szeretet pedig nincsen énbenem, semmi vagyok.
A szeretet hosszútűró, kegyes; a szeretet nem irigykedik,
A szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik fel.
Nem cselekszik éktelenül, nem keresi a maga hasznát,
Nem gerjed haragra, nem rója fel a gonoszt.
Nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal;
Mindent elfedez, mindent hiszen, mindent remél, mindent eltűr.
A szeretet soha el nem fogy.”

Isten áldását kérem mindenkire, aki bízott a Református Iskola létrejöttében segített és imájában hordozta. Pedagógiai Programunkat jó szívvel és Isten iránti hálával ajánlom mindenkinek, aki érdeklődik iskolánk működése iránt.

Isten áldása kísérje az iskolánkban folyó munkánkat!

Váradi Sándorné
megbízott igazgató

II. Bevezetés

Iskolánk mottójának Lukács evangéliuma 2. részének 52. versét választottuk. Nem véletlen ez, ugyanis nevelő- oktató munkánk során a testi és értelmi nevelés mellett ugyanolyan hangsúlyt kívánunk fektetni a lelki nevelésre is. Hiszen az ember értelemmel bíró lény test és lélek harmóniájában.

Értelmi nevelés területén nagy a pedagógusok felelőssége. Hiszen nem mindegy, hogy milyen tudást adunk át, milyen módszerekkel, mennyi empátiával és szeretettel. Fontos, hogy

művelt, a mai világban eligazodni tudó, széles látókörű, tanult és bölcs emberek hagyják el az általános iskola padjait.

A testi nevelésre is nagy hangsúlyt fektetünk a mindennapos testneveléssel és az egészséges életmódra neveléssel.

Református iskolánk beindulásával előtérbe kerülhetett a lélek nevelése is. Ehhez szükség van a család, az iskola és a gyülekezet együttműködésére. Egy gyermek fejlődéséhez mindháromra szükség van, ezért ezeknek össze kell kapcsolódnia. Az iskola a gyülekezet része, a hitbeli nevelés elsődleges színtere. Az imádságok, a szívünkbe zárt igék és énekek elválaszthatatlan részei a hitéletnek.

Nagyon fontos, hogy gyermekeink előtt tisztázottak legyenek az értékrend, a viselkedés és az értékelés kérdései. Lássa, hogy mi fontos az iskolának, azon belül a pedagógusoknak, a gyülekezetnek. Oda kell figyelni, hogy milyen viselkedési mintát adunk, mi felnőttek. Valamint, hogy mit mondunk a dolgokról, pozitívan, vagy negatívan értékeljük-e a szituációkat, dolgokat.

A gyermek egészséges fejlődéséhez olyan környezetre van szükség, ami szeretetteljes, biztató, biztonságos, pozitív viselkedési mintát ad. Ezért fontosnak tartjuk, hogy gyermekeinkben kialakuljon Jézus Krisztus követése utáni vágy, az Isteni szeretet. A templomba ne muszájból menjen, hanem érezze azt, hogy vasárnapról vasárnapra az ige által útmutatást és feltöltődést kap a mindennapi élethez. Hiszen „Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, amely Isten szájából származik.” (Máté 4:4)

A Pedagógiai Program első részében található a nevelési program, ahol megfogalmaztuk az alapelveket, célokat, feladatokat, eszközöket és eljárásokat. A második része a helyi tanterv, amelyben kialakítottuk az óratervi órákat.

A NAT-ban megfogalmazott alábbi kulcskompetenciákat építettük be programunkba:

- anyanyelvi (szövegértés – szövegalkotás)
- idegen nyelvi
- matematikai - logikai
- természettudományos
- digitális (SDT alkalmazás)
- a hatékony önálló tanulás
- szociális (állampolgári) életviteli és környezeti kompetenciák
- kezdeményezőkéesség és vállalkozói
- esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkéesség
- életpálya-építés

Minden kompetencia-terület tartalmazza a szükséges ismeretek, képességek és attitűdök tárházát a NAT szerint.

Pedagógiai Programunkat a Nemzeti Alaptantervre építettük a fenntartó, a szülők, a tanulók igényeinek, valamint a helyi lehetőségek figyelembe vételével.

Az intézmény az IKT eszközeit rendszeresen alkalmazza a nevelő-oktató munkájában, az eszközök kihasználtsága, tanórán való alkalmazásuk nyomon követhető az e-naplóban.

A pedagógiai Program törvényi háttere:

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- a 2012. évi CXXIV. Törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatói intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) kormányrendelet,

- A kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 51/2012.(XII.21.) EMMI - rendelet
- 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet a közoktatási intézmények működéséről
- 2011. évi CXCV. törvény, a *sajátos nevelési igényű tanulók* iskolai neveléséről és oktatásáról
- 2007. évi II. törvény a református hittanoktatásról
- 1995. évi, többször módosított törvény a református közoktatásról
- az intézmény alapító okirata

Pedagógiai program érvényességi ideje:

A 2020. szeptember 1-től érvényes Pedagógiai Programot, az Újfehértói Református Egyházközség Presbitériuma 36-2020 (VIII. 27.) határozatával jóváhagyta.

Ezen Pedagógiai Program bevezetésének érvényességi ideje: 2020. szeptember 1 -től 2025. június 30-ig szól.

Pedagógiai Program érvényessége, felülvizsgálata:

- **Az iskola 2020. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját a 36-2020. (VIII. 27.) számú határozat számú jóváhagyott módosított pedagógiai program alapján. Az elkészült pedagógiai programot a fenntartó jóváhagyta.**
- A Pedagógiai Programban megfogalmazott célokat, feladatokat a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- A szakmai munkaközösségek illetve a szaktanárok két évente írásban értékelik a Pedagógiai Programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
- A 2025/2026 –es tanév során a nevelőtestületnek el kell végeznie a Pedagógiai Program minden fejezetre kiterjedő felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén ezen Pedagógiai Programot módosítani kell, vagy teljesen új Pedagógiai Programot kell kidolgoznia.

Pedagógiai Program módosítása:

- Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet:
 - Az iskola fenntartója
 - Az intézmény igazgatója,
 - Az intézmény igazgatóhelyettese, tagóvoda-vezető
 - Legalább a nevelőtestület 75 %-a
 - a Szülői Szervezet
- A Pedagógiai Program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- A módosított Pedagógiai Program, ha a törvény másképpen nem rendelkezik a következő tanév szeptember elsejétől kerül bevezetésre.

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala:

Az iskola Pedagógiai Programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala írott és nyomtatott formában történik.

A Pedagógiai Program egy-egy példánya a következő személyeknél, ill. helyen tekinthető meg:

- az iskola fenntartójánál,
- az iskola irattárában,
- az iskola honlapján,

- az iskola igazgatójánál,
- a nevelőiben,
- az óvodában.

Az intézmény Pedagógiai Programja, SZMSZ-e, Házi rendje az intézmény honlapján mindenki számára hozzáférhető.

III. Helyzetelemzés

III.1. Az iskola története

Iskolánk történetét kedves kolléganőnk, Poórné Polonkai Irén gyűjtötte össze még a 1990-es évek elején. Háziról, házra járt, időseket szólított meg adatokat gyűjtött, hogy minél hűbb képet kaphassunk az iskola múltjáról. Ő már az égi katedréről figyelni munkánkat. Ezúttal is köszönetet mondunk Neki.

Újfehértó "Magyarvégnek" nevezett területe gyéren lakott volt a századforduló táján. Itt-ott nádfedeles, szalmatetős fehérfalú házak tűntek fel a szántóföldek között. A mai Galamb út sarkáig voltak csak lakóházak. A Galamb utcával szemben lévő partos részen temető volt. Aztán egyre több helyen épültek házak, és húzódtak a mai Iskola-közig 1928-ban a református egyház osztotta ki. Az Iskola-köz ekkor még zsákutca volt.

Nánássy bíró a saját szántóföldjéből adott egy részt a község házának, amire felépült a mai iskolánk első épülete. 1941-ben nyílt meg a két tantermes iskola. (A mai 1-2-es tanterem.) A két osztályterem között egy kis iroda helyezkedett el. Petróleumlámpával világították, vaskályhakkal fűtötték az olajos padlós termeket. Nagy, hosszú fapadokban ültek az összevont osztályokban tanuló gyerekek. Az 1-2., 3-4., 5-6. osztály járt együtt. A szokásos tantárgyak mellett a hittan is kötelező tárgy volt. 1944-ben a háború elérte Újfehértót is. A front idején szünetelt az oktatás, de a rend helyreállítása után a tanítás rögtön folytatódott.

1945-ben kiosztották a mai, József Attila utcát és a Debreceni út buszfordulóig terjedő részét is építési telkeknek. Így a szántóföldek helyén lakóházak épültek az iskola köré, az Iskola-köz átjárható lett. Később ezeket a házakat fokozatosan kiszorította az iskola.

Az 50-es években készült el a mai 6-7-es tanterem új épülete, amivel szemben egy rozoga ház állt, amit átalakítottak konyhává és ebédlővé. Ebben a régi, korszerűtlen épületben főztek először a gyerekeknek. Ez volt a napközi őse. Ekkor már bevezették a villanyt, de a vizet az iskola előtt lévő csapókútról hordták. 42-44 gyereknek főztek először, de fokozatosan nőtt a létszám és elérte a 100-at is. Aztán bővült az iskola a mai 3-4-5-ös tanteremmel.

Amíg az építkezés folyt egy, a Böszörményi úton lévő lakásban is volt oktatás 1964-től 1966-ig. Itt még petróleumlámpával világítottak.

Ekkor már nem voltak összevont osztályok. Egy osztállyal egy tanító volt az alsó tagozatban, a felsőben pedig szakrendszerű oktatás folyt. Délelőtt járt a felső tagozat, délután az alsó. Jellemzőek voltak a nagy létszámú csoportok. (56-65 fő).

A 60-as évek végén a napközi is új épületet kapott. Amíg az építkezés tartott, a József Attila utca 37. szám alatti lakásban főztek. Ide jártak ebédelni a tanárok és a gyerekek.

A hetvenes évek elején kezdték el a szomszédos óvodát is építeni. Ekkor szűnt meg a Pozsgai-tagban a tanyasi iskola. Az odajáró gyerekeket busszal hordták be az iskolába évekig. 1975-ben épült meg a mai 8-as számú tanterem, majd később a 9-es. A fűtés cserépkályhakkal történt. A vezetékes vizet is bevezették.

Az egyre több osztályterem lehetővé tette a szaktantermek kialakítását. A felső tagozat délelőtt, az alsó délután járt iskolába.

Majd 1990 táján elkezdtek az új rész építését, ami teljesen megváltoztatta iskolánk arculatát. Modern külsőt kapott és korszerű belső teret sok-sok tanteremmel, az iskola egész területén központi fűtéssel, ami a mai kor igényeinek megfelel.

Az 1941-ben Mályvaskerti Állami Elemi Népiskola néven, majd később 4. Sz. Általános Iskola néven működő iskolánk 1998 szeptemberében ismét Mályvaskerti Általános Iskola lett. Az iskola és lakókörzetének hagyományos neve így találkozott az itt élők öröme.

2004-ben összevonták az újfehértói általános iskolákat. Az összevonás és a csökkenő gyereklétszám miatt, azóta évfolyamonként 1-1 osztály indítására volt lehetőségünk.

2010 novemberében felajánlást kapott az Újfehértói Református Egyházközség a Mályvaskerti Általános Iskolai Tagintézmény megvételére. Ez abban az évben nem volt lehetséges.

2011 decemberében egy előzetes szándéknyilatkozat értelmében az Újfehértói Református Egyházközség részt kíván vállalni a kötelező önkormányzati nevelési feladatokból, közoktatási feladat végzésére a Mályvaskerti Általános Iskolai Tagintézményben.

Ezt az előzetes szándéknyilatkozatot Újfehértó Város Képviselőtestülete 2011. december 15-i ülésén 11 igen szavazattal, egyhangúlag elfogadta. 2012. április 25-én megszületett a közoktatási megállapodás is. Ezután megkezdődtek a Református Iskola alapítási munkálatai. Nagy örömünkre 2012. szeptember 1-én megindulhat a református keresztyén szellemiségnek otthont adó református iskola. Ez azért is jelentős, hiszen a református anyakönyvi bejegyzések között megtalálható, egy 1748-ból származó bejegyzés az „oskolamester” jövedelmére vonatkozóan. Ez azt jelenti, hogy az 1950-es iskolai államosítás előtt két évszázadik működött református iskola Újfehértón.

Több mint egy évszázaddal később, 1875-ben az Újfehértói Református Egyháztanács így fogalmazta meg pedagógiai hitvallását:

„... iskoláinkat, mint veteményes kertjeit, ... s legföltettebb kincsét saját gondja alatt megtartja s mindig növekedő gonddal és szeretettel ápolja.”
(1875)

Ez a hitvallás még napjainkban is érvényes. A XVIII. században nagyon sok küzdelemre és nagy elszántságra volt szükség ahhoz, hogy az egyszerű szülőket meggyőzzék az iskola fontosságáról, az írástudatlanság felszámolásáról.

1748-ból már adatunk van az „oskolamesterről”, majd 1794-ben és 1798-ban olvasható újra, hogy az oskolamester egy évre szóló megbízatása lejárt. Tehát már ekkor volt valahol elemi iskola, melyet a református egyház tartott fenn. Az egyháztanács az évek multával, egyre több gondot fordított hívei gyermekeinek oktatására. Komoly erőpróba, hosszú évek munkája, míg a tanulatlan embereket rábírták arra, hogy gyermekeiket küldjék iskolába. Érvetk is az igazuk mellett: az iskola nem csupán tudást nyújt, hanem „az erkölcsi indulatokat is szelídítvén” közösségbe jobban beilleszkedő embereket nevel.

Van azért eredmény, hiszen 1805-ben már alrektorra van szükség, aki a Református Kollégiumból érkezik, 1806-ban pedig már leánytanítóról is tudunk, akinek kiválasztásakor szem előtt tartották, „ki nem csak képzettsége, de jó modora és ügyes bánásmódja által is vonzza a növendékeket az iskolába.”

Az 1819-ből fennmaradt tanítói eskü fontos bizonyítéka a tanítóval szembeni elvárásoknak. Állandó a vetélkedés a többi felekezettel is, és az esperesi körlevelek újra és újra „nemes versenyre szólítanak fel.”

Állandó volt a panasz a tantermek szűkössege, felszereltsége miatt is. Az igények nőttek, így szaporodtak a szükségletek is. A tanfelügyelői látogatások viszont megkövetelték a rendet, a tanulók megfelelő szintű oktatását. De kételkedés nélkül higgyük el az egyházi előljárók kijelentését: „... az újfehértói evangélikus református egyház, mint iskolafenntartó testület az iskola előbbrevitelét illetőleg most sem pihen...” (1895).

Iskoláinkban az volt a szokás, hogy a szülők külön-külön a tanítóknak hozták be a járandóságot. A tandíjat azonban nem fizették pontosan. A tanítóknak 1896, a millenium éve

hozott megváltást. A református egyháztanács úgy döntött, hogy megszüntetik a tandíjfizetési kötelezettséget. Ez az elhatározás azonban nem valósult meg, hiszen még 1909-ben is 3 koronát kellett fizetni az iskolába járó gyermekéért.

A tanulók létszámának nyilvántartása igen hiányos. Míg 1810-ben 45 tanulóról számolnak be, addig 1941-ben már 509 tanulója volt a református iskolának. Kezdetben külön tanultak a fiúk és a lányok, a XIX. Század közepétől azonban egyre gyakoribbak a vegyes osztályok.

A II. világháború évei alatt csendesen folyt a tanítás. Európában háború dúlt, de Újfehértó presbiterei iskolát építettek. Gondoskodni szerettek volna a jövő nemzedékéről. Ekkor még nem tudják, hogy az iskolafenntartás csak 1950-ig lesz gondjuk. 1950-ben államosították a református egyház iskoláját, elvették ingatlanjait. Csak egy tantermet hagytak meg az iskolaépületek közül az egyház tulajdonában, mintegy emlékeztetőül a múltra.

Isten iránti hálával mondunk köszönetet, hogy 62 év kihagyás után újra indulhat településünkön a református oktatás.

(Megjegyzés: A református iskolával kapcsolatos lejegyzéseket Szilágyi Ildikó írta le „Egy iskola története” című művében.)

III.2. Az intézmény Alapító okirat szerinti működése

A 17/2020(02.20.) számú presbiteri határozat függeléke

A Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 21. § (3), nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet és a Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye (többször módosított 1995. évi I. törvény), a 68/2013. (XII. 29.) NGM rendelet a kormányzati funkciók, államháztartási szakterületek és szakágazatok rendjéről alapján az Újfehértói Református Egyházközség Presbitériuma az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda (módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt)

ALAPÍTÓ OKIRATÁT

az alábbiak szerint fogadja el:

Alapelvek:

Az óvoda és iskola feladatának tekinti az óvodai és általános iskolai nevelés és oktatás keretében, hogy a gyermekeket művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a haza és nemzet hűségese és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni.

Az óvoda és iskola feladata, hogy a református gyermekeket egyházunk hitvalló tagjává, a nem református gyermekeket – vallásuk szabad gyakorlása mellett – saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje.

1. Az intézmény megnevezése:

- hivatalos név: Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
- rövid név: Református Általános Iskola és Óvoda
- rövidített név: Újfehértói Ref. Á. Isk. és Óvoda

2. Az intézmény székhelye:

4244 Újfehértó, Debreceni út 204.

- 3. Az intézmény telephelye:** nem releváns
- 4. Alapító és fenntartó:** Újfehértói Református Egyházközség
- 5. Fenntartó székhelye:** 4244 Újfehértó, Petőfi Sándor utca 30.
- 6. Alapítás éve:** Az intézmény az újfehértói reformátusság által 1748-ban alapított református iskola jogutódjának és szellemi örökösének tekinti magát.
- 7. Újraalapítás éve:** 2012.
- 8. Létrehozásáról rendelkező jogszabály (határozat):**
 - 54/2012 (IV.25.) képviselőtestületi határozat a Köznevelési megállapodásról
 - 12/2012 (V.03.) presbiteri határozat az Alapító okirat elfogadásáról
- 9. Az intézmény OM azonosítója:** 201658
- 10. Az intézmény típusa:** többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény (általános iskola és óvoda)
- 11. Tagintézménye:** Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda Tagóvodája (Újfehértó, Debreceni u. 206.)
- 12. Feladatellátási hely:** óvodai nevelés: Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda Tagóvodája
 Újfehértó, Debreceni út 206.
 általános iskolai nevelés-oktatás: Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
 Újfehértó, Debreceni út 204.
- 13. Egyházi felügyeleti szerve:** Tiszántúli Református Egyházkerület
 Tanügyi Hivatala
 4026 Debrecen, Kálvin tér 17.
- 14. Az oktatás munkarendje:** nappali rendszerű
- 15. Óvodai csoportok száma:** 3 (három)
- 16. Az iskolai évfolyamok száma:** általános iskola 1-8. évfolyam
- 17. Alapfeladat:** óvodai nevelés és általános iskolai nevelés-oktatás a pedagógiai program szerint
- 18. Az intézmény alapfeladata:**
- 18.1. Óvoda (Tagintézmény) Újfehértó, Debreceni út 206. szám alatt.**
- óvodai nevelés
 - iskolai életmódra felkészítés
 - sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése, oktatása:
 - A 2011. évi CXCV köznevelési törvény 4 §-ára hivatkozva intézményünk óvodai tagintézményében fogadjuk az egyéb pszichés fejlődési zavarral (figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermeket, tanulót,

amennyiben az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság a szakértői véleményében a gyermek, tanuló integrált nevelésére tesz javaslatot.

- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 193. § (7) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően képesség kibontakoztató program folytatása
- bejáró gyerekek ellátása
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése
- szervezett intézményi étkeztetés
- kedvezményes óvodai, iskolai, kollégiumi étkeztetés (óvodai)
- egyéb feladatok
 - pedagógus szakvizsga és továbbképzés támogatása
 - pedagógus minősítési rendszerének működtetése
 - szabadidős programok szervezése, kulturális nevelés
 - szakmai és informatikai fejlesztési feladatok
 - intézményi vagyoni működtetése
 - óvodai egészségügyi ellátás
 - pedagógiai szakszolgálat szolgáltatásának igénybevétele

18.2. Általános Iskola Újfehértó, Debreceni u. 204. szám alatti székhelyen.

- Általános iskolai nevelés-oktatás – iskoláskorúak nappali rendszerű általános iskolai nevelése – oktatása 1-8. évfolyamon.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése, oktatása;
 - A 2011. évi CXC köznevelési törvény 4 §-ára hivatkozva iskolánkban fogadjuk az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermeket, tanulót, amennyiben az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság a szakértői véleményében a gyermek, tanuló integrált nevelésére tesz javaslatot.
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 193. § (7) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően képesség kibontakoztató program szervezése.
- általános iskolai tanulók 16 óráig tartó egyéb foglalkozásának megszervezése
- egész napos iskolai oktatás, nevelés
- bejáró tanulók ellátása
- beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő tanulók integrált nevelése, oktatása
- tehetséggondozás
- hátrányos helyzetű tanulók felkészülését segítő foglalkozás
- differenciált fejlesztés
- pedagógus szakvizsga és továbbképzés támogatása
- pedagógiai szakmai szolgáltatások igénybevételének támogatása
- pedagógiai szakszolgálat szolgáltatásának igénybevétele
- osztályfőnöki, munkaközösségi, DÖK feladatot ellátók támogatása

- szervezett intézményi étkeztetés
- kedvezményes óvodai, iskolai, kollégiumi étkeztetés (iskolai)
- pedagógusok minősítési rendszerének működtetése
- szabadidős programok szervezése, kulturális nevelés
- diáksporthal kapcsolatos feladatok támogatása
- szakmai és informatikai fejlesztési feladatok
- tanulók tankönyvellátása
- iskolakönyvtári tevékenység
- ingatlan bérbeadása, üzemeltetése
- könyvkiadás
- intézményi vagyon működtetése
- iskolai egészségügyi ellátás

19. Az intézmény által ellátott tevékenységek költségvetési támogatása jogcímenként:

19.1. Óvodai Intézményegység

ellátott feladat	legmagasabb gyermeklétszám (fő)
Óvodai nevelés beralapú támogatással	90
Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése, oktatása az óvodában integráltan a 18.1. pontnak megfelelően	
Kedvezményes óvodai étkeztetés	
Bejáró gyermekek ellátása	
Esélyegyenlőséget, felzárkóztatást segítő tevékenység	

19.2. Általános iskolai intézményegység

ellátott feladat	oktatás munkarendje	legmagasabb tanulólétszám (fő)
Általános iskolai nevelés-oktatás 1-8. évfolyam beralapú támogatással	nappali rendszerű	210
Egész napos iskolai oktatás, nevelés	nappali rendszerű	
Általános iskolai tanulók tizenhat óráig tartó egyéb foglalkozása,	nappali rendszerű	
Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése, oktatása az iskolában integráltan a 18.2. pontnak megfelelően	nappali rendszerű	
Kedvezményes iskolai étkeztetés	nappali rendszerű	
Bejáró tanulók ellátása	nappali rendszerű	
Esélyegyenlőséget, felzárkóztatást segítő tevékenység	nappali rendszerű	
Tanulók tankönyvellátása	nappali rendszerű	
Diáksporthal kapcsolatos feladatok ellátása	nappali rendszerű	

Az intézmény által ellátott tevékenységek finanszírozását a központi költségvetés, a nem állami szerv által fenntartott intézmény köznevelési feladatainak ellátásához költségvetési hozzájárulásából biztosítja.

20. Az intézménybe felvehető maximális gyereklétszám:	300 fő
Általános iskolai nevelés-oktatás (Újfehértó, Debreceni u. 204. székhelyen):	210 fő
Óvodai nevelés (Újfehértó, Debreceni u. 206. tagintézményben):	90 fő

21. Az oktatás munkarendje: nappali rendszerű

22.1. Az intézmény tevékenységének meghatározása a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere (TEÁOR 2008) szerint:

• Iskolai előkészítő nevelés	8510
• Alapfokú oktatás	8520
• Oktatást kiegészítő tevékenység (Az iskola tanulói számára a pedagógiai szakszolgálat szolgáltatásainak (fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus, gyógytestnevelő) biztosítása)	8560
• Kulturális képzés	8552
• M.n.s. egyéb oktatás	8559
• Egyéb vendéglátás	5629
• Sport, szabadidős képzés	8551
• M.n.s. egyéb közösségi, társadalmi tevékenység	9499
• Könyvkiadás	5811
• Könyvtári, levéltári tevékenység	9101
• Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése	6820
• Egyéb sporttevékenység	9319
• Konferencia, kereskedelmi bemutató szervezése	8230

22.2. Az intézmény tevékenységének meghatározása kormányzati funkció szerint

2014. január 1-jétől a hatályba lépő új államháztartási számviteli kormányrendelettel összhangban, szabályrendszerének megfelelően váltotta fel a „szakfeladat rendről és államháztartási szakágazati rendről szóló 56/2011. (XII. 31.) NGM rendelet”-et a „kormányzati funkciók, államháztartási szakfeladatok és szakágazatok rendjéről szóló 68/2013. (XII. 29.) NGM rendelet”.

Ennek értelmében a tevékenységének meghatározása kormányzati funkció szerint

• óvodai nevelés, ellátás	0911
• iskolai nevelés, oktatás az 1-4. évfolyamon	0912
• iskolai nevelés, oktatás az 5-8. évfolyamon	0921
• pedagógiai szakszolgáltató tevékenység (Az iskola és óvoda tanulói, gyermekei számára a pedagógiai szakszolgálat szolgáltatásainak –fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus, gyógytestnevelő- biztosítása)	0980
• oktatást kiegészítő szolgáltatások	0960

- iskolarendszeren kívüli egyéb oktatás, képzés 0950
- könyvkiadás, egyéb kiadói tevékenység 0830
- kulturális szolgáltatások 0820
- szabadidősport (rekreációs) tevékenységek és támogatása,
iskolai, diáksport tevékenység támogatása, sportlétesítmények,
edzőtáborok működtetése és fejlesztése 0810
- mindenféle egyéb szabadidős szolgáltatás 0860

23.1. Az intézmény tevékenysége a 2012. szeptember 1-jétől alkalmazandó szakfeladatrend szerint:

Szakfeladat száma, megnevezése:

8510	Iskolai előkészítő oktatás
851011	Óvodai nevelés, ellátás
851012	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása
- A 2011. évi CXC köznevelési törvény 4 §-ára hivatkozva intézményünk óvodai tagintézményében fogadjuk az egyéb pszichés fejlődési zavarral (figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermeket, tanulót, amennyiben az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság a szakértői véleményében a gyermek, tanuló integrált nevelésére tesz javaslatot.
8520	Alapfokú oktatás
85200	Alapfokú oktatás intézményeinek, programjainak komplex támogatása
85201	Általános iskolai nevelés, oktatás alsó tagozaton
852011	Általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (1-4. évfolyam)
852012	Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (1-4. évfolyam)
- A 2011. évi CXC köznevelési törvény 4 §-ára hivatkozva iskolánkban fogadjuk az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermeket, tanulót, amennyiben az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság a szakértői véleményében a gyermek, tanuló integrált nevelésére tesz javaslatot.
852021	Általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (5-8. évfolyam)
852022	Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (5-8. évfolyam)
A 2011. évi CXC köznevelési törvény 4 §-ára hivatkozva iskolánkban fogadjuk az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermeket, tanulót, amennyiben az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság a szakértői véleményében a gyermek, tanuló integrált nevelésére tesz javaslatot.
8559	M.n.s. egyéb oktatás
85591	Közoktatáshoz kapcsolódó egyéb nevelés
855911	Általános iskolai napközi otthoni nevelés
855912	Sajátos nevelési igényű tanulók napközi otthoni nevelése
855914	Általános iskolai tanulószobai nevelés
855915	Sajátos nevelési igényű tanulók általános iskolai tanulószobai nevelése
855937	M.n.s. egyéb felnőttoktatás
8560	Oktatást kiegészítő tevékenység

856099	Egyéb oktatást kiegészítő tevékenység (Az iskola tanulói számára a pedagógiai szakszolgálat szolgáltatásainak (fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus, gyógytestnevelő) biztosítása)
--------	--

23.2. Az intézmény tevékenysége a kormányzati funkcióba való átsorolás alapján

Kormányzati funkció száma, megnevezése:

0911	Óvodai nevelés, ellátás
091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai - A 2011. évi CXC köznevelési törvény 4 §-ára hivatkozva intézményünk óvodai tagintézményében fogadjuk az egyéb pszichés fejlődési zavarral (figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermeket, tanulót, amennyiben az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság a szakértői véleményében a gyermek, tanuló integrált nevelésére tesz javaslatot.
0912	Iskolai nevelés, oktatás az 1-4. évfolyamon
091211	Köznevelési intézményben tanulók nappali rendszerű nevelésének, oktatásának szakmai feladatai 1-4. évfolyamon
091220	Köznevelési intézmény 1-4. évfolyamán tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő működtetési feladatok
091212	Sajátos nevelési igényű tanulók nappali rendszerű nevelésének, oktatásának szakmai feladatai 1-4. évfolyamon - A 2011. évi CXC köznevelési törvény 4 §-ára hivatkozva iskolánkban fogadjuk az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermeket, tanulót, amennyiben az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság a szakértői véleményében a gyermek, tanuló integrált nevelésére tesz javaslatot.
0921	Iskolai nevelés, oktatás az 5-8. évfolyamon
092111	Köznevelési intézményben tanulók nappali rendszerű nevelésének, oktatásának szakmai feladatai 5-8. évfolyamon
092120	Köznevelési intézmény 5-8. évfolyamán tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő működtetési feladatok
092112	Sajátos nevelési igényű tanulók nappali rendszerű nevelésének, oktatásának szakmai feladatai 5-8. évfolyamon A 2011. évi CXC köznevelési törvény 4 §-ára hivatkozva iskolánkban fogadjuk az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermeket, tanulót, amennyiben az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság a szakértői véleményében a gyermek, tanuló integrált nevelésére tesz javaslatot.
095020	Iskolarendszeren kívüli egyéb oktatás, képzés
098022	Pedagógiai szakszolgáltató tevékenység működtetési feladatai
098021	Pedagógiai szakszolgáltató tevékenység szakmai feladatai

24.1. Kiegészítő tevékenységek:

5629	Egyéb vendéglátás
562912	Óvodai intézményi étkeztetés
562913	Iskolai intézményi étkeztetés

562917	Munkahelyi étkeztetés
5811	Könyvkiadás
581100	Könyvkiadás
581400	Folyóirat, időszaki kiadvány kiadása
6820	Saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése
682002	Nem lakóingatlan bérbeadása
9499	M.n.s. Egyéb közösségi, társadalmi tevékenységek támogatása (DÖK támogatása)
91012	Könyvtári tevékenység
910121	Könyvtári állomány gyarapítása, nyilvántartása
910122	Könyvtári állomány feltárása, megőrzése, védelme
910123	Könyvtári szolgáltatások
9319	Egyéb sporttevékenység
9312	Sportegyesületi tevékenység
931204	Iskolai diáksport-tevékenység és támogatása
8230	Konferencia, kereskedelmi bemutató szervezése

24.2. Kiegészítő tevékenységek a kormányzati funkcióba való átsorolás alapján

096015	Gyermekeztetés köznevelési intézményben (óvoda, iskola)
096025	Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
083020	Könyvkiadás
083030	Egyéb kiadói tevékenység
082042	Könyvtári állomány gyarapítása, nyilvántartása
082043	Könyvtári állomány feltárása, megőrzése, védelme
082044	Könyvtári szolgáltatások
081045	Szabadidősport (rekreációs sport) tevékenység és támogatása
086090	Mindenféle egyéb szabadidős szolgáltatás (sport tevékenységek, versenyeztetések, Diákönkormányzat támogatása)
081043	iskolai diáksport tevékenység és támogatása
081030	Sportlétesítmények, edzőtáborok működtetése és fejlesztése

25. A feladatellátást szolgáló vagyon: Az Újfehértói Református Egyházközség kizárólagos tulajdonát képezi az Újfehértó 4487 hrsz alatt nyilvántartott, a valóságban 4244 Újfehértó, Debreceni út 204. (a Földhivatalnál nyilvántartott tulajdoni lapon, Újfehértó Vörös Hadsereg utca 160. sz.) alatt található, 5020 m² általános iskola megnevezésű, és a 4486 hrsz alatt nyilvántartott, a valóságban 4244 Újfehértó, Debreceni út 206. sz. alatt található 2026 m² óvoda megnevezésű ingatlan. A fenti ingatlanokat az Újfehértói Református Egyházközség 2018. június 22-én megvásárolta Újfehértó Város Önkormányzatától. A fenntartó az ingatlanokban biztosítja az intézmények elhelyezését. A működtetéshez szükséges felszereléseket és eszközöket az intézmény mindenkorli leltára tartalmazza.

26. A vagyon feletti rendelkezés joga: A hatályos állami és egyházi jogszabályok alapján a fenntartót illeti meg.

27. A gazdálkodással összefüggő jogosítványok: Az intézmény a fenntartó által jóváhagyott önálló költségvetéssel rendelkezik. A költségvetés keretén belül az intézmény önállóan gazdálkodik. A gazdálkodással összefüggő jogosítványokat az igazgató gyakorolja. Az intézmény vállalkozói tevékenységet a fenntartó engedélyével folytathat abban az esetben, ha alaptevékenységeit nem zavarja.

28. A nevelési-oktatási intézményvezetői megbízás feltételeit a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 67 §-a, valamint a Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye (többször módosított 1995. évi I. törvény) szabályozza.

A köznevelésben történő alkalmazás feltételeit a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 66 §-a, valamint a Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye (többször módosított 1995. évi I. törvény) szabályozza.

29. Záradék:

Az alapító okiratban nem szabályozott kérdésekben a Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény és annak végrehajtására vonatkozó rendeletek, valamint a Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye (többször módosított 1995. évi I. törvény) rendelkezései az irányadók.

Az alapító okiratot az Újfehértói Református Egyházközség presbitériuma a 17/2020(02.20.) számú határozattal elfogadta.

Újfehértó, 2020. február 20.

.....
Várad László
egyházközségi gondnok

.....
Baracsi István
elnök-lelkész

III.3. Az iskola arculata, képzési profilja

III.3.1. A képzési profil általában

Iskolánk 8 évfolyamos általános iskola, tehát tanulóink életkor szerinti megoszlása is különböző. A kisiskolások életkori sajátosságuknál fogva kötődnek egy-egy nevelőhöz, számukra biztonságot jelent az állandóság. Fejlődésük, tanulmányi munkájuk töretlenebb, ha ugyanaz a pedagógus minél hosszabb ideig foglalkozik velük. Ezért az úgynevezett nagyfelmenő rendszert alkalmazzuk (1-4 évfolyamon ugyanaz a tanító). Így a pedagógus is fejlődésében látja a gyermeket, s nagyobb az esély arra, hogy a lassabban haladók is teljesíteni tudják a követelményeket az alsó tagozat végére.

A harmadik évfolyamon belépnek az idegen nyelvek, amelyeket szaktanárok tanítanak, így a tanulók fokozatosan szoknak hozzá ahhoz, hogy a felső tagozaton több pedagógus foglalkozik velük.

Az alsó tagozaton a testnevelést is az osztálytanítók tanítják, de ha a lehetőség engedi, akkor biztosítjuk, hogy szaktanár tanítsa alsó tagozaton is a testnevelést. A 2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben az első osztálytól kezdve digitális kultúrát is tanulnak a gyerekek.

A felsőbb évfolyamokon (a követelmények egymásra épülése miatt) lehetőség szerint biztosítani kell a folyamatosságot, vagyis egy-egy tantárgyat 5-8. évfolyamig ugyanaz a szaktanár oktassa, s lehetőleg az osztályfőnök személye sem változzon.

Hagyományos évfolyamokra épített tanulócsoporthoz, osztályok működnek, az osztályokba sorolásnak nincsenek a tanulói képességtől, teljesítménytől függő szempontjai.

A hagyományos osztály szerkezetet több ízben is megbontjuk:

- 16 óráig tartó foglalkozást az igényeknek megfelelően tudunk biztosítani 5-8. évfolyamon, térítési díj ellenében ebéd biztosításával, napi három óra foglalkoztatási időre.
- Csoportbontás alkalmával
- A térítés nélküli szakkörökbe a jelentkezés önkéntes, a jelentkezőknek a tanév alatt a részvétel kötelező.

Iskolánkban emelt szintű oktatás nem folyik.

Tanórai foglalkozások:

Évfolyamonként tanított tantárgyak:

1. évfolyam: **2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben**

magyar nyelv és irodalom
matematika
ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, testnevelés
hittan
digitális kultúra

2. évfolyam: magyar nyelv és irodalom

matematika
környezetismeret
ének-zene, rajz, technika, testnevelés
hittan
informatika szabadidős foglalkozás keretében

2021/2022-es tanévtől

magyar nyelv és irodalom
matematika
ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, testnevelés
hittan
digitális kultúra

3. évfolyam: magyar nyelv és irodalom

idegen nyelv (angol/ német)
matematika
környezetismeret
ének-zene, rajz, technika, testnevelés
hittan
informatika szabadidős foglalkozás keretében

2022/2023-as tanévtől

magyar nyelv és irodalom
idegen nyelv
matematika
környezetismeret
ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, testnevelés
hittan
digitális kultúra

4. évfolyam: magyar nyelv és irodalom

idegen nyelv (angol/ német)
matematika
környezetismeret
ének-zene, rajz, technika, testnevelés

hittan
informatika szabadidős foglalkozás keretében
2023/2024-es tanévtől
magyar nyelv és irodalom
idegen nyelv
matematika
környezetismeret
éneke-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés, testnevelés
hittan
digitális kultúra

5. évfolyam: magyar nyelv és irodalom
történelem
idegen nyelv
matematika
természetismeret
művészetek (éneke-zene, rajz)
technika, testnevelés
osztályfőnöki
hittan
egyházi éneke
informatika
hon-és népismeret

2020/2021-es tanévtől
magyar nyelv és irodalom
történelem
idegen nyelv
matematika
természettudomány
éneke-zene
vizuális kultúra
technika és tervezés, testnevelés
közösségi nevelés (osztályfőnöki)
hittan
egyházi éneke
digitális kultúra
hon-és népismeret

6. magyar nyelv és irodalom
történelem
idegen nyelv
matematika
természetismeret
művészetek (éneke-zene, rajz)
technika, testnevelés
osztályfőnöki
hittan
egyházi éneke
informatika
hon-és népismeret
2021/2022-es tanévtől
magyar nyelv és irodalom

történelem
idegen nyelv
matematika
természettudomány
ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés
testnevelés
közösségi nevelés (osztályfőnöki)
hittan
egyházi ének
digitális kultúra
dráma és színház

7. évfolyam: magyar nyelv és irodalom

történelem
idegen nyelv
matematika
fizika
biológia
kémia
földrajz
ének-zene, rajz, technika
testnevelés
osztályfőnöki
hittan
informatika

2022/2023-as tanévtől

magyar nyelv és irodalom
történelem
idegen nyelv
matematika
fizika
biológia
kémia
földrajz
ének-zene, vizuális kultúra, technika és tervezés
testnevelés
közösségi nevelés (osztályfőnöki)
hittan
digitális kultúra

8. évfolyam magyar nyelv és irodalom

történelem
idegen nyelv
matematika
fizika
biológia
kémia
földrajz
ének-zene, rajz,
technika – a 2013/2014-es tanévtől az akkori 6. évfolyam kifutó
rendszerben
testnevelés

osztályfőnöki
hittan
informatika
2023/2024-es tanévtől
magyar nyelv és irodalom
történelem
idegen nyelv
matematika
fizika
biológia
kémia
földrajz
ének-zene, vizuális kultúra
testnevelés
közösségi nevelés (osztályfőnöki)
hittan
digitális kultúra
állampolgári ismeretek

Osztályok

2020/2021 tanév: 1., 2., 3., 4.a, 4.b, 5., 6., 7., 8.
2021/2022 tanév: 1., 2., 3., 4., 5.o., 6., 7., 8.
2022/2023 tanév: 1., 2., 3., 4., 5.o., 6.o., 7., 8.
2023/2024 tanév: 1., 2., 3., 4., 5.o., 6.o., 7.o., 8.
2024/2025 tanév: 1., 2., 3., 4., 5.o., 6.o., 7.o., 8.o.

III.3.2. Az alapképzést kiegészítő, nem kötelező tanórán kívüli foglalkozások:

- versenyeztetés
- Iskolán belül: szavaló és mesemondóverseny, helyesírási verseny, matematika verseny, idegen nyelvi verseny, biblia ismereti verseny, sportverseny
- Iskolán kívül: sport, szaktárgyi, matematika, levelezős és más formában is

Nem osztály és nem órakeretben folyó tevékenységi formák:

- igény szerint szakkörök indítása
- napközis foglalkozás biztosítása
- tanulószobán tanulás biztosítása
- egyéni felzárkóztatás, korrepetálás, differenciált foglalkozás
- énekkar
- sportkör, tömegsport
- tanulmányi kirándulások
- kulturális és sportrendezvények

III.3.3. Az iskolai élet munkarendje

Éves rend: A mindenkor éves munkaterv szerint, a tanév rendjéről szóló rendeletek, a köznevelési törvények alapján kerül meghatározásra. Az öt szabadon felhasználható napról, a

tanév rendezvényeiről a tantestület dönt. A szorgalmi idő az ünnepélyes tanévnyitóval kezdődik és a tanévzáró ünnepéllyel fejeződik be. Mindkettőt a református templomban tartjuk.

Az intézményvezető a munkatervben meghatározott és a nevelőtestület által elfogadott feladatokat anyagiilag és erkölcsileg támogatja azok megvalósulása érdekében.

Biztosítja, hogy a munkatársai az intézménnyel szemben támasztott követelményeknek megfelelő szakmai továbbképzésben részesüljenek.

Napi rend: Az iskola érvényes Házirendje szerint

III.3.4. Az iskolaotthonos oktatás, egész napos iskola

Iskolánk elődjében a 2007/2008-as tanévtől indítottunk iskolaotthonos osztályokat, évfolyamonként egy-egy osztályt. A 2012/2013-as tanévtől az alsó tagozaton minden évfolyamon iskolaotthonos osztály működik. Az iskolaotthon – az iskola pedagógiai programjával összhangban – biztosítja a tanulók egész napos oktatását, nevelését és ellátását. Az oktatás 8⁰⁰ órától 16⁰⁰ óráig tart, az osztály minden tanulója az iskolában tartózkodik.

Az iskolakezdés jelentős változás a gyerek és a család életében egyaránt. A szülők többsége elfoglalt, ezért szívesen választ olyan iskolát, ahol megoldott a gyermek egész napos foglalkoztatása. Ez legsikeresebben és leghatékonyabban iskolaotthonos formában valósítható meg. A család és az óvodai nevelés eredményeire építve segíti, kiegészíti, bővíti az iskola tanórai keretben folyó nevelő-oktató munkáját.

Az iskola többi nevelési formájával együtt arra törekszik, hogy a tanulók olyan személyiséggé váljanak, akik a kor tudományos eredményein alapuló ismeretekkel és ezzel együtt alkotó és kritikus gondolkodással rendelkeznek. Akik számára fontosak az erkölcsi értékek, a konfliktusok feloldására is képesek; akikben a szellemi értékek testi edzettséggel párosulnak; akik a saját és társaik munkáját, eredményeit megbecsülik, s a másik ember személyiségét elfogadni képesek; akik együttműködésre, felelős és önálló feladatvégzésre képesek, szeretik családjukat, egyházukat és hazájukat.

Ezekben az osztályokban is a tanterv által előírt követelményeknek megfelelően folyik az oktatás. A hagyományos oktatási formával ellentétben itt délelőttre és délutánra is kerülnek tanítási órák, ugyanúgy szabadidős programok is. Az egész napos iskolai nevelés és oktatás esetében a kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva, egymást váltva, a tanulók arányos terhelését figyelembe véve kell megszervezni.

Az egész napos iskolai nevelés-oktatás keretében biztosítjuk:

- a segítségnyújtást a házi feladatok elkészítéséhez,
- a tananyag megértéséhez és elsajátításához kapcsolódó többletpedagógiai támogatást azon tanulók részére, akik bármely okból kifolyólag egyéni tanulási nehézséggel, a tananyag értelmezési problémájával küzdenek,
- felzárkóztatással és tehetséggondozással kapcsolatos feladatok ellátását.

Szabadidőben a következő programokat, tevékenységeket kínáljuk:

- néphagyományok ápolása, néptánc, népi játék,
- sportjátékok (mozgáskoordináció, láb-és tartásjavító torna)
- dramatikus játék
- kézműves foglalkozások (origami, textil munkák, festés)

III.3.4.1. Az iskola otthonos nevelés – oktatás alapvető célja a kulcskompetenciák fejlesztése az iskolaotthonos nevelésben, egésznapos iskolában

- A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.
- Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban. Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik.
- Sok kompetencia részben fedi egymást, és egymásba fonódik: az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit.
- A tanulónak a teljes személyiségét fejlesztjük.

III.3.4.2. Alkalmazott kompetenciák az iskolaotthonos nevelésben

- **anyanyelvi kommunikáció**

Az **anyanyelvi kommunikáció** feltétele a megfelelő szókincs, valamint a nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók ismerete. Ez a tudásanyag felöleli a szóbeli kapcsolattartás fő típusainak, az irodalmi és nem irodalmi szövegek egész sorának, a különféle nyelvi stílusok fő sajátosságainak, valamint a nyelv és kommunikáció változásainak ismeretét különféle helyzetekben.

Az egyén rendelkezik azzal a képességgel, hogy különféle kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban kommunikálni tud, kommunikációját figyelemmel kíséri és a helyzetnek megfelelően alakítja. Képes megkülönböztetni és felhasználni különféle típusú szövegeket, megkeresni, összegyűjteni és feldolgozni információkat, képes különböző segédeszközöket használni, saját szóbeli és írásbeli érveit a helyzetnek megfelelő módon meggyőzően megfogalmazni és kifejezni.

A tanári tanulói kommunikációt a kölcsönösség jellemezze. A diákokkal való megfelelő kapcsolat kialakítása során legyen eredményesebb a kommunikációja, tudatosan odafigyelve kommunikációja fejlesztésére.

Rendelkezik az általános pedagógiai értékekkel és ez munkájában megnyilvánul.

Képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.

- **idegen nyelvi kommunikáció**

Az **idegen nyelvi kommunikációhoz** szükséges képességek felölelik a szóbeli üzenetek megértését, beszélgetések kezdeményezését, folytatását és lezárását, valamint a szövegolvasást, szövegértést és szövegalkotást az egyéni igényeknek megfelelően. Továbbá az egyénnek képesnek kell lennie a segédeszközök megfelelő használatára a tanulás során.

- **matematikai kompetencia**

A **matematikai kompetencia** birtokában az egyén rendelkezik azzal a képességgel, hogy alkalmazni tudja az alapvető matematikai elveket és folyamatokat az ismeretszerzésben és a problémák megoldásában, a mindennapokban, otthon és a munkahelyen. Követni és értékelni tudja az érvek láncolatát, matematikai úton képes indokolni az eredményeket, megérti a matematikai bizonyítást, a matematika nyelvén kommunikál, valamint alkalmazza a megfelelő segédeszközöket.

A matematika terén a pozitív attitűd az igazság tisztelésén és azon a törekvésen alapszik, hogy a dolgok logikus okát és érvényességét keressük.

- **természettudományos és technikai kompetencia**

A **természettudományos kompetencia** birtokában az egyén képes mozgósítani természettudományos és műszaki műveltségét, a munkájában és a hétköznapi életben felmerülő problémák megoldása során.

A természettudományos és technikai kompetencia birtokában segítséget kapunk abban, hogy megismerjük, illetve megértjük természetes és mesterséges környezetünket, és ennek megfelelően irányítsuk cselekedeteinket.

A technikai kompetencia ennek a tudásnak az alkotó alkalmazása az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében. A természettudományos és technikai kompetencia magában foglalja a fenntarthatóság, azaz a természettel hosszú távon is összhangban álló társadalom feltételeinek ismeretét, és az annak formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősség elfogadását.

- **digitális kompetencia**

A **digitális kompetencia** a természetnek, az IST szerepének és lehetőségeinek értését, alapos ismeretét jelenti a személyes és társadalmi életben, valamint a munkában. A szükséges képességek felölelik az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a kritikus alkalmazást, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését.

- **a hatékony, önálló tanulás**

Az egyik legfontosabb feladat a **hatékony, önálló tanulás** elérése. A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. A hatékony és önálló tanulás feltétele, hogy az egyén ismerje és értse saját tanulási stratégiáit, készségeinek és szaktudásának erős és gyenge pontjait, valamint képes legyen megtalálni a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket, útmutatást, támogatást.

A hatékony és önálló tanulás olyan alapvető képességek meglétét igényli, mint az írás, olvasás, számolás, valamint az IST –eszközök (Information Society Technology; információs társadalom technikái) használata. Ezekre épül az új ismeretek elsajátítása, feldolgozása, és beépítése. A hatékony és önálló tanulás további feltétele a saját tanulási stratégia kialakítása, a motiváció folyamatos fenntartása, a figyelem összpontosítása, valamint a tanulás szándékának és céljának kritikus mérlegelése. Az egyénnek képesnek kell lennie a közös munkára és tudásának másokkal való megosztására saját munkája értékelésére és szükség esetén tanács, információ és támogatás kérésére.

A pozitív attitűd, tanulási iránti motivációt feltételez, folyamatos fenntartásához elengedhetetlen, hogy korábbi tanulási és élettapasztalatainkat felhasználjuk, új tanulási lehetőségeket kutassunk fel, és a tanultakat az élet minden területén széles körben alkalmazzuk.

- **szociális és állampolgári kompetencia**

A **szociális és állampolgári kompetencia** terén a személyes és szociális jólét megköveteli, hogy az egyén rendelkezzen saját fizikai és mentális egészségére vonatkozó ismeretekkel, megértse az egészséges életvitelnek ebben játszott meghatározó szerepét. A sikeres kapcsolatok és társadalmi részvétel érdekében elengedhetetlen a normatudat, a viselkedési és az általánosan elfogadott magatartási szabályok megértése.

E kompetencia alapja az a képesség, hogy különféle területeken hatékonyan tudjunk kommunikálni, figyelembe vesszük és megértjük a különböző nézőpontokat, tárgyalópartnereinkben bizalmat keltünk, és empátikusak vagyunk. Idetartozik még a stressz és a frusztráció kezelése, a változások iránti fogékonyság. Az attitűdök vonatkozásában az együttműködés, a magabiztosság és az integritás a legfontosabb.

Fontos része ennek az attitűdnek a személyes előítéletek leküzdésére és a kompromisszumra való törekvés.

Az állampolgári kompetencia az állampolgári tevékenységeket és mások értékeinek, magánéletének a tiszteletét is jelenti.

- **Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia**

A **kezdeményezőképeség** segíti az egyént a mindennapi életben abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újtásra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre.

Az egyénnek tudatában kell lennie a vállalkozások működésének pénzügyi és jogi feltételeivel is.

Olyan készségek, képességek tartoznak ide, mint a tervezés, a szervezés, az irányítás, a vezetés, a feladatok megosztása, az elemzés, a kommunikáció, a jó ítélőképesség, a tapasztalatok értékelése, a kockázatfelmérés- és vállalás, a munkavégzés egyénileg és csapatban, valamint az etikus magatartás.

- **esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség**

Olyan képességek tartoznak ide, mint művészi önkifejezés, műalkotások és előadások elemzése, saját nézőpont összevetése mások véleményével, a kulturális tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek felismerése és kiaknázása.

A pozitív attitűdök alapját a művészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottság és az esztétikai érzék fejlesztésére való hajlandóság képezi. A nyitottság, az érdeklődés, a fogékonyság fejleszti a kreativitást és az arra való készséget, hogy a művészi önkifejezés és a kulturális életben való részvétel révén gazdagítsuk önismeretünket, emberi viszonyainkat, eligazodjunk a világban.

III.3.3.3. Az iskolaotthon, az egész napos iskola előnyei

- Ez a szervezeti forma mind oktatási, mind nevelési szempontból előnyösebb a hagyományos napközi-otthonos iskolánál, mind a tanuló, mind a család, mind a pedagógus szempontjából. Hiszen itt a gyermekek észrevétlenül szoknak bele az iskolai munkarendbe, nem terhelő számukra az egy napszakra eső két-három óra.
- A pedagógusok sokkal jobban megismerik tanítványaikat. Sokkal szorosabbá válik a nevelő-gyermek viszony, mert nemcsak a tanítási órán, hanem a legkülönbözőbb tevékenységi formák között is velük van: a tanulás, a játék, a szabadidő eltöltése közben is. Jobban megfigyelheti, felfedezheti adottságaikat, hajlamaikat, érdeklődési körüket és több lehetősége nyílik ezek fejlesztésére, a tanulók sokoldalú formálására.
- A napi időbeosztás jobban megfelel a tanulók életkori sajátosságainak. Egyensúlyban tartja az életrend egyenletes terhelését, hiszen a szabadidő és a tanulás közel azonos időtartamú napszakonként.
- Az iskolaotthon módot ad az óvodai és iskolai nevelés szerves összekapcsolására. Zökkenő mentesebbé teszi az átlépést az óvodából az iskolába.
- Több idő jut a gyengébb képességű tanulók felzárkóztatására, és a jó képességűek tehetséggondozására.
- Több idő jut a tevékenykedtető gyakorlásra.
- Az iskolaotthonban tanító pedagógus nemcsak a tanítási órákat vezeti, hanem gondoskodik a szabadidő tartalmas eltöltéséről, valamint a tanulók másnapi

felkészüléséről is. A másnapi felkészülés az önálló tanulás keretében történik. Ezt mindig az a pedagógus vezeti, aki az adott tantárgyat tanítja, így a tanítási órán szerzett információk alapján tudja, hogy ki az, akinek a feladat megértése nehézséget okozott. Így lehetőség van az egyéni fejlesztésre, felzárkóztatásra is, valamint a kiemelkedő tanítványoknál a tehetséggondozásra is.

- A pedagógus segítségével sajátítják el a gyerekek a különböző tanulási technikákat (időbeosztás, feladatok sorrendje, szóbeli tanulás módszere). Iskolaotthonos osztályainkban nemcsak tanítjuk a gyerekeket, hanem megtanulnak tanulni is. Nagyobb lehetőség van a „játszva tanuláshoz”.
- A gyerekek tanszerei hét közben az iskolában maradnak. A szülők kérésére haza is lehet vinni, de a házi feladatot nem otthon készítik el, hanem az iskolában. Az iskolatáskát és a felszerelést csak pénteken viszik haza a tanulók, hétfőreketen otthon készítik el a gyerekek a házi feladatot.
- Több lehetőség nyílik a tanulókkal való beszélgetésre, élményeik, problémáik meghallgatására, a játék közbeni megfigyelésre. A reggel feszültségeinek oldására a napok kötetlen beszélgetéssel kezdődnek, mely az otthonosan kialakított tanteremben történik.
- A pedagógusok számára fontos a családdal való közös, harmonikus együttműködés. Ezért még az első osztály megkezdése előtt szülői értekezletet tartunk, ahol a gyermek és a pedagógus kölcsönösen megismerkednek egymással. Ennek nagy előnye, hogy az első napon az iskolába érkező gyermek már ismerőst lát és nem idegent, ezért könnyebben lép be a tanterembe.
- A diákok a tanítók vezetésével együtt étkeznek, lehetőség szerint a többi osztálytól eltérő időpontban, biztosítva ezzel a nyugodtabb, szervezettebb ebédlőhasználatot. Értelmeszerűen az osztály minden tanulójának kötelezően igényelnie kell az ebédet.
- Az étkezések közül a tízórait és az uzsonnát nem kötelező igénybe venni.
- Az iskolaotthon napi, illetve heti rendjének kialakításában a tantervi órák száma, s az ehhez szükséges idő kötött. A tanulási idő megállapításánál szem előtt kell tartani, hogy a gyerekeknek kellő szabad és játékidő maradjon. Olyan napirendet kell kialakítani, amelyben a tevékenységi formák változása biztosítja testi és szellemi felfrissülésüket, úgy hogy ne fáradjanak ki, de adottságaikhoz, képességeikhez mértén a legjobb teljesítményt nyújtsák. A foglalkozások sorrendjét a gyermekek életkori sajátosságainak, az osztály összetételének, a gyermekek fizikai, pszichés terhelhetőségének, a tantárgyak nehézségi fokának figyelembevételével kell kialakítani.

III.3.4.4. Tanulmányi munka az iskolaotthon keretei között

Az önálló tanulás, a másnapi leckék elkészítése fontos feladat, ami nagy figyelmet, körültekintést kíván a nevelőtől. A gyermekek tanulási képessége eltérő, feladataikat nem végzik azonos intenzitással, különböző a munkavégzésük üteme, gondolkodásuk, emlékezőképességük, figyelemösszpontosításuk, fáradtságuk. Éppen ezért célszerű akár egy órán belül is többféle módszer alkalmazása, előtérbe helyezve a differenciált, tevékenység központú foglalkoztatást. Az önálló tanulás során elsődleges szempont az önálló tanulásra nevelés, de lehetőséget kell teremteni az önálló ismeretszerzésre is, mint pl. gyűjtő munka a könyvtárban.

Lehetőség szerint a tanítási órán használt interaktív tananyag átküldése a tanulók e-mail címére. Tankönyvek által megadott interaktív oldalak tanulmányozása otthoni tanulás során.

A pedagógus az önálló tanuláshoz szükséges tanulási eszközöket, elsősorban könyveket, kellő körültekintéssel webes felületeket, internet elérhetősegeket ad meg tanítványainak.

Az informatika terem gépei rendelkezésre állnak azoknak a tanulóknak, akik nem rendelkeznek saját géppel.

III.3.4.4.1. Feladatok az önálló tanulás során

- A nyugodt, figyelmes munkához szükséges objektív (kellemes tanulóhely, megfelelő iskolai és egyéni felszerelés, csend, nyugalom) és szubjektív (kipihent tanulók, kellő ráhangoltság, motiváció, dicséret) feltételek megteremtése
- A megszerzett ismeret begyakorlása, olvasás, írás, számolás készség szintjére emelése
- Taneszközök helyes használatának elsajátíttatása
- Tudatos szervezésre, tervezésre szoktatás
- A helyes tanulási sorrend és technika kialakítása
- Az önállóság fokozása, szükség esetén segítségnyújtás
- Időbeosztással a megfelelő munkatempó kialakítása, fokozatos gyorsítása
- A nevelő által kialakított munkalétkör, a teljesítményekre való pozitív reagálás – mosoly, dicséret, apró gesztus – alkalmazása, fontossága
- A figyelem, akarat fejlesztése, irányítása
- A tanulók természetes érdeklődésének felkeltése, ébrentartása, elmélyítése, az egyén érdeklődés és egyéni képességek kibontakoztatása
- Az önművelődési igény felkeltése, az önművelés legfontosabb jártasságainak, készségeinek, képességeinek kialakítása, fejlesztése, önálló ismeretszerzésre ösztönzés
- A hátránnyal induló tanulók következetes fejlesztése, felzárkóztatása, a gyengébb képességűekkel való differenciált foglalkozás
- A tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatása, fejlesztése
- A nevelő ellenőrzése mellett, önellenőrzésre, önértékelésre nevelés.

III.3.4.4.2. A tantárgyakhoz kötődő, differenciált képességfejlesztést szolgáló feladatok

A tanító elsődleges feladatai közé tartozik a tanulók fejlettségbeli különbségének feltárása, az egyéni különbségek követése, a fejlesztendő alapkészségek meghatározása. Minden tanítási órán meg kell találni a tehetséggondozás, a képességfejlesztés, felzárkóztatás lehetőségeit. Az egyes tantárgyak tanítása során a képességfejlesztés hatékony módszere a differenciálás. A pedagógus éves szinten megtervezi munkáját, amit tanítási órákra bont. A tanítási órán leadott tananyag ellenőrzését témazáró formájában elvégzi. Ennek eredménye függvényében megteszi a szükséges beavatkozást.

Tanítási óráin épít a más órákon, tantárgyaknál tanultakra, kapcsolódási lehetőségeket biztosít a tantárgyak között.

Tanmenetek elkészítése szeptember elsejéig minden pedagógus számára kötelező. A tematikus tervet, a látogatási tervben megadott óra témakörében kell elkészíteni. A látogatott óra vázlatát meg kell írni és be kell mutatni az órát látogatónak. A látogatott órához önreflexiót ír a pedagógus. Az óralátogatásokról készített jegyzőkönyv az igazgatói irodában található.

Irányítja a differenciálót, az egyéni tanulási utak kialakítását célzó tanulástámogató eljárásokat, a hatékony tanulói egyéni fejlesztést, felzárkóztató, tehetséggondozó foglalkozások keretében, valamint tanórai differenciálás keretében.

A sajátos nevelési igényű tanulók adottságait figyelembe véve valósítja meg a pedagógus az intézményi dokumentumokban megfogalmazott célokat, feladatokat.

- Megfelelő tempójú hangos és néma olvasás gyakoroltatása
- Különböző olvasási módok (szótagoló, staféta, csillag) gyakoroltatása
- Az olvasott szöveg megértése, saját szavakkal való visszaadása
- Lényegkiemelés, időrend, ok-okozati kapcsolatok felismerésének gyakoroltatása
- Szóbeli kifejezőkészség, szókincs fejlesztése. Ennek érdekében szógyűjtések különböző szempontok szerint, szituációs játékok, helyzetgyakorlatok eljátszása

- Találós kérdések, szólások, közmondások magyarázata, eljátszása
- Megfelelő rendezettségű, tempójú írásmód gyakoroltatása
- Helyesírási ismeretek gyakoroltatása, megszilárdítása
- Figyelemkoncentrációs gyakorlatok
- A számolási készség alpműveletek körében való elmélyítése
- Matematikai szövegértő képesség fejlesztése
- Megoldási terv készítése
- Szabályszerűségek észrevételének kialakítása
- A biztosan bekövetkező, a lehetséges és a lehetetlen események megkülönböztetése
- A számítások és mérések előtt becslések végeztetése
- A környezet változásainak, kölcsönhatásainak megfigyeltetése, a megfigyelések, tapasztalatok saját szavakkal való megfogalmaztatása.
- Az egészség és a környezet egymásra hatásának megfigyeltetése
- A természettel szembeni emberi felelősség felismertetése, a természet megóvásának szükségessége
- Tájékozódási gyakorlatok végzése a közvetlen környezetben és annak környékén
- Kísérletezés pl. halmazállapot változás

III.3.4.4.3. Szabadidős foglalkozások feladatai

- Az egész napos foglalkoztatás szervezeti kereteiben a tanulók kipihenésének, regenerálódásának megteremtése, kedélyállapotának, hangulatának, kiegyensúlyozottságának biztosítása.
- Az iskolai nevelés valamennyi területén a tanulók önállóságának előtérbe helyezése.
- A tevékenységekhez szabad, otthonos légkör teremtése és az adott tevékenység által megkívánt magatartási szabályok betartásának lehetővé tétele.
- A tevékenységek sokszínűségének biztosítása, amely figyelembe veszi a tanulók életkorát, nemenkénti különbségét, érdeklődését és az iskolai tanulmányokkal összhangban művelődésre, önművelésre ösztönöz.
- A többféle ajánlott tevékenység közül választási lehetőség biztosítása, amelynek keretén belül szabadon, kiscsoportban tevékenykedhetnek a tanulók ill. később önállóan, alkotó módon szervezhetik szabadidejüket.
- A foglalkozások irányításában nevelői kezdeményezés tervszerűségének és a gyermekek lehetőség szerinti szabad választásának érvényesítése.
- Az intellektuális képességek mellett az egyéb képességek – manuális, testi, szervező stb. – és a kreativitás fejlesztése.
- A különböző tevékenységek tartalmának összehangolása, komplex szabadidős tevékenység-lánc összeállítása.
- A tevékenységekhez szükséges körülmények – anyagok, eszközök – biztosítása, megteremtése.
- A különféle szabadidős tevékenységek technikájának elsajátíttatása, a sokoldalú, elmélyült tevékenykedés képességének kialakítása.
- Az egyes tanulók szabadidős szokásainak megfigyelése, egyénre szóló differenciált tervezés, az egyéni érdeklődés és képességek kibontakoztatása.
- Alsó tagozaton egész napos iskolai oktatás, felső tagozaton 16 óráig tartó délutáni önálló foglalkozás segíti a tanulásban a tanulókat
- A pedagógusok hospitálások alkalmával megismerik egymás módszertani kultúráját, segítik ezek megismerését.

III.3.4.4.4. Kulturális foglalkozások

- Az iskolai tananyag mélyebb, élményszerűbb elsajátíttatása
- Az életkornak megfelelő irodalmi, zenei, egyéb művészetek iránti igényesség kialakítása
- A szép olvasás, szép előadásmód, a beszédkészség, a szóbeli kifejezőképesség, előadói készség, a szókincs fejlesztése
- A versek, mondókák, nyelvtörők hallás utáni tanulása
- Jelenetek, versek eljátszása dramatikus játékkal, bábjátékkal
- A verstanulás technikájának elsajátíttatása
- Néphagyományok, népszokások megismertetése.
- Az intézményben dolgozók és külső partnereik ismerik és ápolják az intézmény múltját, hagyományait, nyitottak új hagyományok teremtésére.
- Népmesék, népi gyermekjátékok eljátszása
- Gyermek- és játékdalok, népdalok tanulása, közös éneklése
- Zenehallgatás, ismerkedés zenei művekkel, zenei improvizáció, mozgás zene ritmusára
- A természetben és az emberi alkotásokban megtalálható szép észrevétele, befogadása
- Az esztétikai érzés, ízlés fejlesztése
- Az évszakok váltakozásának, jellemző jegyeinek megfigyelése, rögzíttetése
- Beszélgetés hazánk történelméről, tájairól, embereiről
- Ünnepeink megismerése, megemlékezések, közös ünneplés
- Műsorok betanítása, előadása
- Vers- és mesemondó, egyéb szellemi vetélkedők rendezése
- Ismeretterjesztő, szépirodalmi művek, gyermekenciklopédiák részleteinek olvasása
- Irodalmi művek feldolgozása
- Más népek irodalmi és művészeti alkotásainak ismertetése, bemutatása
- Ismerkedés a technika legújabb vívmányaival
- Események, saját élményanyag megfogalmazása, megismerése
- A takarékoság, energiatakarékoság szükségességének belátása, lehetőség szerinti alkalmazása
- Az egyéni és csoportos gyalogos közlekedés szabályainak megismerése, gyakorolása
- Színház és mozi és látogatás
- Kiállítások megtekintése
- Városi könyvtár, múzeum látogatása
- Keresztény világnézeti nevelés: a gyerekekben a vallásos világnézet kialakítása; a református ünnepek és szokások megismertetése; élő kapcsolattartás az egyházzal és a gyülekezetekkel, Biblia olvasó emberek nevelése, templomunk látogatása

III.3.4.4.5. Munkafoglalkozások (kézműves)

- A tanulók technikai érdeklődésének felkeltése, ébrentartása, kielégítése
- A kedvtelésből végzett munka alkalmainak megteremtése, a kétféle munka örömeinek megízleltetése
- A tanulók ügyességének, kreativitásának, alkotó fantáziájának fejlesztése, ötletek nyújtása.
- Az esztétikai érzékenység, ízlés, vizuális kommunikáció fejlesztése.
- Sikerélmény nyújtása azoknak a tanulónak is, akik az elméleti tantárgyakban nehezebben boldogulnak.
- Alapvető képi kifejezőeszközök, ábrázolásmódok, kompozíciós eljárások alkalmazása
- Élmények kép megfogalmazása

- A különböző kifejezési technikák, eljárások alkalmazása
- Sík- és térbábok készítése
- Tárgy- és emberábrázolás gyurma, sógyurma, agyag.
- Természetes anyagokból – levél, termés, kavics, bogyók, magvak, stb. – képek, kompozíciók készítése
- Különleges kézműves technikák megismerése, alkalmazása
- Sokszorosító technikák (levél-, burgonya- és radírnyomat) alkalmazása
- Játékkészítés különböző anyagokból
- A tevékenységekhez szükséges eszköz- és szerszámhasználat elsajátíttatása
- Elemi munkaszokások (helyes testtartás, takarékoság, gondosság, balesetvédelem) elsajátíttatása
- Képző- és iparművészeti alkotások ill. reprodukciók megismerése
- A játszó- és tanulótér, a csoportterem rendezése, gondozása, díszítése
- Teremdíszítéshez szükséges dekoráció közös elkészítése

III.3.4.4.6.Játékfoglalkozások

- Az egészséges életmód szokásainak kialakítása, az életkorból adódó mozgásigény kielégítése, a helyes mozgás fejlesztése – szabadban körjáték, népi játékok, foci tollas labda, sporttevékenységek
- A testi képességek (gyorsaság, ügyesség, erő) fejlesztése
- Az erkölcsi, akarati és jellembeli tulajdonságok, az önfegyelem fejlesztése, közösségi szokások kialakítása
- Az értelmi erők fejlődésének biztosítása
- A játék komplex hatásának (cselekvés, mozgás, gondolkodás összekapcsolásának) biztosítása
- Az intenzív együttes játék során a közösségi nevelés erősítése
- Játékélményekkel a többi tevékenység vonzóvá tétele
- A gyermek számára a játékban a szabadság, önállóság élményének biztosítása
- A tanulók egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása révén önismeretre, az önbizalom megerősítésére nevelés
- Örömteli, vidám gyermekkor, a szabadidő igényes kitöltésének nyújtása
- A közös játék örömeinek észrevétele
- Szabályokhoz való alkalmazkodás gyakorlása
- Futó- és fogójáték tanítása, játszása
- Ismerkedés különböző játékszerekkel, azok alkalmazása
- Megfigyelő és fejtörő játékok, társasjátékok
- Logikai és társasjátékok játszása
- Egyéni és csoportos építőjátékok
- Mozdás-improvizációk zenére, közös mozgás, tánc
- Sportversenyek szervezése, ügyességi játékok, vetélkedők
- Különböző népek játékainak megismertetése, játszása
- Minden nap szükség van mozgásra és játékra

III.3.4.4.7.Séta, kirándulás

- Helyes viselkedési, magatartási formák kialakítása, megtartása
- Helyes utcai viselkedés
- Közlekedési szabályok betartása
- Tájékozódás az iskola környékén
- Ismeretszerzés céljából séta (természetben bekövetkező változások megfigyelése)
- A séták rajz és technika órákhoz szükséges alapanyag gyűjtésre is felhasználhatók

- Törekedjünk a gyerekekkel környezetünk szebbé, kultúráltabbá tételére

III.3.4.4.8. Nevelési beszélgetések

A gyerekek a napjuk nagy részét az iskolában töltik, ezért gyakran adódnak olyan szituációk, konfliktusok, amelyek megbeszélése során alakíthatjuk jellemüket. A tanítási órák bármelyike lehetőséget ad az ún. nevelési beszélgetésekre. Különösen alkalmasak erre az olvasás órán elolvasott és megbeszélte olvasmányok. A beszélgetés során fény derül a személyesen átélt élményekre. Ezek megbeszélése újabb lehetőség a nevelésre.

Tanulói személyiségfejlesztés során cél az elfogadó, nyitott, harmonikus személyiség kialakítása, a belső motiváltság az ismeretek elsajátítására (barátságos, tisztelettudó viselkedés, törekvés a helyes vitakultúra alkalmazására, agresszió-mentes problémakezelés, empátia, elfogadás, törekvés az együttműködési képesség kialakítására és fejlesztésére, attitűdök kialakulására való törekvés)

A testnevelés órák versenyfeladatai által fegyelemre, önuralomra és a kudarcok elfogadására nevelünk. A másik sikerének, győzelmének elismertetése is személyiségformálásra ad lehetőséget.

De bármelyik tanóra spontán megnyilatkozásai által megismerhetjük a gyerek gondolkodásmódját, felfogását, és azt formálhatjuk pozitív irányba.

- Az érdeklődéssel kísért kultúralt beszélgetés képességének kialakítása, fejlesztése
- Az együtt érző, támogató pozitív tanár-diák kapcsolat megteremtése
- Önálló véleményalkotásra, a gátlások feloldására, erkölcsi bátorságra, a saját vélemény melletti kiállásra, kritikai állásfoglalásra nevelés
- Másokon való segítség, együttérzés, támogatás képességének kifejlesztése
- Konfliktuskezelésre, a mások iránti pozitív attitűdök kialakítására (mások teljesítményének elismerésére, dicséretére, eltérő karakterű emberek tolerálására) nevelés
- A másik ember személyiségének tiszteletére és megértésére, a helyes önismeret kialakítására nevelés, a kritikai érzék fejlesztése
- Az önszabályozás, az etikus viselkedés képességének kifejlesztése, a helytelen viselkedés következményeinek vállalására nevelés
- Az iskolai élet sikereinek és kudarcainak észrevétele, a gyermeki közvélemény formálása
- A kiosztott ill. önként vállalt szerepek (tisztviselők, felelősök) pontos elvégzésére, a hibák és erények észrevételére, a társak elképzeléseinek figyelembevételére nevelés
- A tanulók bevonásával a szabadidős programok megtervezése, szervezésének elősegítése
- A személyi (testápolás, étkezés, balesetvédelem) és közösségi higiénia iránti igény felkeltése, szabályainak gyakorlása, a környezethigiéniai követelmények betartása
- Az egészséges életmód, az egészségmegőrzés alapvető ismereteinek elsajátítása, helyes szokásainak megismertetése, gyakoroltatása
- A helyes táplálkozási szokások kialakítása, az egészséges fejlődéshez szükséges élelmiszerek megismertetése
- Az étkezési kultúra, az étkezési szabályok megismertetése, alkalmazása
- Az életkornak megfelelő önkiszolgálás elsajátítása
- A közlekedéssel kapcsolatos helyes magatartási szokások kialakítása, udvariassági szabályok alkalmazása
- Gondolatok, információk, vélemények egyszerű, érthető közlésének gyakorlása, egyéni álláspont megvédése
- Vitakultúra kialakítása, mások véleményének meghallgatása
- Az érzelmek megfelelő kifejezési módjainak elsajátítása

- Az emberi élet szakaszainak megismertetése, jellemzőinek felismertetése
- A testi és lelki egészség összhangjának, az összhang fontosságának felismertetése, alapvető ismeretek elsajátíttatása.
- Az emberek jó és rossz tulajdonságainak felismertetése, társismereti játékok
- A tanuló saját erőnyeinek és hibáinak önmegismerésén keresztüli számbavétele, helyes önértékelés kialakításának segítése, önismereti játékok
- Alapvető erkölcsi, magatartási szabályok megismertetése, betartatása, megfelelő viselkedési kultúra kialakítása
- Szituációs játékokban a kommunikációs képesség fejlesztése
- A közös emberi értékek megismertetése, ezek tiszteletére nevelés.
- Életjátékok
- Megfelelő életritmus, célirányos, arányosan, változatos tevékenységformákkal összeállított heti- és napirend kialakítása, amelyben biztosított a gyermeki szervezet és idegrendszer regenerálódásához, szellemi felüdüléséhez szükséges aktív és passzív pihenés és rendszeres mozgási lehetőség.
- A házirend ismertetése az első tanítási napon, annak elfogadtatása, betartatása. Problémafeltáró beszélgetések kezdeményezése osztályfőnöki órákon. Konfliktushelyzetek megoldása szülői együttműködéssel. Konfliktusok tantestületi megbeszélése, és megoldási javaslat kidolgozása. Problémamegoldó együttműködés az iskolalelkésszel.

III.3.4.5. Iskolán kívüli foglalkozások, programok iskolaotthonos foglalkozás keretében

Tanórán kívüli foglalkozások keretében megtanítjuk a gyerekeknek a helyesen, aktívan eltöltött szabadidő fontosságát. Új játékok tanulásával egy közösséggé formáljuk őket. A szabályok betartásával egymást elfogadóvá, egymást szeretővé neveljük őket.

A nyár folyamán lehetőségük van a gyerekeknek a kézműves foglalkozásokon, az ún. napközis táborokban való részvételre. Ezeket a hittanos nevelők, oktatók szervezik iskolánk nevelőinek bevonásával.

Hagyománnyá válik a karácsony és az anyák napja előtti református kézműves foglalkozás, nemcsak reformátusok számára.

- Megfigyelő- és gyűjtőmunkát szolgáló tanulmányi séták
- A természet szépségének észlelése, tudatos élvezése és megóvása
- A természetben a kultúrált viselkedési formák kialakítása
- A közvetlen és tágabb környezet megismertetése, megszerettetése, tájékoztatói gyakorlatok
- Újfehértó nevezetességeinek, műemlékeinek megismertetése gyalog- vagy kerékpártúra során
- A környezetben lezajló változások megfigyelése
- Kiállítások, tárlatok megtekintése
- Könyvtár- és múzeumlátogatás
- Művelődési és gyermekintézmények rendezvényeinek meglátogatása
- Kirándulások, térképvázlat készítése a kiránduláshoz, turistatérkép, iránytű, menetrend használatának elsajátíttatása
- Alapvető történelmi, biológiai, földrajzi ismeretek elmélyítése
- Az iskolában tanult elmélet, a valóság és a gyakorlat egységének megteremtése
- A környezethez, a természethez való pozitív viszony, a helyes környezetvédelemi szemlélet és gyakorlat kialakítása
- Közösségi tulajdonságok (segítőkészség, barátság) fejlesztése, a tanulók egymáshoz való jó viszonyának, a megfelelő tanár-diák kapcsolat kialakulásának elősegítése

- A tanulók megismerőtevékenységének, érzelmi életének fejlesztése, idegrendszerük pihentetése, mozgásszükségletük részbeni kielégítése, személyiségük kiegyensúlyozottságának biztosítása

III.3.4.6. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok az iskolaotthon keretei között

- Az iskolaotthonban folyó közösségi nevelés az iskola és a családi nevelés részeként valósul meg. A közösségalkotásra, a közösségi élet fejlesztésére az iskolaotthonos formában több és jobb lehetőség nyílik, mint az elsősorban tanulási tevékenységre épülő tanítási órákon és az otthoni kisebb közösségben, a családban. A közösségékövcsolódást segítő szokások, hagyományok, alapvető erkölcsi szabályok megteremtése, művelése és továbbfejlesztése, a személyiség erkölcsi arcúlatának értelmi és érzelmi úton történő alakítása. Az itt eltöltött idő alkalmazkodásra, egymás elfogadására nevel.
- Pozitív gyermek-nevelő kapcsolat
- A szabadidős foglalkozás a szabadidő helyes eltöltésén kívül az együttműködésre, a fegyelemre, önuralomra, kitartásra nevel.
- Csoportos, kiscsoportos beszélgetések
- Együttés pozitív élmények biztosítása, kellemes csoportlégkör megteremtése
- A közösség tagjainak együvé tartozását erősíti közös tevékenységek (az év ünnepeire – karácsony, farsang, anyák napja stb.- készülődés, név- és születésnapok megünneplése.)
- Baráti kapcsolatok kialakulásának segítése
- Közös feladatok kis- és nagy csoportos végrehajtása közösen készített terv alapján, közös ellenőrzés, értékelés
- Kommunikációs játékok, gyakorlatok végzése
- Gyermek- és felnőtt példaképek bemutatása, követésre való ösztönzés
- A társadalmi együttélés alapvető szabályinak megismertetése, közösségben való megtapasztaltatása
- A kölcsönös segítségnyújtás és szeretet pozitív eredményeinek bemutatása, élethelyzetekben való alkalmazása
- A beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadás és segítőkészség fejlesztése
- Az áldozatvállalás jelentésének, értelmének tudatosítása
- A felnőttek, idősek iránt érzett tisztelet felébresztése
- Problémaszituációk, konfliktushelyzetek megoldási lehetőségeinek megismertetése, különböző helyzetekben való alkalmazása
- A családi munkamegosztás szerepének tudatosítása, vonzó családmódellek bemutatása
- Hazánkban és más országokban élő népcsoportok, népek értékeinek, hagyományainak, eredményeinek megismertetése, megbecsülése, tisztelete
- A népek békés egymás mellett élési igényének kialakítása

III.3.4.7. Formális, kiscsoportok megalakulása, vezető egyéniségek, és a peremhelyzetekben lévő tanulók

- A tanulók társas, rokonszenvi, közösségi kapcsolatainak kialakítása
- A kollektivitás, a társakkal való együttműködés fejlesztése
- A problémás társak értékeinek elismertetése
- A magányos gyermekek bevonása a közös tevékenységekbe, beilleszkedésük segítése
- A kiscsoportok személyiségformáló hatásának (barátságosság, önzetlenség, áldozatkészség, lelkiismeretesség) hasznosítása, együttműködésük szervezése, továbbfejlesztése

- A nemek közötti különbség észrevétele, tisztelete, egyenrangúságának elfogadtatása
- Az önbizalom, önnevelés igényének felkeltése
- Kezdeményezőkészségre, önállóságra buzdítás

III.3.4.8. A meglévő szokásokra épülő felelősrendszer kialakítása

- A csoport megfelelő szokásrendjének kialakítása
- A tanulók önállóságának, felelősségtudatának fejlesztése
- Az önismeret fejlesztése, a reális önértékelés megalapozása
- Önszabályozó-képességük kialakítása, gyakorlatszerzés a csoportmegbízatások vállalásában és teljesítésében
- Önirányító- és önkormányzó-képességük kialakítása, tapasztalatszerzés az alá- fölé-, mellérendelt viszony elfogadásában
- A felelősök megbízatásának ellenőrzése, értékelése, kritikája
- A szociálisan hátrányos tanulókkal való differenciált foglalkozás

III.3.4.9. A közösség életét meghatározó szabályok, házirend, azokhoz igazodás

- A tanulók jogainak megismertetése, érvényesítése, kötelességeik betartásának ellenőrzése
- A Házirend ismertetése szeptemberben, annak szigorú betartása
- A csoport kompetenciájába tartozó közös döntések meghozatala
- A viselkedéskultúra fejlesztése, a társas együttélés szabályainak (fegyelem, rend, megfelelő szervezettség) gyakorlása
- A szabályok betartásának, ill. megszegésének következményei

III.3.4.10. A tanulók tevékenységének értékelése, jutalmazási és büntetési formák alkalmazása

- A tanító értékelése a tanév során szóban rendszeresen, naponta történik
- Szöveges értékelés: a tanuló által végzett bármilyen tevékenység értékelése; a gyermekek név szerinti kiemelése, dicsérete a faliújságon
- A tanulók a különböző tevékenységek során szóban értékelik önmagukat, társaikat, részt vesznek a közösség értékelésében
- Tanulók jutalmazása ponttal, jeggyel, kiskártyával, nyomdával, levonóval életkornak megfelelően
- Tanulók magatartásának, szorgalmának értékelése értékelő lapon virággal, szívvel, seprűvel
- Tanulók tanulmányi munkájának értékelése applikációval (feljutás a vár tetejére, vonaton előre jutás, varázsfa tetejére feljutni)
- A tanulók értékelése, jutalmazása és büntetése a Helyi Tantervben meghatározottak szerint történik.

IV. Sajátos nevelési igényű tanulók az iskolában

Az alapító okiratnak megfelelően a személyi és tárgyi lehetőségek hiányában a következő SNI-s tanulókat tudjuk foglalkoztatni iskolánkban:

- A 2011. évi CXC köznevelési törvény 4 §-ára hivatkozva iskolánkban fogadjuk az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermeket, tanulót, amennyiben az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság a szakértői véleményében a gyermek, tanuló integrált nevelésére tesz javaslatot.

A tanulókkal kapcsolatos nevelő és oktató munkában a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményét vesszük alapul.

AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA

I. Nevelési Program

I.1. A nevelő- oktató munka általános pedagógiai alapelvei, értékei

A Magyarországi Református Egyház Krisztus Urunk missziói parancsának engedelmeskedve, az évszázados gyakorlat folytatásaként, tagjai igényének megfelelően, a Magyar Köztársaság Alkotmánya és a Magyarországi Református Egyház Alkotmánya, továbbá a lelkiismereti- és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló hatályos törvények és egyéb jogszabályok alapján közoktatási intézményeket tart fenn.

Működésük és a rájuk vonatkozó egyházi szabályozás nem lehet ellentétes azokkal a jogszabályokkal, amelyek a fenntartótól függetlenül valamennyi magyarországi közoktatási intézményre vonatkoznak, ha azok nincsenek ellentétben a Szentírás parancsaival.

A református közoktatási intézményekben a nevelés és az oktatás figyelemmel az állami iskolák követelményeire, továbbá a magyar református iskolák autonóm életéből és hagyományaiból következő művelődési anyagra Istennek a teljes Szentírásban adott kijelentése, valamint a Második Helvét Hitvallásban és a Heidelbergi Kátében megfogalmazott hitelvek, és a magyar kálvinizmus szellemében folyik.

A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család. A keresztelekor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református közoktatási intézmény, amely a gyermeket Krisztusban testvérnek fogadja el.

A Magyarországi Református Egyház által fenntartott és működtetett református közoktatási intézmények célja és feladata, hogy

- – tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőivé, a magyar haza és nemzet hűséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani, közvetíteni és továbbadni;
- – református tanulóit egyházunk hitvalló tagjaivá,
- –nem református tanulóit vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje.

Mindezek megvalósítása egyházunk iskoláinak évszázadok során kialakult hitbeli örökségére és pedagógiai kultúrájára épül, és azt fejleszti tovább.

Református Közoktatási Törvény (1995)

Szeretnénk, ha iskolánk Újfehértó közoktatási intézményeinek erőssége lenne. A fenntartónak, egyházközségnek, szülőknek nagy elvárásai vannak az iskolánkkal szemben. Ennek az elvárásnak szeretnénk, mi pedagógusok megfelelni egy magas színvonalú oktatás nyújtásával, ahol tanulóink általános műveltségét úgy alapozzuk meg, hogy középiskolai tanulmányaik során építeni tudjanak rá, és művelt, becsületes emberekké váljanak.

Feladatunknak tekintjük a gyermek képességeinek minél szélesebb körű kibontakoztatását, figyelembe véve az életkori sajátosságokat. Ezen feladatok megvalósítására egy **szakképzett, elkötelezett pedagógusgárda** áll rendelkezésre, akik példa értékűen tudnak együttműködni a szülőkkel.

Iskolánk pedagógusai a tanulóközösségek kialakítása és fejlesztése során a **szülők közösségével együttműködve** végzik oktató-nevelő munkájukat. Fontos a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás, valamint aktív részvétel a lakóhelyük életében.

Alapelveinkhez tartozik, hogy tanulóinkat **felkészítjük a családi életre**, családtervezésre.

Döntéseink, intézkedéseink meghozatalakor **a gyermek mindenképp felett álló érdekeit** vesszük figyelembe, különösen, hogy szolgáltatásaink megfelelő szinten biztosítva legyenek

tanulóinknak oly módon, hogy annak igénybevétele ne jelentsen számukra aránytalan terhet. Ezen kívül tanulóink minden segítséget megkapjanak **képességük, tehetségük kibontakoztatásához**, személyiségük fejlesztéséhez, ismereteik folyamatos korszerűsítéséhez. Ügyeikben méltányosan, humánusan, valamennyi tényező fegyelembe vételével, a többi tanuló érdekeinek mérlegelésével, a rendelkezésre álló lehetőségek közül számára a legkedvezőbbben döntünk.

Az oktatás mellett nagy hangsúlyt fektetünk tanulóink nevelésére is. Elsődleges feladatunknak tekintjük a **református keresztyén értékrend közvetítését**, a Bibliában megfogalmazott Isteni törvények elfogadását és betartását. Alapelveinkhez tartozik, hogy az ember közösségi életét szabályozó erkölcsi értékek megvalósítására való képességet, mint Isten- és emberszeretet, az emberi élet védelmét, igazság és igazságosságot kialakítsuk a gyermekben.

Fontosnak tartjuk az evangéliumi normák által szabályozott emberi szabadság védelmének és megtartásának előtérbe helyezését, valamint az emberek és a népek közti kapcsolatban a szolidaritás és a béke szolgálatát.

A református keresztyén értékrend átadásához kapcsolódó eredmények alakulása az elvártnak megfelelő.

A hittan tantárgy oktatása eredményes.

Feladatunk az alkotó pedagógiai műhelymunka megteremtése **magas színvonalú szakmai munkával** az eredményes munka érdekében, amit jellemez a **következetes követelés és igényesség**. Igényesség önmagunkkal szemben, azzal szemben, amit és ahogyan tanítunk, amit képviselünk, és igényesség a tanulókkal szemben is. Fontosnak tartjuk pedagógus társaink munkájának megbecsülését, elismerését.

A pedagógus kötelessége, hogy **hívásához** és fogadalmához híven a lehető leghatékonyabban segítse a reá bízott növendékek szellemi-lelki-testi, fejlődését, Istenhez hűséges, egyházával, hazájával és családjával szemben elkötelezett, tevékeny keresztyén életre jutását.

A pedagógus részt vesz intézményi innováció előkészítésében és lebonyolításában.

Az értelem fejlesztésével együtt fontos az érzelmi és akarati élet formálása, de meg kell tanítani a kudarcot is elviselni, feldolgozni és értékelni.

A **kulcskompetenciák** azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári léthez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához. Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban.

A tanulóknak érezniük kell a felelősséget a Föld globális problémái iránt, és tudatosítani kell bennük, hogy a mindennapi életben is figyeljenek **környezetük megóvására**.

Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az **egész életen át tartó tanulás** folyamatában formálódik. Iskolánk a tanulókat felkészíti az **önálló ismeretszerzésre és önművelésre**, ennek feltétele a tanulási képességek és szilárd alapkészségek kialakítása.

A teremtetett világon belül reális önismeret és életszemlélet-formálással **segítjük a továbbtanulási, pályaválasztási döntések** kialakítását.

Istenhitet és pozitív életfilozófiát közvetítünk, **megalapozzuk a konstruktív életvezetés és egészséges életmód** készségét a szociális kompetencia fejlesztésével. Kiépítjük a jóléti modell alapelemeit, mint a hitélet gyakorlását, az egészség, az alkotás, a minőség és a kultúra-centrikusságot. A **szociális, életviteli és környezeti kompetencia** fejlesztése a nevelési célrendszer központi eleme; a konstruktív életvezetésre történő felkészítés feltétele. Ezáltal válhat a fiatal egyénileg sikeressé, és társadalmilag hasznossá.

Iskolánkban két idegen nyelvet (angol és német) magas színvonalon oktatunk.

A fent felsorolt értékeink kiegészülnek a református iskola többletével, hiszen azt a tudást és magatartást is kínálja, amely a szerető Isten megismerését és Jézus követését jelenti.

Minden iskolai tevékenységünket - a nevelés és oktatás terén egyaránt - **a gyermekek okos szeretete** hatja át.

„Szeretni kritika nélkül együgyűség,
kritizálni szeretet nélkül becstelenség.”
(Németh L.)

Iskolánk jelmondataként a következő bibliai idézetet választottuk.

"Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden tanítással is, amely az Isten szájából származik."
(Máté 4:4)

Ezzel is jelezve, hogy felelősséget vállalunk minden ránk bízott gyermek neveléséért és oktatásáért. Minden tudásunkkal azon munkálkodunk, hogy példaértékű viselkedésünkkel, ismereteinket átadva széles látókörű, hazaszerető, Jézus Krisztust követő embereket neveljünk, akik egyházunk hűséges tagjai lesznek.

Iskolánk emblémája a Református Egyház címerében található pajzs.

Iskolánk emblémája a Jézust megszemélyesítő húsvéti bárányt ábrázolja, amely fejét hátrafordítva felemelt jobb első lábával húsvéti zászlót tart. A csücskös talpú pajzs alsó harmadában, hármass domborulatú mezőn a begömbített első lábával zászlót tartó bárány, hátsó két és bal első lábával egy-egy, a Biblia két részét, az Ó- és Újszövetséget jelképező kinyitott könyvön áll.

A bárány mögött kék mezőben zöld pálmafa látható, utalásként a Biblia keletkezési helyére.

I.2. A nevelő-oktató munka pedagógiai céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

I.2.1 A nevelő- oktató munkával kapcsolatos célok

- Általános műveltség megalapozásával megteremteni **tanítványaink fejlődésének** lehetőségét. A diákokat segíteni abban a folyamatban, hogy a keresztyén értékekre építve, művelt emberré váljanak.
- Nevelési, tanítási, tanulási munkánk eredményeként szeretnénk elérni, hogy tanulóink sokszínű egyéniségük kialakulása mellett, a NAT

követelményrendszerére épülő, **alkalmazható tudás, korszerű műveltség** birtokosai legyenek.

- **Kompetencia alapú oktatás** elterjesztése az egész életen át tartó tanulás megalapozását szolgáló képességek fejlesztése. A NAT valamennyi műveltség területe szolgálja a tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztését. A tervszerű nevelő-oktató munka a tanulók alapképességeit fejleszti, és számukra korszerű, a mindennapi életben hasznosítható, továbbépíthető alpműveltséget nyújt. A NAT-ban meghatározott **kompetenciák fejlesztése**, kiemelt fontossággal a szövegalkotás és a szövegértés, a matematika, az idegen nyelvi és az informatikai kompetenciák fejlesztésére.
- A vezető működteti a tanulási-tanítási, módszereket, nyilvánossá teszi az eredményes, hatékony nevelési-oktatói módszereket és eljárásokat, kollégáit biztatja az új tanulási eljárások, módszerek bevezetésére és alkalmazására.
- Intézményünk kiemelt fontosságú célja közé tartozik a magas színvonalú és változatos kommunikációs kultúra kialakítása.
- Idegen nyelvek magas színvonalú oktatása a modern **nyelvoktatási technikák**, módszerek alkalmazásával. Ezáltal használható idegen nyelvtudás megszerzésének biztosítása, kiemelt fontossággal a szóbeliségre. A hatodik évfolyam végére érik el az A1 szintet, a nyolcadik osztály végére pedig az A2 szintet.
- A nyolcadik osztályos tanulók **pályaválasztásának** segítése. A különböző érdeklődésű, értelmi, érzelmi, testi fejlettségű és motivációjú gyermekeket felkészítjük a tovább tanulásra.
- Az **értelmi nevelés** mellett esztétikai, etikai nevelés nyújtása.
- Fontos célunk a mozgás, a **sport**, az egészség iránti pozitív beállítottság kialakítása, az egészséges életmódra nevelés, a környezeti nevelés, valamint a hazaszeretetre nevelés.
- **Újszerű tanulásszervezési eljárások** – tevékenykedtetésre épülő tanulásszervezés, projektoktatás, témahét, moduláris oktatás – bevezetésével a tanulók motiváltságának növelése.
- Az eredményes **tanulás módszereinek**, technikáinak elsajátítása, mint az egyénre szabott módszerek kialakítása, az értő olvasás fejlesztése, az írásképesség készségi alakítása, az emlékezet erősítése, a problémamegoldó gondolkodás kialakítása, az önművelődés igényének kialakítása.
- A diákokat segíteni abban a folyamatban, hogy a **keresztyén értékekre építve**, művelt emberré, a jóra fogékony személyiséggé, Istent és embertársait szerető, tisztességes, emberséges és boldog emberekké váljanak.
- A ránk bízott gyerekekből szellemileg, erkölcsileg és testileg **egészséges nemzedék nevelése**.
- **Esélyegyenlőség** érvényesítése, szegregációmentes környezet kialakítása.
- Célunk az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló **önismeret** fejlesztése.
- Szeretnénk elérni, hogy tanulóink körében a szorgalomnak, a tudásnak és a munkának **becsülete legyen**.
- Tanulóink legyenek **érzékenyek** a magyar és egész emberiséget érintő problémákra, ezen belül szűkebb hazájuk környezeti, társadalmi és kulturális gondjaira. Szerezzenek információkat, legyen önálló véleményük, keressenek összefüggéseket, megoldási lehetőségeket.

- Ismerjék meg tanulóink a református szokásainkat, hagyományainkat.
- A **szeretet** kinyilvánítása tanítványaink, embertársaink, felebarátaink iránt, ami kiindulópontja Jézus Krisztus követésének. Jellemezze munkánkat a tanulók emberi méltóságának tiszteletben tartása, a szeretet, bizalom, megértés, türelem, igazságosság.
- A **rend és a fegyelem** biztosítása tanítási és tanórán kívüli tevékenységek területén. Fontosnak tartjuk e tekintetben a pedagógusok példaértékű magatartását. A diák személyisége a pedagógus személyiségének megnyilvánulása által fejlődik. Ezért különösen nagy felelősség hárul mind szakmailag, mind morálisan a pedagógusokra. A rend és a fegyelem hatékony eszköze a következetes nevelés, a szeretet, a jóindulat és a másik ember elfogadása. Az iskolai fegyelem elvárásaival szemben az elvárásokat mindenki számára érthető módon kell megfogalmazni és következetesen betartani.
- A református iskola nevelését áthatja az Evangéliumban hirdetett keresztyén értékrend közvetítése. Feladatunknak tekintjük, hogy a felnövekvő nemzedék életének iránymutatója legyen az Evangélium tanítása. Szeretnénk egységet teremteni a hit, a műveltség valamint az egészséges erkölcsös emberi élet között.
- A nevelés-oktatás a **közösségekben**, a közösségek életének, céljainak figyelembevételével, a közösség aktív részvételével történik. A közösségek biztosítanak terepet a tanulók önállóságának öntevékenységeinek kibontakoztatásához.
- A szociális-, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése a pozitív tartalmú **társas kapcsolatok** építése céljából.
- Nevelő-oktató munkánk középpontjában a gyermek áll, akit azért bíztak szülei ránk, hogy a szellemi, testi és lelki fejlődés során becsületes, erkölcsös és egészséges felnőtt legyen. Ehhez **egymás elfogadása**, megbecsülése és szeretete szükséges.
- Iskolánk nevelő-oktató munkáját a **demokratizmus, a humanizmus**, az egyén tisztelete, a lelkiismereti szabadság, a közösségek együttműködése, a népek, nemzetek, nemzetiségi, etnikai csoportok, a nemek közötti egyenlőség, a szolidaritás és a tolerancia értékei hatják át.
- Tudatosítanunk kell a gyermekekben a szűkebb és tágabb környezetből megismerhető **erkölcsi értékeket**, erősítjük a pozitív szokásokat, a humánus magatartás mintákat. A tanulók tudják helyesen megítélni az emberi kapcsolatok jelentőségét és minőségét.
- A tanóráin a célok tudatosításából indul ki. A célok meghatározásához figyelembe veszi a tantervi előírásokat, az intézmény pedagógiai programját. Ezeket a célokat meg is fogalmazza a hivatalos látogatások óravázlataiban.
- **Vallási és erkölcsi nevelés formái:**
 - azon munkálkodunk, hogy a vallási nevelés iskolánk tanórai és tanórán kívüli tevékenységeit is áthassa
 - arra törekszünk, hogy tanulóink megismerjék, tiszteljék és szeressék hazánk kulturális örökségét és nemzeti hagyományait, s azokat képességeikhez mértén gazdagítsák
 - a keresztyén személyiség kialakítása hiteles keresztyén példaadás során valósul meg
 - a református keresztyén szellemiség előmozdításában fontos feladata van a hitoktatónak
 - biztosítjuk tanulóinknak a rendszeres hittanoktatást, aminek a célja és a feladata, hogy a tanulók életkoruknak és általános műveltségi

szintjüknek megfelelő szintű bibliaismereti, egyháztörténeti, dogmatikai, etikai, egyházzenei, valamint az egyház életének mindennapjairól szóló ismeretanyaggal rendelkezzenek

- a hittanoktatás során segíteni kell a növendékeinket abban, hogy bibliaolvasó, imádkozó, a gyülekezet közösségében Igével és úrvacsorával rendszeresen élő, áldozatkész keresztyénekké váljanak
- fontosnak tartjuk egyházi ünnepeinken való részvételt, és azok méltó megünneplését
- megteremtjük a tanítás előtti, utáni imádság, a hétkezdő áhítat és a többi hitéleti alkalom lehetőségét (evangelizációk, csendes napok, bibliaórák, református játszóházak, gyermek biblia hét)
- gyülekezettel való kapcsolattartás elősegítése

- **Esztétikai nevelés formái:**

- a tantermek, folyosók és az aula dekorációjánál az ízlésség és az aktualitás legyen mérvadó
- az iskolaudvar virágosítása, parkosítása a tanulók feladata a pedagógus vezetésével
- tanulóinkat az ízléses öltözködésre, az ápolt, gondozott külsőre neveljük
- tanulóinkat a rend szeretetére, a szabatos fogalmazásra, a rendezett írásra, és az igényes, gondos munkára neveljük
- felszerelésük gondozására, rendben tartására és megbecsülésére neveljük diákjainkat

- A hatékony tanítási, nevelési folyamat formái:

- arra törekszünk, hogy tanulóink megismerjék, tiszteljék és szeressék hazánk kulturális örökségét és nemzeti hagyományait, s azokat képességeikhez mértén gazdagítsák
- tanulóinkkal megismertetjük az önálló tanulás és az önképzés hatékony módszereit
- Az önálló tanulás támogatása érdekében az intézmény pedagógiai programjában megfogalmazott nevelési-oktatási módszerek, eljárások kiválasztása elsődleges szempont a pedagógusok számára.
- törekszünk a diákok kreatív, az igazságok felfedezésére irányuló képességeinek kibontakoztatására
- olyan tanítási módszereket alkalmazunk (Differenciált tanulásszervezés, Kooperatív technikák alkalmazása, Projekt-módszer, Tevékenységközpontú pedagógiák, Individuális tanulás előtérbe helyezése), amelyek hozzásegítik tanulóinkat az életkori sajátosságaiknak megfelelő önálló gondolkodáshoz, tanuláshoz és kritikai képességeik kifejlesztéséhez, és amelyek segítségével – figyelemmel az egyes tanulók képességeire - az általunk közvetített tananyagot a diákok el tudják sajátítani az alkalmazási készség szintjén
- A pedagógus lehetőség szerint használja a tantárgy számára rendelkezésre álló eszközöket, valamint digitális anyagot.
- az iskolát befejező növendékeinket segítjük, hogy megismerjék és választani tudjanak a képességeiknek megfelelő továbbtanulási lehetőségek között.

- A szociális nevelés formái:

- szorgalmazzuk a tanulók családjának együttműködésével az emberi és keresztyén értékek elsajátítását, figyelve a nyílt és kiegyensúlyozott személyiség kibontakoztatására

- igyekszünk kibontakoztatni bennük a közösségteremtő erőt az emberek és az események megértésének kialakításával
- gyakoroltatjuk a szolidaritás gondolatát a lemondás és az önzetlen segítségadás alkalmával
- különös gondot fordítunk a mások iránti tisztelet és a nemes célokért való együttműködési készség kialakítására a dialógus, a szolgálatkészség és a kulturált társadalmi érintkezés formáinak gyakorlásával
- szorgalmazzuk a társadalmi és gazdasági élet törvényeinek fokozatos megismertetését a társadalom különböző rétegeinek hiteles bemutatásával; - már az iskola életében felkészítjük a tanulókat a közéleti felelősségre
- külön gondot fordítunk a tervszerű, rendszeres tehetséggondozásra
- A pedagógus alkalmazkodik a tanulók mentális állapotához, figyelembe veszi a tanulók heti, napi leterheltségét. Ezek figyelembe vételével változtat előzetes tanítási tervein.

I.2.2. A nevelő-oktató munkával kapcsolatos feladatok

- Olyan **keresztyén közösség teremtése**, amely a tanítványok hitben való megerősödését, nemzeti hovatartozásuk vállalását eredményezi.
- A nevelő- oktató munka segítse elő az **egyéni élmények megszerzését**, az egyéni képességek kibontakozását, a hitélet elősegítését szolgáló programokon, a tanórán és tanórán kívüli tevékenységek formájában.
- Fontos feladatunk az iskola oktató tevékenységének során a gyermeki **személyiség sokoldalú fejlesztése**.
- Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges **képességek fejlesztése**, a tanulás tanítása, az önálló ismeretszerzés, az önművelődés képességeinek kialakítása.
- Kiváló képességekkel, adottságokkal rendelkező tanulók **tehetségének kibontakoztatása** tanórai és tanórán kívüli tevékenységek keretében.
- A valamilyen oknál fogva lemaradó tanulók **felzárkóztatása**.
- A modern **információhordozók** megismertetése a tanulókkal, a mindennapi használatuk elsajátítása.
- Az egyéni adottságok figyelembe vételével, **differentiált feladatokkal**, egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőség teremtése az egyéni haladási ütem kialakítására.
- A személyes meggyőződés segítse elő **a keresztyén világszemlélet és világkép kialakítását** személyre és konkrét közösségekre szabott feladatok alapján.
- **Alkotó közösségek** létrehozása, ahol a tanuló fejleszti önismeretét, együttműködési készségét.
- **Elkötelezett** pedagógusok foglalkoztatása, akik a rájuk bízott gyerekek testi szellemi és lelki fejlődés harmóniájának megteremtésének elhivatott képviselői. A hit, a hazaszeretet és a hűség jellemezze iskolai közösségünket. Olyan gyermekek nevelése a feladat, akik nemzeti hovatartozásukkal a haza hűségese, áldozatkész, alkotó polgárai lesznek. Feladat a hit erősítése, hogy felnőve a református gyülekezet elkötelezett tagjai legyenek.
- A tanulók egyéni képességeinek kibontakozását támogassák a tehetséggondozó és felzárkóztató tanórai és **tanórán kívüli tevékenységek**.
- A **kulcskompetenciák** NAT által meghatározott rendszere járuljon hozzá a szükséges ismeretek, képességek és attitűdök közvetítésével a kritikus

gondolkodás, a kreativitás, kezdeményezőkéesség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal és az érzelmek kezelése elsajátításához.

- **Differenciált nehézségű feladatokkal**, testreszabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására.
- Tanórai keretben és azon kívül megtanítjuk gyermekeinknek a **számítástechnika alapjait**, az interaktív táblával folytatott oktatási módszert.
- Növeljük tanulóink **önbizalmát és önértékelését**, építjük a pozitív énképét, erősítjük a belső kontrollt beállítódását, fokozzuk a felelősségvállalást, az önállóságot! Tudatosan neveljük magabiztos, határozott fiatalokat!
- Kiemelt feladatunk a **személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelés**, a nemzeti identitás, a történelmi és állampolgári tudat erősítése, a szociális érzékenység, az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránti nyitottság, a környezetért érzett felelősség, más kultúrák megismerése és elfogadása, a humánus, értékeket védő magatartás, valamint a demokratikus intézményrendszer használatához, az egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismeretek és képességek fejlesztése.
- Tudatosítjuk a gyermekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető **erkölcsi értékeket**, erősítjük a pozitív szokásokat és a humánus magatartásmintákat. Lehetőséget teremtünk választási, döntési helyzetekben felelősen cselekedni.
- A tanulók idegen nyelvhasználati képességének fejlesztése, figyelembe véve az eltérő kiindulási nyelvi szinteket. Fejlesztési szintek:
 - a beszéd
 - az írásbeli szövegalkotás
 - a szövegértés fejlesztése.

I.2.3. A nevelő-oktató munkával kapcsolatos eljárások

Nevelő-oktató munkánk eljárásainak, eszközeinek igazodnia kell a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, képességeihez, a pedagógusok személyiségéhez.

- A hitbeli nevelés erősítése, keresztény értékrendre épülő nevelés, oktatás, egyházi, nemzeti hagyományaink tisztelete.
- Kognitív képességek fejlesztése: kognitív rutinok (műveletek), kognitív kommunikáció, problémamegoldás, a tanulási életforma kialakítása. Az önálló tanulási stratégiák és módszerek kialakítása.
- Folyamatosan fejlesztjük a NAT-ban meghatározott kompetenciákat.
- Kompetencia alapú, tevékenység központú oktatás alkalmazása. Tapasztalatainkat megosztjuk a kollégákkal és a szülőkkel.
- Közösségépítés, az egyéni tanulási stratégiák és módszerek kialakítása.
- Együttműködési stratégiák kialakítása.
- Nem csak az IKT eszközök használatát tanítjuk a gyerekekkel, hanem a felelősséget is, amit egy ilyen eszköz használata magában rejt.
- Tanulóink személyiségfejlesztésének folyamatos figyelemmel kísérése.
- Személyes beszélgetések, tudja a tanuló, hogy számíthat pedagógusára, nincs magára hagyatva.
- Valós élethelyzetek teremtésével segítjük az önálló, aktív, felelősségteljes személyiség kialakulását.
- A személyiség egészséges önérvényesítéséhez, ugyanakkor a függőségi relációk megtapasztalására is alkalmas helyzetek teremtése.

- A szociális befolyásolás folyamatai közül a behódolás, az azonosulás és interiorizáció közül az utóbbira törekszünk, amelyet nem a hatalmi tekintéllyel, hanem a vonzerővel, hitelességgel és értékeink vállalásával kívánunk elérni.
- Az iskolai társas szituációk az iskolai- és osztályközösség mindennapi életében „terepgyakorlatként” szolgálnak a tanulóknak az egyének és csoportok kölcsönös megértésének, együttérzésének, segítőkészségének élményszerű megtapasztalásához; a pozitív és negatív érzelmi viszonyulások kezeléséhez (szimpátia – antipátia kapcsolatok).
- A formális és informális emberi-közösségi kapcsolatokat építő fórumok, rendezvények, programok szervezése.
- Szorgalmazzuk a tanulói aktivitást, teret adunk az egyéni munkamódszereknek, hozzá segítjük a tanulókat az egyéni tanulási stratégia kialakításához.
- Nagy hangsúlyt helyezünk a tanulási technikák és módszerek tanítására, átadására, folyamatos karbantartására, kompetenciafejlesztésre
- **Módszereink**, a meggyőzés módszerei: oktatás, példaképállítás, önbírálat, beszélgetés, tudatosítás, stb.
- A tevékenység megszervezésének módszerei (követelés, ellenőrzés, érdekes, játékos módszerek, gyakorlás stb.)
- Magatartásra ható, ösztönző módszerek (ígéret, biztatás, elismerés, dicséret stb.)
- Pedagógusok személyes példamutatása, református ünnepeinkről való megemlékezések.
- Bibliaolvasás, együtt imádkozás, játszóházon, táborban való részvétel
- Istentiszteleteken való részvétel, közös imádkozások, egyházi programokon való részvétel

I.2.4. A nevelő- oktató munkával kapcsolatos eszközök

- Új tanulás módszertani eljárások bevezetése, projektmunka és IKT eszközök használatának szorgalmazása
- Tesztek, drámajátékok, projekt módszer, tevékenykedtető oktatási forma, feladatlapok alkalmazása
- Drámajátékok, párbeszéd, IKT eszközök használata, idegen nyelvi újságok olvasása, versenyeken való részvétel.
- tevékenykedtetésre épülő tanulásszervezés, projektoktatás, témahét, műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatása, moduláris oktatás, projektként
- Tanulói laptop, interaktív tábla, szavazórendszer, számítógépek
- Tesztek, tréningek, dramatikus játékok, önmegvalósítási lehetőségek, szereplési alkalmak teremtésével segítjük tanítványainkat saját személyiségük megismerésében és fejlesztésében.
- Beszélgetés, vita, véleménycsere, élethelyzetek, szituációk eljátszása, azok elemzése, kiselőadások, prezentációk, jelenetek bemutatása, dramatizálás, színjátszás, pszichodráma, riportok készítése - elemzése, kiállítások, vetélkedők, irodalmi - zenei - képzőművészeti alkotások, tablók, sajtófigyelés, videofilmek, bábozás, tematikus gyűjtőmunka, fénykép és videofelvételek.
- A tanulókkal a „megszólíthatóság” közelségében élnek a pedagógusok. Demokratikus együttműködési készséget tanúsítanak korlátozottan tekintélyelvű nevelési gyakorlatot folytatnak.

- A kompetencia területekre készített tanulói eszközök (tankönyvek, munkafüzetek, feladatsorok, fejlesztő programok, demonstrációs anyagok és mérőeszközök stb.) célszerű alkalmazása.
- Élményszerű, pozitív minták felkínálása, szociális szokások, attitűdök bemutatása, meggyőződések, értékítéletek, ismeretek és készségek nyújtása, személyes példamutatás, történelmi személyiségek, irodalmi, drámai hősök tetteinek, magatartásának átélési lehetőségeivel, a negatív, antiszociális minták pusztító hatásának csökkentése, fékezése.
- A különböző kompetencia-területek programcsomagjai, a hozzájuk készült tanulói és tanári eszközök, demonstrációs anyagok.

II. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az iskola felelős a gyermekek, tanulók testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért, a gyermek és tanulói közösség kialakulásáért és fejlődéséért. Ennek érdekében a gyermek, a tanuló személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában együttműködik a szülővel. (20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 7 § (1) ab)

A pedagógus alapvető feladata a rá bízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy a nevelő és oktató munkája során gondoskodjon a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét. (Kn. 2011. 62 § (1) a)

A tanulók személyiségfejlesztését a református keresztyén értékrend előtérbe helyezésével végezzük.

Iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata a tanulók személyiségének – különféle iskolai tevékenységek megszervezésével- széleskörű fejlesztése. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos fő feladataink:

- az értelem kiművelése (kognitív kompetencia) – önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. Önismeret, céltudatosság kialakítása.
- az alapműveltség kialakításához szükséges anyanyelvi és matematikai kompetencia kialakítása és fejlesztése
- segítő életmódra nevelés (szociális kompetencia) – mások problémáival szembeni érzékenység kialakítása, tolerancia fejlesztése. Demokratikusan gondolkozó, kreatív gyermekek nevelése a test, a lélek és a szellem egységében.
- egészséges és kultúrált életmódra nevelés (személyes kompetencia) – egészségtudatos életmód kialakítása, nem csak a testi, hanem a lelki és a szellemi szükségleteket is figyelembe véve
- erkölcsi nevelés – az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása. Feladatunk a tanulók hitben való megerősödése, a nemzeti hovatartozás tudatosítása.

Kialakítandó személyiségjegyek:

- a helyes önértékelés, amely se nem túlozza, se le nem becsüli értékeit
- az értékek felismerése, megbecsülése és kiállás mellettük
- józan, megfontolt ítélőképesség
- a mások felé való nyitottság, empátia
- a szelídség, az alázat és a türelem

- bűnbánatra való készség, amely legyen mentes a kóros önmarcangolástól
- belső csendre, elmélyülésre való igény
- hűség Istenhez és embertársainkhoz
- a hitre, reményre, szeretetre nevelés
- a saját akaratunkról való lemondás mások érdekében
- az alaposág
- a mértékletesség
- egészséges, edzett személyiség kialakítása
- a megbocsátás
- felelősség magunk, mások, nemzetünk és a teremtet világ iránt
- az egészségnek, mint alapértéknek elfogadtatása, az egészségmegőrzés igényének felkeltése, az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése

Ezt fejezi ki a szeretetparancs hármassága: szeretni Istent, szeretni embertársaimat, mint saját magam. Akiben ezek a tulajdonságok megerősödnek, azok fogékony lesznek az igazra, a jóra és a szépre.

A mai világban sokszor pont az ellenkező tulajdonságok teszik sikeressé, "korszerűvé" az embert. A nevelés nagy feladata, hogy a hamis értékeket valóban negatívvá tudja tenni, és a gyermekek természetes becsvágyát, sikerre törekvését átitassa a keresztyén szellemiséggel és a helyes irányba terelje.

III. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

- Az iskola személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.
- A pedagógusoknak fel kell készíteni a gyerekeket arra, hogy önálló, életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, egészséges életvitelt alakítsanak ki, és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani.
- Kiemelt szerepet kell szánni a testnevelésnek, a mozgás különféle formáinak, a tömegsportnak, és gyógytestnevelésnek.
- Fejlesszék a pedagógusok a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Ismertessék meg a környezet - elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok -, egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Készítsék fel a gyerekeket a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.
- Az iskola feladata az is, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utasbalesetek elkerülésének módjaira.
- Figyelmet kell fordítani a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására).
- Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek - különösen a serdülőknek - a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Tanulóink tudjanak elutasító magatartást kialakítani a legális és illegális szerekkel szemben.

- Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítéssel.
- Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Fontos, hogy az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.
- Tanulóink rendelkezzenek korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal az egészségük megőrzése és védelme érdekében.
- Nyolcadik osztály végére legyenek tájékozottak az elsősegély nyújtási alapismeretek területén.

Az iskolai egészségnevelési program területei:

- Egészséges személyiségfejlődés elősegítése
- Egészséges táplálkozás
- Mindennapi testmozgás
- Dohányzás, alkoholfogyasztás és kábítószer használat megelőzése
- A fogyatékos és hátrányos helyzetűek integrációja
- Iskolán belüli bántalmazás megelőzése
- Szexuális nevelés
- Elsősegély nyújtási alapismeretek

Tevékenységi területek:

- Tanítási órákon:
Valamennyi tantárgyi órán hozzárendeljük az adott témához megfelelő egészségvédelmi vonatkozásokat.
Az elsősegély nyújtási alapismereteket nyolcadik évfolyamon a biológia tantárgyba integráltan oktatjuk.
- Tanórán kívüli tevékenység során
 - drogprevenció
 - sportversenyek
 - egészségnap
 - felvilágosító programok
 - baleset megelőzés
 - közlekedési ismeretek
 - kirándulások
 - versenyek

IV. Közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

Az iskola felelős a gyermekek, tanulók testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért, kötelessége különösen, hogy előmozdítsa a gyermek és tanuló közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását és törekedjen azok betartására. Az iskola nevelje a gyerekeket, tanulókat egymás szeretetére, tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre. Ennek érdekében a gyermekeközösség, a tanulóközösség kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével együttműködve végzi nevelő, oktató munkáját. (Knt. 62 § (1) d, e)

Református iskolaként előtérbe helyezzük a közösségi nevelésnél a református keresztyén értékeken nyugvó közösségnevelést, az Isten iránti szeretet és a hit elmélyítését.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése.

Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korruptió elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás.

Az iskola feladatának tekinti, hogy a gyerekek, tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése.

A közösségfejlesztésre irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A közösségfejlesztés közös feladat. Az iskola valamennyi dolgozójának figyelembe kell vennie mindennapi munkája során, hogy példaként áll a diákok előtt megjelenésével, viselkedésével, beszédstílusával.

A közösségi nevelés területei a család, az iskola és az iskolán kívüli közösségek (gyülekezet).

Az iskola keretén belül működő közösségi nevelés területei:

- tanórák (hittanórák, szaktárgyi órák és osztályfőnöki órák)
- tanórán kívüli tevékenységek
- diákönkormányzati-munka
- szabadidős tevékenység

Az iskola keretén kívül működő közösségi nevelés területei:

- az Újfehértói Református Egyházközség szervezésében az anyák napi és a karácsonyi játszóházon való részvétel
- az Újfehértói Református Egyházközség szervezésében a nyári biblia táboron való részvétel
- más intézmények által szervezett versenyeken való részvétel
- múzeum, könyvtár által szervezett programok

E területek feladatai, céljai, foglalkoztatási formái eltérőek, abban azonban megegyeznek, hogy valamennyien hozzájárulnak:

- az egyén közösségi magatartásának kialakításához
- véleményalkotó, vélemény - nyilvánító képességének fejlődéséhez
- a közösségi szokások, normák elfogadásához (etikai értékrend)
- a másság elfogadásához az együtt érző magatartás kialakulásához
- a harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink a következők: (NAT Műveltségi területek oktatásának közös követelményei alapján)

Törekedni kell arra, hogy minden tanuló:

- ismerje meg a társas együttélés alapvető szabályait, melyek a közösségben való harmonikus kapcsolat kialakításához elengedhetetlenek,
-

- ismerje meg a társas együttélés alapvető szabályait, melyek a közösségben való harmonikus kapcsolatokat kialakításához elengedhetetlenek
- a mindennapos testnevelés megvalósítása során az egészséges életmódra nevelés
- ismerje meg és ápolja népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit
- legyenek nyitottak a város, az egyházközség által szervezett rendezvények iránt
- sajátítsa el azokat az ismereteket, gyakorolja azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek.
- legyen nyitott, megértő a különböző szokások, életmódok, kultúrák vallások; a másság iránt, becsülje az ezekben rejlő értékeket.
- törekedjen arra, hogy közvetlenül is részt vállaljon a nemzetközi kapcsolatok ápolásában
- ismerje meg az egyetemes emberi kultúra legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit
- szerezzen információkat az emberiség közös (globális) problémáiról; legyen érzékeny a problémák lényege, okai, összefüggéseinek és megoldási lehetőségeinek keresése, feltárása iránt
- kapcsolódjon be a közvetlen környezet értékeinek megőrzésébe, gyarapításába, váljon érzékennyé környezete állapota iránt
- életmódjában a természet tisztelete, a felelősség és a környezet megóvására való törekvés váljon meghatározóvá
- tudjon társaival és a felnőttekkel adott témáról, anyanyelvén szabatosan kommunikálni
- legyen képes az új audiovizuális környezetet megérteni, és azt szelektíven használni
- önálló, felnőtt életében képes legyen életmódjára vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani
- ismerje meg a környezet leggyakoribb egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülésének módjait
- kapjon kellő mélységű támogatást a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzéséhez
- tanuljon meg tanulni (alapfeladat)
- tudja, hogy életpályája során többször pályamódosításra kényszerülhet
- legyen képes önellenőrzésre, egymás segítésére
- tevékenysége erősítse a közösséghez való kötődést
- olyan keresztyén közösség megteremtése, ami a tanítványok hitben való megerősödéséhez, nemzeti hovatartozásunkhoz példát ad

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok megvalósítása érdekében iskolánk pedagógusai a következőket tehetik:

1. A tanórán

Az osztályközösség a tanulók fő iskolai tevékenységének, a tanulmányi munkának összefogó terepe, ezért fő célunk valódi közösséggé formálni, mely képes a közös cél érdekében munkálkodni, közös értékrendet elfogadni, és ennek megfelelően viselkedni.

- a tanulás támogatása kölcsönös segítségnyújtással, közösségi ellenőrzéssel, tanulmányi és munkaerőkölcser erősítésével
- a tanulók kezdeményezéseinek segítése
- a tanulók motiválása
- a közvetlen tapasztalatszerzés segítése
- a közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése (példamutatással; bírálat, önbírálat segítségével)
- a tanulók önállóságának, öntevékenységének, öngazgató képességének fejlesztése
- a folyamatosság biztosítása: a már elért eredmények továbbfejlesztése, a korábban elért eredményekre való építés
- olyan nevelőkollektíva kialakítása (megtartása), mely összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni, és tevékenységüket koordinálni tudja
- különböző változatos munkaformákkal (csoportmunka, egyéni munka, kísérlet, verseny), az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése

2. A tanórán kívüli foglalkozásokon

E kötetlenebb tevékenységi formák a közösségfejlesztés kiváló területei:

- önellenőrzésre, egymás segítésére, segítő ellenőrzésére való nevelés
- a játékok pedagógiai irányítással fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését
- ismerjék meg a tanulók a társas együttélés alapvető szabályait
- a sokoldalú, változatos foglalkozások (irodalmi, zenei) járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez
- séták, kirándulások mélyítsék el a természet iránti tiszteletet, a környezet iránti felelősség érzését
- diákönkormányzat – munkáját az 5-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló vezetőség irányítja
- iskolai sportkör – az iskola minden tanulója tagja, a tanórai testnevelés órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, és a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre való felkészítést
- szakkörök – a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálják, indításáról a felmerülő igények, és az iskola lehetőségének figyelembe vételével minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt
- versenyek, vetélkedők – a tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik, melyeket évente rendszeresen

szervezünk, a tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük

- tanulószoba – a tanítási napokon a délutáni időszakban az 5-8. évfolyamon tanulószoba működik a szülők kérésére
- diákétkeztetés
- múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás, tanulmányi kirándulás, túrák, táborok, színházi előadás, táncos rendezvények - a foglalkozásokon való részvétel önkéntes, felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük
- iskolai könyvtár- a tanulók egyéni tanulását, önképzését segíti
- hit- és vallásoktatás – tanulók számára órarendbe iktatva kötelező. A hittan tantárgy értékelése érdemjeggyel történik második osztálytól.

3. Szabadidős tevékenység során

- jó kapcsolat kiépítése az adott korosztállyal, szüleikkel valamint a tevékenységet segítő külső szakemberekkel
- olyan közösségek létrehozása, amelyek nemcsak befogadják, hanem tevékenységük által elérhetővé teszik kulturális örökségünket
- a csoporton belüli kapcsolatok erősítése
- a csoportokban végzett közös munka során az önismeret elmélyítése, az önfegyelem fejlesztése, a társak és a foglalkozásvezetők elfogadása az együttműködés (megalapozása, fejlesztése)
- a tevékenységi formákat hasssa át a kölcsönösség és az egyéni képességekre, aktivitásra való építés
- a tevékenységi formák kialakításában törekedni kell arra, hogy a résztvevők adottságára építve érdeklődésük ne alkalmanként, véletlenszerűen érvényesüljön, hanem tartós aktivitásra ösztönözzön
- olyan erős érzelmi-értelmi felhívó erővel bíró témák kijelölése, amely során csodálkozva fedezhetik fel önmagukban a másik iránti érdeklődés, részvét, megértés, türelem szándékát és képességét, erősítve ezzel a közösséghez való kötődést
- olyan csoportok kialakításának segítése, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítése mellett hatnak az egész személyiség fejlesztésére valamint hatással vannak a pozitív töltésű életmód kialakítására

4. Iskolán kívüli programok során

- a tanulók önállóságának, öntevékenységeinek, önismeret képességeinek fejlesztése
- a közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése (példamutatással; bírálat, önbírálat segítségével)
- ismerjék meg a tanulók a társas együttélés alapvető szabályait

- olyan csoportok kialakításának segítése, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítése mellett hatnak az egész személyiség fejlesztésére valamint hatással vannak a pozitív töltésű életmód kialakítására
-
- Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok
- pedagógus példamutató magatartással álljon a gyerekek előtt
- pedagógus értékteremtő beszélgetése a gyerekekkel
- tevékenységközpontú oktatási formák előtérbe helyezése
- közös szabadidős programok szervezése a családokkal
- szülői értekezletek, fogadó órák, bemutató órák, nyílt napok szervezése a szülőknek
- szülői értekezletet a konstruktív együttműködés színterei legyenek
- a pedagógus és a szülő közötti kommunikációnak
- hagyományteremtés az iskola és a szülői ház együttműködésében;
- a kapcsolattartás nevelő-oktató munkát szolgáló szakmai-módszertani megoldásai;
- a kapcsolattartás formái (a család szemléletformálására alkalmas új szervezeti formák);
- az ún. problémás családokkal való foglalkozás, a problémás családok gyermekeinek bevonása a közös családi szabadidős programokba;
- a hátrányos helyzetű gyerekek családjával kapcsolatos speciális gondok és megoldási lehetőségek;
- a szülők beavatása a nevelő-oktató munkába.

V. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulók mindegyikénél rendelkeznek a pedagógusok megfelelő információkkal, és alkalmazzák azokat a nevelő, fejlesztő és oktató munkájukban.

V.1. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekkel, tanulóval összefüggő pedagógiai tevékenység

Beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az

életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási, hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiség fejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciát mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló, kiemelt figyelmet igényel. (2012. szeptember 1-től hatályba lépő Köznevelési törvény 4 § (2) és (12) bekezdése)

Abban a kérdésben, hogy a gyermek, tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, vagy sajátos nevelési igényű, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

A beilleszkedési, magatartási problémával küzdő gyermekeknél meghatározó okként azonosíthatók a gyermek születésével kapcsolatos rendellenességek, elsősorban az akár rövid ideig is fellépő oxigénhiányos állapot vagy betegség következtében fellépő koragyermekkori minimális agykárosodás, a rossz lakásviszonyok, a depresszív anyai magatartás, az elhanyagoltság, kevés idő eltöltése családi környezetben.

Probléma kezelése:

A 6 éves korúak beiratkozásánál az iskola gondosan áttanulmányozza az óvodából megküldött iskolaérettségi véleményt. Ha a gyereket nevelési tanácsadóba utalta az óvoda, akkor ott problémát érzékeltek, amit a tanácsadó diagnosztizál.

Ha a nevelési tanácsadóban az iskolába járást, az iskolai beilleszkedést, tanulást nehezítő problémát rögzítenek, a következő ajánlásokat kaphatja az iskola:

- Kis létszámú tanulócsoportba utalás
- Normál létszámú tanulócsoport – különleges bánásmód
- Egy éves felmentés az iskolába járás alól
- Egyéni továbbhaladás

Mindemellett kitérnek az indokokra: (dyslexia, dysgráfia, dyscalculia, illetve magatartászavar, beszédhiba, hyperaktivitás figyelemzavar). A felsorolt problémákkal küzdő gyerekek között találhatók jó vagy kiemelkedő intellektusú gyerekek. A nevelési tanácsadó konkrétan megnevezi a magatartászavar és a várható tanulási probléma okát. A tanácsadó ajánlását meg kell mutatni azoknak a pedagógusoknak és szakembereknek, akik a gyerekekkel foglalkoznak. A gyerek tanítójának eredményes bánásmódját segíti, ha a tanév megkezdése előtt vagy utána megismerkedik, tanácsot kér, érdeklődik a szülőktől, óvónőtől, szakembertől.

Fontos, hogy a beilleszkedési, magatartási problémával küzdő gyermekeknél a pedagógiai szakszolgálat alábbi szolgáltatásait vegye igénybe: nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, pszichológiai ellátás, gyógytestnevelés.

Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, **fejlesztő foglalkoztatásra jogosult**. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg. (CXC. törvény a köznevelésről 47§)

A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, **tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló részére** a felvételi vizsgán indokolt esetben biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, az írásbeli vagy szóbeli felmérésen biztosítani kell az iskolai tanulmányai során általa használt, megszokott eszközöket, a vizsga szervezésével alkalmazkodni kell az adottságaihoz. (CXC. törvény a köznevelésről 51§)

A tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység, vagy az országos szakértői és rehabilitációs tevékenység keretében kell a fogyatékoság szűrése, vizsgálata alapján javaslatot tenni a gyermek, tanuló különös gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra.

Iskolánkban ezeknek a gyerekeknek biztosítjuk a fejlesztő felzárkóztatást, a pszichológiai, logopédiai és gyógytestnevelési ellátását. Továbbtanulásuk esetén az osztályfőnök segítséget nyújt a nekik megfelelő középiskola kiválasztásánál.

Az iskola ezen gyerekek számára felzárkóztató, fejlesztő és tehetséggondozó foglalkozásokat szervez. A beilleszkedési, tanulási nehézség, magatartási rendellenességgel diagnosztizált tanulók számára eredményes felkészítésére szolgáló, differenciált fejlesztést biztosító egy-három fős foglalkozásokat szervez az iskola.

Az egyéni foglalkozásra felhasználható időkeretet ezen gyerekek számára a tanulási képességet vizsgáló bizottság határozza meg.

A gyerek iskolai elhelyezésének egyik lehetősége, a tanuló integrált, azaz normál osztályban történő nevelése, oktatása. A létszám maximum 30%-ig ajánlatos a különféle problémákkal küzdő gyerekek elhelyezése az osztályban, mert ellenkező esetben a tanító, tanár figyelme nagyon le van terhelve. A tanórai differenciált oktatás mellett, a tanórákkal párhuzamosan, vagy a tanórákon túl szükség lehet plusz órákra; a tanuló felzárkóztatása céljából.

A szakmai kapcsolatok kialakítása, ápolása az iskolavezetés feladata:

- nevelési tanácsadó
- gyámhatóság
- gyermekjóléti szolgálat
- szakértői bizottság
- szakmai szervezetek
- pedagógiai szakszolgálat
- gyermekrendelők
- gyermekpszichiátria

A probléma feltárása során alkalmazott eljárások

- Beszélgetés a szülővel, gyerekkel
- A tanulónak önmagához mért fejlődésének nyomon követése
- A gyermek családi hátterének megismerése, születéssel kapcsolatos körülményeinek feltérképezése
- Tanulói értékrend megismerése
- Óvodai előélet megismerése

A pedagógiai programban kell megfogalmazni azokat az elveket, értékeket, célokat, segítő tevékenységeket, melyeket a beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő tanulók oktatásával, nevelésével kapcsolatban az iskola fontosnak tart, meg akar valósítani.

Ezek a következők:

- az iskola helyi tantervében az előírt tananyagot és a követelményeket differenciálja
- az iskolai beszámoltatás az ismeretek számonkérésének differenciált követelményeit és formáit írja elő
- a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek enyhítését segítő tevékenységek
- a gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek
- szükség esetén családlátogatás
- kapcsolattartás a szülővel, óvodával

A pedagógussal szemben a következő elvárások fogalmazhatók meg:

Ismerje a rész-képesség – zavar tünet együttesét

Tudjon differenciáltan oktatni, nevelni

Semmiféle hátrányos megkülönböztetés, degradáció nem érheti részéről a tanulót

Az értékelésnél vegye figyelembe a tanulók eltérő képességeit

A teljesítmény mérésénél adjon előnyt a hátránnyal küzdőknek, önmagához képest is, nézze a fejlődést

Hátrányt nem jelentő képességterületen erősítse a tanuló kiemelkedési lehetőségeit

Nevelje a közösséget a képességek különbözőségének tolerálására

Elvárások az osztályfőnökkel szemben.

A szülővel kiemelten figyelmesen és tapintatosan viselkedjen, foglalkozzon

A tanuló problémáit értesse meg a szaktanárokkal

Szükség esetén forduljon szakemberhez a tanuló szakellátásának folyamatossága, eredményessége érdekében

Gondoskodjon a tanuló megfelelő iskolafokozatba kerüléséről, a pályaválasztásáról

Szükség esetén a tanuló iskolai magatartásáról, teljesítményéről adjon tájékoztatást

A nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek:

- egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- felzárkóztató órák
- iskolaotthon, egész napos iskola
- tanulószoba
- a nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai
- családlátogatások
- a szülők és a családok nevelési gondjának segítése
- a gyermek önismeretének, önbizalmának, együttműködési, konfliktuskezelői képességeinek fejlesztése

Az SNI tanulók számára a nevelés és oktatás feltételeinek biztosítása szakember bevonásával, szükség esetén osztályfőnök, szaktanár konzultációja a szakemberrel.

Sokszínű tevékenységformák biztosítása:

- Differenciált tanulásszervezés
- Kooperatív technikák alkalmazása
- Projekt-módszer
- Tevékenységközpontú pedagógiák
- Individuális tanulás előtérbe helyezése
- Fejlesztő értékelés alkalmazása
- A tapasztalatszerzés lehetőségeinek kitágítása, IKT eszközhasználattal.

Kiemelt feladatunk a másság elfogadása, a tolerancia kialakítása.

V.2. Kiemelten tehetséges gyermekkel, tanulóval kapcsolatos pedagógiai tevékenység, tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

A pedagógus kötelessége különösen, hogy nevelő és oktató munkája során gondoskodjék a gyermek személyiségének fejlődéséről, **tehetségének kibontakoztatásáról**, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét.(CXC. törvény a köznevelésről 62 § (1))

A gyermeknek, a tanulónak joga, hogy képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeit figyelembe véve - az e törvény 2. § (1) bekezdésében meghatározott jogát szabadon érvényesítve - továbbtanuljon, továbbá alapfokú művészetoktatásban vegyen részt tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében. (CXC. törvény a köznevelésről 46§ (3))

Az ember képessége Istentől kapott ajándék. Kiemelt fontosságú feladat a tehetség felismerése és fejlesztése. A tehetséggondozás kiterjed a tanórai és tanórán kívüli tevékenységekre egyaránt.

A tehetség felismerésének ismérvei:

magas értelmi és érzelmi intelligenciaszint
fejlett képességek
kreativitás magas szintje

korának megfelelő fejlett személyiség
motivációs tényezők – a feladat iránti erős elkötelezettség, pozitív környezeti hatások

A tehetségfejlesztés lehetőségei iskolánkban:

- differenciált tanórai munka
- tehetséggondozó szakkörök
- felkészítés versenyekre
- felkészítés középiskolai tanulmányokra
- személyes beszélgetések, biztatás, a jutalmazás megfelelő formájának megkeresése

A képesség-kibontakoztató felkészítés a személyiségfejlesztés, a közösségfejlesztés segítségével járul hozzá a tanulási kudarcból, a szociális hátrányból eredő lemaradás csökkentéséhez, a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatásához, tanulási, továbbtanulási esélyének növeléséhez.

A képesség-kibontakoztató felkészítés megszervezhető integrált felkészítésként is, ha a közösségfejlesztés és a személyiségfejlesztés a halmozottan hátrányos helyzetű és az e körbe nem tartozó tanulók közös felkészítése keretében valósul meg. Kiegészülve a társadalmi kirekesztés minden formáját elutasító, a bármely oknál fogva hátrányos helyzetben lévők, vagy kisebbségi közösségbe tartozók társadalmi beilleszkedését elfogadó és segítő készségek, képességek kialakításával.

Az általános iskola, a közép fokú iskola köteles megszervezni a tanuló heti kötelező óraszámát és az osztályok engedélyezett heti időkeretét különbözete terhére a **tehetség kibontakoztatására**, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására, a beilleszkedési, tanulási nehézség, magatartási rendellenességgel diagnosztizált tanulók számára, továbbá az első-egyedik évfolyamra járó tanulók eredményes felkészítésére szolgáló, differenciált fejlesztést biztosító egy-három fős foglalkozásokat. **Tehetséggondozásra** és felzárkóztatásra osztályonként legalább további heti egy-egy óra biztosított az osztályok 6. mellékletben meghatározott időkerete felett. (CXC törvény a köznevelésről 27§)

V.3. Sajátos nevelési igényű gyermekkel, tanulóval kapcsolatos pedagógiai tevékenység

Sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkozás, a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, óvodában a gyermekek Óvodai nevelés országos alapprogramja szerinti nevelése, iskolában, a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, **sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.**

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy **különleges bánásmód keretében** állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. (CXC törvény a köznevelésről 47§)

A sajátos nevelési igényű gyermek integrált óvodai neveléséhez, tanuló iskolai integrált neveléséhez és oktatásához szükségesek az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti szakirányú végzettségű gyógypedagógus, a foglalkozásokhoz speciális tanterv,

tankönyv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök, valamint a fejlesztési területek szakértői bizottság által történő meghatározása.

A CXC törvény a köznevelésről, az 56. § (1) alapján a tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján az igazgató mentesíti az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő.

Iskolánkban az alapító okiratnak megfelelően fogadjuk az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekeket, tanulót, amennyiben az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság a szakértői véleményében a gyermek, tanuló integrált nevelésére tesz javaslatot.

Az alapító okiratban meghatározott SNI-s tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység:

- a rehabilitációs és szakértői bizottság által meghatározott szakember biztosítása (logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus)
- többletidő biztosítása írásbeli munka esetén
- tantárgyi vázlat készítése
- segédeszközök biztosítása, mellyel a tanuló kompenzálni tudja a részkepeség zavarból adódó hátrányt (értelmező szótár, szinonima szótár, számítógép, számológép, függvénytáblázat)
- szükség esetén a szóbeliség preferálása
- tolerancia fejlesztése, másság elfogadása
- differenciált óravezetés
- tevékenységek központú foglalkozás előtérbe helyezése
- figyelemlkoncentráció fejlesztése
- analízis-szintézis képesség fejlesztése
- szövegértés, szókincsfejlesztés, olvasási készség fejlesztése
- A fejlesztésben érintett tanulók esetében az értékelést a szakvélemény előírásainak megfelelően végzik.

VI. Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos iskolai feladatok

A gyermekvédelem a gyerekeknek szakemberek által nyújtott speciális gondozása, segítése. A hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett gyerekek száma folyamatosan nő. Sok gyerek válik problémássá különböző okok miatt. Ezért is indokolt, hogy a gyermek és ifjúságvédelem átfogja az iskolai életet. A gyermeket veszélyeztető helyzetben minden pedagógusnak kötelessége a gyors és hatékony intézkedés.

Az ifjúság –és gyermekvédelmi felelős folyamatosan tájékoztatja a z intézmény vezetőjét és az érintett pedagógust a tanulók szociális helyzetéről.

A gyermek- és ifjúságvédelmi munka minden nevelő feladata, de a munkát a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős koordinálja.

Az alábbi módon kerül meghatározásra a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók fogalma:

- hátrányos helyzetű gyermek, tanuló: az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította;
- e csoporton belül
 - halmozottan hátrányos helyzetű: az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvoda gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a

tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen;

- halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

Minden pedagógus kötelezettsége és alapvető feladata, hogy:

- a nevelő-oktató tevékenysége során figyelembe vegye a tanuló egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, fogyatékosságát.
- segítse a gyermek képességének kibontakoztatását, illetve a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő tanuló felzárkóztatását.
- a tanulók részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjön.
- közre működik a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- a szülőket és tanulókat az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztatja.
- észrevétellel él a gyermekvédelmi felelős illetve az intézmény igazgatója felé, ha a gyermek jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedéseket tart szükségesnek.
- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók egészséges fejlődéséhez szükséges nevelési légkör kialakításának elősegítése.
- Az intézmény valamennyi szolgáltatásának biztosítása, úgy, hogy azok igénybevétele ne jelentsen számukra aránytalan terhet.
- A törvényben meghatározottak alapján minden segítséget megkapjon képessége, tehetsége kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez, ismeretei korszerűsítéséhez.
- Ügyeiben méltányosan, humánusan, valamennyi tényező figyelembe vételével, a többi tanuló érdekeinek mérlegelésével, a rendelkezésre álló lehetőségek közül a számára legkedvezőbbet kell választani.
- Szociális segítségnyújtás: tanulószobai ellátás, iskolaotthon, felzárkóztatás, középiskolai felkészítő foglalkozás, egészségügyi ellátás (fogorvos, iskolaorvos, védőnő)

Az osztályfőnökök legfontosabb feladata:

- észlelje és jelezze, ha a tanuló tanulmányi eredménye látszólag indokolatlanul leromlik
- figyeljen fel a családban jelentkező gondokra, problémákra (családi élet megbomlásáról, szülők gazdasági helyzetének romlásából fakadó vagy bármely más okból eredő)
- minden tanévben a már veszélyeztetettségi nyilvántartásba lévő tanulókról tájékoztató pedagógiai jellemzést készít a Gyermekjóléti Szolgálat felkérésére.
- Az osztályfőnökök minden év szeptember 15-ig felméri az osztályukba járó hátrányos, veszélyeztetett, valamint beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulókat.
- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók tanulmányi munkájának és magatartásának fokozott figyelemmel kísérése, rendszeres iskolába járásuk ellenőrzése
- Változás észlelése esetén jelzéssel élünk a gyermekvédelmi felelős felé, aki kapcsolatba lép a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal.
- Pedagógiai jellemzések elkészítése a gyermekvédelmi felelős számára.

Gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata:

- A hátrányos, halmozottan hátrányos, veszélyeztetett, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók nyilvántartásának vezetése.
- Szülők, tanulók tájékoztatása arról, hogy milyen gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel problémáikkal.
- A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók pályaválasztásának, továbbtanulásának figyelemmel kísérése.
- Egészségvédő, mentálhigiénés és szenvedélybetegség megelőző programok szervezése, védőnő, iskolaorvos és más szakemberek bevonásával.
- Osztályfőnöki jelzések alapján a tanuló helyzetének kivizsgálása, pedagógiai jellemzések beszerzése.
- Szükség esetén családlátogatás az osztályfőnökkel együtt.
A Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 72 § (1) bekezdése alapján a szülő kötelessége, hogy
 - a. gondoskodik gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadja ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kísérve gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét,
 - b. biztosítja gyermeke óvodai nevelésben való részvételét, továbbá tankötelezettségének teljesítését,
 - c. tiszteletben tartja az óvoda, az iskola, kollégium vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait, tiszteletet tanúsítson irántuk.Ha a törvényben foglaltak nem valósulnak meg, vagy a szülő nem együttműködő, úgy értesíteni kell a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatot, azon keresztül a Gyámügyet, valamint a gyermekorvost.
- A gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzése, feltárása, megszüntetése.
- Anyagi természetű problémák esetén segítséget nyújt különböző támogatások igénylésében (pl.: rendszeres gyermekvédelmi támogatás, helyileg adható támogatás, beiskolázási segély).

A veszélyeztetettség elhárítására tett intézkedéseink:

Az egyéni bánásmódot igénylő tanulónál alkalmazott módszereket a pedagógus felülvizsgálja, értékeli, ha kell, változtat módszerein.

Környezeti okok esetén:

- szakmai segítségkérés a pedagógiai szakszolgálattól
- a gyermekjóléti szolgálat, illetve a jegyző értesítése
- védő- óvó intézkedések

A gyermek személyiségéből eredő okok esetén:

- egyéni bánásmód (pl. szorongások oldása miatt)
- egyéni gondozási terv
- pszichológiai, ideggyógyászati vizsgálat kérése

Anyagi okoknál:

- különböző segélyezési formák keresése
- Családsegítő Szolgálathoz irányítás
- adománygyűjtés

Egészségügyi okoknál:

- iskolaorvoshoz, védőnőhöz, iskola-fogorvoshoz irányítás

- segélyvonalak (drog, gyermekbántalmazás, szexuális zaklatás stb) kifüggesztése a tájékoztató táblán
- új eljárások, módszerek javaslata a szülőknek (pl. mozgásfejlesztő terápia, asztmás úszócsoport)

Szervezeti keretek:

Családlátogatás, fogadóórák, szülői értekezletek, esetmegbeszélések

Minden pedagógus, valamint az iskolai lelkes a felelős a tanulók szellemi, testi, lelki és erkölcsi fejlődéséért. Az iskolai lelkes, a szülők és a tanulók részére fogadó órákon lelki gondozással segít a problémák átgondolásában, megbeszélésében.

VII. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

VII.1. Az osztályfőnöki munka tartalma

Az osztályfőnököt az igazgató jelöli ki. Iskolánkban a hagyományos osztályfőnöki munka három fő területet ölel fel.

- ügyviteli (adminisztrációs) feladatok – a haladási napló naprakész vezetése, a haladási és anyakönyvi rész folyamatos ellenőrzése; igazolások esetleges igazolatlan órák regisztrálása félévkor és évvégén a magatartás és szorgalomjegyek előkészítése az osztályozó értekezlet előtt; félévi értesítő, anyakönyv- és bizonyítványírás;
- irányító, vezető jellegű feladat: Az osztályfőnök saját hatáskörében jutalmaz, vagy büntet, illetve ezeket az eljárásokat kezdeményezi. Felelős az osztálya viselkedéséért, az osztálydekoráció elkészítésétől a kiránduláson tanúsított magatartásukig. Megtervezi, tanévekre lebontja és határozott pedagógiai céllal tartja az osztályfőnöki órákat, tehát irányítja az osztályközösség nevelését.
- szervezés, koordinációs feladatok végrehajtása – kapcsolattartás az osztályban tanító kollégákkal, a nevelésben-oktatásban hatékonyan résztvevőkkel, a szülőkkel, az iskola egészségügyi szolgálatával, a gyermek és ifjúságvédelmi felelőssel, az iskolalelkésszel, képviseli az osztályba járó diákok érdekeit, szülők közötti felvilágosító munka; szabadidős tevékenységek, programok szervezése figyelemmel van a tanulók szociális helyzetére, egészségügyi állapotára stb. Ezeket a feladatokat összehangoltan kell ellátni.

A hagyományos osztályfőnöki tevékenység említett három területe mellett a NAT illetve a kerettantervi követelmények teljesítése is részben az osztályfőnöki órákon történik.

A NAT és a kerettantervi követelmények ajánlott ismeretanyagát témakörökre csoportosítottuk.

Ezek a témák nem óráról-órara megtanítandó elméleti anyagot jelentenek, hanem átszövik a mindennapi életben előforduló problémák megoldása, lehetőségek feltárása, kompetenciák fejlesztése.

A lelendő osztályfőnök osztályának megismerése érdekében óralátogatáson vesz részt a negyedik évfolyamon. Az osztályfőnök minden tanévben a csoport év eleji helyzetelemzését elkészíti. Közösségfejlesztés érdekében az osztályfőnök az osztályával közös programokat szervez.

VII.2. Az osztályfőnök feladata

- az osztályfőnöki óra feladata az iskolai és a református keresztyén értékek és normák átadása, közvetítése, az osztályprogramok szervezése, lebonyolítása, az iskolai programok szervezése.
- Közvetlen nevelő munka, az ismeretek szintetizálása, a mindennapi életben történő alkalmazásuk, az osztály tanulmányi, magatartási és munkafegyelmi helyzetének nyomon követése.
- Elvégzi az ügyviteli, adminisztrációs teendőket, megírja az anyakönyveket, kitölti a bizonyítványokat. Felelős az osztálynapló rendes és folyamatos vezetéséért. Haladási naplóba az órarendet hetenként előre beírja, a bejegyzéseket ellenőrzi, az igazolásokat összeszedi, az osztályzatok számát figyelemmel kíséri.
- A napló "megjegyzés" rovatában gondoskodik a jutalmazások-büntetések bejegyzéséről.
- A tanulói házirendet, a balesetvédelmi és tűzvédelmi szabályokat az első tanítási napon a tanulókkal, az első szülői értekezleten a szülőkkel ismerteti.
- Munkáját az általános iskola nevelési és oktatási terve, valamint az iskolai munkaterv alapján végzi.
- Munkáját előre megtervezi, és ezt írásban, foglalkozási tervben rögzíti.
- Felelős vezetője az osztály közösségének. Feladata a tanulók személyiségének alapos, sokoldalú megismerése, differenciált fejlesztése, közösségi tevékenységük irányítása, öntevékenységük és önkormányzó képességük fejlesztése.
- Munkájában támaszkodik a diákönkormányzat vezetőségére, segíti, és figyelemmel kíséri tevékenységüket.
- Együttműködik az osztályban tanító szaktanárokkal, napközis nevelőkkel.
- Látogatja az osztálya tanítási óráit, tanórán kívüli foglalkozásait. Észrevételeit megbeszéli az érintett nevelővel.
- A moduláris és kerettantervi témák feldolgozása, így az állampolgári nevelés, az erkölcsi nevelés, a tanulásmódszertan, a nemzeti hagyományok és az európai értékek közvetítése, a pályaaorientáció és életpálya-építés, az emléknapi és kisebb ünnepek.
- Aktuális események feldolgozása.
- Konfliktusmegoldást kialakító pedagógiai tevékenység, az osztály konfliktusainak megoldása. A csoportjaiban felmerülő konfliktusokat felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli a konfliktuskezelési technikák alkalmazásával.
- egészségnevelés, mentálhigiénés szemlélet alkalmazása, a dohányzásellenes felvilágosítás, a szexuális nevelés, helyes táplálkozás, mozgáskultúra
- A továbbtanulásra jelentkezést megelőzően segíti a pályaválasztási munkát.
- kapcsolattartás a családdal, családlátogatás, fogadó óra keretében
- kultúra használat megtanítása, szabadidős kulturális programok (mozi, színház, könyvtár, múzeum, író-olvasó találkozó, korcsolyázás) szervezése, lebonyolítása
- Fogadóórát a munkatervben meghatározott rendben tart.

- Havonta ellenőrzi az osztálynapló és az ellenőrző jegyeit.
- Az ellenőrző könyvben tájékoztatja a szülőket a tanuló magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről. Ellenőrzi, hogy a szülők ezeket az észrevételeit tudomásul vették-e.
- a hétköznapi élet gyakorlati problémáinak megoldására irányuló felkészítés, a segítségre szoruló tanulók felismerése, segítése,
- közösségépítés, az együtt végzett munka közös ellenőrzése, értékelése, együttélés, együttműködés elemi szabályainak kialakítása, az összetartozás élményének biztosítása
- A hátrányok leküzdése és enyhítése érdekében kapcsolattartás a gyermekvédelmi felelőssel, iskolalelkésszel, a családgondozó hálózattal, nevelési tanácsadóval, logopédussal, védőnővel, kisebbségi önkormányzatokkal.
- alaposan ismernie kell tanítványait
- az intézmény pedagógiai elvei szerint neveli osztályának tanulóit, a személyiségfejlődés tényezőit figyelembe veszi
- együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását
- aktív pedagógiai kapcsolatot tart fenn az osztály szülői közösségével, a tanítványaival foglalkozó nevelő tanárokkal és a tanulók életét, tanulmányait segítő személyekkel (gyermekvédelmi felelős)
- figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét, különös gondot fordít a hátrányos helyzetű tanulók segítésére
- minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti
- szülői értekezletet tart, szükség esetén családot látogat, az ellenőrző könyv útján rendszeresen tájékoztatja a szülőket a tanulók magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről
- ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli feladatokat (az osztálynapló pontos vezetését, a félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatását, a továbbtanulással kapcsolatos adminisztrációt)
- saját hatáskörében - indokolt esetben - évi 3 nap távollétet engedélyezhet osztálya tanulójának, igazolja a gyerekek hiányzását
- tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében
- az érdekeltekkel egyetértésben javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, segélyezésére, büntetésére
- részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, javaslataival és észrevételeivel a kijelölt feladatok elvégzésével elősegíti a közösség tevékenységének eredményességét.

VII.3. Az osztályfőnökök legfontosabb feladata a gyermekvédelmi munka területén

- észlelje és jelezze, ha a tanuló tanulmányi eredménye látszólag indokolatlanul leromlik;

- figyeljen fel a családban jelentkező gondokra, problémákra (családi élet megbomlásáról, szülők gazdasági helyzetének romlásából fakadó vagy bármely más okból eredő);
- minden tanévben a már veszélyeztetettségi nyilvántartásba lévő tanulókról tájékoztató pedagógiai jellemzést készít a Gyermekjóléti Szolgálat felkérésére;
- Az osztályfőnökök minden év szeptember 15-ig felméri az osztályukba járó hátrányos, veszélyeztetett, valamint beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulókat;
- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók tanulmányi munkájának és magatartásának fokozott figyelemmel kísérése, rendszeres iskolába járásuk ellenőrzése;
- Változás észlelése esetén jelzéssel élünk a gyermekvédelmi felelős felé, aki kapcsolatba lép a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal;
- Pedagógiai jellemzések elkészítése a gyermekvédelmi felelős számára.

VIII. A pedagógusok helyi intézményi feladatai

A nevelőtestület minden pedagógusának feladata

- legmagasabb szinten a lehetőségeket legjobban hasznosítva nevelni, oktatni iskolánk tanulóiifjúságát,
- NAT, a kerettantervek, és a pedagógiai program alapelvei, értékei, cél- és feladat rendszerének maradéktalan betartása és teljesítése,
- szakmailag, pedagógiailag tovább képezni magát,
- a városi, iskolai érdekeket szem előtt tartva tevékenykedni,
- egyházi ünnepeinken való részvétel, és azok méltó megünneplése,
- a tanítás előtti, utáni imádság, a hétkezdő áhítat és a többi hitéleti alkalom lehetőségének megteremtése (evangelizációk, csendes napok, bibliaórák, református játszóházak, gyermek biblia hét)
- A pedagógusok általános feladatait (ügyeleti rend, ügyviteli feladatok, rendezvényszervezés, tanórán kívüli feladatok ... stb.) az iskola színvonalas működéséhez szükséges mértékben olyan módon határozzuk meg, hogy a tantárgyi, szakmai munka elsődlegessége és eredményessége mellett biztosítsuk a tanulók személyiségének optimális fejlődését és az iskola általános működési biztonságát is garantáljuk.
- Minden pedagógusi munkamegosztás elvi alapja az arányosság. Az iskola vezetője felelős ezért, hogy olyan módon hozza létre a pedagógus munkaköröket és az adott munkakörökhöz olyan mértékben határozza meg az oktatási nevelési általános működtetési feladatokat, hogy azok egymással arányban legyenek és biztosítsák a meghatározott feladatok minőségi megoldásának lehetőségét.
- Minden pedagógus alapvető munkaköri kötelessége az iskolai munka zavartalanságát, eredményességét, a pedagógiai programokban rögzített célok elérését biztosító feladatok teljesítése. A fentiekre a nevelőtestület minden tagját a kiadott törvény, a rendeletek, utasítások és az iskola vezetője kötelezheti, illetve utasíthatja,
- a tantervek végrehajtására
- a pedagógiai etika írott vagy íratlan törvényeinek betartására
- a keresztyén etikai kódex betartására
- a keresztyén értékrend közvetítésére
- a feladatok vállalása önkéntes, kivéve az iskola vezetői által meghatározott feladatokat (pl.: helyettesítés, ügyelet)

- a problémák nyílt mindenkori megbeszélése történjen meg a megfelelő hangnemben tanulóval, szülővel, kollégával, vezetővel egyaránt,
- az egészség, testi épség megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, azok elsajátításáról meggyőződik,
- a szükséges intézkedéseket megteszi, ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll. A tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésével kapcsolatos tevékenységeket megszervezi, a megelőzésével kapcsolatos ellenőrzési tevékenységeinek eleget tesz.
- a tanulók iskolán kívüli rendezvényein, tanulmányi kirándulásokon a tanulók baleseteinek megelőzése érdekében a szükséges tennivalókat megteszi,
- a védő- óvó előírásokat betartja és betartatja tűz- és bombariadó esetén. Gondoskodik az illetékes szervek értesítéséről, az intézmény gyors és szakszerű kiürítéséről.
- A kulturált viselkedés, öltözködés betartása, ünnepélyeken a közösség döntése által meghatározott öltözködés viselése.

A pedagógusok munkakörébe tartozó feladatok:

- oktató és nevelő munkáját az iskola pedagógiai programja alapján végezze
- a tanítási órákra, foglalkozásokra való felkészülés
- a tanulók munkájának folyamatos értékelése és erről a szülők tájékoztatása
- a tanulók felkészítése és kísérete tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyekre
- a diákönkormányzat munkájának segítése
- szülői értekezletek, fogadóórák tartása
- részvétel a nevelőtestületi értekezleten, osztályozó konferencián
- részvétel továbbképzéseken
- a tanulók felügyelete
- tanulmányi kirándulások megszervezése
- az iskolai ünnepségeken való részvétel
- tanítás nélküli munkanapon a munkáltató által elrendelt munkavégzés
- a munkaköréhez tartozó adminisztrációs feladatok ellátása
- szertár rendben tartása

IX. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje, a Diákönkormányzat

A tanulók érdekeinek képviseletére diákönkormányzatot hozhatnak létre. A diákönkormányzat munkáját e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakvégzettségű személy segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára az intézményvezető bíz meg ötéves időtartamra. A tanuló személyesen, vagy képviselője útján részt vehet érdekeit érintő döntések meghozatalában.

A Diákönkormányzat tagjai az osztályok választott képviselői. Ezek a képviselők tanácskozási és szavazati joggal rendelkeznek.

A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt;
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt; az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor;
- a házirend elfogadása előtt;
- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál;

- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához;
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez;
- az iskolai sportkör működési rendjének megállapításához;
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához;
- a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához

Döntési jogkörük van:

- a nevelőtestület véleményének meghallgatásával – dönt saját közösségi élete tervezésében, szervezésében, tisztségviselőik megválasztásában és jogosultak képviseltetni magukat a diákönkormányzatban.
- a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt saját működéséről, a működéshez biztosított anyagi eszközök felhasználásával, hatáskörei gyakorlásáról, egy tanítási nap programjáról, diákújság, iskolarádió létrehozásáról, működéséről, szerkesztőbizottságának megbízásáról

A diákönkormányzat részt vállal, hozzájárul az iskola nevelési céljainak megvalósításához:

- A tanulói jogok, és kötelességek érvényre juttatásával hozzájárul a tanulók tehetségének kibontakozásában
- A diákevek tartalmassá, emlékezetessé tételéhez, a jogok gyakorlásával segít felkészülni az állampolgári szerepre.
- A tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása, erősítése, a tanulás iránti igény kialakítása
- A nemzeti érzés, magyarságtudat alakításához
- Alapvető viselkedési módok megismerése, gyakorlása
- Az iskola kulturális programjainak szervezése
- Hagyományápolás, hagyományépítés
- Mozgás iránti igény kialakítása, sport, kirándulás, túra, tábor szervezése
- Külső kapcsolatok ápolása. (A városi általános iskolákkal, az egyházközséggel, helyi gimnáziummal való kapcsolat, más iskolák évfordulóinak tiszteletben tartása, részvétel a versenyeken)
- A DÖK és a DÖK képviselők, valamint az iskola vezetője közötti kapcsolattartás formája, rendje:
 - DÖK gyűlés szervezése tanévenként két alkalommal
 - DÖK tagok véleményének kikérése a fent megnevezett kérdésekben
 - programok, versenyek, szabadidős tevékenységek lebonyolítása
- A DÖK működéséhez szükséges feltételek:

A diákönkormányzat működésének feltételeit a fenntartó biztosítja.

Az intézmény a fenntartó által rendelkezésre bocsátott keretek között biztosítja azt, hogy a diákönkormányzat, feladatainak ellátásához, térítésmentesen használhassa az intézmény helyiségeit, berendezéseit úgy, hogy azzal ne zavarja, korlátozza az intézmény működését.

A diákönkormányzat köteles előre bejelenteni a hely, illetve eszközhasználati igényét, hogy az intézmény működése és a diákönkormányzat igényei összehangolhatók legyenek.

A diákönkormányzat a működéséhez szükséges forrásokat pályázati vagy más úton elnyert eszközökkel is biztosíthatja.

A diákönkormányzat együttműködik az intézményvezetővel, akinek munkaköri feladata a diákönkormányzat segítése.

X. Feltétel és eszközszer

X.1. Személyi feltételek

A programban megfogalmazott feladatok megvalósításához az alábbi személyi feltételek szükségesek:

- igazgató
- igazgatóhelyettes
- az 1-4. évfolyamhoz 8 tanító
- az 5-8. évfolyamhoz osztályfőnökök, önálló foglalkozás vezető, szaktanárok, hitoktatók
- gyermek- és ifjúságvédelmi felelős
- a gazdasági munkához 2 fő gazdasági munkatárs (könyvelő, pénztáros)
- adminisztrációs munkához 1 fő iskolatitkár
- pedagógiai asszisztens
- 3 fő takarító, 1 fő karbantartó
- fejlesztő pedagógus, gyógytornász és logopédus óraadóként alkalmazva.

Iskolánk helyt ad az Újfehértói Kléberlsberg Intézmény Fenntartó Központ Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanszakainak, amelyek közül a kézműves, a néptánc foglalkozásokra és a zongoraoktatásra van igény.

A keresztyén nevelők elé példaként a tanító Krisztus áll szelídségével és alázatával, ez a magatartás határozza meg a tanítványaival való kapcsolatát, a saját és a mások szakterületéhez való viszonyát. Tudatában kell lennie, hogy az általa közvetítendő információ csak része a teremtett világ egészéről alkotott ismereteknek és csak együttesen képesek a gyermekben a tudományos gondolkodást, egész-élményt kialakítani. Etikai érzékenység és cselekvő magatartás jellemezze a pedagógust.

Kötelessége, hogy a gyermekek életkorának megfelelően szóljon jelenvaló világunk súlyos gondjairól (pl. a környezetszennyezés, médiák hatalma, születésszabályozás, génsebészet, kábítószer, szabatoság).

Tiszteletben kell tartania a gyermek személyiségét, melyhez, mint egészhez kell közelednie és megszólítani. Az egyéni példamutatást igen fontosnak tartjuk. "A pedagógus hivatásának gyakorlása közben és magánéletében - egyházához és hazájához való hűségével, feddhetetlen életmódjával, vallásának gyakorlásával mutasson példát." (Magyar Református Egyház Ktv. 53. §)

A református szellemiség biztosítása érdekében elsősorban református vallású pedagógusokat igyekszünk alkalmazni, de rendszeres belső továbbképzéseinkkel is a keresztyén szellemiségünk elmélyítését szolgáljuk.

X.2. Tárgyi feltételek

Az iskola zökkenőmentes működéséhez elengedhetetlenül szükségesek a dologi és tárgyi feltételek megléte.

Iskolánk egy helyrajzi számú telken található, a Debreceni út 204. szám alatt. Az alsó tagozat a régebbi épület részében dolgozik. Egy folyosón található valamennyi alsós osztályterem, összesen öt. A felsős osztályterem, néhány szaktanterem kivételével az új épületben kaptak helyet. A felső tagozat számára rendelkezésre áll 7 db szaktanterem, 1 db nyelvi labor, 1 db korszerűen felszerelt, 27 fő számára kialakított informatika tanterem. S bár külön épületben, de egy udvaron dolgoznak az alsós és felsős kollégák. Ez nagy előnyt jelent a

tantestület közös gondolkodásánál, a feladatok és elvégzésénél, valamint az adódó problémák megbeszélésénél. A régi épületek felújításra szorulnak.

A szabadtéri adottságaink kedvezőek. A sportolást, mozgást 1 aszfaltozott sportpálya, ehhez kapcsolódó futópálya, kisebb füvesített terület, valamint térkövezett udvar szolgálják. A testnevelés órák megtartására egy nagyméretű tornaterem áll a rendelkezésünkre, ehhez különálló fiú lányöltöző, sportszertár, valamint egy testnevelő tanári. Sajnos a fiú és lányöltözőkhöz tartozó zuhanyzók időközben tönkre mentek, elavultak.

A technika tantárgy eszközigényes részét nehezen tudjuk megvalósítani, hiszen ehhez csak egy kisméretű szaktanteremmel rendelkezünk, ahová egy osztály nehezen fér be.

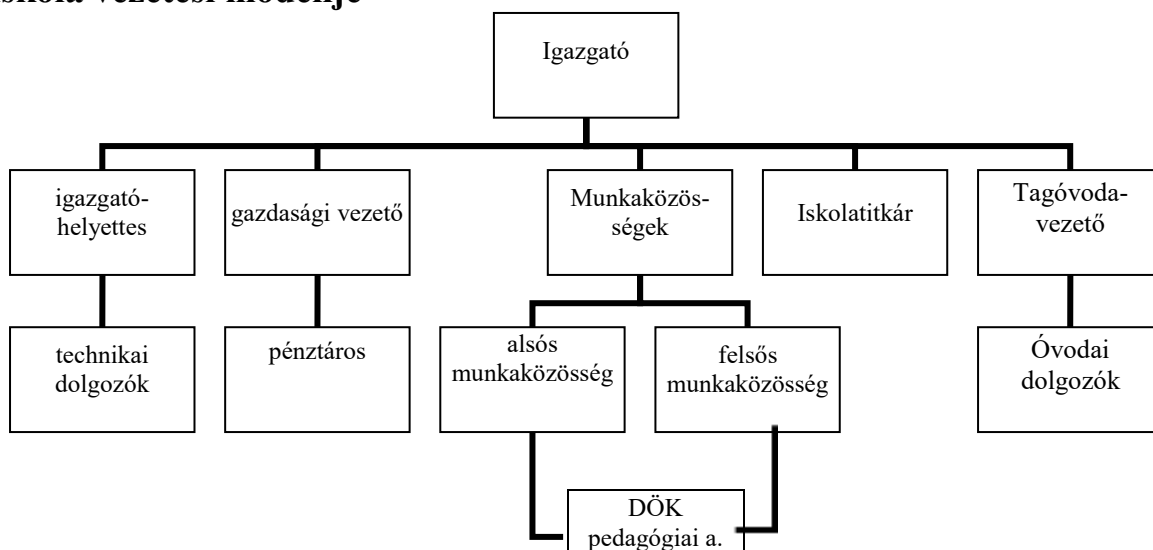
Az iskolai könyvtár állománya megfelelő, jelenleg kb. 2.800 kötettel rendelkezünk.

A tárgyi feltételek minden szakon adottak. Egy jól felszerelt iskolában kezdhettük, ill. folytathattuk a munkánkat. A TIOP pályázatoknak köszönhetően egy vadonatúj gépekkel felszerelt, 27 főre berendezett informatika terem áll a gyerekek rendelkezésére. Ezen kívül 6 interaktív táblánk van, 2 az alsó tagozaton, 4 a felső tagozatos tantermekben. Azokban a tantermekben, ahol nincs interaktív tábla, mindenütt számítógép áll a pedagógusok rendelkezésére. Rendelkezünk tanulói laptopokkal és szavazó rendszerrel is.

Az informatikai eszközökön kívül gazdag szemléltető anyag, térképek eszközök állnak a pedagógusok rendelkezésére.

Egyszóval elmondható, hogy iskolánk tárgyi feltételei adottak.

X.3. Az iskola vezetési modellje

XI. Iskolahasználók a közéletben

XI.1. A szülők, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partneri kapcsolattartásának formái

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzetben keresztül írásban) tájékoztatják.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy a szülői munkaközösség vezetőivel.

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a szülői munkaközösség vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább félévente egyszer a szülői munkaközösség választmányi ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten
- az iskola igazgatója a tanév elején
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.

A gyermek, a tanuló személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában a pedagógus együttműködik a szülővel. A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

A munkaközösség tagjai részt vesznek kollégáik óralátogatásain, azokról értékelést készítenek.

Családlátogatás

Feladata, a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.

Szülői értekezlet

Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
- a szülők tájékoztatása:
 - az iskola céljáról, feladatairól, lehetőségeiről,
 - az országos és a helyi közoktatás politika alakulásáról, változásairól,
 - a helyi tanterv követelményeiről,
 - az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
 - saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,
 - a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
 - az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról, elősegítse a gyermek közösségbe történő beilleszkedését.
- a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az igazgatótanács felé.

Fogadóóra

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.) Továbbá feladata, hogy a szülő rendszeresen kapcsolatot tartson a gyermekével foglalkozó pedagógusokkal.

Nyílt tanítási nap

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermek és az osztályközösség iskolai életéről.

Írásbeli tájékoztató

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról. A szülői értekezletek, a fogadó órák, és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével.

XI.2 Kapcsolat a Református Egyház és más felekezetek gyülekezeteivel

Feladatunknak tekintjük, hogy iskolánk tanulói, pedagógusai bekapcsolódjanak a Református Egyház gyülekezete által szervezett rendezvényeibe, vagy ők maguk is szervezővé váljanak. Vegyenek részt az Istentiszteleteken, éljenek az Úrvacsorával.

Minden hónap második vasárnapja családi vasárnap, ahol minden osztály az osztályfőnöke és az iskola lelkes vezetésével bemutatkozik. Feladat, hogy ne csak az adott osztály vegyen részt a családi vasárnapon, hanem más osztályokból is minél több gyerek.

Ápoljuk kapcsolatunkat más felekezetek gyülekezeteivel. Erre jó alaklom az Evangalizációs héten való részvétel.

XI.3. Kapcsolat az Újfehértói Református Egyházközség Presbitériumával

Az iskola helyiségeit alkalmanként bérbe adja a fenntartóval történt egyeztetés szerint. Az ebből származó bevételt az alaptevékenységbe forgatja vissza. Mivel előre nem láthatók az igények, a bérbeadás gyakorisága és a bevétel előre nem tervezhető.

Az iskola-megfelelő feltételek biztosítása esetén tanfolyamokat, továbbképzéseket szervezhet. A Református Általános Iskola és Óvoda vezetősége részt vesz a presbitergyűléseken, javaslatot tesz az iskola és óvoda működésével kapcsolatban.

XI.4. Kapcsolat más intézményekkel

Óvoda: - eddigi kapcsolatunk erősítése, bővítése

Cél:- az iskolába jövő gyerekek beilleszkedését megkönnyíteni

Módszerek:- kölcsönös látogatások, konzultáció, egymás rendezvényein való részvétel
- szülők tájékoztatása az elvárásokról szülői értekezlet keretében

Általános iskola

Cél: Az Újfehértón működő, állami fenntartású, valamint a Görög Katolikus Egyház fenntartásában lévő iskolával jó kapcsolat kialakítása, egymás rendezvényein, versenyein való részvétel.

A környező települések református általános iskoláival kapcsolattartás, egymás rendezvényein és versenyein való részvétel.

Középiskola

Helyi középiskola - kölcsönösen javítani a kapcsolatot, pályaorientáció

Nyíregyháza középiskolái - pályaorientáció

Debreceni Református Gimnázium és Kollégium – pályaorientáció

Múzeum, könyvtár

Cél: időszaki kiállítások rendszeres látogatása, könyvtárórák szervezése, író-olvasó találkozásokon való részvétel

Az intézmény kapcsolatot tart a Református Pedagógiai Szakszolgálattal, logopédiai és gyógytestnevelési foglalkozások megtartása érdekében.

Az intézményben a tanulói közösségek tevékenysége tudatos tervezés alapján zajlik, alkalmanként megtörténik a külső partnerek bevonása is.

A tanév elején az éves munkaterv elfogadásakor a DÖK tagok, valamint a SZSZ véleményt nyilvánít. Az SZMSZ és a Házi rend elfogadása előtt megtörténik a az SZSZ és a DÖK véleményének kikérése, majd a nevelőtestület elfogadja. A PP-t a nevelőtestület fogadja el, majd a fenntartó hagyja jóvá.

Tanévnyitó értekezleten az intézményvezető tájékoztatja a munkavállalókat a külső partnerekről.

Az iskolaorvossal és az iskola védőnővel írásos megállapodása van az intézménynek. Az iskola fogorvos a szűrővizsgálatok előtt időpontot egyeztet az intézményvezetővel. A nyolcadikos tanulók középiskolai tájékoztatása előtt az intézményvezető egyeztet a középiskolai intézményvezetőkkel. A versenyfelhívásokkal kapcsolatban az intézményvezető egyeztet más általános iskolákkal. A tanórán kívüli programokról az intézményvezető egyeztet a múzeum és a könyvtár vezetőjével.

Az intézmény vezetése a félévi és az év végi értékelő beszámolóját eljuttatja a fenntartó számára.

Az intézmény a helyben szokásos módon tájékoztatja külső partereit (az információátadás szóbeli, digitális vagy papíralapú).

A partnerek tájékoztatását és véleményezési lehetőségeinek biztosítását folyamatosan felülvizsgálják, visszacsatolják és fejlesztik.

XI.5. Kapcsolat Újfehértó egészségügyi szolgáltatóival

- iskolaorvos: szemészeti és általános szűrővizsgálatok elvégzése, védőoltások, felvilágosító munka
- iskola védőnő: szűrő és tisztasági vizsgálatok, iskola egészségnevelő programjain való aktív részvétel, felvilágosító munka
- fogorvos: tanévenként két alkalommal való részvétel a doktornővel való egyeztetés után

XII. A tanulmányok alatti vizsgák, és az alkalmassági vizsga szabályai

A tanuló a tanulmányok alatti vizsgát leteheti független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető. (20/2012 EMMI rendelet 65§ (2))

A tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. A vizsgabizottság tagjai a vizsgabizottság elnöke, a kérdező tanár és az ellenőrző tanár. Lehetőség esetén a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására. Az iskolában szervezett tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató bízza meg.

A tanulmányok alatti vizsga írásbeli és szóbeli követelményei megfelelnek a helyi tanterv adott évfolyamának követelményrendszerével.

A tanulmányok alatti vizsga értékelés szabályai:

- A tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél az egyes tantárgyak osztályzatai a következők:
jeles(5), jó(4), közepes(3), elégséges(2), elégtelen(1)
- A vizsga osztályzatát a tanulónak az írásbeli és szóbeli vizsgán nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani. A teljesítmény szintjének megállapítása a tantervi anyag alapvető, súlypontozott részeinek számonkérésével történik, a szaktanárgyi munkaközösség által kialakított, ill. a szaktanár értékelési rendje alapján.
- A tanulók tanulmányok alatti írásbeli vizsga munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók az elért teljesítmény, pontszám érdemjegyekre történő átváltását a következő ajánlott arányok alapján végzik el a vizsgabizottság tagjai:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-33%	elégtelen (1)
34-50%	elégséges (2)
51-75%	közepes (3)
76-90%	jó (4)
91-100%	jeles (5)

A tanulmányok alatti vizsga típusai:

- osztályozó vizsga

- különbözeti vizsga
- pótló vizsga
- javító vizsga

Osztályozó vizsga

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- engedélyezték, hogy egy, vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a 250 tanítási órát meghaladja,
- egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen egy adott tantárgyból a tanítási órák 30%-t meghaladja és emiatt a tanulóteljesítménye év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető
- a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát,
- magántanuló volt.

Osztályozó vizsga esetén a vizsgát megelőző három hónapon belül kell a vizsgaidőszakot kijelölni azzal, hogy osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet. Az osztályozóvizsga osztályzatát a tanulónak:

- az írásbeli vizsgán vagy
- a szóbeli vizsgán vagy
- mindkettőn vagy
- a gyakorlati vizsgán nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani.

Az osztályozó vizsgáról jegyzőkönyvet kell készíteni, melyben rögzíteni kell a vizsga témaköreit, kérdéseit, a vizsga eredményét. A jegyzőkönyvet a vizsgabizottság tagjai hitelesítik.

A nevelőtestület az osztályozó vizsga letétét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a törvényben meghatározott értesítési kötelezettségének.

Az osztályozó vizsga formája:

- A tantárgy jellegétől függően írásbeli vagy szóbeli, ill. mindkettő vagy gyakorlati részből áll.
- A vizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni, melynek összetétele:
 - kérdező tanár, aki egyben a szaktanár,
 - ellenőrző tanár,
 - elnök: igazgató vagy igazgató helyettes vagy az igazgató által megbízott tanár.

Az osztályozó vizsgára történő jelentkezés módja: - a szülő írásbeli kérelme alapján

Az osztályozó vizsgára való jelentkezés határideje:

- félévkor: december 15.
- tanév végén: május 15.

Különbözeti vizsga

Különbözeti vizsgát tehet a tanuló, ha külföldről, vagy más iskolából, más képzési formából (Waldorf) érkezik iskolánkba a tanuló, ahol nem tanulták az iskolánkban tanulandó valamelyik tantárgyat, kötelesek különbözeti vizsgát tenni.

A különbözeti vizsgát tanév közben is lehet tenni vagy legkésőbb az utolsó tanítási héten.

Legfeljebb három tantárgyból tehető különbözeti vizsga. Sikertelen különbözeti vizsga esetén a javítóvizsga szabályait kell követni.

A különbözeti vizsga értékelése:

- A tanuló osztályzatát a különbözeti vizsgán nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani.
 - A különbözeti vizsgáról jegyzőkönyvet kell készíteni, melyben rögzíteni kell a vizsgatárgyat, témaköreit, kérdéseit, a vizsga eredményeit. A jegyzőkönyvet a vizsgabizottság tagjai hitelesítik.
 - Sikertelen különbözeti vizsga esetén a javítóvizsga szabályait kell követni.
- **A különbözeti vizsgára történő jelentkezés módja: - a szülő írásbeli kérelme alapján**
A különbözeti vizsgára való jelentkezés határideje:
- intézményünkbe történő átvétel előtt egy héttel

Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha a vizsgáról neki nem felróható okból elkésik, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel távozik, mielőtt a válaszadást befejezné. Az igazgató engedélyezi a tanulónak a pótló vizsgát.

- **A pótló vizsgára történő jelentkezés módja: - a szülő írásbeli kérelme alapján**

Ideje: pótló vizsga a meghirdetett, de nem teljesített különbözeti és osztályozó vizsga időpontját követő egy héten belül szervezhető meg.

Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- tanév végén legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül távozik.

Javítóvizsga időpontja:

A javítóvizsga az igazgató által meghatározott időpontban – augusztus 15- augusztus 31- szervezhető meg. A javítóvizsgát nem lehet megismételni. A javítóvizsga a tantárgy jellegétől függően írásbeli vagy szóbeli részből ill. mindkettőből áll.

A vizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni, melynek összetétele:

- kérdező tanár, aki egyben a szaktanár,
- ellenőrző tanár,
- elnök: igazgató vagy igazgató-helyettes vagy az igazgató által megbízott tanár.

Az írásbeli vizsga időtartama a vizsgatárgytól függ. Az írásbeli befejezése után a dolgozatokat a szaktanár és a kérdező tanár kijavítja, és a szóbeli vizsga megkezdése előtt észrevételeiket és a javasolt érdemjegyet ismertetik a vizsgabizottság elnökével.

A javítóvizsga értékelése:

A javítóvizsga osztályzatát a tanulónak:

- az írásbeli vizsgán vagy

- a szóbeli vizsgán vagy
- mindkettőn nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani.

A javítóvizsgáról jegyzőkönyvet kell készíteni, melyben rögzíteni kell a vizsga témaköreit, kérdéseit, a vizsga eredményét.

A jegyzőkönyvet a vizsgabizottság tagjai hitelesítik.

XIII. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

A tanulói jogviszony felvétel, vagy átvétel útján keletkezik. A felvételtől, vagy az átvételtől az iskola igazgatója dönt. A tanulói jogviszony a beiratás napján jön létre.

Nevelési-oktatási intézményünket az Újfehértói Református Egyházközség tartja fenn, ezért intézményünk vallási, világnézeti tekintetben elkötelezett intézményként működik. A Magyar Református Egyház közoktatási törvénye 34 § (3) bekezdése alapján református közoktatási intézménynek nem lehet tanulója az, aki e törvénnyel nem összeegyeztethető magatartást tanúsít, illetve olyan közösségnek tagja, amely e törvénnyel nem összeegyeztethető nézeteket hirdet.

Intézményünkbe felvesszük azokat a gyerekeket, akiknek szülei vállalják a szándéknyilatkozatunkban megfogalmazott református iskolában elvárható szellemiségét. Iskolánkba felekezetre való tekintet nélkül vesszük fel tanulóinkat.

A második-nyolcadik évfolyamba történő átvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát
- a szülő személyi igazolványát
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

A második-nyolcadik évfolyamba történő átvételnél figyelembe kell venni Máté evangéliuma 18 rész 15-17 verseit.

„Ha vétkezik atyádfia, menj el hozzá, intsd meg négy szemközt: ha hallgat rád, megnyered atyádfiát.

Ha pedig nem hallgat rád, végy magad mellé még egy vagy két embert, hogy két vagy három tanú szava erősítsen meg minden vallomást.

Ha nem hallgat rájuk, mondd meg a gyülekezetnek. Ha pedig a gyülekezetre sem hallgat, tekintsd olyannak, mint a pogányt vagy vámszedőt.”

A tanév közbeni átjárás

Ha a tanuló valamely oknál fogva más iskolában kívánja folytatni tanulmányait, az elbocsátó iskola a távozó tanulónak átadja az „Értesítés iskolaváltoztatásról” elnevezésű nyomtatványt, dolgozatfüzeteit, stb, miután a befogadó iskola megküldte befogadó nyilatkozatát. Az elbocsátó iskola a visszaigazolás kézhezvétele után megküldi a fogadó iskolának a tanuló bizonyítványát.

A tanuló köteles leadni az iskola felszereléseit, könyvtári könyveit, amennyiben elvesztette, ellenértékét meg kell fizetnie.

A végzős tanulóink beiskolázása az iskola feladata. Ennek érdekében biztosítjuk a felvételi előkészítőt, nyílt napokra való ellátogatást a jelzett intézményekbe. Szülői értekezleteken tájékoztatjuk a szülőket a pályaválasztás lehetőségeiről. A tanév eredményes befejezésekor bizonyítványt, távozási igazolást kapnak a tanulók. Az iskolából önként távozó diákok az iskola nem köteles újra felvenni.

A fegyelmi úton elbocsátott tanulót az iskola nem veszi vissza.

Azoknak a tanulóknak, akik nem tartják tiszteletben az iskola hitéletével kapcsolatos követelményeket, nem tartják be az ezzel kapcsolatos előírásokat (hétfő reggeli áhítatokon való megfelelő viselkedés, a heti két hittan órán való aktív részvétel, az imádságokon való tisztelettudó viselkedés, az osztály családi vasárnapjain való részvétel, keresztyén magatartás tanúsítása) a szülővel megbeszélve új iskolát keresnek a tanév folytatásához, illetve ilyen magatartású gyereket nem vesszük át más iskolából.

A tanulók átvételével kapcsolatos szabályok

Tanulók átvételéről az igazgató dönt. Tanuló átvételére a tanév közben abban az esetben van lehetőség, ha a Köznevelési törvényben és az alapító okiratban előírt létszámok lehetőséget biztosítanak erre.

Az átvételhez a tanuló év végi vagy félévi bizonyítványát be kell mutatni. Kiskorú tanuló átvételét szülő és tanuló együtt kérheti írásban. Különböző iskolatípusokból történő átvétel különbözeti vizsga letételéhez kötött, abban az esetben, ha van olyan tantárgy, amelyet a tanuló nem tanult a korábbi iskolájában. A különbözeti vizsgát egy hónapon belül köteles a tanuló letenni. Indokolt esetben az igazgató hosszabb felkészülési időt, türelmi időt is engedélyezhet. Amennyiben a tanuló a különbözeti vizsgán nem felel meg, úgy a tanuló átvétele évfolyamismétléssel történhet,

Az átvételt az igazgató helyhiány miatt, valamint a református keresztyén értékrend megtagadása miatt azonnal megtagadhatja.

Évfolyamon belül más osztályba való átjárás szabályai

Alsós évfolyamokon az átjárás akkor lehetséges, ha ugyanazzal a módszerrel haladnak, és az osztály létszáma lehetővé teszi, feltéve, ha az adott évfolyamon több osztály működik.

Felső tagozaton:

A szülő írásbeli kérelme alapján kerülhet át tanuló az egyik osztályból a másikba.

XIV. A felvételi eljárás különös szabályai

Az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda beiskolázási területe kiterjed Újfehértó város közigazgatási határáig. A keresztyén nevelési értékek mellett elkötelezett szülők gyermekeit várjuk iskolánkba. Az iskolában olyan keresztyéneket kívánunk nevelni, akik életének zsinórmértéke a Szentírás.

XIV.1. Az iskolába jelentkező tanulók felvételének feltételei

Az iskolába lépés feltételei

A gyermek, ha eléri az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, legkorábban, abban a naptári évben, amelyben a hatodik, legkésőbb, az azt következő évben, tankötelessé válik.

A gyermek, ha az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget elérte, abban a naptári évben, amelyben a hatodik életévét augusztus 31. napjáig betölti, megkezdheti a tankötelezettség teljesítését. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettségét korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére a szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hat éves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A tankötelezettség a tanuló 16. életévének betöltéséig tart. A tankötelezettség iskolába járással, vagy magántanulónként teljesíthető.

A tanulói jogviszony felvétel, vagy átvétel útján keletkezik. A felvételtől, vagy az átvételtől az iskola igazgatója dönt. A tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre.

Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. (Hatályba lépés ideje: 2013. január 1.)

A tankötelezettség iskolába járással, vagy a szülő kérelmére magántanulóként teljesíthető.

A tankötelezettség kezdetéről az óvoda és az iskola vezetője dönt az óvoda véleménye, vagy a szakértői bizottság szakvéleménye alapján.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte elengedhetetlen, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

- **testi,**
- **lelki,**
- **szociális,**
- **értelmi érettség**

A testileg egészségesen fejlődő gyermek:

- Hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz (kb. 110 cm magas, 18-20 kg)
- Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás
- Teste arányosan fejlett, teherbíró
- Ép érzékszervek
- Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb
- Központi idegrendszer életkorának megfelelően fejlett
- Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek:

- Az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre
- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van
- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását
- Felismeri a napszakokat, ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet

megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek:

- Készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- Az óvoda a tanköteles életkorba lépéskor a gyermek fejlettségével kapcsolatosan „Szakvéleményt” ad ki.
- A szülő köteles a meghirdetett időpontban tanköteles gyermekét beíratni a lakóhelye szerint illetékes, vagy a választott iskola első évfolyamára. Amennyiben a szülő gyermekét az általa választott, de nem a körzeti iskolába kívánja beíratni, azt a körzeti iskolában be kell jelenteni.

Értelmileg egészségesen fejlődő gyermek:

- Akaratlagos, aktív figyelemmel, tudásvágygal rendelkezik
- Értelmi fejlettségi szintje életkorának megfelelő
- Helyes a hangképzése, ábrázolókézsége
- Íróeszközöket megfelelően tudja használni
- Számfogalma 5-ig kialakult

Az egyház fenntartásában működő általános iskola részt vesz a kötelező felvételt biztosító iskola feladatainak ellátásában. Ennek során felvételi körzetnek kell tekinteni azt a települést, ahol az általános iskola székhelye, telephelye található, vagyis Újfehértó egész területe beiskolázási körzetünkhöz tartozik.

Nevelési-oktatási intézményünket az Újfehértói Református Egyházközség tartja fenn, ezért intézményünk vallási, világnézeti tekintetben elkötelezett intézményként működik. A Magyar Református Egyház közoktatási törvénye 34 § (3) bekezdése alapján református közoktatási intézménynek nem lehet tanulója az, aki e törvénnyel nem összeegyeztethető magatartást tanúsít, illetve olyan közösségnek tagja, amely e törvénnyel nem összeegyeztethető nézeteket hirdet. Intézményünkbe felvesszük azokat a gyerekeket, akiknek szülei vállalták a szándéknyilatkozatunkban megfogalmazott református iskolában elvárható szellemiségét. Iskolánkba felekezetre való tekintet nélkül vesszük fel tanulóinkat.

Az Újfehértói Református Általános Iskolába való lépést a Református Közoktatási Törvény határozza meg. Felvételt nyerhetnek mindazok a 6. életévüket betöltött gyermekek, akik testileg, szellemileg, koruknak megfelelő fejlettséggel rendelkeznek, legalább egy évig óvodába jártak, vagy iskola-előkészítőn vettek részt.

Megalakulásunk első évében minden tanuló, a későbbiekben valamennyi első évfolyamba beiratkozó és magasabb évfolyamba átíratott tanuló a belépés évében a Reformáció Napjának ünnepekor fogadalmat tesz a Református Templomban.

Általános iskola első osztályába beléphet az a tanuló, aki az óvodától megkapja az iskola érettséget igazoló óvodai szakvéleményt.

A beiratkozás előtt meglátogatjuk az óvodákat, (szülői értekezletek, óvodai nyílt napok) iskolai bemutatkozó foglalkozást tartunk a nagycsoportos óvodások számára. A szülőknek nyílt tanítási órákat tartanak a leendő első osztályos tanító nénik.

Más iskolából, magasabb évfolyamba érkező tanulókat a következő feltételekkel vesszük át:

- megfelelő évfolyamon, megfelelő idegen nyelv tudása
- amennyiben nyelvet nem tanult, köteles egy általunk tanított idegen nyelvből az évfolyam szintnek megfelelő vizsgát tenni
- a magatartása legalább jó
- felvállalja a református iskola szellemiségét

XIV.2. A beiratkozáshoz szükséges okmányok

Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatni:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonata
- szülő személyi igazolványa
- a gyermek TAJ kártyája
- a gyermek felvételét javasoló óvodai szakvéleményt (ha a gyermek óvodás volt);
- a nevelési tanácsadó felvételt javasoló szakvéleményét (ha a gyermek nem volt óvodás, vagy ha az óvoda a nevelési tanácsadó vizsgálatát javasolta)
- a gyermek egészségügyi könyvét a gyermekorvos felvételi javaslatával
- lakcímet igazoló hatósági igazolvány (gyermek és szülő)
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményről szóló jegyzői határozat, igazolás emelt családi pótlékról
- halmozottan hátrányos helyzetről szóló jegyzői határozat
- a gyermekkel kapcsolatos bármilyen szakvélemény

A beíratás törvény szerint a szülő kötelessége.

Ha az óvoda vagy a szülő nem tartja iskolaérettnek a gyermeket, további 1 évig óvodába járhat. Az óvoda a nevelési tanácsadóba irányíthatja a gyermekeket.

Ha a nevelési tanácsadó nem tartja iskolaérettnek a gyermeket, az iskola nem köteles beírni, felvenni.

Az iskola köteles beírni, felvenni az összes tanköteles gyermeket.

A beiratkozáskor okirattal kell igazolni, hogy a tanuló megfelel a felvétel feltételeinek. A tankötelezettség magántanulóként is teljesíthető. A be nem íratott tanköteles gyermekek felkutatása az önkormányzat feladata.

Az első évfolyamra beírt tanulók osztályba való sorolása:

Az iskolába felvett első osztályos tanulók osztályba való besorolásáról az igazgatótanács és a nevelőtestület véleményének megkérése után az igazgató dönt.

XIV.3. A magasabb évfolyamba lépés feltételei, átjárhatóság

1. A második- nyolcadik évfolyamon a tanuló az iskola magasabb évfolyamába léphet, ha a helyi tantervben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon a tanév végére minden tantárgyból teljesítette.
2. A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, érdemjegyei, osztályozó vizsgán, különbözeti vizsgán, javítóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján bírálják el. A második- nyolcadik évfolyamon minden tantárgyból az „elégséges” év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.
3. Ha a tanuló a tanév végén legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot szerez, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javítóvizsgát tehet. Ha az elégtelen osztályzatok száma meghaladja a hármat, a tanuló évfolyamot ismételni köteles.

Az első-negyedik évfolyamon idegen nyelv tantárgyból elért teljesítmény miatt is évfolyamismétlésre, javítóvizsgára utasítható a tanuló.

A tanuló az első évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni, azaz 250 óránál többet mulasztott. Ugyanez érvényes az idegen nyelvtanulás első évében is.

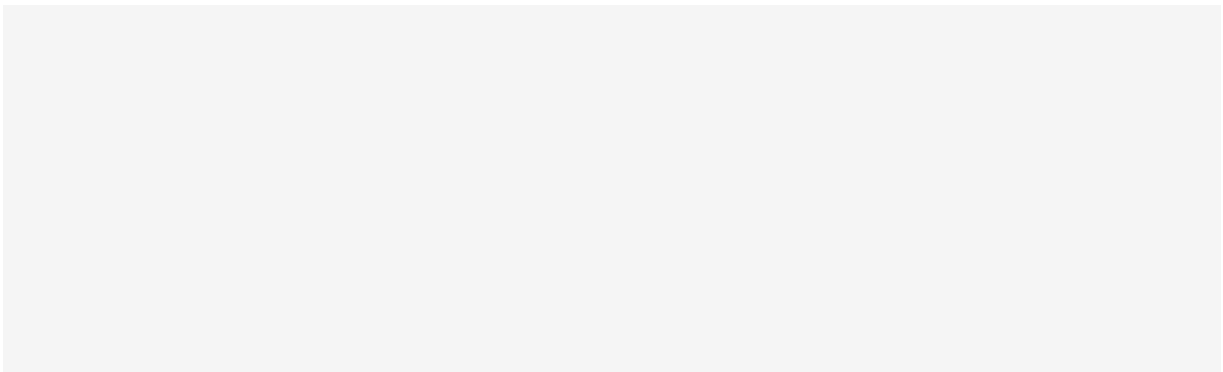
4. A második- nyolcadik évfolyamon a magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak minden tantárgyból osztályozó vizsgát kell tennie ha:
 - felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
 - engedélyezték, hogy egy, vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
 - a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a 250 tanítási órát meghaladja,
 - egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen egy adott tantárgyból a tanítási órák 30%-t meghaladja és emiatt a tanulóteljesítménye év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető
 - a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát,
 - magántanuló volt.
5. A 20/2012 EMMI rendelet 57§ (1) bekezdése értelmében, ha a tanuló első alkalommal nem tudott eleget tenni az első évfolyam követelményeinek, munkáját előkészítő jellegűnek minősítjük. Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló.
6. Az igazgató a szülő kérelmére felmentheti a tanulót az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, ha a tanuló egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye, továbbá sajátos helyzete ezt indokoltá teszi. Az igazgató a tanulót kérelmére mentesítheti a készségtárgyak tanulása alól, ha azt egyéni adottsága, vagy sajátos helyzete indokoltá teszi.
7. Az iskolában az igazgató a tanulót a szülő kérelmére felmentheti az általános iskolában tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alól.
8. A szakértői javaslat az igazgató határozata alapján válik jogerőssé. Az igazgató ugyanakkor a szakértői véleményt nem bírálhatja felül. A szakértői bizottság nem tehet javaslatot a tantárgy tanulása alóli mentesítésre, még sajátos nevelési igényű tanulóknál sem.
9. Ha első évfolyamon valaki „felzárkóztatásra szorul” minősítést kap év végén, a pedagógusoknak a szülővel együtt fel kell tárnia ennek okait, és együtt kell megállapodni a teendőkben, melyek a gyermek fejlődését kívánt irányba terelik.
10. Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló.

XV. Az iskola nevelési programjának sikerkritériuma

A nevelési programban meghatározott célokat igyekeztünk pontosan, világosan meghatározni, hiszen így tudjuk megállapítani az adott tevékenység eredményességét.

A cél az a végső állapot, melyet az oktatással-neveléssel, mint tevékenységgel el akarunk érni. Mikor tekintjük sikeresnek a céljaink megvalósulását?

- Ha tanulóink 90%-a rendelkezik a továbbhaladáshoz szükséges képességekkel, készségekkel.
- Ha a továbbtanuló gyerekek döntő többsége megállja a helyét választott középiskolában.
- Ha az iskolába járó tanulók 70%-a megtalálja magának a megfelelő tanórán kívüli tevékenységet.
- Ha biztosítjuk minden tehetséges tanulónak a tehetséggondozás, a gyengébb képességeknek a felzárkóztatás lehetőségét.
- Ha a hátrányos és veszélyeztetett tanulók 90%-nak biztosítani tudjuk a tanulószobai foglalkozást.
- Ha a tanulók kétharmada megismeri, és jól tudja alkalmazni a tanulási stratégiákat és módszereket.
- Ha a gyerekek kétharmada nyitott lesz a különböző stratégiákat és módszereket életmódok, kultúrák, vallások iránt.
- Ha sikerül megvalósítani olyan alkotó pedagógiai klímát a tantestületben, amit jellemezzen a következetes követelés, a tanulók jogainak tiszteletben tartása, a pedagógusok egymás közötti tapintat, bizalom, megértés és türelem.
- Ha a tanulóink későbbi életét is a keresztyén értékrend határozza meg.

**Az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Tagóvodájának
Pedagógiai Programja**

Telephely: 4244 Újfehértó
Debreceni út 206.

I. Bevezetés

Intézményünk fenntartója – Újfehértói Református Egyházközség – 2012. szeptember 1.-től működteti Református óvodánkat az Újfehértó Város Önkormányzattal kötött Köznevelési megállapodás és óvodai épületére – Újfehértó Debreceni út 206. szám – vonatkozó használati jogot alapító szerződés alapján. Az óvoda korábban is óvodai célokat szolgált.

Nevelésünk három csoportban folyik, amelynek rendszerét át kell, hogy hassa a keresztyén szellemiség. Az óvoda a város déli részén, a református iskola közvetlen szomszédságában, a Református Imaház közelében helyezkedik el. A családok nagy része nem hitéleti alapon íratta a gyermekét a református óvodába. Be kell látnunk, hogy az óvodapedagógusaink és a gyermekeink feladata is lesz a családokba visszahozni a keresztyén értékeket, az Isten iránti hitet és szeretet. Úgy tekintünk erre a feladatra, mint olyan „szeretet hídra” ami az Imaházba, Templomba és Egyházközséghez vezet. Programunk készítésekor építettünk az óvoda hagyományaira, tapasztalataira.

Ezt kívánjuk gazdagabbá formálni, új elemeket beépíteni, ami egyedivé, sajátossá teszi az óvodánkat. Legfontosabb feladatunknak a keresztyén értéket közvetítését emeltük ki, amelyhez szorosan kapcsolódik a magatartási, viselkedési szokások alakítása.

Szeretnénk, ha a szülők többsége hitének indíttatása által hozná gyermekét az óvodánkba. Nagyszerű dolog lehet együttműködni azokkal a szülőkkel, akik lélekben együtt vannak velünk a Krisztusi szeretet megnyilatkoztatásaként.

Gyermekevédelmi feladat bőven van. Településünk e részén is sok a nehéz anyagi körülmények között élő, munkanélküli, nagycsaládos emberek száma. Bővül a nevelő szülői szolgálat. A gyermekevédelem minden óvónő feladata, amihez az iskolalelkész, hitoktató nyújt segítséget. Szeretnénk, ha a szülők részt vennének közös programjainkon, elfogadnák az óvoda által képviselt értékeket.

Az óvoda egyházi intézmény; kapui nyitva állnak mindenki előtt, akinek szívében megdobban az Isten szeretete iránti vágy. Református tagóvodánk nevelőtestületének közössége most formálódik, de nagy szeretettel készülnek az Isten által rájuk bízott feladatra.

Református Tagóvoda szellemisége:

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon,
még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.”
(Péld 22,6)

A református óvoda és más fenntartó által működtetett óvoda között a lelki karakterben van különbség, s ez meghatározza a nevelés szellemiségét.

A református nevelés a **Biblia** tekintélyén alapul és ez a **zsinórmérték** ki kell, hogy hasson az intézmény egész légkörére. Minden nevelőnek vallania kell, hogy a gyermek Isten gyermeke és a gyermekkor Isten rendelése, ezért ezt sem visszavonni, sem felgyorsítani nem szabad.

Ennek a kornak nagy jelentősége van a személyiségfejlődésben, amelyet fel kell ismernünk és a ránk bízott gyermeket „Isten előtt kedves” nevelésben vezetünk.

Óvodáskorban a gyermekeknek egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak, így a differenciált személyiségfejlesztés a nevelés alapvető kritériuma. Az egyén fejlődését nem választhatjuk szét az őt körülvevő társaktól. Az óvoda pótolhatatlan funkciója éppen e sajátos kortárscsoportban rejlő másodlagos szocializációs szerep, amelyet a legjobban működő család sem tud a gyermeke számára biztosítani.

A társas együttélés, a közös tevékenységek megkívánják a következő személyiségtulajdonságok hangsúlyosabb megalapozását:

- másokat toleráló magatartás

- együttérzés, segítőkészség
- megértés, azonosulás
- az egyéni szükségletek felismerése, és az érvényesítést szolgáló megegyezések stratégiájának elsajátítása.

Az óvodai nevelés sajátossága, hogy a gyermek személyiségének érési folyamatában nem észlelhető azonnal az eredmény, „a termés”, ennek ellenére bízunk a fejleszthetőségében és örülünk az apró lépésekben megtett útnak.

II. Helyzetkép

II.1. Óvodánk személyi feltétele

Óvoda dolgozói

Óvodapedagógus	6 fő
Dajka	3 fő
Óvodatitkár	1 fő

Összlétszám: 10 fő

Az óvoda valamennyi dolgozójával szembeni elvárás, hogy hitét gyakorló keresztyén ember legyen, aki hitelesen tudja közvetíteni cselekedeteivel, munkájával a keresztyén értékrendet.

Szakmai munkánkat rendszeresen nevelőtestületi megbeszélésekkel, továbbképzésen való részvétellel, újonnan megjelent szakirodalom beszerzésével kívánjuk színvonalasan végezni és fejleszteni. Fontosnak tartjuk, hogy a változó társadalmi környezethez rugalmasan tudjunk igazodni, fejlesztve ismereteinket és tudásunkat, a technika újításait is alkalmazva. Ennek kontrolja az Ige mérlege.

Figyelemmel kíséri szakirányának megfelelő új eredményeket, folyamatosan továbbképzzi magát.

Tervező munkája során épít a gyermekcsoport jellemzőire, a gyermekek előzetes tudására, neveltségi szintjére.

Tájékozott az óvodapedagógiát érintő szakmai témákban kihasználja a továbbképzési lehetőségeket. Nyomon követi a új szakmai kiadványokat.

Munkájában alkalmazza az új módszereket, részt vesz intézményi pályázatokban.

Szükségesnek tartjuk, hogy a csoportokban együttműködő óvodapedagógusok szakmai téren valamint személyiségükben is úgy tudjanak együtt dolgozni, hogy az a gyermekek javát szolgálja.

Az óvodai nevelés eredményességét segíti az óvónő és a dajka közös együttműködése. Ennek érdekében a feladatok megbeszélése, a segítség formájának áttekintése, egyeztetése feltétlenül szükséges. A gyermekek előtt példa értékű a felnőttek egymás közötti kapcsolata, beszéde, hangneme bármely munkaterületen is dolgoznak.

„Egymást különbnek tartván magatoknál” ige alapján mindenki a maga feladatát szeretetben végzi a közösség javára.

II.2. Óvodánk tárgyi feltételei

Az óvoda több mint 40 éve épült. A korábbi fenntartó a tárgyi feltételek előteremtésekor szem előtt tartotta az alapprogramban előírtakat, nagyrészt megfelelnek a rendeleteknek.

A csoportszobáink világosak, esztétikusak és rendezettek, a berendezések a gyermekek biztonságát, egészségének óvását és mozgásterének biztosítását szolgálják. A tárgyak, bútorok a gyermekek méretének megfelelőek, könnyen mozgathatók. A kiszolgáló helyiségek tiszták. Két csoport közösen használ öltözőt, mosdót, egy csoportnak külön öltözője és mosdója van.

A hideg-meleg vizes mosdó a gyermekek életkori sajátosságának megfelelnek. Az intimtáshoz a feltételek biztosítottak. Az öltözőkben névvel, jellel ellátott öltözőfakk van, a gyermekek ruhái, tornaruha, váltó ruha és váltó cipő számára.

A melegítő konyha felszerelése megfelelő. Az udvar parkosítása folyamatos. Fából, kötélből készült ügyességfejlesztő játékszerek, mászóakák, mind a gyermekek sokoldalú, biztonságos, egészséges mozgását fejlesztik, melyek megfelelnek a korszerű követelményeknek.

III. Óvodai nevelésünk alapelvei

III.1. Küldetésünk

Óvodánk boldog kiegyensúlyozott gyermekeket kíván nevelni, úgy, hogy figyelembe veszi az eltérő fejlettségű gyermekek különböző igényeit.

Nevelői munkánkban az állandó megújulásra törekszünk, teret adva az innovatív pedagógiai törekvéseknek.

Nagy gondot fordítunk a gyermek és a családja megismerésére. Valljuk: „csak a megismert gyermek nevelhető”.

Keresztyén pedagógiánk súlypontja, a **szeretetre való képesség** kialakítása valamint továbbfejlesztése és azok helyes kifejezési formáinak megtanítása:

- értelmes rendre nevelés (Isten rendet teremtett a világban)
- önuralomra nevelés (olyan attitűd, mely során a gyermek tiszteletben tartva a másik ember személyiségét és a környezetét)
- személyes hitre nevelés.

Feladataink:

- Megtanítani, hogy Isten milyennek látja az embert, azon belül is a 3-6-7-8 éves korosztályú gyermeket.
- A gyermekek mozgáskultúráját fejleszteni (tartásjavító torna, néptánc, ovi-foci).
- Szociálisan, mentálisan, fizikálisan felkészíteni gyermekeinket az iskolai életmódra.

III.2. Gyermekképünk

„Mindennek rendelt ideje van... „(Préd 3,1)

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó szemléletű. Szem előtt tartjuk a gyermeki személyiség kibontakoztatását és az egyenlő hozzáférés lehetőségének biztosítását. Valljuk, hogy a gyermekkor Isten rendelése.

Gyermekeink:

- tudják, hogy Ők Isten egyszeri és megismételhetetlen teremtményei,

- szociális képességeik nyilvánuljanak meg kapcsolataikban, a családban, közösségekben, baráti körben,
- álljanak helyt fizikailag, érzelmileg, lelkileg és értelmileg a feladataikban,
- tudjanak és merjenek dönteni,
- legyenek nyitottak a teremtett világ dolgai felé.

III.3. Óvodaképünk

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában és a Református Óvodák keretprogramjában foglaltakkal összhangban, a helyi nevelési programunk elkészítésénél a keresztyén világkép kialakítását, a keresztyén erkölcs megalapozását, a Bibliai integrációt tartjuk szem előtt. A hitéleti nevelés és az a tény, hogy az egész napot áthatja ez a légkör, a gyermekek pozitív személyiségének kialakítását segítik elő.

A közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézményként kívánja kiegészíteni a családi nevelést, biztosítani a gyermeki személyiség védelmét, nevelését, fejlesztését és a gyermeki szükséglet kielégítését. Figyelembe véve és tiszteletben tartva az életkori sajátosságokat, a gyermek mind teljesebb, egyéni képességeinek kibontakoztatását.

Óvodaképünk nem viseli el a felnőtt egyeduralmát, a gyermek kiszolgáltatottságát. Szeretetteljes légkört, okos szeretetet, együttérzést, segítőkészséget, toleráns és bátorító magatartást, kreatív kezdeményezések támogatását várja el a dolgozóitól. Mindez azonban nem zárja ki a pontos egyértelmű követelményeket, az együttélés szükséges szabályainak betartását, a szabadság és a korlátok ésszerű rendszerének működését. Gyermekeinket nem nevelhetjük világos és határozott normák és alaptörvények nélkül.

III.4. Pedagógusképünk

A keresztyén nevelők felnőtt közösségének olyanná kell formálódnia, - a Szent Lélek Isten segítségével – ahol a gyermek megérez, megtapasztal valamit Jézus Krisztus szeretetéből.

A keresztyén csoport szellemiségének gyökere a Szabadító Istenben van, ezért küldetése elmondani a jövő nemzedékének, de a szülőknek, nagyszülőknek is, hogy „egyszülött Fiát küldte el Isten, hogy éljünk általa.” (1Jn 4:10)

Pedagógiai munkájában nyomon követhető a PDCA-ciklus.

Nevelőmunkája során az alkalmazott módszerek illeszkednek a gyermekközösséghez a képességfejlesztési területekhez.

Pedagógiai terveit a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgálja.

Pedagógiai céljai összhangban állnak az Óvodai nevelés országos alapprogramjával és az óvoda pedagógiai programjának célrendszerével.

Pedagógiai munkájában használja a digitális eszközöket.

Pedagógiai munkája során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.

Pedagógiai munkájában az óvodapedagógusokkal a pedagógiai munkát segítő felnőttekkel együttműködő

Gyermekeink mindennapjainak megszervezése érdekében elvárjuk önmagunktól és egymástól, hogy:

- szeressük és fogadjuk el a gyermeket előítéletek és feltételek nélkül,
- az egyéni eltéréseket, másságot értéként fogjuk fel, az egyediséget hangsúlyozzuk,
- a családokkal kölcsönös bizalmon alapuló kapcsolatot alakítsunk ki,
- legyünk empátikusak, toleránsak, tudjuk beleélni magunkat a gyermekek érzelmi- és gondolatvilágába,

- tevékenységeinkben mindig tükröződjön megfelelő szakmai tudás,
- legyünk innovatívak, szakmai megújulásra képesek,
- munkánkban legyünk játékosak, ötletesek, kreatívak,
- egymással szemben legyünk mindig őszinték, probléma-érzékenyek, segítőkészek.

Ezt a szemléletet minden dolgozónktól elvárjuk.

Óvodai nevelésünk alapelvei

A református nevelés világnézeti alapja a Szentírás és az abból táplálkozó hitvallásunk. Gyermkeinkben szeretettel, szakértelemmel (életkorúknak megfelelő módon) kívánjuk elültetni az „Ige magot”, mely igazán értékes emberré, személyiséggé formálja őket.

Módszertani felkészültsége megfelel a legújabb szakmai elvárásoknak. Változatos módszereket alkalmaz a nevelés folyamatában és a gyermeki tevékenységekben.

Keresztyén nevelésünk célja, a harmonikusan fejlődő személyiség kialakítása valamint a keresztyén értékrend átadása, mely elsősorban a gyermek lelki életére irányul, de átszövi az általános nevelési feladatokat és a közösségi nevelést is.

Gyermkeinket szeretnénk elindítani azon az úton, ahol az evangélium megismerése által életük egy bizonyos pontján Jézus Krisztus követőjévé válnak.

A nevelést teljesen átvenni a családoktól nem lehet, de velük együtt, a közös célra tekintve, óvodánk és a család betöltheti a feladatát. Nem minden szülő tudja felvállalni otthon a keresztyén hitben való nevelést, ezért az evangélium hirdetésének első lépcsőfoka óvodánk lehet.

A 3-6-7-8 éves korú gyermekeknek egyénenként változó testi és lelki szükségleteik vannak, ezért a differenciált személyiségfejlesztés, tehetséggondozás a nevelésünk alapvető kritériumai.

IV. Óvodánk nevelési céljai

Az óvoda nevelési célja 3-6-7-8 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése, az életkori, egyéni sajátosságok és a gyermekek eltérő fejlődési ütemének figyelembevételével.

A családdal együttműködve, szeretetteljes légkörben, jó példával, a hitre való nyitottságot biztosítani a gyermekeknek. A gyermekek a belső érés valamint a családi és óvodai nevelés eredményeként az óvodáskor végére testileg, lelkileg és szociálisan érik el az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

- Alakuljon ki bennük helyes önértékelés, értékrend.
- A gyermekek a világot, mint a teremtető Isten csodálatos művét ismerjék meg.
- A megismert Bibliai családmódel értéként épüljön be életükbe.
- Találjanak rá az útra, amely az Úr Jézushoz vezet.
- Szeretetre nevelés, mely az önunalomra, szolgálatkészségre, személyes hitre nevelésben valósul meg.

V. Óvodánk beszoktatási rendszere

Az óvodába kerülés az első komolyabb szeparáció (az elválás) egyaránt megviseli a szülőket, testvéreket és az óvodába kerülő gyermeket.

A gyermek általában a következőt érzi: félelem, bizonytalanság, magány, szorongás.

A beszoktatás napjaiban a csoportban dolgozó mindkét óvónő fogadja a gyermekeket, így a személycsere nem éri őket váratlanul. Beszoktatásunk alapelve a fokozatosság.

A beszoktatás megkönnyítése érdekében javasoljuk a következő előkészítő munkát a szülők részéről – óvónői tájékoztatással:

- beszélgetés arról, hogy mi történik az óvodában és kik lesznek ott,
- csak pozitív hangsúllyal kerüljön elő az óvodáztatás, soha ne fenyegetően,
- próbálják a gyermekek bioritmusát az óvodai napirendhez igazítani,
- a nyári szülői értekezleten válasszák ki a gyermekük jelét, rajzolják, varrják fel az óvodai ruhákra, cipőkre,
- egyeztessenek időpontot az óvónővel családlátogatásra, melyet a nevelési év megkezdése előtt megszervezünk,
- előre egyeztetett időpontban érkezzenek meg szeptember 1-jén, amikor az óvónők egyenként fogadnak minden gyermeket és kísérőjét,
- legyen határozott, de megértő gyermekével, ha tiltakozik az óvoda ellen,
- soha ne hagyja az óvodában búcsú nélkül a gyermekét,
- számítsanak arra, hogy az első héten nincs az óvodában bent alvás, az altatás a második héten kezdődik.

A beszoktatás időszakát szeptember végéig tűzzük ki.

Az együttműködés eredményeképpen:

- a beszoktatási folyamat végén a felek (gyermek, óvodai dolgozók, szülők) megismerik és elfogadják, reményeink szerint megszeretik egymást,
- a gyerekek és szüleik beilleszkednek az óvodai rendbe, elfogadják a közösen megbeszélte szabályokat,
- az óvoda dolgozói elfogadják a gyermekeket (és szüleiket, egyéni képességeikkel, érzelmeikkel és nehézségeikkel együtt),
- szabad az információáramlás a felek között,
- az esetlegesen felmerülő problémák felszínre kerülnek és konstruktív megoldás születik a cél érdekében,
- kialakul és rögzül, a napirend, a házirend rutin szerint működik.

VI. Általános feladataink

VI.1. Az egészséges életmód alakítása

„Avagy nem tudjátok-e, hogy a ti testetek a bennetek lakozó Szent Léleknek temploma, amelyet Istentől nyertetek; és nem a magatokéi vagytok?” (1Kor 6,19)

A feladat megvalósításánál abból kell kiindulnunk, hogy Isten minden létezőnek Istene és mindenkor gondja van teremtményeire. Őrző szeretete biztosít arról, hogy minden ránk bízott gyermek fejleszthető, erősíthető.

Az egészséges életvitel igényének kialakítása, a fizikai állapot védelme, edzése az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a gyermek szükségleteinek kielégítését. Elősegíti növekedését, fejlődését. Ezek mellett hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

A gyermek megismerése nélkülözhetetlen. Az óvónő az ismerkedés folyamatát a gyermekről készített anamnézissel indítja el.

Változatos módszereket alkalmaz a gyermekközösség és a különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára.

Fontos, hogy ismerje igényeiket, egyéni jelzéseiket, otthonról hozott szokásaikat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- folyamatosan figyelje a gyermek fejlődését mind testileg mind lelkileg, és működjön együtt a megfelelő szakemberekkel (védőnővel, gyermekorvossal, pszichológussal),
- ismerje meg a családbeli szokásokat, tapintatosan változtasson a helytelen gyakorlatokon,
- a gyermek számára elérhető magasságban biztosítson lehetőséget a víz ivására,
- segítse és teremtsen meg az önállósodáshoz vezető utat,
- egészségkárosító hatásokra hívja fel a figyelmet,
- gondozási feladatok sorrendiségét türelemmel gyakoroltassa,
- a tevékenységek gyakorlásának pontos menetét a csoportban dolgozó dajkák bevonásával végezze a rögzülés érdekében,
- az egészséges életmód megalapozása érdekében szervezze meg a gyermekek napirendjét.
- Szakmai álláspontját képviseli, meggyőző és meggyőzhető. Reális önismerettel rendelkezik.
- Szakmai fejlődése érdekében felhasználja a szülő a gyermek az intézményvezető, a szaktanácsadó visszajelzéseit.
- Aktív résztvevője az online szakmai együttműködéseknek.

A **gondozás** alapja az óvónő és a kisgyermek közötti meghitt viszony, természetes testközelség.

A gyermekek fokozatosan válnak képessé szükségleteik önálló kielégítésére, ezért az óvodába lépéskor az önkiszolgálásban fejlettségi fokuknak megfelelően, eltérő ütemben fejlődhetnek. Az önálló étkezés, testápolás, öltözködés szervezettségét az óvodába lépéstől biztosítja az óvónő. Azért, hogy a gyermekek megismerjék a szokásokat, az önkiszolgálás bizonyos fázisait, a beszoktatásnál óvónő-dajka minden gyermekkel együtt végzi a teendőket.

Az **öltözködésnél** az önállóságra nevelés fokozatosságát szem előtt tartva, az óvónő segítse elő a fűzés, kötés, gombolás és cipzárhúzás gyakorlását és tanulását.

A **táplálkozás** a növekedés és fejlődés egyik legfontosabb feltétele, melynek során nemcsak az energiát pótolják, hanem a testépítéshez is nélkülözhetetlen.

Az óvónő ismerje meg az egyes gyermekek étkezési szokásait. Az eddig ismeretlen ételféleségeket ismertesse meg a gyermekekkel, majd nagy tapintattal szoktassa őket a kívánt táplálkozási követelményekhez. Igényessége terjedjen ki az esztétikus terítésre.

A gyermekek ismerjék meg és sajátítsák el a kulturált étkezés szokásait. Egyéni képességeik szerint tanulják meg az evőeszközök helyes használatát.

Váljon természetessé az étkezés előtti és utáni hálaadó imádság.

A **testápolás** a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja. Törekednünk kell a családi és óvodai gondozás, szokások összehangolására, a gyermekkel való bensőséges kapcsolat kialakítására, hogy az óvónői modell személyes értékűvé váljék.

Megteremtjük a hajápoláshoz, fogmosáshoz, a WC használatához a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan és kellő intimitással végezhesék ezeket a tevékenységeket.

A **mozgás** nemcsak a gyermek szervezetére, hanem az egész személyiségének fejlődésére pozitív hatással van, ami nem korlátozódik a foglalkozásokra, hanem az egész napi tevékenységéhez szervesen illeszkedik.

Fejleszti az általános testi képességeket, a téri tájékozódást, a testséma kialakulását, elősegíti a koordinált mozgást valamint a prevenciónak is eszköze. A mindennapos szabad mozgás során – teremben és udvaron egyaránt – egyénileg gyakorolhatják a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket. E mellett fontos a mindennapos frissítő testnevelés, a finommotorikát fejlesztő játékok, a testtartást javító és egyéb prevenciós játékok. Továbbá a légzéstechnika, a mindennapi levegőzés (téli is), séták, kirándulások szervezése.

A **pihenés**, az alvás nagy jelentőségű ebben a korban, ezért a helyes életritmus kialakítása első pillanattól kezdve elengedhetetlen. Ezt az óvónő egyrészt a rugalmas napirenddel, másrészt, egy adott intervallumban ismétlődő tevékenységek sorozatával alakíthatja ki. Feltételeit a rendszeres szellőztetéssel teremtsen meg.

VI.2. Egészségvédelem: a gyermek testi épségének védelme

A gondozási, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása elősegíti a gyermekek egészségének megóvását:

- hangsúlyos a környezet tisztántartása, portalanítás, fertőtlenítés, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, folyamatos levegőcseré, minél több zöld növény ápolása, párasítás;
- a napközben megbetegedett gyermeket az óvónő elkülönítve gondozza, amíg a szülei az értesítés alapján meg nem érkeznek. Ezek a gyermekek fokozottabb gondozást, türelmet és figyelmet igényelnek. A személyes higiénia betartása – külön törölköző, pohár, fésű, ágynemű, ruha stb. használata elengedhetetlen;
- figyelünk a különleges betegségekre (reflux, asztma, bőrrallergia, ételallergia stb.).

Az óvodapedagógus feladatai:

- kísérelje figyelemmel a gyermekek egészségi állapotát,
- tájékoztassa a szülőket az esetleges változásokról,
- jelezze az óvoda orvosának, védőnőjének,
- segítse a rendszeres (évente egyszeri) szűrések zökkenőmentes lebonyolítását (látás, hallás, ortopédiai, fogászati stb.),
- folyamatosan kísérelje figyelemmel a gyermekek tevékenységét,
- a balesetek megelőzése érdekében jelezze az eszközök, használati tárgyak meghibásodását,
- alakítsa ki a gyermekekben saját testi épségük megőrzését, társaik testi épségének védelmét.

VI.3. A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása

Az óvodai környezet feltételei nagymértékben befolyásolják a gondozás hatékonyságát, a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. Nélkülözhetetlen az egészségügyi előírásoknak megfelelő, nyugalmat árasztó, a gyermekek számára biztonságos, esztétikus környezet.

A gyermekek testmagasságához illő asztalok és székek, megfelelő méretű ágyak. Az óvoda udvarának kialakítása a gyermekek tevékenységének sokféleségét szolgálja. Az öltözők

berendezése, világítása, fűtése a gyermekek kényelmes öltözését - vetkőzését biztosítja, külön ruha-cipőtartó polccal.

A csoportszoba több funkciót tölt be: játék, különböző tevékenységek, étkezés, alvás, pihenés, minden itt történik. Így naponta többször szükség van levegőcserére és fűtési időnyben a folyamatos párologtatásra. Minden csoportban van mesesarok, ahol lehetőség nyílik a napi mesélésre, dramatizálásra és meghitt beszélgetésekre.

A kuckók, sarkok létrehozása szintén az intimitást, az egyéni tevékenységeket szolgálják.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- önállóan mosakodnak, törülköznek, figyelmeztetés nélkül szükség szerint tisztálkodnak,
- belső igényükké válik a fogmosás és a fogápolási eszközök tisztántartása,
- hajukat rendben tartják,
- teljes önállósággal végzik az önkiszolgálást, s ezt természetes teendőként látják el,
- tudnak helyesen teríteni, a naposi feladatokat ellátni,
- étkezéskor eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, annak megfelelően merítenek-öntenek,
- evőeszközöket megfelelően használják, gyakorolják a kulturált étkezés szabályait,
- önállóan öltöznek-vetkőznek, cipőjüket befűzik, bekötik, becsatolják, ruhájukat ki-be gombolják, cipzározzák,
- tudják a zsebkendőt helyesen használni,
- ruhájukat, ágyneműjüket hajtogatva teszik helyre,
- maguk és környezetük rendjére ügyelnek, a körülöttük lévő rendetlenséget belső igény alapján megszüntetik.

VI.4. Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága, hogy magatartása érzelmektől vezérelt. Ezért alapvető feladat a kiegyensúlyozott, szeretetteljes, biztonságot nyújtó légkör és az otthonos körülmények megteremtése.

Képes olyan környezetet kialakítani ahol a gyerekek elfogadják egymást, a másságot, az egyéni sajátosságokat.

A tárgyi feltételeken túl óriási felelőssége van az óvodapedagógusnak, hiszen az ő példáján keresztül tanulják meg a gyermekek a társas viselkedés normáit.

Keresztyén óvodában az óvónő hite, elhivatottsága semmivel nem pótolható érték. Az **óvónő, dajka, óvodatitkár, tagóvoda-vezető óvónő – gyermek** kapcsolatában ki kell alakítani a pozitív attitűdöt a szereteten és kötődésen alapuló együttműködést. E szoros érzelmi kapcsolat a **beszoktatással** kezdődik. Ennek nélkülözhetetlen eleme az empátiakészség, valamint a pozitív élmények.

Kiemelten kezeljük:

- az együtt ünneplést, születésnapokat,
- jeles napokat,
- közös készülődéseket.

A gyermek - gyermek kapcsolat során alakul ki az alkalmazkodás, a társas kapcsolat erkölcsi normái, az érzelmi alapokon létrejövő kooperáció és kommunikáció. Az életkori sajátosságokat tükröző társas együttlét és az „én – kép” alakulása folyamatos fejlődésen megy keresztül:

- mások akaratának tudomásul vétele,
- konfliktushelyzetek kivédése, megoldása,
- a csoportban kialakult helyzet reális felmérése.

A gyermek érzelmvilágát 3 fő szinten fejleszthetjük:

- a) **szociális érzelmek** (együttérzés, bizalom, segítőkészség, bánat, örömszerzés),
- b) **esztétikai érzelmek** (szép iránti fogékonyság, a művészeti élmény befogadására való igény és képesség fejlesztése),
- c) **erkölcsi érzelmek** (igazságosság, lelkiismeretesség, őszinteség, felelősség, igazmondás).

Mindezek megvalósításához elengedhetetlen a jól kidolgozott napirend, szokás és szabályrendszer kialakítása. Az értelmes fegyelem, a közösségben megélt öröмок és a csoportban szerzett élmények gördülékennyé teszik a napot. Az interakciók (párbeszéd, játék) közben a gyermek „én – képe” erősödik, szocializációjuk nagymértékben pozitívan változik.

Fontos, hogy a gyermekek tudják milyen magatartást várunk el tőlük az adott helyzetben. Ismerniük kell, hogy mi a helyes és mi a helytelen. Ennek eldöntésében zsinórmértékünk a Szentírás. A szocializáció eredménye a gyermek magatartásában az egyezkedés, a meggyőződés, megegyezésre való törekvés.

Csoportjában törekszik a gyermekek számára érthető szokás és szabályok kialakítására. Probléma megoldási és konfliktuskezelési technikák megtanítására.

Az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését, a következetességet tartja fontosnak.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- a gyermek szabadon, gátlásoktól mentesen, biztonságosan gyakorolja a társas együttélés szabályait,
- kapcsolataikban (felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek) váljanak kooperációra alkalmassá,
- tudjanak a jó és rossz között különbséget tenni, ennek mércéje legyen a megismert Bibliai történetekben rejlő értékek,
- ismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a szülőföldre való kötődés alapja,
- legyenek képesek megoldani a konfliktushelyzeteket,
- érzékeljék az alá-fölérendeltségi viszonyokat, tudják azokat elfogadni is,
- igyekezzenek legyőzni az előttük álló akadályokat,
- érzelmileg álljanak készen egy új közösségi forma elvárásainak teljesítésére.

VI.5. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A nevelés e területe szorosan átszővi a gyermek egész óvodai tevékenységét. Az óvodába lépéstől kezdve építünk a gyermek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére. Emellett segítjük a tanulási vágyának kialakulását. Az óvónőknek gondoskodniuk kell a változatos tevékenységről, mely során a gyermek pozitív érzelmi hatás alá kerül, és ez motiválja a cselekvésméltásra is. Fontosak a meghitt beszélgetések, amelyek erősítik a gyermek aktív kommunikációját. Segítsük elő, hogy érzelmeiket, érzéseiket és gondolataikat szóval, mozgással illetve vizuális eszközökkel kifejezhessék. A mindennapos tevékenységek sorozatán keresztül egyénileg, a gyermek fejlettségének függvényében fejlesztjük kognitív képességeit.

Motiválja a gyermekeket, felkelti érdeklődésüket, fenntartja figyelmüket, érdeklődésüket.

Ennek elősegítése érdekében szükséges:

- játékos helyzetek, tanulási alkalmak teremtése, amelyek fejlettségi szintjüknek megfelelően kötik le a gyermekek érdeklődését, aktív szellemi energiáját,
- A gyermekeket személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan, elsősorban a játékokon keresztül tárja fel.
- szükséges a modell értékű beszélő környezet megteremtése, az anyanyelv helyes közvetítésével valamint a magyar nyelv megbecsülése, megszerettetése és a gyermek beszédkedvének felkeltése,
- Munkája során érthetően igényesen kommunikál.
- Beszédmódja igényes, árnyalt, a gyermekek számára érthető. Kommunikációjával motiválja, ösztönzi a gyermeket az együttműködésre
- olyan élményszerzési lehetőség, amelyben a gyermekek látással, tapintással, hallással, érzelmekkel és fordulatokkal, verbális és nonverbális módon első kézből szerezhettek tapasztalatokat, s így válik a tanulás élménnyé, teljes személyiséget aktivizáló folyamattá,
- olyan attitűdök, motiváció és természetes tudás kialakítása, amelyek képessé teszik a gyermeket váratlan vagy komplex élethelyzetek megoldására és egyre több örömet lelnek a kihívások legyőzésében, az önfejlesztő tanulásban,
- hogy az ismeretek ne egymástól elszigetelten jelenjenek meg, mivel a gyermek világlátása komplex,
- időt és lehetőséget teremteni az együttműködésre, próbálkozásra, gyakorlásra, tévedésre, és az elhibázott dolgok újrakezdésére!

Keresztyén nevelésünk szellemisége, mint ahogy az értelem fejlesztése, az óvoda egész napját áthatja. Ez nem oldható meg egy héten egyszer a Bibliából vett történetek elmondásával. A játékszituációban jelentkező helyzeteket, a természeti jelenségek észrevételezését, az étkezéshez és a lefekvéshez kapcsolódó imát, a hiányzó gyermekért való könyörgést, a szülők várását éppen úgy át kell, hogy hassa.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- legyen önálló gondolatuk és tudjanak dönteni különböző helyzetekben,
- ismerjék fel a problémákat, kreatív módon oldják is meg,
- aktívan vegyenek részt a különböző tevékenységekben,
- a szerzett ismereteket legyenek képesek megfelelő formában megszerezni, gyakorlatban alkalmazni és közölni azokat,
- a hibákat vegyék észre, rávezetéssel vagy önállóan tudják azokat kijavítani,
- rendelkezzenek megfelelő pozitív „én-képpel”,
- ismerjék a Bibliai történeteket, azok tanulságait.

VI.6. Hitéleti nevelés

„A hit hallásból van, a hallás Isten igéje által” (Róm 10,17)

A történet elmondásának célja ebben az életkorban alapvetően nem az ismeretek elsajátítása, hanem a mindenható Isten szeretetének, kegyelmének és jóságának megéreztetése. Az óvodáskor az a legfogékonyabb időszak, amikor egy egész életre meghatározó lehet Isten közelségének élménye.

Az óvodai hittanoktatás távlati célja:

- a gyermekek hitre juttatása a Jézus Krisztus melletti, - korának megfelelő - döntéséhez való segítése.
- majdan hívő református gyülekezeti tagokká nevelés.

Az óvodapedagógus feladatai:

„Magadnak kell lángolni, ha másokat, akarsz meggyújtani”

- kapcsolódjék a keresztyén gyülekezethez, hitét gyakorolja,
- ismerje a Bibliát, református hitvallásainkat (Heidelbergi Káté, II. Helvét Hitvallás)
- értékrendjének legyen alapja a Szentírás,
- hivatásában Isten előtti felelősséggel, Istennek szolgálva dolgozzon,
- ápolja Istennel és más hívőkkel való kapcsolatát, munkatársaival is törekedjék a keresztyén testvéri kapcsolatra,
- hitéleti foglalkozásokat szervez, amelyekre gondosan felkészül,
- naponként rövid áhítatot tart a gyermekeknek, (egy Bibliai mondat vagy gondolat, ének, imádság, beszélgetés),
- munkáját hassa át a szeretet, az Isten iránti bizalom, az ebből fakadó pedagógiai optimizmus („Ne szóval szeressünk, hanem cselekedettel és valóságosan”/1 Ján. 3,18/- „Tudván azt, hogy a ti munkátok nem hiába való az Úrban”),
- az eredményért elsősorban Istennek hálás, neki adja a dicsőséget – „Az sem számít, aki ültet, az sem aki öntöz, hanem csak az Isten, aki a növekedést adja” (I Kor. 3,7),
- munkájának legyen motivációja Isten ígéjének biztatása: „Aki az ilyen kisgyermekek közül egyet is befogad az én nevemben, az engem fogad be” (Mk. 9,36-37),
- legyen bibliotikus Istenképe, alakítson ki a gyermekben olyan Isten-képet, aki szeret, aki gondoskodik rólunk, s mint egy védőernyő alatt megőriz minket minden körülmények között, akinek minden döntése a javunkat szolgálja. Legnagyobb ajándéka számunkra fia Jézus Krisztus, aki meghallgat, aki mindig velünk van és úgy fogad el amint vagyunk,
- támaszkodjon a spontán gyermeki érdeklődésre,
- plántáljon el keresztyén erkölcsi tartalmakat pl.: személyválogatás nélküli szeretet, megbocsátás, önzetlenség, türelem, segítőkészség, ragaszkodás,
- törekedjen arra, hogy a bibliai történetek tartalmi, formai felépítése illeszkedjék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenységi formáihoz (játék, munka, tanulás),
- vegye figyelembe a történetek kiválasztásánál a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét, csoportja aktuális problémáit, eredményeit és az ünnepek aktualitását,
- adjon lehetőséget arra, hogy a történeteket dramatizálhassák és rajzaikban, vizuális tevékenységükben, játékaikban élményeiket újra átélhessék,
- nevelőmunkájában a keresztyén tanítás terjedjen ki az érzelmi-, értelmi- és közösségi életre,
- az imádságok elfogadó légkörében éreztesse meg Isten jelenlétét, közelségét,
- az énekekkel a bibliai tanítás elmélyülését valamint esztétikai élmények erősödését szolgálja.

A történet kiválasztásának alapvető kritériumai:

- a történet ne keltsen félelmet a gyermekekben, ne tartalmazzon számukra feldolgozhatatlan tartalmakat és érzelmeket,
- olyan történetek közül válasszunk, amelyek pozitív érzelmi töltettel rendelkeznek, amelyek a szerető, gondoskodó Isten – képet erősítik meg. Mindig Isten gondoskodó szeretetét emeljük ki, soha ne hangsúlyozzuk a bűnt, a rosszat, hiszen a bibliai történetek

elsősorban nem arról szólnak, hogy milyen az ember, hanem Isten kegyelméről és szeretetéről,

- az Ige valódi üzenetétől ne térjünk el, ugyanakkor gyermekszerű legyen az előadásmódunk. Fontos, hogy a bibliai történeteket különböztessük meg a meséktől, ehhez hiteles történetmondás szükséges. Hiszen a történeteken keresztül, Isten üzen nekünk valamit. Mielőtt a gyermekek elé vesszük a történetet, tanulmányozzuk az adott igeszakaszt, hogy nekünk ma mit üzen és az után fogalmazzuk meg, hogy mit mondhat a gyermekeknek,
- lehetőleg egy fő gondolat mellett döntsünk, csak egy nézőpontból mondjuk el a történetet (így a gyermek azonosul az adott szereplővel és beleéli magát a helyzetébe). Ez azért is fontos, mert a gyermek még nem képes egyszerre több nézőpontot figyelembe venni.

Minden történetnél meg kell keresnünk az Ige fő üzenetét.

A fő üzenet keresésének 2 gyújtópontja van:

- Mi az Ige fő üzenete? (igeszzerűség)
- A gyermekek számára mit üzen az Ige, itt és most? (gyermekszzerűség)

Az Ige fő üzenete lesz a belső cél, vagyis e köré csoportosítunk mindent. Ezt a gyermekeknek nem áruljuk el, de a történet végére ennek a fő célnak ki kell domborodnia. Ha több üzenet van, keressük ki azt, ami leginkább gyermekszzerű. Ügyeljünk arra, hogy mindig csak egy belső célunk legyen!

A belső cél mindig:

- igeszzerű legyen,
- valóságos és igaz legyen,
- az adott történetben benne lévő saját üzenet legyen,
- törvényt vagy evangéliumot hirdessünk, óvodáskorban túlnyomórészt evangéliumot. Pl. Jézus mit tett érted? (evangélium) Neked mit kell tenned? (törvény).

A történet elmondásának hat arany szabálya:

- Igeszzerűen (az Ige belső szabályának megfelelően)
- Egyszerűen (egy nézőponttal)
- Feszülten (drámaian, jelen időben, érdekesen)
- Élettelijesen (éljük mi is és az alakok is)
- Szemléletesen (lássa a gyermek azt, amiről szó van)
- Gyermekszzerűen (a gyermekek számára érthető és befogadó módon)

Gyermekáhitatok, imádságra való nevelés

A Bibliai történetekkel való ismerkedésen kívül a másik sarkalatos terület az imádság, vagyis a mindennapi áhítatok sora. Fő feladatunk, hogy a gyermeket megtanítsuk imádkozni (ez tulajdonképpen a szülők és a család feladata lenne, de sok esetben ez hiányzik) vagy továbbfejleszteni azt, amit a szülők elkezdtek.

Az imádság az Istennel való kapcsolatfelvétel formája.

A gyermek számára legyen természetes dolog, hogy ahogyan hozzánk beszélgetnek és elmondhatják kérésüket, vágyaikat, bajaikat stb. ugyanígy elmondhatják Mennyei Atyjuknak is, aki figyel rájuk.

Az imádkozás formáját meg kell tanítanunk a gyermekeknek, mely szintén egy folyamat. Eleinte a kötött imádságokkal kezdjük (étkezések előtti-, utáni imádságok, napkezdő és hálaadó imádságok, lefekvés előtti ima stb.)

Az Úr imádságát: a „Mi Atyánk” – ot csak később tanítjuk meg (a nagy csoport 2. félévében), részletekben és együtt értelmezve, hogy értsék is azt. Magyarázzuk meg a gyermekeknek, hogy Isten minden imát meghallgat, de nem mindig úgy hallgatja meg, ahogy mi szeretnénk, nem mindent teljesít.

Saját szavainkkal elmondott egyszerű imáinkat adjuk nekik példaként, mintaként. A gyermekek érezzék meg, hogy az imának ereje van, hisz Istennek mindenre van hatalma. Saját példák elmondásával erre bátorítsuk őket.

Fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket, hogy ők is imádkozhatnak saját szavaikkal. Tanítsuk meg őket, helyesen kérni és hálát adni, megköszönni mindazt, amit az Úrtól kaptunk. Ismertessük fel, hogy mindennap van miért hálát adni, (egészségért, táplálékért, családukért) ezekre kerüljön sor a mindennapi áhítatok során. Tanuljunk meg együtt örövendezni a gyerekekkel az élet apró örömei felett, ehhez jó eszköz lehet a hálaadó, dicsőítő dalok éneklése.

Az áhítatok jó alkalmat adnak arra is, hogy beszélgessenek közösen az egész csoport és az egyéni kívánságok, bánatok, örömök kiderülhessenek. Érezzék, hogy fontosak a számunkra és társaik számára is az ő problémáik. Legyen időnk meghallgatni őket. Az imádságot soha ne erőszakoljuk ki, várjuk meg, míg a szívből fakad.

Kezdetben azt is meg kell szokni, hogy az imádság szent dolog, olyankor ne figyeljenek másra, hiszen elcsendesedés és Istenre figyelő szív és fül kell hozzá. Akkor eredményes az áhítat, ha a gyermek megérzi, megsejti a mennyi légkörét.

Kiscsoportban a bibliai történetek feldolgozása a karácsonyi történettel kezdődik. Szeptembertől november végéig az áhítat témája, jellege kissé különbözik a többi csoportétól. Az áhítat már a beszoktatás alatt szerves része a napunknak.

Eleinte az egymás-, az óvoda-, a csoport megismerése, az összetartozás élményének felismertetése a cél. Később a gyermekek életében megjelenő konfliktusok kezelésének biblikus megoldásait is tanítjuk. Továbbá a bibliai történetek megértéséhez nélkülözhetetlen fogalmak, korabeli eszközök, tárgyak, szokások megismertetése a feladatunk. Később a Bibliában található, életünkben nap mint nap előforduló fogalmakról beszélgetünk, mint például: a szeretet, boldogság, szomorúság, barátság, együttérzés, ünneplés, meglepetés, várakozás, megbocsátás, elengedés stb.

Az egyházi ünnepek alkalmával a bibliai történeteken keresztül beszélünk az ünnepi szokásokról, az ünneplés lényegéről.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekekben alakuljon ki a 3-6-7-8 éves gyermek szintjének megfelelő Istenkép,
- tudják, hogy a Biblia szent könyv, mely Isten Igéjét (tanácsait, útmutatását, parancsait) tartalmazza,
- ismerjenek és szeressenek bibliai történeteket,
- ismerjenek egyházi énekeket, tudják, hogy az ének Isten dicséretére történik,
- tudják, hogy a templom Isten háza és annak megfelelően kell ott viselkedni,
- tudják, hogy ezt a világot Isten teremttette és minket is Ő alkotott,
- alakuljon ki bennük Jézus Krisztussal való kapcsolatteremtés igénye – az imádság,
- jelenjen meg az életükben a keresztyén erkölcsi magatartás néhány jellemzője.

VII. Az általános feladatok megvalósulása érdekében elvárások a református óvoda dolgozóival, szülőkkel szemben

VII.1. A református óvoda dolgozóival szembeni elvárások

A pedagógus személyisége, példaereje és értékközvetítő szerepe az egyházi intézményeknél még fokozottabban jelenik meg. Létkérdés a **hit és az erkölcs** kérdéseiben ellentmondást nem tűrő Isten parancsolatait magáénak tudó személyiség jelenléte, aki úgy szereti a rá bízott gyerekeket, mint a saját gyermekét.

A gyermek a példát látja a vele foglalkozó nevelő megnyilvánulásaiban, tetteiben az utánozható modellt: ezért a pedagógus egész személyiségéből sugározni kell a szeretetet, a támaszt, segítséget, hogy a gyermek megkapja azt az érzelmi biztonságot, amire szüksége van.

A református óvodában dolgozók életében mértékadó erkölcsi érték a TÍZPARANC SOLAT, és a szeretet kettős nagy parancsa, amely minden emberi törvény alapja.

A belőlük áradó szeretetet nem csupán a gyermekek felé kell sugározni, hanem a szülő, az embertársai, a kollégák, a munkatársak felé is. Hitelesnek, optimistának, etikusnak kell lenniük.

Elfogadó, problémamegoldó, segítőkész, szeretetteljes, de nem elvtelen, engedékeny attitűd az elvárás. Fegyelmezéssel és biztatással következetesen kell a gyermekeket nevelni. A gyermek és egymás tisztelete jellemezze a kapcsolatokat (úgy teszem a dolgom mások javára, hogy csendben igyekszem helyesen cselekedni).

Az óvodapedagógus a gyermek fejlesztéséhez alkalmazzon egyéni módszereket, legyen nyitott, kreatív, tudjon mesemondásával, énekével, alkotásaival esztétikus élményt nyújtani. Legyen nyitott minden értékre, szakmai érdeklődését tartsa ébren.

Az óvodavezető kötelessége, hogy hitével, magatartásával, szakmai ismereteivel segítse és biztosítsa az óvoda jó működését.

Az intézmény vezetőségének lehetőséget kell teremteni a dolgozók lelki épülésére, (áhítat, istentiszteleti alkalom, lelki gyakorlat) szakmai fejlődésre (továbbképzések, konferenciák).

A fenntartó egyház törvényei, rendeletei, az etikai kódex is megköveteli a dolgozókkal szembeni elvárásokat a következőképpen.

MRE 2005. évi II. tv. VII. 53 § alapján: a pedagógus hivatásának gyakorlása közben és magánéletben egyházához és hazájához való hűséggel, feddhetetlen életmódjával, vallásának gyakorlásával mutasson példát.

MRE Kt. VII. 48 § alapján: az intézmény minden alkalmazottja tekintet nélkül arra, hogy milyen vallású és milyen munkakörben dolgozik, figyelembe kell vennie, hogy református keresztyén közösség munkatársa és köteles megjelenésével, megnyilatkozásaival valamint életvitelével segíteni az ifjúság evangéliumi hit és erkölcs szerinti nevelését.

VII.2. Együttnevelés a szülőkkel

„Ha középen áll Krisztus,
S ha körülötte mi magunk
Hozzá közel, egész közel
Egymáshoz is közel vagyunk.”
Füle Lajos

Az óvoda igazi keresztyén szellemisége a szülők támogatása nélkül nem valósulhat meg. Ennek érdekében lehetőséget biztosítunk arra, hogy a református óvoda programját, feladatait megismerjék.

A pedagógus és a szülő kapcsolata egyenrangú személyek kapcsolata, melynek alapja a kölcsönös tisztelet, a megbecsülés, bizalmi kapcsolat.

Istennel együtt hárman vagyunk, akik a gyermekkel foglalkozunk és akik szeretjük őt. Hármunk közül a döntő tényező: Isten. Ő az, akinek a gyermek számára is életre szóló mondanivalója van, s amit nekünk, szülőknek, nevelőknek közvetítenünk kell. Hiszen ezt mondja nekünk az Úr „Beszélj el fiaidnak” (Zsolt78.6) - hogy Istenbe vessék bizalmukat, ne felejtsek el Isten nagy tetteit és tartsák meg parancsolatait.

Sajnos a szülők nem érzik, hogy ez nekik szól és nemcsak az óvodának, ahol majd „megtanítják erkölcsösen viselkedni”. Ahhoz, hogy keresztyén nevelésünk táptalajra találjon a gyermekekben, a szülők lelki épülésében is részt kell vállalnunk és a szülői nyáját is terelgetni kell a Pásztor felé.

A szülő és pedagógus felelőssége, hogy „lássa a láthatatlant”, akit a gyermekek még nem látnak, mert még nincs lelki látásuk. De a gyermekek látnak minket! Ha mi Jézust követjük, minket látva és követve ők is Jézust követik. Ettől még nem tudatos Jézus követésük, még nem újjá született keresztyének, de a szívük fellazul, előkészül az IGE magjainak befogadására.

A szülőktől elvárjuk, hogy elfogadják és tiszteljék az óvoda református értékrendjét, nevelési elveit, becsüljék az intézményben dolgozók munkáját.

VIII. A gyermekek tevékenység formái

VIII.1. Játék

A játék a 3-6-7-8 éves gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyermek elemi pszichikus szükséglete, mindennapos, önkéntes, önmagáért való szabad, élményeken alapuló, személyiségét fejlesztő örömforrás.

A gyermek több síkon, így érzékeléssel, észleléssel, mozgással, emocionálisan és intellektuálisan tapasztalja meg az őt körülvevő világot. A benyomásait személyiségén átszűrve, játékban spontán adja vissza. Eközben formálódik a gyermeki pszichikum valamennyi funkciója. Fejlődik a gyermek megismerő képessége, kézügyessége, motorikuma, mozgása, testi erőnléte, képzelő ereje, nyelvi kommunikációja.

Megtanulja a társakhoz való alkalmazkodást, az érzelmi odafordulást, a közösségi élet alapformáit, gyakorolja a keresztyén erkölcs jellemzőit. Fejlődik értelme, gondolkodása. Gazdagodik ismerete, tapasztalata, érdeklődési köre, integrálja a külső és belső világot. Mindezek által az óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze a játék. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódásukat, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

Az óvodapedagógus feladata a játék feltételeinek biztosítására:

- a) élményszerzési lehetőségek,
- b) többfajta játékhoz megfelelő hely,
- c) elegendő, zavartalan összefüggő játékidő,
- d) a játék tartalmának megfelelő játékeszköz és játékszer,
- e) biztonságot nyújtó, érzelmekben gazdag nevelő légkör.

A játék feltételei:

a) Élményszerzési lehetőség biztosítása

1. A gyermek játékának tartalma mindig összefügg az általa átélt élményekkel, azok alkalmával szerzett tapasztalatokkal.

2. A megváltozott társadalmi viszonyok miatt a gyermekek családból hozott élményei erősen különböznek. Ezek az egyéni tapasztalatok az óvodában, a közös játékokban megelevenednek, új közös játék forrásává válnak.
3. A szeretetet, megértést, igazságosságot, alkalmazkodást, rendet, az átélt pozitív vagy negatív élményeket dolgozza fel a gyermek a játékában.
4. Az agresszió keltette feszültségoldás, a negatív élmények feldolgozása, az óvónőtől kellő tapintatot igényel. Engedje ezek kijátszását, de úgy, hogy a többi gyermeknek védelmet nyújtson velük szemben.
5. Az óvodán kívül és belül közösen átélt élmények, séták, kirándulások, kulturális programok alkalmával is szerezhessenek tapasztalatokat a gyerekek. Ezek majdan egyedi módon gazdagítják a játék tartalmát, kihatnak az óvodán kívüli játékéletre is.
6. A bibliai történetek megismerése során gyakran azonosulnak a szereplőkkel és átéli újra a „szeretet győzelmét”. A keresztyén szellemiség kialakulásához szükséges az élményszerű átélés.

b) Többfajta játékhoz megfelelő hely biztosítása

Az óvodai játék színtere: a csoportszoba és az óvoda udvara.

Az óvónő minden esetben sajátos körülményeket teremtsen a gyermekek életkorának és tevékenységének megfelelően: a gyakorló játékokhoz (pl. mozgásos játék), a szimbolikus szerepjátékokhoz (dramatikus játék, bábozás), konstruáló - és a szabályjátékokhoz létesítsen állandó illetve ideiglenes játszóhelyet. Emellett a gyermekek önállóan, akár a bútorok mozgatásával is kialakíthatják a nekik megfelelő körülményeket. Fontos szempont, hogy egymást ne zavarják. A gyakorló játékokhoz bővebb helyre, a szerepjátékokhoz több, kisebb zugra van szükség. Az építés, barkácsolás védett helyen legyen, hogy több napon át folytatódhasson, ne legyen balesetveszély forrása. A mese, a báb, a hangszer, a kellékes kosár helye elérhető és tevékenységre ösztönző legyen.

Az udvaron biztosítjuk a nagymozgásos, labda-, énekes- és szerepjáték feltételeit valamint az időjárásnak megfelelően a vizuális tevékenységet, az építést és konstruálást. Az óvónő segítse a gyermeket elképzeléseinek megvalósításában, a komplex játékok kibontakoztatásában és biztosítsa a szükséges feltételeket.

c) Elegendő, zavartalan, összefüggő játékidő biztosítása

Az óvoda nyitvatartási idejében fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja a direkt és indirekt irányítás felelősségét. A kisebbek az étkezés, alvás, tisztálkodás, öltözés kivételével egész nap játszanak. A nagyobbak számára az elkezdett játéktevékenység több napon át tarthat, különösen akkor, ha az eszközbarkácsolással készül vagy a játék még nem „futotta” ki magát.

Az óvónő támogassa a törekvéseket, hogy a játék gazdag, tartalmas, sokrétű és hosszantartó lehessen. Nyújtson lehetőséget egyaránt a motorikus és kommunikációs képességek fejlődésére.

Az udvari játékidő az időjárásnak megfelelően huzamos része a napirendünknek. A nevelési év folyamán amint lehet kimegyünk, a nyár folyamán kint töltjük az egész napot az óvoda udvarán – az ebéd és az alvás kivételével. A játék tartalmának megfelelő játékeszköz és játérendszer biztosítása fontos.

A jó játékeszköz motiválja a cselekvést, kibontakoztatja a fantáziát, a játék során életre kelt emóciókkal itatódik át és annak szerves részévé válik. A világ szimbolikus újratemtésére ösztönöz.

Minden gyermek számára az ő adott fejlettségi fokán gondoskodjunk a különféle játékhöz szükséges félkész, kész, cselekvésre inspiráló játékeszközről, játékszerről. Szükség van a környezetünkben és a természetben megtalálható kellékekre, melyek a gyermek szimbolizmusát, kreativitását, a környezetből vett élmények megelevenítését, érzelmi kötődését teszik lehetővé.

A kisebb korosztály számára több, egyforma játékra van szükség. A szerepjáték eszközkészlete mellett gondoskodjunk a képességfejlesztő játékokról: bábozás, dramatizálás kellékeiről is.

A gyermekek sajátítsák el a játékeszközök megosztását, megszervezésének módját, közben átéljük, milyen nehéz megválni attól, s valóban köszönet jár annak, aki megteszi. Mindez a hálaadás érzését alakítja ki bennük.

A társadalmi változások magukkal hozták a modern, sokszor értéktelen játékszereket, melyet egészítsünk ki természetes anyagból saját magunk és a gyermekekkel együtt készített eszközökkel.

d) Biztonságot nyújtó, érzelmekben gazdag nevelői légkör biztosítása

A családban a szülő, az óvodában az óvónő a gyermek első játszótársa. Olyan tulajdonságokkal rendelkeznek, ami által utánozható mintát ad a játékban a gyermek számára. Fogadja el és szeresse a gyermeket, mély empátiás készséggel, toleranciával, pedagógiai érzékenységgel, kritikai érzéssel, következetességgel és játékosággal bírjon.

Derűs, szeretetteljes, biztonságot nyújtó légkört alakítson ki. Kezdeményezze, segítse a játékot, ha elakad. Támogassa a gyermekek közötti baráti kapcsolatok alakulását. Építsen a gyermek képességeire. Tartsa tiszteletben a gyermeki játékot, s engedje, hogy a gyermekek szabadon szervezhessék a helyét, eszközét, társaikat önállóan választhassák meg. Nyugodt játék esetén hagyja, hogy a gyermekek szabadon tevékenykedjenek, ilyenkor a játék szemlélője, követője maradjon. A nyugodt játék feltétele a jól kialakított szokás szabályrendszer.

Az óvónő szituációérzékenységgel figyeljen fel és reagáljon a gyermekek spontán szerzett élményeire, tapasztalatait építse be a további nevelési - tanulási feladatai közé.

A játék és a matematika összefüggése

A matematikai ismeretek megalapozásában, megszerettetésében nagy szerepe van a játéknak, a játékba való beépítésnek.

A témakörök feldolgozásához társasjátékokat, szabályjátékokat alkalmazhatunk. Szükséges a játék során adódó lehetőségek kihasználása.

Konstruktív játék, építő játék:	válogatás, csoportosítás, tulajdonságok szerinti számlálás, sorakoztatás, párosítás, névutók, relációk gyakorlása.
Mozgásos játékok:	több-kevesebb, számlálás, sorakozás, soralkotás, hosszabb-rövidebb, magasabb-alacsonyabb, gyorsabb-lassabb.
Udvari játék:	térfogatmérés, alatta-fölötte, magasabb-alacsonyabb.
Szerepjáték:	kicsi-nagy, öreg-fiatal.
Szabályjáték:	több-kevesebb, kívül-belül, nyitott-zárt vonalak, egyenes, görbe.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- társaik iránt pozitív megnyilvánulásaik alakulnak ki,
- önállóan kezdeményeznek vagy bekapcsolódnak a közös játéktevékenységekbe,
- játékszabályokat felállítanak és betartanak vagy bekapcsolódnak a közös játéktevékenységekbe,
- erőfeszítéseket tesznek mozgásos ügyességet igénylő játékokban,
- képesek végighallgatni, elfogadni társaik javaslatait is,
- képesek lemondani egy-egy játékeszközzől,
- nyugodt tevékenységekhez önállóan megkeresik az eszközöket,
- kedvezőtlen szerepeket is tudnak vállalni,
- kudarcélményt elviselnek.

VIII.2. Munka jellegű tevékenységek

„És fogta az Úristen az embert és helyezte az Éden kertjében,
hogy az művelje és őrizze” (1Móz 2, 15)

A munka tevékenysége az óvodáskorú gyermek számára játékos jellegű, mégis a szükség motiválja.

A játékkal és a cselekvő tanulással egybeeső munka és munkajellegű tevékenység a személyiségfejlesztés, a munka a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek és tulajdonságok (kitartás, céltudatosság, felelősség, fegyelem, önállóság) alakításának fontos eszköze.

Célunk - a munkatevékenységek végzésével – a szolgáló élet alapjainak lerakása. A csoporttársakkal együtt és értük végzett munka során alakulnak a közösségi kapcsolatok, pozitív élmények átélésére ad lehetőséget, melyek újabb motivációként hatnak.

Törekedjünk arra, hogy a gyermek számára önként – örömmel és szívesen végzett, aktív tevékenység legyen a munka, pozitív élményeken keresztül értse meg, hogy Istentől kapjuk feladatunkat. Nem zárható ki azonban, hogy a gyermek tettei következményeként, nevelői céllal munkajellegű feladatot kapjon. Ez esetben is fontos az óvónői példaadás, a megfelelő segítségnyújtás, irányítás.

A munka jellegű tevékenységek során az alábbi elveket tartjuk szem előtt:

- Amit a gyermek meg tud tenni, ne tedd meg helyette!
- Vállalj némi kockázatot, hogy gyakorolhasson (Többet ér a gyakorlás, mint egy pohár, vagy a tökéletesség)!
- Érezze a bizalmadat, s ő is elhiszi: „képes vagyok rá”!

Az óvónő feladata:

- életkornak megfelelő feladatok adása,
- biztosítsa a munka feltételeit, eszközeit,
- tanítsa meg a gyermekeket a munka helyes menetére, a balesetveszély elkerülésére, a munkaeszközök helyes használatára; gyermekekkel való együttműködésre,
- segítse a feladattudat kialakulását,
- segítse a gyermeket az önkiszolgálásban: jártasság kialakulásában, munkafogások megtanulásában, egyre önállóbb munkavégzésben,

- biztassa a gyermeket az alkalomszerű munkák vállalására,
- nevelje a gyermeket a teremtet világ tiszteletére és a hozzá kapcsolódó feladatok elvégzésére, saját és mások elismerésére, megbecsülésére,
- tanítsa meg a gyermeket a hálaadás szóban történő kifejezésére,
- a néphagyományokhoz kötődő ünnepekre való készülődés során ismerkedjenek meg olyan munkatevékenységekkel, mint pl. mézeskalácssütés, tojásfestés, termések gyűjtése stb.,
- az óvónő álljon mindig modellként a gyermek előtt. Értékelése legyen mindig konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő.
- A gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választja ki a leginkább megfelelő ellenőrzési és értékelési eszközöket.
- Értékelései, visszajelzése a gyermekek számára támogató, fejlesztő szándékú.

Munka jellegű tevékenységek az óvodánkban:

Önkiszolgálás: testápolás (egészségvédelem),
étkezés (kulturált),
öltözködés (rendezett külső megjelenése).

Környezet rendjének megőrzése: rendrakás,
teremrendezés,
terem felsöprése.

Alkalomszerű munkák: kisebb megbízatások teljesítése.

Naposi munka: étkezéshez szükséges teendők elvégzése,
foglalkozáshoz szükséges eszközök előkészítése.

Egyéb: a környezet-, növény- és állat gondozás:
a csoportszobákban lévő növények ápolása,
a csoport kiskertjének gondozásában való
segédkezés, udvarunk fáinak, bokrainak védelme,
egész évben a madarak etetése és itatása,
a madáretetők folyamatos étellel való feltöltése,
szelektív hulladék gyűjtése, ürítése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermekek végezzék el az önmagukkal kapcsolatos, önkiszolgáló feladatokat,
- vállaljanak a társuk érdekében is munkatevékenységet, azt örömmel és önként tegyék,
- teljesítsék a számukra adott feladatokat, ismerjék a munka menetét,
- becsüljék meg a másik munkáját,
- érezzék a környezet és az ember kölcsönhatását,
- ismerjék a munkaeszközök helyes használatát.

VIII.3. Tanulás

„A ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt”
(II.Péter 1,5)

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése.

Az óvodás korú gyermeket természetes tevékenységi vágya utánzásra, cselekvésre ösztönzi. Eközben hasznos tapasztalatokra tesz szert, tanul, fejlődik.

A kíváncsiság, a felfedezést, a megtapasztalás élménye teszi érdeklődővé, nyitottá, probléma érzékennyé a gyermeket. A tanulási folyamat során a gyermekeknek lehetőségük van a próbálkozásra, tévedések utáni újrakezdésre, a hibák javítására minden következmény nélkül. Így olyan attitűdöket alakítunk, amelyek képessé teszik a gyermeket arra, hogy váratlan élethelyzetekkel megbirkózzanak és egyre több örömet leljenek az önfejlesztő tanulásban. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó spontán helyzetekben, természetesen és szimulált környezetben, kirándulások, séták valamint az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban valósul meg.

A tervezésben és a pedagógiai munkájában a gyermekek személyiségét önmagukhoz viszonyított fejlődésében szemléli. Törekszik a teljes személyiségfejlesztésre, autonómiájuk kibontakoztatására. Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósulását.

A tanulási környezet létrehozásánál figyelembe veszi a tanulási folyamatot.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, érzékszervét foglalkoztató tapasztalatszerzés, felfedezés lehetőségének biztosítása.

A gyermekkor az életnek az a szakasza, amikor a legnyitottabbak a gyermekek az őket érő benyomásokra, s nyitva állnak az Isten dolgai iránt. A tanulás a gyermek világképének alakulását is befolyásolja, ezt felismerve ki kell használni a tanulásban rejlő összes lehetőséget.

A tanulás formái:

- az óvónő által irányított megfigyelés, felfedezés,
- spontán, játékos tapasztalatszerzés,
- a gyermekek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzés,
- modellkövetés,
- cselekvéses tanulás,
- gyakorlati probléma megoldások,
- az óvoda által kezdeményezett kötelező foglalkozások.

Az óvodapedagógusnak törekednie kell a komplexitásra, mert a gyermek a világot komplex módon ismeri meg és fogadja be. Lényeges, hogy az óvónő helyesen mérje fel a gyermek képességeit és személyre szabottan fejlessze a gyermek érzékelését, észlelését, emlékezetét, figyelmét, képzeletét és gondolkodását.

Ezen kívül a beszéd fontos eleme a tanulási folyamatnak. A megfelelő kommunikáció serkenti a gondolkodást, a gondolkodás fejlődésével eredményesebb lesz a tanulás.

A **3-4 éves gyermekeknél** elsősorban a cselekvések, bemutatások, spontán szerzett ismeretek, tevékenységek alapozzák meg az ismeretszerzést.

A tervezés és a megvalósítás egymással összhangban van. Logikusan felépített, cselekvésbe ágyazott tevékenységeket tervez.

Az **5-6-7-8 évesek** már igénylik a pedagógus által irányított, megtervezett, magyarázatokkal, cselekedtetéssel, mélyebb összefüggések feltárásával szerzett ismeretek feldolgozását, a tanultak rögzítését.

A kötött tanulásra számítható optimális időkeret:

Kiscsoport:	10- 15 perc
Középső csoport:	20- 25 perc
Nagy csoport:	25- 30 perc

Az óvodapedagógus feladatai:

- építsen a gyermekek előzetes ismereteire,
- segítse a gyermekek ismereteinek megalapozását,
- teremtsen tanulást támogató környezetet,
- segítse a jártasságainak, készségeinek, képességeinek kialakulását és fejlesztését,
- segítse a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak megszerezését, bővítését,
- engedje a spontán, játékos tapasztalatszerzést,
- irányítsa és szervezze a megfigyelést, tapasztalatszerzést,
- segítse a cselekvő, szemléletes, képi gondolkodás mellett az absztrakt gondolkodás kialakulását,
- biztosítson a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességeihez igazodó tanulási kereteket és formákat,
- Tudatosan és az adott helyzetnek megfelelően választja meg és alkalmazza a tanulásszervezési eljárásokat.
- tervezzen olyan feladatokat, melyek a gyermek lelki fejlődését elősegítik,
- személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását,
- a hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetű illetve sajátos nevelési igényű gyermekek tanulási folyamatát kísérv nagyobb figyelemmel, szükség esetén kérje szakember segítségét. Minden gyermek fejlődését kövesse nyomon az egyéni fejlődési naplóban, de az ilyen gyermekekről részletesebben készítsen feljegyzéseket.
- Fejleszti a gyermekek gondolkodási, probléma- megoldási és együttműködési képességét
- Nevelő munkájában szükség esetén alkalmazza az információs kommunikációs technikákra /IKT/ épülő eszközöket, a digitális tananyagot a tanulási folyamatban.

A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- legyen képes a különböző gondolkodási műveletekre – következtetés, ítéletalkotás, összehasonlítás,
- ismerje fel az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket,
- tevékenység végzésekor legyen kreatív, keressen többféle megoldást,
- szándékos figyelmét tudja irányítani, legyen tartós,
- ismert feladatvégzésnél legyen önálló,
- szókinccse, beszéde legyen változatos, gondolatait érhetően, mondatot alkotva legyen képes közölni.

VIII.4. A külső világ tevékeny megismerése (természeti, társadalmi, tárgyi)

Tevékenységekünk célja

A közvetlen és tágabb környezet felfedezése, melynek során a gyermekek pozitív érzelmi viszonya kialakul a természeti, társadalmi, tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek felfedezik, megszeretik Isten csodálatos teremtetésének szépségeit. Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, a keresztyén értékekkel egyező néphagyományok és szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.

A gyermekek minél több tapasztalatot szerezzenek (mozgásos, érzékszervi) az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből életkoruknak megfelelő szinten. Biztonsággal igazodjanak el környezetükben, érezve azt a felelősséget, hogy a természet és a környezet megóvásában nekik is fontos feladatuk van.

A természeti környezet megismertetése

Az élő természet szépségének, esztétikumának, ökológiai összefüggésének megismertetése során szem előtt kell tartani az óvodáskorú gyermek érzelmi dominanciáját. A megismerés folyamatában különösen az élményekre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természetes környezetben való megfigyelés során felismerik, hogy a teremtett világnak sokféle segítségre van szüksége a fennmaradáshoz.

E közben megtapasztalják Isten tulajdonságait; teremtő Úr, bölcsen alkotó, gondviselő, szerető Atya stb.

A tapasztalatszerzés a valódi környezetükben történik: a csoportszobában, az óvoda udvarán, a szabad természetben.

A növények, állatok életének megismerésekor ismeretek szerezhetnek:

- melyik fajnak milyen segítséget kell nyújtani a fennmaradáshoz,
- az őszi erdő varázsáról, termésekről, szüretelhető gyümölcsökről,
- az esőről, időjárásról, hóban ugráló verébről,
- a ragyogó színekben pompázó virágoskertről,
- az óvoda udvarán előforduló állatokról,
- a házi- és állatkerti állatokról.

Megemlékezzük: az Állatok napjáról (október 4.), a Víz világnapjáról (március 22.) a Föld napjáról (április 22.), a Madarak és Fák napjáról (május 10.).

Megtanítjuk őket szépnak látni, értékelni és megbecsülni a természetet. Ezáltal alakul viselkedéskultúrájuk és a természethez való viszonyuk.

A kerti munka megkedveltetése is hozzátartozik mindennapi életünkhöz. Ezen tevékenységek közben is (ásás, gereblyezés, kapálás, magvetés, ültetés, locsolás) lehetőség nyílik a bőséges tapasztalatszerzésre.

A természetvédelem, környezetvédelem hitünkéből fakadó feladatunk. Globálisan gondolkodni – lokálisan cselekedni alapelv érvényesülését és szokássá válását kisgyermekkorban kell elkezdni.

Társadalmi környezet megismertetése

A gyermekhez legközelebb álló közösség a család. Isten szeretete abban is megmutatkozik, hogy nem kell egyedül élnünk, mert szülőket adott nekünk, akik gondoskodnak rólunk, szeretettel vesznek körül.

A gyermekeknek segítünk abban, hogy a családi környezet zárt világából kikerülve, az óvodában, új környezetükbe beilleszkedhessenek.

Fontos tehát:

- hogy megismerjék, kötődjenek, biztonságban mozogjanak az őket körülvevő társadalmi környezetben,
- a családról egészséges kép alakuljon ki bennük, tudatosodjon a családtagok egymáshoz fűződő viszonya, a gyermekek tiszteletadása szüleik felé,
- ismerjék meg óvodájukat (különböző helyiségeket és azok rendeltetését),
- tudják csoporttársaik nevét, jelét, az óvodában dolgozó felnőttek nevét,
- aktívan alakítsák környezetüket, érezve, hogy annak szépítése esztétikai hatással bír,
- alakuljon ki bennük az érték féltése, megóvása,
- ismerjék a hét napjait, ismerjék a napszakokat és az évszakokat,
- ismerjék a közlekedési alapszabályokat,
- alkalmazásuk során közlekedhetnek autóbusszal, elutazhatnak a vasútállomásra
- a gyakorlatban érthetővé válnak a témákhoz kapcsolódó fogalmak (pl. teherszállító, személyszállító, tömegközlekedési eszköz stb.),
- találkozzanak saját fejlődésük jellemzőivel (növekedés, érés stb.),
- ismerjék az őket körülvevő környezeti világot és a szolgáltatásokat
pl.: imaházunkat, templomunkat, a lelkipásztor munkáját,
orvosi rendelőt, a doktor munkáját, mentősök – rendőrök munkáját, fodrászatot,
iskolát, bölcsődét, piacot, stb.

A külső világ tevékeny megismerése és a matematika

A gyermek a környezet megismerése során gyakran találkozik matematikai jelenségekkel. A változások észlelése, továbbgondolása és befolyásolása elképzelhetetlen matematikai alapismeretek nélkül. **Az óvodapedagógus feladata, hogy kihasználjon minden spontán lehetőséget a gyermek fejlesztésére:**

- megfigyelésre, csoportosításra, halmazképzésre,
- számlálásra, mennyiségi összefüggésekre,
- irányok megkülönböztetésére, névutók használására,
- hasonlításra, viszonyításra, logikus gondolkodásra,
- térbeli formák érzékelésére.

Az óvodapedagógus irányításával szerzett ismeretek formáját minden esetben a gyermek érettsége és az adott téma határozza meg.

Az óvodapedagógus feladatai:

- tanítsa meg a gyermeket rácsodálkozni a teremtett világ szépségeire,
- minél több alkalmat biztosítson az élményszerű megtapasztalásra,
- láttassa meg a gyermekekkel, hogy ami Isten teremtett az jó és szép,
- ébressze fel a gyerekekben a feladattudatot,
- biztosítson időt, alkalmat, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre,

- biztosítson tartós, változatos, biztonságos tárgyakat, melyeket önállóan használhatnak,
- a nyugalom érdekében fokozatosan segítsen az óvatosságot igénylő cselekvések és tárgyak helyének szokásszintű, önálló megválasztását,
- segítse elő a képességfejlesztést: a verbális kifejezőképesség fejlesztését és a problémamegoldó gondolkodást,
- figyeljen a matematikai vonatkozásokra,
- érzékszervek cselekvéssel való bekapcsolásával irányított ismeretszerzést, megtapasztalást nyújtson, mely végig kíséri óvodás éveit és pozitív hangsúlyt eredményez,
- segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a környezet alakításában.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek tudják pontosan a lakcímüket, testvéreik nevét, szüleik nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét,
- ismerjék az évszakokat és jellegzetességeiket, tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van,
- önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit,
- meg tudják nevezni a napokat, felismerik a napszakokat,
- az általuk ismert állatokat csoportosítják aszerint, hogy hol élnek, ismerik a hasznukat, jellemzők alapján összehasonlítanak,
- ismerik a közlekedési eszközöket, gyakorlottak elemi közlekedési szabályok betartásában,
- megnevezik saját testrészeit, érzékszerveiket,
- ismerik a színeket,
- ismerik a környezetükben működő intézmények rendeltetését,
- részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (egész éves madárvédelem);
- környezetükben lévő matematikai összefüggéseket felismernek, matematikai fogalmaik alapszinten a számosság tekintetében kialakultak (10-ig számlálnak, összehasonlítanak mennyiség, nagyság, forma, szín szerint),
- megkülönböztetnek irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat.

VIII.5. Mese, vers, mondóka – anyanyelvi nevelés

Az érzelmek fejlesztésének és átélhetőségének, az erkölcsi-, szociális-, személyiségfejlődésnek egyik alapvető eszköze a gyermekirodalom. Az óvodáskorú gyerekek fogékonyak az esztétikumra, ezt a vershez és a meséhez való viszonyuk is mutatja. A szeretet, a jóság, a gyűlölet, a nagyravágyás, a szerénység, az összefogás, a részvét elvont fogalmait, az emberi érzések tükrében, konkrét belső kép formájában ismerik meg a gyermekek. A tárgyi világot és megelevenítő, a szigorú ok – okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világkép, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszti a gyermekeket a pszichikus realitásra.

Az irodalmi nevelést megalapozó nevelés, a mesélés és mondókázás sokféle tevékenységhez spontán kapcsolódik, így automatikusan a mindennapok szerves részét képezik.

A gyermekek fejlődése szempontjából több funkciót is betölt:

- a gyermek átéli a mesehallgatás intimitását,
- a belső képalkotás feszültségét és feszültségoldó hatását,
- a mesealkotás és mesemondás örömszerző élményét,
- a nyelv játékából, sokszínűségéből fakadó ritmust és hangzás élményét.

A népmesék, népköltészeti alkotások, magyar költők versei, elbeszélései által megismertetjük a népi kultúra kincseit. A ritmikus és humoros versek, népi mondókák, szólások, közmondások, nyelvtörők az anyanyelvi nevelés legfontosabb eszközei. Óvodánkban a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek valamint a kortárs keresztyén irodalomnak egyaránt helye van.

Fontos, hogy az életkori sajátosságokat figyelembe véve a beszédértésük, kifejezőképességük (szókincs), kommunikációs készségük gazdagodjon. Célunk, hogy a gyermekek értsék a beszédet és szeressenek beszélni.

Az anyanyelv használata az óvodai élet minden mozzanatában jelen van, része a nevelés teljes folyamatának. A beszéd a gyermek környezetével való érintkezésnek, önkifejezésnek, gondolkodásnak legfőbb eszköze. A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei.

Az irodalommal kapcsolatos gyermeki tevékenység lehet:

- irodalmat befogadó,
- irodalmat mondó,
- irodalmat önállóan alkotó.

Az irodalmi nevelés szerves része a bábozás és a dramatikus játék. Ezekkel a játékokkal segítjük elő a helyes légzést, tér - időérzék, verbális emlékezet, beszédszervek fejlesztését az összefüggő szövegmondást pl. mesefolytatást, saját mese kitalálását. Célunk, hogy újabb tapasztalatokra tegyen szert mesék, történetek eljátszásával, színházi élmények nyújtásával, dramatikus népszokások megismertetésével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- fejlessze anyanyelvi kultúráját,
- beszéde legyen követésre méltó, kifogástalan,
- törekedjen szemléletességre,
- kérdéseivel gondolkodásra ösztönözzön,
- teremtsen gyakran meghitt helyet és alkalmat a mese önfeledt hallgatására,
- az anyag kiválasztásával vegye figyelembe csoportja összetételét,
- tanuljon meg az évszakokhoz, ünnepekhez, állatokról stb. verseket, mondókákat, amelyet bármikor elővehet,
- végezzen gyűjtőmunkát népi mondókákból, elbeszélésekből, melyet folyamatosan bővítsen,
- keressen olyan irodalmi alkotásokat, amelyek segítik a keresztyén szellemben való nevelést,

- alakítson ki szokásokat a mese kezdeményezésére pl. mesesarok,
- nyújtson lehetőséget az élményfeldolgozásra (bábjáték, dramatizálás, mimikus játék),
- differenciáltan foglalkozzon a hátrányos helyzetű gyermekekkel (beszédhibás, érzelmileg elhanyagolt stb.),
- Figyel az egyéni szükségletekre, és a gyermekek egyéni igényeinek megfelelő módszerek, eljárások alkalmazására.
- segítse a fejlődést (anyanyelvi játékok, helyes beszédlegzés).

Mese, vers, mondóka kapcsolata a matematikával

- számlálás (3 kívánság, 7 fejű sárkány)
- kisebb, nagyobb, középső fogalmának ismerete (legkisebb fiú)
- névutók gyakorisága (elbújt a fa mögé)
- párosítás (dramatikus játékoknál)
- ok-okozati összefüggések megértését segítő kommunikációs játékok

A fejlődés várható jellemzői óvodákor végére:

- szívesen ismétlik a verseket, rigmusokat,
- képesek végighallgatni türelmesen a mesét, várják, a mesehallgatást,
- igényük van a hallott mű újrahallgatására,
- képesek magukat önállóan, összefüggően kifejezni,
- tudnak mesét, történetet kitalálni, elkezdett történetet befejezni, azt mozgással megjeleníteni, dramatizálni, bábozni, az előadáshoz kreatív módon eszközt készíteni,
- az élmények hatására kialakul a népköltészeti kötődés,
- ismernek evangéliumi verseket, történeteket,
- meg tudják különböztetni a bibliai történeteket a meséktől,
- vigyáznak a mesekönyvekre.

VIII.6. Rajzolás, mintázás, kézimunka

A gyermekeket körülvevő esztétikai környezeten túl a vizuális nevelés magában foglalja az építés, képalakítás, plasztikai munkák és ezen technikák tanulási folyamatát. Az óvónő segítő szeretete a gyermekek iránt megköveteli, hogy ezeket a tevékenységeket bármikor felkínálja a gyermekeknek kizárva a kényszer jelleget.

Célunk a kisgyermekekben rejlő szépség, tenni akarás, az alkotás vágyának felébresztése, spontán alkotás örömeinek megélése vagy újraélésének elősegítése. Valamint kialakítani a gyermekekben az esztétikai élmények befogadásának készségét.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ébresszen a gyermekben kedvet az ábrázoláshoz, éljen át velük élményeket,
- ismerje jól azt a technikát, amelyet felkínál,
- teremtsen nyugodt és elegendő időt egy – egy tevékenységhez,
- a gyermekek munkáiban technikai segítséget adjon,
- pontosítsa a szokásokat, szabályokat, de ne szűkítse le a gyermekek lehetőségeit,
- tartsa tiszteletben a gyermekek alkotásait, gyűjtésükről gondoskodjon,
- ismerje a gyermekrajz fejlődésének fokozatait,
- a szabad alkotás örömein kívül esztétikai érzékeiket fejlessze,
- vonja be a gyermekeket a terem rendezésébe, esztétikus megoldásokat keressen,
- ismertesse meg a gyermeket műalkotásokkal,
- a környezet esztétikumára hívja fel a figyelmet,
- az ábrázolást előzze meg élménynyújtás, Isten csodálatos alkotásai a teremtet világ, természeti szépségekre való rácsodálkozás,
- mindig nagymozgásból indítson és fokozatosan juttassa el a gyermeket a finommotorikus mozgásig,
- a gyermek aktuális érzelmi állapotának megjelenítését segítse elő változatos színekkel, formákkal, felkínálásával,
- alakítsa ki vizuális sarkot,
- segítse a gyermek kíváncsiságából fakadó önálló tevékenységet.

A gyermek tevékenységei:

- a különböző tevékenységek során tapasztalatokat szerez saját magáról és a külvilágról,
- megismerkedik sokféle anyaggal, színnel, formával,
- saját testéhez viszonyítva alakul ki téri tájékozódása, bemozogja a teret, irányokat, viszonyításokat ismer meg,
- állandó tevékenykedése folytán rendez, átrendez bizonyos szempontok szerint vagy csak spontán,
- érzelmeit megjeleníti és újraalkotja, belső képe gazdagodik,
- mindent felhasznál, amiből alkotni tud, eljátszza az alkotás folyamatát,
- épít: változatos eszközöket használ, homokból, hóból formál, kiegészítőket használ,
- természetben található eszközökből kirak alakzatokat, képi formákat hoz létre,
- dobozokból, székekből, építőkockákból, textilből kuckókat kerít, tornyokat épít, zárt-nyitott tereket hoz létre,
- sorakoztat, ráépít, teret rendez, belátja a teret,
- maketteket készít (utca, házak, óvoda),
- képet alakít: nyomot hagy a hóban, homokban, valamilyen porló anyagban,
- firkál, rajzol, fest papírra - aszfaltra, ehhez ceruzát, zsírkrétát, filctollat, festéket stb. használ,
- képet hoz létre tépéssel, vágással, gyűrővel, hajtogatással,
- lenyomatot készít levéllel, termésekkel, ujjal, krumpli nyomdával, fonallal stb.,

- plasztikai munkát hoz létre: anyagból, gyurmából, só-liszt gyurmából, természetben található anyagokból vagy sütés folyamán,
- formáz, hajtogat, sző, hímez,
- barkácsolással bábokat, fűzéssel karkötőt, nyakláncot készít,
- egyéb technikákkal hoz létre alkotásokat: gombot varr, kötöz, ragaszt, tép, fon,
- festéket csepegtet, fúj, folyat, fogkefével fröcsköl, karcol.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- felfedezik a téri viszonyokat, téri kiterjedéseket,
- megnevezik a térben elhelyezett alakzatokat, formákat különböztetnek meg,
- felismerik az anyagok használhatóságát, formázzák, díszítik,
- kreatív módon újra alkotják vagy megalkotják elképzeléseiket, élményeiket,
- felismerhető és aprólékos módon formáznak,
- mozgásokat utánoznak plasztikai illetve kép formában megjelenítik az egyszerű mozgásokat,
- színeket jól ismerik, hangsúlyt adnak kedvenc színüknek,
- véleményt alkotnak társaik illetve saját alkotásaikról,
- technikákat önállóan jó szinten alkalmazzák,
- képi kifejezéseikben emlékezetükre hagyatkoznak,
- környezetük szépítésében részt vesznek, véleményt alkotnak,
- munkáikat képesek előre megtervezni,
- műalkotásokról véleményt mondanak, igényessé válnak a szép, esztétikus befogadására,
- eszközöket készségszinten használják (finommotorika).

VIII.7. Ének - zene, énekes játék

„A Krisztusnak beszéde lakozzék ti bennetek... zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel, hálával zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak” (Kolossé 3, 16)

A zenei nevelést óvodáskorban kell elkezdni, mert a korai években a legfogékonyabbak a zenei hallás megalapozására.

A zene elsősorban érzelmi töltésével hat a gyermekekre. A gyermeket első esztendeiben olyan hatások érhetik a zene területén, amelyek későbbi életében meghatározzák a zenéhez fűződő viszonyát. Ezt hangsúlyozza Kodály Zoltán a magyar zenei nevelés területén.

„A zenei nevelés a 3-6-7-8 évig terjedő korban, a gyermeki értelem és lélek fejlődésének legfontosabb idejében rendkívül nagy jelentőségű. Egyrészt, mert az emberi lélek nemesítését szolgálja, másrészt, mert a magyarrá nevelést hatásosan segíti elő”.

Célunk a zene megszerettetése nemzeti, egyházi, népi kultúrák megőrzése, a zenei anyanyelv megalapozása valamint igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások megismertetése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- biztosítsa értékes zenével, játékosan zenei élményhez jutását,
- segítse elő és formálja a gyermek zenei ízlésének és mozgáskultúrájának alakulását,
- gyűjtsön népi énekes játékokat,

- ösztönözze a gyerekek zenei alkotókedvének kialakulását,
- adjon teret a szabad improvizációnak,
- gondoskodjék arról, hogy a zene mindig örömforrás legyen a gyermek számára,
- törekedjen mindig a tiszta éneklésre,
- használja ki a nap bármely szakában a zene feszültségoldó hatását,
- segítse elő a zenei készségek, képességek fejlődését,
- állítsa össze a tanulandó énekek hanganyagkészletét, figyelve a játék és mozgásos anyagra,
- vegye figyelembe a csoportja életkorát, összetételét, fejlettségi szintjét, ez alapján tervezze meg csoportjában:

a ritmusfejlesztést:

- egyenletes érzékeltetését,
- ritmus érzékeltetését, a kettő összekapcsolását;

a hallásfejlesztést:

- zenei hang megkülönböztetését a zörejtől;
- relációk bemutatását, éneklését, gyakorlását;

a zenei mozgásfejlesztést:

- járást (egyéni, csoport), köralakítást;
- páros mozgásösszhangot, egyszerű tánc lépéseket.

A zenei nevelés helye a keresztyén nevelésben

„A zene lelki táplálék és semmi mással nem pótolható. Aki nem él vele: lelki vérszegénységben él s hal. Teljes élet zene nélkül nincs.
Vannak a léleknek régiói, amelyekbe csak a zene világít be.” (Kodály Zoltán)

Az ének lélektani hatása:

Az éneknek felszabadító és gátakat ledöntő hatása van az éneklőre és az éneket hallgatóra egyaránt. Éneklés közben a szívben kinyílik egy kiskapu, s az ember könnyebben kitarja szívét – lelkét Isten és az emberek felé.

A zene hasznos eszköze az Istenre való odafigyelésnek és az Istennel való kapcsolattartásnak. Fontos, hogy a keresztyén lelkület a zenei nevelésen keresztül is áthassa az egész napot.

A különböző tevékenységi formákhoz szorosan kapcsolhatunk egy-egy éneket és csoportszokások szintjére emelhetjük a dalokat.

Ilyenek lehetnek:

- áhítatra hívogató énekek,
- napkezdő énekek,
- lecsendesítő énekek,
- imádság előtti- és utáni énekek,
- étkezés előtti- és utáni énekek,
- elalvás előtti- és ébresztés utáni énekek,

- születés- és névnap (ünnepi és köszöntő) énekek.

Az óvodapedagógus feladatai: (a keresztyén énekek kiválasztásánál)

- **szöveg szerint:**
 - olyan énekeket válogasson, amelyeknek szövege érthető, viszonylag rövid,
 - ha lehet, kapcsolódjon bibliai történetekhez,
 - alkalmazkodjon az ünnepek aktualitásához.
- **dallam szerint:**
 - az ének dallama is szép legyen és értékes, szolgálja a zenei ízlés alakítását,
 - lehetőleg a református zenei anyanyelvet használja fel (genfi zsoltárok XVI-XVII. századi reformátori magyar énekek közül válasszon),
 - feleljen meg a gyermekek hangterjedelmének és énektechnikai követelményeknek.

Énekelni mindig lehet, amikor arra belső indítást érez az óvónő, fontos azonban, hogy keresztyén énekeink tanítását ne keverjük össze a népi gyermekdalokkal, a kötött ének foglalkozásokkal, hanem arra külön alkalmat teremtsünk.

Az ének – zene és a matematika összefüggése

Énekes játékok során találkoznak a gyerekek

- térformákkal (nyitott – zárt vonalak, csigavonal, köralakítás),
- tőszámnevekkel, sorszámnevekkel (mondókák, kiszámolók),
- párosítással, párba rendezéssel (párválasztásos játékok),
- halmazalkotással (pl. népi játékok),
- változások felismerésével (mennyiségek illetve hangok, zörejek felismerése),
- névutók használatával,
- térbeli tájékozódással (magas – mély jelzések),
- darabszám változással (fogó – gyarapodó játékok),
- becsléssel.

A zenei anyagajánlás melytől el lehet térni, ha a csoport fejlettsége ezt megkívánja.

		Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
Hangkészlet	s-m	3-4 dal	2-3 dal	2 dal
	l-s-m	3-5 dal	3-5 dal	2 dal
	s-m-d	-	1-2 dal	1-2 dal
	m-r-d	1-2 dal	3-4 dal	1-2 dal
	s-m-r-d	2 dal	3-5 dal	2-4 dal
	l-s-m-r-d	-	-	6-8 dal
	m-r-d-l	-	2 dal	2-3 dal
	d-l-s	1 dal	1-2 dal	-

	r-d-l-r	-	-	2 dal
	m-r-d-l,-s,	-	-	2 dal
Mondóka	5- 6	4 -5	3-4	
Ritmus	Tá-ti-ti	ti-tá-ti	tá, tá, ti-ti-tá	
Mozgás	- álló helyzet - kör - kéz-láb mozgás - csigavonal - körforma - hullámvonal - áll - szerepcsere - indul - guggolás - játékos - taps - utánzómozgás			

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- szeretnek énekelni, szívesen kapcsolódnak be a közös éneklésbe és örömmel vesznek részt az ének tevékenységeken,
- vannak kedvenc mondókái, megtanult énekei,
- korának megfelelő egyházi énekeket ismer,
- természetes módon jelenik meg az éneklés mindennapjaiban (születésnapok köszöntésekor, játékban, kiránduláson stb.),
- énekkel is imádkozik,
- ritmusérzékük, hallásuk, éneklési képességük stb. fejlődik,
- képesek megadott kezdőhangot átvenni,
- szívesen hallgatják az óvónő énekét, zenehallgatásra szánt műveket,
- egyszerű ritmushangszereket ismernek és azokat tudják használni,
- felismerik a hangszerek hangját (furulya, xilofon),
- egyszerűbb táncos mozgást tudnak végezni.

VIII.8. Mozgásfejlesztés

Az egészséges kisgyermek szinte szüntelenül mozgásban van. Életkoruk, egyéni fejlettségük szerint valamennyien természetes mozgásokat végeznek. Ennek belső indítéka biológiailag megalapozott szükséglet, ami aktivitásra, folytonos mozgásra, tevékenységre készíteti a gyermeket, s a szükséglet levezetése során lép fel funkcióöröm, ami motiválja az ismétlődést, tehát serkentőleg hat vissza a mozgáskészletre.

Az óvodás gyermekek számára a mozgásos játékok az örömelemény forrásai, s minden időben és helyen keresik rá az alkalmat. Egyénileg vagy kiscsoportban, gazdag fantáziaviláguk folytán, sokféle módon változatossá válik az átélt játék, játékos gyakorlat.

A gyermekek mozgását két nagy csoportba kell besorolnunk:

- **Szabad, spontán mozgás.**
- **Szervezett mozgások (mindennapos testnevelés, mozgásfejlesztés).**

A szabad, spontán mozgás alkalmával lehetőséget kell biztosítanunk a mondókák, énekek ritmusára történő testgyakorlatok végzésére, körjátékok, dalos népi játékok játszására, melyek fejlesztik a gyermekek figyelmét, s formálják zenei ízlésüket is.

Az udvaron elhelyezett fából készült mászóakák az egyensúlyérzék fejlesztésére kiválóan alkalmasak. A csüngők illetve a kifeszített kötelek, melyeken függhetnek, fel – lemászatnak a gyerekek, többek között a vállöv erősítését szolgálják.

Az aszfaltos területet kihasználjuk a biciklizésre, rollerezésre, mely fejleszteni az ügyességet, egyensúlyérzéklet, szem – kéz – láb koordinációt és a társakra való odafigyelés képességét.

A mindennapos testnevelés feladata az egészség megszilárdítása, a jártasságok, elért mozgáskészség megszilárdítása, a gyermekek mozgásigényének kielégítése és a rendszeres testgyakorlás szokásának kialakítása.

Mindezt az időjárás függvényében a csoportszobában vagy a szabadban valósítjuk meg. A mozgásos játékokat ajánlatos kiegészíteni gimnasztikai gyakorlatokkal, naponta 10-15 perc erejéig.

Lehetőséget kell adni a gyermekeknek az állóképesség fejlesztésére. Ezt a futások, a kúszó-mászó gyakorlatok, szökdelések segítségével oldhatjuk meg.

A mindennapos testnevelésben fontos szerepe van a kézi szerek felhasználásának (labda, karika, tornabot, kötél, szalag, babzsák).

A mozgásos népi játékok beiktatása a mindennapos testnevelésekbe, jól kiegészítik a tanult mozgásformák készség szintű fejlesztését (szembekötősdí, labdajátékok, bújócska, célba dobás kavicsokkal, ugróiskola, kötélhúzás).

A mozgásfejlesztés és a sport nemcsak a testi fejlődés, az erőnlét és a mozgásos teljesítmények továbbfejlesztésének az eszközei, hanem célszerű és tudatos pedagógiai munkával a sokoldalú személyiségformálás és az egészséges életmód megalapozásának eszköze is.

A mozgásfejlesztés közben jelenjenek meg a játékok (szerep, szabály), rendgyakorlatok, gimnasztika, szabadgyakorlatok, kéziszer gyakorlatok, járás, futás, ugrás, csúszás, mászás, dobások, támasz, függés és egyensúlyozó gyakorlatok.

A gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően gyakorolják a megfelelő mozgásokat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- használja ki a gyermekek életkorából adódó mozgáskedvét, mozgásszeretetét és biztosítsa a spontán mozgáslehetőségeket,
- rendszeres mozgással segítse elő erőnlétét, fizikai állóképességének növekedését,
- vegye figyelembe a gyerekek egyéni szükségleteit és képességeit,
- a fejlesztésre szánt anyagot játékos formában építse be a kötött és kötetlen tevékenységekbe,
- motiválja a gyermekeket a feladatok bemutatásával, személyes hozzáállásával,
- használja ki az udvar és a tornaszoba adta lehetőségeket,
- építsen a gyermekek kitartására, bátorságára a differenciált feladatvégzésnél,
- a mozgásfejlesztés megszervezésénél korcsoportját vegye figyelembe,
- minden izomcsoport részesüljön erősítő, nyújtó hatásba,
- váltogassák egymást a könnyebb és a nehezebb gyakorlatok,
- ne maradjon el a megfelelő bemelegítés,
- biztosítsa a játékosságot a mozgásos tevékenység során,
- a gyakorlatok ismételéssel segítse elő a motoros képességek fejlesztését.

Mozgás és a matematika összefüggése

A mozgásos játékok és a mozgásfejlesztés alkalmával elkerülhetetlen a számlálás. Sorversenyek alkalmával:

- számlálunk,
- mennyiséget hasonlítunk (több – kevesebb- ugyanannyi, kisebb- nagyobb, hosszabb- rövidebb, alacsonyabb – magasabb),
- meghatározunk irányokat (jobb – bal, előre – hátra, elé – mögé, alatta - felette).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- testi fejlődésükkel arányosan nő teherbíró képességük,
- mozgásuk összerendezett,
- a gyakorlatok végzésében kitartóak,
- kialakul szabálytudatuk,
- ismerik a vezényszavak tartalmát, képesek azt megfelelően végrehajtani,
- egészséges versenyszellem alakul ki bennük,
- téri tájékozódó képességük, testsémájuk kialakul,
- képesek mozgásukat különböző helyzetekben irányítani,
- önfegyelmük, kudarcűrő képességük megerősödik,
- kialakul a társakkal való kooperáció képessége.

VIII.9. Matematikai hiányosságok intenzív fejlesztése nagycsoportban

A matematikai nevelés a családi és az óvodai élet területén megjelenő tevékenységek, szituációk alkalmával folyamatosan történik. A gyermeki kíváncsiság, a megismerési vágy, a kérdések megválaszolása, az előttünk lévő lehetőségek kihasználása során kell megalapozni a matematikai beállítódást, szemléletet. A természetes környezetben szerzett tapasztalatok, cselekedetek során lehetőségünk van matematikai összefüggések meglátására, számlálásra.

Egyes foglalkozási területekbe, játékba, munkába ágyazva együttesen közvetítjük a matematikát.

Az 5-6-7-8 éves korban a gyermekek viszont már igénylik és alkalmasak arra, hogy kisebb - nagyobb csoportokban irányított formában, kötelező módon is elsajátítsák azokat az ismereteket, amelyek szükségesek a matematikai részképességek, képességek, gondolkodási műveletek fejlesztéséhez: érzékelés, észlelés, megfigyelés, ok-okozati összefüggések meglátatása, probléma meglátás, megoldás képessége. Ebben a szakaszban az óvónők feladata a meglévő ismeretek felmérése, a matematikai hiányosságok korrigálása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- relációk, névutók helyes használata,
- térirányok helyes használata,
- tárgyak, személyek, halmazok sorba rendezése megnevezett mennyiségű tulajdonságok alapján,
- irányított összehasonlítások: játék a „leg”- ekkkel,
- szavakban történő összehasonlítás, becslések, az összefüggés fenn áll-e adott tárgyak, személyek, halmazok között,
- mennyiségek összemérése tömegük szerint, eltérő térfogalmak, súlyok becslés szerinti összemérése (több-kevesebb-ugyanannyi),

- számlálásban két mennyiség összehasonlítása: melyik több, mennyivel több, különbség megállapítása,
- semmi és az üres fogalmainak ismerete,
- tő és sorszámnevek fogalmának ismerete,
- melléknevek fokozatainak helyes használata,
- ellentétek, ellentétpárok felismerése, logikus gondolkodás.

VIII.10. Néphagyományápolás

Óvodapedagógusaink a néphagyomány – ápolást, a népi kultúra őrzését feladatuknak tekintik, mert meggyőződésünk, hogy a hazaszeretet egyik legfőbb eszköze.

Az óvodapedagógus feladata, hogy

- beépítse a gyermekek nevelésébe azokat az **értéteket**, amelyek folklórban **megőrzésre érdemesek**.
- olyan miliőt teremtsen, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a **nevelés szerves** része a hagyományápolás.

Így a modern világgal ötvözve tovább él a népi kultúra, s a mai gyermekek is megtalálják benne a **szépséget, örömet és követendőt**.

Az óvoda természetes közege a hagyományőrzésnek. A népi kultúra gyermektől - gyermekig, óvónőtől - óvónőig, szájról - szájra hagyományozódik. A program e részének megvalósítása olyan óvónőt igényel:

- aki ismeri és szereti a folklórt, képes azonosulni azzal,
- tudja a népszokások eredetét,
- ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit,
- jártasságra tett szert a kézművességben,
- számos népmesét, népi játékot ismer.

Fontosnak tartjuk a helyi hagyományok megismerését, gyűjtését, azokból való merítést.

A néphagyományok tartalma az éves tevékenységformákban:

Vers, mese, dramatikus játék:

- népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok,
- időjárások, névcsúfolók, találós kérdések.

Ének, énekes játékok, zenehallgatás:

- mondókák,
- énekes gyermekjátékok,
- népdalok,
- hangszeres népzene.

Rajz, mintázás, kézimunka:

- tárgykészítő népi játékok,
- sodrások, fonások, szövések,
- gyöngyfüzés, agyagozás,
- mézeskalácssütés,

- nemezelés.

A környezet tevékeny megszerettetése:

- találós kérdések,
- népi jóslások,
- jeles napok,
- népszokások.

Mozgás, mozgásos játékok:

- ügyességi- és sportjátékok.

IX. Az óvodai élet megszervezése

IX.1. Szervezeti keret – napirend, hetirend

Napirend

Csoportjaink általános napirendje

7 ⁰⁰ - 7 ³⁰	Gyülekező összevontan
7 ³⁰ - 9 ³⁰	Szabad játék, játékban integrált tanulás, egyéni vagy mikro csoportos folyamatos tevékenység, testápolási teendők ellátása, tízórai
9 ³⁰ - 10 ³⁰	reggeli áhítat vagy bibliai ismeretek, kezdeményezés, tevékenység, fejlesztés
10 ³⁰ - 12 ⁰⁰	udvari játék, levegőzés, séta, környezet megszerettetése, saját személyükkel kapcsolatos testápolási tevékenységek
12 ⁰⁰ - 12 ⁴⁵	ebéd, tisztálkodás, fogmosás
12 ⁴⁵ - 15 ³⁰	mindennapi mese, pihenés, testápolási teendők, uzsonna
15 ³⁰ - 17 ⁰⁰	udvari játék, játékos egyéni fejlesztés, speciális fejlesztés
17 ⁰⁰ - 17 ³⁰	ügyelet, hazabocsátás

Az óvodapedagógus feladata a napirend összeállításánál

- vegye figyelembe a csoport összetételét,
- a gyermekek életkori megoszlását,
- a játék tevékenység elsődlegességét,
- törekedjen a stabilitásra és rugalmasságra, valamint az ésszerű folyamatosságra.

Korcsoport	Kötött	Kötetlen
Kiscsoport	- Mozgásfejlesztés - Bibliai történetek (10 -15 perc)	- Játék, fejlesztés - Ének-zene - Mese-vers - Rajzolás, mintázás, kézimunka - Külső világ megismerése
Középső csoport	- Mozgásfejlesztés - Ének-zene	- Játékos fejlesztés - Mese - vers

	- Bibliai történetek (20 - 25 perc)	- Rajzolás, mintázás, kézimunka - Külső világ megismerése
Nagycsoport	- Mozgásfejlesztés - Ének-zene - Külső világ megismerése - Bibliai történetek (30 - 35 perc)	- Játék, fejlesztés - Mese-vers - Rajzolás, mintázás, kézimunka

A hetirend kialakításának elvei:

- a tevékenységének megszervezésének formája témától függően változhat, óvónő döntése alapján kötött vagy kötetlen,
- nagycsoportban fél év után napi egy tevékenység kötelező.

IX.2. Az óvoda ünnepei

Az ünnep jelentősége:

A keresztyén óvodákban az ünnepek az öröm, a hálaadás alkalmai gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt. Az ünnep a teremtő Isten rendelése, aki megszentelte és megáldotta a 7. napot, ezzel elkülönítve a hét többi napjától.

Óvodánk törekszik arra, hogy a családok a vasárnapot szenteljék meg és Isten dicsőségére használják.

Miért ünnepelünk?

Részben, mert a református egyházban kialakult szép rendet megőrizni és továbbadni kötelességünk valamint azért, mert történelmünk kiemelkedő eseményeinek átörökítése gyermekeink számára jövőnk záloga. Harmadik okunk pedig az, hogy óvodánk jellemző arculatának kialakításához nagymértékben hozzájárul az ünnepek sajátos gyakorlásának kialakítása. Hagyományteremtésünk célja, hogy az óvodánkat választó családok közelebb kerülhessenek a református egyházhoz, az óvoda minden dolgozójához és nem utolsósorban egymáshoz.

A hagyományok ápolásának közösségteremtő ereje van. Ahhoz, hogy céljainkat elérhessük, egységes szemléletre kell eljutnunk ünnepeinket tekintve is.

„Mindenek ékesen és jó renddel legyenek” (I. Kor 14, 40)

Ezért felelősöket választunk, akik az ünnep előkészítését megszervezik.

Három nagy ünnepkört tartunk számon:

- Karácsonyi ünnepkör (advent első vasárnapjától, húshagyó keddig)
- Húsvéti ünnepkör (hamvasztó szerdától, áldozócsütörtökig)
- Pünkösti ünnepkör (áldozócsütörtöktől, advent első vasárnapjáig).

Ünnepeink egy részét megemlékezés formájában visszük közel a gyerekekhez és a hittan tevékenység keretében beszélgetünk az ünnephez kapcsolódó eseményekről.

Ide tartozik:

- Október 31. Reformáció ünnepe
- Március 15. 1848-49-es szabadságharc
- Virágvasárnap Jézus Krisztus bevonulása Jeruzsálembe
- Pünkösd Szent Lélek kitöltése
- Mikulás

A gyermekek megismerik Miklós püspök történetét. A Mikulás nap megünneplése hagyomány óvodánkban. Az óvónők által készített csomagokat ekkor kapják meg a gyermekek. Bábszínházi előadással, vagy a Mikulás látogatásának megszervezésével kedveskedünk óvodásainknak.

- Advent (Jézus Krisztus születését megelőző négy hét)
Óvodánk nagy hangsúlyt fektet az Adventre. Célunk, hogy a gyermekek ismerjék meg és úgy éljék át a biblikus adventet, mint Jézus Krisztus születésének várását.

A december hónap a készülődés jegyében telik, melynek keretében:

- a. Karácsonyi játszóházat szervezünk, melyre a szülőket is meghívjuk (koszorút, képeslapot, ajándékcscskót, mécesst, kísézőkártyát, asztaldíszst stb. készítünk).
 - b. Adventi naptárt vagy házikót készítünk, melynek segítségével közösen figyelemmel kíséjük az ünnep közeledtét.
- Karácsony (Jézus Krisztus megszületésének, Isten testet öltésének ünnepe)
Két helyszínen rendezzük meg. Először az óvodában, amikor mi felnőttek kedveskedünk a gyerekeknek. Ezzel példát mutatunk, adni legalább olyan örömet, mint kapni.
Valamint a református templomban, imaházban gyermekeink adnak műsort szeretteiknek. Itt megkapják a gyülekezet ajándékát. Ez az alkalom szeretetvendégséggel zárul.
 - Vidám nap (farsang)
Február első felében tartjuk vidám napunkat, melynek lényege, hogy jelmezbe öltözünk és rendhagyó napot élünk át közösen. Megszervezésénél arra figyelünk, hogy ne essen bele a böjti időszakba. Megjelenő gyermeki tevékenységek: versenyjátékok, gyorsaságot, ügyességet fejlesztő játékok, vendégségbe megyünk a többi csoportba stb.
 - Húsvét (Jézus Krisztus feltámadásának ünnepe)
A nagypéntek megelőzi a húsvét ünnepét, ám mi az örömhírré tesszük a hangsúlyt, Jézus Krisztus feltámadott, így a gyermekekben nem keltünk félelmet, és az igazságot sem torzítjuk el. Az ünnepet megelőző időszakban a gyermekek tevékenységei lehetnek pl.: ágak rügyeztetése, tojásfestés, sütés, kosárfonás.
 - Anyák napja
Az életet és a szüleinket az Istentől kaptuk, neki tartozunk hálát adni az Édesanyánkért. Ölben ülve személyesen köszöntik az anyukákat, nagymamákat a gyerekek. Süteményre, üdítőre vendégül látjuk őket.
 - Évzáró ünnepély keretében hálát adunk az eltelt évért.

Műsorunkban az év közben tanult dalokból, versekből, mesékből, óvodában is énekelhető egyházi énekekből, bibliai történetekből adnak elő a gyerekek. Külön köszöntjük az édesapákat, ezt követi a nagycsoportosok búcsúztatása, ajándékkal kedveskedünk nekik.

- Gyermeknap.
Évente változó meglepetéssel készülünk rá. (táncház, bábszínház, koncert, ugráló – vár stb.).

Kirándulás: Minden csoport a tanév alatt legalább egyszer külső helyszíni tevékenység keretén belül, kirándulást szervez a saját csoportjának.

IX.3. Az óvoda szakmai dokumentumai

A pedagógiai, szakmai munkáért az óvoda vezetője a felelős.

1. Alapvető szakmai dokumentumunk a pedagógiai programunk.
2. Az óvoda működési terve (éves munkaterv), mely a helyi pedagógiai programunkra és a minőség irányítási programunkra épül.
3. Felvételi és mulasztási napló.
4. Csoportnapló, melynek részei:
 - a csoportok éves terve (tevékenységi területek anyaga),
 - csoportok éves szokás - szabályrendszere,
 - tevékenységterületek félévi ütemterve, mely az aktualitások jegyében rugalmasan változtatható,
 - nevelési tervek értékelése félévenként.
 - Tudatosan érvényesíti a folyamatos értékelést, fejlődést, a továbblépés igényét a pedagógiai gyakorlatában.

Csoportnapló ellenőrzésének szempontjai:

- a gyermekek fejlettségi szintjére alapozott célok és feladatok,
 - a gyermekek életkori sajátosságához igazodó tevékenységek,
 - életkori sajátosságokra épülő készség – képesség fejlesztés,
 - a tervezési ciklusok határidejének betartása,
 - a csoport neveltségi szintje,
 - sajátos arculatunk megjelenési módjai mindennapjainkba.
5. Egyéni fejlődési napló, melyet folyamatosan, de legalább félévente rögzítünk
 - A kimenet évében jogszabály (11/1994 (VI.8) MKM rendeletet módosító 32/2008.(XI.24) OKM rendelet 20/B§ alapján) és a MIP csoport szempontjai szerint értékelünk, 1 évig megőrizzük.
 - Gyermekek fejlettségét mutató egyéb munkák.

Az óvodai csoportok ellenőrzési és értékelési rendszere

Ellenőrzés formája: tervszerű (építő jellegű)

A csoportban folyó ellenőrzés tartalma:

- A hívó életre nevelés megjelenése a nap folyamán.
- A csoport hangulata, légköre (gyermek - gyermek, gyermek - óvónő kapcsolata).
- Konfliktusok megoldása.
- Helyzetfelismerés játéktevékenységben, munkában, nevelési helyzetek megoldása.
- Témaválasztás megfelel-e a szakmai követelményeknek (tisztá forrás felhasználása, aktualitás, életkori sajátosság, stb.).
- Milyen nevelő hatása van az adott témának.
- Szabály, szokásrendszer kialakítására törekvés.
- Nevelési stílus.

Dokumentumelemzés

- Csoportnapló: évi két alkalommal: február vége, augusztus 31.
- nevelési terv, tevékenységek tervezésének ellenőrzése
- személyiséglapok vezetésének ellenőrzése: február vége, augusztus 31.
- Felvételi és mulasztási napló ellenőrzése: háromhavonta.
- A tervszerű ellenőrzés megadott szempontok alapján, előre megbeszélt időpontban történik (évi alkalommal).

A fejlesztő munka ellenőrzése, elemzése, értékelése:

- A gyermek erkölcsi képzeinek és ítéletének alakulása. Etikai értékrend alakulása.
- Gondozási, egészségügyi szokások ellenőrzése.
- A gyermek testi fejlettségének, mozgásának, beszédfejlődésének vizsgálata.
- Értelmi képességek, gondolkodás fejlettsége, közösségi magatartás, feladattudat (szabálytudat, társas kapcsolatok, akarat, viselkedés).

Az értékeléseket fejlettségmérő lapok alkalmazásával, megfigyeléssel, szociometria vizsgálatával végezzük, a személyiséglapokhoz csatolva. A gyermek megfigyelése elsősorban a játéktevékenységben történik.

IX.4. Az óvoda speciális szolgáltatásai

Óvodánk a szülők kérésére szolgáltatásokat is szervez.

Nevelési időben

- Logopédiai fejlesztés: a beszédhibás gyermekek egyéni fejlesztése a csoporton kívül.
- Népi tánc, kézműves tevékenység, gyógytorna – tartásjavító torna
- Úszás előkészítés, vízhez szoktatás.
- Igény szerint angol nyelvi előkészítés.

X. Gyermekvédelem az óvodában

Az óvodában folyó gyermekvédelem célja, hogy a gyermekek problémáit minél korábban felismerjük, minél hatékonyabban kezeljük, megelőzzük súlyosabbá válásukat. Hitünk szerint, a gyermeknevelés feladatát a családok kapták az Istentől. Így a család számunkra olyan, amit óvni és védeni kell. Ebben segítségünkre van a fenntartó Egyház, melynek felvállalt feladata, hogy a családok mögött és a nevelési intézmények mellett álljon. A gyermek fejlődését az óvoda csak a szülővel egyetértésben tudja biztosítani. A gyermekvédelem rendszerében fontos feladatokat látunk el, mint nevelési - oktatási intézmény.

Lehetőségeink:

- a szülők figyelmének felhívása a gyermek fejlődési sajátosságaira,
- családlátogatás, nevelési segítség (szükség szerint többször is),
- fejlesztő felzárkóztató óvodai programok szervezése,
- a gyermek Nevelési Tanácsadóba irányítása,
- javaslat egészségügyi ellátás igénybevételére,
- rendszeres és rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra való javaslattevél,
- Nyilas Misi program keretében ajándékosztás,
- IPR program az óvodában.

Feladataink:

- gyermeki jogok védelme,
- minden gyermek részére biztosítani a fejlődéshez szükséges feltételeket,
- biztosítani a lehetőséget, hogy szükség esetén leküzdhesse születésénél, családi, vagyoni háttérének vagy bármely okból fennálló hátrányait,
- családokkal, szülőkkel tapintatos személyes viszony kialakítása,
- titoktartási kötelezettségünk betartása,
- közreműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában.

A gyermekvédelem koordinátora az iskola gyermekvédelmi felelőse.

XI. Integrált nevelés

„Mi erősek pedig tartozunk azzal, hogy az erőtlének gyengeségeit hordozzuk, és ne a magunk kedvére éljünk. Mindegyikünk a felebarátjának kedvezen, mégpedig annak javára, épülésére.” (Rom 15:1-2)

Formája: Az integráció megvalósításánál figyelembe kell venni a sajátos nevelési igényű gyermeket, a csoport érdekeit, a gyermekek optimális fejlődése érdekében. A csoportlétszám kialakításánál figyelembe kell venni, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek több törődést igényelnek, ezért egy csoportba maximum 2 gyermeket integrálunk. Az ilyen gyermek a csoportlétszámot a szakértői vélemény javaslata mértékében csökkentti. Arra figyelünk, hogy egy csoportba ne kerüljenek azonos típusú fogyatékossággal élő gyermekek.

A felvétel kritériumai:

A tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye a gyermek állapotáról, integrálhatóságáról,

- a gyermekkel való személyes találkozás,
- a szülővel való elbeszélgetés.

A fejlesztés tervezése, a fejlődés nyomon követése:

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődését a csoportban való jelenlétük megfigyelése után kialakított pedagógiai munkával végezzük. Törekszünk arra, hogy a közösség tevékenységeibe bevonjuk őket, a csoportban végzett foglalkozások tervezésénél erre mindig gondolni kell. Személyre szabott fejlesztésüket egyéni fejlesztési naplóban tervezzük meg, fejlődésüket itt követjük nyomon. A fejlesztő tevékenység tervezésénél figyelembe vesszük a gyermekekkel foglalkozó szakemberek tanácsait. Ha valamely gyermekkel szakember foglalkozik, arról ő vezet dokumentációt, aminek megismerésére igényt tartunk.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára fejlesztési tervet dolgoz ki, és ezt fejlődési naplójában dokumentálja.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének személyi feltételei:

- az óvodapedagógusok között fejlesztő pedagógusi képesítéssel rendelkezők alkalmazása,
- megbízási szerződéssel a felmerülő szakemberigény biztosítása,
- a továbbképzésekben a sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozáshoz szükséges tanfolyamok előtérben tartása.

A sajátos nevelési igény kielégítésének tárgyi feltételei:

- az éves eszközfejlesztés során alkalmazkodunk a szükségletekhez,
- az óvoda épületében fejlesztő szoba nincs,
- az óvoda épülete nem akadálymentes.

XI.1. Nemzetiségi óvodai nevelés

Óvodánkban nemzetiségi óvodai nevelés nem folyik, ezért ezek a feladatok nem relevánsak.

XII. Fejlesztőprogram az óvodában

Az óvoda a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató programot szervez.

A programban azok vehetnek részt, akik a 1993. évi LXXIX. törvény 121. § (1) bekezdés 14. pontja alapján halmozottan hátrányos helyzetűnek minősülnek:

- akinek családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította,
- akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek hároméves korában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen,
- akit tartós nevelésbe vettek.

A tagóvoda-vezető döntése alapján a fejlesztőprogramban a hátrányos helyzetű gyermekek is részt vehetnek.

A tagóvoda-vezető a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket arányosan osztja el a csoportokban.

Az óvodai fejlesztőprogram célja:

Az óvodai fejlesztőprogram keretében – a gyermek igényéhez igazodva – biztosítja az óvoda

- a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet,
- az együttműködés kialakítását azokkal a szolgáltatókkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

Az óvodai fejlesztőprogramban résztvevő gyermek haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az egyéni fejlesztésben részt vevő pedagógusok háromhavonta értékelik, és a szülővel aláírattják.

XIII. Az óvoda kapcsolatai

XIII.1. Az óvoda és a családok kapcsolatai

A gyermekeknek elsősorban a szüleiktől kell kapni a szeretetet, a megértést és a nevelést, melyre szüksége van. A Biblia mikor nevelésről szól, mindig a családot helyezi előtérbe. A keresztyén pedagógustól ez fokozott alázatot kíván, a gyermekek életében nem mi vagyunk a legfontosabb személy, hanem a szülő.

Feladatunk, a család és az óvoda együttműködésének megszervezése, a családok segítése a gyermek keresztyén lelkiségben való neveléséhez. Ezt nagy türelemmel, megértéssel és szeretettel kell tennünk. A gyermek fejlődéséért kölcsönös a felelősség, az együttműködésnek a célja mindig a gyermek optimális fejlesztése. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenció gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A kapcsolattartás formáit és módszereit hozzáillesztjük a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában törekszünk a nyitottságra és a kezdeményezésre!

A jobb együttműködés megszervezéséhez ismernünk kell:

- a család értékrendjét, életvitelét, nyitottságát,
- a család szerkezetét, generációt, szülők kapcsolatát,
- a gyermek helyét a testvérkapcsolatban,
- a szülők ambícióit, szokásait, hobbiját,
- a szülők gyermekismeretét, nevelési kérdésekben való jártasságukat,
- a család anyagi helyzetét, (lakásmegoldás, munkanélküliség),
- az óvodai neveléssel szembeni elvárásokat.

Az együttműködés és a kapcsolattartás formái:

- beiratkozás
- szülői értekezlet (tájékoztató - speciális témájú)
- anyás beszoktatás
- családlátogatás
- játszóházak
- nyílt napok
- ünnepkörökhöz kapcsolódó nyitott rendezvények
- fogadó órák
- napi kapcsolat
- Szülők Szervezetével való együttműködés
- folyamatos tájékoztatás a gyermek fejlődéséről

XIII.2. Az óvoda és a fenntartó gyülekezet kapcsolata

Miért nélkülözhetetlen a gyülekezet és az óvoda kapcsolata?

- A gyermek tapasztalatot szerezhet arról, hogy a felnőttek éppen olyan bizalommal, szeretettel és alázattal fordulnak Istenhez, mint ahogyan ezt az óvodai közösséggel átélte.
- Örömmel hallja az óvodában megismert bibliai történeteket, aranymondásokat, s ezek megerősítést jelentenek, igazi kinccsé válnak számára.
- A gyülekezet tagjai megismerik óvodánk, nevelő munkánk áldásait, s felismerve a szolgálat fontosságát, segítik azt.

Kapcsolattartási formák:

- meghívjuk a gyülekezet lelkipásztorát, presbitériumát és az érdeklődő egyháztagokat az ünnepségeinkre,
- tanévnyitó, tanévzáró istentiszteletre megyünk a templomba,
- Reformáció napján nagycsoportosaink ellátogatnak a templomba,
- karácsonyi ünnepségünket az imaházban tartjuk, melyre a gyülekezetet is várjuk,
- a Fenntartó Gyülekezet iskolalelkésze az alkalmazottak számára hitmélyítő alkalmat tart,
- anyáknap-i köszöntő az imaházban,
- kiemelkedő jelentőségű intézményi eseményeinket hirdetik a vasárnapi istentiszteleten,
- a nyári bibliai táborban óvodapedagógusaink szolgálnak és óvodásaink is részt vesznek.

Kapcsolat társintézményekkel, közművelődési intézményekkel

- Református Iskola
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Nevelési Tanácsadó
- Családsegítő Központ
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Egészségügyi Szolgáltatás: gyermekorvos, fogorvos, védőnő
- Önkormányzati és más felekezetű helyi egyházi óvodák
- Református óvodák
- Bölcsőde
- Egyházak
- Művelődési ház
- Könyvtár
- Múzeum

XIV. Óvodánk programjának megvalósításához szükséges eszközrendszer

Játék

Minden csoport rendelkezzen:

- Építő-, konstruáló-, mozgásos-, szerep- és szabály játékkal
- Babakonyhában bútorokkal, konyhai játékeszközökkel, babákkal, autósszőnyeggel, autóval

- Logikai játékokkal
- Fejlesztő játékokkal

Az óvoda rendelkezzen:

- Udvari játékhöz: homokozó játékokkal, ügyesség fejlesztő játékokkal, labdával, biciklivel, rollerrel, mászókával, csúszdával

Hitéleti nevelés

Minden csoport rendelkezzen:

- Bibliával, Gyermek Bibliával
- Keresztény könyvekkel (gyermeknevelés, áhítatos, stb.)
- Szőnyeggel, a napi áhítatok megtartásához
- Flanel - táblával
- Dramatizáláshoz szükséges eszközökkel
- Énekeskönyvvvel (Jézust áldja énekünk, Gyermekénekek óvodásoknak)
- Magnóval, kazettákkal

Óvoda rendelkezzen:

- Bibliai történeteket ábrázoló flanelokkal
- Bábkészlettel, bibliai történetek bábozásához
- Felkészülést segítő könyvekkel
- Keresztény irodalommal
- Bibliai játékokkal (puzzle, memória, társasjáték)
- Diavetítő, bibliai témájú diafilmekkel
- Feladatlapokkal, színezőkkel
- Zenei kazettákkal

Mese- vers

Minden csoport rendelkezzen:

- Esztétikus mesesarokkal
- Bábokkal, bábtartóval
- Könyvekkel
- Magnóval
- Dramatizáláshoz kellékekkel
- Füzetel/albummal, amibe kiírják a szülőknek a tanult verseket, meséket, mondókákat

Óvoda rendelkezzen:

- Diavetítővel, diafilmekkel
- Videóval, videó kazettákkal
- Mesekazettákkal
- Bábparavánnal
- Fejdíszekkel, kesztyűsbábokkal

Ének – zene, énekes játék

Minden csoport rendelkezzen:

- Furulyával, dobbal, ritmusbottal

- Csörgővel, triangulummal, cintányérral, csengővel
- Hangsípval vagy hangvillával
- Barkácsolt ritmushangszerrel

Óvoda rendelkezzen:

- Egyházi zenei kazettákkal
- Dalos játékhöz kiegészítő eszközökkel (kendő, kalap, szoknya, fejdísz)

Rajzolás, mintázás, plasztikai munkák, sütés

Minden csoport rendelkezzen:

- Különböző méretű rajzlapokkal
- Színes papírokkal
- Hajtogató papírral
- Festékekkel, színes ceruzákkal (vastag és vékony)
- Zsírkrétákkal, pasztellkrétákkal
- Filctollakkal
- Textíliával, madzaggal
- Ecsetekkel
- Gyermekollókkal, felnőtt ollókkal, óvónői hegyes ollóval
- Gyurmával
- Fadarabokkal, termésekkel, magokkal, kavicsokkal
- Rafiával
- Ragasztóval
- Gipszel
- Tűvel, fonallal
- Vizuális tevékenységen használt terítőkkal

Óvoda rendelkezzen:

- Karcoló fával
- Süteményszaggatókkal
- Papírhoz formakiszűrővel

Mozgásfejlesztés

Minden csoport rendelkezzen:

- Tornapadokkal
- Zsámolyokkal
- Szőnyeggel
- Labdákkal
- Babzsákkal
- Ugráló kötelekkel
- Tornabotokkal
- Szalagokkal
- Vastag körkötéssel
- Karikákkal

XV.Érvényességi záradék

A helyi pedagógiai program érvényessége:

2015. szeptember 1-től visszavonásig

Az alkalmazott helyi program időszakos értékelése alapján a nevelőtestületnek lehetősége van annak módosítására. Az intézménybe érkező új pedagógus tekintse magáénak a programot.

A helyi óvodai program módosításának, felülvizsgálatának okai.

Kötelező:

- jogszabályváltás
- a fenntartó által meghatározott feladat változás
- testületi javaslat

Lehetséges:

- sikeres innováció eredményeinek beépítése
- minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása.

A módosítás – döntés előkészítő szervei:

- Nevelőtestület
- Presbitérium

A pedagógiai program a jogszabályi és tartalmi elvárásokkal összhangban fogalmazza meg az intézmény sajátos nevelési-oktatási feladatait, céljait.

Az intézmény folyamatosan nyomon követi a pedagógiai programjában foglaltak megvalósulását.

XVI.Felhasznált irodalom

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény
- A nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17) kormányrendelet
- A Református óvodai nevelési keretprogramja
- Református Óvodák nevelési programjai: Kelenföldi Református Óvoda Pedagógiai programja, Hajdúnánási Református Óvoda nevelési programja
- A Biblia

*„A gyermek pedig növekedett és erősödött,
megtelt bölcsességgel,
és az Isten kegyelme volt rajta.”
(Lukács 2:40)*

ÚJFEHÉRTÓI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA

Pedagógiai Programja

II. rész

Helyi tanterv

Érvényes: 2020. szeptember 01-től

Tartalom

Helyi tanterv	133
I. Oktatási programunkat meghatározó elvek	139
II. Tantervi adaptációk	139
II.1. A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv	139
III. A 2012-es (régi) és a 2020-as (új) kerettanterv alkalmazása	141
IV. Az iskola tantárgyrendszere	141
V. Egésznapos iskola nevelés-oktatás heti foglalkoztatási terve	147
VI. Gyermekek, tanulók finanszírozott heti foglalkoztatási időkerete	153
VII. Óratervek az egész napos iskola, kötelezőn felüli óraszámairól a 2020/2021-es tanévtől	154
VIII. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és a taneszközök kiválasztásának elvei	154
VIII.1. A tankönyvek és más tanulmányi segédletek kiválasztásának elvei	154
VIII.2. A taneszközök és felszerelések jegyzéke	155
VIII.3. Ruházati felszerelések jegyzéke	155
IX. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	156
X.1. A mindennapi testnevelés feladatainak végrehajtását szolgáló program	162
XI. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	163
XI.1. A választható tantárgyak, foglalkozások	163
XI.2. A pedagógus választás szabályai	164
XII. Sajátos pedagógiai módszerek, projektoktatás alkalmazása	164
XIII. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	6
XIII.1. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program	6
XIII.3. Szociális szolgáltatások	9
XIV. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái, az írásbeli beszámoltatás formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe	9
XIV.1. A számonkérésekkel szemben támasztott követelmények	11
XIV.2. A számonkérés formái	19
XIV.3. Az írásbeli beszámoltatások formái:	19
XIV.4. Az írásbeli beszámoltatás rendje, korlátai	23
XIV.5. Az értékelésben betöltött szerepe és súlya	23
XIV.6. A szóbeli beszámoltatás formája, rendje	24
XIV.7. A gyakorlati beszámoltatás formája, rendje	37
XIV.8. A számonkérésekkel szemben támasztott követelmények speciális figyelembevétele az SNI tanulók esetében	40
XV. Az otthoni (16 óráig tartó foglalkozás) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	42

XVI. Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei	42
XVI.1. A csoportbontás elvei.....	46
XVI.2. A csoportba sorolás szempontjai	47
XVII. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek	48
XVIII. Teljeskörű egészség-fejlesztési és egészségnevelési program	49
XVIII.1. Egészség-fejlesztési program	50
XVIII.2. A rendszeres egészségügyi felügyelet és ellátás rendje.....	51
XVIII.3. Az elsősegély nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	56
XVIII.4.1. Az iskolai drogstratégia fogalma	56
XVIII.4.2. Célok, részcélok meghatározása	59
XVIII.4.3. A személyiségfejlesztési program tartópillérei	60
XVIII.4.4. Személyiségfejlesztő program.....	61
XVIII.5. Közlekedési nevelés	64
XVIII.6. Társadalmi bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülése	64
XVIII.7. Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák elsajátítása	65
XIX. Környezetnevelési Program	66
XX. A nevelő-oktató munka ellenőrzési, értékelési rendszere	67
XX.1. A tanulók tanulmányi munkájának, magatartásának, szorgalmának ellenőrzése, értékelése	68
XX. 1. 1. A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban, gyakorlatban történő ellenőrzési, értékelési módja	70
XX. 1.2. A tanulók magatartásának minősítési elvei.....	70
XX.1.3. A tanulók szorgalmának minősítésének elvei	70
XX.1.4. A tanulók tanulmányi munkájának értékelés formái	72
XX.1.5. A szöveges értékelés alapelvei	72
XXI. A tanuló jutalmazásával és büntetésével összefüggő elvek	72
XXIII. Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű és beilleszkedési tanulási magatartási nehézséggel küzdő tanulók továbbhaladásának feltételei	74
XIV. A tanulói jogviszony megszűnése	74
XXV. Kifutó rendszerben használt tantervek	75
XXVII. Az iskola képzési rendje	75
XXVII.1. A képzés szakaszai.....	78
XXVII.2. Célok és feladatok az alsó tagozaton	79
XXVII.2.1. Kiemelt fejlesztési feladatok	79
XXVII.3. Célok és feladatok a felső tagozaton	82
XXVII.3.1. Kiemelt fejlesztési feladatok	82
XXVIII.1. A kulcskompetenciák fejlesztése	83
XXVIII.3. A kompetencia alapú oktatás megvalósítását segítő módszerek	86

XXIX. Kompetenciafejlesztés, műveltségközvetítés, tudásépítés a 2012-es NAT-nak megfelelően	87
XXX. Infokommunikációs Technológia (IKT) stratégia	87
XXXI. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag.	88
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	88
XXXII. Legitimációs záradék	88
1. számú melléklet.....	88
Eszköz és felszerelésjegyzék a 22/2013. (III.22.) EMMI rendelet 2.számú melléklete alapján	89
2. számú melléklet	89
Nevelő, oktató munkát segítő eszközök.....	90
3.számú melléklet.....	91
1. Jogsabályi háttér	91
2. A továbbképzési program elvei és szabályai	93
2. A) A továbbképzés teljesítése.....	93
2. B) A továbbképzési program	94
2. C) A beiskolázási tervek és a továbbképzési program viszonya.....	95
2. D) A továbbképzési program minimális elve	96
3. A továbbképzési program alapja.....	100
3. A) Az előző továbbképzési program értékelése.....	100
3. B) A továbbképzési programhoz szükséges adatok.....	100
3. C) A továbbképzési program és a Pedagógiai Program célrendszerének összhangja	101
4. A továbbképzési program alprogramjai	101
4.A) Szakvizsgára vonatkozó alprogram	104
4.B) Továbbképzésre vonatkozó alprogram	105
4.C) Finanszírozásra vonatkozó alprogram	107
4.D) Helyettesítésre vonatkozó alprogram.....	110
1. számú melléklet.....	112
2. számú melléklet.....	114
3. számú melléklet.....	117
4. számú melléklet.....	119
Könyvtár pedagógiai programja szerinti tanórai foglalkozások tartása	120
5. számú melléklet.....	121
Katolikus Hittan tanterv 1-4. évfolyam	121
Célok és feladatok.....	122
Alapkövetelmények.....	124
Ellenőrzése, értékelés, minősítés.....	125
Célok és feladatok.....	125

<i>Alapkövetelmények</i>	126
<i>Ellenőrzése, értékelés, minősítés</i>	127
Célok és feladatok	127
<i>Alapkövetelmények</i>	128
<i>Ellenőrzés, értékelés, minősítés</i>	128
Célok és feladatok	129
<i>Alapkövetelmények</i>	131
<i>Ellenőrzés, értékelés, minősítés</i>	132
Célok és feladatok	39
<i>Alapkövetelmények</i>	45
<i>Ellenőrzés, értékelés, minősítés</i>	45
Célok és feladatok	45
<i>Alapkövetelmények</i>	49
<i>Ellenőrzés, értékelés, minősítés</i>	49
Célok és feladatok	50
6. sz. melléklet	67

HELYI TANTERV

I. Oktatási programunkat meghatározó elvek

A Magyarországon működő református általános iskolák az érvényben lévő állami köznevelési törvény és a Magyar Református Egyház Köznevelési Törvénye alapján működő intézmények.

Célkitűzésükben, küldetésükben a magyar református pedagógiai gondolkodás évszázadok során kikristályosodott elvei fogalmazódnak meg.

Ezek az alábbiak:

1. A szószék és a katedra közös célt szolgál. Az utóbbi feladata, hogy Isten dicsőségét hirdesse, amint az a művészetben, tudományban, természetben megnyilatkozik.
2. Isten személyesen szólítja meg az embert. A tanárnak tudnia kell, hogy minden tanuló önálló személyiség, s így mindegyikükhöz külön út vezet.
3. A Teremtő talentumokkal ajándékozza meg az embert. Az iskola feladata, hogy segítse a diákot ezek felismerésében, s ráébressze az ezzel járó felelősségre. A tehetségével való szerény, de okos gazdálkodás a református iskola diákjaiban szilárd hivatástudatot és munkaerőkölcset kell, hogy kialakítson.
4. A reformátori szemlélet szerint hivatás és hivatás között nincsen rangsor, különbséget e téren csupán a hivatás betöltésének mértéke jelenthet.
5. Reformátoraink vallották, hogy nemcsak az egyénnek, hanem egész közösségeknek, népeknek is Istentől rendelt küldetésük van. A református iskola ennek jegyében osztozott és osztozik a nemzeti sorskérdésekben.

Oktatási programunkat meghatározó elvek

- Tehetséggondozás
- Felzárkóztatás
- Esélyegyenlőség biztosítása

A szabadon tervezhető órák tantárgyi felhasználásánál a kompetenciamérés eredményeit, a fejlesztésre váró területeket figyelembe véve legfontosabb alapkészségek, kompetenciák magasabb szintre emelését tartjuk szem előtt.

II. Tantervi adaptációk

II.1. A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. és 2. számú mellékleteiben kiadott tantárgyi kerettanterv alapján készült el intézményünk helyi tanterve.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található tantárgyi kerettantervek alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Minden tantárgy helyi tantervébe be van építve a református többlet, a pedagógusok hozzájárulnak az elért eredményekhez.

A Református Pedagógiai Intézet által kidolgozott helyi tantervet adaptáltuk a következő tantárgyaknál:

- magyar nyelv és irodalom 1-4., 5-8. évfolyam,
- matematika 1-4., 5-8. évfolyam,
- történelem 5-8. évfolyam,

- környezetismeret 1-4. évfolyam, környezetismeret 3-4. évfolyam
- természetismeret 5-6. évfolyam, természettudomány 5-6. évfolyam
- fizika 7-8. évfolyam,
- biológia 7-8. évfolyam,
- kémia 7-8. évfolyam,
- földrajz 7-8. évfolyam,
- német nyelv 4-8. évfolyam,
- angol nyelv 5-8. évfolyam,
- ének-zene 1-4., 5-8. évfolyam,
- vizuális kultúra 1-4., 5-8. évfolyam,
- informatika 3-4., 5-8. évfolyam, digitális kultúra 3-4. 5-8. évfolyam
- egyházi ének 5-6. évfolyam,
- református hittan 1-4., 5-8. évfolyam.

A Katolikus Pedagógiai Intézet által kidolgozott helyi tantervet adaptáltuk a következő tantárgyaknál:

- angol nyelv 3-4. évfolyam

Az Apáczai Kiadó által kidolgozott helyi tantervet adaptáltuk a következő tantárgyaknál:

- testnevelés 1-4., 5-8. évfolyam,
- német 3. évfolyam,
- hon- és népismeret 5. évfolyam.

A Református Pedagógiai Intézet honlapján megjelent, nem RPI minta alapján készült helyi tantervi adaptáció:

- Technika 1-4., 5-7. évfolyam. Technika és tervezés 1-4., 5-7. évfolyam

Nemzeti Tudástár Kiadó által kidolgozott helyi tantervet adaptáltuk:

- Informatika 1-2. évfolyam Digitális kultúra 1-2. évfolyam

Jókai Mór Református Általános Iskola, Nyíregyháza

- Osztályfőnöki 5-8. évfolyam Közösségi nevelés 5-8. évfolyam

Katolikus Pedagógiai Intézet

- Katolikus hittan 1-4., 5-8. évfolyam

III. A 2012-es (régi) és a 2020-as (új) kerettanterv alkalmazása

	1.évf.	2.évf.	3.évf.	4.évf.	5.évf.	6.évf.	7.évf.	8.évf.
2020/2021	új keret	régi keret	régi keret	régi keret	új keret	régi keret	régi keret	régi keret
2021/2022	új keret	új keret	régi keret	régi keret	új keret	új keret	régi keret	régi keret
2022/2023	új keret	új keret	új keret	régi keret	új keret	új keret	új keret	régi keret
2023/2024	új keret	új keret	új keret	új keret	új keret	új keret	új keret	új keret

IV. Az iskola tantárgyrendszere

Az egyes évfolyamokon tanított tantárgyak és óraszámai, kerettantervi és a szabadon tervezhető óraszám

2020. szeptember 01-től kifutó rendszerben működő tantárgyrendszer alsó tagozaton:

	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+2	7+2	6+2	6+2
Idegen nyelv			1	2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan/hittan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1+1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27
hittan	1	1	1	1
Összes óraszám	26	26	26	28

A szabadon tervezhető órák felhasználása:

- 1. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 2 óra (új keret)
- 2. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 2 óra
- 3. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 2 óra
idegen nyelv: 1 óra
- 4. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 2 óra
környezetismeret 1 óra

Az első idegen nyelv oktatása intézményünkben a 3. évfolyamon kezdődik szabadon tervezhető órák terhére, majd a 4. évfolyamtól kötelező órákban folyik az idegen nyelv oktatása. Az angol és a német nyelv oktatását 3. évfolyamtól, felmentő rendszerben minden évfolyamon biztosítjuk. A második idegen nyelv oktatását a 7. évfolyamtól biztosítjuk a szülő írásos kérése alapján.

2020. szeptember 01-től felmenő rendszerben működő tantárgyrendszer alsó tagozaton:

Tantárgyak műveltségterület szerinti felosztásban	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom				
magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	5+1	5+1
Matematika				
matematika	4	4	4	4
Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1
Természettudomány és földrajz				
környezetismeret			1	1+1
Idegen nyelv				
első idegen nyelv			1	2
Művészetek				
ének-zene	2	2	2	2
vizuális kultúra	2	2	2	1
Technológia				
technika és tervezés	1	1	1	1
digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés				
testnevelés	5	5	5	5
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23
szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
hittan	1	1	1	1
Összes óraszám	25	25	25	26

A szabadon tervezhető órák felhasználása:

1. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra
digitális kultúra: 1 óra
2. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra
digitális kultúra: 1 óra
3. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra
első idegen nyelv: 1 óra
4. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra
környezetismeret 1 óra

Az első idegen nyelv (angol és német nyelv) oktatása intézményünkben a 3. évfolyamon kezdődik szabadon tervezhető órák terhére, majd a 4. évfolyamtól kötelező órákban folyik az idegen nyelv oktatása. Az angol és a német nyelv oktatását 3. évfolyamtól minden évfolyamon biztosítjuk. A második idegen nyelv oktatását a 7. évfolyamtól biztosítjuk a szülő írásos kérelme alapján szakkör formájában.

A 16 óráig tartó foglalkozások óraszámával együtt tantárgyrendszer a felső tagozaton a 2020/2021-es tanévtől kifutó rendszerben:

	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és i	4+1	4+1	3+1	4+1
Idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	3+2	3+1	3+1
Erkölcstan/hittan	1	1	1	1
Történelem, társ. és állp. ism.	2	2	2	2
Természetismeret	2	2		
Fizika			2	1+0,5
Kémia			1+0,5	2
Biológia-egészség			2	1+0,5
Földrajz			1+0,5	2
Ének-zene	1	1	1	1
Hon- és népism.	1			
Vizuális kult.	1	1	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyak.	1	1	1	
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Tantárgyak minimális órasz.	26	25	28	28
szabadon tervezhető óraker.	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31
hittan	1	1	1	1
egyházi ének	1	1		
Összes óraszám	30	30	32	32
áhítat	1	1	1	1
ebéd/szab.i.	5	5	5	5
önálló fogl.	7	7	7	7
szabadi.	2	2	0	0
összesen	45	45	45	45
tehets.,felz., csoph.	6	6	11	11
Mindösszesen	51	51	56	56

A 2020/2021-es tanévtől kifutó rendszerben a tantárgyrendszer a 16 óráig tartó foglalkozás óraszámait nélkül felső tagozaton:

	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4+1	4+1	3+1	4+1
Idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	3+2	3+1	3+1
Erkölcstan/hittan	1	1	1	1
Történelem, társ. és állp. ism.	2	2	2	2
Természetismeret	2	2		
Fizika			2	1+0,5
Kémia			1+0,5	2
Biológia-egészségtan			2	1+0,5
Földrajz			1+0,5	2
Ének-zene	1	1	1	1
Hon- és népism.	1			
Vizuális kult.	1	1	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyak.	1	1	1	
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Tantárgyak minimális órasz.	26	25	28	28
szabadon tervezhető óraker.	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31
hittan	1	1	1	1
egyházi ének	1	1		
Összes óraszám	30	30	32	32

A szabadon tervezhető órák felhasználása:

- 5. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra (új keret bevezetése)
informatika 1 óra
- 6. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra
matematika 2 óra
- 7. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra
matematika 1 óra
kémia 0,5 óra
földrajz 0,5 óra
- 8. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra
matematika 1 óra
fizika 0,5 óra
biológia 0,5 óra

A tantárgyrendszer a 16 óráig tartó foglalkozások óraszámával együtt a felső tagozaton a 2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben:

	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom				
magyar nyelv és irodalom	4+0,5	4+1	3+0,5	3+0,5
Matematika				
matematika	4+0,5	4+1	3+0,5	3+0,5
Történelem és állampolgári ismeretek				
történelem	2	2	2	2
állampolgári ismeretek				1
hon- és népismeret	1			
Etika, hit és erkölcstan	1	1	1	1
Természettudomány és földrajz				
természettudomány	2	2		
kémia			1+0,5	2
fizika			1+0,5	2
biológia			2	1+0,5
földrajz			2	1+0,5
Idegen nyelv				
első idegen nyelv	3	3	3	3
Művészetek				
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kult.	1	1	1	1
Dráma és színház		1		
Technológia				
Technika és tervezés	1	1	1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés				
Testnevelés	5	5	5	5
Közösségi nevelés (Osztályfőnöki)	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	28	27	28	28
szabadon tervezhető óraker.	1	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	29	29	30	30
hittan	1	1	1	1
egyházi ének	1	1		
Összes óraszám	31	31	31	31
Áhítat	1	1	1	1
ebéd/szab.i.	5	5	5	5
önálló fogl.	8	8	8	8
összesen	45	45	45	45
tehets.,felz., csopb.	6	6	11	11
Mindösszesen	51	51	56	56

A tantárgyrendszer a 16 óráig tartó foglalkozás óraszámait nélkül felső tagozaton a 2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben:

	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom				
magyar nyelv és irodalom	4+0,5	4+1	3+0,5	3+0,5
Matematika				
matematika	4+0,5	4+1	3+0,5	3+0,5
Történelem és állampolgári ismeretek				
történelem	2	2	2	2
állampolgári ismeretek				1
hon- és népismeret	1			
Etika, hit és erkölcstan	1	1	1	1
Természettudomány és földrajz				
természettudomány	2	2		
kémia			1+0,5	2
fizika			1+0,5	2
biológia			2	1+0,5
földrajz			2	1+0,5
Idegen nyelv				
első idegen nyelv	3	3	3	3
Művészetek				
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kult.	1	1	1	1
Dráma és színház		1		
Technológia				
Technika és tervezés	1	1	1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés				
Testnevelés	5	5	5	5
Közösségi nevelés (Osztályfőnöki)	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	28	27	28	28
szabadon tervezhető órakeret.	1	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	29	29	30	30
hittan	1	1	1	1
egyházi ének	1	1		
Összes óraszám	31	31	31	31

A szabadon tervezhető órák felhasználása:

5. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 0,5 óra
matematika 0,5 óra

6. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra
matematika 1 óra

7. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 0,5 óra
matematika 0,5 óra
kémia 0,5 óra
fizika 0,5 óra

8. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 0,5 óra

matematika 0,5 óra
földrajz 0,5 óra
biológia 0,5 óra

V. Egésznapos iskola nevelés-oktatás heti foglalkoztatási terve

Az egésznapos oktatás az alsó tagozaton 2020/2021-es tanévtől kifutó rendszerben

A foglalkoztatás neve	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+2	7+2	6+2	6+2
Matematika	4	4	4	4
Idegen nyelv (Angol/német)	0	0	1	2
Erkölcstan/ hittan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1+1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27
Kötelezőn felül hittan óra	1	1	1	1
Összes óraszám	26	26	26	28
Önálló tanulás	8	8	8	8
Kulturális tevékenység	1	1	1	1
Manuális tevékenység	2	2	2	0
Informatika	1	1	1	1
Étkezés/levegőztetés	5	5	5	5
Heti értékelés	1	1	1	1
Áhítat	1	1	1	1
Foglalkozási órák összesen:	19	19	19	17
Az egész napos csoportok heti óraszám összesen:	45	45	45	45
felzárkóztatás, tehetséggondozás, csoportbontás	7	7	7	10
Mindösszesen	52	52	52	55

A tehetséggondozás és felzárkóztatás az önálló foglalkozással egy időben, csoportbontásban zajlik.

Az egésznapos oktatás az alsó tagozaton 2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben

A foglalkoztatás neve	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	5+1	5+1
Matematika	4	4	4	4
Idegen nyelv (Angol/német)	0	0	1	2
Erkölcstan/ hittan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1+1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25
Kötelezőn felül hittan óra	1	1	1	1
Összes óraszám	25	25	25	26
Önálló tanulás	8	8	8	8
Szabadidős foglalkozás	12	12	12	11
Kulturális tevékenység	1	1	1	1
Manuális tevékenység	2	2	2	2
Étkezés/levegőztetés	5	5	5	5
Sport	2	2	2	1
Heti értékelés	1	1	1	1
Áhítat	1	1	1	1
Önálló és szabadidős foglalkozási órák összesen:	20	20	20	19
Az egész napos csoportok heti órászáma összesen:	45	45	45	45
felzárkóztatás, tehetséggondozás, csoportbontás	7	7	7	10
Mindösszesen	52	52	52	55

Az iskola tantárgyrendszere 1–8. évfolyamra a 2020/2021- es tanévre

A foglalkoztatás neve	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1			
Matematika	4			
Idegen nyelv (Angol/német)	0			
Erkölcstan/ hittan	1			

Környezetismeret				
Ének-zene	2			
Vizuális kultúra	2			
Technika és tervezés	1			
Digitális kultúra	1			
Testnevelés	5			
Rendelkezésre álló órakeret	24			
Kötelezőn felül hittan óra	1			
Összes óraszám	25			
Önálló tanulás	8			
Szabadidős foglalkozás	12			
Kulturális tevékenység	1			
Manuális tevékenység	2			
Étkezés/levegőztetés	5			
Sport	2			
Heti értékelés	1			
Áhítat	1			
Önálló és szabadidős foglalkozási órák összesen:	20			
Az egész napos csoportok heti óraszámja összesen:	45			
felzárkóztatás, tehetséggondozás, csoportbontás	7			
Mindösszesen	52			

A foglalkoztatás neve	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom		7+2	6+2	6+2
Matematika		4	4	4
Idegen nyelv (Angol/német)		0	1	2
Erkölcstan/ hittan		1	1	1
Környezetismeret		1	1	1+1
Ének-zene		2	2	2
Vizuális kultúra		2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat		1	1	1
Testnevelés		5	5	5
Rendelkezésre álló órakeret		25	25	27

Kötelezőn felül hittan óra		1	1	1
Összes óraszám		26	26	28
Önálló tanulás		8	8	8
Kulturális tevékenység		1	1	1
Manuális tevékenység		2	2	0
Informatika		1	1	1
Étkezés/levegőztetés		5	5	5
Heti értékelés		1	1	1
Áhítat		1	1	1
Foglalkozási órák összesen:		19	19	17
Az egész napos csoportok heti óraszámja összesen:		45	45	45
felzárkóztatás, tehetséggondozás, csoportbontás		7	7	10
Mindösszesen		52	52	55

	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom				
magyar nyelv és irodalom	4+0,5			
Matematika				
matematika	4+0,5			
Történelem és állampolgári ismeretek				
történelem	2			
állampolgári ismeretek				
hon- és népismeret	1			
Etika, hit és erkölcstan	1			
Természettudomány és földrajz				
természettudomány	2			
kémia				
fizika				
biológia				
földrajz				
Idegen nyelv				
első idegen nyelv	3			
Művészetek				
Ének-zene	2			
Vizuális kult.	1			
Dráma és színház				
Technológia				
Technika és tervezés	1			
Digitális kultúra	1			
Testnevelés és egészségfejlesztés				
Testnevelés	5			
Közösségi nevelés (Osztályfőnöki)	1			
Kötelező alapóraszám	28			
szabadon tervezhető órakeret	1			
Rendelkezésre álló órakeret	29			
hittan	1			
egyházi ének	1			
Összes óraszám	31			
	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és i		4+1	3+1	4+1
Idegen nyelv		3	3	3
Matematika		3+2	3+1	3+1
Erkölcstan/hittan		1	1	1
Történelem, társ. és állp. ism.		2	2	2
Természetismeret		2		

Fizika			2	1+0,5
Kémia			1+0,5	2
Biológia- egészségtan			2	1+0,5
Földrajz			1+0,5	2
Ének-zene		1	1	1
Hon- és népism.				
Vizuális kult.		1	1	1
Informatika		1	1	1
Technika, életvitel és gyak.		1	1	
Testnevelés		5	5	5
Osztályfőnöki		1	1	1
Tantárgyak minimális órasz.		25	28	28
szabadon tervezhető óraker.		3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret		28	31	31
hittan		1	1	1
egyházi ének		1		
Összes óraszám		30	32	32

16 óráig tartó foglalkozás

A felső tagozaton a 2013/2014-es tanévben bevezetett 16 óráig tartó foglalkozást továbbra is szervezzük, ahol feladat:

- házi feladat elkészítése,
- ezen belül írásbeli, szóbeli házi feladatok elvégzése,
- kiselőadások elkészítése könyvtárban,
- szabadidős foglalkozások hasznos eltöltése, szakkörökön való részvétel.

VI. Gyermekek, tanulók finanszírozott heti foglalkoztatási időkerete

6. melléklet a 2011. évi CXCV. törvényhez														
Gyermekek, tanulók finanszírozott heti foglalkoztatási időkerete														
A		B			C		D		E					
							nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás többlet tanórai foglalkozásainak száma		sajátos nevelési igényű tanulók heti egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásainak száma					
1	évfolyam	gyermek, tanuló heti óraszám			osztályok heti időkerete									
		BA test-nevelés nélkül	BB test-nevelés	BC órák test-neveléssel	CA engedélyezett	CB a hittan többlet óra-kerete egy-házi intézményekben	CC 6 és 8 évf. gimnázium többletórái	DA nemzetiség	EA értelmi fogyatékos	EB gyengénlátó	EC vak, nagyothalló, mozgás- és beszéd-fogyatékos	EE siket és autista	EF egyéb	
3	óvoda		61		61	61	2							
4	első évfolyam		20	5	25	52	1	2	3	7	8	10	3	
5	második évfolyam		20	5	25	52	1	2	3	7	8	10	3	
6	harmadik évfolyam		20	5	25	52	1	2	3	7	8	10	3	
7	negyedik évfolyam		22	5	27	55	1	2	3	7	8	11	3	
8	ötödik évfolyam		23	5	28	51	1	2	2	3	8	9	11	3
9	hatodik évfolyam		23	5	28	51	1	2	2	3	8	9	11	3

10	hetedik évfolyam	26	5	31	56	1	2	2	4	8	10	12	4
11	nyolcadik évfolyam	26	5	31	56	1	2	2	4	8	10	12	4

VII. Óratervek az egész napos iskola, kötelezőn felüli óraszámairól a 2020/2021-es tanévtől

Csoport	Évfolyam	Naponkénti óraszám	Hetenkénti óraszám
1. csoport	1. osztály	4	20
2. csoport	2. osztály	4	20
3. csoport	3. osztály	4	20
4. csoport	4. osztály	3,8	19
Összesen:		15,8	79

VIII. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és a taneszközök kiválasztásának elvei

VIII.1. A tankönyvek és más tanulmányi segédletek kiválasztásának elvei

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyet az oktatási minisztérium hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. A nyomtatott taneszközökön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van: testnevelés, technika, rajz.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt tájékoztatjuk. A tankönyvek kivételével a taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége. A tankönyvek és a taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

- NAT komfortosak legyenek
- feleljenek meg a kerettantervi elvárásoknak
- nyelvezete, stílusa feleljen meg a tanulók életkori sajátosságainak és a pedagógus egyéniségének
- technikai kivitelezése megfelelő legyen
- szolgálja az esztétikai nevelést
- méreteiben és megjelenésében (betűméret, könyvméret, nyomdai kivitelezés) feleljen meg az egészségügyi követelményeknek, emelje ki a lényegét
- lehetőség szerint több tanéven keresztül használható legyen, elsősorban az iskola tulajdonában maradó tankönyvek
- tartalmazzon differenciálásra alkalmas feladatokat
- az egyes leckék végén tartalmazzon összefoglaló kérdéseket, legyenek benne ábrák, lehetőleg színesek
- tartalmazzák az alapfogalmakat, mutassanak rá az összefüggésekre és törvényszerűségekre, tegyék lehetővé az önellenőrzést is
- sok játékos feladatot, szöveget tartalmazzon, amelyek egyformán fejlesszék a logikus gondolkodást, az érzelmeket és a nyelvi tudatosságot

- A külső megjelenés szempontjából legyen ízléses, ötletes, funkcionális illusztrációkat tartalmazzon
- nyelvhelyesség és helyesírás szempontjából legyen kifogástalan
- tanítási év közben a meglévő tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök és egyéb felszerelések beszerzésére vonatkozó döntés nem változtatható meg, ha abból a szülőre fizetési kötelezettség hárul
- lehetőleg egy tankönyv családból tanítsunk felmenő rendszerben
- A pedagógus olyan ruházati, vagy más felszerelések beszerzését kérheti a tanulótól, amely nélkülözhetetlen az általa tartott tanórai foglalkozáson való részvételhez, a tanított tananyag elsajátításához, és amelyet minden tanulónak rendszeresen alkalmaznia kell.
- A tankönyvek és a tanítási módszerek kiválasztása és alkalmazása rugalmasan, a pedagógiai prioritásokkal összhangban történik

A tankönyvek térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségei:

Az intézmények az ingyenes tankönyveket többféle módon biztosíthatják a rászoruló tanulóknak:

- az iskola a napközis, tanulószobai foglalkozásokon bocsátja a tanulók rendelkezésére a tankönyvet,
- az iskolai könyvtár kölcsönzi a tanulóknak ingyenesen a tankönyvet,

Az elsőtől a nyolcadik évfolyamig, továbbá a nemzetiségi nevelés-oktatásban és a gyógypedagógiai nevelés-oktatásban az állam biztosítja, hogy a tanuló számára a tankönyvek térítésmentesen álljanak rendelkezésre. Nkt 46 § (5)

A 2020/2021-es tanévtől minden diák ingyenesen juthat hozzá a tankönyvhöz a köznevelésben és a szakképzésben.

VIII.2. A taneszközök és felszerelések jegyzéke

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges helyiségek, bútorzatok és egyéb berendezési tárgyak, valamint az egészség és munkavédelmi eszközök felsorolását a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet XVII. fejezete tartalmazza.

A nevelési – oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklete rendelkezik.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének,
- az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatók,
- a taneszközök használatában az állandóságra kell törekedni, azaz új taneszközöket csak abban az esetben kell bevezetni, ha az lényegesen jobbítja az oktatás minőségét.

VIII.3. Ruházati felszerelések jegyzéke

A ruházati felszerelések beszerzése a már kialakult szokás szerint történik. Testnevelés óra ruházati felszerelése: fekete rövidnadrág, fehér póló, tornacipő.

Ünnepi alkalmak ruházati felszerelése: lányoknak fekete szoknya, vagy nadrág, fehér blúz, fiúknak fekete nadrág, fehér ing, valamint a református iskola sálja és kitűzője.

IX. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

A hazánk Alaptörvényében megfogalmazott feladatokat szem előtt tartva és a nemzeti köznevelésről szóló törvényben foglalt célok elérése érdekében, a törvény elveinek és szabályozásának megfelelően a Nemzeti alaptanterv a köznevelés feladatát a következőkben határozza meg:

- nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése,
- az egyetemes kultúra közvetítése,
- az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítése,
- a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése,
- az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése,
- a közjóra való törekvés megalapozása,
- a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése.

Célja:- a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre nevelés az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt,
- fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket.

Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy a felnövekvő nemzedék

- a haza felelős polgárává váljék;
- kifejlődjék benne a hazafiság érzelmvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítéletképessegre tegyen szert;
- megtalálja helyét a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyen képes felelős döntések meghozatalára a maga és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljék képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerje meg és értse meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.
- A pedagógus a tanulók életkori sajátosságainak és pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál
- A kommunikációját a kölcsönösség, partnerség, nyitottság jellemzi minden partnerrel.

Fejlesztési területek – nevelési célok

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

E területek – összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel – egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket.

A nevelési célok a következőképpen érvényesülnek a tartalmi szabályozás különböző szintjein, és valósulnak meg a köznevelés folyamatában: — beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba:

- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

A tanulást, tanítást egységes, tervezett pedagógiai folyamatként kezeli, ahol a tanuló és a tanár egy cél érdekében dolgozik.

A tanítási órán alkalmazott módszerek és eljárások kiválasztásánál és alkalmazásánál a pedagógusok figyelembe veszik a Pedagógiai Programban meghatározott nevelési-oktatási célokat.

Az erkölcsi nevelés célja

- a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása,
- közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése.

Az erkölcsi nevelés legyen életszerű:

- készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra,
- segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira.
- nyújtson segítséget az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására.
- az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogassa a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás.
- legyen hatással a tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – az egész felnőtt életükre, és segíti elő helytállásukat a munka világában is.

Helyi megvalósítás:

- tanítási órákon: minden pedagógusnak feladata, hogy a tanulók elé tárja a keresztyén erkölcsi értékrendet, és ő maga is hozzájáruljon példamutató magatartásával ezen értékek közvetítéséhez.
- Tanórán kívüli tevékenységek: áhítat, hittan órák, közös imádságok, játszóházak, bibliatáborok.
- Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, altruizmus, nyitottság jellemzi. A társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi történelem, hon és népismeret, földrajz órákon.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- a tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait,
- tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát.
- sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését,
- alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége,

- Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját,
- Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Helyi megvalósítás:

- Tanítási órán: minden pedagógusnak feladata, hogy a tanulók nemzeti öntudatát felébressze, különösen földrajz, magyar nyelv és irodalom, történelem, hon és népismeret, ének-zene, vizuális kultúra tantárgyak esetén.
- Tanórán kívüli tevékenységek: nemzeti ünnepeinkről való méltó megemlékezés, anyanyelvi, történelmi vetélkedőkön való részvétel.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és

a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi.

Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók

- megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést,
- a részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését.
- a felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Helyi megvalósítás:

- Tanítási órán: minden pedagógusnak feladata, hogy tanítási órákon csoport, vagy páros munkában fejlessze a gyerekek vitakultúráját, hogy minden tanulónak biztosítsa esélyegyenlőséget, a hátrányos helyzet leküzdését.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja.

Elő kell segíteni

- a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését.
- a tanulót hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra.
- a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját, egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani.
- a megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

Helyi megvalósítás:

- Tanítási órán: csoportmunka előtérbe helyezése
- tanórán kívüli tevékenységek: közös hitéleti együttlétek

A családi életre nevelés feladata

- a harmonikus családi minták közvetítése,

- a családi közösségek megbecsülése,
- a felkészítés a családi életre,
- segítséget nyújtása a gyermekeknek és fiataloknak a felelő párkapcsolatok kialakításában,
- ismereteket közvetítése a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről,
- a szexuális kultúra kérdéskörének közvetítése.

Helyi megvalósítás:

- tanítási órán: minden osztályfőnök feladata, hogy a tanulókkal tudatosítsák a család fontosságát. A Szentírást alapul véve az iskola lelkes szintén sokat tehet a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakulásáért.
- tanórán kívüli tevékenység: egészségnevelési programok megtartása, kapcsolattartás az iskola védőnőjével és az iskolaorvossal.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez.

A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy

- legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására,
- Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére,

Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve:

- felkészítse a tanulókat az önállóságra,
- a betegség-megelőzésre,
- a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.
- a pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Helyi megvalósítás:

- tanítási órán: minden pedagógusnak feladata, hogy tanítási órán az adott tananyaghoz kapcsolódva kitérjen az egészség nevelésre. A biológia órán integráltan tanítjuk a elsősegély nyújtási alapismereteket. A Szentírást alapul véve az iskola lelkes szintén sokat tehet a lélek neveléséért.
- tanórán kívüli tevékenység: áhítatokon való részvétel, templomi alkalmak, közös imádságok.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét.

A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás- és megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez.

Helyi megvalósítás:

- tanórán kívüli tevékenység: felelősségtudat kialakítása önként vállalt feladatokkal.
- A személyiségfejlesztés megvalósítása nyomon követhető az éves beszámolóban, a tanórai tevékenységek során a tanmenetben, a tanórán kívüli tevékenységeknél a szakköri naplóban.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja.

Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára.

Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és távolabbi környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Helyi megvalósítás:

- tanítási órán: minden pedagógusnak feladata, hogy tanítási órán hangsúlyozza, hogy az Isten az emberre bízta a Földet, ezért kötelessége azt megőrizni, vigyázni rá.
- tanórán kívüli tevékenység: környezetvédelmi vetélkedő szervezése, hulladékgyűjtés, szárazelem gyűjtése szelektíven.

Pályaorientáció

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Helyi megvalósítás:

- tanítási órán: osztályfőnöki órákon az osztályfőnök tájékoztatja a gyerekeket a továbbtanulási lehetőségekről, az írásbeli, szóbeli felvételiéről, jelentkezési lapok kitöltéséről.
- tanórán kívüli tevékenység: pályaválasztási szülői értekezlet, nyílt tanítási napokon való részvétel biztosítása.
- pályaorientációs nap keretében.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világ gazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén.

Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Helyi megvalósítás:

- tanítási órán: tantárgyakba beépítve

Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására.

A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

Helyi megvalósítás:

- tanítási órán: minden pedagógus feladata, hogy felhívja a tanulók figyelmét az internetezés veszélyeire, a Tv műsorok okos kiválasztására.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban.

Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek.

Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével.

Helyi megvalósítás:

- tanítási órán: a pedagógus feladata, hogy útmutatást adjon az adott tantárgy tanulásához.
- tanórán kívüli tevékenység: könyvtárórák megtartása, versenylehetőségek, internet tanulási célra történő alkalmazása.

X. A mindennapos testnevelés

X.1. A mindennapi testnevelés feladatainak végrehajtását szolgáló program

A mindennapi rendszeres testmozgásra, testedzésre nagy szüksége van a felnövekvő nemzedéknek. Napjainkban egészségünk védelmét életmódunk megváltoztatásával érhetjük el, ha a szervezet megkapja a neki szükséges mindennapi mozgásingert. A testnevelésnek egészségnevelési irányultságúnak kell lennie, és a mindennapi testnevelési alkalom lehetőségével az egészségfejlesztő funkcióját is be kell töltenie.

A szellemi- és fizikai terhelés egyensúlyának biztosítása, a tanulók harmonikus testi-lelki fejlődése érdekében kívánatos, hogy az általános iskolás tanulók részére heti öt óra álljon szervezeten rendelkezésre testedzésre, sportolásra, szabadidős sportokra.

A heti öt szervezett alkalom a mozgástevékenységre fordítható kötelező tanórai időkeretek összessége.

Fontos, hogy az önkéntesség elvének érvényesítésével az iskola valamennyi tanulója számára biztosított legyen a szervezett testedzési- és sportolási lehetőség.

Az alsó tagozaton érintett osztályoknak (első-negyedik) játékos testmozgással, körjátékkal, karikázókkal kell nagyfokú mozgásigényüket kielégíteni.

Az alsó tagozaton az iskolaotthonos nevelés és oktatás esetén minden nap, szabadidős tevékenység keretében biztosítani kell a tanuló életkorához és fejlettségéhez igazodó játékos, egészségfejlesztő testmozgást. A játékos testmozgást, ha az időjárási viszonyok megengedik, szabadban kell megszervezni. A játékos testmozgás ideje legalább napi 45 perc.

A 2012. szeptember 1-től bevezetésre kerülő Köznevelési törvény értelmében a mindennapos testnevelés felmenő rendszerben került bevezetésre.

Helyi lehetőségünk a mindennapi testmozgásra

Alsó tagozat: - kötelező heti 5 testnevelés óra osztályonként,

- Naponta az iskolaotthonos osztályok szabadidős tevékenységén biztosított játék, mozgás, sportolási lehetőség
- iskolai sportversenyek
- gyermeknap
- úszásoktatás lehetőség szerint

Mindezek mellett az osztályfőnökök alkalmanként hétvégeken is szoktak kirándulásokat, gyalogtúrákat, kerékpártúrákat szervezni a gyerekek részére.

Felső tagozat: - kötelező heti 5 testnevelés óra osztályonként,

- iskolai sportversenyek: atlétika és labdajátékok sportágban, sorversenyeken
- gyermeknap
- úszásoktatás

A mindennapi testnevelés alapvető célja, hogy a gyerekek napi tevékenységének nélkülözhetetlen részévé váljon a rendszeres testedzés. A naponként ismétlődő maradandó élményt nyújtó játékfoglalkozásokon tudatosul a tanulóknak a testi nevelés fontossága, ennek ismeretében pedig felnőtt korban is egészséges életmódot folytatnak.

Annak érdekében, hogy az egészségfejlesztő testmozgás hatékonyan megvalósuljon, az alábbi különleges egészségügyi szempontoknak kell teljesülniük. Így minden testnevelés órán és minden játékos egészségfejlesztő iskolai testmozgással kapcsolatos foglalkozáson történjen meg:

- a keringési- és légzőrendszer, valamint az izomzat és az ízületek megfelelő terhelése,

- legyen gimnasztikai gyakorlat, benne biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légzőtorna, összhangban a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003.(XII.17.) Korm. Rendelet testnevelési alapelveivel és céljaival
- jelentsen örömet és sikerélményt még az eltérő adottságú tanulóknak is, a teljesítmény-verseny-egészség hármasságát megvalósítva
- a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a testmozgás során,
- a testnevelés, és testmozgás egésze játékokat is tartalmazzon.

XI. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

XI.1. A választható tantárgyak, foglalkozások

A kötelezően választható tanórákra vonatkozó előírásokat a Pedagógiai Programban rögzítettük, a nevelőtestület a Pedagógiai Programot elfogadta. A Pedagógiai Program elfogadásával a szülő tudomásul veszi, és elfogadja, hogy a szabadon tervezhető órák, mint kötelezően választható tanórák minden tanulóra kötelező érvényességű.

Az alapképzést kiegészítő választható foglalkozások, tevékenységek eljárásrendje:

- a választható tanórák – Pedagógiai Program alapján,
- a napközis étkeztetések – szülői írásos kérelem alapján,
- a szakkör-, sportkör – tanulói jelentkezés alapján a választott tanárnál, szakkörvezetőnél történik.

A választott tantárgy tanításán, szakkörökön való részvétel a tanév végéig kötelező.

Felső tagozaton a 16 óráig tartó foglalkozás alól való távolmaradást a szülőnek kell kérvényeznie. A kiiratkozás intézményvezetői engedéllyel jön létre. Amennyiben a tanuló tanulmányi eredményében nagyfokú romlás mutatkozik, úgy a szülővel egyeztetve a tanulóknak újból részt kell vennie a 16 óráig tartó foglalkozáson.

A választható tantárgyak esetében a tanulók és szüleik tudomásul veszik, hogy az értékelést, a mulasztást, továbbá a magasabb évfolyamba lépést úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

A kötelezően választható órák felvételének alkalmai a 2020/2021- es tanévben kifutó rendszerben:

- első évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
informatika (szabadidős foglalkozás terhére)
- második évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
informatika (szabadidős foglalkozás terhére)-
- harmadik évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
idegen nyelv (szabadon tervezhető óra terhére)
informatika (szabadidős foglalkozás terhére)
- negyedik évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
környezetismeret (szabadon tervezhető óra terhére)
informatika (szabadidős foglalkozás terhére)
- ötödik évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
informatika (szabadon tervezhető óra terhére)
- hatodik évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
matematika (szabadon tervezhető óra terhére)
- hetedik évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)

matematika (szabadon tervezhető óra terhére)
 kémia (szabadon tervezhető óra terhére)
 földrajz (szabadon tervezhető óra terhére)
 nyolcadik évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
 matematika (szabadon tervezhető óra terhére)
 fizika (szabadon tervezhető óra terhére)
 biológia (szabadon tervezhető óra terhére)

A kötelezően választható órák felvételének alkalmai a 2020/2021- es tanévtől felmenő rendszerben:

- első évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
 digitális kultúra (szabadon tervezhető óra terhére)
- második évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
 digitális kultúra (szabadon tervezhető óra terhére)
- harmadik évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
 idegen nyelv (szabadon tervezhető óra terhére)
- negyedik évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
 környezetismeret (szabadon tervezhető óra terhére)
- ötödik évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
 matematika (szabadon tervezhető óra terhére)
- hatodik évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
 matematika (szabadon tervezhető óra terhére)
- hetedik évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
 matematika (szabadon tervezhető óra terhére)
 kémia (szabadon tervezhető óra terhére)
 fizika (szabadon tervezhető óra terhére)
- nyolcadik évfolyam: magyar nyelv és irodalom (szabadon tervezhető óra terhére)
 matematika (szabadon tervezhető óra terhére)
 földrajz (szabadon tervezhető óra terhére)
 biológia (szabadon tervezhető óra terhére)

XI.2. A pedagógus választás szabályai

A választható tantárgyak esetében diákjainknak lehetőséget adunk, hogy megjelöljék, melyik pedagógusnál szeretnék tanulmányaikat folytatni. Amennyiben a tantárgyfelosztás ezt lehetővé teszi, biztosítjuk a többség által megjelölt pedagógust a kurzus vezetésére.

XII. Sajátos pedagógiai módszerek, projektoktatás alkalmazása

Intézményünkben a tanév során több alkalommal folyik projektoktatás. A projektoktatás során a témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésére épül a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján. A tanulási nehézséggel küzdő tanulók megfelelő szakmai vizsgálatát kéri a pedagógus. Tanévenként a következő projekteket valósítjuk meg tanórán kívüli tevékenység formájában.

- három hetet meghaladó projekt
- témahét

- moduláris oktatási program
- multikulturális projekt

A projekt témáját minden tanév elején a munkatervünkben rögzítjük. Az osztályok az adott projekt témájának megfelelően kapcsolódnak be a pedagógus, osztályfőnök irányításával.

A sajátos pedagógiai módszerek alkalmazása során várható eredmény:

- csoportmunkák során az egymásra figyelés érzésének erősödése, az önállóan végzett munka öröme.
- a tanulói személyiség egészének fejlődése, a társadalmi érzékenység, a nyitott, befogadó és empátikus személyiség kialakulása, a társas aktivitás,
- a tanulók meg tudják fogalmazni egyéni és csoportosan kialakított véleményeiket, azokat meg tudják vitatni, érvekkel alátámasztani,
- tanulóiban kialakul az igény arra, hogy - egyéni képességeik, lehetőségeik figyelembevételével - egész életük során képezzék magukat, bővítsék ismereteiket,
- a tanulók beszédkésztsége, szóbeli szövegalkotása és megértése fejlődik,
- kialakul a kitartó, pontos tanulásra való képesség csoportban és egyénileg,
- kialakul a tanulóiban az egyéni tanulási stratégia, és tudja alkalmazni is,
- saját munkáját reálisan tudja ellenőrizni, értékelni,
- kialakul a tanulók helyes önismerete,
- fejlődik a tanulók együttműködési képessége,
- megismeri és kihasználja a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket.

XIII. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

XIII.1. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

A pedagógus alapvető feladata, hogy bármilyen oknál fogva a hátrányos helyzetben lévő gyermeket, tanuló felzárkóztassa tanuló társaihoz.

A felzárkóztató foglalkozások célja a gyengén teljesítő tanulók felzárkóztatása. Fontosnak tartjuk a lemaradó vagy gyengébb képességű tanulók állandó és rendszeres felzárkóztatásának biztosítását. A gyermeknek, tanulónak joga, hogy képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben, oktatásban részesüljön, képességeihez mértén továbbtanuljon.

Ennek érdekében:

- motiválást segítő differenciált tanulásszervezés, kooperatív technikák, tevékenységközpontú pedagógia alkalmazása
- az 1-4. évfolyamokon a gyenge teljesítményt nyújtó tanulók képességeinek fejlesztésére felzárkóztató órák és egyéni foglalkozások szervezése
- a felső tagozaton a továbbtanulás, a középiskolai felvétel elősegítésére képességfejlesztő órák tartása lehetőség szerint magyar nyelv és matematika tantárgyakból

A felzárkóztatás felzárkóztató programokkal, beszélgetésekkel, személyes törődéssel történhet. Megkülönböztetett figyelemben kell részesítenünk az érzelm szegény környezetből érkező gyerekeket. A felzárkóztatás egy komplex pedagógiai tevékenység, ami jelenti a lemaradás okának feltárását, a tanuló helyes önismeretre nevelését, a tanórai differenciált foglalkozások megtervezését, lebonyolítását.

Változatos munkaformák, figyelem felkeltő módszerek alkalmazása a tanulók érdeklődésének felkeltésére.

A pedagógiai tevékenységet meghatározó vizsgálatok:

- DIFER mérés, egyéni fejlesztés
- Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye
- Kompetenciamérések feldolgozása, értékelése

A felzárkóztatás elsődleges feladata a gondolkodás, a beszéd és a kifejezőkészség fejlesztése.

A tanuló érzelmi, szociális és erkölcsi állapotának feltérképezésére a megismerési technikák közül különösen alkalmazza a szülővel, gyermekkel való elbeszélgetést, a családlátogatást. Az értelmi állapotának feltérképezésére az első osztályban megtörténik a DIFER mérés.

A felzárkóztató tevékenység során fontos a szülővel, valamint a gyógypedagógusokkal (logopédus, fejlesztő pedagógus) való folyamatos kapcsolattartás. A tanuló fejlődését minden esetben saját magához mértén kell mérni.

XIII.2. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Iskolánk Újfehértónak azon a részén található, ahol nagy a munkanélküli szülők aránya. Részen ennek az az oka, hogy a szülők jelentős részének alacsony iskolai végzettsége van, másrészt viszont Újfehértón kevés a munkalehetőség. Sokan alkalmi munkából élnek, vannak olyan családok, ahol csak az egyik szülő keres, de van olyan család is, ahol szociális segélyből élnek.

Munkalehetőségek csak a környező nagyvárosokban, Nyíregyházán és Debrecenben vannak, így vannak olyan szülők, akik ingázásra kényszerülnek.

A szociális hátrányok enyhítését a következő tevékenységi formák szolgálják intézményünkben:

- egyéni képességekhez igazodó differenciált foglalkozások tanítási órákon
- felzárkóztató és fejlesztő órák szervezése a hátrányokkal küzdő tanulóknak
- jó képességű tanulóink tehetséggondozása szakkörök keretében
- a keresztyén értékrend elsajátítása a kiegyensúlyozott személyiség fejlődése érdekében
- egész napos oktatás alsó tagozaton
- a nevelők és a tanulók személyes kapcsolata, szükség esetén családlátogatás
- továbbtanulás irányítása, segítés
- kapcsolattartás a gyermekvédelmi rendszerhez tartozó intézményekkel
- drog és bűnmegelőzési program alkalmazása

A lemaradó tanulók esetében fel kell tárni a lemaradás okait. Ezek a következők lehetnek:

- a tanulónak vagy a családjában nem érték a tanulás
- olvasás, írás, vagy szóbeli kifejezőkészség alacsony szintű
- a tanuló értelmi műveletekben gyakorlatlan
- rendezetlen a tanuló családi háttére

A szociális hátrány enyhítése minden nevelő feladata, hiszen a szociális hátrány nem lehet akadálya a gyermek tanulmányi fejlődésének. Keresztyén hitünkéből adódóan különös figyelmet fordítunk a gyengébbekre, segítjük a nehezebb körülmények között élőket.

A fenntartó határozza meg azokat a szabályokat, amely alapján az iskola igazgatója dönt a további ingyenes ellátásról.

Ingyenesen igénybe vehető az általános iskolában a tanórai foglalkozások, tanórán kívüli foglalkozások, 16 óráig tartó foglalkozás, osztályozó és javító vizsga, az iskolai létesítmények használata, valamint ingyenesen biztosított a logopédiai és dyslexia megelőző foglalkozás, a mindennapos testedzés, a rendszeres egészségügyi felügyelet, a tanítási kezdete előtti és az étkezés alatti felügyelet.

Az iskolai szülői szervezet és az iskolai diákönkormányzat meghatározhatja azt a legmagasabb összeget, amelyet a nevelési – oktatási intézmény által szervezett nem ingyenes szolgáltatások körébe tartozó program megvalósításánál nem lehet túl lépni.

XIII.3. Szociális szolgáltatások

Tankönyvtámogatás:

Az elsőől a nyolcadik évfolyamig, továbbá a nemzetiségi nevelés-oktatásban és a gyógypedagógiai nevelés-oktatásban az állam biztosítja, hogy a tanuló számára a tankönyvek térítésmentesen álljanak rendelkezésre. Nkt 46 § (5)

Étkezési támogatás:

Ingyenes étkezés biztosított minden 1-8. évfolyamon tanuló részére, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy nevelésbe vették.

Az 1-8. évfolyamon 50 %-os étkezési támogatásban részesül:

- 3 vagy több gyermekes családban élők
- tartós betegek

Azok részére, akik ezekbe a csoportokba nem tartoznak bele, az ebédet szállító cég által megállapított térítési díjat fizetik.

Egyéb szolgáltatások:

- Szakszerű reggeli ügyelet: 7³⁰-tól 16⁰⁰ óráig
- Biztosítjuk a rendszeres egészségügyi szűrővizsgálatokat, fogorvosi szűrést, védőnői ellenőrzést, iskolaorvosi szűréseket, vizsgálatokat, védőoltásokat
- Az iskolában támogatható főbb tevékenységek:
 - a) az iskolára felkészítő, az iskolai lemorzsolódást csökkentő, képesség-kibontakoztató, a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók osztályon, csoporton belüli státuszát javító tevékenységek, komplex pedagógiai programok, és módszerek, szolgáltatások,
 - b) a rossz szociális körülmények közül érkező tanulók mindennapi igényeire választ adó iskolai és iskolán kívüli programok hátrányos helyzetű tanulók részére,
 - c) óvodai, iskolai fordulópontokon átsegítő, vagy iskolába visszaillesztő programok,
 - d) a tanulók számára a program ideje alatt ösztönző jellegű, kizárólag természetben nyújtott támogatás biztosítása (pl. nyelvtanfolyam díja, sporteszköz, hangszer, stb.),
 - e) a szülők bevonása, aktivizálása, velük partneri kapcsolat kialakítása,
 - f) a program megvalósításához szorosan kapcsolódó eszközbeszerzések, átalakítások, felújítások,
 - g) a program megvalósításához szorosan kapcsolódó pedagógus továbbképzések,
 - h) szakmai, módszertani szolgáltatások és hálózatok szervezése és fejlesztése.

XIV. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái, az írásbeli beszámoltatás formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe

XIV.1. A számonkérésekkel szemben támasztott követelmények

A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból tanulónként havonta legalább egy érdemjegynek lennie kell, melyet a tanár a naplóba, a tanuló a tájékoztató füzetébe köteles bejegyezni.

A bejegyzéseket és a szülők aláírását az osztályfőnökök havonta ellenőrzik, ahol kell, pótolnak.

A tanulók eredményes felkészülése érdekében, annak ellenőrzéseként írásbeli számonkéréseket is alkalmazunk a tanév során.

XIV.2. A számonkérés formái

- Írásbeli beszámoltatás (szintfelmérő dolgozatok, témazáró dolgozatok, írásbeli feleletek)
- Szóbeli felelet, amely egy tanórai anyag számonkérésére szolgál általában, kiterjedhet a régebben tanult tananyagra is.
- Egyéb lehetőségek: tanulói kiselőadások, idegen nyelvi párbeszéd, történetek feldolgozása, előadása, készségtárgyak egyéni értékelése.
- Gyakorlati beszámoltatás testnevelés, ének-zene, technika (technika és tervezés), informatika (digitális kultúra) és vizuális kultúra órákon valósulhat meg. A készségtárgyak esetében a beszámoltatás függ a tanuló képességeitől, a tanuló munkához való viszonyától, a kitartásától, más tanulókkal való együttműködésétől. A pedagógus érdemjeggyel történő értékelését a tanuló saját magához mért fejlődése alapján állapítja meg.

XIV.3. Az írásbeli beszámoltatások formái:

- tanév eleji, félévi, év végi írásbeli felmérés
- témazáró dolgozat (témakörök után)
- írásbeli felelet (egy vagy több tananyagból)
- a megértést ellenőrző – gyakorló dolgozat
- szabadkézi rajz
- számítógépes feladatok
- házi dolgozat

XIV.4. Az írásbeli beszámoltatás rendje, korlátai

- A szintfelmérő dolgozatok írása egy félév vagy egy teljes év ismeretanyagának számonkérésére szolgál.
- A témazáró dolgozat egy témakör írásbeli számonkérését jelenti.
- Az írásbeli felelet egy tanóra anyagának írásbeli számonkérésére szolgál.
- A szintfelmérő és a témazáró dolgozatokról a tanulók azok megírása előtt egy héttel értesüljenek.
- Egy nap két dolgozatnál több nem íratható egy osztályban.
- Írásbeli feleletek számára korlátozást nem vezetünk be.

XIV.5. Az értékelésben betöltött szerepe és súlya

Az előzőekben felsorolt számonkérési formák közül a félévi és év végi értékelésben a dolgozatok hangsúlyosabban számítanak be.

XIV.6. A szóbeli beszámoltatás formája, rendje

A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmény elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében egy-egy

tantárgy esetében egy témakörön belül – a témazáró dolgozaton kívül – csak egyszer kerülhet sor írásbeli számonkérésre, de minden tanulónak legalább egyszer felelnie kell szóban.

A szóbeli felelt terjedelme egy tananyagra, vagy annak egy részére terjed ki. A szóbeli felelet kiegészíthető ismétlő kérdésekkel.

XIV.7. A gyakorlati beszámoltatás formája, rendje

A gyakorlati beszámoltatás a készség tárgyak, és az informatika tantárgy keretében valósul meg. A helyi tantervben előírt követelménynél a pedagógus figyelembe veszi a tanuló képességeit, munkához való viszonyát, akaratát.

Az informatika (digitális kultúra) tantárgynál figyelembe vesszük azt is, hogy otthon nem minden gyereknek van lehetősége a feladatok begyakorlására. Ezért az iskolában lehetőséget biztosítunk többlet óra adásával.

Minden tanuló havonta legalább egy érdemjegyet szerezzen.

XIV.8. A számonkérésekkel szemben támasztott követelmények speciális figyelembevétel az SNI tanulók esetében

Dyslexia, dysgráfia, dyscalculia aktivitás és figyelem zavar esetén

- Hosszabb felkészülési idő biztosítása.
- Ha szükséges, a pedagógusok olvassák fel a szöveget a gyermeknek a feladatot, ha az eredményességet befolyásolja az olvasás minősége.
- Dyslexiás, dysgráfias tanuló esetén a szóbeli feleletek preferálása.
- Igazgatói határozat alapján mentesítés a magyar nyelv, idegen nyelv és matematika írásbeli beszámoltatás formái alól.

XV. Az otthoni (16 óráig tartó foglalkozás) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Iskolánkban a házi feladatokkal kapcsolatban az alábbi szabályok érvényesülnek:

- A hét közben kapott feladatokat lehetőleg a 16 óráig tartó foglalkozásokon, vagy otthonaikban oldják meg a gyerekek, az egész napos osztályokban az új tananyagot önálló foglalkozás keretében kell begyakoroltatni a gyerekekkel.
- A tanulók a hétvégére kaphatnak mind írásbeli mind szóbeli feladatokat is, de nem többet, mint egyik óráról a másikra.
- A tanítási szünetek idejére a szokásos, egyik óráról a másikra feladott feladatokon túl nem kaphatnak sem szóban, sem írásban több házi feladatot.
- A házi feladatokat a következő órán a tanulók a nevelőjükkel közösen leellenőrzik.

Az SNI tanulók esetében:

- differenciált megsegítés a 16 óráig tartó foglalkozásokon, tanulási időben, ill. önálló foglalkozás keretében,
- ha szükséges, a házi feladatnál a feladat felolvasása a tanuló számára,
- több idő biztosítása a feladat megoldásához,
- mozgássérült tanuló esetén a számítógép használata.

XVI. Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

XVI.1. A csoportbontás elvei

A hagyományos osztálystruktúrát szisztematikusan megbontjuk az alábbi esetekben:

- idegen nyelv (angol és német nyelv),
- matematika,
- magyar nyelv és irodalom,
- hittan órák felekezeti hovatartozásnak megfelelően,
- testnevelés óra gyógytestneveléssel bontva,
- a tanórai felzárkóztató,
- az egyéni fejlesztő foglalkozások időtartamára, úgy hogy az egy csoportba kerülő tanulók létszáma a tizennégy főt ne haladja meg.

A csoportbontás célja, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és tanulók tudásának megalapozására.

XVI.2. A csoportba sorolás szempontjai

a tanuló

- tanulmányi teljesítménye,
- felzárkóztatása, tehetséggondozása,
- továbbtanulási, pályaválasztási szándéka,
- érdeklődése,
- leterheltsége.

XVII. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító pedagógusok végzik el a testnevelés órákon, tanévenként egy alkalommal januártól május végéig. A mérést a NETFIT kidolgozott módszere alapján végezzük.

A **NETFIT®** a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt rövidítése.

NETFIT® program küldetése, hogy népszerűsítse és tudatosítsa az élethosszig tartó fizikai aktivitás jelentőségét és az egészségtudatos életvezetés értékeit az iskoláskorú diákok, családjaik és a köznevelés szereplői körében.

A NETFIT®-re azért van szükség, hogy létrejöjjön egy **Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt**, amely a 21. század követelményeihez igazodó, diagnosztikus és oktatási célú pedagógiai értékelő és visszajelentő eszközt jelent.

A NETFIT® újszerűsége többek között az alábbi területeken érhető tetten:

a tudományos megalapozottságban;

- a tanulók minősítésének kritériumorientált módszerében;
- a személyre szabott visszajelentő és értékelő modulban;
- az egészségközpontúságban;
- a motoros tesztek ízület- és gerincvédelmet biztosító végrehajtásában;
- pedagógiai alkalmazhatóságában;
- online adatkezelő rendszerében.

A Netfit (Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt) elnevezésű programban különböző gyakorlatokkal méri 5. osztálytól felfelé az általános és középiskolások fizikai állapotát.

A NETFIT helyes felhasználásakor az alábbi alapelveknek kell megfeleltetni az alkalmazott módszereket:

Fizikai és érzelmi szempontból egyaránt biztonságos környezet megteremtése.

- A NETFIT® a tanmenet tervezett része, amelyre megfelelő tanóraszám áll rendelkezésre. Felhasználása az őszi időszakban tipikusan diagnosztikus célú, míg az évközi alkalmazással folyamatközpontú értékelési lehetőséggé válik.
- A NETFIT® felmérések előtt fontos a diákok felkészítése az „éles” teszhelyzetre
- Nem szabad elfelejteni, hogy a teszteredményeket a testnevelésórán végzett „munka” mellett számos genetikai és környezeti tényező befolyásolja, amelyre a diákoknak nincs ráhatásuk.
- Az egyes felmérések alkalmával (kivéve a kötelező mérést) nem szükséges minden egyes NETFIT® tesztelemet elvégeztetni a diákokkal.
- A NETFIT® folyamatos alkalmazása lehetőséget teremt az eredmények portfóliószerű gyűjtésére és speciális szempontok szerinti összeállítására, amely kiváló tanulást támogató eszközzé formálja azt.
- A fittséghez, fittségi állapot fejlesztéséhez kapcsolódó ismeretek, a tesztek pontos végrehajtási módjainak ismerete, a hibák felismerése, a saját eredmények értelmezése az öntesztelés és önértékelés módja, az önálló edzésprogramok tervei, a társaknak nyújtott megfelelő segítség mind-mind képezhetik a szummatív értékelés alapját. Megfelelő szempontrendszer alapján így alkalmasak osztályozásra, szöveges értékelésre, vagyis beszámíthatók a féléves és év végi értékelésbe egyaránt.

A NETFIT® fittségmérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak.

Testösszetétel és tápláltsági profil:

Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)

Testmagasság mérése

Testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék

Aerob fittségi (állóképességi) profil:

Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás

Vázizomzat fittségi profil:

Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége

Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága

Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje

Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje

Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje

Hajlékonysági profil:

Hajlékonysági teszt – térdhajlítóizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

A megújult mérési módszerhez és tartalmakhoz természetesen szükséges, hogy a vizsgálatokat támogatóeszközök is a pedagógusok rendelkezésére álljanak.

A Magyar Diáksport Szövetség projektjében ezért összeállítja, és ingyenesen az iskolák rendelkezésére bocsátja azt az eszközcsomagot, amelynek tartalma az alábbiak szerint foglalható össze:

- mérési útmutató,
- hanganyag az ingafutás, hasprés és fekvőtámasz gyakorlatokhoz,
- oktató DVD
- tesztek lebonyolításhoz szükséges eszközök (mérleg, testmagasságmérő, hajlékonyságmérő eszköz, kézi szorítóerő-mérő, mérőcsík, 20 m-es szalag, bioimpedancia-analizátor)

A NETFIT az egészséges fittségi teljesítményértékek mellett (egészségzóna) – tesztől függően – további egy, illetve két zónát (tartományt) tartalmaz („fejlesztés szükséges” és „fokozott fejlesztés szükséges” zóna).

A fittségi teszteredmények önmagukban nem minősíthetik egy diák tanulmányi előmenetelét, tanulási sikerességét a testnevelésben, úgy a pedagógus munkájának értékelésekor sem tekinthetünk rá kizárólagos módon. A nemzetközi tapasztalat azt mutatja, hogy ha a fittségi teszteredményeket elsődleges fontosságú szempontként veszik figyelembe a pedagógus tevékenységének minőségértékelése, sikeressége szempontjából, könnyen elveszítheti a testnevelés komplex hatásrendszerét.

XVIII. Teljeskörű egészség-fejlesztési és egészségnevelési program

XVIII.1. Egészség-fejlesztési program

A korszerű egészségnevelés az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul. Ide tartozik az egészséges táplálkozás, a szabadidő aktív eltöltése, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, a családtervezési módszerek, az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, az egészségkárosító magatartásformák elkerülése.

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységünkkel szolgálnunk kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteltére is nevel.

Az iskola egészségfejlesztéssel összefüggő tevékenységének célja és feladata:

- Az iskola személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.
- A pedagógusoknak fel kell készíteni a gyerekeket arra, hogy önálló, életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, egészséges életvitelt alakítsanak ki, és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani.
- Kiemelt szerepet kell szánni a testnevelésnek, a mozgás különféle formáinak, a tömegsportnak, és gyógytestnevelésnek.
- Fejlesszék a pedagógusok a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Ismertessék meg a környezet - elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok -, egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Készítsék fel a gyerekeket a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.
- Az iskola feladata az is, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utasbalesetek elkerülésének módjaira.
- Figyelmet kell fordítani a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására).
- Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek - különösen a serdülőknek - a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás,

helytelen táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Tanulóink tudjanak elutasító magatartást kialakítani a legális és illegális szerekek szemben.

- Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítéssel.
- Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Fontos, hogy az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.
- Tanulóink rendelkezzenek korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal az egészségük megőrzése és védelme érdekében.

Az iskolai egészségnevelési program területei:

- Egészséges személyiségfejlődés elősegítése
- Egészséges táplálkozás
- Mindennapi testmozgás
- Dohányzás, alkoholfogyasztás és kábítószer használat megelőzése
- A fogyatékos és hátrányos helyzetűek integrációja
- Iskolán belüli bántalmazás megelőzése
- Szexuális nevelés

Tevékenységi területek:

- Tanítási órákon:
Valamennyi tantárgyi órán hozzárendeljük az adott témához megfelelő egészségvédelmi vonatkozásokat.
- Tanórán kívüli tevékenység során
 - drogprevenció
 - sportversenyek
 - egészségnap
 - felvilágosító programok
 - baleset megelőzés
 - közlekedési ismeretek
 - kirándulások
 - versenyek

Az iskola egészségnevelési programjával együttműködő szervezetek:

- Egészségügyi Szolgálat (fogorvos, iskolaorvos, védőnő)
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Családsegítő Központ
- Nevelési Tanácsadó
- Gyermekpszichológus
- Gyermekpszichiátria
- ÁNTSZ
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló és Rehabilitációs Bizottság
- Rendőrség
- Újfehértói Református Egyházközség

Kapcsolat a szülőkkel, a kapcsolattartás formái:

- Szülői értekezlet
- Fogadóóra
- Családlátogatás
- Írásos tájékoztatás
- Nyílt napok
- Szülői Közösség
- A kommunikáció elősegítésére iskolai facebook-t működtet, a tájékoztatás elősegítésére iskolai honlapot. Felhívja a diákok figyelmét a digitális eszközök funkcionális használatának veszélyeire. Az első tanítási napon osztályfőnöki nap keretében tájékoztatást ad a tanulóknak a Házi rendről és a tanév feladatairól.

XVIII.2. A rendszeres egészségügyi felügyelet és ellátás rendje

A tanuló joga különösen, hogy rendszeres egészségügyi felügyeletben és ellátásban részesüljön. (Köznevelési törvény 46§ (6))

Tanévenként meghatározott időpontban heti egy alkalommal iskolaorvos és védőnő áll a tanulók rendelkezésére. Évente minden tanuló általános szűrővizsgálaton vesz részt, valamint megkapja az esedékes védőoltásokat. A tanulók számára bármilyen gyógyszeres ellátást csak az orvos adhat. Az iskolaorvos évente egyszer tájékoztatja tapasztalatairól az iskolavezetést. A tanulók évente egyszer szemészeti és általános szűrővizsgálaton vesznek részt.

Tanévenként 2 alkalommal a tanulók szervezett fogorvosi szűréseken vesznek részt a szakorvosi rendelőintézetekben.

Titkárságon, tornatanáriban mentődoboz található, amelyet kisebb balesetek ellátására lehet igénybe venni. Az azonnali orvosi ellátást igénylő esetben a foglalkozást vezető tanár értesíti az iskolaorvost vagy a gyermekorvost, illetve elkíséri (elkísérteti) az orvoshoz a tanulót, akit baleset ért.

Rosszullet esetén a szaktanár, az osztályfőnök, az iskolatitkár vagy az igazgató, illetve helyettesének engedélyével, vagy szülői kísérettel, mehet haza vagy orvoshoz a tanuló. A tanár vagy az iskolatitkár minden esetben értesíti a szülőket.

Fertőző betegség gyanúja esetén a tanulót azonnal orvoshoz kell küldeni.

Az orvosi vizsgálatra rendelt tanulók tanári felügyelettel mennek a rendelőbe. Abban az esetben, ha az egész osztály, akkor az órát tartó tanár, vagy az osztályfőnök, ha csak az osztály egy csoportja vesz részt a vizsgálaton, akkor valamelyik helyettes tanár kíséri a tanulókat. A tanulók iskolaorvosi ellátásának biztosítása védőnővel közösen történik.

Módjai:

- szűrések, szükség esetén szakorvosi vizsgálatra irányítás
- gondozásba vétel a leletek alapján
- veszélyeztetett tanulók gondozása
- testi fejlődés követése, regisztrálása
- egészségnevelési tevékenység
- tisztasági vizsgálatok
- elsősegélynyújtása
- védőoltások lebonyolítása
- továbbtanulással kapcsolatos tanácsadás, a szükséges alkalmassági vizsgálatok elvégzése
- táborozási vizsgálatok szükség szerint
- preventív eljárások bevezetése igény és lehetőség szerint
- Az iskolaorvos rendelése az iskolában tanévenként meghatározott időpontban történik. (Előzetes egyeztetés alapján)

A tanulók egészségügyi állapotának ellenőrzése, szűrése az alábbi területeken történik:

- fogászat, évente 2 alkalommal
- szemészeti vizsgálat
- hallásvizsgálat
- a tanulók fizikai állapotának mérése évente 2 alkalommal
- a továbbtanulás, pályaválasztás előtt álló tanulók általános orvosi vizsgálata
- a tanulóknak az iskolai védőnő által végzett higiéniai - tisztasági szűrővizsgálata évente 2 alkalommal, ill. szükség szerint.
- az általánosítható tapasztalatoknál tanévenként 1 alkalommal tájékoztatják az iskolavezetést
- a szűrővizsgálatok idejére az iskola nevelői felügyeletet biztosít
- az egészséges környezet biztosítása érdekében tett javaslataikat az iskola - lehetőségi függvényében - megvalósítja
- szükség esetén járványügyi feladatok ellátása
- együttműködés a logopédussal, pszichológussal

A tanulók iskola-pszichológiai ellátásának módjai:

- Az iskolaorvossal, pszichológussal az osztályfőnökök folyamatosan kapcsolatot tartanak, preventív intézkedéseket tesznek.
- tanulási, magatartászavarok szűrése (osztálylátogatások, pedagógus-szülő jelzése alapján)
- együttműködés: szükség szerint (Nevelési Tanácsadóba irányítás, vagy egyéni csoportterápia segítségével)
- mentálhigiénés tevékenység
- kapcsolatfelvétel lehetőségei: - a pedagógusokkal és a szülőkkel konzultáció igényük szerint
- ismeretterjesztés faliújság segítségével
- az osztályfőnöki munka segítése a következőkkel:
 - pszichológiai tesztműszerekkel (visszajelzés, értékelés)
 - osztályszinten (pl. szociometria)
 - egyénileg (pl. továbbtanulási tanácsadás)
 - továbbképzésekben való aktív részvétel
 - „életvezetési ismeretek” témakörben előadások, beszélgetések tartása osztályfőnök megkeresésére, a gyerekek kérdéseiből kiindulva
 - együttműködés a logopédussal, védőnővel

Megelőzés-prevenció

Az egészségnevelési program fontos része iskolánk elődjének, a Mályváskerti Általános Iskola által készített drogprevenációs terv. Ennek értelmében évente öt osztályfőnöki órát tartunk „Életvezetési ismeretek és készségek” címszó alatt.

XVIII.3. Az elsősegély nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély nyújtási alapismeretek elsajátítását a 8. évfolyamon, a biológia tantárgyba integráltan valósítjuk meg.

Fejlesztési követelmények:

- elsősegélynyújtás borsérülések esetén

- elsősegélynyújtás mozgássérülések esetén
- elsősegélynyújtás csonttörés esetén
- szűrővizsgálat, önvizsgálat, védőoltás fontossága
- az orvosi ellátással kapcsolatos alapismeretek
- mentő értesítésének módja (A hívó neve, adatai. Mi történt, hol történt, a sérülés pontos helyét és megközelítési útvonalát. Hány sérült van, milyen a sérülésük; súlyosság szerinti megoszlásuk.)

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén:

- a tanuló ismeri a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait
- a tanuló ismeri az elsősegély nyújtás legfontosabb szabályait.
- a tanuló értesíteni tudja a mentőket, tűzoltókat, rendőrséget baleset esetén.

Az alkalmazott értékelési módszerek

Számonkérés formája:- modul közben szóbeli, írásbeli, gyakorlati értékelés,

- félévkor és tanév végén a biológia tantárgyba beépítve osztályzat

Számonkérések rendszeressége: - minden elsősegélynyújtással kapcsolatos tanóra végén az adott tananyagból

Számonkérés tartalma: - az adott kompetencia ismeretei, jártasság, készség

- az elsősegélynyújtás tananyaga

A tanulók tudásszintjének ellenőrzésére szolgáló módszerek:

- írásbeli tesztek, újságcikkek, esettanulmányok elemzése, szituációk, -
- szóbeli feleletek, egyéni páros formában

Megszerezhető minősítések: elégtelen, elégséges, közepes, jó, jeles

A minősítéshez tartozó ajánlott követelmények:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-33%	elégtelen (1)
34-50%	elégséges (2)
51-75%	közepes (3)
76-90%	jó (4)
91-100%	jeles (5)

A sikertelen teljesítés következménye: írásbeli, szóbeli felelet megismétlése

Az elsősegély nyújtási alapismeretek értékelése a biológia tantárgyban integráltan történik.

XVIII.4. Drogstratégia

XVIII.4.1. Az iskolai drogst stratégia fogalma

Azoknak a célirányos és konkrét pedagógiai egészségfejlesztési feladatoknak a tervezési, szervezési, megvalósítási folyamatát jelenti, amelyben az elsődleges és másodlagos drogst megelőzés valóban megvalósul.

a) Elsődleges drogst megelőzés

Általános célja, hogy megóvja a lakosságot – elsősorban a gyerekeket és fiatalokat – a kábítószer fogyasztástól, tudatosítsa a szenvedélybetegség egészség- és személyiségkárosító hatását, valamint azt, hogy elutasító magatartást alakítson ki a kábítószer kínálatával szemben. Jogi eszközökkel a legminimálisabb szintre csökkentve a kábítószer kínálatot.

b) Másodlagos drogst megelőzés

Célja, hogy a kábítószer kipróbálókat és az alkalmi fogyasztókat segítse, motiválja, hogy csökkentsék adagjukat, abbahagyják a fogyasztást, és megtanuljanak drogst nélkül élni.

c) Harmadlagos drogst megelőzés

A harmadlagos drogst megelőzés a kezelést foglalja magába.

Az iskola célja, hogy olyan egészségfejlesztő programot dolgozzon ki, amelynek eredményeként csökkenjenek az ártó tényezők és erősödjenek a személyiségfejlesztő hatások. Az egészségfejlesztés kialakításának az ismeret átadására, valamint döntést, viselkedést, életmódot befolyásoló módszerekre kell épülnie.

Általános iskolánkban az elsődleges drogst megelőzésre kell a hangsúlyt fektetni, hiszen az általános iskoláskorú gyerekek döntő többsége még nem próbált ki semmilyen drogst.

Feladatunk, hogy a gyerekek megtanulják, hogyan kell később is nemet mondani akár legális vagy illegális drogstokra.

XVIII.4.2. Célok, részcélok meghatározása

A pedagógus munkájának eredményét nem lehet egyik évről a másikra lemérni. Hosszú évek kitartó munkája után derül csak ki, hogy milyen embert neveltünk. De a pedagógus munkáján kívül még sok tényező van, ami befolyásolja pozitív vagy negatív irányba a gyermek fejlődését.

Drogst megelőzési munkánk eredményessége érdekében több feladatot kell elvégeznünk. Ehhez célokat határoztunk meg. Ezek a célok már korábban ismertek. Vannak olyanok, amelyeknek megvalósítása már folyamatban van, s vannak olyanok, amelyek megvalósításának még csak az elején járunk.

A következőkben a legfontosabb céljainkat határozzuk meg. Ezek a célok a drogst megelőzési munkában elengedhetetlenek.

Egyik fő célunk a választékos iskolai programok és széleskörű szabadidős tevékenységek biztosítása. Így megakadályozhatjuk, hogy a gyerek délutánként csellengjen, rossz társaságba keveredjen.

Ezen a területen iskolánkban még sok a teendője, hiszen nem sok szakköri lehetőségünk van. Tanulóink a művészeti oktatás keretében kézműves és néptánc foglalkozásokon vehetnek részt, de tanulhatnak zongorázni is. Igaz erre kicsi az igény. Szakköreink közül a báb és a környezetvédelmi szakkörök a közkedveltek. De a fiúk körében kedvelt a futball is. Ezen kívül lehetőségünk van a negyedik, ötödik és hatodik évfolyamokon az úszásoktatásra is.

Osztályfőnöki órákon bevezetésre került a kerettantervnek megfelelően a drogprevenció.

Itt nemcsak a széleskörű felvilágosítás és az elrettentés a cél, hanem olyan magatartás kialakítása, amelynek eredményeként nemet tud mondani a gyerek mindenféle droghasználatnak.

Ahhoz, hogy ezt a határozott magatartási formát kiépítsük, célul kell tűznünk a személyiségfejlesztést. A személyiség pedig hosszú évek következetes drámapedagógiai munkája során fejlődhet olyanná, hogy bármikor képes legyen a gyerek a droggal szemben fellépni.

Mindehhez a pedagógus önmagában kevés. A pedagógus munkája csak akkor lesz sikeres, ha a szülők a pedagógus mögött állnak. A szülők példamutató magatartásukkal nagymértékben meghatározzák, hogy gyerekük drogfogyasztó lesz-e vagy sem. Éppen ezért célunk, hogy a szülőket is bevonjuk az iskola drogprevenciós munkájába. A szülői értekezleteken való részvételük, ill. a programok megszervezésében való részvételük közelebb hozhatja az iskolát és a szülőket.

Fontosnak tartjuk, hogy az iskolaorvossal felvegyük a kapcsolatot. Ugyanis gyakran előfordul, hogy a gyerekek csak 1-1 napot hiányoznak betegségre hivatkozva, és ezeket a napokat orvosi igazolással tudják igazolni. Vannak olyan gyerekek, akiknél ez gyakran előfordul. Feltételezzük, hogy az így igazolt napokon a gyerek csavarog. Az egynapos igazolások hiányában a gyerek nem merne az iskolán kívül tartózkodni.

Célunk még, hogy a fogorvossal is tartsuk a kapcsolatot. Fontos lenne, hogy az iskolai szűrővizsgálaton kiszűrt gyerekeket a fogorvos ne iskolai időben, hanem délután rendelje vissza, így elkerülhető a hiányzás. A szülők felvilágosítása is fontos cél. A szülő ne tudja le azzal a fogorvos kérdést, hogy az osztályfőnökök úgyis elviszik a gyerekeket a szűrővizsgálatra. Érezze kötelességének a szülő, hogyha a fogorvos visszarendeli a gyereket, akkor vigye is el. S ne a pedagógusra hárítson minden feladatot.

Amint látjuk, céljaink rendkívül sokoldalúak és szerteágazóak. Céljainkat csak a szülőkkel, orvosokkal összefogva tudjuk megvalósítani.

XVIII.4.3. A személyiségfejlesztési program tartópillérei

A tantestület

Az iskolai program kialakítása során a legfőbb törekvésünk, hogy a pedagógusokat érdekelté tegyük a közös munkában. Fontos, hogy ők maguk fedezzék fel a lelki egészségvédelmük szükségletét, hogy azután igényük is legyen ennek karbantartására, fejlesztésére.

Kínálunk számukra egy szemléletet, melyet átstrukturálhat, mássá teheti az egymás közötti és a tanulókkal való érzelmi kapcsolatait, és kínáljuk az eszközrendszert, mellyel általunk is kezelhetővé válnak e viszonyok.

Köztudott, hogy a lelki egészségvédelem pedagógiai kompetencia, nem pedig tantárgy ismeretanyagának része. Most senki nem tarthatja magát a feladat szakértőjének, valamennyien, akik dolgozunk egy közös tanulási folyamat részesei vagyunk. Szeretnénk elérni, hogy ez a program nem kampányfeladat, hanem folyamat lenne, amelynek során a pedagógusok megismernék és alkalmaznák azokat a módszereket és technikákat, amelyek a harmonikus emberi kapcsolatok kialakítását, fejlesztését és fenntartását segítik.

Tanár-diák kapcsolat

„A kifogások szögek, amelyekkel a kudarc házát építjük.”

Az iskola fontos szerepet játszik a gyermek életében. A gyermek iskolás éve alatt átéli jobb esetben az iskola védő tényezőit, rosszabb esetben a veszélyeztető tényezőit.

A gyermek élvezi a tanárikar nevelő gondoskodását, a pedagógusok fejlesztik a szocializációs készségeket, bátorítják a célkitűzéseket, a kiemelkedő eredményeket, sokféle szermentes szabadidős tevékenységet kínálnak.

Sajnos az iskola, mint veszélyeztető tényező is felléphet. Például, ha kedvezőtlen az iskolai légkör, lehetőség van a dohányzásra, alkoholfogyasztásra, vagy ha a gyereket állandóan tanulmányi sikertelenség éri. Ennek következményeként felléphet az iskolakerülés a gyerek részéről és eltanácsolás az iskolavezetés részéről.

Az ENSZ a nyugati hatalmak 42 országában felmérte a matematika és természettudományi tárgyak iskolai eredményeit.

Az összehasonlítás eredménye a következő lett. Az eredmények nem függenek a pénztől, a tantárgy heti óraszámától, az osztály létszámától. Egyedül az alkalmazott módszertől függ az eredmény.

A régi gondolkodásmód értelmében a tudás nem más, mint a tartalom bevésése és későbbi felidézése. Ez a régi gondolkodásmód nagyban erősítette a gyermek függőségét a tanár személyétől.

A tudás megszerzésének forrásai a könyvek, a számítógép adta lehetőség és az öt érzékszerv. A régi gondolkodásmód a bal agyféltekét aktivizálja.

Az oktatás-nevelés életkorhoz kötött, hiszen a régi módszer követői a gyermek- és ifjúkorra tették a tanulást. Úgy gondolták, hogy az első szakma, diploma megszerzésével be is fejeződik a tanulás.

Ebben a folyamatban a tanár feladata az volt, hogy szétossza, átadja tudását. Az új tanítási- tanulási módszer értelmében nem a tartalom bevésése a fontos, hanem a tanulási technika elsajátítása. Nem az a jó diák, aki csendben végigüli az órát, hanem az, aki aktív résztvevője az órának. Meg kell tanítani a gyerekeket arra, hogy bátran kérdezzenek a tananyaggal kapcsolatban, gyűjtsenek új információkat, akár könyvtárból, akár internetről. Ahhoz azonban, hogy ki tudják gyűjteni az információáradatból, hogy mi a lényeges és lényegtelen, meg kell tanítani őket tanulni.

A tanulási technika elsajátításának mottója: „Hálót adj, ne halat”. Hiszen ha egyszer megismerik a tanulás technikáját, utána már bármit képesek megtanulni.

Az új megközelítés értelmében a tanulási folyamat véget nem érő, hiszen mindig van olyan, amit még nem ismerünk, amit munkánkhoz feltétlenül meg kell tanulni. A mai gyorsan fejlődő világunkban elengedhetetlen az állandó továbbképzés.

Míg a régi módszer a tanár személyiségétől nagyban függött, az új módszer a tanulói autonómia szerepét hangsúlyozza, aktivizálja a gyerekeket, bevonja őket a tananyag feldolgozásába. A források ebben az esetben nemcsak a könyvek, hanem az élettapasztalat is fontos szerepet játszik.

A pedagógus a csoport és a csoportfejlődés pszichológiai, szociológiai, kulturális sajátosságainak ismeretében képes a csoportok, közösségek számára olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amely alapján nyitottá válnak a demokratikus társadalomban való aktív részvételre.

Az öt érzékszerven kívül a hatodikat – az empátiát – is figyelembe veszi. Fontos, hogy a tanár ne „tölcsérrel töltsen”, felkínálja és előhívja azt, amit a témáról tudni kell, hanem inkább a tervező, szervező, támogató szerepét töltsen be, egyenrangú partnere legyen a tanulónak. Törekedjen arra, hogy a gyerek önmaga jusson el a probléma megoldásáig, vonjon le következtetéseket. A tanuló aktív résztvevője legyen a tanítási órának, ne csak passzív befogadója.

Amíg a hagyományos oktatás az egyéni munkára, tesztekre, az emlékezet vésésére helyezi a hangsúlyt, addig az új tanulóközpontú megközelítés a különböző aktivizáló módszerek alkalmazását, a tanulók részvételét hangsúlyozza.

Dale – kúpja értelmében az emberek általában emlékeznek a 10 %-ra annak, amit olvasnak, 20 %-ra annak, amit hallanak, 30 %-ra, amit látnak, 50 %-ra, amit hallanak és látnak, 70 %-ra annak, amit mondanak és leírnak és 90 %-ra annak, amit mondanak és cselekszenek.

Az új módszerek közül a drámapedagógiának éppen ebben rejlik a jelentősége. Amit a gyerek tesz és mond, jobban megmarad az emlékezetében.

A tanár-diák kapcsolat azonban nem merül ki a tanítási óra területén. Ez a kapcsolat fennáll szünetekben, délutáni foglalkozásokon, ebédeltetésnél, tanulmányi kirándulásokon.

Hogy mitől mondható jónak vagy rossznak, esetleg ellenségesnek ez a kapcsolat, az mindkét féltől függ.

A kapcsolat egyik tartópillére a bizalom. Ha a két fél bizalommal van egymás iránt, megnyílik az út a problémák megoldása felé. Ha hiányzik a bizalom, hiába van a gyereknek problémája, vagy öröme nem fog a pedagógus előtt megnyílni.

Másik fontos tartópillér a szeretet. A gyerekek éreznie kell, hogy szeretik, fontos valakinek, tartozik valakihez.

A pedagógusnak nem csak azt kell észrevennie, hogy a gyerek már megint nem tanult, már megint nem készített házi feladatot, már megint nincs felszerelése. Az állandó szidással, esetleg megszégyenítéssel nem biztos, hogy jó irányba tereli a pedagógus a tanár-diák kapcsolatot. A büntetés természetesen nem maradhat el, de az önbizalom erősítéséhez szükség van az állandó dicséretre, bátorításra is.

Fontos szerepet játszik a tanár-diák kapcsolatban az odafigyelés, a segítőkészség. A pedagógusok többsége nagy gondot fordít arra, hogy az osztályába járó gyerekeket, azok családi hátterét megismerje. A jó pedagógus észreveszi, ha a gyerek rosszkedvű, feszült, ideges. Ebben az esetben megpróbál a gyerek segítségére lenni. Akár egy egyszerű beszélgetés, ahol a gyerek „kiönti a szívét” feloldhatja a feszültséget.

Láthatjuk, hogy a pedagógus szerepköre rendkívül szerteágazó, nemcsak az oktatásban, de a nevelésben is részt kell vennie. Mégpedig úgy hogy a gyermek személyisége jó irányba fejlődjön.

Kérdés, hogy a tanuló mennyire tiszteli tanárát, azaz a pedagógus tekintélye milyen tartalommal bír?

A tekintély megteremtése a nevelő számára egy komplex feladat. Ennek kialakítása részben a nevelő lényéből, személyiségéből is fakad, amelyet csatornákon keresztül érzelmi oldalról épít ki. Egyik legfontosabb, hogy a tanuló lássa, érezze a szaktekintélyt a tanárában. Ezért nem mindegy, hogy a pedagógus milyen módon adja át, illetve milyen módon kéri számon az anyagot. A pedagógus valóban szakértője munkájának, de közvetítővé és embertárssá is kell válni a tanár-diák kapcsolatában. Sikerélmények, kudarcélmények egyaránt adódnak, de a tanulók iránti bizalommal, jóindulattal, felelős törődéssel, gondoskodással a problémákat meg lehet beszélni, konfliktushelyzeteket le lehet csökkenteni, a tanulási-tanítási légkört ideálissá lehet tenni. Tehát humánus, emberi kapcsolatokat kell kiépíteni ahhoz, hogy a tanár-diák munkája eredményes legyen.

A tanár vezetési stílusának módszerei közül a demokratikus irányítás a legkedvezőbb, mert így megismerheti tanítványai jellemvonásait, személyiségét, kívánságait, vonzalmait, érdeklődését.

Mindamellettszükség van a pedagógiai tapintatra, mint a pedagógiai képesség egyik alkotóelemére. A pedagógiai tapintat elsősorban a nevelői személyiség akarati, érzelmi tulajdonságaitól függ.

A pedagógiai tapintatot a fáradtság, bosszúság, megszokás csökkentheti. Ezért állandóan meg kell újulnia a pedagógusnak, s „kibírni” a hivatás gyötrelmeit azért, hogy igazi

zamatát is érezze. Az egymás iránti bizalom, az okos jóindulat, a felelős törődés a szeretet megannyi jele az eredményes nevelőmunka nélkülözhetetlen feltétele.

Lev Tolsztoj írta: „Ha egyszer a pedagógus szereti a munkáját, akkor jó pedagógus lesz. Ha szereti a tanulóit úgy, mint apja és anyja, akkor jobb pedagógus lesz annál, aki minden könyvet elolvasott, de nem szereti sem a munkáját, sem a tanítványait. Ha pedig egyesíti önmagában munkájának s tanítványainak szeretetét, akkor tökéletes pedagógus.”

Fontosak az osztályfőnöki órák, a megtapasztalt önismeret, döntéshozatal, konfliktuskezelési és kooperációs játékok tanulókkal való együtt végzése.

Tanár-szülő kapcsolat

A kábítószerrel szemben nincs védőoltás, nem lehet „receptet adni”.

A felnőttek a hétköznapijaikban szinte mindannyian használnak drogokat: pl.: alkohol fogyasztás, cigarettázás, kávézás, sokan nyugtatókat szednek, hogy feloldják stressz helyzetüket. A gyermekek és a felnőttek is nagyon hasonló okból fordulnak drogokhoz, főleg a serdülőkor nehéz időszakában. Sokan nem értenek szót szüleikkel, környezetükkel, problémájuk van az iskolával stb.

A droghoz fordulásban az igazi veszélyt az jelenti, hogy a megmérgetés, az erőpróba és kitartó munka helyett „a rideg valóságból” egy látszat-világba menekülést választja a fiatal.

A drogtól való megóvás a szülő és a tanár feladata. Mindkettőjüknek ugyanaz a célja. Megőrizni a gyermek egészségét mindenáron. Megóvni a szerek kipróbálásától, a csábító használatától. Ha ez nem sikerül, akkor a szülőnek, nevelőnek, pedagógusnak kellene önvizsgálatot tartani, végiggondolni, miért választotta a gyermek az egyszerűbb megoldást, hogyan lehetne az őszinte és elfogadó segítő kapcsolatot újraépíteni, visszaállítani.

A szülő-tanár-gyermek kapcsolatrendszer a kölcsönös bizalmon alapul. Az őszinteség az alapja. Ha bárki részéről ez a bizalom meginog a segítő szándék ellenére a kudarc törvényszerű.

A szülők nagy többsége nem tudja, hogy a dohány amolyan „belépő” drog, ami megnyitja az utat a többi drog használata felé. A kutatások megmutatták, hogy a korai dohányzás szoros kapcsolatban van a többi drog használatával is. Sok szülő talán nem is veszi észre, hogy e korosztály idősebbjeit olyan bulikba is meghívhatják, ahol nincs felnőtt, és ahol alkohol és egyéb drogok is hozzáférhetőek lehetnek.

Sok szülőt fel kell világosítani erről, és a drogokkal, azok neveivel, megszerzésük módjával kapcsolatban is informálni kell őket.

Ebben a korban a gyerekek még szeretnék, ha szüleik részt vennének az életükben. Ha az iskola szem előtt tartja a szülőkkel való együttműködés során az alábbiakat, bennük erős szövetségesre lelhet a drogmegelőzés terén.

- A szülőket informálni kell az alkoholról és más drogokról, esetleges használatuk jeleiről.
- Tudniuk kell, hogy milyen alkohol és drogmegelőző programban vesz részt gyermekük.
- Néhány szülőt emlékeztetni kell arra, milyen fontos az, hogy gyermekeik erőfeszítéseit korrekt és helyénvaló bírálatokkal segítsék.
- Bátorításra szorulhatnak abban is, hogy egyre több szabadságot engedjenek gyermekeiknek, miközben továbbra is támogatják őket, és számukra az értékek, információk fontos forrásai maradnak.
- Emlékeztetni kell a szülőket arra, hogy a gyerekeknek nem jó, ha felügyelet nélkül maradnak. Továbbra is meg kell oldani a gyermekek felügyeletét, iskola után, és amikor a szülők nincsenek otthon.

- Segítséget kell nyújtani abban is, hogy tartsák nyitva a kommunikációs csatornákat, és engedjék meg a gyerekeknek, hogy kérdéseket tegyenek föl.
- A szülőket emlékeztetni kell annak fontosságára, hogy mindig tudják, kivel van a gyerekük, ki felügyel rá, kik a barátai, kik a barátai szülei.
- Tudniuk kell, hogy ha gyermeküknek olyan barátai vannak, akik alkoholt és más drogokat használnak, maguk is nagy valószínűséggel válnak alkohol és más drogok fogyasztóivá.

Ahhoz, hogy fokozzuk az alkohol és drogmegelőzésben a szülői részvételt, fontoljuk meg az alábbi lehetőségeket:

- Küldjünk haza információkat a gyerekekkel.
- Tájékoztassuk a szülőket, ha tudomásunkra jut, hogy gyermekük alkoholt fogyasztott.
- Küldjenek a szülőknek rendszeresen kiadványokat, melyekben tájékoztatjuk őket a tanmenetről, beleértve az alkoholfogyasztás megelőzését is.
- Bízassák a helyi szülői szervezeteket arra, hogy a szülők számára az alkohol és drogmegelőzéssel kapcsolatos programot szervezzenek.
- Hívják meg a szülőket az osztályba, vegyenek részt az iskolai tevékenységekben, hogy tudják, mit tanulnak a gyermekeik.
- Küldjenek a szülőknek az alkoholizmusról információkat.
- Küldjenek a szülőknek listát a helyi információs forrásokról, az alkohol- és drogbetegeket kezelő programokról.

Irányelvek a szülőknek: Hogyan reagáljunk a tizenévesek alkohol- és drogfogyasztására?

1. A lehető legalaposabban nézzon utána az alkohol- és drogfogyasztás problematikájának. Használja az iskolai forrásokat is.
2. Határozza el szilárdan, hogy nem fogja hagyni, hogy gyermeke alkoholt, vagy más drogokat használjon. Ismétlje ezt meg magának minden nap.
3. Támogassa meg a „drogok és alkohol nélküli élet” követelményét tiszta, és világos viselkedésbeli elvárásokkal, amelyeket be is fog tartatni vele.
4. Ismerje és figyeljen föl az alkohol és droghasználat figyelmeztető jeleire. Ne hagyja, hogy gyermeke félrevezesse; mindig legyen önben egy adag egészséges szkepticizmus.
5. Ha azt gyanítja, hogy gyermeke alkoholt iszik, ne tegyen úgy, mintha semmi sem történt volna. Tudjon meg mindent az esetről. Figyelje gyermekét. Jegyezze fel, ha különösen viselkedik – dátummal, időponttal együtt.
6. Mielőtt felfedi kártyáit gyermeke előtt, írja össze, hogy mely okok készítették erre.
7. Akkor beszéljen vele, amikor gyermeke teljesen józan, és amikor ön is nyugodt és kiegyensúlyozott.
8. Ha sort kerít a beszélgetésre, főleg gyermeke viselkedésére koncentráljon, használjon konkrét példákat, nyugodt és kiegyensúlyozott módon mondja el érzéseit. Tegye világossá, hogy az alkoholos befolyásoltság állapota elfogadhatatlan.
9. Számítson ellenállásra. Készüljön fel egy-két tipikus válaszra: „Nem bízol bennem... Nem is iszom... Nincs semmi problémám az alkohollal... Nem is törődsz velem.” Figyeljen arra, hogy lehetséges, hogy gyermeke manipulálni akarja önt. De mindig legyen tudatában, hogy a végső határok kijelölése a törődés üzenetét hordozza magában.
10. Ha egyszer úgy találta, hogy gyermeke megszegte a család alkohollal és drogokkal kapcsolatos elvárásait, ennek legyenek konzekvens következményei. Azt mindig hangsúlyozza, hogy szeretetből és aggodásból cselekszik, gyermeke érdekeit tartja szem előtt.

11. Ha két szülő is érdekelt az ügyben, fontos, hogy egységesen ugyanazt képviseljék. Fogjanak össze. Ne engedjék, hogy gyermekeik egymás ellen kijátsszák őket.
12. Ha gyermeke folyamatosan megsérti a szabályokat és továbbra is iszik, gondolkodjon el azon, hogy milyen hivatásos segítséget kaphat.
13. Többszöri alkoholfogyasztás esetén kössenek szerződést a viselkedési normák betartására. Ha gyermeke azt állítja, hogy nem iszik alkoholt, úgy a szerződés betartása könnyű lesz.
14. Csak a nem megfelelő viselkedést utasítsa el; ne utasítsa el gyermekét egészében. Mindig fejezze ki feltétlen szeretetét iránta.
15. Végig maradjon szilárd, de tartsa nyitva a kommunikáció csatornáit. Rövid távon lehet, hogy gyermeke „csendkúrával” válaszol. Az ön dolga az, hogy az ajtó nyitva maradjon.
16. Ne vádolja magát gyermeke alkohol és drogproblémái miatt.
17. Törődjön magával. Keressen alkoholsekítő szolgálatot a környéken.

A pedagógus-szülő egyenrangú kapcsolatában a kölcsönös tiszteletet és a megbecsülést ki lehet mutatni szülői értekezleten, családlátogatáskor, fogadóórákon, találkozások, beszélgetések alkalmával. Ebben a kapcsolatban élnie kell egyfajta titoktartásnak, amely az iskola belső ügyeit érinti.

Ez a kapcsolat akkor működik kellően, ha érzi a diák és szülő is, hogy szükségszerűen az igazságért ki mert, ki tudott állni a tanár. Ez a szakmai, etikai értéket növeli. Mindezt azokon a határokon belül kell működtetnünk, hogy tiszteletben tartjuk más oktatási szakemberek véleményét, az iskolavezetőségét, s egymás magánéletét, világnézeti és politikai meggyőződését.

Az iskolai Egészség program a tanár-szülő kapcsolatrendszer kiegyensúlyozottságát, a nevelési kérdésekben laikus szülő és az e kérdésekben szakértő pedagógus találkozására építjük. A pedagógus kompetenciája ebben az esetben azt jelenti, hogy meg tudja ítélni, hogy mely problémák kezelése történhet az iskolán belül, és melyeké igényel másfajta szakértelmet.

Ennek eldöntése nem könnyű feladat. Ezért nyitott az együttműködésre az iskolai Egészség program más intézményekkel is (pl. nevelési tanácsadó, gyermek-ideggondozó), hogy más kompetenciakörök felismerésében minél nagyobb jártasságra tegyünk szert. A program azt mutatja, hogy nem kész és nem lezárt, építkezést kínál pedagógusnak, gyermeknek és szülőknek egyaránt.

XVIII.4.4. Személyiségfejlesztő program

A személyiségfejlesztő program, a belső fejlesztés és fejlődés eredményeképpen formálódik. A program megformálásakor az alkohol-, kávé- és kábítószer fogyasztásban, a dohányzásban, az életmódbeli problémák kialakulásában szerepet játszó okokra koncentrálnak. A kutatások felmérések alapján közös oknak tekintjük a lelki élet kiegyensúlyozatlan voltát, konfliktuskezelési problémákat, a megoldatlan kapcsolatrendszeri zavarokat. Úgy gondoljuk, hogy ezen okok következményeképpen sodródnak gyermekeink a korábban már említett pótcselekvések felé.

Ez a program az okok kezelésére szerveződött, melynek várható eredménye, hogy az általános iskoláskorú gyermekek elkerülhetik a pótcselekvések csapdáját.

A mentálhigiénés szempontokat kiemelten kezelő iskolai személyiségfejlesztés a következő célokat tűzte ki: életvitel és egészség.

- magatartásformálás összekapcsolásával, a stresszvonatkozású tényezőkkel szemben a stratégiák eszközeinek tudatos kialakítása és gyarapítása a tanárok és tanulók körében egyaránt

- módszertani eszközök keresése ahhoz, hogy viszonylag megbízható jelzéseket lehessen kapni az eredményességről, a folyamat fázisairól
- a mentálhigiénés szempontokat kiemelten kezelő életvezetés és készségfejlesztésen alapuló program modellértékű lehet-e az iskolai egészségnevelést tekintve rövidtávon és az egészségmegőrzésben hosszú távon

A mentálhigiénére alapozva a program alapelve az, hogy az iskola valamennyi résztvevőjét (pedagógust, tanulót és szülőt) egyaránt érintse, átszöje az iskola rendszerét és nyitott legyen, azaz az újabb résztvevők bevonására és a velük való együttműködésre bármikor készen áll. (orvos, védőnő, pszichológus, pedagógus, gyermekvédelmi-felelős, iskolai lelkész).

A mentálhigiénét lelki egészségvédelemként, a gyermeket és a gyermekközösségi kapcsolatokat fejlettebbé, erősebbé, szervezettebbé tevő folyamatként, tevékenységként értelmezzük. Az életvezetés és készségfejlesztés program megtervezésekor az egészségmegőrzésre irányuló programból azokat az elemeket használjuk fel, melyek ehhez a fejlesztési alapelvhez illeszkednek.

A megelőzési stratégiák fejlesztését iskolai körülmények között a következő területeken tartjuk elképzelhetőnek.

Személyiségfejlesztés a kommunikáció terén

A beszélgetés az iskolai kommunikáció, az iskolai mentálhigiénés munka egyik alapszere.

Az iskola speciális helyzeteiben nem könnyű feladat szót érteni diákjainkkal, szülőkkel, kollégákkal, hogy az hatékony legyen. Ennek a módszernek is megvannak a jellemzői, amelyet érdemes megvizsgálni, körüljárni.

A hatékony beszélgetés megvalósulásának a lehetőségei:

- a problémás diákokkal fontos az egyéni kapcsolaterősítő beszélgetés
- a problémás diákokkal fontos a segítő beszélgetés
- a tanórán és osztályfőnöki órán a személyiségfejlesztő játékok
- élményfeldolgozó megbeszélés
- a csoport vagy osztály konfliktusának sajátos megbeszélése

Mikor beszéljünk egyéni problémákról csoport előtt? Minden esetben nagy tapasztalatot igényel.

- nagyon fontos a témaközpontú beszélgetésben a témataratás, témafelvezetés
- fontos, hogy a szülők értsék, amit a pedagógus mondani szeretne

Célunk, hogy jó nevelők, jó segítők legyünk a gyermekek felnőtté válásában. A segítség határai tehát szándékok, lehetőségek és igények között húzódnak. A gyerekeknek biztos kapcsolatra, biztonságos segítőre van szükségük, olyanra, aki támaszt, biztonságot jelenthet számukra.

A túlzott azonosulás, túlzott együttérzés megfoszthatja a gyerekeket a biztonság érzésétől, úgy érezhetik, azonosak vagyunk, tehát nem számíthatnak ránk. (Ilyen érzést válthat ki, a sajnálat: nem tudok segíteni). A segítő beszélgetés lehetőségének elvesztése sokféle indulatot válthat ki (pl.: támadás, szemrehányás, rivalizálás, büntudat). A segítő pedagógus pedig az ő együttérzésének kudarcát élheti át, s hálátlansággal vádolja azt, aki nem remélhet tőle segítséget. Ezért minden beszélgetésnek vannak lehetőségei és korlátai.

Személyiségfejlesztés érzelmi téren

A fejlődéslélektan szoros kapcsolatban van a pedagógiával. A nevelőnek ismernie kell a gyermek pszichikus fejlődését. A fejlődés a nevelés folyamatában megy végbe.

Nemcsak a gyermek, de a felnőttkornak is megvannak az érzelmi szükségletei. Az egyik legfontosabb a **hovatartozás**. Megfigyelhető gyerekek között a kiscsoportok kialakulása, akár osztályon belül is. A gyermek számára fontos annak a tudata, hogy tartozik valakihez, nincs egyedül és fontos valakinek. Amennyiben a gyerek nem találja meg helyét egy közösségben, a közösség peremére sodródva magányos, elszigetelt lesz, teljesen visszavonul a közösségi életből. A pedagógusnak segítséget kell adnia a perem felé sodródó gyerekeknek, elő kell segíteni a beilleszkedést. Hiszen az ilyen, peremre sodródott gyerekek hovatartozás hiányában hamarabb találja meg a kábítószer fogyasztók felé vezető utat. Valamennyiünknek szüksége van arra, hogy valakinek fontosak legyünk.

A másik fontos érzelmi szükséglet a **teljesítmény**. Fontos lenne, hogy szülő és pedagógus a gyermek fizikai és szellemi képességeit figyelembe véve lássa el feladatokkal. Szükségünk van sikerre, a megelégedettség és a cél teljesítésének tapasztalatára. Hiszen, ha túl magasra állítják nekünk a mércét és lépten-nyomon kudarcot élünk át, az a teljesítményünk rovására megy. Minek csináljam, ha úgysem sikerül? A túl szigorú, büntető szülői magatartástól tartva fordulhat a gyerek a pótcselekvésekhez, rosszabb esetben az otthonról történő szökést választja.

Következő érzelmi szükségletünk a **biztonságérzet**. Ide sorolható az anyagi biztonságérzet is. Az alapvető életszükségletek (étel, ruházkodás, lakás) a legtöbb családban megvannak.

A szülők többsége fáradságot nem kímélve, éjt-nappallá téve dolgozik, hogy gyerekeinek előteremtse a mindennapi élelmet, a tiszta, vasalt ruhát és kifizesse a lakás fenntartási költségeit. Napjainkban egyre nehezebb a már megszokott életszínvonalat fenntartani. Vannak azonban olyan gyerekek, akik nem kapnak reggelit, anélkül indulnak iskolába, vannak gyerekek, akiknek szégyenkezniük kell a lyukas zokni, koszos, elszakadt ruha miatt, vannak gyerekek, akik még télen is vékony tavaszi kabátban, sapka, kesztyű nélkül járnak iskolába.

Ezek a sok esetben életükkel elégedetlen gyerekek megpróbálnak kitörni a szegénységből egy korai férjhezmenetellel, szülőváros elhagyásával. Sok esetben azonban kudarcok érik őket, és ezért fordulnak a droghoz.

A következő érzelmi szükséglet a **félelem nélküli lét**. A gyermek sok mindentől félhet. Akár a legnagyobb iskolai kudarcától, a bukástól. Ha egy pedagógus megbuktat egy gyereket, biztosítani kell őt arról, hogy a pedagógus mellette áll, támogatja, és az elkövetkező időben mindketten megtesznek azért mindent, hogy a tanuló kijavíthassa a rossz jegyet.

Az egyik legfontosabb érzelmi szükséglet a **szeretet, ragaszkodás**. A szeretet a legmélyebb emberi érzés, ami nélkül sivár az élet. Egy gyermek számára különösen fontos a családi, azon belül is az anyai szeretet. Egy anya feltétel nélkül szereti a gyermekét, képes a megbocsátásra, ugyanakkor nem engedi el büntetlenül a gyermeki rosszszaságot. A gyermekkel éreztetni kell, hogy „nagyon szeretlek, hozzám bármikor fordulhatsz”. Ez a kapcsolat azonban nem lehet egyoldalú, kölcsönösen törődnünk kell egymás testi és lelki épségével. Odafigyelni, ha fáj valami, segíteni, ha kudarc ért, együtt örülni a sikernek.

A pedagógus és a gyermek között is létezik szeretet, valamint a baráti körben is.

A következő érzelmi szükséglet a **tiszta lelkiismeret**.

Nem lehet úgy élni, hogy az embernek állandó lelkiismeretfurdalása, szégyenérzete van. Az elrontott dolgokat tisztázni kell, mert csak a lelki „jólét” tudatával élhet az ember kiegyensúlyozott, boldog életet.

Az **önmagunk tisztelete** is fontos érzelmi szükséglet. Az embernek szüksége van arra, hogy környezete elfogadja, munkáját elismerje. Ehhez azonban szükségünk van arra, hogy önmagunkat is értékesnek tartsuk. Ezt azonban csak magabiztos fellépéssel tudjuk elérni. A

gyerekek önbizalmának erősítése fontos feladat a drogprevenciós munkában. Hiszen, ha tudja, ki ő, ismeri saját értékeit, bízik önmagában, sokkal könnyebben tud nemet mondani a káros szenvedélyekre.

Végül, de nem utolsó sorban kell megemlítenünk a **megértés iránti vágyat**. Fontos, hogy a gyermek megtalálja helyét – ne csak a közösségben –, hanem a világban is. Ebben segít önmagunk és a világ megismerése.

Ha ezen érzelmi szükségleteink kielégítetlenek, a probléma az alábbi magatartási devianciákat, gondokat okozhatja:

- **agresszivitás**
Bármilyen konfliktusra lehet agresszióval válaszolni. Az agresszió mindig a gyengébbel szemben érvényesül. Az agresszió egy hirtelen fellépő felindulás, ami mások bántalmazására, pusztításra esetleg gonoszságra vagy kegyetlenkedésre irányul.
- **alázatosság, engedelmesség**
Az ilyen gyerekeket kihasználják, hiszen sosem áll ki a jogaiért, engedi, hogy mások érvényesüljenek az ő kárára, könnyen feladja terveit.
- **zárkózottság**
A visszavonulás főként a gyengeség jele, a pubertáskorban elég gyakori. Ha csak egy esetben történik meg, még nem olyan nagy baj, de az általános visszahúzódás, a magányosság már veszélyes pszichológiai helyzet.
Határozott pedagógiai segítséggel lehetővé kell tenni az illető tanuló számára a magányosságból való menekülést, a közösségbe való beilleszkedést, az újrakezdés örömet, az önbizalmat adó, pozitív élmények megszerzését.
- **lelki eredetű testi tünetek, betegségek**
A lelki eredetű sérelmek, testi panaszokat vonzhatnak maguk után. Az asztma, hasmenés, gyomorpanaszok, a fejfájás is jele lehet a hosszantartó feszültségnek, elnyomásnak, megbántottságnak.
Mindezek figyelembevételével kell gyermekeink személyiségét fejlesztenünk.

Személyiségfejlesztés a kapcsolatok területén

Az általános iskolai tanulók harmonikus testi-lelki fejlődésének megalapozása fontos célunk. A családdal együttműködve kialakítjuk tanulóinkban a legfontosabb egészségmegőrző és betegségmegelőző szokásokat, felkészítjük őket az egészséget károsító dohányzás, alkohol- és kábítószer fogyasztás veszélyeinek felismerésére.

Ennek érdekében a gyermek nevelésének két fő színterén, az iskolában és a családban összhangot, egységet kell teremteni a közös cél érdekében. Alapvető értéknek tartjuk a szülőkkel való harmonikus, jó kapcsolat kialakítását, ápolását.

A tanár-szülő kapcsolatnak a kölcsönös bizalmon, őszinteségen, megbecsülésen, megértésen kell alapulnia. A célunkat a szülőkkel, mint iskolahasználókkal egyetértésben tudjuk megvalósítani. Alkalmat biztosítunk a szülőknek, hogy az iskolai közélet tevékeny résztvevői, közreműködői és segítői lehessenek.

Az egészséges közösségek kiépítése lehetőséget nyújt a tagoknak az egészséges életmód választására.

A közösségeknek nagy lehetőségei vannak a megelőzés és a kezelés területén. A tanulók különböző közösségeknek a tagjai: család, iskola, lakóhely, iskolán kívüli csoportok, barátok. Minden közösségnek vannak védő, de veszélyeztető tényezői.

Veszélyeztető tényezők lehetnek:

- **a családban:**
 - megfelelő magatartási elvárások hiánya

- az ellenőrzés hiánya
- törődés hiánya
- házastársak konfliktusai
- elnéző magatartás a szerhasználattal szemben
- alkoholizmus a családban
- munkanélküliség

- a családon kívül

- könnyű hozzáférhetőség a szerekhez
- szerhasználatot bátorító hozzáállás
- korai első szerhasználat
- szerhasználó barátok példája
- iskolakerülés
- szerhasználat lehetősége az iskolában.

Vannak ugyan megváltoztathatatlan dolgok, de ezeket a gondokat felismerve igyekszünk kedvező iskolai légkört, szermentes szabadidős tevékenységeket, szakköröket, szórakozási formákat kínálni, valamint szülőket, más felnőtteket bevonni a nevelésbe.

Az alkohol- és más drogvisszaéléssel kapcsolatos problémák kezeléséhez az egész közösséget – iskolai dolgozókat, tanulókat, szülőket, különböző szervezeteket igyekszünk mozgósítani, hisz a csoportok hatékonyabbak a problémamegoldásban, mint az egyének.

Személyiségfejlesztés az önbecsülés területén

Ahhoz, hogy önmagunkat becsülni tudjuk, ismernünk kell magunkat, helyesen kell tudnunk értékelni magunkat. Azok a gyerekek, akik a drognak ellen tudnak állni erős önbizalommal rendelkeznek.

Vannak olyan emberek, akik alulértékelik magukat. Nincs semmi önbizalmuk, szívesebben húzódnak a háttérbe, nem mernek kiállni véleményük, igazságuk mellett. Ezeket az embereket kihasználják. Érzik az igazságtalanságot, de nem mernek szólani, mert félnek, hogy teljes mértékben kirekesztik őket a csoportból.

Ezeknek elkerülése érdekében fontos az önbizalom kialakítása már kisgyermekkorban. Ez több szinten kell, hogy megtörténjen.

Egyik önbizalom kialakulást elősegítő szint a tudásszint. Segítenünk kell a gyermeket abban, hogy képességeit felismerje. Ha megértetjük a gyerekkel, hogy gyenge képességű talán felismeri, hogy többet kell gyakorolnia azokat a dolgokat, amelyek nem mennek. Az elrontott próbálkozás után nem lenne szabad lehurrogni, rosszalló véleményt nyilvánítani, hanem éppen ellenkezőleg. Csak bátorítással, folyamatos dicsérettel lehet a gyerekbe önbizalmat csepegtetni. A pedagógusnak ismernie kell a gyerekeket annyira, hogy tudja melyik gyereknél milyen módszerrel lehet pozitív aktivitást kiváltani.

Az önbizalom kialakulásához fontos szerepet játszik az elismertség. Gyűlölködve, haraggal nem lehet senkiről sem elismerőleg szólani. Az elismeréshez hozzátartozik a szeretet nyújtás. A mai, anyagiakat hajszoló világban gyakran kerül a szeretet háttérbe. A szülő túlterhelt, hiszen reggeltől estig dolgozik, s ez alól a hétvégi pihenőnapok sem kivételek. Sokszor, a jobbmódú családban a szülő megveszi a drágábbnál drágább ruhát, játékokat, s úgy érzi, hogy ezzel le is van tudva a szeretet. A gyereknek nincs senki, akivel problémáit megbeszélhetné. Ilyenkor kerülhet kapcsolatba a gyerek olyan kortárs csoportokkal, ahol meghallgatják, s hogy jól érezze magát, és elszakadjon az evilági gondoktól, még kábítószerrel vagy egyéb droggal is megkínálják.

A kortársak egyéniségének döntő hatása van. Amennyiben a csoport befogadó, tagjainak véleményét meghallgatja, jóváhagyja, úgy a gyermekek önbizalma fokról-fokra

erősödik. Ha a kortárs csoportot kizáró, elutasító magatartást gyakorol a társakkal szemben, úgy a gyerekek önbizalma csorbat szenved.

A felelősségérzet szintén fontos tényező az önbizalom alakításában. A gyerekeknél előbb-utóbb fellép a függetlenség vágya. A szülőnek el kell tudnia engedni a gyereket. Bizalommal kell a szülőnek lennie gyermeke iránt, de ennek a bizalomnak felelősségre kell épülnie. Ha a szülő megbízik gyermekében és elengedi pl. valamilyen bulira, a gyermektől elvárja, hogy felelősségteljesen gondolkodjon.

A felelősségre alapozott bizalmat nem lehet egyik napról a másikra kiépíteni, a gyermek születésétől kezdve kell alakítani. Az önbizalmat folyamatosan erősíteni kell. A gyerekeknek éreznie kell, hogy az ő szava is ér valamit, ő is fontos a csoportnak.

Erre nagyon jó lehetőség a drogprevenciós osztályfőnöki órákon a Luca-széke, amit az önbizalom háromlábú székének is szoktak nevezni. A gyermek önmaga fogalmazza meg képességét, elismertségét, felelősségét, így megerősödik abban a hitben, hogy ő is éppen olyan fontos személyisége a csoportnak, mint más.

Az önbizalom erősödése mellett a gyermek személyiségfejlődése mellett fontos szerepet játszik az önkontroll.

Amíg kisgyermekkorban a szülő, pedagógus figyelmének teljes mértékben ki kell terjednie a gyermek feladatainak ellenőrzésére, később az önállósodás folyamán jelentkeznek olyan feladatok a családban, osztályközösségben, amelyért már ő a felelős.

Az önbizalom kiépítésében a szülőnek, pedagógusnak és kortárs csoportoknak egyaránt fontos szerepe van. Az önbizalom kiépülése elősegíti az önbecsülést.

XVIII.5. Közlekedési nevelés

Napjainkban, amikor megnőtt a járművek száma, ugyanakkor a közlekedési kultúra romlott, egyre gyakrabban hallhatunk közlekedési balesetokról. Ez gyakran a közlekedési szabályok megszegése miatt következik be. A közlekedési szabályok ismerete és az egyén viselkedési kultúrája az alapja a biztonságos közlekedésnek. A helyes és biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása az életbiztonságunkat növeli. Kicsi gyermekkorától a családok alakíthatják ki leginkább az erre való igényt, de az iskolának is komoly felelőssége van ebben.

Az iskolában a közlekedési nevelés két alapvető színtere:

- Elméleti oktatás
 - Alsó tagozaton a környezet és magyar órák tananyagában jelenik meg.
 - Felső tagozaton a technika tanterv tananyagának része a közlekedési szabályok megerősítése.
- Gyakorlati alkalmazás
 - Iskolán kívüli programok, kirándulások, alkalmával tudatosítjuk és alkalmazzuk a helyes közlekedés szabályait.

XVIII.6. Társadalmi bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülése

A téma az osztályfőnöki és hittan órákon kerülhet feldolgozásra. Cél, hogy tanulóink megismerjék és megtanulják elkerülni azokat a helyzeteket, amelyben károsultakká, áldozatokká válhatnak. (aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, felkészülés a felnőtt lét szerepeire).

Legfontosabb nevelési feladataink, amelyet mindennapi nevelő munkánk során végeznünk kell:

- Erkölcsi nevelés erősítése
- Alapvető törvényi ismeretek nyújtása
- Alapvető állampolgári jogok ismertetése

- Önbizalom erősítése

Ez a téma nem kötődik konkrét tantárgyhoz, a mindennapi eseményekhez alkalmazkodva, a társadalmi és iskolai történéseket felhasználva kell diákjaink szemléletét alakítani.

XVIII.7. Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák elsajátítása

A konfliktus életünk része. A konfliktusok során kialakuló viták szükséges részei mindennapjainknak. Diákjainkban a mindennapi együttlét során ki kell alakítanunk a konfliktusok kezelésének erőszakmentes technikáit.

Legfontosabb feladatunk, hogy gyermekeinket is megtanítsuk a vitás helyzetek kezelésére.

Konfliktuskezelési technikák gyakorlati alkalmazásának szinterei:

- A tanórai technikák (páros munka, csoportos és együttműködő, kooperatív tanítási technikák) alkalmazásával kell a gyermekeket hozzászoktatni a társas viszony, az abból adódó konfliktusok helyes megoldására.
- Dráma órák, ahol szituáció játékok keretében gyakoroltatható a konfliktuskezelés.
- Osztályfőnöki órákon, az osztályban kialakuló konfliktusok megbeszélése, vitakultúra elsajátítása.
- Szünetekben, szabadidőben kialakuló konfliktusok esetén az ügyeletes pedagógus feladata a problémamegoldás segítése.
- Magatartási, beilleszkedési gondokkal küzdő gyermekeinknél kiemelten foglalkoznak ezzel a témával fejlesztő pedagógusaink.
- Önbizalom erősítése drogprevenciós órákon.

XVIII.8. Az iskolai fogyasztóvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtása

Jogi háttér:

A parlament 1997. december 15-én fogadta el a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvényt, melynek első része V. fejezet 17.§-a rendelkezik a fogyasztók oktatásáról.

E törvény írja elő a fogyasztók oktatásának szükségességét a fogyasztóvédelmi jogszabályok megismerése céljából. E törvény szerint a fogyasztók oktatása alapvetően állami feladat, amelyet az oktatási intézmények, a Fogyasztóvédelmi Felügyelőség és az érdekvédelmi szervezetek együttműködve teljesítenek.

A fogyasztóvédelmi törvény, valamint az EU jogharmonizáció alapján a közoktatási törvény 2003. évi módosításában is megjelenik a fogyasztóvédelem oktatása.

A Kormány 243/2003. számú rendeletével hatályba lépett új Nemzeti Alaptanterv (NAT 2003) értelmében a helyi tanterveknek biztosítania kell, hogy az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák a fogyasztóvédelemmel összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására.

Kiemelt fejlesztési feladat a Nat-ban a felkészülés a felnőtt életre, amelyben a fogyasztói kultúra kialakítása is szerepel.

A fogyasztóvédelmi oktatás célja:

A fogyasztóvédelmi oktatás célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknál.

A fogyasztóvá nevelés fejlesztési feladatai:

- A tanulók megismertetése a fogyasztási javakkal és a szolgáltatásokkal
- Annak megtanítása, hogy hogyan viselkedjen a piaci viszonyok között

- A fogyasztói érdekvédelem fogalmának megértetése, annak megtanítása, gyakoroltatása, hogy hogyan képes érdekeit érvényesíteni a természeti erőforrások védelme mellett.
- Fogyasztói minták bemutatása és értékeltetése
- A fenntartható fogyasztás fogalmának kialakítása
- A marketing és reklám szerepének megismertetése
- A minőség és biztonság fontosságának megértetése a fogyasztási folyamatban
- A gazdaságosság és takarékoság fogalmának megtanítása és gyakoroltatása az iskolai élet mindennapjaiban

Fejlesztési követelmények:

- A tanulók rendelkezzenek alapvető ismeretekkel a fogyasztási javakról és szolgáltatásokról, a piaci viszonyokról.
- Alakuljon ki és fejlődjön fogyasztói kultúrájuk.
- Fejlődjön kritikai érzékük, az ítélőképességük a fogyasztási folyamatban.
- Legyenek képesek jogaik érvényesítésére!
- Vegyenek részt aktívan a közéletben, tudjanak véleményt kialakítani, azt a megfelelő formába öntve elmondani.
- Rendelkezzenek értékrenddel a fenntartható fogyasztás érdekében!
- Tudjanak helyes döntést hozni, kockázatot vállalni életkoruknak megfelelően
- Törekedjenek a napi gazdasági mutatók megismerésére!
- Értsék meg és fogadják el a fenntartható fogyasztás fogalmát.

A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei:

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos pedagógiailag megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában.

Szükséges a társadalmi és állampolgári kompetenciák kialakítása, a jogaikat érvényesíteni tudó a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzése. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztése a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási a gazdálkodási és a munkaképesség szoros összefüggése, az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztése.(NAT 2003)

Fontos továbbá a fogyasztás során a tájékozódás képessége, a döntési helyzet felismerése, és a döntésre való felkészülés. Meg kell ismertetni a tanulókkal a piac, a marketing és a reklám szerepét, alkalmassá téve őket az eligazodásra. Hangsúlyozni kell a minőség és a biztonság szerepét a fogyasztás során, valamint a gazdaságosságot és a takarékoságot.

A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése érdekében szükséges, hogy a diákok értsék, és a saját életükre alkalmazzák tudják az alábbi fogalmakat:

Környezettudatos fogyasztás: Egyfajta középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és fogyasztásmentesség között.

Kritikus fogyasztói magatartás: A fogyasztói jogok érvényesítése.

A fogyasztónak joga van:

- az alapvető szükségleteinek kielégítéséhez
- a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozáshoz

- a választáshoz különböző termékek és szolgáltatások között
- a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretéhez
- a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez
- az egészséges és elviselhető környezetben való élethez
- a kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásába való beleszóláshoz

Preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem: Amikor a vevő már a kezdet kezdetén érvényesíteni tudja jogait és nincs szükség panaszbejelentésre, bírósági perekre.

A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban:

- Az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásai.
- Tanórán kívüli elemek (vetélkedők, versenyek, rendezvények)
- Hazai és nemzetközi együttműködések (más iskolákkal, állami és civil szervezetekkel, cégekkel)
- Az iskola fogyasztóvédelmi működése és az ezzel kapcsolatos foglalkozások

Módszertani elemek:

- A módszereknek tartalmaznia kell az egyén és társadalom viszonyáról szóló információgyűjtés, információfeldolgozás, a feldolgozott információk alapján való döntés és a döntés alapján eltervezett cselekvés végrehajtásának módszereit.
- Fontos hogy a diákok e módszereket minél többször valós helyi és globális problémákon és értékeken keresztül maguk alkalmazzák.
- Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól
- Helyi-, országos- és EU-s szabályozások tanulmányozása
- Adatgyűjtés, feldolgozás információörögzítés együttműködéssel
- Problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel
- Viták, szituációs játékok (eladói és vásárlói érdekek összehangolása, fogyasztói kosár készítése)
- Érveléstechnikai gyakorlatok (hatékony érdekvédelem)

XIX. Környezetnevelési Program

Az egészséges ember egészséges környezetre vágyik, ezért nevelő munkánk szerves részének tekintjük a környezettudatos magatartás kialakítását, a környezetvédelemre nevelést.

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezetmegóvására, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

A fenntartható fejlődés feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatívan gondolkodnak, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság területén, és felelősséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikért.

Mindez úgy valósítható meg, ha különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományi gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, akkor képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására.

A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartásnak a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvnek kell lennie egyéni és közösségi szinten egyaránt.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció egyénre gyakorolt pozitív és negatív hatásait a környezeti következmények tükrében.

Értsék a fogyasztás és a környezeti erőforrások kapcsolatát, a fenntartható fogyasztás elvét.

Kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzése válják meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

A környezeti nevelés feladatai:

- tartsanak rendet környezetükben
- tartsák fontosnak a takarékoságot a világítás, a fűtés és a vezetékes ivóvíz esetében
- vegyenek részt papírgyűjtésben
- ismerjék a szelektív hulladékgyűjtés fogalmát, lehetőség esetén tartsák is be
- télen etessék a madarakat, készítsenek madáretetőt
- vegyenek részt a szárazelem, mint veszélyes hulladék gyűjtésében
- legyenek tisztában a levegő, a víz, a talajszennyező anyagaival, ezek káros hatásaival
- legyenek tisztában az állat- és növényvédelem fontosságával
- kiránduláskor természetbarátként viselkedjenek

A környezeti nevelés színterei:

- tanítási órán: valamennyi tantárgyi órán hozzárendeljük az adott témához megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat, valamint a környezettudatos magatartási formákat
 - tantárgyakba beépítve
 - erdei iskola formájában
 - tanulmányi kirándulások során
 - sportnap során
 - osztályfőnöki órákon környezet-és egészségvédelmi témák során

Tantárgyak lehetőségei:

Magyar nyelv és irodalom

A tanulók

- ismerjék meg az anyanyelv gazdagságát, a tájnyelv, a köznyelv és az irodalmi nyelv egymásra hatását,
- ismerjék meg közvetlen természetes- és mesterséges környezetük értékeit, bemutató irodalmi alkotásokat (meséket, mondákat, népdalokat és verseket),
- ismerjék meg az irodalmi művekben megjelenő természeti és környezeti értékeket, az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolatokat kialakulását,
- legyenek képesek irodalmi szövegek alapján problémafelvetésekre, vitára, véleményalkotásra, érvelésre,
- erősödjön esztétikai, erkölcsi érzékenységük,
- sajátítsák el a médiumok elemzésének technikáit

A tanulóknál

- alakuljon igénnyé a hatékony kommunikációra való törekvés, a jó problémafelvetés, vitakészség, véleményalkotási képesség,
- növeljük a környezethez való, pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelemi témájú könyvek feldolgozásával,
- fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok segítségével

Történelem

A tanulók

- értsek és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet,
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására,
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete,
- legyenek képesek a globális problémákra megoldásokat keresni a természeti népek példáján keresztül,

Hon és népismeret

A tanulók

- ismerjék meg a természet közelben élő, a természetet tisztelő, azt felhasználó, és nem kihasználó paraszti életmód értékeit
- ismerjék meg a népszokások egészségvédelmi vetületét (ünnepek előtti böjtök)

Matematika

A tanulók

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstrálják,
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére,
- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni,
- logikus gondolkodása, a szintetizáló és a lényegkiemelő képessége fejlődjön,
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait,
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására,
- ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni,
- legyenek képesek reális becslésekre.

A tanulóknál

- alakuljon ki a rendszerben való gondolkodás,
- alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket.

Környezetismeret

A tanulók

- o ismerjék meg a környezetet megfigyelésekkel, vizsgálatokkal,

- ismerjék meg az élővilág sokszínűségét, az élőlények egyedi, megismételhetetlen voltát, az ember felelősségét az élővilág megőrzésében,
- ismerjék meg saját testük alapvető felépítését és működését, az egészség megőrzéséhez szükséges életvitel jellemzőit.

Természettudomány

A tanulók

- váljanak képessé a természet jelenségeinek elemi szintű értelmezésére,
- a megismerés komplexitása, egészlegességére törekvés (közepponban az élő és élettelen természet konkrét valósága, a jelenségek, a táj és a környezet áll),
- természettudományos gondolkodás kialakításához megfelelő képességek kialakítása,
- környezet állapota iránti érzékenység fejlesztése,
- ökológiai szemlélet fejlesztése,
- helyes környezeti attitűdök fejlesztése,
- környezettudatos értékrend kialakítása,
- felelősségérzet fejlesztése,
- környezet használatára vonatkozó helyes döntések támogatása.

Fizika

A tanulók

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára,
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit,
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő, és élettelen közötti kölcsönhatásokat,
- tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra,
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni,
- ismereteik birtokában váljanak tetteik következményeit látó, előregondolkodó állampolgárrá,
- ismerjék meg az alternatív energiahordozókat és forrásokat.

Kémia

A tanulók

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel,
- törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására,
- legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére,
- ismerjék a környezetüket legjobban szennyező anyagokat, törekedjenek ezek használatának csökkentésére,
- ismerjék az emberi szervezetre káros anyagokat és ezek szervezetre gyakorolt hatásait, tartózkodjanak ezek kipróbálásától,
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait

Földrajz

A tanulók

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről,
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit,
- értsék meg, hogy a társadalom-földrajzi változások, a felgyorsult fogyasztás a Föld erőforrásainak kimerüléséhez vezet,
- ismerjék meg a globális problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit,
- ismerjék, szeressék és őrizzék a természeti és az épített környezet szépségeit,

A tanulóknban

- a környezet értékeinek megismerésével erősödjön a környezettudatos életmód iránti igény,
- alakuljon ki az igény a szülőföld cselekvő felfedezésére,
- fejlődjön közösségük, lakóhelyük, országuk, régiójuk és a világ problémáinak megoldásában való aktív részvételi készség.

Biológia

A tanulók

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit,
- ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet,
- ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket,
- legyenek tájékozottak a földi élővilág sokféleségét, valamint az emberek és biológiai környezetük közötti kapcsolatrendszert illetően,
- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat,
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére,
- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat.

A tanulóknban

- alakuljon ki ökológiai szemléletmód,
- alakuljon ki a természeti és az épített környezet iránti felelősség.

Ének-zene

A tanulók

- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát,
- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait,
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban,
- vegyék észre a zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepét,
 - tudják, hogy az élő és az élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapiakban egyaránt akusztikus élményt jelentenek,

Vizuális kultúra

A tanulók

- ismerjék meg a természet sokszínűségét, formagazdagságát
- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát,
- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit,

- ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére,
- tudjanak példákat említeni a népi építészet, díszítőművészet hazai előfordulásaira,
- ismerjék a természetes alapanyagok használatát,
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni, melyek a természetről szólnak,
- legyenek képesek a műalkotásokat környezeti nevelési szempontoknak megfelelően elemezni,
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti nevelési témaköröknek megfelelően,
- tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre,
- kutassanak fel, ismerjenek meg helyi, népi építészeti emlékeket,

Digitális kultúra

A tanulók

- legyenek képesek az Interneten illetve a szakirodalomban információkat keresni, konkrét, a valós életből vett példákat értelmezni, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni,
- legyenek képesek a számítógép segítségével megszerezhető tudás szűrésére, váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására,
- ismerjék meg az informatikában (pl. az Internet-használatban) rejlő környezetvédelmi lehetőségeket,
- használják a világhálót kutatómunkára, ismeretszerzésre
- ismerjék meg a távközlési-informatikai berendezések környezetkárosító hatásait,
- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket informatikai módszerekkel demonstrálják (számítástechnika alkalmazása, könyvtárhasználat, irodalmi hivatkozások),
- a számítástechnikai eszközök használata során valósítsák meg az anyag- és energiatakarékos alkalmazás feltételeit.

Testnevelés

A tanulók

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják, egészséges testi fejlődésüket,
- győződjenek meg a mozgás jótékony hatásairól a különböző szervrendszerek működését tekintve,
- legyenek tisztában azzal, hogy testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében,
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes,
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök, és a tornaszerek,
- sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat.

A tanulóknál

- tudatosítsa az egészség és a környezet komplexitását,
- alakuljon ki az igény a higiénés normák betartására,

- segítse az egészséges napi -heti-évszakos életritmus kialakulását.
- -

- tanórán kívüli tevékenységek:

- folyamatosan gyűjtjük a veszélyes hulladékot (szárazelemet)
- évente hulladékgyűjtés szervezése
- évente környezetvédelmi vetélkedő megszervezése
- megemlékezés a Föld napjáról
- erdei iskola szervezése összekapcsolódva a környezetvédelmi vetélkedővel (TÁMOP 3.2.4 pályázat keretén belül)
- Osztálykirándulásokon kiemelt hangsúlyt kap a környezettudatos magatartás, a környezetvédelem

A környezeti nevelés alapelvei, jövőkép, hosszú távú célok

Általános célok, értékek a környezeti nevelésben:

- Az egyetemes természetnek a Világegyetem egészének, mint Isten alkotott értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt,
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítására, harmóniára törekvés,
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése.

Az iskola hitvallása

A környezet-és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet-környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére.

A környezeti nevelés célja: A tanulók ismerjék meg élő és élettelen környezetüket, törekedjenek annak védelmére, lépjenek fel a károsító jelenségek ellen. egyenek tudatában, hogy Isten a Földet az emberre bízta, ezért a környezeti nevelés során meg kell ismerniük mindenkori teljes környezetüket és a fenntarthatóság érdekében meg kell tanulniuk cselekedni, valamint önmaguknak is gondoskodniuk kell a környezet megóvásáról.

Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket, és programjainkkal a szülők és a környék lakóinak környezet- és egészségtudatos magatartását is fejleszteni kívánjuk.

Hosszú távú pedagógiai célok

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása,
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése,
- rendszerszemléletre nevelés,
- fenntarthatóságra nevelés,
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés,
- tolerancia kialakítása,
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése,
- az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése,
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása,
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések,
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség,

- globális összefüggések megértése,
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása,
- a családi életre nevelés fejlesztése,

Konkrét célok, feladatok

- a természeti és az épített környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése,
- helyi értékek és problémák feltérképezése,
- helyi célok megfogalmazása (pl. öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, örökbefogadott fa, hulladék, energiatakarékosság, helyi védettség stb.)
- lakóhely megismerése (értékek, gondok, a megoldás módjai),
- hagyományok védelme: család, iskola, település, egyház, nemzet szinteken,
- a szülővel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése,
- az egészségre káros szokások biológiai, élettani, pszichés összetevőinek megismertetése,
- szelektív hulladékgyűjtés (elemek, PET palackok)
- takarékoság (vízfogyasztás, villamos energia, fűtési hőmérséklet beállítása)

A környezet- és egészségvédelem jeles napjai.

A természet és környezetvédelem, valamint az egészségügy jeles napjairól a tanórákba beépítve, illetve külön programokat szervezve emlékezhetünk meg és tudatosíthatjuk a jelentőségüket. A nap jellegének megfelelő vetélkedőt, akciót vagy kirándulást szervezhetünk, illetve pályázatot írhatunk ki.

Február 2.	Vizes Élőhelyek
Március 6.	Nemzetközi Energiahatékonyság Nap
Március 22.	Víz Világnapja
Március 23.	Meteorológiai Világnap
Április 3.	Csillagászati Világnap
Április 4.	Laboratóriumi Állatok Napja
Április 7.	Egészségügyi Világnap
Április 22.	Föld Napja
Április 24.	Kísérleti Állatok Védelmének Napja
Május 8.	Nemzetközi Vöröskereszt Napja
Május 10.	Madarak és Fák Napja
Május 15.	Állat- és növényismeret napja (Magyarországon)
Május 15.	Nemzetközi Klímaváltozási Akciónap
Május 18.	Múzeumi Világnap
Május 24.	Európai Nemzeti Parkok Napja
Május 31.	Dohányzásmentes Világnap
Június 5.	Környezetvédelmi Világnap
Június 8.	Óceánok Világnapja
Június 17.	Világnap az elsivatagosodás ellen
Június 21.	A Nap napja
Június 25.	Barlangok Világnapja
Július 11.	Népesedési Világnap
Augusztus 9.	Állatkertek Napja
Szeptember 16.	Ózon Világnapja
Szeptember 22.	Autómentes Nap
Szeptember 23.	Takarítási Világnap
Október 4.	Állatok Világnapja
Október 8.	Madárfigyelő Világnap

Október 8.	Természeti Katasztrófák Elleni Védekezés Világnapja
Október 10.	Lelki Egészség Napja
Október 15.	Nemzeti Gyaloglónap
Október 16.	Élelmezési Világnap
Október 21.	Földünkért Világnap
Október 31.	Takarékossági Világnap
November 17.	Füstmentes Nap
November 27.	Fogyasztásszüneteltetési Nap
December 1.	AIDS elleni világnap

Akciók – Egy-egy helyi környezeti probléma megoldására vagy jeles napokon olyan akciók szervezése, amelyek felhívják a lakóhelyünk közösségének figyelmét egy-egy helyi vagy globális környezeti problémára. A megmozdulást szervezhetjük magunk is, de csatlakozhatunk helyi vagy országos környezetvédő szervezetek akcióihoz.

Kiállítások – Iskolánkban nyitott, a nagyközönség által is látogatható környezetvédelmi kiállítások szervezése.

Iskolai zöld médiumok –Az iskolarádió különösen alkalmas arra, hogy a környezet- és természetvédő csoportok rendszeresen tartsák a kapcsolatot a teljes diáksággal, beszámoljanak munkájukról, ébren tartsák a környezetvédelem gondolatát, fontosságát.

Média – Fontos, hogy az iskola környezetvédelmi tevékenysége ismert és elismert legyen a helyi, illetve tágabb közösségben. Ezért tartsunk szoros kapcsolatot a helyi médiával, és gondoskodjunk az érdemi események, feltárt problémák, eredmények megismertetéséről.

Zöldeztetés: A környezetvédelmi jeles napokhoz kapcsolva vagy önálló programként, a szülők illetve az iskola-közeli lakosság megnyerésével cserjék, fák ültetésével szépíthetjük környezetünket és a zajtól, portól védhetjük szervezetünket.

Különválogató (szelektív) hulladékgyűjtés – a helyi lakosság bevonásával megszervezzük az egész iskolára kiterjedő szelektív hulladékgyűjtést és elkülönített elszállítást legalább a papírhulladék, a szárazelem, vonatkozásában.

Kapcsolattartás külső segítő partnerekkel – A helyi és országos környezet- és természetvédő civil szervezetekkel való találkozás, ifjúsági tagozatként aktívan bekapcsolódás a mozgalmakba. A közeli bevásárlóközpont vezetőjének engedélyével próbavásárlás tartása, hogy a tanulók ismerkedjenek a reklámok fogásaival, a fogyasztói szokásokkal.

Valamelyik nemzeti park, vagy társadalmi szervezet segítségével a gyerekeknek természetvédelmi akadályverseny szervezése.

XX. A nevelő-oktató munka ellenőrzési, értékelési rendszere

XX.1. A tanulók tanulmányi munkájának, magatartásának, szorgalmának ellenőrzése, értékelése

XX. 1. 1. A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban, gyakorlatban történő ellenőrzési, értékelési módja

1. Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését. Az értékelés alapvető kritériuma a helyi tantervben megfogalmazott követelményrendszer.
2. Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre.

3. Az elméleti tantárgyaknál a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik. Az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak. Az írásbeli és a szóbeli feleletek aránya 50-50 %-os legyen. A pedagógus 1-2-3-4-5 érdemjegyekkel osztályoz. A tanuló félévi és év végi lezárása legalább 4 érdemjeggyel történik. A feleletek mellett a pedagógus szorgalmi feladatra, kiselőadásra, versenyen elért eredményre is adhat érdemjegyet. A piros és a fekete pontok átváltása a pedagógus szabadsága.
4. A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmény elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében egy-egy tantárgy esetében egy témakörön belül – a témazáró dolgozaton kívül – csak egyszer kerülhet sor írásbeli számonkérésre, de minden tanulónak legalább egyszer felelnie kell szóban.
5. A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését, elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskolai helyi tantervében előírt követelményekhez. Emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.
6. A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következő szerint történik: Az első évfolyamon félévkor és év végén, második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét és előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük. A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:
 - **KIVÁLÓAN TELJESÍTETT**
 - **JÓL TELJESÍTETT**
 - **MEGFELELŐEN TELJESÍTETT**
 - **FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL**

A tantárgyak minősítései alapján kerül be a félévi és az év végi bizonyítványba az általános minősítés a következő elvek alapján:

- **Kiválóan teljesített minősítést** kaphat az a tanuló, aki a fő tantárgyak (matematika, magyar, környezetismeret, idegen nyelv, hittan) minősítéseinek 60%-ára kiváló minősítést kapott és a tantárgyak között nincs megfelelően teljesített minősítés.
- **Jól teljesített minősítést** kaphat az a tanuló, aki esetében a tantárgyak minősítéseinek 60%-a legalább jó vagy annál jobb minősítésű és a minősítések között nem szerepel a felzárkóztatásra szorul minősítés.
- **Megfelelően teljesített** általános minősítést kap az a tanuló, akinél a tantárgyak minősítései között nem szerepel a felzárkóztatásra szorul minősítés.
- **Felzárkóztatásra szorul** általános minősítést kap az a tanuló, aki a tantárgyak bármelyikére felzárkóztatásra szorul minősítést kapott.

Az osztályzatra való átváltás szabályait az iskolaváltás esetére határozzuk meg.

A szöveges értékelés mellett félévkor és év végén tantárgyi dicséretet kaphatnak a tanulók, illetve a bizonyítvány gyenge rovatában az a tantárgy kerül beírásra, amelyből a tanuló gyengén teljesített.

7. A második évfolyamon, év végén, valamint a harmadik – nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét, osztályzattal minősítjük.

8. Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók munkáját az egyes tantárgyakhoz készült szempontsor segítségével értékeljük. A szöveges értékeléshez szükséges szempontsor megtalálható ennek a fejezetnek a végén.
9. A második évfolyam év végi, valamint a harmadik – nyolcadik évfolyamon a félévi és az év végi osztályzatot az adott félév során szerzett érdemjegyek, és a tanuló, év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.
10. A tanuló **tudásának értékelésénél** és minősítésénél az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

Jeles (5), Jó (4), Közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

11. A magyar nyelv és irodalom tantárgy az első évfolyamon megfelel a „szövegértés-szövegalkotás” kulcskompetenciának.
12. A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból egy-egy témakörön belül minden tanulónak legalább egy érdemjegyet kell szereznie. Minden tanuló munkáját havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni.
13. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti a tájékoztató füzetben keresztül. A tájékoztató füzet bejegyzéseit az osztályfőnök háromhavonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek, beírását pótolja.
14. A tanulók tanulmányi munkájának teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény, pontszám érdemjegyekre történő átváltását a következő ajánlott arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-33%	elégtelen (1)
34-50%	elégséges (2)
51-75%	közepes (3)
76-90%	jó (4)
91-100%	jeles (5)

15. Gyakorlatban történő ellenőrzés, értékelés módja: a tanulók gyakorlati munkájának értékelése rajz, informatika, ének-zene, testnevelés, technika tantárgyakból függ a tanuló képességeitől, a tanuló munkához való viszonyától, a kitartásától, más tanulókkal való együttműködésétől. A pedagógus érdemjeggyel történő értékelését a tanuló saját magához mért fejlődése alapján állapítja meg.

XX. 1.2. A tanulók magatartásának minősítési elvei

1. A tanulók **magatartásának** értékelésénél és minősítésénél az első- nyolcadik évfolyamon a **példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)** érdemjegyeket, illetve osztályzatokat használjuk.
2. A tanulók magatartását az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti és ezt a tájékoztatóba, illetve a bizonyítványba bejegyzi. A második – nyolcadik évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek, és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben, az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. A félévi és az év végi osztályzatot a tájékoztatóba és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki a református szellemiségnek megfelelően:

- a házirendet betartja
- a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik
- kötelességtudó, feladatait teljesíti,
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti,
- tisztelettudó,
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasa, előzékenyen, segítőkészen viselkedik,
- az osztály és az iskola közösségi életében aktívan részt vesz,
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője, vagy megrovása

Jó (4) az a tanuló, aki:

- házirendet betartja,
- a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik,
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti,
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti,
- az osztály vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt,
- nincs írásbeli intője, vagy megrovása

Változó (3) az a tanuló, aki:

- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be,
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik,
- feladatait nem minden esetben teljesíti,
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva,
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik,
- igazolatlanul mulasztott,
- osztályfőnöki megrovása van,

Rossz (2) az a tanuló, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti,
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti,
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen,
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik,
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza,
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt,
- több szaktanári figyelmeztetést kapott, van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

3. A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

XX.1.3. A tanulók szorgalmának minősítésének elvei

1. A tanulók **szorgalmának** értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a **példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

2. A tanulók szorgalmát az első évfolyamon a félév és a tanítás év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti, és azt a tájékoztatóba, illetve a bizonyítványba bejegyzzi.

A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló szorgalmát az osztályfőnök az érdemjegyek, és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben, az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. Ha a tanuló nem teljesítette a követelményeket, felzárkóztatásra szorul, a szülő bevonásával értékelni kell a tanuló teljesítményét, és fel kell tárni az akadályozó tényezőket, és javaslatot kell tenni azok megszüntetésére.

3. Az iskolában a **szorgalom** értékelésének és minősítésének követelményei a következők:
Példás (5) az a tanuló, aki a református szellemiségnek megfelelően:

- képességeinek megfelelő egyenletes teljesítményt nyújt,
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, s azokat elvégzi,
- munkavégzése pontos, megbízható,
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz,
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik,
 - a tanórákon többnyire aktív,
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de ilyen jellegű megbízatást teljesíti,

Változó (3) az a tanuló, akinek:

- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől,
- tanulmány munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti,
- felszerelése házi feladata gyakran hiányzik,
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja,
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- Képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében,
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg,
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen,
- feladatait többnyire nem végzi el,
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek,
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül, félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

4. A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

XX.1.4. A tanulók tanulmányi munkájának értékelés formái

- **Formatív**

Célja az eredményes tanulás segítése, a tanulási hibák és a nehézségek differenciált feltárása, amely lehetővé teszi a javítást, a pótlást. Évközi érdemjegyek formájában jelenik meg az 1-5 fokozatú skálán. Félévenként minimum négy érdemjegyből értékelünk.

Az érdemjegy szerzésének módjai:

- szóbeli és írásbeli feleletek, tesztek
- önálló kiselőadások, versenyek
- órai munka

- **Osztályzatok**

- **Jeles (5):**

- ha a tanuló a tantervi követelményeknek maradéktalanul eleget tesz
- ismeri, tudja a tananyagot és azt alkalmazni is képes
- pontosan, szabatosan fogalmaz, lényegre mutatóan definiál, de saját szavaival is képes visszaadni a tananyag lényegét
- beszéd és kérdéskultúrája életkorának megfelelő

- **Jó (4):**

- ha a tantervi követelményeknek megbízhatóan, kevés hibával tesz eleget
- saját szavaival a tananyag lényegét nem mindig képes visszaadni

- **Közepes (3):**

- ha tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tesz eleget
- nevelői segítségre többször rászorul
- ismeretei felszínesek
- kevésbé tud önállóan dolgozni
- segítséggel képes megoldani szóbeli feladatait
- tömondatokban fejt ki gondolatait

- **Elégséges (2):**

- ha a tantervi követelményeknek komoly hiányosságokkal tesz csak eleget
- rendelkezik a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártasságokkal
- egyszavas válaszokat használ
- fogalmakat nem ért
- gyakorlatilag képtelen az önálló feladat végzésére

- **Elégtelen (1):**

- ha a tantervi követelmények minimumának nem tesz eleget segítséggel sem

-

- **Diagnosztikus**

Célja felmérni az adott csoport tudásszintjét, amivel besorolási döntéseket alapozhatunk meg annak érdekében, hogy döntsünk az egyénre, vagy a csoportra tervezett nevelési-oktatási stratégiáról. Ide tartoznak az év eleji felmérések, amelyek tájékoztató jellegűek, illetve a tanév eleji DIFER mérés keretében végzett felmérések.

Diagnosztikus felmérések módja:

- Év eleji felmérés esetén tantárgyanként megfelelő óraszámú ismétlés után a tanuló számot ad tudásáról írásban, amit a %-os értékelő rendszerünk alapján értékelünk.
- DIFER mérés időpontját rendelet szabályozza. Ezt a mérést az első és második évfolyamon alkalmazzuk, az ehhez kidolgozott feladatlapok alapján.

- **Szummatív**

Lezáró, minősítő értékelést a tanulási folyamat szakaszainak befejezésekor alkalmazzuk. Célja az összegző, záró minősítés. Ez az értékelés szűri a tanulókat, mivel egy bizonyos szint alatti eredménnyel nem léphetnek tovább.

- **Fejlesztő értékelés**

A fejlesztő értékelés a fejlődés és megértés, interaktív módszerekkel történő értékelését jelenti. Lehetővé teszi, hogy a pedagógus olyan módszereket alkalmazzon, amelyek jobban megfelelnek a felismert tanulói igényeknek.

-

A fejlesztő értékelés abban különbözik a minősítő értékeléstől, hogy a folyamat során összegyűjtött információk nem a teljesítményről adnak képet, hanem a fejlődés megtervezésére szolgálnak. A tanulói eredmények méltányosságának javításában és a tanulási készségek kialakításában is fontos szerepet tölt be.

A fejlesztő értékelés mellett szóló érvek

Az iskolákban a legszembetűnőbb értékelési módok minősítő jellegűek. A minősítő értékelést annak mérésére használják, hogy mit tanultak meg a diákok egy bizonyos időszak végére, vagyis elsajátították-e azt a követelményrendszert, ami szükséges a tanulók továbbhaladásához.

A fejlesztő értékelést alkalmazó pedagógusok, jobban fel vannak készülve a változatos tanulói igények kielégítésére, a tanulói teljesítmény szintjének emelésére és az eredmények méltányosabbá tétele érdekében, a tanítás során differenciáltan alkalmazkodnak a tanítványaikhoz.

Egységes értékelési rendszer kidolgozása során közös alapelvek és követelmények fogalmazása, melyekben hangsúlyosan megjelenik a fejlesztő jelleg.

Irányításával az intézményben a fejlesztő célú visszajelzés beépül a pedagógiai kultúrába, amit a pedagógus minden tanítási órán megvalósít.

A vezető a pedagógusok munkájának értékelését fejlesztő és motiváló céllal teszi.

A fejlesztő értékelés formája

- a tanítás és a tanulás folyamatára helyezi a hangsúlyt,
- a tanulókat aktívan bevonja ebbe a folyamatba,
- fejleszti az önértékeléshez és egymás értékeléséhez szükséges készségeket,
- segíti a diákoknak megérteni saját tanulásukat és megfelelő stratégiákat kialakítani a „tanulás tanítására”,
- a gyerek az információkat aktívan építse be a mindennapjaiba, mert ez által tesz szert bizonyos készségekre,

Jól ismeri a szaktárgy tantervi követelményeit, és képes saját követelményeit ezek figyelembevételével és saját tanulócsoportjának ismeretében pontosan körülhatárolni, következetesen alkalmazni. Ennek megfelelően alkalmazza a következőket:

- Ellenőrzés, értékelés írásban
- Ellenőrzés, értékelés szóban
- Gyakorlati tevékenység konkrét érdemjegyjegye adása
- Tanóra folyamán történő órai munka értékelése
- Tanulókat havonta érdemjeggyel értékeli a tantestület által elfogadott színekkel

A pedagógus szaktárgyának megfelelően maga készíti el a tudásszintmérő teszteket, amelyeket két évig meg is őriz. A témazáró dolgozatokat megírása előtt egy héttel bejelenti.

Tanítási óráin céljainak megfelelően különböző értékelési módszereket, eszközöket alkalmaz, amit ismertet is a tanulókkal. Tanulócsoportjának képességeit figyelembe véve állítja össze tudásszintmérő tesztjeit.

A tanórai szituációk során ösztönző értékelés alkalmazása, visszajelzése folyamatos legyen

Az értékelés eredményét figyelembe vevő módszertani változtatások beépítése a tanítási órába, szükség esetén módosítások, időkeretek változtatása, tanmenetben az ismeretanyag tartalmának feldolgozásának módosítása az adott csoport fejlesztése érdekében.

XX.1.5. A szöveges értékelés alapelvei

A szöveges értékelés koncepciójának elvi kiindulópontjai a következők lehetnek:

- Az értékelés a gyerekért, s elsősorban a gyereknek szóljon, de a szülő számára ad tájékoztatást.
- Alakítsa a helyes önértékelést, segítse a reális önismeretet
- A gyerek lehessen aktív részese a saját fejlődésének

A szöveges értékeléssel kapcsolatos elvi követelmények az alábbiakban összegezhetők:

- A minősítést a fejlesztőközpontúság jellemezze
- Vegye figyelembe az életkori sajátosságokat
- Legyen összhang a NAT, a pedagógiai program, a helyi tantervi rendszer és a kimunkált értékelési koncepció között
- az értékelés legyen rendszeres és folyamatos
- Személyre szóló és ösztönző jellegű legyen
- A tanítási-tanulási folyamat állandó kísérőjeként tudjon megerősítő, korrigáló, fejlesztő szerepet betölteni

A helyi szöveges értékelés alapelvei:

A tanév folyamán két alkalommal értékeljük tanulóink munkáját, félévkor és év végén. Tanév közben az elért eredményeket a nevelő az üzenő füzetbe jegyzi be.

Az értékelés a tantárgyak beírása szerint, előre meghatározott szempontok szerint történik. Célunk, hogy az adott időszakról átfogó, a gyermek személyiségét, szociális fejlettségét, munkafegyelmét és az egyes tantárgyak tanulása során nyújtott teljesítményét értékeljük.

Szöveges értékelésünk a gyermek sokféle tevékenységére, megnyilvánulására is reagál, melyek nincsenek kapcsolatban a tanulási teljesítménnyel, de fontosak lehetnek a teljes személyiségfejlődés szempontjából.

Törekszünk arra, hogy a gyermek önmagához mért fejlődéséről is reális képet tudjunk adni. Értékelésünk állapotkép, ugyanakkor a tanítás-tanulás folyamatában tanulói teljesítményt ösztönző funkcióval bír. Mindennapi munkánk során a gyermekek belső motivációját kell feléleszteni és azt folyamatosan ébren tartani.

Az értékelés több módját használjuk:

- Pontozás
- százalékvérték
- Szóbeli és írásbeli vélemény
- Metakommunikációs jelzések
- Szimbólumok

Az értékelés funkciói:

- Diagnosztikus funkció, amely szükséges az osztály, az egyén tanulási folyamatának megtervezéséhez
- Formatív funkció, amely a tanulási folyamat korrekciójához ad lehetőséget
- Szummatív funkció, amely a tanítási-tanulási szakasz vég

A szöveges minősítés rendje:

A tanulókat az első évfolyamon félévkor és év végén, második évfolyamon félévkor értékeljük szövegesen. Ez az értékelés félévkor a tanuló tájékoztatójába, év végén a bizonyítványba bekerül.

A szöveges minősítés formája a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

- **KIVÁLÓAN TELJESÍTETT**
- **JÓL TELJESÍTETT**

- **MEGFELELŐEN TELJESÍTETT**
- **FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL**

Első évfolyamon félévkor és év végén a szöveges értékelés alapelvei a következők:

Magyar nyelv és irodalom

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - beszéde tiszta, érthető, összefüggő
 - szókincse gazdag, választékos
 - olvasásnál betűfelismerése gyors
 - folyamatosan olvas hibátlanul
 - az elolvasott szöveget megérti, önállóan megfogalmazza az olvasottakat
 - az írás üteme lendületes, jó
 - betűalakítása szabályos
 - betűkapcsolása szabályos
 - önállóan ír diktálás után is
- jól teljesített a tanuló, ha
 - tagoltan beszél, de néhány hang képzése bizonytalan
 - szókincse korának megfelelő
 - olvasásnál betűfelismerése jó
 - összeolvasása kicsit lassú
 - szövegértésnél mondatokat megért, kérdések segítségével mondja el
 - az írás üteme túl gyors, kapkodó
 - betűalakítás némely betűje egyéni
 - kevés betűkapcsolási hiba
 - íráshasználata nyomtatottról írottra jól másol, írottról írottra jól másol
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - beszédében szavakkal, szókapcsolatokkal válaszol, sok hangképzési hibája van
 - szókincse szegényes
 - olvasásnál betűfelismeréskor sok betűt téveszt
 - összeolvasása nagyon lassú
 - szövegértésnél szavakat ért meg
 - az írás üteme kicsit lassú
 - betűalakítása nem tetszetős
 - betűkapcsolásnál sok hibát vét
 - íráshasználtnál írottról írottra hibával másol, nyomtatottról írottra hibával másol
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - kérdésekre válaszol, beszéde korrekcióra szorul
 - nehezen fejezi ki magát
 - olvasásnál, betűket nem ismeri fel
 - összeolvasása nem kielégítő
 - szövegértésnél nem érti meg, amit olvas, nem tudja elmondani
 - az írás üteme nagyon lassú
 - betűalakítása torzított
 - betűkapcsolása rossz

- írásnál írottról íottra sem másol

Matematika

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - matematika eszközökkel és azok nélkül önállóan dolgozik
 - számfogalma 0-20-ig biztos
 - összeadása, kivonása biztos, pontos, hibátlan
 - logikai gondolkodása kimagasló
 - kisebb, nagyobb, egyenlő jel használata biztos, hibátlan
 - számok pótlása hibátlan
 - számok bontása gyors, hibátlan
 - számok sorba rendezése hibátlan, gyors
 - szöveges feladatok megoldása önálló, hibátlan
- jól teljesített a tanuló, ha
 - matematika eszközökkel és azok nélkül eszközök használatával kevés nevelői segítséggel dolgozik
 - számfogalma 0-20-ig kicsit bizonytalan
 - összeadása, kivonása néha hibás, kis segítséggel végzi
 - logikai gondolkodása jó
 - kisebb, nagyobb, egyenlő jel használata időnként hibás
 - számok pótlása kevés hibával
 - számok bontása gyors, hibás
 - számok sorba rendezése hibátlan, kicsit lassú
 - szöveges feladatok megoldása kis segítséggel, hibátlanul
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - matematika eszközökkel és azok nélkül sok nevelői segítséget igényel
 - számfogalma 0-20-ig bizonytalan
 - összeadása, kivonása gyakran hibás
 - logikai gondolkodása átlagos
 - kisebb, nagyobb, egyenlő jel használata sokszor hibás
 - számok pótlása sok hibával végzi
 - számok bontása lassú, hibátlan
 - számok sorba rendezése hibás, lassú
 - szöveges feladatok megoldása hibás
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - számfogalma 20-as számkörben kialakulatlan
 - számfogalma még nem alakult ki
 - összeadást, kivonást sok segítséggel végzi
 - logikai gondolkodása gyenge
 - kisebb, nagyobb, egyenlő jel használata több gyakorlást igényel
 - számok pótlását nem tudja elvégezni
 - számok bontása lassú, hibás, csak eszközzel tudja
 - számok sorba rendezését még nem tudja
 - szöveges feladatok még nem tudja megoldani

Ének-zene

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha

- szívesen énekel egyedül
- körjátékban szívesen részt vesz
- ritmusérzéke kiváló
- a tanult dalokat tudja, zenei ismeretei jók
- jól teljesített a tanuló, ha
 - szívesen énekel társakkal
 - körjátékban nem mindig vesz részt
 - ritmusérzéke megfelelő
 - a tanult dalok és zenei ismeretei kicsit hiányosak
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - biztatásra énekel
 - körjátékban nem vesz részt
 - ritmusérzéke kicsit bizonytalan
 - a tanult dalok és zenei ismeretei nagyon hiányosak
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - nem énekel, nem vesz részt körjátékokban

Vizuális kultúra

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - szín és formaérzéke nagyon jó
 - szívesen tevékenykedik
 - eszközhasználata jó
 - fantáziája gazdag, változatos
 - megfigyelései pontosak
- jól teljesített a tanuló, ha
 - szín és formaérzéke jó
 - csak biztatásra dolgozik
 - eszközhasználata megfelelő
 - fantáziája jó
 - megfigyelései jók
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - rajzaiban segítséget igényel
 - ha teheti, nem vesz részt alkotásban
 - eszközhasználata gyenge
 - fantáziája átlagos
 - megfigyelései átlagosak
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - rajzai nem az életkorának megfelelőek
 - sok unszólásra vesz részt alkotásban
 - fantáziája egyszerű, szegényes
 - megfigyelései felületesek

Technika és tervezés

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha

- kézügyessége kiemelkedő
- anyagismerete biztos
- az elkészített munkadarabja szép tetszetős
- jól teljesített a tanuló, ha
 - kézügyessége jó
 - anyagismerete kissé hiányos
 - az elkészített munkadarabja jó
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - kézügyessége megfelelő
 - anyagismerete hiányos
 - az elkészített munkadarabja pontatlan
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - kézügyessége fejletlen
 - nem ismeri a különböző anyagokat
 - az elkészített munkadarabja nem életkorának megfelelő

Testnevelés

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - nagy teherbírású
 - aktív, betartja a szabályokat
 - mozgása harmonikus, fejlett
 - egyensúlyérzéke biztos
 - labdás játékokban ügyes
 - gyakorlatok elsajátítása könnyen, segítség nélkül történik
- jól teljesített a tanuló, ha
 - teherbírása jó
 - átlagos teherbírású
 - aktív, türelmetlen
 - mozgása fejlesztésre szorul
 - egyensúlyérzéke kissé bizonytalan
 - labdás játékokban átlagos
 - gyakorlatok elsajátítása segítséggel történik
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - átlagos teherbírású
 - passzív
 - labdakezelése kissé bizonytalan
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - erőtlen, gyenge
 - nehezen vonható be a közös játékokba

Digitális kultúra

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - a számítógépterem és a számítógépek használatának rendjét ismeri és betartja
 - felismeri a számítógépek fő perifériáit, azokat meg tudja nevezni

- a billentyűzetet és az egeret biztonsággal használja
 - tud tájékozódni a számítógép grafikus felületén
 - a jeleket, piktogramokat ismeri, tudja értelmezni
 - a tanult játékokat, oktatóprogramokat önállóan használja
- jól teljesített a tanuló, ha
 - a számítógépterem és a számítógépek használatának rendjét ismeri, de nem mindig tartja be
 - a számítógép fő perifériáit segítséggel tudja megnevezni
 - a billentyűzetet és az egeret használatában még nem elég járatos
 - segítséggel tud tájékozódni a számítógép grafikus felületén
 - a jeleket, piktogramokat segítséggel tudja értelmezni
 - a tanult játékokat, oktatóprogramokat kevés segítséggel tudja használni
 - megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - a számítógép fő perifériáit sok segítséggel tudja megnevezni
 - a billentyűzet és az eger használatát még nem tudja
 - segítséggel sem tud tájékozódni a számítógép grafikus felületén
 - a tanult játékokat, oktatóprogramokat csak sok segítséggel tudja használni
 - felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - a számítógép fő perifériáit még segítséggel sem tudja megnevezni
 - a tanult játékokat, oktatóprogramokat nem tudja használni

Hittan

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - a bibliai történeteket ismeri, a történeteket tudja személyekhez kapcsolni
 - a történetekhez tartozó aranymondásokat ismeri
 - hitvallásunkat, református vallásunkat ismeri
 - az ismeretek tudja mindennapjainkban alkalmazni
 - viselkedési kultúrája példamutató
 - saját felekezete ünnepeit jól ismeri
- jól teljesített a tanuló, ha
 - a bibliai történeteket kevés hibával ismeri, a történeteket kevés hibával tudja személyekhez kapcsolni
 - a történetekhez tartozó aranymondásokat kevés hibával ismeri
 - hitvallásunkat, református vallásunkat megfelelően ismeri
 - az ismeretek részben tudja mindennapjainkban alkalmazni
 - viselkedési kultúrája jó
 - saját felekezete ünnepeit ismeri
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - a bibliai történeteket tanári segítséggel ismeri, a történeteket csak tanári segítséggel tudja személyekhez kapcsolni
 - a történetekhez tartozó aranymondásokat tanári segítséggel tudja elmondani

- hitvallásunkat, református vallásunkat részben ismeri
- az ismeretek ritkán tudja mindennapjainkban alkalmazni
- viselkedési kultúrája változó
- saját felekezete ünnepeit részben ismeri
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - a bibliai történeteket nem ismeri, a történeteket nem tudja személyekhez kapcsolni
 - a történetekhez tartozó aranymondásokat nem tudja elmondani
 - hitvallásunkat, református vallásunkat nem ismeri
 - az ismeretek nem tudja mindennapjainkban alkalmazni
 - viselkedési kultúrája rossz
 - saját felekezete ünnepeit nem ismeri

Második évfolyamon félévkor a szöveges értékelés alapelvei a következők:

Magyar nyelv és irodalom

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - olvasása hibátlan, folyamatos, kifejező
 - szövegértése kifogástalan
 - tanulandó szövegeket, verseket hibátlanul megtanulja
 - önállóan is szívesen olvas
 - drámajátékokban szívesen, alkotó módon vesz részt
 - írása tiszta, rendezett, hibátlan
 - másolása nyomtatott és írott szövegről hibátlan
 - tollbamondása hibátlan
 - a tanult nyelvtani ismereteket hibátlanul alkalmazza
 - a mondatfajták felismerése hibátlan
 - az ABC-t hibátlanul tudja
- jól teljesített a tanuló, ha
 - olvasása folyamatos, kevés hibával
 - szövegértése megfelelő
 - tanulandó szövegeket, verseket kevés hibával megtanulja, jól hangsúlyozza
 - szívesen olvas
 - drámajátékokban szívesen vesz részt
 - kevés hibával ír
 - kevés hibával másolás nyomtatott és írott szövegről
 - tollbamondás után kevés hibával ír
 - a tanult nyelvtani ismereteket kevés hibával alkalmazza
 - a mondatfajták felismerésénél kevés hibát ejt
 - az ABC-t kevés hibával tudja
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - sok hibával olvas, szólamokban olvas
 - szövegértésnél kis segítséget igényel
 - tanulandó szövegeket, verseket sok hibával megtanulja
 - csak felszólításra olvas
 - drámajátékokban csak felszólításra vesz részt
 - írás hibáit tudja javítani

- sok hibával másolás nyomtatott és írott szövegről
- tollbamondás után sok hibával ír
- a tanult nyelvtani ismereteket sok hibával alkalmazza
- a mondatfajták felismerésénél sok hibát ejt
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - betűzve, akadozva olvas
 - szövegértésnél sok segítséget igényel
 - tanulandó szövegeket, verseket nem tanulja meg
 - nem szeret olvasni
 - drámajátékokban nem vesz részt
 - íráskor sok hibát vét
 - nem tud másolni nyomtatott és írott szövegről
 - tollbamondás után nem tud írni
 - a tanult nyelvtani ismereteket nem tudja alkalmazni
 - a mondatfajtákat nem ismeri fel
 - az ABC-t nem tudja

Matematika

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - számfogalma 100-ig kialakult
 - számok nagyság szerinti sorrendje, viszonyítása biztos
 - fejszámolása gyors, pontos
 - egyenlőtlenségeket biztosan, hibátlanul oldja meg
 - összeadása, kivonása, szorzása, osztása 100-as számkörben hibátlan
 - műveletek közötti összefüggéseket tudja
 - szöveges feladatok megoldása hibátlan, önálló
 - testek, síkidomok tulajdonságait hibátlanul tudja
 - hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő mértékegységeit, átváltását hibátlanul végzi
- jól teljesített a tanuló, ha
 - számfogalma 100-ig kicsit bizonytalan
 - számok nagyság szerinti sorrendje, viszonyítása kicsit bizonytalan
 - felszámolása lassú, pontos
 - egyenlőtlenségeket kevés hibával oldja meg
 - összeadása, kivonása, szorzása, osztása 100-as számkörben kevés hibával
 - műveletek közötti összefüggéseket felismeri
 - szöveges feladatok megoldását segítséggel tudja
 - testek, síkidomok tulajdonságait kevés hibával tudja
 - hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő mértékegységeit, átváltását kevés hibával végzi
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - számfogalma 100-ig nagyon bizonytalan
 - számok nagyság szerinti sorrendje, viszonyítása még nem alakult ki
 - fejszámolása pontatlan
 - egyenlőtlenségeket sok hibával oldja meg

- összeadása, kivonása, szorzása, osztása 100-as számkörben sok segítséggel
- műveletek közötti összefüggéseket segítséggel tudja
- szöveges feladatok megoldását csak tanári segítséggel tudja
- testek, síkidomok tulajdonságait sok hibával tudja
- hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő mértékegységeit, átváltását sok hibával végzi
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - számfogalma 100-ig kialakulatlan
 - számok nagyság szerinti sorrendje, viszonyítása csak 20 felett biztos
 - fejszámolásnál sok hibával számol
 - egyenlőtlenségeket nem tudja megoldani
 - összeadása, kivonása, szorzása, osztása 100-as számkörben sok hibával
 - műveletek közötti összefüggéseket nem tudja
 - szöveges feladatok megoldását nem érti, tanári segítséggel sem tudja megoldani
 - testek, síkidomok tulajdonságait nem tudja
 - hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő mértékegységeit, átváltását nem tudja

Környezetismeret/ 2020-20221-es tanévtől felmenő rendszerben beépítve a magyar nyelv és irodalom tantárgyba

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - megfigyeléseket rendszeresen végez
 - a tanult jelenségeket felismeri
 - az évszakokat és azok jellemzőit tudja
 - a tanult élőlények jellemzőit ismeri
 - az emberi testet, annak működését ismeri
 - a helyes táplálkozással, fogápolással tisztában van
- jól teljesített a tanuló, ha
 - megfigyeléseket kevés hiányossággal végzi
 - az évszakokat és azok jellemzőit segítséggel tudja
 - a tanult jelenségeket kis hiányossággal felismeri
 - a tanult élőlények jellemzőit segítséggel tudja
 - az emberi testet, annak működését segítséggel tudja
 - a helyes táplálkozással, fogápolással kapcsolatos ismeretei hiányosak
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - megfigyeléseket sok hibával végzi
 - a tanult jelenségeket sok hiányossággal felismeri
 - az évszakokat és azok jellemzőit sok hiányossággal ismeri
 - a helyes táplálkozási és fogápolási ismereteket nem tudja
 - a tanult élőlények jellemzőit sok hiányossággal ismeri
 - az emberi testet, annak működését sok hiányossággal ismeri
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - nem végez megfigyeléseket

- az évszakokat és azok jellemzőit nem ismeri
- a tanult jelenségeket nem ismeri fel
- a tanult élőlények jellemzőit nem ismeri
- az emberi testet, annak működését nem ismeri

Ének-zene

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - a tanult ritmusértékeket ismeri, dalokban felismeri
 - hibátlanul éneklő a dallamot
 - mozgással kísért dalok előadásában szívesen részt vesz
 - népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, mondókákat ismeri
 - a tanult hangjegyeket kézzel felismeri, és el tudja helyezni
 - a tanult hangjegyeket vonalrendszerben felismeri, el tudja helyezni
- jól teljesített a tanuló, ha
 - a tanult ritmusértékeket ismeri, dalokban nem mindig ismeri fel
 - mozgással kísért dalok előadásában előfordul, hogy nem vesz részt
 - népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, mondókákat részben ismeri
 - a tanult hangjegyeket kézzel felismeri, de nem tudja elhelyezni
 - a tanult hangjegyeket vonalrendszerben felismeri, kevés hibával el tudja helyezni
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - a tanult ritmusértékeket ismeri, dalokban nem ismeri fel
 - mozgással kísért dalok előadásában felszólításra vesz részt
 - népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, mondókákat nem ismeri
 - a tanult hangjegyeket kézzel részben ismeri
 - a tanult hangjegyeket vonalrendszerben sok hibával tudja
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - a tanult ritmusértékeket nem ismeri
 - mozgással kísért dalok előadásában nem vesz részt
 - a tanult hangjegyeket kézzel nem ismeri
 - a tanult hangjegyeket vonalrendszerben nem ismeri

Vizuális kultúra

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - élményeit átlagon felül tudja megjeleníteni, vizuális eszközökkel
 - fantáziája átlagon felüli
 - képszerkesztésnél egyedi megoldásokat keres
 - tárgyakat, természeti szépségeket egyéni megoldással ábrázol
 - vázolás, rajzolás, festés technikája átlagon felüli
 - rajzeszközök használata átlagon felüli
- jól teljesített a tanuló, ha
 - élményeit jól tudja megjeleníteni, vizuális eszközökkel
 - fantáziája életkorának megfelelő
 - képszerkesztésnél a tanult ismereteket jól felhasználja
 - tárgyakat, természeti szépségeket jól ábrázol
 - vázolás, rajzolás, festés technikája jó

- rajzeszközök használata jó
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - élményeit átlagosan tudja megjeleníteni vizuális eszközökkel
 - fantáziája átlagos
 - képszerkesztésnél a tanult ismereteket átlagosan használja
 - tárgyakat, természeti szépségeket megfelelően ábrázol
 - vázolás, rajzolás, festés technikája átlagos
 - rajzeszközök használata átlagos
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - élményeit átlagnál szegényesebben, egyszerűbben tudja megjeleníteni vizuális eszközökkel
 - fantáziája átlagnál szegényesebb
 - képszerkesztésnél megoldása gyenge
 - tárgyakat, természeti szépségeket gyengén jeleníti meg
 - vázolás, rajzolás, festés technikája átlagosnál gyengébb
 - rajzeszközök használata átlagosnál gyengébb

Technika, életvitel és gyakorlat/ 2020-2021-es tanévtől technika és tervezés felmenő rendszerben

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - a tanult anyagok tulajdonságait ismeri
 - a használt anyagokkal átlagon felül jól dolgozik
 - az eszközöket ügyesen, jól használja
 - munkavégzése kreatív, önálló
 - munkadarabjai pontosak, esztétikusak
 - a tanult ismereteket jól tudja
- jól teljesített a tanuló, ha
 - a tanult anyagok tulajdonságait csak részben ismeri
 - a használt anyagokkal jól dolgozik
 - az eszközöket megfelelően használja
 - munkavégzése önálló, a feladatokat hibátlanul hajtja végre
 - munkadarabjai kicsit pontatlanok
 - a tanult ismereteket kis hiányossággal tudja
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - a tanult anyagok tulajdonságait csak segítséggel ismeri
 - a használt anyagokkal közepesen dolgozik
 - az eszközök használatánál néha figyelmeztetni kell a helyes használatra
 - munkavégzését segítséggel oldja meg
 - munkadarabjai nagyon pontatlanok
 - a tanult ismereteket tanári segítséggel tudja
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - a tanult anyagok tulajdonságait még nem ismeri
 - a használt anyagokkal átlagnál gyengébben dolgozik
 - az eszközöket az átlagnál gyengébben használja

- munkavégzésében pontatlan, hanyag munkát végez
- munkadarabjai rendetlenek
- a tanult ismereteket nem tudja

Testnevelés

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - aktív, fegyelmezett
 - az utasításokat pontosan végrehajtja
 - a futás irány- és iramváltás rendkívüli
 - dobása, labdajátéka rendkívüli
 - az egyensúlygyakorlatokat rendkívül jól hajtja végre
 - ugrásgyakorlatokban rendkívül jó
 - erőnléte kimagasló
 - játékban tenni akarása kimagasló, alkalmazkodó
- jól teljesített a tanuló, ha
 - aktív, néha fegyelmezetlen
 - az utasításokat jól végzi
 - a futás irány- és iramváltás jó
 - dobása, labdajátéka jó
 - az egyensúlygyakorlatokat jól hajtja végre
 - ugrásgyakorlatokban jó
 - erőnléte jó
 - játékban tenni akarása megfelelő, kezdeményező
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - aktivitása változó
 - az utasításokat megfelelően végzi
 - a futás irány- és iramváltás megfelelő
 - dobása, labdajátéka megfelelő
 - az egyensúlygyakorlatokat megfelelően hajtja végre
 - ugrásgyakorlatokban megfelelő
 - erőnléte megfelelő
 - játékban tenni akarásnál nincs tekintettel a közösségre
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - visszahúzódó
 - a feladatokat pontatlanul hajtja végre
 - dobásban, labdajátékban gyakran hibázik, ügyetlen
 - a futás irány- és iramváltás gyenge
 - az egyensúlygyakorlatokat gyakran hibával hajtja végre
 - ugrásgyakorlatokban sok hibát vét
 - erőnléte fejlesztendő
 - játékban tenni akarás

Informatika/2020-2021-es tanévtől digitális kultúra felmenő rendszerben

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - a számítógépterem és a számítógépek használatának rendjét ismeri és betartja

- felismeri a számítógépek fő perifériáit, azokat meg tudja nevezni
 - a billentyűzetet és az egeret biztonsággal használja
 - tud tájékozódni a számítógép grafikus felületén
 - a jeleket, piktogramokat ismeri, tudja értelmezni
 - a tanult játékokat, oktatóprogramokat önállóan használja
- jól teljesített a tanuló, ha
 - a számítógépterem és a számítógépek használatának rendjét ismeri, de nem mindig tartja be
 - a számítógép fő perifériáit kis segítséggel tudja megnevezni
 - a billentyűzetet és az egeret használatában még nem elég járatos
 - segítséggel tud tájékozódni a számítógép grafikus felületén
 - a jeleket, piktogramokat segítséggel tudja értelmezni
 - a tanult játékokat, oktatóprogramokat kevés segítséggel tudja használni
 - megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - a számítógép fő perifériáit sok segítséggel tudja megnevezni
 - a billentyűzet és az eger használatát még nem tudja
 - segítséggel sem tud tájékozódni a számítógép grafikus felületén
 - a tanult játékokat, oktatóprogramokat csak sok segítséggel tudja használni
 - felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - a számítógép fő perifériáit még segítséggel sem tudja megnevezni
 - a tanult játékokat, oktatóprogramokat nem tudja használni

Hittan

- Kiválóan teljesített a tanuló, ha
 - a bibliai történeteket ismeri, a történeteket tudja személyekhez kapcsolni
 - a történetekhez tartozó aranymondásokat ismeri
 - hitvallásunkat, református vallásunkat ismeri
 - az ismeretek tudja mindennapjainkban alkalmazni
 - viselkedési kultúrája példamutató
 - saját felekezete ünnepeit jól ismeri
- jól teljesített a tanuló, ha
 - a bibliai történeteket kevés hibával ismeri, a történeteket kevés hibával tudja személyekhez kapcsolni
 - a történetekhez tartozó aranymondásokat kevés hibával ismeri
 - hitvallásunkat, református vallásunkat megfelelően ismeri
 - az ismeretek részben tudja mindennapjainkban alkalmazni
 - viselkedési kultúrája jó
 - saját felekezete ünnepeit ismeri
- megfelelően teljesített a tanuló, ha
 - a bibliai történeteket tanári segítséggel ismeri, a történeteket csak tanári segítséggel tudja személyekhez kapcsolni

- a történetekhez tartozó aranymondásokat tanári segítséggel tudja elmondani
- hitvallásunkat, református vallásunkat részben ismeri
- az ismeretek ritkán tudja mindennapjainkban alkalmazni
- viselkedési kultúrája változó
- saját felekezete ünnepeit részben ismeri
- felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha
 - a bibliai történeteket nem ismeri, a történeteket nem tudja személyekhez kapcsolni
 - a történetekhez tartozó aranymondásokat nem tudja elmondani
 - hitvallásunkat, református vallásunkat nem ismeri
 - az ismeretek nem tudja mindennapjainkban alkalmazni
 - viselkedési kultúrája rossz
 - saját felekezete ünnepeit nem ismeri

XXI. A tanuló jutalmazásával és büntetésével összefüggő elvek

A gyermeket, a tanulót a tőle elvárhatónál jobb teljesítményéért az intézmény házirendjében foglaltak szerint jutalmazni kell. Az **iskola jutalomban** részesítheti azt a tanulót, aki képességeihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el
- az osztály, és az iskola érdekében közösségi munkát végez
- iskolai, iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális, versenyeken, vetélkedőkön vesz részt
- bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez.

A jutalmazások elvei

- Szaktanári dicséret adható kiemelkedő szaktárgyi munkáért, versenyeken való sikeres szereplésért.
- Osztályfőnöki dicséret adható jó tanulmányi és közösségi munkáért, a vállalt és kapott feladatok példamutató elvégzéséért, a műsorokban való szereplésekért, iskolai, városi szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményes szereplésért.
- Igazgatói dicséret adható kiemelkedő tanulmányi munkáért, és az iskola hírnevét öregbítő teljesítményért. Megyei, országos szintű versenyeken, vetélkedőkön elért jó helyezésekért.
- Nevelőtestületi dicséret adható az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulóknak a tanév végén.

Az iskolában tanév közben elismerésként a következő **dicséret**ek adhatók:

- szaktanári dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret – tanév végén

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén nevelőtestületi dicséretben részesülnek.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Az egyes tanévek végén a kitűnő és a jeles (egy jó (4) eredmény) eredményt elért tanulók, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.

Büntetésben lehet részesíteni azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti
- a házirend előírásait megszegi
- igazolatlanul mulaszt
- társait fizikailag, vagy lelkiileg bántalmazza
- bármely módon árt az iskola jó hírnevének

Az iskolai büntetések formái:

- szaktanári figyelmeztetés
- szaktanári intő
- szaktanári megrovás
- ügyeletes nevelői figyelmeztetés
- szóbeli osztályfőnöki figyelmeztetés
- írásbeli osztályfőnöki figyelmeztetés
- osztályfőnöki intés
- osztályfőnöki megrovás
- igazgatói figyelmeztetés
- igazgatói intés
- igazgatói megrovás
- tantestületi figyelmeztetés
- tantestületi intés
- tantestületi megrovás

Az iskolai büntetések, fegyelmező intézkedések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül.

A tanuló súlyos köteleességszegése esetén a büntetési fokozatok betartásától el kell tekinteni, s a tanulót azonnal legalább az “osztályfőnöki megrovás” büntetésben kell részesíteni. Súlyos köteleességszegésnek minősülnek az alábbi esetek:

- az agresszió, a másik tanuló megverése, bántalmazása
- az egészségre ártalmas szerek (dohány, szeszesital, drog) iskolába hozatala fogyasztása
- a szándékos károkozás
- az iskola nevelői és alkalmazottai emberi méltóságának megsértése
- ezen túl mindazon cselekmények, melyek a büntető törvénykönyv alapján bűncselekménynek minősülnek.

A Református Köznevelési törvény 34§ (3) bekezdése értelmében református köznevelési intézménynek nem lehet tanulója az, aki e törvénnyel nem összeegyeztethető magatartást tanúsít, illetve olyan közösségnek a tagja, amely e törvénnyel nem összeegyeztethető nézeteket hirdet. A református köznevelési intézmény tanulójának kötelessége, hogy:

- tiszteletben tartsa egyháza, hazája, iskolája törvényeit, hagyományait, ünnepeit, és mindenkor azokhoz méltóan viselkedjék,
- szorgalmasan tanuljon,
- rendszeresen részt vegyen az iskolai és a gyülekezeti istentiszteleti alkalmon,
- óvja környezetét,
- tiszteletet, megbecsülést és felelősségérzetet tanúsítson egyháza, nemzete és hazája, szülei, nevelői, iskolatársai és az iskola valamennyi dolgozója iránt.

Minden református intézmény tanulójának joga, hogy:

- a krisztusi szeretet jegyében személyre szóló, színvonalas szellemi-lelki-testi gondozást kapjon,
- emberi méltóságát és személyiségi jogait tiszteletben tartsák.

Ezért, ha bármelyik tanuló ezen jogait megsértik, a kötelességszegő tanulót a szülővel egyeztetve más iskolába irányítjuk.

A tanuló súlyos kötelességszegése esetén a tanulóval szemben a magasabb jogszabályokban előírtak szerint fegyelmi eljárás is indítható. A fegyelmi eljárás megindításáról az iskola igazgatója vagy nevelőtestülete dönt.

A büntetést, fegyelmező intézkedést írásban kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Fegyelmi büntetések

Az a tanuló, aki kötelességeit vétkeesen és súlyosan megszegi – fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal – fegyelmi büntetésben részesíthető.

Intézményünkben a fegyelmi eljárás lefolytatására és a fegyelmi büntetés kiszabására a nevelőtestület megbízásából a Fegyelmi Bizottság jogosult. A felelősségre vonás eljárás módjára nézve a törvény rendelkezései az irányadók.

A köznevelési törvény alapján a fegyelmi büntetés lehet:

- megrovás,
- szigorú megrovás,
- meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása,
- áthelyezés másik osztályba, tanulócsoportba, vagy iskolába- végrehajtása akkor lehetséges, ha az iskola igazgatója a tanuló átvételéről a másik iskola igazgatójával megállapodott.
- eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától,
- kizárás az iskolából.

Ezek alkalmazását a 2011. évi CXCV. köznevelési törvény határozza meg. A fegyelmi eljárás lefolytatásának alapvető szabályait jogszabály állapítja meg. A fegyelmi eljárás lefolytatásának részletszabályairól az SZMSZ –ben kell rendelkezni.

XXII. Az iskola vallásos programjai, ünnepeink, rendezvényeink, hagyományok

Iskolánk kialakult és jól működő hagyományait szeretnénk megőrizni, ápolni, de a református keresztyén hagyományokat és ünnepeket is előtérbe kívánjuk helyezni. A református keresztyén személyiség a hiteles példaadás során valósul meg. Célunk, hogy az iskola arculatát, programjait, tanáraink és tanulóink gondolkodásmódját a református keresztyén értékek határozzák meg.

Tevékenységi formák:

- hittanórák felekezeteknek megfelelően
- együttműködés az iskolai lelkésszel
- hét eleji áhítatok
- reggeli imádságok
- nagybőjti és adventi lelki felkészülés, közös gyertyagyújtás
- református könyvek elhelyezése a könyvtárban

- református folyóiratok rendelése

Református ünnepeink:

- Újév – január 1. - osztályszinten
- Nagyböjt – február, március – Hamvazószerdától húsvétig- iskolai szinten
- Virágvasárnap – március, április- iskolai szinten
- Nagyhét (Nagycsütörtök, Nagypéntek, Nagyszombat) – március, április- iskolai szinten
- Húsvét – március, április- iskolai szinten
- Húsvéthétfő – Húsvét másnapja – március, április- osztályszinten
- Áldozócsütörtök – Urunk mennybe menetele – Húsvétot követő 40. nap- iskolai szinten
- Pünkösd – a Szentlélek eljövetele – április, május – Húsvét utáni 50. nap- iskolai szinten
- A reformáció emléknapja – október 31.(lsd. Ünnepeink címszó alatt)
- Advent – december – projekt szintjén
- Karácsony – Jézus Krisztus születése – december 25. – iskolai szinten
- Karácsony másnapja – december 26.
- Szilveszter napja – december 31. – osztályszinten

Ünnepeink:

Ünnepeink iskolai szintű megemlékezésének a célja a nemzeti tudatunk ébrentartása, elődeink tisztelete. Ünnepeink egy részére előadás formájában, iskolarádióon keresztül, vagy osztályszinten emlékezünk.

- Október 6. Aradi Vértanúk Napja – iskolarádióon keresztül
- Október 23. Nemzeti ünnep – iskolarádióon keresztül
- Október 31. A Reformáció napja –előadás keretében
A tanulók fogadalomtétele
Pedagógusok fogadalomtétele
- November 13. a magyar nyelv napja – iskolarádióon keresztül
- Január 22. a magyar kultúra napja – iskolarádióon keresztül
- Március 15. Nemzeti ünnep – Megemlékezés az 1848-49-es forradalomról és szabadságharcról – koszorúzás és előadás keretében
- Június 4. Nemzeti összetartozás napja – iskolarádióon keresztül

Hagyományok:

A mindennapi testedzést, a sportolást szeretnénk kiemelten kezelni, hiszen feladatunknak tekintjük a testileg és lelkileg egészséges ifjúság nevelését.

Az alsó és felső tagozaton is kedvelt Mikulás sportdélutánt szeretnénk tovább vinni.

Advent idején az alsó tagozatosok minden héten meggyújtják a gyertyát, ahol az óvodások is részt vesznek.

A Magyar kultúra napja alkalmából rendezzük meg helyesíró, szépkiejtő és népdaléneklő versenyünket.

A farsangot csoportos fellépésekkel, jelmezes felvonulással, multikulturális projekttel igyekszünk színebbé tenni.

Nyílt tanítási napok keretében mutatjuk be iskolánkat leendő elsőseinknek beiratkozás előtt, illetve a már hozzánk járó tanulók szüleinek.

Tavasszal, vetélkedővel, virágültetéssel, parkosítással emlékezünk a Föld napjára. Már egy évtizedes hagyománynak számít a környezetvédelmi vetélkedőnk, amit először kistérségi, majd városi szinten rendeztünk meg.

A tanévvégi kirándulásokat igyekszünk történelmi, irodalomtörténeti, vagy természettudományi szempontból tanulságossá tenni.

A három hetet meghaladó projektet, a témahetet és a moduláris oktatási programot a TÁMOP pályázat keretében valósítjuk meg. Ezeknek a projekteknek a témáit tanév elején a munkatervben határozzuk meg.

Májusban az Anyák napjára az alsó tagozatosok osztálykeretben emlékeznek meg, a gyermeknap pedig iskolai szintű rendezvény.

Nyolcadikosainknak bankettet szerveznek a Szülői közösség tagjai az utolsó tanítási napok egyikén.

A tanévnyitó, a tanévzáró és a ballagás ünnepségét a Református templomban tartjuk.

XXIII. Integráltan oktatott sajátos nevelési igényű és beilleszkedési tanulási magatartási nehézséggel küzdő tanulók továbbhaladásának feltételei

Tanulási zavarral, nehézséggel küzdő tanulóink esetében elengedhetetlen eszköznek és módszernek tartjuk a differenciálás alkalmazását. Célunk, hogy a tanulók-adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, szervezett és spontán módon szerzett tapasztalataikkal összhangban, minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket. További célunk a tanulási esélyegyenlőség segítése a tanulók mindenekfelett álló érdekének figyelembe vételével. Ezért részükre a továbbhaladás feltételeiben alkalmazzuk a tananyag mennyiségi, mélységi redukálását. Ezentúl szempont az adott tantárgy és/vagy tantárgyrész érdemjeggyel történő értékelés és minősítés alóli mentesítése a tanulónak. Az oktatás folyamatában a módszerek megválasztása a szaktanár egyéni döntése és felelőssége. Ehhez gazdag módszertani lehetőséget kínál pedagógiai programunk.

Az érintett tanulók tantárgyi követelményrendszere differenciáltan van jelen tantervi tananyagban a következő tantárgyaknál: magyar nyelvtan, magyar irodalom, idegen nyelv, történelem, természetismeret, földrajz, biológia, kémia, fizika, informatika:

- diszlexiás F 81.0
- diszgráfiás F 81.1
- aktivitás és figyelemzavar
- diszkalkuliás F 81.2

A tartalom 30%-os teljesítésével az érintett tanuló továbbhalad a következő évfolyamba. Érdemjeggyel történő értékeléskor ez a szint az elégséges-2- minősítésnek felel meg.

Az órai munka megszervezésében a következő segítséget nyújtjuk az érintett tanulóknak:

- vázlat készítése az adott tananyagból
- tanári segítségnyújtás az instrukciók megértésében
- többletidő (max. 30%) az írásbeli feladatok elvégzésében
- kevesebb feladatok adása dolgozatok, felmérések, az órai munka esetében
- minden olyan segédeszköz biztosítása, mellyel a tanuló kompenzálni tudja a rész képesség zavarából adódó hátrányát (értelmező szótár, szinonima szótár, számológép, függvénytáblázat)
- tantárgyi megsegítés egyéni formában
- fejlesztő pedagógus, logopédus általi megsegítés
- családterápia

XIV. A tanulói jogviszony megszűnése

A Köznevelési törvény 45 § (3) alapján a tankötelezettség a tanuló a 16. életévének betöltéséig tart.

A Nemzeti köznevelésről szóló törvény alapján, ha a tanköteles tanuló alapfokú iskolai végzettséggel nem rendelkezik, abban a tanévben, amelyben 15. életévét betölti, de legalább hat általános iskolai évfolyamot sikeresen elvégzett, az általános iskola kezdeményezi a tanuló felvételét a Híd II programba.

Megszűnik a tanuló tanulói jogviszonya:

- ha a tanulót másik iskola átvette, az átvétel napján
- az általános iskola utolsó évfolyamának elvégzéséről szóló bizonyítvány kiállításának napján
- a tankötelezettség megszűnése után – ha a szülő a tanuló egyetértésével dönt a tanuló kimaradásáról- a bejelentés tudomásulvételének napján
- kizárás, az iskolából fegyelmi határozat jogerőre emelkedésének napján
A közoktatási törvény 76 §(3) bekezdés értelmében, tanköteles tanulók esetében csak akkor kerülhet erre sor, ha a másik közoktatási intézmény vállalja a tanuló átvételét.
- Híd II programba való átvétel esetén, ha a tanköteles tanuló alapfokú iskolai végzettséggel nem rendelkezik, abban a tanévben, amelyben 15. életévét betölti, de legalább hat általános iskolai évfolyamot sikeresen elvégzett, az általános iskola kezdeményezi a tanuló felvételét a Híd II programba.
- ha a nevelési-oktatási intézmény jogutód nélkül megszűnik

XXV. Kifutó rendszerben használt tantervek

A 2020/2021-es tanévtől **kifutó** rendszerben használjuk a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterveket **a 2., 3., 4., 6., 7. és 8. évfolyamokon.**

A 2020-ban felülvizsgált és módosított NAT alapján, az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve, ami a 2020/2021-ea tanévtől felmenő rendszerben kerül bevezetésre az 1. és 5. évfolyamon.

Iskolánk a Református Pedagógiai Intézet kerettantervnek megfelelő átdolgozott tantervét veszi át.

A Református Pedagógiai Intézet Református Kerettanterve tartalmazza a Kerettanterv tantárgyait 1-8 osztályig. Sajátos nézőpontja, hogy az átlagos képességű, szociális háttérű, motiváltság és haladási tempójú gyermekek nevelésének, oktatásának kíván eszközeként szolgálni az átlagos személyi és tárgyi feltételekkel rendelkező iskolákban. Meghatározónak tartja a taníthatóságot, élet közelséget, gyermekközpontúságot és a tanulók cselekedtetésének érvényesítését.

A tanterv készítői arra törekedtek, hogy a szakaszban a zömmel átlagos adottságú tanulók jó indíttatást kaphassanak ahhoz, hogy a későbbiek során ne legyenek gondjaik az önálló ismeretszerzésben.

Az iskolai tantárgystruktúra kialakítása egyedi megoldásokat tesz szükségessé, ezért a tantervek önálló egységek, amelyek egymáshoz sokféle kombinációban csatlakoztathatók. Ezekre a szerzők sorra ajánlásokat fogalmaznak meg, és az igényelt konzultációkon segítséget

is adnak az átdolgozáshoz. Nem cél, hogy minden tanterv önálló tantárgy legyen, hiszen az alacsonyabb óraszámú részterületek esetén ez pedagógiaiilag helytelen volna. Ezeknél elkerülhetetlen a komplexitás érvényesítése vagy az epochális rendszer alkalmazása. Több esetben ésszerű megoldás lehet az is, ha rövidebb idő alatt tanítják a tananyagot, ezzel magasabb heti óraszám érhető el.

A tantervek a NAT követelményeinek mindegyikét teljesítik, javaslatokat adnak a differenciálásra és többletkövetelményeket is beépítettek.

Az időkeret egy részét, pedig szabadon hagyják a helyi adottságok érvényesítésére. Mintát adnak a helyi vonatkozások feldolgozására. A szerzők megjelölik a tanításhoz szükséges szakmai végzettséget, felsorolják a tanterv alkalmazásához szükséges feltételeket, ajánlásokat tesznek tankönyvekre, taneszközökre, berendezésekre. A tantervek téma szintig kidolgozottak, tanmenet készítésére használhatók.

Főbb jellemzői:

Egyszerre foglalkozik a lemaradókkal és a kiugró képességű tanulókkal, a hátránykezelés és felzárkóztatás mellett a tehetséggondozással és a tehetségmegtartással.

- A modulok önálló tantárgyként szerepelnek.
- Angol és német nyelvre készültek a tantervek.
- Valamennyi kötet tartalmazza a képzési ciklus egészére vonatkozó kerettantervi egységeket.

A Református Kerettanterv alkalmas a tanulóknak az iskolaváltásra, amennyiben másik iskolában kívánja folytatni tanulmányait a gyerek.

A hittan és az egyházi ének tantárgyak tananyagát és követelményeit a Református Pedagógiai Intézet által készített Református Kerettanterv tartalmazza.

Kötelező és választható tanórák évfolyamonként

A 2020/2021-es tanévtől kifutó rendszerben alkalmazzuk a 2., 3., 4., 6., 7. és 8. évfolyamokon.

évfolyam	Heti óraszám testneveléssel Nkt. CXC tv. 6. sz. melléklet	Engedélyezett Nkt. CXC tv. 6. sz. melléklet	Szabadon tervezhető órakeret
1.	25	52	2
2.	25	52	2
3.	25	52	3
4.	27	55	3
5.	28	51	2
6.	28	51	3

7.	31	56	3
8.	31	56	3

A választható órák beépítése az iskola óratervébe

A 2020/2021-es tanévtől kifizető rendszerben alkalmazzuk a 2., 3., 4., 6., 7. és 8. évfolyamokon.

Tantárgy	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	2 óra	2 óra	2 óra	2 óra	1 óra	1 óra	1 óra	1 óra
Élő idegen nyelv			1 óra					
Matematika						2 óra	1 óra	1 óra
Környezetismeret				1 óra				
Informatika					1 óra			
Fizika								0,5 óra
Kémia							0,5 óra	
Biológia-egészségtan								0,5 óra
Földrajz							0,5 óra	
Összesen	2 óra	2 óra	3 óra	3 óra	2 óra	3 óra	3 óra	3 óra

A táblázatban megadott választható órákon felüli, nem kötelező órákat felzárkóztatásra, fejlesztésre, tehetséggondozásra, tanórán kívüli foglalkozások megtartására és csoportbontásra használjuk.

Az előírt tananyag és azok követelményei

A 2013/2014-es tanévtől kifizető rendszerben alkalmazzuk a 2., 3., 4., 6., 7. és 8. évfolyamokon.

Iskolánk a Raformátus Pedagógiai Intézet Református Kerettanterv kerettantervnek megfelelő átdolgozott tantervét veszi át. **Az előírt tananyagot és azok követelményeit a kerettanterv tartalmazza.**

A hittan és az egyházi ének tantárgyak tananyagát és követelményeit a Református Pedagógiai Intézet által készített Református Kerettanterv tartalmazza.

A NAT műveltségterületeinek megjelenése az 5-8. évfolyam tantárgyi rendszerében

A 2020/2021-es tanévtől kifizető rendszerben alkalmazzuk a 2., 3., 4., 6., 7. és 8. évfolyamokon.

A Nat műveltségi területei	Tantárgyak
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom (dráma és tánc)
Idegen nyelv	Idegen nyelv
Matematika	Matematika
Ember és társadalom	Történelem és állampolgári ismeretek (hon és népismeret)
Ember és természet	Környezetismeret, természetismeret, fizika, biológia, kémia
Földünk-környezetünk	Földrajz

Művészetek	Magyar nyelv és irodalom (dráma és tánc), ének-zene, vizuális kultúra
Informatika	Informatika
Életvitel és gyakorlat	Technika és életvitel
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport (tánc)

Az iskola tantárgyrendszere

Az egyes évfolyamokon tanított tantárgyak és óraszámai

A 2020/2021-es tanévtől kifutó rendszerben alkalmazzuk a 2., 3., 4., 6., 7. és 8. évfolyamokon.

Az iskola tantárgyrendszere 1–8. évfolyamra a 2020/2021- es tanévtől kifutó rendszerben

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom						4+1	3+1	4+1
Idegen nyelv: angol nyelv, német nyelv						3	3	3
Matematika						3+2	3+1	3+1
Erkölcstan, hittan						1	1	1
Történelem, társadalom és állampolgári ism.						2	2	2
Természetismeret						2		
Fizika							2	1+0,5
Kémia							1+0,5	2
Biológia-egészségtan							2	1+0,5
Földrajz							1+0,5	2
Ének-zene						1	1	1
Hon és népismerett								
Vizuális kultúra						1	1	1
Informatika						1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat						1	1	
Testnevelés						5	5	5
Osztályfőnöki						1	1	1
Tantárgyak minimális óraszám						25	28	28
Szabadon tervezhető órakeret						3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret						28	31	31
Kötelező órán felül hittan						1	1	1
Kötelező órán felül egyházi ének						1		
Összesen						30	32	32
Áhítat						1	1	1
ebéd/szab.i.						5	5	5
önálló fogl.						9	7	7
összesen						45	45	45

Egésznapos oktatás nevelés-oktatás heti foglalkoztatási terve

A 2020/2021-es tanévtől kifutó rendszerben alkalmazzuk a 2., 3., 4. évfolyamokon.

A foglalkoztatás neve	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom		7+2	6+2	6+2
Matematika		4	4	4
Idegen nyelv (Angol/német)		0	1	2
Erkölcstan/hittan		1	1	1
Környezetismeret		1	1	1+1
Ének-zene		2	2	2
Vizuális kultúra		2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat		1	1	1
Testnevelés		5	5	5
Rendelkezésre álló órakeret		25	25	27
Kötelezőn felül hittan óra		1	1	1
Összes óraszám		26	26	28
Önálló tanulás		8	8	8
Kulturális tevékenység		1	1	1
Manuális tevékenység		2	2	0
Informatika		1	1	1
Étkezés/levegőztetés		5	5	5
Heti értékelés		1	1	1
Áhítat		1	1	1
Foglalkozási órák összesen:		11	11	9
Az egész napos csoportok heti óraszámja összesen:		45	45	45

Az alsó tagozaton minden évfolyamon egész napos oktatási forma zajlik.

16 óráig tartó foglalkozás bevezetése

A felső tagozaton a 2013/2014-es tanévben bevezetésre került a 16 óráig tartó foglalkozást, ahol feladat:

- házi feladat elkészítése,
- írásbeli, szóbeli feladatok elvégzése,
- kiselőadások elkészítése könyvtárban,
- szabadidős foglalkozások hasznos eltöltése.

Az iskola Pedagógiai Programjának részének tekinti a délutáni foglalkozások rendszerét, melyet a tantestület a 2013/2014-es tanév folyamán folyamatosan dolgozza ki.

A 2007/2008-as tanévben indult be iskolánkban az első iskolaotthonos osztály. A 2012/2013-as tanévben az alsó tagozaton minden évfolyamon egésznapos oktatás folyik.

Az iskola óraterve tartalmában és szerkezetében is tükrözi az iskolában folyó oktató-nevelő munkát meghatározó pedagógiai elveket és célokat. A kötelező órai foglalkozások a minden tanuló számára kötelezően teljesítendő óraszámot tartalmazzák. A nem kötelező tanórai foglalkozások és az egyéni felzárkóztatás lehetőségéről a szülők és a pedagógus javaslata alapján a tanulók érdeklődésüknek megfelelően választanak. A választható foglalkozások célja a felzárkóztatás, egyéni fejlesztés, tehetség-gondozás, speciális ismeretek nyújtása.

A kötelező és a nem kötelező tanórai foglalkozásokon kívül minden egésznapos osztályban heti két hittan óra van felekezeteknek megfelelően.

XXVII. Az iskola képzési rendje

XXVII.1. A képzés szakaszai

A 2011. decemberében elfogadott CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről két részre tagolja az alapfokú nevelés-oktatás szakaszát:

- **alsó tagozat** (az első évfolyamon kezdődik és a negyedik évfolyam végéig tart)
- **felső tagozat** (az ötödik évfolyamon kezdődik és a nyolcadik évfolyam végéig tart)

Az egyes iskolai évfolyamok tananyaga és követelményei egymásra épülnek.

XXVII.2. Célok és feladatok az alsó tagozaton

Az alapfokú nevelés-oktatás első szakasza az iskolába lépő kisgyermekben óvja és továbbfejleszti a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot. Átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe. Fogékonnyá teszi saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Az iskola teret ad a gyermek játék és mozgás iránti vágyának, segíti természetes fejlődését, érését.

A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában - élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti az alapvető képességeket és alapkészségeket, közvetíti az elemi ismereteket, szokásokat alakít.

Ez az iskolaszakasz a kíváncsiságtól és érdeklődéstől motivált, szabályozott és kötetlen tevékenységek célszerűen kialakított rendszerében fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelést. Mintákat és gyakorlóterepet ad, magatartási normákat, szabályokat közvetít a társas közösségekben való

részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. A pedagógus mintaadása és irányítása mellett megerősíti a keresztyén magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegíti a személyiség érését.

Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, segíti a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatát. Törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermek szociális-kulturális környezetéből vagy a szokásostól eltérő ütemű éréséből, fejlesztési szükségleteiből fakadhatnak.

Amennyiben a pedagógus a tanulók tanulási vagy személyiségfejlődési nehézségeit tapasztalja, úgy egyénre szabott fejlesztést alkalmaz, valamint szakemberek segítségét veszi igénybe. (Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottság, pszichológus, fejlesztő pedagógus, logopédus, Családsegítő Központ, stb.)

A pedagógus sikeresen alkalmaz probléma-megoldási és konfliktuskezelési módszereket és technikákat.

A fejlesztést a tanító az egyéni sajátosságokra épülő differenciált tanulásszervezéssel és bánásmóddal szolgálja. Az alapvető képességek, készségek, kompetenciák fejlesztésében a tanulói tevékenységekre épít. Az ehhez felhasznált tananyagtartalmak megtervezésekor, valamint a feldolgozás tempójának meghatározásakor, a pedagógiai módszerek és eszközök kiválasztásakor a tanulócsoport, illetve az egyes tanulók fejlődési jellemzőit és fejlesztési szükségleteit tekinti irányadónak.

XXVII.2.1. Kiemelt fejlesztési feladatok

Énkép, önismeret

Az alsó tagozat kezdeti időszakában az iskolába kerüléssel együtt járó tanulási mód, környezet és tevékenység váltást lassú átmenettel szükséges segíteni és minél inkább törésmentessé tenni.

A sokféle közös tevékenységben való részvétellel sajátíthatják el a gyerekek leginkább azokat az alapvető magatartási normákat, szabályokat és szokásokat, amelyek megalapozhatják a társadalmi, természeti és technikai környezetükkel kapcsolatos pozitív viszonyulásaikat, elősegítve ezzel szocializációjuk sikerességét.

Feladatok: - tanulási sikerek gyakori megélése és elismerése

- tapintatos és szeretetteljes bánásmód
- a kisiskolások felfedezzék fel belső értékeiket, a feladatokkal való megküzdés élményét
- próbálják ki fejlődő önállóságukat
- hasznosuló tanulással éljék meg sikertelen próbálkozásaikat

Hon-és népismeret

A kisiskolások különösen nyitottak, fogékonyak a fejlesztési terület irányában.

A pedagógiai tevékenység természetesen csak akkor lesz teljes értékű, ha már kisiskolás korban megkezdődik a saját vallási hovatartozás biztos alapjáról szemlélt a hazánkban élő felekezetek, nemzetiségek, népcsoportok iránti figyelem és nyitottság megalapozása.

A jól megalapozott keresztyén és nemzeti azonosságtudatra épülhet fel **az európai azonosságtudat, az egyetemes kultúra** iránti fogékonyság, mert a gyerek olyan kitekintés, élmény és tapasztalás birtokába jut, amely a későbbiekben utat nyithat és feltételt képez az európai identitás fejlődéséhez.

Feladatok: - célirányosan használjon fel a tanító minden lehetőséget - pl. az olvasmányok tartalmát, a közös éneklés, zenélés élményét, a képzőművészeti alkotásokkal való találkozás alkalmait, a társadalmi, természeti és technikai környezetből szerzett

tapasztalatokat és ismeretbővítést - ahhoz, hogy a haza és egyház fogalmát megtöltse tartalommal.

- gondoskodjon a nemzeti és keresztyén kultúra értékeinek átörökítéséről,
- ösztönzést adjon a nemzeti és református hagyományok ápolására

Környezeti nevelés

Az iskolába lépő kisgyerek az óvodából sok olyan hasznos tapasztalatot, élményt és érzelmi alapvetést hoz, amelyik megalapozza az alsó tagozat tudatosító, attitűdformáló, szokásalakító tevékenységét a környezettudatos magatartás formálásához.

Feladatok: - a személyes tapasztalatok és az ismételten átélt élethelyzetek biztosítása

- a vélemények ütköztetése és a pozitív magatartásformák folyamatos gyakorlása
- környezeti problémaszituációk megoldására szervezett - a gyerekek öntevékenységre, ötleteire építő - kreatív feladatok és projekt-jellegű tevékenységek

Az információs és kommunikációs kultúra fejlesztése

Az alsó tagozat kezdeti iskolaszakasz tanulási tevékenységeinek egyik leglátványosabb eredménye az új nyelvhasználati módok, az olvasás és az írás megtanulása és használatának eszközzé fejlesztése. Tekintettel arra, hogy a nyelvhasználati módok megtanulása egymásra épül, fejlesztésük pedig szorosan egymáshoz kapcsolódik, a velük való foglalkozás helyes arányainak kialakítása különös figyelmet igényel a tanítótól.

A különböző nyelvhasználati módok tanulásának pszichológiai és szociokulturális feltételeiben igen jelentős eltérések tapasztalhatók a tanulók körében. Ezért súlyos hiba, ha a tanítás feszített tempójú, egységes haladási ütemet vár el a tanulóktól, nincs tekintettel eltérő jellemzőikre, fejlesztési szükségleteikre.

Feladatok: - egyéni különbségek figyelembevétele, a differenciált fejlesztés

- lehetővé kell tenni, hogy a tanulók saját olvasatuk szerint értelmezhesék a szöveget
- kapjanak ösztönzést arra, hogy felépítsék magukban az olvasottak képi világát
- ismerje fel a gyerek, hogy a szöveg nemcsak irodalmi élményt nyújthat, hanem ismeretforrás is
- az olvasás alatt megszerzett tudást tudják felhasználni a tanulók újabb feladatok megoldásához.
- az anyanyelv emeltebb igényű használatának megalapozása
- az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása
- az elektronikus média használatának megalapozása, a számítógép elemi szintű kezelésének megismerésével
- Az intézmény honlapon, valamint hirdetményen keresztül gondoskodik a pedagógusok, valamint a tanulók közötti folyamatos információcseréről és együttműködési lehetőségekről.

A DÖK tagok folyamatosan értesítik a diákönkormányzat vezető pedagógust az őket érintő problémákról.

Tanulás

Kisiskolás korban a tanulási képesség az érdeklődés, a kíváncsiság és a kompetenciára törekvés által motivált közös és egyéni tanulási tevékenységek keretében: problémahelyzetek megoldásával, kreativitást igénylő érdekes feladatokkal, a már megszerzett tudás szüntelen mozgósításával, új helyzetekben való felhasználásával fejleszthető leginkább. E tevékenységek közben alakulnak a későbbi - felnőtt kori - munkavégzéshez nélkülözhetetlen akarati jellemzők,

érzelmi viszonyulások és képesség összetevők (tervezés, döntés, visszacsatolás, együttműködés, megbízhatóság, sikerek megélése, a kudarcok elviselése, újrakezdés, kitartás, önellenőrzés, értékelés stb.) is.

Feladatok: - kötetlen szervezésű és társas tanulási helyzetekben is próbálják ki képességeiket a tanulók

- néhány elemi tanulási technika tapasztalati megismerésének és többszöri kipróbálásának biztosítása
- alapvető tanulási szokások (pl. tanulási sorrend, időtervezés, könyvtárhasználat, szöveghasználat, önellenőrzés, hibajavítás) alakításának

Testi és lelki egészség

A kisiskolás egészséges fejlődését és eredményes tanulását döntő mértékben befolyásolja, hogy az iskola milyen mértékben és módon elégíti ki mozgásigényét.

Feladatok: - mozgáskultúra célirányos, szervezett fejlesztése

- kellő idő biztosítása a kötetlen játékokra és a szabadlevegőn szervezett mozgásra
- a tanulók egészséges tanulási környezetének megszervezése
- a humánus, szeretetteljes bánásmód és szorongásmentes légkör megteremtése
- a tanító kísérelje figyelemmel - a testi-lelki egészség védelmében - a gyermekek testi fejlődését és otthoni nevelését is, hogy adott esetben teljesíthesse védő-segítő feladatait
- kortárskapcsolatok szerveződéséhez, a barátkozás sikerességének kedvező alakulásához a tanító indirekt irányítása

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Feladatok: - az állampolgári nevelésmegjelenítése a társadalmi tapasztalatok szerzésével (pl. foglalkozások megismerése, a társadalmi munkamegosztás konkrét eseteinek megfigyelése, a felnőtt szerepekhez kapcsolódó szerepjátékok, magatartásformák, személyközi kapcsolatok elemzése, modellezése konkrét esetek kapcsán)

- magatartási minták közvetítése
- olyan személyiségvonások fejlesztése, amelyek a későbbiekben nélkülözhetetlenek az értékes társadalmi tevékenységekben való részvételhez, az egyén boldogulásához (pl. feladattudat, a gyermek önmagáért és környezetéért érzett felelőssége, az együttműködés képessége, a közösség ügyei iránti érdeklődés, figyelem és tenniakarás, a véleménynyilvánítás igénye, a tolerancia, a türelem alapjai)
- célirányosan szervezett tanulási és szabadidős tevékenységek

XXVII.3.Célok és feladatok a felső tagozaton

Az alapfokú nevelés-oktatás felső tagozata szervesen folytatja az alsó tagozat nevelő-oktató munkáját, a készségek és képességek fejlesztését.

Az 5-6. évfolyamon - az 1-4. évfolyamhoz hasonlóan - továbbra is az alapkészségek fejlesztése kap fő hangsúlyt. Ez a szakasz - igazodva a gyermeki gondolkodás fejlődéséhez, az életkori sajátosságokhoz - figyelembe veszi, hogy a 10-12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz. Az 5-6. évfolyamokon ezért az integratív-

képi gondolkodásra alapozó fejlesztés folyik, a serdülőkor kezdetétől viszont előtérbe kerül az elvont fogalmi és elemző gondolkodás.

Az iskola az 1-4. évfolyamokhoz hasonlóan az 5-8. évfolyamokon is különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú gyerekeket együtt neveli. Érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően felkészíti őket a középiskolai, illetve szakiskolai továbbtanulásra, és előkészíti őket a társadalomba való beilleszkedésre. Ennek érdekében kiemeli a kommunikációs, a narratív, a döntési, a szabálykövető, a lényegkiemelő, az életvezetési, az együttműködési, a problémamegoldó, a kritikai, valamint a komplex információk kezelésével kapcsolatos képességeket, kulcskompetenciákat.

Fejleszti a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolathoz szükségesek. A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségekben való élet során fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját. Rávetet a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékére.

A felső tagozat szocializációs folyamatában az iskola tudatosítja a **keresztyén** közösség működésének értékét és néhány általánosan jellemző szabályát. Tisztázza az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát, és ezek fontosságát a közösséghez, illetve egymáshoz való viszonyulásban. Megalapozza a felkészülést a jogok és köteleességek törvényes gyakorlására. A demokratikus normarendszert kiterjeszti a természeti és az épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra is.

Az iskolának ezekben a felső tagozaton is kiemelkedő feladata a nemzeti és református hagyományok tudatosítása és az ápolásukra való nevelés. Nevelési-oktatási tevékenységével az iskola fejleszti a tanulóknál a nemzeti és keresztyén azonosságtudatot, képviseli az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt. Erősíti az Európához tartozás tudatát, és egyetemes értelemben is készíti más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére. Ugyanakkor figyelmet fordít az emberiség közös problémáinak bemutatására.

Az 5-8. évfolyam, szervesen folytatva az 1-4. évfolyam munkáját olyan iskolai pedagógiai munkát feltételez, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás és nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is.

A felső tagozat évei a konfirmáció előkészítő szakasz.

Tanári továbbképzéseinket az éves ütemterv alapján végezzük, a Tanárképző Főiskola, Pedagógiai Intézet, Református Köznevelési Intézet és egyéb, végzettséget adó intézmények kínálata alapján.

A pedagógusok önképzéséhez a tárgyi feltételeket a lehetőségekhez mérten biztosítjuk. A pedagógusoknak Bibliaismereti alapot adó előadást (bibliaórát) havi alkalommal tartunk.

XXVII.3.1. Kiemelt fejlesztési feladatok

A kiemelt fejlesztési feladatok az iskolai oktatás valamennyi elemét áthatják, elősegítik a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységét, a tanulók személyiségének fejlődését.

Énkép, önismeret

A személyiség fejlődését azzal segíthetjük elő, ha önmaguk megismerésére motiváló **tanulási környezetet** szervezünk a tanulók számára. Énképük és önismeretük gazdagodásához ezért olyan tanulási környezetet célszerű biztosítanunk, amely **fokozza az** őket körülvevő

személyek és dolgok egyre tágabb körei iránti érzékenységet, illetve kialakítja bennük az alapvető **erkölcsi, etikai normák** iránti fogékonyságot.

Feladatok: - a tanulási tartalmak elsajátítása során a tanulók maguk is váljanak **aktív részeseivé** értékek megnevezésében és azonosításában

- érezzék magukat egyre **kompetensebbnek** saját nevelésük, sorsuk és életpályájuk alakításában
- tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálása

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, **nemzeti, keresztyén kultúránk** nagy múltú értékeit.

Feladatok: - mélyedjenek el a kiemelkedő magyar református történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységének, munkásságának tanulmányozásában

- ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét
- gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek
- ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit
- a harmonikus és **felelősségteljes** természeti és társadalmi környezettel való kapcsolat kialakításának az elősegítése
- a nemzettudat megalapozása
- a nemzeti önismeret é a hazaszeretet elmélyítése
- a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárása, ápolása

Európai azonosságtudat - egyetemes kultúra

Európa a magyarság és a keresztyénség tágabb hazája. Tanulóink már az Európai Unió polgáraiként fogják felnőtt életüket leélni, ezért arra kell törekednünk, hogy iskolás éveik alatt olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagodjanak, amelyek birtokában meg tudják majd találni helyüket az európai nyitott társadalmakban.

Feladatok: - ismerjék meg az Európai Unió kialakulásának történetét, alkotmányát, intézményrendszerét, az uniós politika szempontrendszerét

- tudjanak tájékozódni Európa vallási térképén
- ismerjenek európai keresztyén, elsősorban református szervezeteket
- **Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká**
- legyenek nyitottak és elfogadóak az Európán kívüli kultúrák iránt is
- váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt
- tanulók ismerjék meg az **egyetemes emberi civilizáció** legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit
- szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról

Környezeti nevelés

A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók **környezettudatos magatartásának**, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a **társadalmak fenntartható fejlődését**.

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív,

problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.

Feladatok: - váljanak a tanulók érzékennyé környezetük állapota iránt

- ismerjék meg és őrizzék meg a környezet természeti és ember alkotta értékeit
- a környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás kialakítása egyéni és közösségi szinten egyaránt
- ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak
- a tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába
- életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá
- szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén

Információs és kommunikációs kultúra

Az információs és kommunikációs kultúra a megismerést, az eligazodást, a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálása, felfogása, megértése, szelektálása, elemzése, értékelése, felhasználása, közvetítése és alkotása.

Feladatok: - a **megismerési képességek fejlesztése**, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre, amelyek az információs és kommunikációs kultúra szerves részét képezik

- az anyanyelv tudatos és igényes használata
- az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere
- kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztése, beleértve mind a valós, mind a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadása, értelmezése és megválaszolása
- az iskolának az **elektronikus média** hatásmechanizmusainak megértésére, a különböző médiumokban való eligazodásra, az igényelt információ megtalálására, szelektív használatára kell nevelnie
- sikeres tanulási stratégiákkal használják ki a tanulók az információs világháló lehetőségeit és eszközeit az élethosszig tartó tanulás során
- tudják érvényesíteni a társadalmi érintkezésekben az egyéni és közösségi érdekeket

Tanulás

A tanulás a pszichikum módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretelsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata.

A tanulás fontos színtere és eszköze az **iskola könyvtára** és **informatikai bázisa**. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulás lehetőségei, amelyhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A **könyvtár használata** minden ismeretterületen nélkülözhetetlen, hiszen informatikai szolgáltatásai az iskolai tevékenység teljességére irányulnak.

A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az **informatikai eszközök** és az elektronikus oktatási segédanyagok használata. Ez új lehetőséget teremt az ismeretátadásban, a kísérleteken alapuló tanulásban, valamint a csoportos tanulás módszereinek kialakításában.

Feladatok: - a tanár keltse fel a tanuló érdeklődését a különböző szaktárgyi témák iránt

- önálló tanulásra nevelés
- rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra fejlesztése; az önművelés igényének és szokásának a kibontakoztatása
- az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása
- a pedagógus ismerje meg a tanulók sajátos **tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait**
- **gondolkodási képességek fejlesztése**, elsősorban a rendszerezés, a tapasztalás és kombináció, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztése különös tekintettel az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítése
- új helyzetekben is alkalmazható tudás kialakítása
- a kreatív gondolkodás fejlesztése
- helyezzünk nagy hangsúlyt a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb lehetőségek kiválasztásának területeire
- a kritikai gondolkodás megerősítése

Az **eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása**, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magában:

- az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása
- az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése
- a csoportos tanulás módszerei, a kooperatív csoportmunka
- az emlékezet erősítése, a célszerű rögzítési módszerek kialakítása
- a gondolkodási kultúra művelése
- az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása
- az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása
- az alapképességek kialakítása (az értő olvasás, az íráskészség, a számfogalom fejlesztése).

Testi és lelki egészség

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskola segítse azoknak a **pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak** a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteletére is nevel.

Feladatok: - a pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani

- fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást

- ismertessék meg a környezet - elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés - leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülésének módjait
- mutassanak rá, hogy az ember felelős a teremtett világért, hiszen Isten ránk bízta, hogy őrizzük és műveljük azt
- nyújtsanak támogatást a gyerekeknek - különösen a serdülőknek - a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében
- az iskola foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel
- Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés elmélete és gyakorlata a pedagógiai programban előírtak szerint a munkatervben szerepel, a beszámolókból követhető.
- A környezettudatos nevelés és az egészséges életmódra nevelés megjelenik a pedagógusoknak, az ellenőrzéskor leadandó óravázlataiban, valamint megjelenik a tanulók füzetében.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaeorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak tevékenységek és tapasztalatok útján történő megismerése; a lehetőségek és a valóság, a vágyak és a realitások összehangolása.

Feladatok: - tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször pályamódosításra kényszerülhetnek

- átfogó képet kell nyújtania a **munka világáról**
- a tanulók ön- és pályaismereteik fejlesztése
- kulcskompetenciák közül **a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képességét fejleszteni kell** egyéni és társadalmi szinten egyaránt
- **szociális és társadalmi kompetenciák** tudatos, pedagógiaileg megtervezett fejlesztése
- **a társadalmi-állampolgári kompetenciák** körének meghatározása
- öntudatos fogyasztói magatartás kialakítása

XXVIII. A kompetencia alapú oktatás bevezetése

- **A kompetencia alapú oktatás szükségszerűsége**
 - Az elsajátítandó ismeretek meghatározása mindig könnyebb, mint megtalálni azokat a módszereket, amelyek növelik az elsajátítás hatékonyságát. Különösen fontos keresni azt az utat, amely a gyermekek számára könnyebbé teszi az ismeretsajátítást, ugyanakkor segíti a szocializálódásukat.
 - A mai társadalmi viszonyok között erőteljesen megnőtt a tudás társadalmi súlya. A fiatalok életpályájának sikeressége azon alapszik, hogy mennyire képesek az iskolában olyan tudással és kompetenciákkal felvértezni magukat, amelyek birtokában képessé válnak a társadalom és a piacgazdaság jelen és jövőbeli igényeinek megfelelni, azokhoz folyamatosan alkalmazkodni.
 - Az az ismeretanyag, amit a tanulók az oktatás folyamatában el tudnak sajátítani, csak igen kis hányadát jelenti annak az információmennyiségnek, amelyet az egyetemes emberi ismeretek összességének tekinthetünk. Az információrobbanással még inkább igaz ez az állítás. Éppen ezért, a rohamosan bővülő és változó tudományos eredmények miatt szükséges az ismeretszerzés módjának megváltoztatása.
 - A Nemzeti Alaptanterv, mint központi tartalmi szabályozás alapján az iskolai tanterv szerves részévé tesszük a tanulási technikák, módszerek megtanítását. Ennek a változásnak való megfelelés egyik lépcsője a kompetencia-alapú oktatás bevezetése.
 - A hagyományos oktatási forma az ismeretek megtanulását, a tanulók által készen kapott, mechanikusan elsajátított ismereteket helyezi előtérbe, s a gondolkodás, ítéletalkotás készségeinek fejlesztésére kevés lehetőséget teremt. Ebben az esetben a tanulók tudását a memorizált ismeretek mennyisége jelzi.
 - A meglévő ismeretek tevékeny felhasználásával megszerezhető tudás elsajátításához azonban olyan gondolkodási képességek szükségesek, mint a problémamegoldó-gondolkodás, a kritikai gondolkodás, a logikus gondolkodás, analízis, szintetizálás. E képességek fejlesztése a megszokottól eltérő tanítási-tanulási folyamatot kíván. Ennek érdekében alakítjuk át az iskola Pedagógiai Programját, ezzel együtt a pedagógiai kultúrát.
 - Ez természetesen az iskola nevelőit szakmai megújulásra készíti, melyben változik szemléletük, fejlődik pedagógiai módszertanuk, ami elősegíti az elvárt eredmények teljesítését.
 - Az iskolánkban bevezetésre kerülő kompetencia alapú oktatás a központi programban meglévő kompetencia-alapú oktatási programcsomagok, módszertani eljárások, digitális tartalmak befogadását és a bevezetésükhöz szükséges feltételrendszer megteremtését szolgálja.
- **Ennek kiemelt területei:**
 - a szövegértési-szövegalkotási,
 - a matematikai-logikai,
 - idegen nyelvi,
 - életpálya építési kompetencia.

XXVIII.1. A kulcskompetenciák fejlesztése

- Az oktatásnak alapvető szerepe van abban, hogy az európai polgárok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, saját sorsuk alakításához.

- A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári léthez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.
- Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban.
- Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik.
- Sok kompetencia részben fedi egymást, és egymásba fonódik: az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Hasonló egymásra építettség jellemzi a kulcskompetenciák és a kiemelt fejlesztési feladatok viszonyát.
- A műveltségterületek fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jelenítik meg. Számos olyan fejlesztési terület van, amely mindegyik kompetencia részét képezi: pl. a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképeség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése.

XXVIII.2. A fejlesztés területei és a kulcskompetenciák

- A kompetencia ebben a felfogásban az ismeretek alkalmazási képessége és az alkalmazáshoz szükséges megfelelő motivációt biztosító attitűdök összessége.
- Kompetencia alapú oktatáson a képességek, készségek fejlesztését, az alkalmazás-képes tudást középpontba helyező oktatást értjük. Ez lehetővé teszi, hogy a külön-külön fejlesztett kompetenciák beépüljenek, és alkalmazásuk életszerű keret, értelmet nyerjen a gyerekek számára. Ennek egyik elengedhetetlen feltétele a pedagógiai módszertani kultúra megújítása, melynek lehetséges eszköze a problémaközpontú tanítás, a cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés, a felfedeztető tanítás-tanulás, a megértésen és tevékenységen alapuló fejlesztés.

Anyanyelvi kommunikáció

- Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot a társadalmi és kulturális tevékenységek során az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.
- A szókincs, a funkcionális nyelvtan vagy az egyes nyelvi funkciók biztos ismerete az anyanyelvi kommunikáció feltétele. Ez az ismeretanyag felöleli a szóbeli kapcsolattartás fő típusait, az irodalmi és nem irodalmi szövegek egész sorát.
- Az anyanyelvi kompetencia feltételezi, hogy a tanuló rendelkezik azzal a képességgel, hogy szóban és írásban kommunikálni tud a legkülönbözőbb helyzetekben. A kommunikációs folyamatot figyelemmel kíséri, a célnak és a helyzetnek megfelelően alakítani tudja. Képes érveit a helyzetnek megfelelően kifejezni, meggyőzően tolmácsolni.
- Folyamatos feladat a szókincs gyarapítása, a szavak jelentésének megismerése, hisz az anyanyelvi kommunikáció egyik feltétele a megfelelő szókincs ismerete. Rendelkeznie kell a tanulónak azzal a képességgel is, hogy figyeljen a címzettre és a kommunikációs helyzetre.
- A pozitív attitűd magában foglalja a kritikus és építő jellegű párbeszédre való törekvést, az esztétikai minőség tisztelését, mások megismerésének az igényét.
- A tanuló a társaival együttműködő, kooperatív tevékenységformákban olyan képességekre is szert tesz, amelyeket majd a munkája során is hasznosíthat.

- Az anyanyelvi kommunikáció az anyanyelv elsajátításának eredménye, amely kapcsolódik az egyén megismerő képességének fejlődéséhez. Az anyanyelvi kommunikáció feltétele a megfelelő szókincs, a funkcionális nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók biztos ismerete. A szókincs intenzív fejlesztése minden műveltségi területen cél.
- A kompetenciák részben fedik egymást, egymásba fonódnak: az egyik területhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Ez fokozottan érvényes az anyanyelvi kommunikációra. A kezdeményezőképeség és vállalkozói, valamint a matematikai kompetencia magában foglalja az anyanyelvi kommunikáció képességét is. Például, a tervekészítés feltételezi az információk megértését, az írásbeli szövegalkotást. Ugyanez vonatkozik a matematikai utasítások megértésére, a válaszok megfogalmazására. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség kompetenciája már nevében utal az anyanyelvi kompetenciával való szoros kapcsolatára: az esztétikai minőség tisztelete, mások véleményének elfogadása, az élmények, és érzések kreatív kifejezése.

Idegen nyelvi kommunikáció

- Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek -, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint pl. a közvetítés, más kultúrák megértése. Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédkésztség, olvasott szöveg értése és íráskésztség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei, érdeklődése szerint.
- Az idegennyelv-tanulás hatékonyságának növelése érdekében szükség van az iskolában folyó idegennyelv-tanítási gyakorlat megújítására. A modernizációt kompetencia alapú nyelvtanítási kívánjuk megvalósítani. Ez a kommunikatív nyelvi kompetencia fejlesztését jelenti. Ennek érdekében figyelembe vesszük a tanulók életkori sajátosságait, érdeklődését és ismereteit; témakörök, beszédszándékok és szituációk köré szerveződnek; és lehetővé tesszük, hogy a tanulók értelmes cselekvések során, kommunikatív feladatok végrehajtása közben sajátítsák el az idegen nyelvet.
- A tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és folyamatos fejlesztése során három szempontot kell figyelembe venni: egyrészt a tanulók és a társadalom szükségleteit; másrészt azokat a tanulók által elvégzendő feladatokat, amelyek e szükségletek kielégítéséhez elengedhetetlenek; harmadrészt pedig a feladatok elvégzéséhez szükséges, kialakítandó, fejlesztendő kompetenciákat.
- A sikeres nyelvtanulás egyik alapvető feltétele a nyelvileg és módszertanilag is jól képzett, motivált nyelvtanár. A fejlesztés során így kiemelkedő szerepet kap a tanártovábbképzés. Fontos, hogy az iskolákban – településtől és iskolatípustól függetlenül – egyforma arányban legyenek jól képzett szaktanárok, mert csakis így biztosítható az esélyegyenlőség.

Matematikai kompetencia

- A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia – eltérő mértékben – felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok, táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására.
- A matematika műveltségterületének teljes egészét lefedik. Olyan tananyagszervezési-módszertani megoldásokat alkalmazunk, amelyek lehetővé teszik, hogy a tanulókat bevonjuk a tudás- és készségszerezési folyamatába. Átalakul a matematikatanítás egész folyamata. Erős hangsúlyt kap a tevékenység-központú módszertan. A játék és az eszközhasználat, a megfelelő tanulási környezet kialakítása, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása dominálja a folyamatokat. Megteremtődik a lehetőség arra, hogy a tanulók saját tanulási tevékenységüket felidézzék, reflektáljanak rá. A matematikatanulás alapja a cselekvő, személyes tapasztalatszerzés. A jó munkakörnyezet egyik feltétele a tévedés és a vita szabadságának biztosítása.
- A matematikai kompetencia készség- és képességkomponensei:
- A matematikai kompetencia a "matematikai tantárgyi ismeretek, a matematika specifikus készségek és képességek, általános készségek és képességek, valamint motívumok és attitűdök együttese".
- A nyolc év során tudatosan kell fejleszteni a tanulók lényegkiemelő képességét, analízis és diszkussziós képességét, átfogó, nagyobb összefüggések felfedezésére is képes gondolkodását. Erre irányul a matematika oktatásban a sokféle logikai feladat, a felfedeztető tanítás, az ismétlés, a rendszerezés, a szövegelemzés, a megoldások vizsgálata, a matematikai tartalmú játékok, és a tanár egyéniségétől, igényeitől függő, változatos módszertani megoldás.
- Kiemelt cél a matematikai kompetenciák megszerzése, amelyeket új módszerek bevezetésével lehet elősegíteni. Ilyenek például a csoport-, illetve a projektmunkák. A közösen, csoportban (vagy párban) végzett munka során ki kell alakítani a tanulók közötti együttműködést, a helyes munkamegosztást, az egyéni és a közösségi felelősségvállalást.
- A közös eredmény érdekében előtérbe kell kerülnie az egymás személyének tiszteletben tartásának, a szolidaritásnak, a toleranciának, a segítőkészségnek.
- Ebben a szocializációs folyamatban könnyebben fejleszthetők a tanulók egyéni képességei, könnyebben kialakul az intenzív érdeklődés és a kíváncsiság, ami elősegíti a hatékonyabb tanulást.
- "A matematikai kompetencia: az alapszámítások és arányképzés alkalmazásának képessége a mindennapok problémáinak megoldása érdekében, a fejben és papíron végzett számítások során. A hangsúly a folyamaton és a tevékenységen, valamint a tudáson van. A matematikai kompetencia felöleli – eltérő fokban – a matematikai gondolkodásmód alkalmazásának képességét és az erre irányuló hajlamot (logikus és térbeli gondolkodás), valamint az ilyen jellegű megjelenítést (képletek, modellek, szerkezetek, grafikonok, táblázatok).
- A matematika kompetenciához szükséges tudás magában foglalja a számok, a mértékek és szerkezetek, az alapszámítások és alapvető matematikai fogalmak és koncepciók és azon kérdések megértését, amelyekre a matematika válasszal szolgálhat.
- Az egyénnek rendelkeznie kell azzal a készséggel, hogy alkalmazni tudja az alapvető matematikai elveket és folyamatokat a mindennapok során, otthon és a munkahelyen,

valamint hogy követni és értékelni tudja az érvek láncolatát. Képesnek kell lennie arra, hogy matematikai úton indokoljon, megértse a matematikai bizonyítást és a matematika nyelvén kommunikáljon, valamint hogy megfelelő segédeszközöket is alkalmazzon."

- A matematika terén a pozitív hozzáállás az igazság tiszteletén és azon a törekvésen alapszik, hogy a dolgok okát és azok érvényességét keressük.
- Készségek: számlálás, számolás, becslés
- Gondolkodási képességek: rendszerezés, deduktív és induktív következtetés
- Kommunikációs képességek: relációszókincs, szövegértés, térlátás
- Tudásszerző képességek: problémaérzékenység, megoldás, metakogníció
- Tanulási képességek: figyelem, emlékezet
- A matematikai ismereteknek igen szigorú felépülési rendjük van. Az egyes témák egymást feltételezik, egymást segítik, ezért ezek felépülésének logikájára fűzzük fel a pedagógus munkáját. A fejlesztés különféle területei szintén illeszkednek egymáshoz. A tevékenységek rendjét döntően a gyermekek életkori és egyéni sajátosságai határozzák meg.
- A problémafelvetés, ahol csak lehet, életszerű helyzetekből indul ki, ez a gyermekeket körülvevő világ jobb megértését segíti. Az egyes témakörök feldolgozása során a hagyományos módszerek mellett a számítógép használata is szerepet kap.
- A "bemenet vezérlésű építkezés" a kezdő szakaszban a pedagógus számára jelöl ki feladatokat, és kisebb hangsúlyt kapnak a gyermekkel szemben támasztott elvárások. Elsősorban a haladás irányát kívánja kijelölni, és a fejlesztés várható eredményeit fogalmazza meg.

Természettudományos kompetencia

- A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lezajló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket.
- A 7–8. évfolyamokon a természettudományos nevelés eredményeként kialakul a gyerekekben az általános, az élet hétköznapi folyamataiban, az állampolgári léttel összefüggő döntésekben használható tudás. A három hagyományos természettudományi részműveltség-terület tanítása az iskolában együttműködésben kell, hogy történjék. Fontos, hogy a természetről formált kép egységes legyen, attól függetlenül, hogy a tanítás a helyi tantervekben rögzítetten diszciplináris, integrált, vagy komplex tantárgyakban szerveződik.
- A fizikai műveltségterületek feldolgozása keretében elsődlegesen azokkal a mechanikai, termodinamikai, elektromágneses, fénytani és atomfizikai, anyagszerkezeti jelenségekkel és összefüggésekkel, törvényekkel ismerkednek meg a tanulók, amelyek megalapozzák a korszerű fizikai világképet, és segítik a többi természettudományos tantárgy tanítását, tanulását.
- A kémiai műveltségterület tanítása során a legtöbbet használt természetes és mesterségesen előállított anyagok legfontosabb tulajdonságait, átalakulásait és felhasználásuk módját ismerhetjük meg. Figyelmet fordítunk a veszélyes anyagok és készítmények helyes kezelésének alapelveire is. A megfelelően megválasztott kémiai műveltségterületek tanítása és tanulása hozzájárulhat a környezetünkkel kapcsolatos felelős magatartás kialakulásához.
- A biológiai és egészségtani műveltségterületek tanulmányozásával a tanulók megismerik az élet sajátosságait, az élő és élettelen természet szoros kapcsolatát, az

élővilág egységét, fejlődését és rendszerszerű "működését", az élőlények állandóságát és változékonyságát.

- Ezek az ismeretek a természet szeretetére, meggyőződésből fakadó, tudatos, aktív környezetvédelemre nevelhetnek. Az e területen megszerzett műveltség fontos eszköze lehet annak a törekvésnek, melynek hatására a tanulók tudatosan törekednek az egészséges életmóddal kapcsolatos szabályok betartására.

Digitális kompetencia

- A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül.
- Tisztában kell lennünk azzal, hogy az informatika mára nemcsak "betolakszik" a családok életébe, szűkítve a hagyományosnak tekintett kommunikációs lehetőségeket, hanem egyre inkább átveszi a családok, a tradicionális közösségek és az iskola szerepét a társadalmi szocializációban. Az internet eligazít, mintát ad, divatot diktál, információkat szolgáltat és szórakoztat; megkerülhetetlen szocializációs tényező, amely egyszerre mutathat az egyénnek utat és tévutat. Az internettől való függés kiszolgáltatottságot jelent, ám ugyanakkor az általa kínált lehetőségek kihasználása minden korábbinál nagyobb szabadságot biztosít.
- A helyes értelmezés alapjainak elsajátítása, a modern tömegkommunikáció nyújtotta lehetőségek kihasználása segítséget nyújthat a szociális és kulturális hátrányok ledolgozásában, az esélyek kiegyenlítésében. A térben és időben korlátozhatatlan kommunikáció és csatornáinak sokrétűsége az információk hatalmas tárházát nyitja meg előttünk, amelynek révén a tudás és a műveltség sokkal könnyebben elérhetővé válik, mint bármikor korábban.
- A tantárgy a gyerekek világának "kitágításával" elültetheti bennük a kulturális sokféleség tiszteletben tartását, a különböző tradíciók, nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció és párbeszéd iránti érdeklődést. A megfelelő információk kiválasztása, illetve az egyéni és csoportos feladatok kreatív kijelölése megalapozhatja a gyerekek állampolgári és normatudatát, toleranciáját és empátiáját az esetek iránt.
- Lehetőség nyílik számos, a demokráciákat és a plurális, sokrétű társadalmakat jellemző probléma megvitatására és kreatív feldolgozására. Így szóba kerülhet például a tudományos és technológiai fejlődés hatása az egyénre, illetve annak szűkebb és tágabb közösségére, a fenntartható fejlődés és a környezettudatos élet kérdése, valamint a világban tapasztalható, mindenkire hatással lévő folyamatokért viselt egyéni és közösségi felelősség ügye.
- Mindezzel hozzájárulhat ahhoz, hogy majdan a társadalomnak minél több olyan tagja legyen, aki önállóan és felelősen tud dönteni, aki képes élni a számára is biztosított "adói és vevői" szabadsággal, képes a társadalomba beilleszkedni, a közjóért tenni, a közügyekben aktívan részt venni, vagyis fejlett szociális és állampolgári kompetenciával bír.

A hatékony, önálló tanulás

- A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy a tanuló képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti.
- A hatékony, önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.
- Tantárgyi gyűjtőmunka, az adatok elrendezése, a gyűjtött anyag felhasználása pl. szóbeli és írásbeli beszámolóban. Hivatkozás a forrásra az idézés megfelelő módjával. A források azonosítása. A modern technológián alapuló információhordozók megismerése. Az információk minőségének felismerése, értékelése, kritikája.
- Az alapképesség elsajátításához szükséges információk megszerzésének és feldolgozásának csoportos és egyéni technikáinak (lényegkiemelés, tömörítés, vázlatírás, szöveg-kiegészítés stb.) megismerése és gyakorlása.
- Egy téma önálló vagy csoportos feldolgozása: problémafelvetés, forrásválasztás és feldolgozás segítségével. Beszámoló készítése szóban vagy írásban, hivatkozás a forrásra az idézés megfelelő módjával.
- Különböző tanulási stratégiák és módszerek megismerése. Egyéni tanulási stratégiák és technikák megválasztásának szempontjai.
- Minden nevelő számára cél, egyszersmind feladat is a tanulás tanítása. Olyan fiatalokat kell oktatni és nevelni, akik sikeres tanulási stratégiákkal rendelkeznek, és képesek kreatívan és kritikusan felhasználni az információs társadalom technológiai adta lehetőségeket és eszközöket. Ezáltal lehetővé válik számukra az élethosszig tartó tanulás képességének elsajátítása.
- Tantervünkben hangsúlyos szerepet kap a tanulóközpontú tanulásszervezés. A változatos tevékenységformákban folyó feladatvégzéssel az ismeretszerzésen és a képességek fejlesztésén kívül az is a célunk, hogy a tanulók elsajátítsák a társas együttműködésben való részvételt. Ezáltal fejlődik konstruktív magatartásuk, szociális kompetenciájuk is.
- A tanulás tanítása természetesen az oktatás egész folyamatának kiemelkedő feladata. A cél az, hogy a gyerekek tanulják meg, hogy miként tudják használni az együtt tanulás módszereit, ha nincs közvetlen pedagógusirányítás, vagyis hogyan alkalmazhatják a kooperatív munkaformákat házi feladatok megoldásánál, tanórán kívüli tanulás során, vagy ha csak egyszerűen az életben úgy adódik, hogy valamire fel kell készülniük, vagy meg kell oldaniuk valamilyen problémát, ami ismeretszerzést igényel.
- A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, és ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Gondosan kutassa fel és válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait, és életszerű tartalommal ruházza fel azokat. Törekedjen a gondolkodási képességek, elsősorban a rendszerezés, a valós vagy szimulált kísérleteken alapuló tapasztalás és kombináció, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztésére, különös tekintettel az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, mindennapokban történő felhasználására. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni. A tanulás az iskola alapfeladata, amely magába foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését.

- A kiemelt fejlesztési feladat 5–8. évfolyamon a tanulás elengedhetetlen előfeltételeinek – alapozó munkában a biztonságos készség-, képesség- szinteknek az elérését hangsúlyozza. Az elmaradó tanulók esetében az érzékelés pontosságának fejlesztése, a tudatosodás segítése hatékony lehet. Ugyanígy a tárgyak tulajdonságainak kiemelése (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; osztályokba sorolás, sorbarendezés különféle tulajdonságok szerint a különféle érzékszervek tudatos működtetésével járul hozzá a fejlődéshez. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése; a tudatos, célirányos figyelem elengedhetetlen feltétele az ismeretek hatékony elsajátításának.

Szociális és állampolgári kompetencia

- A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei. A közjó iránti elkötelezettség és tevékenység felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá, ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani.
- Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.
- A magyar múlt személyi, nyelvi, tárgyi értékei, szokásrendszere oly nagyok és szerteágazóak, hogy azokat elsovasztani, veszni hagyni nem lehet. Kiemelt feladatunk, hogy a tanulók ismerjék meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk legjelentősebb értékeit. Ennek érdekében tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát. Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és a velünk együtt élő más népek megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek.
- Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit. Alapvető nevelési célnak tartjuk, hogy a tanulók a társadalmi és természeti környezet szűrőjén át alapozzák meg a nemzettudatukat, nemzeti önismeretüket, végeredményben pedig a hazaszeretetüket. Ismerjék meg és tiszteljék a hazánkban és környezetünkben élő más népek kultúráját, eredményeit! Ösztönözzük fiataljainkat a szűkebb és tágabb környezet történelmi és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására! Készítsük őket az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre!

Életpálya-építési kompetenciaterület

- Az életpálya-építési kompetenciák fejlesztésének célja, hogy a közoktatásból kikerülő tanulók tisztában legyenek saját képességeikkel, meg tudják fogalmazni a jövőjükkel kapcsolatos elképzeléseiket, és ezek alapján képesek legyenek megtervezni és felépíteni majdani életpályájukat. Mindezeket figyelembe véve fő feladatunk tanulóink felkészítése arra, hogy életpálya-elképzeléseiket a valóságos, egyben változó helyzetekhez tudják igazítani, képesek legyenek terveiket felülvizsgálni és módosítani, erőforrásaik átcsoportosításával a krízishelyzeteket elkerülni.
- Az énkép és önismeret fejlesztésében fontos kihasználni azt az érzékenységet, amely az alapvető erkölcsi normák iránti fogékonyságból adódik. A tanulók ebben az életkorban, személyes életükben, sorsuk alakulásában már sokféle tapasztalattal rendelkeznek. A pedagógus felelőssége és lehetősége a reális önismeret továbbfejlesztése, értékeinek

folyamatos tudatosítása, a környezettel való harmonikus viszony formálása. Az önmegismerés és önkontroll, a feladatokkal vállalt felelősség magatartást irányító tevékenység. A kiskamaszok énképe a róluk alkotott vélemények ellenére, az önmagukkal szemben támasztott követelmények, elvárások hatására formálódik. Arról kell gondoskodni, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját fejlődésükben.

- Hon- és népismeretben kitüntetett szerepe van a sajátélményű tanulásnak az alsóbb évfolyamokon. A felsős évfolyamokon fokozatosan előtérbe kerül az önálló tanulás, a történelmi változások figyelemmel kísérése, az egyéni vélemények megfogalmazása, a vita, a demokratikus polgári lét magatartásformáinak kialakítása.
- A fejlesztés kiemelt területei: a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelés, a nemzeti identitás, a történelmi és állampolgári tudat erősítése, az elemi szintű jogismeret, a szociális érzékenység, az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránti nyitottság, a környezetért érzett felelősség, más kultúrák megismerése és elfogadása, a humánus, értékeket védő magatartás fejlesztése, a demokratikus intézményrendszer használatához szükséges ismeretek és képességek kialakítása. Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy további ismereteket szerezzenek a helyi hagyományokról, a lakóhely múltjáról, továbbá a környék, a lakóhely természeti értékeiről, az azokat fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről.
- Az aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés fejlesztési feladat, a civil életben fontos polgári lét alapjait segíti megteremtteni. A társadalmi együttélés közös szabályait, követelményeit tudatosítja tanulóinkban. Ismeretek, képességek és megfelelő beállítódás szükséges ehhez. Az 5–8. évfolyamon az aktív állampolgársághoz szükséges rész képességek fejlesztésére kell gondolni. Ilyenek: A konfliktuskezelés képessége, az együttműködés képessége, az iskolai élet demokratikus gyakorlatában elsajátítható felelősségvállalás, közéleti szerep gyakorlása.
- Az iskolának átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. A megszerzett ismeretek alapján segíteni kell, hogy a tanulók tudatos szemléletév és a gyakorlatban előhívható magatartási mintává váljon a környezet és a természet védelme, az egyéni életük biztonságát is szem előtt tartva. A legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, s a hozzájuk vezető utak megmutatása mellett, be kell mutatni az emberi alkotásokban megtestesülő használati, esztétikai, formai és etikai értékeket. Az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret hozzájárul, hogy a tanulók érdeklődésüknek megfelelő területen ismerkedjenek adott pályákkal. A pályaaorientáció tanórai és tanórán kívüli tevékenységek összehangolásával, tudatos szervezésével valósulhat meg eredményesen.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

- A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben – a munkahelyén is – abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálgató lehetőségek megragadására.
- A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.
- A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világ számunkra fontos folyamatainak jelentős hányadát; e tudás általános műveltségünk részévé vált. A gazdaság alapvető összefüggéseit értő és a javaikkal okosan gazdálkodni képes egyének nélkül nem képzelhető el sem működő demokrácia, sem életképes piacgazdaság.

- Minden olyan országnak, amely anyagi biztonságra törekszik és szeretne helytállni a globális versenyterben, elemi érdeke, hogy állampolgárai nyitottak legyenek a gazdaság világa felé.
- A társadalom számára is nélkülözhetetlen, hogy tagjaiban pozitív attitűd alakuljon ki az értékteremtő munka, a javakkal való gazdálkodás és a gazdasági ésszerűség iránt.
- A gazdasági nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéssel járó kockázatot, hasznot vagy költséget. Hozzájárul annak a képességnek a kialakításához, hogy egyensúlyt találjanak a rövidebb és hosszabb távú előnyök között. Elősegíti, hogy képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánni tudást is.
- Nemcsak az egyén létérdeke, hogy okos döntéseket tudjon hozni, amikor hitelekéről vagy megtakarításokról van szó, hanem a társadalomé is, amely számára komoly veszélyt jelenthet a pénzügyek megingása. Ezért is fontos, hogy az iskolai nevelés során kellő figyelmet fordítsunk a gazdálkodással és a pénzügyekkel kapcsolatos kérdésekre, és a személyiségnevelés fontos részének tekintsük az okos gazdálkodás képességének a kialakítását.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

- Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerést. Az elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvén. A média segítségével is megismerve az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a bábjátékot, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót és a mozgóképet.
- Az iskolai művészeti nevelés célja, hogy megszilárdítsa az esztétikai-művészeti alapképzetet, segítse kialakítani az igényt a tanulóknál arra, hogy egyéni képességeik, lehetőségeik figyelembevételével egész életük során képezzék magukat, bővítsék műveltségterületi és kulturális ismereteiket.
- A művészeti tanítás feladata a magyar népzene, mint a zenei anyanyelv megismertetése, megszerettetése, valamint a zenei és esztétikai értékek közvetítése, a tanulók értékiszemléletének, hagyományőrző magatartásának formálása, a befogadó és reprodukáló képesség fejlesztése. Ennek érdekében szükséges a korábban megszerzett művészeti készségek, képességek, ismeretek összegzése, valamint az életkori sajátosságokból adódóan fejlettebb szintre emelése.
- Az esztétikai-művészeti nevelésnek hozzá kell járulnia az esztétikus művészeti világkép kialakításához. Érvényesülnie kell az érzelmi és értelmi vonatkozású hatása, jellemformáló ereje és szerepe. Az érzelmi, értelmi képességek fejlesztése mellett kiemelt fontosságúként kell kezelni a tanulói személyiség egészének fejlődését szolgáló tevékenységterületeket, a különféle műveltségterületekkel történő kapcsolódások keresését.
- Fejleszteni kell nem csak a tantárgyi, hanem a képességterületi és a nevelési integrációs lehetőségeket is.
- Kiemelten fontos az esztétikai ízlés formálása, a helyes ítéletképesség fejlesztése, mert ez teszi lehetővé az értékes műalkotások felismerésén keresztül azok elfogadását és a kritikai képesség kialakítását.
- Élményszerű helyzetek teremtésével a tanulók tapasztalatokat szerezhetnek, maguk fedezhetik fel a művészeti elemek közötti kapcsolatokat és összefüggéseket, amelyekből következtetéseket vonhatnak le, így korábbi tapasztalataikat, ismereteiket és készségeiket alkalmazni tudják.

A 2020. szeptember 01-től érvényes Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciák:

- a tanulás kompetenciái
- kommunikációs kompetenciák
- digitális kompetenciák
- matematikai, gondolkodási kompetenciák
- a személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- a kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

XXVIII.3. A kompetencia alapú oktatás megvalósítását segítő módszerek

- Az iskolának a mindennapi életben jól hasznosítható tudást kell közvetítenie. A tanulók is egyre gyakorlatiasabb, naprakész információk átadását várják el oktatási intézményüktől. A tanár szerepe a tanulási folyamat megszervezésére, támogatására irányul. A tanítási folyamatban a diákok aktív részvételére helyeződik a hangsúly, ami a kompetencia alapú oktatás módszereinek alkalmazását jelenti.

A kompetencia alapú oktatás módszereinek változatos alkalmazása a tanítási órákon, ami a tanulók önértékelési képességének fejlesztéséhez hozzájárul.

Differenciált tanulásszervezés

- A gyermek teljesítőképességét nagyban befolyásolja az iskolai környezet, illetve a családi háttér. Minden gyerek más és más, így eltérőek a képességeik is. Vannak egészen kiemelkedő képességűek, tehetségesek, és vannak olyan tanulók (számuk egyre nő), akik bizonyos hátrányok miatt egyéni képességfejlesztésre szorulnak. Ezért, ha azt akarjuk, hogy munkánk sikeresen elérje célját, a tanításban feltétlenül differenciálni szükséges.
- A differenciálásnak a tanulásszervezésben két jelentést tulajdonítunk: egy pedagógiai szemléletet, amely a tanító, a tanár érzékenységét fejezi ki tanítványai egyéni különbségei iránt, és egy pedagógiai gyakorlatot, amely a különbségekhez való illeszkedést (adaptáció) próbálja megvalósítani minden rendelkezésre álló eszközzel.

Célja:

- hogy az egyes tanulók egyéni szükségleteihez igazítsuk az elsajátítandó tananyag tartalmát és szerkezetét, valamint oktatási módszereinket.
- A tanulásszervezésnek két fő területe határozható meg:
- a tanulócsoporthoz és osztályok szervezése;
- a tananyag kiválasztása és a tanuláshoz szükséges idő megszabása

Feltétele :

- a pedagógus szakmai módszertani kultúrájában gyökerezik. Megmutatja, mennyire tudja a feladatokat a tartalomhoz igazítani, a tartalom lefedi-e a tanulók képességét, figyelembe veszi-e az optimális fejlesztésnél, hogy a feladatok nehézségi foka igazodik-e a tanuló képességeihez, tudja-e a pedagógus az időfaktort rugalmasan kezelni a tanulási folyamatban.
- Alapos, átfogó és korszerű szaktudományos és szaktárgyi tudással rendelkezik, amit továbbképzéseken folyamatosan fejleszt, fejlődése érdekében tájékozódik szakmai folyóiratokból, interneten, tanítási óráin használja a tevékenységközpontú, kooperatív technikát.

Lehetőségei:

- A differenciált tanulásszervezési módszerek alkalmazása lehetővé teszi az egyes tanulók személyi szükségleteinek, tudásának, képességeinek, érdeklődésének és érdekeltségének megfelelő fejlesztést.

Differenciálás:

- A foglalkozások megszervezésének alapját az egyéni tempó, képességek, problémák feltérképezése és javítása képezze. A differenciálás szempontja lehet a tanulók szövegértési, illetve szövegalkotási módja, tempója vagy a szükséges tanári támogatás mértéke. A tanulási folyamat hatékonysága nem a tanulócsoport összteljesítményén, hanem az egyes tanulók fejlődésének ütemén mérhető.

Párban történő tanulás:

- Lényege a közös gondolatcsere. A gyerekek közösen, egyenrangúan, a kölcsönösség jegyében dolgoznak a feladaton. A jó együttműködés aktivitásukat növelő tényező. Tanulópár esetén a tudásban magasabb szinten álló tanuló segíti a kevésbé jót. A jó tanuló megtapasztalhatja, mivel küszködik egy kevésbé jó tanuló társa. Gyakorlóórán is alkalmazható, mint segítő akció.

Részben egyénre szabott tanulás:

- Több tanuló kap azonos feladatot a tanulás folyamán, az elsajátítás menetében kialakul a tanuló egyéni tanulási módszere. A gyermek pozitív beállítódása növeli a teljesítményét, önértékelése fejlődik. Ha problémája van, nem nélkülözhető a tanári segítség, ami teljesen egyénre szabott, mivel a tanulás tanulásának folyamatáról van szó. A módszer alkalmazása során ismerni kell a tanuló előzetes tudását, valamint meg kell győződni arról, hogy képes-e önállóan dolgozni.

Csoportmunka:

- A pedagógus közvetett módon irányítja a tanulási folyamatot. Nem minden tárgy alkalmas gondolatcserére, és nem minden gyermek alkalmas csoportmunkára.
- A szervezés célja a tudás gyarapítása: a "több és többet tud" elv érvényesülése. Azaz a tanulók kognitív fejlődésének irányítása, tudásuk kialakítása, továbbfejlesztése, figyelembe véve az előzetes ismereteket és a tanulók képességeit. A tanulás domináns szerep jut az információ feldolgozásában a tevékenykedtetésnek, a viselkedési formák gyakorlati alkalmazásának.
- A csoportmódszer nagyon alkalmas az empatikus készségek, a szociális kompetenciák, a toleranciakészség fejlesztésére is. A tanulási folyamatban a tanulók belső szorongása csökken, tanulási kedvük növekedik a közös tapasztalatszerzés során.
- Magatartásuk alakításában az attitűdök szerepe meghatározó, a tanulók pozitív reakciói erősödnek a feladatvégzések és a környezeti tényezők során.

A kooperatív tanulás

- Az ismeretszerzésnek ebben a formájában gyerek nem úgy tanul, mintha csak a tanár lenne a tudás forrása, hanem a csoport valamennyi tagjának érdeke, hogy valamit megismerjen és a megszerzett ismeretet megossza társaival a csoportban.
- Mivel tanulás közben kölcsönösen függnek egymástól, együttműködési képességeik biztosan fejlődnek, baráti viszonyok alakulnak ki közöttük. Szaknyelven szólva: motiváltak közös célok elérésére, s e közben fejlődnek kommunikációs képességeik, technikáik.

A kooperatív tanulás általános hatásai:

- együttműködő tanulást jelent, amely nem egyenlő a hagyományosan használt csoportosan végzett munka kifejezéssel;
- egyenlő esélyt biztosít a hátrányos helyzetű és/vagy lassabban haladóknak is a munkában való részvételre;
- toleranciára, elfogadásra és egymás segítésére nevel, s mint ilyen, háttérbe helyezi a versengést, egymás legyőzését, kiszorítását;

- négy alapelve: az egyenlő részvétel, az építő egymásrautaltság, a párhuzamos interakciók és az egyéni felelősség minden feladattípusnál megtalálható;
- örömmel és kedvvel végzett munkát eredményez,
- feltétele a nyitott, elfogadó, toleráns pedagógiai attitűd, amely az alkalmazás során egyre jobban jellemzőjévé válik a pedagógusnak,
- elengedhetetlen szükséglet a későbbi munkára való felkészítésben, hiszen olyan feltétlenül fontos és elengedhetetlen képességeket fejleszt a diákokban, mint a figyelem, empátia, felelősségvállalás, önzetlen segítség, kommunikáció, szervezőkészség, tolerancia;
- alkalmas az iskolai kudarcok nagymértékű csökkentésére, a tanulási kedv és sikerélmény és eredményesség biztosítására;
- olyan módszereket tartalmaz, amelyek egyaránt alkalmazhatók a tanulásban és a tanórán kívüli tevékenységekben is;

Projekt módszer:

- Alkalmazásakor hierarchikus munkamegosztás helyett a kooperativitás, az együttműködés kerül előtérbe. Mindenki saját élményei, képességei, tapasztalata alapján járul hozzá a csoport eredményességéhez.
- Minden tanuló az egész részeként cselekedve, csoportjának hasznos tagjává válik.
- A projekt egy olyan sajátos tanulási egység, tanulási technika, amely a megismerés fő forrásává az önálló és csoportos tapasztalást teszi. Más szóval a projekt egy ismeretszerzési folyamat, amely az elsajátítást egy alkotó folyamat részeként és eredményeként valósítja meg.
- A módszer lényege, hogy a tanulók a lehető legtöbb összefüggést és kapcsolódási pontot felfedjenek. A diáknak lehetősége van saját meglévő képességeinek, viselkedési formáinak kipróbálására, és újak kialakítására.
- A projekt módszer fő értéke, és egyben leginkább hasznosuló eleme maga a munkafolyamat, a munka konkrét eredményei és végtermékei mellett.
- A projekt munka során megvalósuló ismeretelsajátítás mellé fontosságában felzárkózik maga a gondolkodási folyamat, valamint az egyéb gyakorlati tevékenységek megvalósítása során szerzett tapasztalatok, élmények szellemi és érzelmi hatása.
- A projekt munka során megváltozik a tanár szerepe is. Az irányítás helyett inkább az együttműködést segítő, az egyes munkafolyamatokat koordináló és tanácsadói szerepek kerülnek előtérbe.
- Rendkívüli szerepet nyer a tanár tudatossága, munkaszervező képessége. A projekt módszer segítségével az egyik legnehezebb feladatunk válik lehetségessé: felkelthetjük a diákok érdeklődését, beindítva intellektuális kíváncsiságukat, ösztönözhetjük őket önálló felelősségvállalásra, önálló tanulási célok kitűzésére és azok megvalósítására. Közben megváltozhat a tanulók tudáshoz és tanuláshoz való viszonya, sikereket és közös élményeket szereznek, önbecsülésük és önismeretük magasabb szintre léphet.

A projekt módszer kompetencia elemei:

- Kommunikáció központúság
- A kommunikációval kapcsolatos ismeretek, szabályszerűségek, normák megtanítása és gyakorlása. A szövegértés-tanításnak ebben a formában nemcsak célja, hanem módszere is a kommunikáció, hiszen a feladatmegoldások, az ellenőrzés, az értékelés folyamatos eszmecserét feltételeznek a tanár és a tanulók között.
- A program a szövegértési képességeket olyan tanulási folyamatban fejleszti, amely a tanuló és a pedagógus demokratikus együttműködésére, vitáira, eszmecseréire épül, kommunikatív cselekvésekre ösztönöz, önállóságot és kritikai készséget kíván.

- A tanulóknak nem pusztán kérdésekre kell választ találniuk, hanem az önálló ismeretszerzés közben a különböző információk alapján – akár maguk által elgondolt – , műveleteket kell végezniük.
- A szövegértés-szövegalkotás gyakorlása minden műveltségterület feladata. A felelősség és a fejlesztés egy tantárgyra szűkítése a program hatásvesztését okozza. A mérések nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják.
- A pedagógus a munka nagy részében a tanulókkal partneri viszonyban, segítő-tanácsadóként irányítja az ismeretszerzést, nem pedig a hierarchikus tanár-diák kapcsolatot képvisel.
- Feloldani az olvasási kudarcok által okozott szorongásokat. Ennek egyik feltétele a tévedések és a próbálkozások lehetőségének megadása. A kutatószemlélet fontos eleme a kérdésfeltevés.
- Tevékenység-centrikusság
- Rendszeresség
- Partnerség
- Kutatószemlélet

XXIX. Kompetenciafejlesztés, műveltségközvetítés, tudásépítés a 2012-es NAT-nak megfelelően

A kulcskompetenciák

Az Európai Unióban kulcskompetenciákon azokat az ismereteket, készségeket és az ezek alapját alkotó képességeket és attitűdöket értjük, amelyek birtokában az Unió polgárai egyrészt gyorsan alkalmazkodhatnak a modern világ felgyorsult változásaihoz, másrészt a változások irányát és tartalmát cselekvően befolyásolhatják.

A tudásalapú társadalomban felértékelődik az egyén tanulási képessége, mert az emberi cselekvőképesség az élethosszig tartó tanulás folyamatában formálódik.

A különböző kompetenciaterületekben megjelenő ismeretek, készségek, és ezek hátterében a meghatározó képességek és attitűdök számos tanulási helyzetben és összefüggésben alkalmazhatók különféle célok elérésére, különböző problémák és feladatok megoldására, ezért több műveltségterülethez is köthetők.

Több kompetencia egymásba fonódik, így részben fedik egymást, továbbá az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik területhez elengedhetetlen készségek formálódását, fejlődését.

Hasonló egymásra építettség jellemzi a képességek kibontakoztatására és a tanulás fejlesztésére irányuló célok és az egyes műveltségterületek viszonyát. Számos olyan fejlesztési területet említhetők, amely valamennyi műveltségterületen a kialakítandó kompetencia részét képezi: ilyen például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképeség, a problémamegoldás, az együttműködés, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése, a kapcsolati kultúra, a társas tolerancia.

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények, vélemények kifejezését és értelmezését, megőrzését és közvetítését szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás szóban és írásban), valamint a helyes, öntudatos és alkotó nyelvhasználatot az oktatásban és képzésben, a társadalmi és kulturális tevékenységek során, a családi és a társas életben, a munkában és a szabadidős tevékenységekben, a társas valóság formálásában.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök:

- Az anyanyelvi kommunikáció az anyanyelv elsajátításának folyamata és eredménye, amely természeténél fogva kapcsolódik az egyén kognitív képességeinek fejlődéséhez.
- Az anyanyelvi kommunikáció feltétele a megfelelő szókincs, valamint a nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók ismerete. Ez a tudásanyag felöleli a szóbeli és írásbeli kapcsolattartás fő típusainak, az irodalmi és nem irodalmi szövegek egész sorának, a különböző nyelvi stílusok sajátosságainak, valamint a különféle helyzetekben a nyelv és a kommunikáció változásainak ismeretét.
- Az ember rendelkezik azzal a képességgel, hogy változatos helyzetekben, szóban és írásban képes másokkal érintkezni, kommunikációját figyelemmel tudja kísérni, és a helyzetnek megfelelően tudja alakítani. Képes nyelvileg megalkotni és kifejezni saját valóságát és valóságértelmezését, a nyelvhasználaton keresztül mások valóságértelmezését megismerni és a sajátjával összevetni, összehangolni, vagy ütköztetni.
- Képes a nyelvhasználat útján ismereteket szerezni és ismereteit gazdagítani, illetve új ismereteket, tudást létrehozni.
- Képes megkülönböztetni és felhasználni különböző típusú szövegeket, továbbá információkat keresni, gyűjteni, feldolgozni és közvetíteni.
- Tud segédeszközöket használni, saját szóbeli és írásbeli érveit a helyzetnek megfelelően, etikusan és meggyőzően kifejezni.
- A pozitív attitűd magában foglalja a társas viszonyokra érzékeny, tudatos, érdeklődő és önkritikus magatartást, a törekvést az építő jellegű párbeszédre, az igényes megnyilvánulás értékének felismerését, az esztétikai minőség tiszteletét, mások megismerésének igényét és az anyanyelv iránti felelősség vállalását.
- Ehhez ismerni kell az anyanyelv és a nemzeti kultúra, a nyelv és a valóság, a kommunikáció és a társas világ közötti összetett kapcsolatot, a nyelv változó-változtató természetét, másokra gyakorolt hatását, a társadalmilag felelős nyelvhasználat jelentőségét.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció – az anyanyelvi kommunikációhoz hasonlóan – az alapvető nyelvi készségekre épül: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése idegen nyelven különböző tevékenységi formákban. Ilyen a hallott és olvasott szöveg értése, a szövegalkotás és az interakció szóban és írásban.

Ezek a tevékenységek az élet különböző területein – oktatás és képzés, munka, családi és társas élet, szabadidős tevékenységek – az egyén szükségleteinek megfelelően folynak. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességekre és készségekre is támaszkodik, mint a közvetítés az anyanyelv és az idegen nyelv között, valamint más kultúrák megértése. A nyelvhasználó tudásszintje változhat a különböző nyelvek, nyelvi tevékenységek (hallott szöveg értése, beszédkésztség, olvasott szöveg értése, íráskészség és közvetítő készség), valamint az idegen nyelvet használó társadalmi-kulturális háttére, igényei és érdeklődése szerint.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök:

- A kommunikatív nyelvi kompetencia lexikális, funkcionális, grammatikai és szövegalkotási ismereteket, valamint szocio- és interkulturális készségeket feltételez.
- Az élethosszig tartó tanuláshoz a nyelvhasználónak el kell sajátítania az önálló tanulási stratégiáit és az ehhez szükséges eszközök használatát.
- A pozitív attitűd magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődést és kíváncsiságot.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia kialakításához elengedhetetlen az olyan meghatározó bázisképességek fejlesztése, mint a matematikai gondolkodás, az elvonatkoztatás és a logikus következtetés. E kompetencia összetevőit alkotják azok a készségek is, amelyekre támaszkodva a mindennapi problémák megoldása során a matematikai ismereteket és módszereket alkalmazzunk.

A matematikai kompetencia kialakulásában, hasonlóan más területekhez, az ismeretek és a készség szintű tevékenységek egyaránt fontos szerepet töltenek be.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök:

- A matematikai ismeretek magukban foglalják a számok, mértékek, struktúrák, az alpműveletek és az alapvető matematikai fogalmak, jelölések és összefüggések készség szinten alkalmazható tudását.
- A matematikai kompetencia azt jelenti, hogy felismerjük az alapvető matematikai elveket és törvényszerűségeket a hétköznapi helyzetekben, elősegítve a problémák megoldását a mindennapokban, otthon és a munkahelyen.
- E kompetencia teszi lehetővé a törvényszerűségek felismerését a természetben, és alkalmassá tesz az érvek láncolatának követésére, a matematika nyelvén megfogalmazott törvények megértésére.
- A matematikai műveltséghez való pozitív hozzáállás annak az igazságnak a tiszteletén alapul, hogy a világ rendje megismerhető, megérthető és leírható.

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia az ismereteknek és készségeknek azt a rendszerét jelöli, amelynek megfelelő szintje lehetővé teszi, hogy megfelelő ismeretek és módszerek felhasználásával leírjuk és magyarázzuk a természet jelenségeit és folyamatait, bizonyos feltételek mellett előre jelezve azok várható kimenetelét is.

Segít abban, hogy megismerjük, illetve megértsük természetes és mesterséges környezetünket, és ennek megfelelően irányítsuk cselekedeteinket.

A technikai kompetencia ennek a tudásnak az alkotó alkalmazása az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében. A természettudományos és technikai kompetencia magában foglalja a fenntarthatóság, azaz a természettel hosszú távon is összhangban álló társadalom feltételeinek ismeretét, és az annak formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősség elfogadását.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök:

- A természettudományok esetében elengedhetetlen a természet működési alapelveinek, az alapvető tudományos fogalmaknak, módszereknek és technológiai folyamatoknak az ismerete, de ismerni kell az emberi tevékenységeknek a természetre gyakorolt hatásait is.
- Így megértjük a tudományos elméletek szerepét a társadalmi folyamatok alakulásában, valamint az alkalmazások és a technológiák előnyeit, korlátait és kockázatait a társadalomra nézve.
- A természettudományos és technikai kompetencia birtokában mozgósítani tudjuk természettudományos és műszaki műveltségünket a munkában és a hétköznapi életben: amikor új technológiákat, eszközöket, berendezéseket ismerünk meg és működtetünk, amikor a tudományos eredményeket a hétköznapi életben alkalmazzuk egyéni és közösségi célok érdekében, vagy természettudományos és műszaki műveltséget igénylő döntések meghozatalakor.
- Az ilyen kompetenciával felvértezett ember egyaránt kritikus az áltudományos, az egyoldalúan tudomány- és technikaellenes, illetve a technikát, a termelést az emberi

szempontok és a környezeti fenntarthatóság fölé helyező megnyilvánulásokkal szemben.

- A természettudományos és technikai kompetencia kritikus és kíváncsi attitűdöt alakít ki az emberben, aki ezért igyekszik megismerni és megérteni a természeti jelenségeket, a műszaki megoldásokat és eredményeket, nyitott ezek etikai vonatkozásai iránt, továbbá tiszteli a biztonságot és a fenntarthatóságot.

Digitális kompetencia

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (információs és kommunikációs technológia, a továbbiakban IKT) és a technológiák által hozzáférhetővé tett, közvetített tartalmak magabiztos, kritikus és etikus használatát a társas kapcsolatok, a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén.

Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul:

- az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; digitális tartalomalkotás- és megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök:

- A digitális kompetencia az IKT természetének, szerepének és lehetőségeinek megértését, alapos ismeretét, illetve ennek alkalmazását jelenti a személyes és társadalmi életben, a tanulásban és a munkában.
- Magába foglalja a főbb számítógépes alkalmazásokat – szövegszerkesztés, adattáblázatok, adatbázisok, információtárolás- és kezelés, az internet által kínált lehetőségek és az elektronikus média útján történő kommunikáció (e-mail, hálózati eszközök) – a szabadidő, az információ-megosztás, az együttműködő hálózatépítés, a tanulás, a művészetek és a kutatás terén.
- A tanulónak értenie kell, miként segíti az IKT a kreativitást és az innovációt, ismernie kell az elérhető információ hitelessége és megbízhatósága körüli problémákat, valamint az ezek kiszűrésére használatos alapvető technikákat, továbbá az IKT interaktív használatához kapcsolódó veszélyeket és etikai elveket, valamint a szerzői jogból és a szoftver-tulajdonjogból a felhasználókra vonatkozó jogi kereteket.
- A szükséges készségek magukba foglalják az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a kritikus alkalmazást, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését.
- Ide tartozik a komplex információ előállítását, bemutatását és megértését elősegítő eszközök használata, valamint az internet alapú szolgáltatások elérése, az ezek segítségével történő keresés, az IKT alkalmazása a kritikai gondolkodás, a kreativitás és az innováció területén.
- Az IKT használata kritikus és megfontolt attitűdöket igényel az elérhető információ és az interaktív média felelősségteljes alkalmazása érdekében.
- A digitális kompetencia fejlődését segítheti továbbá az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.

Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékalapú, személyek és kultúrák közötti párbeszédre nyitott szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel, valamint a közösségi beilleszkedés feltételei. A közjó iránti elkötelezettség és tevékenység felöleli a magatartás minden olyan formáját, amelynek révén az ember hatékony és építő módon vehet részt az egyre sokszínűbb társadalmi és szakmai életben, továbbá – ha szükséges – képes a konfliktusok megoldására.

Az állampolgári kompetencia lehetővé teszi, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudást felhasználva aktívan vegyünk részt a közügyekben.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

- Az állampolgári kompetencia a demokrácia, az állampolgárság fogalmának és az állampolgári jogoknak az ismeretén alapul, ahogyan ezek az Európai Unió Alapjogi Chartájában és a nemzetközi nyilatkozatokban szerepelnek, és ahogyan ezeket helyi, regionális, nemzeti, európai és nemzetközi szinten alkalmazzák.
- A kompetencia magába foglalja az aktuális események, valamint a nemzeti, az európai és a világtörténelem főbb eseményeinek és tendenciáinak, továbbá a társadalmi és politikai mozgalmak valós céljainak, értékeinek és törekvéseinek az ismeretét. Idetartozik az európai integráció és az EU struktúráinak, főbb célkitűzéseinek és értékeinek az ismerete, valamint az európai sokféleség és a kulturális azonosságtudat fontosságának tudatosítása egyaránt.
- Az állampolgári kompetencia kialakítása során olyan képességekre és készségekre is támaszkodni kell, mint a közügyekben kifejtett hatékony együttműködés, a helyi és a tágabb közösségeket érintő problémák iránti érdeklődés, valamint a megoldásuk során tanúsított szolidaritás.
- Ez a kompetencia magában foglalja a közösségi tevékenységek és a különböző – helyi, nemzeti és európai – szinteken hozott döntések kritikus és kreatív elemzését, továbbá a részvételt a döntéshozatalban (elsősorban szavazás útján).
- A pozitív attitűdök az emberi jogok teljes körű tiszteletén alapulnak, ideértve az egyenlőség, a demokrácia, a vallási és etnikai sokszínűség tiszteletben tartását.
- Pozitív attitűd a településhez, az országhoz, a nemzethez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudata, a részvétel iránti nyitottság a demokratikus döntéshozatal valamennyi szintjén, valamint a felelősségérzetnek és a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek, demokratikus elvek elfogadásának és tiszteletben tartásának kinyilvánítása.
- Az alkotó részvétel az állampolgári tevékenységeket, a társadalmi sokféleség és kohézió, valamint a fenntarthatóság támogatását és mások értékeinek, magánéletének tiszteletét is jelenti.
- A személyes és szociális jólét megköveteli, hogy az egyén rendelkezzen a saját - fizikai és mentális egészségére vonatkozó ismeretekkel és alkalmazza is őket. A kiegyensúlyozott kapcsolatok és a társadalmi életben való aktív, sikeres részvétel érdekében elengedhetetlen a normatudat és az általánosan elfogadott magatartási szabályok elsajátítása.
- Fontos az egyénnel, a csoporttal, a munkaszervezettel, a nemek közti egyenlőséggel, a megkülönböztetés-mentességgel, a társadalommal és a kultúrával kapcsolatos alapvető fogalmak ismerete. Kíváncsi a tájékozódás az európai társadalmak kulturális és társadalmi-gazdasági viszonyaiban, továbbá a nemzeti és az európai identitás kapcsolatának a megértése is.
- E kompetencia alapja az a sokféle képességre épülő készség, hogy az ember különféle területeken tud hatékonyan kommunikálni, figyelembe veszi és megérti a különböző nézőpontokat, tárgyalópartnereiben bizalmat kelt, és empátiával fordul feléjük.
- Az attitűdök vonatkozásában az együttműködés, a magabiztosság és az integritás a legfontosabb. Nélkülözhetetlen még a társadalmi-gazdasági fejlődés, az interkulturális kommunikáció iránti érdeklődés. Az attitűd fontos része a személyes előítéletek leküzdése és a törekvés a kompromisszumra. Ide tartozik még a stressz és a frusztráció megfelelő kezelése, valamint a változások iránti fogékonyság.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetencia segíti az embert, hogy igyekezzék megismerni tágabb környezetét, és ismeretei birtokában képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására.

Ez tudást, kreativitást, újjáításra való törekvést és kockázatvállalást jelent, valamint azt, hogy az egyén céljai érdekében terveket készít és valósít meg. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek, készségeknek és magatartásformáknak, amelyekre a mindennapi életben, a társadalomban és a munkahelyen szükség van.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök:

- A szükséges ismeretek egyrészt az ember személyes, szakmai és/vagy üzleti tevékenységeihez illeszthető lehetőségek, kihívások felismerését, értelmezését, másrészt a gazdaság működésének átfogóbb megértését és a pénz világát érintő magabiztos tájékozódást foglalják magukban.
- Az egyénnek tudatában kell lennie a vállalkozások működésének pénzügyi és jogi feltételeivel is.
- Olyan készségek, képességek tartoznak ide, mint a tervezés, a szervezés, az irányítás, a vezetés, a feladatok megosztása, az elemzés, a kommunikáció, a jó ítélőképesség, a tapasztalatok értékelése, a kockázatfelmérés- és vállalás, a munkavégzés egyénileg és csapatban, valamint az etikus magatartás.
- A pozitív attitűdöt a függetlenség, az alkotó- és újjátóképeség, a célok elérésére irányuló motiváció és eltökéltség jellemzi a személyes és társadalmi életben, valamint a munkában.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerést, illetve az elképzelések, képzetek, élmények és érzések kreatív kifejezésének elismerését, befogadását mind a hagyományos művészetek nyelvén, mind a média segítségével, különösen az irodalomban, a zenében, a táncban, a drámában, a bábjátékban, a vizuális művészetekben, a tárgyak, épületek, terek kultúrájában, a modern művészeti kifejezőeszközök, a fotó és a mozgókép segítségével.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

- Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség feltételezi a helyi, a nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökség tudatosítását, a főbb művészeti alkotások értő és beleérző ismeretét a népszerű kortárs kultúra és kifejezőmódok vonatkozásában is.
- Idetartozik az európai országok, nemzetek és a kisebbségek kulturális és nyelvi sokfélesége megőrzésére irányuló igénynek, a közízlés fejlődésének, valamint az esztétikum mindennapokban betöltött szerepének a megértése is.
- Olyan képességek és készségek értendők ide, mint a művészi önkifejezés, a művészi érzék, a műalkotások és előadások értelmezése és elemzése, a saját nézőpont összevetése mások véleményével, a kulturális tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek felismerése és kiaknázása, s ez által az általános életminőség javítása.
- A pozitív attitűdök alapját a művészet szeretete, a művészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottság és az esztétikai érzék fejlesztésére való hajlandóság képezi. A nyitottság, az érdeklődés, a fogékonyság fejleszti a kreativitást és az azt támogató készséget, hogy a művészi önkifejezés és a kulturális életben való részvétel révén gazdagodjon az állampolgárok önismerete, emberi kapcsolatrendszere és eligazodó készsége a világban.

A hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az ember képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve a hatékony gazdálkodást az idővel és az információval.

Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását, a képességek együttesére támaszkodó készségeit a legkülönbözőbb helyzetekben alkalmazza: tanulási és képzési folyamataiban, otthon, valamint a munkában egyaránt.

A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök:

- Az életben jól hasznosítható, a munka- vagy karriercélok elérését szolgáló tanuláshoz az embernek megfelelő ismeretekkel kell rendelkeznie saját képességeiről, a szükséges kompetenciákról, tudástartalmakról és szakképesítésekről.
- A hatékony és önálló tanulás feltétele, hogy ismerje és értse saját tanulási stratégiáit, készségeinek és szaktudásának erős és gyenge pontjait, valamint képes legyen megtalálni a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket, útmutatásokat, támogatásokat.
- A hatékony és önálló tanulás olyan alapvető készségek meglétét igényli, mint az írás, olvasás, számolás, valamint az IKT-eszközök használata. Ezekre épül az új ismeretek elsajátítása, feldolgozása és beépítése.
- A hatékony és önálló tanulás további feltétele a saját tanulási stratégia kialakítása, a motiváció folyamatos fenntartása, a figyelem összpontosítása, valamint a tanulás szándékának és céljának kritikus mérlegelése.
- A tanulónak képesnek kell lennie a közös munkára és arra, hogy tudását másokkal megossza, saját munkáját tárgyilagosan értékelje, és szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.
- A pozitív attitűd tanulás iránti belső motivációt feltételez, amelynek folyamatos fenntartásához elengedhetetlen, hogy az ember korábbi tanulási és élettapasztalatait felhasználja, új tanulási lehetőségeket kutasson fel, és a tanultakat az élet minden területén széles körben alkalmazza.

A 2020. szeptember 01-től bevezetésre kerülő Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciák:

- a tanulás kompetenciái
- kommunikációs kompetenciák
- digitális kompetenciák
- matematikai, gondolkodási kompetenciák
- a személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- a kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az új kompetenciák, 2020	A korábbi kompetenciák, 2012
A tanulás kompetenciái	A hatékony önálló tanulás kompetenciája
Kommunikációs kompetenciák: anyanyelvi és idegen nyelvi	Anyanyelvi kommunikáció Idegen nyelvi kommunikáció
Digitális kompetenciák	Digitális kompetenciák

Matematikai gondolkodási kompetencia	Matematikai kompetenciák
Személyes és társas kapcsolati komp.	Szociális és állampolgári kompetenciák
Kreativitás, önkifejezés, kult. tudatosság	Esztétikai, művészeti tudatosság komp.
Munkavállalói, vállalkozói kompetencia	Kezdeményezőképeség és vállalkozói k.
	Természettudományos és technikai komp.

XXX. Infokommunikációs Technológia (IKT) stratégia

(Az Újfehértó ÁMK IKT stratégiája alapján)

„Haladás ellen nincs orvosság.”
(Neumann János)

Az információrobbanás századában az iskola új stratégiára kényszerül. Ma már nélkülözhetetlen, hogy gyermekeink az ismereteket a nekik legmegfelelőbb módon szerezhessék meg, ehhez felhasználva az olvasást, a média nyújtotta lehetőségeket, a digitális információhordozókat, az interneten elérhető tudásbázisokat. (pl SDT)

Iskolánkban egy igen jól körülhatárolható terv mentén zajlanak az informatikai jellegű fejlesztések. Annak érdekében, hogy iskolánk az oktatás-nevelés és képzés terén is mindig korszerű maradjon, igen magasak az informatikai rendszerrel szembeni elvárások. A mai kor követelményei azonban túlhaladták egy „egyszerű” informatikai fejlesztési terv kereteit, egyre inkább a stratégiai gondolkodásmód és tervezés kerül előtérbe.

Az Infokommunikációs Technológia (IKT) Stratégiai célja olyan, a korszerű tudásalapú társadalom követelményeinek megfelelő oktatási informatikai hálózat, informatikai eszközök és oktatási módszerek létrehozása, amelyek hatékonyan támogatják az iskolai oktatásban, képzésben résztvevő tanulók és tanárok munkáját, valamint olyan oktatást támogató igazgatási információs rendszerek bevezetését és használatát teszik lehetővé, amelyek hatékonyan segítik az állami és egyéb oktatási erőforrások optimális felhasználását. Az informatika kiszélesített értelmezése, valamint az ebből fakadó nagyszámú és sokrétű alkalmazási terület az informatikai fejlesztések, beruházások összehangolását és előre tervezését követeli meg egy IKT Stratégiában összefoglalt módon, amely tekintettel van a szakterületeken megfogalmazott stratégiai célkitűzésekre.

Az oktatás tematikáját és módszertanát úgy kell alakítani, hogy minden tárgy oktatása szervesen magában foglalja az informatika eredményeit, az adott témában felhalmozott ismeretek hatékony keresésének, begyűjtésének módszereit is. Intézményünk IKT stratégiájának alappilléreit a megfelelő és mindenki számára hozzáférhető informatikai infrastruktúra (hardver és szoftver) illetve a hozzáféréshez szükséges kompetenciák alkotják.

Iskolánk informatikai infrastruktúrája

Évek óta törekszünk arra, hogy az oktatás minőségét a legkorszerűbb elemek beiktatásával fokozzuk, ezáltal próbálunk eleget tenni a velünk szemben támasztott elvárásoknak.

Iskolánk Internetes címe: <http://www.ujfehertoiskola.egzinet.hu>

e-mail címe: malyvas@gmail.com, ujfehertoiskola@reformatus.hu

Intézményünk pályázatok segítségével az elmúlt néhány év alatt számottevő informatikai fejlesztést igyekezett megvalósítani.

Az utóbbi évben nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy az informatikai fejlesztések ne csak az informatika szaktantermekben valósuljanak meg, hanem minél több tanteremben elérhetővé váljanak az IKT eszközök az oktatás-nevelési munka támogatásaként. Ilyen módon jelenleg 6 olyan „hagyományos” tantermünk van, ahol számítógép, projektor és aktívtábla áll rendelkezésre az oktatási-nevelési folyamat támogatásaként.

Iskolánk hardver és szoftver erőforrásai

A TÁMOP 3.1.4. pályázat keretében beszerzett eszközök:

Újfehértói Református Általános Iskola (elődje az Újfehértói ÁMK Mályvaskerti Általános Iskolai Tagintézmény)

- netbook 9 db
- digitális fényképezőgép 1 db
- CD-s rádió magnó 6 db
- fekete/fehér fénymásoló-nyomtató 1 db
- szünetmentes tápegység 3 db
- merevlemez 1 db
- DVD lejátszó 1 db
- 19" TFT monitor 4 db
- projektor 1 db
- video magnó 1 db
- LCD tv 1 db
- pendrive 23 db
- merevlemezes videokamera 1 db
- színes hálózati lézernyomtató 1 db

Az iskola szoftverei:

- Windows 2003 szerver
- Windows XP/Vista/7
- Oktató programok szinte valamennyi oktatott tantárgyhoz

Az INTERNET-hez csatlakozás módja:

- Pointnet-vonal
- Sulinet

A pedagógusok számára a tanárban külön elhelyezett számítógép áll rendelkezésre, amelyen biztosított a hálózati elérés. A hordozható számítógépek tanáraink számára lehetővé teszik, hogy fix munkaállomással nem rendelkező tantermeinkben is fel tudják használni az informatika által kínált lehetőségeket, illetve projektorokkal, melyek prezentációk, szemléltető- és oktatóprogramok, az SDT-tananyag stb. megjelenítése által szélesítik a használható módszertani lehetőségek körét, illetve érzékletesebbé, megfoghatóbbá tehetik diákjaink számára a tananyagot. Munkánkat segítik még az aktív táblák, szkennerek és nyomtatók is. Digitális fényképezőgépek, video kamera az iskola eredményeinek megörökítése mellett, az informatikai oktatásban is szerepet játszanak, fejlesztve diákjaink kreativitását, bővítve a számítógép adta lehetőségek megismerését.

IKT eszközök használatának feltételei:

Az IKT eszközök alkalmazásának tárgyi és személyi feltétele is van. A hordozható eszközök a nevelői szobákban, irodákban kaptak helyet. Innen előzetes egyeztetés után bárki elviheti oktatási célra. A személyi feltétel esetében az IKT eszközök használata megköveteli a pedagógusoktól az innovativitást.

Humán erőforrás

A folyamatos fejlesztések egyre magasabb technikai és alkalmazási színvonalat tükrözve, megteremtették a folytonosságot iskolánk informatikai múltja, jelene és lehetséges jövője között.

Jelen helyzetünkben prioritást élvez az informatikai infrastruktúra folyamatos szinten tartása, illetve további fejlesztése. Az iskolai informatikai rendszernek olyan szintre kell fejlődnie, hogy az iskolában zajló oktatási folyamat a modern IKT-ra nagymértékben támaszkodhasson. Az oktatási folyamat adminisztratív háttérének képessé kell válnia a költséghatékony működésre és a minőségi szolgáltatásokra. Jelenleg az iskolai adminisztrációs munkát számos olyan informatikai rendszer támogatja, ami hatékony és pontos segítséget nyújt (Pl. KIR.)

Az átalakuló közoktatás intézményi reformjai a minőségi váltás mellett egyben informatikai kihívást is jelentenek, amely kihívásoknak igyekszünk megfelelni.

Pedagógusok és dolgozók informatikai képzése, képzettsége:

- számítástechnikai tanár: 1 fő

A pedagógusok jelentős része vett részt az elmúlt évek során különböző számítógép-kezelői és használói tanfolyamokon, illetve interaktív tábla használatával kapcsolatos képzéseken.

Az iskola IKT fejlesztés stratégiai irányai

Az IKT alkalmazása, beleértve a korszerű könyvtárhasználati ismereteket is, kerettantervi szinten is elvárt, ugyanakkor az informatika az új alaptanterv szerint az alsó tagozatban tantárgyként is megjelenik. Iskolánk pedagógiai programja kiemelt célként határozza meg az informatika oktatását. Tanulóink már első osztálytól kezdve kapcsolatba kerülnek a számítástechnikával, informatikával.

Az intézményi informatikai infrastruktúra folyamatos biztosítása:

- az IKT-ra támaszkodó oktatási módszerek alkalmazásához az eszközszükséglet naprakész és folyamatos biztosítása a tanulás színterein (osztályterem, számítógépterem, könyvtár, közösségi terek, otthon)
- a pedagógusok, tanárok oktatási, képzési, adminisztrációs, továbbképzési tevékenységéhez kapcsolódó eszközszükséglet folyamatos fejlesztése, biztosítása
- az intézményi adminisztrációt és működést támogató eszközszükséglet biztosítása
- tanuló-hallgató számítógép arány további javítása, az EU-s normáknak való megfeleltetése
- intézményi hálózati hozzáférési helyek bővítése

Főbb célok az iskolai oktatás tartalmi vonatkozásában:

- korszerű, IKT-ra alapozott módszerek további támogatása az oktatásban, (az IKT hatékony kihasználásával, az egyedi fejlődéshez igazodó tanulási folyamat, valamint a helyhez nem kötött tanulás támogatásaként)

- A pedagógusok lehetőségeikhez mérten alkalmazzák az interaktív táblát, tanulói laptopot
- az emberi erőforrás (pedagógusok, oktatók) további fejlesztése az IKT alkalmazására, az újak bevonása
- Aktív résztvevője az IKT alapú oktatásnak. Alkalmazza és használja az IKT alapú eszközöket.
- Együttműködés online úton való szakmai feladatok elvégzése alkalmával (kérdőívek, tesztek)
- Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is. (más iskolák, múzeum, könyvtár, rendőrség, védőnő)

Az oktatásadminisztráció terén elérendő célok:

- szervezetkorszerűsítés révén hatékonyságnövelés (papírmentes iroda, költségcsökkentés)
- eredményesség javítása (minőségmenedzsment, vezetői döntéshozatal, stb.)
- modern, korszerű megoldások, alkalmazkodó képesség támogatása
- költséghatékony, fenntartható megoldások, decentralizált és központi feladatok egészséges egyensúlyának kialakítása

Konkrét beavatkozási területek

- IKT alapú, oktatási módszertan alkalmazási feltételeinek szinten tartása és további javítása
- a Sulinet Digitális Tudásbázishoz való hozzáférés és alkalmazás támogatása
- az IKT-ra épülő oktatási módszertan elterjesztése, valamint a digitális tartalmak felhasználása érdekében a pedagógus továbbképzés (belső és külső) támogatása, intézményi jó gyakorlatok gyűjtése és publikálása
- -IKR eszközök, valamint az alap informatikai infrastruktúra szinten tartása és további fejlesztése
- központi egységes intézményi adminisztrációs és vezetői információ-rendszer, egységes minőségbiztosítási rendszer bevezetése és alkalmazása

Várható eredmények (perspektivikus jövőkép)

Oktatás

A pedagógusok az órára való felkészülés során több, előre elkészített, feldolgozott tananyag közül választhatnak, amelyek online módon elérhetőek, tovább szerkeszthetőek és alakíthatóak. Ezek jól illeszkednek a különböző igényekhez (hátrányos helyzet, kisebbségi nyelv, sajátos nevelési igény, iskola típus, stb.).

Az órán a pedagógus, tanár, az előre elkészített anyagot multimédiás tartalmak bemutatására is alkalmas berendezéssel mutatja be, felhasználva az „IKT az oktatásban” témában megszerzett ismereteit.

A diákok interaktív módon tapasztalhatják meg, illetve alakíthatják a tananyag elemeit, ami jelentősen hozzájárul a megértéshez és a tananyag elsajátításához. A diákok az órán kívüli időszakban is hozzáférnek az órai anyaghoz, annak kiegészítéseihez, ezekkel kapcsolatban önellenőrző és tanári ellenőrzés mellett végezhető feladatokat kapnak.

A pedagógus, tanár a dolgozatokat, házi feladatokat elektronikus módon gyűjti be és a feladat típustól függően, elektronikusan értékeli is ki (ezzel értékes munkaidőt takarít meg, amit hasznosabb feladatokra fordíthat, pl. órára felkészülés, tananyagszerkesztés).

A pedagógusok, tanárok, adott esetben a diákok is közreműködnek a tananyagfejlesztésben. Az idegen-nyelv oktatás kiszélesedik az idegen-nyelven oktatás

területén az idegen nyelven is elérhető nagy mennyiségű tananyag és módszertani segédlet hatására.

A közös munka irányítása során megszületnek a mindenki által elfogadott értékek és a jövőkép. A vezető hatékony kommunikációjával és támogatásával eléri, hogy az elfogadott értékek beépülnek a tanítási-tanulási folyamatokba.

Közös értéken alapuló jövőképet képvisel az iskolával kapcsolatban, amelynek célja az aktuális gyakorlat és a tanulói eredmények javítása.

Az intézményi jövőkép, és a pedagógiai program alapelvei, célrendszere a vezetői pályázatában megfogalmazott jövőképpel fejlesztő összhangban vannak.

Tankönyvek

A tankönyvek, szöveggyűjtemények, szótárak, lexikonok jelentős része elektronikus formában is hozzáférhetővé válik, ami jelentős mértékben csökkenti az iskolataskák súlyát, valamint a tankönyvek előállítási költségeit.

Adminisztráció

Az intézmény működése naprakész információkon és előzetes, adott esetben automatizált helyzetértékelésen, költséganalízisen alapul. A döntéshozói szinten az oktatás egészéről, folyamatairól, a tanulói létszámok, eloszlás alakulásáról, az eszközállományokról naprakész, részletes, akár egyedi szintű információ férhető hozzá, minden az adatvédelem teljes tiszteletben tartásával. Az esetleges döntések jövőbeni hatásait előzetesen lehet elemezni. A tanulói mobilitáshoz, az élethosszig tartó tanuláshoz, a távoktatáshoz, az e-learninghez a háttérrel az egyénre szabott jogosultsági beállítások alkalmazását lehetővé tevő egyedi azonosító rendszer teremti meg.

A teljesítményorientált oktatási intézmény létrejöttének informatikai adminisztrációs alapjai összefoglalva az alábbiak:

- Központi, egységes nyilvántartás (oktatók, pedagógusok, diákok vonatkozásában).
- Biztonságos „ügyfél-azonosítás” (egyedi kártya, digitális aláírás).
- Egységes minőségű, funkcionalitású és adatszolgáltatású intézményi informatikai rendszer megvalósítása.
- Magas szintű, korszerű vezetői információs rendszerek és kontrolling folyamatok meghonosítása és megfelelő informatikai támogatása minden vezetési szinten.
- Önkiszolgáló szolgáltatások (vizsgajelentkezés, távoktatás, stb.).

Az iskolai IKT stratégia elsődleges feladata az informatikai fejlesztések (hardver, szoftver, humánerőforrás) folytonosságának biztosítása é mind magasabb szintre való emelése.

Intézményi innovatív programok:

- Versenyek szervezése z IKT alkalmazásainak fejlesztésére
- Diákok bevonása, oktatási anyagok elkészítésébe
- Iskolaújság szerkesztése diákok által
- Továbbképzések pedagógusoknak
- Felzárkóztató szakkörök szervezése, főleg otthoni számítógéppel nem rendelkező diákok számára

Fejlesztési célok iskolánkban:

Az információs és kommunikációs technika módszerei és eszközei alkalmasak magas szintű tudás átadására, és szervezése beépíthetők a nevelési-oktatási folyamatba. A módszerek elterjedésének alapvető feltétele – az eszközfeltételeken túl – az erre kiképzett pedagógusok motiválása, megnyerése.

- Hatékony információs és kommunikációs rendszer kiépítése az iskolán belül
- Forrásközpontok további fejlesztése: könyvtár, informatikai terem, nyelvi labor
- Fő célunk hogy minden tanteremben legyen lehetőség IKT eszközökkel tartani az órákat (hordozható eszközökkel, digitális táblával, a tanterembe helyezett munkaállomással)
- A munka zavartalanságának másik fontos feltétele, hogy biztosított legyen az Internet elérése az intézmény valamennyi termében. Ez az iskola felújítása után 100 %-ban megoldódik.
- Pedagógusaink informatikai továbbképzése, módszertani tudásuk állandó továbbfejlesztése.
- SDT rendszeres használata. Jelenleg az SDT több mint 11000 db tanórai foglalkozásnyi digitális tartalmat és összességében több mint 1000000 db önállóan is felhasználható és gyűjteménybe foglalt tananyagelemet tartalmaz. Lehetőségünk van animációk, videók, ábrák, fotók stb. bemutatására. Ezzel nemcsak óráink válnak színesebbé, változatosabbá, egyúttal segítségére lehetünk azon tanulóknak is, akik valamilyen tanulási nehézséggel küzdenek, vagy csak lassabbak társaiknál. A tanulók sokkal jobban jegyzik meg a képes információkat, ezért törekedni kell arra, hogy minél erősebb vizuális határ érje őket, a szöveges információkat kísérik képes információk és ezek elsősorban a tananyag megértését szolgálják. Az SDT komplett tankönyvek digitalizált változatát, egy vagy több tanórát felölelő foglalkozásokat, otthoni elsajátításra készült anyagokat, valamint 5-15 perces elektronikus blokkokat kínál a hagyományos tanítás kiegészítésére.
- Oktató programok használata. Könyvtárunkban számos oktató program áll rendelkezésre. A pedagógusok által elkészített, oktatási célú tartalmakat a honlapunkon egymás számára elérhetővé kell tenni, ezzel is elősegítve a kevésbé jártas kollégák felkészülését.

IKT stratégiánk fokozatosan alakult ki, s ma már az oktatás és nevelés számos területére kiterjed. Iskolánk kedvező anyagi és személyi feltételekkel rendelkezik az előzőekben vázolt stratégia eredményes megvalósításához, Tanulóink az informatika oktatás eredményeképpen, kellően jártasak a számítástechnikai eszközök kezelésében, így alkalmasak az új információs és kommunikációs technikák befogadására és alkalmazására. A szülői és középiskolai visszajelzések alapján iskolánk tanulói kellő jártasságot szereznek az IKT használatában, s eredményesen alkalmazzák további tanulmányaik során, s ez kellő megerősítés munkánk további folytatásához.

XXXI. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag.

Településünkön, Újfehértón hivatalosan bejegyezve csak cigány kisebbségi önkormányzat működik. A nemzetiségiak közül jellemzően zsidók éltek a XX. század első felében. Jelenleg hivatalosan bejegyzett egyesületek nincsenek.

Az osztályfőnöki órák, történelem, irodalom órák, ének-zene, az idegen nyelvi és hittan órák keretében tanítjuk gyermekeinknek az Újfehértón élt nemzetiségek szokásait, életkörülményeit, történelmüket, a tanulók ismereteket szereznek ezeknek a nemzetiségeknek a kultúrájáról és művészetéről is. A tanítási órákon kívül ünnepi megemlékezések keretében is ismereteket szerezhetnek tanulóink.

Lengyelek: Népdalok, tánc, irodalmi alkotások, művészetek (5-8. évfolyam)

Ruszinok: Görögkatolikus dallamvilág, liturgikus énekek, szertartások (5-8. évfolyam)

Zsidóság: A zsidóság története Újfehértón (Buczko József könyve – 5-8.évfolyamig)

Holokausz, megemlékezések a zsidó üldözésekről (5-8. évfolyam)

Németek: Gyermekek dalok, műdalok, irodalmi alkotások (5-8. évfolyam)

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

I.1.a.1.1.1.1

Aláírással tanúsítom, hogy a 20/2012. (VIII. 31) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 122. § (9) bekezdése által biztosított jog alapján az *általános iskola szülői szervezete* 2020. február 24-én tartott ülésén megtárgyalta és véleményezte az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda pedagógiai programját.

Kelt: Újfehértó, 2020. augusztus 30.

.....
az általános iskolai szülői
szervezet
nevében

Aláírással tanúsítom, hogy a 20/2012. (VIII. 31) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 122. § (9) bekezdése által biztosított jog alapján az *általános iskolai diákönkormányzat* 2020. február 24-én tartott ülésén megtárgyalta és véleményezte az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda pedagógiai programját.

Kelt: Újfehértó, 2020. augusztus 30.

.....
az általános iskolai
diákönkormányzat
nevében

Aláírással tanúsítom, hogy a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 70. § (2) a) bekezdése által biztosított jog alapján az *általános iskola nevelőtestülete* a 2020. május 29. napján tartott nevelőtestületi értekezleten megtárgyalta és elfogadta az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda pedagógiai programját.

Kelt: Újfehértó, 2020. augusztus 30.

.....
.....
a nevelőtestület nevében
pedagógus

a nevelőtestület nevében
pedagógus

Aláírással tanúsítom, hogy a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 69. § (1) e) bekezdése által biztosított jog alapján az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda pedagógiai programja jóváhagyásra került.

Kelt: Újfehértó, 2020. augusztus 30.

.....
Váradiné Sándorné
intézményvezető

Aláírással tanúsítom, hogy a pedagógiai program tartalma alapján az intézmény a fenntartóra többletkötelezettséget nem hárít.

Kelt: Újfehértó, 2020. augusztus 30.

.....
Váradiné Sándorné
intézményvezető

Mint az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda intézményt fenntartó Újfehértói Református Egyházközség képviselője aláírással tanúsítom, hogy az intézmény pedagógiai programját megismertem és a 18/2020 számú határozattal jóváhagyom.

Kelt: Újfehértó, 2020. augusztus 30.

.....
Baracsi István
fenntartó elnök lelkész

XXXII. Legitimációs záradék

Aláírással tanúsítom, hogy a 20/2012. (VIII. 31) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 122. § (9) bekezdése által biztosított jog alapján *az általános iskola szülői szervezete* 2020. augusztus 24-én tartott ülésén megtárgyalta és véleményezte az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda pedagógiai programját. Határozatszám: 38/2020. (08.24.) E.

Kelt: Újfehértó, 2020. augusztus 30.

.....
az általános iskolai szülői
szervezet
névében

Aláírással tanúsítom, hogy a 20/2012. (VIII. 31) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 122. § (9) bekezdése által biztosított jog alapján *az általános iskolai diákönkormányzat* 2020. augusztus 24-én tartott ülésén megtárgyalta és véleményezte az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda pedagógiai programját. Határozatszám: 37/2020. (08.24.) E.

Kelt: Újfehértó, 2020. augusztus 30.

.....
az általános iskolai
diákönkormányzat
névében

Aláírással tanúsítom, hogy a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 70. § (2) a) bekezdése által biztosított jog alapján *az általános iskola nevelőtestülete* a 2020. augusztus 26. napján tartott nevelőtestületi értekezleten megtárgyalta és elfogadta az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda pedagógiai programját. Határozatszám: 39/2020. (08.26.) Nt.

Kelt: Újfehértó, 2020. augusztus 30.

.....
.....
a nevelőtestület nevében
pedagógus

a nevelőtestület nevében
pedagógus

Aláírással tanúsítom, hogy a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 69. § (1) e) bekezdése által biztosított jog alapján az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda pedagógiai programja jóváhagyásra került.

Kelt: Újfehértó, 2020. augusztus 30.

.....
Váradiné Sándorné
intézményvezető

Aláírással tanúsítom, hogy a pedagógiai program tartalma alapján az intézmény a fenntartóra többletkötelezettséget nem hárít.

Kelt: Újfehértó, 2020. augusztus 30.

.....
Váradiné Sándorné
intézményvezető

Mint az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda intézményt fenntartó Újfehértói Református Egyházközség képviselője aláírással tanúsítom, hogy az intézmény pedagógiai programját megismertem és a 25/2020 (VIII.27.) számú határozattal jóváhagyom.
A Pedagógiai Program hatálybalépésének időpontja: 2020. szeptember 01.

Kelt: Újfehértó, 2020. augusztus 30.

.....
Baracsi István
fenntartó elnök lelkész

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

**Eszköz és felszerelésjegyzék
a 22/2013. (III.22.) EMMI rendelet 2.számú melléklete alapján**

I. HELYISÉGEK			
<i>Eszközök, felszerelések</i>	<i>Mennyiségi mutató (szükséglet)</i>	<i>Megjegyzés</i>	<i>Rendelkezésre álló mennyiség</i>
Alaptevékenységhez kapcsolódó helyiségek			
tanterem	osztályonként 1 (összesen: 6)	figyelembe lehet venni a szaktantermeket is	<i>Osztályonként 1 , összesen 6</i>
szaktanterem	a II/2. pontban foglaltak szerint 1-1 (összesen: 8)	ha az iskolát hét vagy annál több évfolyammal alapították	<i>8 szaktanterem</i>
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	ha a tanulót a többi tanulóval együtt oktatják iskolánként 1	fogyatékos tanulót nevelő és oktató iskolában	<i>1 fejlesztő szoba</i>
tornaterem	1	általános iskolában, ha legalább nyolc évfolyammal alapították; mozgáskorlátozott tanuló esetén minden esetben helyben	<i>1</i>
sportudvar	1	helyettesíthető a célra alkalmas szabad területtel	<i>1</i>
igazgatói iroda	1		<i>1</i>
nevelőtestületi szoba	1		<i>1</i>
helyettesi iroda	1	ha a helyettes alkalmazása kötelező; az ügyviteli helyiséggel közösen is kialakítható, ha a helyiség	<i>1 (az ügyviteli helyiséggel közösen)</i>

		alapterülete ezt lehetővé teszi	
gazdasági vezetői iroda	1		<i>1</i>
ügyviteli helyiség	1	az igazgatóhelyettesi irodával közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete ezt lehetővé teszi	<i>1 (az igazgató-helyettesi irodával közösen)</i>
könyvtár	1	a legalább nyolc évfolyammal alapított általános iskolában	<i>1</i>
orvosi szoba	1		<i>1</i>
Kiszolgálóhelyiségek			
sportszertár	1		<i>1</i>
aula (előtér, közösségi tér)	1	porta, várakozóhelyiség, ruhatár funkcióját is betöltheti	<i>1</i>
porta	1		<i>1</i>
ebédlő	1		<i>1(két egymásba nyitható helyiség)</i>
tálaló-mosogató	1	ha helyben étkeznek	<i>1</i>
öltöző	2		<i>2</i>
hideg-meleg vizes zuhanyozó	2	iskolánként és nemenként 1	<i>2</i>
személyzeti WC	2		<i>2</i>
tanulói WC	épületenként, nemenként 1 (összesen 4)		<i>4</i>
egyéb raktár	1		<i>2</i>
szertár	1		<i>1</i>
II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI			
<i>Eszközök, felszerelések</i>	<i>Mennyiségi mutató (szükséglet)</i>	<i>Megjegyzés</i>	<i>Rendelkezésre álló mennyiség</i>
1. Tanterem			
tanulói asztalok, székek	320 + 1 gyengénlátó tanuló részére	életkornak megfelelő méretben;gyengénlátók esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes asztalok;	320 +1 gyengénlátó tanuló részére
nevelői asztal, szék	14		14
eszköztároló szekrény	14		16
tábla	14		15
ruhatároló (fogas)	240 tanulóra		240 tanulóra
szeméttároló	18		18

sötétítő függöny	46 ablakra	az ablak lefedésére alkalmas méretben	46
2. Szaktantermek (a tantermi alapfelszereléseken felüli igények)			
a) számítástechnikai terem			
tábla + flipchart	1		1
számítógépasztal	13 (kettő tanulónként 1)		26
számítógépek és tartozékai	13 (kettő tanulónként 1 felszerelés)		26
nyomtató	1		1
Programok (szövegszerkesztés, táblázatkezelés, prezentációkészítés, internethasználat,)	szükség szerint	a pedagógiai program előírásai szerint	Windows és Office minden gépen
lemeztároló doboz	2		2
b) idegen nyelvi szaktanterem			
nyelvi labor berendezés	10-15 tanuló egyidejű foglalkozta tására		1
magnetofon	1		1
c) természettudományi szaktanterem			
vegyszerálló tanulói asztalok (víz, gáz csatlakozással)	10(három tanulónként 1)		10
elszívóberendezés	1		0
vegyszerálló mosogató	4 (két asztalónként 1)		0
fali mosogató	1		1
poroltó	1		1
mentőláda	1		1
eszköz- és vegyszerszekrény	2		2
méregszekrény (zárható)	1	elhelyezése a szertárban	1
eszközszállító tolokocsi	1		1
törpefeszültségű csatlakozások	8 (tanulóasztal onként 1)		0
d) művészeti nevelés szaktanterem			
rajzasztal (rajzpad, rajzbak)	tanulók létszámának figyelembev		0

	étellel 1 hely		
tárgyasztal (állítható)	2		2
mobil lámpa (reflektor)	2		0
vízcsap (falikút)	2		1
pianínó	iskolánként 1		1 pianínó (osztálytermekben)
ötvonalas tábla	tantermenként 1		1 szaktanteremben, 3 osztálytermekben
CD vagy lemezjátszó, magnetofon	tantermenként 1		14
tárolópolcok	1		1
3. Logopédiai foglalkoztató - egyéni fejlesztő szoba			
fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközökkel		nevelési programban foglaltak szerint	
tükör	1		1
asztal	1		3
szék	2	egy gyermek, egy felnőtt	6 gyermek 1 felnőtt
szőnyeg	1		0
4. Tornaterem			
kislabda	5		9
Labda (PVC, Futball, Kézi, kosár, röp)	5		53
tornaszőnyeg	2		3
tornapad	2		17
zsámoly	2		20
bordásfal	2		10
mászókötel	2		2
gumikötél	5		15
ugrókötel	5		30
medicinlabda	5		31
stopper	1		1
Ping-pong asztal	1		1
Ping-pong ütő	1		1 pár
tollasütő	4		2 pár
Kézi súlyzó	20		5
kiegészítő tornakészlet	1		Tornabot: 16 db Tornakarika: 26 db
5. Sportudvar			
szabadtéri labdajáték felszerelése	1	bármelyik játék kiválasztható	futball labda pálya (szabványméretű felfestve kapukkal, kapuhálóval, labdafogó hálóval) futball labdák

			keresztben kosárlabda pálya
magasugró állvány, lécs	1		1-1
távolugró gödör	1	homokkal	Homokgödör távolugráshoz:1
futópálya	1	lehetőség szerint kialakítva	1
egyéni fejlesztést szolgáló speciális tornafelszerelések	egyidejű foglalkozta tásához szükséges mennyiség ben	pedagógiai programban foglaltak szerint	Szerződés alapján a gyógytornász biztosítja
6 Igazgatói iroda			
íróasztal	1		1
szék	1		1
tárgyalóasztal	1		1
szék	2		6
iratszekrény	1		2
fax	1		0
telefon	1		1
7. Nevelőtestületi szoba			
fiókos asztal	12 (24 személyre)		12 asztal
szék	24		24
napló és folyóirattartó	1		1
könyvszekrény	2		1
ruhásszekrény vagy fogasok	24 főre		fogasok 24 főre
mosdókagyló	1		0
tükör	1		1
8. Ügyviteli helyiség – igazgatóhelyettesi iroda			
asztal	2		2
szék	2		2
iratszekrény	1		1
lemezszekrény	1		1
írógép	1	számítógéppel kiváltható	Számítógéppel kiváltva
írógépasztal és szék	1-1		Számítógépasztallal és székekkel kiváltva
fénymásoló	1	nevelőiben elhelyezve	1
számítógép nyomtatóval	2		1
számítógépasztal és szék	2		2
telefon	1		1
9. Könyvtár			

tanulói asztal, szék	egy iskolai osztály egyidejű foglalkoztatásához szükséges mennyiségben	életkornak megfelelő méretben	16 főre
egyedi világítás	22 (olvasóhelyenként 1)		0
könyvtárosi asztal, szék	1-1	asztal egyedi világítással	1-1
szekrény (tároló)	háromezer dok. elhelyezésére		1
tárolók, polcok, szabadpolcok	2		12– Szekrények és polcok 2500 dokumentum elhelyezésére
létra (polcokhoz)	1		1
telefon	1	közös vonallal is működtethető	1
fax			
fénymásoló	1		0
számítógép, nyomtató	1-1		0
video (lejátszó, felvevő) televízióval	1		0
CD vagy lemezjátszó	1		1
írásvetítő	1		0
V. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK			
<i>Eszközök, felszerelések</i>	<i>Mennyiségi mutató (szükséglet)</i>	<i>Megjegyzés</i>	<i>Rendelkezésre álló mennyiség</i>
mentőláda	1	a közegészségügyi előírások szerint	3
gyógyszerszekrény (zárható)	1	a közegészségügyi előírások szerint	1
munkaruha	5 főre		0
tűzoltó készülék	5		13

2. számú melléklet

Nevelő, oktató munkát segítő eszközök

III. NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK			
<i>Eszközök, felszerelések</i>	<i>Mennyiségi mutató (szükséglet)</i>	<i>Megjegyzés</i>	<i>Rendelkezésre álló mennyiség</i>
Taneszközök			
Alsó tagozat			
Himnusz, Szózat			1
Írásvetítő			1
Metronóm			1
Betűsín			1
Kép – és szókértágya gyűjtemény			1
Tan. segédanyag Az én ábécémhez			1
Tanítói betűtartó betűkkel			1
Szóértékű képek és t.k. 1-2. o.			1
Szókértágyák 3-4. o.			2
VEGA – 41110 Írásvetítő			1
Szóértékű képek és szókértágyák 1-2. o.			1
Tanítói betűtartó betűkkel			1
Szókértágyák 3-4. o.			1
Az én ábécém			1
Kézikönyv szókértágyákhoz 1-2. o.			1
Ismertető a szókértágyákhoz 3-4. o.			1
Szóértékű képek és táblakértágyák 1-2. o.			1
Tanítói szemléltető anyag Az én ábécémhez			1
Történelem			
Feudalizmus Magyarországon a XV. században	1		1
Európa a XVII. sz. közepén	1		1
A Római Birodalom	1		1
Európa Nagy Károly korában	1		1
Európa felfedezése és gyarmatai XV-XVII. sz.	1		1
Az ókori kelet népei	1		1

Magyarország 1526-1606.	1		1
Az Osztrák-Magyar-Monarchia	1		1
Európa XII-XIII. században	1		1
Európa az I. vh. idején	1		1
Európa a II. vh. idején			1
Diapozitív 5-8. osztály	1		4
Európa a XIX. század II. felében	1		1
Történelmi arcképek	1		1
Történelmi kontúrtérkép	1		2
Írásvetítő transzparens 5-8. o.	1		1
Írásvetítő transzparens 6. o.	1		1
Tanulói egységcsomag	1		3
Az emberiség az őskorban	1		1
A Föld népei a XVI-XVIII. században	1		1
Tanulói egységcsomag 6.	1		1
Magyarország gazdasága és kulturális fejlődése	1		1
Az OMM gazdasági fejlődése	1		1
Hazánk felszabadulása	1		1
Forradalom- és szabadságharc Magyarországon	1		1
Európa országai a XVIII. században	1		1
Európa országai a XIX. században	1		1
Történelmi térképek	1		1
Történelmi térképek	1		1
Korong lexikon	1		22
Biblia képekben	1		1
Magyar királyok – képkártya	1		4
Térkép	1		1
Magyar történelmi áttekintés	1		1
Magyar államcímer	1		1
Az ókori kelet	1		1
A trianoni béke következményei	1		1
Térkép			1
Magyarország a X-XI. században			1
A Rákóczi szabadságharc			1
Az 1848-49-es szabadságharc			1
Európa 1000 körül			1
A magyar nép vándorlása			1
Diavetítő			1
Vizuális kultúra			
Dialemezek			3

Mértani testek			1
Vaslemez tábla			1
Diaképek 6. o.			1
Magyar népművészet (diasorozat 5.o.)			1
Diasorozat 7. oszt.			1
Kiegészítő diasorozat 8. o. (1-3,5)			1
Mértani test			1
Mértani test –Kocka műanyag			1
Mértani test – Téglatest műa.			1
Mértani test – Háromoldalú egyenes hasáb			1
Mértani test – Téglalap alapú gúla			1
Mértani test –Egyenes körkúp			1
Mértani test – Négyzet alapú gúla			1
Mértani test – Egyenes körhenger			1
Mértani test – Négyzet alapú egyenes henger			1
Diapozitív sorozat 6. o.			1
Diapozitív sorozat 7. o.			1
Diapozitív sorozat 8. o.			1
Rajz és műe. diasorozat 5. o.			1
Rajz és műe. diasorozat 6. o.			1
Rajz és műe. diasorozat7. o.			1
Földrajz- természetismeret			
Földgömb	1		2
Észak – Amerika	1		3
Dél – Amerika	1		3
Óceánia és Ausztrália	1		2
Ázsia	1		1
Diapozitívek 8.o.			1
A Föld népessége	1		1
Térképtartó állvány	1		1
Közép - Európa			1
FÁK országai	1		1
Európa domborzata	1		1
6. oszt. transzparens: Afrika, Óceánia	1		1
6. oszt. transzparens: Amerika	1		1
6. oszt. transzparens: Ázsia	1		1
Diapol vetítő	1		1
7. oszt. transzparens: Európa, Szovjetunió	1		1
Diasorozat 7. oszt: Európa, Szovjetunió, Szk.	1		1

Diasorozat 6. oszt.: Afrika, Ausztrália	1		4
8. oszt. transzparens: Földrajz,	1		1
Észak-Európa			1
8. oszt. transzparens: Csillagászat	1		1
Koronglexikon - Földrajz			10
Diasorozat: Csillagászat	1		1
Diasorozat: 8. o. Magyarország	1		4
Diasorozat: SZ-Sz-B. megye képek	1		2
Budapest térkép			1
Ásvány és kőzetgyűjtemény	1		1
A Föld felszíne	1		1
Magyarország megyéi és közlekedése	1		1
Magyarország domborzati térképe	1 sorozat		1
Skandinávia	1		1
Közép-Európa domborzata	1		1
A Föld domborzata	1		1
Karszjelenségek	1		1
Magyarország domborzata és természetvédelmi területei	1		1
Földgömb	5		5
Dél – Európa			1
Dél – Ázsia domborzata	1 sorozat		1
Magyarország természetvédelmi területei	1 sorozat		1
Európa domborzata	1		1
Diavetítő			1
Földgömb domborzati + politikai duo.			1
Kárpát – medence domborzata és vizei			1
Vega írásvetítő			1
Ének-zene – Egyházi ének			
Ritmus-fa			4
Mozgó hangsortábla			6
Dobverő (pár)			1
Pianínó			1
Műanyag hangjegytábla			1
Ballagási dalok			1
Ének tananyag 5-8. o.			4
Kules a muzsikához			14
Zenei alapismeretek duo			1
Triangulum 15,2 cm ütővel			1
Fogantyús cintányér			1

<i>Idegen nyelv</i>			
Und was meinem Sie			1
Német falitáblák			4
Szótár			2
Rádiós magnó + CD Sony			1
Német-magyar szótár			8
Magyar-német szótár			10
Tábla (gördülős)			1
YW 4129616 CD-s rádió			1
YW 4129616 CD- s rádió			1
YW 4129616 CD – s rádió			1
LG LCP rádiós magnó			1
<i>Fizika</i>			
Kismotor generátor	1		12
Iskolai detektoros rádió	1		1
Iskolai karosmérleg	1		2
Súlysorozat	1		1
Ellenállás szekrény	1		1
Szétszedhető transzformátor	1		1
Toricelli cső + higany	1		1
V – A mérő egyenáramú	1		39
Homorú – domború tükör	1		2
Prizma 45°- os	1		1
Súlysorozat	1		1
Fémcsiga	1		2
3-as csigasor	1		4
Asztalra szerelhető csiga	1		1
Hengerkerék	1		1
Golyós szabályozó	1		1
Szikra induktor	1		1
Fejhallgató	1		1
Hangvilla	1		3
Morse billentyű	1		1
Csengő modell	1		12
Csengő reduktor	1		26
Üvegrúd			1
Műanyag kád	1		14
Mércés fülespohár	1		18
Ebonit rúd	1		2
Erlenmayer lombik	1		14
Küvetta	1		20
Mérőhenger	1		31
Mikolacső			15
Mikolacső doboz			2
Borszeszégő			12
Vasháromláb			1
Lechanché elem			1
Azbeszt drótháló			1

Demonstrációs isk. hőmérő			1
Közlekedőedény			2
Arkhimédészi hengerpár			1
Emeltyűs pirométer			1
Iránytű			1
Hőtágulási készülék			1
Üvegmosó kefe			1
Tápegység			1
Aneroid barométer			1
Hőtani tanulói kísérlet			6
Mechanikai tanulói kísérlet			6
Fizikai mennyiség táblázat			1
Lenz – törvényt bemutató eszköz			1
Volta – elem minta			1
Zégner kerék			1
Petri csésze			1
Fénytani tanulói kísérlet			5
Szinkron sebességváltó			1
Kétütemű motor			1
Demonstrációs alapkészlet			1
Stopperóra L 1046			1
Erőmérő			7
Fotocella nyeles			1
Gőzhengeres dugattyú			1
Kétcsövű ballisztikai pisztoly			1
Fénytani eszköz			1
Rugós erőmérő (25 N)			1
Porlasztó			1
Mágnesrúd			1
Gázok tágulása			1
Folyadék áramlás			1
Mágnestű állvány			1
Áramjárta vezetők			1
Pohár kaloriméter			1
Robbanómotor			1
Tekercs 200 menet			1
Tekercs 400 menet			1
Tekercs 1600 menet			1
Állványos vetítő vászon			1
Állvány nélküli vetítő vászon			1
Írásvetítő			1
Rugós erőmérő (5 N)			1
Rugós erőmérő (10 N)			1
Rugós erőmérő (2,5 N)			3
Matematika			
Táblai vonalzó 45°-os	1		1
Táblai körző	1		2

Egyenes vonalzó	1		1
Táblai szögmérő	1		2
Összerakható m ³	1		2
Méterrúd	1		9
Vonalzó 60° –os	1		1
Szétszedhető dm ³	1		6
Közép és kerületi szögek, modell	1		1
A háromszög szögeinek összege	1		1
A kör területe	1		1
Téglatest	1		1
Négyzetes gúla			1
Téglalap alapú egyenes gúla	1		2
Űrmérték dl-es	1		5
Űrmérték l-es	1		5
Űrmérték cl-es	1		7
Egyenes körhenger			
Egyenes körkúp	1		1
Szabálytalan ötszögalapú egyenes hasáb	1		2
Szabályos ötszögalapú egyenes hasáb			2
Kocka			1
Szabálytalan négyszögalapú egyenes hasáb			2
Négyzetalapú egyenes hasáb	1		2
Négyzetméteres lap	1		1
Háromszögalapú hasáb	1		2
Matematika építőkészlet	1		1
Transzparens alapábrák, alaphálók	1		1
Kockás írótabla sima hátoldallal	1		1
Számegyenes	1		1
Üreges mértani test			1
Táblai körző – fa egyenes	1		2
Táblai szögmérő átlátszó műanyag	1		1
Műanyag henger	1		1
Műanyag négyzetalapú gúla	1		1
Tanulói karosmérleg	1		1
Matematika arcképei	3		1
Geometriai élvázmodell garnitúra	1		1
Geometriai tükör	1		1
Mágneses felhálók	1		1
Görgető mértékegység átváltó 1, átváltó 2	1		2

Biológia			
Sikló belső szervei	1		1
Galambcsontváz	1		1
Liba kitömve	1		1
Békacsontváz	1		1
Galamb belső szervei	1		1
Macskacsontváz	1		1
Repcevirág	1		1
Biológiai egységcsomag	1		11
Oltási minták	1		1
Galandféreg	1 sorozat		1
Emlős belső szervei	1 sorozat		1
Módosult levelek	1		1
Gombamodell	1		6
Burgonyavirág-modell	1		2
Kagyló üvegben	1		1
Rovarok átalakulása	1		2
Béka belső szervei	1		1
Sertésláb	1		1
Nyúlkoponya	1		1
Juhláb	1		1
Juhkoponya	1		1
Emberi szív modell	1		1
Az ember szervezete diapo. 8. o.	1		1
Diapozitívek 5. o.	1		1
Diapozitívek 6. o.	1		2
Diapozitívek 7. o.	1		1
Fogtípusok	1		1
Lóláb	1		1
Sertéskoponya	1		1
Halcsontváz	1		1
Rák tagolt váza	1		1
Növényi sejt	1		1
Fásszár szerkezete	1		1
Emberi bőr	1 sorozat		1
Emberi agy	1		1
Csővescsont beágyazva	1		1
Napraforgó virág	1		1
Zárva termők megterm.	1		1
Kétszikű szár	1		1
Levél szerkezete			1
Ehető-mérgező gombák	1		1
Egércsontváz	1		1
Verébcsondváz	1		1
Környezetismeret diaposztív	1		1
Tanulói applikációs készlet	1 sorozat		4

Diapozitív sorozat az ált. isk. 6. o. számára 1-100 (2 doboz)	1		1
Mikroszkóp	1		1
Transzparens sorozat 4-7. o.			1
Emberi fog szerkezete			1
Diasorozat 7. o.			2
Metszet klt. 7. o. biológia			1
Diasorozat 8. o.			1
Transzparens sorozat 8. o.			1
Békacsontváz beágyazva			1
Szemléltetőképek keretezve 5 db			5
Mondj nemet prevenció csomag			1
85 cm-es torzó női – férfi			1
Szem – modell			1
Fül – modell			1
Orr – modell			1
Gége – modell			1
Vese – modell			1
Műanyag szemléltető eszköz			1
Mikroszkóp			1
Írásvetítő			1
Írásvetítő vászon			1
Emberi csontváz			1
Horizont 1100 írásvetítő			1
Magyar nyelv és irodalom			
Hangszalagok (Szeretni ezt a...)			1
Főnév oktató csomag 6. o.			1
Falikép (Himnusz)			2
Falikép (Szózat)			2
Diasorozat József Attila			1
Főnév egységcsomag 6. o.			1
Magyar irodalom történelmi térkép			1
Rádiós magnó (Gold S.)			1
Polylux írásvetítő			1
Írásvetítő (118133/2001)			1
Betűsín			2
A szavak alakja és jelentése			1
Ok – és célhatározó			1
A mondat			1
A szó			1
Arany János balladái CD			1
Ady Endre versei CD			1
Batsányi, Kölcsey, Berzsenyi CD			1
Vörösmarty Mihály CD			1

Oktatótábla			1
Helyesírási százszorszép CD			1
Játékház és olvasókönyv			2
Nebuló 1			2
Nebuló 2			2
Nebuló 3.			2
Nebuló 4.			2
Kooperatív tanulás			2
A tanulás tanítása			2
Tanulás – módszertan			2
Tanítsd a gyermeked gondolkodni - történetek			1
Tanítsd a gyermeked gondolkodni - játékokkal			1
Hogyan tanítsuk a gyermeket tanulni?			1
Matematika felvételi f.			1
Magyar nyelv és irod. felv. f.			1
Kis nyelvész 5. o.			2
Kis nyelvész 6. o.			2
Kis nyelvész 7. o.			2
Kis nyelvész 8. o.			2
Képességfejlesztő program			2
Tanulási zavarok korr. II.			2
Tanulási zavarok korr. III.			2
Tanulási zavarok korr. IV.			2
Nehezen tanuló gyerekek			1
Tehetünk ellene?			1
Kedveskönyv			1
Testnevelés			
Súlygolyó I.			3
Súlygolyó II.			3
Ugrószekevény			2
Női kézilabda			1
Férfi kézilabda			1
Kézilabda			2
Kézilabda			6
Tornabot			16
Mászókötél			1
Medicinlabda 2 kg-os			7
Dobbantó			1
Röplabda			2
Kosárlabda			10
Rajtgép			1
Súlypontemelkedés mérő			1
Súlyzógarnitúra			1
Bordásfal			3
Kézilabda			5
Kosárlabda			1

Medicinlabda			5
Kézisúlyzó			6
Kézisúlyzó			6
Kézisúlyzó			6
Kézisúlyzó			6
Gumikötél			15
Maroklabda			10
Súlygolyó			2
Súlygolyó			2
Tornapad			2
Svédszekrény			1
Sátor			2
Tornaszámoly			3
Tornapad			2
Tornaszőnyeg			1
Úszódeszka			20
Kapuháló			1
Mászókötél			1
Medicinlabda			4
Ugrálókötél			10
Felfújható ág			2
Hálósák			5
Felfújható ág			4
Kompresszor			1
Tömlő			1
Szobakerékpár			1
Súlyzópad			1
Súlytárcsa			4
Súlytárcsa			4
Egykezes rúd			2
Bordásfal			1
Futógát			3
Kosárpalánk			2
Tornapad			2
Focilabda			2
Focilabda			2
Zártszelvénycső			1
Gumilabda			10
5/4 cső			1
Magasugró állvány			2
Súlygolyó 3 kg			10
Súlygolyó 4 kg			10
Tornaszőnyeg			2
Tornapad 4 m-es			2
Zsámoly			20
Kislabda			40
Gumilabda			50
Kosárlabda			15

Kézilabda			10
Bőrfoci			6
Teremfoci			5
Ugrálókötél			20
Rajtgép			6
Tornapad			2
Magasugrószőnyeg			1
Mászókötél			2
Jelzőmez			15
Teremsúlygolyó			3
Teremsúlygolyó			3
Tornaszekrény			1
Tornafilc 6 m			1
Tornafilc 12 m			1
Váltóbot			4
Fa hullahoppkarika			10
Mérőszalag 10 m			1
Mérőszalag 20 m			1
Gumikötél			60
Teremsúlygolyó 3 kg			4
Teremsúlygolyó 4 kg			4
Tollasütő			4
Tollaslabda			20
Tollaslabda			5
Polifóm			20
Teremfoci			1
Gimnasztik labda 65 cm			3
Gimnasztik labda 55 cm			4
Kézi súlyzó 1 kg			28
Ping-pong labda			24
Kémia			
Kémcsőállvány (6. o.)			1
Mérőhenger			10
Üvegcső L – alakú			10
Üvegcső 90°- 120° - os			10
Üvegcső Z – alakú			10
Üvegcső 2/90 fok			10
Gázvezető 90° hajlított			10
Égetőkanál üvegből			10
Üvegkád			1
Borszeszégő			10
Erlenmayer – lombik			2
Kémcsőtisztító kefe			8
Kémcső perem nélkül			50
Üvegtölcsér			5
Állólombik			4
Gömlombik			4
Kristályosító – csésze			3

Azbeszt drótháló			7
Mércés fülespohár			2
Kémia és a gyak. élet (diapozitív)			2
Tégelyfogó			1
Műanyag vegyszeres kanál			10
Dugófúró sorozat			1
Lombik fogó			1
Bepárló tál			2
Izzító tégely			3
Vízbontó készülék			1
Csepegtető tölcser			1
Műanyag kád			5
Tanulókísérleti hőmérő			1
Tárolókocsi			1
Írásvetítő transzparens sorozat 7. o.			1
Írásvetítő transzparens sorozat 8. o.			1
Pálcikamodell tanulói 7. o.			11
Applikációs készlet 7. o.			6
Kalott modell 7. o.			1
Tanulói karosmérleg			1
Méregláda			1
Dörzstál			2
Dörzstörő			2
Frakcionáló lombik 500 ml			2
Kettősszorító dió			1
Hidrogén modellezése			1
Lepárlótál			3
Szekrény			1
Főzőpohár 50 ml			10
Főzőpohár 100 ml			10
Elemek periódusos rendszere			1
Napközi			
Ebédlőasztal			42
Memória társasjáték			1
Habteniszütő			1
Ugrálókötél			2
Technika			
Tolómérő			17
Villáskulcs készlet			2
Laposfogó			10
Műszerész satu			5
Kalapács			8
Lemezolló			10
Fémfűrész keret			5
Amerikáner			2

Csavarhúzó			13
Hegyes körző			5
Illesztő fűrész			15
Kombinált reszelő			5
Elektrotechnikai I. tan. kész. 6. o.			2
Tanért bevásárlás			1
Diasorozat			1
TR: P273 Forrasztópáka			4
Elektrotechnika II. tech. 8. o.			3
Transzparens technika			1
Polytest V/A mérő			1
Menetmetsző			8
Technika 8. o. diasorozat			1
Talaj és vetőmag vizsg. szer.			1
Elektrotechnika II.			1
Tanulói testmodell sorozat			1
UNIT-630 univerzális tápegység			1
Alapítvány			
Hangfal			2
Tanulói asztal			8
Suli tanulói szék			8
Informatikai normatívából beszerzett eszközök			
Számítástechnika			
A4 lapszkennner			1
Windows 98 CD OEM			1
8 munkahelyes 100/Mb/s			1
Back Office Syr			1
Back Office Cal			7
Office 2000. Prof.			8
Quantum ICT 10			1
64 Mb SD Ram 100			2
Számítógép			1
HP nyomtató			1
Számítógép			2
Szünetmentes tápegység			2
Számítógép bővítése			4
PX 1303 PC			1
PX 1303 PC			1
PX 1303 PC			1
PX 1303 PC			1
PX 1303 PC			1

PX 1303 PC			1
PX 1303 PC			1
17" monitor			1
17" monitor			1
17" monitor			1
17" monitor			1
Egér+pad			10
Interaktív tábla			1
Projektor			1
Siemens laptop			1
Reflecta mennyezeti konzol			1
Mercury asztali számítógép			1
Mercury asztali számítógép			1
Mercury asztali számítógép			1
Mercury asztali számítógép			1
Mercury asztali számítógép			1
Daewo monitor			1
Daewo monitor			1
Daewo monitor			1
LCD monitor / TV 27" P 2770HD			1
LG GP10 NB21 DVD író			1
Egér – Saitec notebook optikai			16
Vírusirtó Panda			7
Fejhallgató + mikrofon Genius HS-04SU			21
USB HUB 4 portos 2.0 König			2
Digitalizáló tábla Desing Tablet			3
Fogyóeszköz			
Nevelői asztal			6
Testnevelő tanári asztal, polc			2
Irodai asztal			3
Nyelvi labor szekrény			1
Író – számítógép asztal			1
TV – állvány			1
Fénymásoló asztal			1
Íratszekrény			1
Nyolcszemélyes asztal			1
Nevelői asztal			1
Dohányzó asztal			1
Tanulói szék			30
Tábla			6
Tanári fal			3
Szekrény			16
Elsősegélyláda			3
Zászló – fekete			1
Tanári asztal			4

Beépített szekrény, könyvespolc			1
Porraloltó			13
6 kg ABC porraloltó			1
Háromszemélyes tanulói asztal			15
Éva 8 polcos szekrény			2
Alumínium létra			1
Sony TV			1
Lehel hűtőszekrény			1
Kétajtós térképtartó szekrény			3
Színes TV			1
Video – magnó			1
Kozmosz támla nélküli szék			37
V. kcs. iskolapad			20
Térképtartó állvány			2
Lapozható tábla			2
Lapozható tábla			4
Flip-Chart tábla			1
Bordásfal			-
Egyszemélyes tanulói asztal			16
Polcrendszer			1
Könyvtárpole (fa)			1
Könyvtár pole fémszerkezet			1
Kétszemélyes nevelői asztal			12
Terítő			7
Terítő			6
Zsebszámológép			2
Tanári szék			19
Tanári szék			12
Elosztó			2
Elosztó			5
Csővázas iskolai pad			23
TOSHIBA fénymásoló			1
Panasonic videó			1
Panasonic töltő			1
Forgószék			2
Forgószék			1
Forgószék			1
Szék – feketevázas			8
Szék (ergonom)			1
Videó – állvány			1
Sony videó			1
Ebédlőasztal			2
Ebédlőszék			8
Folyosói padok			15
Tanulói ebédlőasztal			6
Tanulói cipősszekrény			1
Folyosói padok			2

Tanulói kabátos szekrény			2
V. kcs. iskolapad			15
VI. kcs. iskolapad			15
Háttámla padhoz			6
Suli II. tanulói asztal			15
Söjtör tantermi szék			30
Beépített szekrény			2
Tárgyalóasztal			1
Tárgyalószék			6
Tárgyalószék			6
Faliszőnyeg			2
Szőnyeg			1
Csővázas tantermi asztal			28
Söjtör tantermi szék			31
Söjtör tantermi szék			60
Tanulói asztal Suli II. 2 szem.			30
Business Nootebook			1
Ph DVD Player			3
VHS magnó			1
Philips rádió			2
Digitális fényképezőgép FUJIFIM			1
Grundig TV			1
Csővázas tantermi asztal			15
Söjtör tantermi szék			30
Söjtör tantermi szék			16
Gázrugós forgószék fekete kárpittal			18
Laura 2 személyes számítógép asztal			8
Háztartástan			
Philips olajsütő			1
Szagelszívó			1
Kézi mixer			1
Levestál + fedő			1
Tányér			1
Pohárkészlet			1
Fűszertartó			1
Tepsi red.			1
Evőeszköz készlet			1
Fém szemetesvödör			1
Zománcedény			1
Milka kiöntő			1
Nokedli szaggató			1
Fém szemetesvödör			1
Evőeszköztartó			1
Króm burgonyaprés			1
Habverő			1
Króm köretestál			1

Tartórúd			1
Fémszűrő			1
Tálalólapát			1
Húsvilla			1
Szószos kanál			1
Burgonyatörő			1
Levesmerő			1
Húsklopfoló			1
Fordítólapát			1
Tálalólapát			1
Haboló			1
Palacsintasütő			1
Konyhamérleg			1
Reggeliző deszka			1
Reggeliző deszka			1
Nyeles vágódeszka			1
Húsbontó			1
Samsung mikrosütő			1
Fém kenyértartó			1
Törölköző tartó			1
Teflon lábas			1
Fazék			1
Szendvicssütő			1
Lapos – mélytányér			38
Evőeszközkészlet			1
Tesz alapítvány			
Gumilabda			10
Fuball labda			2
Teremfoci			2
Kosárlabda			3

2. sz. melléklet Kimutatás a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklete alapján

a nevelési oktatási intézmények kötelező eszközeiről és felszereléseiről

Óvodai fektető	Gyerekenként 1	55
----------------	----------------	----

Eszközök, felszerelések	Előírt mennyiség	Rendelkezésre álló mennyiség
Csoportszoba	Csoportonként 1	4
		3
Tornaszoba	Óvodánként 1	Isk.
Logopédiai foglalkoztató	Óvodánként 1	1
Játsszódudvar	Óvodánként 1	1
Óvodavezetői Iroda	Óvodánként 1	1
Óvodavezető h. Iroda	Óvodánként 1	Közös az irodával
Gazdaságvez. Iroda	Óvodánként 1	Iskolában
Nevelőtestületi szoba	Óvodánként 1	Közös az irodával
Orvosi szoba	Óvodánként 1	Iskolában
Gyermeköltöző	Csoportonként 1	2
Gyermekmosdó, WC	Csoportonként 1	2
Kiszolgáló helyiségek		
Felnőtt öltöző	Óvodánként 1	Közös az irodával
Elkülönítő szoba	Óvodánként 1	Iskolában
Tálaló-mosogató	Óvodánként 1	1
Felnőtt mosdó	Épületenként 1	1
Felnőtt WC	Épületenként 1	1
Ételhulladék tároló	Óvodánként 1	1
Egyéb raktár	Óvodánként 1	0
Szertár	Óvodánként 1	1
Bútorzat és egyéb berendezés:		
gyermekszék	gyermeklétszám szerint	90
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembe vételével	20
fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére	ablakonként 1
szőnyeg	gyermekcsoportonként 1	csoportonként 1
játéktartó szekrény	csoportonként 2	6
Fektető tároló	gyermekágy tárolásához szüks. menny	2
Hőmérő		3
Óvodapedagógusi asztal	csoportonként 1	3
Felnőtt szék	csoportonként 2	6
Telefon	1	1
Könyvszekrény	1	1
Iratszekrény	1	1
Nevelő munkát segítő játékok és egyéb eszközök:		

Játékok, játékeszközök (szerep, építő konstruáló, szabályjátékok dramatizálás, bábozás)	A gyermekek 30%-nak megfelelő csoportszobai és udvari eszközök külön- külön	30
Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő eszközök	Gyermek csoportonként létszám figyelembe vételével 1-1	30
Ének- zene énekes játékok eszközei	Gyermek csoportonként gyermek létszám figyelembevételével 1-2	30
Anyanyelv fejlesztésének kommunikációs képességnek fejlesztése	Gyermek csoportonként a gyermekek 30%-a (mesés könyv)	15 féle 3-3
Értelmi képességeket fejlesztő eszközök	Gyermek csoportonként a gyerekek 30%-a	30
Ábrázoló tevékenységet fejlesztő anyagok	Gyermek csoportonként a gyermeklétszám figyelembe vételével	Az óvodai nevelés programja szerint
Természeti- emberi tárgyi környezet megismerését segítő eszközök	Gyermek csoportonként a gyermeklétszám figyelembe vételével	Az óvodai nevelés programja szerint
Munka jellegű tevékenységek eszközei	Gyermek csoportonként a gyerekek 30%-a	Az óvodai nevelési program szerint
Orvosi szoba:		
Berendezése, felszerelése a 26/1997. (IX.3.) NM rendelet előírásai szerint, az iskolában		
Gyermeköltöző:		
Öltözőrekesz, ruhatároló fogas, cipőtároló	Gyermeklétszám szerint	3x4
Öltözőpad	Gyermeklétszám szerint	3x4
Gyermekmosdó, WC:		
2		
Törölközőtartó	Gyermeklétszám szerint	30db csoportonként
Falitükör	Mosdókagylónként 1	1 mosdónként
Hőmérő	Helyiségenként 1	3
Rekeszes fali polc (fogmosó tartó)	Gyermeklétszám szerint	3x8
Tisztálkodási és egyéb felszerelések:		
Fésű, fogkefe, fogmosópohár	Felnőtt és gyermeklétszám szerint 1	90
Ruhakefe, körömkefe, szappantartó	Mosdókagylónként 1	8
Fésűtartó	Csoportonként 1	3
Törölköző	Felnőtt és gyermeklétszám szerint	90
Abrosz	Asztalonként 3	60
Takaró	Gyermeklétszám szerint 1	Szülő biztosítja
Ágyneműhuzat, lepedő	Gyermeklétszám szerint 3-3	Szülő biztosítja
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök:		
Mosógép	Óvodánként 1	1
Centrifuga	Óvodánként 1	1
Vasaló, vasalóállvány	Épületenként 1-1	1
Száritóállvány	Épületenként 1	1
Takarítóeszközök	Épületenként 1	1

Kerti szerszámok	Óvodánként 1-1	Ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna 1-1
Porszívó	Épületenként 1	1
Nevelőmunkát segítő egyéb eszközök:		
Video (lejátszó)	Óvodánként 1	1
DVD lejátszó	Óvodánként 1	1
Televízió	Óvodánként 1	1
Diavetítő	Épületenként 1	1
Vetítővászon	Épületenként 1	1
Hangszer (gyerm-nek)	Csop-ként 30 %-nak megfelelő menny.	10
Egészség- és munkavédelmi eszközök:		
Ételminta vétel	Óvodánként 1 készl.	1
Mentőláda	Óvodánként 1	1
Tűzoltó-készülék	Érvényes szabály sz.	2

Megjegyzés: isk.: Az intézmény iskolai épülete

3.számú melléklet

Az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda továbbképzési programja 2018-2023

*“...és ne igazodjatok e világhoz,
hanem változzatok meg értelmetek megújulásával,
hogy megítélhessétek:
mi az Isten akarata, mi az, ami jó,
ami neki tetsző és tökéletes.”
Pál levele a rómaiakhoz 12:2*

Az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda továbbképzési programja 2018-2023

Újfehértó, 2018. február 27.

Váradi Sándorné
intézményvezető

Készítette:	Váradi Sándorné	2018. február 20
Véleményezte:	A nevelőtestület	2018. február 26.
Elfogadta:	A fenntartó	2018. február 27.

1. Jogszabályi háttér	301
2. A továbbképzési program elvei és szabályai	301
2. A) A továbbképzés teljesítése	301
2. B) A továbbképzési program	302
2. C) A beiskolázási tervek és a továbbképzési program viszonya.....	302
2. D) A továbbképzési program minimális elve	304
3. A továbbképzési program alapja.....	305
3. A) Az előző továbbképzési program értékelése.....	305
3. B) A továbbképzési programhoz szükséges adatok.....	308
3. C) A továbbképzési program és a Pedagógiai Program célrendszerének összhangja	309
4. A továbbképzési program alprogramjai.....	309
4.A) Szakvizsgára vonatkozó alprogram	309
4.B) Továbbképzésre vonatkozó alprogram	310
4.C) Finanszírozásra vonatkozó alprogram	311
4.D) Helyettesítésre vonatkozó alprogram.....	312
1. számú melléklet A továbbképzések áttekintő táblázata.....	313
2. számú melléklet Jegyzőkönyv a továbbképzési program nevelőtestületi véleményező értekezletéről.....	1
3. számú melléklet A továbbképzési program hatálya alá tartozó pedagógus dolgozók releváns adatai	6

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
4244 Újfehértó Debreceni út 204.
Tel: 06-42/-290-061
E-mail: malyvas@gmail.com; ujfehertoi.iskola@reformatus.hu

Az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda Továbbképzési Programja 2018. szeptember 1-től 2023. augusztus 31-ig terjedő időszakra vonatkozik.

1. Jogsabályi háttér

- 1) A módosított 277/1997. (XII. 22.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 2) 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 3) A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

2. A továbbképzési program elvei és szabályai

A továbbképzés azoknak az ismereteknek és készségeknek a megújítására, bővítésére, fejlesztésére szolgál, amelyekre szükség van a nevelő és oktató munka keretében a gyermekekkel, tanulókkal való közvetlen foglalkozás megtartásához, a köznevelési intézmény tevékenységének megszervezéséhez.

2. A) A továbbképzés teljesítése

A pedagógus a pedagógus-munkakör betöltésére jogosító oklevél megszerzését követő hetedik év szeptember hónap első munkanapjától addig az évig, amelyben az ötvenötödik életévét betölti, augusztus hónap utolsó munkanapjáig vesz részt az Nkt. 62. § (2) bekezdésében szabályozott továbbképzésben.

A pedagógus akkor is részt vehet a továbbképzésben, ha már teljesítette a hétévenkénti továbbképzés követelményeit, vagy az ötvenötödik életévét betölti.

Ha a pedagógus a nevelő és oktató munkáját

- több mint hét éve ugyanazzal az iskolai végzettséggel és szakképzettséggel látja el,
 - vagy ha a szakmai megújító képzésben való részvétele óta legalább tíz év eltelt,
- olyan továbbképzésben kell részt vennie, amely hozzájárul az adott pedagógus szakképzettséghez kapcsolódó alapképzésben megszerzett ismeretek és jártasság megújításához, kiegészítéséhez.

A köznevelési intézmény vezetőjének olyan továbbképzésben kell részt vennie, amely hozzájárul a vezetői ismeretek megszerzéséhez, a vezetői jártasságok elsajátításához.

A hétévenkénti továbbképzés – egy vagy több továbbképzés keretében – legalább százhusz tanórai foglalkozáson való részvétellel és az előírt tanulmányi követelmények teljesítésével valósul meg. (A tanórai foglalkozások időtartama negyvenöt perc.)

A hétévenkénti továbbképzés teljesíthető

- bármelyik további szakképzettség vagy szakképesítés,
- a pedagógus-szakvizsga vagy azzal egyenértékű vizsga letételét igazoló oklevél,
- a munkakör betöltésére jogosító felsőfokú iskolai végzettségnek és szakképzettségnek megfelelő, magasabb felsőfokú végzettségi szintet biztosító további oklevél,

- tanítói szakképzettség megléte esetén további, a műveltségi terület követelményeinek teljesítését igazoló oklevél megszerzésével is.

2. B) A továbbképzési program

- A nevelési-oktatási intézmény vezetője a jogszabályban szabályozott továbbképzés megtervezésére, megszervezésére a pedagógiai program figyelembevételével középtávú, öt évre szóló továbbképzési programot készít.
- A továbbképzési programot a nevelőtestület véleményének kikérését követően a fenntartó fogadja el.
- A továbbképzési programot a továbbképzési időszak első évét megelőző év március 15-éig kell elfogadni.
- A továbbképzési időszak a program elfogadását követő év szeptember hónap első napján kezdődik, és az ötödik év augusztus hónap utolsó munkanapján fejeződik be.
- A továbbképzési program felülvizsgálatára a fenntartóval egyeztetve évente egy alkalommal kerülhet sor.
- A továbbképzési program című dokumentum továbbképzésre vonatkozó alprogramjában kell megtervezni, hogy tantárgyanként, munkakörönként hány személy és milyen időkeretben vehet részt a továbbképzésben. A munkáltató a továbbképzési program elfogadása után írásban értesíti azt a pedagógust, aki részt vehet a hétvévenkénti továbbképzésben.
- A továbbképzési program és a beiskolázási terv elfogadása előtt a munkáltatónak be kell szereznie az üzemi tanács, közalkalmazotti tanács véleményét.
- A fenntartó az Nkt. 83. § (2) bekezdés e) pontja alapján ellenőrzi
 - a) a továbbképzési program és a beiskolázási terv, valamint a pedagógiai program összhangját,
 - b) a továbbképzési program és a beiskolázási terv végrehajtásának törvényességét és
 - c) a költségvetés terhére vonatkozó kötelezettségvállalás szabályainak megtartását.

2. C) A beiskolázási tervek és a továbbképzési program viszonya

A nevelési-oktatási intézmény vezetője a továbbképzési program végrehajtására egy nevelési, tanítási évre szóló beiskolázási tervet készít.

A beiskolázási tervet a köznevelési intézmény vezetője – a szakmai munkaközösség, szakmai munkaközösség hiányában az azonos munkakörben foglalkoztatottak és a távollévők helyettesítésénél figyelembe vehetők közreműködésével – dolgozza ki.

A beiskolázási tervet – a továbbképzési öt éves időszakban – minden év március 15-ig kell elkészíteni egy nevelési, tanítási évre.

A 2018 tavaszán kidolgozott továbbképzési program az alábbi beiskolázási tervekben realizálódik:

Továbbképzési program 5 évre szól, felülvizsgálata évente – március 15-éig kell elfogadni. Az elfogadását követő év szeptember hónap első napján kezdődik, és az ötödik év augusztus hónap utolsó munkanapján fejeződik be.				
Beiskolázási terv	Beiskolázási terv	Beiskolázási terv	Beiskolázási terv	Beiskolázási terv
2018. szept.1.- 2019. aug. 31.	2019. szept.1.- 2020. aug. 31.	2020. szept. 1.- 2021. aug. 31.	2021. szept. 1.- 2022. aug. 31.	2022. szept. 1.- 2023. aug. 31.
A beiskolázási terv 1 évre szól, március 15-ig kell elkészíteni, és engedélyeztetni a fenntartóval.				

A beiskolázási terv tartalmazza azoknak a nevét, munkakörét, akiknek a részvételét betervezték, a továbbképzés megjelölését, a várható kezdő és befejező időpontját, a várható távollét idejét, a helyettesítés rendjét.

A beiskolázási terv elkészítésénél prioritás szerinti előnyben kell részesíteni azt,

- a) akinek a hétévenkénti továbbképzés teljesítéséhez kevesebb ideje van hátra,
- b) akinek a hétévenkénti továbbképzésben való részvételét a munkáltató elrendelte,
- c) aki a szakvizsgába beszámítható továbbképzésre jelentkezik, és
- d) akinek a továbbképzésben való részvétele a minősítéshez szükséges.

A beiskolázási tervbe az vehető fel, aki továbbképzésre kötelezett, vagy írásban kérte felvételét, és megfelel a továbbképzés felvételi (részvételi) követelményének. A feltételek megléte esetén nem tagadható meg a felvétele annak, akinek két évnél kevesebb idő áll rendelkezésére a hétévenkénti továbbképzésének teljesítéséhez.

A köznevelési intézmény vezetője a beiskolázási tervbe történő felvételtől, illetve az abból való kihagyásról írásban értesíti az érintettet.

E tekintetében munkaügyi vita kezdeményezésének van helye.

2. D) A továbbképzési program minimális elve

Az intézmény a továbbképzési programot úgy készítette el, hogy a jogszabály szerint kötelező és szükséges továbbképzéseket az intézmény érdekeinek megfelelő módon teljes mértékben figyelembe vette. Ezen felül olyan továbbképzések szerepelnek, amelyek az intézmény stratégiai fejlesztését teljes mértékben támogatják és megerősítik.

3. A továbbképzési program alapja

3. A) Az előző továbbképzési program értékelése

A nevelési-oktatási intézmény nevelőtestülete az új továbbképzési program elkészítése előtt értékeli az előző továbbképzési időszakot, a továbbképzési programjának időarányos végrehajtását. Az értékelést megküldi a fenntartónak.

Az értékelés szempontrendszere:

1. A megvalósulás értékelése

○ A megvalósult továbbképzések felsorolása és összesítése

- **30 óra** – Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01.
- **24 óra** – A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók iskolai sikerességét elősegítő program – 2015.08.12-14.
- **30 óra** – Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26.
- **60 óra** – Népi játék, néptánc alapú mozgásfejlesztés és tehetséggondozás az óvodában és az alsó tagozatban – 2015. 12. 31.
- **30 óra** – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16.
- **5 óra** – Egyházi énektanárok szakmai napja – 2015.04.16.
- **30 óra** – Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés 2015.06.16-06.18.
- **6 óra** – A reformáció tanítása- a tanítás reformációja – 2016.02.24.
- **5 óra** – „Játszani is engedd! – játék(OK)osítás” konferencia – 2017.08.28.
- **30 óra** – Egészséges életmódra nevelés a kiegyensúlyozott és harmonikus életvezetés szemléletével – 2015.08.17-08.19.
- **120 óra** – Szakmódszertani képzés: Beszéd- és kommunikációfejlesztő óvodapedagógus – 2015.01.05.
- **120 óra** – Szakmódszertani képzés: Mozgásfejlesztő pedagógus specializáció – 2015.02.28.
- **30 óra** – Hatékony módszerek a keresztyén szemléletű óvodai nevelésben – 2017.04.21.-2017.04.29.
- **5 óra** – Felkészülés a tanfelügyeleti ellenőrzésre – 2017.10.19.
- **5 óra** - Országos óvodavezetői értekezlet – 2017.10.26.
- **10 óra** – „Intézményvezetők felkészítése az intézményi önértékeléshez és a tanfelügyeleti ellenőrzéshez kapcsolódó feladatok ellátására” – 2017.11.17.
- Matematika mesterpedagógusi végzettség
- **30 óra** – Felkészítés a köznevelési regisztrációs és tanulmányi alrendszer (KRÉTA) pedagógus moduljához – 2017.04.13.-24.
- **30 óra** – Matematika érettségire felkészítő e-learning kurzus, módszertani pedagógus-továbbképzés – 2017.12.01-06.
- **30 óra** – Az alsó tagozatos „Grassroots” labdarúgás módszertani és gyakorlati alapjai- alkalmazása az iskolai testnevelésében – 2017.11.10-2017.11.12.
- **30 óra** – A „Grassroots” labdarúgás módszertani és gyakorlati alapjai az 5-12. évfolyam iskolai testnevelésében
- **5 óra** – A matematika hete – 2014.11.20.
- **28 óra** – Kémia tanárok szakmódszertani képzése – 2015.03.07., 14., 21., 28.
- **30 óra** – A Nemzetközi Atlétikai Szövetség Kölyökatlétikai Programjának megvalósítási lehetőségei a mindennapos testnevelés keretében az általános iskola alsó tagozatában – 2015.04.10-12.

- **5 óra** – Kognitív profil teszt – 2016.04.09.
- **6 óra** – Az iskolai kapcsolatok reformációja- Az odafordulás pedagógiája – 2016.08.30.
- **5 óra** – Pedagógus portfólió készítése – 2013.10.28.
- **120 óra** – Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése – 2014.01-05.
- **5 óra** – Munkaügyi jogszabályváltozások a köznevelési intézményekben, különös tekintettel a nem állami intézményekre – 2014.03.13.
- **5 óra** – Az országos mérési-értékelési rendszer eredményeinek helyi feldolgozása, hasznosítása – 2014.09.18.
- **5 óra** – Ismeretlen – 2015.01.28.
- **30 óra** – Intézményvezetők felkészítése az intézményi önértékeléshez, a tanfelügyeleti ellenőrzéshez és a pedagógusminősítéshez kapcsolódó intézményvezetői feladatok ellátására – 2015.05.04.-2015.07.01.
- **20 óra** – Országos pedagógiai szakmai nap – 2015.11.05.
- **7 óra** – Raabe VIII. Országos Tanévindító Konferencia – 2017.08.24.

A 2013-2018 között megvalósuló továbbképzési program keretében 34 továbbképzésen vettek részt intézményünk pedagógusai.

✓ **Nevelőtestület egészét vagy egy csoportját érintő képzések**

- **30 óra** – Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01.
- **24 óra** – A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók iskolai sikerességét elősegítő program – 2015.08.12-14.
- **30 óra** – Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26.
- **60 óra** – Népi játék, néptánc alapú mozgásfejlesztés és tehetséggondozás az óvodában és az alsó tagozatban – 2015. 12. 31.
- **30 óra** – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16.
- **30 óra** – Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés 2015.06.16-06.18.
- **6 óra** – A reformáció tanítása- a tanítás reformációja – 2016.02.24.
- **5 óra** – „Játszani is engedd! – játék(OK)osítás” konferencia – 2017.08.28.
- **30 óra** – Egészséges életmódra nevelés a kiegyensúlyozott és harmonikus életvezetés szemléletével – 2015.08.17-08.19.

✓ **Egyéni képzések**

➤ **Új diplomák, szakvizsgák, tanfolyamok,**

- Matematika mesterpedagógusi végzettség megszerzése
- Óvodapedagógusi végzettség megszerzése
- Szakvizsgázott pedagógus a gyakorlatvezető, mentorpedagógus szakterületen
- **120 óra** – Szakmódszertani képzés: Beszéd- és kommunikációfejlesztő óvodapedagógus – 2015.01.05.
- **120 óra** – Szakmódszertani képzés: Mozdásfejlesztő pedagógus specializáció – 2015.02.28.
- **120 óra** – közoktatás vezető és pedagógus szakvizsga – 2016.
- **120 óra** – Szakvizsgázott pedagógus a gyakorlatvezető, mentorpedagógus az iskoláskor előtti nevelés és gondozás intézményeiben szakterületen – 2017.06.23.

- **30 óra** – Hatékony módszerek a keresztyén szemléletű óvodai nevelésben – 2017.04.21.-2017.04.29.
- **30 óra** – Felkészítés a köznevelési regisztrációs és tanulmányi alrendszer (KRÉTA) pedagógus moduljához – 2017.04.13.-24.
- **30 óra** – Matematika érettségire felkészítő e-learning kurzus, módszertani pedagógus-továbbképzés – 2017.12.01-06.
- **30 óra** – Az alsó tagozatos „Grassroots” labdarúgás módszertani és gyakorlati alapjai- alkalmazása az iskolai testnevelésben – 2017.11.10-2017.11.12.
- **30 óra** – A „Grassroots” labdarúgás módszertani és gyakorlati alapjai az 5-12. évfolyam iskolai testnevelésben
- **30 óra** – A Nemzetközi Atlétikai Szövetség Kölyökatlétikai Programjának megvalósítási lehetőségei a mindennapos testnevelés keretében az általános iskola alsó tagozatában – 2015.04.10-12.
- **120 óra** – Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése – 2014.01-05.
- **30 óra** – Intézményvezetők felkészítése az intézményi önértékeléshez, a tanfelügyeleti ellenőrzéshez és a pedagógusminősítéshez kapcsolódó intézményvezetői feladatok ellátására – 2015.05.04.-2015.07.01.

➤ **Egyéb teljesítések beszámítása**

- **5 óra** – Egyházi énektanárok szakmai napja – 2015.04.16.
- **5 óra** – Felkészülés a tanfelügyeleti ellenőrzésre – 2017.10.19.
- **5 óra** - Országos óvodavezetői értekezlet – 2017.10.26.
- **10 óra** – „Intézményvezetők felkészítése az intézményi önértékeléshez és a tanfelügyeleti ellenőrzéshez kapcsolódó feladatok ellátására” – 2017.11.17.
- **5 óra** – A matematika hete – 2014.11.20.
- **28 óra** – Kémia tanárok szakmódszertani képzése – 2015.03.07., 14., 21., 28.
- **5 óra** – Kognitív profil teszt – 2016.04.09.
- **6 óra** – Az iskolai kapcsolatok reformációja- Az odafordulás pedagógiája – 2016.08.30.
- **5 óra** – Pedagógus portfólió készítése – 2013.10.28.
- **5 óra** – Munkaügyi jogszabályváltozások a köznevelési intézményekben, különös tekintettel a nem állami intézményekre – 2014.03.13.
- **5 óra** – Az országos mérési-értékelési rendszer eredményeinek helyi feldolgozása, hasznosítása – 2014.09.18.
- **5 óra** – Ismeretlesen – 2015.01.28.
- **20 óra** – Országos pedagógiai szakmai nap – 2015.11.05.
- **7 óra** – Raabe VIII. Országos Tanévindító Konferencia – 2017.08.24.

○ **A tervezett, de elmaradt továbbképzések felsorolása és összesítése**

A szaktanárok szakmódszertani képzését minden tanévre beterveztük, de csak matematika, kémia és történelem tantárgyakból valósult meg.

Sok esetben a szakmódszertani továbbképzéseken a nagy távolságok miatt nem tudtunk részt venni.

○ **A nem tervezett, de megvalósult továbbképzések rövid indoklása**

A 2015-ben megnyert TÁMOP pályázat keretében több továbbképzés is megvalósult. Ilyenek voltak:

- **30 óra** – Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01.

- **24 óra** – A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók iskolai sikerességét elősegítő program – 2015.08.12-14.
- **30 óra** – Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26.
- **30 óra** – Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés 2015.06.16-06.18.

2017-ben tanévindító továbbképzésen vettek részt a pedagógusok:

- **30 óra** – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16.

2. A továbbképzések szakmai értékelése

○ A jól szervezett, magas színvonalú képzések

A továbbképzések színvonala az esetek döntő többségében magas színvonalú, jól szervezett volt, ami fejlődést biztosított a pedagógusok számára.

○ Az intézményi gyakorlatban legjobban használható továbbképzések

- **30 óra** – Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01.
- **30 óra** – Hatékony módszerek a keresztyén szemléletű óvodai nevelésben – 2017.04.21.-2017.04.29.
- **30 óra** – Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26.
- **30 óra** – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16.
- **60 óra** – Népi játék, néptánc alapú mozgásfejlesztés és tehetséggondozás az óvodában és az alsó tagozatban – 2015. 12. 31.

○ Belső tudásmegosztással közössé tett továbbképzések

- **30 óra** – Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01.
- **10 óra** – „Intézményvezetők felkészítése az intézményi önértékeléshez és a tanfelügyeleti ellenőrzéshez kapcsolódó feladatok ellátására” – 2017.11.17.
- **30 óra** – Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés 2015.06.16-06.18.

○ A résztvevő kollégák visszajelzése alapján az elvárt színvonaltól elmaradó képzések

A résztvevő kollégák részéről nem volt ilyen visszajelzés.

3. Tanulságok, következtetések az új továbbképzési tervre vonatkozóan

Az új továbbképzési tervre vonatkozóan valamennyi kolléga számára hasznos továbbképzés a keresztyén jellegű, valamint a módszertani továbbképzések. De fontosnak tartjuk az IKT kompetencia fejlesztését, szinten tartását.

Az elmaradt továbbképzések közül pótolni szükséges a szakmai megújító képzéseket.

3. B) A továbbképzési programhoz szükséges adatok

A nevelési-oktatási intézményben nyilván kell tartani

- a) a pedagógus-munkakörben foglalkoztatottak által felsőoktatási intézményben szerzett okleveleket,
- b) azokat, akiknek a pedagógus-szakvizsga megszerzése alkalmazási feltétel,
- c) azokat, akik a hétévenkénti továbbképzésre vonatkozó rendelkezések hatálya alá tartoznak,

- d) a pedagógus-szakvizsga vagy azzal egyenértékű oklevél, tudományos fokozat megszerzését,
- e) a továbbképzésben való részvételt és a továbbképzés teljesítését.

Az ezeket az adatokat igazoló dokumentumokat az intézmény a személyi adatok között őrzi.

3. C) A továbbképzési program és a Pedagógiai Program célrendszerének összhangja

Az intézmény Pedagógiai Programjában megfogalmazott pedagógiai célok elérése érdekében tervezett pedagógus továbbképzések iránya:

- **mérési eredmények értékelése**
 - egy kolléga elvégzi a mérés-értékelés 120 órás továbbképzést, mert az iskolában indokolt a DIFER, a kompetenciamérés és az idegen nyelvi mérés hatékony értékelése
- **az alapkészségek kimunkálása (írás, értő olvasás, számolás, beszéd) és differenciált fejlesztése;**
 - egy humán és egy reál munkaközösségi tag elvégzi A kooperatív csoportmunka alkalmazása a szakórákon 120 órás továbbképzést, és belső tudásmegosztással megtanítja a kollégáinak, majd a tanév során folyamatosan egymás óráin kölcsönösen hospitálva tökéletesítik a módszert a valós osztályokra formálva
- **tevékenyközpontú oktatás megvalósítása**
 - alsó és felső tagozatos nevelők közül többen elvégeznek módszertani képzéseket, és belső tudásmegosztással továbbadják a kollégáknak
- **jellemes keresztyén emberek nevelése**
 - a nevelőtestület tagjai elvégzik a hitélet erősítésére szolgáló továbbképzést
- **IKT kompetencia fejlesztése**
 - a tanulók IKT kompetencia fejlesztése érdekében azok a nevelők, akik IKT kompetenciájuk fejlesztésére igényt tartanak, részt vesznek ilyen jellegű továbbképzésen

4. A továbbképzési program alprogramjai

4.A) Szakvizsgára vonatkozó alprogram

A továbbképzési rendelet szerint szakvizsgára történő felkészítésbe az a pedagógus kapcsolódhat be, aki rendelkezik a pedagógus-munkakör betöltésére jogosító felsőfokú iskolai végzettséggel és szakképzettséggel, valamint legalább három év pedagógus-munkakörben eltöltött szakmai gyakorlattal.

Szakmai gyakorlatként bármilyen nevelési-oktatási intézményben pedagógus munkakörben tényleges munkavégzéssel eltöltött időt figyelembe kell venni.

A szakvizsgára történő felkészülésbe – kivéve, ha a részvételt a munkáltató rendeli el – az érdekelt jelentkezése és választása alapján lehet bekapcsolódni.

A szakvizsgára vonatkozó alprogramban tantárgyanként meg kell tervezni a részvételi létszámot.

Intézményi szabályok

A hétévenkénti továbbképzés teljesíthető a pedagógus szakvizsga vagy azzal egyenértékű vizsgát igazoló oklevél megszerzésével. A szakvizsgára jelentkezésnél előnyben részesülnek azok a munkavállalók, akik a törvényben megfogalmazott továbbképzésre jelentkeznek, ill. azon belül kevesebb ideje van hátra a hétévenkénti továbbképzés teljesítéséhez.

4.B) Továbbképzésre vonatkozó alprogram

Intézményi szabályok

Intézményünkben a negyedik továbbképzési időszak 2018. szeptember 1-jével kezdődik.

- Az iskolavezetés jogosult arra, hogy kötelezze a pedagógust az általa kijelölt tanfolyamon vagy továbbképzésen való részvételre, és a meghatározott vizsgák letételére. A kötelezett munkavállalóval tanulmányi szerződés nem köthető.
- Megszüntethető annak a pedagógusnak a munkaviszonya, aki a továbbképzésen önhibájából nem vesz részt.
- Mentessül a továbbképzés alól, aki ötvenötödik életévét betöltötte. Ettől az életkortól a továbbképzéseken való részvétel önkéntes.
- A beiskolázási tervbe való jelentkezések elbírálásakor az alábbi szempontokat kell egyidejűleg figyelembe venni:
 - időbeli prioritás
 - akinek kevesebb ideje van hátra a továbbképzés teljesítéséhez;
 - többéves, már elkezdett képzésen vesz részt;
 - akinek a továbbképzésen való részvételét a munkáltató elrendelte.
 - tartalom szerinti prioritás
 - pedagógiai programunkhoz igazodó képzések;
 - mérés, értékelési ismeretek.
- Minden pedagógus rendelkezzen a tantárgyának megfelelő szakos, főiskolai szintű tanári, óvodapedagógusi végzettséggel a 2011. évi köznevelési törvény 3. számú mellékletének megfelelően.
- A kompetenciaalapú oktatás szükségessé teszi a pedagógusaink kompetencia alapú képzését.
- Kiemelten fontosak azok a továbbképzések, amelyek a NAT által meghatározott kompetenciaterületekre és tartalmakra koncentrálnak.
- A számítógép használata minden tantárgy esetén fontos, ezért intézményünk támogatja, hogy pedagógusai közül minél többen vegyenek részt ilyen irányú továbbképzésen (IKT).
- A hétévenkénti továbbképzések közül támogatjuk a módszertani és nevelési témájú képzések elvégzését.
- Az idegen nyelvtudás a szaktanáraink körében is felvetődő igény, ezért a lehetséges mértékig támogatjuk az ez irányú törekvést.
- Intézményünkben integrációs nevelés folyik, melynek keretében preferáljuk a mentálhigiéné, a konfliktuskezelés, problémamegoldó gondolkodás témakörébe tartozó, és közelítő képzéseket, vagyis az integrációt segítő képzéseket.
- Kiemelt figyelmet szánunk az új tanulásszervezési eljárások elsajátításával kapcsolatos, a projektpedagógiát támogató képzéseknek.
- Megfelelve az új oktatásirányítási eljárásoknak, támogatjuk pedagógusaink szakértői, szaktanácsadói, mentorálási képzéseit.
- Elsődleges szempont, hogy az úgy nevezett hiányszakmaként jelentkező szakokat betöltsük.
- A továbbképzési kötelezettség teljesítése szempontjából a külön jogszabályban meghatározottakon kívül csak olyan továbbképzés vehető figyelembe, amelynek programját az oktatásért felelős miniszter jóváhagyta és a program alkalmazására engedélyt adott.

- Előnyben részesítjük azokat a pedagógusokat, akik a nevelő, oktató munkájukat több mint 7 éve ugyanazzal az iskolai végzettséggel és szakképzettséggel látják el. (szakmai megújító képzés)

4.C) Finanszírozásra vonatkozó alprogram

A pedagógus-továbbképzés az állami köznevelési közfeladat-ellátás keretében térítésmentes.

A pedagógus-továbbképzési költségek fedezéséhez hozzájárul a központi költségvetés, a fenntartó, a munkáltató. A más által nem fedezett költségeket a résztvevő viseli.

A finanszírozási alprogramban megtervezett

- a) a távollevő helyettesítéséhez szükséges költségek, amelyeket az intézmény költségvetéséből teremthet elő
- b) az egy pedagógusra jutó hozzájárulás legkisebb összege a továbbképzés összegének 20 %-a lehet, amennyiben az intézmény nem vállalja a teljes tandíj kifizetését,
- c) a továbbképzésben való részvétel díja és költségre vonatkozóan az intézmény csak a továbbképzés tandíj fizetését vállalja át, egyéb költségeket (utazás, szállás, étkezés, könyv stb.) nem támogatja az intézmény.

Ha a pedagógus nem az állami köznevelési közfeladat-ellátás keretében vesz részt a továbbképzésen, a részvételi díj kifizetéséhez való hozzájárulás nem lehet több a díj nyolcvan százalékánál.

Ha a továbbképzésben való részvétel a pedagógus minősítéséhez szükséges, a részvételi díj teljes összege finanszírozható.

A részvételi díjhoz történő hozzájárulás meghaladhatja a részvételi díj nyolcvan százalékát, ha

- a) az ehhez szükséges fedezetet a fenntartó többlet költségvetési támogatás nélkül biztosítani tudja,
- b) az ehhez szükséges a köznevelési intézmény saját forrásaiból biztosítani tudja,
- c) a szükséges fedezetet pályázati úton biztosítják, vagy
- d) a pedagógus a munkáltató által meghatározott munkakörhöz kapcsolódó vagy más olyan továbbképzésben vesz részt, amely a foglalkoztatási gondok megoldását szolgálja, feltéve, hogy helyettesítésére nincs szükség, továbbá a továbbképzésben való részvétel miatt munkavégzésének rendjét nem kell átszervezni, valamint ha a munkáltatóval tanulmányi szerződést kötött.

Ha a pedagógus a beiskolázási tervben szereplő továbbképzésen vesz részt és a résztvevő helyettesítésére nincs szükség, részvételi díja és költségei kifizetéséhez hozzá kell járulni, legalább a nevelési-oktatási intézményben az adott évben helyettesítés céljából egy személyre átlagosan fordított összeggel, kivéve, ha a pedagógus az állami köznevelési közfeladat-ellátás keretében térítésmentesen vesz részt a továbbképzésben.

A munkáltató – a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 285. § (2) bekezdésében szabályozott fizetési felszólítással – a helyettesítésre fordított kiadásai, valamint a továbbképzésben és a szakvizsgára történő felkészítésben a résztvevőnek kifizetett munkáltatói támogatás visszafizetését kérheti, ha a résztvevő saját hibájából nem teljesítette az előírt követelményeket. E rendelkezések alkalmazásában nem teljesíti az előírt követelményeket az, aki a képzési időt is figyelembe véve a munkáltató által meghatározott ideig nem szerzi meg a meghatározott oklevelet, bizonyítványt vagy a tanúsítványt, illetve nem készíti el a meghatározott beszámolót.

A visszafizetésre vonatkozó szabályt alkalmazni kell abban az esetben is, ha a meghatározott időn belül a munkavállaló a munkaviszonyát megszünteti, vagy a munkáltató a munkaviszonyt rendkívüli felmondással megszüntette.

Mentesül a visszafizetési kötelezettség alól az, aki igazolja, hogy másik köznevelési intézményben, illetve a köznevelés irányításában helyezkedett el, és folytatja a továbbképzést, illetve a pedagógus-szakvizsgára való felkészülést.

Intézményi szabályok

- Az intézmény maximum 120 órás képzéseket támogat.
- A 120 órát meghaladó képzések esetén nem köt tanulmányi szerződést az intézmény.
- A vállalható munkáltatói kötelezettségek csak a tandíj fizetésére terjednek ki.

4.D) Helyettesítésre vonatkozó alprogram

A szakvizsgára történő felkészítésben vagy a továbbképzésben részt vevő pedagógus helyettesítésének órakeretét, a várható távollét idejét, a helyettesítés rendjét tartalmazó alprogram ez.

Intézményi szabályok

- Hetente egy tanulmányi napot biztosítunk annak a pedagógusnak, aki legalább kétheti rendszerességgel vesz részt a képzésben.
- A háromhetente, vagy annál ritkábban résztvevők számára azokon a napokon, melyeken a képzés zajlik órarend szerint minimálisra csökkentjük az óraszámot.
- Törekszünk arra, hogy a továbbképzésben résztvevők óraszámát a neveléssel, oktatással lekötött óraszámot ne haladja meg.
- A szorgalmi-időszakban a fentiekben leírt módon minimálisra csökkentett helyettesítendő órákat tantestületen belül, lehetőleg mindig ugyanazzal a pedagógussal oldjuk meg.
- A vizsgaidőszakokban is lehetőség szerint állandó helyettesítő tanárt keresünk, hogy diákjaink érdekei legkevésbé sérüljenek.

E továbbképzési program felülvizsgálatát az intézményvezető vagy bármely pedagógus kezdeményezheti, ha a program lejártá előtt új szempontok, vagy feladatok merülnek fel.

A programot a nevelőtestület véleményének kikérése után a fenntartó hagyja jóvá.

1. számú melléklet

A továbbképzések áttekintő táblázata

Ssz.	Pedagógus neve	Első és további végzettség	Megjegyzés A hét éves időtartam	Megszerzett óra
1.	Banduláné Moni Enikő	2005	2012.09.01. – 2019.08.31.	6 óra – Tanévkezdő Országjáró Rendezvénysorozat – 2013.08.27. (1. ciklus) 120 óra – Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése – 2014.01-05. (nem akkr.) 30 óra – Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01. (1. ciklus) 24 óra – A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók iskolai sikerességét elősegítő program – 2015.08.12-14. (nem akkr.) 30 óra – Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26. (1. ciklus) 60 óra – Népi játék, néptánc alapú mozgásfejlesztés és tehetséggondozás az óvodában és az alsó tagozatban – 2015. 12. 31. (1. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (1. ciklus)
2.	Bakó Éva			6 óra - Tanévkezdő Országjáró Rendezvénysorozat – 2013.08.27.
3.	Baracsiné Lakatos Margit	2000; 2007	2014.09.01. - 2021.08.31.	5 óra – IKT- eszközök használata-bemutató órák – 2011.04.12. (előző ciklus) 60 óra – A protestáns egyházi ének tanítása 2014.02.28. (előző ciklus)

				120 óra – Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése – 2014.09-12. (nem akkr.) 5 óra – Egyházi énektanárok szakmai napja – 2015.04.16. (1. ciklus) 30 óra – Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés 2015.06.16-06.18. (1. ciklus) 30 óra - Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01. (1. ciklus) 6 óra – A reformáció tanítása- a tanítás reformációja – 2016.02.24. (1. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (1. ciklus) 5 óra – „Játszani is engeddd! – játék(OK)osítás” konferencia – 2017.08.28. (1. ciklus)
4.	Habdák Szilvia	1997; 2000; 2006 2016	2013.09.01. – 2020.08.31. közoktatás vezető és pedagógus szakvizsga 2023.09.01.-2030.08.31.	6 óra - Tanévkezdő Országjáró Rendezvénysorozat – 2013.08.27. (nem számít) 120 óra – Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése – 2014.01-05. (nem akkr.) 30 óra - Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés 2015.06.16-06.18. (1. ciklus) 24 óra – A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók iskolai sikerességét elősegítő program – 2015.08.12-14. (nem akkr.) 30 óra – Egészséges életmódra nevelés a kiegyensúlyozott és harmonikus életvezetés szemléletével – 2015.08.17-08.19. (1. ciklus) 30 óra - Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26. (1. ciklus) 6 óra - A reformáció tanítása- a tanítás reformációja – 2016.02.24. (1. ciklus)

				30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (1. ciklus)
5.	Horváthné Tóth Éva	2007.	2014.09.01. - 2021.08.31.	30 óra – Tanulási és magatartásbeli problémák kezelését segítő módszertani képzés – 2015.09.09-2015.09.11. (1. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (1. ciklus)
6.	Istenesné Magdus Erika	2001. 2016.	2008.09.01. – 2015.08.31. 2015.09.01. – 2022.08.31. közoktatás vezető és pedagógus szakvizsga 2023.09.01.-2030.08.31.	120 óra – Szakmódszertani képzés: Beszéd- és kommunikációfejlesztő óvodapedagógus – 2015.01.05. (1. ciklus) 120 óra – Szakmódszertani képzés: Mozgásfejlesztő pedagógus specializáció – 2015.02.28. (1. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (1. ciklus)
7.	Jakab Józsefné	1979; 1996.	1998.09.01. – 2005.08.31. 2005.09.01. – 2012.08.31. Mentesül Knt. 62 § (2)	120 óra – Drámajáték vezetői szaktanfolyam – 1998.10.01-1999.06.30. (1. ciklus) 120 óra – Színjátékszó rendezői – 1999.12.10-2001.01.31. (1. ciklus) 30 óra – Tevékenységközpontú pedagógiák alkalmazására való felkészítés – 2007.09.7,8,17,18. (2. ciklus) 30 óra – A tanulásmódszertan tanítása – 2008.05.16,17. 24. (2. ciklus) 30 óra – A memóriatechnikák és tanulási módszerek alkalmazásának lehetőségei az általános iskolai oktatás és nevelés során – 2009.05.27-29. (2. ciklus) 30 óra – Integrációra érzékenyítő program – 2010.02.18-20. (2. ciklus) 30 óra – Kooperatív módszertanra épülő együttműködés – 2010.03.06-03.18-19. (2. ciklus) 30 óra – Kompetenciafejlesztés interaktív tábla használatával az óvodában és iskolában – 2010.03.20., 26-27. (2. ciklus) 30 óra – Hatékony tanuló-megismerési technikák – 2010.05.13-15. (2. ciklus)

				30 óra – Projektpedagógia, epochális oktatás – 2010.04.22-24. (2. ciklus) 30 óra – A szövegértés-szövegalkotás kompetenciaterületi anyagok bevezetésének megkönnyítésére szolgáló továbbképzés – 2010.04.26-28. (2. ciklus) 5 óra – Kreátor-játékóra – 2010.10.20. (2. ciklus) 6 óra- Tanévkezdő Országjáró Rendezvénysorozat – 2013.08.27. (3. ciklus) 120 óra – Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése – 2014.01-05. (nem akkr.) 30 óra- Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01. (3. ciklus) 30 óra - Egészséges életmódra nevelés a kiegyensúlyozott és harmonikus életvezetés szemléletével – 2015.08.17-08.19. (3. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (1. ciklus)
8.	Kardos Ildikó	2003	2010.09.01-2017.08.31. 2017.09.01-2024.08.31.	30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (I. ciklus)
9.	Kissné Urr Ágnes	2003 2016.	2010.09.01. – 2017.08.31. szakvizsgázott pedagógus, közoktatás vezető 2023.09.01.-2030.08.31.	30 óra – DIFER programcsomagra alapozott fejlesztés 2009.12.08-2010.01.31. (előző ciklus) 30 óra – A kompetencia alapú oktatási programcsomagok alkalmazása – óvodai programcsomag – 2009.12.10. (előző ciklus) 5 óra – IPR alapú Szakmai Műhelymunka – 2010.04.16. (előző ciklus) 5 óra – A fejlődési napló - a nyomon követéses megfigyelés egy sajátos óvodapedagógiai megoldása – 2010.11.22. (1. ciklus) 30 óra – Népi játék, néptánc módszertan az óvodában és az általános iskola 1-2. osztályában – 2011.09.22-25. (1. ciklus)

				30 óra – Kommunikációs képességek fejlesztése, logopédiai gyakorlatok alkalmazásának lehetősége az óvodában – 2011.11.30. (1. ciklus) 30 óra – Az óvodáskorú gyermekek fejlődésének nyomon követése, képességeinek mérése a napi gyakorlatban – 2011.11.30. (1. ciklus) 5 óra – Országos óvodavezetői értekezlet – 2016.01.21. (1. ciklus) 5 óra – Országos óvodavezetői értekezlet – 2016.10.20. (1. ciklus) 5 óra – Országos óvodavezetői értekezlet – 2017.01.26. (1. ciklus) 30 óra – Hatékony módszerek a keresztyén szemléletű óvodai nevelésben – 2017.04.21.-2017.04.29. (1. ciklus) Ovi-sport óvodapedagógus – 2017.09.01. 5 óra – Felkészülés a tanfelügyeleti ellenőrzésre – 2017.10.19. 5 óra – Országos óvodavezetői értekezlet – 2017.10.26. 10 óra – „Intézményvezetők felkészítése az intézményi önértékeléshez és a tanfelügyeleti ellenőrzéshez kapcsolódó feladatok ellátására” – 2017.11.17. 5 óra – Országos óvodavezetői értekezlet – 2018.02.01.
10.	Kovács Sándor Józsefné	1987 2017	1998.09.01. – 2005.08.31. 2005.09.01. – 2012.08.31. 2012.09.01. – 2019.08.31. 2024.09.01. – 2031.08.31. szakvizsgázott pedagógus	30 óra – Játék az óvodában – 1998.nov.-1999. febr. (1. ciklus) 60 óra – Tartásjavítás és prevenció a mozgásban – 1999.10.14-2000.03.28. (1. ciklus) 60 óra – Játék és tánc az óvodában és az általános iskola 1-4. osztályában 2001.02.28-04.23. (1. ciklus) 70 óra – A jeles napok szerepe a XXI. sz.-i gyermek életében – 2007.04.03-11.08. (2. ciklus) 60 óra – A zene szeretetre nevelés, tehetséggondozás – 2008.11.24-2009.04.17. (2. ciklus) 30 óra – SNI gyermekek csoportban való nevelése – 2011.11.30. (2. ciklus) 120 óra – Szakvizsgázott pedagógus a gyakorlatvezető, mentorpedagógus az iskoláskor előtti nevelés és gondozás intézményeiben szakterületen – 2017.06.23.

				30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (3. ciklus) 5 óra – „Játszani is engedd! – játék(OK)osítás” konferencia – 2017.08.28. (3. ciklus)
11.	Kukucsáné Polgári Anita	2004	2011.09.01. – 2018.08.31. 2018.09.01. – 2025.08.31.	10 óra – Digitális taneszközök használata a mindennapi oktatásban – 2011.02.25. (nem számít) 30 óra - Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01. (1. ciklus) 24 óra – A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók iskolai sikerességét elősegítő program – 2015.08.12-14. (nem akkr.) 30 óra - Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26. (1. ciklus) 30 óra – Felkészítés a köznevelési regisztrációs és tanulmányi alarendszer (KRÉTA) pedagógus moduljához – 2017.04.13.-24. (1. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (1. ciklus)
12.	Kun-Szabó Edit	1980, 1984	1998.09.01. – 2005.08.31. 2005.09.01. – 2012.08.31. Mentesül Knt. 62 § (2)	30 óra – Integrációra érzékenyítő program – 2010.02.18-20. (2. ciklus) 30 óra – Hatékony tanuló-megismerési technikák – 2010.05.13-15. (2. ciklus)
13.	Máténé Major Erzsébet	2001 2017	2008.09.01. – 2015.08.31. 2015.09.01. – 2022.08.31.	120 óra – Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése – 2014.01-05. (nem akkr.) 5 óra – A profi pedagógus portfólió – 2014.02.18. (1. ciklus) 24 óra – A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók iskolai sikerességét elősegítő program – 2015.08.12-14. (nem akkr.) 30 óra - Egészséges életmódra nevelés a kiegyensúlyozott és harmonikus életvezetés szemléletével – 2015.08.17-08.19. (1. ciklus)

				30 óra - Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26. (1. ciklus) 30 óra – Felkészítés a köznevelési regisztrációs és tanulmányi alarendszer (KRÉTA) pedagógus moduljaihoz – 2016.07.13.-2016.07.20. (2. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (2. ciklus) 30 óra – Matematika érettségire felkészítő e-learning kurzus, módszertani pedagógus-továbbképzés – 2017.12.01-06. (2. ciklus)
14.	Papp Adrienn	2017.	2024.09.01. – 2031.08.31.	30 óra – Hatékony módszerek a keresztyén szemléletű óvodai nevelésben – 2017.04.21.-2017.04.29. (nem számít)
15.	Pappné Tóth Ilona	1978, 1993, 2007	Mentesül Knt. 62 § (2)	30 óra – Dyslexia prevenció – 1994.06.01. 30 óra – Testnevelés. speciális torna – 1995.06.26. 60 óra - Montessori pedagógia – 1996.02.22-1997.01.23. 40 óra – Komplex prevenciós óvodai program ismertetése és adaptációja – 1998.06.27. 60 óra – A tartó- és mozgatórendszer gyógytestnevelésre – 1999.02.26-05.06. 30 óra - Kommunikációs képességek fejlesztése, logopédiai gyakorlatok alkalmazásának lehetősége az óvodában – 2013.01.18-21. 6 óra – Tanévkezdő országjáró rendezvénysorozat – 2013.08.27. 5 óra – A profi pedagógus portfólió – 2014.02.18. 9 óra – Református óvodák XXIII. országos szakmai találkozója – 2014.04.0-05. 5 óra – Ismeretlen: szembenézés az új óvodai szabályokkal – 2015.01.28. 5 óra – Országos óvodavezetői értekezlet – 2016.02.21. 5 óra – Országos óvodavezetői értekezlet – 2017.02.08.
16.	Szabó István	1989	1998.09.01. – 2005.08.31.	ECDL – számítógép felhasználói képzés – 5 modul 1999.08.24.

			2005.09.01. – 2012.08.31. 2012.09.01. – 2019.08.31.	100 óra – Iskolai rendszergazda – 2000.10.25.-2001.04.11. (1. ciklus) 30 óra – Minőségbiztosítási alapkursus – 2003.02.3,4,6,10,11. (1. ciklus) 120 óra – Aktív tanulással az aktív tudásért – 2003.10.-2004.05. (1. ciklus) 120 óra – Nem szakrendszerű oktatás – 2007.11.15-2008.03.07. (2. ciklus) 30 óra – Az interaktív tábla használata – 2008.08.25-09.13. (2. ciklus) 30 óra – Integrációra érzékenyítő program – 2010.02.18-20. (2. ciklus) 60 óra – Együttnevelés-az inkluzív, befogadó pedagógia gyakorlata – 2010.05.10-12.,05.17-19. (2. ciklus) 30 óra – Kooperatív módszertanra épülő együttműködés – 2010.03.06. 18-19. (2. ciklus) 30 óra – Kompetenciafejlesztés interaktív tábla használatával az óvodában és iskolában – 2010.03.20.,26-27. (2. ciklus) 30 óra – Projektpedagógia, epochális oktatás – 2010.04.22-24. (2. ciklus) 30 óra – Hatékony tanuló-megismerési technikák – 2010.05.13-15. (2. ciklus) 60 óra – SNI továbbképzés - 2010.05.10-12. 05.17-19. (2. ciklus) 30 óra – A kompetencia alapú oktatási programcsomagok alkalmazása – 2010.05.27-29. (2. ciklus) 10 óra – Digitális taneszközök használata a mindennapi oktatásban – 2011.02.25. (2. ciklus) 30 óra - Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés 2015.06.16-06.18. (3. ciklus) 24 óra – A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók iskolai sikerességét elősegítő program – 2015.08.12-14. (nem akkr.)
--	--	--	--	--

				30 óra - Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26. (3. ciklus) 30 óra - Egészséges életmódra nevelés a kiegyensúlyozott és harmonikus életvezetés szemléletével – 2015.08.17-08.19. (3. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (3. ciklus)
17.	Szabóné Nyikita Dóra Judit	2010.	2017.09.01.-2024.08.31.	120 óra – Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése – 2014.01-05. (nem akkr.) 24 óra – A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók iskolai sikerességét elősegítő program – 2015.08.12-14. (nem akkr.) 30 óra - Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés 2015.06.16-06.18. (nem számít) 30 óra - Egészséges életmódra nevelés a kiegyensúlyozott és harmonikus életvezetés szemléletével – 2015.08.17-08.19. (nem számít)
18.	Szabóné Zombori Adél	2003	2010.09.01. – 2017.08.31. 2017.09.01. – 2024.08.31.	30 óra – Tevékenységközpontú pedagógiák alkalmazására való felkészítés – 2007.09.7,8, 17-18. (nem számít) 30 óra – A memóriatechnikák és tanulási módszerek alkalmazásának lehetőségei az általános iskolai oktatás és nevelés során – 2008.04.3-4-5. (nem számít) 30 óra – A tanulásmódszertan tanítása – 2008.05.16-17., 24. (nem számít) 30 óra – Az interaktív tábla alkalmazása a kompetencia alapú oktatásban – 2008.11.17-28. (nem számít) 30 óra – Integrációra érzékenyítő program – 2010.02.18-20. (nem számít) 30 óra – Kooperatív módszertanra épülő együttműködés – 2010.03.06-03.18-19. (nem számít)

				30 óra – Kompetenciafejlesztés interaktív tábla használatával az óvodában és iskolában – 2010.03.20.,26-27. (nem számít) 30 óra – Projektpedagógia, epochális oktatás – 2010.04.22-24. (nem számít) 30 óra - A kompetencia alapú oktatási programcsomagok alkalmazása – 2010.05.6-7-8. (nem számít) 30 óra – Hatékony tanuló-megismerési technikák – 2010.05.13-15. (nem számít) 60 óra – Integrált diszlexiás, diszgráfiás tanulók a többségi közoktatási intézményekben – 2010.08.23-27. (nem számít) 10 óra - Digitális taneszközök használata a mindennapi oktatásban – 2011.02.25. (1. ciklus) 30 óra – Az interaktív tábla használata – 2012.02.16-18. (1. ciklus) 120 óra – Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése – 2014.01-05. (nem akkr.) 30 óra - Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés 2015.06.16-06.18. (1. ciklus) 24 óra – A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók iskolai sikerességét elősegítő program – 2015.08.12-14. (nem akkr.) 30 óra - Egészséges életmódra nevelés a kiegyensúlyozott és harmonikus életvezetés szemléletével – 2015.08.17-08.19. (1. ciklus) 30 óra - Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26. (1. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (1. ciklus) 30 óra – Az alsó tagozatos „Grassroots” labdarúgás módszertani és gyakorlati alapjai- alkalmazása az iskolai testnevelésben – 2017.11.10-2017.11.12. (2. ciklus)
--	--	--	--	--

19.	Takács Valéria	2004	2011.09.01. – 2018.08.31. 2018.09.01. – 2025.08.31.	30 óra – A memóriatechnikák és tanulási módszerek alkalmazásának lehetőségei az általános iskolai oktatás és nevelés során – 2009.05.27-29. (nem számít) 30 óra – Integrációra érzékenyítő program – 2010.02.18-20. (nem számít) 30 óra – Hatékony tanuló-megismerési technikák – 2010.05.13-15. (nem számít) 5 óra – Kreátor-játékóra – 2010.10.20. (nem számít) 60 óra – SNI továbbképzés - 2010.05.10-12. 05.17-19. (nem számít) 60 óra – Együttnevelés-az inkluzív, befogadó pedagógia gyakorlata – 2010.05.10-12.,05.17-19. (nem számít) 5 óra – Kreátor-játékóra – 2010.10.20. (nem számít) 10 óra - Digitális taneszközök használata a mindennapi oktatásban – 2011.02.25. (nem számít) 120 óra – Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése – 2014.01-05. (nem akkr.) 30 óra - Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01. (1. ciklus) 30 óra - Egészséges életmódra nevelés a kiegyensúlyozott és harmonikus életvezetés szemléletével – 2015.08.17-08.19. (1. ciklus) 30 óra - Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26. (1. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (1. ciklus)
20.	Tóth Attila	2009	2016.09.01. – 2023.08.31.	30 óra – Tanulói differenciálás heterogén csoportban – 2009.12.11-12., 15. (nem számít) 30 óra – A tanulásmódszertan tanítása – 2010.03.05-2010.03.27. (nem számít)

				30 óra – Multikulturális tartalmak és interkulturális nevelés – 2010.05.21-22.,28-29. (nem számít) 30 óra – Iskolai testnevelés az egészségfejlesztésben: módszertani megújulás és egységes fizikai fittségmérés a gyakorlatban – 2014.02.28-2014.03.08. (nem számít) 30 óra - Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés 2015.06.16-06.18. (nem számít) 66 óra – MLSZ Grassroots „C” 2015.08.25. (nem számít) 30 óra – Felkészítés a köznevelési regisztrációs és tanulmányi alarendszer (KRÉTA) pedagógus moduljaihoz – 2016.08.04.-2016.08.22. (nem számít) 30 óra – A „Grassroots” labdarúgás módszertani és gyakorlati alapjai az 5-12. évfolyam iskolai testnevelésében (1. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (1. ciklus) 30 óra – Az alsó tagozatos „Grassroots” labdarúgás módszertani és gyakorlati alapjai- alkalmazása az iskolai testnevelésében – 2017.11.10-2017.11.12. (1. ciklus)
21.	Tóthné Guba Ibolya	1983	1998.09.01. – 2005.08.31. 2005.09.01. – 2012.08.31. 2012.09.01. – 2019.08.31. Mentesül Knt. 62 § (2)	100 óra Emberismeret – 1997.10-1998.05. (nem számít) 30 óra – Minőségbiztosítási alapkursus – 2000.07.3-6.,10. (1. ciklus) 30 óra – A pedagógus lelki egészségvédelme személyiség és kreativitás fejlesztése – 2002.04.11-13. (1. ciklus) 30 óra – Teljeskörű minőségirányítási rendszer bevezetésének folyamata az iskolában – 2003.10-14. (1. ciklus) 120 óra – Nem szakrendszerű oktatás – 2007.11. 15-2008.03.07. (2. ciklus) 30 óra – Integrációra érzékenyítő program – 2010.02.18-20. (2. ciklus) 30 óra – Kooperatív módszertanra épülő együttműködés – 2010.03.06-03.18-19. (2. ciklus)

				30 óra – Kompetenciafejlesztés interaktív tábla használatával az óvodában és iskolában – 2010.03.20.,26-27. (2. ciklus) 30 óra – Projektpedagógia, epochális oktatás – 2010.04.22-24. (2. ciklus) 30 óra – A matematika kompetenciaterületi anyagok bevezetésének megkönnyítésére szolgáló továbbképzés – 2010.04.26-28. (2. ciklus) 60 óra – Kompetenciamérés eredményeinek hasznosítása a közoktatásban – 2010.05.10-2010.05.19. (2. ciklus) 30 óra – Hatékony tanuló-megismerési technikák – 2010.05.13-15. (2. ciklus) 10 óra - Digitális taneszközök használata a mindennapi oktatásban – 2011.02.25. (2. ciklus) 30 óra – Az interaktív tábla használata – 2012.02.16-18. (2. ciklus) 24 óra – A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók iskolai sikerességét elősegítő program – 2015.08.12-14. (nem akkr.) 5 óra – A matematika hete – 2014.11.20. (3. ciklus) 28 óra – Kémiatanárok szak módszertani képzése – 2015.03.07., 14., 21., 28. (3. ciklus) 30 óra - Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés 2015.06.16-06.18. (3. ciklus) 30 óra - Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01. (3. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (3. ciklus)
22.	Urbanek Ferencné	1992	1999.09.01. – 2006.08.31. 2006.09.01. – 2013.08.31. 2013.09.01. – 2020.08.31.	40 óra – Számítástechnikai alapismeretek – 1997.12.01.-1998.05.15. (nem számít) 8 óra – Heurisztikus olvasás-írás tanítás – 1994.03.08. (nem számít)

				30 óra - Minőségbiztosítási alapkursus – 2000.06.19-22.,28. (1. ciklus) 60 óra – A drámapedagógia alkalmazásának lehetőségei a tanítási-tanulási folyamatban – 2001.04.25.-2001.09.30. (1. ciklus) 30 óra – Tevékenységközpontú pedagógiák alkalmazására való felkészítés – 2007.09.7,8,17,18. (2. ciklus) 120 óra – Nem szakrendszerű oktatás – 2007.11. 15-2008.03.07. (2. ciklus) 30 óra – A memóriatechnikák és tanulási módszerek alkalmazásának lehetőségei az általános iskolai oktatás és nevelés során – 2009.05.27-29. (2. ciklus) 30 óra – Integrációra érzékenyítő program – 2010.02.18-20. (2. ciklus) 30 óra – Hatékony tanuló-megismerési technikák – 2010.05.13-15. (2. ciklus) 60 óra – Integrált diszlexiás, diszgráfiás tanulók a többségi közoktatási intézményekben – 2010.08.23-27. (2. ciklus) 10 óra - Digitális taneszközök használata a mindennapi oktatásban – 2011.02.25. (2. ciklus) 120 óra – Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése – 2014.01-05. (nem akkr.) 30 óra – A Nemzetközi Atlétikai Szövetség Kölyökatlétikai Programjának megvalósítási lehetőségei a mindennapos testnevelés keretében az általános iskola alsó tagozatában – 2015.04.10-12. (3. ciklus) 30 óra - Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01. (3. ciklus) 30 óra - Egészséges életmódra nevelés a kiegyensúlyozott és harmonikus életvezetés szemléletével – 2015.08.17-08.19. (3. ciklus)
--	--	--	--	---

				30 óra - Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26. (3. ciklus) 60 óra – Népi játék, néptánc alapú mozgásfejlesztés és tehetséggondozás az óvodában és az alsó tagozatban – 2015. 12. 31. (3. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (3. ciklus)
23.	Váradiné Pál Livia	2003.	2010.09.01.-2017.08.31. 2017.09.01.-2024.08.31.	30 óra – A memóriatechnikák és tanulási módszerek alkalmazásának lehetőségei az általános iskolai oktatás és nevelés során – 2009.05.27-29. (nem számít) Új módszerek és lehetőségek az alsó tagozatos tanítási gyakorlatban – 2009.06.15-20. (nem számít) 30 óra – Integrációra érzékenyítő program – 2010.02.18-20. (nem számít) 30 óra – Hatékony tanuló-megismerési technikák – 2010.05.13-15. (nem számít) 30 óra - Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés 2015.06.16-06.18. (1. ciklus) 30 óra - Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01. (1. ciklus) 24 óra – A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók iskolai sikerességét elősegítő program – 2015.08.12-14. (nem akkr.) 30 óra – A tanulás tanítása és a tanítás tanulása – 2015.10.15-17. (1. ciklus) 5 óra – Kognitív profil teszt – 2016.04.09. – (1. ciklus) 6 óra – Az iskolai kapcsolatok reformációja- Az odafordulás pedagógiája – 2016.08.30. (1. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (1. ciklus)

				5 óra – „Játszani is engeddd! – játék(OK)osítás” konferencia – 2017.08.28. (1. ciklus)
24.	Váradiné Sándorné	1988; 2001; 2007	1998.09.01.-2005.08.31. 2005.09.01.-2012.08.31. 2012.09.01.-2019.08.31. 2014.09.01.-2021.08.31.	40 óra – Számítástechnikai alapismeretek – 1997.12.01-1998.05.15. (nem számít) 40 óra – Életvezetési ismeretek és készségek – 2001.09.04-07. (1. ciklus) 30 óra – A pedagógus lelki egészségvédelme személyiség és kreativitás fejlesztése – 2002.04.11-13. (1. ciklus) 30 óra – Minőségbiztosítási alapkursus – 2003.02.3,4,6,10,11. (1. ciklus) 60 óra – Számítógép-kezelés, szövegszerkesztés, internet – 2004.04.13-05.18. (1. ciklus) 120 óra – Nem szakrendszerű oktatás – 2008.01. 31-2008.04. (nem számít) 30 óra – Hatékony együttműködés az iskolában – 2008.05.19-22. (nem számít) 30 óra – Az interaktív tábla alkalmazása a kompetencia alapú oktatásban – 2008.11.17-28. (2. ciklus) 30 óra – Minőségirányítási program óvodában és iskolában – 2009.03.20-04.03. (2. ciklus) 30 óra – A memóriatechnikák és tanulási módszerek alkalmazásának lehetőségei az általános iskolai oktatás és nevelés során – 2009.05.27-29. (2. ciklus) 30 óra – Projekt- és változásmenedzsment alapismeretek közoktatás-fejlesztési projektben résztvevők számára – 2009.11.19-21. (2. ciklus) 30 óra – Integrációra érzékenyítő program – 2010.02.18-20. (2. ciklus) 30 óra – Projektpedagógia, epochális oktatás – 2010.04.22-24. (2. ciklus) 30 óra – Hatékony tanuló-megismerési technikák – 2010.05.13-15. (2. ciklus)

				6 óra – Tanévkezdő országjáró rendezvénysorozat – 2013.08.27. (3. ciklus) 5 óra – Pedagógus portfólió készítése – 2013.10.28. (3. ciklus) 120 óra – Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése – 2014.01-05. (nem akkr.) 5 óra – Munkaügyi jogszabályváltozások a köznevelési intézményekben, különös tekintettel a nem állami intézményekre – 2014.03.13. (2. ciklus) 5 óra – Az országos mérési-értékelési rendszer eredményeinek helyi feldolgozása, hasznosítása – 2014.09.18. (2. ciklus) 5 óra – Ismeretlesen – 2015.01.28. (2. ciklus) 30 óra – Intézményvezetők felkészítése az intézményi önértékeléshez, a tanfelügyeleti ellenőrzéshez és a pedagógusminősítéshez kapcsolódó intézményvezetői feladatok ellátására – 2015.05.04.-2015.07.01. (2. ciklus) 24 óra – A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók iskolai sikerességét elősegítő program – 2015.08.12-14. (nem akkr.) 30 óra - Egészséges életmódra nevelés a kiegyensúlyozott és harmonikus életvezetés szemléletével – 2015.08.17-08.19. (3. ciklus) 30 óra - Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26. (3. ciklus) 20 óra – Országos pedagógiai szakmai nap – 2015.11.05. (3. ciklus) 6 óra – A reformáció tanítása, a tanítás reformációja – 2016.02.24. (3. ciklus) 10 óra – Intézményvezetők felkészítése az intézményi önértékeléshez és a tanfelügyeleti ellenőrzéshez kapcsolódó feladatok ellátására 2016.12.03. (3. ciklus)
--	--	--	--	---

				7 óra – Raabe VIII. Országos Tanévindító Konferencia – 2017.08.24. (3. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (3. ciklus) 5 óra – Felkészülés a tanfelügyeleti ellenőrzésre – 2017.10.19. (3. ciklus)
25.	Varga György Imréné	1987; 1992	1998.09.01. – 2005.08.31. 2005.09.01. – 2012.08.31. 2012.09.01. – 2019.08.31.	40 óra – Számítástechnikai alapismeretek – 1997.12.01-1998.05.15. (nem számít) 120 óra – Drámajáték vezetői szaktanfolyam – 1998.10.01-1999.06.30. (1. ciklus) 30 óra - Minőségbiztosítási alapkursus – 2000.06.19-22.,28. (1. ciklus) 120 óra – Színjátékszó rendezői – 1999.12.10-2001.01.31. (1. ciklus) 30 óra – A pedagógus lelki egészségvédelme személyiség és kreativitás fejlesztése – 2002.04.11-13. (1. ciklus) 30 óra – Tevékenységközpontú pedagógiák alkalmazására való felkészítés – 2007.09.7,8,17,18. (2. ciklus) 30 óra – A memóriatechnikák és tanulási módszerek alkalmazásának lehetőségei az általános iskolai oktatás és nevelés során – 2008.04.3-5. (2. ciklus) 30 óra – A tanulásmódszertan tanítása – 2008.05.16,17. 24. (2. ciklus) 30 óra – Integrációra érzékenyítő program – 2010.02.18-20. (2. ciklus) 30 óra – Kompetenciafejlesztés interaktív tábla használatával az óvodában és iskolában – 2010.03.20.,26-27. (2. ciklus) 30 óra – A szövegértés-szövegalkotás kompetenciaterületi anyagok bevezetésének megkönnyítésére szolgáló továbbképzés – 2010.04.19-21. (2. ciklus) 30 óra – Projektpedagógia, epochális oktatás – 2010.04.22-24. (2. ciklus)

				30 óra – Hatékony tanuló-megismerési technikák – 2010.05.13-15. (2. ciklus) 30 óra – Kooperatív módszertanra épülő együttműködés – 2010.03.06.03.18-19. (2. ciklus) 60 óra – Integrált diszlexiás, diszgráfias tanulók a többségi közoktatási intézményekben – 2010.08.23-27. (2. ciklus) 5 óra – Kreátor-játékóra – 2010.10.20. (2. ciklus) 10 óra – Digitális taneszközök használata a mindennapi oktatásban – 2011.02.25. (2. ciklus) 6 óra – Tanévkezdő országjáró rendezvénysorozat – 2013.08.27. (3. ciklus) 30 óra - Tanulási és magatartási problémák kezelését segítő módszertani képzés 2015.06.16-06.18. (3. ciklus) 30 óra - Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01. (3. ciklus) 30 óra - Egészséges életmódra nevelés a kiegyensúlyozott és harmonikus életvezetés szemléletével – 2015.08.17-08.19. (3. ciklus) 6 óra – A reformáció tanítása, a tanítás reformációja – 2016.02.24. (3. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (3. ciklus) 5 óra – „Játszani is engedd! – játék(OK)osítás” konferencia – 2017.08.28. (3. ciklus)
26.	Velkesziné Kézi Valéria	1991. 1998.	1998.09.01. – 2005.08.31. 2005.09.01. – 2012.08.31. 2012.09.01. – 2019.08.31. Mentesül Knt. 62 § (2)	130 óra - ECDL – számítógép kezelői tanfolyam 7 modul – 2005. 120 óra - 120 óra – Nem szakrendszerű oktatás – 2007.11. 15-2008.03.07. (2. ciklus) 30 óra – Integrációra érzékenyítő program – 2008.05.19-20. (2. ciklus) 30 óra – A tanulásmódszertan tanítása – 2008.05.16,17. 24. (2. ciklus)

				30 óra – Integrációra érzékenyítő program – 2010.02.18-20. (2. ciklus) 30 óra – Kooperatív módszertanra épülő együttműködés – 2010.03.06.03.18-19. (2. ciklus) 30 óra – Kompetenciafejlesztés interaktív tábla használatával az óvodában és iskolában – 2010.03.20.,26-27. (2. ciklus) 30 óra – Hatékony tanuló-megismerési technikák – 2010.05.13-15. (2. ciklus) 30 óra – Projektpedagógia, epochális oktatás – 2010.04.22-24. (2. ciklus) 30 óra – A szövegértés-szövegalkotás kompetenciaterületi anyagok bevezetésének megkönnyítésére szolgáló továbbképzés – 2010.04.19-21. (2. ciklus) 30 óra - Az IKT eredményes alkalmazása a tanórán – 2015.06.29-07.01. (3. ciklus) 30 óra - Személyközpontú pedagógiai módszerek a lelki egészség és a környezeti egészségre nevelés, valamint a környezettudatos magatartás fejlesztésére – 2015.08.24-08.26. (3. ciklus) 30 óra – A keresztyén pedagógia esszenciája – 2017.08.22-10.16. (3. ciklus)
--	--	--	--	---

2. számú melléklet

Jegyzőkönyv

a továbbképzési program nevelőtestületi véleményező értekezletéről

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó, Debreceni út 204.
Tel./fax: 06-42/290-061
Adószám: 18287448-2-15
Postafiók: 4244 Újfehértó Pf.: 27.

Jegyzőkönyv

Helye: Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda

Ideje: 2018. február 26.

Tárgya: Továbbképzési program és Beiskolázási terv

Résztvevők: a jelenléti ív alapján megjelentek

Jegyzőkönyv-vezető: Habdák Szilvia

Jegyzőkönyv hitelesítők: Urbanek Ferencné
Váradiné Pál Livia

Váradi Sándorné szeretettel köszönti a jelenléti ív alapján megjelenteket.

Az intézményvezető javaslatot tesz Habdák Szilvia személyében a jegyzőkönyv vezetésére, a jegyzőkönyv hitelesítésére Urbanek Ferencné és Váradiné Pál Livia személyében.

A **7./2018. (II. 26.) E** számú határozattal a jegyzőkönyv vezetésére és hitelesítésére tett javaslatot a tantestület egyhangúlag elfogadta.

Az intézményvezető tájékoztatja a tantestületet a napirendi pontokról:

Napirendi pontok

- I. **2018-2023 továbbképzési ciklusra vonatkozó Továbbképzési program ismertetése**
- II. **A 2018/2019-es nevelési és tanítási év Beiskolázási tervének ismertetése**

A **8./2018. (II. 26.) E** számú határozattal a tantestület a napirendi pontokat elfogadta.

I. - Továbbképzési program

Az intézményvezető tájékoztatja a nevelőtestületet arról, hogy 2018. augusztus 31-én befejeződik a 3. továbbképzési ciklus. A 4. továbbképzési ciklusra vonatkozó Továbbképzési programot, ami 2018.09.01. és 2023. 08.31. között érvényes az intézményvezető készíti el, a nevelőtestület véleményének kikérése után a fenntartó fogadja el 2018. március 15-ig.

A Továbbképzési program 5 évre szól, minden évben felülvizsgálható. A fenntartó a Nkt. 83.§ (2) bekezdés e) pontja alapján ellenőrzi a Továbbképzési programot.

Az intézményvezető a Továbbképzési programmal kapcsolatban a következőkről tájékoztatta a nevelőket:

- Jogszabályi hátterek:

- 1) A módosított 277/1997. (XII. 22.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 2) 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

3) A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

- **A továbbképzés teljesítése:**

A pedagógus a pedagógus-munkakör betöltésére jogosító oklevél megszerzését követő hetedik év szeptember hónap első munkanapjától addig az évig, amelyben az ötvenötödik életévét betölti, augusztus hónap utolsó munkanapjáig vesz részt az Nkt. 62. § (2) bekezdésében szabályozott továbbképzésben.

A pedagógus akkor is részt vehet a továbbképzésben, ha már teljesítette a hétévenkénti továbbképzés követelményeit, vagy az ötvenötödik életévét betölti.

Ha a pedagógus a nevelő és oktató munkáját

- több mint hét éve ugyanazzal az iskolai végzettséggel és szakképzettséggel látja el,
- vagy ha a szakmai megújító képzésben való részvétele óta legalább tíz év eltelt, olyan továbbképzésben kell részt vennie, amely hozzájárul az adott pedagógus szakképzettséghez kapcsolódó alapképzésben megszerzett ismeretek és jártasság megújításához, kiegészítéséhez.

A köznevelési intézmény vezetőjének olyan továbbképzésben kell részt vennie, amely hozzájárul a vezetői ismeretek megszerzéséhez, a vezetői jártasságok elsajátításához.

A hétévenkénti továbbképzés – egy vagy több továbbképzés keretében – legalább százhusz tanórai foglalkozáson való részvétellel és az előírt tanulmányi követelmények teljesítésével valósul meg.

- **Továbbképzési program, beiskolázási terv viszonya**

Az intézményvezető a továbbképzési program végrehajtására egy nevelési, tanítási évre szóló beiskolázási tervet készít minden év március 15-ig.

A dolgozónak a beiskolázási tervbe való felvételét írásban kell kérnie.

A beiskolázási terv elkészítésénél előnyben kell részesíteni azt,

- a) akinek a hétévenkénti továbbképzés teljesítéséhez kevesebb ideje van hátra,
- b) akinek a hétévenkénti továbbképzésben való részvételét a munkáltató elrendelte,
- c) aki a szakvizsgába beszámítható továbbképzésre jelentkezik, és
- d) akinek a továbbképzésben való részvétele a minősítéshez szükséges.

- **Az előző továbbképzési program értékelése**

A pedagógusok az öt éves továbbképzési ciklusban 33 különböző továbbképzésen vettek részt. A továbbképzések többsége 30 órás volt, de több 120 órás továbbképzés is megvalósult. A továbbképzések többsége a nevelőtestület egészét vagy egy csoportját érintő képzések voltak, de egyéni képzéseken is részt vettek a pedagógusok. (2 diploma, 4 szakvizsga megszerzése)

Voltak tervezett, de elmaradt továbbképzések. A szaktanárok szakmai megújító képzései rendszerint a nagy távolságok miatt maradtak el.

Nem tervezett, de öt megvalósult továbbképzésen is részt vettek a pedagógusok.

A továbbképzések többsége jól szervezett, magas színvonalú továbbképzés volt.

- **A továbbképzéshez szükséges adatok**

A továbbképzésre vonatkozó dokumentumok tárolása a pedagógusok személyi anyagában történik.

- **A Továbbképzési program és a Pedagógiai program célrendszerének összhangja**

Ennek érdekében a továbbképzések kiemelt területei:

- mérési eredmények értékelése
- az alapkészségek kimunkálása (írás, értő olvasás, számolás, beszéd) és differenciált fejlesztése;
- tevékenységközpontú oktatás megvalósítása

- jellemes keresztyén emberek nevelése
 - IKT kompetencia fejlesztése
 - **Szakvizsgára vonatkozó alprogram**
A hétévenkénti továbbképzés teljesíthető a pedagógus szakvizsga vagy azzal egyenértékű vizsgát igazoló oklevél megszerzésével is.
 - **Továbbképzésre vonatkozó alprogram**
Az iskolavezetés jogosult arra, hogy kötelezze a pedagógust az általa kijelölt tanfolyamon vagy továbbképzésen való részvételre, és a meghatározott vizsgák letételére. A kötelezett munkavállalóval tanulmányi szerződés nem köthető.
Megszüntethető annak a pedagógusnak a munkaviszonya, aki a továbbképzésen önhibájából nem vesz részt.
Mentesül a továbbképzés alól, aki ötvenötödik életévét betöltötte. Ettől az életkortól a továbbképzéseken való részvétel önkéntes.
Kiemelten fontosak azok a továbbképzések, amelyek a NAT által meghatározott kompetenciaterületekre és tartalmakra koncentrálnak.
Csak olyan továbbképzés vehető figyelembe, amelynek programját az oktatásért felelős miniszter jóváhagyta.
 - **Finanszírozásra vonatkozó alprogram**
A 'pedagógus-továbbképzés az állami köznevelési közfeladat-ellátás keretében térítésmentes.
A munkáltató a támogatás visszafizetését kérheti, ha a résztvevő saját hibájából nem teljesítette az előírt követelményeket.
 - **Helyettesítésre vonatkozó alprogram**
Hetente egy tanulmányi napot biztosítunk annak a pedagógusnak, aki legalább kétheti rendszerességgel vesz részt a képzésben.
A háromhetente, vagy annál ritkábban résztvevők számára azokon a napokon, melyeken a képzés zajlik órarend szerint minimálisra csökkentjük az óraszámot.
Törekszünk arra, hogy a továbbképzésben résztvevők óraszámja a neveléssel, oktatással lekötött óraszámot ne haladja meg.
A szorgalmi-időszakban a fentiekben leírt módon minimálisra csökkentett helyettesítendő órákat tantestületen belül, lehetőleg mindig ugyanazzal a pedagógussal oldjuk meg.
A vizsgaidőszakokban is lehetőség szerint állandó helyettesítő tanárt keresünk, hogy diákjaink érdekei legkevésbé sérüljenek.
- A Továbbképzési programmal kapcsolatban a pedagógusok részéről megjegyzés, vélemény nem hangzott el.

A tantestület a 9/2018. (II. 26.) Nt. számú határozattal a továbbképzési programot egyhangúlag elfogadta.

II. - Beiskolázási terv

A beiskolázási terv 1 évre szól, március 15-ig kell elkészíteni, és engedélyeztetni a fenntartóval.

A Beiskolázási terv két nagy fejezete a szakvizsgára és a továbbképzésre vonatkozó alprogram.

Szakvizsgára vonatkozó alprogramba tervezettek:

- óvodapedagógusi diploma
- közoktatás vezető szakirány

- mérés értékelés szakember képzése
Továbbképzésre vonatkozó alprogramba tervezettek:
- szakmai megújító képzés (4 tanító, 3 szaktanár)
- intézményvezetői képzés 1 fő
- felzárkóztató tevékenységhez kapcsolódó képzés 2 fő

A beiskolázási terv tartalmazza azoknak a nevét, munkakörét, akiknek a részvételét betervezték, a továbbképzés megjelölését, a várható kezdő és befejező időpontját, a várható távollét idejét, a helyettesítés rendjét.

A beiskolázási terv elkészítésénél prioritás szerinti előnyben kell részesíteni azt,

- a) akinek a hétévenkénti továbbképzés teljesítéséhez kevesebb ideje van hátra,
- b) akinek a hétévenkénti továbbképzésben való részvételét a munkáltató elrendelte,
- c) aki a szakvizsgába beszámítható továbbképzésre jelentkezik, és
- d) akinek a továbbképzésben való részvétele a minősítéshez szükséges.

A Beiskolázási tervvel kapcsolatban a pedagógusok részéről megjegyzés, vélemény nem hangzott el.

A tantestület a 10./2018. (II. 26.) Nt. számú határozattal a Beiskolázási tervet egyhangúlag elfogadta.

k. m. f.

Váradi Péter Lilla
jegyzőkönyv hitelesítő

Horváth Ferenc
jegyzőkönyv hitelesítő

Kalcsák Szilvia
jegyzőkönyv vezető

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó, Debreceni út 204.
Tel./fax: 06-42/290-061
Adószám: 18287448-2-15

Jelenlét iv
Továbbképzési program véleményezése

Ssz.	Név	Aláírás
1.	Banduláné Moni Enikő	Banduláné Moni Enikő
2.	Baracsiné Lakatos Margit	
3.	Éliás Éva	Éliás É.
4.	Habdák Szilvia	Habdák Szilvia
5.	Horváthné Tóth Éva	Horváthné Tóth Éva
6.	Istenesné Magdus Erika	
7.	Jakab Józsefné	Jakab Józsefné
8.	Kardos Ildikó	Kardos Ildikó
9.	Kissné Urr Ágnes	Kissné Urr Ágnes
10.	Kovács Sándor Józsefné	Kovács Sándor Józsefné
11.	Kukucsáné Polgári Anita	Kukucsáné Polgári Anita
12.	Kun-Szabó Edit	Kun-Szabó Edit
13.	Máténé Major Erzsébet	Máténé Major Erzsébet
14.	Papp Adrienn	Papp Adrienn
15.	Pappné Tóth Ilona	Pappné Tóth Ilona
16.	Szabó István	Szabó István
17.	Szabóné Zombori Adél	Szabóné Zombori Adél
18.	Takács Valéria	Takács Valéria
19.	Tóth Attila	Tóth Attila
20.	Tóthné Guba Ibolya	Tóthné Guba Ibolya
21.	Urbanek Ferencné	Urbanek Ferencné
22.	Váradiné Pál Livia	Váradiné Pál Livia
23.	Váradiné Pál Livia	Váradiné Pál Livia
24.	Varga György Imréné	Varga György Imréné
25.	Velkesziné Kézi Valéria	Velkesziné Kézi Valéria

Újfehértó, 2018. február 26.

Váradiné Sándorné
Váradiné Sándorné
intézményvezető

3. számú melléklet

A továbbképzési program hatálya alá tartozó pedagógus dolgozók releváns adatai

Ssz.	Pedagógus neve	Első és további végzettség megszerzésének éve	Megjegyzés A hét éves időtartam	A ciklusban teljesített óra
1.	Banduláné Moni Enikő	2005	2012.09.01. – 2019.08.31.	156 óra
2.	Bakó Éva			
3.	Baracsiné Lakatos Margit	2000; 2007	2014.09.01. - 2021.08.31.	106 óra
4.	Éliás Éva			
5.	Habdák Szilvia	1997; 2000; 2006; 2016	2013.09.01. – 2020.08.31. 2023.09.01. – 2030.08.31.	126 óra
6.	Horváthné Tóth Éva	2007	2014.09.01. – 2021.08.31.	60 óra
7.	Istenesné Magdus Erika	2001. 2016	2008.09.01. – 2015.08.31. 2015.09.01. – 2022.08.31. 2023.09.01. – 2030.08.31.	240 óra 30 óra
8.	Jakab Józsefné	1979; 1996.	Mentesül Knt. 62 § (2)	
9.	Kardos Ildikó	2003	2010.09.01. – 2017.08.31. 2017.09.01. – 2024.08.31.	30 óra
10.	Kissné Urr Ágnes	2003 2016	2010.09.01. – 2017.08.31. 2017.09.01. – 2024.08.31. 2023.09.01. – 2030.08.31.	140 óra
11.	Kovács Sándor Józsefné	1987 2017	1998.09.01. – 2005.08.31. 2005.09.01. – 2012.08.31. 2012.09.01. – 2019.08.31. 2024.09.01. - 2031.08.31.	150 óra 160 óra 35 óra
12.	Kukucsáné Polgári Anita	2004	2011.09.01. – 2018.08.31. 2018.09.01 – 2025.08.31.	120 óra
13.	Kun-Szabó Edit	1980	Mentesül Knt. 62 § (2)	
14.	Máténé Major Erzsébet	2001	2008.09.01. – 2015.08.31. 2015.09.01. – 2022.08.31.	65 óra 90 óra
15.	Papp Adrienn	2017	2024.09.01. – 2031.08.31.	
16.	Pappné Tóth Ilona	1978	Mentesül Knt. 62 § (2)	
17.	Szabó István	1989	1998.09.01. – 2005.08.31. 2005.09.01. – 2012.08.31. 2012.09.01. – 2019.08.31.	230 óra 260 óra 120 óra
18.	Szabóné Nyikita Dóra	2010	2017.09.01. – 2024.08.31.	
19.	Szabóné Zombori Adél	2003	2010.09.01. – 2017.08.31. 2017.09.01. – 2024.08.31.	160 óra 30 óra
20.	Takács Valéria	2004	2011.09.01. – 2018.08.31. 2018.09.01. – 2025.08.31.	120 óra
21.	Tóth Attila	2009	2016.09.01. – 2023.08.31.	90 óra

22.	Tóthné Guba Ibolya	1983	1998.09.01. – 2005.08.31. 2005.09.01. – 2012.08.31. 2012.09.01. – 2019.08.31. Mentesül Knt. 62 § (2)	123 óra
23.	Urbanek Ferencné	1992	1999.09.01. – 2006.08.31. 2006.09.01. – 2013.08.31. 2013.09.01. – 2020.08.31.	90 óra 310 óra 210 óra
24.	Váradiné Pál Livia	2003	2010.09.01. – 2017.08.31. 2017.09.01. – 2024.08.31.	146 óra
25.	Váradi Sándorné	1988; 2001; 2007	1998.09.01. – 2005.08.31. 2008.09.01. – 2015.08.31. 2014.09.01. – 2021.08.31.	160 óra 266 óra 143 óra
26.	Varga György Imréné	1987; 1992	1998.09.01. – 2005.08.31. 2005.09.01. – 2012.08.31. 2012.09.01. – 2019.08.31.	300 óra 345 óra 137 óra
27.	Velkesziné Kézi Valéria	1991.	1998.09.01. – 2005.08.31. 2005.09.01. – 2012.08.31. 2012.09.01. – 2019.08.31. Mentesül Knt. 62 § (2)	130 óra 390 óra 60 óra

Záró rendelkezések

A továbbképzési programban foglaltakról a szakmai munkaközösségek véleményt nyilvánítottak.

A szabályzat a nevelőtestület véleményének kikérése után került kiadásra. Jelen szabályzatot az intézmény irattárában kell megőrizni és a tanári szobában kell a pedagógusok számára hozzáférhetővé tenni.

Záradék

A továbbképzési programot a nevelőtestület a 2018. február 26-i nevelőtestületi ülésén, véleményezte, a 9/2018 (II.26.) Nt. határozattal egyhangúlag jóváhagyta.

A továbbképzési programot a fenntartó a 2018. február 27-i presbiteri gyűlésen, a 18/2018. (II.27.) számú határozattal egyhangúlag elfogadta.

Újfehértó, 2018. február 27.

Váradi Sándorné
intézményvezető

4. számú melléklet

Könyvtár pedagógiai programja szerinti tanórai foglalkozások tartása

Az iskola szerkezete

Az intézmény 8 évfolyamos általános iskola, évfolyamonként 1-2 osztállyal.

Az iskola nevelési- oktatási céljai a Pedagógiai Programunkban meghatározottak.

A kultúra és a műveltség átadása oly módon valósul meg intézményünkben, hogy a törvény által előírt Nemzeti Alaptanterv működési területeit építik magukba a tantárgyak tantervi szinten évfolyamokra, témákra, tanítási órákra bontva.

A tantárgyi követelményrendszert az iskola helyi tanterve részletesen meghatározza.

A tehetségfejlesztés, gondozás és felzárkóztatás részleteit a Pedagógiai Program fogalmazza meg.

A könyvtár szerepe az iskola pedagógiai programjában

A könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása és a tanulási-önművelési kultúra fejlesztése tantárgyközi feladat, olyan, amely az egész tantestület közös ügye. Az iskola akkor tudja a könyvtár használatára, önművelésre nevelni diákjait, ha ez a feladat áthatja a pedagógiai program egészét.

A könyvtár-pedagógiai program (stratégia) kialakítása

A könyvtár-pedagógia helyi terve a NAT könyvtári követelményrendszerére épül, de nem azonos vele, maximálisan figyelembe veszi az intézmény sajátosságait és adottságait.

Az egyes műveltségterületek helyi tervét az iskola vezetése és a tantestület a könyvtárossal együtt közösen készítik el.

Az intézményvezetés biztosítja a tanulási, önművelési követelmények, elvárások megvalósításához az infrastrukturális feltételeket. A könyvtárossal közösen kialakítja az adott intézmény könyvtár-pedagógiai stratégiáját. Felelős az iskolavezetés, a könyvtáros és a tantestület hatékony együttműködéséért.

A könyvtáros feladatai

A könyvtár az iskolai műhelymunka nélkülözhetetlen része, ami egyúttal azt is feltételezi, hogy a könyvtáros szervezi, összefogja, koordinálja a médiatári eszköztárral épülő pedagógiai fejlesztő, önművelő tevékenységet. A könyvtár-pedagógia hatékony művelésének nem lehet más célja, mint az alapvető elvárás, hogy az iskolában valósuljon meg a tervszerűen felépített gyakorlatközeli könyvtárhasználat és az erre való nevelés.

A szaktanárok feladatai

A könyvtárhasználati ismeretek elsajátíttatása és a tanulási-önművelési kultúra fejlesztése tantárgyközi feladat, tehát az egész tantestület közös ügye, tagjainak munkaszerepétől függetlenül. A helyi könyvtár-pedagógiai program kidolgozásába be kell vonni a szaktanárokat is. Eppen ezért ösztönözni kell a tantestület minden tagját a könyvtár adta tanulási-önművelési alternatívák rendszeres igénybevételére. Ők a felelősök azért, hogy szaktárgyuk műveltséganyagába beépüljenek a médiatári információszerzés különböző csatornáit. Legyen jelen mindennapi pedagógiai munkájukban a könyvtári eszköztárra épülő forrásalapú tanítás-tanulás és kutatómunka igénye. Alapozzák meg tanulóikban a könyvtár rendszeres használatának szokását és a különböző önművelési technikák elsajátítását.

A tanítás-tanulás (könyvtári ismeretszerzés) feltételeinek tervezése

Lehetőség szerint mindig könyvtári környezetben történjen a könyv- és könyvtárhasználati ismeretek és gyakorlatok tanítása. Ellenkező esetben a hatékonyság erősen kétséges. Fontos a könyvtáros tanárral való rendszeres konzultáció, időpont egyeztetés, a szervezési kérdések megbeszélése, vagyis a különböző könyvtári foglalkozások (szakórák, napközis, tehetséggondozó stb.) gondos előkészítése. Alapvető követelmény, hogy minden tanulónak legyen helye, és tudjon jegyzetelni a könyvtár ügynevezett tanuló-kutató övezetében. Az eredményes és hatékony médiatári önművelés egyik alapfeltétele, hogy megfelelő minőségű és mennyiségű dokumentum (könyv, audiovizuális ismerethordozó) álljon a tanulók rendelkezésére az egyéni és differenciált csoportfoglalkozásokon.

Fontos didaktikai követelmény, hogy lehetőleg mindig olyan dokumentumokat adjunk a foglalkozásokon a tanulók kezébe, melyek az életkori sajátosságaiknak legjobban megfelelnek, és amelyeket előzőleg már volt alkalmuk közelebbről tanulmányozni.

Az egyénhez igazodó tanulásirányítás normáinak a tervezése

Alapvető követelmény, hogy a pedagógusnak a könyvtári feladatokat, gyakorlatokat kiválasztó munka- szervező tevékenysége mindig a tanuló teljesítményéhez igazodjon.

A választott feladatok és munkaformák kellően motiváltak legyenek, a felfedezés, a rátalálás, önkifejezés élményével hassanak, és elégítsék ki a tanulók eltérő érdeklődését.

A hatékonyság érdekében a könyvtári foglalkozásokban is alkalmazzuk a tanulásszervezés különböző munkaformáit (frontális, differenciált, csoport, egyéni). Külön tervezzük meg a közvetlenül irányított könyvtári csoportos, és az egyénre szabott önálló tanulói tevékenységeket.

Olyan feladatokat is adjunk, amelyek segítik a helyes tanulásmódszertani jártasságok kialakítását. Tudatosítsuk a tanulóknak, hogy a különböző tanórákon megismert műveltségtartalmakat ki lehet bővíteni, meg lehet szilárdítani a szélesebb alapokon nyugvó könyvtári ismeretekkel.

Amikor a tanulók konkrétan megismerkednek a különböző dokumentumokkal (könyvek, képek, folyóiratok, audiovizuális ismerethordozók), azokat mindig adjuk a kezükbe, lapozzák át, tanulmányozzák, olvassák el a legfontosabb adatokat, tájékozódjanak tartalmukról, műfajukról, nézzék meg az illusztrációkat, ábrákat. A könyvtári gyűjtőmunkánál felhívjuk a figyelmüket arra, hogy minden esetben közölni kell a felhasznált források legfontosabb adatait (szerző, cím, impresszum).

A feladatadás mindig érthető, világos és egyértelmű legyen. A tanulók rendszeresen gyakorolják a könyv- és sajtóolvasást, működjön a tanulói önellenőrzés. A könyvtári gyakorlatokat értékeljük (személyenként és csoportonként) folyamatosan. Alakuljon ki a tanulóknak a különböző információhordozók rendszeres használatának igénye.

A különböző tanulótípusokhoz igazodó humánus bánásmód

Az iskolai könyvtárba érkező tanulók, tanulócsoportok összetétele merőben eltérő, és nagyfokú differenciáltság jellemzi az egyes tanulók viszonyulását könyvhöz, olvasáshoz, könyvtárhoz. E pedagógiaiilag nem elhanyagolható tényezőt a tervezéskor figyelembe kell vennie a könyvtárosnak és a tanárnak egyaránt. Alapvető pedagógiai cél, hogy minden tanulóban alakuljon ki az olvasás, a könyv és a könyvtár iránti pozitív attitűd. Váljon számukra mindennapi szükségletté, igénnyé az olvasás öröme, feloldódást hozó gyönyörűsége. Érezzék a személyre szóló törődést és a segítő szándékú beavatkozást olvasmányaik helyes kiválasztásakor.

Az általános pedagógiai célrendszert és az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat egységben kezeli.

A könyvtárhasználati követelmények integrációjának iskolai feltételei

A tanórán megszerzett tudást és ismeretanyagot – a könyvtári eszköztárra építve – számos háttér-információval bővíthetik a tanulók. A szépirodalmi, ismeretközlő, tudományos művek, dokumentumok és a tömegkommunikációs csatornák útján szerzett ismeretek fontos kiegészítői az iskolában megismert műveltségterületek tudásanyagának.

Éppen ezért valamennyi ismeretkör tanításakor alapvető elvárás, hogy a tanuló ismerje meg és használja az adott tantárgy fontosabb dokumentumait és modern ismerethordozóit. Legyen igényes az önművelés különböző csatornáinak megválasztásában. Tegyen szert olyan könyvtárhasználati tudásra, melynek birtokában képessé válik az önálló információszerzésre és -átadásra – szóban is írásban egyaránt – a tanult ismeretkörök és az egyéni érdeklődés szerint. Az információszerzés különböző csatornáin útján képes legyen a tovább építhető permanens önművelésre.

Ennek érdekében el kell érni, hogy a szaktanárok beépítsék a tanítási programjukba (mikrotantervükbe) a könyvtár adta önművelési csatornákat. Legyen jelen mindennapi pedagógiai munkájukban a könyvtári eszköztárra épülő önálló információszerzésre, forrásalapú tanulásra és szaktárgyi kutatómunkára nevelés igénye.

A helyi tantervben meg kell jelennie a könyvtárhasználatnak. Kívánatos, hogy korszerű pedagógiai módszertani kultúrával és megfelelő színvonalú, informatikai műveltséggel rendelkezzen a tantestület.

Meghatározó az iskolai könyvtáros személye, aki egyéb szakmai feladatai mellett kialakítja az adott intézmény könyvtár-pedagógiai stratégiáját és felelős a NAT könyvtárhasználati követelményrendszer eredményes megvalósításáért.

Alapfeltétel egy működő könyvtári infrastrukturális háttér. Összetevői a következők: fogadóképes iskolai könyvtár (a működési feltételek törvényes biztosítója); korszerű kézikönyvtári állomány, amely a NAT fő műveltségterületeinek eredményes oktatásához nélkülözhetetlen alapidokumentumokat tartalmazza (könyv, folyóirat, AV, CD, multimédia); médiatári számítógépes háttér (adatbázis, multimédia, Internet).

Az önművelés, könyvtárhasználat tantárgyi integrációjának ismeretanyaga

Könyvtárhasználati kompetenciák kialakítása

Ismerje meg a tanuló és használja az iskolai vagy más (közművelődési, szak-) könyvtár állományát és szolgáltatásait. Igazodjék el a médiatárak, információs központok gyűjteményében. Gyakorolja a könyvtári eszköztárra épített önálló ismeretszerzést, fejlessze beszédkultúráját, műveltségét, tanulási-önművelési szokásait, rendszeres olvasással és könyvtárhasználattal. Vegye igénybe a tömegművelődés adta önművelési lehetőségeket.

Dokumentumismeret és -használat

Ismerje meg a tanuló, és rendszeresen használja az adott műveltségterület nélkülözhetetlen alapidokumentumait (általános és szaklexikonok, enciklopédiák, kézikönyvek, szótárak, összefoglalók, gyűjtemények, gyakorlókönyvek) és modern ismerethordozókat (AV, számítógépes programok, CD, multimédia).

Tanulmányozza a könyvtárban található gyermek- és felnőtt lapok, magazinok és szakfolyóiratok rovatait (sajtófigyelés). Tudja használni a megismert dokumentumok tájékoztató apparátusát (tartalom, előszó, mutatók).

Ismerje és használja a közhasznú információs eszközöket és forrásokat (internet, fax, cím- és adattárak, statisztikák, menetredek, telefonkönyvek, névtárak). Figyelje a különböző médiákban megjelent könyv-, video-, CD-újdonságokat, tájékozódjon hagyományos és modern információs csatornák ajánlataiból.

A könyvtári tájékozódás segédeszközeinek ismerete és használata

Ismerje meg, és rendszeresen használja a szaktárgyi kutató-gyűjtő munkához nélkülözhetetlen kézikönyvtári forrásokat (lexikonok, szótárak, adattárak, forrásgyűjtemények, összefoglalók). Gyakorolja a lexikonok és kézikönyvek használatát olvasás közben (szócikk, előfej, mutatók). Készségszinten tájékozódjon tankönyvekben, munkafüzetekben, forrás- és szemelvénygyűjteményekben, antológiákban, a tartalomjegyzék, a fejezetek és a mutatók alapján.

Gyakorolja a könyvtári eszköztárra épített irodalomkutatást, anyaggyűjtést (jegyzetelés, lényegkiemelés, cédulázás), forráselemzést, önálló információszerzést. Irodalomkutatáshoz, anyaggyűjtéshez bibliográfia, tanulmány, kiselőadás összeállításához használja a könyvtár katalógusait, bibliográfiáit és számítógépes adatbázisát. Legyen képes többlépcsős referenskérdések megoldására a teljes könyvtári eszköztár felhasználásával.

Önművelés, a szellemi munka technikája

Iskolai feladatai és egyéni problémái megoldásához tudja önállóan kiválasztani és felhasználni a könyvtár tájékoztató segédeszközeit. Legyen képes hagyományos dokumentumokból és modern ismerethordozókból információt meríteni, felhasználni és a forrásokat megjelölni.

Tudjon több forrás együttes felhasználásával a könyvtári eszköztár igénybevételével (katalógusok, bibliográfiák, kézikönyvek) kiselőadást, tanulmányt, irodalomajánlást, bibliográfiát összeállítani. A megszerzett információkat legyen képes elemezni, rendszerezni és róluk írásban vagy szóban beszámolni.

Ismerje a szellemi munka technikájának etikai normáit (idézetek, hivatkozások, utalások, forrásmegjelölés).

Iskolában szerzett ismereteit, tanulási-önművelési kultúráját rendszeresen bővítse iskolán kívüli információszerzési csatornák útján (könyvtár, médiák, művelődési, művészeti, tudományos intézmények). Gyűjtse össze könyvtári dokumentumok felhasználásával alkotói életutak legjellemzőbb állomásait. Tudja használni különböző dokumentumok tájékoztató apparátusait (mutatók, tartalomjegyzék, képek, fejezetcímek).

Időtervek, órakeretek tervezése

A könyvtári foglalkozásokat előre ütemezni kell. Az időkeretek ütemezése – kellő szaktanári egyeztetéssel – a könyvtáros feladata. A könyv- és könyvtárhasználati ismeretek tanításának megoszlása hozzávetőlegesen 40%-a könyvtáros tanári feladat (pl. könyvtárbevezetés, raktári rend, katalógusok, könyvtári tájékoztató eszközök stb.), 60%-a szaktanári feladat (pl. a saját műveltségterület alapvető dokumentumai és tájékoztató eszközei).

Felhasznált taneszközök, oktatási segédletek

A NAT könyvtárhasználati követelményrendszere tantárgyi integrációjának megalapozása a tanítás-tanulás folyamatában a következő eszközök és dokumentumok felhasználását igénylik:

- az iskolai könyvtár teljes eszköztára, szolgáltatásai
- könyvtári eligazító és információs táblák, demonstrációs eszközök
- audiovizuális anyag, számítógépes infrastruktúra (adatbázis, Internet, multimédia)
- Nemzeti alaptanterv
- az elkészített vagy adaptált könyvtár-pedagógiai helyi tanterv
- a pedagógusok és a tanulók által felhasznált taneszközök

A könyvtárhasználatra nevelés tantárgy-metodikai megalapozása

A könyvtárhasználati ismeretanyag a NAT egészét átfogja, a képességfejlesztésre és a tanulási, önművelési kultúra megalapozására teszi a hangsúlyt. A műveltséganyag – jellegéből adódóan – elsősorban spirális, másodsorban lineáris elrendezésű.

A könyvtárhasználati tudás megszerzésekor a tanítás-tanulás kiemelt preferenciái a következők:

- önálló ismeretszerzésre, forrásalapú tanulásra nevelés,
- változatos tevékenységformák alkalmazása (tanulásszervezés, motiválás, játék),
- eszköztudás, gyakorlati technikák elsajátítása (könyvtárhasználat, szaktárgyi ismeretszerzés
- egyénhez igazított differenciált tanulásszervezés (tanulócsoporthoz, haladási ütem, tananyag, változatos munkaformák),
- életkori sajátosságok figyelembevétele (fokozatosság, folyamatosság, motiváció, játék).

A könyvtárhasználati kultúra emelése, a tanulási, önművelési szokások fejlesztése csak akkor lehet eredményes, ha az iskola valamennyi pedagógusa egy közösen vállalt pedagógiai program keretében végzi feladatát, mert csak az együttműködés eredményezheti a hatékony könyvtári eszköztárra és információs bázisra épülő fejlett pedagógiai-módszertani kultúra kialakulását és az igényes tantárgyi integráció létrejöttét.

5. számú melléklet

Katolikus Hittan tanterv 1-4. évfolyam

A Magyar Katolikus Egyház hit- és erkölcstan tantervére nem terjed ki a református köznevelési intézmény, illetve fenntartójának a pedagógiai program elfogadásával, jóváhagyásával kapcsolatos jogköre.

A társfelekezetek hit – és erkölcstan tanterve a szülők törvényes jogának biztosítása érdekében szerepel az intézmény helyi tantervében, a társfelekezetek által rendelkezésre bocsátott formában.

H I T T A N 1 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A foglalkozások segítsenek feldolgozni a gyermekek mindennapi tapasztalatait, élményeit. A fogalmi jellegű feldolgozást érzelmi megközelítéssel is ki kell egészítenünk.

Ismerkedjenek meg a gyermekek a történeti Jézus életének főbb eseményeivel. Ismerjék meg Jézus Krisztust mint az Atya küldöttét (kapcsolódva a karácsonyi és a húsvéti ünnepkörhöz).

Ismerjék meg a jézusi tanítás sarkalatos elemeit néhány evangéliumi példabeszéd tükrében. Váljanak számukra ismerőssé, érthetővé a vallási jelek, főbb szimbólumok; ismerkedjenek az egyházi élet személyeivel, eseményeivel és kellékeivel.

Közös élmények, cselekvések kapcsán az osztályközösség tagjai erősödjenek összetartozásukban. Közös áhítatélmények révén váljanak képessé személyes imádságra; gyakorolják a közösségben végzett ima kötött, fegyelmezett formáit is. Jézus tanításának ismeretében tudatosan reflektáljanak személyes életük eseményeire, feladataira.

Az anyag feldolgozásánál alkalmazzuk: az érzelmileg motivált, személyes jellegű beszélgetéseket; megfigyelések végeztetését; értékelések és ítéletalkotások ütköztetését; a dramatizálást; az élményrajzokat; az énekes-mozgásos és zenés gyakorlatokat; a rendszerezés, összefoglalás és értékelés rejtvénytű és játékosan tesztelő feladatait; az áhítat perceit képelmélkedésekkel s egyéb ihletett megoldásokkal.

1. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakörök		Óraszám	
	Bevezetés – Isten gyermekei vagyunk		3	
1.	Világunk, embertársaink	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	14 2	16

2.	Isten Fia emberré lett	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	13 2	15
3.	Isten Fia köztünk élt	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	20 2	22
4.	Isten népe	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások			3
	Év végi ismétlés, összefoglalás			7
	Összesen			74

Bevezetés – Isten gyermekei vagyunk			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális és állampolgári kompetencia A társadalmi érzékenység fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniaérzék fejlesztése <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i>	Ismerkedés egymással, az iskolával, a hittannal	Tanítói irányítással kapcsolatteremtő játékokat játszanak Bemutatják családjukat Imádkozni tanulnak énektanulással, gyertyagyújtással	Ének-zene
Világunk, embertársaink (1. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> A megfigyelés és a stratégiai tervezés képességének fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Anyanyelvi kommunikáció A beszédképesség fejlesztése	Ismerkedés a teremtet világgal és az embertársakkal: A nagyvilág: a Föld Az élő világ: Isten az élet ura A ránk bízott világ Embertársaink (nemek, életkorok, embertípusok)	Bevezetés: fényképek gyűjtése a világról Tanórai beszélgetés a világról, az embertársi	Környezetismeret Rajz Ének-zene

A szóbeli szövegek megértése és értelmezése készségének fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> A nyitottság és társadalmi érzékenység képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A kapcsolatba hozás képességének fejlesztése	Élet a családban: családtagok, vendégszeretet; családi ima Élet az embertársak között: szomszédok, az utca népe Gyermekek egymás között: az együttélés szabályai	kapcsolatokról Aktualizálás: rajzkészítés a családról; énektanulás, hogy otthon is hozzá tudjanak járulni az imához	
Isten Fia emberré lett (2. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszédkészség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A megkülönböztetés képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> Az esztétikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A felelősségérzet és társas aktivitás készségének fejlesztése	Ismerkedés Jézus életének eseményeivel: Az angyali üdvözlét Mária és József várja a gyermeket A napkeleti bölcsek látogatása A Szent Családnak menekülnie kell	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; társasjátékok (pl. betlehemi társasjáték) játszása; ima (Miatyánk), ének és versek tanulása	Ének-zene

Isten Fia köztünk élt (3. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszédkésztség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A reflektálás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> Az esztétikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A felelősségérzet és a társas aktivitás készségének fejlesztése	Ismerkedés a földi Jézus életének eseményeivel: Jézus a világ elé lép: a tanítványok kiválasztása Jézus az Atya szeretetéről tanít: a tékozló fiú története Jézus az emberszeretetről tanít: az irgalmas szamaritánus története Jézus részt vesz az emberek életében: a kánai menyegző; a kenyérszaporítás Jézus segít barátain: a vihar lecsendesítése Jézus segít a betegeken és a szomorkodókon: Jairus leányának feltámasztása Jézus a Jó Pásztor	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Aktualizálás : történetek dramatizált előadása; társasjátékok (pl. igaz-hamis) játéka; ima (Üdvözlégy Mária), ének és versek tanulása	Ének-zene Olvasás
Isten népe (4. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra <i>Nemzeti öntudat, hazafias nevelés</i>	Ismerkedés Isten népével: Isten családjának tagjai: a keresztelés	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket	Ének-zene Olvasás

A beszéd-készség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A memória képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> Az esztétikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> A felelősségérzet és a társas aktivitás készségének fejlesztése	Jézus pásztorokra bízta népét: papok, püspökök, pápa Isten népének ünnepi együttléte: a szentmise A mindennapok megszentelése: imamódok, imaformák Jézus anyát is adott: Mária Élet az egyházközségben	Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Aktualizálás : történetek dramatizált előadása; társasjátékok (pl. csapatversenyek) játszása; ének és versek tanulása	
--	---	--	--

Alapkövetelmények

Legyen a gyermeknek élményszerű fogalma Istenről mint gondviselő Atyáról, s ezt tudja is kifejezésre juttatni a maga értelmi-érzelmi szintjén. Ismerje és tudja elmondani Jézus életének főbb eseményeit kisebb segítséggel. Válgják tudatossá a gyermekben, hogy Jézus az Atya küldötte. Ismerje a karácsony, húsvét, pünkösd ünnepeinek tartalmát. Ismerje és értse a legelemibb vallási jeleket, szimbólumokat. Ismerje és szeresse az egyházat mint Isten népét, a Jézus Krisztusban hívők nagy családját, amelynek látható feje a római pápa. Ismerje a templom főbb liturgikus tárgyait, s tudjon a templomban megfelelő módon viselkedni, illetve a közös liturgiában részt venni. Tudja az alapvető imádságokat, az egyszerűbb egyházi énekeket.

Ellenőrzése, értékelés, minősítés

Kérdéssel, beszélgetéssel ellenőrizzük, hogy az órán elmondottakat mennyire értették meg, illetve tették magukévá a gyermekek. Rendszeresen ellenőrizzük a tanulók füzetében végzett tanulói tevékenységet.

A helyes válaszokat, jó meglátásokat dicséretben részesítjük: ez serkenti a gyermekeket igyekezetükben. A hibás feleletet azonnal javítjuk, de sohasem elmarasztaló módon, hanem nagy szeretettel, tapintattal. Az értékelés változatos módon történik: szóbeli dicséret, jó pont, a jutalmazás különböző formái: szentkép, csillag, szív nyomda, elismerő kézfogás stb. Első osztályban nincs osztályzás, a „megfelelt”, „jól megfelelt” minősítést alkalmazzuk.

Projekt munka: tervezés, rend, szépség, együttműködés

H I T T A N 2 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A gyermekeknek meg kell ismerniük az őket hívó Jézus életének és tanításának főbb mozzanatait az evangéliumok alapján. Meg kell tanulniuk a Miatyánkot, az Üdvözlégyet, a Hiszekegyet (elemeiben), a szentmise főbb részeit, és ismerniük kell a keresztség szentségét. Segíteni kell a gyermeket annak felismerésében, hogy Jézus az ő barátja, aki hívja, szereti és tanítja őt. Készségessé kell tenni a gyermeket a Jézussal való szentségi találkozásra.

2. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakörök		Óraszám	
	Jézus hív			
1.	Jézus követésre hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
2.	Jézus öröme hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
3.	Jézus a mennyei Atyához hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
4.	Jézus testvérként hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
5.	Jézus példájával hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
6.	Jézus közösségbe hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	5 2	7
7.	Jézus tanúságtételre hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	5 2	7
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3	
	Év végi ismétlés, összefoglalás		7	
	Összesen		74	

Jézus követésre hív (1. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra	Jézus, aki követésére hívja az embert – ismerkedés az újszövetségi elbeszélésekkel:	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket	Írás Olvasás

A beszéd-készség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A lényegkiemelés képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az esztétikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> A felelősségérzet és a szervezőképesség fejlesztése	Az első tanítványok meghívása Jézus és a gyermekek Lévi, a vámos meghívása A gazdag ifjú találkozása Jézussal	Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: Jézus minden embert hív a közösségébe, a templomba	
---	---	---	--

Jézus öröme hív (2. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszéd-készség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Az összehasonlítás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az esztétikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia	Az öröme hívó Jézus – ismerkedés az újszövetségi elbeszélésekkel: A kánai menyegző A csodálatos kenyérszaporítás Jézus imádkozni tanít	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: a csoda az ember életében a kapcsolatokban nyilvánul meg; Projektmunka: óriási közös rajz készítése a történetekről az	Rajz Ének-zene Írás Olvasás

Fenntarthatóság, környezettudatosság Az önkifejezés és a másokra való odafigyelés képességének fejlesztése		osztályterem díszítésére	
--	--	-----------------------------	--

Jézus a mennyei Atyához hív (3. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszéd-készség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A koncentráció és elmélyülés képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas</i> <i>kultúra fejlesztése</i> A nyitottság és az önfejlesztés képességének fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Felkészülés a felnőtt lét</i> <i>szerepeire</i> Az önkifejezés és a másokra való odafigyelés képességének fejlesztése	Jézus, aki imádkozni tanít – a Miatyánk ima értelmező megismerése: Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a Te neved... Jöjjön el a Te országod, legyen meg a Te akaratod... Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma... Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is...	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: miért fontos a megbocsátás; személyes imák írása és elismádkozása az órák végén; Projektmunka: mécses készítése az otthoni imaalkalmakra	Rajz Technika Írás Olvasás Ének-zene

Jézus testvéreként hív (4. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszéd-készség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i>	Jézus születésének elbeszélése az evangéliumokban – az újszövetségi elbeszélések megismerése: Az angyali üdvözet Mária látogatása Erzsébetnél	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása	Ének-zene Olvasás Írás Rajz Technika

Az oksági gondolkodás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A másoknak való örömszerzés képességének fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Az önkifejezés és a társas aktivitás képességének fejlesztése	Úton Betlehem felé Jézus születése; első látogatói: a pásztorok Jézus bemutatása a templomban A napkeleti bölcsek látogatása Jézus az egész világ Megváltója A 12 éves Jézus a templomban	Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: az igenekből fakadó öröm; Projektmunka: karácsonyi veresek/énekek/szentírási részek tanulása, előadása a családtagok számára	
--	---	---	--

Jézus példájával hív (5. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszédkészség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A kritikus gondolkodás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az elmélyülés képességének fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> A felelősségérzet és a szervezőképesség fejlesztése	Jézus életének eseményeit bemutató elbeszélések az evangéliumokban – az újszövetségi elbeszélések megismerése: Jézus megkeresztelkedése Jézus elvonul a pusztába Nem mindenki fogadja el Jézus tanítását Bevonulás Jeruzsálembe A kereskedők kiűzése a templomból Az utolsó vacsora Jézus imádkozik az emberekért Az oltáriszentség elrendelése Jézus elfogása, pere Jézus a kereszten – János és Mária	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: a keresztút/nehézségek a szeretet útja; Projektmunka: keresztúti képek készítése és kiállítása az osztályteremben; szülők meghívása közös keresztúti imára	Rajz Technika Ének-zene Olvasás Írás Környezetismeret

Jézus közösségbe hív (6. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszédkésztség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A rendszerszemlélet képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Az etikai érzék fejlesztése	Jézus életének eseményeit bemutató elbeszélések az evangéliumokban – az újszövetségi elbeszélések megismerése: Jézus feltámadása Jézus és Mária Magdolna találkozása Az emmauszi tanítványok Tamás apostol hitetlensége Jézus a Tibériás tavánál Jézus búcsúzik Jézus Péterre bízta az egyházat A tanítványok közössége Jézus mennybemenetele után	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: milyen közösséggé válhat az osztály; Projektmunka: rajzok készítése az osztályközösségről; a legjobban sikerült alkotások megjelentetése az iskola honlapján	Olvasás Írás Technika Rajz Ének-zene

Jézus tanúságtételre hív (7. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszédkésztség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i>	A tanúságtévő közösség – az újszövetségi elbeszélések megismerése: Az első Pünkösöd – a Szentlélek eljövetele A Szentlélek ajándékai	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása	Rajz Technika Írás Olvasás

A modellalkotás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A kommunikáció képességének fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> Az empátia fejlesztése		Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: milyen ajándékai/képességei vannak a közösség egyes tagjainak	
--	--	---	--

Alapkövetelmények

Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit. Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet. Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét. Ismerje a keresztség szentségét. Ismerje a szentmise fő részeit.

Ellenőrzése, értékelés, minősítés

Folyamatosan számon kérjük az órán hallott és feldolgozott evangéliumi történetet vagy tanítást. Kérdésekkel, beszélgetéssel ellenőrizzük, mennyire értették meg, illetve sajátították el tanulóink Jézus tanítását. Értékelésünket dicsérettel, jutalmazással és osztályzattal fejezzük ki. A helytelen vagy pontatlan feleletet javítjuk, pontosítjuk.

Projektmunka: tervezés, rend, szépség, együttműködés.

H I T T A N

3 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A gyermeknek ismernie kell Jézus életét, legfontosabb tanításait, el kell sajátítania a bűnbánat szentségével, illetve az oltáriszentséggel kapcsolatos tudnivalókat; tudnia kell a tízparancsolatot és Jézus új parancsolatát. – Harmadikos korban a gyerekek számára feltétlenül biztosítani kell az Újszövetségi Szentírás használatát, és az órákon mintegy bele kell nőniük a Szentírás rendszeres olvasásába.

A gyermeket hozzá kell segíteni ahhoz a felismeréshez, hogy a Jézust követő ember válasza Isten szeretetére a Krisztus tanítása szerinti élet és a vele való találkozás az eukharishtiában. A gyermek tárgyi tudásának építésével egy időben lelki fejlődését is segítenünk kell, hogy a harmadik év végére minél felkészültebbé válhasson az eukharisztia tudatos vételére. Imaéletének formálásában arra kell törekednünk, hogy a saját korának megfelelő szinten értse és érezze az ima fontosságát. Segítenünk kell őt abban, hogy szintjének megfelelő tudatossággal válaszoljon Jézus szeretetére, törekedjen a jóra.

3. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakörök		Óraszám	
Találkozás Jézussal			
1.	A találkozás – öröm	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2 8
2.	A találkozás – változás	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2 8
3.	A találkozás – kapcsolat	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2 8
4.	A találkozás – növekedés a bölcsességben	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2 8
5.	A találkozás – szeretetből vállalt áldozat	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2 8
6.	A találkozás – megváltás	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2 8
7.	A találkozás – élet	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2 8
8.	A találkozás – küldetés	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2 8
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3
	Év végi ismételés, összefoglalás		7
	Összesen		74
A találkozás – öröm (1. témakör)			

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A beszédkésztség fejlesztése A másolási és íráskésztség fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A felelősségérzet fejlesztése Felkészülés a felnőtt lét szerepeire	Az evangéliumi Jézus megismerése: Az örömet adó találkozás-elbeszélések értelmezése: Mária, Simeon, a bölcsek A tanítványok öröme A halászok és Máté meghívása A gazdag ifjú	Tanórai beszélgetés az örömet adó találkozások lehetőségéről A tanító elmondja, bemutatja a bibliai elbeszéléseket Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás projekt munka keretében: a vasárnapi szentmiséről rajz készítése egy füzetbe – a füzetet az elsőáldozási szentmisén felajánlaskor az oltárra teszik a gyerekek	Olvasás Írás Rajz Technika

A találkozás – változás (2. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i>	Az evangéliumi Jézus megismerése: Az ember változását bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése: A bűnös asszony Simon farizeus házában Bartimeus meggyógyítása Nikodémus	Tanórai beszélgetés az ember változásának lehetőségéről A tanító bemutatja a bibliai elbeszéléseket	Technika Rajz Olvasás Ének-zene Írás

A beszédkésztség fejlesztése A másolási és íráskésztség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia A felelősségérzet fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	A szamariai asszony	Beszélgetés a történetekről: Menj, és többé ne vétkezzél– miben áll Jézus követése Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: imádságok megfogalmazása a füzetbe; mécses készítése Zenehallgatás	
---	---------------------	--	--

A találkozás – kapcsolat (3. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Beszédkésztség fejlesztése A másolási és íráskésztség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia A felelősségérzet fejlesztése <i>ismétlődik?</i> <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség	Az evangéliumi Jézus megismerése: A Jézussal való kapcsolatot bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése: Példabeszédek: Jézus: a jó Pásztor Jézus: a kapu Jézus: az Út, az Igazság és az Élet Jézus a gondviselésről tanít A tékozló fiú története	Tanórai beszélgetés az emberek közti kapcsolatok lehetőségéről A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról: Isten mindig szeretettel várja vissza az embert Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe	Rajz Technika Olvasás Írás

A harmóniára való készség fejlesztése Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> Önállóságra nevelés <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i>		Aktualizálás projektmunka keretében: nagy kapu készítése csomagolópapírra, teremdíszítés; meditáció: a kapu mint az Atya visszaváró szeretetének szimbóluma	
<i>A találkozás – növekedés a bölcsességben (4. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség A harmóniára való készség fejlesztése Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Hatékony, önálló tanulás A beszédkésztség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> A másolási és íráskészség fejlesztése Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése	Az ember növekedését elősegítő Jézust bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése: Példabeszéd a sziklára épült házról A talentumokról szóló példabeszéd A szűk kapu, a keskeny út Jézus lecsendesíti a vihart A csodálatos halfogás A bénát Jézus elé viszik barátai Jézus meggyógyítja a tíz leprást A magvetőről szóló példabeszéd Látogatóban Máriánál és Mártánál Az irgalmas szamaritánus Jézus megbocsátásra tanít	Tanórai beszélgetés az ember talentumairól Előkészítő projektmunka: jó cselekedeteket jelző színes virágok gyűjtése, a gyűjtemény kiállítása az osztályteremben A jócselekedet szó jelentésének megbeszélése, lejegyzése a füzetbe A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról:	Ének-zene Rajz Technika Olvasás Írás

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>		Isten minden embert megajándékoz lehetőségekkel, amelyekért hálásak vagyunk Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás projekt munka keretében: kis könyv készítése az ember szellemi-lelki értékeiről	
<i>A találkozás – szeretetből vállalt áldozat (5. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i> A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia A felelősségérzet fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Az esztétikai érzék fejlesztése	Az emberért áldozatot vállaló Jézust bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése: Az utolsó vacsora Jézus kereszthalála Jézus feltámadása	Tanórai beszélgetés az áldozatot vállaló szeretet lehetőségéről Előkészítés: nagyheti népdalok tanulása A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: beszélgetés a keresztről a feltámadás fényében, mint a találkozások útjáról; rajzkészítés a	Írás Olvasás Ének-zene Rajz Technika (számítástechnika)

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Digitális kompetencia Képi információ létrehozása		találkozásról, a rajzok kifüggesztése az iskola kápolnájában, illetve közzététele az iskola honlapján	
---	--	---	--

<i>A találkozás – megváltás (6. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia A felelősségérzet fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség A harmóniára való készség fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	A megváltó Jézust bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése: A főparancs Jézus nem ítél el Bűnbocsátó hatalom	Tanórai beszélgetés a bűnről, a bűnbánatról és a bocsánatról A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról: a bűn rombolja az embert, de Jézus segít a megbánásban és a megbocsátásban Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: beszélgetés a kiengesztelődés szentségéről; készület szentgyónásra; énektanulás	Olvasás Írás Ének-zene

<i>A találkozás – élet (7. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i> A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	Az életet adó Jézust bemutató evangéliumi elbeszélés megismerése: Jézus az élet kenyere	Tanórai beszélgetés a szentmiséről Előkészítés: a szentmise állandó énekeinek eléneklése A bibliai elbeszélés egyéni, hangos, értő olvasása; tartalmának elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történet mondanivalójáról: az oltáriszentségben is jelen lévő Jézus a teljes életre hívja az embert Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: rövid hálaadó imádságok megfogalmazása és lejegyzése a füzetbe Felkészülés az első szentáldozásra	Olvasás Írás Ének-zene
<i>A találkozás – küldetés (8. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i> A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése	A küldetést adó Jézust bemutató evangéliumi elbeszélés megismerése:	Tanórai beszélgetés a közösségi életéről Előkészítés: rajzkészítése arról a közösségről, ahová tartoznak	Rajz Írás Olvasás Technika

<i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	Az első keresztyének élete	A bibliai elbeszélés egyéni, hangos, értő olvasása; tartalmának elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történet mondanivalójáról: jó közösséghez tartozni Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás projekt munka keretében: csoportplakát készítése: plébániák neve, védőszentje, búcsúja; közös jegyzetelés a füzetbe	
---	-----------------------------------	--	--

Alapkövetelmények

Ismerje a tanuló Jézus életének legfontosabb eseményeit és tanítását. Sajátítsa el a bűnbocsánat szentségével és az oltáriszentséggel kapcsolatos tudnivalókat. Tudja fejből a tízparancsolatot. Ismerje a négy evangélium szerzőjét, az evangéliumok sorrendjét. Tudjon fejből idézni legalább 20 evangéliumi részből egy-egy verset. Ismerje Jézus új parancsát.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Kérdésekkel és megbeszéléssel ellenőrizzük, mennyire értették meg, illetve tették magukévá az órán elhangzott tanítást. A füzetvezetést, házi feladatokat is rendszeresen ellenőrizzük.

A helyes válaszokat, az órai aktivitást, jó meglátásokat dicséretben részesítjük, jutalmazzuk. A hibát szeretettel és nagy tapintattal javítjuk.

Az értékelés változatos módon történik: szóbeli feleletek, rajzok, memoriterek, szorgalmi feladatok jutalmazása, illetve osztályzattal történő minősítése.

Az elsőáldozáshoz szükséges vizsgakérdéseket a tanév során folyamatosan magyarázzuk, tanítjuk, megtanulásukat ellenőrizzük.

Projekt munka: tervezés, pontosság, szépség, együttműködés, rend.

H I T T A N

4 . é v f o l y a n

Célok és feladatok

A gyermekek ismerjék meg az ószövetségi elbeszéléseket, azok erkölcsi üzenetét, valamint a belőlük sugárzó végtelen isteni szeretetet. Törekednünk kell arra is, hogy a tanulók észrevegyék az elbeszélések Újszövetségre mutató jellegét. – Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy ebben az életkori szakaszban a gyermekek még nem rendelkeznek történeti ismeretekkel, nem képesek történelmi távlatban gondolkodni. Jóllehet a történetek bizonyos időrendiségben követik egymást, nem célunk az üdvtörténeti sorrendiség bemutatása.

Alapcélkitűzésünk az, hogy megragadjuk a gyermekek bizalommal teli érdeklődését, és azt Isten szeretetére irányítsuk. Tudatosítsuk bennük, hogy miként az ószövetségi ember élete, az ő életük is Isten kezében van. Segítsük őket abban, hogy mindennapi életükben bizalommal hagyatkozzanak a mennyei Atya gondviselő jóságára. Alakítsuk ki bennük a készséget, hogy figyeljenek a népet féltő szeretettel vezető és minden problémájára választ adó Úr szavára.

4. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét
74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakörök	Óraszám
	Népem vagytok – mondja az Úr	
1.	Nagy néppé teszlek – mondja az Úr	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 8 2 10
2.	Kimentí népet az Úr	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 8 2 10
3.	Vezeti népet az Úr	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 8 2 10
4.	Népének oltalma és menedéke az Úr	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 8 2 10
5.	Mindvégig szereti népe az Úr	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 11 2 13
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások	3
	<i>Év végi ismétlés, összefoglalás</i>	<i>7</i>
	Összesen	74

Nagy néppé teszlek – mondja az Úr (1. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Anyanyelvi kommunikáció A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése	Az ősatyákról szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése: Ábrahám Izsák Jákob József	Tanórai beszélgetés a nép fogalmáról, a néppé válás folyamatáról A tanító ismerteti a bibliai elbeszéléseket; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról Ismeretek közös lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés Isten megtapasztalásáról, aki sohasem feledkezik el az emberről	Olvasás Írás Ének-zene Rajz
Kimentti népét az Úr (2. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Gazdasági és pénzügyi nevelés	A Mózesről és a szövetségkötésről szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése:	Tanórai beszélgetés a közösségi kapcsolatokról, szerződésekről, szövetségekről	Képzőművészet – Michelangelo : Mózes szobra

A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése A memória fejlesztése Természettudományos kompetencia <i>Testi, lelki egészség</i> Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés Felkészülés a felnőtt lét szerepeire	Mózes meghívása és küldetése A húsvéti bárány Átkelés a Vörös-tengeren Az aranyborjú A manna Szövetségkötés, a tízparancs	A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása, illetve tanítói előadása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról: Isten segít megszabadulni a bűn kötelékeiből Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe A tízparancs memorizálása Aktualizálás: a történetek dramatizált előadása; beszélgetés az életet segítő szabályokról; Projektmunka: két nagy „kőtábla” készítése papírból, rajta a parancsokkal; a „kőtáblák” kifüggesztése a teremben	Ének-zene Olvasás Írás Természetismeret Rajz Technika
<i>Vezeti népét az Úr (3. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok Anyanyelvi kommunikáció <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i>	Témák, tartalmak A bírálóról és az első királyokról szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése: Gedeon Sámson Sámuel Saul	Tanulói tevékenységek Tanórai beszélgetés a közösség felelős vezetőinek feladatairól A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő	Kapcsolódási lehetőségek Ének-zene Olvasás Írás Rajz

Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> A harmóniára való készség fejlesztése	Dávid Salamon	olvasása, illetve tanítói előadása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról: Isten minden embert felelősségteljes cselekvésre hív Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: a történetek dramatizált előadása; Zenehallgatás (pl. Gavel testvérek: Sámuel)	
---	------------------	--	--

Népének oltalma és menedéke az Úr (4. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i> Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés	A legfontosabb ószövetségi próféták és prófétai iratok megismerése és értelmezése: Illés Elizeus Izaiás Jeremiás Ezekiel Dániel	Tanórai beszélgetés a próféta-ság intézményéről A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása, illetve tanítói előadása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról: Isten embereket küld akaratának kinyilvánítására	Ének-zene Olvasás Írás Rajz

<i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> A harmóniára való készség fejlesztése		Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: a történetek dramatizált előadása; beszélgetés annak fontosságáról, hogy bátran vállalja az ember belső meggyőződését; Énektanulás (pl. Küldelek én...)	
<i>Mindvégig szereti népét az Úr (5. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> A harmóniára való készség fejlesztése Kezdeményező-képesség és vállalkozói kompetencia <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i>	A legfontosabb ószövetségi tanító jellegű elbeszélések megismerése, értelmezése: Makkabeusok Jónás Jób Tóbiás Judit	Tanórai beszélgetés a tanító jellegű elbeszélések fontosságáról A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása, illetve tanítói előadása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: a történetek dramatizált előadása; beszélgetés a példát és bátorságot adó történetek jelentőségéről; Projektmunka: gyűjtőmunkával idézeteket keresni az elbeszélésekből,	Rajz Olvasás Írás Ének-zene Irodalom

A szervezőképesség, a döntésképeség fejlesztése		ezeket nagyobb lapra, nagyobb betűvel kiírni, majd tanító jellegű faliképként kifüggeszteni az osztályban	
---	--	---	--

Alapkövetelmények

Tudják elmesélni a hallott ószövetségi történeteket. Tudják az olvasmányok végén szereplő szentírási idézeteket könyv nélkül. Ismerjék az erény és a bűn fogalmát, a három isteni erényt, azok jelentőségét az ember életében. Ismerjék meg a legfőbb erényeket az ószövetségi történetek kapcsán. Tudják a négy sarkalatos erényt. Ismerjék a főbűnöket, illetve az ezekkel ellentétes erényeket. Ismerjék az ószövetség népének Isten által kiválasztott kiemelkedő személyeit. Tudják hitünk fő igazságait.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Az olvasmányok végén szereplő szentírási idézeteket minden órán számon kérjük. A könyv nélkül tudott szentírási részletet, a bibliai történet értelmes és értelmezett elmondását osztályzattal minősítjük.

A tanórai beszélgetések során fény derül arra, mi nem világos a tanulók számára, mi érdekli őket különösképpen a hallott bibliai történetek kapcsán. Így ellenőrizhetjük tudásuk helyességét és hitbeli fejlődésüket.

Projekt munka: karácsonyi műsor készítése, amit az idősök otthonában adnak elő (versek, énekek, történetek, idézetek a Szentírásból) és apró ajándékok készítése (pl. papírból szív, rajta egy szentírási idézet).

K A T O L I K U S Hittan 5-8. évfolyam

H I T T A N 5 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A tanulóknak elmélyítjük a liturgikus cselekmények, helyek, idők, ünnepek és kellékek jelképrendszerének ismeretét, valamint életkori sajátosságaiknak megfelelően bevezetjük őket a szentmise és a szentségek teológiájába.

Az elméleti megalapozással segítjük a tanulókat, hogy figyelmesen, odaadóan és értő módon vegyenek részt az egyház liturgikus életében.

5. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét
74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakörök		Óraszám	
	Az élet Isten népének közösségében			
1.	Isten népe ünnepel	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	12 2	14
2.	A húsvéti misztérium ünneplése	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	12 2	14
3.	Az ünneplés helye, ideje és kellékei	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	10 2	12

4.	peink	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	10 2	12
5.	A szentségek és szentelmények liturgiája	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	10 2	12
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások			3
	Év végi ismétlés, összefoglalás			7
	Összesen			74

Isten népe ünnepel (1. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása Szociális és állampolgári kompetencia Alternatívaállítás. A lényegkiemelés és a rendszerzés képességének fejlesztése Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>A tanulás tanítása</i> <i>Gazdasági és pénzügyi nevelés</i> Az önfejlesztés és az önállóság képességének fejlesztése	Ismerkedés az egyház alapvető liturgikus szolgálatával: Isten ószövetségi népének ünneplései Az ősegyház liturgikus szolgálata – Jézus parancsának teljesítése Liturgikus szolgálatok az oltárnál Liturgikus szolgálatok a közösségben Elődök és társak az ünneplésben (égiek és földiek)	Tanórai beszélgetés az ünnepekről Gyűjtőmunka: fényképek gyűjtése az egyházközségi liturgikus szolgálatokról; az egyházi szolgálat mibenlétének tisztázása tanári irányítással Tanári irányítással szómagyarázat: egyház, ősegyház, ministráns, lektor, agapé Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás projektmunka keretében: az egyház agapé-szeretetének megnyilvánulás – aprósütemény készítése más osztályok / hajléktalanok / rászorulóknak megörvendeztetésére	Irodalom Technika Ének-zene
A húsvéti misztérium ünneplése (2. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Felkészülés a felnőtt lét szerepeire	A húsvéti misztérium ünneplése: A húsvét mint az egyház misztériuma	Bevezetés: orgonazene-hallgatás, énektanulás (pl. Uram irgalmazz...)	Irodalom Ének-zene Rajz

A harmóniaérzék fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása Szociális és állampolgári kompetencia Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Alternatívaállítás <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A lényegkiemelés és a rendszerzés képességének fejlesztése	A húsvéti misztérium ünneplése a szentmisében: Igeliturgia Áldozati liturgia Az utolsó vacsora eseményei: A kenyér és a bor átváltoztatása Az eukharisztia szó (hálaadás) jelentése Az ember válasza Isten hívására: a hálaadó ima; a közösség válasza a zsoltosma	Tanórai beszélgetés a szentmise részeiről A gyermek-misekánon (V. kánon) közös, hangos, értő olvasása; tanári irányítással értelmezése Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás: hálaadó ima írása: a szentmisén találkozhat az ember Jézussal, s kifejezheti legmélyebb vágyait; az imádságokból osztályimakönyv készítése	
---	---	--	--

Az ünneplés helye, ideje és kellékei (3. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Digitális kompetencia <i>A családi életre nevelés</i> A forráskezelés és a kommunikációértékelés képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása	A liturgikus ünneplés helye, ideje és kellékei: A családi otthon mint a legfontosabb ünneplési hely A templom mint Isten háza és az ünneplő közösség színhelye Legfontosabb liturgikus kellékek, szimbólumok: a templom berendezése, oltár, gyertya, liturgikus színek, liturgikus ruhák	Tanári irányítással prezentáció vetítése a magyarországi bazilikákról Tanórai beszélgetés a templomról mint az imádság helyéről; Tanári irányítással templomra és imádságra vonatkozó szövegek keresése a Szentírásból; a szövegek tanórai értelmezése	Irodalom Rajz Művészettörténet

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Az önértékelés és a nyitottság képességének fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A társas aktivitás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség Felkészülés a felnőtt lét szerepeire A harmóniaérzék fejlesztése		Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás: imádság szervezése az iskola kápolnájában; rövid zsolnárrészletek, taizéi énekek; gyertyagyújtás	
---	--	--	--

Ünnepeink (4. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Az önértékelés és a nyitottság képességének fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> A társas aktivitás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség Felkészülés a felnőtt lét szerepeire A harmóniaérzék fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása	A legfontosabb egyházi ünnepek vallási tartalmának megismerése: Vasárnap Karácsony: Jézus születésének ünnepe Húsvét: Jézus megváltó kereszthalálának és feltámadásának ünnepe Pünkösd: a Szentlélek eljövételének, az egyház születésének ünnepe Szűz Mária ünnepei: Gyümölcshordozó Boldogasszony, Nagyboldogasszony A szentek, különösen a legfontosabb magyar	A legfőbb keresztény ünnepek dramatizált megjelenítése kis csoportokban Tanórai beszélgetés a keresztény ünnepek vallási mondanivalójáról Ismereteket közös jegyzetelése Aktualizálás projekt munka keretében:	Ének-zene Irodalom Rajz Technika Tánc és dráma

<i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i>	szentek (Szent István, Szent Erzsébet, Szent Margit) ünnepe	gyűjtőmunka az interneten: a legfontosabb magyar Mária-kegyhelyek felkutatása; történetükről képes beszámoló készítése a faliújságra	
<i>A szentségek és szentelmények liturgikája (5. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Az önértékelés és a nyitottság képességének fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása Szociális és állampolgári kompetencia <i>Gazdasági és pénzügyi nevelés</i> Az etikai érzék, az empátia és a felelősségvállalás képességének fejlesztése	Belépés Krisztus közösségébe – ismerkedés a szentségek és szentelmények liturgiájával: A keresztség, a bérmlás és az oltáriszentség mint a keresztény életbe bevezető titkok A kiengesztelődés szentsége és a betegek kenete mint Istenhez vezető út Az egyházi rend és a házasság szentsége mint az ember kibontakozását segítő ajándékok	Tanulói kiselőadások a hét szentség kiszolgálásának liturgiájáról Tanári irányítással liturgikus szövegek hangos és értő olvasása; szövegelemzése Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás projektmunka keretében: apró ajándékok készítése és eljuttatása idősek otthonába – kifejezve, hogy a szentségek ajándékozó létre hívják meg az embert	Irodalom Technika Ének-zene

Alapkövetelmények

A tanuló tudjon tájékozódni, adott részeket ügyesen megkeresni a Szentírásban. Ismerje az egyházi év fogalmát, a szentmise teológiáját alap szinten és liturgiáját, a hét szentség és a szentelmények liturgiáját. Tudja, mit, mikor, hogyan és miért ünneplünk az egyházban. Ismerje a liturgikus cselekmények, helyek, idők, kellékek, színek jelképrendszerét.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Az ellenőrzés, értékelés a tantervi követelmények teljesítésére irányul, független a tanuló személyes meggyőződésétől, vallási elkötelezettségétől. Szóbeli feleletek és írásbeli dolgozatok formájában ellenőrizzük az elsajátított tudásanyagot. Tanegységenként témazáró dolgozatot íratunk. Értékeljük a tanulók órai aktivitását, házi és szorgalmi feladatait, füzetvezetését. A hittan tantárgyból is 5 osztályzattal minősítjük a tanulók tudását.

Projektmunka: tervezés, a munka szervezése, rend, szépség, együttműködés.

H I T T A N

6 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

Segítjük a tanulót abban, hogy sokrétű és korszerű ismereteket szerezzen az egyház alapításáról, lényegéről, életéről, szervezeteiről és céljáról.

Felébresztjük a tanulóban az egyházi közösséghez tartozás vágyát, és felébresztjük felelősségérzetét is, amely később elvezetheti őt ahhoz a döntéshez, amelyben az egyház tudatos elfogadjává és az egyházi közösség tevékeny tagjává válik.

Óraszám: 2 óra/hét
74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakörök			Óraszám	
Egyházunk				
1.	A természetes közösségtől az egyházig	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	14 2	16
2.	Az egyház gyökerei	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	14 2	16
3.	Az egyház születése	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	14 2	16
4.	Az egyház az evangélium útján	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	14 2	16
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3	
	Év végi ismételés, összefoglalás		7	
	Összesen		74	

A természetes közösségtől az egyházig (1. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Az önértékelés és a nyitottság képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>Testi, lelki egészség</i> A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása Digitális kompetencia Felkészülés a felnőtt lét szerepeire	A természetes közösségtől az egyházig – közösségek életadó szerepe: A család a közösségek alapja A barátok közössége mint a megnyílás lehetősége A nemzet közössége mint a hovatartozás érzését adó közösség Az egyház közössége mint Krisztus élő teste	Bevezető: Projektmunka: egy emberrajz készítése, amely tagjaiba beírják a különböző emberi feladatokat, szolgáltatásokat, hogy elgondolják, mindenkinek megvan a maga feladata az ember feladatait, szolgáltatásait megjelenítő emberrajz készítése annak kifejezésére, hogy mindenkinek megvan a feladata	Irodalom Rajz Tánc és dráma Technika (Számítástecnika)

Írásbeli munka készítése képességének fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az etikai érzék és a felelősségvállalás képességének fejlesztése		Tanórai beszélgetés a különböző közösségekről, a családról, barátságról, nemzetről, egyházzal Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás: rövid fogalmazás írása „Én az egyház tagja vagyok” címmel; a legjobban sikerült alkotások közzététele az iskola honlapján	
<i>Az egyház gyökerei (2. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok Hatékony, önálló tanulás Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A lényegkiemelés és a kapcsolatba hozás képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása <i>Testi, lelki egészség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Az önkifejezés képességének fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i>	Témák, tartalmak Az egyház gyökerei az Ó- és Újszövetségben: Az Ószövetség mint Isten népe születésének története; mint a szabadulás története Az Újszövetség mint Jézus tanítványainak közössége: Jézus az alapító, halálával ő ad életet az egyháznak	Tanulói tevékenységek Kvízjáték a legfontosabb ismert ószövetségi és újszövetségi elbeszélések felelevenítésére A legfontosabb ószövetségi és újszövetségi szakaszok újraolvasása és értelmezése a közösségi szempontokat kiemelve Ismeretek összefoglalása a tanár által Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás: egy-egy elbeszélés dramatizált	Kapcsolódási lehetőségek Irodalom Ének-zene Tánc és dráma

Az önkifejezés és a társas aktivitás képességének fejlesztése		megjelenítése kis csoportokban, majd a tapasztalatok megbeszélése: mit jelent a közösség tagjának lenni	
<i>Az egyház születése (3. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Az önértékelés és a nyitottság képességének fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az önállóság képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása Szociális és állampolgári kompetencia <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> A képi információ feldolgozása képességének fejlesztése A forráskezelés képességének fejlesztése	Az egyház születése: A Pünkösöd Az ősegyház élete: misszió, összetartozás, mindent megosztó szeretet Az egyház az evangélium útján jár: Pál megtérése	Bevezető: Projektmunka: kiállítás készítése az osztályban az egyház missziós tevékenységének bemutatására Az Apostolok Cselekedeteiből elbeszélések értő olvasása és irányított megbeszélése Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás projektmunka keretében: információk, képek gyűjtés az interneten az első századokban vértanúhalált halt szentekről; közzététel az osztályfaliújságon	Irodalom Technika Ének-zene Történelem
<i>Az egyház az evangélium útján (4. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> Az esztétikai érzék fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása Szociális és állampolgári kompetencia Felkészülés a felnőtt lét szerepeire A képi információ feldolgozása képességének fejlesztése <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az önkifejezés képességének fejlesztése	Az egyháztörténet főbb állomásai A történelem célja: örömben együtt lenni Istennel Az egyház lelkipáter tevékenysége: szentségek kiszolgáltatása Az egyház szociális tevékenysége (pl. szegénygondozó, betegápoló rendek) Az egyház kulturális-oktatási tevékenysége (pl. tanító rendek) Az egyház szervezeti felépítése	Bevezetés: zenehallgatás (pl. Ivántsics Tamás: Damaszkusz) A Szentírásból és egyházi iratokból vett szemelvények értő olvasása, tanári irányítással értelmezése Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás: a megismert szentekről, a tanulók védőszentjeiről rajzokkal-képekkel illusztrált kiállítás készítése az osztályban	Irodalom Ének-zene Történelem Rajz
--	---	--	---

Alapkövetelmények

Tudja megkülönböztetni a katolikus egyházra vonatkozó fogalmakat a többi vallás fogalmaitól. Ismerje az egyház alapításának körülményeit, az egyház lényegét, célját, szervezeti felépítését. Legyen tisztában az egyház üdvösségszerző küldetésével, ismerje, hogyan valósította és valósítja meg ezt a történelem különböző korszakaiban és napjainkban.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Az ellenőrzés, értékelés a tantervi követelmények teljesítésére irányul, független a tanuló személyes meggyőződésétől, vallási elkötelezettségétől. Szóbeli feleletek és írásbeli dolgozatok formájában ellenőrizzük az elsajátított tudásanyagot. Tanegységenként témazáró dolgozatot íratunk. Értékeljük a tanulók órai aktivitását, házi és szorgalmi feladatait, füzetvezetését. A hittan tantárgyból is 5 osztályzattal minősítjük a tanulók tudását.

Projektmunka: a munka szervezése, szépség, együttműködés, rend.

H I T T A N

7 - 8 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A tanuló életkorának megfelelően (nem elvont fejtegetésekkel, hanem bibliai szemelvények segítségével) bemutatjuk, hogy a Krisztus előtti zsidóság történelme az egyetemes emberi üdvtörténet ószövetségi szakasza, amelynek folyamán Izrael fiai megtapasztalták a Messiás eljövételét ígérő Isten jelenlétét, működését, és megpróbálták „megrajzolni” titokzatos Istenük arcát.

Segítjük a tanulót annak tudatosításában, hogy az ő kicsiny történelmében is jelen van a messiási kor boldogságát ígérő és előkészítő Isten.

A bibliai szemelvények tükrében bemutatjuk, hogy az üdvtörténet újszövetségi szakaszának kezdetét (és az egész üdvtörténet középpontját) Jézus Krisztus élete, tanítása, kereszthalála, feltámadása és egyházának születése alkotja.

A szemelvények megfelelő alkalmazásával segítjük a tanulót abban, hogy bátran nyíljon meg a Messiásnak és Isten hatalmas Fiának bizonyuló Jézus Krisztus felé, aki titokzatos módon jelen van életében.

7. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét
74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakörök		Óraszám	
	Bevezetés – Az üdvtörténet ószövetségi szakasza		3	
1.	Az üdvtörténet színtere és főszereplője	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	11 2	13
2.	Istenélmények Ábrahámától Mózesig	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	9 2	11
3.	Isten megtapasztalása Józsuétól Salamonig	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	5 1	6
4.	Istenélmények a próféták aranykorában	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	14 2	16
5.	A perzsa kor emberének tapasztalata az üdvösséget munkáló Istenről	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	7 2	9
6.	Vallási tapasztalat a hellén korban	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	5 1	6
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3	
	<i>Év végi ismételtes, összefoglalás</i>		7	
	Összesen		74	

Bevezetés – Az üdvtörténet ószövetségi szakasza			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális és állampolgári kompetencia Társadalmi érzékenység fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Ismeretszerzési, rendszerezési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció Az értő olvasás, szövegértés fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Képi információ feldolgozása Esztétikai érzék fejlesztése	Bevezetés az év munkájába: a hittani ismeretek fontosságának tudatosítása a személyes életre és a közösségi együttműködésre vonatkozóan Bevezetés a szentírásismeretbe: a Szentírás könyvei, a kanonizáció folyamata, szentírásfordítások Az üdvtörténet fogalma	Tanórai megbeszélés, a hittani ismeretek felfrissítése Páros és csoportos gyűjtőmunkával ismerkedés a bibliai könyvekkel. A szentírási könyvek rendszerezése, sorrendbe állítása Az ismeretek megbeszélése, közös jegyzetelése Az üdvtörténet fogalmának szemléltetése a tékozló fiúról szóló szentírási példázat és pl. Rembrandt Tékozló fiú c. képének elemzése segítségével. Tanórai beszélgetés az üdvösségtörténetről Aktualizálás: erkölcsi tanulságok levonása	Irodalom Képzőművészetek
Az üdvtörténet színtere és főszereplője (1. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Szóbeli szövegek megértésének és a forráshasználat képességének fejlesztése	Történeti és műfaji bevezetés az Ábrahámig terjedő korszakba („Nagy bumm” elmélet; biológiai fejlődésemélet; műfajok: etiológa, mítosz, monda)	Tanórai beszélgetés, az előzetes tanulói ismeretek felelevenítése: a világ kialakulása, a	Irodalom Történelem Földrajz Biológia Informatika

Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A rendszerezési és a jegyzetelési képesség fejlesztése <i>Egyetemes kultúra</i> Szociális és állampolgári kompetencia Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia A társas aktivitás, a szervezőképeség, a felelősségérzet és a döntésképeség fejlesztése <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási készség fejlesztése Digitális kompetencia IKT alkalmazási képességének fejlesztése	A Pentateukhosz legfőbb jellemzői Bibliai szemelvények értelmezése: Az üdvtörténet színtere: a teremtett világ (Ter 1,1–2,4) Az üdvtörténet főszereplője: az ember (Ter 1, 26-30 és Ter 2, 4-25) Az ember első kudarca és az isteni segítség ígérete (Ter 3, 1-24)	törzsfajlódás; a monda, a mítosz műfaja; Történelmi atlasz használata: az ember kialakulása Ismeretek átadása tanórai beszélgetés formájában A teremtés-elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: a jó és rossz titkának értelmezése Projektmunka: a szépnek teremtett világban mekkora kárt tesz az ember a környezet-rombolással, illetve hogyan őrizheti meg az ember a világot A projekt munkák eredményeiből beszámoló készítése az iskolai közösség számára, közzététel az iskola honlapján	Képzőművészetek (pl. Michelangelo) Zeneművészet (pl. Haydn)
<i>Istenélmények Ábrahámtól Mózesig (2. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák,	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási

fejlesztési feladatok			lehetőségek
Digitális kompetencia IKT alkalmazási képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Ismeretszerzés, információk szerzése Tájékozódás térben és időben A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerése képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció Szóbeli szövegek megértésének fejlesztése Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése A kreatív nyelvhasználat fejlesztése Hatékony, önálló tanulás A jegyzetelési képesség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Demokráciára nevelés</i> <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> <i>Testi, lelki egészség</i> A társas aktivitás és az önfejlesztés képességének fejlesztése	Történelmi áttekintés: Kr. e. 2000-től 1200-ig (Mezopotámia, Egyiptom, II. Ramszesz, a kivonulás) Irodalmi-műfaji áttekintés: monda, teofánia, novella, legenda, kultikus elbeszélés, törvénygyűjtemény Bibliai szemelvények értelmezése: Ábrahám istenélménye; Isten jelenléte Izsák, Jákob és József életében (Ter 12, 1-5; Ter 18, 20-33; Ter 22, 1-18) A szabadító Isten megnyilatkozása a kivonulás idején (Kiv 3, 1-20; Kiv, 12, 1-14) A tízparancsolat és a mózesi szövetség (Kiv 19-20; Kiv 24)	Gyűjtőmunka az interneten: az ókori Egyiptomra és Mezopotámiára vonatkozó ismeretek gyűjtése; az adatokból táblázat készítése Tanórai beszélgetés: az előzetes tanulói ismeretek felelevenítése, kapcsolatkeresés a már ismert irodalmi műfajokkal A pátriárkákról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: hogyan képes felismerni az ember saját élethívását A tízparancsolat értelmezése bibliodráma-előadással: cselekedeteinknek hatása van	Történelem Irodalom Informatika

Az egyetemes kultúra iránti tisztelet fejlesztése		környezetünkre is, mindenkinek lehetőséget kell adnunk a jó megélésére.	
<i>Isten megtapasztalása Józsuétól Salamonig (3. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Ismeretszerzés, információk szerzése Tájékozódás térben és időben A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Az értő olvasás gyakorlása Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás A kritikai gondolkodás fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat fejlesztése Digitális kompetencia Önálló forráshasználat, szövegszerkesztés	Történeti áttekintés: Kr.e. 1200-tól 931-ig (bírák, királyság – Saul, Dávid, Salamon) Bibliai szemelvények értelmezése: Isten működése Józsué életében (Józs 6, 1-16) Istenélmények a bírák korában (Bír 16, 1-31) Isten segítségének megtapasztalása a királyság kezdeti időszakában (1 Sám 17, 1-51; 1 Kir 8)	Tanórai beszélgetés: az előzetes tanulói ismeretek felelevenítése Történelmi atlasz használata Jegyzetelés a füzetbe A bibliai szövegek egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Egyes szövegek feldolgozása az ún. „tanulásút” módszerrel, szöveg-kiegészítő, -értelmező olvasással Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: – hogyan képes felismerni az ember saját élethivatását; – a történeti szövegekben megkülönböztetendők a valós eseményekre vonatkozó adatok és az építő jellegű megállapítások	Irodalom Történelem

ismétlődik? <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> <i>Testi, lelki egészség</i> A vitakészség fejlesztése Saját képességeinek megismerése, a kritika elfogadása		Házi dolgozat készítése a történelemben megnyilvánuló Isten megtapasztalásáról A dolgozatok közzététele (szóban és írásban), megvitatása, értékelése	
<i>Istenélmények a próféták aranykorában (4. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Ismeretszerzés, információk szerzése Tájékozódás térben és időben A jegyzetelési képesség fejlesztése A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerése képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szóbeli szövegek megértésének fejlesztése Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Az értő olvasás gyakorlása Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia	Történeti áttekintés: Kr. e. 931-től 538-ig (a próféta intézménye, Izrael és Júda, a babiloni fogság) Irodalmi-műfaji áttekintés: prófétai elbeszélések, kölcsönzött beszédformák, mondások, messiási jóváindulások Bibliai szemelvények értelmezése: Illés, Ámosz és Ózeás az üdvözítő Isten szolgálatában (1 Kir 18, 1-40; Ám 5, 18-24; Óz 11, 1-9) Nátán próféciája; Izajás próféciái az üdvösséget munkáló Istenről (2 Sám 7, 4-16; Iz 7, 10-17; Iz 8,23–9,6; Iz 11, 1-9)	Tanórai beszélgetés: az előzetes tanulói ismeretek felelevenítése Történelmi atlasz használata Jegyzetelés a füzetbe Tanórai beszélgetés az ismeretek felelevenítésére, kapcsolatkeresés a már ismert irodalmi műfajokkal A prófétai szövegek egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe	Történelem Irodalom

Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> A pozitív gondolkodás fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Az egyéni és a közösségi felelősségérzet fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i>		Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: – az ember személyes boldogságot adó élményeinek megkeresése – az ókori próféták példájából megérthető, hogy a közösségi problémákat a szolidaritás alapelveivel lehet megoldani Memoriter a prófétai szövegekből	
--	--	---	--

A perzsa kor emberének tapasztalata az üdvösséget munkáló Istenről (5. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Digitális kompetencia IKT alkalmazási képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Az ismeretszerzési, a rendszerezési és a lényeg-kiemelési képesség fejlesztése Tájékozódás térben és időben képességének fejlesztése A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás képességének fejlesztése, az analógiák keresése, analógiák felismerési képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szóbeli szövegek megértésének fejlesztése Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Az értő olvasás gyakorlása	Történeti áttekintés: Kr. e. 538-tól 333-ig (Círusz, Zerubbábel, Jézus (Józsua) főpap, Nehemiás, Ezdrás) Irodalmi-műfaji áttekintés: fogság utáni prófétai, bölcsességi, bibliai lírai és zsoltáirodalom Bibliai szemelvények értelmezése: A perzsa kor prófétai irodalmában tükröződő istenélmény (Zak 4) A perzsa kor bölcsességi irodalmában megfogalmazódó	Gyűjtőmunka az interneten: a perzsákra vonatkozó ismeretek gyűjtése, rövid vázlat készítése a füzetben Tanórai beszélgetés során az irodalmi műfajokról tanultak felelevenítése, kiegészítése A perzsa korról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása	Történelem Irodalom

Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A helyes önértékelés fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> A pozitív gondolkodás fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási képesség, a kreatív nyelvhasználat fejlesztése	istentapasztalat (Péld 8, 22-36; Jób 10) A Messiásról éneklő zsoltárok (Zsolt 2; Zsolt 72; Zsolt 110)	Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: hogyan képes az ember feldolgozni élete nehézségeit Fogalmazás írása: a zsoltár mint a mi imánk	
---	---	---	--

Vallási tapasztalat a hellén korban (6. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Az ismeretszerzés, a rendszerezés képességének fejlesztése Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Tájékozódás térben és időben képességének fejlesztése A jegyzetelés, vázlatírás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség	Történeti áttekintés: Kr. e. 333-tól 63-ig (Nagy Sándor, Ptolemaioszok, Szeleukidák: IV. Antióchosz Epifánész, Makkabeusok)	Tanórai beszélgetés a hellenizmus korának történetéről Közös jegyzetelés a táblán és a füzetbe Zenehallgatás: részlet Händel Makkabeusok c. művéből	Történelem Zeneművészet Irodalom

A kapcsolatba hozás képességének fejlesztése, a művészi kifejezőeszközök felismerése képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás képességének fejlesztése, az analógiák keresése, analógiák felismerése képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció Szóbeli szövegek megértésének fejlesztése, az igényes szóbeli nyelvhasználat fejlesztése Az értő olvasás gyakorlása Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az önfejlesztés és a felelősségérzet fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> A vitakészség fejlesztése	Irodalmi-műfaji áttekintés: épületes irodalom, apokaliptikus irodalom, patetikus történetírás Bibliai szemelvények értelmezése: Az épületes irodalomban tükröződő istenélmény (Jónás könyve) Az apokaliptikus irodalomban jelentkező ígéret (Dán 7) Az üdvözítő Isten a hellén kor bölcsességi irodalmában (Sir 24) Az üdvösséget előkészítő Isten a patetikus történetírásban (2 Makk 7)	Tanórai beszélgetés során az irodalmi műfajokról tanultak felelevenítése, kiegészítése A hellén korról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Egyes szövegek feldolgozása a hiányos szöveg kiegészítése módszerrel Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: mekkora az ember felelőssége feladatai elvégzésében Élethelyzetek megvitatása a felelősségvállalás-	
--	---	--	--

A vitakultúra és a kritika elfogadásának fejlesztése		felelőtlenség kérdéskörében	
--	--	-----------------------------	--

8. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakörök	Óraszám
	Bevezetés – Az üdvtörténet újszövetségi szakaszának kezdete	2
1.	A Jézus Krisztus születésének és rejtett életének időszaka	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 7 2 9
2.	Jézus Krisztus személye, küldetése és tanítása Isten országáról	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 8 2 10
3.	Jézus Krisztus közösséget teremtő tevékenysége	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 8 2 10
4.	Jézus Krisztus csodái mint Isten országának jelei	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 8 2 10
5.	Jézus Krisztus megváltó szenvedése, halála és feltámadása	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 10 2 12
6.	Az egyház születése és kibontakozása Kr. u. 30/33-tól 100-ig	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 9 2 11
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások	3
	Év végi ismételés, összefoglalás	7
	Összesen	74

Bevezetés – Az üdvtörténet újszövetségi szakaszának kezdete			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális és állampolgári kompetencia	Bevezetés az év munkájába, az újszövetségi	Tanórai megbeszélés, a tanulók hittani	Irodalom

A társadalmi érzékenység fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Az ismeretszerzési, a rendszerezési képesség fejlesztése A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szóbeli szövegek megértésének fejlesztése	szentírásismeretbe; a hittani ismeretek fontosságának és közösségi szerepének tudatosítása; a hittani ismeretek szerepe a belső értékrend kialakításában Az Újszövetség könyvei, műfajai (evangélium, apostoli levél, apokalipszis) Az újszövetségi üdvtörténet fogalma	ismereteinek felelevenítése Páros és csoportos gyűjtőmunka keretében ismerkedés a bibliai könyvekkel: a kikeresett szentírási könyvek rendszerezése műfaj és időrend szerint Az ismeretek megbeszélése, jegyzetelése a füzetbe	
---	--	---	--

Jézus Krisztus születésének és rejtett életének időszaka (1. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> A szóbeli szövegek megértésének és a forráshasználat képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Tájékozódás térben és időben Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerési képességének fejlesztése	Történeti áttekintés: Kr.e. 6/4 – Kr. u. 28/29 (Hasmoneusok, Nagy Heródes, Jézus születésének éve) Irodalmi-műfaji áttekintés: gyermekségtörténet, nemzetségtábla, születés-meghirdetés, gyermekkort bemutató epizód, midrás és hagadda, előszó	Asszociációs előkészítés: szimbólumgyűjtés – mit jelent Jézus születése Csoportmunka: Jézus születési idejével kapcsolatos tudnivalók gyűjtése a Bibliai Lexikonból Tanórai beszélgetés: az ismeretek felelevenítése, kapcsolatkeresés a már ismert irodalmi műfajokkal	Rajz Irodalom Történelem

A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szóbeli szövegek megértésének fejlesztése Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése A kreatív nyelvhasználat fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az erkölcsi érzék fejlesztése A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	Bibliai szemelvények értelmezése: Jézus Krisztus születésének értelmezése Máté evangéliumában (Mt 1, 1-17; Mt 1, 18-25; Mt 2, 1-23) Jézus Krisztus születése és gyermekkoruk Lukács szerint (Lk 1, 26-38; Lk 2, 1-7; Lk 2, 41-52)	A Jézus gyermekkoráról szóló szövegek egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegeket saját személyes tapasztalataik alapján a mai ember életének, a család fontosságára vonatkoztatják. Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: a család fontossága ma az ember életében Fogalmazás írása: Jézus gyermekkoruk elbeszéléseiben is megnyilvánul isteni mivolta	
<i>Jézus Krisztus személye, küldetése és tanítása Isten országáról (2. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Tájékozódás térben és időben Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése	Történeti áttekintés: Kr. u. 28/29 – Kr. u. 30/33 Palesztina politikai és vallási helyzete Jézus Krisztus fellépése idején (negyedes fejedelmek, Pontius Pilatus, vallási és politikai csoportosulások; szövetségek közti	Csoportmunka: Palesztina politikai és vallási helyzetének áttekintése; a Jézus korabeli vallási csoportosulások; hagyományos irodalmi műfajok –	Történelem Irodalom

A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerési képességének fejlesztése A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció Szóbeli szövegek megértésének fejlesztése Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése A kreatív nyelvhasználat fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az erkölcsi érzék fejlesztése A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	irodalom, apokrif iratok, qumrani leletek) Irodalmi-műfaji áttekintés: életművet bemutató epizód, megtéréstörténet stb. – nem ezek a műfajok? Bibliai szemelvények értelmezése: Jézus Krisztus személye (Lk 4, 16-21; Mk 1, 9-11; Jn 1, 19-34) Jézus Krisztus küldetése (Lk 4, 42-44; Mt 5, 17-20; Lk 15, 11-32) Jézus Krisztus tanítása Isten országáról (Lk 17, 20-21; Mt 6, 9-15; Mt 5, 1-12; Mt 20, 1-16)	forrás: történelmi atlasz és hittankönyv A Jézusról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Egyes szövegek feldolgozása az ún. „tanulását” módszerrel, szövegkiegészítő, -értelmező olvasással Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: boldogságot adó élmények a mai ember életében Memoriter: a nyolc boldogság	
<i>Jézus Krisztus közösséget teremtő tevékenysége (3. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az erkölcsi érzék fejlesztése A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése	Történeti áttekintés: Kr. u. 28/29 – Kr. u. 30/33 Izrael vallási közösségének tagolódása Jézus korában (főtanács, főpap, papok, leviták, írástudók)	Csoportmunka: a Jézus korabeli vallási közösség jellemzőinek összegyűjtése	Vallástörténet Irodalom

<i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Tájékozódás térben és időben <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerési képességének fejlesztése A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat képességének fejlesztése Az értő olvasás gyakorlása Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Testi, lelki egészség</i> Az önfejlesztés és a forráskezelés képességének fejlesztése	Irodalmi-műfaji áttekintés: neveket tartalmazó lista, tanítványi missziót bemutató epizód, katekézis, találkozás-elbeszélés Bibliai szemelvények értelmezése: A szoros értelemben vett tanítványi kör (Mk 3, 13-19; Mt 16, 13-20) A tág értelemben vett tanítványi kör (Lk 10, 1-16; Mk 9, 38-41; Lk 9, 23-27) A mindenki előtt nyitott messiási közösség (Lk 19, 1-10; Lk 7, 36-50; Mt 5, 38-48)	A Jézus tevékenységéről szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: mennyire határozza meg az embert az a közösség, amelyben él Házi gyűjtőmunka: különféle vallási csoportok jellemző szimbólumai	
--	--	--	--

Jézus Krisztus csodái mint Isten országának jelei (4. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> A társas aktivitás és a döntésképeség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Tájékozódás térben és időben	Bevezetés a csodaelbeszélések műfajába (a csoda külső és belső oldala) Irodalmi-műfaji áttekintés: gyógyítási csodaelbeszélés, ördögűzés, ajándékozó csoda, mentő-csoda, halott-feltámasztás	Projektmunka: különleges események összegyűjtése és értelmezése; a projektmunka lépéseinek megtervezése; eredményeinek közzététele (pl. csoportújságban)	Informatika Irodalom

<i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerése képességének fejlesztése A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat képességének fejlesztése Az értő olvasás gyakorlása Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i>	Bibliai szemelvények értelmezése: Ördögűzések és gyógyítási csodák – a helytállás és a szabadság új lehetősége (Lk 8, 26-39; Mk 1, 40-45; Mk 2, 1-12) Ajándékozó- és mentő-csodák – az öröm és a bizalom új lehetősége (Mk 6, 34-44; Mk 4, 35-41) Feltámasztási csodák – az új élet lehetősége (Lk 7, 11-17)	A Jézus csodáiról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: a legnagyobb csoda az ember életében, ha képes jóindulatúan odafordulni a másik emberhez	
---	--	---	--

Jézus Krisztus megváltó szenvedése, halála és feltámadása (5. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Digitális kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia Az információkezelés és a kommunikáció-értékelés képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Tájékozódás térben és időben <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az	Jézus szenvedése, halála és feltámadása a történelemtudomány fényében (Jézus halálának ideje, a zsidó húsvét és a kovásztalan kenyér ünnepe, az utolsó vacsora ideje, Jézus feltámadása) Irodalmi-műfaji áttekintés: szenvedéstörténet, feltámadási jelenés, kultikus etiológia, vitabeszéd	Gyűjtőmunka: a Jézus halálára vonatkozó ismeretek összegyűjtése az interneten; az információk rendszerezése közös órai megbeszélés keretében A Jézus haláláról és feltámadásáról szóló elbeszélések egyéni irányított majd közös hangos olvasása	Informatika Történelem Irodalom

analógiák felismerési képességének fejlesztése A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat képességének fejlesztése Az értő olvasás gyakorlása Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> A pozitív gondolkodás és a környezettudatosság képességének fejlesztése	Bibliai szemelvények értelmezése: Jézus Krisztus szenvedése – a keresztt felé vezető út (Jn 10, 22-39; Lk 22, 7-20) Jézus Krisztus halála – Jézus pere és keresztre feszítése (Jn 18,28–19,16; Mt 27, 27-66) Jézus Krisztus feltámadása – feltámadási jelenések (Mk 16, 1-8; Mt 28, 1-20; Lk 24, 13-35; Jn 20, 19-29)	Egyes szövegek feldolgozása a hiányos szöveg kiegészítése módszerrel Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: – az újrakezdés lehetősége – Jézus halálát és feltámadását bemutató festmények elemzése: mennyire épülnek a bibliai szimbólumokra	Képzőművészetek
---	---	--	------------------------

Az egyház születése és kibontakozása Kr. u. 30/33-tól 100-ig (6. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Beszédkézség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat képességének fejlesztése <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> Az értő olvasás gyakorlása Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i>	Az egyház története Kr. u. 30/33-tól 100-ig (az egyház fejlődése, Saul) Irodalmi-műfaji áttekintés: elragadtatási elbeszélés, apostoli igehirdetés, meghívási látomás, apokaliptikus látomás Bibliai szemelvények értelmezése: Jézus Krisztus mennybemenetele és az első pünkösd – az egyház	Tanulói kiselőadás az ókeresztény egyház és Saul életéről. Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe A bibliai elbeszélések egyéni irányított majd közös hangos olvasása	Vallástörténet Történelem

Az erkölcsi érzék fejlesztése	születése (ApCsel 1, 1-11; ApCsel 2, 1-36) Az egyház az apostoli korban (Kr. u. 36-tól 65-ig) (ApCsel 9, 1-19; ApCsel 15, 1-11; 1 Kor 12, 12-30) Az apostolok nevében tanító egyház – a Kr. u. 65-től 100-ig terjedő időszak (1 Tim 2, 1-7) A világ és az egyház jövője János jelenéseiben (Jel 12)	Egyes szövegek feldolgozása a hiányos szöveg kiegészítése módszerrel Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: Isten hívása minden embernek szól	
-------------------------------	--	--	--

A továbbhaladás feltételei

Ismerje meg a tanuló az Ószövetség legfontosabb, hitünket meghatározó és érintő részeit, tudatosítsa, hogy e könyvekben a választott népnek az az élménye, hogy az üdvösséget ígérő Isten nem hagyja magára népét, vallási drámákban, sajátos műfajokban és jelképekben fogalmazódik meg. Sajátítsa el a bibliai exegézis alapelemeit, és a mondanivalót tudja saját korára, önmagára, Isten közöttünk végbevitt üdvöztető tevékenységére alkalmazni.

Ismerje meg a tanuló az újszövetségi könyveket: az evangéliumokat, az Apostolok Cselekedeteit és a leveleket. Tudatosítsa, hogy a sajátos műfajokban és igehirdetői céllal megfogalmazott újszövetségi vallási drámák arról tanúskodnak, hogy Jézus követői élményszerűen meggyőződtek arról: mesterük a megígért Messiás, s az ember üdvössége érdekében valóban legyőzte a halált, s tanításában, Igéjében, az egyház által közvetített tanításában és az eukharishtiában jelen van.

A tanulók értékelésének formái

Szóbeli feleletek

- összefüggő felelet (tartalom, összefüggések, a szaknyelv megfelelő használata);
- rövid beszámoló az egyénileg vagy csoportmunkában végzett gyűjtőmunka tapasztalatairól, azok magyarázata;
- kiselőadás az olvasottakról stb.;
- vita, érvelés.

Projektmunka

- tervezés, a munka szervezése, pontosság, rend, együttműködés.

Írásbeli munka

- témazáró dolgozatok, rövid írásbeli feleletek;
- önálló fogalmazás írása;
- házi dolgozatok;

- füzet vezetése;
- projekt munka közkinccsé tétele tabló, esszé formájában.

Az értékelés előre megadott szempontok alapján, pontosan meghatározott, a tanulók által is ismert követelmények alapján történjen.

6. sz. melléklet

Az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda egyéni munkarenddel kapcsolatos szabályzata

Az egyéni munkarenddel kapcsolatos eljárásra vonatkozó jogszabályok:

- Nkt. – a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- Ákr. – az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény
- Oktatási Hivatal rendelet - az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet
- Nkt. vhr. – a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- EMMI rendelet - a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- Ped. rendelet - a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet

A 2019. szeptember 1-től hatályba lépő törvényi rendelkezések alapján, az eddig magántanulói jogviszonyként ismert jogintézményt felváltotta az egyéni munkarend intézménye. Ha **a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös**, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető. **Az egyéni munkarenddel rendelkezőt - az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével - az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.** Azonban valamennyi tantárgyból osztályozó vizsgát köteles tenni, az egyéni munkarend ugyanis nem mentesíti a tanulót egyetlen tantárgy tanulmányi követelményeinek teljesítése alól sem.

Ezen időszak alatt

- A tanuló mentesül a kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokon való részvétel alól. Felkészítéséről a szülő gondoskodik, a tanuló egyénileg készül fel.
- A sajátos nevelési igényére (SNI) tekintettel egyéni munkarendű tanuló, vagy a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTM), erre tekintettel egyéni munkarendű tanuló iskolai neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az iskola köteles gondoskodni.
- A tartós betegsége tekintettel egyéni munkarendben tanuló felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról az iskola köteles gondoskodni.
- A tanuló az iskola igazgatójának előzetes engedélyével részt vehet a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon.
- A tanuló kérelemre, az iskola igazgatójának engedélyével felvehető a napközibe és a tanulószobai foglalkozásokra.

- Az iskolában az egyéni munkarendben tanuló magatartását és szorgalmát nem kell értékelni, de félévi és tanév végi osztályzatainak megállapításához az iskolában osztályozó vizsgát kell tennie valamennyi tantárgyból az iskola pedagógiai programjában foglaltak szerint.

- A külföldi tartózkodásra tekintettel egyéni munkarendben tanuló esetében a félévi minősítés az igazgató döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.

Ha az egyéni munkarend tartama alatt a tanuló neki felróható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket, a következő félévtől csak iskolába járással teljesítheti a tankötelezettségét. Az egyéni munkarend engedélyezésével kapcsolatos kérelmek elbírálása 2019. szeptember 1. napjától az Oktatási Hivatal joga és kötelessége.

Az egyéni munkarend engedélyezése iránti kérelmet az Oktatási Hivatal közigazgatási hatósági eljárás keretében bírálja el.

Az egyéni munkarenddel kapcsolatos kérelmek benyújtása postai úton:

Oktatási Hivatal Budapest

1981

A kérelmeket az Oktatási Hivatalhoz legkorábban 2019. szeptember 1-jétől lehet benyújtani az alábbiak szerint:

- 2019. szeptember 1-jét követően a 2019/2020. tanévre benyújtott egyéni munkarend kérelmek: csak kivételes esetben, ha a tankötelezettség iskolába járással történő teljesítését akadályozó új körülmény merül fel, melynek elbírálására 2019. szeptember 1-je előtt nem volt lehetőség.

- A következő tanévek vonatkozásában: mindig az adott tanévet megelőző június 15-ig, (a következő tanévre vonatkozó kérelmek benyújtását lehetőség szerint áprilistól június 15-ig kérjük).

- a következő tanévek vonatkozásában: június 15-ét követően csak kivételes esetben, ha a tanuló helyzetében olyan körülmény merül fel, amely a tankötelezettség iskolába járással történő teljesítését teljes mértékben megakadályozza.

Ki lehet kérelmező:

Az egyéni munkarend engedélyezésével kapcsolatos eljárás kérelemre indul. A kérelmet a szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló nyújthatja be.

A kérelem tartalma:

Az egyéni munkarend engedélyezése során az Oktatási Hivatal mint engedélyező hatóság az ágazati törvényben szereplő feltételek teljesülését fogja vizsgálni a tanulónál, **azaz az egyéni adottságot, a sajátos helyzetet, illetve azt, hogy a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös-e a tanulmányok egyéni munkarendben történő folytatása.** Annak érdekében, hogy lehetőleg minden kérelem a lehető leggyorsabb elbírálásban részesüljön, fontos, hogy az ügyintézéshez minden szükséges dokumentum, adat beérkezzen, ezek hiányában a hiánypótlással elhúzódhat az ügymenet. Annak érdekében, hogy segítsük a kérelmezőket a szükséges adatok hiánytalan megadásában, javasoljuk az alábbi űrlap használatát, amely elérhető (kitölthető és kinyomtatható) ezen a linken:

Kérelem egyéni munkarend tankötelezettség teljesítése céljából engedélyezéséhez (szülői)

Kérelem egyéni munkarend tankötelezettség teljesítése céljából engedélyezéséhez (nagykorú tanuló)

Az űrlap használata nem kötelező, a kérelem papír alapon, szabadon megszővegezve, akár kézírással is benyújtható, fontos azonban, hogy az alábbi adatokat feltétlenül tartalmazza:

- a kérelmező(k) (szülő(k), nagykorú tanuló) adatai: név, születési adatok, kapcsolattartási adatok (postai cím, e-mail cím, telefonszám),
- a tanuló személyes adatai: név, születési adatok, oktatási azonosító szám, lakcím,
- a tanuló iskolája, mellyel tanulói jogviszonyban áll: OM azonosító száma, neve, címe,
- az, hogy a tanuló melyik évfolyamon, melyik osztályban tanul,
- a tanulónak milyen egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából miért előnyös az egyéni munkarend,

- amennyiben a szülői felügyeletet csak a kérelmező gyakorolja, vagy nem szerezhető be a másik szülő aláírása, az erről szóló nyilatkozatot vagy a másik szülő által írt, teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt a másik szülőnek szóló meghatalmazást a kérelem vele egyetértésben történő benyújtására, amely meghatalmazást a kérelemhez csatolni kell.

Amennyiben rendelkezésre állnak, a kérelemben foglaltakat igazoló dokumentumok (szakorvosi vélemény, pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának szakvéleménye, sportegyesületi igazolás, stb.), azokat kérjük, hogy feltétlenül csatolja a kérelemhez.

Betegség, tartós gyógykezelés esetében kérjük, hogy olyan, lehetőség szerint friss (egy-két hónapos), az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. § szerinti általános járóbeteg szakellátásban, vagy az Eütv. 91. § szerinti általános fekvőbeteg szakellátásban résztvevő szakorvos által aláírt és lepecsételt igazolást szíveskedjenek csatolni a kérelemhez, amelyből egyértelműen kiderül, hogy a tanuló jelenleg és a kérelmezett egyéni munkarend tartama alatt tartós gyógykezelés alatt áll, betegségére tekintettel nem tud rendszeresen iskolába járni.

A tanuló sajátos nevelési igényére vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségére tekintettel benyújtott kérelmek esetében a pedagógiai szakszolgálat hatályos szakértői véleménye alapján születik meg az egyéni munkarend engedélyezéséről szóló döntés. A szakértői bizottság a szakértői véleményében a hatályos jogszabályok szerint köteles rendelkezni arról, hogy a sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló a tankötelezettségét kizárólag iskolába járással vagy kizárólag egyéni munkarendben teljesítheti. Az Oktatási Hivatal kötve van a szakértői bizottság véleményéhez.

A kérelmet az Oktatási Hivatal az Ákr. vonatkozó szabályai alapján bírálja el. Amennyiben a kérelem elbírálásához a kérelemben foglaltak és a csatolt dokumentumok alapján minden szükséges adat rendelkezésre áll a döntés meghozatalához, az Oktatási Hivatal 8 napon belül dönt. Amennyiben 8 napon belül nem hozható döntés a kérelem tárgyában – vagy azért, mert hiányos a kérelem vagy mert további adatok beszerzése szükséges a tényállás tisztázásához és a megalapozott döntés meghozatalához - az Oktatási Hivatal 8 napon belül függő hatályú döntést hoz. Ebben tájékoztatja a kérelmezőt arról, hogy az Oktatási Hivatal a 60 napos ügyintézési határidőn belül hoz majd döntést az ügyben.

7. SZ. MELLÉKLET

AZ ISKOLAI LEMORZSOLÓDÁS MEGELŐZÉSÉT TÁMOGATÓ PEDAGÓGIAI RENDSZERÜNK (ILMT PR) INTÉZMÉNYFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS ALAPELVEI, CÉLKITŰZÉSEI, TEVÉKENYSÉGEI

Az EFOP-3.1.5-16-2016-00001 „A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása” kiemelt projekt keretében megfogalmazott ILMT alapú intézményfejlesztéssel kapcsolatos alapelveinket, célkitűzéseinket, tevékenységeinket jelen, az Intézmény Pedagógiai Programjának szerves részét képező melléklet rögzíti.

A mellékletben foglaltakat intézményünk az 001 sorszámú feladatellátási helye (Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda, 4244 Újfehértó, Debreceni út 204.) vonatkozásában a 2020/2021. tanévtől kezdődően felmenő rendszerben vezeti be és a megjelölt tevékenységeket beépíti az éves munkatervébe is.

1. Intézményünk nyitott: minden tanuló értékes, a pedagógiai gyakorlatunk tervezésénél a tanulók értékeinek kibontása, megerősítése a domináns.

Iskolánk anyagi, családi háttérétől, származásától, tehetségétől függetlenül egyformán szívesen fogadja a település minden gyermekét.

Az osztályok/csoportok tanulói arányait tekintve az esélyegyenlőségi helyzetet megtartjuk és folyamatosan törekszünk arra, hogy az osztályok között ne legyen eltérés a lemorzsolódással veszélyeztetett, a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű, SNI és/vagy BTM tanulók arányában.

2. Minden dolgozónk, pedagógusunk elkötelezett az egyéni fejlesztésen alapuló, a gyerekek egyéni képességeit figyelembe vevő inkluzív nevelés, oktatás iránt.

A hátrányos helyzetű és a nem hátrányos helyzetű tanulókkal egyenrangúan törődünk.

A megemlékezések és ünnepségek előkészítésekor a tanulók egészét és – lehetőség szerint – családjaikat is bevonjuk az ünnepi készülődésbe.

3. A befogadó és támogató munkakörnyezet kialakításához, fejlesztéséhez szükséges szervezet- és közösségfejlesztési beavatkozásokat valósítunk meg.

Közösségfejlesztő eseményeket (nevelőtestületi nap, családi nap, alkalmazotti kirándulás, „csendes perceink” hitmélyítő gyakorlatok stb.) tervezünk és valósítunk meg rendszeresen.

4. Kiemelt figyelmet fordítunk a szülőkkel, családokkal való partneri kapcsolat kialakítására, fejlesztésére a korai iskolaelhagyás megelőzése érdekében.

Feladatellátási helyünk rendszeresen (tanévente legalább két alkalommal) szervez a családokkal, szülőkkel való partneri kapcsolat kialakítását, erősítését célzó közösségi napokat, családi napokat.

Tanulóinkat és családjukat támogatjuk az életpálya-építésben, kiemelten a tanulási út megerősítésében és a pályaválasztás tudatosításában, ennek érdekében pályaaorientációs napokat, pályaválasztási szülői értekezletet és pályaaorientációs tanácsadást szervezünk pályaválasztási tanácsadó, szakpszichológus közreműködésével.

5. Kiemelt figyelmet fordítunk az óvoda– iskola, illetve iskolafokok közötti (alsó–felső tagozat, általános iskola– középiskola) partneri kapcsolatok kialakítására, fejlesztésére a korai iskolaelhagyás megelőzése érdekében.

Feladatellátási helyünk óvoda–iskola, illetve iskolafokok közötti (alsó–felső tagozat, általános iskola–középiskola) átmeneti programokat alakít ki és valósít meg rendszeresen a releváns partnerekkel – úgy, mint: pályaaorientációs napok, gyár- és üzemlátogatások, pályaválasztási kiállítások megtekintése, csoportos pályaaorientációs tanácsadás.

Feladatellátási helyünkön az óvoda– iskola, illetve iskolafokok közötti (alsó–felső tagozat, általános iskola– középiskola) átmenetet támogató gyakorlatainkat feltérképezzük, összegyűjtjük, szükség esetén továbbfejlesztjük.

*„A gyermek pedig növekedett és erősödött,
megtelt bölcsességgel,
és az Isten kegyelme volt rajta.”
(Lukács 2:40)*

ÚJFEHÉRTÓI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA

Pedagógiai Programja

III. rész

Helyi tanterv tantárgyi lebontása

2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben, az 1. és 5. osztályban bevezetve

2021/2022-es tanév: 1. 2. 5. 6. évfolyam

2022/2023-as tanév: 1. 2. 3. 5. 6. 7. évfolyam

2023/2024-es tanév: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. évfolyam

Tartalomjegyzék

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM Helyi tantárgyi tanterv 1-4. évfolyam	75
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM Helyi tantárgyi tanterv 1-4. évfolyam	103
ANGOL NYELV Helyi tantárgyi tanterv	134
NÉMET NYELV Helyi tantárgyi tanterv 3. évfolyam	161
MATEMATIKA Helyi tantárgyi tanterv 1-4. évfolyam	178
KÖRNYEZETISMERET Helyi tantárgyi tanterv 3-4. évfolyam	237
ÉNEK-ZENE Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoporthoz 1-4. évfolyamok	269
VIZUÁLIS KULTÚRA Helyi tantárgyi tanterv 1-4. osztály	318
TECHNIKA és TERVEZÉS Helyi tantárgyi tanterv 1-4. osztály	398
TESTNEVELÉS 1-4. évfolyam Helyi tantárgyi tanterv	30
REFORMÁTUS HITTAH Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoporthoz 1-4. évfolyamok	115
Katolikus Hittan tanterv 1-4. évfolyam	150
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoporthoz 5-8. osztály	175
ANGOL NYELV Helyi tantárgyi tanterv 5-8. évfolyam	205
NÉMET IDEGEN NYELV Helyi tanterv javaslat 4 – 8. évfolyam	275
MATEMATIKA Helyi tantárgyi tanterv 5-8. évfolyam	392
TÖRTÉNELEM Helyi tantárgyi tanterv 5-8. évfolyam	471
TERMÉSZETTUDOMÁNY Helyi tanterv 5-6. évfolyam	521
FIZIKA Helyi tantárgyi tanterv 7-8. évfolyam	556
KÉMIA Helyi tantárgyi tanterv 7-8. évfolyam	580
BIOLÓGIA Helyi tantárgyi tanterv 7 – 8. évfolyam	603
FÖLDRAJZ Helyi tantárgyi tanterv 7-8. évfolyam	639
ÉNEK-ZENE Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoporthoz 5-8. évfolyamok	668
HON- ÉS NÉPISMERET Helyi tantárgyi tanterv 5. évfolyam	709
VIZUÁLIS KULTÚRA Helyi tantárgyi tanterv 5-8. évfolyam	724
TECHNIKA és TERVEZÉS Helyi tantárgyi tanterv 5-7. osztály	60
TESTNEVELÉS Helyi tantárgyi tanterv 5-6. évfolyam	99
Közösségi nevelés TANTERV 5-8. évfolyam	192
Dráma és színház Helyi tantárgyi tanterv 6. évfolyam	216
EGYHÁZI ÉNEK Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoporthoz 4., 6. és 9. évfolyamok	227
REFORMÁTUS HITTAH Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoporthoz 5-8. évfolyamok	251
K A T O L I K U S Hittan 5-8. évfolyam	293

Helyi tanterv tantárgyi lebontása

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterv módosítása.

Alsó tagozat

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda Újfehértó

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Helyi tantárgyi tanterv 1-4. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei: minden évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy a kötelező óraszám mellé a szabadon tervezhető órából 1 órát kapott.

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	8	288	252	36
2.	8	288	252	36
3.	6	216	180	36
4.	6	216	180	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A szabadon tervezhető órakeretből a tantárgy a kerettantervi javaslatához képest megemelt óraszámot kapott:

- első évfolyamon 1 órával többet
- második évfolyamon 1 órával többet
- harmadik évfolyamon 1 órával többet
- negyedik évfolyamon 1 órával többet.

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések kiválasztásával kapcsolatos szabályok a Pedagógiai Programban rögzítettek.

A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályait a Pedagógiai Program tartalmazza.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Magyar nyelv és irodalom tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 1-4. évfolyamára kiadott magyar nyelv és irodalom tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Megjegyzés:

•

•

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Baracsiné Lakatos Margit, Váradiné Pál Livia

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradiné Sándorné intézményvezető

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. táblázat

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe Beszéd és olvasás	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
BESZÉD ÉS OLVASÁS Beszéd és kommunikáció	15		15
BESZÉD ÉS OLVASÁS Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó rész képességek fejlesztése	60		60
BESZÉD ÉS OLVASÁS Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó rész képességek fejlesztése	48	7	55
BESZÉD ÉS OLVASÁS Népmesék, műmesék Helyem a közösségben – család, iskola	10+2	7	17+2
BESZÉD ÉS OLVASÁS Versek, népköltészeti alkotások Állatok, növények, emberek Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	13+2		13+2
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS Óvodából iskolába-írás-előkészítés, íráskészséget	40		40

megalapozó képességek fejlesztése			
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS Írás jelrendszere Kisbetű – nagybetű A magyar ábécé – a betűrend	34	14	48
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	11+5	4	15+5
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS Hangok időtartamának jelentés megkülönböztető szerepe A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	7+5	4	11+5
Évfolyam összesen	238+14=252	36	288

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
BESZÉD ÉS OLVASÁS Beszéd és kommunikáció	15	5	20
BESZÉD ÉS OLVASÁS Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó rész képességek fejlesztése	12	5	17
BESZÉD ÉS OLVASÁS Népmesék, műmesék Helyem a közösségben – család, iskola	44+7		44+7
BESZÉD ÉS OLVASÁS Versek, népköltészeti alkotások Állatok,	60+7	10	70+7

növények, emberek Évszakok, ünnepkörök, hagyományok			
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS Írás jelrendszere Kisbetű – nagybetű A magyar ábécé – a betűrend	42	6	48
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	15		15
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS Hangok időtartamának jelentés megkülönböztető szerepe A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	50	10	60
Évfolyam összesen	238+14=252	36	288

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	36
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
BESZÉD ÉS OLVASÁS Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	Betűfelismerés, betű-hang azonosítása	7
BESZÉD ÉS OLVASÁS Népmesék, műmesék Helyem a közösségben – család, iskola	Felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását.	7
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS Írás jelrendszere Kisbetű – nagybetű A magyar ábécé – a betűrend	A több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja; a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le. Bibliai személynevek és helységnevek.	14
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	Megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat.	4
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS Hangok időtartamának jelentés megkülönböztető szerepe A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	Szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.	4
Összesen:		36

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	36
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
------------------	------	---------

BESZÉD ÉS OLVASÁS Beszéd és kommunikáció	A tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja; Részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;	5
BESZÉD ÉS OLVASÁS Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	Megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókinccset; szavakat hangokra, szótagokra bont; hangokból, szótagokból szavakat épít; biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.	5
BESZÉD ÉS OLVASÁS Versek, népköltészeti alkotások Állatok, növények, emberek Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	Megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából; megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból.	10
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS Írás jelrendszere Kisbetű – nagybetű A magyar ábécé – a betűrend	Felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét; a mondatot nagybetűvel kezdi.	6
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS Hangok időtartamának jelentés megkülönböztető szerepe A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	A mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.	10
Összesen:		36

1–2. évfolyam

A tanuló érzelmi érzékenysége, erkölcsi gondolkodása legalább olyan szintre kerül, hogy az olvasott művekben képessé válik emberi alaphelyzetek, irodalmi témák, természeti

motívumok felismerésére, megnevezésére. Bekapcsolódik a jó és a rossz, a szép és a csúnya fogalmak tartalmáról szóló órai beszélgetésekbe. Megismeri a nagy ünnepkörök egy-egy szöveg hagyományát, ezeket évszakok szerint is képes elhelyezni, valamint ismer ezekhez kapcsolódó alkotásokat (népdalokat, mondákat, meséket, műalkotásokat). Megismer néhány bibliai történetet. Megérti azok tanulságait, azokat képes felhasználni a saját cselekedeteiben is.

Részt vesz a ritmusérzékét, mozgáskultúráját is fejlesztő önismereti gyakorlatokban, szerepjátékokban. Képesse válik az olvasmányaihoz kapcsolódó személyes ismeretek, élmények felidézésére és megosztására, gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezésére. Képesse válik arra, hogy felismerje kimondott szavainak jelentőségét. Szívesen részt vállal ritmusos, énekes rögtönzésekben, különböző kreatív játékokban. Képes mindennapi konfliktusok átélésére bábjátékban, drámajátékban. Kipróbálja a testmozgás, a manuális és művészeti alkotó tevékenység több formáját, és képes megfogalmazni ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait. A magyar nyelv és irodalom foglalkozások feladatmegoldásaiban, közös tevékenységeiben tapasztalatot szerez a társakkal való együttműködésről, tevékenységek kezdeményezéséről. Felismeri a családi élet, a családi összetartás fontosságát a keresztyén ember életében. Fontossá válik számára az egymás iránti tisztelet, megtanulja elfogadni a másságot. A kisiskolások, akik korán találkoznak audiovizuális és hipertextes (internetes közegben működő) szövegekkel is (gyerekfilmek, reklámok, videojátékok, közösségi oldalak használata), megismerkednek a szövegek különböző modalitásaival, eltérő médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival is (az írott szöveg, a hang és a kép kapcsolatával – egyszerű, játékos formában). A tanuló játékos gyakorlatok révén elsajátít néhány, a koncentrációs képességet fejlesztő memóriagyakorlatot. Az olvasásmegértés folyamatában fejlődik a szókincs, a nyelvi-logikai kapcsolatokat, következtetéseket, viszonyításokat felismerő képessége. IKT eszközökkel képes irányított, majd önálló információkeresésre, rövid szövegek létrehozására. Segítséggel felismeri szükségleteit, tud kérdezni, gyakorlatot szerez teljesítményének és képességeinek reális értékelésében.

A gyerekek az iskolába lépés előtt először a szűkebb környezetüktől sajátítják el a magyar nyelvet. A tantárgy feladata ennek az ösztönös nyelvtudásnak a formálása, a nyelvi tudatosság fejlesztése.

Az 1–2. évfolyam legfontosabb feladata az olvasás és az írás megtanítása, az igényes beszéd fejlesztése, amely egyben a további anyanyelvi nevelés alapja is. Az olvasás és az írás életkornak megfelelő tudása nélkül elképzelhetetlen a tantárgyakban való továbbhaladás.

Az első olvasási sikerek meghatározó erejűek az olvasóvá válás, az olvasással kapcsolatos pozitív viszonyulások kialakulásának folyamatában. Ezért az első osztályokban a tanulók egyedi sajátosságaira tekintettel, differenciáltan kell megszervezni az olvasástanulás folyamatát, haladási tempóját a tanulási kudarcok, a tevékenységgel kapcsolatos szorongások, gátoltság kialakulásának megelőzése érdekében.

Az anyanyelvi nevelés területeit arányosan kell fejleszteni, s el kell érni, hogy a különböző területek képességfejlesztése és ismeretanyaga egységet alkosson. Kiemelt feladat a szókincs gyarapítása, a használt szavak jelentésrétegeinek, stílusértékének és különféle használatainak a megismertetése és tudatosítása, mert az anyanyelvi kommunikáció egyik feltétele a szókincs árnyalt ismerete.

Az értő olvasás fejlődésében fontos szerepe van a szöveggel való foglalkozásnak. A fejlesztés eredményeként elvárható, hogy a tanuló néma olvasás útján megértse tankönyvei szövegeinek, a feladatok utasításainak a lényegét.

A gyermeki spontán alkotóképességre és a játék örömeire alapozva kell a legkülönbözőbb tevékenységformákkal a hétköznapiakban gyakori szövegműfajok tudatos és kreatív használatára nevelni.

Az írás eszközzé fejlesztése a kézírás megtanításával kezdődik. A betűformák és betűkapcsolások elsajátításán keresztül vezet az út az írás automatizálásáig. Olyan írástempóra

kell szert tenniük a tanulóknak, amely kiszolgálja a tanulási igényüket, s megfelel az életkorban elvárható követelményeknek.

Az anyanyelvről szerzett ismeretek segítségével a tudatos nyelvszemléletet, az emeltebb igényű szóbeli és írásbeli anyanyelvhasználatot alakíthatjuk ki. Ennek keretében a magyar nyelv rendszerére vonatkozó elemi ismereteket szerezhethetnek a tanulók. A fogalomalkotás nyelvi tapasztalásra épül. A nyelvtani ismeretekhez kapcsolódik a helyesírási szabályismeret és a helyesírási készség elemi szintjének kialakítása. A szabályalkalmazással párhuzamosan futó fejlesztési feladat a tanulók önellenőrzésének és hibajavító tevékenységének, a helyesírási szótár használatának szokássá fejlesztése.

Fokozni kell a tanulók tudatosságát, kitartását és igényességét a különböző nyelvi tevékenységekben, segíteni kell őket, hogy tanulási tevékenységüket fokozatosan növekvő időtartamban legyenek képesek irányítani.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

Ebben a részben szerepel:

- a kerettantervben szabadon hagyott tantárgyi órakeret felhasználása *(beépítve)*
- a nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagot *(a megfelelő tantárgyak esetében)*

1. osztály

Tematikai egység	BESZÉD ÉS OLVASÁS Beszéd és kommunikáció	Órakeret 15
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. A környezettel való nyelvi kapcsolattartás biztonságának elősegítése. Két vagy több mondat összekapcsolásával a gondolatok, érzések, vélemények pontosabb kifejeztetése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A helyes beszédlejtés. A hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése. Mondatok olvasásakor, memoriterek elmondásakor a hanglejtés, a hangsúly helyes alkalmazása. Az aktív szókincs bővítése. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok	A tanuló – érthetően beszél; – megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszol; – használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáit;	Ének-zene; testnevelés: helyes légzéstechnika. Vizuális kultúra: képek, képzetek, képi kompozíciók; egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal, fotóval) megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve.

alapján, adott vagy választott témáról. Páros és csoportos beszélgetés. Szituációs játékokban a felnőttek és kortársak udvarias megszólítása. Szerepjátékok. Nem verbális jelzések tartalmának felismerése. Köszönések, „Áldás, békesség!”, köszönés használata, jelentése. A tisztelet megnyilvánulási formáinak megbeszélése, gyakoroltatása	– bekapcsolódik a közös tevékenységekbe. Alkalmazkodik azok szabályaihoz; elgazodik szűkebb környezete társas kapcsolatrendszerében. Hallásfejlesztés– beszédhallás fejlesztés: beszédlégzés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó, Ritmusérzék-fejlesztés Használja helyesen, és az udvariassági szabályoknak megfelelően a tanult egyházi köszönési formákat.	<i>Dráma és színház:</i> szerepjátékok. <i>Hit-és erkölcstan:</i> én és környezetem, bemutatkozás, önismeret, kommunikáció során az értelem, az akarat, az alázat fejlesztése
Fogalmak	helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték	

Tematikai egység	BESZÉD ÉS OLVASÁS Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése		Órakeret 60
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástanulás előkészítése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg; – részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő	Hallásfejlesztés, beszédhallás fejlesztés – Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése – Szókincs gyarapítása – Szókincs aktivizálása – Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése	Vizuális kultúra: ábra, illusztráció, reprodukció. Ének-zene: ritmus, tempó, dallam.	

tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban; – megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset; – szavakat hangokra, szótagokra bont; – hangokból, szótagokból szavakat épít	– Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése – Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése – Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése – Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése – Betű-hang azonosítás – Szótagolás – Olvasástechnika fejlesztése – Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe – Szóbeli-és kifejezőkészség fejlesztése.	Matematika, Testnevelés: irányok azonosítása, megnevezése
Fogalmak	hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közöttte, mellette; utána, közben, miközben stb.	

Tematikai egység	BESZÉD ÉS OLVASÁS Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése		Órakeret 55
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasás jelrendszerének elsajátítása, a dekódolási képesség kialakítása.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Betűfelismerés, betű-hang azonosítása – részt vesz a testséma-	– Betű-hang azonosítás – Összeolvasási képesség fejlesztése – Szótagolás – Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó	<i>Vizuális kultúra:</i> betűtípus, betűforma	

tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban; – megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset; – szavakat hangokra, szótagokra bont; – hangokból, szótagokból szavakat épít; – biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.	megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés – Olvasástechnika fejlesztése – Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése – Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe – A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése – A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi	
Értelmező kulcsfogalmak	hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.	

Tematikai egység	BESZÉD ÉS OLVASÁS Népmesék, műmesék Helyem a közösségben – család, iskola		Órakeret 19
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegértő olvasás előkészítése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő	A tanuló – képes egyszerű irodalmi szövegek felismerésére	<i>Matematika:</i> szóbeli és írásbeli szövegértés.	

[illegible]

Értelmező kulcsfogalmak	szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám	

Tematikai egység	BESZÉD ÉS OLVASÁS Versek, népköltészeti alkotások, Állatok, növények, emberek Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	Órakeret 15
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása. A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, az asszociációk, a játék, a ritmus és a zene révén. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése. A költői nyelv sajátosságai (ritmus, rím), megértésének megalapozása. Elemi irodalmi ismeretek elsajátítása tapasztalati úton (pl. vers, mondóka, találós kérdés, szólások, közmondások).	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tapasztalatszerzés a verses és a prózai szövegek formájának különbségeiről. Történetek értő hallgatása, felidézése. (pl.: nemzeti ünnepeinkről, évszakokról, hagyományokról jelképeinkről). A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése. A verses forma megfigyelése, a ritmus a rím, az ismétlődés megfigyelése Olvasmányok szerzőjének megnevezése. .	A tanuló – néhány verset, mondókat elmond fejből; – dramatikus, bábos játékokban együttműködik a társakkal. - Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása. - Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről. - Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése. – Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék) – Lényegkiemelés képessége. – Szövegben való tájékozódás fejlesztése.	<i>Dráma és színház:</i> dramatikus és improvizációs játékok. <i>Ének-zene:</i> ritmus, ismétlődések. <i>Vizuális kultúra:</i> Jelmez, kellék, díszlet, színpadi tér és lépték. Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak

	– Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel. – Egyszerű grafikus szervezők megismerése. – Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés. – Belső képalkotás. – Válogató olvasás. – Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával. – Tanulás tanulása.	megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A hang és kép szerepe a mesevilágban. <i>Hit-és erkölcsstan:</i> én és szűkebb közösségeim, a helyes és helytelen, a jó és a rossz, az igaz és hazug megkülönböztetése
Fogalmak	vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet, keresztyén ünnepekörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció	

Tematikai egység	ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS Óvodából iskolába- írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése		Órakeret 40
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás eszközeinek és az eszközök használatának megismerése, gyakorlása, elemi tanulási szokások kialakítása. Fonématudatosság, hallás fejlesztése. Az iskolai tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók, alapvető képességek célirányos fejlesztése (pl. differenciált látási és hallási megfigyelések; mozgáskoordináció; finommozgások).		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Hangok helyének, időtartamának megfigyelése szavakban. Analizáló, szintetizáló feladatok végzése.	A tanuló – nyitott, motivált, érdeklődő az írás tanulásában;	<i>Technika és tervezés:</i> a finommozgások fejlesztése (pl. gyurmázással).	

Tájékozódás térben, síkban. A füzet és az írószerek használata. Finommozgások, mozgáskoordináció fejlesztése. Vonalvezetési gyakorlatok, betűelemek vázolása, írása. Helyes írásszokások kialakítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás).	– előzetes képességei és ismeretei megfelelőek az írástanulás megkezdéséhez; – finommotorikája, szem-kéz koordinációja megfelelő szintű; – tisztában van az írás alapvető funkciójával a mindennapi életben	<i>Vizuális kultúra:</i> a finommozgások fejlesztése rajzolással, festéssel, mintázással. <i>Hit-és erkölcstan:</i> az írott nyelvi kommunikációs viselkedés szabályai. <i>Ének-zene:</i> hallásfejlesztés.
Fogalmak	betűelem, számelem, vonalrendszer, kapcsolás; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.	

Tematikai egység	ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS Írás jelrendszere Kisbetű – nagybetű A magyar ábécé – a betűrend		Órakeret 48
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása. A helyes írásszokások kialakítása az egyéni képességkülönbségek figyelembe vételével. Az írástechnika és a rendezett kézírás megalapozása, fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az írott kis- és nagybetűk szabályos alakítása, kapcsolása. Betűkapcsolatok, rövid szavak írása. A hangok időtartamának jelölése. Másolás írott, majd nyomtatott mintáról: szavak, szókapcsolatok másolása Hat betűnél nem hosszabb szavak látó-halló tollbamondásra írása. Rövid szavak írása emlékezetből. Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása. A több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja;	A tanuló – ismeri és használja a magyar ábécé betűinek írott alakjait; – írása rendezett, a betűket olvashatóan alakítja és kapcsolja egymáshoz. – szavak másolásában nem vét hibát – Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése – Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés – Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése – Tapintás, érzékelés fejlesztése	<i>Vizuális kultúra:</i> irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.) használata.	

a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le. Bibliai személynevek és helységnevek.	– Finommotorika fejlesztése – Síkbeli tájékozódás fejlesztése – Helyes ceruzafogás kialakítása	
Fogalmak	hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.	

Tematikai egység	ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó		Órakeret 20
Előzetes tudás	Kis- és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás a szavak, szókapcsolatok, mondatok és rövid szövegek írásakor. Az íráshasználat normáinak megtartása. Elvárható tempójú írás. Megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között; a hangjelölés megismert szabályait jellemzően	A tanuló – másoláskor nem vét írástechnikai hibákat – jelöli a mondatkezdést és a mondatzárást – Helyesírási készség fejlesztése – Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban – A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása; – Aktív szókincs fejlesztése – Szótagolás, elválasztás	<i>Vizuális kultúra:</i> térérzékelés, finommotorika, esztétikai igényesség; különféle vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása. <i>Testnevelés:</i> harmonikus mozgás. <i>Ének-zene:</i> tempó, ritmus.	

helyesen alkalmazza a tanult szavakban;		
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja.		
Fogalmak	hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése	

Tematikai egység	ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS Hangok időtartamának jelentés megkülönböztető szerepe A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg		Órakeret 16
Előzetes tudás	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány egyszerű szabály tapasztalati úton történő megismerése		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
– megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint az időtartamukat; – a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírási szabályait; – a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; – a mondatot nagybetűvel kezdi,	A tanuló – az egyszerű szavakat helyesen választja el. – jelöli a mondatkezdést és a mondatzárást – Fonémahallás fejlesztése – Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése) – Ösztönös nyelvtudás formálása – Nyelvi tudatosság fejlesztése – Önellenőrzés, hibajavítás képessége – Hibajavítás szöveg minta alapján – Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése	<i>Ének-zene:</i> egy adott dallamhoz szöveg alkotása.	

alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál. – szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján. Elválasztás a szótagolás szerint.	– Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek – A kijelentő és kérdő mondatok.	
Fogalmak	betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam	

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén	A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit. Ismerje és használja egyházunk köszönési formáját. Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoritereket. Ismerjen néhány bibliai történetet, idézze fel azokat. Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel. Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel. Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét. Írása legyen rendezett, pontos. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával.
--	--

2. évfolyam

Tematikai egység	BESZÉD ÉS OLVASÁS Beszéd és kommunikáció	Órakeret 20
Előzetes tudás	Szövegértési ismeretek	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. Két vagy több mondat összekapcsolásával a gondolatok, érzések, vélemények pontosabb kifejeztetése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A helyes beszédlejtés. A hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése. Mondatok, szövegek olvasásakor, memoriterek elmondásakor a hanglejtés, a hangsúly helyes alkalmazása. Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szöveggörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Összefüggő mondatok alkotása adott vagy választott témáról. Páros és csoportos beszélgetés. Szituációs játékokban a felnöttek és a kortársak udvarias megszólítása és a szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása. Nem verbális jelzések tartalmának felismerése, használata beszéd közben. Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok. A tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szövegghűen, érthetően tolmácsolja; Részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámoló, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; A beszéd, mint a jó és a rossz eszköze a Bibliában.	– Érzelmi fejlesztés – Hallásfejlesztés – – beszédhallás fejlesztés – Beszédfejlesztés: beszédlejtés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó, – Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok – Párbeszéd, szituációs játékok	<i>Ének-zene; testnevelés:</i> helyes légzéstechnika. <i>Vizuális kultúra:</i> képek, képzetek, képi kompozíciók; egyszerű (pl. kitalált vagy átél) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal, fotóval) megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve. <i>Dráma és színház:</i> szituációs játékok. <i>Hit-és erkölcsstan:</i> én és környezetem, bemutatkozás, önismeret.

Dramatikus játékokkal mindennapi élethelyzetek modellezése. Felnőtt-gyermek kapcsolatokban alkalmazható magatartásformák nyelvi formulák gyakorlása. Mimes játékok. Felkészülés karácsonyi, anyák napi műsorra.		
Fogalmak	hangerő, hangsúly, arcjáték, tekintet, testtartás, bemutatás, tempó, ritmus, bemutatkozás, bemutatás, köszönés, megszólítás, köszönet-nyilvánítás, kérés	

Tematikai egység	BESZÉD ÉS OLVASÁS Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése		Órakeret 17
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, alapvető olvasási képesség, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; – szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegek megértését segítő képességek fejlesztése		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset; szavakat hangokra, szótagokra bont; hangokból, szótagokból szavakat épít; biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.	Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése Szókincs gyarapítása Szókincs aktivizálása Szótagolás Olvasástechnika fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi.	Matematika: szóbeli és írásbeli szövegértés. Vizuális kultúra: Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). Médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan.	
Fogalmak	hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.		

Tematikai egység	BESZÉD ÉS OLVASÁS Népmesék, műmesék Helyem a közösségben – család, iskola		Órakeret 51
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, alapvető olvasási képesség		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegek megértését segítő képességek fejlesztése		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt; Alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat. A mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; Részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet. Mesék, narratív történetek értő hallgatása, felidézése. (pl. történetek a családi élet eseményeiről). A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése.	A tanuló Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő olvasás fejlesztése. Események helyszíne, ideje, sorrendje. Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása. A lényeges elemek kiemelése és összefoglalása. Népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok.	<i>Matematika:</i> szóbeli és írásbeli szövegértés. <i>Vizuális kultúra:</i> Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). Médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolással, bábkészítés) vagy szerepjárással. Jel, jelkép, piktogram. Bábszínház, színházlátogatás Élő meseíró meghívása, író-olvasó-találkozó szervezése. Szociális otthon, idősek otthona stb. látogatása, részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése.	

Gondolategységek lényegének összefoglalása. Vázlatpontok megfogalmazása. A szereplők cselekedeteinek megítélése. Az olvasmány által kiváltott érzelmek vizsgálata. Rövid bibliai történetek megismerése	Ismerjen és értsen néhány bibliai történetet	
Fogalmak	szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, vers, bekezdés, párbeszéd, cím, szerző, helyszín, szereplők és tulajdonságaik, probléma és megoldás	

Tematikai egység	BESZÉD ÉS OLVASÁS Versek, népköltészeti alkotások Állatok, növények, emberek Évszakok, ünnepekörök, hagyományok		Órakeret 77
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása. A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, az asszociációk, a játék, a ritmus és a zene révén. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése. A költői nyelv sajátosságai (ritmus, rím), megértésének megalapozása.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése. Ismerkedés hazai kisebbségek és más népek irodalmának alkotásaival. Tapasztalatszerzés a verses és a prózai szövegek formájának különbségeiről.	A tanuló – hallgat, olvas verset, mesét, életkori sajátosságának megfelelő irodalmi műveket; – képes egyszerű irodalmi szövegek felismerésére műfaji jellemzőinek alapján (pl. mese, költemény, mondóka, találós kérdés);	<i>Dráma és színház:</i> dramatikus és improvizációs játékok. <i>Ének-zene:</i> ritmus, ismétlődések. <i>Vizuális kultúra:</i> Jelmez, kellék, díszlet, színpadi tér és lépték. Különböző médiaszövegek (pl.	

Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése; témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése (pl. Móra Ferenc, Gárdonyi Géza, Arany László, Benedek Elek, Wass Albert, Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Illyés Gyula meséi, mesefeldolgozásai). Egyszerű oksági összefüggések felismerése. A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése. A verses forma megfigyelése, a ritmus, a rím, az ismétlődések felfedezése, megtapasztalása Petőfi Sándor, Weöres Sándor, Kányádi Sándor, Nemes Nagy Ágnes, József Attila verseiben Segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus szöveget, szövegrészletet; különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez. Megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából; megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból. Mondókák, sorolók, találós kérdések, népdalok megismerése.	– néhány verset, mondókát elmond fejből; – dramatikus játékokban együttműködik a társakkal. Legyen képes néhány bibliai történet tanulságának megfogalmazására.	animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A hang és kép szerepe a mesevilágban. <i>Hit-és erkölccstan:</i> én és szűkebb közösségeim, a hitből fakadó erények
Fogalmak	vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi	

	gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás
--	--

Tematikai egység	ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS Írás jelrendszere Kisbetű – nagybetű A magyar ábécé – a betűrend		Órakeret 48
Előzetes tudás	Kis- és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét; a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál. A személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.	Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján. Élőlény, tárgy neve, több hasonló élőlény, tárgy neve és helyesírása. Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek). Mondatkezdő nagybetű. Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése. Fonémahallás fejlesztése. Vizuális memória fejlesztése. Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz).	Vizuális kultúra: térérzékelés, finommotorika, esztétikai igényesség; különféle vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása. Testnevelés: harmonikus mozgás. Ének-zene: tempó, ritmus.	
Fogalmak	kisbetűs és nagybetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése		

Tematikai egység	ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	Órakeret 15
-------------------------	--	-----------------------

Előzetes tudás	Szavak, mondatok írása, olvasása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyanyelvhasználat tudatosításának megindítása, a helyesírás biztonságának megalapozása. A nyelvi elemzési készség fejlesztése és a nyelvtani fogalmak használatának tudatosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mondat, a szó, a hang, a betű felismerése és megnevezése. Az ábécé hangjainak felsorolása. A betűrend használata gyakorlati feladatokban. A hangok csoportosítása fajtájuk és időtartamuk szerint. A szótagolás szabályszerűségeinek felismerése. A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete. A szótő felismerése, a toldalékok jelölése. A toldalékos szavak felismerése szövegben. Szavak toldalékos alakjának alkotása. A <i>-ba</i>, <i>-be</i>, <i>-ban</i>, <i>-ben</i> ragos szóalakok helyes használata és leírása. A beszélői szándék felismerése a kijelentő és a kérdő mondatokban. Megnevezésük. Az <i>-e</i> kérdőszó helyes használata. Hiányos szavak, mondatok kiegészítése. Helyesírást fejlesztő gyakorlatok.	– Helyesírási készség fejlesztése – Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban – A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása; – Aktív szókincs fejlesztése – Szótagolás, elválasztás – Legalább 20-20 (összesen 40) gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása – 20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó – 4-5 szóból álló mondat leírása	<i>Magyar nyelv és irodalom</i> belül <i>környezetismeret</i>: állatok kommunikációja, jel, jelzés, információ; lakóhely, közlekedés; természeti ritmusok. <i>Vizuális kultúra</i>: hangfelvételek és képfelvételek készítése; a helyes kiejtés vizsgálata a felvétel segítségével. <i>Ének-zene</i>: ritmusjátékok ütőhangszereken.
Fogalmak	Hang, betű; ábécé; egyjegyű betű, kétjegyű betű, háromjegyű betű; magánhangzó, mássalhangzó; szó, mondat, szöveg; szótő, toldalék, előhangzó, rokon értelmű szó, kijelentő mondat, kérdő mondat.	

Tematikai egység	ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS	Órakeret 60
-------------------------	---------------------------	-----------------------

	Hangok időtartamának jelentés megkülönböztető szerepe A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	
Előzetes tudás	A helyesírási szabályok megértéséhez, alkalmazásához szükséges nyelvtani fogalmak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével. A helyesírási probléma felismerése, a jelölés gyakorlása szóelemzés segítségével. Az írás és a helyes kiejtés együttes alkalmazása. A <i>j</i> és <i>ly</i> használata az ismert szókincs körében. Szabályismeret és alkalmazás: – az időtartam jelölése; – a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok; – a hagyomány szerinti írásmód; – az elválasztás szabályai; – a kijelentő és a kérdő mondat jelölése. – Személyek nevének helyes írása A mondatkezdő nagybetű és a megfelelő mondatvégi írásjel jelölése, alkalmazása írásbeli feladatokban. A korosztálynak megfelelő lexikonok, szótárak használata. A mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a	A tanuló – szükség szerint felidézi és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet körében; – 30–40 begyakorolt szó esetében helyesen jelöli a <i>j</i> hangot; – az egyszerű szavakat helyesen választja el. – Ösztönös nyelvtudás formálása. – Nyelvi tudatosság fejlesztése. – Önellenőrzés, hibajavítás képessége. – Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek. – A kijelentő és kérdő mondatok. – Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése.	<i>Ének-zene</i>: egy adott dallamhoz szöveg alkotása.

kijelentő és kérdő mondatoknál. Szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.		
Fogalmak	betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit. Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoritereket. Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel. Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel. Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét. Írása legyen rendezett, pontos. Ismerjen fel és folytasson megkezdett bibliai történeteket. Használja azok tanulságait a saját cselekedeteiben, hívja fel társai figyelmét is erre. Ismerje fel és nevezze meg a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint idézze fel és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet szavaiban. Jelölje helyesen a <i>j</i> hangot 30–40 begyakorolt szóban. Helyesen válassza el az egyszerű szavakat. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.
---	---

3. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A helyi tanterv általános bevezető részében megfogalmazásra került, több tantárgyat is érintő szabályozás (diagnosztikus, formatív, szummatív mérések, szóbeli és írásbeli teljesítmények értékelése, szöveges és osztályzattal történő értékelés) mellett a magyar nyelv és irodalom tantárgyban alkalmazunk specifikus értékelési szempontokat is:

- a gyermek beszédének érthetősége
- hallott és írott szöveg megértésének szintje
- szóbeli kifejezőkészsége
- szókincsé
- hangos olvasásának módja
- szövegek, versek tanulása, kifejező előadása

- betűkapcsolásainak módja
- írásképe
- írástempója
- másolási készsége
- tollbamondás utáni írása
- emlékezetből írása
- nyelvtani szabályok alkalmazási képessége
- szövegalkotása
- grafikus szerkesztők használata
- udvariassági szabályok betartása társas kapcsolataiban a feladatok végrehajtása során
- közreműködése a csoportos feladatokban, motiváltsága azokban
- kreativitása a dramatizálások során
- önálló ismeretszerzési képessége
- kutató tevékenysége
- digitális technikák ismerete és alkalmazása
- önellenőrzésre való képessége
- hibáinak javítása

7. Függelék:

- A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések jegyzéke a Pedagógiai Program más pontjában található.

Helyi tanterv tantárgyi lebontása

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Helyi tantárgyi tanterv

1-4. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei: minden évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy a kötelező óraszám mellé a szabadon tervezhető órából 1 órát kapott.

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
3.	6	216	170	46
4.	6	216	170	46

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A szabadon tervezhető órakeretből a tantárgy a kerettantervi javaslatához képest megemelt óraszámot kapott:

- első évfolyamon 1 órával többet
- második évfolyamon 1 órával többet
- harmadik évfolyamon 1 órával többet
- negyedik évfolyamon 1 órával többet.

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések kiválasztásával kapcsolatos szabályok a Pedagógiai Programban rögzítettek.

A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályait a Pedagógiai Program tartalmazza.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Magyar nyelv és irodalom tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 1-4. évfolyamára kiadott magyar nyelv és irodalom tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek.

A tantárgy helyi tantervét átdolgozta és felülvizsgálta: Váradiné Pál Livia Valéria

A helyi sajátosságokat beépítette: Baracsiné Lakatos Margit, Jakab Józsefné, Urbanek Ferencné, Velkesziné Kézi Valéria, Váradiné Pál Livia

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradiné Sándorné intézményvezető

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. táblázat

3. évfolyam:			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
OLVASÁS, SZŐVEGÉRTÉS Beszéd és kommunikáció	11	1	12
OLVASÁS, SZŐVEGÉRTÉS Helyem a világban Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek Állatok, növények, tájak, találmányok Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	43	5	48
OLVASÁS, SZŐVEGÉRTÉS Mesék, történetek Mondák, regék Versek, népköltészeti alkotások	40	7	47
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZŐVEGALKOTÁS A nyelv építőkővei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	9	4	13
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZŐVEGALKOTÁS A nyelv építőkővei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása-kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	12	6	18
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZŐVEGALKOTÁS	9	2	11

A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása-hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)			
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS 1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű-nagybetű 2. Tulajdonságokat kifejező szavak 3. Mennyiségeket kifejező szavak 4. Cselekvést, történés a múltban, jelenben, jövőben	33	14	47
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS Szótő és toldalék, szóelemzés Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	13	7	20
Évfolyam összesen	170	46	216

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

4. évfolyam:			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Beszéd és kommunikáció	11	1	12
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Helyem a világban Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek Állatok, növények, tájak, találmányok Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	52	2	54
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Mesék, történetek Mondák, regék	37	5	42

Versek, népköltészeti alkotások			
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	4	3	7
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása-kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	6	3	9
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása-hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	14	8	22
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS 1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű-nagybetű 2. Tulajdonságokat kifejező szavak 3. Mennyiségeket kifejező szavak 4. Cselekvést, történés a múltban, jelenben, jövőben	33	18	51
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS Szótő és toldalék, szóelemzés Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	13	6	19
Évfolyam összesen	170	46	216

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	46
Témakör neve	Téma	Óraszám
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Beszéd és kommunikáció	A cselekedetek értékelése a Biblia tanításainak alapján.	1
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Helyem a világban Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek Állatok, növények, tájak, találmányok Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	Néhány, az életkornak megfelelő igeszakasz feldolgozása. A Biblia régies szóhasználatának megfigyelése.	5
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Mesék, történetek Mondák, regék Versek, népköltészeti alkotások	Bibliai történetek olvasása, értelmezése. Szabó Lőrinc, mint református költő. Egy gyermekverse. Felkészülés műsorokra, versek, szövegek tanulása.	7
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	Íráshasználat fejlesztése.	4
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása-kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	Megoldási ötletek, jó tanácsok megfogalmazása. Bibliai történetek összefoglaló megfogalmazása. Bibliai szókincs fejlesztése.	6
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása-hír, hirdetés,	Erkölcsei tanulság megfogalmazása. Társas kapcsolatok bibliai alapjai. A társakkal való együttérzés, a segítségadás fontossága.	2

meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)		
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS 1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű-nagybetű 2. Tulajdonságokat kifejező szavak 3. Mennyiségeket kifejező szavak 4. Cselekvést, történés a múltban, jelenben, jövőben	Személynevek és földrajzi nevek a bibliában.	14
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS Szótő és toldalék, szóelemzés Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	Helyesírási gyakorlatok, tollbamondások.	7
Összesen:		46

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	46
--------------	------------------	----

Témakör neve	Téma	Óraszám
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Beszéd és kommunikáció	Egymás véleményének kulturált meghallgatása, saját vélemény megformálása.	1
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Helyem a világban Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek Állatok, növények, tájak, találmányok Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	Néhány igeszakasz feldolgozása és értelmezése. Erkölcsei mondanivalók felismerése, megértése.	2
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Mesék, történetek Mondák, regék Versek, népköltészeti alkotások	Bibliai történetek olvasása, értelmezése. Kutatás Reményik Sándor életéről. Egy-két református író, költő életének ismerete. Válogatás Arany János gyermekverseiből. Felkészülés műsorokra, versek	5

	szövegek tanulása ünnepségekre.	
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	Íráshasználat fejlesztése.	3
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása-kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	Megoldási ötletek, jó tanácsok megfogalmazása. Bibliai történetek összefoglaló megfogalmazása. Bibliai szókincs fejlesztése.	3
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása-hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	Erkölcsei tanulság megfogalmazása. Társas kapcsolatok bibliai alapjai. A társakkal való együttérzés, a segítségadás fontossága keresztyén tanítások alapján.	8
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS 5. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű-nagybetű 6. Tulajdonságokat kifejező szavak 7. Mennyiségeket kifejező szavak 8. Cselekvést, történés a múltban, jelenben, jövőben	Személynevek és földrajzi nevek a Bibliában.	18
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS Szótő és toldalék, szóelemzés Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	Helyesírási gyakorlatok, tollbamondások.	6
Összesen:		46

3. Tantárgyi bevezető:

- A magyar nyelv és irodalom tantárgy pedagógiai célrendszere és feladatai
 - a tantárgy fejlesztési területeinek nevelési céljai
 - a tantárgynak a kulcskompetenciák fejlesztésében betöltött szerepe
 - az adott pedagógiai szakaszban a tantárgy sajátos fejlesztési céljai
- A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanításának alapelvei
- Az otthoni, napközi, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai (amennyiben tantárgyspecifikus)
- Az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket *(a megfelelő tantárgyak esetében)*

Az általános iskola alsó tagozatán a magyar nyelv és irodalom tantárgy elsődleges célja az anyanyelvi kommunikációs képességek fejlesztése, és az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása. Az anyanyelvi képességek fejlesztése nemcsak cél, hanem eszköz is a személyiség harmonikus fejlődéséhez, a nemzeti önazonosság erősödéséhez, a kognitív és érzelmi fejlődéshez, valamint mindezek katalizátora is egyben.

Az anyanyelvi nevelésnek kisiskolás korban is alapvető szerepe van a kulcskompetenciák kialakításában, fejlesztésében, mert erre építve, ez által válik lehetővé a kultúra aktív befogadása, a társas-társadalmi érintkezés, az identitás kialakulása, az önálló ismeretszerzés és a tanulás.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy további fontos feladata a szóbeli és az írásbeli érintkezések önálló és kreatív, integrált használatának elsajátíttatásához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, a modern társadalom különféle szinterein gyakorolt nyelvhasználati módok tanítása, illetve a nyelvhasználat változatos, adekvát, tanulói tevékenységekre épülő, folyamatos gyakoroltatása.

A kor szükségleteinek és a társadalom elvárásainak megfelelően az alsó tagozatos magyar nyelv és irodalom tantárgy középpontjába a kerettanterv az olvasás-szövegértés és a helyes beszéd képességének fejlesztését helyezi, mint kiemelt területet, és ennek új elemeiként megjelennek az olvasási stratégiák is. Az olvasás és az írás képességének elsajátítása kulcs az önálló tanuláshoz, majd pedig a boldoguláshoz a mindennapi életben.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor különféle szinten birtokolják és használják anyanyelvüket. Az első iskolai években a tanító feladata nem az elméleti rendszerezés, hanem a változatos és egyre magasabb szinten történő gyakoroltatás a különféle kommunikációs helyzetekben, illetve a szorongásmentes, motivált nyelvi fejlődési környezet megteremtése. A játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőséget teremtenek a nyelvi tudatosság, a kreativitás, az árnyalt önkifejezés, a másik megértésének igényére, a képességek fejlesztésére. E fejlesztési folyamatra épülhet majd a továbbiakban az anyanyelvi és az irodalmi kultúra megismertetése.

Az irodalmi nevelés kialakítja és fejleszti a művekkel folytatott aktív párbeszéd képességét. Elsődleges feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együtt gondolkodás, a saját gondolatok kifejtése, egymás véleményének megismerése, valamint az irodalmi művekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat. Mindez komoly hatást gyakorolhat az érzelmi élet, az önismeret és a társas kapcsolatok fejlődésére.

A különféle kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó tevékenységek kedvező feltételeket teremtenek az önálló tanulás képességeinek célirányos fejlesztéséhez, az ismeretfeldolgozás kulturális technikáinak megismeréséhez és gyakorlásához.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.

Az egyes témakörök óraszámra minimum és maximum értékeket tartalmaz. A minimum óraszámot a törzsanyagra kell fordítani. Ha az osztály vagy csoport ezt az egységet hamarabb fel tudja dolgozni – tehát a megadott minimum órakeretben (órakeret 80%-a) –, akkor a pedagógus felhasználhatja a maradék órákat (órakeret 20%-a) a megadott tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismételésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre, kompetenciafejlesztésre, projekt munkák megalkotására. Amennyiben a 80% nem elegendő a törzsanyag teljesítésére, akkor az órakeret 100%-át kell erre fordítani.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában komplex egységet alkot. Az olvasás és írás jelrendszerének tanítása párhuzamosan folyik a többi nyelvi készség és képesség, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati területek (*beszéd, olvasás, hallott és olvasott szöveg értése, írás, helyesírás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás*) folyamatos fejlesztésével.

3–4. évfolyam

A beszéd-készség, a szóbeli szövegek megértésének, értelmezésének és alkotásának fejlesztése képezi alapját és kiinduló pontját valamennyi újonnan megtanulásra kerülő nyelvi tevékenységnek. E fejlettség döntően meghatározza a gyermek kortársaival való kapcsolattartásának és iskolai pályafutásának sikerét. Ezért különösen fontos a kulturált nyelvi magatartás megalapozása, a szókincs aktivizálása szövegalkotó feladatokkal, a narráció ösztönzése, gyakoroltatása.

Az olvasástechnika eszközzé fejlesztése feltételt teremt az írott szövegek önálló megértéséhez. A szövegek értelmezésével és feldolgozásával felkészít az alapvető szövegműveletek önálló alkalmazására. Az olvasmányok sokoldalú feldolgozása fejleszti a tanulók kritikai érzékét, ítélőképességét és empátiáját, a kifejezés nyelvi megvalósulására való figyelmet. A tanuló ismerjen meg bibliai történeteket, legyen képes értelmezni azokat. Ismerje fel az irodalmi alkotások erkölcsi mondanivalóját. Társas kapcsolatainak tekintetében ismerje és alkalmazza a Biblia tanításait. Gyarapítsa szókincsét a Bibliából, figyelje meg a régies szóhasználatot.

Lehetőséget teremt egyszerű irodalmi formákkal kapcsolatos tapasztalatok szerzésére, irodalmi kifejezésformák, stílusbeli és szerkezeti sajátosságok felfedezésére, a magyar nyelv és a magyar kultúra hagyományainak megismerésére, az olvasás megszerettetésére.

Az írásbeli szövegalkotás szabályainak megtanítása különböző témájú és szövegtípusú olvasmányok feldolgozásával valósul meg. Ezek szolgálnak mintául a gyermekek fogalmazásaihoz, nyitnak utat a későbbi kreatív alkotásokhoz, a képzelet, az érzelmek, a gondolatok önálló kifejezéséhez. A szövegek az árnyalt, gazdag szókincs kialakításának forrásai is; hozzájárulnak az önkifejezés igényének kielégítéséhez és képességének fejlődéséhez.

Az önálló tanulás képességének kialakítása az olvasás-szövegértés képességének fejlesztésébe ágyazva az ismeretszerző képességek intenzív fejlesztését szolgálja. Fontos a tanulási szokások és technikák tanulása, a különféle források és azok használatának, az információszerzés lehetőségeinek és korlátainak megismerése, a szelekció, az összehasonlítás és a kritikai feldolgozás képességének fejlesztése.

A 3–4. évfolyamon az írás-helyesírás tanításának célja az életkornak és az oktatás igényeinek megfelelő írástechnika differenciált kialakítása, a tanulást és az írásos önkifejezést szolgáló eszközzé fejlesztése az olvashatóság, a rendezettség és a helyesség igényével.

A tapasztalati megalapozottságú, elemi szintű grammatikai ismeretek megszerzésével elkezdődik a tudatos nyelvszemlélet kialakulásának folyamata. Fejlődésnek indul a nyelvi kifejezésre irányuló figyelem, az önértékelő képesség, a kritikai érzék és az igényes, változatos és kifejező nyelvhasználatra való törekvés különféle kommunikációs helyzetekben.

Legyen képes kulturált véleménynyilvánításra, erkölcsi állásfoglalások megfogalmazására keresztyén tanítások alapján.

A kronologikus gondolkodás fejlesztése ebben az időszakban kezdődik meg történelmi témájú szövegek segítségével. Ezekkel a szövegekkel nem a történelmi ismeretek átadása, évszámok megtanítása a cél, hanem a fejlesztés mellett a nemzeti identitástudat kialakítása és a hazaszeretetre nevelés. Az első-második évfolyamon megjelenő témaköröket a harmadik-negyedik évfolyamon kibővítjük a világról szerzett ismeretekkel, a közösségi értékekkel és a környezettudatossággal. A feldolgozott szövegek mellett ezeken az évfolyamokon hosszabb epikus művekkel is találkozhatnak a tanulók, melynek célja az olvasóvá nevelés.

Az írástechnika fejlesztése és az eszközszintű íráshasználat ezen a két évfolyamon is folytatódik. Nem nyelvi ismereteket tanítunk, hanem játékos, élményszerű tapasztalatokon alapuló fejlesztés folyik. A szófaji fogalmak helyett a szavak jelentésével és helyesírásával foglalkozunk.

A szóbeli és az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásban az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek akár közös alkotásként is. Ezek érdemjeggyel történő értékelése – az értékelés szubjektív jellege miatt – nem javasolt.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám	
		3-4. évf.
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS		
Beszéd és kommunikáció	22	11 - 11
Mesék, történetek	22	13 - 9
Mondák, regék	30	15 - 15
Versek, népköltészeti alkotások	25	12 - 13
Helyem a világban	25	12 - 13
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	25	12 - 13
Állatok, növények, tájak, találmányok	35	15 - 20
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	10	4 - 6
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS		
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	13	9 - 4
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	18	12 - 6
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	23	9 - 14
Szótő és toldalék, szóelemzés	14	7 - 7

Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	12	6 - 6
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	18	9 - 9
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	13	9 - 4
3. Mennyiségeket kifejező szavak	13	4 -9
4. Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	22	11-11
Összes óraszám:	340	170 - 170

A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

3. évfolyam

Témakör neve/ Fejlesztési cél	OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Beszéd és kommunikáció	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, az aktív szókincs intenzív gyarapítására. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A helyes beszédlevegzés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, beszámoló, vita). Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében. Vélemény kulturált megfogalmazása. Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi háttérének megfigyelése, értékelése. Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése az olvasott szövegekben.	A tanuló – értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait; – használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat – bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, értékelésbe; – a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti. – Legyen képes a Biblia tanításainak megfelelően értékelni cselekedeteket	<i>Minden tantárgy:</i> összefüggő beszéd, érvelés. <i>Környezetismeret:</i> önfenntartás, légzés. <i>Vizuális kultúra:</i> Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése, értékelése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl.

Olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása. Néhány mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. Bibliai történetek olvasása, szókincs gyarapítása		szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, szünet; tekintet, arcjáték, testtartás, térköz, távolságtartás.	

Témakör neve/ Fejlesztési cél	OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Helyem a világban Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek Állatok, növények, tájak, találmányok Olvassunk együtt! Közös olvasmányok		Órakeret 48 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Életkori sajátosságoknak megfelelő szépirodalmi, egyéni, közös és tankönyvi célú szövegek megismerése, ezek megértése. grafikus szervezők (ábrák, táblázatok, gondolatérkép, fűrtábra) alkalmazása a hatékonyabb szövegértés érdekében. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. A következő olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete,	A tanuló – az olvasás terén motivált, érdeklődő; – folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is; – felismeri és javítja a hibáit – értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait; – ismeri és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat.	<i>Matematika:</i> szöveges feladatok. <i>Környezetismeret:</i> önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. <i>Hit-és erkölcstan:</i> én magam; az én világom. <i>Vizuális kultúra:</i> Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése.	

alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: – az előzetes tudás aktiválása, – szöveg átfutása – Életkori sajátosságoknak megfelelő igeszakaszok olvasása, feldolgozása – a Biblia régies szóhasználatának megfigyelése	– ismerjen és értelmezzen néhány igeszakaszt	Képzőművészeti műfajok. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, műfaj, szövegértés.	

Témakör neve/ Fejlesztési cél	OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Mesék, történetek Mondák, regék Versek, népköltészeti alkotások		Órakeret 47 óra
Előzetes tudás	Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása (pl. gyerekalakok és gyereksorsok). Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. Versek feldolgozása. Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén, hasonlatok).	A tanuló – megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait – azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét; – konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemzőket;	<i>Környezetismeret:</i> környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. <i>Ének-zene:</i> a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek).	

Jellegzetes irodalmi témák, motívumok (pl. család, gyermek, természet) felfedezése olvasmányokban. A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése. Rövidebb irodalmi szövegek (versek, mesék, elbeszélések) önálló olvasása. Művek a kortárs magyar irodalomból. (Például: Berg Judit: <i>Rumini</i>; Boldizsár Ildikó: <i>Boszorkányos mesék</i>; Csukás István: <i>Süsü, a sárkány</i> Móra Ferenc művei, <i>Keménykalap és krumpliorr</i>, <i>Pom Pom összes meséi, gyerekversek</i>; Dávid Ádám: <i>A Virág utcai focibajnokság</i>; Lázár Ervin: <i>Szegény Dzsoni és Árnika</i>; Lackfi János: <i>Kövér Lajos színre lép</i>; Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Szabó Lőrinc, Szabó T. Anna <i>gyermekversei</i>; Tóth Krisztina: <i>Londoni mackók</i>, Varró Dániel: <i>Túl a Maszat-hegyen</i>.) Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok Részvétel csoportos játékokban. Rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítése. A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása. A tanultak felhasználása saját produkcióhoz, bábelőadások, iskolai műsorok, színházi előadások megbeszélésekor. Bibliai történetek értelmezése	– az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el. – Szabó Lőrinc egy verse, információ szerzés névadónk, Reményik Sándor életéről. – Felkészülés műsorokra, versek tanulása ünnepekre.	<i>Vizuális kultúra; dráma és tánc:</i> A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).
---	--	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szépirodalmi szöveg, monda, legenda, közmondás, szólás, találós kérdés, elbeszélés, főszereplő, mellékszereplő; hasonlat, ismétlés, ellentét
--------------------------------	--

Témakör neve/ Fejlesztési cél	NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás		Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Szavak, szószerkezetek, rövid mondatok másolása írott és nyomtatott mintáról, látó/halló előkészítés után tollbamondásra és írásminta nélkül, emlékezetből.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az írás eszközszintre emelésének segítése. Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az írásképp rendezettségének, esztétikumának értéként való elfogadása.		
Tevékenységek/Ismeretek		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása (testtartás, írószerszám, kézcsúsztatás). Az írás lendületének és tempójának fokozása. Szósortok, mondatok írása másolással, tollbamondás után, emlékezetből és akaratlagos írással. Az egyéni írás kialakítása a rendezett, tiszta és olvasható írásképp igényével. Szükség esetén az olvashatóság javítása.		A tanuló – írása jól olvasható; – írástempója lendületes; – füzetvezetése rendezett. – az írás eszközszintű használata	<i>Matematika;</i> <i>környezetismeret:</i> olvasható, tetszetős és rendezett füzetvezetés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Írásképp, szöveggép, olvashatóság.		

Témakör neve/ Fejlesztési cél	NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása-kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete.	A tanuló – a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor.	<i>Környezetismeret;</i> <i>matematika:</i> érthető, világos szóbeli szövegalkotás.	

Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre.		<i>Vizuális kultúra:</i> Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; elbeszélés, meghívó	

Témakör neve/ Fejlesztési cél	NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása-hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Közös, majd önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématartrással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.	A tanuló – a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő fogalmazást készít; – a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ – a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi; – figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára; – a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit.	<i>Környezetismeret:</i> változatos élővilág; a tanultak bemutató leírása. <i>Vizuális kultúra:</i> Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal (médiaszöveg-írás).

A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségével.	– megoldási ötletek, jó tanácsok adása társának – legyen képes megfogalmazni összefoglalóan néhány bibliai történetet	
Bibliai történetek olvasása. Bibliai szókincs fejlesztése		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélés, történetmondás, téma, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend.	

Témakör neve/ Fejlesztési cél	NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS 1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű-nagybetű 2. Tulajdonságokat kifejező szavak 3. Mennyiségeket kifejező szavak 4. Cselekvést, történés a múltban, jelenben, jövőben		Órakeret 47 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A felkiáltó, a felszólító és az óhajtó mondatokban a beszélő szándékának felismerése és megnevezése szövegben. A rokon értelmű szavak, a többjelentésű, azonos alakú szavak helyes használata. A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. Tudatos alkalmazásuk. Különböző időben végbemenő cselekvések, történések megkülönböztetése. Az igeidők helyes használata beszédben és írásban. Az igeikötők szerepének és írásmódjának megfigyelése. Tudatos alkalmazásuk.	A tanuló – felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat; – felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat; – toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat; – a szöveggörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igeikötőket;	<i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolása a képzőművészetben. <i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken.	

A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. Többes számú főnevek alkotása. A <i>-ba, -be, -ban, -ben</i> ragozó főnevek helyes használata mondatalkotással, szövegértelmezéssel. A tulajdonnevek csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek. Személynevek és földrajzi nevek a Bibliában. A melléknév szerepének ismerete a nyelvhasználatban. A névelők és névutók szerepének ismerete. A névelők helyes használata.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szófaj; főnév, köznév, tulajdonnév, személynév, állatnév, intézménynév, földrajzi név, határozott névelő, névutó, határozatlan névelő; ige; igeidők, igeragozás; igemód; igeikötő; melléknév, melléknév fokozása	

Témakör neve/ Fejlesztési cél	NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS Szótő és toldalék, szóelemzés Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A <i>j</i> hang biztos jelölése a begyakorolt szókészletben. Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor. Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén. Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: igeidők, ragozó és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; felszólítást kifejező	A tanuló – a mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja; – a begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat; – írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak;	<i>Környezetismeret:</i> térképvázlat készítése tulajdonnevek feltüntetésével. <i>Matematika:</i> számnevek helyesírása.

igealakok; igekötős igék; tulajdonnevek Hosszú hangok jelölése a melléknevek végén. A főnév -t toldalékának (ragjának) és a múlt idő jelének megkülönböztetése. A j hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében.	– helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagybetű, kisbetű, írásjel, helyesírási szabály.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez. Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse. Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát. Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. A memoriterek szövegűen mondja el. Ismerjen bibliai történeteket, legyen képes idézni azokból fontos gondolatokat. Ismerje fel az erkölcsi tanulságokat, használja fel cselekedeteiben. Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is. A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa. Ismerje bibliai személyek és földrajzi nevek helyesírását. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.
---	---

4. évfolyam

Témakör/ Fejlesztési cél	OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Beszéd és kommunikáció	Órakeret 12
Előzetes tudás	Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.	
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A beszéd tartalmának, hangzásának, stílusának és kifejező erejének egymással összefüggő fejlesztése. A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, a folyamatosságra és a kifejezőerőre, valamint az aktív szókincs intenzív gyarapítására. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A helyes beszédlevegzés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, vita, beszámoló). Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítségével. Vélemény kulturált megfogalmazása. Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi háttérének megfigyelése, értékelése. Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése az olvasott szövegekben. A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása. Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött	A tanuló – értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait; – használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat; – beszédstílusát beszélgető partneréhez igazítja; – bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe; – a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti. – hallgassa meg mások véleményét, legyen képes kiegészíteni azt a sajátjával kulturált módon	<i>Minden tantárgy:</i> összefüggő beszéd, érvelés. <i>Környezetismeret:</i> önfenntartás, légzés. <i>Vizuális kultúra:</i> Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése, értékelése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.

tapasztalatokról, megfigyelésekről. Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása. Vélemények megfogalmazása, kulturált elmondása		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, szünet tekintet, arcjáték, testtartás, térköz, távolságtartás.	

Témakör neve/ Fejlesztési cél	OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Helyem a világban Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek Állatok, növények, tájak, találmányok Olvassunk együtt! Közös olvasmányok		Órakeret 54
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, különböző szövegtípusok megismertetése,		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Életkori sajátosságoknak megfelelő szépirodalmi, dokumentum típusú, folyamatos, nem folyamatos, kevert, egyéni, közös és tankönyvi célú szövegek megismerése, ezek megértése. Globális és kereső olvasás, grafikus szervezők (ábrák, táblázatok, gondolatterkép, fűrtábra) alkalmazása a hatékonyabb szövegértés érdekében. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Gondolatok és információk értelmezése és integrálása, tartalom, nyelvezet, szövegszerkezet vizsgálata és értékelése. A következő olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete,	A tanuló – az olvasás terén motivált, érdeklődő; – folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is; – felismeri és javítja a hibáit; – felismeri és megérti azokat a különböző típusú, műfajú szövegeket, amelyekről tanult; – szintetizálja, értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait; – megfelelő nyelvi tudatossággal rendelkezik; – ismeri és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat. – Néhány igazságszóló mondanivalójának felismerése, megértése.	<i>Matematika:</i> szöveges feladatok. <i>Környezetismeret:</i> önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. <i>Hit-és erkölcstan:</i> én magam; az én világom. Olvasási és egyéb élmények, szerzett információk véleményezése az életkori sajátosságnak megfelelően kialakult keresztyén értékrend alapján. <i>Vizuális kultúra:</i> Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok.	

alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: – a szöveg átfutása, – az előzetes tudás aktiválása, – jóslás, anticipáció. Az olvasás céljának, módjának az olvasás megkezdése előtt való tisztázása. Igeszakaszok olvasása, feldolgozása	– erkölcsi tanulságok felismerése és beépítése a saját cselekedeteibe	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, műfaj, szövegértés.	

Témakör neve/ Fejlesztési cél	OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS Mesék, történetek Mondák, regék Versek, népköltészeti alkotások		Órakeret 42
Előzetes tudás	Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az olvasókönyvi szövegek csoportosítása formájuk, műfajuk és kommunikációs szándékuk szerint. Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása (pl. gyerekalakok és gyereksorsok). Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban.	A tanuló – megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket; – azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét; – konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat,	<i>Környezetismeret:</i> környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. <i>Ének-zene:</i> a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek).	

Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén, hasonlatok). Jellegzetes irodalmi témák, motívumok (pl. család, gyermek, természet) felfedezése olvasmányokban. A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. Elbeszélések 20. századi eseményekről, hősekről, sorsokról. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése. Rövidebb irodalmi szövegek (versek, mesék, elbeszélések) önálló olvasása. Nagyobb terjedelmű, jellemzően kortárs magyar és európai gyermekirodalmi alkotás (meseregény, ifjúsági regény, mesés-, verseskötet) elolvasása a tanító irányításával. Művek a kortárs magyar irodalomból. (Például: Békés Pál: <i>Félőrlény</i>, <i>A bölcs hiánypótló</i>; Móra Ferenc: <i>Kincskereső kisködmön</i>, <i>Berg Judit: Rumini</i>; Boldizsár Ildikó: <i>Boszorkányos mesék</i>; Csukás István: <i>Süsü, a sárkány</i>, <i>Keménykalap és krumpliorr</i>, <i>Pom Pom összes meséi</i>, <i>gyerekversek</i>; Dávid Ádám: <i>A Virág utcai focibajnokság</i>; Lázár Ervin: <i>Szegény Dzsoni és Árnika</i>; Lackfi János: <i>Kövér Lajos színre lép</i>; Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Szabó T. Anna <i>gyerekversei</i>; Tóth Krisztina: <i>Londoni mackók</i>, Varró Dániel: <i>Túl a Maszat-hegyen</i>.) Bibliai történetek Mesék és mondák a magyar történelemhez kapcsolódóan.	szókapcsolatokat, mesejellezőket; – az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondatlall mondja el. – kutatás névadónk, Reményik Sándor életéről – 1-2- református író, költő életének megismerése – válogatás Arany János gyermekverseiből – Felkészülés műsorokra, családi istentiszteletekre, versek, szövegek tanulása ünnepekre	<i>Vizuális kultúra; dráma és tánc:</i> A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék). Hit-és erkölcsan: Szentek legendái
---	--	--

Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok, fantáziajátékok, elképzelt és valóságos helyzetek megjelenítése. Részvétel csoportos játékokban, állóképek tervezése, kivitelezése és megbeszélése. A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása. Egyszerűbb drámai konvenciók és a színházi formanyelv alapjainak tapasztalati megismerése (jelenet, felvonás, kezdet és vég, díszlet, berendezés, jelmez, kellék, fény- és hanghatások). Rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítése. A tanultak felhasználása saját produkcióhoz, bábelőadások, színházi előadások megbeszélésekor.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szépirodalmi szöveg, ismeretterjesztő szöveg, monda, közmondás, szólás, találós kérdés, elbeszélés, regény; főszereplő, mellékszereplő; hasonlat, ismétlés, ellentét; kezdőpont, végpont, fordulópont.	

Témakör neve/ Fejlesztési cél	NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás		Órakeret 7
Előzetes tudás	Szavak, szószerkezetek, rövid mondatok másolása írott és nyomtatott mintáról, látó/halló előkészítés után tollbamondásra és írásminta nélkül, emlékezetből.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az írás eszközszintre emelésének segítése. E tevékenységben a kitartás és a folyamatjellegű gyakorlás ösztönzése. Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az íráskép rendezettségének, esztétikumának értéként való elfogadása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). Az írás lendületének és tempójának fokozása. Szósorok, mondatok írása másolással, tollbamondás után,	A tanuló – írása jól olvasható; – írástempója lendületes; – füzetvezetése rendezett – az írás eszközszintű használata	<i>Matematika;</i> <i>környezetismeret:</i> olvasható, tetszetős és rendezett füzetvezetés.	

emlékezetből és akaratlagos írással. Az egyéni írás kialakítása a rendezett, tiszta és olvasható íráskép igényével. Szükség esetén az olvashatóság javítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Íráskép, szövegkép, olvashatóság.	

Témakör neve/ Fejlesztési cél	NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása-kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)		Órakeret 9
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkezeti jellemzőinek ismerete. Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre. Tájékoztató szövegek: hír, sms, e-mail jellemzői	A tanuló – a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor.	<i>Környezetismeret; matematika:</i> érthető, világos szóbeli szövegalkotás. <i>Vizuális kultúra:</i> Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; elbeszélés, hír, leírás, levél, meghívó; értesítés; hirdetés; SMS; e-mail.		

Témakör neve/ Fejlesztési cél	NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS		Órakeret 22
	A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása-hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)		
Előzetes tudás	Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. A párbeszéd beillesztése a történetmondásba. Szemléletes leírások készítése egyszerű tárgyról, növényről, állatról. Jellemzés készítése emberről. Levélikrás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. A fogalmazás koherenciájának megteremtése témataratással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése. A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával. Bibliai szókincs fejlesztése	A tanuló – a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő fogalmazást készít; – a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ; – adott vagy választott témáról 8–10 mondatos leírást készít a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával; – a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi; – figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára; – a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit, – írása jól olvasható, lendületes – füzetei tiszták, rendezettek – erkölcsi állásfoglalások megfogalmazása a keresztyén tanítások alapján	<i>Környezetismeret:</i> változatos élővilág; a tanultak bemutató leírása. <i>Vizuális kultúra:</i> Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal (médiászöveg-írás).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélés, történetmondás, leírás, jellemzés; téma, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, nézőpont; párbeszéd.		

Témakör neve/ Fejlesztési cél	NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS 1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve -kisbetű-nagybetű 2. Tulajdonságokat kifejező szavak 3. Mennyiségeket kifejező szavak 4. Cselekvést, történés a múltban, jelenben, jövőben		Órakeret 51
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. A létigék. igemódok felismerése. A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. Többes számú főnevek alkotása. A tulajdonnevek további csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek. A fokozott számnévi alakok helyes használata. A névelők és a névutók szerepének ismerete. A névelők helyes használata. A névmások (személyes, mutató, kérdő) szerepének megértése, alkalmazásuk a mondatokban.	A tanuló – felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat; – felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat; – toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat; – a szövegkörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igekötőket; – alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek.	<i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolása a képzőművészetben. <i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szófa, intézménynév, márkanev, cím; határozott névelő, határozatlan névelő; névutó, számnév, tőszámnév, sorszámnév, törtszámnév; határozott számnév, határozatlan számnév; személyes névmás, mutató névmás, kérdő névmás.		

Témakör neve/ Fejlesztési cél	NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS	Órakeret 19
--	--	------------------------------

	Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	
Előzetes tudás	A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A <i>j</i> hang biztos jelölése a begyakorolt szókészletben. Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor. Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén. Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; felszólítást kifejező igealakok; igekötős igék; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek; ragos névszók; névutós szerkezetek; betűvel írt számnevek; a keltezés többféle formája. Hosszú hangok jelölése a melléknevek végén. A főnév <i>-t</i> toldalékának (ragjának) és a múlt idő jelének megkülönböztetése. A <i>j</i> hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében.	A tanuló – a mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja; – a begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat; – írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak; – helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja.	<i>Környezetismeret:</i> térkép-vázlat készítése tulajdonnevek feltüntetésével. <i>Matematika:</i> számnevek helyesírása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Nagybetű, kisbetű, írásjel, helyesírási szabály.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez. Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse. Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg.
---	--

	Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát. Ismerjen bibliai történeteket, hősöket. Legyen képes kutatómunkát végezni református költők életútjáról. Vegye alapul a keresztyén tanításokat a társaival, családtagjaival való kapcsolataiban. Tanuljon meg építő jellegű bírálatokat megfogalmazni. Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. Ismerje meg egyházunk néhány kiadványát, sajtótermékét. A memoriterek szöveghűen mondja el. Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is. A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.
--	---

4. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A helyi tanterv általános bevezető részében megfogalmazásra került, több tantárgyat is érintő szabályozás (diagnosztikus, formatív, szummatív mérések, szóbeli és írásbeli teljesítmények értékelése, szöveges és osztályzattal történő értékelés) mellett a magyar nyelv és irodalom tantárgyban alkalmazunk specifikus értékelési szempontokat is:

- a gyermek beszédének érthetősége
- hallott és írott szöveg megértésének szintje
- szóbeli kifejezőkészsége
- szókinccse
- hangos olvasásának módja
- szövegek, versek tanulása, kifejező előadása
- betűkapcsolásainak módja
- írásképe
- írástempója
- másolási készsége
- tollbamondás utáni írása
- emlékezetből írása
- nyelvtani szabályok alkalmazási képessége
- szövegalkotása
- grafikus szerkesztők használata
- udvariassági szabályok betartása társas kapcsolataiban a feladatok végrehajtása során

- közreműködése a csoportos feladatokban, motiváltsága azokban
- kreativitása a dramatizálások során
- önálló ismeretszerzési képessége
- kutató tevékenysége
- digitális technikák ismerete és alkalmazása
- önellenőrzésre való képessége
- hibáinak javítása

7. Függelék:

- A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések jegyzéke a Pedagógiai Program más pontjában található.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

ANGOL NYELV
Helyi tantárgyi tanterv
3-4. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. és 2. sz. mellékletében az általános iskola 3 – 4. évfolyamára kiadott idegen nyelv tantárgyi kerettanterv és annak függeléke alapján készült a helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 3-4. évfolyamára kiadott Angol tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: a Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek.

A helyi sajátosságokat beépítette: Kardos Ildikó

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

Célok és feladatok

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban – ezért a nyelvtanulásban is –, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének,

szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forráskönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szönek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák azt. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és nagyban elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással, az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

A NAT bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A NAT által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők:

	4. évfolyam, minimumszint	8. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2	B2
Második idegen nyelv	—	—	A2

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. Ez alól csupán az általános iskola 4. évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
--	--------------------	--------------------	--------------------	-------------------------	-------------------------

Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1	B2
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit; ezek: a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított **kompetenciák** hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy az anyanyelv használata tudatosabbá váljon.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő **fejlesztési egységek** (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

A 4-8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv az általános iskolában minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva.

Külön táblázat tartalmazza az **ajánlott témaköröket**, amelyben a más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A táblázatok *fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A *fejlesztés tartalma* elnevezésű rész olyan tevékenységeket ismertet, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

A kerettanterv a 4. évfolyam, majd később a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg a *fejlesztés várható eredményét*, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez (kivéve a 4. évfolyamot, amelynek kimenete KER-szintben nem határozható meg).

ÁLTALÁNOS TANTERVŰ ÓRATERV A NEGYEDIKTŐL A NYOLCADIK OSZTÁLYIG

évf.	4.	5.	6.	7.	8.
heti óraszám	2	3	3	3	3
éves óraszám	72	108	108	108	108
KER szint	KER szintben nem mérhető	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2

3-4. évfolyam

A 4. évfolyamon kezdődő idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása. További fontos célkitűzése, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés segítenek a tanulóknak abban, hogy megmaradjon és erősödjön ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanulók életkori sajátosságaiknak és fejlettségi szintjüknek megfelelő, érdekes, értelmes és kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. A célnyelven elhangzó információk megértéséhez támaszkodnak a világról szerzett ismereteikre és tapasztalataikra, amelyek egyrészt segítik a nyelvtanulást, másrészt annak tartalmi révén tovább mélyülnek és bővülnek. Az anyanyelv elsajátításához hasonlóan az idegen nyelv elsajátítása is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, amelyekben a verbális és a nonverbális elemek természetes egységet alkotnak. Utóbbiak a nyelvtanulás kezdetén különösen fontosak, hiszen a megfelelő nyelvi eszközök hiányában segítik a beszédhelyzet értelmezését, illetve a beszédszándék megvalósítását. A nyelvtanulás kezdő szakaszában a tanulók tanórai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan.

Az idegen nyelvvel való korai ismerkedés középpontjában, ebben a szakaszban, a hallott szöveg értése és a szóbeli interakció együttes fejlesztése áll. A készségfejlesztés során a tanulók megismerkednek az alapvető nyelvtanulási stratégiákkal, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a későbbiekben önálló nyelvtanulóvá váljanak.

Az idegen nyelv tanítása a tantárgy jellegéből adódóan kiválóan alkalmas arra, hogy hozzájáruljon a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési célok eléréséhez és a **kulcskompetenciák** fejlesztéséhez.

Utóbbiak közül kiemelten fontos az idegen nyelvi kommunikációnak hatékony tanulás kompetenciáihoz, a kommunikációs kompetenciákhoz, a digitális kompetenciákhoz, a matematikai, gondolkodási kompetenciákhoz, a személyes és társas kompetenciához, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáihoz, illetve a munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciákhoz való kapcsolódása.

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerezési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Az idegen nyelv tanulása keretében feldolgozott témakörök könnyen összehangolhatók a NAT-ban szereplő alsó tagozatos tantárgyak tartalmaival. A *Témakörök* táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol sikeresen megvalósítható a tantárgyakon átívelő - akár közös projektek keretében történő - tanulás.

A tanulási folyamat során a tanuló egész személyisége formálódik, így alapvető fontosságú, hogy a kisgyermekkorai idegennyelv-tanítást áthassa a holisztikus pedagógiai szemlélet. Ennek a szemléletnek a gyakorlatba való átültetése nagy körütekintést igényel mind a tananyagok, taneszközök kiválasztásában és felhasználásában, mind a tevékenységek megtervezésében, valamint a tanórák megszervezésében és megvalósításában.

A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben.

A megfelelően kialakított, változatos tevékenységformákra lehetőséget nyújtó tanulási környezet elősegíti az idegen nyelv sikeres elsajátítását. A gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet ösztönzi a tanulókat a nyelvi tevékenységekben való aktív részvételre.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemléleke és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

3. évfolyam

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/ hét

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakör sorszáma	Témakör neve	Javasolt óraszám
1.	Personal topics and topics concerning immediate environment and nature (Személyes információ, közvetlen környezet, természet)	10
2.	Topics concerning classroom activities (Iskolai tevékenységek)	5
3.	Cross-curricular topics and activities (Tantárgyközi ismeretek)	4
4.	English and language learning (Az angol nyelv és nyelvtanulás)	2
5.	Intercultural topics (Interkulturális ismeretek)	3
6.	Playful learning (Játékos tanulás)	5
7.	Entertainment (Szórakozás, szabadidő)	3
8.	Gaining and sharing knowledge (Tudás megszerzése és megosztása)	1
9.	Szabadon felhasználható - Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám és az egyházam ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.) és/vagy - Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy - Projekt munkák: a témakörökhöz kapcsolódó projekt munkák készítése egyéni, pár-, vagy csoport munkában	3

Ajánlott témakörök

Témakör	Kapcsolódási pontok a kompetenciákkal
1. Personal topics and topics concerning immediate environment and nature (Személyes információ, közvetlen környezet, természet)	<i>Környezetismeret, kommunikációs, személyes és társas kompetenciák, gondolkodási kompetenciák:</i> családi és baráti kapcsolatok, otthon, természet, élőlények csoportosítása lakóhelyük szerint <i>Hittan:</i> rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már), rövid imádságok Állatokkal kapcsolatos mondókák
2. Topics concerning classroom activities (Iskolai tevékenységek)	<i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák, munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> számok, betűzés, iskolai környezet, tanári utasítások megértése, egyszerűbb közös játékok <i>Hittan:</i> rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már) rövid imádságok Számokkal, betűkkel kapcsolatos mondókák, mozgásos és nyelvi játékok
3. Cross-curricular topics and activities (Tantárgyközi ismeretek)	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciái, környezetismeret, : egészségvédelem, emberi testrészek, évszakok, időjárás</i> <i>Hittan:</i> korosztálynak megfelelő bibliai történetek Plakát készítése társakkal közösen, testrészekkel, évszakokkal kapcsolatos dalok, mozgásos játékok
4. English and language learning (Az angol nyelv és nyelvtanulás)	<i>Tanulás kompetenciái, matematikai és gondolkodási kompetenciák, kommunikációs kompetenciák:</i> idegennyelvi hangkészlet felismerése, a célnyelv főbb jellemzőinek megismerése. <i>Hittan:</i> rövid, egyszerű imádságok Memóriajátékok, nyelvi játékok, csoportos verseny, szókétyák készítése.
5. Intercultural topics (Interkulturális ismeretek)	<i>Kreatív alkotás és kulturális tudatosság kompetenciái, digitális kompetenciák, környezetismeret:</i> célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok neve, elhelyezkedése, főbb ismertetői, ünnepei <i>Hittan:</i> rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már) Bibliában szereplő országok megnevezése Plakát készítése, képek gyűjtése, otthoni gyűjtőmunka

6. Playful learning (Játékos tanulás)	<i>Tanulás kompetenciái, személyes és társas kompetenciák, munkavállalói innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> kooperatív és egyéni játékos tevékenységek <i>Hittan:</i> rövid, egyszerű imádságok Verseny, tevékenységekkel kapcsolatos mondókák tanulása, mozgásos feladatok
7. Entertainment (Szórakozás, szabadidő)	<i>Digitális kompetenciák, társas kompetenciák:</i> játékos interaktív feladatok, célnyelv tanulását segítő számítógépes játékok, rövid olvasmányok feldolgozása, társas játékok. <i>Hittan:</i> rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már)
8. Gaining and sharing knowledge (Tudás megszerzése és megosztása)	<i>Digitális kompetenciák, kreatív alkotás önkifejezés kompetenciái, tanulás kompetenciái, kommunikációs kompetenciák:</i> célnyelven történő információ szerzése, és annak megosztása társaival, kooperatív kreatív tevékenységek <i>Hittan:</i> egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek bemutatás, eljátszása Prezentáció, plakát készítése.
9. Szabadon felhasználható	- Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám és az egyházam ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.) és/vagy - Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy - Projekt munkák: a témakörökhöz kapcsolódó projekt munkák készítése egyéni, pár-, vagy csoport munkában

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és társas kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló követi a nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést. A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott, rövid és egyszerű tanári utasításokat. Megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdéseket és kijelentéseket. Felismeri rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.
--	---

A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték). Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok). Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével. Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a szövegértés során. A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, gyermekeknek szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanuló társakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és társas kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló aktívan és örömmel vesz részt az interakciót igénylő tevékenységekben. Beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel fejezi ki, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatva. Tud a számára ismert témáról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a hozzá intézett kérdésekre egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni.

	A tanuló minta alapján rövid párbeszédet folytat társaival a tanult témákról. Részt vesz rövid, egyszerű szövegek közös előadásában. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondattal. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése. Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, néhány mondatos leírások.	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és társas kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló elmond rövid, egyszerű szövegeket. Társaival közösen előad egyszerű szöveget, párbeszédet, tanári segítséggel. Számára ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről beszél röviden, összefüggően, nonverbális elemekkel támogatva. A tanuló bemutatja munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérve. Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után.	

Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása). Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együtt mondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével).
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
 Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és társas kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelven, illetve a tanult idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket. Képes ismert szavak néma olvasására és megértésére, valamint tanári minta után a szavak helyes felolvasására. Képes rövid szöveg közös megismerése és feldolgozása után az önálló olvasására. Bekapcsolódik olvasást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe. Követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát. Felfedezi az ismert szavakat és kifejezéseket idegen forrásban. Megtapasztalja az önálló célnyelvi olvasás élményét.
A fejlesztés tartalma	
Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. tantermi tárgyak felcímkézése, szavak és képek párosítása, dominó játék, szókétyákból mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. papírtávcso vagy gyümölcssaláta készítése). Egyszerű szövegek értő olvasása (pl. mesék, történetek, képregények, párbeszédek). Tanárral közös meseolvasás, bekapcsolódás a történet elolvasásába az ismert szavak használatával. Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicsérő kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások). Ismert dalok szövegének követése, olvasása a képernyőn vagy a kivetítőn (pl. karaoke). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Szó- és mondatkártyák, feliratos posztterek és képek, társasjátékok, egyszerű képregények, képeskönyvek, mesék, gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, feliratok, brosúrák, ismertető, táblák, célnyelvi szövegeket tartalmazó csomagolóeszközök, videofelvételek, animációs filmek, dalok, mondókák animált változata.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és társas kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írás közötti különbségeket. A tanuló ismeri az adott nyelv ábécéjét. Különböző nyelvi tevékenységek során lemásol, illetve leír rövid szavakat, mondatokat. Bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.
---	---

A fejlesztés tartalma
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése, üzenőfal létrehozása). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. mesekönyv, kiskönyv összeállítása, rímek, egyszerű versikék írása, képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel). Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	KER szintben nem megadható. A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét. Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival. Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában. Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.
--	---

Kommunikációs eszközök A1		
1.A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	Kezdeményezés és válasz	
<i>Megszólítás</i>	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>
<i>Köszönés</i>	<i>Good morning.</i> <i>Hello Tom.</i> <i>Hello, how are you?</i> <i>Hi!</i>	<i>Good morning.</i> <i>Hello Mary.</i> <i>Very well, thank you. And how about you?</i> <i>Hi!</i>

Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye!
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.
Bemutakozás, bemutatás	My name is...I/Can I?	Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	How are you feeling today? What's the matter?	Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.
Bocsánatkérés és arra reagálás	I am sorry. I am very sorry.	That's all right.
Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	Happy Christmas/New year/Birthday!	Happy Christmas /New Year/ Birthday!
Telefonon bemutatkozás	Hello, this is Mary Smith speaking.	

2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök

Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it? Is it OK if I ...?	I think it is rather strange. I like it.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong. That's right. No way! Are you kidding? Are you sure?	
Tetszés, nem tetszés	Do you like snakes? Yuk! Yummy.	I think it's great. I don't like it.
Akarat, kívánság	Do you want a sandwich?	I want an ice-cream, please.

3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök

Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English?	It's.../ That's.../ It's big and comfortable.
Információ kérés, adás	Are you all right? ?	Yes, I am.
Tudás, nemtudás	Where is she?	I have no idea

4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök

Kérés és arra reagálás		.
javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Visszakérdezés, ismétléskérés	Can you spell it for me? It spells...	
Nem értés, betűzés kérése, betűzés	Sorry, I don't understand.	

Fogalomkörök A1

Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történet, létezés kifejezése		Present Progressive	What are you doing?
		Present Simple	How old are you? How do you feel? Do you like ...? What is it like?
		Verb 'have got'	I have got a/an... I do/play ...
Birtoklás kifejezése		'have got' in questions	Have you got a ...? Yes/ No.
		Possessive adj.	My, your, his/her/its, our, their dog
		Genitive 's	Kate's brother Whose?
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározás	Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs	Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ... There is/there are ... This is/these are ... How many ... can you see? There is a ... in/on/near the ...

Időbeli viszonyok	<i>Időpont</i>	<i>When? What time? What's the time?</i>	<i>Now, It's eight.</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>Singulars and plurals Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls, Children, people, men, women ...</i>
		<i>Cardinal numbers 1-30</i>	
		<i>Countable nouns Uncountable nouns</i>	<i>How many toys have you got? .</i>
Minőségi viszonyok		<i>Question forms</i>	<i>What do/don't you like? Is it good/bad for you?</i>
Modalitás		<i>Can (ability)</i>	<i>I can swim.</i>
Logikai viszonyok		<i>Linking words</i>	<i>And/or</i>
Szövegösszetartó eszközök		<i>Articles</i> <i>Some+plural noun any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun</i> <i>Nominative and Accusative of personal pronouns</i> <i>Demonstrative pronouns</i>	<i>A, an, the</i> <i>There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass.</i> <i>I, he, they... Me, him, them...</i> <i>This, that, these, those</i>

4. évfolyam

Óraszám: 72 óra/év
2 óra/ hét

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakör sorszáma	Témakör neve	Javasolt óraszám
1.	Personal topics and topics concerning immediate environment and nature (Személyes információ, közvetlen környezet, természet)	20
2.	Topics concerning classroom activities (Iskolai tevékenységek)	10
3.	Cross-curricular topics and activities	8

	(Tantárgyközi ismeretek)	
4.	English and language learning (Az angol nyelv és nyelvtanulás)	5
5.	Intercultural topics (Interkulturális ismeretek)	6
6.	Playful learning (Játékos tanulás)	10
7.	Entertainment (Szórakozás, szabadidő)	6
8.	Gaining and sharing knowledge (Tudás megszerzése és megosztása)	3
9.	Szabadon felhasználható - Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám és az egyházam ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.) és/vagy - Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy - Projekt munkák: a témakörökhöz kapcsolódó projekt munkák készítése egyéni, pár-, vagy csoport munkában	4

Ajánlott témakörök

Témakör	Kapcsolódási pontok a kompetenciákkal
1. Personal topics and topics concerning immediate environment and nature (Személyes információ, közvetlen környezet, természet)	<i>Környezetismeret, kommunikációs, személyes és társas kompetenciák, gondolkodási kompetenciák:</i> családi és baráti kapcsolatok, otthon, természet, élőlények csoportosítása lakóhelyük szerint <i>Hittan:</i> rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már), rövid imádságok Állatokkal kapcsolatos mondókák
2. Topics concerning classroom activities (Iskolai tevékenységek)	<i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák, munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> számok, betűzés, iskolai környezet, tanári utasítások megértése, egyszerűbb közös játékok <i>Hittan:</i> rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már) rövid imádságok Számokkal, betűkkel kapcsolatos mondókák, mozgásos és nyelvi játékok

3. Cross-curricular topics and activities (Tantárgyközi ismeretek)	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciái, környezetismeret, : egészségvédelem, emberi testrészek, évszakok, időjárás</i> <i>Hittan: korosztálynak megfelelő bibliai történetek</i> Plakát készítése társakkal közösen, testrészekkel, évszakokkal kapcsolatos dalok, mozgásos játékok
4. English and language learning (Az angol nyelv és nyelvtanulás)	<i>Tanulás kompetenciái, matematikai és gondolkodási kompetenciák, kommunikációs kompetenciák: idegennyelvi hangkészlet felismerése, a célnyelv főbb jellemzőinek megismerése.</i> <i>Hittan: rövid, egyszerű imádságok</i> Memóriajátékok, nyelvi játékok, csoportos verseny, szókétyák készítése.
5. Intercultural topics (Interkulturális ismeretek)	<i>Kreatív alkotás és kulturális tudatosság kompetenciái, digitális kompetenciák, környezetismeret: célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok neve, elhelyezkedése, főbb ismertetői, ünnepei</i> <i>Hittan:</i> rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már) Bibliában szereplő országok megnevezése Plakát készítése, képek gyűjtése, otthoni gyűjtőmunka
6. Playful learning (Játékos tanulás)	<i>Tanulás kompetenciái, személyes és társas kompetenciák, munkavállalói innovációs és vállalkozói kompetenciák: kooperatív és egyéni játékos tevékenységek</i> <i>Hittan: rövid, egyszerű imádságok</i> Verseny, tevékenységekkel kapcsolatos mondókák tanulása, mozgásos feladatok
7. Entertainment (Szórakozás, szabadidő)	<i>Digitális kompetenciák, társas kompetenciák: játékos interaktív feladatok, célnyelv tanulását segítő számítógépes játékok, rövid olvasmányok feldolgozása, társas játékok.</i> <i>Hittan:</i> rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már)
8. Gaining and sharing knowledge (Tudás megszerzése és megosztása)	<i>Digitális kompetenciák, kreatív alkotás önkifejezés kompetenciái, tanulás kompetenciái, kommunikációs kompetenciák: célnyelven történő információ szerzése, és annak megosztása társaival, kooperatív kreatív tevékenységek</i> <i>Hittan: egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek bemutatás, eljátszása</i> Prezentáció, plakát készítése.
9. Szabadon felhasználható	• Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám és az egyházam ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.)

	és/vagy - Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy - Projekt munkák: a témakörökhöz kapcsolódó projekt munkák készítése egyéni, pár-, vagy csoport munkában
--	---

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és társas kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló követi a nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi órávezetést. A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott, rövid és egyszerű tanári utasításokat. Megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdéseket és kijelentéseket. Felismeri rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.

A fejlesztés tartalma
Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi órávezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték). Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok). Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével.

Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a szövegértés során.

A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, gyermekeknek szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és társas kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló aktívan és örömmel vesz részt az interakciót igénylő tevékenységekben. Beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel fejezi ki, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatva. Tud a számára ismert témákról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a hozzá intézett kérdésekre egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni. A tanuló minta alapján rövid párbeszédet folytat társaival a tanult témákról. Részt vesz rövid, egyszerű szövegek közös előadásában. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondattal. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése. Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, néhány mondatos leírások.	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
--------------------	-------------------

Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és társas kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló elmond rövid, egyszerű szövegeket. Társaival közösen előad egyszerű szöveget, párbeszédet, tanári segítséggel. Számára ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről beszél röviden, összefüggően, nonverbális elemekkel támogatva. A tanuló bemutatja munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérve. Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után. Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása). Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és társas kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelven, illetve a tanult idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket. Képes ismert szavak néma olvasására és megértésére, valamint tanári minta után a szavak helyes felolvasására. Képes rövid szöveg közös megismerése és feldolgozása után az önálló olvasására. Bekapcsolódik olvasást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe. Követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát. Felfedezi az ismert szavakat és kifejezéseket idegen forrásban. Megtapasztalja az önálló célnyelvi olvasás élményét.

A fejlesztés tartalma
Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. tantermi tárgyak felcímkézése, szavak és képek párosítása, dominó játék, szókétyákból mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. papírtávcso vagy gyümölcssaláta készítése). Egyszerű szövegek értő olvasása (pl. mesék, történetek, képregények, párbeszédek). Tanárral közös meseolvasás, bekapcsolódás a történet elolvasásába az ismert szavak használatával. Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicsérő kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások). Ismert dalok szövegének követése, olvasása a képernyőn vagy a kivetítőn (pl. karaoke). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Szó- és mondatkártyák, feliratos poszterek és képek, társasjátékok, egyszerű képregények, képeskönyvek, mesék, gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, feliratok, brosúrák, ismertető, táblák, célnyelvi szövegeket tartalmazó csomagolóeszközök, videofelvételek, animációs filmek, dalok, mondókák animált változata.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és társas kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írás közötti különbségeket. A tanuló ismeri az adott nyelv ábécéjét. Különböző nyelvi tevékenységek során lemásol, illetve leír rövid szavakat, mondatokat. Bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.

A fejlesztés tartalma
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése, üzenőfal létrehozása). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. mesekönyv, kiskönyv összeállítása, rímek, egyszerű versikék írása, képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel). Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	KER szintben nem megadható. A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét. Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival. Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában. Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.
--	---

Kommunikációs eszközök A1-		
<i>I.1.a.2 1.A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök</i>		
	Kezdeményezés és válasz	
<i>Megszólítás</i>	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>
<i>Köszönés</i>	<i>Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!</i>	<i>Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!</i>
<i>Elköszönés</i>	<i>Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.</i>	<i>Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye!</i>
<i>Köszönet és arra reagálás</i>	<i>Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.</i>	<i>Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.</i>
<i>Bemutatkozás, bemutatás</i>	<i>My name is...I/Can I?</i>	<i>Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.</i>
<i>Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás</i>	<i>How are you feeling today? What's the matter?</i>	<i>Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.</i>
<i>Bocsánatkérés és arra reagálás</i>	<i>I am sorry. I am very sorry.</i>	<i>That's all right.</i>
<i>Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás</i>	<i>Happy Christmas/New year/Birthday!</i>	<i>Happy Christmas /New Year/ Birthday!</i>
<i>Telefonon bemutatkozás</i>	<i>Hello, this is Mary Smith speaking.</i>	
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		

<i>Véleménykérés, és arra reagálás</i>	<i>What do you think? How do you like it? Is it OK if I ...?</i>	<i>I think it is rather strange. I like it.</i>
<i>Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése</i>	<i>You are right. You are wrong. That's right. No way! Are you kidding? Are you sure?</i>	
<i>Tetszés, nem tetszés</i>	<i>Do you like snakes? Yuk! Yummy.</i>	<i>I think it's great. I don't like it.</i>
<i>Akarat, kívánság</i>	<i>Do you want a sandwich?</i>	<i>I want an ice-cream, please.</i>

6. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök

<i>Dolgok, személyek megnevezése, leírása</i>	<i>What is it? What's it in English?</i>	<i>It's.../ That's.../ It's big and comfortable.</i>
<i>Információ kérés, adás</i>	<i>Are you all right? ?</i>	<i>Yes, I am.</i>
<i>Tudás, nemtudás</i>	<i>Where is she?</i>	<i>I have no idea</i>

7. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök

<i>Kérés és arra reagálás</i>		.
<i>Javaslat és arra reagálás</i>	<i>Let's go to the cinema tonight.</i>	<i>Good idea.</i>
<i>Kínálás és arra reagálás</i>	<i>Have an orange. Here you are.</i>	<i>Yes, please. No, thank you. Thank you.</i>

8. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök

<i>Visszakérdezés, ismétléskérés</i>	<i>Can you spell it for me? It spells...</i>
<i>Nem értés, betűzés kérése, betűzés</i>	<i>Sorry, I don't understand.</i>

Fogalomkörök A1-			
Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történet, létezés kifejezése		<i>Present Progressive</i>	<i>What are you doing?</i>
		<i>Present Simple</i>	<i>How old are you? How do you feel? Do you like ...? What is it like?</i>
		<i>Verb 'have got'</i>	<i>I have got a/an... I do/play ...</i>

Birtoklás kifejezése		<i>'have got' in questions</i>	<i>Have you got a ...? Yes/ No.</i>
		<i>Possessive adj.</i>	<i>My, your, his/her/its, our, their dog</i>
		<i>Genitive 's</i>	<i>Kate's brother Whose?</i>
Térbeli viszonyok	<i>Irányok, helymeghatározás</i>	<i>Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs</i>	<i>Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ... There is/there are ... This is/these are ... How many ... can you see? There is a ... in/on/near the ...</i>
Időbeli viszonyok	<i>Időpont</i>	<i>When? What time? What's the time?</i>	<i>Now, It's eight.</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>Singulars and plurals Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls, Children, people, men, women ...</i>
		<i>Cardinal numbers 1- 30</i>	
		<i>Countable nouns Uncountable nouns</i>	<i>How many toys have you got?</i>
Minőségi viszonyok		<i>Question forms</i>	<i>What do/don't you like? Is it good/bad for you?</i>
Modalitás		<i>Can (ability)</i>	<i>I can swim.</i>
Logikai viszonyok		<i>Linking words</i>	<i>And/or</i>

Szövegösszetartó eszközök		Articles <i>Some+plural noun</i> <i>any+plural noun</i> <i>Some +singular noun</i> <i>Any +singular noun</i> <i>Nominative and Accusative of personal pronouns</i> <i>Demonstrative pronouns</i>	<i>A, an, the</i> <i>There are some pencils in the bag.</i> <i>Have you got any sisters?</i> <i>I haven't got any matchboxes.</i> <i>There's some water in the vase.</i> <i>There isn't any juice in my glass.</i> <i>I, he, they...</i> <i>Me, him, them...</i> <i>This, that, these, those</i>
----------------------------------	--	---	--

Értékelési rendszer:

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az egyes iskolák pedagógiai programja tartalmazza.

Jelen helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire a 4. osztály végén: a tanuló legyen képes az év végi kimenetet méréskor a szókincs, beszédkészség, beszédértést és íráskészséget mérő feladatokat legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet 20 %-ban teljesíteni.

Értékelési szempontok: minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés módjai:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

NÉMET NYELV
Helyi tantárgyi tanterv
3. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. és 2. sz. mellékletében az általános iskola 1 – 4. évfolyamára kiadott idegen nyelv tantárgyi kerettanterv és annak függeléke alapján készült a helyi tanterv.

A korábban a **miniszter által egyes iskolatípusra, pedagógiai szakaszra, tantárgyra, vagy egyes sajátos köznevelési feladat teljesítéséhez készített kerettantervek közül a közzétett kerettantervek** is beépíthetők a helyi tantervben, a Nat 2020-ban szabályozott órakeretek terhére. Ezek a kerettantervek a Nat 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Váradi Sándorné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

Bevezető

Az élő idegen nyelv műveltségi terület céljai és tartalma összhangban vannak az alaptanterv többi műveltségi területének céljaival és tartalmával, valamint az Európa Tanács ajánlásaival:

Az Európai Parlament 2001. december 13-i határozata a nyelvtanulást és nyelvi sokszínűséget támogató intézkedésekre szólított fel. 2002. február 14-én az Oktatási Miniszterek Tanácsa felkérte a tagállamokat arra, hogy tegyenek konkrét lépéseket a nyelvi sokszínűség és a nyelvtanulás elősegítése érdekében, és kérte az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki javaslatokat ezeken a területeken. Az akcióterv elkészítése során az Európai Bizottság széleskörű nyilvános konzultációt folytatott, majd ezt a civil társadalom képviselőinek konferenciája zárta, melyre 2003. április 10-én került sor Brüsszelben. A konferencián a válaszadók elfogadták a Bizottság jelenlegi helyzetről szóló elemzésének legfontosabb üzenetét és jövőre vonatkozó javaslatait. Egyetértés volt például abban, hogy kívánatos lenne az élethosszig tartó tanulás jegyében, a kisgyermekkortól kezdve minden európai polgár számára lehetővé tenni, hogy élvezhesse a soknyelvűség előnyeit. Széles körű támogatást nyert az, hogy emelni kell a nyelvtanítás színvonalát, mivel *a nyelvi kompetencia azok közé az alapvető készségek közé tartozik, melyekre mindenkinek szüksége van a képzésben, a foglalkoztatásban, a kultúrák találkozása során és az önmegvalósításhoz.* Azok, akik gyermekkorban kezdik a nyelvtanulást, jobban tudatában lesznek saját kulturális értékeiknek, saját kultúrájuk hatásainak, nagyobb megbecsülést mutatnak más kultúrák iránt, nyitottabbak és érdeklődőbbek lesznek mások iránt.

A tagállamok egyetértenek abban, hogy *a hangsúly a hatékony kommunikáció képességére, azaz az aktív készségekre, és ne a passzív tudásra helyeződjön.* A cél nem az anyanyelvi szint elérése, hanem a megfelelő szintű olvasási, szövegértési, írás- és beszédkészség elsajátítása.

Az Európai Bizottság úgy gondolja, hogy az európai szintű akcióknak a következő kulcsterületekre kell irányulniuk: a nyelvek befogadó jellegű szemléletének támogatása, nyelvbarát közösségek kialakítása, a nyelvtanulási kínálat és a nyelvtanulási lehetőségek igénybevételének a javítása.”

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. Ez alól csupán az általános iskola 4. évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit; ezek: a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Ajánlás az 1-4. évfolyamok számára

Legelőször is azt kell leszögezni, hogy a 1- 4. évfolyamon nyelvoktatás csakis nyelvelsajátítás, és nem nyelvtanulás formájában mehet végbe. A készségek közül *a hallott szöveg értésének fejlesztése a legfontosabb*, melynek fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhetjük nyomon. *A beszéd* eleinte az egyszavas válaszoktól (igen, nem, név, szín, szám stb.), a memorizált, elemezetlen nagyobb egységek használatáig terjed (köszönés, mondóka, játék, dal), de később a követelmények a természetes nyelvelsajátítás folyamatát tükrözve a szó és az egyszerű mondat szintjén mozognak. A gyerekek órai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár célnyelvhasználatával párhuzamosan. Ne féljünk tehát néha mi is magyarul megszólalni, de természetesen törekedjünk az idegen nyelvű óravezetésre, és biztassuk a gyerekeket, hogy ők is minél többet beszéljenek a tanult idegen nyelven.

A kerettanterv az anyanyelven megismert témakörökre, beszédszándékokra, fogalomkörökre és tevékenységekre épül.

A legfontosabb feladatok a következők:

- Az idegen nyelv tanulásának megszerettetése játékos megközelítéssel.
- A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése.

- Az artikulációs bázis fejlesztése, a speciális hangzók, hanglejtés, szóhangsúly megfigyelése.
- Az idegen nyelven való önkifejezés megismerése.
- Bepillantás más nép életébe, kultúrájába, szokásaiba.
- A főbb nyelvtani alapegységek tanulásának alapozása, illetve megkezdése. A továbbiakban erre koncentrikusan bővülve épülhet a tananyag.
- Dalok, versek megismerése, amelyek tematikusan segítik a beszélt nyelv és nyelvtan elsajátítását.
- Aktív és passzív szókincs gyűjtése a dalokon, a játékokon keresztül is.
- Az utasítások megértése és végrehajtása.
- Mondatok átalakítása szócsereivel, használatuk élő helyzetekben is.
- Cselekvéssel összekötött szövegek, rímek, szerepjátékok tanulása.
- Az együttműködési készség fejlesztése. (A tanuló tudjon részt venni pár- és csoportmunkában.)
- Néhány alapvető nyelvtanulási stratégia megismerése.

A tanulói tevékenységi formák közül elsősorban olyanok ajánlottak, amelyek összhangban vannak a 6-10 éves gyermek tanulási, ismeretszerzési jellemzőivel. Ebben az életkorban a gyermek ismeretszerzése a világról és saját magáról három fő úton történik: cselekvés közben, a felnőttekkel és társaival való interakció közben, illetve az érzékszervekkel való megismerés útján. A kisiskolás diákok hatékony tanulásában kiemelkedő jelentőséggel bírnak a mozgásos, játékos tevékenységek. Az ilyen és ehhez hasonló, érzélemileg átélt szituációk megjelenítése mélyebben rögzül és forrása a későbbi biztos nyelvhasználatnak.

Ezeknek a figyelembevételével kell megtervezni a tevékenységformákat és a feladatokat, amelyeknek nagy része olyan, amelyek a hagyományos értelemben nem minősülnek nyelvi jellegű feladatnak.

- Mozgásos-ritmikus feladatok: éneklés, körjátékok, mondókák, mozgással kísért versek, szóbeli utasításra végzett cselekvések
- Manipulatív tevékenységek: rajzolás, színezés, kivágás, gyurmázás, ragasztás, hajtogatás stb.
- Idegen nyelven történő tanári utasítások végrehajtása
- Szerepjátékok, játékok, társasjátékok
- Mondókák, versek, dalok, körjátékok memorizálása
- Mesehallgatás, a mese eljátszása

A 1- 4. évfolyam tanulói számára olyan munkaformákat célszerű bevezetni a tanítási gyakorlatba, amelyekben a nyelvtanulás, mint élvezetes közös tevékenység jelenik meg. A későbbi évektől eltérően a kezdeti szakaszban nem az egyéni teljesítmény számít elsősorban. Ezen a fokon, ahol az érdeklődés felkeltése és ébrentartása a fő, előtérbe kerülnek a *kooperatív, páros és csoportos munkaformák*. Ezen munkaformák mind nyelvi, mind általános nevelési haszonnal járnak. A nyelvi haszon az, hogy a rendelkezésre álló idő alatt több tanuló kap lehetőséget arra, hogy a célnyelven megszólaljon.

A nyelvtanulás kezdeti szakaszában is elengedhetetlen a tanulók *megfelelő mennyiségű autentikus hanganyaggal* való ellátása. Az órai anyagok bemutatásán kívül helyes, ha sok kapcsolódó *dal, vers vagy rigmus* is segíti a nyelvi fordulatok beépülését és fejleszti a kiejtést.

Évfolyamonként bibliai idézeteket, keresztyén énekeket, imádságokat tanítunk, bibliai történeteket dolgozunk fel a gyerekekkel német nyelven. Törekszünk arra, hogy az egyes témaköröket a Biblia értékrendjének közvetítésével dolgozzuk fel.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerezési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó

jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Az idegen nyelv beépítése a helyi tantervbe

A kerettanterv óraszámait tekintve csak 4. évfolyamtól ad lehetőséget az idegen nyelv tanórai bevezetésére, de nem zárja ki - amennyiben az iskolának lehetőségük van – a korábbi kezdést. A szabadon tervezhető órák terhére vagy a nem kötelező tanórák terhére, pl szakkörként építhetjük be korábbi évfolyamoktól kezdődően az idegen nyelvet. Intézményünkben az idegen nyelv oktatását a harmadik évfolyamon kezdjük heti 1 órában a szabadon tervezhető órák terhére.

Óraszám javaslatok

évfolyam	heti óraszám
1. évfolyam	1-2 óra
2. évfolyam	1-2 óra
3. évfolyam	1-2 óra 1 óra
4. évfolyam	2-3 óra

Felhasználható tankönyvek

évfolyam	
1. évfolyam	Wir lernen Deutsch 1 Arbeitsbuch mit CD Tanári kézikönyv
2. évfolyam	Wir lernen Deutsch 2 Arbeitsbuch mit CD Tanári kézikönyv
3. évfolyam	Wir lernen Deutsch 3 Arbeitsbuch mit CD Tanári kézikönyv, Wir lernen Deutsch 1.
4. évfolyam	Wir lernen Deutsch 4 Lehrbuch mit CD Wir lernen Deutsch 4 Arbeitsheft Tanári kézikönyv

3. évfolyam

Ajánlott témakörök a 3. évfolyamra		
Ajánlott témakörök	óraszám	Kapcsolódási pontok
<i>Család</i> Én és a családom. Személyes bemutatkozás. Személlyel kapcsolatos kérdésekre válaszadás. Más személyekkel kapcsolatos adatgyűjtés. Üdvözlések. Családtagok bemutatása.	4	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Családok a Bibliában. Református köszönés. Felekezetünk megnevezése németül. <i>Környezetismeret:</i> együttélés a családban.

<i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem.	4	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Lakóházak Jézus korában. <i>Környezetismeret:</i> lakóhelyi környezet. <i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok.
<i>Étkezés</i> Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás.	4	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Az 5000 ember megvendégelése. Étkezés előtti és utáni imádságok. <i>Környezetismeret:</i> az ember megismerése és egészsége: tápanyag, ételkészítés, étrend. <i>Matematika:</i> halmazok, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
<i>Idő, időjárás</i> Évszakok és hónapok. A hét napjai és napszakok. Az óra. Negyed, fél, háromnegyed órák. Időjárás. Dátum	4	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Noé története. <i>Környezetismeret:</i> az idő mérése, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban; a napszakok, az évszakok váltakozása. <i>Matematika:</i> számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
<i>Öltözködés</i> Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim.	3	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Öltözékek Jézus korában. <i>Környezetismeret; technika és tervezés:</i> egészséges életmód - öltözködés. <i>Matematika:</i> halmazok.
<i>Iskola, barátok</i> Iskolám, osztálytermünk. <i>Iskolai berendezések, felszerelése, helyük meghatározása.</i> Tantárgyaim. <i>Órarend. Véleménynyilvánítás.</i> Tanórai tevékenységek. Osztálytársaim, barátaim. <i>Bemutató személyes információk megnevezése, néhány tulajdonsággal történő bemutatás.</i>	3	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Jézus is volt gyermek. A gyermek Jézus az „iskolában”. <i>Környezetismeret:</i> baráti kapcsolatok, iskolai közösségek. <i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok.
<i>Szabadidő</i> Szabadidős tevékenységek. Kedvenc időtöltésem. Vásárlás. Bevásárló cédula, mértékek, mennyiségek.	2	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A teremtetéstörténet hetedik napja. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra:</i> kreatív alkotások.

Természet, állatok Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok.	3	Református hit- és erkölcsstan: Állatok a Bibliában. Teremtéstörténet. Környezetismeret: élőlények csoportosítása élőhely, táplálkozási mód, egyéb tulajdonságok szerint; változatos élővilág. Matematika: halmazok, adatgyűjtés, adatok lejegyzése.
Ünnepek és hagyományok Az én ünnepeim. Advent, karácsony, farsang. Születésnap. Ünnepek itthon és a célnyelvi kultúrában.	3	Református hit- és erkölcsstan: Református ünnepeink (karácsony, húsvét, pünkösd). Környezetismeret: ünnepek, hagyományok.
Fantázia és valóság Kedvenc meséim, könyveim. Képzoletem világa.	2	Református hit- és erkölcsstan: Kedvenc bibliai személyeink, történeteink. Dráma és színház: dramatikus játékok. Vizuális kultúra: képzoletem világa.
Szabadon felhasználható	4	
Összesen:	36 óra	
Nyelvtani tartalmak, fogalmak: -A haben, sein használata -Igeragozás egyes számban -Számok, sorszámnevek, dátum. -Főnevek egyes száma, -Határozott névelő -Mondatok alkotása, egyenes szórend. Szabadon felhasználható: ➤ Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és / vagy ➤ Karácsony a gyülekezetemben és a református iskolában: Szókincs bővítése, helyi adventi és karácsonyi szokások, német nyelvű adventi és karácsonyi énekek, versek tanulása, kézművesség (képeslap, díszek) és / vagy ➤ Családok a Bibliában – Projektmunka csoportmunkában: szövegfeldolgozás, rejtvény, <i>Ki vagyok?</i> játék, énektanulás, bábkészítés, dramatizálás és / vagy		

Noé története (vagy egy szabadon választott bibliai történet) – Projektmunka csoportmunkában: szövegfeldolgozás, rejtvény, énektanulás, kézművesség (pl. síkbáb), dramatizálás

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	KER szintben nem megadható. A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét. Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival. Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában. Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.
--	---

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Szövegértés idegen nyelven - beszédértés
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megérti az élőlőszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket. Beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket. Kiszűri a lényeget az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, nagyon rövid, egyszerű hangzó szövegből. Azonosítja a célzott információt a nyelvi szintjének és életkorának megfelelő rövid hangzó szövegben. Támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során. Felismeri az anyanyelv és az idegen nyelv hangkészletét. Értelmezi azokat az idegen nyelven szóban elhangzó nyelvésszéki szituációkat, melyeket anyanyelvén már ismer; Felismeri az anyanyelvre és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli különbségeket. Figyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére.
A fejlesztés tartalma	

Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat).

Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték).

Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok).

Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével. Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a szövegértés során.

A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, gyermekeknek szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanuló társakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi. Törekszik arra, hogy a célnyelvet eszközként alkalmazza információszerzésre. Rövid, néhány mondatból álló párbeszédet folytat, felkészülést követően. A tanórán bekapcsolódik a már ismert, szóbeli interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a tevékenység céljainak megfelelően alkalmazza. Érzéseit egy-két szóval vagy begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével kifejezi, főként rákérdezés alapján, nonverbális eszközökkel kísérve a célnyelvi megnyilatkozást.

	Elsajátítja a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, digitális technológia segítségével.
A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondattal. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése. Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, néhány mondatos leírások.	

Fejlesztési egység	Szövegalkotás idegen nyelven - beszédképesség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismétli az előszóban elhangzó egyszerű szavakat, kifejezéseket játékos, mozgást igénylő, kreatív nyelvórai tevékenységek során. Lebetűzi a nevét. Lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel. Célnyelven megoszt egyedül vagy társaival együttműködésben megszerzett, alapvető információkat szóban, akár vizuális elemekkel támogatva.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérve.	

Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után.
Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása).
Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Felismeri az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írásmód és betűkészlet közötti különbségeket. Ismeri az adott nyelv ábécéjét. Lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során. Megold játékos írásbeli feladatokat a szavak, szószerkezetek, rövid mondatok szintjén. Részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel. Írásban megnevezi az ajánlott tématarományokban megjelölt, begyakorolt elemeket.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése, üzenőfal létrehozása). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. mesekönyv, kiskönyv összeállítása, rímek, egyszerű versikék írása, képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel). Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i>	

Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.

Nyelvi funkciók a 3. évfolyamra

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése	Hallo! Guten Tag! Guten Morgen! Guten Abend! Auf Wiedersehen! Tschüss!
Köszönet és arra történő reakció megfogalmazása	Danke! Danke schön! Bitte!
Megszólítás kifejezése	Entschuldigung ...
Bemutakozás, személyre vonatkozó információkérés, információátadás	Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in ...
Érdeklődés hogylét iránt és arra történő reakció kifejezése	Wie geht's? Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut. Und dir?
Bocsánatkérés értelmezése, annak kifejezése és arra történő reakció megfogalmazása	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Alles Gute zum Geburtstag! Alles Gute! Viel Spaß!
Főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok	Fröhliche Weihnachten! Frohe Ostern!
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.
Tetszés, nem tetszés kifejezése	Das ist gut. Das ist toll. Das ist super. Das ist nicht gut.
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, rövid, egyszerű jellemzése	Das ist meine Mutter. Das ist schön.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12.
Igenlő vagy nemleges válasz	Ja. Nein.
Tudás, nem tudás kifejezése	Keine Ahnung. Ich weiß es. Ich weiß es nicht.
4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Meghívás és arra történő reakció kifejezése	Kommst du mit? Ja gerne. Nein, leider nicht.

5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés kifejezése nem értés esetén	Wie bitte?
Nem értés megfogalmazása	Ich verstehe nicht.
Alapvető érzések kifejezése	Ich bin lustig/traurig.
Utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése	Komm hier bitte! Lies den Text!
Kívánság kifejezése	Ich möchte
Kérés és arra történő reakció kifejezése	Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja gerne. Nein leider nicht. Einen Tee bitte!
Kínálás, ill. javaslat és arra történő reakció kifejezése	Trinkst du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein danke.
Javaslat és arra reagálás	Gehen wir heute in die Schule! Gute Idee!

Nyelvi elemek, struktúrák a 3. évfolyamra

Cselekvés, történet, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin ... Du bist ... Bist du ?
		Präsens	Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.
Birtoklás kifejezése		haben	Wie viele Beine hat der Tiger? Der Tiger hat 4 Beine. Opa hat einen Hund.
		Possessivpronomen E/ 1-ben és E/2-ben	Das ist meine Familie. Ist das deine Familie?
Felszólító mód		Imperativ	Steh auf! Setz dich!
Térbeli viszonyok	közelre és távolra mutató határozószók	hier, dort	
Időbeli viszonyok	napok, hónapok, időpont	am Montag im Januar	Wie ist das Wetter am Montag? Wann ist dein Geburtstag? Im Januar.

Mennyiségi viszonyok	számok, határozott mennyiség		eins, zwei ...
Mennyiségi viszonyok	egyes számú főnevek		Schüler, Katze, Hund
Minőségi viszonyok		Wie?	Wie ist der Tee? Der Tee ist warm.
Szövegkohéziós eszközök	egyszerű kötőszavak és személyes névmások		und ich, du, er/sie/es, wir

A nevelési- oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörből független tanulási eredményeket kell elérni.	– megérti az élőlírában elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket; – beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket; – beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket; – megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket; – beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket; – a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi; – ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével; – felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott nagyon egyszerű szövegekben is. – megismeri a német nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan) - Emlékezetből elmondja az étkezés előtti és utáni imádságot. Társaival elénekel egy – két keresztyén gyermekdalt.
---	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanulói teljesítmények értékelésének **célja:**

- visszajelzést nyújtani az előírt tananyagban elért előrehaladásról, az erős és gyenge pontokról,
- fenntartani és tovább erősíteni a diákok nyelvtanulási motivációját,
- hozzájárulni a reális önértékelés kialakításához.

Az értékelés **alapelvei:**

- rendszeresség,
- folyamatosság,
- motiváló célzat,
- változatos forma,
- minden készséget és a nyelvhelyességet külön – külön történő értékelése, különös súllyal a beszédkészségre,
- értékeléskor a gyakorlás során alkalmazott tevékenységek használata,
- a tanulók által is ismert, objektív kritériumrendszer alkalmazása,
- a hibátlan megoldás nem kizárólagos elvárás,
- érdemjegy nélkül is történik értékelés.

Az értékelés **alapja:**

- szóbeli számonkérés (pl. órai munka, párbeszéd, versek, egyéb memoriterek elmondása, szókincs számonkérése) – a nyelvtanulás kezdeti szakaszában elsősorban ezt alkalmazzuk,
- írásbeli számonkérés (pl. órai munka, projektfeladatok, házi feladatok, témazáró felmérések, írásbeli feleletek, szódolgozatok).

Értékelési **szempontok:**

- minden készség és a nyelvhelyesség külön – külön,
- a tanuló fejlődésének mértéke önmagához, illetve a csoporttársaihoz viszonyítva,
- logikus gondolkodás,
- reprodukálás ismert nyelvi jelenség alapján,
- rendszerezettség (5-8. évfolyam),
- aktív részvétel páros, illetve csoportmunkában,
- önismeret (5-8. évfolyam),
- a társas feladatokban való felelősségvállalás.

Az értékelés **formái:**

- önértékelés,
- tanulói értékelés (pármunkában, csoportmunkában),
- tanári szóbeli értékelés,
- helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelés (erre nem adunk érdemjegyet),
- tanári írásbeli, főleg ösztönző – formáló (formatív) értékelés,
- tanári minősítő – szelektáló, összegző – lezáró értékelés, osztályzás (szummatív).

Az egyes tanegységek, témakörök végén javasolt az ismétlés, számonkérés, hiszen ebben az életkorban nagyon fontos a kisebb egységek alapos elmélyítése, rendszeres tanuláshoz szoktatás. Írásbeli ellenőrzéshez javasolt évfolyamonként három témazáró dolgozat és három egyéb jellegű dolgozat íratása.

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az iskola Pedagógiai Programja tartalmazza. E helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire az adott tanév végén: a tanuló legyen képes

az év végi méréskor a szókincset, a beszédkésztséget, a beszédértést és az íráskésztséget mérő feladatokat az elvárt eredményekhez képest legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet mérő feladatokat az elvárt eredményekhez képest legalább 20 %-ban teljesíteni.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

MATEMATIKA
Helyi tantárgyi tanterv
1-4. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
1-4. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	4	144	135	9
2.	4	144	137	7
3.	4	144	135	9
4.	4	144	137	7

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A tantárgy a szabadon tervezhető órakeretből egyik évfolyamon sem kapott a kerettantervi javaslatához képest megemelt óraszámot.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Matematika tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 1-4. évfolyamára kiadott matematika tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a Nat 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakember: Laki Zita

A tantárgy helyi tantervét átdolgozta és felülvizsgálta: Kukucsáné Polgári Anita, Váradi Sándorné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

Megjegyzés:

Az egyes tematikai egységek végén feltüntetett elvárt eredményeket a tanév végéig kell teljesíteni a továbbhaladás érdekében.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: 1-2. évfolyamon: Papp Zsuzsanna

3-4. évfolyamon: Győrfiné Nagyhaju Katalin

A helyi sajátosságokat beépítette: Kukucskáné Polgári Anita.

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. táblázat

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összydőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok (Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata; Állítások; Problémamegoldás; Szöveges feladatok megoldása)	17 óra + folyamatos	+ 1 óra	18 óra + folyamatos
2. Számelmélet, algebra (Szám és valóság kapcsolata; Számlálás, becslés; Számok rendezése, tulajdonságai; Számok helyi értékes alakja; Alapműveletek értelmezése, tulajdonságai; Szóbeli számolási eljárások; Fejben számolás)	72 óra	+ 5 óra	77 óra
3. Függvények, az analízis elemei (Mérőeszköz használata, mérési módszerek; Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése)	19 óra + folyamatos	+ 1 óra	20 óra + folyamatos
4. Geometria (Alkotás térben és síkon; Alakzatok geometriai tulajdonságai; Transzformációk; Tájékozódás térben és síkban)	17 óra	+ 1 óra	18 óra
5. Statisztika, valószínűség (Adatok megfigyelése; Valószínűségi gondolkodás)	6 óra	+ 1 óra	7 óra
Számonkérés, ismétlés (Rendszerezés)	4 óra		4 óra
Évfolyam összesen	135 óra	9 óra	144 óra

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok (Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata; Állítások; Problémamegoldás; Szöveges feladatok megoldása)	18 óra +folyamatos		18 óra +folyamatos
2. Számelmélet, algebra (Szám és valóság kapcsolata; Számlálás, becslés; Számok rendezése, tulajdonságai; Számok helyi értékes alakja; Alapműveletek értelmezése, tulajdonságai; Szóbeli számolási eljárások; Fejben számolás)	73 óra	+ 4 óra	77 óra
3. Függvények, az analízis elemei (Mérőeszköz használata, mérési módszerek; Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése)	19 óra	+ 1 óra	20 óra
4. Geometria (Alkotás térben és síkon; Alakzatok geometriai tulajdonságai; Transzformációk; Tájékozódás térben és síkban)	17 óra	+ 1 óra	18 óra
5. Statisztika, valószínűség (Adatok megfigyelése; Valószínűségi gondolkodás)	6 óra	+ 1 óra	7 óra
Számonkérés, ismétlés (Rendszerezés)	4 óra		4 óra
Évfolyam összesen	137 óra	7 óra	144 óra

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok (Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata;	20 óra		20 óra

Állítások; Problémamegoldás; Szöveges feladatok megoldása)			
2. Számelmélet, algebra (Szám és valóság kapcsolata; Számlálás, becslés; Számok rendezése, tulajdonságai; Számok helyi értékes alakja; Alapműveletek értelmezése, tulajdonságai; Szóbeli számolási eljárások; Fejben számolás, Írásbeli összeadás és kivonás; Írásbeli szorzás és osztás; Tört részek; Negatív számok)	66 óra	+ 5 óra	71 óra
3. Függvények, az analízis elemei (Mérőeszköz használata, mérési módszerek; Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése)	19 óra	+ 1 óra	20 óra
4. Geometria (Alkotás térben és síkon; Alakzatok geometriai tulajdonságai; Transzformációk; Tájékozódás térben és síkban)	19 óra	+ 2 óra	21 óra
5. Statisztika, valószínűség (Adatok megfigyelése; Valószínűségi gondolkodás)	6 óra	+ 1 óra	7 óra
Számonkérés, ismétlés (Rendszerezés)	5 óra		5 óra
Évfolyam összesen	135 óra	9 óra	144 óra

4. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete

1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok (Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata; Állítások; Problémamegoldás; Szöveges feladatok megoldása)	20 óra		20 óra
2. Számelmélet, algebra algebra (Szám és valóság kapcsolata; Számlálás, becslés; Számok rendezése, tulajdonságai; Számok helyi értékes alakja; Alapműveletek értelmezése, tulajdonságai; Szóbeli számolási eljárások; Fejben számolás, Írásbeli összeadás és kivonás; Írásbeli szorzás és osztás; Törtrészek; Negatív számok)	68 óra	+ 4 óra	72 óra
3. Függvények, az analízis elemei (Mérőeszköz használata, mérési módszerek; Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése)	19 óra	+ 1 óra	20 óra
4. Geometria (Alkotás térben és síkon; Alakzatok geometriai tulajdonságai; Transzformációk; Tájékozódás térben és síkban)	19 óra	+ 1 óra	20 óra
5. Statisztika, valószínűség (Adatok megfigyelése; Valószínűségi gondolkodás)	6 óra	+1 óra	7 óra
Számonkérés, ismétlés (Rendszerezés)	5 óra		5 óra
Évfolyam összesen	137 óra	7 óra	144 óra

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	9 óra
--------------	------------------	--------------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Halmazok számossága, összehasonlítása.	1 óra
Számelmélet, algebra. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Számok írása, olvasása 20-ig	1 óra
	Tájékozódás a számegyenesen, számszomszédok	1 óra
	Számok tulajdonságai	1 óra
	Összeadás, kivonás	1 óra
	Műveleti tulajdonságok	1 óra
Függvények, az analízis elemei	A sorozat fogalmának kialakítása	1 óra
Geometria	Tájékozódás, irányok	1 óra
Statisztika, valószínűség	Adatok gyűjtése, lejegyzése	1 óra
Összesen:		9 óra

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	7 óra
--------------	------------------	--------------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számelmélet, algebra	Számfogalom kialakítása 100-ig	1 óra
	Összeadás, kivonás és tulajdonságaik	1 óra
	Szorzás, osztás	2 óra
Függvények, az analízis elemei	Sorozat képzése, szabályfelismerés	1 óra
Geometria	Mérések, mennyiségek	1 óra
Statisztika, valószínűség	Adatok gyűjtése, lejegyzése	1 óra
Összesen:		7 óra

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	9 óra
--------------	------------------	--------------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számelmélet, algebra	Számfogalom kialakítása 1000-es számkörben	1 óra
	Tájékozódás számegyenesen Számképzés, helyiértékes bontás	1 óra

	Számok összeg-, különbség-, hányados- és szorzat alakjai	1 óra
	Műveletek közötti kapcsolatok. Írásbeli összeadás, kivonás 10000-es számkörben. Írásbeli szorzás és osztás egyjegyű számmal. Műveleti tulajdonságok.	1 óra
	Műveleti sorrend.. Zárójel használata.	1 óra
Függvények, az analízis elemei	Összefüggések, kapcsolatok. táblázat adatai között.	1 óra
Geometria	Testek geometriai tulajdonságai, hálój	1 óra
	Téglatest és kocka felismerése, jellemzői.	1 óra
Statisztika, valószínűség	A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés	1 óra
Összesen:		9 óra

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	7 óra
--------------	------------------	-------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számelmélet, algebra	Számfogalom kialakítása a 10000-es számkörben.	1 óra
	Tájékozódás számegyenesen. Számképzés, helyiértékes bontás.	1 óra
	Számok összeg-, különbség-, hányados- és szorzat alakjai.	1 óra
	Műveletek közötti kapcsolatok. Fejszámolás kerek számokkal. Írásbeli összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Írásbeli szorzás és osztás egy- és kétjegyű számmal. Műveleti tulajdonságok.	1 óra
Függvények, az analízis elemei	Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között.	1 óra
Geometria	Téglalap és négyzet területének kiszámítása. Területszámítás fogalmának előkészítése.	1 óra
Statisztika, valószínűség	Az „átlag” fogalmának bevezetése	1 óra

3. Tantárgyi bevezető

Célok és feladatok

A református iskolában folyó matematikaoktatás hozzátartozik ahhoz a tananyagszerkezethez, amelynek a gyermek személyiségfejlődése szempontjából egységes szemléletű rendszert kell alkotnia. A tanítónak nem feltétlenül kell bibliai ismereteket közvetítenie a matematikai tananyag feldolgozása során, de mindenképpen meg kell mutatnia tanítványainak, hogy a matematika a teremtett világ leírása. A teremtés rendje a matematika rendje. Rácsodálkozni a világra a matematika segítségével is lehet. A tanító saját meggyőződését, egyéniségét adja át tanítványainak, s a nevelés semleges nem lehet.

Az iskolai matematikatanítás **célja**, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról, mint tudásrendszerről, és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

A matematikatanítás **feladata** a matematika különböző arculatainak bemutatása. A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömeinek forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítője; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze. Az alsó tagozatos matematikaoktatás fontos feladata felfedeztetni a matematika és a valóság elemi kapcsolatát; kialakítani a helyes tanulási szokásokat, az önálló ismeretszerzés képességét az alapvető ismeretek közös, de egyre önállóbb feldolgozásával és alkalmazásával; fejleszteni a problémafelismerő és problémamegoldó, alkotó gondolkodásmódot; biztos szám- és műveletfogalmat kialakítani, fejleszteni a számolási készséget.

A tanulók matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reprodukív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a

tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diszkussziós képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés egyaránt lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását.

A matematikai értékek megismerésével és a matematikai tudás birtokában a tanulók hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein. A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a tanulóknak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatjuk. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódást. Mindehhez elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. A tanulóktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban egyaránt.

A tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási, tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanuló képessé válhat a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Kialakul bennük az önellenőrzés igénye, a sajátunkétól eltérő szemlélet tisztelete. Mindezek érdekében is a tanítás folyamában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematikatanítás, -tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által. A matematika lehetőségekhez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), az internet, az oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

A tananyag egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozása, a feladatmegoldások megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a reális önértékelés kialakulásának fontos területei. Ugyancsak nagy gondot kell fordítani a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. A matematikai szöveg értő olvasása, tankönyvek, lexikonok használata, szövegekből a lényeg kiemelése, a helyes jegyzeteléshez szoktatás a felsőfokú tanulást is segíti.

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Életkortól függő szinten, rendszeresen foglalkozunk olyan feladatokkal, amelyekben valamilyen probléma legjobb megoldását keressük. Szánjunk kiemelt szerepet azoknak az optimumproblémáknak, amelyek gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, amikor költség, kiadás minimumát; elérhető eredmény, bevétel maximumát keressük. Fokozatosan vezessük be matematikafeladatainkban a pénzügyi fogalmakat: bevétel, kiadás, haszon, kölcsön, kamat, értékcsökkenés, -növekedés, törlesztés, futamidő stb. Ezek a feladatok erősítik a tanulóknál azt a tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket tanulnak, ill. hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része. Az életkor előrehaladtával egyre több példát mutassunk arra, hogy milyen területeken tud segíteni a matematika. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy milyen matematikai ismerteket alkalmaznak az alapvetően matematikaigényes, ill. a matematikát csak kisebb részben használó szakmák (pl. informatikus, mérnök, közgazdász, pénzügyi szakember, biztosítási szakember, ill. pl. vegyész, grafikus, szociológus stb.), ezzel is segítve a tanulók pályaválasztását.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok.

A matematikai fejlesztés szoros kapcsolatban áll a zenei, művészeti, nyelvi, technológiai és mozgásos fejlesztéssel, s a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy-egy mozzanatának megismertetése.

Minden életkori szakaszban fontos a differenciálás. Ez nemcsak az egyéni igények figyelembevételét jelenti. Sokszor az alkalmazhatóság vezérli a tananyag és a tárgyalásmód megválasztását, más esetekben a tudományos igényesség szintje szerinti differenciálás szükséges. Egy adott osztály matematikatanítása során a célok, feladatok teljesíthetősége igényli, hogy a tananyag megválasztásában a tanulói érdeklődés és a pályaaorientáció is szerepet kapjon. A matematikát alkalmazó pályák felé vonzódnak tanulók gondolkodtató, kreativitást igénylő versenyfeladatokkal motiválhatók, a humán területen továbbtanulni szándékozók számára érdekesebb a matematika kultúrtörténeti szerepének kidomborítása, másoknak a középiskolai matematika gyakorlati alkalmazhatósága fontos. A fokozott szaktanári figyelem, az iskolai könyvtár és az elektronikus eszközök használatának lehetősége segíthetik az esélyegyenlőség megvalósulását.

Az iskoláztatás kezdő szakaszában a matematikatanulás-tanítás célja, hogy formálódjon és gazdagodjon a gyermekek személyisége és gondolkodása. Az életkori sajátosságoknak megfelelően játékos, mozgásos tevékenységekkel, a fokozatosság elvének betartásával és a tapasztalatokon alapuló megismerési módszerek alkalmazásával jutunk közelebb a matematika tudományának megismeréséhez. Ezért a manuális, tárgyi tevékenységek szükségesek a fogalmak kellően változatos, gazdag, konkrét tartalmának megismeréséhez.

Alapvető fontosságú a tapasztalatszerzéssel megérlelt fogalmak alapozása, alakítása, egyes matematikai tartalmak értő ismerete, a helyes szövegértelmezés és a matematikai szaknyelv használatának előkészítése, egyes fogalmak pontos használata. A tanulók aktív cselekvő tevékenységén keresztül erősödik az akarati, érzelmi önkifejező képességük,

kommunikációjuk, együttműködési készségük, önismeretük. A sokszorosan (tévedésekkel és korrekcióval) bejárt utak nélkül nincs mód az önálló ismeretszerzés megtanulására. A gyerekek tempójának megfelelően haladva, az alaposabb, mélyebb tudás kiépítésére helyezzük a hangsúlyt. Apró lépésekkel, spirális felépítésben dolgozzuk fel a tananyagot.

Fontos, hogy biztosított legyen a gyerekek számára az alkotás lehetősége, melyben megnyilvánulhat kreativitásuk, fejlődhet kezdeményező és problémamegoldó képességük. Ez lehet az alapja a konstruktív gondolkodásuk kialakulásának, valamint ennek során a tanulók felkészülnek az önálló ismeretszerzésre, az örömet nyújtó egész életen át tartó tanulásra. Ebben a korban a képességfejlesztésnek, a kreatív és kritikai gondolkodás kialakításának van kiemelt szerepe. Ez a szakasz a tanulói kíváncsiságra és érdeklődésre épít, és ezáltal fejleszti a tanulók megismerési és gondolkodási képességét. Az önellenőrzés képességének fejlesztésével további felfedezésre, kutatásra ösztönöz.

A tanuló a digitális eszközöket lehetőség szerint már ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanulás, gyakorlás szolgálatába állítja: a műveletek, a problémamegoldás gyakorlására számítógépes fejlesztő játékokat használ.

A MATEMATIKA TANULÁSÁNAK LEGFONTOSABB CÉLJA, HOGY A TANULÓ:

1. megtapasztalja a matematika értékeit, hasznosságát, szépségét;
2. megismerje a matematikai gondolkodás természetét és a matematika alapvető sajátosságait;
3. fejlessze a szövegértését, a szövegalkotó és absztrakciós képességét a matematika nyelvének és szimbólumainak szóbeli és írásbeli alkalmazása során;
4. fejlessze a számolási készségét, a modellezési, a problémamegoldó és döntési képességét;
5. fejlessze a logikus, pontos, kreatív, mérlegelő, stratégiai és rendszerező gondolkodását;
6. alkalmazható tudásra tegyen szert.

ÁTFOGÓ CÉLKÉNT KITŰZÖTT, VALAMINT A FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK) AZ 1–4. ÉVFOLYAMON

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. tudatos megfigyeléseket tesz a környező világ tárgyaira, ezek viszonyára vonatkozóan;
2. tájékozódik a környező világ mennyiségi és formai világában;
3. megérti a tanult ismereteket és használja azokat a feladatok megoldása során;
4. a környezetében lévő dolgokat szétválogatja, összehasonlítja és rendszerezi egy-két szempont alapján;
5. jártas a mérőeszközök használatában, a mérési módszerekben;
6. helyes képzele van a természetes számokról, érti a számnevek és számjelek épülésének rendjét;
7. helyesen értelmezi az alpműveleteket tevékenységekkel, szövegekkel, és jártas azok elvégzésében fejben és írásban;
8. megfigyeli jelenségek matematikai tartalmát, és le tudja ezeket írni számokkal, műveletekkel vagy geometriai alakzatokkal;
9. életkorának megfelelően eligazodik környezetének térbeli és időbeli viszonyaiban;

10. érti a korának megfelelő, matematikai tartalmú hallott és olvasott szövegeket;
 11. megszerzett ismereteit digitális eszközökön is alkalmazza

A MATEMATIKA TANTÁRGY A NEMZETI ALAPTANTERVBEN RÖGZÍTETT KULCSKOMPETENCIÁKAT AZ ALÁBBI MÓDON FEJLESZTI:

1. a tanulás kompetenciái
2. a kommunikációs kompetenciák
3. a digitális kompetenciák
4. a matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. a személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. a kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

1. évfolyam

A kerettanterv 1–4. évfolyamon minimálisan heti 4, évi 144 matematikaórát ír elő.

Az általános rendelkezés szerint a kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret mintegy 90%-át fedik le. Tehát heti 4 óra mellett mintegy 135-137 órát. Ebből számonkérésre és ismételésre legalább 5 órát célszerű igénybe venni. A tantárgy óraszámán belül jelentkező 7-9 óra szabad időkeretet a pedagógus (a helyi igényeknek megfelelően) a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal töltheti meg, vagy gyakorlásra fordíthatja.

Tematikai egység /Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret <u>18 óra + folyamatos</u>
Előzetes tudás	Tárgyak, személyek, dolgok csoportosítása. Irányok (lent, fent, jobbra, balra) ismerete. Egyszerű utasítások megértése, annak megfelelő tevékenység. A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (helykeresés, párválasztás, eszközválasztás). Tevékenységekben (rajzaiban) újszerű ötletek, kreativitás, fantázia megjelenése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Az összehasonlítás képességének fejlesztése. Tárgyak, személyek, dolgok jellemzése egy-két tulajdonsággal. Halmazszemlélet megalapozása. Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján.	Régi (családban szerzett, óvodai) ismeretek mozgósítása, új ismeretek megszerzése érdekében. Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző

	Személyekkel vagy tárgyakkal kapcsolatos jellemzők azonosítása, összegyűjtése, csoportosítása pl. interaktív tábla segítségével.	tulajdonságok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb.
Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi szavak értő ismerete, használata. Egyszerű matematikai szakkifejezések és jelölések bevezetése a fogalmak megnevezésére.	Relációszőkincs: kisebb, nagyobb, egyenlő. Jelrendszer ismerete és használata (=, <, >). Lehetőség szerint számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások. <i>Erkölcstan:</i> szabálytudat erősítése.
Halmazok számossága. Halmazok összehasonlítása. Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb, hányszor annyi elemet tartalmaz. Csoportosítások.	Igaz-hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Mennyiségi kapcsolatok felfedezése, a változások követése. Tantárgyi oktató- és ismeretterjesztő programok futtatása.	<i>Testnevelés:</i> párok, csoportok alakítása. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szavak csoportosítása szótagszám szerint.
Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. Tárgysorozatok, számsorozatok alkotása.	Finommotoros koordinációk: apró tárgyak rakosgatása. (pl. pálcika, korong, termékek, logikai lapok)	<i>Testnevelés:</i> sorban állás különböző szempontok szerint.
A kombinációs gondolkodás alapozása.	Babák, macik öltöztetése, zászlók színezése, gyöngyfüzés, pénzhasználat (Hányféleképpen fizetheted ki?)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Több, kevesebb, ugyanannyi, kisebb, nagyobb, egyenlő.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kirakások, számlálás (taneszközök, játékok, korongok, pálcikák) – frontális és páros munkában. Játék az interaktív tananyag segítségével frontális, páros és csoportmunkában. A felismert változás kifejezése visszaváltoztatással, szóval – páros munka.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 77 óra

Előzetes tudás	Számolás szóban egyesével 10-ig. Személyek, dolgok számlálása tízig. Számok mutatása ujjaikkal. Elemi mennyiségi ismeretek: mennyiségek megkülönböztetése (nagyobb, kisebb, több, kevesebb, semmi). Párba rendeződés képessége (kettesével sorakozás), párok összeválogatása (cipők, kesztyűk).
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése. Kétváltozós műveletek értelmezésének tapasztalati előkészítése. Az összeadás, kivonás, bontás, pótlás fogalmának kialakítása, elmélyítése és a műveletek elvégzése az adott számkörben. A matematikai szaknyelv életkornak megfelelő használata. Elnevezések, jelölések használata, számolási eljárások alkalmazása.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számolás 20-as számkörben. Számfogalom kialakítása 20-as számkörben. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével. Számok nevének sorolása, növekvő és csökkenő sorrendben.	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása. Számok közötti összefüggések felismerése, a műveletek értelmezése tárgyi tevékenységgel és szöveg alapján. Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével. Analógiás gondolkodás alapozása.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> tapasztalatszerzés a közvetlen és tágabb környezetben, tárgyak megfigyelése, számlálása. <i>Testnevelés:</i> lépések, mozgások számlálása. <i>Ének-zene:</i> ritmus, taps. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mesékben előforduló számok.
Számok írása, olvasása 20-ig, Számok képzése, bontása.	Egyedi tapasztalatok értelmezése (pl. ujjszámolás). Számjelek használata. Jelek szerepe, írása, használata és értelmezése. A számok számjegyekkel történő helyes leírásának fejlesztése.	<i>Technika és tervezés:</i> számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> betűelemek írása.
Számok becslő és valószínűségi helye a számegyenesen, (egyes, tízes) számszomszédok. Számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok egymástól való távolsága a számegyenesen.	Mennyiségek megfigyelése, összehasonlítása. A mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal, relációjellel. A tájékozódást segítő viszonyok megismerése: között, mellett.	<i>Testnevelés:</i> tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva. <i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás a síkon ábrázolt térben.

	Tájékozódás a tanuló saját testéhez képest (bal, jobb). Tájékozódás lehetőleg interaktív program használatával is.	
Számok összeg- és különbségalakja.	Számok összeg- és különbségalakjának előállítása, leolvasása kirakással, rajzzal. Megfigyelés, rendszerezés, általánosítás. Állítások megfogalmazása.	
Számok tulajdonságai: páros, páratlan	Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása. Számok halmazokba sorolása. Tantárgyi oktatóprogram használata páratlan-páros tulajdonság megértéséhez.	
Összeadás, kivonás értelmezése tevékenységekkel a 20-as számkörben. Az összeadás és a kivonás kapcsolata. Az összeadás tagjainak felcserélhetősége.	Műveletfogalom alakítása, összeadás, kivonás értelmezése többféle módon. Rajzról, képről, összeadás kivonás írása; művelet megjelenítése képpel, kirakással. Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata. Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Összeadás, kivonás hiányzó értékeinek meghatározása (pótlás). A műveletek elvégzése fejben és írásban több tag esetén is. Tantárgyi fejlesztőprogram használata.	
Műveleti tulajdonságok: tagok felcserélhetősége.	Kreativitás, önállóság fejlesztése a műveletek végzésében	

Darabszám, sorszám és tőszám fogalma. Halmazok számosságának megállapításával a természetes szám fogalmának kialakítása.	Darabszám, sorszám és tőszám különbözőségének értéke.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.
Szöveges feladat értelmezése, megoldása. Megoldás próbálgatással, következtetéssel. Ellenőrzés. Szöveges válaszadás. Tevékenységről, képről, számfeladatról szöveges feladat alkotása, leírása a matematika nyelvén.	Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok, összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Állítások, kérdések megfogalmazása képről, helyzetről, történésről szóban, írásban. Lényegkiemelő és probléma-megoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.	<i>Vizuális kultúra:</i> hallott, látott, elképzelt történetek-vizuális megjelenítése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.
A római számok írása, olvasása I, V, X jelekkel. A római számok története.	Konkrét egyszerű feladatban az információk azonosítása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> könyvekben a fejezetszám kiolvasása. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> eligazodás a hónapok között,
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Összeg, összeadandó, tag, különbség, számegyenes, művelet, páros, páratlan, egy- és kétjegyű számok, darabszám, sorszám, tőszám, felcserélhetőség.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Halmaz elemeinek megbecsülése, számlálása – páros és egyéni munka. Összehasonlítás párosítással. Memóriajáték. Tanult műveletek gyakorlása – differenciált csoportmunka. Felezés tevékenységgel. Interaktív tananyag – csoportmunkában. Számrejtvény. Rajzról összeadás, összeadásról rajz készítése. Szövegalkotás tevékenységgel.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 20 óra + folyamatos
--	--	---

Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezésének képessége (szín-, méret-, forma szerint). Előrajzolás után díszítő sor rajzolása, a minták váltakozásával. Az idő múlásának megfigyelése, periódikusan ismétlődő események a napi tevékenységekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számok, mennyiségek közötti viszonyokra vonatkozóan egyszerű megállapítások megfogalmazása. Változások észrevétele, megfigyelése, indoklása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A sorozat fogalmának kialakítása. Tárgy-, jel- és számsorozatok szabályának felismerése. Növekvő és csökkenő sorozatok.	Sorozat képzése tárgyakkól, jelekből, alakzatokból, számokból. Számsorozat szabályának felismerése, folytatása, kiegészítése megadott vagy felismert összefüggés alapján. Az összefüggéseket felismerő és a rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével. Megkezdett sorozatok folytatása adott szabály szerint.	<i>Ének-zene:</i> periodikusság zenei motívumokban.
Összefüggések, szabályok. Számok mennyiségek közti kapcsolatok és jelölésük nyíllal.	Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése. Szabályjátékok alkotása. Kreativitást fejlesztő feladatsorok megoldása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő. Szabály, kapcsolat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Játék az interaktív tananyag segítségével frontális, páros és csoportmunkában. Formafelismerés, formabeazonosítás színezéssel; színritmus. Mi változott meg? – páros munka. Növekvő számosságú rajzsorozat egyéni munka.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Formák között különbség felismerése (kerek, szögletes). Az azonos formák közül az eltérők kiválogatásának képessége. Adott formák	

	összekapcsolása tárgyakkal. Térbeli tájékozódás a testsémáknak megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség, tartós figyelem fejlesztése. Feladattudat és feladattartás fejlesztése. Térszemlélet kialakításának alapozása. Finommotorikus mozgás fejlesztése. Pontosság, tervszerűség, kitartás a munkában. Helyes és biztonságos eszközkezelés. A környezet megismerésének igénye. Mennyiségfogalmak kialakítása a 20-as számkörben, mérések alkalmilag választott és szabvány mérőeszközökkel. Gyakorlottság kialakítása tényleges mérésekben. Irányok megismerése, alkalmazása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egyenes és görbe vonal megismerése.	Tudatos megfigyelés. Egyenes rajzolása vonalzóval. Objektumok alkotása szabadon.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> közvetlen környezet megfigyelése a testek formája szerint (egyenes és görbe vonalak keresése).
Tapasztalatgyűjtés egyszerű alakzatokról. Képnézegető programok alkalmazása.	A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat rendelkezik-e a kiválasztott tulajdonsággal. A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése.	<i>Vizuális kultúra:</i> Geometriai alakzatok rajzolása, nyírása. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból (mozaikkép).
Tükrös alakzat előállítás, megfigyelése.	Előállítás hajtogatással, nyírással. A megfigyelések megfogalmazása. Megfigyelés tükör segítségével. A tükrös alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, jellemzése.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> alakzatok formájának megfigyelése a környezetünkben.
Sík- és térbeli alakzatok megfigyelése, szétválogatása, megkülönböztetése.	Síkidom és test különbségének megfigyelése. Síkidomok előállítása hajtogatással, nyírással, rajzolással. Testek építése testekből másolással, vagy szóbeli utasítás alapján.	<i>Vizuális kultúra;</i> környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve: tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése.

Síkidomok. (négyzet, téglalap, háromszög, kör). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbözőségek.	Síkidomok rajzolása szabadon és szavakban megadott feltétel szerint. Összehasonlítás. Fejlesztőprogram használata formafelismeréshez, azonosításhoz, megkülönböztetéshez.	<i>Technika és tervezés:</i> vonalzó használata.
Testek (kocka, téglatest). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbözőségek. Tulajdonságokat bemutató animációk lejátszása, megtekintése, értelmezése.	Testek válogatása és osztályozása megadott szempontok szerint. Testek építése szabadon és adott feltételek szerint, tulajdonságaik megfigyelése. A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével. Szemponttartás. Kreativitás fejlesztése.	<i>Technika és tervezés:</i> testek építése.
Tájékozódás, helymeghatározás, irányok, irányváltóztatások.	Mozgási memória fejlesztése nagytesti mozgással, mozgássor megismétlése. Térbeli tájékozódás fejlesztése. Tájékozódás síkban (pl. füzetben, könyvben, négyzethálós papíron). Interaktív programok használata.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> az osztályterem elhelyezkedése az iskolában, az iskola elhelyezkedése a településen. <i>Testnevelés:</i> térbeli tudatosság, elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés.
Összehasonlítások a gyakorlatban: (rövidebb-hosszabb, magasabb-alacsonyabb).	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Együttműködő képesség fejlesztése (pl. tanulók magasságának összemérése).	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> közvetlen környezetünk mérhető tulajdonságai.
Hosszúság, tömeg, űrtartalom idő. Mérőszám és mértékegység. Mérőeszközök. Mérések alkalmi és szabvány egységekkel: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő. Szabvány mértékegységek megismerése: dm, m, kg,	A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Mérőeszközök használata gyakorlati mérésekre. Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos egységgel. Mennyiségek közötti	<i>Testnevelés; ének-zene:</i> időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő és mértékegységeik.

dl, l, óra, nap, hét, hónap, év. Mennyiségek becslése.	összefüggések megfigyeltetése tevékenykedtetéssel.	
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Például irányított keresés ma már nem használatos mértékegységekről.	
Átváltások szomszédos mértékegységek között, mérőszám és mértékegység viszonya.	Mennyiségek közötti összefüggések megfigyelése. Tárgyak, személyek, alakzatok összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik alapján (magasság, szélesség, hosszúság, tömeg, űrtartalom). Interaktív programok használata.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve; technika és tervezés: mérések a mindennapokban.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenes és görbe vonal, szimmetria, mértékegység, mérőszám, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, mérőeszköz, síkidom, test. Becslés, átváltás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Egyszerű geometriai formák megnevezése: kör, négyszög, háromszög – egyéni munka. Gyakorlati mérések különféle mérőeszközökkel párban és csoportban – projekt. Projektmunka – játék párokban. Játékos tapasztalatszerzés síktükörrel, tükörkép rajzolása. Differenciált tanulásszervezés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 7 óra Számonkérés, ismétlés 4 óra
Előzetes tudás	Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Közös munka (páros- és csoportmunka) vállalása. Együttműködés, egymásra figyelés. A világ megismerésének igénye. Önismeret: pontosság, tervszerűség, monotonitás tűrése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valószínűségi megfigyelések, játékok, kísérletek.	A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. Sejtések megfogalmazása, divergens gondolkodás.	

Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	Tudatos megfigyelés. A gondolkodás és a nyelv összefonódása.	<i>Magyar nyelv és irodalom: szava szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat</i>
Események, ismétlődések játékos tevékenység során.	Célirányos, akaratlagos figyelem fejlesztése.	
A lehetetlen fogalmának tapasztalati előkészítése.	Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	
Statisztika. Adatok gyűjtése megfigyelt történetekről, mért vagy számlált adatok lejegyzése táblázatba. <i>Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével</i>	Események megfigyelése. Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére. Adatokról megállapítások megfogalmazása: egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb adat kiválasztása. Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével. Információforrások, adattárak használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlen, biztos, lehetetlen, táblázat, adat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Játsszunk együtt! – valószínűségi játék. Csoportos és páros munka. Adatok gyűjtése, ábrázolás oszlopdiagrammal (tárgyi tevékenységek) – sejtések megfogalmazása, tapasztalatok összevetése „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” érzékelése találgatással, próbálgatással.	

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén	<i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i> – Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás. – Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása. – Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése. – Több, kevesebb, ugyanynyi fogalmának helyes használata. – Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. <i>Számtan, algebra</i> – Számok írása, olvasása (20-as számkör). – Római számok írása, olvasása (I, V, X). – Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok értéke. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. – Számok képzése, bontása helyi érték szerint. – Matematikai jelek: +, −, =, <, >, () ismerete, használata. – Összeadás, kivonás, bontás, pótlás. – Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
--	---

	– Páros és páratlan számok megkülönböztetése. – Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása. – A tanuló figyelme tudatosan irányítható. Összefüggések, függvények, sorozatok – Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása. – Számpárok közötti kapcsolatok felismerése. – Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni. Geometria – Vonalak (egyenes, görbe) ismerete. – A test és a síkidom megkülönböztetése. – Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint. – Tájékozódási képesség, irányok ismerete. – A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: dm, m, dl, l, kg, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata. – Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni. Valószínűség, statisztika – Adatokról megállapítások megfogalmazása. – Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése.
--	--

2. évfolyam

A kerettanterv 1–4. évfolyamon minimálisan heti 4, évi 144 matematikaórát ír elő.

Második osztályban szabadon tervezhető órakeret terhére érdemes a matematika óraszámát heti 5, évi 180 órára megemelni. A szorzás, osztás bevezetése, a négy alpművelet biztos elsajátítása, készségszintre emelése indokolja a döntést. Itt dől el, hogy a tanuló az alpműveletek területén, a későbbiekre nézve is, milyen alkalmazható tudást szerez.

Ebben az esetben a tematikus egységekre javasolt óraszámok összege 162 óra, a számonkérésre és ismétlésre biztosított óraszám 12 óra, továbbá a tantárgyon belüli szabad időkeret 18 óra lehet.

Iskolánkban a heti matematika óraszám 4 óra.

Tematikai egység /Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 18 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint a 20-as számkörben. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Igaz-hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.	

	Több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának helyes használata. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Az összehasonlítás képességének fejlesztése. Tárgyak, személyek, dolgok jellemzése egy-két tulajdonsággal. Halmazszemlélet megalapozása. Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján.	Régi ismeretek mozgósítása új ismeretek megszerzése érdekében. Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás. Személyekkel vagy tárgyakkal kapcsolatos jellemzők azonosítása, összegyűjtése, csoportosítása pl. interaktív tábla segítségével.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző tulajdonságok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb.
Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi szavak értő ismerete, használata. Egyszerű matematikai szakkifejezések és jelölések bevezetése a fogalmak megnevezésére.	Relációszőkincs: kisebb, nagyobb, egyenlő. Jelrendszer ismerete és használata (=, <, >). Lehetőség szerint számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások.
Halmazok számossága. Halmazok összehasonlítása. Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb, hányszor annyi elemet tartalmaz. Csoportosítások.	Igaz, hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Tantárgyi oktató- és ismeretterjesztő programok futtatása.	<i>Testnevelés:</i> párok, csoportok alakítása. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szavak csoportosítása szótagszám szerint.
Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.	Finommotoros koordinációk: apró tárgyak rakosgatása.	<i>Testnevelés:</i> sorban állás különböző szempontok szerint.
Kulcsfogalom/ fogalmak	Több, kevesebb, ugyanannyi, kisebb, nagyobb, egyenlő.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és	Igaz állítások megfogalmazása, csoportosítás párban, csoportban Válogatások adott, és állóan megfogalmazott szempontok szerint. Nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése ,játékos feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban. Differenciált feladatmegoldás csoportokban	

munkaformák	Számolós-színezős, vagy logikus gondolkodást igénylő feladatok megoldása.
--------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 77 óra
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (20-as számkör). Darabszám, sorszám és mérőszám ismerete. Római számok írása, olvasása (I, V, X). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok értéke. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása (20-as számkör). Matematikai jelek: +, −, =, <, > ismerete, használata. Összeadás, kivonás szóban és írásban (20-as számkör). Egyszerű szöveges feladat (nem önálló olvasás alapján) értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Páros és páratlan számok megkülönböztetése (20-as számkör). Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése. Kétváltozós műveletek értelmezésének tapasztalati előkészítése. Az összeadás, kivonás, bontás, pótlás fogalmának kialakítása, elmélyítése és a műveletek elvégzése az adott számkörben. A matematikai szaknyelv életkornak megfelelő használata. Elnevezések, jelölések használata, számolási eljárások alkalmazása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számfogalom kialakítása, 100-as számkörben. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Számok nevének sorolása, növekvő és csökkenő sorrendben.	A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása. Számok közötti összefüggések felismerése, a műveletek értelmezése tárgyi tevékenységgel és szöveg alapján. Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével. Analógiás gondolkodás alapozása.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> tapasztalatszerzés a közvetlen és tágabb környezetben, tárgyak megfigyelése, számlálása. <i>Testnevelés:</i> lépések, mozgások számlálása. <i>Ének-zene:</i> ritmus, taps. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mesékben előforduló számok.
Számok írása, olvasása 100-ig. Számok képzése, bontása helyi érték szerint.	Egyedi tapasztalatok értelmezése (pl. ujjszámolás). Számjelek használata.	<i>Technika és tervezés:</i> számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára.

	Jelek szerepe, írása, használata és értelmezése. A számok számjegyekkel történő helyes leírásának fejlesztése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> betűelemek írása.
Számok becsült és valóságos helye a számegyenesen (egyes, tízes) számszomszédok. Számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok egymástól való távolsága a számegyenesen.	Mennyiségek megfigyelése, összehasonlítása. A mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal, relációjellel. A tájékozódást segítő viszonyok megismerése: között, mellett. Tájékozódás a tanuló saját testéhez képest (bal, jobb). Tájékozódás lehetőleg interaktív program használatával is.	<i>Testnevelés:</i> tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva. <i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás a síkon ábrázolt térben.
Számok összeg- és különbségalakja.	Számok összeg- és különbségalakjának előállítása, leolvasása kirakással, rajzzal. Megfigyelés, rendszerezés, általánosítás. Igaz-hamis állítások megfogalmazása.	
Számok tulajdonságai: páros, páratlan, egyjegyű, kétjegyű számok.	Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása. Számok halmazokba sorolása. Lehetőleg tantárgyi oktatóprogram használata páratlan-páros tulajdonság megértéséhez.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.
Összeadás, kivonás fogalmának mélyítése. Összeadandók, tagok, összeg. Kisebbitendő, kivonandó különbség. Az összeadás és a kivonás kapcsolata. Az összeadás tagjainak felcserélhetősége.	Műveletfogalom alapozása, összeadás, kivonás értelmezése többféle módon. Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata. A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Összeadás, kivonás hiányzó értékeinek meghatározása (pótlás). Műveletek megfogalmazása, értelmezése.	

	A műveletek elvégzése fejben és írásban több tag esetén is. Tantárgyi fejlesztőprogram használata.	
Szorzás, osztás fejben és írásban. A szorzás értelmezése ismételt összeadással. Szorzótényezők, szorzat. Szorzótábla megismerése 100-as számkörben. Osztás 100-as számkörben. Bennfoglaló táblák. Osztandó, osztó, hányados, maradék. Maradékos osztás a maradék jelölésével. A szorzás és az osztás kapcsolata.	Az összeadás és a szorzás kapcsolatának felismerése. Szóbeli és írásbeli számolási készség fejlesztése. Algoritmusok követése az egyesekkel és tízesekkel végzett műveletek körében. Fejlesztőprogram használata a műveletek helyességének ellenőrzésére.	
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége. A zárójel használata. A műveletek sorrendje.	Kreativitás, önállóság fejlesztése a műveletek végzésében.	
Darabszám, mérőszám, sorszám és tőszám fogalma.	Darabszám, sorszám és tőszám különbözőségének értése.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.
Szöveges feladat értelmezése, megoldása. Megoldás próbálgatással, következtetéssel. Ellenőrzés. Szöveges válaszadás. Tevékenységről, képről, számfeladatról szöveges feladat alkotása, leírása a matematika nyelvén.	Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok, összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Állítások, kérdések megfogalmazása képről, helyzetről, történelemről szóban, írásban. Lényegkiemelő és probléma-megoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.	<i>Vizuális kultúra:</i> hallott, látott, elképzelt történetek-vizuális megjelenítése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.
A római számok írása, olvasása I, V, X, L, C jelekkel.	Konkrét egyszerű feladatban az információk azonosítása (pl. tábló készítése).	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> tudománytörténet.

A római számok története.	Eligazodás a hónapok között, a könyvekben fejezetszám kiolvasása.	
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Összeg, összeadandó, tag, különbség, kisebbítendő, kivonandó, szorzat, tényező, osztandó, osztó, hányados, maradék, számegyenes, művelet, zárójel, páros, páratlan, egy- és kétjegyű számok, darabszám, sorszám, tőszám, felcserélhetőség, szorzótábla, bennfoglaló tábla, részekre osztás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Játék a számkártyákkal, játékpénzzel különféle munkaformákban: párokban, csoportokban. Analógiák kiépítése százas táblán – párban. Műveletek gyakorlása. Differenciált feladatmegoldás játékpénz, golyós számológép, százas tábla segítségével. Gyakorlás - differenciált csoportmunka. Játékos feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban: bűvös négyzetek. Szorzótáblákról összefüggések leolvasása, - differenciált csoportmunka. Szöveges feladatok megoldása- frontális és páros munka.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Sorozatképzés tárgyakkól, alakzatokból, számokból. Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése. Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számok, mennyiségek közötti viszonyokra vonatkozóan egyszerű megállapítások megfogalmazása. Változások észrevétele, megfigyelése, indoklása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A sorozat fogalmának kialakítása. Tárgy-, jel- és számsorozatok szabályának felismerése. Növekvő és csökkenő sorozatok.	Sorozat képzése tárgyakkól, jelekből, alakzatokból, számokból. Számsorozat szabályának felismerése, folytatása, kiegészítése megadott vagy felismert összefüggés alapján. Az összefüggéseket felismerő és a rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével.	<i>Ének-zene:</i> periodikusság zenei motívumokban.

	Megkezdett sorozatok folytatása adott szabály szerint.	
Összefüggések, szabályok. Számok mennyiségek közti kapcsolatok és jelölésük nyíllal. Számok táblázatba rendezése. Számpárok közötti kapcsolatok.	Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése. Szabályjátékok alkotása. Kreativitást fejlesztő feladatsorok megoldása. Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő. Szabály, kapcsolat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szabályjátékhoz szabály megfogalmazása (többféleképpen) - egyéni munka. Sorozatok folytatása, szabály megállapítása, - egyéni és páros munka. Többféle szabály keresése adott elemű sorozatokhoz. Összefüggések felismerése. Emlékeztetfejlesztés. Analógiás gondolkodás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe) ismerete. A test és a síkidom megkülönböztetése. Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint. Tájékozódási képesség, irányok ismerete. Összehasonlítás méret szerint (pl. rövidebb-hosszabb, alacsonyabb-magasabb. stb.). Mérőeszközök ismerete, használata. Mérés alkalmilag választott és szabvány mértékegységekkel. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Mérőeszközök használata. Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség, tartós figyelem fejlesztése. Feladattudat és feladattartás fejlesztése. Térszemlélet kialakításának alapozása. Finommotorikus mozgás fejlesztése. Pontosság, tervszerűség, kitartás a munkában. Helyes és biztonságos eszközhelyezés. A környezet megismerésének igénye. Mennyiségfogalmak kialakítása a 100-as számkörben, mérések alkalmilag választott és szabvány mérőeszközökkel. Gyakorlottság kialakítása tényleges mérésekben. Irányok megismerése, alkalmazása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Az egyenes és görbe vonal megismerése.	Tudatos megfigyelés. Egyenes rajzolása vonalzóval. Objektumok alkotása szabadon.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> közvetlen környezet megfigyelése a testek formája szerint (egyenes és görbe vonalak keresése).
A képszerkesztő program néhány rajzeszközének ismerete, a funkciók azonosítása, gyakorlati alkalmazása.	A számítógép kezelése segítséggel.	
Tapasztalatgyűjtés egyszerű alakzatokról. Képnézegető programok alkalmazása.	A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat rendelkezik-e a kiválasztott tulajdonsággal. A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése.	<i>Vizuális kultúra:</i> Geometriai alakzatok rajzolása, nyírása. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból (mozaikkép).
Tükrös alakzat előállítása, megfigyelése. Tengelyes szimmetria megfigyelése. Képnézegető programok alkalmazása.	Előállítás hajtogatással, nyírással. A megfigyelések megfogalmazása. Megfigyelés tükör segítségével. A tükrös alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, jellemzése.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> alakzatok formájának megfigyelése a környezetünkben.
Sík- és térbeli alakzatok megkülönböztetése.	Síkidom és test különbségének megfigyelése. Síkidomok előállítása hajtogatással, nyírással, rajzolással. Testek építése testekből másolással, vagy szóbeli utasítás alapján.	<i>Vizuális kultúra; környezetismeret:</i> tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése.
Síkidomok. (négyzet, téglalap, háromszög, kör). Tulajdonságok, kapcsolatok,	Síkidomok rajzolása szabadon és szavakban megadott feltétel szerint. Összehasonlítás.	<i>Technika és tervezés:</i> vonalzó használata.

azonosságok és különbözőségek.	Fejlesztőprogram használata formafelismeréshez, azonosításhoz, megkülönböztetéshez.	
Testek (kocka, téglatest). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbözőségek. Tulajdonságokat bemutató animációk lejátszása, megtekintése, értelmezése.	Testek válogatása és osztályozása megadott szempontok szerint. Testek építése szabadon és adott feltételek szerint, tulajdonságaik megfigyelése. A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével. Szemponttartás. Kreativitás fejlesztése.	<i>Technika és tervezés:</i> testek építése.
Tájékozódás, helymeghatározás, irányok, irányváltoztatások.	Mozgási memória fejlesztése nagytesti mozgással, mozgássor megismétlése. Térbeli tájékozódás fejlesztése. Tájékozódás síkban (pl. füzetben, könyvben, négyzethálós papíron). Interaktív programok használata.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> az osztályterem elhelyezkedése az iskolában, az iskola elhelyezkedése a településen. <i>Testnevelés:</i> térbeli tudatosság, elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés.
Összehasonlítások a gyakorlatban: (rövidebb-hosszabb, magasabb-alacsonyabb).	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Együttműködő képesség fejlesztése (pl. tanulók magasságának összemérése).	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> közvetlen környezetünk mérhető tulajdonságai.
Hosszúság, tömeg, űrtartalom idő. Mérőszám és mértékegység. Mérőeszközök. Mérések alkalmi és szabvány egységekkel: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő. Szabvány mértékegységek megismerése: cm,	A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Mérőeszközök használata gyakorlati mérésekre. Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos egységgel. Mennyiségek közötti	<i>Testnevelés; ének-zene:</i> időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő és mértékegységeik.

dm, m, dkg, kg, cl, dl, l, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Mennyiségek becslése.	összefüggések megfigyeltetése tevékenykedtetéssel.	
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Például irányított keresés ma már nem használatos mértékegységekről.	
Átváltások szomszédos mértékegységek között, mérőszám és mértékegység viszonya.	Mennyiségek közötti összefüggések megfigyelése. Tárgyak, személyek, alakzatok összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik alapján (magasság, szélesség, hosszúság, tömeg, űrtartalom). Interaktív programok használata.	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve; technika és tervezés: mérések a mindennapokban.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenes és görbe vonal, szimmetria, mértékegység, mérőszám, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, mérőeszköz, síkidom, test. Becslés, átváltás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Geometriai játékok: síkidomok, testek felismerése; adott síkidomokból alakzatok kirakása - Differenciált gyakorlás Tükörkép színezése, előállítás, hajtogatással, nyírással, rajzzal Párban, csoportban Mérés alkalmilag választott és szabvány egységekkel, kirakás, különböző mennyiségek mérése azonos mértékegységgel, azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel, - csoportokban. Becslés, mérés – páros- és csoportmunka.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 7 óra Számonkérés, ismétlés 4 óra
Előzetes tudás	Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése. Adatokról megállapítások megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Közös munka (páros- és csoportmunka) vállalása. Együttműködés, egymásra figyelés. A világ megismerésének igénye. Önismeret: pontosság, tervszerűség, monotonitás tűrése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Valószínűségi megfigyelések, játékok, kísérletek.	A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. Sejtések megfogalmazása, divergens gondolkodás.	
Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	Tudatos megfigyelés. A gondolkodás és a nyelv összefonódása.	<i>Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat</i>
Események, ismétlődések játékos tevékenység során.	Célirányos, akaratlagos figyelem fejlesztése.	
A lehetetlen fogalmának tapasztalati előkészítése.	Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	
Statisztika. Adatok gyűjtése megfigyelt történekekről, mért vagy számlált adatok lejegyzése táblázatba. Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével.	Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére. Adatokról megállapítások megfogalmazása: egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb adat kiválasztása. Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével. Információforrások, adattárak használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlen, biztos, lehetetlen, táblázat, statisztika, adat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Sejtések megfogalmazása, melyik esemény bekövetkezése biztosabb, mint a másik. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Differenciált feladatmegoldás csoportokban. Képességfejlesztő játék. Valószínűségi feladat. Olvasás diagramról.	

A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén	<i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i> – Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás. – Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása. – Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése. – Több, kevesebb, ugyanynyi fogalmának helyes használata. – Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. <i>Számтан, algebra</i> – Számok írása, olvasása (100-as számkör). – Helyi érték ismerete.
---	---

	– Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C) – Számok helye a számegyenesen. – Számszomszédok értéke. – Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. – Számok képzése, bontása helyi érték szerint. – Matematikai jelek: +, −, •, :, =, <, >, () ismerete, használata. – Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban. – Szorzótábla ismerete a százaskörben. – A műveletek sorrendjének ismerete. – Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. – Páros és páratlan számok megkülönböztetése. – Egyjegyű és kétjegyű számok megkülönböztetése. – Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása. – A tanuló figyelme tudatosan irányítható. Összefüggések, függvények, sorozatok – Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása. – Számpárok közötti kapcsolatok felismerése. – Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni. Geometria – Vonalak (egyenes, görbe) ismerete. – A test és a síkidom megkülönböztetése. – Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint. – Tájékozódási képesség, irányok ismerete. – A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. – Mérőeszközök használata. – Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni. Valószínűség, statisztika – Adatokról megállapítások megfogalmazása. – Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése. – A véletlen, biztos és lehetetlen fogalma.
--	--

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 20 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint 100-as számkörben. Halmazalkotás.	

	Állítások igazságtartalmának eldöntése. Igaz-hamis állítások megfogalmazása. Több, kevesebb, ugyanynyi fogalmának helyes használata. Alakzatok szimmetriájának megfigyelése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Halmazszemlélet fejlesztése. Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljátszás mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése. Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történés visszaidézése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése konkrét elemek esetén. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.	Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése. A logikai „és” „vagy” szavak használata állítások megfogalmazásában Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás.	<i>Környezetismeret:</i> élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint. Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől eltérő használata
Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. Alaphalmaz és részhalmaz fogalmának tapasztalati előkészítése.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint. Síkídomok halmazokba rendezése tulajdonságaik alapján. Sorozatok létrehozása, folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. A gondolkodás és a nyelv összefonódása, kölcsönhatása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szavak jelentése, szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat.
Tantárgyi fejlesztőprogram használata a halmazba soroláshoz.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint.	
Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása. próbálgatással.	Konkretizálás képességének fejlesztése.	<i>Ének-zene:</i> dallammotívumok sorba rendezése.
A számítógép működésének bemutatása	Ismerkedés az adott informatikai környezettel	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, összehasonlítás, csoportosítás, sorba rendezés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 71 óra
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (100-as számkör). Helyi érték alaki érték, valódi érték fogalma. Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok megnevezése. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Egyjegyű és kétjegyű számok megkülönböztetése. Páros és páratlan számok megkülönböztetése. Matematikai jelek: +, −, •, :, =, <, >, () ismerete, használata. Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban. Szorótábla ismerete a százas számkörben. A műveletek elvégzési sorrendjének ismerete. Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Elnevezések, megállapodások, jelölések értése, kezelése. Számok nagyságrendje és helyi értéke. Számok helyes leírása, olvasása 1000-ig. Számok nagyságrendjének és helyi értékének biztos ismerete. Számok képzése, helyi érték szerinti bontása. A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alpművelet körében. A tízes, százas, számszomszédok meghatározása. A kerekítés és becslés eszközként való alkalmazása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás. Igény kialakítása a matematika értékeinek és eredményeinek megismerése A szorótábla biztos ismerete	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számfogalom kialakítása 1000-es, számkörben. Számok írása, olvasása 1000-ig..	Tájékozódás az adott számkörben. Számmemória fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: számok helyesírása.
Számok helye, közelítő helye a számegyenesen, számszomszédok, kerekítés. Alaki, helyi és valódi érték. Számok képzése, bontása helyi érték szerint, (egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű). Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.	Emlékezet fejlesztése, tájékozódás a számegyenesen. Tájékozódás különböző egységbeosztású számegyenesen.	

Számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	Tájékozódás a számegyenesen.	
Számok összeg-, különbség-, szorzat- és hányadosalakja.	Megértett állításokra, szabályokra való emlékezés.	
A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő előkészítése. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).	Negatív számokkal való ismerkedés tapasztalati úton a számegyenes, a hiány és a hőmérséklet segítségével. Adósság, készpénz, vagyoni helyzet fogalmának értelmezése	<i>Környezetismeret:</i> hőmérséklet és mérése, Celsius-skála (fagypont alatti, fagypont feletti hőmérséklet).
Matematikai oktató program használata.	A negatív szám fogalmának elmélyítése.	
Számok tulajdonságai: oszthatóság 5-tel és 10-zel.	Számok összehasonlítása, szétválogatása az oszthatósági tulajdonság szerint.	
. Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás, kivonás, szorzás, osztás. Fejszámolás: összeadás, kivonás, legfeljebb kétjegyű, nullára végződő számokkal. Fejszámolás: szorzás, osztás tízzel, százzal. Írásbeli összeadás, kivonás háromjegyű és négyjegyű számokkal az ezres számkörben. Írásbeli szorzás és osztás egyjegyű számmal.	Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése; tudatos, célirányos figyelem. A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.
Matematikai fejlesztőprogram használata.	A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	
Összeg, különbség, szorzat, hányados becslése, a „közelítő” érték fogalmának és jelének bevezetése.	Jelek szerepe, használata. A becslés finomítása a tagok, tényezők, osztó, osztandó megfelelő kerekítésével.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek szerepe, használata.
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg és különbség, valamint szorzat és hányados változásai.	Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése.	

Zárójel használata; összeg és különbség szorzása, osztása. Műveleti sorrend.	Feladattartás és feladatmegoldási sebesség fejlesztése. Megismert szabályokra való emlékezés. Oktatóprogram alkalmazása a műveleti sorrend bemutatására.	
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása, ellenőrzés.	Matematikai modellek megértése. Önértékelés, önellenőrzés. Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése.	
Törtek fogalmának tapasztalati előkészítése: harmad-, tized- és századrész. Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel. Számláló, nevező, törtvonal.	Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása. Törtekkel kapcsolatos oktató program használata. Törtek előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Animáció lejátszása törtek előállításához.	<i>Technika és tervezés:</i> mennyiségek megállapítása becslés, számlálás, mérés, számítás útján.
Szöveges feladatok. Többféle megoldási mód keresése.	A szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés. Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel. Ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek fokozatos megismerése. Válasz megfogalmazása szóban, írásban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.
Római számok. A római számok története.	Számjelek bevezetése. Római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel.	<i>Környezetismeret:</i> a lakóhely története; a római számok megfigyelése régi épületeken.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Irányított keresés római számok használatáról.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számszomszéd, kerekítés, közelítő érték, műveleti sorrend. Három- és négyjegyű szám. Tört szám, negatív szám. Becslés, ellenőrzés. Római szám. Számláló, nevező, törtvonal.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 20 óra
--	--	----------------------------

Előzetes tudás	Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, folytatása. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése. Képes a változást felismerni és szóban megfogalmazni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai modellek készítése. Sorozatok felismerése, létrehozása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Sorozat szabályának felismerése.	Adott szabályú sorozat folytatása. Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása. Sorozatok képzési szabályának keresése, kifejezése szavakkal. A figyelem és a memória fejlesztése. Szabályfelismerés. Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában. Az anyanyelv és a szaknyelv használatának fejlesztése. Adott utasítás követése, figyelem tartóssága. Saját gondolatok megfogalmazása, mások gondolatmenetének végighallgatása.	<i>Vizuális kultúra:</i> periodicitás felismerése sordíszekben, népi motívumokban.
Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.	Kapcsolatok, szabályok keresése táblázat adatai között. Táblázat adatainak értelmezése. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése, a folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása. Az általánosításra való törekvés. A kifejezőkészség alakítása: világos, rövid fogalmazás. Az absztrakciós képesség alapozása.	<i>Környezetismeret:</i> adatok gyűjtése az állatvilágból (állati rekordok). <i>Testnevelés:</i> sporteredmények mint adatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táblázat, grafikon. Sorozat. Szabály, kapcsolat.	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 21 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). A test és a síkidom megkülönböztetése. Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint. Tájékozódási képesség, irányok ismerete. Szimmetria: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata. Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzelttel. A matematika és a valóság kapcsolatának építése. Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata. Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése. A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon. Esztétikai érzék fejlesztése. A körző és a vonalzó célszerű használata.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése tapasztalati úton: metsző és párhuzamos egyenesek. A szakasz fogalmának előkészítése. A szakasz és mérése. A derékszög fogalma és mérése.	Tapasztalatszerzés, érvelés.	<i>Technika és tervezés:</i> hajtogatás.
Háromszög, négyzet és téglalap. A téglalap és négyzet tulajdonságai: csúcsok száma, oldalak száma.	Háromszögek, négyszögek előállítása rajzolással szabadon vagy egy-két tulajdonság megadásával. Egyszerű szerkesztési feladatok. Egyedi tulajdonságok kiemelése. Formafelismerés, azonosítás, megkülönböztetés.	<i>Vizuális kultúra:</i> mozaikkép alkotása előre elkészített háromszögek, négyszögek felhasználásával.
A téglalap és a négyzet kerületének kiszámítása.	Ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében.	
Az egybevágóság fogalmának előkészítése.	Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása tevékenységgel. Az alkotóképesség fejlesztése.	<i>Környezetismeret:</i> szimmetria a természetben.

	Megfigyelések kifejezése válogatással, megfogalmazással. A pontosság igényének felkeltése.	<i>Vizuális kultúra:</i> szimmetria a műalkotásokban.
Tájékozódás síkban, térben.	Tájékozódás pl. az iskolában és környékén. Mozgássor megismétlése, mozgási memória fejlesztése.	<i>Környezetismeret:</i> tájékozódás közvetlen környezetünkben. Égtájak ismeretének gyakorlati alkalmazása.
Testek geometriai tulajdonságai, hálójai.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű. rajzolóprogramok bemutatása. Egyszerű problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint. Alkotóképesség fejlesztése. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával. Sík- és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével.	<i>Technika és tervezés:</i> dobozokból bútorok építése. <i>Vizuális kultúra:</i> a körülöttünk lévő mesterséges és természetes környezet formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója.
Készségfejlesztő oktatóprogramok, logikai játékok indítása, használata önállóan vagy segítséggel	Számítógépes játékok, egyszerű rajzolóprogramok bemutatása, dinamikus szerkesztőprogramok használata interaktív táblán	
Mérések alkalmi egységekkel. Mérés szabvány egységekkel: mm, km, ml, cl, hl, g, t. Az idő mérése: másodperc.	Összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról. Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele. Tájékozódás az időben: a múlt, jelen, jövő, mint folytonosan változó fogalmak, pl. előtte, utána, korábban, később megértése, használata. (másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év).	<i>Környezetismeret:</i> gyakorlati mérések közvetlen környezetünkben (tömeg-, hosszúságmérés). Csomagolóanyagok, dobozok tömege. <i>Testnevelés:</i> időre futás. <i>Ének-zene:</i> metronóm.

	Időpont és időtartam tapasztalati úton történő megkülönböztetése. A családban történtek elhelyezése az időben.	<i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> napirend, családi ünnepek, események ismétlődése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> változó helyzetek, időben lejátszódó történetek megfigyelése, az időbeliség tudatosítása.
Egység és mérőszám kapcsolata. Mérés az egységek többszöröseivel. Át- és beváltások végrehajtott mérések esetén. Átváltások szomszédos mértékegységek között. A mértékegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban.	A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A mértékegység és mérőszám kapcsolata, összefüggésük megfigyelése és elmélyítése. Mérések a gyakorlatban, mérések a családban. Fejlesztőprogram használata mértékegységek átváltásához.	<i>Technika és tervezés:</i> elkészíthető munkadarabok megtervezése mérés és modellezés segítségével. <i>Környezetismeret; Technika és tervezés:</i> háztartásban használatos gyakorlati mérések (sütés-főzés hozzávalói).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Metsző és párhuzamos egyenesek, szakasz, szög, háromszög, téglalap, négyzet, kerület, terület, téglatest, kocka, testháló, tükrös alakzat, időpont, időtartam, kör, mértékegység, tonna, másodperc, km, mm.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 7 óra Számon- kérés, ismétlés: 5 óra
Előzetes tudás	Adatokról megállapítások megfogalmazása. Valószínűségi megfigyelések, kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése. Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Adatok megfigyelése, gyűjtése, rendezése, rögzítése, ábrázolása grafikonon.	Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése. A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés.	<i>Környezetismeret:</i> meteorológiai adatok lejegyzése, ábrázolása.
A biztos, a lehetséges és a lehetetlen események.	Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek. A lehetséges és lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése.	
Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. Gyakoriság. Oszlopdiagram. A valószínűség fogalmának tapasztalati előkészítése. Diagramokhoz kapcsolódó információk keresése, értelmezése	Események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével, ábrázolása oszlopdiagramon. Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben. A kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata. A gyakoriság, a valószínű, kevésbé valószínű értelmezése gyakorlati példákon. Információszerzés az internetről, irányított keresés.	<i>Környezetismeret:</i> természeti jelenségek előfordulása és valószínűsége. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a kifejezőképesség alakítása (világos, rövid megfogalmazás).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínű, biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos. Átlag. Grafikon, oszlopdiagram. Gyakoriság.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szóbeli számolási készség folyamatos erősítése különféle munkaformákban: párokban, csoportokban. Analógiák kiépítése ezres körben – párban. Műveletek gyakorlása. Differenciált feladatmegoldás interaktív tábla segítségével. Számítógépes játékok, egyszerű rajzolóprogramok bemutatása, Gyakorlás - differenciált csoportmunka. Játékos feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban: bűvös négyzetek. Szorzótáblákról összefüggések leolvasása, - differenciált csoportmunka. Szöveges feladatok megoldása- frontális és páros munka. Törtek előállítás: közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka),	

A fejlesztés várt
eredményei a 3.
évfolyam végén

Gondolkodási és megismerési módszerek

- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
- Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.

Számтан, algebra

- Számok írása, olvasása (1000-es számkör).
- Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 1000-es számkörben.
- Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 1000-es számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
- A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás száz-as számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete.
- Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása.
- Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Háromjegyű számok összeadása, kivonása írásban.
- Háromjegyű számok szorzása egyjegyűvel írásban.
- Műveletek ellenőrzése.
- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

Geometria

- Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
- A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc.
- Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
- Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.
- Kör fogalmának tapasztalati ismerete.
- A test és a síkidom közötti különbség megértése.
- Kocka, téglalap, felismerése, létrehozása, jellemzői.
- Gömb felismerése.
- Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Négyzet, téglalap kerülete.
- Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.

	<i>Összefüggések, függvények, sorozatok</i> – Szabályfelismerés, szabálykövetés. – Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése. – Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. – A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása. <i>Valószínűség, statisztika</i> – Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. – Táblázat adatainak értelmezése. – Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. – Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. – Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete. <i>Informatikai ismeretek</i> a. Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata.
--	--

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 20 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegekben. Halmazok összehasonlítása. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanynyi fogalma. Alakzatok szimmetriájának megfigyelése. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Halmazszemlélet fejlesztése. Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljárás mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése. Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történés visszaidézése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Halmazszemlélet fejlesztése. Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljárás mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése. Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történés visszaidézése.	Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése. A logikai „és”, „vagy” szavak használata állítások megfogalmazásában. Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás.	<i>Környezetismeret:</i> élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint. Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől eltérő nyelvhasználat
A számítógép működésének bemutatása (be- és kikapcsolás, egér, billentyűzet használata).	Ismerkedés az adott informatikai környezettel.	
Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. Alaphalmaz és részhalmaz fogalmának tapasztalati előkészítése.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint. Síkidomok halmazokba rendezése tulajdonságaik alapján. Sorozatok létrehozása, folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. A gondolkodás és a nyelv összefonódása, kölcsönhatása.	Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől eltérő nyelvhasználat

Tantárgyi fejlesztőprogram használata a halmazba soroláshoz.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint.	
Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása. próbálgatással.	Konkretizálás képességének fejlesztése.	<i>Ének-zene:</i> dallammotívumok sorba rendezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, összehasonlítás, csoportosítás, sorba rendezés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra		Órakeret 72 óra
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (1000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 1000-es számkörben. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). Törtek a mindennapi életben: 2,3,4,10 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel. Törtek előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása a 1000-es számkörben. Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben. Az ésszerű becslés és kerekítés alkalmazása. Fejben számolás 100-as számkörben. Szorzótábla biztos ismerete. Összeg, különbség, hányados, szorzat fogalmának ismerete. Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Páros és páratlan számok. Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, (). Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban. Szorzótábla ismerete a száz-as számkörben. A műveletek sorrendje, zárójel használata Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számfogalom kialakítása 1000-es, illetve 10 000-es számkörben. Számok írása, olvasása 1000-ig, illetve 10 000-ig.		Tájékozódás az adott számkörben. Számmemória fejlesztése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> számok helyesírása.
. Számok helye, közelítő helye a számegyenesen, számszomszédok, kerekítés. Alaki, helyi és valódi érték.		Emlékezet fejlesztése, tájékozódás különböző egységbeosztású számegyenesen.	

Számok képzése, bontása helyi érték szerint.(egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű, négyjegyű)		
Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.		
Számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	Tájékozódás a számegyenesen.	
Számok összeg-, különbség-, szorzat- és hányados alakja.	Megértett állításokra, szabályokra való emlékezés. Tények közti kapcsolatok, viszonyok, összefüggések felidézése.	
A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő előkészítése. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).	Adósság, készpénz, vagyoni helyzet fogalmának értelmezése. A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő elmélyítése a számegyenes, a hőmérséklet és hiány segítségével.	<i>Környezetismeret:</i> hőmérséklet és mérése, Celsius-skála (fagypont alatti, fagypont feletti hőmérséklet).
Matematikai oktató program használata.	A negatív szám fogalmának elmélyítésére	
Számok tulajdonságai: oszthatóság 5-tel és 10-zel.	Számok összehasonlítása, szétválogatása az oszthatósági tulajdonság szerint.	
Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás, kivonás, szorzás, osztás. Fejszámolás: összeadás, kivonás, legfeljebb háromjegyű, nullára végződő számokkal. Fejszámolás: szorzás, osztás tízzel, százzal és ezerrel. Írásbeli összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Írásbeli szorzás és osztás egy-és kétjegyű számmal.	Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. A figyelem terjedelmének és	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.

	tartósságának növelése; tudatos, célirányos figyelem. A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása. A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	
Matematikai fejlesztőprogram használata.	A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	
Összeg, különbség, szorzat, hányados becslése, a „közelítő” érték fogalmának és jelének bevezetése.	Jelek szerepe, használata. Becslés a tagok, tényezők, osztó, osztandó megfelelő kerekítésével.	<i>Magyar nyelv és irodalom: jelek szerepe, használata.</i>
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg és különbség, valamint szorzat és hányados változásai.	Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése.	
Zárójel használata; összeg és különbség szorzása, osztása. Műveleti sorrend.	Feladattartás és feladatmegoldási sebesség fejlesztése. Megismert szabályokra való emlékezés. Oktatóprogram alkalmazása a műveleti sorrend bemutatására.	
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása, ellenőrzés.	Matematikai modellek megértése. Önértékelés, önellenőrzés.	Magyar nyelv és irodalom: Titkosírás Vizuális kultúra: szimbólumok

	Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése.	jelentése a képzőművészeti alkotásokon
Törtek fogalmának tapasztalati előkészítése. Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel. Számláló, nevező, törtvonal.	Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása. Törtekkel kapcsolatos oktató program használata. Törtek előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Animáció lejátszása törtek előállításához.	
Szöveges feladatok. Többféle megoldási mód keresése.	A szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés. Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel. Ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek fokozatos megismerése. Adatok lejegyzése, rendezése, ábrázolása. Összefüggések felismerése. Válasz pontos megfogalmazása szóban, írásban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.
Római számok. A római számok története. Számjelek bevezetése.	Irányított keresés római számok használatáról.	<i>Környezetismeret:</i> a lakóhely története; a római

Római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel.		számok megfigyelése régi épületeken.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Irányított internet használat.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számszomszéd, kerekítés, közelítő érték, műveleti sorrend. Három- és négyjegyű szám. Tört szám, negatív szám. Becslés, ellenőrzés. Római szám. Alaki, helyi és valódi érték. Számláló, nevező, törtvonal.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai modellek készítése. Sorozatok felismerése, létrehozása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Sorozat szabályának felismerése.	Adott szabályú sorozat folytatása. Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása. Sorozatok képzési szabályának keresése, kifejezése szavakkal. Oktatóprogram használata sorozat szabályának felismeréséhez, folytatásához. A figyelem és a memória fejlesztése. Szabályfelismerés. Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában. Az anyanyelv és a szaknyelv használatának fejlesztése. Adott utasítás követése, figyelem tartóssága. Saját gondolatok megfogalmazása, mások gondolatmenetének végighallgatása.	<i>Vizuális kultúra:</i> periodicitás felismerése sordíszekben, népi motívumokban.
Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között.	Kapcsolatok, szabályok keresése táblázat adatai között. Táblázat adatainak értelmezése.	<i>Környezetismeret:</i> adatok gyűjtése az

Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.	Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. A folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása. Az általánosításra való törekvés. A kifejezőkészség alakítása: világos, rövid fogalmazás. Az absztrakciós képesség alapozása.	állatvilágból (állati rekordok). <i>Testnevelés:</i> sporteredmények, mint adatok.
Grafikonok.	Grafikonok adatainak leolvasása. Grafikonok készítése. Matematikai összefüggések felismerése.	<i>Környezetismeret:</i> hőmérsékleti grafikonok készítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táblázat, grafikon. Sorozat. Szabály, kapcsolat.	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek. A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, hl, g, t, másodperc Átváltások szomszédos mértékegységek között. Hosszúság, távolság, idő mérése egyszerű gyakorlati példákon keresztül. Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik. A test és síkidom közötti különbség ismerete. Kocka, téglatest felismerése, létrehozása, jellemzői. Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Négyzet, téglalap kerülete. Négyzet, téglalap területének mérése különböző egységekkel, területfedéssel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzelttel. A matematika és a valóság kapcsolatának építése. Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata. Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése. A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon. Esztétikai érzék fejlesztése. A körző és a vonalzó célszerű használata	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése tapasztalati úton: metsző és párhuzamos egyenesek. A szakasz fogalmának előkészítése. A szakasz és mérése. A szög fogalma és mérése.	Tapasztalatszerzés, érvelés.	<i>Technika és tervezés:</i> hajtogatás.
A téglalap és a négyzet területének kiszámítása.	Ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében.	<i>Környezetismeret:</i> kerületszámítás a közvetlen környezetünkben (szoba, kert)
A képszerkesztő program néhány rajzeszközének ismerete, a funkciók azonosítása, gyakorlati alkalmazása. Egyszerű rajzok, ábrák elkészítése. A rajzos dokumentum nyomtatása.	A tanult síkidomok rajzolása képszerkesztő program segítségével. A feladat megoldásához szükséges, mások által összeépített alkalmazói környezet használata.	
Háromszög, négyzet és téglalap felismerése. A téglalap és négyzet tulajdonságai: csúcsok száma, oldalak száma.	Háromszögek, négyszögek előállítása rajzolással szabadon vagy egy-két tulajdonság megadásával. Egyedi tulajdonságok kiemelése. Egyszerű szerkesztési feladatok. Formafelismerés, azonosítás, megkülönböztetés	<i>Környezetismeret:</i> tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből pl. szőnyegezés, burkolás a lakásban, kertben.
Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. A területszámítás fogalmának előkészítése.	Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.	<i>Környezetismeret:</i> tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből pl. szőnyegezés, burkolás a lakásban, kertben.
A kör fogalmának tapasztalati előkészítése.	A körző használata (játékos formák készítése). Kör létrehozása, felismerése, jellemzői.	<i>Ének-zene:</i> körjátékok. <i>Vizuális kultúra:</i> a kör megjelenése művészeti alkotásokban.
Az egybevágóság fogalmának előkészítése.	Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása tevékenységgel. Az alkotóképesség fejlesztése. Megfigyelések kifejezése válogatással, megfogalmazással. A pontosság igényének felkeltése.	Szimmetria a természetben. <i>Vizuális kultúra:</i> szimmetria a műalkotásokban.

	Geometriai dinamikus szerkesztőprogram használata interaktív táblán.	
Testek geometriai tulajdonságai, hálójá.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű rajzolóprogramok használata. Alkotóképesség fejlesztése. Kreatív gondolkodás fejlesztése Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával. Sík- és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével.	<i>Technika és tervezés:</i> dobozokból bútorok építése. <i>Vizuális kultúra:</i> a körülöttünk lévő mesterséges és természetes környezet formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója.
Téglatest és kocka felismerése, jellemzői. Rubik-kocka. Testháló kiterítése téglatest, kocka esetében.	Megfigyelés, tulajdonságok számbavétele. Összehasonlítás, azonosságok, különbségek megállapítása. Finommotoros mozgáskoordinációk fejlesztése.	<i>Technika és tervezés:</i> dobókocka, téglatest alakú doboz készítése.
Készségfejlesztő oktatóprogramok, logikai játékok indítása, használata önállóan vagy segítséggel, belépés és szabályos kilépés a programból.	Számítógépes játékok, egyszerű fejlesztő szoftverek megismertetése.	
A gömb felismerése, jellemzői.	Tapasztalatgyűjtés. A gömb létrehozása.	<i>Technika és tervezés:</i> gyurma vagy kókuszgolyó készítése. <i>Környezetismeret:</i> gömb alakú gyümölcsök. <i>Testnevelés:</i> labdák.
Mérések alkalmi egységekkel. Mérés szabvány egységekkel: mm, km, ml, cl, hl, g, t.	Összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról. Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele. Adott tárgy, elrendezés, kép más nézőpontból való elképzelése.	<i>Környezetismeret:</i> gyakorlati mérések közvetlen környezetünkben (tömeg-, hosszúságmérés). Csomagolóanyagok, dobozok tömege.

Az idő mérése: másodperc. Időpont és időtartam megkülönböztetése.	Tájékozódás az időben: a múlt, jelen, jövő, mint folytonosan változó fogalmak, pl. előtte, utána, korábban, később megértése, használata. Időtartam mérése egyenletes tempójú mozgással, hanggal, szabványos egységekkel (másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év). Fejlesztőprogram használata méréshez. Időpont és időtartam tapasztalati úton történő megkülönböztetése. A családban történtek elhelyezése az időben.	<i>Testnevelés:</i> időre futás. <i>Ének-zene:</i> metronóm. <i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> napirend, családi ünnepek, események ismétlődése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> változó helyzetek, időben lejátszódó történetek megfigyelése, az időbeliség tudatosítása.
Egység és mérőszám kapcsolata. Mérés az egységek többszöröseivel. Át- és beváltások végrehajtott mérések esetén. Átváltások szomszédos mértékegységek között. A mértékegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban.	A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A mértékegység és mérőszám kapcsolata, összefüggésük megfigyelése és elmélyítése. Mérések a gyakorlatban, mérések a családban. Fejlesztőprogram használata mértékegységek átváltásához.	<i>Technika és tervezés:</i> elkészíthető munkadarabok megtervezése mérés és modellezés segítségével. <i>Környezetismeret; Technika és tervezés:</i> háztartásban használatos gyakorlati mérések (sütés-főzés hozzávalói).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Metsző és párhuzamos egyenesek, szakasz, szög, háromszög, téglalap, négyzet, kerület, terület, téglatest, kocka, testháló, tükrös alakzat, időpont, időtartam, kör, gömb, mértékegység, tonna, másodperc, km, mm.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 7 óra Számon- kérés, ismétlés: 5 óra
Előzetes tudás	Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése. Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése.	

	Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Adatok megfigyelése, gyűjtése, rendezése, rögzítése, ábrázolása grafikonon.	Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése. A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés.	<i>Környezetismeret:</i> meteorológiai adatok lejegyzése, ábrázolása. <i>Testnevelés:</i> Tanulói teljesítmények adatai, sportjátékok eredményei
Számtani közép, átlag fogalmának bevezetése.	Néhány szám számtani közepének értelmezése, az „átlag” fogalmának bevezetése, használata adatok együttesének jellemzésére.	<i>Környezetismeret:</i> hőmérsékleti és csapadékatlagok.
A biztos, a lehetséges és a lehetetlen események értelmezése.	Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek. A lehetséges és lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése.	<i>Testnevelés:</i> Tanulói sportjátékok eredményei
Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. Gyakoriság. Oszlopdiagram. A valószínűség fogalmának tapasztalati előkészítése. Diagramokhoz kapcsolódó információk keresése, értelmezése.	Események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével, ábrázolása oszlopdiagramon. Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben. A kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata. A gyakoriság, a valószínű, kevésbé valószínű értelmezése gyakorlati példákon. Információszerzés az internetről, irányított keresés.	<i>Környezetismeret:</i> természeti jelenségek előfordulása és valószínűsége. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a kifejezőkészség alakítása (világos, rövid megfogalmazás).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínű, biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos. Átlag. Grafikon, oszlopdiagram. Gyakoriság.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Sejtések megfogalmazása, melyik esemény bekövetkezése biztosabb, mint a másik. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Számjáték, stratégiai játékok, Hibakereséses feladatok.	

	Megsejtetése méréssel, szerkesztéssel, vagy képi megjelenítéssel. Differenciált feladatmegoldás csoportokban. Képességfejlesztő játék. Valószínűségi feladat. Olvasás diagramról.
--	--

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén	<i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i> – Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. – Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. – Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. – A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. – Az összes eset megtalálása (próbálgatással). <i>Számтан, algebra</i> – Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). – Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 10 000-es számkörben. – Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). – Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. – Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 10 000-es számkörben. – Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben. – A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. – Fejben számolás száz-as számkörben. – A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben. – Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. – Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. – Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása. – Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű számmal írásban. – Műveletek ellenőrzése. – Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. – Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete. <i>Geometria</i> – Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek. – A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. – Átváltások szomszédos mértékegységek között. – Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák). – Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik. – Kör fogalmának tapasztalati ismerete. – A test és a síkidom közötti különbség megértése. – Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői. – Gömb felismerése.
--	--

	– Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. – Négyzet, téglalap kerülete. – Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. Összefüggések, függvények, sorozatok – Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése. – Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. – A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása. Valószínűség, statisztika – Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. – Táblázat adatainak értelmezése. – Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. – Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. – Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete. Informatikai ismeretek b. Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata. c. Egy rajzoló program ismerte; egyszerű ábrák elkészítése, színezése. d. Együttműködés interaktív tábla használatánál.
--	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanév során az értékelés alapja a tanulók állandó megfigyelése, melynek segítségével a tanuló visszajelzést kap arról, hogy mi az, amitől legközelebb eredményesebben tud dolgozni. A **folyamatos, fejlesztő célzatú szóbeli értékelés** visszajelzést ad a tanuló számára munkájának eredményességéről, rendszeres tanulásra ösztönöz.

Az értékelés ne kizárólag érdemjegyhez kötődjön - mindig vegye figyelembe az életkori sajátosságokat, egyéni adottságokat, a tanulói személyiség egészét - aktív szerepe legyen a tanulócsoporthoz a reális értékelésben - legfontosabb funkciója, hogy megerősítsen, bátorítsa, ösztönözzön, azaz pozitívan motiválja a tanulókat

Értékelés alapelvei:

- Személyre szóló legyen
- Biztosítsa az egyéni készségek, képességek fejlődését
- Szeretetteljes, következetes, elfogadó legyen
- Tükrözze az ismeret elsajátító és alkalmazó szintjeit
- Rendszeres, folyamatos, objektív legyen
- Biztosítsa az egészséges személyiségfejlődést
- Fejlesztő, ösztönző legyen
- Minősítse a pszichés jellemzőket is
- Több szempontú legyen

Az értékelés formái:

- Szöveges értékelés

Első évfolyam, második évfolyam 1. félév

A szöveges értékelés, mely tükrözi az ismeretek elsajátításának és alkalmazásának szintjeit, másrészt, az egyéni készségek, képességek fejlődését, végül a tantárgyhoz kapcsolódó akarat, szorgalmi jellemzőket minősíti.

- Érdemjegy

A tanulók teljesítményének százalékos értékelését a következő módon javaslom:

0-35% a követelményeket gyengén teljesíti, felzárkóztatásra szorul.

36-50% a követelményeknek megfelel, néhány területen hiányosságai vannak (a területek részletezése)

51-70% a követelményeket megfelelően teljesítette.

71-90% a követelményeket jól elsajátította.

91-100% a követelményeket kiválóan teljesítette

A **tanév eleji diagnosztikus felmérés** segíti a tanítót a tanulók előzetes ismereteinek feltérképezésében, útmutatást ad a tanulócsoporthoz szabott tanítási módszerek, eljárások kiválasztásában.

Témákat lezáró írásbeli felmérések tájékoztatják a tanítót, a tanulót és a szülőt a tanuló teljesítményéről a helyi tantervben rögzített követelményekhez viszonyítva.

A **tanév végi felmérés** megmutatja az adott évfolyamon elsajátított ismeretek mennyiségét és minőségét.

Az értékelés kiemelt szempontjai:

- a tanulók önmagukhoz mért fejlődése,
- az alapvető készségek, képességek fejlettségi szintje,
- tárgyi tevékenységben való jártasság,
- tanult műveletek értelmezése,
- a tanult számolási eljárások ismerete és alkalmazása.

6. Függelék:

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév(ek) során;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- segítse a helyes tanulási szokások, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását;
- biztosítson lehetőséget a mennyiségi és minőségi differenciálásra egyaránt;
- változatos feladatokon keresztül szemléltesse a matematika szerepét a mindennapi életben;
- alakítsa ki az önellenőrzés igényét;
- ábraanyaga, betűmérete igazodjon az életkori sajátosságokhoz;
- felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;

- feladatrendszere változatos legyen tartalom, típus, nehézségi fok és funkció tekintetében.
- A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglaltak tanítását.

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

KÖRNYEZETISMERET

Helyi tantárgyi tanterv
3-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Általános tantervű tanulócsoport 3-4. évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
3.	1	36	34	2
4.	2	72	34	38

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az iskola a 4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy óraszámát a szabadon választható órakeret terhére heti 1 órával megemelte.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott környezetismeret tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 3-4. évfolyamára kiadott **Környezetismeret** tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Gulyás Istvánné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám	Témakör összhőkerete
1.Megfigyelés, mérés	4	0	4
2.Az élettelen környezet kölcsönhatásai	3	0	3
3.Tájékozódás az időben	8	0	8
4.Tájékozódás a térben	8	0	8
5.Életközösségek lakóhelyünk környezetében	9	0	9
6.Testünk, egészségünk	2	2	4
Évfolyam összesen	34	2	36

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám	Témakör összhőkerete
1.Megfigyelés, mérés	8	4	12
2.Az élettelen környezet kölcsönhatásai	5	7	12
3. Hazánk, Magyarország	6	12	18
4.Életközösségek lakóhelyünk környezetében	11	9	20
5. Testünk, egészségünk	4	6	10
Évfolyam összesen	34	38	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Testünk és egészségünk	A tanult tananyag elmélyítése	2
	Összesen:	2

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	38
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1.Megfigyelés, mérés	A tanult tananyag elmélyítése	4
2.Az élettelen környezet kölcsönhatásai	A tanult tananyag elmélyítése	7
3. Hazánk, Magyarország	A tanult tananyag elmélyítése	12
4.Életközösségek lakóhelyünk környezetében	A tanult tananyag elmélyítése	9
5. Testünk, egészségünk	A tanult tananyag elmélyítése	6
	Összesen:	38

Tantárgyi bevezető

Ahogy a gyermek értelme fejlődik, úgy válik benne egyre erősebbé az igény arra, hogy saját testét, illetve szűkebb-tágabb környezetét megismerje, annak egyes elemeit néven nevezze, és az ezekkel kapcsolatos kérdésekre választ találjon. **Az embert körülvevő világgal úgy ismerkedjen, ami Isten akaratából lett. A körülöttünk levő világ és Isten elválaszthatatlan kapcsolatban van.**

Lássa az ember helyét a teremtettségben. Tudja, hogy az ember éppúgy teremtmény, mint a bennünket körülvevő élő illetve élettelen világ. Ismerkedjen az ember lehetőségeivel-cselekvéseinek határaival.

Az Istennel való találkozás helyszíne a világ, hiszen Isten jelen van benne.

A környezetismeret tantárgy célja, hogy a gyermek természetes kíváncsiságára építve előbb a szűk, később az egyre tágabb környezet dolgait, jelenségeit és történéseit megismerje, ezek megértéséhez támpontokat adjon, további megfigyelésekre ösztönözzön és fenntartsa a magyarázatkeresés igényét.

A környezetismeret tantárgy a Természettudomány és földrajz tanulási terület bevezető tantárgya, mely az alsó tagozat 3–4. évfolyamán jelenik meg.

A tantárgy épít az 1–2. osztályos olvasás, valamint a technológia és a matematika tantárgy keretein belül történő fejlesztésre.

A tantárgy legfontosabb célja, hogy a gyermekek életkori sajátosságaira, kognitív fejlődésére, valamint kíváncsiságára építve képessé tegye őket szűkebb és tágabb környezetük, valamint saját testük megismerésére, a változások megértésére, alapvető ok-okozati összefüggések meglátására.

A tanulók a természettudományos ismeretszerzés és -feldolgozás módszereire épülő tevékenységek révén, cselekvő úton szereznek tapasztalatokat, aktívan vesznek részt a fejlesztés folyamatában. A megismerési módszerek (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérlet) elsajátításán és alkalmazásán keresztül fejlődnek azon alapvető képességeik (megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képesség, mérési technika, kísérletezéshez szükséges képességek), melyek a természettudományos megismeréshez szükségesek, valamint kialakulnak az ezekhez nélkülözhetetlen alapvető szokásaik is.

Kiemelt jelentőségű, hogy a gyermekek saját tapasztalataikon keresztül olyan természettudományos tapasztalatok birtokába jussanak, melyek segítik eligazodásukat az őket körülvevő természeti, társadalmi és gazdasági környezetben, valamint képessé teszi őket arra, hogy környezetükkel harmonikusan együtt éljenek. A tantárgy tanulása során tehát erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás. **Szerezzen ismereteket a teremtettség veszélyeztetettségéről, az ökológiai válságról. Ismerje meg az ember Istentől kapott feladatát: A Föld „művelését és őrzését.”**

Alapvető fontossággal jelenik meg a tantárgy céljai között az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés.

A tantárgy céljaiból következik, hogy szükségszerűen szervesen kötődik a hétköznapi élethez, s így erősen gyakorlatorientált. Nem ismereteket tanít meg a gyermekek számára, hanem a gyermekek saját tevékenységeinek tapasztalatai által készíti elő a fogalomalkotást.

A tevékenységek végzése során szerzett élmények biztosítják a megismerés és felfedezés örömet, ezáltal hozzájárulnak ahhoz, hogy folyamatos legyen a tanulók motivációja arra, hogy a természettudományok és a földrajz tárgykörébe tartozó problémákat minél mélyebben megismerhessék, megérthessék.

Eközben a tanulók a mindenki által elérhető és alkalmazható természettudományos műveltség alapjainak birtokába jutnak. **Ismerkedjen a „sáfárság” lényegével- „az Úr a Föld”**

A környezetismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A megfigyelések algoritmusának követésével, összehasonlítások, csoportosítások végzésével, valamint a mérés és a kísérletezés algoritmusának megvalósításával a tanuló aktív tanulási utat jár be, eközben fejlődnek megismerési képességei. Vizsgálatainak eredményeit összeveti hipotéziseivel, ezzel fejlődik problémamegoldó, valamint mérlegelő gondolkodása. Tanulási stratégiákat használ fel: tapasztalatai rögzítéséhez egyszerű ábrákat, grafikus szervezőket használ, készít.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló a megismerő tevékenységek során tapasztalatait lejegyzí vagy szóban megfogalmazza, így fejlődik azon készsége, hogy érthetően és pontosan fejezze ki gondolatait. Eközben törekszik a természettudományos szaknyelv pontos használatára. A vizsgálatok végzésekor információkat gyűjt, rendszerez. A megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérletezés során fejlődik a szöveges módon, a táblázattal és a grafikonokkal megadott információk megértésének képessége.

A digitális kompetenciák: A környezetismeret tanulása során a tanuló kiegészítő információkat gyűjt digitális forrásokból, illetve tapasztalati úton szerzett ismeretei rögzítésére online feladatokat, alkalmazásokat használ.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az ismeretszerző módszerek elsajátítása közben fejlődik a tanuló problémamegoldó gondolkodása. A vizsgálatok, kísérletek végzése ösztönzi őt, hogy kérdéseket tegyen fel, ok-okozati összefüggésekre jöjjön rá, következtetéseket vonjon le. Mivel a képességfejlesztés az egyes témák komplex feldolgozása közben valósul meg, fejlődik rendszerszemlélete. Kezdeti perceptuális tanulása mellett képessé válik a verbális tanulásra.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A környezetismeret tanulása cselekvő tapasztalatszerzésre épül, melynek során a tanuló csoporttagként, társaival együtt végzi tevékenységét. A gyakorlati feladatok végzésekor döntéseket hoz, időbeosztást készít.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A környezetismeret tanulása során a tanuló megismeri hazánk kulturális örökségének egyes elemeit.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A környezetismeret tanulása során végzett tevékenységekkel a tanuló képessé válik arra, hogy társaival együttműködjön. Megtanul a csoporton belül különböző szerepekben feladatot végezni és munkájáért felelősséget vállalni.

3–4. évfolyam

A kisiskolás korú gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra a megismerés, felfedezés örömét, így formálhatjuk a gyerekek természethez való viszonyát, a természetről való gondolkodását.

A környezetismeret tanításának legfontosabb célja a 3–4. évfolyamon azoknak a képességeknek a fejlesztése, valamint azoknak a szokásoknak az alakítása, melyek szűkebb és tágabb környezetük megismeréséhez és a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.

Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján elemi szinten sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés alapvető módszereit, nem pedig biológiai, földrajzi, kémiai, fizikai ismeretek tanítására van szükség. A tanulási folyamat során az ismeretszerző módszerek elsajátításán keresztül a megismerési képességek fejlesztése a fő cél, az ismeretanyag pedig a célok elérését szolgáló eszköz.

A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, valamint a kísérletezés módszereit gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képessége, mérési technikája, valamint a kísérletezéshez szükséges képességeik.

A megértéshez, fogalomalkotáshoz szükség van a célzott és folyamatos megfigyelésre. Fontos kiemelni, hogy a puszta érzékelés nem azonos a megfigyeléssel. A megfigyelés során az érzékelt jelenség lényeges jellemzőit kell kiemelni a lényegtelenek közül.

A tanulók a leírás alkalmazásával szóban, rajzban, írásban rögzítik tapasztalataikat.

Az összehasonlítás vezet el a lényeges jegyek kiemelésén túl az összefüggések meglátásához, az ugyanabba a fogalmi csoportba tartozó jellemzők megismeréséhez. Ha a tanulók felismerik az azonos és különböző tulajdonságokat, képessé válnak a megfigyelt jellemzők rendezésére, csoportosítására.

Fontos az alapvető mennyiségi tulajdonságok megismerése, mérésük megbízható szinten történő elsajátítása, mert a mérés módszerét mindegyik természettudományos tantárgy alkalmazza.

Egyszerű kísérletek végzésével készítjük elő a későbbi természettudományos kísérletezést, mely a legmagasabb szintű természettudományos megismerési módszer.

Az ismeretszerző módszerek alkalmazása közben, tapasztalati úton kezdődik el a fogalmak kialakításának folyamata, de ez nem zárul le a 4. évfolyam végén, ekkorra még nem alakulnak ki kész fogalmak.

A környezetismeret tantárgy tanítása a 3. évfolyamon kezdődik, és az olvasás, valamint a technológia tantárgyak kereteiben, az 1–2. évfolyamon megvalósult fejlesztésekre és tevékenységekre épül. A mérések metodikájának megtanítása a matematika tantárgyra, 2. osztályra helyeződik át.

Az összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés a matematikai készségfejlesztést is segíti, a leírás módszerével fejleszthetők a kommunikációs képességek is. A környezetismeret-órán végzett tevékenységek többsége társak közötti kooperációt igényel.

Az élő és élettelen természeti jelenségek rendszerbe foglalásán, a kölcsönhatások feltárásán keresztül a megértés igényére helyezünk hangsúlyt. Kiemelt szerepet kap a környezettudatosság, illetve az ember és a természet harmonikus együttélési módjainak tisztelete, ilyen megoldások értékelése és keresése. **Ne legyen számára ellentétében a hit és a tudomány. Legyen tapasztalata arról, hogy a Világ az embere számára - mint teremtmény számára – mindig tartogatott és tartogat titkokat. Minden egyes felfedezés újabb titkok elé állít.**

A legtöbb tematikai egység 8 órára készült. A feldolgozás során azonban ezek az egységek két évfolyamra bontva is megvalósíthatóak.

A megismerési folyamat irányításában általában, de a terepi látogatások és az önálló munka során különösen is fontos a tanító facilitátori szerepe és a segítő értékelés formáinak az alkalmazása.

Legyen fontos számára keresztyének nagy családjához való tartozás, egyházához, gyülekezetéhez való kötődés.

3. évfolyam

Tematikai egység	1. Megfigyelés, mérés	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat; felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket; adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez; adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít; időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez; megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza; figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat; növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti; méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket; algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becslült és mért eredményeit összehasonlítja; az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja; a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit; felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében; megnevezi az időjárás fő elemeit; felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében; felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelőképesség fejlesztése Leíró képesség fejlesztése Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése Rendszerező képesség fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Mérési technika fejlesztése Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei Az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)	

	Az élettelen környezeti tényezők jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang) A növény részeinek felismerése, megnevezése: gyökérzet, szár, levél, virág, termés Az élőlények és részeik jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang) A megfigyelt növényi részek szerepe a növény életében A közvetlen környezetben élő növények és állatok megfigyelése, összehasonlítása. Megfigyelt jellemzőik alapján a növények és állatok szétválogatása, csoportokba rendezése Az állatok testrészeinek felismerése, azok szerepe az állatok mozgásában, táplálkozásában, életmódjában Az élettelen anyagok és élőlények azonos és különböző tulajdonságai, csoportosításuk szempontjai (például tárgyak: anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk; növények: lágyszárú – faszárú, élőhely; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kételtűek – hüllők; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok) Mérési módszerek, a hőmérséklet, a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérésére használt alkalmi (önkéntesen választott, természetes, régi korokban használt) és szabvány mérőeszközök, mértékegységek és használatuk A közvetlen környezet élettelen környezeti tényezőinek, tárgyainak, élőlényeinek (növények, állatok, ember: saját test, társak, felnőttek) mérhető tulajdonságai (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet, idő), mérésük Mennyiségek viszonyítása, becslése és mérése, választott alkalmi és szabvány egységekkel Hétköznapi tapasztalatok a szabvány mértékegységek nagyságáról
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: szólások, közmondások, találós kérdések, metaforák, hasonlatok az idővel kapcsolatosan. Ének-zene: ütem, ritmus Matematika: folyamat mozzanatainak időbeni elrendezése; időrend kezelése Tájékozódás a külső világ tárgyai szerint; a tájékozódást segítő viszonyok megismerése. Számok, mértékegységek.
Fogalmak	Élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő
Javasolt tevékenységek	– Az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése – Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint:

	érezkelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk – Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságaik és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése – Az időjárási elemek megfigyelése – Az egyes halmazállapotok jellemzőinek megfigyelése, különböző hétköznapi anyagok csoportosítása halmazállapotuk szerint. Példák keresése a közvetlen környezetből (iskola, otthon) – A víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban. Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben – A lágú és fás szárú növények részeinek megfigyelése (gyökérzet, szár, levél, virág, termés). A növények részeinek megfigyelése algoritmus alapján – A növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érezkelhető tulajdonságaik alapján. A hasznónövények fogyasztható részeinek megnevezése – Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kétélűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában – A növények és állatok többféle szempontú csoportosítása • növények: lágú szárú – fás szárú; lombhullató – örökzöld • állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétélűek – hüllők; élőhely: hobbiállatok, a házban és a ház körül élő állatok, háziállatok, használlatok, hazai vadon élő állatok; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők – A növények és állatok állapotának, a tulajdonság környezeti hatásokra történő változásainak megfigyelése tanulmányi séták során • növények: ősszel lombhullás/örökzöldek folyamatosan; tavasszal rügyek, levelek vizsgálata; nyáron a kifejtett növény és a termés vizsgálata • állatok: ősszel és tavasszal bundaváltás; télen hangok, lábnyomok figyelése; tavasszal új fajok megjelenésének megfigyelése, nyáron a mozgás, táplálkozás, utódok nevelésének, utódok mennyiségének, egyéb változatosságok megfigyelése – A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények hosszúság jellegű tulajdonságainak (hosszúság, magasság, szélesség) mérése – Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken – A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése
--	---

	– A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése – A levegő hőmérsékletének mérése a különböző évszakokban, a csapadék hőmérsékletének mérése. Időjárási napló készítése a különböző hónapokban, a mért adatok lejegyzése, rajz készítése – Az ember testhőmérsékletének mérése – A mérésekhez alkalmi és szabvány mérőeszközök, mértékegységek választása, használata
--	--

Tematikai egység	2. Az élettelen környezet kölcsönhatásai	Órakeret 3 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez; a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti; a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza; feladatvégzés során társaival együttműködik. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusa szerint megvalósítja; a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével; az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja; figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés); megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás; egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás; tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez. Csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat; megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelőképesség fejlesztése Leíró képesség fejlesztése Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése Rendszerező képesség fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Mérési technika fejlesztése Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel A kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok lényeges érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang) A kísérletekhez szükséges mennyiségű anyagok mérése A víz halmazállapot-változásai (olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás) A víz körforgása a természetben Hely- és helyzetváltoztató mozgás Rugalmas és rugalmatlan ütközések megfigyelése, hétköznapi megjelenése	

	Az égés feltételei, éghető és nem éghető anyagok csoportosítása, égéssel kapcsolatos vészhelyzetek kezelése. A tűz és az égés szerepe az ember életében	
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: versek, mesék, szólások, közmondások találós kérdések a vízzel, jéggel kapcsolatosan Ének-zene: a tűzzel, vízzel kapcsolatos dalok. Vizuális kultúra: önkifejezés: nyári zápor, téli táj, korcsolyázás. Matematika: Mérések, mértékegységek.	
Fogalmak	Szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés	
Javasolt tevékenységek	– A víz különféle halmazállapotainak tantermi körülmények között történő modellezése (jég, víz, gőz). A gőz és a pára közti különbségek megfogalmazása, tapasztalati úton történő ismeretszerzés (vízforralás után a forró gőz fölé hideg tányért teszünk, és a párát lecsapatjuk) – A víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás), a közben végbemenő kölcsönhatások, változások megfigyelése. Ok-okozati összefüggések keresése a halmazállapot-változások és az egyes hétköznapi jelenségek között – Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között (pl.: hűtés jégkockával, melegítés gőzzel). Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben – Folyamatos megfigyelések és kísérletek a víz tisztaságával kapcsolatban. Környezetünkéből vett vízminták egyszerű vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére – A víz körforgásának megfigyelése a természetben. A körforgás egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások megfigyelése – Mozgások megfigyelése, csoportosítása (hely- és helyzetváltoztató mozgás). Példák keresése – Mozgásállapot-változások: ütközések (rugalmas és rugalmatlan) végzése, a változások megfigyelése – Az égést modellező kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok, a változás megfigyelése, az égés feltételeinek megismerése, éghető és nem éghető anyagok keresése és csoportosítása. Égéssel kapcsolatos vészhelyzetek felismerésének és kezelésének megismerése. A tűz és az égés szerepére példák keresése az ember életében	
Tematikai egység	3.Tájékozódás az időben	Órakeret 8 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: életkorának megfelelően eligazodik az időbeli relációkban, ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókinccset; naptárt használ, időintervallumokat számol, adott eseményeket időrend szerint sorba rendez;	

	napirendet tervez a napszakok változásaihoz kapcsolva. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: felismeri a napszakok, évszakok változásai, valamint a Föld mozgásai közötti összefüggéseket; megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit; figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például víz körforgása, emberi élet szakaszai, növények csírázása, növekedése); az évszakokra vonatkozó megfigyeléseket végez, tapasztalatait rögzíti, és az adatokból következtetéseket von le; megismeri és modellezi a víz természetben megtett útját, felismeri a folyamat ciklikus jellegét; megnevezi az ember életszakaszait; megfigyeli a növények csírázásának és növekedésének feltételeit, ezekre vonatkozóan egyszerű kísérleteket végez; analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelőképesség fejlesztése Leíró képesség fejlesztése Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése Rendszerező képesség fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Mérési technika fejlesztése Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel Időbeli tájékozódó képesség fejlesztése Föld mozgásainak (forgás, Nap körüli keringés) hatásai az évszakok, napszakok váltakozására, jellemzőikre Évszakokra vonatkozó megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása, rajzban, írásban vagy táblázatban való rögzítése. Az adatokból következtetések levonása A környezetben zajló ciklikus változások felismerése, megfigyelése, sorba rendezése Napi és éves ritmus a növény- és állatvilágban A napszakok, a naptár (a hét napjai, hetek, hónapok). Időtartamuk, egymáshoz való viszonyuk Jeles napok, dátumok elhelyezése a naptárban Napirend készítése Ismétlődő jelenségek (ritmusok) az ember életében, a test működésében. Ismétlődő, ciklikus jelenségek a környezetben (például víz körforgása) Az emberi életszakaszok, jellemzőik A növények fejlődése: életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés A csírázás és a növekedés külső feltételei Az állatok szaporodása (pete, tojás, eleve szülő), fejlődési szakaszai
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: Versek, mesék, szólások, mondókák az évszakokról Ének-zene: énekek, dalok az évszakokról Technika és tervezés: időjárásnak megfelelő öltözködés. Vizuális kultúra: önkifejezés: évszakok ábrázolása.

	Matematika: idő mérése
Fogalmak	Évszak, életkor, életszakasz, körforgás, Föld forgása, Föld keringése, naptár, hónap, nap, napszak, szaporodás, fejlődés
Javasolt tevékenységek	– Napszakok, évszakok váltakozása, jellemzői, valamint a Föld mozgásai és a napszakok, évszakok változásai közötti összefüggések megfigyelése A világban rend van. Isten a teremtésben úrrá lett a sötétség felett. Zsolt.36,10.Velünk van – Az egyes évszakok jellemző időjárásának, az időjárás tényezőinek megfigyelése, hőmérsékletének mérése. A csapadék formái (eső, köd, hó). Időjárási napló készítése – Az évszaknak megfelelő helyes öltözködés megbeszélése. Öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján – Az évszakokhoz kötődő étrendek összeállítása. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata – Ismétlődő, ciklikus jelenségek megfigyelése a környezetben (pl. víz körforgása) – Az időjárás élőlényekre gyakorolt hatásának megfigyelése, konkrét példák gyűjtése – Napi és éves ritmus megfigyelése a növény- és állatvilágban – A növények egyes életszakaszainak megfigyelése (csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés) – Növények csíráztatása, hajtatása során az ezekhez szükséges feltételek megfigyelése – Az állatok szaporodásának megfigyelése (pete, tojás, elevenszülő) – Ismétlődő jelenségek megfigyelése az emberi test működésében – Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében (napirend, hetirend, kalendárium, jeles napok, ünnepek). A dátumok elhelyezése a naptárban. Napirend és hetirend tervezése – Az emberi életszakaszok jellemzőinek megfigyelése és összehasonlítása (szerepjáték) – Osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek becslése, mérése, az adatok összehasonlítása, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése

Tematikai egység	4. Tájékozódás a térben	Órakeret 8 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és használja az életkorának megfelelő relációs szókinccset; iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat; irányokat ad meg viszonyítással; megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós; felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok.	

	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: a tanterméről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot készít és leolvas; az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít; tájékozódik az iskola környékéről és településéről készített térképvázlattal és térképpel. Az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít; felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket. Ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja; felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit; domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelőképesség fejlesztése Leíró képesség fejlesztése Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése Rendszerező képesség fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel Téri tájékozódó képesség fejlesztése A fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Iránytű használata. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben Az alaprajz, a térképvázlat és a térkép. Tájékozódás az alaprajz és a térképvázlat segítségével A felszínformák: hegy, hegység, domb, dombság, völgy, medence, síkság. Jelölésük a domborzati térképen A felszíni vizek fajtái (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik, ábrázolásuk a domborzati térképen A külső erők (szél, víz) felszínformáló munkája
Kapcsolódási pontok	Technika és tervezés: közlekedés, utazás, közlekedési eszközök. Vizuális kultúra: Az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készítése Matematika: Síkbeli tájékozódás. Távolságok, nagyságrendek becslése, mérése.
Fogalmak	Fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, térképvázlat, térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, autóstérkép, turistatérkép, felszínforma
Javasolt tevékenységek	– Iránytű készítése, használatának gyakorlása, tájékozódási gyakorlatok a fő- és mellékvilágtájak helyzetének gyakorlására: a fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése térképen, az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben – Az alaprajz, vázlatrajz, térképvázlat és a térkép jellemzőinek megfigyelése, egy-egy konkrét példa összehasonlítása – Alaprajz készítése az osztályteremről, a tanulók otthonáról, szobájáról. Tájékozódási gyakorlatok alaprajz, vázlatrajz és térképvázlat alapján – Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén – A felszínformák elemei, jellemzőik megfigyelése (hegy, hegység, medence, völgy, domb, dombság, síkság). A jellemzőknek megfelelően homokból az egyes felszínformák kialakítása.

	Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében – A szél és a víz munkájának modellezése homokasztalon – A felszíni vizek fajtáinak (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik megfigyelése. A jellemzőknek megfelelően homokasztalon az egyes vizek kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében
--	---

Tematikai egység	5. Életközösségek lakóhelyünk környezetében	Órakeret 9 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit; felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt; tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldszécs, gyümölcsös kert esetében); megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket; algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat; algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja hazánk természetes és mesterséges élőhelyein, életközösségeiben élő növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt jellemzők alapján csoportokba rendezi azokat; konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát; megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csőrtípusok) egészíti ki; felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek; felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat; példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét; felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához. Egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében (pl. madárbarát kert, iskolakert kiépítésében, fenntartásában való részvétel, iskolai környezet	

	kialakításában, rendben tartásában való részvétel, települési természet- és környezetvédelmi tevékenységben való részvétel); elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a károsítások megelőzésére irányulnak (pl. hulladékminimalizálás – anyagtakarékosság, újrahasználat és -felhasználás, tömegközlekedés, gyalogos vagy kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, energiatakarékosság).
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelőképesség fejlesztése Leíró képesség fejlesztése Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése Mérési technika fejlesztése Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése Rendszerező képesség fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel Környezettudatos magatartás fejlesztése A lakóhelyhez közeli életközösségek jellemzői: erdő, mező-rét, víz-vízpart Az egyes életközösségekben élő növények és állatok tulajdonságai A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) élőlényeinek környezeti igényei, alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhez (életmód, testfelépítés, viselkedés) A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok (például táplálkozási kölcsönhatások, búvóhely; élőhely) A megismert növények és állatok csoportosítási lehetőségei (pl. lágyszárú – fás szárú, fa – cserje, lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – rovarok – kételtűek – hüllők – halak; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok, erdei – mezei – vízparton élő – az ember környezetében élő állatok) Az adott életközösség megismert növényeiből és állataiból egyszerű táplálékláncok és azokból táplálékhálózatok összeállítása A természetes és mesterséges életközösségek Az emberi tevékenység természeti környezetre, állatvilágra gyakorolt hatása. Az állatokhoz való helyes viszonyulás kérdésénél elgondolkodtató: a teremtés történetben az ember és a szárazföldi állat teremtéséről egy napon esik szó. Az ember különleges helyzete különleges felelősség ! Környezetvédelem
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: versek növényekről, állatokról, állatmesék, szólások, találós kérdések. Ének-zene: állatokról és növényekről szóló dalok. Hit- és erkölcstan: természetvédelem Vizuális kultúra: állat- és növényábrázolás művészetekben, állatok formázása.
Fogalmak	Természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat

Javasolt tevékenységek	A tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során. A megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása. – A természetes és mesterséges életközösségek összehasonlításához tanulmányi séta a közeli parkba, látogatás zöldséges-gyümölcsöskertbe. A hasonlóságok és különbségek összehasonlítása, megbeszélése, az ember hatásának megfigyelése – Az életközösségek jellegzetes élőlényekinek csoportosítása élőhely szerint – Az egyes életközösségek jellegzetes állatainak és növényeinek testfelépítése, algoritmus alapján történő megfigyelése, mérése (testméret mérése pl. életnagyságú rajzon) – A tapasztalatok alapján a növények és állatok igényeinek, élőhelyhez, életfeltételekhez való alkalmazkodásának (testfelépítés, életmód) megfigyelése, megbeszélése, modellezése (pl. csőr- és lábtípusok) – Az életközösségek összetettségének megfigyelése, az ott élő növények és állatok közötti jellegzetes kapcsolatok megfigyelése, felismerése (táplálkozás, búvóhely) – Táplálkozási kölcsönhatások alapján az állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő). Az egyes életközösségekre jellemző táplálékláncok, táplálékhálózatok összeállítása – Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése tanulmányi séta vagy osztálykirándulás alkalmával – Az egyes életközösségekben élő élőlények testfelépítés, illetve életmód alapján történő összehasonlítása – Osztálykert/iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelősségének, szerepének megfigyelése. Az élet Isten ajándéka. Az ember, társ a teremtmények világában. Felelős értük – ez Isten parancsa. Prédikátorok könyve,1 Mózes1,27-29,Római levél6,23
--	--

Tematikai egység	6. Testünk, egészségünk	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait; tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani; felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit. Megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét;	

	megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban; belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait; ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelőképesség fejlesztése Leíró képesség fejlesztése Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése Rendszerező képesség fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel Egészségtudatos magatartás fejlesztése Az emberi test fő testrészei, szervei A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök, szabályok, helyes szokások A tanuláshoz szükséges helyes megvilágítás fontossága Az egészséges életmód alapvető elemei (testápolás, öltözködés, pihenés, mozgás, testtartás, táplálkozás, fertőző betegségek és balesetek megelőzése), alkalmazásuk a napi gyakorlatban A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat. A helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok. A folyadékfogyasztás szerepe. A helyes étkezési szokások Az egészséges fejlődéshez szükséges élelmiszerek kiválasztása A megfelelő öltözködés A személyes higiéné A rendszeres testmozgás Aktív és passzív pihenés A lelki egészség A leggyakoribb betegségtünetek. A testhőmérséklet, láz mérése A betegségek megelőzése. A védőoltások szerepe Balesetek, megelőzésük
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: szólások, közmondások, mesék az egészséggel és a betegséggel kapcsolatban. Ének-zene: pozitív és negatív testi tulajdonságot megéneklő népdalok. Technika és tervezés: a testápolás módjai, egészséges életmód. Vizuális kultúra: portré, és karikatúra.
Fogalmak	Szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások
Javasolt tevékenységek	– Az ember testrészeivel való megismerkedés mondóka segítségével, elmutogatásuk saját vagy osztálytárs testén

	– Az egyes érzékszerveken keresztül történő érzékeléstípusokhoz kötődő érzékelhető tulajdonságok megfigyelésének gyakorlása (szem – látás: szín, alak, nagyság, felületi minőség; bőr – tapintás: alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet; nyelv – ízlelés: íz; orr – szaglás: szag; fül – hallás: hang) – Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése, gyakorlása és alkalmazása plakát készítésével, beszélgetéssel, szituációs játékkal. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről Érzékszerveink Isten ajándékai. A keresztyén hit szerint a körülöttünk lévő világ Isten által teremtett világ. Zsoltárok 139,13-16 – A legfontosabb szervek, szervrendszerek szerepének megfigyelése, felépítésük megbeszélése (keringési rendszer, váz- és izomrendszer, emésztő szervrendszer, a légzés szervrendszere), beszélgetés az egészséges fejlődésének feltételeiről. A testmozgás jelentőségének megbeszélése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámmra (méréssel) – Az iskolás étellel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása és gyakorlása, az iskolában való helyes viselkedés és megfelelő öltözet megbeszélése (tanórán, különböző szabadidős foglalkozáson, szünetben), az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása. Megszólítások, köszönés, udvariassági formulák használatának gyakorlása. A helyes öltözködési szokások szerepének megbeszélése, öltözködési tanácsok adásával egy-egy évszakhoz kapcsolódóan időjárás-előrejelzés értelmezése alapján – Helyes tanulási szokások megfigyelése, megbeszélése – A helyes táplálkozási szokások kialakítása: miből mennyit együnk? – mérések elvégzése, rögzítése a füzetbe rajzban, írásban. Az egészséges és egészségtelen ételek csoportosítása – Az egyes évszakokhoz kötődő táplálkozási szokások megbeszélése, egy-egy évszakhoz kapcsolódó napi étrend tervezése. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata – Élelmiszerfajták megismerése, csoportosításuk tápanyagtartalmuk alapján – Egy napi egészséges menü összeállítása. Egészségtelen italok cukortartalmának becslése, mérése kockacukor segítségével – Helyes étkezési, viselkedési szokások alakítása szituációs játékokkal – Ételek tárolásával kapcsolatos információk megbeszélése – A helyes higiénés szokások és a szükséges eszközök megfigyelése, megismerése, a helyes és rendszeres testápolási szokások gyakorlása – Pihenés fontosságáról való beszélgetés, példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre
--	--

	– Az emberek hasonló és különböző külső és belső tulajdonságai, az emberi hangulatok, magatartásformák megismerése megfigyelésekkel (egymáson, képen, szituációs játék során) Életünk, egészségünk Isten ajándéka, hálaadásra, felelősségre indít. – Fogyatékossgal és megváltozott munkaképességgel rendelkezők elfogadásának ösztönzése szituációs játékokkal/beszélgető kör kialakításával – Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. A leggyakoribb betegségtünetek (pl. láz, hányás, hasmenés, gyengeség, levertség) felismerésének gyakorlása konkrét példák, szituációkon keresztül. A betegségek okainak, megelőzésének megismerése, a fertőző betegségek megelőzési módjainak gyakorlása. A testhőmérséklet, láz mérése – A balesetek okainak megfigyelése képek, videók segítségével, beszélgetés a megelőzés fontosságáról. A segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén szituációs játékkal
--	---

4. évfolyam

Tematikai egység	2. Megfigyelés, mérés	Órakeret 12 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat; felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket; adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez; adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít; időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez; megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza; figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat; növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti; méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket; algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becslés és mért eredményeit összehasonlítja; az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja; a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit;	

	felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében; megnevezi az időjárás fő elemeit; felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében; felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelőképesség fejlesztése Leíró képesség fejlesztése Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése Rendszerező képesség fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Mérési technika fejlesztése Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei Az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang) Az élettelen környezeti tényezők jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang) A növény részeinek felismerése, megnevezése: gyökérzet, szár, levél, virág, termés Az élőlények és részeik jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang) A megfigyelt növényi részek szerepe a növény életében A közvetlen környezetben élő növények és állatok megfigyelése, összehasonlítása. Megfigyelt jellemzőik alapján a növények és állatok szétválogatása, csoportokba rendezése Az állatok testrészeinek felismerése, azok szerepe az állatok mozgásában, táplálkozásában, életmódjában Az élettelen anyagok és élőlények azonos és különböző tulajdonságai, csoportosításuk szempontjai (például tárgyak: anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk; növények: lágy szárú – fás szárú, élőhely; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kételtűek – hüllők; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok) Mérési módszerek, a hőmérséklet, a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérésére használt alkalmi (önkéntesen választott, természetes, régi korokban használt) és szabvány mérőeszközök, mértékegységek és használatuk A közvetlen környezet élettelen környezeti tényezőinek, tárgyainak, élőlényeinek (növények, állatok, ember: saját test, társak, felnőttek) mérhető tulajdonságai (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet, idő), mérésük

	Mennyiségek viszonyítása, becslése és mérése, választott alkalmi és szabvány egységekkel Hétköznapi tapasztalatok a szabvány mértékegységek nagyságáról
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: szólások, közmondások, találós kérdések, metaforák, hasonlatok az idővel kapcsolatosan. Ének-zene: ütem, ritmus Vizuális kultúra: az emberi test megjelenítése a művészetekben Matematika: folyamat mozzanatainak időbeni elrendezése; időrend kezelése Tájékozódás a külső világ tárgyai szerint; a tájékozódást segítő viszonyok megismerése. Számok, mértékegységek.
Fogalmak	Élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő
Javasolt tevékenységek	– Az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése – Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk – Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságaik és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése – Az időjárási elemek megfigyelése – Az egyes halmazállapotok jellemzőinek megfigyelése, különböző hétköznapi anyagok csoportosítása halmazállapotuk szerint. Példák keresése a közvetlen környezetből (iskola, otthon) – A víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban. Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben – A lágú és fás szárú növények részeinek megfigyelése (gyökérzet, szár, levél, virág, termés). A növények részeinek megfigyelése algoritmus alapján – A növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik alapján. A haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése – Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kételtűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában – A növények és állatok többféle szempontú csoportosítása • növények: lágú szárú – fás szárú; lombhullató – örökzöld

	• állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kételtűek – hüllők; élőhely: hobbiállatok, a házban és a ház körül élő állatok, háziállatok, haszonállatok, hazai vadon élő állatok; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők – A növények és állatok állapotának, a tulajdonság környezeti hatásokra történő változásainak megfigyelése tanulmányi séták során • növények: ősszel lombhullás/örökzöldek folyamatosan; tavasszal rügyek, levelek vizsgálata; nyáron a kifejtett növény és a termés vizsgálata • állatok: ősszel és tavasszal bundaváltás; télen hangok, lábnyomok figyelése; tavasszal új fajok megjelenésének megfigyelése, nyáron a mozgás, táplálkozás, utódok nevelésének, utódok mennyiségének, egyéb változatosságok megfigyelése – A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények hosszúság jellegű tulajdonságainak (hosszúság, magasság, szélesség) mérése – Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken – A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése – A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése – A levegő hőmérsékletének mérése a különböző évszakokban, a csapadék hőmérsékletének mérése. Időjárási napló készítése a különböző hónapokban, a mért adatok lejegyzése, rajz készítése – Az ember testhőmérsékletének mérése – A mérésekhez alkalmi és szabvány mérőeszközök, mértékegységek választása, használata – Isten minden teremtményét szereti. „Krisztus az egész világért jött.” János 3,16. – A teremtmények „méltóságának” óvása.
--	---

Tematikai egység	2. Az élettelen környezet kölcsönhatásai	Órakeret 12 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez; a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti; a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza; feladatvégzés során társaival együttműködik. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusai szerint megvalósítja; a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével; az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja;	

	figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés); megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás; egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás; tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez. Csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat; megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelőképesség fejlesztése Leíró képesség fejlesztése Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése Rendszerező képesség fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Mérési technika fejlesztése Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel A kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok lényeges érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang) A kísérletekhez szükséges mennyiségű anyagok mérése A víz halmazállapot-változásai (olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás) A víz körforgása a természetben Hely- és helyzetváltoztató mozgás Rugalmas és rugalmatlan ütközések megfigyelése, hétköznapi megjelenése Az égés feltételei, éghető és nem éghető anyagok csoportosítása, égéssel kapcsolatos vészhelyzetek kezelése. A tűz és az égés szerepe az ember életében
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: versek, mesék, szólások, közmondások találós kérdések a vízzel, jéggel kapcsolatosan Ének-zene: a tűzzel, vízzel kapcsolatos dalok. Vizuális kultúra: önkifejezés: nyári zápor, téli táj, korcsolyázás. Matematika: Mérések, mértékegységek.
Fogalmak	Szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés
Javasolt tevékenységek	– A víz különféle halmazállapottainak tantermi körülmények között történő modellezése (jég, víz, gőz). A gőz és a pára közti különbségek megfogalmazása, tapasztalati úton történő ismeretszerzés (vízforralás után a forró gőz fölé hideg tányért teszünk, és a párát lecsapatjuk) – A víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás), a közben végbemenő kölcsönhatások, változások megfigyelése. Ok-okozati összefüggések keresése a halmazállapot-változások és az egyes hétköznapi jelenségek között

	– Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között (pl.: hűtés jégkockával, melegítés gőzzel). Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben – Folyamatos megfigyelések és kísérletek a víz tisztaságával kapcsolatban. Környezetünkéből vett vízminták egyszerű vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére – A víz körforgásának megfigyelése a természetben. A körforgás egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások megfigyelése – Mozgások megfigyelése, csoportosítása (hely- és helyzetváltoztató mozgás). Példák keresése – Mozgásállapot-változások: ütközések (rugalmas és rugalmatlan) végzése, a változások megfigyelése – Az égést modellező kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok, a változás megfigyelése, az égés feltételeinek megismerése, éghető és nem éghető anyagok keresése és csoportosítása. Égéssel kapcsolatos vészhelyzetek felismerésének és kezelésének megismerése. A tűz és az égés szerepére példák keresése az ember életében – A víz üzenete Isten szeretetéről, az élet lehetősége
--	--

Tematikai egység	3. Hazánk, Magyarország	Órakeret 18
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókincset; megnevezi, és iránytű segítségével megállapítja a fő- és mellékvilágítjakat, irányokat ad meg viszonyítással; felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok; megkülönböztet néhány térképajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágítjakat; irányokat ad meg viszonyítással; térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja; térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájait, felismeri azok jellemző felszínformáit; térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelőképesség fejlesztése Leíró képesség fejlesztése Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése	

	Rendszerező képesség fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Mérési technika fejlesztése Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel Téri tájékozódó képesség fejlesztése Magyarország helyzete, államhatárok, szomszédos országaink Tájékozódás Magyarország domborzati térképén: az alapvető térképjelek, felszínformák, vizek. Irányok, távolságok a térképen Hazánk nagytájainak elhelyezkedése, felszínformáik Tájékozódás hazánk közigazgatási térképén: megyék, saját lakóhely megyéje, megyeszékhelye, települések, saját település és a főváros helye hazánk térképén Fővárosunk, Budapest: híres épületek, főbb nevezetességek, hidak, közlekedés
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, szépségének megjelenítése a szépirodalomban. Ének-zene: tájegységekhez kötődő népdalok, zeneművek. Technika és tervezés: közlekedés, utazás, közlekedési eszközök. Vizuális kultúra: az egyes tájegységekhez kötődő jelképek.
Fogalmak	Térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros
Javasolt tevékenységek	Térképészeti gyakorlatok: – Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép segítségével (Föld bolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence) – Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megfigyelése, megnevezése – Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése domborzati, illetve közigazgatási térképen – Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen – Irányok, távolságok, magassági számok leolvasása hazánk domborzati térképéről – Magyarország nagy tájegységeinek felismerése, megkeresése Magyarország domborzati térképén – Magyarország megyéinek, ezen belül a tanulók saját megyéjének, megyeszékhelyének, valamint Budapest megkeresése Magyarország közigazgatási térképén – Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével – Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül – Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában.

	– Hazaszeretet: Isten szeretetét láttassuk meg a sokszor megpróbált magyarság létén. Krisztusi szeretet a honfitárs szeretetére indít. Urunk van, akiben hitünk szerint a magyarság menedéket talál. – Egyház=a választottak gyülekezete, akik hallják Isten hívását. II. Tim, 1,9.
--	--

Tematikai egység	4. Életközösségek lakóhelyünk környezetében	Órakeret 20 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit; felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt; tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében); megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket; algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat; algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja hazánk természetes és mesterséges élőhelyein, életközösségeiben élő növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt jellemzőik alapján csoportokba rendezi azokat; konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát; megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csőrtípusok) egészíti ki; felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek; felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat; példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét; felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához. Egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében (pl. madárbarát kert, iskolakert kiépítésében, fenntartásában való részvétel, iskolai környezet kialakításában, rendben tartásában való részvétel, települési természet- és környezetvédelmi tevékenységben való részvétel);	

	elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a károsítások megelőzésére irányulnak (pl. hulladékminimalizálás – anyagtakarékosság, újrahasználat és -felhasználás, tömegközlekedés, gyalogos vagy kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, energiatakarékosság).
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelőképesség fejlesztése Leíró képesség fejlesztése Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése Mérési technika fejlesztése Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése Rendszerező képesség fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel Környezettudatos magatartás fejlesztése A lakóhelyhez közeli életközösségek jellemzői: erdő, mező-rét, víz-vízpart Az egyes életközösségekben élő növények és állatok tulajdonságai A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) élőlényeinek környezeti igényei, alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhez (életmód, testfelépítés, viselkedés) A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok (például táplálkozási kölcsönhatások, búvóhely; élőhely) A megismert növények és állatok csoportosítási lehetőségei (pl. lágyszárú – fás szárú, fa – cserje, lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – rovarok – kételtűek – hüllők – halak; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok, erdei – mezei – vízparton élő – az ember környezetében élő állatok) Az adott életközösség megismert növényeiből és állataiból egyszerű táplálékláncok és azokból táplálékhálózatok összeállítása A természetes és mesterséges életközösségek Az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatása. Környezetvédelem
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: versek növényekről, állatokról, állatmesék, szólások, találós kérdések. Ének-zene: állatokról és növényekről szóló dalok. Hit- és erkölcstan: természetvédelem Vizuális kultúra: állat- és növényábrázolás művészetekben, állatok formázása.
Fogalmak	Természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat
Javasolt tevékenységek	– A tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során. A megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása – A természetes és mesterséges életközösségek összehasonlításához tanulmányi séta a közeli parkba, látogatás zöldegyes-

	gyümölcsös kertbe. A hasonlóságok és különbségek összehasonlítása, megbeszélése, az ember hatásának megfigyelése – Az életközösségek jellegzetes élőlények csoportosítása élőhely szerint – Az egyes életközösségek jellegzetes állatainak és növényeinek testfelépítése, algoritmus alapján történő megfigyelése, mérése (testméret mérése pl. életnagyságú rajzon) – A tapasztalatok alapján a növények és állatok igényeinek, élőhelyhez, életfeltételekhez való alkalmazkodásának (testfelépítés, életmód) megfigyelése, megbeszélése, modellezése (pl. csőr- és lábtípusok) – Az életközösségek összetettségének megfigyelése, az ott élő növények és állatok közötti jellegzetes kapcsolatok megfigyelése, felismerése (táplálkozás, búvóhely) – Táplálkozási kölcsönhatások alapján az állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő). Az egyes életközösségekre jellemző táplálékláncok, táplálékhalozatok összeállítása – Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése tanulmányi séta vagy osztálykirándulás alkalmával – Az egyes életközösségekben élő élőlények testfelépítés, illetve életmód alapján történő összehasonlítása – Osztálykert/iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelősségének, szerepének megfigyelése – Az élő természet alapismeretei: Isten minden teremtményét szereti. „Krisztus az egész világért jött.” János 3,16. – A teremtmények „méltóságának” óvása.
--	---

Tematikai egység	5. Testünk, egészségünk	Órakeret 10 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait; tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani; felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit. Megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét; megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban; belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait; ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelőképesség fejlesztése Leíró képesség fejlesztése Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése Rendszerező képesség fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel Egészségtudatos magatartás fejlesztése Az emberi test fő testrészei, szervei A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök, szabályok, helyes szokások A tanuláshoz szükséges helyes megvilágítás fontossága Az egészséges életmód alapvető elemei (testápolás, öltözködés, pihenés, mozgás, testtartás, táplálkozás, fertőző betegségek és balesetek megelőzése), alkalmazásuk a napi gyakorlatban A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat. A helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok. A folyadékfogyasztás szerepe. A helyes étkezési szokások Az egészséges fejlődéshez szükséges élelmiszerek kiválasztása A megfelelő öltözködés A személyes higiéné A rendszeres testmozgás Aktív és passzív pihenés A lelki egészség A leggyakoribb betegségtünetek. A testhőmérséklet, láz mérése A betegségek megelőzése. A védőoltások szerepe Balesetek, megelőzésük
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: szólások, közmondások, mesék az egészséggel és a betegséggel kapcsolatban. Ének-zene: pozitív és negatív testi tulajdonságot megéneklő népdalok. Technika és tervezés: a testápolás módjai, egészséges életmód. Vizuális kultúra: portré, és karikatúra.
Fogalmak	Szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások
Javasolt tevékenységek	– Az ember testrészeivel való megismerkedés mondóka segítségével, elmutogatásuk saját vagy osztálytárs testén – Az egyes érzékszerveken keresztül történő érzékeléstípusokhoz kötődő érzékelhető tulajdonságok megfigyelésének gyakorlása (szem – látás: szín, alak, nagyság, felületi minőség; bőr – tapintás: alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet; nyelv – ízlelés: íz; orr – szaglás: szag; fül – hallás: hang)

	– Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése, gyakorlása és alkalmazása plakát készítésével, beszélgetéssel, szituációs játékkal. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről – A legfontosabb szervek, szervrendszerek szerepének megfigyelése, felépítésük megbeszélése (keringési rendszer, váz- és izomrendszer, emésztő szervrendszer, a légzés szervrendszere), beszélgetés az egészséges fejlődésének feltételeiről. A testmozgás jelentőségének megbeszélése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámmra (méréssel) – Az iskolás étellel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása és gyakorlása, az iskolában való helyes viselkedés és megfelelő öltözet megbeszélése (tanórán, különböző szabadidős foglalkozáson, szünetben), az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása. Megszólítások, köszönés, udvariassági formulák használatának gyakorlása. A helyes öltözködési szokások szerepének megbeszélése, öltözködési tanácsok adásával egy-egy évszakhoz kapcsolódóan időjárás-előrejelzés értelmezése alapján – Helyes tanulási szokások megfigyelése, megbeszélése – A helyes táplálkozási szokások kialakítása: miből mennyit együnk? – mérések elvégzése, rögzítése a füzetbe rajzban, írásban. Az egészséges és egészségtelen ételek csoportosítása – Az egyes évszakokhoz kötődő táplálkozási szokások megbeszélése, egy-egy évszakhoz kapcsolódó napi étrend tervezése. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata – Élelmiszerfajták megismerése, csoportosításuk-tápanyagtartalmuk alapján – Egy napi egészséges menü összeállítása. Egészségtelen italok cukortartalmának becslése, mérése kockacukor segítségével – Helyes étkezési, viselkedési szokások alakítása szituációs játékokkal – Ételek tárolásával kapcsolatos információk megbeszélése – A helyes higiénés szokások és a szükséges eszközök megfigyelése, megismerése, a helyes és rendszeres testápolási szokások gyakorlása – Pihenés fontosságáról való beszélgetés, példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre – Az emberek hasonló és különböző külső és belső tulajdonságai, az emberi hangulatok, magatartásformák megismerése megfigyelésekkel (egymáson, képen, szituációs játék során) – Fogyatékossgal és megváltozott munkaképességgel rendelkezők elfogadásának ösztönzése szituációs játékokkal/beszélgető kör kialakításával – Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. A leggyakoribb betegségeket (pl. láz, hányás, hasmenés, gyengeség, levertség) felismerésének gyakorlása konkrét példákon,
--	---

	szituációkon keresztül. A betegségek okainak, megelőzésének megismerése, a fertőző betegségek megelőzési módjainak gyakorlása. A testhőmérséklet, láz mérése – A balesetek okainak megfigyelése képek, videók segítségével, beszélgetés a megelőzés fontosságáról. A segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén szituációs játékkal – „Nem tudjátok-e, hogy a ti testetek a Krisztusnak tagja?” I. Kor 6,15.
--	--

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanuló ismerje keresztyén hitünk alaptételét, hogy a környező világ Isten akaratából állt elő. Az embernek helye és felelőssége van a világban. Lássa, hogy már gyermekként is részese lehet ennek a felelősségnek: környezetét tisztelni és megóvni. Ennek megfelelően alakítsa hétköznapi szokásait is. Adott esetekben merjen másképp élni, mint a többség. Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében. Az életkornak megfelelő viselkedéskultúra, önállóság és segítségnyújtás a szükséges élethelyzetekben. A hosszúság és idő mérése, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslése. Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására. A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példákkal. A hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében. Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak bemutatása, az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint. Egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezése, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartás ismerete. Magyarország elhelyezkedése a földrajzi térben, néhány jelentős kulturális és természeti értékének ismerete. Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben és a problémák megoldásában.
---	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

- A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái *(az általános szabályok részletezése, tantárgyi sajátos elemek)*

Ezt a részt minden intézménynek saját magának kell megadni, fokozottan figyelve arra, hogy a későbbiek során csak azt itt felsorolt elemeket lehet későbbiek során figyelembe venni.

- Pl: – szóbeli felelet
- írásbeli dolgozat
- prezentáció készítése (önálló témafeldolgozás)
- kiselőadás

- rajz
- plakát
- modell

6. Függelék:

- A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések felsorolása
- A helyi tanterv az OFI által tankönyvvé nyilvánított tankönyv és munkafüzet

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

ÉNEK-ZENE
Helyi tantárgyi tanterv
Általános tantervű tanulócsoporthoz
1-4. évfolyamok

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	2	72	68	4
2.	2	72	68	4
3.	2	72	68	4
4.	2	72	68	4

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Ének-zene tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 1- 4. évfolyamára kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakember. A helyi sajátosságokat beépítette: Horváthné Tóth Éva

A tantárgy helyi tantervét felülvizsgálta: Váradi Sándorné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
1. Zeneművek/ Énekes anyag	35	3	38
2. Zeneművek/ Zenehallgatás	13	1	14
3. Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés	7	0	7

4. Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztése	7	0	7
5. Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás	6	0	6
Évfolyam összesen	68	4	72

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zeneművek/ Énekes anyag	35	3	38
2. Zeneművek/ Zenehallgatás	14	1	15
3. Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés	6	0	6
4. Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés	6	0	6
5. Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás	7	0	7
Évfolyam összesen	68	4	72

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zeneművek/ Énekes anyag	35	3	38
2. Zeneművek/ Zenehallgatás	13	1	14
3. Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés	7	0	7
4. Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés	7	0	7
5. Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás	6	0	6
Évfolyam összesen	68	4	72

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zeneművek/ Énekes anyag	35	3	38
2. Zeneművek/ Zenehallgatás	14	1	15
3. Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés	6	0	6
4. Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés	6	0	6
5. Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás	7	0	7
Évfolyam összesen	68	4	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zeneművek/ Énekes anyag	Egyházi énekek	3
2. Zeneművek/ Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
3. Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés		0
4. Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés		0
5. Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás		0
Összesen:		4

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zeneművek/ Énekes anyag	Egyházi énekek	3
2. Zeneművek/ Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
3. Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés		0
4. Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés		0
5. Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás		0
Összesen:		4

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zeneművek/ Énekes anyag	Egyházi énekek	3
2. Zeneművek/ Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
3. Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés		0
4. Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés		0
5. Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás	Bibliai témájú zeneművek	0
Összesen:		4

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zeneművek/ Énekes anyag	Egyházi énekek	3
2. Zeneművek/ Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
3. Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés		0
4. Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés		0
5. Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás		0
Összesen:		4

Tantárgyi bevezető

Célok és feladatok:

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár. Továbbá cél még, hogy a tanuló érzelmi intelligenciája, képzelete és kreativitása fejlődjön, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességeire is. Komplex látásmódja kifejlődjön a zene társadalmi, történelmi és kulturális kontextusában történő megértésével. Valamint elősegítse a tanuló önállóságát és önkifejezését a társas és egyéni alkotóművészeti tevékenységek művelésén és a véleményformálás fejlesztésén keresztül. Megerősítse empátiáját a zenei tevékenységekben való közös együttműködéssel, egymás zenei produkciójának, véleményének, ízlésének tisztelettel való befogadásával.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik népzeneink és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A magyar népzene, a néphagyományok, a hazai tájegységek életének, szokásainak megismerésén keresztül erősítse nemzeti öntudatát. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az ének-zene óra elsősorban pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére való, a személyiségfejlődés szempontjából azonban rendkívül fontos az ott megszerzett ismeretanyag, műveltségtartalom is.

A keresztyén ember életében az éneklés imádság, tanítás, Isten dicséretének, a hálaadásnak és a szeretetnek kifejezése. A református iskola énekkutatásában tehát kiemelt szerepe kell, hogy legyen az Istenről és Istenhez szóló énekeknek: a zsoltároknak, dicséreteknak, istentiszteleti, ifjúsági énekeknek. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek nem

csupán mellékesen vagy kikapcsolódásképp, hanem teljes örömmel és figyelemmel tudjanak rész venni az éneklésben, hogy az énekek megismerése által istentiszteleti részvételük és lelki életük egyaránt gazdagodjék. Az egyházi énekek biztos tudása elősegíti, hogy a tanulók a gyülekezetek aktív tagjaivá váljanak, a gyülekezetek zenei szolgálatában részt vegyenek.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei ritmikai készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő zenei írás, olvasás és a hallás fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

Az ének- zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik. A pedagógus munkájának érdemi szerepe van a gyermek iskolai életében, ennek hatása életre szóló, túlmutat az iskola falain.

Az ének-zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás).

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és tovább fejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A tanuló megismeri a zene mindennapi funkcióját, és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is.

A zenei nevelés Magyarországon a Kodály Zoltán által megalkotott filozófiát követve, tevékenység központú módszer alapján valósul meg.

A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas magyar dallamkincse, bőséges tartalmat kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk, általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője.

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zeneművek

Énekes anyag

- Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.
- Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapiak számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.
- A református iskolákban kibővül ez az énekanyag a gyülekezeti énekekkel (válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz), népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumokkal, igényes populárisabb ifjúsági énekekkel, valamint a többszólamúság gyakorlására alkalmas bibliai szövegű kánonokkal (klasszikus és kortárs szerzők), és taize-i énekekkel.

Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés

- Ritmikai és kreatív készségek fejlesztése és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A ritmikai tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
- A ritmikai zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A ritmikai

tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás

- A zenei írás, olvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a zenei írás, olvasás képességét a zeneértés alapozza meg. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a zenei írás, olvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
- A zenei íráshoz és olvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. A népdalok nem a zenei írás, olvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés

- A hallásfejlesztés a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A hallásfejlesztés során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A hallás fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A hallás fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A mozgás és a zenei élmény kapcsolata lehetőséget ad a zenei jelenségek megérettetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.
- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkción túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.

- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A hallásfejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű szöveges memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átérettetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges feladat. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kisegítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha eszköztáruk felhasználása segít a gyerekeknek átérezni a zenei jelenségeket.

Zeneművek/Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók hallásfejlesztését, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Az első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén. A 6 és 8 osztályos gimnáziumban a zenei stíluskorszakok tudatosítása csak a 9–10. osztály tantervének feladata.

- A református iskolák zenehallgatási anyaga kiegészül az énekeskönyv énekanyagának a zeneirodalom különböző korszakaiból származó feldolgozásaival, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A felsőbb osztályokban ezt kiegészíti az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használatának felmutatása, illetve néhány zene- és egyházzene-történeti szempontból egyaránt fontos nagyobb lélegzetű zeneművek megismertetése. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.
- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő méretű, jól szellőztethető terem a kórusmunkához, kottatár
- Ötvonalas tábla, mágneses tábla, vagy digitális tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal, projektor vagy digitális tábla
- Hangtár, hozzáférhető hanganyag
- Tankönyvek
- Református énekeskönyvek, egyházi énekgyűjtemények

Az iskolába belépő gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különbözhetnek, ezért elengedhetetlen a tanulók minél több sikerélményhez juttatása, mely játékos módszerekkel érhető el.

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül öt kiemelten fontos: az erkölcsi (hitbeli) nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek,

szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete); állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia).

Fejlesztési célok:

Reprodukció (éneklés, ritmikai fejlesztés, zenei írás, olvasás)

- Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, néptánc és szabad mozgásos improvizáció kíséri. A helyes testtartás, az egyszerű mozgáselemek és lépések elsajátítására a népi gyermekjátékok és a néptánc kiváló lehetőséget nyújtanak.
- Dalkincsbővítés. A népdalokat és gyermekdalokat a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi.
- Zenei ismeretszerzés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.
- A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság.

Zenehallgatás

Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag egy része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

Az ének-zene tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódják, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságtudatra is nevel. Népzeneink, református énekkincsünk, az órákon tanult műzenei szemelvények történeti, irodalmi és zenei szempontból is kapcsolnak a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma (pl. más népek dalai, énekes imádság), de maga a közös éneklés gyakorlati megvalósítása közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből helyes önismeretet és helyes istenismeretet is tanulhatnak diákjaink. Az elméleti jellegű feladatok széles terepet kínálnak a digitális kompetencia fejlesztésére (anyaggyűjtés, projektfeladatok megvalósítása). A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a

fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtet világot őrizni és védeni.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 1–4. évfolyamon:

Az ének-zene tanításának fő célja az alsó tagozaton az éneklés megszerettetése, a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzése, a zenei anyag örömteli, játékos formában történő feldolgozása énekléssel és mozgással, dramatizált előadással, a zene keltette gondolatok, érzelmek szóbeli és képi kifejezésével.

A ritmikai és hallásfejlesztés segítik a koordinációs képességek intenzív fejlődését. A relatív szolmizáció elsősorban az intonáció és a zenei írás, olvasás fejlesztését támogatja. A zenei ismeretek hozzájárulnak a megtapasztalt élmények tudatosításához. A tantárgy tartalmában és módszertanában a közösségi jelleg jelen van az aktív órai tevékenységekben, gyermekjátékokban és a kóruséneklésben

A tanítási órák keretében az éneklési és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódva a tanuló különböző mozgásos játékokban vesz részt. Kiemelt szerepet kapnak a magyar gyermekjátékdalok és táncok, melyek elősegítik a nemzeti kultúra megismerését és megszeretését. A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása és használata segít megalapozni az értékörzést, a tanulók nemzeti identitását. A népdalok tanítása számtalan élethelyzetre ad példát és kínál megoldást.

További cél, hogy a tanuló a környezetében fellelhető hétköznapi tárgyakat, természetben talált anyagokat, használati eszközöket, valamint az emberi testet hangszerként is használja, amivel kibontakoztathatja zenei kreativitását.

A tanuló képzeletének és komplex látásmódjának folyamatos fejlesztése céljából biztosítani kell számára a széles körű zenei tapasztalatszerzés lehetőségét.

Az első négy évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, ezért a témakörök nem alkotnak zárt egységet, és nem időrendben követik egymást. Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörökön belül megjelenő fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik. Ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

1-2. évfolyamon az alapozás időszakát az első félévben sok játék és önfeledt éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. A zenei elemek tudatosítása a második félévben kezdődik. Tanulják meg a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele, és a tiszta intonáció kialakítása. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.

A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotó munkája.

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek/ Énekes anyag	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással. Az előadói és a befogadó készség fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak kialakítása: – helyes testtartás, – helyes légzés, – életkornak megfelelő hangerő, – helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése), – érthető szövegejtés, – kifejező artikuláció, – helyes frazeálás. Az éneklés örömeinek felkeltése, <u>figyelem a szövegre</u>. Dalkezdés megadott hangról c'–d" hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése. – A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézjelről való éneklés. – Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül. – A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán. – A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban. – Évfolyamonként legalább 35 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete. – A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása. – Egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció. – A kézjel, mint jelrendszer ismerete. – Szolmizációs kézjelről való éneklés. – Ismerkedés a jeles napok szokásdallamaival. – Énekek a református énekeskönyvből, kapcsolódva az ünnepekhez és az iskola életéhez, refrénes és felelgető éneklés gyakorlata. – Az iskolai közös áhítatokhoz, rendezvényekhez, ünnepségekhez igazodva – azok énekanyagának tanulása, gyakorlása.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. <i>Matematika:</i> számfogalom erősítése. <i>Erkölcstan:</i> szabálytudat erősítése. <i>Hit- és erkölcstan:</i> egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel <i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok. <i>Dráma és színház:</i> népi gyermekjátékok drámai történései, népdal és néptánc kapcsolata.

	<i>Vizuális kultúra: a népi tárgykultúra. Testnevelés: mozgás, helyes légzés, testtartás.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	népdal, gyermekjátékdal, körjáték, néptánc, hangszerkíséret, szolmizáció, kézjel, egyházi ének, refrén

Zeneművek / Énekes anyag / Első osztály

Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is.

Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzeteket, életképeket kifejező dalok:

Aki nem lép egyszerre; Budabuda bácsi; Bújj, bújj itt megyek; Bújj, bújj medve; Bújj, bújj zöld ág; Egyenlőre, két kettőre; Egyél libám; Erdő mellett nem jó lakni; Ess, eső, ess; Ég a gyertya, ég; Éliás, Tóbiás; Én kis kertem kerteltem; Fecskét látok; Fehér liliomszál; Gyertek haza ludaim; Gyertek lányok játszani, játszani; Gyertek lányok ligetre; Gyerünk, menjünk vendégségbe; Hej, a sályi piacon; Hess el, sas!; Hinta, palinta; Hód, hód, fényes lánc; Kering az orsó; Kicsi vagyok én; Körtéfa; Megy a kocsi; Nyisd ki Isten kiskapudát; Rece, rece pogácsa; Sírjunk, ríjunk; Szegény legény; Szólj síp, szólj; Ti csak esztek, isztok; Túrót ettem; Tücsök koma gyere ki; Zíbor, zábor; Zsipp-zsupp

Dalok alkalmakra, jeles napokra:

- Szent Gergely doktornak;
- Télapó itt van (Gyermekdal – Donászy M.);
- Kirje, kirje;
- Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Brumm, brumm, Brúnó;
- Sárdó, gyűj el;
- Esik eső karikára;
- Balázs Á. – Nádas Katalin: Fűzzünk, fűzzünk;
- Már megjöttünk estére (vers:Károlyi Amy);
- Hová mégy te kis nyulacska?

Mondókák, kiszámolók:

- Egy – megérett a meggy;
- Névcsőfólok – pl. Balázs, csípjen meg a darázs;
- Hüvelykujjam almafa;
- Lementem a pincébe;
- Gyerekek, gyerekek, szeretik a perecet

Szent, szent, szent a Seregeknek Ura (Ref.ék. 176.)

Jer, mindnyájan örüljünk (Ref.ék. 318.) Karácsonyi énekek orgonakísérettel. Zh

Dicsőség az Atyának (Ref.ék. 178.)

Egyházi gyerekénekek

TANULÁSI EREDMÉNYEK :

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző hangerővel tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat;
- kézjelről énekel;
- belső hallása fejlődik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt, valamint 4-5 egyházi éneket, a közösségi alkalmakon énekelve.
- jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c' – d'' hangterjedelemben;
- elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait;
- alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában;
- a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek/ Zenehallgatás	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűségeire. A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok

– Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása. – Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése. – Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben. – A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval. – Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre. – Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban. – A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban. – A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban. – Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. <i>Dráma színház:</i> cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> egyházi ünnepek, szakrális népszokások, bibliai történetek. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	énekhang, gyermekkar, vegyeskar, zongoramű, orgona, kíséret, népdalfeldolgozás, zenekar, duó, énekfeldolgozás

Ajánlott zenehallgatási anyag (1. osztály)

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

- Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofón zsoltárfeldolgozások szoprán cantus firmussal (Claude Goudimel, Claude Le Jeune),
- Kodály Zoltán genfi zsolttárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.
- Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból;
- Nyulacska – gyermekkar;
- Katalinka – gyermekkar;
- Bartók Béla: Gyermekeknek I./3. Szegény legény;
- I./12. Lánc, lánc, eszterlánc;
- Bartók Béla: Mikrokozmosz – részletek;
- 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet);
- Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar;
- Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja;
- Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet;
- W.A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet;

- Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek;
- Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója;
- Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp);
- Névcúfolók- „Ádám kutya ül a hátán”

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is;
- képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol;
- a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét;
- felismeri a zongora hangját;
- felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a vegyeskar hangzását;
- meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;
- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- képes megérteni az zenék üzenetét;
- szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Kisgyermekkor (óvodai) zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytести mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alaprítmusokkal és hangokkal, a belső hallás fejlesztése. Alkotói készség fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben. – Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója. – Alaprítmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás),		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> íráskészség fejlesztése. <i>Testnevelés:</i> helyben járás, menetelés.

	a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • a zenei hangsúly érzékeltetésével, • mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére – Ritmuskánon és osztinató gyakorlása egyszerű formában. – Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével. – Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése. Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása. – Egyenletes lüktetés, mérő. – Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet. – 2/4-es ütem. – Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, pótvonat, ütemvonal, kezdőhang – záróhang. – Ritmikai kétszólamúság – osztinató, ritmuskánon.
Kulcsfogalmak/fogalmak	mérő, ritmus, szünet, ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel, ütemmutató, ritmushangszer, rögtönzés, ötvonalas rendszer, vonal-vonalköz, pótvonat, kezdőhang – záróhang, gyors, lassú, osztinató, ritmuskánon

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát;
- megkülönbözteti a mérőt és a ritmust;
- a testét hangszerként is használja;
- egyszerű ritmushangszereket használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben
- érzékeli az ütemhangsúlyt;
- tapsolja a dalok, mondókák ritmusát;
- felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmusokat, a negyed és a fél értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet;
- mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A belső hallás és az alkotói készség fejlesztése. A hangszín, hangerő, hangmagasság változásainak megfigyelése.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
- A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben. - Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban. - Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal. - Belső hallás fejlesztése dallambújtatással. - A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése. - Kánon éneklése, gyakorlása egyszerű formában. - Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre. - A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzélem kifejezésére. - A pentaton hangkészlet hangjainak ismerete kiegészülve az alsó „lá”-val. - A pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése. - Kánon éneklésmódjának elsajátítása.		<i>Erkölcstan:</i> türelem, tolerancia. <i>Környezetismeret:</i> természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás. <i>Dráma és színház:</i> dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor, kánon	

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között;
- rövid dallamsorokat rögtönöz;
- örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, éneklí és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait;

- a dalokat tanári segítséggel szolmizálva éneкли, kézjelekkel mutatja;
- a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően;
- különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézjelről, betűkottáról és hangjegyről. A figyelem és az összpontosítás fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.). – A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. – A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonat, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb. – A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével. – A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével. – Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet grafikai képe és írása (egymáshoz viszonyítva.) – Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása. – A lá - szó - mi - ré-dó- alsó lá szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete. <i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzések értelmezése. <i>Testnevelés:</i> mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig. <i>Környezetismeret:</i> tájékozódás térben, irányok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangjegy	

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
- képes egyszerű kottában tájékozódni;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.

2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek/ Énekes anyag	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Az első osztályban tanult dalok és énekek pontos ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással. Az előadói és a befogadó készség fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak kialakítása: – helyes testtartás, – helyes légzés, – életkornak megfelelő hangerő, – helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése), – érthető szövegejtés, – kifejező artikuláció, – helyes frazeálás. Az éneklés örömeinek felkeltése, fenntartása, figyelem a szövegre. Dalkezdés megadott hangról c'–d'' hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése. – A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézjelről való éneklés. – Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül. – A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán. – A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban. – Évfolyamonként legalább 35 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete. – A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása. – Egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció. – A kézjel, mint jelrendszer ismerete. – Szolmizációs kézjelről való éneklés. – Ismerkedés a jeles napok szokásdallamaival. – Népszokás megjelenítése: dramatizált előadás. – Énekek a református énekeskönyvből, kapcsolódva az ünnepekhez és az iskola életéhez, refrénes és felelgető éneklés gyakorlata.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. <i>Matematika:</i> számfogalom erősítése. <i>Erkölcstan:</i> szabálytudat erősítése. <i>Hit- és erkölcstan:</i> iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel <i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok.

– Népi dallamok egyházi szöveggel. – Az iskolai közös áhítatokhoz, rendezvényekhez, ünnepségekhez igazodva – azok énekanyagának gyakorlása.	<i>Dráma és színház:</i> népi gyermekjátékok drámai történései, népdal és néptánc kapcsolata. <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra. <i>Testnevelés:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	népdal, gyermekjátékdal, körjáték, néptánc, hangszerkíséret, szolmizáció, kézjel, egyházi ének, refrén, felelgető éneklés, zsoltár

Zeneművek / Énekes anyag / Második osztály

Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékokra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is.

Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzetek, életképek:

A gúnárom elveszett; A part alatt; Csillagoknak teremője; Csömödéri; Egy kis malac; Egyszer egy királyfi; Elvesztettem zsebkendőmet; Ess, eső, ess; Este van már, nyolc óra; Harcsa van a vízbe'; Hatan vannak a mi ludaink; Három éjjel, Hej, tulipán; Hej, vára vára; Hess, légy, ne szállj rám; Hol jártál, báránykám?; Hopp, Juliska; Hová mégy?; Isten éltesen, Péter, Pál!; Járom az új várnak; Kapitány úr megizente; Keresd meg a tűt; Két krajcárom; Kis kece lányom; Kivirágzott a diófa; Kőketánc; Kodály – Weöres S.: Jön a kocsi; Láttál-e már valaha; Méz, méz, méz; Most viszik, most viszik; Nincs szebb állat, mint a lúd; Süssünk, süssünk valamit; Szélről legeljete; Széles az én kedvem ma; Ti csak esztek; Tivi - tovi tács; Tüzet viszek; Úszik a kácsa; Virágéknál ég a világ

Dalok alkalmakra, jeles napokra:

Hull a pelyhes;
Betlehembe, jer, pajtás!;
A kis Jézus;
Regöljünk, regöljünk;
Ma van húsvét napja (Húsvétoló);
Állj be, Berci katonának!;
Még azt mondják nem illik;
Járdányi Pál - Weöres Sándor: Tavaszköszöntő (Sándor napján);
Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Orgona ága; Serkenj fel, kegyes nép

Jézus hív (Ref.ék. 299)
Adventi hírnök (gyerekének)
Új világosság (Ref.ék. 301.)
Nékünk születék (Ref.ék. 282.)
Győztes ének magasra szállj (gyerekének) felelgető éneklés

TANULÁSI EREDMÉNYEK :

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző hangerővel tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat;
- kézjelről énekel;
- belső hallása fejlődik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt valamint 4-5 egyházi éneket (közösségi alkalmakon énekelve)
- jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c' – d'' hangterjedelemben;
- elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait;
- alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában;
- a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Kisgyermekkorai zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytести mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alap ritmusokkal és hangokkal, a belső hallás fejlesztése. Alkotói készség fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben. – Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója. – Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • a zenei hangsúly érzékeltetésével, • mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, • felelgetős ritmusjátékokkal,		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> íráskészség fejlesztése. <i>Testnevelés:</i> helyben járás, menetelés.

• ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzélem kifejezésére. – Ritmuskánon és osztinató gyakorlása egyszerű formában. – Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével. – Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése. – Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása. – Egyenletes lüktetés, mérő. – Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet. – 2/4-es ütem. – Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, pótvonal, ütemvonal, kezdőhang – záróhang. – Ritmikai kétszólamúság – osztinató, ritmuskánon (mondókák ritmizálásával).	
Kulcsfogalmak/fogalmak	mérő, ritmus, szünet, ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel, ütemmutató, ritmushangszer, rögtönzés, ötvonalas rendszer, vonal-vonalköz, pótvonal, kezdőhang – záróhang, gyors, lassú, osztinató, ritmuskánon, félértékű szünet

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát;
- megkülönbözteti a mérőt és a ritmust;
- a testét hangszerként is használja;
- egyszerű ritmushangszereket használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben
- érzékeli az ütemhangsúlyt;
- tapsolja a dalok, mondókák ritmusát;
- felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmusokat, a negyed és a fél értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet;
- mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei ismeretek/ Zenei írás, olvasás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézzelről, betűkottáról és hangjegyről. A figyelem és az összpontosítás fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok

– A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.). – A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. – A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonal, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb. – A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével. – A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével. – Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet grafikai képe és írása. – Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása. – A lá - szó - mi - ré-dó- alsó lá szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete. <i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzések értelmezése. <i>Testnevelés:</i> mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig. <i>Környezetismeret:</i> tájékozódás térben, irányok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangjegy, hangközlépés, hangközugrás

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
- képes egyszerű kottában tájékozódni;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A belső hallás és az alkotói készség fejlesztése. A hangszín, hangerő, hangmagasság változásainak megfigyelése.	

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben. – Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban. – Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal. – Belső hallás fejlesztése dallambújtatással. – A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjéről történő éneklése. – Kánon éneklése, gyakorlása egyszerű formában. – Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre. – A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére. – A pentaton hangkészlet hangjainak ismerete kiegészülve az alsó „lá”-val. – A pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjéről történő éneklése. – Kánon éneklésmódjának elsajátítása.	<i>Erkölcstan:</i> türelem, tolerancia. <i>Hit- és erkölcstan:</i> egymásra figyelés <i>Környezetismeret:</i> természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás. <i>Dráma és színház:</i> dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor, kánon

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között;
- rövid dallamsorokat rögtönöz;
- örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, énekli és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait;
- a dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli, kézjelekkel mutatja;
- a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően;
- különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek/ Zenehallgatás	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűségekre.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása. – Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése. – Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben. – A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval. – Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre. – Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban. – A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban. – A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban. – Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. – Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. <i>Dráma és színház:</i> cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim. <i>Hit- és erkölcstan:</i> egyházi ünnepek, szakrális népszokások, bibliai történetek. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	énekhang, gyermekkar, vegyeskar, zongoramű, kíséret, népdalfeldolgozás, zenekar, duó, orgona, énekfeldolgozás	

Ajánlott zenehallgatási anyag (2. osztály)

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

- Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofón zsoltárfeldolgozások szoprán cantus firmussal (Claude Goudimel, Claude Le Jeune),
- Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

- Erkel Ferenc: Himnusz;
- Kodály: Méz, méz, méz – gyermekkar;
- Hajnövesztő – gyermekkar;
- Csillagoknak teremője – duett;
- Nagyszalontai köszöntő – gyermekkar;
- Bartók Béla: Cipősütés – gyermekkar;
- Gyermeknek I./1. Játzó gyermekek (Süssünk, süssünk valamit);
- I./4. Párnatánc (Elvesztettem zsebkendőmet);
- I./6. Balkéztanulmány (Hej, tulipán);
- I./7. Játékdal (Keresd meg a tűt);
- I./17. Körtánc (Kis kece lányom);
- II./23. Táncdal (Hopp, Juliska);
- II./27. Tréfa (A gúnárom elveszett);
- Bartók Béla: Mikrokozmosz – Mese a kis légyről;
- Antonio Scandelli: A tyúk;
- A. Vivaldi: Négy évszak – Tél II. tétel;
- W.A. Mozart: Német táncok – Utazás szánon;
- Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek;
- Rimszkij–Korszakov: Dongó;
- Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Kiscsibék tánca a tojánhéjban;
- Állatos dalok;
- Betlehemes /A kis Jézus aranyalma

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is;
- képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol;
- a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömet;
- felismeri a zongora hangját;
- felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a vegyeskar hangzását;
- meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;
- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- képes megérteni az zenék üzenetét;
- szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.

3–4. évfolyam

A harmadik és negyedik évfolyamokon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon.

A tanulók e nevelési – oktatási szakasz végére a dalokat tisztán, stílusosan, magabiztosan, örömmel énekelik.

A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, felismerik kottaképről, és tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a ritmikai, dallami, és hallási készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják (ritmusvaráció, osztinató). A különböző karaktereket a tanult dalokban, zeneművekben megfigyelik, majd testhangszerekkel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás) és saját készítésű hangzó eszközökkel reprodukálják.

A tanulók a hangszerekkel lehetőség szerint többféle formában is találkoznak, elsősorban a hallgatott zenékben figyelik meg, de élőben is találkoznak velük zenei előadásokon, koncerteken. A maguk által készített hangkeltő eszközöket pedig improvizációs, játékos feladatokban használják.

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen magasabb szintre jut előadói, zenei befogadói és alkotói készségük.

A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezik ki. A hallgatott zenékben felismerik a tanult zenei elemeket, karaktereket.

Megvalósítandó cél továbbá, hogy a tanár változatos motivációs technikákkal segítséget nyújtson a tanulónak abban, hogy a zeneműveken keresztül rátaláljon önmagára.

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek/ Énekes anyag	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással. A többszólamú éneklés, az előadói, befogadói és alkotói készség fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószer megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–d”). A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
- Magyar népdalok hallás utáni megtanulása. - A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció. - A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, táncművészi zenében és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. <i>Dráma és színház:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása.

– Az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkísérek segítségével. – Az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra. – Előadói készség: az éneklés örömeinek megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése. – Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömeit; új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömeit; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben. – Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése . – Évfolyamonként legalább 40 gyermekjátékdal, népdal megismerése – ezt írtuk közös megegyezéssel. – A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése. – A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése. – A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése. – Jeles napok szokásdallamaival való további ismerkedés. – Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből – illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz. – A tanult egyházi énekek közös éneklése és az istentiszteleten való használata. – Refrénes és felelgető éneklés gyakorlata az egyházi énekek segítségével. – Énekek a református énekeskönyvből, kapcsolódva az ünnepekhez és az iskola életéhez. – Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok. – Klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek.	<i>Hit- és erkölcsstan:</i> iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. <i>Testnevelés:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, táncház, kánon

Zeneművek / Énekes anyag / Harmadik osztály

A dalok és zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint, a tananyag 25 százalékával bővíthető.

Életképek

Anyám, édesanyám; Elmentem a piacra; Ettem szőlőt; Én elmentem; Gólya, gólya, gilice, Hej, Jancsika; Itt ül egy kis kosárba; Kis kertemben uborka; Szántottam gyöpöt; Úgy tetszik, hogy; Volt nekem egy kecském

Párosítók--- >Leányok, legények

Cickom, cickom; Csipkefa bimbója; Két szál pünkösdrózsa ; Kis kece lányom

Táncnóták- →Táncos dalok

Erdőjáróznak a lányok; Három éjjel; Ég a gyertya, ha meggyújtják

Tréfás dalok

A faragószék nótája; Egy kis kertet keríték – D150; Fáj a kutyámnak a lába; Fut a kicsi kordé; Három szabó legények; Megfogtam egy szúnyogot; Összegyültek, összegyültek az újfalvi lányok; S a te fejed akkora; Szélről legeljetek; Télen nagyon hideg van; Ugyan édes komámasszony

„Mesés” dalok

Elszaladt a kemence; Zöld erdőben a tücsök; Virágéknál ég a világ

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Erkel Ferenc – Himnusz; Kodály Zoltán-Gazdag Erzs: Ezüst szánkót hajt a dér; Betlehem kis falucskába; Csordapásztorok; Adjon az Úristen; Gábor Áron rézágyúja; Kodály Zoltán–Weöres Sándor: Buba éneke; Már megjöttünk ez helyre (Népdal – Károlyi Amy); Elhozta az Isten

Karácsonyi egyházi énekek
Egyházi énekek, nagyböjt, húsvét

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- hangterjedelme túllép az oktávon.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 40 magyar népdalt és 5 egyházi éneket;
- az egyházi énekeket pedig közösségi helyzetekben is éneklük;

- emlékezetből énekli a Himnuszt;
- ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat;
- előadói készsége tovább fejlődik;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein;
- a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük;
- érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetett ritmusok gyakorlása, páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel. A 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása. Alkotói készség fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben. – Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése. – Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal. – Összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • a zenei hangsúly érzékeltetésével, • mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmusvariációval, • osztinatóval, • befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz. – Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; Rögtönzés dallammal, ritmussal; Ritmussorok alkotása változatos hangszíneket használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével. – Szinkópa, nyújtott és éles ritmus. – Egyedül álló nyolcad és szünete. – Egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünete. – $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ –es ütemfajta.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek - kérdés és felelet. <i>Dráma és színház:</i> önkifejezés erősítése, néptánc. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Testnevelés:</i> mozgáskoordináció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szinkópa, zenei hangsúly, nyújtott és éles ritmus, páratlan lüktetés	

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri a páros és a páratlan lüktetést;
- az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti;

- aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel;
- ismeri a 3/4-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát;
- megkülönbözteti a páros és páratlan lüktetést;
- felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
- ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket;
- egyszerű ritmussorokat rögtönöz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei ismeretek/ Zenei írás-olvasás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról. A finommotorikus mozgások fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.). – A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. – A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. – A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. – Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával. – A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével. – A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével. – A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére. – Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére. – Felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után. – A mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során. – Violinkulcs írása. – Szinkópa, nyújtott és éles ritmus grafikai képe és írása. – Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása. – Egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása. – A 3/4 és 4/4 –es ütemfajta grafikai képe és írása, önálló nyolcad és szünete. – Dó’ – lá – szó – mi – ré – dó – lá, - szó, hangok a kottában.		<i>Matematika:</i> halmazok, számsorok. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.

– A hétfokú hangsor relációi, kézjelük és elhelyezkedésük a vonalrendszerben.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A korábbiak elmélyítése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
- elmélyültebb lesz alapvető tájékozottsága a kottában;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
- a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni;
- a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat;
- pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja;
- helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban. Hangszínhallás, a belső halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban. – Belső hallás fejlesztése dallambújtatással. – A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése. – Kánonok éneklése, gyakorlása. – A dallam és szöveghangsúly összefüggéseinek megfigyelése. – Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű dallamsorokhoz; testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszíneinek megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. <i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése. <i>Dráma és színház:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás.

– A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó hanggal. – fá és ti hangok - hétfokú hangsor – A fá és ti hangok kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése. – Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben. – A violinkulcs.	<i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	forte, piano, halkítás-erősítés, dallam- és szöveghangsúly, pentaton hangsor, hétfokú hangsor, violinkulcs

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangj sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- énekel a pentaton hangsorban;
- énekel a hétfokú hangsorban;
- a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni kézjelezve és szolmizálva.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, énekl és alkalmazza a felső dó , alsó lá és alsó szó hangokat;
- megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek/ Zenehallgatás	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása. A többirányú figyelem készségének és a lineáris és a vertikális történések érzékelésének a kialakulása.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A hangszerek hangszíneinek megfigyeltetése a tanult zenei anyagban. – Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában. – Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül.

– Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben. – A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, táncsal és/vagy szabad mozgás improvizációval. – Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül. – Zenei befogadói készség fejlődése. – Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással. – A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása. – A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése; – A zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése. – Ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához. – Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. – Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.	<i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben. <i>Dráma és színház:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. <i>Hit- és erkölcstan:</i> egyházi ünnepek, szakrális népszokások, bibliai történetek. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Himnusz; visszatérés a zenében, vagy ABA forma; duett; szólóének (dal)

Zeneművek / Zenehallgatás / Harmadik osztály

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*, melyhez hozzátartozik a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a Lényeges a zenei anyagok minél élményszerűbb, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

- Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica – Volt nekem egy kecském; Túrót eszik a cigány – gyermekkar, részlet (Csipkefa bimbója), Pünkösdlő – gyermekkar, részlet (Elhozta az Isten); Háry János – A császári udvar bevonulása; Napóleon csatája; Sej, Nagyabonyban; Székely fonó: Kitrákotty mese
- Bartók Béla: Gyermekeknek I./5. Játék (Cickom, cickom); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./ 29. Ötfokú dallam (Anyám, édesanyám) Bartók Béla: Mikrokozmosz – II./95. A kertemben uborka; 44 hegedűduó – II. füzet- Szúnyogtánc (Megfogtam egy szúnyogot); III. füzet Párosító (Ugyan édes komámasszony)

- Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa – Itt ül egy kis kosárba’; Ugyan, édes komámasszony; Elszaladt a kemma; Egy boszorka van, Szegény Bodri! - gyermekkar (Fáj a kutyámnak a lába)
- Josquin: A tücsök
- Leopold Mozart: Gyermekszimfónia - részlet
- Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ
- Csajkovszkij: Diótörő- Kínai tánc, Orosz tánc
- Johann Strauss: Tik-Tak polka
- Ránki György: Pomádé király új ruhája I. szvit III. tétel; „*Munkában a szemfényvesztők, készül a csodaruha*”
- Leonard Bernstein: Divertimento – pulyka tánc
- Szokolay Sándor: Hüvelyk Matyi
- Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ – ide tenném, időrend
- Betlehemes / Csordapásztorok
- Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofon és polifon zsoltárfeldolgozások szoprán és tenor cantus firmussal (Claude Goudimel, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L’Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon Sweelinck).
- Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekefeldolgozásai.
- Georg Friedrich Händel: Izráel Egyiptomban (Israel in Egypt) – csapások megjelenítése

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra;
- népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel;
- megismerkedik a zenében alkalmazható humorral;
- ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
- megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita);
- megismerkedik a zenében alkalmazott humorral.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől;
- megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;
- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek/ Énekes anyag	Órakeret 35 óra
--------------------------------------	-------------------------	--------------------

Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással. A többszólamú éneklés, az előadói, befogadói és alkotói készség fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószer megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–d’). A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek	Kapcsolódási pontok
- Magyar népdalok hallás utáni megtanulása. - A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció. - A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, tánccházi zenében és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra. - Az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkísérek segítségével. - Az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra. - Előadói készség: az éneklés örömeinek megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése. - Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömét; új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömét; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben. - Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése. - Évfolyamonként legalább 40 gyermekjátékdal, népdal megismerése – ezt írtuk közös megegyezéssel. - A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése. - A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése. - A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése. - Jeles napok szokásdallamaival való további ismerkedés. - Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből – illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz. - A tanult egyházi énekek közös éneklése és az istentiszteleten való használata. - Refrénes és felelgető éneklés gyakorlata az egyházi énekek segítségével.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. <i>Dráma és színház:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása. <i>Hit- és erkölcstan:</i> iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. <i>Testnevelés:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.

– Énekek a református énekeskönyvből, kapcsolódva az ünnepekhez és az iskola életéhez. – Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok. – Klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, táncház, kánon

Zeneművek / Énekes anyag / Negyedik osztály

Életképek

A juhásznak; Badacsonyi szőlőhegyen; Béres legény; Bogojai legények; Ábécédé; Falu végén; Gyéren vettem kenderkémet; Kelj fel juhász; Kihajtottam; Molnárlegény voltam én, Pásztorember vígan él; Sárga csikó, Szánt a babám

Párosítók- → Leányok, legények

Azt hallottam; Csillag Boris; Elvesztettem páromat; Hej, Vargáné; Jaj, de szépen esik az eső; Kocsi, szekér; Komáromi kisleány; Széles a Duna; Szép szatmári lányok; Új a csizmám; Zörög a kocsi

Állatos dalok

A macskának négy a lába, Az árgyélus kismadár, Debrecenbe kéne menni; Egy nagyorrú bolha; Házasodik a tücsök; Kis kacska fürdik

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Erkel Ferenc: Himnusz; Luca, Luca; Karácsonyi pásztortánc; Mennyből az angyal; Üdvözlégy, kis Jézuska; Farsang három napjába; Ez ki háza, ki háza?, Huszárgyerekek, huszárgyerekek; Most szép lenni katonának; A pünkösödnek jeles napján

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- hangterjedelme túllép az oktávon.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 40 magyar népdalt és 5 egyházi éneket (az egyházi énekeket közösségi helyzetekben is éneklik.)

- emlékezetből énekli a Himnuszt;
- ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat;
- előadói készsége tovább fejlődik;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein;
- a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük;
- érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei ismeretek/ Ritmikai fejlesztés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetett ritmusok gyakorlása, páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel. A 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása. Alkotói készség fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben. – Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése. – Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal. – Összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • a zenei hangsúly érzékeltetésével, • mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmusvariációval, • osztinatóval, • befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz. – Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; – Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; – Rögtönzés dallammal, ritmussal; – Ritmussorok alkotása változatos hangszíneket használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével. – Szinkópa, nyújtott és éles ritmus. – Egyedül álló nyolcad és szünete. – Egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünete. – $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ –es ütemfajta.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek - kérdés és felelet. <i>Dráma és színház:</i> önkifejezés erősítése, néptánc. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Testnevelés:</i> mozgáskoordináció.
Kulcsfogalmak/fogalmak	szinkópa, zenei hangsúly, nyújtott és éles ritmus, páratlan lüktetés	

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri a páros és a páratlan lüktetést;
- az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti;
- aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel;
- ismeri a 3/4-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát;
- megkülönbözteti a páros és páratlan lüktetést;
- felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
- ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket;
- egyszerű ritmussorokat rögtönöz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei ismeretek/ Zenei írás-olvasás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról. A finommotorikus mozgások fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.). – A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. – A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. – A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. – Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával. – A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével. – A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével. – A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére. – Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére. – Felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után. – A mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során. – Violinkulcs írása. – Szinkópa, nyújtott és éles ritmus grafikai képe és írása. – Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása. – Egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása. – A 3/4 és 4/4 –es ütemfajta grafikai képe és írása.		<i>Matematika:</i> halmazok, számsorok. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.

– Dó' – lá – szó – mi – ré – dó – lá, - szó, hangok a kottában. – A hétfokú hangsor relációi, kézjelük és elhelyezkedésük a vonalrendszerben.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A korábbiak elmélyítése.

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
- elmélyültebb lesz alapvető tájékozottsága a kottában;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
- a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni;
- a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat;
- pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja;
- helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban. Hangszínhallás, a belső halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban. – Belső hallás fejlesztése dallambújtatással. – A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjeltől történő éneklése. – Kánonok éneklése, gyakorlása. – A dallam és szöveg hangsúly összefüggéseinek megfigyelése. – Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű dallamsorokhoz; teszhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. <i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése. <i>Dráma és színház:</i> tánc és szabad mozgás,

– A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó hanggal. – fá és ti hangok - hétfokú hangsor. – A fá és ti hangok kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése. – Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben. – A violinkulcs.	improvizáció, dramatizált előadás. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Forte, piano, halkítás-erősítés, dallam- és szöveghangsúly, pentaton hangsor, hétfokú hangsor, violinkulcs

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangj sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- énekel a pentaton hangsorban;
- énekel a hétfokú hangsorban;
- a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni kézjelezve és szolmizálva.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, énekl és alkalmazza a felső dó , alsó lá és alsó szó hangokat;
- megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek/ Zenehallgatás	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása. A többirányú figyelem készségének és a lineáris és a vertikális történések érzékelésének a kialakulása.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban. – Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában. – Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében.		Magyar nyelv és irodalom: memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül.

– Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben. – A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, táncsal és/vagy szabad mozgás improvizációval. – Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül. – Zenei befogadói készség fejlődése. – Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással. – A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása. – A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése. – A zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése. – Ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához. – Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. – Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.	<i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben. <i>Hit- és erkölcstan:</i> egyházi ünnepek, szakrális népszokások, bibliai történetek. <i>Dráma és szanház:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Himnusz; visszatérés a zenében, vagy ABA forma; duett; szólóének (dal)

Zeneművek/ Zenehallgatás /Negyedik osztály

A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*, melyhez hozzátartozik a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a Lényeges a zenei anyagok minél élményszerűbb, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Erkel Ferenc: Himnusz

Népzenei felvételek eredeti előadásban (Magyar népzene sorozat)

Kodály Zoltán: Hány János – részletek – Ábécédé, A juhász – gyermekkar; Villő – gyermekkar, részlet (Ez ki háza); Pünkösdlő – gyermekkar, részlet (A pünkösdeknek)

Bartók Béla: Gyermeknek I./11. Elvesztettem páromat; II./ 22. Debrecenbe kéne menni; II./ 37. Kanásznóta (Házasodik a tücsök)

Bartók Béla: Mikrokozmosz - Dallam ködgomolyban

Bárdos Lajos: Kocsi, szekér - vegyeskar

Clément Janequin: A madarak éneke

W.A. Mozart: Gyermekjáték – dal

W.A. Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" III. tétel - részlet

Csajkovszkij: Diótörő – Csokoládé tündér tánca

Muszorgszkij: Egy kiállítás képei - Baba Yaga kunyhója

Bizet: Carmen – gyermekkar (Mi is jöttünk felvonulni)

Rossini: Macska – duett

Prokofjev: Péter és a farkas - részletek

Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca

Betlehemes / Üdvözlégy, kis Jézuska

Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofon és polifon zsoltárfeldolgozások szoprán és tenor cantus firmussal (Claude Goudimel, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L'Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon Sweelinck).

Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Georg Friedrich Händel: Izráel Egyiptomban (Israel in Egypt) – csapások megjelenítése

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra;
- népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel;
- megismerkedik a zenében alkalmazható humorral;
- ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
- megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita);
- megismerkedik a zenében alkalmazott humorral.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől;
- megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;
- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.

Átfogó célként kitűzött valamint a fejlesztési területekhez kapcsolódó tanulási eredmények (általános követelmények) az 1-4. évfolyamon:

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

1. Csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra és a daloknak megfelelő tempóra.
2. Ismer legalább 180 gyermekdalt, magyar népdalt.
3. A tanult dalok, zenei részletek éneklésekor változatosan tudja használni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően.
4. Hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével.
5. A tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz.

6. Fogalmi szinten megkülönbözteti az egyenletes lüktetést és a ritmust.
7. Érzékeli és hangoztatja az egyenletes lüktetést, az ütemhangsúlyt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben.
8. Felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmusokat, a negyed és a fél értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet.
9. Felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat (szinkópa, nyújtott és éles ritmus), az egész értékű kottát, a pontozott fél értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel, valamint tájékozódik a 4/4-es és 3/4-es ütemben.
10. Megkülönbözteti a páros és a páratlan lüktetést.
11. Ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket.
12. Érzékeli a hangok magasságának változásait, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az öt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben.
13. A tanár által énekelt dalokat belső hallással követi.
14. Megismeri, énekli és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait.
15. Ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat, kézjelről énekel.
16. A dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli, kézjelekkel mutatja.
17. Tanári segítséggel képes leírni és olvasni egyszerű ritmusokat, dallamfordulatokat.
18. Érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.
19. Reprodukálja a tanult ritmusokat mozgással, testhangszerrel, valamint egyszerű ritmushangszerekkel.

Zenei befogadóképesség:

1. A zeneművek befogadásában kreatívan használja képzeletét.
2. Adott szempontok alapján figyeli meg a hallgatott zeneművet.

Zenei alkotóképesség:

1. Egyszerű ritmussorokat rögtönöz.
2. Különböző hangszíneket, hangmagasságokat, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.
3. Rövid dallamsorokat rögtönöz.

Kulturális műveltség és kulturális befogadókészség:

1. Aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein, tematikus projektjein.
2. Megismeri a gyermekdalokhoz kapcsolódó játékokat.

Önálló tanulás fejlesztése:

1. A tanári instrukciók alapján alakít, finomít zenei előadásmódjában.
2. Életkori sajátosságának megfelelően képessé válik a zeneművek érzelmi és intellektuális befogadására.

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák

Az ének-zene tantárgy jellegénél fogva nagy általánosságban a hagyományos módszereket részesíti előnyben, de az énekek megtanításának bizonyos fázisainál, illetve bizonyos anyagrészek feldolgozásánál nem ritkán eltérünk tőle. Többnyire egy teljes osztály, *frontális osztálymunka* keretében tanulja az énekeket, melyet a *tanári magyarázat* segít. Már ebben a fázisban lehetőség van a *differenciált csoportmunkára*, mikor kiemeljük azokat a tanulókat, akik már máshonnan ismerték az éneket, vagy gyorsabban tanulnak a többiekénél. Az énekek gyakorlása – még a gimnazisták esetében is – történhet úgy, hogy az osztály

tanulóit egy *játék* keretében bontjuk csoportokra, s ezt használjuk fel a több versszak vagy a többszöri ismétlés változatossá tételéhez. Az *önálló* vagy *páros munka* az elméleti háttér és a zenehallgatási anyag feldolgozásánál játszhat szerepet (információgyűjtés, téma több szempontú megfontolása stb.). A tanév során érdemes egy-egy csoportos *projektfeladatot* is beiktatni, melynek keretében a tanulóknak nagyobb lehetőségük van a más tantárgyakkal és területekkel való tantárgyi kapcsolatok megkeresésére és felhasználására. Ilyen lehet egy énekről készített kisfilm összeállítása, egy ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódó tábló elkészítése, de legkézenfekvőbb egy konkrét műsorra, előadásra, szolgálatra való felkészülés. Az éneklésben gyengébb, ám szorgalmas, törekvő diákok kapjanak lehetőséget, hogy *kiselőadás* vagy *házi dolgozat* formájában fejtsenek ki egy nagyobb elméleti témát, melyre önállóan vagy kiscsoportban készülhetnek fel. A kötelező és szorgalmi házi feladatok során adjunk alkalmat az *informatikai és multimédiás eszközök használatát*, a *kutatás, adatgyűjtés, interjú* módszerét igénylő egyéni és csoportos feladatok elvégzésére. A tehetséggondozás terepe lehet az iskolai *éneversenyek* megrendezése, s felkészülés a helyi, területi és országos szintű megmérettetésekre, az énekkari munka, vagy a hangszeres tanulók tudásának felhasználása az órai munka, illetve a műsorok, rendezvények alkalmain.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Mint minden tantárgy, az ének-zene esetében is szükség van diagnosztikus értékelésre. Év elején, az első órákon képet alkotunk az osztály énektudásáról, úgy a készség, mint a konkrét énekanyag tekintetében, de praktikusán egy ének megtanításának kezdetén – a bemutatás után – mérjük fel, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik meg az adott ének megtanulását. Nehezen képzelhető el olyan helyzet, hogy ezt a felmérést ne az ének megtanítása kövesse, ám a módszer, és a ráfordított idő függ ettől a felméréstől.

A tanulók fejlődése szempontjából legfontosabb a formatív értékelés. Ez sosem minősítést vagy ítélezést jelent, hanem egyfajta visszajelzés a tanulási hibákról, nehézségekről, s egyúttal a tanulás sikerességéről is. A feladat kitűzésével egy időben az értékelés szempontjait is határozzuk meg. Fejlesztő értékelési formák: rendszeres szóbeli értékelés egyénileg és csoportosan, a tanulás folyamatos nyomon követése, házi feladatok rendszeres ellenőrzése és értékelése, valamint a tanulók órai munkájának figyelemmel kísérése. Az éneklés alkalmával mindig adjunk lehetőséget arra, hogy ne a teljes osztály, hanem csak egy kisebb csoport mutassa be a tanult anyagot, így az értékelés – és a továbbhaladás segítése – is inkább személyre szabott lesz. Célszerű, ha tanár és diák együtt elemzik az elvégzett feladatot, így érdekeltté és egyben felelőssé tehetjük a tanulókat is saját tanulásukért, annak eredményességéért. Az év közbeni osztályzás történhet egy-egy szóbeli énekes felelet alkalmával. Igyekezzünk arra, hogy ennek csak kisebb része legyen valójában egyéni éneklés, hiszen sok ének már funkciójánál fogva sem egyéni éneklésre íródott, s jellegétől is idegen a négy szemközti számonkérés-szituáció. Győződjünk meg az éneklésben való részvételtől, a helyes és pontos szövegtudásról és a pozitív hozzáállásról – de főképpen kísérjük figyelemmel az órai aktivitást, s ezt mindig számítsuk bele az osztályzatba, amit szóbeli szöveges értékelés egészítsen ki. Időnként adjunk lehetőséget az elméleti anyagról való számadással kiváltani az énekes számonkérést. Jutalmazzuk a szorgalmi feladatokat, az énekkari és műsorokban való részvételt, közreműködést, értékeljük a füzetvezetést. Iktassunk be az év során projektfeladatokat (pl. egy ének, egy korszak, egy zeneszerző bemutatása), melyben a nehezen, vagy rosszul éneklő diák is sikerélményhez juthat. Adjunk olyan feladatokat melyek értékelésénél fontos szempont az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése, a szintetizálás, a lényeglátás, a csoportmunkában való együttműködés, a felelősségvállalás.

A félévi, év végi értékelésnél tartsuk szem előtt, hogy az osztályzat nem büntetés, hanem az adott időszak teljesítményének értékelése. Az évközi érdemjegyekhez mindig számítsuk

hozzá az egyéni előmenetelt és az igyekezetet is.

Függelék:

Felvételek – válogatás az elmúlt években megjelent gyülekezetiének-felvételekből:

- A magyar népének népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérfüzet – Közr.: Dobszay László és Németh István) MET Egyházzenei füzetek IV/4-11. – Magyar Egyházzenei Társaság
- A Magyarországi Református Énekeskönyv dallamai (válogatás 4 CD lemezen, unisono kórus és orgonakíséret formájában) – ReZeM Bp., 2004.
- Hinni taníts, Uram! – Egyházi énekek Nagy Csaba Zoltán feldolgozásában – Debrecen 2009.
- Psalterivm - Genevan Psalms / Corvina Consort, Kalmanovits Zoltán – Magyar Kultúra Kiadó, 2010.
- Református Énekek Cd sorozat – Periferic Records Stereo Kft.
- Református énekek hangzó tára I-IV. 442 ének kazettán. – ReZeM Bp., 2000.
- Református szertartási énekek (a Scola Calviniana énekel – A péntek reggeli prima és a pünkösdi istentisztelet énekei) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.
- Szentegyházi dicséreték (Kobzos Kiss Tamás és a Pécsi Ref. Koll. Énekkara énekel – Huszár Gál 1560. évi énekeskönyvének anyagából) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Ajánlott énekgyűjtemények – válogatásra

- Az Úrnak zengjen az ének – Ifjúsági Énekeskönyv (Szerk. Berkesi Sándor) - Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.
- Dicsérvételek az Urat! *gyermek és ifjúsági énekek* (Szerk. Berkesi Gábor, Draskóczy László, Hamar István) - k.n. Budapest, 1991.
- Énekeskönyv *magyar reformátusok használatára* - Magyarországi Református Egyház Kiadása, Budapest, 1948.
- Harangszó, *énekek gyermekeknek* (Szerk. Draskóczy Balázs) - Református Egyházzenei Munkaközössége, Budapest, 1994.
- Jézushoz jöjjetek, *162 bibliai kánon* - Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1988.
- Jézust áldja énekünk *gyermekének óvodásoknak* (Szerk. Kiss Lászlóné) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Krisztus az énekem - Dunamelléki Református Egyházkerület 2012.
- Minden forrásaim tebenned vannak (Szerk. Kálmán Lajos, Gattyán Ilona, Zákányi Bálint) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Népdalzsoltárok - Edition Eola, Bécs, 1985.
- Ó és Új, *III ének a magyar református gyülekezetek használatára* - Református Egyházzenei Munkaközössége, Budapest, 1995.
- Szól a kürt, *304 bibliai kánon* (Szerk. Draskóczy László) - k.n. Budapest, 1989.

Többszólamú feldolgozások, kóruskották

- Adjátok hálát az Istennek! – kórusművek, énekfeldolgozások – Kálvin Kiadó,

Budapest

- Bicinia Sacra – genfi zsoltárok Goudimel feldolgozásai alapján, és korálok Johannes Schein Cantionaleja alapján; Egyházzenei füzetek III/13. MET
- Csomasz Tóth Kálmán – Háromszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Csomasz Tóth Kálmán: Kétszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Draskóczy László: *Hatalmas Isten, könyörgünk*. Egyszerű énekfeldolgozások háromszólamú vegyeskarra – ReZeM 1993.
- Egyházzenei vezérfonal – Református Sajtóosztály, Bp. 1969. - <http://egyhazzene.reformatus.hu/index.php?id=105>
- Énekeljünk az Úrnak! – Magyarországi Baptista Egyház Bp. 1985.
- Evangéliumi vegyeskarok – Magyarországi Baptista Egyház, Bp. 1976.
- Gárdonyi Zoltán kórusművei: I. *Szívemnek kösziklaja*, II. *Magasztaló ének*. – ReZeM 1999, 2001.
- Goudimel Zsoltárok 1565. (Genfi zsoltárok több szólamban) – MRE Zsinata Bp., 2001.
- Kétszólamú reneszánsz kórustételek – közreadja: Soós András; Egyházzenei füzetek III/12. MET
- Kórusművek egyházi iskolák számára. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc. (Berkesi Sándor szerk.) – Bp., 2002.
- Nagy Csaba Zoltán: Egyházi kórusművek – Debrecen 2009.
- Osváth Viktor egyházi ének-feldolgozásai (3 kötetben) – Kecskemét Ref. Egyh. Emmaus Kiadója
- Örvendezetek az erős Istennek! – kórusművek gyülekezeti énekkarok részére – ReZeM Bp. 1992.
- Protestáns graduál. – ReZeM Bp., 1996.
- Psalterium Ungaricum (Szenci Molnár Albert zsoltároskönyve) – Bp. 2001.

Szakirodalom

- Berkesi Sándor: Te néked zengek éneket – gyülekezeti énekiskola – ORTE, Debrecen 1994.
- Bottyán János: Hitünk hősei – Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya Bp. 1978.
- Bourgeois, Louis: A muzsika igaz útja. – Bp., 2003.
- Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés – Református egyházi könyvtár XXV. kötet, Bp. 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: Dicsérjétek az Urat – Ref. Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Bp. 1971. Újabb kiadása megjelent a Kálvin Kiadó gondozásában - <http://rpi.reformatus.hu/portal/page.php?507>
- Dobszay László: A magyar népének I. – Veszprémi Egyetem, 1995.
- „...eleitől fogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. – ReZeM Bp., 1993.
- Egyházi ének-zene (Összeállította Máté János és Sepsy Károly) – Bp. 1986.

- Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai születése 100. évfordulójára. (Közl: Bódiss T.) – ReZeM 056. – Bp., 2003.
- Hafenscher Károly: A keresztény istentisztelet – Magyar Egyházzenei Társaság p. 1999.
- Molnár Miklós: „Mely igen jó az Úristent dicsérni!” (A református istentisztelet alkotóelemei) – Kálvin Kiadó Bp. 2001.
- Szénási Sándor: Ünnepeink – a református egyházi év – Kálvin Kiadó, Bp. 1997.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

VIZUÁLIS KULTÚRA
Helyi tantárgyi tanterv
1-4.osztály

A képzés sajátosságai szerint megnevezett tanulócsoport: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei: -

A tantárgy órakerete: *(javaslat: 36 oktatási héttel számoljunk. Külön oszlopokban lehet jelezni, ha az adott tantárgyból emelt szintű képzési forma is választható)*

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	2	72	68	4
2.	2	72	68	4
3.	2	72	68	4
4.	1	36	34	2

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- a kerettantervi javaslatnak megfelelően alakítottuk az óraszámot.
- a tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések kiválasztásával kapcsolatos szabályok a Pedagógiai Programban rögzítettek.
- a választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályait a Pedagógiai Program rögzíti.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Vizuális kultúra tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 1-4. évfolyamára kiadott Vizuális kultúra tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakember.

A helyi sajátosságokat beépítette: Velkesziné Kézi Valéria

A tantárgy helyi tantervét felülvizsgálta: Váradi Sándorné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. táblázat

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Kifejezés, képzőművészet Sík és térbeli alkotások Mese, fantázia, személyes élmények és események Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelő látványok	14 14	+3	31
Vizuális kommunikáció Vizuális információ Vizuális jelek a környezetünkben	6		6
A média társadalmi szerepe, használata Valós és virtuális információk A média kifejezőeszközei Kép, hang, történet Álló- és mozgókép A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	12		12
Tárgy- és környezetkultúra Természetes és mesterséges környezet – közvetlen környezetünk Környezetünk valós terei és mesés helyek Természetes és mesterséges környezet Valós és kitalált tárgyak	12 10	+1	23
Évfolyam összesen	68	4	72

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Kifejezés, képzőművészet Sík és térbeli alkotások Mese, fantázia, személyes élmények és események Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelő látványok	14 14	+3	31
Vizuális kommunikáció	6		6

Vizuális információ Vizuális jelek a környezetünkben			
A média társadalmi szerepe, használata Valós és virtuális információk A média kifejezőeszközei Kép, hang, történet Álló- és mozgókép A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	12		12
Tárgy- és környezetkultúra Természetes és mesterséges környezet – közvetlen környezetünk Környezetünk valós terei és mesés helyek Természetes és mesterséges környezet Valós és kitalált tárgyak	12 10	+1	23
Évfolyam összesen	68	4	72

3. évfolyam:				
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Téma kör össziid őkeret e	
Kifejezés, képzőművészet Sík és térbeli alkotások Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	12 12	+2	26	
Vizuális kommunikáció Vizuális információ Utazások Vizuális jelek a környezetünkben Vizuális hatáskeltés	8		8	
Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben A média kifejezőeszközei Kép, hang, történet Álló- és mozgókép A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága A média társadalmi szerepe, használata	14		14	

Valós és virtuális információk			
Tárgy- és környezetkultúra Természetes és mesterséges környezet – közvetlen környezetünk Tárgy- és környezetkultúra Természetes és mesterséges környezet- valós és kitalált tárgyak Tárgyak és használatuk	11 11	+2	24
Évfolyam összesen	68	4	72

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Téma kör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Sík és térbeli alkotások Mese, fantázia, személyes élmények és események Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	6 6	+2	14
Vizuális jelek a környezetünkben Vizuális információ Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	4		4
Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben A média kifejezőeszközei Kép, hang, történet Álló- és mozgókép A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága A média társadalmi szerepe, használata Valós és virtuális információk	8		8
Tárgy- és környezetkultúra Természetes és mesterséges környezet – közvetlen környezetünk Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk Természetes és mesterséges környezet- valós és kitalált tárgyak	10		10
Évfolyam összesen	34	2	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Mese, fantázia, személyes élmények és események	Bibliai történet alapján élményrajz: pl. Én is ott voltam Egyiptomban... (a fáraó palotájában, a pusztába, a pásztorok és bárányok között) Jézus bevonulásakor Jeruzsálemben, A háborgó tengeren stb. A történet alapján leporelló készítése.	3
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Állatok a bibliában –kedves bibliai állatom megformálása, megszemélyesítése. pl. Ha én bárány lennék, vagy Milyen bárány szeretnék lenni? Elképzelt történet képi jeleneteinek képkockákon „képregényes” formában való megjelenítése,	
Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Az Állatok a Bibliában témakörhöz kapcsoltan pl. Noé történetének bábokkal való eljátszása, pl. tárgybáb készítés, hajókészítés, stb. Pl.-síkbábok, zacskóbábok stb.	1
Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	Bibliai ismeretközvetítő játék: figurákkal, kártyákkal, tudás szinteket jelölő akadályokkal, Dobókockán a teremtés 6- napjának megtervezése.	
Összesen:		4

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Mese, fantázia, személyes élmények és események	Bibliai események élményének feldolgozása: pl. Dávid és Góliát vagy A csodálatos halfogás – rajzos bibliai füzet készítés a jelenetek illusztrálásával	3
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Teremtett világunk szépségei/Az élet csodái: - pl. a legszebb virágok tervezése a mamának A teremtés csodái, különleges élőlények téma kibontásaként a teremtés napjainak jelmezes, dramatikus feldolgozása.	
Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Ünnepeljünk együtt – Jézus születése – Betlehemes játék készítése.	
Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	A teremtés csodái – különleges állatok és növények: - társasjáték készítése. Pl. táblás ismeretközvetítő játék, figurákkal, kártyákkal tudás szinteket jelölő akadályokkal, stb.	1
Összesen:		4

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Mese, fantázia, személyes élmények és események	Bibliai történet – élményrajz Én is ott voltam... Pl. Mózes gyermekkora – díszlet, helyszínrekonstrukció, a Nílus folyó, nádas, madarak stb.	2
Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Állatok a bibliában, környezetünkben, régen és ma. Bibliai állatok pl. Dániel története –rajzos bibliai füzet	

	készítés a jelenetek illusztrálásával, 3.- osztályban már kép és hozzá kapcsolódó igevers együttes megjelenésével.	
Tárgy- és környezetkultúra	Bibliai történet szereplőinek tárgyi kellékei pástorbot, furulya faragás, nád vagy fűzfa síp stb. (útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, úti film)	2
Vizuális kommunikáció Utazások	Útra kelünk Betlehembe: A bölcsek nyomában – jelek, veszélyre figyelmeztető táblák, díszlet, bábok	
	Összesen:	4

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Mese, fantázia, személyes élmények és események	Az irgalmas Szamaritánus, v. A tékozló fiú történetének jelenetei helyszínei. – történet átírása, aktualizálása	2
Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Bibliai történet szereplői –pl. Jézus és a 12 apostol – Az utolsó vacsora ábrázolása Angyalok történetei-illusztrációk készítése.	
Vizuális kommunikáció Utazások	Rajzos bibliai útinapló- Három királyok, pásztorok tapasztalatai. Útközben láttuk, gyűjtöttük: A teremtet világunk csodái - különleges állatok, magok termései- rajzolása.	
Tárgy- és környezetkultúra Közvetlen környezetünk Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	Bibliai szimbólumokkal játékkészítés pl. Gyümölcstermő fa társasjáték, -- táblajáték megtervezése,	

	- a fára applikálható, gyümölcsök, kártyák, figurák elkészítése.	
	Összesen:	2

3. Tantárgyi bevezető:

Az új Alaptanterv a látáskultúra fejlesztésének hangsúlyozás mellett, alapvető célkitűzésként fogalmazza meg *a művészettel való nevelés erősítését*, a mindennapos művészeti nevelés bevezetésének előrevetítését. A kerettanterv kiemeli, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek. Így a vizuális nevelés legfőbb feladatának a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotások mélyebb átélésének, értelmezésének és környezetünk értő alakításnak megalapozását tekinti. Ennek megfelelően a tudásanyag nemcsak a képző - és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik, hanem tartalmi közé emeli a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseinek, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet vizsgálatát. Továbbá, fontos és átfogó fejlesztési célként emeli ki az értékfelismerő képesség, a helyes értékítélt megalapozását, hogy a tanulók képesek legyenek az őket érő vizuális információ áradatában értő módon szelektálni, a konzumkultúra hatásait kritikusan értelmezni, önálló véleményt megfogalmazni. Ezt a tudásanyagot a tárgy sajátosságaiból adódóan a tanulók a tevékenységek alkotási és befogadási gyakorlatában, a képi közlés és kifejezés különböző formáinak megismerésével sajátíthatják el.

A református nevelési céljaink szempontjából is fontos kiemelni az új Alaptanterv alapvető célkitűzését, az *értelmi és az érzelmi* nevelés egységben való kezelését, az ennek alárendelt köznevelési célokat, feladatokat, a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges *szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi* képességek fejlesztését. *Az érzelmi nevelés fontosságát kiemelve* úgy is fogalmazhatunk, hogy a művészeti nevelés által is küldetésünk a kapott szeretet növekedési lehetőségének megteremtése.

Az érzelmi nevelést alátámasztó pedagógiai célok közül fontos kiemelni a következőket:

- az egymásra figyelő, alkotó folyamatokban kialakuló együttműködés erősítése,
- a megismerő, gazdagító, örömet adó aktivitás – alkotás – befogadás megvalósulása,
- a művészeti élmény megtapasztalása – értékközvetítés és értékfelismertetés,
- az alkotásban való elmélyülés, öröm megtapasztalása,
- a helyes önismeret és önbecsülés formálása,
- a helyes értékítélet megalapozása, a szükségletek valós értékekre alapozott formálása, betöltése,
- az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránti fogékonyság megalapozása, új életszemléletre való hangoltság megteremtése,
- az élet szépségére irányuló látáskultúra és a reményteli életszemlélet képességének formálása,
- a teremtett világ szépségére való rácsodálkozás élményének megtapasztaltatása,
- a református nevelésben a közös hiten alapuló hagyományos közösségi értékek felismertetése, elmélyítése.

A református nevelési céljaink, és az Alaptantervben megfogalmazott alapelvek megvalósulása érdekében is hangsúlyoznunk kell, hogy a művészeti– esztétikai nevelés meghatározó személyiségformáló szerepe a szükségletek művelésében rejlik.

Köztudott, hogy a szükségleteink meghatározzák egész személyiségünket. Napjainkra nyilvánvalóvá vált a konzumkultúra csapdáiból való kiút keresése, a környezettudatos magatartás és az ennek alárendelt életmódváltás szükségszerűsége. Ennek tudatában különösen fontos feladat a ránk bízott gyermekek valós szükségleteinek formálása. Ezért is hangsúlyoznunk kell, hogy értékközvetítő szemléletű keresztyén pedagógiánkban az érték- vagy szükségletpiramis csúcsán nem az önmegvalósítás áll, hanem a társas viszonyok kibontakoztatása, a Jézus gazdagsága általi másokat gazdagító aktív szerepvállaló személyiség formálása.

A vizuális kultúra tantárgy tanításának alapelvei

Az értékközvetítő, művészet általi nevelés szempontjából fontos kiemelni a vizuális kultúra tárgy integratív szerepét, ugyanis a művészetek műveltségterület tárgyai kínálják az integráció lehetőségét. A művészetek hatásaira építő nevelés segíti az alkotó megismerésre irányuló gondolkodás kibontakoztatását, élményalapú tevékenységeivel támaszul szolgál más tárgyak ismeretanyagának elmélyítésében, közvetítésében. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az élmény, a művészeti élmény és/vagy az életesemények élményanyaga az ismeretek belső burka, az emberi kreativitás megalapozója.

A művészeti nevelés komplexitásában rejlő lehetőségek megvalósulását szolgálhatja a napjainkban már közzismerten elterjedt projekt módszer. Fontos kiemelni, hogy a projekt módszerben az alkotási folyamatokban megvalósuló együttműködésben formálódik a személyiség, mélyül a közösségi érzelmi viszonyulás, a társas kapcsolatokon belül válik a magatartás jellemformáló hatássá. Emellett a projekt módszer a közösségben kibontakozó egyéni törekvéseknek is keretet adhat, helyes irányt mutathat az egyéni kíváncsiságnak és felfedezési vágyának. Keresztyén pedagógusként is alapozhatunk ezekre a szüntelenül bennünk munkáló kereső és közlő szenvedélyekre és ezen eredendő szükségletünk tartalmas betöltésére, olyan alkotási lehetőségeket teremtve, amelyek a teremtett világ megismerését szolgálják, a rácsodálkozásban és szépségben teljesebben ki, és válnak életörömforrássá.

A kerettanterv alátámasztja ezen alapelveket kiemelve a tantárgy oktatása tevékenység, illetve gyakorlatközpontúságát, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a projekt módszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A tervezésben fontos megjegyezni, hogy a kerettanterv kimondja, hogy „a helyi tantervkészítés, még inkább a tanmenet-összeállítás folyamán a tematikai egységeket rugalmasan kell kezelni, a tanulásszervezés felépítésének logikáját követve felhasználni, az adott évfolyamra ajánlott óraszám figyelembevételével. (...) a sok esetben megjelenő konkrét példák segítik az adott követelmény pontosabb értelmezését, így támogatva a kerettantervet felhasználó szaktanárokat a tanmenet megtervezésében, illetve ötleteket adnak konkrét fejlesztő feladatok megalkotásához. A példák tehát természetesen nem kötelezőek, csupán a további tervezést segítik.” (Kerettanterv, *Bevezető*, 2.o.)

Mindez a vizuális kultúra területének sajátos szabadságát támasztja alá, és az ebben rejlő speciális lehetőségek és feladatok kibontásának lehetőségét jelenti. A terület szépsége abban is áll, hogy nekünk kell és lehet megtölteni tartalommal.

Ebben az értelemben a 10% szabad tervezésű tartalom a vizuális kultúra területén kitágítható, keretét a területenkénti fejlesztési célok, követelmények és óraszámok határozzák meg.

A kerettantervi fejlesztési követelmények tehát a református oktatás- nevelés szempontjából a közös hit értékeivel, ismereteivel, a közös hiten alapuló közösségformálás feladatainak alárendelt témákkal, tartalmakkal támaszthatóak alá mind a négy alkotási terület esetében. A tantárgyközi kapcsolatok lehetőséget adnak olyan alkotási tevékenységek tervezésére, amelyek a hitéleti és bibliai tartalmak, ismeretek élményszerű elmélyítését szolgálják.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

Kifejezés, képzőművészet

A terület a gyermekek személyes élményhelyzeteire alapozott belső tartalmak kifejezésének teret adó alkotó tevékenységeit, valamint látvány és műelemző ismereteit tartalmazza. Célja az önkifejezés, az expresszív alkotóképesség életkori sajátosságainak, vizuális nyelvi gazdagításának kibontakoztatása és a tevékenységekkel egybekapcsolt műalkotásokkal való reflektív találkozások programozása.

A tervezésben fontos kiemelni, hogy a kisiskolás korú gyermek életkori szükséglete, így az egészséges személyiség formálásának alapvető feltétele az alkotásban megélt öröm. Ennek megfelelően az alkotás és befogadás tevékenységei alsó tagozaton az életkori sajátosságoknak megfelelően játékos, élményalapú kreatív tevékenységek, melyek megalapozzák a kisiskoláskorú gyermekek expresszív képi kifejezését.

Befogadói tevékenységek során fontos hangsúlyozni, hogy a *gyermekek élmény- és érzelmvilágához közel álló művészeti alkotások (meseillusztráció, festmény, grafika, szobor, film), kerüljenek feldolgozásra*, továbbá hogy a műélmény feldolgozása az alkotásban is megvalósulhasson.

A kifejezés, képzőművészet területén személyes belső tartalmak kifejezésének lehetőségét biztosítva és segítve a pedagógiai tervező-értékelő munkánk által, az önismeret és önértékelés útjait egyengethetjük. A közös élményhelyzetekre épülő tevékenységek fontos szerepet játszanak az érzelmi élet gazdagodásában, a nyitottság, empátia, ízlés formálásában.

Vizuális kommunikáció

A területe a vizuális megismerést szolgáló, objektív, informatív képi közléseket, tevékenységeket foglalja magába. Átfogó fejlesztési célja a környezetünk vizuális információinak értelmezése, tudatos szelekció és képi tájékozódás alapjainak megteremtése, a képi kultúra szelektív, értő, befogadásának formálása. Továbbá a vizuális megismerő képességek tevékenységekben való kibontakoztatása, a képi kommunikációban való jártasság megalapozása.

Feladattartalmai a művészeti, történelmi, természettudományos és népművészeti értékeink mellett a *református egyházművészeti emléanyag, szimbolika megismerését szolgálhatják*. (pl. keresztény szimbólumok, bibliai jelképek, a népművészet jelképeinek megismertetése, természeti értékeinkhez kapcsolódó jelek, piktogramok tervezése, térképrajzok, környezetismereti szemléltető tablók, tanösvények és jelek, hagyományos munkafolyamatokat szemléltető ábrák.

A vizuális kommunikáció mindezen tevékenységeiben fejleszti a problémamegoldó, tervező - alkotó gondolkodást, képességeket.

Tárgy- és környezetkultúra

A terület a tárgyformálás és környezetalakítás alkotási és látványelemző tevékenységeit tartalmazza. Átfogó célja az épített környezet és a tárgyak világának, valamint a környezetalakítás lehetőségeinek jobb megértése, s az ezzel járó felelőségek megtapasztalása. Célja a kollektív értékek megismertetése és a tudatos érték döntések lehetőségének megteremtése által ízlés, környezettudatos magatartás formálása. Hagyományos tárgykultúránk, környezetkultúránk esztétikumának közvetítésével értékelismerő és- megőrző szemléletet alakít, identitástudatot formál, hozzájárulva nagyban a helyes énkép, önismeret, identitástudat alakulásához.

A felnövekvő teljes ember szempontjából fontos alkotói attitűd kiművelése érdekében mindenekelőtt szem előtt kell tartani *a gyermekek valós szükségleteire épülő, életszerű alkotó tevékenységek tervezését*. Ezért fontos hangsúlyozni a nevelésben a fogyasztóvá nevelés helyett, az alkotóvá nevelés erősítését. A tárgykészítés (elsősorban játék és használati tárgy) egy valós szükséglet betöltésének megtapasztalását nyújtja. A gyermekben a saját munkájának értelme a hasznosság-használhatóság örömeiben visszaigazolóódik, így formálva önbecsülését, munkához való viszonyát. A hagyományos megmunkáltság, míveség és anyaghasználat által esztétikai minőségek megtapasztalása zajlik, fokozva érzékenységüket, így ízlésüket a kollektív értéknormák hatása alapozza meg.

Az alkotás közben az átélt elmélyült belefeledkezésben megélt öröm, boldogság forrasozó erejű, a bensőben elraktározódó, mély tartalmi többletet adó erőforrás, ami a személyiségformálásban, a felnövekvő egészséges életszemléletű ember számára elengedhetetlen. Hagyományos népi kultúránkban a munka és alkotás összekapcsolódott, amelyben az alkotás az életöröm és önbecsülés forrása volt. A tartalmak kibontásánál alapozhatunk ezen értékekre, a terület befogadói tevékenységeiben a művészet és a népi kultúra hatásainak meghatározó szerepe van a rendezettség, szépség, jóság, igazság felismertetésében, hangoltságot és irányultságot teremt az élet értelmének megértésében, szépségének szemlélésében.

Mozgóképf- és médiaismeret területének tevékenységei az általános iskola alsó tagozatában a gyerekek saját médiaélményeinek feldolgozását és a médiaszövegek,- látványok kifejezőeszközeinek megismerését tartalmazzák. A tevékenységeiben zajló élményfeldolgozás fejleszti az önreflexiós készséget és az önismeretet is, ilyen módon szervesen kapcsolódik az erkölcsi nevelés, az önismeret és társas kultúra fejlesztési területeihez.

A vizuális kultúra által fejlesztett képességek a fenti rendszerben leírtak alapján a személyiség egészének komponensrendszerére, az alarendszer (perszonális, szociális, és kognitív) kompetenciák működésére hatnak.

A tantervi minta témáinak felépítése:

A kerettanterv az 1–2. és a 3.–4. évfolyamra közösen határozza meg a nevelési-fejlesztési célokat és órakeretet. A fejlesztési feladatok, tartalom arányos elosztását a heti két óras lebontásban az 1-2. évfolyamon az összóraszám felezésével, míg 3.-4. évfolyamon az előírt óraszám arányos elosztásával valósíthatjuk meg.

A fejlesztési céloknak megfelelően a képi közlés formái a korábbi három területtel szemben alsó tagozaton is kibővíülnek a mozgókép- és médiaismeret területével. A kerettanterv e négy terület óraszámokban feltüntetett tartalmaiban határozza meg a fejlesztés követelményeit. Így az 1–4. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos kapcsolódó fejlesztési követelményeit a vizuális kultúra tantárgy óraszámkeretein belül kell megvalósítani.

A helyi tantervi mintában éppen ezért a tematikai egységek tematikus tartalmainak kibontásánál az *alkotási és befogadási* tevékenységek külön kifejtésben jelennek meg, hasonlóan az Alaptantervben megjelenő fejlesztési követelmények rendszeréhez.

A *témakörök* tevékenységei a fejlesztési feladatok anyagához kapcsolódnak. A témakörök lehetőséget teremtenek arra, hogy a tananyagok problémakörökbe, életszerű, élményszerű szituációkba ágyazva épüljenek be, lehetővé téve a tantárgy folyamatszemléletű feldolgozását, tartalmainak komplex kibontását.

A tanulói tevékenységek egymással összefüggő feladatsorokban való kibontásával épülnek egymásra, és lehetőséget adnak projektben való megvalósításra, amelyet kísérhet a tanórai feladatsor.

A témakörök anyaga az alkotás és befogadásra bontott tartalmak bővítésével, spirális koncepcióban évfolyamonként egyre magasabb szinten tartalmazza műfajok és technikák megismerését, a vizuális nyelv ismereteit, folyamatosan gazdagítva a gyermekek vizuális közlési eszköztárát. A vizuális nyelv és, technikák, műfajok, eljárások részletes kibontása a tanmenet- készítés feladata, e táblázatos formában csak vázoltan jelennek meg.

A témakörök kibontásánál, az alkotás folyamatjellegéből adódóan a vizuális kultúra részterületei, alkotási területei („Kifejezés, képzőművészet”, „Vizuális kommunikáció”, „Tárgy- és környezetkultúra” Mozgóképkultúra) a témakör tartalmi sajátosságainak megfelelő arányban kerülnek a tevékenységek középpontjába. Az alkotási folyamatokban ezért az alkotási területek változatos egymásra épülése elengedhetetlen. A bemutatott példákban éppen ezért, az adott alkotási területtől eltérő, más alkotási terület fejlesztési követelményeihez kapcsolódó témát rövidítés jelöli pl. tárgy- és környezetkultúra (T.- kk.). A megjelölés segíti a tanmenet készítésénél a területi kerettanterv által meghatározott óraszámok pontos követését és következetes betartását.

A témakörök 1-4. évfolyamon spirálisan egyre bővülő tartalommal és vizuális nyelvi anyaggal ismétlődnek. Az évszakok függvényében ismétlődik az **Évszakról-évszakra témakör**, amelynek tartalmi ismeretei elmélyíthetőek az éppen aktuális alkotási tevékenységek témáiban, pl. az állatmese szereplői télen, tavaszi vers illusztráció stb.

A hit és erkölcstan témához kapcsolódó alkotási témák pl. az **Ünnepeljünk együtt** témakör párhuzamosan és alkalomhoz kötötten jelenik meg a vizuális nevelés témáiban is. A tanmenetkészítés feladata lesz a hittan tárgyhoz kapcsolódó tevékenységeket, konkrét példákat összehangoltan tervezni a hittanóra anyagával.

1. évfolyam

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Mese, fantázia, személyes élmények és események	Órakeret 14+3
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érzékelés finomítása. Különböző észlelési tapasztalatok, modalitások (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) áttétele, „fordítása”. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi és téri megjelenítése. Színtapasztalatok gazdagítása, színismeretek bővítése. Színérzék fejlesztése. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Természeti látványok hangulatának visszaadása. Téralkotó és - ábrázoló képesség fejlesztése játéktárgyakkal, térbeli manipulációval.	
Témák /Témakörök/	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Átélt élmények és események Vándorúton: ALKOTÁS: Kipp-kopp bekopogunk: /óvodából-iskolába/ - Első napom az iskolában - Bemutatom magam - Kedvenc állatommal játszom - A mi osztályunk, portrék, egész alakos kompozíciók, egyéni munkákból montázs készítés. Vándorúton járunk, szerencsét próbálunk, Egyszer volt, hol nem volt....: - Képzeletbeli utazás Meseországba: - pl.- Ott jártam az üveghegynél és még	Korábban átélt események, élmények (pl. kellemes, kellemetlen, hétköznapi, ünnepi, különleges, szokványos, felkavaró, unalmas) felidézésének segítségével, látott, hallott vagy elképzelt történetek (pl. tündérmesék, közösen kitalált játékok, helyzetek, mesék, mesefolyamok) megjelenítése sík és/vagy térbeli, plasztikai alkotásban (pl. színes, grafikus, vegyes technikájú, mintázott vagy konstruált) az elemi kompozíciós elvek figyelembevételével. A közvetlen környezetben található tárgyak, jelenségek minőségének (pl. illat, hang, zene, szín, fény, felület, méret, mozgás, helyzet, súly) megtapasztalása különböző	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szépirodalmi művek, családi történetek, versek megismerése. Figyelem a beszélgetőtársra. Szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése.

azon is túl..., Találkoztam a kismalaccal, aranytollú madárral... - élményrajz a saját mese alapján, - síkbábok készítése és a mese eljátszása - Bibliai történet felidézése: pl. Én is ott voltam Egyiptomban..., a pusztában...stb. - élményrajz készítése - síkbábok, történet megjelenítése. (A képzeletbeli történet, esemény eljátszása, jelmezes, bábos feldolgozása. T. kk.) BEFOGADÁS: Bibliai történetek felidézése, képes gyermek Biblia és műalkotások segítségével. Régi fotók, emberek- arcok- tárgyak nézegetése, a k Műalkotások, mese és szépirodalmi illusztrációk szemlélése, beszélgetések, véleménynyilvánítások öszttönzése. Azonos meséről különböző ábrázolási konvencióban készült illusztrációk megismerése. A készítendő alkotáshoz kapcsolódó vizuális nyelvi anyag megbeszélése, mint pl. kompozíciós megoldások, a szereplő kiemelése színnel, körvonallal, részletek megfigyelése stb. Karakterek, arckifejezések megfigyelése,	játékos feladatok során, a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás, kollázs, mintázás, makettezés) érdekében, a vizuális nyelv alapvető elemeinek játékos használatával. Cél: Életszakaszok és események, kapcsolatok felidézése. Játékos átmenetet biztosítani az óvodai szakaszból az iskolába. Ismerjék fel a valahova tartozás biztonságát.	<i>Hit és erkölcsstan:</i> én magam, szűkebb környezetem. Bibliai történetek, helyszínek felidézése, környezeti, építészeti, sajátosságok megismerése. A történet üzenetének képi kifejezésben való elmélyítése. <i>Dráma és színház:</i> egyensúly-, ritmus- és térérzékelés. <i>Ének-zene:</i> állatok hangja, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint. <i>Matematika:</i> változás kiemelése, az időbeliség megértése.
--	---	--

régi öltözékek és szokások, mesterségek tárgyainak megismerése.		
Értelmező kulcsfogalmak	Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció.	
Vizuális nyelv /Tartalmi kulcsfogalmak/	Vonalak, foltok színek alkalmazása, megnevezése. A képi elrendezés, a kompozíció alapjainak megismerése. Képi kifejezés vonallal, folttal, színnel. Kimelés mérettel színnel, vonallal. Színkarakterek, alapszínek és mellékszínek: kék, vörös, sárga, zöld, narancs, lília semleges színek: fehér, fekete, szürke Színviszonylatok: Sötét- világos, élénk- tompa szín; Vonalminőségek és fajták: Egyenes, görbe, hosszú, rövid, zárt, nyitott, folyamatos; vázoló, kiemelő- kontúr vonal, felületkitöltő vonal – faktúráltság, folt-vonal összefüggések.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A történetek feldolgozása lehetőséget ad a projektben való megvalósulásra, az órai feladatsorok kísérhetik a produktumok megvalósulását. Csoportmunkában készülhet a mese, bibliai történet jeleneteinek feldolgozása, a kellékek elkészítése.	

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Órakeret 14
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képalkotó- és kifejező képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése a kiemelés eszközeivel. Vizuális fantázia (képzelőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzettársítási készség fejlesztése. Plasztikai érzék fejlesztése. Plasztikai minőségek sokféleségének megtapasztalása. Plasztikai kifejezőképesség fejlesztése. Formaérzék, karakterérzék fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Valós és képzelt látványok Kedves állataink és állatmeséink ALKOTÁS: Állatmesék: a mese élményének feldolgozása, illusztrálás, - kedvenc meseszereplő megjelenítése/síkban, térben, bábkészítés/ A mese továbbgondolása, pl. befejezése a saját élmények alapján, új szereplő kitalálása, pl. Mit tennék a mesehős helyében... Báb és díszletkészítés, a mesében szereplő tárgyak, rajzos tanulmányozása, tervezés és kellékek elkészítése. A mese dramatizálása, mese befejezési variációk csoportonkénti bemutatása. Pl. A róka és a holló: a mese továbbgondolása – meseillusztrálás Évszokról-évszakra Élet az erdőben /összel,télen, tavasszal/: Kapcsolódási pont pl. A róka és a holló. Az erdő madárszemmel, mókus szemmel, télen, ősszel stb. Állatbújócska- kitől, mitől kell félniük az állatoknak – figyelemfelhívó óvó –védő táblák készítése.(V.K.) Állatok a bibliában –kedves bibliai állatom	Mesék, versek, kitalált történetek, médiaszövegek valós vagy fantázia szereplőinek (pl. hősök, ártók, bajkeverők, segítők), természetes és épített környezetének (pl. erdők, ligetek, állatok, vizek, bódék, paloták, hidak, tornyok) illusztratív jellegű ábrázolása (pl. sorozatként, képeskönyvként) emlékképek felidézésével, megfigyelések segítségével és a fantázia által. Környezetünk valós elemeinek, tárgyainak, tereinek (pl. háztartási gép, óra, motor, fészek, odú, fa, talaj), különleges nézőpontból (belülről, fentről, alulról) való megjelenítése a fantázia és a megfigyelés révén, a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes-, grafikai technika, mintázás, konstruálás talált tárgyakból, azok átalakításával). Művészeti alkotások és fotók nézegetése megadott szempontok szerint (pl. alakok, szereplők, terek, tárgyak, mérete, színe, tónusa). A megállapítások segítségével továbbgondolva a látvány sugallta jelenséget, képi tartalmat egy új alkotás létrehozásának érdekében (pl. más térben és időben, más	<i>Környezetismeret:</i> állatok felépítése, tulajdonságai állatok élőhelyeik sajátosságai, szükségleteik, különleges képességeik... <i>Hit és erkölcstan:</i> Bibliai történetek helyszínek felidézése, környezeti, építészeti, sajátosságok megismerése. A történet üzenetének képi kifejezésben való elmélyítése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Évszakokhoz kapcsolódó szépirodalmi alkotások, mesék megismerése. Élmények, tartalmak felidézése. <i>József Attila: Altató; Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Petőfi Sándor: Anyám tyúkjá, Tamkó Sirató Károly egy verse, Weöres Sándor három költeménye; kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás.</i> <i>Ének-zene:</i> Énekek, mondókák, évszakok: állatok hangja, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint.
--	---	---

megformálása, megszemélyesítése. pl. Ha én bárány lennék, vagy Milyen bárány szeretnék lenni? Elképzelte történet képi jeleneteinek képregényes formában való megjelenítése. A történet alapján leporelló készítése –pl. kollázs technikával. BEFOGADÁS: Mesekönyvek illusztrációinak nézegetése, beszélgetés a szereplők karakteréről, a tulajdonságok képi megjelenítéséről, technikákról. Állatábrázolások különböző stílusban, különböző műfajok megismerése, beszélgetés a karakter és a kifejezési módok összefüggéseiről.	szereplőkkel), különböző művészeti műfajokban (dráma, hang-zene, mozgás, vizuális: installáció, fotómanipuláció).	Cselekményes dalanyag, dramatizált előadás. Ritmus, hangszín, hangmagasság, zene és zöreje. <i>Dráma és színház:</i> Évszakok megszemélyesítése. Dramatikus formák. Fejlesztő játékok. <i>Környezetismeret:</i> Az évszakok körforgásának megértése, az évszakok és az életmód összefüggéseinek feltárása. Mozgásjelenségek, kísérletek. Optika. <i>Hit és erkölcstan:</i> Közösségek. A mesevilág szereplői. Mese és valóság. Bibliai szereplők, állatok, környezet megismerése. <i>Matematika:</i> Képi emlékezés, részletek felidézése. Nézőpontok. Mozgatás. Síkmetszetek
Értelmező kulcsfogalmak	Illusztráció, kompozíció, kiemelés, karakteres forma, festészet, szobrászat, fotó, műalkotás, reprodukció, idő.	
Vizuális nyelvi/ Tartalmi kulcsfogalmak	A vizuális nyelv alapvető elemeinek: pont, vonal (vonalfajta, vonalvastagság), színek keverése, derítése és mélyítése, színkarakterek (alapszínek, fő- és mellékszínek) és egymáshoz való viszonyuk (színminőségek) használata és megkülönböztetése. Képi elemek komponált megjelenítése.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Cél: A látvány tanulmányozás célja a rácsodálkozás lehetőségének megteremtése, és a látvány inspirációinak előhívása.	
	Vizuális információ	Órakeret

Tematikai egység	Vizuális jelek a környezetünkben	6 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Vizuális kommunikációs képesség fejlesztése. Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése. Redukciós képesség fejlesztése. A vizuális nyelv elemeinek, pont, vonal, folt, szín megismerése és tudatos használata, szerepük felismerése a képalkotásban. Vonalas jellegű, foltszerű előadásmód. Méretkülönbségek felismerése, a léptékváltás alapjai.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vizuális jelek a környezetünkben Kedves állataink és állatmeséink ALKOTÁS: Kedves állataim Figyelem felkeltő jelek készítése a környezetünkben élő állatainkról, amelyek elhelyezhetők az udvaron lévő fák, falakon, Az ABC betűi vicces állat alakzatokban. Az állatról játékkártya készítése. Állatok felismertetése vagy elrejtése táblán, betűkártyán. Játékkészítés A játékban az állatokról szóló információk rögzítése jelképekben, piktogramok, rejtjelek alapján. Vicces üzenetek jelekkel. pl. az állatok jó és rossz szokásai megismertetése, mókás tulajdonságaik kiemelése, pl. állatos találós kérdések alapján stb.	Jeltervezés, jelalkotás változatos méretben (pl. apró pecsét, tábla, land art szerű méretben udvaron, játszótéren), különböző anyagokból (pl. agyag, madzag, papírdúc, fatábla, talált anyag, homok, kavics, falevél, víz) meghatározott célok érdekében (pl. eligazodás, útbaigazítás, védelem, figyelemfelkeltés). Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. jelzőlámpa, térkép, alaprajz, közlekedési tábla, cégér, piktogram, embléma, szimbólum, zászló, márkajelzés, logo) összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából (pl. valós és virtuális társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).	<i>Matematika:</i> tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok. <i>Környezetismeret:</i> A térkép legfontosabb elemeinek felismerése. Jelek, jelzések. Természeti jelenségek, természetes anyagok. <i>Technika és tervezés:</i> jelzőtáblák.

BEFOGADÁS: Állatok a cégereken, figyelemfelkeltő táblákon. Elfelejtett mesterségek jelképei, kellékei. Népművészeti alkotásokon, használati tárgyakon megfigyelt állatábrázolások sajátosságai.		
Értelmező kulcsfogalmak	Modell, látvány, jelalkotás, piktogram, embléma, térkép, alaprajz, cégér, szimbólum, lépték.	
Vizuális nyelv/ Tartalmi kulcsfogalmak	Jelek vizuális tulajdonságai. Látványok transzpozíciós lehetőségei. Vonal és –folt redukciók. Szín és forma redukció.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Gyűjtőmunka: Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. jelzőlámpa, térkép, alaprajz, közlekedési tábla, cégér, piktogram, embléma, szimbólum, zászló, márkajelzés, logo) összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából (pl. valós és virtuális társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).	

Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény- feldolgozás	Órakeret 6
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Saját médiahasználati szokások tanulmányozása. Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. A különböző médiumok beazonosítása, tudatosítása. A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Olvasási készség és szókinccs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Beszélgetés állatmesék szereplőinek megfigyeléséről, jó és rossz tulajdonságairól	A különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió, internet, film, videojáték) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása, megadott	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Mesék, narratív történetek.

azonos mese, különböző stílusú illusztrációi alapján. A mese animációs feldolgozásával való összehasonlítás, saját médiaélmények felidézésének segítségével, vagy közösen megtekintett animációs filmapján. (pl. A kiskakas gyémánt fél krajcárja, A három kismalac, A róka és a holló stb.) ALKOTÁS: A választott mese élményének felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan vagy szerepjáttékkal. (pl. képi jelenet rajzolás, bábkészítés pl. síkbáb, egyszerű jelmez pl. maszk, fejpánt stb.)	szempontok (pl. érzékszervekre gyakorolt hatás, eltérő jelhasználat) alapján közvetlen tapasztalat és saját médiaélmények felidézésének segítségével. Az egyes médiumokhoz (pl. könyv, televízió, számítógép) kapcsolódó saját használati szokások (pl. gyakoriság, társas vagy önálló tevékenység), médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjáttékkal. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).	<i>Technika és tervezés:</i> egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése. <i>Erkölcstan:</i> Önkifejezés és önbizalom erősítése, önálló gondolkodásra nevelés, identitástudat fejlesztése. A fantázia jelentősége, használata, kitalált történet önmagáról (jellemábrázolás), meseszereplők osztályozása: jó-rossz tulajdonságokkal való azonosulási képesség vizsgálata, önmagára vetítése. Önmaga megértése. <i>Környezetismeret:</i> Az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben. Napirend, szabadidő, egészséges életmód. <i>Dráma és színház:</i> kiscsoportos és páros rövid jelenetek kitalálása és bemutatása.
Értelmező kulcsfogalmak	Televízió, rádió, könyv, számítógép, színház, mozi, újság, műsor, rajzfilm, film, képregény, videojáték.	
Vizuális nyelvi/ Tartalmi kulcsfogalmak	Folyamatábra, a képi kifejezés elemeinek rendje, kiemelés méret és helyzet viszonylatokkal.	
Javasolt pedagógiai	Gyűjtőmunka: az otthonunkban található hírközlési eszközök (mobiltelefon, internet, televízió, rádió), újságcikkek, szórólapok, reklámújságok.	

eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	A média kifejezőeszközei Kép, hang, történet	Órakeret 2
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Az érzelmkifejezés képességének a fejlesztése. A figyelmi koncentráció, az érzékelés pontosságának fejlesztése. A médiaszövegek alapvető alkotóelemeinek azonosítása. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Kedvenc állatom témakörhöz kapcsolódóan- Állatmesék szereplőinek megszemélyesítése. Pl. A cinege cipője Történet mesélés az állat hangjának különböző érzelmi szituációban való imitálásával. Pl. félelem, öröm, bánat, éhezés, fázás stb.- képi kifejezése. Mesehősök, mesejelenetek rajzos megjelenítése, megfestése a hallgatott mese alapján.(Az állatmesék témakörhöz kapcsolódóan a feladat megelőzheti a meséről később nézegetett különböző stílusban és műfajban készült	Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék, videojátékok) alapvető kifejezőeszközeinek (hanghatások, vizuális jellemzők) megfigyelése és értelmezése közvetlen példák alapján. A kép és hang szerepének megfigyelése a mesevilág teremtésében (pl. animációs meséken keresztül). Egyszerű médiaszövegek (pl. animációs mesék, reklám) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése egy szálon futó történetben. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok segítségével, adott vagy választott témáról. <i>Erkölcstan:</i> önmaga megértése, mesék kapcsolatrendszerének elemzése, mesei szereplők és

képi feldolgozásokat, amelyek képnyelvi inspirációra a mesefeldolgozás további feladatait tervezhetjük)	A mediatizált történetek szereplőinek (hősök és gonoszak) azonosítása, az animációs mese morális tanulságainak felismerése. A hangok és képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, szomorúság, düh, félelem) felismerése, kifejezése. Egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal), megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve. Hangzó médiaszövegek megjelenítése rajzban.	tulajdonságaik (lent-fönt, jó-rossz).
Értelmező kulcsfogalmak	Állókép, mozgókép, zene, emberi hang, zaj, zörej, csend	
Tartalmi kulcsfogalmak	Hangulat kifejezése képben, vonallal, folttal, színekkel. A vonal kifejező erejének tapasztalata.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A szín és a zene összekapcsolódása a képzeletben. Egy „kedvenc” zene vagy dallam megjelenítése színekkel, vonalakkal és különböző foltokkal.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	Órakeret 2
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen kommunikáció jelzései, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése, tudatosítása. Önismeret, önreflexiós készség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

ALKOTÁS: Animációs film befejezése sajátelképzelés alapján. Pl. Ha én lennék a főszereplő... Képsorozat készítés, az esemény képi jelenetivel síkbáb készítése stb. és jelenet bemutatása. BEFOGADÁS: Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése (pl. azonosságok, eltérések mentén) a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A különböző médiaszövegek (pl. tehetségkutató műsorok, sportközvetítés, sorozatok, animációs filmek, filmek, reality műsorok) szereplőivel való azonosulásra reflektálás lehetősége (pl. irányított beszélgetés keretében).	A személyes, közvetlen kommunikáció verbális, vokális és testbeszéddel történő jelzéseinek felismerése, értelmezése. A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek (pl. idő/térbeli szinkronitás, eltérés, jelenlét, érzékszervek használata) felismerése konkrét médiaszövegek (pl. könyv, gyermekműsor, gyerekeknek szóló koncertfilm, videoklip, sms, emotikonok) alapján. Ismerkedés különböző valóságstátuszú médiaszövegekkel. A valóság és fikció közötti különbség megragadása. Személyesen átélt, elképzelt és a médiában látott, hallott esemény megjelenítése rajzban, önállóan készített bábbal, szerepjátékkal.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szöveg értelmezése, nem verbális jelzések értelmezése, használata beszéd közben. Mese és valóság különbsége. A megismert mese, történet tanulásának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása. <i>Erkölcstan:</i> másnak lenni/elfogadás, kirekesztés. <i>Környezetismeret:</i> Nappal és éjszaka. A világ, ahol élünk. Föld és a csillagok. Élőlények, életközösségek. <i>Dráma és színház:</i> Történetek kitalálása és kiscsoportos vagy páros megvalósítása.
Értelmező kulcsfogalmak	Esemény, elképzelt/kitalált történet, képzelet, valóság, médium	
Tartalmi kulcsfogalmak	Átélt, saját esemény megjelenítése bábokkal.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Valós vagy virtuális információ	
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
		Órakeret 2

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az internetes tevékenységekhez kapcsolódó biztonság növelése. A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése.		
Témák		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: A gyerekek által használt videojátékkal összefüggő élmények feldolgozása (pl. szerepjátékkal, rajzolással). A videojáték szereplőivel, képi világának saját elképzelt világba való megjelenítése. pl. népmesei, dekoratívabb, stb. stílusban való újraalkotása.		Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat lehetőségeinek megismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése). Az internethasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, bábozás). A videojátékok tematikai csoportosítása, a szereplők azonosítása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Rövid hallott szöveg üzenetének megértése. Az olvasott szövegekkel összefüggésben az aktív szókincs gazdagítása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása. A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében. <i>Technikaéstervezés:</i> Szabálykövető magatartás a közvetlen közlekedési környezetben. A közlekedés szabályainak értelmezése. <i>Erkölcstan:</i> a számítógépes világ ismeretségei.
Értelmező kulcsfogalmak	Internet, honlap, chat, videojáték.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Biztonságos internetezés, a honlapkészítés szabályai.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	A jó és a rossz megkülönböztetése különböző honlapok vizsgálatával. Életkornak megfelelő oldalakon való böngészés. Saját videojáték tervezése.		

szervezési- és munkaformák	
-------------------------------	--

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Órakeret 12+1
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő fejlettség.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Téralakító, térrendező képesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés a térformálás, térlehatárolás, térszervezés terén. Térérzék fejlesztése nézőpontok változtatásával. Technikai készség fejlesztése. Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Környezetünk valós terei és mesés helyek ALKOTÁS: Az Állatok a Bibliában témakörhöz kapcsoltan pl. Noé történetének bábokkal való eljátszása, tárgybáb készítés, hajó készítés stb. Állatmesék: - a mese élményének feldolgozása - kedvenc meseszereplő megjelenítése síkban, térben, pl. bábkészítés. A mese helyszínének, kellékeinek elkészítése. BEFOGADÁS: A témákhoz kapcsolódó műalkotások nézegetése, beszélgetés a kifejező képalakítás, tárgyformálás sajátosságairól. A bábfajták megismerése, mint ujjbáb, síkbáb, zacskóbáb, tárgybáb, kesztyűbáb stb.	A környezetünkben található különböző méretű külső, belső terek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) épületek (pl. iskola, transzformátorház, víztorony), tárgyak (pl. cipő, táska, kilincs) átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, figyelemfelkeltés, álcázás, újszerű használat) érdekében. Képzeletbeli, mesebeli helyeken, terekben (pl. elvarázsolt kastély, boszorkány konyhája, vitorlás hajó) zajló mesék, elképzelt vagy valós történetek dramatizálása, eljátszása saját tervezésű és kivitelezés szereplőkkel (pl. babák, botok, figurák, sík-, kesztyű-, árny-, óriás-, agyagfejtő, bábok), terekkel, díszletekkel, melyek létrehozásánál a környezettudatos anyaghasználat érvényesül.	<i>Technika és tervezés:</i> közlekedés, környezetünk. <i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai környezet. Múlt megidézése. <i>Dráma és színház:</i> térkitöltő és térkihasználó gyakorlatok, mozgástechnikák, tánctechnikák. <i>Matematika:</i> Képzeletben történő mozgatás. Hajtás, szétvágás síkmetszetek. Objektumok alkotása

Különböző díszletek tanulmányozása, szín, anyag és forma alkalmazások megfigyelése.		
Értelmező kulcsfogalmak	Térformálás, térlehatárolás, térszervezés, formarend, funkció, takarás.	
Vizuális nyelv/Tartalmi kulcsfogalmak	A díszítmény képzése, a motívum alakítás eljárásai – a szelekció és redukció formái- Vizuális ritmusok, méret, szín és forma ritmus. Téri helyzetviszonylatok, forma rend és káosz.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A színek és formák felhasználása új alkotások létrehozásához. Bábgyűjtemény készítése.	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 10
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő fejlettség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tárgyalkotó vizuális, esztétikai és manipulatív képességek fejlesztése. A tárgykészítés folyamatainak, gondolkodásmódjának megtapasztalása. Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése (a munkafázisok megfigyelése). A gondos kivitelezés, különböző anyagok, eljárások, személyes tapasztaláson alapuló megismerése. Egyszerű kézműves technikák megfigyelése, rekonstruálása. Jeles napok szokásainak és tárgyi kellékeinek megismerése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valós és kitalált tárgyak A teremtés csodái ALKOTÁS: A témakörköz kapcsolt társasjáték készítése. Bibliai ismeretkövetítő játék , figurákkal, kártyákkal, tudás szinteket jelölő akadályokkal,	Segítő, varázserejű tárgyak (pl. hangszer, pálca, öltözék, szőnyeg, edény, bútor, ékszer, szerszám, jármű) tervezése létrehozása meghatározott mesebeli célok (pl. mindent halló, látó, elrejtő, védő, szállító) érdekében, oly módon, hogy a tárgy külseje (pl. forma,	<i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai és épített rendszerek. Anyagismeret. <i>Dráma és színház:</i> népi gyermekjátékok.

Dobókockán a teremtés 6-napjának megtervezése stb. A játék tartozékai, kártyái, figurái, mérete, anyaga, színe, díszítés művészete utaljon a funkciójára. (Legyen élénk, színes, tartós és méretében megfelelő a játék lebonyolításához.) Az állatmesékhez kapcsolódóan memória kártya készítése. Ünnepeljünk együtt: Karácsonyi ajándékkészítés BEFOGADÁS: A népi tárgykultúra legjellemzőbb példáinak ismerete és elemzése. A népi díszítmények formai gazdagságának, felépítésének, arányainak elemzése.	díszítés, méret, anyag) utaljon funkciójára. Hétköznapi tevékenységek során használatos tárgyak (pl. konyhai eszköz, játék, öltözék, öltözék kiegészítő, hangszer, szerszám) létrehozása meghatározott tulajdonos számára (pl. adott személyiség, foglalkozás, életkor, nemek szerint).	<i>Ének-zene:</i> Népzene énekléssel, ritmikus mozgással, néptáncsal. Hangszerek. <i>Technika és tervezés:</i> eszközhasználat. <i>Hit és erkölcsstan:</i> valóság és képzelet.
Értelmező kulcsfogalmak	Tárgytervezés, forma, funkció, alkalmazkodás, díszítés, öltözködéskiegészítő	
Vizuális nyelvi/Tartalmi kulcsfogalmak	Forma, funkció és anyagszerűség összefüggései Díszítmény és forma összefüggése	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szín és forma összekapcsolása, gazdag színárnyalat . A népművészet, a hagyományápolás szerepe életünkben. Népi játékok gyűjtése.	

2. évfolyam

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Mese, fantázia, személyes élmények és események	Órakeret 14+3
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érzékelés finomítása. Különböző észlelési tapasztalatok, modalitások (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) áttétele, „fordítása”. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi és téri megjelenítése. Színtapasztalatok gazdagítása, színismeretek bővítése. Színérzék fejlesztése. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Természeti látványok hangulatának visszaadása. Téralkotó és - ábrázoló képesség fejlesztése játéktárgyakkal, térbeli manipulációval.	
Témák /Témakörök/	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Átélt élmények és események Családmesék, emlékeink ALKOTÁS: Példaképpen egy témakör lineáris lebontásban, a gyermekek élménykörének részét képező átélt események a családban és szűkebb környezetükben, emlékek, érzelmek kifejezése síkban, térben: pl. Ilyennek látom a mamát, ha szomorú, ha vidám... Szeretek otthon segíteni, Este a családommal, Olyan szeretnék lenni, mint Ő pl. portré a mamámról, papámról, önmagamról stb. Évszokról-évszakra témakörhöz kapcsolódva: Gyűjtések és saját illusztrációk révén képes	Korábban átélt események, élmények (pl. kellemes, kellemetlen, hétköznapi, ünnepi, különleges, szokványos, felkavaró, unalmas) felidézésének segítségével, látott, hallott vagy elképzelt történetek (pl. tündérmesék, közösen kitalált játékok, helyzetek, mesék, mesefolyamok) megjelenítése sík és/vagy térbeli, plasztikai alkotásban (pl. színes, grafikus, vegyes technikájú, mintázott vagy konstruált) az elemi kompozíciós elvek figyelembevételével. Cél: Életszakaszok és események, kapcsolatok felidézése	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szépirodalmi művek, családi történetek, versek megismerése. Figyelem a beszélgetőtársra. Szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése. <i>Hit és erkölcstan:</i> én magam, szűkebb környezetem. <i>Dráma és tánc:</i> egyensúly-, ritmus- és térérzékelés. <i>Ének-zene:</i> állatok hangja, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint.

családi „kalendárium” készítése. Régen és ma: Gyűjtőmunka alapján egy mesterség képes bemutatása. Nagyszülők foglalkozása, féltett tárgyai-rajzolás, áttekintés. A Szent család – Betlehemes játék készítése (T. kk.) BEFOGADÁS: Műalkotások, mese és szépirodalmi illusztrációk szemlélése, beszélgetések, véleménynyilvánítások ösztönzése. A készítendő alkotáshoz kapcsolódó vizuális nyelvi anyag-probléma megbeszélése, mint pl. kompozíciós megoldások, a szereplő kiemelése színnel, körvonallal, részletek megfigyelése stb. BEFOGADÁS: Bibliai témák felidézése, képes gyermek Biblia és műalkotások segítségével. Régi fotók, emberek- arcok- tárgyak nézegetése, a karakterek, arckifejezések megfigyelése, régi öltözékek és szokások, mesterségek tárgyai: A funkciók és formák, vizuális nyelvi sajátosságok megfigyelése.	A közvetlen környezetben található tárgyak, jelenségek minőségének (pl. illat, hang, zene, szín, fény, felület, méret, mozgás, helyzet, súly) megtapasztalása különböző játékos feladatok során, a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás, kollázs, mintázás, makettezés) érdekében, a vizuális nyelv alapvető elemeinek játékos használatával.	<i>Környezetismeret:</i> állatok felépítése, tulajdonságai állatok élőhelyeik sajátosságai, szükségleteik, különleges képességeik... Anyagok tulajdonságai, halmazállapot-változás. Kísérletek oldatokkal, fénnyel, hővel. <i>Matematika:</i> változás kiemelése, az időbeliség megértése.
Értelmező kulcsfogalmak	Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció.	

Vizuális nyelv /Tartalmi kulcsfogalmak	Vonalak, foltok színek alkalmazása, megnevezése. A képi elrendezés, a kompozíció alapjainak megismerése. Képi kifejezés vonallal, folttal, színnel. Kimelés mérettel színnel, vonallal. Színkarakterek, alapszínek és mellékszínek: kék, vörös, sárga, zöld, narancs, lila semleges színek: fehér, fekete, szürke Színviszonylatok: Sötét- világos, élénk- tompa szín; Vonalminőségek és fajták: Egyenes, görbe, hosszú, rövid, zárt, nyitott, folyamatos; vázoló, kiemelő- kontúr vonal, felületkitöltő vonal – faktúráltság, folt-vonal összefüggések.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A téma projekt módszerrel mélyíthető: Gyűjtések és saját illusztrációk révén képes családi „kalendárium” készítése. Régen és ma: Gyűjtőmunka alapján egy mesterség képes bemutatása. Nagyszülők foglalkozása, feltett tárgyai-rajzolás- egyéni munka, áttekintés- csoportmunka.

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Órakeret 14
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képkalkoló- és kifejező képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése a kiemelés eszközeivel. Vizuális fantázia (képzelőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzettársítási készség fejlesztése. Plasztikai érzék fejlesztése. Plasztikai minőségek sokféleségének megtapasztalása. Plasztikai kifejezőképesség fejlesztése. Formaérzék, karakterérzék fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valós és képzelt látványok Kedves állataink és állatmeséink A teremtetett világunk csodái ALKOTÁS: Állatmesék: a mese élményének feldolgozása, illusztrálás,- kedvenc	Mesék, versek, kitalált történetek, médiaszövegek valós vagy fantázia szereplőinek (pl. hősök, ártók, bajkeverők, segítők), természetes és épített környezetének (pl. erdők, ligetek, állatok, vizek, bódék, paloták, hidak, tornyok)	

meseszereplő megjelenítése síkban, térben, bábkészítés A mese továbbgondolása, pl. befejezése a saját élmények alapján, új szereplő kitalálása, pl. Mit tennék, ha én lehetnék a mesehős... Báb és díszletkészítés, a mesében szereplő tárgyak, rajzos tanulmányozása, tervezés és kellékek elkészítése. (T.kk.) A mese dramatizálása, mese befejezési variációk csoportonkénti bemutatása. Bibliai történetek –rajzos bibliai füzet készítés a jelenetek illusztrálásával, 2.- osztályban már kép és hozzá kapcsolódó igevers együttes megjelenésével BEFOGADÁS: Mesekönyvek illusztrációinak nézegetése, beszélgetés a szereplők karakteréről, a tulajdonságok képi megjelenítéséről, technikákról. Állatábrázolások különböző stílusban, különböző műfajok megismerése, beszélgetés a karakter és a kifejezési módok összefüggéseiről. Évszakról –évszakra Élet az erdőben ALKOTÁS: Évszakok - versek, mondókák illusztrálása. Képzeltbeli történet: pl. Az erdő madárszemmel, mókus szemmel stb. télen, ősszel... Állatbújócska	illusztratív jellegű ábrázolása (pl. sorozatként, képeskönyvként) emlékképek felidézésével, megfigyelések segítségével és a fantázia által. Környezetünk valós elemeinek, tárgyainak, tereinek (pl. háztartási gép, óra, motor, fészek, odú, fa, talaj), különleges nézőpontból (belülről, fentről, alulról) való megjelenítése a fantázia és a megfigyelés révén, a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes-, grafikai technika, mintázás, konstruálás talált tárgyakból, azok átalakításával). Művészeti alkotások és fotók nézegetése megadott szempontok szerint (pl. alakok, szereplők, terek, tárgyak, mérete, színe, tónusa). A megállapítások segítségével továbbgondolva a látvány sugallta jelenséget, képi tartalmat egy új alkotás létrehozásának érdekében (pl. más térben és időben, más szereplőkkel), különböző művészeti műfajokban (dráma, hang-zene, mozgás, vizuális: installáció, fotómanipuláció).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Évszakokhoz kapcsolódó szépirodalmi alkotások, mesék megismerése. Élmények, tartalmak felidézése. Szép könyvek. <i>Ének-zene:</i> Énekek, mondókák, évszakok: állatok hangja, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint. Cselekményes dalanyag, dramatizált előadás. Ritmus, hangszín, hangmagasság, zene és zörejek. <i>Dráma és színház:</i> Évszakok megszemélyesítése. Dramatikus formák. Fejlesztő játékok. <i>Környezetismeret:</i> Az évszakok körforgásának megértése, az évszakok és az
---	---	--

Fák bokrok és lakóik, pl. a fa törzse hangya szemmel, Kedvenc állatommal – elképzelt kaland ábrázolása. Kitől, mitől félnek az állatok? – figyelemfelhívó óvó –védő táblák készítése. Vicces jelek, ismertető táblák tanösvényre, az udvaron, a környezetünkben élő állatokról. (V. k.) Fészek és madárkészítés, pl. origami, papírmásé, só liszt gyurma – történet eljátszása. (T. és kk.) Fák, magok, termések Termések magok rajzolása, festése Aranykapu: Mi lenne ha, magból kinövő növény, virág lennék (<i>ha én virág lehetnék, ha én fa lehetnék...</i>) A gyümölcstermő fa Befogadás: Különleges fák, magok, termések megfigyelése, rajzos megismerése. Az élet csodái/ Teremtett világunk szépségei: Állatok és növények szerkezetei, rajzos feldolgozás, továbbgondolás, fantázia és új funkciók kitalálása alapján. Pl. milyen lenne a róka ha fán /vízben élne, a teknős, csiga stb. ha cserélhetné a „ruháját”. BEFOGADÁS: Műalkotások, természet fotók, állat ábrázolások nézegetése. Beszélgetés a színek és hangulatok természetbeni változásairól,		életmód összefüggéseinek feltárása. Mozgásjelenségek, kísérletek. Optika. <i>Hit és erkölcstan:</i> Közösségek. A mesevilág szereplői. Mese és valóság. Bibliai szereplők, állatok , környezet megismerése. <i>Matematika:</i> Képi emlékezés, részletek felidézése. Nézőpontok. Mozgatás. Síkmetszetek
--	--	---

A színek funkciói és jelentések az állatvilágban. A kapaszkodás védelmi és életben maradási technikái, alkalmazkodási képességek, mimikri természetben, A témakör záró tevékenysége lehet az élet csodáját szépségét hirdető zászló, plakát elkészítése.		
Értelmező kulcsfogalmak	Illusztráció, kompozíció, kiemelés, karakteres forma, festészet, szobrászat, fotó, műalkotás, reprodukció, idő.	
Vizuális nyelvi/ Tartalmi kulcsfogalmak	A vizuális nyelv alapvető elemeinek: pont, vonal (vonalfajta, vonalvastagság), színek keverése, derítése és mélyítése, színkarakterek (alapszín, fő- és mellékszín) és egymáshoz való viszonyuk (színminőségek) használata és megkülönböztetése. Képi elemek komponált megjelenítése.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A látvány utáni tanulmány az alkotási folyamat elindítója, célja a rácsodálkozás lehetőségének megteremtése, és a látvány inspirációinak előhívása. Projekt módszer: Az élet csodái/ Teremtett világunk szépségei téma megvalósítható akár egy évet vagy több hónapot átfogó projektben. Eredménye lehet a saját rajzos <i>Teremtés csodáinak könyve</i> készítés.	

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Vizuális kommunikációs képesség fejlesztése. Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése. Redukciós képesség fejlesztése. A vizuális nyelv elemeinek, pont, vonal, folt, szín megismerése és tudatos használata, szerepük felismerése a képzőművészetben. Vonalas jellegű, foltos eljárásmód. Méretkülönbségek felismerése, a léptékváltás alapjai.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vizuális jelek a környezetünkben ALKOTÁS: Kedves állataim Figyelemfelkeltő, óvó- védő jelek készítése a környezetünkben élő állatainkról, amelyek elhelyezhetőek az udvaron lévő fák, falakon, Az ABC betűi vicces állat alakzatokban. Állatok elrejtése táblán, betűkártyán, plakáton Játékkészítés – Madaraink –memória kártya Az állatról játékkártya készítése A játékban az állatokról foltredukcióval piktogramok készítése Vicces üzenetek jelekkel.pl. az állatok jó és rossz szokásaik megismertetése, mókás tulajdonságaik kiemelése, pl. állatos találós kérdések, mondókák alapján. BEFOGADÁS: Állatok a cégérek, figyelemfelkeltő táblákon. Elfelejtett mesterségek jelképei, kellékei. Népművészeti alkotásokon, használati tárgyakon megfigyelt állatábrázolások sajátosságai. Régi és mai reklámanyagok és a mesterségek portékáinak elemzése, fotók és illusztrációk segítségével.	Jeltervezés, jelalkotás változatos méretben (pl. apró pecsét, tábla, land art szerű méretben udvaron, játszótéren), különböző anyagokból (pl. agyag, madzag, papírdúc, fatábla, talált anyag, homok, kavics, falevél, víz) meghatározott célok érdekében (pl. eligazodás, útbaigazítás, védelem, figyelemfelkeltés). Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. jelzőlámpa, térkép, alaprajz, közlekedési tábla, cégér, piktogram, embléma, szimbólum, zászló, márkajelzés, logo) összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából (pl. valós és virtuális társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).	<i>Matematika:</i> tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok. <i>Környezetismeret:</i> A térkép legfontosabb elemeinek felismerése. Jelek, jelzések. Természeti jelenségek, természetes anyagok. <i>Technika és tervezés:</i> jelzőtáblák.

Beszélgetés a népi tárgyak kultúra kommunikációs szerepéről. Bibliai kincsvadászat – keresztyén szimbólumok az egyházművészetünkben. - memória kártya készítés.		
Értelmező kulcsfogalmak	Modell, látvány, jelalkotás, piktogram, embléma, térkép, alaprajz, cégér, szimbólum, lépték.	
Vizuális nyelv/ Tartalmi kulcsfogalmak	Jelek vizuális tulajdonságai. Látványok transzpozíciós lehetőségei. Vonal és –folt redukciók. Szín és forma redukció.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunkában, egyéni jelek alapján kincses térkép készítése. Színhasználat fejlesztése: fő- és mellékszínnek használata. Vonalak szerepe a különböző térképeken. Gyűjtőmunka: térképek. Hangulatok kifejezése szimbólumokkal.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás	Órakeret 6
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját médiahasználati szokások tanulmányozása. Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. A különböző médiumok beazonosítása, tudatosítása. A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás BEFOGADÁS: Beszélgetés állatmesék szereplőinek megfigyeléséről, jó és rossz tulajdonságairól, azonos mese különböző	A különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió, internet, film, videojáték) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása, megadott szempontok (pl. érzékszervekre gyakorolt hatás, eltérő jelhasználat)	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Mesék, narratív történetek. <i>Technika és tervezés:</i> egészséges és helyes szabadidős tevékenységek

illusztrációi alapján. A mese animációs feldolgozásával való összehasonlítása saját médiaélmények felidézésének segítségével, vagy közösen megtekintett animációs filmalapján. (pl. A kiskakas gyémánt fél krajcárja, A három kismalac, A róka és a holló stb.) ALKOTÁS: A választott mese élményének felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan vagy szerepjátékkal. (pl. képi jelenet rajzolás, bábkészítés pl. síkbáb, egyszerű jelmez, maszk, fejpánt stb.)	alapján közvetlen tapasztalat és saját médiaélmények felidézésének segítségével. Az egyes médiumokhoz (pl. könyv, televízió, számítógép) kapcsolódó saját használati szokások (pl. gyakoriság, társas vagy önálló tevékenység), médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjátékkal. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).	felsorolása, ismertetése, megbeszélése. <i>Erkölcstan:</i> Önkifejezés és önbizalom erősítése, önálló gondolkodásra nevelés, identitástudat fejlesztése. A fantázia jelentősége, használata, kitalált történet önmagáról (jellemábrázolás), meseszereplők osztályozása: jó-rossz tulajdonságokkal való azonosulási képesség vizsgálata, önmagára vetítése. Önmaga megértése. <i>Környezetismeret:</i> Az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben. Napirend, szabadidő, egészséges életmód. <i>Dráma és színház:</i> kiscsoportos és páros rövid jelenetek kitalálása és bemutatása.
Értelmező kulcsfogalmak	Televízió, rádió, könyv, számítógép, színház, mozi, újság, műsor, rajzfilm, film, képregény, videojáték.	
Vizuális nyelvi/ Tartalmi kulcsfogalmak	Folyamatábra, a képi kifejezés elemeinek rendje, kiemelés méret és helyzet viszonylatokkal.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	Képregénykészítés kitalált történet alapján. Különböző bábok készítése történeteknek megfelelően.	

szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	A média kifejezőeszközei Kép, hang, történet	Órakeret 2
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő érettség.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Az érzelmek kifejezés képességének a fejlesztése. A figyelmi koncentráció, az érzékelés pontosságának fejlesztése. A médiaszövegek alapvető alkotóelemeinek azonosítása. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Kedvenc állatom témakörhöz kapcsolódóan - Állatmesék szereplőinek megszemélyesítése. Történet mesélés az állat hangjának különböző érzelmi szituációban való imitálásával. Pl. félelem, öröm, bánat, éhezés, fázás stb. Az ABC betűinek meg- személyesítése, állathangok, és asszociációk alapján. <i>Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak össze- hasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázs készítéssel).</i>	Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék, videojátékok) alapvető kifejezőeszközeinek (hanghatások, vizuális jellemzők) megfigyelése és értelmezése közvetlen példák alapján. A kép és hang szerepének megfigyelése a mesevilág teremtésében (pl. animációs meséken keresztül). Egyszerű médiaszövegek (pl. animációs mesék, reklám) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. A mediatizált történetek szereplőinek (hősök és gonoszok) azonosítása, az	<i>Magyar nyelv és irodalom: A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése.</i> Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése egy szálon futó történetekben. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok segítségével, adott vagy választott témáról. <i>Erkölcstan: önmaga megértése, mesék kapcsolatrendszerének elemzése, mesei szereplők és tulajdonságaik (lent-fönt, jó- rossz).</i>

Mesehősök, mesejelenetek rajzos megjelenítése, megfestése a hallgatott mese alapján./ Az állatmesék témakörhöz kapcsolódóan a feladat megelőzheti a meséről később nézegetett különböző stílusban és műfajban készült képi feldolgozásokat, amelyek képnyelvi inspirációra a mesefeldolgozás további feladatait tervezhetjük/	animációs mese morális tanulságainak felismerése. A hangok és képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, szomorúság, düh, félelem) felismerése, kifejezése. Egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal), megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve. Hangzó médiaszövegek megjelenítése rajzban.	<i>Környezetismeret:</i> az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben. <i>Ének-zene:</i> Emocionális érzékenység fejlesztése. A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Tapasztalat a zenei jelenségekről. <i>Dráma és színház:</i> mese főhősének kiválasztása és a választás indoklása.
Értelmező kulcsfogalmak	Állókép, mozgókép, zene, emberi hang, zaj, zörej, csend	
Tartalmi kulcsfogalmak	Hangulat kifejezése képben, vonallal, folttal, színekkel. A vonal kifejező erejének tapasztalata.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Gazdag színhasználattal illusztráció készítése a kedvenc meséből. Vonalak és foltok alakítása.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata	Órakeret
	Személyes élmény, médiaélmény	2
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő fejlettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen kommunikáció jelzéseinak, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése, tudatosítása. Önismeret, önreflexiók készség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Személyes élmény, médiaélmény ALKOTÁS: Móra Ferenc: Zengő ábécé c. versének képjelekkel,	A személyes, közvetlen kommunikáció verbális, vokális és testbeszéddel	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szöveg értelmezése, nem verbális jelzések értelmezése, használata beszéd közben.

gesztusokkal, mimikával való megjelenítése. Személyesen átélt, elképzelt és a médiában látott, hallott esemény megjelenítése rajzban, önállóan készített bábbal, szerepjátékkal Pl. Betegség, fogorvosnál, valamilyen közlekedési baleset felidézése, képi kifejezése. BEFOGADÁS: A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek (pl. idő/térbeli szinkronitás, eltérés, jelenlét, érzékszervek használata) felismerése konkrét médiaszövegek (pl. könyv, gyermekműsor, gyerekeknek szóló koncertfilm, videoklip, sms, emotikonok) alapján. A valóság és fikció közötti különbség megragadása. Befogadási tevékenységek során irányulhatnak és a médiaszövegek, videók a fent vázolt élmények megbeszélésére. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése (pl. azonosságok, eltérések mentén) a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A különböző médiaszövegek (pl. tehetségkutató műsorok, sportközvetítés, sorozatok,	történi jelzéseinek felismerése, értelmezése. Ismerkedés különböző valóságstátuszú médiaszövegekkel. .	Mese és valóság különbsége. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása. <i>Erkölcstan:</i> másnak lenni/elfogadás, kirekesztés. <i>Környezetismeret:</i> Nappal és éjszaka. A világ, ahol élünk. Föld és a csillagok. Élőlények, életközösségek. <i>Dráma és színház:</i> Történetek kitalálása és kiscsoportos vagy páros megvalósítása.
--	---	---

animációs filmek, filmek, reality műsorok) szereplőivel való azonosulásra reflektálás lehetősége (pl. irányított beszélgetés keretében).		
Értelmező kulcsfogalmak	Esemény, elképzelt/kitalált történet, képzelet, valóság, médium	
Vizuális nyelv/ Tartalmi kulcsfogalmak	Alap- és főszínek, színárnyalatok használata. A vonal és a folt alakítása.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Rajzfilmkészítés, rajzfilmfigurák alkotása gyurmából, textilből csoportmunkában.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Valós és virtuális információk	Órakeret 2
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő fejlettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az internetes tevékenységekhez kapcsolódó biztonság növelése. A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tájékozódás a virtuális terekben ALKOTÁS: A gyerekek által használt videojátékkal összefüggő élmények feldolgozása (pl. szerepjátékkal, rajzolással). A videojáték képi világának imitálásával mesejelenet rajzolása, A mesejelenet más stílusban, pl. A Tesz-vesz város több nézőpontos, részletező	Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat lehetőségeinek megismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése). Az internethasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, bábozás).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Rövid hallott szöveg üzenetének megértése. Az olvasott szövegekkel összefüggésben az aktív szókincs gazdagítása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása.

stílusában, népmesei jegyeket hordozó, elvontabb, dekoratívabb stílusban való újraalkotása.	A videojátékok tematikai csoportosítása, a szereplők azonosítása.	A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében. <i>Technika és tervezés:</i> Szabálykövető magatartás a közvetlen közlekedési környezetben. A közlekedés szabályainak értelmezése. <i>Erkölcstan:</i> a számítógépes világ ismeretségei.
Értelmező kulcsfogalmak	Internet, honlap, chat, videojáték.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Internetezési illemszabályok, helyes viselkedés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A kedvenc meséből saját videojáték készítése. Életkornak megfelelő társasjátékok az interneten.	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Órakeret 12+1
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő fejlettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Téralkító, térrendező képesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés a térformálás, térlehatárolás, térszervezés terén. Térérzék fejlesztése nézőpontok változtatásával. Technikai készség fejlesztése. Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Környezetünk valós terei és mesés helyek ALKOTÁS: A Családmesék témakörhöz	A környezetünkben található különböző méretű külső, belső terek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba,	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés, környezetünk.

kapcsolódóan a családi titkok, kérések díszdobozának elkészítése. Nagymamáink játéakai: jellegzetes tárgyak elkészítése, pl. pólyás baba rongyból, tarisnya, kisbölcső stb. A család témakörhöz kapcsolt memóriakártya készítés családtagok, foglalkozások – régi tárgyak, mesterségek megismerése. A teremtés csodái, különleges élőlények téma kibontásaként a teremtés napjainak jelmezes, dramatikus feldolgozása. BEFOGADÁS: A témához kapcsolódó műalkotások nézegetése, beszélgetés a kifejező képalakítás, tárgyformálás sajátosságairól. A bábfajták megismerése, mint ujjbáb, síkbáb, zacskóbáb, tárgybáb, kesztyűbáb...stb. Különböző díszletek tanulmányozása, szín, anyag és forma alkalmazások megfigyelése.	éléskamra, fiók) épületek (pl. iskola, transzformátorház, víztorony), tárgyak (pl. cipő, táska, kilincs) átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, figyelemfelkeltés, álcázás, újszerű használat) érdekében. Képzeletbeli, mesebeli helyeken, terekben (pl. elvarázsolt kastély, boszorkány konyhája, vitorlás hajó) zajló mesék, elképzelt vagy valós történetek dramatizálása, eljátszása saját tervezésű és kivitelezés szereplőkkel (pl. babák, botok, figurák, sík-, kesztyű-, árny-, óriás-, agyagfejű, bábok), terekkel, díszletekkel, melyek létrehozásánál a környezettudatos anyaghasználat érvényesül.	<i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai környezet. Múlt megidézése. <i>Dráma és tánc:</i> térkitöltő és térkihasználó gyakorlatok, mozgástechnikák, tánctechnikák. <i>Matematika:</i> Képzeletben történő mozgatás. Hajtás, szétvágás síkmetszetek. Objektumok alkotása
Értelmező kulcsfogalmak	Térformálás, térlehatárolás, térszervezés, formarend, funkció, takarás.	
Vizuális nyelv/Tartalmi kulcsfogalmak	A díszítmény képzése, a motívum alakítás eljárásai – a szelekció és redukció formái- Vizuális ritmusok, méret, szín és forma ritmus. Téri helyzetviszonylatok, forma rend és káosz.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	A színek és formák felhasználása új alkotások létrehozásához. Bábgyűjtemény készítése	

szervezési- és munkaformák	
---------------------------------------	--

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 10
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő fejlettség.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Tárgyalkotó vizuális, esztétikai és manipulatív képességek fejlesztése. A tárgykészítés folyamatainak, gondolkodásmódjának megtapasztalása. Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése (a munkafázisok megfigyelése). A gondos kivitelezés, különböző anyagok, eljárások, személyes tapasztaláson alapuló megismerése. Egyszerű kézműves technikák megfigyelése, rekonstruálása. Jeles napok szokásainak és tárgyi kellékeinek megismerése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valós és kitalált tárgyak ALKOTÁS: A teremtés csodái – különleges állatok és növények – - társasjáték készítése. Pl. táblás ismeretközvetítő játék, figurákkal, kártyákkal tudás szinteket jelölő akadályokkal stb. A játék tartozékai, kártyái, figurái stb. mérete, anyaga, színe, díszítés művészete, utaljon a funkciójára. Legyen élénk, színes, tartós és méretében megfelelő a játék lebonyolításához. A Család témához kapcsolva: Levélpapír, borítéktervezés: - Az első levelém a szüleimnek, - Az én jókívánságaim...	Segítő, varázserejű tárgyak (pl. hangszer, pálcá, öltözék, szőnyeg, edény, bútor, ékszer, szerszám, jármű) tervezése létrehozása meghatározott mesebeli célok (pl. mindent halló, látó, elrejtő, védő, szállító) érdekében, oly módon, hogy a tárgy külseje (pl. forma, díszítés, méret, anyag) utaljon funkciójára. Hétköznapi tevékenységek során használatos tárgyak (pl. konyhai eszköz, játék, öltözék, öltözék kiegészítő, hangszer, szerszám) létrehozása meghatározott tulajdonos számára (pl. adott személyiség, foglalkozás, életkor, nemek szerint).	<i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai és épített rendszerek. Anyagismeret. <i>Dráma és színház:</i> népi gyermekjátékok. <i>Ének-zene:</i> Népzene énekléssel, ritmikus mozgással, néptáncsal. Hangszerek. <i>Technika és tervezés:</i> eszközhasználat. <i>Erkölcstan:</i> valóság és képzelet.

A Biblia tárgyai – pl. mécses, öv, saru stb. készítése bábjátékhoz BEFOGADÁS: A népi tárgykultúra legjellemzőbb példáinak ismerete és elemzése. A népi díszítmények formai gazdagságának, felépítésének, arányainak elemzése.		
Értelmező kulcsfogalmak	Tárgytervezés, forma, funkció, alkalmazkodás, díszítés, öltözköztetőkészítő	
Vizuális nyelvi/Tartalmi kulcsfogalmak	Forma és funkció, anyagszerűség összefüggései Díszítmény és forma összefüggése	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Színek és formák összekapcsolása, alakzatok és formák kifejező szerepe.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	– Képzeloerő, belső képalkotás fejlődése. – Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése. – Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével. – A felszerelés önálló rendben tartása. – A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása. – Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése, használatára. – A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése. – Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése.
--	--

	– Médiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat. – Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése. – A médiaszövegek néhány elemi kódjának a (kép, hang, cselekmény) azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése (pl. médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak, kreatív kifejező eszközöket használnak, amelyek befolyásolják azok hatását). – A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése. – Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése. Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.
--	---

3. osztály

Ebben az időszakban a vizuális kultúra tanításának továbbra is fontos célja a motiváltság és az örömteli alkotás fenntartása, amelynek továbbra is alapvető eszköze a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatok felhasználása, ismerkedés további új technikákkal, illetve az alkotás felszabadultságának további ösztönzése.

Míg az első két évfolyamon a vizuális kultúra részterületei közül a „Kifejezés, képzőművészet” és a „Tárgy- és környezetkultúra” került túlsúlyba, addig harmadik-negyedik évfolyamon növekedhet az elvontabb „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmait feldolgozó feladatok aránya, de továbbra is fontos a megfigyelőképesség, a forma- és arányérzék fejlesztése, továbbá az önkifejezés megőrzésének ösztönzése, ami segíti az egyre céltudatosabb vizuális megismerést.

A vizuális nevelés keretein belül zajló médianevelés ebben az időszakban is jelen van. Az alsó tagozat második felére a gyerekek többségének már komoly médiatapasztalata van. A tárgy tanításának célja elsősorban a gyerekek meglévő ismereteinek rendszerezése, az ismeretek életkorhoz igazodó elmélyítése, a különböző médiaüzenetek értékeléséhez szükséges készségek és képességek fejlesztése.

A befogadó tevékenység tekintetében továbbra is érvényes az alkotva befogadás elvének érvényesítése. Cél továbbra is a vizuálisan feldolgozható témák megközelítése esetében a valós esztétikai értéket képviselő műalkotások szemléltetése és azok minél pontosabb értelmezése. A fejlesztési célok továbbra is mind a vizuális kultúra, mind a mozgóképkultúra és médiaismeret fejlesztési feladatai esetében tevékenységközpontú, kreatív, élményekkel telített helyzetekben játékos, alkotó, önálló vagy csoportos feladatmegoldással érhetőek el.

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Sík és térbeli alkotások Mese, fantázia, személyes élmények és események	Órakeret 12+2
-------------------------	--	--------------------------------

Előzetes tudás	Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Kifejező alkotások ismerveinek felismerése. Nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használata. Alkotó műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése. Anyagismeret.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kifejezőképesség fejlesztése. Grafikai kifejezőképesség fejlesztése különböző grafikai, nyomatkészítési eljárások kapcsán. Térábrázolási képesség fejlesztése. Lényeglátó képesség fejlesztése. Formaérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek Vándorúton: ALKOTÁS: Barangolás ókori helyszíneken, Régi iskolák tanulói Pl. Ókori íródeákok vagyunk – agyagtábla nyomatok készítése, levélírás- pecsételő henger, Rejtjeles üzenetek karcolással, képjelek üdvözlő lapokra (V. K.) Bibliai történet – élményrajz – helyszín rekonstruálás- pl. Mózes születésének és üldöztetésének eljátszása – díszlet a Nílus folyó, nádas, madarak stb. Bábkészítés (T. Kk.) BEFOGADÁS: régi fotók, emberek- arcok- tárgyak nézegetése, mesterségek tárgyai funkciók és formák vizuális nyelvi sajátosságok megbeszélése, karakterek kifejezések.	Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből, származó valós és képzeletbeli helyszínek (pl. kerek erdő, malom, labirintus, vár, palotakert, folyó) megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban és térben (pl. grafikusan, festve, konstruálva, mintázva, installálva). Vizuális megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó, műalkotás, múzeum), személyes emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín (pl. természeti táj, nagymama virágos kertje, épített környezet, mi utcánk) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak, napszak, nyár, hajnal) megfelelően, különböző technikákkal (pl.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Műélvezet, humor. <i>Móra Ferenc: Kincskereső Kis ködmön,</i> <i>Tamási Áron. Iskolás lettem</i> <i>Sinka István: részletek a Fekete bojtár vallomásaiból</i> <i>Karácsony Sándor: Siccki banda</i> <i>Matematika:</i> Rajz, kirakás és szöveg értelmezése: a lejátszott történet visszaidézése; az elmondott, elolvasott történet visszaidézése. Jelértelmezés. <i>Környezetismeret:</i> ismeretszerzés közvetlen megfigyelés alapján.

Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Térbeli helyzetek, arányok, nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használatának megbeszélése, megfigyelése.	kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).	
Értelmező kulcsfogalmak	Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció. Nézőpont, ritmus, minőségellentét, kollázs, képmező, arány, vizuális kifejezés, népviselet, kollázs, montázs.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Méretek és arányok kapcsolata. A tér felfedezése.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A bibliai témákat hosszabb időkeretű projektben is megvalósíthatóak.	

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák		Órakeret 12
Előzetes tudás	Síkbeli és térbeli minőségek, méretviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelmek kifejező, hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése. Műalkotások csoportosítási módjainak alkalmazása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Színek hangulati hatásának felismerése és alkalmazása az egyéni színválasztásban. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Színérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Térábrázoló képesség fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Hétköznapi és képzelt figurák Kedves állataink és állatmeséink ALKOTÁS: Pl. projektben: Saját mese vagy közös mese kitalálása,	A lakóhelyen és a közvetlen környezetben élő emberekről, állatokról gyűjtött ismeretek, információk (pl. foglalkozás, életkor, kedvenc illat/étel/szín, útvonal, játék, fontos tárgy, attribútum)	<i>Matematika:</i> mennyiségi tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás.	

könyvecske készítés a meséről. Vagy „tudományos kutatás” – Mit kell tudni a kedvenc állatomról? – gyűjtés, illusztrálás, könyvecske készítés. A mese dramatizálása, variációk csoportonkénti bemutatása. Bibliai állatok és emberek. - pl. Dániel története vagy Az irgalmas Szamaritánus története: - történet aktualizált átírása, képi megjelenítése, dramatizálása –rajzos bibliai füzet, leporelló készítés a jelenetek illusztrálásával, kép és hozzá kapcsolódó szöveg együttes megjelenésével. BEFOGADÁS: Mesekönyvek illusztrációinak nézegetése, beszélgetés a szereplők karakteréről, a tulajdonságok képi megjelenítéséről, technikákról Az élet csodái: Állatok és növények különleges, szerkezetei, kapaszkodás, védelmi és életben maradási technikái, alkalmazkodási képességek, mimikri a természetben, színek és jelentések a természetben – tanulmány rajzok, Az élet csodáit, szépségét hirdető zászló elkészítése. (T. kk.)	alapján figurális alkotások létrehozása. A külső, belső vonások (pl. karakter, testi adottságok, öltözet, belső tulajdonságok, személyiség jegyek) élményszerű megjelenítésével, meghatározott célok (pl. illusztráció, valós és virtuális játék, információs kártya, bábok, „tudományos kutatás”) érdekében. Kitalált történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek szereplőinek (pl. hősök, rontók, bajkeverők, szörnyek, tündérek, állatok, ember-állatok, géplények) megformálása többfigurás kompozícióban, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb, dráma, hajóorr, oromdíz, vízköpő) megfelelő méretben és anyagból (pl. festmény, grafika, kollázs, montázs, fotó, papírmásé, agyag, gipsz, talált tárgy, drót).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. József Attila: Betlehemi királyok, Mama, Petőfi Sándor: Füstbe ment terv; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás; részletek Kölcsey Ferenc: Hymnus; Petőfi Sándor: Nemzeti dal; Vörösmarty Mihály: Szózat című művéből, illetve szépprózai művekből. <i>Dráma és színház:</i> Fantáziajátékok. Mindennapi konfliktusok feldolgozása drámajátékkal.
--	---	--

Értelmező kulcsfogalmak	Figurális alkotás, karakter, élményszerű megjelenítés, cél, eszköz, méret, anyag, műfaj, technika, eljárás, képtárgy.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Képsorozat, kép és szöveg összekapcsolása. Folyamatábrázolás.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A zászlókészítés egyéni-és csoportmunkával, - egyéni munkák montázsából, vegyes technikák alkalmazásával.		
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Utazások, vizuális jelek a környezetünkben		Órakeret 6
Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességének fejlesztése, történés képekben való elbeszélése. A művészi, köznapis és tudományos közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Utazások ALKOTÁS: Útra kelünk Betlehembe: – A bölcsek nyomában – jelek, veszélyre figyelmeztető táblák, díszlet, bábok... útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, úti film Útra keltünk – Honfoglalás (pl. projektben) A csodaszarvas legenda feldolgozása: , illusztrálás,-	A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, mozgások (pl. természeti jelenségek, életjelenségek: ember/növény/állat növekedése és öregedése, jégolvadás, rozsdásodás, penészedés, árnyék, palacsintasütés, építkezés, varrógép, kerékpár, daru, óra) azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, a	<i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben; szavakban megfogalmazott információk szerint). A változás kiemelése; az időbeliség. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Információhordozók. Látványok verbális megfogalmazása. Az	

kedvenc szereplő megjelenítése bábkészítés A legenda továbbgondolása, pl. befejezése a saját élmények alapján, pl. ha én lehetnék a főhős..., új szereplő kitalálása stb. Könyv, borító, oldalak-kép, szöveg-elrendezés, színek, betű stb. tervezése. A monda dramatizálása, variációk csoportonkénti bemutatása.	tapasztalatok és információk rögzítése szöveg és kép (pl. fotó, film, egyszerű animáció, rajz, ábra, jel) segítségével. Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm) meghatározott cél (szórakoztatás, ismeretterjesztés, útikalauz, tájékozódás, dokumentálás, elemzés, összehasonlítás) érdekében.	időbeliség kifejezésének nyelvi lehetőségei. <i>Dráma és színház:</i> verbális képességek fejlesztése játékkal. <i>Környezetismeret:</i> változások, folyamatok, növények, állatok.
Értelmező kulcsfogalmak	Változás, folyamat, mozgás, mozgásfázis, összehasonlítás, térkép, képregény, vizuális sűrítés.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Színek, formák és vonalak kifejező szerepe	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Útra keltünk – Honfoglalás témái Hosszabb idő keretű pl. egy éves projektben való komplex megvalósítás lehetőségét hordozzák.	
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	Órakeret 2
Előzetes tudás	Összefüggések felismerése a cselekvés vagy annak szereplői és az ábrázoltak között. Eredeti és reprodukált alkotások különbözőségének felismerése. Körvonal és árnykép megjelenítése. Vizuális kommunikációs gesztusok értelmezése. Hangok képi jeleinek értelmezése és megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Látványfelismerés és értelmezés képességének fejlesztése, a látottak lényeges vonásainak kiemelése, a megfigyelés szempontjainak bővítése. A vizuális jelek jelentéseinek azonosítása, reprodukálása transzformált látványok létrehozásával. Jelképek, allegóriák, vizuális metaforák képzése. Formaalkotás a síkban és térben megfigyelt és elképzelt formák megjelenítése. Manipulációk végzése: nagyítás, kicsinyítés, csonkolás,	

	kiegészítés. Ábraalkotás képességének fejlesztése: konvenciókon alapuló, szabályokhoz igazodó, jelentést hordozó, közlő és magyarázó rajzok, szerelési ábrák, folyamat ábrák értelmezése és létrehozása, valós vagy elképzelt viszonyok, kapcsolatok megjelenítésével. A síkbeli és térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata vizuális kommunikációs területen. A megjelenítés, a kifejezés céljának megfelelő árnyalt vonal, tónus, szín, forma, stb. önálló alkalmazása. Közvetlen vizuális jelzések, mimika, gesztusok értelmezésével a kommunikációs képesség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vizuális hatáskeltés ALKOTÁS: Elfelejtett mesterségek – szabó, varga, mézesbábos... jelei, szimbólumai, kellékeivel játékkészítés. (- szabás - varrás, nemezelés, fonás, sütés, játékkészítés pl. öltöztető baba, T. kk.) - csomagolás és reklámanyag tervezés a „portéka” karácsonyi árusításához. Kedves állataim növekedése – (életkorok: bébi- ovis – kicsi - nagy –öreg) pl. játékkártya jelei BEFOGADÁS: Az emberi gesztusok, testnyelvi jelzések megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. akcióval, pantomimmal, hangot, szöveget is beépítő performansszal).	Egy valós vagy képzeletbeli dolog (pl. áru, esemény, közérdek, jelenség: „boszorkányok tömeges átrepülése”, „Pöttyös Panna divatbemutatója”, Búvár Kund légzőkészüléke) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a betű, kép és szöveg együttes alkalmazásával, figyelem, érdeklődés felkeltése céljából.	<i>Matematika:</i> Statikus szituációk, lényegkiemelés. Képzeletben történő mozgató. Testháló elképzelése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulcsszókeresés; szövegtömörítés; hiányos vázlat, táblázat, ábra kiegészítése a szöveg alapján.
Értelmező kulcsfogalmak	Gesztus, plakát, reklám, szlogen, vizuális kommunikációs műfaj.	

Tartalmi kulcsfogalmak	Kép és szöveg összefüggése a tartalom kifejezésére.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Gyűjtőmunka: színházi, cirkuszi és mozi plakátok. Csoportmunkában egyéni elképzelés alapján, különböző technikák alkalmazásával plakáttervezés egy elképzelt tárgyról.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	Órakeret 6
Előzetes tudás	Az egyes médiumok azonosítása. Médiaélmények felidézése, verbalizálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Médiaszöveg-típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Médiumok a mindennapi környezetben BEFOGADÁS: A saját és a közvetlen környezet médiahasználati szokásainak (internet, televízió, rádió, videojáték, mobilhasználat, könyv) tanulmányozása, megadott szempontok (pl. mennyiség, időrend, látogatott helyek, a kommunikációban résztvevők, műsorok) alapján.	Bizonyos médiumokban megjelenő médiaszövegek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése és beazonosítása saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül. Saját médiaélmények felidézése megadott szempontok alapján (pl. érzelmi hatás, kedveltség, ismeretszerzés) és az élmények feldolgozása (pl. rajzolás, fotókészítés, szerepjáték).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Többmondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. A cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban.

	Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).	<i>Technika és tervezés:</i> szabadidős tevékenységek. <i>Erkölcstan:</i> Kedvenc időtöltésem, ha egyedül vagyok. Olvasottság. Olyan szeretnék lenni, mint Ő/példaképek, hamis életek; álmaim, fantáziavilágom/menekülés, realitásérzet. Az önálló gondolataalkotás szabadsága, önkifejezés és önbizalom erősítése. <i>Dráma és színház:</i> csoportos és egyéni improvizáció.
Értelmező kulcsfogalmak	Média, televízió, rádió, internet, újság, videojáték, film, televíziós sorozat, televíziós műsортípus (hírműsor, gyermekműsor, tehetségkutató műsor, valóságshow, ismeretterjesztő műsor, reklám).	
Tartalmi kulcsfogalmak	A média szerepe a mindennapi életben.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kedvenc tevékenységről ismeretterjesztő film vagy reklám rajzos megjelenítése páros munkában.	

Tematikai egység	A média kifejezőeszközei kép, hang, történet A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	Órakeret 4
Előzetes tudás	A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerését, médiaszöveg-olvasást segítő kompetenciák fejlesztése. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg-írás. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjai, kifejező eszközei által kiváltott érzelmek felismerése és kifejezése, az önreflexió fejlesztése.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása BEFOGADÁS: Saját érzelmek felismerése és kifejezése különböző mozgóképi szövegek, és hangzó anyagok befogadása során. A médiaszövegek alapvető kifejező eszközeinek (pl. mozgóképi nyelv, hangok) érzelmekre gyakorolt hatásának megfigyelése, kifejezése. Bibliai történetet feldolgozó mesefilmek megbeszélése, Tetszik - nem tetszik - érzelmi hatások, szereplők képi megjelenítésének elemzése. ALKOTÁS: A megismert bibliai történet képi kifejezése saját karakteres szereplőkkel. <i>Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.</i> Ilyen voltam- ilyen szeretnék lenni. - képsorozat v. egyszerű animáció készítése	A médiaszövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése. A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív és negatív hősök megjelenítésének technikái, különös tekintettel a mozgókép nyelvére (pl. jelmez, smink, világítás, kameramozgás) és a hangokra: (beszélt nyelv, zene, zaj, zörej) az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül. A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző médiaszövegekben (pl. animációs mesék, filmek). Kép és hangrögzítő eszközök használatának alapszintű megismerése. Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: a művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. <i>Erkölcstan:</i> Erkölc és erkölcstelenség tapasztalása mint példa. Szerepek a családon, közösségen belül. A jó-rossz megjelenítése a művészetben. <i>Ének-zene:</i> A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Hangszín-érzelem, különböző élethelyzetben más a hangunk. <i>Dráma és színház:</i> A mese/történet helyszíneinek és szereplőinek sorba vétele. A mese/történet szereplőinek beazonosítása, illetve viszonyaik meghatározása.

Értelmező kulcsfogalmak	Animáció, jelmez, smink, fény, cselekmény, vágás, zene, zaj, zörej, csend, emberi hang.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Kép és mozgás kapcsolata.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Páros munkában képregény készítése egy szabadon választott bibliai történetből.		
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága		Órakeret 2
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A személyes közvetlen kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kritikai gondolkodás fejlesztése. A mediális információforrások megbízhatósága megítélésének fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
BEFOGADÁS: A szűkebb környezet médiahasználatának megfigyelése alapján beszélgetés egyes médiaszövegek (pl. hírműsor, internetes honlap, televíziós sorozat, rajzfilm, film, könyv, újság) hétköznapi életben betöltött szerepéről, funkciójáról.	Ismerkedés a média társadalmi funkcióival, működésmódjával. A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: médiatartalom-előállítók és a fogyasztók/felhasználók.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Az életkornak megfelelő globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Mások véleményének megértése, elfogadása a vita során. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. <i>Erkölcstan:</i> önálló gondolat vállalása, véleménynyilvánítás, mások	

		gondolatai alapján, építő jellegű vitakultúra kialakítása; gondolatszabadsággal való ismerkedés.
Értelmező kulcsfogalmak	Médiatartalom-előállító, médiafogyasztó, információ, hír, álhír, hírműsor, újság, újságíró, reklám, reklámfilm, tudatos fogyasztás, médiahasználat.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Hírek a mindennapokból, hírforrások.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunkában hírek szerkesztése az osztály életéből, osztályújság.	

Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, valós és virtuális információk	Órakeret 2
Előzetes tudás	Alapszintű ismeretek az internethasználatban rejlő lehetőségekről, illetve kockázatokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő, biztonságos tájékozódás és közlekedés kialakítása az online környezetben, a virtuális terek használata során. Az internethasználat és mobiltelefon-használat lehetőségeinek és kockázatainak tudatosítása. Kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az online közösségekben való részvétel kockázatainak, viselkedési szabályainak, kommunikációs jellemzőinek tudatosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Médiaszövegek értelmezése alapján feltevések, állítások megfogalmazása a szöveg keletkezésének háttéréről, az alkotó/közlő szándékáról (a korosztálynak megfelelő reklámok, videojátékok, internetes portálok, animációs filmek, filmek segítségével).	A közvetlen kommunikáció jelzéseinek és az online kommunikáció, jellegzetességeinek összehasonlítása meghatározott szempontok (pl. kapcsolatteremtés, önkifejezés, véleménynyilvánítás) alapján (pl. szerepjáték keretében). A	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A művek tanulságainak értelmezése a saját szerepünkre, helyzetünkre a mindennapi életünkben, példa bemutatása, mindezek kifejezése más eszközzel is (pl. drámajátékok).

Annak felismerése, hogy a médiakörnyezet szereplői a tartalmat előállítók csoportja és a közönség, a médiafogyasztók csoportjai. A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) azonosítása, főbb elemeinek megismerése. Médiaszövegek megbízhatósága: irányított beszélgetés a hír-álhír témaköréről konkrét mediaszövegek alapján. Információk összegyűjtése, értelmezése, feldolgozása (pl. szövegalkotás) megadott szempontok (pl. közlő szándéka, célcsoport) alapján. Ismerkedés a kereskedelmi kommunikáció (reklám) sajátosságaival, a reklámok megjelenésének változatos helyeivel, formáival. A reklámok működése (hatáskeltés) néhány fontos eszközének megfigyelése konkrét reklámok tanulmányozásán keresztül. Reklámkészítés (pl. egyszerű reklámszövegírás, plakátkészítés, reklámot megjelenítő szerepjáték) annak érdekében, hogy reflektált viszony alakuljon ki a reklámozás céljáról és eszközeiről.	személyes kommunikáció és az online kommunikáció különbségeinek tudatosítása. Saját és szűkebb környezet internethasználatának megfigyelése, internetes tevékenységek megjelenítése (pl. szerepjáték) különböző formában. Az internet- és mobilhasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, egyszerű társasjáték). Az életkori sajátosságokhoz igazodó kreatív internethasználat lehetőségeink tudatosítása. (pl. gyermekbarát honlapok böngészése). Ismerkedés a világháló felépítésével és működésének alapjaival beszélgetés és játékos gyakorlatokon keresztül. Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerésére.	A könyvtár mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. <i>Erkölcstan:</i> Haver, barát, társ, csapattag, internetes kapcsolatok. Konfliktusmegoldás, közös szabályalkotás és annak elfogadása mint érték. Baráti társaság összetartó ereje és a virtuskodás értéke/bátorság, vakmerőség. Játék, közösségi élet az interneten. <i>Környezetismeret:</i> a helyes önismeret kialakításának megalapozása.
--	--	---

Értelmező kulcsfogalmak	Személyes kommunikáció, online kommunikáció, www, e-mail, mailfiók, profil, like-jel, keresőmotor, flash játék.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Viselkedésformák a világhálón.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Internetes reklám készítése egy szabadon választott tárgyról páros munkában.	
Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Közvetlen környezetünk	Órakeret 12
Előzetes tudás	Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése a térformálás, térlehatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázoló, kifejező céllal. Megfigyelő és elemző képesség fejlesztése. Tárgytervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukciók létrehozása különböző anyagokból és célokra. Anyagok és eljárások ismerete; a tervezői attitűd és alkalmazkodó képesség fejlesztése a tárgy rendeltetésének, használójának szem előtt tartásával, a megfelelő anyag- és eszközválasztással.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mikro- és makro tér: ALKOTÁS: A Betlehemben jártunk bibliai témához az építmény makettjének elkészítése, környezetalakítás egyszerű eszközökkel. — Egyszerű tárgykészítés, kellékek, korszó, vándortarisznya stb. A csodaszarvas témakör kibontása: - bábok, karkötő, vesszőparipa, nemeztárgyak, kucsma, agyag edények, stb. Vesszőfonat kuckó (jurta) az udvaron.	Megadott célt szolgáló kis tér (pl. váró-, lakótér, pince, fürdő, raktár, dühöngő) tervezése a kiválasztott épület lakójának (pl. tulajdonos, tulajdonos gyermeke, őr, takarító, vendég, kertész, háziállat, kísértet, szerzetes, zenész, festő, orvos), majd a térhez tartozó, kapcsolódó tárgyak némelyikének elkészítése (pl. kulcs, tükör, függöny, polc, szék, csizma, kanna, tál, lámpa).	<i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; osztályokba sorolás. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban. <i>Dráma és színház:</i> a színház formai elemei, látott előadásban, illetve alkalmazása saját rögtönzésekben.

A hétvezér fakanálbáb. – a történetek feldolgozása bábjátékkal, jelmezzel . BEFOGADÁS: Különböző korok épületeinek csoportosítása megadott szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítettség, fényviszony). Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, állványzat, zuhanyfülke, labirintus).	A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás, zene, hegedű, dob) gyűjtése, s a gyűjtött hanganyag felhasználásával, valós, hangzó terek létrehozása, megépítése az adott tartalomnak megfelelő anyag és méretválasztással (pl. karton, fonál, kóc, vászon, fém, vessző, csuhé, agyag, drót, fa).	<i>Környezetismeret:</i> az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk. <i>Ének-zene:</i> Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése. Ritmus-hangszerek, ritmikai többszólamúság.
Értelmező kulcsfogalmak	Tértervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukció, térkapcsolat, térbeli tagolás, tervezői attitűd.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Forma és funkció összekapcsolódása.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szabadon választott építmény (ház, templom, iskola) készítése csoportmunkában, sokféle anyag felhasználásával.	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 10+2
Előzetes tudás	Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzése vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a	

	tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetünk tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukciós képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkciónak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak és használatuk ALKOTÁS: Bibliai történet szereplőinek tárgyi kellékei (pásztorbot, furulya faragás, nád vagy fűzfá síp) Ünnepeljünk együtt: Saját játék és/vagy ajándéktárgy készítése: nemeztárgyak, karkötő, tároló dobozok stb. Az elkészült tárgyak, szerkezetek használatuknak megfelelő és tulajdonosukra utaló díszítése. Csomagolás tervezése, kivitelezése. BEFOGADÁS: A különböző kultúrákban, korokban használatos tárgyak, eszközök összehasonlítása a mai tárgyakkal, eszközökkel (pl. épületek, járművek, szerszámok, edények, bútorok, öltözet, ékszer) a hasonló és eltérő vonások elemzése, értelmezése.	Tárgytervezés (pl. jármű, bútor), tárgyalakítás (pl. öltözet kiegészítő, játék) a megismert kézműves technikákkal (pl. nemezelés, agyagozás, fonás, szövés, batikolás), a kortárs iparművészet felfogásában. A közvetlen környezetben található anyagok környezettudatos felhasználásával, meghatározott funkcióra (pl. irányjelző, hangosító), működésre képes egyszerű szerkezet (pl. játék, modell) létrehozása. <i>Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. ecset, muffin, buszjegy, cipő, csoki, időbe látó készülék, csodaszappan, fűmag, életelixír, varázsfonal) számára, oly módon, hogy a csomagolás formája és díszítése utaljon a tárgy sajátosságára</i>	<i>Matematika:</i> tájékozódás az időben. <i>Erkölcstan:</i> a múlt és a jelen életviszonyai közötti különbségek. <i>Dráma és színház:</i> Kreatív játékok tárgyakkal, tárgyak nélkül. A tárgyak használata ismétléssel, lassítással, gyorsítással stb. vagy nem rendeltetésszerű használatuk.
Értelmező kulcsfogalmak	Tárgyalakítás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás, vizuális ritmus, díszítés, szerkezet, felület, stilizálás.	

Tartalmi kulcsfogalmak	Szín, forma, és feladat összekapcsolása.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Személyre szóló ajándékok készítése, textilek felhasználása, egyéni munkában
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Alkotótevékenység Építmény makettjének elkészítése, környezetalakítás egyszerű eszközökkel. — Egyszerű tárgykészítés. Befogadó tevékenység A közvetlen környezet épületeinek, tárgyainak megfigyelése, leírása, elemzése: funkció, anyaghasználat és formaalakítás szerint. — A környezettudatosság lehetőségeinek ismerete a vizuális kultúrában. — Kiállítás- és múzeumlátogatás, a múzeumok szerepének ismerete közvetlen tapasztalatok alapján. — A népi tárgykultúra legjellemzőbb példáinak ismerete és elemzése. — A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, nemzeti címer, országzászló, Országház, Szent Korona).

4. évfolyam

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Sík és térbeli alkotások Mese, fantázia, személyes élmények és események	Órakeret 6+2
Előzetes tudás	Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Kifejező alkotások ismérveinek felismerése. Nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használata. Alkotó műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése. Anyagismeret.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kifejezőképesség fejlesztése. Grafikai kifejezőképesség fejlesztése különböző grafikai, nyomatkészítési eljárások kapcsán. Térábrázolási képesség fejlesztése. Lényeglátó képesség fejlesztése. Formaérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek:	Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből,	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Olvasmányhoz kapcsolódó

ALKOTÁS: Hazai barangolások: - tájegységek, érdekes helyek, várak, képzeletbeli meghódítása. Élményrajzok a megismert legendák alapján. Pl. felülnézetből a tájegység és a vár. Közélről a várfalakon belüli események, A megismert vár legendájának illusztrálása, Szereplők, vár makett készítés, Pl. Mátyás király legendás történeteiből jelmezes, bábos előadáshoz. Az irgalmas Szamaritánus, v. A tékozló fiú történetének feldolgozása, - átírás, aktualizálás események helyszínei- síkban, folyamatábra, v. bábjáték. BEFOGADÁS: Megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó, műalkotás, múzeum), személyes emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín. Régi fotók, emberek- arcok- tárgyak, viseletek nézegetése, mesterségek tárgyai funkciók és formák vizuális nyelvi sajátosságok megbeszélése, karakterek kifejezése.	származó valós és képzeletbeli helyszínek (pl. kerek erdő, malom, labirintus, vár, palotakert, folyó) megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban és térben (pl. grafikusán, festve, konstruálva, mintázva, installálva). (pl. természeti táj, nagymama virágos kertje, épített környezet, mi utcánk) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak, napszak, nyár, hajnal) megfelelően, különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).	személyes élmények felidézése és megosztása. Műélvezet, humor. <i>Matematika:</i> Rajz, kirakás és szöveg értelmezése: a lejátszott történés visszaidézése; az elmondott, elolvasott történés visszaidézése. Jelértelmezés. <i>Környezetismeret:</i> ismeretszerzés közvetlen megfigyelés alapján.
--	---	---

Értelmező kulcsfogalmak	Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció. Nézőpont, ritmus, minőségellentét, kollázs, képmező, arány, vizuális kifejezés.
Tartalmi kulcsfogalmak	Kevert színek, vonalak és foltok gazdag használata.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Projekt téma: Hazai barangolások: - tájegységek, érdekes helyek, várak, képzeletbeli meghódítása. Lehetséges megvalósulás éves vagy több hónapos időkeretben. Az irgalmas Szamaritánus, v. A tékozló fiú történetének feldolgozása projekt módszerrel.

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Sík és térbeli alkotások Mese, fantázia, személyes élmények és események	Órakeret 6
Előzetes tudás	Síkbeli és térbeli minőségek, méretviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelembiztosító, hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése. Műalkotások csoportosítási módjainak alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Színek hangulati hatásának felismerése és alkalmazása az egyéni színválasztásban. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Színérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Térábrázoló képesség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hétköznapi és képzelt figurák ALKOTÁS: Középkori hőseink „panoptikuma” – történetek illusztrálása, fakanálbáb, zsákbáb, papírmásbáb. A „tudományos kutatás” pl. a hét vezér nevéhez kötődő helységnevek és események rajzos dokumentálás, pl.	A lakóhelyen és a közvetlen környezetben élő emberekről, állatokról gyűjtött ismeretek, információk (pl. foglalkozás, életkor, kedvenc illat/étel/szín, útvonal, játék, fontos tárgy, attribútum) alapján figurális alkotások létrehozása. A külső, belső vonások (pl. karakter, testi adottságok, öltözet, belső tulajdonságok, személyiség jegyek) élményszerű megjelenítésével, meghatározott célok (pl.	<i>Matematika:</i> mennyiségi tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Mindennapi konfliktusok feldolgozása drámajátékkal. <i>Dráma és színház:</i> fantáziajátékok.

tájékoztató füzet, leporelló stb. Bibliai történet szereplői – pl. Jézus és a 12 apostol – Az utolsó vacsora ábrázolása Angyalok a Bibliában, történetek- illusztrációk készítése.	illusztráció, valós és virtuális játék, információs kártya, bábok, „tudományos kutatás”) érdekében. Kitalált történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek szereplőinek (pl. hősök, rontók, bajkeverők, szörnyek, tündérek, állatok, ember-állatok, géplények) megformálása többfigurás kompozícióban, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb, dráma, hajóorr, oromdísz, vízköpő) megfelelő méretben és anyagból (pl. festmény, grafika, kollázs, montázs, fotó, papírmasé, agyag, gipsz, talált tárgy, drót).	
Értelmező kulcsfogalmak	Figurális alkotás, karakter, élményszerű megjelenítés, cél, eszköz, méret, anyag, műfaj, technika, eljárás, képtárgy.	
Tartalmi kulcsfogalmak	A bábok készítési módja, felhasználásuk.	
Fogalmak, adatok	Élmény, jellem.	
Tematikai egység	Vizuális információ Vizuális jelek a környezetünkben	Órakeret 2
Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességének fejlesztése, történés képekben való elbeszélése. A művészi,	

	köznapi és tudományos közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Utazások ALKOTÁS: A hazai tájakon témakör kibontása: - folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, úti film, útikalauz) Az útikalauz jelei, nevezetességek piktogramjai, Tájegységek –nevezetességek játék jelei, kártyái. Rajzos bibliai útinapló- Három királyok, pásztorok tapasztalatai.	Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm) meghatározott cél (szórakoztatás, ismeretterjesztés, útikalauz, tájékozódás, dokumentálás, elemzés, összehasonlítás) érdekében.	<i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben; szavakban megfogalmazott információk szerint). A változás kiemelése; az időbeliség. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Információhordozók. Látványok verbális megfogalmazása. Az időbeliség kifejezésének nyelvi lehetőségei. <i>Dráma és színház:</i> verbális képességek fejlesztése játékkal. <i>Környezetismeret:</i> változások, folyamatok, növények, állatok.
Értelmező kulcsfogalmak	Változás, folyamat, mozgás, mozgásfázis, összehasonlítás, térkép, képregény, vizuális sűrítés.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Mozgás és az idő, a helyszín változása.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Egy növény vagy állat életének rajzos megjelenítése.	
Tematikai egység	Vizuális információ Vizuális hatáskeltés	Órakeret 2
Előzetes tudás	Összefüggések felismerése a cselekvés vagy annak szereplői és az ábrázoltak között. Eredeti és reprodukált alkotások különbözőségének	

	felismerése. Körvonal és árnykép megjelenítése. Vizuális kommunikációs gesztusok értelmezése. Hangok képi jeleinek értelmezése és megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Látványfelismerés és értelmezés képességének fejlesztése, a látottak lényeges vonásainak kiemelése, a megfigyelés szempontjainak bővítése. A vizuális jelek jelentéseinek azonosítása, reprodukálása transzformált látványok létrehozásával. Jelképek, allegóriák, vizuális metaforák képzése. Formaalkotás a síkban és térben megfigyelt és elképzelt formák megjelenítése. Manipulációk végzése: nagyítás, kicsinyítés, csonkolás, kiegészítés. Ábraalkotás képességének fejlesztése: konvenciókon alapuló, szabályokhoz igazodó, jelentést hordozó, közlő és magyarázó rajzok, szerelési ábrák, folyamat ábrák értelmezése és létrehozása, valós vagy elképzelt viszonyok, kapcsolatok megjelenítésével. A síkbeli és térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata vizuális kommunikációs területen. A megjelenítés, a kifejezés céljának megfelelő árnyalt vonal, tónus, szín, forma, stb. önálló alkalmazása. Közvetlen vizuális jelzések, mimika, gesztusok értelmezésével a kommunikációs képesség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vizuális hatáskeltés ALKOTÁS: Elhanyagolt állatok, helyszínek: Figyelemfelkeltő jelek az udvaron, fákön élő állatainknak, az állatról plakát, szórólapkészítés, Környezetszennyezés plakátja, Ismertető tábló a védekezés formáiról –pl. vizek védelme. - játékkártya információinak felismerhető tartalma a képek alapján - az állatok felismertetése, szokásaik megismertetése vicces tulajdonságaik jelekkel stb.	Egy valós vagy képzeletbeli dolog (pl. áru, esemény, közérdek, jelenség: „boszorkányok tömeges átrepülése”, „Pöttyös Panna divatbemutatója”, Búvár Kund légzőkészüléke) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a betű, kép és szöveg együttes alkalmazásával, figyelem, érdeklődés felkeltése céljából. Az emberi gesztusok, testnyelvi jelzések megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. akcióval, pantomimmel,	<i>Matematika:</i> Statikus szituációk, lényegkiemelés. Képzeletben történő mozgatás. Testháló elképzése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulcsszókeresés; szövegtömörítés; hiányos vázlat, táblázat, ábra kiegészítése a szöveg alapján.

	hangot, szöveget is beépítő performansszal).	
Értelmező kulcsfogalmak	Gesztus, plakát, reklám, szlogen, vizuális kommunikációs műfaj.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Betűk, színek és formák egésze alakítása.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Figyelemfelkeltő plakát készítése csoportmunkában: a környezet védelme.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	Órakeret 2
Előzetes tudás	Az egyes médiumok azonosítása. Médiaélmények felidézése, verbalizálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Médiaszöveg-típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben Elhanyagolt helyek, élőlények témában Saját médiaélmények felidézése megadott szempontok alapján (pl. érzelmi hatás, kedveltség, ismeretszerzés) és az élmények feldolgozása (pl. rajzolás, fotókészítés, szerepjáték).	A saját és a közvetlen környezet médiahasználati szokásainak (internet, televízió, rádió, videojáték, mobilhasználat, könyv) tanulmányozása, megadott szempontok (pl. mennyiség, időrend, látogatott helyek, a kommunikációban résztvevők, műsorok) alapján. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Többmondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. A cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai

BEFOGADÁS:		összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).	könyvtárban. Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. <i>Technika és tervezés:</i> szabadidős tevékenységek. <i>Erkölcstan:</i> Kedvenc időtöltésem, ha egyedül vagyok. Olvasottság. Olyan szeretnék lenni, mint Ő/példaképek, hamis életek; álmaim, fantáziavilágom/menekülés, realitásérzet. Az önálló gondolataalkotás szabadsága, önkifejezés és önbizalom erősítése. <i>Dráma és színház:</i> csoportos és egyéni improvizáció.
Értelmező kulcsfogalmak	Média, televízió, rádió, internet, újság, videojáték, film, televíziós sorozat, televíziós műsortípus (hírműsor, gyermekműsor, tehetségkutató műsor, valóságshow, ismeretterjesztő műsor, reklám).		
Tartalmi kulcsfogalmak	Hírforrások kutatása.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Internetes játékok gyűjtése életkornak megfelelően. A különböző televíziós műsorok szerepe.		
Tematikai egység	A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása		Órakeret 2
Előzetes tudás	A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerését, médiaszöveg-olvasást segítő kompetenciák fejlesztése. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg-írás. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjai, kifejező eszközei által kiváltott érzelmek felismerése és kifejezése, az önreflexió fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása BEFOGADÁS: A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív és negatív hősök megjelenítésének technikái, különös tekintettel a mozgókép nyelvére (pl. jelmez, smink, világítás, kameramozgás) és a hangokra: (beszélt nyelv, zene, zaj, zörej) az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül. Saját érzelmek felismerése és kifejezése különböző mozgóképi szövegek, és hangzó anyagok befogadása során. A médiaszövegek alapvető kifejező eszközeinek (pl. mozgóképi nyelv, hangok) érzelmekre gyakorolt hatásának megfigyelése, kifejezése. ALKOTÁS: Pl. Betegségből gyógyuló állat - <i>Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.</i>	A médiaszövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése. A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző médiaszövegekben (pl. animációs mesék, filmek). Kép és hangrögzítő eszközök használatának alapszintű megismerése. <i>Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: a művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. <i>Erkölcstan:</i> Erkölc és erkölcstelenség tapasztalása mint példa. Szerepek a családon, közösségen belül. A jó-rossz megjelenítése a művészetben. <i>Ének-zene:</i> A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Hangszín-érzelem, különböző élethelyzetben más a hangunk.	

		<i>Dráma és színház: A mese/történet helyszíneinek és szereplőinek sorba vétele. A mese/történet szereplőinek beazonosítása, illetve viszonyaik meghatározása.</i>
Értelmező kulcsfogalmak	Animáció, jelmez, smink, fény, cselekmény, vágás, zene, zaj, zörej, csend, emberi hang.	
Tartalmi kulcsfogalmak	A figura és megjelenés kapcsolata.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kedvenc mesehős, filmszereplő rajzos megjelenítése. A színek használata a tulajdonság kifejezésére.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	Órakeret 2
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A személyes közvetlen kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kritikai gondolkodás fejlesztése. A mediális információforrások megbízhatósága megítélésének fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága BEFOGADÁS: Ismerkedés a média társadalmi funkcióival, működésmódjával. A szűkebb környezet médiahasználatának megfigyelése alapján beszélgetés egyes médiaszövegek (pl. hírműsor, internetes honlap, televíziós	Annak felismerése, hogy a médiakörnyezet szereplői a tartalmat előállítók csoportja és a közönség, a médiafogyasztók csoportjai. A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) azonosítása, főbb elemeinek megismerése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Az életkornak megfelelő globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Mások véleményének megértése, elfogadása a vita során. Vélemények összevetése, különbségek és

sorozat, rajzfilm, film, könyv, újság) hétköznapiakban betöltött szerepéről, funkciójáról. A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: médiatartalom-előállítók és a fogyasztók/felhasználók. Médiaszövegek értelmezése alapján feltevések, állítások megfogalmazása a szöveg keletkezésének háttéréről, az alkotó/közlő szándékáról (a korosztálynak megfelelő reklámok, videojátékok, internetes portálok, animációs filmek, filmek segítségével). Médiaszövegek megbízhatósága: irányított beszélgetés a hír-álhír témaköréről konkrét médiaszövegek alapján. ALKOTÁS: Védjük meg a méhecskéket! Reklámkészítés (pl. egyszerű reklámszövegírás, plakátkészítés, reklámot megjelenítő szerepjáték) annak érdekében, hogy reflektált viszony alakuljon ki a reklámozás céljáról és eszközeiről.	Információk összegyűjtése, értelmezése, feldolgozása (pl. szövegalkotás) megadott szempontok (pl. közlő szándéka, célcsoport) alapján. Ismerkedés a kereskedelmi kommunikáció (reklám) sajátosságaival, a reklámok megjelenésének változatos helyeivel, formáival. A reklámok működése (hatáskeltés) néhány fontos eszközének megfigyelése konkrét reklámok tanulmányozásán keresztül.	hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. <i>Erkölcstan:</i> önálló gondolat vállalása, véleménynyilvánítás, mások gondolatai alapján, építő jellegű vitakultúra kialakítása; gondolatszabadsággal való ismerkedés.
Értelmező kulcsfogalmak	Médiatartalom-előállító, médiafogyasztó, információ, hír, álhír, hírműsor, újság, újságíró, reklám, reklámfilm, tudatos fogyasztás, médiahasználat.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Szöveg és forma	
Javasolt pedagógiai	Vicces reklámok lerajzolása, egyéni ötletek megvalósítása.	

eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák k		
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, valós és virtuális információk	Órakeret 2
Előzetes tudás	Alapszintű ismeretek az internethasználatban rejlő lehetőségekről, illetve kockázatokról.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő, biztonságos tájékozódás és közlekedés kialakítása az online környezetben, a virtuális terek használata során. Az internethasználat és mobiltelefon-használat lehetőségeinek és kockázatainak tudatosítása. Kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az online közösségekben való részvétel kockázatainak, viselkedési szabályainak, kommunikációs jellemzőinek tudatosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat Befogadás: Az életkori sajátosságokhoz igazodó kreatív internethasználat lehetőségeink tudatosítása. (pl. gyermekbarát honlapok böngészése). Ismerkedés a világháló felépítésével és működésének alapjaival beszélgetés és játékos gyakorlatokon keresztül. Pl. A méhekről információk gyűjtése. Mesék és illusztrációk keresése.	A közvetlen kommunikáció jelzéseinek és az online kommunikáció, jellegzetességeinek összehasonlítása meghatározott szempontok (pl. kapcsolatteremtés, önkifejezés, véleménynyilvánítás) alapján (pl. szerepjáték keretében). A személyes kommunikáció és az online kommunikáció különbségeinek tudatosítása. Saját és szűkebb környezet internethasználatának megfigyelése, internetes tevékenységek megjelenítése (pl. szerepjáték) különböző formában. Az internet- és mobilhasználat legfontosabb	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A művek tanulságainak értelmezése a saját szerepünkre, helyzetünkre a mindennapi életünkben, példa bemutatása, mindezek kifejezése más eszközzel is (pl. drámajátékok). A könyvtár, mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. <i>Erkölcstan:</i> Haver, barát, társ, csapattag, internetes kapcsolatok. Konfliktusmegoldás, közös

Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerésére.	(pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, egyszerű társasjáték).	szabályalkotás és annak elfogadása, mint érték. Baráti társaság összetartó ereje és a virtuskodás értéke/bátorság, vakmerőség. Játék, közösségi élet az interneten. <i>Környezetismeret:</i> a helyes önismeret kialakításának megalapozása.
Értelmező kulcsfogalmak	Személyes kommunikáció, online kommunikáció, www, e-mail, mailfiók, profil, like-jel, keresőmotor, flash játék.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Ismeretszerzés a világháló segítségével.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Gyűjtőmunka: képek, videók az internetről kedvenc állatokról.	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Természetes és mesterséges környezet – közvetlen környezetünk	Órakeret 5
Előzetes tudás	Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése a térformálás, térlehatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázoló, kifejező céllal. Megfigyelő és elemző képesség fejlesztése. Tárgytervezés, szerkesztés, - alkotás, konstrukciók létrehozása különböző anyagokból és célokra. Anyagok és eljárások ismerete; a tervezői attitűd és alkalmazkodó képesség fejlesztése a tárgy rendeltetésének, használójának szem előtt tartásával, a megfelelő anyag- és eszközválasztással.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mikro- és makro tér ALKOTÁS:	Különböző épületek fotóinak csoportosítása megadott	<i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése

Hazai tájak- Középkori várak Téma kibontása- Társasjáték, Bábjáték kellékeinek elkészítése BEFOGADÁS: Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, állványzat, zuhanyfülke, labirintus). A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás, zene, hegedű, dob) gyűjtése,	szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítettség, fényviszony). Megadott célt szolgáló kis tér (pl. váró-, lakótér, pince, fülke, raktár, dühöngő) tervezése a kiválasztott épület lakójának (pl. tulajdonos, tulajdonos gyermeke, őr, takarító, vendég, kertész, háziállat, kísértet, szerzetes, zenész, festő, orvos), majd a térhez tartozó, kapcsolódó tárgyak némelyikének elkészítése (pl. kulcs, tükör, függöny, polc, szék, csizma, kanna, tál, lámpa). <i>Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, állványzat, zuhanyfülke, labirintus).</i> A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás, zene, hegedű, dob) gyűjtése, s a gyűjtött hanganyag felhasználásával, valós, hangzó terek létrehozása, megépítése az adott tartalomnak megfelelő anyag és méretválasztással (pl. karton, fonal, kóc, vászon, fém, vessző, csuhé, agyag, drót, fa).	(analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; osztályokba sorolás. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban. <i>Dráma és színház:</i> a színház formai elemei, látott előadásban, illetve alkalmazása saját rögtönzésekben. <i>Környezetismeret:</i> az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk. <i>Ének-zene:</i> Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése. Ritmus-hangszerek, ritmikai többszólamúság.
--	--	---

Értelmező kulcsfogalmak	Tértervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukció, térkapcsolat, térbeli tagolás, tervezői attitűd.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Képgyűjtemény készítése csoportmunkában: különböző érzelmeket kifejező képekből.	
Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Természetes és mesterséges környezet- valós és kitalált tárgyak	Órakeret 5
Előzetes tudás	Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzése vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetünk tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukciós képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkciónak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak és használatuk Ünnepeljünk együtt: ALKOTÁS: Karácsonyi angyalok – ajándékkészítés, csomagolások, díszek Bibliai szimbólumokkal játékkészítés. pl. Gyümölcstermő fa, Ha én fa lennék... --tabló/ tábla játék megtervezése,	Tárgytervezés (pl. jármű, bútor), tárgyalkotás (pl. öltözet kiegészítő, játék) a megismert kézműves technikákkal (pl. nemezelés, agyagozás, fonás, szövés, batikolás), a kortárs iparművészet felfogásában. A közvetlen környezetben található anyagok	<i>Matematika:</i> tájékozódás az időben. <i>Erkölcstan:</i> a múlt és a jelen életviszonyai közötti különbségek. <i>Dráma és színház:</i> Kreatív játékok tárgyakkal, tárgyak nélkül. A tárgyak használata

- a fára applikálható megszerzendő gyümölcsök megtervezése. Szabályok, kártyák, figurák alkotása BEFOGADÁS: Képek, műalkotások nézegetése, angyalábrázolások elemzése. Dekoratív eljárások megfigyelése, pl. a faábrázolások a népművészetben, mese illusztrációkon, A koronázási paláston, címereken, logókon,	környezettudatos felhasználásával, meghatározott funkcióra (pl. irányjelző, hangosító), működésre képes egyszerű szerkezet (pl. játék, modell) létrehozása. Az elkészült tárgyak, szerkezetek használatuknak megfelelő és tulajdonosukra utaló díszítése. Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. ecset, muffin, buszjegy, cipő, csoki, időbe látó készülék, csodaszappan, fűmag, életelixír, varázsfonal) számára, oly módon, hogy a csomagolás formája és díszítése utaljon a tárgy sajátosságára	ismétléssel, lassítással, gyorsítással stb. vagy nem rendeltetésszerű használatuk.
Értelmező kulcsfogalmak	Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás, vizuális ritmus, díszítés, szerkezet, felület, stilizálás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Hosszabb időszakaszra tervezett projekt téma lehet a Bibliai ismereteket közvetítő társasjáték készítés. Egyéni és csoportos gyűjtésekre alapozott ismeretek alapján, csoport munkával készülhetnek a játék elemei.	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	– Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése. – Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása. – Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata.
--	---

	– A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve. – A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészen belül: arckép, csendélet, tájkép). – Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően. – Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti tudatos választás. – A médiaszövegekhez használt egyszerű kódok, kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése. – Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása. – A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, helyes alkalmazása élőszóban. – A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése. – A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése. Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.
--	---

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tárgy alkotásközpontú, ezért az alkotásban fejlődő ábrázolási és kifejezési képességek, vizuális nyelv és technikák alkalmazási képességét, valamint a vizuális gondolkodási, problémamegoldó képességek fejlődését követjük nyomon.

Az értékelésben figyelembe kell venni a tárgy alkotási területeinek sajátosságait, fejlesztési céljait és követelményeit.

Az értékelés legfontosabb formája a közös megbeszélés, véleményalkotás, egymás munkáiban az értékek felismertetése. Az alkotási folyamat sikerességének segítése mellett fontos nevelői feladat a kész alkotás örömeinek, értelmének szóbeli megerősítése.

Önmagához képest értékeljük az alkotást a személyes képi közlésformáknál. A belső tartalmak kifejezésénél a gyermek alkotása saját képességeihez, és a személyes

élményhátteréhez mérhető. Az értékelésnek ezért az elfogadásra, a dicséretre és megerősítésre kell irányulnia, ezáltal is elősegítve az őszinte élményfeldolgozás további rögzülését.

A *kritériumok szerinti értékelési* módszer gátja lehet a személyes tartalmak kifejezésének.

A személyes kifejező alkotás sajátosságából fakadóan a „produktum” nem tervezhető elvárt kritériumok alapján, ezért az előre vetített értékelési szempontok akadályozhatják a divergens gondolkodást, a nyitottság és találékonyság szabad megnyilvánulásait.

Értékelési kritériumok, előre megadott szempontsor alapján értékelhetünk a tárgy- és környezetkultúra, és vizuális kommunikáció objektív közlésformáinál, mivel a tevékenységet elsősorban a megfigyelés, problémamegoldás szabályai, a vizuális nyelv és technikák eljárásai, valamint az anyagformálás és a funkció összefüggései határozzák meg. Az elkészült alkotás a használhatóság vagy értelmezhetőség próbájában mérettetik meg, ezért az értékelést is objektív kritériumok határozzák meg.

Strukturális módszerrel értékelhetjük az elkészült alkotásokat a közlésformák többségénél – vizuális nyelvi sajátosságok kompozíció, szín, tér, forma-funkció stb. elemzéssel.

Projektműdszernél egy időszak folyamatában készült munkáit értékeljük, dokumentációs anyagok, rajzos kutatási, tervezési folyamatok, gyűjtéseket kísérő füzetek stb. színvonalát, technikai kivitelét. A projekt záróeseményéhez kapcsolódó produktumok megvalósításában az ötletgazdagságot, problémamegoldó képességet, a képi megjelenítés esztétikumát, technikai színvonalát értékelhetjük.

A továbbhaladás feltételeként vizsgáljuk a bemutatott és gyakorolt vizuális nyelvi kifejezés elemeinek (vonal, szín, forma, kompozíció stb.) célnak megfelelő alkalmazását és a technikák, eljárások ismeretét.

A tárgy befogadó tevékenységeiben az ismeretek gazdagodása feltáró beszélgetésekben igazolható vissza. A látványokról, műalkotásokról való beszélgetésekben bátorítjuk a gyermekeket a kérdéseik szakkifejezések alkalmazásával való megfogalmazásában, indoklásaikat, véleményüket, aktivitásukat értékeljük.

7. Függelék:

SZAKIRODALOM:

Szalontai György: Vizuális nevelés, Tárogató Bp. 1994

Lantos Ferenc: Képekben a világ, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1994

Bakos Tamás, Bálványos Huba, Preisinger Zsuzsanna, Sándor Zsuzsa:

A vizuális nevelés pedagógiája, Balassi Kiadó, Bp. 2000

Strohner József: Módszertani Füzetek I-II., FVVK, 2000

Bodóczy István Vizuális művészeti projektek az oktatásban, MIE Bp. 2003

Sándor Zsuzsa: A vizuális nyelv képi világa, Miskolci Egyetemi Kiadó, Sárospatak, 2003

Sándor Zsuzsa: Módszertár. Vizuális kultúra óratervek, Miskolci Egyetem, Sárospatak, 2002.

Sándor Zsuzsa: Vizuális kommunikációs projektek. Miskolci Egyetem, Sárospatak 2003.

Sipos Endre - Zele János: A látott és tapintott világ 3-4., Konsept-H Kiadó, Piliscsaba, 2000.

Somodi Ildikó: A mindennapos művészeti nevelés lehetőségei, Módszertani füzet, Károli Egyetemi Kiadó, Budapest, 2012

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

TECHNIKA és TERVEZÉS

Helyi tantárgyi tanterv
1-4. osztály

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Általános tantervű tanulócsoport 1-4. évfolyam

**A tantárgy órakerete: heti: 1. óra
évi: 36 óra**

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	1	36	32	4
2.	1	36	32	4
3.	1	36	32	4
4.	1	36	32	4

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Technika és tervezés tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 1-4. évfolyamára kiadott **technika és tervezés** tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a Nat 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Banduláné Moni Enikő Ibolya

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

1–2. évfolyam

A technika és tervezés tantárgy tanításának célja az 1–2. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák fejlesztésével a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten **tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról**. A készségek és képességek alakítása során olyan módszereket sajátítson el, amelyek egyaránt segítik a tájékozódásban, a természeti, társadalmi és technikai környezetbe való beilleszkedésében és az örömmel végzett alkotó munkájában. Támogassa az óvodai játékból az iskolai munkába való átmenetét, elősegítse a hatékony és egyre önállóbbá váló tanulását, a mindennapokban nélkülözhetetlen elemi ismeretek befogadását, a kezűgyesség fejlődését szolgáló játékos tevékenységeket, a tanulás és a munka tiszteletét, megszeretését, a tudás, az alapvető értékek, a megőrzendő hagyományok megbecsülését. Egyre fontosabbá válik az önálló, egyéni munkálkodás mellett a csoportmunkában történő, egymást segítő munkavégzés. A szociális és állampolgári kompetencia alakítása a közvetlen környezet, a családi életvitel formálásával, a családi és iskolai körben vállalható feladatok, valamint a munkamegosztás lehetőségeinek megismerésével kezdődik. **Az anyanyelvi kommunikáció készségeinek fejlesztése kiemelt terület a célok, feladatok megvalósítása során.** A különböző játékok közben szinte észrevétlenül bővül a szókincs, fejlődik a nyelvhasználat. A matematikai kompetencia fejlődését a becslések, mérések, számítások, a síkbeli és térbeli alakzatokkal történő manipuláció, a válogatások és a csoportosítások segítik. A kezdetben mintakövetéssel készített, majd az alkotó fantázia által vezérelt önálló munkavégzéssel kialakított munkadarabok hozzájárulnak az esztétikai érzék fejlődéséhez. **A kézműves foglalkozások, a népművészeti alkotások megismerése révén, az esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésével a tanulók nyitottá válnak a világ sokfélesége és nemzeti kulturális örökségünk iránt.** Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelést szolgálja az egyéni életvitel formálása a táplálkozás, az öltözködés, a higiénia, és a helyes időbeosztás terén.

Minden évben visszatérő programok a családi, az osztály- és az iskolai rendezvények. A kisebb és nagyobb közösségek ünnepei a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek őrzése mellett a kikapcsolódást, a szabadidő hasznos eltöltését segítik. Mintát adnak az ünnepre való felkészüléshez, az ünnepléshez, az ünneplés utáni teendők végzéséhez. A „kezdeményezőképeség és a feladatvégzésre vállalkozás” fejlesztését szolgálja a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival való ismerkedés, a kommunikáció, az egyeztetés, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása, a kockázati tényezők mérlegelése, a munkavégzés egyénileg és csapatban, a tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) életkornak megfelelő értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.

A gyalogos közlekedés alapvető tudnivalóinak, a veszélyhelyzetek és a balesetek megelőzését célzó szabályok megismerése és azok szituációs játékokban való élményszerű alkalmazása megalapozza a biztonságos és önálló közlekedéshez szükséges szokások kialakulását.

3-4.évfolyam

A technika és tervezés tantárgy tanításának célja 3-4. évfolyamon, hogy a gyermek a saját közegében (család, osztálytársak, iskolaközösség) **közvetlen tapasztalások, megfigyelések révén szerezzen ismereteket az őt körülmények világról**. A mindennapi élet gyakorlatában a kezűgyesség és az alkotó fantázia fejlesztésével kapjon ösztönzést az örömteli tanulásra, az önkiszolgálásra, a tudatos feladatvállalásra, az egészséges és környezettudatos életvitel megélésére.

Az elméleti és a manuális tevékenykedés közben mintakövetéssel, majd önálló kreatív gondolati és gyakorlati cselekvéssel készítsen maketteket, modelleket, miközben a

mozgáskoordináció, a testtartás megfelelő erő kifejtéssel párosul. A helyes munkafogások gyakorlása közben a célszerű, balesetmentes szerszám és eszközhasználat jól érvényesüljön.

KIEMELT CÉL:

A gyalogos közlekedés magatartási szabályainak megismertetése, gyakoroltatása. Helyes viselkedés a személyautóban és a tömegközlekedési eszközökön. **A közlekedésben rejlő veszélyhelyzetek felismertetése, a balesetek megelőzése, segítségnyújtás elemi teendői.** A leggyakrabban előforduló jelzőtáblák, útburkolati jelek jelentésének megismertetése, tudatosítása.

A gyermek helye a családban, az osztályban, az iskolaközösségben, szerepvállalások, közös élmények, tapasztalatok megbeszélése a különböző vizsgálódások közben.

A mindennapok gyakorlásában az életviteli ismeretek mellett a kézügyesség, a kreatív gondolkodás fejlesztésével, az örömteli tanulásra, az alkotó munkavégzésre ösztönzés. Az önálló ismeretszerzés gyakoroltatása, új tanulási módszerek alkalmazásával, az egyéni alkotó munkavégzés mellett a csoportos feladatvállalás alkalmazására szoktatás, hogy a társas kapcsolatok építésének elemeivel is megismerkedjenek. A tevékenykedtetés közbeni magatartási szabályok megkövetelése.

Hasznos tárgyak készítése önálló tervezéssel, kivitelezéssel, miközben a helyes testtartás, erő kifejtés fejleszthető, ezzel párhuzamosan az anyagok átalakíthatóságát, a szerkezet és funkció, a kivitelezés esztétikuma és használhatósága közötti összefüggést megértethetjük. A helyes munkafogások végzése közben a balesetmentes szerszám és eszközhasználat érvényesül. A tárgykészítés folyamatában a becslés, mérés, összehasonlítás, mennyiségi fogalmak elmélyítése. Előtérbe kerül a műszaki rajz alapelemeinek jelentése, alkalmazása. (vonalfajta neve, jelentése, rajzolása)

Egyszerű munkatevékenységekkel a szakmák jellemzőinek megismertetése, különböző foglalkozások eljátszása. Katasztrófavédelmi alapismeretek elsajátíttatása.

Fő feladataink a folyamatos fejlesztés során:

- a tájékozódás és az egyéni, a családi, az iskolai és lakókörnyezetünkben való tájékozottság igényének a felkeltése;
- az összefüggések és kölcsönhatások keresése; az érdeklődésből származó információk és az egyéni tapasztalatok összehangolása;
- rendszerszemléletű gondolkodásmód következetes kialakítása (a természeti, társadalmi és technikai környezet kapcsolatrendszer);
- a problémaérzékenység erősítése, és a folyamatok tudatos, tervezett végig vitele a probléma-felismeréstől a problémamegoldásig;
- a környezettudatos magatartás mindennapokban történő gyakoroltatása, hogy aktívan alkalmazzák a környezetbarát technológiákat;
- a munkamegosztás, az önálló munkaszervezés, az önkiszolgálás, az önellátás, az önellenőrzés, a reális értékelés fokozatos kiépítése;
- a tervezés és az alkotás örömeinek az átélése, az agyag – forma – funkció – esztétikum – gazdaságosság egységének megvalósítása;
- célszerű, takarékos és hatékony gazdálkodás az anyagi és humán erőforrásokkal (az anyaggal, az energiával, a munkával, az idővel);
- a lelki és testi egészség fenntartását elősegítő életvitel kialakítása, különös hangsúly helyezve a megelőzésre;
- a kölcsönös bizalomra, toleranciára épülő kapcsolatrendszerek kialakítása, melyben felelősek vagyunk önmagunkért és másokért;

Biztonságérzetet adó, gyakorlati és elméleti tanulási sikerek átélését lehetővé tevő, tapintatos és szeretetteljes bánásmód teszi lehetővé, hogy felfedezhessék belső értékeiket. Több új tantárgyhoz kapcsolódóan, különböző csoportokhoz alkalmazkodva együtt kell működniük, ahol kipróbálhatják, hogy mire képesek, megtapasztalhatják az újszerű feladatokkal való találkozás élményét, az alkotó munka során hasznosuló tanulságokkal élhetik meg a próbálkozásaikat. Az így kialakuló pozitív énkép és a reális önismeret segíti az átmeneteket.

- a kritikus önértékelés és mások tetteinek és alkotásainak tárgyilagos, közösen kialakított szempontok szerinti megítélése;
- a kezűgyességet továbbfejlesztő tevékenységek előtérbe helyezése, mert a kéz intelligenciájának fejlesztésére a gyermek- és ifjúkor a legalkalmasabb, s bizonyított tény, hogy később már kevésbé pótolhatók az itt elkövetett mulasztások;
- a technika-életvitel tantárgy tanulási szokásrendjének kialakítása (kommunikáció, mintakövetés, munkafogások, önellenőrzés, hibajavítás, könyvtárhasználat, IKT alkalmazása).

Kiemelt fejlesztési feladatok:

Énkép, önismeret:

Biztonságérzetet adó, gyakorlati és elméleti tanulási sikerek átélését lehetővé tevő, tapintatos és szeretetteljes bánásmód teszi lehetővé, hogy felfedezhessék belső értékeiket. Több új tantárgyhoz kapcsolódóan, különböző csoportokhoz alkalmazkodva együtt kell működniük, ahol kipróbálhatják, hogy mire képesek, megtapasztalhatják az újszerű feladatokkal való találkozás élményét, az alkotó munka során hasznosuló tanulságokkal élhetik meg a próbálkozásaikat. Az így kialakuló pozitív énkép és a reális önismeret segíti az átmeneteket.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Otthon – család – életmód	7	0	7
Anyagok a környezetünkben	4	0	4
Közlekedés	3	0	3
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	12	4	16
Jeles napok, ünnepek	6		6
Évfolyam összesen	32	4	36

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Otthon – család – életmód	7	0	7
Anyagok a környezetünkben	4	0	4
Közlekedés	4	1	5
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15	0	15
Jeles napok, ünnepek	2	3	5
Évfolyam összesen	32	4	36

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Otthon – család – életmód	7	1	8
Anyagok a környezetünkben	4	0	4
Közlekedés	3	0	3
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15	0	15
Jeles napok, ünnepek	3	3	6
Évfolyam összesen	32	4	36

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Otthon – család – életmód	7	1	8
Anyagok a környezetünkben	4	0	4
Közlekedés	3	0	3
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15	0	15
Jeles napok, ünnepek	3	3	6
Évfolyam összesen	32	4	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
---------------------	-------------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	A keresztyén ünnepekhez hagyományörző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösd)	4
	Összesen:	4

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
---------------------	-------------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közlekedés	Figyelem, elővigyázatosság. Baleset esetén teendők. Segélyhívás. Szituációs játékok.	1
Jeles napok, ünnepek	A keresztyén ünnepekhez hagyományörző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösd)	3
	Összesen:	4

3 évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------------	-------------------------	----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Otthon- család-életmód	Egészség. Betegség. Vegyszer, tisztítószer veszélyei. Betegápolás, mérgezés.	1
Jeles napok, ünnepek	A keresztyén ünnepekhez hagyományörző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösd)	3
	Összesen:	4

4 évfolyam:	Szabad órakeret:	4
-------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Otthon- család- életmód	Elemi elsősegély nyújtási ismeretek.	1
Jeles napok, ünnepek	A keresztyén ünnepekhez hagyományörző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösd)	3
	Összesen:	4

1. évfolyam

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Tematikai egység	1. Otthon – család – életmód	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása; lakhely ismerete; családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a közvetlen természeti, társadalmi és technikai környezet megismertetése és megismerése során. A környezet- és egészségtudatosság egyes elemeinek megalapozása. A családkép és a családi otthon képének alakítása. A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása. Együttműködési képesség kialakítása a családtagokkal, az iskolatársakkal, felnőttekkel. Szókincsbővítés. Az önismeret fejlesztése.	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési- oktatási szakasz végére: ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb. felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; rendet tart a környezetében; törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; szelektíven gyűjti a hulladékot; ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét; ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

	– Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során – A környezetátalakítás következményeinek értelmezése – A környezet- és egészségtudatosság megalapozása – Ok-okozati összefüggések értelmezése – Szokásrend kialakítása – A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása – Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat – A takarékoság iránti igény fejlesztése – Környezettudatos magatartás támogatása – Együttműködési képesség kialakítása és erősítése – Az önismeret fejlesztése – Lakásfajták csoportosítása – Lakásterv készítése – Lakásépítés építőelemekkel – Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz – Lakberendezés – Egészséges életmód – Egészséges táplálkozás – Étkezési szokások, terítés – Személyi higiénia, tisztálkodás – Öltözködési szabályok – Háztartási balesetek – Munkamegosztás – Napirend, házirend – Takarékoskodás – Környezetvédelem	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, szövegalkotás, beszédkultúra, kommunikáció. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> család, egészséges életmód, növényismeret, évszakok, napszakok, időjárási tényezők, lakhelyek, higiéne. <i>Matematika:</i> tájékozódás térben és időben - időtartam, nap, napszakok. <i>Erkölcstan:</i> Én és a közvetlenebb és tágabb környezetem, közösségeim, társaim. Családtagok, családi, baráti kötődések, szeretetkapcsolatok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, családtag, életmód, lakhely, családi ház, lakás, otthon, közösség, háztartás, háztartásvezetés, házimunka, veszélyforrás, baleset, háztartási eszköz, háztartási gép, háztartási baleset, munkamegosztás, ünnep, egészséges életmód, táplálkozás, higiéne, testápolás, öltözködés, időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetvédelem, takarékoság, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés.	
Javasolt tevékenységek	– Beszámolók lakóhelyünkről – Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták – A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük – Építőelemekkel házak építése – Építés alapformára, körvonalrajz, alaprajz készítése – Különleges építmények tervezése – A szoba berendezése: bútorok készítése	

Tematikai egység	2. Anyagok a környezetünkben	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.	
Fejlesztési feladatok, ismeretek	Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során Építő jellegű párbeszéd alkalmazása Kézügyesség fejlesztése Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk Anyagvizsgálatok érzékszervi úton	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetes anyagok, mesterséges anyagok, termékek, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság	
Javasolt tevékenységek	Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termékek gyűjtése Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termékek válogatása, becslés, tervezés Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció Levélpréselés módszerének megismerése: levélkép készítése Magkép készítése Kavicsfestés Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal	

Tematikai egység	3. Közlekedés	Órakeret 3 óra
------------------	---------------	----------------

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos és fegyelmezett gyalogos közlekedési ismeretek alapjainak kialakítása. Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A közlekedési balesetek okainak azonosítása, a megelőzés, az elhárítás, a segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése és gyakorlása. Az utazással kapcsolatos illemszabályok megismerése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Gyalogos közlekedés szabályai A gyalogos közlekedés alapszabályainak megismerése. Szabálykövető magatartás a közlekedési környezetben. A közlekedésben való részvétel gyakorlása. Átkelés az úttesten. A forgalomirányítás jelzései: a közlekedési jelzőlámpa és a gyalogos közlekedésnél jelentős jelzőtáblák ismerete. A közösségi közlekedés viselkedési szabályai A biztonságos, udvarias közösségi közlekedés szabályai. . A közlekedésben rejlő veszélyek A gyermekbalesetek okai, forrásai, megelőzésük. Helyes magatartás a baleseti helyszínen.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyalogos közlekedés, közlekedési szabály (KRESZ), közút, gyalogátkelőhely, úttest, járda, megállóhely, jelzőlámpa, jelzőtábla, forgalomirányítás, tömegközlekedés, jármű, sorompó, baleset, biztonság, biztonsági öv, gyerekülés, gyerekszár.

Tematikai egység	4. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	Órakeret 16 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli; értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében; felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; rendet tart a környezetében; törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; szelektíven gyűjti a hulladékot; rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel; otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét; az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;	

	társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése A kreativitás erősítése Együttműködés és véleményformálás támogatása Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése Önálló ismeretszerzés támogatása Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat A takarékoság iránti igény fejlesztése Környezettudatos magatartás támogatása Képlékeny anyagok tulajdonságai Tárgykészítés képlékeny anyagból A papír tulajdonságainak csoportosítása Papírmunkák: hajtogatás, gyűrítés, sodrás tépés, nyírás díszítés bábkészítés A fa tulajdonságai, felhasználása Famunkák: darabolás csiszolás hegyezés A fonalak csoportosítása, felhasználása Fonalmunkák: hurkolás fonás csomózás A keresztyén ünnepekhez hagyományőrző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenységi, becslés, mérés, sablon, szálas anyag, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékosság, újrahasznosítás, munkaszervezés, program, dekoráció.

Javasolt tevékenységek	Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás Edénykék, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból Só-liszt gyurma készítése: figurák, mozgó kompozíció készítése Mézeskalács-készítés Hagyományos mesterségek megismerése Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése Papírszövés Ismerkedés a fával, a fa haszna, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése A fa darabolása, csiszolása, hegyezése A hurkapálca töréspróbája Marokkó készítése Kép készítése hurkapálcából Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése Kunyhó készítése fonással Vesszőfonással ajtókopogtató, mini kosár készítése Mesterségek, műhelyek megismerése Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják? Csomók és masni kötése, sodrás, bojtkészítés, hármass fonás, körmön fonás, nemezelés, pomponkészítés		
	Tematikai egység	5. Jeles napok, ünnepek	Órakeret 6 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Magyarságtudat erősítése Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása Tervek a családban		

	Esztétikai érzék fejlesztése Közösen átélt élmények és érzések támogatása Mikulás Karácsony Farsang Március 15. Húsvét Anyák napja
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika
Javasolt tevékenységek	– Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló – Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása – Hímes tojás készítése – Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése

2. évfolyam

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Tematikai egység	1. Otthon- család-életmód	Órakeret 7 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb. felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; rendet tart a környezetében; törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; szelektíven gyűjti a hulladékot; ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét; ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során A környezetátalakítás következményeinek értelmezése A környezet- és egészségtudatosság megalapozása Ok-okozati összefüggések értelmezése Szokásrend kialakítása A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása	

	Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat A takarékoság iránti igény fejlesztése Környezettudatos magatartás támogatása Együttműködési képesség kialakítása és erősítése Az önismeret fejlesztése Lakásfajták csoportosítása Lakástervek készítése Lakásépítés építőelemekkel Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz Lakberendezés Egészséges életmód Egészséges táplálkozás Étkezési szokások, terítés Személyi higiénia, tisztálkodás Öltözködési szabályok Háztartási balesetek Munkamegosztás Napirend, házirend Takarékoskodás Környezetvédelem
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lakás, otthon, család, életmód, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás, házimunka, munkamegosztás, időbeosztás, napirend, szabadidő, takarékoság, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés
Javasolt tevékenységek	– Beszámolók lakóhelyünkről – Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták – A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük – Építőelemekkel házak építése – Építés alapformára, körvonalrajz, alaprajz készítése – Különleges építmények tervezése – A szoba berendezése: bútorok készítése – Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás – Családi munkamegosztás, házimunka és napi tevékenységek, háztartási munkák csoportosítása – Napirend készítése – Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód – Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok – Egyszerű ételkészítés – Asztalterítés, asztali illemtan, asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkártya készítése – Tisztálkodási szokások: személyi higiéniahoz, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése – Napszaknak, évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés: öltöztetőbabák, divatbemutató – Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés

	– Környezetünk tisztán tartása. Alapvető takarítószeres és eszközök használata. Veszélyforrások: gyufa, gáz, elektromos áram balesetmentes használata
--	---

Tematikai egység	2. Anyagok a környezetünkben	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.	
Fejlesztési feladatok, ismeretek	Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során Építő jellegű párbeszéd alkalmazása Kézügyesség fejlesztése Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk Anyagvizsgálatok érzékszervi úton	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Természetes anyagok, mesterséges anyagok, termékek, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság	
Javasolt tevékenységek	Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termékek gyűjtése Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termékek válogatása, becslés, tervezés Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció Levélpréselés módszerének megismerése: levélkép készítése Magkép készítése Kavicsfestés Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal	
Tematikai egység	3. Közlekedés	Órakeret 5 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat; az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; rendelkezik az életkorának megfelelő szintű probléma-felismerési, problémamegoldási képességgel.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Saját felelősség felismerése a közlekedésben Szabálykövető magatartás kialakítása Balesetmentes közlekedés támogatása Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése Etikus magatartás értelmezése és kialakítása A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben Figyelem, elővigyázatosság, baleset esetén teendők. Segélyhívás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat	
Javasolt tevékenységek	– Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, útesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék – Jelzések, táblák megfigyelése – Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése – Gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése – Tömegközlekedési eszközök megismerése – Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása – Szituációs játékok.	
Tematikai egység	4. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	Órakeret 15 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli; értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében; felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; rendet tart a környezetében; törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; szelektíven gyűjti a hulladékot; rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;	

	otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét; az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése A kreativitás erősítése Együttműködés és véleményformálás támogatása Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése Önálló ismeretszerzés támogatása Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat A takarékoság iránti igény fejlesztése Környezettudatos magatartás támogatása Képlékeny anyagok tulajdonságai Tárgykészítés képlékeny anyagból A papír tulajdonságainak csoportosítása Papírmunkák: hajtogatás, gyűrítés, sodrás tépés, nyírás díszítés bábkészítés A fa tulajdonságai, felhasználása Famunkák: darabolás csiszolás hegyezés A fonalak csoportosítása, felhasználása Fonalmunkák: hurkolás fonás csomózás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenységi, becslés, mérés, sablon, szálas anyag, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékosság, újrahasznosítás, munkaszervezés, program, dekoráció.
Javasolt tevékenységek	Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás Edényképek, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból

	Só-liszt gyurma készítése: figurák, mozgó kompozíció készítése Mézeskalács-készítés Hagyományos mesterségek megismerése Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése Papírszövés Ismerkedés a fával, a fa haszna, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése A fa darabolása, csiszolása, hegyezése A hurkapálca töréspróbája Marokkó készítése Kép készítése hurkapálcából Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése Kunyhó készítése fonással Vesszőfonással ajtókopogtató, mini kosár készítése Mesterségek, műhelyek megismerése Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják? Csomók és masni kötése, sodrás, bojt készítés, hármass fonás, körmön fonás, nemezelés, pomponkészítés
--	---

Tematikai egység	5. Jeles napok, ünnepek	Órakeret 5 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Magyarságtudat erősítése Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása Tervek a családban Esztétikai érzék fejlesztése Közösen átélt élmények és érzések támogatása Mikulás	

	Karácsony Farsang Március 15. Húsvét Anyák napja
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika
Javasolt tevékenységek	– Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló – Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása – Hímes tojás készítése – Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése – A keresztyén ünnepekhez hagyományőrző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösöd)

3. évfolyam

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Tematikai egység	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról és tevékenységeinek szerepéről. Egészséges családi munkamegosztás és elemi munkaszokások ismerete. Cselekvő hozzáállás, személyes felelősségvállalás példáinak ismerete. Odafigyelés a környezetre, együttműködés a családi és az iskolai közösségben. Természeti, társadalmi és technikai környezetünk és a megtapasztalt természetátalakító munkák alapvető ismerete. Információszerzés a problémák megoldására irányuló tevékenységekkel kapcsolatban, és a kapott információk felhasználása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Értékek közvetítése által a pozitív akarati tulajdonságok fejlesztése. Az elvárt jó magatartási elemek (engedelmesség, alkalmazkodás, udvariasság) gyakoroltatása és a tulajdonságok tárházának bővítése (önállóság, határozottság, segítőkészség, közösségi érzés, másokon való segítség, tolerancia) a tevékenységek végzése közben. Elvárások, normák megfogalmazása, közösségi egyeztetése, betartásuk elvárása, az együttműködés és egymás munkájának jó szándékkal történő értékelése, érzések és ellenérzések építő jellegű kifejezése, a vélemények nyílt közlése, egyszerű indoklása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
1.1. Önkiszolgálás, vendéglátás		

Az életkornak, fejlettségnek megfelelő, különböző élethelyzetekben történő önkiszolgáló tevékenység gyakorlása. Egyszerű hideg étel (pl. szendvics, hidegtál) elkészítése. Teafőzés. Vendéglátás. Asztalterítés és tálalás szabályai. Szalvétahajtogatás.		<i>Környezetismeret:</i> család, rokonság, hétköznapi és ünnepi alkalmak, emberi test, egészséges életmód. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás, szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció. <i>Matematika:</i> problémamegoldás, számok, alpműveletek, becslés. <i>Erkölcstan:</i> egészség és környezeti hatások, önismeret, felelősség, példakép, kapcsolatépítés, kapcsolattartás.
<i>1.2. Családi ünnepek</i> Ünneplés a családban. Családi szokások és hagyományok. Az ünnep hangulatát kifejező dekoráció készítése. Ajándékkészítés, csomagolás. Az ajándékozás módja, formája.		
<i>1.3. Gazdálkodás a háztartásban</i> Takarékosság alapanyaggal, energiával, idővel, pénzzel, fogyasztási cikkekkel.		
<i>1.4. Egészségünk</i> Egészség és betegség fogalma. Betegségek tünetei. Betegségek elleni védekezés módjai. Betegápolás (egyszerű gondozási műveletek). Segélyhívószámok (mentők, tűzoltók, rendőrség). A telefonos segélyhívás szabályai.		
<i>1.5. Önismeret</i> Önismeret, felelősségvállalás, tudatosság a munkák végzésekor. Önellenőrzés, hibák javítása.		
<i>1.6. A háztartásban használt vegyszerek</i> A háztartásban használt vegyszerek (pl. tisztítószer, kozmetikumok, festékek, ragasztók) használati utasításainak tanulmányozása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életvitel, élettér, élővilág, tárgyi (épített) környezet, gazdálkodás, költségvetés, bevétel, kiadás, megtakarítás, zsebpénz, szolgáltatás, segélyhívószám, mentő, tűzoltóság, rendőrség, mosószer, tisztítószer, használati utasítás, egészség, betegség, járvány, betegápolás.	

Tematikai egység	2. Anyagok a környezetünkben	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Véleményalkotás erősítése; A társakkal való közös tevékenység támogatása; Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során; Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során; Építő jellegű párbeszéd alkalmazása; Kézügyesség fejlesztése; Anyagvizsgálat; Az anyagok tulajdonságai; Az anyagok felhasználási lehetőségei.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, alapanyag, termék, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat
Javasolt tevékenységek	– Természetes és mesterséges környezet megfigyelése; – Különböző termékek, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása; – Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk; – Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék; – A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetátalakító tevékenysége és ennek következményei; – A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése; – Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.

Tematikai egység	3. Közlekedés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az útesten való átkelés szabályainak fegyelmezett és tudatos alkalmazása. Helyes viselkedés csoportos közlekedési helyzetben. A gyalogosok közlekedését szabályozó elemi közlekedési jelzések, táblák, lámpák, útburkolati jelek ismerete. Viselkedési normák, illemszabályok ismerete a közlekedésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos, fegyelmezett, tudatos gyalogos közösségi közlekedési magatartás és szokások megszilárdítása. A közösségi közlekedési környezet és a gyalogos közlekedési szabályok ismerete. Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
3.1. Gyalogos közlekedési ismeretek A gyalogos közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívüli közlekedés. A gyalogos közlekedés elsőbbségi helyzetei. Közlekedési terepasztal készítése természetes anyagok, felhasználásával, közlekedési szituációk megjelenítéséhez.		Magyar nyelv és irodalom: beszédértés, szaknyelvhasználat, szövegértés, piktogramok. Környezetismeret: lakóhelyismeret, térképismeret. Erkölcstan: közlekedési morál, udvariasság, kommunikáció.
3.2. Kerékpározási alapismeretek Közlekedés lakó-pihenőövezetben, kerékpárúton. A kerékpárút közlekedési jelzései. Jelzőtáblatípusok – elsőbbséget jelző táblák, veszélyt jelző és tilalmi táblák. Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken.		
3.3. Közösségi közlekedés és morál a tömegközlekedésben Viselkedési normák a közlekedési környezetben. Balesetmentes, fegyelmezett viselkedés a helyi közlekedési járműveken.		
3.4. Közlekedési eszközök, környezet- és egészségtudatos közlekedés		

Közlekedési környezetünk veszélyforrásai: figyelmetlenségből, szabályok be nem tartásából fakadó balesetveszély.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Úttest, kerékpárút, gyalogos forgalom, fényjelző készülék, alul- és felüljáró, útburkolati jel, közösségi (tömeg) közlekedés, helyi és helyközi közlekedés, kerékpározás, forgalomtól elzárt terület, irányjelzés, bekanyarodás, károsanyag-kibocsátás, légszennyezés, védőfelszerelés, biztonsági szabály, udvariassági szabály.
Javasolt tevékenységek	– A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból – Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan – Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal

Tematikai egység	4. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	Órakeret 15 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli; értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében; felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; rendet tart a környezetében; törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; szelektíven gyűjti a hulladékot; rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel; otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét; az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Önálló tervezés és kivitelezés támogatása A kreativitás erősítése Munkafolyamatok algoritmizálása Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése Reális értékelési készség fejlesztése Fejlesztő hatású véleményformálás Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése A takarékoság iránti igény fejlesztése Környezettudatos magatartás támogatása Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján Tárgykészítés képlékeny anyagból A papír tulajdonságai, felhasználhatósága Papírmunkák: egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat ollóval egyenesen és körív mentén nyír vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol A fa tulajdonságai, felhasználása Famunkák: darabolás csiszolás hegyezés A textilek csoportosítása, felhasználása Fonalmunkák: szövés szövőkereten vagy madzagszövőn cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével gombvarrás előöltés díszítőöltés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, alaprajz, méret, mérés, előöltés, díszítőöltés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés
Javasolt tevékenységek	– Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából – Mit miből készítünk, és miért? – Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból – A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkcionak megfelelő alkalmazása – Állatkert és virágos kert készítése hajtogatással – Térbeli dekorációk papírból, papírcsíkból – Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése – Ajándék- és tároló dobozok készítése karcollással, hajlítással – Vár, papírház vagy manóház készítése kartonpapírból – Modellek készítése alaklemez segítségével íves és egyenes nyírással – A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából

	– Képkkeret, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel – A textilek csoportosítása felhasználásuk szerint – Textilgyűjtemény készítése – Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések – Használati tárgyak készítése megfelelő textilből kézi varrással: zsebkendő-, toll- vagy mobiltelefon-tartó – Bábok, kabalafigurák, tőpárna készítése gombvarrással – A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével
--	---

Tematikai egység	5. Jeles napok, ünnepek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és gyakorlati tapasztalatok. Néhány szokás, hagyomány ismerete. A megbeszélte öltözködési és viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kulturált ünneplés. Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. A szabadidő hasznos eltöltésének tudatosítása. Az ünnepre való felkészülés, ünneplés, ünneplés utáni teendők végzésének természetes és megőrzendő szokásként való kezelése. Munkavégzés egyénileg és csapatban. A tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
4.1. Iskolai és osztályrendezvények Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek) előkészítése. A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók. A szükséges kellékek (meghívó, jelmezek stb.) előállítása vagy beszerzése. A biztonságos környezet megteremtése. A közös tapasztalatok megbeszélése, az átélte érzések megfogalmazása. A keresztyén ünnepekhez hagyományőrző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösd)		<i>Környezetismeret:</i> szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek.
4.2. A közösségért végzett munka A közösségi tér alakítása: teremdekoráció. Az iskola esztétikus, harmonikus belső környezetének alakítása. A munka megszervezése, lebonyolítása, értékelése.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás, egyszerű tipográfiai eszközök használata.
		<i>Erkölcstan:</i> hagyományok, szokások, ünnepek,

	élmények feldolgozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közösségi munka, közösségi szerep, rendezvény, ünnep, munkaszervezés, programszervezés.
Javasolt tevékenységek	Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítés

4. évfolyam

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Tematikai egység	1. Otthon – család – életmód	Órakeret 8 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.; felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét felismeri, és ismeri megelőzésük módját; takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; rendet tart a környezetében; törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; szelektíven gyűjti a hulladékot; ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét; ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A környezet átalakítás fontos szabályainak alkalmazása Az önállóság fokozása A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása Az alkotás örömeinek átélése egyéni és csapatmunkában A munkamegosztás előnyeinek kihasználása Reális értékelés kialakítása A tolerancia és az empátia fejlesztése Közösen alkotott szabályok betartása Jó szándékú véleményformálás támogatása Különböző kultúrák és a másság elfogadása Szokásrend kialakítása Házak, lakások, otthonok Modellkészítés Otthon a lakásban Otthonunk tárgyai	

	Növényápolás Egészséges tápanyagok Változatos étkezés Terítés, tálalás Ételkészítés Egészséges életmód, napirend Öltözködés Takarékoskodás Munkamegosztás a családban Háztartási balesetek Környezetvédelem
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ház, lakás, otthon, modell, tápanyagok, életmód, veszélyforrás, lakberendezés, baleset, munkamegosztás, időbeosztás, környezetvédelem, szemét, hulladék
Javasolt tevékenységek	– Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben – Lakópark készítése kisebb dobozokból – Lakásmodell készítése építőjáték vagy szerelőkészlet segítségével – Apróbb dobozok segítségével babaház berendezése – A lakás tisztántartásához napi- és hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban – A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése – Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása – Egyszerű ételek, italok készítése – Ünnepi asztal terítése – Szülinapi zsúr kellékeinek elkészítése – A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása – Alkalomhoz illő öltözet és az életkornak megfelelő divat követése – A háztartás gépeinek megismerése, ezek biztonságos használata – Elemi elsősegély-nyújtási ismeretek

Tematikai egység	2. Anyagok a környezetünkben	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Véleményalkotás erősítése; A társakkal való közös tevékenység támogatása; Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során; Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során; Építő jellegű párbeszéd alkalmazása; Kéz ügyesség fejlesztése;	

	Anyagvizsgálat; Az anyagok tulajdonságai; Az anyagok felhasználási lehetőségei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, alapanyag, termék, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat
Javasolt tevékenységek	– Természetes és mesterséges környezet megfigyelése; – Különböző termékek, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása; – Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk; – Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék; – A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei; – A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése; – Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.

Tematikai egység	3. Közlekedés	Órakeret 3 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat; az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül Az úttest részei; útburkolati jelek Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Úttest, kerékpárút, gyalogosforgalom, tömegközlekedés, helyi és helyközi közlekedés, biztonsági és udvariassági szabályok, térképismeret, útvonalterv	
Javasolt tevékenységek	– A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból – Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan – Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal	

Tematikai egység	4. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	Órakeret 15 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli; értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében; felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; rendet tart a környezetében; törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; szelektíven gyűjti a hulladékot; rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel; otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét felismeri, és ismeri megelőzésük módját; takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét; az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Önálló tervezés és kivitelezés támogatása A kreativitás erősítése Munkafolyamatok algoritmizálása Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése Reális értékelési készség fejlesztése Fejlesztő hatású véleményformálás Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése A takarékoság iránti igény fejlesztése Környezettudatos magatartás támogatása Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján Tárgykészítés képlékeny anyagból A papír tulajdonságai, felhasználhatósága	

	Papírmunkák: egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat ollóval egyenesen és körív mentén nyír vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol A fa tulajdonságai, felhasználása Famunkák: darabolás csiszolás hegyezés A textilek csoportosítása, felhasználása Fonalmunkák: szövés szövőkereten vagy madzagszövőn cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével gombvarrás előöltés díszítőöltés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, alaprajz, méret, mérés, előöltés, díszítőöltés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés
Javasolt tevékenységek	– Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából – Mit miből készítünk, és miért? – Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból – A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkciónak megfelelő alkalmazása – Állatkert és virágos kert készítése hajtogatással – Térbeli dekorációk papírból, papírcsíkból – Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése – Ajándék- és tároló dobozok készítése karcolással, hajlítással – Vár, papírház vagy manóház készítése kartonpapírból – Modellek készítése alaklemez segítségével íves és egyenes nyírással – A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából – Képkert, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel – A textilek csoportosítása felhasználásuk szerint – Textilgyűjtemény készítése – Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések – Használati tárgyak készítése megfelelő textilből kézi varrással: zsebkendő-, toll- vagy mobiltelefon-tartó – Bábok, kabalafigurák, tűpárna készítése gombvarrással – A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével

Tematikai egység	5. Jeles napok, ünnepek	Órakeret 6 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési- oktatási szakasz végére:	

	adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az ünnepi szokások megőrzése Kulturált ünneplés Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése Mikulás Karácsony Farsang Március 15. Húsvét Anyák napja
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népszokás, hagyomány, nemzeti érték, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra
Javasolt tevékenységek	– Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból – Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítése – A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése – A keresztyén ünnepekhez hagyományőrző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösöd)

A fejlesztés során várt eredmények a tanév végén	
– Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek – háztartási praktikák – elsajátítása és begyakorlása. – Használati utasítások értő olvasása, betartása. – Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyaláskor). – A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. – Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel. – Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata. – A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készség szintű alkalmazása. – A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása. – Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. – Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.	

Követelmények

- A technika, a gazdaság világában, a környezetben kreatív módon tudjanak élni.
- Problémamegoldó, elemző és rendszerező képességük a technikai tevékenység során fejlődjön.
- Térszemléletük, esztétikai érzékük, döntési képességük, kezűgyességük fejlődjön.

- Értékelő és elemző készségük, beszéd- és kifejezőkészségük fejlődjön a tervező és kivitelező munka során.
- Az elemi munkaszokásokat, algoritmusokat, a kulturált magatartást és életvitelt sajátítsák el.

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév(ek) során;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;
- A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglaltak tanítását.

Formai megfelelése szerint:

- Milyen a tankönyv nyelvi megformáltsága? (pl. milyen az utasítások megfogalmazása, a szövegek nyelvi igényessége, a szövegek rövidítésekor nem csorbul-e a gondolati tartalom, az irodalmi érték?)
- Áttekinthetők-e a tankönyvoldalak? Könnyen eligazodik-e a könyv szerkezetében, jelrendszerében az adott korosztály?
- A betűforma, méret, és távolság, illetve az egy oldalra kerülő szöveg vagy feladatmennyiség megfelel-e a tanulók érzékelő apparátusának, észlelési képességének?
- Milyen az ábrakészlet? (Van-e funkciója? Segíti-e a valóság megismerését, a feladatmegoldást, a belső képteremtést, stb.?)
- A tankönyv mérete, súlya, kötése, strapabírása életkorbarát-e?

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;

A tanulók értékelésének formái:

Az értékelés kiemelt szempontjai: a tanulók önmagukhoz mért fejlődése

Szóbeli feleletek

- összefüggő felelet
- rövid beszámoló a megfigyelésekről, az egyénileg vagy csoportmunkában végzett anyagvizsgálatok és gyűjtőmunkák tapasztalatairól
- kiselőadás a megfigyelésről, szakirodalomban olvasottakról

Írásbeli munkák

- rövid írásbeli felelet
- témazáró dolgozat (ellenőrző feladatlap kitöltése)
- házi dolgozat
- rejtvenykészítés, rejtvenyfejtés

- számítási feladat megoldása
- műszaki rajz készítése
- mérési feljegyzés (szelektív hulladékgyűjtés)
- gyűjtő- és kutatómunka (anyaggyűjtemények, szógyűjtés,)
- füzetvezetés

Manuális munka

- munkadarab elkészítése

AÚjfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

TESTNEVELÉS
1-4. évfolyam
Helyi tantárgyi tanterv

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott testnevelés tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 1-4. évfolyamára kiadott **testnevelés** tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	5	180	170	10
2.	5	180	170	10
3.	5	180	170	10
4.	5	180	170	10

sajátosságokat beépítette: Urbanek Ferencné. A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

1-2. évfolyam

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Előkészítő és preventív mozgásformák- Gimnasztika és rendgyakorlatok	13 óra		13 óra
2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák- Járás, futás, kúszás, mászás, támasz, függés- és egyensúlygyakorlat	49 óra	+2 óra	51 óra
3 Manipulatív természetes mozgásformák- Dobások, ütések labdás gyakorlatok	23 óra	+2 óra	25 óra

4. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban- Népi játékok	8 óra	+2óra	10óra
5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban- Szökdelések, ugrások	13 óra	+2 óra	15 óra
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	8 óra	+ 2 óra	10 óra
7. Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	15 óra		15 óra
8. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	41 óra		41óra
Évfolyam összesen:	170 óra	10 óra	180 óra

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör össziridőkerete
1. Előkészítő és preventív mozgásformák-Gimnasztika	13 óra		13 óra
2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák- Járás, futás, kúszás, mászás, támasz, függés- és egyensúlygyakorlatok	49 óra	+2 óra	51 óra
3 Manipulatív természetes mozgásformák-Dobások, ütések, labdás gyakorlatok	23 óra	+2 óra	25 óra
4. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban- Népi játékok	8 óra		8 óra
5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban- Szökdelések, ugrások	13 óra	+2 óra	15 óra
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	23 óra	+ 2 óra	25 óra
7. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben- Úszás, szabadtéri játékok	41 óra	+2 óra	43 óra
Évfolyam összesen:	170óra	10 óra	180 óra

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	10
---------------------	-------------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Természetes mozgásformák: Járás, futás, dobás, ugrás, szökdelés	Változatos mozgásformák biztonságos és stabil formáinak elérése.	8
Szabadidős sportjátékok	Szabad, aktív játéktevékenység változatos időjárási körülmények között.	2
	Összesen:	10

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	10
---------------------	-------------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Természetes mozgásformák: Járás, futás, dobás, ugrás, szökdelés	Figyelem, elővigyázatosság. Változatos mozgásformák biztonságos és stabil formáinak elérése.	8
Szabadidős sportjátékok	Szabad, aktív játéktevékenység változatos időjárási körülmények között.	2
	Összesen:	10

TESTNEVELÉS

Az alsó tagozatos testnevelésben a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása a legfontosabb cél. Az alapkészségek (természetes mozgásformák) mozgásmintáinak megszilárdulása, magabiztos végrehajtásuk kialakulása kiemelkedően fontos ebben az időszakban, mivel ezek jelentik a hatékony és gyors mozgástanulást, továbbá a bonyolultabb sportági és táncos mozgások alapfeltételeit. A fejlesztési folyamat során érvényesülnie kell a fokozatosság elvének, amely a természetes mozgások egyszerű végrehajtási mintáitól elindulva egyre összetettebb, komplexebb helyzetekben történő alkalmazást jelenti. A tanulási folyamat egészét át kell hatnia a nagyfokú sikerességnek, az élményszerzésnek, a kihívást jelentő, örömteli mozgásos tevékenységeknek, amelyek a játékosság módszerével együtt formálják a testneveléshez és sporthoz fűződő pozitív attitűdbázist. A mozgástanulással párhuzamosan történjen a már cselekvésbiztos mozgásformák alkalmazása összetettebb játéktevékenységekben és kontrollált versenyszituációkban is. A kontrollált versenyszituációk során - a motiváció fenntarthatósága és az esélyegyenlőség érdekében - a mozgásos tevékenységek precíz végrehajtásán, a variációk sokaságán van a hangsúly, nem a mért abszolút teljesítményen. A mozgástanulási és pszichomotoros képességfejlesztési folyamatban a sikerorientált gyakorlási feltételek, az élménygazdagság, a játék és játékosság az uralkodó, amely mélyíti a mozgásos tevékenységekhez és testneveléshez kapcsolódó pozitív érzelmi viszonyulást. A természetes mozgások alkalmazása sportági jellegű mozgásokban egyre nagyobb teret kap, amely a további

koordinációs képességfejlődés záloga. A játéktevékenység során is fejlődés mutatkozik, ami az egyre nehezedő szabályok mellett, az egyszerű taktikai feladatok felismerésében és egyre tudatosabb alkalmazásában nyilvánul meg. A mozgásos tevékenységek közbeni kooperációs és kommunikációs lehetőségek, kreativitást igénylő tanulási helyzetek hozzájárulnak a problémamegoldó gondolkodás, valamint a szociális kompetenciák fejlődéséhez. A játéktevékenység nehezedő feladathelyzetei előidézte döntési kényszer hozzájárul a felelősségteljes viselkedés formálódásához, a szociális és társadalmi, egyéni és közösségi kompetenciák kialakulásához.

A kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű pszichomotoros tanulást. Módszereiben döntően a játékos cselekvéstanulást és az adekvát játékok alkalmazását helyezi előtérbe. A differenciálás elvét és az általa vezérelt gyakorlatot a legfőbb értékek közé sorolja. Ebben az oktatási szakaszban is megkülönböztetett figyelmet áldoz a belső, didaktikai differenciálásra. Ez a záloga annak, hogy minden tanuló eljusson a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére, és megvalósulhassanak a társadalmi érdekeket is kifejező tantárgyi célok. A fejlesztőmunka igazodik a tanulásban mutatkozó alapvető tendenciákhoz, de a menet közben bekövetkező változásokhoz is. A belső didaktikai differenciálás emeli a motoros tanulás, egyúttal a személyiségfejlesztés - az értelmi, érzelmi-akarat, szociális képességek és tulajdonságok – határfokát. A várt eredmények ennek megfelelően a készségekben, a képességekben, az ismeretekben és az attitűdökben megfogalmazható követelményeket is tartalmazzák.

A testnevelés és egészségfejlesztés műveltségterület tartalmai az alapfokú nevelés-oktatás 1–2. évfolyamán a természetes (alap-) mozgáskészségek, illetve a pszichomotoros képességek játékos fejlesztésére, azok változatos, sokrétű és tudatos alkalmazására épülnek. A gyermekek fejlődési, fejlettségi jellemzőihez igazodó egyszerű, ugyanakkor változatos mozgástanulási és képességfejlesztési körülmények, koordinációt javító tanulási tartalmak, melyek stabilizálják az alapvető mozgáskészségeket, jelentik az alapvető fejlesztési célt. A 3–4. évfolyamon a mozgáskészségek tovább stabilizálódnak, az előzetes mozgástapasztatatokra építve tovább fejlődnek, és a mozgástanulás magasabb szintjére kerülnek. Az alapkészségek fejlesztésének folyamatában a komplexebb, nehezített körülmények közötti végrehajtások válnak uralkodóvá.

A már elsajátított készségek, fogalmak, kategóriák egységeinek beillesztése a mozgásos tevékenységrendszerbe a tantárgyközi tartalmak, a kompetenciák és a fejlesztési feladatok keretében hozzájárulnak a hatékonyabb tanuláshoz, a kedvezőbb tanulási teljesítményhez, ezen keresztül a nevelési folyamat sikerességéhez. Összességében elfogadó, ugyanakkor követelményeket támasztó, következetes nevelési környezetet biztosító légkör szükséges, ahol a gyermekek aktív, felfedező, velük született képességei megerősödnek.

A testnevelésórán lehetőség nyílik a fizikai és érzelmi biztonság megteremtésére, ezen keresztül a testnevelés tantárgyhoz kapcsolódó pozitív attitűdök kialakítására, mely olyan fejlesztési területek alapjául szolgálhat, mint például a *pályaorientáció*, a *testi-lelki egészség* és az *eredményes tanulás*. A tanítási-tanulási folyamat során a testneveléssel, a pedagógussal, a társaival, illetve önmagával szembeni bizalom megteremtése megalapoz olyan kiemelt fejlesztési területet, mint az *ön- és társértékelés*.

A társas interakciók, a feladatokkal járó fizikai kontaktusok, a közösségi sikerélmények, továbbá a legfontosabb magyar sporttörténeti ismeretek kitűnő alapját képezik a *nemzeti öntudatnak és a hazafias nevelésnek*.

A különböző sportágak, mozgásos tevékenységek, illetve a testnevelésórák rendszabályainak, szokásrendszerének kialakítása, a sportszerű viselkedés alapjainak tanulása az *erkölcsi tulajdonságok* fejlesztését hivatott szolgálni. A kooperáció lehetőségének biztosítása, a kommunikációs szabályok, formák és jelek megismerése és elsajátítása a *demokráciára nevelés* kiemelkedő színtere. A szabadtéren végzett mozgások és feladatok

tudatos fejlesztést tesznek lehetővé a *környezettudatossággal* kapcsolatban. A szaknyelvi alapok megismertetése, a testnevelésórán használatos szerek, eszközök balesetmentes használatának megismerése és megértése, a testi és lelki működéseink felfedezése összekapcsolva a rendszeres testmozgás iránti igény kialakításával, kiteljesedik a *testi-lelki egészségre nevelés* mint a legfontosabb fejlesztési terület.

A fejlesztési területek feladatainak fent bemutatott megvalósításával, valamint a testnevelésóra sajátosságainak köszönhetően a *hatékony, önálló tanulás* és a *szociális és állampolgári kompetencia kialakítása* eredményes módon valósulhat meg. Az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztésére a testnevelés oktatása keretében kiemelkedő lehetőség kínálkozik. Meghatározó eszköz a szaknyelvi, terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek széles körű, igényes közvetítése a pedagógus által, de nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a pedagógus-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók egymás közötti kommunikációjának alakítása. Tanórai keretek között erre a hibajavítás, a saját és a társak teljesítményének megfigyelése és értékelése, a játéksituációk, illetve játékfeladatok megbeszélése, a sikerek és kudarcok okainak feltárása, az egymásnak nyújtott segítségadás stb. keretében nyílik lehetőség. Cél a testkultúrához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó *kommunikációs* hajlandóság és nyitottság kialakítása.

A *kezdeményszerzőkészség, a vállalkozói kompetencia* fejlesztése a testnevelés és sport természetéből adódóan már ebben az életkori szakaszban is elkezdődhet. A kooperatív feladatokban, kreativitást és kommunikációt igénylő páros és társas gyakorlatokban, mozgásos játékokban, a tanórai csapatversenyek lebonyolításában, kezdetben irányítottan, majd az önállóságot növelve oldják meg a problémákat a tanulók. Tanórán és a tanórán kívüli foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak, érdeklődésének leginkább megfelelő szerepet, feladatkört.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* kompetencia fejlesztését. A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellt megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Ennek kialakítása kiemelkedő jelentőségű az alapfokú nevelés kezdeti szakaszaiban. A kezdetektől nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítésre, a végrehajtás minőségére, mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőkészség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést, pozitív attitűdöt már ezen az iskolafokon is.

Motoros készségfejlesztés- mozgástanulás keretében új elemként jelenik meg a torna és táncos jellegű feladatmegoldásokban az egyénileg, párban és csoportban végezhető mozgásrendszerek, sportágak elemei.

Cél: a mozgásképről külső és belső információk és jelek felismerése, összehasonlítása és kiválasztása, valamint a mozgásspecifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek és alkalmazások használata az önreflexióban és önkontrolban.

A személyiség fejlesztéséhez szükséges ismeretek átadása terén nagy szerepet kap a testtudat, saját test és fejlesztő eljárások a fittségben, edzettségben, izületi mozgékonyágban.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és

eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenség formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Az iskolai testnevelésóra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében – amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen, illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokoltá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenést a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a természetes mozgáskészségek és a sportági jellegű előkészítő mozgásformák kivitelezésének színvonala, valamint a motoros képességek területén a tanuló önmagához mért fejlődése. Az alsó tagozatos diákok életkori sajátosságához igazított pedagógiai eljárások egyik legfontosabb eleme a pozitív tanulási légkört kialakító fejlesztő-formáló értékelés. A pszichomotoros teljesítmény az érzelmi-akaratí tényezőkkel koherens egységet alkotva képezi a minősítés alapját.

A magyarországi református iskolai oktatásban, nevelésben a református pedagógiai gondolkodás évszázadok során kikristályosodott elvei fogalmazódnak meg, amelyek segítségével a gyermekek személyiségét egységes szemléletű rendszerben igyekszik formálni. Valljuk, hogy a tanári katedra, akárcsak a templomi szószék, Isten dicsőségének hirdetését szolgálja, amint az a természetben, a művészetekben és a tudományban megnyilatkozik. Nincs külön tudomány és vallásos, vagy református tudomány. Nekünk tanároknak önálló egyéniségünk és világnézetünk van. A testnevelés órának nem kell vallásos agitáció tárgyává válni, a tanárnak nem kell feltétlenül bibliai ismereteket közvetítenie, de egyéniségének, emberségének, meggyőződésének, világnézetének, hitének át kell sugároznia egész életén, így a tantárgyán is. A pedagógus saját meggyőződését, egyéniségét adja át tanítványainak, ezért a nevelés nem lehet semleges. A pedagógusnak tudnia kell, hogy minden tanuló önálló személyiség, s így mindegyikükhöz külön út vezet. Tudatosítanunk kell diákjainkban, hogy Isten kivétel nélkül talentumokkal ajándékozta meg őket. A mi feladatunk, hogy segítsük őket ezeknek a talentumoknak a felismerésében, s ráébredszük az ezzel járó felelősségre. A tehetségével való szerény, de okos gazdálkodás a református iskola diákjaiban szilárd hivatástudatot és munkaerkölcsöt kell, hogy kialakítson

1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1.Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 13 folyamatos
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének kialakítása. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megismertetése. A testi és lelki egészségért való személyes felelősség megalapozása. A mozgáskoordináció fejlődésével a test- és térérzékelés javítása, az izomtudat kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):</i> Egy- és kétsoros vonal, sor, oszlop, többes oszlopok, félkör és kör alakzatok, (szét)szórt alakzat, nyitódás, zárkózás, fordulatok helyben, mozgás körben és különböző mozgásútvonalon. <i>Gimnasztika:</i> Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül. Egyszerű nyújtó, erősítő és lazító, szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok. Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása. Játékos gyakorlatsorok zenére, zenés gimnasztika. Keringésfokozó feladatok; játékos, zenés gimnasztika; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. <i>Játék:</i> A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Keringésfokozó és testtartásjavító játékok. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</i> Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. Motoros tesztek végrehajtása. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok. Aktív, mozgásos stressz - és feszültségoldó gyakorlatok és az interaktív relaxáció gyakorlatai. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés helyének és szerepének megértése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. Elemi ismeretek a szívről, a csontozatról és az izomzatról.		<i>Matematika:</i> számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. <i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.

A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek, a medence középhelyzetének, az iskolatáska-hordás gerinckímélő módjának megismerése. A motoros tesztekkel kapcsolatos alapvető ismeretek. Alapvető tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek megértése, a testrészek ismerete. Higiéniai alapismeretek: izzadás, mosakodás, váltócipő. Stressz - és feszültségoldó alapismeretek: ellazulás, nyugalom, jó közérzet. Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: alapvető szabályrendszer, a feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, baleset-megelőzés alapvető szabályainak megismerése, rendszabályok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemelegítés, levezetés, fáradás, pihenés, feszítés, nyújtás, erősítés, ernyesztés, alakzat, testtartás, fájdalomküszöb, relaxáció, testrész, egészség, higiénia, felelős viselkedés, erő, lábtorna, izomláz, folyadékpótlás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 51
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése. A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásminták változatos és stabil végrehajtásának elérése - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:</i> Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban és sebességgel; megindulásokkal és megállásokkal; irány- és sebességváltással; meghatározott, majd önállóan alkotott mozgásútvonalakon; dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve; akadályok leküzdésével; dalra, énekre, zenére; menekülő, üldöző feladatokkal. Utánzó mozgások. Egyszerű, 2–4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban és csoportban végrehajtva. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán. Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása. <i>Lendítések és körzések:</i> Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása. <i>Hajlítások és nyújtások:</i>		<i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> tájékozódási alapismeretek. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.

Testrészek, ízületek differenciált hajlítása és nyújtása; szimmetrikusan, aszimmetrikusan; különböző testrészek hajlítása és nyújtása helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve eszközhasználattal. <i>Fordítások és fordulatok:</i> Fordítások különböző testrészekkel, ellentétesen („csavarodások”); fordítások és fordulatok különböző kiinduló helyzetekből; negyed, fél, háromnegyed és egész fordulat helyben, ugrással; fordítások és fordulatok párban, tükörképben és azonosan; fordulatok különböző helyváltoztató mozgások közben, különböző eszközökkel és eszközökön. <i>Tolások és húzások:</i> Toló és húzó mozdulatok helyben, különböző erő kifejtéssel, testrészekkel és eszközökkel; nagyobb tömegű eszközök húzása és tolása fokozódó erő kifejtéssel, csoportosan. Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban toló és húzó mozdulatokkal. Különböző testrészek emelése párokban. <i>Emelések és hordások:</i> Társemelések és társhordások 3-4 fős csoportokban, párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. <i>Függés- és lengésgyakorlatok:</i> Mászókötélen, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően; „vándormászás” függőállásban vagy függésben. <i>Egyensúlygyakorlatok:</i> Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, szereken fokozatosan nehezedő feltételek mellett (alátámasztás szélességének csökkentése, eszközmagasság, dinamikus kar- törzs- és lábgyakorlatok bekapcsolása, helyben és haladással, fordulattal stb.); szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben; közös súlypont megtalálásával párokban. Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel; egyéb egyensúlygyakorlatok. <i>Gurulások, átfordulások:</i> Vízszintes tengely és hossz tengely körül; különböző testrészekben, irányokba és sebességgel; társsal, társakkal; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes vagy utólagos mozgással összekapcsolva. <i>Támaszok:</i> Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben; testsúlymozgatások (testsúlyáthelyezések), támlázás helyben különböző testhelyzetekben. Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre.	
---	--

<i>A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:</i> Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás fogalmak ismerete. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, járás, futás, oldalazás, szökdelés, ugrás, lendítés, körzés, hajlítás, nyújtás, fordítás, fordulat, tolás, húzás, emelés, hordás, függés, lengés, egyensúlyozás, gurulás, átfordulás, támasz, mozgásirány, mozgásútvonal, mozgássík, erő kifejtés, lendület, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 25
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése. Az egyéni képesség- és készségszinthez igazodó eszközhasználati formák kihívást jelentő és egyben élményszerű gyakoroltatása. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Dobások (gurítások) és elkapások:</i> Egy- és kétkézes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával. Alsó, felső, mellső dobások. Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással. Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal. <i>Rúgások, labdaátvételek lábbal:</i> Álló, guruló labda rúgása álló helyzetből, lassú mozgásból szabadon, társhoz, célra. Labdakontroll és labdavezetési gyakorlatok a láb részeivel; tértárgyak vagy társak között; helyben és járás közben; meghatározott mozgásútvonalakon. Guruló labda megállítása talppal, belsővel. Játékos passzgyakorlatok falhoz, társhoz. 2–3 vagy több játékos együttműködése különböző alakzatokban, átadások irányának		<i>Matematika:</i> műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek. <i>Digitális kultúra:</i> médiainformatika. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> testünk és életműködésünk, mozgások,

megváltoztatásával. Rúgások célra, különböző távolságra és magasságban. Rúgó feladatok kézből, pattanásból szabadon. <i>Labdavezetések kézzel:</i> Labdaérezkélő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben. Labdapattintások; labdavezetés: helyben és haladással testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban; a vizuális kontroll csökkentésével; labdavezetés közben megállás, elindulás. <i>Ütések testrésszel és eszközzel:</i> Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba; háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban és csoportokban; helyben és haladással. <i>A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban:</i> Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. Népi gyermekjátékok alkalmazása. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat ismerete. Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai. Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat relációjában. Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.	tájékoztató alapismeretek.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Gurítás, dobás, elkapás, labdavezetés, labdaátvétel, rúgás, ütés, sporteszköz, használati szabály, kosárfogás, bekísérés, terelés, pattintás, labdaív, alsódobás, felsódobás, mellsódobás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 10
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pozitív megerősítés és a hibajavítás, valamint a segítségadás elfogadása. A tér-, izom- és egyensúlyérzékelés fejlesztése. A helyes testtartás kialakítása, a mozgások esztétikus végrehajtása, a ritmus és mozgás összhangjának megteremtése. A test fölötti kontroll szerepének tudatosítása. Az improvizációs készség fejlesztése, a tánc egyre pontosabbá, felszabadultabbá, kreatívabbá tétele. A magyar népi kultúra iránti érdeklődés felkeltése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna		Ének-zene: magyar népi mondókák, népi

Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre, hátra; tarkóállás;). Ugrások, támaszugrások és rávezető gyakorlataik az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkáról megfelelő magasságú svédszekrényre (függőleges repülés, felugrás térdelésbe, felguggolás). 2–4 mozgásforma kapcsolatából alkotott egyszerű tornagyakorlatok végrehajtása; kötél és/vagy rúdmaszás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű maszás). Egyszerű páros és társas gúlatorna. <i>Tánc</i> A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulatának, dinamikájának kifejezése a gyermeki kreativitás által. Kísérő zenére, saját énekre vagy belső lüktetésre épülő ritmusos járások, dobogás, taps, az ütemhangsúly érzékeltetésének gyakorlatai. Több, kiválasztott motívum, egyszerű motívumkapcsolatok. Páros és csoportos egyszerű térformájú motívumfűzések. <i>Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok</i> Szerep- és szabályjátékok, illetve kreatív és kooperatív játékok torna, illetve tánc jellegű mozgásformák beépítésével. A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok a testrészek és a társak viszonylatában, a térbeli tudatosság összetevőinek felismerése, saját és a társak testi épségének fontossága. A táncokkal kapcsolatos alapfogalmak, néhány néphagyomány ismerete. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.		gyermekjátékok, improvizáció, ritmikai ismeretek. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> az élő természet alapismeretei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornaszer, spicc, feszes testtartás, támasz, függés, egyensúlyozás, ritmuskövetés, tornaelem, mászókulcsolás, megkülönböztetés, felismerés, kör, sor, pár, kapu, lépés (motívum), rögtönzés (improvizáció), tempó, kígyóvonal, csigavonal.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 15
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtása során. A Kölyökatlétika mozgásanyagának gyakorlása során az ügyesség, koordinációs képesség fejlesztése; a mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. A gyakorlási folyamat során az önértékelés fejlesztése, a gyakorlás fontosságának, hatásának tudatosítása az ügyesség, és koordináció fejlődésében.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járás és futás mozgásformái:</i> egyenletes vagy változó sebességgel, különböző irányokba, mozgásútvonalon, különböző lépésfrekvenciával és lépéstávolsággal, szabadon és akadályok felett (természetes és kényszerítő körülmények között). <i>Ugrások és szökdelések mozgásformái:</i> egyenletes vagy változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, mozgásútvonalon páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal. <i>Dobások mozgásformái:</i> lökö-, hajító- és vető gyakorlatok: döntően célbadobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel. <i>Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében</i> Szabályjátékok, feladatjátékok, atlétikai jellegű futások, ugrások és dobások, a Kölyökatlétika eszközkészletének beépítésével, akadálypályákon, kontrollált csapatversenyek formájában. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői, a rajthoz kapcsolódó vezényszavak, a dobásokhoz kapcsolódó balesetvédelmi szabályok, idő- és távolságmérés, Kölyökatlétikai eszközök elnevezései, a tanult mozgások ismerete. A kitartás pozitív értéként való elfogadása.		<i>Matematika:</i> mérés, mérhető tulajdonságok. <i>Vizuális kultúra:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> testünk, életműködéseink.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futóiskola, dobóiskola, ugróiskola, lendületszerzés, elrugaskodás, repülés, érkezés, elugrás, felugrás, leugrás, karlendítés, sprint (vágta), légzésszabályozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldása során a természetes hely- és helyzetváltoztató és manipulatív természetes mozgásformák játékos formában történő alkalmazásával a játéktevékenység fejlesztése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése a taktikai gondolkodás megalapozása és a csapathoz való pozitív viszony alakítása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Kis létszámú, játékos hely-, helyzetváltoztató és manipulatív feladatmegoldások:</i> labdarúgás, minikosárlabda, miniröplabda, szivacskezilabda, illetve egyéb sportjáték jelleggel. Támadó és védekező szerepek kisjátékok közben. A játékszabályok fokozatos bevezetése a játéktevékenység során. <i>Labdarúgás:</i> A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. Kapura rúgások (kapus nélkül). <i>Minikosárlabda:</i> Kosárra dobási kísérletek alacsony gyűrűre. <i>Sportjáték-előkészítő kisjátékok:</i> Létszámfölényes és létszámazonos helyzetek megoldása.		<i>Technika és tervezés:</i> anyagok és alakításuk. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> testünk és életműködéseink,

Kooperatív miniröplabda játékok; célbadobó-, ütő- és rúgójátékok; vonaljátékok; „cicajátékok”; zsinórlabda; sportjátékok kislétszámú mérkőzései egyszerűsített szabályokkal.		tájékoztató alapismeretek.
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok megértése eszközzel, társakkal. Baleset-megelőzési ismeretek. Játékfeladatok, játékszabályok keretein belüli cselekvés, a társas szabályok megsértésének észlelése és jelzése, alkalmazkodás az irányításhoz. A sportszerűség fogalmának megértése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékfeladat, játékszabály, helyezkedés, labdatartás, üres terület, védekezés, támadás, összjáték, technikai elem, együttműködés, sportszerűség, győztes, vesztes, megegyezés, különbözőség, másság, elfogadás, szabályszegés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önvédelmi és küzdő mozgások gyakorlása közben az önszabályozás fejlesztése. A sérülésmentes eséstechnikák kialakításának elkezdése, a húzások-tolások, emelések és hordások optimális erő kifejtéssel történő végrehajtása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Társtolások és húzások:</i> Különböző kiinduló helyzetből, a test különböző részeivel, változó, váltakozó erő kifejtéssel. <i>Kötélhúzások:</i> Párban és csapatban különböző kiinduló helyzetekből. <i>Esések és tompításaik:</i> Előre, hátra, oldalra, le és át. <i>Küzdőjátékok.</i> <i>Kooperatív játékok erőfejlesztő tartalommal.</i> ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusának ismerete.		<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> testünk, életműködéseink. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önkontroll, küzdés, tompítás, esés, erőbedobás, erő kifejtés, sportszerűség, düh, erő kifejtés, csel.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	8. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 41 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az igény felkeltése a megismert mozgásos tevékenységek szabadidős tevékenységként való végzése iránt. Örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatikus játékok.

<i>Ismerkedés az alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készségükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal a lehetőségek függvényében:</i> Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen siklások; gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal, falmászás; íjászat, lovaglás, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos tevékenységek. <i>Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.</i> ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az alternatívan választható szabadidős tevékenységek tanulásához tartozó minimális fogalmi készlet, az aktív játék lehetőségeinek felismerése, jellemzőinek ismerete, a tevékenységekhez tartozó balesetvédelmi szempontok ismerete, a szabad levegőn mozgás környezeti és időjárási feltételeinek, egészségvédő értékeinek megértése, a környezetvédelem melletti elkötelezettség jelentőségének megértése, mások szándékainak tartós figyelembevétele, a csoporthoz tartozás megélése a közös mozgás által, aktív kezdeményező, a sport mint örömforrás megélése, az egyén erős oldalának felfedezése. <i>A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.</i>	<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve: éghajlat, időjárás.</i> <i>Technika és tervezés: közlekedési ismeretek.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Aktív játék, aktív pihenés, szabadidős tevékenység, sporteszköz.

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyamos ciklus végén	<i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i> Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása. A testrészek megnevezése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei. Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyezete beállítása. Az iskolatáska gerinckímélő hordása. A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk. A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete. Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat. Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése.. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva. <i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i>
--	---

	Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energiabefektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával. A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása. <i>Manipulatív természetes mozgásformák</i> A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában. A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés. A sporteszközök szabadidős használata igénygyé és örömforrássá válása. <i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i> Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása. Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön. Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban. A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben. A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása. <i>Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban</i> A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban. <i>Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban</i> Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete. Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kisjátékokban. A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése. A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása. A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete. <i>Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban</i> Az alapvető eséstechnikák felismerése, balesetmentes végrehajtása. A tompítás mozdulatának végrehajtása esés közben. A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése. Törekvés arra, hogy a támadó- és védőmozgások az ellenfél mozgásaihoz igazodjanak.
--	--

	<i>Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben</i> Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete. A sporteszközök kreatív felhasználása a játéktevékenység során. Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.
--	--

2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 13
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének kialakítása. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megismertetése. A testi és lelki egészségért való személyes felelősség megalapozása. A mozgáskoordináció fejlődésével a test- és térérzékelés javítása, az izomtudat kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):</i> Egy- és kétsoros vonal, sor, oszlop, többes oszlopok, félkör és kör alakzatok, (szét)szórt alakzat, nyitódás, zárkózás, fordulatok helyben, mozgás körben és különböző mozgásútvonalon. <i>Gimnasztika:</i> Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül. Egyszerű nyújtó, erősítő és lazító, szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok. Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása. Játékos gyakorlatsorok zenére, zenés gimnasztika. Keringésfokozó feladatok; játékos, zenés gimnasztika; gyermeakaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. <i>Játék:</i> A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Keringésfokozó és testtartásjavító játékok. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</i> Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. Motoros tesztek végrehajtása. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok.		<i>Matematika:</i> számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. <i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.

Aktív, mozgásos stressz - és feszültségoldó gyakorlatok és az interaktív relaxáció gyakorlatai. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés helyének és szerepének megértése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. Elemi ismeretek a szívről, a csontozatról és az izomzatról. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek, a medence középhelyzetének, az iskolatáska-hordás gerinckímélő módjának megismerése. A motoros tesztekkel kapcsolatos alapvető ismeretek. Alapvető tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek megértése, a testrészek ismerete. Higiéniai alapismeretek: izzadás, mosakodás, váltócipő. Stressz - és feszültségoldó alapismeretek: ellazulás, nyugalom, jó közérzet. Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: alapvető szabályrendszer, a feladatok megindítását és megállítást jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, baleset-megelőzés alapvető szabályainak megismerése, rendszabályok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemelegítés, levezetés, fáradás, pihenés, feszítés, nyújtás, erősítés, ernyesztés, alakzat, testtartás, fájdalomküszöb, relaxáció, testrész, egészség, higiénia, felelős viselkedés, erő, lábtorna, izomláz, folyadékpótlás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 51 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése. A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásminták változatos és stabil végrehajtásának elérése - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:</i> Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban és sebességgel; megindulásokkal és megállásokkal; irány- és sebességváltással; meghatározott, majd önállóan alkotott mozgásútvonalakon; dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve; akadályok leküzdésével; dalra, énekre, zenére; menekülő, üldöző feladatokkal. Utánzó mozgások. Egyszerű, 2–4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban és csoportban végrehajtva. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán.		<i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> tájékozódási alapismeretek.

Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása. <i>Lendítések és körzések:</i> Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása. <i>Hajlítások és nyújtások:</i> Testrészek, ízületek differenciált hajlítása és nyújtása; szimmetrikusan, aszimmetrikusan; különböző testrészek hajlítása és nyújtása helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve eszközhasználattal. <i>Fordítások és fordulatok:</i> Fordítások különböző testrészekkel, ellentétesen („csavarodások”); fordítások és fordulatok különböző kiinduló helyzetekből; negyed, fél, háromnegyed és egész fordulat helyben, ugrással; fordítások és fordulatok párban, tükröképben és azonosan; fordulatok különböző helyváltoztató mozgások közben, különböző eszközökkel és eszközökön. <i>Tolások és húzások:</i> Toló és húzó mozdulatok helyben, különböző erő kifejtéssel, testrészekkel és eszközökkel; nagyobb tömegű eszközök húzása és tolása fokozódó erő kifejtéssel, csoportosan. Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban toló és húzó mozdulatokkal. Különböző testrészek emelése párokban. <i>Emelések és hordások:</i> Társemelések és társhordások 3-4 fős csoportokban, párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. <i>Függés- és lengésgyakorlatok:</i> Mászókötélen, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően; „vándormászás” függőállásban vagy függésben. <i>Egyensúlygyakorlatok:</i> Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, szereken fokozatosan nehezedő feltételek mellett (alátámasztás szélességének csökkentése, eszközmagasság, dinamikus kar- törzs- és lábgyakorlatok bekapcsolása, helyben és haladással, fordulattal stb.); szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben; közös súlypont megtalálásával párokban. Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel; egyéb egyensúlygyakorlatok. <i>Gurulások, átfordulások:</i> Vízszintes tengely és hossz tengely körül; különböző testrészekben, irányokba és sebességgel; társsal, társakkal; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes vagy utólagos mozgással összekapcsolva. <i>Támaszok:</i>	<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.
---	--

Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben; testsúlymozgatások (testsúlyáthelyezések), támlázás helyben különböző testhelyzetekben. Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre. <i>A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:</i> Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. A közösség összeteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás fogalmak ismerete. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, járás, futás, oldalazás, szökdelés, ugrás, lendítés, körzés, hajlítás, nyújtás, fordítás, fordulat, tolás, húzás, emelés, hordás, függés, lengés, egyensúlyozás, gurulás, átfordulás, támasz, mozgásirány, mozgásútvonal, mozgássík, erő kifejtés, lendület, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése. Az egyéni képesség- és készségszinthez igazodó eszközhasználati formák kihívást jelentő és egyben élményszerű gyakoroltatása. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Dobások (gurítások) és elkapások:</i> Egy- és kétkézes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával. Alsó, felső, mellső dobások.		<i>Matematika:</i> műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek. <i>Digitális kultúra:</i> médiainformatika.

Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással. Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal. <i>Rúgások, labdaátvételek lábbal:</i> Álló, guruló labda rúgása álló helyzetből, lassú mozgásból szabadon, társhoz, célra. Labdakontroll és labdavezetési gyakorlatok a láb részeivel; tértárgyak vagy társak között; helyben és járás közben; meghatározott mozgásútvonalakon. Guruló labda megállítása talppal, belsővel. Játékos passzgyakorlatok falhoz, társhoz. 2–3 vagy több játékos együttműködése különböző alakzatokban, átadások irányának megváltoztatásával. Rúgások célra, különböző távolságra és magasságban. Rúgó feladatok kézből, pattanásból szabadon. <i>Labdavezetések kézzel:</i> Labdaérezkélő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben. Labdapattintások; labdavezetés: helyben és haladással testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban; a vizuális kontroll csökkentésével; labdavezetés közben megállás, elindulás. <i>Ütések testrésszel és eszközzel:</i> Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba; háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban és csoportokban; helyben és haladással. <i>A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban:</i> Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. Népi gyermekjátékok alkalmazása. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat ismerete. Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai. Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat relációjában. Az eszközközelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.		<i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurítás, dobás, elkapás, labdavezetés, labdaátvétel, rúgás, ütés, sporteszköz, használati szabály, kosárfogás, bekísérés, terelés, pattintás, labdaív, alsódobás, felsődobás, mellsődobás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret
Előzetes tudás		8 óra

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pozitív megerősítés és a hibajavítás, valamint a segítségadás elfogadása. A tér-, izom- és egyensúlyérzékelés fejlesztése. A helyes testtartás kialakítása, a mozgások esztétikus végrehajtása, a ritmus és mozgás összhangjának megteremtése. A test fölötti kontroll szerepének tudatosítása. Az improvizációs készség fejlesztése, a tánc egyre pontosabbá, felszabadultabbá, kreatívabbá tétele. A magyar népi kultúra iránti érdeklődés felkeltése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Torna</i> Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre, hátra; tarkóállás; bátorugrás; lebegő- és mérlegállás; kézállást előkészítő gyakorlatok). Ugrások, támaszugrások és rávezető gyakorlataik az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkáról megfelelő magasságú svédzsekrényre (függőleges repülés, felugrás térdelésbe, felguggolás, huszárugrás). 2–4 mozgásforma kapcsolatából alkotott egyszerű tornagyakorlatok végrehajtása; kötél és/vagy rúdmaszás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű maszás). Alaplendület és leugrás alacsonygyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. Egyszerű páros és társas gúlatorna. <i>Tánc</i> A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulatának, dinamikájának kifejezése a gyermeki kreativitás által. Kísérő zenére, saját énekekre vagy belső lüktetésre épülő ritmusos járások, dobogás, taps, az ütemhangsúly érzékeltetésének gyakorlatai. Több, kiválasztott motívum, egyszerű motívumkapcsolatok. Páros és csoportos egyszerű térformájú motívumfűzések. <i>Tornához és táncához kapcsolódó játékok</i> Szerep- és szabályjátékok, illetve kreatív és kooperatív játékok torna, illetve tánc jellegű mozgásformák beépítésével. A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok a testrészek és a társak viszonylatában, a térbeli tudatosság összetevőinek felismerése, saját és a társak testi épségének fontossága. A táncokkal kapcsolatos alapfogalmak, néhány néphagyomány ismerete. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.	Kapcsolódási pontok <i>Ének-zene:</i> magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, improvizáció, ritmikai ismeretek. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> az élő természet alapismeretei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornaszer, spicc, feszes testtartás, támasz, függés, egyensúlyozás, ritmuskövetés, tornaelem, mászókulcsolás, megkülönböztetés, felismerés, kör, sor, pár, kapu, lépés (motívum), rögtönzés (improvizáció), tempó, kigyóvonal, csigavonal.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtása során. A Kölyökatlétika mozgásanyagának gyakorlása során az ügyesség, koordinációs képesség fejlesztése; a mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. A gyakorlási folyamat során az önértékelés fejlesztése, a gyakorlás fontosságának, hatásának tudatosítása az ügyesség, és koordináció fejlődésében.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járás és futás mozgásformái:</i> egyenletes vagy változó sebességgel, különböző irányokba, mozgásútvonalon, különböző lépésfrekvenciával és lépéstávolsággal, szabadon és akadályok felett (természetes és kényszerítő körülmények között). <i>Ugrások és szökdelések mozgásformái:</i> egyenletes vagy változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, mozgásútvonalon páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal. <i>Dobások mozgásformái:</i> lökö-, hajító- és vető gyakorlatok: döntően célbadobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel. <i>Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében</i> Szabályjátékok, feladatjátékok, atlétikai jellegű futások, ugrások és dobások, a Kölyökatlétika eszközkészletének beépítésével, akadálypályákon, kontrollált csapatversenyek formájában. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői, a rajthoz kapcsolódó vezényszavak, a dobásokhoz kapcsolódó balesetvédelmi szabályok, idő- és távolságmérés, Kölyökatlétikai eszközök elnevezései, a tanult mozgások ismerete. A kitartás pozitív értéként való elfogadása.		<i>Matematika:</i> mérés, mérhető tulajdonságok. <i>Vizuális kultúra:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> testünk, életműködéseink.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futóiskola, dobóiskola, ugróiskola, lendületszerzés, elrugaskodás, repülés, érkezés, elugrás, felugrás, leugrás, karlendítés, sprint (vágta), légzésszabályozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldása során a természetes hely- és helyzetváltoztató és manipulatív természetes mozgásformák játékos formában történő alkalmazásával a játéktevékenység fejlesztése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése a taktikai gondolkodás megalapozása és a csapathoz való pozitív viszony alakítása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Kis létszámú, játékos hely-, helyzetváltoztató és manipulatív feladatmegoldások:</i> labdarúgás, minikosárlabda, miniröplabda, szivacskezilabda, illetve egyéb sportjáték jelleggel. Támadó és védekező szerepek kisjátékok közben. A játékszabályok fokozatos bevezetése a játéktevékenység során. <i>Labdarúgás:</i> A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. Kapura rúgások (kapus nélkül). <i>Szivacskezilabda:</i> Passzgyakorlatok, kapura lövések. <i>Minikosárlabda:</i> Kosárra dobási kísérletek alacsony gyűrűre. <i>Miniröplabda:</i> Kosárárintés és alkarérintés próbálkozások léggömbbel, puha labdával. <i>Sportjáték-előkészítő kisjátékok:</i> Létszámfölényes és létszámazonos helyzetek megoldása. Kooperatív miniröplabda játékok; célbadobó-, ütő- és rúgójátékok; vonaljátékok; „cicajátékok”; zsinórlabda; sportjátékok kislétszámú mérkőzései egyszerűsített szabályokkal.		<i>Technika és tervezés:</i> anyagok és alakításuk. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> testünk és életműködéseink, tájékozódási alapismeretek.
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok megértése eszközzel, társakkal. Baleset-megelőzési ismeretek. Játékfeladatok, játékszabályok keretein belüli cselekvés, a társas szabályok megsértésének észlelése és jelzése, alkalmazkodás az irányításhoz. A sportszerűség fogalmának megértése.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Játékfeladat, játékszabály, helyezkedés, labdatartás, üres terület, védekezés, támadás, összjáték, technikai elem, együttműködés, sportszerűség, győztes, vesztes, megegyezés, különbözőség, másság, elfogadás, szabályszegés.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	7. Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	Órakeret 0 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megváltozott tanulási környezethez való alkalmazkodással párhuzamosan, az új közegben történő gyakorláshoz szükséges magatartási és balesetvédelmi szabályrendszer kialakítása. A vízben történő biztonságos tájékozódás, a vízbiztonság és a vízszertet megalapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

Az úszásoktatás helyi döntésen alapuló választás. Amennyiben a helyi tantervben nem szerepel, a többi tematikus terület óraszámait – különös tekintettel az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekre – az úszás óraszámával meg kell növelni. MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>A vízhez szoktatás gyakorlatai:</i> Járás a vízben; medence szélén végzett úszómozdulatok; merülési gyakorlatok; vízbeugrások; siklás- és lebegési gyakorlatok, a légzésszabályozást segítő gyakorlatok; ismerkedés a mélyvízzel. A téri tájékozódás, térérzékelés fejlesztése kisvízben. Játékos vízhez szoktató gyakorlatok koordinációs és erőfejlesztő céllal. <i>Játékok a vízben:</i> Vízhezszoktató, úszó-, vízbeugró-, merülőgyakorlatok, vízi csapatjátékok eszközökkel, vízilabda-, illetve röplabdajellegű labdás játékok, egyéb játékok különféle eszközökkel. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Úszodai rendszabályok, a vízmélységgel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók, az úszástechnikák vezető műveleteinek ismerete, önbizalom és bizalom mások iránt, az úszástanulással, vízben mozgással kapcsolatos érzések kommunikációja, irányítás általi alkalmazkodás.		<i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra. <i>Környezetismeret:</i> a víz tulajdonságai, testünk, életműködéseink, szervezetünk megfigyelhető ritmusai, tájékozódási alapismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csúszásveszély, lebegés, kartempó, levegővétel, lábtempó, siklás, gyorsúszás, hátúszás, krallozás, mélyvíz, fulladás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 43 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az igény felkeltése a megismert mozgásos tevékenységek szabadidős tevékenységként való végzése iránt. Örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Ismerkedés az alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készetükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal a lehetőségek függvényében:</i> Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen siklások,; gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal, falmászás; íjászat, lovaglás, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos tevékenységek. <i>Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.</i>		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatikus játékok. <i>Környezetismeret magyar nyelv és irodalomba beépítve:</i> éghajlat, időjárás. <i>Technika és tervezés:</i> közlekedési ismeretek.
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS		

Az alternatívan választható szabadidős tevékenységek tanulásához tartozó minimális fogalmi készlet, az aktív játék lehetőségeinek felismerése, jellemzőinek ismerete, a tevékenységekhez tartozó balesetvédelmi szempontok ismerete, a szabad levegőn mozgás környezeti és időjárási feltételeinek, egészségvédő értékeinek megértése, a környezetvédelem melletti elkötelezettség jelentőségének megértése, mások szándékainak tartós figyelembevétele, a csoporthoz tartozás megélése a közös mozgás által, aktív kezdeményező, a sport mint örömforrás megélése, az egyén erős oldalának felfedezése. <i>A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.</i>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Aktív játék, aktív pihenés, szabadidős tevékenység, sporteszköz.

A fejlesztés várt eredményei a második évfolyamos ciklus végén	<i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i> Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása. A testrészek megnevezése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei. Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyezete beállítása. Az iskolatáska gerinckímélő hordása. A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk. A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete. Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat. Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva. <i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i> Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energiabefektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával. A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása. <i>Manipulatív természetes mozgásformák</i> A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában. A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűsége, biztonságra törekvés. A sporteszközök szabadidős használata igénnyé és örömforrássá válása. <i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i>
--	--

	Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása. Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön. Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban. A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben. A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása. <i>Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban</i> A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban. <i>Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban</i> Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete. Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kisjátékokban. A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése. A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása. A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete. <i>Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben</i> Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete. A sporteszközök kreatív felhasználása a játéktevékenység során. Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.
--	---

III.2. Tantárgyi értékelés formái és szempontjai

- A követelményrendszer akkor adhat reális visszajelzést a tantervi cél teljesítéséről, ha értékelési szempontjait a nevelésben, az oktatásban és a képzésben felmutatott értékek.
- A nevelést a tanulók aktivitásának, és a szabály, valamint morális rendszerhez való viszonyulásuk felbecsülésén, az oktatást a sportágban mutatott teljesítmények, a képzést a tanulók teljesítményeinek önmagukhoz viszonyított fejlődése alapján értékeljük. A tanulók neveltsége és képzettsége a célrendszerben jelzett követelményeknek megfelelően az érdemjegyben jelenik meg. Az egyszempontú teljesítmény értékelésen alapuló követelmények hibáit ismerjük. A tanulók adottságai - a pedagógiai közhit szerint - erősebben befolyásolják teljesítőképességüket a testnevelésben, mint az elméleti tantárgyakban. Ahhoz tehát, hogy a teljesítmények is értékelési szempontként

szerepelhessenek: esélyt kell adni arra, hogy a hátrányos fizikai adottságokkal rendelkezők is jó értékelést szerezhessenek.

- Az esélyjavítás egyik lehetősége a differenciált tananyag kijelöléshez adott módszertani alternatívák alkalmazásával valósítható meg. Az értékelés differenciálásának másik lehetőségét az alkati és az alapvető fizikai adottságok felmérésére készített táblázatok értékelésmódosító szempontkénti felhasználása biztosítja.
- A tanulók neveltsége lényeges tényező egy reális értékelési rendszerben. A tanulók neveltségét (funkcionálisan) tanórai és tanórán kívüli testedzésben felmutatott aktivitásuk és a testedzések szabály, valamint erkölcsi rendjéhez viszonyított cselekedeteik alapján lehet jellemezni.
- A tanulói munka értékelésében az "elégséges" szint megállapítása nevelési alapkövetelmény alapján történik, amelyet az oktatásban és képzésben nyújtott gyenge teljesítmény nem ronthat le. Az alapkövetelmény teljesítése a legalább "elégséges" minősítés feltétele. Ez az egyetlen értékelési szint, amely nem tananyagfüggő és nem mérhető teljesítményszinthez kötött. Ennek oka az, hogy a tanulók adottságait ilyen módon lehet/kell figyelembe venni.
- A követelmény és értékelés összefüggése:
 - A követelmény megfogalmazás funkcionális alapon közelít a célhoz. A célra vonatkozó közvetlen követelmény megfogalmazást az értékelés és osztályozás motiváló hatásaival segíti.
- Az értékelés, osztályozás:
 - A neveltség szintjét becsléssel mérjük a munka aktivitásán, a szabályos egészségőrző és erkölcsös cselekvés értékelésén alapul.
 - Az oktatás szintjét a sportteljesítményekhez, az országos standardokhoz vagy az elsajátításra előírt tananyagmennyiséghez és minőséghez viszonyítjuk.
 - A képzés szintjének alapját a tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődése adja.
 - A tantervi követelmények működése: A tanuló iskolai munkáját végzi, a tanterv és az iskola, testnevelő tanár által meghatározott és előírt követelmények és értékelés ismeretében. A tanár tehát a három szint alapján minősíti a tanuló munkáját, majd érdemjegyeket, ezek összegzéseként félévi és év végi osztályzatot ad.
- Az értékelő rendszer működésének alapfeltétele az, hogy a testnevelést és gyógytestnevelést tanítók megfeleljenek a következő elvárásnak:
 - A testnevelés egészében érvényesítsék a gerinc- ízületivédelem szabályainak alkalmazását, minden tanulóval rendszeresen végezzék a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó mozgásanyagot. A testnevelés egésze örömet és sikerélményt nyújtson a tanulóknak, még az eltérő testi adottságú tanulóknak is.
 - A tárgyi feltételek arányában igyekezzék sokoldalú, harmonikus nevelési és képzési alapot biztosítani.
 - Igazságosan és következetesen értékelje tanítványait.

Testnevelés
Helyi tantárgyi tanterv
3-4. évfolyam

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.08.1. tantárgyi kerettanterv "(A" változata) alapján készült el a helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 1-4. évfolyamára kiadott **testnevelés** tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Urbanek Ferencné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

Testnevelés

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	5	180	170	10
2.	5	180	170	10
3.	5	180	170	10
4.	5	180	170	10

A korosztályra továbbra is jellemző, hogy a különböző kognitív és affektív területek fejlődése a nagymértékű mozgásszükségletben is kifejeződik. A tanuló az előző időszakhoz képest már kialakult szokásrenddel rendelkezik, magabiztosabban mozog az oktatási környezetben, értelmi képességei jelentősen javultak. Az időszak fő célja, hogy átvezesse a diákokat a mozgásműveltség különböző sportágakban testet öltött formáinak elsajátításához.

Az alapmozgásoknál az egyszerű futó-ugró-dobó gyakorlatokban megjelennek azok a jellegzetes technikai elemek, amelyek a későbbiekben egy-egy összetettebb mozgás vezető műveletét alkotják. A gyakorlás során egyre nagyobb szerep jut az önálló csapatokban, csoportokban történő foglalkoztatásnak. A fejlesztésnek meghatározó formája a Kölyökatlétikában kialakított többállomásos feladatrendszer.

A testnevelési és népi játékok továbbra is kiemelten fontosak. A szabályaik gazdagodnak, térbeli, időbeli kiterjedésük növekszik, illetve kiegészülnek az egyes labdajátékok egyszerűsített, könnyített formáival, például a szivacskezilabdával, a zsinórlabdával, a mini kosárlabdával. A tanulók tevékenységét egyre kevésbé az öncélúság, mindinkább a kooperativitás igénye, a társakkal történő együttműködés lehetőségének felismerése jellemzi. A csapatalakításoknál – a tanulói esélyegyenlőség figyelembevételével – teret kap az önállóság.

A torna mozgásanyagát megalapozó egyszerű mozgásformák szenzitív időszaka ez. A gurulások, fordulatok, forgások, támasz- és függőhelyzetek, valamint az egyensúlyi elemek könnyen taníthatók, a kedvező testarányok, a relatíve kis testtömeg, illetve az ízületi rendszer

plasztikussága révén könnyen taníthatók. Ennek eredményeként a későbbiekben jelentkező természetes gátlások mértéke jelentősen csökkenthető.

A küzdőgyakorlatokra továbbra is a játékos formájú társas küzdelmek jellemzőek, közvetlen és pillanatnyi kontaktussal, melyek kiválóan fejlesztik az egyensúlyozás, a tér és távolság érzékelés képességét, valamint a ritmusképességet. Emellett az asszertivitás megőrzése és fejlesztése mellett továbbra is kiemelten fontos a társak tisztelete, megbecsülése, egymás elfogadása.

A 3–4. évfolyamon, a prevenciós szemlélet megvalósításaként, fokozottan ügyelni kell a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gimnasztikai gyakorlatok rendszeres alkalmazására, a törzsizomzat erősítését elősegítő utánzó természetes mozgások beépítésére a különböző témakörök tartalmi elemeibe.

alkalmazása.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőltetül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:

A tanuló kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értéként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

A magyarországi református iskolai oktatásban, nevelésben a református pedagógiai gondolkodás évszázadok során kikristályosodott elvei fogalmazódnak meg, amelyek segítségével a gyermekek személyiségét egységes szemléletű rendszerben igyekszik formálni. Valljuk, hogy a tanári katedra, akárcsak a templomi szószék, Isten dicsőségének hirdetését szolgálja, amint az a természetben, a művészetekben és a tudományban megnyilatkozik. Nincs külön tudomány és vallásos, vagy református tudomány. Nekünk tanároknak önálló egyéniségünk és világnézetünk van. A testnevelés órának nem kell vallásos agitáció tárgyává válni, a tanárnak nem kell feltétlenül bibliai ismereteket közvetítenie, de egyéniségének, emberségének, meggyőződésének, világnézetének, hitének át kell sugároznia egész életén, így a tantárgyán is. A pedagógus saját meggyőződését, egyéniségét adja át tanítványainak, ezért a nevelés nem lehet semleges. A pedagógusnak tudnia kell, hogy minden tanuló önálló személyiség, s így mindegyikükhöz külön út vezet. Tudatosítanunk kell diákjainkban, hogy Isten kivétel nélkül talentumokkal ajándékozta meg őket. A mi feladatunk, hogy segítsük őket ezeknek a talentumoknak a felismerésében, s ráébresszük az ezzel járó felelősségre. A tehetségével való szerény, de okos gazdálkodás a református iskola diákjaiban szilárd hivatástudatot és munkaerkölcsöt kell, hogy kialakítson

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Előkészítő és preventív mozgásformák	13 óra		13 óra
2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	49 óra	+2 óra	51 óra
3 Manipulatív természetes mozgásformák	23 óra	+2 óra	25 óra
4. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	8 óra	+2 óra	10 óra
5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	13 óra	+2 óra	15 óra
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	8 óra	+ 2 óra	10 óra
7. Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	15 óra		15 óra
8. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	41 óra		41 óra
Évfolyam összesen:	170 óra	+10 óra	180 óra

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	10
---------------------	-------------------------	-----------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Természetes mozgásformák: Járás, futás, dobás, ugrás, szökdelés	Figyelem, elővigyázatosság. Változatos mozgásformák biztonságos és stabil formáinak elérése.	8
Szabadidős sportjátékok	Szabad, aktív játéktevékenység változatos időjárási körülmények között.	2
	Összesen:	10

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 13 folyamatos
Előzetes tudás	A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása.	

	Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének további erősítése. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megszokottá tétele, a testi és lelki egészségért való személyes felelősség tudatosítása. A szervezési feladatok körének bővítése, egyre önállóbbá tétele. Az egészségfejlesztés alapvető területein szerzett ismeretek gyarapítása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):</i> Tér- és távköz, többsoros vonal kialakítása. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása. <i>Gimnasztika:</i> Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel. Játékos gyakorlatsorok zenére. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül és különböző eszközöket felhasználva. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben. Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása. Keringésfokozó feladatok; zenés gimnasztika fokozódó intenzitással és terjedelemmel; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. <i>Játék:</i> A térbeli tudatosságot, az energiabefektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</i> Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok önálló alkotással és végrehajtással. Egy-egy nyújtó és erősítő hatású gyakorlat önálló végrehajtása a testtartásért felelős főbb izomcsoportokra korrekciós céllal is. Motoros, illetve fittségi tesztek pontosabb végrehajtása. Aktív, mozgásos stressz - és feszültségoldó gyakorlatok, a progresszív és az interaktív relaxáció gyakorlatai. Higiéniaival és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai.	<i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek. <i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. <i>Technika és tervezés:</i> életvitel, háztartás.

A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Pulzusmérés. A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése. Higiéniiai alapismeretek: a biológiai érssel járó testi változások alapismeretei. Stressz - és feszültségoldó alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása. Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítást jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport, életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alakzat, testséma, helyes testtartás, sérülés, megelőzés, tartásos elem, mozgásos elem, stressz, feszültség, életmód, táplálkozás, fittség, edzettség, mozgásintenzitás, hajlékonyság, vélemény.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 51 óra
Előzetes tudás	A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgáskoordináció fejlődésével párhuzamosan az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgásformák stabilizálta és automatizálttá tétele, változó körülmények között is optimális precizitás kialakítása. Az alapvető mozgáskészségek tanulmányának folyamatában nagyfokú cselekvésbiztonság kialakítása - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák továbbfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:</i> Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötel által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére. Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Haladás kiépített, komplex akadálypályán. Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is. Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal. <i>Lendítések, körzések:</i> Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is). <i>Hajlítások és nyújtások:</i> Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. Hajlítások és nyújtások		<i>Vizuális kultúra:</i> kifejezés, alkotás, vizuális kommunikáció. <i>Technika és tervezés:</i> életvitel, háztartás. <i>Matematika:</i> műveletek értelmezése;

összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve (zenére is). <i>Fordítások és fordulatok:</i> Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is. Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is). <i>Tolások, húzások:</i> Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erő kifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel. <i>Emelések és hordások:</i> Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. <i>Függés- és lengésgyakorlatok:</i> Mászókötélen, mászórúdon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”. <i>Egyensúlygyakorlatok:</i> Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és labilis felületen, csukott vagy bekötött szemmel. Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal. Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel. Egyéb egyensúlygyakorlatok. <i>Gurulások, átfordulások:</i> Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve manipulatív mozgásokkal összekapcsolva. Társsal, társakkal tükröképben és azonosan, társon át. <i>Támaszok:</i> Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett. Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben. Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel. <i>A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:</i> Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával. Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS	
--	--

A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal, vagy társakkal. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, térérzékelés, testérzékelés, mozgáskapcsolat, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep, gyorsaság, állóképesség, erő, akadályverseny.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Az eszközök ismerete, balesetmentes használata. A manipulatív alapmozgások vezető műveletei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos gyakorlás és a gyakorlás általi fejlődés örömteli megélése során a magabiztosság erősítése. Bátor, sikerorientált tanulási igény megalapozása, ezzel hozzájárulás a szabadidős aktivitások és játéktevékenység mindennapi életben való használatához. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Dobások (gurítások) és elkapások:</i> Egy- és kétkézes gurítások és dobások helyből, majd haladásból. Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett. Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra <i>haladó mozgás közben</i>. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva. Labdaátadások játékhelyzetekben. Kapura dobások talajról. Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben. <i>Rúgások, labdaátvételek lábbal:</i> Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával. Belső csüd, teli csüd, teljes csüd, külső csüd használata feladatmegoldásoknál. „Dekázás” mindkét láb használatával. Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból. Játékos passzgyakorlatok. <i>Labdavezetések kézzel:</i> A társsal azonosan, illetve tükröképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetési feladatok. <i>Ütések testrésszel és eszközzel:</i> Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló		<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció. <i>Technika és tervezés:</i> életvitel, háztartás.

(zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan. Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szervaszerűen. <i>A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játéokban</i> Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Bonyolultabb játékfeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat. A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználattal összefüggésben. Az eszközzel való kezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alkalmazkodás, akarat, sporteszköz, használati szabály, lábfej, tenyeres, fonák, dekázás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A tanult tornaelemek, táncmozdulatok felismerése, végrehajtása. Egyszerű, 2–4 mozgásformák összekapcsolása, esztétikus végrehajtás mellett. Nyújtott karú támaszhelyzetek. Eredményes mászókulcsolás. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek. Egyszerű tánclépésekkel, a zene ritmusára a tanár, a pár, a társak mozgásának többnyire sikeres követése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felelősségteljes gyakorlás révén az önálló tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése. A tornajellegű feladatok kombinált megoldásával a testérzékelés, a tér-, izom- és egyensúlyérzékelés továbbfejlesztése. A torna- és a táncmozdulatok gyakorlásával hozzájárulás a relatív erő- és a ritmusképesség fejlődéséhez. Az esztétikus mozgásvégrehajtás rögzítése. A tánc jellegű feladatok tanulása közben a térbeliség (mozgás), az időbeliség (ritmus) és dinamika összehangolása. Ösztönzés az együttműködésre, alkalmazkodásra, a másik nem, a másik személy, a másik csoport elfogadására és megbecsülésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Torna:</i> Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban, csoportban; felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugrások az egyéni kompetenciákhoz igazodva		<i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink. <i>Ének-zene:</i> magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok,

talajról, ugródeszkáról egyéni-páros-társas egyensúly- és gúlagyakorlatok. Alaplendület és leugrás gyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. 3-4 mozgásforma kapcsolatában tornagyakorlatok önálló alkotása és végrehajtása egyénileg és párokban; kötél- és/vagy rúdmaszás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű maszás); gyermek aerobikgyakorlatok. <i>Tánc:</i> Kreatív tánc különböző ritmusú, tempójú zenére. A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás általi kifejezése a gyermeki képzelőerő, kreativitás által. Páros vagy társas táncfolyamatok összhangban. Motívumismeret bővülése és az adott tánc(ok) struktúrájának egyre mélyebb megértése és végrehajtása. Páros és csoportos, változatos térformájú motívumfüzerek, gyermektáncok. Ritmusgyakorlatok egész testtel, a különböző testrészek ritmusában egyszerű párhuzamosságok kivitelezése. <i>Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók:</i> Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével. Népi játékok énekekre, dalra, zenére. Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna- és táncbemutatók. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornamozgások megnevezése, torna és testnevelés megkülönböztetése. Baleset- és sérülésveszélyes helyzetek elkerülésének módjai, a személyes teljesítőképesség határai átlépésével kapcsolatos kockázatok létezésének elfogadása. A tanult dalok szövege, a tanult táncokhoz kapcsolódó népi hagyományok, ünnepek elnevezései. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.	mozgásos improvizáció, ritmikai ismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurulás, kéztámasz, spicc, egyensúlygyakorlat, tornaelem, alátámasztási pont, aerobik, pontozás, párvezetés, tánc, ütemmutató (metrum), szinkópa, szünet, táncház, fonó, „játészó”, felkérés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játékokban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A futó-, ugró- és dobóiskola alapgyakorlatainak fokozódó pontosságú végrehajtása. Idő-, és tempóérzékelésen alapuló tartós futások gyakorlása. A mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. Az atlétikai jellegű alapmozgások tanulása iránti motiváció erősítése a mozgások pontosságra törekvő, változatos gyakorlásával. Az önértékelés további erősítése. A testséma, a testtudat, a figyelem összpontosításának és a figyelem rugalmasságának fejlesztése.
Ismeretek/Fejlesztési követelmények MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járás- és futás mozgásformái:</i> egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erő kifejtéssel, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával; komplex akadálypályán; vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggolórajt. <i>Ugrások és szökdelések ugrásformái:</i> Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság változtatásával, páros és egylábon, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugrósávból guggolótechnikával-; magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk. <i>Dobások mozgásformái:</i> Egy- és kétkezes hajítómozdulatok célra, változó távolságra, különböző kiinduló helyzetekből. Hajítómozgások 3 lépéses dobóritmusban. <i>Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében:</i> A Kölyökatlétika mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői. A futó-, ugró- és dobófeladatokhoz tartozó mozgások megnevezései, a tanult mozgások vezető műveletei, idő- és távolságmérés, atlétikai eszközök elnevezései. A Kölyökatlétikai versenyforma ismerete, az egyéni szerepvállalás fontossága a csapat eredményessége érdekében. Közös szervezés, egymás teljesítményének értékelése és elfogadása.	Kapcsolódási pontok <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink. <i>Matematika:</i> geometria, mérés, testek. <i>Vizuális kultúra:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futó-, ugró- és dobóiskola, váltott lábú szökdelés, váltás, , dobóritmus, sarok-talp gördülés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról. Motivált tanulás a játék folyamatában. Összjáték-tapasztalatok az egyszerű támadó és védő helyzetekről. A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásával hozzájárulás a taktikai gondolkodás fejlődéséhez. A közös játékfeladatok során a csapatérdek hangsúlyos megjelenítése az egyéni érdekekkel szemben. A játéktevékenység során kialakuló döntéshelyzetek során a célszerű mozgásválasz megtalálása. A szabadidő aktív közösségi játékkal történő kitöltése igényének megerősítése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése, ezáltal a taktikai gondolkodás további fejlesztése, az egyén csapathoz való pozitív viszonyának további megerősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Általános technikai és taktikai tartalmak:</i> Támadó és védő feladatok terület- és emberfogással kisjátékok közben; páros cselezési feladatok, testcel labdavezetéssel, játékos passzgyakorlatok; passzgyakorlatok labdavezetéssel kombinálva 1:1, 2:1, 3:1 ellen. <i>Minikosárlabda:</i> Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra; megindulás, megállás a kosárlabdában. <i>Miniröplabda:</i> Kosárérítés alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban, csoportokban. <i>Labdarúgás:</i> Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcelek nehezedő feltételek mellett. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. A felállási forma alkalmazása Területnyitás támadásban. Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban. <i>Szivacskezilabda:</i> Kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból, Passzgyakorlatok. Ismerkedés a kapusjátékkal. <i>Sportjáték-előkészítő (kis)játékok:</i> Létszámazonos (1:1; 2:2; 3:3; 4:4 ellen), helyzetekben (2:1, 4:2 ellen) labdarúgás, szivacskezilabda, minikosárlabda (streetball) jelleggel; kis létszámú cicajátékok labdarúgás-, kézilabda-, kosárlabda jelleggel, fokozatos szabálybevezetéssel; területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai játékok; palánkkosárlabda, miniröplabda, vonaljátékok, (kooperatív) zsinórlabda, átfutós röplabda puha labdákkal; sportjátékok rögtönzött mérkőzései kis létszámú csapatokkal, egyszerűsített szabályokkal.		<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció. <i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometria. <i>Magyar nyelv- és irodalom:</i> kommunikációs jelek felismerése és értelmezése.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Kommunikációs formák és jelek felismerése a csapatjáték során. A kisjátékokhoz szükséges sportági alapszabályok ismerete. Törekvés a társas szabályok betartására. A sportszerű viselkedést igénylő helyzetek felismerése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Labdaív, területvédelem, cselezés, emberfogás, területfoglalás, technikai végrehajtás, taktikai gondolkodás, kooperatív játék, labdabirtoklás, emberelőny, esélykiegyenlítés, győzelem, vereség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Elemi eséstechnikák ismerete, balesetmentes végrehajtása. A támadó- és védőmozgások során az ellenfél mozgásaihoz való igazodás próbálkozások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önvédelmi és küzdő feladatok során az önvédelem szerepének tudatosítása a mindennapokban. Az önfegyelem és önszabályozás továbbfejlesztése. A sportszerű küzdés iránti igény erősítése. A sportszerű küzdések, együttműködő feladatok végrehajtása során a társak tiszteletének erősítése. A taktikai gondolkodás egyre gyakoribb összekapcsolása a mozgásvégrehajtással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>A küzdőjátékok előkészítésének gyakorlata:</i> Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. Társas egyensúly-kibillentő gyakorlatok. Szabadulás fogásokból, birkózó jellegű küzdelmek (grundbirkózás), esések és tompításaik előre, hátra, oldalra, le, át, gurulások tompítása. <i>Küzdőjátékok:</i> Szabály- és feladatjátékok önvédelmi, illetve küzdőelemekkel, küzdőjátékok, játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, páros és csoportos kötélhúzó versenyek, páros küzdések. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusa, önvédelmi alapismeretek a mindennapokban.		<i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Esés, önvédelem, menekülés, szabadítás, feszítés, dobás, kiemelés, kitolás, agresszivitás, tisztelet, önszabályozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	8. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 41 óra
Előzetes tudás	A szabadidős és természetben űzött mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai. Az időjárási körülmények hatása a testmozgásra. Mozgástapasztalat néhány szabadidős mozgásrendszerről.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alternatív, szabadidős mozgásformák további megismerése és kipróbálása. A kihívást jelentő, új sportágak révén a mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. Az aktív szabad játék, majd a rekreáció a későbbi egészséget fenntartó, fejlesztő funkciójának megalapozása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Ismerkedés újabb alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készségükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal és/vagy az 1-2. osztályban választottak további gyakorlása</i> a lehetőségek függvényében: Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal . Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. Gyermekjoga gyakorlatok. <i>Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.</i> A választott mozgásrendszerhez illeszkedő játékok, ügyességi csapatversenyek, házi bajnokságok ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alaptechnikai és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, KRESZ-alapismeretek, a szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete, a szabadidő- és médiatudatosság. <i>A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.</i>	Kapcsolódási pontok <i>Technika és tervezés:</i> közlekedési ismeretek. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink; időjárás, éghajlat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rekreáció, szabadidő, játékszervezés, bőrbetegség, kullancs, UV-sugárzás,

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyamos ciklus végén	<i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i> Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is. Önálló pulzusmérés. A levezetés helyének és preventív szerepének megértése. A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása. Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása. A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása. A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén. Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.
--	--

	<i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i> Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal. A bonyolultabb játékeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete. <i>Manipulatív természetes mozgásformák</i> A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése. A pontosság, célszerűség és biztonság igényé válása. A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása. <i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i> Részben önállóan tervezett 3-4 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is. A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás. Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során. Gurulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet. A tempóváltozások érzékelése és követése. A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete. <i>Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban</i> A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete. A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése. <i>Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban</i> A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete. Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során. Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése. Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra. A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés. A sportszerű viselkedés értéké válása.
--	---

	<i>Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban</i> A tolások, húzások, emelések és hordások erő kifejtésének optimalizálódása. A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés. Az saját agresszió kezelése. Az önvédelmi feladatok céljának megértése. <i>Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben</i> Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete. A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása. A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során. A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.
--	--

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Előkészítő és preventív mozgásformák	13 óra		13 óra
2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	49 óra	+2 óra	51 óra
3 Manipulatív természetes mozgásformák	23 óra	+2 óra	25 óra
4. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	8 óra	+2 óra	10 óra
5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	13 óra	+2 óra	15 óra
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	23 óra	+2 óra	25 óra
7. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	41 óra		41 óra
Évfolyam összesen:	170 óra	+10 óra	180 óra

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	10
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
	Figyelem, elővigyázatosság.	8

Természetes mozgásformák: Járás, futás, dobás, ugrás, szökdelés	Változatos mozgásformák biztonságos és stabil formáinak elérése.	
Szabadidős sportjátékok	Szabad, aktív játéktevékenység változatos időjárási körülmények között.	2
	Összesen:	10

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása. Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének további erősítése. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megszokottá tétele, a testi és lelki egészségért való személyes felelősség tudatosítása. A szervezési feladatok körének bővítése, egyre önállóbbá tétele. Az egészségfejlesztés alapvető területein szerzett ismeretek gyarapítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):</i> Tér- és távköz, többsoros vonal kialakítása. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása. <i>Gimnasztika:</i> Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel. Játékos gyakorlatsorok zenére. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül és különböző eszközöket felhasználva. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben. Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása. Keringésfokozó feladatok; zenés gimnasztika fokozódó intenzitással és terjedelemmel; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. <i>Játék:</i> A térbeli tudatosságot, az energiabefektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</i> Prevenatív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és		<i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek. <i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. <i>Technika és tervezés:</i> életvitel, háztartás.

fenntartó gyakorlatok önálló alkotással és végrehajtással. Egy-egy nyújtó és erősítő hatású gyakorlat önálló végrehajtása a testtartásért felelős főbb izomcsoportokra korrekciós céllal is. Motoros, illetve fittségi tesztek pontosabb végrehajtása. Aktív, mozgásos stressz - és feszültségoldó gyakorlatok, a progresszív és az interaktív relaxáció gyakorlatai. Higiéniával és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Pulzusmérés. A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése. Higiéniái alapismeretek: a biológiai érssel járó testi változások alapismeretei. Stressz - és feszültségoldó alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása. Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítást jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport, életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alakzat, testséma, helyes testtartás, sérülés, megelőzés, tartásos elem, mozgásos elem, stressz, feszültség, életmód, táplálkozás, fittség, edzettség, mozgásintenzitás, hajlékonyság, vélemény.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 51 óra
Előzetes tudás	A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgáskoordináció fejlődésével párhuzamosan az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgásformák stabillá és automatizálttá tétele, változó körülmények között is optimális precizitás kialakítása. Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában nagyfokú cselekvésbiztonság kialakítása - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák továbbfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:</i> Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötel által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére.		<i>Vizuális kultúra:</i> kifejezés, alkotás, vizuális kommunikáció.

Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Haladás kiépített, komplex akadálypályán. Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is. Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal. <i>Lendítések, körzések:</i> Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is). <i>Hajlítások és nyújtások:</i> Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve (zenére is). <i>Fordítások és fordulatok:</i> Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is. Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is). <i>Tolások, húzások:</i> Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erő kifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel. <i>Emelések és hordások:</i> Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. <i>Függés- és lengésgyakorlatok:</i> Mászókötélen, mászórúdon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”. <i>Egyensúlygyakorlatok:</i> Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és labilis felületen, csukott vagy bekötött szemmel. Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal. Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel. Egyéb egyensúlygyakorlatok. <i>Gurulások, átfordulások:</i> Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve manipulatív mozgásokkal összekapcsolva. Társsal, társakkal tükröképben és azonosan, társon át. <i>Támaszok:</i> Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett. Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző	<i>Technika és tervezés:</i> életvitel, háztartás. <i>Matematika:</i> műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek.
--	--

támaszhelyzetekben. Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel. <i>A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:</i> Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyzetváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával. Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal, vagy társakkal. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, térérzékelés, testérzékelés, mozgáskapcsolat, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep, gyorsaság, állóképesség, erő, akadályverseny.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Az eszközök ismerete, balesetmentes használata. A manipulatív alapmozgások vezető műveletei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos gyakorlás és a gyakorlás általi fejlődés örömteli megélése során a magabiztosság erősítése. Bátor, sikerorientált tanulási igény megalapozása, ezzel hozzájárulás a szabadidős aktivitások és játéktevékenység mindennapi életben való használatához. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Dobások (gurítások) és elkapások:</i> Egy- és kétkézes gurítások és dobások helyből, majd haladásból. Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett. Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra <i>haladó mozgás közben</i>. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva. Labdaátadások játékhelyzetekben. Kapura dobások talajról. Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben. <i>Rúgások, labdaátvételek lábbal:</i> Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó		<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció. <i>Technika és tervezés:</i> életvitel, háztartás.

sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával. Belső csüd, teli csüd, teljes csüd, külső csüd használata feladatmegoldásoknál. „Dekázás” mindkét láb használatával. Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból. Játékos passzgyakorlatok. Kézből rúgásfeladatok meghatározott célra, távolságra „dropból” is próbálkozva. <i>Labdavezetések kézzel:</i> A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetési feladatok. <i>Ütések testrésszel és eszközzel:</i> Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan. Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szervaszerűen. <i>A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékban</i> Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Bonyolultabb játékfeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat. A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználatlal összefüggésben. Az eszközzel való kezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alkalmazkodás, akarat, sporteszköz, használati szabály, lábfej, tenyeres, fonák, dekázas.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A tanult tornaelemek, táncmozdulatok felismerése, végrehajtása. Egyszerű, 2–4 mozgásformák összekapcsolása, esztétikus végrehajtás mellett. Nyújtott karú támaszhelyzetek. Eredményes mászókulcsolás. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek. Egyszerű tánclépésekkel, a zene ritmusára a tanár, a pár, a társak mozgásának többnyire sikeres követése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felelősségteljes gyakorlás révén az önálló tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése. A tornajellegű feladatok kombinált megoldásával a testérzékelés, a tér-, izom- és egyensúlyérzékelés továbbfejlesztése.	

	A torna- és a táncelemek gyakorlásával hozzájárulás a relatív erő- és a ritmusképesség fejlődéséhez. Az esztétikus mozgásvégrehajtás rögzítése. A tánc jellegű feladatok tanulása közben a térbeliség (mozgás), az időbeliség (ritmus) és dinamika összehangolása. Ösztönzés az együttműködésre, alkalmazkodásra, a másik nem, a másik személy, a másik csoport elfogadására és megbecsülésére.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Torna:</i> Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban, csoportban; fellendülési kísérletek segítségadással vagy nélküle kézállásba; kézenátfordulás oldalt, emelés zsugorfejállásba; felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugrások az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkáról és/vagy minitrambulról, egyéni-páros-társas egyensúly- és gúlagyakorlatok. Alaplendület és leugrás gyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. 3-6 mozgásforma kapcsolatában tornagyakorlatok önálló alkotása és végrehajtása egyénileg és párokban; kötél- és/vagy rúdmaszás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű maszás); gyermek aerobikgyakorlatok. <i>Tánc:</i> Kreatív tánc különböző ritmusú, tempójú zenére. A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás általi kifejezése a gyermeki képzelőerő, kreativitás által. Páros vagy társas táncfolyamatok összhangban. Motívumismeret bővülése és az adott tánc(ok) struktúrájának egyre mélyebb megértése és végrehajtása. Páros és csoportos, változatos térformájú motívumfűzések, gyermektáncok. Ritmussyakorlatok egész testtel, a különböző testrészek ritmusában egyszerű párhuzamosságok kivitelezése. <i>Tornához és táncához kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók:</i> Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével. Népi játékok énekekre, dalra, zenére. Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna- és táncbemutatók. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornamozgások megnevezése, torna és testnevelés megkülönböztetése. Baleset- és sérülésveszélyes helyzetek elkerülésének módjai, a személyes teljesítőképesség határai átlépésével kapcsolatos kockázatok létezésének elfogadása. A tanult dalok szövege, a tanult táncokhoz kapcsolódó népi hagyományok, ünnepek elnevezései. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.	<i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink. <i>Ének-zene:</i> magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, mozgásos improvizáció, ritmikai ismeretek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurulás, fellendülés, kéztámasz, spicc, egyensúlygyakorlat, tornaelem, alátámasztási pont, aerobik, pontozás, párvezetés, tánc, ütemmutató (metrum), szinkópa, szünet, táncház, fonó, „játészó”, felkérés.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A futó-, ugró- és dobóiskola alapgyakorlatainak fokozódó pontosságú végrehajtása. Idő-, és tempóérzékelésen alapuló tartós futások gyakorlása. A mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. Az atlétikai jellegű alapmozgások tanulása iránti motiváció erősítése a mozgások pontosságra törekvő, változatos gyakorlásával. Az önértékelés további erősítése. A testséma, a testtudat, a figyelem összpontosításának és a figyelem rugalmasságának fejlesztése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Járás- és futás mozgásformái:</i> egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erő kifejtéssel, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával; komplex akadálypályán; vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggolórajt. <i>Ugrások és szökdelések ugrásformái:</i> Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság és -magasság változtatásával, páros és egylábos, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugrósávból guggoló- és/vagy lépőtechnikával; magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk. <i>Dobások mozgásformái:</i> Egy- és kétkezes hajító-, lökö- és vetőmozdulatok célra, változó távolságra, különböző kiinduló helyzetekből. A forgómozgások előkészítő gyakorlatai. Hajítómozgások 3 lépéses dobóritmusban. <i>Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében:</i> A Kölyökatlétika mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS		<i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink. <i>Matematika:</i> geometria, mérés, testek. <i>Vizuális kultúra:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.

Az energia-befektetés tudatosságának összetevői. A futó-, ugró- és dobófeladatokhoz tartozó mozgások megnevezései, a tanult mozgások vezető műveletei, idő- és távolságmérés, atlétikai eszközök elnevezései. A Kölyökatlétikai versenyforma ismerete, az egyéni szerepvállalás fontossága a csapat eredményessége érdekében. Közös szervezés, egymás teljesítményének értékelése és elfogadása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futó-, ugró- és dobóiskola, váltott lábú szökdelés, váltás, gát, forgás, dobóritmus, sarok-talp gördülés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról. Motivált tanulás a játék folyamatában. Összjáték-tapasztalatok az egyszerű támadó és védő helyzetekről. A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásával hozzájárulás a taktikai gondolkodás fejlődéséhez. A közös játékeladatok során a csapatérdek hangsúlyos megjelenítése az egyéni érdekekkel szemben. A játéktevékenység során kialakuló döntéshelyzetek során a célszerű mozgásválasz megtalálása. A szabadidő aktív közösségi játékkal történő kitöltése igényének megerősítése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése, ezáltal a taktikai gondolkodás további fejlesztése, az egyén csapathoz való pozitív viszonyának további megerősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Általános technikai és taktikai tartalmak:</i> Támadó és védő feladatok terület- és emberfogással kisjátékok közben; páros cselezési feladatok, testcel labdavezetéssel, játékos passzgyakorlatok; passzgyakorlatok labdavezetéssel kombinálva 1:1, 2:1, 3:1 ellen. <i>Minikosárlabda:</i> Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra; megindulás, megállás, sarkazás a kosárlabdában. <i>Miniröplabda:</i> Kosárérrintés és alkarérrintés, alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban, csoportokban. <i>Labdarúgás:</i> Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, teljes csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcselek nehezedő feltételek mellett. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. A felállási forma alkalmazása Területnyitás támadásban. Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban. <i>Szivacskezilabda:</i>		<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció. <i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometria. <i>Magyar nyelv- és irodalom:</i> kommunikációs jelek felismerése és értelmezése.

Kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból, páros lefutásból. Passzgyakorlatok. Ismerkedés a kapusjátékkal. <i>Sportjáték-előkészítő (kis)játékok:</i> Létszámazonos (1:1; 2:2; 3:3; 4:4 ellen), létszámfölényes helyzetekben (2:1, 3:1, 4:1, 4:2 ellen) labdarúgás, szivacskezilabda, minikosárlabda (streetball) jelleggel; kis létszámú cicajátékok labdarúgás-, kézilabda-, kosárlabda jelleggel, fokozatos szabálybevezetéssel; területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai játékok; palánkkosárlabda, miniröplabda, vonaljátékok, (kooperatív) zsinórlabda, átfutós röplabda puha labdákkal; sportjátékok rögtönzött mérkőzései kis létszámú csapatokkal, egyszerűsített szabályokkal. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Kommunikációs formák és jelek felismerése a csapatjáték során. A kisjátékokhoz szükséges sportági alapszabályok ismerete. Törekvés a társas szabályok betartására. A sportszerű viselkedést igénylő helyzetek felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Labdaív, területvédelem, cselezés, emberfogás, területfoglalás, technikai végrehajtás, taktikai gondolkodás, kooperatív játék, labdabirtoklás, emberelőny, esélykiegyenlítés, győzelem, vereség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	Órakeret
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A gyorsúszás vagy hátúszás közül egy úszásnem választása. Az uszodában szükséges magatartási, higiéniai és balesetvédelmi szabályrendszer tudatosítása, a személyes felelősség kialakítása és az uszodai szabályok betartása. Egy úszásnem (gyorsúszás vagy hátúszás) technikájának rögzítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az úszásoktatás óraszám helyi feltételektől függ, de 18 óra biztosítása előírt (a két évfolyamon együttesen). Amennyiben az iskola úszásoktatásra a helyi tantervben csak 18 órát tervez, vagy nem használja fel a teljes (36 órás) időkeretet, a fennmaradó órákat a többi tematikai egység időkeretének bővítésére kell fordítania. MOZGÁSMŰVELTSÉG A vízhez szoktatás gyakorlatai, a vizes környezet balesetvédelmi és higiéniai rendszabályai. Vízbiztonság, siklás hason és háton. Tudatos levegővétel az úszás rávezető gyakorlataiban. Hátúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka). <i>Feladatok háton:</i> felfekvés a hátra kapaszkodással, fejbeállítás, csípőemelés; háton lebegés segítséggel és önállóan; felfekvés hátra segítséggel és önállóan; lebegés háton önállóan; lebegés és siklás háton.		<i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra. <i>Környezetismeret:</i> a víz tulajdonságai, testünk, életműködéseink.

<i>Hátúszás lábtempó:</i> siklás háton; hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; hátúszó lábtempó, segítséggel; hátúszás lábtempó segítséggel és önállóan; háton lebegés, siklás és a hátúszás lábtempó összekapcsolása; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. <i>Hátúszás kartempó:</i> hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek, a levegővétel. <i>Hátúszás kar- és lábtempó összhangjának megteremtése:</i> hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai. Gyorsúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka. légvétel, ritmus) <i>Gyorsúszás lábtempó:</i> siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval. <i>Gyorsúszás kartempó:</i> gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban. <i>Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése:</i> gyorsúszás technikai feladatok; gyorsúszás kar- és lábtempó gyakorlása. <i>Gyorsúszás levegővétele:</i> a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása. <i>Úszások a mélyvízben:</i> gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral-lábbal, hátrafordulós levegővétellel; úzás szabadon. <i>Ugrások, taposások:</i> beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás és előkészítő gyakorlatai. A téri tájékozódás, tér- és mélységérzékelés fejlesztése úszó és merülő gyakorlatokkal. Adott úszásnem technikai gyakorlatai koordinációs céllal. Játékos páros és társas vízi feladatok erőfejlesztő céllal. <i>Vízhez kötött játékok:</i> Hajóvontatás, siklasi és vízbeugrási versengések, víz alatti fogók, játékos úszógyakorlatok; játékos vízi csapatversenyek eszközökkel, vízilabda-, illetve röplabdajellegű labdás játékok, egyéb játékok különféle eszközökkel. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott úszástechnikával kapcsolatos fogalmi készlet ismerete, az uszoda élet- és balesetvédelmi ismeretei, önbizalom és bizalom mások iránt, az úszástanulással, vízben mozgással kapcsolatos érzések kommunikációja, irányítás általi alkalmazkodás. <i>Amennyiben az intézményben az 1-2. osztályban is megoldott az úszásoktatás, a tematikai egység céljait és követelményeit a helyi tantervben ennek figyelembe vételével kell meghatározni.</i>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felfekvés, gyorsúszás, hátúszás, fejesugrás, késleltetés, levegővétel, merülés, mentés, életvédelem, örvény, pánik, félelem, fáradtság.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	8. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 41 óra
Előzetes tudás	A szabadtéri és természetben üzőtt mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai. Az időjárási körülmények hatása a testmozgásra. Mozgástapasztalat néhány szabadidős mozgásrendszerről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alternatív, szabadidős mozgásformák további megismerése és kipróbálása. A kihívást jelentő, új sportágak révén a mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. Az aktív szabad játék, majd a rekreáció a későbbi egészséget fenntartó, fejlesztő funkciójának megalapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Ismerkedés újabb alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készletükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal és/vagy az 1-2. osztályban választottak további gyakorlása a lehetőségek függvényében:</i> Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. Gyermekjoga gyakorlatok. <i>Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.</i> A választott mozgásrendszerhez illeszkedő játékok, ügyességi csapatversenyek, házi bajnokságok ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alaptechnikai és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, KRESZ-alapismeretek, a szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete, a szabadidő- és médiatudatosság. <i>A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.</i>		<i>Technika és tervezés:</i> közlekedési ismeretek. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink; időjárás, éghajlat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rekreáció, szabadidő, játékszervezés, bőrbetegség, kullancs, UV-sugárzás,	
A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyamos ciklus végén	<i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i> Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is. Önálló pulzusmérés. A levezetés helyének és preventív szerepének megértése. A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása. Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása. A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása.	

	A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén. Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban. <i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i> Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal. A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete. <i>Manipulatív természetes mozgásformák</i> A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel. A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése. A pontosság, célszerűség és biztonság igényé válása. A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása. <i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i> Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is. A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás. Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során. Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet. A tempóváltozások érzékelése és követése. A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete. <i>Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban</i> A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete. A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése. <i>Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban</i> A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
--	--

	Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során. Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése. Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése. Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra. A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés. A sportszerű viselkedés értékévé válása. <i>Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban</i> . Előre, oldalra és hátra esés, tompítással. A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása. . A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés. Az saját agresszió kezelése. Az önvédelmi feladatok céljának megértése. <i>Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban</i> Egy úszásnemben 25 méter leúszása biztonságosan. Fejesugrással vízbe ugrás. Az uszodai rendszabályok természetessé válása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete. <i>Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben</i> Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete. A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása. A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során. A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.
--	--

III.3. Tantárgyi értékelés formái és szempontjai

- A követelményrendszer akkor adhat reális visszajelzést a tantervi cél teljesítéséről, ha értékelési szempontjait a nevelésben, az oktatásban és a képzésben felmutatott értékek.
- A nevelést a tanulók aktivitásának, és a szabály, valamint morális rendszerhez való viszonyulásuk felbecsülésén, az oktatást a sportágban mutatott teljesítmények, a képzést a tanulók teljesítményeinek önmagukhoz viszonyított fejlődése alapján értékeljük. A tanulók neveltsége és képzettsége a célrendszerben jelzett követelményeknek megfelelően az érdemjegyen jelenik meg. Az egyszempontú teljesítmény értékelésen alapuló követelmények hibáit ismerjük. A tanulók adottságai - a pedagógiai közhit szerint - erősebben befolyásolják teljesítőképességüket a testnevelésben, mint az elméleti tantárgyakban. Ahhoz tehát, hogy a teljesítmények is értékelési szempontként szerepelhessenek: esélyt kell adni arra, hogy a hátrányos fizikai adottságokkal rendelkezők is jó értékelést szerezhessenek.

- Az esélyjavítás egyik lehetősége a differenciált tananyag kijelöléshez adott módszertani alternatívák alkalmazásával valósítható meg. Az értékelés differenciálásának másik lehetőségét az alkati és az alapvető fizikai adottságok felmérésére készített táblázatok értékelésmódosító szempontkénti felhasználása biztosítja.
- A tanulók neveltsége lényeges tényező egy reális értékelési rendszerben. A tanulók neveltségét (funkcionálisan) tanórai és tanórán kívüli testedzésben felmutatott aktivitásuk és a testedzések szabály, valamint erkölcsi rendjéhez viszonyított cselekedeteik alapján lehet jellemezni.
- A tanulói munka értékelésében az "elégséges" szint megállapítása nevelési alapkövetelmény alapján történik, amelyet az oktatásban és képzésben nyújtott gyenge teljesítmény nem ronthat le. Az alapkövetelmény teljesítése a legalább "elégséges" minősítés feltétele. Ez az egyetlen értékelési szint, amely nem tananyagfüggő és nem mérhető teljesítményszinthez kötött. Ennek oka az, hogy a tanulók adottságait ilyen módon lehet/kell figyelembe venni.
- A követelmény és értékelés összefüggése:
 - A követelmény megfogalmazás funkcionális alapon közelít a célhoz. A célra vonatkozó közvetlen követelmény megfogalmazást az értékelés és osztályozás motiváló hatásaival segíti.
- Az értékelés, osztályozás:
 - A neveltség szintjét becsléssel mérjük a munka aktivitásán, a szabályos egészségőrző és erkölcsös cselekvés értékelésén alapul.
 - Az oktatás szintjét a sportteljesítményekhez, az országos standardokhoz vagy az elsajátításra előírt tananyagmennyiséghez és minőséghez viszonyítjuk.
 - A képzés szintjének alapját a tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődése adja.
 - A tantervi követelmények működése: A tanuló iskolai munkáját végzi, a tanterv és az iskola, testnevelő tanár által meghatározott és előírt követelmények és értékelés ismeretében. A tanár tehát a három szint alapján minősíti a tanuló munkáját, majd érdemjegyeket, ezek összegzéseként félévi és év végi osztályzatot ad.
- Az értékelő rendszer működésének alapfeltétele az, hogy a testnevelést és gyógytestnevelést tanítók megfeleljenek a következő elvárásnak:
 - A testnevelés egészében érvényesítsék a gerinc- ízületivédelem szabályainak alkalmazását, minden tanulóval rendszeresen végezzék a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó mozgásanyagot. A testnevelés egésze örömet és sikerélményt nyújtson a tanulóknak, még az eltérő testi adottságú tanulóknak is.
 - A tárgyi feltételek arányában igyekezzék sokoldalú, harmonikus nevelési és képzési alapot biztosítani.
 - Igazságosan és következetesen értékelje tanítványait.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

DIGITÁLIS KULTÚRA
Helyi tantárgyi tanterv
1-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Szabadon tervezhető óra terhére 1-2. évfolyamon

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	1	36	0	36
2.	1	36	0	36
3.	1	36	34	2
4.	1	36	34	2

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A tanterv minden évfolyamon teljes tanévre kiterjedő állandó – a számítógépterem férőhelyeihez igazodó osztályszinten kerül megtartásra.
- A tantárgyi ismeretek gyakorlati elsajátítása és alkalmazása indokolja és lehetővé teszi az elektronikus tankönyvek és segédanyagok (kétségfejlesztő-, tantárgyi oktató Cd-k, DVD-k stb.) rendszeres használatát.
- A tanulói munka értékelése, a más tantárgyakhoz való tantárgyi integráció révén pedagógiai szempontból is hangsúlyt kap a csoportmunka.
- A digitális kultúra órákon megszerzett tudás és ismeretanyag a tantárgyi kapcsolódásokon túl kapcsolódik az iskola hagyományaihoz, értékeihez, mindennapi életéhez.
- A digitális kultúra tantárgy ismereteinek átadása és elsajátítása közben a tanulók folyamatosan találkoznak a Biblia és a református hit- és erkölctan tanításaival, a keresztyén és ezen belül a református értékekkel.

A tanterv alkalmazásához szükséges személyi és tárgyi feltételek:

- számítógépterem (1 tanuló/1 gép) Multimédiás számítógépek hálózatba kötve,
- internetelérés, kétségfejlesztő és oktató CD-k, e-book olvasók, e-bookok,
- iskolai könyvtár,
- Rendszergazda, a számítógépes hálózat és az eszközök üzemeltetéséhez, karbantartásához.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Informatika tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 1-4. évfolyamára kiadott **digitális kultúra** tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek.

A helyi sajátosságokat beépítette: Máténé Major Erzsébet

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

- alsós munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

1–4. évfolyam

A digitális kultúra az alsó tagozaton **megalapozza azokat a tudáselemeket, attitűdöket, melyekre egyrészt a tárgy későbbi tanulása során lesz szükségük a tanulóknak, másrészt lehetővé teszi a digitális kompetencia más tudásterületeken történő alkalmazását.** A megvalósítás során fő alapelvnek a tevékenység-központúság, az életkori sajátosságok figyelembevétele tekinthető, hiszen ebben az életkori szakaszban a közvetlen tapasztalás kulcsfontosságú. Igen lényeges, hogy a tanulók olyan példákkal, lehetőségekkel szembesüljenek, melyeket közvetlen környezetükben is meg tapasztalhatnak, illetve mindennapi életük szerves részét képezik. E környezetből kiindulva valósul meg az a fejlesztési folyamat, melynek eredményeképpen képesek lesznek a digitális környezetben tanulni, szórakozni, játszani, kísérletezni oly módon, hogy ismerik a digitális technológia előnyeit, veszélyeit, és képesek azt integrálni más tantárgyak tudáselemei közé. Kapcsolatba kerülnek olyan digitális tananyagokkal, portálokkal, tudásbázisokkal és fejlesztőalkalmazásokkal, melyek a 6-10 éves korosztály sajátosságait figyelembe véve segítik önálló és csoportos tanulásukat, egyéni érdeklődésük kielégítését, a tehetségfejlesztést és a felzárkóztatást egyaránt. Az algoritmikus gondolkodás életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenység-központú fejlesztése a tanulás tanulását, a tanulási eredményt és a tanulóval kapcsolatos attitűdöket is pozitív irányba befolyásolja.

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analizáló és szintetizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység elősegíti az online térben való szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, alkalmazni a problémák megoldására.

A digitális világ körülöttünk témakör a problémamegoldást tartja szem előtt. Elsősorban nem a tárgyi feltételekről, hanem a technológiai megoldásokról, digitális írástudásról, kultúráról, műveltségről van szó. A hangsúly itt nem a konkrét probléma technikai megoldásán van, hanem egy olyan szemléletmód kialakításán, melynek keretében a digitális környezet, az információs társadalom gyakran felmerülő problémáit, összefüggő problémacsoportjait tudják megérteni a gyerekek.

A digitális eszközök használata témakör tanításával elsősorban az a célunk, hogy a tanulók átfogó képet kapjanak arról, milyen feladatok megoldására alkalmasak az élet minden területét behálózó digitális eszközök, és nem utolsósorban tisztában legyenek alkalmazásuk szükségességével. Megértik, hogy ezek az eszközök megkönnyítik az életünket, bizonyos tevékenységeket gyorsabbá tesznek, több ember számára földrajzi távolságokat, időbeni távolságokat hidalnak át, olcsóbbá teszik a kommunikációt, és nem utolsósorban mindenki számára elérhetővé teszik a feladatok megoldásának folyamatát.

Az Alkotás digitális eszközökkel témakör tanítása során áttekintjük azokat a területeket, ahol valamilyen digitális megoldást alkalmazunk, azonban ezt mindig problémaszituációban, a gyerekek életéből vett feladatok megoldása során végezzük. Rendkívül fontosnak tartjuk azt is, hogy nem önmagukban álló kész megoldásokat mutatunk be, hanem egy olyan repertoárt adunk a gyerekek kezébe, hogy a digitális eszközök segítségével inspiráló informatikai környezetben tudják megoldani a felmerülő problémákat. E folyamatot minden esetben a konkrét és gyermekközeli valóságból vett példákkal illusztráljuk.

A készített alkotások alkalmasak a hitbeli elköteleződés kifejezésére.

Az Információszerzés az e-Világban témakörben az információval, annak megszerzésével, tárolásával, értékelésével és kreatív felhasználásával foglalkoznak a tanulók. Betekintést nyernek a különböző infokommunikációs technológiákba, megtanulnak az őket érdeklő témakörökben, más tantárgyak tanulása során felmerülő kérdésekben egyszerű információkat keresni és felhasználni, pl. kiselőadások, gyűjtőmunka, projektek alkalmával.

Elvárás, hogy a diákok az infokommunikációs eszközök használata során is tartsák be a keresztyén viselkedési normákat.

A Védekezés a digitális világ veszélyei ellen témakörnél kerülnek szembe a gyerekek azzal a problémával, hogy a fellelhető információk között sok hamis és félrevezető is található, valamint, hogy a digitális térnek veszélyei is lehetnek. Kialakítjuk a digitális világ veszélyei elleni védekezést lehetővé tevő tudáselemeket és védekezési stratégiákat, melyekkel tanítói és szülői segítséggel, valamint biztos háttérrel képesek felismerni, blokkolni és jelezni az őket ért kedvezőtlen hatásokat.

A robotika és a kódolás alapjai témakör újonnan jelenik meg az oktatásban. Megközelítésmódja egyértelműen problémacentrikus, középpontjában az áll, hogy hogyan

lehet egy adott problémát felismerni, a problémához megfelelő megoldási módot találni, illetve más problémákhoz kidolgozott megoldási algoritmusokat az adott problémához alakítani, a probléma kisebb mértékű változása esetén az algoritmust hozzáigazítani. Ehhez a témakörhöz nem feltétlenül szükséges számítógép és informatikai környezet, legalábbis annak alapozó szakaszában. Olyan problémákat és a problémák megoldásához szükséges algoritmusokat kell gyűjtenünk a gyerekek életéből, melyek segítségével jól felismerhetők az algoritmus azon ismérvei, melyek ebben az életkorban megtanítandók. Úgy mint az elemi lépések egymásutánisága, a lépések kötött sorrendje, illetve az azonos bemenő adatok esetén az algoritmus rendre azonos kimenő adatainak létrehozása. Különböző szituációkat, játékhelyzeteket kell biztosítanunk, hogy ezeket az algoritmusokat el is játsszák, át is éljék a gyerekek. Ez lehet a hétköznapi, gyakran ismétlődő tevékenység eljátszása, azok lépéseinek megbeszélése, vicces szituációkban az egyes lépések kihagyása vagy felcserélése és ennek alapján az algoritmus végkimenetének megítélése. Érdemes különböző tantárgyakban, cselekvésekben algoritmusokat keresni, miután az algoritmus természetével természetesen nem definíció szinten, hanem a tapasztalat alapján tisztában vannak a gyerekek. Minden egyes alsó tagozatos tantárgy tananyagában található algoritmusok, melyeket a tanulókkal most már érdemes ezen a szűrőn keresztül megfigyeltetni. Például matematikából a szöveges feladatok megoldásának algoritmus, a próbálgatással történő nyitott mondat megoldásának algoritmus, az írásbeli műveletek végzése mind egy-egy algoritmus.

A digitális kultúra órákon megjelenő református tartalmat maga a tananyag feldolgozására szolgáló, tanár által kitűzött feladatok tartalmazzák. (Feldolgozott fényképek, rajzolt képek, írt vagy formázandó szövegek, adatfeldolgozás adatai, készített weblapok tartalma, prezentációk témája.) A készített alkotások alkalmasak a hitbeli elköteleződés kifejezésére.

Az alkalmazott munkaformák pl. csoportmunka lehetőséget teremt arra, hogy a tanulóknál kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.

Fő feladataink a folyamatos fejlesztés során:

- A digitális környezet elemeinek megnevezése
- Az online és az offline környezet összehasonlítása
- A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése
- Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata
- Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése
- A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete
- Digitális eszközök használata
- Digitális eszközök védelme
- Problémamegoldás digitális eszközzel
- A digitális eszköz használatának korlátai
- Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen
- Digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei
- Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása
- Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása
- Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete
- Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése
- Azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása

- Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése
- Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása
- Alkalmazói készségek fejlesztése
- Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete
- Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása
- Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban
- Véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban
- Egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban
- A személyes adat fogalmának értelmezése
- Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása
- Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban
- Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása
- Az online függőség jellemzőinek ismerete
- A személyes adatok védelme
- A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei
- Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése
- Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása
- Algoritmusok összehasonlítása, elemzése
- Algoritmus lépésekre bontása
- Algoritmus kiválasztása
- Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével
- Egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal
- Adott problémához algoritmus választása
- A robotok szerepének bemutatása
- Kódolás tevékenységgel
- Kódolás grafikus felületen
- Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása

1. táblázat

1. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
I. A digitális világ körülöttünk	0	3	3
II. A digitális eszközök használata	0	9	9
III. Alkotás digitális eszközökkel	0	9	9
IV. Információszerzés az e-Világban	0	4	4
V. Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	0	3	3
VI. A robotika és a kódolás alapjai	0	8	8
Évfolyam összesen	0	36	36

2. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete

I. A digitális világ körülöttünk	0	3	3
II. A digitális eszközök használata	0	9	9
III. Alkotás digitális eszközökkel	0	9	9
IV. Információszerzés az e-Világban	0	4	4
V. Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	0	3	3
VI. A robotika és a kódolás alapjai	0	8	8
Évfolyam összesen	0	36	36

3. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
I. A digitális világ körülöttünk	3	0	3
II. A digitális eszközök használata	7	+2	9
III. Alkotás digitális eszközökkel	9	0	9
IV. Információszerzés az e-Világban	4	0	4
V. Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	3	0	3
VI. A robotika és a kódolás alapjai	8	0	8
Évfolyam összesen	34	2	36

4. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
I. A digitális világ körülöttünk	3	0	3
II. A digitális eszközök használata	7	+2	9
III. Alkotás digitális eszközökkel	9	0	9
IV. Információszerzés az e-Világban	4	0	4
V. Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	3	0	3
VI. A robotika és a kódolás alapjai	8	0	8
Évfolyam összesen	34	2	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
II. A digitális eszközök használata	A számítógép kezelésének begyakorlása. A billentyűzet és az egér használatának begyakorlása	2
	Összesen:	2

4 évfolyam:	Szabad órakeret:	2
-------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
II. A digitális eszközök használata	A számítógép kezelésének begyakorlása. A billentyűzet és az egér használatának begyakorlása	2
	Összesen:	2

1-2. osztály

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Tematikai egység	1. A digitális világ körülöttünk: 3 óra	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása; lakhely ismerete; családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A digitális környezet elemeinek megnevezése – Az online és az offline környezet összehasonlítása – A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése – Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában. közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit; önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást; kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából. ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
-------------------------------------	---------------------

- Az informatika terem használatának szabályai, a számítógép üzemeltetése, balesetvédelmi tudnivalók. - A digitális környezet elemeinek megnevezése - A számítógép fő részei, perifériái. - A billentyűzet és az egér használata - Az online és az offline környezet összehasonlítása - A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése - Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata	-<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, szövegalkotás, beszédkultúra, kommunikáció. -<i>Környezetismeret:</i> -<i>Matematika:</i> tájékozódás térben és időben -<i>Hittan:</i> Én és a közvetlenebb és tágabb környezetem, közösségeim, társaim. Családtagok, családi, baráti kötődések, szeretetkapcsolatok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	internet, digitális, számítógép, mobil eszközök, információ, program, okoseszközök, adatok, tárolás, keresés, applikáció, oktatóprogram
Javasolt tevékenységek	- Digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához - Programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése - A tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása - Szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása - Más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során - Kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata

Tematikai egység	2. A digitális eszközök használata: 7+2 óra	Órakeret 9 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése – A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete – Digitális eszközök használata – Digitális eszközök védelme – Problémamegoldás digitális eszközzel – A digitális eszköz használatának korlátai – Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek. a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése – A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete – Digitális eszközök használata – Digitális eszközök védelme – Problémamegoldás digitális eszközzel – A digitális eszköz használatának korlátai – Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen – Digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei – Egyszerű rajzok, ábrák elkészítése.		-Magyar nyelv és irodalom -Környezetismeret -Matematika -Hittan
Kulcsfogalmak/ fogalmak	digitális eszköz, számítógép, tablet, okostelefon, nyomtató, monitor, digitális fényképezőgép, digitális kamera, adattárolás, egér, billentyűzet, háttértár, projektor, laptop, mentés, ki- és bekapcsolás, újraindítás, beállítások, függőség, menü	

Javasolt tevékenységek	– Digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata – Digitális eszközök használata egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához – Az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével – Érvelés a tudatos digitáliseszköz-használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen – Néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata
-------------------------------	--

Tematikai egység	3. Alkotás digitális eszközökkel: 9 óra	Órakeret 9 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása – Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete – Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése – Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése – Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat; társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában. adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza; grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre; adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
– Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása – Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete – Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése – Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése – Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása	-Magyar nyelv és irodalom -Környezetismeret -Matematika -Hittan

Kulcsfogalmak/ fogalmak	rajzolóprogram, mentés, menü, rajzeszköz, alkalmazás, képfájl, digitális fotó
Javasolt tevékenységek	– Az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel – Az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan – Választás az adott program által biztosított lehetőségek közül – Az elkészült alkotások mentése – A saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján

Tematikai egység	4. Információszerzés az e-Világban: 4 óra	Órakeret 4 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Alkalmazói készségek fejlesztése – Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete – Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása – Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt. információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására; képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Alkalmazói készségek fejlesztése – Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete – Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása – Példák, tapasztalatok elemzése – Az információ különféle megjelenési formái. A mindennapi életben előforduló információs jelek, szimbólumok.		-Magyar nyelv és irodalom -Környezetismeret -Matematika -Hittan
Kulcsfogalmak/ fogalmak	böngészőprogram, keresés, hamis információ, infografika, adat, címsor, weboldal, webhely, pontos kifejezés, találat	

Javasolt tevékenységek	– Adatok gyűjtése az interneten személyekkel, jelenségekkel, állatokkal, növényekkel, eseményekkel kapcsolatban – Információkeresés kulcsszavak segítségével – Az interneten gyűjtött információk felhasználása érveléshez, véleményalkotáshoz
-------------------------------	--

Tematikai egység	5. Védekezés a digitális világ veszélyei ellen: 3 óra	Órakeret 3 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A személyes adat fogalmának értelmezése – Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása – Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása – Az online függőség jellemzőinek ismerete – A személyes adatok védelme – A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről. tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban; ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A személyes adat fogalmának értelmezése – Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása – Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása – Az online függőség jellemzőinek ismerete – A személyes adatok védelme – A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei		<i>-Magyar nyelv és irodalom</i> <i>-Környezetismeret</i> <i>-Matematika</i> <i>-Hittan</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	internetes zaklatás, internetfüggőség, játékfüggőség, jelszó, személyes adat	
Javasolt tevékenységek	– Tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitális eszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére – Olyan érzékeny, személyes adatok megnevezése, melyeket fokozottan óvni szükséges a digitális kommunikáció során	

Tematikai egység	6. A robotika és a kódolás alapjai: 8 óra	Órakeret 8 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése – Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása – Az algoritmus hétköznapi fogalmának megismerése. – Algoritmusok összehasonlítása, elemzése – Adott problémához algoritmus választása – A robotok szerepének bemutatása – Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek; eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat; alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat. értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljuttatja, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja; felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést; egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét; feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki;	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése – Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása – Algoritmusok összehasonlítása, elemzése – Adott problémához algoritmus választása – A robotok szerepének bemutatása – Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása		-Magyar nyelv és irodalom -Környezetismeret -Matematika -Hittan
Kulcsfogalmak/fogalmak	robot, elemi lépések, sorrend, eseménysor, végrehajtás, módosítás, utasítás,	

Javasolt tevékenységek	– Néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk – Adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán – A robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése – Történetek mesélése a robot mozgásával kapcsolatban – Önálló történetek kódolása robot segítségével
-------------------------------	--

3-4. osztály

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Tematikai egység	1. A digitális világ körülöttünk: 3 óra	Órakeret 3 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A digitális környezet elemeinek megnevezése – Az online és az offline környezet összehasonlítása – A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése – Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában. közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit; önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást; kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából. ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

- Az informatika terem használatának szabályai, a számítógép üzemeltetése, balesetvédelmi tudnivalók. - A digitális környezet elemeinek megnevezése - A számítógép fő részei, perifériái. - A billentyűzet és az egér használata - Az online és az offline környezet összehasonlítása - A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése - Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata	-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Ének-zene, - - Környezetismeret - - Idegen nyelv -Vizuális kultúra -Hittan
Kulcsfogalmak/ fogalmak	internet, digitális, számítógép, mobileszközök, információ, program, okoseszközök, adatok, tárolás, keresés, applikáció, oktatóprogram
Javasolt tevékenységek	- Digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához - Programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése - A tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása - Szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása - Más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során - Kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata

Tematikai egység	2. A digitális eszközök használata: 7+2 óra	Órakeret 9 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése - A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete - Digitális eszközök használata - Digitális eszközök védelme - Problémamegoldás digitális eszközzel - A digitális eszköz használatának korlátai - Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen - Digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek. megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása; a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan; egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz; közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.
Ismeretek/fejlesztési követelmények – Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése – A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete – Digitális eszközök használata – Digitális eszközök védelme – Problémamegoldás digitális eszközzel – A digitális eszköz használatának korlátai – Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen – Digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei – Egyszerű rajzok, ábrák elkészítése.	Kapcsolódási pontok <i>-Magyar nyelv és irodalom</i> <i>-Matematika</i> <i>-Ének-zene, -Környezetismeret - Idegen nyelv</i> <i>-Vizuális kultúra</i> <i>-Hittan</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	digitális eszköz, számítógép, tablet, okostelefon, nyomtató, monitor, digitális fényképezőgép, digitális kamera, adattárolás, egér, billentyűzet, háttértár, projektor, laptop, mentés, ki- és bekapcsolás, újraindítás, beállítások, függőség, menü
Javasolt tevékenységek	– Digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata – Digitális eszközök használata egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához – Az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével – Érvelés a tudatos digitáliseszköz-használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen – Beállítások elvégzése digitális eszközökön – Néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata – Adott probléma megoldásához digitális eszköz kiválasztása, érvelés a választás mellett

Tematikai egység	3. Alkotás digitális eszközökkel: 9 óra	Órakeret 9 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása – Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása – Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete – Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése – Azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása – Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése – Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat; társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában. adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza; grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre; adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza; egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít; egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása – Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása – Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete – Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése – Azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása – Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése – Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása		-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Ének-zene, -Környezetismeret - - Idegen nyelv -Vizuális kultúra -Hittan
Kulcsfogalmak/fogalmak	rajzolóprogram, mentés, mentés másként, menü, rajzeszköz, alkalmazás, szerkesztés, visszavonás, módosítás, képfájl, digitális fotó	

Javasolt tevékenységek	– Az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel – Az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében – Választás az adott program által biztosított lehetőségek közül – Az adott alkalmazás beállításainak használata – Az elkészült alkotások mentése – Korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása – A saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján – Az alkalmazott grafikai megoldások értelmezése – Mérlegelés, indoklás az adott probléma megoldása során megvalósított digitális eszköz-használattal kapcsolatban
-----------------------------------	--

Tematikai egység	4. Információszerzés az e-Világban: 4 óra	Órakeret 4 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Alkalmazói készségek fejlesztése – Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete – Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása – Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban – Véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban – Egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt. információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására; képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

– Alkalmazói készségek fejlesztése – Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete – Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása – Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban – Véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban – Egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban – Az információ különféle megjelenési formái. A mindennapi életben előforduló információs jelek, szimbólumok.	-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Ének-zene, - - Környezetismeret - - Idegen nyelv -Vizuális kultúra -Hittan
Kulcsfogalmak/ fogalmak	böngészőprogram, keresés, hamis információ, nem megbízható weboldalak, kulcsszó, keresőkifejezés, álhír, infografika, adat, grafikon, címsor, weboldal, webhely, URL, pontos kifejezés, találat
Javasolt tevékenységek	– Adatok gyűjtése az interneten személyekkel, jelenségekkel, állatokkal, növényekkel, eseményekkel kapcsolatban – Információkeresés kulcsszavak segítségével – Állítások megfogalmazása, érvelés egy infografika, táblázat, grafikon alapján – Az interneten gyűjtött információk felhasználása érveléshez, véleményalkotáshoz – Ellenőrzések végzése egy talált információ hitelességével kapcsolatban –

Tematikai egység	5. Védekezés a digitális világ veszélyei ellen: 3 óra	Órakeret 3 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A személyes adat fogalmának értelmezése – Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása – Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban – Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása – Az online függőség jellemzőinek ismerete – A személyes adatok védelme – A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési- oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről. tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban; ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben; ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait; közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.
---------------------------------------	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A személyes adat fogalmának értelmezése – Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása – Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban – Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása – Az online függőség jellemzőinek ismerete – A személyes adatok védelme – A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei		-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Ének-zene, - Környezetismeret - Idegen nyelv -Vizuális kultúra -Hittan
Kulcsfogalmak/ fogalmak	internetes zaklatás, internetfüggőség, játékfüggőség, álhír, blokkolás, kizárás, jelentés, bizalmas információk, jelszó, személyes adat	
Javasolt tevékenységek	– Érvelés egy információ hitelességével kapcsolatban – Példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról – Szituációs játék eljátszása az internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról – Tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitális eszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére – Olyan érzékeny, személyes adatok megnevezése, melyeket fokozottan óvni szükséges a digitális kommunikáció során	

Tematikai egység	6. A robotika és a kódolás alapjai: 8 óra	Órakeret 8 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése – Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása – Algoritmusok összehasonlítása, elemzése – Algoritmus lépésekre bontása – Algoritmus kiválasztása – Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével – Egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal – Adott problémához algoritmus választása – A robotok szerepének bemutatása – Kódolás tevékenységgel – Kódolás grafikus felületen – Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek; eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat; alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat. értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljuttatja, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja; felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést; egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét; feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki; a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival; adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.
Ismeretek/fejlesztési követelmények – Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése – Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása – Algoritmusok összehasonlítása, elemzése – Algoritmus lépésekre bontása – Algoritmus kiválasztása – Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével – Egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal – Adott problémához algoritmus választása – A robotok szerepének bemutatása – Kódolás tevékenységgel – Kódolás grafikus felületen – Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása	Kapcsolódási pontok -Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Ének-zene, - Környezetismeret - Idegen nyelv -Vizuális kultúra -Hittan
Kulcsfogalmak/ fogalmak	robot, elemi lépések, sorrend, eseménysor, program, programozás, kód, kódolás, végrehajtás, módosítás, utasítás, elágazás

Javasolt tevékenységek	– Néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk – Adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán – Algofejtörők megoldása modell segítségével – A robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése – Útvonalak tervezése, kódolása adott feltételek alapján – Egyszerű mozgások kódolása padlórobottal – A robot mozgásának elemzése – Az adott kódsor módosítása újabb feltételek alapján – Történetek mesélése a robot mozgásával kapcsolatban – Önálló történetek kódolása robot segítségével
--	--

A tanulók értékelésének szempontjai

A tanulók tanórai munkájának értékelése **folyamatos, rendszeres** legyen. Minden esetben törekedjünk a tanulók önállóan vagy közösen végzett feladatainak szóbeli értékelésére, dicséretére. A tanórai munka szóbeli, összegző értékelése lehetőleg sose maradjon el, hiszen az eredmények ismerete, a pozitív megerősítés rendkívül motiváló hatású.

Bár az **1. évfolyamosok** (kisiskolások) a tanórai játékos, korosztályhoz illő tevékenységek közben sok hasznos szakismeretet, új fogalmat is elsajátítanak, semmiképpen ne törekedjünk ezek definíciószerű felmondására, visszakérdezésére, pontos idézésére szóban vagy írásban. Ebben az életkorban még erőteljesebben kell érvényesülnie az informatika sokoldalú alkalmazhatóságának, gyakorlati jellegének. A továbbhaladás feltételeként ugyan nélkülözhetetlen egyes **informatikai alapfogalmak megértése**, ismerete (pl. a számítógép fő részei vagy a kezeléséhez szükséges tudnivalók), ezeknek ismeretét leginkább a **gyakorlati alkalmazások** során ellenőrizhetjük. Ha olyan feladatokat adunk, amelyek teljesítésekor a tanulók az IKT-eszközökkel tevékenykednek – információt gyűjtenek, kísérleteznek, saját ötleteik alapján alkotnak –, a legfontosabb fogalmak, tantárgyi ismeretek könnyen rögződnek, és a pedagógus számára a tevékenység megfigyelésével közvetlenül ellenőrizhetővé válnak. Az önálló alkotásokat mindig értékeljük, az ügyes munkákat dicsérjük, és a többi tantárgyban megszokott módon jutalmazzuk. A tanulócsoporthal közösen legjobbnak ítélt **produktumokat feltétlenül hasznosítsuk**, például: faliújság, iskolaújság, iskolai dekoráció/plakát, kiállítás, honlap, pályázat stb. A tanórai tevékenység elismerésének igen hatékony módja az, ha a diákok látják az eredményt, a hatást: saját alkotásuk hasznosulása kapcsán megérik a digitális kultúra tantárgy mindennapi életben való alkalmazásának fontosságát. Az értékelésbe vonjuk be a tanulókat: kritikai gondolkodásuk fejlesztéséhez nélkülözhetetlen, hogy egymás tanórai munkáját, alkotását megismerjék, és szavakba öntve véleményezhessék.

A belépő, új tantárgy első félévében nem ajánlott érdemjegyet adni, ehelyett **rövid, szöveges értékelés** írása javasolt, amelyben leginkább a tanulók ötleteit, ügyességét, kreativitását, órai aktivitását „díjazzuk” az egyes feladatok megoldása, alkotások elkészítése során. Ezt a megfontolást az is indokolja, hogy a tanulók előismeretei eltérőek: alkalmazói tudásuk attól is függ, hogy például rendelkeznek-e otthoni számítógéppel, illetve volt-e már módjuk másutt „számítógépezni”. (Az eltérő otthoni feltételek miatt kerülendők a számítógéppel megoldandó házi feladatok.) Az értékelés egyik fajtája tehát az IKT-eszközök segítségével elvégzett konkrét feladatok, alkotások (szöveg, rajz, animáció, zene, kép stb.) szóbeli megítélése.

A **2. évfolyam** végén az iskola pedagógiai programjában meghatározott módon értékeljük. A szöveges értékelés vagy az adott érdemjegy a tanév során végzett időszakos ellenőrzések eredményein alapuljon. Tükrözze **a tanuló egész évi tanórai munkáját** (alkotásait, aktivitását, társaival való együttműködési képességét a csoportos feladatokban), valamint **elsajátított ismereteinek szintjét és fejlődését** is a megszerzett készségek-képességek terén. A tovább haladáshoz szükséges minimális ismeretanyag tudását és az alapvető képességek elsajátítását feltétlenül várjuk el minden tanulótól, mert a felső tagozatos tantárgy erre a megszerzett tudásra épül.

A 21. századi pedagógiai értékelés egyik újdonsága a **portfólió**, amely az iskolai munkában a **hosszabb időszakon át, céltudatosan gyűjtött dokumentumok** összességét jelenti (internetes publikálás során e-portfóliónak is nevezik). Alsó tagozaton a tanulók számítógépes alkotásait egész tanéven át, névre szólóan összegyűjthetjük. Legjobb, ha erre egy **név szerinti mappát** készítünk a számítógépen, illetve az iskolai hálózat valamelyik alkönyvtárában. Ide kerülhetnek mentéssel a diákok évközi produktumai: szöveges dokumentumai, rajzai, fotói, filmjei, prezentációi stb. Az év végi értékelés során az egybegyűjtött anyag jó alapot szolgál a diákmunkák szemrevételezéséhez, összehasonlításához, majd – akár közösen történő – értékeléséhez. A mappa tartalmát a tanulók saját adathordozóikra elmenthetik, megőrizhetik, családtagjaiknak is megmutathatják. A portfólióba más tantárgyak digitális alkotásai is bekerülhetnek: játékos feladatlapok, tudáspróbák, kiselőadások anyagai, szekennelt rajzok, képzőművészeti alkotások. A kiselőadások során tanúsított szorgalom és tevékenység, valamint a produktum külön jutalmazandó!

A **3 – 4. évfolyamon** az eredményes előrehaladás érdekében fontos a tanulók munkájának és tudásának rendszeres ellenőrzése és értékelése, amely folyamatos szóbeli értékeléssel valósulhat meg.

Egy-egy témakör feldolgozása során a tanuló:

- tanórai tevékenységét,
- elvégzett munkáját,
- elkészített dokumentumait,
- ismereteinek szintjét,
- fejlődését,
- órai aktivitását,
- együttműködését (a csoportmunkában való részvételét) értékeljük rendszeres szóbeli értékeléssel és félévente legalább 3 db érdemjeggyel.

A tanulói teljesítmény értékelésének speciális szempontjai:

Az értékelés alapja az ismeretek és képességek alkalmazásának a szintje. A dokumentumok több tanóra alatt készülhetnek el, a kész dokumentum értékelésével a tanuló többórás tevékenységét együttesen minősíthetjük.

Az értékelés szempontjai, hogy

- tudja-e elméleti ismereteit a gyakorlatban alkalmazni,
- képes-e a kis segítséggel önálló munkavégzésre,

- tükröződik-e a logikus gondolkodás a teljesítményében,
- tud-e segítséggel új ismereteket szerezni, feldolgozni, új ismereteket előállítani,
- milyen mértékben alkalmazza a számítógépet, mint eszközt mindennapi munkájában.

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A választott tankönyv

- megfelelő feldolgozásban tartalmazza a szükséges ismeretanyagot;
- adjon segítséget a gyakorlati munkához;
- ösztönözze a további önálló ismeretszerzést és számítógépes munkát;
- támogassa a csoportmunkát;
- korosztálynak megfelelő nyelvezetű és stílusú legyen;
- az ábrák és képek mennyisége, minősége és tartalma igazodjon a fejlesztési követelményekhez;
- változatos és többféle nehézségű feladatot tartalmazzon;
- hardver- és szoftver független legyen;
- megfelelően kezelje az informatika gyorsan változó részeit.

A tankönyvek kiválasztásának speciális elvei:

- adjon segítséget a gyakorlati munkához,
- ösztönözze a további önálló ismeretszerzést és számítógépes munkát,
- sokféle nehézségű feladatot tartalmazzon,
- hardver- és szoftver független legyen, vagy többféle lehetőséget mutasson be,
- megfelelően kezelje az informatika gyorsan változó részeit.

Ajánlott szoftverek

- Képszerkesztő,
- Sebran 1.49,
- Manószorozat oktatóprogramjai,
- Puzzle játék
- PC Peti 1-4. oktatóprogram
- Imagine logo
- Comenius Logo,

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

REFORMÁTUS HITTAN
Helyi tantárgyi tanterv
Általános tantervű tanulócsoportok
1-4. évfolyamok

Jellege: 8 osztályos általános iskola

A tantárgy órakerete: (36 oktatási hét)

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	2	72	63	9
2.	2	72	68	4
3.	2	72	65	7
4.	2	72	63	9

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A hit- és erkölcstan tantárgy minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló, a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a keresztyén felekezetek szerinti hittan csoportban. Ezek az órák is az iskolában kerülnek megtartásra. Csoportváltás szülői (nagykorú tanuló esetében tanulói) kérelemre, jogszabályban előírt határideig, (rendkívül indokolt esetben a tanév kezdetén), az igazgató engedélye alapján lehetséges. Áttérő tanulónak a csoportváltást az igazgató az illetékes egyház képviselőjének nyilatkozata után engedélyezheti. Jelen helyi tanterv a református hit- és erkölcstan helyi tantárgyi tantervét tartalmazza.
- A hit- és erkölcstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében néhány tanév esetében az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.).
- Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

- A helyi tanterv a 2011. évi CXCV. tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült.
- Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató szakvélemény az intézmény irattárában található. Száma:

2. A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

1. táblázat

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	9	2+2	11+2=13
A teremtéstörténet	15	1+1	16+1=17
Őstörténetek	6	1	6+1=7
Történetek Jézus Krisztusról	23	1	23+1=24
Ünnepeljünk együtt!	10	1	11
Évfolyam összesen	63	9 (4 betervezve)	72

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	12	0+2	12+2=14
Az ősatyák története	33	0	33
Történetek Jézus Krisztusról	16	0+1	16+1=17
Ünnepeljünk együtt!	7	1	8
Évfolyam összesen	68	4 (1 betervezve)	72

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	6	1+2	7+2=9
Isten Egyiptomból új haza felé vezeti a népét	30	0	30
Történetek Jézus Krisztusról	18	1	18+1=19
Élet az apostoli korban	2	1+1	3+1=4
Ünnepeljünk együtt!	9	1	10
Évfolyam összesen	65	7 (3 betervezve)	72

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	11	1+2	12+2=14
Bírák kora	10	1+2	11+2=13
Egységes királyság kora	16	0+1	16+1=17
Történetek Jézus Krisztusról	16	1+1	17+1=18

Ünnepeljünk együtt!	10	0	10
Évfolyam összesen	63	9 (3 betervezve)	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	9
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Látogatás a helyi református templomban/imaházban	2
A teremtéstörténet	Látogatás a természetbe	1
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
A teremtéstörténet	Kreatív óra – Teremtés napjai	1
Östörténetek	Kreatív óra – Noé története	1
Történetek Jézus Krisztusról	Multimédiás óra – A tenger lecsendesítése, Az elveszett bárány	1
Ünnepeljünk együtt	Készülődés a karácsonyra	1
	Összesen:	9

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ünnepeljünk együtt	Készülődés a pünkösdre	1
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
Történetek Jézus Krisztusról	Kreatív óra – Az irgalmas samaritánus	1
	Összesen:	4

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Mi a gyülekezeti szolgálat?	1
Élet az apostoli korban	Bevezetés az első gyülekezetek korába	1
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés a húsvétra és pünkösdre	1
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
Isten Egyiptomból új haza felé vezeti népét	Kreatív óra – Pusztai vándorlás	0

Történetek Jézus Krisztusról	Multimédiás óra – Jézus gyógyításai	1
Élet az apostoli korban	Multimédiás óra – Pál apostol élete	1
Összesen:		7

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	9
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Nézelődöm a világhálón	1
Bírák kora	Hogyan szólít meg Isten? (Az elhívás)	1
Történetek Jézus Krisztusról	Az adakozás	1
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
Bírák kora	Kreatív óra (Gedeon, Sámuel)	2
Egységes királyság kora	Kreatív óra (Dávid és Góliát)	1
Történetek Jézus Krisztusról	Kreatív óra (A mustármag példázata)	1
Összesen:		9

3. Tantárgyi bevezető (1-4 évfolyam)

A hit- és erkölcsan tantárgy célrendszere és feladatai

A hit- és erkölcsan tantárgy *alapvető feladata* a hitéleti nevelés. A református hit- és erkölcsan komplex személyiségfejlesztésre törekszik, ahol a kognitív ismeretátadás mellett fontos szerepet kap az affektív és a pragmatikus nevelés is. A hitéleti nevelés szerves része a keresztyéni lét alapjaiba való bevezetés, mely fő területei a következők:

- a Biblia gyermekek számára érthető és értelmezhető történetei;
- a Biblia világába való bevezetés (keletkezése, felosztása, háttere, formái, stb.);
- a magyar református identitás fő jellegzetességei;
- a magyar református gyülekezetek világának és a református hitnek az alapelemei;
- a keresztyén egyháztörténet adott évfolyam történelméhez kapcsolódó fő eseményei, kiemelkedő személyei;
- a tanítványi lét és a kegyességi élet elemei (imádság, Szentírás használat, istentisztelet);
- élethelyzetekben, etikai kérdésekben való tájékozódás és keresztyén megoldások keresése;
- egyházi és nemzeti ünnepeink tartalma, üzenete és megélése.

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a gyermekek számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcsan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcsan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többre, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről, Isten és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltságmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi hátterének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttere	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának és bátorságának a megtapasztalása	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttere	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttere és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti:

- Isten Igéjét, a Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát;
- Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);
- Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;
- Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcstannak egyszerre vannak tantárgypedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

- A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.
- A hit- és erkölcstan órák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoporthoz egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.
- Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappillérét (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő föl, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

- A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.
- A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.
- A Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.
- Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.
- A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.
- A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra: A tanórák egymáshoz való kapcsolódása projekt jellegű, ahol a vezérfonalat a bibliai történetek adják. Ezek kibontásaként jelennek meg olyan kapcsolódó témák (etikai kérdések, élethelyzetek stb.), melyek a gyermekek életvalóságát figyelembe véve hidat jelentenek a gyermekek világa és Isten Igéje között. Bár minden évnek van fő vezérfonala, az évek belső egységei koncentrikusan épülnek fel. Az évek fő címei a következők:

ÉV	CÍM	SZIMBÓLUM
1.	Isten tenyerén	Kéz (fészket formáló)
2.	Istennel az úton	Kis kéz a nagyban
3.	A szabadító Isten szeretetében	Repülő madár
4.	Isten uralma alatt	Korona

Minden év anyagának része 6 *koncentrikus kör*, mely korosztályközpontúan segíti Isten Igéjének és a tanulók életvalóságának egymásra találását.

TÉMAKÖR	AMIT TARTALMAZ
Bibliai történetek	Ószövetségi és újszövetségi bibliai történetek
Isten utat mutat a mindennapokban	Olyan témák, melyek az <i>önismeret</i> , illetve <i>etikai kérdések</i> , <i>élethelyzetek</i> körébe tartoznak. Ezek a témák mindig a tanévben tanult bibliai történetekhez kapcsolódnak. Így adnak kiindulópontot a közös gondolkodáshoz és segítik a gyermekek gondolkodásmódját abban, hogy megértsék: Isten Igéjének üzenete van a mindennapokra is.
Isten szól hozzánk	A hívő ember életének szerves része az írott Ige, a Szentírás olvasása. Ez a témakör a <i>Szentírás világába</i> kívánja bevezetni a tanulókat és a naponként Igeolvasásra, Isten életünkre szóló üzenetének keresésére és megértésére buzdít. A kör másik részterülete az imádságos lelkület segítése és az imádságos szemléletmód formálása.
Isten közösséget formál	Jézus Krisztus tanítványai nem légtüres térben élik a mindennapjaikat. Kisebb és nagyobb közösségekben élnek, ahol meg kell tanulniuk az egymással való élés alapszabályait is. Az ide tartozó témák a <i>közösségépítés</i> , <i>közösségben való élés</i> keresztyén modelljeit kívánják felmutatni.
Református keresztyénnek lenni	A témakör <i>református gyökereinket, gyülekezeteink világát és a magyar református keresztyén identitás</i> jellegzetességeit veszi sorra. Ennek érdekében évente találkozhatunk olyan, a tanult történetekhez kapcsolódó témákkal, melyek a református gyülekezetek világába vezetnek be a gyermekeket, megismertetik a tanulókat a reformátori alapelvekkel. 5. osztálytól, az adott év világtörténelem és magyar történelem tananyagához illeszkedve egyháztörténelmi személyiségekkel is találkozhatnak a tanulók, akiktől megtanulhatják, hogy mit jelent egy-egy korban keresztyénnek lenni.
Ünnepeljünk együtt!	Közös ünneplésre hív a témakör, melynek része az egyházi év ünnepeinek, kapcsolódó bibliai történetek bemutatása, valamint az ünnep szent időként való megélésére nevelés is.

Mivel a koncentrikus körök nem önállóan, elkülönülve jelennek meg, hanem a bibliai történetek által nyújtott ív részeként tanítandóak, ezért a helyi tanterv készítése során a tematikai egységek is a bibliai történetek nagy egységeit foglalják magukban. Ezek részeként jelennek meg az adott bibliai történethez kapcsolható (más koncentrikus körbe tartozó) témák a tantárgyi tartalom évfolyamonkénti elemzése során. A témák felsorolásánál az érthetőség kedvéért nemcsak a téma címe, hanem az adott koncentrikus kör is megjelenik.

A tematikai egységek csoportosításai

Minden évfolyam esetében az „Ismerkedés a Bibliával és reformátussággal” c. tematikai egységhez tartoznak az évkezdő, évzáró órák, valamint azok témák, melyek az egyházismeret alapjaiba, és a református egyházközösségek világába, szokásrendszerébe vezetnek be a tanulókat. Ezek a témák nem mindig egymás után következnek, hanem a hit- és erkölctan könyvek

módszertani ajánlásai, valamint a hitoktató tanévekre vonatkozó tervezése alapján illeszkednek az adott évfolyam éves tematikájába.

Hasonló ehhez az „Ünnepeljünk együtt!” tematikai egység, mely minden évben az ünnepekhez, ünnepkörökhöz kapcsolódóan kerül beillesztésre a tanév tervezésébe.

A többi tematikai egység komplex egészet alkot, melyekben a témák összetartoznak. A református hit- és erkölcsstan kerettanterv módszertani ajánlásai tartalmazhatnak ettől eltérő sorrendet vagy címeket a témákra.

A hit- és erkölcsstan tantárgy sajátosságai miatt a kapcsolódási pontok között megjelennek nemcsak az iskolai tanórákhoz való kapcsolódási lehetőség, hanem a gyülekezeti élethez való kapcsolódás pontjai is.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcsstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

- *Erkölcsei nevelés.* A hit- és erkölcsstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítéletképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcsstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.
- *Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés.* A hit- és erkölcsstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.
- *Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.* Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empatikus és egymást segítő megélésére.
- *Családi életre nevelés.* A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi háttérének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzetüket tudatosan élje meg.
- *Testi és lelki egészségre nevelés.* A hit- és erkölcsstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.

- *Fenntarthatóság, környezettudatosság.* Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtett világot őrizzé és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.
- *Médiatudatosságra nevelés.* Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

5. Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

1. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 9

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54

Helyi sajátosságok óraszám: 9 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 11 óra +2 óra
Előzetes tudás		Iskolakezdés tapasztalatai. Iskolaérettség. Családi háttérből, korábbi (óvodából, bölcsődéből) hozott tapasztalatok a reformátusságról, Bibliáról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A református alapfogalmak bevezetése, reformátussághoz való pozitív kötődés kialakítása. • A református iskoláról való alapvető ismeretek átadása. Az iskolához való pozitív kötődés megalapozása, bevonódás elősegítése az iskola szokásrendszerébe (áhitatok, stb.). • A Biblia fogalmának megismertetése, a Szentíráshoz való pozitív kötődés kialakítása.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten közösséget formál	Ismerjük meg egymást!	• Ismerkedés a református gyülekezetek világával a református templomban tett látogatás során. • Beszélgetések, tapasztalatok és a hitoktató bemutatása alapján a református iskola szokásainak, sajátosságainak megismerése. • Gyermekbibliák, már ismert bibliai történetek által ismerkedés a Bibliával. A tanuló az órára behozhatja saját Bibliáját vagy bibliai történeteket tartalmazó könyvét.	<i>Környezetismeret:</i> Az iskola, az iskolás gyerek <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Gyermekbibliák, Bibliák mint szép könyvek. <i>Technika és tervezés:</i> Család, otthon, háztartás
Református keresztyénnek lenni	Reformátusok vagyunk		
Isten közösséget formál	Református iskolába járok		
Isten szól hozzánk	Ismerkedés a Bibliával (Jn 3,16)		
Isten szól hozzánk	Isten szeretetében egész évben (évváró óra)		
Szabad órakeret	Látogatás a helyi református tem (2 óra)		

Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		<i>Vizuális kultúra:</i> Környezetünk valós terei – a legközelebbi református templom.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	református, református iskola, református köszöntés, református templom, szószék, persely, lelkipásztor, gyermek-istentisztelet, Biblia, bibliai történet, gyermekbiblia.		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	• Jn 3,16 memoriter szintű ismerete • A református köszöntés ismerete. • Külső jegyek alapján a református templom sajátosságainak felismerése. • Alkalmazkodás az iskola belső rendjéhez (pl. köszöntés, részvétel az iskolai áhítatokon, családi vasárnapon). • Ének: A Biblia Isten szava, Engem szeret Jézusom		<i>Gyülekezeti kapcsolódás:</i> Órán megvalósítható módon, rendhagyó hittanóra keretén belül a református imaház felkeresése.

2. Tematikai egység		A teremtéstörténet	Órakeret:
Előzetes tudás		Élmények, ismeretek a teremtéstörténet kapcsán a családi gyökerek, gyülekezeti, köznevelési tapasztalatok alapján.	16 óra +1 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Alapvető ismeretek adása a bibliai teremtéstörténettel és az ember teremtésével kapcsolatban. • Annak a felmutatása, hogy mindannyian Isten teremtményei vagyunk és feladatunk a teremtet világ védelme, gondozása. • A családdal kapcsolatos élmények felidézése alapján annak a felmutatása és megerősítése, hogy Isten szeret bennünket.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	A világ teremtése (1Móz 1-2,4)	• Saját maga, valamint az otthoni, családi élmények felidézésével tudatosuljon benne az, hogy minden emberi lény Isten teremtménye. • A környezetében ismerje fel annak a lehetőségeit, hogyan tudja gondozni, védeni és óvni a környezetét.	<i>Környezetismeret:</i> Anyagok körülöttünk, élőlények körülöttünk <i>Vizuális kultúra:</i> Képek, rajzok, festmények a világról. Saját elképzelések, alkotások (pl.
Bibliai történetek – Ószövetség	Az ember teremtése (1Móz 2,4-25)		
Isten közösséget formál	A születésnapom. Emberek körülöttem: otthonom és a családom		
Bibliai történetek – Ószövetség	Az Édenkert (1Móz 2,8-17; 3,1-13)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Barátunk a környezetünk		
Szabad órakeret	Látogatás a természetben.		

	(Közeli park, erdő, stb. 1 óra)		rajz) a teremtésről Médiaélmények a természetről.
Bibliai történetek - Ószövetség	Kreatív óra (1 óra) Teremtés napjai		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Teremtéstörténet, első emberpár, feladat, Édenkert	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		- Tudja azt, hogy a teremtett világ az Isten ajándéka. - Tudja korosztályi szinten megfogalmazni azt, hogy ő Isten gyermeke és Isten szereti őt. - Ének: Ki teremtette ezt a világot, 160. dicséret	

3. Tematikai egység		Őstörténetek	Órakeret: 6 +1 óra
Előzetes tudás		- Zivatarral, nagy esővel és a szivárvánnyal kapcsolatos élmények. - Örömmel és bizalommal kapcsolatos tapasztalati élmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		- Alapvető ismeretek Noé és az özönvíz történetével kapcsolatban. - A természet jeleiben Isten munkájának a felismerése.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Noé és az özönvíz (1Móz 6,9-8,22)	- Bibliaismereti fejlődés. - A szivárványnak, mint Istentől adott jelnek a felismerése.	<i>Környezetismeret:</i> Az időjárás <i>Technika és tervezés:</i> Közlekedés esős időben.
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: öröm (Noé bárkája)		
Bibliai történetek - Ószövetség	Kreatív óra (1 óra) Noé története		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Vízözön, szivárvány, igaz ember, Isten megvéd	<i>Technika és tervezés:</i> csónak hajtogatás
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		Noé és a vízözön történetének korosztályi szintű ismerete Ének : Fénylő szivárvány a magas égen, 167. dicséret	

4. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 23 +1 óra
Előzetes tudás		Korábbi ismeretek és élmények Jézus Krisztussal kapcsolatos történetekről (család, gyülekezet, egyházi köznevelési intézmény révén).	

		• Tapasztalati élmények a következőkről: esküvő, keresztelő, félelem, éhség és jóllakottság, beszélgetés, imádság, elveszettnek lenni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Alapvető ismeretek adása a kapcsolódó bibliai történekről. • Az Istennel való mindennapi kapcsolat lehetőségeinek felmutatása. • Arra való rámutatás, hogy Isten minden nehéz élethelyzetben meglát, és a gyermekeivel van. • Isten iránti bizalom megalapozása. • Imádságra, nagylelkűségre és hálaadásra buzdítás. • Köött szövegű étkezés előtti és utáni imádság megismertetése.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten közösséget formál	Énekeljünk az Úrnak!	• Bibliaismereti fejlődés. • Alapvető kortörténeti ismeretek a kapcsolódó történetek kapcsán. • Annak a felismerése, hogy a keresztség az Isten családjába és a gyülekezet közösségébe való tartozás megerősítése. • Az Istenre való ráhagyatkozás és bizalom érzésének kialakulása és/vagy megerősítése. • Az imádság jelentőségének megismerése a hívő ember életében és az imádság gyakorlatának megélése. • Annak a felismerése, hogy Isten előtt minden ember értékes. • A gyermekek élethelyzeteiből adódó, megvalósítható példák találása az Isten iránti hálaadásra, imádságra és a nagylelkűségre.	<i>Gyülekezeti élet:</i> Keresztelő
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a kánai menyegző (Jn 2,1-12)		<i>Vizuális kultúra:</i> Médiaélmények.
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megáldja a gyermekeket (Mk 10,13-16)		Egy keresztelő közös elképzelése vagy egy keresztelés felvételének (fényképeinek) megtekintése
Református keresztyénnek lenni	Istennel közösségben: a keresztelő		<i>Bibliai történet rajzfilmes megtekintése</i>
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít Istent gondviseléséről (Mt 6,25-34)		<i>Környezetismeret:</i> Időjárás, vihar a tengeren
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a tenger lecsendesítése (Mt 8,23-27)		Mi kerül az asztalra? (étkezés, étkezés előtti és utáni imádság)
Isten utat mutat a mindennapokban	Isten segít legyőzni a félelmet		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: az 5000 megvendégelése (Jn 6,1-15)		
Isten szól hozzánk	Ismerkedés az imádsággal		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: nagylelkűség		
Isten utat mutat a mindennapokban	Értékes vagyok (Bev. az elveszett bárány történetéhez)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Az elveszett bárány (Lk 15,1-7)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: ragaszkodás		<i>Technika és tervezés:</i> Közösségi munka,

			segítségnyújtás másoknak
Bibliai történetek - Újszövetség	Muliédiás óra (1 óra) – A tenger lecsendesítése, Az elveszett bárány		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Jézus Krisztus, Áldás, keresztelő, keresztelőkancsó, gondviselés, imádság, csoda, nagylelkűség, értékes	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		- Az elveszett bárány példázatának korosztályi szintű ismerete - A keresztelés sákramentumának megismerése. - Az iskolában használt kötött szövegű étkezés előtti és utáni imádság ismerete. - Ének: Lakodalom készül Kána városában, Tágas mezőn ezernyi nép, Sűrű erdő mélyén kicsi bárány béget, 151. dicséret	

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 11 óra
Előzetes tudás	- Az ünnepekkel, ünnepléssel kapcsolatos tapasztalati élmények. - Karácsonyi, húsvéti, pünkösd történetekkel kapcsolatos előzetes ismeretek. - Gyülekezeti élettel kapcsolatos korábbi ismeretek, tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai - Arra való rámutatás, hogy karácsonykor Isten közel jött az emberhez. - Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása. - Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyi műsorra	- Részvétel az ünnepi műsorra való készülődésben (iskolai vagy gyülekezeti műsor). - Bibliaismereti fejlődés. - Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban.	<i>Technika és tervezés:</i> Család, otthon, háztartás (ünnep a családban); Közösségi munka, közösségi szerepek (ajándékkészítés, ünneplés, teremdekoráció) <i>Vizuális kultúra:</i>
Kreatív óra karácsonyhoz kapcsolódva		
Angyali üdvözlés (Lk 1,26-39)		
Készülődés a húsvéti műsorra		
Kreatív óra húsvéhoz kapcsolódva		
Angyalok hirdetik Jézus születését (Lk 2,8-20)		
Angyalok hirdetik Jézus feltámadását (Lk 24,1-12)		
Készülődés a pünkösd műsorra		
Kreatív óra pünkösdhöz kapcsolódva		
Az első gyülekezet (ApCsel 2,1-41)		
A helyi gyülekezet látogatása/ szolgálattevők hívása az iskolába		

(szabad órakeretből 1 óra)		Átélt élmények
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karácsony, angyal, kis Jézus, szentesti istentisztelet, húsvét, pünkösd, gyülekezet.	kifejezése (ünnepi tapasztalatok kreatív módon való kifejezése) Ünnepekhez kapcsolódó művészeti alkotások
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	• Tudja azt, hogy mit ünneplünk karácsonykor. • „Az angyalok hirdetik Jézus születését” c. történet korosztályi szintű ismerete. • Tudjon példákat mondani arra, hogy mit jelent hívő emberként karácsonyt ünnepelni. • A gyermek Jézust ne „Jézuskának”, hanem kis Jézusnak, vagy gyermek Jézusnak nevezze. • Ismerje a húsvét és a pünkösd kifejezéseket. • Ének: Karácsony, karácsony drága ünnepünk, 310.dicséret, 326. dicséret, Itt a húsvét ünnepeljünk, Fú a szél, zúg a szél	

2. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 11

Kerettanterv által betervezett óraszám: 57

Helyi sajátosságok óraszám: 4 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 12 óra +2 óra
Előzetes tudás		- A református köszöntés ismerete. - Külső jegyek alapján a református templom sajátosságainak felismerése. - Korábbi élmények a református gyülekezetről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai - A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. - Az osztályközösség testvéri közösségének megerősítése közösségépítő játékok segítségével. - Alapvető ismeretek közvetítése a Szentírás világáról. Az „egyedül a Szentírás” reformátori alapelv értelmének megismertetése. - A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. - A református templom alapvető berendezési tárgyainak ismerete. - Alapvető ismeretek a református énekeskönyvről a már tanult énekek segítségével. - A keresztyén gyülekezeti szolgálat fogalmának és jelentőségének megismertetése egy közös gyülekezeti szolgálat révén. - A közösséghez (református egyházközséghez) való tartozás pozitív élményének megerősítése. - Alapismeretek adása az MRE szeretetszolgálatáról.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Testvéri közösségben vagyok (Közösségépítő játékok)	- Pozitív érzelmi kötődés kialakulása a Szentíráshoz, mint a hívő ember életének vezérfonalához. - A Szentírás világa iránti érdeklődés felébredése. - A református egyházközséghez való tartozás iránti vágy ébredése. - A tanuló ismeri a református templom legfontosabb berendezési tárgyait és tisztában	<i>Technika és tervezés:</i> Közösségi szerepek (a lelkipásztor szerepe a közösségben) <i>Gyülekezeti élet:</i> Családi, egyéni gyülekezeti élmények
Református keresztyénnek lenni	Úton a templomba (A templombelső)		
Isten szól hozzánk	Ismerjük meg a Biblia világát!		
Református keresztyénnek lenni	A Szentírást követve (Jósiás reformja)		
Isten közösséget formál	Énekeljünk az Úrnak!		

Református keresztyénnek lenni	A szeretet gyakorlása egymás között a MRE-ban	van a következő fogalmakkal: istentisztelet, lelkipásztor.	A helyi gyülekezet szeretetszolgálat Családi vasárnap – templomi szolgálat. Karácsonyi műsor a templomban
Református keresztyénnek lenni	Szolgálunk a templomban	• A református énekeskönyv megismerése és az éneklés révén pozitív érzelmi kötődés kialakulása.	
Isten utat mutat a mindennapokban	Isten útján járok egész évben (évváró óra)	• Példák keresése arra hogyan végezhet a tanuló korosztályához illő diakóniai tevékenységet.	
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Szentírás, tekercs, a Biblia eredeti nyelvei, gyülekezeti szolgálat, diakónia, Magyarországi Református Egyház	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• A református templomhoz kapcsolódó fogalmak közül ismerje a következők jelentését: harang, szószék, Úr asztala, persely, orgona, istentisztelet, gyermek-istentisztelet, lelkipásztor. • Ének: Olvasd egyre Szentbibliád, Szívem hallgat Jézusom szavára	

2. Tematikai egység		Az ősatyák történetei	Órakeret: 33 óra
Előzetes tudás		• Médiából, korábbi élményeiből ismeretek a témakörhöz kapcsolódó bibliai történetekről. • Tapasztalati élmények a következőkről: veszekedés, testvérkapcsolat, bocsánatkérés, megbocsátás, harag, csalódás, irigység.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek megismertetése. • A következő érzelmek tudatosítása: irigység, harag, csalódás. Ezekre pozitív megoldás keresése. • Isten hívogató szavának közvetítése és annak a tudatosítás, hogy Isten útján minden korban és minden életkorban lehet járni. • A gyermekek életében lévő tipikus konfliktushelyzetek felidézése és ezekre keresztyén megoldási, megküzdési stratégiák felmutatása. • Arra való rámutatás, hogy a gyermek Isten ajándéka.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám elhívása (1Móz 12,1-9; 15,1-5)	• A tematikai egység kapcsolódó bibliai történeteinek megismerése. • Annak a felismerése, hogy a konfliktushelyzetek mögött érzelmek vannak, melyeket lehet és kell is kezelni. • Keresztyén válaszok találása következő élethelyzetekben: testvérek közötti vita, irigység, harag, féltékenység. Ezekhez a korosztályi szintű példák keresése.	Magyar nyelv és irodalom: Szóbeli és írásbeli szövegek értelmezése (szituációs játékok által). Környezetismeret:
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám és Lót elválás egymástól (1Móz 13,1-18)		
Isten közösséget formál	Keressük a békés megoldást! (Ábrahám és Lót elválás egymástól)		

Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám fiút kap Istentől (1Móz 18,1-15; 21,1-8)	• A bocsánatkérés helyzeteinek felismerése és a bocsánatkérés gyakorlása szituációs játékok révén. • A megbocsátás helyzeteinek felismerése és a megbocsátás gyakorlása szituációs játékok révén.	Az iskolás gyerek (konfliktus helyzetek az iskolában) Tájékozódás az iskolában és a környékén (térképek alapjaihoz kapcsolódóan térképen megnézni az ősatyák vándorútját) <i>Vizuális kultúra:</i> Képzőművészet, valós és képzelt látványok (rajzok, képek, elképzelések a történetek kapcsán) <i>Technika és tervezés:</i> Család, otthon, háztartás (konfliktushelyzetek otthon) Tárgyi kultúra, technológiák (képlékeny anyagok alakítása, kreatív munkálkodás)
Bibliai történetek – Ószövetség	A szolga útja (Izsák feleséget kap 1Móz 24)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsau és Jákób története (1Móz 25,19-34; 1Móz 27,1-33)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Jákób bujdosása (1Móz 28)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsau és Jákób kibékülése (1Móz 32-33)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Bocsánatkérés (Ézsau és Jákób)		
Bibliai történetek – Ószövetség	József, az álomlátó (1Móz 37,1-11)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Úton Egyiptomba: József a fogságban (1Móz 37,12-36; 39-40)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: irigység, harag, csalódás (Ézsau és Jákób, József és testvérei)		
Bibliai történetek – Ószövetség	A börtönből a fáraó trónjába: Isten megszabadítja Józsefet (1Móz 41-45)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan bocsáthatok meg másoknak? (József és testvérei)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Ősatya, Ábrahám, Jákób, Izsák, József, álom, testvérviszály, harag, csalódás, irigység, fáraó, bocsánatkérés, megbocsátás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• A következő történetek korosztályi szintű ismerete: ○ Ábrahám elhívása ○ Isten megszabadítja Józsefet.	

	• Korosztálynak megfelelő módon mutassa be a következő személyeket: Ézsau, Jákób • Tudjon példát mondani az Isten szerinti megbocsátásra, kibékülésre, Isten útján való járásra. • Ének: Szólt az Isten egykor Ábrahám, József drága gyermek, 81. zsoltár
--	---

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret
Előzetes tudás	• Az 1. évfolyamon tanult bibliai történetek Jézus Krisztusról. • Imádság fogalmának ismerete, étkezés előtti és utáni kötött szövegű imádság. • Saját élmények és tapasztalatok a betegségről, gyógyulásról, segítségkérésről, segítségadásról és a halálról.	t: 16 óra + 1 óra

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A tematikai egységhez tartozó bibliai történetek megismertetése.
- Az Úri imádság memoriter szintű és tartalmi megismertetése, az imádság egyes részeinek jelentésével együtt.
- Az imádsághoz kapcsolódó pozitív attitűd kialakítása/megerősítése.
- A kérő imádság fogalmának megismerése, saját szavakkal való megfogalmazáshoz való hozzásegítés.
- Arra való rámutatás, hogy Istentől jön a gyógyulás az életünkben.
- Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztus a halál felett is Úr.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanítvánnyá hív (Péter elhívása, Lk 5,1-11; 6,12-16)	Vizuális kultúra: Médiaélmények (imádság, betegség, stb.) Technika és tervezés: Tárgyi kultúra, kreatív kifejezőmód
Isten szól hozzánk	Jézus imádkozni tanít: az Úri imádság	
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: Bartimeus meggyógyítása (Mk 10,46-52)	
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A kérő imádság	
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a naini ifjú feltámasztása (Lk 7,11-17)	
	• Az Úri imádság memoriter szintű ismerete. • Az Úri imádság elmondása legalább minden, a témakörhöz kapcsolódó hittanórán. • A kapcsolódó bibliai történetek megismerése. • Jézus Krisztus hatalmának felismerése a betegség és a halál fölött. • A tanuló tudja a saját szavaival megfogalmazni azt, hogy mi mindent kér imádságban Jézustól. A konkrét, tárgyi kéréseken túli kérések is jelenjenek meg az imádságban.	

Bibliai történetek – Újszövetség	Az irgalmas samaritánus (Lk 10,25-37)	Keressen életszerű példákat a cselekvő szeretetre, ill. ennek vigye be ezeket a mindennapi gyakorlatába.	
Isten utat mutat a mindennapokban	Cselekvő szeretet (Irgalmas samaritánus)		
Bibliai történetek - Újszövetség	Kreatív óra (1 óra) Az irgalmas samaritánus		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		tanítvány, Úri imádság, kérő imádság, gyógyítás, Bartimeus, naini ifjú, csoda, feltámadás, irgalom, példázat, samaritánus	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		- A következő történetek korosztályi szintű ismerete: - Péter elhívása - Az irgalmas samaritánus példázata - Az Úri imádság és a Lk 10,27 memoriter szintű ismerete - Tudjon példákat mondani a cselekvő szeretetre és az Isten útján való járásra - Ének: Tóparton áll egy halász, Bartimeus a vak koldus, A naini ifjút halál elragadta, Ment egy ember Jerikóba, 299. dicséret, 475. dicséret	

4. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 8 óra
Előzetes tudás	• Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. 1. évfolyamon tanult bibliai történetek az ünnepekhez.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
• Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása.		
• Arra való rámutatás, hogyan lehet Istennel ünnepelni.		
• Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyra	• Részvétel az ünnepi műsorra való készülődésben (iskolai vagy gyülekezeti műsor).	Környezetismeret: A hétköznapiak, hétvégék és az ünnepnapok. Egyházi ünnepeink és az évszakok. (Ünnepes és ünneptelen félév.); A fő világtájak megnevezése, elhelyezése. (pl. Napkeleti bölcsek hazája); Táplálkozás (Ünnepi ételek.)
Mária és József útja Betlehembe (Lk 2,1-7)		
A napkeleti bölcsek útja (Mt 2,1-12)		
Készülődés a húsvétra		
Jézus útja a kereszttel (Lk 23,26-49)		
Az emmausi tanítványok útja (Lk 24,13-35)		
Szabad órakeret: készülődés a pünkösdre (1 óra)		
Az etióp főember útja (ApCsel 8,26-40)	advent, karácsony, napkeleti bölcsek, kereszttel, emmausi tanítványok, pünkösd, etióp főember	Ének-zene: A hangszínhallás és a
Kulcsfogalmak/ fogalmak		

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	- Tudja mit ünneplünk húsvétkor és ismerje a húsvéti történetet. - Ének: Gyere el a jászolhoz (Pintér Béla), 315. dicséret, Örvendezz, örvendezz minden nép, Pünkösöd áldott napján	többszólamú hallás fejlesztése. (Gyermekekórus) <i>Vizuális kultúra:</i> Médiaélmények felidézése, megjelenítése vizuálisan (bábkészítés, szerepjáték), megfelelő hanghatásokkal. Pl. Karácsonyi betlehemes, Passiótörténet. <i>Technika és tervezés:</i> Élet a családban hétköznapi és ünnepnapokon.
---	--	---

3. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 7

Kerettanterv által betervezett óraszám: 56

Helyi sajátosságok óraszám: 9 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 7 óra+ 2 óra
Előzetes tudás		- A 2. évfolyamon tanultak. - Korábbi élmények a református gyülekezetről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai - A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. - A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. - A gyülekezeti szolgálat fogalmának tisztázása és gyülekezetekben való feladatvállalásra nevelés. - Arra való rámutatás, hogy a Biblia Isten Igéje, ami az ember számára üzenetet hordoz. - Az „egyedül Krisztus” reformátori alapelv lényegének megismertetése, arra való rámutatás, hogy Krisztus az egyetlen út Istenhez.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Református keresztyénnek lenni	Gyökereink: családi példák, példaképek (bevezető óra)	A tanuló tudja saját szavaival megfogalmazni a gyülekezet fogalmának jelentését.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szaknyelv használata, kommunikáció.
Isten szól hozzánk	A Bibliából Isten szól hozzánk		

Szabad órakeret	Mi a gyülekezeti szolgálat?	• Keresse meg a családjában a református egyházközségbe tartozó családtagokat. • Tudjon a saját szavaival példákat mondani arra, hogy mit jelent feladatot vállalni a gyülekezetben. • Lehetőség szerint egy projekt keretén belül vállaljon saját anyagyülekezetében egy szolgálatot a gyermek-istentiszteleten, ennek hiányában az egyházközség más területén vagy a hittanórán (legalább néhány hét – 1 hónap időtartamra.) • Tudja azt, hogy a Biblia több mint egy könyv: Isten Igéje az ember számára.	<i>Technika és tervezés:</i> Önismeret (Magyar Református vagyok) A világban elfoglalt helyem. Az ember feladata a világban – “örizd és műveld” – hogyan éljünk a természet adta nyersanyagokkal · <i>Környezetismeret:</i> Emberi életszakaszok, azok jellemzői és feladatai az iskolában, a gyülekezetben és otthonainkban. <i>Vizuális kultúra:</i> Személyes emlékből (régiből), azok vizuális megjelenítése különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, makett, stb.)
Református keresztyénnek lenni	Szolgálunk a gyülekezetben		
Református keresztyénnek lenni	Egy másik gyülekezetben szolgálunk		
Isten utat mutat a mindennapokban	Élet a szabadító Istennel (évszázadok)		
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		egyházközség, szolgálat, egyházmegye, egyedül Krisztus	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• Egy szabadon választott (korábban tanult) bibliai történet vagy aranymondás üzenetét tudja a saját szavaival megfogalmazni. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallásnevelési munkaközössége határoz meg.	

2. Tematikai egység		Isten Egyiptomból új hazafelé vezeti a népét	Órakeret: 30 óra
Előzetes tudás		- Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. - Tapasztalati élmények a következőkről: szabadítás, véték, büntetés, büntetés elkerülése, bátorság, hálaadás, bizalom, biztonság.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai - A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek megismertetése. - A következő érzelmek tudatosítása és megerősítése: bátorság, bizalom. - A gyermekek életében lévő tipikus konfliktushelyzetek felidézése és ezekre keresztyén megoldási, megküzdési stratégiák felmutatása. - Arra való rámutatás, hogy Istennel a rossz cselekvése után is van megoldás. - Annak a tudatosítása, hogy a tetteinknek következménye van, amiért a felelősséget vállalnunk kell. - Arra való rámutatás, hogy mit jelent Isten szabadítása egy-egy konkrét élethelyzetben. - A Tízparancsolatnak, mint Isten életünkre szóló útmutatásának a bemutatása és a Tízparancsolat iránti pozitív érzelmek ébresztése. - A hálaadó imádság fogalmának tisztázása.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Mit jelent a szabadítás? (játékos, beszélgetős óra arról, hogy mit jelent a korosztály számára a szabadítás)	- A tanuló alapvonalaiban ismerje a témakörhöz tartozó bibliai történeteket. - Legyen egyértelmű a számára az, hogy minden tettnek van következménye. - Saját szavaival tudjon példákat mondani arra, hogy mit jelenthet Isten szabadítása. - Saját szavaival fogalmazza meg, hogy miért adta Isten a Tízparancsolatot. - Tudjon saját szavaival egy hálaadó imádságot megfogalmazni.	<i>Környezeti ismeret:</i> Rész-egész viszony, távolságbecslés (akár a pusztai vándorlás kapcsán.) Térkép a lakóhelyről (a templom elhelyezkedése). <i>Vizuális kultúra:</i>
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes születése (1Móz 47,1-12; 2Móz 1,1-2,10)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes vétke és menekülése (2Móz 2,11-25)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Tettek és következmények		
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes találkozása Istennel (2Móz 3,1-15)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten megszabadítja népét (2Móz 4-5; 7,1-12,33)		

Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: Bátorság (Isten megszabadítja népét)		Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm) érdekében.
Bibliai történetek – Ószövetség	Kivonulás Egyiptomból (2Móz 13,34-42; 13,17-14,29)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A hálaadó imádság		
Bibliai történetek – Ószövetség	Úton az ígért földje felé: a pusztai vándorlás (2Móz 15,22-27; 16,1-17,7)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: bizalom (úton az ígért földje felé)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Szabályok (Bevezető a Tízparancsolathoz)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten szövetséget köt népével: a Tízparancsolat (2Móz 19,1-20,17)		
Bibliai történetek – Ószövetség	A rézkígyó (4Móz 21,1-9)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten hazát készít népének: a kémek Kánaánban (5Móz 31,1-8; Józs 1,1-2,22)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		bűn, szabadítás, szabály, Tízparancsolat, szövetség, haza, Mózes, Kánaán, hálaadó imádság, következmény	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• A következő történetek korosztályi szintű ismerete: ◦ Izrael szabadulása Egyiptomból • Egy kötött szövegű reggeli és esti imádság ismerete • A Tízparancsolat rövidített változatának memoriter szintű ismerete • A 2Móz 15,2 memoriter szintű ismerete • Mózes személyének korosztályi szintű ismerete • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallás tanári munkaközössége határoz meg.	

3. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 18 óra +1 óra
Előzetes tudás		- A 2. évfolyamon tanult bibliai történetek Jézus Krisztusról. - A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. - Tapasztalati élmények a következőkről: veszteség, halál, együttműködés, mozgássérült, érték, büntudat, kisebbségi érzés, közösség, szegény, nagyképűség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai - A témakörhöz tartozó bibliai történetek és azok alapvető kortörténeti háttérének megismertetése. - Pozitív és segítő attitűd kialakulásának segítése a sérült, beteg emberek iránt. - Empátiára nevelés. - Annak a tudatosítása és megerősítése, hogy Isten számára értékesek vagyunk és Ő tanítványául hív. - Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztusnak hatalma van és Ő Úr a halálon és a betegségen is. - Alázat fogalmának tisztázása és az alázatos attitűd kialakulásának segítése.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: a kapernaumi béna meggyógyítása (Mk 2,1-12)	- Alapvető ismeretek a témakörhöz kapcsolódó bibliai történetekről és kortörténeti háttérükről. - Tudja a saját szavaival megfogalmazni a következőket (tudjon példát is mondani rájuk): - Mit jelent empatikusnak és segítőkésznek lenni egy sérült, beteg emberrel? - Mit jelent értékesnek lenni Isten szemében - Jézus Krisztusnak hatalma van. - Jézus minden embert meglát és tanítványául hív. - Mit jelent Jézus Krisztus tanítványának lenni? - Milyen magatartást vár el Isten a tanítványaitól? - Alázat. - Az adott bibliai történetekhez tartozó érzelmek tudatosulása és azokra életszerű példák találása.	<i>Környezeti ismeret:</i> Egészség-betegség. Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképességűek elfogadása, segítése (felebarát szerepe). <i>Vizuális kultúra:</i> A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, csodák, gyógyulások
Isten közösséget formál	Együttműködöm másokkal (A kapernaumi béna meggyógyítása)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: Jairus lányának feltámasztása (Lk 8,40-56)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: veszteség (Jairus lányának feltámasztása)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: Zákeus története (Lk 19,1-10)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Ami miatt értékes vagyok (Zákeus története)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Változni Istennel (Zákeus)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít, arról hogyan viselkedjünk		

	másokkal (Mt 7,12; 25,31-46)		azonosítás a, vizuális megfigyelése, értelmezése, információk rögzítése szöveg és kép segítségével. (fotó, film, egyszerű animáció, rajz, stb.)
Isten közösséget formál	Viselkedés a közösségben (Az arany szabály, Mt 7,12)		
Bibliai történetek – Újszövetség	A farizeus és vámszedő (Lk 18,9-14)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: szégyen (A farizeus és a vámszedő)		
Bibliai történetek - Újszövetség	Multimédiás óra: Jézus gyógyításai		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		béna, halál, feltámasztás, értékes, arany szabály, tanítvány, farizeus, vámszedő, fügefá, alázat	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		- A következő történetek korosztályi szintű ismerete: - A kapernaumi béna meggyógyítása - Péter megtagadja Jézust - A Mt 7,12 memoriter szintű ismerete - A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Péter, Zákheus - Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallás tanári munkaközössége határoz meg.	

4. Tematikai egység		Élet az apostoli korban (Apostolok cselekedetei, levelek)	Órakeret: 3 óra + 1 óra
Előzetes tudás		• Előzetes ismeretek a témakörhöz tartozó történetekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
• A témakör bibliai történeteinek ismertetése.			
• Bevezetés az első gyülekezetek korába.			
• Megtérés fogalmának tisztázása, Isten megtérésre hívogatásának pozitív hangvételű közvetítése.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Bevezetés az első gyülekezetek korába (korábbi	• A témakörhöz tartozó bibliai történetek alapvető ismerete.	Vizuális kultúra: Egy valós, vagy képzeletbeli

	ismeretek felidézése, bevezetés)	- Saját szavaival tudjon beszélni a következőkről: - Megtérés - Első gyülekezetek kora	jelenség számára plakát, szórólap tervezése, figyelemfelkeltése céljából.
Bibliai történetek – Újszövetség	A filippi börtönőr megtérése (ApCsel 16,11-40)		
Szabad órakeret	Mulimédiás óra - Pál apostol élete		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Megtérés, apostoli kor, Pál apostol, Filippi, missziói út	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		- Saját szavaival tudja elmondani a filippi börtönőr megtérése történetét. - Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás	• Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • korábbi évfolyamon tanult bibliai ünnepi történetek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása, az Istennel való ünneplés lehetőségeire való rámutatás. • Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztus megbocsát nekünk, ha megbánjuk a vétkeinket. • Annak a tudatosítása, hogy Jézus Krisztus az Isten által megígért Szabadító.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ünnepi készülődés a karácsonyra	• A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. • Tudja saját szavaival megfogalmazni a következőket: ○ Jézus Krisztus a szabadító ○ Jézus Krisztus feltámadt	<i>Ének-zene:</i> Ünnepi énekek. <i>Környezetismeret:</i> Az ünnepek jelentősége – mire emlékezünk keresztyén ünnepeinken? Milyen helyi gyülekezeti
Jézus útkészítője: Keresztelő János (Lk 1,5-25. 57-66)		
Isten megígéri a Szabadítót (1Móz 3,15)		
A beteljesedett ígért: Simeon és Anna találkozása Jézussal (Lk 2,21-40)		
Ünnepi készülődés a húsvétra		
Péter megtagadja Jézust (Mk 14,26-31; 14,66-72)		

Péter találkozása a feltámadt Jézussal (Jn 21,15-19)	○ Pünkösöd	hagyományokról tudunk?
Ünnepi készülődés a pünkösdre (szabad órakeret 1 óra)		
Péter és János az Ékes kapuban gyógyít (ApCsel 3,1-10)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, útkészítő, Keresztelő János, Szabadító, Simeon és Anna, tagadás, Pünkösöd, Péter és János	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	• Keresztelő János személyének korosztályi szintű ismerete. • Tudja azt, hogy mit ünnepelünk pünkösdkor. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

4. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 9

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54

Helyi sajátosságok óraszám: 9 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret
Előzetes tudás	• Korábbi évfolyamon tanultak a témáról. • Élmények a református gyülekezetéről.	t: 12 óra + 2 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. • A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. • Az adott település/megye (egyházmegye) református gyökereinek feltérképezése, honismereti, helytörténeti példák megismerése. • Gyülekezeti szolgálattevők megismerése és szolgálati lehetőségek iránti érdeklődés felkeltése. • A református ének-zenei ismeret gyarapítása. • Tájékozódás és etikus viselkedés segítése a világhálón. • A Biblia eredeti nyelveinek érdekes bemutatása, arra való rámutatás, hogy Isten minden népet a saját nyelvén is meg akar szólítani. (Bibliafordítások) • Az Isten dicsőségére való élés fogalmának és lehetőségeinek megismertetése, bátorítás a tanulók által megélhető formák keresésére. • Az „Egyedül Istené a dicsőség” reformátori alapelv és tartalmának megismertetése.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Isten utat mutat a mindennapokban	Kit és mit követek? Ideálok és példaképek	- Tudjon példát mondani a településen, megyében (egyházmegyében) található református történeti emlékre vagy református ösre. - A következő fogalmakat képes a saját szavaival értelmezni és példákat tud rá mondani: - szolgálattevő, - példakép, - mit jelent Isten dicsőségére élni, - etikos viselkedésmód az Interneten. - Tudja azt, hogy a Biblia eredeti nyelvei a héber és a görög. - Tudja, hogy ki fordította le először magyarra az egész Szentírást eredeti nyelvből.	<i>Környezeti smeret:</i> Kommunikáció, metakommunikáció, együttélés. (Magatartásformák, példák a helytelen és helyes viselkedésre. Együttélés a családban. Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.) <i>Vizuális kultúra:</i> Médiahasználat és érzelmi hatásai
Református keresztyénnek lenni	Szolgálattevők Isten uralma alatt		
Református keresztyénnek lenni I	Gyökereink: Honismereti, helytörténeti példák		
Református keresztyénnek lenni	Egyedül Istené a dicsőség! (István intelmei, Szenczi Molnár Albert, Károli Gáspár)		
Isten közösséget formál	Énekeljünk az Úrnak! (s		
Isten utat mutat a mindennapokban	Nézelődöm a világhálón (szabad órakeret +1 óra)		
Isten szól hozzánk	Isten Igéje minden népet megszólít. Bibliafordítások		
Isten szól hozzánk	Isten uralma alatt élek (évváró óra)		
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		példakép, szolgálattevő, egyházközség, szolgálat, egyházmegye, bibliafordítások, Szenczi Molnár Albert, Károli Gáspár, Soli Deo Gloria (Egyedül Istené a dicsőség)	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		- Károli Gáspár személyének és munkásságának korosztályszintű ismerete. - Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallás tanári munkaközössége határoz meg.	

2. Tematikai egység	Bírák kora	Órakeret: 11 óra + 2 óra
Előzetes tudás	- Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. - Tapasztalati élmények	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		

- A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és azok alapszintű kortörténeti háttérének megismertetése.
- Arra való rámutatás, hogy Isten betartja ígéreteit. Az ígéret beteljesítése, hogy hazát adott népének.
- A témakörhöz tartozó bírák történeteinek keresztül bemutatni Isten emberek cselekedeteinek megnyilvánuló szabadítását.
- Bibliai személyek életpéldáján át rámutatni Isten egyéni életekben megnyilvánuló szabadítására. Ezeken keresztül erősíteni a nehéz élethelyzetekben megnyilvánuló Istenbe vetett bizalmat.
- Isten uralma alatt való élés lehetőségeinek a bemutatása és ennek vonzó életpéldává tétele.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten népe hazát kap: a honfoglalás (Józs 3; 6)	• A tanuló ismeri és a saját szavaival meg tudja fogalmazni a következőket: ○ honfoglalás, ○ bíra. • A tanultak alapján tudjon példákat mondani arra, hogy mit jelent Isten uralma alatt élni. • Annak a felismerése, hogy Isten jelen van az ember életében.	<i>Környezeti smeret:</i> Kommunikáció, metakommunikáció. <i>Vizuális kultúra:</i> A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív (Gedeon) és negatív hősök megjelenítésének technikai, az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül.
Bibliai történetek – Ószövetség	Gedeon története (Bír 6-7)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ruth története (Ruth 1-4)		
Szabad órakeret	Hogyan szólít meg Isten? (elhívás) 1 óra		
Bibliai történetek – Ószövetség	Sámuel elhívása (1Sám 3,1-21)		
Biblia történetek - Ószövetség	Kreatív óra – Gedeon története		
Bibliai történetek - Ószövetség	Kreatív óra – Sámuel története		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		honfoglalás, haza, bíra, Gedeon, Ruth, Sámuel, próféta, elhívás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• A Bír 8,23 és 1Sám 16,7b memoriter szintű ismerete. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi	

	ének ismerete, amelyet az iskola vallásánári munkaközössége határoz meg.
--	--

3. Tematikai egység	Egységes királyság kora	Órakeret: 16 óra + 1 óra
Előzetes tudás	- Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. - Tapasztalati élmények	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése.
- Tapasztalati élmények tudatosítása a következő területeken: barátság, hatalom és hatalmaskodás, irgalmasság, felelősségvállalás, igazságosság, bölcsesség.
- A barátság érzelmi világának feltérképezése és a társas kapcsolatok helyes kezelésére, a társas kapcsolatokban való konfliktusok megoldására való nevelés.
- Kritikai érzék fejlesztése és erkölcsi ítélőképesség fejlesztése.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Saul királysága (1Sám 8,1-10,8)	A tanuló: - megismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. - Képes a saját szavaival megfogalmazni és példákat mondani a következőkre: - a király feladata, barátság, igazságosság, felelősség, bölcsesség, hatalmaskodás. - Felelősséget vállal a rá bízott feladat elvégzéséért.	<i>Technika és tervezés:</i> A közösségért végzett munka a királyok korában és a mi korunkban (család, gyülekezet, iskola). <i>Környezeti ismeret:</i> Életközösség (Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben.)
Bibliai történetek – Ószövetség	Dávid királlyá választása (1Sám 16)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Dávid és Góliát (1Sám 17,26-58)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Saul és Dávid (1Sám 18,6-14; 19,1-10)		
Isten közösséget formál	Barátom van (Dávid és Jonatán, 1Sám 20)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan élek a hatalmammal? (Dávid megkíméli Saul életét, 1Sám 26)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Salamon bölcsessége (1Kir 3, 5-15)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Kiért, miért vagyok felelős? (Salamon bölcsességet kér Istentől, 1Kir 3,5-15)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mi az igazságos? (Salamon bölcs ítélete, 1Kir 3,16-28)		

Bibliai történetek - Ószövetség	Kreatív óra (1 óra) Dávid és Góliát		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Király, barátság, királyság kora, hatalom, Dávid menekülése, bölcsesség, igazságosság, ítélet	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		- A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: - Dávid és Góliát, - Salamon bölcsességet kér. - A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Saul, Dávid, Salamon - Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

4. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: t: 17 óra +1 óra
Előzetes tudás		- A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. - Tapasztalati élmények a következőkről: halál, gyülekezeti szokások, közösség, személyválogatás, másokért való imádság.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai - A témakörhöz tartozó bibliai történetek és azok alapvető kortörténeti háttérének megismertetése. - Az adakozás, közösség, alázat tapasztalati háttérének tudatosítása. - A példázatok fogalmának tisztázása, a témakörhöz tartozó példázatok jelentésének közvetítése a tanulók számára érthető módon. - Adakozásra, hálaáldozatra nevelés. - Alázatosságra nevelés. - Közbenjáró imádság fogalmának tisztázása és a közbenjáró imádság gyakorlatának megismertetése. - Isten hívogató szavának közvetítése a tanuló számára.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: Lázár feltámasztása (Jn 11,1-44)	A tanuló: - megismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és azok alapvető kortörténeti háttérét. - felismeri és tiszteletben tartja a közösségben élés szabályait. - példát tud mondani és meg tudja fogalmazni saját szavaival a következőket:	Környezeti ismeret: Az emberi kommunikáció: beszéd, testbeszéd. Magatartási formák, szabályok, viselkedés
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: Az özvegyasszony két fillére (Mk 12,41-44; Mt 6,1-4)		
Szabad órakeret	Adakozás (1 óra)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A mustármag példázata (Mt 13,31-32)		

Isten közösséget formál	Közösségben élek (Bevezető óra a következő két témához)	○ példázat, adakozás, csoda, közbenjáró ima, alázat.	i normák különböző élethelyzetekben a Jézusi mérce szerint. <i>Vizuális kultúra:</i> Az online közösségben való viselkedés i szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerése.
Bibliai történetek – Újszövetség	Elsőnek vagy utolsónak lenni: Példázat a főhelyekről (Lk 14,7-14)		
Isten közösséget formál	Elsőnek vagy utolsó lenni: A Zebedeus fiak kérése (Mk 10,35-45)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A nagy vacsora példázata (Lk 14,15-24)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A közbenjáró ima (A kapernaumi százados szolgájának meggyógyítása, Lk 7,1-10)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A közbenjáró ima (Péter szabadulása a börtönből, ApCsel 12,6-19)		
Bibliai történetek - Újszövetség	Kreatív óra – A mustármag példázata		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Adakozás, alázat, példázat, hálaadás, közbenjárás, Isten hívogatása, gyógyítás.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• A mustármag példázatának korosztályi szintű ismerete. • Mt 11,28 memoriter szintű ismerte. • Kötött szövegű temploma bemenetelkor és kijövetelkor mondott imádság memoriter szintű ismerte. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás	• Ünnepekkel kapcsolatos korábbi élmények, tapasztalatok.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Virágvasárnap és áldozócsütörtök fogalmának, és az ünnephez kapcsolódó történetek megismertetése. • Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása, az Istennel való ünneplés lehetőségeire való rámutatás. • Arra való rámutatás, hogy a szavaink az indulatainkból fakadnak. • Önismeretre, önfegyelemre való nevelés az indulatokban és a szavak terén.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyra József adventje (Mt 1,18-25) Menekülés Egyiptomba (Mt 2,13-15) Jézus bevonul Jeruzsálembe (Mt 21,1-11) Készülődés a húsvétra Jézus pere (Mt 26,57-68; 27,1-2. 11-14) Indulataink és szavaink (Jézus pere) Jézus a zsidók királya. Jézus vagy Barabás? (Mt 27,15-26) Készülődés a pünkösdre Jézus mennybemenetele és eljövendő királysága (ApCsel 1,4-14)	• A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. • A tanuló példákat tud mondani és meg tudja fogalmazni a következőket: ○ indulat, hamis tanúság, mennybemenetel, önfegyelem a szavak terén.	<i>Technika és tervezés:</i> A közösségi tér együttes kialakítása (iskolai- és gyülekezeti terem dekorációja), a közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása. <i>Vizuális kultúra:</i> Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás – készülődés az ünnepre.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Advent, karácsony, virágvasárnap, húsvét, mennybemenetel ünnepe, pünkösd, Jézus pere, Jeruzsálem, Pilátus.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	• Tudja azt, hogy mit ünneplünk virágvasárnapon és áldozócsütörtökön, ismerje az ide tartozó történeteket.	

	Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.
--	---

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szövegesen történik. A szöveges értékelés arra vonatkozik, hogy az adott időszak során a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített vagy felzárkóztatásra szorul. A második évfolyam második félévében és minden további évfolyamon a hitoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről az iskola a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíti.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

- Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az iskolánk tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktatónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi óvodából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölctan oktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölctan oktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a hitoktatónak szem előtt kell ezt tartania.
- A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.
- Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.
- Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

- A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a katechéta figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).
- Az értékelés során a katechéta törekszik a pozitív hangvételő, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.
- Az értékelés során a hitoktató objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

- Iskolánk minden héten közös hétindító áhítattal kezdődik. A diákok részvétele ezen az alkalmon kötelező. A tanuló hét kezdő áhítatokon történő részvételét az osztályfőnök ellenőrzi és vezeti, melynek az eredményeit a félév végén történő osztályzás során a hitoktató figyelembe veheti. Ha a tanuló két osztályzat között áll, az áhítatokon rendszeresen részt vevő diákoknak (félévenként maximum két hiányzás vagy késés) javasolt a jobb osztályzat, míg a félévente legalább öt vagy több alkalommal mulasztó diákok esetében a hitoktató dönthet a kisebb osztályzat mellett. A hiányzások számába nem számít bele a betegség miatti igazolt mulasztás.

6. Függelék

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott *Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék* könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek hatályos jegyzéke hit- és erkölcsstan helyi tanterv mellékleteként megtalálható.

Katolikus Hittan tanterv 1-4. évfolyam

A Magyar Katolikus Egyház hit- és erkölcs tantervére nem terjed ki a református köznevelési intézmény, illetve fenntartójának a pedagógiai program elfogadásával, jóváhagyásával kapcsolatos jogköre.

A társfelekezetek hit – és erkölcs tanterve a szülők törvényes jogának biztosítása érdekében szerepel az intézmény helyi tantervében, a társfelekezetek által rendelkezésre bocsátott formában.

H I T T A N 1 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A foglalkozások segítsenek feldolgozni a gyermekek mindennapi tapasztalatait, élményeit. A fogalmi jellegű feldolgozást érzelmi megközelítéssel is ki kell egészítenünk.

Ismerkedjenek meg a gyermekek a történeti Jézus életének főbb eseményeivel. Ismerjék meg Jézus Krisztust mint az Atya küldöttét (kapcsolódva a karácsonyi és a húsvéti ünnepkörhöz). Ismerjék meg a jézusi tanítás sarkalatos elemeit néhány evangéliumi példabeszéd tükrében. Váljanak számukra ismerőssé, érthetővé a vallási jelek, főbb szimbólumok; ismerkedjenek az egyházi élet személyeivel, eseményeivel és kellékeivel.

Közös élmények, cselekvések kapcsán az osztályközösség tagjai erősödjenek összetartozásukban. Közös áhítatélmények révén váljanak képessé személyes imádságra; gyakorolják a közösségben végzett ima kötött, fegyelmezett formáit is. Jézus tanításának ismeretében tudatosan reflektáljanak személyes életük eseményeire, feladataira.

Az anyag feldolgozásánál alkalmazzuk: az érzelmileg motivált, személyes jellegű beszélgetéseket; megfigyelések végeztetését; értékelések és ítéletalkotások ütköztetését; a dramatizálást; az élményrajzokat; az énekes-mozgásos és zenés gyakorlatokat; a rendszerezés, összefoglalás és értékelés rejtvénytű és játékosan tesztelő feladatait; az áhítat perceit képelmélgésekkel s egyéb ihletett megoldásokkal.

1. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakörök		Óraszám	
	Bevezetés – Isten gyermekei vagyunk		3	
1.	Világunk, embertársaink	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	14 2	16
2.	Isten Fia emberré lett	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	13 2	15
3.	Isten Fia köztünk élt	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	20 2	22

4.	Isten népe	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások			3
	Év végi ismételtes, összefoglalás			7
	Összesen			74

Bevezetés – Isten gyermekei vagyunk			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális és állampolgári kompetencia A társadalmi érzékenység fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniaérzék fejlesztése <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i>	Ismerkedés egymással, az iskolával, a hittannal	Tanítói irányítással kapcsolatteremtő játékokat játszani Bemutatják családjukat Imádkozni tanulnak énektanulással, gyertyagyújtással	Ének-zene
Világunk, embertársaink (1. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kezdeményező-képesség és vállalkozói kompetencia <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> A megfigyelés és a stratégiai tervezés képességének fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Anyanyelvi kommunikáció A beszéd-készség fejlesztése A szóbeli szövegek megértése és értelmezése képességének fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Szociális és állampolgári kompetencia	Ismerkedés a teremtet világgal és az embertársakkal: A nagyvilág: a Föld Az élő világ: Isten az élet ura A ránk bízott világ Embertársaink (nemek, életkorok, embertípusok) Élet a családban: családtagok, vendégszeretet; családi ima Élet az embertársak között: szomszédok, az utca népe	Bevezetés: fényképek gyűjtése a világról Tanórai beszélgetés a világról, az embertársi kapcsolatokról Aktualizálás: rajzkészítés	Környezetismeret Rajz Ének-zene

<i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> A nyitottság és társadalmi érzékenység képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A kapcsolatba hozás képességének fejlesztése	Gyermekek egymás között: az együttélés szabályai	a családról; énektanulás, hogy otthon is hozzá tudjanak járulni az imához	
Isten Fia emberré lett (2. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszédkészség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A megkülönböztetés képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> Az esztétikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A felelősségérzet és társas aktivitás készségének fejlesztése	Ismerkedés Jézus életének eseményeivel: Az angyali üdvözlés Mária és József várja a gyermeket A napkeleti bölcsek látogatása A Szent Családnak menekülnie kell	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; társasjátékok (pl. betlehemi társasjáték) játszása; ima (Miatyánk), ének és versek tanulása	Ének-zene
Isten Fia köztünk élt (3. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra	Ismerkedés a földi Jézus életének eseményeivel:	A tanító bemutatja a	Ének-zene Olvasás

A beszéd-készség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A reflektálás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> Az esztétikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A felelősségérzet és a társas aktivitás képességének fejlesztése	Jézus a világ elé lép: a tanítványok kiválasztása Jézus az Atya szeretetéről tanít: a tékozló fiú története Jézus az emberszeretetről tanít: az irgalmas szamaritánus története Jézus részt vesz az emberek életében: a kánai menyegző; a kenyérszaporítás Jézus segít barátain: a vihar lecsendesítése Jézus segít a betegeken és a szomorkodókon: Jairus leányának feltámasztása Jézus a Jó Pásztor	szentírási elbeszélések Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Aktualizálás : történetek dramatizált előadása; társasjátékok (pl. igaz-hamis) játéka; ima (Üdvözlégy Mária), ének és versek tanulása	
Isten népe (4. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra <i>Nemzeti öntudat, hazafias nevelés</i> A beszéd-készség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A memória képességének fejlesztése	Ismerkedés Isten népével: Isten családjának tagjai: a keresztesítés Jézus pásztorokra bízta népét: papok, püspökök, pápa Isten népének ünnepi együttléte: a szentmise A mindennapok megszentelése: imamódok, imaformák Jézus anyát is adott: Mária	A tanító bemutatja a szentírási elbeszélések Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása	Ének-zene Olvasás

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> Az esztétikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> A felelősségérzet és a társas aktivitás készségének fejlesztése	Élet az egyházközségben	Aktualizálás : történetek dramatizált előadása; társasjátékok (pl. csapatversenyek) játszása; ének és versek tanulása	
---	-------------------------	---	--

Alapkövetelmények

Legyen a gyermeknek élményszerű fogalma Istenről mint gondviselő Atyáról, s ezt tudja is kifejezésre juttatni a maga értelmi-érzelmi szintjén. Ismerje és tudja elmondani Jézus életének főbb eseményeit kisebb segítséggel. Válgják tudatossá a gyermekben, hogy Jézus az Atya küldötte. Ismerje a karácsony, húsvét, pünkösd ünnepeinek tartalmát. Ismerje és értse a legelemibb vallási jeleket, szimbólumokat. Ismerje és szeresse az egyházat mint Isten népét, a Jézus Krisztusban hívők nagy családját, amelynek látható feje a római pápa. Ismerje a templom főbb liturgikus tárgyait, s tudjon a templomban megfelelő módon viselkedni, illetve a közös liturgiában részt venni. Tudja az alapvető imádságokat, az egyszerűbb egyházi énekeket.

Ellenőrzése, értékelés, minősítés

Kérdésfeltevással, beszélgetéssel ellenőrizzük, hogy az órán elmondottakat mennyire értették meg, illetve tették magukévá a gyermekek. Rendszeresen ellenőrizzük a tanulók füzetében végzett tanulói tevékenységet.

A helyes válaszokat, jó meglátásokat dicséretben részesítjük: ez serkenti a gyermekeket igyekezetükben. A hibás feleletet azonnal javítjuk, de sohasem elmarasztaló módon, hanem nagy szeretettel, tapintattal. Az értékelés változatos módon történik: szóbeli dicséret, jó pont, a jutalmazás különböző formái: szentkép, csillag, szív nyomda, elismerő kézfogás stb. Első osztályban nincs osztályzás, a „megfelelt”, „jól megfelelt” minősítést alkalmazzuk.

Projekt munka: tervezés, rend, szépség, együttműködés

H I T T A N

2 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A gyermekeknek meg kell ismerniük az őket hívó Jézus életének és tanításának főbb mozzanatait az evangéliumok alapján. Meg kell tanulniuk a Miatyánkot, az Üdvözlégyet, a Hiszekegyet (elemeiben), a szentmise főbb részeit, és ismerniük kell a keresztség szentségét. Segíteni kell a gyermeket annak felismerésében, hogy Jézus az ő barátja, aki hívja, szereti és tanítja őt. Készséggé kell tenni a gyermeket a Jézussal való szentségi találkozásra.

2. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét
74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakörök		Óraszám	
	Jézus hív			
1.	Jézus követésre hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
2.	Jézus öröme hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
3.	Jézus a mennyei Atyához hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
4.	Jézus testvéreként hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
5.	Jézus példájával hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
6.	Jézus közösségbe hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	5 2	7
7.	Jézus tanúságtételre hív	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	5 2	7
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3	
	<i>Év végi ismételtes, összefoglalás</i>		7	
	Összesen		74	

<i>Jézus követésre hív (1. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszédkésztség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i>	Jézus, aki követésére hívja az embert – ismerkedés az újszövetségi elbeszélésekkel: Az első tanítványok meghívása Jézus és a gyermekek Lévi, a vámos meghívása A gazdag ifjú találkozása Jézussal	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása	Írás Olvasás

A lényegkiemelés képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az esztétikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> A felelősségérzet és a szervezőképesség fejlesztése		Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: Jézus minden embert hív a közösségébe, a templomba	
---	--	--	--

Jézus öröme hív (2. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszédkészség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Az összehasonlítás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az esztétikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> Az önkifejezés és a másokra való odafigyelés képességének fejlesztése	Az öröme hívó Jézus – ismerkedés az újszövetségi elbeszélésekkel: A kánai menyegző A csodálatos kenyérszaporítás Jézus imádkozni tanít	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: a csoda az ember életében a kapcsolatokban nyilvánul meg; Projektmunka: óriási közös rajz készítése a történetekről az osztályterem díszítésére	Rajz Ének-zene Írás Olvasás

Jézus a mennyei Atyához hív (3. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
--	------------------	-----------------------	--------------------------

Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszédkésztség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A koncentráció és elmélyülés képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A nyitottság és az önfejlesztés képességének fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Az önkifejezés és a másokra való odafigyelés képességének fejlesztése	Jézus, aki imádkozni tanít – a Miatyánk ima értelmező megismerése: Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a Te neved... Jöjjön el a Te országod, legyen meg a Te akaratod... Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma... Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is...	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: miért fontos a megbocsátás; személyes imák írása és elimádkozása az órák végén; Projektmunka: mécses készítése az otthoni imaalkalmakra	Rajz Technika Írás Olvasás Ének-zene
---	---	--	---

Jézus testvérként hív (4. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszédkésztség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Az oksági gondolkodás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i>	Jézus születésének elbeszélése az evangéliumokban – az újszövetségi elbeszélések megismerése: Az angyali üdvözlés Mária látogatása Erzsébetnél Úton Betlehem felé Jézus születése; első látogatói: a pásztorok Jézus bemutatása a templomban A napkeleti bölcsek látogatása	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: az igenekből fakadó öröm; Projektmunka: karácsonyi veresek/énekek/szentírási	Ének-zene Olvasás Írás Rajz Technika

A másoknak való örömszerzés képességének fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Az önkifejezés és a társas aktivitás képességének fejlesztése	Jézus az egész világ Megváltója A 12 éves Jézus a templomban	részek tanulása, előadása a családtagok számára	
--	---	--	--

Jézus példájával hív (5. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszédkésztség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A kritikus gondolkodás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az elmélyülés képességének fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> A felelősségérzet és a szervezőképesség fejlesztése	Jézus életének eseményeit bemutató elbeszélések az evangéliumokban – az újszövetségi elbeszélések megismerése: Jézus megkeresztelkedése Jézus elvonul a pusztába Nem mindenki fogadja el Jézus tanítását Bevonulás Jeruzsálembe A kereskedők kiűzése a templomból Az utolsó vacsora Jézus imádkozik az emberekért Az oltáriszentség elrendelése Jézus elfogása, pere Jézus a kereszten – János és Mária	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: a keresztút/nehézségek a szeretet útja; Projekt munka: keresztúti képek készítése és kiállítása az osztályteremben; szülők meghívása közös keresztúti imára	Rajz Technika Ének-zene Olvasás Írás Környezetismeret

Jézus közösségbe hív (6. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszédkésztség és a szóbeli szövegek	Jézus életének eseményeit bemutató elbeszélések az evangéliumokban – az újszövetségi elbeszélések megismerése:	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket	Olvasás Írás Technika Rajz Ének-zene

megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A rendszerszemlélet képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Az etikai érzék fejlesztése	Jézus feltámadása Jézus és Mária Magdolna találkozása Az emmauszi tanítványok Tamás apostol hitetlensége Jézus a Tibériás tavánál Jézus búcsúzik Jézus Péterre bízta az egyházat A tanítványok közössége Jézus mennybemenetele után	Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: milyen közösséggé válhat az osztály; Projektmunka: rajzok készítése az osztályközösségről; a legjobban sikerült alkotások megjelentetése az iskola honlapján	
--	--	--	--

Jézus tanúságtételre hív (7. témakör)

Fejlesztendő etenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A beszédkésztség és a szóbeli szövegek megértésének, illetve alkotásának fejlesztése A másolási és a szövegértési képesség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A modellalkotás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A kommunikáció képességének fejlesztése	A tanúságtévő közösség – az újszövetségi elbeszélések megismerése: Az első Pünkösöd – a Szentlélek eljövetele A Szentlélek ajándékai	A tanító bemutatja a szentírási elbeszéléseket Ismeretek szóbeli visszamondása, megszilárdítása Ismeretek közös, rövid jegyzetelése; lerajzolása Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés: milyen ajándékai/képességei vannak a közösség egyes tagjainak	Rajz Technika Írás Olvasás

Szociális és állampolgári kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés Fenntarthatóság, környezettudatosság Az empátia fejlesztése</i>			
---	--	--	--

Alapkövetelmények

Ismerje a tanuló Jézus nyilvános működésének főbb eseményeit. Tudjon elmondani egy-egy evangéliumi történetet. Ismerje Jézus megváltói szerepét, tevékenységét. Ismerje a keresztség szentségét. Ismerje a szentmise fő részeit.

Ellenőrzése, értékelés, minősítés

Folyamatosan számon kérjük az órán hallott és feldolgozott evangéliumi történetet vagy tanítást. Kérdésekkel, beszélgetéssel ellenőrizzük, mennyire értették meg, illetve sajátították el tanulóink Jézus tanítását. Értékelésünket dicsérettel, jutalmazással és osztályzattal fejezzük ki. A helytelen vagy pontatlan feleletet javítjuk, pontosítjuk.

Projektmunka: tervezés, rend, szépség, együttműködés.

H I T T A N

3 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A gyermeknek ismernie kell Jézus életét, legfontosabb tanításait, el kell sajátítania a bűnbánat szentségével, illetve az oltáriszentséggel kapcsolatos tudnivalókat; tudnia kell a tízparancsolatot és Jézus új parancsolatát. – Harmadikos korban a gyerekek számára feltétlenül biztosítani kell az Újszövetségi Szentírás használatát, és az órákon mintegy bele kell nőniük a Szentírás rendszeres olvasásába.

A gyermeket hozzá kell segíteni ahhoz a felismeréshez, hogy a Jézust követő ember válasza Isten szeretetére a Krisztus tanítása szerinti élet és a vele való találkozás az eukharishtiában. A gyermek tárgyi tudásának építésével egy időben lelki fejlődését is segítenünk kell, hogy a harmadik év végére minél felkészültebbé válhasson az eukharisztia tudatos vételére. Imaéletének formálásában arra kell törekednünk, hogy a saját korának megfelelő szinten értse és érezze az ima fontosságát. Segítenünk kell őt abban, hogy szintjének megfelelő tudatossággal válaszoljon Jézus szeretetére, törekedjen a jóra.

3. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét
74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakörök		Óraszám	
	Találkozás Jézussal			
1.	A találkozás – öröm	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
2.	A találkozás – változás	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
3.	A találkozás – kapcsolat	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
4.	A találkozás – növekedés a bölcsességben	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
5.	A találkozás – szeretetből vállalt áldozat	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
6.	A találkozás – megváltás	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
7.	A találkozás – élet	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
8.	A találkozás – küldetés	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	6 2	8
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3	
	Év végi ismétlés, összefoglalás		7	
	Összesen		74	

A találkozás – öröm (1. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A beszédképesség fejlesztése	Az evangéliumi Jézus megismerése: Az örömet adó találkozás-elbeszélések értelmezése: Mária, Simeon, a bölcsék A tanítványok öröme A halászok és Máté meghívása A gazdag ifjú	Tanórai beszélgetés az örömet adó találkozások lehetőségéről A tanító elmondja, bemutatja a bibliai elbeszéléseket	Olvasás Írás

A másolási és íráskészség fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A felelősségérzet fejlesztése Felkészülés a felnőtt lét szerepeire		Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás projektmunka keretében: a vasárnapi szentmiséről rajz készítése egy füzetbe – a füzetet az elsőáldozási szentmisén felajánlaskor az oltárra teszik a gyerekek	Rajz Technika
---	--	--	--------------------------

A találkozás – változás (2. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A beszédkészség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia A felelősségérzet fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése	Az evangéliumi Jézus megismerése: Az ember változását bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése: A bűnös asszony Simon farizeus házában Bartimeus meggyógyítása Nikodémus A samariai asszony	Tanórai beszélgetés az ember változásának lehetőségéről A tanító bemutatja a bibliai elbeszéléseket Beszélgetés a történetekről: Menj, és többé ne vétkezzél– miben áll Jézus követése Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: imádságok megfogalmazása a füzetbe; mécses készítése Zenehallgatás	Technika Rajz Olvasás Ének-zene Írás

<i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>			
<i>A találkozás – kapcsolat (3. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Beszédkésztség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia A felelősségérzet fejlesztése <i>ismétlődik?</i> <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> Önállóságra nevelés <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i>	Az evangéliumi Jézus megismerése: A Jézussal való kapcsolatot bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése: Példabeszédek: Jézus: a jó Pásztor Jézus: a kapu Jézus: az Út, az Igazság és az Élet Jézus a gondviselésről tanít A tékozló fiú története	Tanórai beszélgetés az emberek közti kapcsolatok lehetőségéről A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról: Isten mindig szeretettel várja vissza az embert Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás projektmunka keretében: nagy kapu készítése csomagolópapírra, teremdíszítés; meditáció: a kapu mint az Atya visszaváró szeretetének szimbóluma	Rajz Technika Olvasás Írás
<i>A találkozás – növekedés a bölcsességben (4. témakör)</i>			

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> A másolási és íráskészség fejlesztése Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	Az ember növekedését elősegítő Jézust bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése: Példabeszéd a sziklára épült házról A talentumokról szóló példabeszéd A szűk kapu, a keskeny út Jézus lecsendesíti a vihart A csodálatos halfogás A bénát Jézus elé viszik barátai Jézus meggyógyítja a tíz leprást A magvetőről szóló példabeszéd Látogatóban Máriánál és Mártánál Az irgalmas szamaritánus Jézus megbocsátásra tanít	Tanórai beszélgetés az ember talentumairól Előkészítő projektmunka: jó cselekedeteket jelző színes virágok gyűjtése, a gyűjtemény kiállítása az osztályteremben A jócselekedet szó jelentésének megbeszélése, lejegyzése a füzetbe A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról: Isten minden embert megajándékoz lehetőségekkel, amelyekért hálásak vagyunk Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás projektmunka keretében: kis könyv készítése az	Ének-zene Rajz Technika Olvasás Írás

		ember szellemi- lelki értékeiről	
<i>A találkozás – szeretetből vállalt áldozat (5. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i> A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A beszédképesség fejlesztése A másolási és írásképesség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia A felelősségérzet fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Az esztétikai érzék fejlesztése Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Digitális kompetencia Képi információ létrehozása	Az emberért áldozatot vállaló Jézust bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése: Az utolsó vacsora Jézus kereszthalála Jézus feltámadása	Tanórai beszélgetés az áldozatot vállaló szeretet lehetőségéről Előkészítés: nagyheti népelemek tanulása A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: beszélgetés a keresztútról a feltámadás fényében, mint a találkozások útjáról; rajzkészítés a találkozásról, a rajzok kifüggesztése az iskola kápolnájában, illetve közzététele az iskola honlapján	Írás Olvasás Ének-zene Rajz Technika (számítástechnika)

<i>A találkozás – megváltás (6. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek

Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia A felelősségérzet fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	A megváltó Jézust bemutató evangéliumi elbeszélések megismerése: A főparancs Jézus nem ítél el Bűnbocsátó hatalom	Tanórai beszélgetés a bűnről, a bűnbánatról és a bocsánatról A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról: a bűn rombolja az embert, de Jézus segít a megbánásban és a megbocsátásban Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: beszélgetés a kiengesztelődés szentségéről; készület szentgyónásra; énektanulás	Olvasás Írás Ének-zene
--	---	---	---------------------------------------

A találkozás – élet (7. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i> A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség	Az életet adó Jézust bemutató evangéliumi elbeszélés megismerése: Jézus az élet kenyere	Tanórai beszélgetés a szentmiséről Előkészítés: a szentmise állandó énekeinek eléneklése	Olvasás Írás Ének-zene

A harmóniára való készség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>		A bibliai elbeszélés egyéni, hangos, értő olvasása; tartalmának elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történet mondanivalójáról: az oltáriszentségben is jelen lévő Jézus a teljes életre hívja az embert Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: rövid hálaadó imádságok megfogalmazása és lejegyzése a füzetbe Felkészülés az első szentáldozásra	
---	--	---	--

A találkozás – küldetés (8. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i> A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése	A küldetést adó Jézust bemutató evangéliumi elbeszélés megismerése: Az első keresztények élete	Tanórai beszélgetés a közösségi életéről Előkészítés: rajzkészítése arról a közösségről, ahová tartoznak A bibliai elbeszélés egyéni, hangos, értő olvasása; tartalmának elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történet	Rajz Írás Olvasás Technika

<i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási képesség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>		mondanivalójáról: jó közösséghez tartozni Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás projektmunka keretében: csoportplakát készítése: plébániák neve, védőszentje, búcsúja; közös jegyzetelés a füzetbe	
---	--	--	--

Alapkövetelmények

Ismerje a tanuló Jézus életének legfontosabb eseményeit és tanítását. Sajátítsa el a bűnbocsánat szentségével és az oltáriszentséggel kapcsolatos tudnivalókat. Tudja fejből a tízparancsolatot. Ismerje a négy evangélium szerzőjét, az evangéliumok sorrendjét. Tudjon fejből idézni legalább 20 evangéliumi részből egy-egy verset. Ismerje Jézus új parancsát.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Kérdésekkel és megbeszéléssel ellenőrizzük, mennyire értették meg, illetve tették magukévá az órán elhangzott tanítást. A füzetvezetést, házi feladatokat is rendszeresen ellenőrizzük.

A helyes válaszokat, az órai aktivitást, jó meglátásokat dicséretben részesítjük, jutalmazzuk. A hibát szeretettel és nagy tapintattal javítjuk.

Az értékelés változatos módon történik: szóbeli feleletek, rajzok, memoriterek, szorgalmi feladatok jutalmazása, illetve osztályzattal történő minősítése.

Az elsőáldozáshoz szükséges vizsgakérdéseket a tanév során folyamatosan magyarázzuk, tanítjuk, megtanulásukat ellenőrizzük.

Projektmunka: tervezés, pontosság, szépség, együttműködés, rend.

H I T T A N

4 . é v f o l y a n

Célok és feladatok

A gyermekek ismerjék meg az ószövetségi elbeszéléseket, azok erkölcsi üzenetét, valamint a belőlük sugárzó végtelen isteni szeretetet. Törekednünk kell arra is, hogy a tanulók észrevegyék az elbeszélések Újszövetségre mutató jellegét. – Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy ebben az életkori szakaszban a gyermekek még nem rendelkeznek történeti ismeretekkel, nem képesek történelmi távlatban gondolkodni. Jóllehet a történetek bizonyos időrendiségben követik egymást, nem célunk az üdvtörténeti sorrendiség bemutatása.

Alapcélkitűzésünk az, hogy megragadjuk a gyermekek bizalommal teli érdeklődését, és azt Isten szeretetére irányítsuk. Tudatosítsuk bennük, hogy miként az ószövetségi ember élete, az ő életük is Isten kezében van. Segítsük őket abban, hogy mindennapi életükben bizalommal

hagyatkozzanak a mennyei Atya gondviselő jóságára. Alakítsuk ki bennük a készséget, hogy figyeljenek a népét féltő szeretettel vezető és minden problémájára választ adó Úr szavára.

4. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakörök		Óraszám	
	Népem vagytok – mondja az Úr			
1.	Nagy néppé teszlek – mondja az Úr	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	8 2	10
2.	Kimentí népét az Úr	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	8 2	10
3.	Vezeti népét az Úr	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	8 2	10
4.	Népének oltalma és menedéke az Úr	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	8 2	10
5.	Mindvégig szereti népe az Úr	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	11 2	13
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3	
	Év végi ismételtes, összefoglalás		7	
	Összesen		74	

Nagy néppé teszlek – mondja az Úr (1. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése	Az ősatyákról szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése: Ábrahám Izsák Jákob József	Tanórai beszélgetés a nép fogalmáról, a néppé válás folyamatáról A tanító ismerteti a bibliai elbeszéléseket; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével;	Olvasás Írás Ének-zene Rajz

Az etikai érzék fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Anyanyelvi kommunikáció A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése		beszélgetés a történetek mondanivalójáról Ismeretek közös lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: történetek dramatizált előadása; tanórai beszélgetés Isten megtapasztalásáról, aki sohasem feledkezik el az emberről	
<i>Kimentí népet az Úr (2. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> <i>Gazdasági és pénzügyi nevelés</i> A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A harmóniára való készség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás A beszéd-készség fejlesztése A másolási és íráskészség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése A memória fejlesztése Természettudományos kompetencia	A Mózesről és a szövetségkötésről szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése: Mózes meghívása és küldetése A húsvéti bárány Átkelés a Vörös-tengeren Az aranyborjú A manna Szövetségkötés, a tízparancs	Tanórai beszélgetés a közösségi kapcsolatokról, szerződésekről, szövetségekről A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása, illetve tanítói előadása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról: Isten segít megszabadulni a bűn kötelékeiből Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe	Képzőművészet – Michelangelo : Mózes szobra Ének-zene Olvasás Írás Természettudomány Rajz Technika

<i>Testi, lelki egészség</i> Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés Felkészülés a felnőtt lét szerepeire		A tízparancs memorizálása Aktualizálás: a történetek dramatizált előadása; beszélgetés az életet segítő szabályokról; Projektmunka: két nagy „kőtábla” készítése papírból, rajta a parancsokkal; a „kőtáblák” kifüggesztése a teremben	
<i>Vezeti népét az Úr (3. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i> Hatékony, önálló tanulás A beszédképesség fejlesztése A másolási és írásképesség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási készség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> A harmóniára való készség fejlesztése	A bírákról és az első királyokról szóló ószövetségi elbeszélések megismerése és értelmezése: Gedeon Sámson Sámuel Saul Dávid Salamon	Tanórai beszélgetés a közösség felelős vezetőinek feladatairól A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása, illetve tanítói előadása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról: Isten minden embert felelősségteljes cselekvésre hív Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: a történetek dramatizált előadása;	Ének-zene Olvasás Írás Rajz

		Zenehallgatás (pl. Gavel testvérek: Sámuel)	
<i>Népének oltalma és menedéke az Úr (4. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</i> Hatékony, önálló tanulás A beszédképesség fejlesztése A másolási és írásképesség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási képesség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> A harmóniára való képesség fejlesztése	A legfontosabb ószövetségi próféták és prófétai iratok megismerése és értelmezése: Illés Elizeus Izaiás Jeremiás Ezekiel Dániel	Tanórai beszélgetés a prófétaság intézményéről A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása, illetve tanítói előadása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról: Isten embereket küld akaratának kinyilvánítására Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: a történetek dramatizált előadása; beszélgetés annak fontosságáról, hogy bátran vállalja az ember belső meggyőződését; Énektanulás (pl. Küldelek én...)	Ének-zene Olvasás Írás Rajz
<i>Mindvégig szereti népét az Úr (5. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra	A legfontosabb ószövetségi tanító jellegű elbeszélések megismerése, értelmezése:	Tanórai beszélgetés a tanító jellegű	Rajz Olvasás Írás

A szóbeli szövegek megértésének és alkotásának fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás A beszédképesség fejlesztése A másolási és írásképesség fejlesztése <i>A tanulás tanítása</i> Az olvasási, az értő olvasási képesség fejlesztése Az etikai érzék fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Önállóságra nevelés <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> A harmóniára való képesség fejlesztése Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> A szervezőképesség, a döntésképeség fejlesztése	Makkabeusok Jónás Jób Tóbiás Judit	elbeszélések fontosságáról A bibliai elbeszélések egyéni, hangos, értő olvasása, illetve tanítói előadása; tartalmuk elmondása irányított tanítói kérdések segítségével; beszélgetés a történetek mondanivalójáról Ismeretek közös, rövid lejegyzése a füzetbe Aktualizálás: a történetek dramatizált előadása; beszélgetés a példát és bátorságot adó történetek jelentőségéről; Projektmunka: gyűjtőmunkával idézeteket keresni az elbeszélésekből, ezeket nagyobb lapra, nagyobb betűvel kiírni, majd tanító jellegű faliképként kifüggeszteni az osztályban	Ének-zene Irodalom
---	---	--	----------------------------------

Alapkövetelmények

Tudják elmesélni a hallott ószövetségi történeteket. Tudják az olvasmányok végén szereplő szentírási idézeteket könyv nélkül. Ismerjék az erény és a bűn fogalmát, a három isteni erényt, azok jelentőségét az ember életében. Ismerjék meg a legfőbb erényeket az ószövetségi történetek kapcsán. Tudják a négy sarkalatos erényt. Ismerjék a főbűnöket, illetve az ezekkel ellentétes erényeket. Ismerjék az ószövetség népének Isten által kiválasztott kiemelkedő személyeit. Tudják hitünk fő igazságait.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Az olvasmányok végén szereplő szentírási idézeteket minden órán számon kérjük. A könyv nélkül tudott szentírási részletet, a bibliai történet értelmes és értelmezett elmondását osztályzattal minősítjük.

A tanórai beszélgetések során fény derül arra, mi nem világos a tanulók számára, mi érdekli őket különösképpen a hallott bibliai történetek kapcsán. Így ellenőrizhetjük tudásuk helyességét és hitbeli fejlődésüket.

Projektmunka: karácsonyi műsor készítése, amit az idősek otthonában adnak elő (versek, énekek, történetek, idézetek a Szentírásból) és apró ajándékok készítése (pl. papírból szív, rajta egy szentírási idézet).

F E L S Ő T A G O Z A T

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda Újfehértó

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoporthoz 5-8. osztály

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	4,5	162	130	32
6.	5	180	142	38
7.	3,5	126	99	27
8.	3,5	126	105	21

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A szabadon tervezhető órakeretből a magyar nyelv az 5., a 7. és a 8. évfolyamon a kerettantervi javaslatához képest megemelt óraszámot kapott (heti + 0.5 órát évi 18 óra), és 6. évfolyamon (heti + 1 órát évi 36 óra).

MAGYAR NYELV

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	65	7
6.	2,5	90	71	19
7.	1,5	54	31	23
8.	1,5	54	37	17

IRODALOM

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2,5	90	65	25
6.	2,5	90	71	19
7.	2	72	68	4
8.	2	72	68	4

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 4. és 5-8. évfolyamára kiadott magyar nyelv és irodalom tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a Nat 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakember: Laki Zita

A tantárgy helyi tantervét átdolgozta és felülvizsgálta: Varga György Imréné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
A kommunikáció alapjai	3		3
Helyesírás nyelvhelyesség - játékosan	8+10	7	25
Állandósult szókapcsolatok	5		5
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak szóösszetételek	20		20
Hangalak és jelentés	6		6
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	7+4		11
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei.	2		2
Család, otthon, nemzet, ember- Isten kapcsolata	9+4	5	18
Petőfi Sándor: János vitéz	14+10	15	39
Szülőföld, táj	4	5	9
Prózai nagyepika- ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10		10
Egy szabadon választott meseregény elemzése	4		4
Hősök az irodalomban	5		5
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	5		5
Évfolyam összesen	130	32	162

Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A kommunikáció alapjai	3		3
Helyesírás nyelvhelyesség - játékosan	8+10	7	25
Állandósult szókapcsolatok	5		5
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak szóösszetételek	20		20
Hangalak és jelentés	6		6
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	7+4		11
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei.	2		2
Évfolyam összesen	65	7	72
5. évfolyam MAGYAR IRODALOM			
Család, otthon, nemzet, ember- Isten kapcsolata	9+4	5	18
Petőfi Sándor: János vitéz	14+10	15	39
Szülőföld, táj	4	5	9
Próza nagyepika- ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10		10
Egy szabadon választott meseregény elemzése	4		4
Hősök az irodalomban	5		5
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	5		5
Évfolyam összesen	65	25	90

6. évfolyam MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A kommunikáció alapjai	3		3
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	6+4	10	20
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegekben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46+10	9	65
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei.	2		2
Család, otthon, nemzet, ember- Isten kapcsolata	9+4	4	17
Szülőföld, táj Szemelvények a reformáció irodalmából	4	5	9
Hősök az irodalomban	5		5
Arany János: Toldi	16+10	10	36

Szeretet, hazaszeretet, szerelem	6		6
Prózai nagyepika- ifjúsági regény 2.- Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12		12
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5		5
Évfolyam összesen	142	38	180

6. évfolyam MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
A kommunikáció alapjai	3		3
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	6+4	10	20
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegekben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46+10	9	65
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei.	2		2
Évfolyam összesen	71	19	90

6. évfolyam MAGYAR IRODALOM

Család, otthon, nemzet, ember- Isten kapcsolata	9+4	4	17
Szülőföld, táj Szemelvények a reformáció irodalmából	4	5	9
Hősök az irodalomban	5		5
Arany János: Toldi	16+10	10	36
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	6		6
Prózai nagyepika- ifjúsági regény 2.- Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12		12
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5		5
Évfolyam összesen	71	19	90

7. évfolyam MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
Kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	3		3
Mondat a szövegben- egyszerű mondat részei, mellérendelő szószerkezet	12+7	15	34
Könyvtárhasználat	2		2
Szövegértés, szövegalkotás	3	8	11
Nyelvtörténet, nyelvrokonság-játékosan	4		4

A középkor	3		3
Reneszánsz, humanizmus, reformáció A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata	11		11
Irodalmunk a 17-18. században	4		4
Klasszicizmus és romantika	32+14	4	50
Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	4		4
Évfolyam összesen	99	27	126

7. évfolyam MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	3		3
Mondat a szövegben- egyszerű mondat részei, mellérendelő szószerkezet	12+7	15	34
Könyvtárhasználat	2		2
Szövegértés, szövegalkotás	3	8	11
Nyelvtörténet, nyelvrokonság- játékosan	4		4
Évfolyam összesen	31	23	54

7. évfolyam: MAGYAR IRODALOM

A középkor	3		3
Reneszánsz, humanizmus, reformáció A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata	11		11
Irodalmunk a 17-18. században	4		4
Klasszicizmus és romantika	32+14	4	50
Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	4		4
Évfolyam összesen	68	4	72

8. évfolyam MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	2		2
A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok- játékos feladatokkal	10		10
Készüljünk a felvétélre!	10+7		17
Szövegértés, szövegalkotás		7	7
Összetett mondat a szövegben	8	10	18

Líra a 20. század első felének magyar irodalmában Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban	14+7	2	23
Epika a 20. század első felének magyar irodalmában Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban	11+7	2	20
„Vérző Magyarország”- Trianon	2		2
Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	12		12
Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	4		4
Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2		2
A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúraáldozatai, 1956)	6		6
Szórakoztató irodalom	3		3
Évfolyam összesen	105	21	126

8. évfolyam MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	2		2
A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok- játékos feladatokkal	10		10
Készüljünk a felvétélire!	10+7		17
Szövegértés, szövegalkotás		7	7
Összetett mondat a szövegben	8	10	18
Évfolyam összesen	37	17	54

8. évfolyam MAGYAR IRODALOM

Líra a 20. század első felének magyar irodalmában Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban	14+7	2	23
Epika a 20. század első felének magyar irodalmában Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban	11+7	2	20
„Vérző Magyarország”- Trianon	2		2

Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	12		12
Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	4		4
Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2		2
A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúraáldozatai, 1956)	6		6
Szórakoztató irodalom	3		3
Évfolyam összesen	68	4	72

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM KÖVETELMÉNYRENDSZER

5. évfolyam MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Fejlesztési feladatok, ismeretek	Fogalmak	Óraszám
A kommunikáció alapjai	A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása A kommunikáció tényezőinek megismerése A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása	természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés	3
Helyesírás nyelvhelyesség - játékosan	Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szövelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban	hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szövelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata	25
Állandósult szókapcsolatok	A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása	állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat,	5

	Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal	közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák	
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak szóösszetételek	A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése A nyelvi elemzőkészség fejlesztése A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai A szavak szerkezetének felismerése A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is	beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó	20
Hangalak és jelentés	A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében	egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező	6
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Szövegű, értő szövegolvasás gyakorlása Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása Reflektálás a szöveg tartalmára Olvasási stratégiák alkalmazása A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése A kreatív írás gyakorlása Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása	elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető	11

	Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete		
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei.	A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról	könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismeret	2
Évfolyam összesen			72

5. évfolyam MAGYAR IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Fejlesztési feladatok, ismeretek	Fogalmak	Óraszám
Család, otthon, nemzet, ember-Isten kapcsolata	A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzetéhez kapcsolása A család, otthon, nemzet ember-Isten kapcsolatának	nép-mese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet,	18

	vizsgálata az irodalmi alkotásokban.	eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én	
Petőfi Sándor: János vitéz	A mű szövegének közös órai feldolgozása A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor	verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét	39
Szülőföld, táj	A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival Irodalmi atlasz vagy térkép használata A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése	hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás	9
Prózai nagyepika- ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás	Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet,	10

	A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése Egyes szereplők jellemzése Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban	helyszín, főszereplő, mellékszereplő	
Egy szabadon választott ifjúsági regény elemzése	Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészek részletes megfigyelése A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése Egyes szereplők jellemzése Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban		4
Hősök az irodalomban	Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése Irodalmi atlasz vagy térkép használata Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése	próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás	5
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása	líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal	5

	A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése		
Évfolyam összesen			90

6. évfolyam MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Fejlesztési feladatok, ismeretek	Fogalmak	Óraszám
A kommunikáció alapjai	A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása A kommunikáció tényezőinek megismerése A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása	természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés	3

Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása Különbéle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása Reflektálás a szöveg tartalmára Olvasási stratégiák alkalmazása A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése A kreatív írás gyakorlása Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete	elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető	20
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegekben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	Helyesírási készség fejlesztése A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata Különbéle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése Reflektálás a szöveg tartalmára A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése	szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók	65

	A kreatív írás gyakorlása A helyesírási készség fejlesztése A mérlegelő gondolkodás fejlesztése A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése A nyelvi elemzőkészség kialakítása		
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei.	A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról	könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés	2
Évfolyam összesen			90

6. évfolyam MAGYAR IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Fejlesztési feladatok, ismeretek	Fogalmak	Óraszám
Család, otthon, nemzet, ember-Isten kapcsolata	A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról,	népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány,	17

	azok személyes élethelyzetéhez kapcsolása A család, otthon, nemzet ember-Isten kapcsolatának vizsgálata az irodalmi alkotásokban.	nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én	
Szülőföld, táj Szemelvények a reformáció irodalmából	A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival Irodalmi atlasz vagy térkép használata A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése Szemelvények megismerése és feldolgozása a reformáció irodalmából.	hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás	9
Hősök az irodalomban	Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése	próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás	5

	Irodalmi atlasz vagy térkép használata Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése		
Arany János: Toldi	A mű szövegének közös órai feldolgozása Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincs bővítés és olvasási stratégiák fejlesztése Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok) A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvisszály stb.) megtárgyalása Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben	verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás	36
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése	líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal	6
Prózai nagyepika- ifjúsági regény 2.- Gárdonyi Géza: Egri csillagok	Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése	történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó	12

	A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével	cselekmény, jellemek	
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével	A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően	5
Évfolyam összesen			90

7. évfolyam MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Fejlesztési feladatok, ismeretek	Fogalmak	Óraszám
Kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása A szövegértési készség fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése	tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd	3

	Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése A kommunikációs zavar felismerése, javítása Vita- és érvelési kultúra elsajátítása A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása		
Mondat a szövegben- egyszerű mondat részei, mellérendelő szó szerkezet	A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése A nyelvi elemzőkészség fejlesztése A nyelv változásainak megfigyelése A helyesírási készség fejlesztése A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése Az egyszerű mondat központosítása Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai A mellérendelő és az alárendelő szó szerkezet fajtáinak megismerése, elemzése A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók [időhatározó, helyhatározó, részhatózó, mód- és állapothatózó, ok-és célhatározó, eszköz- és társhatózó, állandó határozó]), jelző [minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező] A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata	egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szó szerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend	34

Könyvtárhasználat	A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata	szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg	2
Szövegértés, szövegalkotás	Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése	elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat	11
Nyelvtörténet, nyelvrokonság-játékosan	A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző korok szövegeiben A szókincs változása, régi kifejezések, jövevényszavak gyűjtése irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből A nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módjának megismerése A magyar nyelv eredete, a nyelvrokonság hipotéziseinek megismerése	rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó	4
Évfolyam összesen			54

7. évfolyam: MAGYAR IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Fejlesztési feladatok, ismeretek	Fogalmak	Óraszám
A középkor	Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése Az európai kultúra kialakulásának megismerése	középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelem (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr	3
Reneszánsz, humanizmus, reformáció	A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése A reneszánsz világkép értelmezése A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak,	reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia)	11

	jellegzetes motívumainak megismerése A reneszánsz drámaváltozatok elkülönítése Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása		
Irodalmunk a 17-18. században	A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeink megismerése A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében	kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat	4
Klasszicizmus és romantika A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata	A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers) Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros,	romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kisepika, anekdota, novella, elbeszélés	50

	ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigrama, óda) Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése <i>Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése</i> <i>A református kollégium és az irodalom kapcsolatának tanulmányozása</i> <i>A kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)</i>		
Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.) Az elbeszélt világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)	történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás	4
Évfolyam összesen			72

8. évfolyam MAGYAR NYELV

--	--	--	--

Tematikai egység rövid címe	Fejlesztési feladatok, ismeretek	Fogalmak	Óraszám
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása A szövegértési készség fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése A kommunikációs zavar felismerése, javítása Vita- és érvelési kultúra elsajátítása A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása	tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd,	2
A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok- játékos feladatokkal	Az anyanyelv állandóságának és változásának tudatosítása A nyelv főbb változatainak megismertetése (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek) A nyelvek megjelenési formáinak ismerete A tanuló környezetében előforduló nyelvjárás néhány jellegzetességének megfigyelése A nyelvi tolerancia kialakítása, fejlesztése A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összevetése	irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelnyelv	10

Készüljünk a felvételire!	A tanult hangtani, alaktani ismeretek megfigyeltetése és felismerése a szavakban A szófajok és mondatfajták megfigyeltetése és felismerése a szövegben A szókincs fejlesztése Az állandósult szókapcsolatok, a szólások, a közmondások, a szállóigék értelmezése A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása Reflektálás a szöveg tartalmára A szöveghű, értő szövegolvasás gyakoroltatása A hagyományos és a digitális írás fejlesztése Kreatív írásgyakorlatok alkalmazása A helyesírási készség fejlesztése A mérlegelő gondolkodás fejlesztése A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése és alkalmazása Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átismétlése	Az eddig tanult fogalmak átismétlése	17
Szövegértés, szövegalkotás	Különbféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése	elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat	7
Összetett mondat a szövegben	A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint Az összetett mondatok típusainak megismerése Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése A központosítás megtanulása az összetett mondatban Az idézés szabályainak elsajátítása	összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés	18
Évfolyam összesen			54

Tematikai egység rövid címe	Fejlesztési feladatok, ismeretek	Fogalmak	Óraszám
Líra a 20. század első felének magyar irodalmában Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban	A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése Az Istenkeresés felismerése a XX. század szerzőinek alkotásaiban Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum	metonímia szimbólum, anafora	23
Epika a 20. század első felének magyar irodalmában Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban	A történetmesélés egyszerűbb formáinak átismétlése A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése Az Istenkeresés felismerése a XX. század szerzőinek alkotásaiban <i>Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz)</i>	kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma	20
„Vérző Magyarország”-Trianon	A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése	békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus	2

Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átvizsgálása Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal) Szóképek, alakzatok felismerése	lírai önéletrajz, népies dal	12
Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	A történetmesélés egyszerűbb formáinak átvizsgálása A 20. század második felének epikai sokszínűsége, pl.: lírai szociográfia, egypercesek Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismertetése Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában A groteszk megjelenése a korszak irodalmában	egyperces, groteszk, humor	4
Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése Drámarészletekből drámaegész kibontása Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben	dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus	2
A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúraáldozata, 1956)	A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között. Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése	jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom	6
Szórakoztató irodalom	Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében	szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény	3

Évfolyam összesen			72
----------------------	--	--	----

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Szempontok

Az értékelés alapjául az érvényben levő Nemzeti alaptanterv, illetve az adott kerettantervben, valamint a rá épülő iskolai programban megfogalmazott fejlesztési célok és feladatok szolgálnak.

Ezek értelmében

- A pedagógus folyamatosan végezzen az osztályában személyre irányuló értékelést, illetve visszatérően az osztályt érintő, teljes körű értékelést is.
- Az értékelés legyen konkrét, objektív, könnyen és jól dokumentálható.
- Alkalmazzuk az önellenőrzést, önértékelést, ítéletalkotást, vitát, fordítsunk gondot ezek fejlesztésére.
- Fontos, hogy a tanulók az ellenőrző, értékelő feladatok elvégzése után maguk is pontosabb képet alkothassanak saját és társaik képességeiről, felismerjék hiányosságait, érezzék szükségét a hiányok pótlásának, a hibák kijavításának.
- A tanulók munkájának megítélésében hangsúlyos szerepet kapjon a szóbeli és az írásbeli kommunikációs készség: az írás, a helyesírás, az olvasás, a szóbeli és az írásbeli szövegalkotás értékelése.
- Az alapkészségek és az irodalmi tudás szintjének fejlesztő szándékú, folyamatos és tervszerű értékelése, célnak megfelelően szóban és írásban.
- A tanuló minden szóbeli és írásbeli produktumát értékeljük, lehet néhány szavas vagy mondatos.
- A beszédkészség mérése folyamatos legyen, ám minden esetben jellemezze a személyiség tisztelete; hiszen célja elsősorban az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése.
- Az anyanyelvi tudás értékelésében meghatározó az anyanyelvi jártasságok, képességek, készségek szintjének az ellenőrzése.
- A nyelvi rendszer ismerete csak eszközjellegű, a nyelvi tudatosság fokozatos fejlesztését, a kommunikáció tanulását szolgálja.
- Az értékelés döntően személyre szóló, fejlesztő legyen, vagyis a tanuló aktuális teljesítményét saját korábbi teljesítményéhez is viszonyítsa.
- A reális és ösztönző értékelés alapja a tanulók tudásának, teljesítményének alapos ismerete. E tekintetben nagy jelentősége van a folyamatos megfigyelésnek, adatgyűjtésnek, az adatok rendszerezésének, reflektálásának.
- Formáló-segítő értékelésre van szükség, vagyis megerősíteni, visszaigazolni, amit a tanuló már tud, amit sikeresen old meg, egyúttal útmutatást adni arra nézve: hogyan emelhetné tudását, teljesítményét még magasabb szintre.
- A tanár változatosan, árnyaltan értékelje a tanulók munkáját. A tanári értékelés formáját tekintve lehet verbális vagy nonverbális, ill. szóbeli vagy írásbeli visszajelzés (ez utóbbiak egy szótól a szövegig terjednek).
- A tanár figyelme terjedjen ki a tanulók írásbeli munkáinak folyamatos javítására, szöveges értékelésére is.

Fajtái

- év eleji *diagnosztikus értékelés* azt mutatja meg: mi az, amit a tanuló tud, amire képes, honnan indítható a fejlesztés
- folyamatos *formatív értékelés*: célja elsősorban a tudás, a teljesítmény változásának követése, visszaigazolása a megerősítés, a fejlesztés és a korrigálás érdekében
- *szummatív értékelések* pl. a témazáró anyanyelvi és irodalmi dolgozatok, fogalmazások, év végi felmérések

Formái

- szóbeli feladatmegoldás,
- írásbeli feladatmegoldás,
- cselekvés, részvétel dramatikus módszertani feladatokban
- vizuális megjelenítés,
- szóbeli felmérés,
- írásbeli felmérés,
- szóbeli felelet,
- írásbeli felelet,
- szóbeli beszámoló,
- szóbeli házi feladat,
- írásbeli házi feladat,
- témazáró dolgozat,
- feladatlap,
- olvasónapló,
- kiselőadás,
- előre elkészített hozzászólás,
- műsorrészlet,
- memoriter mondása,
- tanulói kiselőadások
- írásbeli szövegalkotás: (évfolyamonként 2 dolgozat), differenciáltan önálló felkészülés kijelölt témában - önálló ismeretszerzés
- könyv – és könyvtárhasználati jártasság
- társas feladatokban felelősségvállalás
- csoportmunkában, projektmunkában való együttműködés
- házi olvasmány szünidei elolvasása, az olvasmány feldolgozásában való aktív részvétel
- önálló gyűjtőmunka
- az egész osztály munkáját elősegítő tantárgyi munka
- szertárban és szakkörben végzett munka
- tantárgyi versenyeredmények
- feladatlapok, munkafüzet (tartalmaznak feleletválasztó, feleletalkotó és képességjellegű tudást mérő feladatokat egyaránt.)
- alternatív értékelési módok (pl. rajz, táblázat, képregény, stb.)

FÜGGELÉK

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A magyar nyelv és irodalom tantárgy taneszközeinek kiválasztásakor *pedagógiai, szakmai-tartalmi, formai kritériumok* figyelembevételét javasoljuk.

A tartalmi kritériumok:

-
-

- tankönyvek szakmailag hiteles tananyagot közvetítsenek.
- az életkori sajátosságok,
- tantervi célok és fejlesztési követelmények
- az olvasáskutatás, az irodalomtudomány, a nyelvtudomány, az anyanyelv- és irodalompedagógia, az általános pedagógia, a didaktika és a pszichológia, ezen belül a fejlődéslélektan legújabb eredményeire

szakmai, didaktikai kritériumok:

- megfelelő terjedelem;
- tanulhatók és taníthatók legyenek.
- A tananyag feldolgozását illetően elsősorban az induktív, a heurisztikus és a kooperatív tanulásra épülő módszereket részesítsék előnyben.
- Az irodalomkönyveket gazdagság és változatosság jellemezze a szövegek forrását, típusait és műfaját tekintve.
- Az olvasmányok témái kapcsolódjanak a gyerekek mindennapi életéhez, ugyanakkor adjanak betekintést – a gyerekek érdeklődési körének és életkori sajátosságainak megfelelően – a természettel, a társadalmi élettel, a művészetekkel kapcsolatos ismeretkörökbe, segítsék a tanulókat eligazodni szűkebb és tágabb környezetükben és saját belső világukban.
- Tegyük lehetővé a gyerekek kognitív és emocionális szükségleteinek kielégítését, a változatos nevelő hatások érvényesítését.
- A szövegek kínáljanak lehetőséget a nemzeti hagyományok közvetítésére és más kultúrák megismerésére is.
- Az igényes szövegválasztás, szöveggondozás sikerrel járulhat hozzá az olvasás megszerettetéséhez, az olvasóvá neveléshez.
- Az irodalmi tankönyv legyen tekintettel a befogadási mechanizmus sajátosságaira.
- Legyen képes összekapcsolni az olvasott műveket a gyerekek eleven világával, akik így képesek „bekapcsolni” jelértelmező tevékenységüket.
- Vegye figyelembe a fiúk, lányok egyéni érdeklődését is, és a „fiction” iránt közömbös gyerekek számára kis arányban „nonfiction” szövegeket is adjon. Ez tág teret engedjen a diák egyéni ízlésének, a differenciálásnak, a „kötelezően választható” instrukciónak, és bő műlistáival, könyvajánlóival olvasmányhalmazok koncentrikusan bővülő körét kínálja fel a tanulóknak.
- A tanulók munkáltatását biztosító taneszközök sok és sokféle feladatot tartalmazzanak. Legyenek bennük véleménynyilvánításra ösztönző gyakorlatok, ezek legyenek alkalmasak az önismeret, az empátia fejlesztésére is. A gyakorlatok mennyisége és nehézségi foka nyújtson lehetőséget a személyre szabott jártasság-, képesség- és készségfejlesztésre, a felzárkóztatásra, a tehetséggondozásra.
- A tankönyvek folyamatos lehetőséget kínáljanak beszédművelésre, a szóbeli és írásbeli kommunikációs készség, az önálló ismeretszerzés fejlesztésére.
- A fogalmazástanítás terjedjen ki mind a kreatív írás, mind a műfaji követelményeknek megfelelő fogalmazás fejlesztésére.
- A tankönyvek szemléltető szövegei, utasításszövegei nyelvileg, helyesírási szempontból kifogástalanok legyenek, ugyanakkor nyelvezetük ne legyen bonyolult vagy nehezen érthető a gyerekek számára.
- A tankönyvek megjelenésükkel is motiválják a gyermekeket olvasásra, az anyanyelvvél való foglalkozásra. Ízléses, a szövegekhez szervesen tartozó illusztrációkat tartalmazzanak. tankönyvekben és munkafüzetekben levő tananyag, illetve a gyakorlatok jól tagoltak, áttekinthetők legyenek.
- A taneszközök legyenek alkalmasak a mindennapi munkára.

- A tankönyveket elfogadható, reális áron kínálják.
- Legyen a taneszköz modern és újszerű.
- Vegye figyelembe a könyvkínálat változásait, adjon alkalmat rá, sőt tegye megkerülhetetlenné a kulcskompetenciák és más képességek fejlesztését.
- Legyen életszerű, a gyerekekhez közelálló, esztétikailag is megnyerő.
- A tankönyveken kívül a magyar nyelvi és irodalmi program megvalósítását egyéb segédeszközök, így pl. tanári kézikönyvek, felmérőlapok, feladatgyűjtemények is segítsék.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

ANGOL NYELV
Helyi tantárgyi tanterv
5-8. évfolyam

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. és 2. sz. mellékletében az általános iskola 5 – 8. évfolyamára kiadott idegen nyelv tantárgyi kerettanterv és annak függeléke alapján készült a helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 5-8. évfolyamára kiadott Angol tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: a Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek.

A helyi sajátosságokat beépítette: Kardos Ildikó

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Tanulócsoport: osztály szinten, képesség szerinti csoportbontásban vagy német, angol csoportbontásban kialakítható.

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettanterv i órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	3	108	102	6
6.	3	108	102	6
7.	3	108	102	6
8.	3	108	102	6

A kerettanterv által javasolt témakörök áttekintő táblázata egy tanévre:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature (Személyes információ, közvetlen környezetünk, természet)	32
Public matters (Közélettel kapcsolatos témák)	4
Topics concerning classroom activities	15

(Iskolai tevékenységek)	
Cross-curricular topics and activities (Tantárgyközi ismeretek)	6
English and language learning (Nyelvtanulás)	6
Intercultural topics (Interkulturális témakörök)	13
Current topics (Aktuális események)	7
Entertainment and playful learning (Szórakozás és játékos tanulás)	11
Gaining and sharing knowledge (Tudás megszerzése és megosztása)	8
Összes óraszám:	102

Áttekintő oldal a helyi tanterv tantárgyi tantervéhez:

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek 36 hét/tanévre számolva.

1. táblázat

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (+)	Témakör összidőkerete
Család	8	1	9
Otthon	8	1	9
Étkezés	6	1	7
Idő, időjárás	5	0	5
Öltözködés	8	0	8
Sport	8	0	8
Iskola, barátok	8	0	8
Szabadidő, szórakozás	8	0	8
Természet, állatok	8	1	9
Ünnepek, szokások	8	0	8
Város, bevásárlás	6	1	7
Utazás, pihenés	7	1	8
Fantázia és valóság	3	0	3
Zene, művészetek	3	0	3
Környezetünk védelme	4	0	4
Egészséges életmód	4	0	4
Évfolyam összesen	102	6	108

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (+)	Témakör összidőkerete
Család	8	0	8
Otthon	8	1	9
Étkezés	6	1	7

Idő, időjárás	6	1	7
Öltözködés	8	0	8
Sport	8	1	9
Iskola, barátok	8	1	9
Szabadidő, szórakozás	8	0	8
Természet, állatok	8	0	8
Ünnepek, szokások	8	0	8
Város, bevásárlás	7	1	8
Utazás, pihenés	7	0	7
Fantázia és valóság	3	0	3
Zene, művészetek	2	0	2
Környezetünk védelme	3	0	3
Egészséges életmód	4	0	4
Évfolyam összesen	102	6	108

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (+)	Témakör összidőkerete
Család	6	1	7
Otthon	6	0	6
Étkezés	5	0	5
Idő, időjárás	5	0	5
Öltözködés	6	0	6
Sport	5	1	6
Iskola, barátok	7	1	8
Szabadidő, szórakozás	6	1	7
Természet, állatok	6	0	6
Ünnepek, szokások	6	1	7
Város, bevásárlás	6	0	6
Utazás, pihenés	5	1	6
Fantázia és valóság	3	0	3
Zene, művészetek	3	0	3
Környezetünk védelme	6	0	6
Egészséges életmód	6	0	6
Felfedezések	4	0	4
Tudomány, technika	6	0	6
Múltunk és jövőnk	5	0	5
Évfolyam összesen	102	6	108

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám (+)	Témakör összidőkerete
Család	5	1	6
Otthon	4	0	4
Étkezés	5	0	5
Idő, időjárás	4	0	4
Öltözködés	6	1	7
Sport	5	1	6
Iskola, barátok	5	1	6

Szabadidő, szórakozás	6	1	7
Természet, állatok	5	0	5
Ünnepek, szokások	5	1	6
Város, bevásárlás	5	0	5
Utazás, pihenés	5	0	5
Fantázia és valóság	4	0	4
Zene, művészetek	4	0	4
Környezetünk védelme	5	0	5
Egészséges életmód	5	0	5
Felfedezések	4	0	4
Tudomány, technika	5	0	5
Múltunk és jövőnk	5	0	5
Média, kommunikáció	5	0	5
Földünk és a világűr	5	0	5
Évfolyam összesen	102	6	108

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	6
---------------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Családfa elkészítése projekt formájában, rövid bemutató szöveggel a családtagokról	1
Otthon	Saját szoba rövid bemutatása rajz alapján, előljárásszavak használatával	1
Étkezés	Kedvenc hagyományos étel	1
Természet, állatok	Házi kedvenc bemutatása	1
Város, bevásárlás	Kincskeresés a lakóhelyen – a város helyszínei	1
Utazás, pihenés	Budapest látványosságai	1
	Összesen:	6

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	6
---------------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Otthon	Saját szoba rövid bemutatása rajz alapján, előljárásszavak használatával	1
Étkezés	Plakátkészítés, különleges ételek, alapanyagok bemutatása	1
Idő, időjárás	Magyarország éghajlatának jellemzői	1
Sport	Híres magyar sportolók, olimpikonok	1

Iskola, barátok	A református iskolai élet sajátosságai, iskolai szabályok; projektmunka	1
Város, bevásárlás	Városunk/környékünk híres helyeinek bemutatása	1
Összesen:		6

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
---------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Jézus családja - kvíz	1
Sport	A sportszerű viselkedés	1
Iskola, barátok	Iskolánk története, plakát készítése	1
Szabadidő, szórakozás	Egy gyülekezeti ifjúsági kör heti programjának megtervezése	1
Ünnepek, szokások	Egyházi ünnepek angol elnevezése, leírása	1
Utazás, pihenés	Egy biblia tábor helyszínének kiválasztása, utazás, program megtervezése	1
Összesen:		6

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	6
---------------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Milyen családot szeretnék felnőttként?	1
Öltözködés	Öltözködés/ruhadarabok és újrahasznosítás kapcsolata; a tudatos vásárlói attitűd	1
Sport	Paralimpia; blogírás egy balesetet szenvedett, de aktív sportolóról	1
Iskola, barátok	Imádságok angol nyelven	1
Szabadidő, szórakozás	Az új technikai eszközök (okostelefon, tablet stb.) és az internet etikus használatának tudnivalói	1
Ünnepek, szokások	Egy helyi ünnep bemutatása, projekt formájában	1
Összesen:		6

3. Tantárgyi bevezető

Az angol nyelv 5-8. pedagógiai célrendszere és feladatai

Az élő idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A tanuló legyen képes személyes és szakmai életében egyéni kommunikációs céljait elérni, saját gondolatait kifejezni, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven ismereteket szerezni.

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgytól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

Az 5-8. évfolyamon az idegen nyelv tanítása szervesen épül a 4. évfolyamon megkezdett nyelvi fejlesztésre, illetve annak eredményeire. A hangsúly lassan áttevődik a nyelvelsajátításról a tudatos nyelvtanulás felé. Az életkornak, érdeklődésnek és a nyelvtanulás folyamatának megfelelő órai tevékenységek jellemezzék ezt a szakaszt is. Az 5. évfolyamtól változatlanul az idegen nyelvi kommunikációra történő felkészülés áll a középpontban, ezt tanórán kívüli feladatokkal, tevékenységekkel és az ezekben történő részvételre való biztatással kell segíteni.

A négyéves nevelési-oktatási szakasz egyik fő célja a megelőző szakaszban kialakított nyelvtanulási motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre hangsúlyosabbá válik, hogy a tanuló valós nyelvi helyzetekben tudja használni a nyelvet és egyre növekvő nyelvi tudatossággal rendelkezzen. Ekkor kell megalapozni azt a képességet, mellyel az idegen nyelvi ismereteket tudatosítja, és az idegen nyelvű szövegek világában eligazodik. A nyelvtanuló ebben a szakaszban egyre mélyebben és árnyaltabban ismeri meg az idegen nyelv felépítését és szerkezetét.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése egyik feltétele az egész életen át tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projektmunkák, amelyek fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást. Szükséges, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. A nyelvórai és otthon elvégzendő tevékenységeken keresztül a tanuló váljon képessé arra, hogy digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megértse az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket. Tudjon szöveget alkotni szóban és írásban, valamint célnyelven beszélgetni az ismert nyelvi eszközök segítségével. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig szakmai szempontból javasolt, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban történhessen.

Az angol 5-8. tantárgynak a kulcskompetenciák fejlesztésében betöltött szerepe

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. Megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket

felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a kritikus, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

Az angol nyelv tantárgy sajátos fejlesztési céljai 5-8. évfolyamon

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

A táblázatok *fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. *A fejlesztés tartalma* elnevezésű rész olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

Külön táblázat tartalmazza az *ajánlott témaköröket*, amelyben más *tantárgyakkal és a kompetenciákkal való kapcsolódási pontok* is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A 4–8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból

kerüljenek feldolgozásra, és így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva.

A kerettanterv a 4. évfolyam, majd később a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg a *fejlesztés várható eredményét*, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez (kivéve a 4. évfolyamot).

	1-4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem mérhető	A1	A2	B1	B2
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az általános iskola 5–8. évfolyamán az idegennyelv-tanítás szervesen épül az alsó tagozaton elért eredményekre. Az elsődleges cél a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának továbbfejlesztése, érdeklődésük fenntartása a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés ebben a nyelvtanulási szakaszban is segítik a tanulókat, hogy megmaradjon ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.

A tanulók az 5–8. évfolyamon minimálisan heti 3 órában tanulják az idegen nyelvet. A fejlesztés várható eredménye a 6. évfolyam végén a KER szerinti A1 szint, a 8. évfolyam végén az A2 szint. A középfokú oktatás erre a kimeneti szintre épít.

Évfolyamonként bibliai idézeteket, keresztyén énekeket, imádságokat tanítunk, bibliai történeteket dolgozunk fel a gyerekekkel német nyelven. Törekszünk arra, hogy az egyes témaköröket a Biblia értékrendjének közvetítésével dolgozzuk fel. A tankönyvek, kiegészítő segédanyagok tartalmi anyagából kihagyjuk, átdolgozzuk, értelmezzük a református identitásunktól távol álló, azt gyengítő tananyagrészeket, hiszen idegennyelv-órákon is feladatunk és felelősségünk a református értékek közvetítése a tananyagtartalomban.

5. évfolyam

Az 5. évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább egy év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászoktak a célnyelvi óravezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén. Elkezdték az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is. A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömeit. A feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány

alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Az 5. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja az, hogy a tanulók változatlanul kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömeiket leljék a nyelvvel való foglalkozásban, valamint hogy ébren maradjon kíváncsiságuk az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására. A nyelvelsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédképesség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el az idegen nyelvet. A témakörök részben ugyanazok, mint az előző fejlesztési szakaszban, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik, szükségleteik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak a NAT-ban szereplő más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival. A „Témakörök” táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol megvalósítható a tantárgyakon átívelő – akár közös projektek keretében történő – tanulás.

Az 5. osztályban jelentősen bővül a tanulók szókincse. A nyelvtani szerkezeteket továbbra is kontextusba ágyazva sajátítják el, de fokozatosan felébred az érdeklődésük a célnyelv szabályrendszeréről és az anyanyelvükhöz hasonló, illetve attól eltérő nyelvi jelenségek iránt. Örömeiket lelik a szabályszerűségek felfedezésében, de a szabályok ismerete csak csekély mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

Ebben a szakaszban is fontos célkitűzés, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai, művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony eszköze.

Témakörök az 5. évfolyam számára		
Témakör	Kapcsolódási pontok	Kapcsolódás a kompetenciákhoz
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend.	<i>Történelem:</i> család és lakóhely. <i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok, szokások. <i>Technika és tervezést:</i> időbeosztás, napirend	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> ismerkedés, hogyan lehet felőli érdeklődés kifejezése <i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> család bemutatása, családfa készítése, saját magam bemutatása

<i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem.	<i>Természettudomány:</i> lakóhelyi környezet. <i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> lakóhelyem bemutatása <i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> térképkészítése városunkról <i>Matematikai gondolkodási kompetenciák:</i> térben való tájékozódás, helyviszonyok
<i>Étkezés</i> Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés.	<i>Természettudomány:</i> az ember megismerése és egészsége: étrend. <i>Matematika:</i> halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. <i>Biológia:</i> táplálkozás. <i>Technika és tervezést:</i> családi munkamegosztás.	<i>Matematikai gondolkodási kompetenciák:</i> élelmiszerek csoportosítása, táblázatba foglalása <i>Kommunikációs kompetenciák:</i> kedvenc ételeim bemutatása
<i>Idő, időjárás</i> Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.	<i>Természettudomány:</i> az időjárás tényezői, ciklusok a természetben. <i>Matematika:</i> számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése. <i>Földrajz:</i> éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek.	<i>Matematikai és gondolkodási kompetenciák:</i> időbeli tájékozódás, időpontok kifejezése Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: csoportos naptárkészítés <i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> saját napirendem elkészítése, prezentálása
<i>Öltözködés</i> Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat.	<i>Történelem:</i> öltözködés, divat. <i>Matematika:</i> halmazok. <i>Természettudomány:</i> az ember megismerése és egészsége: testrészek.	<i>Tanulás kompetenciái, digitális kompetenciák:</i> játékos, interaktív feladatok megoldása <i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> kedvenc ruhadarabok, személyek bemutatása Matematikai, gondolkodási kompetenciák: öltözködés és

		évszakok
<i>Sport</i> Testrészek és mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom. Sportversenyek.	<i>Testnevelés:</i> mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok. <i>Biológia:</i> az ember megismerése és egészsége.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> mozgásos feladatok, csoportmunka <i>Digitális kompetenciák, kreatív alkotás kompetenciája:</i> kutatómunka, kedvenc sportolóm bemutatása.
<i>Iskola, barátok</i> Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim, tanárain. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	<i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> osztálytársasak, közös iskolai és iskolán kívüli tevékenységek <i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák:</i> adatok leolvasása Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: csoportmunka, órarendem elkészítése, iskolám bemutatása
<i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Közös időtöltés barátokkal	<i>Testnevelés:</i> sportok. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások. <i>Digitális kultúra:</i> Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.	<i>Digitális kompetenciák:</i> interaktív játékok <i>Személyes és társas kompetenciák:</i> időtöltés barátokkal <i>Kulturális tudatosság kompetenciája:</i> szabadidő megfelelő eltöltése
<i>Természet, állatok</i> Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok. Állatok a nagyvilágban. . Növények az otthonomban, iskolámban. Hazánk tájegységei.	<i>Természettudomány:</i> élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemző; a Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága. <i>Biológia:</i> a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. <i>Földrajz:</i> földrészek és óceánok, felszínformák,	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> kedvenc állat bemutatása Matematikai, gondolkodási kompetenciák: növények, állatok csoportosítása, tájékozódás a térképen

	hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Technika és tervezés:</i> hobbyállatok gondozása.	
<i>Ünnepek, szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	<i>Technika és tervezés; történelem:</i> hétköznapiak, ünnepek.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> családi ünnep bemutatása, illusztrálása, célnyelvi kultúra ünnepeinek megismerése
<i>Város, bevásárlás</i> Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Az én városom/falum. Híres városok és nevezetességeik.	<i>Történelem:</i> falvak és városok, közlekedés. <i>Matematika:</i> irányok, térbeli alakzatok. <i>Technika és tervezés:</i> közlekedés, vásárlás. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.	<i>Kommunikációs kompetenciák:</i> vásárlás, információ kérése, átadása <i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák:</i> tájékozódás, helyviszonyok <i>Tanulás kompetenciái,</i> digitális kompetenciák: fővárosunk nevezetességei.
<i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök.	<i>Technika és tervezés:</i> közlekedés.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> közös kirándulás, szabadidőtöltés megbeszélése
<i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa.	<i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa, műalkotások. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> kedvenc könyv, olvasmány bemutatása <i>Tanulás kompetenciái:</i> választott olvasmány feldolgozása, interaktív játékok
<i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném,	<i>Ének-zene:</i> zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> színház, előadások.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> történet közös eljátszása

együttesem. Film- és színházi élményeim, múzeum látogatása.	<i>Rajz és vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> kedvenc együttesem bemutatása Digitális kompetencia: információ gyűjtés kedvenc filmről vagy együttesről
<i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés.	<i>Matematika:</i> diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. <i>Természettudomány:</i> környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága.	<i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> közös plakát készítése, ötletek gyűjtése, megbeszélése
<i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás.	<i>Természettudomány:</i> az ember megismerése és egészsége: étrend. <i>Technika és tervezés:</i> egészséges életmód.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> életformák megbeszélése, mozgásos feladtmegoldás

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése, begyakorolt rövid párbeszédok folytatása, minta alapján egyszerű szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés követése; az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó, kevesebb nonverbális elemmel támogatott és bővülő szókinccsel megfogalmazott, de továbbra is rövid, egyszerű tanári utasítások megértése; az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdések, néhány rövid mondatból álló megnyilatkozások megértése; a mindennapi témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavak, fordulatok felismerése, ezekből következtetés a szövegtémájára; a megértést segítő feladatokra támaszkodva a lényeg és néhány konkrét információ kiszűrése ismert témájú rövid, egyszerű szövegekből; néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.

A fejlesztés tartalma	
A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés növekvő biztonsággal történő követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid, egyszerű tanári utasítások alaposabb és biztosabb megértése (pl. játékos feladatok; manuális tevékenységek; mozgásos, játékos tevékenységek). A tanulóhoz közel álló, ismert témákról szóló rövid kérdések és néhány rövid mondatból álló szövegek megértése. Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, következtetések levonása a témára, lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével. A megértés során egyre tudatosabb támaszkodás a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre. Tanári ösztönzésre a hallott szövegből kiszűrt információk egyre tudatosabb összekapcsolása a témával kapcsolatos egyéb ismeretekkel, és ezek alapján következtetések levonása a tartalomra vonatkozóan. Különböző beszélők egyre biztosabb megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat hangsúlyozva, megismételve beszélnek. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédszándék kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel és nonverbális elemekkel támogatva; egyszerű kérdések feltevése ismert témákról, illetve válaszadás egyszerű nyelvi eszközökkel a hozzá intézett kérdésekre; rövid beszélgetés folytatása ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; rövid beszélgetés folytatása a társakkal a tanult témákról; rövid, egyszerű szövegek közös előadása; az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelítő kiejtése, helyes intonációval és megfelelő beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel.	

Rövid válaszokkal, cselekvéssel való reagálás ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra.

Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva.

Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal.

Kommunikálás begyakorolt beszédfordulatokkal (pl. bemutatkozás, bemutatás, üdvözlés, köszönés, alapvető információ kérése és adása saját magáról, társairól, közvetlen környezetéről, különböző dolgok kérése és adása, tetszés, nemtetszés kifejezése).

Meg nem értés esetén nonverbális elemekkel, pl. testbeszéddel támogatott ismétlés, magyarázat kérése.

Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás).

Hallott, látott jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, időjárással kapcsolatos megfigyelésekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel.

Aktív részvétel dalok, mondókák, versek, mesék, történetek előadásában, szóbeli nyelvi játékokban; nonverbális elemekkel támogatott történet elmondásába való bekapcsolódás az ismert szavak, kifejezések, beszédfordulatok szintjén.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, egyszerű szövegek elmondása, illetve párbeszéd előadása társaival közösen, tanári segítséggel; egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott, összefüggő leírás adása saját magáról és a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről; néhány egyszerű nyelvtani szerkezet és mondatfajta használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történetek összekapcsolása kötőszavakkal; munkájának bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; ismert szöveg elmondása a célnyelvi normához közelítő kiejtéssel, intonációval és beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű (pl. vers, dal, mese), történet, cselekvéssor közös vagy önálló előadása társak, másik osztály, szülők vagy tanárok részére. Felkészülést követően nonverbális elemekkel támogatott egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal. Minta alapján, tanári segítséggel összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthoz, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megértést segítő elemekre támaszkodva felismeri és megérti az egyszerű szövegekben az ismert nevek, szavak és mondatok felismerése és megértése; a különböző műfajú, egyszerű, autentikus szövegek lényegének megértése;
A fejlesztés tartalma	
Rövid, hétköznapi szövegekben ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok felismerése. Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése (pl. leírás alapján illusztráció készítése, képek sorba rendezése, szövegrészlettel való párosítása). Egyszerű, különböző műfajú szövegek olvasása, lényegük megértése, a szövegek feladatokon keresztül történő feldolgozása. Különböző műfajú szövegek (pl. versek, mesék, történetek, fabulák, viccek) közös olvasása. Egyszerű, informatív szövegből (pl. brosúrából, menetrendből, utcai táblákról, feliratokról) tárgyyszerű információ szerzése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; Megadott mintát követve különböző műfajú és életkorának megfelelő témájú rövid szövegek alkotása; írásbeli válaszadás személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre;
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek másolása, illetve hallás utáni leírása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. napirend bemutatása, emberek, állatok, tárgyak jellemzése, képfeliratok készítése). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Kommunikációs eszközök A 1.1	
1.A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
	Kezdeményezés és válasz

Megszólítás	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>
Köszönés	<i>Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi! Blessing and peace!</i>	<i>Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi! Blessing and peace!</i>
Elköszönés	<i>Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care. See you later.</i>	<i>Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye! See you .</i>
Köszönet és arra reagálás	<i>Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.</i>	<i>Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.</i>
Bemutakozás, bemutatás	<i>My name is... What's your name? Hello, my name's Sam Wilson. This is Mickey. Where are you from? Who's this? This is my family, we're from Australia. How old are you? Have you got a big family? Susan is new to the school. He is my best friend</i>	<i>Hello. Hi! I'm Amy Cole. Pleased to meet you. Nice to meet you. I'm from the USA. Julie Clarke. Are you from Sydney? I'm 10 (years old). I've got two brothers.</i>
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	<i>How are you? How are you feeling today? What's the matter?</i>	<i>Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid./Not bad.</i>
Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	<i>Happy Birthday / Christmas / New Year! Many happy returns (of the day) Happy Birthday, Amy. Congratulations! Have a nice holiday. All the best. Cheers!</i>	<i>Happy Birthday / Christmas / New Year! Thank you. Thanks. Thank you, the same to you. Cheers!</i>
Telefonon bemutatkozás	<i>Hello, this is Mary Smith speaking.</i>	
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Egyetértés, egyet nem értés	<i>Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? What do you think?</i>	<i>OK. Allright. I think he's wrong / right.</i>

<i>Véleménykérés, és arra reagálás</i>	<i>What do you think of my dress?</i> <i>How do I look in this?</i> <i>Did you like it?</i> <i>Do you like these sandals?</i> <i>What do you think of this dress?</i>	<i>You look lovely/great.</i> <i>It looks great/terrible on you!</i> <i>Well, yes.</i> <i>Yes. It was great.</i> <i>I think they're great.</i> <i>Yes, they're fabulous.</i> <i>It's OK.</i> <i>No, I don't. They're horrible.</i> <i>It's great!</i>
--	---	---

3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök

<i>Dolgok, személyek megnevezése, leírása</i>	<i>What is it?</i> <i>What's it in English?</i> <i>How do you say this in English?</i>	<i>It's.../ That's.../</i> <i>It's big and comfortable.</i>
<i>Információ kérés, adás</i>	<i>When do you get up?</i> <i>What time do you usually get up?</i> <i>Do you play a musical instrument?</i> <i>Does she collect stamps?</i> <i>What are the kids doing?</i> <i>What's your phone number?</i> <i>When is your birthday?</i> <i>Have you got a pet?</i> <i>What's your favourite subject?</i> <i>When is your hockey lesson?</i> <i>Can you play tennis?</i> <i>Is there a bank near here?</i> <i>Where is the post office?</i> <i>How much is this shirt?</i> <i>What's the time, please?</i>	<i>At seven.</i> <i>I always get up at seven.</i> <i>Yes, I do. / No, I don't.</i> <i>Yes, she does. / No, she doesn't.</i> <i>Sue's doing her homework and Sam's having a shower.</i> <i>My phone number is...</i> <i>It's on ...</i> <i>I've got a cat.</i> <i>I like maths.</i> <i>It's at five on Friday.</i> <i>Yes, I can. / No, I can't.</i> <i>Yes, there is. / No, there isn't.</i> <i>It's in New Street.</i> <i>It's fifty pounds.</i> <i>It's quarter past six.</i>
<i>Tudás, nemtudás</i>	<i>Where is she?</i> <i>Am I right?</i> <i>Who are those funny people?</i>	<i>I have no idea</i> <i>Sure.</i> <i>I don't know.</i>

3. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök

<i>Kérés és arra reagálás</i>	<i>Can you give me a pen?</i> <i>Could you...? May I / Might I ...?</i>	<i>Yes, sure. Yes, of course.</i> <i>I'm afraid, you can't.</i>
<i>Javaslat és arra reagálás</i>	<i>Let's go to the cinema tonight.</i> <i>Let's make a list of what we need.</i>	<i>Good idea.</i> <i>OK</i>
<i>Kínálás és arra reagálás</i>	<i>Have an orange.</i> <i>Would you like a sandwich?</i> <i>Here you are.</i>	<i>Yes, please. No, thank you.</i> <i>Thank you.</i>

4. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés, ismétlés kérés	<i>Can you spell it for me? It spells...</i>
Nem értés, betűzés kérése, betűzés	<i>Sorry, I don't understand. Can you spell it for me? It spells ... How do you spell it? It's R-A-L-E-I-G-H. Could you understand? Sorry, what does that mean?</i>

Fogalomkörök A 1.1			
Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történet, létezés kifejezése	Jelenidejűség	'be' Affirmative & negative	<i>I am happy. I'm from Hungary, I'm not English. am/is/are When do you get up? I don't like milk. What is she doing? I'm not listening. I'm leaving.</i>
		Present Progressive	<i>What are you doing? I'm having lunch.</i>
		Present Simple	<i>My brother rides his by every day.</i>
		Imperative	<i>Go and see!</i>
		'-ing' form	<i>I like swimming.</i>
		Verb 'have got'	<i>I have got a/an... I do/play ...</i>
Birtoklás kifejezése		'have got' 'have got' in questions	<i>I have got coins and badges. Have you got a ...? Yes/ No.</i>
		Possessive adj.	<i>My, your, his/her/its, our, their dog This is Pubert. His mother is Morticia</i>
		Possessive case Genitive 's	<i>My brother's name is Pubert.</i>

Térbeli viszonyok	<i>Irányok, helymeghatározás</i>	<i>This / that Prepositions of place in, on, under, opposite, next to, between, behind in front of There is/there are ... This is/these are ...</i>	here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ... There's a computer on the desk.
Időbeli viszonyok	<i>Időpont</i>	<i>When? What time? What's the time?</i>	Now, It's eight.
		<i>Prepositions of time On, in, at</i>	On Saturdays I go swimming..
	<i>Gyakoriság</i>	<i>How often? Adverbs of frequency Always, usually, often, sometimes, never</i>	I always play football in the park after school.
Mennyiségi viszonyok		<i>Singulars and plurals Regular and irregular plurals</i>	Boys, girls, Children, people, men, women ...
		<i>These / those</i>	These are my mugs.
		<i>A, an, some</i>	Can I have some ketchup?
		<i>Cardinal numbers 1- 100</i>	
		<i>Ordinal numbers with dates</i>	When is your birthday? Seventh of October.
		<i>Countable nouns</i>	I have a lot of toys.
		<i>How many?</i>	I can see seven flowers.
Minőségi viszonyok		<i>Question forms What colour ...? What nationality...? Where are you from? How old ...?</i>	Are you English? How old is your brother?
Modalitás		<i>Can (ability) Can't Let's ...</i>	Can you sing well? We can't have a party. Let's go to the disco then!
Logikai viszonyok		<i>Linking words And , but, or</i>	A like apples but I don't like oranges.

Szövegösszetartó eszközök		<i>Articles:</i> <i>a, an, the</i> <i>Some+plural noun</i> <i>any+plural noun</i> <i>Some +singular noun</i> <i>Any +singular noun</i> <i>Nominative and</i> <i>Accusative of</i> <i>personal pronouns</i> <i>Demonstrative</i> <i>pronouns</i>	<i>There are some pencils</i> <i>in the bag.</i> <i>Have you got any</i> <i>sisters?</i> <i>I haven't got any</i> <i>matchboxes.</i> <i>There's some water in</i> <i>the vase.</i> <i>There isn't any juice in</i> <i>my glass.</i> <i>I, he, they...</i> <i>Me, him, them...</i> <i>This, that, these, those</i>
--------------------------------------	--	---	---

6. évfolyam

A 6. évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább 2 év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászoktak a célnyelvi óravezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén. Elkezdtek az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is. A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömeit. A feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

A 6. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja az, hogy a tanulók változatlanul kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömeiket leljék a nyelvvel való foglalkozásban, valamint hogy ébren maradjon kíváncsiságuk az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására.

A nyelvelsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédkésztség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el az idegen nyelvet. A témakörök részben ugyanazok, mint az előző fejlesztési szakaszban, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik,

szükségeik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak a NAT-ban szereplő más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival. A „Témakörök” táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol megvalósítható a tantárgyakon átívelő – akár közös projektek keretében történő – tanulás.

A 6. osztályban jelentősen bővül a tanulók szókincse. A nyelvtani szerkezeteket továbbra is kontextusba ágyazva sajátítják el, de fokozatosan felébred az érdeklődésük a célnyelv szabályrendszere és az anyanyelvükhöz hasonló, illetve attól eltérő nyelvi jelenségek iránt. Örömet lelnek a szabályszerűségek felfedezésében, de a szabályok ismerete csak csekély mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

Ebben a szakaszban is fontos célkitűzés, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai-művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony eszköze.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a 6. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1 szintet.

Témakörök a 6. évfolyam számára		
Témakör	Kapcsolódási pontok	Kapcsolódás a kompetenciákhoz
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend. Foglalkozások	<i>Történelem:</i> család és lakóhely. <i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok, szokások. <i>Technika és tervezés:</i> időbeosztás, napirend, foglalkozások	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> ismerkedés, hogyan felőli érdeklődés kifejezése <i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> család bemutatása, családfa készítése, saját magam bemutatása
<i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem.	<i>Természettudomány:</i> lakóhelyi környezet. <i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, halmazok. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> lakóhelyem bemutatása <i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> térképkészítése városunkról <i>Matematikai gondolkodási kompetenciák:</i> térben való tájékozódás, helyviszonyok
<i>Étkezés</i> Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás.	<i>Természettudomány:</i> az ember megismerése és egészsége: étrend.	<i>Matematikai gondolkodási kompetenciák:</i> élelmiszerek

Receptek, főzés, sütés. Népek ételei	<i>Matematika:</i> halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.	csoportosítása, táblázatba foglalása <i>Kommunikációs kompetenciák:</i> kedvenc ételeim bemutatása
<i>Idő, időjárás</i> Évszakok és hónapok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.	<i>Természettudomány:</i> az időjárás tényezői, ciklusok a természetben. <i>Matematika:</i> számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.	<i>Matematikai és gondolkodási kompetenciák:</i> időbeli tájékozódás, időpontok kifejezése Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: csoportos naptárkészítés <i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> saját napirendem elkészítése, prezentálása
Öltözködés Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat.	<i>Történelem:</i> öltözködés, divat. <i>Matematika:</i> halmazok.	<i>Tanulás kompetenciái, digitális kompetenciák:</i> játékos, interaktív feladatok megoldása <i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> kedvenc ruhadarabok, személyek bemutatása Matematikai, gondolkodási kompetenciák: öltözködés és évszakok
<i>Sport</i> Mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom. Sportversenyek.	<i>Természettudomány:</i> az ember megismerése és egészsége: testrészek. <i>Testnevelés:</i> mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> mozgásos feladatok, csoportmunka <i>Digitális kompetenciák, kreatív alkotás kompetenciája:</i> kutatómunka, kedvenc sportolóm bemutatása.
<i>Iskola, barátok</i> Osztálytársaim, barátaim.	<i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> osztálytársak, közös

Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.		iskolai és iskolán kívüli tevékenységek <i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák:</i> adatok leolvasása Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: csoportmunka, órarendem elkészítése, iskolám bemutatása
<i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Közös időtöltés barátokkal.	<i>Testnevelés:</i> sportok. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> színház, előadások. <i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.	<i>Digitális kompetenciák:</i> interaktív játékok <i>Személyes és társas kompetenciák:</i> időtöltés barátokkal <i>Kulturális tudatosság kompetenciája:</i> szabadidő megfelelő eltöltése
<i>Természet, állatok</i> Vadon élő és állatkerti állatok. Állatok a nagyvilágban. Növények az otthonomban, iskolámban. Kontinensek, tájegységek.	<i>Természettudomány:</i> élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemzői, szoba- vagy kerti növények gondozása, érdekes növények; a Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága. <i>Matematika:</i> halmazok.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> kedvenc állat bemutatása Matematikai, gondolkodási kompetenciák: növények, állatok csoportosítása, tájékozódás a térképen
<i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hétköznapiak, ünnepek.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> családi ünnep bemutatása, illusztrálása, célnyelvi kultúra ünnepeinek megismerése
<i>Város, bevásárlás</i> Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac.	<i>Történelem:</i> falvak és városok, közlekedés. <i>Matematika:</i> irányok, térbeli alakzatok.	<i>Kommunikációs kompetenciák:</i> vásárlás, információ kérése, átadása <i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák:</i> tájékozódás,

Vásárlás. Az én városom/falum.	<i>Technika és tervezés:</i> közlekedés, vásárlás. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.	helyviszonyok <i>Tanulás kompetenciái,</i> digitális kompetenciák: fővárosunk nevezetességei.
<i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök.	<i>Technika és tervezés:</i> közlekedés. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> közös kirándulás, szabadidőtöltés megbeszélése
<i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa.	<i>Dráma és színház:</i> dramatikus játékok. <i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa, műalkotások.	<i>Kreatív alkotás,</i> <i>önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> kedvenc könyv, olvasmány bemutatása <i>Tanulás kompetenciái:</i> választott olvasmány feldolgozsa, interaktív játékok
<i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim, múzeumlátogatás.	<i>Ének-zene:</i> zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> színház, előadások. <i>Rajz és vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> történet közös eljátszása <i>Kreatív alkotás,</i> <i>önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> kedvenc együttesem bemutatása Digitális kompetencia: információ gyűjtés kedvenc filmről vagy együttesről
<i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés Környezetszennyezés (légszennyezés)	<i>Természettudomány:</i> környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Matematika:</i> diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.	<i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> közös plakát készítése, ötletek gyűjtése, megbeszélése
<i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés.	<i>Természettudomány:</i> az ember megismerése és egészsége: étrend.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> életformák megbeszélése, mozgásos

A helyes táplálkozás.	<i>Technika és tervezés: egészséges életmód.</i>	feladtmegoldás
-----------------------	--	----------------

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A1 szintű nyelvtudás: A tanuló megérti a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést, az ismert témákhoz kapcsolódó kérdéseket, rövid megnyilatkozásokat, szövegeket. Egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikál. Felkészülés után elmond rövid szövegeket. Közös feldolgozás után megérti az egyszerű olvasott szövegek lényegét, tartalmát. Ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat ír, mintát követve önálló írott szövegeket alkot.
---	--

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése, begyakorolt rövid párbeszéd folytatása, minta alapján egyszerű szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdések, néhány rövid mondatból álló megnyilatkozások megértése;.
A fejlesztés tartalma	
A megértés során egyre tudatosabb támaszkodás a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre. Tanári ösztönzésre a hallott szövegből kiszűrt információk egyre tudatosabb összekapcsolása a témával kapcsolatos egyéb ismeretekkel, és ezek alapján következtetések levonása a tartalomra vonatkozóan. Különböző beszélők egyre biztosabb megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat hangsúlyozva, megismételve beszélnek. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.	
Fejlesztési egység	Szóbeli interakció

Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid beszélgetés folytatása a társakkal a tanult témákról; rövid, egyszerű szövegek közös előadása; az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelítő kiejtése, helyes intonációval és megfelelő beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
Kommunikálás begyakorolt beszédfordulatokkal (pl. bemutatkozás, bemutatás, üdvözlés, köszönés, alapvető információ kérése és adása saját magáról, társairól, közvetlen környezetéről, különböző dolgok kérése és adása, tetszés, nemtetszés kifejezése). Meg nem értés esetén nonverbális elemekkel, pl. testbeszéddel támogatott ismétlés, magyarázat kérése. Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás). Hallott, látott jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, időjárással kapcsolatos megfigyelésekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel. Aktív részvétel dalok, mondókák, versek, mesék, történetek előadásában, szóbeli nyelvi játékokban; nonverbális elemekkel támogatott történet elmondásába való bekapcsolódás az ismert szavak, kifejezések, beszédfordulatok szintjén. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szöveforrások</i> Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszédek, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségein alapuló szövegek.	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány egyszerű nyelvtani szerkezet és mondatfajta használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása kötőszavakkal; munkájának bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; ismert szöveg elmondása a célnyelvi normához közelítő kiejtéssel, intonációval és beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
Egyénileg vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése). Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag hallgatása és együttes elmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szöveforrások</i> Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű, autentikus szövegekből néhány alapvető információ kiszűrése; az olvasott szövegre vonatkozó egyszerű feladatok elvégzése; a készségek, képességek kreatív használata az olvasott szövegek értelmezéséhez; érdeklődés kialakítása a célnyelvi kultúra irodalmi, művészeti alkotásai iránt.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, egyszerű, írott instrukciók követése képek segítségével (pl. játék összerakása, útbaigazítás). Egyszerűsített nyelvezetű irodalmi alkotások olvasása (pl. versek, mesék, dalszövegek, novellák). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közösen feldolgozott olvasott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatok elvégzése; részvétel írásbeli nyelvi játékokban; a meglévő szókincs, tudás képes kreatív alkalmazása az őt érdeklő témájú, egyszerű szövegek írásához.
A fejlesztés tartalma	
Projektmunka készítése (pl. poszterek, hirdetések, faliújságok, tájékoztató táblák, ismertető). Az életkornak megfelelő irodalmi művek (pl. mesék, történetek) bizonyos elemeinek megváltoztatása, átírása. Különböző típusú szövegek kreatív írása (pl. napló, dalszöveg, listaversek, szabadversek). Egy-két mondatos üzenet, illetve bejegyzés írása internetes közösségi oldalon, blogban vagy fórumban. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Kommunikációs eszközök A 1		
1. A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	Kezdeményezés és válasz	
<i>Megszólítás</i>	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>

<i>Köszönés</i>	<i>How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!</i>	<i>How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!</i>
<i>Elköszönés</i>	<i>Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.</i>	<i>Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye!</i>
<i>Köszönet és arra reagálás</i>	<i>Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.</i>	<i>Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.</i>
<i>Bemutakozás, bemutatás</i>	<i>My name is... May I/Can I/ Let me introduce myself. May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?</i>	<i>Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.</i>
<i>Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás</i>	<i>How are you feeling today? What's the matter?</i>	<i>Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.</i>
<i>Bocsánatkérés és arra reagálás</i>	<i>I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon.</i>	<i>That's all right. It doesn't matter. Never mind.</i>
<i>Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás</i>	<i>Happy Christmas/New year/Birthday! Many happy returns (of the day) Congratulations!</i>	<i>Happy Christmas /New Year/ Birthday! Thank you. Thank you, the same to you.</i>
<i>Telefon felvétele</i>	<i>Oxford, five oh two double one.</i>	<i>Hello, this is Ms Brown speaking.</i>
<i>Telefonon bemutakozás</i>	<i>Hello, this is Mary Smith speaking.</i>	

2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök

<i>Véleménykérés, és arra reagálás</i>	<i>What do you think? How do you like it? Is it OK if I ...?</i>	<i>I think it is rather strange. I like it.</i>
<i>Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése</i>	<i>You are right. You are wrong. That's right. No way. Are you kidding? Are you sure?</i>	
<i>Egyetértés, egyet nem értés</i>	<i>Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it?</i>	<i>OK. All right. I think he's wrong/right.</i>

<i>Tetszés, nem tetszés</i>	<i>Do you like Greek food?</i> <i>What do you think of my boyfriend?</i>	<i>I think it's great. I don't like it.</i> <i>Yuk! / Yummy!</i> <i>He looks nice.</i>
<i>Akarat, kívánság</i>	<i>Would you like a biscuit?</i> <i>Why don't you ...?</i>	<i>I'd like an ice-cream, please.</i>

3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök

<i>Dolgok, személyek megnevezése, leírása</i>	<i>What is it?</i> <i>What's it in English?</i> <i>What is his house like?</i>	<i>It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for...</i> <i>It's big and comfortable.</i>
<i>Információ kérés, adás</i>	<i>Are you all right?</i> <i>How can I get to ...? Can you tell me where ...?</i> <i>When are the guests coming?</i>	<i>Yes, I am.</i> <i>Go along ...</i> <i>At 6 p.m.</i>
<i>Tudás, nemtudás</i>	<i>Where is she?</i> <i>Am I right?</i>	<i>I have no idea.</i> <i>Sure.</i>

4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök

<i>Kérés és arra reagálás</i>	<i>Can you give me a pen?</i> <i>Could you ...? May I ...? Might I ...?</i>	<i>Yes, sure. Yes, of course.</i> <i>I'm afraid I can't.</i>
<i>Javaslat és arra reagálás</i>	<i>Let's go to the cinema tonight.</i>	<i>Good idea.</i>
<i>Meghívás és arra reagálás</i>	<i>Are you free on Tuesday?</i> <i>Do you want to go to the cinema?</i> <i>Would you like to go ...?</i> <i>How about going ...?</i> <i>Let's meet on Sunday.</i>	<i>Yes, I am.</i> <i>Good idea.</i>
<i>Kínálás és arra reagálás</i>	<i>Have an orange.</i> <i>Would you like to have a sandwich?</i> <i>Can I get you a sandwich?</i> <i>Here you are.</i>	<i>Yes, please. No, thank you.</i> <i>Thank you.</i>

5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök

<i>Megértés biztosítása</i>	<i>Did you say the castle?</i>
<i>Visszakérdezés, ismétléskérés</i>	<i>Can you spell it for me? It spells...</i>
<i>Nem értés, betűzés kérése, betűzés</i>	<i>Sorry, I don't understand.</i> <i>Could you understand?</i> <i>Sorry, what does that mean?</i>

Fogalomkörök A 1	
Fogalomkörök	Fogalomkörök nyelvi kifejezései

Cselekvés, történés, létezés kifejezése			
	<i>Jelenidejűség</i>	<i>Present Simple</i> <i>'to be'</i>	<i>When do you get up? I don't drink milk. I'm Hungarian. I'm not English.</i>
		<i>Present Continuous</i>	<i>Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.</i>
	<i>Múltidejűség</i>	<i>Past Simple</i> <i>Was/were</i>	<i>And then she kissed me. Why didn't you come yesterday? Some people liked him. Amy went to Warwick Castle yesterday. Did you go to the cinema yesterday? El Greco was a painter.</i>
	<i>Jövőidejűség</i>	<i>Going to</i>	<i>What are you going to do on Saturday? I'm going to travel abroad. Are you going to the cinema?</i>
Birtoklás kifejezése		<i>Present forms of have</i>	<i>I have five friends at school. Have you got a bicycle?</i>
		<i>Possessive adjectives</i>	<i>My, your, his/her/its, our, their dog This is my house.</i>
		<i>Genitive 's</i>	<i>Kate's brother, Vilma's best friend She's Kevin's mother. Whose?</i>
Térbeli viszonyok	<i>Irányok, helymeghatározás</i>	<i>Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs</i>	<i>Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...</i>
Időbeli viszonyok			
	<i>Gyakoriság</i>	<i>How often?</i>	<i>Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.</i>

	<i>Időpont</i>	<i>When?</i> <i>What time?</i> <i>What's the time?</i>	<i>Now,</i> <i>Yesterday, last week, two</i> <i>years ago,</i> <i>Tomorrow, next week</i> <i>In 1997, in July, at 5</i> <i>o'clock, on Monday</i> <i>It's eight. It's quarter to</i> <i>eight.</i>
<i>Mennyiségi viszonyok</i>		<i>Singulars and plurals</i> <i>Regular and</i> <i>irregular plurals</i>	<i>Boys, girls,</i> <i>Children, people, men,</i> <i>women ...</i>
		<i>Cardinal numbers 1-</i> <i>100</i>	
		<i>Ordinal numbers</i>	<i>first, second...</i>
		<i>Countable nouns</i> <i>Uncountable nouns</i>	<i>How many CDs have you</i> <i>got?</i> <i>I've got a lot of/few CDs.</i> <i>How many pears are</i> <i>there?</i> <i>There are just two pears.</i> <i>How much money have you</i> <i>got?</i> <i>I've got a lot of / little</i> <i>money.</i> <i>boy has got a smart phone.</i>
<i>Minőségi viszonyok</i>		<i>Comparative and</i> <i>superlative of short</i> <i>adjectives</i> <i>Irregular</i> <i>comparative and</i> <i>superlative forms of</i> <i>adjectives</i>	<i>Tom's younger than Sue.</i> <i>Mary is the prettiest girl.</i> <i>Good/bad (better, worse)</i> <i>What's it like? What colour</i> <i>is it?</i>
<i>Modalitás</i>		<i>Can (ability)</i>	<i>I can swim. I can speak</i> <i>English.</i>
<i>Logikai viszonyok</i>		<i>Linking words</i>	<i>And/or/but/because</i>

Szövegösszetartó eszközök		<i>Articles</i> <i>Some+plural noun</i> <i>any+plural noun</i> <i>Some +singular noun</i> <i>Any +singular noun</i> <i>Nominative and Accusative of personal pronouns</i> <i>Demonstrative pronouns</i> <i>Indefinite pronouns</i>	<i>A, an, the</i> <i>There are some pencils in the bag.</i> <i>Have you got any sisters?</i> <i>I haven't got any matchboxes.</i> <i>There's some water in the vase.</i> <i>There isn't any juice in my glass.</i> <i>I, he, they...</i> <i>Me, him, them...</i> <i>This, that, these, those</i> <i>Somebody, anybody, nobody, everybody</i>
----------------------------------	--	---	---

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

Hallott szöveg értése

A tanuló utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért; jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr; jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti.

Beszédkésztség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol; jórészt tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket tesz fel; megértési probléma esetén segítséget kér; tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat elolvas; jórészt ismert nyelvi eszközökkel egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megért.

Íráskészség

A tanuló ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen leír; egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz; egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlét) létrehoz.

7. évfolyam

A 7. évfolyamon idegen nyelvet tanuló diákok A1 szintű nyelvtudással lépnek be a további nyelvtanulási folyamatba. Ez a Közös európai referenciakeret (KER) megfogalmazásában azt jelenti, hogy „alapszintű” és ezen belül „minimumszintű” nyelvismerettel rendelkeznek. Az előző fejlesztési szakaszokban, elsősorban osztálytermi keretek között, már számos olyan helyzetben kipróbálták magukat, amelyekben bizonyos feladatok megoldásához elengedhetetlenül szükségük volt a nyelvismeretre. Tisztában vannak azzal, hogy személyes boldogulásuk egyik fontos feltétele a használható nyelvtudás.

Megismerkedtek különféle hallott és olvasott célnyelvi szövegekkel, fejlődött a beszédképességük, és megtanulták, hogyan tudják az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani és egyszerű formában az önkifejezés eszközeként használni. A feldolgozott tartalmak révén bepillantottak egy idegen kultúrába, és lehetőségük nyílt azt összevetni a magyarral. A nyelvtanulás során kapott pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján. A 7. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának fejlesztése. Ez továbbra is szoros kölcsönhatásban történik az adott életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal, és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikáció, a szociális kompetencia, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, valamint a hatékony, önálló tanulás területén. Egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia. A tanulás tartalmi révén további kapcsolódási pontok alakulnak ki a természettudományos és technikai kompetencia, valamint a munkaformák révén a kezdeményezőképesség fejlesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A tanulók egyre több autentikus szövegfajttával ismerkednek meg, bővül a szókincsük, szélesedik nyelvtani ismereteik köre, egyre magabiztosabban tudják megvalósítani beszédszándékaikat. Amellett, hogy az új nyelvtani szerkezetekkel a korábbi fejlesztési szakaszokhoz hasonlóan továbbra is kontextusba ágyazva ismerkednek meg, egyre jobban érdeklik őket a nyelvben előforduló szabályszerűségek és az anyanyelvükhöz hasonló vagy attól eltérő nyelvtani jelenségek. A helyes nyelvhasználatban segítik őket azok a nyelvtani szabályok, amelyeket ők maguk fedeznek fel és fogalmaznak meg. Ugyancsak hathatós segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, önálló javításában. A helyes nyelvhasználat elsajátításában változatlanul nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek. A korábbi témakörök a 7. évfolyamon tovább bővülnek és mélyülnek azáltal, hogy a tanulók érdeklődése és igényei szerint új szempontokból kerülnek feldolgozásra. Ezek és az újonnan feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak a NAT-ban más műveltségi területeinek tartalmaival, és lehetővé teszik a tanulók számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban, árnyaltabban megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. A nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása szempontjából meghatározó jelentősége van a témák gondos megválasztásának, és annak, hogy a tanulók kívánságára időről-időre olyan témák is feldolgozásra kerüljenek, amelyek aktuálisan érdeklik, foglalkoztatják őket. A tanulási kedvet fokozza, ha a tanulók változatos munkaformák, értelmes tevékenységek és érdekes, kihívást jelentő feladatok keretében fejleszthetik nyelvtudásukat.

Ebben a fejlesztési szakaszban tovább bővül azoknak a nyelvtanulási stratégiáknak a köre, amelyeket a tanulók megismernek és alkalmaznak a nyelvórakon. Ezek fokozatos elsajátítása lehetővé teszi számukra, hogy az iskolán kívül is egyre inkább hasznosítsák, fejlesszék nyelvtudásukat.

Témakörök a 7. évfolyam számára		
Témakör	Kapcsolódási pontok	Kapcsolódás a kompetenciákhoz
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Nagyszüleim világa.	Környezettudatosság: <i>Erkölcstan</i>: társas kapcsolatok: család, otthon; az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor. <i>Hon- és népismeret</i>: családunk története <i>Technika és tervezést</i>: családi munkamegosztás	<i>Személyes és társas kompetenciák</i>: ismerkedés, érdeklődés kifejezése, munkamegosztás, szívességgkérés <i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája</i>: családi ünnep bemutatása, családfa készítése
<i>Otthon</i> Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok.	<i>Matematika</i>: tájékozódás a térben. <i>Történelem</i>: család és lakóhely. <i>Hon- és népismeret</i>: az én városom, falum.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája</i>: lakóhelyem, országom bemutatása <i>Tanulási, digitális kompetencia</i>: digitális térkép használata, információgyűjtés lakóhelyem történetéről <i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák</i>: térképkészítése városunkról <i>Matematikai gondolkodási kompetenciák</i>: térben való tájékozódás, útbaigazítás
<i>Étkezés</i> Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.	<i>Biológia</i>: táplálkozás. <i>Kémia</i>: egészséges táplálkozás: a zsírok és cukrok szerepe. <i>Technika és tervezés</i>: családi munkamegosztás. <i>Matematika</i> halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.	<i>Matematikai gondolkodási kompetenciák</i>: élelmiszerek csoportosítása, táblázatok, diagramok leolvasása <i>Kommunikációs kompetenciák</i>: étkezési szokásaim bemutatása, interjú készítése mások étkezési szokásairól Kulturális tudatosság: saját nemzetünk és más kultúrák étkezési szokásai
<i>Idő, időjárás</i> Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek. Természeti katasztrófák.	<i>Földrajz</i>: éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek. <i>Fizika</i>: természeti katasztrófák.	<i>Matematikai és gondolkodási kompetenciák</i>: időbeli tájékozódás Munkavállalói, innovációs és

		vállalkozói kompetenciák: természetvédelemmel kapcsolatos plakát készítése <i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> természeti jelenségek szemléltetése
<i>Öltözködés</i> Kedvenc ruháim. Divat világa.	<i>Történelem:</i> öltözködés, divat. <i>Erkölcstan:</i> szokások, társadalmi szabályok.	<i>Tanulás kompetenciái, digitális kompetenciák:</i> gyűjtőmunka <i>Kommunikációs kompetenciák:</i> véleményformálás <i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> öltözködési szokások a múltban és jelenben
<i>Sport</i> Sportok, sportfelszerelések. Extrém sportok. Sportversenyek, olimpia.	<i>Biológia:</i> az ember megismerése és egészsége. <i>Testnevelés:</i> mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> csoportos mozgásos feladatok <i>Digitális kompetenciák, kreatív alkotás kompetenciája:</i> kutatómunka, sportesemény bemutatása.
<i>Iskola, barátok</i> Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	<i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> osztálytársak, közös iskolai és iskolán kívüli tevékenységek, egymás elfogadása <i>Tanulás kompetenciái:</i> idegennyelv tanulásának hatékony eszközei <i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák:</i> adatok leolvasása
<i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal.	<i>Testnevelés:</i> sportok. <i>Ének–zene:</i> zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> színház, előadások. <i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások. <i>Digitális kultúra:</i> Az információs technológián	<i>Digitális kompetenciák:</i> interaktív játékok, infokommunikációs eszközök tudatos használata <i>Tanulási kompetenciák:</i> infokommunikációs eszközök felhasználása a nyelvtanulásban

	alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> időtöltés barátokkal <i>Kulturális tudatosság kompetenciája:</i> szabadidő hasznos eltöltése
<i>Természet, állatok</i> Kisállatok, felelős állattartás. Az állatorvosnál. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.	<i>Biológia:</i> a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. <i>Földrajz:</i> földrészek és óceánok, felszinformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Technika és tervezés:</i> hobbiállatok gondozása.	<i>Kommunikációs kompetenciák, kreatív alkotás, önkifejezés és kompetenciái:</i> kedvenc állat bemutatása, kisállatok tartása <i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák:</i> növények, állatok rendszerezése, földrészek és állatok
<i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	<i>Történelem:</i> hétköznapiak, ünnepek. <i>Hon- és népismeret:</i> találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> hazánk és a célnyelvi kultúra ünnepeinek összehasonlítása
<i>Város, bevásárlás</i> Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik.	<i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, térbeli alakzatok. <i>Földrajz:</i> országok, városok. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. <i>Technika és tervezés:</i> közlekedés, vásárlás.	<i>Kommunikációs kompetenciák:</i> vásárlás, információ kérése, átadása. <i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák:</i> tájékozódás, helyviszonyok, útbaigazítás. <i>Kulturális tudatosság kompetenciái:</i> a hazai jellegzetességek <i>Tanulás kompetenciái, digitális kompetenciák:</i> fővárosunk és más híres városok nevezetességei.
<i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.	<i>Földrajz:</i> tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Biológia:</i> az erdők világa.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> közös kirándulás, szabadidőtöltés megbeszélése <i>Kommunikációs kompetenciák:</i> tudnivalók az utazás során

	<i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.	Tanulás kompetenciái: utazás és nyelvek
<i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzetelem világa. Utazás a jövőbe.	<i>Dráma és színház:</i> dramatikus játékok. <i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> elképzelt jövőképem ábrázolása <i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> probléma mentes világ közös megtervezése, megoldások kutatása <i>Tanulás kompetenciái:</i> választott célnyelvi olvasmány feldolgozása, interaktív játékok
<i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim. Kedvenc múzeumom. Kiállítások, rendezvények, koncertek. Zenei világnap.	<i>Ének–zene:</i> zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> színház, előadások. <i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> történet közös előadása <i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> kedvenc együttesem bemutatása <i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> egy rendezvény forgatókönyvének elkészítése csoportmunkában <i>Digitális kompetencia:</i> információ gyűjtése társadalmi rendezvényekről
<i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés.	<i>Biológia:</i> környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Fizika:</i> energiatermelési eljárások. <i>Földrajz:</i> globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. <i>Technika és tervezés:</i> tudatos vásárlás, egészséges életmód.	<i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> közös plakát készítése, ötletek gyűjtése, problémák megbeszélése <i>Kommunikációs kompetenciák:</i> véleményalkotás

<i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás. Betegségek és megelőzésük.	<i>Biológia:</i> betegségek megelőzése. <i>Technika és tervezés:</i> egészséges életmód.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> mozgásos feladtmegoldás <i>Kommunikációs kompetenciák:</i> egészséges életmód
<i>Felfedezések</i> Nagy földrajzi felfedezések. Híres felfedezők és életútjuk.	<i>Történelem:</i> felfedezők és feltalálók. <i>Hon- és népismeret:</i> a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság:</i> híres felfedezők hazánkban
<i>Tudomány, technika</i> Feltalálók és találmányok. Híres feltalálók és életútjuk. A jövő technikai vívmányai.	<i>Biológia:</i> tudománytörténet. <i>Hon- és népismeret:</i> a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.	<i>Digitális kompetenciák:</i> interaktív feladtmegoldás, technikai eszközök használata
<i>Múltunk és jövőnk</i> Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa. Földünk jövője.	<i>Történelem:</i> különböző korszakok, globális problémák. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én világom. Találkozás a múlttal. <i>Földrajz:</i> településtípusok; környezettudatosság, környezetvédelem. <i>Erkölcstan:</i> a munka világa. <i>Technika és tervezés:</i> pályaorientáció: szakmák, foglalkozások.	<i>Kommunikációs kompetenciák:</i> véleményformálás iskolával kapcsolatos kérdésekben, egy foglalkozás bemutatása <i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> munkahelyi szituációk közös eljátszása, feladat megoldása <i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák:</i> jelen és a jövő összefüggései

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi órávezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasítások megértése; az ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdések és kijelentések megértése; a tanult témakörökben elhangzó szövegekben a tanult szavak, szó- és beszédfordulatok felismerése, és ezekből következtetés a szövegek témájára, tartalmára;
A fejlesztés tartalma	

Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi óravezetés folyamatos követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat) és a tanári utasítások megértése.

Ismert témákhoz kapcsolódó rövid kérdések és kijelentések megértése.

Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének, néhány konkrét információnak a kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban kommunikáció ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; kérdésfeltevés kiszámítható, mindennapi helyzetekben.
A fejlesztés tartalma	
Tudatosan megválasztott nonverbális elemekkel támogatott mondanivaló kifejezése, egyre bővülő szókinccsel, begyakorolt beszédfordulatokkal, egyszerű nyelvi eszközökkel. Egyszerű, tényszerű információk megszerzése és továbbadása. Vélemény, gondolat, érzés kifejezése, illetve ezekre való rákérdezés egyszerű nyelvi eszközökkel. Ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések feltevése, kérések, felszólítások megfogalmazása, illetve az azokra történő válaszadás. Résztétel ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez kapcsolódó rövid párbeszédben, beszélgetésben. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Rövid párbeszéd, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén, véleménykülönbségen alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások.	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, de egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával, összefüggő beszéd saját magáról és közvetlen környezetéről; munkája bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; rövid, egyszerű történetek mesélése;

	egyszerű állítások, összehasonlítás, magyarázat, indoklás megfogalmazása;
--	---

A fejlesztés tartalma	
Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témákról, felkészülés után. Történet elmesélése, élménybeszámoló, előre megírt szerep eljátszása egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal. Minta alapján összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthoz, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután), illetve magyarázatok, indoklások, ok-okozati kapcsolatok kifejezése kötőszavakkal (pl. mert, ezért, tehát). A mondanivaló jelentésének pontosítása, tisztázása a testbeszéd tudatos alkalmazásával. Csoportos előadás vagy prezentáció jegyzetek alapján. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Rövid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés.	
Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismerős témákról szóló rövid szövegek megértése; az alapvető információk megtalálása az egyszerű, hétköznapi szövegekben; az életkornak megfelelő témájú autentikus szövegek lényegének megértése, a szövegekből az alapvető információk kiszűrése;
A fejlesztés tartalma	
Rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel megfogalmazott szövegek megértése (pl. leírás, történet, párbeszéd a tanulóhoz közel álló témákról). Lényeges információk megtalálása egyszerű szövegekben (pl. hirdetésben, prospektusban, étlapon és menetrendben, rövid újságcikkben, programfüzetben). Egyszerű üzenetek, levelek, elektronikus üzenetek, SMS-ek, bejegyzések megértése. Egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése, követése. Információszerzés hagyományos és elektronikus forrásokból. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és holnapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menetrend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
--------------------	-------------

Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggő mondatok írása a közvetlen környezettel kapcsolatos témákról; az írás kommunikációs eszközként történő használata egyszerű interakciókban; gondolatok kifejezése egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban.

A fejlesztés tartalma
Szavak és rövid szövegek másolása és diktálás utáni leírása. Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása (pl. leírás, élménybeszámoló, párbeszéd). Egyszerű szövegek írása kommunikációs céllal (pl. levél, üzenet, blogbejegyzés, fórumbejegyzés). Egyszerű írásos minták követése, kreatív átdolgozása, aktuális, konkrét és személyes tartalmakkal való megtöltése (pl. egyszerű, személyes témákról minta alapján vers, dalszöveg, rap írása). Gondolatok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, vagy, mert, de, ezért, azután). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, ismertető, képaláírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés.

Kommunikációs eszközök A1+

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>
Köszönés	<i>How do you do?</i> <i>Good morning.</i> <i>Hello Tom.</i> <i>Hello, how are you?</i> <i>Hi!</i>	<i>How do you do?</i> <i>Good morning.</i> <i>Hello Mary.</i> <i>Very well, thank you. And how about you?</i> <i>Hi!</i>
Elköszönés	<i>Goodbye.</i> <i>Bye-bye!</i> <i>Good night.</i> <i>Take care.</i> <i>See you! See you later!</i>	<i>Goodbye.</i> <i>Bye!</i> <i>Good night.</i> <i>Thanks. Bye!</i> <i>Bye!</i>
Köszönet és arra reagálás	<i>Thanks.</i> <i>Thank you very much.</i> <i>Thanks a lot.</i> <i>It's very kind of you.</i>	<i>Not at all.</i> <i>You are welcome.</i> <i>No problem.</i> <i>n't mention it.</i>
Bocsánatkérés és arra reagálás	<i>I am sorry. I am very sorry.</i> <i>I beg your pardon</i>	<i>That's all right.</i> <i>It doesn't matter. Never mind.</i>

Érdeklődés hogyan lett iránt és arra reagálás	<i>How are you (feeling) today? What's the matter? What's wrong with you?</i>	<i>Fine. OK. All right. Much better thanks. Not very well I'm afraid.</i>
Telefon felvétele	<i>Chichester, five oh two double one eight.</i>	<i>Hello, this is Mary Brown speaking.</i>
Megszólítás személyes levélben	<i>Dear John,</i>	
Elbúcsúzás személyes levélben	<i>Best wishes, Love (from),</i>	
2. Érzelmek és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Öröm, sajnálkozás, bánat	<i>Are you happy about that? That's great! What a pity!</i>	<i>Great! I'm so glad /very happy. I'm glad to hear that. I'm so pleased that...</i>
Elégedettség, elégedetlenség, bosszúság	<i>What do you think of...? Are you pleased with...? Are you happy with...? Are you satisfied with...?</i>	<i>That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice I'm quite satisfied with... I'm quite happy with... I'm quite pleased with... It's not good enough. That wasn't very good.</i>
Csodálkozás	<i>Jane has lost her money. Tom is twenty. This is a book for you.</i>	<i>How come? Is he? What a surprise!</i>
3. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	<i>What do you think? How do you like it?</i>	<i>I think it is rather strange. I like it.</i>
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	<i>You are right. You are wrong I guess you are right..</i>	
Egyetértés, egyet nem értés	<i>Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? Is it all right if I ...?</i>	<i>OK / I disagree. All right. I think he's wrong/right. No problem.</i>
Tetszés, nem tetszés	<i>Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?</i>	<i>I think it's great. I don't like it. He looks nice.</i>
Akarat, kívánság:	<i>Would you like a bisquit?</i>	<i>I'd like an ice-cream, please.</i>
Képesség	<i>Can you speak French? Are you able to ride a horse?</i>	<i>I can understand French. I am unable to ride a horse.</i>
Ígéret	<i>Will you come and meet me at the station?</i>	<i>Don't worry, I will. I promise to be there at five.</i>

Szándék, kívánság	<i>What would you like to do? Would you like to have a rest?</i>	<i>I'd like to see that film I'd rather not go out tonight.</i>
Dicséret, kritika	<i>It's great. It's a good idea.</i>	<i>It's boring.</i>

4. *Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök*

Dolgok, személyek megnevezése, leírása	<i>What is it? What's it in English? What is his house like?</i>	<i>It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for... It's big and comfortable.</i>
Információkérés, -adás	<i>Are you all right? When are the guests coming? Where can I find a hotel?</i>	<i>Yes, I am. At 6 p.m. In the town centre.</i>
Tudás, nemtudás	<i>Where is she?</i>	<i>I have no idea.</i>
Egymást követő események leírása	<i>What happened? What happened after that?</i>	<i>First she finished lunch, then she phoned her friend and finally they all met at the cinema.</i>
Bizonyosság, bizonytalanság	<i>Do you think they will come? How old do you think she is?</i>	<i>They will probably come. They might come, or they might not come. She can't be very old. She must be 25.</i>

5. *A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök*

Kérés és arra reagálás	<i>Can you give me a pen?</i>	<i>Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't.</i>
Javaslat és arra reagálás	<i>Let's go to the cinema tonight.</i>	<i>Good idea.</i>
Meghívás és arra reagálás	<i>Are you free on Tuesday? Let's meet on Sunday.</i>	<i>Yes, I am. Good idea.</i>
Kínálás és arra reagálás	<i>Have an orange. Here you are.</i>	<i>Yes, please. No, thank you. Thank you.</i>

6. *Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök*

Megértés biztosítása	<i>Could you understand? Am I making myself clear? Sorry, what does that mean?</i>	<i>Sorry, I don't understand.</i>
Nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értés ellenőrzése	<i>He is your brother, isn't he?</i>	<i>Yes, he is.</i>
Betűzés kérése, betűzés	<i>Can you spell that for me?</i>	<i>It spells...</i>

Fogalomkörök A1+	
Fogalomkörök	Fogalomkörök nyelvi kifejezései

Cselekvés, történés, létezés kifejezése			
	<i>Jelenidejűség</i>	<i>Present Simple</i>	<i>When do you get up? I don't drink milk. He doesn't like playing basketball.</i>
		<i>Present Continuous</i>	<i>Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving. Are you coming with us? Are they sleeping now? Dad is not washing the dishes. He's cooking dinner.</i>
		<i>Present Simple Passive</i>	<i>The songs are recorded in the studio.</i>
		<i>Present Perfect Simple</i>	<i>Have you done your room? I haven't finished it yet. Have you ever visited Italy? Have you ever flown a helicopter? He hasn't tasted snails before How long has he been there?</i>
	<i>Múltidejűség</i>	<i>Past Simple</i>	<i>And then she kissed me. Why didn't you come yesterday?</i>
		<i>Past Continuous</i>	<i>Sam was singing at the festival. Was Mark watching the fireworks yesterday?</i>
		<i>Past Simple Passive</i>	<i>The museum was built in 1965.</i>
		<i>'used to'</i>	<i>I didn't use to live here; I used to live in Ireland. Did you use to have long hair as a child?</i>
	<i>Jövőidejűség</i>	<i>Going to</i>	<i>What are you going to do on Saturday? I'm not going to eat.</i>
		<i>Future with Will</i>	<i>When will you be fourteen?</i>
		<i>Present Continuous</i>	<i>John's leaving tomorrow.</i>
Birtoklás kifejezése		<i>Past forms of have</i>	<i>I didn't have many friends at school.</i>
		<i>Have with will</i>	<i>At the age of 25 I will have a car.</i>
		<i>Possessive adj.</i>	<i>My, your, his/her/its, our, their dog</i>
		<i>Genitive 's</i>	<i>Kate's brother, Finn's wife Whose?</i>
		<i>Possessive pronouns</i>	<i>Mine, yours, his</i>
		<i>Relative pronouns</i>	<i>He's my friend whose mother is a doctor.</i>

Térbeli viszonyok	<i>Irányok, helymeghatározások</i>	<i>Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs</i>	<i>Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...</i>
Időbeli viszonyok			
	<i>Gyakoriság</i>	<i>How often?</i>	<i>Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.</i>
	<i>Időpont</i>	<i>When? What time? When did you last play football? What's the time?</i>	<i>Now, Yesterday, last week, two years ago, Two months ago. Tomorrow, next week In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday It's eight. It's quarter to eight.</i>
	<i>Időtartam</i>	<i>How long? (Past simple)</i>	<i>How long were you in Spain? For one month.</i>
		<i>Already, yet, just Have you ever ...?</i>	<i>I have already read it. He has not finished yet. She has just entered the room. Never before, always, so far</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>Singulars and plurals Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls, Children, people, men, women ...</i>
		<i>Cardinal numbers 1-100-</i>	
		<i>Ordinal numbers</i>	<i>first, second...</i>
		<i>Countable nouns Uncountable nouns</i>	<i>How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs. How much money have you got? I've got a lot of / little money. A cup of tea, a piece of chocolate</i>
			<i>all, both, none, neither, every, each There were 3 apples on the plate. Each tasted good.</i>
		<i>How many / How much?</i>	<i>Some, any, no, every, too many, enough</i>

Minőségi viszonyok	<i>Hasonlítás</i>	<i>Comparative and superlative of short adjectives</i> <i>Irregular comparative and superlative forms of adjectives</i>	<i>Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl. She is the most intelligent of all. I'm as tall as you. Good/bad (better, worse) The Pacific Ocean is deeper than the Atlantic Ocean. Which is the most famous bridge in the world? What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?</i>
	<i>Tanácsadás</i>	<i>Should/shouldn't</i>	<i>You should ask her.</i>
	<i>Kötelezettség</i>	<i>Have to (Past)</i>	<i>Did you have to be there?</i>
	<i>Tiltás</i>	<i>Mustn't</i>	<i>You mustn't smoke here.</i>
		<i>One / ones</i>	<i>Which jumper is yours? The red one.</i>
		<i>Relative pronouns: who, which, that</i>	<i>That's the girl who lives next door.</i>
		<i>So / neither</i>	<i>I want to become a doctor. So do I. Jerry Can't dance. Neither do I.</i>
Modalitás		<i>Must , have to, should</i>	<i>I must learn how to use it. I have to do this project. You should see a doctor.</i>
Logikai viszonyok		<i>Linking words</i>	<i>And/or/but/because</i>
	<i>Feltételesség</i>	<i>conditional</i>	<i>We'll stay at home if it rains.</i>
Szövegösszetartó eszközök		<i>Articles</i> <i>Some+plural noun</i> <i>any+plural noun</i> <i>Some +singular noun</i> <i>Any +singular noun</i> <i>Nominative and Accusative of personal pronouns</i> <i>Demonstrative pronouns</i> <i>Indefinite pronouns</i>	<i>A, an, the</i> <i>There are some pencils in the bag.</i> <i>Have you got any sisters?</i> <i>I haven't got any matchboxes.</i> <i>There's some water in the vase.</i> <i>There isn't any juice in my glass.</i> <i>I, he, they...</i> <i>Me, him, them...</i> <i>This, that, these, those</i> <i>Somebody, anybody, nobody, everybody</i>

8. évfolyam

A 8. évfolyamon idegen nyelvet tanuló diákok A1+ szintű nyelvtudással lépnek be a további nyelvtanulási folyamatba. Ez a Közös európai referenciakeret (KER) megfogalmazásában azt jelenti, hogy „alapszintű” és ezen belül „minimumszintű” nyelvismerettel rendelkeznek. Az előző fejlesztési szakaszokban, elsősorban osztálytermi keretek között, már számos olyan helyzetben kipróbálták magukat, amelyekben bizonyos feladatok megoldásához elengedhetetlenül szükségük volt a nyelvismeretre. Tisztában vannak azzal, hogy személyes boldogulásuk egyik fontos feltétele a használható nyelvtudás. Megismerkedtek különféle hallott és olvasott célnyelvi szövegekkel, fejlődött a beszédképességük, és megtanulták, hogyan tudják az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani és egyszerű formában az önkifejezés eszközeként használni. A feldolgozott tartalmak révén bepillantottak egy idegen kultúrába, és lehetőségük nyílt azt összevetni a magyarral. A nyelvtanulás során kapott pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján. A 8. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának fejlesztése. Ez továbbra is szoros kölcsönhatásban történik az adott életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal, és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikáció, a szociális kompetencia, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, valamint a hatékony, önálló tanulás területén. Egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia. A tanulás tartalmi révén további kapcsolódási pontok alakulnak ki a természettudományos és technikai kompetencia, valamint a munkaformák révén a kezdeményezőképeség fejlesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A tanulók egyre több autentikus szövegfajttával ismerkednek meg, bővül a szókincsük, szélesedik nyelvtani ismereteik köre, egyre magabiztosabban tudják megvalósítani beszédszándékaikat. Amellett, hogy az új nyelvtani szerkezetekkel a korábbi fejlesztési szakaszokhoz hasonlóan továbbra is kontextusba ágyazva ismerkednek meg, egyre jobban érdeklik őket a nyelvben előforduló szabályszerűségek és az anyanyelvükhöz hasonló vagy attól eltérő nyelvtani jelenségek. A helyes nyelvhasználatban segítik őket azok a nyelvtani szabályok, amelyeket ők maguk fedeznek fel és fogalmaznak meg. Ugyancsak hathatós segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, önálló javításában. A helyes nyelvhasználat elsajátításában változatlanul nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek. A korábbi témakörök a 8. évfolyamon tovább bővülnek és mélyülnek azáltal, hogy a tanulók érdeklődése és igényei szerint új szempontokból kerülnek feldolgozásra. Ezek és az újonnan feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak a NAT-ban más műveltségi területeinek tartalmaival, és lehetővé teszik a tanulók számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban, árnyaltabban megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. A nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása szempontjából meghatározó jelentősége van a témák gondos megválasztásának, és annak, hogy a tanulók kívánságára időről-időre olyan témák is feldolgozásra kerüljenek, amelyek aktuálisan érdeklik, foglalkoztatják őket. A tanulási kedvet fokozza, ha a tanulók változatos munkaformák, értelmes tevékenységek és érdekes, kihívást jelentő feladatok keretében fejleszthetik nyelvtudásukat.

Ebben a fejlesztési szakaszban tovább bővül azoknak a nyelvtanulási stratégiáknak a köre, amelyeket a tanulók megismernek és alkalmaznak a nyelvórakon. Ezek fokozatos elsajátítása lehetővé teszi számukra, hogy az iskolán kívül is egyre inkább hasznosítsák, fejlesszék nyelvtudásukat.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a 8. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A2 szintet.

Témakörök a 8. évfolyam számára		
Témakör	Kapcsolódási pontok	Kapcsolódás a kompetenciákhoz
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Nagyszüleim világa.	Környezettudatosság: <i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok: család, otthon; az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor. <i>Hon- és népismeret:</i> családunk története <i>Technika és tervezés:</i> családi munkamegosztás	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> ismerkedés, érdeklődés kifejezése, munkamegosztás, szívességgérés <i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> családi ünnep bemutatása, családfa készítése
<i>Otthon</i> Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok.	<i>Matematika:</i> tájékozódás a térben. <i>Történelem:</i> család és lakóhely. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> lakóhelyem, országom bemutatása <i>Tanulási, digitális kompetencia:</i> digitális térkép használata, információgyűjtés lakóhelyem történetéről <i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> térképkészítése városunkról <i>Matematikai gondolkodási kompetenciák:</i> térben való tájékozódás, útbaigazítás
<i>Étkezés</i> Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.	<i>Biológia:</i> táplálkozás. <i>Kémia:</i> egészséges táplálkozás: a zsírok és cukrok szerepe. <i>Technika és tervezés:</i> családi munkamegosztás. <i>Matematika</i> halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.	<i>Matematikai gondolkodási kompetenciák:</i> élelmiszerek csoportosítása, táblázatok, diagramok leolvasása <i>Kommunikációs kompetenciák:</i> étkezési szokásaim bemutatása, interjú készítése mások étkezési szokásairól Kulturális tudatosság: saját nemzetünk és más kultúrák étkezési szokásai
<i>Idő, időjárás</i> Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek. Természeti katasztrófák.	<i>Földrajz:</i> éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek.	<i>Matematikai és gondolkodási kompetenciák:</i> időbeli tájékozódás

	<i>Fizika:</i> természeti katasztrófák.	Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: természetvédelemmel kapcsolatos plakát készítése <i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> természeti jelenségek szemléltetése
<i>Öltözködés</i> Kedvenc ruháim. Divat világa.	<i>Történelem:</i> öltözködés, divat. <i>Erkölcstan:</i> szokások, társadalmi szabályok.	<i>Tanulás kompetenciái, digitális kompetenciák:</i> gyűjtőmunka <i>Kommunikációs kompetenciák:</i> véleményformálás <i>Kreatív alkotás, önkifejezés kompetenciája:</i> öltözködési szokások a múltban és jelenben
<i>Sport</i> Sportok, sportfelszerelések. Extrém sportok. Sportversenyek, olimpia.	<i>Biológia:</i> az ember megismerése és egészsége. <i>Testnevelés:</i> mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> csoportos mozgásos feladatok <i>Digitális kompetenciák, kreatív alkotás kompetenciája:</i> kutatómunka, sportesemény bemutatása.
<i>Iskola, barátok</i> Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	<i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> osztálytársak, közös iskolai és iskolán kívüli tevékenységek, egymás elfogadása <i>Tanulás kompetenciái:</i> idegennyelv tanulásának hatékony eszközei <i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák:</i> adatok leolvasása
<i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem.	<i>Testnevelés:</i> sportok. <i>Ének–zene:</i> zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> színház, előadások.	<i>Digitális kompetenciák:</i> interaktív játékok, infokommunikációs eszközök tudatos használata

Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal.	<i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások. <i>Digitális kultúra:</i> Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.	<i>Tanulási kompetenciák:</i> info- kommunikációs eszközök felhasználása a nyelvtanulásban <i>Személyes és társas kompetenciák:</i> időtöltés barátokkal <i>Kulturális tudatosság kompetenciája:</i> szabadidő hasznos eltöltése
<i>Természet, állatok</i> Kisállatok, felelős állattartás. Az állatorvosnál. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.	<i>Biológia:</i> a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. <i>Földrajz:</i> földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Technika és tervezés:</i> hobbyállatok gondozása.	<i>Kommunikációs kompetenciák, kreatív alkotás, önkifejezés és kompetenciái:</i> kedvenc állat bemutatása, kisállatok tartása <i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák:</i> növények, állatok rendszerezése, földrészek és állatok
<i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	<i>Történelem:</i> hétköznapiak, ünnepek. <i>Hon- és népismeret:</i> találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> hazánk és a célnyelvi kultúra ünnepeinek összehasonlítása
<i>Város, bevásárlás</i> Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik.	<i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, térbeli alakzatok. <i>Földrajz:</i> országok, városok. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. <i>Technika és tervezés:</i> közlekedés, vásárlás.	<i>Kommunikációs kompetenciák:</i> vásárlás, információ kérése, átadása. <i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák:</i> tájékozódás, helyviszonyok, útbaigazítás. <i>Kulturális tudatosság kompetenciái:</i> a hazai jellegzetességek <i>Tanulás kompetenciái, digitális kompetenciák:</i> fővárosunk és más híres városok nevezetességei.
<i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás.	<i>Földrajz:</i> tájékozódás a földrajzi térben,	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> közös

Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.	Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Biológia:</i> az erdők világa. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.	kirándulás, szabadidőtöltés megbeszélése Kommunikációs kompetenciák: tudnivalók az utazás során Tanulás kompetenciái: utazás és nyelvek
<i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa. Utazás a jövőbe.	<i>Dráma és színház:</i> dramatikus játékok. <i>Vizuális kultúra:</i> képzeletem világa.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> elképzelt jövőképem ábrázolása <i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> probléma mentes világ közös megtervezése, megoldások kutatása <i>Tanulás kompetenciái:</i> választott célnyelvi olvasmány feldolgozása, interaktív játékok
<i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim. Kedvenc múzeumom. Kiállítások, rendezvények, koncertek. Zenei világnap.	<i>Ének–zene:</i> zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> színház, előadások. <i>Vizuális kultúra:</i> múzeumok, kiállítások.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> történet közös előadása <i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:</i> kedvenc együttesem bemutatása <i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> egy rendezvény forgatókönyvének elkészítése csoportmunkában <i>Digitális kompetencia:</i> információ gyűjtése társadalmi rendezvényekről
<i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés.	<i>Biológia:</i> környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Fizika:</i> energiatermelési eljárások. <i>Földrajz:</i> globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi	<i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> közös plakát készítése, ötletek gyűjtése, problémák megbeszélése <i>Kommunikációs kompetenciák:</i> véleményalkotás

	természeti értékek példái. <i>Technika és tervezés:</i> tudatos vásárlás, egészséges életmód.	
<i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás. Betegségek és megelőzésük.	<i>Biológia:</i> betegségek megelőzése. <i>Technika és tervezés:</i> egészséges életmód.	<i>Személyes és társas kompetenciák:</i> mozgásos feladtmegoldás <i>Kommunikációs kompetenciák:</i> egészséges életmód
<i>Felfedezések</i> Nagy földrajzi felfedezések. Híres felfedezők és életútjuk.	<i>Történelem:</i> felfedezők és feltalálók. <i>Hon- és népismeret:</i> a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.	<i>Kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság:</i> <i>híres felfedezők hazánkban</i>
<i>Tudomány, technika</i> Feltalálók és találmányok. Híres feltalálók és életútjuk. A jövő technikai vívmányai.	<i>Biológia:</i> tudománytörténet. <i>Hon- és népismeret:</i> a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.	<i>Digitális kompetenciák:</i> <i>interaktív feladatmegoldás,</i> <i>technikai eszközök</i> <i>használata</i>
<i>Múltunk és jövőnk</i> Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa. Földünk jövője.	<i>Történelem:</i> különböző korszakok, globális problémák. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én világom. Találkozás a múlttal. <i>Földrajz:</i> településtípusok; környezettudatosság, környezetvédelem. <i>Erkölcstan:</i> a munka világa. <i>Technika és tervezés:</i> pályaorientáció: szakmák, foglalkozások.	<i>Kommunikációs kompetenciák:</i> véleményformálás iskolával kapcsolatos kérdésekben, egy foglalkozás bemutatása <i>Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:</i> munkahelyi szituációk közös eljátszása, feladat megoldása <i>Matematikai, gondolkodási kompetenciák:</i> jelen és a jövő összefüggései
<i>Média, kommunikáció</i> Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak. Infokommunikációs eszközök a mindennapokban. A média szerepe a hétköznapi életben. Testbeszéd. Kommunikáció az állatvilágban.	<i>Történelem:</i> hírközlés. A média és a nyilvánosság szerepe. <i>Biológia:</i> kommunikáció az állatvilágban. <i>Digitális kultúra:</i> az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.	

<i>Földünk és a világűr</i> A naprendszer és a bolygók A Nap és a csillagok. Utazások az űrben.	<i>Földrajz:</i> égitestek. <i>Fizika:</i> a naprendszer objektumai, a világűr megismerésének eszközei. <i>Matematika:</i> tájékozódás a térben.	
--	--	--

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	A2 szintű nyelvtudás: A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényegét és néhány konkrét információt. Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben. Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva történetet mesél el, valamint leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat. Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról.
--	--

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert témakörökben elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése; a lényeg és néhány alapvető információ kiszűrése az ismert témakörökben elhangzó szövegekből, részben önállóan, részben a megértést segítő, változatos feladatokra támaszkodva; néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	
Ismert témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése a tanult nyelvi eszközökre támaszkodva, a beszédhelyzetet figyelembe vételével. Különböző beszélők egyre nagyobb biztonsággal való megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat megismételve beszélnek. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Válaszadás a hozzá intézett kérdésekre, illetve rövid párbeszéd folytatása; az első lépések megtétele a célnyelv spontán módon történő használata útján; egyre több kompenzációs stratégia tudatos alkalmazása a megértés, illetve a beszédpartner megértése érdekében; törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.
A fejlesztés tartalma	
A célnyelv tudatos használata a tanórai tevékenységek során, spontán kommunikálás strukturált, előre látható szituációkban (pl. pár- vagy csoportmunka során társakkal). Lehetőség esetén kapcsolatfelvétel, rövid társalgásban való részvétel, spontán kommunikálás célnyelvi beszélőkkel. Beszélgetés során meg nem értés esetén ismételtes, magyarázat kérése, visszakérdezés alkalmazása, illetve szükség esetén a saját mondanivaló átfogalmazása, egyszerűsítése, pontosítása a kommunikáció fenntartása érdekében. Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. a kommunikáció fenntartása, követése, lezárása). Észlelt (hallott/látott) jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, helyzetekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Rövid párbeszéd, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén, véleménykülönbségen alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások.	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű nyelvtani szerkezetek és mondatfajták használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása lineáris kötőszavakkal, és az ok-okozati összefüggések kifejezése; a megértést segítő legfontosabb stratégiák alkalmazása; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	
Önálló vagy csoportban létrehozott alkotás rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése). Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag meghallgatás utáni elismételése, a célnyelvi normához közelítő kiejtés gyakorlása. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Rövid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés.	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasott szövegekre vonatkozó feladatok elvégzése; a készsége kreatív használata az olvasott szövegek megértéséhez, értelmezéséhez; tájékozottság növelése a célnyelvi kultúráról; az érdeklődés fokozása a célnyelvi kultúrába tartozó irodalmi, művészeti alkotások iránt.

A fejlesztés tartalma	
Egyszerű, rövid történetek, mesék, versek és egyszerűsített célnyelvi irodalmi művek olvasása. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és holnapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menürend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek.	
Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvismeret kreatívan alkalmazása egyszerű szövegek írására az őt érdeklő, ismert témákról; az alapvető írásbeli műfajok sajátos szerkezeti és stílusjegyeinek felismerése és követése.
A fejlesztés tartalma	

Gyakori írásbeli műfajok legalapvetőbb szerkezeti és stílusjegyeinek követése saját írásmű létrehozása során (pl. megszólítás levélben, e-mailben, záró formula).
A mondanivaló közvetítése vizuális eszközökkel (pl. szövegkiemelés, internetes, vagy SMS-ben használt emotikon, rajz, ábra, diasor).
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
Leírás, ismertető, képaláírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés.

Kommunikációs eszközök A2		
1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	<i>Excuse me.</i>	<i>Pardon?</i>
Köszönés	<i>How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi! Good to see you. Hey Lisa!</i>	<i>How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi! I'm glad to see you. It's nice to see you.</i>
Elköszönés	<i>Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.</i>	<i>Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye! I'll be there. See you later. See you in a while.</i>
Köszönet és arra reagálás	<i>Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.</i>	<i>Not at all. You are welcome. No problem. n't mention it.</i>
Bemutakozás, bemutatás	<i>My name is... May I/Can I/ Let me introduce myself. May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?</i>	<i>Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.</i>
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	<i>How are you feeling today? What's the matter? Oh dear! What's wrong?</i>	<i>Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid./ I feel really sick.</i>
Bocsánatkérés és arra reagálás	<i>I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon</i>	<i>That's all right. It doesn't matter. Never mind.</i>

Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	<i>Happy Christmas/New Year/Birthday! Many happy returns (of the day) Congratulations!</i>	<i>Happy Christmas /New Year/ Birthday! Thank you. Thank you, the same to you.</i>
Telefon felvétele	<i>Chichester, five oh two double one eight.</i>	<i>Hello, this is Mary Brown speaking.</i>
Telefonon bemutatkozás	<i>Hello, this is Mary Smith speaking</i>	
Megszólítás személyes levélben	<i>Dear John,</i>	<i>Hi Jenny,</i>
Elbúcsúzás személyes levélben	<i>Best wishes, Love (from), Yours,</i>	<i>Well, that's all for now. Write back soon. Good luck, Take care,</i>
2. Érzelmek és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Öröm, sajnálkozás, bánat	<i>Are you happy about that? What do you think of that? How do you feel about that?</i>	<i>Great! I'm so glad /very happy. I'm glad to hear that. I'm so pleased that... Good for you. Congratulations. I feel so happy for... I'm sorry to hear that. What a pity. Oh, no! Oh, dear! I feel so sorry for... Never mind. It's a pity I didn't come.</i>
Elégedettség, elégedetlenség, bosszúság	<i>What do you think of...? Are you pleased with...? Are you happy with...? Are you satisfied with...?</i>	<i>That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice I'm quite satisfied with... I'm quite happy with... I'm quite pleased with... It's not good enough. That wasn't very good.</i>
Csodálkozás	<i>Jane has lost her money. Tom is twenty. This is a book for you.</i>	<i>How come? Is he? What a surprise! Wow! Lucky you!</i>
Remény	<i>What are you hoping for? What are you looking forward to?</i>	<i>I am looking forward to... I hope you'll have time to join me for dinner.</i>

3. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	<i>What do you think? How do you like it? Do you have a specific make in mind? So, how do we spend the evening? How about this one?</i>	<i>I think it is rather strange. I like it. It looks nice. I prefer comedies.</i>
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	<i>You are right. You are wrong.</i>	
Egyetértés, egyet nem értés	<i>Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? Why don't we take part?</i>	<i>OK All right. I think he's wrong/right. That sounds like a great idea! I agree with you. Your idea is OK. Let's do it. That's true, I suppose. Certainly. I think it's an excellent suggestion.</i>
Tetszés, nem tetszés	<i>Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?</i>	<i>I think it's great. I don't like it. He looks nice. I think I like it.</i>
Akarat, kívánság:	<i>Would you like a biscuit? What exactly are you looking for?</i>	<i>I'd like an ice-cream, please.</i>
Képesség	<i>Can you speak French? Are you able to ride a horse?</i>	<i>I can understand French. I am unable to ride a horse.</i>
Szükségesség	<i>Is that necessarily so? Do I have to...? Is it a must? For sure? Do you need anything?</i>	<i>People must sleep sometimes.</i>
Lehetőség	<i>It may rain. She might be late.</i>	<i>I'm not sure if I'll go.</i>
Ígéret	<i>Will you come and meet me at the station?</i>	<i>Don't worry, I will. I promise to be there at five. Sure. I'll join you.</i>
Szándék, kívánság	<i>What would you like to do? Would you like to have a rest?</i>	<i>I'd like to see that film I'd rather not go out tonight.</i>
Dicséret, kritika	<i>It's great. It's a good idea.</i>	<i>It's boring. The party was great. I enjoyed it. Fantastic!</i>

4. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	<i>What is it? What's it in English? What is his house like?</i>	<i>It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for... It's big and comfortable.</i>
Információkérés, -adás	<i>Are you all right? When are the guests coming?</i>	<i>Yes, I am. At 6 p.m.</i>
Tudás, nemtudás	<i>Where is she?</i>	<i>I have no idea.</i>
Egymást követő események leírása	<i>What happened?</i>	<i>First she finished lunch, then she phoned her friend and finally they all met at the cinema.</i>
Bizonyosság, bizonytalanság	<i>Do you think they will come? How old do you think she is?</i>	<i>They will probably come. They might come, or they might not come. She can't be very old. She must be 25. I don't know but I'll go and see.</i>
5. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás	<i>Can you give me a pen? Can I help you?</i>	<i>Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't. I'm afraid I'm busy.</i>
Javaslat és arra reagálás	<i>Let's go to the cinema tonight. What are we doing tonight? How about going out for a meal?</i>	<i>Good idea. Sounds good to me.</i>
Meghívás és arra reagálás	<i>Are you free on Tuesday? Let's meet on Sunday.</i>	<i>Yes, I am. Good idea.</i>
Kínálás és arra reagálás	<i>Have an orange. Here you are.</i>	<i>Yes, please. No, thank you. Thank you.</i>
6. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Megértés biztosítása	Visszakérdezés, ismétléskérés	<i>Did you say the castle? Sorry, where does she live? Sorry, what did you say his name was?</i>
	Nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értés ellenőrzése	<i>Sorry, I don't understand. Could you understand? Am I making myself clear? Sorry, what does that mean? Well, let me check.</i>

	<i>Betűzés kérése, betűzés</i>	<i>Can you spell it for me? It spells...</i>
	<i>Felkérés hangosabb, lassúbb beszédre</i>	<i>Could you speak a little more slowly, please? Sorry, that was a bit too fast.</i>

Fogalomkörök A2			
Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történes, létezés kifejezése			
	Jelenidejűség	<i>Present Simple</i>	<i>When do you get up? I don't drink milk. I don't sleep a lot.</i>
		<i>Present Continuous</i>	<i>Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving. It is snowing today. They aren't dancing. Are they ice-skating?</i>
		<i>Present Perfect Simple</i>	<i>Have you done your room?/Has he played tennis? I haven't finished it yet. I've seen it twice already/He has never been to college.</i>
		<i>Present Simple Passive</i>	<i>Sue's bedroom is cleaned once a week.</i>
	Múltidejűség	<i>Past Simple</i>	<i>And then she kissed me. Why didn't you come yesterday? The Hulk became a TV series. People didn't like the film. My dad couldn't take part because he was ill.</i>
		<i>'used to'</i>	<i>I used to play football. He didn't use to play tennis. What did you use to do when you were 10?</i>
		<i>Past Progressive</i>	<i>I was watching TV while Mum was cooking.</i>
		<i>Past Simple Passive</i>	<i>Stardust was made in England by Matthew Vaughn.</i>
	Jövőidejűség	<i>Going to</i>	<i>What are you going to do on Saturday? He's going to stay in bed.</i>
		<i>Future with Will</i>	<i>When will you be fourteen? One day, he'll be rich.</i>

	Igenevek	<i>Full Infinitive Bare Infinitive</i>	<i>People are getting ready to celebrate Christmas. Playing video games helps reduce stress. His music makes me feel alive.</i>
		<i>'-ing'</i>	<i>Skating is very exciting. Many teens enjoy going shopping. They like watching them. Can you hear birds singing?</i>
		<i>Reported Speech Statements Commands, requests Questions</i>	<i>He knew it was the right thing to do. I don't understand what you are saying. The little girl was told to go to bed at once. Do you know where my house is?</i>
Birtoklás kifejezése		<i>Past forms of have</i>	<i>I didn't have many friends at school. His family didn't have any money.</i>
		<i>Have with will</i>	<i>At the age of 25 I will have a car.</i>
		<i>Possessive adj.</i>	<i>My, your, his/her/its, our, their dog</i>
		<i>Genitive 's</i>	<i>Kate's brother Whose?</i>
		<i>Possessive pronouns</i>	<i>Mine, yours, his</i>
Térbeli viszonyok	Írányok, helymeghatározás	<i>Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs</i>	<i>Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...</i>
		<i>Prepositions of place</i>	<i>Pupils in Britain always wear a school uniform.</i>
		<i>Prepositions of movement</i>	<i>Get in a rickshaw and go on a tour of the ancient city's streets.</i>
Időbeli viszonyok			
	Gyakoriság	<i>How often?</i>	<i>Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.</i>

	Időpont	<i>When? What time? What's the time?</i>	<i>Now, Yesterday, last week, two years ago, Tomorrow, next week In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday It's eight. It's quarter to eight.</i>
		<i>Prepositions of time</i>	<i>We celebrate Carnival on the first Monday in June..</i>
		<i>Time clauses When, while, as soon as, , as</i>	<i>When the competition finishes, they give the cans to the hungry..</i>
	Időtartam	<i>How long? (Past simple) How long? (Present Perfect)</i>	<i>How long were you in Spain? For one month. How long have you been training?</i>
		<i>Already, yet, just,</i>	<i>I have already read it. He has not finished yet. She has just entered the room.</i>
Mennyiségi viszonyok		<i>Singulars and plurals Regular and irregular plurals</i>	<i>Boys, girls, Children, people, men, women ...</i>
		<i>Cardinal numbers 1-100-</i>	
		<i>Ordinal numbers</i>	<i>first, second...</i>
		<i>Countable nouns Uncountable nouns</i>	<i>How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs. How much money have you got? I've got a lot of/little money. A cup of tea, a piece of chocolate</i>
			<i>all, both, none, neither, every, each There were 3 apples on the plate. Each tasted good.</i>
Minőségi viszonyok	Hasonlítás	<i>Comparative and superlative of short adjectives Irregular comparative and superlative forms of adjectives</i>	<i>Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl. She is the most intelligent of all. I'm as tall as you. Good/bad (better, worse) What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?</i>

		<i>Subject-object question</i> <i>Negative questions</i>	<i>Who invented the telegraph?</i> <i>Who did you see?</i>
Modalitás	Képesség Engedélykérés Kérés	<i>Can (ability)</i> <i>Can/could/may</i> <i>expressing permission</i>	<i>I can swim.</i> <i>Can/could/may I join you,</i> <i>Could you do the washing up?</i>
	Tanácsadás	<i>Should/shouldn't</i>	<i>You should ask her.</i>
	Kötelezettség	<i>Must, have to, need to</i> <i>Have to (Past)</i>	<i>I need to speak to Jane.</i> <i>Anyway, I have to go now.</i> <i>Did you have to be there?</i> <i>She had to go to the post office.</i>
	Szükségtelenség	<i>Needn't/don't need to</i>	<i>If you don't need your old</i> <i>cooker, give to a charity..</i>
	Tiltás	<i>Mustn't</i>	<i>You mustn't smoke here.</i>
Logikai viszonyok		<i>Linking words</i>	<i>And/or/but/because/so/too/also</i> <i>/</i> <i>however</i>
	Feltételeesség	<i>Conditional Type 1</i> <i>Conditional Type 2</i>	<i>If a supervolcano erupts, the</i> <i>climate will change.</i> <i>IWhat would you do if you saw</i> <i>a hungry cat?</i>
		<i>Clauses of result</i>	<i>He liked the place so he</i> <i>decided to stay.</i>
		<i>Clauses of reason</i>	<i>He worked hard because he</i> <i>wanted to be successful.</i>
		<i>Clauses of addition</i>	<i>He studied hard. He won some</i> <i>awards, too.</i> <i>He studied hard. He also won</i> <i>some awards.</i>
		<i>Relatives</i>	<i>The doctor is a man who</i> <i>travels through time.</i> <i>His time ship, which looks like</i> <i>a police phone box, travels</i> <i>fast.</i>
Szövegösszetartó eszközök		<i>Articles: a, an , the</i> <i>Some+plural noun</i> <i>any+plural noun</i> <i>Some +singular noun</i> <i>Any +singular noun</i> <i>Nominative and</i> <i>Accusative of</i> <i>personal pronouns</i>	<i>The Romans used bagpipes</i> <i>before the Scottish.</i> <i>There are some pencils in the</i> <i>bag.</i> <i>Have you got any sisters?</i> <i>I haven't got any matchboxes.</i> <i>There's some water in the</i> <i>vase.</i> <i>There isn't any juice in my</i> <i>glass.</i>

		<i>Demonstrative pronouns</i>	<i>I, he, they... Me, him, them...</i>
		<i>Indefinite pronouns</i>	<i>This, that, these, those</i>
		<i>Reflexive pronouns</i>	<i>Somebody, anybody, nobody, everybody</i>
			<i>That's OK. I'll go by myself.</i>
		<i>So, neither, too, either</i>	<i>I like rugby: So do I. I don't like tennis. Neither do I.</i>
		<i>Question tags</i>	<i>He didn't win the race, did he?</i>
Függő beszéd	<i>Jelen időben</i>	<i>Reported speech with present reporting verb</i>	<i>I suppose you are right. I hope he likes my present.</i>

A fejlesztés várt eredményei a fejlesztési ciklus végén

Hallott szöveg értése

A tanuló utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből fontos információt kiszűr; jórészt ismert nyelvi eszközökkel, megfogalmazott kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elem jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből kikövetkeztetni; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott kb. 100 szavas szövegben képes a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni.

Beszédkésztség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol; egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket feltesz, eseményeket elmesél; megértési probléma esetén segítséget kér; egyszerű párbeszédben részt vesz; fenntartja a beszélgetést, pl. új témát kezdeményez.

Olvasott szöveg értése

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveget elolvas; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben fontos információt megtalál; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti; egyszerű történetet megérteni; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott kb. 100 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkezteti; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníti.

Íráskészség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leír; egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz; egyszerű, strukturált szöveget (üzenet,

üdvözlő, baráti levelet) létrehoz; ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő kb. 50 szavas szöveget ír; kb. 50-70 szavas jellemzést, beszámolót ír.

Az angol 5-8. tantárgy tanításának alapelvei

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok az iskolai munka részét képezik. 5-8. évfolyamon arányos terhelésre törekszünk a házi feladatok meghatározásánál. A házi feladat differenciáltan is adható, amely az egyéni fejlesztést teszi lehetővé pld. az önálló gyűjtőmunka, A házi feladat az állandóságra, rendszerességre, kötelességtudatra, önálló munkára nevel. Jól értékelhető mind tartalom, mind a külalak szempontjából. A házi feladat hiánya elmarasztalást von maga után. Mindenképpen szükséges, hogy a tanuló megszokja, hogy feladatát teljesíteni kell. Az elmaradt házi feladatot pótolni kell.

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés a tanulási folyamat alapvető része. Segít a tanulóknak felismerni a tanult nyelvben az előrehaladásukat, mennyit értek el és milyen területeket kell tovább gyakorolni. A tanulók hozzáállása a saját tanulási tapasztalataikhoz pozitívan befolyásolható, amint ők maguk is részt vesznek az egész folyamatban. Az értékelés a tanárok számára is lehetővé teszi a tanítási gyakorlat és a használt anyagtípusok érvényességének visszatükrözését.

A tanév során ügyelünk az írásbeli, és a szóbeli számonkérések arányára. Törekszünk arra, hogy rendszeresen legyen szóbeli, számonkérés is, mert ez egyúttal fejleszti a tanulók beszédképességét, aktiválja a szókincsüket, s módot ad a szóbeli megnyilatkozás különböző formáinak gyakorlására.

A számonkérés gyakorisága

A számonkérés gyakorisága összhangban van a heti óraszámmal, ezért havonta legalább egy alkalommal kerüljön rá sor.

A folyamatot három részre osztjuk bemeneti értékelés, felmérés a tanév elején, a fejlődés értékelése, amit napról napra végeznek, és az összesítő értékelés, egy-egy tematikai egység befejezésekor.

Bemeneti értékelés

Ez diagnosztikus értékelés főleg a tanulóknak az előző évi eredményeire épül. A tanár felbecsülheti a tanuló szintjét, felmérheti az elvégzett munkát, az erősségeket/gyengeségeket stb.

A fejlődés értékelése

Bármilyen, a tanuló által elvégzett feladat használható az ilyen típusú, fejlesztő értékeléshez.

Összesítő értékelés

Az összesítő értékelés a tanulók a tematikai egység tanulása során elvégzett munkáját részvételét és a hozzáállását veszi figyelembe.

Az értékelés szempontrendszerét két fő részre bontható:

Kognitív elemek: az adott évfolyamon a kerettantervben megfogalmazott fogalomkörök és kommunikációs eszközök ismerete.

Készségek, jártasságok: probléma-megoldási készségek, kritikus gondolkodás képessége; képi információ verbalizálása; szociális viszonyulások, magatartásformák ismerete; különböző munkaformákban (frontális, páros, csoportos, egyéni) való tanulás képessége; metakognitív stratégiák ismerete, alkalmazása; önálló tanulás képessége; modell alapján az adott ismeret perszonalizációja; motiváció.

Jelen helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire valamennyi érintett (5-8.) évfolyam végén: a tanuló legyen képes az év végi kimenetet mérésekor a szókincs, beszédkészség, beszédértés és íráskészséget mérő feladatokat legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet 20 %-ban teljesíteni.

Értékelési szempontok: minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés formái:

- szóbeli

párbeszéd, szituációs gyakorlatok, képek verbalizálása, memoriterek, témakörök szókincs, hallott és beszélt szövegértés ellenőrzése

- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;

nyelvhelyességet, nyelvhasználatot mérő rövid terjedelmű feladatok, egy-egy témakör lezárásaként témazáró dolgozat, projektmunka, posztterek, írásbeli műfajok (levél, e-mail, képeslap, blog, cikk, interjú stb.), olvasott és írott szövegértés ellenőrzése.

VII.1. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások alapelvei:

- *a tanulók életkori sajátosságainak figyelembe vételével történjenek (feladattípusok, terjedelem),*
- *tükrözzék az osztályok és az egyes tanulók esetében is a differenciálás elvét,*
- *az értékelés pozitívumokat kiemelő, segítő hatású legyen,*
- *az írásbeli beszámoltatások ne kerüljenek nyomasztó túlsúlyba a szóbeli beszámoltatások rovására. Különösen ügyelni kell erre az idegen nyelv esetében, amelynél a tantárgy jellege megköveteli, hogy a kommunikatív készségeket és képességeket a tanuló megmutassák;*
- *legyenek rendszeresek: tanév eleji, évközi év végi felméréseknél, méréseknél valamint a témazáró dolgozatoknál bejelentettek,*
- *a dysgraphiás gyerekek kapjanak szóbeli lehetőséget a beszámolásra, illetve az ő írásbeli munkájukat egyénileg értékeljük (a Nevelési Tanácsadó által vizsgált esetekben),*
- *a feladatok legyenek változatosak, gondolkodtatóak, egyértelműek, érdeklődést felkeltők,*

- *a feladatok a tanult ismeretekre épüljenek - a begyakorolt, kifejlesztett készségeket kérjék számon,*
- *tantárgytól függetlenül fontos a szép, helyes beszéd tanítása, a kifejezőkészség, az előadói készség fejlesztése.*

VII.2. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások célja:

- *adjanak hiteles, átfogó képet a tanulók ismereteiről, jártasságaik és készségeik kialakulásának mértékéről; tegyék lehetővé ezek szaktanári értékelését,*
- *igazolják vissza a tanulót érintő pedagógiai folyamat eredményét vagy eredménytelenségét; alapozzák meg az esetleg szükséges kiigazításokat.*

VII.3. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások rendje

- *A tananyag feldolgozásában a kiemelten fontos részek elsajátításának ellenőrzésekor*
- *egy-egy témakör összefoglalása után*
- *félévi vagy év végi ütemezéssel*
- *Projekt, témahét esetében projektzáráskor*

VII.4. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások formái

- *egyéni*
- *csoportos*
- *iskolai munkán alapuló/ otthoni munkán alapuló*

VII.5. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások módszerei:

- *igaz-hamis állítás*
- *hibás állítások javítása*
- *TOTÓ*
- *szöveg kiegészítése*
- *szógyűjtés*
- *feleletválasztás*
- *mondat-kiegészítés*
- *tollbamondás*
- *vázlatírás*
- *fogalmazás*
- *levélírás*
- *e-mail írása*
- *szódolgozat*
- *témazáró dolgozat*
- *teszt*
- *rövid, egy-egy anyagrészt átfogó tudáspróba*
- *röpdolgozat*
- *feladatlap*
- *felelet*
- *képleírás*
- *kiselőadás, esszé*
- *gyűjtőmunka (projekt, témahét)*
- *szómagyarázat készítése*
- *tömörítés*
- *élménybeszámoló*
- *projekt készítése*
- *társasjáték készítése egy adott témakörön belül*
- *prezentáció (szakköri munka, projekt, témahét)*

- *kisfilm (szakköri munka, projekt, témahét)*
- *fotó (szakköri munka, projekt, témahét)*
- *tudományos dolgozatok (kutatómunkán alapuló verseny)*
 - önértékelés
 - tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
 - minősítő-szelektáló (szummatív)
 - összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

VII.6. A beszámoltatások tanulmányi értékelésben betöltött szerepe:

- A rendszeres értékelés elengedhetetlen, ugyanis tanár és a diák számára egyaránt visszajelzés a végzett munkáról.
- Megalapozza a szöveges vagy az érdemjeggyel történő értékelést, kijelöli a további fejlesztési irányokat.

A követelményrendszerünk alapelvei

Iskolánk nevelő-oktató tevékenységéből adódóan sokrétű követelményrendszert állít fel a diákok számára. Az ezeknek való megfelelés, vagy meg nem felelés alapelveit foglaljuk össze az alábbiakban.

- Csak az iskola helyi tantervében elfogadott tananyagot lehet megkövetelni.
- A követelmények megállapításánál figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat.
- Figyelembe kell venni a tanuló képességeit - talentumait -, és a tanuláshoz való hozzáállását, ehhez jól kell ismerni a tanulót.
- A követelmény célja nem az elriasztás, hanem az igényesség igényének kialakítása.
- A tantárgyi és tanórai követelmények legyenek világosak egyértelműek és teljesíthetőek. A tanév elején közölt elvárások ne változzanak a tanév során, a tanuló érezze a következetességet, és a kiszámíthatóságot.
- A követelmény mögött érződjön a tanítvány egyediségének és teremtettségének tisztelete.

7. Függelék:

Tom Hutchinson : Project 1 Fourth Edition Student's Book; Oxford University Press, 2010

Project 3rd Edition 1 Workbook + Multi ROM

Project 1 Fourth Edition Teacher's Book

Project 1 Fourth Edition Class Audio CDs (2)

Project 1 Fourth Edition Culture DVD 1

Tanári segédletek:

Project 1 Fourth Edition iTools

Project 1 Fourth Edition Workbook Pack

Project Fourth Edition 1-5 Teacher's Resource CD-ROM

Tom Hutchinson : Project 2 Fourth Edition Student's Book; Oxford University Press, 2010

Project 3rd Edition 2 Workbook + Multi ROM

Project 2 Fourth Edition Teacher's Book

Project 2 Fourth Edition Class Audio CDs (2)

Project 2 Fourth Edition Culture DVD 2

Tanári segédletek:

Project 2 Fourth Edition iTools

Project 2 Fourth Edition Workbook Pack

Project Fourth Edition 1-5Teacher's Resource CD-ROM

Tom Hutchinson : Project 3 Fourth Edition Student's Book; Oxford University Press, 2010

Project 3rd Edition 3 Workbook + Multi ROM

Project 3 Fourth Edition Teacher's Book

Project 3 Fourth Edition Class Audio CDs (2)

Project 3 Fourth Edition Culture DVD 3

Tanári segédletek:

Project 3 Fourth Edition iTools

Project 3 Fourth Edition Workbook Pack

Project Fourth Edition 1-5Teacher's Resource CD-ROM

Tom Hutchinson : Project 4 Fourth Edition Student's Book; Oxford University Press, 2010

Project 3rd Edition 4 Workbook + Multi ROM

Project 4 Fourth Edition Teacher's Book

Project 4 Fourth Edition Class Audio CDs (2)

Project 4 Fourth Edition Culture DVD 4

Tanári segédletek:

Project 4 Fourth Edition iTools

Project 4 Fourth Edition Workbook Pack

Project Fourth Edition 1-5Teacher's Resource CD-ROM

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

NÉMET IDEGEN NYELV
Helyi tanterv javaslat
4 – 8. évfolyam

Általános tantervű osztályok

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Tananyag	KER - szint
4.	2	72	Wir lernen Deutsch 4	–
5.	3	108	Wir lernen Deutsch 5.	A1.1
6.	3	108	Wir lernen Deutsch 6.	A1.2
7.	3	108	Wir lernen Deutsch 7.	A2.1
8.	3	108	Wir lernen Deutsch 8.	A2.2

1. A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések

Az idegennyelv-oktatás csoportbontásban zajlik. Az egyik csoportot azok a tanulók alkotják, akik a német nyelvet tanulják, a másik csoportba az angol nyelvet tanuló diákok járnak.

Tananyag-ajánlás:

A helyi tantervhez javasolt tananyag az Eszterházy Károlyi Egyetem Oktatókutatási és Fejlesztési Intézet „Wir lernen Deutsch” 1-8. című nyelvkönyvcsaládja (évfolyamonként tankönyv és munkafüzet).

A kiválasztás szempontjai:

1. témakörei (fő- és altémakörök) és azok kapcsolódási pontjai; készségenkénti fejlesztési céljai és feladatai, tartalma és szövegfajtái; kommunikációs eszközei; megegyeznek az érvényben lévő NAT és a kerettantervek előírásaival;
2. témakörei és feladattípusai korosztály – relevánsak;
3. megfelel a kommunikatív nyelvtanítás elvárásainak;
4. egyenletesen és fokozatosan fejleszti az idegen nyelvi kulcskompetencia komponenseit;
5. az integrált készségfejlesztés során a kiadványokban megjelenik a kultúra és civilizáció, mint készség,
6. alkalmas az idegen nyelvi kompetencia mellett a többi kulcskompetencia fejlesztésére is;
7. nem tartalmaz negatív attitűdre buzdító, valamint erőszakra serkentő témákat, feladatokat.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 4. és 5-8. évfolyamára kiadott idegen nyelv tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a Nat 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakember: Laki Zita

A tantárgy helyi tantervét átdolgozta és felülvizsgálta: Váradi Sándorné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

- felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

2. A témakörök áttekintő táblázata**2.1. A témakörök áttekintő táblázata 4. évfolyamon**

A 4. évfolyamon a német nyelv tantárgy alapóraszám: 68 óra

	Témakör neve	Javasolt óraszám
1.	Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	20
2.	Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	10
3.	Fächerübergreifende Themen und Situationen	8
4.	Bezüge zur Zielsprache	5
5.	Bezüge zu interkulturellen und landeskundlichen Themen	6
6.	Spielerisches Lernen	10
7.	Unterhaltung	6
8.	Wissenserwerb, Wissensvermittlung	3
9.	Összes óraszám	68

2.2. A témakörök áttekintő táblázata 5-6. évfolyamon

Az 5-6. évfolyamon a német nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra

	Témakör neve	Javasolt óraszám
1.	Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	64
2.	Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens	8
3.	Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	30
4.	Fächerübergreifende Themen und Situationen	12
5.	Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	12
6.	Interkulturelle und landeskundliche Themen	27
7.	Aktuelle Themen	14

8.	Unterhaltung und spielerisches Lernen	22
9.	Wissenserwerb, Wissensvermittlung	15
10.	Összes óraszám	204

2.3. A témakörök áttekintő táblázata 7-8. évfolyamon

A 7-8. évfolyamon a német nyelv tantárgy alapóraszám: 204 óra

	Témakör neve	Javasolt óraszám
1.	Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	60
2.	Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens	12
3.	Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	23
4.	Fächerübergreifende Themen und Situationen	15
5.	Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	13
6.	Interkulturelle und landeskundliche Themen	25
7.	Aktuelle Themen	13
8.	Unterhaltung	23
9.	Wissenserwerb, Wissensvermittlung	20
10.	Összes óraszám	204

3. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

Témakör	Órakeret évfolyamonként				
	4.	5.	6.	7.	8.
Én és a családom	12	11	10	5	4
Otthon	10	11	5	4	3
Étkezés	7	6	9	6	5
Egészséges életmód		1	6	6	2
Sport	4	8	6	5	5
Idő, időjárás	3	8	5	6	4
Öltözködés	5	10	5	4	7
Iskola, barátok	10	10	8	6	8
Szabadidő, szórakozás	6	7	8	9	6
Természet, állatok	3	5	5	7	7
Környezetünk védelme		2	2	6	6

Ünnepek és hagyományok / szokások	6	5	7	2	5
Város, bevásárlás		8	10	4	7
Utazás, pihenés		5	10	4	7
Fantázia és valóság	2	3	3	2	4
Zene, művészetek		2	3	3	2
Felfedezések Tudomány, technika				12	6
Múltunk és jövőnk				4	3
Média, kommunikáció				4	8
Földünk és a világűr				3	3
Szabadon felhasználható	4	6	6	6	6
Összesen:	72	108	108	108	108

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek. A gyakorló, összefoglaló és számonkérő órák számát a témakörökhöz tartozó órakeretek tartalmazzák.

4. Tantárgyi bevezető

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös Európai Referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban – ezért a nyelvtanulásban is –, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük, és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes

mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forgatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szönek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák azt. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és nagyban elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással, az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Évfolyamonként bibliai idézeteket, keresztyén énekeket, imádságokat tanítunk, bibliai történeteket dolgozunk fel a gyerekekkel német nyelven. Törekszünk arra, hogy az egyes témaköröket a Biblia értékrendjének közvetítésével dolgozzuk fel. A tankönyvek, kiegészítő segédanyagok tartalmi anyagából kihagyjuk, átdolgozzuk, értelmezzük a református identitásunktól távol álló, azt gyengítő tananyagrészeket, hiszen idegennyelv-órákon is feladatunk és felelősségünk a református értékek közvetítése a tananyagtartalomban.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

A NAT bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös Európai Referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A NAT által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők:

	4. évfolyam, minimumszint	8. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
--	--------------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------------

Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2	B1
Második idegen nyelv	–	–	A2

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. Ez alól csupán az általános iskola negyedik évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 -	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit; ezek: a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy az anyanyelv használata tudatosabbá váljon.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

A 4-8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv az általános iskolában minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva.

Az általános iskola 5-8. évfolyamán az idegennyelv-tanítás szervesen épül az alsó tagozaton elért eredményekre. Az elsődleges cél a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának továbbfejlesztése, érdeklődésük fenntartása a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés ebben a nyelvtanulási szakaszban is segítik a tanulókat, hogy megmaradjon ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben a más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A *fejlesztés tartalma* elnevezésű rész olyan tevékenységeket ismertet, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

A kerettanterv a 4. évfolyam, majd később a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg a *fejlesztés várható eredményét*, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez (kivéve a 4. évfolyamot, amelynek kimenete KER-szintben nem határozható meg). A tanulók a 4. évfolyamon minimálisan heti 2, az 5-8. évfolyamon minimálisan heti 3 órában tanulják az idegen nyelvet. A fejlesztés várható eredménye a 6. évfolyam végén a KER szerinti A1 szint, a 8. évfolyam végén az A2 szint. A középfokú oktatás erre a kimeneti szintre épít.

5. Célok és feladatok

5.1. Célok és feladatok a 4. évfolyam számára

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgytól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

Az idegennyelvi kerettanterv célja kettős: egyrészt megadni azokat a kimeneti kritériumokat melyek az iskolai nyelvoktatás lépcsőjéhez a nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlenek, másrészt irányelveket adni az iskoláknak a helyi tantervek elkészítéséhez és az eredményes nyelvtanári munkához.

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A diáknak képessé kell válnia arra, hogy egyéni kommunikációs céljait elérje és nyelvtudását valódi nyelvi helyzetekben, ismeretszerzésre, és ezek átadására, szórakozásra, személyes és szakmai céljainak megvalósítására valódi vagy digitális térben alkalmazni tudja. Az idegennyelv-tanítás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt, amelyekben személyisége fejlődik, és a nyelvet eszközként hatékonyan használja. Mindehhez elengedhetetlen a kommunikatív kompetencia tágabb összefüggésben értelmezett megközelítése, azaz a nyelvi elemek (a jel- és szabályrendszerek) valamint a szociolingvisztikai komponensek együttes fejlesztése.

Kiemelten fontos az interdiszciplináris szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, az idegen nyelven megszerzett tudás pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére. A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építeni, és erre a tanulót a nyelvórán fel kell készíteni. Ezeknek a tevékenységeknek elsődleges célja az, hogy a tanuló szinte mindennap találkozzon az idegen nyelvvel lehetőleg olyan helyzetekben, melyek életkorának és érdeklődésének megfelelnek, a nyelvtanulást élővé és folytonossá teszik, és ezzel nyelvtanulási kedvét erősítik. Az iskolán kívüli nyelvhasználat lehetőségei nagyban segítik a nyelvi fejlődést az egyéni különbségek esetén is.

A nyelvtanulás kezdeti szakasza a ráhangolódás időszaka. A fő cél az, hogy a tanuló megszeresse a nyelvtanulást, megértse a nyelvtudás fontosságát és szerepét a tanórán és az iskolán kívül. Ez a kezdeti szakasz kötelezően az alsó tagozat negyedik osztályában indul, de ahol lehetőség és igény van erre, érdemes a tanulók nyelvi fejlesztését, az idegen nyelv iránti motiválását már előbb elkezdeni. Fontos, hogy felkeltsük a tanuló érdeklődését az idegen nyelvek, valamint a más nyelveket beszélő emberek, kultúrájuk megismerése és elfogadása iránt. A kisgyermeknek a világ iránti érdeklődése határtalan, fogékonysága a ritmus, a dalok, a kiejtés irányában természetesen fakad életkori sajátosságaiból, és a megfelelően történő nyelvi fejlesztés hatékonyan alapozza meg a későbbi, tudatosabb nyelvtanulást. Az ebben az életkorban jellemző műfajok (mesefilmek, mesekönyvek, dalok, mondókák) beépítése az órai munkába fogékonnyá tudják tenni a tanulókat a nyelvtanulás iránt, és segítenek elindulniuk az idegen nyelvi kommunikáció felé. Számukra a világ színessége, a nyelvi kifejezés

változatossága érdekes és izgalmas, természetesen fordulnak idegen nyelvű ismerősök, barátok felé, és őszinte kíváncsisággal érdeklődnek más közösségek iránt. A cél ebben a szakaszban, hogy a tanuló ismerkedjen meg a célnyelvi kultúrák főbb szokásaival, ünnepeivel és kommunikációs eszközeivel, valamint induljon el az önálló nyelvtanulóvá válás útján, sajátítsa el olyan tanulási stratégiákat, amelyek segítségével képessé válik nyelvtudását fejleszteni és fenntartani. Szerezzen sikerélményeket a nyelvtanulásban, ezzel növekedjen önbizalma, fejlődjön önismerete és önértékelése.

5.2. Célok és feladatok az 5-8. évfolyamok számára

Az idegen nyelvi kerettanterv célja kettős: egyrészt megadni azokat a kimeneti kritériumokat melyek az iskolai nyelvoktatás lépcsőjéhez a nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlenek, másrészt irányelveket adni az iskoláknak a helyi tantervek elkészítéséhez és az eredményes nyelvtanári munkához.

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A tanuló legyen képes személyes és szakmai életében egyéni kommunikációs céljait elérni, saját gondolatait kifejezni, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven ismereteket szerezni.

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgytól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

Az 5-8. évfolyamon az idegen nyelv tanítása szervesen épül a 4. évfolyamon megkezdett nyelvi fejlesztésre, illetve annak eredményeire. A hangsúly lassan áttevődik a nyelvelsajátításról a tudatos nyelvtanulás felé. Az életkornak, érdeklődésnek és a nyelvtanulás folyamatának megfelelő órai tevékenységek jellemezzék ezt a szakaszt is. Az 5. évfolyamtól változatlanul az idegen nyelvi kommunikációra történő felkészülés áll a középpontban, ezt tanórán kívüli feladatokkal, tevékenységekkel és az ezekben történő részvételre való biztatással kell segíteni.

A négyéves nevelési-oktatási szakasz egyik fő célja a megelőző szakaszban kialakított nyelvtanulási motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre hangsúlyosabbá válik, hogy a tanuló valós nyelvi helyzetekben tudja használni a nyelvet és egyre növekvő nyelvi tudatossággal rendelkezzen. Ekkor kell megalapozni azt a képességet, mellyel az idegen nyelvi ismereteket tudatosítja, és az idegen nyelvű szövegek világában eligazodik. A nyelvtanuló ebben a szakaszban egyre mélyebben és árnyaltabban ismeri meg az idegen nyelv felépítését és szerkezetét.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése egyik feltétele az egész életen át tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projekt munkák, amelyek fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást. Szükséges, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. A nyelvórai és otthon elvégzendő tevékenységeken keresztül a tanuló váljon képessé arra, hogy digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megértse az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket. Tudjon szöveget alkotni szóban és írásban, valamint célnyelven beszélni az ismert nyelvi

eszközök segítségével. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig szakmai szempontból javasolt, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban történhessen.

6. Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvtanulási tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerezési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvtanuláson gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat

megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

7. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

4. évfolyam

A német nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak, és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek a megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

A korai nyelvfejlesztés egyik legalapvetőbb célja, hogy a tanuló életkorából ösztönösen adódó megismerési és tanulási vágyra alapozva pozitív attitűd alakuljon ki benne az idegen nyelvek és a nyelvtanulás iránt. A nyelvhasználat örömeinek tudatosítása által a nyelvtanulási motiváció egyre nő, ezért a pedagógiai munkában fontos szerepet kap, hogy a tanulóban kialakuljon és erősödjön az a pozitív érzet, hogy képes idegen nyelven az alapvető kommunikációs igényeit kielégíteni.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanuló az idegennyelv-tanulás során szervesen épít az anyanyelv elsajátítása során szerzett élményeire, tapasztalataira, s nem igényli a tudatos, rendszeres tanulást. Az elsődleges kommunikációs csatorna a hallás utáni értés és a beszéd, ezért a tanulók szövegértési és válaszadási készségének együttes fejlesztése kulcsfontosságú, ez alapozza meg a helyes kiejtés elsajátítását is. Ezen korai szakaszban kiemelt fontossága van a testbeszédnek is, mint a megértést és az eredményes kommunikációt elősegítő eszköznek. A tanuló tanórai beszédének természetes része még a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használ a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan.

Mindemellett fontos kiemelni, hogy a tanuló már az alsó tagozaton is megismerkedik alapvető nyelvtanulási stratégiákkal, melyek nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a későbbiekben önálló, tudatos nyelvtanulóvá váljon.

A nyelvórán a tanuló életkorának megfelelő, játékos és örömteli foglalkozásokon keresztül találkozik a célnyelvvel és a célnyelvi kultúrákkal, a legalapvetőbb kifejezéseket, kommunikációs fordulatokat élmény- és tevékenységközpontú feladatokon keresztül sajátítja el. A nyelvfejlesztés változatos munkaformák révén valósul meg, melyeknek alapját képezi a

mozgással, dramatizálással összekapcsolt daltanulás, mondókázás, mesélés. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétel a tanuló érdeklődésének felkeltéséhez. A tananyagban, a tanteremben a képek dominálnak, az új nyelvi elemek sokszor képekhez kötődnek. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kapnak a korosztály érdeklődését meghatározó mesék, dalok, gyerektörténetek, melyek alkalmat nyújtanak az állandó és rendszeres ismételésre, valamint állandó kapcsolat építésére az új és a már korábban megszerzett tudás között. A nyelvtanulás ebben a korai képzési szakaszban is kitekint egyéb tudásterületekre, hiszen a kisgyermek a világra még jobban egészsként tekint, nem egyes tantárgyakra bontva, és szívesen ismerkedik a különböző, különösen a művészeti alkotást és mozgást igénylő tudásterületek szókészletével célnyelven.

A református hit- és erkölcstan órán tanult bibliai történetek, igék, a magyarul is ismert keresztyén énekek idegen nyelven való megtanulása tartalmi kapcsolatot jelent a gyermekek számára, amit azonnal le tudnak fordítani, megértenek. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.

Ezekhez járul még református értékrendünk közvetítése, ami a nyelvkönyvek egyes témáinál kritikaként is megfogalmazódhat.

Javasolt tananyag:

Wir lernen Deutsch 4.

Órakeret:

2 óra / hét

72 óra / tanév

Témakör	Órakeret
Én és a családom	12
Otthon	10
Étkezés	7
Idő, időjárás	3
Öltözködés	5
Sport	4
Iskola, barátok	10
Szabadidő	6
Természet, állatok	3

Ünnepek és hagyományok	6
Fantázia és valóság	2
Szabadon felhasználható: ➤ Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és / vagy ➤ Karácsony a gyülekezetemben és a református iskolában: Szókincs bővítése, helyi adventi és karácsonyi szokások, német nyelvű adventi és karácsonyi énekek, versek tanulása, kézművesség (képeslap, díszek) és / vagy ➤ Családok a Bibliában – Projektmunka csoportmunkában: szövegfeldolgozás, rejtvény, <i>Ki vagyok?</i> játék, énektanulás, bábkészítés, dramatizálás és / vagy ➤ Noé története (vagy egy szabadon választott bibliai történet) – Projektmunka csoportmunkában: szövegfeldolgozás, rejtvény, énektanulás, kézművesség (pl. síkbáb), dramatizálás	4
Összesen:	72

Témakörök a negyedik évfolyam számára	
Témakörök	Kapcsolódási pontok
<i>Család</i> Köszönés, megszólítás, bemutatkozás. Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családfa.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Családok a Bibliában. Református köszönés. Felekezetünk megnevezése németül. <i>Környezetismeret:</i> Együttélés a családban.
<i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem. Lakóhelyem, tágabb környezetem.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Lakóházak Jézus korában. <i>Környezetismeret:</i> Lakóhelyi környezet. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben, halmazok.

<i>Étkezés</i> Napi étkezések. Egészséges táplálkozás.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Az 5000 ember megvendégelése. Étkezés előtti és utáni imádságok. <i>Környezetismeret:</i> Az ember megismerése és egészsége: tápanyag, élelmiszer, étrend. <i>Matematika:</i> Halmazok, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
<i>Idő, időjárás</i> Évszakok és hónapok. A hét napjai és napszakok. Időjárás. Tőszámnevek.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Noé története. <i>Környezetismeret:</i> Az idő mérése, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban. A napszakok, az évszakok váltakozása. <i>Matematika:</i> Számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
<i>Öltözködés</i> Évszakok és ruhadarabok.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Öltözékek Jézus korában. <i>Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat:</i> Egészséges életmód - öltözködés. <i>Matematika:</i> Halmazok.
<i>Sport</i> Testrészek és mozgás.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Az ember teremtése. <i>Környezetismeret:</i> Testrészek, egészségvédelem. <i>Testnevelés:</i> Mozgásos játékok.
<i>Iskola, barátok</i> Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim. Osztálytársaim, barátaim.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Jézus is volt gyermek. A gyermek Jézus az „iskolában”. <i>Környezetismeret:</i> Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben, halmazok.
<i>Szabadidő</i> Szabadidős tevékenységek. Kedvenc időtöltésem.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A teremtéstörténet hetedik napja. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Vizuális kultúra:</i> Kreatív alkotások.
<i>Természet, állatok</i> Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Állatok a Bibliában. Teremtéstörténet. <i>Környezetismeret:</i> Élőlények csoportosítása élőhely, táplálkozási mód, egyéb tulajdonságok szerint; változatos élővilág. <i>Matematika:</i> Halmazok, adatgyűjtés, adatok lejegyzése.

<i>Ünnepek és hagyományok</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a célnyelvi kultúrában.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Református ünnepeink (karácsony, húsvét, pünkösd). <i>Környezetismeret:</i> Ünnepek, hagyományok.
<i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc meséim. Képzeletem világa.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Kedvenc bibliai személyeink, történeteink. <i>Dráma és színház:</i> Dramatikus játékok. <i>Vizuális kultúra:</i> K világa.

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Szövegértés idegen nyelven - beszédértés
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megérti az élőlíróban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket. Beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket. Kiszűri a lényegét az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, nagyon rövid, egyszerű hangzó szövegből. Azonosítja a célzott információt a nyelvi szintjének és életkorának megfelelő rövid hangzó szövegben. Támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során. Felismeri az anyanyelv és az idegen nyelv hangkészletét. Értelmezi azokat az idegen nyelven szóban elhangzó nyelvórai szituációkat, melyeket anyanyelvén már ismer. Felismeri az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli különbségeket. Figyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére.
A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális	

tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték).

Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok).

Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével. Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a szövegértés során.

A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, gyermekeknek szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanuló társakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi. Törekszik arra, hogy a célnyelvet eszközként alkalmazza információszerzésre. Rövid, néhány mondatból álló párbeszédet folytat, felkészülést követően. A tanórán bekapcsolódik a már ismert, szóbeli interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a tevékenység céljainak megfelelően alkalmazza. Érzéseit egy-két szóval vagy begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével kifejezi, főként rákérdezés alapján, nonverbális eszközökkel kísérve a célnyelvi megnyilatkozást. Elsajátítja a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, digitális technológia segítségével.
A fejlesztés tartalma	

Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondattal.

Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel.

Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése.

Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal.

Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, néhány mondatos leírások.

Fejlesztési egység	Szövegalkotás idegen nyelven - beszédképesség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Megismétli az előszóban elhangzó egyszerű szavakat, kifejezéseket játékos, mozgást igénylő, kreatív nyelvórai tevékenységek során. Lebetűzi a nevét. Lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel. Célnyelven megoszt egyedül vagy társaival együttműködésben megszerzett, alapvető információkat szóban, akár vizuális elemekkel támogatva.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérve. Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után. Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása).	

Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).

Fejlesztési egység	Olvasásértés
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megkülönbözteti az anyanyelvi és a célnyelvi írott szövegben a betű- és jelkészlet közti különbségeket. Beazonosítja a célzott információt az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szövegben;. Csendes olvasás keretében feldolgozva megért ismert szavakat tartalmazó, pár szóból vagy mondatból álló, akár illusztrációval támogatott szöveget. Megérti a nyelvi szintjének megfelelő, akár vizuális eszközökkel is támogatott írott utasításokat és kérdéseket, és ezekre megfelelő válaszreakciókat ad. Kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, egyszerű, írott, pár mondatos szöveg fő mondanivalóját. Támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban. Megtapasztalja a közös célnyelvi olvasás élményét. Aktívan bekapcsolódik a közös meseolvasásba, a mese tartalmát követi.
A fejlesztés tartalma	
Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. tantermi tárgyak felcímkézése, szavak és képek párosítása, dominó játék, szókértől mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. papírtávcso vagy gyümölcslátá készítése). Egyszerű szövegek értő olvasása (pl. mesék, történetek, képregények, párbeszédek). Tanárral közös meseolvasás, bekapcsolódás a történet elolvasásába az ismert szavak használatával. Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicsőő kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások). Ismert dalok szövegének követése, olvasása a képernyőn vagy a kivetítőn (pl. karaoke).	

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Szó- és mondatkártyák, feliratos poszterek és képek, társasjátékok, egyszerű képregények, képeskönyvek, mesék, gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, feliratok, brosrák, ismertető, táblák, célnyelvi szövegeket tartalmazó csomagolóeszközök, videofelvételek, animációs filmek, dalok, mondókák animált változata.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Felismeri az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írásmód és betűkészlet közötti különbségeket. Ismeri az adott nyelv ábécéjét. Lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során. Megold játékos írásbeli feladatokat a szavak, szószerkezetek, rövid mondatok szintjén. Részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel. Írásban megnevezi az ajánlott tématarományokban megjelölt, begyakorolt elemeket.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése, üzenőfal létrehozása). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. mesekönyv, kiskönyv összeállítása, rímek, egyszerű versikék írása, képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel). Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása.	
<i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.	

Fejlesztési egység	Mindennapi idegen nyelvhasználat
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. Felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, bemutatkozásra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. Felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. Felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. Felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. Felismeri és használja a legegyszerűbb, a nem értés, visszakérdezés és ismétlés, kérdés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. Közöl alapvető személyes információkat magáról, egyszerű nyelvi elemek segítségével.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérve. Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után. Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása). Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével). Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása. Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicsérő kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i>	

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).

Fejlesztési egység	Önálló nyelvtanulás
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Új szavak, kifejezések tanulásakor ráismer a már korábban tanult szavakra, kifejezésekre. Szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre. A célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik. Egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja. Felismeri az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is. Felhasznál és létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szövegeket szabadidős tevékenységek során. Alapvető célzott információt megszerez a tanult témákban tudásának bővítésére.
A fejlesztés tartalma	
A tanuló észreveszi az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő tanulás közötti különbségeket. A tanuló ismeri az adott nyelv tanulásának stratégiai lehetőségét. Különböző nyelvi tevékenységek során felismer és megtanul célnyelvi kifejezéseket, tartalmakat. Bekapcsolódik játékos nyelvi tevékenységekbe. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.	

Fejlesztési egység	Interkulturalitás, országismeret
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismeri a főbb, az adott célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok nevét, földrajzi elhelyezkedését, főbb országismereti jellemzőit. Ismeri a főbb, célnyelvi kultúrához tartozó, ünnepekhez kapcsolódó alapszintű kifejezéseket, állandósult szókapcsolatokat és szokásokat.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén a célnyelvi országra vonatkozóan (pl. keresztretjtvény, szókereső, országnevek szógyűjtése). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. térképek rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése országrészekre vonatkozóan). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. országismereti könyv, kiskönyv összeállítása). Országismereti szövegek elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. országra jellemző tárgyak rajzolása, felcímkézése, szavak és képek párosítása, szókérttyákbtól mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. országra jellemző étel készítése). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegtorrások Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.	

Fejlesztési egység	Digitális eszközök és felületek használata idegen nyelven
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megérti a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott nagyon egyszerű szövegekben is; Létrehoz nagyon egyszerű írott, pár szavas szöveget szóban vagy írásban digitális felületen.
A fejlesztés tartalma	

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén digitális felületen.
 Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén, digitális felületen. (pl. német nyelvi feladatok begépelése).
 Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. szövegértési feladatok).
 Egyszerű szövegek meghallgatása, hozzá kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása digitális felületen.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.

Egyszerű hétköznapi témájú szövegek meghallgatása rövid szövegek szintjén.

Nyelvi funkciók a 4. évfolyamra

6. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése	Hallo! Guten Tag! Guten Morgen! Guten Abend! Auf Wiedersehen! Tschüss!
Köszönet és arra történő reakció megfogalmazása	Danke! Danke schön! Bitte!
Megszólítás kifejezése	Entschuldigung ...
Bemutatkozás, személyre vonatkozó információkérés, információátadás	Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in ...
Érdeklődés hogylét iránt és arra történő reakció kifejezése	Wie geht's dir? Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut. Und dir?
Bocsánatkérés értelmezése, annak kifejezése és arra történő reakció megfogalmazása	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Alles Gute zum Geburtstag! Alles Gute! Viel Spaß!
Főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok	Frohe Weihnachten! Frohe Ostern!
7. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du singen? Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.
Tetszés, nem tetszés kifejezése	Das ist gut. Das ist toll. Das ist super. Das ist nicht gut.

8. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, rövid, egyszerű jellemzése	Das ist meine Mutter. Das ist schön.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12.
Igenlő vagy nemleges válasz	Ja. Nein.
Tudás, nem tudás kifejezése	Keine Ahnung. Ich weiß es. Ich weiß es nicht.
9. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Meghívás és arra történő reakció kifejezése	Kommst du mit? Ja gerne. Nein, leider nicht.
10. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés kifejezése nem értés esetén	Wie bitte?
Nem értés megfogalmazása	Ich verstehe nicht.
Alapvető érzések kifejezése	Ich bin froh/traurig.
Utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése	Komm hier bitte! Lies den Text!
Kívánság kifejezése	Ich möchte
Kérés és arra történő reakció kifejezése	Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja gerne. Nein leider nicht. Einen Tee bitte!
Kínálás, ill. javaslat és arra történő reakció kifejezése	Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein danke.
Javaslat és arra reagálás	Gehen wir heute ins Kino! Gute Idee!

Nyelvi elemek, struktúrák a 4. évfolyamra

Cselekvés, történés, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin ... Du bist ... Bist du ?
		Präsens	Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.
Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen E/ 1-ben és E/2-ben	Das ist meine Familie. Ist das deine Familie?
Felszólító mód		Imperativ	Steh auf! Setz dich!
Térbeli viszonyok	közelre és távolra mutató határozószók	hier, dort	
Időbeli viszonyok	napok, napszakok, időpont		am Montag, am Wochenende, am Morgen, um 7 Uhr
Mennyiségi viszonyok	számok, határozott mennyiség		eins, zwei, ein Stück Schokolade
Mennyiségi viszonyok	egyreszámú főnevek		Schüler, Katze, Hund
Minőségi viszonyok		Wie?	Das finde ich toll/schlecht.
Modalitás	möchten, mögen és a können ígék E/1 és E/2 személyben		Ich möchte ein Eis. Ich mag tanzen. Kannst du Rad fahren? Magst du tanzen? Möchtest du ein Eis?
Szövegkohéziós eszközök	egyszerű kötőszavak és személyes névmások		und oder aber das ich, mich

A nevelési- oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredményeket kell elérni.	megérti az előszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket; beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket; beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket; megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket; beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket; a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi; ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével; felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott nagyon egyszerű szövegekben is. megismeri a német nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan) Emlékezetből elmondja az étkezés előtti és utáni imádságot. Társaival elénekel egy – két keresztyén gyermekdalt.
---	--

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A német nyelvi helyi tanterv végén olvasható.

8. A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–8. évfolyamon

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az egyik fő cél a nyelvtanulási motiváció fenntartása és erősítése, valamint a valós nyelvi helyzetekben egyre inkább használható nyelvtudás fejlesztése. A korábbi tanulási szakaszban megalapozott önbizalom további erősítése, együttesen az újabb stratégiák elsajátításával és az alapkészségek integrált fejlődésével magabiztosabb nyelvhasználóvá teszi a tanulót. A nyelvórát egyre inkább a valódi nyelvi szituációkhoz közelítés, a nyelvtanulás és a nyelvhasználat lehetőségeinek bővülése kell, hogy jellemezze. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban tudatosan kell felépíteni a nyelvtanuló nyelvi ismereteit és képessé kell tenni őt a szövegek világában való eligazodásra, a következő szövegtípusokkal való találkozásra: gyermek- és ifjúsági irodalmi szövegek, a populáris kultúra szövegei, ismeretterjesztő és tényközlő, valamint személyes interakcióhoz, élményekhez, játékos tanuláshoz kapcsolódó szövegek. A reflexióra és önreflexióra építő tanulási és értékelési formákkal együtt ezek megfelelő alapot biztosítanak az önálló nyelvtanulóvá váláshoz.

A kommunikatív érték, a nyelvhasználói szerep megerősítése ebben a szakaszban kiemelkedő jelentőséggel bír. Az egyéni különbségek tovább erősödhetnek, ezért az eltérő nyelvi szinten lévő tanulók különbségeit fel kell tárni és a tartalmakat ennek figyelembevételével differenciáltan kell meghatározni. A segítő, biztató tanári magatartás, valamint a jó hangulatú, stresszmentes, motiváló tanulási környezet ebben az életkorban is nagyban hozzájárul a nyelvhasználat aktiválásához.

Az ajánlott témakörök és ezek elemei ebben a nevelési-oktatási szakaszban bővülnek, továbbá az adott témákat a célnyelvet tanulók egyre mélyebben és árnyaltabban dolgozzák fel. Ezeken az évfolyamokon tovább erősödik az az elvárás, hogy a hagyományos témakörök mellett hangsúlyt kapjanak az éppen aktuális témák, hírek, melyek tárgyalása tovább csökkenti a távolságot az osztálytermi és a valós nyelvhasználat között. A nyelvtanulási motiváció fenntartásához nagyban hozzájárulnak az életkornak megfelelő autentikus anyagok. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanulók igényeinek megfelelően kell folyamatosan tervezni és fejleszteni, fokozottan szem előtt tartva a 21. századi lehetőségeket, különös tekintettel az infokommunikációs eszközökre és a modern nyelvpedagógiai technológiákra.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban egy élő idegen nyelv tanulása kötelező, melyből a 6. évfolyam végére a KER szerinti A1, a 8. évfolyam végére az A2 nyelvi szint a kimeneti elvárás, és melynek tanulási eredményeit, követelményeit a Nat részletezi. A tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére ismer és tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, valamint ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak elmélyítésére. Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hagyományos és digitális nyelvtanulási forrásokat, eszközöket és mobilalkalmazásokat használ, továbbá kiaknázza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket, nyelvtudását kapcsolatépítésre használja személyes interakciókban.

8.1. Német nyelv 5. évfolyam

Az ötödik évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább egy év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászoktak a célnyelvi óravezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai

és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek.

Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén. Elkezdték az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is.

A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömeit. A feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába.

A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján. A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók az ötödik évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1.1 szintet.

Javasolt tananyag:

Wir lernen Deutsch 5.

Óraszám:

3 óra / hét

108 óra / tanév

Témakörök az ötödik évfolyam számára	
Témakör	Órakeret
Család	11
Otthon	11
Étkezés	6
Egészséges életmód	1
Idő, időjárás	8
Öltözködés	10
Sport	8
Iskola, barátok	10
Szabadidő, szórakozás	7
Természet, állatok	5
Környezetünk védelme	2
Ünnepek és szokások	5
Város, bevásárlás	8
Utazás, pihenés	5
Fantázia és valóság	3

Zene, művészetek	2
Szabadon felhasználható: ➤ Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően. és/vagy ➤ Gyermek a Bibliában – Projektmunka egyéni, pár- vagy csoportmunkában és / vagy ➤ Református iskolába járok – A református iskolai élet sajátosságai (napirend, szokások, diákközösség, programok...) – Projektmunka csoport- vagy pármunkában	6
Összesen:	108

Témakörök az ötödik évfolyam számára	
Témakörök	Kapcsolódási pontok
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Reggeli és esti imádságok. Családok a Bibliában. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Család és lakóhely. <i>Erkölcsstan:</i> Társas kapcsolatok, szokások. <i>Technika és tervezés:</i> Időbeosztás, napirend.
<i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Életkörülmények Jézus korában. Isten nekünk is otthont adott. <i>Természettudomány:</i> Lakóhelyi környezet. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben, halmazok. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum.
<i>Étkezés</i> Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Étkezés előtti és utáni imádságok. Ételek Jézus korában. <i>Természettudomány:</i> Az ember megismerése és egészsége: étrend. <i>Matematika:</i> Halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.

<i>Idő, időjárás</i> Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A tíz csapás. <i>Természettudomány:</i> Az időjárás tényezői, ciklusok a természetben. <i>Matematika:</i> Számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
<i>Öltözködés</i> Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Dívat.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Öltözékek Jézus korában. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Öltözködés, divat. <i>Matematika:</i> halmazok.
<i>Sport</i> Testrészek és mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom. Sportversenyek.	<i>Természettudomány:</i> Az ember megismerése és egészsége: testrészek. <i>Testnevelés:</i> Mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
<i>Iskola, barátok</i> Iskolám. Tantárgyaim, tanárain. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A 12 tanítvány. <i>Erkölcsstan:</i> társas kapcsolatok: Barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.
<i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Közös időtöltés barátokkal.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A teremtéstörténet hetedik napja. Közösség a gyülekezetben. Felekezetem megnevezése németül. <i>Testnevelés:</i> Sportok. <i>Ének–zene:</i> Zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> Színház, előadások. <i>Vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások.
<i>Természet, állatok</i> Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Állati rekordok. Kontinensek, tájegységek. Európa.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Állatok a Bibliában. Teremtéstörténet. <i>Természettudomány:</i> Élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemzői, szoba- vagy kerti növények gondozása, érdekes növények; a Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága. <i>Matematika:</i> Halmazok.
<i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Református ünnepeink (karácsony, húsvét, pünkösd). <i>Technika és tervezés; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Hétköznapiak, ünnepek.

<i>Város, bevásárlás</i> Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Vásárlás. Az én városom / falum.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A gyermek Jézus az utcán. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Falvak és városok, közlekedés. <i>Matematika:</i> Irányok, térbeli alakzatok. <i>Technika tervezés:</i> Közlekedés, vásárlás. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum.
<i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Görögország.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Közlekedés Jézus korában. <i>Technika és tervezés:</i> Közlekedés. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.
<i>Fantázia és valóság</i> Képzeletem világa.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Legkedvesebb bibliai történeteink. <i>Dráma és színház:</i> Dramatikus játékok. <i>Vizuális kultúra:</i> Képzeletem világa, műalkotások.
<i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim, múzeumlátogatás.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Dávid zsoltárai. Hálaadó énekek a Bibliában. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> Színház, előadások. <i>Vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások.
<i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A teremtett világ védelme. <i>Természettudomány:</i> Környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Matematika:</i> Diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
<i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Testünk a Szentlélek temploma. <i>Természettudomány:</i> Az ember megismerése és egészsége: étrend. <i>Technika és tervezés:</i> Egészséges életmód.

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Szövegértés idegen nyelven: beszédértés
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megérti a szintjének megfelelő, kevésbé ismert elemekből álló, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket. Értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű, hangzó szövegben a tanult nyelvi elemeket. Értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét. Megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát. Kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel. Alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során. Értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján. Felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzószöveg-típusokat. Hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre.
A fejlesztés tartalma	
A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés növekvő biztonsággal történő követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid, egyszerű tanári utasítások alaposabb és biztosabb megértése (pl. játékos feladatok; manuális tevékenységek; mozgásos, játékos tevékenységek). A tanulóhoz közel álló, ismert témákról szóló rövid kérdések és néhány rövid mondatból álló szövegek megértése. Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, következtetések levonása a témára, lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.	

Fejlesztési egység	Interakció idegen nyelven beszédképesség: szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja. Az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre. Véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel. A tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben. Váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban. Bekapcsolódik a tanórán az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen részt vesz, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.
A fejlesztés tartalma	
A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel. Rövid válaszokkal, cselekvéssel való reagálás ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra. Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva. Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.	

Fejlesztési egység	Szövegalkotás idegen nyelven: beszédképesség: összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, illetve ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában. Egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába kooperatív munkaformában. Elmesél rövid történetet, egyszerűsített olvasmányt egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve. Egyszerű nyelvi eszközökkel, felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott témakörökhez tartozó témákban, élőszóban és digitális felületen. Képet jellemez röviden, egyszerűen, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján, önállóan. Változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel, élőszóban és digitális felületen.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű (pl. vers, dal, mese), történet, cselekvéssor közös vagy önálló előadása társak, másik osztály, szülők vagy tanárok részére. Felkészülést követően nonverbális elemekkel támogatott egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal. Minta alapján, tanári segítséggel összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthoz, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Olvasásértés
Előzetes tudás	Résztétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Értelmezi az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő összetettebb információkat. Megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát. Kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel. Megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat. Összetettebb írott instrukciókat értelmez. Alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során.

	A nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre önállóan is. Érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt. Megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, hétköznapi szövegekben ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok felismerése. Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése (pl. leírás alapján illusztráció készítése, képek sorba rendezése, szövegrészlettel való párosítása). Egyszerű, különböző műfajú szövegek olvasása, lényegük megértése, a szövegek feladatokon keresztül történő feldolgozása. Különböző műfajú szövegek (pl. versek, mesék, történetek, fabulák, viccek) közös olvasása. Egyszerű, informatív szövegből (pl. brosúrából, menetrendből, utcai táblákról, feliratokról) tárgyszerű információ szerzése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén. Rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématarományokban. Rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan. Rövid, összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban. A szövegek létrehozásához nyomtatott, illetve digitális alapú segédeszközt, szótárt használ. A részletes tanulási eredményekben foglalt szövegtípusok jellegzetességeit követi.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek másolása, illetve hallás utáni leírása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. napirend bemutatása, emberek, állatok, tárgyak jellemzése, képfeliratok készítése). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail).	

Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.

Fejlesztési egység	Íráskészség: írásbeli interakció
Előzetes tudás	Résztétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Üzeneteket ír. Véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek, üzenetek írása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. SMS, e-mail-ek írása). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlapon, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Fejlesztési egység	Információközlés idegen nyelven: szóbeli tudásmegosztás
Előzetes tudás	Résztétel tudásmegosztást igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával. Felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.
A fejlesztés tartalma	
A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel.	

Rövid mondatokkal, egyszerű szövegekkel a már megszerzett tudás megosztása egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra. Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal pedagógusoknak, szülőknek.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések.

Fejlesztési egység	Írásbeli tudásmegosztás
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok írásbeli megosztása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Találkozik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal. Néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek, ismeretterjesztő üzenetek továbbítása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. SMS, e-mail-ek írása). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek megismerése, továbbítása osztálytársaknak (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok továbbítása.	
<i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i>	
Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Fejlesztési egység	Mindennapi idegennyelv használat
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését. Kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, ígéretet, szándékot, dicséretet, kritikát. Információt cserél, információt kér, információt ad. Kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást.

	Kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget, bosszúságot, csodálkozást, reményt. Kifejez, és érvekkel alátámasztva mutat be szükségességet, lehetőséget, képességet, bizonyosságot, bizonytalanságot. Értelmez és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is. Felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre. Használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban. Találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal. Összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy). Egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról. A tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét. Ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben. Alkalmaz nyelvi funkciókat rövid társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez. Nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok ismétlését vagy magyarázatát kéri, visszakérdez, betűzést kér. Megoszt alapvető személyes információkat és szükségleteket magáról egyszerű nyelvi elemekkel. Ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Egymást követő eseménysor elmondása egyszerű nyelvi eszközök segítségével. Infokommunikációs eszközök használata ismeretszerzésre célnyelven. (egészséges életmód, környezetvédelem) Társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközök használata. Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása). Véleménynyilvánítás, más véleményére történő reagálás, más véleményének megcáfolása egyszerű nyelvi eszközök segítségével. Ismerős alaphelyzetek kifejezése a már tanult nyelvi eszközök segítségével.	

Tantermen kívüli tanuláshoz felhasználja idegen nyelvi tudását.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása) internetes felületek.

Fejlesztési egység	Önálló nyelvtanulás: nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat. Hibáit többnyire észreveszi és javítja. Ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő más tudásterületen megcélzott tartalmakból.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) során nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat alkalmaz.	
A tanult témakörökben megismert szavakat, szókapcsolatokat tudatosan alkalmazza. Egymást követő eseménysor elmondása egyszerű nyelvi eszközök segítségével.	
<i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).	

Fejlesztési egység	Nyelvtanulási célok
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja. Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának. Céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket. Céljai eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik.
A fejlesztés tartalma	

Projektmunka keretében dolgoz fel gyermekirodalmi művet, mondókát, verset, dalt, mesét stb. közösen osztálytársaival. Nyelvtanulási ismereteinek bővítéséhez együttműködik társaival, pedagógusaival Feladatainak elvégzéséhez kiválasztja és alkalmazza a leghatékonyabb nyelvi eszközöket. Tantermen kívüli tanuláshoz felhasználja idegen nyelvi tudását. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása) internetes felületek.

Fejlesztési egység	Haladás értékelése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek során kialakult önértékelés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni. Társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.
A fejlesztés tartalma	
Projektmunka, egyéni és csoportos munka keretében dolgoz fel gyermekirodalmi művet, mondókát, verset, dalt, mesét stb. közösen osztálytársaival, és összehasonlítást végez nyelvi előre haladása terén. Nyelvtanulási ismereteinek bővítéséhez együttműködik társaival, pedagógusaival, meghallgatja azok támogató értékelését. Feladatainak elvégzéséhez kiválasztja és alkalmazza a leghatékonyabb nyelvi eszközöket. Tantermi és tantermen kívüli tanulásban együttműködik társaival és megsegíti őket. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása) internetes felületek.	

Fejlesztési egység	Valós nyelvhasználat
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység	A tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és törekszik azokat kihasználni. Felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

nevelési- fejlesztési céljai	
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. felkutatása és bemutatása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Könyvek, internetes oldalak megismerése szórakozás céljából. (zenehallgatás, meseelőadások, bábelőadások) <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás, internetes felületek.	

Fejlesztési egység	Digitális nyelvhasználat
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, IKT eszközök iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére. Értelmez egyszerű, szórakoztató kisfilmeket.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén, digitális felületen. Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén, digitális felületen. (pl. német nyelvi feladatok begépelése, online felületen feladatmegoldás). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása szöveg szintjén (pl. szövegértési feladatok). Egyszerű szövegek meghallgatása, hozzá kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása digitális felületen. Szórakoztató, ismeretterjesztő filmek megnézése célnyelven. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén. Egyszerű hétköznapi témájú szövegek meghallgatása rövid szövegek, filmek szintjén.	

Fejlesztési egység	Interkulturalitás, országismeret célnyelvi kultúrák
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, a célnyelv országai iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismeri a célnyelvi országok főbb jellemzőit és kulturális sajátosságait. További országismereti tudásra tesz szert. Célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket. Találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén a célnyelvi országra vonatkozóan (pl. keresztrejtvény, szókereső, országnevek szógyűjtése). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. térképek rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése országrészekre vonatkozóan). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. országismereti könyv, kiskönyv összeállítása). Országismereti szövegek elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. országra jellemző tárgyak rajzolása, felcímkézése, szavak és képek párosítása, szókértől mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. országra jellemző étel készítése). Tanórai és tanórán kívüli tevékenységei során földrajzi, történelmi, irodalmi, művészeti ismeretekre tesz szert. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.	

Fejlesztési egység	A hazai kultúra közvetítése célnyelven
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, a célnyelv és az anyaország nyelve iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-	Találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel. Megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel célnyelven.

fejlesztési céljai	
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. keresztretvénny, szókereső, országnevek szógyűjtése). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. térképek rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése országrészekre vonatkozóan). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. országismereti könyv, kiskönyv összeállítása). Országismereti szövegek elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. országra jellemző tárgyak rajzolása, felcímkézése, szavak és képek párosítása, szókétyákból mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése az anyaországra vonatkozóan idegen nyelven (pl. országra jellemző étel készítése). Tanórai és tanórán kívüli tevékenységei során földrajzi, történelmi, irodalmi, művészeti ismeretekre tesz szert az anyaországra vonatkozóan idegen nyelven. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén, internetes felületek.	

Fejlesztési egység	Célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó nyelvi elemek
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, a célnyelv országai és azok kultúrája iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemeket használja. Idegen nyelvi kommunikációjában ismeri és használja a célnyelv főbb jellemzői. Következetesen alkalmazza a célnyelvi betű és jelkészletet.
A fejlesztés tartalma	

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén a célnyelvi kultúrához kapcsolódóan (pl. keresztrejtvény, szókereső, országnevek szógyűjtése). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén a célnyelvi kultúrához kapcsolódóan (pl. térképek rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése országrészekre vonatkozóan). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén a célnyelvi kultúrához kapcsolódóan (pl. országismereti könyv, kiskönyv összeállítása). Egyszerű párbeszédek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése a célnyelv jellemzőivel. Játékos feladatok végzése, énektanulás a célnyelv betűinek ismeretével. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek, mesék, dalok szintjén.

Fejlesztési egység	Digitális eszközök és felületek használata idegen nyelven
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás és IKT eszközök iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyénileg vagy társaival együttműködve szóban vagy írásban projekt munkát vagy kiselőadást készít, és ezeket digitális eszközök segítségével is meg tudja valósítani. Találkozik az érdeklődésének megfelelő akár autentikus szövegekkel elektronikus, digitális csatornákon tanórán kívül is.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése a szavak szintjén digitális felületen. Játékos írásbeli feladatok, projekt munka, kiselőadás készítése szószerkezetek, rövid mondatok szintjén, digitális felületen. Játékos írásbeli feladatok, projekt munka, kiselőadás készítése szöveg szintjén (pl, témakörök, feldolgozása, országismereti előadások). Egyszerű szövegek meghallgatása, hozzá kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása digitális felületen. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén. Egyszerű hétköznapi témájú szövegek meghallgatása rövid szövegek szintjén.	

Német nyelvi funkciók az 5. évfolyamra

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése	Hallo! Guten Morgen! Guten Tag! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!
Köszönet kifejezése és köszönetre történő reakció megfogalmazása	Danke schön! Danke! Vielen Dank! Ich danke dir! Bitte!
Megszólítás kifejezése	Entschuldigung!
Bemutakozás megfogalmazása	Ich bin Peter. Ich heiße Peter. Mein Name ist Peter.
Hogylét iránt érdeklődés	Wie geht's dir?
Hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése	Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut.
Bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése	Entschuldigung!
Bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása	Kein Problem!
Jókívánságok kifejezése	Alles Gute zum Geburtstag! Herzlichen Glückwunsch zum ...! Alles Gute. Viel Spaß!
Főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok	Frohe Weihnachten! Frohe Ostern! Frohes neues Jahr!
Megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegekben pl. baráti levélben és e-mailben	Lieber Peter! Liebe Eva! Hallo Freunde! Liebe Grüße! Viele Grüße!
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du singen? Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.
Tetszés, nem tetszés kifejezése	Das ist gut! Das ist toll! Das ist super! Das ist nicht gut! Das finde ich toll!
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, rövid, egyszerű jellemzése	Das ist meine Mutter. Das ist schön.
Információkérés, információadás	Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in ... Woher kommst du? Ich komme aus ... Wie ist dein Zimmer? Wohin gehst du in den Ferien?

Igenlő vagy nemleges válasz kifejezése	Ja. Nein. Nicht. Ich habe keine Zeit! Doch, ich spiele auch!
Tudás, nem tudás kifejezése	Keine Ahnung! Ich weiß es! Ich weiß es nicht.
4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Alapvető érzések kifejezése	Ich bin froh/traurig.
Utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése	Komm hier bitte! Lies den Text!
Kívánság kifejezése	Ich möchte ...
5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés kifejezése nem értés esetén	Wie bitte?
Nem értés megfogalmazása	Ich verstehe das nicht.
Betűzés kérésének kifejezése	Buchstabiere bitte deinen Namen!

Német nyelvi elemek, struktúrák az 5. évfolyamra

Cselekvés, történet, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens, sein létige	Ich bin, du bist, Seid ihr ...? Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Er liest das Märchen vor. Die Schüler das Buch auf. Was isst du am liebsten? Wohin fährst du in den Ferien?
Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen E/1 és E/2	Das ist meine Familie. mein/meine, dein/deine
Térbeli viszonyok	helymeghatározás	in	Im Zimmer...
	irányok, helymeghatározás	elöljárószók	hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten, in Mein Schreibtisch steht links.
Időbeli viszonyok	gyakoriság időpontok	Wie oft? Wann? in, <u>um</u> , am,	manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, jeden Tag am Montag, am Wochenende, im Sommer, im Winter, diese Woche, nächste Woche
Mennyiségi viszonyok	tőszámnevek és sorszámok		eins, zwei, erste, zweite

	határozott és határozatlan mennyiség		ein Stück Schokolade, viele, wenige, alles, nichts
Minőségi viszonyok	Kérdőmondatok, kérdőszavak	wer, was, wo, wohin, wie?	Wer ist das? Wohin fährt die Familie?
Modalitás		möchte	Ich möchte ein Eis.
	felszólító mód	Imperativ	Steh auf! Setzt euch! Nehmen Sie Platz!
Szövegkohéziós eszközök	egyszerű kötőszavak névmások		und, sondern, oder, aber, denn das, ich, mich,

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A1.1 szintű nyelvtudás: Az adott tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget. Az adott tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel. Az adott tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával. Emlékezetből elmondja a reggeli és az esti imádságot. Társaival elénekel egy – két keresztyén ifjúsági éneket.
---	--

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A német nyelvi helyi tanterv végén olvasható.

8.2. Német nyelv 6. évfolyam

A hatodik évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja az, hogy a tanulók változatlanul kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömet leljék a nyelvvel való foglalkozásban, valamint hogy ébren maradjon kíváncsiságuk az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására.

A nyelvelsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédképesség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el az idegen nyelvet. A témakörök részben ugyanazok, mint az előző fejlesztési szakaszban, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik,

szükségeik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak a NAT-ban szereplő más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival. A „Témakörök” táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol megvalósítható a tantárgyakon átívelő – akár közös projektek keretében történő – tanulás.

A hatodik osztályban jelentősen bővül a tanulók szókincse. A nyelvtani szerkezeteket továbbra is kontextusba ágyazva sajátítják el, de fokozatosan felébred az érdeklődésük a célnyelv szabályrendszere és az anyanyelvükhöz hasonló, illetve attól eltérő nyelvi jelenségek iránt. Örömeiket lelik a szabályszerűségek felfedezésében, de a szabályok ismerete csak csekély mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

Ebben a szakaszban is fontos célkitűzés, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai-művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony eszköze.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a hatodik évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1 szintet.

Javasolt tananyag:

Wir lernen Deutsch 6.

Óraszám:

3 óra / hét

108 óra / tanév

Témakör	Órakeret
Család	10
Otthon	5
Étkezés	9
Idő, időjárás	5
Öltözködés	5
Sport	6
Iskola, barátok	8
Szabadidő, szórakozás	8
Természet, állatok	5
Környezetünk védelme	2

Ünnepek és hagyományok, szokások	7
Város, bevásárlás	10
Utazás, pihenés	10
Fantázia és valóság	3
Zene, művészetek	3
Egészséges életmód	6
Szabadon felhasználható: ➤ Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy ➤ Bibliai eredetű közmondások, szólások: bibliai Igék keresése, párosításuk közmondásokhoz, értelmezésük, vizuális megjelenítés, memorizálás. és/vagy ➤ Családok a Bibliában – Projektmunka egyéni, pár-, vagy csoportmunkában: egy szabadon választott bibliai család és életmódjuk, életkörülményeik bemutatása, családfa, rejtvény, esetleg kézműveskedés, énektanulás, dramatikus játék	6
Összesen:	108

Témakörök a hatodik évfolyam számára	
Témakörök	Kapcsolódási pontok
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Családok a Bibliában. Keresztelés, keresztszülők, keresztyermek. Az etióp kincstárnok. János 3:16 <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Család és lakóhely. <i>Erkölcstan:</i> Társas kapcsolatok, szokások. <i>Technika és tervezés:</i> Időbeosztás, napirend.
<i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Élet a parasztházban.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Életkörülmények Jézus korában. A gyülekezet lelki otthonunk – A 12 éves Jézus a templomban. Az első gyülekezet. <i>Természettudomány:</i> Lakóhelyi környezet. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben, halmazok. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum.

<i>Étkezés</i> Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Sajtkészítés.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Étkezési szokások Jézus korában. <i>Természettudomány:</i> Az ember megismerése és egészsége: étrend. <i>Matematika:</i> Halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
<i>Idő, időjárás</i> Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Sodoma pusztulása. <i>Természettudomány:</i> Az időjárás tényezői, ciklusok a természetben. <i>Matematika:</i> Számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
<i>Öltözködés</i> Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Öltözékek Jézus korában. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Öltözködés, divat. <i>Matematika:</i> Halmazok.
<i>Sport</i> Testrészek és mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom. Sportversenyek.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Dávid és Góliát. <i>Természettudomány:</i> az ember megismerése és egészsége: testrészek. <i>Testnevelés:</i> mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
<i>Iskola, barátok</i> Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim, tanárain. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Dávid és Jonatán barátsága. <i>Erkölcsstan:</i> Társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.
<i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet. Közös időtöltés barátokkal.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Baráti kör a gyülekezetben. Közös időtöltés, programok a gyülekezetben (pl. istentisztelet, ifjúsági óra, csendesnap, koncert, kirándulás, filmklub). <i>Testnevelés:</i> Sportok. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> Színház, előadások. <i>Vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások.

<i>Természet, állatok</i> Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok. Állatok a nagyvilágban. Kontinensek, tájegységek. Svájc.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Állatok a Bibliában. <i>Természettudomány:</i> Élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemzői, szoba- vagy kerti növények gondozása, érdekes növények. A Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága. <i>Matematika:</i> Halmazok.
<i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Hétköznapiak és ünnepek a Bibliában (Mózes könyve) – páska, advent, karácsony, nagyhét, húsvét, pünkösd, áldozócsütörtök. <i>Technika és tervezés; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Hétköznapiak, ünnepek.
<i>Város, bevásárlás</i> Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek. Vásárlás. Az én városom/falum. Berlin, Hamburg, Salzburger Land.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Jeruzsálem. A jeruzsálemi templom. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Falvak és városok, közlekedés. <i>Matematika:</i> Irányok, térbeli alakzatok. <i>Technika tervezés:</i> Közlekedés, vásárlás. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum.
<i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Jónás története. <i>Technika és tervezés:</i> Közlekedés. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.
<i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc olvasmányaim, könyveim. A Grimm testvérek. A kalózok élete.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A Biblia keletkezése, felépítése. <i>Dráma és színház:</i> Dramatikus játékok. <i>Vizuális kultúra:</i> Képzeletem világa, műalkotások.
<i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Zene és zenészek (pl. Dávid) a Bibliában. Zsoltárok. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> Színház, előadások. <i>Vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások.
<i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állatvilág.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A teremtet világ védelme Istentől kapott feladatunk. <i>Természettudomány:</i> Környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Matematika:</i> Diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.

<i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Testünk a Szentlélek temploma. <i>Természettudomány:</i> Az ember megismerése és egészsége: étrend. <i>Technika tervezés:</i> Egészséges életmód.
---	--

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Szövegértés idegen nyelven: beszédértés
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megérti a szintjének megfelelő, kevésbé ismert elemekből álló, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket. Értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű, hangzó szövegben a tanult nyelvi elemeket. Értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét. Megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát. Kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel. Alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során. Értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján. Felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzószöveg-típusokat. Hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre.
A fejlesztés tartalma	
A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés növekvő biztonsággal történő követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid, egyszerű tanári utasítások alaposabb és biztosabb megértése (pl. játékos feladatok; manuális tevékenységek; mozgásos, játékos tevékenységek). A tanulóhoz közel álló, ismert témákról szóló rövid kérdések és néhány rövid mondatból álló szövegek megértése. Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben,	

következtetések levonása a témára, lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Interakció idegen nyelven beszédképesség: szóbeli interakció
Előzetes tudás	Résztétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja. Az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre. Véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel. A tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben. Váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban. Bekapcsolódik a tanórán az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen részt vesz, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.
A fejlesztés tartalma	
A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel. Rövid válaszokkal, cselekvéssel való reagálás ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra. Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva. Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.	

Fejlesztési egység	Szövegalkotás idegen nyelven: beszédkésztség: összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, illetve ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában. Egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába kooperatív munkaformában. Elmesél rövid történetet, egyszerűsített olvasmányt egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve. Egyszerű nyelvi eszközökkel, felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tematartományokhoz tartozó témákban, élőszóban és digitális felületen. Képet jellemez röviden, egyszerűen, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján, önállóan. Változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel, élőszóban és digitális felületen.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű (pl. vers, dal, mese), történet, cselekvéssor közös vagy önálló előadása társak, másik osztály, szülők vagy tanárok részére. Felkészülést követően nonverbális elemekkel támogatott egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal. Minta alapján, tanári segítséggel összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthoz, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Olvasásértés
Előzetes tudás	Résztétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Értelmezi az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő összetettebb információkat. Megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát. Kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel.

	Megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat. Összetettebb írott instrukciókat értelmez. Alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során. A nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre önállóan is. Érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt. Megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, hétköznapi szövegekben ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok felismerése. Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése (pl. leírás alapján illusztráció készítése, képek sorba rendezése, szövegrészlettel való párosítása). Egyszerű, különböző műfajú szövegek olvasása, lényegük megértése, a szövegek feladatokon keresztül történő feldolgozása. Különböző műfajú szövegek (pl. versek, mesék, történetek, fabulák, viccek) közös olvasása. Egyszerű, informatív szövegből (pl. brosúrából, menetrendből, utcai táblákról, feliratokról) tárgyyszerű információ szerzése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén. Rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématarományokban. Rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan. Rövid, összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban. A szövegek létrehozásához nyomtatott, illetve digitális alapú segédeszközt, szótárt használ. A részletes tanulási eredményekben foglalt szövegtípusok jellegzetességeit követi.
A fejlesztés tartalma	

Szavak és rövid szövegek másolása, illetve hallás utáni leírása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. napirend bemutatása, emberek, állatok, tárgyak jellemzése, képfeliratok készítése). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.

Fejlesztési egység	Íráskészség: írásbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Üzeneteket ír. Véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek, üzenetek írása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. SMS, e-mail-ek írása). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Fejlesztési egység	Információközvetítés idegen nyelven: szóbeli tudásmegosztás
Előzetes tudás	Részvétel tudásmegosztást igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával. Felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

A fejlesztés tartalma	
A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel. Rövid mondatokkal, egyszerű szövegekkel a már megszerzett tudás megosztása egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra. Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal pedagógusoknak, szülőknek. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések.	

Fejlesztési egység	Írásbeli tudásmegosztás
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok írásbeli megosztása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Találkozik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal. Néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek, ismeretterjesztő üzenetek továbbítása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. SMS, e-mail-ek írása). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek megismerése, továbbítása osztálytársaknak (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok továbbítása. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Fejlesztési egység	Mindennapi idegennyelv használat
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység	Egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését.

nevelési- fejlesztési céljai	Kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, ígéretet, szándékot, dicséretet, kritikát. Információt cserél, információt kér, információt ad. Kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást. Kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget, bosszúságot, csodálkozást, reményt. Kifejez, és érvekkel alátámasztva mutat be szükségességet, lehetőséget, képességet, bizonyosságot, bizonytalanságot. Értelmez és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is. Felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre. Használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban. Találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal. Összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy). Egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról. A tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét. Ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben. Alkalmaz nyelvi funkciókat rövid társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez. Nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok ismétlését vagy magyarázatát kéri, visszakérdez, betűzést kér. Megoszt alapvető személyes információkat és szükségleteket magáról egyszerű nyelvi elemekkel. Ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Egymást követő eseménysor elmondása egyszerű nyelvi eszközök segítségével. Infokommunikációs eszközök használata ismeretszerzésre célnyelven. (egészséges életmód, környezetvédelem) Társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközök használata.	

Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása). Véleménynyilvánítás, más véleményére történő reagálás, más véleményének megcáfolása egyszerű nyelvi eszközök segítségével.

Ismerős alaphelyzetek kifejezése a már tanult nyelvi eszközök segítségével.

Tantermen kívüli tanuláshoz felhasználja idegen nyelvi tudását.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása) internetes felületek.

Fejlesztési egység	Önálló nyelvtanulás: nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat. Hibáit többnyire észreveszi és javítja. Ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő más tudásterületen megcélzott tartalmakból.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) során nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat alkalmaz.	
A tanult témakörökben megismert szavakat, szókapcsolatokat tudatosan alkalmazza. Egymást követő eseménysor elmondása egyszerű nyelvi eszközök segítségével.	
<i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i>	
Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).	

Fejlesztési egység	Nyelvtanulási célok
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja. Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések.

A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának. Céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket. Céljai eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik.
A fejlesztés tartalma	
Projektmunka keretében dolgoz fel gyermekirodalmi művet, mondókát, verset, dalt, mesét stb. közösen osztálytársaival. Nyelvtanulási ismereteinek bővítéséhez együttműködik társaival, pedagógusaival Feladatainak elvégzéséhez kiválasztja és alkalmazza a leghatékonyabb nyelvi eszközöket. Tantermen kívüli tanuláshoz felhasználja idegen nyelvi tudását. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása) internetes felületek.	

Fejlesztési egység	Haladás értékelése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek során kialakult önértékelés
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni. Társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.
A fejlesztés tartalma	
Projektmunka, egyéni és csoportos munka keretében dolgoz fel gyermekirodalmi művet, mondókát, verset, dalt, mesét stb. közösen osztálytársaival, és összehasonlítást végez nyelvi előre haladása terén. Nyelvtanulási ismereteinek bővítéséhez együttműködik társaival, pedagógusaival, meghallgatja azok támogató értékelését. Feladatainak elvégzéséhez kiválasztja és alkalmazza a leghatékonyabb nyelvi eszközöket. Tantermi és tantermen kívüli tanulásban együttműködik társaival és megsegíti őket. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása) internetes felületek.	

Fejlesztési egység	Valós nyelvhasználat
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és törekszik azokat kihasználni. Felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. felkutatása és bemutatása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Könyvek, internetes oldalak megismerése szórakozás céljából. (zenehallgatás, meseelőadások, bábelőadások) <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás, internetes felületek.	

Fejlesztési egység	Digitális nyelvhasználat
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, IKT eszközök iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére. Értelmez egyszerű, szórakoztató kisfilmeket.
A fejlesztés tartalma	

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén, digitális felületen.
 Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén, digitális felületen. (pl. német nyelvi feladatok begépelése, online felületen feladatmegoldás).
 Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása szöveg szintjén (pl. szövegértési feladatok).
 Egyszerű szövegek meghallgatása, hozzá kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása digitális felületen.
 Szórakoztató, ismeretterjesztő filmek megnézése célnyelven.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.
 Egyszerű hétköznapi témájú szövegek meghallgatása rövid szövegek, filmek szintjén.

Fejlesztési egység	Interkulturalitás, országismeret célnyelvi kultúrák
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, a célnyelv országai iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismeri a célnyelvi országok főbb jellemzőit és kulturális sajátosságait. További országismereti tudásra tesz szert. Célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket. Találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén a célnyelvi országra vonatkozóan (pl. keresztretjtvény, szókereső, országnevek szógyűjtése). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. térképek rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése országrészekre vonatkozóan). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. országismereti könyv, kiskönyv összeállítása). Országismereti szövegek elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. országra jellemző tárgyak rajzolása, felcímkézése, szavak és képek párosítása, szókértákbtól mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. országra jellemző étel készítése). Tanórai és tanórán kívüli tevékenységei során földrajzi, történelmi, irodalmi, művészeti ismeretekre tesz szert.	

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.

Fejlesztési egység	A hazai kultúra közvetítése célnyelven
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, a célnyelv és az anyaország nyelve iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel. Megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel célnyelven.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. keresztrejtvény, szókereső, országnevek szógyűjtése). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. térképek rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése országrészekre vonatkozóan). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. országismereti könyv, kiskönyv összeállítása). Országismereti szövegek elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. országra jellemző tárgyak rajzolása, felcímkézése, szavak és képek párosítása, szókérdőkből mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése az anyaországra vonatkozóan idegen nyelven (pl. országra jellemző étel készítése). Tanórai és tanórán kívüli tevékenységei során földrajzi, történelmi, irodalmi, művészeti ismeretekre tesz szert az anyaországra vonatkozóan idegen nyelven. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén, internetes felületek.	

Fejlesztési egység	Célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó nyelvi elemek
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, a célnyelv országai és azok kultúrája iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemeket használja. Idegen nyelvi kommunikációjában ismeri és használja a célnyelv főbb jellemzői. Következetesen alkalmazza a célnyelvi betű és jelkészletet.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén a célnyelvi kultúrához kapcsolódóan (pl. keresztrejtvény, szókereső, országnevek szógyűjtése). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén a célnyelvi kultúrához kapcsolódóan (pl. térképek rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése országrészekre vonatkozóan). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén a célnyelvi kultúrához kapcsolódóan (pl. országismereti könyv, kiskönyv összeállítása). Egyszerű párbeszédok elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése a célnyelv jellemzőivel. Játékos feladatok végzése, énektanulás a célnyelv betűinek ismeretével. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek, mesék, dalok szintjén.	

Fejlesztési egység	Digitális eszközök és felületek használata idegen nyelven
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás és IKT eszközök iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyénileg vagy társaival együttműködve szóban vagy írásban projektmunkát vagy kiselőadást készít, és ezeket digitális eszközök segítségével is meg tudja valósítani. Találkozik az érdeklődésének megfelelő akár autentikus szövegekkel elektronikus, digitális csatornákon tanórán kívül is.
A fejlesztés tartalma	

Játékos írásbeli feladatok készítése a szavak szintjén digitális felületen.
 Játékos írásbeli feladatok, projektmunka, kiselőadás készítése szószerkezetek, rövid mondatok szintjén, digitális felületen.
 Játékos írásbeli feladatok, projektmunka, kiselőadás készítése szöveg szintjén (pl, témakörök, feldolgozása, országismereti előadások).
 Egyszerű szövegek meghallgatása, hozzá kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása digitális felületen.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.

Egyszerű hétköznapi témájú szövegek meghallgatása rövid szövegek szintjén.

Német nyelvi funkciók a 6. évfolyamra A1

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése	Hallo! Guten Morgen! Guten Tag! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!
Köszönet kifejezése és köszönetre történő reakció megfogalmazása	Danke schön! Danke! Vielen Dank! Ich danke dir! Bitte!
Megszólítás kifejezése	Entschuldigung!
Bemutatkozás megfogalmazása	Ich bin Peter. Ich heiße Peter. Mein Name ist Peter.
Hogylét iránt érdeklődés	Wie geht's dir?
Hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése	Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut.
Bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése	Entschuldigung!
Bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása	Kein Problem!
Jókívánságok kifejezése	Alles Gute zum Geburtstag! Herzlichen Glückwunsch zum ...! Alles Gute. Viel Spaß!
Főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok	Frohe Weihnachten! Frohe Ostern! Frohes neues Jahr!
Megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegekben pl. baráti levélben és e-mailben	Lieber Peter! Liebe Eva! Hallo Freunde! Liebe Grüße! Viele Grüße!

2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du singen? Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.
Tetszés, nem tetszés kifejezése	Das ist gut! Das ist toll! Das ist super! Das ist nicht gut! Das finde ich toll!
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, rövid, egyszerű jellemzése	Das ist meine Mutter. Das ist schön.
Információkérés, információadás	Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in ... Woher kommst du? Ich komme aus ... Wie ist dein Zimmer? Wohin gehst du in den Ferien?
Igenlő vagy nemleges válasz kifejezése	Ja. Nein. Nicht. Ich habe keine Zeit! Doch, ich spiele auch!
Tudás, nem tudás kifejezése	Keine Ahnung! Ich weiß es! Ich weiß es nicht.
4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Alapvető érzések kifejezése	Ich bin froh/traurig.
Utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése	Komm hier bitte! Lies den Text!
Kívánság kifejezése	Ich möchte ...
5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés kifejezése nem értés esetén	Wie bitte?
Nem értés megfogalmazása	Ich verstehe das nicht.
Betűzés kérésének kifejezése	Buchstabiere bitte deinen Namen!

Német nyelvi elemek, struktúrák a 6. évfolyamra A1

Cselekvés, történes, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens, sein létige	Ich bin, du bist, Seid ihr ...? Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Er liest das Märchen vor. Die Schüler das Buch auf. Was isst du am liebsten? Wohin fährst du in den Ferien?
Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen E/1 és E/2	Das ist meine Familie. mein/meine, dein/deine
Térbeli viszonyok	helymeghatározás	in	Im Zimmer...
	irányok, helymeghatározás	előjárószók	hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten, in Mein Schreibtisch steht links.
Időbeli viszonyok	gyakoriság időpontok	Wie oft? Wann? in, <u>um</u> , am,	manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, jeden Tag am Montag, am Wochenende, im Sommer, im Winter, diese Woche, nächste Woche
Mennyiségi viszonyok	tőszámnevek és sorszámok		eins, zwei, erste, zweite
	határozott és határozatlan mennyiség		ein Stück Schokolade, viel- viele, wenig-wenige, alles, nichts
Minőségi viszonyok	Kérdőmondatok, kérdőszavak	wer, was, wo, wohin, wie?	Wer ist das? Wohin fährt die Familie?
Modalitás		möchte	Ich möchte ein Eis.
	felszólító mód	Imperativ	Steh auf! Setzt euch! Nehmen Sie Platz!
Szövegkohéziós eszközök	egyszerű kötőszavak névmások		und, sondern, oder, aber, denn das, ich, mich,

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A1 szintű nyelvtudás: Az adott tématarományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget. Az adott tématarományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel. Az adott tématarományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával. Emlékezetből elmond legalább két bibliai eredetű közmondást, szólást a hozzá tartozó bibliai Igével, valamint a János 3:16-ot. Társaival elénekel egy – két keresztyén ifjúsági dalt.
---	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A német nyelvi helyi tanterv végén olvasható.

8.3. Német nyelv 7. évfolyam

A hetedik évfolyamon idegen nyelvet tanuló diákok A1 szintű nyelvtudással lépnek be a további nyelvtanulási folyamatba. Ez a Közös európai referenciakeret (KER) megfogalmazásában azt jelenti, hogy „alapszintű” és ezen belül „minimumszintű” nyelvismerettel rendelkeznek. Az előző fejlesztési szakaszokban, elsősorban osztálytermi keretek között, már számos olyan helyzetben kipróbálták magukat, amelyekben bizonyos feladatok megoldásához elengedhetetlenül szükségük volt a nyelvismeretre. Tisztában vannak azzal, hogy személyes boldogulásuk egyik fontos feltétele a használható nyelvtudás. Megismerkedtek különféle hallott és olvasott célnyelvi szövegekkel, fejlődött a beszédképességük, és megtanulták, hogyan tudják az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani és egyszerű formában az önkifejezés eszközeként használni. A feldolgozott tartalmak révén bepillantottak egy idegen kultúrába, és lehetőségük nyílt azt összevetni a magyarral. A nyelvtanulás során kapott pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a hetedik évfolyam végére elérjék a KER szerinti A2.1 szintet.

Javasolt tananyag:

Wir lernen Deutsch 7.

Óraszám:

3 óra / hét

108 óra / tanév

Témakörök	Órakeret
Család	5

Otthon	4
Étkezés	6
Sport	5
Idő, időjárás	6
Öltözködés	4
Iskola, barátok	6
Szabadidő, szórakozás	9
Ünnepek és hagyományok, szokások	2
Város, bevásárlás	4
Utazás, pihenés	4
Zene, művészetek	3
Fantázia és valóság	2
Természet, állatok	7
Környezetünk védelme	6
Egészséges életmód	6
Felfedezések	6
Tudomány, technika	6
Múltunk és jövőnk	4
Média, kommunikáció	4
Földünk és a világűr	3
Szabadon felhasználható: ➤ Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően. és/vagy ➤ Tízparancsolat és/vagy ➤ A <i>Die Stunde des Siegers</i> (Tűzszekerek) című film megtekintése. és/vagy Javaslatok projektmunkák készítésére egyéni, pár-, vagy csoportmunkában: ➤ Anyák / Apák a Bibliában	6

➤ Nők a Bibliában ➤ Ruth története ➤ Magyar reformátorok a környezetünkben	
Összesen:	108

A gyakorló, összefoglaló és számonkérő órák számát a témakörökhöz tartozó órakeretek tartalmazzák.

Témakörök a hetedik évfolyam számára	
Témakörök	Kapcsolódási pontok
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Ruth története. Társas kapcsolatok. „Nem jó az embernek egyedül...” <i>Erkölcstan:</i> Társas kapcsolatok: család, otthon. Az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor. <i>Hon- és népismeret:</i> Családunk története. <i>Technika és tervezés:</i> Családi munkamegosztás.
<i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem. Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Lelki otthonunk a templom, a gyülekezet. A református templom berendezése, jellemzői, külső és belső leírása. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Család és lakóhely. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum.
<i>Étkezés</i> Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Étkezési előírások Mózes könyvében. <i>Biológia:</i> Táplálkozás. <i>Kémia:</i> egészséges táplálkozás: A zsírok és cukrok szerepe. <i>Technika és tervezés:</i> Családi munkamegosztás. <i>Matematika:</i> Halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.

<i>Idő, időjárás</i> Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Napirend. Időjárás. Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Isten rendet adott az életünknek – A negyedik parancsolat. <i>Földrajz:</i> Éghajlat és lakóhelyek. Időjárási, éghajlati elemek. <i>Fizika:</i> Természeti katasztrófák.
<i>Öltözködés</i> Ruhadarabok. Iskolai egyenruha. Kedvenc ruháim. Divat világa.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Ünnepi öltözet. A (református) lelkész öltözete régen és ma. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Öltözködés, divat. <i>Erkölcsstan:</i> Szokások, társadalmi szabályok.
<i>Sport</i> Kedvenc sportom. Sportok, sportfelszerelések. Sportversenyek, olimpia.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Református sportolók (pl. Kóczán Mór olimpiai bronzérmes gerelyhajító) <i>Biológia:</i> Az ember megismerése és egészsége. <i>Testnevelés:</i> Mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
<i>Iskola, barátok</i> Tantárgyaim. Nyelvtanulás. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Tízparancsolat. Jézus szeretetre vonatkozó parancsolata. (Máté 22: 37 – 40) <i>Erkölcsstan:</i> Társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.
<i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> „Mindennek rendelt ideje van...” Programok a gyülekezetemben és annak testvérgyülekezeteiben. <i>Testnevelés:</i> Sportok. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> Színház, előadások. <i>Vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások. <i>Digitális kultúra:</i> Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
<i>Természet, állatok</i> Kedvenc állataim. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Teremtés. Állatok a Bibliában. <i>Biológia:</i> a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. <i>Földrajz:</i> földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Technika és tervezés:</i> hobbiállatok gondozása.

<i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Református ünnepeink itthon és a nagyvilágban. Az ünnepekhez kapcsolódó szokások és szimbólumok. A református istentisztelet liturgiája. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hétköznapiak, ünnepek. <i>Hon- és népismeret:</i> találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.
<i>Város, bevásárlás</i> Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Református látnivalók, műemlékek megnevezése településen. <i>Matematika:</i> tájékozódás a térben, térbeli alakzatok. <i>Földrajz:</i> országok, városok. <i>Hon- és népismeret:</i> az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. <i>Technika tervezés:</i> közlekedés, vásárlás.
<i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A pusztai vándorlás. <i>Földrajz:</i> Tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Biológia:</i> Az erdők világa. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.
<i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa. Utazás a jövőbe. Három kívánságom...	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Mary Jones és a Bibliatársulat története. <i>Dráma és színház:</i> Dramatikus játékok. <i>Vizuális kultúra:</i> Képzeletem világa.
<i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim. Kedvenc múzeumom. Kiállítások, rendezvények, koncertek. Zenei világnap.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Zene és ének a Bibliában. Mirjam, Áron, Dávid, Mária, Simeon stb. éneke. Keresztyén zenekarok. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> Színház, előadások. <i>Vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások.

<i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág. A víz védelme. Nevezetes napok: a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A teremtett világ védelme. Jordán, Vörös – tenger, Galileai – tenger. Vízfakasztás a sziklából. <i>Biológia:</i> Környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Fizika:</i> Energiatermelési eljárások. <i>Földrajz:</i> Globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. <i>Technika és tervezés:</i> Tudatos vásárlás, egészséges életmód.
<i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás. Betegségek és megelőzésük.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Gyógyítások a Bibliában. Lelki egészség. A hit és az egészséges élet kapcsolata. A kősziklára épített ház <i>Biológia:</i> Betegségek megelőzése. <i>Technika és tervezés:</i> Egészséges életmód.
<i>Felfedezések</i> <i>Tudomány, technika</i> Feltalálók és találmányok. A jövő technikai vívmányai.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A talentumok példázata <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Felfedezők és feltalálók. <i>Biológia:</i> Tudománytörténet. <i>Hon- és népismeret:</i> A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.
<i>Múltunk és jövőnk</i> Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Pályaválasztás. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa. Földünk jövője.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Foglalkozások a Bibliában. Egyházunk, gyülekezetünk múltja és jelene: Luther Márton és Kálvin János, illetve valamely szabadon választott, meghatározó református személy élete. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Különböző korszakok, globális problémák. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én világom. Találkozás a múlttal. <i>Földrajz:</i> Településtípusok. Környezettudatosság, környezetvédelem. <i>Erkölcsstan:</i> A munka világa. <i>Technika tervezés:</i> Pályaorientáció: szakmák, foglalkozások.

<i>Média, kommunikáció</i> Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak. Infokommunikációs eszközök a mindennapokban. A média szerepe a hétköznapi életben. Műsorfajták.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Vallási műsorok a televízióban. Iskolaújság, gyülekezeti lap, egyéb sajtótermékek, honlapok. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hírközlés. A média és a nyilvánosság szerepe. <i>Biológia:</i> kommunikáció az állatvilágban. <i>Digitális kultúra:</i> az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
<i>Földünk és a világűr</i> Földünk	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A betlehemi csillag. A napkeleti bölcsek. <i>Földrajz:</i> égitestek. <i>Fizika:</i> a naprendszer objektumai, a világűr megismerésének eszközei. <i>Matematika:</i> tájékozódás a térben.

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Szövegértés idegen nyelven: beszédértés
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megérti a szintjének megfelelő, kevésbé ismert elemekből álló, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket. Értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű, hangzó szövegben a tanult nyelvi elemeket. Értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét. Megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát. Kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel. Alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során. Értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján. Felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzószöveg-típusokat. Hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre.
A fejlesztés tartalma	

A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés növekvő biztonsággal történő követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid, egyszerű tanári utasítások alaposabb és biztosabb megértése (pl. játékos feladatok; manuális tevékenységek; mozgásos, játékos tevékenységek). A tanulóhoz közel álló, ismert témákról szóló rövid kérdések és néhány rövid mondatból álló szövegek megértése. Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, következtetések levonása a témára, lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.
--

Fejlesztési egység	Interakció idegen nyelven beszédképesség: szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja. Az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre. Véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel. A tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben. Váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban. Bekapcsolódik a tanórán az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen részt vesz, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.
A fejlesztés tartalma	
A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel. Rövid válaszokkal, cselekvéssel való reagálás ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra.	

Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva.

Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.

Fejlesztési egység	Szövegalkotás idegen nyelven: beszédkésztség: összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, illetve ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában. Egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába kooperatív munkaformában. Elmesél rövid történetet, egyszerűsített olvasmányt egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve. Egyszerű nyelvi eszközökkel, felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tematartományokhoz tartozó témákban, élőszóban és digitális felületen. Képet jellemez röviden, egyszerűen, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján, önállóan. Változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel, élőszóban és digitális felületen.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű (pl. vers, dal, mese), történet, cselekvéssor közös vagy önálló előadása társak, másik osztály, szülők vagy tanárok részére. Felkészülést követően nonverbális elemekkel támogatott egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal. Minta alapján, tanári segítséggel összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthoz, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Olvasásértés
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Értelmezi az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő összetettebb információkat. Megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát. Kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel. Megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat. Összetettebb írott instrukciókat értelmez. Alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során. A nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre önállóan is. Érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt. Megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, hétköznapi szövegekben ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok felismerése. Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése (pl. leírás alapján illusztráció készítése, képek sorba rendezése, szövegrészlettel való párosítása). Egyszerű, különböző műfajú szövegek olvasása, lényegük megértése, a szövegek feladatokon keresztül történő feldolgozása. Különböző műfajú szövegek (pl. versek, mesék, történetek, fabulák, viccek) közös olvasása. Egyszerű, informatív szövegből (pl. brosúrából, menetrendből, utcai táblákról, feliratokról) tárgyszerű információ szerzése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.

A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén. Rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématarományokban. Rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan. Rövid, összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban. A szövegek létrehozásához nyomtatott, illetve digitális alapú segédeszközt, szótárt használ. A részletes tanulási eredményekben foglalt szövegtípusok jellegzetességeit követi.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek másolása, illetve hallás utáni leírása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. napirend bemutatása, emberek, állatok, tárgyak jellemzése, képfeliratok készítése). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Fejlesztési egység	Íráskészség: írásbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Üzeneteket ír. Véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek, üzenetek írása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. SMS, e-mail-ek írása). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Fejlesztési egység	Információközvetítés idegen nyelven: szóbeli tudásmegosztás
Előzetes tudás	Részvétel tudásmegosztást igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával. Felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.
A fejlesztés tartalma	
A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel. Rövid mondatokkal, egyszerű szövegekkel a már megszerzett tudás megosztása egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra. Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal pedagógusoknak, szülőknek. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések.	

Fejlesztési egység	Írásbeli tudásmegosztás
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok írásbeli megosztása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Találkozik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal. Néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek, ismeretterjesztő üzenetek továbbítása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. SMS, e-mail-ek írása). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek megismerése, továbbítása osztálytársaknak (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok továbbítása.	

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.

Fejlesztési egység	Mindennapi idegennyelv használat
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését. Kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, ígéretet, szándékot, dicséretet, kritikát. Információt cserél, információt kér, információt ad. Kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást. Kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget, bosszúságot, csodálkozást, reményt. Kifejez, és érvekkel alátámasztva mutat be szükségességet, lehetőséget, képességet, bizonyosságot, bizonytalanságot. Értelmez és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is. Felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre. Használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban. Találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal. Összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy). Egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról. A tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét. Ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben. Alkalmaz nyelvi funkciókat rövid társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez. Nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok ismétlését vagy magyarázatát kéri, visszakerdez, betűzést kér. Megoszt alapvető személyes információkat és szükségleteket magáról egyszerű nyelvi elemekkel.

	Ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Egymást követő eseménysor elmondása egyszerű nyelvi eszközök segítségével. Infokommunikációs eszközök használata ismeretszerzésre célnyelven. (egészséges életmód, környezetvédelem) Társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközök használata. Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása). Véleménynyilvánítás, más véleményére történő reagálás, más véleményének megcáfolása egyszerű nyelvi eszközök segítségével. Ismerős alaphelyzetek kifejezése a már tanult nyelvi eszközök segítségével. Tantermen kívüli tanuláshoz felhasználja idegen nyelvi tudását. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása) internetes felületek.	

Fejlesztési egység	Önálló nyelvtanulás: nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat. Hibáit többnyire észreveszi és javítja. Ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő más tudásterületen megcélzott tartalmakból.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) során nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat alkalmaz. A tanult témakörökben megismert szavakat, szókapcsolatokat tudatosan alkalmazza. Egymást követő eseménysor elmondása egyszerű nyelvi eszközök segítségével. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i>	

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).

Fejlesztési egység	Nyelvtanulási célok
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja. Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának. Céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket. Céljai eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik.
A fejlesztés tartalma	
Projektmunka keretében dolgoz fel gyermekirodalmi művet, mondókát, verset, dalt, mesét stb. közösen osztálytársaival. Nyelvtanulási ismereteinek bővítéséhez együttműködik társaival, pedagógusaival Feladatainak elvégzéséhez kiválasztja és alkalmazza a leghatékonyabb nyelvi eszközöket. Tantermen kívüli tanuláshoz felhasználja idegen nyelvi tudását. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása) internetes felületek.	

Fejlesztési egység	Haladás értékelése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek során kialakult önértékelés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni. Társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.
A fejlesztés tartalma	
Projektmunka, egyéni és csoportos munka keretében dolgoz fel gyermekirodalmi művet, mondókát, verset, dalt, mesét stb. közösen osztálytársaival, és összehasonlítást végez nyelvi előre haladása terén.	

Nyelvtanulási ismereteinek bővítéséhez együttműködik társaival, pedagógusaival, meghallgatja azok támogató értékelését.
Feladatainak elvégzéséhez kiválasztja és alkalmazza a leghatékonyabb nyelvi eszközöket.
Tantermi és tantermen kívüli tanulásban együttműködik társaival és megsegíti őket.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása) internetes felületek.

Fejlesztési egység	Valós nyelvhasználat
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és törekszik azokat kihasználni. Felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. felkutatása és bemutatása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Könyvek, internetes oldalak megismerése szórakozás céljából. (zenehallgatás, meseelőadások, bábelőadások)	
<i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás, internetes felületek.	

Fejlesztési egység	Digitális nyelvhasználat
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, IKT eszközök iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére. Értelmez egyszerű, szórakoztató kisfilmeket.

A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén, digitális felületen. Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén, digitális felületen. (pl. német nyelvi feladatok begépelése, online felületen feladatmegoldás). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása szöveg szintjén (pl. szövegértési feladatok). Egyszerű szövegek meghallgatása, hozzá kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása digitális felületen. Szórakoztató, ismeretterjesztő filmek megnézése célnyelven. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén. Egyszerű hétköznapi témájú szövegek meghallgatása rövid szövegek, filmek szintjén.	

Fejlesztési egység	Interkulturalitás, országismeret célnyelvi kultúrák
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, a célnyelv országai iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismeri a célnyelvi országok főbb jellemzőit és kulturális sajátosságait. További országismereti tudásra tesz szert. Célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket. Találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén a célnyelvi országra vonatkozóan (pl. keresztretjtvény, szókereső, országnevek szógyűjtése). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. térképek rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése országrészekre vonatkozóan). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. országismereti könyv, kiskönyv összeállítása). Országismereti szövegek elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. országra jellemző tárgyak rajzolása, felcímkézése, szavak és képek párosítása, szókártyákból mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. országra jellemző étel készítése).	

Tanórai és tanórán kívüli tevékenységei során földrajzi, történelmi, irodalmi, művészeti ismeretekre tesz szert.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.

Fejlesztési egység	A hazai kultúra közvetítése célnyelven
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, a célnyelv és az anyaország nyelve iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel. Megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel célnyelven.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. keresztrejtvény, szókereső, országnevek szógyűjtése). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. térképek rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése országrészekre vonatkozóan). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. országismereti könyv, kiskönyv összeállítása). Országismereti szövegek elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. országra jellemző tárgyak rajzolása, felcímkézése, szavak és képek párosítása, szókértől mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése az anyaországra vonatkozóan idegen nyelven (pl. országra jellemző étel készítése). Tanórai és tanórán kívüli tevékenységei során földrajzi, történelmi, irodalmi, művészeti ismeretekre tesz szert az anyaországra vonatkozóan idegen nyelven. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén, internetes felületek.	

Fejlesztési egység	Célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó nyelvi elemek
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, a célnyelv országai és azok kultúrája iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemeket használja. Idegen nyelvi kommunikációjában ismeri és használja a célnyelv főbb jellemzői. Következetesen alkalmazza a célnyelvi betű és jelkészletet.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén a célnyelvi kultúrához kapcsolódóan (pl. keresztrejtvény, szókereső, országnevek szógyűjtése). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén a célnyelvi kultúrához kapcsolódóan (pl. térképek rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése országrészekre vonatkozóan). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén a célnyelvi kultúrához kapcsolódóan (pl. országismereti könyv, kiskönyv összeállítása). Egyszerű párbeszédok elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése a célnyelv jellemzőivel. Játékos feladatok végzése, énektanulás a célnyelv betűinek ismeretével. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek, mesék, dalok szintjén.	

Fejlesztési egység	Digitális eszközök és felületek használata idegen nyelven
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás és IKT eszközök iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyénileg vagy társaival együttműködve szóban vagy írásban projektmunkát vagy kiselőadást készít, és ezeket digitális eszközök segítségével is meg tudja valósítani. Találkozik az érdeklődésének megfelelő akár autentikus szövegekkel elektronikus, digitális csatornákon tanórán kívül is.
A fejlesztés tartalma	

Játékos írásbeli feladatok készítése a szavak szintjén digitális felületen.
 Játékos írásbeli feladatok, projektmunka, kiselőadás készítése szószerkezetek, rövid mondatok szintjén, digitális felületen.
 Játékos írásbeli feladatok, projektmunka, kiselőadás készítése szöveg szintjén (pl, témakörök, feldolgozása, országismereti előadások).
 Egyszerű szövegek meghallgatása, hozzá kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása digitális felületen.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.

Egyszerű hétköznapi témájú szövegek meghallgatása rövid szövegek szintjén.

Német nyelvi funkciók a 7. évfolyamra A2

1. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Megszólítás	Entschuldigung!
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen! Guten Tag! Auf Wiedersehen! Tschüss!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutatkozás	Ich heiße Martin.
Megszólítás	Entschuldigung, ich gehe jetzt.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir?
Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten.
Személyes levélben megszólítás, elköszönés	Lieber Karl! herzlichst Deine..., viele Grüße
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Gefällt dir der Film? Ja, der Film gefällt mir.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	Da hast du (nicht) Recht!
Egyetértés kifejezése	Du hast Recht. Da hast du Recht. Das ist richtig. Das stimmt!

Egyet nem értés kifejezése	Du hast nicht Recht. Da hast du nicht Recht. Das finde ich nicht. Das stimmt nicht.
Tetszés, nemtetszés	Das finde ich gut, blöd, toll!
Akarat kifejezése	Ich will..., Ich will das nicht. Ich möchte..., Ich möchte das nicht.
Képesség kifejezése	Ich kann ...
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder.... Meine Mutter ist schön.
Információkérés, információadás	Wie war das Hotel? Wo finde ich einen Supermarkt?
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht, kein, doch Ich habe kein Geld. Doch, ich spiele auch!
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
4. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Kérés és arra történő reakció kifejezése	Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Es tut mir leid, ich kann nicht. Einen Tee, bitte. Ich hätte gern einen Tee. Gibst du mir einen Tee, bitte.
Javaslat és arra reagálás	Möchtest du einen Tee? Ja, gerne!
Meghívás és arra történő reakció kifejezése	Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.
Kínálás illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése	Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.
5. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés	Wie bitte?
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte!

Német nyelvi elemek, struktúrák a 7. évfolyamra A2

Cselekvés, történet, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön. Es gibt ..
--	---------------	---------	---

		sich Verben	Ich freue mich.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab. Er liest das Buch vor.
	múltidejűség	Perfekt	Ich habe gestern viel geschlafen.
		Präteritum	Das Buch war sehr interessant.
	jövőidejűség	Futur I.	Ich werde im Sommer nach Österreich fahren.
Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
		gehören + D.	gehören, Dieses Fahrrad gehört mir. mein/meine, dein/deine, sein/seine, ihr/ihre, unser/unsere, euer/eure
Térbeli viszonyok	irányok és helymeghatározás		hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten Mein Schreibtisch steht links.
	előjárósók	in, auf, vor, hinter, neben (A/D)	Ich lege das Heft auf den Tisch. Er steht neben dem Bett.
Időbeli viszonyok	gyakoriság	Wie oft? selten, manchmal, oft, immer, nie einmal, zweimal, täglich, wöchentlich, monatlich, jährlich, jeden Tag	Ich spiele oft mit Peter. Ich gehe wöchentlich zweimal schwimmen.

	időpont	Wann? in, um, am jeder, dieser, voriger gegen Um wieviel Uhr?	im Winter, um 8 Uhr, am Freitag Vorigen Freitag fuhren wir nach Berlin. Er wird gegen acht nach Hause kommen.
Mennyiségi viszonyok	számok		eins, zwei
	határozott mennyiség		eine Portion Pommes
	határozatlan mennyiség	alles, viel, wenig, nichts viele, wenige	Ich lerne viel, und ich habe wenig Zeit. Viele meinen, es stimmt nicht!
	sorszámok	erste, vierte	Der vierte auf dem Foto bin ich.
Minőségi viszonyok		Wie?	Das finde ich toll/schlecht. Ich bin froh.
		Was für ein? Welcher?	Das ist eine leichte Aufgabe.
	Adjektivdeklináció	melléknévragozás	Das ist ein interessantes Buch. Ich finde das Buch interessant.
	Steigerung von Adjektiven	melléknév fokozás	Deutschland ist größer als Ungarn. In der Klasse schreibt Lara am schönsten.
Modalitás	Modalverben	möchten, mögen, können, wollen, müssen, sollen, dürfen igék	Ich möchte ein Eis. Magst du tanzen? Ich kann tanzen. Ich will heute ins Kino gehen. Er muss die Hausaufgabe machen. Du sollst morgen früh aufstehen.

	felszólító mód	Imperativ	Steh auf! Setzt euch! Nehmen Sie bitte Platz! Gehen wir jetzt!
Esetviszonyok		Nominativ, Akkusativ <u>Dativ, Genitiv</u>	Das Buch ist spannend. Ich sehe das Buch nicht. Ich helfe dir. Die Texte der Schüler sind sehr interessant.
Szövegkohéziós eszközök	egyszerű és páros kötőszavak névmások	nicht ... sondern, und, sondern, oder, denn, aber, weil, deshalb, so das, ich, mich, mir, dich, dir, man	nicht ... sondern, und, sondern, oder, denn, aber, weil, deshalb, so das, ich, mich, mir, dich, dir, man
Szöveggrammatikai eszközök		névmások, névelők, névmási határozószók mint előre és visszautaló elemek a szövegben	das, dieser, der, die, das, daran, damit

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A2.1 szintű nyelvtudás: Az adott témata tartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget. Az adott témata tartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget. Az adott témata tartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával. Emlékezetből elmond néhányat a Tízparancsolatból. Emlékezetből elmondja a Máté 22:37 – 40-et. Társaival elénekel egy – két keresztyén ifjúsági éneket, illetve németországi / ausztriai / svájci gyülekezeti énekeskönyvi éneket.
---	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A német nyelvi helyi tanterv végén olvasható.

8.4. Német nyelv 8. évfolyam

A nyolcadik évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának fejlesztése. Ez továbbra is szoros kölcsönhatásban történik az adott életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal, és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikáció, a szociális kompetencia, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, valamint a hatékony, önálló tanulás területén. Egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia. A tanulás tartalmi révén további kapcsolódási pontok alakulnak ki a természettudományos és technikai kompetencia, valamint a munkaformák révén a kezdeményezőképesség fejlesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A tanulók egyre több autentikus szövegfajttával ismerkednek meg, bővül a szókincsük, szélesedik nyelvtani ismereteik köre, egyre magabiztosabban tudják megvalósítani beszédszándékaikat. Amellett, hogy az új nyelvtani szerkezetekkel a korábbi fejlesztési szakaszokhoz hasonlóan továbbra is kontextusba ágyazva ismerkednek meg, egyre jobban érdeklik őket a nyelvben előforduló szabályszerűségek és az anyanyelvükhöz hasonló vagy attól eltérő nyelvtani jelenségek. A helyes nyelvhasználatban segítik őket azok a nyelvtani szabályok, amelyeket ők maguk fedeznek fel és fogalmaznak meg. Ugyancsak hathatós segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, önálló javításában. A helyes nyelvhasználat elsajátításában változatlanul nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

A korábbi témakörök a nyolcadik évfolyamon tovább bővülnek és mélyülnek azáltal, hogy a tanulók érdeklődése és igényei szerint új szempontokból kerülnek feldolgozásra. Ezek és az újonnan feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak a NAT-ban más műveltségi területeinek tartalmaival, és lehetővé teszik a tanulók számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban, árnyaltabban megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. A nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása szempontjából meghatározó jelentősége van a témák gondos megválasztásának, és annak, hogy a tanulók kívánságára időről-időre olyan témák is feldolgozásra kerüljenek, amelyek aktuálisan érdeklik, foglalkoztatják őket. A tanulási kedvet fokozza, ha a tanulók változatos munkaformák, értelmes tevékenységek és érdekes, kihívást jelentő feladatok keretében fejleszthetik nyelvtudásukat.

Ebben a fejlesztési szakaszban tovább bővül azoknak a nyelvtanulási stratégiáknak a köre, amelyeket a tanulók megismernek és alkalmaznak a nyelvórákon. Ezek fokozatos elsajátítása lehetővé teszi számukra, hogy az iskolán kívül is egyre inkább hasznosítsák, fejlesszék nyelvtudásukat.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a nyolcadik évfolyam végére elérjék a KER szerinti A2.2 szintet.

Javasolt tananyag:

Wir lernen Deutsch 8.

Óraszám:

3 óra / hét
108 óra / tanév

Témakörök	Órakeret
Család	4
Otthon	3
Étkezés	5
Egészséges életmód	2
Idő, időjárás	4
Öltözködés	7
Sport	5
Iskola, barátok	8
Szabadidő, szórakozás	6
Természet, állatok	7
Ünnepek és szokások	5
Város, bevásárlás	7
Utazás, pihenés	7
Fantázia és valóság	4
Zene, művészetek	2
Felfedezések	4
Tudomány, technika	2
Környezetünk védelme	6
Múltunk és jövőnk	3
Média, kommunikáció	8
Földünk és a világűr	3

Szabadon felhasználható: ➤ Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy ➤ A <i>Luther</i> című film megtekintése és/vagy Projekt munkák készítése egyéni, pár-, vagy csoport munkában: ➤ Foglalkozások a Bibliában ➤ Az Úr imádság ➤ Nők / Férfiak Isten szolgálatában	6
Összesen:	108

Témakörök a nyolcadik évfolyam számára	
Témakörök	Kapcsolódási pontok
<i>Család</i> Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Nagyszüleim világa.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Isten nagy családjának tagja vagyok. Helyem a gyülekezetben. Konfirmáció. Egyházi esküvő. <i>Erkölcsstan:</i> Társas kapcsolatok: család, otthon. Az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor. <i>Hon- és népismeret:</i> Családunk története <i>Technika és tervezés:</i> Családi munkamegosztás.
<i>Otthon</i> Otthonom, szűkebb környezetem. Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A templom lelki otthonunk – Az egyházközség bemutatása. Salamon építkezései. A MRE Hajléktalanmissziójának bemutatása. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Család és lakóhely. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum.

<i>Étkezés</i> Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Étkezési előírások Mózes könyvében. <i>Biológia:</i> Táplálkozás. <i>Kémia:</i> egészséges táplálkozás: A zsírok és cukrok szerepe. <i>Technika és tervezés:</i> Családi munkamegosztás. <i>Matematika:</i> Halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
<i>Idő, időjárás</i> Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás. Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek. Természeti katasztrófák.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Isten megjelenik Illésnek a Hóreb hegyén (1Királyok 19) <i>Földrajz:</i> Éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek. <i>Fizika:</i> Természeti katasztrófák.
<i>Öltözködés</i> Ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Dívat világa.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A különböző felekezetű lelkész öltözetének összehasonlítása. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Öltözködés, dívat. <i>Erkölcsstan:</i> Szokások, társadalmi szabályok.
<i>Sport</i> Testrészek és mozgás. Kedvenc sportom. Sportok, sportfelszerelések. Extrém sportok. Sportversenyek, olimpia.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Keresztyén sportolók, olimpikonok. <i>Biológia:</i> Az ember megismerése és egészsége. <i>Testnevelés:</i> Mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
<i>Iskola, barátok</i> Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim, tanárain. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Ifjúsági közösség a gyülekezetben. <i>Erkölcsstan:</i> Társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.

<i>Szabadidő, szórakozás</i> Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal. Ifjúsági szervezetek.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Keresztyén ifjúsági egyesületek. Keresztyén zenekarok. <i>Testnevelés:</i> Sportok. <i>Ének–zene:</i> Zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> Színház, előadások. <i>Vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások. <i>Digitális kultúra:</i> Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
<i>Természet, állatok</i> Kedvenc állataim. Kisállatok, felelős állattartás. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága. Az Északi-tenger élővilága. A fókák.	<i>Biológia:</i> A természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. <i>Földrajz:</i> Földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai. Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Technika és tervezés:</i> Hobbiállatok gondozása.
<i>Ünnepek és szokások</i> Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Isten előtt az élet nagy fordulópontjain – keresztelő, konfirmáció, esküvő, temetés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Hétköznapiak, ünnepek. <i>Hon- és népismeret:</i> Találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.
<i>Város, bevásárlás</i> Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Egyháztörténelem. Református látnivalók, műemlékek településünkön / németajkú városokban (pl. a reformáció genfi emlékműve, a wittenbergi templom). <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben, térbeli alakzatok. <i>Földrajz:</i> Országok, városok. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. <i>Technika és tervezés:</i> Közlekedés, vásárlás.
<i>Utazás, pihenés</i> Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Pál missziói útjai. Misszió a világban, misszionáriusok. <i>Földrajz:</i> Tájékozódás a földrajzi térben. Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. <i>Biológia:</i> Az erdők világa. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.

<i>Fantázia és valóság</i> Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa. Utazás a jövőbe.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A Wycliffe Bibliafordítók Egyesülete. <i>Dráma és színház:</i> Dramatikus játékok. <i>Vizuális kultúra:</i> Képzeletem világa.
<i>Zene, művészetek</i> Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim. Kedvenc múzeumom. Kiállítások, rendezvények, koncertek. Zenei világnap.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Zene és ének a Bibliában. Mirjam, Áron, Dávid, Mária, Simeon stb. éneke. Keresztyén zenekarok. <i>Ének-zene:</i> Zenehallgatás. <i>Dráma és színház:</i> Színház, előadások. <i>Vizuális kultúra:</i> Múzeumok, kiállítások.
<i>Felfedezések</i> <i>Tudomány, technika</i> Feltalálók és találmányok. A jövő technikai vívmányai.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A talentumok példázata <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Felfedezők és feltalálók. <i>Biológia:</i> Tudománytörténet. <i>Hon- és népismeret:</i> A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.
<i>Környezetünk védelme</i> Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A teremtet világ védelme. Jordán, Vörös – tenger, Galileai – tenger. Vízfakasztás a sziklából. <i>Biológia:</i> Környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. <i>Fizika:</i> Energiatermelési eljárások. <i>Földrajz:</i> Globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. <i>Technika és tervezés:</i> Tudatos vásárlás, egészséges életmód.
<i>Egészséges életmód</i> A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás. Betegségek és megelőzésük.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Gyógyítások a Bibliában. Lelki egészség. A hit és az egészséges élet kapcsolata. A kősziklára épített ház <i>Biológia:</i> Betegségek megelőzése. <i>Technika és tervezés:</i> Egészséges életmód.

<i>Múltunk és jövőnk</i> Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Pályaválasztás. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa. Földünk jövője.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Férfiak Isten szolgálatában (Kiss Ferenc, Ravasz László). Nők Isten szolgálatában (Lórántffy Zsuzsanna, Árva Bethlen Kata, Zsindelyné Tüdös Klára). A bibliás fejedelem. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Különböző korszakok, globális problémák. <i>Hon- és népismeret:</i> Az én világom. Találkozás a múlttal. <i>Földrajz:</i> Településtípusok. Környezettudatosság, környezetvédelem. <i>Erkölcsstan:</i> A munka világa. <i>Technika és tervezés:</i> Pályaorientáció: szakmák, foglalkozások.
<i>Média, kommunikáció</i> Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak. Infokommunikációs eszközök a mindennapokban. A média szerepe a hétköznapi életben. Kommunikáció az állatvilágban.	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> Beszélgetés Istennel – Az úri imádság. Vallási műsorok a televízióban. Iskolaújság, gyülekezeti lap, egyéb sajtótermékek, honlapok. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Hírközlés. A média és a nyilvánosság szerepe. <i>Biológia:</i> Kommunikáció az állatvilágban. <i>Digitális kultúra:</i> Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
<i>Földünk és a világűr</i>	<i>Református hit- és erkölcsstan:</i> A betlehemi csillag. A napkeleti bölcsek. <i>Földrajz:</i> Égitestek. <i>Fizika:</i> A naprendszer objektumai. A világűr megismerésének eszközei. <i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben.

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Szövegértés idegen nyelven: beszédértés
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megérti a szintjének megfelelő, kevésbé ismert elemekből álló, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket. Értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű, hangzó szövegben a tanult nyelvi elemeket.

	Értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét. Megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát. Kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel. Alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során. Értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján. Felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzószöveg-típusokat. Hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre.
--	--

A fejlesztés tartalma

A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés növekvő biztonsággal történő követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat).

Rövid, egyszerű tanári utasítások alaposabb és biztosabb megértése (pl. játékos feladatok; manuális tevékenységek; mozgásos, játékos tevékenységek).

A tanulóhoz közel álló, ismert témákról szóló rövid kérdések és néhány rövid mondatból álló szövegek megértése.

Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, következtetések levonása a témára, lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Interakció idegen nyelven beszédképesség: szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja. Az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre. Véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel.

	A tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben. Váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban. Bekapcsolódik a tanórán az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen részt vesz, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.
A fejlesztés tartalma	
A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel. Rövid válaszokkal, cselekvéssel való reagálás ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra. Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva. Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.	

Fejlesztési egység	Szövegalkotás idegen nyelven: beszédkészség: összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, illetve ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában. Egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába kooperatív munkaformában. Elmesél rövid történetet, egyszerűsített olvasmányt egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve. Egyszerű nyelvi eszközökkel, felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tematartományokhoz tartozó témákban, élőszóban és digitális felületen. Képet jellemez röviden, egyszerűen, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján, önállóan.

	Változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel, élőszóban és digitális felületen.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű (pl. vers, dal, mese), történet, cselekvéssor közös vagy önálló előadása társak, másik osztály, szülők vagy tanárok részére. Felkészülést követően nonverbális elemekkel támogatott egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal. Minta alapján, tanári segítséggel összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthoz, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Olvasásértés
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Értelmezi az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő összetettebb információkat. Megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát. Kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel. Megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat. Összetettebb írott instrukciókat értelmez. Alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvi tevékenységek és feladatmegoldás során. A nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre önállóan is. Érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt. Megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, hétköznapi szövegekben ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok felismerése. Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése (pl. leírás alapján illusztráció készítése, képek sorba rendezése, szövegrészlettel való párosítása).	

Egyszerű, különböző műfajú szövegek olvasása, lényegük megértése, a szövegek feladatokon keresztül történő feldolgozása.

Különböző műfajú szövegek (pl. versek, mesék, történetek, fabulák, viccek) közös olvasása.

Egyszerű, informatív szövegből (pl. brosúrából, menetrendből, utcai táblákról, feliratokról) tárgyyszerű információ szerzése.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén. Rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématarományokban. Rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan. Rövid, összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban. A szövegek létrehozásához nyomtatott, illetve digitális alapú segédeszközt, szótárt használ. A részletes tanulási eredményekben foglalt szövegtípusok jellegzetességeit követi.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek másolása, illetve hallás utáni leírása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. napirend bemutatása, emberek, állatok, tárgyak jellemzése, képfeliratok készítése). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Fejlesztési egység	Íráskészség: írásbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.

A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Üzeneteket ír. Véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek, üzenetek írása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. SMS, e-mail-ek írása). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Fejlesztési egység	Információközvetítés idegen nyelven: szóbeli tudásmegosztás
Előzetes tudás	Részvétel tudásmegosztást igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával. Felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.
A fejlesztés tartalma	
A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel. Rövid mondatokkal, egyszerű szövegekkel a már megszerzett tudás megosztása egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra. Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal pedagógusoknak, szülőknek. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéddek, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések.	

Fejlesztési egység	Írásbeli tudásmegosztás
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok írásbeli megosztása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Találkozik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal. Néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek, ismeretterjesztő üzenetek továbbítása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. SMS, e-mail-ek írása). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek megismerése, továbbítása osztálytársaknak (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok továbbítása. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Fejlesztési egység	Mindennapi idegennyelv használat
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését. Kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, ígéretet, szándékot, dicséretet, kritikát. Információt cserél, információt kér, információt ad. Kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást. Kifejez alapvető érzéseket, például örömet, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget, bosszúságot, csodálkozást, reményt. Kifejez, és érvekkel alátámasztva mutat be szükségességet, lehetőséget, képességet, bizonyosságot, bizonytalanságot. Értelmez és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is. Felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre. Használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.

	Találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal. Összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy). Egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról. A tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét. Ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben. Alkalmaz nyelvi funkciókat rövid társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez. Nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok ismétlését vagy magyarázatát kéri, visszakérdez, betűzést kér. Megoszt alapvető személyes információkat és szükségleteket magáról egyszerű nyelvi elemekkel. Ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Egymást követő eseménysor elmondása egyszerű nyelvi eszközök segítségével. Infokommunikációs eszközök használata ismeretszerzésre célnyelven. (egészséges életmód, környezetvédelem) Társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközök használata. Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása). Véleménynyilvánítás, más véleményére történő reagálás, más véleményének megcáfolása egyszerű nyelvi eszközök segítségével. Ismerős alaphelyzetek kifejezése a már tanult nyelvi eszközök segítségével. Tantermen kívüli tanuláshoz felhasználja idegen nyelvi tudását. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása) internetes felületek.	

Fejlesztési egység	Önálló nyelvtanulás: nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat. Hibáit többnyire észreveszi és javítja. Ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő más tudásterületen megcélzott tartalmakból.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) során nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat alkalmaz. A tanult témakörökben megismert szavakat, szókapcsolatokat tudatosan alkalmazza. Egymást követő eseménysor elmondása egyszerű nyelvi eszközök segítségével. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).	

Fejlesztési egység	Nyelvtanulási célok
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja. Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának. Céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket. Céljai eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik.
A fejlesztés tartalma	
Projektmunka keretében dolgoz fel gyermekirodalmi művet, mondókát, verset, dalt, mesét stb. közösen osztálytársaival. Nyelvtanulási ismereteinek bővítéséhez együttműködik társaival, pedagógusaival Feladatainak elvégzéséhez kiválasztja és alkalmazza a leghatékonyabb nyelvi eszközöket. Tantermen kívüli tanuláshoz felhasználja idegen nyelvi tudását.	

<i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása) internetes felületek.
--

Fejlesztési egység	Haladás értékelése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek során kialakult önértékelés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni. Társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.
A fejlesztés tartalma	
Projektmunka, egyéni és csoportos munka keretében dolgoz fel gyermekirodalmi művet, mondókát, verset, dalt, mesét stb. közösen osztálytársaival, és összehasonlítást végez nyelvi előre haladása terén. Nyelvtanulási ismereteinek bővítéséhez együttműködik társaival, pedagógusaival, meghallgatja azok támogató értékelését. Feladatainak elvégzéséhez kiválasztja és alkalmazza a leghatékonyabb nyelvi eszközöket. Tantermi és tantermen kívüli tanulásban együttműködik társaival és megsegíti őket. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása) internetes felületek.	

Fejlesztési egység	Valós nyelvhasználat
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és törekszik azokat kihasználni. Felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. felkutatása és bemutatása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére.	

Könyvek, internetes oldalak megismerése szórakozás céljából. (zenehallgatás, meseelőadások, bábelőadások)

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás, internetes felületek.

Fejlesztési egység	Digitális nyelvhasználat
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, IKT eszközök iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére. Értelmez egyszerű, szórakoztató kisfilmeket.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén, digitális felületen. Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén, digitális felületen. (pl. német nyelvi feladatok begépelése, online felületen feladatmegoldás). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása szöveg szintjén (pl. szövegértési feladatok). Egyszerű szövegek meghallgatása, hozzá kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása digitális felületen. Szórakoztató, ismeretterjesztő filmek megnézése célnyelven. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén. Egyszerű hétköznapi témájú szövegek meghallgatása rövid szövegek, filmek szintjén.	

Fejlesztési egység	Interkulturalitás, országismeret célnyelvi kultúrák
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, a célnyelv országai iránti motivációja.
A tematikai egység	Megismeri a célnyelvi országok főbb jellemzőit és kulturális sajátosságait. További országismereti tudásra tesz szert.

nevelési- fejlesztési céljai	Célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket. Találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén a célnyelvi országra vonatkozóan (pl. keresztrejtvény, szókereső, országnevek szógyűjtése). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. térképek rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése országrészekre vonatkozóan). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. országismereti könyv, kiskönyv összeállítása). Országismereti szövegek elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. országra jellemző tárgyak rajzolása, felcímkézése, szavak és képek párosítása, szókértől mondathoz illesztések összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. országra jellemző étel készítése). Tanórai és tanórán kívüli tevékenységei során földrajzi, történelmi, irodalmi, művészeti ismereteket tesztel. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.	

Fejlesztési egység	A hazai kultúra közvetítése célnyelven
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, a célnyelv és az anyaország nyelve iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel. Megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel célnyelven.
A fejlesztés tartalma	

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. keresztrejtvény, szókereső, országnevek szógyűjtése). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. térképek rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése országrészekre vonatkozóan). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. országismereti könyv, kiskönyv összeállítása). Országismereti szövegek elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése az anyanyelvi országra vonatkozóan idegen nyelven (pl. országra jellemző tárgyak rajzolása, felcímkézése, szavak és képek párosítása, szókértől mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése az anyaországra vonatkozóan idegen nyelven (pl. országra jellemző étel készítése). Tanórai és tanórán kívüli tevékenységei során földrajzi, történelmi, irodalmi, művészeti ismeretekre tesz szert az anyaországra vonatkozóan idegen nyelven. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén, internetes felületek.

Fejlesztési egység	Célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó nyelvi elemek
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, a célnyelv országai és azok kultúrája iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemeket használja. Idegen nyelvi kommunikációjában ismeri és használja a célnyelv főbb jellemzői. Következetesen alkalmazza a célnyelvi betű és jelkészletet.
A fejlesztés tartalma	

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén a célnyelvi kultúrához kapcsolódóan (pl. keresztrejtvény, szókereső, országnevek szógyűjtése). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén a célnyelvi kultúrához kapcsolódóan (pl. térképek rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése országrészekre vonatkozóan). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén a célnyelvi kultúrához kapcsolódóan (pl. országismereti könyv, kiskönyv összeállítása). Egyszerű párbeszéd elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése a célnyelv jellemzőivel. Játékos feladatok végzése, énektanulás a célnyelv betűinek ismeretével. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek, mesék, dalok szintjén.

Fejlesztési egység	Digitális eszközök és felületek használata idegen nyelven
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás és IKT eszközök iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyénileg vagy társaival együttműködve szóban vagy írásban projekt munkát vagy kiselőadást készít, és ezeket digitális eszközök segítségével is meg tudja valósítani. Találkozik az érdeklődésének megfelelő akár autentikus szövegekkel elektronikus, digitális csatornákon tanórán kívül is.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése a szavak szintjén digitális felületen. Játékos írásbeli feladatok, projekt munka, kiselőadás készítése szószerkezetek, rövid mondatok szintjén, digitális felületen. Játékos írásbeli feladatok, projekt munka, kiselőadás készítése szöveg szintjén (pl, témakörök, feldolgozása, országismereti előadások). Egyszerű szövegek meghallgatása, hozzá kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása digitális felületen. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén. Egyszerű hétköznapi témájú szövegek meghallgatása rövid szövegek szintjén.	

Német nyelvi funkciók a 8. évfolyamra A2

6. Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Megszólítás	Entschuldigung!
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen! Guten Tag! Auf Wiedersehen! Tschüss!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutakozás	Ich heiße Martin.
Megszólítás	Entschuldigung, ich gehe jetzt.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir?
Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten.
Személyes levélben megszólítás, elköszönés	Lieber Karl! herzlichst Deine..., viele Grüße
7. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Gefällt dir der Film? Ja, der Film gefällt mir.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	Da hast du (nicht) Recht!
Egyetértés kifejezése	Du hast Recht. Da hast du Recht. Das ist richtig. Das stimmt!
Egyet nem értés kifejezése	Du hast nicht Recht. Da hast du nicht Recht. Das finde ich nicht. Das stimmt nicht.
Tetszés, nemtetszés	Das finde ich gut, blöd, toll!
Akarat kifejezése	Ich will..., Ich will das nicht. Ich möchte..., Ich möchte das nicht.
Képesség kifejezése	Ich kann ...
8. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder.... Meine Mutter ist schön.
Információkérés, információadás	Wie war das Hotel? Wo finde ich einen Supermarkt?

Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht, kein, doch Ich habe kein Geld. Doch, ich spiele auch!
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
9. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Kérés és arra történő reakció kifejezése	Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Es tut mir leid, ich kann nicht. Einen Tee, bitte. Ich hätte gern einen Tee. Gibst du mir einen Tee, bitte.
Javaslat és arra reagálás	Möchtest du einen Tee? Ja, gerne!
Meghívás és arra történő reakció kifejezése	Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.
Kínálás illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése	Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.
10. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés	Wie bitte?
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte!

Német nyelvi elemek, struktúrák a 8. évfolyamra A2

Cselekvés, történés, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön. Es gibt ..
		sich Verben	Ich freue mich.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab. Er liest das Buch vor.
	múltidejűség	Perfekt	Ich habe gestern viel geschlafen.
		Präteritum	Das Buch war sehr interessant.
	jövőidejűség	Futur I.	Ich werde im Sommer nach Österreich fahren.
Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.

		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
		gehören + D.	gehören, Dieses Fahrrad gehört mir. mein/meine, dein/deine, sein/seine, ihr/ihre, unser/unsere, euer/eure
Térbeli viszonyok	irányok és helymeghatározás		hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten Mein Schreibtisch steht links.
	előjárósók	in, auf, vor, hinter, neben (A/D)	Ich lege das Heft auf den Tisch. Er steht neben dem Bett.
Időbeli viszonyok	gyakoriság	Wie oft? selten, manchmal, oft, immer, nie einmal, zweimal, täglich, wöchentlich, monatlich, jährlich, jeden Tag	Ich spiele oft mit Peter. Ich gehe wöchentlich zweimal schwimmen.
	időpont	Wann? in, um, am jeder, dieser, voriger gegen Um wieviel Uhr?	im Winter, um 8 Uhr, am Freitag Vorigen Freitag fuhren wir nach Berlin. Er wird gegen acht nach Hause kommen.
Mennyiségi viszonyok	számok		eins, zwei
	határozott mennyiség		eine Portion Pommes
	határozatlan mennyiség	alles, viel, wenig, nichts viele, wenige	Ich lerne viel, und ich habe wenig Zeit. Viele meinen, es stimmt nicht!

	sorszámok	erste, vierte	Der vierte auf dem Foto bin ich.
Minőségi viszonyok		Wie?	Das finde ich toll/schlecht. Ich bin froh.
		Was für ein? Welcher?	Das ist eine leichte Aufgabe.
	Adjektivdeklinatión	melléknévragozás	Das ist ein interessantes Buch. Ich finde das Buch interessant.
	Steigerung von Adjektiven	melléknévfokozás	Deutschland ist größer als Ungarn. In der Klasse schreibt Lara am schönsten.
Modalitás	Modalverben	möchten, mögen, können, wollen, müssen, sollen, dürfen ígék	Ich möchte ein Eis. Magst du tanzen? Ich kann tanzen. Ich will heute ins Kino gehen. Er muss die Hausaufgabe machen. Du sollst morgen früh aufstehen.
	felszólító mód	Imperativ	Steh auf! Setzt euch! Nehmen Sie bitte Platz! Gehen wir jetzt!
Esetviszonyok		Nominativ, Akkusativ <u>Dativ, Genitiv</u>	Das Buch ist spannend. Ich sehe das Buch nicht. Ich helfe dir. Die Texte der Schüler sind sehr interessant.
Szövegkohéziós eszközök	egyszerű és páros kötőszavak névmások	nicht ... sondern, und, sondern, oder, denn, aber, weil, deshalb, so das, ich, mich, mir, dich, dir, man	nicht ... sondern, und, sondern, oder, denn, aber, weil, deshalb, so das, ich, mich, mir, dich, dir, man

Szöveggrammatikai eszközök		névmások, névelők, névmási határozószók mint előre és visszautaló elemek a szövegben	das, dieser, der, die, das, daran, damit
-----------------------------------	--	--	--

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A2. szintű nyelvtudás: Az adott témakörben megért egyszerű célnyelvi szöveget. Az adott témakörben létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget. Az adott témakörben nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával. Emlékezetből elmond néhányat a Tízparancsolatból. Emlékezetből elmondja a Máté 22:37 – 40-et. Társaival elénekel egy – két keresztyén ifjúsági éneket, illetve németországi / ausztriai / svájci gyülekezeti énekeskönyvi éneket.
---	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A német nyelvi helyi tanterv végén olvasható.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanulói teljesítmények értékelésének **célja**:

- visszajelzést nyújtani az előírt tananyagban elért előrehaladásról, az erős és gyenge pontokról,
- fenntartani és tovább erősíteni a diákok nyelvtanulási motivációját,
- hozzájárulni a reális önértékelés kialakításához.

Az értékelés **alapelvei**:

- rendszeresség,
- folyamatosság,
- motiváló célzat,
- változatos forma,
- minden készséget és a nyelvhelyességet külön – külön történő értékelése, különös súllyal a beszédképességre,
- értékeléskor a gyakorlás során alkalmazott tevékenységek használata,
- a tanulók által is ismert, objektív kritériumrendszer alkalmazása,
- a hibátlan megoldás nem kizárólagos elvárás,
- érdemjegy nélkül is történik értékelés.

Az értékelés **alapja**:

- KER szintbesorolás,

- szóbeli számonkérés (pl. órai munka, párbeszéd, versek, egyéb memoriterek elmondása, szókincs számonkérése) – a nyelvtanulás kezdeti szakaszában elsősorban ezt alkalmazzuk,
- írásbeli számonkérés (pl. órai munka, projektfeladatok, házi feladatok, témazáró felmérések, írásbeli feleletek, szódolgozatok).

Értékelési **szempontok**:

- minden készség és a nyelvhelyesség külön – külön,
- a tanuló fejlődésének mértéke önmagához, illetve a csoporttársaihoz viszonyítva,
- logikus gondolkodás,
- reprodukálás ismert nyelvi jelenség alapján,
- rendszerezettség (5-8. évfolyam),
- aktív részvétel páros, illetve csoportmunkában,
- önismeret (5-8. évfolyam),
- a társas feladatokban való felelősségvállalás.

Az értékelés **formái**:

- önértékelés,
- tanulói értékelés (pármunkában, csoportmunkában),
- tanári szóbeli értékelés,
- helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelés (erre nem adunk érdemjegyet),
- tanári írásbeli, főleg ösztönző – formáló (formatív) értékelés,
- tanári minősítő – szelektáló, összegző – lezáró értékelés, osztályzás (szummatív).

Az egyes tanegységek, témakörök végén javasolt az ismétlés, számonkérés, hiszen ebben az életkorban nagyon fontos a kisebb egységek alapos elmélyítése, rendszeres tanuláshoz szoktatás. Írásbeli ellenőrzéshez javasolt évfolyamonként három témazáró dolgozat és három egyéb jellegű dolgozat íratása.

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az iskola Pedagógiai Programja tartalmazza. E helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire az adott tanév végén: a tanuló legyen képes az év végi méréskor a szókinccset, a beszédképességet, a beszédértést és az írásképességet mérő feladatokat az elvárt eredményekhez képest legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet mérő feladatokat az elvárt eredményekhez képest legalább 20 %-ban teljesíteni.

MATEMATIKA
Helyi tantárgyi tanterv
5-8. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Általános tantervű tanulócsoport 5-8. évfolyam

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettanterv i órakeret (évi)</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret (évi)</i>
5.	4,5	162	136	26
6.	5	180	136	44
7.	3,5	126	102	24
8.	3,5	126	102	24

1. A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott matematika tantárgyi kerettanterv (A-változata) alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 5-8. évfolyamára kiadott matematika tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a Nat 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek.

A helyi sajátosságokat beépítette: Tóthné Guba Ibolya

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

2. A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	6 + folyamatos		6 +folyamatos
Számтан, algebra	60	18	78
Függvények, az analízis elemei	13	2	15
Geometria	33	3	36
Statisztika, valószínűség	6		6
Témazáró dolgozatok írása, javítása	7		7
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	11	3	14
Évfolyam összesen	136	26	162

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	6 + folyamatos		6 +folyamatos
Számтан, algebra	87	11	98
Függvények, az analízis elemei	7	1	8
Geometria	19	24	43
Statisztika, valószínűség	4		4
Témazáró dolgozatok írása, javítása	6	1	7
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	7	7	14
Évfolyam összesen	136	44	180

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 + folyamatos		3 + folyamatos
Számтан, algebra	34	14	48
Függvények, az analízis elemei	12	2	14
Geometria	29	8	37
Statisztika, valószínűség	6		6
Témazáró dolgozatok írása, javítása	6		6
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok	12	0	12

pótlása			
Évfolyam összesen	102	24	126

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	4 + folyamatos		4 + folyamatos
Számтан, algebra	39	4	43
Függvények, az analízis elemei	11	4	15
Geometria	21	16	37
Statisztika, valószínűség	9		9
Témazáró dolgozatok írása, javítása	6		6
Készülés a központi írásbeli felvételi vizsgára	+ folyamatos		folyamatos
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	12		12
Évfolyam összesen	102	24	126

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2.2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	26
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok		
Számтан, algebra	Nem tízes alapú számrendszerek Tizedes törtek kerekítése Természetes számok kerekítése Ellentett, abszolút érték Egész számok összeadása, kivonása, Műveletek törtekkel Műveletek sorrendje Egyszerű egyenletek megoldása A tanult anyag elmélyítése	+2 +1 +1 +1 +2 +6 +1 +2 +2
Függvények, az analízis elemei	Összefüggések, sorozatok Ábrázolás koordináta-rendszerben	+1 +1
Geometria	Tételek Téglaalap szerkesztése Téglatest felszíne	+1 +1 +1
Statisztika, valószínűség		

Témazáró dolgozatok írása, javítása		
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	A tanult ismeretek elmélyítése	+3
	Összesen:	26

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	44
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok		
Számтан, algebra	Fordított arányosság, arányos osztás	+4
	Összetett százalékszámítási feladatok	+3
	Nyitott mondatok megoldása	+4
Függvények, az analízis elemei	Egyenes arányosság	+1
Geometria	A tanult ismeretek elmélyítése	+2
	Sokszögek, testek szemléltetése	+2
	Ponthalmazok szerkesztése	+3
	Szögszerkesztés	+3
	Sokszögek szerkesztése	+8
	Sokszögek kerület, területe	+6
Statisztika, valószínűség		
Témazáró dolgozatok írása, javítása		+1
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	A tanult ismeretek elmélyítése	+7
	Összesen:	44

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	24
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok		
Számтан, algebra	Hatványok	+3
	Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása	+2
	Műveletek racionális számok halmazán	+5
	Számelmélet	+1
	Arány, arányosság	+1
	Százalékszámítás	+2
Függvények, az analízis elemei	Lineáris függvények	+2

Geometria	A tanult szerkesztési eljárások gyakorlása Síkidomok, sokszögek	+2 +6
Statisztika, valószínűség		
Témazáró dolgozatok írása, javítása		
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	A tanult ismeretek elmélyítése	+0
Összesen:		24

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	24
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok		
Számтан, algebra	Arányossági feladatok Algebrai kifejezések Egyenletek megoldása	+1 +1 +2
Függvények, az analízis elemei	Másodfokú függvény, abszolút érték függvény Számтani, mértani sorozat	+2 +2
Geometria	A háromszög nevezetes vonalai, pontjai, körei. Gúla, forgáskúp, gömb. Hasonló síkidomok és testek. Pitagorasz – tétel alkalmazása Körrel kapcsolatos feladatok Sokszögek területe Kicsinyítés, nagyítás	+4 +1 +1 +5 +2 +2 +1
Statisztika, valószínűség		
Készülés a központi írásbeli felvételi vizsgára		
Témazáró dolgozatok írása, javítása		
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása		
Összesen:		24

3. Tantárgyi bevezető:

A matematika tantárgy pedagógiai célrendszere és feladatai

„Mert ami Istenben láthatatlan, tudniillik az örökké való hatalma és istensége, a világ teremtésétől fogva az Ő alkotásaiból megértetvén megláttatik.” Róm. 1:20

A magyarországi református iskolai oktatásban, nevelésben a református pedagógiai gondolkodás évszázadok során kikristályosodott elvei fogalmazódnak meg, amelyek segítségével a gyermekek személyiségét egységes szemléletű rendszerben igyekszik formálni. Valljuk, hogy a tanári katedra, akárcsak a templomi szószék, Isten dicsőségének hirdetését szolgálja, amint az a természetben, a művészetekben és a tudományban megnyilatkozik. Nincs külön tudomány és vallásos, vagy református tudomány. Nekünk tanároknak önálló egyéniségünk és világnézetünk van. A matematika órának nem kell vallásos agitáció tárgyává válni, a tanárnak nem kell feltétlenül bibliai ismereteket közvetítenie, de egyéniségének, emberségének, meggyőződésének, világnézetének, hitének át kell sugároznia egész életén, így a tantárgyán is. A pedagógus saját meggyőződését, egyéniségét adja át tanítványainak, ezért a nevelés nem lehet semleges. A matematika az Isten által teremtett világ egyféle leírása. A teremtés rendje a matematika rendje. Rácsodálkozni a világra a matematika segítségével is lehet. A pedagógusnak tudnia kell, hogy minden tanuló önálló személyiség, s így mindegyikükhöz külön út vezet. Ez különösen igaz a matematikára, ugyanis kézzel foghatóan eltérő a tanulók gondolkodásmódja, értelmi képességük fejlődésének különböző az üteme. Tudatosítanunk kell diákjainkban, hogy Isten kivétel nélkül talentumokkal ajándékozta meg őket. A mi feladatunk, hogy segítsük őket ezeknek a talentumoknak a felismerésében, s ráébredésükre az ezzel járó felelősségre. A tehetségével való szerény, de okos gazdálkodás a református iskola diákjaiban szilárd hivatástudatot és munkaerkölcsöt kell, hogy kialakítson.

„A feladatmegoldás a jellemet is fejleszti. Mert hogyha nehéz problémánk adódik és azon hetekig, hónapokig, sőt élethosszig gondolkodnunk kell – az jellem nélkül nem megy! Ahhoz kitartás kell és akaraterő. Az ember tanulja meg, hogy ne adja fel még a reménytelennek látszó eseteket sem.” Pólya György matematikus

Az iskolai matematikatanítás célja, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról, mint tudásrendszerről és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. **A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.**

A matematikatanítás feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása.

A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömeinek forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítője; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze.

A tanulók matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek

fejlesztése. Egyaránt lényeges a reprodukzív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diszkussziós képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés egyaránt lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását.

A matematikai értékek megismerésével és a matematikai tudás birtokában a tanulók hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein. **A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez.** Ezért a tanulóknak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatjuk. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódásban. Mindehhez elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. A tanulóktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban egyaránt.

A tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási, tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanuló képessé válhat a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Kialakul bennük az önellenőrzés igénye, a sajátunkétól eltérő szemlélet tisztelete. Mind ezek érdekében is a tanítás folyamatában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematikatanítás, -tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által. A matematika lehetőségeihez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), internet, oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

A tananyag egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozása, a feladatmegoldások megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a reális önértékelés kialakulásának fontos területei. Ugyancsak nagy gondot kell fordítani a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt

gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. A matematikai szöveg értő olvasása, tankönyvek, lexikonok használata, szövegekből a lényeg kiemelése, a helyes jegyzeteléshez szoktatás a felsőfokú tanulást is segíti.

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Életkortól függő szinten rendszeresen foglalkozunk olyan feladatokkal, amelyekben valamilyen probléma legjobb megoldását keressük. Szánjunk kiemelt szerepet azoknak az optimumproblémáknak, amelyek gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, amikor költség, kiadás minimumát; elérhető eredmény, bevétel maximumát keressük. Fokozatosan vezessük be matematikafeladatainkban a pénzügyi fogalmakat: bevétel, kiadás, haszon, kölcsön, kamat, értékcsökkenés, -növekedés, törlesztés, futamidő stb. Ezek a feladatok erősítik a tanulóknak azt a tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket tanulnak, ill. hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része. Az életkor előre haladtával egyre több példát mutassunk arra, hogy milyen területeken tud segíteni a matematika. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy milyen matematikai ismerteket alkalmaznak az alapvetően matematikaigényes, ill. a matematikát csak kisebb részben használó szakmák (pl. informatikus, mérnök, közgazdász, pénzügyi szakember, biztosítási szakember, ill. pl. vegyész, grafikus, szociológus stb.), ezzel is segítve a tanulók pályaválasztását.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok.

A matematika a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy-egy mozzanatának megismertetése, nagy matematikusok életének, munkásságának megismerése. A NAT néhány matematikus ismeretét előírja minden tanuló számára: Euklidész, Pitagorasz, Descartes, Bolyai Farkas, Bolyai János. A kerettanterv ezen kívül is több helyen hívja fel a tananyag matematikatörténeti érdekességeire a figyelmet. Ebből a tanárkollégák csoportjuk jellegének megfelelően szabadon válogathatnak.

Minden életkori szakaszban fontos a differenciálás. Ez nemcsak az egyéni igények figyelembevételét jelenti. Sokszor az alkalmazhatóság vezérli a tananyag és a tárgyalásmód megválasztását, más esetekben a tudományos igényesség szintje szerinti differenciálás szükséges. Egy adott osztály matematikatanítása során a célok, feladatok teljesíthetősége igényli, hogy a tananyag megválasztásában a tanulói érdeklődés és a pályaaorientáció is szerepet kapjon. A matematikát alkalmazó pályák felé vonzódnak tanulók gondolkodtató, kreativitást igénylő versenyfeladatokkal motiválhatók, a humán területen továbbtanulni szándékozók számára érdekesebb a matematika kultúrtörténeti szerepének kidomborítása, másoknak a középiskolai matematika gyakorlati alkalmazhatósága fontos. A fokozott szaktanári figyelem, az iskolai könyvtár és az elektronikus eszközök használatának lehetősége segíthetik az esélyegyenlőség megvalósulását.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának készségét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétele, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az

algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.

A kommunikációs kompetenciák: A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszere.

A digitális kompetenciák: A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozhat olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulása során keresztül erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.

A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

A tanuló konkrét vagy képi reprezentációval vagy szimbolikus modellekkel végzi a matematikai gondolatok vagy kapcsolatok feltárását, majd új kapcsolatokat alakít ki a matematikai fogalmak között.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valódi adatok felhasználásával összeállított mindennapi problémák megoldásán keresztül történik. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanuló megfelelő játékokon keresztül képessé válik a különböző kockázatok felmérésére, a számára kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, és megtapasztalja döntései következményét. A matematikai projekteken való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek

kialakulását (kreativitás, mérlegelő gondolkodás, problémamegoldás, kezdeményezőkézség, másokkal való együttműködés készsége).

5–6. évfolyam

A felső tagozaton az eddig megszerzett tudást és kompetenciákat kell elmélyíteni és kiterjeszteni. A mindennapi élet problémamegoldásához szükséges képességek és ismeretek elsajátítása mellett legalább ugyanilyen fontos, hogy a matematikatanulás szolgálja egy jól működő gondolkodásmód, egy tanulási stratégia, ítélőképesség, megértés és sok általánosabb pozitív emberi tulajdonság formálását is.

Az 5-6. évfolyamtanulásmódszertani szempontból átmenetet képez az alsó tagozat játékos, tevékenyítő, felfedeztető módszerei és a matematika elméleti befogadását jelentő tanulási módszerek között. Továbbra is fontos szerepet játszik a szemléltetés, az eszközök használata. Elvárható a szerzett tapasztalatok értelmezése, rendszerezése, néhány területen az általánosítás lehetőségének felfedezése és megfogalmazása.

Fontos feladat a tanulás tanítása, az elsajátítás képességének (emlékezet, figyelem, koncentráció, lényegkiemelés stb.) fejlesztése. Meg kell ismertetni a matematika bevált tanulási módszereit.

A matematikai gondolkodásmódot fel kell használni a problémamegoldások során. Ehhez szükséges megfelelő szemléltető ábrákat, diagramokat, grafikonokat készíteni, ilyeneket értelmezni, elemezni és felhasználni; halmazokat jellemezni, szabályszerűségeket észrevenni, általánosító sejtéseket, állításokat megfogalmazni.

Az érvelés, a cáfolás, a vitakészség, a helyes kommunikáció fejlesztése folyamatos feladatunk. Ehhez szükséges másokkal problémamegoldásban együttműködni, gondolatainkat, a megismert fogalmakat rendszerezni. A modellalkotás fontos eszköz, amely segítséget nyújt a problémák megoldásában. Fontos, hogy a tanulók a modellalkotásaik során a megértett és megtanult fogalmakat és eljárásokat fel tudják használni, és a modellekbe szervesen be tudják építeni. Szükséges, hogy problémahelyzetet leíró szöveg alapján a probléma lényegét felismerjék, majd annak megfelelő, a probléma megoldását elősegítő modelleket alkossanak. Fokozatosan fejleszteni kell a matematikai szaknyelv és jelölésrendszer használatát, alkalmazását.

Ebben a két évfolyamban sajátítják el egyszerű szöveges feladatok megoldásának néhány stratégiáját: a hétköznapi és gyakorlati problémák megértését és megjelenítését matematikai alakban, az eredmény becslését és ellenőrzését. Tájékozódnak síkban és térben, ismerik az egyszerű síkbeli és térbeli alakzatokat. Tudják a tanult mértékegységeket átváltani. Készség szinten számolnak egész számokkal, és gyakorlottak a racionális számokkal való műveletek végzésében.

A szemléltetést és a megértést a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

7–8. évfolyam

Tizenhárom éves kortól a tanulók mindinkább általánosító elképzelésekben, elvont konstrukciókban gondolkoznak. Elméleteket gyártanak, összefüggéseket keresnek, próbálják értelmezni a világot. Fejlődik a vitatkozás és az érvelés kultúrája az osztálytársakkal és a szaktanárral. Az iskolai tanítás csak akkor lehet eredményes, ha alkalmazkodik ezekhez a változásokhoz, illetve igyekszik azokat felhasználva fejleszteni a tanulókat. A matematika kiválóan alkalmas arra, hogy a rendszerező képességet és hajlamot fejlessze. A felső tagozat utolsó két évfolyamában mind inkább szükséges matematikai szövegeket értelmezni és alkotni.

Segítsük, hogy a tanulók a problémamegoldásaik részeként többféle forrásból legyenek képesek ismereteket szerezni.

Ebben a korban a tanításban már meg kell jelennie az elvonatkoztatás és az absztrakciós készség felhasználásának, fejlesztésének, miközben továbbra is megmarad a szemléltetés és az eszközök használata. A matematika tanításában itt jelenik meg a konkrét számok betűkkel való helyettesítése, a tapasztalatok általános megfogalmazása. Ezekben az évfolyamokban már komoly hangsúlyt kell helyoznunk arra, hogy a megsejtett összefüggések bizonyításának igénye is kialakuljon. A definíciókat és a tételeket mind inkább meg kell tudni különböztetni, azokat helyesen kimondani, problémamegoldásban mind többször alkalmazni. A mindennapi élet és a matematika (korosztálynak megfelelő) állításainak igaz vagy hamis voltát el kell tudni dönteni. Elvárható a mindennapi életből vett szöveges problémák matematikai értelmezése, a szakkifejezések helyes használata.

A feladatok megoldása során fokozatosan kialakul az adatok, feltételek adott feladat megoldásához való szükségessége és elégségessége eldöntésének képessége. A tanítás része, hogy a feladatmegoldás előtt mind gyakrabban tervek, vázlatok készüljenek, majd ezek közül válasszuk ki a legjobbat. Esetenként járjunk be több utat a megoldás során, és ennek alapján gondoljuk végig, hogy létezik-e legjobb út, vagy ennek eldöntése csak bizonyos szempontok rögzítése esetén lehetséges. A feladatmegoldások során lehetőséget kell teremteni arra, hogy esetenként a terveket és a munka szervezését a feladatmegoldás közben a tapasztalatoknak megfelelően módosítani lehessen. Egyes feladatok esetén szükséges általánosabb eljárási módokat, algoritmusokat keresni.

A matematika egyes területei más-más módon adnak lehetőséget ebben az életkorban az egyes kompetenciák fejlesztésére. A különböző matematikatanítási módszerek minden tananyagrészen segíthetik a megfelelő önismeret, a helyes énkép kialakítását.

A tananyaghoz kapcsolódó matematikatörténeti érdekességek hozzásegítenek az egyetemes kultúra, a magyar tudománytörténet megismeréséhez. A gyakorlati élethez kapcsolódó szöveges feladatok segítik a gazdasági nevelést, a környezettudatos életvitelt, az egészséges életmód kialakítását. A definíciók megtanulása fejleszti a memóriát, a szaknyelv precíz használatára ösztönöz. A geometriai ismeretek elsajátítása közben a tanulók térszemlélete fejlődik, megtanulják az esztétikus, pontos munkavégzést. A halmazszemlélet alakítása és fejlesztése a rendszerező képességet erősíti.

Az érdeklődés specializálódása természetes dolog. Akinél ez a reál tárgyak felé fordul, ott igényes feladatanyaggal, kiegészítő ismeretekkel kell elérni, hogy az ilyen irányú továbbtanuláshoz szükséges alapok kialakuljanak, az érdeklődés fennmaradjon. Akinél a matematika, illetve a reál tárgyak iránti érdeklődés csökken, ott egyrészt sok érdeklődést felkeltő elemmel: matematikatörténeti vonatkozással, játékokkal, érdekes feladatokkal lehet ezt az érdeklődést visszaszerezni, másrészt célszerű sok olyan feladatot beiktatni, amelyek jól mutatják, hogy az életben sokszor előnybe kerülhetnek, jobb döntést hozhatnak azok, akik jól tudják a matematikát.

A specializálódott érdeklődés, és az ekkorra már óhatatlanul kialakuló tudásbeli különbségek miatt 7. osztálytól ajánlott, 8. osztályban pedig alapvetően szükséges a tárgy csoportbontásban való tanulása. Ezzel célszerű lehetőséget teremteni a lassabban haladók felzárkóztatására és a gyorsabban haladók tudásának elmélyítésére.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. évfolyam

A kerettanterv az 5. évfolyamon minimálisan heti 4, évi 144 matematikaórát ír elő.

Az általános rendelkezés szerint a kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret mintegy négy ötödét fedik le. A fennmaradó órák felhasználhatók ismétlésre, gyakorlásra, felzárkóztatásra, tehetséggondozásra és számonkérésre.

**A tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzéséhez
javasolt táblázat szerkezete a kerettanterv alapján**

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek		Órakeret 6+folyamatos
Előzetes tudás	Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalma. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása (próbálgatással).		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek tudatos memorizálása és felidézése. A megtanulást segítő eszközök és módszerek megismerése, értelmes, interaktív használatának fejlesztése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok megismerése. Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés igényének kialakítása. Kommunikáció fejlesztése. A saját képességek és műveltség fejlesztésének igénye.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Természetes számok, síkbeli pontok, adott síkidomok halmazba rendezése adott tulajdonság alapján. Konkrét halmaz és részhalmaz közötti kapcsolat felismerése. Két véges halmaz közös része. Két véges halmaz egyesítése. Halmazok közötti kapcsolatok szemléltetése táblázattal, halmazábrával, intervallummal stb.	A helyes halmazszemlélet kialakítása. Tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint, a különféle érzékszervek tudatos működtetésével.	A számok az Isten végtelen szabályosságának kifejezői, amely Isten teremtet világából visszatükröződik. Természetismeret: élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint Magyar nyelv és irodalom: szavak csoportosítása szófajonként, jelentés alapján	2 óra + Folyamatos

		Hittan: Bibliai alakok, helyszínek csoportosítása	
Változatos tartalmú szövegek értelmezése. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata (pl. egyenlő; kisebb; nagyobb; több; kevesebb; nem; és; vagy; minden; van olyan, legalább; legfeljebb).	Értő, elemző olvasás fejlesztése. Kommunikáció fejlesztése a nyelv logikai elemeinek használatával. A lényegkiemelés, a szabálykövető magatartás fejlesztése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegértelmezés.	3 óra + Folyamatos
Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására. A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások.	A matematikai logika nyelvének megismerése, tudatosítása. A közös tulajdonságok felismerése, tagadása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a lényegkiemelés képességének fejlesztése.	Folyamatos
Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése.	Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés. Lásd például a műveleti sorrendnek, a szöveges feladatok megoldásának vagy a geometriai szerkesztések lépéseinek megtervezését.		Folyamatos
Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Definíció megértése és alkalmazása.	Kommunikáció, lényegkiemelés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> lényegkiemelés fejlesztése.	1 óra + Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, eleme, alaphalmaz, üres halmaz, részhalmaz, egyesítés, közös rész. Igaz, hamis. Nem, és, vagy. Minden, van olyan. Biztos, lehetséges, lehetetlen. Legalább, legfeljebb.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra		Órakeret 78 óra
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). Helyiérték, alaki érték, valódi érték. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Matematikai jelek: +, −, •, :, =, <, >, () ismerete, használata. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mérőeszközök használata. A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. Fejben számolás száz-as számkörben. A szorzótábla biztos tudása. Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalma. Műveletek tulajdonságai, tagok, illetve tényezők felcserélhetősége. Műveleti sorrend. Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű számmal írásban. Műveletek ellenőrzése. Páros és páratlan számok, többszörös, osztó, maradék fogalma. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése. Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok, kerekítés.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biztos számfogalom kialakítása. Számolási készség fejlesztése. A műveleti sorrend használatának fejlesztése, készségszintre emelése. Mértékegységek helyes használata és pontos átváltása. Matematikai úton megoldható probléma megoldásának elképzelése, becslés, sejtés megfogalmazása; megoldás után a képzelt és tényleges megoldás összevetése. Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. Fegyelmezettség, következetesség, szabálykövető magatartás fejlesztése. Pénzügyi ismeretek alapozása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Természetes számok értelmezése millió-s számkörben. Alaki érték, helyiérték. Természetes számok helyesírása. Római számírás. Számok	A számkör bővítése. Számlálás, számolás. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása. Kombinatorikus gondolkodás elemeinek alkalmazása számok kirakásával. Matematikai jelek értelmezése (<, >, = stb.) használata. A kerekítés szabályainak alkalmazása.	A szentírásban az arab tízes számrendszer használatos. A tízes számjegy az Űr mérésének alapja, amint Ő maga tárta fel ezt számunkra. <i>Természettudomány:</i> Magyarország lakosainak száma.	5 óra

ábrázolása számegegyenesen, nagyságrendi összehasonlításuk. A természetes számok kerekítése. A kerekítés gyakorlása.		<i>Mindennapi gyakorlat:</i> Pénzegységek, mértékegységek átváltása.	+1 óra
--	--	--	--------

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Kiegészítő tananyag: Nem tízes alapú számrendszerek.	Megjegyzés: A kerettanterv B változata szerint követelmény.	<i>Digitális kultúra:</i> 2-es számrendszer.	+ 2 óra
Összeadás, kivonás, szorzás osztás szóban és írásban a természetes számok körében (0 szerepe a szorzásban, osztásban). Becslés. Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel, ... (tíz hatványaival). Nem tízes alapú számrendszerek. [2]	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával. A műveletekhez kapcsolódó ellenőrzés igényének és képességének fejlesztése. Önellenőrzés, önismeret fejlesztése.		10 óra
Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai. Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend, zárójelek használata. Műveletek eredményeinek előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.	Algoritmikus gondolkodás fejlesztése. Egyszerű feladatok esetén a műveleti sorrend helyes alkalmazási módjának felismerése, alkalmazása. Az egyértelműség és a következetesség fontossága. Ellenőrzés és becslés.		3 óra + 1 óra +folyamatos, az előző témakör órakeretébe beszámítva.
Osztó, többszörös, osztható. Az osztópárok felsorolása.	Halmazműveletek, kombinatorika eszköz jellegű alkalmazása.		2 óra

A természetes számkör bővítése: az egész számok halmaza. Negatív szám értelmezése tárgyi tevékenységgel, szemléletes modellek segítségével. Ellentett, abszolútérték. Ellentett, abszolút érték gyakorlása. Egész számok ábrázolása számegyenesen, nagyság szerinti összehasonlításuk. Egész számok összeadása, kivonása a szemléletre támaszkodva. Egész számok összeadása, kivonása, gyakorlás. Tanultak elmélyítése.	Készpénz, adósság fogalmának továbbfejlesztése. Hőmérséklet leolvasása hőmérőről. Számolás az „időszalagon”. Számolás földrajzi adatokkal: mélységek és magasságok értelmezése matematikai szemlélettel.	<i>Természettudomány; hon- és népismeret:</i> Tengerszint alatti mélység, tengerszint feletti magasság szűkebb és tágabb környezetünkben (a Földön). <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> időtartam számolása időszámítás előtti és időszámítás utáni történelmi eseményekkel.	9 óra + 1 óra + 2 óra + 1 óra
Közönséges tört fogalma. Törtszám ábrázolása számegyenesen. Törtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk.	A közönséges tört szemléltetése, kétféle értelmezése, felismerése szöveges környezetben.	<i>Ének-zene:</i> a hangjegyek értékének és a törtszámoknak a kapcsolata.	5 óra
Törtek összeadása, kivonása. Törtek szorzása, osztása természetes számmal. Műveletek törtekkel.	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával.		10 óra + 3 óra
Tizedestört fogalma. A tizedestörtek értelmezése. Tizedestörtek jelentése, kiolvasása, leírása. Tizedestörtek ábrázolása számegyenesen. Tizedestörtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk. Tizedestörtek kerekítése.	Helyiérték-táblázat használata. Mértékegységek kifejezése tizedestörtekkel: dm, cl, mm, ... A mérés pontosságának jelzése. A váltópénz fogalma (euró, cent).		6 óra + 1 óra

Tizedestörtek összeadása, kivonása. Tizedestörtek szorzása, osztása természetes számmal. Műveletek eredményeinek előzetes becslése. Tizedestörtek szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel, Műveletek tizedes törtekkel.	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával. Annak felismerése, hogy a természetes számokra megtanult műveleti tulajdonságok a tizedestörtekre is érvényesek.		10 óra + 3 óra
A racionális szám fogalmának előkészítése: véges és végtelen szakaszos tizedes törtek.	A mennyiségi jellemzők kifejezése számokkal: természetes szám, racionális szám, pontos szám és közelítő szám.		0
Szöveges feladatok megoldása. Adatok meghatározása. Összefüggések megkeresése, tervkészítés. A matematikai modell felírása. Becsülés. A terv végrehajtása, megoldás. Ellenőrzés. Szöveges válasz.	Egyszerű matematikai problémát tartalmazó és a mindennapi élet köréből vett szövegek feldolgozása. Gondolatmenet tagolása. Emlékezés elmondott, elolvasott történetekre, emlékeztetést segítő ábrák, vázlatok, rajzok készítése, visszaolvasása.	Magyar nyelv és irodalom: olvasási és megértési stratégiák kialakítása (szövegben megfogalmazott helyzet, történet megfigyelése, értelmezése, lényeges és lényegtelen információk szétválasztása). Vizuális kultúra: Elképzelt történetek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.	Folyamatos, az adott témakör órakeretébe beszámítva.
Arányos következtetések. A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel. Egyenes arányosság.	A következtetési képesség fejlesztése. Értő, elemző olvasás fejlesztése. Annak megfigyeltetése, hogy az egyik mennyiség változása milyen változást eredményez a hozzá tartozó mennyiségnél.	Hon- és népismeret; természetismeret: Magyarország térképéről méretarányos távolságok meghatározása. A saját település, szűkebb lakókörnyezet térképének használata.	Folyamatos, az adott témakör órakeretébe beszámítva.

[illegible]

Kulcsfogalmak/fogalmak	Tíz-es számrendszer, helyiérték, alaki érték, számegyenes, kerekítés. Az összeg tagjai (összeadandók), kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzat, a szorzat tényezői (szorzandó, szorzó), osztandó, osztó, hányados, maradék. Arány, egyenes arányosság. Hosszúság, tömeg, idő, hőmérséklet, továbbá geometriai témakörben értelmezve, de a számtan, algebra témakörben is alkalmazva: terület, térfogat, űrtartalom. A mértékegységek átváltása. Euró, cent. Pozitív szám, negatív szám, előjel, ellentett, abszolútérték. Tört, számláló, nevező, közös nevező, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés. Tizedestört, véges és végtelen szakaszos tizedestört.
--------------------------------------	---

	Egyenlet egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldás, igazsághalmaz (megoldáshalmaz).
--	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria		Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). Hosszúság és távolság mérése (egyszerű gyakorlati példák). Háromszög, négyzet, téglalap, jellemzői. Kör létrehozása, felismerése, jellemzői. A test és a síkidom megkülönböztetése. Kocka, téglatest, jellemzői. Négyzet, téglalap kerülete. Mérés, kerületszámítás, mértékegységek. Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tételek fogalmának elmélyítése – környezetünk tárgyainak vizsgálata. Távolság szemléletes fogalma, meghatározása. A sík- és térszemlélet fejlesztése. A vizuális képzelet fejlesztése. Rendszerező-képesség, halmazszemlélet fejlesztése. Számolási készség fejlesztése. A szaknyelv helyes használatának fejlesztése. A geometriai jelölések pontos használata. Pontos munkavégzésre nevelés. Esztétikai érzék fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test, felület. Egyenesek kölcsönös helyzete: metsző, párhuzamos, merőleges, kitérő egyenesek. Párhuzamos és merőleges egyenesek	A tanult tételek felvétele és jelölése. Absztrakt fogalmak szemléletes alapoza (például papírhajtogatással). Körző, vonalzó helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása. Testek vizsgálatának előkészítése.	<i>Vizuális kultúra:</i> párhuzamos és merőleges egyenesek megfigyelése környezetünkben.	3 + 1 óra

szerkesztésének gyakorlása. Kiegészítő tananyag: Síkok és egyenesek, síkok és síkok kölcsönös helyzete a térben.			
Síkidomok, sokszögek (háromszögek, négyszögek) szemléletes fogalma. Sokszögek kerülete. Egybevágó (ugyanolyan alakú és méretű) síkidomok. Kicsinyítés, nagyítás. Téglalap, négyzet tulajdonságainak vizsgálata, kerülete.	Síkidomok, tulajdonságainak vizsgálata, közös tulajdonságok felismerése. A korábban tanultak felelevenítése. Adott alakzatok területének meghatározása méréssel, számolással. Méterrúd, mérőszalag használata. Számolási készség fejlesztése.	<i>Hon- és népismeret:</i> népművészeti minták, formák. <i>Technika és tervezés:</i> Udvarok, telkek kerülete.	3 óra
A terület mérése, mértékegységei. A téglalap, négyzet területe.	Adott alakzatok területének meghatározása méréssel, számolással, átdarabolással. A gyakorlati élettel kapcsolatos szöveges feladatok megoldása.	<i>Technika és tervezés:</i> Az iskola és az otthon helyiségeinek alapterülete.	5 óra
Kocka, téglatest tulajdonságai, él, lap, csúcs. Téglatest (kocka) hálójá, felszínének fogalma, a felszín kiszámítása. Téglatest felszíne, gyakorlás. A térfogat szemléletes fogalma, A térfogatmérés mértékegységei. A téglatest (kocka) térfogatának kiszámítása. Az űrtartalom mérése, mértékegységei. Az űrtartalom mértékegységeinek és a térfogatmérés	Testek építése, tulajdonságaik vizsgálata. Testek csoportosítása adott tulajdonságok alapján. A gyakorlati élettel kapcsolatos szöveges feladatok megoldása. Szövegértelmezés. A térszemlélet fejlesztése.	<i>Technika és tervezés:</i> téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata. <i>Vizuális kultúra:</i> egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok tervezése, modellezése.	4 óra + 1 óra

A szögtartomány, szög fogalma, mérése szögmérővel (fok, szögperc, szögmásodperc). Szögfajták. A szög jelölése, betűzése. Matematikatörténet: görög betűk használata a szögek jelölésére.	Szögmérő használata. Fogalomalkotás mélyítése. Törekvés a pontos munkavégzésre. Tájékozódás iránytűvel, tájolóval.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: görög „abc” betűinek használata.</i> <i>Természettudomány: Tájékozódás térképen és terepen. Iránytű, alaprajz, fővilágtájak, térkép.</i>	6 óra
Testek ábrázolása. Testek építése, szemléltetése.	A tanultak gyakorlati alkalmazása; a térszemlélet fejlődése (lásd a kompetenciafelmérések feladatsorait). Megjegyzés: Szerepel a kerettanterv A és B változatának fejlesztési követelményei között, 5. osztályban ajánlott a szabadon felhasználható időkeretből rászánni órákat.	<i>Technika és tervezés: téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Testek ábrázolása.</i> <i>Vizuális kultúra: egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok tervezése, modellezése. Térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.</i>	2
Kulcsfogalmak/fogalmak	Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Egyenesek kölcsönös helyzete (metsző, merőleges, párhuzamos, kitérő). Távolság, szakaszfelező merőleges. Síkidom, sokszög, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet. Kör (körvonal, körlap), átmérő, sugár. Szögtartomány, szögfajták (nullszög, hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, tompaszög). Kerület, terület, a terület mértékegységei. Test, csúcs, él, lap. Gömb. Téglatest, kocka felszíne, hálója, térfogata.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Szabályfelismerés, szabálykövetés. Összefüggések keresése. A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó tagok pótlása. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Sorozat megadása szabállyal. A koordináta-rendszer biztonságos használata. Függvényszemlélet előkészítése. Probléma felismerése. Összefüggés-felismerő képesség fejlesztése. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Helymeghatározás gyakorlati szituációkban, konkrét esetekben. A Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer. <i>Matematikatörténet:</i> Descartes. Ábrázolás koordináta-rendszerben	Megadott pont koordinátáinak leolvasása, illetve koordináták segítségével pont ábrázolása a Descartes-féle koordináta-rendszerben. Sakklépések megadása, torpedójáték betű-szám koordinátákkal. Osztálytermi ülésrend megadása koordináta-rendszerrel.	<i>Természettudomány:</i> tájékozódás a térképen, fókhalózat.	3 óra + 1 óra
Összetartozó adatok táblázatba rendezése. Táblázat hiányzó elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon.	Összefüggések felismerése. Együtt változó mennyiségek összetartozó adatként megjelölésének jegyzése: tapasztalati függvények, sorozatok alkotása.		5 óra + folyamatos
Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben. Az egyenes arányosság függvény grafikonja (előkészítő jelleggel).	A megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerés gyakorlása. Szövegértelmező képesség fejlesztése. Eligazodás a mindennapi élet egyszerű grafikonjainak értelmezésében.		2 óra

Sorozat megadása a képzés szabályával, illetve néhány elemével. Példák konkrét sorozatokra. Sorozatok folytatása adott szabály szerint.	Szabálykövetés, szabályfelismerés. Annak felismerése, hogy a néhány elemével adott sorozat végtelenül sokféleképpen folytatható.	Testnevelés; ének-zene; dráma és színház: ismétlődő ritmus, tánc lépés, mozgás létrehozása.	3 óra + 1 óra
Kulcsfogalmak/fogalmak	Sorozat, koordináta-rendszer, táblázat, grafikon.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. „Biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos”.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztika szerepének felismerése. Megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerő képesség, elemzőképesség fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével.	Valószínűségi és statisztikai alapfogalmak szemléleti alapon történő kialakítása. Kommunikáció és együttműködés a páros, ill. csoportmunkákban. Valószínűségi kísérletek végrehajtása.		2
Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok értelmezése, táblázatok olvasása, készítése.	Tudatos és célirányos figyelem gyakorlása. Napi sajtóban, különböző kiadványokban található grafikonok, táblázatok elemzése.	<i>Technika és tervezés:</i> menetrend adatainak értelmezése; kalóriatáblázat vizsgálata. <i>Digitális kultúra:</i> adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés.	2

Átlagszámítás néhány adat esetén (számtani közép).	Az átlag lényegének megértése. Számolási készség fejlődése.	<i>Természettudomány:</i> időjárási átlagok (csapadék, hőingadozás, napi, havi, évi középhőmérséklet).	2 óra
Kulcsfogalmak/fogalmak	Esemény, biztos esemény, lehetetlen esemény. Adat, diagram, átlag.		

A fejlesztés elvárt eredményei az 5. évfolyam végén	<i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i> – Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése. – Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása. – Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. – Néhány elem sorba rendezése, az összes lehetséges sorrend felsorolása.. – Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása. – A nyelv logikai elemeinek és az összehasonlításhoz szükséges kifejezéseknek a helyes használata. <i>Számтан, algebra</i> – Az 1 000 000-nál nem nagyobb természetes számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen, a tízes számrendszer ismerete. Természetes számok kerekítése. – A természetes számok összeadása, kivonása, szorzása többjegyű szorzóval, osztása kétjegyű osztóval. – Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. A 2-vel, 5-tel, 100-zal, 1000-rel osztható számok felismerése. – Törtek kétféle értelmezése, ábrázolásuk többféleképpen. Kis nevezőjű törtek összehasonlítása, összeadása, kivonása, szorzása, osztása természetes számmal. – Tizedestörtek értelmezése, írása, olvasása, összehasonlításuk. Tizedestörtek kerekítése. Tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása természetes számmal. – Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása. – Egész számok, negatív, pozitív számok ismerete, ellentett, abszolútérték meghatározása. Egész számok összeadása, kivonása szemléletes feladatokban.	

	– A mindennapi élettel kapcsolatos egyszerű szöveges feladatok megoldása (szövegértelmezés, adatok kigyűjtése, terv, becslés, számítás; ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése). – A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabványmértékegységeinek ismerete, helyes alkalmazása. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban.
A fejlesztés elvárt eredményei az 5. évfolyam végén	Geometria – Térelemek felismerése: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test szemléletes fogalmának ismerete. Törekvés a szaknyelv és az anyanyelv helyes használatára. – Párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek fogalmának ismerete. Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása egyélű és derékszögű vonalzó segítségével. – A geometriai ismeretek alkalmazásával az ábrák helyes értelmezése. – Pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága. A körző, vonalzó célszerű használata. – A sokszög szemléletes fogalma. Sokszögek tulajdonságainak vizsgálata, csoportosításuk különböző szempontok szerint. – Konkrét sokszögek területének kiszámítása. – A téglalap, négyzet fogalma, tulajdonságaik vizsgálata, területük kiszámítása konkrét feladatokban. – Sokszögek területének meghatározása alkalmi mértékegységgel történő lefedéssel. A terület szabványos mértékegységei, átváltásuk. A téglalap (négyzet) területe. – A téglatest, kocka ismerete, az elnevezések (csúcs, él, lap) helyes használata. A téglatest hálójának felszínének meghatározása. – A téglatest térfogata, a térfogat szabványos mértékegységei. A térfogat és az űrtartalom mértékegységei közti kapcsolat ismerete. – A terület-, a terület- és a térfogatszámításról tanultak alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban. – Testek ábrázolása; építése. – A szögtartomány fogalma, a szögek nagyságának megmérése, a mértékegységek ismerete. Adott nagyságú szög megrajzolása szögmérő segítségével. A szögfajták ismerete. Összefüggések, függvények, sorozatok – Tájékozódás a koordináta-rendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak leolvasása.

	– Egyszerűbb grafikonok, elemzése, oszlopdiagramok, vonaldiagramok értelmezése, megrajzolása. Táblázatok értelmezése, készítése. – Néhány tagjával elkezdett sorozathoz szabály(ok) keresése, megfogalmazása. Egyszerű sorozatok folytatása adott, illetve felismert szabály alapján. Valószínűség, statisztika – Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. – Néhány szám számtani közepének kiszámítása. – Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rendezése, ábrázolása.
--	--

Témazáró dolgozat írása, javítása: 7óra

Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása: 11 óra, + 3 óra = 14 óra

6. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek		Órakeret 6 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. Egyszerű matematikai tartalmú szövegek értelmezése. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása (próbálgatással).		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek tudatos memorizálása és felidézése. A megtanulást segítő eszközök és módszerek megismerése, értelmes, interaktív használatának fejlesztése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok megismerése. Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés igényének kialakítása. Kommunikáció fejlesztése. A saját képességek és műveltség fejlesztésének igénye.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Elemek elrendezése, rendszerezése adott szempont(ok) szerint. Néhány elem sorba rendezése, kiválasztása	A kombinatorikus gondolkodás, a célirányos figyelem kialakítása, fejlesztése.		3 óra + folyamatos

különféle módszerekkel.			
Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. Konkrét halmaz és részhalmaza közti kapcsolat felismerése. Két véges halmaz közös része, egyesítése. Halmazok közti kapcsolatok szemléltetése.	A helyes halmazszemlélet kialakítása. Tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint.	<i>Digitális kultúra:</i> könyvtárszerkezet a számítógépen.	2 óra +Folyamatos
Ismeretek	Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Változatos tartalmú szövegek értelmezése. Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására. A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások.	Értő, elemző olvasás fejlesztése. Kommunikáció fejlesztése a nyelv logikai elemeinek használatával. A közös tulajdonságok felismerése, tagadása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegértelmezés. A lényegkiemelés képességének fejlesztése.	Folyamatos
Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. A nyelv logikai elemeinek („nem”, „és”, „vagy”, „ha ..., akkor ...”, „minden”, „van olyan”, „legalább”, „legfeljebb”) helyes használata. Definíció megértése és alkalmazása.	Kommunikáció, lényegkiemelés. A matematikai logika nyelvének megismerése, tudatosítása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A lényegkiemelés fejlesztése.	Folyamatos
Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése.	Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés. Lásd például a műveleti sorrendnek, a szöveges feladatok megoldásának, az arányossági következtetéseknek, a statisztikai adatgyűjtésnek vagy a geometriai szerkesztéseknek a megtervezését.	<i>Digitális kultúra:</i> Internet használata.	1 óra + Folyamatos

Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, eleme, alaphalmaz, üres halmaz, részhalmaz, egyesítés, közös rész. Igaz, hamis. Nem, és, vagy. Minden, van olyan. Biztos, lehetséges, lehetetlen. Legalább, legfeljebb.	
-------------------------------	---	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Számtan, algebra		Órakeret 98 óra
Előzetes tudás	Természetes számok írása, olvasása (1 000 000-s számkör), helyesírása, kerekítésük. Helyiérték, alaki érték, valódi érték. A négy alapművelet végrehajtása szóban és írásban a természetes számok körében. Műveletek ellenőrzése. Egész számok, pozitív, negatív számok. Ellentett, abszolútérték. Egész számok nagyság szerinti összehasonlítása, összeadása, kivonása a szemléletre támaszkodva. Törtek, tizedestörtek fogalma, helyük a számegyenesen. Törtek, tizedestörtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlítása. Törtek, tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzásuk, osztásuk természetes számmal. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Mértékegységek átváltása. Mérőeszközök használata. A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. Műveletek tulajdonságai. Zárójelek használata, műveleti sorrend. Osztthatóság, többszörös, osztó, maradék fogalma. Egyszerű szöveges feladatok megoldása (a szöveg értelmezése, a szükséges adatok kiválasztása, tervekészítés, a számítások végrehajtása és ellenőrzése a szöveg alapján, szöveges válasz).		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biztos számfogalom kialakítása. Számolási készség fejlesztése. A műveleti sorrend használatának fejlesztése, készségszintre emelése. Mértékegységek helyes használata és pontos átváltása. Matematikai úton megoldható probléma megoldásának elképzelése, becslés, sejtés megfogalmazása; megoldás után a képzelte és tényleges megoldás összevetése. Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. Fegyelmezettség, következetesség, szabálykövető magatartás fejlesztése. Pénzügyi ismeretek alapozása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Ismétlés: természetes számok értelmezése milliós	A számokról tanultak felelevenítése, mélyítése, a számkör bővítése. Hallott számok leírása, látott	<i>Természettudomány:</i> Magyarország, Európai Unió, Kína lakosainak száma. Európa területe stb.	5 óra

számkörben, kitekintés billióig. A tizedestörtek fogalmának felelevenítése. Számok írása. Alaki érték, helyiérték. Számok ábrázolása számegyenesen, összehasonlításuk. Kerekítés, a mérés pontosságának jelzése. Kerekítés gyakorlása.	számok kiolvasása. Számok ábrázolása számegyenesen. Helyiérték-táblázat használata. Mértékegységek kifejezése tizedestörtekkel: dm, cm, mm...		
Kiegészítő tananyag: A hatványozás fogalmának előkészítése. A természetes számok helyiértékének hatványalakja.	Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése.		2 óra
Tizedestört alakban írt számok szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel, ... (tíz hatványaival).			1 óra
Ismétlés: Szabvány mértékegységek és átváltásuk: hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg. A mértékegységek alkalmazása algebrai, geometriai és függvénytani problémák megoldásában.	A korábban tanultak áttekintése, rendszerezése. Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése. Az arányosság felismerése mennyiség és mérőszám kapcsolata alapján. Kreatív gondolkodás fejlesztése.	<i>Technika és tervezés:</i> tárgykészítéshez kapcsolódó mennyiségi fogalmak kialakítása, a mennyiségek megállapítása becslés, számítás, mérés útján.	4 óra +folyamatos
Osztó, többszörös, oszthatóság, osztópárok. Egyszerű oszthatósági szabályok 2-vel, 3-mal, 5-tel, 9-cel, 10-zel [100-zal, 4-gyel, 25-tel]. Oszthatósági	A korábban tanultakból kiindulva új összefüggések „felfedezése”. Két szám közös osztóinak, majd a legnagyobb közös osztónak a kiválasztása az összes osztóból. A		17 óra

szabályok feladatokon keresztül, szöveges feladatok. Két szám közös osztói, közös többszörösei. Prímszám, összetett szám. Prímtényező felbontása. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása. A tanult ismeretek felhasználása a törtek egyszerűsítése, bővítése során.	legkisebb pozitív közös többszörös megkeresése. Számolási készség fejlesztése szóban. A bizonyítási igény felkeltése. Megjegyzés: A „spirális” építkezés elve alapján 7. osztályban – magasabb szinten – visszatérünk ennek az anyagrésznek a tárgyalására.		
Az egész számok halmaza. Egész számok ábrázolása számegyenesen, nagyság szerinti összehasonlításuk. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása, osztása. Zárójelhasználat, műveleti sorrend. Műveletek gyakorlása.	A korábban szemléletes úton kialakuló fogalom magasabb absztrakciós szintre emelése. Szabályok megfogalmazása és követése.		12 óra
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
A tört fogalma. A törttel kapcsolatos elnevezések használata Törtszám ábrázolása számegyenesen. Törtek összehasonlítása, ábrázolása, gyakorlás. Törtek egyszerűsítése és bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk. A tizedestörtek egyszerűsítése és bővítése.	A közönséges tört szemléltetése, kétféle értelmezése, felismerése szöveges környezetben. A korábban tanultak áttekintése, kiegészítése. Az oszthatóságról tanultak alkalmazása.	Ének-zene: hangjegyek értékének és a törtszámoknak a kapcsolata.	5 óra

Matematikatörténet: A törtfogalom kialakulása az ókorban.			
Törtek, speciálisan tizedestörtek összeadása, kivonása. Tört szorzása törttel, tört osztása törttel. A reciprok fogalma. Osztás gyakorlása. Szorzás, osztás tizedestört alakú számmal. Műveleti tulajdonságok, helyes műveleti sorrend, zárójelek használata. Műveletek sorrendjének gyakorlása. Műveletek eredményének előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom általánosítása és mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával. A természetes számokra tanult algoritmusok általánosítása. Egyszerű feladatok esetén a műveleti sorrend helyes alkalmazási módjának felismerése, alkalmazása. Az egyértelműség és a következetesség fontossága. Önellenőrzés, önismeret fejlesztése.		16 óra
A racionális szám fogalma: Negatív törtek értelmezése, ábrázolásuk számegyenesen. Számolás negatív törtekkel és negatív tizedestörtekkel. Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek.	A mennyiségi jellemzők kifejezése számokkal: természetes szám, racionális szám, pontos szám és közelítő szám.		4 óra
Szöveges feladatok megoldása, gyakorlása. Matematikatörténet: Pólya György munkássága.	Egyszerű matematikai problémát tartalmazó és a mindennapi élet köréből vett szövegek feldolgozása. Gondolatmenet tagolása. Emlékezés elmondott, elolvasott történetekre, emlékezést segítő ábrák,	Magyar nyelv és irodalom: olvasási és megértési stratégiák kialakítása (szövegben megfogalmazott helyzet, történés megfigyelése, értelmezése,	Folyamatos, az adott témakör órakeretébe beszámítva. 1 óra

	vázlatok, rajzok készítése, visszaolvasása.	lényeges és lényegtelen információk szétválasztása). Vizuális kultúra: Elképzeltek történetek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.	
Két szám aránya. Egyenes arányossági következtetések. A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel. Nem Kiegészítő tananyag: Fordított arányosság. Arányos osztás.	A következtetési képesség fejlesztése. Értő, elemző olvasás fejlesztése. Annak megfigyeltetése, hogy az egyik mennyiség változása milyen változást eredményez a hozzá tartozó mennyiségnél. Arányérzék fejlesztése, a valóságos viszonyok becslése, települések térképe alapján. Megjegyzés: Ezek a témakörök a B kerettanterv szerinti követelmények.	Hon- és népismeret; természetismeret: Magyarország térképéről méretarányos távolságok meghatározása. A saját település, szűkebb lakókörnyezet térképének használata. Vizuális kultúra: valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza.	3 óra + folyamatos, az adott témakör órakeretébe beszámítva. + 4 óra
A százalék fogalmának megismerése gyakorlati példákon keresztül. Az alap, a százaléktérkép és a százalékláb értelmezése. Gyakorlás : százalék érték, alap, százalék láb kiszámítása. Egyszerű százalékszámítási feladatok megoldása következtetéssel. Kiegészítő tananyag: Összetett százalékszámítási feladatok.	Az alap, a százaléktérkép és a százalékláb megkülönböztetése. Az eredmény összevetése a feltételekkel, a becslő eredménnyel, a valósággal.	Természettudomány: Százalékos feliratokat tartalmazó termékek jeleinek felismerése, értelmezése, az információ jelentősége. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; pénzügyi, gazdasági kultúra: árfolyam, infláció, hitel, betét, kamat; árendmény.	6 óra + 3 óra

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Nyitott mondat, egyenlet, egyenlőtlenség. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása következtetéssel, lebontogatással. A megoldások ábrázolása számegyenesen, ellenőrzés behelyettesítéssel. Ismerkedés a mérlegelvvel. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel. Egyenletek megoldás mérlegelvvel. Szöveges feladatok megoldása, gyakorlása.	Önálló problémamegoldó képesség kialakítása és fejlesztése. Állítások megítélése igazságértékük szerint. Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Ellenőrzés. Ismerkedés a mérlegelvvel: szemléletes játékos feladatok megoldása.		11 óra + 2 óra + 2 óra
Kulcsfogalmak/fogalmak	Természetes szám. Tízes számrendszer, helyiérték, alaki érték, számegyenes, kerekítés. Az összeg tagjai (összeadandók), kibővítendő, kivonandó, különbség, szorzat, a szorzat tényezői (szorzandó, szorzó), osztandó, osztó, hányados, maradék. Két szám aránya, egyenes arányosság, fordított arányosság. Százalék, százaléktört, alap, százalékláb. Hosszúság, tömeg, idő, hőmérséklet, terület, térfogat, űrtartalom. A mértékegységek átváltása. Egész szám, pozitív szám, negatív szám, előjel, ellentett, abszolút érték. Tört, számláló, nevező, közös nevező, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés. Reciprok. Tizedestört, véges és végtelen szakaszos tizedestört. Racionális számok. Nyitott mondat, egyenlet egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldás, igazsághalmaz (megoldáshalmaz).		
Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria		Órakeret 43 óra

Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Hosszúság és távolság mérése (egyszerű gyakorlati példák), mértékegységek. Egyenesek kölcsönös helyzete: párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek. Szögtartomány, szögfajták, a szög nagyságának mérése. Síkidom, sokszög, háromszög, négyzet, téglalap fogalma. Kör (körvonal, körlap), átmérő, sugár. A körző, az egyélű vonalzó és a derékszögű vonalzó helyes használata. Négyzet, téglalap kerülete. Mérés, kerületszámítás. A területszámítás mértékegységei. Négyzet, téglalap területe. A test és a felület szemléletes fogalma. Kocka, téglatest, jellemzői, hálójuk, felszínük, térfogatuk. Gömb.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térelemek fogalmának elmélyítése – környezetünk tárgyainak vizsgálata. Távolság szemléletes fogalma, meghatározása. A sík- és térszemlélet fejlesztése. A vizuális képzelet fejlesztése. Rendszerező-képesség, halmazszemlélet fejlesztése. Számolási készség fejlesztése. A szaknyelv helyes használatának fejlesztése. A geometriai jelölések pontos használata. Pontos munkavégzésre nevelés. Esztétikai érzék fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test (él, csúcs, lap), felület. Alakzatok kölcsönös helyzetének vizsgálata. Párhuzamosság, merőlegesség. Két pont, pont és egyenes, párhuzamos egyenesek távolsága. <i>Matematikatörténet:</i> Eukleidész, Bolyai Farkas és Bolyai János.	A korábban tanult fogalmak felelevenítése, rendszerezése, kiegészítése. Körző, vonalzók helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása, alapszerkesztések. A tanult térelemek felvétele és jelölése.	<i>Vizuális kultúra:</i> párhuzamos és merőleges egyenesek megfigyelése környezetünkben. Térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.	2 óra
Testek ábrázolása. Testek építése, szemléltetése.	Megjegyzés: Szerepel a kerettanterv A és B változatának fejlesztési követelményei között, ha 5. osztályban nem jutott rá többlet óra, a szabadon felhasználható időkeretben akkor 6.-ban szükséges.	<i>Technika és tervezés:</i> téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Testek ábrázolása. <i>Vizuális kultúra:</i> egyszerű tárgyak, geometriai	+ 2 óra

		alakzatok tervezése, modellezése. Térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.	
A sokszög szemléletes fogalma. Tulajdonságaik vizsgálata: átlók száma (általános összefüggés megkeresése), konvexitás.	Síkidomok, tulajdonságainak vizsgálata, közös tulajdonságok felismerése.		1 óra
Ismétlés: Adott feltételeknek megfelelő pontthalmazok: Kör (körvonal, körlap) fogalma, körszelet, körcikk. Sugár, átmérő, húr, szelő, érintő.	Törekvés a szaknyelv helyes használatára	<i>Hon- és népismeret: népművészeti minták, formák.</i>	1 óra
Két ponttól egyenlő távolságra levő pontok. Szakaszfelező merőleges. Adott egyenesre merőleges szerkesztése. Adott egyenessel párhuzamos egyenes szerkesztése. Téglalap, négyzet szerkesztése. Pontthalmazok szerkesztése, gyakorlás	Egyszerű problémák megoldása. A szerkesztési feladatok megoldásának lépései (Pólya nyomán). Törekvés a pontosságra. Gyakorlati példák a fogalmak mélyebb megértéséhez.		2 óra + 3 óra
A szög fogalma, mérése szögmérővel. Szögfajták. A szög jelölése, betűzése. Szögmásolás, szögfelezés. Nevezetes szögek szerkesztése. (Például: 60°, 30°, 90°, 45°, 120°.)	A szögekről tanultak ismételése, kiegészítése. A fogalomalkotás mélyítése. A szögmérő használata. Törekvés a pontos munkavégzésre. A szerkesztés gondolatmenetének tagolása.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: görög „abc” betűinek használata.</i>	2 óra + 3 óra

Szögszerkesztés gyakorlása.			
Háromszögek és csoportosításuk. Hegyesszögű, derékszögű, tompaszögű háromszög. Egyenlő szárú, egyenlő oldalú háromszög. A tanultak alkalmazása háromszögek megszerkesztésében. Háromszögek szerkesztése.	Tulajdonságok megfigyelése, összehasonlítása. Csoportosítás. A belső szögek összegének, a külső szög és a belső szögek közti kapcsolatnak megsejtése parkettázással, hajtogatással, szögmásolással, méréssel.	<i>Vizuális kultúra:</i> speciális háromszögek a művészetben.	3 óra +1 óra
Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz) megismerése. Belső és külső szögek megfigyelése. Speciális négyszögek szerkesztése. Négyszögek tulajdonságai, szerkesztése.	Az alakzatok előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, tulajdonságaiknak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint.		+7 óra
A tengelyes tükrözés. Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképének megszerkesztése. A tengelyes tükrözés tulajdonságai. Tanult ismeretek elmélyítése.	Szimmetrikus ábrák készítése. Tükrözés körzővel, vonalzóval. Tükrözés koordináta-rendszerben. Pont, egyenes, szög, háromszög, kör képe, irányításváltás. Transzformációs szemlélet fejlesztése.	<i>Technika és tervezés: megfelelő eszközök segítségével figyelmes, pontos munkavégzés.</i>	3 óra + 1 óra
Tengelyesen szimmetrikus alakzatok. A kör szimmetriatengelyei. Tengelyesen szimmetrikus háromszögek.	A tengelyes szimmetria vizsgálata hajtogatással, tükrörrel. A szimmetria felismerése a természetben és a művészetben.	<i>Vizuális kultúra; természetismeret: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése,</i>	5 óra

Tengelyesen szimmetrikus sokszögek (például a szabályos sokszögek). Tengelyesen szimmetrikus négyszögek (deltoid, rombusz, húrtrapéz, téglalap, négyzet). Tanultak elmélyítése.		<i>vizsgálata a műalkotásokban.</i>	
Derékszögű háromszög és tengelyesen szimmetrikus háromszögek, négyszögek területe. Terület, kerület számítás gyakorlása.	Területmeghatározás átdarabolással.		+ 1 óra + 6 óra
Kulcsfogalmak/fogalmak	Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Egyenesek kölcsönös helyzete (metsző, merőleges, párhuzamos, kitérő); sík és egyenes, két sík kölcsönös helyzete. Távolság, szakaszfelező merőleges, szögfelező. Síkidom, sokszög. Háromszög, hegyesszögű, tompaszögű, derékszögű háromszög; egyenlő szárú, egyenlő oldalú háromszög. Négyszög, téglalap, négyzet, húrtrapéz, deltoid, rombusz. Kör (körvonal, körlap, körív, körcikk, körszelet), átmérő, sugár, érintő. Szögtartomány, szögfajták (nullszög, hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúsög, tompaszög). Kerület, terület, a terület mértékegységei. Test, csúcs, él, lap. Gömb. Téglatest, kocka felszíne, hálójá, térfogata. Egybevágóság, tengelyes tükrözés, tengelyes szimmetria.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Szabályfelismerés, szabálykövetés. Összefüggések keresése. Összetartozó számpárok ábrázolása Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése, megrajzolása. A szabály megfogalmazása egyszerű formában. A hiányzó tagok pótlása adott vagy felismert szabály alapján. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése, táblázatban adott adatok értelmezése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Sorozat megadása szabállyal. A koordináta-rendszer biztonságos használata. Függvényszemlélet előkészítése. Probléma felismerése. Összefüggés-felismerő képesség fejlesztése. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Ismétlés: Helymeghatározás gyakorlati szituációkban, konkrét esetekben. A Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer.	Megadott pont koordinátáinak leolvasása, illetve koordináták segítségével pont ábrázolása a Descartes-féle koordináta-rendszerben.		1 óra +folyamatos
Táblázat hiányzó elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon. Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben.	Összefüggések felismerése. A megfigyelőképesség fejlesztése. Együtt változó mennyiségek összetartozó adatpárjainak jegyzése: tapasztalati függvények vizsgálata. Eligazodás a mindennapi élet egyszerű grafikonjaiban.		3 óra +folyamatos
Gyakorlati példák elsőfokú függvényekre. Az egyenes arányosság grafikonja. Egyenes arányosság tulajdonságai. Fordított arányosság grafikonja.	Ellenpéldaként (az osztály képességeinek megfelelő szinten) célszerű a fordított arányossággal is foglalkozni.		3 óra + 1 óra
Példák konkrét sorozatokra. Sorozatok folytatása adott szabály szerint.	Szabálykövetés, szabályfelismerés.		Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Sorozat, koordináta-rendszer, táblázat, grafikon. Egyenes arányosság.		
Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, oszlopdiagram leolvasása. Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. „Biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos”.		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		A statisztika szerepének felismerése. Megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerő képesség, elemzőképesség fejlesztése.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével.		Valószínűségi alapfogalmak szemléleti alapon történő kialakítása. Kommunikáció és együttműködés a páros, ill. csoportmunkákban. Valószínűségi kísérletek végrehajtása.		2 óra
Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok (oszlopdiagramok, kördiagramok) értelmezése, táblázatok olvasása, készítése.		Tudatos és célirányos figyelem gyakorlása. Napi sajtóban, különböző kiadványokban található grafikonok, táblázatok elemzése.	<i>Technika és tervezés:</i> menetrend adatainak értelmezése; kalóriatáblázat vizsgálata. <i>Digitális kultúra:</i> adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés.	2 óra +folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak		Esemény, biztos esemény, lehetséges, de nem biztos, lehetetlen esemény. Lehetséges esetek, kedvező esetek. Adat, diagram.		
A fejlesztés elvárt eredményei a 6. évfolyam végén		<i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i> – Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése. – Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása. – Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. – Néhány elem sorba rendezése, az összes lehetséges sorrend felírása. – Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása. – A nyelv logikai elemeinek és az összehasonlításhoz szükséges kifejezéseknek a helyes használata. <i>Számтан, algebra</i>		

	– A tízes számrendszer fogalma, a tízes számrendszer helyiértékeinek ismerete. – Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. Közös osztók, közös többszörösök megkeresése. Oszthatósági szabályok (2, 3, 5, 9, 10, 100) ismerete, alkalmazása. – Egész számok fogalmának ismerete, ellentett, abszolútérték meghatározása. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása, osztása. Az egész számokkal végzett műveletek szabályainak alkalmazása. – Törtek, tizedestörtek értelmezése, írása, olvasása, egyszerűsítése, bővítése, összehasonlításuk. Tizedestörtek kerekítése. Törtek, tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása. A racionális szám fogalma. Műveletek a racionális számok körében (negatív törtekkel, tizedestörtekkel is). – Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása. – Két szám aránya. A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, az egyenes arányosság [és a fordított arányosság] értése, használata. – A százalék fogalmának ismerete, a százaléktértek kiszámítása. – Elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása szabadon választott módszerrel. – Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlet felírásával. Szövegértelmezés, adatok kigyűjtése, terv (szimbólumok, betűkifejezések segítségével összefüggések felírása a szöveges feladatok adatai között), becslés, számítás; ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése. – A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabványmértékegységeinek ismerete. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban. Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során.
A fejlesztés elvárt eredményei a 6. évfolyam végén	Geometria – Térelemek felismerése, a szaknyelv és az anyanyelv helyes használata. – Párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek fogalmának ismerete. Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása egyélű és derékszögű vonalzó segítségével. – Alapszerkesztések végrehajtása; pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága, szakaszfelező merőleges,

	szögfelező, szögmásolás, merőleges és párhuzamos egyenesek. Téglalap szerkesztése. – Adott tulajdonságú ponthalmazok felismerése. A körrel kapcsolatos fogalmak, elnevezések ismerete. – A szögtartomány fogalma, a szögek nagyságának megmérése, a mértékegységek ismerete. Adott nagyságú szög megrajzolása szögmérő segítségével. A szögfajták ismerete. Speciális szögek szerkesztése. – Alakzatok tengelyese tükröképének szerkesztése, a tengelyes szimmetria felismerése. – A sokszög szemléletes fogalma. Sokszögek tulajdonságainak vizsgálata a geometriai ismeretek alkalmazásával (átlók száma, konvex és konkáv sokszögek megkülönböztetése, tengelyes szimmetria stb.). A sokszögek csoportosítása különböző szempontok szerint. Konkrét sokszögek kerületének kiszámítása. – A háromszögek osztályozása szögeik szerint. A háromszög-egyenlőtlenség felismerése. Tengelyesen szimmetrikus háromszög szerkesztése, tulajdonságainak felismerése, területének kiszámítása (átdarabolás, kiegészítés). – A négyszög, a speciális négyszögek fogalmának ismerete, tulajdonságaik vizsgálata, Tengelyesen szimmetrikus négyszögek tulajdonságainak felismerése adott ábrák segítségével. A négyszög kerületének kiszámítása. – A téglalap (négyzet) területe, a korábban tanultak alkalmazása geometriai problémák és gyakorlati jellegű feladatok megoldásában. – A téglatest, kocka ismerete, az elnevezések (csúcs, él, lap) helyes használata, tulajdonságaik vizsgálata. – A téglatest térfogata, a térfogat szabványos mértékegységei. A térfogat és az űrtartalom mértékegységei közti kapcsolat ismerete. A korábban tanultak alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban. – Testek ábrázolása, az ábrák helyes értelmezése. Testek építése.
A fejlesztés elvárt eredményei a 6. évfolyam végén	Összefüggések, függvények, sorozatok – Tájékozódás a koordinátarendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak leolvasása. – Egyszerűbb grafikonok, elemzése, oszlopdiagramok, vonaldiagramok értelmezése, megrajzolása. Táblázatok értelmezése, készítése. – Az egyenes arányosság, mint függvény. Az egyenes arányosság grafikonjának értelmezése.

	- Néhány tagjával elkezdett sorozathoz szabály(ok) keresése, megfogalmazása. Egyszerű sorozatok folytatása adott, illetve felismert szabály alapján. <i>Valószínűség, statisztika</i> - Egyszerű oszlopdiagramok, vonaldiagramok kördiagramok értelmezése, készítése, táblázatok olvasása. - Néhány szám számtani közepének kiszámítása. - Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rögzítése, rendezése, ábrázolása.
--	--

Témazáró dolgozatok írása: 6 óra, + 1 óra = 7 óra

Összefoglalás, gyakorlás, hiányosságok pótlása: 7 óra, + 7 óra= 14 óra

7. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek		Órakeret: 3 óra +folyamatos
Előzetes tudás	Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része. Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata. Definíció megértése és alkalmazása. Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló gondolkodás igényének kialakítása. Halmazok eszköz jellegű használata, halmazszemlélet fejlesztése. Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése, a matematikai szaknyelv pontos használata. Saját gondolatok megértetésére való törekvés (szóbeli érvelés, szemléletes indoklás). Rendszerszemlélet, kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Fogalmak egymáshoz való viszonyának, összefüggéseknek a megértése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok használatának fejlesztése. A bizonyítás, az érvelés iránti igény felkeltése, a kulturált vitatkozás gyakoroltatása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret

A halmazokról korábban tanultak eszköz jellegű alkalmazása a matematika különböző témaköreiben. Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. Részhalmaz elemeinek kiválasztása.	Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával.	<i>Digitális kultúra:</i> Matematikatörténeti ismeretek gyűjtése könyvtárból, internetről.	1 óra +Folyamatos
Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” („bármely”), „legalább”, „legfeljebb” kifejezések használata.	A matematikai szaknyelv pontos használata. A nyelv logikai elemeinek egyre pontosabb, tudatos használata. A logikai műveletek és a halmazműveletek kapcsolatának felismerése.	<i>Magyar nyelv és irodalom: a lényeges és lényegtelen megkülönböztetése.</i>	Folyamatos
Egyszerű („minden”, „van olyan” típusú) állítások igazolása, cáfolata konkrét példák kapcsán.	Kulturált érvelés a csoportmunkában.		Folyamatos
A matematikai bizonyítás előkészítése: sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.	A bizonyítási igény erősödése. Tolerancia, kritikai szemlélet, problémamegoldás. A kulturált vitatkozás elsajátítása.		1 óra +Folyamatos
A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.	Szövegelemzés, értelmezés, lefordítás a matematika nyelvére. Ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény erősödése. Igényes grafikus és verbális kommunikáció.	<i>Fizika; biológia-egészségtan; földrajz; technika és tervezés: számításos feladatok.</i>	1 óra +Folyamatos
Matematikai játékok, játékos feladatok.	Aktív részvétel, pozitív attitűd.	<i>Digitális kultúra: Játékos feladatok keresése internet segítségével.</i>	Folyamatos
Kombinatorikus módszerek eszközszerű alkalmazása (fadiagram, táblázatok készítése).	Sorba rendezés, kiválasztás. Néhány elem esetén az összes eset felsorolása. Tapasztalatszerzés az összes eset rendszerezett felsorolásában.		Folyamatos

Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, metszet. Alaphalmaz. Igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan, biztos, lehetséges, lehetetlen. A nyelv logikai elemei (nem, és, vagy, ha ..., akkor ..., mindig, van olyan, legalább, legfeljebb).
-------------------------------	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra		Órakeret: 48 óra
Előzetes tudás	Racionális számkör. Számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Műveletek racionális számokkal. Ellentett, abszolútérték, reciprok. Alapműveletek racionális számokkal írásban. Oszthatóság, oszthatósági szabályok. A százalékszámítás alapjai. Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, egyenes arányosság. A zárójelek, a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Helyes és értelmes kerekítés, az eredmények becslése, a becslés használata ellenőrzésre is. Szöveges feladatok megoldása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A matematikai ismeretek és a mindennapi élet történései közötti kapcsolat tudatosítása. Szavakban megfogalmazott helyzethez, történéshez matematikai modellek választása, keresése, készítése, értelmezése adott szituációkhoz. Konkrét matematikai modellek értelmezése a modellnek megfelelő szöveges feladat alkotásával. A szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése. Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása. Az ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény, az eredményért való felelősségvállalás erősítése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
A racionális szám fogalma. A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata. A racionális számok tizedestört alakja (véges, végtelen tizedestörtek), példák nem racionális számra	A számfogalom mélyítése. A rendszerező képesség fejlesztése.		2 óra

(végtelen, nem szakaszos tizedes törtek).			
A hatványozás fogalma nemnegatív egész kitevőre, egész számok körében. Hatványozás azonosságai.	A hatvány fogalmának kialakítása és elmélyítése. A definícióalkotás igényének felkeltése.	<i>Fizika, kémia: Az SI-előtagok.</i>	1 óra + 1 óra
Műveletek hatványokkal: azonos alapú hatványok szorzása, osztása. Szorzat, hányados hatványozása. Hatvány hatványozása. Műveletek gyakorlása.	Az alap és a kitevő változása hatásának felismerése, megértése a hatványértékre; a hatványozás azonosságainak „felfedezése”.	<i>Digitális kultúra: A bájt többszöröseinek (kilobájt, megabájt, gigabájt, terabájt) értelmezése 2 hatványai segítségével.</i>	1 óra + 2 óra
10 egész kitevőjű hatványai. 1-nél nagyobb számok normálalakja. Tizes számrendszer helyi értékei. 0-1 közé eső számok normál alakja.	Számolási készség fejlesztése (fejben és írásban).	<i>Fizika, kémia: számítási feladatok.</i>	2 óra
Számok különböző alakja. Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Műveletek gyakorlása. Az eredmény helyes és értelmes kerekítése. Eredmények becslése, ellenőrzése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása a hatványozás figyelembevételével. Műveletek sorrendje, gyakorlás.	Műveletfogalom mélyítése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása. A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése.	<i>Fizika; kémia; biológia; földrajz: számítási feladatok.</i>	+ 5 óra
Maradékos osztás alkalmazásai. Oszthatósági szabályok.	A tanult ismeretek felelevenítése, kiegészítése, alkalmazása összetett feladatokban. A		1 óra

Összetett oszthatósági feladatok: például 6-tal, 12-vel. Számelméleti alapú játékok. Oszthatósági szabályok alkalmazása.	bizonyítási igény felkeltése oszthatósági feladatoknál.		+ 1 óra
Prímszám, összetett szám. Prímtényező felbontás. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása, gyakorlás. Matematikatörténet: érdekességek a prímszámok köréből. Eukleidész, Eratoszthenész. [Tökéletes számok, barátságos számok.]	Hatványozás azonosságainak használata a prímtényező felbontásnál. Két szám legnagyobb közös osztójának kiválasztása az összes osztóból. A legkisebb pozitív közös többszörös megkeresése a közös többszörösök közül. Oszthatóságról tanultak alkalmazása a törtekkel való műveleteknél.	<i>Digitális kultúra: Matematikatörténeti érdekességek önálló gyűjtése az internet segítségével.</i>	4 óra
Arány, arányos osztás. (Az egyenes arányosságot és a fordított arányosságot lásd a függvények témakörben.) Arányos osztás gyakorlása.	A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolatok meglátása, a felmerülő arányossági feladatok megoldása. A következtetési képesség fejlesztése.	<i>Földrajz: Térképek értelmezése.</i>	1 óra + 1 óra
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	<i>Kapcsolódási pontok</i>	Órakeret
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom, időtartam, időpont.	Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése.	<i>Technika és tervezés: Főzésnél a tömeg, az űrtartalom és az idő mérése.</i> <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: évtized, évszázad, évezred.</i>	Folyamatos
Az alap, a százalékérték és a százalékláb	A mindennapi élet és a matematika közötti	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i>	

Kiegészítő tananyag: Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel.			
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	<i>Kapcsolódási pontok</i>	Órakeret
Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása mérlegelvvel. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Azonosság. Azonos egyenlőtlenség. Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása, gyakorlás. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel, egyenlőtlenséggel. Szöveges feladatok megoldása.	Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Algoritmikus gondolkodás alkalmazása. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Pontos munkavégzés. Számolási készség fejlesztése. Az ellenőrzés igényének erősödése. Megjegyzés: A törtegyütthatós egyenletek megoldását 8. osztályra halaszthatjuk.	<i>Fizika; kémia; biológia: számítási feladatok.</i>	7 óra + 2 óra
A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés. Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása. Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család jövedelmének ésszerű felhasználása köréből.	Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. A lényeges és lényegtelen elkülönítésének, az összefüggések felismerésének fejlesztése. A gondolatmenet tagolása. Az ellenőrzési igény további fejlesztése. Igényes kommunikáció kialakítása. Szöveges feladatok megoldása a környezettudatossággal, az egészséges életmóddal, a családi élettel, a gazdaságossággal kapcsolatban.	<i>Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása.</i>	Folyamatos

Kulcsfogalmak/fogalmak	Racionális szám. Hatvány, alap, kitevő. Normálalak. Osztó, maradék, többszörös, osztható, prímszám, összetett szám, prímtényezős felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Arány, aránypár, arányos osztás, egyenes és fordított arányosság. Százalékalap, százalékláb, százalékték. Kamat. Algebrai egész kifejezés, változó, együttható, helyettesítési érték, egynemű kifejezés, összevonás, zárójelfelbontás. [Kiemelés] Egytagú, többtagú kifejezés. Egyenlet, változó, egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldáshalmaz, azonosság, mérlegelv, ellenőrzés.
-------------------------------	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria	Órakeret: 37 óra
Előzetes tudás	Pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány. Háromszögek, csoportosításuk. Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid). Kör és részei. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Háromszög, négyszög belső és külső szögeinek összegére vonatkozó ismeretek. Téglatest tulajdonságai. Tengelyesen szimmetrikus alakzatok. Egyszerű alakzatok tengelyes tükrképének megszerkesztése. Két pont, pont és egyenes távolsága, két egyenes távolsága. Szakaszelezés, szögfelezés, szögmásolás. Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése. Nevezetes szögek szerkesztése. Szerkesztési eszközök használata. Koordináta-rendszer megismerése, pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása. A téglalap és a deltoid kerületének és területének kiszámítása. A téglatest felszínének és térfogatának a kiszámítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező készség fejlesztése. A mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű geometriai számítások elvégzésének fejlesztése. A gyakorlatban előforduló geometriai ismereteket igénylő problémák megoldására való képesség fejlesztése. Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése. Geometriai transzformációkban megfigyelt megmaradó és változó tulajdonságok tudatosítása. Képzeletben történő mozgató: átdarabolás elképzelése, testháló összehajtásának, szétvágásának elképzelése. A pontos munkavégzés igényének fejlesztése. A problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztéskor: vázlatrajz, adatfelvétel, a szerkesztés menete, szerkesztés, diszkusszió). Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenységek során – a	

	munka tervezése, szervezése, megosztása; kezdeményezőkézség, együttműködési készség, tolerancia.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Geometriai transzformáció. Az egybevágóság szemléletes fogalma. Az egybevágóság jelölése. $\cong$	Az egybevágósági transzformációk fogalmának megalapozása játékos példák és ellenpéldák segítségével. A megfigyelőképesség fejlesztése. A szaknyelv pontos használata.	<i>Vizuális kultúra:</i> festmények, művészeti alkotások egybevágó geometriai alakzatai.	2 óra
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	<i>Kapcsolódási pontok</i>	Órakeret
Eltolás. A vektor szemléletes fogalma . A transzformáció tulajdonságai. Egyszerű alakzatok eltoló képének megszerkesztése.	Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A eltolás tulajdonságainak „felfedezése”.	<i>Fizika:</i> <i>Elmozdulás.</i>	3 óra
Ismétlés: Tengelyes tükrözés. A transzformáció tulajdonságai, a tengelyes tükrökép megszerkesztése. Tengelyes szimmetria.	A tengelyes tükrözés tulajdonságainak vizsgálata. Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése.	<i>Fizika: Síktükör.</i>	2 óra
Középpontos tükrözés. A transzformáció tulajdonságai. Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképének megszerkesztése. Középpontos tükrözés gyakorlása. Középpontosan szimmetrikus alakzatok a síkban.	Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése. Gondolkodás fejlesztése szimmetrián alapuló játékokon keresztül. Művészeti alkotások vizsgálata (Penrose, Escher, Vasarely).	<i>Vizuális kultúra:</i> <i>művészeti alkotások megfigyelése a tanult transzformációk segítségével.</i> <i>Digitális kultúra:</i> <i>Művészeti alkotások keresése a világhálón.</i>	3 óra
Tengelyes és középpontos szimmetria alkalmazása szerkesztésekben,	Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során.	<i>Vizuális kultúra:</i> <i>festmények</i>	Folyamatos

Speciális négyszögek szerkesztése. Szerkesztési eljárások gyakorlása.	szabatos kommunikációra. A szaknyelv minél pontosabb használata írásban is. A szerkesztéshez szükséges eszközök célszerű használata. Átélt folyamatról készült leírás gondolatmenetének értelmezése (pl. egy szerkesztés leírt lépéseiről a folyamat felidézése).		+ 2 óra
A sokszög területének szemléletes fogalma, téglalap, paralelogramma, deltoid, trapéz, háromszög területe. Szabályos sokszögek. Gyakorlás : háromszögek, négyszögek, szabályos sokszögek területe.	Átdarabolások, kiegészítés értelmezése, végrehajtása. Eredmények becslése. A képletek értelmezése, alkalmazásuk a számításokban. A területképletből az ismeretlen adat kifejezése. Számítógépes animáció használata az egyes területképletekhez.	<i>Technika és tervezés:</i> <i>A hétköznapi problémák területtel kapcsolatos számításai (lefedések, szabászat, földmérés).</i> <i>Digitális kultúra:</i> <i>tantárgyi szimulációs program.</i>	3 óra + 2 óra
A kör és részei. Sugár, átmérő, szelő, húr, érintő. A kör kerülete, területe. Körcikk területe, körív hossza.	A kör kerületének közelítése méréssel. A kör területének közelítése „átdarabolással”.		3 óra
Sokszöglapokkal határolt testek. Egyenes hasábok, forgáshenger hálój, tulajdonságai. A hasáb felszíne, térfogata.	A halmazszemlélet és a térszemlélet fejlesztése.	<i>Technika és tervezés:</i> <i>modellek készítése, tulajdonságainak vizsgálata.</i> <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> <i>történelmi épületek látszati képe és alaprajza közötti összefüggések megfigyelése.</i>	3 óra

		<i>Vizuális kultúra: térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése.</i>	
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, tömeg, idő mérése.	A gyakorlati mérések, mértékegységváltások helyes elvégzése.	<i>Testnevelés: távolságok és idő becslése, mérése.</i> <i>Fizika; kémia: mérés, mértékegységek, mértékegységek átváltása.</i>	Folyamatos
Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről; kerület-, terület-, felszín- és térfogatszámítás. Szögekkel kapcsolatos számítások.	A számolási készség, becslési készség és az ellenőrzési igény fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.	<i>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.</i>	Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Tengelyes szimmetria, húrtrapéz, deltoid. Középpontos szimmetria, paralelogramma, rombusz. Egyállású szög, váltószög, csúcsház. Szögek belső és külső szöge. Háromszög, magasságvonal. Terület. Hasáb; alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testátló, lapátló. Henger, alkotó, palást. Felszín, térfogat.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint. Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése. Egyszerű kapcsolatok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Függvényismeret fejlesztése. Megoldás a matematikai modellen belül. Matematikai modellek ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (sorozatok, függvények, függvényábrázolás).		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Két halmaz közötti hozzárendelések	A függvényismeret fejlesztése.	<i>Fizika; biológia; kémia; földrajz:</i>	2 óra

megjelenítése konkrét esetekben. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben.	Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése a grafikon alapján.	függvényekkel leírható folyamatok.	
Egyenes arányosság. Lineáris függvények (elsőfokú függvény, nulladfokú függvény). A lineáris függvény grafikonja Lineáris függvények jellemzése konkrét példák alapján: növekedés, fogyás. Lineáris függvényekről tanultak elmélyítése.	A mindennapi élet, a tudományok és a matematika közötti kapcsolat fölfedezése konkrét példák alapján. Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben.	<i>Fizika:</i> út-idő; feszültség-áramerősség. <i>Digitális kultúra:</i> Számítógép használata a függvények ábrázolására.	5 óra + 2 óra
A sorozat mint függvény. Egyszerű sorozatok vizsgálata.	Konkrét tag megadása a sorozat képletének helyettesítési értékeként.		1 óra + folyamatos
Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.	A tanult ismeretek alkalmazása új helyzetben.		0 óra
Fordított arányosság: $x \mapsto \frac{a}{x} (x \neq 0)$ Szöveges feladatok megoldása.	Annak felismerése, hogy a fordított arányosság a mindennapi gyakorlatban is fontos szerepet játszik; szükséges a fizikában tanult összefüggések értelmezéséhez.	<i>Fizika:</i> Boyle–Mariotte-törvény; adott út esetén a sebesség és az út megtételhez szükséges idő kapcsolata; adott feszültség esetén az áramerősség és az ellenállás nagysága közti összefüggés.	4 óra
Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése: szöveggel vagy matematikai alakban megadott szabály grafikus megjelenítése értéktáblázat segítségével.	Kapcsolatok észrevétele, megfogalmazása szóban, írásban, grafikonok olvasása és készítése egyszerű esetekben. Adatok és grafikonok elemzése a környezet szennyezettségével kapcsolatban.	<i>Földrajz:</i> adatok hőmérsékletre, csapadék mennyiségére. <i>Kémia:</i> értékek a levegő és a víz szennyezettségére vonatkozóan.	Folyamatos

Kulcsfogalmak/fogalmak	Hozzárendelés, függvény, értelmezési tartomány, értékkészlet. Egyenes arányosság. Lineáris függvény, elsőfokú függvény, nulladfokú függvény. Lineáris függvény grafikonja, meredekség, növekedés, fogyás. Sorozat. [Fordított arányosság.]
-------------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Néhány szám számtani közepének kiszámítása. Valószínűségi játékok és kísérletek, az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztikai gondolkodás fejlesztése. A valószínűségi gondolkodás fejlesztése. Gazdasági nevelés.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok, diagramok készítése. Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk.	Adatsokaságban való eligazodás: táblázatok olvasása, grafikonok készítése, elemzése. Együttműködési készség fejlődése. Számtani közép kiszámítása. Gazdasági statisztikai adatok, grafikonok értelmezése, elemzése. Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése.	<i>Testnevelés:</i> teljesítmények adatainak, mérkőzések eredményeinek táblázatba rendezése. <i>Biológia;</i> <i>történelem,</i> <i>társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> táblázatok és grafikonok adatainak ki- és leolvasása, elemzése, adatok gyűjtése, táblázatba rendezése. <i>Digitális kultúra:</i> statisztikai adatelemzés.	3 óra

Kombinatorikai feladatok. Valószínűségi kísérletek. Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma. Valószínűségi kísérletek, eredmények lejegyzése. Gyakoriság, relatív gyakoriság fogalma. <i>Matematikatörténet:</i> Érdekességek a valószínűség-számítás fejlődéséről.	Valószínűségi szemlélet fejlesztése. Tudatos megfigyelés. A tapasztalatok rögzítése. Tanulói együttműködés fejlesztése. Számítógép használata a tudománytörténeti érdekességek felkutatásához.	<i>Digitális kultúra:</i> Gyűjtőmunka az internet segítségével.	3 óra
Kulcsfogalmak/fogalmak	Diagram, gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség.		

A fejlesztés elvárt eredményei a 7. évfolyam végén	<i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i> – Elemek halmazba rendezése több szempont alapján. Halmazok ábrázolása. – A nyelv logikai elemeinek helyes használata. Állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása. – Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, egyszerűbb szövegek értelmezése. – Kombinatorikai gondolatmenetek alkalmazása a lehetséges esetek, megoldások felkutatásában. – Gráfok használata feladatmegoldások, összefüggések szemléltetése során. <i>Számtan, algebra</i> – A racionális számokkal kapcsolatos fogalomrendszer ismerete. A négy alpművelet végrehajtása az egész számok és a törtalakban vagy tizedestört alakban adott racionális számok körében. – A természetes szám kitevőjű hatványozás fogalma, hatványértékek kiszámítása. Műveletek konkrét természetes szám kitevőjű hatványokkal. – Az 1-nél nagyobb számok normálalakjának értelmezése. A normálalak használata a számok egyszerűbb írására. – A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása (a hatványozást is figyelembe véve). Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére. – Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók, tételek (osztó, többszörös, oszthatósági szabályok, közös osztó, közös többszörös) ismerete. A legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása. Pozitív egész számok prímtenyezőkre
--	--

	bontása. Egyszerű oszthatósági problémák vizsgálata. Az oszthatóságról tanult ismereteik megszerzése során kialakult a bizonyítás iránti igény. – Az arány fogalmának ismerete, alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban is. Arányos osztás végrehajtása. Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban. – A százalékszámítás fogalomrendszerének ismerete, a tanult összefüggések alkalmazása. A kamatos kamat fogalma, kiszámítása.. – Algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének meghatározása. Algebrai egész kifejezések összevonása, szorzása egytagú kifejezéssel. A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában. – Egyszerű egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása, a kapott eredmény ellenőrzése. – Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására. (Szöveges feladatok értelmezése, összefüggések lefordítása a matematika nyelvére, a számítások végrehajtása, az eredmény ellenőrzése a szöveg alapján.) .
A fejlesztés elvárt eredményei a 7. évfolyam végén	Geometria – A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni. – Ismeri a vektor fogalmát. – Az egybevágó alakzatok felismerése. Tengelyes és középpontos tükrökép, eltolt alakzat képének megszerkesztése. A tanult egybevágósági transzformációk vizsgálata, tulajdonságaik felsorolása. A tengelyesen szimmetrikus, a középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése, e fogalmak alkalmazása geometriai vizsgálatokban. – A szögpárok ismerete, alkalmazásuk geometriai vizsgálatokban. – Ismeri a háromszög tulajdonságait (háromszög-egyenlőtlenség, háromszög szögei és oldalai közötti összefüggések, háromszög belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések), háromszögek csoportosítása szögeik és oldalai szerint. Tudását alkalmazza a feladatok megoldásában. – Ismeri a nevezetes négyszögek (deltoid, trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, rombusz, téglalap, négyzet) fogalmát, e fogalmak közti kapcsolatrendszert. Ismeri a négyszög (speciálisan a nevezetes négyszögek) belső és külső szögeire vonatkozó összefüggéseket, továbbá a nevezetes négyszögek

	szimmetriatulajdonságait. Tudását alkalmazza feladatok megoldásában. – Ismeri a sokszög területének fogalmát, szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. Kiszámítja a háromszög, a nevezetes négyszögek és a kör kerületét, területét. A területszámításról tanultakat képes alkalmazni térgeometriai számításokban, illetve a mindennapi gyakorlattal kapcsolatos feladatok megoldásában. – A tanuló képes térbeli alakzatok axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat. – Ismeri az egyenes hasáb és az egyenes körhenger fogalmát, tulajdonságait. Képes felvázolni a tanult testek hálóját, kiszámítani a hasáb felszínét. – Ismeri a sokszöglapokkal határolt test térfogatának fogalmát, a térfogat szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. A háromszög és négyszög alapú egyenes hasáb, továbbá a forgáshenger térfogatképleteinek ismeretében ki tudja számítani sok, a mindennapjainkban előforduló test felszínét, térfogatát, ürmértékét.
A fejlesztés elvárt eredményei a 7. évfolyam végén	Összefüggések, függvények, sorozatok – A hozzárendelés (reláció) megadása diagrammal, táblázattal, grafikonnal, szabállyal. Alaphalmaz, képhalmaz fogalmának ismerete. – Egyértelmű hozzárendelés, függvény fogalmának, valamint az értelmezési tartomány, értékkészlet fogalmának ismerete, konkrét függvény értelmezési tartományának, értékkészletének meghatározása. – Valós (szám-szám) függvény grafikonjának elemzése a tanult szempontok szerint: a függvény alaptulajdonságainak (adott helyen felvett függvényérték, adott függvényértékhez tartozó független változók, növekedés, csökkenés, legnagyobb érték, legkisebb érték) grafikonról való leolvasása. – Az egyenes arányosság mint szám-szám függvény tulajdonságainak felismerése. Az egyenes arányosság grafikonjának felismerése, adott egyenes arányosság grafikonjának ábrázolása. A grafikon meredekségének vizsgálata. – A lineáris függvénnyel kapcsolatos fogalomrendszer ismerete, konkrét lineáris függvény grafikonjának megrajzolása (esetleg összegtartozó számpárok segítségével). A lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is. – A fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon). – Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint.

	Valószínűség, statisztika – Valószínűségi kísérletek eredményeinek tudatos megfigyelése, lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. Események valószínűségének kiszámítása vagy becslése egyszerűbb esetekben. – Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, táblázatok készítése. Adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. A középértékek (középső érték, átlag, leggyakoribb érték) és a terjedelem meghatározása. Vonaldiagram, oszlopdiagram olvasása, készítése, szalag-, kördiagram olvasása.
--	---

Témazáró dolgozatok írása: 6 óra

Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása: 12 óra

8. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 4 óra +folyamatos
Előzetes tudás	Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része. Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata. Definíció megértése és alkalmazása. Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló gondolkodás igényének kialakítása. Halmazok eszköz jellegű használata, halmazszemlélet fejlesztése. Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése, a matematikai szaknyelv pontos használata. Saját gondolatok megértetésére való törekvés (szóbeli érvelés, szemléletes indoklás). Rendszerszemlélet, kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Fogalmak egymáshoz való viszonyának, összefüggéseknek a megértése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok használatának fejlesztése. A bizonyítás, az érvelés iránti igény felkeltése, a kulturált vitatkozás gyakoroltatása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. Részhalmaz elemeinek kiválasztása. A korábban tanultak rendszerezése, Az összefüggések megfogalmazása. Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” („bármely”), „legalább”, „legfeljebb” kifejezések használata. <i>Matematikatörténet:</i> Georg Cantor.	Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával. A halmazokról és a logikai műveletekről korábban tanultak eszköz jellegű alkalmazása. A „minden”, „van olyan” típusú állítások igazolása, cáfolata konkrét példák kapcsán. A matematikai szaknyelv pontos használata. A nyelv logikai elemeinek egyre pontosabb, tudatos használata.	<i>Digitális kultúra:</i> Matematikatörténeti ismeretek gyűjtése könyvtárból, internetről. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a lényeges és lényegtelen megkülönböztetése.	2 óra + folyamatos
A matematikai bizonyítás előkészítése: sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.	A bizonyítási igény erősödése. Tolerancia, kritikai szemlélet, problémamegoldás. A kulturált vitatkozás elsajátítása.		Folyamatos
A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.	Szövegelemzés, -értelmezés, lefordítás a matematika nyelvére. Ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény erősödése. Igényes grafikus és verbális kommunikáció.	<i>Fizika; kémia; biológia; földrajz; technika és tervezést:</i> számításhoz kapcsolódó feladatok.	Folyamatos
Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása különféle módszerekkel (fadiagram, útdiagram, táblázatok)	Sorba rendezés, kiválasztás. Néhány elem esetén az összes eset felsorolása. Tapasztalatszerzés az összes eset rendszerezett felsorolásában.	<i>Digitális kultúra:</i> Matematikai játékok keresése internet segítségével.	2 óra + folyamatos

készítése). Matematikai játékok. Elemek kiválasztása.			
Kulcsfogalmak/fo galmak	Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, metszet. Alaphalmaz. Igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan, biztos, lehetséges, lehetetlen. A nyelv logikai elemei (nem, és, vagy, ha ..., akkor ..., mindig, van olyan, legalább, legfeljebb).		
Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra		Órakeret: 43 óra
Előzetes tudás	Racionális számkör. Számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Műveletek racionális számokkal. Ellentett, abszolútérték, reciprok. Alapműveletek racionális számokkal írásban. A százalékszámítás alapjai. Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. Szöveges feladatok megoldása. A mindennapi életben felmerülő egyszerű egyenes és fordított arányossági feladatok megoldása következtetéssel, egyenes arányosság. A zárójelek, a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Helyes és értelmes kerekítés, az eredmények becslése, a becslés használata ellenőrzésre is. Algebrai kifejezések helyettesítési értékének kiszámítása, egyszerű kifejezések összevonása, többtagú kifejezés szorzása egytagú kifejezéssel. Egyszerű elsőfokú egyenletek megoldása, a mérlegelv alkalmazása. Geometriai, fizikai képletek értelmezése, helyettesítési értékük kiszámítása, az ismeretlen változó kifejezése a képletből.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A matematikai ismeretek és a mindennapi élet történései közötti kapcsolat tudatosítása. Szavakban megfogalmazott helyzethez, történéshez matematikai modellek választása, keresése, készítése, értelmezése adott szituációkhoz. Konkrét matematikai modellek értelmezése a modellnek megfelelő szöveges feladat alkotásával. A szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése. Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása. Az ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény, az eredményért való felelősségvállalás erősítése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret

A racionális szám fogalma. A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata. A racionális számok tizedestört alakja (véges, végtelen szakaszos tizedestörtek). Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Az eredmény becslése, helyes és értelmes kerekítése, ellenőrzése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása.	A szám- és műveletfogalom mélyítése. A rendszerező képesség fejlesztése. Biztos számolás fejben, írásban és számológéppel. Becslés közelítő értékekkel számolva. A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése.	<i>Gyakorlati alkalmazás:</i> számolás zsebszámológéppel. <i>Fizika, kémia, biológia, földrajz:</i> számítási feladatok.	7 óra + folyamatos
A hatványozás fogalma nemnegatív egész kitevőre. Számolás hatványokkal. A hatvány kiszámítása számológéppel.	A 7. osztályban tanultak áttekintése, törekvés a konkrét példák segítségével felismert összefüggések általános megfogalmazására, bizonyítására.		2 óra
10 természetes kitevőjű hatványai. 1-nél nagyobb számok normálalakja. Kiegészítő tananyag: 10 egész kitevőjű hatványai. 0-nál nagyobb számok normálalakja.	A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése. A számológép alkalmazása. Megjegyzés: A kerettanterv B változata szerint tananyag: „Nagy és kis számok írása”.	<i>Fizika, kémia:</i> <i>Számítási feladatok, mértékegységek átváltása.</i>	2 óra
Osztó, többszörös. Oszthatósági szabályok. Összetett oszthatósági feladatok. Prímszám, összetett szám. Prímtényezős felbontás. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.	A tanult ismeretek felelevenítése, alkalmazása összetett feladatokban. A bizonyítási igény felkeltése. Oszthatóságról tanultak alkalmazása a törtekkel való műveleteknél.		2 óra

Arány, aránypár, arányos osztás, arányossági következtetések. <i>Arányossági feladatok.</i> Százalékszámítás. A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok. Zsebszámológép célszerű használata.	A korábban tanultak áttekintése. A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolatok megértése, a felmerülő arányossági feladatok megoldása (árleszállítás, áremelés, áfa, különböző termékek összetétele stb.). A következtetési képesség fejlesztése. Szövegértés, szövegértelmezés.	<i>Fizika; kémia: számítási feladatok.</i> <i>Technika és tervezés: pénzügyi ismeretek: kamat, kamatos kamat.</i>	3 óra + 1 óra + folyamatos
Számok négyzete, négyzetgyöke. Példa irracionális számra (π, $\sqrt{2}$).	Négyzetgyök meghatározása számológéppel.		1 óra
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Ciklusonként átértékelendő idő és lineáris időfogalom, időtartam, időpont.	Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése.	<i>Technika és tervezés: Főzésnél a tömeg, az űrtartalom és az idő mérése.</i> <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: évtized, évszázad, évezred.</i>	Folyamatos
Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egytagú, többtagú, egynemű kifejezés fogalma. Helyettesítési érték kiszámítása. Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel. Kiegészítő tananyag: Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel. Kiemelés	Elnevezések, jelölések megértése, rögzítése, definíciókra való emlékezés. Egyszerű szimbólumok megértése és alkalmazása a matematikában. Betűk használata szöveges feladatok általánosításánál. Algebrai kifejezések egyszerű átalakításának felismerése. Műveletek biztos elvégzése, törekvés a pontos, precíz munkára. Megjegyzés: A kerettanterv B változata szerint sem követelmény.	<i>Fizika: összefüggések megfogalmazása, leírása a matematika nyelvén. A képlet értelme, jelentősége. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján.</i> <i>Fizika; kémia; biológia: Képletek átalakítása.</i>	6 óra + 1 óra

gyakorlása. Műveletek gyakorlása.			
Nyitott mondat. Megoldás. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása. Mérlegelv. Azonosság. Azonos egyenlőtlenség. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel, egyenlőtlenséggel.	Algoritmikus gondolkodás alkalmazása. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Pontos munkavégzés. Számolási készség fejlesztése. Az ellenőrzés igényének erősödése.	<i>Fizika; kémia; biológia: számítási feladatok.</i>	10 óra + 2 óra
Egyenlettel megoldható típusfeladatok egyszerű példákkal: számok helyiértékével kapcsolatos feladatok; geometriai számításokkal kapcsolatos feladatok; fizikai számításokkal kapcsolatos feladatok; százalékszámítási feladatok (leértékelés, béremlés, kamatszámítás stb.); keverési feladatok; együttes munkavégzéssel kapcsolatos feladatok.	A megoldás folyamata: A szöveg értelmezése, az adatok lejegyzése. Az összefüggések megkeresése, a megoldási terv felírása egyenlettel (egyenlőtlenséggel). Becslés. Az egyenlet megoldása. Ellenőrzés a szöveg alapján. Szöveges válasz. Megjegyzés: A kerettanterv B változatában részletezett követelmény.	<i>Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása. Fizika; kémia; számítási feladatok.</i>	6 óra
A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés.	Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. A lényeges és lényegtelen elkülönítésének, az összefüggések felismerésének fejlesztése. A gondolatmenet tagolása. Az ellenőrzési igény további fejlesztése.	<i>Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása. Fizika; kémia; biológia:</i>	Folyamatos

Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása. Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család jövedelmének ésszerű felhasználása köréből.	Igényes kommunikáció kialakítása. Szöveges feladatok megoldása a környezettudatossággal, az egészséges életmóddal, a családi élettel, a gazdaságossággal kapcsolatban.	<i>számításos feladatok.</i>	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Racionális szám. Hatvány, alap, kitevő. Normálalak. Négyzetgyök. Osztó, maradék, többszörös, osztható, prímszám, összetett szám, prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Arány, aránypár, arányos osztás, egyenes és fordított arányosság. Százalékalap, százalékláb, százaléktér. Kamat. Kamatos kamat. Algebrai egész kifejezés, változó, együttható, helyettesítési érték, egynemű kifejezés, összevonás, zárójelfelbontás. [Kiemelés] Egytagú, többtagú kifejezés. Egyenlet, változó, egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldáshalmaz, azonosság, mérlegelv, ellenőrzés.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria	Órakeret 37 óra
Előzetes tudás	Pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány. Két pont, pont és egyenes távolsága, két egyenes távolsága. Szakaszfelezés, szögfelezés, szögmásolás. Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Nevezetes szögek szerkesztése. Szerkesztési eszközök használata. Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Tengelyesen és középpontosan szimmetrikus alakzatok (háromszögek, négyszögek). Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképének, középpontos tükröképének és eltolással kapott képének megszerkesztése. Háromszögek, csoportosításuk. Négyszögek, speciális négyszögek. Háromszög, négyszög belső és külső szögeinek összegére vonatkozó ismeretek. Kör és részei. A háromszög, a speciális négyszögek és a kör területének és területének kiszámítása. A hasáb és az egyenes körhenger tulajdonságai, hálójuk, felszínük, térfogatuk. Koordináta-rendszer megismerése, pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása..	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű geometriai számítások elvégzésének fejlesztése. A gyakorlatban előforduló geometriai ismereteket igénylő problémák megoldására való képesség fejlesztése. Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése. Geometriai transzformációkban megfigyelt megmaradó és változó tulajdonságok tudatosítása. Képzeletben történő mozgatás: átdarabolás elképzelése, testháló összehajtásának, szétvágásának elképzelése. A pontos munkavégzés igényének fejlesztése. A problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztésnél: vázlatrajz, adatfelvétel, a szerkesztés menete, szerkesztés, diszkusszió). Rendszerező képesség fejlesztése. Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása; kezdeményezőkézség, együttműködési készség, tolerancia.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Tételek kölcsönös helyzete, távolsága. Szögek értelmezése síkban és térben. Szögpárok. Adott tulajdonságú pontthalmazok. Egyszerű szerkesztések végrehajtása. A síkidomokról, sokszögekről tanultak felelevenítése.	A tanult ismeretek felidézése, megerősítése. A további vizsgálatok előkészítése. Megjegyzés: A tanterv B változata előírja.		2 óra
Háromszögek osztályozása oldalak, illetve szögek szerint. A háromszögek kerületének kiszámítása. Összefüggések a háromszög belső és külső szögei között. A háromszögek egybevágóságának esetei. Háromszögek szerkesztése. A háromszögek magassága, magasságvonala. Nem Kiegészítő	A korábban tanult legfontosabb ismeretek felidézése, megerősítése. A halmazszemlélet fejlesztése. A háromszög tulajdonságaira vonatkozó igaz-hamis állítások megfogalmazása során részvétel vitában, a kulturált vita szabályainak alkalmazása. Megjegyzés: A tanterv B változatában követelmény. Bizonyítási igény felkeltése.	Amint Isten tökéletes, nekünk is tökéletességre kell törekednünk. Pontos, igényes munkavégzés.	2 óra

tananyag: A háromszög nevezetes vonalai, pontjai, körei.			+ 4 óra
Pitagorasz tétele. A Pitagorasz-tétel alkalmazása geometriai számításokban, egyszerű bizonyításokban. Matematikatörténet: Érdekességek életéről és a Pitagorasz-tétel történetéből. A pitagorasz-i számhármakok.	Annak felismerése, hogy a matematika az emberiség kultúrájának része. A bizonyítási igény felkeltése. Számítógépes program felhasználása a tétel bizonyításánál.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Püthagorasz és kora.</i> Amint a matematikai elvek pontosak, úgy nekünk is elővigyázatosan kell élnünk, az Úr elveihez ragaszkodva a mindennapi életben (a Tízparancsolat, stb.)	5 óra
Kiegészítő tananyag: Thalész-tétel. A kör érintői. Matematikatörténet: Thalész.	Megjegyzés: A tanterv B változata írja elő.		0 óra
Négyszögek, belső és külső szögek összege, kerületük. A speciális négyszögek, trapéz, deltoid, húrtrapéz, paralelogramma, speciális paralelogrammák definíciója, tulajdonságai	A speciális négyszögek felismerése. A fogalmak közti kapcsolat tudatosítása. A középpontos és a tengelyes tükrözés tulajdonságainak felhasználása a tulajdonságok vizsgálatánál. Törekvés a szaknyelv minél pontosabb használatára írásban is.	<i>Technika és tervezés: műszaki rajz készítése.</i> <i>Magyar nyelv és irodalom: szabatos fogalmazás.</i>	2 óra
A sokszög területének szemléletes fogalma, téglalap, paralelogramma, deltoid, trapéz, háromszög kerülete, területe. Sokszögek területének gyakorlása. A Pitagorasz-tétel	A képletek értelmezése, alkalmazásuk a számításokban. A területképletből az ismeretlen adat kifejezése.	<i>Technika és tervezés: A hétköznapi problémák területtel kapcsolatos számításai (lefedések, szabászat, földmérés).</i>	1 óra + 2 óra + 5 óra

alkalmazása.			
A kör és részei. Sugár, átmérő, szelő, húr, érintő. A kör kerülete, területe. Körcikk területe, körív hossza.	A hiányzó adat kifejezése és kiszámítása a képletből.		+ 2 óra
Sokszöglapokkal határolt testek. Az egyenes hasáb és a forgáshenger hálój, tulajdonságai. Hasáb felszíne, térfogata. Ismerkedés a gúlával, forgáskúpval és a gömbbel. Matematikatörténet: Arkhimédész.	A térszemlélet fejlesztése. Megjegyzés: A tanterv B változata előírja a gúlával kapcsolatos ismeretek részletesebb tárgyalását, valamint a kúp és a gömb felszín- és térfogatképletének ismertetését (pontos levezetés nélkül).	<i>Technika és tervezést: modellek készítése, tulajdonságainak vizsgálata.</i> <i>Történelem, társadalmi és állampolgári: történelmi épületek látszati képe és alaprajza közötti összefüggések megfigyelése.</i> <i>Vizuális kultúra: térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése.</i>	2 óra + 1 óra
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, tömeg, idő mérése.	A gyakorlati mérések, mértékegységváltások helyes elvégzése.	<i>Testnevelés: távolságok és idő becslése, mérése.</i> <i>Fizika; kémia: mérés, mértékegységek, mértékegységek átváltása.</i>	Folyamatos
Geometriai transzformáció. A háromszögek egybevágóságának alapesetei. A tengelyes tükrözés és szimmetria, a középpontos tükrözés és szimmetria és az eltolás. A vektor szemléletes fogalma. Az egybevágóság tulajdonságai. Egyszerű szerkesztési feladatok.	A korábban tanultak áttekintése, kiegészítése, rendszerezése. Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A eltolás tulajdonságainak „felfedezése”. A matematika kapcsolata a természettel és a művészeti alkotásokkal:	<i>Vizuális kultúra: művészeti alkotások megfigyelése a tanult transzformációk segítségével.</i> <i>Digitális kultúra: Művészeti alkotások keresése a világhálón.</i>	6 óra

Hasonlóság, kicsinyítés és nagyítás. A hasonlóság arányának fogalma. Kiegészítő tananyag: Hasonló síkidomok, testek. A háromszögek hasonlósága. Hasonló síkidomok területének, hasonló testek felszínének és térfogatának aránya.	A hasonlóság szemléletes fogalmának kialakítása. Annak a felismerése, hogy az egybevágóság is hasonlóság.	<i>Vizuális kultúra, technika és tervezést: Valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza.</i> <i>Földrajz: Térképi ábrázolás. Méretarány értelmezése.</i>	1 óra + 1 óra + 1 óra
Középpontos nagyítás, kicsinyítés elvégzése. A középpontos hasonlóság tulajdonságainak felismerése: aránytartás, szögtartás, alakzat és képének irányítása.	A középpontos nagyítás, kicsinyítés felismerése hétköznapi szituációkban.	<i>Fizika: lencsék képalkotása, nagyítás.</i>	0 óra
Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről; kerület-, terület-, felszín- és térfogatszámítás. Szögekkel kapcsolatos számítások.	A számolási készség, becslési készség és az ellenőrzési igény fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.	<i>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.</i>	Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Tengelyes szimmetria, húrtrapéz, deltoid. Középpontos szimmetria, paralelogramma, rombusz. Egyállású szög, váltószög, csúcsszög. Hasonlóság, hasonlóság aránya, kicsinyítés, nagyítás. Középpontos hasonlóság. Sokszögek belső és külső szöge. Háromszög, magasságvonal. Terület. Hasáb; alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testátló, lapátló. Henger, alkotó, palást. Gúla, kúp, gömb. Felszín, térfogat.		
Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 15 óra	

Előzetes tudás	Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint. Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése. Egyszerű kapcsolatok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Függvényszemlélet fejlesztése. Megoldás a matematikai modellen belül. Matematikai modellek ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (sorozatok, függvények, függvényábrázolás).		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Mennyiségek közti kapcsolatok ábrázolása grafikonnal. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben. <i>Matematikatörténet: A függvényfogalom fejlődése.</i>	A korábban tanultak rendszerező áttekintése. A függvényszemlélet fejlesztése. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése a grafikon alapján.	<i>Fizika; biológia; kémia; földrajz:</i> függvényekkel leírható folyamatok.	2 óra
Lineáris függvény, egyenes arányosság fogalma, grafikus képe. Példák nemlineáris függvényre: $f(x) = x^2, f(x) = x $; fordított arányosság: $x \mapsto \frac{a}{x} (x \neq 0)$ Függvények jellemzése növekedés, fogyás. Másodfokú függvény, abszolút érték függvény grafikonjának elkészítés, transzformálás.	A mindennapi élet, a tudományok és a matematika közötti kapcsolat fölfedezése konkrét példák alapján. Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben. Számítógép használata a függvények ábrázolására.	<i>Fizika:</i> út-idő; feszültség-áramerősség. „Míthogy a világot a legtökéletesebb felépítésű és a legbölcsebb Alkotó hozta létre, semmi sem történik ezen a világon, amiben a maximum vagy minimum valamilyen formában meg ne jelenne.” Euler svájci matematikus /1707-1783/	6 óra + 2 óra

Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.	A tanult ismeretek alkalmazása új helyzetben.		0 óra
Egyszerű sorozatok vizsgálata. A sorozat, mint speciális függvény. Sorozatok készítése, vizsgálata. A számtani sorozat. A számtani sorozat megadása az első taggal és a differenciával. Az első n tag összegének kiszámítása Gauss-módszerrel. Számtani sorozat. Ismerkedés a mértani sorozattal. Mértani sorozat elemeinek meghatározása. Matematikatörténet: Gauss.	Az összefüggések „felfedezése”, konkrét példák megoldása segítségével.	Technika és tervezés: Kamatos kamat.	3 óra + 1 óra + 1 óra
Kiegészítő tananyag: Függvénytranszformációk. Az abszolútérték- és a másodfokú függvény transzformációja egyszerű esetekben. Matematikatörténet: René Descartes.	Megjegyzés: A kerettanterv B változata szerint tananyag.	Digitális kultúra: számítógépes program használata függvények ábrázolására.	0 óra
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hozzárendelés, függvény, értelmezési tartomány, értékészlet, zérushely, szélsőérték, monotonitás, egyenes arányosság, fordított arányosság, sorozat, számtani sorozat, differencia. Lineáris függvény, elsőfokú függvény, nulladfokú függvény, abszolútérték-függvény, másodfokú függvény.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Néhány szám számtani közepének kiszámítása. Valószínűségi játékok és kísérletek.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		A statisztikai és a valószínűségi gondolkodás fejlesztése. Gazdasági nevelés. A valószínűség meghatározása egyszerű esetekben.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok, diagramok készítése. Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk.	Adatsokaságban való eligazodás: táblázatok olvasása, grafikonok készítése, elemzése. Együttműködési készség fejlődése. Számtani közép kiszámítása. Gazdasági statisztikai adatok, grafikonok értelmezése, elemzése. Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése.	<i>Testnevelés:</i> teljesítmények adatainak, mérkőzések eredményeinek táblázatba rendezése. <i>Biológia; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> táblázatok és grafikonok adatainak ki- és leolvasása, elemzése, adatok gyűjtése, táblázatba rendezése. <i>Digitális kultúra:</i> statisztikai adatelemzés.	3 óra 3 óra
Valószínűségi kísérletek. Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma. Valószínűségi kísérletek kimeneteleinek lejegyzése. Gyakoriság, relatív gyakoriság fogalma.	Valószínűségi szemlélet fejlesztése. Tudatos megfigyelés. A tapasztalatok rögzítése. Tanulói együttműködés fejlesztése. Számítógép használata a tudománytörténeti érdekességek felkutatásához.		3 óra
Kulcsfogalmak/fogalmak	Diagram, gyakoriság, relatív gyakoriság, átlag, módusz, medián, terjedelem. Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Valószínűség.		
A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén	Gondolkodási és megismerési módszerek – Halmazokkal kapcsolatos alapfogalmak ismerete, halmazok szemléltetése, halmazműveletek ismerete, eszköz jellegű		

	alkalmazásuk számelméleti, geometriai vizsgálatokban. Elemek halmazba rendezése több szempont alapján. – A nyelv logikai elemeinek („nem”, „és”, „vagy”, „ha ..., akkor ...”, „legalább”, „legfeljebb”, „pontosan akkor ..., ha ...”, „minden”, „van olyan”) helyes értelmezése, tudatos használata. Állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása. – Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, szövegek értelmezése. A szaknyelv tudatos használata. – Kombinatorikai feladatok megoldása az összes eset szisztematikus összeszámlálásával, a megoldás gondolatmenetének elmondása, leírása, szemléltetése fagráffal. Kombinatorikai gondolatmenetek alkalmazása a matematika különböző területein (például oszthatósági problémák megoldásában, geometriai feladatok megoldásának diszkussziójában, valószínűség-számítási feladatokban a lehetséges, illetve a kedvező esetek összeszámlálásában). – Gráfok használata a matematika különböző témaköreiben, a feladatmegoldások gondolatmenetének követése, összefüggések, fogalmak közti kapcsolatok szemléltetése során. – Néhány kiemelkedő magyar matematikus, esetleg kutatási területének, eredményének megnevezése.
A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén	<i>Számтан, algebra</i> – A számhalmazok (természetes, egész, racionális számok) ismerete. Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére. – A természetes szám kitevőjű hatványozás fogalma, hatványértékek kiszámítása számológép használatával. Műveletek természetes szám kitevőjű hatványokkal, a hatványozás azonosságainak felismerése, alkalmazása. – Az 1-nél nagyobb számok normálalakjának értelmezése. Számolás normálalakkal egyszerűbb esetekben. – [Javasolt kiegészítő követelményt: A 10 egész kitevőjű hatványainak értelmezése, 0-nál nagyobb, 1-nél kisebb számok normálalakja. Számolás normálalakkal, számológép segítségével.]. – Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók, tételek, számolási eljárások ismerete, alkalmazása egyszerű oszthatósági feladatok megoldásában, törtek egyszerűsítésében, törtekkel végzett műveletek végrehajtásában.

	– A négyzetgyökvonás fogalmának ismerete, pozitív számok négyzetgyökének (közelítő) meghatározása számológép segítségével. A négyzetgyökvonás biztos alkalmazása a matematika különböző témaköreiben. – Az arány fogalmának ismerete, alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban, geometriai számításokban. Arányos osztás végrehajtása. Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban. A mindennapjainkhoz kapcsolódó százalékszámítási feladatok megoldása. Kamatos kamat kiszámítása. – Algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének meghatározása. Algebrai egész kifejezések összevonása, szorzása egytagú kifejezéssel. A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában. A geometriában és a természettudományos tárgyakban előforduló képletek értelmezése, alkalmazása, az ismeretlen változó kifejezése a képletből. – Az egyenlet, egyenlőtlenség, azonosság, azonos egyenlőtlenség fogalmának ismerete. Gyakorlottság az egyenletek, egyenlőtlenségek megoldásában, a mérlegelv alkalmazásában, a kapott eredmény ellenőrzésében. Egyenlőtlenség megoldáshalmazának ábrázolása számegyenesen. – Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására. (Szöveges feladatok értelmezése, összefüggések lefordítása a matematika nyelvére, a számítások végrehajtása, az eredmény ellenőrzése a szöveg alapján.)
A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén	<i>Geometria</i> – Ismeri a geometria alapvető fogalmait és a hozzájuk kapcsolódó elnevezéseket. Felismeri a térelemek kölcsönös helyzetét, továbbá az adott tulajdonságú pontthalmazokat. Képes értelmezni és meghatározni a térelemek távolságát. Szögek értelmezése, mérése, a szögfajták, valamint a szögpárok ismerete. Az alapvető szerkesztések (szakaszfelezés, szögmásolás, szögfelezés, stb.) végrehajtása. Ismeri a vektor fogalmát. Ezeket az ismereteket képes alkalmazni sokszögek, testek, geometriai transzformációk tulajdonságainak vizsgálatában, feladatok megoldásában. Helyesen használja a szaknyelvet. – A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni, képes térbeli alakzatok

	axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat. – Ismeri a háromszög tulajdonságait (háromszög-egyenlőtlenség, háromszög szögei és oldalai közötti összefüggések, háromszög belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések), háromszögek csoportosítása szögeik és oldalai szerint. Háromszög-szerkesztések lépéseinek leírása, a szerkesztések elvégzése. Háromszögek nevezetes vonalainak, pontjainak, köreinek meghatározása, megszerkesztése. – A Pitagorasz-tétel (és a Thalész-tétel ismerete) egyszerű alkalmazásai. – Ismeri a nevezetes négyszögek fogalmát, e fogalmak közti kapcsolatrendszerét. Ismeri a négyszög (speciálisan a nevezetes négyszögek) belső és külső szögeire vonatkozó összefüggéseket, továbbá a nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságait. Tudását képes alkalmazni feladatok megoldásában. – Ismeri a terület szemléletes fogalmát, szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. Kiszámítja a háromszög, a nevezetes négyszögek és a kör területét, területét. A területszámításról tanultakat képes alkalmazni térgeometriai számításokban, illetve a mindennapi gyakorlattal kapcsolatos feladatok megoldásában. – Ismeri az egyenes hasáb, az egyenes körhenger és a gúla fogalmát, tulajdonságait. Képes felvázolni a tanult testek hálóját, kiszámítani a hasáb felszínét. Felismeri a körkúpot és a gömböt. – Ismeri a térfogat szemléletes fogalmát, mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. A térfogatképletek ismeretében kiszámítja a tanult testek térfogatát, képes a tanultak gyakorlati alkalmazására. – Az egybevágó alakzatok felismerése. Tengelyes és középpontos tükrökép, eltolt alakzat képének megszerkesztése. A tanult egybevágósági transzformációk vizsgálata, tulajdonságaik felsorolása. A tengelyesen szimmetrikus és a középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése, e fogalmak alkalmazása geometriai vizsgálatokban. – Kicsinyítés és nagyítás felismerése, a hasonlóság alkalmazása hétköznapi helyzetekben (szerkesztés nélkül). A középpontos hasonlóság felismerése, tulajdonságainak ismerete.
A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén	<i>Összefüggések, függvények, sorozatok</i> – A hozzárendelés (reláció) megadása diagrammal, táblázattal, grafikonnal, szabállyal. Alaphalmaz, képhalmaz fogalmának ismerete. – Egyértelmű hozzárendelés, függvény fogalmának, valamint az értelmezési tartomány, értékészlet fogalmának ismerete, konkrét

	függvény értelmezési tartományának, értékkészletének meghatározása. – Mennyiségek közti kapcsolatok ábrázolása grafikonnal. Valós (szám-szám) függvény grafikonjának ábrázolása, elemzése, a függvény alaptulajdonságainak (adott helyen felvett függvényérték, adott függvényértékhez tartozó független változók, növekedés, csökkenés, legnagyobb érték, legkisebb érték) grafikonról való leolvasása. – Az egyenes arányosság mint szám-szám függvény tulajdonságainak ismerete. Adott egyenes arányosság grafikonjának ábrázolása. A grafikon meredekségének vizsgálata. – A lineáris függvénnyel kapcsolatos fogalomrendszer ismerete, konkrét lineáris függvény grafikonjának megrajzolása. A lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is. – A fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon). – [Javasolt kiegészítő követelmény: Az abszolútérték függvény, a másodfokú függvény, a fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon). Eglyépéses függvénytranszformációk végrehajtása.] – Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint. Sorozatok néhány jellemzőjének vizsgálata. A számtani és mértani sorozat felismerése. Valószínűség, statisztika – A véletlen jelenségek tudatos megfigyelése, az eredmények lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. A tapasztalatok levonása, ezek alapján a valószínűségi szemlélet fejlődése. Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. Események valószínűségének kiszámítása a klasszikus valószínűségi modell alkalmazásával egyszerűbb esetekben. – Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, táblázatok készítése. Adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. A középtételek (középső érték, átlag, leggyakoribb érték) és a terjedelem meghatározása. Diagramok (vonalt-, oszlop-, szalag-, kördiagram) olvasása, készítése. Zsebszámológép célszerű használata statisztikai számításokban.
--	--

Tématároló dolgozatok írása: 6 óra

Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása: 12 óra

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A **matematika órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, mind a tanárnak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem. A társadalmi változások a matematika tanításában, valamint a tanulók munkájának értékelésében is változásokat hoznak.

- Az embereknek ma már tudniuk kell használni a számoló- és számítógépeket,
- a tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük,
- a diákok tudásszintjét a világ többi országának tanulóinak tudásszintjére kell hozni.

Ezért célunk a tanulók matematikai műveltségének megalapozása, a középszintű oktatásra való felkészítés, a matematika megértése és gyakorlati használata. Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, a házi feladat bemutatását, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagy sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok, vizsgák.

Minden évfolyam esetén a tanév elején **diagnosztikus mérést** végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló” tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Így lehet érdemben megalapozni a stratégiát. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.

A **formatív értékelés** a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul. Visszajelez a tanuló felé arról, hogy teljesítménye mennyire felel meg a tanár elvárásainak.

A tanárnak arról, hogy munkája mennyire eredményes; következtetést enged arra, hogy mely tevékenysége korrigálandó vagy hibás. E kétirányú jelzés révén szabályozza a tanulás és tanítás folyamatát. A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A témakörök feldolgozása közbeni (formatív) értékelés nem ítélezik, hanem segít, irányít. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az elvárásunknak mennyire felel meg.

A **szummatív értékelés** összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév vagy iskola (8. osztály) végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat, valamint a 8. év végi vizsga.

A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést. A szummatív értékelés esetén persze ennek következménye már esetleg az értékelt diákokat nem érinti, hiszen például a vizsgán nyújtott teljesítmények alapján eldönthetjük, hogy valamely anyagrészt a továbbiakban az addigától eltérő módon tanítunk majd, de ez a következtetés már csak a következő évfolyamok munkájának tervezését segíti.

Osztályzattal értékelhető:

- Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
- Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés);
- Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);

- Házi feladat ismertetése;
- Szóbeli felelet;
- Számítógépes feladatok megoldása;
- Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
- Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
- Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;
- Füzetvezetés (évi egy alkalommal).

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:

Formatív értékelés esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 30% között	elégtelen (1)
31% - 50% között	elégséges (2)
51% - 75% között	közepes (3)
76% - 95% között	jó (4)
96% - 100% között	jeles (5)

Témazáró dolgozatoknál

0% - 30% között	elégtelen (1)
31% - 50% között	elégséges (2)
51% - 75% között	közepes (3)
76% - 90% között	jó (4)
91% - 100% között	jeles (5)

A 8. év végére ún. kimeneti vizsgát tervezünk diákjaink számára. Ezen a felső tagozatban tanult matematikai összefüggések, fogalmak, műveletek számonkérése történne meg. A célunk ezzel a végzős tanulók folyamatos tanuláshoz szoktatása, egy végső megmérettetés elé állítása motiváltságának erősítése, valamint a középiskolai életre való minél eredményesebb felkészítése.

Alapelv: A vizsga eredménye jelentősen nem befolyásolja a tanuló év végi osztályzatát.

Témazárónak megfelelő jegynek számít, segít a döntésben a „kétes” jegy esetén. Az írásbeli jegyre váltásánál a témazáró dolgozatok értékelésénél használt pontrendszert vesszük alapul.

Felkészülés: A felkészülés segítése érdekében kérdéseket dolgozunk ki, mely kérdések az iskola honlapján elérhetők. Az írásbelihez a korábbi országos kompetenciamérés feladatsorait ajánljuk (www.ementor.hu).

Lebonyolítás: Szóbeli vizsgáknál 4 tanulót hív be a 3 fős bizottság. Az első felelő felkészülésére 10 percet számolunk, a továbbiak addig készülnek, amíg az előttük sorra kerülők felelnek. Jegyzet, vázlat készítéséhez minden tanulónak lapot biztosítunk. Az írásbeli vizsgán feleletválasztásos, kidolgozásos és elméleti kompetenciás feladatot oldanak meg.

A vizsgát május utolsó hetében bonyolítjuk le.

Az értékelés a pedagógiai program szerinti százalékolás alapján egy jeggyel történik.

Értékelés, értesítés: Minden tanuló személyre szólóan kap írásban értesítést, melyben szerepel a tantárgy neve, a vizsgán elért eredménye.

7. Függelék:

- A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések felsorolása *(nem képezi a helyi tanterv részét, de elkészítése hasznos lehet).*

Az OFI által tankönyvvé nyilvánított **Hajdu Sándor: Matematika 5., 6., 7., illetve 8. Gondolkodni jó!** tankönyvcsaládja alapján állítottam össze a helyi tantervet.

- Egyéb kiegészítő részek

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

TÖRTÉNELEM
Helyi tantárgyi tanterv
5-8. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
5-8. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettanterv i órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	68	4
6.	2	72	68	4
7.	2	72	68	4
8.	2	72	68	4

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Történelem és állampolgári ismeretek tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 5-8. évfolyamára kiadott történelem tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Habdák Szilvia

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többslet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Személyes történelem	7	+0	7
Fejezetek az ókor történetéből	13	+8	21
A kereszténység	5	+1	6
A középkor világi	13	+3	16
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	20	+2	22
Évfolyam összesen	58	+14	72

6. évfolyam:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többslet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából	10	+4	14
Új látóhatárok	11	+1	12
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	14	+1	15
Élet a kora újkori Magyarországon	6	+0	6
Forradalmak kora	5	+0	5
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	15	+5	20
Évfolyam összesen	61	+11	72

7. évfolyam:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többslet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A modern kor születése	5	+2	7
A dualizmus kora: felzárkózás Európához	7	+1	8

Az első világháború és következményei	11	+1	12
Totális diktatúrák	5	+1	6
A Horthy-korszak	9	+1	10
A második világháború	10	+4	14
A megosztott világ	5	+0	5
Magyarország szovjetizálása	10	+0	10
Évfolyam összesen	62	+10	72

8. évfolyam:			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A forradalomtól az ezred fordulói	20	+2	22
Együttélés a Kárpát-medencében	8	+2	10
Népesedés és társadalom	5	+0	5
A demokratikus állam	7	+1	8
Régiók története	14	+0	14
Mérlegen a magyar történelem	8	+5	13
Évfolyam összesen	62	+10	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:		Szabad órakeret:	14
Témakör neve	Téma	Óraszám	
Fejezetek az ókor történetéből	Az ókori Görögország (mélységelvű téma)	6	
	Egyiptom istenei		
	A keresztények élete a Római Birodalomban	1	
		1	
A kereszténység	Bibliai történetek	1	

A középkor világi	A középkori egyház	1
	Élet a kolostorokban	1
	Hétköznapiak és ünnepek	1
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	Az Árpád-házi szentek	1
	Árpádkori emlékeink	1
Összesen:		14

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
--------------	------------------	----

Témakör neve	Téma	Óraszám
Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából	Keresztesek a török ellen	1
	Kapisztrán János alakja	1
	Mátyás király udvarában	1
	Tomori Pál kalocsai érsek alakja	1
Új látóhatárok	A reformáció következményei	1
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	A helyi református egyházközség megalakul	1
Élet a kora újkori Magyarországon		0
Forradalmak kora		0
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	A márciusi ifjak	1
	A zsidóság szerepe a szabadságharcban	1
	Az aradiak példája	1
	Egyéni sorsok	2
Összesen:		11

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	10
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A modern kor születése	A nacionalizmus	1
	A keresztényszocializmus	1
A dualizmus kora: felzárkózás Európához	A soknemzetiségű ország	1
Az első világháború és következményei	A háttérország megpróbáltatásai	1

Totális diktatúrák	A kereszténység helyzete a diktatúrákban	1
A Horthy-korszak	A revizionizmus	1
A második világháború	A revízió eredményei	1
	A hátszág szenvedései	1
	Az embermentés formái, példái	1
	Az ellenállás példái	1
A megosztott világ		0
Magyarország szovjetizálása		0
	Összesen:	10

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	10
--------------	------------------	----

Témakör neve	Téma	Óraszám
A forradalomtól az ezred fordulóig	Az egyház a rendszerváltás előtt	1
	Az egyház a rendszerváltás után	1
Együttélés a Kárpát-medencében	Kapcsolat a határon túli magyarokkal	1
	Együttműködés a szomszédos népekkel	1
Népesedés és társadalom		0
A demokratikus állam		1
Régiók története		0
Mérlegen a magyar történelem	Magyarok a nagyvilágban	2
	A kisebbségben élő magyarok élete	2
	Sportsikereink	1
	Összesen:	10

3. Tantárgyi bevezető

Célok és feladatok:

A református iskolában folyó történelemoktatás során nem csupán ismereteket kívánunk nyújtani, hanem hitre nevelést is. Olyan irányt kívánunk mutatni, amely a tanulók későbbi életében egy biztos utat, szilárd jellemet eredményez, akik kellő alázattal és hittel, szilárd akarattal néznek szembe az életben a gondokkal. Keresztyén értékek közvetítésével, történelmi példákon át segítjük elő, hogy diákjaink felismerjék a gazdasági, társadalmi és politikai folyamatok törvényszerűségeit, s ezt a tudást felnőve képesek legyenek saját életükben is kamatoztatni. Kialakítjuk a problémafelismerő, az együttműködési és a döntési képességeket, elősegítve, hogy tudásukkal, magatartásukkal becsületes magyar állampolgárokká váljanak, Istenhez és hazájukhoz hű emberek legyenek, és tudják mindezt az európai közösségben elhelyezni.

A történelem és állampolgári ismeretek műveltségi terület a tanulók társadalmi környezetben való eligazodásához, szocializációjához nyújt segítséget. Ennek középpontjában hagyományosan a *történelem* mint múltismeret áll, mely a társadalom közös emlékezeteként az emberi azonosságtudat egyik alapja. Ez az identitástudat sokrétű, a legszűkebb helyi közösségektől, a haza és a nemzet legnagyobb kohéziós erőt jelentő összefogó erején át, az európai kontinens közösségei által az emberiség egészéhez való tartozás érzéséig terjed. Kölcsönös függésünk megértése meghatározó jelentőségű, amely világtörténelmi látásmódot követel, és a különböző – főleg európai – kultúrák, de leginkább határainkon inneni és túli nemzeti értékeink megbecsülését jelenti.

A történelem tanításának és tanulásának a célja olyan, hazánk és az emberiség múltjával kapcsolatos műveltség és képességek elsajátíttatása és elsajátítása, amely közös kommunikációs alapot szolgáltatva biztosítja egymás kölcsönös elfogadását a szűkebb és tágabb közösségek számára. Fontos a történelmi folyamatok megértetése és megértése is, olyan történelmi tudat kialakítását megalapozva, amelynek révén egyrészt beláthatóvá válik, hogy a jelen a múlt történéseinek a következménye is; másrészt viszont az, hogy mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára. A történelem tanulásának tehát nem pusztán az a célja, hogy megismerjük múltunkat, hanem az is, hogy jobban tudjunk tájékozódni a jelenben, ezáltal a XX. századi totális diktatúrák jellemzőinek feldolgozása, az általuk elkövetett bűntettek megismertetése.

Hangsúlyossá kell tenni a vallási-etnikai csoportok jelenléti a történelmi folyamatok több vonatkozásában. Figyelmet kell fordítani a történelem során előforduló megkülönböztetésre, kirekesztésre így legfőképpen az izraeli vonatkozású változásokban.

A múlt felidézésének igénye és az ehhez szükséges képességek fejlesztése csak akkor lehet eredményes, ha – figyelembe véve a tanulók életkori sajátosságait – élményszerű a tanítás. Az általános iskolai történelemtanításnak éppen ezért a múltat szemléletesen megjelenítő történettanításon kell alapulnia. A történetek a múlt színes, sodró valóságának, a valaha volt élet lehető lényegi teljességének képszerű felidézését jelentik. Segítik átélni a tanulóknak a történeti valóságot, vagyis a segítségükkel juttathatjuk el tanulóinkat a történelmi elemzésig, a megfelelő következtetések, általánosítások segítségével a tudományosan megalapozott történelmi ismeretek rendszeréhez.

Mivel az 5–6. évfolyamos tanulók gondolkodása konkrét, ezért esetükben a múlt képszerű megjelenítése különös jelentőségű. Ennek érdekében a történetek megjelenítésén alapuló és tevékenység-központú feldolgozás a történelemtanítás alapelve, melynek eszközei között fontos szerepet játszik a jeles történelmi személyiségek bemutatása, valamint az egyes

korok embereinek mindennapjait bemutató életmódtörténet. A 7–8. évfolyamos tanulók gondolkodása már inkább elvont-fogalmi szintű, amely képes a múlt valóságát az általánosítás egy magasabb szintjén, sokoldalúbb történelmi összefüggésekbe ágyazva feldolgozni. A történelem képszerű megjelenítését jelentő történettájtárasra itt is szükség van, mely azonban már komolyabb elemzéssel társul, mivel ezek a tanulók képesek a történelem megismerésének, a jelenségek elemzésének magasabb szintjére is.

A tananyag tevékenység-központú feldolgozása a kompetencia elvű képzés folyamatában a fejlesztési feladatok révén valósul meg. A tananyag elsajátítása elsősorban tanulói tevékenységgel lehetséges, a tevékenységek elvégzésére irányuló képességek fejlesztése pedig különböző típusú feladatok révén történik. A történelem megismeréséhez a történelem és állampolgári ismeretek műveltségi terület egészére is érvényes fejlesztési területek – az ismeretszerzés és tanulás, a kritikai gondolkodás, a kommunikáció, valamint az időben és térben való tájékozódás – járulnak hozzá a legsajátosabb módon. Fontos, hogy a tanulók – az élethosszig való tanulás igényének megfelelően – képessé váljanak ismereteket meríteni szűkebb környezetükből, történetekből, könyvekből, képekből, tömegkommunikációs eszközökből, a világhálóról, statisztikai adatokból, grafikonokból, diagramokból, tárgyi és szöveges forrásokból és más ismerethordozókból. Az is lényeges, hogy az ezekből szerzett ismereteket egyre önállóbban és kritikusabban értelmezzék, s tudjanak belőlük következtetéseket levonni.

A tantervi táblázatok fejlesztési követelmények oszlopában a fejlesztési feladatokra lehet példákat találni. Az elvárás az, hogy egy kétéves ciklus során a megfelelő évfolyamokhoz kötött fejlesztési feladatok mindegyike legalább egyszer megjelenjen. A szaktanár döntheti el, hogy melyik témánál melyik fejlesztési feladatot, vagy feladatokat, milyen konkrét formában dolgozza fel. A táblázatok témák rovatában dőlt betűvel jelöltük a tájékoztató jellegű, csupán javasolt ismétlődő és hosszsmetszeti témákat, a fejlesztési követelmények példaként szolgáló feladatait, valamint a kapcsolódási pontok ajánlott anyagait.

A *társadalmi és állampolgári ismeretek* témakörei a társadalmi gyakorlatra összpontosító szocializációs célú tartalmi egységek, amelyek komplex módon reagálnak a diákokat közvetlenül érintő társadalmi jelenségekre. Problémafelvetésük és szóhasználatuk olyan tudományterületekre épül, mint a szociológia, a szociálpszichológia, a politológia, a jogtudomány, a közgazdaságtan és a média tudománya. Az e témakörökben megjelenő ismeretek fontos szerepet játszanak a társadalom múltjára és jelenére vonatkozó tudás összekapcsolásában. Egyúttal alapokat kínálnak annak megértéséhez, hogy miként működik a társadalom, az állam és a gazdaság, amelyben saját maguk és családjuk mindennapi élete zajlik.

Nem mindegy tehát, hogy a tanulók találkoznak-e ezekkel a kérdésekkel iskolai tanulmányaik során, vagy sem. Mint ahogy az sem mellékes, hogy az iskola ösztönzi-e őket az aktív, cselekvő állampolgárként való életre, vagy az őket körülvevő világ társadalmi, közéleti és gazdasági problémáival akkor találkoznak először, amikor azokat már nekik maguknak kell megoldaniuk. A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek témaköreinek feldolgozása – cselekvési minták bemutatásával, szituációs gyakorlatok szervezésével, tapasztalatszerzési lehetőségek megteremtésével és bizonyos gyakorlatias készségek fejlesztésével – sokat tehet azért, hogy a fiatalok ne álljanak majd védtelenül e helyzetekben.

A történelem, illetve a társadalmi és állampolgári ismeretek témaköreikhez tetszés szerint, több helyen is hozzá kapcsolhatók a *médiaismeret tartalmi*, melyeket úgy érdemes beépíteni a helyi tantervbe, hogy azok egyszerre segítsék az adott tartalom jobb megértését, valamint az általános iskolai médiaoktatás fejlesztési céljainak megvalósulását. A kerettantervben megjelenő média tartalmak közvetlenül beépíthetők a történelem 7–8. évfolyam anyagába, de különálló egységként is feldolgozhatók.

A tematikai egységekhez rendelt *nevelési-fejlesztési célok* az iskolaszakaszok között egymásra épülnek, ezért az 5–8. évfolyamra megfogalmazottak a 9–12. évfolyamon is elvárásként jelennek meg.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5–6. évfolyam

Az általános iskola 5–6. évfolyamán a történelemtanítás bevezeti a tanulót a történelmi múlt megismerésébe. A tantárgy iránti érdeklődés felkeltése, a pozitív hozzáállás megteremtése és a legfontosabb ismeretek elsajátítása mellett ekkor kezdődik a történelemtanuláshoz szükséges alapvető tanulásmódszertani jártasságok, készségek kialakítása. A tanuló egyfelől megismerkedik az ókor, középkor, kora újkor és az újkor történelmének néhány jellemző vonásával, jelenségével, a magyar történelem legfontosabb fordulópontjaival, hőseivel és szereplőivel a 19. század közepéig. Elsajátítja, és alkalmazni kezdi a kulcsfogalmakat, gyakorolja a változatos tevékenységformákat – információszerzés és -feldolgozás; tájékozódás időben és térben; történetek megértése, elbeszélése, megvitatása stb. –, amelyek megalapozzák történelemtanulási készségeinek fejlődését, történelmi gondolkodásának kialakulását.

Ebben a szakaszban elsősorban konkrét történelmi események és élethelyzetek, szokások képszerű bemutatása, történetek elmesélése a jellemző. A tantervi témakörök egy jelentős részét történelmi korok szerint beágyazott életmódtörténelmi és portré témák adják. Előbbiek a régmúlt korok embereinek életét mutatják be egy-egy konkrét település és nép mikrovilágán, illetve az ezekhez kapcsolódó történeteken keresztül. A kerettanterv a települések esetében ajánlásokat fogalmaz meg, amelyekről a helyi tantervek összeállítása során a pedagógusok régiójuknak megfelelően eltérhetnek. További fontos alapelv a jelenségalapú megközelítés, vagyis a tanuló nem általános modelleken, hanem egyes települések/népek életén keresztül ismerkedik meg az ókor, a középkor, a kora újkor és az újkor világával. A portré típusú témakörök a magyar történelem néhány kiemelkedő személyiségének, hősének életét, cselekedeteit és történelmi jelentőségét dolgozzák fel, miközben megismertetik a tanulót a hozzájuk fűződő történelmi hagyománnyal.

Az általános iskolában a történettanításon alapuló történelemtanítás, vagyis a történetmesélés, a szemléletesség és a tevékenységközpontú megközelítés a témák kiválasztásának, illetve feldolgozásának egyaránt fontos vezérelve. Az egyes korszakok életmódját bemutató témakörök, témák, a kiemelkedő személyiségeket bemutató portrék eredményes bemutatásához a tanuló képzeletét megragadó történeteken, a személyes életéhez kapcsolódó élményeken keresztül vezet a sikeres történelemtanítás útja. Ugyanakkor a történetek feldolgozásán keresztül fejlődik a tanulónak a történelemtanuláshoz elengedhetetlen narratív kompetenciája is.

5. osztály

TÉMAKÖR: Személyes történelem

ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Körülöttem a történelem</i>	• Családi fotóalbum és személyes tárgyak.	<i>Fogalmak:</i> kódex.	• Egyszerű, személyes

	• Személyes történetek dokumentálása, elbeszélése. • Egy nap dokumentálása. • Kódexkészítés (valamely magyar kódex mintájára pl. Képes krónika).	<i>Kronológia:</i> Kr. e. és Kr. u., évszázad, őskor, ókor, középkor, újkor, jelenkor/modern kor.	történetek elmesélése. • Családi fotók, tárgyak, történetek gyűjtése és rendszerezése. • Címer, zászló, pecsét készítése önállóan vagy társakkal. • Információk gyűjtése képi és tárgyi forrásokból megadott szempontok szerint. • A történelmi idő ábrázolása vizuális eszközökkel.
<i>Címer, zászló, pecsét, az idő mérése</i>	• Címerek és zászlók alkotóelemei saját település és Magyarország címere és zászlaja példáján. • A hitelesítés eszköze, a pecsét (pl. az Aranybulla pecsétje). • Személyes címer-, zászló- és pecsétkészítés. • Az időszámítás.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képpel illusztrált, írott összefoglaló készítése egy meghatározó személyes élményről.
- Kódexlap készítése, pl. a Képes krónika alapján.
- Időszalag készítése.
- Ország, település, iskola, sportegyesület és egyéb címerek gyűjtése.
- Címerek értelmezése tanári irányítással.

TÉMAKÖR: Fejezetek az ókor történetéből

ÓRASZÁM: 21 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az ókori Egyiptom világa</i>	• Földművelés a Nílus mentén. • Hitvilág és halottkultusz a piramisok és a Királyok Völgye példáján: Memphis és Théba. • A legjelentősebb találmány: az írás.	<i>Fogalmak:</i> öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, városállam, jósda, többistenhit, olümpiai játékok, monda, provincia, rabszolga, gladiátor,	• Az ókori egyiptomi, görög és római életmód főbb vonásainak felidézése. • Információk gyűjtése az ókori és a modern olimpiai játékokról, és összehasonlításuk. • Az ókori hadviselés legalapvetőbb

<i>Az ókori Hellász öröksége</i>	• Mindennapok egy görög városban: Athén és lakói. • Görög istenek, az olümpiai játékok. • Az athéni és spártai nevelés.	amfiteátrum, falanx, légio, népvándorlás. <i>Személyek:</i> Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Nagy Sándor, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Attila.	jellemzőinek bemutatása. • Görög hoplita felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán. • A tanult háborúk okainak és következményeinek bemutatása; illetve a tanult hősökhöz kapcsolódó történetek felidézése.
<i>Az ókori Róma öröksége</i>	• Róma alapítása a mondákban. • Egy római polgár mindennapjai. • A gladiátorviadatok és a kocsiversenyek. • Római emlékek Pannóniában.	<i>Kronológia:</i> Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 490 a marathóni csata, Kr. u. 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása.	• Mai magyar településnevek azonosítása az ókori Pannónia térképén. • A Hun Birodalom földrajzi kiterjedésének nyomon követése a térképen.
<i>A görög-római hadviselés</i>	• Görög hadviselés a marathóni csata példáján. • Nagy Sándor hadserege és hódításai. • Az ókor „tankjai”: Hannibál elefántjai. • Caesar légioi.		• A nomád életmód, gazdálkodás és hadviselés alapvető jellegzetességeinek felidézése.
<i>Képek a népvándorlás korából</i>	• A Római Birodalom szétesése. • A Hun Birodalom. • Attila és hadjáratai: az ókor egyik legnagyobb csatája (a catalaunumi csata).	<i>Topográfia:</i> Egyiptom, Nílus, Athén, Olümpia, Spárta, Itália, Róma, Pannónia, Aquincum, Marathón, Római Birodalom.	• Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok, népmozgások) nyomon követése történelmi térképen.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Képek gyűjtése és rendszerezése ókori épületekről.
- Térképvázlat készítése egy ókori város jellegzetes épületeinek és közterületeinek (pl. piac, kikötő) feltüntetésével.
- Egy szabadon választott pannóniai település megtekintése.
- Tabló készítése az ókori civilizációk kulturális örökségéről.
- Egy ókori ütközet rekonstruálása (film, kép, ábra, térképvázlat segítségével).
- A Szépművészeti Múzeum egyiptomi kiállítása néhány darabjának megtekintése és feldolgozása.
- Helyi ókori tárgyú gyűjtemény néhány darabjának megtekintése és feldolgozása.
- Ókori témájú film vagy filmrészlet megtekintése és megbeszélése.

TÉMAKÖR: A kereszténység

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Az Ószövetség népe</i>	- Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes. - Az önálló zsidó állam alapítói: Dávid és Salamon története.	<i>Fogalmak:</i> egyistenhit, Biblia, Ószövetség/Héber Biblia, Újszövetség, zsidó vallás, keresztény vallás, keresztség és úrvacsora. <i>Személyek:</i> Mózes, Dávid, Salamon, Jézus, Mária, József, Szent Péter és Szent Pál apostolok. <i>Topográfia:</i> Jeruzsálem, Betlehem.	- Jézus élete legfontosabb eseményeinek bemutatása. - Jézus erkölcsi tanításainak értelmezése. - A kereszténység fő jellemzőinek és elterjedésének bemutatása. - A Héber Biblia máig ható innovációi: egyistenhit, tízparancsolat, heti pihenőnap
<i>Jézus élete, tanításai és a kereszténység</i>	- Történetek az Újszövetségből. - A kereszténység főbb tanításai. - A kereszténység elterjedése. - A keresztény hitélet színterei és szertartásai. - A kereszténység jelképei.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A bibliai történeteket ábrázoló képek, művészeti alkotások gyűjtése.
- Tematikus képgaléria összeállítása a zsidó és keresztény vallásról megadott szempontok alapján.
- Képek gyűjtése bibliai helyszínekről.
- Pál apostol missziós útjainak követése tematikus térképen.

TÉMAKÖR: A középkor világi

ÓRASZÁM: 16 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Élet a várban – egy magyar vár (pl. Visegrád) és uradalom bemutatásával</i>	- Királyok és nemesek - Várépítész – híres magyar középkori várak. - Egy uradalom működése, a falvak világa (a jobbágyság élete).	<i>Fogalmak:</i> földesúr, lovag, nemes, uradalom, jobbágy, robot, pápa, szerzetes, bencés rend,	- A középkori és a mai életforma néhány jellegzetességének összehasonlítása. - A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése.

<i>Élet a kolostorban – egy magyar kolostor (pl. Pannonhalma) bemutatásával</i>	- A középkori egyházszervezet. - A szerzetesség és a kolostor. - Román és gótikus templomépítészet – híres magyar középkori egyházi emlékek. - Oktatás a középkorban.	pálos rend, kolostor, katolikus, román stílus, gótikus stílus, polgár, céh, iszlám vallás.	- Az egyes középkori társadalmi rétegek életformája közti eltérések összehasonlítása. - A középkori város és a falu összehasonlítása megadott szempontok alapján (pl. jellegzetes foglalkozások, életmód). - A középkori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása. - A középkori páncélos lovag felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán.
<i>Élet a középkori városban – egy magyar város (pl. Buda) bemutatásával</i>	- A céhek. - A városi polgárok. - Városépítészet – híres magyar középkori városok. - Könyvnyomtatás és reneszánsz.	<i>Személyek:</i> Szent Benedek, Gutenberg, Mohamed. <i>Topográfia:</i> Visegrád, Pannonhalma, Szentföld, Anglia, Franciaország.	
<i>A keresztes lovagok világa</i>	- Az iszlám–arab kihívás. - A nehézlovas harcmódor. - Keresztesek a Szentföldön. - A lovagi életforma és kultúra.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Alaprajz készítése vagy értelmezése egy középkori városról, uradalomról, várról vagy kolostorról.
- Tablókészítés a középkori magyar templomokról.
- Céhszabályzat vagy cégér készítése önállóan vagy társakkal.
- Egy középkori ütközet rekonstruálása (film, kép, ábra, térképvázlat segítségével).
- Beszámoló készítése egy lovagi tornáról és/vagy a lovagi erényekről.
- Egy lehetséges karriertörténet bemutatása a középkorból (inásból céhmester, apródból lovag, jobbágyból püspök).
- Montázs összeállítása a középkort idéző képekből megadott szempontok alapján (pl. foglalkozás, viselet, jelentős események stb.).

TÉMAKÖR: Képek és portrék az Árpád-kor történetéből

JAVASOLT ÓRASZÁM: 22

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Történetek a magyarok eredetéről</i>	A hun-magyar eredettörténet a krónikákban: Hunor, Magor; Csaba királyfi.	<i>Fogalmak:</i> hunok, finnugor, törzs, vérszerződés, fejedelem,	A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és

	• Az Árpád-ház eredettörténete: Emese álma, vérszerződés.	honfoglalás, székelyek, kalandozások, vármegye, tized, ispán, Szent Korona, tatárok/mongolok, kunok.	ellentmondások felismerése.
<i>Honfoglalás és kalandozások</i>	• Álmos és Árpád alakja a krónikákban. • A honfoglalás: Etelközben a Kárpát-medencébe. • Történetek a kalandozó magyarokról.		• A tanult mondai történetek felidézése, a mondai hősök szándékainak azonosítása.
<i>Szent István és a magyar állam</i>	• Géza és István alakja a krónikákban. • István harca Koppánnyal és a koronázás. • Államalapítás: egyházszervezés, vármegyék és törvények.	<i>Személyek:</i> Álmos, Árpád, Géza, I. (Szent) István, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, IV. Béla, Szent Gellért, Szent Erzsébet, Szent Margit.	• Mondai szereplők felismerése képek, művészeti alkotások alapján.
<i>Árpád-házi királyportrék</i>	• Szent László, a lovagkirály. • Könyves Kálmán, a művelt király. • III. Béla, a nagyhatalmú király. • II. András és az Aranybulla • IV. Béla és a tatárjárás.	<i>Kronológia:</i> 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 István uralkodása, 1222 az Aranybulla kiadása, 1241–1242 a tatárjárás, 1301 az Árpád-ház kihalása.	• Rekonstrukciós rajzok, ábrák elemzése és/vagy készítése a honfoglaló magyarok viseletéről, lakóhelyéről, fegyverzetéről.
<i>Árpád-kori szentek</i>	• Szent Gellért. • Szent Erzsébet. • Szent Margit.	<i>Topográfia:</i> Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.	• Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből.
<i>Árpád-kori győztes harcok és csaták</i>	• A pozsonyi csata. • Német támadások nyugatról: felperzselt föld és a vértesi csata. • Nomád támadások keletről: a kerlési csata.		• A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése.
<i>Magyarország koronázási jelvényei</i>	• Szent Korona. • Palást, jogar, országalma.		• A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az Árpád-kori magyar történelem kiemelkedő alakjait ábrázoló képek gyűjtése.
- Képszeállítás készítése a Szent Lászlót megőrkítő freskókból a Kárpát-medencében.
- A történelmi alakok megjelenítése szerepjátékkal egy konkrét történelmi helyzetben.
- Információk gyűjtése és megbeszélése az Árpád-kor uralkodóiról, szentjeiről.
- A Szent Korona és a koronázási jelvények megtekintése.

6. osztály

TÉMAKÖR: Képek és portrék a magyar állam virágkorából

ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Magyar királyportrék a 14–15. századból</i>	- Károly és az aranyforint. - Nagy Lajos, a hódító. - Luxemburgi Zsigmond, a császár.	<i>Fogalmak:</i> aranyforint, kormányzó, végvár, szekérvár, zsoldos. <i>Személyek:</i> I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás.	- A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. - Tematikus térkép értelmezése és/vagy térképvázlat készítése Nagy Lajos hódításairól/Hunyadi János hadjáratairól. - A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése.
<i>Hunyadi János, a törökverő</i>	- Hunyadi János, a sokoldalú hadvezér. - A nándorfehérvári diadal.	<i>Kronológia:</i> 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–1490 Mátyás uralkodása.	
<i>Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó</i>	- Mondák és történetek Mátyás királyról. - A fekete sereg. - Mátyás reneszánsz udvara.	<i>Topográfia:</i> Lengyelország, Oszmán Birodalom, Csehország, Nándorfehérvár.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A korszak kiemelkedő alakjait ábrázoló képek gyűjtése, rendszerezése az egyes uralkodócsaládok szerint.
- A nándorfehérvári csata rekonstruálása (ábra, térképvázlat, kép, film, animáció segítségével).
- Mátyás, a reneszánsz uralkodó – beszámoló készítése a királyi udvarban tett képzeletbeli látogatásról.
- A Nemzeti Múzeum középkori magyar gyűjteménye néhány darabjának megtekintése és feldolgozása.
- Látogatás a visegrádi várban és/vagy királyi palotában.

TÉMAKÖR: Új látóhatárok

ÓRASZÁM: 12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A földrajzi felfedezések</i>	- A felfedezők útjai. - A világkereskedelem kialakulása. - Gyarmatosítás Amerikában: az őslakosság sorsa, ültetvények és rabszolgák.	<i>Fogalmak:</i> gyarmat, manufaktúra, tőkés, bémunkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény, reformáció, református, evangélikus, ellenreformáció és katolikus megújulás, jezsuiták, vallási türelem, felvilágosodás. <i>Személyek:</i> Kolumbusz Kristóf, Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Kopernikusz. <i>Kronológia:</i> 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete. <i>Topográfia:</i> Spanyolország, India, Kína, London, Sárospatak.	- A nagy felfedezők útjainak bemutatása térképen. - A céhek és a manufaktúrák összehasonlítása. - A világkereskedelem útvonalainak bemutatása térkép segítségével. - A reformáció és katolikus megújulás hatásának feltárása az anyanyelvi kultúra és oktatás területén. - Érvelés a vallási türelem mellett.
<i>Korai kapitalizmus</i>	- A tőkés gazdálkodás kibontakozása és a polgárosodó életmód. - A manufaktúrák, a világkereskedelem kialakulása. - Az első bankok és tőzsdék.		
<i>A vallási megújulás</i>	- Egyházi reformtörekvések a kora újkorban. - Reformáció és katolikus megújulás. - Az anyanyelvi kultúra és oktatás felvirágzása magyar példák alapján. - Vallási türelem Erdélyben.		
<i>Az új világkép kialakulása</i>	- A természettudományok fejlődése: a kopernikuszi fordulat. - A középkorit felváltó világkép: a felvilágosodás.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Olyan termékek gyűjtése, amelyek a földrajzi felfedezéseknek köszönhetően kerültek a világkereskedelembé.
- Hasonlóságok és különbségek megállapítása a megismert felekezetek templomairól készült fotók alapján.
- A saját településen (vagy környékén) található különböző felekezetekhez tartozó templomok megtekintése.
- Információk gyűjtése a magyar reformáció néhány képviselőjéről.
- Egy természettudós (pl. Kopernikusz, Newton) életének és munkásságának bemutatása: plakáton, prezentációval, kiselőadáson.
- Táblázat készítése a középkor és az újkor világképének összehasonlításához megadott szempontok alapján.

TÉMAKÖR: Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből

ÓRASZÁM: 15 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztés feladatok
<i>A török háborúk hősei</i>	II. Lajos és a mohácsi csata. - Buda eleste és az ország három részre szakadása. - A várháborúk hősei (pl. Dobó; Zrínyi, a szigetvári hős).	<i>Fogalmak:</i> szultán, janicsár, török hódoltság, kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás.	- A mohácsi csata eseményeinek rekonstruálása animációs film és térkép alapján. - A három részre szakadt ország és a fontosabb török hadjáratok bemutatása tematikus térképen.
<i>Bocskai, Bethlen és Zrínyi</i>	- Bocskai István fejedelem, a hajdúk vezére. - Bethlen Gábor, Erdély fejedelme. - Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér. - Buda visszavétele: a török kiűzése.	<i>Személyek:</i> I. Szulejmán, II. Lajos, Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia.	A török- és Habsburg-ellenes harcok hőseiről szóló történetek elbeszélése, irodalmi szövegek felidézése.
<i>II. Rákóczi Ferenc és szabadságharca</i>	- Rákóczi fordultatos életpályája Munkácsról Rodostóig. - Történetek a Rákóczi-szabadságharc idejéből. - A szatmári béke: függetlenség helyett megbékélés a birodalommal.	<i>Kronológia:</i> 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1686 Buda visszafoglalása, 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc.	Képek, ábrázolások gyűjtése és azonosítása, filmrészletek értelmezése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről.
<i>Mária Terézia</i>	- Mária Terézia, a családanya és uralkodó. - Intézkedései Magyarországon. - A magyar huszárok és a berlini huszárcsíny. - Főúri kastélyok a művelődés szolgálatában (pl.	<i>Topográfia:</i> Mohács, Eger, Erdélyi Fejedelemség, Pozsony, Bécs.	- A három részre szakadt ország térképének értelmezése. - Annak a bemutatása, hogy milyen hatással volt a török uralom Magyarország fejlődésére. II. Rákóczi Ferenc életútjának és személyiségének bemutatása.

	Eszterháza, Gödöllő).		
--	--------------------------	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Képek, ábrázolások gyűjtése magyar végvárakról, kiállítás rendezése.
- Egy játékfilm megnézése és megbeszélése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről.
- Egy a Rákóczi-szabadságharcot bemutató műalkotás (pl. festmény, népdal, regény) feldolgozása.
- Vélemény megfogalmazása, vita a szatmári békéről.
- A magyar huszárokról szóló történetek gyűjtése, elbeszélése.
- A huszárok fegyverzetének és öltözetének bemutatása.
- Képek gyűjtése főúri kastélyokról.

TÉMAKÖR: Élet a kora újkori Magyarországon

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Javasolt tevékenységek
<i>Élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával</i>	• A török uralom. • A mezőváros élete. • Szarvasmarha-kereskedelem.	<i>Fogalmak:</i> nemzetiség, ortodox, barokk. <i>Topográfia:</i> Debrecen, Temesvár.	• A kora újkori életmód összehasonlítása a maival. • A török kori mezővárosok mindennapjainak bemutatása különböző gyűjtött források alapján. • A 15. századi és a 18. század végi magyarországi etnikai viszonyok összehasonlítása térképen, illetve táblázatban vagy diagramon szereplő adatok segítségével.
<i>Élet a 18. századi Magyarországon – egy konkrét település (pl. Temesvár) bemutatásával</i>	• Magyarország újranépesülése és újranépesítése. • Népek és vallások együttélése. • A barokk városépítészet.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A török kori magyar kereskedelem fő irányainak és árucikkeinek nyomon követése tematikus térkép segítségével.
- Prezentáció vagy plakát készítése ősi magyar állatfajtákról.
- Térképvázlat rajzolása vagy makett készítése egy mezővárosról.
- Képek gyűjtése a magyarországi barokk építészetéről.
- Egy barokk templom megtekintése a saját településen.

TÉMAKÖR: Forradalmak kora**ÓRASZÁM: 5 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Ipari forradalom</i>	- Gyapotból pamut. - A textilipar fejlődése. - A gőzgép. - Bányászat, gyáripár, vasútépítés. - Gyerekek és felnőttek mindennapjai egy iparvárosban.	<i>Fogalmak:</i> ipari forradalom, gyár, szabad verseny, tömegtermelés, munkanélküliség, forradalom, diktatúra. <i>Személyek:</i> James Watt, Edison, Bonaparte Napóleon.	- Vélemény megfogalmazása a technikai fejlődés előnyeiről és hátrányairól. - A francia forradalom értékelése; pozitívumok és negatívumok azonosítása. - Napóleon alakjának, történelmi szerepének megítélése különböző források alapján.
<i>Társadalmi-politikai forradalom</i>	- A köztársaság kísérlete Franciaországban. - A forradalmi terror. - Napóleon a császár és hadvezér.	<i>Kronológia:</i> 1789 a francia forradalom, 1815 a waterlooi csata. <i>Topográfia:</i> Párizs, Habsburg Birodalom, Oroszország, Nagy-Britannia.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A manufaktúrák és a gyárak működésének összehasonlítása megadott szempontok alapján.
- Beszélgetés a gyermekmunkáról.
- Napóleon oroszországi hadjáratának követése térképen.
- Napóleon-ábrázolások gyűjtése.

TÉMAKÖR: A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora**ÓRASZÁM: 20 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A reformkor</i>	- Széchenyi István alkotásai. - A jobbágyszabadítás kérdése.	<i>Fogalmak:</i> országgyűlés, közteherviselés, jobbágyszabadítás, sajtószabadság,	A reformkor legfontosabb problémáinak bemutatása.

	A magyar nyelv és a nemzeti kultúra ügye.	cenzúra, miniszterelnök, honvédség, kiegyezés.	1848. március 15-e eseményeinek felidézése képek, dokumentumok, visszaemlékezések, filmrészletek és/vagy dramatikus jelenetek segítségével.
<i>A forradalom</i>	- A március 15-i események és a 12 pont. - Kossuth Lajos szerepe. - Az áprilisi törvények. - A Batthyány-kormány.	<i>Személyek:</i> Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Bem József, Görgei Artúr, Klapka György, Ferenc József, Deák Ferenc.	A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása.
<i>Képek a szabadságharc történetéből</i>	- Történetek a szabadságharc idejéből. - Görgei Artúr, a hadvezér. - A tavaszi hadjárat. - A Függetlenségi nyilatkozat. - A fegyverletétel és megtorlás – Arad.	<i>Kronológia:</i> 1830–1848 a reformkor, 1848. március 15. a pesti forradalom, 1849. október 6. az aradi kivégzések, 1867 a kiegyezés.	- A zsidóság pozitív szerepe a szabadságharcban. - A tavaszi hadjárat hadmozdulatainak végigkövetése térképen.
<i>A kiegyezés</i>	- Az ellenállás formái. - Deák Ferenc szerepe. - A kiegyezés megkötése. - Az Osztrák-Magyar Monarchia megszületése.	<i>Topográfia:</i> Pest, Pákozd, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad, Osztrák-Magyar Monarchia.	- A szabadságharcot követő megtorlás néhány konkrét esetének bemutatása (aradi vértanúk, a zsidóságot sújtó közösségi büntetés) - A kiegyezés értékelése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tablókészítés a kor legfontosabb szereplőiről.
- Képek gyűjtése Széchenyi gyakorlati tevékenységéről.
- Folyamatábra készítése az európai és a magyar forradalmak események összefüggéseiről.
- Térképvázlat készítése a március 15-i eseményekről.
- Kvíz készítése a március 15-i eseményekről és szereplőikről.
- Poszter, kiselőadás, prezentáció készítése a szabadságharc egy híres csatájáról.
- 1848–49-es emlékhelyek felkeresése a környéken.
- Képek gyűjtése a szabadságharc honvédeinek egyenruháiról és fegyvereiről.
- Történelmi portré készítése Széchenyi Istvánról és/vagy Kossuth Lajosról és/vagy Deák Ferencről.

Mikrotörténeti kutatás: egyéni sorsok feltérképezése, a szabadságharc pozitív szerepet betöltő nemzetiségi vagy zsidó származású résztvevőinek bemutatása

7–8. évfolyam

Az általános iskola 7–8. évfolyamának történelemtanításánál az életkori sajátosságok figyelembevételével már törekedni kell az események és folyamatok összetettebb bemutatására. A tanuló ekkor már a magasabb szintű, elvontabb fogalmi gondolkodásra is képessé válik, ezért a képszerűség és a történettanításon alapuló történelemtanítás elvének alkalmazása mellett megkezdődik az elemző jellegű feldolgozás: összetett okok és következmények feltárása, az egyes történelmi jelenségek és folyamatok több szempontú értelmezése. A tevékenység alapú tanulásnak továbbra is meghatározó szerepe van, ezért a kerettantervi beosztás időt hagy és lehetőséget teremt a műveltető történelemtanulásra, az ismeretek szélesebb körű alkalmazására, a kooperatív technikák előtérbe helyezésére, a sokoldalú kompetenciafejlesztésre, amelyek már a középiskolai történelem tanulmányokra, követelményekre való felkészítést is kell, hogy szolgálják.

Mivel a 7–8. évfolyamra a tanuló formálódó absztrakt gondolkodása a jellemző, ez megengedi, hogy a tananyag alapvetően kronologikus elrendezésű legyen, ami a legalkalmasabb a mai világot meghatározó 19–20. századi folyamatok értelmezésére. Az egyetemes és a magyar történelmi témák vegyesen, korszakokhoz köthető témakörökbe rendezve jelennek meg. Kisebb mértékben, de továbbra is jellemző, hogy a tanterv az általános jelenségeket a magyar történelem példáin keresztül dolgozza fel. Az eseménytörténetet két tematikus és négy szintetizáló témakör egészíti ki. Utóbbiak hosszsmetszeti jellegűek: a demográfia, a demokrácia, az egyes kiemelt régiók történetét, valamint a nemzeti kultúránk és történelmünk eredményeit tekintik át a kezdetektől napjainkig. Legfőbb céljuk a négy év alatt tanultak áttekintése, illetve ezeknek a témáknak magasabb szintű, integráló, szintetizáló értelmezése.

7. osztály

TÉMAKÖR: A modern kor születése

ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A nemzeti eszme és a birodalmak kora</i>	- A nemzeti eszme és a nemzetállamok Európája. - A világ nagyhatalmai és ellentétei a 20. század kezdetén. - Gyarmatbirodalmak a világ térképén.	<i>Fogalmak:</i> nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, demokrácia, szocializmus, kommunizmus, keresztényszocializmus	A 20. század eleji nagyhatalmak azonosítása, és a korabeli világra gyakorolt hatásuk feltárása térképek és egyszerű ábrák segítségével.
<i>Politikai eszmék: liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus</i>	- A liberalizmus. - A konzervativizmus. - A szocializmus és kommunizmus eszméje.	<i>Személyek:</i> Bismarck, Marx.	

	A keresztényszocializmus.	<i>Kronológia:</i> 1871 Németország egyesítése. <i>Topográfia:</i> Németország, Olaszország, Brit Birodalom, Amerikai Egyesült Államok, Japán.	- A politikai eszmék legjellemzőbb gondolatait megjelenítő néhány egyszerű és rövid forrás értelmezése és azonosítása. - A 19. századi politikai eszmék céljainak és jellemzőinek rendszerezése.
--	---	---	---

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Németország területi egyesítés előtt és utáni térképének összehasonlítása, értékelése.
- Magyarázatok keresése és azok megvitatása egyes államok létrejöttének és megerősödésének okaira (pl. Amerikai Egyesült Államok).
- Ismerkedés nemzeti jelképekkel (zászlók, himnuszok).
- Összehasonlító táblázat készítése a korszak politikai eszméiről.

TÉMAKÖR: A dualizmus kora: felzárkózás Európához

ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A modernizálódó Magyarország</i>	- Magyar feltalálók és találmányok, az ipar fejlődése. - Vasútépítés, folyószabályozás. - Egy világváros kiépülése – az urbanizáció Budapest példáján.	<i>Fogalmak:</i> közös ügyek, dualizmus, MÁV, Millennium, emancipáció, urbanizáció. <i>Személyek:</i> Andrássy Gyula.	- A millenniumi Budapest bemutatása. - A dualizmus kori vidék és város lakóinak és életmódjának bemutatása. - A 20. század eleji és korunk életmódja közötti különbségek azonosítása. - A korszak gazdasági és technikai fejlődésének bemutatása.
<i>A millenniumi Magyarország</i>	- A soknemzetiségű ország. - A zsidó emancipáció, a hazai zsidóság szerepe a magyarországi modernizációban.	<i>Kronológia:</i> 1896 a Millennium.	

	• A cigányság helyzete, hagyományos mesterségek. • A millenniumi ünnepségek. • A legjelentősebb kulturális alkotások.	<i>Topográfia:</i> Budapest.	• A korszak ipari fejlődésének nyomon követése diagramok, táblázatok segítségével.
--	---	---------------------------------	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak valamely jeles magyar tudósáról, feltalálójáról.
- Képek gyűjtése a dualizmus kori társadalmi csoportok és nemzetiségek életéről.
- Képgyűjtemény (tabló) összeállítása a millenniumi Budapestről internetes források alapján.

TÉMAKÖR: Az első világháború és következményei

ÓRASZÁM: 12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztő feladatok
<i>Az első világháború, Magyarország a háborúban</i>	• A halálos lövés: a világháború kirobbanása. • A hadviselő felek: az antant és a központi hatalmak. • Az állóháború. • Magyarok a világháborúban. • A hátszág megpróbáltatásai. • Lenin és a bolsevik hatalomátvétel.	<i>Fogalmak:</i> antant, központi hatalmak, front, állóháború, hátszág, bolsevik, tanácsköztársaság, vörösteror, fehér különítményes megtorlások, kisantant. <i>Személyek:</i> Tisza István, Lenin, Károlyi Mihály, Horthy Miklós.	• A fontosabb hadviselő országok csoportosítása a szövetségi rendszerek szerint. • Az első világháborús hadviselés összehasonlítása a korábbi háborúkéval. • A háborús körülményeket bemutató különböző típusú források gyűjtése, feldolgozása.
<i>Magyarország 1918–1919-ben</i>	• A forradalmi kísérlet – elhibázott kül- és katonapolitika. • Magyarország megszállásának folyamata. • A tanácsköztársaság hatalomra kerülése és bukása. • Az ellenforradalom.	<i>Kronológia:</i> 1914–1918 az első világháború, 1917 a bolsevik hatalomátvétel, 1920. június 4. a trianoni békediktátum.	• Európa háború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a változások értelmezése. • A történelmi Magyarország szétesésének bemutatása térképen az elcsatolt területek történelmi megnevezésével.
<i>A trianoni békediktátum</i>	• A Párizs környéki békék alapelvei, a vesztesek büntetése.		

	• A trianoni békediktátum – a megcsonkított Magyarország. • Magyarország területi, népességi és gazdasági veszteségei. • A kisantant.	<i>Topográfia:</i> Szarajevó, Szerbia, Doberdó, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Erdély, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, Ausztria.	• Vélemény megfogalmazása a történelmi Magyarország felbomlásának okairól. • A trianoni békediktátum területi és demográfiai következményeinek értékelése.
--	---	---	---

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Vita a háború okairól.
- Grafikonok, táblázatok elemzése a háború legfontosabb adatairól (pl. résztvevők száma, veszteségek, háborús kiadások, fegyverek száma stb.).
- Első világháborús emlékhelyek és emlékművek, sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.
- Első világháborús kiállítás megtekintése.
- Első világháborús katonadalok gyűjtése és eléneklése.
- Trianon a gyermek szemével – kortárs visszaemlékezések felkutatása és megbeszélése.

TÉMAKÖR: Totális diktatúrák

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kommunista Szovjetunió</i>	• Lenin és Sztálin diktatúrája. • Az államosítás. • A terror és a munkatáborok.	<i>Fogalmak:</i> személyi kultusz, GULAG, totális állam, nemzetiszocializmus, antiszemitizmus, fasiszmus.	• A kommunista Szovjetunió és a nemzetiszocialista Németország jellemzőinek azonosítása képi és szöveges forrásokban.
<i>A nemzetiszocialista Németország</i>	• A nemzetiszocializmus: fajelmélet és antiszemitizmus. • A náci hatalomátvétel, a hitleri diktatúra és terror. • A hitleri Németország terjeszkedése: Ausztria és Csehszlovákia.	<i>Személyek:</i> Sztálin, Hitler. <i>Kronológia:</i> 1933 a náci hatalomátvétel. <i>Topográfia:</i> Szovjetunió, Szibéria (munkatáborok).	• A totális diktatúrák összehasonlítása (pl. jelképek, ideológiák, hatalmi eszközök). • Érvelés a 20. század kirekesztő ideológiáival szemben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- GULÁG táborok és a náci koncentrációs táborok helyszíneinek térképen való azonosítása.
- Film vagy filmrészletek megtekintése a nemzetiszocialista és/vagy a kommunista diktatúráról.

TÉMAKÖR: A Horthy-korszak**ÓRASZÁM: 10 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A politika irányai</i>	• Horthy, a kormányzó. • Antikommunizmus és revíziós törekvések. • A politikai antiszemitizmus. • Bethlen István miniszterelnöksége. • Külpolitikai kényszerpályák.	<i>Fogalmak:</i> revízió, numerus clausus, pengő. <i>Személyek:</i> Bethlen István, Klebelsberg Kuno, Szent-Györgyi Albert.	• A Horthy-korszak gazdasági, kulturális, politikai és társadalmi eredményeinek és problémáinak felidézése. • Az antiszemitizmus megnyilvánulásainak azonosítása források alapján. • Magyarország külpolitikai céljainak és lehetőségeinek bemutatása. • A társadalmi változások bemutatása szöveges és képi források alapján. • A korszak egy kiemelkedő személyiségének bemutatása.
<i>Gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés</i>	• Gazdasági eredmények. • Az oktatás, a kultúra és a tudomány néhány kiemelkedő képviselője. • Társadalmi rétegződés és érintkezési formák Magyarországon. • Életmód, szabadidő, sport.	<i>Kronológia:</i> 1920–1944 a Horthy-korszak.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Vázlatkészítés idézetek és képi források felhasználásával a Horthy-korszak társadalmáról.
- Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak jeles személyiségeinek egyikéről.
- Plakátok, korabeli történetek, versek, dalok gyűjtése a revíziós törekvésekről.
- Fotók, illusztrációk gyűjtése az ipar (közlekedés) modernizációjáról.
- Képek gyűjtése az oktatás, a tudomány, a sportélet új intézményeiről.

TÉMAKÖR: A második világháború**ÓRASZÁM: 14 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK

Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Háború földön, tengeren és levegőben.</i>	- A hadviselő felek: a tengelyhatalmak és a szövetségesek. - Sztálin-Hitler paktum, kezdeti német sikerek. - A háború európai frontjai és a csendes-óceáni hadszíntér. - Fordulatok a háborúban: Sztálingrád és Normandia, Berlin, az atombomba. - Európa felosztása.	<i>Fogalmak:</i> tengelyhatalmak, szövetségesek, bécsi döntések, nyilasok, totális háború, holokauszt, gettó, deportálás, koncentrációs tábor, zsidótörvények.	- A nemzetiszocialista Németország és a kommunista Szovjetunió szerepének feltárása a háború kiobbantásában. - A második világháború fordulópontjainak felidézése. - A háború fegyvereinek és borzalmainak bemutatása különböző források alapján. - Magyarország területi változásait és világháborús részvételét, valamint a második világháború főbb eseményeit bemutató térképek értelmezése. - A magyar külpolitika háború előtti és alatti törekvéseinek és mozgásterének bemutatása. - Ítélet megfogalmazása a második világháborús népiirtásokról és háborús bűnökről. - A magyar honvéd helytállásának felidézése források alapján. - Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.
<i>Magyarország a világháború idején</i>	- A revíziós eredmények - A Szovjetunió elleni háború – a 2. magyar hadsereg a Donnál. - Német megszállás. - A kiugrási kísérlet és a nyilas hatalomátvétel. - A hadszíntérre vált Magyarország.	<i>Személyek:</i> Franklin D. Roosevelt, Churchill, Teleki Pál, Szálasi Ferenc, Salkaházi Sára.	
<i>A háború borzalmai</i>	- A totális háború. - A világháború fegyverei. - A hátszág szenvedései. - Az ellenállás formái. - A bombázások és városi harcok – Budapest példáján.	<i>Kronológia:</i> 1939–1945 a második világháború, 1941. június a Szovjetunió megtámadása, 1944. március 19. Magyarország német megszállása, 1945. április a háború vége Magyarországon.	
<i>A holokauszt</i>	- A náci koncentrációs és megsemmisítő táborok. - Az európai és magyarországi zsidótörvények. - Kísérlet az európai és a magyar zsidóság és cigányság elpusztítására. - Áldozatok és bűnösök, felelősség és embermentés: néhány kiemelkedő példa.	<i>Topográfia:</i> Sztálingrád, Normandia, Hirosima, Donkanyar, Auschwitz.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Képek gyűjtése a német haderő és a szövetségesek magyarországi pusztításának eszközeiről és helyszíneiről.
- Ismeretek szerzése és megvitatása a holokauszt történetét feldolgozó gyűjtemények, online adatbázisok segítségével (pl. látogatás a Holokauszt Emlékközpontban).
- A holokausztról szóló visszaemlékezések, irodalmi és filmfeldolgozások egy-egy részletének megbeszélése.
- Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.
- Egy magyarországi embermentő (pl. Boldog Salkaházi Sára) tevékenységének megismerése és értékelése.
- Második világháborús emlékhelyek, emlékművek és sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.

TÉMAKÖR: A megosztott világ

ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A hidegháború</i>	• A kétpólusú világ – a vasfüggöny leereszkedése. • Németország kettéosztása. • Fegyverkezési verseny a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok között. • Hidegháborús konfliktusok: Korea, Kuba.	<i>Fogalmak:</i> Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), hidegháború, vasfüggöny, berlini fal, szuperhatalom, Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), Varsói Szerződés, piacgazdaság, jóléti állam. <i>Személyek:</i> Hruscsov, Kennedy. <i>Kronológia:</i> 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, 1948 Izrael Állam megalapítása.	• A második világháború után kialakult világrendet bemutató térkép áttekintése és értelmezése. • A nyugati demokrácia és a szovjet diktatúra összehasonlítása. • A nyugati világ és a keleti blokk életkörülményeinek összehasonlítása. • A hidegháború korabeli és a mai világhatalmi viszonyok összehasonlítása. • A hidegháborús korszak alapvető jellemzőinek, történelmi szereplőinek azonosítása képek, szöveges források alapján.
<i>A Nyugat</i>	• A nyugati demokrácia és piacgazdaság. • A jóléti társadalom. • Az új tömegkultúra kialakulása.	<i>Topográfia:</i> Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK),	• Gyűjtött információk értelmezése a hidegháború korának néhány világpolitikai válságáról (pl. Korea, Kuba, Berlin). • Információk szerzése, rendszerezése és értelmezése a két szuperhatalom fegyverkezési versenyéről

		Észak- és Dél-Korea, Kuba.	diagramok, táblázatok, képek és térképek segítségével.
--	--	-------------------------------	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A jóléti állam jellemzőinek összegyűjtése és értékelése.
- Internetes és egyéb források alapján képes gyűjtemény összeállítása az új tömegkultúra jellemző tárgyairól, eseményeiről.
- Poszterek készítése a nyugati és keleti blokk országainak életmódjáról.
- Kiselőadás tartása egy hidegháborús konfliktusról.

TÉMAKÖR: Magyarország szovjetizálása

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A kommunista diktatúra kiépítése Magyarországon</i>	• Háborús pusztítás és szovjet megszállás, deportálások a szovjet munkatáborokba. • Bűnbakká tett németek és magyarok – kitelepítések, lakosságcsere. • Az 1945-ös és 1947-es választások. • Egypártrendszer, államosítás, diktatúra.	<i>Fogalmak:</i> malenkij robot, államosítás, tervgazdaság, Államvédelmi Hatóság (ÁVH). <i>Személyek:</i> Kovács Béla, Rákosi Mátyás, Mindszenty József.	• Magyarország szovjet megszállása következményeinek felidézése. • A tömeges deportálások jellemzőinek azonosítása visszaemlékezések és egyéb források alapján. • A Rákosi-rendszer jellemzőinek, bűneinek azonosítása források, képek, filmrészletek alapján. • A határon túli magyarok megpróbáltatásainak bemutatása különböző források alapján.
<i>A Rákosi-diktatúra</i>	• Az ÁVH működése. • A személyi kultusz. • Az egyházüldözés. • A tervgazdaság működése.	<i>Kronológia:</i> 1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon, 1948–1956 a Rákosi-diktatúra.	
<i>Deportálások „békeidőben”</i>	• A deportálások és üldözések okai. • A határon túli magyarok megpróbáltatásai: deportálások Csehszlovákiában; szovjet, román és jugoszláv munkatáborok. • Magyarországi kitelepítések és munkatáborok.	<i>Topográfia:</i> Recsk, Hortobágy, Duna-delta.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Jelszavak, csasztuskák, viccek gyűjtése a Rákosi-diktatúra idejéből.
- Új iparvárosok azonosítása térképen.
- Egy játékfilm vagy filmrészlet megtekintése a korszakból vagy a korszakról.
- Saját vélemény megfogalmazása a Rákosi-diktatúráról.
- Kitelepítésekről, deportálásokról szóló visszaemlékezések részleteinek közös feldolgozása.

8. osztály

TÉMAKÖR: A forradalomtól az ezredfordulóig

ÓRASZÁM: 22 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztő feladatok
<i>Az 1956-os forradalom és szabadságharc</i>	- Október 23., a forradalom kirobbanása. - A pesti srácok és szabadsághősök. - A forradalom lakóhelyünkön és környékén. - Szovjet tankokkal a népakarat ellen. - A forradalom jelképei. - A magyar forradalom a világtörténelem színpadán.	<i>Fogalmak:</i> Molotov-koktél, sortüzek, munkásőrség, Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ), úttörő, termelőszövetkezet, háztáji, maszek, gulyáskommunizmus, rendszerváltoztatás, privatizáció, jogállam, többpártrendszer.	- Beszámoló készítése az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseiről. - Az 1956-os forradalom és szabadságharc utáni megtorlások kegyetlenségének bemutatása példákon keresztül. - Érvek gyűjtése a Kádár-rendszer diktatórikus jellegének alátámasztására. - A Kádár-rendszerrel szóló különböző jellegű források elemzése, értelmezése. - A Kádár-rendszer és napjaink életkörülményeinek összehasonlítása. - A rendszerváltoztatás jelentőségének, következményeinek bemutatása. - A magyar történelem legfontosabb politikai eseményeinek időrendbe állítása a rendszerváltoztatástól napjainkig.
<i>A kádári diktatúra</i>	- A kádári megtorlás. - A pártállam működése: az elnyomás változó formái. - Ellenőrzött társadalom, tömegszervezetek.	<i>Személyek:</i> Nagy Imre, Kádár János, Gorbacsov, Reagan, II. János Pál, Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor.	
<i>Élet a Kádár-rendszerben</i>	- A paraszti gazdaságok felszámolása, téjesítés. - A szocialista modernizáció – „a legvidámabb barakk”. - A hiánygazdaság. - A második gazdaság kiépülése. - Életszínvonal-politika és eladósodás.	<i>Kronológia:</i> 1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. november 4. a szovjet támadás, 1956–1989 a Kádár-rendszer,	
<i>A kétpólusú világ megszűnése és a</i>	A Szovjetunió és a szocialista rendszer országainak válsága.		

<i>rendszerátváltatás Magyarországon</i>	• Az ellenzék megszerveződése Magyarországon. • A tárgyalásos rendszerátváltatás. • A kétpólusú világ megszűnése. • Az első szabad országgyűlési és önkormányzati választás. • Antall József kormánya.	1989–1990 a rendszerátváltatás, 1990 az első szabad választások, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1999 Magyarország belép a NATO-ba.	
<i>Magyarország a rendszerátváltatás után</i>	• A demokrácia és a piacgazdaság kiépítése. • A többpártrendszer működése. • Gazdasági válság és felzárkózás – vesztesek és nyertesek. • A társadalom átalakulása. • Magyarország NATO-tagsága.	<i>Topográfia:</i> Corvin köz, Mosonmagyaróvár.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Információgyűjtés a „pesti srácokról”.
- Térképvázlat készítése az 1956-os események budapesti helyszíneiről.
- Interjú készítése egy 1956-os visszaemlékezővel.
- 1956-os emlékhelyek és emlékművek, sírok feltérképezése a lakóhelyen és környékén.
- Az 1956-os forradalom és a Kádár-rendszer korszakával kapcsolatos játékfilm/filmrészlet megtekintése és értelmezése.
- Tablókészítés az úttörő mozgalom jellemzőiről a világnézeti nevelésben betöltött szerepéről.
- Gazdasági és társadalmi diagramok, grafikonok elemzése a szocializmus válságának időszakából.
- Retró-kiállítás rendezése.
- Családi emlékek bemutatása, visszaemlékezések gyűjtése, interjú készítése tanári útmutatás alapján a Kádár-rendszerrel és a rendszerátváltatás időszakából.

TÉMAKÖR: Együttélés a Kárpát-medencében

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK

Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A határon túli magyarok</i>	- Határon túli magyarlakta területek. - Fordulópontok a határon túli magyarok történetében: a történelmi Magyarország felosztása, a revízió, magyarellenes megtorlások, rendszerváltoztatás. - A kisebbségi lét nehézségei egykor és ma: adminisztratív intézkedések és mindennapok. - Kivándorlás és asszimiláció.	<i>Fogalmak:</i> kitelepítés, asszimiláció. <i>Személyek:</i> Esterházy János, Márton Áron. <i>Kronológia:</i> 1944–1945 magyarellenes atrocitások. <i>Topográfia:</i> Szlovákia, Ukrajna.	- A határon túli magyarság története főbb fordulópontjainak áttekintése 1920-tól napjainkig. - Példák gyűjtése a határon túli magyarság életéből a hűségre és helytállásra. - A határon túli magyar kisebbségi lét nehézségeinek bemutatása. - A Kárpát-medence 1910-es és 1990 utáni etnikai térképének összehasonlítása a magyarság és a nemzetiségek elhelyezkedése szempontjából.
<i>A magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig</i>	- Magyarország nemzetiségi arányainak változása. - Az asszimiláció folyamata. - Fordulópontok a nemzetiségek történetében: 1848–49-es szabadságharc, a történelmi Magyarország felosztása, a magyarországi németek kitelepítése. - A hazai cigány/roma népesség története. - A nemzetiségi jogok a mai Magyarországon.		- Példák gyűjtése a nemzeti összetartozás megnyilvánulásairól az anyaországi és a határon túli magyarság kapcsolatában. - Példák gyűjtése a Kárpát-medence népeinek együttműködésére és konfliktusaira a történelem során. - A magyarországi nemzetiségek 19-20. századi története főbb jellemzőinek, fordulópontjainak felidézése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Kiselőadás készítése egy példamutató életút (pl. Esterházy János, Márton Áron) fordulópontjairól.
- Beszámoló készítése az erdélyi falurombolási tervről (pl. Bözödújfalú).

- Határon túli területek meglátogatása tanulmányi kirándulás kereteiben (pl. Határtalanul program).
- Az erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és délvidéki magyarok életviszonyainak összehasonlítása egymással és a hazai viszonyokkal.
- Tabló vagy prezentáció készítése a hazai cigányság korabeli életmódjáról.

TÉMAKÖR: Népesedés és társadalom

ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztő feladatok
<i>A hagyományos/ agrártársadalmak</i>	• Letelepedés és élelemtermelés: növénytermesztés és állattenyésztés. • Önellátás, árutermelés, kereskedelem. • A népességnövekedés korlátai. • A hagyományos társadalom (hierarchia és család).	<i>Fogalmak:</i> házasítás, nagy pestisjárvány, népességgrobbanás, migráció, multikulturalizmus, terrorizmus, globalizáció. <i>Személyek:</i> Semmelweis Ignác.	• A népesedés nagy korszakainak és azok jellemzőinek felidézése. • Információk gyűjtése az élelemtermelés fejlődéséről (például régészeti leletek alapján). • A népességváltozás okainak és következményeinek bemutatása. • Hasonlóságok és különbségek megállapítása az egyes népesedési korszakok és folyamatok között. • Vita a modern kori demográfiai folyamatokról és azok várható hatásairól.
<i>A modern/ipari társadalmak</i>	• Az ipari forradalmak hatásai: népességgrobbanás és városiasodás. • Népességnövekedés a fejlődő és népességfogyás a fejlett világban. • A migráció. • A modern/ipari társadalom (egyenjogúság és individualizmus).– • A női szerepek változásának áttekintése a történelem során.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A népesedéstörténet statisztikai adatainak értelmezése, csoportosítása és felhasználása állítások alátámasztására vagy cáfolására.
- Fiktív napló készítése különböző korban és társadalmi helyzetben élő nők életéről, mindennapjairól.
- Beszélgetés a népességnövekedés és csökkenés okairól és hatásairól.
- A migráció okainak és hatásainak megvitatása.

TÉMAKÖR: A demokratikus állam**ÓRASZÁM: 8 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A modern demokrácia gyökerei</i>	- Az athéni demokrácia működése. - A parlamentáris rendszer működése Nagy-Britanniában. - Az elnöki rendszer működése az Amerikai Egyesült Államokban.	<i>Fogalmak:</i> népgyűlés, hatalmi ágak, alkotmány, elnök, általános választójog. <i>Személyek:</i> Periklész, George Washington.	- A demokrácia kialakulása, állomásainak felidézése és működésének jellemzése a különböző történelmi korszakokban. - Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában).
<i>A modern magyar állam</i>	- Az Alaptörvény. - Az Országgyűlés, a kormány és az igazságszolgáltatás. - Az országgyűlési és önkormányzati választási rendszer.	<i>Kronológia:</i> Kr. e. 5. sz. az athéni demokrácia fénykora, 1776 az amerikai Függetlenségi nyilatkozat, 2012 Magyarország Alaptörvénye.	- Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatában. - A brit parlamentáris és az amerikai elnöki rendszer összehasonlítása. - Áttekintő ábra értelmezése a magyarországi államszervezetről és a választási rendszerről.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában).
- Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatában.

TÉMAKÖR: Régiók története**ÓRASZÁM: 14 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Magyarország és az Európa Unió</i>	- Az Európai Unió születése és bővülése. - Az európai integráció céljai, eredményei és gondjai. - Magyarország európai uniós tagsága.	<i>Fogalmak:</i> integráció, euró, Európai Unió, visegrádi együttműködés, polgárháború,	- Az Európai Unió céljainak felidézése. - Az európai integráció eredményeinek és

<i>Közép-Európa</i>	- A régió sajátosságai (jellemzően kontinentális helyzet, birodalmi függés és nemzeti sokszínűség). - A második világháború hadszíntere. - A szovjet megszállás. - A visegrádi együttműködés.	nagy fal, hinduizmus, buddhizmus, kasztrendszer, Korán.	problémáinak áttekintése.
<i>Az Amerikai Egyesült Államok</i>	- Az Amerikai Egyesült Államok létrejötte. - Az amerikai polgárháború okai és eredményei. - Az Amerikai Egyesült Államok világhatalommá válása.	<i>Személyek:</i> Lincol, Gandhi, Mao Ce-tung.	- A közép-európai régió középkori, újkori és mai térképeinek összehasonlítása. - A közép-európai népek helyzetének összehasonlítása a középkortól napjainkig.
<i>India</i>	- Az indiai civilizáció vallási és kulturális alapjai. - A brit gyarmati uralom. - Gandhi és a függetlenségi mozgalom. - A jelenkori India ellentmondásai.	<i>Kronológia:</i> 1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba.	Az Amerikai Egyesült Államok szuperhatalmi helyzetének elemzése és értékelése katonai, politikai, gazdasági és kulturális téren.
<i>Kína</i>	- A kínai civilizáció vallási és kulturális alapjai. - Kína félgyarmati sorban. - A japán megszállás. - Mao Ce-tung és a kommunista diktatúra. - A gazdasági óriás.	<i>Topográfia:</i> Brüsszel, Lengyelország, Csehország, Közel-Kelet, Izrael.	Kína világgazdasági és világpolitikai szerepének megvitatása.
<i>A Közel-Kelet</i>	- Az Oszmán Birodalom felbomlása. - Izrael állam létrejötte. - Az olaj szerepe a régió történetében. - Az iszlám és az iszlámizmus. - Etnikai, vallási és gazdasági törésvonalak.		A közel-keleti konfliktusról megfogalmazott álláspontok és érvek azonosítása, beszélgetés a békés megoldási módokról.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Információk gyűjtése a visegrádi együttműködés előzményeiről és jelenlegi tartalmáról.
- Az Amerikai Egyesült Államok világhatalmi szerepének elemzése gazdasági adatsorok segítségével.
- Különböző források gyűjtése az indiai és kínai civilizáció történetéből, ezek alapján ismertetők, prezentációk készítése.
- Az Oszmán Birodalom, valamint a Közel-Kelet területi változásainak nyomon követése történelmi térképeken.
- Beszámolók, prezentációk készítése az arab-izraeli konfliktusról (pl. az izraeli határ változásai, az olajválság).

TÉMAKÖR: Mérlegen a magyar történelem**ÓRASZÁM: 13 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Lábnymaink a nagyvilágban</i>	- Világjáró magyarok (utazók, felfedezők). - Tudósok és feltalálók (pl. informatika, autóipar, úrkutatás). - Világgraszoló sportsikerek – magyarok az olimpiákon. - Magyar művészek a világban.	<i>Javasolt személyek (altémánként 1-2):</i> Julianus barát, Kőrösi Csoma Sándor, Magyar László; Neumann János, Csonka János, Galamb József, Kármán Tódor; Papp László, Puskás Ferenc, Egerszegi Krisztina, Balczó András; Liszt Ferenc, Munkácsy Mihály, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Korda Sándor.	- Valamely területen kiemelkedő eredményt elérő magyarok tevékenységének felidézése, bemutatása. - A Magyar Királyság középkori sikeressége okainak felidézése. - Érvek gyűjtése a Habsburg Birodalomhoz tartozásunk előnyei és hátrányai mellett a 18. században és a 19. század első felében. - Levert szabadságharcaink értékelése az utóbbi évtizedek eredmények alapján.
<i>A magyar megmaradás kérdései</i>	- Magyarország mint szuverén európai hatalom a középkorban. - A török kor: a középkori örökség pusztulása és az etnikai arányok romlása. - Az Osztrák-Magyar Monarchia, a Közép-Európát sikeresen egyesítő birodalom. - Trianon máig tartó hatásai: a kisállami lét kényszerpályái a nagyhatalmak árnyékában. - Új típusú kapcsolatépítés a rendszerváltoztatás után a kisebbségbe került magyarsággal. - A magyar megmaradás titkai: szabadságharcok, békés építkezés.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Világjáró magyar utazókról szóló beszámolók készítése.
- Kiselőadások, bemutatók készítése magyar tudósokról, feltalálókról, találmányokról, olimpiákonokról, művészekről.
- Referátum készítése egy magyar Nobel-díjas tudósról (pl. Szent-Györgyi Albert, Gábor Dénes stb.).
- Prezentáció készítése egy sikeres magyar sportolóról.
- Példák gyűjtése kisebbségben élő magyarság megmaradásáért folytatott küzdelem formáira és képviselőire.

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés célja a tanuló előrehaladásának, illetve a tanári közvetítés módjainak (a tanítás eredményességének) vizsgálata. A továbbhaladás feltételei című fejezet felsorolja azokat a kiemelt képességeket, amelyekben a diákoknak fejlődést kell elérniük:

- Megjegyzés, reprodukció: tények,, elemi információk, fogalmak, törvények, konvenciók, szabályok ismerete és reprodukálása.
- Egyszerűbb és bonyolultabb összefüggések megértése, értekezés, átkódolás, transzformációs képességek.
- Alkalmazás ismert vagy új szituációkban.
- Önálló véleményalkotás, értékelés: magasabb rendű műveletek – analízis, szintézis, értékelés-kreativitás.

A pedagógusnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. A tanulók teljesítményének osztályzattal történő értékelése a tanulói ismeretek, tevékenységek, szóbeli, írásbeli értékelése alapján történhet:

- Szóbeli, írásbeli beszámoló egy-egy résztémából.
- Témazáró dolgozatok.
- Kiselőadás, írásbeli vagy szóbeli beszámoló illetve prezentáció egy-egy témakörben a megadott szakirodalom, önálló gyűjtés alapján.
- Előre kiadott témák közül tetszés szerint választott kérdéskör feldolgozása (képi, írásbeli, szóbeli).
- Szituációs játékok (történetek, népszokások, eljátszása), vitaszituációk, kézműves tevékenységek stb. írásbeli, szóbeli értékelése.

6. Függelék:

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév(ek) során;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- segítse a helyes tanulási szokások, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását;
- biztosítson lehetőséget a mennyiségi és minőségi differenciálásra egyaránt;
- változatos feladatokon keresztül szemléltesse a Történelem, társadalom és állampolgári ismeretek szerepét a mindennapi életben;
- alakítsa ki az önellenőrzés igényét;
- ábraanyaga, betűmérete igazodjon az életkori sajátosságokhoz;
- felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;
- feladatrendszere változatos legyen tartalom, típus, nehézségi fok és funkció tekintetében.
- A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglaltak tanítását.

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;

- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. képes történelmi atlasz, munkafüzet, feladatgyűjtemény);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

Helyi tantárgyi tanterv

8. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

8. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettanterv i órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
8.	1	36	34	2

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta és a helyi sajátosságokat beépítette: Habdák Szilvia

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

Az állampolgári ismeretek tantárgy koncepciójának kialakításában, a nevelési-oktatási szakaszok tervezésekor meghatározó szerepet játszottak azok a társadalmi elvárások, amelyek szerint a mindennapi életben történő eligazodás, az állampolgári léthez szükséges ismeretek, készségek, képességek elsajátítása, összességében a felnőttkori szerepekre való felkészülés már az általános iskola záró szakaszában jelenjen meg. Fontos szerepet kap az a szakmai igény, hogy a demokratikus gondolkodás és a hazaszeretet megalapozása és erősítése már az általános iskolai nevelés időszakában kezdődjön meg.

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulása révén a tanuló támpontokat kap a mindennapi életben történő tájékozódásához. Az alapvető ismeretek elsajátításán túl lehetőség nyílik a készség- és képességfejlesztésre, olyan tevékenységek kipróbálására és gyakorlására, amelyek segítik felkészülését a felnőtt szerepekre, megalapozzák a tájékozott, nyitott és érdeklődő személyiség és felelős polgári mentalitás kialakulását. A tantárgy fontos terepe a közösségért történő felelősségvállalás kialakításának, hazaszeretet, a nemzeti öntudat kialakításának és megerősítésének, a haza iránti kötelezettségek megismerésének.

A református iskolában folyó állampolgári ismeretek oktatás során nem csupán ismereteket kívánunk nyújtani, hanem hitre nevelést is. Olyan irányt kívánunk mutatni, amely a tanulók későbbi életében egy biztos utat, szilárd jellemet eredményez, akik kellő alázattal és hittel, szilárd akarattal néznek szembe az életben a gondokkal. Keresztyén értékek közvetítésével, példákön át segítjük elő, hogy diákjaink felismerjék a gazdasági, társadalmi és politikai folyamatok törvényszerűségeit, s ezt a tudást felnőve képesek legyenek saját életükben is kamatoztatni. Kialakítjuk a problémafelismerő, az együttműködési és a döntési képességeket, elősegítve, hogy tudásukkal, magatartásukkal becsületes magyar állampolgárokká váljanak, Istenhez és hazájukhoz hű emberek legyenek, és tudják mindezt az európai közösségben elhelyezni.

8. évfolyam

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulásával a tanuló azokat az érvényes ismereteket sajátíthatja el és azon készségeket szerezhetheti meg, amelyeket a mindennapi életben hasznosíthat, amelyek révén felkészülhet felnőtt szerepeire, tudatos és felelős állampolgárrá és egyben elkötelezett hazafivá válhat.

A témakörök struktúrájának kialakításakor két alapvető szempont érvényesült. A témák bővülő egymásra épülése koherens rendszert alkot: a család, mint a társadalom legalapvetőbb intézménye, a tanuló településének megismerése, a lakóhely kulturális értékeinek kiemelése, az intézmények, szervezetek működésének, majd a nagyobb rendszerek funkciójának vizsgálata, a nemzeti közösséghez tartozás feltételeinek számbavétele, a nemzeti identitás alkotóelemeinek megbeszélése, a haza iránti kötelezettségek megismerése, a nemzeti/etnikai kisebbségi jogok azonosítása. Ezen témakörök egymásra épülésével a tanuló rendszerszemlélete is alakul: differenciált tudást szerezhethet meg szűkebb és tágabb környezetéről, hazájáról és a társadalomról, amelyben él.

A tanuló elsajátítja a mindennapi életben alkalmazandó készségeket, tájékozódik a munka világában, megismeri a tudatos fogyasztóvá válás meghatározó és a fenntarthatóság alapvető szempontjait: támogatást kap a felnőtt élet szerepeire történő felkészüléséhez.

Az állampolgári ismeretek tantárgy épít a tanulók együttműködésére, az egyéni teljesítményre és érdeklődésre, valamint a tanulók csoportos tevékenységére. A pedagógus a nevelő – oktató munka során a tanulói tevékenységeket megszervező, irányító, illetve koordináló feladatai is megjelennek, a tanulási folyamatban a segítő-támogató szemléletmód jellemzi a tevékenységét. A tanuló teljesítményének értékelésében az önértékelés, a csoportos megbeszélés, a társak kölcsönös javaslatai is szerepet kaphatnak. A társas tanulás alkalmi révén a tanuló megtapasztalhatja a nézetek, vélemények sokféleségét, kifejezheti saját gondolatait, amelyekbe beépítheti mások értékes megnyilvánulásait, ezek révén fejlődhet önismerete és önértékelése is.

8. évfolyam:			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
Család; a családi szocializáció jellemzői, a hagyományos családmodell	4	0	4
A család gazdálkodása és pénzügyei	3	0	3
Településünk, lakóhelyünk megismerése	6	0	6
Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségeink	6	0	6
A magyar állam alapvető intézményei, az állam szerepe a gazdaságban	5	0	5

Mindennapi ügyintézés; felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	4	+1	5
A fogyasztóvédelem alapjai	3	0	3
A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és szociális ellátás	3	+1	4
Összes óraszám:	34	+2	36

TÉMAKÖR: Család; a családi szocializáció jellemzői; a hagyományos családmódel

ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri a családi szocializációnak az ember életútját befolyásoló jelentőségét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a családi kohézió alapelemeit, jellemzőit: együttműködés, szeretetközösség, kölcsönösség, tisztelet;
- értelmezi a család mint a társadalom alapvető intézményének szerepét és jellemzőit;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása
- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
- Az egymást követő generációk életútjának megismerése révén a történetiség saját élményű megtapasztalása
- A hagyományos családmódel közösségi és társadalmi fontosságának tudatosítása, a családi szerepek megismerése
- Ismeretszerzés, forrásfeldolgozás a családi szocializáció folyamatáról és jellemzőiről
- Családtörténeti kutatás projekt a tanuló választása és egyéni tervezés alapján
- A család fogalma és társadalmi szerepe; A család: szeretetközösség, együttműködés, kölcsönösség, tisztelet; A családi szerepek; A családi szocializáció jellemzői

FOGALMAK

család, házasság, családi szerepek, gyermekvállalás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Különböző szövegtípusok feldolgozása (naplók, ismeretterjesztő szövegek, memoárok) tartalmi elemeinek megértése, értelmezése és bemutatása a család fogalma és társadalmi szerepe témakörben
- Szempontok és minta segítségével családtörténeti interjúterv összeállítása
- Káté összeállítása, plakát készítése a családi szerepekről
- Kérdések megfogalmazása, kérdéssor összeállítása minta alapján: családtörténeti interjúterv készítése
- Családtörténeti fotómontázs, digitális tartalmak összeállítása

- Valós vagy elképzelt családtörténeti interjú készítése

TÉMAKÖR: A család gazdálkodása és pénzügyei

ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a családi háztartás összetevőit, értelmezi a család gazdálkodását meghatározó és befolyásoló tényezőket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a családi háztartás gazdasági-pénzügyi fenntarthatóságának és a környezettudatos életvitel kialakításának társadalmi jelentőségét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása
- A kommunikációs készség fejlesztése
- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A digitális kompetencia fejlesztése
- A szövegértés, szövegalkotás fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás támogatása
- A háztartás fogalmának értelmezése
- A család bevételeinek és kiadásainak csoportosítása
- Információk gyűjtése és értelmezése a család megtakarítási lehetőségeiről
- A tudatos vásárlás családi és társadalmi hatásainak megismertetése, az ok – okozati összefüggések feltárása
- A családok takarékosági lehetőségei, a környezettudatos életvitel
- A családokra jellemző fogyasztási szokások
- Családi költségvetés alapvető elemeinek megismerése, értelmezése, a következtetések megfogalmazása
- Családi háztartás; Bevételek, kiadások; A család fogyasztási szokásai

FOGALMAK

családi háztartás, a család bevételei: jövedelmek, társadalmi juttatások, a tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyereség, a család kiadásai: létszükségleti kiadások, jóléti (például kulturális, szabadidős és rekreációs) kiadások, rendkívüli kiadások, fogyasztás, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, környezettudatosság;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Családi háztartás, a család pénzügyeivel kapcsolatos dokumentumok elemzése
- Egy elképzelt családi bevételeinek és kiadásainak megtervezése
- Szakértői mozaik vagy más, kooperatív csoportmunkában használható értékelő, ellenőrző tevékenység segítségével egy fiktív családi költségvetés vizsgálata
- Infokommunikációs eszközök segítségével információk gyűjtése és értelmezése a család megtakarítási lehetőségeiről
- Érvek összegyűjtése a tudatos vásárlás családi és társadalmi hatásairól

- Plakát vagy digitális eszközökkel elkészített produktum a bevételekről és a kiadásokról, a megtakarítási lehetőségekről
- A környezettudatos életmód alakításának lehetőségeit, tényezőit feltáró képzelt vagy valós riport készítése

TÉMAKÖR: Településünk, lakóhelyünk megismerése

ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri településének, lakóhelyének kulturális, néprajzi értékeit, a település történetének alapvető eseményeit és fordulópontjait;
- ismeri a saját településének, lakóhelyének alapvető jellemzőit, értelmezi a településen működő intézmények és szervezetek szerepét és működését.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- társaival együttműködve a lakóhelyével kapcsolatos javaslatokat fogalmaz meg, tervet készít a település fejlesztésének lehetőségeiről;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- önállóan vagy társaival együttműködve javaslatokat fogalmaz meg, tervet, tervezetet készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- Az együttműködési és a szervezőkészség fejlesztése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- A település, lakóhely környezeti sajátosságainak, történelmének megismerése
- A településen jelenlévő egyházi, vagy kulturális szervezet, sportegyesület megismerése
- A település, lakóhely jellemzőinek megismerése
- A település történelmi, kulturális, néprajzi értékeinek megismerése
- A település, lakóhely közintézményei
- A település fejlesztésének lehetőségei
- A település, lakóhely alapvető jellemzői; A település történetének sajátosságai; A lakóhely kulturális értékei; A településen működő intézmények és szervezetek

FOGALMAK

intézmény, önkormányzat, polgármester, polgármesteri hivatal, jegyző, egyház, vallási közösség, szervezet, karitatív szervezet, civil szervezet, alapítvány, településfejlesztés, társadalmi felelősség, fenntarthatóság;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Beszélgetőkör a település történelmi, kulturális, néprajzi értékeiről
- Településtörténeti kvíz összeállítása
- Ötletbörze: a település fejlesztése, a település környezetének javítása

- Plakát vagy digitális tartalom készítése a település közintézményeiről, működésükről
- Önálló vagy társas együttműködés eredményeként tematikus fotógalériák összeállítása a lakóhelyről, például Lakóhelyem múltja, archív fotók felhasználásával (Lakóhelyünk múltja...); Lakóhelyem, ahogy én látom (Lakóhelyünk, ahogy mi látjuk...)
- Kreatív írás: Az önálló vagy a társas tevékenység révén különböző publicisztikai műfajú szövegek alkotása a település kulturális értékeiről és/vagy mindennapi életéről, eseményeiről az iskola honlapja vagy a helyi újság, weboldal számára
- Helytörténeti tábló készítése
- Tematikus fotógalériák összeállítása a lakóhelyről: múltja, környezeti-természeti és kulturális értékei, jellegzetes épületei

TÉMAKÖR: Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségek

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfogalmazza a nemzeti identitás jelentőségét az egyén és a közösség szempontjából is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- társaival megvitatja a nemzetek, nemzetállamok helyét és szerepét a globális világban;
- értelmezi és társaival megbeszéli a honvédelem jelentőségét a globalizáció korában;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az önismeret fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- Nemzeti identitás, hazaszeretet kialakítása, megerősítése
- A magyar kulturális örökség és hagyományok megismerése
- A közösség iránti kötelességtudat és felelősségérzet kialakítása, a patriotizmus és lokálpatriotizmus értelmezése
- A honvédelem szerepének, lehetőségeinek, feladatainak megismerése
- Más kultúrák iránti érdeklődés kialakítása
- A nemzetállamok helye, szerepe és fontossága a globális világban
- Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszerének megismerése, elemzése
- Népek, nemzetiségek megismerése Magyarországon és a Kárpát-medencében
- Nemzetfogalom, nemzeti identitás, nemzetállam; Lokálpatriotizmus, hazafiság, európaiság; Nemzetiségek, nemzetiségi jogok

FOGALMAK

nemzet, nemzeti identitás, honvédelem, nemzeti kisebbség, nemzetiség, nemzetiségi jogok, Európai Unió, jogok és kötelezettségek, hazaszeretet, globalizáció, nemzetpolitika

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Fogalommagyarázat készítése
- Forráselemzés: a nemzeti öntudat és a hazaszeretet megjelenése a művészeti alkotásokban
- Digitális tartalmakkal támogatott előadás készítése a magyarországi nemzetiségek vagy egy nemzetiség hagyományairól, kultúrájáról
- Vita a jogok és köteleességek egyensúlyáról
- Gyűjtőmunka a honvédelem feladatairól, az ezzel kapcsolatos állampolgári kötelezettségekről
- Lehetőség szerint a Honvédség állományából előadó meghívása az ország védelmével kapcsolatos feladatok témakörében
- Esszéírás a nemzeti identitás megerősítésének fontosságáról
- Tabló készítése az Európai Unió legfontosabb intézményeiről
- Előadás a nemzeti önrendelkezés szerepéről a globális környezetben, ennek megvitatása
- Grafikus szervező készítése Magyarország legfontosabb kétoldalú és többoldalú kötelezettségeiről, kapcsolatrendszeréről

TÉMAKÖR: A magyar állam alapvető intézményei; az állam szerepe a gazdaságban

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a magyar állam alapvető intézményeinek feladatkörét és működését;
- értelmezi a törvényalkotás folyamatát;
- azonosítja az igazságszolgáltatás intézményeit és működésük jellemzőit;
- értelmezi az állam gazdasági szerepvállalásának területeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a jogok és köteleességek közötti egyensúly kialakításának és fenntartásának fontosságát;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket;
- felismeri a közteherviselés társadalmi és erkölcsi jelentőségét, kiemeli az adómorál javításának fontosságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A magyar állam alapvető intézményeinek megismerése, rendszerezése
- A magyar állampolgárság feltételei
- A törvényalkotás menete
- Az igazságszolgáltatás intézményeinek és funkcióinak megismerése

- Az igazságszolgáltatás szereplői és feladatkörük
- Az állam feladatainak megismerése, gazdasági szerepének azonosítása
- Az állam bevételeinek csoportosítása
- A háztartások és az állam kapcsolatrendszere
- A közteherviselés, az adózás társadalmi jelentősége
- A magyar állam alapvető intézményei: köztársasági elnök, Országgyűlés, Kormány, Alkotmánybíróság; Az igazságszolgáltatás funkciója és jellemzői; A bíróságok és az ügyészségek; Az ügyvéd tevékenysége és szerepe; Az állam szerepe a gazdaságban

FOGALMAK

állam, államforma, állampolgárság, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, köztársasági elnök, Országgyűlés, törvény, Kormány, Alkotmánybíróság, jogképeség, korlátozott jogképeség, intézmény, polgári per, büntetőper, bíróság, ügyészség, ügyvéd, közteherviselés, adó, adófajták, adómorál, pénzügyi tudatosság, rendvédelem, katasztrófavédelem;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Magyarország államformáiról időszakos bemutató készítése
- A törvényalkotás folyamatának bemutatása tanulói kiselőadás segítségével
- Folyamatábra vagy egyéb grafikai szervező készítése és értelmezése a törvényalkotás folyamatáról
- Igazságszolgáltatás részei: plakát vagy digitális tartalom készítése
- Vita: a közteherviselés szerepéről, az adóelkerülés morális és gazdasági következményeiről
- Szakértői mozaik: A magyar állam alapvető intézményei; Az állam szerepe a gazdaságban
- Strukturált szövegalkotási feladat – az állami intézmények rendszerének vázlatos bemutatása
- Egy kiválasztott intézmény egy napjáról, az ott elvégzett feladatokról elképzelt hivatalnok élménybeszámolójának készítése
- Plakát vagy digitális bemutató készítése az állampolgári jogokról és kötelezettségekről.

TÉMAKÖR: Mindennapi ügyintézés, felkészülés a felnőttkori szerepekre

ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- azonosítja a mindennapi ügyintézés alapintézményeit, az alapvető ellátó rendszerek funkcióját és működési sajátosságait;
- megismeri és értelmezi a diákmunka alapvető jogi feltételeit, kereteit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- társaival együttműködve információkat gyűjt és értelmez a foglalkoztatás, a szakmaszerkezet változásairól;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése

- A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- A mindennapi ügyintézés alapvető feladatai, a legfontosabb ügytípusok
- Az elektronikus ügyintézés
- A diákmunka jogi feltételeinek, speciális jellemzőinek megismerése
- Foglalkozások, szakmák, hivatások szempontok csoportosítása, összehasonlítása
- A munkaerőpiac alapvető feltételrendszerének megismerése
- Az életpálya-tervezés kérdései
- A mindennapi ügyintézés területei; Az állampolgár hivatali ügyintézése; Foglalkozások, szakmák, a szakmaszerkezet változásai

FOGALMAK

ügyfélkapu, kormányablak, kormányhivatal, járási hivatal, polgármesteri hivatal, települési, fővárosi és kerületi önkormányzat, körjegyzőség, diákmunka, munkaszerződés, pályaorientáció, életpálya-tervezés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tabló készítése a családokat érintő legfontosabb hivatali ügytípusokról
- Helyzetgyakorlat vagy szituációs játék a mindennapi ügyintézés egy-egy eljárásáról
- Vita: a diákmunka szerepe és lehetőségei
- Grafikai szervező segítségével a szakmák, foglalkozások, hivatások csoportosítása
- Kiselőadás, prezentáció készítése a digitalizáció és robotika szerepéről a munkaerőpiac változásaiban
- Plakát készítése a pályaorientációt meghatározó tényezőkről
- A szakmák, foglalkozások, mesterség és hivatás projekthez kapcsolódva beszámoló készítése egy szakmáról, szakmacsoportról
- Disputa: Az automatizáció, a digitalizáció és a robotizáció gazdasági és társadalmi következményei

TÉMAKÖR: A fogyasztóvédelem alapjai

ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- fogyasztási szokásaiban érvényesíti a tudatosság szempontjait is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- A több nézőpontú, értelmező gondolkodás fejlesztése
- A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
- Digitális kompetencia fejlesztése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- A döntési képesség fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A fogyasztóvédelem fogalmának értelmezése
- A fogyasztóvédelem tipikus területei
- A fogyasztói jogok és azok érvényesítésének lehetőségei
- A fogyasztói társadalom kialakulása, sajátosságai: lehetőségek és veszélyek

- A tudatos fogyasztói magatartás és a fenntarthatóság, környezetvédelem kapcsolata
- Szerkezeti és folyamatára értelmezése a fogyasztói jogokról és a fogyasztói érdekek érvényesítéséről
- A körütekintő vásárlást megalapozó tájékozódás fontosságának tudatosítása
- Fogyasztóvédelem; fogyasztói jogok; tudatos fogyasztó

FOGALMAK

fogyasztóvédelem, fogyasztói jogok, fogyasztói társadalom, a fogyasztói érdekek védelme, tudatos fogyasztó, fenntarthatóság, ökológiai lábnyom

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Fogyasztóvédelmi tájékoztató plakát készítése,
- Elképzelt vagy valós fogyasztóvédelmi esetek gyűjtése a sajtóból vagy a világháló segítségével
- Animáció vagy prezentáció készítése a tudatos fogyasztói magatartás ismérveiről
- Vita: a tudatos fogyasztói magatartás és a fenntarthatóság kapcsolatáról
- Folyamatára készítése a fogyasztói társadalom kialakulásának hatásairól a természeti környezetre

TÉMAKÖR: A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és a szociális ellátás

ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmezi az alapvető ellátórendszerek funkcióját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- Az empátia erősítése
- Az oktatási rendszer legfontosabb elemei, szereplői; felépítése, feladatai
- Az egészségügyi ellátás szinterei, feladatai, szereplői
- A szociális ellátórendszer feladatai, szerepe a társadalomban
- A közfeladatot ellátó személyek (pl. pedagógusok, orvosok, mentők) feladatai, kiemelt társadalmi hasznosságuk megértése
- A nagy ellátórendszerek társadalmi, gazdasági hatásainak megismerése
- A köznevelési, az egészségügyi és a szociális intézmények jellemzői

FOGALMAK

köznevelés, felsőoktatás, szakképzés, egészségügyi rendszer, társadalombiztosítás, szociális ellátás, családtámogatás, kórház, rendelőintézet, szakorvos, háziorvos;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tájékoztató plakát készítése egy elképzelt település orvosi ellátásáról
- Továbbtanulási tanácsadó kiadvány szerkesztése 8. évfolyamos tanulók részére az egyes

iskolatípusokról

- Szakértői mozaik: oktatási rendszer, egészségügyi rendszer, szociális ellátás
- Vita: a szociális ellátás szerepéről és a társadalmi szolidaritás fontosságáról
- Szempontok segítségével beszámoló készítése egy-egy ellátórendszer jellemzőiről: köznevelés, egészségügyi rendszer, szociális ellátás
- Információ gyűjtése és digitális térkép készítése a település/járás vagy kerület/megye egészségügyi ellátást biztosító intézményeiről
- Grafikai szervező készítése az általános iskola feladatairól, szerepéről a diákok szemszögéből
- Prezentáció készítése a valamelyik ellátórendszer működéséről

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés célja a tanuló előrehaladásának, illetve a tanári közvetítés módjainak (a tanítás eredményességének) vizsgálata. A következő kiemelt képességeket kell fejleszteni, amelyekben a diákoknak fejlődést kell elérniük:

- Megjegyzés, reprodukció: tények, elemi információk, fogalmak, törvények, konvenciók, szabályok ismerete és reprodukálása.
- Egyszerűbb és bonyolultabb összefüggések megértése, értekezés, átkódolás, transzformációs képességek.
- Alkalmazás ismert vagy új szituációkban.
- Önálló véleményalkotás, értékelés: magasabb rendű műveletek – analízis, szintézis, értékelés-kreativitás.

A pedagógusnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. A tanulók teljesítményének osztályzattal történő értékelése a tanulói ismeretek, tevékenységek, szóbeli, írásbeli értékelése alapján történhet:

- Szóbeli, írásbeli beszámoló egy-egy résztémából.
- Témazáró dolgozatok.
- Kiselőadás, írásbeli vagy szóbeli beszámoló illetve prezentáció egy-egy témakörben a megadott szakirodalom, önálló gyűjtés alapján.
- Előre kiadott témák közül tetszés szerint választott kérdéskör feldolgozása (képi, írásbeli, szóbeli).
- Szituációs játékok, vitaszituációk, kézműves tevékenységek stb. írásbeli, szóbeli értékelése.

Függelék:

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév(ek) során;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megővására;
- segítse a helyes tanulási szokások, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását;
- biztosítson lehetőséget a mennyiségi és minőségi differenciálásra egyaránt;

- változatos feladatokon keresztül szemléltesse az állampolgári ismeretek szerepét a mindennapi életben;
- alakítsa ki az önellenőrzés igényét;
- ábraanyaga, betűmérete igazodjon az életkori sajátosságokhoz;
- felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;
- feladatrendszere változatos legyen tartalom, típus, nehézségi fok és funkció tekintetében.
- A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglaltak tanítását.

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (munkafüzet, feladatgyűjtemény);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda

Újfehértó

TERMÉSZETTUDOMÁNY

Helyi tanterv

5-6. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

1. A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Természetismeret tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 5-6. évfolyamára kiadott Természettudomány tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: a Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek.

A helyi sajátosságokat beépítette: Szabó István

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	68	+4
6.	2	72	68	+4

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. táblázat

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete

Miről tanulunk 5. osztályban?		+1 óra	1 óra
1. Anyagok tulajdonságaik	12 óra		12 óra
2. A növények testfelépítése Élet a kertben	10 óra		10 óra
3. Az állatok testfelépítése Állatok a házban és a ház körül	10 óra		10 óra
4. Gyakorlati térképészeti ismeretek	7 óra		7 óra
5. Alapvető térképészeti ismeretek	8 óra		8 óra
6. Mértékek, mértékegységek, mérőeszközök	7 óra		7 óra
7. Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség	10 óra		10 óra
8. Megfigyelések, kísérletezés, tapasztalás	4 óra	+1 óra	5 óra
Év végi ismételés		+2 óra	2 óra
Évfolyam összesen	68 óra	4 óra	72 óra

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Év eleji ismételés		+1 óra	1 óra
1. Az erdő életközössége	11 óra		11 óra
2. Topográfiai alapismeretek	7 óra		7 óra
3 A Föld külső és belső erői, folyamatai	10 óra	+1 óra	11 óra
4. Tájékozódás az időben	6		6 óra

5. Alapvető légköri jelenségek és folyamatok	7 óra		7 óra
6. A mezők és a szántóföldek életközössége, természeti-környezeti problémái	9 óra	+1 óra	10 óra
7. Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái	10 óra		10 óra
8 Az energia	6 óra		6 óra
9. Megfigyelések, kísérletezés, tapasztalás	2 óra		2 óra
Év végi ismételés		+1 óra	1 óra
Évfolyam összesen	68 óra	+4	72 óra

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

Természettudomány

A természettudomány tantárgy alapvető szerepet játszik a tudományos és technológiai műveltség kialakításában a természettudományokkal való ismerkedés korai szakaszában. Összekötő szerepet tölt be az alsó tagozatos környezetismeret és a 7. osztálytól diszciplináris keretek között oktatott természettudományos tárgyak (biológia, fizika, földrajz, kémia) között.

Ugyanakkor a tantárgynak van egy horizontális vetülete is, hiszen a természettudományi tanulmányok esetében építenek a más tantárgyak (főleg a magyar, a matematika és a történelem) keretében megszerzett tudásra, készségekre, kompetenciákra.

A fenti megállapításokból kiindulva a természettudomány tárgy négy olyan alapidisziplína (biológia, fizika, földrajz és kémia) köré szerveződik, amelyek a természeti törvényszerűségek, rendszerek és folyamatok megismerésével foglalkoznak. Ennek megfelelően a természettudomány tárgy célja e komplex tudásanyag integrálása az egyes természeti rendszerek közötti alapvető összefüggésekre való rávilágítás révén.

A természettudomány tanulási-tanítási folyamatában alapvető szerepe van a tanulók számára releváns problémák, életszerű helyzetek megismerésének, amit a felvetett probléma integrált szemléletű tárgyalásával, a tanulók aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével érhetünk el. Mindezeket nagyon fontos kiegészíteni terepi tevékenységekkel is, ami nem csupán a természetben történő vizsgálódást jelenti, hanem akár városi környezetben (pl. múzeum, állatkert, park stb.) is megvalósulhat. Az élményszerű, a tanulók gondolkodásához, problémáikhoz közel álló, gyakorlatorientált, ún. kontextusalapú tananyag-feldolgozás jóval több sikerrel kecsegtet, mint a hagyományos, eddig megszokott tananyagszervezés, amennyiben az előbbi az ismeretek rendszerezésével zárul.

A természettudomány tananyaga tehát mindenkihez szól, nem csak azokhoz, akik a későbbiekben komolyabban szeretnék a természettudományokkal foglalkozni. Szervesen kell, hogy kötődjön a hétköznapi élethez, és erősen gyakorlatorientált. Feltárja a

természettudományok társadalmunkban és az egyén életében betöltött szerepét. Nem tartalmaz sok ismeretet és fogalmat, viszont annál több gyakorlati jellegű tevékenységet, megfigyelést, tapasztalást épít be. Hagy időt az elmélyült feldolgozásra, az esetleges megértési problémák megbeszélésére, tekintettel van az információfeldolgozás memóriakapacitására, a kognitív terhelésre. Kerüli a sok új információt tartalmazó témákat. Figyel a megfelelő, már részben szakmai nyelvhasználatra és kommunikációra. A tárgy célja inkább a fogalmi megértés, és nem az információk szigorú megtanítása; valódi problémamegoldást kínál. Előnyben részesíti az életszerű természettudományos problémák csoportmunkában (projekt módszerrel, kutatásalapú tanítással) történő feldolgozását. Megfelelően használja a kísérleteket, a terepi foglalkozásokat, megfigyeléseket, melyeknek mindig világos a célja, és a manuális készségek mellett a fogalmi megértést is fejlesztik. Hangsúlyozza a kísérleti problémamegoldás lépéseit, különös tekintettel a várható eredmény becslésére (hipotézisalkotásra). Az ellenőrzés során döntően a megértést, a logikus gondolkodást, és nem a magolás eredményét méri.

Kompetenciák

A természettudomány tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A természettudomány tanulásának belső motivációs bázisa a természet, az élő és élettelen környezeti jelenségek iránti gyermeki érdeklődés, amelyet a tantárgy tudatos ismeretszerzéssé alakít át. A kezdetben több támogatással, később egyre önállóbban végzett természettudományos megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát. A természettudomány vizsgálati témáit és módszereit a tanuló össze tudja kapcsolni a mindennapi élet kontextusaival, a tudás alkalmazhatósága az önirányító tanulás képességét is erősíti.

A kommunikációs kompetenciák: A természettudomány tantárgy és általában a természettudományok azon képességeket fejlesztik, amelyek révén a tanuló megtanulja világosan, röviden és pontosan kifejezni saját gondolatait, megfigyeléseit és tapasztalatait.

A digitális kompetenciák: A gyermekek számára természetes a digitális technológia jelenléte és aktív részesei a digitális kultúrának, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne szükséges és fontos a digitális kompetenciáik fejlesztése. A tantárgy által felölelt tudományterületek számos lehetőséget kínálnak a digitális kompetenciák fejlesztésére, hiszen a technológia jól alkalmazható a megismerés, az együttműködés, az információk kritikus értelmezése, az értékelés és alkotás során, illetve a természettudományos gondolkodás tanításakor.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A természettudományok alapvetően gyakorlatorientált, tapasztalatokon alapuló tudományok, ahol a minőségi tulajdonságok mellett a mennyiségi viszonyok vizsgálata is elengedhetetlen. Sok esetben ez csak statisztikus gondolkodással lehetséges. Ugyancsak fontos cél az elemző gondolkodás kialakítása is. Mivel a természettudomány tantárgy alapvetően integráló jellegű, ezért szinte minden témakör fejleszti a tanuló rendszerszintű, komplex gondolkodását. Ez az olyan problémakörök tárgyalásánál a leghangsúlyosabb, amelyeknek több diszciplínát is érintő vetülete van. Ilyen például a víz vagy a levegő témaköre, vagy akár a globális éghajlatváltozás. A kísérletek, terepi megfigyelések számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Mivel a természettudomány alapvetően gyakorlatorientált tantárgy, a tudás elsajátításához alkalmazott módszerek között nagyon gyakran szerepel a társakkal együttműködést igénylő csoportmunka, amely során a tanuló felismeri feladatát, szerepét a csoportban, csoporttagként a társakkal együtt végez különböző tevékenységeket, illetve megfelelő készségek birtokában igény szerint csoportvezetői szerepet vállalhat.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A természeti/környezeti nevelési célok eléréséhez az ismeretszerzés mellett 10–12 éves

korosztályban kiemelt fontosságú a természetből érkező érzelmi hatások befogadása, amelyek akár egy életre is meghatározhatják a gyerekek természettudományokhoz történő hozzáállását, attitűdjét. Gyakran ez az érzelmi hatás kreatív alkotásokban kerül kifejezésre, amit felerősíthetünk a természetben történő vizsgálódás, tapasztalás élményével.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A természettudományos diszciplínák közül szinte mindegyikre jellemző, hogy a nagyon komoly elméleti tudás mögött a társadalmi hasznosulást nagyban segítő, gyakorlati alkalmazásuk is van. Ezt az adottságot remekül ki lehet használni a gazdasági élet szereplőivel, gyárakkal, cégekkel történő együttműködés kialakítására, amelynek a természettudomány tantárgy keretein belül még elsősorban gyakorlati ismeretszerző, közvetlen tapasztalást segítő szerepe lehet. A jövőbeni pályaorientáció, életpálya-tervezés és munkavállalás szempontjából az ilyen tapasztalatok kulcsfontosságú szerepet tölthetnek be

Hitünkben fakadó megfontolások

A keresztyénség középpontjában az Isten által teremtett természet és a benne élő Isten képmására teremtett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtett világgal szemben. A református iskolában a természettudomány oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

1. A teremtett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben
2. Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében
3. Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szenvedélybetegségek
4. Felelősség a másik nemmel és utódainkkal szemben – keresztyén szexuális erkölcs

Ezek a területek általában csak implicit módon jelennek meg az órai munkában, de *A természet és társadalom kölcsönhatásai*, valamint *Az ember szervezete és egészsége* témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. évfolyam

Tematikai egység	Anyagok tulajdonságaik	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Anyagok érzékszerveinkkel észlelhető (megfigyelhető) és mérhető tulajdonságainak felismerése, mérése, természetes (arasz, láb, nap, év) és mesterséges mérőeszközök használata. Halmazállapotok és halmazállapot-változások megkülönböztetése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	A közvetlen környezet egyes anyagainak felismerése, megnevezése, bizonyos tulajdonságaik alapján történő csoportosítása, előre megadott halmazképző-fogalmak alapján. A kísérlet, mint bizonyítási módszer alkalmazása anyagok tulajdonságainak meghatározásában, jelenségek felismertetésében. Gyakorlottság kialakítása a mennyiségi tulajdonságok mérésében.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Milyen közös és milyen eltérő tulajdonságai vannak a bennünket körülvevő anyagoknak? Miért és mivel lehet a testek egyes tulajdonságait megmérni? Hogyan készíthetünk keverékeket, és hogyan lehet azokat alkotórészeikre szétválasztani? Mi történik a cukorral, ha vízbe tesszük? Mi a hasonlóság és a különbség a fa égése és korhadása között? Mi kell az égéshez? Miért kell szellőztetni? Mi a teendő, ha valakinek meggyullad a ruhája? Miért nélkülözhetetlen a víz, a levegő és a talaj az élőlények számára? <i>Ismeretek:</i> Élő és élettelen anyag minőségi tulajdonságai, mérhető jellemzői. A talaj, a levegő és a víz tulajdonságai, szerepük az élővilág és az ember életében (konkrét példák). Az anyagok különféle halmazállapotainak és a halmazállapot-változásainak összefüggése a hőmérséklettel. Keverékek és azok szétválasztása. A víz tulajdonságai, megjelenési formái, jelentősége a természetben. A talaj szerkezete, képződése, szennyeződése és pusztulása.	A környezetben előforduló élő és élettelen anyagok felismerése, csoportosítása megadott szempontok alapján, szempontok keresése. Mérési eljárások, mérőeszközök használata a hőmérséklet, hosszúság, időtartam mérésének önálló elvégzése során megadott szempontok alapján. A mért adatok rögzítése, értelmezése. Olvasás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás megfigyelése, példák gyűjtése a természetben, a háztartásban, az iparban. Hétköznapi és kísérleti tapasztalatok összehasonlítása, a közös vonások kiemelése. Olvasás és oldódás közötti különbség felismerése megfigyelés, kísérleti tapasztalatok alapján. Keverékek és oldatok készítése, a kapott új anyag megfigyelése, megnevezése. Keverékek és oldatok szétválasztása többféle módon. A tűzveszélyes anyagokkal való bánásmód és a tűz esetén szükséges teendők. elsajátítása, gyakorlása. A víz fagyáskor történő térfogatnövekedésének bizonyítása, következményei a környezetben (példák gyűjtése, pl. kőzetek aprózódása, vízvezetékek szétfagyása). A talaj fizikai tulajdonságainak vizsgálata.	<i>Matematika:</i> A becslés és mérés, mennyiségek nagyságrendi rendezése, számok, mérések, mértékegységek, mennyiségek használata, átváltás. Adatok lejegyzése, ábrázolása, rendezése, az adatok közötti kapcsolatok vizsgálata.

A talaj fő alkotóelemei (kőzettörmelék, humusz levegő, víz,). A talaj védelme. A levegő összetétele, a		A talaj tápanyagtartalma és a növénytermesztés közötti kapcsolat felismerése. A talajszennyeződés okai és következményei. Személyes cselekvés gyakorlatának és lehetőségeinek megfogalmazása. A levegő egyes tulajdonságainak kísérletekkel való igazolása (összenyomható, a benne található egyik összetevő, az oxigén táplálja az égést, van tömege). A légnyomás elemi szintű értelmezése.	
Fogalmak	Anyag, élő-élettelen, halmazállapot, keverék, a		
Tematikai egység	A növények testfelépítése Élet a kertben		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A növény testének részei, fás és lágy szár, életjelenségek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	A szerkezet és a működés összefüggéseinek felismerése a virágos növények testfelépítésén keresztül. A zöldség- és gyümölcsfélék szerepe az egészséges táplálkozásban, fogyasztásuk egészségvédelmi szabályainak megismerése. A növények környezeti igénye – termesztése, valamint szerveinek felépítése – működése közötti oksági összefüggések feltárása, magyarázata. A felépítés és a működés kapcsolatának megfigyelése a növények testfelépítésének példáján. A fenntarthatóságot segítő szemlélet megalapozása a kártevők elleni védekezés kapcsán. A rendezett és szép környezet iránti igény felkeltése. Az ember személyes felelősségének felismertetése a környezet alakításában.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mire van szükségük a növényeknek ahhoz, hogy szépek, egészségesek legyenek, és bő termést hozzanak?	A növények életfeltételeinek igazolása kísérletekkel.	<i>Vizuális kultúra:</i> gyümölcsök, zöldségfélék ábrázolása a festményeken.	

Miért egészséges a zöldség-és gyümölcsfélék fogyasztása? Miben különbözik a konyhakert a virágos kerttől? Milyen növényi részt fogyasztunk, amikor zöldséget, gyümölcsöt eszünk? Mi a veszélye a kártevők vegyszeres irtásának? Miért találkozunk sok földigilisztával és csigával eső után? Miért képes az éti csiga sértetlenül átjutni az éles borotvapengén? <i>Ismeretek:</i> A növényi test felépítése, a szervek működése, a növények életfeltételei. Gyümölcs- és zöldségfélék (őszibarack, dió, szőlő, burgonya, vöröshagyma, paprika, káposztafélék) környezeti igényei, termőhelye, testfelépítése, ehető részei, élettartama, felhasználása. A zöldség- és gyümölcsfélék szerepe az egészség megőrzésében. Fogyasztásuk higiénés szabályai. A gyümölcs- és zöldségfélék kártevői: burgonyabogár, káposztalepke, házatlan csigák, monília. A kártevők elleni védekezés. A vegyszerhasználat következményei. A petúnia és a tulipán szervei, testfelépítése. Dísznövények szerepe közvetlen környezetünkben (lakás, osztályterem, udvar). A növények gondozásának elemi ismeretei.	Ismert kerti növények összehasonlítása adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás, anyagcsere) alapján. Az egyes fajok/fajták környezeti igényei és gondozási módja közötti összefüggés megismerése. Zöldség- és gyümölcsfélék ehető növényi részeinek összehasonlítása. A termés megkülönböztetése konkrét példákon keresztül. A főbb növényi szervek és a módosult növényi részek azonosítása ismert példákon. A kártevők alapvető rendszertani (országszintű) besorolása és a kártevők hatására bekövetkező elváltozások értelmezése. A vegyszermentes védekezés fontosságának tudatosítása, a biológiai védekezés lehetőségeinek és jelentőségének felismerése. A kert életközösségként való értelmezése. Egy tipikus egyszikű és egy tipikus kétszikű növény virágának vizsgálata; a tapasztalatok rögzítése. Növények telepítése, gondozása az osztályteremben, iskolaudvaron, a növények fejlődésének megfigyelése. A földigiliszta és az éti csiga megfigyelése, összehasonlítása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés: a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése: a szöveg elemei közötti ok-okozati viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával; hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. <i>Történelem:</i> Amerika felfedezése. <i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). <i>Technika és tervezés:</i> zöldség- és gyümölcsfélék felhasználása.
--	--	---

A földigiliszta és az éti csiga testfelépítése, életmódja, jelentősége. Jellegzetes kerti madarak.		A kerti madarak szerepének bemutatása a kártevők megfékezésében.	<i>Digitális kultúra:</i> információkeresés az interneten.
Fogalmak	Zöltség, gyümölcs, virág, mag, termés, fő- és mellékgyökérzet, főeres levél, mellékeres levél, virág, takarólevél, lepellevél, ivarlevél, csonthéjas termés, bogyótermés, módosult növényi rész, gumó, egynyári, kétnyári, évelő növény, gyűrűsféreg, bőrizomtömlő, puhatestű, köpeny, zsigerzacskó, átalakulós fejlődés, átalakulás nélküli fejlődés, tápláléklánc.		
Tematikai egység	Az állatok testfelépítése Állatok a házban és a ház körül		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Háziállat, ízeltlábú, életjelenségek: mozgás, táplálkozás, légzés, szaporodás, fejlődés.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	A felépítés és a működés kapcsolatának bemutatása a házban és a ház körül élő állatok testfelépítésének, életmódjának vizsgálatán keresztül. A tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztése az élőhely-szervezet-életmód, a testfelépítés-működés-egyedfejlődés közötti oksági összefüggések feltárásával. A rendszerszemlélet fejlesztése az állatcsoportok jellemzőinek összegyűjtésével, a lényeges jegyek kiemelésével. A hierarchikus rendszerezés elvének megismerése és alkalmazása. Az ember és az állatok sokrétű kapcsolatának megvilágítása, a felelős állattartás igényének kialakítása, szokásrendszerének formálása. Az egészséges életmódra való törekvés erősítése az állati eredetű táplálékok fogyasztásával kapcsolatos egészségügyi szabályok megismertetésével.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan vált háziállattá a kutya? Mi a kérdés? Milyen szerepet töltenek be a háziállatok az ember életében? Hogyan védekezhetünk az állatok által terjesztett betegségek ellen? Miért költöznek el egyes madarak a tél beállta előtt? Miért és hogyan védjük télen a madarakat? <i>Ismeretek:</i>	Önálló kutatómunka a kutya háziiasításával kapcsolatban. Az állattartás, az állatok védelme iránti felelősség megértése. A megismerési algoritmusok alkalmazása az állatok megfigyelése és bemutatása során. A testfelépítés – életmód – élőhely összefüggésének felismerése, magyarázata.	<i>Történelem:</i> őskor. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés: a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-	

Háziállatok: kutya Haszonállatok: sertés, szarvasmarha, házityúk testfelépítése, életmódja, hasznosítása. Az állatok életfeltételeihez illeszkedő felelős állattartás. Az állati eredetű tápanyagok szerepe az ember táplálkozásában. Állati eredetű anyagok felhasználása (toll, bőr). A házban és a ház körül élő állatok: házi veréb, füstifecske, házi légy testfelépítése, életmódja, jelentősége. Az állatok szerepe a betegségek terjesztésében. A megelőzés lehetőségei. Madárvédelmi alapismeretek.	A környezethez való alkalmazkodás bizonyítása példákkal, a megfigyelés eredményének rendszerezése, következtetések levonása. Az állatorvosi felügyelet jelentőségének felismerése az ember egészségének védelmében. Gerinces és gerinctelen állatok testfelépítése közötti különbségek azonosítása. A megismert állatok csoportosítása különböző szempontok szerint. A madárvédelem évszakhoz kötődő tennivalóinak elsajátítása, gyakorlása.	okozati, általános- egyres vagy kategória- elem viszony felismerése. <i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). <i>Technika és tervezés:</i> állati eredetű táplálékok szerepe.
Fogalmak	Háziállat, gerinces, gerinctelen, madár, emlős, patás, összetett gyomor, kérődző, ragadozó, növényevő, mindenevő, ízeltlábú, rovar, teljes átalakulás.	
Tematikai egység	Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek	
Órakeret	7 óra	
Előzetes tudás	Iránytű, alaprajz, fővilágtájak, térképvázlat, térkép.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	A térbeli tájékozódás fejlesztése valós környezetben, térképen és földgömbön. A földrajzi tér hierarchikus kapcsolatainak felismertetése. Átfogó kép kialakítása Magyarország világban elfoglalt helyéről. A valóság és a térképi ábrázolás összefüggéseinek meggláttatása, a térképi ábrázolásmód korlátainak belátása. A különböző térképek jelrendszerének megismerése, értelmezése, felhasználása az információszerezés folyamatában. Az elemi térképolvasás lépéseinek alkalmazása, a szemléleti térképolvasás megalapozása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan készül a térkép? Valós területről (iskola vagy lakóhely környezete) térképvázlat készítése Terepi tájékozódási feladat, vetélkedő megoldása térkép, iránytű és/vagy GPS segítségével Útvonalterv készítése különböző távolságokra és közlekedési eszközökre térképi és/vagy térinformatikai alkalmazásokkal Iránytű használata. Tájékozódás térképvázlattal. Útvonaltervezés térképen. Távolság mérése. Település- és turistatérképek használata. <i>Ismeretek:</i> Iránytű. Fő-és mellékvilágtájak. A valós tér átalakítása, alaprajz, térképszerű ábrázolás. A térábrázolás különböző formái – útvonalrajz, térképvázlat. A térképi ábrázolás jellemzői: égtájak, szín- és jelkulcs, névírás, méretarány, aránymérték.	Irány meghatározása a valós térben. Az iránytű működésének mágneses kölcsönhatásként való értelmezése. A térkép és a valóság közötti viszony megértése. Eligazodás terepen térképvázlattal. A térábrázolás különböző formáinak összehasonlítása. Térképvázlat készítése a lakóhely részletéről. Térképvázlat készítése ismert területről Terepi tájékozódás Útvonalterv készítése Tájékozódás térinformatikai alkalmazásokkal Méretarány és az ábrázolás részletessége közötti összefüggés megértése. .	<i>Történelem:</i> földrajzi felfedezések. <i>Matematika:</i> Térbeli mérési adatok felhasználása számításokban. Becslés. Nagyítás, kicsinyítés. Mérés, mértékegységek használata. Koordináta-rendszer, aránypár. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés - a speciális jelrendszerek (pl. térkép) magyarázata, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése. A hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. <i>Digitális kultúra:</i> keresés az interneten, alkalmazások használata.

Fogalmak	Fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, útvonalrajz, <u>térképfajták</u> , térképvázlat, térkép. Térképi jelrendszer, domborzati, közigazgatási, turista- és kontúrtérkép, földrajzi fókálózat, keresőhálózat, turistajelzés.	
Topográfiai ismeretek	Alföld, Kisalföld, Északi-középhegység, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-domb- és hegyvidék, Nyugat magyarországi-peremvidék. Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Ausztria. Baktérítő, Ráktérítő, Déli-sark, déli-sarkkör, Egyenlítő, Északi-sark, északi-sarkkör, kezdő hosszúsági kör. Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán, Jeges-tenger, Földközi-tenger, Afrika, Amerika, Európa, Ázsia, Ausztrália, Antarktika, Közép-Európa.	
Tematikai egység	Alapvető térképészeti ismeretek Tájékozódás a valóságban és a térképen	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Iránytű, alaprajz, fővilágtájak, térképvázlat, térkép.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	A térbeli tájékozódás fejlesztése valós környezetben, térképen és földgömbön. A földrajzi tér hierarchikus kapcsolatainak felismertetése. Átfogó kép kialakítása Magyarország világban elfoglalt helyéről. A valóság és a térképi ábrázolás összefüggéseinek megvilágítása, a térképi ábrázolásmód korlátainak belátása. A különböző térképek jelrendszerének megismerése, értelmezése, felhasználása az információszerzés folyamatában. Az elemi térképolvasás lépéseinek alkalmazása, a szemléleti térképolvasás megalapozása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan készül a térkép? Miért van szükség térképre? Hogyan segíti a térkép jelrendszere ismeretlen tájak megismerését? Iránytű használata. Tájékozódás térképvázlattal. Útvonaltervezés térképen. Távolság mérése. Település- és turistatérképek használata.	Irány meghatározása a valós térben. Az iránytű működésének mágneses kölcsönhatásként való értelmezése. A térkép és a valóság közötti viszony megértése. Eligazodás terepen térképvázlattal. A térábrázolás különböző formáinak összehasonlítása. Térképvázlat készítése a lakóhely részletéről.	<i>Történelem:</i> földrajzi felfedezések. <i>Matematika:</i> Térbeli mérési adatok felhasználása számításokban. Becslés. Nagyítás, kicsinyítés. Mérés, mértékegységek használata. Koordináta-rendszer, aránypár. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés - a speciális jelrendszerek (pl. térkép) magyarázata, explicite
<i>Ismeretek:</i> Iránytű. Fő-és mellékvilágtájak. A valós tér átalakítása, alaprajz, térképszerű ábrázolás.	Felszínformák – alföld, dombság, hegység, völgy, medence – ábrázolásának felismerése a térképen.	

A térábrázolás különböző formái – útvonalrajz, térképvázlat. A térképi ábrázolás jellemzői: égtájak, szín- és jelkulcs, névírás, méretarány, aránymérték. Térképfajták: domborzati, közigazgatási, turista-, és kontúrtérkép. Hazánk nagytájai, szomszédos országaink. Bolygónk térségei: földrészek és óceánok. Helymeghatározás: földrajzi fókuszát. Európa helyzete, határai. Hazánk helye Európában.		A térkép jelrendszerének értelmezése. Különböző jelrendszerű térképek elemzése, információ gyűjtése. Irány és távolság meghatározása (digitális és nyomtatott) térképen. Méretarány és az ábrázolás részletessége közötti összefüggés megértése. A különböző térképek ábrázolási és tartalmi különbségeinek megállapítása. Tájékozódás hazánk domborzati és közigazgatási térképén. Tájékozódás a földgömbön és a térképen. Földrészek, óceánok felismerése különböző méretarányú és ábrázolásmódú térképeken. A nevezetes szélességi körök felismerése a térképen. Földrajzi helymeghatározás különböző tartalmú térképeken. Európa és Magyarország tényleges és viszonylagos földrajzi fekvésének megfogalmazása.	megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése. A hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. <i>Digitális kultúra:</i> keresés az interneten, alkalmazások használata.
Fogalmak	Fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, útvonalrajz, <u>térképfajták</u>, térképvázlat, térkép. Térképi jelrendszer, domborzati, közigazgatási, turista- és kontúrtérkép, földrajzi fókuszát, keresőhálózat, turistajelzés.		
Topográfiai ismeretek	Alföld, Kisalföld, Északi-középhegység, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-domb- és hegyvidék, Nyugat magyarországi-peremvidék. Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Ausztria. Baktérítő, Ráktérítő, Déli-sark, déli-sarkkör, Egyenlítő, Északi-sark, északi-sarkkör, kezdő hosszúsági kör. Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán, Jeges-tenger, Földközi-tenger, Afrika, Amerika, Európa, Ázsia, Ausztrália, Antarktika, Közép-Európa.		
Tematikai egység	Mérések, mértékegységek, mérőeszközök		Órakeret

		7 óra
Előzetes tudás	mértékegységek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására; észleli, méri az időjárási elemeket, a mért adatokat rögzíti, ábrázolja; Magyarországra vonatkozó adatok alapján kiszámítja a napi középhőmérsékletet, a napi és évi közepes hőingást; leolvassa és értékeli a Magyarországra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek adatait.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Az iskola vagy a közeli park területén becslések elvégzése a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására Természeti rekordok, legek mérhető tulajdonságainak gyűjtése Az iskola vagy a közeli park területén mérések elvégzése releváns mérőeszközökkel a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására Valós adatsorok alapján középhőmérséklet és hőingás számítása	Az élő és élettelen anyag mérhető jellemzői Mérési eljárások, mérőeszközök használata Az időjárási elemek mérése, a mért adatok rögzítése, ábrázolása A napi középhőmérséklet számítása A napi és az évi hőingás számítása Hazánkra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek leolvasása és értékelése	<i>Matematika:</i> Térbeli mérési adatok felhasználása számításokban. Becslés. Mérés, mértékegységek használata.. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés A hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. <i>Digitális kultúra:</i> keresés az interneten, alkalmazások használata.
Fogalmak	mértékegységek, váltószámok.	
Tematikai egység	Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás	Órakeret 4 óra + 1 óra
Előzetes tudás	mértékegységek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat; felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;	

	önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására; önállóan végez egyszerű kísérleteket	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Egyszerű kísérletek elvégzése a mágnesesség jelenségének megtapasztalására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban Poszter és/vagy kiselőadás készítése a mágnesesség hétköznapi hasznosításáról Az elektromosság egyszerű kísérletekkel történő bizonyítása Egyszerű eszközök (pl. szélkerék, vízimalom) építése a megújuló energiahordozók megértéséhez	A mágneses tulajdonságok megfigyelése Testek elektromos állapotának létrehozása Elektromos állapotban lévő testek kölcsönhatásai A villám keletkezése Energiahordozók fajtái Energiatakarékosság A növények életfeltételei A csapadékképződés folyamata	<i>Matematika:</i> Térbeli mérési adatok felhasználása számításokban. Becslés. Mérés, mértékegységek használata.. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés A hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. <i>Digitális kultúra:</i> keresés az interneten, alkalmazások használata.
Fogalmak	elektromosság, mágnesesség, mértékegységek	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Testrész, életjelenség, csont, izom, táplálkozás, érzékszerv, érzékelés, betegség, egészség, életszakasz.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi test felépítésével és működésével kapcsolatos meglévő ismereteik rendszerezése. Az egészséget veszélyeztető tényezők felismerése, az egészséges életvitel szokásrendszerének formálása. Az ember személyes felelősségének tudatosítása egészségének megőrzésében, sorsának, életpályájának alakításában. A környezet – szervezet – életmód – egészségi állapot közötti összefüggés feltárása, a higiénés kultúra fejlesztése. A betegségek megelőzésének, az időbeni orvoshoz fordulás jelentőségének tudatosítása. A reális énkép, önismeret fejlesztése, az alapvető emberi értékek, erkölcsi normák elfogadása, a velük való azonosulás. Az egészségvédelemmel kapcsolatos információk iránti érdeklődés felkeltése, megfelelő szintű jártasság kialakítása az információk feldolgozásában, értelmezésében. A fogyatékkal élő emberek elfogadása, segítése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mi a serdülőkori változások oka? Miért gyakoriak a konfliktusok a serdülők életében? Hogyan oldhatók fel? Mi a különbség a fiúk és a lányok nemi működése között? Mit jelent a függőség és melyek a tünetei? Milyen hatást fejt ki a serdülő szervezetére a cigaretta, az alkohol és a kábítószer? Hogyan befolyásolják a barátok, a család a fiatal életét? Fiatalkori bűnözés adatai. Helyes és helytelen testtartás. <i>Ismeretek:</i> Testkép, testalkat, testtájak. Az emberi test méretének, arányainak változásai az egyedfejlődés során. A mozgás szervrendszere. A vázrendszer és az izomzat fő jellemzői. A mozgás-szervrendszer felépítése és működése közötti kapcsolat. A kamaszkori elváltozások okai, következményei, megelőzésük lehetőségei. A táplálkozás, a légzés, a kiválasztás és a keringés legfontosabb szervei. Kapcsolatok az anyagcsere életjenségei, szervrendszerei között. Az egészséges táplálkozás alapelvei. A táplálék mennyisége és minősége. Az étkezések száma, aránya.	A kamaszkori változások jeleinek és okainak összegyűjtése. Adatok elemzése a 10–12 éves fiatalok egészségi állapotáról (túlsúly, alultápláltság, tartáshibák, lúdtalp, stb.) az okok elemzése következtetések levonása. A testarányok és méretek összehasonlítása a különböző életszakaszokban. A divat és a média szerepének tudatosulása a testkép kialakításában. A külső megjelenés összetevőinek, jelentésének és hatásainak felismerése. A mozgás és a fizikai, szellemi teljesítőképesség összefüggéseinek bizonyítása példákon. A táplálkozás, a légzés és a mozgás közti kapcsolatok bemutatása konkrét példákon. Táplálkozási szokások, étrendek elemzése, javaslatok megfogalmazása. A túlsúlyosság és a kóros soványosság veszélyeinek bemutatása. Nemi szervek működésének serdülőkori változásai, a testalkat és a lelki tulajdonságok összefüggéseinek elemzése. Férfi és női szerepek megkülönböztetése, fiúk és	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Család, baráti kapcsolatok ábrázolása az irodalomban. <i>Digitális kultúra:</i> információkeresés, adatgyűjtés és -értelmezés. <i>Vizuális kultúra:</i> az emberi test ábrázolása, a szép test fogalma a különböző korokban. <i>Technika és tervezés:</i> elsősegélynyújtás; betegjogok, egészségügyi ellátás.

A férfi és a női nemi szervek felépítése és működése. Serdülőkori változások. A két nem testi és lelki tulajdonságainak különbségei. A nemi szervek egészsége, személyi higiénája. Az egyedfejlődés szakaszai. Méhen belüli és méhen kívüli fejlődés. A serdülő személyiségének jellemző vonásai. Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai. Az önismeret és az önfejlesztés eszközei. Viselkedési normák, szabályok jelentősége az ember életében A családi és a társas kapcsolatok jelentősége. Veszélyforrások és megelőzésük lehetőségei a háztartásban, közlekedésben, sportolás közben. Az érzékszervek szerepe. A látó és hallószerv károsító hatásai. megelőzésük módja. Elsősegélynyújtás elemi ismeretei. Környezet és az ember egészsége. Fertőzés, betegség, járvány. A leggyakoribb fertőző betegségek tünetei és megelőzésük módjai. Lázcsillapítás és diéta. Orvosi ellátással kapcsolatos ismeretek. Káros szenvedélyek. Az alkohol, a dohányzás, kábítószer	lányok jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, kapcsolatba hozása a nemi szerepekkel. Az egyes életszakaszok legfontosabb jellemzőinek bemutatása. A kommunikáció jelentőségének bizonyítása különböző szituációkban. A konfliktusok okainak és következményeinek elemzése, a feloldás formáinak megismerése. Veszélyhelyzetek, kockázatok azonosítása különböző szituációkban. A viselkedés és a balesetek közötti oksági összefüggések vizsgálata. Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok és szokások megismerése, alkalmazása. Az ájult beteg ellátása. A sebellátás, vérzéscsillapítás gyakorlata. A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat felismerése. Az eredményes gyógyulás és az időbeni orvoshoz fordulás összefüggéseinek belátása. A személyes felelősség, a család és a környezet szerepének bemutatása (irodalmi példák) a függőségek megelőzésében.	
--	---	--

hatásai az ember szervezetre, személyiségére.		
Fogalmak	Csont, izom, ízület, mozgásszervi elváltozás, tápcsatorna, emésztés, felszívódás, tápanyag, normál testsúly, túlsúly, alultápláltság, légzés, tüdő, vér, szív, kiválasztás, vese, petefészek, here, nemi hormon, ivarsejt, magömlés, menstruáció, nőies, férfias jelleg, érzékszerv, egészség, betegség, fertőzés, járvány.	

Összesen: 69 óra

Plusz óra: 1 óra: Miről tanulunk 5. osztályban?

2 óra: Év végi ismétlés

Mindösszesen: 72 óra

6. évfolyam

Tematikai egység	Topográfiai alapismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A víz szerepe, előfordulása a természetben, a víz tulajdonságai. Állóvizek, folyóvizek. Vízszennyezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	Tájékozódás hazánk domborzati és közigazgatási térképén Tájékozódás a földgömbön Földrészek, óceánok Nevezetes szélességi körök Tényleges és viszonylagos földrajzi helyzet Főfolyó, mellékfolyó, torkolat Legfontosabb hazai álló- és folyóvizek Budapest, a tanuló lakóhelye és a szomszédos országok bejelölése a térképen. A Környezet és fenntarthatóság fejlesztési terület részeként hazánk felszíni és felszín alatti vizei és jelentőségük megismerése, a nemzeti azonosság és a hazaszeretet erősítése. A vízkészletre kifejtett egyéni és társadalmi-gazdasági hatások, a belőlük adódó problémák felismerése, megoldási módok keresésére való törekvés erősítése, a felelősségtudat erősítése egyéni és közösségi szinten. A takarékos vízhasználat szokásának megalapozása. A hazánk vízrajzáról való átfogó kép kialakítása során a szemléleti térképolvasás fejlesztése. Az összefüggések, törvényszerűségek alkalmazása a logikai térképolvasás elemi lépései során. Az érdeklődés felkeltése a közvetlen környezet szépségeinek, értékeinek megismerése és a környezeti problémák iránt.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i>	felismeri a földrészeket és az óceánokat a különböző	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i>

Kontinensek ábrázolása: gömbfelületen, síkban, kontinens puzzle készítése Földrajzi legek gyűjtése: kontinensek, magasságok, mélységek, folyók, tavak... Települések és egyéb térképi objektumok helymeghatározása a fokhálózat segítségével Kiselőadás, poszter készítése a nagy földrajzi felfedezésekről, jó ivóvíz tulajdonságai? Hogyan takarékoskodhatunk az ivóvízzel otthon és az iskolában? A belvizek kialakulásának okai és következményei, az ellene való védekezés formái. Felszíni vizek: hazánk legjelentősebb állóvizei, folyóvizei. A folyók útja a forrástól a torkolatig. Vízigyűjtő terület, vízválasztó, vízjárás, folyók felszínformálása. Árvizek kialakulásának oka, az ellene való védekezés formái. Állóvizek keletkezése, pusztulása. Legnagyobb tavunk: a Balaton (keletkezése, jellemzése). A folyók, tavak haszna, jelentősége. Vízszennyezés okai, következményei, megelőzésének lehetőségei. Vizek védelme.		méretarányú és ábrázolásmódú térképeken; felismeri a nevezetes szélességi köröket a térképen; megfogalmazza Európa és Magyarország tényleges és viszonylagos földrajzi fekvését; ismeri a főfolyó, a mellékfolyó és a torkolat térképi ábrázolását; felismeri és megnevezi a legjelentősebb hazai álló- és folyóvizeket; bejelöli a térképen Budapestet és a saját lakóhelyéhez közeli fontosabb nagyvárosokat és a szomszédos országokat Felszín alatti vizek összehasonlítása, vizek különböző szempontú rendszerezése. A legjelentősebb hazai álló-és folyóvizek, a főfolyó, a mellékfolyó és a torkolat felismerése a térképen. A felszín lejtése, a folyó vízhozama, munkavégző képessége és a felszínformálás közötti összefüggés magyarázata. Az éghajlat és a folyók vízjárása közötti összefüggés magyarázata. Példák gyűjtése arról, hogy a víz, mint természeti erőforrás hogyan hat a társadalmi, gazdasági folyamatokra.	Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése: a szöveg elemei közötti ok-okozati viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával; hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. A táj, a természeti jelenségek ábrázolásának szerepe. <i>Történelem:</i> folyami kultúrák. <i>Technika és tervezés:</i> vízfelhasználás, víztisztítás, víztakarékosság.
Fogalmak	Kontinens, óceán, felszíni víz, folyóvíz, állóvíz, főfolyó, mellékfolyó, vízigyűjtő terület, vízválasztó, vízjárás, felszínformálás, vízszennyezés, vízvédelem.		
Topográfiai ismeretek	Európa, Budapest, Duna, Tisza		
Tematikai egység	Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái		Órakeret 10 óra

Előzetes tudás	A víz jelentősége a földi élet szempontjából; az állatok csoportosítása különböző szempontok szerint, az állatok jellemzésének szempontjai vízszennyezés forrásai, következményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	Az élő és élettelen környezeti tényezők sokoldalú kapcsolatrendszerének megismerése a vizek-vízpartok életközösségében. Az élőhely – szervezet – életmód összefüggéseinek magyarázata a víz-vízpart élőlények vizsgálatát során. A természetszeretettel és természetvédelem iránti elkötelezettség elmélyítése az élővilág változatosságának, sokszínűségének, sérülékenységének tudatosításával. A természet jelzéseinek felismertetése, értelmezése, az okok és következmények elkülönítése az emberi tevékenységek és az élettelen környezet közötti kapcsolatrendszer elemzésével. A helyi környezeti problémák iránti érdeklődés felkeltése. A személyes felelősség tudatosítása a vízkészlet tisztaságának megőrzésében. A tanulók aktív cselekvésre ösztönzése a természet védelmében egyéni és közösségi szinten.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Meleg, nyári napokon olykor tömegesen pusztulnak a halak a Balatonban. Mi ennek az oka? Mire mondják, hogy virágzik a Tisza? Miért félnek az emberek a kígyóktól, békáktól? Mi a „kígyóing”? Mit tehetünk, hogy kevesebb szűnyog fejlődjön ki környezetünkben? <i>Ismeretek:</i> A vízi élőhely jellemző élettelen környezeti tényezői. Vizek egysejtűi: zöld szemes ostoros, papucsállatka, baktériumok testfelépítése, életmódja. Vízi-vízparti növénytársulások vízszintes tagozódása: lebegő, gyökerező hínár, nádas mocsárterétek, ártéri erdők jellegzetes növényeinek	A vízi és a szárazföldi élőhely környezeti tényezőinek összehasonlítása. Egysejtű élőlények megfigyelése, összehasonlításuk. + A növények környezeti igényei és térbeli elrendeződése közötti összefüggés bemutatása egy konkrét vízi, vagy vízparti társulás példáján. A megismerési algoritmusok alkalmazása a lágy- és fásszárú növények leírása és a gerinctelen állatok bemutatása során. A növényi szervek környezethez való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon. A vízparti növények környezetvédelmi és gazdasági	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. <i>Technika és tervezést:</i> fűzfavesszőből, nádból készült tárgyak a környezetünkben. <i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok.

testfelépítése, életmódja jelentősége. A vízi-vízparti életközösség jellemző gerinctelen és gerinces állatai: tavi kagyló, orvosi pióca, kecskerák, szúnyogok, szitakötők, (tiszavirág) ponty, leső harcsa, kecskebéka, vízisikló, tőkés réce, barna réti héja, fehér gólya külleme, teste, élete, jelentősége az életközösségben, az ember életében, védeltségük. Kölcsönhatások az életközösségben: táplálkozási láncok, táplálékhálózatok. Az életközösség veszélyeztetettségének okai, következményei: tápanyagdúsulás és a méreganyag koncentrációja. Az életközösség védelme.	jelentőségének bemutatása konkrét példákon. Az állatok különböző szempontú csoportosítása. A vízi élethez való alkalmazkodás példákkal történő illusztrálása. Táplálkozási láncok összeállítása a megismert fajokból. Az emberi tevékenység hatásainak elemzése, a környezetszennyezés és az ember egészsége közötti összefüggés felismerése. Az állatok egyedszáma, veszélyeztetettsége és védeltsége közötti összefüggés elemzése. Terepgyakorlat: egy vízi-vízparti életközösség megfigyelése.	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Hierarchikus kapcsolatok ábrázolása.
Fogalmak	Egysejtű, sejtsszervecske, baktérium, moszat, telepes test, gyöktörzs, kétlaki növény, hínárnövényzet, gerinctelen, gyűrűsféreg, puhatestű, kagyló, ízeltlábú, rovar, rák, gerinces, hal, kopolyú, úszóláb, lemezes csőr, gázlóláb, tépőcsőr, markoló láb, lágyhéjú tojás, átalakulásos fejlődés, átváltozás, átalakulás nélküli fejlődés, költöző madár, téli álm, változó testhőmérséklet.	
Tematikai egység	Tájékozódás az időben	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A Nap látszólagos napi járása, a Nap, mint energiaforrás, időjárás, hőmérséklet, csapadék, szél.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	A térbeli tájékozódás, a térfogalom fejlesztése átfogó kép kialakításával a Naprendszer felépítéséről, Földünknek a világegyetemben elfoglalt helyéről. A rendszerszemlélet fejlesztése a Nap, a Föld és a Hold mozgásai, a közöttük levő kölcsönhatások és következményeik vizsgálata során. Az oksági gondolkodás fejlesztése a természeti környezet jelenségeinek – a Hold fényváltozásainak, a napszakok, évszakok és az éghajlati övezetek kialakulásának – magyarázata, a légköri alapfolyamatok közötti oksági összefüggések feltárása során.	

	Természeti törvények felismerése, alkalmazása a hétköznapi jelenségek értelmezésekor. Különböző típusú információforrások használatának gyakoroltatása éghajlati diagramok, tematikus térképek révén. A klímaváltozás és az emberi tevékenység közötti összefüggés felismerése, a személyes felelősség tudatosítása. A tudományos megismeréshez kötődő történeti szemlélet formálása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan állapítható meg éjszaka iránytű nélkül az északi irány? Miért látjuk másnak a csillagos égboltot a különböző évszakokban? Miért van a sarkvidékeken hideg, a trópusokon meleg? Hogyan készül az időjárás-jelentés? Miért váltakoznak az évszakok és a napszakok? Miért hosszabbak a nappalok nyáron, mint télen? Hogyan keletkezik a szél és a csapadék? Hogyan védhetjük magunkat villámláskor, hóvihárban, hőségben, szélvihárban? <i>Ismeretek:</i> A Föld helye a Naprendszerben és a Világegyetemben. Égitest, csillag, bolygó, hold. Sarkcsillag, csillagképek. A Naprendszer. A Nap jelentősége. A Nap, a Föld és a Hold egymáshoz viszonyított helyzete, mérete, távolsága, mozgása, kölcsönhatása. Kopernikusz hipotézisének tudománytörténeti jelentősége. A Föld alakja. A tengely körüli forgás és a Nap körüli keringés következményei.	A Föld, a Nap és a Világegyetem közötti hierarchikus kapcsolat ábrázolása. A csillag és a bolygók közötti különbség felismerése. A sarkcsillag és egy-két csillagkép felismerése az égbolton. Érvek gyűjtése arról, hogy a Nap csillag. A holdfogyatkozás és a Hold fényváltozásainak értelmezése modell vagy más szemléltetés alapján. A napközponitú világkép egyszerű modellezése. A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás összefüggéseinek megértése. Az éghajlati övezetek összehasonlítása. Az évszakok váltakozásának magyarázata. Nap és a Föld helyzetének modellezése a különböző napszakokban és évszakokban. A Föld gömbalakja, a napsugarak hajlásszöge és az éghajlati övezetek közötti összefüggés felismerése.	<i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.

Föld gömbhéjas szerkezete. Éghajlati övezetek. Időjárás, éghajlat és elemeik: napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél. Légköri alapfolyamatok: felmelegedés, lehűlés, szél keletkezése, felhő- és csapadékképződés, csapadékfajták, a víz körforgása és halmazállapot-változásai. Éghajlat-módosító tényezők: földrajzi szélesség, óceántól való távolság, domborzat. Magyarország éghajlata: száraz és nedves kontinentális éghajlat. Veszélyes időjárási jelenségek: villámlás, szélvihar, hóvihar, hőség.		Időjárás-jelentés értelmezése, a várható időjárás megfogalmazása piktogram alapján. A csapadék és a szél keletkezésének leírása ábra vagy modellkísérlet alapján. A fizikai jelenségek (nyomásváltozás, hőmérsékletváltozás, halmazállapot változások) bemutatása a csapadék és a szél keletkezésében. Az időjárási elemek észlelése, mérése. A mért adatok rögzítése, ábrázolása. Napi középhőmérséklet, napi és évi közepes hőingadozás számítása. Időjárás és a gazdasági élet közötti kapcsolat bizonyítása konkrét példák alapján. Éghajlat-módosító tényezők felismerése a példákban. Éghajlat jellemzési algoritmusának megismerése és használata. Éghajlati diagramok és éghajlati térképek információtartalmának leolvasása, az adatok értékelése. A légkör általános felmelegedésének helyi és globális következményeinek felismerése példákban. A veszélyes időjárási helyzetekben való helyes viselkedés szabályainak összegyűjtése.	<i>Digitális kultúra:</i> információkeresés az interneten.
Fogalmak	Világegyetem, égitest, csillag, bolygó, hold, holdfázis, tengelyferdeség, ² évszak, gömbhéjas szerkezet, éghajlati övezet, éghajlat, évi közepes hőingadozás, csapadék, szél		
Tematikai egység	Alapvető légköri jelenségek és folyamatok		Órakeret 7 óra

Előzetes tudás	A Nap látszólagos napi járása, a Nap, mint energiaforrás, időjárás, hőmérséklet, csapadék, szél.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	Az oksági gondolkodás fejlesztése a természeti környezet jelenségeinek –a napszakok, évszakok és az éghajlati övezetek kialakulásának – magyarázata, a légköri alapfolyamatok közötti oksági összefüggések feltárása során. Természeti törvények felismerése, alkalmazása a hétköznapi jelenségek értelmezésekor. Különböző típusú információforrások használatának gyakoroltatása éghajlati diagramok, tematikus térképek révén. A klímaváltozás és az emberi tevékenység közötti összefüggés felismerése, a személyes felelősség tudatosítása. A tudományos megismeréshez kötődő történeti szemlélet formálása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Miért van a sarkvidékeken hideg, a trópusokon meleg? Hogyan készül az időjárás-jelentés? Miért váltakoznak az évszakok és a napszakok? Miért hosszabbak a nappalok nyáron, mint télen? Hogyan keletkezik a szél és a csapadék? Hogyan védhetjük magunkat villámláskor, hóvihárban, hőségben, szélvihárban? <i>Ismeretek:</i> . A Föld alakja. A tengely körüli forgás és a Nap körüli keringés következményei. Föld gömbhéjas szerkezete. Éghajlati övezetek. Időjárás, éghajlat és elemeik: napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél. Légköri alapfolyamatok: felmelegedés, lehűlés, szél keletkezése, felhő- és	Az éghajlati övezetek összehasonlítása. Az évszakok váltakozásának magyarázata. Nap és a Föld helyzetének modellezése a különböző napszakokban és évszakokban. A Föld gömbalakja, a napsugarak hajlásszöge és az éghajlati övezetek közötti összefüggés felismerése. Időjárás-jelentés értelmezése, a várható időjárás megfogalmazása piktogram alapján. A csapadék és a szél keletkezésének leírása ábra vagy modell kíséretével alapján. A fizikai jelenségek (nyomásváltozás, hőmérsékletváltozás, halmazállapot változások) bemutatása a csapadék és a szél keletkezésében.	<i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. <i>Digitális kultúra:</i> információkeresés az interneten.

csapadékképződés, csapadékfajták, a víz körforgása és halmazállapot-változásai. Éghajlat-módosító tényezők: földrajzi szélesség, óceántól való távolság, domborzat. Magyarország éghajlata: száraz és nedves kontinentális éghajlat. Veszélyes időjárási jelenségek: villámlás, szélvihar, hóvihár, hőség.		Az időjárási elemek észlelése, mérése. A mért adatok rögzítése, ábrázolása. Napi középhőmérséklet, napi és évi közepes hőingadozás számítása. Éghajlat-módosító tényezők felismerése a példákban. Éghajlat jellemzési algoritmusának megismerése és használata. Éghajlati diagramok és éghajlati térképek információtartalmának leolvasása, az adatok értékelése. A légkör általános felmelegedésének helyi és globális következményeinek felismerése példákban. A veszélyes időjárási helyzetekben való helyes viselkedés szabályainak összegyűjtése.	
Fogalmak	tengelyferdeség, 4 évszak, gömbhéjas szerkezet, éghajlati övezet, éghajlat, évi közepes hőingadozás, csapadék, szél		
Topográfiai ismeretek	Egyenlítő, Ráktérítő, Baktérítő, sarkkörök.		
Tematikai egység	A mezők és a szántóföldek életközössége, természeti-környezeti problémái		Órakeret 9 óra +1 óra
Előzetes tudás	Síkság, alföld, élőhely, életközösség, madár, emlős, ízeltlábú, rovar, táplálkozási lánc, táplálkozási hálózat, környezetszennyezés, környezet – szervezet – életmód összefüggései, élőlények bemutatásának algoritmus, tájékozódás a térképen, diagramok, tematikus térképek értelmezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	Átfogó kép kialakítása alföldi tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotáról. A természeti, társadalmi-gazdasági értékek megismerésén keresztül a hazához való kötődés erősítése, a nemzettudat fejlesztése. Az alföldek keletkezésének vizsgálata során a folyamatok sorrendjének, időléptékének érzékeltetése. A szemléleti térképolvasás elemi készségeinek fejlesztése. A környezetre kifejtett egyéni és társadalmi hatások és a belőlük adódó problémák felismertetése, megoldási módok keresése.		

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan alakultak ki hazánk alföldjei az egykori tenger helyén? Mi a futóhomok? Hogyan lesz a búzából kenyér? Melyik hungarikum köthető az Alföldhöz? Gyógyítanak-e a gyógynövények? + <i>Ismeretek:</i> Hazai alföldjeink keletkezése. A Kisalföld és az Alföld tájai, természeti adottságai. A füves puszták jellegzetes növényei: fűfélék, gyógy- és gyomnövények, jellemzőik, jelentőségük. Az életközösség állatai: sáskák, szöcskék, gyíkok, fácán, mezei pocok, mezei nyúl, egerészölyv szervezete, életmódja. A Kiskunsági vagy a Hortobágyi Nemzeti Park természeti értékei. Alföldek hasznosítása, szerepük a lakosság élelmiszerellátásában. Termesztett növényei: búza, kukorica, napraforgó; jellegzetes szerveik, termesztésük, felhasználásuk. A növénytermesztés, állattenyésztés és az élelmiszeripar összefüggései.	A Kisalföld, a Kiskunság és a Nagykunság természeti adottságainak összehasonlítása. A tájjellemzés algoritmusának megismerése, gyakorlása a megismert tájak bemutatása során. Információk leolvasása különböző diagramokról, tematikus térképekről. A megismert életközösségek ökológiai szemléletű jellemzése. A növényi szervek környezeti tényezőkhez való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon. A környezet – szervezet – életmód összefüggéseinek bemutatása konkrét példákon A megismerési algoritmusok használata az élőlények jellemzése során. Állatok különböző szempontú csoportosítása. Táplálékláncok készítése a megismert növényekből és állatokból. Egy választott nemzeti park természeti értékeinek, vagy ősi magyar háziállatok bemutatása önálló kutatómunka alapján. A természeti és a kultúrtáj összehasonlítása. A gazdasági tevékenység életközösségre gyakorolt hatásának bemutatása példákon.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése. Szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemi közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Alföld megjelenítése irodalmi alkotásokban. <i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. <i>Történelem:</i> a honfoglaló magyarok háziállatai.

Fogalmak	Síkság, alföld, feltöltődés, természeti erőforrás, fűfélé, koronagyökér, takarólevél nélküli virág, fészek-, kalász-, torzsavirágzat, szemtermés, kifejlés, kételtű, hulló, rágszáló.	
Topográfiai ismeretek	Alföld, Kisalföld, Duna-Tisza-köze, Tiszántúl, Mezőföld, Kiskunság, Nagykunság, Hortobágy, Szeged, Kecskemét, Debrecen, Győr.	
Tematikai egység	A Föld külső és belső erői, folyamatai	Órakeret 10 óra +1 óra
Előzetes tudás	Jellegzetes felszíni formák (síkság, alföld, dombság, hegység, völgy, medence), a folyók felszínformálása, kőzetek (homok, lösz,) és ásványkincsek (barnaszén, feketeköszén, kőolaj, földgáz), környezetszennyezés, talajpusztulás. A növény jellegzetes szervei, fő típusaik, egynyári, kétnyári, évelő növény. Természeti erőforrások – társadalmi, gazdasági folyamatok összefüggései, éghajlati diagramok, éghajlati térképek értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	Az egyensúly és stabilitás fogalmának mélyítése a külső és belső erők egyensúlyának a földfelszín mai képének kialakításában való szerepének megismerésével. A természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági folyamatok összefüggéseinek bizonyítása, következtetések levonása. A logikai térképolvasás megalapozása. A hazaszeretet elmélyítése hazai tájaink szépségeinek és értékeinek bemutatásával. A földrajzi tér megismerési módszereinek továbbfejlesztése. Az információgyűjtés és feldolgozás fejlesztése a térképek, diagramok, adatsorok használatában való jártasság és a szemléleti térképolvasás készségeinek fejlesztésével. A földfelszín kialakulása és az ember termelő tevékenysége során végzett tájtalakítás időléptéke közötti különbség érzékeltetése. Az emberi tevékenység által okozott károk és a megelőzés lehetőségeinek megismerése, a személyes felelősségérzet erősítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan keletkeztek a hegységek? Hogyan működnek a vulkánok? Mi az oka annak, hogy a Bükkben csak a hegy lábánál találunk forrásokat? A biodízel, mint energiaforrás. Használatának előnyei és hátrányai.	A gyűrődés, vetődés, vulkáni működés megfigyelése egyszerű modellkísérletekben. Példák a különböző hegységképződési folyamatok eredményeként létrejött formakincs kapcsolatára. Aprózódás és mállás, külső és belső erők összehasonlítása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg

Mire használják a bazaltot és a mészkövet? <i>Ismeretek:</i> Hazai hegységeink keletkezése, a belső erők szerepe a hegységképződésben: gyűrődés, vetődés, vulkánosság. A külső felszínformáló erők: víz, szél, jég, hőmérsékletingadozás hatásai. A lepusztulás – szállítás – lerakódás – feltöltődés kapcsolata. Közetek vizsgálata. Az andezit, bazalt, mészkő, homok, lösz, barnakőszén, feketekőszén jellegzetes tulajdonságai, felhasználásuk.			Néhány jellegzetes hazai közet egyszerűen vizsgálható tulajdonságainak megállapítása, összehasonlításuk, csoportosításuk. Példák a közetek tulajdonságai és felhasználásuk közötti összefüggésekre.	
Fogalmak	Gyűrődés, vetődés, rög, lépcsős felszín, beszakadt árok, vulkán, kráter, kürtő, magma, magmakamra, láva, vulkáni hamu, andezit, bazalt, mészkő, belső erő, külső erő, bauxit, lignit. Gyökérgümő, pillangós virág.			
Topográfiai ismeretek	Dunántúli domb- és hegyvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Nyugat-magyarországi peremvidék, Bakony, Vértes, Dunazug-hegység, Börzsöny, Cserhát, Mátra, Bükk, Zempléni-hegység, Aggteleki-karszt, Kékes, Alpokalja, Zalai-dombság, Somogyi-dombság, Tolnai-hegyhát, Mecsek, Miskolc, Veszprém, Pécs.			
Tematikai egység	Az erdő életközössége		Órakeret 11 óra	
Előzetes tudás	Életközösség, lombhullató, örökzöld, porzós és termős virág, megporzás, telepes test, állatok csoportjai különböző tulajdonságaik alapján, összetett gyomor, kérődző állat, állandó madár, gerinctelen állatok egyedfejlődési típusai, élőlények bemutatásának algoritmusa, a környezet- szervezet- életmód és szervek felépítése-működése közötti összefüggés.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	A rendszerszemlélet fejlesztése, a rendszerfogalom mélyítése az erdő életközösségének, az élőlények szerveződésének, sokoldalú kapcsolatrendszerének ökológiai szemléletű vizsgálatával. A környezeti tényezők és az életközösségek szerkezete közötti összefüggés feltárása és magyarázata a hazai erdők példáján. Egészséges életmódra nevelés a természetjárás iránti igény felkeltésével, a természeti környezet védelmét szolgáló magatartás- és viselkedéskultúra fejlesztése.			

	A környezet-szervezet-életmód, a szervek felépítése-működése közötti oksági összefüggések feltárása, bizonyítása az életközösség élőlényeinek megismerése során. Az emberi tevékenységnek a természetes életközösségére gyakorolt hatásainak elemzése; az erdőpusztulás okainak és következményeinek megismerése. Aktív természetvédelemre ösztönzés.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan változik a hegyvidéki erdők képe a magasság emelkedésével? Milyen jelei vannak az élőlények egymás közötti versengésének az erdőben? Miért kedvelt táplálék a vadhús és az erdei gomba? A gombák gyűjtésének és fogyasztásának szabályai. A kullancsok által terjesztett betegségek, jellemző tünetek. A megelőzés és védekezés formái. Az erdőjárás magatartási szabályai. <i>Ismeretek:</i> Hazai erdőségek földrajzi helye, kialakulása, gyakori erdőtípusainak jellemzői. Az erdő, mint életközösség. Az erdő szintjei, a környezeti tényezők függőleges irányú változásai. Az erdőszintek legjellemzőbb növényeinek (kocsánytalan tölgy, gyertyán, bükk, erdei fenyő, gyepürózsa, erdei pajzsika, nagy seprűmoha) környezeti igényei, faji jellemzői, testfelépítése, hasznosítása, az életközösségben betöltött szerepe. Az erdőszéli csiperke és a gyilkos galóca faji sajátosságai.	A természetjárás viselkedési szabályainak megfogalmazása. Hazai erdők életközösségének ökológiai szemléletű jellemzése. Az élő és az élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása az erdők kialakulásában, előfordulásában és az erdők függőleges tagolódásában. A növények környezeti igénye és előfordulása közti oksági összefüggések bemutatása konkrét példákon keresztül. A tölgy-, bükk- és fenyőerdők összehasonlítása. A megismerési algoritmusok alkalmazása az állatok és a növények faji sajátosságainak bemutatásakor. Az ehető és mérgező gombapárok összehasonlítása. A mohák, harasztok, nyitvatermők és zárvatermők összehasonlítása jellegzetes képviselőik példáján. Az erdő növényeinek különböző szempontú csoportosítása. A növények és gombák táplálkozása közötti különbségek magyarázata.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Az erdő megjelenítése irodalmi alkotásokban. <i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus

A (bazidiumos) gombák testfelépítése, táplálkozása, szaporodása. A gombák szerepe az életközösségekben, az egészséges táplálkozásban. A gombafogyasztás szabályai. Az erdő gerinctelen és gerinces állatainak (szarvasbogár, gyapjaslepke, erdei vöröshangya, koronás keresztospók, közönséges kullancs, széncinege, nagy tarkaharkály, gímszarvas, vaddisznó, erdei fülesbagoly, róka) külleme, teste, élete, szerepe az erdő életében. A kullancsok által terjesztett betegségek, az ellenük való védekezés. A kullancseltávolítás fontossága, módszerei. Táplálkozási láncok, táplálékhálózat. A vadgazdálkodás szerepe, jelentősége. Az erdő szociális, környezetvédő szerepe; veszélyeztetettsége. Az erdőjárás szabályai. Herman Ottó munkásságának jelentősége.		A pókszabásúak, a rovarok, a lepkék és a bogarak összehasonlítása. Az orvoshoz fordulás eseteinek felismerése. Erdei táplálkozási láncok összeállítása. A vadállomány szabályozása és az élőhely védelme közötti kapcsolat megértése. A környezetszennyezés, élőhelypusztulás következményeinek bemutatása konkrét példákon. Erdei életközösség megfigyelése terepen, vagy jellegzetes erdei növények, növényi részek vizsgálata, a tapasztalatok rögzítése. A kullancsfertőzés elleni védekezés alkalmazása természetjárás során.	kapcsolatok ábrázolása). <i>Technika és tervezés:</i> állati eredetű táplálékok szerepe; a fa megmunkálása; a betegség tünetei. <i>Digitális kultúra:</i> információkeresés az interneten.
Fogalmak	Erdő, zárvatermő, nyitvatermő, haraszt, moha, virágtalan növény, gomba, spóra, barkavirágzat, makktermés, tűlevél, tobozvirágzat, cserje, pókszabású, rovar, bogár, lepke, csáprágó, pödörnyelv, kúszóláb. vésőcsőr.		
Tematikai egység	Az energia		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Kölcsönhatások felismerése a hang, a fény és a hő terjedésével kapcsolatban. Napenergia, látható fény. Hőmérséklet. Energiaforrások, energiatípusok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	A mindennapi környezetben előforduló kölcsönhatások felismerése, jellemzése, bizonyítása kísérletek elvégzésével.		

céljainak eredménye:	A kölcsönhatásokat kísérő energiaváltozások során az energia-megmaradás elvének megtapasztalása, elfogadása. Környezettudatos, energiatakarékos szemléletmód megalapozása. A tanultaknak a hétköznapi életben tapasztalható jelenségek, változások során való felismerésére, alkalmazására való képesség fejlesztése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mire való a hűtőszekrény, a gázkonvektor, a tűzhely és a klíma? Hogyan lehet könnyen összeszedni a szétszóródott gombostűt, apró szegeket? Mikor villámlik? Miért nem esik le a Hold a Földre? Miért van szükségük az élőlényeknek energiára, és hogyan jutnak hozzá? Miért fontos az energiával takarékoskodni? Mi történne a Földön, ha eltűnne a Nap? Az elektromos kölcsönhatás: vonzás, taszítás. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben. A háztartásban használt energiahordozók jellemzése, felhasználásuk. Az energiatakarékosság. Az élő szervezetek energiája.	Példák gyűjtése a melegítés és a hűtés szerepére a hétköznapi életben. Példák gyűjtése arra vonatkozóan, hogy miért fontos a Nap a földi élet szempontjából (fény- és hőforrás). Energiahordozók csoportosítása Megújuló és nem megújuló energiaforrások összehasonlítása A bányászat környezeti hatásai Légszennyező anyagok és hatásai A villám keletkezésének elemi értelmezése a tapasztalatok alapján. Az energiahordozók csoportosítása különböző szempontok alapján. A mindennapi életből hozott példákon keresztül az energiatípusok és az energiaátalakulások csoportosítása. Az ember táplálkozása, mozgási szokásai és testsúlya közötti kapcsolat felismerése.	<i>Történelem:</i> az ősemlék. <i>Matematika:</i> táblázat-, grafikonkészítés; egyenes, kör, középpont fogalma.
Fogalmak	megújuló energiaforrás, nem megújuló energiaforrás, bányászati, szénfűtési, kőolaj, földgáz, napenergia, vízenergia, szélenergia, szmog, savas eső, üvegházhatás, globális éghajlatváltozás	
Tematikai egység	Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	mértékegységek.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye:	felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat; felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat; önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására; önállóan végez egyszerű kísérleteket		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok	
Egyszerű kísérletek elvégzése a mágnesesség jelenségének megtapasztalására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban Poszter és/vagy kiselőadás készítése a mágnesesség hétköznapi hasznosításáról Az elektromosság egyszerű kísérletekkel történő bizonyítása Egyszerű eszközök (pl. szélkerék, vízimalom) építése a megújuló energiahordozók megértéséhez	A mágneses tulajdonságok megfigyelése Testek elektromos állapotának létrehozása Elektromos állapotban lévő testek kölcsönhatásai A villám keletkezése Energiahordozók fajtái Energiatakarékosság A növények életfeltételei A csapadékképződés folyamata	<i>Matematika:</i> Térbeli mérési adatok felhasználása számításokban. Becslés. Mérés, mértékegységek használata.. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés A hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. <i>Digitális kultúra:</i> keresés az interneten, alkalmazások használata.	
Fogalmak	elektromosság, mágnesesség,.		
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló tudjon anyagokat, kölcsönhatásokat, fizikai, kémiai változásokat felismerni, jellemezni. Értelmezze a jelenségeket az energiaváltozás szempontjából Ismerje az emberi szervezet felépítését, működését, serdülőkori változásait és okait. Tudatosuljanak az egészséget veszélyeztető hatások, alapozódjon meg az egészséges életvitel szokásrendszere. Formálódjon reális énképe, értse a családi és a társas kapcsolatok jelentőségét, élete irányításában kapjon döntő szerepet az erkölcsi értékrendnek való megfelelés. Legyen embertársaival empatikus és segítőkész. Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában. Alakuljon ki átfogó kép hazai tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotukról. Legyen képe a közöttük levő kölcsönhatásokról. Ismerje hazánk legjellemzőbb életközösségeit, termesztett növényeit, a házban és ház körül élő állatait. Értse az élő és élettelen környezeti		

	tényezők kölcsönhatását. Ismerje fel a környezet-szervezet-életmód, valamint a szervek felépítése és működése közötti összefüggéseket. Tudjon tájékozódni a térképeken. Értelmezze helyesen a különböző tartalmú térképek jelrendszerét, használja fel az információszerzés folyamatában. Erősödjön a természet és a haza iránti szeretete. Törekedjen a természeti és társadalmi értékek védelmére. Ismerje fel szűkebb és tágabb környezetében az emberi tevékenység környezeti hatásait. Anyag- és energiatakarékos életvitelével, tudatos vásárlási szokásaival önmaga is járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez. Legyen képes egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket, méréseket önállóan, illetve. csoportban biztonságosan elvégezni, a tapasztalatokat rögzíteni, következtetéseket levonni. Legyen nyitott, érdeklődő a világ megismerése iránt. Az internet és a könyvtár segítségével legyen képes tudása bővítésére. Legyenek saját ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási módszerei.
--	--

Összesen: 70 óra

Pusz 1 óra: Év eleji ismételés

1 óra: Év végi ismételés

Mindösszesen: 72 óra

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Értékelési szempontok

- Milyen szinten sajátította el a tanuló a különböző tudományterületek szaknyelvét?
- Milyen mértékű önállósággal használja a megismerési algoritmusokat?
- Képes-e a megismert tények, jelenségek, folyamatok elemzésére, az oksági összefüggések felismerésére, példákkal történő illusztrálására?
- Tudja-e megszervezett ismereteit csoportosítani, rendszerezni? Helyesen látja-e a hierarchikus kapcsolatokat?
- Milyen szinten képes ismereteinek alkalmazására, mindennapokban való hasznosítására?
- Elsajátított-e megfelelő szintű önállóságot a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében és az eszközök balesetmentes használatában?
- Miként tud önállóan ismereteket szerezni, és társaival együttműködve dolgozni?
- Igényli-e tanára segítségét az információhordozók kiválasztásában és használatában?
- Hogyan képes használni az info-kommunikációs eszközöket az ismeretszerzés folyamatában?
- Rendelkezik-e az értő és kritikai olvasás megfelelő szintjével?
- Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezet, az egészségvédelem és a permanens önművelődés igénye?

Az értékelés leggyakoribb formái

- Az önálló és csoportos tanulói tevékenység megfigyelés alapján történő értékelése.
- Szóbeli feleltetés.
- Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, feladatlap, témaközi, témazáró javítása, értékelése.
- Önálló (tanórán kívüli) megfigyelések, kísérletek, adatgyűjtések, "kutatások" megbeszélése, minősítése.

A tanulók teljesítményének százalékos értékelését a következő módon javaslom:

- 0-35 % elégtelen
- 36-49 % elégséges
- 50-73 % közepes
- 74-89 % jó
- 90-100 % jeles

A 6 évfolyamban a diagnosztikus felmérés segíti a tanárt a tanulók előzetes ismereteinek feltérképezésében, útmutatást ad a tanulócsoporthoz szabott tanítási módszerek, eljárások kiválasztásában.

Témákat lezáró írásbeli felmérések tájékoztatják a tanárt, a tanulót és a szülőt a tanuló teljesítményéről a helyi tantervben rögzített követelményekhez viszonyítva.

Az értékelés kiemelt szempontjai:

- a tanulók önmagukhoz mért fejlődése,
- az alapvető készségek, képességek fejlettségi szintje,
- tárgyi tevékenységben való jártasság,
- tanult műveletek értelmezése,
- a tanult számolási eljárások ismerete és alkalmazása.

6. Függelék

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a természetismeret tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
- a taneszköz segítségével a természetismeret kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek két éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

FIZIKA
Helyi tantárgyi tanterv
7-8. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
7-8. évfolyam általános tantervű osztályok részére

A tantárgy órakerete: (javaslat: az iskolai óraháló alapján 36 oktatási héttel számoljunk.
Külön oszlopokban lehet jelezni, ha az adott tantárgyból emelt szintű képzési forma is választható.)

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettanterv i órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
7.	1,5	54	42	12
8.	2	72	60	12

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az iskola a 7. évfolyamon a fizika tantárgy óraszámát a szabadon választható órakeret terhére heti 0,5 órával megemelte.

A szakmai munkaközösség a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszi figyelembe:

4. a taneszköz feleljen meg a helyi tantárgyi tantervnek;
5. a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
6. a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra több tanéven keresztül;
7. a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók; alkalmasak tartós tankönyvként való használatra
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal (pl. veszélyes, időigényes kísérletekről készült filmek, animációk) 3D modellek, grafikonrajzoló, statisztikai programok, interaktív feladatok, számonkérési lehetőségek, játékok stb. segítségével.
- amelyekhez olyan hozzáférés biztosított, amely az iskolában használt digitális eszközöket és tartalmakat interneten keresztül a diákok otthoni tanulásához is nyújtani tudja.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Fizika tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv. Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 7-8. évfolyamára kiadott **fizika** tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek.

A helyi sajátosságokat beépítette: **Banduláné Moni Enikő**

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, **Váradi Sándorné** intézményvezető

A 7–8. évfolyamon a fizika tantárgy NAT-ban felsorolt fő témakörei:

A javasolt kontextusalapú tananyag-felépítés nagyfokú rugalmasságot tesz lehetővé. Így a fizikai ismeretek feldolgozása mind diszciplináris, mind integrált oktatás formájában megvalósítható.

1. Fizikai jelenségek megfigyelése, egyszerű értelmezése
2. Mozgások a környezetünkben, a közlekedés
3. A levegő, a víz, a szilárd anyagok
4. Fontosabb mechanikai, hőtani, elektromos és optikai eszközeink működésének alapjai, fűtés és világítás a háztartásban
5. Az energia megjelenési formái, megmaradása, energiatermelés és felhasználás
6. A Föld, a Naprendszer és a Világegyetem, a Föld jövője, megóvása

A témakörök áttekintő táblázatában a témakör neve után zárójelbe tett számok azt jelölik, hogy a témakör a NAT-ban felsorolt melyik fő témakörökhöz tartozik.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Bevezetés a fizikába (1)	8	2	10
Mozgás közlekedés és sportolás közben (2)	10	3	13
Lendület és egyensúly (2, 4)	10	3	13
Víz, levegő és szilárd anyagok a háztartásban és a környezetünkben (3, 4)	14	4	18
Évfolyam összesen	42	12	54

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összidőkerete
Az energia (5)	8	2	10
Elektromosság a háztartásban (4)	14	4	18
Hullámok (3, 4)	10	0	10
Világítás, fény, optikai eszközök (4)	12	4	16
Környezetünk globális problémái (6)	6	2	8
Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata (6)	10	0	10
Évfolyam összesen	60	12	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:		Szabad órakeret:	12
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Bevezetés a fizikába	Tanulói kísérlet	2	
Mozgás közlekedés és sportolás közben	Tanulói kísérlet	3	
Lendület és egyensúly	Feladatmegoldások	3	
Víz, levegő és szilárd anyagok a háztartásban és a környezetünkben	Tudás elmélyítése	4	
		Összesen:	12

8. évfolyam:		Szabad órakeret:	12
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Az energia	Feladatmegoldások	2	
Elektromosság a háztartásban	Tanulói kísérletek	4	
Világítás, fény, optikai eszközök	Színképelemzés, tanulói kísérletek	4	
Környezetünk globális problémái	Filmek vetítése környezetünk globális problémáiról	2	
		Összesen:	12

Tantárgyi bevezető:

A NAT előszavában megfogalmazott elveket követve a fizika oktatásának célja egyfelől, hogy a tanuló aktív problémamegoldóként a legkorszerűbb fizikai, tudományos ismereteket és készségeket sajátítsa el, egyúttal megismerje és pozitívan értékelje saját hazája, nemzete kultúráját és hagyományait, valamint az egyetemes emberi kultúra legjelentősebb eredményeit. Fontos feladat továbbá a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, ismeretek és készségek együttes fejlesztése, az egyéni és a csoportos teljesítmény ösztönzése. A fentiekén kívül kiemelkedően fontos feladat a fizika esetében, minden oktatási szakaszban a pozitív attitűd és a megfelelő motiváltság kialakítása.

Erre jó lehetőséget biztosít, hogy a tantárgy a szűken értelmezett szakmai ismeretanyag és a mindennapokban könnyen hasznosítható praktikus ismeretek átadásán túl olyan természettudományos módszerekkel vizsgálható kérdésekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, illetve kihatással vannak a jövő alakulására. Ilyenek például az egészségmegőrzéssel, a globális környezeti problémákkal, a természeti erőforrások felelős felhasználásával összefüggő problémák vagy a világűr kutatása. A témaválasztás fontos szempontja a mindennapokban hasznosítható, releváns ismeretek nyújtása, valamint olyan készségek és képességek fejlesztése, mely a jövő ma még ismeretlen ismeretrendszereiben való eligazodást segítik.

A fizika tantárgy fontos feladata a diákok természettudományos szemléletének kialakítása, mely alapvetően a fizika tudományában alakult ki, és amelyet később a többi természettudománnyal foglalkozó tudomány átvett. Azt az attitűdöt kell a diákokban kialakítani, hogy a természet megismerhető, működése a természeti törvények segítségével leírható.

Világunk megismerésének vannak módszerei, szabályai, algoritmusai. Egyre több jelenséget tudunk megmagyarázni úgy, hogy alapvetőbb jelenségekre vezetjük azokat vissza. Ennek elengedhetetlen feltétele az, hogy különböző fogalmakat konstruáljunk meg, melyekkel jellemezni tudjuk az adott dolgot, jelenséget. Ezek minél nagyobb részéhez számértékeket is rendelünk az összehasonlíthatóság miatt.

A fizika tantárgy a természet működésének a tudomány által feltárt legalapvetőbb törvényszerűségeit igyekszik megismertetni a diákokkal. A törvényszerűségek harmóniáját és alkalmazhatóságuk hihetetlen széles skálátartományát megcsodálva, bemutatja, hogyan segíti a tudományos módszer a természet erőinek és javainak az ember szolgálatába állítását. Olyan ismeretek megszerzésére ösztönözzük a fiatalokat, amelyekkel egész életpályájukon hozzájárulnak majd a társadalom és a természeti környezet összhangjának fenntartásához, a tartós fejlődéshez és ahhoz, hogy a körülöttünk levő természetnek minél kevésbé okozunk sérülést.

Nem kevésbé fontos, hogy elhelyezzük az embert kozmikus környezetünkben. A természettudomány és a fizika ismerete segítséget nyújt az ember világban elfoglalt helyének megértésére, a világ jelenségeinek a természettudományos módszerrel történő rendszerbe foglalására. A természet törvényeinek az embert szolgáló sikeres alkalmazása gazdasági előnyöket jelent, de ezen túl szellemi, esztétikai örömet és harmóniát is kínál.

A tantárgy tanulása során a tanulók megismerik az alapvető fizikai jelenségeket és az azokat értelmező modellek és elméletek történeti fejlődését, érvényességi határait, a hozzájuk vezető megismerési módszereket. A fizika tanítása során azt is be kell mutatnunk, hogy a felfedezések és az azok révén megfogalmazott fizikai törvények nemcsak egy-egy kiemelkedő szellemóriás munkáját, hanem sok tudós századokat átfogó munkájának koherens, egymásra épülő tudásszövetét jelentik meg. A törvények folyamatosan bővültek, és a modern tudományos módszer kialakulása óta nem kizárják, hanem kiegészítik egymást. Az egyre nagyobb teljesítőképességű modellekből számos alapvető, letisztult törvény nőtt ki, amelyet a tanulmányok egymást követő szakaszai a tanulók kognitív képességeinek megfelelő gondolati

és formai szinten mutatnak be, azzal a célkitűzéssel, hogy a szakirányú felsőfokú képzés során eljussanak a választott terület tudományos kutatásának frontvonalába.

A tantárgy tanulása során a tanulók megismerkedhetnek a természet tervszerű megfigyelésével, a kísérletezéssel, a megfigyelési és a kísérleti eredmények számszerű megjelenítésével, grafikus ábrázolásával, a kvalitatív összefüggések matematikai alakú megfogalmazásával. Ez utóbbi nélkülözhetetlen vonása a fizika tanításának, hiszen e tudomány fél évezred óta tartó diadalmenetének ez a titka.

Fontos, hogy a tanulók a jelenségekből és a köztük feltárt kapcsolatokból leszűrt törvényeket a természetben újabb és újabb jelenségekre alkalmazva ellenőrizzék, megtanulják igazolásuk vagy cáfolatuk módját. A tanulók ismerkedjenek meg a tudományos tényeken alapuló érveléssel, amelynek része a megismert természeti törvények egy-egy tudománytörténeti fordulóponton feltárt érvényességi korlátainak megvilágítása. A fizikában használatos modellek alkotásában és fejlesztésében való részvételtől kapjanak vonzó élményeket és ismerkedjenek meg a fizika módszerének a fizikán túlmutató jelentőségével is. A tanulóknak fel kell ismerniük, hogy a műszaki-természettudományi mellett az egészségügyi, az agrárgazdasági és a közgazdasági szakmai tudás szilárd megalapozásában sem nélkülözhető a fizika jelenségek körének megismerése.

A gazdasági élet folyamatos fejlődése érdekében létfontosságú a fizika tantárgy korszerű és további érdeklődést kiváltó tanítása. A tantárgy tanításának elő kell segítenie a közvetített tudás társadalmi hasznosságának megértését és technikai alkalmazásának jelentőségét. Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a fizika eszközeinek elsajátítása nagy szellemi erőfeszítést, rendszeres munkát igénylő tanulási folyamat. A Nemzeti Alaptanterv természetismeret kompetenciában megfogalmazott fizikai ismereteket nem lehet egyenlő mélységben elsajátítani. Így a tanárnak dönteni kell, hogy mi az, amit csak megismertet a fiatalokkal és mi az, amit mélyebben feldolgoz. Az „Alkalmazások” és a „Jelenségek” címszavak alatt felsorolt témák olyanok, amelyekről fontos, hogy halljanak a tanulók, de mindent egyenlő mélységben ebben az órakeretben nincs módunk tanítani.

Ahhoz, hogy a fizika tantárgy tananyaga személyesen megérintsen egy fiatalt, a tanárnak tanítási módszereit a tanulók, tanulócsoportok igényeihez, életkori sajátosságaihoz, képességeik kifejlődéséhez és gondolkodásuk sokféleségéhez kell igazítani. A jól megtervezett megismerési folyamat segíti a tanulói érdeklődés felkeltését, a tanulási célok elfogadását és a tanulók aktív szerepvállalását is. A fizika tantárgy tanításakor a tanulási környezetet úgy kell tehát tervezni, hogy az támogassa a különböző aktív tanulási formákat, technikákat a tanulócsoport összetétele, mérete, az iskolákban rendelkezésre álló feltételek függvényében. Így lehet reményünk arra, hogy a megfelelő kompetenciák és készségek kialakulnak a fiatalokban. A kerettantervben több helyen teremtettünk lehetőséget, hogy a fizika tanítása során a diákok személyes aktivitására lehetőség nyíljon, ami feltétele a fejlesztésnek. A kerettanterv számos helyen tesz ajánlást fakultatív jellegű, kiscsoportos vagy önálló tanulói munkára, projektfeladatra, amelyek otthoni és könyvtári munkával dolgozhatók ki. A kötelező órakereten kívül szervezett szakköri foglalkozásokon segítheti a tanár a tanulók felkészülését. Ezek feldolgozásakor figyeljünk arra, hogy kapcsolódjanak az egyes tanulók személyes érdeklődéséhez, továbbtanulási irányához.

A tehetséges diákok egy részének nincs lehetősége, hogy hat vagy nyolc osztályos gimnáziumba járjon, bár egyértelműen felfedezhető a reál-műszaki érdeklődése. Az ilyen fiatalok számára kínál az érdeklődésüknek megfelelő optimális felkészülési és fejlődési programot az általános iskolában a jelen kerettanterv, amelynek szerves folytatása a négy évfolyamos tehetséggondozó gimnáziumok fizika tanterve. A négy évfolyamos tehetséggondozó gimnáziumok sajátos lehetősége, hogy a különböző iskolákból érkező tanulók tudását egységes szintre hozzák, ezt követően megfelelő fizikaképzésben részesüljenek, hogy felkészüljenek a továbbtanulásra.

Az általános iskolai természettudományos oktatás, ezen belül a 7–8. évfolyamon a fizika tantárgy célja a gyermekekben ösztönösen meglévő kíváncsiság, tudásvágy megerősítése, a korábbi évek környezetismeret és természetismeret tantárgyai során szerzett tudás továbbépítése, a természettudományos kompetencia fejlesztése a NAT Ember és Természet műveltségterülete előírásainak megfelelően.

A kerettanterv összeállításának fő szempontjai:

- az ismeretek megalapozása;
- a fogalmak elmélyítése kísérleti tapasztalatokkal;
- megfelelő időkeret biztosítása tanulói kísérletek, mérések elvégzésére;
- az általános iskolai alap-kerettantervhez képest néhány további fogalom bevezetése, amelyek a későbbi évfolyamok munkáját alapozzák meg;
- a témakörök nem teljes igényű feldolgozása, feltételezve, hogy a felsőbb (9–12.) évfolyamokon lehetőség lesz a magasabb szintű újratárgyalásra.

Az elsődleges cél azoknak a tevékenységeknek a gyakorlása, amelyek minden tanulót képessé tesznek a megismerési formák elsajátítására és növekvő önállóságú alkalmazására. Nagyon fontos, hogy a tanulók az életkori sajátosságaiknak megfelelő szinten, de lehetőleg minden életkorban játékosan és minél sokszínűbben (mozgásos, hangis, képi csatornákon, egyénileg és csoportosan, de mindenképpen aktívan közreműködve) szerezzenek élményeket és tapasztalatot a legalapvetőbb jelenségekről. Csak a megfelelő mennyiségű, *igazi tapasztaláson alapuló ismeret* összegyűjtése után alkossák meg az ezek mélyebb feldolgozásához szükséges fogalomrendszert. Konkrét megfigyelésekkel, kísérletekkel a maguk szellemi fejlődési szintjén önmaguk fedezzék fel, hogy a világnak alapvető törvényszerűségei és szabályai vannak. Az így megszerzett ismeretek nyújtanak kellő alapot ahhoz, hogy azokból általánosítható fogalmakat alkossanak, s azokon a későbbiekben magasabb szintű gondolati műveleteket végezzenek. A tudás megalapozásának az elsajátított ismeretek mennyisége mellett fontos kérdése a *fogalmi szintek* minősége. A fogalomalkotás, az elvonatkoztatás, az összefüggések felismerése és működtetése csak akkor lehet sikeres, ha *valódi tartalommal bíró fogalmakra épülnek*. Ennek érdekében a tanulóknak biztosítani kell a minél személyesebb tapasztalásra, a gyakorlatra, kísérletekre épülő közvetlen ismeretszerzést. Ennek a fogalmi tanuláshoz viszonyított aránya 12 | 14 éves korig nem csökkenhet 50% alá.

Amikor valóban új probléma megoldására kényszerül, a felnőttek többsége is azokhoz a mélyen gyökerező megismerési formákhoz nyúl, amelyeket már több-kevesebb sikerrel gyermekkorukban is gyakoroltak, azokat a gondolkodási műveleteket próbálják végig, amelyeket az iskolában készségszinten elsajátítottak. A természetről szerzendő ismeretek megalapozásakor ezeket a megismerési lépcsőfokokat kell kiépíteni. Ezt pedig a mindennapokban előforduló szituációkhoz hasonló – ismeretlen – problémahelyzetekben, és elsősorban a természettudományos oktatás során lehet elérni. Természetesen vannak olyan alapvető ismeretek és tények, amelyeket mindenkinek tudnia kell. Fontos, hogy ezeket hatékonyan, és az eddigieknél nagyobb mélységben sajátítsák el a tanulók, vagyis az ismereteiket valóban „birtokolják”, a gyakorlatban is tudják használni. Az általános iskolai fizika olyan alapozó jellegű tantárgy, amely csak a legfontosabb tudományos fogalmakkal foglalkozik. Azok folyamatos fejlesztésével, „érlelésével”, de főként a megismerési tevékenység gyakorlatával készíti fel a tanulókat arra, hogy a középiskolában a természettudományos tárgyak magasabb szintű megismeréséhez hozzákezdjenek.

Egyforma hangsúlyt kell kapniuk a természettudomány alappilléreinek:

- az ismeretanyag (elvek, tények, törvények, elméletek);
- a tudományos megismerés folyamata (az a módszer, ahogyan feltárjuk a természet titkait);
- az ismeretek, a mindennapi élet és a társadalmi gyakorlat kapcsolata (az egészség- és környezetvédelem, a technika és a társadalom kapcsolatrendszere) és

- az a gondolkodási és viselkedési szokásrendszer, amely felelősségteljes, etikus magatartást, kreatív és kritikus gondolkodást biztosít.

A spirálisan felépülő tartalomnak minden szinten meg kell felelnie a korosztály érdeklődésének, személyes világának. A tananyag feldolgozása így a tanulók érdeklődésére épül, a témák kifejtése egyre átfogóbb és szélesebb világképet nyújt.

Az ismeretek időben tartós, akár ismeretlen helyzetekben is bevilágító eredményre vezető előhívhatósága nagymértékben függ azok beágyazódásának minőségétől és kapcsolatrendszerének gazdagságától. Nem elég a tanulókkal a tananyag belső logikáját megismertetni, el is kell fogadtatni azt, amihez elengedhetetlen, hogy a felmerülő példák és problémák számukra érdekesek, az életükhöz kapcsolódók legyenek. A tanuló tehát nem csupán befogadó, hanem aktivitásával vissza is hat a tanulás folyamatára. Külön motivációs lehetőséget jelent, ha az adott tantárgy keretein belül – természetesen némi tanári irányítással – a tanulók maguk vethetnek fel és oldhatnak meg számukra fontos és izgalmas kérdéseket, problémákat. A legnagyobb öröm, ha a megszerzett ismeretek a tanulók számára is nyilvánvaló módon hatékonyan használhatóak. A feldolgozás akkor konzisztens, ha általa a jelenségek érthetővé, kiszámíthatóvá, és ezáltal – ami elsősorban a tizenévesek számára nagyon fontos lehet – irányíthatóvá, uralhatóvá is válnak.

A fogalmi háló kiépítésének alapja a tanuló saját fogalmi készlete, amelyet részben önállóan, az iskolától függetlenül, részben pedig az iskolában (esetleg más tantárgy tanulása során) szerzett. A további ismeretek beépülését ebbe a rendszerbe döntően befolyásolja, hogy ez a tudás működőképes és ellentmondásmentes-e, illetve, hogy a meglévő ismeretek milyen hányada alapul a tapasztalati és tanult ismeretek félreértelmezésén, röviden szólva, tévképzeten. A fizika tantárgy a köznapi jelentésű fogalmakra építve kezdi el azok közelítését a tudományos használathoz. A legfontosabb, hogy a köznapi tapasztalat számszerű jellemzésében megragadjuk a mennyiségek (pl. sebesség, energiacsere) pillanatnyi értékeihez közelítő folyamatot, a lendület, az erő, a munka, az energia és a feszültség fogalmaiban az általánosítható vonásokat. A legnagyobb tanári és tanulói kihívás kategóriáját a „kölcsonhatásmentes mozgás” fogalma és társai jelentik. Ezek megszilárdítása a felsőbb osztályokban, sőt sokszor a felsőfokú tanulmányokban következhet be.

Az értő tanulás feltétele az is, hogy az ismeretek belső logikája és az egymáshoz kapcsolódó ismeretek közötti összefüggések előtűnjenek. A kép kiépítésekor a tanulóknak legalább nagy vonalakban ismerniük kell a kép lényegét, tartalmát, hogy az egyes tudáselemeket bele tudják illeszteni. Tudniuk kell, hogy az egyes mozaikdarabkák hogyan kapcsolódnak az egészhez, hogyan nyernek értelmet, és mire használhatók. A kép összeállításának hatékonyságát és gyorsaságát pedig jelentősen javítja, ha az összefüggések frissen élnek, vagyis az új ismeret megszerzése és alkalmazása révén a kapcsolatrendszer folytonos és ismételt megerősítést kap.

A kisgyermek természetes módon és nagy lelkesedéssel kezdi környezete megismerését, amit az iskolai oktatásnak nem szabad elrontani. Az érdeklődés megőrzése érdekében a tantervben a korábbiaktól eltérően nem a témakörök sorrendjére helyezzük a hangsúlyt, hanem azoknak a tapasztalással összeköthető, érdeklődést felkeltő tevékenységeire, a kvalitatív kapcsolatoktól a számszerűsíthetőség felé vezető útnak a matematikai ismeretekkel való összhangjára.

Természetesen, a fizika jelenségkörének, a fizika módszereinek alkalmazási köre kijelöli a nagy témákat, amelyek számára a nagyon csekély órakeretbeli oktatás ökonómiája megszab egyfajta belső sorrendet. Mindazonáltal nagy figyelmet kell fordítani mindazokra a tapasztalati és fogalmi kezdeményekre, amelyekre a 9–12. évfolyamokon kiteljesedő fizikatanítás bemeneti kompetenciaként számít.

A fizika tantárgy a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek és kulcskompetenciák közül különösen az alábbiak fejlesztéshez járul hozzá:

Természettudományos kompetencia: A természettudományos törvények és módszerek hatékonyságának ismerete, az ember világbeli helye megtalálásának, a világban való tájékozódásának elősegítésére. A tudományos elméletek társadalmi folyamatokban játszott szerepének ismerete, megértése; a fontosabb technikai vívmányok ismerete; ezek előnyeinek, korlátainak és társadalmi kockázatainak ismerete; az emberi tevékenység természetére gyakorolt hatásának ismerete.

Szociális és állampolgári kompetencia: a helyi és a tágabb közösséget érintő problémák megoldása iránti szolidaritás és érdeklődés; kompromisszumra való törekvés; a fenntartható fejlődés támogatása; a társadalmi-gazdasági fejlődés iránti érdeklődés.

Anyanyelvi kommunikáció: hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás a témával kapcsolatban, mind írásban, a különböző gyűjtőmunkák esetében, mind pedig szóban, a prezentációk alkalmával.

Matematikai kompetencia: alapvető matematikai elvek alkalmazása az ismeretszerzésben és a problémák megoldásában, ami a 7–8. osztályban csak a négy alapműveletre és a különböző grafikonok rajzolására és elemzésére korlátozódik.

Digitális kompetencia: információkeresés a témával kapcsolatban, adatok gyűjtése, feldolgozása, rendszerezése, a kapott adatok kritikus alkalmazása, felhasználása, grafikonok készítése.

Hatékony, önálló tanulás: új ismeretek felkutatása, értő elsajátítása, feldolgozása és beépítése; munkavégzés másokkal együttműködve, a tudás megosztása; a korábban tanult ismeretek, a saját és mások élettapasztalatainak felhasználása.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: az új iránti nyitottság, elemzési képesség, különböző szempontú megközelítési lehetőségek számbavétele.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség: a saját prezentáció, gyűjtőmunka esztétikus kivitelezése, a közösség számára érthető tolmácsolása.

A kerettanterv témakörei, a megtanítandó ismeretek és fejlesztési feladatok egyfelől lehetővé teszik a Nat által az adott nevelési szakaszra előírt tanulási eredmények megvalósulását, másrészt a fizika oktatására vonatkozó általános alapelvek érvényesülését. Ennek megfelelően a témák szorosan kapcsolódnak a hétköznapi problémákhoz, természeti jelenségekhez és technikai alkalmazásokhoz. A kerettanterv alkalmazásával tervezett oktatási, tanulási folyamat mélyíti a szükséges szakmai ismereteket, támogatja a tudásalkalmazást, összekapcsolja a tantárgyon belüli és a tantárgyak közötti releváns információkat és szervesen épít a jelenség és tevékenység alapú tudásszervezés alapelveire. Ezeknek a céloknak a megvalósulását szolgálják a fizika tudományával, annak munkamódszerével valamint a globális környezeti problémákkal foglalkozó témakörök.

Az internethasználattal és prezentációk készítésével kapcsolatos tanulási eredmények megvalósulása megfelelő óraszervezéssel, a digitális technológia tanári irányítás melletti önálló használatával biztosítható. Ezeket az alábbiakban soroljuk fel:

- A tanuló fizikai szövegben, videóban el tudja különíteni a számára világos és nem érthető, további magyarázatra szoruló részeket;
- az internet segítségével adatokat gyűjt a legfontosabb fizikai jelenségekről;
- tanári útmutatás felhasználásával magabiztosan használ magyar nyelvű mobiltelefonos/táblagépes applikációkat fizikai tárgyú információk keresésére;
- ismer megbízható fizikai tárgyú magyar nyelvű internetes forrásokat;
- egyszerű számítógépes prezentációkat készít egy adott témakör bemutatására;
- projektfeladatok megoldása során önállóan, illetve a csoporttagokkal közösen különböző prezentációkat hoz létre a tapasztalatok és eredmények bemutatására;
- értelmezi a sportolást segítő kisalkalmazások által mért fizikai adatokat. Méréseket végez a mobiltelefon szenzorainak segítségével.

A tananyag kijelöli a témaköröket és iránymutató a lehetséges sorrendre nézve, de a feldolgozás nagyon sokféle lehet. Részben azért is, mert a tananyag csak a mindenki számára kötelező minimumot adja meg, de elsősorban azért, mert a tanítás során - ebben az életkori szakaszban különösen - alkalmazkodnia kell a tanulócsoporthoz egyedi sajátosságaihoz, az oktató-nevelőmunka helyi céljaihoz és körülményeihez. Lényegében bármelyik téma lehetőséget nyújt az elmélyülésre, izgalmas részkérdéseket bonthatunk ki a gyerekek együttműködése révén megvalósuló projektek során vagy a világhálón található információk felhasználásával. A tanulás sikerességének kritériuma lehet az értelmes és motiváló közös munka, olyan csoportmunka, melyben mindenki megtalálhatja a saját szerepét, s ezáltal sikerélményhez, pozitív természettudományos attitűdhez juthat.

Mindkét évfolyamon *keresztýén* világnézetünket tükrözze a felhasznált képanyag, a feladatok szövegezése, témájának megválasztása. A tudománytörténeti vonatkozásokat is ebben a szellemben tárjuk a diákság elé. Mutassunk rá, hogy a hit és a tudomány nem áll ellentétben egymással, Isten teremtett világának megismerésében találunk a fizika csodájára.

7. osztály

Tematikai egység	Bevezetés a fizikába	Órakeret 10 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jó becsléseket tud adni egyszerű számítás, következtetés segítségével; értelmezi a sportolást segítő kisalkalmazások által mért fizikai adatokat. Méréseket végez a mobiltelefon szenzorainak segítségével; értelmezni tud egy jelenséget, megfigyelést valamilyen korábban megismert vagy saját maga által alkotott egyszerű elképzelés segítségével. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megfigyeléseket és kísérleteket végez a környezetében, az abból származó tapasztalatokat rögzíti; felismeri a tudomány által vizsgálható jelenségeket, azonosítani tudja a tudományos érvelést, kritikusan vizsgálja egy elképzelés tudományos megalapozottságát; hétköznapi eszközökkel méréseket végez, rögzíti a mérések eredményeit, leírja a mérőeszközökben megfigyelhető tendenciákat, ennek során helyesen használja a közhírt mértékegységeket; ismeri a fizika fontosabb szakterületeit; tájékozott a fizika néhány új eredményével kapcsolatban.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A fizika tudománya által vizsgálható jelenségek felismerése, a tudományos megismerés ismérvei A testek mérhető tulajdonságai: a hosszúság, térfogat, tömeg jele, mértékegységei és mérőeszközei, a mértékegységek átváltása Az alapvető fizikai mennyiségek jellemző értékeinek tapasztalati becslése Az eltelt idő és a hőmérséklet jele, mértékegységei. A Celsius-skála A távolság, a térfogat, az eltelt idő, a tömeg, a hőmérséklet közvetlen mérése a rendelkezésre álló eszközökkel (beleértve a mobiltelefon óráját vagy a digitális konyhai mérleget, más konyhai mérőeszközt) A mérés pontosságának becslése ismételt mérések, illetve az eszköz jellemző adatainak ismeretében. A mérési eredmények összehasonlítása	

	Azonos anyagból készült különböző tömegű testek tömegének és térfogatának kapcsolata. Az anyagra jellemző sűrűség megállapítása Sűrűségadatok használata a tömeg vagy térfogat kiszámolására A fizika szakterületei, néhány újabb eredmény egyszerű bemutatása, egy állítás tudományos megalapozottságának kritikus vizsgálata
Kapcsolódási pontok	Környezetismeret: halmazállapotok Matematika: mérések, mértékegységek: tömeg, hosszúság, űrtartalom, idő
Kulcsfogalmak/fogalmak	mérés, hosszúság, térfogat, tömeg, sűrűség, idő, hőmérséklet, a mérés pontossága, a mért adatok átlaga, becslés, tudományos eredmény
Javasolt tevékenységek	Adott idejű folyamatok létrehozása (pl. 1 perc alatt leguruló golyó) Szilárd, folyékony és légnemű anyagok térfogatának értelmezése, mérése Az emberi test méreteihez kötött távolságok vizsgálata Időtartam becslése (pl. 1 perc elteltének becslése számolással) Távolságok mérése digitális térképeken Külső hőmérséklet vizsgálata egy adott időszakban, az eredmények ábrázolása, átlagérték kiszámítása A Föld éghajlatának globális változásával kapcsolatos hőmérsékleti adatsorok elemzése Szilárd és folyékony anyagok sűrűségének összehasonlítása, illetve becslése csoportos kísérletezés során Bemutató készítése a fizika egyik nevezetes felismeréséről. Milyen előzményei voltak, milyen bizonyítékok támasztják alá, milyen viták kísérték a felismerés megfogalmazását?

Tematikai egység	Mozgás közlekedés és sportolás közben	Órakeret 13 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét; felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket; tisztában van az önvezérelt járművek működésének elvével, illetve néhány járműbiztonsági rendszer működésének fizikai hátterével. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megfelelően tudja összekapcsolni a hely- és időadatokat. Különbséget tesz az út és elmozdulás fogalma között. Ismeri, és ki tudja számítani az átlagsebességet, a mértékegységeket megfelelően használja. Tudja, hogy lehetnek egyenletes és nem egyenletes mozgások. Ismeri a testek sebességének nagyságrendjét; meghatározza az egyenes vonalú egyenletes mozgást végző test sebességét, a megtett utat, az út megtételéhez szükséges időt;	

	tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában; megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos). Tudósok, feltalálók, fizikusok életének és munkásságának vizsgálata az egyházakhoz, hitélethez való viszonyuk aspektusából.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A hely megadása, a környezetben tapasztalható mozgások megfigyelése, csoportosítása a pálya és a helyváltoztatás gyorsasága alapján A sebesség nagysága, iránya, mértékegysége A közel állandó sebességű mozgások (mozgólépcső, autó, korcsolya) megfigyelése, kialakulásuk körülményei, Newton első törvénye A megtett út, az utazásból hátralévő idő kiszámolása a sebesség nagyságának segítségével Az elejtett test mozgásának vizsgálata. A nehézségi erő és a nehézségi gyorsulás. Newton 2. törvénye A gyorsuló és kanyarodó autó sebesség változását okozó külső hatás (súrlódás, súrlódási erő) azonosítása A sebességváltozást okozó erő nagyságának és a tömeg szerepének megfigyelése fékezés során Az önvezérelt autó működési elve A légzsák és a biztonsági öv működésének fizikai magyarázata
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: Enciklopédiák, tudományos művek, folyóiratok Technika és tervezés: közlekedési eszközök-, háztartási gépek működésének elve
Fogalmak	hely, pálya, elmozdulás, út, átlagsebesség, kölcsönhatás, gyorsulás, nehézségi gyorsulás, erő, Newton első és második törvénye
Javasolt tevékenységek	Anyaggyűjtés és beszélgetés Newton vagy Galilei életéről, sokoldalú kutatásairól Sebességrekordok gyűjtése, vizsgálata Közlekedéstervezés pl. valamilyen applikáció segítségével, az átlagsebességek vizsgálata Sebesség mérésére szolgáló eljárás kidolgozása Mozgás elemzése valamilyen telefonos applikáció segítségével

Tematikai egység	Lendület és egyensúly	Órakeret 13 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét; felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;	

	megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos). A témakör tanulása eredményeként a tanuló: egyszerű eszközökkel létrehoz periodikus mozgásokat, méri a periódusidőt, fizikai kísérleteket végez azzal kapcsolatban, hogy mitől függ a periódusidő; tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában; tisztában van a rugalmasság és rugalmatlanság fogalmával, az erő és az általa okozott deformáció közötti kapcsolat jellegével. Be tudja mutatni az anyag belső szerkezetére vonatkozó legegyszerűbb modelleket, kvalitatív jellemzőket.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A lendület kiszámítása, a lendület megmaradásának vizsgálata néhány hétköznapi helyzetben A rakéta mozgásának kísérleti vizsgálata (léggömb-rakéta), fizikai magyarázata. Newton harmadik törvénye Körmozgások és lengések (például a hinta lengései) megfigyelése, a periódusidő mérése. A periódusidőt befolyásoló tényezők azonosítása. A környezetünkben megfigyelhető nyugvó testek egyensúlyának vizsgálata. Annak magyarázata, hogy miért nem esik le, miért nem fordul el a test Rugalmas és rugalmatlan alakváltozások megfigyelése, a kétféle viselkedés összehasonlítása Szemléletes kép kialakítása a szilárd anyagok belső szerkezetéről
Kapcsolódási pontok	Testnevelés: lendület a sportban. Technika és tervezés: közlekedési szabályok, balesetvédelem. Matematika: elsőfokú függvények, behelyettesítés, egyszerű egyenletek.
Fogalmak	lendület, a lendület megmaradása, periódusidő, fordulatszám, egyensúly, amplitúdó rezgésszám, rugalmas alakváltozás, Newton harmadik törvénye
Javasolt tevékenységek	Egyszerű ütközések kísérleti vizsgálata a lendületmegmaradás szemléltetésére Egyes háztartási eszközök, mint egyszerű gépek erőátvitelének vizsgálata A Föld mozgási periódusainak vizsgálata az időszámítás szempontjából Anyaggyűjtés és beszélgetés: Arkhimédész és gépei Néhány gép (például: emelő, gőzgép, elektromos motor, benzinmotor) működésének megfigyelése, gazdaságot, társadalmat megváltoztató hatásának bemutatása A szilárd anyagok belső szerkezetét ábrázoló rajz vagy demonstrációs eszköz készítése

Tematikai egység	Víz, levegő és szilárd anyagok a háztartásban és a környezetünkben	Órakeret 18 óra
-------------------------	---	------------------------

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát; ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: jellemzi az anyag egyes halmazállapotait, annak sajátságait, ismeri a halmazállapot-változások jellemzőit, a halmazállapot-változások és a hőmérséklet alakulásának kapcsolatát; tudja magyarázni a folyadékokban való úszás, lebegés és elmerülés jelenségét, az erre vonatkozó sűrűségfeltételt; tudja, miben nyilvánulnak meg a kapilláris jelenségek, ismer ezekre példákat a gyakorlatból (pl. növények tápanyagfelvétele a talajból); kísérletezés közben, illetve a háztartásban megfigyeli a folyadékok és szilárd anyagok melegítésének folyamatát, és szemléletes képet alkot a melegedést kísérő változásokról, a melegedési folyamatot befolyásoló tényezőkről.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A jég olvadásának és a víz fagyásának kísérleti vizsgálata, a hőmérséklet időbeli változásának megfigyelése. Az olvadáspont A környezetben lezajló termikus kölcsönhatások felismerése, összegyűjtése A leves, a tea melegítésének megfigyelése. A melegítés gyorsaságát meghatározó fizikai körülmények kísérleti vizsgálata, egyszerű magyarázata A víz forrásának kísérleti megfigyelése, a hőmérséklet mérése: forráspont, vízgőz A halmazállapotok és halmazállapot-változások értelmezése az anyagot alkotó részecskék (apró golyók) egyszerű modelljének felhasználásával A téli fagy romboló erejének fizikai magyarázata, a fagyás megfigyelése jégkocka készítés során A víz tapasztalati tulajdonságainak kísérleti vizsgálata és értelmezése: összenyomhatatlanság, sűrűség, folyékonyság A nyomás jele, mértékegysége. Alkalmazása a felületre ható erő kiszámolására A hidrosztatikai nyomás kísérleti vizsgálata, a mélységtől való függés és az iránytól való függetlenség felismerése. A hidrosztatikai nyomás kiszámolása Az acélból készült hajók úszásának fizikai magyarázata, a sűrűségfeltétellel és Arkhimédész-törvényének segítségével Kapilláris jelenségek megfigyelése a háztartásban (felmosás, szivacs) Szilárd anyagok melegítésének kísérleti megfigyelése, a tapasztalt hőtágulás, hővezetés kvalitatív fizikai magyarázata A levegő fizikai tulajdonságai: nyomás, hőmérséklet, páratartalom A szél, az eső, a harmat, a dér, a hó, a jégeső és a felhők kialakulásának egyszerű fizikai magyarázata

Kapcsolódási pontok	Földrajz: a Föld kérgé, köpenye és mozgásai, a Nap sugárzásának hatása, jelentősége; légköri folyamatok; hideg és meleg tengeri áramlatok. Kémia: halmazállapotok és halmazállapot- változások. Matematika: elsőfokú függvény és behelyettesítés.
Fogalmak	légnemű, folyékony, szilárd, fagyás, olvadás, párolgás, lecsapódás, forrás; kapilláris csövek, nyomás, hidrosztatikai nyomás, felhajtóerő, úszás, lebegés, sűrűségfeltétel, termikus kölcsönhatás, melegítés, felvett és leadott hő, nyomáskülönbség
Javasolt tevékenységek	Hőmérő készítése A nyomás időjárástól és magasságtól való függésének kísérleti vizsgálata A páratartalom változásának kísérleti vizsgálata egyszerű mérőeszközzel, a páratartalom hatása a lakókörnyezetre, az emberi szervezetre Úszó sűrűségmérő működésének vizsgálata, értelmezése Cartesius-bűvár készítése A kapilláris jelenségek szerepe a természetben, anyaggyűjtés Az álló, ülő, fekvő ember által a talajra kifejtett nyomás becslése Beszélgetés az alábbi kérdésekről: Hogyan érzékeljük a levegő nyomását, miért pattog a fülünk, ha gyorsan emelkedünk vagy süllyedünk?

8. osztály

Tematikai egység	Az energia	Órakeret 10 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára; tudatában van az emberi tevékenység természetire gyakorolt lehetséges negatív hatásainak és az ezek elkerülésére használható fizikai eszközöknek és eljárásoknak (pl. porszűrés, szennyvezők távolról való érzékelése alapján elrendelt forgalomkorlátozás). A témakör tanulása eredményeként a tanuló: tisztában van azzal, hogy az energiának ára van, gyakorlati példákon keresztül ismerteti az energiatakarékosság fontosságát, ismeri az energiatermelés környezeti hatásait, az energiabiztonság fogalmát; ismeri a jövő tervezett energiaforrásaira vonatkozó legfontosabb elképzeléseket; előidézi egyszerű energiaátalakulással járó folyamatokat (melegítés, szabadesés), megnevezi az abban szereplő energiákat; ismeri a zöldenergia és fosszilis energia fogalmát, az erőművek energiaátalakításban betöltött szerepét, az energiafelhasználás módjait és a háztartásokra jellemző fogyasztási adatokat;	

	átlátja a táplálékok energiatartalmának szerepét a szervezet energiaháztartásában és az ideális testsúly megtartásában; kvalitatív ismeretekkel rendelkezik az energia szerepéről, az energiaforrásokról, az energiaátalakulásokról.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A teljesítmény használata az energiafogyasztás meghatározására A lakásban található legnagyobb fogyasztók kiválasztása, jellemző adataik (teljesítmény, energiafogyasztás) áttekintése A háztartásban használt energiahordozók megismerése: elektromos áram, földgáz, szén, fa Az energiahordozók jellemzése, csoportosítása: fosszilis energia, zöldenergia Az energia árának becslése néhány fűtési-melegítési módszer (például gázkonvektor, elektromos vízmelegítő) esetében a háztartás számláinak segítségével A rugalmas energia mozgási energiává alakulásának (rugós eszközzel kilőtt golyó), a helyzeti energia mozgási energiává alakulásának (zuhanó test) megfigyelése. A mozgási energia belső energiává alakulásának (összedörzsölt tenyér) megfigyelése Az erőművekben bekövetkező energiaátalakulások vizsgálata, az energia megmaradása A szél erőmű, napelemek, napkollektor működésének értelmezése Néhány energiatakarékossági lehetőség gyakorlatban való közvetlen megfigyelése, működési elve: termosztátos fűtőeszköz, hőszigetelés A táplálkozási problémák fizikai hátterének megismerése: az energiafogyasztás és bevitel egyensúlyának vizsgálata az élelmiszerek energiatartalmát megadó adatok segítségével
Kapcsolódási pontok	Technika és tervezés: energia felhasználása különböző korokban, megújuló és nem megújuló energiaforrások, háztartásunk energiaforrásai Matematika: számolás képletek alapján Környezetismeret: környezetvédelem Kémia: kötési energia, erőművek, energiaforrások felosztása és jellemzése, környezeti hatások, (energiakészletek). Földrajz: energiahordozók, erőművek. Az energiaforrások megoszlása a Földön, hazai energiaforrások. Energetikai önellátás és nemzetközi együttműködés.
Fogalmak	energiafogyasztás, teljesítmény, energiahordozók, zöldenergia, fosszilis energia, energiabiztonság, energiatakarékosság, energiamegmaradás, rugalmas energia, helyzeti energia, mozgási energia, belső energia
Javasolt tevékenységek	Az emberiség energiafogyasztásának és a rendelkezésre álló energiaforrások mennyiségének áttekintése, az energiabiztonság fogalma A jövő lehetséges energiaforrásaival kapcsolatos ismeretek gyűjtése, bemutatása A háztartásban használatos izzók gazdaságosságának összehasonlítása Az emberi szervezet energiafelhasználásának elemzése

	Az energiatakarékosság lehetséges módszereinek vizsgálata a közvetlen környezetben
--	--

Tematikai egység	Elektromosság a háztartásban	Órakeret 18 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a legfontosabb saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működésének fizikai lényegét; ismeri a villamos energia felhasználását a háztartásban, az energiatakarékosság módozatait, az érintésvédelmi és biztonsági rendszereket és szabályokat; felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket; megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos). A témakör tanulása eredményeként a tanuló: ismeri az elektromos állapot fogalmát, kialakulását, és megmagyarázza azt az anyagban lévő töltött részecskék és a közöttük fellépő erőhatások segítségével; szemléletes képe van az elektromos áramról, ismeri az elektromos vezetők és szigetelők fogalmát; használja a feszültség, áramerősség, ellenállás mennyiségeket egyszerű áramkörök jellemzésére; tudja, hogy a Földnek mágneses tere van, ismeri ennek legegyszerűbb dipól közelítését. Ismeri az állandó mágnes sajátságait, az iránytűt.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az elektromos állapot kialakulásának megfigyelése kísérletezés közben, magyarázata a töltött részecskék és atomról alkotott egyszerű elképzelés (elektron, proton, atommag) segítségével A villámok kialakulásának fizikai magyarázata Szemléletes kép alkotása az elektromos – egyen és váltakozó – áramról. Egyen és váltakozó-áramú eszközök azonosítása a környezetünkben A feszültség és áramerősség jele, mértékegysége, feltüntetése az elektromos eszközökön Az áramerősség várható értékének meghatározása az ellenállás ismeretében. A technikai alkalmazásokban gyakori szigetelő és vezető anyagok ellenállásának mérése Az egyszerű áramkör részei: áramforrás, kapcsoló, fogyasztók, vezeték Elemek és akkumulátorok jellemző adatainak összehasonlítása Az emberre veszélyes feszültség és áramerősség értékek. Az áramütés hatása A Joule-hő meghatározása. A vasaló, a hajszárító, a vízmelegítő működési elve: a fűtőszál kialakítása és szerepe	

	Áramütés-veszélyes helyzetek a lakásban: A rövidzár, a biztosíték és a földelés szerepe az elektromos eszközök biztonságos használata során Az iránytű használatának fizikai alapja Jedlik Ányos munkássága és az elektromos motor. A transzformátor működésének megfigyelése
Kapcsolódási pontok	Technika és tervezés: elektromos eszközök biztonságos használata, villanyszámla értelmezése, elektromos eszközök energiafelhasználása, energiatakarékosság. Kémia: elektromos töltés, elektron, elektrosztatikus vonzás és taszítás, a fémek elektromos vezetésének anyagszerkezeti magyarázata (ionos kötés, ionrács, ionvegyületek elektromos vezetése oldatban és olvadéokban). -az elektromos áram (áramerősség, galvánelem, az elektromos áram kémiai hatásai -a vezetés anyagszerkezeti magyarázata. Galvánelem. -a töltés és az elektron, a feszültség. Földrajz: az energiaforrások földrajzi megoszlása és az energia kereskedelme. Matematika: egyszerű számítási és behelyettesítési feladatok.
Fogalmak	atom, elektromos állapot, elektromos áram, feszültség, áramerősség, ellenállás, Ohm törvénye, áramforrás, fogyasztó, Joule-hő, áramütés, elektromos energia, teljesítmény, dipólus, transzformátor
Javasolt tevékenységek	A dörzselektromos jelenség kísérleti vizsgálata például léggömbök felhasználásával Háztartási eszközök elektromos tulajdonságainak vizsgálata Az elektromos biztosíték szerepe és működése a háztartásban Elemek és akkumulátorok környezeti hatásának elemzése Adatok gyűjtése a Föld mágneses teréről LED-et tartalmazó egyszerű áramkör készítése, az áramkörbe illesztett változó ellenállású elem (változó hosszúságú grafitbél, termiszor, fotoellenállás, potencióméter) hatásának megfigyelése, lehetőség szerint a feszültség és áramerősség mérése az áramkörben.

Tematikai egység	Hullámok	Órakeret 10 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára; gyakorlati példákon keresztül ismeri a fény és anyag legelemibb kölcsönhatásait (fénytörés, fényvisszaverődés, elnyelés, sugárzás), az árnyékjelenségeket, mint a fény egyenes vonalú terjedésének következményeit, a fehér fény felbonthatóságát; érti a színek kialakulásának elemi fizikai hátterét. A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	

	érti a hullámmozgás lényegét és a jellemző legfontosabb mennyiségeket: frekvencia, amplitúdó, hullámhossz, terjedési sebesség; megfigyeli az elterjedt hangszereket használat közben, felismeri azok működési elvét; ismeri a hallás folyamatát, a levegő hullámmozgásának szerepét a hang továbbításában. Meg tudja nevezni a halláskárosodáshoz vezető főbb tényezőket.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Rugalmas kötélén, rugón kialakított állóhullámok megfigyelése, jellemzése A víz hullámok kísérleti vizsgálata, a mozgás leírása A haladó hullámok kialakulásának elvi magyarázata. Az amplitúdó, a frekvencia, a hullámhossz A levegőben terjedő lökéshullám megfigyelése egyszerű kísérleti eszközökkel. A terjedési sebesség becslése A hang tulajdonságainak (hangmagasság, hangerő) fizikai magyarázata Egyes hangszerek hangképzésének elve, a hangszerek megfigyelése működés közben A hallás mechanizmusának fizikai lényege, a hallást károsító tényezők ismerete A fény hullámtermészetének ismerete A színek észlelésének magyarázata, a kiegészítő színek Kísérleti vizsgálata és magyarázata annak, miért függ a tárgyak színe a megvilágító fény színétől A felhők, az ég, a növényzet, a tenger, a folyók színének egyszerű magyarázata
Kapcsolódási pontok	Ének –zene: A normál Á hang Biológia: A hallás Matematika: egyismeretlenes egyenletek
Fogalmak	állóhullám, hullámhossz, frekvencia, hullám terjedési sebessége, hangmagasság, hangerő, szivárvány színei, kiegészítő színek
Javasolt tevékenységek	A cunami jelenségének megismerése, magyarázata Hangok keltése, elemzése egyszerű esetekben pl. audacity programmal Szivárvány létrehozása, megfigyelése a természetben Fényfestés, játékok, kísérletek színekkel Színek kikeverése festékekkel

Tematikai egység	Világítás, fény, optikai eszközök	Órakeret 16 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét; felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;	

	gyakorlati példákon keresztül ismeri a fény és anyag legelemibb kölcsönhatásait (fénytörés, fényvisszaverődés, elnyelés, sugárzás), az árnyékjelenségeket, mint a fény egyenes vonalú terjedésének következményeit, a fehér fény felbonthatóságát. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: ismeri az aktuálisan használt elektromos fényforrásokat, azok fogyasztását és fényerejét meghatározó mennyiségeket, a háztartásban gyakran használt áramforrásokat; ismeri a látás folyamatát, a szem hibáit és a szemüveg szerepét ezek kijavításában, a szem megerősítésének (például számítógép) következményeit; ismeri néhány gyakran használt optikai eszköz részeit, átlátja működési elvüket; tisztában van a fény egyenes vonalú terjedésével, szabályos visszaverődésének törvényével, erre hétköznapi példákat hoz.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A fény egyenes vonalú terjedésének megfigyelése, kísérleti vizsgálata, demonstrálása párhuzamos nyaláb vagy kis teljesítményű (az egészségre veszélytelen) lézer segítségével A síktükörben látható tükörkép kialakulásának magyarázata a fény szabályos visszaverődésével, a fénysugár útjának megrajzolásával A háztartásban használt fényforrások és azok tulajdonságainak (a fény színe, a fényerősség, a kibocsátott fény térbeli eloszlása, az energiahatékonyság, ár, élettartam) megismerése, a működésükhöz szükséges áramforrás kiválasztása A fénytörés jelenségének megfigyelése A gyűjtőlencse optikai tulajdonságainak kísérleti vizsgálata. A nagyító képalkotásának fizikai magyarázata A látás folyamatának fizikai magyarázata. Jellegzetes lencsehibák: rövidlátás, távollátás, ezek korrekciója szemüveggel, kontaktlencsével, lézeres beavatkozással. A szem egészségvédelme Megfigyelések nagyítóval vagy mikroszkóppal illetve távcsővel vagy látcsővel A távcső és mikroszkóp részeinek vizsgálata, működésének fizikai magyarázata
Kapcsolódási pontok	Kémia: fotoszintézis, (UV-fény hatására lejátszódó reakciók, kemilumineszcencia). Biológia: lumineszcencia. szem, a látás, a szemüveg; nagyító, mikroszkóp és egyéb optikai eszközök (biológiai minták mikroszkópos vizsgálata) Matematika: geometriai szerkesztések, tükrözés.
Fogalmak	fényforrás, szabályos visszaverődés, tükör, fénytörés, gyűjtő és szórólencse, fókusz távolság, fókuszpont
Javasolt tevékenységek	A környezetben található fényforrások megfigyelése, néhány fényforrás (kerékpáros lámpák) szétszerelése, az alkatrészek szerepének megvizsgálása A környezetben létrejövő árnyékok megfigyelése, fényképezése, kialakulásának magyarázata a fény egyenes vonalú terjedésével A Hold árnyéka a Földön: a napfogyatkozás, a Föld árnyéka a Holdon: holdfogyatkozás

	Optikai illúziók vizsgálata A különböző élőlények látórendszere, látástartománya: anyaggyűjtés, projektmunka Camera obscura készítése Az iskola világítási rendszerének megismerése közvetlen megfigyelés segítségével. Hány darab és milyen világítótest van használatban, mennyi ideig működnek, milyen rendszerességgel, mennyit fizet az iskola ezért az energiáért?
--	--

Tematikai egység	Környezetünk globális problémái	Órakeret 8 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára; ismeri az éghajlatváltozás problémájának összetevőit, lehetséges okait. Tisztában van a hagyományos ipari nyersanyagok földi készleteinek végeességével és e tény lehetséges következményeivel. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: környezetében zajszintméréseket végez számítógépes mérőeszközzel, értelmezi a kapott eredményt; ismeri az ózonpajzs elvékonyodásának és az ultraibolya sugárzás erősödésének tényét és lehetséges okait.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az ózonpajzs elvékonyodásának hatása, a Földet ért ultraibolya sugárzás erősödése, az ózonpajzs védelmében hozott intézkedések Az éghajlatváltozás okai és következményei. Az éghajlat változására utaló fizikai mennyiségek értékeinek vizsgálata A tengersizint emelkedésének fizikai okai A tüzelőanyagok elégetésének szerepe az üvegházhatás kialakulásában Az emberi tevékenység természetire gyakorolt hatása: az ökológiai lábnyom A fényszennyezés megfigyelése A zajszennyezés fogalma Innovatív technológiák a környezet és az ember védelmében: porszűrők működési elve, hangszigetelés, energiatakarékos eszközök használata, a levegőben található szennyezők távolról történő mérése alapján elrendelt forgalomkorlátozás	
Kapcsolódási pontok	Biológia: fényszennyezés Technika és tervezés: közlekedés, Megújuló energiaforrások Földrajz: éghajlatok, időjárás	
Fogalmak	éghajlatváltozás, üvegházhatás, ökológiai lábnyom, környezettudatosság, fényszennyezés, zajszennyezés	
Javasolt tevékenységek	Sötét és világos felületek fényelnyelési tulajdonságainak kísérleti vizsgálata (természeti megfigyelése) A globális éghajlatváltozás bizonyítékainak gyűjtése, vizsgálata, a lehetséges következmények elemzése, az emberi cselekvés lehetőségeinek megvitatása, a tudomány szerepének mérlegelése	

	A zajszint mérése mobiltelefonnal vagy más alkalmas eszközzel Saját ökológiai lábnyom csökkentését eredményező tevékenységek tervezése Üvegházhatás megfigyelése, értelmezése (pl. üvegház, napon álló autó)
--	---

Tematikai egység	Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata	Órakeret 10 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket; ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát; megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos). A témakör tanulása eredményeként a tanuló: érti a nappalok és éjszakák változásának fizikai okát, megfigyelésekkel feltárja a holdfázisok változásának fizikai hátterét. Látja a Nap szerepét a Naprendszerben mint gravitációs centrum és mint energiaforrás; ismeri a csillagok fogalmát, számuk és méretük nagyságrendjét. Ismeri a világűr fogalmát, a csillagászati időegységeket (nap, hónap, év) és azok kapcsolatát a Föld és Hold forgásával és keringésével; ismeri a csillagképek, a Sarkcsillag, valamint a Nap égi helyzetének szerepét a tájékozódásban; tisztában van a galaxisok mibenlétével, számuk és méretük nagyságrendjével. Ismeri a Naprendszer bolygóinak fontosabb fizikai jellemzőit; tisztában van az űrkutatás aktuális céljaival, legérdekesebb eredményeivel.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A Nap fizikai jellemzői. A Nap energiájának forrása A Föld Nap körüli mozgásának, a Hold Föld körüli mozgásának fizikai jellemzői Anyaggyűjtés arról, hogyan változtatták meg Kopernikusz és Kepler felismerései a korábbi világgépet A Nap járásának megfigyelése egy bot árnyékának segítségével, az égtájak meghatározása A Hold megfigyelése, felszíni formáinak magyarázata: meteorok Anyaggyűjtés arról, hogyan figyelte meg Galilei a Holdat és hogyan értelmezték a látottakat A Hold fázisainak megfigyelése, fizikai magyarázata a Nap, Föld, Hold helyzete alapján Föld típusú bolygók és óriásbolygók, a bolygók jellegzetességeinek egyszerű fizikai magyarázata	

	A csillagok sajátosságai, megkülönböztetésük a bolygóktól, látszólagos mozgásuk fizikai értelmezése, a legfontosabb csillagképek megfigyelése Ismerkedés az égbolt egyéb égi objektumaival: a Tejútrendszer, galaxisok, fekete lyukak. Az objektumok legfontosabb fizikai jellemzőinek feltérképezése. Az űrkutatás aktuális céljai, legfontosabb irányai: az űrszondák, a nemzetközi űrállomás, az űrtávcsövek, a műholdak tevékenységének bemutatása A világűr kutatásának kérdései: élet a Világegyetemben, a Világegyetem keletkezése és fejlődése
Kapcsolódási pontok	Történelem: az emberiség világképének változása. Csillagképek a különböző kultúrákban. Kémia: hidrogén (hélium, magfúzió). Földrajz: a Naprendszer. A világűr megismerésének, kutatásának módszerei. Matematika: a kör és a gömb részei.
Fogalmak	napközéppontú világkép, földtípusú bolygó, óriásbolygó, holdfázis, fogyatkozások, csillag, galaxis, fekete lyuk, fénnyév
Javasolt tevékenységek	A Hold megfigyelése szabad szemmel és távcsővel Az aktuális csillagászati hírek elemzése Beszélgetés a világűr méreteiről s az értelmes élet lehetőségeiről a világűrben Beszélgetés a fény véges sebességéről, s a csillagos ég ebből következő látványáról Útikalauz űrturistáknak: a Naprendszer égitestjeinek érdekességei az odalátogató szempontjából Olyan jelenségek és megfigyelések összegyűjtése, amik azt támasztják alá, hogy a Föld gömbölyű, nem pedig lapos

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén

- A tanuló használja a számítógépet adatrögzítésre, információgyűjtésre.
- Eredményeiről tartson pontosabb, a szakszerű fogalmak tudatos alkalmazására törekvő, ábrákkal, irodalmi hivatkozásokkal stb. alátámasztott prezentációt.
- Ismerje fel, hogy a természettudományos tények megismételhető megfigyelésekből, célszerűen tervezett kísérletekből nyert bizonyítékokon alapulnak.
- Váljon igényévé az önálló ismeretszerzés.
- Legalább egy tudományos elmélet esetén kövesse végig, hogy a társadalmi és történelmi háttér hogyan befolyásolta annak kialakulását és fejlődését.
- Használja fel ismereteit saját egészségének védelmére.
- Legyen képes a mások által kifejtett véleményeket megérteni, értékelni, azokkal szemben kulturáltan vitatkozni.
- A kísérletek elemzése során alakuljon ki kritikus szemléletmódja, egészséges szkepticizmusa. Tudja, hogy ismeretei és használati készségei meglévő szintjén további tanulással túl tud lépni.
- Ítéld meg, hogy különböző esetekben milyen módon alkalmazható a tudomány és a technika, értékelje azok előnyeit és hátrányait az egyén, a közösség és a környezet szempontjából. Törekedjék a természet- és környezetvédelmi problémák enyhítésére.
- Legyen képes egyszerű megfigyelési, mérési folyamatok megtervezésére, tudományos

ismeretek megszerzéséhez célzott kísérletek elvégzésére.

- Legyen képes ábrák, adatsorok elemzéséből tanári irányítás alapján egyszerűbb összefüggések felismerésére. Megfigyelései során használjon modelleket.
- Legyen képes egyszerű arányossági kapcsolatokat matematikai és grafikus formában is lejegyezni. Az eredmények elemzése után vonjon le konklúziókat.
- Ismerje fel a fény szerepének elsőrendű fontosságát az emberi tudás gyarapításában, ismerje a fényjelenségeken alapuló kutatóeszközöket, a fény alapvető tulajdonságait.
- Ismerje az elektromossággal kapcsolatos biztonsági szabályokat, az elektromos áramkör részeit, képes legyen egyszerű egyenáramú áramkörök összeállítására, és azokban az áramerősség mérésére.
- Tudja, hogy az áramforrások mezőjének kvantitatív jellemzője a feszültség.
- Tudja, hogy az elektromos fogyasztón energiaváltozás és átalakulás jön létre. A tanuló képes legyen az erőművek alapvető szerkezetét bemutatni.
- Tudja, hogy az elektromos mező bármilyen módon történő előállításuk terheli a környezetet.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A didaktikai helyzetek változatossága következtében, az értékelés különböző formákat ölthet. Amennyiben a tanulók által elsajátított információmennyiséget vagy szerzett tapasztalatot tarjuk szem előtt beszélhetünk:

- Részleges értékelésről amennyiben egy adott időszakban kialakult teljesítményt mérünk;
- Globális (teljes körű) értékelésről – amennyiben nagyobb mennyiségű készség, információrendszer, teljesítmény felmérésére vállalkozunk

Időbeli szempontok alapján:

- Kezdeti értékelést – amelyre a tanulási-tanítási tevékenység előtt kerül sor és amely az adott pillanatban meglévő készség-, képességrendszer és információmennyiséget célzott megállapítani
- Folyamat közbeni értékelést – amelyet a tanulási-tanítási folyamat megvalósulása idején érvényesítünk
- Végző (záró) értékelést – amely egy-egy képzési szakasz végén valósul meg.

Az értékelés a következő módszerekkel történhet:

- Szóbeli értékelés
 - egyéni feleltetés
 - önálló munka bemutatása, kiselőadás
- Írásbeli értékelés
 - rögtönzött: bejelentés nélküli írásbeli felelet az aktuális tananyagról
 - ellenőrző dolgozat: előre bejelentett, több leckét átfogó dolgozat
 - félévi és év végi dolgozat
 - elektronikus szavazógéppel végzett teszt: célszerű a redundáns válaszbekérés (papíron is)
- Gyakorlati ellenőrzés
 - kísérletek elvégzése, jelenségek bemutatása
 - projektmunka, több napon át végzett, egyéni vagy csoportos tevékenység értékelése
 - mérések, mérési jegyzőkönyvek ellenőrzése

Az egyéni, illetve a csoportos tevékenységek is értékelhetők. Csoportmunka értékelésekor a csoporttagok eltérő minősítést is kaphatnak, figyelembe véve a csoportbeli aktivitásukat.

KÉMIA
Helyi tantárgyi tanterv
7-8. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
7.	1,5	54	36	18
8.	2	72	66	6

2. A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott KÉMIA tantárgyi kerettanterv (B-változata) alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 7.-8. évfolyamára kiadott KÉMIA tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a Nat 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Megjegyzés:

Az iskola a tehetséges tanulóknak lehetőséget biztosít a tanulmányi versenyekre való felkészülésre, melyek közül az alábbiakon indíthatja a tanulókat:

- 7-8. évf.: Hevesy György országos kémiaverseny
- 7-8. évf.: Református iskolák országos kémiaversenye

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: a Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek.

A helyi sajátosságokat beépítette: Tóthné Guba Ibolya

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
A kémia tárgya, kémiai kísérletek	4	0	4
Részecskék, halmazok, változások, keverékek	18	9	27
Részecskék szerkezete és tulajdonságai, vegyülettípusok	14	9	23
Évfolyam összesen	36	18	54

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Kémiai reakciók típusai	14	0	14
Kémia természetben	12	2	14
Kémia a háztartásban	14	2	16
Kémia az iparban	13	2	15
Élelmiszerek és egészséges életmód	13	0	13
Évfolyam összesen	66	6	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:		Szabad órakeret:	18
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Részecskék, halmazok, változások, keverékek	Anyagok jelölése. Kémiai változások leírása kémiai jelekkel. Számítási feladatok. Tanulókísérlet. Teremtett világ sokszínűsége.	9	
Részecskék szerkezete és tulajdonságai, vegyülettípusok	A periódusos rendszer használata. Kovalens kötés kialakulása nemfémes elemek között. Molekulák világa, ionok, ionvegyületek, fémek szerkezete.	9	
		Összesen:	18

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	6
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kémia természetben	Légköri gázok előállítása, kimutatása, tulajdonságakísérletek. Ásványvizek (forgalomban lévő) összehasonlítása. Gyógyvíz, termálvíz.	2
Kémia a háztartásban	Keresztyén ember felelőssége a környezetéért, a mindennapi környezetvédelem. Gyakorlati ismeretek megszerzése.	2
Kémia az iparban	Gyártási folyamatok a fémkohászatban. Gyártási folyamatok az építő iparban.	2
Összesen:		6

3. Tantárgyi bevezető:

A kémia oktatása során be kell mutatni az élet minőségének javításában betöltött szerepét, az új anyagok előállításának szépségét és hasznosságát. Az oktatás minden szakaszában törekedni kell az élményszerűsítésre, a gyakorlatban használható tudás elsajátításának fontosságára. Az élményközpontú tanításnak arra kell összpontosítania, hogy a tanulók tudatába beépüljön: a kémiai ismeretek szükségesek az élőlényekben zajló folyamatok megértéséhez, a mindennapokban használt tárgyaink előállításához, feladata a tudatos vásárlási és anyagfelhasználási szokások kialakítása, az egészségvédelemhez és az élhető környezet megóvásához szükséges ismeretek és szemlélet biztosítása.

A kerettanterv célja annak elérése, hogy középiskolai tanulmányainak befejezésekor minden tanuló birtokában legyen a kémiai alapkultúrának, ami a természettudományos alapkultúra része. Ezért szükséges, hogy a tanulók tisztában legyenek a következőkkel: az egész anyagi világot kémiai elemek, ezek kapcsolódásával keletkezett vegyületek és a belőlük szerveződő rendszerek építik fel; az anyagok szerkezete egyértelműen megszabja fizikai és kémiai tulajdonságaikat; a vegyipar termékei nélkül jelen civilizációnk nem tudna létezni; a civilizáció fejlődésének hatalmas ára van, amely gyakran a háborítatlan természet szépségeinek elvesztéséhez vezet, ezért törekedni kell az emberi tevékenység által okozott károk minimalizálására; a kémia eredményeit alkalmazó termékek megtervezésére, előállítására és az ebből adódó környezetszennyezés minimalizálására csakis a jól képzett szakemberek képesek.

Annak érdekében, hogy minden tanuló belássa a kémia tanulásának hasznát és hatékony védelmet kapjon az áltudományos nézetek, valamint a csalók ellen, az alábbi elveket kell követni: a kémia tanításakor a tanulók már meglévő köznapi tapasztalataiból, valamint a tanórákon lehetőleg együtt végzett kísérletekből kell kiindulni, és a gyakorlati életben is használható tudásra kell szert tenni; a tanulóknak meg kell ismerni, meg kell érteni és a legalapvetőbb szinten alkalmazni is kell a természettudományos vizsgálati módszereket.

A jelen kerettantervben az ismereteket és követelményeket tartalmazó táblázatok „Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások” oszlopai M betűvel jelölve néhány, a tananyag feldolgozására vonatkozó lehetőségre is rámutatnak. Ezek nem kötelező jellegűek, csak ajánlások, de a tanulási folyamat során a tanulóknak el kell sajátítaniuk a megfelelő biztonsági-technikai eljárásokat, manuális készségeket; el kell tudniuk különíteni a

megfigyelést a magyarázattól; meg kell tudniuk különböztetni a magyarázat szempontjából lényeges és lényegtelen tapasztalatokat; érteniük kell a természettudományos gondolkodás és kísérletezés alapelveit és módszereit; érteniük kell, hogy a modell a valóság számunkra fontos szempontok szerinti megjelenítése; érteniük kell, hogy ugyanazt a valóságot többféle modellel is meg lehet jeleníteni; minél több olyan anyag tulajdonságaival kell megismerkedniük, amelyekkel a hétköznapi életben is találkozhatnak, ezért célszerű a felhasznált anyagokat „háztartási-konyhai” csomagolásban bemutatni, és ezekkel kísérleteket végezni; korszerű háztartási, egészségvédelmi, életviteli, fogyasztóvédelmi, energiagazdálkodási és környezetvédelmi ismeretekre kell szert tenniük; a kémiával kapcsolatos vitákon, beszélgetéseken, saját környezetük kémiai vonatkozású jelenségeinek, folyamatainak, illetve környezetvédelmi problémáinak tanulmányozására irányuló vizsgálatokban és projektekben kell részt venniük.

Érdekes az egyes tanórákhoz egy vagy több kísérletet kiválasztani, és a kísérlet(ek) köré csoportosítani az adott kémiaóra tananyagát. A tananyaghoz kapcsolódó információk feldolgozása mindig a tananyag által megengedett szinten történjék az alábbi módon: forráskeresés és feldolgozás irányítottan vagy önállóan, egyénileg vagy csoportosan; az információk feldolgozása egyéni vagy csoportmunkában, amelyhez konkrét probléma vagy feladat megoldása is kapcsolódhat; bemutató, jegyzőkönyv vagy egyéb dokumentum, illetve projektermék készítése.

A fizika, kémia és biológia fogalmainak kiépítése tudatosan, tantárgyanként logikus sorrendbe szervezve és a három tantárgy által összehangolt módon történjen. Az egységes általános műveltség kialakulása érdekében utalni kell a kémia-tananyag történeti vonatkozásaira, és a más tantárgyakban elsajátított tudáselemekre is. Az alábbi táblázatokban feltüntetett kapcsolódási pontok csak arra hívják fel a figyelmet, hogy ennek érdekében egyeztetésre van szükség.

A kémia tantárgy az egyszerű számítási feladatok révén hozzájárul a matematikai kompetencia fejlesztéséhez. Az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók digitális kompetenciájának, esztétikai-művészeti tudatosságának, kifejezőképességének, anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációképességnek, kezdeményezőképességének, szociális és állampolgári kompetenciájának fejlesztéséhez is. A kémiotörténet megismertetésével hozzájárul a tanulók erkölcsi neveléséhez, a magyar vonatkozások révén pedig a nemzeti öntudat erősítéséhez. Segíti az állampolgárságra és demokráciára nevelést, mivel hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok felnőtté válásuk után felelős döntéseket hozhassanak. A csoportmunkában végzett tevékenységek és feladatok lehetőséget teremtenek a demokratikus döntéshozatali folyamat gyakorlására. A kooperatív oktatási módszerek a kémiaórán is alkalmat adnak az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés érdekében a fiatalok megismerik a környezetük egészséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével kapcsolatban. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik a médiatudatosságuk. Elvárható a felelősségvállalás önmagukért és másokért, amennyiben a tanulóknak egyre tudatosabban kell törekedniük a természettudományok és a technológia pozitív társadalmi szerepének, gazdasági vonatkozásainak megismerésére, hogy felismerjék a kemofóbiát és az áltudományos nézeteket, továbbá ne váljanak félrevezetés, csalás áldozatává. A közoktatási kémiatanulmányok végére életvitelszerűvé kell válnia a környezettudatosságnak és a fenntarthatóságra törekvésnek.

Az értékelés során az ismeretek megszerzésén túl vizsgálni kell, hogyan fejlődött a tanuló absztrakciós, modellalkotó, lényeglátó és problémamegoldó képessége. Meg kell követelni a jelenségek megfigyelése és a kísérletek során szerzett tapasztalatok szakszerű megfogalmazással történő leírását és értelmezését. Az értékelés kettős céljának megfelelően

mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek. A hagyományos írásbeli és szóbeli módszerek mellett a diákoknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy a megszerzett tudásról és a közben elsajátított képességekről valamely konkrét, egyénileg vagy csoportosan elkészített termék (rajz, modell, poszter, plakát, prezentáció, vers, ének stb.) létrehozásával is tanúbizonyságot tegyenek.

Keresztyén hitünkéből fakadó felelősségünk:

A keresztyénység középpontjában az Isten által teremtettség és a benne élő Isten képmására teremtettség áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtet világgal szemben. A református iskolákban a kémia oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

1. A teremtettség csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben, az atomok, molekulák sokszínűségének felismerésén túl, az egész mögött megbúvó rendszer megismeréséig.
2. Az ember felelőssége a világgal szemben
 - Környezetvédelem: a környezeti problémák átfogó, felelős vizsgálata
 - Önkorlátozás: bár megtehetném, de nem teszem meg – tudományos kutatás morális határai, műszaki alkalmazások, a kényelem kiszolgálása
3. Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szenvedélybetegségek, alkohol, drog megjelenése a mindennapi életben

Ezek a területek hol konkrétan, hol csak áttételesen jelennek meg a tananyagban, de a helyes szemlélet kialakításához folyamatosan jelen kell lennie a tudomány erkölcsi értékelésének. A diákoknak meg kell ismerniük és be kell látniuk, hogy a tudomány nem mindenható, az emberi tudás véges, mert minden tudás mögött az Isten áll. Csak aki ezt elfogadja, az tudja igazi értéként művelni a tudományt.

Egy tanterv sosem fog reformátussá, vagy keresztyénné válni, az igazi hitelességet a mindennapokban a tudást átadó tanárok keresztyén élete fogja megadni. A tanári felelősségünk fontos része, hogy legyen szemünk előtt mindenkor a tanulók nevelése.

A kémia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló felismeri, összegyűjti, csoportosítja, rendszerezi és értékeli a hétköznapi életben, a tanulói kísérletezések során, illetve a szaknyelvi környezetben megjelenő, a kémiához kapcsolódó információkat. A rendszerezett és értékelt természettudományos információkat társaival megosztja.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló magabiztosan kommunikál írásban és szóban az anyanyelvén, ismeri és alkalmazza a legfontosabb természettudományos, különösen a kémiához kapcsolható legalapvetőbb szaknyelvi kifejezéseket. Egyszerű, a fizikai és kémiai tulajdonságokkal, a környezetvédelemmel, illetve a vegyipari tevékenységgel kapcsolatos médiatartalmakat, prezentációkat hoz létre, illetve szöveges feladatot old meg önállóan vagy csoportban dolgozva, annak érdekében, hogy általuk üzeneteket közvetítsen főként társai és korosztálya számára.

A digitális kompetenciák: A tanuló magabiztosan használja a digitális technológiát kémiai tárgyú tartalmak keresésére, értelmezésére, elemzésére, a vizsgálatait során meghatározott adatok kiértékelésére. Ismeri azokat a szempontokat, amelyek alapján kiszűrhetők és helyesen értelmezhetők az áltudományos tartalmak a világhálón. A technológia felhasználásával a tanuló különböző médiatartalmakat, prezentációkat, esetleg modelleket, animációkat készít különböző

témakörökben. A tanulás része az együttműködés és a kommunikáció, korszerű eszközökkel, felelős és etikus módon.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló a kémiai tanulmányai során gyakorlatot szerez a bizonyítékokon alapuló következtetések levonásában és az ezekre alapozott döntések meghozatalában. A kémiai tárgyú problémák megoldása során hipotézist alkot, az elvégzendő kísérleteket megtervezi, miközben fejlődik absztrakciós készsége. A kritikai elemzések során összefüggéseket vesz észre, ok-okozati viszonyokra jön rá, ami alapján egyszerűbb általánosításokat fogalmaz meg.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A kémiatanulás alapja az egyéni és a csoportos tevékenység. A tanulási tevékenységet vagy munkavégzést érintő csoportmunka során a tanuló felismeri feladatát, szerepét a csoportban, csoporttagként a társakkal együtt végez különböző tevékenységeket, illetve megfelelő készségek birtokában igény szerint csoportvezetői szerepet vállal.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló a projektfeladatok megoldása során önállóan, illetve a csoporttagokkal közösen különböző médiatartalmakat, prezentációkat, rövidebb-hosszabb szöveges produktumokat hoz létre a tapasztalatok, eredmények, elemzések, illetve következtetések bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló a kémiaórai tevékenysége során elsajátít számos olyan készséget, amely alkalmassá teszi arra, hogy képes legyen a feladatkörét érintő változó szerepekhez újító módon és rugalmasan alkalmazkodni. Felismeri a hétköznapi életben előforduló, kémiai tárgyú problémákban rejlő lehetőségeket, lehetőségeihez mértén hozzájárul a problémák megoldásához, az esélyeket és alternatívákat mérlegeli. Hatékonyan kommunikál másokkal, a többség álláspontját elfogadva vagy saját álláspontját megvédve érvel, mások érveit meghallgatja, azokat elfogadja vagy cáfolja.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

7–8. évfolyam

A kémia tárgyat képező makroszkópikus anyagi tulajdonságok és folyamatok okainak megértéséhez már a kémiai tanulmányok legelején szükség van a részecskeszemlélet kialakítására. A fizikai és kémiai változások legegyszerűbb értelmezése a Dalton-féle atommodell alapján történik, amely megengedi az atomokból kialakuló molekulák kézzel is megfogható modellekkel és kémiai jelrendszerrel (vegyjelekkel és képletekkel) való szimbolizálását, valamint a legegyszerűbb kémiai reakciók modellekkel való „eljátszását”, illetve szóegyenletekkel és képletekkel való leírását is. A mennyiségi viszonyok tárgyalása ezen a ponton csak olyan szinten történik, hogy a reakcióegyenlet két oldalán az egyes atomok számának meg kell egyezniük. A gyakorlati szempontból legfontosabbnak ítélt folyamatok itt a fizikai és kémiai változások, és ezeken belül a hőtermelő és hőelnyelő folyamatok kategóriába sorolhatók. Ez a modell megengedi a kémiailag tiszta anyagok és a keverékek megkülönböztetését, valamint a keverékek kémiailag tiszta anyagokra való szétválasztási módszereinek és ezek gyakorlati jelentőségének tárgyalását. A keverékek (elegyek, oldatok) összetételének megadása a tömeg- és térfogatszázalék felhasználásával történik.

Az anyagszerkezeti ismeretek a továbbiakban a Bohr-féle atommodellre, illetve a Lewis-féle oktetszabályra építve fejleszthetők tovább. Ezek már megengedik a periódusos rendszer (egyszerűsített) elektronszerkezeti alapon való értelmezését. Ebből kiindulva az

egyszerű ionok elektronleadással, illetve -felvétellel való képződése is magyarázható. A molekulák kialakulása egyszeres és többszörös kovalens kötésekkel mutatható be. A 7–8. évfolyamon a kötés- és a molekulapolaritás fogalma nincs bevezetve, csak a „hasonló a hasonlóban oldódik jól” elv szerint a „vízoldékony”, „zsíroidékony” és „kettős oldékonyságú” anyagok különböztetendők meg. A fémek jellegzetes tulajdonságai az atomok közös, könnyen elmozduló elektronjaival értelmezhetők.

Abból a célból, hogy a rendezett kémiai egyenletek alapján egyszerű sztöchiometriai számításokat tudjanak végezni, a tanulóknak a 7–8. évfolyamon meg kell ismerkedniük az anyagmennyiség fogalmával is. Ennek bevezetése megerősíti a részecskeszemléletet, amennyiben megtanulják, hogy a kémiai reakciók során a részecskék száma (és nem a tömege) a meghatározó. Szemléletes hasonlatokkal rá kell vezetni a diákokat arra, hogy a részecskék tömege általában olyan kicsi, hogy hagyományos mérlegeken csak nagyon nagy számú részecske együttes tömege mérhető. Az egyes kémiai reakciók megismerésekor pedig az egymással maradéktalanul reakcióba lépő, vagy bizonyos mennyiségű termék előállításához szükséges anyagmennyiségek kiszámítását is gyakorolják.

A redoxireakciók tárgyalása ezeken az évfolyamokon az égés jelenségéből indul ki, s az oxidáció és a redukció értelmezése is csak oxigénátmenettel történik. A redukció legfontosabb példáit az oxidokból kiinduló fémkohászat alapegyenletei nyújtják. A savak és bázisok jellemzésére és a sav-bázis reakciók magyarázatára a 7–8. évfolyamon a disszociáció (Arrhenius-féle) elmélete szolgál. Ennek során kiemelt szerepet kapnak a gyakorlatban is fontos információk: a savak vizes oldatai savas kémhatásúak, a bázisok vizes oldatai lúgos kémhatásúak, a kémhatás indikátorokkal vizsgálható és a pH-skála segítségével számszerűsíthető; a savak és lúgok vizes oldatai maró hatásúak, a savak és bázisok vizes oldatai só és víz keletkezése mellett közömbösítési reakcióban reagálnak egymással. A megismert kémiai anyagok és reakciók áttekintését rövid, rendszerező jellegű csoportosítás segíti.

A szerves kémiai ismeretek tárgyalása és a szerves vegyületek néhány csoportjának bevezetése ezen a szinten csak a hétköznapi világban való eligazodást szolgálja. A természeti és az ember által alakított környezet gyakorlati szempontból fontos anyagainak és folyamatainak megismerése az előfordulásuk és a mindennapi életünkben betöltött szerepük alapján csoportosítva történik. A környezetkémiai témák közül már ebben az életkorban szükséges a fontosabb szennyezőanyagok és eredetük ismerete.

Fontos, hogy az egyes témakörök tárgyalása érdekes, a tanulók számára is izgalmas kérdések, problémák felvetésével, kísérletek bemutatásával kezdődjön. A kémia életszerűségét erősíthetjük, ha a kémiaórákon állandó figyelmet és időt szentelünk a médiában felbukkanó kémiai jellegű hírek megbeszélésére.

Tematikai egység	A kémia tárgya, kémiai kísérletek		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Térfogat és térfogatmérés. Halmazállapotok, anyagi változások, hőmérsékletmérés.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti szemlélet kialakítása. A kémia tárgyának, alapvető módszereinek és szerepének megértése. A kémia kikerülhetetlenségének bemutatása a mai világban. A kémiai kísérletezés bemutatása, megszerettetése, a kísérletek tervezése, a tapasztalatok lejegyzése, értékelése. A biztonságos laboratóriumi eszköz- és vegyszerhasználat alapjainak kialakítása. A veszélyességi jelek felismerésének és a balesetvédelem szabályai alkalmazásának készség szintű elsajátítása.		
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások		Kapcsolódási pontok

<i>A kémia tárgya és jelentősége</i> A kémia tárgya és jelentősége az ókortól a mai társadalomig. A kémia szerepe a mindennapi életünkben. A kémia felosztása, főbb területei. <i>Kémiai kísérletek</i> A kísérletek célja, tervezése, rögzítése, tapasztalatok és következtetések. A kísérletezés közben betartandó szabályok. Azonnali tennivalók baleset esetén. <i>Laboratóriumi eszközök, vegyszerek</i> Alapvető laboratóriumi eszközök. Szilárd, folyadék- és gáz halmazállapotú vegyszerek tárolása. Vegyszerek veszélyességének jelölése.	A kémia tárgyának és a kémia kísérletes jellegének ismerete, a kísérletezés szabályainak megértése. Egyszerű kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. M: Információk a vegy- és a gyógyszeriparról, tudományos kutatómunkáról. Baleseti szituációs játékok. Kísérletek rögzítése a füzetben. Vegyszerek tulajdonságainak megfigyelése, érzékszervek szerepe: szín, szag (kézlegyezéssel), pl. szalmiákszesz, oldószer, kristályos anyagok. Jelölések felismerése a csomagolásokon, szállítóeszközökön. A laboratóriumi eszközök kipróbálása egyszerű feladatokkal, pl. térfogatmérés főzőpohárral, mérőhengerrel, indikátoros híg lúgoldat híg savval, majd lúggal való elegyítése a színváltozás bemutatására. Laboratóriumi eszközök csoportosítása a környezettel való anyagátmenet szempontjából.¹	<i>Biológia:</i> ízlelés, szaglás, tapintás, látás. <i>Fizika:</i> a fehér fény színekre bontása, a látás fizikai alapjai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Balesetvédelmi szabály, veszélyességi jelölés, laboratóriumi eszköz, kísérlet.	
Tematikai egység	Részecskék, halmazok, változások, keverékek	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Balesetvédelmi szabályok, laboratóriumi eszközök, halmazállapotok, halmazállapot-változások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti szemlélet kialakítása az atom és az elem fogalmak kialakulásának bemutatásán keresztül. A részecskeszemlélet és a daltoni atomelmélet megértése. Az elemek, vegyületek, molekulák vegyjelekkel és összegképlettel való jelölésének elsajátítása. Az állapotjelzők, a halmazállapotok és az azokat összekapcsoló fizikai változások értelmezése. A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése. A változások hőtani jellemzőinek megértése. A kémiai változások leírása szóegyenletekkel. Az anyagmegmaradás törvényének elfogadása és ennek alapján vegyjelekkel írt reakcióegyenletek rendezése. A keverékek és a vegyületek közötti különbség megértése. A komponens	

	fogalmának megértése és alkalmazása. A keverékek típusainak ismerete és alkalmazása konkrét példákra, különösen az elegyekre és az oldatokra vonatkozóan. Az összetétel megadási módjainak ismerete és alkalmazása. Keverékek szétválasztásának kísérleti úton való elsajátítása.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<i>Részecskeszemlélet a kémiában</i> Az atom szó eredete és a daltoni atommodell. Az egyedi részecskék láthatatlansága, modern műszerekkel való érzékelhetőségük. A részecskék méretének és számának szemléletes tárgyalása. <i>Elemek, vegyületek</i> A kémiailag tiszta anyag fogalma. Azonos/különböző atomokból álló, kémiailag tiszta anyagok: elemek/vegyületek. Az elemek jelölése vegyjelekkel (Berzelius). Több azonos atomból álló részecskék képlete. Vegyületek jelölése képletekkel. Anyagok jelölése, képlet, vegyjel gyakorlása(+ 2 óra) A mennyiségi viszony és az alsó index jelentése. <i>Molekulák</i> A molekula mint atomokból álló önálló részecske. A molekulákat összetartó erők (részletek nélkül).	A részecskeszemlélet elsajátítása. Képletek szerkesztése. M: Diffúziós kísérletek: pl. szagok, illatok terjedése a levegőben, színes kristályos anyag oldódása vízben. A vegyjelek gyakorlása az eddig megismert elemeken, újabb elemek bevezetése, pl. az ókor hét féme, érdekes elem-felfedezések története. Az eddig megismert vegyületek vegyjelekkel való felírása, bemutatása. Egyszerű molekulák szemléltetése modellekkel vagy számítógépes grafika segítségével. Molekulamodellek építése. Műszeres felvételek molekulákról.	<i>Biológia:</i> emberi testhőmérséklet szabályozása, légkör, talaj és termőképessége. <i>Fizika:</i> tömeg, térfogat, sűrűség, energia, halmazállapotok jellemzése, egyensúlyi állapotra törekvés, termikus egyensúly, olvadáspont, forráspont, hőmérséklet, nyomás, mágnesesség, hőmérséklet mérése, sűrűség mérése és mértékegysége, testek úszása, légnyomás mérése, tömegmérés, térfogatomérés. <i>Földrajz:</i> vizek, talajtípusok.
<i>Halmazállapotok és a kapcsolódó fizikai változások</i> A szilárd, a folyadék- és a gáz halmazállapotok jellemzése, a kapcsolódó fizikai változások. Olvadáspont, forráspont. A fázis fogalma. Tanuló kísérletek.(+ 2 óra) <i>Kémiai változások (kémiai reakciók)</i> Kémiai reakciók. A kémiai és a fizikai változások megkülönböztetése. Kiindulási anyag, termék.	A fizikai és a kémiai változások jellemzése, megkülönböztetésük. Egyszerű egyenletek felírása. M: Olvadás- és forráspont mérése. Jód szublimációja. Illékonyág szerves oldószereken bemutatva, pl. etanol. Kétfázisú rendszerek bemutatása: jég és más anyag olvadása, a szilárd és a folyadékfázisok sűrűsége. Pl. vaspár és kénpor keverékének szétválasztása mágnessel, illetve összeolvasztása. Égés bemutatása. Hőelnyelő változások bemutatása	<i>Matematika:</i> százalékszámítás. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> őskorban, ókorban ismert fémek.

<i>Hőtermelő és hőelnyelő változások</i> A változásokat kísérő hő. Hőtermelő és hőelnyelő folyamatok a rendszer és a környezet szempontjából. <i>Az anyagmegmaradás törvénye</i> A kémiai változások leírása szóegyenletekkel, kémiai jelekkel (vegyjelekkel, képletekkel). Mennyiségi viszonyok figyelembevétele az egyenletek két oldalán. Az anyagmegmaradás törvénye. Kémiai változások leírása kémiai jelekkel.(+ 2 óra) Számítási feladatok gyakorlása.(+ 1 óra)	hőmérséklet mérése mellett, pl. oldószer párolgása, hőelnyelő oldódás. Információk a párolgás szerepéről az emberi test hőszabályozásában. Az anyagmegmaradás törvényének tömegméréssel való demonstrálása, pl. színes csapadékképződési reakciókban. Egyszerű számítási feladatok az anyagmegmaradás (tömegmegmaradás) felhasználásával.	
<i>Komponens</i> Komponens (összetevő), a komponensek száma. A komponensek változó aránya. <i>Elegyek és összetételük</i> Gáz- és folyadékelegyek. Elegyek összetétele: tömegszázalék, térfogatszázalék. Tömegmérés, térfogatmérés. A teljes tömeg egyenlő az összetevők tömegének összegével, térfogat esetén ez nem mindig igaz. <i>Oldatok</i> Oldhatóság. Telített oldat. Az oldhatóság változása a hőmérséklettel. Rosszul oldódó anyagok. A „hasonló a hasonlóban oldódik jól” elve. Tömegszázalék számítás gyakorlása.(+ 2 óra)	Elegyek és oldatok összetételének értelmezése. Összetételre vonatkozó számítási feladatok megoldása. M: Többfázisú keverékek előállítása: pl. porkeverékek, nem elegyedő folyadékok, korlátozottan oldódó anyagok, lőpor. Szörp, ecetes víz, víz-alkohol elegy készítése. Egyszerű számítási feladatok tömeg- és térfogatszázalékra, pl. üdítőital cukortartalmának, ételecet ecetsav-tartalmának, bor alkoholtartalmának számolása. Adott tömegszázalékú vizes oldatok készítése pl. cukorból, illetve konyhasóból. Anyagok oldása vízben és étolajban. Információk gázok oldódásának hőmérséklet- és nyomásfüggéséről példákkal (pl. keszonbetegség, magashegyi kisebb légnyomás következményei).	
<i>Keverékek komponenseinek szétválasztása</i>	Keverékek szétválasztásának gyakorlása. Kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása.	

Oldás, kristályosítás, üleptetés, dekantálás, szűrés, bepárlás, mágneses elválasztás, desztilláció, adszorpció. <i>A levegő mint gázelegy</i> A levegő térfogatszázalékos összetétele. <i>Néhány vizes oldat</i> Édesvíz, tengervíz (sótartalma tömegszázalékban), vérplazma (oldott anyagai). <i>Szilárd keverékek</i> Szilárd keverék (pl. só és homok, vas és kénpor, sűrítőpor, bauxit, gránit, talaj).		M: Egyszerű elválasztási feladatok megtervezése és/vagy kivitelezése, pl. vas- és alumíniumpor szétválasztása mágnessel, színes filctoll festékanyagainak szétválasztása papírkromatográfiával. Információk a desztillációról és az adszorpcióról: pl. pálinkafőzés, kóolajfinomítás, a Telkes-féle – tengervízből ivóvizet készítő – labda, orvosi szén, dezodorok, szilikagél. Információk a levegő komponenseinek szétválasztásáról. Sós homokból só kioldása, majd bepárlás után kristályosítása. Információk az étkezési só tengervízből való előállításáról. Valamilyen szilárd keverék komponenseinek vizsgálata, kimutatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Daltoni atommodell, kémiai tisztaság, elem, vegyület, molekula, vegyjel, képlet, halmazállapot, fázis, fizikai és kémiai változás, hőtermelő és hőelnyelő változás, anyagmegmaradás, keverék, komponens, elegy, oldat, tömegszázalék, térfogatszázalék.		
Tematikai egység	A részecskék szerkezete és tulajdonságai, vegyülettípusok		Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Részecskeszemlélet, elem, vegyület, molekula, kémiai reakció.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mennyiségi arányok értelmezése vegyületekben a vegyértékelektronok számának, illetve a periódusos rendszernek az ismeretében. Az anyagmennyiség fogalmának és az Avogadro-állandónak a megértése. Ionok, ionos kötés, kovalens kötés és fémes kötés értelmezése a nemesgáz-elektronszerkezetre való törekvés elmélete alapján. Az ismert anyagok besorolása a legfontosabb vegyülettípusokba.		
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok	
<i>Az atom felépítése</i> Atommodellek a Bohr-modellig. Atommag és elektronok. Elektronok felosztása törzs- és vegyértékelektronokra. Vegyértékelektronok jelölése a vegyjel mellett pontokkal, elektronpár esetén vonallal. Atomok elektron szerkezetének gyakorlása. (+ 1 óra)	A periódusos rendszer szerepének és az anyagmennyiség fogalmának a megértése. Képletek szerkesztése, anyagmennyiségre vonatkozó számítási feladatok megoldása. M: Vegyértékelektronok jelölésének gyakorlása. Információ a nemesgázok kémiai viselkedéséről.	<i>Fizika:</i> tömeg, töltés, áramvezetés, természet méretviszonyai, atomi méretek.	

<i>A periódusos rendszer</i> Története (Mengelejev), felépítése. A vegyértékelektronok száma és a kémiai tulajdonságok összefüggése a periódusos rendszer 1., 2. és 13–18. (régábban főcsoportoknak nevezett) csoportjaiban. Fémek, nemfémek, félfémek elhelyezkedése a periódusos rendszerben. Magyar vonatkozású elemek (Müller Ferenc, Hevesy György). Nemesgázok elektronszerkezete. Periódusos rendszer használatának gyakorlása. (+ 1 óra) <i>Az anyagmennyiség</i> Az anyagmennyiség fogalma és mértékegysége. Avogadro-állandó. Atomtömeg, moláris tömeg és mértékegysége, kapcsolata a fizikában megismert tömeg mértékegységével.	Az elemek moláris tömegének megadása a periódusos rendszerből leolvasott atomtömegek alapján. Vegyületek moláris tömegének kiszámítása az elemek moláris tömegéből. A kiindulási anyagok és a reakciótermékek anyagmennyiségeire és tömegeire vonatkozó egyszerű számítási feladatok. A $6 \cdot 10^{23}$ db részecskeszám nagyságának érzékeltetése szemléletes hasonlatokkal.	
<i>Egyszerű ionok képződése</i> A nemesgáz-elektronszerkezet elérése elektronok leadásával, illetve felvételével: kation, illetve anion képződése. Ionos kötés. Ionos vegyületek képletének jelentése. Gyakorlás : ionok képződése.(+ 1 óra) Gyakorlás : ionvegyületek képlete.(+ 1 óra) <i>Kovalens kötés</i> A nemesgáz-elektronszerkezet elérése az atomok közötti közös kötő elektronpár létrehozásával. Egyszeres és többszörös kovalens kötés. Kötő és nemkötő elektronpárok, jelölésük vonallal. Molekulák és összetett ionok kialakulása. Elemmolekulák. (+ 2 óra) Vegyületmolekulák. (ismeret, gyakorlás). (+ 2 óra) <i>Fémes kötés</i>	Az ionos, kovalens és fémes kötés ismerete, valamint a köztük levő különbség megértése. Képletek szerkesztése. Egyszerű molekulák szerkezetének felírása az atomok vegyérték-elektronszerkezetének ismeretében az oktettelv felhasználásával. Összetételre vonatkozó számítási feladatok megoldása. M: Só képződéséhez vezető reakcióegyenletek írásának gyakorlása a vegyértékelektronok számának figyelembevételével (a periódusos rendszer segítségével). Ionos vegyületek képletének szerkesztése. Ionos vegyületek tömegszázalékos összetételének kiszámítása. Molekulák elektronszerkezeti képlettel való ábrázolása, kötő és nemkötő elektronpárok	

Fémek és nemfémek megkülönböztetése tulajdonságaik alapján. Fémek jellemző tulajdonságai. A fémes kötés, az áramvezetés értelmezése az atomok közös, könnyen elmozduló elektronjai alapján. Könnyűfémek, nehézfémek, ötvözetek. Fémek szerkezete és tulajdonságaik közötti összefüggések.(+ 1 óra)		feltüntetésével. Példák összetett ionokra, elnevezésükre. Összetett ionok keletkezésével járó kísérletek, pl. alkáli- és alkáliföldfémek reakciója vízzel. Kísérletek fémekkel, pl. fémek megmunkálhatósága, alumínium vagy vaspapor égetése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Atommag, törzs- és vegyértékelektron, periódusos rendszer, anyagmennyiség, ion, ionos, kovalens és fémes kötés, só.		
Tematikai egység		A kémiai reakciók típusai		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás		Vegyértékelektron, periódusos rendszer, kémiai kötések, fegyelmezett és biztonságos kísérletezési képesség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		A kémiai reakciók főbb típusainak megkülönböztetése. Egyszerű reakcióegyenletek rendezésének elsajátítása. A reakciók összekötése hétköznapi fogalmakkal: gyors égés, lassú égés, robbanás, tűzoltás, korrózió, megfordítható folyamat, sav, lúg. Az ismert folyamatok általánosítása (pl. égés mint oxidáció, savak és bázisok közömbösítési reakciói), ennek alkalmazása kísérletekben. Az általánosítás képességének fejlesztése a reakciók titpázása során.		
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)		Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások		Kapcsolódási pontok
Egyesülés Egyesülés fogalma, példák. Bomlás Bomlás fogalma, példák. Gyors égés, lassú égés, oxidáció, redukció Az égés mint oxigénnel történő kémiai reakció. Robbanás. Tökéletes égés, nem tökéletes égés és feltételei. Rozsdásodás. Korrózió. Az oxidáció mint oxigénfelvétel. A redukció mint oxigénleadás. A redukció ipari jelentősége. A CO-mérgezés és elkerülhetősége, a CO-jelzők fontossága. Tűzoltás, felelős viselkedés tűz esetén.		Az egyesülés, bomlás, égés, oxidáció, redukció ismerete, ezekkel kapcsolatos egyenletek rendezése, kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. M: Pl. hidrogén égése, alumínium és jód reakciója. Pl. mészkő, cukor, kálium-permanganát, vas-oxalát hőbomlása, vízbontás. Pl. szén, faszén, metán (vagy más szénhidrogén) égésének vizsgálata. Égéstermékek kimutatása. Annak bizonyítása, hogy oxigénben gyorsabb az égés. Robbanás bemutatása, pl. alkohol gőzével telített PET-palack tartalmának meggyújtása. Savval tisztított, tisztítatlan és olajos szög vízben való rozsdásodásának vizsgálata. Az élő szervezetekben végbemenő		Biológia: anyagcsere. Fizika: hő.

	anyagcsere-folyamatok során keletkező CO₂-gáz kimutatása indikátoros meszes vízzel. Termitreakció. Levegőszabályozás gyakorlása Bunsen- vagy más gázégőnél: kormozó és szúróláng. Izzó faszén, illetve víz tetején égő benzin eloltása, értelmezése az égés feltételeivel. Reakcióegyenletek írásának gyakorlása.	
<i>Oldatok kémhatása, savak, lúgok</i> Savak és lúgok, disszociációjuk vizes oldatban, Arrhenius-féle sav-bázis elmélet; pH-skála, a pH mint a savasság és lúgosság mértékét kifejező számérték. Indikátorok. <i>Kísérletek savakkal és lúgokkal</i> Savak és lúgok alapvető reakciói. <i>Közömbösítési reakció, sók képződése</i> Közömbösítés fogalma, példák sókra.	Savak, lúgok és a sav-bázis reakcióik ismerete, ezekkel kapcsolatos egyenletek rendezése, kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. M: Háztartási anyagok kémhatásának vizsgálata többféle indikátor segítségével. Növényi alapanyagú indikátor készítése. Kísérletek savakkal (pl. sósavval, ecettel) és pl. fémmel, mészkővel, tojánhéjjal, vízkővel. Információk arról, hogy a sav roncsolja a fogat. Kísérletek szénsavval, a szénsav bomlékonysága. Megfordítható reakciók szemléltetése. Víz pH-jának meghatározása állott és frissen forralt víz esetén. Kísérletek lúgokkal, pl. NaOH-oldat pH-jának vizsgálata. Annak óvatos bemutatása, hogy mit tesz a 0,1 mol/dm³-es NaOH-oldat a bőrrel. Különböző töménységű savoldatok és lúgoldatok összeöntése indikátor jelenlétében, a keletkező oldat kémhatásának és pH-értékének vizsgálata. Reakcióegyenletek írásának gyakorlása. Egyszerű számítási feladatok közömbösítéshez szükséges oldatmennyiségekre.	
<i>A kémiai reakciók egy általános sémája</i> – nemfémes elem égése (oxidáció, redukció) →	Általánosítás típusreakciók felismerése során. M: Foszfor égetése, az égéstermék felfogása és vízben	

égéstermék: nemfém-oxid → nemfém-oxid reakciója vízzel → savoldat (savas kémhatás) – fém elem égése (oxidáció, redukció) → égéstermék: fém-oxid → fém-oxid reakciója vízzel → lúgoldat (lúgos kémhatás) – savoldat és lúgoldat összeöntése (közömbösítési reakció) → sóoldat (ionvegyület, amely vízben jól oldódik, vagy csapadékként kiválik). – kémiai reakciók sebességének változása a hőmérséklettel (melegítés, hűtés).	oldása, az oldat kémhatásának vizsgálata. Kalcium égetése, az égéstermék vízbe helyezve az oldat kémhatásának vizsgálata. Kémcsőben lévő, indikátort is tartalmazó, kevés NaOH-oldathoz sósav adagolása az indikátor színének megváltozásáig, oldat bepárlása. Szódavíz (szénsavas ásványvíz) és meszes víz összeöntése indikátor jelenlétében.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyesülés, bomlás, gyors és lassú égés, oxidáció, redukció, pH, sav, lúg, közömbösítés.	
Tematikai egység	Kémia a természetben	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A halmazok, keverékek, kémiai reakciók ismerete, fegyelmzett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetben található legfontosabb anyagok jellemzése azok kémiai tulajdonságai alapján. Szemléletformálás annak érdekében, hogy a tanuló majd felnőttként is képes legyen alkalmazni a kémiaórán tanultakat a természeti környezetben előforduló anyagok tulajdonságainak értelmezéséhez, illetve az ott tapasztalt jelenségek és folyamatok magyarázatához. A levegő- és a vízszennyezés esetében a szennyezők forrásainak és hatásainak összekapcsolása, továbbá azoknak a módszereknek, illetve attitűdnek az elsajátítása, amelyekkel az egyén csökkentheti a szennyezéshez való hozzájárulását.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<i>Hidrogén</i> Tulajdonságai. Előfordulása a csillagokban. <i>Légköri gázok</i> A légkör összetételének ismételése (N₂, O₂, CO₂, H₂O, Ar). Tulajdonságaik, légzés, fotoszintézis, üvegházhatás, a CO₂ mérgező hatása. Légköri gázok előállítása, tulajdonságai.(+ 1 óra) <i>Levegőszennyezés</i>	A légköri gázok és a légszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése. M: Hidrogén égése, durranógáz-próba. Annak kísérleti bemutatása, hogy az oxigén szükséges feltétele az égésnek. Lépcsős kísérlet gyertyasorral. Pl. esővíz pH-jának meghatározása. Szálló por kinyerése levegőből. Információk az elmúlt évtizedek levegővédelmi intézkedéseiről.	<i>Biológia:</i> szaglás, tapintás, látás, környezetszennyezés, levegő-, víz- és talajszennyezés, fenntarthatóság. <i>Fizika:</i> Naprendszer, atommag, a természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere, elektromos áram.

Monitoring rendszerek, határértékek, riasztási értékek. Szmog. O ₃ , SO ₂ , NO, NO ₂ , CO ₂ , CO, szálló por (PM10). Tulajdonságaik. Forrásaik. Megelőzés, védekezés. Ózonpajzs. Az ózon mérgező hatása a légkör földfelszíni rétegében. A savas esőt okozó szennyezők áttekintése.		Földrajz: ásványok, kőzetek, vizek, környezetkárosító anyagok és hatásaik.
<i>Vizek</i> Édesvíz, tengervíz, ivóvíz, esővíz, ásványvíz, gyógyvíz, szennyvíz, desztillált víz, ioncserélt víz, jég, hó. Összetételük, előfordulásuk, felhasználhatóságuk. A természetes vizek mint élő rendszerek. Ásványvíz, gyógyvíz, termálvíz.(+ 1 óra) <i>Vízszennyezés</i> A Föld vízkészletének terhelése kémiai szemmel. A természetes vizeket szennyező anyagok (nitrát-, foszfátszennyezés, olajszennyezés) és hatásuk az élővilágra. A szennyvíztisztítás lépései. A közműháló. Élővizeink és az ivóvízbázis védelme. <i>Ásványok, ércek</i> Az ásvány, a kőzet és az érc fogalma. Magyarországi hegységképző kőzetek főbb ásványai. Mész, dolomit, szilikátásványok. Barlang- és cseppkőképződés. Homok, kvarc. Agyag és égetése. Porózus anyagok. Kőszén, grafit, gyémánt. Szikes talajok.		
A vizek, ásványok és ércek kémiai összetételének áttekintése; a vízszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése. M: Különböző vizek bejárása, a bejárás maradvány vizsgálata. Környezeti katasztrófák kémiai szemmel. Pl. ásvány- és kőzetgyűjtemény létrehozása. Ércek bemutatása. Kísérletek mészkővel, dolomittal és szikszóval, vizes oldataik kémhatása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	H ₂ , légköri gáz, természetes és mesterséges víz, ásvány, érc, levegőszennyezés, vízszennyezés.	
Tematikai egység	Kémia a háztartásban	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A háztartásban előforduló anyagok és azok kémiai jellemzői, kémiai reakciók ismerete, fegyelmesség és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A háztartásokban található anyagok és vegyszerek legfontosabb tulajdonságainak ismerete alapján azok kémiai szempontok szerinti szakszerű jellemzése. Az egyes vegyszerek biztonságos kezelésének, a	

	szabályok alkalmazásának készségszintű elsajátítása a kísérletek során, a tiltott műveletek okainak megértése. A háztartási anyagok és vegyszerek szabályos tárolási, illetve a hulladékok előírászerű begyűjtési módjainak ismeretében ezek gyakorlati alkalmazása. A háztartásban előforduló anyagokkal, vegyszerekkel kapcsolatos egyszerű, a hétköznapi életben is használható számolási feladatok megoldása.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<i>Savak, lúgok és sók biztonságos használata</i> Használatuk a háztartásban (veszélyességi jelek). Ajánlott védőfelszerelések. Maró anyagok. <i>Savak</i> Háztartási sósav. Akkumulátorsav. Ecet. Vízkezelők: a mészkövet és a márványt károsítják. <i>Lúgok</i> Erős lúgok: zsírolók, lefolyótisztítók. Erős és gyenge lúgokat tartalmazó tisztítószer. <i>Sók</i> Konyhasó. Tulajdonságai. Felhasználása. Szódabikarbóna. Tulajdonságai. Felhasználása. A sütőpor összetétele: szódabikarbóna és sav keveréke, CO₂-gáz keletkezése.	A háztartásban előforduló savak, lúgok és sók, valamint biztonságos használatuk módjainak elsajátítása. M: Pl. kénsavas ruhadarab szárítása, majd a szövet roncsolódása nedvességre. Információk az élelmiszerekben használt gyenge savakról. Annak bizonyítása, hogy a tömény lúg és az étolaj reakciója során a zsírolékony étolaj vízzeloldékony alakul. Információk táplálékaink sótartalmáról és a túlzott sófogyasztás vérnyomásra gyakorolt hatásáról. Sütőpor és szódabikarbóna reakciója vízzel és ecettel. Információk a szódabikarbónával való gyomorsavmegkötésről.	<i>Biológia:</i> tudatos fogyasztói szokások, fenntarthatóság. <i>Fizika:</i> az energia fogalma, mértékegysége, elektromos áram.
<i>Fertőtlenítő- és fehérítőszer</i> Hidrogén-peroxid. Hipó. Klórmentes. Tulajdonságai. A hipó (vagy klórmentes) + sósav reakciójából mérgező Cl₂-gáz keletkezik. A klórgáz tulajdonságai. A vízkezelő és a klórtartalmú fehérítők, illetve fertőtlenítőszer együttes használatának tilalma. <i>Mosószer, szappanok, a vizek keménysége</i> Mosószer és szappanok mint kettős oldékonyságú részecskék.	A háztartásban előforduló fertőtlenítő- és mosószer, valamint biztonságos használatuk módjainak elsajátítása. A csomagolóanyagok áttekintése, a hulladékkezelés szempontjából is. M: H₂O₂ bomlása, O₂-gáz fejlődése. Információk a háztartási vegyszerek összetételéről. Semmelweis Ignác tudománytörténeti szerepe. Információk a kettős oldékonyságú részecskékről. Vízlágyítók és adagolásuk különbsége mosógép és	

A szappanok, mosószeres mosóhatásának változása a vízkeménységtől függően. A víz keménységét okozó vegyületek. Gyakorlati ismeretek gyűjtése. (+ 1 óra) A vízlágyítás módjai, csapadékképzés, ioncsere. <i>Csomagolóanyagok és hulladékok kezelése</i> A csomagolóanyagok áttekintése. Az üveg és a papír mint újrahasznosítható csomagolóanyag. Alufólia, aludoboz. Az előállítás energiaigénye. Műanyagok jelölése a termékeken. Élettartamuk. Környezetvédelem.(+ 1 óra)	mosogatógép esetében. Információk a foszfátos és foszfátmentes mosópor környezetkémiai vonatkozásairól. Alumínium oldása savban és lúgban. Információk: mi miben tárolható, mi mosható mosogatógépben, mi melegíthető mikrohullámú melegítőben. Információk a csomagolóanyagok szükségességéről, a környezettudatos viselkedésről. Műanyag égetése elrettentésként. Információk az iskola környékén működő hulladékkezelési rendszerekről.	
<i>Réz és nemesfémek</i> A félnemesfémek és nemesfémek. A réz (vörösréz) és ötvözetei (sárgarézt, bronz). Tulajdonságaik. Tudománytörténeti érdekességek. Az ezüst és az arany ún. tisztaságának jelölése. Választóvíz, királyvíz. <i>Permetezés, műtrágyák</i> Réz-szulfát mint növényvédő szer. Szerves növényvédő szerek. Adagolás, lebomlás, várakozási idő. Övintézkedések permetezéskor. A növények tápanyagigénye. Műtrágyák N-, P-, K-tartalma, vízzoldékonysága, ennek veszélyei. <i>Az energia kémiai tárolása</i> Energia tárolása kémiai (oxidáció-redukció) reakciókkal. Szárazelemek, akkumulátorok. Mérgező fémek, vegyületek begyűjtése.	Kémiai információk ismerete a háztartásban található néhány további anyagról, azok biztonságos és környezettudatos kezelése. A háztartásban előforduló kémiai jellegű számítások elvégzési módjának elsajátítása. M: Réz és tömény salétromsav reakciója. A rézgálic színe, számítási feladatok permetlé készítésére és műtrágya adagolására. Információk a valós műtrágyaigényről. Információk a háztartásban használt szárazelemekről és akkumulátorokról. A közvetlen áramtermelés lehetősége tüzelőanyag-cellában: H₂ oxidációja.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vízkezelő, zsírtelenítő, fertőtlenítő- és fehérítőszer, mosószer, vízkeménység, csomagolóanyag, műanyag, szelektív gyűjtés, nemesfém, permetezőszer, műtrágya, várakozási idő, adagolás, szárazelem, akkumulátor.	

Tematikai egység	Kémia az iparban	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A természetben előforduló anyagok ismerete, kémiai reakciók ismerete, fegyelmzett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a természetben található nyersanyagok kémiai átalakításával értékes és nélkülözhetetlen anyagokhoz lehet jutni, de az ezek előállításához szükséges műveleteknek veszélyei is vannak. Néhány előállítási folyamat legfontosabb lépéseinek megértése, valamint az előállított anyagok jellemzőinek, továbbá (lehetőleg aktuális vonatkozású) felhasználásainak magyarázata (pl. annak megértése, hogy a mész építőipari felhasználása kémiai szempontból körfolyamat). Az energiatermelés kémiai vonatkozásai esetében a környezetvédelmi, energiatakarékossági és a fenntarthatósági szempontok összekapcsolása a helyes viselkedésformákkal.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
A vegyész és a vegyészmérnök munkája az iparban, a vegyipari termékek jelenléte mindennapjainkban. A vegyipar és a kémiai kutatás modern, környezetbarát irányvonalai. <i>Vas- és acélgyártás</i> A vas és ötvözeinek tulajdonságai. A vas- és acélgyártás folyamata röviden. A vashulladék szerepe. <i>Alumíniumgyártás</i> A folyamat legfontosabb lépései. A folyamat energiaköltsége és környezetterhelése. Újrahasznosítás. Az alumínium tulajdonságai. Gyártási folyamatok a fémkohászatban. (+ 1 óra) <i>Üvegipar</i> Homok, üveg. Az üveg tulajdonságai. Újrahasznosítás. <i>Papírgyártás</i> A folyamat néhány lépése. Fajlagos faigény. Újrahasznosítás. <i>Műanyagipar</i>	A tágabban értelmezett vegyipar főbb ágainak, legfontosabb termékeinek és folyamatainak ismerete, megértése. M: Információk a vegyipar jelentőségéről, a vas- és acélgyártásról. Alumínium oxidációja a védőréteg leoldása után. Felhevített üveg formázása. Információk az amorf szerkezetről és a hazai üveggyártásról. Információk a különféle felhasználási célú papírok előállításának környezetterhelő hatásáról. Információk a biopolimerek és a műanyagok szerkezetének hasonlóságáról, mint egységekből felépülő óriásmolekulákról. Információk a műanyagipar nyersanyagairól.	<i>Biológia:</i> fenntarthatóság, környezetszennyezés, levegő-, víz- és talajszennyezés. <i>Fizika:</i> az energia fogalma, mértékegysége, energiatermelési eljárások, hatásfok, a környezettudatos magatartás fizikai alapjai, energiatakarékos eljárások, energiatermelés módjai, kockázatai, víz-, szél-, nap- és fosszilis energiák, atomenergia, a természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere, elektromos áram. <i>Földrajz:</i> fenntarthatóság, környezetkárosító anyagok és hatásaik,

A műanyagipar és hazai szerepe. Műanyagok. Közös tulajdonságaik.		energiahordozók, környezetkárosítás.	
<i>Energiaforrások kémiai szemmel</i> Felosztásuk: fosszilis, megújuló, nukleáris; előnyeik és hátrányaik. Becsült készletek. Csoportosításuk a felhasználás szerint. Alternatív energiaforrások. <i>Fosszilis energiaforrások</i> Szénhidrogének: metán, benzin, gázolaj. Kőolaj-finomítás. A legfontosabb frakciók felhasználása. Kőszének fajtái, széntartalmuk, fűtőértékük, koruk. Égéstermékeik. Az égéstermékek környezeti terhelésének csökkentése: porleválasztás, további oxidáció. Szabályozott égés, Lambda-szonda, katalizátor. <i>Biomassza</i> Megújuló energiaforrások. A biomassza fő típusai energetikai szempontból. Összetételük, égéstermékeik. Elgázosítás, folyékony tüzelőanyag gyártása. A biomassza mint ipari alapanyag a fosszilis források helyettesítésére.			Az energiaforrások áttekintése a kémia szempontjából, a környezettudatosság szempontjainak érvényesítésével. M: Robbanóelegy bemutatása, gázszag. Információk a kémiai szintézisek szerepéről az üzemanyagok előállításánál. Információk az egyén energiatudatos viselkedési lehetőségeiről, a hazai olajfinomításról és a megújuló energiaforrások magyarországi felhasználásáról.
<i>Mész</i> A mészalapú építkezés körfolyamata: mészégetés, mészsoltás, karbonátosodás. A vegyületek tulajdonságai. Balesetvédelem. Gyártási folyamatok az építő iparban. (+ 1 óra) <i>Gipsz és cement</i> Kalcium-szulfát. Kristályvíz. Kristályos gipsz, égetett gipsz. Az égetett gipsz (modellgipsz) vízfelvétele, kötése. Cementalapú kötőanyagok, kötési idő, nedvesen tartás.			M: Információk a mész-, a gipsz- és a cementalapú építkezés során zajló kémiai reakciók szerepéről. A főbb lépések bemutatása, pl. a keletkező CO ₂ -gáz kimutatása meszes vízzel, mészsoltás kisebb mennyiségben. Információk a régi mészégetésről.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vas- és acélötvözet, alumínium, üveg, papír, energia, fosszilis energia, földgáz, kőolaj, szén, biomassza, mész, körfolyamat, kristályvíz.		

Tematikai egység	Élelmiszerek és az egészséges életmód	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Elem, vegyület, molekula, periódusos rendszer, kémiai reakciók ismerete, fegyelmet és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szerves és a szervetlen anyagok megkülönböztetése. Ismert anyagok besorolása a szerves vegyületek csoportjaiba. Információkeresés az élelmiszerek legfontosabb összetevőiről. A mindennapi életben előforduló, a konyhai tevékenységhez kapcsolódó kísérletek tervezése, illetve elvégzése. Annak rögzítése, hogy a főzés többnyire kémiai reakciókat jelent. Az egészséges táplálkozással kapcsolatban a kvalitatív és a kvantitatív szemlélet elsajátítása. A tápanyagok összetételére és energiaértékére vonatkozó számítások készségszintű elsajátítása. Az objektív tájékoztatás és az elriasztó hatású kísérletek eredményeként elutasító attitűd kialakítása a szenvedélybetegségekkel szemben.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
<i>Szerves vegyületek</i> Szerves és szervetlen anyagok megkülönböztetése. <i>Szénhidrátok</i> Elemi összetétel és az elemek aránya. A „hidrát” elnevezés tudománytörténeti magyarázata. Egyszerű és összetett szénhidrátok. Szőlőcukor (glükóz, $C_6H_{12}O_6$), gyümölcscukor (fruktóz), tejcukor (laktóz), répacukor (szacharóz). Biológiai szerepük. Méz, kristálycukor, porcukor. Mesterséges édesítőszer. Keményítő és tulajdonságai, növényi tartalék-tápanyag. Cellulóz és tulajdonságai, növényi rostanyag. <i>Fehérjék</i> Elemi összetétel. 20-féle alapvegyületből felépülő óriásmolekulák. Biológiai szerepük (enzimek és vázfehérjék). Fehérjetartalmú élelmiszerek. <i>Zsírok, olajok</i> Elemi összetételük. Megkülönböztetésük. Tulajdonságaik. Étolaj és	Az élelmiszerek legfőbb összetevőinek mint szerves vegyületeknek az ismerete és csoportosítása. M: Tömény kénsav (erélyes vízelvonó szer) és kristálycukor reakciója. Keményítő kimutatása jóddal élelmiszerekben. Csiriz készítése. Karamellizáció. Tojásfehérje kicsapása magasabb hőmérsékleten, illetve sóval. Oldékonysági vizsgálatok, pl. étolaj vízben való oldása tojássárgája segítségével, majonézkészítés. Információk a margarinról, szappanfőzésről. Alkohokok párolgásának bemutatása. Információk mérgezési esetekről. Ecetsav kémhatásának vizsgálata, háztartásban előforduló további szerves savak bemutatása.	<i>Biológia:</i> az élőlényeket felépítő főbb szerves és szervetlen anyagok, anyagcsere-folyamatok, tápanyag. <i>Fizika:</i> a táplálékok energiatartalma.

sértésszír, koleszterintartalom, avasodás, kémiailag nem tiszta anyagok, lágyulás. <i>Alkoholok és szerves savak</i> Szeszes erjedés. Pálinkafőzés. A glikol, a denaturált szesz és a metanol erősen mérgező hatása. Ecetesezés. Ecetsav.		
<i>Az egészséges táplálkozás</i> Élelmiszerek összetétele, az összetétellel kapcsolatos táblázatok értelmezése, ásványi sók és nyomelemek. Energiatartalom, táblázatok értelmezése, használata. Sportolók, diétázók, fogyókúrázók táplálkozása. Zsír- és vízoldható vitaminok, a C-vitamin. Tartósítószer. <i>Szenvedélybetegségek</i> Függőség. Dohányzás, nikotin. Kátrány és más rákkeltő anyagok, kapcsolatuk a tüdő betegségeivel. Alkoholizmus és kapcsolata a máj betegségeivel. „Partidrogok”, egyéb kábítószer.	Az egészséges életmód kémiai szempontból való áttekintése, egészségtudatos szemlélet elfogadása. M: Napi tápanyagbevitel vizsgálata összetétel és energia szempontjából. Üdítőitalok kémhatásának, összetételének vizsgálata a címke alapján. Információk Szent-Györgyi Albert munkásságáról. Pl. elriasztó próbálkozás kátrányfoltok oldószer nélküli eltávolításával. Információk a drog- és alkoholfogyasztás, valamint a dohányzás veszélyeiről. Információk Kabay János munkásságáról.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerves vegyület, alkohol, szerves sav, zsír, olaj, szénhidrát, fehérje, dohányzás, alkoholizmus, drog.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<i>A tanuló ismerje</i> a kémia egyszerűbb alapfogalmait (atom, kémiai és fizikai változás, elem, vegyület, keverék, halmazállapot, molekula, anyagsűrűség, tömegszázalék, kémiai egyenlet, égés, oxidáció, redukció, sav, lúg, kémhatás), alaptörvényeit, vizsgálati céljait, módszereit és kísérleti eszközeit, a mérgező anyagok jelzéseit. <i>Ismerje</i> néhány, a hétköznapi élet szempontjából jelentős szervetlen és szerves vegyület tulajdonságait, egyszerűbb esetben ezen anyagok előállítását és a mindennapokban előforduló anyagok biztonságos felhasználásának módjait. <i>Tudja</i>, hogy a kémia a társadalom és a gazdaság fejlődésében fontos szerepet játszik. <i>Értse</i> a kémia sajátos jelrendszerét, a periódusos rendszer és a vegyértékelektron-szerkezet kapcsolatát, egyszerű vegyületek elektronszerkezeti képletét, a tanult modellek és a valóság kapcsolatát. <i>Értse</i>, és az elsajátított fogalmak, a tanult törvények segítségével <i>tudja magyarázni</i> a halmazállapotok jellemzőinek, illetve a tanult elemek és vegyületek viselkedésének alapvető különbségeit, az egyes kísérletek során tapasztalt jelenségeket. <i>Tudjon</i> egy kémiával kapcsolatos témáról önállóan vagy csoportban dolgozva információt keresni, és <i>tudja</i> ennek eredményét másoknak	

	változatos módszerekkel, az infokommunikációs technológia eszközeit is alkalmazva bemutatni. <i>Alkalmazza</i> a megismert törvényszerűségeket egyszerűbb, a hétköznapi élethez is kapcsolódó problémák, kémiai számítási feladatok megoldása során, illetve gyakorlati szempontból jelentős kémiai reakciók egyenleteinek leírásában. <i>Használja</i> a megismert egyszerű modelleket a mindennapi életben előforduló, a kémiával kapcsolatos jelenségek elemzésekor. Megszerzett tudását <i>alkalmazva hozzon felelős döntéseket</i> a saját életével, egészségével kapcsolatos kérdésekben, <i>vállaljon szerepet</i> személyes környezetének megóvásában.
--	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

- A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái *(az általános szabályok részletezése, tantárgyi sajátos elemek)*

Ezt a részt minden intézménynek saját magának kell megadni, fokozottan figyelve arra, hogy a későbbiek során csak azt itt felsorolt elemeket lehet későbbiek során figyelembe venni.

- Pl:
- szóbeli felelet
 - írásbeli dolgozat
 - prezentáció készítése (önálló témafeldolgozás)
 - kiselőadás
 - grafikonok elemzése /oldhatóság/
 - rajz
 - plakát
 - modell

6. Függelék:

- A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések felsorolása *(nem képezi a helyi tanterv részét, de elkészítése hasznos lehet).*
- A helyi tanterv az OFI által tankönyvvé nyilvánított, Kecskés Andrásné: Kémia 7.-8. tankönyvekre épül.
- Egyéb kiegészítő részek

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

BIOLÓGIA
Helyi tantárgyi tanterv
7 – 8. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
7-8. évfolyam általános tantervű osztályok részére

A tantárgy órakerete: *(javaslat: az iskolai óraháló alapján 36 oktatási héttel számoljunk. Külön oszlopokban lehet jelezni, ha az adott tantárgyból emelt szintű képzési forma is választható.)*

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
7.	2	72	58	14
8.	1,5	54	44	10

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az iskola a 8. évfolyamon a biológia tantárgy óraszámát a szabadon választható órakeret terhére heti 0,5 órával megemelte.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Biológia tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 7-8. évfolyamára kiadott **biológia** tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek.
A helyi sajátosságokat beépítette: **Banduláné Moni Enikő**

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:
felsős munkaközösség, **Váradi Sándorné intézményvezető**

A 7–8. évfolyamon a biológia tantárgy Nat-ban felsorolt fő témakörei:

1. A biológia tudományának céljai és vizsgálati módszerei
2. Az élet kialakulása és szerveződése
3. Az élet formái, működése és fejlődése
4. Életközösségek vizsgálata
5. Az élővilág és az ember kapcsolata
6. A fenntarthatóság fogalma, biológiai összefüggései
7. Az emberi szervezet felépítése, működése
8. Életmód és egészség

A témakörök áttekintő táblázatában a témakör neve után zárójelbe tett számok azt jelölik, hogy a témakör a NAT-ban felsorolt melyik fő témakörökhöz tartozik.

A biológia tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
A biológia tudománya (1)	3	2	5
Az élet kialakulása és szerveződése (2)	6	2	8
Az élővilág fejlődése (3)	6	2	8
Az élővilág országai (3)	10	0	10
Bolygónk élővilága (6)	10	0	10
Életközösségek vizsgálata (4)	10	3	13
A természeti értékek védelme (6)	8	0	8
Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság (5, 6)	5	0	5
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata		5	5
Évfolyam összesen	58	14	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképeség (7)	5	3	8
Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom (7)	8	0	8
Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás (7)	6	0	6
Szaporodás, öröklődés, életmód (7)	10	0	10
Egészségmegőrzés, elsősegély (8)	10	0	10
Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság (5, 6)	5	2	7
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata		5	5
Évfolyam összesen	44	10	54

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

A biológia tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A biológia tudománya	Kiselőadások, posztterek készítése az élettudományok és az orvoslás történetének egy-egy nevezetes személyiségéről, az ókortól napjainkig (Pl. Arisztotelész, Galenus, Linné, Darwin, Watson és Crick).	2
Az élet kialakulása és szerveződése	Mely környezeti tényezőknek van elsődleges szerepük az élet kialakulásában? Kísérletek, megfigyelések mikroszkóppal.	2
Az élővilág fejlődése	A környezet és az élőlények testfelépítése, életmódja közötti összefüggés keresése, az alkalmazkodás tényezőinek és konkrét módjainak megfogalmazása.	2
Életközösségek vizsgálata	Esetleírások, filmek, saját tapasztalatok alapján életközösségek biológiai értékének felismerése.	3
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	A teremtet világ csodálata, és a Teremtő Isten felismerése műveiben. Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében. Az egyes témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal.	5
Összesen:		14

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	10
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképeség	Melyek az alultápláltság, a túlsúly, az elhízás okai és következményei? A pulzusszám, a vércukorszint, a testhőmérséklet és a vérnyomás fizikai terhelés hatására történő változásának megfigyelése és magyarázata.	3
Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság	Információgyűjtés, rajzos vázlat szerkesztése az intézménynek helyet adó település, az iskola környezetének jellegzetes gazdálkodási és településformáló tevékenységeiről	2
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	Az ember szervezete és egészsége témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Felelősség saját magunkkal szemben, egészségvédelem, szenvedélybetegségek Felelősség a másik nemmel és utódainkkal szemben – keresztény szexuális erkölcs Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal. Kiselőadás, kutatómunka, ismeretterjesztő film megtekintése.	5
Összesen:		10

Tantárgyi bevezető

A **biológia** tanulása-tanítása továbbviszi a korábbi években elkezdett fogalmi fejlődés folyamatát, elmélyíti és rendszerezi a kulcsfogalmak köré szervezett elméleti tudást. Eszközöket ad a tanulók kezébe, amelyekkel a körülöttük lévő élővilágot tanulmányozhatják, meggyőzi őket az így szerzett tudás megbízhatóságáról. A tanulók önmagukat mint biológiai lényt is vizsgálják, a sejtektől a szervrendszereken át a szervezet egészéig felépítve az emberi testről és szellemi, lélektani működéséről alkotott képüket. A tanulók képet kapnak a biológia kulcsfogalmairól, alapvető elméleteiről, de lehetőségük van az érdeklődésüknek megfelelő, elmélyültebb vizsgálódásra is, ami utat nyit az élettudományok és a hozzájuk kapcsolódó életpályák felé. Ezt szolgálhatja egy-egy részterület pl. projektalapú vizsgálata az iskolai laboratórium eszközeivel, a tanulók lakóhelyi és természeti környezetének felfedezésével.

A biológia tantárgy tartalma a természettudományos műveltség sajátos és egyben szerves része. Különös jelentőségét az adja, hogy az élő természettel foglalkozik, amelynek része a

társadalomban élő, tanuló ember is. Az e kerettantervben szereplő biológia tantárgy témakörei, és azok feldolgozási módjai a NAT azon törekvése építenek, amely szerint a természettudományokban való alapvető jártasság nemcsak az orvosok, mezőgazdászok, környezetvédők, biológusok és a szaktudósok, hanem minden ember számára fontos. A biológia tanulása által a diákok nemcsak az élő természet szépségét és változatosságát, de saját szervezetük működését is megismerik, miközben egyre jobban megértik a természeti törvényszerűségeket, a jelenségek háttérében zajló folyamatokat és a közöttük lévő összefüggéseket.

Az általános iskolai biológia az alsó tagozatos környezetismeret, illetve az 5–6. évfolyamon tanult természettudomány tantárgy folytatása, de azoktól eltérően már csak az élők világával foglalkozik. A tantárgy tanulásának fontos feladata a természetről és az emberről, a kettő kapcsolatáról való szemlélet formálása, a diákok egészséges életmódjának és környezettudatos magatartásának alakítása.

Annak érdekében, hogy diákjaink nyitottak legyenek a világra, tudjanak tapasztalati tényekből következtetéseket levonni, felismerjék a problémákat, keressék azok okait, és életkoruknak megfelelő válaszokat fogalmazzanak meg a felvetődött kérdésekre, a biológia tanulása során a mindennapi életben tapasztalható jelenségekből, problémákból kiindulva jutunk el a megoldáshoz szükséges ismeretekhez, és azok alkalmazásához.

A tartalmak egy része lehetőséget ad a társadalom és a gazdaság aktuális problémáinak felismerésére és értelmezésére, az aktív és felelős állampolgári magatartás gyakorlására.

A célok megvalósításához elengedhetetlen, hogy a tanulók aktívan részt vegyenek az ismeretszerzés folyamatában. Ehhez megfelelő motiváció, tanulási környezet és az (inter)aktív tanulási formákat támogató tanulásszervezés szükséges, amelynek során folyamatosan fejlődik a természettudományos gondolkodáshoz nélkülözhetetlen megfigyelőképesség, a könyvtári és más információforrások használata, az információk rögzítésének és felidézésének képessége. Ennek során alakul a diákok egyéni tanulási stílusa és együttműködési képessége, megtanulnak másokkal együttműködni és csoportban tanulni.

A 7–8. évfolyamon a diákoknak az élővilág és az élőlények iránti szeretetére és kíváncsiságára építve – a fiatalabb korra jellemző – közvetlen megfigyelésen és tapasztalatszerzésen alapuló, többnyire leíró jellegű tudásépítés mellett egyre erőteljesebben jelenik meg az absztrakt gondolkodás fejlesztése. A természet szépségére, az élővilág „érdekes dolgaira” történő rácsodálkozás a kíváncsiság kielégítése és fenntartása mellett azokat a pozitív érzelmeket mozgósítja, melyek motiváló hatása a tanulás fáradtságosabb szakaszain is átsegíti a tanulót.

A tanítás-tanulás folyamatát a fejlesztő értékelés segíti, amely támogatja a tanulónak a tanulás folyamatában való aktív részvételét, segíti a reális önismeret alakulását és az önálló tanulási stratégiák kiépítését.

A tananyag a természet leíró megismeréséből kiindulva fokozatosan halad a jelenségek háttérében lévő általános természeti törvények felismerése, a természetben lévő kölcsönhatások megismerése és megértése felé. A Föld nagy tájai zonális életközösségeinek megismerése során, az életközösségek jellegzetes élőlényeinek megismerése által világossá válnak a fajok elképesztő sokfélesége mögött rejlő alapvető törvényszerűségek: a testfelépítésnek és a működésnek, illetve az állati viselkedésnek a környezeti feltételekhez való alkalmazkodása. Példák sorozatán keresztül derül fény az életközösségek felépülésének törvényszerűségeire, és a fajok közötti kapcsolatok különböző típusainak megismerésére. Sor kerül a fajok sokféleségében való rendszerezés szükségszerűségének belátására és a tudományos rendszerezés alapjainak a megismerésére.

Az egyedekből álló szerveződés, valamint az egyedek jellemzésének és működési sajátosságainak a megismerését az egyed alatti szerveződési szintek megismerése követi: a

struktúra és a funkció közötti kapcsolat megvalósulása a sejtekben és a szövetekben, a növényi és az emberi szervekben, szervrendszerekben.

A környezettudatosság és a fenntarthatóság tantárgyakon átívelő nevelési feladat, amely karakteresen kötődik a természettudományos tárgyakhoz és a biológiához. Megvalósítása leginkább az életközösséggel és az emberrel foglalkozó tematikus egységeknél valósítható meg.

A tudományos megismerés során nemcsak a „mi van a természetben?”, hanem „miért éppen úgy van?” kérdésre is keressük a választ saját lakó környezetünkben, ami hozzájárul a globális folyamatok megértésében is. Több témakör tartalma ad lehetőséget arra, hogy a tanulók tervezett megfigyeléseket, kísérleteket, méréseket végezzenek, és tapasztalataikról feljegyzéseket készítsenek. A balesetmentes kísérletezés fegyelemre szoktat, miközben fejleszti a megfigyelés és az elemzés képességét. Az önálló tanulás megvalósítását segítik a gyűjtőmunkára épülő, prezentációval is kísért kiselőadások és projektek, melyek információhordozók alkalmazására és természettudományi témájú ismeretterjesztő források keresésére, követésére, értelmezésére épülnek. A tudomány gyakorlati alkalmazásának felelősségét az egészség, a természeti erőforrások és a környezeti rendszerek állapotának kontextusában helyezzük el.

Az ember megismerése és egészsége fejlesztési feladataihoz kapcsolódó tartalmaknak és tevékenységeknek meghatározó szerepük van a kamaszok reális önismeretének alakításában. Nevelési feladataink súlypontjai a testi-lelki egészségre, a családi életre nevelésre, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésére és a fenntarthatóságra koncentrálnak. Szándékainknak azonban van erkölcsi–állampolgári vetülete is, azaz az önmaga cselekedeteiért és azok következményeiért viselt felelősség tudatával rendelkező személyiség alakítása.

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen nyitott, tanúsítson érdeklődést környezete és szervezete iránt. Legyen érzékeny problémáira. Tanuljon meg **tapasztalatokat, tudományos ismereteket szerezni**. Legyen képes megszerzett tudását a mindennapi életben hasznosítani. Válgjon igényévé az önálló ismeretszerzés.

Ehhez az szükséges, hogy:

- legyen képes a természetben és a szervezetében játszódó jelenségek, folyamatok, változások, kölcsönhatások tudatos megfigyelésére;
- tudjon vizsgálatokat, kísérleteket önállóan végezni és rendelkezzen megfelelő gyakorlattal az anyagok eszközök ismeretében, balesetmentes használatában;
- ismerje fel a megfigyelések, vizsgálódások feladataiban rejlő problémát, legyen képes azok tapasztalatait értelmezni, magyarázni, belőle következtetéseket levonni és róluk írásos, rajzos feljegyzéseket készíteni;
- tudja a szöveges és a képi információhordozókat önállóan használni, diagramokat elemezni, ezekből következtetéseket levonni;
- legyen képes ismereteinél a lényeges és a lényegtelen elkülönítésére, a mennyiségi és minőségi jellemzők összehasonlítására, az ok-okozati összefüggések felismerésére és magyarázatára;
- tudja használni az ismeretek megszerzésénél és reprodukálásánál a megismerési algoritmusokat,
- vegye észre az egészséges test felépítésének és működésének csodáit;
- ismerje a környezetét és egészségét károsító tényezőket, használja fel ismereteit a veszély időbeni felismerésére és elhárítására;
- tekintse egészségének, környezetének védelmét elsőrendű feladatának és vegyen részt aktívan a megvalósításban.

Sajátítsa el megfelelő mennyiségű és mélységű ismereteket az **élő és élettelen anyag** tulajdonságairól, szerkezetének és működésének összefüggéseiről.

Ennek érdekében:

- ismerje meg a legfontosabb szerves és szervetlen anyagok jellemző tulajdonságait;
- tudja az élelmiszerek, ételek tápanyag-tartalmát és táplálkozását e szerint alakítsa;
- értse, hogy az élő szervezetet felépítő anyagok mennyisége, aránya és szerkezete elválaszthatatlan a működéstől;
- ismerje fel az élő anyag különböző megjelenési formáiban a hasonlóságokat és a különbségeket;
- lássa az ökológiai rendszerekben az anyagok áramlását, körforgását;
- értse a növényi, állati és emberi szervezet építő és lebontó anyagcsere-folyamatainak elválaszthatatlanságát;
- legyenek biztos ismeretei a szervezetet károsító anyagok (nikotin, alkohol és a drog) mérgező hatásáról kipróbálásuk és használatuk veszélyeiről;
- ismerje a leggyakoribb környezetszennyező anyagokat, törekedjen felhalmozódásuk megelőzésére és az esetlegesen kialakuló károk csökkentésére.

A környezetben való tájékozódás érdekében szükséges tudnia, hogy a természet élő és élettelen dolgai, jelenségei, kölcsönhatásai **időben és meghatározott térben** zajlanak.

Így fontos, hogy:

- tudja, a természetben minden állandó változásban, mozgásban van,
- tudja, a természeti jelenségek, folyamatok, kölcsönhatások időben és térben játszódnak,
- értse a folyamatok időbeliségét és visszafordíthatatlanságát,
- ismerje fel az élőlények egyedfejlődési szakaszait és időtartamát,
- tudatosuljon benne, hogy az élőlények elválaszthatatlanok környezetüktől, mert azzal állandó és folytonos anyagcserét folytatnak,
- rendelkezzen megfelelő szintű testtopográfiai ismerettel az élőlények és saját szervezetük felépítésénél,
- lássa a test külső és belső tereiben a rész és az egész viszonyát, ismerje a főbb biotopok, életközösségek földrajzi helyét.

Lássa a **természettudományok** XX. században bekövetkezett fejlődését és meghatározó szerepét a Föld és a földi élet jövőjében.

Ennek érdekében:

- ismerje a közvetlen tapasztalatszerzés módszereit, szerepét és jelentőségét a természettudományos megismerésben;
- tudja, hogy ezen tapasztalatait az információhordozók által bővítheti, fejlesztheti;
- fogadja kritikával az információkat, mert téves nézetekkel is találkozhat;
- értékrendjében kapjon megfelelő helyet a tudomány és a tudás tisztelete;
- ismerje hazánk kiemelkedő eredményeket elért tudósait, kutatóit, orvosait;
- legyen büszke eredményeikre, nemzetközi elismertségükre;
- törekedjen munkásságuk széles körű ismertetésére és hírnevük öregbítésére.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Hit és erkölcsi nevelés

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtett természet és a benne élő Isten képmására teremtett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtett világgal szemben. A református iskolában a biológia oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

A teremtett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben.

Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében

Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szenvedélybetegségek
Felelősség a másik nemmel és utódainkkal szemben – keresztény szexuális erkölcs

Ezek a területek általában csak implicit módon jelennek meg az órai munkában, de *A természet és társadalom kölcsönhatásai*, valamint *Az ember szervezete és egészsége* témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

A családi életre nevelés

A tanuló képes felismerni és megfogalmazni családban betöltött szerepeket, feladatokat, megtalálja és elvégzi a rá háruló feladatokat. Tisztában van a nemi szerepek biológiai funkcióival, társadalmi hagyományaival. Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni. A szakasz végére a tanuló értéknek tekinti a gondosan kiválasztott, mély társas kapcsolatot. Tisztában van azzal, hogy a szexualitás a párkapcsolatok fontos eleme, és érti az ezzel kapcsolatos felelősséget is. Tud a pozitív és negatív családtervezés különböző lehetőségeiről, ismeri a művi terhesség-megszakítás lelki és fizikai veszélyeit. A tanuló alkalmazás szinten ismeri a csecsemőgondozás néhány alapvető lépését.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló fel tudja sorolni az egészséges táplálkozás néhány alapvető szabályát. Ismeri a tisztálkodással kapcsolatos alapvető szabályokat, a személyes higiéné ápolásának módjait, majd megtanulja tudatosan ápolni személyes higiéniáját. Tudja, hogy a rendszeres testmozgás kialakul az igénye ezek iránt. A tanuló (az iskola és szülei segítségével) igyekszik olyan kikapcsolódást, hobbit találni, amely hozzásegíti lelki egészségének megőrzéséhez. Ismeri az aktív pihenés fogalmát, meg tud nevezni aktív pihenési formákat. Tisztában van a feltöltődés és kikapcsolódás jelentőségével. Tudatosan figyel testi egészségére, képes szervezetének jelzéseit szavakkal is kifejezni. Ismer és alkalmaz stressz oldási technikákat, tisztában van a nem megfelelő stressz oldás következményeivel, ennek kockázataival (különösen az alkohol, a dohányzás és a drogok használatának veszélyeivel), és tudatosan kerüli ezeket. Ismeri a stressz okozta ártalmakat, civilizációs betegségeket és ezek megelőzési módjait.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóban kifejlődnek a környezet harmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, mozgósítható a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre. Érti a mennyiségi és minőségi változás, fejlődés fogalmát, valamint, hogy a fogyasztás önmagában sem nem cél, sem nem érték. Egyre érzékenyebbé válik környezete állapota iránt, képes annak változását elemi szinten értékelni. Felismeri a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket. Képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani az iskola belső és külső környezetét. Nem hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat, előnyben részesítve a természetes, újrahasznosítható, illetve újrahasznosított anyagokat. Érzékenyebbé válik az anyag- és energiatakarékos életvitelre és ismeri ezek gyakorlati technikáit. Érti a fenntarthatóság fogalmát

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

A biológia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A biológiai megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát, míg a tudás alkalmazhatóságának tapasztalata az önirányító

tanulás képességét erősíti. Tantárgyhoz kapcsolódó, napról napra frissülő információk keresése, az ezekre a forrásokra épített tanulás fejleszti az önálló tanulás képességét.

A kommunikációs kompetenciák: A természet megfigyelése és a tapasztalatok megfogalmazása fejleszti a tanuló szókincsét, anyanyelvi kifejezőkészségét. Az élő rendszerek és életjelenségek ábrák, képek, mozgóképek formájában is vizsgálhatók, ez fejleszti a képzeletet, a képek és a nyelvi kifejezésmódok közötti átalakítás képességét. A csoportos, interaktív tanulási helyzetek a vélemények felszínre hozását, a tudás közös építését és megosztását segítik.

A digitális kompetenciák: A közvetlen tapasztalatszerzés mellett a tanuló digitális forrásokból szerezhet információkat a természeti környezetéről. A könyvtári és egyéb adatbázisokban végzett célzott keresése kiegészül a tárolás, rendezés és átalakítás műveleteivel. Megfelelő tanári támogatással a tanuló maga is alkotóvá válhat, személyre szabott tananyagokat hozhat létre, eredményeit megoszthatja társaival.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A biológiai vizsgálatok során a tanuló alkalmazza az analitikus és a szintetizáló gondolkodás műveleteit, összehasonlítja a különféle állapotokat és következtet a változások, folyamatok és egyensúlyok kialakulására. Az elvégzett megfigyelések és kísérletek számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell. A megismert biológiai elméletek alkalmazása többféle kontextusban, pl. a fenntarthatóság, a biotechnológia vagy az egészség összefüggésében, deduktív gondolkodás útján történhet. A biológiai jelenségek leírása gyakran csak statisztikai szemlélettel lehetséges, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítása az analógiás gondolkodást fejleszti. Az élet egymásra épülő szerveződési szintjeinek megértése rendszerszintű, komplex gondolkodást igényel.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Az ember biológiai és társadalmi lény, a biológia tanulása hozzásegít e kettősség tudatos szemléletéhez. A tanuló felismeri az öröklött és a szerzett tulajdonságaiban rejlő lehetőségeit, a testi és szellemi képességek kibontakoztatásának személyes felelősségét. Az önismeret fejlesztését szolgálják az interaktív tanulási formák, a fejlesztő szemléletű ön- és társértékelés. A tanuláshoz nyújtott megfelelő tanári támogatás, az egymástól tanulás növeli a közösségi összetartozás érzését, a segítség adásának és elfogadásának képességét.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az élő természeti környezetből érkező érzelmi hatások befogadása, ezek kreatív alkotásokban történő kifejezése segíti a biológia nevelési céljainak elérését.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mezőgazdaság, az élelmiszeripar, az orvostudomány és a gyógyszeripar a folyamatos innovációra épül, az erre való felkészítés a biológia tanulásának is feladata.

Anyanyelvi kommunikáció

A tanuló képes érzéseinek, gondolatainak, véleményének kifejezésére, adott szempont szerint újfogalmazására, mások véleményének tömör reprodukálására. Képes ismert tartalmú szövegeket biztonságosan elolvasni, értelmező hangos olvasással. Képes hallott és olvasott szöveg lényegének felidézésére, megértésére, értelmezésére. Önállóan olvas nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegeket. Képes a szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazására, különböző műfajú és rendeltetésű szóbeli és írásbeli szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek feltárására, értelmezésére és értékelésére. Korosztályának megfelelő módon részt vesz az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerzésben és információátadásban. Törekszik az olvasható és pontosan értelmezhető írásbeli kommunikációra. Elsajátítja a jegyzetelés alapjait. Képes rövidebb szövegek alkotására. Képes rövidebb szövegek összegyűjtésére, rendezésére.

Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló már képes felismerni a természet működési alapelveit, illetve az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait. Egyre önállóan használja, illetve alkalmazza az alapvető tudományos fogalmakat és módszereket problémák megoldása során. Tudása és megfigyelési képességei fejlődésének köszönhetően tanári irányítás mellett, de mind önállóan hajt végre kísérleteket, megfigyeléseket, amelynek eredményeit értelmezni is tudja. Technikai ismereteit és kompetenciáit kezdetben még irányítással, majd egyre önállóan alkalmazza az iskolai és iskolán kívüli környezetben. Felismeri az emberi tevékenység környezetre gyakorolt káros hatásait, belátja, hogy erőforrásaink döntően végesek, és ezeket körültekintően, takarékosan kell hasznosítanunk. Nyitottá válik a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránt, képes környezettudatos döntések meghozatalára.

Digitális kompetencia

A tanuló mind motiváltabbá válik az IKT-eszközök használata iránt. Képes alapvető számítógépes alkalmazásokat (szövegszerkesztés, adatkezelés) felhasználni a tanórai és a tanórán kívüli tanulási tevékenységek során, illetve a hétköznapi életben. Egyre nagyobb biztonsággal és mind önállóan képes felhasználni a számítógép és az internet által biztosított információkat, akár megadott szempontok szerinti gyűjtőmunkában is. A megszerzett információkból irányítással, majd egyre önállóan képes összeállítani prezentációkat, beszámolókat. Ismeri az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségeket és használja is ezeket. Felismeri az elektronikus kommunikációban rejlő veszélyeket és törekszik ezek elkerülésére. Látja a valós és a virtuális kapcsolatok közötti különbségeket, kellő óvatossággal kezeli a világhálóról származó tartalmakat és maga is felelősséggel viszonyul a világháló használóihoz.

A hatékony, önálló tanulás

A tanuló rendelkezik a hatékony tanuláshoz szükséges alapvető készségekkel, azaz tud írni, olvasni, számolni, továbbá nem idegenek számára az IKT-eszközök. A tanuló képes kitartóan tanulni, a figyelmét összpontosítani, törekszik arra, hogy saját tanulását megszervezze. Képes a figyelem és a motiváció folyamatos fenntartására, elég magabiztos az önálló tanuláshoz. A tanulás iránti attitűdje pozitív. A tanuló egyre tudatosabban kezeli a saját tanulási stratégiáit, egyre gyakorlottabb abban, hogy felismerje készségeinek erős és gyenge pontjait, és hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

Egységesség és differenciálás

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást. Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő teljesítményre képes tanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését. A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a

felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés.

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

7. évfolyam

Tematikai egység	A biológia tudománya	Órakeret 5 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: útmutató alapján, másokkal együttműködve kísérleteket hajt végre, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, a kapott adatok alapján következtetéseket fogalmaz meg; a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: ismeri a biológia tudományának kutatási céljait, elismeri a tudósok munkáját és felelősségét, képet alkot a biológia fejlődéséről, érti a jelenkori kutatások jelentőségét; érti és példákkal igazolja, hogy a tudományos elképzelések az adott kor tudásán és világképén nyugszanak, fejlődésük és cseréjük a megismerési folyamat természetes jellemzője; a biológiai jelenségekkel kapcsolatban kérdéseket, előfeltevéseket fogalmaz meg, tudja, hogy ezek akkor vizsgálhatók tudományosan, ha lehetőség van a bizonyításra vagy cáfolatra; tisztában van a mérhetőség jelentőségével, törekszik az elérhető legnagyobb pontosságra, de tisztában van ennek korlátaival is; megkülönbözteti a bulvár, a népszerűsítő és a tudományos típusú közléseket, médiatermékeket, törekszik a megtévesztés, az áltudományosság leleplezésére.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A Föld élővilágának teljességét magában foglaló bioszféra fogalmának értelmezése, megismerésének és védelmének a biológia kutatási céljaként való azonosítása A biológia kutatási céljainak megismerése, néhány jelentős felismerés és felfedezés történeti bemutatása, értékelése A biológiai ismeretek gyarapodásának a technológiai és gazdasági fejlődéssel való összefüggésének felismerése, az emberi életmódra gyakorolt hatásának értékelése A természettudományos vizsgálatok feltételeinek és alapvető módszereinek elvi ismerete, gyakorlati alkalmazásuk megalapozása A tényekre alapozottsággal kapcsolatos igény megszilárdítása, az áltudományos, manipulatív közlések és a tudományos források közötti különbségtétel	
Kapcsolódási pontok	Kémia: A víz szerkezete és jellegzetes tulajdonságai Földrajz: A Föld gömb alakja, földrajzi övezetek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	bioszféra, élettudományok, tudományos probléma, hipotézis, kísérlet, kísérleti változó, rendszer, környezet, szerveződési szint, tudományos közlemény, áltudomány	

Javasolt tevékenységek	– Rövid beszámolók készítése az utóbbi évtizedekben orvosi Nobel-díjjal elismert, biológiai kutatásokkal megalapozott felfedezésekről (témák, kutatók, alkalmazások), beszélgetés a jelentőségükről – A modern biológiai kutatások és a biotechnológia területeit és alkalmazási lehetőségeit bemutató kiselőadások, posztterek készítése, ezekkel kapcsolatos vélemények gyűjtése, megfogalmazása és megvitatása – A tudományos és a hétköznapi megfigyelés különbségeinek bemutatása konkrét példákon keresztül – Áltudományos hírek gyűjtése a médiából és azok tudományos tényekre alapozott cáfolata – Kisfilmek megtekintése a biológia tudomány részterületeiről, a modern biológiáról
-----------------------------------	---

Tematikai egység	Az élet kialakulása és szerveződése	Órakeret 8 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: tényekre alapozott érveket fogalmaz meg a baktériumok jelentőségével kapcsolatban, értékeli egészségügyi, környezeti és biotechnológiai jelentőségüket; vázlatrajz, fotó vagy mikroszkópos megfigyelés alapján felismeri és megnevezi a sejtmagvas sejtípus legfontosabb alkotórészeit, megfogalmazza a sejtekben zajló életfolyamatok lényegi jellemzőit; képek, videók és mikroszkópos megfigyelések alapján összehasonlítja a növényi és az állati sejtek felépítését és működését, példák alapján értelmezi az egysejtű életmód jellegzetességeit; érti a többsejtűek szerveződési típusainak különbségét, szerepét a fajok elterjedésében és a köztük kialakult munkamegosztásban.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A mikroszkópok működési elvének megismerése, a használat készségének fejlesztése A mikroorganizmusok és a földi élet kialakulása közötti kapcsolat felismerése, a földi anyagforgalmi ciklusokban játszott szerepük értelmezése A biológiai energiaforrás szerepének megértése, típusainak megkülönböztetése A növényi és az állati sejtípusok összehasonlítása, anyagcseretípusok megkülönböztetése az energia- és a szénforrás alapján	
Kapcsolódási pontok	Fizika:	

	- Nap energiatermelése. -lencsék, tükrök, mikroszkóp. Matematika: fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség értelmezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	fénymikroszkóp, sejt, sejtalkotó, baktérium, biológiai információ, gén, anyagcsere, szénforrás, energiaforrás, fotoszintézis, légzés, egysejtű, telep, szövet
Javasolt tevékenységek	– Fénymikroszkóp beállítása, egysejtűek megfigyelése természetes vízmintában vagy tenyészetben, növényi szövetpreparátumok készítése, állati szövetmetszetek vizsgálata, a látottak rögzítése rajzban, mobiltelefonnal és rövid szöveges leírással – Fénymikroszkópos sejtalkotók ábrázolása állati és/vagy növényi sejt rajzán – A sejtek felépítését és működését bemutató animációk, videók keresése, a látottak megbeszélése, összefoglalása – A sejt felépítését és működését értelmező, a tanulók meglévő tudására épülő analógiák keresése és megbeszélése (pl. vár, város, gyár), rajzos vázlat készítése – A baktériumok sokféle biológiai szerepének bemutatása konkrét példákon keresztül – Papucsállatka-tenyészet készítése és vizsgálata – Növényi és állati sejtmodell készítése néhány alapvető különbség hangsúlyozásával

Tematikai egység	Az élővilág fejlődése	Órakeret: 8 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; digitális eszközökkel képeket, videókat, adatokat rögzít, keres és értelmez, kritikus és etikus módon használ fel, alkotásokat készít; önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: a biológiai problémák vizsgálatában figyelembe veszi az evolúciós fejlődés szempontjait, a földtörténeti időskálán el tudja helyezni ennek mérföldköveit, érti, hogy a mai emberi faj is az evolúció során alakult ki; értelmezi a rátermettség és a természetes szelekció fogalmát, tudja, hogy azt a véletlenszerű események és az önszerveződés is befolyásolhatják; elfogadja, hogy minden ember egy fajhoz tartozik és a nagyrasszok értékükben nem különböznek, a biológiai és kulturális örökségük az emberiség közös kincse.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az evolúciós idődimenziók felmérése, élőlények sokféleségét kialakító mechanizmusok megértése, a természetes szelekció, valamint a semleges folyamatok jelentőségének felismerése Az élővilág sokféleségének értékelése Az élővilág fejlődését befolyásoló tényezők elemzése, az alkalmazkodással összefüggő változások azonosítása néhány példán keresztül Az állatvilág fejlődése és az emberi evolúció közötti kapcsolat felismerése, a kutatás és bizonyítás módszereinek áttekintése Az emberi evolúció főbb lépéseinek (agytérfogat, testtartás, tűz- és eszközhasználat, viselkedés, kommunikáció) azonosítása Rendszerelemzési képesség megalapozása, a felépítés és működés, valamint a rendszer és környezet kapcsolatok biológiai vizsgálatokkal összefüggő jelentőségének megértése
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	evolúció, természetes kiválasztódás, alkalmazkodás, rátermettség, fajok sokfélesége, emberi evolúció, ősemberek, nagygrasszok, Homo sapiens
Javasolt tevékenységek	– Az élővilág fejlődését bemutató időszalag készítése, a fontosabb mérföldkövek megjelenítése – A nagygrasszok képviselőinek testfelépítése és a környezethez való alkalmazkodás közötti összefüggések bemutatása – Emberelődök testfelépítését (csontváz, testalkat, végtagok, koponya) bemutató rajzok, rekonstrukciók összehasonlítása, a különbségek azonosítása, a fejlődési folyamat néhány jellemzőjének megfogalmazása

Tematikai egység	Az élővilág országai	Órakeret: 10 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: alaktani jellemzők összehasonlítása alapján felismer néhány fontosabb növény- és állatcsoportot, ezekbe besorolást végez; konkrét példák vizsgálata alapján összehasonlítja a gombák, a növények és az állatok testfelépítését, életműködéseit és életmódját, ennek alapján érvel az önálló rendszertani csoportba sorolásuk mellett.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az élőlények sokféleségében való eligazodás szükségességének és módszereinek azonosítása, a hierarchia és a leszármazási rokonság elvének felismerése A gombák, a növények és az állatok külön országba sorolása melletti érvek megfogalmazása, fontosabb rendszertani csoportjaik alaktani és szervezettani jellemzése, néhány példafaj bemutatása Kirándulások, természetben végzett megfigyelések során élőlénycsoportok, fajok azonosítása határozókönyvek és mobilapplikációk segítségével
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	fejlődéstörténeti rendszer, rendszertani kategóriák, faj, kettős nevezéktan, virágtalan növények, virágos növények, férgek, ízeltlábúak, puhatestűek, és a gerincesek osztályai
Javasolt tevékenységek	– Növény- és állatismeret segédkönyv (vagy hasonló kézikönyvek), mobiltelefon-applikációk és weboldalak keresése, használati módjuk tanulmányozása – Növény és/vagy állatfajok rendszertani besorolását ábrázoló diagramok rajzolása (pl. halmazábra, fogalomtérkép, táblázat) – Az élővilág országait bemutató törzsfa rajzolása, rövid jellemzések készítése az egyes országokról – Kiselőadás Darwin és Linné munkásságáról – A természetes és mesterséges rendszerezés összehasonlítása különböző feladatokkal, élőlények elnevezése játékos feladatokkal – Mikroorganizmusok (planktonikus élőlények) és telepes élőlények mikroszkópos vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése – Fajok felismerése terepgyakorlaton, fajlista készítése a közvetlen környezetben – Kiselőadás a gombaszedéssel és -fogyasztással kapcsolatos tudnivalókról – Virágtalan, valamint egy- és kétszikű növények vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése – Gyűrűsférgek, puhatestűek, ízeltlábúak vizsgálata, tapasztalatok rajzos rögzítése – Kiselőadás összeállítása az állatvilág „legjeiről”

Tematikai egység	Bolygónk élővilága	Órakeret: 10 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: leírások, fotók, ábrák, filmek alapján értelmezi és bemutatja az élőlények környezethez való alkalmazkodásának jellegzetes módjait és példáit. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: alapfokon ismeri a földrészek, óceánok legjellegzetesebb növény- és állatfajait; a földrészek természetes növényzetét ábrázoló tematikus térképek, fényképek, ábrák segítségével azonosítja bolygónk biomjait;	

	néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek éghajlati övezetei, kialakult talajtípusai és az ott élő növényvilág közötti kapcsolatokat; néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek jellegzetes növényei és az ott élő állatvilág közötti kapcsolatát; néhány tengeri növény- és állatfaj megismerése során felismeri, hogy bolygónk legnagyobb életközössége a világtengerekben él.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Bolygónk nagy életközösségeinek azonosítása tematikus térképen, a kontinensek néhány jellegzetes növény- és állatfajának megismerése Az élőlények testfelépítése, életmódja, életciklusa és a biom ökológiai feltételei közti kapcsolat elemzése Az európai magashegységekben kialakuló függőleges zonalitás okainak megértése, néhány jellegzetes életközösség, faj azonosítása Óceánok, tengerek és édesvízi életközösségek néhány jellegzetes élőlényének megismerése Táplálkozási láncok és hálózatok összeállítása a biomok élőlényeiből A fajok elterjedését, annak változását befolyásoló tényezők konkrét példák alapján történő elemzése Rendszerelemzési képesség megalapozása, a felépítés és működés, valamint a rendszer és környezet kapcsolatok biológiai vizsgálatokkal összefüggő jelentőségének megértése
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tápláléklánc, táplálékhálózat, elterjedési terület, éghajlati övezet, biomok, vízi életközösségek, függőleges zonalitás
Javasolt tevékenységek	– A kontinensek élővilágát bemutató természetfilmek feladatlapos elemzése, a látottak megbeszélése – A kontinensek, éghajlati övek jellemző életközösségeit bemutató tematikus térképek rajzolása, posztterek készítése – Adatok gyűjtése a környezeti tényezők és az élőlények testfelépítése, életmódja közötti összefüggésről, ezek alapján néhány jellegzetes példa bemutatása – Tűrőképességi görbék elemzése, az elterjedés és a környezeti igények közötti kapcsolat vizsgálata – Táplálkozási piramis/hálózat rajzolása a biomokra jellemző élőlényekről kapott vagy gyűjtött információk alapján – Növényföldrajzi és állattani elterjedési térképek értelmezése, összehasonlítása, a változások okainak és lehetséges következményeinek megbeszélése – A bioszférát, a biomokat kutató természettudósok (pl. Balogh János, Jacques-Yves Cousteau, Yann Arthus-Bertrand, Sir David Attenborough) filmrészleteinek megtekintése, megbeszélése

Tematikai egység	Életközösségek vizsgálata	Órakeret: 13 óra
-------------------------	----------------------------------	-------------------------

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: leírások, fotók, ábrák, filmek alapján értelmezi és bemutatja az élőlények környezethez való alkalmazkodásának jellegzetes módjait és példáit; a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki; önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: másokkal együttműködve vizsgál környezetében található életközösségeket, az elkészített rajzok, fotók, videók és adatok alapján elemzi az élettelen környezeti tényezők és az élőlények közötti kapcsolatokat; életközösségek vizsgálata, valamint ábrák, animációk alapján magyarázza az életközösségekben zajló anyagforgalom folyamatát, felismeri az élőlények közötti táplálkozási kapcsolatokat, táplálkozási piramist szerkeszt; leírások, filmek és saját megfigyelései alapján elemzi az állatok viselkedésének alaptípusait, ezek lényegi jellemzőit konkrét példák alapján bemutatja; esetleírások, filmek és saját megfigyelései alapján felismeri az adott életközösségek biológiai értékeit, értékeli a lakókörnyezetében található életközösségek környezeti állapotot és életminőséget javító hatását.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az élettelen környezeti tényezők és az élőlények közötti kölcsönhatások azonosítása, környezeti igény és tűrőképesség vizsgálata A levegő, a víz és a talaj minőségi jellemzőinek vizsgálata, főbb típusainak megkülönböztetése, természetes összetevők és szennyezők azonosítása, mérési adatok értelmezése Az élőhely fogalmának ismerete, jellemzőinek és típusainak vizsgálatokban történő azonosítása, az élőhelyi környezethez való alkalmazkodás módjainak és példáinak elemzése Az életközösségek rendszerként való értelmezése, a kölcsönhatások és hálózatok vizsgálatokban történő felismerése, ciklikus és előrehaladó változási folyamatok azonosítása Az indikátorszervezetek jelentőségének megértése, felismerésük és alkalmazásuk a konkrét vizsgálatokban
Kapcsolódási pontok	Kémia: indikátorok Földrajz: évszakok változásai
Kulcsfogalmak/ fogalmak	életközösség, élőhely, környezeti igény, tűrőképesség, indikátorszervezet, populációs kölcsönhatás, évszaki és napi változási ciklus, társulások fejlődése, szukcesszió
Javasolt tevékenységek	– Egyszerű levegőminőség- (pl. ülepedő por), vízminőség- (pl. gyorsteszték, algák és egysejtűek megfigyelése) és talajvizsgálatok (pl. szemcseméret, víztartalom, pH) elvégzése, mintavétel és elemzés

	– Az intézmény közelében lévő természetes vagy természetközeli életközösség rendszeres megfigyelése, adatok gyűjtése, elemzése. Természetes életközösségek vizsgálata kirándulás, erdei iskola keretében, természettudományos, természetvédelmi és művészeti tevékenységek (fotózás, rajzolás, tárgykészítés) ötvözése – Kiállítás, bemutatónap szervezése, a terepen végzett vizsgálatok és az alkotómunka eredményeinek megosztása az intézményen belül és (lehetőség szerint) a helyi közösségben – Kiselőadás készítése idegenhonos inváziós növény- és állatfajokról – Zuzmók elterjedésének vizsgálata az iskola környezetében, autóforgalommal terhelt és kevésbé forgalmas területen
--	---

Tematikai egység	A természeti értékek védelme	Órakeret: 8 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: természetvédelmi, bioetikai, egészségműveltségi témákban tényekre alapozottan érvel, vitákban többféle nézőpontot is figyelembe vesz; a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki; önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: érti és elfogadja, hogy az élő természet rendelkezik olyan értékekkel, amelyeket törvényi eszközökkel is védeni kell, ismeri ennek formáit, felhívja a figyelmet az általa észlelt természetkárosításra; az életformák sokféleségét megőrzendő értéknek kezeli, felismeri a benne rejlő esztétikai szépséget, érvel a biológiai sokféleség veszélyeztetése ellen; tájékozódik a környezetében található védett fajokról, életközösségekről, ezek eszmei értékéről és biológiai jelentőségéről, ismeri a hazai nemzeti parkok számát, területi elhelyezkedését, bemutatja védendő életközösségeik alapvető jellemzőit; egységben látja az életközösségek múltbeli, jelenkori és várható jövőbeli állapotát, azok jövőbeli állapotára valószínűségi előrejelzést fogalmaz meg, felismeri és vállalja a jövőjük iránti egyéni és közösségi felelősséget.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A természetvédelem szükségessége melletti érvelés, az alkalmazható egyedi és rendszerszintű módszerek és szabályozási elvek ismerete A gazdálkodás, a települések és az infrastruktúra fejlődése által előidézett, a természeti környezetre gyakorolt hatások azonosítása, konkrét példák adatokra alapozott, több szempontú értékelése Az ökológiai elvek érvényesítési lehetőségeinek felismerése a gazdálkodás, az építészet, a tájmegőrzés vagy a turizmus esetében Nemzeti parkjaink elnevezésének, területi elhelyezkedésének és sajátos biológiai értékeinek ismerete	

	A lakóhely közelében lévő védett területről önálló információ- és adatgyűjtés, a természetvédelemben való önkéntes szerepvállalásra való indíttatás erősítése A védett faj, az eszmei érték fogalmának értelmezése konkrét példák alapján
Kapcsolódási pontok	Technika és tervezés: Urbanizáció Földrajz: Nemzeti parkjaink
Kulcsfogalmak/fogalmak	tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, nemzeti park, védett faj, eszmei érték, ökoturizmus, ökogazdálkodás, urbanizáció, környezettudatosság
Javasolt tevékenységek	– A környezet- és természetvédelem jeles napjaihoz (pl. Föld napja, víz napja, madarak és fák napja, környezetvédelmi világnap stb.) kapcsolódó iskolai programok szervezése, bekapcsolódás a helyi rendezvényekbe – Szerepjáték, storyline (kerettörténet) feladat, strukturált vita valamely természetvédelemmel összefüggő probléma (pl. veszélyeztetett élőhelyek, fajok védelme) több szempontú elemzésére, a megoldási lehetőségek keresése – Az iskola vagy a lakóhely közelében vállalható környezetvédelmi önkéntes tevékenység megismerése – A lakóhely természetvédelmi értékeinek és környezeti problémáinak bemutatása projektmunka keretében – A hazai nemzeti parkok életközösségeit, jellegzetes élőlényeit bemutató kiselőadások, virtuális séták összeállítása – Kirándulás valamely hazai nemzeti parkba, részvétel vezetett túrán, megfigyelés, fotózás, rajzolás, az eredményekből kiállítás rendezése

Tematikai egység	Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság	Órakeret: 5 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; természetvédelmi, bioetikai, egészségműveltségi témákban tényekre alapozottan érvel, vitákban többféle nézőpontot is figyelembe vesz; önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: kritikusan és önkritikusan értékeli az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását, életvitelében tudatosan követi a természet- és környezetvédelem szempontjait; ismeri a növények gondozásának biológiai alapjait, több szempontot is figyelembe véve értékeli a növények, a növénytermesztés élelmezési, ipari és környezeti jelentőségét;	

	kritikusan vizsgálja a haszonállatok tartási módjai és a fajra jellemző igények közötti ellentmondásokat, ismeri és érti a nagyüzemi technológiák és a humánus állattartási módok közötti különbségeket; példák alapján elemzi a globális környezeti problémák gazdasági és társadalmi összefüggéseit, a megelőzés, a kárcsökkentés és az alkalmazkodás stratégiáit.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A biológiai sokféleség beszűkülését előidéző okok és a lehetséges veszélyek felismerése, az ellenük megtehető intézkedések példáinak elemzése Az emberi populáció növekedésével, a települések és a gazdálkodás átalakulásával járó hatások konkrét példák alapján való elemzése, az élővilág változásával való összefüggésének vizsgálata A fogyasztói létforma és a Föld véges erőforrásai közötti ellentmondás felismerése, a fenntarthatóság problémájának több szempontú elemzése Az ökológiai gazdálkodás, a génmegőrzés biológiai alapjainak megteremtését és megőrzését szolgáló eljárások elvi ismerete, példákon alapuló bemutatása Az éghajlatváltozási modellek által a bioszféra jövőjére adott előrejelzések értékelése, a megelőzés, hatáscsökkentés és alkalmazkodás módjainak áttekintése
Kapcsolódási pontok	Technika és tervezés: Biogazdálkodás, kertművelés Földrajz: Éghajlatok, éghajlatváltozások, globális felmelegedés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	biológiai sokféleség, fajgazdagság, fajtanemesítés, génmegőrzés, globális probléma, éghajlatváltozás, monokultúra, biogazdálkodás, tájgazdálkodás, fenntarthatóság
Javasolt tevékenységek	– Információgyűjtés, rajzos vázlat szerkesztése az intézménynek helyet adó település, az iskola környezetének jellegzetes gazdálkodási és településformáló tevékenységeiről – A helyi szinttől a régió, a kontinensen át a globális szintig átívelő, a természetvédelemmel összefüggő esetek, példák keresése, az összefüggések feltárása

Tematikai egység	Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	5 óra
Előzetes tudás	– A hittan órán elsajátított ismeretek - Bibliai történetek a teremtésről	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A rendszerszemlélet fejlesztése rendszer és környezete kapcsolatának elemzésén keresztül. – A rész és egész viszonyának felismerése az élő egységes egész és a benne összehangoltan - működő szerveződési szintek összefüggésében. – Az ember természetben elfoglalt helye, a természetben, felelőssége a teremtett világért	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

A Biblia és a tantárgyunk kapcsolata Hogyan találunk kapcsolatot a Biblia és tudomány között? Református és más felekezeti tudósok megismerése, szerepük a biológia tudományának fejlesztésében Hitünk szerepe az élővilág sokféleségének, csodálatos rendszerének fenntartásában.	- A teremtett világ csodálata, és a Teremtő Isten felismerése műveiben. - Irányított adatgyűjtés, majd vita a darwinizmussal és az evolúcióval kapcsolatos hitekről és tévhitekről. - Növények, állatok keresése a Bibliában, azok szerepének megállapítása. - Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében. - Az egyes témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. - A témakörök feldolgozása során összefüggéseket, kapcsolatot kell keresni keresztyén hitünk és a tudomány között. - Minden anyagrészről jól együtt lehet és kell dolgozni a hitoktatókkal.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása. <i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség értelmezése. Tárgyak, jelenségek, összességek összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik (méret) szerint; becslés, nagyságrendek. <i>Digitális kultúra:</i> adatok gyűjtése az internetről. Biblia: Növények és állatok megjelenése, jelenőségük felismerése.
--	--	--

A fejlesztés várt eredményei a 7. tanév végén

- A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biotopok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.

- Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.
- Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani.
- Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.
- Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit.
- Ismerje az életközösségek változatosságának és változásának okait.
- Tudjon különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között.
- Legyen tisztába a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival.
- Ismerje az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait.
- Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődéstörténeti rendszerben (maximum osztály szintig).
- Látja a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést.
- Értse a sejt szintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
- Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
- Tudjon önállóan és társaival együttműködve megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni.
- Rendelkezzen jártassággal a mikroszkóp használatában.

8. évfolyam

Tematikai egység	Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképeség	Órakeret: 8 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét; a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki; kiegyensúlyozott saját testképpel rendelkezik, figyelembe véve az egyéni adottságokat, a nem és a korosztály fejlődési jellegzetességeit, valamint ezek sokféleségét. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: az emberi test megfigyelése alapján azonosítja a főbb testtájakat és testrészeket, elemzi ezek arányait és szimmetriaviszonyait; felismeri az emberi bőr, a csontváz és a vázizomzat főbb elemeit, ezek kapcsolódási módjait, értelmezi a mozgási szervrendszer felépítése és az ember mozgásképesége közötti összefüggéseket; alapvető mozgástípusok és egyes sportok esetében elemzi a mozgásszervrendszer működésének jellemzőit, igyekszik ezeket fizikai fogalmakkal és elvekkel magyarázni;	

	tudja, hogy a testünk alapfelépítése az evolúciós fejlődés eredménye, de az öröklött adottságaink az egyedfejlődés során formálódnak egyénivé, ebben nagy szerepet játszik az életmódunk is; felismeri a gyakorolt sportok testi és lelki fejlesztő hatását és a velük járó terheléseket, baleseti veszélyeket, tanácsokat fogalmaz meg ezek elkerülésére.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tájékozódás az emberi testen, a testtájak és szervek elhelyezkedésének anatómiai irányok használatával történő bemutatása maketten vagy ábrán és a saját testen Az emberi kültakaró szövettani rétegeinek azonosítása ábrákon, az egyes rétegek, szervek funkciójának ismertetése A gerincoszlop tájékainak és részeinek megnevezése, a végtagok és függesztőövek, a mellkas csontjainak megmutatása csontvázon vagy képeken és saját testen A mozgásszervrendszerre jellemző főbb kötő-, támasztó- és izomszövet csoportok vizsgálata, a szerkezet és működés kapcsolatának értelmezése A végtagok hajlító- és feszítőizmai elhelyezkedésének megmutatása, az arc izmainak összefüggésbe hozása a mimika és az artikuláció képességével Sportok mozgásformáiról saját fotók és videók készítése, ezek elemzése a tanult anatómiai és biomechanikai elvek alapján
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása. Természettudomány: A mozgás Testnevelés: Izmok nyújthatóságának vizsgálata
Kulcsfogalmak/fogalmak	kültakaró, bőr(szövet), csont(szövet), koponya csontok, gerincoszlop, csigolyák, bordák, a végtagok alapfelépítése, függesztőövek, izom(szövet), hajlító- és feszítőizmok, mimikai izmok
Javasolt tevékenységek	– Az emberi test (férfi és női) anatómiáját bemutató videók, animációk, mobiltelefonos applikációk keresése, használata a testkép fejlesztésében – Mikroszkópi metszetek (és/vagy mikrofotók) vizsgálata, rajzos vázlat készítése (pl. bőr, csont, izomszövet) – A bőr rétegeinek megfigyelése állati szöveteken (pl. sertésszalonna), a bőr-, köröm- és hajápolással kapcsolatos kiselőadások tartása – A mozgásszervrendszer egyes részeinek felépítését és működését bemutató mozgatható makettek készítése (pl. kéz, kar) – Csontok szöveti felépítésének és összetételének vizsgálata: mészkőtartalom savval történő, a fehérjetartalom égetéssel történő igazolása, a tapasztalatok rajzos rögzítése – A gerincoszlop és a talpboltozat hajlatai jelentőségének vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése – Egyszerű biometriai mérések elvégzése saját testen és/vagy társakon, arányok, szimmetriaviszonyok, méreteloszlás (min.,

	max., átlag) számítása, ábrázolása (bilaterális szimmetria, aranymetszés aránya) – Vita a testképzavarok kialakulásának okairól, a kortársak, a média és a család szerepének elemzéseEgyszerűbb biomechanikai elemzések elvégzése (pl. emelő elv szemléltetése, erők összegződése, gyorsulás stb.)
--	--

Tematikai egység	Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom	Órakeret: 8 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; útmutató alapján, másokkal együttműködve kísérleteket hajt végre, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, a kapott adatok alapján következtetéseket fogalmaz meg; biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: ábrák, makettek alapján felismeri az ember anyagforgalmi szervrendszereinek fontosabb szerveit, a megismert külső és belső testkép alapján felidézi azok elhelyezkedését; szövegek, ábrák, folyamatvázlatok, videók és szimulációk alapján azonosítja a táplálkozási, keringési, légzési, kiválasztási szervrendszerek alapvető biológiai funkcióit, az életfolyamatok lépéseit; ismeri és megfelelő szempontok szerint értékeli az emberi szervezet állapotát, folyamatait jellemző fontosabb adatokat, azokat összefüggésbe hozza a testi és lelki állapotával, egészségével.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A belső szervek elhelyezkedésének anatómiai irányok használatával történő bemutatása maketten vagy ábrán és a saját testen A táplálkozási szervrendszer főbb részeinek, a tápcsatornaszakaszok funkcióinak, a szakaszok szövettani és szervi felépítésének és működésének értelmezése, az emésztés és felszívódás folyamatának megértése A tápanyagok élettani szerepének megértése, az energiatartalom és összetétel adatainak értelmezése A légzőszervrendszer szövettani és szervi felépítésének, a légcsere- és a gázcserefolyamatok helyének és funkcióinak azonosítása, biológiai hátterének megértése A szervezet folyadékterének és a keringési szervrendszer szerveinek azonosítása, biológiai funkciójának a felépítés és működés alapján való megértése A vérkép, a vér összetételének jellemzése, a főbb alakos elemek és vérplazma funkcióinak azonosítása, a véralvadási folyamat kiváltó okainak és jelentőségének felismerése	

	A kiválasztó szervrendszer főbb feladatainak, szerveinek azonosítása, működési elvének megértése
Kapcsolódási pontok	Kémia: Mikroszkopikus kísérletek Természettudomány: Tápanyagok összetétele, A légzés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tápcsatorna, tápanyag, emésztőnedv, felszívódás, máj, hasnyálmirigy, felső és alsó légutak, tüdő, légcsere és gázcsere, szív, szívciklus, értípusok, véralvadás, vérkép, vese, só- és vízháztartás, kiválasztás
Javasolt tevékenységek	– Az emberi test belső szerveit bemutató makettek, torzók tanulmányozása – Szöveti ábrák, fotók elemzése, humán szövettani metszetek mikroszkópos vizsgálata – A táplálkozási szervrendszer működését bemutató folyamatvázlat rajzolása, az emésztés és felszívódás legfontosabb részfolyamatainak ábrázolása – Élelmiszerek összetételi adatainak (címkéinek) gyűjtése, az adattípusok (tápanyagfajták, energiatartalom) értelmezése – Étrendtervezéssel összefüggő társas feladatok tervezése, elvégzése (pl. rajzolt, fotózott alapanyagokból tányérok, menük összeállítása) – A nyál és az epe emésztő szerepének vizsgálata, a tapasztalatok rajzban történő rögzítése – Információk keresése a dohányzás káros hatásairól, a lehetséges egészségügyi kockázatok bemutatása, érvelés a saját és mások egészségmegőrzése mellett – Donders-féle tüdőmodell és dohányzógép PET palackból való elkészítése – A szívciklust és az érrendszer működését bemutató animációk keresése, értelmezése – Sertésszív boncolása, a tapasztalatok rajzban történő rögzítése – A keringési és a légzési szervrendszer működésével összefüggő megfigyelések és egyszerűbb mérések, kísérletek elvégzése (pl. pulzuszám, légzésszám, vitálkapacitás, kilélegzett levegő CO₂-tartalma) – Sertésvese boncolása, a tapasztalatok rajzban történő rögzítése – Dializáló készülék működési elvének megismerése, a művesekezelés lényegének közös értelmezése videó segítségével

Tematikai egység	Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás	Órakeret: 6 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: alapokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és	

	funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét; a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: ábrák, makettek alapján felismeri az ember ideg- és hormonrendszerének fontosabb szerveit, a megismert külső és belső testkép alapján felidézi azok elhelyezkedését; szövegek, ábrák, folyamatvázlatok, videók és szimulációk alapján azonosítja az ideg- és hormonrendszer alapvető biológiai funkcióit, értelmezi a szabályozás elvét; felismeri, hogy az immunrendszer is információkat dolgoz fel, azonosítja a rendszer főbb szerveit, sejtjes elemeit és kémiai összetevőit; ismeri és megfelelő szempontok szerint értékeli az emberi szervezet állapotát, folyamatait jellemző fontosabb adatokat, azokat összefüggésbe hozza a testi és lelki állapotával, egészségével.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az idegrendszer feladatának, működési módjának megértése, a központi és környéki idegrendszer, a gerincvelő és az agyvelő felépítésének vázlatos ismerete, az akaratlagos és a vegetatív szabályozási módok megkülönböztetése Az érzékelési képességek (látás, hallás, kémiai és mechanikai érzékelés) és az ezeknek megfelelő érzékszervek felépítésének és működésének megértése A hormonrendszer feladatának, működési módjának megértése, a főbb hormontermelő szervek azonosítása, a termelt hormonok hatásainak bemutatása, az idegi és a hormonális szabályozás kapcsolatának megértése Az immunrendszer és a keringési szervrendszer közötti kapcsolat felismerése, a védekezésben szerepet játszó fontosabb sejtípusok és kémiai anyagok azonosítása, a veleszületett és szerzett immunitás megkülönböztetése A védőoltások működési módjának megértése, az egyéni és a közösségi egészség megőrzésében játszott szerepük értékelése
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Természettudomány: A látás és a hallás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	központi és környéki idegrendszer, gerincvelő, érző- és mozgatópálya, reflex, belső elválasztású mirigy, hormon és receptor, agyalapi mirigy, pajzsmirigy, mellékvese, nemi mirigyek és hormonjaik, immunrendszer, veleszületett és szerzett immunitás, védőoltás
Javasolt tevékenységek	– Az agy és a gerincvelő szöveti felépítését, elhelyezkedését, felépítését bemutató ábrák, fotók, makettek, animációk, mobiltelefonos applikációk elemzése, a főbb részek azonosítása

	– Gerincvelői reflexet bemutató animációk keresése, a részek azonosítása, a működés megbeszélése – A szem és a fül felépítését és működését (látás, hallás, helyzet- és mozgásérzékelés) bemutató animációk keresése, megbeszélése – A látáshibák típusait bemutató ábrák, animációk összehasonlítása, a javítási lehetőségek (pl. szemüvegek) megbeszélése – Halláskárosodást okozó hatásokat, veszélyeket bemutató információk keresése, érvelés a halláskárosodás megelőzése mellett – A szem működésével kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: pupilla – szemlencse működése, térlátás – szintévesztés vizsgálata – A hallással kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: hallásküszöb, frekvenciatartomány, térbeliség – Kémiai ingerek érzékelésével kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: a négy alapíz érzékelése, szaglásvizsgálat – Bőrérzékeléssel kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: testrészek tapintópont sűrűség vizsgálata, hideg- és melegpontok vizsgálata – Összefoglaló táblázat szerkesztése a belső elválasztású mirigyekről, fontosabb hormonjaikról és azok hatásairól, a működési zavarok tüneteiről – Az immunrendszer működését bemutató rajzfilm megnézése, válaszolás feladatlapos kérdésekre – Információk keresése a Magyarországon kötelező védőoltásokról, az egyéni és a közösségi védettség fogalmának, kapcsolatának megbeszélése
--	--

Tematikai egység	Szaporodás, öröklődés, életmód	Órakeret: 10 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét; az egészséggel, életmóddal foglalkozó weboldalak, tematikus médiaforrások információit kritikusan elemzi, igyekszik tudományos bizonyítékokra alapozott híreket, érveket és tanácsokat elfogadni; tényekkel igazolja a testi és lelki egészség közötti kapcsolatot, tud ennek egyéni és társadalmi összefüggéseiről, érvel az egészségkárosító szokások és függőségek ellen. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: azonosítja az emberi egyedfejlődés főbb szakaszait, bemutatja az emberi nemek testi különbözőségének kialakulását, tisztában van a felelős szexuális magatartás ismérveivel, értékeli a szexualitás egyéni életviteli és párkapcsolati jelentőségét; értékeli a személyi és környezeti higiénia egészségmegőrzéssel kapcsolatos jelentőségét, ennek alapelveit személyes környezetében is	

	igyekszik alkalmazni, egyéni képességeihez mértén tisztán, rendben tartja környezetét.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A női és a férfi nemiszervrendszer külső és belső felépítésének elemzése képek, ábrák alapján, a női és férfi másodlagos nemi jellegek kialakulásának bemutatása A másodlagos nemi jellegek kialakulását bemutató ábrák, animációk tanulmányozása, a fejlődési folyamat időbeli jellegzetességeinek és egyéni eltéréseinek megbeszélése Az ivarsejtek képződési helyének azonosítása, a tulajdonságok átörökítésében és a változékonyság biztosításában játszott szerepük magyarázása A megtermékenyítés feltételeinek ismerete, a fogamzásgátló módszerek működésének megértése A fogamzástól a születésig tartó magzati fejlődés főbb jellemzőinek és feltételeinek ismerete, a szülés fő szakaszainak és körülményeinek megbeszélése A gének szerepének felismerése, az utódnemzedékek kialakulására vezető genetikai folyamatok egyszerű öröklésmenetek példáján történő elemzése A testi és a nemi kromoszómák megkülönböztetése, a nem meghatározásában játszott szerepük ismerete, a nemhez kapcsolt öröklődés néhány példájának áttekintése Annak felismerése, hogy az ember öröklött hajlamainak kifejeződését a környezet is befolyásolja, ezért a tudatosabb életmóddal magunk is tehetünk egészségünkért A felelős szexuális magatartás jellemzőinek ismerete, a szexualitás egyéni életviteli és párkapcsolati jelentőségének értékelése.
Kapcsolódási pontok	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	női és férfi ivarszervek, nemi jellegek, hímivarsejt és petesejt, gén, kromoszóma, minőségi és mennyiségi tulajdonság, öröklésmenet, megtermékenyítés, embrió, magzati fejlődés, szülés
Javasolt tevékenységek	– Az emberi nemek anatómiai különbségeit (elsődleges és másodlagos nemi jellegek) bemutató képek, animációk, mobiltelefonos applikációk tanulmányozása, a különbségek megfogalmazása – A nemi érés folyamatáról, egyéni eltéréseiről szóló információk keresése, vélemények megvitatása – A megtermékenyítést és a magzati fejlődést bemutató fotósorozatok, animációk és videók tanulmányozása, ezek alapján folyamatvázlat készítése, rajzolása – Ábrák elemzése a szülés folyamatáról – Családi öröklésmeneteket bemutató ábrák, képek, családfák elemzése, a hasonlóságok és különbségek megfogalmazása egy-egy példán – Genetikai betegségeket bemutató esettanulmányok megbeszélése, az esetek közötti hasonlóságok és különbségek megfogalmazása

Tematikai egység	Egészségmegőrzés, elsősegély	Órakeret: 10 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az egészséget személyes és közösségi értéként értelmezi, érdeklődik az egészségmegőrzéssel kapcsolatos információk iránt, mérlegeli azok tudományos hitelességét, kritikusan kezeli a gyógyszerekkel, gyógyászattal kapcsolatos reklámokat; tényekkel igazolja a testi és lelki egészség közötti kapcsolatot, tud ennek egyéni és társadalmi összefüggéseiről, érvel az egészségkárosító szokások és függőségek ellen; az egészséggel, életmóddal foglalkozó weboldalak, tematikus médiaforrások információit kritikusan elemzi, igyekszik tudományos bizonyítékokra alapozott híreket, érveket és tanácsokat elfogadni; értékeli a személyi és környezeti higiénia egészségmegőrzéssel kapcsolatos jelentőségét, ennek alapelveit személyes környezetében is igyekszik alkalmazni, egyéni képességeihez mérten tisztán, rendben tartja környezetét; természetvédelmi, bioetikai, egészségműveltségi témákban tényekre alapozottan érvel, vitákban többféle nézőpontot is figyelembe vesz.	
	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: ismeri a szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőit, igyekszik tudatosan alakítani étkezési szokásait, törekszik az életmódjának megfelelő energia- és tápanyagbevitelre, a normál testsúly megőrzésére; ismeri a kórokozó, a fertőzés és a járvány fogalmait, megkülönbözteti a vírusos és bakteriális fertőző betegségeket, felismeri az antibiotikumok helyes használatának fontosságát; tudja, hogy a daganatos betegségek kialakulását az életmód és a környezet is befolyásolja, és hogy gyógyításuk esélyét a korai felismerés nagymértékben növeli; érti az orvosi diagnosztikai eljárások célját, ismeri azok alapelvét és néhány főbb módszerét, értékeli a megfelelő diagnózis felállításának jelentőségét; felméri a baleseti sérülések kockázatait, igyekszik ezeket elkerülni, a bekövetkezett balesetek esetében felismeri a sérülés, vérzés vagy mérgezés jeleit, ezekről megfelelő beszámolót tud adni; a bekövetkezett balesetet, roszullétet felismeri, segítséget (szükség esetén mentőt) tud hívni, valamint a tőle elvárható módon (életkori sajátosságainak megfelelően) elsősegélyt tud nyújtani: a sérült vagy beteg személy ellátását a rendelkezésre álló eszközökkel vagy eszköz nélkül megkezdeni (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása); tudja alkalmazni az alapszintű újraélesztést mellkaskompressziók és lélegeztetés (CPR) kivitelezésével, felismeri ennek szükségességét.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőinek azonosítása, megelőzési lehetőségeinek megvitatása Az életkor, az életmód és a táplálkozás közötti összefüggések felismerése, az egészséges és kiegyensúlyozott táplálkozás alapvető elveinek ismerete	

	A rendszeres testmozgás és az egészség megőrzése közötti összefüggés, a mozgásszegény életmód okozta egészségügyi kockázatok felismerése A kórokozó, a fertőzés, a járvány és higiénia fogalmai közötti összefüggések feltárása esettanulmányok alapján, a megelőzés érdekében megtehető lépések biológiai alapjainak értelmezése A higiénia és a fertőző betegségek megelőzése közötti összefüggés felismerése, a rendszeres és helyes tisztálkodással, valamint a lakó- és munkakörnyezet tisztántartásával kapcsolatos elvek és módszerek elsajátítása Az antibiotikumok betegségek elleni hatásosságának elmagyarázása, annak megértése, hogy a helytelen antibiotikum-használat felgyorsítja az ellenálló baktériumok kialakulását A daganatos betegségek környezeti és életmódbeli kockázati tényezőinek áttekintése, a megelőzés lehetőségeinek megvitatása, a személyre szabott terápia jelentőségének felismerése Az orvosi szűrővizsgálatok és diagnosztikai eljárások céljainak azonosítása egy-egy példán keresztül, annak értékelése, hogy a diagnózis az orvos egészségügyi-jogi érvényű felelős nyilatkozata a személy egészségi állapotáról Az elsősegélynyújtás lépéseinek elvi ismerete, szimulációkkal történő gyakorlása, szükség esetén alkalmazása, a sérült vagy beteg személy ellátásának (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása) megkezdése a rendelkezésre álló eszközökkel vagy eszköz nélkül Az alapszintű újraélesztést szükségessé tevő helyzet felismerése, mellkaskompressziókkal történő alkalmazása
Kapcsolódási pontok	Technika és tervezés: Élelmiszereink és egészségünk Természettudomány: Az egészséges életmód feltételei
Kulcsfogalmak/ fogalmak	fertőzés, járvány, stressz, rákkeltő anyag/hatás, személyi higiénia, étel- és ételminőség-összetétel és -minőség, lelki egészség, függőség, szűrővizsgálat, diagnosztikai eljárások, elsősegélynyújtás, alapszintű újraélesztés
Javasolt tevékenységek	– Népegészségügyi adatsorok, grafikonok értelmezése (pl. szív- és érrendszeri betegségek, rákstatisztikák, fertőző betegségek), a bemutatott helyzettel összefüggő értékelések megfogalmazása – Egészségnap szervezése, egészségmegőrzési tanácsadó szakértők meghívása, videóinterjúk készítése – Különböző élelmiszerek összetételét felsoroló információs anyagok összegyűjtése, összehasonlítása – Életkornak megfelelő étrendek összeállítása, iskolai kóztoló és/vagy vásár rendezése egyszerűen elkészíthető, egészséges ételekből (büféárak, sütemények) – Járványok, egyes fertőző betegségek történetéről szóló kiselőadások, házi dolgozatok készítése – Napjaink egyes nagyobb járványairól szóló esettanulmányok, filmek elemzése, a tanulságok megbeszélése

	– Alapvető elsősegélynyújtási ismeretek alkalmazásának gyakorlati bemutatása (pl. vérzések, gyakori rosszullétek, égési sérülések, sportbalesetek esetén) – Az egészséges életmód betegségmegelőzésben játszott szerepének bemutatása konkrét betegségcsoportok példái alapján
--	---

Tematikai egység	Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság	Órakeret: 7 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez; természetvédelmi, bioetikai, egészségműveltségi témákban tényekre alapozottan érvel, vitákban többféle nézőpontot is figyelembe vesz; önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: kritikusan és önkritikusan értékeli az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását, életvitelében tudatosan követi a természet- és környezetvédelem szempontjait; ismeri a növények gondozásának biológiai alapjait, több szempontot is figyelembe véve értékeli a növények, a növénytermesztés élelmezési, ipari és környezeti jelentőségét; kritikusan vizsgálja a haszonállatok tartási módjai és a fajra jellemző igények közötti ellentmondásokat, ismeri és érti a nagyüzemi technológiák és a humánus állattartási módok közötti különbségeket; példák alapján elemzi a globális környezeti problémák gazdasági és társadalmi összefüggéseit, a megelőzés, a kárcsökkentés és az alkalmazkodás stratégiáit.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A biológiai sokféleség beszűkülését előidéző okok és a lehetséges veszélyek felismerése, az ellenük megtehető intézkedések példáinak elemzése Az emberi populáció növekedésével, a települések és a gazdálkodás átalakulásával járó hatások konkrét példák alapján való elemzése, az élővilág változásával való összefüggésének vizsgálata A fogyasztói létforma és a Föld véges erőforrásai közötti ellentmondás felismerése, a fenntarthatóság problémájának több szempontú elemzése Az ökológiai gazdálkodás, a génmegőrzés biológiai alapjainak megteremtését és megőrzését szolgáló eljárások elvi ismerete, példákon alapuló bemutatása Az éghajlatváltozási modellek által a bioszféra jövőjére adott előrejelzések értékelése, a megelőzés, hatáscsökkentés és alkalmazkodás módjainak áttekintése	
Kapcsolódási pontok	Technika és tervezés: Biogazdálkodás, kertművelés Földrajz: Éghajlatok, éghajlatváltozások, globális felmelegedés	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	biológiai sokféleség, fajgazdagság, fajtanemesítés, génmegőrzés, globális probléma, éghajlatváltozás, monokultúra, biogazdálkodás, tájgazdálkodás, fenntarthatóság
Javasolt tevékenységek	– Információgyűjtés, rajzos vázlat szerkesztése az intézménynek helyet adó település, az iskola környezetének jellegzetes gazdálkodási és településformáló tevékenységeiről – A helyi szinttől a régió, a kontinensen át a globális szintig átívelő, a természetvédelemmel összefüggő esetek, példák keresése, az összefüggések feltárása

Tematikai egység	Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	5 óra
Előzetes tudás	– A hittan órán elsajátított ismeretek – Bibliai történetek a teremtésről	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	- A témakörhöz tartozó bibliai történetek, személyek és alapvető kortörténeti háttérük ismerete. - Önismereti fejlesztés a következő területeken: férfiként és nőként a szolgálatban, a szeretet megélése az emberi kapcsolatokban – Felkészítés a felelősségteljes párkapcsolatra alapozott örömteli nemi életre és a tudatos családtervezésre. – Meg kell ismerni az emberi test biológiai felépítését, csodálatos működését. – Az egészségvédelem alapvető ismérveit el kell sajátítani: – A lelkiismeret fogalmának életközpontú példák által történő tisztázása – Az önismeret fejlesztésével hozzájárulás önmaguk kibontakoztatásához, mások megértéséhez, elfogadásához, a boldogságra való képesség kialakításához.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
- Felelősség saját magunkkal szemben, egészségvédelem, szennedélybetegségek - Felelősség a másik nemmel és utódainkkal szemben – keresztény szexuális erkölcs	- Ismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. - Ismeri a lelkiismeret fogalmát, melyet képes a saját szavaival értelmezni. - Bibliai alapokon példákat tud mondani arra, hogyan lehet a férfi és női mivoltát megélni az Isten ügyéért való munkálkodásban.	<i>Digitális kultúra:</i> szaktárgyi oktatóprogram használata. <i>Bibliai ismeretek</i> <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése; a bibliográfiái
Református és más felekezetű tudósok	Lenhossék József	

megismerése, szerepük a biológia tudományának fejlesztésében Nyírbátori tudósok, orvosok megismerése, munkásságuk. Hitünk szerepe az ember testfelépítésének és harmonikus működésének, csodálatos rendszerében, egészségünk fenntartásában.	(Buda, Várnegyed, 1818. március 20. – Budapest, 1888. december 2.) orvos, anatómus, antropológus, Dr. Bella Imre (1893. Nyírbátor – 1967. Budapest) orvos, tüdőgyógyász – „szegények” orvosa, valamint. Dr. Tanhoffer Lajos (1843. Nyírbátor – 1909. Budapest) orvos, biológus, akadémikus. Munkásságuk felkutatása, megismerése. - Az ember szervezete és egészsége témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Prezentáció készítése – az egészségvédelem, a párválasztás, családi élet az öregedés, elmúlás, feltámadás rendszerében. - Minden témakörnél, anyagrészeknél jól együtt lehet és kell dolgozni a hitoktatókkal. Kiselőadás, kutatómunka, ismeretterjesztő film megtekintése.	rendszer mibenléte és alkalmazása; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása. <i>Vizuális kultúra:</i> Érzelmet kifejező magyarázó képek, rajzok (piktogram, smiley az
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Erkölcünk, keresztyén hitünk, a fogamzástól az elmúlásig tartó Földi életünkben. Férfi, nő, nemi identitás, szolgálat, szeretet arca, szeretettípusok, szeretetnyelvek	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén:

- A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biotopok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.
- Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.

- Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani.
- Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.
- Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit.
- Ismerje az életközösségek változatosságának és változásának okait.
- Tudjon különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között.
- Legyen tisztába a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival.
- Ismerje az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait.
- Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődéstörténeti rendszerben (maximum osztály szintig).
- Lássa a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést.
- Értse a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
- Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
- Legyen tisztába saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival.
- Legyen tisztába a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémáival.
- Ismerje a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait.
- Értse a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában.
- Tudjon önállóan és társaival együttműködve megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni.
- Rendelkezzen jártassággal a mikroszkóp használatában.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés leggyakoribb formái

- Az önálló és csoportos tanulói tevékenység: forráshasználat; megfigyelés; kísérletezés; applikációs tevékenység; programkészítés, szervezés folyamatos ellenőrzése, szóbeli értékelése.
- Szóbeli feleltetés.
- Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, munkalap, feladatlap, témazáró.
- Tanév eleji diagnosztikus mérés, félévkor és tanév végén szummatív mérés.
- Önálló – tanórán kívüli – forráshasználat (könyv, folyóirat, multimédiás eszközök), megfigyelés, adatgyűjtés, kiselőadás, programkészítés.
- A témaköröket lezáró feladatlapokat, vagy a központilag összeállított felmérőlapokon, illetve a szaktanár által elkészített felmérőlapokon végezhető el.
- A tanév végi értékelésbe javasolt beszámítani a tanórán kívül végzett egyéb tevékenységet, pl. tanulmányi versenyeken való részvételt.

Értékelési szempontok:

- Milyen szinten sajátította el a tanuló a tananyaghoz kapcsolódó szaknyelvet és az élőlények testtopográfiai ismereteit?
- Hogyan használja a megismerési algoritmusokat?
- Felismeri-e az élőlényeket, tudja-e őket jellemezni?
- Képes-e a megismert tények, folyamatok, fogalmak elemzésére, törvényszerűségek bizonyítására?
- Érti-e az ökológiai rendszerek szabályozó folyamatait, tudja-e példákkal illusztrálni a környezet –életmód- szervezet, valamint a szervek felépítése és működése közti oksági összefüggéseket?

- Képes-e a növényi és állati anyagcsere összehasonlítására, látja-e az autotróf anyagcsere szerepét a bioszférában?
- Felismeri-e a növény és állatvilág élőlényének testfelépítésében és életműködéseinek fejlődésében az evolúciós újításokat?
- Képes-e a megismert élőlények rendszerezésére?
- Ismeri-e az emberi szervezet felépítését, működését, szabályozó folyamatait?
- Látja-e szervezetében a rész és az egész viszonyát, az életfolyamatok irreverzibilitását?
- Elsajátította-e és alkalmazza-e a mindennapokban az egészséges életvitel szokásrendszerét?
- Tudja-e, mikor kell orvoshoz fordulni és hogyan kell ott viselkedni?
- Rendelkezik-e megfelelő önállósággal a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében, az eszközök balesetmentes használatában, az információhordozók kiválasztásában, hasznosításában?
- Elsajátította-e az értő, a válogató a kritikai olvasás megfelelő szintjét, és tudja-e hasznosítani az ismeretszerzés folyamatában?
- Miként tud önállóan vagy társaival együttműködve ismereteket szerezni, gyakorlatokat végezni, megszerzett ismereteit új szituációban alkalmazni?
- Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezet- és egészségvédelem, valamint a permanens önművelődés igénye?
- Hogyan kapcsolja össze a biológiai ismereteit a keresztyén hittel, annak elvárásaival?
- Folyamatosan biztosítani szükséges a lassabban haladó, esetlegesen az osztályközösségekben jelenlevő SNI, BTM tanulók fejlesztését, egyéni felzárkóztatását.

A tankönyvválasztás szempontjai:

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének, lefedje a biológia tantárgy kerettantervi anyagát;
- a biológia tankönyv tartalma korrekt és igényes legyen szaktárgyi szempontból
- a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a biológia tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
- a taneszköz segítségével a biológia kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen, nyelvezete alkalmazkodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő biológiai, illetve természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanári demonstrációs és a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal;

Mérlegelni szükséges az ár-érték arányt.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

FÖLDRAJZ
Helyi tantárgyi tanterv
7-8. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoporthoz számára készült a 7. valamint a 8. évfolyam minden osztálya számára, ahol az oktatás osztálykeretben történik.

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
7.	2	72	68	+4
8.	1,5	54	34	+20

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A 7. évfolyamon 2 órában terveztük meg a Helyi tantervet. Így az évi órakeret 72 óra
- A 8. évfolyamon heti 1,5 órában terveztük meg a Helyi tantervet. Így az évi órakeret 54 óra lesz.

A tantárgy oktatása során csoportbontást nem alkalmazunk, azaz osztálykeretben történik a nevelés, oktatás. A tanórák szervezése során az elsajátítás mértékének növelése érdekében különböző módszereket, kooperatív technikákat kívánjuk alkalmazni.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Földrajz tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 7.-8. évfolyamára kiadott Földrajz tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Szabó István

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
Új tantárgyunk, a földrajz	0	+1	1
Tájékozódás a földrajzi térben	5		5
Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza	5		5
Magyarország földrajza	22		22
A Kárpát-medence térsége	12		12
Európa földrajza	24		24
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	0	+1	1
Év végi ismétlés	0	+2	2
Évfolyam összesen	68	4	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
Év eleji ismétlés	0	+1	1
Az Európán kívüli kontinensek földrajza	20	+10	30
A földrajzi övezetesség rendszere	8	+1	9
Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa	6	+4	10
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	0	+2	2
Év végi rendszerezés, ismétlés	0	+2	2
Évfolyam összesen	34	+20	54

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Új tantárgyunk, a földrajz	<i>Bevezető óra</i>	1
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	<i>A teremtett világ, a Teremtő Isten felismerése műveiben. A világ keletkezése Az ember felelőssége a környezeti gondok enyhítésében.</i>	1
Év végi ismételés	<i>A tanult ismeretek rendszerezése, ismételése</i>	2
	Összesen:	4

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	20
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Év eleji ismételés	<i>A továbbhaladáshoz szükséges ismeretek áttekintése.</i>	1
A kontinensek természeti és kulturális értékei	<i>A kultúra, a földrajzi felfedezők, utazók és tudósok kiemelkedő teljesítményeinek bemutatása tanulói kutatómunka alapján. Természeti, kulturális és történelmi értékvédelem, eredetvédelem.</i>	10
A földrajzi övezetesség rendszere	<i>Az emberi tevékenység övezeteket módosító hatása</i>	1
Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa	<i>Az óraszám kiegészítése a kerettantervben ajánlott óraszámra</i>	4
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	<i>Hitünk hőseinek munkája a térképen: a reformátorok, prédikátorok, fejedelmek, tudósok munkásságának megismerése, működési területük földrajzi áttekintése</i>	2

Év végi ismételés	<i>A tanult ismeretek rendszerezése, ismételése</i>	2
	Összesen:	20

3. Tantárgyi bevezető:

A földrajz tantárgy pedagógiai célrendszere és feladatai

7–8. évfolyam

Az önálló földrajztanítás az általános iskola 7. évfolyamán kezdődik, de földrajzi tartalmakkal már korábban, az alsó tagozatos környezetismeret keretében és 5–6. évfolyamon a természettudomány tantárgy anyagában is találkoznak a tanulók. Ezért fontos, hogy az önálló földrajztanítás tudatosan építsen a korábban már megszerzett ismeretekre és a már meglévő kompetenciákra.

A 7–8. osztályos tananyag a földrajzi tartalmakat a földrajzi tér fokozatos kitágításával, a közelítől a távoli felé, azaz a közvetlen lakóhely (település) felől Magyarország földrajzán keresztül a kontinentális, majd végül a globális folyamatok felé haladva mutatja be, de mindvégig szem előtt tartja az életkori sajátosságoknak megfelelő, a tapasztalatokra, a konkrét jelenségekre, folyamatokra építő tananyag-felépítést. Az ismereteket a földrajzi szempontból tipikus természet- és társadalomföldrajzi folyamatokra, összefüggésekre fűzi fel, és középpontba állítja a földrajzi eredetű problémák komplex bemutatását.

A földrajzoktatás a jelen folyamataira, jelenségeire és azok lehetséges következményeire helyezi a hangsúlyt, tudatosan épít a különböző digitális és hagyományos térképi, vizuális és szöveges adatforrásokból megszerzhető információkra. Ezáltal a tanulókat felkészíti az önálló információszerzésre és az információk mérlegelő értelmezésére, továbbá hozzájárul az önálló véleménynyilvánítás és a felelős döntéshozatal képességének kialakításához.

A földrajzoktatás ebben a képzési szakaszban kiemelten fontosnak tartja a személyes érdeklődés felkeltését a szűkebb, majd a tágabb környezetünk, illetve az alapfokú nevelési-oktatási szakasz végére a bolygónk egészét érintő földrajzi jelenségek, folyamatok, problémák megismerése és megértése iránt. További célja, hogy kialakítsa az önálló földrajzi tudásbővítés igényét és képességét, mert a tanulók egy jelentős részének nincs lehetősége a földrajzi ismeretek intézményi keretek között történő további bővítésére. Az egyes témák feldolgozásánál fontos szempont, hogy gyakorlati, a mindennapi életben hasznosítható ismeretek elsajátításával és képességek kialakításával történjen.

A földrajz szemléletformáló, szintetizáló tantárgyként olyan, a hétköznapi életben használható ismereteket, eszközöket, módszereket ad a tanulók kezébe, amelyek segítik a tájékozódást mind összetettebbé váló világunkban, és hozzájárulnak ahhoz, hogy felnőtt életükben felelős, környezettudatos, aktív állampolgárrá váljanak.

A 7–8. évfolyamon kiemelt feladat a Föld megismertetésén keresztül a földrajzi gondolkodás tudatos fejlesztése. Ehhez kapcsolódóan a témakörök feldolgozása során a tanuló: megismeri hazánk és Európa, majd a távoli kontinensek legalapvetőbb természet- és társadalomföldrajzi jellemzőit, melynek során kialakul a Földről alkotott, a valóságot visszatükröző kognitív térképe; földrajzi tartalmú adatok, adatsorok alapján következtéseket von le, következményeket fogalmaz meg; megadott szempontok alapján rendszerezi földrajzi ismereteit, rendszerbeli viszonyokat állapít meg; összehasonlít tipikus tájakat, megfogalmazza azok közös és eltérő földrajzi vonásait; megkülönbözteti a tényeket a véleményektől.

Ugyanígy minden témakör feldolgozásakor kiemelt figyelmet kell hogy kapjon a földrajzi tartalmú információszerzés és -feldolgozás, a digitális eszköz-használat. Ennek megfelelően a tanuló:

- megadott szempontok alapján információkat gyűjt hagyományos és digitális információforrásokból;
- adatokat rendszerez és ábrázol digitális eszközök segítségével;
- digitális eszközök segítségével bemutatja szűkebb és tágabb környezetének földrajzi jellemzőit;
- megadott szempontok alapján tájakkal, országokkal kapcsolatos földrajzi tartalmú szövegeket, képi információhordozókat dolgoz fel;
- közvetlen környezetének földrajzi megismerésére terepvizsgálódást tervez és kivitelez.

Hitünkben fakadó megfontolások

A keresztyénség középpontjában az Isten által teremtetett természet és a benne élő Isten képmására teremtetett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtetett világgal szemben. A református iskolában a természetismeret oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

6. A teremtetett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben
7. Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében
8. Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szenvedélybetegségek
9. Felelősség a másik nemmel és utódainkkal szemben – keresztyén szexuális erkölcs

Ezek a területek általában csak implicit módon jelennek meg az órai munkában, de *A természet és társadalom kölcsönhatásai*, valamint *Az ember szervezete és egészsége* témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

7. évfolyam

Tematikai egység	1. Tájékozódás a földrajzi térben	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, útvonalrajz, térképfajták, térképvázlat, térkép. Térképi jelrendszer, domborzati, közigazgatási, turista- és kontúrtérkép, földrajzi fókálózat, keresőhálózat, turistajelzés. A térábrázolás különböző formái – útvonalrajz, térképvázlat. A térképi ábrázolás jellemzői: égtájak, szín- és jelkulcs, névírás, méretarány, aránymérték.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye	Tájékozódik különböző típusú és tartalmú térképeken, biztonsággal leolvassa azok információtartalmát. A térképen elhelyez földrajzi elemeket. Gyakorlati feladatokat (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) old meg nyomtatott és digitális térkép segítségével. El tud készíteni egyszerű térképvázlatokat, útvonalterveket; azonosítja a jelenségek időbeli jellemzőit.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Egy adott útvonal (pl. osztálykirándulás) útvonalának tervezése nyomtatott és digitális térképek, online felületek segítségével Iránytű, térkép, GPS használatának gyakorlása terepi tájékozódási feladatok, kereső játékok során Távolság és helymeghatározása térképen, illetve terepen Játékos feladatok a földrajzi helyek meghatározására megadott földrajzi koordináták segítségével Alaprajzkészítés, térképvázlat-készítés szöveg, leírás alapján Geocaching játék Tematikus térképek megadott szempontok szerinti elemzése Különböző időpontokban készült űr- vagy légifelvételek és	A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek használatával, elemzésével és összehasonlításával a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése Gyakorlati feladatok megoldása (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) terepen, valamint nyomtatott és digitális térképek és online felületek segítségével Különböző típusú és tartalmú térképek tudatos használata a tanulóhoz A földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és egyes digitális eszközök ismerete A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek, műholdképek, légifelvételek sajátosságainak	<i>Történelem:</i> földrajzi felfedezések. <i>Matematika:</i> Térbeli mérési adatok felhasználása számításokban. Becslés. Nagyítás, kicsinyítés. Mérés, mértékegységek használata. Koordináta-rendszer, aránypár. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szövegértés - a speciális jelrendszerek (pl. térkép) magyarázata, explicite megfogalmazott információk

térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése	felismerése, a mindennapi életben való felhasználásuk lehetőségeinek ismerete Különböző időpontban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése, problémák megoldása A térkép fogalma és jelrendszere	azonosítása, összekapcsolása, rendezése. A hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése.
Fogalmak	földrajzi fókusz, keresőhálózat, fő- és mellékvilágítják, méretarány, aránymérték, szintvonal	
Tematikai egység	Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Felszíninformák, vizek, Magyarország földrajza, a külső erők munkája.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye	Bemutatja és értékeli lakókörnyezetének földrajzi jellemzőit, ismeri annak természeti és társadalmi erőforrásait; Szűkebb és tágabb környezetében földrajzi eredetű problémákat azonosít, magyarázza kialakulásuk okait Elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt; Összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket; Javaslatot fogalmaz meg lakókörnyezete jövőbeli, környezeti szempontokat szem előtt tartó, fenntartható fejlesztésére; Érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett..	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Irányított beszélgetés a helyi írott és elektronikus médiából gyűjtött földrajzi tartalmú információkról Helyzetgyakorlat: idegenvezetés a településen Ötletbörze szűkebb lakókörnyezet társadalmi és gazdasági problémáinak feltárására, és az ezekre vonatkozó megoldási javaslatok megfogalmazása	A tanuló szűkebb lakókörnyezetének társadalmi és gazdasági problémáinak felismerésével és ezekre vonatkozó megoldási javaslatok elkészítésével a döntési képesség, valamint a szociális és vállalkozói kompetenciák fejlesztése Az adott terület komplex földrajzi elemzése során a rendszerben és összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése	<i>Vizuális kultúra:</i> gyümölcsök, zöldségfélék ábrázolása a festményeken.

Projektfeladat: poszter, prezentációvagy rövid videofilm készítése a szűkebb lakóhely természeti és kulturális értékeiről Projektfeladat: tanösvény és térkép tervezése a szűkebb lakóterület természeti és kulturális értékeihez kapcsolódóan Projektfeladat: helyismereti vetélkedő szervezése a közvetlen környezet természeti és kulturális értékeinek megismerésére		A lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatok felismerése, valamint feldolgozása eredményeként a fenntartható fejlődés és környezettudatosság fejlesztése A lakókörnyezet környezeti problémáinak bemutatása Véleményalkotás a lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatokról Nyitottság a lakóhellyel és annak környezetével kapcsolatos információk megismerése iránt, információk gyűjtése írott és elektronikus forrásokból, azok értelmezése és rendszerezése A földrajzi tudás alkalmazása a mindennapi életben a következmények tudatában meghozott környezettudatos döntésekben A szűkebb lakókörnyezet (település és környezete) földrajzi helyzetének, természeti és kulturális értékeinek bemutatása A lakókörnyezet földrajzi jellemzőiből fakadó előnyeinek és hátrányainak mérlegelése, a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés: a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése: a szöveg elemei közötti ok-okozati viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával; hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. <i>digitális kultúra:</i> információkeresés az interneten.
Fogalmak	kulturális érték, természeti érték, homokbucka, alföld, vallások		
Tematikai egység	Magyarország földrajza		Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Európa, hazánk nagytájai, Duna, Tisza, Balaton, felszínformák és jellemzőik, felszínformák kialakulása, időjárás, éghajlat, vízjárás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye	Népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le. Következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térségi jellemzőire.		

	Elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt. Híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál. Reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak megadott szempontok alapján történő feldolgozása hagyományos és digitális térképek, internetről gyűjtött adatok felhasználásával, kooperatív módszer alkalmazásával A topográfiai ismeretek elmélyítése online topográfiai játékok segítségével Projektfeladat: osztálykirándulás tervezése Magyarország egy kiválasztott középtájának megismerésére Prezentáció készítése egy kiválasztott tájról vagy településről Természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági adatsorok rendszerezése, szemléletes ábrázolása és az adatok értelmezése Disputa a híradásokban megjelent hazai, természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági jelenségekről, folyamatokról Nemzeti értékek, hungarikumok bemutatására iskolai kiállítás szervezése Hazánk területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulását ábrázoló képekhez, rövidfilmekhez narráció készítése Hazánk nemzetközi gazdasági szerepének igazolása a média és az internet segítségével	Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak feldolgozása során a térszemlélet, valamint a hagyományos és digitális térképhasználat fejlesztése Egy-egy kis- és középtáj vagy település komplex módon, több szempontú megközelítéssel történő vizsgálata során a problémamegoldó, valamint a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése A Magyarországgal kapcsolatos földrajzi ismeretek feldolgozása során az önálló és hiteles információszerzés, valamint a felelős véleményalkotás fejlesztése Magyarország természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásainak, valamint környezeti jellemzőinek Kárpát-medencei kitekintésben történő értelmezésével a Magyarországhoz és a magyarsághoz való kötődés elmélyítése Véleményalkotás, logikus érvelés és vitában való részvétel képességének fejlesztése földrajzi témájú szövegekben bemutatott hazai természeti, környezeti és társadalmi jelenségekhez, folyamatokhoz, információkhoz kapcsolódóan A szociális és vállalkozói kompetencia fejlesztése Magyarországgal kapcsolatos feladatok társakkal együttműködésben való	<i>Fizika:</i> fizikai folyamatok a földkéregben. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> tájjal, szülőfölddel kapcsolatos irodalmi művek. <i>Történelem:</i> Magyar Királyság, magyar kultúra. Trianoni szerződés és következményei. Szovjetunió. Jugoszlávia, délszláv háború. nép, nemzet, nemzetiség, etnikum <i>Hon –és népismeret:</i> szülőföld, nép, nemzet, nemzetiség, etnikum, néprajzi tájak, településtípusok, gazdálkodás

Interaktív termékbemutató összeállítása a magyar gazdaság nemzetközi jelentőségű termékeiből Magyarország idegenforgalmi adottságainak és lehetőségeinek bemutatása képeslapok, tájfotók segítségével Projektfeladat: akcióterv készítése természeti és társadalmi-gazdasági értékeink megőrzésére Magyarország szerepvállalásának ismertetése a nemzetközi környezetvédelmi programokban, internetes források felhasználásával Projektfeladat: plakát, szórólap készítése Magyarország idegenforgalmi értékeiről Gondolattérkép készítése Magyarország és az Európai Unió kapcsolatáról Turisztikai kiadványok, pl. szórólapok, tájékoztatók alapján Magyarország idegenforgalmi adottságainak feldolgozása kooperatív módszerek alkalmazásával Projektfeladat: beszámoló készítése a saját település (vagy egy választott kistáj, középtáj) hagyományos és megújuló energiaforrásairól, az adott térségben a fenntarthatóságot szem előtt tartó törekvésekről..	megoldása, tudásmegosztás során A kommunikációs és esztétikai kompetenciák fejlesztése Magyarország témakörben önállóan készített prezentáció bemutatásával Következtetés a Magyarország területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire Kárpát-medencei kitekintésben Magyarország természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásai, környezeti jellemzői Magyarország természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőiből fakadó előnyei és hátrányai a fenntartható fejlődés jegyében Egy kistáj, középtáj vagy település komplex és problémaközpontú vizsgálata Magyarország nemzetközi gazdasági szerepének igazolása példák alapján Magyarország társadalmi-gazdasági jellemzőinek értékelőmegközelítése és megoldási-fejlesztési javaslatok Magyarország idegenforgalmi adottságai és a fenntarthatóság jegyében történő jövőbeli fejlesztése A Magyarország területén előforduló környezeti és természeti veszélyek vizsgálata, továbbá a társadalmi-gazdasági jellemzők értékelőmegközelítéssel történő feldolgozása során a fenntartható fejlődés és környezettudatosság szemléletének fejlesztése.	
---	---	--

Fogalmak	erőforrás, falu, folyószabályozás, folyó vízjárása, hungarikum, kontinentális éghajlat, közigazgatás, medencejelleg, nemzetiség, öregedő társadalom, táj, talaj, tanya, természetes szaporodás és fogyás, területi fejlettség-különbség, tranzitforgalom, város, világörökség	
Topográfiai ismeretek	<i>Nagytájak:</i> Alföld, Dunántúli-dombvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Kisalföld, Alpokalja <i>Egyéb földrajzi helyszínek:</i> Aggteleki-karszt, Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Baradla-barlang, Baranyai-dombság, Bodroghöz, Borsodi-medence, Börzsöny, Budai-hegység, Bükk, Bükk-fennsík, Csepel-sziget, Cserhát, Cserhát, Dráva menti síkság (Dráva-mellék), Duna-Tisza köze, Dunakanyar, Gerecse, Hajdúság, Tokaj-Hegyalja, Hortobágy, Írott-kő, Jászság, Kékes, Kiskunság, Körös-Maros köze, Kőszegi-hegység, Marcal-medence, Mátra, Mecsek, Mezőföld, Mohácsi-sziget, Móri-árok, Nagykunság, Nógrádi-medence, Nyírség, Órség, Pesti-síkság, Pilis, Belső-Somogy, Külső-Somogy, Soproni-hegység, Szigetköz, Szekszárdi-dombság, Szentendrei-sziget, Tapolcai-medence, Tihanyi-félsziget, Tiszántúl, Tolnai-dombság, Velencei-hegység, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység, Zalai-dombság, Tokaji (Zempléni)-hegység; <i>Vízrajz:</i> Balaton, Bodrog, Dráva, Duna, Fertő, Hernád, Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Körös, Maros, Mura, Rába, Sajó, Sió, Szamos, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó, Tisza, Tisza-tó, Velencei-tó, Zagyva, Zala; <i>Magyarország nemzeti parkjai, világörökségi helyszínei, régiói, megyei, megyeszékhelyei</i>	
Tematikai egység	A Kárpát-medence térsége	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Magyarország földrajzi jellemzői Magyarország történelme. Hon- és népismeretből 5. osztályban tanultak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye	Elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt. Bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és a fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit. Következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire. híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál. Nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i>	A térszemlélet fejlesztése Magyarország területének a Kárpát-medence egészében való földrajzi értelmezésével	<i>Történelem:</i> Magyar Királyság, magyar kultúra. Trianoni szerződés és következményei. nép,

Élménybeszámoló készítése egy Kárpát-medencében tett kirándulásról Tértágítás és térszűkítés, tájrendszerezés képek és térképrészletek alapján Magyarország és a Kárpát-medence viszonylatában Fotógalleria összeállítása a Kárpát-medence tájainak és országainak bemutatására, narráció elkészítése pármunkában A térségben előforduló környezeti és természeti veszélyek bemutatása irányított esetelemzéssel A medencejelleg következményeinek feltárása logikai lánc alkotásával A térség erőforrásainak rendszerezése táblázatban, időbeli változásának bemutatása diagramon Az egyes nagytájak természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek felismerése játékos formában képek, fotómontázs, irodalmi részlet, lényegkiemelő tanulói rajz stb. alapján Projektfeladat: utazási kiállítás tervezése a Kárpát-medence természeti és kulturális értékeinek bemutatására Kooperatív módszerek alkalmazásával adatgyűjtés, -rendszerezés és -bemutatás a Kárpát-medence térségének társadalmi-gazdasági folyamatiról, a területi fejlettség különbségeiről Projektfeladat: Kárpát-medence modelljének elkészítése pl. homokasztalon Projektfeladat: egy Kárpát-medencei osztálykirándulás útvonalának és programtervének kidolgozása.	A felelős, tényeken alapuló véleményalkotás képességének támogatása a Kárpát-medence térségében előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásának példáján Az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése a medencejelleg közvetlen és közvetett földrajzi következményeinek felismerésével A szociális kompetencia fejlesztése a Kárpát-medence népeinek, országainak együttműködésében rejlő lehetőségek és korlátok felismerésével A Kárpát-medence és környezete természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásainak rendszerezése, értékelése Az egyes nagytájak, illetve régiók természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek felismerése és összehasonlítása A Kárpát-medence térségében előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásához vezető okok, összefüggések és következmények értelmezése A Kárpát-medence idegenforgalmi adottságainak, az idegenforgalom jelentőségének értékelése A Kárpát-medence térségében meglévő területi fejlettségbeli különbségek okainak és következményeinek feltárása A medence mint társadalmi-gazdasági egység Medencejelleg és következményei a Kárpát-medencében A Kárpát-medence térségének nagytájai	nemzet, nemzetiség, etnikum <i>Hon –és népismeret:</i> szülőföld, nép, nemzet, nemzetiség, etnikum, néprajzi tájak, településtípusok, gazdálkodás
--	--	---

	Természeti erőforrások, táji és kulturális értékek a Kárpát-medence térségében.	
Fogalmak	autonómia, éghajlatváltozás, erdőgazdálkodás, gazdasági átalakulás, húzóágazat, idegenforgalom, nemzeti kisebbség, népességvándorlási folyamatok, néprajzi csoport, néprajzi táj, tájhasználat, talajpusztulás	
Topográfiai ismeretek	Tájak, történelmi és néprajzi tájnevek: Bécsi-medence, Burgenland (Őrvidék), Csallóköz, Délvidék, Déli-Kárpátok, Erdély, Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence, Északkeleti-Kárpátok, Északnyugati-Kárpátok, Felvidék, Hargita, Kárpátalja, Kárpát-medence, Keleti-Kárpátok, Magas-Tátra, Székelyföld, Vajdaság, Vereckei-hágó; Városok: Arad, Beregszász, Csíkszereda, Eszék, Kassa, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Nagyvárad, Pozsony, Révkomárom, Szabadka, Székelyudvarhely, Temesvár, Újvidék, Ungvár	
Tematikai egység	Európa földrajza	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Szerkezetfejlődési folyamatok által létrehozott képződmények felismerése példákban. Eligazodás a földtörténeti időkben. A földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságai, környezeti problémái. A szélrendszerek éghajlatot meghatározó szerepe. A földrészek és országcsoportok szerepe a világ gazdaságában..	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye	Ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat. Foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük. Bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit. Ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában. Reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik; nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Az én Európám – szubjektív térkép készítése Európáról Európa tipikus tájainak bemutatása tanulócsoporthoz által készített modellek segítségével	Európa főbb országainak, országcsoportjainak, jellemző tájainak és térségeinek megismerésével és elemzésével a térszemlélet fejlesztése A problémamegoldó gondolkodás, valamint a rendszerben és	<i>Fizika:</i> erőhatások. <i>Történelem:</i> A természeti adottságok és a történelmi események kapcsolata. Európa mint évszázadokon át a Föld legfejlettebb és vezető

Európával kapcsolatos kvízzjáték készítése és megoldásapármunkábanonline felületen A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínpítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével Kapcsolati háló, logikai láncfelrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására Európai népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatásahelyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínpítés módszerével Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történőösszevetése, komplex elemzése Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése Helyzetgyakorlat a külföldön történő tanuláshoz, munkavállaláshoz kapcsolódóan Virtuális séta összeállítása egy kiválasztott európai nemzeti parkban, geoparkban, világörökségi helyszínen Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt európai utazásról, irányított szempontok alapján Gyűjtőmunka új európai nagyberuházásokról,azEurópai Unióban található cégek magyarországi telephelyválasztásáról A településen és környékén európai támogatásból megvalósult fejlesztések	összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése az Európát jellemző nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek okainak és következményeinek, jellemző társadalmi-gazdasági folyamatainak elemzése során Egyes országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése által a szociális kompetenciák fejlesztése Európa térségeinek természeti-környezeti, valamint társadalmi-gazdasági jellemzőinek és folyamatainak komplex, problémacentrikus látásmóddal történő feldolgozása során a fenntartható fejlődés és környezettudatosság szemléletének fejlesztése A témába vágó aktualitásokra, híradásokban közölt regionális földrajzi információkra történő reflektálással a felelős önálló véleményformálás fejlesztése Európa főbb országainak, országcsoportjainak, meghatározó jelentőségű társadalmi-gazdasági folyamatainak megnevezése Az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőinek ismertetése, világ gazdasági szerepének igazolása példákkal Tipikus európai tájak, települések, térségek jellemzése, komplex és problémacentrikus vizsgálata Az Európai Unió és Európa jövője a fenntartható fejlődés jegyében Európa sokszínű kulturális öröksége és jövője	térsége; az integráció története, intézményrendszere; infrastruktúra és fejlődés. <i>Történelem:</i> gyarmatosítók, ipari forradalom, technológiai váltás Technológiai kapcsolatok. Szocialista világrend, hidegháború, Szovjetunió. Osztrák-Magyar Monarchia, világháború.
--	--	--

bemutatása önálló gyűjtőmunka alapján Európa fejlettségbeliterületi különbségeinek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása Európa jövője –plakátkészítés Ország, illetve tájnévjegyének tervezése és elkészítése Projekt módszer: tematikus (pl. kikötők, magashegységi tájak stb.) európai körutazás összeállítása és a tervek bemutatása		
Fogalmak	agglomeráció, deltatorokolat, előregedő társadalom, Európai Unió, fjord, gazdasági szerkezetváltás, gleccser, jégkorszak, K+F (innováció), karsztvidék, „kék banán”, munkanélküliség, „napfényövezet”, tagolatlan part, tagolt part, tölcstörökolat, vendégmunkás	
Topográfiai ismeretek	A földrész részei: Dél-Európa, Észak-Európa, Kelet-Európa, Kelet-Közép-Európa, Közép-Európa, Nyugat-Európa; Egyéb földrajzi helyszínek: Alpok, Appenninek, Appennini-félsziget, Azori-szigetek, Balkán-félsziget, Balkán-hegység, Brit-szigetek, Cseh-medence, Ciprus, Dalmácia, Dinári-hegység, Duna-delta, Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység, Genfi-tó, Germán-alföld, Holland-mélyföld, Izland, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Kréta, Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Londoni-medence, Mont Blanc, Morva-medence, Német-középhegység, Párizsi-medence, Pennine-hegység (Pennine), Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Pireneusok, Skandináv-félsziget, Skandináv-hegység, Szicília, Szilézia, Urál, Vezúv; Vízrajz: Adriai-tenger, Balti-tenger, Boden-tó, Dnyeper, Duna, Duna–Majna–Rajna vízi út, Ebro, Elba, Északi-tenger, Fekete-tenger, Földközi-tenger, La Manche, Ladoga-tó, Odera, Olt, Pó, Rajna, Rhône, Szajna, Száva, Temze, Vág, Visztula, Volga Európa országai, jelentős gazdasági és kulturális központjai	

Tematikai egység	Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	1 óra
Előzetes tudás	– A hittan órán elsajátított ismeretek - Bibliai történetek a teremtésről	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A rendszerszemlélet fejlesztése rendszer és környezete kapcsolatának elemzésén keresztül. – A rész és egész viszonyának felismerése az élő egységes egész és a benne összehangoltan - működő szerveződési szintek összefüggésében.	

	– Az ember természetben elfoglalt helye, a természetben, felelőssége a teremtett világért	
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
A Biblia és a tantárgyunk kapcsolata Hogyan találunk kapcsolatot a Biblia és tudomány között? Református és más felekezeti tudósok megismerése, szerepük a földrajz tudományának fejlesztésében Hitünk szerepe a földrajzi környezet fenntartásában.	- Irányított adatgyűjtés, majd összehasonlító elemzés: a világ teremtése a Bibliában és a természettudományos gondolkodásban. Hitek és tévhitek. Ismert földrajzi nevek, tájak keresése a Bibliában - Az ember felelőssége a környezeti gondok enyhítésében. - Az egyes témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. - A témakörök feldolgozása során összefüggéseket, kapcsolatot kell keresni keresztyén hitünk és a tudomány között. Minden anyagrésznél jól együtt lehet és kell dolgozni a hitoktatókkal.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása. <i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség értelmezése. Tárgyak, jelenségek, összességek összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik (méret) szerint; becslés, nagyságrendek. <i>Digitális kultúra:</i> adatok gyűjtése az internetről. Biblia: Földrajzi nevek, tájak
Fogalmak	Biblia, természettudomány	
Javaolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása.	

Összesen 69 óra

Plusz: 1 óra: Új tantárgyunk a földrajz

2 óra: Év végi ismétlés

Mindösszesen: 72 óra

8. évfolyam

Tematikai egység	Az Európán kívüli kontinensek földrajza		Órakeret 20 óra +10 óra
Előzetes tudás	Kontinensek, óceánok a Földön. Nevezetes szélességi körök. Magyarországról és Európáról tanultak.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye	Ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat. Népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le. Híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál; nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt. Példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat. A környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Kontinensekre, országokra jellemző képek keresése az interneten, azokból montázs készítése Kontinensek földrajzi jellemzőit összehasonlító grafikus rendező készítése Az én kontinensem – szubjektív térkép készítése egy adott kontinensről Az egyes kontinensek tipikus tájainak bemutatása tanulócsoporthoz által készített modellek segítségével Az egyes kontinensekkel kapcsolatos kvízzjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen	A kontinensek főbb országainak, országcsoportjainak, jellemző tájainak és térségeinek megismerésével és elemzésével a világtér-szemlélet fejlesztése A földrajzi tényezők életmódot, gazdálkodást meghatározó szerepének bemutatása A gazdasági fejlettség területi különbségeinek, annak okainak, illetve társadalmi és környezeti következményeinek feltárása Összefüggések felismerése példákon keresztül a társadalmi-gazdasági jellemzők és a természeti adottságok, a történelmi események, a világban zajló gazdasági folyamatok kapcsolataiban	<i>Biológia:</i> A forró övezet élővilága. Városi ökoszisztéma. <i>Történelem:</i> Gyarmatosítás, ókori öntözéses kultúrák. Amerika meghódítása. Urbanizáció, technológiai fejlődés. <i>Matematika:</i> ok-okozati gondolkodás, modellezés. <i>Fizika:</i> légköri jelenségek fizikai törvényszerűségei, természeti katasztrófák.	

A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínpítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására Távoli népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínpítés módszerével Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, következtetések megfogalmazása Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése Virtuális séta, kirándulás összeállítása egy kiválasztott világörökségi helyszínen, illetve országban Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt távoli utazásról, irányított szempontok alapján Fejlettségbeli területi különbségek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása Ország, illetve táj névjegyeinek tervezése és elkészítése Projekt módszer: tematikus (pl. sivatagok, világvárosok stb.) világkörüli út összeállítása és bemutatása A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák	Tájékozódás az ábrázolt térben, a térbeli viszonyok felismerése térkép segítségével A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján Az országok közötti különböző típusú együttműködések (környezeti, gazdasági stb.) szükségességének igazolása példák alapján Tipikus tájak, települések, térségek több szempont szerinti logikus bemutatása A problémamegoldó és az értékelő gondolkodás fejlesztése Afrika, Ázsia és Amerika társadalmi jellemzőinek, ellentmondásainak példáján Az analógiás gondolkodás fejlesztése a tipikus tájak elemzésének példáján A sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítási képességének fejlesztése Afrika, Ázsia, Amerika társadalmi és gazdasági jellemzői példáján A személyes és társas kompetenciák fejlesztése a különböző tanulási stratégiák alkalmazásával A véleményalkotás és vitakészség fejlesztése a kontinensek kulturális sokszínűségének jellemzői alapján A környezettudatosság fejlesztése az elsivatagosodás, a világtengert veszélyeztető folyamatok, az árvizek, a trópusi esőerdők irtásának és egyéb környezetszennyező tevékenységek példáján Afrika társadalmi és gazdasági életét meghatározó természetföldrajzi jellemzők és problémák (elsivatagosodás,	<i>Történelem:</i> ókori jelentős ázsiai kultúrák, napjaink gazdasági fejlődése; a gazdasági hatalomváltás. <i>Biológia:</i> biotechnológiai forradalom, életfeltételek.
---	---	--

alapján. Környezeti problémák okozta élethelyzetek bemutatása szerep-, empátia- és helyzetgyakorlattal Kommentek írása a híradásokban közölt regionális földrajzi információkra Élet az óriásvárosokban az Amerikai Egyesült Államokban –képregény készítés Gyűjtőmunka: kulturális hatások mindennapjainkban, pl. az amerikai és a kínai kultúra hatásának példái a mindennapokban Egy tipikus tájat bemutató képzeletbeli fotókiállítás ismertetőjének elkészítése pármunkában Hajónapló készítése földrajzi jellemzők felhasználásával, pl. Dél-Amerika képzeletbeli körülhajózása alapján	éhínség, aszály); Afrika társadalmi és gazdasági fejlődésének problémái, élet és gazdálkodás a tipikus tájakon; afrikai példák a természeti tényezők és a gazdasági, társadalmi viszonyok közötti kapcsolatokra Ausztrália és Óceánia természeti, társadalmi és gazdasági jellemzői és problémái A sarkvidékek és a világtenger jellemzői és problémái, a sarkvidékeket és a világtengert veszélyeztető folyamatok Amerika társadalmi és gazdasági fejlődésének természeti és társadalmi-gazdasági tényezői, jellemzői és problémái, élet az óriásvárosokban; az Amerikai Egyesült Államok gazdasági fejlődése és világgazdasági szerepe, az amerikai kultúra a mindennapokban; Latin- Ázsia társadalmi és gazdasági életét meghatározó természetföldrajzi folyamatok és természeti veszélyek (árvizek, földrengések, tájfunok, tengerszint emelkedése); Ázsia társadalmi és gazdasági fejlődésének jellemzői és problémái, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok; kulturális sokszínűség Ázsiában; Japán, illetve a világgazdaság kelet- és délkelet-ázsiai szereplőinek társadalmi és gazdasági fejlődése, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok, élet és gazdálkodás a tipikus tájakon; Kína társadalmi és gazdasági fejlődésének folyamatai és problémái (népesedési problémák, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok; India társadalmi és gazdasági	
---	---	--

	fejlődésének folyamatai és problémái, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok	
--	--	--

Fogalmak	éhségövezet, eladósodás, élelmezési válság, elsivatagosodás, emberfajták, fenntarthatóság, gazdasági szerkezet, globalizáció, népességgrobbanás, népességtömörülés, nyomornegyed, őslakos, perifériatársaság, rezervátum, termelési módok (farmgazdaság, monokultúra, nagybirtok, nomád pásztorkodás, oázisgazdálkodás, parasztgazdaság, teraszos művelés, ültetvényes gazdálkodás, vándorló [nomád] állattenyésztés, vegyes gazdálkodás), tömegturizmus, túlhalászás, túllegeltetés, városfejlődés (városodás, városiasodás), világvallások, világgazdasági hatalom (centrumtársaság).
-----------------	--

Topográfiai ismeretek	Afrika Szerkezeti egységek, tájak: Afrikai-árokrendszer, Atlasz, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró (Kilimandzsáró-csoport), Kongó-medence, Madagaszkár, Szahara, Teleki-vulkán; Száhel (öv) Vízrajz: Csád-tó, Guineai-öböl, Kongó, Nílus, Szuezi-csatorna, Tanganyika-tó, Viktória-tó, Vörös-tenger Országok: Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria Városok: Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó Amerika A földrész részei: Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika Tájak: Alaszka, Amazonas-medence, Andok, Antillák, Appalache-hegység (Appalache), Brazil-felföld, Floridai-félsziget (Florida), Grönland, Guyanai-hegyvidék, Hawaii-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Kordillerák, Labrador-félsziget (Labrador), Mexikói-fennsík, Mississippi-alföld, Mount St. Helens, Paraná-alföld, préri, Sziklás-hegység, Szilícium-völgy Vízrajz: Amazonas, Colorado, Karib (Antilla)-tenger, Mexikói-öböl, Mississippi, Nagy-tavak, Niagara-vízesés, Panama-csatorna, Szt. Lőrinc-folyó Országok: Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó Városok: Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC Ausztrália és Óceánia Tájak: Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-korallzátony, Nagy-Vízválasztó-hegység, Új-Guinea Országok: Ausztrália, Új-Zéland Városok: Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington Ázsia A földrész meghatározó egységei, jelentős földrajzi helyszínek: Arab-félsziget, Csomolungma (Mt. Everest), Dekkán-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Fudzsi, Fülöp-szigetek, Góbi, Himalája, Indokínai-félsziget, Japán-szigetek, Kaszpi-mélyföld, Kaukázus, Kínai-alföld, Kis-Ázsia, Koreai-félsziget, Közép-szibériai-fennsík, Krakatau, Nyugat-szibériai-alföld, Szibéria, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Turáni-alföld Vízrajz: Aral-tó, Bajkál-tó, Boszporusz, Eufrátesz, Holt-tenger, Indus, Jangce, Japán-tenger, Jeges-tenger, Jenyiszej, Gangesz, Kaszpi-tenger, Ob, Perzsa-öböl (Perzsa (Arab)-öböl), Sárga-folyó, Tigris Országok: Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia Városok: Bagdad, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Mekka, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi		
	Tematikai egység	A földrajzi övezetesség rendszere	Órakeret 8 óra

		+1 óra
Előzetes tudás	Időjárási elemek, jelenségek. A besugárzás és a felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, a felhő- és csapadékképződés jelenségek felismerése. Példák hozatala az időjárási elemek térbeli és időbeli változásaira, az éghajlat-módosító tényezők megnyilvánulására. A nedves és a száraz kontinentális éghajlat jellemzése, társadalmi-gazdasági hatásainak felismerése hazai példákon. A Föld gömb alakjának és az éghajlati övezetek kialakulásának összekapcsolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye	Példákat nevez meg a természeti adottságok gazdálkodást, életvitelt befolyásoló szerepére. Helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságokat, összefüggéseket felismer. Példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, ok-okozati összefüggéseket fogalmaz meg. Ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában. Az egyes térségek kapcsán földrajzi és környezeti veszélyeket és problémákat fogalmaz meg, valamint reflektál azokra. A környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Az éghajlati övezetek bemutatása prezentáció/kiselőadás segítségével Képzletbeli riport készítése: Hogyan zajlik egy adott övben (pl. egy térítői öv) élő gyerek egy napja? A földrajzi övezetesség kialakulásának összefüggéseit mutató magyarázó ábrák, modellek közös értelmezése, ok-okozati összefüggések megfogalmazása Éghajlati diagram alapján rövid ismertető leírás készítése az adott éghajlatról Mit viszek a bőröndben? Egy adott éghajlati területre utazó bőröndjének összeállítása	A földrajzi övezetesség (vízszintes, függőleges) elrendeződésének megismerésével a rendszerben történő gondolkodás fejlesztése Az egyes övezetek, övek főbb természeti jellemzőinek megismerésével és rendszerezésével az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése Környezettudatosság fejlesztése az egyes övezeteket, öveket érintő környezeti problémák megismertetésével A vízszintes és függőleges övezetesség összefüggéseinek bemutatásával a természettudományos szemlélet fejlesztése A kontinensekről, tipikus tájakról tanult regionális	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. <i>Technika és tervezés:</i> fűzfavesszőből, nádból készült tárgyak a környezetünkben.

Szerepjáték: élethelyzetek – pl. piaci vásárlás – egy adott éghajlatú területen Éghajlattal kapcsolatos szövegek értelmezése grafikus rendező segítségével Lényegkiemelés a témához illeszkedő szövegből pl. szójegyzékkészítéssel, páros szövegfeldolgozással, ablakmódszerrel Az éghajlatok jellemzőinek megfogalmazása, összefüggések feltárása tematikus térképek segítségével Összefogásra, cselekvésre felhívó plakát készítése az egész Földet érintő éghajlatváltozás megállításaért Filmrészletek, képek, leírások alapján az egyes földrajzi övezetek, övek tipikus tájainak felismerése.		földrajzi ismeretek és a földrajzi övezetesség során tanult ismeretek szintézise Az összefüggésekben történő földrajzi gondolkodás fejlesztése a földrajzi helyzet, a természeti adottságok és a társadalmi-gazdasági folyamatok közötti kölcsönhatás bemutatásával Az időjárás és az éghajlat kapcsolatának értelmezése Az egyedi földrajzi jellemzők alapján az egyes földrajzi övezetek, övek tipikus tájainak felismerése A földrajzi övezetesség rendszerének kialakulása A forró, a mérsékelt és a hideg övezet törvényszerűségei és jellemzői A függőleges övezetesség kialakulásának összefüggései	<i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Hierarchikus kapcsolatok ábrázolása.
Fogalmak	éghajlat, éghajlati diagram, fenntarthatóság, forró övezet és övei, függőleges övezetesség, hideg övezet és övei, környezetkárosítás, mérsékelt övezet és övei, tipikus táj		
Tematikai egység	Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa		Órakeret 6 óra +4 óra
Előzetes tudás	A gazdaság természeti feltételeinek, a gazdasági ágazatok tevékenységeinek felismerése példákban. A családi bevétel és kiadás példáinak ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljainak eredménye	Példákat sorol a globalizáció mindennapi életünket befolyásoló folyamataira. Érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett. Életkori sajátosságainak megfelelő helyzetekben alkalmazza pénzügyi ismereteit (pl. egyszerű költségvetés készítése, valutaváltás, diákvállalkozás tervezése). Foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek		Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:		A felelős döntéshozatal, a következményekért vállalt	Történelem: a gazdasági ágak

Pénzügyi döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal A piac és a tőzsde működésének bemutatása szimulációs játékkal Munkaerő piaci döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal Bankok portáljáról összegyűjthető ajánlatok alapján a bankokban igénybe vehető szolgáltatások megismerése Beszélgetés, pénzügyi kérdezz-felelek a tanítási órára meghívott pénzügyi szakemberrel Helyzetgyakorlat: az energiatudatos fogyasztói döntés meghozatala a környezeti és pénzügyi szempontok együttes mérlegelésével (pl. energiatakarékos izzó, napelemes akkutöltő, háztartási gépek energiaosztálya) Adatgyűjtés internetről valutaárfolyamokkal kapcsolatosan, az adatok és a változások következményeinek közös értelmezése Osztálykirándulás költségtervének elkészítése csoportmunkában Foglalkoztatási adatok gyűjtése és közös értelmezése, az adatok szemléletes megjelenítése Beszélgetés az internetes vásárlás, e-bankolás jellemzőiről, előnyökről, veszélyekről.	felelősség az életkori sajátosságoknak megfelelő pénzügyi döntések meghozatalában. A pénzügyi, gazdasági tények és az egyéni vélemények közötti különbség felismerése A hitelfelvétel és a fejlődés, illetve az eladósodás kapcsolatának megértése; a döntést és az értelmes kockázatvállalást befolyásoló érvek megfogalmazása egy esetleges hitelfelvétellel kapcsolatban Foglalkoztatási adatok értelmezése és elemzése, következtetések levonása; mindennapi életből vett példák alapján annak felismerése, hogy a munka világa folyamatosan változik A fogyasztóvédelem szerepének, az egyszerű bolti vásárlással összefüggő fogyasztói jogok fontosságának felismerése mindennapi élethelyzetekben Az energia hatékony, energia- és nyersanyag-takarékos, illetve „zöld” gazdálkodás és életvitel szemléletének megismerésével a környezettudatos állampolgári magatartás megalapozása A mindennapi élethelyzetekből adódó pénzügyi döntéshelyzetek megismertetésével, a tanuló saját életében is alkalmazható egyszerű költségvetés készítésével a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése Pénzügyi költségtervek készítése, egyszerű pénzügyhöz kapcsolódó logikai és számítási feladatok megoldása során a matematikai eszköztudás alkalmazása A piacgazdaság működésének alapvető földrajzi vonatkozásai	történelmi kialakulása; nemzetközi együttműködések. <i>Matematika:</i> mennyiségek összehasonlítása, százalékszámítás, egyenes arányosság. <i>Digitális kultúra:</i> adat- és ténygyűjtés az internetről.
---	---	--

	A pénz és a pénzügyi szolgáltatások szerepe, valutaváltás Hitelfelvétel, a kockázatvállalás és a fejlődés, illetve az eladósodás összefüggései A fenntarthatóságot szem előtt tartó fogyasztói magatartás jellemzői A munka világának résztvevői és jellemzőik.	
Fogalmak	családi költségvetés, eladósodás, globalizáció, hitel, munkanélküli, munkavállaló, pénz, tőzsde, valuta, valutaváltás, világtermék	

Tematikai egység	Hitünk és tantárgyunk kapcsolata		2 óra
Előzetes tudás	– A hittan órán elsajátított ismeretek - A reformátorok, tudósok munkája		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A rendszerszemlélet fejlesztése rendszer és környezete kapcsolatának elemzésén keresztül. – A rész és egész viszonyának felismerése az élő egységes egész és a benne összehangoltan - működő szerveződési szintek összefüggésében. – Az ember természetben elfoglalt helye, a természetben, felelőssége a teremtet világért		
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok	
A Biblia és a tantárgyunk kapcsolata Hitünk hőseinek munkája a térképen: a reformátorok, prédikátorok, fejedelmek, tudósok munkásságának megismerése, működési területük földrajzi áttekintése A reformáció színtere Európában és Magyarországon.	A reformáció magyar és nemzetközi földrajzi helyszínei - Az egyes témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. - A témakörök feldolgozása során összefüggéseket, kapcsolatot kell keresni keresztyén hitünk és a tudomány között. Minden anyagrésznél jól együtt lehet és kell dolgozni a hitoktatókkal.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása. <i>Matematika:</i> Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség értelmezése. Tárgyak, jelenségek, összességek összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik (méret) szerint; becslés, nagyságrendek.	

		<i>Digitális kultúra:</i> adatok gyűjtése az internetről. Biblia: Földrajzi nevek, tájak
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Biblia, Művelődéstörténet, Egyháztörténet	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása.	

Összesen: 51 óra

Plusz 1 óra: Év eleji ismétlés

2 óra: Év végi ismétlés

Mindösszesen: 54 óra

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanulók átfogó és reális képzetekkel rendelkezzenek a Föld egészéről és annak kisebb-nagyobb egységeiről (a földrészekről és a világtengerről, a kontinensek karakteres nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világ gazdaságban kiemelkedő jelentőségű országcsoportjairól, országairól). Legyen átfogó ismeretük földrészünk, azon belül a meghatározó és a hazánkkal szomszédos országok természet- és társadalomföldrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Birtokoljanak reális ismereteket a Kárpát-medencében fekvő hazánk földrajzi jellemzőiről, erőforrásairól és az ország gazdasági lehetőségeiről az Európai Unió keretében. Legyenek tisztában az Európai Unió meghatározó szerepével, jelentőségével.

Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására az egyes földrészekre vagy országcsoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban, ismerjék fel az egyes országok, országcsoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Ismerjék fel a globalizáció érvényesülését regionális példákban. Ismerjék hazánk társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemzőit összefüggésben a természeti erőforrásokkal. Értsék, hogy a hazai gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok világméretű vagy regionális folyamatokkal függenek össze.

Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.

Rendelkezzenek a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Tudjanak nagy vonalakban tájékozódni a földtörténeti időben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges

elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.

Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni, szerezzék meg a logikai térképolvasás képességét. A topográfiai ismereteikhez tudjanak földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudásuk alapján a tanulók biztonsággal tájékozódjanak a köznapi életben a földrajzi térben, illetve a térképeken, és alkalmazzák topográfiai tudásukat más tantárgyak tanulása során is.

Legyenek képesek a társakkal való együttműködésre. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi ismereteiket.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés leggyakoribb formái

- Az önálló és csoportos tanulói tevékenység: forráshasználat; megfigyelés; kísérletezés; applikációs tevékenység; programkészítés, szervezés folyamatos ellenőrzése, szóbeli értékelése.
- Szóbeli feleltetés.
- Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, munkalap, feladatlap, témazáró.
- Tanév eleji diagnosztikus mérés, félévkor és tanév végén szummatív mérés.
- Önálló – tanórán kívüli – forráshasználat (könyv, folyóirat, multimédiás eszközök), megfigyelés, adatgyűjtés, kiselőadás, programkészítés.
- A témaköröket lezáró feladatlapokat, vagy a központilag összeállított felmérőlapokon, illetve a szaktanár által elkészített felmérőlapokon végezhető el.
- Tanulói házidolgozat, tabló vagy magyarázó rajz készítése
- A tanév végi értékelésbe javasolt beszámítani a tanórán kívül végzett egyéb tevékenységet, pl. tanulmányi versenyeken való részvételt.

Értékelési szempontok:

- Milyen szinten sajátította el a tanuló a tananyaghoz kapcsolódó szaknyelvet és térképolvasási ismereteit?
- Hogyan használja a megismerési algoritmusokat?
- Felismeri-e a fontosabb természet- és társadalomföldrajzi folyamatokat, tudja-e őket jellemezni?
- Képes-e a megismert tények, folyamatok, fogalmak elemzésére, törvényszerűségek bizonyítására?
- Érti-e a főbb földrajzi rendszerek (éghajlat, külső és belső erők) szabályozó folyamatait, tudja-e példákkal illusztrálni, érti-e az oksági összefüggéseket?
- Képes-e a jelentősebb országok, országcsoportok, tájak jellemzésére?
- Ismeri-e hazánk természet- és társadalomföldrajzi jellemzőit, tudja-e alkalmazni a földrajzi folyamatokról tanultakat a Kárpát-medence és Magyarország viszonylatában?
- Látja-e az őt körbevevő világban a rész és az egész viszonyát, a földrajzi folyamatok irreverzibilitását?
- Rendelkezik-e megfelelő önállósággal a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében, az eszközök balesetmentes használatában, az információhordozók kiválasztásában, hasznosításában?
- Elsajátította-e az értő, a válogató a kritikai olvasás megfelelő szintjét, és tudja-e hasznosítani az ismeretszerzés folyamatában?

- Miként tud önállóan vagy társaival együttműködve ismereteket szerezni, gyakorlatokat végezni, megszerzett ismereteit új szituációban alkalmazni?
- Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezetvédelem, valamint a permanens önművelődés igénye?
- Hogyan kapcsolja össze a földrajzi ismereteit a keresztyén hittel, annak elvárásaival?
- Folyamatosan biztosítani szükséges a lassabban haladó, esetlegesen az osztályközösségekben jelenlevő SNI, BTM tanulók fejlesztését, egyéni felzárkóztatását.

Az értékeléshez javasolt osztályzás:

Teljesítményhatár (%)	Javasolt érdemjegy	Javasolt osztályzat
– 0% -tól - 29 % -ig	elégtelen	1
– 30 % -tól – 50 % -ig	elégséges	2
– 51 % -tól – 70 % -ig	közepes	3
– 71 % -tól – 85 % -ig	jó	4
– 86 % -tól – 100 % -ig	jeles	5

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

ÉNEK-ZENE
Helyi tantárgyi tanterv
Általános tantervű tanulócsoportok
5-8. évfolyamok

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	68	4
6.	1	36	34	2
7.	1	36	34	2
8.	1	36	34	2

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Ének-zene tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 5-8. évfolyamára kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a Nat 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Megjegyzés:

Az ének-zene órák pedagógiai szakmai eredményességét segíti az egyházi ének tantárgy tanórai és az énekkar szakköri keretekben végzett tevékenysége.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakember

A tantárgy helyi tantervét átdolgozta, a helyi sajátosságokat beépítette és felülvizsgálta:
Szabóné Zombori Adél

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:
felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

1. táblázat

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zeneművek - Énekes anyag	34	3	37
2. Ismeretek - Ritmikai fejlesztés	8	0	8
3. Ismeretek – Zenei írás, olvasás	6	0	6
4. Ismeretek - Hallásfejlesztés	6	0	6
5. Zeneművek - Zenehallgatási anyag	14	1	15
Évfolyam összesen	68	4	72

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zeneművek - Énekes anyag	17	1	18
2. Ismeretek - Ritmikai fejlesztés	4	0	4
3. Ismeretek – Zenei írás, olvasás	3	0	3
4. Ismeretek - Hallásfejlesztés	3	0	3
5. Zeneművek - Zenehallgatási anyag	7	1	8
Évfolyam összesen	34	2	36

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zeneművek - Énekes anyag	14	1	15
2. Ismeretek - Ritmikai fejlesztés	3	0	3
3. Ismeretek – Zenei írás, olvasás	2	0	2
4. Ismeretek - Hallásfejlesztés	3	0	3
5. Zeneművek - Zenehallgatási anyag	12	1	13
Évfolyam összesen	34	2	36

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zeneművek - Énekes anyag	14	1	15
2. Ismeretek - Ritmikai fejlesztés	3	0	3

3. Ismeretek – Zenei írás, olvasás	2	0	2
4. Ismeretek - Hallásfejlesztés	3	0	3
5. Zeneművek - Zenehallgatási anyag	12	1	13
Évfolyam összesen	34	2	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zeneművek - Énekes anyag	Egyházi énekek	3
2. Ismeretek - Ritmikai fejlesztés		0
3. Ismeretek – Zenei írás, olvasás		0
4. Ismeretek - Hallásfejlesztés		0
5. Zeneművek - Zenehallgatási anyag	Bibliai témájú zeneművek	1
	Összesen:	4

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zeneművek - Énekes anyag	Egyházi énekek	1
2. Ismeretek - Ritmikai fejlesztés		0
3. Ismeretek – Zenei írás, olvasás		0
4. Ismeretek - Hallásfejlesztés		0
5. Zeneművek - Zenehallgatási anyag	Bibliai témájú zeneművek	1
	Összesen:	2

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zeneművek - Énekes anyag	Egyházi énekek	1
2. Ismeretek - Ritmikai fejlesztés		0
3. Ismeretek – Zenei írás, olvasás		0
4. Ismeretek - Hallásfejlesztés		0
5. Zeneművek - Zenehallgatási anyag	Bibliai témájú zeneművek	1
	Összesen:	2

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zeneművek - Énekes anyag	Egyházi énekek	1
2. Ismeretek - Ritmikai fejlesztés		0
3. Ismeretek – Zenei írás, olvasás		0
4. Ismeretek - Hallásfejlesztés		0
5. Zeneművek - Zenehallgatási anyag	Bibliai témájú zeneművek	1

Tantárgyi bevezető

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez, bővíteni a tanulók zenei anyanyelvi ismereteit. Fontos cél továbbá, hogy a megalapozott zenei képességek tovább fejlődjenek. Középpontban továbbra is a zenei aktivitás, ezen belül az éneklés áll. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán zenepedagógiai és nemzetnevelési elveire, tevékenység-központú módszerére épül. A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas dallamkincse bőséges anyagot kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője. A köznevelésben részt vevő minden tanuló számára elérhető fejlesztő tevékenység elsősorban az énekhangra támaszkodik, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. Általa és a zeneoktatás fontos részeként szereplő, a relatív szolmizáció eszközével tanítandó zenei írás-olvasás elsajátításának célja, hogy kialakuljon az értékközpontú zenei anyanyelv értő szeretete.

A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik, megtanulják népzeneink és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre. A kodályi filozófia lényege a közösségben éneklés, hiszen azok az ismeretek, melyeket a tanulók az énekórán megtanultak, művészi alkotómunkában nyernek jutalmat. A kórusban a karvezető irányításával a különböző képességű tanulók együtteséből új, közösségi érték jön létre, melyet egyénileg nem tudnának létrehozni. A tanulók megtanulnak alkalmazkodni, felelősséget vállalni, egy célért odaadóan dolgozni, igényességet, fegyelmet, egymásra való figyelmet tanulnak.

Az ének-zene óra elsősorban pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére való, a személyiségfejlődés, a tanuló identitástudatának kialakítása szempontjából azonban rendkívül fontos az ott megszerzett ismeretanyag, műveltség tartalom is. Fontos szerepet tölt be nemzeti örökségünk és identitásunk ápolása a magyar népzene, a magyar tájegységek, azok szokásainak, életének, nevezetességeinek, táncainak megismerésével, mely a családszeretet, a hűség, és a haza iránti elkötelezettség érzését is erősíti. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik. Ebben a pedagógus munkájának érdemi szerepe van, melynek hatása életre szóló, túlmutat az iskola falain.

Az ének-zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás):

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és tovább fejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanuláshoz is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

A keresztyén ember életében az éneklés imádság, tanítás, Isten dicséretének, a hálaadásnak és a szeretetnek kifejezése. A református iskola énekoktatásában tehát kiemelt szerepe kell, hogy legyen az Istenről és Istenhez szóló énekeknek: a zsoltároknak, dicséreteknek, istentiszteleti, ifjúsági énekeknek. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek nem csupán mellékesen vagy kikapcsolódásképp, hanem teljes örömmel és figyelemmel tudjanak rész venni az éneklésben, hogy az énekek megismerése által istentiszteleti részvételük és lelki életük egyaránt gazdagodjék. Az egyházi énekek biztos tudása elősegíti, hogy a tanulók a gyülekezetek aktív tagjaivá váljanak, a gyülekezetek zenei szolgálatában részt vegyenek.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei, ritmikai készségeinek fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő zenei írás, olvasás, és a hallás fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg. A hatékony zenei nevelés figyelembe veszi a tanuló életkori sajátosságait és kognitív képességeit. Az ének-zenei nevelés az intellektuális és az emocionális fejlesztés egyensúlyára épül.

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zeneművek – Énekes anyag

- Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása az aktív zenei tevékenység, mint a közös éneklés, zenélés, alkotás és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.
- Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapiak számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)
- Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.
- A református iskolákban kibővül ez az énekanyag a gyülekezeti énekekkel (válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz), népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumokkal, igényes populárisabb ifjúsági énekekkel, valamint a többszólamúság gyakorlására alkalmas bibliai szövegű kánonokkal (klasszikus és kortárs szerzők), és taize-i énekekkel.

Ritmikai készségek fejlesztése

- A ritmikai készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A ritmikai tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
- A ritmikai zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A ritmikai tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Zenei írás, olvasás

- Az alapszintű zenei írás-olvasás eszköz jellegű. A relatív szolmizáció elsősorban a tiszta éneklés, az intonáció fejlesztése céljából jelenik meg. A törzshangok neveinek ismerete a zene tágabb megértését, a jelrendszerben való logikus gondolkodást segíti.
- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a zenei írás, olvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.

- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a zenei írás, olvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni.
- A zenei írás, olvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát.

Hallásfejlesztés

- A hallásfejlesztés a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A hallásfejlesztés során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A hallásfejlesztéssel megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A hallásfejlesztés éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul.
- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, ha más nem zongorakísérettel éneklés, amely az élmény (örömszerző) funkción túl alapját adja a ritmikai készségek formálódásának.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A hallásfejlesztést segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a ritmikai készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia. Egy szerzői életrajz ismertetésében a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átérettetése, és mindennek

művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékoztató könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formátan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérezni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Zeneművek- Zenehallgatási anyag

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Az első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén.
- A református iskolák zenehallgatási anyaga kiegészül az énekeskönyv énekanyagának a zeneirodalom különböző korszakaiból származó feldolgozásaival, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A felsőbb osztályokban ezt kiegészíti az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használatának felmutatása, illetve néhány zene- és egyházzene-történeti szempontból egyaránt fontos nagyobb lélegzetű zeneművek megismertetése. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.
- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített,

az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő méretű, jól szellőztethető terem a kórusmunkához, kottatár
- Ötvonalas tábla, mágneses tábla, vagy digitális tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal, projektor vagy digitális tábla
- Hangtár, hozzáférhető hanganyag
- Tankönyvek
- Református énekeskönyvek, egyházi énekgyűjtemények

A következő fejlesztési célokat segíti az ének-zene tantárgy kerettanterve: erkölcsi, hitbeli nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Reprodukció. Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulóknak az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszotta a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és más népek zenéje továbbra is jelen van az énekes anyagban, azonban a hangsúly folyamatosan eltolódik a klasszikus szemelvények irányába, majd a 8. osztályban a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan e művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják.

Zenehallgatás. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél a stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Kronologikus áttekintésre majd a 8. osztályban kerül sor. A felső tagozatos zenehallgatásra ajánlott alkotások többsége nagy lélegzetű, előkészítése, többszöri meghallgatása és feldolgozása sokszor meghaladja a tanítási óra adta időkeretet. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli meghallgatására is és más, az órai anyaghoz kapcsolódó zeneművek megismerésére.

Az ének-zene tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjék, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságtudatra is nevel. Népzenénk, református énekkincsünk, az órákon tanult műzenei szemelvények történeti, irodalmi és zenei szempontból

is kapcsolnak a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma (pl. más népek dalai, énekes imádság), de maga a közös éneklés gyakorlati megvalósítása közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből helyes önismeretet és helyes istenismeretet is tanulhatnak diákjaink. Az elméleti jellegű feladatok széles terepet kínálnak a digitális kompetencia fejlesztésére (anyaggyűjtés, projektfeladatok megvalósítása). A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtett világot őrizni és védeni.

Az ének-zene tanításának célja, hogy a tanuló:

1. megszerezze az éneklést, a zenét az e tárgyban megismert művészeti alkotások befogadásán keresztül;
2. keresse, ismerje fel és becsülje meg a művészi értékeket;
3. zenei képességei fejlődjenek az éneklésen, a ritmikai- és hallásfejlesztésen keresztül, valamint sajátítsa el az ezeket támogató zeneelméleti alapismereteket;
4. érzelmi intelligenciája, képzelete és kreativitása fejlődjön, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességeire is;
5. komplex látásmódja kifejlődjön a zene társadalmi, történelmi és kulturális kontextusában történő megértésével;
6. erősítse nemzeti öntudatát a magyar népzene, a néphagyományok, a hazai tájegységek életének, szokásainak megismerésén keresztül;
7. elősegítse önállóságát és önkifejezését a társas és egyéni alkotóművészeti tevékenységek művelésén és a véleményformálás fejlesztésén keresztül;
8. megerősítse empátiáját a zenei tevékenységekben való közös együttműködéssel, egymás zenei produkciójának, véleményének, ízlésének tisztelettel való befogadásával.

A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–8. évfolyamon

A felső tagozat zenei nevelése az alsó tagozatban elsajátított alapozó ismeretekre épül.

A különböző évfolyamokon megismert magyar népdalok, más népek dalai, illetve jelentős zeneszerzők műdalai a tanulók élő dalrepertoárját alkotják. A tanórákon továbbra is alapvető jelentőségű a zenei aktivitás, a kifejező éneklés.

A zenehallgatás során megismert zeneművek széles palettája ugyancsak aktív ismeretként van jelen.

A megismert zenetörténeti korszakokhoz tartozó művek kronológiai rendszerezése 7–8. osztályban történik.

A zene befogadását segíti a zeneművek tágabb történelmi, kulturális és társadalmi kontextusban való értelmezése, ami lehetőséget ad arra is, hogy fejlődjön a tanulók képzelete, kreativitása és kapcsolatot találjanak a műalkotásokban megjelenő élethelyzetek és saját életük között.

A ritmikai és dallami ismeretek fokozatos bővítése a hallásfejlesztés szolgálatában áll, törekedni kell alkotó módon történő használatukra.

Amint az alsó tagozatban, a témakörök a felső tagozatban sem alkotnak zárt egységet és nem időrendben követik egymást. Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörökön belül megjelenő fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik. Ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Az ének-zenei nevelés egyik legfontosabb színtere a kórus. Ennek során a tanulók – egy közösség részeként – pótolhatatlan zenei élményekkel gazdagodnak, és igazi művészi tevékenység részeseivé válhatnak.

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek – Énekes anyag	Órakeret 37 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	50 dal megismerése A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése A Szózat hallás utáni megtanulása és éneklése	
Ismeretek,/fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani • Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, szókincsbővítés, szövegértelmezés. <i>Történelem:</i> magyar történeti énekek és a magyar történelem párhuzamai. <i>Erkölcstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján. <i>Hit- és erkölcstan:</i> iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel <i>Dráma színház:</i> Népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.

- Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása - A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban - A megélt élmények feldolgozásának segítése Gregorián zenei szemelvény éneklése (min. 1) Magyar történeti énekek: az 1848–49-es szabadságharc dalai. (1-2) Klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szövegekkel, kórustételek, Taize-i énekek.(3-6) Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, stílusosan kapcsolódva az éppen tanult zenetörténeti korszakhoz, stílushoz, vagy illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz. Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok.	
---	--

Kulcsfogalmak /fogalmak	Régi és új stílusú népdal; kvintváltás; ereszkedő és kupolás dallamvonatadatközlő a cappella; kamaraének – társasének; versmegzenésítés; tempo giusto, parlando, rubato, mezzoforte. Zsoltár, dicséret, zsoltárparafrázis, genfi zsoltár, kánon.
--------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az énekes anyagból minimum 15 dalt, zenei szemelvényt (5 magyar népdal, 1 gregorián ének, 1-2 katonadal 1848-49-ből, 3-6 többszólamú tétel, 5-10 református ének) emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre.
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek – Ritmikai fejlesztés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult ritmusértékek bővítése a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet	
Ismeretek/ Fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és

Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal.	felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása. <i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel. <i>Dráma és színház:</i> stilizált táncleptések
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A ritmikai készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek – Zenei írás, olvasás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézijelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tizenhatod – formációk grafikai képe és írása A kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása A tiszta hangközök grafikai képe és írása A módosított hangok grafikai képe és írása Az abszolút hangnevek C-dúr, a-moll	
Ismeretek/ Fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
Ritmuszgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis és kis nyújtott ritmusok fordulataival Az új ritmikai elemek felismerése kottaképben Az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban A tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan A tanult hangközök éneklése tanári segítséggel A tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve hangszereken próbálva Rövid dallamok írása betűkottáról hangjegybe, C-dóban (1#, 1b-ig)		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Matematika:</i> számsorok, törtek.

(prím, kvárt, kvint, oktáv,) (parlando, tempo giusto, rubato).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll előjegyzés. (prím, kvárt, kvint, oktáv,)

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak.
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek - Hallásfejlesztés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Tiszta kvint, tiszta kvárt, tiszta oktáv Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund Dúr és moll hangzás Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése	
Ismeretek/ Fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
A tiszta hangközök felismerése és megnevezése A kis és nagy terc és szekund hangzatkötő szerepének érzékelése és megértése A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése Ismerje a fi, szi, ta, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.)		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés. <i>Dráma és tánc:</i> táncjátékok a nép- és műzenében.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangköz; hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosított jelek	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).
---	---

--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek – Zenehallgatási anyag	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kíséni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafűvők rézfűvők, vonós, ütős) A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban szöveges és abszolút zenében	
Ismeretek/ Fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között. Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében Reneszánsz és barokk szerzők bibliai tárgyú művei. Rövid betekintés Johann Sebastian Bach egyházi munkásságába. Egyházi ünnepekhez, iskolai életéhez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.		<i>Történelem:</i> történelmi korok, korstílusok. <i>Hit- és erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák. <i>Dráma és színház:</i> Reneszánsz táncok, táncformák, zenés játék, opera cselekménye. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene; madrigál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus) énekfeldolgozás, genfi zsoltár, zsoltárparafrázis, korál.	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték
---	---

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfónia tétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből – 5. osztály

A bundának nincs gallérja; A kapuban a szekér; A karádi faluvégen ; Aki dudás; Árpá is van; Az ürögi faluvégen, Csínom Palkó, Csínom Jankó ; Dudaszó hallatszik ; Erdő, erdő, de magos a teteje; Egy kis kertet keríttek ; Erdő, erdő, erdő; Érik a szőlő; Esik az eső, ázik a heveder; Hej, Dunáról fúj a szél; Hidló végén; Hol jártál az éjjel; Hull a szilva; Jaj, de beteg vagyok; Jó gazdasszony vagyok én; Kicsi vagyok, nagy az eszem; Kitrákotty – mese; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Még azt mondják, nem illik; Megismerni a kanászt; Összegyűltek, összegyűltek; Póda Péter, Póda Pál; R égi táncdal, Sej, Nagyabonyban; Száraz tónak nedves partján; Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt

Műzenei szemelvények, más népek dalai

M. Praetorius: Viva la Musica (kánon); J.S. Bach: Üdv rád és házad népére; L. van Beethoven: A mormotás fiú dala; Johannes Brahms: Bölcsődal; Bárdos Lajos: Szép kis család; Szőnyi Erzsébet: Postaváró (amerikai dallam); A kis lányok (cseh népdal.); Édes fülmile (tatár népdal.); Pál, Kata, Péter (francia); Áll egy ifjú nyírfa (orosz népdal.)

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Báránkámon csengő szől; Bárcsak régen felébredtem volna; Föl, föl vitézek; Haj, ki, kisze, haj; Kossuth Lajos azt írta; Pásztorok, keljünk fel; Új esztendő; Regős ének, Talalaj, talalaj, Tóth Lőrinc

Dunántúli ugrós táncok

Kodály Zoltán: Hány János: Sej, Nagyabonyban; Székelyfonó: Kitrákotty mese; Karácsonyi pásztortánc: gyermekkar

Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknél; Ürögi kanásztánc; Román népi táncok: 6., 7. tétel

Bárdos Lajos: Régi táncdal - vegyeskar

Zene Mátyás király udvarából

J. S. Bach: Parasztkantáta: (Mer hahn en neue Oberkeet)

W. A. Mozart: Egy kis éji zene; A- dúr zongoraszonáta - III. Török induló

Liszt Ferenc: Manók tánca

Johannes Brahms: V. magyar tánc

Mogyeszt Muszorgszkij: Egy kiállítás képei –Ódon várkastély; Tüilériák kertje

Farkas Ferenc: Régi magyar táncok – Lapockás tánc, Ugrós

Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire

John Williams: Csillagok háborúja – induló

Népi hangszeres felvételek a hangszerek felismertetésére (tekerő, duda, citera, népi zenekar, cimbalom)

Bartók Béla: Mikrokozmosz és Gyermeknek kötetekből zongoradarabok
 Bartók Béla: Este a székelyeknél
 Kodály Zoltán: Kállai kettős

Reneszánsz kórusművek, homofon és polifon zsolnárfeldolgozások. (Lassus, Palestrina, Banchieri, Bourgeois, Goudimel, Le Jeune, L'Estocart, Sweelinck)
 Farkas Ferenc: Apor Lázár tánca
 Klasszikus felvételek a hangszerek hangszínének megismerésére, felismerésére
 Antonio Vivaldi: 4 évszak (részletek)
 Johann Sebastian Bach Máté passió- részletek
 Johann Sebastian Bach: G-dúr menüett
 Johann Sebastian Bach szvit részletek (táncok)
 Johann Sebastian Bach csembaló és orgonadarabok
 Johann Sebastian Bach: V. brandenburgi verseny I. tétel
 Henry Purcell: Trombitafanfár
 Kodály Zoltán genfi zsolnárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Javaslat a tananyag éves tervezésére

Tankönyv: Raffay Katalin: Ötödik daloskönyvem, Apáczai kiadó

Az órák kiegészítő anyaga: az iskola évi egyházi énekei

Megjegyzés: A tanterv szerint nem ebben az évben lesz az egyháziének-órájuk, ezért az egyházi énekek tanítására nagyon fontos odafigyelni, főleg ha nyolcosztályos gimnáziumban új diákokként tanulják azt.

6. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek – Énekes anyag	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban és az 5. osztályban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	26 dal megismerése A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése A Szózat hallás utáni megtanulása és éneklése	
Ismeretek/ Fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, szókincsbővítés, szövegértelmezés.

A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani • Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni • Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása • A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban • A megélt élmények feldolgozásának segítése klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai és világi szövegekkel, kórustételek, Taize-i énekek. Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, stílusosan kapcsolódva az éppen tanult zenetörténeti korszakhoz, stílushoz.	<i>Történelem:</i> magyar történeti énekek és a magyar történelem párhuzamai. <i>Hit és erkölcsstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján, a zeneművek üzenete <i>Dráma és színház:</i> Népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Régi és új stílusú népdal; kvintváltás; ereszkedő és kupolás dallamvonlatok; adatközlő a cappella; kamaraének – társasének; versmegzenésítés; tempo giusto, parlando, rubato, mezzoforte. zsoltár, dicséret, zsoltárparafrázis, genfi zsoltár, kánon.
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az énekes anyagból minimum 5 magyar népdalt, 3 történeti éneket, 2 műdalt, 2-3 református éneket emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek – Ritmikai fejlesztés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult ritmusértékek bővítése a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet	
Ismeretek/ Fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása. <i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A ritmikai készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek – Zenei írás, olvasás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban és az 5. osztályban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézzelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tizenhatod – formációk grafikai képe és írása A kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása A tiszta hangközök grafikai képe és írása A módosított hangok grafikai képe és írása Az abszolút hangnevek C-dúr, a-moll	

Ismeretek/ fejlesztési feladatok, készségek	Kapcsolódási pontok
Ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis és kis nyújtott ritmusok fordulataival Az új ritmikai elemek felismerése kottaképben Az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban A tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan A tanult hangközök éneklése tanári segítséggel A tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve hangszereken próbálva Rövid dallamok írása betűkottáról hangjegybe, C-dóban	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Matematika:</i> számsorok, törtek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak.
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek - Hallásfejlesztés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tiszta kvint, tiszta kvárt, tiszta oktáv Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund Dúr és moll hangzás Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, készségek	Kapcsolódási pontok	
A tiszta hangközök felismerése és megnevezése A kis és nagy terc és szekund hangzatkötő szerepének érzékelése és megértése A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése Ismerje a fi, szi, ta, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés. <i>Dráma és színház:</i> táncjátékok a nép- és műzenében.	

Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangköz; hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosított jelek

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek – Zenehallgatási anyag	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citromb, furulya, tárogató, síp) ismerete A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős) A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban szöveges és abszolút zenében	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között. Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében Klasszikus szerzők bibliai tárgyú művei. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok. <i>Történelem:</i> történelmi korok, korstílusok. <i>Hit és erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák. <i>Dráma és színház:</i> Zenés játék, opera cselekménye. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok

Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népi és klasszikus hangszeres családok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene; madrigál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték

Ajánlott zenehallgatási anyag:

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfónia tétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből - 6. osztály

A Vargáék ablakja; De szeretnék páva lenni, Duna parton; Elment a két lány; Este van már; A Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Elmegyek, elmegyek, Madárka, madárka, Sej, a tári réten; Nem vagyok én senkinek sem adósa; Nézd meg lányom, nézd meg jól; Ősszel érik babám; Tavaszi szél; A jó lovas katonának

Műzenei szemelvények, más népek dalai

John Of Fornsete: Nyár-kánon; Te álomszuszék, ébredj! – angol kánon; Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája; J. Haydn: Falusi jókedv; Fa fölött, fa alatt – szlovák népdal

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Egressy Béni: Szózat; Ki, s ki népei vagytok; A kis Jézus megszületett; Hayes – Kerényi György: Karácsony ünnepén – kánon; A, A, A, a farsangi napokban; Azért, hogy én huszár vagyok; Örvendetes napunk támadt

Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia)

Kodály Zoltán: Lengyel László – gyermekkar; Gergely-járás – részlet - Jobb az árpa – gyermekkar; Kállai kettős – vegyeskar, népi zenekari kísérettel; Mátrai képek - vegyeskar

Bartók Béla: Magyar képek – Medvetánc; Gyermeknek – Fa fölött, fa alatt

Hans Leo Hassler: Gagliarda - vegyeskar, olasz nyelven

Georg Friedrich Handel: Vízizene – D- dúr szvit I. tétel

Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel

W. A. Mozart: A varázsfuvola - részletek

Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás, Meghalt a cselszövő

Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia - részlet

Bedrich Smetana: Moldva – részlet

Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell témára (szimfonikus zenekar bemutatása)

Kodály Zoltán: Pünkösdlő, Villő, (kórusművek)

Kodály Zoltán: Mátrai képek
 Bartók Béla: Mikrokozmosz és Gyermeknek részletek
 Karai József: Estéli nótázás
 Bárdos Lajos: Dana-dana
 Joseph Haydn: London szimfónia IV. tétel (részlet)
 Wolfgang Amadeus Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel- Rondó
 Wolfgang Amadeus Mozart: Requiem- részletek
 Joseph Haydn: Teremtés oratórium- részletek
 Ludwig van Beethoven: VI. szimfónia Zivatar (részlet)
 Bakfark X. lantfantázia
 Tinódi: Egervár viadaljáról való ének
 Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofon és polifon zsoltárfeldolgozások (Claude Goudimel, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L'Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon Sweelinck).
 Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Javaslat a tananyag éves tervezésére

Tankönyv: Raffay Katalin: Hatodik daloskönyvem, Apáczai kiadó

Az órák kiegészítő anyaga: az iskola évi egyházi énekei

Megjegyzés: várhatóan ebben az évben lesz az egyháziének-órájuk, ezért az egyházi énekek tanítására ott lehet majd jobban odafigyelni, a tananyaghoz a 4 felhasznált református többlet órát pedig arra érdemes szánni, hogy a megismert zenetörténeti korszakot – bécsi klasszicizmus – egyházzenei oldalról is bemutassuk. (pl. Mozart Requiem c. művének megismerése)

Javasolt tevékenységek 5-6. évfolyam

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés. A népdalokhoz kapcsolódó gyermekjátékok, táncok előadása. Népszokások eljátszása. Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó iskolai műsorok előadásában. Részvétel az iskolai kórus munkájában. Részvétel a Zenei Világnap alkalmából az iskolában megvalósuló rendezvényen. Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dalok kapcsán. Részvétel ifjúsági hangversenyeken. Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán. A dalok ritmusának hangoztatása. Ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között. Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával. Egyszerűbb ritmushangszerek készítése. A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése. Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal. Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával.

7. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek – Énekes anyag	Órakeret 15 óra
--	---------------------------------	----------------------------

Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Népdalok és műdalok A magyar népzene régi és új rétegeinek jellemzői Műzene és népzenei feldolgozások különbsége Homofon és polifon (kánon) szerkesztés A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői A dūr és moll szerepe a zenei kifejezésben egyházi énekek.
Ismeretek/ Fejlesztési feladatok, készségek	Kapcsolódási pontok
Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok énekelkottaképről és emlékezetből Előadási készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus) A parlandot, rubato, giusto természetes módú használata Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlői és művészi előadásokból Megzenésített versek előadása tanár, hangszeren játszó osztálytagok által megszólaltatott hangszerkísérettel Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó táncsal, dramatizálással és hangszerkísérettel A helyes éneklési szokások és a tiszta intonáció fejlődése Felismeri a népdalok és a mai világ párhuzamait Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, kapcsolódva az éppen tanult zenetörténeti korszakhoz, stílushoz, valamint illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz. Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok Néhány igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből. Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja. <i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A korábban tanultak elmélyítése, zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, genfi zsoltár kánon.
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az énekes anyagból minimum 10-15 dalt, református éneket és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek – Ritmikai fejlesztés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Új ismeret: 3/8, 6/8 –os ütemmutató Felütés- súlytalan indítás	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban Alkotó készség: 3/8 és 6/8, valamint a felütés alkalmazása improvizáció során Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket.		<i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	3/8-os ütemmutató, 6/8-os ütemmutató, felütés/súlytalan kezdés	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A ritmikai készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek – Zenei írás, olvasás	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete 1# 1 bé előjegyzés A szolmizációs hangok és a zenei törzshangok közötti alapvető különbség értelmezése a tanult énekelt anyagokon Tiszta, kis- és nagy hangközök (T1-T8) megfigyelése és megnevezése énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan Fél és egész hangos építkezés fogalmi ismerete Kis és nagy terc szerepének fogalmi ismerete a dúr és moll jelleg hangzásában	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre		<i>Matematika:</i> törtek

Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Minden korábban szereplő fogalom. Továbbá: G-dúr, é-moll, F-dúr, d-moll

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek - Hallásfejlesztés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A korábban tanultak elmélyítése, értelmezése Kis és nagy szext, szeptim	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
A tanult hangközők éneklése, hangoztatása változatos formákban Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése, megnevezése és éneklése A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából A dúr és moll jellegű hangzás további megfigyelése a zenehallgatás és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése Bevezetés a többszólamúságba: egy hallott szólamhoz saját szó megszólaltatása tiszta intonációval		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. <i>Történelem:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> műalkotások erkölcsi üzenete. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A korábban tanultak elmélyítése.	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek – Zenehallgatási anyag	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeri a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket Azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságait	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
A zenei befogadási készség fejlesztése a figyelem intenzitásának növelésével Élményszerűséget biztosító zenekövetés képességének kialakítása A zenei ízlés és a zenei emlékezet fejlesztése a zenetörténet remekműveivel való találkozás során A kultúrabefogadási szándék erősödése a remekművek elemzésén keresztül A zene keltette érzések megfogalmazása tanári kérdések segítségével Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés. <i>Történelem:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete. <i>Hit- és erkölcstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, egyháztörténettel, a történetek és a művek erkölcsi üzenete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika, zenei impresszionizmus, kortárs zene Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera, ária, kamarazene, jazz, spirituálé. Hangfűrt, homofónia, polifónia, hangszerelés	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a hallott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.
---	---

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Magyar népdalok - 7. osztály

A szennai lipisen-laposton; Által mennék; Ej, haj, gyöngyvirág; Erdő, erdő, de magos a teteje; Fecském, fecském ; Hopp ide tisztán ; Kecskemét is kiállítja; Megkötöm lovamat; Megrakják a tüzet; Sej, felszállott a kakas; Te vagy a legény

Műzenei szemelvények

Gloria Patri et Filio (gregorián); Moniot D'Arras: Nyári ének (XIII sz.); Praetorius: Jubilate Deo – kánon; J. S. Bach: Már nyugosznak a völgyek (János Passió 15. sz); J. Haydn: Szerenád; W. A. Mozart: Vágyódás a tavasz után; L. van Beethoven: Urián földkörüli utazása, Örömda; Franz Schubert: A pizstráng

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Pásztorok, pásztorok, örvendezve; Kossuth Lajos táborában; Amadé László – Arany János: Toborzó (A szép fényes katonának); Bocsásd meg Úristen (Cantus Catholici, 1651, Balassi B.) protestáns egyházi népének; Néktek emlékezem (Cantus Catholici, 1651)

Magyar Gregoriánum (Schola Hungarica) - részletek

Orlando di Lasso: Visszhang

Bakfark Bálint: Fantázia lantra - részlet

J. S. Bach: h-moll szvit – Badinerie; d-moll toccata és fuga; Parasztkantáta Nr.16 basszus ária; János Passió – Már nyugosznak a völgyek 15.sz.

G. F. Handel: Messiás – Halleluja; F- dúr orgonaverseny I. tétel

H. Purcell: Artúr király – Pásztor, pásztor

Joseph Haydn: Óra – szimfónia II. tétel, fisz-moll (Búcsú) szimfónia IV. tétel

W. A. Mozart: Falusi muzsikások; Figaro házassága – nyitány részlet

L. van Beethoven: G-dúr zongoraverseny 2. tétel; IX. szimfónia – Örömda

Franz Schubert: A pizstráng; A-dúr zongoraötös IV. tétel

Kodály Zoltán: Jelenti magát Jézus

Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (válogatás)

A népzenei revival legjobb felvételei

Wolfgang Amadeus Mozart: Német tánc

Franz Schubert: Pizstráng, Pizstrángötös

Ifjúság album (részletek)

Felix Mendelssohn-Bartholdy: Nászinduló Szentivánéji álom-ból

Felix Mendelssohn-Bartholdy: e-moll hegedűverseny (részlet)

Perckeringő

Liszt Ferenc: XIV. magyar rapszódia

Giuseppe Verdi: Aida (részletek)

Giuseppe Verdi: Requiem- részletek

Richard Wagner operarészletek

Mogyeszt Petrovics Muszorgszkij: Egy kiállítás képei (részletek)

Bedrich Smetana: Moldva (részlet)

Johannes Brahms: V. magyar tánc

Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán valamint kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Javaslat a tananyag éves tervezésére

Tankönyv: Németh Endréné Békefy Zsuzsanna: Hetedik daloskönyvem, Apáczai kiadó

Az órák kiegészítő anyaga: az iskola évi egyházi énekei

8. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek – Énekes anyag	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Népdalok és műdalok A magyar népzene régi és új rétegeinek jellemzői Műzene és népzenei feldolgozások különbsége Homofon és polifon (kánon) szerkesztés A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői A dūr és moll szerepe a zenei kifejezésben	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, készségek	Kapcsolódási pontok	
Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok énekléséről és emlékezetből Előadási készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus) A parlandot, rubato, giusto természetes módú használata Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlői és művészi előadásokból Megzenésített versek előadása tanár, hangszeren játszó osztály által megszólaltatott hangszerkísérettel Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó táncsal, dramatikussal, előadással és hangszerkísérettel A helyes éneklési szokások és a tiszta intonáció fejlődése Felismeri a népdalok és a mai világ párhuzamait Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, kapcsolódva az éppen tanult, ismételt zenetörténeti korszakhoz, stílushoz, illetve illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz. Néhány igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja. <i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven. <i>Hit- és erkölcstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel.	

Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A korábban tanultak elmélyítése, zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, genfi zsoltár kánon.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az énekes anyagból 10-15 dalt, egyházi éneket és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban.
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek – Ritmikai fejlesztés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Új ismeret: 3/8, 6/8 –os ütemmutató Felütés- súlytalan indítás	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban Alkotó készség: 3/8 és 6/8, valamint a felütés alkalmazása improvizáció során Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket.		<i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	3/8-os ütemmutató, 6/8-os ütemmutató, felütés/súlytalan kezdés	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek – Zenei írás, olvasás	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete 1 bé előjegyzés A szolmizációs hangok és a zenei törzshangok közötti alapvető különbség értelmezése a tanult énekelt anyagokon Tiszta, kis- és nagy hangközök (T1-T8) megfigyelése és megnevezése az énekelt a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan Fél és egész hangos építkezés fogalmi ismerete Kis és nagy terc szerepének fogalmi ismerete a dúr és moll jelleg hangzásában
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, készségek	Kapcsolódási pontok
Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Minden korábban szereplő fogalom. Továbbá: G-dúr, é-moll, F-dúr, d-moll
--------------------------------	---

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek - Hallásfejlesztés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A korábban tanultak elmélyítése, értelmezése Kis és nagy szext, szeptim	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, készségek	Kapcsolódási pontok	
A tanult hangközök éneklése, hangoztatása változatos formákban Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése, megnevezése és éneklése A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából A dúr és moll jellegű hangzás további megfigyelése a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése Bevezetés a többszólamúságba: egy hallott szólamhoz saját szó megszólaltatása tiszta intonációval	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. <i>Történelem:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven.	

	<i>Hit és erkölcstan:</i> műalkotások erkölcsi üzenete. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A korábban tanultak elmélyítése.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zeneművek – Zenehallgatási anyag	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeri a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket Azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságait	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, készségek		Kapcsolódási pontok
A zenei befogadási készség fejlesztése a figyelem intenzitásának növelésével Élményszerűséget biztosító zenekövetés képességének kialakítása A zenei ízlés és a zenei emlékezet fejlesztése a zenetörténet remekműveivel való találkozás során A kultúrabefogadási szándék erősödése a remekművek elemzésén keresztül A zene keltette érzések megfogalmazása tanári kérdések segítségével Az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használata. Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei. Bibliai tárgyú zeneművek hallgatása: XX. századi és kortárs feldolgozások. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés. <i>Történelem:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete. <i>Hit- és erkölcstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, egyháztörténettel, a történetek és a művek erkölcsi üzenete.

A szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásai (dicsőítés különböző műfaji keretek között), a korszaktól független érték keresése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika, zenei impresszionizmus, kortárs zene. Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera, ária, kamarazene, jazz, spirituálé. Hangfűrt, homofónia, polifónia, hangszerelés
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a hallott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Magyar népdalok - 8. osztály

A bolhási kertek alatt; A csitári hegyek alatt; Az igaz Messiás; Béreslegény; Bújosik az árva madár; Elindultam szép hazámból; Elmegyek, elmegyek; Erdő mellett estvéledtem; Gerencséri utca; Hej, haj Boldizsár – cigány népdal; Kőműves Kelemen balladája; Röpülj, páva

Műzenei szemelvények, más népek dalai

Aranyosom – lengyel népdal; Enni, inni van csak kedvem – szlovák népdal; Régi mesékre – ír népdal; Nyírfácska - orosz népdal; Ismeretlen szerző: Az erdön már a rügy fakad – Tavaszköszöntő, a reneszánsz mű dallama; Bárdos Lajos: Csöndes kánon (Raics István); Gaudeamus igitur (két szólam); W. A. Mozart: Ó, felvirradt a szép óra; Gebhardi – Kerényi György: Glória szálljon – kánon; Nobody knows – spirituálé (két szólam)

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra

Ó, gyönyörű szép, titokzatos éj; Kossuth Lajos azt üzent; Fónagy József – Arany János: Süvegemen nemzetiszín rózsá; Ma van húsvét napja

W. A. Mozart: A-dúr klarinétkvintett lassú tétele

Frédéric Chopin: g-moll mazurka

Liszt Ferenc: Mazeppa – részletek; XV. Magyar rapszódia

Felix Mendelssohn: e-moll hegedűverseny I. tétel - részlet

Antonin Dvořák: IX. Új világ szimfónia – IV. tétel (részlet)

Giuseppe Verdi: Aida – Bevonulási induló; Nabucco – Szabadság kórus

Georges Bizet: Carmen – Torreádor dal

Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal; Hazám, hazám

Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány – részlet

Robert Schumann: Gyermekjelenetek – Álmodozás

Richard Wagner: Tannhäuser - Nászinduló

Pjotr Iljics Csajkovszkij: IV. szimfónia IV. tétel
Claude Debussy: Gyermek kukó - Néger baba tánca
Igor Stravinsky: Petruska – Orosz tánc
Bartók Béla: Négy szlovák népdal; Allegro Barbaro; Concerto: IV. tétel Intermezzo Interrotto
Kodály Zoltán: Székelyfő – Rossz feleség ballada, El kéne indulni Fölszállott a páva –
részletek a variációkból

Kodály egyházi kórusműveiből válogatás

Kortárs és ma élő zeneszerzők egyházi műveiből válogatás

Johann Sebastian Bach: 2. Brandenburgi versenyzene, – 3. tétel

Georg Friedrich Händel: F-dúr orgonaversenyzene (részlet)

Antonin Dvorak: Újvilág szimfónia IV. t. részlet

Claude Debussy: Zongoradarabok

Arthur Honegger: Pacific 231

Maurice Ravel: Bolero

Erkel Ferenc: Bánk bán - részletek

Igor Sztravinszkij: Petruska (részletek)

George Gershwin: Bendzsó dal

Bartók Béla: Kórusművek pl. Ne menj el

Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők
énekfeldolgozásai.

Igényes mai populáris egyházzenei feldolgozások (pl. After Crying).

Javaslat a tananyag éves tervezésére

Tankönyv: Németh Endréné Békefy Zsuzsanna: Nyolcadik daloskönyvem, Apáczai kiadó

Az órák kiegészítő anyaga: az iskola évi egyházi énekei

Javasolt tevékenységek 7-8. évfolyam

A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés. A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál. Éneklés az iskolai kórusban. Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben. Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban. Részvétel ifjúsági hangversenyeken. Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán. Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához. Zeneművek zenetörténeti rendszerezése. Koncertfilm megtekintése. Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről. A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése. Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről. Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről. Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával. Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata. A tanult új dalok ritmusának hangoztatása. Ritmuskánon az osztály csoportjai között. Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával. Egyszerűbb ritmushangszerek készítése. Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése. A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel. Zenei kérdés, válasz rögtönzése. Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával. A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése. Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal. Az improvizáció és

a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák

Az ének-zene tantárgy jellegénél fogva nagy általánosságban a hagyományos módszereket részesíti előnyben, de az énekek megtanításának bizonyos fázisainál, illetve bizonyos anyagrészek feldolgozásánál nem ritkán eltérünk tőle. Többnyire egy teljes osztály, *frontális osztálymunka* keretében tanulja az énekeket, melyet a *tanári magyarázat* segít. Már ebben a fázisban lehetőség van a *differenciált csoportmunkára*, mikor kiemeljük azokat a tanulókat, akik már máshonnan ismerték az éneket, vagy gyorsabban tanulnak a többiekénél. Az énekek gyakorlása – még a gimnazisták esetében is – történhet úgy, hogy az osztály tanulóit egy *játék* keretében bontjuk csoportokra, s ezt használjuk fel a több versszak vagy a többszöri ismétlés változatossá tételéhez. Az *önálló* vagy *páros munka* az elméleti háttér és a zenehallgatási anyag feldolgozásánál játszhat szerepet (információgyűjtés, téma több szempontú megfontolása stb.). A tanév során érdemes egy-egy csoportos *projektfeladatot* is beiktatni, melynek keretében a tanulóknak nagyobb lehetőségük van a más tantárgyakkal és területekkel való tantárgyi kapcsolatok megkeresésére és felhasználására. Ilyen lehet egy énekről készített kisfilm összeállítása, egy ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódó tábló elkészítése, de legkézenfekvőbb egy konkrét műsorra, előadásra, szolgálatra való felkészülés. Az éneklésben gyengébb, ám szorgalmas, törekvő diákok kapjanak lehetőséget, hogy *kiselőadás* vagy *házi dolgozat* formájában fejtsenek ki egy nagyobb elméleti témát, melyre önállóan vagy kiscsoportban készülhetnek fel. A kötelező és szorgalmi házi feladatok során adjunk alkalmat az *informatikai és multimédiás eszközök használatát*, a *kutatás, adatgyűjtés, interjú* módszerét igénylő egyéni és csoportos feladatok elvégzésére. A tehetséggondozás terepe lehet az iskolai *énektárgyak* megrendezése, s felkészülés a helyi, területi és országos szintű megmérettetésekre, az énekkari munka, vagy a hangszeres tanulók tudásának felhasználása az órai munka, illetve a műsorok, rendezvények alkalmain.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Mint minden tantárgy, az ének-zene esetében is szükség van diagnosztikus értékelésre. Év elején, az első órákon képet alkotunk az osztály énektudásáról, úgy a készség, mint a konkrét énekanyag tekintetében, de praktikusán egy ének megtanításának kezdetén – a bemutatás után – mérjük fel, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik meg az adott ének megtanulását. Nehezen képzelhető el olyan helyzet, hogy ezt a felmérést ne az ének megtanítása kövesse, ám a módszer, és a ráfordított idő függ ettől a felméréstől.

A tanulók fejlődése szempontjából legfontosabb a formatív értékelés. Ez sosem minősítést vagy ítélezést jelent, hanem egyfajta visszajelzés a tanulási hibákról, nehézségekről, s egyúttal a tanulás sikerességéről is. A feladat kitűzésével egy időben az értékelés szempontjait is határozzuk meg. Fejlesztő értékelési formák: rendszeres szóbeli értékelés egyénileg és csoportosan, a tanulás folyamatos nyomon követése, házi feladatok rendszeres ellenőrzése és értékelése, valamint a tanulók órai munkájának figyelemmel kísérése. Az éneklés alkalmával mindig adjunk lehetőséget arra, hogy ne a teljes osztály, hanem csak egy kisebb csoport mutassa be a tanult anyagot, így az értékelés – és a továbbhaladás segítése – is inkább személyre szabott lesz. Célszerű, ha tanár és diák együtt elemzik az elvégzett feladatot, így érdekeltté és egyben felelőssé tehetjük a tanulókat is saját tanulásukért, annak eredményességéért. Az év közbeni osztályzás történhet egy-egy szóbeli énekes felelet alkalmával. Igyekezünk arra, hogy ennek csak kisebb része legyen valójában egyéni éneklés,

hiszen sok ének már funkciójánál fogva sem egyéni éneklésre íródott, s jellegétől is idegen a négy szemközti számonkérés-szituáció. Győződjünk meg az éneklésben való részvételről, a helyes és pontos szövegtudásról és a pozitív hozzáállásról – de főképpen kísérjük figyelemmel az órai aktivitást, s ezt mindig számítsuk bele az osztályzatba, amit szóbeli szöveges értékelés egészítsen ki. Időnként adjunk lehetőséget az elméleti anyagról való számadással kiváltani az énekes számonkérést. Jutalmazzuk a szorgalmi feladatokat, az énekkari és műsorokban való részvételt, közreműködést, értékeljük a fűzetvezetést. Iktassunk be az év során projektfeladatokat (pl. egy ének, egy korszak, egy zeneszerző bemutatása), melyben a nehezen, vagy rosszul éneklő diák is sikerélményhez juthat. Adjunk olyan feladatokat melyek értékelésénél fontos szempont az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése, a szintetizálás, a lényeglátás, a csoportmunkában való együttműködés, a felelősségvállalás.

A félévi, év végi értékelésnél tartuk szem előtt, hogy az osztályzat nem büntetés, hanem az adott időszak teljesítményének értékelése. Az évközi érdemjegyekhez mindig számítsuk hozzá az egyéni előmenetelt és az igyekezetet is.

ÁTFOGÓ CÉLKÉNT KITŰZÖTT, VALAMINT A FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK) AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

Zenei előadókészség, éneklés

1. csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra, kifejező, a zene stílusának megfelelő előadásra;
2. a zenei karaktereket differenciáltan tudja megszólaltatni a népi vagy klasszikus stílusjegyeknek megfelelően egyszerű többszólamúságban is; 3. 127 új dalt ismer;
4. emlékezetből éneklő a Himnusz és a Szózatot;
5. változatosan tudja alkalmazni a tempó és dinamikai, előadási utasításokat (tempo giusto, parlando, rubato, piano, mezzoforte, forte);
6. hangszerkíséretes dalokat énekel, tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével; 7. a tanult dalokhoz kapcsolódó dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz.

Ritmikai és hallásfejlesztés

1. ismeri és alkalmazza az alapritmusok relációit (egész-, fél-, negyedérték, nyolcadpár, fél- és negyedszünet) és az összetett ritmusokat (szinkópa, kis- és nagy nyújtott, kis- és nagy éles, triola, tizenhatodos ritmusok), grafikai jelüket és értéküket;
2. különböző ritmusképleteket eltérő tempókban is reprodukál;
3. érzékeli a tanult dalokban a váltakozó ütemek lüktetését;
4. hallás útján megfigyeli a tanult zeneművekben a dūr és moll hangzását, melyeket zenei karakterekhez, hangulatokhoz kapcsol;
5. ismeri és jártasságot szerez a hétfokú skála szolmizációs hangjainak írásában és olvasásában;
6. ismeri az előjegyzésekhez kapcsolódó abszolút hangneveket;
7. felismerő kottaolvasással követi és értelmezi a módosított hangok szerepét a dalokban;

8. érti a hangköz és hármashangzat fogalmát és fogalmi szinten a hangközök harmóniaalkotó szerepét;
9. fogalmi szinten ismeri a tiszta, kis- és nagy hangközöket (T1–T8), és a fél és egész hangos építkezés logikáját;
10. megnevezi és beazonosítja a kottakép alapvető elemeit, például tempójelzés;
11. ütemmutató, violin- és basszuskulcsok;
12. felismerő kottaolvasással együttesen követi a ritmikai és dallami elemeket;
13. ismeretlen kotta esetében is vizuálisan nyomon tudja követni a hallott ritmikai és dallami folyamatokat;
14. érti és azonosítja a különböző formarészek zenén belüli szerepét;
15. felismeri a homofon és polifon szerkesztést.

Zenei befogadókészség

1. életkori sajátosságainak megfelelően megadott szempontok segítségével értelmezi a különböző műfajú és stílusú zenét, követi a lineáris és vertikális zenei folyamatokat;
2. azonosítani tudja a zenetörténeti stílusok főbb jellemzőit, a hozzájuk tartozó műfajokat, jellegzetes hangszereket, hangszer-összeállításokat, ismeri történelmi, kulturális és társadalmi háttérüket, mely segíti zeneértésüket;
3. megfigyeli, összehasonlítja a zenét és a cselekményt, azonosítja a témát és a szereplőket, hangulatot, műfajt, korszakot;
4. azonosítja a tanult zenét, megnevezi azok alkotóit és keletkezésüknek ismert körülményeit;
5. követni tudja a zenei elemek összetartozását, egymást kiegészítő vagy egymástól eltérő struktúráját, a zenei kifejezésben betöltött funkcióját;
6. megfigyeli az egyes hangszerek hangszínének a hangszerjáték és az előadásmód különbözőségéből adódó karakterét;
7. kérdéseket vet fel a zenemű üzenetére és kifejezőeszközeire vonatkozóan, többféle szempontot érvényesítve alkot véleményt;
8. néhány mondattal összefoglalja a zenemű mondanivalóját (például miért íródott, kinek szól, milyen gondolatokat, érzelmeket fejez ki);
9. megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített élethelyzetek és a saját élethelyzete között.

Zenei alkotókészség

1. a tanult ritmikai és dallami elemeket alkalmazva egyszerű ritmussorokat, dallamokat kiegészít és improvizál;
2. a zeneművektől inspirálódva produktívan használja képzeletét, megfogalmazza a zene keltette érzéseit, gondolatait, véleményét;
3. a zeneművek befogadásának előkészítése során részt vesz olyan közös kreatív zenélési formákban, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni, felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket.

Kulturális műveltség és kulturális befogadókészség

1. a zeneműveket műfajok és zenei korszakok szerint értelmezi, ismeri történelmi, kulturális és társadalmi háttérüket;
2. ismer néhány magyar és más kultúrára jellemző hangszert;

3. hangzás és látvány alapján felismeri a legelterjedtebb népi hangszereket és hangszereggyütteseket;
4. megkülönbözteti a giusto, parlando és rubato előadásmódú népdalokat;
5. megkülönbözteti a műzenét, népzene és a népdalfeldolgozásokat;
6. a tanult népdalokat tájegységekhez, azok ma is élő hagyományaihoz, jellegzetes népművészeti motívumaihoz, ételeihez köti;
7. aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein és tematikus projektjeiben.

Önálló tanulás fejlesztése

1. képessé válik a zeneművek érzelmi és intellektuális befogadására;
2. megfigyeli és felismeri az összefüggéseket zene és szövege, zenei eszközök és zenei mondanivaló között;
3. a tanári instrukciók alapján alakít, finomít zenei előadásmódját;
4. ismer és használ internetes zenei adatbázisokat, gyűjteményeket;
5. önálló beszámolókat készít internetes és egyéb zenei adatbázisok, gyűjtemények felhasználásával.

Függelék:

Felvételek – válogatás az elmúlt években megjelent gyűlekezetiének-felvételekből:

- A magyar népének népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérőfüzet – Közr.: Dobszay László és Németh István) MET Egyházzenei füzetek IV/4-11. – Magyar Egyházzenei Társaság
- A Magyarországi Református Énekeskönyv dallamai (válogatás 4 CD lemezen, unisono kórus és orgonakíséret formájában) – ReZeM Bp., 2004.
- Hinni taníts, Uram! – Egyházi énekek Nagy Csaba Zoltán feldolgozásában – Debrecen 2009.
- Psalterivm - Genevan Psalms / Corvina Consort, Kalmanovits Zoltán – Magyar Kultúra Kiadó, 2010.
- Református Énekek Cd sorozat – Periferic Records Stereo Kft.
- Református énekek hangzó tára I-IV. 442 ének kazettán. – ReZeM Bp., 2000.
- Református szertartási énekek (a Scola Calviniana énekel – A péntek reggeli prima és a pünkösdi istentisztelet énekei) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.
- Szentegyházi dicsérek (Kobzos Kiss Tamás és a Pécsi Ref. Koll. Énekkara énekel – Huszár Gál 1560. évi énekeskönyvének anyagából) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Ajánlott énekgyűjtemények – válogatásra

- Az Úrnak zengjen az ének – Ifjúsági Énekeskönyv (Szerk. Berkesi Sándor) - Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.
- Dicsérvétek az Urat! *gyermek és ifjúsági énekek* (Szerk. Berkesi Gábor, Draskóczy László, Hamar István) - k.n. Budapest, 1991.
- Énekeskönyv *magyar reformátusok használatára* - Magyarországi Református Egyház Kiadása, Budapest, 1948.
- Harangszó, *énekek gyermekeknek* (Szerk. Draskóczy Balázs) - Református Egyházzenei Munkaközössége, Budapest, 1994.

- Jézushoz jöjjetek, *162 bibliai kánon* - Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1988.
- Jézust áldja énekünk *gyermekének óvodásoknak* (Szerk. Kiss Lászlóné) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Krisztus az énekem - Dunamelléki Református Egyházkerület 2012.
- Minden forrásaim tebenned vannak (Szerk. Kálmán Lajos, Gattyán Ilona, Zákányi Bálint) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Népdalzsoltárok - Edition Eola, Bécs, 1985.
- Ó és Új, *111 ének a magyar református gyülekezetek használatára* - Református Egyházzenei Munkaközössége, Budapest, 1995.
- Szól a kürt, *304 bibliai kánon* (Szerk. Draskóczy László) - k.n. Budapest, 1989.

Többszólamú feldolgozások, kóruskották

- Adjatok hálát az Istennek! – kórusművek, énekfeldolgozások – Kálvin Kiadó, Budapest
- Bicinia Sacra – genfi zsoltárok Goudimel feldolgozásai alapján, és korálok Johannes Schein Cantionaleja alapján; Egyházzenei füzetek III/13. MET
- Csomasz Tóth Kálmán – Háromszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Csomasz Tóth Kálmán: Kétszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Draskóczy László: *Hatalmas Isten, könyörgünk*. Egyszerű énekfeldolgozások háromszólamú vegyeskarra – ReZeM 1993.
- Egyházzenei vezérfonal – Református Sajtóosztály, Bp. 1969. - <http://egyhazzene.reformatus.hu/index.php?id=105>
- Énekeljünk az Úrnak! – Magyarországi Baptista Egyház Bp. 1985.
- Evangéliumi vegyeskarok – Magyarországi Baptista Egyház, Bp. 1976.
- Gárdonyi Zoltán kórusművei: I. *Szívemnek kösziklaja*, II. *Magasztaló ének*. – ReZeM 1999, 2001.
- Goudimel Zsoltárok 1565. (Genfi zsoltárok több szólamban) – MRE Zsinata Bp., 2001.
- Kétszólamú reneszánsz kórustételek – közreadja: Soós András; Egyházzenei füzetek III/12. MET
- Kórusművek egyházi iskolák számára. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc. (Berkesi Sándor szerk.) – Bp., 2002.
- Nagy Csaba Zoltán: Egyházi kórusművek – Debrecen 2009.
- Osváth Viktor egyházi ének-feldolgozásai (3 kötetben) – Kecskemét Ref. Egyh. Emmaus Kiadója
- Örvendezetek az erős Istennek! – kórusművek gyülekezeti énekkarok részére – ReZeM Bp. 1992.
- Protestáns graduál. – ReZeM Bp., 1996.
- Psalterium Ungaricum (Szenci Molnár Albert zsoltároskönyve) – Bp. 2001.

Szakirodalom

- Berkési Sándor: Te néked zengek éneket – gyülekezeti énekiskola – ORTE, Debrecen 1994.

- Bottyán János: Hitünk hősei – Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya Bp. 1978.
- Bourgeois, Louis: A muzsika igaz útja. – Bp., 2003.
- Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés – Református egyházi könyvtár XXV. kötet, Bp. 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: Dicsérjétek az Urat – Ref. Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Bp. 1971. Újabb kiadása megjelent a Kálvin Kiadó gondozásában - <http://rpi.reformatus.hu/portal/page.php?507>
- Dobszay László: A magyar népének I. – Veszprémi Egyetem, 1995.
- „...eleitől fogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. – ReZeM Bp., 1993.
- Egyházi ének-zene (Összeállította Máté János és Sepsy Károly) – Bp. 1986.
- Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai születése 100. évfordulójára. (Közz: Bódiss T.) – ReZeM 056. – Bp., 2003.
- Hafenscher Károly: A keresztény istentisztelet – Magyar Egyházzenei Társaság p. 1999.
- Molnár Miklós: „Mely igen jó az Úristent dicsérni!” (A református istentisztelet alkotóelemei) – Kálvin Kiadó Bp. 2001.
- Szénási Sándor: Ünnepeink – a református egyházi év – Kálvin Kiadó, Bp. 1997.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

HON- ÉS NÉPISMERET
Helyi tantárgyi tanterv
5. évfolyam

3. A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Hon és népismeret tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 5. évfolyamára kiadott Hon és népismeret tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: a Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek.

A helyi sajátosságokat beépítette: Szabó István

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

A hon- és népismeret tartalmazza a népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza, a Kárpát-medence, a magyar nemzet és a Magyarországon élő népek megismeréséhez, megbecsüléséhez, velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti a közösségi, nemzeti azonosságtudat kialakítását. Megalapozza és áthatja a különböző tanítási területeket. Rendszerezett ismeretanyagként lehetőséget teremt a magyar népi kultúra értékeinek megismerésére, a különböző kultúrákat, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a szociális érzékenység kialakítására.

A tanulók felfedezik, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őket a múlttal, és segít nekik eligazodni a jelenben. Felismerik, hogy az emberiség évezredek óta felhalmozódott tapasztalatai a legegyszerűbb és éppen ezért a legfontosabb mindennapi kérdésekre adott gyakorlati válaszok tárházai. Megértik, hogy a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója, ezért ismerete az általános műveltség része.

A tantárgy megalapozza a tanulók nemzeti önismeretét, nemzettudatát, a tevékeny hazaszeretetet. Tudatosítja a tanulóknál, hogy először minden népnek a saját hagyományait, nemzeti értékeit kell megismernie, hogy azután a nemzetiségek, a szomszéd és rokonnépek, valamint a világ többi népének kultúráját, az egyetemes értékeket, a köztük lévő kölcsönhatást is megérthesse. Ösztönöz a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület és a Kárpát-medence hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére, a még emlékezetből felidézhető vagy az élő néphagyományok gyűjtésére. Lehetőséget biztosít a Határtalanul! programban történő részvétel néprajzi megalapozásához. Bővíti a tanulók művelődéstörténeti

ismereteit, erősíti a hagyományőrzést, kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését. Értékrendjével hozzájárul a tanulók értelmi, érzelmi, etikai és esztétikai neveléséhez, a természettel való harmonikus kapcsolatuk kialakításához és a társadalomba való beilleszkedésükhöz.

A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával – minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére.

A tananyag témakörei az ismeretek egymásra épülésével, rendszerben történő megjelenítésével lehetővé teszik, hogy a tanulók megismerjék, megértsék a hagyományos gazdálkodó életmód szemléletét, amely a természettel való harmonikus együttélésre alapult, valamint a polgári értékeken alapuló városi életforma sajátosságait is. Mintát kapnak a közösségi életforma működésére, az egymásnak nyújtott kölcsönös segítség megvalósítható formáira. Részesei lehetnek a játékok segítségével történő nevelés folyamatának, amely életkori sajátosságaiknak megfelelően nyújt mintát a családon belüli szerepek, feladatkörök elsajátítására.

A hon- és népismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló egyéni tanulási utakon, belső motivációval, önszabályozó stratégiák alkalmazásával jut el a nemzeti múlt, a szülőföld értékeinek megismeréséhez, a hagyományos népi élet és a népszokások megismeréséhez, a táji jellegzetességek felfedezéséhez. Az aktív tanulást önállóan, valamint másokkal is együttműködve alkalmazza céljai megvalósítása érdekében. Tanári iránymutatással, segítséggel képes a hiteles források feldolgozására, a lényegkiemelésre. Mások véleményének, egyéni tapasztalatainak megismerésével fejlődik vitakultúrája, hálózati csoportos tanulási képessége.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló saját tapasztalatainak megosztása, önállóan gyűjtött információinak közvetítése, vitahelyzetekben való megszólalása, érvelése során a kommunikációs helyzetnek megfelelően alkalmazza anyanyelvi kompetenciáit, tanult viselkedési mintáit. Az információcsere változatos területeken valósulhat meg, a hagyományos auditív és vizuális csatornák mellett a digitális lehetőségek alkalmazásával. Kommunikációközpontú helyzetgyakorlatokban, játékszituációkban (színjátékszerű népszokások, köszöntők, mondák, mesék, népdalok, népi játékok, mondókák) alkalmazni tudja az elsajátított kötött nyelvi formájú és improvizatív szövegeket.

A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez a könyvtári dokumentumok mellett forrásként használja az elektronikusan elérhető szakirodalmat, képgyűjteményeket (múzeumok online adatbázisait). Digitális kompetenciáit változatos helyzetekben és szerepekben, önállóan és másokkal is együttműködve, céljai megvalósítása érdekében tudja alkalmazni. A digitális kultúra tantárgy keretében elsajátított ismereteit felhasználva mutatja be a választott témát.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló elsajátítja a hon- és népismeret alapfogalmait; információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Összehasonlítja a természeti környezet által meghatározott életmódbeli különbségeket, a közösségi szerepeket, a kölcsönös segítségnyújtáson alapuló társas munkavégzés jelenségeit, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló érveit, gondolatait, véleményét szabadon kifejti, ugyanakkor nyitott a pedagógus útmutatásaira, társai észrevételeire, amelyek hatására álláspontját rugalmasan kezeli, korábbi döntéseit felülbírálja, módosítja. Fejlődik, alakul az önismerete-énképe, nyitottá válik a másik ember élethelyzete iránt. A társas tanulás folyamatában együttműködve gyűjt információkat, elemez forrásszövegeket, készít bemutatókat, megosztja véleményét, érvel álláspontja mellett. Aktívan részt vesz a köszöntők vagy színjátékszerű népszokások élményszerű elsajátításában, bemutatásában.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló megtanulja értékkeént kezelni, hogy saját gondolatai kifejezését és mások véleményének befogadását sokféle szempont alapján tudja megvalósítani. Önállóan és a társaival történő együttműködés során alkotója lesz a felfedezett lokális értékeket bemutató leírásoknak, képi illusztrációknak, maketteknek. Kreatív alkotásokat tud létrehozni, valamint alkalmazza a művészi önkifejezés elemeit a tanult népművészeti motívumok és alkotások segítségével a szülőföld értékeinek megőrzése során. Az elsajátított köszöntők, dramatikus népszokások, népdalok, népi játékok megjelenítésében törekszik a hagyományhű előadásmód megtartására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló nyitottá válik a foglalkozások, mesterségek megismerésére, a munkavégzésben rejlő fejlődési folyamatok, az alkotó tevékenység személyiségfejlesztő hatásának felismerésére. Fejleszti kreativitását, képzeletét, problémamegoldó és mérlegelő gondolkodását a megismert hagyományos munkafolyamatok saját korának munkafolyamataival történő összehasonlító elemzése során. A tanuló felelősséget érez munkavégzésének eredményéért és minőségéért, értékesnek tartja a másokkal való együttműködést.

A hon- és népismeret tantárgy alapóraszám a kerettanterv szerint: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Az én világom	6
Találkozás a múlttal	20
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	8
Összes óraszám:	34

4. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	36	34	+2

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összigőkerete
Az én világom. Család, rokonság. Szülővárosom, lakóhelyem. A 19–20. század fordulóján jellemző	6	1	7

hagyományos paraszti életmód			
Találkozás a múlttal A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mesterségek. A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel). Társas munkák, közösségi alkalmak. Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete és szokásrendje. Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében.	20	1	21
Magyarok a történelmi és a mai Magyarország területén. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzői a Kárpát-medencében és Moldvában. A hazánkban élő nemzetiségek és etnikai kisebbség	8	0	8
Évfolyam összesen	34	2	36

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az én világom Család, rokonság. Szülővárosom, lakóhelyem. A 19–20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód	A református vallás megjelenése a szegény rétegek körében.	1
Találkozás a múlttal. A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mesterségek. A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel). Társas munkák, közösségi alkalmak. Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete és szokásrendje. Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében.	A templom építő és díszítő mesterek. Házasság, keresztelő, temetés a parasztság jelentős eseményei.	1

Magyarok a történelmi és a mai Magyarország területén. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzői a Kárpát-medencében és Moldvában. A hazánkban élő nemzetiségek és etnikai kisebbség	A református vallás jelentősége a gazdasági életben.	0
Összesen:		2

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az én világom. A 19–20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód	Órakeret 6 óra +1 óra
Előzetes tudás	Alsó tagozatos olvasmányok a családról. Az én világom. Családismeret, családtörténet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legszűkebb közösséghez, a családhoz, a lokális közösséghez való tartozás érzésének kialakulása, értékének tudatosítása. A megszerzett ismeretekkel, a néhány emberöltővel korábbi időszakról alkotott kép tágitása, ezzel az időfogalom fejlesztése. A lokális ismeretek tudatosításával a szülőföld szeretetének, a helyi értékek megbecsülésének erősítése. A helyi társadalom tagoltságáról, a közösség sokszínűségéről és az ebben rejlő gazdagságról szemléletes kép kialakítása. Az időbeli tájékozódás fejlesztése a helyi nevezetességek időbeli elhelyezésével.	

Ismeretek	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
Családunk története, a családfa. Szomszédság, rokonság. Rokoni viszonyok, elnevezések. Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban. Nagyszüleink, dédszüleink világának erkölcsi normái. A harmonikusan működő családi minták. Vallásos életre nevelés. A református vallás megjelenése a szegény rétegek körében. Az én városom, falum. A lakóhely természeti adottságai, helytörténete, néphagyományai. A település társadalmi rétegződése (etnikum, felekezet, foglalkozás, életkor, vagyoni helyzet). Lakóhelyem vallásai A lakóhelyhez köthető neves személyiségek, nevezetes épületek, intézmények. Helytörténet, helyi hagyományok, nevezetességek. A régió hon- és népismereti, néprajzi jellemzői, néphagyományai	Családfa készítése a rokoni viszonyok, elnevezések alkalmazásával. A családtagok, a közösség emberi értékei iránti érzékenység fejlesztése. Ok-okozat összefüggések felismertetése. Kommunikációs készség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzés erősítése. Hagyományos szerepek megismertetése a családban. A nemzedékek közötti távolság csökkentése. Az önálló ismeretszerzésben való jártasság növelése. Ismeretek megosztási készségének fejlesztése. Véleményalkotás gyakorlatának erősítése. Családi történetek, családfa. Szomszédság, rokonság fogalma, rokoni viszonyok, elnevezések. A település jellegzetes mesterségei. Nagyszüleink, dédszüleink és a régebbi korok világának erkölcsi normái.	<i>Történelem:</i> Család és lakóhely. Falvak és városok. Szegények és gazdagok világa <i>Erkölcstan:</i> Család, otthon. Egyén és közösség. A vallás funkciói. Vallási közösségek és vallási intézmények <i>Technika és tervezés:</i> A családi élet színtere, a családi otthon; különböző lakókörnyezetek jellemzői. Lakókörnyezetek és életmódbeli jellemzők és emberi környezet). <i>Természettudomány:</i> Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza.

	A lakóhely épített és természeti környezetének adottságai, helytörténete, néphagyományai. A lakóhely nevezetes épületeinek, a régió jeles szülötteinek történelmi korszakokhoz kötése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Családfa, rokonsági fok (felmenő ág: apa/anya, nagyapa/nagyanya, dédapa/dédanya, lemenő ág: gyermek, unoka, dédunoka, oldalág: testvér/báty, öcs, nővér, hűg, unokatestvér, nagybácsi, nagynéni (ángy), házassági rokonság (műrokonság). Helytörténet, természeti környezet, neves személy, helyi hagyomány, település, régió.	

A tankönyv leckéi:

1. *Rokonok, műrokonok, szomszédok*
2. *Őseim élete a 19-20. század fordulóján*
3. *Itt születtem, ez az én világom*
4. *Lakóhelyem nevezetességei*

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Találkozás a múlttal. A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mesterségek		Órakeret 6 óra +1 óra
Előzetes tudás	Családtörténet, településtörténet.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A hagyományos paraszti életmód fontosabb elemeiben a természeti tényezők meghatározó szerepe, a környezeti feltételekhez való alkalmazkodás felismertetése. A különböző mesterségek megismerése során a szakmák megbecsülésének kialakítása.		
Ismeretek	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
A ház történeti fejlődése. Jurta, veremház, egysejtű ház, többosztatú ház. A házak külső jellegzetességei: falazat, tetőszerkezet, tetőformák. A konyha, az ételkészítés és eszközei. Kenyérsütés, gabonaételek, burgonyaételek, vajkészítés, hurkatöltés. Konyhai cserépedények: a főzés, sütés, tálalás, élelmiszertárolás edényei. Fazekasmesterség. Sarkos és párhuzamos elrendezésű szobák. Munkasarok – szentsarok.	Az életmód és a háztípusok történeti változásainak megismerése képi és egyéb információk alapján, mindezek összefüggésének felismerése. A természeti körülmények, a rendelkezésre álló építési anyagok és a különböző háztípusok kialakulása közötti összefüggések felfedezése. A magyarok és a magyarországi nemzetiségek házainak külső jellegzetességei, táji különbségei. A lakókörnyezet funkciójának megértése. A konyha és az ételkészítés eszközei A szoba berendezése, bútorzata A konyhai cserépedények funkció szerinti.	<i>Természettudomány:</i> Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek. <i>Vizuális kultúra:</i> Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességei, népművészete. <i>Technika és tervezés:</i> A családi gazdálkodás, takarékoság. Családi munkamegosztás. Ételkészítési folyamatok.	

Tároló bútorok, ülőbútorok, asztal, ágy. Bútorművesség. A templom építő és díszítő mesterek. Munkamegosztás a családon belül. Férfi és női munkák, a gyerekek feladatai. Napi, heti és éves munkarend. Gyermekjátékok, a belenevelődés folyamata. Az iskola régen és ma. A felnőttek életét utánzó játékok, eszközös, ügyességi játékok, sportjellegű játékok.	Az egymásra utaltság, a közösen végzett munka jelentőségének megismerése Mesterségek megismerése nyomán a fizikai munka megbecsülése, értékelése A családon belüli munkamegosztás Az évszázaddal korábbi idők családon belüli, korosztályok és nemek szerinti munkamegosztásának összehasonlítása a mai korral. Népi játékok élményszerű elsajátítása. Az oktatás körülményeinek, módjának időben történt változásairól ismeretek szerzése képi és rövid szöveges információforrások alapján.	<i>Testnevelés:</i> Gyermekjátékok, népi játékok. <i>Ének-zene:</i> Népi gyermekdalok, népi gyermekjátékok. <i>Történelem:</i> Gyermekek nevelése és oktatása régen.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jurta, veremház, egysejtű ház, többosztatú ház, falazat, tetőtartó szerkezet, tetőformák, konyhai cserépedény, munkasarok, szentsarok, munkamegosztás, belenevelődés, utánzó játék, eszközös játék, sportjellegű játék.	

A tankönyv leckéi:

5. *Hajlékok és házak*
6. *A ház központja a konyha*
7. *A paraszti szoba a magyar falvakban*
8. *Férfi, női és gyermekmunkák*
9. *Iskola és gyermekjátékok régen és ma*

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Találkozás a múlttal. A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mesterségek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A gazdálkodó élet főbb területeinek megismerése során a rendelkezésre álló természeti javak ésszerű felhasználása előnyeinek, az önellátás fontosságának belátása. A közösen végzett munka előnyeinek, közösségerősítő hatásának felismertetése.	
Ismeretek	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A hétköznapiak rendje. A gazdálkodó ember legfontosabb munkái. Gabonamunkák: szántás, vetés, aratás. A gabonamunkákhoz kapcsolódó szokások.	Az állattartási módokban a honfoglalás előtti életmód elemeinek, illetve az életmódváltással bekövetkező változások következményeinek felismerése képi és szöveges, illetve egyéb (pl. tárgyi) források	<i>Történelem:</i> Nők és férfiak életmódja. Öltözködés, divat. <i>Technika és tervezés:</i> Anyagok tulajdonságai, anyagok feldolgozása.

Állattartás: a szilaj-, a félszilaj- és a kezestartás. A pásztorok ünnepei. Kendermunkák. Fonóbeli munkák és játékok. Hétköznapi és ünnepi viselet. Hétköznapi vászonruhák, a női és a férfi viselet darabjai. Gyermekviselet. Néprajzi tájak eltérő ünnepi viselete. Táplálkozás. Hagyományos paraszti ételek. Napi és heti étrend. Téli és nyári étrend.	– feldolgozása, rendszerezése alapján. A hétköznapi vászonviselet elemeinek összehasonlítása a gyerekek ruházatával képek alapján. A hasonlóságok és a különbségek megfogalmazása. A jellegzetes táji ünnepi viseletek megismerése során a magyar népviseletek sokszínűségének felfedezése. A közösséghez tartozás külső kifejezésformájának észrevétele. Az egykori és a mai megjelenési formák jelentéstartalmának feltárása konkrét példák alapján. Az önálló életvitel meghatározó elemeiben a természettel kialakított harmonikus kapcsolat előnyeinek észrevétele. A hagyományos paraszti táplálkozás jellemzőinek és a gyerekek étkezési szokásainak összevetése. A szembetűnő különbségek és a tovább élő táplálkozási szokások megfogalmazása, tapasztalatok megosztása.	<i>Hittan:</i> Szokások, normák szerepe, jelentősége.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szántás, vetés, aratás, szilaj- és félszilaj állattartási mód, fonás, szövés, fonó, ing, gatyá, pendely, szoknya, kötény, ünnepi viselet, böjtös nap, téli étrend, nyári étrend.	

A tankönyv leckéi:

10. A gazdálkodó ember régen és ma
11. Paraszti, iparosok, pásztorok hétköznapijai és ünnepei
12. Hétköznapi és ünnepi viseletek
13. Hagományos paraszti ételek és étkezési szokások

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Találkozás a múlttal. Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete és szokásrendje. Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében. Társas munkák, közösségi alkalmak	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozaton (ének-zene, magyar nyelv és irodalom, környezetismeret órák), valamint a különböző műveltségi területeken előforduló hon- és népismereti tartalmak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A jeles napi, ünnepi szokások, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó népszokások, valamint a társas munkák (pl. szüret, kukoricafosztás) és más közösségi alkalmak (pl. vásár, búcsú) hagyományainak és jelentőségének felismertetése a paraszti élet rendjében. A hétköznapi és	

	ünnepek váltakozásának, ritmusának felkiemeltetése, az ünnepek jelentőségének tudatosítása az egyén és a közösség életében. egy-egy ünnepkör, jeles nap köszöntő vagy színjátékszerű szokásainak, valamint a társas munkákhoz, közösségi alkalmakhoz kapcsolódó szokások élményszerű, tevékenységközpontú, hagyományhű elsajátítása, különös tekintettel a helyi hagyományokra; a lakóhelyhez, a tájhoz való kötődés erősítése.
--	---

Ismeretek	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében. A jeles napok, ünnepi szokások fogalma, szerepe, általános jellemzői. Előkészületek (advent, nagybőjt), munkatilalmak, jellegzetes ételek, népviselet, köszöntő és színjátékszerű szokások. Református karácsonyi szokások Karácsonyi ünnepkör. Advent, az adventhez tartozó jeles napok, szokások (pl. Miklós és Luca napja, karácsonyi kántálás, betlehemezés). Karácsony napjától vízkeresztig, pl. névnapköszöntés, aprószentek napi vesszőzés, szilveszteri, újévi szokások, vízkereszt, házszentelés. Miben más a református újév? Farsang, farsangi szokások. Farsangi ételek, bálók, szokások. Farsangi köszöntők és maszkos alakoskodások. Hogyan ünneplünk mi? Nagybőjt és a húsvéti ünnepkör jeles napjai és szokásai. Virágvasárnapi kiszehajtás és villózás, a nagyhét jeles napjai. Húsvéti szokások, pl. húsvéti locsolkodás, hímestojás készítés. Májusfaállítás, pünkösdi, pünkösdi szokások.	A jeles napok, ünnepi szokások jelentőségének, közösséget megtartó szerepének, valamint az ünnepi előkészületek fontosságának felismerése a paraszti élet rendjében a konkrét szokások, ünnepek tevékenységeinek megismerése, A legfontosabb állandó és változó időpontú ünnepek felismerése. Az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó szokások néhány jellegzetességének összehasonlítása a mai korról, pl. olvasmányok, olvasmányrészletek segítségével. A keresztény ünnepek a népi hagyományokban: Őszi jeles napok, ünnepek Karácsonyiünnepkör, köszöntők, színjátékszerű szokások Farsangköszöntők, maszkos alakoskodások, iskolába toborzó szokások Nagybőjt, bőjti játékok, húsvéti ünnepkör szokásai Májusfaállítás, pünkösdi szokások Szent Iván-napi szokások, nyári jeles napok, A közösségi alkalmak (vásárok, pásztorünnepek, búcsúk) és jelentőségük a hagyományos közösségi életben Keresztelő, népi játékok, gyereklakodalom Leány-, legényélet jellegzetességei, szokásai	<i>Erkölcstan:</i> Vallási népszokások. <i>Dráma színház:</i> Ismerkedés a táncillemmel, a naptári ünnepekhez kapcsolódó (helyi) népszokásokkal. <i>Ének-zene:</i> A magyar népzene régi rétegű és új stílusú népdalai, a népi tánczene. <i>Digitális kultúra:</i> Részletek népszerű játékfilmből. (Pl. Jókai Mór–Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob – pünkösdkirály-választás.)

Pütkösdikirály-választás A nyári napforduló ünnepe. Szent Iván napi szokások, énekek. Gazdasági ünnepek, társas munkák (pl. szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó), közösségi alkalmak (pl. vásár, pásztorünnepek). Az emberi élet fordulói. A gyermek születése – hiedelmek és szokások. Keresztelő. Gyermekkor, leány-, legényélet. A lakodalom néhány jellegzetessége. A református esküvő. Házasság, keresztelő, temetés a parasztság jelentős eseményei.	A lakodalom, lakodalmi szokások	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ünnep, jeles nap, böjt, advent, karácsonyi ünnepkör, karácsonyi kántálás, betlehemezés, bölcsőske, regölés, névnapi köszöntés, aprószentek napi vesszőzés, újévi köszöntők, háromkirályjárás, farsangi köszöntők, iskolába toborzó szokások, böjti játékok, kiszehajtás, villőzés, húsvét, zöldágjárás, komatálküldés, májusfaállítás, pütkösdölés, pütkösdí királynéjárás, nyári és téli napforduló, társasmunka, kaláka, aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár, pásztorünnep, keresztelő, leány-, legényélet, lakodalom.	

A tankönyv leckéi:

14. A jeles napok, ünnepnapok szokások régen és ma. Adventi szokások
15. Karácsonyi ünnepkör
16. Karácsony napjától vízkeresztig. Névnapi és újévi köszöntők
17. Farsangi szokások, maszkos alakoskodások
18. Balázsolás, Gergely-járás. Iskolába toborzás
19. Nagyböjti szokások, játékok
20. Húsvéti szokások régen és ma
21. Pütkösdí szokások, májusfaállítás
22. A nyári ünnepek, Szent Iván - napi szokások
23. Az őszi jeles napok, szüreti szokások
24. Az emberi élet fordulói régen és ma

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarok a történelmi és a mai Magyarország területén. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzői a Kárpát-medencében és Moldvában.	Órakeret 8 óra
---	---	----------------------------------

	A hazánkban élő nemzetiségek és etnikai kisebbség	
Előzetes tudás	Hon- és népismeret előző témái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar néphagyomány sokszínűségének és közös vonásainak megismerése a tájegységek, etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzőinek bemutatásával. A saját közösség megismerése által az identitástudat, a kötődések erősítése. A földrajzi környezet, a történeti és a gazdasági tényezők hatásának felismerése a néphagyományok alakulására, konkrét táji példákon keresztül.	
Ismeretek	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A magyar nyelvterület néprajzi tájai, tájegységei, etnikai csoportjai, a határainkon túl élő magyarok. – Dunántúl; – Észak- Magyarország; – Alföld; – valamint a nagytájakhoz tartozó határon túli tájak (pl. Burgenland, Muravidék, Zoboralja, Mátyusföld, Bácska, Bánát, Kárpátalja) – Erdély és Moldva. Jellegzetes hon- és népismereti, néprajzi jellemzőik. Példák az anyagi kultúra és a folklór köréből. Magyarországon élő nemzeti kisebbségek.	A nemzeti identitástudat erősítése A magyar népszokások, hagyományok, mint kulturális értékek megismertetése. Az önálló ismeretszerzés támogatása. Ismeretek megosztási készségének fejlesztése. Véleményalkotás gyakorlatának erősítése. Néprajzi tájak, tájegységek Magyarországon és a Kárpát-medencében. Dunántúl, Felföld, Alföld, és a kapcsolódó határon túli területek néprajzi jellemzői. Erdély és Moldva hon- és népismereti, néprajzi jellemzői. A magyarság kulturális öröksége a határon túli területeken. A hazánkban élő nemzetiségek kultúrája, hagyományai. Természeti kincseink, az épített környezet értékei. A magyar tudomány és kultúra eredményei és alkotói a nagyvilágban. A hungarikumok. Tájékozódás a nagy tájegységek területéhez köthető világörökségekről, magyar szellemi kulturális örökségekről, nemzeti parkokról.	<i>Természettudomány:</i> A Kárpát-medence és hazánk nagytájai. A népi kultúra értékei, népszokások. A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások). A magyarsághoz kötődő világörökségi helyszínek. A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi földrajzi vonásai. Nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek. <i>Vizuális kultúra:</i> Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességei, viselete és kézműves tevékenységei.
Szülőföld. A természeti környezet meghatározó szerepe, hatása a gazdálkodásra, a településszerkezetre, az építkezés módjára.	A tanuló saját szülőföldjének megismerése meglévő helytörténeti irodalom feldolgozásával, gyűjtésekkel. A kistáj beillesztése a korábban megismert megfelelő nagytájba.	<i>Természettudomány:</i> Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza.

A táj jellegzetes népviselete, kézműipari tevékenysége. A református vallás jelentősége a gazdasági életben Népszokások, népdalok, a népköltészet fennmaradt alkotásai (mesék, mondák).	Helyi kutatások igénybevétele a történeti múlt feltárásához. Önálló gyűjtőtevékenység alkalmazása az ismeretszerzés folyamatában.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Népdalok, népmesék, mondák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Etnikai csoport, nemzeti kisebbség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, a nemzeti összetartozás napja.	

A tankönyv leckéi:

25. Magyar néprajzi tájak határainkon belül
26. Magyar néprajzi tájak határainkon túl
27. A magyar néprajz anyagi és szellemi kultúrája
28. Magyarországon élő nemzeti kisebbségek
29. A szülőföld, a természeti környezet szerepe az ember életében
30. Lakóhelyem népi kultúrája
31. Skanzenek, tájházak Magyarországon
32. Összefoglalás

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló: – nyitottá válik a családi és közösségi értékek befogadására; – megbecsüli szűkebb lakókörnyezetének épített örökségét, természeti értékeit, helyi hagyományait; – önálló néprajzi gyűjtés nyomán, digitális archívumok tanulmányozásával bemutatja szülőföldje hagyományos értékeit. – megbecsüli az idősebb családtagok tudását, nyitott a korábbi nemzedékek életmódjának, normarendszerének megismerésére, elfogadására; – ok-okozati összefüggést állapít meg az eltérő természeti környezet és a különböző tájakon élő emberek eltérő életmódja között. – megállapításaiban rámutat a néphagyományok közösségformáló, közösségmegtartó erejére; – szöveges és képi források, digitalizált archívumok elemzése, feldolgozása alapján önálló előadásokat hoz létre, csoportos szerepjáték során reprodukálja a megismert szokásokat; – meglátja az összefüggést a szülőföldhöz kötődés kialakulása és a lokális értékek megismerése között – életkorának megfelelő önálló alkotás keretében megjeleníti a magyar tudomány és kultúra eredményeit, a hungarikumokat; – tiszteletben tartja más kultúrák értékeit – meghatározott helyzetekben önálló véleményt alkot, a társak véleményének meghallgatását követően álláspontját felül tudja bírálni, döntéseit át tudja értékelni.
---	--

--	--

Értékelési szempontok:

Fontos szerepet kap az önértékelés, a társak értékelése, a csoportban történő reflektív értékelés, amelynek alapját képezi többek között az önálló ismeretelsajátítás keretében végzett gyűjtőmunka, forráselemzés, illetve a kooperatív tevékenységekben való részvétel is.

Összegző értékelés a mindenkor hatályos jogszabályoknak megfelelően alkalmazható (ötfokozatú skálán értelmezett érdemjeggyel) a témakörökhöz kapcsolódó ismeretek elsajátítását ellenőrző feladatsorok esetében, amelyek lehetnek nem tanórán teljesítendő felmérések, hanem otthoni kutatómunkára, az ismeretek önálló alkalmazására épülő, a tanulási motivációt élénkítő feladatok is.

A pedagógusnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. A tanulók teljesítményének osztályzattal történő értékelése a tanulói ismeretek, tevékenységek, szóbeli, írásbeli értékelése alapján történhet:

- Szóbeli, írásbeli beszámoló egy-egy résztémából.
- Témazáró dolgozatok.
- Kiselőadás, írásbeli vagy szóbeli beszámoló illetve prezentáció egy-egy témakörben a megadott szakirodalom, önálló gyűjtés alapján.
- Előre kiadott témák közül tetszés szerint választott kérdéskör feldolgozása (képi, írásbeli, szóbeli).
- Szituációs játékok (történetek, népszokások, eljátszása), vitaszituációk, kézműves tevékenységek stb. írásbeli, szóbeli értékelése.

Függelék:

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév(ek) során;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- segítse a helyes tanulási szokások, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását;
- biztosítson lehetőséget a mennyiségi és minőségi differenciálásra egyaránt;
- változatos feladatokon keresztül szemléltesse a Hon és népismeret szerepét a mindennapi életben;
- alakítsa ki az önellenőrzés igényét;
- ábraanyaga, betűmérete igazodjon az életkori sajátosságokhoz;
- felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;
- feladatrendszere változatos legyen tartalom, típus, nehézségi fok és funkció tekintetében.
- A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglaltak tanítását.

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;

- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. képes földrajzi atlasz, munkafüzet, feladatgyűjtemény);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal

VIZUÁLIS KULTÚRA

Helyi tantárgyi tanterv

5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- általános tantervű osztályok

A tantárgy órakerete: (

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	36	34	2
6.	1	36	34	2
7.	1	36	34	2
8.	1	36	34	2

5. A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Vizuális kultúra tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 5.-8. évfolyamára kiadott Vizuális kultúra tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakember, Dr. Somodi Ildikó. A helyi sajátosságokat beépítette: Szabó István

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	5	+1	6
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5	0	5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	5	0	5
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	5	0	5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	4	0	4
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5	0	5
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	5	+1	6
Évfolyam összesen:	34	2	36

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	5	+1	6
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5	0	5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	5	0	5
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	5	0	5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	4	0	4
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5	0	5

Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	5	+1	6
Évfolyam összesen:	34	2	36

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	5	+1	6
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5	0	5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	5	0	5
Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	5	0	5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	4	0	4
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5	+1	6
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	5	0	5
Évfolyam összesen:	34	+2	36

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	5	+1	6
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5	0	5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	5	0	5
Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	5	0	5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	4	0	4
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5	+1	6
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	5	0	5
Évfolyam összesen:	34	+2	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	Bibliai történet illusztrálása pl. József története –egyiptomi stílusban	1
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	Egyiptomi templom és lakóházak modellezése, a József történetének bábos feldolgozásához.	1
Összesen:		2

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	Egyháztörténeti emlékek, nevezetességek megismerése.	1
Tárgy és környezetkultúra Tárgyak, terek, funkció	Korakeresztyén díszítmények, szimbólumok alkalmazásával ajándéktárgyak készítése.	1
Összesen:		2

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	Bibliai példázatok pl. A magvető, A jó pásztor témájának képi feldolgozása.	1
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	„Épüljetek fel lelki házzá” önismereti és kapcsolatépítő társasjáték készítés	1
Összesen:		2

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	Személyes lelki tapasztalatok, érzelmek mint - bűnbánat, harag, öröm, reménység képi kifejezési lehetőségei. Műalkotás parafrázisok.	1
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	Ünnepeljünk együtt Karácsonyi ünnepi környezet, dísz és ajándék tárgyak készítése.	1
Összesen:		2

3. Tantárgyi bevezető

VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkéek legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.

További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület, a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra képezi. A vizuális

nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotással foglalkozik. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszban jelen vannak a tantervi követelményekben. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.

A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesebbé válhat, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát,

intuíciót és minőségérzékletet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A köznevelésben a vizuális kultúra tantárgy a művészettel nevelés eszköze, s mint ilyen, általánosan alapozó, vizuális szemlélet kialakítását és fejlesztését tartja elsőrendű feladatának.

5–6. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszban erősödik fel a tanulóban a valóság megismerése iránti fokozott igény. A látott és ismert vizuális világ ütköztetése révén nem csak mérlegelő gondolkodásuk, hanem az információk szelektálásának képessége is megalapozható. Az objektív és szubjektív ítéletek között képesek különbséget tenni.

A valóságghű ábrázolás igénye és a gyerek meglévő képességei közti eltérés vezethet az ábrázolási, alkotási kedv elvesztéséhez. A tantárgy tanításának egyik alapvető célja az alkotásra késztető motiváció fenntartása. Ez a kiskamaszkorba lépő gyerek érdeklődésére számot tartó vizuális feladatrendszerben valósítható meg. A tanulók érdeklődése személyenként változó, ezért az eredményes fejlesztés érdekében differenciált feladatkiadásra van szükség.

A személyiségformálás e szakaszában is fontos szerepet kapnak a művészi alkotó-befogadó tevékenységek, melyek összetevőinek, a konkrét képességeknek, készségeknek fejlesztése alsó tagozaton már megkezdődik.

A tervezéshez figyelembe kell venni az előzményeket és a más tantárgyak által tanított ismeretek meglétét, mely lehetőséget ad azok felhasználására és beépítésére a vizuális kultúra tanórákon.

5. évfolyam

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek Alkotások, stílusok	Órakeret 5 óra +1 óra
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
Valóság és képzelet: A teremtés csodái ALKOTÁS: Organikus és geometrikus	A valóság, modell (pl. épített és természetes környezet, tárgyak, alakok) célirányos megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli	<i>Matematika:</i> pontos megfigyelés, lényegkiemelés.

formák szerkezeti felépítése, formai sajátosságainak tanulmányozása. Pl. különleges termékek, magok és „repülőszerkezeteik”; vagy bogarak, rovarok felépítése, repülő, mozgó, védekező, táplálkozó „szerkezetei”. Részletnagyítások, metszet rajzok, forma redukció, szintanulmányok, színredukció készítése, motívum tervezése. (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta,) A forma továbbgondolása, más funkcióban való alkalmazása pl. épület, híd, sárkányrepülő, fantázia jármű stb. Kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyes technika). A látványok képi transzpozíciós lehetőségei: redukció, szelekció, művészi átírás (torzítás, halmozás, expresszív kiemelés, megszemélyesítés, jel, szimbólum, formaritmus, színritmus). Szabad asszociációk, gondolatok, érzelmek kifejezése a forma kicsinyítésével, nagyításával, halmozásával, átfedésekkel stb.pl. öröm, félelem, csend, reménység, békesség.(fénymásolatok, scanner, digitális fotók alkalmazása) BEFOGADÁS: Képzőművészeti alkotások, különböző grafikai eljárások, technikák, szabadkézi	helyzet, arány, plaszticitás, színviszonyok) alapján, és ábrázolása síkban illetve térben, különböző technikákkal (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta, fotó, akvarell, tempera, mintázás, konstruálás). Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyes technika). Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben. Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakból, fotó).	<i>Ének-zene:</i> zenei élmény feldolgozása. <i>Hittan:</i> A "Teremtés könyve", Mózes első könyve; Jézus tanít: a magvető példázata (Mt 13,3-23)
---	--	--

tanulmány rajzok, megfigyelése, a vizuálisnyelvi, technikai gazdagság elemzése.		
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Látvány –kép –képmező, méretarány, felépítés, arányok, forma, tónus –szín viszonylatok, kontrasztok. Elvonatkoztatás- képi transzponálás. Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal- formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementerek.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekttema a „Teremtés történet” dramatikus feldolgozása, vagy A magvető példázatának feldolgozása. <i>Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése – történet (példázat) dramatizálás -síkban, térben, időben.</i>	
Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb műtárgyain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
Stílus és mozgás ALKOTÁS: A magok, növények mozgása, növekedése –fázis rajzok. Mikroszkopikus méretek és minták nagyítása- átalakulás, időbeliség fokozatainak rögzítése. A növekedés, átalakulás megismerése,	Különböző mozgások (pl. emberi, állati, ipari, gépi, mechanikai, kémiai, földrajzi, biológiai) megfigyelése és rögzítése egy vizuális látványban, felhasználva megadott művészettörténeti alkotások inspiráló hatását. Személyes élmények, elképzelt történetek,	<i>Természettudomány:</i> Az emberi test, testarányok. Mozgásképesség. <i>Matematika:</i> változó helyzetek, időbeliség. <i>Történelem:</i> történeti korok, korszakok.

képzeletbeli esemény rögzítése.(pl. zootrop szalag) Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése – történet (példázat) dramatizálás - síkban, térben, időben. Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, fotó). pl. Petőfi: János vitéz c. művének illusztrációi különböző stíluskonvenció imitálásával. Bibliai történet alapján élményfeldolgozás, illusztrálás. pl. Példaképeim könyve: pl. József története –egyiptomi, kora keresztény, bizánci – stb. stílusban BEFOGADÁS: Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori egyiptom, ókori görög és római, romanika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. Mozgás kifejezése, különböző művészettörténeti korszakok stílus konvencióiban. (egyiptomi falfestmények pl. -A kis marhahajcsár stílusában, asszír	érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, és inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben. Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori egyiptom, ókori görög és római, romanika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben (pl. festés, plasztika,	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák eltérő szemléletének megtapasztalása. Könyvtárhasználat. <i>Ének-zene:</i> zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából. <i>Hit és erkölcstan:</i> Mózes első könyve, József története (37-50).
---	--	---

domborművek, görög szobrászat, stb.)		
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, szíkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementer, méretarány. Mozgás fázisrajz, ritmus, arányok, karakter, Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az irodalmi, bibliai élményekhez kapcsolódó tevékenységek leghatékonyabban projekt módszerrel valósíthatóak meg. A projekt időtartama változó lehet, függ a tanulói érdeklődéstől, a téma gazdag alkotásban kibontakoztatható lehetőségeitől, valamint a záróesemény produktumainak időigényétől. pl. Példaképeim könyve (Könyvkészítés projekt módszerrel)	

Tematikai egység	Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
Idő- és térbeli változások Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján. A tanulmányozott növényi magok, termések mozgás fázisainak megjelenítése. A mozgás időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése. Pl. falevél lebomlásának folyamatábrája, egy hópihe	Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján, a mozgássor fázisokra bontása (pl. mozgókép „kikockázása”). A mozgás megjelenítése vizuális átirással (pl. egyszerű tárgy-animáció, optikai játékok: pörgetős füzet, zootrop szalag). A természet, (pl. növény, időjárás, ember, táj, állat) az épített környezet (pl. épület, település, híd) időbeli	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje. <i>Természettudomány:</i> mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek. <i>Történelem:</i> az idő ábrázolása vizuális eszközökkel.

képzeletbeli növekedése, gazdagodása.	folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése (pl. hősobor, anyag változása kitéve az időjárásnak) személyesen választott cél érdekében (pl. emlékek felidézése, napi tevékenység tervezése). A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.	<i>Dráma és színház:</i> Mozgásfolyamatok, mozgássor. <i>Digitális kultúra:</i> adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata. <i>Matematika:</i> változó helyzetek, időben lejátszódó történetek megfigyelése, a változás kiemelése.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag. Képkivágás, arányok, hangsúlyok, kiemelés kontrasztokkal.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekt téma: A teremtés csodái témakörhöz kapcsolva - <i>Egy rovar élete képekben</i> pl. báb és lepke folyamatában. A folyamat megismerésének, pantomimes, vagy bábos feldolgozása. A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.	

Tematikai egység	Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarozó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: A teremtés csodái témakörhöz kapcsolódva-magyarozó ábra készítése pl. lepkeék védelmére. Jelalkotás, figyelemfelkeltő tábla madaraink védelmére.	Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, Lego)	<i>Hit és erkölcsstan:</i> Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1-2,4) <i>Természettudomány:</i> Tájékozódás természetes és épített környezetben;

Vagy napi tevékenységeink képi vicces jelei, pl.- állatfigura megszemélyesítése, (humor, önironia és érthetőség) hasznos-fontos, haszontalan időtöltés, másokért végzett tevékenység, segítségadás stb.	tanulmányozásának segítségével. Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján. A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozódás, közlekedés, cégérek, parancsikonok, attribútumok) gyűjtése, értelmezése. <i>A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk (pl. események, időpontok, tevékenységek, jellemzők) képi tömörítése, direkt jellé (pl. piktogram, jelzőkártya) alakítása, használatba helyezése (pl. ismert útvonal rajzán vizuális jelzések kialakítása).</i>	technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése. <i>Földrajz:</i> tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázlat. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg és kép viszonya. <i>Ének-zene:</i> zenei olvasás és írás: kotta. <i>Digitális kultúra:</i> rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása. <i>Matematika:</i> Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Projektet kísérő lehetséges feladatok: Példaképeim könyve, Az én hőszám könyve téma kibontás: pl. bibliai szereplő József útja, tettei, választásai Útvonal, helyszínek jelei, vicces figyelmeztető táblák. (Vagy irodalmi szereplő pl. Kukorica Jancsi események, útvonal, táblák stb.) Lehetséges projekt téma: A környezetünkben élő madarak, állatok, termések, természeti csodák jelei: – tanösvényre, vagy a közeli park, tér, figyelemfelkeltő információs táblái.	

Tematikai egység	Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban. A szöveg tartalmát és a beszélő	

	szándékát tükröző beszédmod eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
Kép és szöveg ALKOTÁS: Petőfi: Anyám tyúkja c. versének képi jelenetei groteszk stílusban- kép-szöveg összefüggései. Példaképem könyve: pl. Dániel története, Jónás története képekben: - történés képekben való elbeszélése. Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegáírásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése). Könyv borító tervezése. BEFOGADÁS: Bibliai témájú és irodalmi témát feldolgozó animációs filmek elemzése, pl. Jónás története, vagy a <i>János vitéz</i> rajzfilmen, szépirodalmi illusztrációkon, különböző stílusok összehasonlító elemzése,	<i>Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán.</i> Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezés módja közötti összefüggés alapján. Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. DVD-borító, képernyővédő, arculati elem), vagy képgrafikaként. Nem mozgóképi reklámhordozók (pl. CD-borító, plakát, csomagolóanyag, termékcimke) tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképen), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg és kép viszonya. <i>Ének-zene:</i> zenei stílusok és formák. <i>Dráma és színház:</i> nem verbális kommunikációs játékok. <i>Digitális kultúra:</i> multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.

technikák, vizuális nyelvi sajátosságok megbeszélése. Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtő mágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján.		
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Projekttémát kísérő lehetséges feladatok: A bibliai téma, József története, Jónás története vagy a János vitéz képi jeleneteinek és a szövegrészek együttes megjelenítése - vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegalkalásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése).	

Tematikai egység	Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
Tervezett, alakított környezet ALKOTÁS: Egyiptomi templom és lakóházak modellezése, a József történetének Vagy Jónás próféta útjainak dramatizált feldolgozásához. (Jón 1-4) BEFOGADÁS: A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözk, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján. Ókori építészeti stílusok elemzése. (Mezopotámiai, egyiptomi, asszír, perzsa stb. művészet.)	Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás, interakció) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, földém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban. A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözk, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar,	<i>Történelem:</i> történelmi korszakok. <i>Természettudomány:</i> Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében. A természeti és mesterséges, technikai és épített. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete. Könyvtárhasználat. <i>Technika és tervezés:</i> tervezés, anyagalakítás. <i>Matematika:</i> Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok. Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek. <i>Hit és erkölcstan:</i> Mózes első könyve, József története (37-50), Jón (1-4)

A történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével.		templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.		
Tematikai egység	Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat		Órakeret 5 óra + 1 óra
Előzetes tudás	Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.		
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
Tárgy és hagyomány BEFOGADÁS: Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával készített tárgy létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. adott személyiség, életkor, nemek, foglalkozás) vagy	<i>Hon- és népismeret:</i> család és lakóhely, falvak és városok. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> népköltészet. Könyvtárhasználat. <i>Természettudomány:</i> környezettudatosság, fenntarthatóság. <i>Ének-zene:</i> népzene. <i>Dráma és színház:</i> népszokások.	

szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata. Hétköznapi és ünnepi viseletek Jézus korában. ALKOTÁS: Bibliai történet jelmezei, bábjai, pl. nemez,- papírmásé báb, a történet eseményeihez kapcsolódó tárgyak, hímzett tarisznya, öv, stb. elkészítése, ókori díszítőmotívumok alkalmazása. Merített papír készítés, képírás.	funkció (hétköznapi, ünnepi) számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével. Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával. Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.	<i>Technika és tervezés:</i> hagyományos foglalkozások, szakmák.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	– A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. – Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban. – Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. – A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. – Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során.
--	---

	– Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. – Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során. – Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. – A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása. – Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása. – Fontosabb szimbolikus és kultúrális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése. – A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
--	--

6. osztály

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek Alkotások, stílusok	Órakeret 5 óra +1 óra
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
Valóság és képzelet ALKOTÁS: Látvány utáni tanulmányrajzok Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása. A lakó környezetben lévő épületek több nézőpontos ábrázolása. (felülnézet, utca fronti, alulnézet) Térábrázolási konvenciók gyakorlása. A tanulmányrajzok alapján utcai jelenetek elképzelése, régen és ma. Pl. Korábbi irodalmi élmények felidézésével, az események aktuális mai helyzetekbe való beillesztése. Kukorica János vagy Toldi Miklós mai helyszíneken – kép sorozat.	Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben. Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakból, fotó).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műélvezet megtapasztalása. <i>Matematika:</i> pontos megfigyelés, lényegkiemelés. <i>Ének-zene:</i> zenei élmény feldolgozása. <i>Hittan:</i> Az irgalmas samaritánus története Lukács 10,25–37

Bibliai történet mai szituációban, képsorozat. PL. Az irgalmas samaritánus története.			
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, szíkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementer, méretarány, textúra-faktúra.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák			

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb műtárgyain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.		
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
Stílus és mozgás Útkeresés – úton járás: BEFOGADÁS: Környező múzeumok, skanzen, építészeti emlékek, templomok meglátogatása.	Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori egyiptom, ókori görög és római, romanika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek	<i>Természettudomány:</i> Környezetünk élővilága. <i>Matematika:</i> változó helyzetek, időbeliség. <i>Történelem:</i> történeti korok, korszakok.	

Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások, Festmények, fotók, kisfilmek alapján hazai tájak, nevezetességek felidézése. Tájegységek építészeti emlékei, irodalmi, képzőművészeti nevezetességei, népi tárgykultúrája. Református templomok sajátosságainak megismerése. Egyháztörténeti emlékek, nevezetességek megismerése. ALKOTÁS: Labirintus téma: Bonyolult alaprajzok alapján (pl. labirintusok a krétai művészetben, őskori barlangrajzokon, keresztény templomok négyezeti terében stb.) Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben.(pl. festés, plasztika, parafrázis, intermediális: pl. fotográfia, kinetikus, installációs, environment, eseményművészet)	elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben (pl. festés, plasztika, parafrázis, intermediális: pl. fotográfia, kinetikus, installációs, environment, eseményművészet) a tárgyalt művészettörténeti korszak inspiráló felhasználásával.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Petőfi Sándor: <i>Az Alföld</i> (és más műve, pl. <i>Szülföldemen, Úti levelek</i>). Epikai művek (részletek) és lírai alkotások magyar tájakról, városokról (pl. Ady, Kosztolányi, Szabó Lőrinc és mások művei), illetve vallomások a szülőföldről. <i>Ének-zene:</i> zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából. Egyházzenei művek, zsoltárok. <i>Hittan:</i> Saul megtérése (ApCsel 9,1-30) A lelki fegyverzet (Ef 6)
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.	

kulcsfogalmak, adatok)		
Tematikai egység	Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
Idő- és térbeli változások BEFOGADÁS: A települések szerkezeti felépítése régen- ma. Lakóházak régen és ma. Viseletek és életkorok, szokások, ünnepek összefüggései. Városok régen és ma. Toronyok és toronyházak. ALKOTÁS: A hazai táj változásai: Élet régen és ma Pl. Petőfi Sándor szülőháza, Életének állomásai, különböző helyszínei, eseményei. A települések régi és mai megjelenésük. A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel. Bibliai történetek helyszínei régen és ma. – Pl. Babilon, Jerikó, Ninive stb. Bábel tornya. Tervezés, kivitelezés talált tárgyakból.	A természet, (pl. növény, időjárás, ember, táj, állat) az épített környezet (pl. épület, település, híd) időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése (pl. hősobor, anyag változása kiteve az időjárásnak) személyesen választott cél érdekében (pl. emlékek felidézése, napi tevékenység tervezése). A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje. <i>Természettudomány:</i> mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek. <i>Történelem:</i> az idő ábrázolása vizuális eszközökkel. <i>Digitális kultúra:</i> adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata. <i>Matematika:</i> változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás kiemelése. <i>Hit és erkölcstan:</i> A bábeli torony és a nyelvek kialakulása (1 Móz 11,1–9)

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekt téma: Képes útinapló, térkép készítése a választott tájegységről, bibliai helyszínről. A tájegység dokumentációja, nevezetességei, régészeti, művészettörténeti emlékei, népi és viseletei, népszerűsítő üdvözlőlap, leporelló, plakát tervezése.	
Tematikai egység	Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Régi használati tárgyak pl. járom, eke, mozsár, guzsaly stb. ismertető ábrái: Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, A tárgyak jeleinek elkészítése.	Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, Lego) tanulmányozásának segítségével. Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján. A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozódás, közlekedés, cégerek, parancsikonok, attribútumok) gyűjtése, értelmezése. A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk (pl. események, időpontok,	<i>Természettudomány:</i> Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése. <i>Földrajz:</i> tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázlat. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg és kép viszonya. <i>Ének-zene:</i> zenei olvasás és írás: kotta. <i>Digitális kultúra:</i> rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.

	tevékenységek, jellemzők) képi tömörítése, direkt jellé (pl. piktogram, jelzőkártya) alakítása, használatba helyezése (pl. ismert útvonal rajzán vizuális jelzések kialakítása).	<i>Matematika:</i> Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.	

Tematikai egység	Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékokban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmód eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: A régi használati tárgyak jeleinek elkészítése, képrejtvény tervezése. A tárgyak új funkcióban való áttervezése, átalakítása. Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán. Memória kártya készítése. Játékkártya készítése a tárgyak vicces jelentés változásaival.	Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegalkotásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése). Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg és kép viszonya. <i>Ének-zene:</i> zenei stílusok és formák. <i>Digitális kultúra:</i> multimédiás dokumentumok előállítására kész alapelemekből.

BEFOGADÁS: Egyiptomi, sumer írás, rovásírás tanulmányozása. Hagyományos népi kultúránk tárgyi emlékeinek megismerése, elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül.	asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán. Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezés módja közötti összefüggés alapján. Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. DVD-borító, képernyővédő, arculati elem), vagy képgrafikaként. Nem mozgóképi reklámhordozók (pl. CD-borító, plakát, csomagolóanyag, termékcimke) tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképben), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.	

Tematikai egység	Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	Órakeret 5 óra + 1 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek	

	állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
Tervezett, alakított környezet BEFOGADÁS: Hagyományos népi kultúránk tárgyi emlékeinek megismerése, elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül. ALKOTÁS: A festett kazettás mennyezetek díszítményeinek mai használati tárgyon való megjelenítése. Pl. Nap, madár, növényi motívum nemez tarisznyán, vászon kendőn stb. A népviselet áttervezése mai használati funkciók, és trendek alapján. A választott viselet díszítményének más, különleges alkalmazási felületeinek kitalálása. Pl. csomagolás, sütőforma, póló, különböző papír applikációk. Környezetben: Térplasztikákon, kövezeten, Installációk felületén, utcabútoron, korlátokon stb. A Bábel tornya korábbi tervrajzainak kivitelezése. (1Móz 11,1-9)	Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás, interakció) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban. A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözk, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján. <i>Egy választott tárgy vagy épület átalakítása, áttervezése, modellezése meghatározott célok érdekében (pl. álcázás,</i>	<i>Történelem:</i> történelmi korszakok. <i>Természettudomány:</i> Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében. A természeti és mesterséges, technikai és épített. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete. Könyvtárhasználat. <i>Technika és tervezés:</i> tervezés, anyagalakítás. <i>Matematika:</i> Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok. Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek. <i>Hit és erkölcstan:</i> A bábeli torony és a nyelvek kialakulása 1 Mózes (11,1–9) Jézus tanít: aki kősziklára épít (Mt 7,24-27)

	<i>transzparencia, figyelemfelkeltés, megváltozott környezeti hatás: árvíz, hó, napfény, közösségi esemény) a történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetéből hozott példák elemzéséből származó tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.</i>	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
Tárgy és hagyomány ALKOTÁS: Játékkártya készítése a tárgyak vicces jelentés változásaival.	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl.	<i>Hit és erkölccstan:</i> Adventi várakozás az Ószövetségben (Zak 9,9) Az ószövetségi próféták Jézus eljöveteléről

Memória kártya- tájegységek nép- viseletei Ünnepi készülődés a karácsonyra,(húsvétra): Korakereszttyén díszítmények, szimbólumok alkalmazásával ajándéktárgyak készítése. BEFOGADÁS: A témával kapcsolatos képzőművészeti alkotások megismerése: <i>(Rembrandt: A pásztorok imádása</i> <i>Duccio: Bevonulás Jeruzsálembé</i> <i>Hieronymus Bosch: Keresztút;</i> <i>Jézust tövissel koronázzák meg</i> <i>stb.)</i> Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján. Műalkotások segítségével Ókeresztény és bizánci díszítőművészet megismerése. (pl. mozaikok, A szent korona, A koronázási palást,) A legfontosabb vizuális jelek, szimbólumok, kereszttyén szimbólumaink, ünnepekhez kapcsolódó jelképeink megismerése. Ünnepi készülődés a karácsonyra Ünnepi készülődés a húsvétra	skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. szövés, hímzés, nemezelés, lemezdomborítás, papírmerítés) készített tárgy (pl. iskolaszer, öltözet, hangszer, játék, kisbútor) létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. adott személyiség, életkor, nemek, foglalkozás) vagy funkció (hétköznapi, ünnepi) számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével. Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával. Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.	(Ézs 7,14; 9,1-6; 11,1-10; Mik 5,1-3) Saul megtérése (ApCsel 9,1-30) <i>Hon- és népismeret:</i> család és lakóhely, falvak és városok. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> népköltészet. Könyvtárhasználat. <i>Természettudomány:</i> környezettudatosság, fenntarthatóság. <i>Ének-zene:</i> népzene. <i>Dráma és színház:</i> népszokások. <i>Technika és tervezés:</i> hagyományos foglalkozások, szakmák. <i>Hit és erkölcsstan:</i> Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. Az ószövetségi Krisztusra vonatkozó próféciaik segítségével rámutatás arra, hogy Isten beteljesíti az ígéreteit. Pál apostol megtérésének történetén keresztül a megtérés fogalmának és jelenségének ismertetése.
---	---	---

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ajánlott projekt: Adott ünnephez kapcsolódó népszokás megelevenítése. Pl. betlehemezés

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	– A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. – Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban. – Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. – A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. – Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. – Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. – Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során. – Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. – A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása. – Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása. – Fontosabb szimbolikus és kultúrális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése. – A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
---	---

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók 5-6. évfolyam

A szemléltetés érdekében az alábbi műtípusok, művek, vagy alkotók valamely művének bemutatása ajánlott:

Építmények: amiens-i székesegyház, Colosseum, debreceni Nagytemplom, Erektion, fertődi Eszterházy-kastély, Hagia Sophia, Hundertwasser épületei, festményei, Istar-kapu, jáki bencés apátsági templom, karnaki Ámon-templom, Kheopsz piramisa, Notre-Dame székesegyház-Párizs, nyírbátori református templom, Palazzo Farnese, Parthenon, Pantheon, pisai dóm, Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház, Stonehenge, Szent Péter bazilika és kollonád, versailles-i palota, Ybl Miklós: Operaház, Szent István bazilika, Zikkurat- Úr

Képzőművészeti alkotások: altamirai barlangrajz, Bruegel: Gyermekjátékok, Bábel tornya, Írnok szobor, Botticelli: Vénusz születése, Chagall: Párizs az ablakon keresztül, Csók István: A keresztapa reggeli, Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus, Zarándoklás a cédrushoz, Öreg halász, Nagy Taormina, Mostar, delphoi kocsihajtó, Duchamp: Biciklikerek, Dürer: Önarckép, Izsó Miklós: Táncoló paraszt, Laokoón-csoport, Manet: Reggeli a szabadban, Michelangelo: Dávid, Sixtus- kápolna freskói, Müron: Diszkoszvető, Munch: Sikoly, M.S. mester: Mária és Erzsébet találkozása, Nofretete fejszobra, Rippl-Rónai: Kalitkás nő, „kukoricás képek”, Rodin: Gondolkodó, Római portrészobor, Rubljov: Szentháromság, Soós Nóra: Buborékfújó VIII., Szamothrakéi Niké, Szinyei Merse Pál: Majális, Szent László legendákat ábrázoló freskók, Van Eyck: Arnolfini házaspár, Van Gogh: Önarckép, Napraforgók, tájképek, grafikák, Velazquez: Las Meninas, Vermeer: Geográfus, Willendorfi vénusz

Egyéb: Bayeux-i kárpit, chartres-i katedrális üvegablakai, görög vázafestészet, Lánchíd-Budapest, Magyar Szent Korona és koronázási jelvények, nagyszentmiklósi kincs, Szkíta aranyszarvas, Tutanhamon arany halotti maszkja.

7–8. évfolyam

A vizuális kultúra tantárgy feladata ebben az iskolaszakaszban is az, hogy a tanulók a vizuális művészet eszközeivel megismerhető világ jelenségeit megvizsgálják, értelmezzék, következtetéseiket az életkoruknak megfelelő szinten használják fel alkotó munkájukban. Az ebben az életkorban felerősödő mérlegelő gondolkodást, továbbá a személyes vélemények megjelenítését a vizuális kultúra tantárgy minden részterületén érdemes érvényesíteni. Itt jelenik meg a vizuális nevelés értékközvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje. A vizuális kultúra tantárgy kultúraközvetítő hatása a történeti korok művészetének alkotó jellegű megismerésében rejlik.

A magyar művészet kiemelkedő alkotásainak megismerése erősíti a nemzeti önazonosságtudatot és a szociális kompetenciák fejlesztését is támogatja. A kamaszkorú tanulók szívesen versengenek egymással, kortársaik véleménye, elismerése látszólag fontosabb a szülők és pedagógusok elismerésénél, ezért a tárgy műveltségi anyagának elsajátítását érdemes felnőttekre szabott műveltségi játékok formájában motiválni. A realitásigény erősödésével a tanulók érdeklődése erőteljesebben fordul a mindennapi vizuális jelenségek felé, így a tantárgy határozott célja a médiatudatosság fejlesztése, a fenntarthatóság, a környezettudatos szemlélet erősítése.

A technikai médiumok használatának túlsúlya miatt rendkívül fontos az újabb vizuális médiumok sajátosságainak megismertetése a tanulókkal és azok kritikai, mérlegelő használatának kialakítása bennük. Ez az iskolaszakasz az, ahol a mozgóképek és a médiaszövegek értelmezése és megértése legalább olyan fajsúlyos kérdés, mint a divat, a szűkebb és tágabb környezet vizuális kultúrája, és az ebben megjelenő technológia.

7. évfolyam

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek Alkotások, stílusok	Órakeret 5 óra +1 óra
Előzetes tudás	Látvány plaszticitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotó-tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
Érzelmek, hangulatok kifejezése ALKOTÁS:	Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés,	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei.

Bibliai példázat, esemény feldolgozás: pl. A tékozló fiú példázata A téma művészettörténeti, festészeti emlékeinek megismerése-parafráziskészítés - képkiegészítés, stílusváltás stb. Caravaggio: Szt. Pál megtérése; Jézus és Tamás Rembrandt: A tékozló fiú pl. Útkeresés –úton járás témakör: Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék).	fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával).	<i>Ének-zene:</i> A zenei és vizuális élmények kapcsolata. Zenei kompozíció. <i>Dráma és színház:</i> jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások élményének feldolgozása. <i>Hit és erkölcstan:</i> Jézus és Tamás (Jn 20,24-29) Jézus megszólít: a samáriai asszony (Jn 4,1-42) Jézus a boldog életről tanít (Mt 5,3-10) A tékozló fiú példázata (Lk 15,11-32) <i>Mindent szabad nekem?</i> (1Kor 6,9-13)
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, Monge vetület, horizont, nézőpont, tapasztalati távlatlan, perspektíva.	

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, szíkontrasztok, felületi hatások felismerése, értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok	

	legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművész et). Bibliai téma kinetikus, installációs feldolgozása: <i>Pl. „Épüljetek fel lelki házzá”v.</i> <i>Pál apostol „Szeretet himnuszának” installációja.</i> BEFOGADÁS: Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint.	Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint. Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművész et). Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a bemutatása szöveggel és képekkel (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében).	<i>Történelem:</i> Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Könyvtárhasználat. <i>Ének-zene:</i> művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések. <i>Digitális kultúra:</i> Internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése <i>Hit és erkölcsstan:</i> <i>Épüljetek fel lelki házzá.</i> (1.Pét. 2:1-10).
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, szíkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermedialis kifejezés/műfaj, kortárs művészet. Kinetikus, installációs, environment, performansz /eseményművészet.	

Tematikai egység	Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával. Pál apostol missziói útjait segítő tárgyak tervezése Formaelemzés, forma átalakítás: napjaink tárgyainak áttervezése egy önállóan választott régi stílusban, pl. menekülésének eszközei	Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával. Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával, a jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szöveg és kép viszonya. Nyelvi és nem nyelvi kódok mindennapi közlési helyzetekben. Meggyőző kommunikáció. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. <i>Földrajz:</i> a mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció. <i>Hit és erkölcsstan:</i> Hűség a hitben: István vértanú (ApCsel 6,1-15) Pál apostol missziói útjai (ApCsel 14,8-18; 16,1-10; 19,1. 23-40) Pál útja Rómába (ApCsel 27-28)
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Egyezményes jel, jelzés, saját jel, jelzés, jelrendszer, tér-idő változás, (grafikon), (diagram).	

Tematikai egység	Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Reflektálás filmes élményekre. Szabad asszociáció.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: Pályamunkások, Rodriguez: Desperado, Lang: M – Egy város keresi a gyilkost) elemzése, összehasonlítása kapcsán. ALKOTÁS: A bábeli történet aktualizált feldolgozása: Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egészzé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”)	Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egészzé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”) érdekében. A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: Pályamunkások, Rodriguez: Desperado, Lang: M – Egy város keresi a gyilkost) elemzése, összehasonlítása kapcsán.	<i>Dráma és színház:</i> ellentét és párhuzam, a feszültségteremtés eszközei. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a kompozíció meghatározó elemei; különböző nézőpontú elbeszélés; cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek; ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét; metaforikus jelentés; allegória, szimbólum; szórakoztató irodalom, filmes feldolgozások.

Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
Tematikai egység	Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A dolgok elmondásának, megjelenítésének szükségszerű módja, a kihagyás, tér- és időváltások alkalmazása, az ehhez kapcsolódó konvenciók elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése. Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A	

médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése. A reprodukálás, a technikai úton rögzített kép/hang és az ábrázolás fogalmának ismerete		
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.	Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása. A filmkép cselekmény folyamatosságának és ritmusának megteremtése, a mozgóképi szöveg jellemző terének és idejének létrehozása, jelentésalkotás) kreatív gyakorlatok kapcsán (pl. egyszerű történet vagy történet tervezése és felvétele „kamerába vágott” technikával), Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.	<i>Digitális kultúra:</i> Digitális képek jellemzőinek megismerése, minőségének javítása. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel: képszerkesztés, vágás. Montázs készítése. Digitális hangformátumok. Az egyes formátumok közötti átalakítás elvégzése. Hang vágása egy hangszerkesztő program segítségével. <i>Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc:</i> időbeli és térbeli változások kifejezései különböző eszközökkel. Könyvtárhasználat.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Montázs, szerkesztés, idő, tér, folyamatosság, ritmus, flashback.	
Tematikai egység	Környezet: Technológia és hagyomány - Hagyomány, design, divat	Órakeret 5 óra + 1 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel	

	kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: „Épüljetek fel lelki házzá” téma feladataihoz kapcsoltan: Térkonstrukció, tabló készítése sajátos, személyes egyedi „építőkövekből”. Épületek, tárgyak átalakítása, megszemélyesítése, szimbolikus áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalkotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. Ünnepeljünk együtt: Ajándéktárgy készítés egymásnak, szeretteinknek: Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolás), tárgyalkotás (pl. saját amulett, egyszerű repülő eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a	Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolás), tárgyalkotás (pl. saját amulett, egyszerű repülő eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe). Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalkotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben.	Matematika: Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás. Technika és tervezés: Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés. Biológia: Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság. Földrajz: védett hazai és nemzetközi természeti értékek. Hit és erkölcstan: Ünnepi események, történetek felidézése.

gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe).			
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.		
Tematikai egység	Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Épített, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.		
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
BEFOGADÁS: Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). – Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti	Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). – Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján.	<i>Történelem:</i> épületek, használati és dísz tárgyak megfigyelése. <i>Hon- és népismeret:</i> Néprajzi tájegységek, nemzetiségek. Hagyományos paraszti tárgykultúra. <i>Földrajz:</i> A természeti környezet és a kultúra összefüggései. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza, kulturális régió. <i>Technika és tervezés:</i> lakókörnyezet és életmód;	

példák alapján Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodroghöz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól. ALKOTÁS: Népművészeti motívumok gyűjtése, ajándéktárgy készítése a választott népi motívumok felhasználásával.	Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodroghöz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.	tárgyak, szerkezetek, rendeltetése. <i>Ének-zene:</i> népdalok, hangszeres népzene. <i>Hit és erkölcsstan:</i> „Épüljete fel lelki házzá”(1Pét 2,1-10)
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, kereszthajó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, masztaba, piramis, akropolisz, amfiteátrum, bazilika, palota, kúria, használati tárgy, dísz tárgy, rituális tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés, organikus építészet.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekt téma: „Épüljete fel lelki házzá”(1Pét 2,1-10) önismereti és kapcsolatépítő társasjáték készítése csoportmunkában.	

8. évfolyam

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek Alkotások, stílusok		Órakeret 5 óra +1 óra
Előzetes tudás	Látvány plaszticitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotó-tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.		
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
ALKOTÁS: Geometrikus alapformák látvány utáni távlati ábrázolása. A perspektivikus ábrázolás. Egy- és két iránypontos perspektíva (irányvonalak, iránypont, horizont). Vetületi ábrázolás. A vetületi képek értelmezése. Axonometrikus ábrázolás. Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Színkontrasztok fajtáinak összegzése, színtani kísérletek. BEFOGADÁS: Színtani ismeretek tudatosítása,	Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával). Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei. <i>Ének-zene:</i> A zenei és vizuális élmények kapcsolata. Zenei kompozíció. <i>Dráma és színház:</i> jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások élményének feldolgozása.	

térábrázolási konvenciók, megfigyelése műalkotásokon.	alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék).	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, Monge vetület, horizont, nézőpont, tapasztalati távlatlan, perspektíva.	

Tematikai egység	Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, szíkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai: fauvizmus, kubizmus, futurizmus, expresszionizmus, absztrakt irányzatok, konstruktivizmus, dadaizmus, szürrealizmus, op-art, valamint a kortárs művészet) stílusjegyeinek	Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint.	<i>Történelem:</i> Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Könyvtárhasználat.

elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. megörökítés, provokálás) szerint. Általános bevezető a modern művészetről. Annak összegzése Mi a modern művészet? Beszélgetés a modern szobrászat és festészet néhány jelentősebb alkotásáról. Műfaji határok összemosódási folyamatának elemzése. Híres portré és rekvizitumok a művészetben. ALKOTÁS: Képvariációk színekkel: Portrésorozat, különböző érzelmeket kifejező portrék, önarckép ábrázolása.	Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművész et). Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a következtetéseknek a bemutatása szöveggel és képekkel (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében).	<i>Ének-zene:</i> művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések. <i>Digitális kultúra:</i> Internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, szíkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermedialis kifejezés/műfaj, kortárs művészet.	

Tematikai egység	Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok

BEFOGADÁS: A szimbólum és fajtái. Összetett képi szimbólumok. Stilizálás illetve redukálás folyamatának, módszereinek megfigyelése a műalkotásokon (pl. állatot szimbolizáló jel tervezése). Bibliai szimbólumok a művészetben. ALKOTÁS: Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával Keresztyén szimbólumok alkalmazásával jelek önjelek, csoportjelek tervezése pl. közös pólóra.		Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával. Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával, a jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Szöveg és kép viszonya. Nyelvi és nem nyelvi kódok mindennapi közlési helyzetekben. Meggyőző kommunikáció. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Szó szerinti és metaforikus jelentés. <i>Matematika:</i> Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése. Rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint. Rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok). <i>Földrajz:</i> a mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Egyezményes jel, jelzés, saját jel, jelzés, jelrendszer, tér-idő változás, (grafikon), (diagram).		
Tematikai egység	Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Reflektálás filmes élményekre. Szabad asszociáció.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.		
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	

BEFOGADÁS: A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek) elemzése, összehasonlítása kapcsán ALKOTÁS: Egyéni fotómontázs, pl. <i>Az irgalmas samaritánus</i> történetének egyéni feldolgozása, aktualizálása, átírása.	Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egésszé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”) érdekében. A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek elemzése, összehasonlítása kapcsán.	<i>Dráma és színház:</i> ellentét és párhuzam, a feszültségteremtés eszközei. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a kompozíció meghatározó elemei; különböző nézőpontú elbeszélés; cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek; ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét; metaforikus jelentés; allegória, szimbólum; szórakoztató irodalom, filmes feldolgozások.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Montázs és gondolkodás, montázsselv, tér-idő szervezés, (mozgóképi szerkesztés/montázs), leíró és szubjektív kép/nézőpont; lineáris-cselekményábrázoló és párhuzamos montázs.	

Tematikai egység	Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A reprodukálás, a technikai úton rögzített kép/hang és az ábrázolás fogalmának ismerete A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élőszóban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése. A mozgóképi írás-olvasás tudás fejlesztése. Alapszintű mozgóképnyelvi tájékozottság megszerzése. Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A	

	médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok). ALKOTÁS: Keresztény újságok, havilap, gyereklap, gyülekezeti kiadványok címlapjának, képi illusztrációinak tervezése.	Mozgóképi szövegek (pl. filmetűdők, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelése és elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója). Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok). A mozgóképi közlés kettős természetének, azaz egyszerre ábrázoló és reprodukáló alaptulajdonságának megtapasztalása és tudatosítása (pl. mobiltelefonnal rögzített képek vagy híradórészletek tanulmányozása alapján). A dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül (pl. Bunuel: <i>Föld kenyér nélkül</i>, Tarr Béla: <i>Hotel Magnezit</i>).	<i>Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra:</i> a hangsúlyozás, nyomtatékosítás eszközei a társművészetekben. <i>Digitális kultúra:</i> a hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazása.

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Ismétlés, közelkép, képkivágás, tempó, kameramozgás, címrend, tipográfia, tördelés, illusztráció, képaláírás, link, banner.	
Tematikai egység	Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5 óra +1 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.	
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben. Hagyományos népi kultúránk tárgyai, anyaghasználat, forma- és funkció összefüggésének vizsgálata. A hagyományos lakóház emberléptékűsége. ALKOTÁS: Épületek, tárgyak átalakítása, áttekintése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet)	Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolás), tárgyalakítás (pl. saját amulett, egyszerű repülő eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe). Épületek, tárgyak átalakítása, áttekintése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl.	<i>Matematika:</i> Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás. <i>Technika és tervezés:</i> Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés. <i>Biológia:</i> Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése.

megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalató folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig.	alaprész, metszetrész, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalató folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig.	Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság. <i>Földrajz:</i> védett hazai és nemzetközi természeti értékek.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, apraprész, metszetrész, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.	

Tematikai egység	Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Épített, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.		
Témák	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
BEFOGADÁS: A modern építészet jellemzői, sajátosságai, jeles képviselői. A Bauhaus (funkcionalista stílus). Az organikus építészet. Az organikus építészet magyar követői. A funkcionalista és az organikus építészet összehasonlítása. Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. apraprész típusok, alátámasztó elemek, térlefedések)	Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). – Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. apraprész típusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a	<i>Történelem:</i> épületek, használati és dísz tárgyak megfigyelése. <i>Hon- és népismeret:</i> Néprajzi tájegységek, nemzetiségek. Hagyományos paraszti tárgykultúra. <i>Földrajz:</i> A természeti környezet és a kultúra összefüggései. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza, kulturális régió.	

szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján. Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység tárgykultúrájának (pl. épület, öltözk, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól. ALKOTÁS: Ünnepeljünk együtt pl. a karácsonyhoz köthető tárgyak készítése csoportmunkában vagy egyénileg.	fontosabb építészettörténeti példák alapján. Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodrogköz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözk, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.	<i>Technika és tervezés:</i> lakókörnyezet és életmód; tárgyak, szerkezetek, rendeltetése. <i>Ének-zene:</i> népdalok, hangszeres népzene.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, kereszthajó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, masztaba, piramis, akropolisz, amfiteátrum, bazilika, palota, kúria, használati tárgy, dísz tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés, organikus építészet.	

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók: 7-8. évfolyam

A szemléltetés érdekében az alábbi műtípusok, művek, vagy alkotók valamely művének bemutatása ajánlott:

Építmények: Gaudi: Sagrada Familia, Gropius: A Bauhaus központi épülete, Le Corbusier: Ronchamp-i kápolna, Makovecz Imre épületei, Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház

Képzőművészeti alkotások: Baldessari: Stonehenge 2005, Barabás Miklós portréfestményei, Bernáth Aurél: Tél, Borsos József: Nemzetőr, Bosch: A hét főbűn, Brueghel: Vakok, Brunelleschi: Ospedale degli Innocenti, Caravaggio: Szent Máté elhivatása, Fáraó vadászaton-thébai falfestmény, Gauguin: Mi újság? (Tahiti nők), Giacometti: Erdő, Giotto: Szent Ferenc élete, Kandinszkij: Sárga piros kék, La Tour: A születés, Madarász Viktor történelmi festményei, Man Rey: Ajándék, Massaccio: Szentháromság, Markó Károly tájképei, Matisse: Csendélet kék asztalon, Mányok Ádám: II. Rákóczi Ferenc, Marcus Aurelius lovasszobra, M.C. Escher grafikái, Memling: Jelenetek Mária életéből, Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic, Modigliani: Jeanne Hébuterne sárga pulóverben, Monet: A felkelő nap impressziója, Moore: Fekvő figura, Munkácsy Mihály: Tépécsinálók, Ecce homo, Orosz István grafikái, Paál László

tájképei, Picasso: Guernica, Avignoni kisasszonyok, Raffaello: Az athéni iskola, Rembrandt: Éjjeli őrjárat, Shiota: Emlékeső, Vermeer: Geográfus

Egyéb: Cristo, Dali, Vasarely

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása. A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében. Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében. Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megjelölő értelmezése, és következtetések megfogalmazása. Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása. Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgóképek, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során. A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán. A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése. Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint. Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése. A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
--	--

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tárgy alkotásközpontú, ezért az alkotásban fejlődő ábrázolási és kifejezési képességek, vizuális nyelv és technikák alkalmazási képességét, valamint a vizuális gondolkodási, problémamegoldó képességek fejlődését követjük nyomon.

Az értékelésben figyelembe kell venni a tárgy alkotási területeinek sajátosságait, fejlesztési céljait és követelményeit.

Az értékelés legfontosabb formája a közös megbeszélés, véleményalkotás, egymás munkáiban az értékek felismertetése. Az alkotási folyamat sikerességének segítése mellett fontos nevelői feladat a kész alkotás örömeinek, értelmének szóbeli megerősítése.

A tanultak ellenőrzése és értékelése többféle módszertani forma alkalmazása révén történik, megfelelően a tantárgyi részterület alkotási sajátosságainak, fejlesztési követelményeinek.

Önmagához képest értékeljük az alkotást a személyes képi közlésformáknál. A belső tartalmak kifejezésénél a gyermek alkotása saját képességeihez, és a személyes élményhátteréhez mérhető. Az értékelésnek ezért az elfogadásra, a dicséretre és megerősítésre kell irányulnia, ezáltal is elősegítve az őszinte élményfeldolgozás további rögzülését. Az előre meghatározott kritériumok szerinti értékelés gátja lehet a személyes tartalmak kifejezésének.

A személyes kifejező alkotás sajátosságából fakadóan a „produktum” nem tervezhető elvárt kritériumok alapján, ezért az előre vetített értékelési szempontok akadályozhatják a divergens gondolkodást, a nyitottság és találékonyság szabad megnyilvánulásait.

Kritériumok szerint, előre megadott szempontsor alapján értékelhetünk a tárgy- és környezetkultúra, és vizuális kommunikáció objektív közlésformáinál, mivel a tevékenységet elsősorban a megfigyelés, problémamegoldás szabályai, a vizuális nyelv és technikák eljárásai, valamint az anyagformálás és a funkció összefüggései határozzák meg. Az elkészült alkotás a használhatóság vagy értelmezhetőség próbájában mérettetik meg, ezért az értékelést is objektív kritériumok határozzák meg.

Strukturális módszerrel értékelhetjük az elkészült alkotásokat a közlésformák többségénél – vizuális nyelvi sajátosságok kompozíció, szín, tér, forma-funkció stb.-elemzéssel. A továbbhaladás feltételeként vizsgáljuk a bemutatott és gyakorolt vizuális nyelvi kifejezés elemeinek (vonal, szín, forma, kompozíció stb.) célnak megfelelő alkalmazását, és a technikák, eljárások megfelelő szintű ismeretét.

Projektművészeti módszernél egy időszak folyamatában készült munkáit értékeljük, dokumentációs anyagok, rajzos kutatási, tervezési folyamatok, gyűjtéseket kísérő füzetek stb. színvonalát, technikai kivitelét. A projekt záróeseményéhez kapcsolódó produktumok megvalósításában az ötletgazdagságot, problémamegoldó képességet, a képi megjelenítés esztétikumát, technikai színvonalát értékelhetjük.

Az esztétikai- művészeti ismeretek gazdagodása a tárgy befogadó tevékenységeiben feltáró beszélgetések során igazolható vissza. A látványokról, műalkotásokról való beszélgetésekben bátorítjuk a gyermekeket a kérdéseik szakkifejezések alkalmazásával való megfogalmazásában, indoklásaikat, véleményüket, aktivitásukat értékeljük.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

DIGITÁLIS KULTÚRA
Helyi tantárgyi tanterv
5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Kötelező tantárgy 5 – 8. évfolyamon

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	36	34	2
6.	1	36	34	2
7.	1	36	34	2
8.	1	36	34	2

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A tanterv minden évfolyamon teljes tanévre kiterjedő állandó – a számítógépterem férőhelyeihez igazodó csoportbontásban kerül megtartásra.
- A tantárgyi ismeretek gyakorlati elsajátítása és alkalmazása indokolja és lehetővé teszi az elektronikus tankönyvek és segédanyagok (késztségfejlesztő-, tantárgyi oktató Cd-k, DVD-k stb.) rendszeres használatát.
- A tanulói munka értékelése, a más tantárgyakhoz való tantárgyi integráció révén pedagógiai szempontból is hangsúlyt kap a csoportmunka.
- A digitális kultúra órákon megszerzett tudás és ismeretanyag a tantárgyi kapcsolódásokon túl kapcsolódik az iskola hagyományaihoz, értékeihez, mindennapi életéhez.
- A digitális kultúra tantárgy ismereteinek átadása és elsajátítása közben a tanulók folyamatosan találkoznak a Biblia és a református hit- és erkölctan tanításaival, a keresztyén és ezen belül a református értékekkel.

A tanterv alkalmazásához szükséges személyi és tárgyi feltételek:

- számítógépterem (1 tanuló/1 gép) Multimédiás számítógépek hálózatba kötve,
- internetelérés, készségfejlesztő és oktató CD-k, e-book olvasók, e-bookok,
- iskolai könyvtár,
- Rendszergazda, a számítógépes hálózat és az eszközök üzemeltetéséhez, karbantartásához.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Informatika tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 5-8. évfolyamára kiadott **digitális kultúra** tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek.

A helyi sajátosságokat beépítette: Máténé Major Erzsébet

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

- **felső munkaközösség**
- **Váradiné Sándorné intézményvezető**

5-8. évfolyam

A digitális átalakulás komoly kihívást jelent oktatási rendszerünk számára. Ahhoz ugyanis, hogy tanulóink sikeresen érvényesüljenek a társadalmi életben és megfeleljenek a gazdaság munkaerőpiaci elvárásainak, el kell sajátítaniuk a felmerülő problémák digitális eszközökkel történő megoldását is. Mivel az informatikai eszközök fejlődése folyamatosan olyan új lehetőségeket tár fel, amelyekkel korábban nem találkoztunk, a tanulók digitális kompetenciájának fejlesztése nem csupán az informatikai tudás átadását jelenti, hanem a tanulók digitális kultúrájuk sokoldalú fejlesztését igényli. Ez természetesen valamennyi tanulási területen megjelenik, azonban a szükséges szakmai és módszertani háttérrel a digitális kultúra tantárgy biztosítja.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére, szűrésére, rendszerezésére, továbbá tudásépítő folyamataikban való alkotó felhasználására.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analízis, szintetizálás és algoritmizálás gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló online térben történő közös feladatmegoldáshoz, kapcsolatteremtéshez, alkotótevékenységhez szükséges képességeit, továbbá fejleszti a felelősségtudatot a különböző felületeken való információmegosztás során. Az online térben elősegíti a szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, ahogyan azt a munkaerőpiac megkívánja. Fejleszti továbbá a munka világában alapkövetelményként megjelenő élethosszon át tartó tanulás és flexibilitás képességét.

A digitális kultúra tantárgy fejlesztési feladatait a Nat négy témakör köré szervezi, amelyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz.

Az *informatikai eszközök használata* önálló tartalmi elemként nem jelenik meg. Ezt a témakört a többi témakör oktatásában dolgozzuk fel akkor, amikor az adott eszköz használata azt szükségessé teszi. A tanulók mindennapi életük során sokféle digitális eszközzel és e-megoldással találkoznak. A tananyag feldolgozása során támaszkodnunk kell a tanulók különböző informális tanulási utakon összegyűjtött ismereteire, azt rendszerezniük, kiegészíteniük kell. Az informatikai eszközök megismerése felhasználói szemléletű: hogyan kell üzembe helyezni, hogyan kell a különböző funkciókat beállítani, hogyan kell a működési hibákat elhárítani. A javasolt óraszám nem egyszeri, lezárható témafeldolgozást jelent, hanem egy becsült, összegzett elképzelést.

A *digitális írástudás* közvetlen gyakorlati hasznát a tanulók az iskolai élet egyéb területein, más tantárgyak esetében is megtapasztalják. Az informatikatanár rendelkezik megfelelő szakmódszertani képzettséggel, ezért a digitális írástudás alapjait neki kell átadnia, míg a többi tantárgy az ismeretek alkalmazásának és felhasználásának nélkülözhetetlen terepe. A tanuló a digitális írástudás fejlesztése során a megfelelő szintű és biztonságos eszközhasználat gyakorlásával problémaorientált feladatmegoldásokat sajátít el, lehetőség szerint minél több célprogram megismerésével. A szövegszerkesztési, a bemutatókészítési, a rajzoló, a képfeldolgozó és a multimédia ismereteknél a gyakorlati felhasználás, a dokumentumkészítés lényegesebb, mint egy szoftver részletes funkcionalitásának ismerete. A megfelelő szemlélet kialakítása lehetővé teszi, hogy a tanuló a későbbiekben olyan szoftvereket is bátran, önállóan megismerjen, céljaira felhasználjon, amelyek nem voltak részei a formális iskolai tanulásának. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban fontos célkitűzés, hogy a hétköznapi életből vett feladatok mellett a többi tantárgy tanulása során felbukkanó problémák is előkerüljenek. A tanulók ismerkedjenek meg az információszerzés, tárolás, értékelés és kreatív felhasználás folyamatával. Tanuljanak meg ismereteket szerezni különböző digitális technológiák segítségével a más tantárgyak tanulása során felmerülő témakörökben. Kollaboratív tevékenységgel használják fel a megszerzett ismereteket például kiselőadások, tanulmányok, projektek során. A *problémamegoldás* a hétköznapi élethelyzetek, a tanulási feladatok, a munkavégzés fontos részét képezi. A feladatok eredményes megoldásához azok megértése, részekre bontása, majd a megfelelő lépések tervezett, precíz végrehajtása szükséges. A problémamegoldás egyre gyakrabban digitális eszközökkel történik, ezért a digitális kultúra tantárgy tanulási eredményei között kiemelt szerepet kap a problémamegoldás témaköre.

Az algoritmizálás, programozás ismerete elősegíti az olyan elvárt készségek fejlesztését, amelyek a digitális eszközökkel történő problémamegoldásban, a kreativitás kibontakozásában és a logikus gondolkodásban nélkülözhetetlenek. Ez az alapfokú képzés második nevelési-oktatási szakaszában blokkprogramozással valósul meg, ami játékos, de az algoritmikus gondolkodást jól fejlesztő eszközt biztosít. A blokkprogramozás az iskola lehetőségeitől függően sokféle módon megvalósítható: használhatunk robotot, készíthetünk mobilalkalmazásokat, alkalmazhatunk mikrokontrollert, vagy futtathatunk valamilyen asztali, kifejezetten a blokkprogramozáshoz készült fejlesztői környezetet. A programozási feladatok

kezdetben mindig olyanok legyenek, melyeket a tanulók informatikai eszköz nélkül is el tudnak játszani, hogy legyen személyes élményük a megoldandó feladattal kapcsolatban.

Az *információs technológiákat* nem csak a digitális szolgáltatások igénybevételéhez használjuk, azok ma már az állampolgári kötelezettségek teljesítéséhez is szükségesek. A webes és mobilkommunikációs eszközök széles választéka, felhasználási területük gazdagsága lehetővé teszi a tanórák rugalmas alakítását, és szükségessé teszi a tanulók bevonását a tanulási folyamat tervezésébe – beleértve ebbe a tanulók saját mobil eszközeinek alkalmazását is. A témakör feldolgozása során nem a technikai újdonságokra kell helyezni a hangsúlyt, hanem az „okos eszközök” „okos használatára”, vagyis a tudatos felhasználói és vásárlói magatartás alakítására, a biztonsági okokból bevezetett korlátozások megismerésére és elfogadására.

A digitális kultúra órákon megjelenő református tartalmat maga a tananyag feldolgozására szolgáló, tanár által kitűzött feladatok tartalmazzák. (Feldolgozott fényképek, rajzolt képek, írt vagy formázandó szövegek, adatfeldolgozás adatai, készített weblapok tartalma, prezentációk témája.) A készített alkotások alkalmasak a hitbeli elköteleződés kifejezésére.

Az alkalmazott munkaformák pl. csoportmunka lehetőséget teremt arra, hogy a tanulóban kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.

Fő feladataink a folyamatos fejlesztés során:

- A digitális környezet elemeinek megnevezése
- Az online és az offline környezet összehasonlítása
- A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése
- Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata
- Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése
- A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete
- Digitális eszközök használata
- Digitális eszközök védelme
- Problémamegoldás digitális eszközzel
- A digitális eszköz használatának korlátai
- Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen
- Digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei
- Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása
- Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása
- Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete
- Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése
- Azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása
- Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése
- Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása
- Alkalmazói készségek fejlesztése
- Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete
- Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása
- Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban
- Véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban

- Egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban
- A személyes adat fogalmának értelmezése
- Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása
- Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban
- Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása
- Az online függőség jellemzőinek ismerete
- A személyes adatok védelme
- A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei
- Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése
- Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása
- Algoritmusok összehasonlítása, elemzése
- Algoritmus lépésekre bontása
- Algoritmus kiválasztása
- Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével
- Egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal
- Adott problémához algoritmus választása
- A robotok szerepének bemutatása
- Kódolás tevékenységgel
- Kódolás grafikus felületen
- Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása

1. táblázat

5. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
I. Algoritmizálás és blokkprogramozás	8	0	8
II. Online kommunikáció	2	0	2
III. Robotika	2	0	2
IV. Szövegszerkesztés	12	2	14
V. Multimédiás elemek készítése	2	0	2
VI. Az információs társadalom, e-Világ	4	0	4
VII. A digitális eszközök használata	4	0	4
Évfolyam összesen	34	2	36

6. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
I. Algoritmizálás és blokkprogramozás	6	0	6
II. Online kommunikáció	3	0	3
III. Robotika	9	0	9
IV. Bemutatókészítés	8	2	10
V. Multimédiás elemek készítése	6	0	6

VI. Az információs társadalom, e-Világ	2	0	2
Évfolyam összesen	34	2	36

7. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
I. Algoritmizálás és blokkprogramozás	7,5	0	7,5
II. Online kommunikáció	2	0	2
III. Robotika	4	0	4
IV. Szövegszerkesztés	4	0	4
V. Bemutatókészítés	3	0	3
VI. Multimédiás elemek készítése	3	0	3
VII. Táblázatkezelés	6	2	8
VIII. Az információs társadalom, e-Világ	2,5	0	2,5
IX. A digitális eszközök használata	2	0	2
Évfolyam összesen	34	2	36

8. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
I. Algoritmizálás és blokkprogramozás	7,5	0	7,5
II. Online kommunikáció	2	0	2
III. Robotika	4	0	4
IV. Szövegszerkesztés	4	0	4
V. Bemutatókészítés	3	0	3
VI. Multimédiás elemek készítése	3	0	3
VII. Táblázatkezelés	6	2	8
VIII. Az információs társadalom, e-Világ	2,5	0	2,5
IX. A digitális eszközök használata	2	0	2
Évfolyam összesen	34	2	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	
Tematikai egység	Téma	Óraszám
IV. Szövegszerkesztés	A szövegszerkesztő használata	2
	Összesen:	2

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	
Tematikai egység	Téma	Óraszám
V. Bemutatókészítés	Bemutató, prezentáció készítése	2
	Összesen:	2

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
Tematikai egység	Téma	Óraszám
VII. Táblázatkezelés	A táblázatkezelő használata	2
	Összesen:	2

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
Tematikai egység	Téma	Óraszám
VII. Táblázatkezelés	A táblázatkezelő használata	2
	Összesen:	2

5–6. évfolyam

Míg a digitális kultúra fejlesztése a 3–4. évfolyamon a tevékenykedtetés módszerével, gyakran digitális eszközök közvetlen használata nélkül történik, addig az 5–6. évfolyamon a tanulók már rendszeresen használják a számítógéptermet és az iskola számítógépes hálózatát. A tanulóktól már más tantárgyaknál is elvárás a digitális írástudás alapszintű ismerete, így a digitális kultúra tantárgy keretében a megfelelő szakmai-módszertani alapozásra, a tipográfiai ismeretekre, a diakockák megfelelő elrendezésére, a képek és ábrák célszerű beillesztésére kerül a hangsúly. Az ismeretek alkalmazása, mélyítése gyakran más tantárgyak keretében történik, ezért nélkülözhetetlen a tantárgyi koncentráció, a projektmunkák megvalósítása, a feladatok teammunkában történő megoldása.

A problémamegoldás során a felső tagozatra áttérve az alsó tagozaton már megismert blokkprogramozást folytatjuk tovább, az életkornak megfelelő, az iskolában rendelkezésre álló eszközökkel. A vezérlőszerkezetek megismerése után azok tudatos választását, kezelésének jártasságát kell kialakítani. A hangsúlyt azonban nem a mélyebb összefüggésekre (pl. programozási tételekre) kell helyezni, hanem a problémák játékos, de átgondolt, kreatív megközelítésére, algoritmikus megoldására, többféle lehetőség végig gondolására.

7–8. évfolyam

A 7–8. évfolyam tananyaga szervesen kapcsolódik az 5–6. évfolyam tananyagához, annak spirális-teraszos logikát követő mélyítése, bővítése.

A digitális írástudás témaköreinek feldolgozása – az életkornak, ezáltal a magasabb absztrakciós szintnek, valamint a nagyobb közismereti tudásnak megfelelően – lehetővé teszi összetettebb problémák megoldását. Új elemként jelenik meg az adatok táblázatos elrendezése, vektorgrafikus ábrák beillesztése, valamint kitekintés a webes dokumentumok világába. A digitális írástudás alapjainak elsajátítását a 8. évfolyam végére lényegében lezárjuk.

A problémamegoldás fejlesztésében új témakörként jelenik meg a táblázatkezelés, amely alapszinten ugyan, de kerek egészet alkot. Az algoritmizálás, programozás témakörében a tanulók már csoportmunkában önállóan fejlesztenek blokkalapú programokat, megismerkednek az 5–6. osztályban tanulttól eltérő platformmal is. A 8. osztály végére a blokkprogramozás, mint algoritmizálási, kódolási eszköz lezárásra kerül.

5. osztály

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Tematikai egység	1. Algoritmizálás és blokkprogramozás: 8 óra	Órakeret 8 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése – A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése; algoritmus leírásának módja – Nem számítógéppel megoldandó feladatok algoritmizálása – Animáció, grafika programozása – A program megtervezése, kódolása – Tesztelés, elemzés	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: érti, hogyan történik az egyszerű algoritmusok végrehajtása a digitális eszközökön; egyszerű algoritmusokat elemez és készít; ismeri a kódolás eszközeit; adatokat kezel a programozás eszközeivel. megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat; ismeri és tanári segítséggel használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit; ismeri és használja a programozási környezet alapvető eszközeit; a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven; tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről; mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése – A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése; algoritmus leírásának módja – Nem számítógéppel megoldandó feladatok algoritmizálása – Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata – Szekvencia, elágazások és ciklusok; egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján – A programozás építőkövei – Számok és szöveges adatok – A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben – Elágazások, feltételek kezelése; többirányú elágazás; ciklusok fajtái – Animáció, grafika programozása – A program megtervezése, kódolása – Tesztelés, elemzés		-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Hittan
Kulcsfogalmak/ fogalmak	algoritmus, folyamat, adat, adattípus, szöveges adatok, számok, bemenet, kimenet, problémamegoldó tevékenység, változó, algoritmus leírása, szekvencia, elágazás, ciklus, ciklusok fajtái, feltétel, algoritmustervezés, lépésenkénti finomítás elve, fejlesztői felület, blokkprogramozás, kódolás, tesztelés, elemzés, hibajavítás	
Javasolt tevékenységek	– Életkornak és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése – Az algoritmizálás nem számítógépes megvalósítása, az algoritmus eljátszása, személyes élmények szerzése – Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása – Változók használatát igénylő folyamatok programozása, és a kimeneti eredmények elemzése szélsőséges bemeneti értékek esetén – Projekt munkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával – Jól részekre bontható projektfeladat megoldása páros vagy csoport munkában – Mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, elemzése – Objektum tulajdonságának és viselkedésének beállítását igénylő feladat megoldása blokkprogramozási környezetben	

Tematikai egység	4. Online kommunikáció: 2 óra	Órakeret 2 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Online kommunikációs csatornák önálló használata, online kapcsolattartás – Adattárolás és -megosztás felhőszolgáltatások használatával	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait; ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat. tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket; önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Online kommunikációs csatornák önálló használata, online kapcsolattartás – Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében – Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök – Adattárolás és -megosztás felhőszolgáltatások használatával		<i>-Magyar nyelv és irodalom</i> <i>-Matematika</i> <i>-Természettudomány</i> <i>-Történelem</i> <i>-Idegen nyelv</i> <i>-Hittan</i>
Kulcsfogalmak/fogalmak	online identitás, e-mail, chat, felhőszolgáltatások, adattárolás, megosztás	
Javasolt tevékenységek	– Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával – Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében – Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban – Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével	

Tematikai egység	5. Robotika: 2 óra	Órakeret 2 óra
------------------	--------------------	-------------------

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése – Algoritmus készítése lépésekre bontással – Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével – A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével – Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során				
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit; adatokat gyűjt szenzorok segítségével; mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben. ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.				
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ismeretek/fejlesztési követelmények</th><th>Kapcsolódási pontok</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td> – Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése – Algoritmus készítése lépésekre bontással – Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével – A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével – Robotvezérlési alapfogalmak – Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással – Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során </td><td> -Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Hittan </td></tr> </tbody> </table>		Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	– Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése – Algoritmus készítése lépésekre bontással – Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével – A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével – Robotvezérlési alapfogalmak – Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással – Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során	-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Hittan
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok				
– Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése – Algoritmus készítése lépésekre bontással – Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével – A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével – Robotvezérlési alapfogalmak – Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással – Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során	-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Hittan				
Kulcsfogalmak/fogalmak	robot, szenzor, algoritmus, blokkprogramozás, kódolás, vezérlés				
Javasolt tevékenységek	– Alapszolgáltatásokat nyújtó program előállítás blokkprogramozás segítségével – Blokkprogramozás használatával az események és azok kezelésének megismerése egyszerű játékok készítése kapcsán – Robotok vezérlése blokkprogramozással – Geometrikus ábrák útján mozgó robot programozása – A környezeti akadályokra reagáló robot programozása				

Tematikai egység	4. Szövegszerkesztés: 12+2 óra	Órakeret 14 óra
-------------------------	---------------------------------------	----------------------------

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Szövegszerkesztési alapelvek – Szöveges dokumentumok létrehozása, formázása – Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése – A dokumentum céljának megfelelően képek választása, beillesztése, átméretezése, elhelyezése – Adott tanórai, iskolai, hétköznapi problémához dokumentum készítése				
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt. információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására; képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.				
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ismeretek/fejlesztési követelmények</th><th>Kapcsolódási pontok</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td> – Szövegszerkesztési alapelvek – Szöveges dokumentumok létrehozása, formázása – Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése – A dokumentum céljának megfelelően képek választása, beillesztése, átméretezése, elhelyezése – Adott tanórai, iskolai, hétköznapi problémához dokumentum készítése – Nyelvi funkciók kritikus használata, helyesírás-ellenőrzés, elválasztás – Az információforrások etikus felhasználásának kérdései </td><td> -Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Művészetek -Hittan </td></tr> </tbody> </table>		Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	– Szövegszerkesztési alapelvek – Szöveges dokumentumok létrehozása, formázása – Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése – A dokumentum céljának megfelelően képek választása, beillesztése, átméretezése, elhelyezése – Adott tanórai, iskolai, hétköznapi problémához dokumentum készítése – Nyelvi funkciók kritikus használata, helyesírás-ellenőrzés, elválasztás – Az információforrások etikus felhasználásának kérdései	-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Művészetek -Hittan
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok				
– Szövegszerkesztési alapelvek – Szöveges dokumentumok létrehozása, formázása – Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése – A dokumentum céljának megfelelően képek választása, beillesztése, átméretezése, elhelyezése – Adott tanórai, iskolai, hétköznapi problémához dokumentum készítése – Nyelvi funkciók kritikus használata, helyesírás-ellenőrzés, elválasztás – Az információforrások etikus felhasználásának kérdései	-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Művészetek -Hittan				
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szövegbevitel, megnyitás, mentés, kijelölés, másolás, törlés, áthelyezés, szövegegységek, karakter, karakter formázása, karakter típusa, karakter stílusa, karakter mérete, bekezdés, bekezdés formázása, behúzás, margó, lapméret, helyesírás-ellenőrző, elválasztás, kép beillesztése, képméret változtatása, információforrások etikus felhasználása, idézés szabályai				

Javasolt tevékenységek	– Nyomtatott dokumentumokban alkalmazott betű- és bekezdésformátumok elemzése – Egyszerű hétköznapi szöveges dokumentumok elkészítése, például: feliratok, tájékoztató táblák, napirend, menü – Képeket, ábrákat, különböző karakter- és bekezdésformázással készült szövegeket, szimbólumokat tartalmazó dokumentumok készítése, például termékismertető, címkék – Részletes feladatleírás alapján dokumentumok önálló szerkesztése – Az iskolai élethez, hétköznapi problémához, adott tanórai vagy más tantárgyakkal kapcsolódó szöveges dokumentum készítése projektmunka keretében, például fogalmazás készítése vagy egy földrajzi terület bemutatása
-----------------------------------	---

Tematikai egység	5. Multimédiás elemek készítése: 2 óra	Órakeret 2 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Feladatleírás, illetve minta alapján rasztergrafikus ábra létrehozása, összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba – Digitalizáló eszközök megismerése. Kép, hang és video digitális rögzítése – Képszerkesztési műveletek fejlesztése – Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása grafikai programmal	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót; digitális képeken képkorrekciót hajt végre. ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít; bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Feladatleírás, illetve minta alapján rasztergrafikus ábra létrehozása, összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba – Digitalizáló eszközök megismerése. Kép, hang és video digitális rögzítése – Képszerkesztési műveletek: beillesztés, vágás, kitöltés, kijelölés, színválasztás, feliratozás, retusálás, képméret változtatása, transzformációk – Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása grafikai programmal: ábrák készítése, képek, fotók szerkesztése		-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Művészetek -Hittan

Kulcsfogalmak/ fogalmak	rajz, rasztergrafika létrehozása, rasztergrafika szerkesztése, rajzeszközök; kép, hang, video digitális rögzítése; digitalizáló eszköz, képszerkesztési műveletek, transzformációk, színválasztás, retusálás, képméret változtatása
Javasolt tevékenységek	– Kép, hang és video önálló rögzítése és tárolása digitális eszközökkel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában – A tárolt multimédiás elemek megosztása társakkal, feldolgozása páros és kiscsoportos munkaformában – A saját eszközzel készített képből, videóból képrészlet kivágása prezentációhoz való felhasználás céljából – Képkorrekció végrehajtása saját készítésű digitális képeken, ami a további alkalmazáshoz vagy feldolgozáshoz szükséges – Bittérképes rajzolóprogrammal ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában – Bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban vektorgrafikus rajzeszközökkel ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

Tematikai egység	6. Az információs társadalom, e-Világ: 4 óra	Órakeret 4 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Információkeresési technikák, stratégiák megismerése – Adatok biztonságos kezelése – Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a digitális környezetet, az e-Világ etikai problémáit; ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait. önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri; az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki; ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét; védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Az információ szerepe a modern társadalomban – Információkeresési technikák, stratégiák – Adatok biztonságos kezelése, technikai és etikai problémák – Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan		- <i>Magyar nyelv és irodalom</i> - <i>Matematika</i> - <i>Természetismeret</i> - <i>Történelem</i> - <i>Idegen nyelv</i> - <i>Hittan</i>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	e-Világ; e-ügyintézés; virtuális személyiség; információs társadalom; adatbiztonság; adatvédelem; digitális eszközöktől való függőség
Javasolt tevékenységek	– Elektronikus levél írása hivatalos, iskolai, családi és baráti címzettnek – Nyilvános és baráti fórumba hozzászólás, posztolás, mások hozzászólásának értékelése – A családi és iskolai kapcsolatokban az elektronikus kommunikációs szabályok értékelése – Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata – Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról – Érdeklődési körnek, tanulmányoknak megfelelően információk keresése valamelyik keresőmotorban, és a találatok hatékony szűrése

Tematikai egység	7. A digitális eszközök használata: 4 óra	Órakeret 4 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata – Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés – Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése – Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül; önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét; önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat; használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait. önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat; az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat; értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
- Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai - Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata - Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek - Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei - Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés - Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése - Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben		-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Művészetek -Hittan
Kulcsfogalmak/ fogalmak	adat, információ, hír, digitalizálás, minőség, ergonómia, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, fájl, fájlműveletek, mappa, mappaműveletek, mobileszközök operációs rendszere, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés	
Javasolt tevékenységek	- A digitális eszközök feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban - Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül - Projektfeladathoz kapcsolódóan használandó perifériák lehetőségeinek megismerése, használata	

6. osztály

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Tematikai egység	1. Algoritmizálás és blokkprogramozás: 6 óra	Órakeret 6 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése - A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése; algoritmus leírásának módja - Nem számítógéppel megoldandó feladatok algoritmizálása - Animáció, grafika programozása - A program megtervezése, kódolása - Tesztelés, elemzés	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési- oktatási szakasz végére: érti, hogyan történik az egyszerű algoritmusok végrehajtása a digitális eszközökön; egyszerű algoritmusokat elemez és készít; ismeri a kódolás eszközeit; adatokat kezel a programozás eszközeivel. megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat; ismeri és tanári segítséggel használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit; ismeri és használja a programozási környezet alapvető eszközeit; a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven; tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről; mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.
---------------------------------------	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
- Hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése - A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése; algoritmus leírásának módja - Nem számítógéppel megoldandó feladatok algoritmizálása - Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata - Szekvencia, elágazások és ciklusok; egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján - A programozás építőkövei - Számok és szöveges adatok - A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben - Elágazások, feltételek kezelése; többirányú elágazás; ciklusok fajtái - Animáció, grafika programozása - A program megtervezése, kódolása - Tesztelés, elemzés		-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Hittan
Kulcsfogalmak/ fogalmak	algoritmus, folyamat, adat, adattípus, szöveges adatok, számok, bemenet, kimenet, problémamegoldó tevékenység, változó, algoritmus leírása, szekvencia, elágazás, ciklus, ciklusok fajtái, feltétel, algoritmustervezés, lépésenkénti finomítás elve, fejlesztői felület, blokkprogramozás, kódolás, tesztelés, elemzés, hibajavítás	
Javasolt tevékenységek	- Életkornak és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése - Az algoritmozás nem számítógépes megvalósítása, az algoritmus eljátszása, személyes élmények szerzése - Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása - Változók használatát igénylő folyamatok programozása, és a kimeneti eredmények elemzése szélsőséges bemeneti értékek esetén - Projekt munkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával - Jól részekre bontható projektfeladat megoldása páros vagy csoport munkában - Mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, elemzése - Objektum tulajdonságának és viselkedésének beállítását igénylő feladat megoldása blokkprogramozási környezetben	

Tematikai egység	2. Online kommunikáció: 3 óra	Órakeret 3 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Online kommunikációs csatornák önálló használata, online kapcsolattartás – Adattárolás és -megosztás felhőszolgáltatások használatával	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait; ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat. tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket; önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Online kommunikációs csatornák önálló használata, online kapcsolattartás – Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében – Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök – Adattárolás és -megosztás felhőszolgáltatások használatával		- <i>Magyar nyelv és irodalom</i> - <i>Matematika</i> - <i>Természettudomány</i> - <i>Történelem</i> - <i>Idegen nyelv</i> - <i>Hittan</i>
Kulcsfogalmak/fogalmak	online identitás, e-mail, chat, felhőszolgáltatások, adattárolás, megosztás	
Javasolt tevékenységek	– Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával – Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében – Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban – Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével	

Tematikai egység	3. Robotika: 9 óra	Órakeret 9 óra
------------------	--------------------	-------------------

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése – Algoritmus készítése lépésekre bontással – Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével – A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével – Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során				
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit; adatokat gyűjt szenzorok segítségével; mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben. ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.				
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ismeretek/fejlesztési követelmények</th><th>Kapcsolódási pontok</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td> – Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése – Algoritmus készítése lépésekre bontással – Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével – A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével – Robotvezérlési alapfogalmak – Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással – Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során </td><td> -Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Hittan </td></tr> </tbody> </table>		Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	– Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése – Algoritmus készítése lépésekre bontással – Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével – A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével – Robotvezérlési alapfogalmak – Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással – Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során	-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Hittan
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok				
– Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése – Algoritmus készítése lépésekre bontással – Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével – A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével – Robotvezérlési alapfogalmak – Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással – Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során	-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Hittan				
Kulcsfogalmak/fogalmak	robot, szenzor, algoritmus, blokkprogramozás, kódolás, vezérlés				
Javasolt tevékenységek	– Alapszolgáltatásokat nyújtó program előállítás blokkprogramozás segítségével – Blokkprogramozás használatával az események és azok kezelésének megismerése egyszerű játékok készítése kapcsán – Robotok vezérlése blokkprogramozással – Geometrikus ábrák útján mozgó robot programozása – A környezeti akadályokra reagáló robot programozása				

Tematikai egység	4. Bemutatókészítés: 8+2 óra	Órakeret 10 óra
-------------------------	-------------------------------------	----------------------------

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Szöveget, képet tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása – Feladatleírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése – Bemutatószerkesztési alapelvek megismerése – A bemutató objektumaira animációk beállítása – Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat; ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket; etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival. ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza; a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Szöveget, képet tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása – Feladatleírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése – Bemutatószerkesztési alapelvek – A bemutató objektumaira animációk beállítása – Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása – Az információforrások etikus felhasználásának kérdései		-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Művészetek -Hittan
Kulcsfogalmak/fogalmak	prezentáció, animáció, dokumentumformátum, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés, információforrások etikus felhasználása	
Javasolt tevékenységek	– Minta alapján bemutató létrehozása, paramétereinek beállítása – Feladatleírás alapján prezentáció szerkesztése – Prezentáció készítése kiselőadáshoz (a digitális kultúrához, más tantárgyakhoz, az iskolai élethez, hétköznapi problémához kapcsolódó feladat) – Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával, az információforrások etikus használatával	
Tematikai egység	5. Multimédiás elemek készítése: 6 óra	Órakeret 6 óra

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Feladatleírás, illetve minta alapján rasztergrafikus ábra létrehozása, összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba – Digitalizáló eszközök megismerése. Kép, hang és video digitális rögzítése – Képszerkesztési műveletek fejlesztése – Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása grafikai programmal				
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót; digitális képeken képkorrekciót hajt végre. ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít; bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.				
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ismeretek/fejlesztési követelmények</th><th>Kapcsolódási pontok</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td> – Feladatleírás, illetve minta alapján rasztergrafikus ábra létrehozása, összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba – Digitalizáló eszközök megismerése. Kép, hang és video digitális rögzítése – Képszerkesztési műveletek: beillesztés, vágás, kitöltés, kijelölés, színválasztás, feliratozás, retusálás, képméret változtatása, transzformációk – Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása grafikai programmal: ábrák készítése, képek, fotók szerkesztése </td><td> -<i>Magyar nyelv és irodalom</i> -<i>Matematika</i> -<i>Természettudomány</i> -<i>Történelem</i> -<i>Idegen nyelv</i> -<i>Művészetek</i> -<i>Hittan</i> </td></tr> </tbody> </table>		Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	– Feladatleírás, illetve minta alapján rasztergrafikus ábra létrehozása, összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba – Digitalizáló eszközök megismerése. Kép, hang és video digitális rögzítése – Képszerkesztési műveletek: beillesztés, vágás, kitöltés, kijelölés, színválasztás, feliratozás, retusálás, képméret változtatása, transzformációk – Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása grafikai programmal: ábrák készítése, képek, fotók szerkesztése	-<i>Magyar nyelv és irodalom</i> -<i>Matematika</i> -<i>Természettudomány</i> -<i>Történelem</i> -<i>Idegen nyelv</i> -<i>Művészetek</i> -<i>Hittan</i>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok				
– Feladatleírás, illetve minta alapján rasztergrafikus ábra létrehozása, összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba – Digitalizáló eszközök megismerése. Kép, hang és video digitális rögzítése – Képszerkesztési műveletek: beillesztés, vágás, kitöltés, kijelölés, színválasztás, feliratozás, retusálás, képméret változtatása, transzformációk – Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása grafikai programmal: ábrák készítése, képek, fotók szerkesztése	-<i>Magyar nyelv és irodalom</i> -<i>Matematika</i> -<i>Természettudomány</i> -<i>Történelem</i> -<i>Idegen nyelv</i> -<i>Művészetek</i> -<i>Hittan</i>				
Kulcsfogalmak/ fogalmak	rajz, rasztergrafika létrehozása, rasztergrafika szerkesztése, rajzeszközök; kép, hang, video digitális rögzítése; digitalizáló eszköz, képszerkesztési műveletek, transzformációk, színválasztás, retusálás, képméret változtatása				

Javasolt tevékenységek	– Kép, hang és video önálló rögzítése és tárolása digitális eszközökkel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában – A tárolt multimédiás elemek megosztása társakkal, feldolgozása páros és kiscsoportos munkaformában – A saját eszközzel készített képből, videóból képrészlet kivágása prezentációhoz való felhasználás céljából – Képkorrekció végrehajtása saját készítésű digitális képeken, ami a további alkalmazáshoz vagy feldolgozáshoz szükséges – Bittérképes rajzolóprogrammal ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában – Bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban vektorgrafikus rajzeszközökkel ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában
-----------------------------------	--

Tematikai egység	6. Az információs társadalom, e-Világ: 2 óra	Órakeret 2 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Információkeresési technikák, stratégiák megismerése – Adatok biztonságos kezelése – Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a digitális környezetet, az e-Világ etikai problémáit; ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait. önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri; az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki; ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét; védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Az információ szerepe a modern társadalomban – Információkeresési technikák, stratégiák – Adatok biztonságos kezelése, technikai és etikai problémák – Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan		- <i>Magyar nyelv és irodalom</i> - <i>Matematika</i> - <i>Természettudomány</i> - <i>Történelem</i> - <i>Idegen nyelv</i> - <i>Hittan</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	e-Világ; e-ügyintézés; virtuális személyiség; információs társadalom; adatbiztonság; adatvédelem; digitális eszközöktől való függőség	

Javasolt tevékenységek	– Elektronikus levél írása hivatalos, iskolai, családi és baráti címzettnek – Nyilvános és baráti fórumba hozzászólás, posztolás, mások hozzászólásának értékelése – A családi és iskolai kapcsolatokban az elektronikus kommunikációs szabályok értékelése – Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata – Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról – Érdeklődési körnek, tanulmányoknak megfelelően információk keresése valamelyik keresőmotorban, és a találatok hatékony szűrése
-----------------------------------	---

7-8. osztály

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Tematikai egység	1. Algoritmizálás és blokkprogramozás : 7,5 óra	Órakeret 7,5 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata – A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései – A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése. – Az elemi adatok megkülönböztetése, kezelése és használata – Példák típusalgoritmus használatára – Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok – Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása – A program megtervezése, kódolása – Animáció, grafika programozása – Mozgások vezérlése – Tesztelés, elemzés – Az objektumorientált gondolkodás megalapozása	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: értelmezi az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatát; egyszerű algoritmusokat elemez és készít; ismeri a kódolás eszközeit; adatokat kezel a programozás eszközeivel. megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat; ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit; a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven; tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről; vizsgálni tudja a szabályozó eszközök hatásait a tantárgyi alkalmazásokban.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
– Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata – Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója – A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései – A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése. Algoritmus leírásának egy lehetséges módja – Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata – Az elemi adatok megkülönböztetése, kezelése és használata – Szekvencia, elágazások és ciklusok. Egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján – Példák típusalgoritmus használatára – A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben – Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok – Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása – A program megtervezése, kódolása – Animáció, grafika programozása – Mozgások vezérlése – Tesztelés, elemzés – Az objektumorientált gondolkodás megalapozása – Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata	-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Ének-zene, - Környezetismeret - Idegen nyelv -Vizuális kultúra -Hittan

Kulcsfogalmak/ fogalmak	algoritmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, szekvencia, elágazás, ciklus, elemi adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, animáció, grafika programozása, objektumorientált gondolkodás, típusfeladatok, tesztelés, elemzés, hibajavítás
Javasolt tevékenységek	– Életkornak és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése – Hétköznapi algoritmusok leírása egy lehetséges algoritmusleíró eszközzel – Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása – Típusalgoritmusok – összegzés, másolás, eldöntés, maximumkiválasztás – használatát igénylő programozási feladatok megoldása – Projektmunkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával – Egyszerű algoritmussal megadható mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, vizsgálata a lehetséges paraméterek függvényében – Adatok kezelését, változók használatát igénylő folyamatok programozása – Új objektum létrehozását igénylő feladatok megoldása blokkprogramozási környezetben

Tematikai egység	2. Online kommunikáció: 2 óra	Órakeret 2 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Online kommunikációs csatornák használata, online kapcsolattartás – Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében – Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök – Adattárolás és megosztás felhőszolgáltatások használatával	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait; ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat. szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban. tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket; önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Online kommunikációs csatornák használata, online kapcsolattartás – Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében – Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök – Adattárolás és megosztás felhőszolgáltatások használatával		-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Ének-zene, - - Környezetismeret - - Idegen nyelv -Vizuális kultúra -Hittan
Kulcsfogalmak/ fogalmak	online identitás, e-mail, chat, felhőszolgáltatások	
Javasolt tevékenységek	– Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával – Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében – Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban – Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével	

Tematikai egység	3.Robotika: 4 óra	Órakeret 4 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével – Szenzorok funkciói, paraméterei, használata – Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással – Vezérlési feladatok megoldása objektumokkal, eseményvezérelten – Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: adatokat gyűjt szenzorok segítségével; mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben. ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével – Szenzorok funkciói, paraméterei, használata – Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással – Vezérlési feladatok megoldása objektumokkal, eseményvezérelten – Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során		<i>-Magyar nyelv és irodalom</i> <i>-Matematika</i> <i>-Természettudomány</i> <i>-Történelem</i> <i>-Idegen nyelv</i> <i>-Hittan</i>
Kulcsfogalmak/fogalmak	robot, szenzor, blokkprogramozás, vezérlési szerkezetek, vezérlés, elágazás, ciklus	
Javasolt tevékenységek	– A környezeti tárgyakra, akadályokra reagáló robot programozása – Akadálypályát teljesíteni képes robot programozása – A robot szenzorokkal gyűjtött adatainak rögzítése, feldolgozása egy akadálypályán; a viselkedés módosítása a gyűjtött adatoknak megfelelően	

Tematikai egység	4. Szövegszerkesztés: 4 óra	Órakeret 4 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentumok létrehozása, formázása – Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése – Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása – Az információforrások etikus felhasználásának kérdéseinek ismerete	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat. ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket; a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat; ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás); a szöveges dokumentumokat többféle elrendezésben jeleníti meg papíron, tisztában van a nyomtatás környezetre gyakorolt hatásaival; etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.
Ismeretek/fejlesztési követelmények – Szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentumok létrehozása, formázása – Feladatléírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése – Szövegszerkesztési alapelvek. A szöveg tipográfiája, tipográfiai ismeretek. Szöveges dokumentumok szerkezete, objektumok. Élőfej és élőláb – Táblázat beszúrása a szövegbe. A táblázat formázása – Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása – Mentés különböző formátumokba – Az információforrások etikus felhasználásának kérdései	Kapcsolódási pontok -Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Művészetek -Hittan
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szövegszerkesztési alapelvek, tipográfia, dokumentumok szerkezete, objektumok, élőfej, élőláb, táblázat szövegben, táblázat tulajdonságai, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei, webes dokumentumkészítés, információforrások etikus felhasználása

Javasolt tevékenységek	– Kész minta alapján szöveges dokumentumok önálló létrehozása, például iratminták, adatlap készítése – Adott tanórai vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó problémához, az iskolai élethez, hétköznapi problémához szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentum készítése önállóan vagy projektmunka keretében, például tanulmány egy adott történelmi korról – Adott dokumentum tartalmának megfelelő szerkezet kialakítása, például levélpapír készítése és sablonként történő mentése, előfej és élőláb kialakítása és formázása, vízjel szerepeltetése egy kép beszúrásával – Az elkészített dokumentum környezetbarát nyomtatásának megbeszélése, mentése és megnyitása PDF formátumban – Szöveges dokumentum megosztása online tárhelyen
-------------------------------	--

Tematikai egység	5. Bemutatókészítés: 3 óra	Órakeret 3 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Szöveget, táblázatot, ábrát, képet, hangot, animációt, videót tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása – Feladatléírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése – Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása – Az információforrások etikus felhasználásának kérdéseinek megismerése	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat; ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket; etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival. ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza; a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

- Szöveget, táblázatot, ábrát, képet, hangot, animációt, videót tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása - Feladatleírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése - Bemutatoszerkesztési alapelvek. A mondandóhoz illeszkedő megjelenítés - Automatikusan és az interaktívan vezérelt lejátszás beállítása a bemutatóban - Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása - Az információforrások etikus felhasználásának kérdései	-<i>Magyar nyelv és irodalom</i> -<i>Matematika</i> -<i>Természettudományt</i> -<i>Történelem</i> -<i>Idegen nyelv</i> -<i>Művészetek</i> -<i>Hittan</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	prezentáció, multimédiás objektum, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés, dokumentum belső szerkezete, információforrások etikus felhasználása
Javasolt tevékenységek	- Prezentáció készítése kiselőadáshoz (a digitális kultúrához, más tantárgyakhoz, az iskolai élethez, hétköznapi problémához kapcsolódó feladat) - Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával az információforrások etikus használatával - Tájékoztató vagy reklámcélú, automatikusan ismétlődő, animált bemutató készítése - Rövid rajzfilm készítése prezentációkészítő alkalmazással - Elkészített prezentáció megjelenítése többféle elrendezésben, mentése különböző formátumokba

Tematikai egység	6. Multimédiás elemek készítése: 3 óra	Órakeret 3 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Kép, hang és video digitális rögzítése és javítása - Multimédia alapelemek: fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása előadásokhoz és bemutatókhoz - Feladatleírás, illetve minta alapján vektorgrafikus ábra készítése.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót; digitális képeken képkorrekciót hajt végre. ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít; bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

	– Kép, hang és video digitális rögzítése (képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés) és javítása – Multimédia alapelemek: fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása előadásokhoz és bemutatókhoz – Raszter- és vektorgrafikai ábra összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba – Feladatleírás, illetve minta alapján vektorgrafikus ábra készítése. Görbék, csomópontok felhasználása rajzok készítésében. Csomópontműveletek	-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Művészetek -Hittan
Kulcsfogalmak/ fogalmak	képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés, fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása, rasztergrafika, vektorgrafika, görbék, csomópontok, csomópontműveletek	
Javasolt tevékenységek	– A mindennapi, az iskolai életéhez és más tantárgyakhoz kapcsolódó kép, hang és video rögzítése szkenneléssel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal – Rögzített, illetve rendelkezésre álló multimédia-alapelemek: fotó, hang, video szerkesztése és felhasználása előadásokhoz, bemutatókhoz – Feladatleírás, illetve minta alapján raszter- és vektorgrafikai ábra készítése, szerkesztése, módosítása különböző dokumentumokba, előadásokhoz és bemutatókhoz – Ábrakészítés során egyszerű transzformációs műveletek, igazítások, csoportműveletek használata – Olyan grafikai feladatok megoldása, amelyek algoritmikus módszereket igényelnek: másolás, klónozás, tükrözés, geometriai transzformációk	

Tematikai egység	7. Táblázatkezelés: 6 + 2 óra	Órakeret 8 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az adatok csoportosítási, esztétikus megjelenítési lehetőségei – Táblázatkezelési alapfogalmak elsajátítása – Statisztikai adatelemzés, statisztikai számítások – Adatok feldolgozását segítő számítási műveletek megismerése – Feladatok a cellahivatkozások használatára. Relatív és abszolút cellahivatkozás. – Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével – Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az adatokat táblázatos formába rendezi és formázza; problémákat old meg táblázatkezelő program segítségével. cellahivatkozások, matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban; az adatok szemléltetéséhez diagramot készít; tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Az adatok csoportosítási, esztétikus megjelenítési lehetőségei – Táblázatkezelési alapfogalmak: cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adattípus. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása – Statisztikai adatelemzés, statisztikai számítások. Statisztikai függvények használata táblázatkezelőkben – Adatok feldolgozását segítő számítási műveletek – Feladatok a cellahivatkozások használatára. Relatív és abszolút cellahivatkozás. Saját képletek szerkesztése. Függvények használata, paraméterezés – Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével – Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei. Diagram létrehozása, szerkesztése. Diagramtípusok		<i>-Magyar nyelv és irodalom</i> <i>-Matematika</i> <i>-Természettudomány</i> <i>-Történelem</i> <i>-Idegen nyelv</i> <i>-Művészetek</i> <i>-Hittan</i>
Kulcsfogalmak/fogalmak	táblázatkezelési alapfogalmak, cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adatok táblázatos formába rendezése, adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képletek szerkesztése, függvények használata, paraméterezés, adatok csoportosítása, diagram létrehozása, diagram szerkesztése, diagramtípusok	
Javasolt tevékenységek	– Mérési eredmények, nyomtatott és online adathalmazok, táblázatok elemzése – Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból – Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással – A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy táblázatkezelő programban – Az osztály, évfolyam vagy az iskola adatainak statisztikai elemzése – Egy-egy adatsorból többféle diagram készítése, az adatok megtévesztő ábrázolásának felismerése – Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével	

Tematikai egység	8. Az információs társadalom, e-Világ: 2,5 óra	Órakeret 2,5 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az információs technológiai fejlesztés gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése – Információkeresési technikák, stratégiák, többszemponútú keresés – Az adatbiztonság és adatvédelem tudatos felhasználói magatartásának szabályai	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit; ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait. ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét; online gyakorolja az állampolgári jogokat és kötelességeket; ismeri az információkeresés technikáját, stratégiáját és több keresési szempont egyidejű érvényesítésének lehetőségét; tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket; védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Az információs technológiai fejlesztés gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése – Az információ szerepe a modern társadalomban – Információkeresési technikák, stratégiák, többszemponútú keresés – A digitális eszközök egészségre és személyiségre gyakorolt hatásai – Az adatbiztonság és adatvédelem tudatos felhasználói magatartásának szabályai		-Magyar nyelv és irodalom -Matematika -Természettudomány -Történelem -Idegen nyelv -Hittan
Kulcsfogalmak/fogalmak	e-Világ, e-kereskedelem, e-bank, e-állampolgárság, virtuális személyiség, információs társadalom, adatvédelem, internetes bűnözés, digitális eszközöktől való függőség	

Javasolt tevékenységek	– Az információs társadalom múltjában kijelölt szakasz (például ókori számolási módszerek vagy elektromechanikus gépek) projektmódszerrel történő feldolgozása – Az állampolgári jogok és kötelességek online gyakorlása, például bejelentkezés egészségügyi vizsgálatra vagy veszélyeshulladéklerakási címek keresése – Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló, biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata – Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról – Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségeket alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése – Többszemponútú, hatékony információkeresési feladatok megoldása más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában
--	---

Tematikai egység	9. A digitális eszközök használata: 2 óra	Órakeret 2 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásainak megismerése – Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata – Az operációs rendszerek, helyi hálózatok erőforrásainak használata, jogosultságok ismerete. Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés – Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése.	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül; önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét; önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat; használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait. tapasztalatokkal rendelkezik az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobileszközökre fejlesztett alkalmazások használatában; az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat; értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol; tapasztalatokkal rendelkezik a digitális jelek minőségével, kódolásával, tömörítésével, továbbításával kapcsolatos problémák kezeléséről; ismeri a térinformatika és a 3D megjelenítés lehetőségeit.
Ismeretek/fejlesztési követelmények – Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai – Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata – Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek – Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei – Az operációs rendszer segédprogramjai. Az állományok és könyvtárak tömörítése – Az operációs rendszerek, helyi hálózatok erőforrásainak használata, jogosultságok ismerete. Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés – Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése. Alkalmazások a virtuális térben. Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben	Kapcsolódási pontok <i>-Magyar nyelv és irodalom</i> <i>-Matematika</i> <i>-Természettudomány</i> <i>-Történelem</i> <i>-Idegen nyelv</i> <i>-Művészetek</i> <i>-Hittan</i>
Kulcsfogalmak/fogalmak	adat, információ, hír, digitalizálás, digitalizálás minősége, kódolás, kódolási problémák, ergonómia, be- és kikapcsolás folyamata, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, működési elv, működési paraméterek, hálózatok felhasználási területei, mobileszközök operációs rendszere, operációs rendszerek eszközkezelése, operációs rendszer segédprogramjai, állományok és könyvtárak tömörítése, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés

Javasolt tevékenységek	– Digitális eszközök és perifériáinak feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban – Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül – Adatok tömörített tárolása, továbbítása a hálózaton keresztül az együttműködés érdekében – Történelmi, földrajzi témák feldolgozásához térinformatikai, térképkalkalmazások felhasználása – A 3D megjelenítés lehetőségeinek felhasználása tantárgyi feladatokban – Közös munka esetén a digitális erőforrásokhoz tartozó hozzáférési és jogosultsági szintek megismerése
--	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanulók értékelése

A tanulók előzetes ismerete és gyakorlati tudása általában nagyon eltérő. Akkor tudjuk hatékonyan szervezni a foglalkozásokat, ha a nagy óraszámú egységek (Informatika alkalmazói ismeretek; Infotechnológia) kezdetekor *diagnosztikus értékelés* során tárjuk fel a tanulók ismereteit és meglévő készségeit.

Szummatív értékelést félévkor és év végén osztályzatokkal kifejezve történik.

Az eredményes előrehaladás érdekében fontos a tanulók munkájának és tudásának rendszeres ellenőrzése és értékelése, amely folyamatos szóbeli értékeléssel valósulhat meg. Egy-egy témakör feldolgozása során a tanuló

- tanórai tevékenységét, elvégzett munkáját,
- elkészített dokumentumait,
- ismereteinek szintjét,
- fejlődését,
- órai aktivitását,
- együttműködését (a csoportmunkában való részvételét) értékeljük rendszeres szóbeli értékeléssel és félévente legalább 3 db érdemjeggyel.

A tanulói teljesítmény értékelésének speciális szempontjai:

Az értékelés alapja az ismeretek és képességek alkalmazásának a szintje. A dokumentumok több tanóra alatt készülhetnek el, a kész dokumentum értékelésével a tanuló többórás tevékenységét együttesen minősíthetjük.

Az értékelés szempontjai, hogy

- ismeri-e a legfontosabb tényeket, jelenségeket, fogalmakat,

- tudja-e elméleti ismereteit a gyakorlatban alkalmazni,
- képes-e az önálló munkavégzésre,
- tükröződik-e a logikus gondolkodás a teljesítményében,
- tud-e önállóan ismereteket szerezni, feldolgozni, új ismereteket előállítani,
- ki tudja-e választani a munkájához szükséges eszközöket,
- milyen mértékben alkalmazza a számítógépet, mint eszközt mindennapi munkájában.

A tankönyvek kiválasztásának speciális elvei:

- adjon segítséget a gyakorlati munkához,
- ösztönözze a további önálló ismeretszerzést és számítógépes munkát,
- sokféle nehézségű feladatot tartalmazzon,
- hardver- és szoftver független legyen, vagy többféle lehetőséget mutasson be, megfelelően kezelje az informatika gyorsan változó részeit

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

TECHNIKA és TERVEZÉS
Helyi tantárgyi tanterv
5-7. osztály

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Általános tantervű tanulócsoporthoz 5-7. évfolyam

A tantárgy órakerete: heti: 1. óra
évi: 36 óra

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	1	36	34	2
6.	1	36	34	2
7.	1	36	34	2

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Megjegyzés:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott Technika és tervezés tantárgyi kerettanterv **"A modul"** „Épített környezet-tárgyalkotás technológiái” alapján készült helyi tanterv.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 5-7. évfolyamára kiadott **Technika és tervezés** tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a Nat 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Banduláné Moni Enikő Ibolya

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

5-6. évfolyam

A technika és tervezés tantárgy tanításának célja az 5–6. évfolyamon az, hogy az 1–4. évfolyamon történő irányított játékos cselekvések során nyert tapasztalatok újabbakkal egészüljenek ki, és az élményszerű megismerés önállóbbá, tudatosabbá, célzottabbá váljon. Az életkori sajátosságaikhoz igazodó korszerű, hatékony és meggyőző módszerek révén a tanulók alapkészségei erősödjenek, gondolkodási képességeik folyamatosan fejlődjenek, elvontabbá válnak. A tevékenységek keretei kilépnek a tanterem védett környezetéből, a játékos tevékenységek helyébe fokozatosan az életből átvett feladatok lépnek, a tanulói tevékenységek feltételei és következményei egyre életszerűbbé válnak. Ezzel megkezdődik a felkészülésük környezetük egyre önállóbb alakítására, a változásokhoz való rugalmasabb alkalmazkodásra és saját sorsuk befolyásolására. A veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelése, az átgondoltan tervezett és kitartó munka, majd az ezt záró reális értékelés alakítja ki a helyes önértékeléssel bíró, fejlődőképes, önálló személyiséget, s így egyre inkább képessé válnak az önképzésre, önálló tanulásra. Az életvezetési ismeretek a testi-lelki épséget veszélyeztető betegségek megelőzésére, a káros szenvedélyektől mentes, egészség- és környezettudatos életvitel igazi értéként való elfogadására, megélésére és megtartására irányulnak. A családok mindennapjaira vonatkozóan az élethelyzetek megoldására, a háztartási munka célszerű szervezésére, az anyagi lehetőségek ésszerű felhasználására, az egészséges táplálkozás érdekében hagyományos és korszerű eljárások és eszközök alkalmazására kell példákat mutatni.

A nemzeti kultúra átörökítéséhez, a nemzeti hagyományok ápolásához gyakorlati tevékenységekkel (tárgyalkotó tevékenységgel és gyűjtőmunkával) kapcsolódik a tantárgy. A jól megalapozott nemzeti azonosságtudatra épülhet az egyetemes emberi kultúra értékeinek elfogadása. A munka értékteremtő szerepe, a környezetkímélő termelés és a tudatos fogyasztói magatartás kiemelése a gazdasági ismeretek megalapozásához járul hozzá.

Az alkotóképesség fejlesztése a Tárgyi kultúra, technológiák, termelés részben a modellezés során, a manuális tevékenységek gyakorlásával az alapvető technikai eszközök balesetmentes és szakszerű használatával történik. A gyűjtőmunkák és az anyagvizsgálatok végzése segíti a megismerési és rendszerezési folyamatok gyakorlását. A harmonikus és esztétikus zöld környezet kialakítására az agrotechnikai tevékenységek nevelnek. A Közlekedés témakör egyrészt az 1–4. évfolyamon elsajátítottak ismétlése, gyakoroltatása (a gyalogos, kerékpáros és tömegközlekedés KRESZ szerinti szabályai, rendje, eszközrendszere, a balesetmentes, udvarias közlekedés elvárható követelményei, elsősegélynyújtás), másrészt bővítése (menetrendek, információforrások használata).

7. évfolyam

A technika és tervezés tantárgyban a 7. évfolyamon új és egyszersmind nagy jelentőségű tematikai egységként a munkába állás előzményeit, a munkákat, munkakörnyezeteket, szakmákat, továbbtanulási lehetőségeket közvetlenül és célzottan bemutató, pályaaorientációt szolgáló tanórák, foglalkozások jelennek meg. A korábbi években a produktív tevékenységek tapasztalatai révén kialakult önismeret, a már felismert saját tulajdonságok összevethetővé válnak a megismert lehetőségekkel, az ismeretek az életpályára vonatkozó elképzeléssé válhatnak, a továbbtanulásról, a pályaválasztásról szóló elhatározássá érlelődhetnek.

A 7. évfolyamon a család által használt összetettebb műszaki rendszerek, közművek, közszolgáltatások összefoglalásával befejeződik, teljessé válik a háztartás, a lakókörnyezet megismerése. Ennek révén a családi életre nevelés elemeként tudatosabbá válhat a családon belüli munkamegosztás és az azon belül lehetséges saját szerepek. Az ennek keretében szerzett tapasztalatok, a vizsgálódás, a működési próbák, a környezet alakításában elvégzett kisebb

feladatok, amellet, hogy a pályaorientációt segítve további alkalmakat adnak arra, hogy a tanulók feltárják saját képességeiket, jelentősen fejlesztik a műszaki és természettudományos kompetenciát is. Ezeken a foglalkozásokon a tanulók egyrészt felhasználják a természettudományos tantárgyakban tanultakat, másrészt az ekkor szerzett tapasztalatok alapul szolgálnak a későbbi években sorra kerülő tanuláshoz. A társas kapcsolati kultúra fejlesztésére a csoportos keretek között végzett feladatmegoldás, a tanuló saját tevékenységének, a saját továbbtanulási elképzeléseknek a társakéival való összevetése adhat alkalmat. A kezdeményezőkéesség és vállalkozói kompetencia kialakulását a saját szerep megtalálása, az ötleteknek, elképzeléseknek a valósággal, a lehetőségekkel való összevetése és értékelése, a tanulás tanítását, a hatékony, önálló tanulási kompetencia fejlődését pedig a tantárgy valamennyi 7. osztályos foglalkozását jellemző feladatközpontú tevékenységi tartalmak segítik. A matematikai kompetenciát és a gazdasági, pénzügyi nevelést a háztartási és a közlekedési rendszerek megismerése, működésük elemzése során elvégzett, célzottan a mennyiségi összefüggésekről szóló számítási feladatok szolgálják. Ezeknek a költségekre vonatkozó eredményei egyben hozzájárulnak a takarékoság, a környezettudatosság, a fenntarthatóság iránti elkötelezettség fejlesztéséhez is.

A 7. évfolyamra két kerettantervi változat készült. Az A változatban a Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés fejezet is teret nyert, amelynek sajátos fejlesztési célja, hogy a diák az otthonában előforduló kisebb-nagyobb műszaki természetű hibák, működészavarok megelőzését szolgáló, házilag is végrehajtható karbantartási feladatokat vagy esetleg egyszerűbb javítási műveleteket is képes legyen elvégezni. A B változatból viszont ez kimarad, és helyette a Munkakörnyezetek megismerése kapott nagyobb hangsúlyt, amely fejezet fókuszában a különböző munkahelyeken tett látogatások során szerzett személyes, helyszíni tapasztalatszerzés áll.

Fő feladataink a folyamatos fejlesztés során:

- a tájékozódás és az egyéni, a családi, az iskolai és lakókörnyezetünkben való tájékozottság igényének a felkeltése;
- az összefüggések és kölcsönhatások keresése; az érdeklődésből származó információk és az egyéni tapasztalatok összehangolása;
- rendszerszemléletű gondolkodásmód következetes kialakítása (a természeti, társadalmi és technikai környezet kapcsolatrendszer);
- a problémaérzékenység erősítése, és a folyamatok tudatos, tervezett végig vitele a probléma-felismeréstől a problémamegoldásig;
- a környezettudatos magatartás mindennapokban történő gyakoroltatása, hogy aktívan alkalmazzák a környezetbarát technológiákat;
- a munkamegosztás, az önálló munkaszervezés, az önkiszolgálás, az önellátás, az önellenőrzés, a reális értékelés fokozatos kiépítése;
- a tervezés és az alkotás örömeinek az átélése, az agyag – forma – funkció – esztétikum – gazdaságosság egységének megvalósítása;
- célszerű, takarékos és hatékony gazdálkodás az anyagi és humán erőforrásokkal (az anyaggal, az energiával, a munkával, az idővel);
- a lelki és testi egészség fenntartását elősegítő életvitel kialakítása, különös hangsúly helyezve a megelőzésre;
- a kölcsönös bizalomra, toleranciára épülő kapcsolatrendszerek kialakítása, melyben felelősek vagyunk önmagunkért és másokért;
- a kritikus önértékelés és mások tetteinek és alkotásainak tárgyilagos, közösen kialakított szempontok szerinti megítélése;

- a kezűgyességet továbbfejlesztő tevékenységek előtérbe helyezése, mert a kéz intelligenciájának fejlesztésére a gyermek- és ifjúkor a legalkalmasabb, s bizonyított tény, hogy később már kevésbé pótolhatók az itt elkövetett mulasztások;
- a technika-életvitel tantárgy tanulási szokásrendjének kialakítása (kommunikáció, mintakövetés, munkafogások, önellenőrzés, hibajavítás, könyvtárhasználat, IKT alkalmazása).

Kiemelt fejlesztési feladatok:

Énkép, önismeret:

Biztonságérzetet adó, gyakorlati és elméleti tanulási sikerek átélését lehetővé tevő, tapintatos és szeretetteljes bánásmód teszi lehetővé, hogy felfedezhessék belső értékeiket. Több új tantárgyhoz kapcsolódóan, különböző csoportokhoz alkalmazkodva együtt kell működniük, ahol kipróbálhatják, hogy mire képesek, megtapasztalhatják az újszerű feladatokkal való találkozás élményét, az alkotó munka során hasznosuló tanulságokkal élhetik meg a próbálkozásaikat. Az így kialakuló pozitív énkép és a reális önismeret segíti az átmeneteket.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Modell- és makettépítés technológiai	4	0	4
Település – a település kialakulása, településtípusok	3	0	3
Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek	4	0	4
Köztterek, közösségi terek, középületek	4	0	4
Közlekedés – közlekedés egykor és ma	3	2	5
Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek	4	0	4
Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések	4	0	4
Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegővési, karbantartási munkák	3	0	3
Komplex modell- és makettkészítés	5	0	5
Évfolyam összesen	34	2	36

6. évfolyam:			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Modell- és makettépítés technológiai	4	0	4

Település – a település kialakulása, településtípusok	3	0	3
Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek	4	0	4
Köztterek, közösségi terek, középületek	4	0	4
Közlekedés – közlekedés egykor és ma	3	0	3
Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek	4	0	4
Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések	4	0	4
Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák	3	0	3
Komplex modell- és makettkészítés	5	2	7
Évfolyam összesen	34	2	36

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
A telepőlések közmőellátása, a legfontosabb közmővek, közszolgáltatások	6	0	6
Korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet	8	0	8
Az egészséges telepőlés	6	0	6
Közlekedés, közlekedési rendszerek	6	2	8
Komplex modellezési feladat	8		8
Évfolyam összesen	34	2	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közlekedés Közlekedésben rejlő veszélyek	Figyelem, elővigyázatosság. Baleset esetén teendők. Segélyhívás. Szituációs játékok.	2
	Összesen:	2

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Komplex modell- és makettkészítés	A keresztyén ünnepekhez hagyományörző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösöd)	2
	Összesen:	2

7 évfolyam:	Szabad órakeret:	2
-------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közlekedés Közlekedésben rejlő veszélyek	Figyelem, elővigyázatosság. Baleset esetén teendők. Segélyhívás. Szituációs játékok.	2
	Összesen:	2

5. évfolyam

**Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét**

Tematikai egység	1. Modell- és makettépítés technológiái	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési- oktatási szakasz végére: megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét; felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések ok-okozati összefüggéseit; felismeri az egyes műveletek baleseti veszélyeit; elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során; A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megismeri a méretmegadás elemeit; felismeri a méretarányos kicsinyítés, nagyítás feladatát, jelentőségét; ismeri a vetületi ábrázolást;	

	irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a modellezés során felhasznált anyagok tulajdonságairól, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A szabályok szükségességének belátása, a szabálykövető magatartás fejlesztése A térszemlélet és az elvont gondolkodás fejlesztése A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése Ok-okozati összefüggések felismerése A modellezés, makettépítés feladata, jelentősége A modell és a makett közötti különbségtétel A mérés célja, fontossága Mérőeszközök alkalmazása Mérés milliméteres pontossággal Műszaki ábrázolás alapismereteinek elsajátítása Méretmegadás elemei, szabályai Vetületi ábrázolás, méretarány alkalmazása, a méretarányos kicsinyítés, nagyítás jelentősége Rajzolvasási gyakorlatok. A valóság és az ábra összefüggéseinek felismerése A modellezéshez felhasználható anyagok (például papír, fa, műanyag, fém, textil, agyag vagy egyéb képlékeny anyag) tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel (szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján) Különböző szerkezetek építése, terhelési próba végzése Az anyagok megmunkálásához, alakításához, szereléséhez szükséges technológiák, szerszámok megismerése, célszerű, balesetmentes használatuk elsajátítása
Fogalmak	Modell, makett, mérés, mérőeszköz, mérési pontosság, méretmegadás elemei és szabályai, vonalfajták, méretszám, méretarány, kicsinyítés, nagyítás, vetület, az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése
Javasolt tevékenységek	– Modellek és makettek megfigyelése megadott szempontok szerint, azonosságok, különbségek megfogalmazása, a modell-, illetve makettkészítés jelentőségének felismerése – A műszaki rajz szükségességének felismerése térbeli alakzatok, tárgyak és róluk készült műszaki rajzok, axonometrikus ábrák tanulmányozásán, elemzésén keresztül. A valóság és az ábra közötti kapcsolat, megfelelés azonosítása – Mérőeszközök használata, mérés milliméter pontossággal – Műszaki rajzok értelmezése, a műszaki ábrázolás jelképeinek, szabályainak megismerése, azonosítása – Vetületi ábra, egyszerű műszaki rajz készítése szabadkézzel, majd szerkesztéssel geometrikus testekről

	– A modellezéshez, makettépítéshez felhasználható anyagok néhány tulajdonságának megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel – A rendelkezésre álló szerszámok és a velük végezhető műveletek megismerése, gyakorlása – Azonos anyagú, különböző profilú rudak terheléspróbája – Térbeli szerkezetek, tornyok építése rudakból, stabilitásuk, terhelhetőségük vizsgálata
--	---

Tematikai egység	2. Település – a település kialakulása, településtípusok	Órakeret 3 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: -jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: ismeri a legfontosabb településfajtákat, azok jellemzőit; összehasonlítja a különböző településtípusokhoz kötődő életformákat, azonosságokat, különbségeket fogalmaz meg; összehasonlítja a különböző életformákhoz kötődő lakó- és gazdasági épületeket; ismereteket gyűjt a saját településéről; elemzi a lakóépületek és a természeti környezet közötti kapcsolatot; átlátja a lakóház tervezésének szempontjait – alaprajz, tájolás, épület alakja; lakóépületet tervez megadott szempontok és méretarány alapján; lakóépület-makettet épít egyszerű geometrikus testek felhasználásával.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Ok-okozati összefüggések felismerése Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése Véleményformálás támogatása a természeti és a lakókörnyezet kapcsolatának felismeréséhez Véleményformálás támogatása a technológiai fejlődés és a társadalmi gazdasági fejlődés kapcsolatának felismeréséhez Információgyűjtési, -rendszerezési, -értelmezési képességek fejlesztése A települések kialakulása Különböző településtípusokhoz (város, falu) és életformákhoz (pl. gazdálkodás) kötődő lakó- és gazdasági épületek tanulmányozása, összehasonlítása A lakóépületek és a természeti környezet kapcsolatának elemzése Információk gyűjtése a saját településről, annak történetéről Lakóépületek típusai Lakóépület-makett készítése egyszerű geometrikus testekből	
Fogalmak	Lakóhely, település, város, falu, mezőgazdaság, ipar, városiasodás, városodás, urbanizáció, ház (családi ház, sorház, toronyház, lakópark), kert, gazdasági épület, melléképület, lakás, udvar, alaprajz, homlokzat, tető, nyílászárók, az építkezés menete	

Javasolt tevékenységek	– Információk gyűjtése a települések kialakulásáról, az egyes éghajlati viszonyok jellegzetes lakóépületeiről megadott szempontok szerint. Az információk rendszerezése, megosztása – Településmakett elkezdése közös döntések megfogalmazásával: a makett méretarányának meghatározása, a lakóövezet kijelölése, az utcahálózat megrajzolása, a telkek kiosztása, a lakóépületek jellegének meghatározása – Lakóépület-makett készítése egyéni munkában a közös döntéseknek megfelelően – A település régen és ma – a lakóhely egy tere, része változásainak nyomon követése – A mi falunk, városunk: útikalauz készítése
-----------------------------------	--

Tematikai egység	3. Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; anyagválasztásnál elemzi a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: azonosítja a lakóház részeit – alap, tartószerkezet, falazat, nyílászárók, homlokzat, tető; ismereteket gyűjt a régi korok épületeiről, építőanyagairól, a hagyományos népi építészet épületeiről, építőanyagairól; információkat gyűjt építőanyagokról, építőipari szakmákról; megtervezi a lakóépület közvetlen környezetét – kert, gazdasági épületek; modellezi a lakóépületek környezetét.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Ok-okozati összefüggések felismerése Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése Véleményformálás támogatása a természeti és a lakókörnyezet kapcsolatának felismeréséhez Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése A munkatevékenység értékteremtő lényegének értelmezése Az adott kor technikai fejlettsége és az alkalmazott anyagok, technológiák közötti összefüggések felismerése A társadalmi munkamegosztás lényegének, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségének értelmezése Építményekre ható hatások és az építményekkel kapcsolatos követelmények elemzése, összehasonlítása Régi korok jellemző épületeinek, a hagyományos népi építészet építményeinek, építőanyagainak tanulmányozása, elemzése Az egyes tájegységek jellegzetességei – lakó-, gazdasági és középületek alakja, elrendezése –, a használt anyagok és építési technológiák közötti kapcsolatok feltárása, elemzése	

	A modern kor építésze – iparosított technológia, vasbeton szerkezetek, építőipari gépek Az építészet építőanyagainak, építőipari foglalkozások tanulmányozása, elemzése Az építőanyagok és építési technológiák, építőipari foglalkozások közötti kapcsolatok feltárása, elemzése A lakóépület-makett közvetlen környezetének kialakítása
Fogalmak	Építészet, épület, építmény, alapozás, vízszigetelés, hőszigetelés, tájolás, természetes (szoláris) energia, passzív napenergia, benapozottság, árnyékolás, kő, fa, föld, agyag, vályog, téglalap, pala, cserép, beton, vasbeton, üveg, kötőanyag, teherhordó szerkezet, mennyezet, tetőszerkezet, panel
Javasolt tevékenységek	– Információk gyűjtése az egyes történelmi korok, tájegységek jellemző épületeiről, a felhasznált anyagokról, technológiákról. Az információk rendszerezése, megosztása – Látogatás egy építkezésen vagy film megtekintése egy építkezésről. Megfigyelési szempontok szerinti adatgyűjtés, megbeszélés – Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról – A lakóházmakett környezetének megtervezése és kialakítása

Tematikai egység	4. Közterek, közösségi terek, középületek	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megnevezi a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket; egy adott terület helyszínrajzát értelmezi, összeveti a valósággal, például nyomtatott, interneten elérhető térképek, fényképek alapján; elgazodik egyszerű építészeti vázlatokon; a társakkal együttműködve településmodellt tervez; csoportban településmodellt épít.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során Ok-okozati összefüggések felismerése Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése Az elvont gondolkodás fejlesztése Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése A település arculatát alakító tényezők tanulmányozása Az emberek mindennapos tevékenysége (munka, háztartás, szabadidő) és a településtípusok (épületek, építmények, szabad területek és infrastruktúrák) közötti kapcsolatok feltárása	

	Különböző közösségi épületek feladata. Helyszínrajzok tanulmányozása, elemzése Adott terület helyszínrajzának értelmezése és összevetése a valósággal Településmakett készítése
Fogalmak	Középület, közintézmény, közösségi épület, szolgáltatás, helyszínrajz
Javasolt tevékenységek	– Tanulmányi séta az iskola közvetlen környezetében, a település arculatát alakító tényezők tanulmányozása. Megfigyelési szempontok szerinti adatgyűjtés, közös megbeszélés – A bejárt terület helyszínrajzának összevetése a személyes tapasztalatokkal – A településmakett folytatása a közösségi terek, középületek megtervezésével, megépítésével – A végzett munka értékelése, a tervektől való eltérések vizsgálata, a továbbfejlesztés lehetőségeinek megbeszélése

Tematikai egység	5. Közlekedési ismeretek	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A gyalogos és kerékpáros közlekedés alapismeretei. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok. Viselkedési normák a közösségi közlekedési színtereken. Járműhasználattal kapcsolatos veszélyhelyzetek értelmezése, a balesetek megelőzési lehetőségeinek ismerete. A szárazföldi, vízi és légi közlekedés eszközei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biztonságos kerékpáros közlekedés szabályainak ismerete, alkalmazása. Hagyományos és korszerű környezetkímélő közlekedéstechnikai eljárások, célszerű eszközök alkalmazásával a technikai ismeretek bővítése, a környezettudatos magatartás erősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>A forgalomszabályozás közlekedési jelzései</i> A közúti közlekedési jelzések hierarchiája. A jelzőtáblák és útburkolati jelek. A forgalomirányító fényjelzőkészülékek jelzéseinek jelentése. A rendőri forgalomirányító tevékenység.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szaknyelv, szókinésbővítés, szövegértés, könyvtárhasználat. <i>Digitális kultúra:</i> internethasználat, könyvtárhasználat, alkalmazások használata. <i>Természetismeret:</i> sebesség, gyorsulás. <i>Erkölcstan:</i> találmányok az emberiség szolgálatára
<i>A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet</i> A járművek. A városi, közúti, a vízi és légi közlekedés rendszereinek megismerése. A közlekedés fejlődése, találmányok és feltalálók a közlekedéstörténetben – információgyűjtés, rendszerezés. A közlekedéssel kapcsolatos foglalkozásokról, szakmákról információszerzés.		
<i>Balesetvédelem</i> Közlekedési helyzetek, veszélyek, balesetek elemzése, megelőzése.		

Közlekedésbiztonsági ismeretek. A féktávolság. Az érzékelési- és útviszonyok forgalombefolyásoló szerepe. A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán. A kerékpár karbantartása. Tennivalók közlekedési baleset esetén. Az elsősegélynyújtás feltételrendszere, helyzetfelmérés, biztosítás és segélyhívás. Figyelem, elővigyázatosság. Baleset esetén teendők. Segélyhívás. Szituációs játékok.		(anyagi hasznára, javára, kárára).
<i>Vasúti közlekedés</i> A biztonságos és udvarias vasúti közlekedés szabályai. Közúti és vasúti menetrendek, útvonaltérképek tanulmányozása. Útvonalterv készítése térkép és útvonaltervező segítségével.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Útvonaltípus, főútvonal, kerékpárút, autópálya, autópálya, közlekedési csomópont, forgalomirányítás, elsőbbség, kikerülés, fékezés, fékút, megállás, tilalom, közlekedési tábla, viselkedési norma, útkereszteződés, alárendelt út, egyenrangú út, útviszony, közlekedésbiztonság.	
Javaolt tevékenységek	– A tanulók közlekedési szokásainak (iskolába járás) feltérképezése, az adatok elemzése – A település közlekedési infrastruktúrájának tanulmányozása – Irányított információgyűjtés a közlekedés fejlődéséről, a legfontosabb találmányokról, jelentős feltalálókról, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra. Információk megosztása – A településmakett úthálózatának befejezése, a közlekedés jelzőrendszereivel való kiegészítése – például útburkolati jelek, közlekedési táblák, jelzőlámpák, gyalogos-átkelőhelyek, parkolók – Közlekedési helyzetek szimulálása a terepasztalon	

Tematikai egység	6. Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: lakásalaprajzot tervez – akár tervezőprogram segítségével – megadott létszámú család számára; berendezett lakásmakettet készít; alaprajzok tanulmányozása során megismeri a lakás jellemző helyiségeit, azok funkcióját, egymással való kapcsolatát.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Ok-okozati összefüggések felismerése Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése Az elvont gondolkodás fejlesztése	

	Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése Digitális technológiák alkalmazása a tervezésben A lakás kialakítása (építése) és a külső hatások elleni védelem összefüggésének felismerése (feladat – anyag – technológia) A lakás fizikai adottságai és a benne folyó tevékenységek közötti kapcsolat felismerése, elemzése Épület, lakás alaprajzának értelmezése és összevetése a valósággal A lakásalaprajz jellemzői A lakás helyiségeinek csoportosítása A helyiségek egymással való kapcsolatának elemzése A lakás beosztásának, az egyes helyiségek egymással való kapcsolatának jelentősége, szerepe Lakásalaprajz tervezése, lakásmakett készítése
Fogalmak	Alaprajz, helyszínrajz, tájolás, fizikai jellemzők, egyéni és közösségi terek, háztartási és higiénés terület, közlekedők, tárolók, szabad terület
Javasolt tevékenységek	– Saját lakás leírása szóban – elbeszélés utáni rajzolás – Ismert épület bejárása új megfigyelési szempontok meghatározásával, vázlatkészítés – Lakásalaprajzok tanulmányozása megadott szempontok szerint, azonosságok megfogalmazása, szükségszerűségek felismerése – A megbeszélte szempontok szerint lakásalaprajz tervezése, lehetőleg digitális alkalmazás segítségével – A lakástervek elemzése, megvitatása, lakásmakett készítése

Tematikai egység	7. Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: a társakkal együttműködve megtervezi a lakás berendezését; felismeri a lakás alaprajza és a lakás berendezhetősége közötti kapcsolatot; ismeri a lakás helyiségeinek jellemző bútorait; információkat gyűjt a bútorok történetéről; ismeri az ergonómiai, esztétikai szempontokat a bútorok kiválasztása, elhelyezése során; felismeri a lakás berendezése és a lakók eltérő igényei, szokásai közötti kapcsolatot; ismeri a világítás, a színek, az anyagok és minták, a tárgyak és díszek szerepét a lakberendezésben; információkat gyűjt a régi magyar konyhák berendezéseiről, eszközeiről;	

	ismeri a modern konyhával szemben támasztott követelményeket; a konyhatervezés során használja a kialakítás, berendezés higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjait.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Ok-okozati összefüggések felismerése Igények és jellemző tulajdonságok közötti összefüggések értelmezése Egyéni tulajdonságok és igények közötti kapcsolat feltárása Digitális alkalmazások használatával információk gyűjtése, rendszerezése Digitális technológiák alkalmazása a tervezésben Önismeret és együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során Döntéshozatal során ismeretek alkalmazása, véleményformálás, konszenzusra jutás Ízlés formálása Egészségtudatos magatartás igényének erősítése A lakás berendezésének jellemzői Az egyes lakóterületek funkcióinak kialakítása a megfelelő berendezéssel A különböző helyiségek jellemző bútorzatai, a lakótér feladata, a bútorzat és a tevékenységek közötti kapcsolat felismerése A berendezés stílusa és az egyéni ízlés közötti kapcsolat elemzése Bútortörténet A bútorok kiválasztásának, elhelyezésének szempontjai A berendezés szerepe a téralakításban A lakberendezés modellezése A munkavégzés ergonómiája A helyes munkavégzés szükségességének felismertetése A leggyakoribb egészségkárosító helyzetek és azok elkerülése A konyha ergonomikus berendezése Konyhatervak készítése
Fogalmak	Funkció, esztétika, stílus, ízlés, harmónia, színek szerepe, ergonómia, design, téralakítás eszközei, helykihasználás, nyugalmi területek, közlekedőutak, bútorok helyigénye, kényelmi és tároló bútorok, bútorválasztás szempontjai, egészségkárosító helyzetek, statikus, dinamikus terhelés
Javasolt tevékenységek	– Egy bútoráruház meglátogatása vagy egy ott dolgozó meghívása. Katalógus, folyóiratok, prospektusok, internetes anyagok képei alapján berendezett lakások, lakásrészek elemzése meghatározott szempontok szerint – Információk gyűjtése, megosztása a bútorok történetéről, a világítás, a színek, az anyagok és minták, a tárgyak és díszek lakberendezésben betöltött szerepéről – A lakásmakett vagy egy választott helyiség berendezésének megtervezése lehetőség szerint 3D-s lakberendező program segítségével. A berendezés modellezése – Konyhaterv készítése lehetőség szerint digitális alkalmazással, figyelembe véve a kialakítás, berendezés higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjait

	– Munkaműveletek, tárgyak, eszközök elemzése ergonómiai szempontból, a helyes munkavégzés, a helyes ülés gyakorlása
--	---

Tematikai egység	8. Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák	Órakeret 3 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tevékenysége során tapasztalatokat szerez a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe veszi a környezeti szempontokat.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az ember személyes felelősségének felismerése a környezet alakításában Tevékenységek, beavatkozások következményének mérlegelése Digitális alkalmazások használatával információk gyűjtése, rendszerezése Szabálykövető, kooperatív magatartás alkalmazása a munkavégzés során Munkatevékenység értékteremtő lényegének, felelősségének értelmezése A környezet- és egészségtudatos cselekvés fejlesztése Információk gyűjtése a lakásban előforduló legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkákról Szagtalanítás, védekezés a kártevők ellen Környezetbarát anyagok és eljárások alkalmazása a tevékenység során A hagyományos tisztítószeres és eljárások alkalmazása és a környezetvédelem összefüggéseinek felismertetése A laikus által végezhető munkák határai, annak felismerése, hogy nagyobb munkálatokhoz szakembert kell hívni A tevékenységgel érintett foglalkozások, szakmák	
Fogalmak	Állagmegóvás, karbantartás, mázolás, festés, tapétázás, burkolás, takarítás, tisztítószer, környezetvédelem, tudatos fogyasztói magatartás, fenntarthatóság	
Javasolt tevékenységek	– Információk gyűjtése, megosztása a lakásban előforduló legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkákról – Állagmegóvási, karbantartási munkák végzése a helyi lehetőségek szerint, például: bútorok megjavítása, festése; folttisztítási gyakorlat környezetbarát anyagokkal, ruházat, lakástextíliák gondozása stb. – Különböző háztartási vegyszerek címkéinek tanulmányozása a felhasználás, tárolás, balesetveszély szempontjai szerint – Baleseti források azonosítása, megtörtént balesetek elemzése, elsősegélynyújtási szabályok megbeszélése – Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról. A tanulók szerepjáték formájában bemutathatják egymásnak az egyes foglalkozások jellemző feladatait	

Tematikai egység	9. Komplex modell- és makettkészítés	Órakeret 5 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg; megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: az órai munkák során tapasztalatot szerez a felhasznált anyagokról, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok; terveit szóban, rajzban megosztja; a terv mentén lépésenkénti külső ellenőrzéssel halad alkotótevékenységében; a szerszámokat és eszközöket tanári útmutatás segítségével használja; a munkavégzési szabályokat betartja; felismeri az egyes műveletek balesetveszélyeit, a védőeszközök használatának szükségességét; csoportmunkában, feladata szerint dolgozik, a szabályokat betartatja, betartja; a csoportban feladata szerint tevékenykedik, segítséget kér, segítséget ad; felismeri az elkészült produktum tervtől való eltérésének ok-okozati összefüggéseit.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A tanult ismeretek alkalmazása, mélyítése Együttműködési készségek fejlesztése a munkatevékenységek tervezése és végzése során Önismeret, társas kompetenciák, munkakultúra fejlesztése Kreativitás fejlesztése Különböző épületek vagy településrészlet modellezése helyszínrajzok, fényképek alapján Komplex modell tervezése és kivitelezése egyéni választás alapján csoportmunkában	
Fogalmak	Az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése	
Javasolt tevékenységek	– A tanult ismeretek, műveletek alkalmazása valós igényt szolgáló, tárgyalkotó tevékenység során – A tanulók választása alapján elkészülhet egy híres épület, esetleg egy településrészlet makettje a rendelkezésre álló anyagok minél kreatívabb felhasználásával, vagy a lakáshoz, lakókörnyezethez kapcsolódó tárgy, lehetőség szerint újrahasznosított anyagokból	

6. évfolyam

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Tematikai egység	1. Modell- és makettépítés technológiái	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét; felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések ok-okozati összefüggéseit; felismeri az egyes műveletek baleseti veszélyeit; elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során; A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megismeri a méretmegadás elemeit; felismeri a méretarányos kicsinyítés, nagyítás feladatát, jelentőségét; ismeri a vetületi ábrázolást; irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a modellezés során felhasznált anyagok tulajdonságairól, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A szabályok szükségességének belátása, a szabálykövető magatartás fejlesztése A térszemlélet és az elvont gondolkodás fejlesztése A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése Ok-okozati összefüggések felismerése A modellezés, makettépítés feladata, jelentősége A modell és a makett közötti különbségtétel A mérés célja, fontossága Mérőeszközök alkalmazása Mérés milliméteres pontossággal Műszaki ábrázolás alapismereteinek elsajátítása Méretmegadás elemei, szabályai Vetületi ábrázolás, méretarány alkalmazása, a méretarányos kicsinyítés, nagyítás jelentősége Rajzolvasási gyakorlatok. A valóság és az ábra összefüggéseinek felismerése A modellezéshez felhasználható anyagok (például papír, fa, műanyag, fém, textil, agyag vagy egyéb képlékeny anyag) tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel (szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján) Különböző szerkezetek építése, terhelési próba végzése Az anyagok megmunkálásához, alakításához, szereléséhez szükséges technológiák, szerszámok megismerése, célszerű, balesetmentes használatuk elsajátítása	
Fogalmak	Modell, makett, mérés, mérőeszköz, mérési pontosság, méretmegadás elemei és szabályai, vonalfajták, méretszám, méretarány, kicsinyítés, nagyítás, vetület, az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése	
Javasolt tevékenységek	– Modellek és makettek megfigyelése megadott szempontok szerint, azonosságok, különbségek megfogalmazása, a modell-, illetve makettkészítés jelentőségének felismerése	

	– A műszaki rajz szükségességének felismerése térbeli alakzatok, tárgyak és róluk készült műszaki rajzok, axonometrikus ábrák tanulmányozásán, elemzésén keresztül. A valóság és az ábra közötti kapcsolat, megfelelés azonosítása – Méréseszközök használata, mérés milliméter pontossággal – Műszaki rajzok értelmezése, a műszaki ábrázolás jelképeinek, szabályainak megismerése, azonosítása – Vetületi ábra, egyszerű műszaki rajz készítése szabadkézzel, majd szerkesztéssel geometrikus testekről – A modellezéshez, makettépítéshez felhasználható anyagok néhány tulajdonságának megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel – A rendelkezésre álló szerszámok és a velük végezhető műveletek megismerése, gyakorlása – Azonos anyagú, különböző profilú rudak terheléspróbája – Térbeli szerkezetek, tornyok építése rudakból, stabilitásuk, terhelhetőségük vizsgálata
--	--

Tematikai egység	2. Település – a település kialakulása, településtípusok	Órakeret 3 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: -jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: ismeri a legfontosabb településfajtákat, azok jellemzőit; összehasonlítja a különböző településtípusokhoz kötődő életformákat, azonosságokat, különbségeket fogalmaz meg; összehasonlítja a különböző életformákhoz kötődő lakó- és gazdasági épületeket; ismereteket gyűjt a saját településéről; elemzi a lakóépületek és a természeti környezet közötti kapcsolatot; átlátja a lakóház tervezésének szempontjait – alaprajz, tájolás, épület alakja; lakóépületet tervez megadott szempontok és méretarány alapján; lakóépület-makettet épít egyszerű geometrikus testek felhasználásával.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Ok-okozati összefüggések felismerése Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése Véleményformálás támogatása a természeti és a lakókörnyezet kapcsolatának felismeréséhez Véleményformálás támogatása a technológiai fejlődés és a társadalmi gazdasági fejlődés kapcsolatának felismeréséhez Információgyűjtési, -rendszerezési, -értelmezési képességek fejlesztése A települések kialakulása Különböző településtípusokhoz (város, falu) és életformákhoz (pl. gazdálkodás) kötődő lakó- és gazdasági épületek tanulmányozása, összehasonlítása	

	A lakóépületek és a természeti környezet kapcsolatának elemzése Információk gyűjtése a saját településről, annak történetéről Lakóépületek típusai Lakóépület-makett készítése egyszerű geometrikus testekből
Fogalmak	Lakóhely, település, város, falu, mezőgazdaság, ipar, városiasodás, városodás, urbanizáció, ház (családi ház, sorház, toronyház, lakópark), kert, gazdasági épület, melléképület, lakás, udvar, alaprajz, homlokzat, tető, nyílászárók, az építkezés menete
Javasolt tevékenységek	– Információk gyűjtése a települések kialakulásáról, az egyes éghajlati viszonyok jellegzetes lakóépületeiről megadott szempontok szerint. Az információk rendszerezése, megosztása – Település-makett elkészítése közös döntések megfogalmazásával: a makett méretarányának meghatározása, a lakóövezet kijelölése, az utcahálózat megrajzolása, a telkek kiosztása, a lakóépületek jellegének meghatározása – Lakóépület-makett készítése egyéni munkában a közös döntéseknek megfelelően – A település régen és ma – a lakóhely egy tere, része változásainak nyomon követése – A mi falunk, városunk: útikalauz készítése

Tematikai egység	3. Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; anyagválasztásnál elemzi a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: azonosítja a lakóház részeit – alap, tartószerkezet, falazat, nyílászárók, homlokzat, tető; ismereteket gyűjt a régi korok épületeiről, építőanyagairól, a hagyományos népi építészet épületeiről, építőanyagairól; információkat gyűjt építőanyagokról, építőipari szakmákról; megtervezi a lakóépület közvetlen környezetét – kert, gazdasági épületek; modellezi a lakóépületek környezetét.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Ok-okozati összefüggések felismerése Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése Véleményformálás támogatása a természeti és a lakókörnyezet kapcsolatának felismeréséhez Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése A munkatevékenység értékteremtő lényegének értelmezése Az adott kor technikai fejlettsége és az alkalmazott anyagok, technológiák közötti összefüggések felismerése	

	A társadalmi munkamegosztás lényegének, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségének értelmezése Építményekre ható hatások és az építményekkel kapcsolatos követelmények elemzése, összehasonlítása Régi korok jellemző épületeinek, a hagyományos népi építészet építményeinek, építőanyagainak tanulmányozása, elemzése Az egyes tájegységek jellegzetességei – lakó-, gazdasági és középületek alakja, elrendezése –, a használt anyagok és építési technológiák közötti kapcsolatok feltárása, elemzése A modern kor építésze – iparosított technológia, vasbeton szerkezetek, építőipari gépek Az építészet építőanyagainak, építőipari foglalkozások tanulmányozása, elemzése Az építőanyagok és építési technológiák, építőipari foglalkozások közötti kapcsolatok feltárása, elemzése A lakóépület-makett közvetlen környezetének kialakítása
Fogalmak	Építészet, épület, építmény, alapozás, vízszigetelés, hőszigetelés, tájolás, természetes (szoláris) energia, passzív napenergia, benapozottság, árnyékolás, kő, fa, föld, agyag, vályog, téglá, pala, cserép, beton, vasbeton, üveg, kötőanyag, teherhordó szerkezet, mennyezet, tetőszerkezet, panel
Javasolt tevékenységek	– Információk gyűjtése az egyes történelmi korok, tájegységek jellemző épületeiről, a felhasznált anyagokról, technológiákról. Az információk rendszerezése, megosztása – Látogatás egy építkezésen vagy film megtekintése egy építkezésről. Megfigyelési szempontok szerinti adatgyűjtés, megbeszélés – Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról – A lakóházmakett környezetének megtervezése és kialakítása

Tematikai egység	4. Közterek, közösségi terek, középületek	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megnevezi a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket; egy adott terület helyszínrajzát értelmezi, összeveti a valósággal, például nyomtatott, interneten elérhető térképek, fényképek alapján; elgazodik egyszerű építészeti vázlatokon; a társakkal együttműködve településmodellt tervez; csoportban településmodellt épít.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során Ok-okozati összefüggések felismerése	

	Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése Az elvont gondolkodás fejlesztése Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése A település arculatát alakító tényezők tanulmányozása Az emberek mindennapos tevékenysége (munka, háztartás, szabadidő) és a településtípusok (épületek, építmények, szabad területek és infrastruktúrák) közötti kapcsolatok feltárása Különböző közösségi épületek feladata. Helyszínrajzok tanulmányozása, elemzése Adott terület helyszínrajzának értelmezése és összevetése a valósággal Településmakett készítése
Fogalmak	Középület, közintézmény, közösségi épület, szolgáltatás, helyszínrajz
Javasolt tevékenységek	– Tanulmányi séta az iskola közvetlen környezetében, a település arculatát alakító tényezők tanulmányozása. Megfigyelési szempontok szerinti adatgyűjtés, közös megbeszélés – A bejárt terület helyszínrajzának összevetése a személyes tapasztalatokkal – A településmakett folytatása a közösségi terek, középületek megtervezésével, megépítésével – A végzett munka értékelése, a tervektől való eltérések vizsgálata, a továbbfejlesztés lehetőségeinek megbeszélése

Tematikai egység	5. Közlekedési ismeretek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A gyalogos és kerékpáros közlekedés alapismeretei. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok. Viselkedési normák a közösségi közlekedési színtereken. Járműhasználattal kapcsolatos veszélyhelyzetek értelmezése, a balesetek megelőzési lehetőségeinek ismerete. A szárazföldi, vízi és légi közlekedés eszközei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biztonságos kerékpáros közlekedés szabályainak ismerete, alkalmazása. Hagyományos és korszerű környezetkímélő közlekedéstechnikai eljárások, célszerű eszközök alkalmazásával a technikai ismeretek bővítése, a környezettudatos magatartás erősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>A forgalomszabályozás közlekedési jelzései</i> A közúti közlekedési jelzések hierarchiája. A jelzőtáblák és útburkolati jelek. A forgalomirányító fényjelzőkészülékek jelzéseinek jelentése. A rendőri forgalomirányító tevékenység.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szaknyelv, szókincsbővítés, szövegértés, könyvtárhasználat.
<i>A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet</i> A járművek. A városi, közúti, a vízi és légi közlekedés rendszereinek megismerése.		<i>Digitális kultúra:</i> internethasználat,

A közlekedés fejlődése, találmányok és feltalálók a közlekedéstörténetben – információgyűjtés, rendszerezés. A közlekedéssel kapcsolatos foglalkozásokról, szakmákról információszerzés.		könyvtárhasználat, alkalmazások használata. <i>Természetismeret:</i> sebesség, gyorsulás. <i>Erkölcstan:</i> találmányok az emberiség szolgálatára (anyagi hasznára, javára, kárára).
<i>Balesetvédelem</i> Közlekedési helyzetek, veszélyek, balesetek elemzése, megelőzése. Közlekedésbiztonsági ismeretek. A féktávolság. Az érzékelési- és útviszonyok forgalombefolyásoló szerepe. A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán. A kerékpár karbantartása. Tennivalók közlekedési baleset esetén. Az elsősegélynyújtás feltételrendszere, helyzetfelmérés, biztosítás és segítségkérés.		
<i>Vasúti közlekedés</i> A biztonságos és udvarias vasúti közlekedés szabályai. Közúti és vasúti menetrendek, útvonalterképek tanulmányozása. Útvonalterv készítése térkép és útvonaltervező segítségével.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Útvonaltípus, főút, kerékpárút, autópálya, közlekedési csomópont, forgalomirányítás, elsőbbség, kikerülés, fékezés, fékút, megállás, tilalom, közlekedési tábla, viselkedési norma, útkereszteződés, alárendelt út, egyenrangú út, útviszony, közlekedésbiztonság.	
Javasolt tevékenységek	– A tanulók közlekedési szokásainak (iskolába járás) feltérképezése, az adatok elemzése – A település közlekedési infrastruktúrájának tanulmányozása – Irányított információgyűjtés a közlekedés fejlődéséről, a legfontosabb találmányokról, jelentős feltalálókról, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra. Információk megosztása – A település makett úthálózatának befejezése, a közlekedés jelzőrendszereivel való kiegészítése – például útburkolati jelek, közlekedési táblák, jelzőlámpák, gyalogos-átkelőhelyek, parkolók – Közlekedési helyzetek szimulálása a terepasztalon	

Tematikai egység	6. Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: lakásalaprajzot tervez – akár tervezőprogram segítségével – megadott létszámú család számára; berendezett lakásmakettet készít;	

	alaprajzok tanulmányozása során megismeri a lakás jellemző helyiségeit, azok funkcióját, egymással való kapcsolatát.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Ok-okozati összefüggések felismerése Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése Az elvont gondolkodás fejlesztése Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése Digitális technológiák alkalmazása a tervezésben A lakás kialakítása (építése) és a külső hatások elleni védelem összefüggésének felismerése (feladat – anyag – technológia) A lakás fizikai adottságai és a benne folyó tevékenységek közötti kapcsolat felismerése, elemzése Épület, lakás alaprajzának értelmezése és összevetése a valósággal A lakásalaprajz jellemzői A lakás helyiségeinek csoportosítása A helyiségek egymással való kapcsolatának elemzése A lakás beosztásának, az egyes helyiségek egymással való kapcsolatának jelentősége, szerepe Lakásalaprajz tervezése, lakásmakett készítése
Fogalmak	Alaprajz, helyszínrajz, tájolás, fizikai jellemzők, egyéni és közösségi terek, háztartási és higiénés terület, közlekedők, tárolók, szabad terület
Javasolt tevékenységek	– Saját lakás leírása szóban – elbeszélés utáni rajzolás – Ismert épület bejárása új megfigyelési szempontok meghatározásával, vázlatkészítés – Lakásalaprajzok tanulmányozása megadott szempontok szerint, azonosságok megfogalmazása, szükségszerűségek felismerése – A megbeszélte szempontok szerint lakásalaprajz tervezése, lehetőleg digitális alkalmazás segítségével – A lakástervek elemzése, megvitatása, lakásmakett készítése

Tematikai egység	7. Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések	Órakeret 4 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: a társakkal együttműködve megtervezi a lakás berendezését; felismeri a lakás alaprajza és a lakás berendezhetősége közötti kapcsolatot; ismeri a lakás helyiségeinek jellemző bútorait; információkat gyűjt a bútorok történetéről; ismeri az ergonómiai, esztétikai szempontokat a bútorok kiválasztása, elhelyezése során;	

	felismeri a lakás berendezése és a lakók eltérő igényei, szokásai közötti kapcsolatot; ismeri a világítás, a színek, az anyagok és minták, a tárgyak és díszek szerepét a lakberendezésben; információkat gyűjt a régi magyar konyhák berendezéseiről, eszközeiről; ismeri a modern konyhával szemben támasztott követelményeket; a konyhatervezés során használja a kialakítás, berendezés higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjait.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Ok-okozati összefüggések felismerése Igények és jellemző tulajdonságok közötti összefüggések értelmezése Egyéni tulajdonságok és igények közötti kapcsolat feltárása Digitális alkalmazások használatával információk gyűjtése, rendszerezése Digitális technológiák alkalmazása a tervezésben Önismeret és együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során Döntéshozatal során ismeretek alkalmazása, véleményformálás, konszenzusra jutás Ízlés formálása Egészségtudatos magatartás igényének erősítése A lakás berendezésének jellemzői Az egyes lakóterületek funkcióinak kialakítása a megfelelő berendezéssel A különböző helyiségek jellemző bútorzatai, a lakótér feladata, a bútorzat és a tevékenységek közötti kapcsolat felismerése A berendezés stílusa és az egyéni ízlés közötti kapcsolat elemzése Bútortörténet A bútorok kiválasztásának, elhelyezésének szempontjai A berendezés szerepe a téralakításban A lakberendezés modellezése A munkavégzés ergonómiája A helyes munkavégzés szükségességének felismertetése A leggyakoribb egészségkárosító helyzetek és azok elkerülése A konyha ergonomikus berendezése Konyhatervak készítése
Fogalmak	Funkció, esztétika, stílus, ízlés, harmónia, színek szerepe, ergonómia, design, téralakítás eszközei, helykihasználás, nyugalmi területek, közlekedőutak, bútorok helyigénye, kényelmi és tároló bútorok, bútorválasztás szempontjai, egészségkárosító helyzetek, statikus, dinamikus terhelés
Javasolt tevékenységek	– Egy bútoráruház meglátogatása vagy egy ott dolgozó meghívása. Katalógus, folyóiratok, prospektusok, internetes anyagok képei alapján berendezett lakások, lakásrészek elemzése meghatározott szempontok szerint – Információk gyűjtése, megosztása a bútorok történetéről, a világítás, a színek, az anyagok és minták, a tárgyak és díszek lakberendezésben betöltött szerepéről

	– A lakásmakett vagy egy választott helyiség berendezésének megtervezése lehetőség szerint 3D-s lakberendező program segítségével. A berendezés modellezése – Konyhaterv készítése lehetőség szerint digitális alkalmazással, figyelembe véve a kialakítás, berendezés higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjait – Munkaműveletek, tárgyak, eszközök elemzése ergonómiai szempontból, a helyes munkavégzés, a helyes ülés gyakorlása
--	--

Tematikai egység	8. Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák	Órakeret 3 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: tevékenysége során tapasztalatokat szerez a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe veszi a környezeti szempontokat.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az ember személyes felelősségének felismerése a környezet alakításában Tevékenységek, beavatkozások következményének mérlegelése Digitális alkalmazások használatával információk gyűjtése, rendszerezése Szabálykövető, kooperatív magatartás alkalmazása a munkavégzés során Munkatevékenység értékteremtő lényegének, felelősségének értelmezése A környezet- és egészségtudatos cselekvés fejlesztése Információk gyűjtése a lakásban előforduló legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkákról Szagtalanítás, védekezés a kártevők ellen Környezetbarát anyagok és eljárások alkalmazása a tevékenység során A hagyományos tisztítószeres és eljárások alkalmazása és a környezetvédelem összefüggéseinek felismertetése A laikus által végezhető munkák határai, annak felismerése, hogy nagyobb munkálatokhoz szakembert kell hívni A tevékenységgel érintett foglalkozások, szakmák	
Fogalmak	Állagmegóvás, karbantartás, mázolás, festés, tapétázás, burkolás, takarítás, tisztítószer, környezetvédelem, tudatos fogyasztói magatartás, fenntarthatóság	
Javasolt tevékenységek	– Információk gyűjtése, megosztása a lakásban előforduló legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkákról – Állagmegóvási, karbantartási munkák végzése a helyi lehetőségek szerint, például: bútorok megjavítása, festése; folttisztítási gyakorlat környezetbarát anyagokkal, ruházat, lakástextíliák gondozása stb.	

	– Különböző háztartási vegyszerek címkéinek tanulmányozása a felhasználás, tárolás, balesetveszély szempontjai szerint – Baleseti források azonosítása, megtörtént balesetek elemzése, elsősegélynyújtási szabályok megbeszélése – Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról. A tanulók szerepjáték formájában bemutathatják egymásnak az egyes foglalkozások jellemző feladatait
--	--

Tematikai egység	9. Komplex modell- és makettkészítés	Órakeret 7 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg; megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: az órai munkák során tapasztalatot szerez a felhasznált anyagokról, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok; terveit szóban, rajzban megosztja; a terv mentén lépésenkénti külső ellenőrzéssel halad alkotótevékenységében; a szerszámokat és eszközöket tanári útmutatás segítségével használja; a munkavégzési szabályokat betartja; felismeri az egyes műveletek balesetveszélyeit, a védőeszközök használatának szükségességét; csoportmunkában, feladata szerint dolgozik, a szabályokat betartatja, betartja; a csoportban feladata szerint tevékenykedik, segítséget kér, segítséget ad; felismeri az elkészült produktum tervtől való eltérésének ok-okozati összefüggéseit.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A tanult ismeretek alkalmazása, mélyítése Együttműködési készségek fejlesztése a munkatevékenységek tervezése és végzése során Önismeret, társas kompetenciák, munkakultúra fejlesztése Kreativitás fejlesztése Különböző épületek vagy településrészlet modellezése helyszínrajzok, fényképek alapján Komplex modell tervezése és kivitelezése egyéni választás alapján csoportmunkában	
Fogalmak	Az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése	

Javasolt tevékenységek	– A tanult ismeretek, műveletek alkalmazása valós igényt szolgáló, tárgyalkotó tevékenység során – A tanulók választása alapján elkészülhet egy híres épület, esetleg egy településrészlet makettje a rendelkezésre álló anyagok minél kreatívabb felhasználásával, vagy a lakáshoz, lakókörnyezethez kapcsolódó tárgy, lehetőség szerint újrahasznosított anyagokból – A keresztyén ünnepekhez hagyományörző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösöd)
--	---

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Tapasztalatok megfogalmazása a környezet elemeiről, állapotáról, a környezetátalakító tevékenységgel járó felelősség belátása. Tapasztalatok az ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységekről. Ételkészítés és tárgyalkotás során a technológiák helyes alkalmazása, eszközök szakszerű, biztonságos használata. Elemi műszaki rajzi ismeretek alkalmazása a tervezés és a kivitelezés során. Az elkészült produktumok (ételek, tárgyak, modellek) reális értékelése, a hibák felismerése, a javítás, fejlesztés lehetőségeinek meghatározása. Az ember közvetlen tárgyi környezetének megőrzésére, alakítására vonatkozó szükségletek felismerése, a tevékenységek és beavatkozások következményeinek előzetes, helyes felismerése, az azzal járó felelősség belátása. A tárgyi környezetben végzett tevékenységek biztonságossá, környezettudatosá, takarékosá és célszerűvé válása. A gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása. A kerékpár karbantartásához szükséges ismeretek elsajátítása. A vasúti közlekedésben való biztonságos és udvarias részvétel. Tájékozódás közúti és vasúti menetrendekben, útvonaltérképeken. Útvonalterv olvasása, készítése.
--	--

A tevékenységek megvalósíthatók átlagos osztályteremben is egyszerű anyagokból, alapvető szerszámokkal, de eredményesebb, ha rendelkezésre áll egy felszerelt műhelyterem, mely 15 tanuló foglalkoztatásához megfelelő munkasztallal, a különböző anyagfajták megmunkálásához szükséges szerszámokkal, eszközökkel, elektromos kisgépekkel rendelkezik. 15 főnél nagyobb létszámú osztály esetében mindenképpen szükséges a csoportbontás biztosítása.

7. évfolyam

Tematikai egység	1. A települések közműellátása, a legfontosabb közművek, közszolgáltatások	Órakeret 6 óra
Tanulási eredmények	célzottan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján, és a kapott adatokat értékeli, rendszerezi, elemzi; holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik; az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli; felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát; egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik; tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival; érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Az ember mindennapos tevékenységei és a környezet állapota, jellemzői közötti összefüggések felismerése, a természet általi meghatározottság és a környezetre gyakorolt hatások megértésére irányuló szándék, a tevékenységekkel járó felelősség belátása. Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról. A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség vizsgálatából fakadó tapasztalatok önálló rögzítése. Gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározása segítséggel. Előzetesen bemutatott és megbeszélte munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése. Igényesség a megfelelően funkcionáló, rendezett mesterséges környezet iránt.	
Ismeretek/fejlesztési feladatok		Kapcsolódási pontok
<i>A háztartás elektromos rendszere</i> Az elektromos hálózat fizikai-műszaki jellemzői, áramkörü elemek a háztartási hálózatban. Világítás, motorok, fűtő, hűtő eszközök, elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek jellemzői, működésük és használatuk. Az elektromos rendszer üzemzavarai, túláramvédelmi és érintésvédelmi eszközök jellemzői, szerepe. Az elektromos energiafogyasztás árának, díjának meghatározása, takarékosági lehetőségek. Villanyszámlák tartalmának értelmezése.		<i>Fizika:</i> Elektromos áram, áramkör, energiatermelés, energiaátalakítás, energiaforrások. Fényforrások, motorok működési elve, az elektromos áram hőhatása. Elektromos és hőtani mennyiségek

Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt elektromos eszközök működéséről és használati jellemzőiről, a tapasztalatok összehasonlítása, értékelése.	(feszültség, áramerősség, teljesítmény, hőmérséklet, hőmennyiség, hőenergia, égéshő, fűtőérték).
<i>A háztartás és a lakókörnyezet vízellátó-, szennyvíz- és csapadékvíz-elvezető, illetve -kezelő rendszere</i> A vízfelhasználáshoz kapcsolódó felszerelési, berendezési tárgyak, szerelvények szerkezete és működése. Az ivóvíz forrásai, a víz minősége, fizikai, kémiai és biológiai jellemzői, vízfogyasztási módok, a víz élelmi, más háztartási, valamint műszaki, technológiai célú felhasználása. A háztartási szennyvíz keletkezési forrásai, az elvezetés, gyűjtés, tisztítás eljárásai, eszközei. A csapadékvíz káros mechanikai és kémiai (korróziós) hatásai az emberi lakókörnyezetben. Üzemzavarok, rendellenességek a vízellátás és a szennyvíz-, valamint a csapadékvíz-elvezetés működésében. Felelősségünk a talajvíz és a vízbázisok tisztaságának megőrzésében. A vízfogyasztás árának, díjainak meghatározása, takarékosági lehetőségek. Víz- és csatornaszámlák tartalmának értelmezése. A csapadékvíz-gyűjtés és -felhasználás lehetőségei. Vízta- karékos technológiai megoldások és rendszerek. Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt, a vízfelhasználáshoz kapcsolódó eszközök működéséről és használati jellemzőiről.	<i>Biológia:</i> A víz szerepe az élet kialakulásában és fenntartásában. A víz humán-élet- tani szerepe. A hulladékok tárolásának, kezelésének biológiai veszélyei. Mérgező anyagok egészségügyi hatásai. <i>Földrajz:</i> A víz körforgása a természetben. A víz felhasználása az egyes gazdasági termelési területeken. Fosszilis és megújuló energiaforrások.
<i>A háztartás és a lakókörnyezet különböző fűtési megoldásai</i> A gáz forrásai, az ellátás rendszere, elemei, gázfűtés, a gáz szállítása, tárolása, gázt felhasználó háztartási készülékek. Szilárd tüzelőanyagok és fűtőberendezéseik, üzemeltetési szabályaik. Füstgáz- elvezetés, az égéstermék- ek környezeti hatásai. A gáz- hálózat, gázpalackok, gázfogyasztó berendezések üzemeltetésének veszélyei, üzemzavarok, a használat biztonsági szabályai, a biztonsági berendezések működési jellemzői. Gázszivárgásra és más üzemzavarra utaló jelek, teendők és tilalmak rendellenességek esetén. A fűtési és más hőenergia- felhasználási költségek meghatározása, takarékosági lehetőségek. Gázszámlák tartalmának értelmezése. Megújuló energiaforrások felhasználása a fűtésben és a használati melegvíz készítésében. Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt, fűtésre, hőenergia- termelésre használt eszközök működéséről és használati jellemzőiről, összehasonlításuk energetikai, gazdaságossági és környezetvédelmi szempontból.	<i>Matematika:</i> számok, alapl- műveletek, matematikai modell. <i>Kémia:</i> Az égés mint kémiai folyamat, égéstermék- ek, a környezetre káros hatású kémiai anyagok. A víz tulajdonságai. Korrózió.
<i>Hulladék- gazdálkodás</i> A hulladékok keletkezési módjai a háztartásban és a lakókörnyezetben. A keletkező hulladékok fizikai és kémiai jellemzői, tárgyként való tovább használati, illetve anyagként való újra feldolgozhatóságuk lehetőségei.	<i>Történelem:</i> Családi kiadások. Takarékosság a háztartások fogyasztásában.

A hulladék keletkezését mérséklő fogyasztási, életmódbeli szokások, hulladékok házilagos kezelése, komposztálás. A hulladékszállítás, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés, energetikai célú hulladékhasznosítás települési környezettől függő rendszerei. A hulladékok kezelése, a hulladék keletkezésével, tárolásával, kezelésével járó veszélyek. Veszélyes hulladékok, környezeti és egészségügyi hatásaik. Komposztálható hulladékok. Háztartási körülmények között égethető és nem égethető hulladékananyagok. A hulladékokkal járó költségek meghatározása, a csökkenést eredményező megoldások, a takarékoság lehetőségei. Tapasztalatok gyűjtése a lakókörnyezetben keletkező hulladékokról, a gyűjtés, kezelés megoldásairól, az újrahasznosítási lehetőségekről.		<i>Erkölcstan:</i> A modern technika alkalmazásának előnyei, hátrányai, veszélyei, az életvitelt könnyítő lehetőségei. Magunkért és másokért érzett felelősség. Mértékletesség a fogyasztásban. Érték és mérték. <i>Digitális kultúra:</i> információkeresés, internethasználat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektromos energia, energiafogyasztás, áramfelvétel, túláramvédelem, érintésvédelem, áramütés, ivóvíz, szennyvíz, csapadékvíz, használati melegvíz, vízvezeték, vízszelvény, szennyvízvezeték, csatornázás, szennyvíztisztítás, gázenergia, gázfogyasztás, gázfűtés, gázszivárgás, gázmérgezés, füstmérgezés, füstgázvezetés, szilárd tüzelés, hulladék, veszélyes hulladék, újrahasznosítás, hulladékkezelés, szolgáltatás, közmű, közüzemi szolgáltató, közüzemi számla.	
Javasolt tevékenységek	Információgyűjtés és -megosztás megadott szempontok szerint a vízellátás, csatornázás, fűtés, villamosítás, gázellátás, szemétszállítás témában Információk gyűjtése a saját település, lakás közműveiről, közszolgáltatásairól Véleményformálás a közművek megléte és a település élete, a lakóház használata közötti összefüggésekről Táblázatok, grafikonok elemzésén keresztül információk gyűjtése a lakások közműellátottságáról, számítások végzése a szolgáltatások áráról Az iskola adatai szerint látogatás egy közműtelepen vagy a témakörhöz kapcsolódó film megtekintése	

Tematikai egység	2. Korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet	Órakeret 8 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: célzottan szerez információkat a tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó műszaki útmutatókból, használati leírásokból; holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik; döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel; érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét;	

	felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát; felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában; felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal; rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást; tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival; egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik; érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét; ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: tevékenysége során tapasztalatokat szerez a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről; önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján; elemzi, összehasonlítja az építményekre ható hatásokat és az építményekkel kapcsolatos követelményeket; tanulmányozott példák alapján áttekinti az épületek legfontosabb közműveit – elektromos hálózat, vízellátó rendszer, fűtési rendszer, légtechnika; beazonosítja a lakás elektromos hálózatában alkalmazott leggyakoribb érintésvédelmi módokat – kettős szigetelés, védőföldelés, nullázás, FI relé; azonosítja a legfontosabb üzemeltetési, karbantartási feladatokat, a leggyakoribb hibákat és azok okait; elvégez egyszerű beállítási, karbantartási, szerelési, javítási feladatokat a környezetében található szerkezeteken; tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi; terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg; a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad tevékenységében; a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja; részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat; terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal; csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik; a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja; alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát; problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat; alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat; adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
--	---

	tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat; szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít; grafikonok, diagramok alapján elemzi a háztartások energiafogyasztását; példákat mond az energiapazarlásra; példákat mond takarékosági lehetőségekre az elektromosáram-fogyasztás, a vízfogyasztás, a fűtési és más hőenergia területén.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Egészségtudatosság Tudatos fogyasztói magatartás A lakás életminőséget, komfortérzetet befolyásoló tényezői – vízminőség, hőmérséklet, levegő páratartalma A rossz szigetelés káros hatásai Információk és tapasztalatok gyűjtése a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről – elektromos hálózat, vízvezeték-hálózat, fűtés, klimatizálás A lakás elektromos hálózatának részei, biztonsági és életvédelmi berendezések, megoldások Követelmények a fűtőberendezésekkel, fűtési rendszerekkel szemben, szabályozhatóság, egészségvédelem A klíma fogalma, az egészséges levegő, hőérzet, komfortérzet A relatív páratartalom fontossága, az alacsony vagy magas relatív páratartalom egészségkárosító hatásai A lakóház használata, a lakók szokásai és az energiafelhasználás közötti összefüggések elemzése, a környezettudatosság fontossága
Fogalmak	Komfortérzet, ivóvíz, levegő páratartalma, fogyasztásmérő, biztosíték, életvédelmi relé, fázis, nulla, védőföldelés, fűtés, klíma, környezettudatosság, tudatos fogyasztói magatartás, fenntarthatóság
Javasolt tevékenységek	– Információk gyűjtése és megosztása az egészséges lakókörnyezetről – Táblázatok, grafikonok elemzésén keresztül az ember számára optimális környezet meghatározása – Az épületek legfontosabb közműveinek áttekintése – elektromos hálózat, vízellátó rendszer, fűtési rendszer, légtechnika – folyamatábrák segítségével – Tapasztalatok gyűjtése a környezetben található épületgépészeti rendszerekről, például az iskolaépület új szempontú bejárása és feltérképezése során – Ökológiai lábnyom számítása valamelyik digitális alkalmazás segítségével, a kapott értékek véleményezése – Ötletek, javaslatok gyűjtése az elektromosenergia-fogyasztás, a vízfogyasztás, a fűtési és más hőenergia-felhasználás takarékosági lehetőségeiről, a hulladék keletkezését mérséklő fogyasztási, életmódbeli szokásokról – Költségszámítások végzése a megtakarításokkal kapcsolatban

Tematikai egység	3. Az egészséges település	Órakeret 6 óra
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; célzottan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján; holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik; döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel; érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét; felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát; felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában; felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal; rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást; tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival; egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik; érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét; ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján; terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg; tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat; szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít; felsorolja az egészséges, élhető település kritériumait; elemzi a különböző településtípusokhoz kötődő életformákat, felismeri a törvényszerűségeket; elemzi az épített környezet és az életvitel összefüggéseit; összehasonlítja a hagyományos és a modern építőanyagokat; feltárja az építőanyagok és építési technológiák, építőipari foglalkozások közötti kapcsolatokat; megnevezi a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket és azok szerepét a településen lakók életében; régirajzok, fényképek alapján nyomon követi egy adott terület változásait; gyűjtött dokumentumok alapján megismeri a település történetét.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Ok-okozati összefüggések felismerése Rendszerszemlélet fejlesztése Fenntarthatóság fogalmának mélyítése	

	Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése Digitális technológiák alkalmazása a tervezésben Az ember személyes felelősségének felismerése a környezet alakításában A városok kialakulásának és fejlődésének okai és szükségessége, a város fogalmának mélyítése A különböző környezetszennyeződések hatása az épített környezetre és a településen élők életminőségére Az épített környezet alakításának szempontjai, a zöld területek szerepe, környezetvédelem Az épített tér és a természeti környezet közötti összhang szükségességének felismertetése A funkcionalista és az organikus építészet főbb jegyeinek megismertetése, összehasonlítása Információk gyűjtése különleges épületekről, híres építészekről, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra Követelmények a XXI. század településeivel szemben Pozitív példák, építészeti megoldások gyűjtése Parktervezés
Fogalmak	Légszennyezés, környezetszennyezés, tervszerű városépítés, városrehabilitáció, funkcionalista építészet, organikus építészet, tájépítészet
Javasolt tevékenységek	– Információgyűjtés a településformák fejlődéséről, a különböző országok, illetve kontinensek jellemző településeiről, híres építészekről, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra. Az információk rendszerezése, megosztása – Egy adott település, településrészlet változásának, fejlődésének nyomon követése térképek, fényképek segítségével, következtetések megfogalmazása az ott élők életformájára, életminőségére vonatkozóan – Az egészséges, élhető település kritériumainak összegyűjtése, megfogalmazása – Információk gyűjtése a települések környezetszennyezését okozó tényezőkről, esettanulmányok alapján – Séta a településen. A település vagy településrész részletes, elemző megfigyelése az építészeti stílusok, zöld környezet szempontjából – Egy kijelölt területhez kapcsolódó településfejlesztési kérdések megvitatása – A XXI. század településeivel szembeni követelmények megfogalmazása, pozitív példák, építészeti megoldások keresése, megosztása – Parktervezés, az intézmény lehetősége szerint – zöld terület kialakítása, gondozása

Tematikai egység	4. Közlekedés	Órakeret 8 óra
-------------------------	----------------------	--------------------------

Előzetes tudás	A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, közlekedési jelzőtáblák. A közlekedési balesetek megelőzését szolgáló magatartás.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közúti kerékpáros közlekedésben való felelős részvétel erősítése. A gépjárművek üzemeltetésével kapcsolatos problémák megfigyelésével, megvitatásával a szabályismeret, a szabálykövető attitűd, a felelősségérzet és a környezettudatosság erősítése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Kapcsolódási pontok	
<i>A kerékpáros közúti közlekedés</i> A kerékpáros közúti közlekedés KRESZ szerinti szabályai, eszköztrendszere. A balesetmentes, udvarias közlekedés. Közlekedési veszélyhelyzetek felismerése, elhárítása. A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán. Felkészítés a közúti forgalomban történő kerékpáros közlekedésre.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, digitális információk kezelése. <i>Testnevelés:</i> kerékpározás. <i>Fizika:</i> motorok, mechanika.
<i>Közlekedéstörténet</i> A motorok fejlődési állomásai. A korszerű szárazföldi közlekedés. A járműmeghajtások jövője.	<i>Matematika:</i> tájékozódás a térben térkép és egyéb vázlatok alapján, számok, műveletek, számítások időtartamokkal.
<i>Környezet- és egészségtudatos közlekedés</i> A közlekedési eszközök által okozott, a környezetet terhelő, illetve az egészséget károsító hatások. A mozgás élménye. A természet mint közlekedési környezet. A biztonságos túrakerékpározás. Kerékpártúra-útvonalak, útvonalterv készítése.	<i>Digitális kultúra:</i> Alkalmazások használata. Többszálú lineáris olvasás.
<i>Nyomtatott és elektronikus közlekedési információforrások</i> Tájékozódás közlekedési útvonalakról, járatokról, adatokról. Papíralapú és elektronikus menetrendek használata. A közlekedés idő- és költségigényének meghatározása útvonaltervező segítségével. A közlekedési környezet – mint rendszer – jellemzői. A közlekedési infrastruktúra mennyiségi jellemzői (idő, sebesség, gyakoriság, közlekedési logisztika). Figyelem, elővigyázatosság. Baleset esetén teendők.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Motor, útvonaltervezés, menetrend, környezettudatos közlekedés, környezeti terhelés, tömegközlekedés, közút, kerékpárút, híd, aluljáró, felüljáró
Javasolt tevékenységek	Információk gyűjtése, megosztása a saját település, lakókörnyezet úthálózatáról, tömegközlekedéséről, annak az ott élők életmódjára gyakorolt hatásáról Információk szerzése, képek gyűjtése a személy- és teherszállítás történetéről, a közlekedési infrastruktúra fejlődéséről

	Statisztikai adatok, táblázatok, diagramok elemzése alapján véleményformálás a közlekedési hálózatok szerepéről, a személy- és teherszállítás jelentőségéről Tájékozódás a közlekedési eszközök által okozott, a környezetet terhelő, illetve az egészséget károsító hatásokról esettanulmányokon keresztül Példák gyűjtése, bemutatása környezetbarát, biztonságos megoldásokra a közlekedésben Híd- vagy felüljárómodell építése önálló tervek alapján. Az elkészült modellek vizsgálata terhelési próbával Segélyhívás. Szituációs játékok.
--	---

Tematikai egység	5. Komplex modellezési feladat	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Adott feladat megoldásához szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Rajzolás, mérés. Tárgyak elkészítése minta alapján. Egyszerű szerelési műveletek elvégzése segítségével. Szerszámok biztonságos alkalmazása. Tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.	
Tanulási eredmények	jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában; megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben; felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait; alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt; önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét; környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból; az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli; komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát, optimalizál; holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik; döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel; érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét; felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát; felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában; felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal; rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást; tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;	

	egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik; érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét; ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Karbantartás a háztartásban</i> Vízvezeték-szerelvények, különféle vízcsapok, lefolyók, WC tartályok működése (szabályozása), gyakran előforduló hibák, javítások. Áramkör: a biztosító, a vezeték és a szerelvények mérete, valamint a fogyasztók teljesítménye közötti összefüggés. Világítási áramkör, foglalatok, izzófajták, energiatakarékos izzók, kapcsolók – adatok értelmezése, összehasonlítása. Fali dugaszoló aljzatok, vezetékcsatlakozások, villásdugók szerelése. A laikus által végezhető javítások határai.	<i>Fizika:</i> áramkör, vezető, fogyasztó, az elektromos áram munkája és teljesítménye. <i>Digitális kultúra:</i> információkeresés, irányítás, szabályozás.
<i>Tárgykészítés</i> Egy probléma (érzékelés, kapcsolás stb.) megoldása elektronikai áramkör modell készítésével, a hozzá tartozó kapcsolási rajz segítségével. Az irányítástechnika és az automatizálás alapjainak megismerése a készített modell segítségével. Motoros járműmodell (közúti, vízi, vagy kötött pályás) tervezése, elkészítése, kipróbálása, értékelése. A gépek és a gépelemek megismerése a készített modell segítségével. VAGY (az érdeklődési kör és a lehetőségek függvényében)	<i>Erkölcstan:</i> Kötődés a tárgyi világhoz. Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára).
<i>Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet</i> Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, alkalmazása. A szerszámok célszerű, balesetmentes használata. A munkakörnyezet rendjének fenntartása. A műveletekhez szükséges munkavédelmi felszerelések alkalmazása. A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.	
Fogalmak	Az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése
	A „Jövő városának” elkészítése projektmunkában, akár a storyline módszer alkalmazásával. Modellezni lehet az épületeket, a város infrastruktúráját, energiaellátását. A kivitelezés során alkalmazni lehet a legkorszerűbb technológiákat (például lézervágó, 3D nyomtató),

Javasolt tevékenységek	amennyiben ezek az iskolában rendelkezésre állnak. Kutatás a városok és a közlekedés várható fejlődési irányáról, az emberek élet- és munkakörülményeinek változásáról. A szerzett információk felhasználása a tervezési folyamatban. Alkotótevékenység a tervek mentén. Az elkészült modell értékelése, a tervektől való eltérés vizsgálata
-------------------------------	--

A tevékenységek megvalósíthatók átlagos osztályteremben is egyszerű anyagokból, alapvető szerszámokkal, de eredményesebb, ha rendelkezésre áll egy felszerelt műhelyterem, mely 15 tanuló foglalkoztatásához megfelelő munkaasztallal, a különböző anyagfajták megmunkálásához szükséges szerszámokkal, eszközökkel, elektromos kisgépekkel rendelkezik. 15 főnél nagyobb létszámú osztály esetében mindenképpen szükséges a csoportbontás biztosítása.

Követelmények

- A technika, a gazdaság világában, a környezetben kreatív módon tudjanak élni.
- Problémamegoldó, elemző és rendszerező képességük a technikai tevékenység során fejlődjön.
- Térszemléletük, esztétikai érzékük, döntési képességük, kezűgyességük fejlődjön.
- Értékelő és elemző készségük, beszéd- és kifejezőkészségük fejlődjön a tervező és kivitelező munka során.
- Az elemi munkaszokásokat, algoritmusokat, a kulturált magatartást és életvitelt sajátítsák el.

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév(ek) során;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;
- A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglalt tanítását.

Formai megfelelése szerint:

- Milyen a tankönyv nyelvi megformáltsága? (pl. milyen az utasítások megfogalmazása, a szövegek nyelvi igényessége, a szövegek rövidítésekor nem csorbul-e a gondolati tartalom, az irodalmi érték?)
- Áttekinthetők-e a tankönyvoldalak? Könnyen eligazodik-e a könyv szerkezetében, jelrendszerében az adott korosztály?
- A betűforma, méret, és távolság, illetve az egy oldalra kerülő szöveg vagy feladatmennyiség megfelel-e a tanulók érzékelő apparátusának, észlelési képességének?
- Milyen az ábrakészlet? (Van-e funkciója? Segíti-e a valóság megismerését, a feladatmegoldást, a belső képtermést, stb.?)

- A tankönyv mérete, súlya, kötése, strapabírása életkorbarát-e?

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;

A tanulók értékelésének formái:

Az értékelés kiemelt szempontjai: a tanulók önmagukhoz mért fejlődése

Szóbeli feleletek

- összefüggő felelet
- rövid beszámoló a megfigyelésekről, az egyénileg vagy csoportmunkában végzett anyagvizsgálatok és gyűjtőmunkák tapasztalatairól
- kiselőadás a megfigyelésről, szakirodalomban olvasottakról

Írásbeli munkák

- rövid írásbeli felelet
- témazáró dolgozat (ellenőrző feladatlap kitöltése)
- házi dolgozat
- rejtvénykészítés, rejtvényfejtés
- számítási feladat megoldása
- műszaki rajz készítése
- mérési feljegyzés (szelektív hulladékgyűjtés)
- gyűjtő- és kutatómunka (anyaggyűjtemények, szógyűjtés,)
- füzetvezetés

Manuális munka

- munkadarab elkészítése

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

TESTNEVELÉS
Helyi tantárgyi tanterv
5-6. évfolyam

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 7. §-a szerint:

- megneveztük a helyi tanterv alapjául szolgáló, a köznevelésért felelős miniszter által jóváhagyott és kiadott kerettantervet;
- megadtuk a segédletek, sporteszközök kiválasztásának elveit;
- beépítettük a Nemzeti alaptantervben előírt pedagógiai feladatokat, nevelési célokat és a kapcsolódó tantárgyakat.

Az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. §-a alapján:

- arányosan felosztottuk a kerettantervi kétéves tananyagot és követelményeket a tanévek között, megadva a feldolgozáshoz szükséges óraszámokat;
- meghatároztuk a tantárgyak tartalmi 10%-os keretének felhasználását;
- hozzárendeltük a fejlesztési követelményeket, az alkalmazott pedagógiai módszereket és eszközöket a tananyagegységekhez;
- beépítettük a kereszttantervi követelményeket;
- javaslatot tettünk a 10%-os intézményi szabad órakeret kitöltésére.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 5-8. évfolyamára kiadott Testnevelés tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Az új testnevelés kerettanterv jelentős tartalmi változásokat hozott, a mindennapi testnevelés bevezetésével, a fejlesztési területek nagyobb hangsúlyt kaptak, pontosabb, részletesebb kifejtettséget

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Tóth Attila

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

Célok, feladatok:

- 1 Az felső tagozatos testnevelésben legfontosabb cél a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása.
- 2 A testnevelésórán lehetőség nyílik a fizikai és érzelmi biztonság megteremtésére, mely olyan fejlesztési területek alapjául szolgálhat, mint például a *pályaorientáció*, a *testi-*

lelki egészség és az eredményes tanulás.

- 3 A mindennapi testnevelés megalapoz olyan kiemelt fejlesztési területet, mint az *ön- és társértékelés*.
- 4 Alapját képezik a *nemzeti öntudatnak és a hazafias nevelésnek*.
- 5 A testnevelésórák rendszabályainak, szokásrendszerének kialakítása, a sportszerű viselkedés alapjainak tanulása az *erkölcsi tulajdonságok* fejlesztését hivatott szolgálni.
- 6 A kommunikációs szabályok, formák és jelek megismerése és elsajátítása a *demokráciára nevelés* kiemelkedő színtere.
- 7 A szabadtéren végzett mozgások és feladatok tudatos fejlesztést tesznek lehetővé a *környezettudatossággal* kapcsolatban
- 8 A rendszeres testmozgás iránti igény kialakításával, kiteljesedik a *testi-lelki egészségre nevelés* mint a legfontosabb fejlesztési terület.
- 9 Az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztésére a testnevelés oktatása keretében kiemelkedő lehetőség kínálkozik
- 10 A testnevelésóra sajátosságainak köszönhetően a *hatékony, önálló tanulás és a szociális és állampolgári kompetencia kialakítása* eredményes módon valósulhat meg.
- 11 A testkultúrához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó *kommunikációs* hajlandóság és nyitottság kialakítására is lehetőség nyílik.
- 12 A *kezdeményezőkészség, a vállalkozói kompetencia* fejlesztése a testnevelés és sport természetéből adódóan már ebben az életkori szakaszban is elkezdődhet.
- 13 A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* kompetencia fejlesztését.
- 14 A NETFIT mérés szellemiségének hangsúlyozása
- 15 A lelki egészség erősítése és fejlesztése, a szükséges prevenciók folyamatok és tevékenységek kialakítása.

Ezen az iskolafokon a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1–4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg 5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenzitív időszakokat szem előtt tartó komplex készség- és képességfejlesztés. A tulajdonképpeni sportági képzés az 5. évfolyamon kezdődik meg, és teljesedik ki a 8. évfolyamra, mindvégig szem előtt tartva a motoros teljesítmény két alapvető összetevője – a mozgáskészség és motoros képesség – szükségszerű összhangjának megteremtését. A Nemzeti alaptanterv testnevelés és egészségfejlesztés műveltségterület célkitűzéseinek megvalósításához 5–8. évfolyamon az örök értékeket képviselő tradicionális sportágak mellett a tanulók érdeklődését kiváltó újszerű sport-, illetve testgyakorlati ágakra helyezzzük a hangsúlyt. A javasolt tartalmak feldolgozása igényes és sokoldalú mozgáskultúrával, magas szintű cselekvésbiztonsággal ruházza fel a tanulókat. Olyan tudásról van szó, melynek előnyeit észrevétlenül élvezik a mindennapok cselekvéseiben, motoros és motivációs bázisa a rekreációs célú sporttevékenységeknek, és nem utolsósorban utat mutat, és utat nyit a tehetségesek előtt az élsport világába. Ez az életkor kiemelkedő szerepet játszik a testnevelés és sport iránti elkötelezettség, az élethosszig tartó fizikai aktivitás iránti igény megalapozásában. Ebből a prioritást élvező szempontból a tartalom megjelenési formái és a hozzájuk kapcsolódó módszerek is kulcsfontosságúnak számítanak. Az 5–8. évfolyamra összeállított kerettanterv a sportági, illetve testgyakorlati ágak pszichomotoros tartalmait mellett különös gondot fordít a tudatosítást elmélyítő, az informáltságot gazdagító,

ezáltal a kognitív szférát érintő elméleti ismereteknek – természetszerűleg szoros összefüggésben a motoros tartalommal. Így a tartalom szerves részei a személyi higiénével, a balesetek megelőzésével, a játék-versenyszabályokkal, a sport- és testgyakorlati ágakkal kapcsolatos alapvető technikai-taktikai tudáselemek, az életkorhoz igazított élettani ismeretek, a tudatos tanulást segítő cselekvési, biomechanikai, edzéselméleti elvek, módszerek stb. Az elméleti tudásanyag része továbbá az egészséggel, az életmóddal, azaz a test kultúrájával kapcsolatos ismeretek köre.

A testnevelésóra minden mozzanata a felső tagozatban is magában rejti az *erkölcsi tulajdonságok* fejlesztésének lehetőségét. A játék- és viselkedésszabályok betartásával a szabálykövető magatartást alapozzuk meg. De ez csak meggyőző pedagógiai tevékenység eredményeként valósulhat meg. Cél beláttatni azt, hogy a szabályok az egyén és a közösség érdekeit egyaránt szolgálják. Így élvezhető minden játék, a játék- és versenyszabályok tisztelete biztosítja az egyenlő feltételeket. Ilyen körülmények között az adott cél mindenki számára elérhető. Az erkölcsi fejlődést szolgálja a fair play fogalmának megismerése, az igazságosság elvének elfogadása és annak gyakorlatba ültetése, a kötelességteljesítés, a szorgalmas munkavégzés és a mások teljesítménye iránti felelősségérzet elismerése. Ide kapcsolhatók a felelősségvállalás másokért fejlesztési terület elvárásai. A motoros közeg természete megkívánja a társakkal való együttműködést, de együttnevelés esetén a közösséghez tartozó fogyasztékkal élő társaknak történő segítség is erkölcsi kötelesség. Hazánk gazdag a nemzetközi sportsikerekben. A sportéletünk sikereinek és kiemelkedő sportembereink megismerése a *nemzeti öntudat és hazafias nevelés* erős érzelmeket is megmozgató eszköze. Ez a témakör minden tanulót megérinti, és büszkeséggel tölti el, nem beszélve a sportban tehetséget mutató tanulókról. Esetükben már az 5. évfolyamtól kezdve lehetőség nyílik a *pályaorientáció* megalapozására. Nincs is talán több olyan műveltségterülete a közoktatásnak, amely hatékonyabb terepe lenne a *demokráciára nevelésnek*. Az erőszakmentesség, az agresszió elvetése és a konfliktusok normális kezelése alapvető elv és gyakorlat a testnevelésben ezen az iskolafokon is. A közös célért való együttműködést kínálja a motoros oktatás megannyi szituációja. Az erőszakmentességet szolgálja a testnevelés azzal is, hogy már az 5. évfolyamtól kezdve felhívja a figyelmet a sporteseményekhez kapcsolódó agresszióra és elítéli azokat, a médiában megjelenő formái esetében is. Szembesülni önmagunkkal, reális testképet és énképet kialakítani szinte lehetetlenség lenne a motoros cselekvések végrehajtása és átélése nélkül. A motoros teljesítmény külső értékelése még nagyon fontos pedagógiai módszer ebben az életkorban. De a 7–8. évfolyamra az *önértékelés*, a belső értékelés szerepe egyre inkább felértékelődik. Önkritikai és kritikai érzékük eredményeként ebben az életkori szakaszban már határozott véleményt tudnak megfogalmazni saját és társaik teljesítményéről, illetve magatartásáról. A *testi és lelki egészségre* nevelés értékei egybeforrnak a testnevelés és sport műveltségterület célrendszerével. Bár a nevelési terület feladatainak megoldásából minden közoktatási tantárgynak ki kell venni a részét, a testnevelés deklaráltan és rejtett tantervi hatásként is záloga a feladatok realizálásának, az életkori szakasz sajátosságainak megfelelően. Szorosan ide tartoznak azok a sport és a környezet kapcsolatát tartalmazó, a *környezettudatosságot* szolgáló információk, amelyre a szabadtéren történő sportfoglalkozások adnak lehetőséget. A kerettanterv szerkezeti egységei révén a motoros tanulás komplexitását tükrözi ezen az iskolafokon is. Motoros képességek, motoros készségek egymással szerves és funkcionális kapcsolatban fejlesztendők. Ezt a két összetartozó elemet játékos, élményt nyújtó módszerekkel és célszerű szakpedagógiai instrukciókkal realizáljuk, valamint hozzáadunk az életkornak, értelmi képességeknek megfelelő elméleti ismereteket, akkor a sikeres tanulás, a hatékony motoros oktatás stratégiáját valósítjuk meg. Ezzel megismertetjük a tanulókat az *eredményes tanulás alapvető technikáival*, és felkészítjük őket az önálló testkulturális művelődésre.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőltetül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és -feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló

ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerőkölsi tulajdonságok (például fegyelmesség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljeség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotóniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkészség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.

Az iskolai testnevelés óra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében - amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokoltá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenését a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

Az 5-8. évfolyamon a gyógytestnevelés területén elvárás az egyéni és differenciált gyakorlatok tudatos végrehajtása, valamint, hogy a tanulók az egészségük fejlesztése érdekében tudatosan alkalmazzák a szabadidős és sportjátékokat. A gyakorlások során kiemelten jelenik meg a kontrollált légzés, a pulzusszámlálás és a relaxáció.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése. A tanultsági szint méréséhez fontosak a különböző pontértéktáblázatok, számszerűsített vagy grafikonos statisztikai eljárások, de az egyes próbákban és teszteken elért eredmények mellett legalább olyan fontos az érzelmi-akarat tényezők figyelembevétele az értékelés, osztályozás során.

A magyarországi református iskolai oktatásban, nevelésben a református pedagógiai gondolkodás évszázadok során kikristályosodott elvei fogalmazódnak meg, amelyek segítségével a gyermekek személyiségét egységes szemléletű rendszerben igyekszik formálni. Valljuk, hogy a tanári katedra, akárcsak a templomi szószék, Isten dicsőségének hirdetését szolgálja, amint az a természetben, a művészetekben és a tudományban megnyilatkozik. Nincs külön tudomány és vallásos, vagy református tudomány. Nekünk tanároknak önálló

egyéniességünk és világnézetünk van. A testnevelés órának nem kell vallásos agitáció tárgyává válni, a tanárnak nem kell feltétlenül bibliai ismereteket közvetítenie, de egyéniességének, emberségének, meggyőződésének, világnézetének, hitének át kell sugározni egész életén, így a tantárgyán is. A pedagógus saját meggyőződését, egyéniességét adja át tanítványainak, ezért a nevelés nem lehet semleges. A pedagógusnak tudnia kell, hogy minden tanuló önálló személyiség, s így mindegyikükhöz külön út vezet. Tudatosítanunk kell diákjainkban, hogy Isten kivétel nélkül talentumokkal ajándékozta meg őket. A mi feladatunk, hogy segítsük őket ezeknek a talentumoknak a felismerésében, s ráébresszük az ezzel járó felelősségre. A tehetségével való szerény, de okos gazdálkodás a református iskola diákjaiban szilárd hivatástudatot és munkaerkölcsöt kell, hogy kialakítson.

5.-6. évfolyam

Az 5–6. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszám: 360 óra

Ajánlás az éves óraszám felosztásához

Óraszám: 180 óra/év

5 óra/hét

	Témakör	Óraszám
1.	Gimnasztika és rendgyakorlatok- prevenció, relaxáció	12 óra
2.	Atlétikai jellegű feladatmegoldások	36 óra
3.	Torna jellegű feladatmegoldások	36 óra
4.	Sportjátékok	72 óra
5.	Testnevelési és népi játékok	28 óra
6.	Önvédelmi és küzdősportok	16 óra
7.	Alternatív környezetben üzhető mozgásformák	16 óra
8.	Úszás	144 óra
	Összes óraszám:	360 óra

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gimnasztika és rendgyakorlatok - prevenció, relaxáció	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az egyszerű bemelegítő gyakorlatok szaknyelvének ismerete és azok önálló végrehajtása. Részvétel a gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák kialakításában. A tanórához kapcsolódó higiénés és magatartási szabályok betartása. A relaxáció fogalmának, a tudatos ellazulásnak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanórák szervezéséhez szükséges rendgyakorlatok elsajátítása. A biomechanikailag helyes testtartás végrehajtása. Alapvető jártasság a relaxációt szolgáló gyakorlatokban. A mozgásszabályozó-, ritmus- és a kéz-láb koordinációs képesség fejlődése. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elveinek és egyszerű módszereinek megismerése. Együttműködés a rendgyakorlatok és a csoportos feladatok végrehajtásánál. A személyi és környezeti higiénias ismeretek elsajátítása. A stressz - és feszültségoldó tudás továbbfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Rendgyakorlatok- térbeli alakzatok kialakítása.</i> Az óra szervezéséhez szükséges térformák, alakzatok és kialakításuk. Sorakozó vonalban és oszlopban. Táv- és térköz felvétele. Nyitódás, zárkózás. Igazodás, takarás. Testfordulatok. Megindulás, megállás. Fejlődés, szakadozás. <i>Gimnasztika</i> Természetes mozgásformák egyéni- és társas szabadgyakorlatokban, játékos feladatokkal és versengésekkel is összekötve. Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok az ízület- és gerincvédelem szabályainak megfelelően, eszköz nélkül és eszközökkel, egyénileg, párban valamint csoportban. Játékos gimnasztikai gyakorlatsorok zenére. Játékos és határozott formájú gyakorlatok: szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlatok. Határozott formájú szabadgyakorlati alapformájú 4–8 ütemű szabad-, társas-, kéziszer- és szergyakorlatok. Szabadgyakorlat füzér (6–8 gyakorlat) irányítva, vagy önállóan, zenére is. <i>Képességfejlesztés</i> Keringésfokozás testnevelési játékokkal. Alapállóképességet és ízületi mozgékonytájságot fejlesztő egyszerű 2–4 alapformát tartalmazó, szabad-, szer- és kézigyakorlatok. Koordinációs képességfejlesztés kéziszergyakorlatok és szabadgyakorlatok folyamatos végrehajtásával, zenére is (ritmusérzék, kinezttétikus differenciáló képesség). A testtartásért felelős izomcsoportok erősítése, nyújtása. <i>Játékok, versengések</i>		<i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, az emberi szervezet. <i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.

A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. Koordinációt és fittséget fejlesztő szabály- valamint feladatjátékok kooperatív- és versenyjelleggel. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</i> A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló speciális gyakorlatanyag. A testtartásért felelős izmok koncentratív használata. Légző- és lábboltozat erősítő gyakorlatok. A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagból óránként 1 gyakorlat tanítása. Az 5. osztályos stressz - és feszültségoldó gyakorlatai, Az autogén tréning alapfokú gyakorlatai. Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az óra szervezéséhez szükséges rend- és gimnasztikai gyakorlatok alapfogalmak. A bemelegítés és a levezetés funkciója a motoros tevékenységeknél. A motoros alapképességek elnevezései. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elvei és egyszerű módszerei. A törzserősítő gyakorlatok szerepe a testtartás javításában, a testtartásért felelős izmok ismerete. A futás szerepe és jelentősége a keringési, mozgató- és légzési rendszer fejlesztésében, az egészség megőrzésében, a fittség fokozásában. Alapvető szervezési ismeretek az alkalmazott játékok lebonyolításában Egészségnevelési alapismeretek: Az egészséges élet alapfeltételei (napi tisztálkodás, fogmosás, heti hajmosás, testmozgás, egészséges táplálkozás). Öltözöi rend és a sportfelszerelés tisztasága. Ismeretek a pubertással járó testi és lelki változásokról Stressz - és feszültségoldó alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása. Személyes felelősség: egészség, sport, életvitel, életmód és baleset-megelőzés alapismeretei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendgyakorlatok, szabad-, társas, szergyakorlat, bemelegítés, levezetés, képességfejlesztés, erő, gyorsaság, állóképesség, koordinációs képességek, erősítés, nyújtás, mobilizálás, prevenció, megelőzés, biomechanikailag helyes testtartás, relaxáció, fittség, edzettség, érzelem- és feszültségszabályozás, életmód, egészséges táplálkozás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok megoldások	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.	

	A Kölyökatlétikával és/vagy a játékos feladatokkal kapcsolatos élmények kifejezése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták elsajátítása, illetve azok alkalmazása az egyéni adottságoknak megfelelően. Törekvés az atlétikai versenyszámok technikájának elsajátítására és a teljesítménynövelésre. Fejlődés elérése a kondicionális képességek terén, különös tekintettel az aerob állóképességre-, valamint az alsó- és felső végtag dinamikus erejére. A tartós futás technikájának optimalizálása, és az egyénhez igazított sebesség kialakulása. Kitartás és igyekezet a motoros képességfejlesztésben, valamint a tartós munkavégzésben. Érdeklődés az atlétika sportág iránt. Tehetséggondozás a versenysport iránt érdeklődők számára.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok Lassú futás tempóváltással, közbeiktatott feladatokkal. Futóiskolai gyakorlatok. Akadályfutás. (A szabadban természetes akadályok, a teremben tornaszerek leküzdése.) Közepes iramú futás. Iramfutások lendületesen, természetes mozgással. Állórajt, térdelőrajt. Rajtok-indulások Vágtafutások, gyorsfutások irányváltoztatással, különféle szintereken. Repülő és fokozó futások 30–40 m-en. Vágtafutások 20–30 m-en. Váltófutás, egykezes alsó váltás. Tartós futás a táv növelésével és a távnak megfelelő iram megválasztásával. Szökdelések, ugrások: Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Helyből távolugrás, folyamatosan is. Távolugrás guggoló vagy lépőtechnikával, 8–14 lépés nekifutásból az elugrás helyzetét tartva, elugró sávból. Magasugrás: 6–8 lépésről átlépő technikával nyújtott vagy hajlított lábbal; magasugróversenyek. Dobások: Dobóiskolai gyakorlatok: dobások és lökések tömött labdával, helyből. Dobások és lökések különböző célba, különböző labdával. Vetőmozgás füles labdával célba (sáv, zóna) helyből. Kislabdahajítás célba és távolba nekifutással. Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat javítása futóiskolai gyakorlatokkal. Reagáló képesség, reakciógyorsaság fejlesztése és felgyorsulási képesség fejlesztése rajtgyakorlatokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának fokozatos növelésével és a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Mozgásátállítódás képességének fejlesztése akadályfutásokkal. Kinesztétikus	<i>Ének-zene:</i> ritmus-gyakorlatok, ritmusok. <i>Természettudomány:</i> energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. <i>Földrajz:</i> térképismeret. <i>Digitális kultúra:</i> táblázatok, grafikonok.

differentiáló képesség fejlesztése iramváltásos futással. A láb dinamikus erejének növelése ugróiskolai gyakorlatokkal. A dinamikus láberő és a ritmusérzék növelése ugrókötel-gyakorlatokkal. Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok elsajátítását és begyakorlását segítő játékos feladatmegoldások, testnevelési játékok és versenyek. Rajtversenyek. Futóversenyek 60 m-es távon, térdelő rajttal. Váltóversenyek. Helyből távolugró versenyek. Távol- és magasugró versenyek. Kislabdahajító versenyek helyből. Célba dobó versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A tartós futás technikájának optimalizálása, valamint az egyénhez igazított tartós futás sebességének kialakítása - a szabadidőben végzett önálló gyakorlás elősegítése érdekében. A szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások előtti bemelegítő gyakorlatok elsajátítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tartós futás, a gazdaságos vágtaforgás és az irambeosztással kapcsolatos alapismeretek. El- és felugrásoknál az erőteljes kar- és láblendítés jelentősége. A nekifutás sebességének és az el-, illetve felugrás nagysága közti kapcsolat. Különböző eszközökkel különböző célba történő dobások célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek. A szabad levegőn rendszeresen végzett tartós futások szerepe az edzettség és a fitness kialakításában. A fejlesztő folyamat során alkalmazott játékok, játékos feladatmegoldások céljának és jelentőségének tisztázása az atlétikára jellemző cselekvésminták elsajátításában. Az alapvető versenyszabályok ismerete és betartása. Törekvés a tanulók önmagukhoz viszonyított teljesítményének emelésére, egymás teljesítményének elismerése. Az aerob jellegű futások jelentősége az egészség megőrzésében. Ismeretnyújtással érdeklődés felkeltés a rendszeresen végzett tartós futások iránt.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állórajt, térdelőrajt, vágtafutás, tartós futás, váltófutás, egykezes alsó váltás, aerob állóképesség, futóiskolai gyakorlatok, irambeosztás, el- és felugrás, hajítás, edzettség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatmegoldások	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az alapvető hely- és helyzetváltoztató, valamint manipulatív mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Alapvető tornaelemek tartalmazó gyakorlat önálló bemutatása. A székényugrásoknál többnyire nyújtott karú támasz. Az egyensúly megtartása fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben.	

	A mászókulcsolás egyéni adottságoknak és képességeknek megfelelő végrehajtása. Egyénileg, párban és csoportban végzett ritmikus mozgásokban a zene követése fokozódó sikerességgel.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A motorikus cselekvésbiztonság fejlődése a torna jellegű feladatmegoldásokban. Igényesség az esztétikus test iránt és a „tornászos” mozgás elsajátítására. Fejlődés a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából kiemelt motoros képességek terén, különös tekintettel a test erejére, az ízületi mozgékonyaságra, az izomérzékelésre, a téri tájékozódó és az egyensúlyozó képességre. Törekvés a kreativitásra, az improvizációra és az önkifejezésre a torna jellegű feladatmegoldásokban. A reális testkép és a testtudat kialakulása. Az izmok, izomcsoportok erejének növelését és nyújtását szolgáló módszerek/gyakorlatok megismerése. A balesetvédelmi ismeretek tudatos alkalmazása, az együttműködés az egymás iránti segítőkészség kinyilvánítása. Érdeklődés kialakulása a torna jellegű feladatmegoldások iránt, a rendszeres fizikai aktivitás mozgásválasztékának bővítésére, illetve a versenysport iránt érdeklődők tehetséggondozása céljából.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező. <i>Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok:</i> Akadályokon fel-, át- és lemászások, kúszások. Támlázások különböző irányokban, különböző szereken. Mellső fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből, sorozatban is. Zsugorfejjállás. Fejjállás. Fejjállásból gurulóátfordulás előre, különböző testhelyzetekből. Fellendülés kézállásba, bordásfalnál. Spárgakísérletek. Mérlegállás. Hanyattfekvésből emelés hídba. Tigrisbukfenc. Kézen átfordulás oldalt. Összefüggő talajgyakorlat. Keresztbe állított ugrószekrényen (2–4 rész): felguggolás és homorított leugrás; zsugorkanyarlati átuagrás, guggoló átuagrás. Hosszába állított ugrószekrényen (2–4 rész): felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és gurulóátfordulás előre. Felguggolás és leguggolás. Alacsony gerendán: felguggolás és homorított leugrás; felguggolás. Gerendán: támaszhelyzeten át, fel- és leugrás. <i>Függéshelyzetek és függésgyakorlatok:</i> Változatos feladatok függőszereken függőállásban, függésben, fekvő függésben. Bordásfalon függésben haladás oldalt, felfelé és lefelé. Függésben húzódzkodások. Kötélmászás, mászókulcsolással. Érintő magas gyűrűn fiúknak: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület függésben; zsugorlefuggés; lefuggés; homorított leugrás. <i>Egyensúlyozó gyakorlatok:</i> Egyensúlyozó járáások és játékos feladatok gerendán, ferde padon, fordulatokkal, szerek hordásával. Alacsony gerendán (lányoknak): érintőjárás, hármaslépés, fordulatokkal és szökdelésekkel is <i>Képességfejlesztés</i>	<i>Természettudomány:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, lökőerő, reakcióerő, hatásidő, egyensúly, tömeg, középpont. <i>Vizuális kultúra:</i> reneszánsz, barokk. <i>Erkölcstan:</i> társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, média, önreflexió, kooperatív munka. <i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.

Koordinációs képességek fejlesztése egyszerű talajgyakorlati elemek végrehajtásával, azok kombinálásával, valamint az ugrószekevény és a gyűrű alkalmazásával (téri tájékozódó-, mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). Egyensúlyérzékelés fejlesztése alacsony gerendán végrehajtott statikus és dinamikus gyakorlatokkal. A váll, a kar és a törzs erejének fokozott erősítése támaszhelyzetben, valamint függésben végzett gyakorlatokkal. <i>Játékok, versengések</i> Játékos és utánzó feladatokkal ügyesség- és erőfejlesztés. Akadály- és váltóversenyek a tornaszerek felhasználásával. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna sportágban tehetségesekkel versenyeken való részvétellel. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> A szervrendszerek sokoldalú alkalmazkodásának elősegítése a torna jellegű feladatmegoldásokkal. A saját testtömeg mozgatásával, valamint a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal a test izmainak arányos fejlesztése, a helyes testtartás kialakításának/megtartásának biztosítása. A cselekvésbiztonság növelésével a mindennapi életben történő biztonságos cselekvések elősegítése. A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése. Ritmikus gimnasztika (lányoknak) <i>Előkészítő mozgások:</i> RG-re jellemző tartásos és mozgásos gyakorlatelemek (kar- és törzsívek, kar- és törzshullámok stb.). <i>Fő mozgások:</i> Testsúlyáthelyezések különböző irányokba, különböző kar- és törzsmozgásokkal kombinálva. Járások: alapforma, guggoló, lábujjon-, sarkon-, külső talpélenjárás, érintő-, hintajárás. Járások láblendítéssel, térdemeléssel, sarokemeléssel; hajlított járás. Ritmizált lépések: keringő-, ridalépés, zárt és nyitott hármaslépés, váltólépés egyszerű formái. Futások: alapforma, térdemeléssel, sarokemeléssel, ollózó-, harántterpesztéssel. Szökdelések: térdemeléssel, sarokemeléssel, harántterpesztéssel, oldalterpesztéssel, galoppszökdelés, koppantó szökdelés, indiánszökdelés. Ugrások: ugrássorozatok, hajlított olló, olló, őz, hajlított őz, terpeszugrás. Egyensúlyozás: lábujjon térdemeléssel előre, oldalra; Forgások: lépőforgás (tour chaine), egyszerű fordulatok, forgások egy lábon. <i>Kötélgyakorlatok:</i> rövidkötél-gyakorlatok, lendítések, lengetések, körzések, áthajtások, keresztáthajtások, dobások-elkapások, különböző irányokban és síkokban kötve egyszerű testtechnikai elemekkel. <i>Képességfejlesztés</i> Az ízületi mozgékonyosság, a ritmus-, a reagáló-, az egyensúlyozó képességek fejlesztése. A törzs-, láb-, csípőízület-hajlító és -feszítők dinamikus-statikus erejének növelése. Az improvizációs képesség, a kreativitás és az esztétikai érzék fejlesztése. Nyújtó, erősítő hatású, állóképességet, mozgáskoordinációt, ritmusérzéklet, ízületi mozgékonytságot fejlesztő célgimnasztikai szabad-, bordásfal-, zsámoly-, rövidkötél-gyakorlatok. <i>Játékok, versengések</i> Átfutások, átugrások oszlopban kötél felhasználásával Páros	
--	--

gyakorlatok kötéllel. Játékok-feladatok hárman egy kötéllel. Egyéni és páros versengések kötél áthajtásokkal, különböző feladatokkal. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához. Aerobik (lányoknak és fiúknak) <i>Alapállás;</i> <i>2–4 ütemű alaplépések (Low-impact):</i> járás (march), sarokérintés (heel dig), támadólépés (lounge), lábujjérintés (toe touch), kitörés (squat), térdlendítés (knee lift), saroklendítés (leg curl), lép-zár-lépés (step-touch), keresztlépés (grapevine), A-lépés (A step), V-lépés (V step), bokszlépés (boksztouch). <i>2-4 ütemű alaplépések (Hi-impact):</i> futás (jog), térdlendítés szökkenéssel (jumping knee lift), saroklendítés szökkenéssel (jumping leg curls), oldallendítés szökkenéssel (side kick), lábszárlendítés szökkenéssel (flick kick), terpesz-zár (jumping jack), sasszé (chasse), harántszökdelés (ski-run); <i>Zenére történő mozgások aerobik alaplépésekkel:</i> egyszerű alaplépések magas ismétlésszámmal, alaplépések variálása-kombinálása, alaplépések összekapcsolása; 4x8 ütemű egyszerű koreográfia (basic); szimmetrikus koreográfia. <i>Képességfejlesztés</i> Ritmusképesség-fejlesztés: egyszerű közismert zene ütemének kitapsolása minden ütemre, minden 1. ütemre, 1. és 5. ütemre stb., duplázva. Csoportok különböző módon jelzik az ütemeket (1. csoport tapsolja az 1. és a 2. ütemet, a 2. csoport dobbantja a 3. és a 4. ütemet stb.). Helyben járás közben tapsolás, duplázva stb. Az egészséget szem előtt tartó mozgásanyag elsajátítása során a kondicionális és koordinációs képességfejlesztéssel hozzájárulás a fittség szervi megalapozásához Aerob munkavégzéssel az aerob állóképesség fejlesztése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldások kulcsmozzanatai. Az életkorhoz és a fejlesztési folyamathoz igazított torna szaknyelve. Ismeretek a szerek, eszközök biztonságos használatáról, a segítségnyújtásról és a biztosításról. A tornajellegű feladatok sikeres megoldásához szükséges alapvető kondicionális és koordinációs képességek. A szenzitív életkorhoz igazított erőfejlesztő gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek.	
--	--

Osztálykeretben rendezett tornaversenyek rendezésével, lebonyolításával kapcsolatos alapismeretek. A kiemelkedő teljesítmény és az egyéni képességekhez viszonyított teljesítményfejlődés elismerése. A balesetmentes gyakorlás szabályainak betartása és betarttatása. A feladat-végrehajtások során segítségnyújtás egymásnak. Az RG- és az aerobikgyakorlatok helyes, az egészséget szem előtt tartó kivitelezésének alapismeretei. A helytelen gyakorlat végrehajtása következményeinek tudatosulása. Az aerob munkavégzés lényege, és az állóképesség fejlesztésében betöltött szerepe. A helyes testtartásért felelős izmok-izomcsoportok erejének növelésére és nyújtására vonatkozó alapismeretek. Az ellenjavallt, károsodásokat okozó gyakorlatok elkerülése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornászos testtartás, támlázás, tigrisbukfenc, zsugorkanyarlatti átvágás, guggoló átvágás, alaplendület függésben, zsugorlefűgges, lefűgges, összefűgges gyakorlat, segítségnyújtás, biztosítás, tornaverseny, pontozás. RG, hintajárás, keringölés, ridalés, hármaslés, olló, terpeszvágás, Aerobik, fitness aerobik, aerob munkavégzés, támadólés, kitörés, A-lés, V-lés, bokslés,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Az alapvető manipulatív-, hely- és helyzetváltató mozgások célszerűen végrehajtva. A manipulatív alapkészségek alapvető mozgásmintái és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Játékban és gyakorlás közben különböző biztonságos feladatmegoldás kézzel-lábbal is. A sportjáték elsajátításához szükséges labdás és labda nélküli motoros és kognitív képességek. Sportszerű magatartás a játéktevékenységben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok életkori sajátosságokhoz igazodó alap technikai és taktikai készségeinek, valamint elméleti ismereteinek elsajátítása. Fejlődés a motoros képességekben a sportjátékok mozgásanyagának intenzív és tudatos gyakorlásával. A csapatjátékos tulajdonságok kialakulása, szerepük tudatosulása az eredményes játéktevékenységben. Aktív részvétel a sportjátékok előkészítő játékaiban és a sportjátékok egyszerűsített, valamint kiteljesedő változataiban. Törekvés a sportszerűsége, a szabálykövető magatartásra, a figyelmes és hatékony munkavégzésre. Érdeklődés kialakulása a sportjátékok iránt. Az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Legalább két sportjáték választása kötelező. MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás		<i>Matematika:</i> logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok,

<i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Megindulás, megállás. Futás közben iram- és irányváltoztatások. Felugrások egy és páros lábról. Alaphelyzet. Cselezés meginduláskor és futás közben. A védőtől való elszakadás legegyszerűbb módjai. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Labdás ügyességi gyakorlatok. Labdavezetések: Magas, középmagas, labdavezetés helyben és haladással, mindkét kézzel. Labdavezetési feladatok. Hosszú- és rövid indulás. Megállások 1, 2 leütés után, labdavezetésből, sarkazás. Megállás sarkazás, önpasszból, ill. kapott labdával. Átadások-átvételek: Kétkezes mellő-, felsőátadás helyben és mozgás közben pattintva is. Páros lefutás. Kosárra dobások: Kosárra dobás helyből egy kézzel. Fektetett dobás 1, 2 leütésből, labdavezetésből. Fektetett dobás labdavezetésből, önpasszból. <i>Taktikai gyakorlatok:</i> Emberfogásos védekezés: Taposás alaphelyzetben. A védekezés kar- és lábmunkája. Védőmozgás, a védő helyezkedése. <i>Képességfejlesztés</i> A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (futások iram- és irányváltoztatással, felugrások stb.). A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat-végrehajtásokkal. A motoros képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. <i>Játékok, versengések</i> A kosárlabdázás labda nélküli és labdás technikai készletének gyakorlása testnevelési játékokban. Kosárlabdajáték könnyített szabályokkal. Kosárra dobó versenyek, egyénileg és csapatban. Részvétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kosárlabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. Röplabdázás <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Alaphelyzet. Igazodás a labdához. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Alkarérintés (könnyű műanyag labdával, majd röplabdával): Egyéni és páros gyakorlatok. Alsó egyenes nyitás: A nyitás gyakorlása egyénileg és párokban. Kosárérintés: Egyéni és páros gyakorlatok. Kosár- és alkarérintés összekapcsolása, kísérletek a folyamatos és váltakozó érintésekre. <i>Taktikai alapgymakorlatok:</i> Nyitásfogadás csillag alakzatban. Nyitás-nyitásfogadás. Felállás és helyezkedés a nyitásfogadásánál. <i>Képességfejlesztés</i> Különböző egyensúlyi helyzetekben állás, testhelyzetek változtatása, a labda és a test különböző helyzeteinek összehangolása. Labdaütögetés a kéz és a láb különböző felületeivel. Fejelés labdával.	tájékozódás. <i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. <i>Természettudomány:</i> mechanikai törvényszerűségek; az emberi szervezet működése, energianyeresi folyamatok.
--	---

<i>Játékok, versengések</i> A technikai elemek gyakorlása testnevelés játékokban, játékos feladatokban, valamint mini röplabdázásban. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható alapvető technikai készségének, valamint egyszerűsített játékformáinak megismerése. Kézilabdázás <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Alaphelyzet; védekező és támadó lábmunka; megindulás-megállás; felugrás-leérkezés, ütközések; cselek. Irányváltoztatások; cseles, megtévesztő mozgások; fordulatok labda nélkül. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> A labda fogása; guruló labda felvétele állóhelyben és mozgás közben. Labdavezetés mindkét kézzel állásban és mozgás közben, önszöktetéssel, irány-, iramváltással. Egy- és kétkezes átadások helyben és mozgás közben, (kétkézes felső, mellő, pattintott; egykezes felső átadás helyben – kilépéssel). Labdaátvétel és -átadások: különböző irányból érkező labda átvétele; átadások mozgás közben különböző irányba és távolságra; különleges labdaátadási formák. Célba dobási gyakorlatok. Kapura lövések: helyből; kilépéssel; 3 lépés után;; passzív, félaktív védővel szemben. Bedobás. Szabaddobás. Büntetődobás. Ütközések oktatása. Indulócsel labda nélkül és labdával. Indulócsel, testcsel, és labdavezetés. Kapusmunka: Alaphelyzet; helyezkedés; védekezés kézzel, lábbal; kidobás; 7 méteres védeke. <i>Taktikai gyakorlatok:</i> 1:1; 2:1, 3:1 elleni játék. Védekezés emberfogással. A védő, a támadó helyezkedése. Egyéni védekezés: a védő helyezkedése a labda nélküli és a labdát birtokló támadóval szemben. Üres helyre helyezkedés, védőtől való elszakadás. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. Helycsere labdaátadással, labdavezetéssel. <i>Képességfejlesztés</i> A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások iram- és irányváltoztatással, felugrások, fordulatok, labdával is) a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladatvégrehajtásokkal. <i>Játékok, versengések</i> A kézilabdázás labda nélküli és labdás technikai elemeinek gyakorlása testnevelési játékokban és játékos feladatokban. Kézilabdajáték szabálykönnyítéssel mérkőzésszerűen. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között, a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek	
--	--

fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése.

Labdarúgás

Labdás technikai gyakorlatok

Játékos labdás feladatok 2–3–4 vagy több játékos együttműködésével, négyszög, téglalap alakzatban, átadások irányának megváltoztatásával. Labdahúzogatás, -görgetés; haladás közben,. Labdavezetések külső és belső csüddel, különböző alakzatban. Rúgás: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal, átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Labdalevétel: talppal, belsővel, csüddel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Fejelés: előre, oldalra. Alapszerelés, megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Egyszerű cselek. Partdobás. *Taktikai gyakorlatok:* Párharcok az 1:1 elleni játékban, labdaszerzés, szabályos szerelés a játékban. Szabadulás emberfogásból elfutással és testcsellel. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. 2:1 elleni játék. Kisjátékok: 2:1, 3:1, 4:2, 5:2 alkalmazása egy és két udvarra.. Felállási formák a kispályás játékban.

Kapusmunka: Alaphelyzet, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás állított.

Képességfejlesztés

A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások előre, hátra és oldalra, irányváltással labdával is; szökdelések-ugrások labda felhasználásával is; a játékelemek intenzív gyakorlása; mérkőzések; gyorsindulások különböző helyzetből, labdával is). A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat-végrehajtásokkal. A labdás koordináció játékos fejlesztése a játékelemekből kiindulva (cél elérése labdával, célbalövés, összjáték stb.). A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához.

Játékok, versengések

A technikai és a taktikai feladatok megoldását előkészítő, valamint a begyakorlást segítő játékok és játékos feladatmegoldások. Cserefutball 3–4 fős csapatokkal. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék. Kispályás labdarúgás. Labdarúgó mérkőzések. Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Baleset-megelőzés a labdarúgás játékelemeinek szabályos és

körültekintő végrehajtásával. Az életkori sajátosságokhoz igazodó képességfejlesztés megvalósítása, különös tekintettel a koordinációs képességekre. A labdarúgás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett játéktevékenységgel. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportjátékok játékelemeinek technikailag helyes és célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek, a tudatos és önálló tanulás segítése érdekében. A sportjátékok játékszabály- és taktikai alapismeretei. A sportjátékok elsajátítását kedvezően befolyásoló kondicionális és koordinációs képességek, valamint fejlesztésük alapismereti és egyszerű módszerei. Az eredményes csapatjáték feltételei és a csapatjátékos tulajdonságok tudatosítása. A sportjátékok szabadidőben is üzhető formáinak megismerése. Az öntevékeny játékszervezés és -vezetés alapvető ismeretei. A sportszerűség, a fair play szerepe, illetve a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban, a szabálytalanságok és a durvaság elutasítása, a sportjáték mérkőzéseit kísérő negatív jelenségek helyes értelmezése. A magyar sportjátékok kiemelkedő bázisai, nemzetközi sikerei. A sportjátékok balesetvédelmére, a tárgyi-létesítményi feltételekre és a sportoló felszerelésre vonatkozó alapismeretek. A labda nélküli és labdás egyszerű bemelegítés elvei és módszerei. A testnevelési játékok széles repertoárjának ismerete a sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításához és az öntevékeny szabadidős tevékenységek szervezéséhez. A sportjátékok iránti érdeklődés kialakulása és megszilárdulása az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Védőtől való elszakadás, hosszú és rövid indulás, sarkazás, önpassz, fektetett dobás, emberfogásos védekezés, kétkezes mellső átadás, mini-kosárlabdázás, szabálykövető magatartás. Ütközés, testcsel, laza és szoros emberfogás, bedobás, szabaddobás, büntetődobás, üres helyre helyezkedés, fair play. Játékelemek, labdaátadás, labdaátvétel, labdahúzogatás, labdagörgetés, csüd, megelőző szerelés, dekázás, partdobás, kigurítás-kirúgás, kispályás labdarúgás, összjáték, aranycsapat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Testnevelési és népi játékok	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Néhány szabadidős mozgásforma alapszabályainak ismerete. A rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja. A testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséggel rendelkezik.	

	Egészséges versenyszellemmel rendelkeznek, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képesek a játékvezetésre.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal elérhető célok. A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése. A szabadterén különböző időjárási viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel. A szervezet edzettségének növelése. Az egészséges életmód iránti igény erősítése. A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztasággal kapcsolatos ismeretek bővítése. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése. Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása. A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket. A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat. A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	laza és szoros emberfogás, szélességi mozgás, mélységi mozgás, elszakadás a védőtől, célfelület védelme, algoritmikus gondolkodás, ütempassz, testcsel

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdősportok	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Néhány önvédelmi fogás bemutatása. Tompítással történő esés végrehajtása előre, hátra és oldalt. A grundbirkózás alapvető szabályainak ismerete és alkalmazása. Sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartása. Az agresszió elutasítása. Az önvédelmi feladatok céljának belátása és elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. A tanult technikák változó körülmények közötti alkalmazásában jártassági szint elérése. Az alapvető önvédelmi szabályok, a leggyakoribb vészhelyzetek elkerülésének, a menekülés, a segítségkérés módjainak és lehetőségeinek ismeretei. Annak belátása, hogy a küzdősportokat csakis önvédelemre használhatják. Törekvés az önfegyelemre és az önszabályozásra.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem <i>Önvédelmi fogások:</i> Szabadulások egykezes, kétkezes lefogásból,		<i>Történelem:</i> keleti kultúrák.

mellső, hátsó egykezes és kétkezes átkarolásból. <i>Grundbirkózás:</i> Fogáskeresések állásban, megfogások és fogásmódok (kapocsfogás, tenyérbefogás, csuklófogás). Alapállások, alaphelyzetek gyakorlása. Fogáskeresés gyakorlása játékosan. Dzsúdó Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony, talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban, majd oldalazó szökdeléssel. Társas rávezető gyakorlatok (társ hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban és mozgásban. Félvállas gurulás előre és hátra technikájának elsajátítása talaj közeli helyzetből indulva állásból történő végrehajtásig. Lépésből, futásból történő végrehajtás. Állásküzdelem: Fogáskeresés és fogásbontás gyakorlása. Küzdőmozgás elsajátítása és kialakítása. Képességfejlesztés Az elvárt képességek kialakításához szükséges speciális küzdősportokra jellemző bemelegítő gyakorlatok, a kúszások és mászások, valamint speciális egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok. Játékok, versengések Küzdőjátékokat előkészítő érintéses feladatok és játékok. Húzások, tolások előkészítése páros küzdőjátékokkal. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). A grundbirkózás és a dzsúdó alaptechnikáinak jártasságszintű elsajátításával, az erő összemérések megteremtése. A tehetséges tanulók alaptudásának biztosítása az iskolán kívüli versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. Viselkedésminták kialakítása veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó technikai ismeretek. Játékos feladatmegoldások szerepe az önvédelmi és küzdőjellegű sportok elsajátításban. A versenyzés során az elbizakodottság és a félelem leküzdésének tudatosítása. Az agresszió és az asszertivitás értelmezése. A siker és a kudarc mint a versenyzés velejárói. Az ellenfél képességeinek elismerése, együttműködés a gyakorló párral.	<i>Természettudomány:</i> izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.
--	---

A magyar küzdősport legjobbjai, olimpiai bajnokunk: Kovács Antal. Veszélyes helyzetekre, fenyegetettségre, a fenyegetettség elkerülésére vonatkozó, valamint a segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dzsúdó, önvédelmi technika, eséstechnika, állásküzdelem, fogáskeresés, fogásbontás, földharc, fair play, agresszió, asszertivitás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Néhány szabadidős mozgásforma alaptechnikai elmeinek végrehajtása és szabályainak ismerete. Az alternatív sportok sporteszközeinek biztonságos használata játéktevékenységekben. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak ismerete. Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal elérhető célok. A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése. A szabadterén különböző időjárási viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel. A szervezet edzettségének növelése. Az egészséges életmód iránti igény erősítése. A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztasággal kapcsolatos ismeretek bővítése. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése. Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal ; falmászás; íjászat, lovaglás, :, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. <i>Egy – a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga:</i> Frizbi Dobások párokban, csoportokban (5–7 fő), állóhelyben, majd mozgásban és helycserékkel. Folyamatos passzolások. Nyítások meghatározott távolságra. Célbadozások a koronggal a zónába. Védekező mozgások, ugrások, elkapások. Tájfutás		<i>Természettudomány:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat; gravitáció, szabadesés, forgómozgás; az emberi szervezet működése.

<i>A térkép.</i> A térképi ábrázolás. A térképek típusai. A természetjárás fontosabb térképtípusai. Város- és parktérképek. Útvonaltervezés a várostérképen. <i>Túra a városban – csoportokban.</i> Felkészülés a túrára: tervekészítés, a szükséges tárgyak összeírása stb. Túra jelzett turistautakon. A térkép követése tanári irányítással. <i>Az iránytű és a tájoló.</i> A tájolás. Távolságmérések a térképen. Távolságmérési gyakorlatok. Városi túra tervezése és önálló feladat megoldása. Turista- és tájfutó térképek jelrendszere. Túra tervezése: menetrend, távolságmérések, menetidő-megállapítás stb. <i>Tájékozódás a terepen</i> (gyakorlatok az iskola környékén). Terepgyakorlatok – vezetővonal-követés gyakorlása tájfutó térképpel közösen, majd kisebb csoportokban, futással. A tájékozódási ismeretek bővítése és rendszerezése. Önálló feladatmegoldást igénylő tevékenységre történő felkészítés. Korcsolyázás <i>Gyakorlatok jégre lépés előtt:</i> állások egy lábon, guggolások, törzshajlítások; járáások, lépések előre, hátra, oldalra. <i>Jéghez szoktatás:</i> esés-felállás; gimnasztikai gyakorlatok palánkfogással és a palánk fogása nélkül; harántcsúszások előre, hátra. <i>Egyenes korcsolyázás:</i> alapállás; két lábon siklás előre, hátra (palánk fogással is); halacska (palánk fogással); halacska két lábon, egy lábon; halacska váltott lábon; lökés egy lábon. Alpesi síelés <i>Alapmozgások a lécen:</i> lábemelgetések; lépések oldalra, körben; térdrugózások, csúszó lépések; lépcsőzés. <i>Rézsút siklás:</i> mély, középső és emelt helyzetben; lábemelgetéssel. <i>Egyenes siklás</i> az alaphelyzet felvételével. <i>Hóeke, hóekeivelés:</i> különböző sugarú, sebességű ívek; hóekeívek összekapcsolása, hóekeivelések botkerüléssel. <i>Hóekeiveléstől a párhuzamos lendületig:</i> rézsútsiklásban a lécvégek völgyirányba fordítása; lendület a hegy felé, a fékezés megtanulása. Hóekelendület. Hóekeivelések kapuk között, növekvő sebességgel, a lécek által bezárt szög fokozatos csökkentésével. A támasztás gyakorlása: hegylábas támasztott lendület; támasztott lendület kétoldali támasszal; völgylábas támasztott lendület. Botozás tanulása, botozás a hegysílec melléforgatásának segítésére. Párhuzamos lendület, lécfordítás páros lábbal és botozással. Képességfejlesztés A szabadidőben jól űzhető sportágak gyakorlásával a kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése. Játékok, versengések „Cicajáték” koronggal. Siklóverseny; „gyűjtögető”; baglyos játék. „Rollerezés” – egy léc felcsatolásával, vonalban, párokban. Siklás „alagútban”. Váltóversenyek tárgyak felemelésével, illetve	
---	--

lerakásával. Hókeívelések párokban, egymás mellett és mögött. Váltóverseny, egyéni és csapat célba dobó verseny koronggal, mérkőzések. Versenyek meghatározott távon. Ügyességi versenyek. Szlalom verseny kapuk között, hókeíveléssel. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között üzhető új testedzési formák jártaság szintű elsajátítása. Az edzettség növelése az alternatív környezetben üzhető sportok által. A sportági mozgásformák technikailag helyes elsajátítására törekvéssel a balesetek megelőzése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A különböző időjárási körülményekhez és sportágakhoz igazodó bemelegítés. A válsztott aktivitáshoz köthető baleset-elhárítási ismeretek. A választott mozgásrendszer játékszabályainak ismerete és alkalmazása. A szabadban és különböző évszakokban végzett testedzés egészségre gyakorolt hatásai. Környezettudatos viselkedés ismeretei és betartása. Az időjárásnak és a sportolási formának megfelelő öltözködés tudatosítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: frizbi, korong, zóna, Spirit of Games, tájfutás, természetjárás, térképtípusok, egyenes korcsolyázás, alpesi sielés, rézsút siklás, hóeke, hókeívelés, párhuzamos lendület, sportszerűség, sí-KRESZ.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Úszás	Órakeret 72 óra
Előzetes tudás	Az uszoda rendszabályainak, baleset-megelőzési intézkedéseinek ismerete és betartása. Egy úszásnemben 25 méter biztonságos leúszása. A fejesugrás végrehajtása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alsó tagozatban tanult úszásnem technikájának javítása. Az új úszásnem jártasság szintű elsajátítása. Fejlődés az aerob állóképesség terén az úszásnemnek megfelelő ritmus kialakításával, valamint folyamatos és távolságot növelő úszással. Az uszoda higiénés szabályainak betartása. Az úszás szerepének ismerete az egészséges életmódban és az életvédelemben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az úszásoktatás óraszám helyi feltételektől függ, de 18 óra biztosítása előírt (a két évfolyamon együttesen). Amennyiben az iskola úszásoktatásra a helyi tantervben csak 18 órát tervez, vagy nem használja fel a teljes (36 órás) időkeretet, a fennmaradó órákat a többi tematikai egység időkeretének bővítésére kell fordítania.		<i>Természettudomány:</i> közegellenállás, a víz tulajdonságai, felhajtóerő, víz és vízszennyezés;

MOZGÁSMŰVELTSÉG Hátúszás <i>Feladatok háton:</i> lebegés és siklás háton. <i>Hátúszó lábtempó:</i> hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; siklás hátúszás lábtempó; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. <i>Hátúszás kartempó:</i> hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek; levegővétel. <i>Hátúszás kar- és lábtempó:</i> hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai. Új úszásnem: a gyorsúszás <i>Gyorsúszás lábtempó:</i> siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval. <i>Gyorsúszás kartempó:</i> gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban. <i>Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése.</i> <i>Gyorsúszás levegővétele:</i> gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása. <i>Úszások a mélyvízben:</i> gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral – lábbal, hátrafordulásos levegővétellel; úszás szabadon. <i>Rajtok:</i> a hátúszó rajt előkészítő gyakorlatai, hátúszó rajt. Ugrások, merülések, taposások: beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás. <i>Képességfejlesztés</i> A koordinációs képességek fejlesztése a technikai gyakorlatok pontos végrehajtásával. Aerob állóképesség fejlesztése növekvő távolságra történő taposással, és úszással a tanult úszásnemekben. A gyorsasági állóképesség fejlesztése a gyors-, illetve a hátúszás lábtempójának alkalmazásával rövidebb távon, ismétlésekkel, versenyszerűen, valamint versenyszerű úszással meghatározott távolságra. <i>Játékok, versengések</i> Fogójátékok. Játékos, kooperatív vízbe ugrások; feladatok labdával és különböző eszközökkel. Egyéni, sor- és váltóversenyek úszólappal, egyéb eszközökkel. Víz-alámerülési versenyek. Versenyek mély vízben víz alatti feladatokkal. Úszóversenyek talpas-, majd fejesugrással meghatározott távon, a tanult úszásnemekben. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> A bemelegítés vizes gyakorlatai; tartásjavító, prevenciós vízi gyakorlatok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az úszásnemek és az úszásnemekkel összefüggő alapvető szakkifejezések. A víz szervezetre gyakorolt hatásai. Az aerob állóképesség fogalma és a fejlesztés alapvető módszerei. Az úszás szerepe, jelentősége az edzettség és a fittség növelésében.	személyi higiénia, testápolás.
--	---------------------------------------

A vízben végezhető játékok balesetvédelmi és játékszabályai. A tanulás során alkalmazott úszóversenyek szabályai. Az uszoda és a fürdők higiénés szabályai. Az úszástudás és a vízbiztonság szerepe az egészség megőrzésében és az életvédelemben. Bátorságra nevelés a mélyvízben történő gyakorlatokkal. Az önkontroll fejlesztése az önálló és tudatos tanulással.	
---	--

A fejlesztés várt eredményei az ötödik évfolyamos ciklus végén	<i>Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció</i> A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában. A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák, gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8–10 gyakorlattal önálló bemelegítés végrehajtása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása. Stressz - és feszültségoldó módszerek alkalmazásával a feszültségek önálló szabályozása. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. <i>Atlétikai jellegű feladatok megoldások</i> A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása. A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően. A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően. Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával. A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása. A kar- és láblendítés szerepének ismerete az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában. <i>Torna jellegű feladatok megoldások</i> A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítása. Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal. Az alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása. A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag
--	---

	megközelítően helyes végrehajtása. A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása. A balesetvédelmi utasítások betartása. Segítségnyújtás a társaknak. <i>Sportjátékok</i> A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékokban. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában. Testnevelési és népi játékok A rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja. A testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséggel rendelkezik. Egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre. <i>Önvédelmi és küzdősportok</i> Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, Grundbirkózásban az alaphelyzetek, a kitolás és a kihúzás végrehajtása. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatainak bemutatása. Jártasság néhány önvédelmi fogásban. A test-test elleni küzdelmet vállalása. Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Érzelmek és az esetleges agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályainak ismerete és alkalmazása. <i>Alternatív környezetben üzhető mozgásformák</i> A tanult alternatív környezetben üzhető sportágak alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása. A sportágak üzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete. A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása. A mostoha időjárási feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon.
--	---

	<i>Úszás</i> Választott úszásnemben készség szintű, egy másikban 150 méteren vízbiztos folyamatos úszás. Intenzív úszásra törekvés rövidtávon. Fejesugrás és folyamatos taposás a mélyvízben. Az úszással összefüggő balesetvédelmi utasítások, valamint az uszoda, fürdő viselkedési szabályainak betartása. Ismeretek az úszástudás, a vízbiztonság szerepéről az egészség megőrzésében és az életvédelemben. Külső visszajelzés információinak elfogadása és hasznosítása a különböző úszásnemek gyakorlásánál.
--	---

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az egyszerű bemelegítő gyakorlatok szaknyelvének ismerete és azok önálló végrehajtása. Résztétel a gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák kialakításában. A tanórához kapcsolódó higiénés és magatartási szabályok betartása. A relaxáció fogalmának, a tudatos ellazulásnak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanórák szervezéséhez szükséges rendgyakorlatok elsajátítása. A biomechanikailag helyes testtartás végrehajtása. Alapvető jártasság a relaxációt szolgáló gyakorlatokban. A mozgásszabályozó-, ritmus- és a kéz-láb koordinációs képesség fejlődése. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elveinek és egyszerű módszereinek megismerése. Együttműködés a rendgyakorlatok és a csoportos feladatok végrehajtásánál. A személyi és környezeti higiénia ismeretek elsajátítása. A stressz - és feszültségoldó tudás továbbfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG <i>Rendgyakorlatok- térbeli alakzatok kialakítása.</i> Az óra szervezéséhez szükséges térformák, alakzatok és kialakításuk. Sorakozó vonalban és oszlopban. Táv- és térköz felvétele. Nyitódás, zárkózás. Igazodás, takarás. Testfordulatok. Megindulás, megállás. Fejlődés, szakadozás. <i>Gimnasztika</i> Természetes mozgásformák egyéni- és társas szabadgyakorlatokban, szerek/kéziszerek felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel is összekötve. Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok az ízület- és gerincvédelem szabályainak megfelelően, eszköz nélkül és eszközökkel, egyénileg, párban valamint csoportban. Játékos gimnasztikai gyakorlatsorok zenére. Játékos és határozott formájú gyakorlatok: szabad-, társas, szer- és kéziszer gyakorlatok. Határozott formájú szabadgyakorlati		<i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, az emberi szervezet. <i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.

alapformájú 4–8 ütemű szabad-, társas-, kéziszer- és szergyakorlatok. Szabadgyakorlat füzér (6–8 gyakorlat) irányítva, vagy önállóan, zenére is. <i>Képességfejlesztés</i> Keringésfokozás testnevelési játékokkal. Alapállóképességet és izületi mozgékonytágot fejlesztő egyszerű 2–4 alapformát tartalmazó, szabad-, szer- és kézigyakorlatok. Koordinációs képességfejlesztés kéziszergyakorlatok és szabadgyakorlatok folyamatos végrehajtásával, zenére is (ritmusérzék, kinezetikus differenciáló képesség). A testtartásért felelős izomcsoportok erősítése, nyújtása. <i>Játékok, versengések</i> A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. Koordinációt és fittséget fejlesztő szabály- valamint feladatjátékok kooperatív- és versenyjelleggel. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés:</i> A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló speciális gyakorlatanyag. A testtartásért felelős izmok koncentratív használata. Légző- és lábboltozat erősítő gyakorlatok. A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagból óránként 1 gyakorlat tanítása. . Az 5-6. osztályosok stressz - és feszültségoldó gyakorlatai,. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatai. Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az óra szervezéséhez szükséges rend- és gimnasztikai gyakorlatok alapfogalmai. A bemelegítés és a levezetés funkciója a motoros tevékenységeknél. A motoros alapképességek elnevezései. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elvei és egyszerű módszerei. A törzserősítő gyakorlatok szerepe a testtartás javításában, a testtartásért felelős izmok ismerete. A futás szerepe és jelentősége a keringési, mozgató- és légzési rendszer fejlesztésében, az egészség megőrzésében, a fittség fokozásában. Alapvető szervezési ismeretek az alkalmazott játékok lebonyolításában Egészségnevelési alapismeretek: Az egészséges élet alapfeltételei (napi tisztálkodás, fogmosás, heti hajmosás, testmozgás, egészséges táplálkozás). Öltözői rend és a sportfelszerelés tisztasága. Ismeretek a pubertással járó testi és lelki változásokról Stressz - és feszültségoldó alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása. Személyes felelősség: egészség, sport, életvitel, életmód és baleset-megelőzés alapismeretei.	
---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendgyakorlatok, szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlat, bemelegítés, levezetés, képességfejlesztés, erő, gyorsaság, állóképesség, koordinációs képességek, erősítés, nyújtás, mobilizálás, prevenció, megelőzés, biomechanikailag helyes testtartás, relaxáció, fittség, edzettség, érzelem- és feszültség szabályozás, életmód, egészséges táplálkozás.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok megoldások	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az alapvető hely- és helyzetváltoztató, valamint manipulatív mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Alapvető tornaelemek tartalmazó gyakorlat önálló bemutatása. A szekrényugrásoknál többnyire nyújtott karú támasz. Az egyensúly megtartása fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben. A mászókulcsolás egyéni adottságoknak és képességeknek megfelelő végrehajtása. Egyénileg, párban és csoportban végzett ritmikus mozgásokban a zene követése fokozódó sikerességgel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A motorikus cselekvésbiztonság fejlődése a torna jellegű feladatmegoldásokban. Igényesség az esztétikus test iránt és a „tornász” mozgás elsajátítására. Fejlődés a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából kiemelt motoros képességek terén, különös tekintettel a test erejére, az ízületi mozgékonyra, az izomérzékelésre, a téri tájékozódó és az egyensúlyozó képességre. Törekvés a kreativitásra, az improvizációra és az önkifejezésre a torna jellegű feladatmegoldásokban. A reális testkép és a testtudat kialakulása. Az izmok, izomcsoportok erejének növelését és nyújtását szolgáló módszerek/gyakorlatok megismerése. A balesetvédelmi ismeretek tudatos alkalmazása, az együttműködés az egymás iránti segítőkészség kinyilvánítása. Érdeklődés kialakulása a torna jellegű feladatmegoldások iránt, a rendszeres fizikai aktivitás mozgásválasztékának bővítésére, illetve a versenysport iránt érdeklődők tehetséggondozása céljából.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező. <i>Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok:</i> Akadályokon fel-, át- és lemászások, kúszások. Támlázások különböző irányokban, különböző szereken. Mellső fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből, különböző testhelyzetekbe, sorozatban is. Zsugorfejlés. Fejlés, különböző lábtartásokkal. Fejlésből gurulóátfordulás előre, különböző testhelyzetekből, különböző testhelyzetekbe. Fellendülés kézállásba, bordásfalnál. Fellendülés kézállásba és gurulóátfordulás. Spárgakísérletek. Mérlegállás. Hanyattfekvésből emelés hídba.		<i>Természettudomány:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, lökőerő, reakcióerő, hatásidő, egyensúly, tömeg, középpont. <i>Vizuális kultúra:</i> reneszánsz, barokk.

Tigrisbukfenc. Kézen átfordulás oldalt, mindkét irányba. Összefüggő talajgyakorlat. Keresztbe állított ugrószekrényen (2–4 rész): felguggolás és homorított leugrás; zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás; huszárugrás. Hosszába állított ugrószekrényen (2–4 rész): felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és gurulóátfordulás előre; gurulóátfordulás előre ugródeszkaról történő elrugaszkodással; felguggolás és leguggolás, felguggolás és leterpesztés. Alacsony gerendán: felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és terpesztéssel leugrás. Gerendán: támaszhelyzetben át, fel- és leugrás. <i>Függéshelyzetek és függésgyakorlatok:</i> Változatos feladatok függőszerken függőállásban, függésben, fekvő függésben. Bordásfalon függésben haladás oldalt, felfelé és lefelé. Függésben húzódkodások. Kötélmászás, mászókulcsolással. Érintő magas gyűrűn fiúknak: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület függésben; zsugorlefüggés; lefüggés; fellendülés lebegő függésbe; ereszkedés hátsó függésbe; hátsó függésből emelés lebegőfüggésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás. Gyűrűn: hátsó függés; függésben lendület hátra, homorított leugrás, fellendülés lebegő függésbe. Lányoknak: lendületek előre-hátra; fellendülés lebegőfüggésbe; zsugorlefüggés. <i>Egyensúlyozó gyakorlatok:</i> Egyensúlyozó járások és játékos feladatok gerendán, ferde padon, fordulatokkal, szerek hordásával. Alacsony gerendán (lányoknak): érintőjárás, hármaslépés, fordulatokkal és szökdelésekkel is. Mérlegállás. Függőleges repülés lábterpesztéssel. <i>Képességfejlesztés</i> Koordinációs képességek fejlesztése egyszerű talajgyakorlati elemek végrehajtásával, azok kombinálásával, valamint az ugrószekrény és a gyűrű alkalmazásával (téri tájékozódó-, mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). Egyensúlyérzékelés fejlesztése alacsony gerendán végrehajtott statikus és dinamikus gyakorlatokkal. A váll, a kar és a törzs erejének fokozott erősítése támaszhelyzetben, valamint függésben végzett gyakorlatokkal. <i>Játékok, versengések</i> Játékos és utánzó feladatokkal ügyesség- és erőfejlesztés. Akadály- és váltóversenyek a tornaszerek felhasználásával. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna sportágban tehetségesekkel versenyeken való részvétellel. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> A szervrendszerek sokoldalú alkalmazkodásának elősegítése a torna jellegű feladatmegoldásokkal. A saját testtömeg mozgatásával, valamint a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal a test izmainak arányos fejlesztése, a helyes testtartás kialakításának/megtartásának biztosítása. A cselekvésbiztonság növelésével a mindennapi életben történő biztonságos cselekvések elősegítése. A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése. Ritmikus gimnasztika (lányoknak) <i>Előkészítő mozgások:</i> RG-re jellemző tartásos és mozgásos gyakorlatelemek (kar- és törzsívek, kar- és törzshullámok stb.).	<i>Erkölcstan:</i> társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, média, önreflexió, kooperatív munka. <i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.
--	---

<i>Fő mozgások:</i> Testsúlyáthelyezések különböző irányokba, különböző kar- és törzsmozgásokkal kombinálva. Járások: alapforma, guggoló, lábujjon-, sarkon-, külső talpélenjárás, érintő-, hintajárás. Járások láblendítéssel, térdemeléssel, sarokemeléssel; hajlított járás, különböző kar- és törzsmozgásokkal kombinálva, különböző irányba, fordulatokkal is. Ritmizált lépések: keringő-, ridalépés, zárt és nyitott hármaslépés, váltólépés egyszerű formái különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Futások: alapforma, térdemeléssel, sarokemeléssel, ollózó-, harántterpesztéssel – különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Szökdelések: térdemeléssel, sarokemeléssel, harántterpesztéssel, oldalterpesztéssel, öztartással, lábkeresztezéssel, fordulattal, galoppszökdelés, szökdelés öztartással, szökdelő hármaslépés, koppantó szökdelés, indiánszökdelés – különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Ugrások: ugrássorozatok, hajlított olló, olló, öz, hajlított öz, terpeszugrás, bicskaugrás, összeugrások térd- és láblendítéssel. Egyensúlyozás: lábujjon térdemeléssel előre, oldalra; hajlított lábemeléssel hátra (attitude). Forgások: lépőforgás (tour chaine), egyszerű fordulatok, forgások egy lábon. <i>Kötélgyakorlatok:</i> rövidkötél-gyakorlatok, lendítések, lengetések, körzések, nyolcas körzések, áthajtások, keresztáthajtások, dobások-elkapások, testre csavarások, talajra ütések, pörgetések, különböző irányokban és síkokban kötve egyszerű testtechnikai elemekkel. <i>Képességfejlesztés</i> Az ízületi mozgékonyosság, a ritmus-, a reagáló-, az egyensúlyozó képességek fejlesztése. A törzs-, láb-, csípőízület-hajlító és -feszítők dinamikus-statikus erejének növelése. Az improvizációs képesség, a kreativitás és az esztétikai érzék fejlesztése. Nyújtó, erősítő hatású, állóképességet, mozgáskoordinációt, ritmusérzékenységet, ízületi mozgékonyosságot fejlesztő célgyimnasztikai szabad-, bordásfal-, zsámoly-, rövidkötél-gyakorlatok. <i>Játékok, versengések</i> Átfutások, átugrások oszlopban kötél felhasználásával Páros gyakorlatok kötéllel. Játékok-feladatok hárman egy kötéllel. Egyéni és páros versengések kötél áthajtásokkal, különböző feladatokkal. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához. Aerobik (lányoknak és fiúknak) <i>Alapállás;</i> <i>2–4 ütemű alaplépések (Low-impact):</i> járás (march), sarokérintés (heel dig), támadólépés (lounge), lábujjérintés (toe touch), kitörés (squat), térdlendítés (knee lift), saroklendítés (leg curl), lép-zár-lépés (step-touch), keresztlépés (grapevine), A-lépés (A step), V-lépés (V step), bokszlépés (boks step), mambo, csa-csa-csa, sarkonfordulás (pivot-turn), oldallendítés (side kick), lábszárlendítés (flick kike), láblendítés	
---	--

(leg kick); 2-4 ütemű alaplépések (<i>Hi-impact</i>): futás (jog), térdlendítés szökkenéssel (jumping knee lift), saroklendítés szökkenéssel (jumping leg curls), oldallendítés szökkenéssel (side kick), lábszárlendítés szökkenéssel (flick kick), terpesz-zár (jumping jack), sasszé (chasse), harántszökdelés (ski-run); <i>Zenére történő mozgások aerobik alaplépésekkel</i>: egyszerű alaplépések magas ismétlésszámmal, karmunkával; alaplépések variálása-kombinálása (haladással, karmunkával); alaplépések összekapcsolása; 4x8 ütemű egyszerű koreográfia (basic); szimmetrikus koreográfia. <i>Képességfejlesztés</i> Ritmusképesség-fejlesztés: egyszerű közismert zene ütemének kitapsolása minden ütemre, minden 1. ütemre, 1. és 5. ütemre stb., duplázva. Csoportok különböző módon jelzik az ütemeket (1. csoport tapsolja az 1. és a 2. ütemet, a 2. csoport dobbantja a 3. és a 4. ütemet stb.). Helyben járás közben tapsolás, duplázva stb. Az egészséget szem előtt mozgásanyag elsajátítása során a kondicionális és koordinációs képességfejlesztéssel hozzájárulása a fittség szervi megalapozásához Aerob munkavégzéssel az aerob állóképesség fejlesztése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldások kulcsmozzanatai. Az életkorhoz és a fejlesztési folyamathoz igazított torna szaknyelve. Ismeretek a szerek, eszközök biztonságos használatáról, a segítségnyújtásról és a biztosításról. A tornajellegű feladatok sikeres megoldásához szükséges alapvető kondicionális és koordinációs képességek. A szenzitív életkorhoz igazított erőfejlesztő gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek. Osztálykeretben rendezett tornaversenyek rendezésével, lebonyolításával kapcsolatos alapismeretek. A kiemelkedő teljesítmény és az egyéni képességekhez viszonyított teljesítményfejlődés elismerése. A balesetmentes gyakorlás szabályainak betartása és betartatása. A feladat-végrehajtások során segítségnyújtás egymásnak. Az RG- és az aerobikgyakorlatok helyes, az egészséget szem előtt tartó kivitelezésének alapismeretei. A helytelen gyakorlat végrehajtása következményeinek tudatosulása. Az aerob munkavégzés lényege, és az állóképesség fejlesztésében betöltött szerepe. A helyes testtartásért felelős izmok-izomcsoportok erejének növelésére és nyújtására vonatkozó alapismeretek. Az ellenjavallt, károsodásokat okozó gyakorlatok elkerülése.	
---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornászós testtartás, támlázás, tigrisbukfenc, kézenátfordulás, zsugorkanyarlati átvágás, guggoló átvágás, huszárugrás, alaplendület függésben, zsugorlefűgges, lefűgges, lebegőfűgges, összefűgges gyakorlat, segítségnyújtás, biztosítás, tornaverseny, pontozás. RG, hintajárás, keringőlépés, ridalépés, hármaslépés, olló, őzugrás, terpeszugrás, bicskaugrás, lépőforgás. Aerobik, fitness aerobik, aerob munkavégzés, támadólépés, kitörés, A-lépés, V-lépés, bokslépés, mambó, csa-csa-csa.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Az alapvető manipulatív-, hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerűen végrehajtva. A manipulatív alapkészségek alapvető mozgásmintái és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Játékban és gyakorlás közben különböző biztonságos feladatmegoldás kézzel-lábbal is. A sportjáték elsajátításához szükséges labdás és labda nélküli motoros és kognitív képességek. Sportszerű magatartás a játéktevékenységben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok életkori sajátosságokhoz igazodó alap technikai és taktikai készletének, valamint elméleti ismereteinek elsajátítása. Fejlődés a motoros képességekben a sportjátékok mozgásanyagának intenzív és tudatos gyakorlásával. A csapatjátékos tulajdonságok kialakulása, szerepük tudatosulása az eredményes játéktevékenységben. Aktív részvétel a sportjátékok előkészítő játékaiban és a sportjátékok egyszerűsített, valamint kiteljesedő változataiban. Törekvés a sportszerűsége, a szabálykövető magatartásra, a figyelmes és hatékony munkavégzésre. Érdeklődés kialakulása a sportjátékok iránt. Az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Legalább két sportjáték választása kötelező. MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Megindulás, megállás. Futás közben iram- és irányváltoztatások. Felugrások egy és páros lábról. Alaphelyzet. Cselezés meginduláskor és futás közben. A védőtől való elszakadás legegyszerűbb módjai. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Labdás ügyességi gyakorlatok. Labdavezetések: Magas, középmagas, mély labdavezetés helyben és haladással, mindkét kézzel. Labdavezetési feladatok. Hosszú- és rövid indulás. Megállások 1, 2 leütés után, labdavezetésből, sarkazás. Megállás, sarkazás, önpasszból, ill. kapott labdával. Átadások-átvételek: Kétkezes mellső-, felső-, egykezes felsőátadás helyben és mozgás közben pattintva is. Páros-, hármás lefutás. Kosárra dobások: Kosárra dobás helyből egy kézzel. Fektetett dobás 1, 2 leütésből, labdavezetésből mindkét oldalról. Fektetett dobás labdavezetésből,		<i>Matematika:</i> logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás. <i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. <i>Természettudomány:</i> mechanikai törvényszerűségek; az emberi szervezet működése, energianyelési folyamatok.

önpasszból, kapott labdával, mindkét oldalról. <i>Taktikai gyakorlatok:</i> Emberfogásos védekezés: Taposás alaphelyzetben. A védekezés kar- és lábmunkája. Védőmozgás, a védő helyezkedése. <i>Képességfejlesztés</i> A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (futások iram- és irányváltoztatással, felugrások stb.). A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat-végrehajtásokkal. A motoros képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. <i>Játékok, versengések</i> A kosárlabdázás labda nélküli és labdás technikai készletének gyakorlása testnevelési játékokban. Kosárlabdajáték könnyített szabályokkal. Kosárra dobó versenyek, egyénileg és csapatban. Részvétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kosárlabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. Röplabdázás <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Alaphelyzet. Igazodás a labdához. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Alkarérintés (könnyű műanyag labdával, majd röplabdával): Egyéni és páros gyakorlatok. Alsó egyenes nyitás: A nyitás gyakorlása egyénileg és párokban. Kosárérintés: Egyéni és páros gyakorlatok. Kosár- és alkarérintés összekapcsolása, kísérletek a folyamatos és váltakozó érintésekre. Felső ütőérintés: egyénileg és párokban. <i>Taktikai alapgyakorlatok:</i> Nyitásfogadás csillag alakzatban. Nyitás-nyitásfogadás. Felállás és helyezkedés a nyitásfogadásánál. <i>Képességfejlesztés</i> Különböző egyensúlyi helyzetekben állás, testhelyzetek változtatása, a labda és a test különböző helyzeteinek összehangolása. Labdaütögetés a kéz és a láb különböző felületeivel. Fejelés labdával. <i>Játékok, versengések</i> A technikai elemek gyakorlása testnevelés játékokban, játékos feladatokban, valamint mini röplabdázásban. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható alapvető technikai készletének, valamint egyszerűsített játékformáinak megismerése. Kézilabdázás <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Alaphelyzet; védekező és támadó lábmunka; megindulás-megállás; felugrás-leérkezés,	
---	--

ütközések; cselek. Irányváltoztatások; cseles, megtévesztő mozgások; fordulatok labda nélkül. A sáncolás, a laza és a szoros emberfogás technikája. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> A labda fogása; guruló labda felvétele állóhelyben és mozgás közben. Labdavezetés mindkét kézzel állásban és mozgás közben, önszöktetéssel, irány-, iramváltással, nehezített körülmények között is. Egy- és kétkezes átadások helyben és mozgás közben, nehezített feltételek között is (kétkezes felső, mellső, pattintott; egykezes felső átadás helyben – kilépéssel). Labdaátvétel és -átadások: különböző irányból érkező labda átvétele; átadások mozgás közben különböző irányba és távolságra; különleges labdaátadási formák. Célba dobási gyakorlatok. Kapura lövések: helyből; kilépéssel; 3 lépés után; felugrásból; különböző lendületszerzés után; passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Bedobás. Szabaddobás. Büntetődobás. Ütközések oktatása. Indulócsel labda nélkül és labdával. Indulócsel, testcsel, átadócsel, átadási csel és labdavezetés. Kapusmunka: Alaphelyzet; helyezkedés; védekezés kézzel, lábbal; kidobás; 7 méteres védeke. <i>Taktikai gyakorlatok:</i> 1:1; 2:1, 3:1 elleni játék. Védekezés emberfogással és 6:0-as területvédekezéssel. A védő, a támadó helyezkedése. Egyéni védekezés: a védő helyezkedése a labda nélküli és a labdát birtokló támadóval szemben. Üres helyre helyezkedés, védőtől való elszakadás. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. Helycsere labdaátadással, labdavezetéssel. Lerohanások, rendezetlen védelem elleni játék. <i>Képességfejlesztés</i> A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások iram- és irányváltoztatással, felugrások, fordulatok, labdával is) a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladatvégrehajtásokkal. <i>Játékok, versengések</i> A kézilabdázás labda nélküli és labdás technikai elemeinek gyakorlása testnevelési játékokban és játékos feladatokban. Kézilabdajáték szabálykönnyítéssel mérkőzésszerűen. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között, a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. Labdarúgás	
---	--

<i>Labdás technikai gyakorlatok</i> Játékos labdás feladatok 2–3–4 vagy több játékos együttműködésével, négyszög, téglalap vagy rombusz alakzatban, átadások irányának megváltoztatásával. Labdahúzogatás, -görgetés; haladás közben, fordulatokkal is. Labdavezetések külső és belső csüddel, mindkét lábbal, különböző alakzatban. Rúgás: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal, átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Labdalevétel: talppal, belsővel, csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Fejelés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával. Alapszerelés, megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Egyszerű cselek. Partdobás. <i>Taktikai gyakorlatok:</i> Párharcok az 1:1 elleni játékban, labdaszerzés, szabályos szerelés a játékban. Szabadulás emberfogásból elfutással és testcsellel. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. 2:1 elleni játék. Kisjátékok: 2:1, 3:1, 4:2, 5:2 alkalmazása egy és két udvarra. Területvédekezés. Felállási formák a kispályás játékban. <i>Kapusmunka:</i> Alaphelyzet, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás állított, lepattintott labdával. <i>Képességfejlesztés</i> A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások előre, hátra és oldalra, irányváltással és fordulatokkal, labdával is; szökdelések-ugrások labda felhasználásával is; a játékelemek intenzív gyakorlása; mérkőzések; gyorsindulások különböző helyzetből, labdával is). A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat-végrehajtásokkal. A labdás koordináció játékos fejlesztése a játékelemekből kiindulva (cél elérése labdával, célbalövés, összjáték stb.). A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. <i>Játékok, versengések</i> A technikai és a taktikai feladatok megoldását előkészítő, valamint a begyakorlást segítő játékok és játékos feladatmegoldások. Cserefutball 3–4 fős csapatokkal. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék. Kispályás labdarúgás. Labdarúgó mérkőzések. Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Baleset-megelőzés a labdarúgás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. Az életkori sajátosságokhoz igazodó képességfejlesztés megvalósítása, különös tekintettel a koordinációs képességekre. A labdarúgás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren	
--	--

különböző időjárási viszonyok között végzett játéktevékenységgel.		
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportjátékok játékelemeinek technikailag helyes és célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek, a tudatos és önálló tanulás segítése érdekében. A sportjátékok játékszabály- és taktikai alapismeretei. A sportjátékok elsajátítását kedvezően befolyásoló kondicionális és koordinációs képességek, valamint fejlesztésük alapismereti és egyszerű módszerei. Az eredményes csapatjáték feltételei és a csapatjátékos tulajdonságok tudatosítása. A sportjátékok szabadidőben is üzhető formáinak megismerése. Az öntevékeny játékszervezés és - vezetés alapvető ismeretei. A sportszerűség, a fair play szerepe, illetve a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban, a szabálytalanságok és a durvaság elutasítása, a sportjáték mérkőzéseit kísérő negatív jelenségek helyes értelmezése. A magyar sportjátékok kiemelkedő bázisai, nemzetközi sikerei. A sportjátékok balesetvédelmére, a tárgyi-létesítményi feltételekre és a sportoló felszerelésre vonatkozó alapismeretek. A labda nélküli és labdás egyszerű bemelegítés elvei és módszerei. A testnevelési játékok széles repertoárjának ismerete a sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításához és az öntevékeny szabadidős tevékenységek szervezéséhez. A sportjátékok iránti érdeklődés kialakulása és megszilárdulása az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Védőtől való elszakadás, hosszú és rövid indulás, sarkazás, önpassz, fektetett dobás, emberfogásos védekezés, kétkezes mellső átadás, mini-kosárlabdázás, szabálykövető magatartás. Ütközés, testcel, sáncolás, laza és szoros emberfogás, bedobás, szabaddobás, büntetődobás, üres helyre helyezkedés, fair play. Játékelemek, labdaátadás, labdaátvétel, labdahúzogatás, labdagörgetés, csüd, megelőző szerelés, dekázás, partdobás, kigurítás-kirúgás, kispályás labdarúgás, összjáték, aranycsapat.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok megoldások	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétikával és/vagy a játékos feladatokkal kapcsolatos élmények kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták elsajátítása, illetve azok alkalmazása az egyéni adottságoknak megfelelően. Törekvés az atlétikai versenyszámok technikájának elsajátítására és a teljesítménynövelésre.	

	Fejlődés elérése a kondicionális képességek terén, különös tekintettel az aerob állóképességre-, valamint az alsó- és felső végtag dinamikus erejére. A tartós futás technikájának optimalizálása, és az egyénhez igazított sebesség kialakulása. Kitartás és igyekezet a motoros képességfejlesztésben, valamint a tartós munkavégzésben. Érdeklődés az atlétika sportág iránt. Tehetséggondozás a versenysport iránt érdeklődők számára.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok Lassú futás tempóváltással, közbeiktatott feladatokkal. Futóiskolai gyakorlatok. Akadályfutás. (A szabadban természetes akadályok, a teremben tornaszerek leküzdése.) Közepes iramú futás. Iramfutások lendületesen, természetes mozgással. Állórajt, térdelőrajt. Rajtok-indulások különböző kiinduló helyzetből. Vágtafutások, gyorsfutások irányváltoztatással, különféle szintereken. Repülő és fokozó futások 30–40 m-en. Vágtafutások 20–30 m-en. Váltófutás, egykezes alsó váltás. Tartós futás a táv növelésével és a távnak megfelelő iram megválasztásával. Szökdelések, ugrások: Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Helyből távolugrás, folyamatosan is. Távolugrás guggoló vagy lépőtechnikával, 8–14 lépés nekifutásból az elugrás helyzetét tartva, elugró sávból. Magasugrás: 6–8 lépésről átlépő technikával nyújtott vagy hajlított lábbal; magasugróversenyek. Dobások: Dobóiskolai gyakorlatok: dobások és lökések különböző kiinduló helyzetből tömött labdával, helyből és 3–4 lépéses lendületből. Dobások és lökések különböző célba, különböző labdával. Vetőmozgás füles labdával célba (sáv, zóna) helyből és negyed fordulattal. Kislabdahajítás célba és távolba nekifutással. Súlylökés helyből. Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat javítása futóiskolai gyakorlatokkal. Reagáló képesség, reakciógyorsaság fejlesztése és felgyorsulási képesség fejlesztése rajtgyakorlatokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának fokozatos növelésével és a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Mozgásátállítódás képességének fejlesztése akadályfutásokkal. Kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése iramváltásos futással. A láb dinamikus erejének növelése ugróiskolai gyakorlatokkal. A dinamikus láberő és a ritmusérzék növelése ugrókötel-gyakorlatokkal.	<i>Ének-zene:</i> ritmus-gyakorlatok, ritmusok. <i>Természettudomány:</i> energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. <i>Földrajz:</i> térképismeret. <i>Digitális kultúra:</i> táblázatok, grafikonok.

Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok elsajátítását és begyakorlását segítő játékos feladatmegoldások, testnevelési játékok és versenyek. Rajtversenyek. Futóversenyek 60 m-es távon, térdelő rajttal. Váltóversenyek. Helyből távolugró versenyek. Távol- és magasugró versenyek. Kislabdahajító versenyek helyből és nekifutással. Súlylökő versenyek. Célba dobó versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A tartós futás technikájának optimalizálása, valamint az egyénhez igazított tartós futás sebességének kialakítása - a szabadidőben végzett önálló gyakorlás elősegítése érdekében. A szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások előtti bemelegítő gyakorlatok elsajátítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tartós futás, a gazdaságos vágtaozgás és az irambeosztással kapcsolatos alapismeretek. El- és felugrásoknál az erőteljes kar- és láblendítés jelentősége. A nekifutás sebességének és az el-, illetve felugrás nagysága közti kapcsolat. Különböző eszközökkel különböző célba történő dobások célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek. A szabad levegőn rendszeresen végzett tartós futások szerepe az edzettség és a fittség kialakításában. A fejlesztő folyamat során alkalmazott játékok, játékos feladatmegoldások céljának és jelentőségének tisztázása az atlétikára jellemző cselekvésminták elsajátításában. Az alapvető versenyszabályok ismerete és betartása. Törekvés a tanulók önmagukhoz viszonyított teljesítményének emelésére, egymás teljesítményének elismerése. Az aerob jellegű futások jelentősége az egészség megőrzésében. Ismeretnyújtással érdeklődés felkeltés a rendszeresen végzett tartós futások iránt.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állórajt, térdelőrajt, vágtafutás, tartós futás, váltófutás, egykezes alsó váltás, aerob állóképesség, futóiskolai gyakorlatok, irambeosztás, el- és felugrás, hajítás, lökés, edzettség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Testnevelési és népi játékok	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Néhány szabadidős mozgásforma alaptechnikai elmeinek végrehajtása és szabályainak ismerete. A rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja. A testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséggel rendelkezik. Egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal elérhető célok. A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése. A szabadterén különböző időjárási viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel. A szervezet edzettségének növelése. Az egészséges életmód iránti igény erősítése. A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztsággal kapcsolatos ismeretek bővítése. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése. Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása. A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket. A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat. A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Laza és szoros emberfogás, szélességi mozgás, mélységi mozgás, elszakadás a védőtől, célfelület védelme, algoritmikus gondolkodás, ütempassz, testcsel.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdősportok	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Néhány önvédelmi fogás bemutatása. Tompítással történő esés végrehajtása előre, hátra és oldalt. A grundbirkózás alapvető szabályainak ismerete és alkalmazása. Sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartása. Az agresszió elutasítása. Az önvédelmi feladatok céljának belátása és elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. A tanult technikák változó körülmények közötti alkalmazásában jártassági szint elérése. Az alapvető önvédelmi szabályok, a leggyakoribb vészhelyzetek elkerülésének, a menekülés, a segítségkérés módjainak és lehetőségeinek ismeretei. Annak belátása, hogy a küzdősportokat csakis önvédelemre használhatják. Törekvés az önfegyelemre és az önszabályozásra.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem <i>Önvédelmi fogások:</i> Szabadulások egykezes, kétkezes lefogásból, mellső, hátsó egykezes és kétkezes átkarolásból. <i>Grundbirkózás:</i> Fogáskeresések állásban, megfogások és		<i>Történelem:</i> keleti kultúrák. <i>Természettudomány:</i> izmok, ízületek, anatómiai

fogásmódok (kapocsfogás, tenyérbefogás, csuklófogás). Alapállások, alaphelyzetek gyakorlása. Fogáskeresés gyakorlása játékosan. Dzsúdó Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony, talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban, majd oldalazó szökdeléssel. Társas rávezető gyakorlatok (társ hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban és mozgásban. Félvállas gurulás előre és hátra technikájának elsajátítása talaj közeli helyzetből indulva állásból történő végrehajtásig. Lépésből, futásból történő végrehajtás. Állasküzdelem: Fogáskeresés és fogásbontás gyakorlása. Küzdőmozgás elsajátítása és kialakítása. Képességfejlesztés Az elvárt képességek kialakításához szükséges speciális küzdősportokra jellemző bemelegítő gyakorlatok, a kúszások és mászások, valamint speciális egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok. Játékok, versengések Küzdőjátékokat előkészítő érintéses feladatok és játékok. Húzások, tolások előkészítése páros küzdőjátékokkal. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). A grundbirkózás és a dzsúdó alapttechnikáinak jártasságszintű elsajátításával, az erő összemérések megteremtése. A tehetséges tanulók alaptudásának biztosítása az iskolán kívüli versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. Viselkedésminták kialakítása veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó technikai ismeretek. Játékos feladatmegoldások szerepe az önvédelmi és küzdőjellegű sportok elsajátításban. A versenyzés során az elbizakodottság és a félelem leküzdésének tudatosítása. Az agresszió és az asszertivitás értelmezése. A siker és a kudarc mint a versenyzés velejárói. Az ellenfél képességeinek elismerése, együttműködés a gyakorló párral. A magyar küzdősport legjobbjai, olimpiai bajnokunk: Kovács Antal.	ismeretek, testi és lelki harmónia.
---	--

Veszélyes helyzetekre, fenyegetettségre, a fenyegetettség elkerülésére vonatkozó, valamint a segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dzsúdó, önvédelmi technika, eséstechnika, állásküzdelem, fogáskeresés, fogásbontás, földharc, fair play, agresszió, asszertivitás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Néhány szabadidős mozgásforma alaptechnikai elmeinek végrehajtása és szabályainak ismerete. Az alternatív sportok sporteszközeinek biztonságos használata játéktevékenységekben. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak ismerete. Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal elérhető célok. A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése. A szabadterén különböző időjárási viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel. A szervezet edzettségének növelése. Az egészséges életmód iránti igény erősítése. A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztasággal kapcsolatos ismeretek bővítése. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése. Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal ; falmászás; íjászat, lovaglás, :, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. <i>Egy – a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga:</i> Frizbi <i>Dobások</i> párokban, csoportokban (5–7 fő), állóhelyben, majd mozgásban és helycserékkel. Folyamatos passzolások. <i>Nyítások</i> meghatározott távolságra. Célbadozások a koronggal a zónába. <i>Védekező mozgások,</i> ugrások, elkapások.	Természettudomány: időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat; gravitáció, szabadesés, forgómozgás; az emberi szervezet működése.

Tájfutás <i>A térkép.</i> A térképi ábrázolás. A térképek típusai. A természetjárás fontosabb térképtípusai. Város- és parktérképek. Útvonaltervezés a várostérképen. <i>Túra a városban – csoportokban.</i> Felkészülés a túrára: tervekészítés, a szükséges tárgyak összeírása stb. Túra jelzett turistautakon. A térkép követése tanári irányítással. <i>Az iránytű és a tájoló.</i> A tájolás. Távolságmérések a térképen. Távolságmérési gyakorlatok. Városi túra tervezése és önálló feladat megoldása. Turista- és tájfutó térképek jelrendszere. Túra tervezése: menetrend, távolságmérések, menetidő-megállapítás stb. <i>Tájékozódás a terepen</i> (gyakorlatok az iskola környékén). Terepgyakorlatok – vezetővonal-követés gyakorlása tájfutó térképpel közösen, majd kisebb csoportokban, futással. A tájékozódási ismeretek bővítése és rendszerezése. Önálló feladatmegoldást igénylő tevékenységre történő felkészítés. Korcsolyázás <i>Gyakorlatok jégre lépés előtt:</i> állások egy lábon, guggolások, törzshajlítások; járások, lépések előre, hátra, oldalra. <i>Jéghez szoktatás:</i> esés-felállás; gimnasztikai gyakorlatok palánkfogással és a palánk fogása nélkül; harántcsúszások előre, hátra. <i>Egyenes korcsolyázás:</i> alapállás; két lábon siklás előre, hátra (palánk fogással is); halacska (palánk fogással); halacska két lábon, egy lábon; halacska váltott lábon; lökés egy lábon. Alpesi síelés <i>Alapmozgások a lécen:</i> lábemelgetések; lépések oldalra, körben; térdrugózások, csúszó lépések; lépcsőzés. <i>Rézsút siklás:</i> mély, középső és emelt helyzetben; lábemelgetéssel. <i>Egyenes siklás</i> az alaphelyzet felvételével. <i>Hóeke, hóekeivelés:</i> különböző sugarú, sebességű ívek; hóekeívek összekapcsolása, hóekeivelések botkerüléssel. <i>Hóekeiveléstől a párhuzamos lendületig:</i> rézsútsiklásban a lécvégek völgyirányba fordítása; lendület a hegy felé, a fékezés megtanulása. Hóekelendület. Hóekeivelések kapuk között, növekvő sebességgel, a lécek által bezárt szög fokozatos csökkentésével. A támasztás gyakorlása: hegylábas támasztott lendület; támasztott lendület kétoldali támasszal; völgylábas támasztott lendület. Botozás tanulása, botozás a hegysíléc melléforgatásának segítségével. Párhuzamos lendület, lécfordítás páros lábbal és botozással. Képességfejlesztés A szabadidőben jól üzhető sportágak gyakorlásával a kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése. Játékok, versengések „Cicajáték” koronggal. Siklóverseny; „gyűjtögető”; baglyos játék. „Rollerezés” – egy lécs felcsatolásával, vonalban, párokban. Siklás	
--	--

„alagútban”. Váltóversenyek tárgyak felemelésével, illetve lerakásával. Hóékeívelések párokban, egymás mellett és mögött. Váltóverseny, egyéni és csapat célba dobó verseny koronggal, mérkőzések. Versenyek meghatározott távon. Ügyességi versenyek. Szlalom verseny kapuk között, hóékeíveléssel. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között üzhető új testedzési formák jártaság szintű elsajátítása. Az edzettség növelése az alternatív környezetben üzhető sportok által. A sportági mozgásformák technikailag helyes elsajátítására törekvéssel a balesetek megelőzése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A különböző időjárási körülményekhez és sportágakhoz igazodó bemelegítés. A választott aktivitáshoz köthető baleset-elhárítási ismeretek. Az választott mozgásrendszer játékszabályainak ismerete és alkalmazása. A szabadban és különböző évszakokban végzett testedzés egészségre gyakorolt hatásai. Környezettudatos viselkedés ismeretei és betartása. Az időjárásnak és a sportolási formának megfelelő öltözködési tudatosítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: frizbi, korong, zóna, Spirit of Games, tájfutás, természetjárás, térképtípusok, egyenes korcsolyázás, alpesi síelés, rézsút siklás, hóeke, hóékeívelés, párhuzamos lendület, sportszerűség, sí-KRESZ.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Úszás	Órakeret 72 óra
Előzetes tudás	Az úszoda rendszabályainak, baleset-megelőzési intézkedéseinek ismerete és betartása. Egy úszásnemben 25 méter biztonságos leúszása. A fejesugrás végrehajtása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alsó tagozatban tanult úszásnem technikájának javítása. Az új úszásnem jártasság szintű elsajátítása. Fejlődés az aerob állóképesség terén az úszásnemnek megfelelő ritmus kialakításával, valamint folyamatos és távolságot növelő úszással. Az úszoda higiénés szabályainak betartása. Az úszás szerepének ismerete az egészséges életmódban és az életvédelemben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az úszásoktatás óraszámát helyi feltételektől függ, de 18 óra biztosítása előírt (a két évfolyamon együttesen). Amennyiben az iskola úszásoktatásra a helyi tantervben csak 18 órát tervez, vagy nem használja fel a teljes (36 órás) időkeretet, a fennmaradó órákat a többi		<i>Természettudomány:</i> közegellenállás, a víz tulajdonságai, felhajtóerő, víz és

tematikai egység időkeretének bővítésére kell fordítania. MOZGÁSMŰVELTSÉG Hátúszás <i>Feladatok háton:</i> lebegés és siklás háton. <i>Hátúszó lábtempó:</i> hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; siklás hátúszás lábtempó; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. <i>Hátúszás kartempó:</i> hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek; levegővétel. <i>Hátúszás kar- és lábtempó:</i> hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai. Új úszásnem: a gyorsúszás <i>Gyorsúszás lábtempó:</i> siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval. <i>Gyorsúszás kartempó:</i> gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban. <i>Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése.</i> <i>Gyorsúszás levegővétele:</i> gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása. <i>Úszások a mélyvízben:</i> gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral – lábbal, hátrafordulós levegővétellel; úszás szabadon. <i>Rajtok:</i> a hátúszó rajt előkészítő gyakorlatai, hátúszó rajt. Ugrások, merülések, taposások: beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás. Képességfejlesztés A koordinációs képességek fejlesztése a technikai gyakorlatok pontos végrehajtásával. Aerob állóképesség fejlesztése növekvő távolságra történő taposással, és úszással a tanult úszásnemekben. A gyorsasági állóképesség fejlesztése a gyors-, illetve a hátúszás lábtempójának alkalmazásával rövidebb távon, ismétlésekkel, versenyszerűen, valamint versenyszerű úszással meghatározott távolságra. Játékok, versengések Fogójátékok. Játékos, kooperatív vízbe ugrások; feladatok labdával és különböző eszközökkel. Egyéni, sor- és váltóversenyek úszólappal, egyéb eszközökkel. Víz-alámerülési versenyek. Versenyek mély vízben víz alatti feladatokkal. Úszóversenyek talpas-, majd fejesugrással meghatározott távon, a tanult úszásnemekben. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A bemelegítés vizes gyakorlatai; tartásjavító, prevenciós vízi gyakorlatok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az úszásnemek és az úszásnemekkel összefüggő alapvető szakkifejezések. A víz szervezetre gyakorolt hatásai. Az aerob állóképesség fogalma és a fejlesztés alapvető módszerei.	vízszennyezés; személyi higiénia, testápolás.
--	--

Az úszás szerepe, jelentősége az edzettség és a fittség növelésében. A vízben végezhető játékok balesetvédelmi és játékszabályai. A tanulás során alkalmazott úszóversenyek szabályai. Az uszoda és a fürdők higiénés szabályai. Az úszástudás és a vízbiztonság szerepe az egészség megőrzésében és az életvédelemben. Bátorságra nevelés a mélyvízben történő gyakorlatokkal. Az önkontroll fejlesztése az önálló és tudatos tanulással.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Úszásnem, levegővétel, taposás, fejesugrás, intenzív úszás, aerob állóképesség, önkontroll, vízbiztonság, életvédelem.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dzsúdó, önvédelmi technika, eséstechnika, állasküzdelem, fogáskeresés, fogásbontás, földharc, fair play, agresszió, asszertivitás.
--------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<i>Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció</i> A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában. A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák, gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8–10 gyakorlattal önálló bemelegítés végrehajtása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása. Stressz - és feszültségoldó módszerek alkalmazásával a feszültségek önálló szabályozása. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.
	<i>Atlétika jellegű feladatmegoldások</i> A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása. A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően. A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően. Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával. A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása. A kar- és láblendítés szerepének ismerete az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában. <i>Torna jellegű feladatmegoldások</i> A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítása.

	Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal. Az alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása. A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása. A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása. A balesetvédelmi utasítások betartása. Segítségnyújtás a társaknak. <i>Sportjátékok</i> A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékokban. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékokban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában. <i>Testnevelési és népi játékok</i> A rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja. A testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséggel rendelkezik. Egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre. A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket. A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat. <i>Önvédelmi és küzdősportok</i> Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, Grundbirkózásban az alaphelyzetek, a kitolás és a kihúzás végrehajtása. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatainak bemutatása. Jártasság néhány önvédelmi fogásban. A test-test elleni küzdelmet vállalása. Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Érzelmek és az esetleges agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályainak ismerete és alkalmazása.
--	---

	<i>Alternatív környezetben üzhető mozgásformák</i> A tanult alternatív környezetben üzhető sportágak alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása. A sportágak üzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete. A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása. A mostoha időjárási feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon. <i>Úszás</i> Választott úszásnemben készségszintű, egy másikban 150 méteren vízbiztos folyamatos úszás. Intenzív úszásra törekvés rövidtávon. Fejesugrás és folyamatos taposás a mélyvízben. Az úszással összefüggő balesetvédelmi utasítások, valamint az uszoda, fürdő viselkedési szabályainak betartása. Ismeretek az úszástudás, a vízbiztonság szerepéről az egészség megőrzésében és az életvédelemben. Külső visszajelzés információinak elfogadása és hasznosítása a különböző úszásnemek gyakorlásánál.
--	--

Tantárgyi értékelés formái és szempontjai

- A követelményrendszer akkor adhat reális visszajelzést a tantervi cél teljesítéséről, ha értékelési szempontjait a nevelésben, az oktatásban és a képzésben felmutatott értékek.
- A nevelést a tanulók aktivitásának, és a szabály, valamint morális rendszerhez való viszonyulásuk felbecsülésén, az oktatást a sportágban mutatott teljesítmények, a képzést a tanulók teljesítményeinek önmagukhoz viszonyított fejlődése alapján értékeljük. A tanulók neveltsége és képzettsége a célrendszerben jelzett követelményeknek megfelelően az érdemjegyen jelenik meg. Az egyszempontú teljesítmény értékelésen alapuló követelmények hibáit ismerjük. A tanulók adottságai - a pedagógiai közhit szerint - erősebben befolyásolják teljesítőképességüket a testnevelésben, mint az elméleti tantárgyakban. Ahhoz tehát, hogy a teljesítmények is értékelési szempontként szerepelhessenek: esélyt kell adni arra, hogy a hátrányos fizikai adottságokkal rendelkezők is jó értékelést szerezhessenek.
- Az esélyjavítás egyik lehetősége a differenciált tananyag kijelöléshez adott módszertani alternatívák alkalmazásával valósítható meg. Az értékelés differenciálásának másik lehetőségét az alkati és az alapvető fizikai adottságok felmérésére készített táblázatok értékelésmódosító szempontkénti felhasználása biztosítja.
- A tanulók neveltsége lényeges tényező egy reális értékelési rendszerben. A tanulók neveltségét (funkcionálisan) tanórai és tanórán kívüli testedzésben felmutatott aktivitásuk és a testedzések szabály, valamint erkölcsi rendjéhez viszonyított cselekedeteik alapján lehet jellemezni.
- A tanulói munka értékelésében az "elégséges" szint megállapítása nevelési alapkövetelmény alapján történik, amelyet az oktatásban és képzésben nyújtott gyenge teljesítmény nem ronthat le. Az alapkövetelmény teljesítése a legalább "elégséges" minősítés feltétele. Ez az

egyetlen értékelési szint, amely nem tananyagfüggő és nem mérhető teljesítményszinthez kötött. Ennek oka az, hogy a tanulók adottságait ilyen módon lehet/kell figyelembe venni.

- A követelmény és értékelés összefüggése:
 - A követelmény megfogalmazás funkcionális alapon közelít a célhoz. A célra vonatkozó közvetlen követelmény megfogalmazást az értékelés és osztályozás motiváló hatásaival segíti.
- Az értékelés, osztályozás:
 - A neveltség szintjét becsléssel mérjük a munka aktivitásán, a szabályos egészségőrző és erkölcsös cselekvés értékelésén alapul.
 - Az oktatás szintjét a sportteljesítményekhez, az országos standardokhoz vagy az elsajátításra előírt tananyagmennyiséghez és minőséghez viszonyítjuk.
 - A képzés szintjének alapját a tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődése adja.
 - A tantervi követelmények működése: A tanuló iskolai munkáját végzi, a tanterv és az iskola, testnevelő tanár által meghatározott és előírt követelmények és értékelés ismeretében. A tanár tehát a három szint alapján minősíti a tanuló munkáját, majd érdemjegyeket, ezek összegzéseként félévi és év végi osztályzatot ad.
- Az értékelő rendszer működésének alapfeltétele az, hogy a testnevelést és gyógytestnevelést tanítók megfeleljenek a következő elvárásnak:
 - A testnevelés egészében érvényesítsék a gerinc- ízületvédelem szabályainak alkalmazását, minden tanulóval rendszeresen végezzék a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó mozgásanyagot. A testnevelés egésze örömet és sikerélményt nyújtson a tanulóknak, még az eltérő testi adottságú tanulóknak is.
 - A tárgyi feltételek arányában igyekezzék sokoldalú, harmonikus nevelési és képzési alapot biztosítani.
 - Igazságosan és következetesen értékelje tanítványait.

Testnevelés Helyi tantárgyi tanterv 7-8. évfolyam

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 7. §-a szerint:

- megneveztük a helyi tanterv alapjául szolgáló, a köznevelésért felelős miniszter által jóváhagyott és kiadott kerettantervet;
- megadtuk a segédletek, sporteszközök kiválasztásának elveit;
- beépítettük a Nemzeti alaptantervben előírt pedagógiai feladatokat, nevelési célokat és a kapcsolódó tantárgyakat.

Az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. §-a alapján:

- arányosan felosztottuk a kerettantervi kétéves tananyagot és követelményeket a tanévek között, megadva a feldolgozáshoz szükséges óraszámokat;
- meghatároztuk a tantárgyak tartalmi 10%-os keretének felhasználását;
- hozzárendeltük a fejlesztési követelményeket, az alkalmazott pedagógiai módszereket és eszközöket a tananyagegységekhez;
- beépítettük a kereszttantervi követelményeket;
- javaslatot tettünk a 10%-os intézményi szabad órakeret kitöltésére.

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 5-8. évfolyamára kiadott Testnevelés tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a NAT 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

Az új testnevelés kerettanterv jelentős tartalmi változásokat hozott, a mindennapi testnevelés bevezetésével, a fejlesztési területek nagyobb hangsúlyt kaptak, pontosabb, részletesebb kifejtettséget

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Tóth Attila

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

Az új testnevelés kerettanterv jelentős tartalmi változásokat hozott, a mindennapi testnevelés bevezetésével, a fejlesztési területek nagyobb hangsúlyt kaptak, pontosabb, részletesebb kifejtettséget

Ezen az iskolafokon a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1–4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg 5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenzitív időszakokat szem előtt tartó komplex készség- és képességfejlesztés. A tulajdonképpeni sportági képzés az 5. évfolyamon kezdődik meg, és teljesedik ki a 8. évfolyamra, mindvégig szem előtt tartva a motoros teljesítmény két alapvető összetevője – a mozgáskészség és motoros képesség – szükségszerű összhangjának megteremtését. A Nemzeti alaptanterv testnevelés és egészségfejlesztés műveltségterület célkitűzéseinek megvalósításához 5–8. évfolyamon az örök értékeket képviselő tradicionális sportágak mellett a tanulók érdeklődését kiváltó újszerű sport-, illetve testgyakorlati ágakra helyezük a hangsúlyt. A javasolt tartalmak feldolgozása igényes és sokoldalú mozgáskultúrával, magas szintű cselekvésbiztonsággal ruházza fel a tanulókat. Olyan tudásról van szó, melynek előnyeit észrevétlenül élvezik a mindennapok cselekvéseiben, motoros és motivációs bázisa a rekreációs célú sporttevékenységeknek, és nem utolsósorban utat mutat, és utat nyit a tehetségesek előtt az élsport világába. Ez az életkor kiemelkedő szerepet játszik a testnevelés és sport iránti elkötelezettség, az élethosszig tartó fizikai aktivitás iránti igény megalapozásában. Ebből a prioritást élvező szempontból a tartalom megjelenési formái és a hozzájuk kapcsolódó módszerek is kulcstényezőnek számítanak. Az 5–8. évfolyamra összeállított kerettanterv a sportági, illetve testgyakorlati ágak pszichomotoros tartalmait mellett különös gondot fordít a tudatosítást elmélyítő, az informáltságot gazdagító, ezáltal a kognitív szférát érintő elméleti ismereteknek – természetszerűleg szoros összefüggésben a motoros tartalommal. Így a tartalom szerves részei a személyi higiénével, a balesetek megelőzésével, a játék-versenyszabályokkal, a sport- és testgyakorlati ágakkal kapcsolatos alapvető technikai-taktikai tudáselemek, az életkorhoz igazított élettani ismeretek, a tudatos tanulást segítő cselekvési, biomechanikai, edzéselméleti elvek, módszerek stb. Az elméleti tudásanyag része továbbá az egészséggel, az életmóddal, azaz a test kultúrájával kapcsolatos ismeretek köre.

A testnevelésóra minden mozzanata a felső tagozatban is magában rejti az *erkölcsi tulajdonságok* fejlesztésének lehetőségét. A játék- és viselkedésszabályok betartásával a

szabálykövető magatartást alapozzuk meg. De ez csak meggyőző pedagógiai tevékenység eredményeként valósulhat meg. Cél beláttatni azt, hogy a szabályok az egyén és a közösség érdekeit egyaránt szolgálják. Így élvezhető minden játék, a játék- és versenyszabályok tisztelete biztosítja az egyenlő feltételeket. Ilyen körülmények között az adott cél mindenki számára elérhető. Az erkölcsi fejlődést szolgálja a fair play fogalmának megismerése, az igazságosság elvének elfogadása és annak gyakorlatba ültetése, a kötelességteljesítés, a szorgalmas munkavégzés és a mások teljesítménye iránti felelősségérzet elismerése. Ide kapcsolhatók a felelősségvállalás másokért fejlesztési terület elvárásai. A motoros közeg természete megkívánja a társakkal való együttműködést, de együttnevelés esetén a közösséghez tartozó fogyatékkal élő társaknak történő segítség is erkölcsi kötelesség. Hazánk gazdag a nemzetközi sportsikerekben. A sportéletünk sikereinek és kiemelkedő sportembereink megismerése a *nemzeti öntudat* és *hazafias nevelés* erős érzelmeket is megmozgató eszköze. Ez a témakör minden tanulót megérinti, és büszkeséggel tölti el, nem beszélve a sportban tehetséget mutató tanulókról. Esetükben már az 5. évfolyamtól kezdve lehetőség nyílik a *pályaorientáció* megalapozására. Nincs is talán több olyan műveltségterülete a közoktatásnak, amely hatékonyabb terepe lenne a *demokráciára nevelésnek*. Az erőszakmentesség, az agresszió elvetése és a konfliktusok normális kezelése alapvető elv és gyakorlat a testnevelésben ezen az iskolafokon is. A közös célért való együttműködést kínálja a motoros oktatás megannyi szituációja. Az erőszakmentességet szolgálja a testnevelés azzal is, hogy már az 5. évfolyamtól kezdve felhívja a figyelmet a sporteseményekhez kapcsolódó agresszióra és elítéli azokat, a médiában megjelenő formái esetében is. Szembesülni önmagunkkal, reális testképet és énképet kialakítani szinte lehetetlenség lenne a motoros cselekvések végrehajtása és átélése nélkül. A motoros teljesítmény külső értékelése még nagyon fontos pedagógiai módszer ebben az életkorban. De a 7–8. évfolyamra az *önértékelés*, a belső értékelés szerepe egyre inkább felértékelődik. Önkritikai és kritikai érzékük eredményeként ebben az életkori szakaszban már határozott véleményt tudnak megfogalmazni saját és társaik teljesítményéről, illetve magatartásáról. A *testi és lelki egészségre* nevelés értékei egybeforrnak a testnevelés és sport műveltségterület célrendszerével. Bár a nevelési terület feladatainak megoldásából minden közoktatási tantárgynak ki kell venni a részét, a testnevelés deklaráltan és rejtett tantervi hatásként is záloga a feladatok realizálásának, az életkori szakasz sajátosságainak megfelelően. Szorosan ide tartoznak azok a sport és a környezet kapcsolatát tartalmazó, a *környezettudatosságot* szolgáló információk, amelyre a szabadtéren történő sportfoglalkozások adnak lehetőséget. A kerettanterv szerkezeti egységei révén a motoros tanulás komplexitását tükrözi ezen az iskolafokon is. Motoros képességek, motoros készségek egymással szerves és funkcionális kapcsolatban fejlesztendők. Ezt a két összetartozó elemet játékos, élményt nyújtó módszerekkel és célszerű szakpedagógiai instrukciókkal realizáljuk, valamint hozzáadunk az életkornak, értelmi képességeknek megfelelő elméleti ismereteket, akkor a sikeres tanulás, a hatékony motoros oktatás stratégiáját valósítjuk meg. Ezzel megismertetjük a tanulókat az *eredményes tanulás alapvető technikáival*, és felkészítjük őket az önálló testkulturális művelődésre.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és

eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtllenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és -feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A

sporttevékenység hozzájárul a munkaerkölcsi tulajdonságok (például fegyelmezetttség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljeség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotóniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkésség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.

Az iskolai testnevelés óra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében - amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítani a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokoltá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenését a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

Az 5-8. évfolyamon a gyógytestnevelés területén elvárás az egyéni és differenciált gyakorlatok tudatos végrehajtása, valamint, hogy a tanulók az egészségük fejlesztése érdekében tudatosan alkalmazzák a szabadidős és sportjátékokat. A gyakorlások során kiemelten jelenik meg a kontrollált légzés, a pulzusszámlálás és a relaxáció.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése. A tanultsági szint méréséhez fontosak a különböző pontértéktáblázatok, számszerűsített vagy grafikonos statisztikai eljárások, de az egyes próbákban és tesztekben elért eredmények mellett legalább olyan fontos az érzelmi-akaratú tényezők figyelembevétele az értékelés, osztályozás során.

A magyarországi református iskolai oktatásban, nevelésben a református pedagógiai gondolkodás évszázadok során kikristályosodott elvei fogalmazódnak meg, amelyek segítségével a gyermekek személyiségét egységes szemléletű rendszerben igyekszik formálni. Valljuk, hogy a tanári katedra, akár csak a templomi szószék, Isten dicsőségének hirdetését szolgálja, amint az a természetben, a művészetekben és a tudományban megnyilatkozik. Nincs külön tudomány és vallásos, vagy református tudomány. Nekünk tanároknak önálló egyéniségünk és világnézetünk van. A testnevelés órának nem kell vallásos agitáció tárgyává válni, a tanárnak nem kell feltétlenül bibliai ismereteket közvetítenie, de egyéniségének, emberségének, meggyőződésének, világnézetének, hitének át kell sugároznia egész életén, így a tantárgyán is. A pedagógus saját meggyőződését, egyéniségét adja át tanítványainak, ezért a nevelés nem lehet semleges. A pedagógusnak tudnia kell, hogy minden tanuló önálló személyiség, s így mindegyikükhöz külön út vezet. Tudatosítanunk kell diákjainkban, hogy Isten kivétel nélkül talentumokkal ajándékozta meg őket. A mi feladatunk, hogy segítsük őket ezeknek a talentumoknak a felismerésében, s ráébresszük az ezzel járó felelősségre. A tehetségével való szerény, de okos gazdálkodás a református iskola diákjaiban szilárd hivatástudatot és munkaerkölcsöt kell, hogy kialakítson.

7.-8. évfolyam

Az 7-8. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszám: 360 óra

Ajánlás az éves óraszám felosztásához

Óraszám: 180 óra/év

5 óra/hét

	Témakör	Óraszám
1.	Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	20 óra
2.	Atlétikai jellegű feladatmegoldások	46 óra
3.	Torna jellegű feladatmegoldások	46 óra
4.	Sportjátékok	70 óra
5.	Testnevelési és népi játékok	34 óra
6.	Önvédelmi és küzdősportok	40 óra
7.	Alternatív környezetben üzhető mozgásformák	32 óra
8.	Vívás	72 óra
	Összes óraszám:	360 óra

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. A tanult rend-, illetve gimnasztikai gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8 10 gyakorlattal önállóan bemelegítés végrehajtása. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. Öntevékenyen részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gyakorlottság a szervezés célszerűségét, gyorsaságát szolgáló új térformák, alakzatok kialakításában. Egyszerű stressz - és feszültségoldó technikák elsajátítása. Motoros tesztekkel mérhető fejlődés a kondicionális képességekben. A gimnasztikai gyakorlatok, gyakorlatsorok zenével összhangban történő végrehajtása. A kreativitás kinyilvánítása önállóan összeállított gimnasztikai gyakorlatfüzérrel. Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata.	

	Igényesség a harmonikus, szép testtartás kialakításában. A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatos ismeretek bővülése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása. A testnevelésóra szervezéséhez szükséges egyéb térformák, alakzatok. Mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Alakzatfelvételek járás és futás közben, a lépéshossz és a járás sebességének változtatásával. Ellenvonulások járásban és futásban. Fejlődések és szakadozások ellenvonulásban. Gimnasztika Természetes mozgásformák egyéni és társas gyakorlatok formájában, szerek, kéziszer felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel összekötve. Játékos és szabadgyakorlati alapformájú szabad-, társas- szer és kéziszer-gyakorlatok (pad-, bordásfal-, labda-, karika-, ugrókötél-, gumikötél stb.). Nyújtó-, lazító hatású, állóképességet fejlesztő 8 16 ütemű, legalább 4 gyakorlatelemet tartalmazó szabadgyakorlatok és gyakorlatsorok. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva, önálló tervezéssel is. Zenére végzett összefüggő gimnasztikasor. Egyszerű légző és stressz - és feszültségoldó gyakorlatok. A testtartás javítását szolgáló ízületi mozgékonytárgyat és a törzs erejét növelő gimnasztikai gyakorlatok. Képességfejlesztés Az alapállóképesség fejlesztése és a keringés fokozása zenére történő futásokkal és futás közben végzett feladatokkal. A kar- és a láb dinamikus erejének növelése kéziszer-gyakorlatokkal. A ritmusérzék, a kreativitás és a kinesztetikus differenciáló képesség fejlesztése zenére végzett gyakorlatokkal. Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. A testtudatot alakító, koordináció- és fittségfejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, a gerinc izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító eszközökkel is végezhető gyakorlatok. A láb statikai rendellenességei ellen ható gyakorlatok. Javasolt: A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagának felhasználása. Stressz - és feszültségoldó alapgyakorlatok: (autogén tréning, progresszív relaxáció). Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az általános bemelegítő gyakorlatok összeállításának szempontjai és a bemelegítő blokkok főbb élettani hatásai.	<i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. <i>Természettudomány:</i> testünk, életműködéseink. <i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.

A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés és az edzettség szempontjából. Az életkori sajátosságoknak megfelelő funkcionális erősítő gyakorlatok ismeretei és végrehajtásuk szempontjai. Az erősítés és nyújtás kapcsolata, alkalmazásuk módszerei. Az ellenjavallt gyakorlatok indoklása. Stressz - és feszültségoldó technikák és prevenciós gyakorlatok szerepe az egészségmegőrzésben. Az autogén tréning és progresszív relaxáció értelmezése. Az izomegyensúly fogalmának feltárása. A kamaszkori személyi higiéniével kapcsolatok információk. A tudatos higiénés magatartás ismérvei. Az edzettség értelmezése és a rendszeres fizikai aktivitás szerepe az edzettség megszerzésében és az egészségtudatos magatartásban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ellenvonulás, gerinc-izomegyensúly, funkcionális gyakorlat, edzettség, egészségtudatos magatartás, autogén tréning, progresszív relaxáció, ellenjavallt gyakorlat, fizikai aktivitás, inaktivitás, intenzitás, terjedelem, időtartam, edzhetőség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatmegoldások	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatokban jártasság. A rajtok mozgáselemeinek végrehajtása az indítás jeleknek megfelelően. A futómozgás technikájának alkalmazása a vágta, illetve a tartósfutásban. Tapasztalat a nekifutás távolságának és sebességének megválasztásában. Kislabdahajítás. A kar- és láblendítés szerepe az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek lényeges szabályai. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő elsajátítása és a versenyszabályoknak megfelelő alkalmazása. Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető fejlődés elérése. A vágta-, a tartós-, valamint a váltófutás technikájának a mozgásmintához közelítő bemutatása. Ugrásoknál az optimális nekifutás, valamint az erőteljes kar- és láblendítés kialakítása. A hajításnál, lökésnél a lendületszerzés és kidobás összekapcsolása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek ismerete. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok A korábban tanult rajtformák (álló- és térdelőrajt) gyakorlása.	<i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok, ritmusok.

Térdelőrajt rajtgépről. Rajtversenyek állórajttal, térdelőrajttal 15-20 m-es távon. Repülő és fokozó futások. Gyorsfutások játékosan és versenyek alkalmazásával 30-60 m-es távon. Iramfutás, tempófutás a táv fokozatos növelésével. Váltófutás váltózónában, egyenesben, játékosan és versenyszerűen, egykezes váltással. Tartós futás a táv és az intenzitás növelésével. Futás feladatokkal, akadályokkal, átfutás akadályok felett. Futóiskolai gyakorlatok. Szökdelések, ugrások Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Sorozat el- és felugrások. Helyből távolugrás. Távolugrás guggoló vagy lépő technikával. A nekifutás, az elugrás és a talajérés iskolázása (elugró sávból). Magasugrás átlépő és guruló technikával. A nekifutás és a felugrás iskolázása. Dobások Dobóiskolai gyakorlatok. Dobások, lökések különböző kiinduló helyzetből tömött- és füles labdával, célba is. Vetés füles labdával zónába vagy célba, egy és két kézzel. Kislabdahajítás helyből, nekifutással hármás lépésritmusból. Kislabdahajítás célba. Súlylökés helyből és becsúszással. Vetés füles labdával távolba és célba, Vetés tömött labdával, két kézzel két oldalra. Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat fejlesztése futóiskolai gyakorlatokkal. A reakció- és a vágtagyorsaság fejlesztése rajtokkal és vágtafutásokkal. Az idő- és tempóérzék fejlesztése iram- és tempófutásokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Az aerob állóképesség fejlesztése növekvő intenzitású tartós futással. Az ugrásokhoz szükséges gyors erő fejlesztése szökdelő és ugróiskolai gyakorlatokkal, valamint sorozat el- és felugrásokkal. A dobóerő és dobóügyesség fejlesztés tömött- és füles labda dobásokkal. Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok eredményes elsajátítását és az azokban elérhető teljesítmény fokozását elősegítő adekvát játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazása, versenyszerűen is. Az atlétikai versenyszámokban lebonyolított versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az atlétikai mozgások cselekvésmintáinak optimalizálása növeli a mindennapi cselekvések és feladathelyzetek biztonságos megoldását. Az életkori periódushoz igazodó arányos és harmonikus erőfejlesztés elősegíti az atlétikus versenyszámok eredményes elsajátítását és rögzíti a biomechanikailag helyes testtartást. A futások különböző formáinak és különböző terepen történő végzése cselekvésmintát szolgáltatnak a szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások számára. Levezetés, a szervezet lecsillapítása.	<i>Biológia:</i> energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. <i>Digitális kultúra:</i> táblázatok, grafikonok. <i>Földrajz:</i> térvélemény.
---	--

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A rajtolás sikerében kiemelt szerepet játszó indulás utáni fokozatosan növekvő és gyorsuló lépések, a lábak és a karok aktív munkájának tudatosítása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek. Az „aktív elugrás” értelmezése. Az ugrások és dobások eredményes elsajátításához szükséges erőfajták, információk a passzív mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó erőedzésekről. A mozgáskoordináció szerepének tudatosítása az állóképességi és gyorsasági teljesítményekben. Az akarati tényezők szerepe az állóképességet igénylő teljesítményekben Alapvető ismeretek a terhelési összetevőkről. Ismeretek a tartós terhelések hatásáról a keringési rendszerre, a szervek és szervrendszerek szabályozására, működésük gazdaságosságára és a tanulásban érvényesülő teljesítőképességre. Az atlétikai képzéssel pozitív magatartásbeli tulajdonságok fejlesztése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Váltózóna, egykezes váltás, magasugrás guruló technikával, hármas lépésritmus, vetés, ideg-izom kapcsolat, reagáló-gyorsaság, vágtagyorsaság, aktív és passzív mozgatórendszer, terhelési összetevő.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatmegoldások	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	A testtömeg uralása szükséges segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. Kötélmászás a képességnek megfelelő magasságig. Egyensúlygyakorlatok a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Az aerobik alaplépésekből 2 4 ütemű gyakorlat, egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemei. Technikailag helyes járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések. Hibajavítás. Balesetvédelem. Segítségnyújtás a társaknak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tornajellegű gyakorlatok végrehajtásánál igényesség a helyes testtartás kialakítására, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtésére. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn összefüggő gyakorlatok önálló összeállítása, összekötő elemek alkalmazásával. A szekrény- és a támaszugrások biztonságos végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Az aerobik gyakorlatok végrehajtásában kreativitásra és igényes kivitelezésre törekvés. Az aerobik gyakorlatok zenével összhangban történő végrehajtása.	

	A figyelemkoncentráció, az önkontroll és a kitartó képesség fejlődése. Önállóság, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna (talajtorna, szertorna) A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező. <i>Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, támaszugrások:</i> Támlázások előre, hátra, oldalra, mellső, hátsó fekvőtámaszban haladással is. Mellső és mély fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Akadályok leküzdése támaszfeladatokkal. Gurulóátfordulások előre, hátra, különböző kiinduló helyzetből különböző befejező helyzetbe. Gurulóátfordulások sorozatban. Fejállás különböző kiinduló helyzetből, különböző lábtartással és lábmozgással. Mellső mérlegállás. Fellendülés kézállásba bordásfalnál, segítséggel és segítség nélkül. Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre. Repülő-guruló átfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúknak). Kézen átfordulás oldalra. Összefüggő talajgyakorlat. Csúsztatás nyújtott ülésből hasonfekvésbe és vissza (lányoknak). Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúknak). Ugrószekevény szélteben (lányoknak: 3 14 rész, fiúknak: 4 15 rész): guggolóátugrás. Ugrószekevény hosszában (lányoknak: 3 14 rész, fiúknak 4-5 rész): gurulóátfordulás a szekevényen talajról elugrással; felguggolás, leterpesztés. <i>Függésgyakorlatok:</i> Akadályok leküzdése függésfeladatokkal. Mászás kötél/rúdon. Függeszkedési kísérletek bordásfalon felfelé és lefelé. Vándormászás. Függeszkedési kísérletek kötél (fiúknak). Magas gyűrű (fiúknak): alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből. Érintő magas gyűrű (lányoknak): lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefüggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás. <i>Egyensúlyozó gyakorlatok:</i> Magas gerendán, ferdén elhelyezett padon: természetes és utánzó járások, futások, fordulatok. 1 m-es gerenda (lányoknak): Járások előre, hátra, oldalt különböző kartartásokkal. Érintőjárás; hármás lépés. Járás guggolásban. Mérlegállás. Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetből. Aerobik (lányoknak, fiúknak) Alaplépések, lépéskombinációk irányváltoztatással, forgással és karmunkával; komplett gyakorlatlánc (koreográfia); zenére történő duplázás; aszimmetrikus koreográfia. Ugrókötélgyakorlatok (lányoknak, fiúknak) <i>Lengetések:</i> oldalt lengetés; elől lengetés; fent lengetés; „fűnyíró”; 8-as figura. <i>Kötéláthajtások:</i> egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélahajtással állóhelyben és haladással; futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a joggoláshoz hasonló lábmunkával.	<i>Fizika:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, egyensúly, reakcióerő, hatásidő; egyensúly, tömegközéppont. <i>Biológia:</i> egyensúlyérzékelés, izomérzékelés. <i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.

<i>Kombinációk:</i> oldalt lengetés egyik oldalra, majd páros lábon szökdelés közben kötéláthátás előre, ezt követően oldalt lengetés másik oldalra; ugyanez hátra kötélhatással. <i>Fordulatok:</i> 2x180° fordulát (egy oldallenegetés közben 180° fordulát, majd kötélhajtás hátra a láb alatt, ezután a második 180° fordulát majd kötélhatás előre a láb alatt. Képességfejlesztés Koordinációs képességek komplex fejlesztése talajgyakorlati és gyűrűn végezhető elemek kombinált végrehajtásával, valamint az ugrószelekrény alkalmazásával (téri tájékozódó-mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). A statikus és dinamikus egyensúly-érzékelés fejlesztése gerendán végezhető gyakorlatokkal, illetve azok variálásával. A váll, a kar és törzs erejének erősítése támaszhelyzetben és függésben végzett gyakorlatokkal. Zenére, állásban és talajon saját testsúllyal végezhető gyakorlatok a főbb izomcsoportok erősítése céljából (térdfeszítő, -hajlító, csípőfeszítők, -hajlító, törzsfeszítő, -hajlító, könyökizület-feszítők, -hajlító). Erősítő és statikus nyújtó hatású gyakorlatok variálása. Játékok, versengések Célszerű testnevelési játékok a tornaszerek (gerenda, ugrószelekrény, zsámolyok) felhasználásával is. Játékos feladatok, ugrókötéllel, kötélhajtással, hullámozó kör, hullámozó vonal. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítás, bemutatása összekötő elemek felhasználásával, a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna, az aerobik és ugrókötél sportágakban tehetségesekkel különböző versenyeken való részvétellel, tehetségirányítás a versenysportba. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az egészséges testi fejlődés elősegítése a tornajellegű feladatmegoldásokkal és az aerob munkavégzéssel. A test izmainak arányos fejlesztése, a biomechanikailag helyes testtartás, a gerinc izomegyensúlyának elősegítése a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal, az erő- és nyújtó gyakorlatok összhangjának megteremtésével. A tornajellegű feladatmegoldásokkal a cselekvésbiztonság növelése, áttételesen a mindennapok biztonságos cselekvéseinek elősegítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldásokhoz tartozó sportágak koncentrikusan bővülő szaknyelvi ismeretei. A sportágspecifikus önálló és bemelegítés szempontjai. Az erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok alapvető anatómiai és élettani ismeretei. A mozgáshibákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, a technikáról alkotott mozgásképpontosításához és az önkontroll elősegítéséhez. A funkcionális és célzatos erőfejlesztő gyakorlatok kiválasztásának és végrehajtásának alapismeretei.	
---	--

A zenei és az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek. Az életkor szenzitív szakaszai és értelmezésük alapismeretei. A tornajellegű gyakorlatokkal kapcsolatos versenyrendezés és -lebonyolítás kérdései. A feladat-végrehajtások során az egymásnak nyújtott segítségnyújtás és -biztosítás módjainak verbális és gyakorlati ismeretei. Az egészséges életmód összetevői közül a rendszeres testmozgás és táplálkozás összefüggéseire vonatkozó ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Futólagos kézállás, repülő guruló átfordulás, csúsztatás, vetődés, guggolóátugrás, vándormászás, homorított leugrás, aszimmetrikus koreográfia, ugrókötel-gyakorlat, statikus és dinamikus egyensúlyérzékelés, statikus nyújtás, szenzitív életkori szakasz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításában alkalmazott testnevelési játékok és játékos feladatok aktív és értő végrehajtása. A sportjátékok alapvető technikai készletének elsajátítása. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon, vagy egyéb szervezeti formában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A játékelemek eredményességre törekvő alkalmazása testnevelési játékokban és a sportjátékban. A sportjátékok technikai és taktikai készletét bővítő új elemek elsajátítása, és alkalmazása. Tapasztalatszerzés a taktikai helyzetek megoldásában. A játékszabályok kibővített körének ismerete és értő alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése és indokolása. A sportjátékokat kísérő sportszerűtlenségek, deviáns magatartások helyes megítélése. A sportjátékok magyar történetének kiemelkedő korszakai és személyiségei, valamint a világ élvonalába tartozó nemzetek megismerése. A sportjátékok iránti érdeklődés megszilárdulása. Az egyéni adottságokhoz és a megszerzett képességekhez igazodó sportjáték- tudás kialakulása, rekreációs célú vagy versenysport igényű alkalmazás elősegítésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Legalább két labdajáték választása kötelező. MOZGÁSMŰVELTSÉG		<i>Matematika:</i> logika, valószínűség-számítás,

Kosárlabdázás <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> irányváltztatás, cselezés; cselezés induláskor és futás közben. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Labdás ügyességi gyakorlatok (normál méretű labdával). Labdavezetés: Labdavezetés félaktív, aktív védővel szemben játékos formában. Megállás, sarkazás, labdavezetésből kapott labdával változatos körülmények között. Megállás, sarkazás önpasszból és kapott labdával, meghatározott helyen és időben. Kosárra dobások: labdavezetés, fektetett dobás. Lepattanó labda megszerzése után kosárra dobás. Fektetett dobás labdavezetésből, illetve kapott labdával ráfordulással. Közép távoli dobás helyből. Átadások, átvételek: Átadás különböző irányba és távolságra, mozgás közben, kétkezes mellő átadással, pattintva is. Páros lefutás egy védővel. Gyors indítás párokban. <i>Taktikai gyakorlatok:</i> Emberfogásos védekezés: labda nélküli és labdát birtokló támadó véde. Labdavezető játékos véde; védekezés a labdavezetést befejező és a még labdát vezető támadóval szemben. <i>Játékelemek alkalmazása:</i> 1:1 elleni játék, félaktív és aktív védővel; létszámfölényes helyzet 2:1 elleni játék. Befutások. 1:1 elleni játékadogatóval. Létszámfölényes helyzet 3:2 elleni játék. <i>Képességfejlesztés</i> Kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző labda nélküli és labdás technikai elemek, játékelemek gyakorlásával. Koordinációs képességek fejlesztése labdás gyakorlatokkal: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A komplex képességfejlesztéssel hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. A kognitív képességek fejlesztése (helyzetfelismerés, kreativitás, anticipáció stb.) az üres helyek, az előnyök felismerése, az ellenfél általi akadályoztatás kezelése, a célba találás, az összjátékban való részvétel eredményeként. <i>Játékok, versengések</i> A kosárlabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Kosárlabdázás labdavezetés nélkül, könnyített szabályokkal, a szabályok bővülő körének beépítésével. Kosárra dobó versenyek. Részvétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos, körülményekintő végrehajtásával, valamint a játékszabályok betartásával, a sportszerűség szabályainak szem előtt tartásával. Sikeres tanulás biztosításával a kosárlabdázás megszerettetése, hozzájárulás a fizikai rekreációs sportágválasztáshoz. Röplabdázás <i>Labdás technikai gyakorlatok, a tanult játékelemek tökéletesítése:</i> Az alkar-, kosárerintés, felső ütőerintés és alsó egyenes nyitás gyakorlása egyéni, páros és csoportos gyakorlatokban.	térbeli alakzatok, tájékozódás. <i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. <i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, erő, energia. <i>Biológia:</i> az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.
---	--

<i>Kosárérintés változatai:</i> kosárérintés előre-hátra, alacsony és közepesen magasra elpattanó labdával. Kosárérintés célba, földre tett karikába, kosárba, különböző magasságú zsinór felett. <i>Felső egyenes nyitás.</i> a mozgás végrehajtása a labda megütése nélkül, egyénileg a fallal szemben a labda megütésével; párokban a zsinór/háló felett. A nyitás végrehajtása a zsinórtól növekvő távolságra. <i>Felső egyenes nyitás-nyitásfogadás.</i> A felső egyenes nyitás és az alkarérintéssel történő nyitásfogadás gyakorlása csoportokban, forgással. <i>Egyenes leütés:</i> a mozgássor gyakorlása labda és zsinór nélkül, majd zsinórnál tartott, illetve pontosan dobott labdából. <i>Taktikai gyakorlatok.</i> Támadási alapformák. Helyezkedés támadásnál. Az ütés és a sáncolás fedezése. <i>Képességfejlesztés</i> Labdakezelési ügyesség komplex fejlesztése (reagáló képesség, gyorskoordináció, ritmusérzék, differenciális mozgásérzékelés, téri tájékozódás, és egyensúlyozás) a testrészek különböző felületeivel történő érintésekkel egyénileg, párokban és csoportokban. Az egyensúlyozó és téri tájékozódó képesség fejlesztése csoportokban végzett alapérintéseket tartalmazó gyakorlatokkal, fordulatok és helycserék végrehajtásával. Az erő-állóképesség fejlesztése az egyenes leütés és a sáncolás többszöri és folyamatos végrehajtásával. Mozdulatgyorsaság fejlesztése dobott labdák elérésére törekvéssel különböző kiinduló helyzetből. <i>Játékok, versengések</i> Az alapérintések tökéletesítése és a játékelemek eredményességének javítása testnevelési játékok, játékos feladatok alkalmazásával. 2:2, 3:3 elleni játék meghatározott érintési módokkal, a tanult érintések beiktatásával. Versengések egyénileg és párokban különböző érintésekkel. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható technikai készletének valamint egyszerűsített játékformáinak elsajátítása Kézilabdázás <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Alapmozgás, indulás, megállás, irányváltoztatások, cseles, megtévesztő mozgások, fordulatok labda nélkül. Lábmunka csiszolása. Indulócserek, le- és visszaforgások. Ütközések. Sáncolás helyben, mozgással talajon és felugrással. Résekre helyezkedés. Esések-tompítások. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> labdavezetés nehezített körülmények között irány- és ritmusváltoztatásokkal. Önszöktetés. Labdás cserek: indulási-átadási lövő cserek. Átadások: test előtti átadások, oldalról és hátulról érkező labda elkapása. Kapura lövések: talajról különböző lendületszerzés után és felugrásból, passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Átlövés felugrással is. Kapura lövések cselezés után. <i>Kapusmunka:</i> helyezkedés, támadás, ill. védekezés esetén. Feladatok gyorsindítás esetén. Indítások megelőzése. Védés kézzel, lábbal. 7 méteres véde.	
---	--

<i>Taktika:</i> Egyéni taktika - betörések labda nélkül és labdával. A kapus átívelése. Kitámadás, halászás, szerelés, elzárás. Csapatrész- és csapattaktika: 1:1; 2:1; 2:2, 3:2, 3:3 elleni játék. Védekezés emberfogással, 6:0-s. Üres helyre helyezkedés. Védőtől való elszakadás. Melléállásos elzárás. Gyors indítások. Lerohanásos támadás rendezetlen védelem ellen. Ötletjáték. Támadásból védekezésbe való gyors visszahelyezkedés. <i>Képességfejlesztés</i> A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző feladatokkal, gyakorlatokkal, a játékelemek intenzív gyakorlásával; mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és a fittség szervi megalapozásához. <i>Játékok, versengések</i> A kézilabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Célba dobó versenyek; kézilabdajáték a szabályok fokozatos bővítésével. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett játéktevékenységgel. Labdarúgás <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> labdavezetések mindkét lábbal, külső és belső csüddel, különböző alakzatban. Labdahúzogatás, -görgetés haladás közben, fordulatokkal. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal. Átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Átvételek ívelt labdával. Labdalevétel: talppal, belsővel, külső csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Labda toppolás. Rúgások: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával, különböző irányból érkező labdával. Dekázás: haladással, irányváltoztatással. Dekázás csoportosan csak lábbal, csak fejjel. Fejelés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával. Fejelés felugrással. Cselezés: testcsel, labdavezetésből labda elhúzása oldalra, labdaátvétel testcsellel. Átadócsel, rúgócsel, rálépéssel, hátra húzással. Szerelés: alapszerelés-megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Helyezkedés a támadó és a kapu közé, a labda elrúgása. Egyéb feladatok: partdobás szabályosan.	
---	--

<i>Kapusmunka:</i> guruló- és ívelt labda megfogása, kigurítás, kirúgás állított, lepattintott labdával, helyezkedés, erős lövés megfogása, lábbal védés, kidobás. <i>Taktikai gyakorlatok:</i> Gyors támadásba felfejlődés és visszarendeződés. „Poszt” vagy „udvaros” gyakorlás. Helyezkedés. Emberfogás poszt szerint. Támadásban a védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés. Váltás védelemben. A támadások súlypontjának változtatása rövid és hosszú átadásokkal. Egyből játék. 4:2 elleni játék. <i>Képességfejlesztés</i> A motoros képességek fejlesztése a labdarúgás technikai készletének variálásával, intenzív, nehezített körülmények közötti nagyobb ismétlésszámban történő végrehajtásával. A komplex képességfejlesztést szolgálja a technikai elemek sajátos ritmusának-dinamikájának kialakítása, valamint azok változatos, egyre bonyolultabb feltételek (idő, pontosság, összjátékkényszer, ellenféljelenlét stb.) mellett történő gyakorlása. A szervezet edzettségének, fittségének növelése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok közötti gyakorlással, mérkőzések játszásával. <i>Játékok, versengések</i> A labdarúgás játékelemeinek elsajátítását és rögzítését segítő játékos feladatok, testnevelési játékok. Cserefoci. Lábtenisz meghatározott szabályokkal. Vonal foci. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék. Labdavezető, dekázó, célba rúgó és fejelő versenyek egyénileg és csoportosan. Kispályás labdarúgó mérkőzések. Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Baleset-megelőzés az évszakhoz, az időjáráshoz alkalmazkodó sportág-specifikus bemelegítés-gyakorlataival, és a technikai- taktikai játékelemek szabályos és sportszerű végrehajtásával. A labdarúgásban különösen igénybe vett izmok erősítésének és nyújtásának elvei és gyakorlatai a sérülések, károsodások megelőzése érdekében. A szervek-szervrendszerek működésének fejlesztése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok között végzett sportág-specifikus motoros cselekvésekkel. Az élményszerű játékkal és a sokoldalú játéktudással a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportjátékokban a kibővített játékelem-repertoár technikai végrehajtására, a hibajavításra, a taktikai megoldásokra és hozzájuk kapcsolódó játékszabályokra vonatkozó ismeretek. A játék kiteljesítését szolgáló egyéni- és csapattaktikai ismeretek. A sportjátékszabályok körének bővítése és a képzettséghez igazodó játékvezetési ismeretek. A specifikus sportjátéktudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek. A csapatjátékok szerepe az együttműködés, a társas készségek kialakításában, a közösségi sikerek átélésének lehetőségeiben.	
--	--

A sportszerűség, a fair play és a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban. A sportolói és a szurkolói magatartás pozitív és negatív vonásai, a sporteseményekhez kapcsolódó durvaságok, az agresszió helyes értelmezése. A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei. A világ élenjáró nemzetei a sportjátékokban. A sportjátékok rekreációs célú felhasználási lehetőségei és szerepe az egészséges életmód kialakításában. A sportjátékokkal kapcsolatos balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretek.		
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	„Félaktív”, aktív védő, dobócsel, indulócsel, önpassz, lepattanó labda, ráfordulás, befutás, páros lefutás, 1:1, 2:1, 3:2. elleni játék, létszámfölényes helyzet. Adogató, felső egyenes nyitás, egyenes leütés, feladás, sáncolás, támadási alapformák, ütés-sáncolás fedezése, 1:1, 2:2 elleni játék. Ütközések, sáncolás, résekre helyezkedés, esés-tompítás, önszöktetés, átlövés, bevetődéses-bedőléses lövés, ejtés, betörés, gyorsindítás, kitámadás, halászás, elzárás, lerohanás. Átadócsel, rúgócsel, labda toppolás, emberfogás, védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés, egyből játék, partdobás, sportágspecifikus bemelegítés, deviancia.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Testnevelési és népi játékok	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja. A testnevelési és sportjáték közben a célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat. Egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre. A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket. A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal elérhető célok. A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése. A szabadterén különböző időjárási viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel. A szervezet edzettségének növelése. Az egészséges életmód iránti igény erősítése. A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztasággal kapcsolatos ismeretek bővítése. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése. Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása. A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket. A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat. A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat,	

	mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Döntéshelyzet, játékstratégia, szabálykövető magatartás, fair play, célfelülethez igazított emberfogás, üres területre helyezkedés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdősportok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák. Grundbirkózás alaphelyzetek, kitolás és a kihúzás. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatai. Néhány egyszerű önvédelmi fogás. A test-test elleni küzdelem. Az érzelmek és az agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A grundbirkózás további technikájának, szabályainak elsajátítása és gyakorlatban történő alkalmazása. Az önvédelmi módok megismerése és gyakorlatainak kontrollált végrehajtása. Különböző eséstechnikák biztonságos végrehajtása társ közreműködésével is. Leszorítástechnikák és leszorításból történő szabadulások megismerése. Állasküzdelem kialakítása a dzsúdó elsajátított dobásaival. Veszélyes helyzetek, fenyegetettség felismerése, viselkedésminták elsajátítása a fenyegetettség elkerülésére. Segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrés és az önfegyelem fejlődése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem, önvédelmi fogások Szabadulások fojtásfogásból. Felső egykezes kalapácsütés, egyenes ütés és köríves ütés védeke, háritása. Egyenes rúgás háritása. Védeke után a tanult dobástechnikák alkalmazása (pl. egyenes ütés háritása oldalra kitéréssel, majd nagy külső horogdobás). Grundbirkózás Emelések és védeke. Mellő, hátsó és oldalemelések különböző fogásokkal (derékfogásból, hónaljfogásból, karlezárással, karfelütéssel stb.). Grundbirkózás szabályai, küzdelmek azonos súlyú partnerekkel. Dzsúdó <i>Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra - különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban majd oldalazó szökdeléssel. Társas rávezető gyakorlatok (társ</i>		<i>Történelem:</i> keleti kultúrák. <i>Biológia:</i> izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.

hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban és mozgásban. <i>Földharc technikák:</i> leszorítás technikák ismerete. Rézsútos/oldalsó/fej felőli/lovagló üléses leszorítás technikája. A leszorításokból történő szabadulások ismerete. Mini küzdelmek befogott leszorítás technikákból történő szabadulás adott időn belül (pl. 25 mp). Mini földharc küzdelem leszorítás technikák befogására irányulóan. <i>Dobás technikák:</i> Alapfogás. Egyensúlyvesztés irányai, a dobás részei. Nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy csípődobás (ogoshi). <i>Átmenet dobástechnikából leszorítás technikába:</i> nagy külső horogdobást követően rézsútos leszorítás, nagy csípődobást követően rézsútos leszorítás. <i>Állás küzdelem (dzsúdó):</i> Tanult dobásokkal történő állasküzdelem. Képességfejlesztés Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes elsajátításához szükséges kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése természetes mozgásformák és játékos, egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok alkalmazásával (mászások, kúszások, emelések-hordások, függeszkedések, húzások-tolások, kéziszerrrel történő gyakorlatok). Játékok, versengések Az állás és földharc küzdelmet előkészítő páros küzdőjátékok. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). Állásban végzett játékok. Emeléseket előkészítő páros küzdőjátékok. Mögékerülés, kiemelés páros játékos küzdőgyakorlatai. Állasküzdelmek azonos súlyú partnerekkel a grundbirkózás és a dzsúdó elsajátított elemeinek alkalmazásával. A tehetséges tanulók sportágspecifikus tudásának növelése a diáksportban történő versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A mindennapi cselekvésbiztonság növelése az eséstechnikák és tompítások elsajátításával. Viselkedésminták elsajátítása a veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az oktatásra kerülő gyakorlatok technikailag helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek. Átfogó ismeretek a szabálytalan és tilos fogásokról. Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes végrehajtását befolyásoló alapvető motoros képességek ismeretei és életkorhoz igazított fejlesztés módszerei. A küzdősportok mint a magyar sport nemzetközi sikereinek kiemelkedő képviselője. Szemléletformálás a küzdősportok komplex személyiségfejlesztő értékeinek ismertetésével (motoros, kognitív, szociális és érzelmi	
--	--

akaratú tulajdonságok). Mire tanít a dzsúdó? Néhány elv és bölcsélet a keleti mesterek tanításaiból. Annak tudatosítása, hogy a küzdőmódokban a szerény, szorgalmas és kitartó emberek találnak védelmi eszközt. A küzdősportok gyakorlásában alapvető elv az egészségi és élettani szabályok megtartásának elve: a gyakorlás és a pihenés helyes aránya, a helyes táplálkozás, a célszerű légzés, a túlerőltetés elkerülése. Az óvatosság, a figyelem és a józan helyzetmegítélés mellett le kell küzdeni az elbizakodottságot, a vigyázatlanságot és a félelmet.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Felső egykezes kalapácsütés, egyenes ütés és köríves ütés, egyenes rúgás, fojtásfogás, leszorítás, nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy csípődobás (ogoshi).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikái. A tanult sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete. A természeti környezetben sportok egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályai. A mostoha időjárási feltételek melletti testmozgás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal a tematika továbbtervezése. A játék- és sportkultúra gazdagodása a szabadidőben szórakozást és a játékélményt nyújtó új sportágak mozgásanyagának megismerésével. Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágak és népi hagyományokra épülő sportolási forma elsajátítása. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek elsajátítása. A szabadban végzett mozgások jelentőségének belátása. A környezettudatosság fontosságának elismerése. A természeti/környezeti hatásokkal szembeni alkalmazkodó, ellenálló képesség növekedése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításával. A szabadidőben rekreációs céllal végzett fizikai aktivitás iránti pozitív beállítódás fokozódása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal; falmászás; íjászat, lovaglás, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. <i>Egy – a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját</i>		<i>Földrajz: időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.</i>

képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga: Korcsolyázás (az 5-6. évfolyamos tudásanyag bővítése) <i>Siklások:</i> egy lábon kapaszkodással, majd önállóan; váltott lábbal, ellökéssel; guggolásokkal. <i>A korcsolyázás technikai alapjai:</i> elrugaszkodás, pihenés, támaszhelyzet. Rajtolás. <i>Előrekorcsolyázás</i> egyéni és páros gyakorlatokban: a jégpálya hosszában, keresztben, körben; szlalom korcsolyázás; jobb és bal lábon siklással; egymás tolásával. Előrekorcsolyázás, az optimális sebesség után váltott lábon siklások. Váltott lábon siklások, a lengő láb előre és hátra lendítésével. Előrekorcsolyázó gyakorlatok csoportokban. <i>Hátrakorcsolyázás:</i> lépegetéssel hátrafelé; állásban, guggolásban; folyamatosan. Ívben korcsolyázás: tárgyak, társak megkerülése lendületes korcsolyázással. Koszorúzás előre: szlalom korcsolyázás tárgyak, társak között; koszorúzás nyolcas alakzatban; koszorúzás kijelölt kör kerületén. Megállás. Hátrakorcsolyázás egyenes vonalon és körben. Íves korcsolyázás tárgyhoz közeli kanyarodással - versenyszerűen is. Koszorúzás hátra. Fordulatok jobbra, balra. Asztalitenisz (folyosón és szabadban felállított asztalon is gyakorolható) <i>Előkészítő gyakorlatok:</i> a játékoknál felsorolt játékos gyakorlatok. <i>Technikai elemek:</i> alapállás; ütőtartás; lábmunka; tenyeres hosszú adogatás; tenyeres kontraütés; fonák hosszú adogatás; fonák kontraütés; fonák droppütés; tenyeres droppütés; fonák nyesett adogatás; tenyeres nyesett adogatás; alapszervák. Nordic Walking (NW) <i>Technikai elemek:</i> A Nordic Walking alaplépése, a diagonál lépés elsajátítása (az ellentétes kar és láb mozgásának összehangolása). A bot aktív és funkcionális használata (lendületet ad, elősegíti az erő kifejtést, egyensúlyt biztosít). Az alaplépés automatizálása különféle terepviszonyok között (puha, kemény talaj, emelkedő, lejtő stb.). Gyaloglólépés, futó és ugró alaptechnikák. Turul <i>Technikai elemek:</i> adogatás, adogatás átlósan és egyenesen; a labda megütése alulról és felülről, falra, háló felett. Képességfejlesztés <i>A korcsolyázás</i> alaptechnikai elmeinek gyakorlásával az alapállóképesség, a lokomotoros gyorsaság, az alsó végtag erejének, valamint a koordinációs képességek közül kiemelten az egyensúlyozó képesség fejlesztése. <i>Az asztalitenisz</i> játékhoz szükséges koordinációs képességek fejlesztése játékos gyakorlatokkal, illetve az alapütések technikájának gyakorlásával. A láb és a kar gyorserejének fejlesztése, különös tekintettel az asztalitenisz sportág igényeire.	
--	--

<i>Nordic Walking:</i> Sokoldalú motoros képességfejlesztés (állóképesség, erő, koordináció, mozgékonyaság, gyorsaság), az NW-alaptechnika gyakorlásával. A NW időjáráshoz és környezeti feltételekhez igazodó bemelegítő és nyújtógyakorlatai. <i>Turul:</i> A nyári időszakban a szabad levegőn történő testmozgással, a természet erőinek felhasználásával az edzettség fokozása. Játékok, versengések <i>Korcsolyázás:</i> Játékos rajtolási és megállási gyakorlatok: rajtolás, megállás meghatározott vonal előtt és mögött. Ívben korcsolyázás tárgyak, társak megkerülésével. síklőversenyek, korcsolyaversenyek 30 és 60 méteren, időmérésre. Íves korcsolyázás tárgyhöz közeli kanyarodással, versenyszerűen. <i>Asztalitenisz:</i> Labdapattogatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben - ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban - ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevétele. Ütögetés az ütő tenyeres és fonák oldalát váltogatva. Szervák célba - versenyszerűen. Rövidített, illetve szabályos játszmák. <i>Turul:</i> ütögetések és nyítások különböző méretű és felületű célba. Egyéni, páros és vegyes páros játszmák mérkőzéseszerűen. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között üzhető új testedzési formák megismerése, jártasság szintű elsajátítása. A szervezet edzettségének, ellenálló- és alkalmazkodó képességének fokozása a természeti és környezeti hatásokkal. Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudásanyag bővítése, a környezettudatos magatartás formálása. Az új sportági mozgásformák megismerésével a motoros cselekvésbiztonság növelése, technikailag helyes elsajátításukkal a balesetek megelőzése. A technikai gyakorlatok káros kivitelezése következményeinek tudatosításával prevenciós ismeretek átadása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A pszichomotoros tartalmakhoz tartozó információk az önálló és tudatos tanulás, gyakorlás elősegítésére. A választott aktivitás kellékei, játék- és versenyszabályai. A válsztott aktivitás helyes kivitelezésével és a testi épségre káros mozdulatokkal kapcsolatos ismeretek. Információk az sporteszközökről, valamint az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözközésről Ismeretek a szabadtéren különböző évszakokban és időjárási körülmények között történő sportolás egészségvédő hatásairól. A környezetkímélő magatartás főbb kritériumai. A rekreáció alapértelmezése, életkori sajátosságai és az életen át tartó fizikai aktivitás alapismeretei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: előre- és hátrakorcsolyázás, koszorú; tenyeres adogatás, tenyeres kontraütés,

	fonák adogatás, fonák kontraütés, fonák droppütés, tenyeres droppütés, fonák nyesett adogatás, tenyeres nyesett adogatás, alapszerva, Nordic Walking, diagonál lépés, Turul, egészségvédő hatás, rekreáció.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vívás	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	A vívásgyakorlatokban a szabályok betartása, biztonsági követelmények ismerete. Baleset megelőzési szempontok ismerete. Fegyelmezett munkavégzés, utasítások maradéktalan végrehajtása.	
A tematikai egység fejlesztési és nevelési céljai	Sikerélmény, örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése. A kihívást jelentő mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. A veszélyhelyzetek kerülése, önuralom. A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése. Ritmusérzék fejlesztése. Motiválás, differenciálás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vívás felszerelései, szabályai, lépések, kitörés, hárítások.	

A fejlesztés várt eredményei a hetedik évfolyamos ciklus végén	<i>Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció</i> Gyakorlottság a célszerű óraszervezés megvalósításában. Egyszerű stressz - és feszültségoldó technikákról tájékozottság. Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére. Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete. Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek. A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság. Az eddig elsajátított stressz - és feszültségoldó technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása. <i>Atlétika jellegű feladatmegoldások</i> Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően. Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben. Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. <i>Torna jellegű feladatmegoldások</i> A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása
--	--

	a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban. A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása. Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában. <i>Sportjátékok</i> Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet. Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában. A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése. Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban. <i>Testnevelési és népi játékok</i> A rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja. A testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséggel rendelkezik. Egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre. A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket. A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat. <i>Önvédelmi és küzdősportok</i> A grundbirkózás alaptechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása. A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal. Allásküzdelemben jártasság. A fenyegetettségi szituációkra, segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés. <i>Alternatív környezetben űzhető mozgásformák</i> Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása. A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság.
--	---

	A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában. A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása. Vívás A vívás mozgás anyagának előkészítése. Tudatos alkalmazás során az önuralom erősítése, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására szoktatás. A mozgástechnikák alapvető szabályainak tudatosítása. Olyan testi, pszichés képességek megerősítése, amik alkalmassá teszik a tanulót a gyakorlatok végrehajtásában.
--	--

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. A tanult rend-, illetve gimnasztikai gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8 10 gyakorlattal önállóan bemelegítés végrehajtása. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. Öntevékenyen részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gyakorlottság a szervezés célszerűségét, gyorsaságát szolgáló új térformák, alakzatok kialakításában. Egyszerű stressz - és feszültségoldó technikák elsajátítása. Motoros tesztekkel mérhető fejlődés a kondicionális képességekben. A gimnasztikai gyakorlatok, gyakorlatsorok zenével összhangban történő végrehajtása. A kreativitás kinyilvánítása önállóan összeállított gimnasztikai gyakorlatfüzérrel. Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata. Igényesség a harmonikus, szép testtartás kialakításában. A kamaszkori személyi higiéniával kapcsolatos ismeretek bővülése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása. A testnevelésóra szervezéséhez szükséges egyéb térformák, alakzatok. Mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Alakzatfelvételek járás és futás közben, a lépéshossz és a járás sebességének változtatásával. Ellenvonulások járásban és futásban. Fejlődések és szakadozások ellenvonulásban.		<i>Matematika:</i> számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. <i>Természettudomány:</i> testünk, életműködéseink. <i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális
Gimnasztika Természetes mozgásformák egyéni és társas gyakorlatok formájában, szerek, kéziszerk felhasználásával, játékos feladatokkal és		

versengésekkel összekötve. Játékos és szabadgyakorlati alapformájú szabad-, társas- szer és kézyszer-gyakorlatok (pad-, bordásfal-, labda-, karika-, ugrókötél-, gumikötél stb.). Nyújtó-, lazító hatású, állóképességet fejlesztő 8 16 ütemű, legalább 4 gyakorlatelemet tartalmazó szabadgyakorlatok és gyakorlatsorok. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva, önálló tervezéssel is. Zenére végzett összefüggő gimnasztikasor. Egyszerű légző és stressz - és feszültségoldó gyakorlatok. A testtartás javítását szolgáló izületi mozgékonyt és a törzs erejét növelő gimnasztikai gyakorlatok. Képességfejlesztés Az alapállóképesség fejlesztése és a keringés fokozása zenére történő futásokkal és futás közben végzett feladatokkal. A kar- és a láb dinamikus erejének növelése kézyszer-gyakorlatokkal. A ritmusérzék, a kreativitás és a kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése zenére végzett gyakorlatokkal. Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. A testtudatot alakító, koordináció- és fittségfejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, a gerinc izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító eszközökkel is végezhető gyakorlatok. A láb statikai rendellenességei ellen ható gyakorlatok. Javasolt: A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagának felhasználása. Stressz - és feszültségoldó alapgyakorlatok: (autogén tréning, progresszív relaxáció). Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az általános bemelegítő gyakorlatok összeállításának szempontjai és a bemelegítő blokkok főbb élettani hatásai. A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés és az edzettség szempontjából. Az életkori sajátosságoknak megfelelő funkcionális erősítő gyakorlatok ismeretei és végrehajtásuk szempontjai. Az erősítés és nyújtás kapcsolata, alkalmazásuk módszerei. Az ellenjavallt gyakorlatok indoklása. Stressz - és feszültségoldó technikák és prevenciók gyakorlatok szerepe az egészségmegőrzésben. Az autogén tréning és progresszív relaxáció értelmezése. Az izomegyensúly fogalmának feltárása. A kamaszkori személyi higiéniával kapcsolatok információk. A tudatos higiénés magatartás ismérvei. Az edzettség értelmezése és a rendszeres fizikai aktivitás szerepe az edzettség megszerzésében és az egészségtudatos magatartásban.	kommunikáció.
--	----------------------

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ellenvonulás, gerinc-izomegyensúly, funkcionális gyakorlat, edzettség, egészségtudatos magatartás, autogén tréning, progresszív relaxáció, ellenjavallt gyakorlat, fizikai aktivitás, inaktivitás, intenzitás, terjedelem, időtartam, edzhetőség.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatmegoldások	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatokban jártasság. A rajtok mozgáselemeinek végrehajtása az indítás jeleknek megfelelően. A futómozgás technikájának alkalmazása a vágta, illetve a tartósfutásban. Tapasztalat a nekifutás távolságának és sebességének megválasztásában. Kislabdahajítás. A kar- és láblendítés szerepe az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek lényeges szabályai. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő elsajátítása és a versenyszabályoknak megfelelő alkalmazása. Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető fejlődés elérése. A vágta-, a tartós-, valamint a váltófutás technikájának a mozgásmintához közelítő bemutatása. Ugrásoknál az optimális nekifutás, valamint az erőteljes kar- és láblendítés kialakítása. A hajításnál, lökésnél a lendületszerzés és kidobás összekapcsolása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek ismerete. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok A korábban tanult rajtformák (álló- és térdelőrajt) gyakorlása. Térdelőrajt rajtgépről. Rajtversenyek állórajttal, térdelőrajttal 15-20 m-es távon. Repülő és fokozó futások. Gyorsfutások játékosan és versenyek alkalmazásával 30-60 m-es távon. Iramfutás, tempófutás a táv fokozatos növelésével. Váltófutás váltózónában, egyenesben, játékosan és versenyszerűen, egykezes váltással. Tartós futás a táv és az intenzitás növelésével. Futás feladatokkal, akadályokkal, átfutás akadályok felett. Futóiskolai gyakorlatok. Szökdelések, ugrások Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Sorozat el- és felugrások. Helyből távolugrás. Távolugrás guggoló vagy lépő technikával. A nekifutás, az elugrás és a talajérés iskolázása (elugró sávból). Magasugrás átlépő és guruló technikával. A nekifutás és a felugrás iskolázása.	<i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok, ritmusok. <i>Biológia:</i> energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. <i>Digitális kultúra:</i> táblázatok, grafikonok. <i>Földrajz:</i> térképismeret.

Dobások Dobóiskolai gyakorlatok. Dobások, lökések különböző kiinduló helyzetből tömött- és füles labdával, célba is. Vetés füles labdával zónába vagy célba, egy és két kézzel (jobb és bal kézzel). Kislabdahajítás helyből, nekifutással hármás és ötös lépésritmusból. Kislabdahajítás célba. Súlylökés helyből és becsúszással (jobb és bal kézzel is). Vetés füles labdával távolba és célba, egy és két kézzel. Vetés tömött labdával, két kézzel két oldalra. Vetések negyed- és egész fordulattal, a pördület iskolázása. Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat fejlesztése futóiskolai gyakorlatokkal. A reakció- és a vágtagyorsaság fejlesztése rajtokkal és vágtafutásokkal. Az idő- és tempóérzék fejlesztése iram- és tempófutásokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Az aerob állóképesség fejlesztése növekvő intenzitású tartós futással. Az ugrásokhoz szükséges gyors erő fejlesztése szökdelő és ugróiskolai gyakorlatokkal, valamint sorozat- és felugrásokkal. A dobóerő és dobóügyesség fejlesztés tömött- és füles labda dobásokkal. Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok eredményes elsajátítását és az azokban elérhető teljesítmény fokozását elősegítő adekvát játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazása, versenyszerűen is. Az atlétikai versenyszámokban lebonyolított versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az atlétikai mozgások cselekvésmintáinak optimalizálása növeli a mindennapi cselekvések és feladathelyzetek biztonságos megoldását. Az életkori periódushoz igazodó arányos és harmonikus erőfejlesztés elősegíti az atlétikus versenyszámok eredményes elsajátítását és rögzíti a biomechanikailag helyes testtartást. A futások különböző formáinak és különböző terepen történő végzése cselekvésmintát szolgáltatnak a szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások számára. Levezetés, a szervezet lecsillapítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A rajtolás sikerében kiemelt szerepet játszó indulás utáni fokozatosan növekvő és gyorsuló lépések, a lábak és a karok aktív munkájának tudatosítása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek. Az „aktív elugrás” értelmezése. Az ugrások és dobások eredményes elsajátításához szükséges erőfajták, információk a passzív mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó erőedzésekről. A mozgáskoordináció szerepének tudatosítása az állóképességi és gyorsasági teljesítményekben.	
--	--

Az akarat tényezők szerepe az állóképességet igénylő teljesítményekben Alapvető ismeretek a terhelési összetevőkről. Ismeretek a tartós terhelések hatásáról a keringési rendszerre, a szervek és szervrendszerek szabályozására, működésük gazdaságosságára és a tanulásban érvényesülő teljesítőképességre. Az atlétikai képzéssel pozitív magatartásbeli tulajdonságok fejlesztése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Váltózóna, egykezes váltás, magasugrás guruló technikával, hármas-ötös lépésritmus, vetés, ideg-izom kapcsolat, reagáló-gyorsaság, vágtagyorsaság, aktív és passzív mozgatórendszer, terhelési összetevő.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatmegoldások	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	A testtömeg uralása szükséges segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. Kötélmászás a képességnek megfelelő magasságig. Egyensúlygyakorlatok a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Az aerobik alaplépésekből 2 4 ütemű gyakorlat, egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemei. Technikailag helyes járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések. Hibajavítás. Balesetvédelem. Segítségnyújtás a társaknak.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tornajellegű gyakorlatok végrehajtásánál igényesség a helyes testtartás kialakítására, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtésére. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn összefüggő gyakorlatok önálló összeállítása, összekötő elemek alkalmazásával. A szekrény- és a támaszugrások biztonságos végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Az aerobik gyakorlatok végrehajtásában kreativitásra és igényes kivitelezésre törekvés. Az aerobik gyakorlatok zenével összhangban történő végrehajtása. A figyelemkoncentráció, az önkontroll és a kitartó képesség fejlődése. Önállóság, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna (talajtorna, szertorna) A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező. <i>Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, támaszugrások:</i> Támlázások előre, hátra, oldalra, mellső, hátsó fekvőtámaszban haladással is. Mellső és mély fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Akadályok leküzdése támaszfeladatokkal. Gurulóátfordulások előre, hátra, különböző kiinduló helyzetből különböző befejező helyzetbe.		<i>Fizika:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, egyensúly, reakcióerő, hatásidő; egyensúly, tömegközéppont.

Gurulóátfordulások sorozatban. Fejállás különböző kiinduló helyzetből, különböző lábtartással és lábmozgással. Mellső mérlegállás. Fellendülés kézállásba bordásfalnál, segítséggel és segítség nélkül. Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre. Repülő-guruló átfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúknak). Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba megközelítően nyújtott testtel. Összefüggő talajgyakorlat. Csúsztatás nyújtott ülésből hasonfekvésbe és vissza (lányoknak). Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúknak). Ugrószekevény széltejében (lányoknak: 3 4 rész, fiúknak: 4 5 rész): guggolóátugrás. Ugrószekevény hosszában (lányoknak: 3 4 rész, fiúknak 4-5 rész): gurulóátfordulás a szekevényen talajról elugrással; felguggolás, leterpesztés. <i>Függésgyakorlatok:</i> Akadályok leküzdése függésgyakorlatokkal. Mászás kötél/rúdon. Függeszakadési kísérletek bordásfalon felfelé és lefelé. Vándormászás. Függeszakadési kísérletek kötél (fiúknak). Magas gyűrű (fiúknak): alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből. Érintő magas gyűrű (lányoknak): lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefüggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás. <i>Egyensúlyozó gyakorlatok:</i> Magas gerendán, ferdén elhelyezett padon: természetes és utánzó járások, futások, fordulatok. 1 m-es gerenda (lányoknak): Járások előre, hátra, oldalt különböző kartartásokkal. Érintőjárás; hármast lépes. Járás guggolásban. Mérlegállás. Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetből. Aerobik (lányoknak, fiúknak) Alaplépések, lépéskombinációk irányváltoztatással, forgással és karmunkával; komplett gyakorlatlánc (koreográfia); zenére történő duplázás; aszimmetrikus koreográfia. Ugrókötélgyakorlatok (lányoknak, fiúknak) <i>Lengetések:</i> oldalt lengetés; elől lengetés; fent lengetés; „fünyiró”; 8-as figura. <i>Kötéláthajtások:</i> egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélahajtással állóhelyben és haladással; futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a joggoláshoz hasonló lábmunkával. <i>Kombinációk:</i> oldalt lengetés egyik oldalra, majd páros lábon szökdelés közben kötélahatás előre, ezt követően oldalt lengetés másik oldalra; ugyanez hátra kötélahatással. <i>Fordulatok:</i> 2x180° fordulat (egy oldallangetés közben 180° fordulat, majd kötélahajtás hátra a láb alatt, ezután a második 180° fordulat majd kötélahatás előre a láb alatt. Képességfejlesztés Koordinációs képességek komplex fejlesztése talajgyakorlati és gyűrűn végezhető elemek kombinált végrehajtásával, valamint az ugrószekevény alkalmazásával (téri tájékozódó-mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). A statikus és dinamikus egyensúly-érzékelés	<i>Biológia:</i> egyensúlyérzékelés, izomérzékelés. <i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.
---	--

fejlesztése gerendán végezhető gyakorlatokkal, illetve azok variálásával. A váll, a kar és törzs erejének erősítése támaszhelyzetben és függésben végzett gyakorlatokkal. Zenére, állásban és talajon saját testsúllyal végezhető gyakorlatok a főbb izomcsoportok erősítése céljából (térdfeszítő, -hajlító, csípőfeszítők, -hajlító, törzsfeszítő, -hajlító, könyökízület-feszítők, -hajlító). Erősítő és statikus nyújtó hatású gyakorlatok variálása. Játékok, versengések Célszerű testnevelési játékok a tornaszerek (gerenda, ugrószekrény, zsámolyok) felhasználásával is. Játékos feladatok, ugrókötéllal, kötélhajtással, hullámozó kör, hullámozó vonal. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása összekötő elemek felhasználásával, a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna, az aerobik és ugrókötéllal sportágakban tehetségesekkel különböző versenyeken való részvétellel, tehetségirányítás a versenysportba. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az egészséges testi fejlődés elősegítése a tornajellegű feladatmegoldásokkal és az aerob munkavégzéssel. A test izmainak arányos fejlesztése, a biomechanikailag helyes testtartás, a gerinc izomegyensúlyának elősegítése a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal, az erő- és nyújtó gyakorlatok összhangjának megteremtésével. A tornajellegű feladatmegoldásokkal a cselekvésbiztonság növelése, áttételesen a mindennapok biztonságos cselekvéseinek elősegítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldásokhoz tartozó sportágak koncentrikusan bővülő szaknyelvi ismeretei. A sportág-specifikus önálló és bemelegítés szempontjai. Az erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok alapvető anatómiai és élettani ismeretei. A mozgáshibákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, a technikáról alkotott mozgásképzés pontosításához és az önkontroll elősegítéséhez. A funkcionális és célzatos erőfejlesztő gyakorlatok kiválasztásának és végrehajtásának alapismeretei. A zenei és az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek. Az életkor szenzitív szakaszai és értelmezésük alapismeretei. A tornajellegű gyakorlatokkal kapcsolatos versenyrendezés és -lebonnyolítás kérdései. A feladat-végrehajtások során az egymásnak nyújtott segítségnyújtás és -biztosítás módjainak verbális és gyakorlati ismeretei. Az egészséges életmód összetevői közül a rendszeres testmozgás és táplálkozás összefüggéseire vonatkozó ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Futólagos kézállás, repülő guruló átfordulás, csúsztatás, vetődés, guggolóátugrás, vándormászás, homorított leugrás, aszimmetrikus koreográfia, ugrókötéllal-gyakorlat, statikus és dinamikus egyensúlyérzékelés, statikus nyújtás, szenzitív életkori szakasz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításában alkalmazott testnevelési játékok és játékos feladatok aktív és értő végrehajtása. A sportjátékok alapvető technikai készletének elsajátítása. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon, vagy egyéb szervezeti formában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A játékelemek eredményességre törekvő alkalmazása testnevelési játékokban és a sportjátékban. A sportjátékok technikai és taktikai készletét bővítő új elemek elsajátítása, és alkalmazása. Tapasztalatszerzés a taktikai helyzetek megoldásában. A játékszabályok kibővített körének ismerete és értő alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése és indokolása. A sportjátékokat kísérő sportszerűtlenségek, deviáns magatartások helyes megítélése. A sportjátékok magyar történetének kiemelkedő korszakai és személyiségei, valamint a világ élvonalába tartozó nemzetek megismerése. A sportjátékok iránti érdeklődés megszilárdulása. Az egyéni adottságokhoz és a megszerzett képességekhez igazodó sportjáték- tudás kialakulása, rekreációs célú vagy versenysport igényű alkalmazás elősegítésére.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Legalább két labdajáték választása kötelező. MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> irányváltoztatás, cselezés; cselezés induláskor és futás közben. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> Labdás ügyességi gyakorlatok (normál méretű labdával). Labdavezetés: Labdavezetés félaktív, aktív védővel szemben játékos formában. Labdavezetés közben cselezés. Megállás, sarkazás, labdavezetésből kapott labdával változatos körülmények között. Megállás, sarkazás önpasszból és kapott labdával, meghatározott helyen és időben. Kosárra dobások: dobócsel, indulócsel után labdavezetés, fektetett dobás. Lepattanó labda megszerzése után kosárra dobás. Fektetett dobás labdavezetésből, illetve kapott labdával ráfordulással. Közép távoli dobás helyből. Átadások, átvételek: Átadás	<i>Matematika:</i> logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás. <i>Vizuális kultúra:</i> tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. <i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, erő, energia.

különböző irányba és távolságra, mozgás közben, kétkezes mellső átadással, pattintva is. Bejátszás befutó társnak. Páros lefutás egy védővel. Hármás-nyolcas mögéfutással. Gyors indítás párokban. <i>Taktikai gyakorlatok:</i> Emberfogásos védekezés: labda nélküli és labdát birtokló támadó véde. Labdavezető játékos véde; védekezés a labdavezetést befejező és a még labdát vezető támadóval szemben. <i>Játékelemek alkalmazása:</i> 1:1 elleni játék, félaktív és aktív védővel; létszámfölényes helyzet 2:1 elleni játék. Befutások. 1:1 elleni játékadogatóval. Létszámfölényes helyzet 3:2 elleni játék. <i>Képességfejlesztés</i> Kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző labda nélküli és labdás technikai elemek, játékelemek gyakorlásával. Koordinációs képességek fejlesztése labdás gyakorlatokkal: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A komplex képességfejlesztéssel hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. A kognitív képességek fejlesztése (helyzetfelismerés, kreativitás, anticipáció stb.) az üres helyek, az előnyök felismerése, az ellenfél általi akadályoztatás kezelése, a célba találás, az összjátékban való részvétel eredményeként. <i>Játékok, versengések</i> A kosárlabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Kosárlabdázás labdavezetés nélkül, könnyített szabályokkal, a szabályok bővülő körének beépítésével. Kosárra dobó versenyek. Részvétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos, körültekintő végrehajtásával, valamint a játékszabályok betartásával, a sportszerűség szabályainak szem előtt tartásával. Sikeres tanulás biztosításával a kosárlabdázás megszerettetése, hozzájárulás a fizikai rekreációs sportágválasztáshoz. Röplabdázás <i>Labdás technikai gyakorlatok, a tanult játékelemek tökéletesítése:</i> Az alkar-, kosárérítés, felső ütőérítés és alsó egyenes nyitás gyakorlása egyéni, páros és csoportos gyakorlatokban. <i>Kosárérítés változatai:</i> kosárérítés előre-hátra, alacsony és közepesen magasra elpattanó labdával. Kosárérítés célba, földre tett karikába, kosárba, különböző magasságú zsinór felett. <i>Felső egyenes nyitás.</i> a mozgás végrehajtása a labda megütése nélkül, egyénileg a fallal szemben a labda megütésével; párokban a zsinór/háló felett. A nyitás végrehajtása a zsinórtól növekvő távolságra és különböző nagyságú célterületre, az alapvonal különböző pontjairól. <i>Felső egyenes nyitás-nyitásfogadás.</i> A felső egyenes nyitás és az alkarérítéssel történő nyitásfogadás gyakorlása csoportokban, forgással. <i>Egyenes leütés:</i> a mozgássor gyakorlása labda és zsinór nélkül, majd	<i>Biológia:</i> az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.
--	--

zsinóránál tartott, illetve pontosan dobott labdából. <i>Taktikai gyakorlatok.</i> Támadási alapformák. Helyezkedés támadásnál. Az ütés és a sáncolás fedezése. <i>Képességfejlesztés</i> Labdakezelési ügyesség komplex fejlesztése (reagáló képesség, gyorskoordináció, ritmusérzék, differenciális mozgásérzékelés, téri tájékozódás, és egyensúlyozás) a testrészek különböző felületeivel történő érintésekkel egyénileg, párokban és csoportokban. Az egyensúlyozó és téri tájékozódó képesség fejlesztése csoportokban végzett alapérintéseket tartalmazó gyakorlatokkal, fordulatok és helycserék végrehajtásával. Az erő-állóképesség fejlesztése az egyenes leütés és a sáncolás többszöri és folyamatos végrehajtásával. Mozdulatgyorsaság fejlesztése dobott labdák elérésére törekvéssel különböző kiinduló helyzetből. <i>Játékok, versengések</i> Az alapérintések tökéletesítése és a játékelemek eredményességének javítása testnevelési játékok, játékos feladatok alkalmazásával. 2:2, 3:3 elleni játék meghatározott érintési módokkal, a tanult érintések beiktatásával. Versengések egyénileg és párokban különböző érintésekkel. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható technikai készletének valamint egyszerűsített játékformáinak elsajátítása <i>Kézilabdázás</i> <i>Labda nélküli technikai gyakorlatok:</i> Alapmozgás, indulás, megállás, irányváltoztatások, cseles, megtévesztő mozgások, fordulatok labda nélkül. Lábmunka csiszolása. Indulócselek, le- és visszaforgások. Ütközések. Sáncolás helyben, mozgással talajon és felugrással. Résekre helyezkedés. Esések-tompítások. <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> labdavezetés nehezített körülmények között irány- és ritmusváltoztatásokkal. Önszöktetés. Labdás cselek: indulási-átadási lövő cselek. Átadások: test előtti átadások, oldalról és hátulról érkező labda elkapása. Test mögötti átadások. Kapura lövések: talajról különböző lendületszerzés után és felugrásból, passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Átlövés felugrással is. Kapura lövések cselezés után. Kapura lövés bedőléssel, bevetődéssel. Ejtés. <i>Kapusmunka:</i> helyezkedés, támadás, ill. védekezés esetén. Feladatok gyorsindítás esetén. Indítások megelőzése. Védés kézzel, lábbal. 7 méteres véde. <i>Taktika:</i> Egyéni taktika - betörések labda nélkül és labdával. A kapus átívelése. Kitámadás, halászás, szerelés, elzárás. Csapatrész- és csapattaktika: 1:1; 2:1; 2:2, 3:2, 3:3 elleni játék. Védekezés emberfogással, 6:0-s és 5:1-es területvédekezéssel. Üres helyre helyezkedés. Védőtől való elszakadás. Melléállásos elzárás. Gyors indítások. Lerohanásos támadás rendezetlen védelem ellen. Ötletjáték. Támadásból védekezésbe való gyors visszahelyezkedés. <i>Képességfejlesztés</i> A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátéokra jellemző	
---	--

feladatokkal, gyakorlatokkal, a játékelemek intenzív gyakorlásával; mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és a fittség szervi megalapozásához. <i>Játékok, versengések</i> A kézilabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Célba dobó versenyek; kézilabdajáték a szabályok fokozatos bővítésével. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körülmények közötti végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett játéktevékenységgel. Labdarúgás <i>Labdás technikai gyakorlatok:</i> labdavezetések mindkét lábbal, külső és belső csüddel, különböző alakzatban. Labdahúzogatás, -görgetés haladás közben, fordulatokkal. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal. Átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Átvételek ívelt labdával. Labdalevétel: talppal, belsővel, külső csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Labda toppolás. Rúgások: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával, különböző irányból érkező labdával. Dekázás: haladással, irányváltoztatással. Dekázás csoportosan csak lábbal, csak fejjel. Fejelés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával. Fejelés felugrással. Cselezés: testcel, labdavezetésből labda elhúzása oldalra, labdaátvétel testcsellel. Átadócsel, rúgócsel, rálépéssel, hátra húzással. Szerelés: alapszerelés-megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Helyezkedés a támadó és a kapu közé, a labda elrúgása. Egyéb feladatok: partdobás szabályosan. <i>Kapusmunka:</i> guruló- és ívelt labda megfogása, kigurítás, kirúgás állított, lepattintott labdával, helyezkedés, erős lövés megfogása, lábbal védés, kidobás. <i>Taktikai gyakorlatok:</i> Gyors támadásba felfejlődés és visszarendeződés. „Poszt” vagy „udvaros” gyakorlás. Helyezkedés. Emberfogás poszt szerint. Támadásban a védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés. Váltás védelemben. A támadások súlypontjának változtatása rövid és hosszú átadásokkal. Egyből játék. 4:2 elleni játék. <i>Képességfejlesztés</i>	
--	--

A motoros képességek fejlesztése a labdarúgás technikai készletének variálásával, intenzív, nehezített körülmények közötti nagyobb ismétlésszámban történő végrehajtásával. A komplex képességfejlesztést szolgálja a technikai elemek sajátos ritmusának-dinamikájának kialakítása, valamint azok változatos, egyre bonyolultabb feltételek (idő, pontosság, összjátékkényszer, ellenféljelenlét stb.) mellett történő gyakorlása. A szervezet edzettségének, fittségének növelése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok közötti gyakorlással, mérkőzések játszásával. <i>Játékok, versengések</i> A labdarúgás játékelemeinek elsajátítását és rögzítését segítő játékos feladatok, testnevelési játékok. Cserefoci. Lábtenisz meghatározott szabályokkal. Vonal foci. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék. Labdavezető, dekázó, célba rúgó és fejelő versenyek egyénileg és csoportosan. Kispályás labdarúgó mérkőzések. Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. <i>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</i> Baleset-megelőzés az évszakhoz, az időjáráshoz alkalmazkodó sportág-specifikus bemelegítés-gyakorlataival, és a technikai- taktikai játékelemek szabályos és sportszerű végrehajtásával. A labdarúgásban különösen igénybe vett izmok erősítésének és nyújtásának elvei és gyakorlatai a sérülések, károsodások megelőzése érdekében. A szervek-szervrendszerek működésének fejlesztése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok között végzett sportág-specifikus motoros cselekvésekkel. Az élményszerű játékkal és a sokoldalú játéktudással a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportjátékokban a kibővített játékelem-repertoár technikai végrehajtására, a hibajavításra, a taktikai megoldásokra és hozzájuk kapcsolódó játékszabályokra vonatkozó ismeretek. A játék kiteljesítését szolgáló egyéni- és csapattaktikai ismeretek. A sportjátékszabályok körének bővítése és a képzettséghez igazodó játékvezetési ismeretek. A specifikus sportjátéktudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek. A csapatjátékok szerepe az együttműködés, a társas készségek kialakításában, a közösségi sikerek átélésének lehetőségeiben. A sportszerűség, a fair play és a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban. A sportolói és a szurkolói magatartás pozitív és negatív vonásai, a sporteseményekhez kapcsolódó durvaságok, az agresszió helyes értelmezése. A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei. A világ élenjáró nemzetei a sportjátékokban. A sportjátékok rekreációs célú felhasználási lehetőségei és szerepe az egészséges életmód kialakításában. A sportjátékokkal kapcsolatos balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási	
--	--

ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	„Félaktív”, aktív védő, dobócsel, indulócsel, önpassz, lepattanó labda, ráfordulás, befutás, páros lefutás, hármas-nyolcas, 1:1, 2:1, 3:2. elleni játék, létszámfölényes helyzet. Adogató, felső egyenes nyitás, egyenes leütés, feladás, sáncolás, támadási alapformák, ütés-sáncolás fedezése, 1:1, 2:2 elleni játék. Ütközések, sáncolás, résekre helyezkedés, esés-tompítás, önszöktetés, átlövés, bevetődéses-bedőléses lövés, ejtés, betörés, gyorsindítás, kitámadás, halászás, elzárás, lerohanás. Átadócsel, rúgócsel, labda toppolás, emberfogás, védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés, egyből játék, partdobás, sportágspecifikus bemelegítés, deviancia.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Testnevelési és népi játékok	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja. A testnevelési és sportjáték közben a célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat. Egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre. A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket. A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal elérhető célok. A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése. A szabadterén különböző időjárási viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel. A szervezet edzettségének növelése. Az egészséges életmód iránti igény erősítése. A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztasággal kapcsolatos ismeretek bővítése. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése. Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása. A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket. A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat. A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Döntéshelyzet, játékstratégia, szabálykövető magatartás, fair play, célfelülethez igazított emberfogás, üres területre helyezkedés.	

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdősportok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák. Grundbirkózás, alaphelyzetek, kitolás és kihúzás. A dzsúdó elemi guruló-, és esés gyakorlatai. Néhány egyszerű önvédelmi fogás. A test-test elleni küzdelem. Az érzelmek és a z agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A tanult önvédelmi és küzdőjellegű feladatok szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A grundbirkózás további technikájának, szabályainak elsajátítása és a gyakorlatban történő alkalmazása. Az önvédelmi módok megismerése és gyakorlatainak kontrollált végrehajtása. Különböző eséstechnikák biztonságos végrehajtása társ közreműködésével is. Leszorítás technikák és leszorításból történő megismerése. Állasküzdelem kialakítása a dzsúdó elsajátított dobásaival. Veszélyes helyzetek, fenyegetettség felismerése, viselkedésminták elsajátítása a fenyegetettség elkerülésére. Segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrés és az önfegyelem.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikái. A tanult sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete. A természeti környezetben sportok egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályai. A mostoha időjárási feltételek melletti testmozgás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal a tematika továbbtervezése. A játék- és sportkultúra gazdagodása a szabadidőben szórakozást és a játékélményt nyújtó új sportágak mozgásanyagának megismerésével. Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágak és népi hagyományokra épülő sportolási forma elsajátítása. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek elsajátítása. A szabadban végzett mozgások jelentőségének belátása. A környezettudatosság fontosságának elismerése. A természeti/környezeti hatásokkal szembeni alkalmazkodó, ellenálló képesség növekedése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagának elsajátításával. A szabadidőben rekreációs céllal végzett fizikai aktivitás iránti pozitív beállítódás fokozódása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszagnak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal; falmászás; íjászat, lovaglás, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. <i>Egy – a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga:</i> Korcsolyázás (az 5-6. évfolyamos tudásanyag bővítése) <i>Siklások:</i> egy lábon kapaszkodással, majd önállóan; váltott lábbal, ellökéssel; guggolásokkal. <i>A korcsolyázás technikai alapjai:</i> elrugaszkodás, pihenés, támaszhelyzet. Rajtolás. <i>Előrekorcsolyázás</i> egyéni és páros gyakorlatokban: a jégpálya hosszában, keresztben, körben; szlalom korcsolyázás; jobb és bal lábon siklással; egymás tolásával. Előrekorcsolyázás, az optimális sebesség után váltott lábon siklások. Váltott lábon siklások, a lengő láb előre és hátra lendítésével. Előrekorcsolyázó gyakorlatok csoportokban. <i>Hátrakorcsolyázás:</i> lépegetéssel hátrafelé; állásban, guggolásban; folyamatosan. Ívben korcsolyázás: tárgyak, társak megkerülése lendületes korcsolyázással. Koszorúzás előre: szlalom korcsolyázás tárgyak, társak között; koszorúzás nyolcas alakzatban; koszorúzás kijelölt kör területén. Megállás. Hátrakorcsolyázás egyenes vonalon és körben. Íves korcsolyázás tárgyhoz közeli kanyarodással - versenyszerűen is. Koszorúzás hátra. Fordulatok jobbra, balra. Asztalitenisz (folyosón és szabadban felállított asztalon is gyakorolható) <i>Előkészítő gyakorlatok:</i> a játékoknál felsorolt játékos gyakorlatok. <i>Technikai elemek:</i> alapállás; ütőtartás; lábmunka; tenyeres hosszú adogatás; tenyeres kontraütés; fonák hosszú adogatás; fonák kontraütés; fonák droppütés; tenyeres droppütés; fonák nyesett adogatás; tenyeres nyesett adogatás; alapszervák. Nordic Walking (NW) <i>Technikai elemek:</i> A Nordic Walking alaplépése, a diagonál lépés elsajátítása (az ellentétes kar és láb mozgásának összehangolása). A bot aktív és funkcionális használata (lendületet ad, elősegíti az erő kifejtést, egyensúlyt biztosít). Az alaplépés automatizálása különféle terepviszonyok között (puha, kemény talaj, emelkedő, lejtő stb.). Gyaloglólépés, futó és ugró alaptechnikák. Turul <i>Technikai elemek:</i> adogatás, adogatás átlósan és egyenesen; a labda	<i>Földrajz:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.

megütése alulról és felülről, falra, háló felett. Képességfejlesztés A <i>korcsolyázás</i> alaptechnikai elmeinek gyakorlásával az alapállóképesség, a lokomotoros gyorsaság, az alsó végtag erejének, valamint a koordinációs képességek közül kiemelten az egyensúlyozó képesség fejlesztése. Az <i>asztalitenisz</i> játékhoz szükséges koordinációs képességek fejlesztése játékos gyakorlatokkal, illetve az alapütések technikájának gyakorlásával. A láb és a kar gyorserejének fejlesztése, különös tekintettel az asztalitenisz sportág igényeire. <i>Nordic Walking</i>: Sokoldalú motoros képességfejlesztés (állóképesség, erő, koordináció, mozgékonyaság, gyorsaság), az NW-alaptechnika gyakorlásával. A NW időjáráshoz és környezeti feltételekhez igazodó bemelegítő és nyújtógyakorlatai. <i>Turul</i>: A nyári időszakban a szabad levegőn történő testmozgással, a természet erőinek felhasználásával az edzettség fokozása. Játékok, versengések <i>Korcsolyázás</i>: Játékos rajtolási és megállási gyakorlatok: rajtolás, megállás meghatározott vonal előtt és mögött. Ívben korcsolyázás tárgyak, társak megkerülésével. siklóversenyek, korcsolyaversenyek 30 és 60 méteren, időmérésre. Íves korcsolyázás tárgyhöz közeli kanyarodással, versenyszerűen. <i>Asztalitenisz</i>: Labdapattogtatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben - ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban - ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogtatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevétele. Ütögetés az ütő tenyeres és fonák oldalát váltogatva. Szervák célba - versenyszerűen. Rövidített, illetve szabályos játszmák. <i>Turul</i>: ütögetések és nyítások különböző méretű és felületű célba. Egyéni, páros és vegyes páros játszmák mérkőzésszerűen. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák megismerése, jártasság szintű elsajátítása. A szervezet edzettségének, ellenálló- és alkalmazkodó képességének fokozása a természeti és környezeti hatásokkal. Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudásanyag bővítése, a környezettudatos magatartás formálása. Az új sportági mozgásformák megismerésével a motoros cselekvésbiztonság növelése, technikailag helyes elsajátításukkal a balesetek megelőzése. A technikai gyakorlatok káros kivitelezése következményeinek tudatosításával prevenciós ismeretek átadása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A pszichomotoros tartalmakhoz tartozó információk az önálló és tudatos tanulás, gyakorlás elősegítésére. A választott aktivitás kellékei, játék- és versenyszabályai.	
--	--

A válsztott aktivitás helyes kivitelezésével és a testi épségre káros mozdulatokkal kapcsolatos ismeretek. Információk az sporteszközökről, valamint az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözékről Ismeretek a szabadtéren különböző évszakokban és időjárási körülmények között történő sportolás egészségvédő hatásairól. A környezetkímélő magatartás főbb kritériumai. A rekreáció alapértelmezése, életkori sajátosságai és az életen át tartó fizikai aktivitás alapismeretei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A válsztott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: előre- és hátrakorcsolyázás, koszorú; tenyeres adogatás, tenyeres kontraütés, fonák adogatás, fonák kontraütés, fonák droppütés, tenyeres droppütés, fonák nyesett adogatás, tenyeres nyesett adogatás, alapszerva, Nordic Walking, diagonál lépés, Turul, egészségvédő hatás, rekreáció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vívás	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	A vívásgyakorlatokban a szabályok betartása, biztonsági követelmények ismerete. Baleset megelőzési szempontok ismerete. Fegyelmezett munkavégzés, utasítások maradéktalan végrehajtása.	
A tematikai egység fejlesztési és nevelési céljai	Sikerélmény, örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése. A kihívást jelentő mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. A veszélyhelyzetek kerülése, önuralom. A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése. Ritmusérzék fejlesztése. Motiválás, differenciálás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vívás felszerelése, szabályai, lépések, kitörés, fless, hárítások, hárítási rendszerek	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<i>Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció</i> Gyakorlottság a célszerű óraszervezés megvalósításában. Egyszerű stressz - és feszültségoldó technikákról tájékozottság. Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére. Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete. Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek. A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság. Az eddig elsajátított stressz - és feszültségoldó technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása. <i>Atlétika jellegű feladatmegoldások</i> Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása.
--	---

	Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően. Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben. Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. <i>Torna jellegű feladatmegoldások</i> A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban. A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása. Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában. <i>Sportjátékok</i> Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet. Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában. A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése. Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban. <i>Testnevelési és népi játékok</i> A rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja. A testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséggel rendelkezik. Egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre. A sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket. A tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat. <i>Önvédelmi és küzdősportok</i> A grundbirkózás alaptechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása. A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal. Allásküzdelemben jártasság. A fenyegetettségi szituációkra, segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása.
--	---

	A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés. <i>Alternatív környezetben űzhető mozgásformák</i> Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása. A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság. A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában. A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása. <i>Vívás</i> Sikerélmény, örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése. A kihívást jelentő mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. A veszélyhelyzetek kerülése, önuralom. A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése. Ritmusérzék fejlesztése. Motiválás, differenciálás.
--	--

Tantárgyi értékelés formái és szempontjai

- A követelményrendszer akkor adhat reális visszajelzést a tantervi cél teljesítéséről, ha értékelési szempontjait a nevelésben, az oktatásban és a képzésben felmutatott értékek.
- A nevelést a tanulók aktivitásának, és a szabály, valamint morális rendszerhez való viszonyulásuk felbecsülésén, az oktatást a sportágban mutatott teljesítmények, a képzést a tanulók teljesítményeinek önmagukhoz viszonyított fejlődése alapján értékeljük. A tanulók neveltsége és képzettsége a célrendszerben jelzett követelményeknek megfelelően az érdemjegyben jelenik meg. Az egyszempontú teljesítmény értékelésen alapuló követelmények hibáit ismerjük. A tanulók adottságai - a pedagógiai közhit szerint - erősebben befolyásolják teljesítőképességüket a testnevelésben, mint az elméleti tantárgyakban. Ahhoz tehát, hogy a teljesítmények is értékelési szempontként szerepelhessenek: esélyt kell adni arra, hogy a hátrányos fizikai adottságokkal rendelkezők is jó értékelést szerezhessenek.
- Az esélyjavítás egyik lehetősége a differenciált tananyag kijelöléshez adott módszertani alternatívák alkalmazásával valósítható meg. Az értékelés differenciálásának másik lehetőségét az alkati és az alapvető fizikai adottságok felmérésére készített táblázatok értékelésmódosító szempontkénti felhasználása biztosítja.
- A tanulók neveltsége lényeges tényező egy reális értékelési rendszerben. A tanulók neveltségét (funkcionálisan) tanórai és tanórán kívüli testedzésben felmutatott aktivitásuk és a testedzések szabály, valamint erkölcsi rendjéhez viszonyított cselekedeteik alapján lehet jellemezni.
- A tanulói munka értékelésében az "elégséges" szint megállapítása nevelési alapkövetelmény alapján történik, amelyet az oktatásban és képzésben nyújtott gyenge teljesítmény nem

- ronthat le. Az alapkövetelmény teljesítése a legalább "elégséges" minősítés feltétele. Ez az egyetlen értékelési szint, amely nem tananyagfüggő és nem mérhető teljesítményszinthez kötött. Ennek oka az, hogy a tanulók adottságait ilyen módon lehet/kell figyelembe venni.
- A követelmény és értékelés összefüggése:
 - A követelmény megfogalmazás funkcionális alapon közelít a célhoz. A célra vonatkozó közvetlen követelmény megfogalmazást az értékelés és osztályozás motiváló hatásaival segíti.
 - Az értékelés, osztályozás:
 - A neveltség szintjét becsléssel mérjük a munka aktivitásán, a szabályos egészségőrző és erkölcsös cselekvés értékelésén alapul.
 - Az oktatás szintjét a sportteljesítményekhez, az országos standardokhoz vagy az elsajátításra előírt tananyagmennyiséghez és minőséghez viszonyítjuk.
 - A képzés szintjének alapját a tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődése adja.
 - A tantervi követelmények működése: A tanuló iskolai munkáját végzi, a tanterv és az iskola, testnevelő tanár által meghatározott és előírt követelmények és értékelés ismeretében. A tanár tehát a három szint alapján minősíti a tanuló munkáját, majd érdemjegyeket, ezek összegzéseként félévi és év végi osztályzatot ad.
 - Az értékelő rendszer működésének alapfeltétele az, hogy a testnevelést és gyógytestnevelést tanítók megfeleljenek a következő elvárásnak:
 - A testnevelés egészében érvényesítsék a gerinc- ízületvédelem szabályainak alkalmazását, minden tanulóval rendszeresen végezzék a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó mozgásanyagot. A testnevelés egésze örömet és sikerélményt nyújtson a tanulóknak, még az eltérő testi adottságú tanulóknak is.
 - A tárgyi feltételek arányában igyekezzék sokoldalú, harmonikus nevelési és képzési alapot biztosítani.
 - Igazságosan és következetesen értékelje tanítványait.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

Közösségi nevelés TANTERV
5-8. évfolyam

Évfolyam	5.		6.		7.		8.		Összesen
Tantárgy	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
Osztályfőnöki	1	36	1	36	1	36	1	36	144

Célok és feladatok

A Kerettanterv a tanulók képességeinek fejlődéséhez szükséges egységes követelmények meghatározásával ösztönzi a személyiségfejlesztő oktatást. Ez akkor lehet eredményes, ha az iskola pedagógiai programja, nevelési, tanítási-tanulási folyamata teret ad a színes iskolai életnek, fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, edzi akaratukat, hozzájárul életmódjuk, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk kialakításához.

Mindez olyan pedagógiai munkát feltételez, amelyben a tanulók képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban.

Az oktatás és nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem az iskolán kívüli tevékenységek és a társadalmi élet. Ezáltal sokféle nevelő hatás éri a tanulókat, melyek összehangolása az osztályfőnök feladata. Gondosan egymásra épített nevelési tartalmakkal, azaz tervszerű nevelési rendszerrel lehet megvalósítani a tanulók személyiségének sokoldalú fejlesztését. Ezek a fejlesztési követelmények csak a nevelés-oktatás egészében valósíthatók meg, az osztályfőnöki óráknak kitüntetett szerepe van a szintézisteremtésben.

Az osztályfőnök munkája:

Céltudatosan irányítja az osztályban folyó nevelő-oktató munkát, összehangolja az iskolai és iskolán kívüli nevelési tényezőket. A tanulókkal közösen tervezi, szervezi a közösség életét, biztosítja annak bekapcsolódását az iskola egészének nevelési rendszerébe. Az osztályközösség arculatának formálására kiváló lehetőséget kínálnak a különféle programok: szakkörök, sportfoglalkozások, rendezvények, ünnepek, színházlátogatások, a tanulók szolgálata az iskoláért.

Az osztályfőnök legyen biztos tájékozódási pont a tanítványai számára, akire mindig számíthatnak, akármilyen helyzetbe kerülnek az iskolában vagy otthon.

Az osztályfőnök tevékenységének eredményessége érdekében, kapcsolatot tart tanítványai szüleivel, erősíti a család pozitív nevelési hatásait, ellensúlyozva a negatív társadalmi és családi hatásokat.

Az egyházi iskola osztályfőnöke Istentől kapott feladatának tekinti a nevelést, melyet lelki gondozással párosítva igyekszik a legfelső fokon végezni. Legfontosabb egymást átható tulajdonságai a szeretet, igazságosság és következetesség.

Az osztályfőnök feladatkörei:

- adminisztrációs teendők ellátása
- szervezési feladatok végrehajtása
- közvetlen nevelőmunka
- *figyelemmel kíséri, segíti tanítványai felkészülését a konfirmációra*

Az osztályfőnöki órákon sajátos módszerrel kerül sor a témakörök, a nevelési tartalmak feldolgozására. Fontos, hogy mindazt, amit a gyermek átél az iskolában, a közösség tagjaként élje át. Az órákat jellemezze a fiatalokhoz közel álló tartalom és forma, legyen az a helyes vitakultúra kialakításának, és a közösségépítés színtere. A tanulók a bennük megfogalmazódott gondolatokat, kérdéseket mondják el, hallgassák meg egymás véleményét, legyenek társak a megoldáskeresésben.

Teremtsünk ehhez jó légkört, serkentő környezetet, hogy őszintén nyilatkozzanak. A merev tantervi környezet helyett könyvtárban, közösségi házban vagy a természetben tartott órák segíthetik a feloldódást. A tanulónak lehetősége van a javításra szóbeli, vagy írásbeli felelettel.

A pedagógus saját készítésű motivációs eszközökkel, teszi változatossá óráját. Törekszik a csoportmunka végzésénél tantermi elrendezés kialakítására. A pedagógus törekszik az érdeklődés fenntartására érdekes eszközök használatával gyűjtőmunkára való ösztönzéssel szabad véleménynyilvánítással.

Az osztályfőnöki tevékenység jellemzői:

- Az osztályfőnök tegyen meg mindent annak érdekében, hogy az órák valóban betöltsék jellemnevelés és közösségépítés szerepét.
- A nevelési témák lehetnek kötöttek, szabadon választhatók és aktuális eseményekhez kapcsolódók.
- A nevelési témák szolgálják az általános műveltség gyarapodását, **a keresztyén szemlélet és értékrend alakulását.**
- Hozzájárul a fiatalok önismeretének, önfejlesztő képességének, az egészséges életmód, magatartáskultúra, erkölcsismeret, vallásismeret alakításához.
- Segíti a tanulókat a megfelelő kapcsolatrendszereinek felismerésében, azok kialakításában és ápolásában.
- Fejleszti a tanulók toleranciáját mások és a társadalmi problémák iránt.
- Olyan nevelést folytat, hogy a tanítványok tudásuk révén szakmai életükben, belső erkölcsi normáik révén társadalmi és magánéletükben, **hitük révén pedig legmélyebb emberi mivoltukban kikezdzhetetlenek legyenek.**
- Igényesség kialakítása az élet minden területén személyes és párkapcsolatokban, a közösségi kötődésekben (iskola, osztály, gyülekezet), a mindennapi munkában, a beszédben, a testkultúrában.

Kiemelt közös követelmények

Hon- és népismeret

Minden tanuló ismerje meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ismerjék a kiemelkedő magyar férfiak, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők sportolók tevékenységét, munkásságát.

Legyenek jól tájékozottak a haza földrajzában, irodalmában, történelmében mindennapi életében. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.

A tanulók legyenek nyitottak a hazánkban és szomszédságukban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megismerésére, megbecsülésére.

A hon- és népismeret segítse elő harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel. Alapozza meg a nemzettudatot, mélyítse el a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet.

Ösztönözzön a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására. Késztesse az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységekre.

Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz

Alakuljon ki a tanulóknál pozitív viszony a közös európai értékekhez. Becsüljék meg az európai fejlődés során létrehozott eredményeket, köztük Magyarország szerepét, hozzájárulásait.

Legyenek érdeklődők, nyitottak az európai kultúra, életmód, szokások, hagyományok iránt, különös tekintettel a hazánkat környező országokra, népekre. Ismerjék meg az európai egység erősödésének jelentőségét, ellentmondásait, szerepét az országnak és lakosainak az életében.

A tanulók ismerjék az egyetemes emberi kultúra legjellemzőbb, legnagyobb határú eredményeit. Legyenek nyitottak, megértők a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások; a másság iránt, becsüljék meg ezeket.

Szerezzenek információkat az emberiség közös (globális) – főleg Magyarországot közelebbről érintő – problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Legyenek érzékenyek a problémák lényege, okai, összefüggéseinek és megoldási lehetőségeinek a keresése, feltárása iránt.

Az iskolák és a tanulók törekedjenek arra, hogy valamilyen módon közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában. ***Ez megnyilvánulhat pl. testvérgyülekezetekkel való kapcsolat felvételében.***

Környezeti nevelés

A környezeti nevelés átfogó célja elősegíteni a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát. A tanulók váljanak érzékenyék környezetük állapota iránt.

Legyenek képesek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére; a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére; a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik felismerésére és jogaik gyakorlására; alakuljon ki bennük bátorító, vonzó jövőkép, amely elősegíti a környezeti harmónia létrejöttéhez szükséges életvitel, szokások kialakulását és a környezet iránti pozitív érzelmi viszonyulások megerősödését. A környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

A jövőkép megfogalmazása során közös értéket fogadtat el, amelyet mindenki értelmezni tud. A jövőkép kialakítását és megvalósítását úgy irányítja, hogy az mindenki tevékenységének részévé válhat.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit.

A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére törekvés váljon meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

Kommunikációs kultúra

A kommunikációs kultúra a megismerést, a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést szolgáló információk felfogása, megértése, szelektálása, elemzése, értékelése, felhasználása, közvetítése, alkotása.

Össztevői a szimbolikus (verbális, matematikai) jelek útján történő, a képi, valamint a mozgásban, a tevékenységben, a magatartásban megnyilvánuló kommunikáció képességei. Beletartozik ezekbe a metakommunikáció (a tekintet, a gesztusok, a testtartás, a hanghordozás, a mozgástér) alkalmazásának az ismerete is.

A kommunikációs kultúra részben a műveltség, a tudás alapja, részben az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdek érvényesítésének, egymás megértésének, elfogadásának, megbecsülésének döntő tényezője. Középpontjában az önálló ismeretszerzés, véleményformálás és kifejezés, a vélemények, érvek kifejtésének értelmezésének, megvédésének a képességei állnak. Mindezek elsősorban az anyanyelv minél teljesebb értékű ismeretét kívánják.

Napjainkban értesüléseink túlnyomó részét nem személyesen hozzánk intézett „üzenetekből” merítjük, hanem mesterséges közvetítő rendszerek útján. A tömeges, passzív információfogyasztás az életvitel és a gondolkodás torzulásához vezethet. Ezért az iskolának az új audiovizuális környezetet értő, szelektíven használó fiatalokat kell nevelnie.

Testi és lelki egészség

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. A különböző műveltségi területek feldolgozása során adjon ismereteket a betegségek, balesetek, sérülések elkerülésére, az egészség megőrzésére. Személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyermekek, ifjak egészségi állapotát javítják. Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tisztelésére is nevel.

A pedagógusok készítsék fel a gyermekeket, az ifjakat arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés – leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezői és ezek elkerülésének módjait. Nyújtsanak támogatást a gyermekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol-, és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Segítsék a krízishelyzetekbe jutottakat. Megkerülhetetlen feladata az iskolának, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel. Fordítson figyelmet a családi életre, a felelős örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Az iskolai környezet, mint élettér is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van. Az egészségnevelési és egészségvédő programok megvalósításán túl fontos az egyéni tanácsadás a tanulókkal folytatott személyes elbeszélgetés formájában.

Kísérjük figyelemmel a tanulók étkezési ellátását, törekedjünk egy egészséges napirend kialakítására.

Tanulás

A tanulás a pszichikum módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretelsajátítás és a figyelem, az emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata.

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden nevelő teendője, hogy a gyermekeket tanítsa tanulni. Ennek eredményeképpen a diákok a tanulás időbeli és sorrendi tervezésben tegyenek szert fokozatos önállóságra. Vegyen részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában. Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák a saját pszichikus feltételeiket. Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak az elsajátítása, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magában: egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; az értő olvasás fejlesztése; az emlékezet erősítése, célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra művelése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása. A tanulás fontos színtere és eszköze lehet az iskolai könyvtár.

A pedagógusnak fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási típusát, stílusát, szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Mindezekhez és az adott tartalmakhoz kapcsolódva gondosan válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait.

A tanulási nehézségekkel küzdő illetve lemaradó tanulók számára biztosítsuk a rendszeres korrepetálást. A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában fontos az osztályfőnökök aktív együttműködése a fejlesztésben részt vevő szakemberrel illetve a szülőkkel.

Sajátos nevelésű igényű a tehetséges tanuló is. Az ő fejlesztésük szakkörök, önképző körök formájában történhet. Biztosítsuk számukra a könyvtár, az IKT eszközök használatának lehetőségét. Érdeklődő diákjainkat inspiráljuk versenyeken, vetélkedőkön való részvételre.

„Mert annak, akinek van, annak még adnak, hogy bőven legyen neki” Máté 25, 29

Pályaorientáció

A pályaorientáció általános célja, hogy segítse a tanulók pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak tevékenységek és tapasztalatok útján történő megismerése; a lehetőségek és a valóság, a vágyak és a realitások összehangolása. Tudatosítani kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször pályamódosításra kényszerülhetnek.

Az iskolának – a tanulók életkorának és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételek, tevékenységek biztosítására van szükség, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődéseiknek megfelelő területen, ezzel is fejlesztve önismeretüket és pályaismereteiket. A pályaorientáció csak hosszabb folyamat során eredményes és csak akkor, ha a különböző tantárgyak, órán és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul.

Fejlesztési követelmények

- A tanuló ismerje a személyiség összetevőit, a pszichikus működés fő törvényszerűségeit.
- Tudatosan alakítsa pozitív életvezetését
- Ismerje meg önmagát, társait. A valós én-kép megismerésével törekedjen a helyes magatartásra, legyen közösségének és saját személyiségének formálója.
- Tapasztalja meg és tudatosítsa, hogy a közösségnek nélkülözhetetlen szerepe van személyiségének formálásában.
- Sajátítsa el a kritikai gondolkodást és döntéshozatali készségeket, melyek szükségesek a társadalmi kérdések megoldásában.
- Értse meg, hogy az életminőség nem csupán a társadalom gazdasági jólétének, hanem saját testi, szellemi és az egyéni életvitel harmóniájának is függvénye.

- Az élet kérdéseiben való döntés során keresztyén elveket alkalmazzon.
- Készüljön fel a sikeres pályaválasztásra, amely helyes önismeretre épül.
- Ismerje hazánk kiemelkedő államfőit, tudásait, művészeit, sportolóit, akiknek kulturális örökségünket köszönhetjük.

Értékelés

- Az ismeretek elsajátítását, megértését a tanulók személyiségében rögzült pozitív változásokat, a magatartást az osztályzattal értékeljük.
- Elsősorban a tanulók tanítási-tanulási folyamatban megnyilvánuló aktivitását értékeljük.
- Törekedjünk a tanulói önértékelés, az egymás értékelése és a tanári értékelés egyensúlyára.
- A pozitív cselekvések alapján folyamatos visszajelzésre törekedjünk.
- Folyamatos megfigyelés alapján rendszeresen értékeljük szóban a tanulók viselkedését, teljesítményét, érdeklődésüket, hozzáállásukat, de sohasem a személyiségüket.
- A Pedagógiai Programban meghatározottak szerint történik a dolgozatok javítása. Az érdemjegyek dokumentálása folyamatos a naplóban és az ellenőrzőben. Az e-naplóban történő nyomon követés nem csak az intézményvezetés számára biztosított, hanem a szülők számára is.
- A legfontosabb ismeretek, fogalmak, összefüggések elsajátításának mérésére számtalan lehetőség kínálkozik, fontos hogy emberi méltóságuk megsértése nélkül tegyünk azt.
- Az eltérő attitűdök felett nem ítélezhetünk.
- Értéknek, minőségnek tekinthetjük a tanulók pozitív személyiségváltozását, helyes szokásaik és életvezetésük, testi-lelki harmóniájuk kialakulását.

Alkalmazható könyvek, tankönyvek, tanulmányi segédletek

Biblia

Antonie de Saint – Exupéry: A kis herceg – Lang Kiadó

Csutor Péter: Egészségnevelés Faccus

Dr. Buda Béla: Szenvedélyeink: Megelőzés, felismerés, rehabilitálás – Sub Rosa

Dr. Frenkl Róbert: Maradj fiatal! A sportolás és az egészség – Sub Rosa

Egészséged – Testben-Lélekben: Pozitív Döntéshozás: Mondj Nemet a probléma-helyzetekre:

Tanári kézikönyv CHEF-Hungary Alapítvány

Ferku Imre: Tehetségnevelés OKTESZT Kiadó

Fürtsné dr. Kályi Erzsébet: Milyen legyenek? Mit kell tudnom, mit kell tennem Bp. Konsept.

Gyurián Edit: Út a felnőtté válás felé – Soproni Szociális Foglalkoztató

Janikovszky Éva: A tükör előtt – Móra Könyvkiadó

Janikovszky Éva: Akár hiszed, akár nem – Móra Könyvkiadó

Kosztolányi Dezső: Már néha gondolok a szerelemre

Mácz István: Kísértés a jóra Szent István Társulat

Majrik Lászlóné: Osztályfőnöki kézikönyv az általános iskola 5-8. osztálya számára
Tankönyvkiadó

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk – Móra Könyvkiadó

Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig – Móra Könyvkiadó

Neveljétek az Úr tanítása szerint – Református Pedagógiai Intézet

Ofi kézikönyv -RPI

Oscar Wilde: Az önző óriás

Polinger Mária, Zsíros Lajosné: Értelmes élet 11-12 éves tanulónak Magister

Rétény Endréné: Önismereti alapok – Emberismeret 13 éveseknek Nemzet Tk.

Robert Fisher: Hogyan tanítsuk gyermekeinket tanulni? Műszaki Könyvkiadó

Szabó Judit-Zsíros Lajosné: Életutak Példaértékű tulajdonságok 13-14 éveseknek – Magister, 1993.

Szabó Kálmán: Osztályfőnöki kézikönyv Nemzeti Tankönyvkiadó

Tanítást-tanulást segítő taneszközök

Zsíros Lajosné: A küszöbön 12 13 éveseknek Magister

Zsíros Lajosné: A szeretetről 8-9 éves tanulónak Magister

OSZTÁLYFŐNÖKI 5. ÉVFOLYAM

Témakör	Óra
Egyén és közösség	9
Tanulás, tudás, művelődés	7
Ember-, és társadalom	3
Ember élettere és környezete	4
Emberismeret	3
Szabadon felhasználható órakeret	10
Ö s s z e s e n :	36

A kötelező órakeret: 36

Szabadon felhasználható órakeret: 10 (magatartás, szorgalom értékelése)

Ezen kívül felhasználható az adott osztály igényei szerint – az aktualitásokat figyelembe véve.

Az egyes témák feldolgozásához speciális szakembereket hívhatunk, vendégeink lehetnek az iskolából indult volt diákok. Fontos, hogy a tantervi program megvalósítása mellett, ***sohasem feledkezzünk meg az Isten által gondjainkra bízott gyermekek szükségleteiről.***

A témák feldolgozásához leginkább hatásos módszerek:

- szituációk, élethelyzetek eljátszása azok elemzésével
- vetélkedő
- irodalmi, zenei szemelvények
- régi népi játékok
- beszélgetés, véleménycsere
- dramatizálása
- kiselőadások
- kirándulás, múzeum és színházlátogatás
- gyűjtőmunka

Témakör **5. évfolyam**

EGYÉN ÉS KÖZÖSSÉG
Óraszám: 9 óra

TARTALOM

A felső tagozat változásai az alsó tagozathoz képest (házirend, célok, feladatok)
A felelősi rendszer kialakítása, értékelési rendszere
Az együttműködő közösség (akadályozói, rendbontói, passzívak, fegyelem fontossága)
Személyes kapcsolatok az osztályban (szociometriai felmérések)
A közösség fejlődésének értékelése (magatartás, tanulmányi munka)
Önismeret, önvizsgálat (tulajdonságaink megismerésének módjai)
Személyiség, egyéniség, jellem (Milyen szeretnék lenni?)
Példaképeim (***Jézus a példaképünk.***)
Társas kapcsolatok az osztályban (barátság, szeretet, tisztelet)
Alapvető illemszabályok a társas kapcsolatokban (bemutakozás, megszólítás, köszönés stb.)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje az iskola alapvető rendjét, tartsa tiszteletben szabályait
Ismerje a Biblia idevonatkozó parancsolatait
Tartsa be az udvariasság alapvető szabályait
Becsülettel végezze el a rábízott feladatokat
Hallgassa meg társait és tartsa tiszteletben véleményüket
Legyen aktív tagja az iskolának, osztályközösségének
Segítse a gyengébbeket
Lássa be jó és rossz tulajdonságait, törekedjen a még jobbra

Témakör

TANULÁS, TUDÁS, MŰVELŐDÉS

Óraszám: 7 óra

TARTALOM

A tanulás és a tudás közti különbség, összefüggései
Eredményes tanulási módszerek megismerése „*A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme*” Pld. 1, 7-9
Munka az iskolában (hetese, ügyeletesi feladatok stb.)
Kitartás, türelem, önfeláldozás
Az eredményes tanulás akadályai (meg nem értés stb.)
A tanulás a munka értékelése (önértékelés, osztálytársi, tanári, szülői)
Munkám a családban (mindennapi megbízatások, állandó feladatok)
Szorgalom, segítség adása, elfogadása

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a tanulás és tudás közti különbséget
Alakítsanak ki helyes napirendet. Rendszeres tanulás
Vállalt és kapott feladatait végezze felelősségteljesen
Lássa be „biztos” tudás, csak rendszeres tanulással érhető el
Bibliai példákon keresztül is szerezzenek jártasságot e lelki tulajdonságok elsajátításában
Legyen napi teendője a családban

Témakör

EMBER ÉS TÁRSADALOM

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

A család típusa, tagja, feladatai. Generációk együttélése. Gazdálkodás a családban
A család szerepe az egyén harmonikus fejlődésében
Az én családom (a legmeghittebb közösség, évfordulók, ünnepek)
A Biblia tanítása a családi életéről (1 vessző-egy köteg vessző példája)
Életem az iskolában (az iskola törvényei, hagyományok, hogyan tehetem szebbé?)
Otthonom – iskolám – lakóhelyem (környezetünk rendben tartása, lakóhelyi értékek védelme, hagyományápolás)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a család fogalmát, feladatait
Érezze át, hogy ő is építőeleme a családnak
Tudjon önzetlenül adni, erejéhez mérten segítse családját
Tudjon örülni a szeretetből fakadó ajándékoknak
Ápolja környezetét, őrizze hagyományait
Ismerje iskolája névadóját és munkásságát

Témakör

EMBERISMERET

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Az ember (testi sajátosságai, kommunikációs formák, társas magatartás, tudatosság, ösztönösség)
Életünk különböző szakaszai és jellemzői (csecsemő, kisgyermek, óvodás, iskolás kor, kisiskolás kor, serdülőkor, felnőtt és öregkor)
Életkornak megfelelően életmód, kapcsolat, szokások, értékek, vágyak alakulása
Az ember megismerése kitartó szeretetet igényel
Mi alapján ítélünk meg másokat? *„Ahogy ítélték, úgy ítélnék meg titeket is...”* Máté 7, 12

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje az ember testi sajátosságait
Tudjon különbséget tenni az ösztönösség és tudatosság között
Alakítson ki életkorának megfelelő életmódot
Igyekezzen megismerni a másik embert, ne a látszat alapján ítéljen
Szeretetet, empátiát, toleranciát alkalmazzon embertársaival való kapcsolatában

Óraszám: 4 óra**TARTALOM**

Az egészség érték (testi jólléti állapot, testedzés, egészséges táplálkozás, elhízás veszélyei, teljesítmény és táplálkozás)

Elemi higiéné követelményei (kézmosás, fogmosás stb.)

Káros szenvedélyek (dohányzás, alkohol, szervezetre gyakorolt hatásuk: hogyan tudok visszautasítani?)

Tartalmas szabadidő (olvasás, hobbi, önművelődés, könyvtárhasználat)

Szabályok: illik, nem illik (iskolában, utcán, ebédlőben, színházban, templomban)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje az elemi higiéné követelményeit és alkalmazza azokat

Legyen belső igénye a rendszeres mozgás

Óvja saját és mások testi épségét

Ne fogadja el az alkoholt, cigarettát és más a szervezetére káros anyagokat. Tudjon nemet mondani

Ismerje és alkalmazza a kultúrált viselkedés szabályait

Környezetét tartsa mindig rendben, tisztán

Ismerje az önművelődés lehetőségeit

OSZTÁLYFŐNÖKI 6. ÉVFOLYAM**ÓRATERV**

Témakör	Óra
Egyén és közösség	9
Tanulás, tudás, művelődés	5
Ember és társadalom	3
Emberismeret	3
Ember élettere és környezete	4
Jövőkép, kilépés az élet-be	2
Szabadon felhasználható órakeret	10
Ö s s z e s e n:	36

A kötelező órakeret: 36

Szabadon felhasználható órakeret: 10 (magatartás, szorgalom értékelése)

Felhasználható az osztály igényei szerint, az aktualitások figyelembevételével

A témák feldolgozásához leginkább hatásos módszerek:

- beszélgetés, vita véleménycsere
- szituációk, élethelyzetek eljátszása azok elemzésével
- kiselőadások
- dramatizálás

- riportok készítése és azok írásban való megjelenítése
- fórum
- vetélkedő
- irodalmi, zenei szemelvények
- régi népi játékok
- sajtófigyelő
- kirándulás, múzeum és színházlátogatás
- videofilmek megtekintése
- gyűjtőmunka
- kamasz-panasz

Témakör

EGYÉN ÉS KÖZÖSSÉG

Óraszám: 9 óra

TARTALOM

A közösség céljai, feladatai a tanévben (helyzetértékelése, újabb feladatok)
 A köz, és magántulajdon (az iskola épületeinek, tantermeinek rendben tartása, megbecsülése, megóvása, károkozás büntetése, személyi tulajdon)
 Feladatvállalás (együtt-egymásért, a feladatok pontos lelkiismeretes ellátása, együttműködés)
 Felelősségtudat kialakítása önmagunk, barátaink, családtagjaink, embertársaink iránt. Isten által ránk ruházott felelősség.
 Milyen vagyok? (testi-lelki harmónia alapja az önismeret. Torzult énképek, beképzeltség, önhittség.)
 Önzetlenség – önzés (egészséges önismeret és túlzott önimádat közötti különbség, lemondás a másik ember javára, mások szolgálata.)
 Öszinteség-hazugság (őszinte és igaz barátság, családi életünk alapköve az őszinteség)
 A másság elfogadása (tolerancia, más népek, különféle embercsoportok, különbözünk, de nem különbek vagyunk)
Mindannyian Isten teremtményei vagyunk
 Rossz szokásaim (hogyan küzdjem le? Reális énkép kialakítása, reális célok kitűzése, bírálat, önbírálat)

KÖVETELMÉNYEK

Tartsa tiszteletben mások személyi tulajdonát
 Tudjon képességének megfelelően együttműködni társaival a közös tevékenységben
 Értse meg saját felelősségét embertársai iránt, s lelkiismeretességre törekedjen
 Fogadja el türelemmel a segítőkész bírálatot, s általa igyekezzon rossz szokásaitól megszabadulni
 Fogadja el a másságot, ismerje el annak értékeit és tartsa tiszteletben azokat
 Szerezzen jártasságot bibliai példákon keresztül a pozitív lelki tulajdonságok elsajátításában

Témakör

TANULÁS, TUDÁS, MŰVELŐDÉS

Óraszám: 5 óra

TARTALOM

Az én tanulási stílusom (auditív, vizuális, mozgásos, egyéni stb.)
A fizikai és szellemi munka (különbségek, munka és alkotás kapcsolata)
Miért tanulunk? (a tanulás motívumai: érdeklődés, tudásvágy, elvárások, célok, realitás; a tudás belátás és bölcsesség *Péld 1:7; 14:6*)
Iskolán kívüli tanulás (lehetőségei, a tanulás tág értelmezése)
Létünk alapja (a munka a szükségleteink kielégítésének forrása, kedvelt tanulási és munkalehetőségek, igények)
Munka és személyiség (Hogyan dolgozzunk? – munkasiker, kudarc hatása a személyiségre)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje önmaga képességeit, reális célokat tűzzön maga elé
Tudjon tanulni eltérő tanulási módok szerint
Becsülje meg a mások által végzett munkát és eredményeit
Ismerje a helyes munkakultúrát
Értse meg, hogy létezésünk alapja a munka

Témakör

EMBER ÉS TÁRSADALOM

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Nemzeti és egyházi ünnepeink: március 15. Augusztus 20. Október 23. Október 31. (a haza iránti szeretet, nemzeti hovatartozás érzésének kialakítása; Hogyan ünnepeljünk? Történelmi háttér megismertetése. *Kereszténynek vagyunk.*)
Hagyományok-szokások (szülőföld, lakóhely, itt élő emberek szokásainak, hagyományainak megismerése, értékei megóvásának kialakítása)
Természeti kincseink (A világörökség részévé nyilvánított értékek bemutatása; Hollókő, Budai várnegyed, Aggteleki cseppkőbarlang; hogyan védjük, óvjuk ezeket? Tanulmányi kirándulás, természetjárás viselkedési szabályai) Ne bánts az élőlényeket, hiszen *minden Isten teremtménye.*

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje korának megfelelően ünnepeink történelmi hátterét és méltó módon vegyen részt azok megünneplésén
Legyen büszke magyarságára, ismerjen történelmi nagyságokat
Ismerje szűkebb környezetét, lakóhelyét és vegyen részt értékei megóvásában, hagyományai megőrzésében
Legyen aktív természetvédő, *ismerje Isten rendelését a természetről*

Témakör

EMBERISMERET

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Megváltoztam (a serdülőkori korai szakaszai és ennek hatása a serdülőre, a családra. „Lázadásaim”)
Építem önmagam (egészséges életrend, napirend összeállítása és annak betartása, a szellemi és fizikai munka helyes aránya, igényes szórakozás)
A test és a lélek egyensúlya (testi, lelki tulajdonságok, rendszeres mozgással építem testem és lelkem, a sport, a testedzés fontossága, **a szándékos veszélyeztetés – Isten ellen elkövetett bűn**)
Önismeret (te is felelős vagy önmagad alakításáért; példaképeim; mi legyek, ha nagy leszek?)

KÖVETELMÉNYEK

Szeresse a mozgást, tudja, hogy ez az egészség alapja
Alakítsa ki napirendjében a fizikai és szellemi tevékenységek helyes arányát
Igényes szabadidőt válasszon a kikapcsolódásra
Tudjon pozitív példaképet választani

Témakör

AZ EMBER ÉLETTERE ÉS KÖRNYEZETE

Óraszám: 4 óra

TARTALOM

Az egészség érték: jólléti állapot (vizsgáljuk meg a napirendünket, időbeosztásunkat tervezni kell)
A család (kommunikációs zavarok a családban, összeütközések feloldása, véleményalkotás, kritikus gondolkodás, szeretet, szülő-gyerek kapcsolat, **a keresztyén család**)
Káros anyagok / hatások a szervezetre (az alkohol egészségkárosító hatása, az italozás következményei, az alkoholizmus mint betegség, vigyázz : házibuli, számítógép-függőség, a média lélekromboló hatása)
Szabadidő társakkal (játék, sport, vetélkedés, társas-baráti együttlét)
Egy kis illemtan (köszönés, bemutatkozás, megszólítás, levél üdvözlőlap, az internetes oldalak „intelligens” használata)

KÖVETELMÉNYEK

Tudja megfelelően megtervezni napi időbeosztását
Ismerje a harmonikus család alapvető jellemzőit
Tudja a családtagok hibáit megértéssel elviselni, segítsen azok kijavításában
Ismerje az egészségre káros anyagokat, hatásait, tudja elutasítani azokat
Felelősség saját egészsége iránt: **„Viseljétek gondot magatokra”** ApCsel. 20, 17-32

Óraszám: 2 óra**TARTALOM**

Foglalkozások, szakmák (ismerje szülei foglalkozását, tudja megkülönböztetni a fizikai és a szellemi munkát, a két munkacsoport különbségei és hasonlóságai, társadalmi és anyagi elismerésük, milyen iskolatípusban kell tanulni az egyes szakmákhoz?)

Munkahelyek meglátogatása (ismerjenek meg néhány szakmát, a munkahelyeket, figyeljék meg a használt anyagokat, szerszámokat, munkakörülményeket, tevékenységeket)

Pályaválasztási elképzelések (gyermeké, szülőé, azok egybevetése, mi motiválta a választást? Ki döntson?)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje szülei foglalkozását, szakmáját

Tudja megkülönböztetni a fizikai és szellemi munkát

Lássa be, hogy a fizikai és szellemi munka egyaránt fontos

Legyen elképzelése saját pályaválasztásáról

OSZTÁLYFŐNÖKI 7. ÉVFOLYAM**ÓRATERV**

Témakör	Óra
Egyén és közösség	9
Tanulás, tudás, művelődés	5
Ember és társadalom	3
Emberismeret	3
Az ember élettere és környezete	3
Jövőkép, kilépés az élet-be	3
Szabadon felhasználható órakeret	10
Ö s s z e s e n :	36

A kötelező órakeret: 36

Szabadon felhasználható órakeret: 10 (magatartás, szorgalom értékelése)

Felhasználható az osztály igénye szerint az aktualitásokat figyelembe véve. Munkahelyek meglátogatása, különböző szakmák megismerésére stb.

A témák feldolgozásához leginkább hatásos módszerek:

- beszélgetés, vita véleménycsere
- szituációk, élethelyzetek eljátszása azok elemzésével
- kiselőadások
- dramatizálás
- riportok készítése és azok írásban való megjelenítése
- fórum

- vetélkedő
- irodalmi, zenei szemelvények
- régi népi játékok
- sajtófigyelő
- kirándulás, múzeum és színházlátogatás
- videofilmek megtekintése
- gyűjtőmunka
- kamasz-panasz

Témakör

EGYÉN ÉS KÖZÖSSÉG

Óraszám: 9 óra

TARTALOM

A közösség céljai, feladatai az új tanévben (a közösség további fejlesztése, magatartási normák megerősítése, egyéni és közösségi érdekek helyes arányának kialakítása)

Közös munka a társakkal (felelősségvállalás a feladatok végrehajtásában, egymás segítése a siker érdekében)

Kultúrált magatartás (udvariasság, tartózkodjanak a kihívó magatartástól, nemek közötti kapcsolat viselkedési szabályai)

Helyes önértékelés kialakítása önértékelés, önbírálat alapján

Milyen vagyok? Milyen lehetek? (az ideális én-kép fejlesztése, elvárásaim magammal szemben, mások elvárásai velem szemben, Isten elvárásai velem szemben)

Kommunikáció, metakommunikáció fejlesztése (a beszéd, nyelv szerepe a mindennapi érintkezésben)

Cselekvéseink motivációi (tudatosság, szükségletek, önmegvalósítás, Példaértékű gondolatok, tettek – ***Jézus a példakép***)

Írott és íratlan szabályok az emberi együttélésben (szokás, erkölcs, jog, a szabályok be nem tartásának büntetése)

A család mint a nevelés legfőbb színtere (érzelmi védetség, ***a keresztyén család értékei***)

Vitakultúra (közös ügyek nyílt, kultúrált vitában való megbeszélése, a jó vita jellemzői: őszinte, előítéletektől mentes, fontos kérdésekről folyik)

KÖVETELMÉNYEK

Alkalmazza a kultúrált beszédstílust a társakkal való kommunikációban

Vállalja a felelősséget cselekedeteiért, az elvégzett munkáért

Értse meg, hogy a kritika, még ha jogos is csak megfelelő formában közölhető

Az igazi értékek ismerete, megbecsülése

Legyen udvarias, tisztelettudó társakkal, felnőttekkel szemben

Fogalmazza meg elvárásait saját magával szemben

Törekedjen saját és mások elvárásainak megfelelni

Ismerje az emberi együttélés legfontosabb szabályait és alkalmazza azokat

Lássa be csak a kultúrált vita alakítja a helyes közvéleményt

Óraszám: 5 óra

TARTALOM

Magatartás szorgalom és tanulmányi helyzet értékelése (összehasonlítás a korábbi állapottal, helyes továbbhaladási irány megfogalmazása)

A tanulás feltételei (teljes nyugalom, megfelelő testi erőnlét, képességek, hit a sikerben, önellenőrzés, saját talentumaink kihasználása)

Ki miben jobb? Önellenőrzés, önértékelés

Az igazi tudás (az igazi tudás nemcsak értelmünket, hanem egész lényünket érinti, *Péld 1:7; 14:6*)

KÖVETELMÉNYEK

Legyen képes értékelni saját eredményeit és megfogalmazni a továbblépés útját

Ismerje a tanuláshoz szükséges feltételeket

Lássa be, mindenkiben van valami jó, ami által értékes lehet

Istentől kapott adottságait igyekezzon megfelelően hasznosítani

Témakör

EMBER ÉS TÁRSADALOM

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Akikre büszkék lehetünk (kiemelkedő tudósok, feltalálók, írók, költők, munkásságán keresztül bővítsék ismereteiket, kulturális örökségünkről)

Hazánk Európában (helyezze el hazánkat Európában és a világban – helytörténeti vonatkozások)

Fejlődő demokráciánk (politizálás, politikai kultúra)

Életünk e bolygón (*A teremtett világ rendje, Isten által ránk bízott felelősségünk*; környezeti ártalmak számbavétele, megelőzés lehetőségei; Mit tehetek én mindezért? A környezetvédelem általában és közvetlen környezetünkben)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerjen olyan magyar embereket, akikre büszkék lehetünk

Legyen büszke népünk, és a határainkon túli magyarság kulturális örökségeire

Alakuljon ki globális környezettudatos gondolkodása és aktív cselekvő magatartása

Témakör

EMBERISMERET

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Önismeret (reális énkép, példakép, önfejlesztési módok)

Serdülőkor problémái (biológiai és higiéniai, változások és okai, *Istentől kapott adott adottságaim elfogadása*)

Testkultúra e korban (miért és hogyan törődöm testemmel? Ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus, mindenki szép valamiben)

Ismerkedés – kapcsolatteremtés (kikkel vagyok kapcsolatban? – társak, felnőttek, idegenek, a kapcsolat alapja: azonos érdeklődés, szeretet; a jó kapcsolat feltételei; az ismerkedés illemtana)

KÖVETELMÉNYEK

Alakítson ki reális képet önmagáról, törekedjen annak továbbfejlesztésére

Fogadja el Isten által kapott testi adottságait

Ismerje a serdülőkor változásainak biológiai alapjait

Értse meg a fokozottabb testápolás fontosságát, óvja testét és egészségét

Alkalmazza a kapcsolatteremtés illemtani szabályait

Témakör

AZ EMBER ÉLETTERE ÉS KÖRNYEZETE

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

A jó lelki állapot (fogalma, a stressz, stresszkezelés és szabályozás)
A család (esztétikus környezete, kényelem, célok, álmok)
Kísértésnek kitéve (a drog, fajtái, idegrendszeri hatásai, nem élek vele!)
Szabadidő: a tömegkommunikáció hatásai (színház, mozi, video, reklám, a technika hatásai az emberi kapcsolatokra)
Szabályok (a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, utcai viselkedés illemtana)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a jó lelki állapot fogalmát, törekedjen fenntartására
Vegyen részt otthona szépítésében, tisztántartásában
Ismerjen a stressz kezelésére alkalmas módszereket
Válogasson a televízió műsorai között, csak az igazán értékeseket nézze
Tudjon szabályosan közlekedni gyalogosan és kerékpárral egyaránt

Témakör

JÖVŐKÉP, KILÉPÉS AZ ÉLETBE

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Pályaválasztás (érdeklődés, jellem, motiváció; az érdeklődés változása, mi motiválhatja a pályaválasztást? A jellem hogyan befolyásolja a pályaválasztási szándékot?)
Érdekes életpályák, életutak (vendégek fogadása, riportok készítése, hogyan alakult olyanná, amilyen?
Erőfeszítések, kudarcok, kitartás)
Pályaválasztási elképzelések (gyerek-szülő, döntés joga)
...ne aggodalmaskodjatok az életetek felől” Máté 5-7

KÖVETELMÉNYEK

Legyen elképzelése a pályaválasztásról
Tudja elmondani érdeklődésének motivációit
Értse meg a célok elérésében a kitartás mindig eredményt hoz
Ismerjen meg életpályákat
Tegyen erőfeszítéseket céljai megvalósításáért „...keskeny az az út, mely az életre visz” Máté 7-14

OSZTÁLYFŐNÖKI 8. ÉVFOLYAM

ÓRATERV

Témakör	Óra
Egyén és közösség	8
Tanulás, tudás, művelődés	4
Ember és társadalom	3
Emberismeret	3
Az ember élettere és környezete	4
Jövőkép, kilépés az élet-be	4
Szabadon felhasználható órakeret	10
Ö s s z e s e n :	36

A kötelező órakeret: 36

Szabadon felhasználható órakeret: 10 (magatartás, szorgalom értékelése)

Felhasználható igények és aktualitások szerint.

A témák feldolgozásához leginkább hatásos módszerek:

- beszélgetés, vita véleménycsere
- szituációk, élethelyzetek eljátszása azok elemzésével
- kiselőadások
- dramatizálás
- riportok készítése és azok írásban való megjelenítése
- fórum
- vetélkedő
- irodalmi, zenei szemelvények
- régi népi játékok
- sajtófigyelő
- kirándulás, múzeum és színházlátogatás
- videofilmek megtekintése
- gyűjtőmunka
- kamasz-panasz

Óraszám: 8 óra

TARTALOM

Feladataink és céljaink a 8. osztályban (továbbtanulási példamutatás tanulmányi, magatartási stb. terén)
Különböző csoportok az osztályban, barátok és klikkek, magányosak és vezéregyenységek)

„Amint akarjátok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is akképpen cselekedjétek azokkal” (LK 6:31)

A közösség szolgálatában (képességek szerint, értékek a kapcsolatteremtésben, empátia, tolerancia, konfliktus és kudarc-tűrés)

Ellentmondásos életkorban vagyunk (vágyak és igények, lehetőségek, helyes önismeret, önkritika, egészséges ambíció, gátlások leküzdése)

Útban a felnőtté válás felé (szó és tett, a vágy és az értelem viszonya)

Barátság, szerelem (azonos és eltérő elemei, értékei, tisztelet a másik nem iránt, a Biblia parancsolata a szexualitásról)

Generációk együttélése a családban (tisztelet, a korra való tekintet nélkül, alkalmazkodás a családban)

Diákönkormányzat (vállalt feladatok elvégzése kötelesség, önzetlenség és lelkiismeretes munkavégzés)

Az Istentől kapott szabadsággal való helyes élés. (a lelkiismeret, szabadság-felelősség, engedelmisség.
„Mindent szabad nékem, de nem használ 1 Kor 10,29)

KÖVETELMÉNYEK

Használja fel Isten által kapott adottságait embertársai szolgálatára

Legyen birtokában biztos keresztyén értékeknek, melyek kapcsolatainak, cselekedeteinek mozgatórugói

Tanúsítson mindenkor példamutató magatartást

Értse meg az igazi demokrácia gyakorlásához szükség van az egyéni és közösségi érdekek felismerésére, összehangolására

Értse meg, a szabadság nem azt jelenti, hogy neki mindent szabad

Témakör

TANULÁS, TUDÁS, MŰVELŐDÉS

Óraszám: 4 óra

TARTALOM

Tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (reális önértékelés, cél meghatározása)
Megbízható tudás (biztos tájékozódási képesség, összefüggések felismerése, kritikus gondolkodás; problémamegoldás) az igazi tudás: „*az értelmünk szemeinek a megvilágosítása*” /Ef 1:17-19/
Elhatározásaim (kezdemenyezőkészség, vállalkozói bátorság; keresztyén hozzáállás)
Én és a nyári munka (tervkészítés)
Versengés, együttműködés (a „mindenáron győzni akarok” nem helyén való)

KÖVETELMÉNYEK

Legyen reális önismerete
Tudja alkalmazni ismereteit a hétköznapiakban, válják életgyakorlata részévé
Hassa át minden tevékenységét az elkötelezettség, beleértve a tudást is
Tervezze meg nyári tevékenységeit
Tudjon társaival együttműködni, tartsa be a csapat és sportszellem alapvető szabályait

Témakör

EMBER ÉS TÁRSADALOM

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Én is hazám állampolgára vagyok (alapvető jogok és kötelességek megismerése, gyakorlása és végrehajtása közötti egyensúly)
Magyarország idegenforgalmi nevezetességei (földrajzi helyek bemutatása, pl. nemzeti parkjaink, tanulmányi kirándulások előkészítése, szükséges ezek védelme erkölcsi és anyagi szempontból)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje alapvető kötelességeit és jogait, a szerint cselekedjen
Legyen tisztában mit szabad és mit lehet
Ismerje hazája (szűkebb lakóhelye idegenforgalmi nevezetességeit, tudja azt bemutatni)
Érezzen felelősséget ezen értékek megóvásáért

Témakör

EMBERISMERET

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Boldogság és szomorúság (mit jelent? a boldogság összetevői: öröme, meglegetettség, értelmes élet, a boldogság alapja: nyitottság, életkedv, szeretet, tettek; szomorúság forrása: félelem, önbizalom hiánya, magány)

„Örüljete az örülőkkel, sírjatek a sírókkal” Róma 12-15

Hegy beszéd: Kik boldogok?

Kamaszszerelm (az élet természetes ajándéka: szeretet, szerelm, hogyan fejezzem ki a szerelmem?

Illemtan. Szexualitás: miért káros túl korai kezdése? a test tisztelete, uralom a nemi ösztönök felett)

Élet és halál (a földi lét értelme, **a Biblia válasza a halálra**, Illyés Gyula: Feltámadás c. versének gondolatai)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a boldogság és a szomorúság mit jelent?

Segítsen szomorú embertársain

Tudja a különbséget szerelm és szexualitás között

Értse meg a korai szexualitás veszélyeit

Tartsa be a Biblia ide vonatkozó parancsolatait

Témakör

AZ EMBER ÉLETTERE ÉS KÖRNYEZETE

Óraszám: 4 óra

TARTALOM

Elsősegélynyújtás (balesetek, beteglátogatás, betegápolás)

Otthon (önkiszolgálás, háztartási eszközök használata, konyhatechnika, korszerű táplálkozás)

Kísértésnek kitéve (AIDS fogalma, fertőző források, védekezés, szűrés, tanácsadás)

Szabadidő (kirándulás szervezése, programkészítés, viselkedési szabályok)

Közlekedés (KRESZ- ismeret, közlekedési morál, kerékpárral a közúton)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje az elsősegélynyújtás legalapvetőbb formáit

Tudja szakszerűen használni a háztartási eszközöket

Ismerje az AIDS fogalmát, az ellene való védekezés módjait

Rendelkezzen alapvető KRESZ ismeretekkel

Óraszám: 4 óra

TARTALOM

Jövőmre készülök (pálya, szakma, foglalkozás, beosztás, munkakör, képzettség)
Személyiségleltár (képességeim, erősségek-gyengeségek-lehetőségek-veszélyek)
Középfokú iskolák (típusai, felvételi követelmények, pályaalkalmasság, helytállás)
Pályaválasztási döntés (elképzelések, alternatívák, döntés)
Próba felvételi (felkészülés, megjelenés, bemutatkozás, kommunikáció, siker-kudarck)

KÖVETELMÉNYEK

A témában szereplő fogalmak ismerete, helyénvaló használata
Ismerje a középfokú iskolák típusait és felvételi követelményeiket
Pályaválasztási döntését képességeinek ismeretében hozza meg

Dráma és színház
Helyi tantárgyi tanterv
6. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
6.	1	36	34	2

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Az 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet módosításához készített, és az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervben található általános iskola 5-8. évfolyamára kiadott Dráma és színház tantárgyi kerettanterv alapján készült az intézmény helyi tanterve.

Az Oktatási Hivatal honlapján található kerettantervek a Nat 2020 szabályozásával, tartalmával összhangban állnak.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta és a helyi sajátosságokat beépítette: Habdák Szilvia szakirányú végzettséggel rendelkező pedagógus

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

A dráma és színház tanítása olyan művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amelynek célja az élményeken keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése. A dráma és színház kreatív folyamata szolgálja a tanulók ön- és társismeretének gazdagodását, segíti az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítést és kapcsolatfenntartást.

A tanulói tevékenységek a gondolatok és érzelmek kifejezését, ezzel együtt különböző drámai és színházi kifejezési formák megismerését, alkalmazásuk elsajátítását és értelmezését szolgálják. A dramatikus tevékenység gyakorlása és tanulása hozzájárul az öazonosság erősítéséhez és a nemzeti, helyi vagy nemzetiségi közösségi tudat kialakításához.

A dráma és színház tevékenységformáival való – a Nemzeti alaptanterv magyar nyelv és irodalom tantárgyra vonatkozó szemléletéhez igazodó – személyes találkozás révén a művészeti ág nyelve a tanulók sajátjává válik, és mindezek eredményeként kialakul bennük a művészettel élés, az értő befogadóvá válás alapvető igénye.

A dráma és színház tevékenységei nagy szerepet játszanak a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott valamennyi kompetencia fejlesztésében.

Fejleszti a tanulás kompetenciáit, mert a tanuláshoz kapcsolódó sikeresség megélt élményként jelenik meg, mely más tárgyak tanuláshoz is pozitív megerősítést ad.

Fejleszti a kommunikációs kompetenciákat, mert a dráma és színház keretei között sokféle önkifejezési forma (verbális, vokális, nonverbális) alkalmazására és gyakorlására van lehetőség, ami a kommunikációs lehetőségek körét a megszokotthoz képest erőteljesen

kitágítja. A kommunikáció folyamatában a tanulók nyitottan, érzékenyen és kritikusan viszonyulnak mások véleményéhez, illetve konstruktív párbeszéd folytatására törekednek.

Fejleszti a digitális kompetenciákat, hiszen a tanulók kezében lévő digitális eszközök a hétköznapi kommunikáció mindennapos eszközei, melyeket konkrét vagy szimbolikus tartalommal gyakran alkalmaznak kortárs élethelyzetekben. Emellett a dramatikus tevékenységek során a tanulók azonosítják a digitális környezet kínálta lehetőségeket és veszélyeket is, érvényesen foglalkozhatnak a magánszféra, a személyes adatok és a digitális identitás meglétével vagy hiányával, veszélyeztetésével vagy biztonságával.

Fejleszti a matematikai, gondolkodási kompetenciákat, hiszen a dramatikus tevékenységek folyamán és következtében a tanuló motivált a problémák azonosítására, a kérdések megfogalmazására, a bizonyítékok keresésére és értékelésére, a logikus érvelés alkalmazására, a következtetések levonására, és megalapozott információkra, tényekre és bizonyítékokra támaszkodó döntésekre törekszik. Ugyanakkor a dráma és színház tevékenységei teret adnak a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak is, a fantázia, kreatív megközelítések szabadságának, melyek szintén nagy szerepet játszanak a gondolkodás fejlesztésében.

Fejleszti a személyes és társas kapcsolati kompetenciákat, hiszen a tantárgy tanulmányának jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeret, a reális önértékelés kialakulását, ugyanakkor a csoportos együttműködésben, közös cél érdekében zajló munka, erősíti az érdekérvényesítés és az alkalmazkodás dinamikus egyensúlyában zajló konfliktusmegoldások folyamatát.

A tantárgy sajátosságai miatt nagyban fejleszti a kreativitás, kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáit, hiszen a tárgy tanulása során a tanuló olyan készségeket sajátít el, amelyek magukban foglalják gondolatok, tapasztalatok és érzések befogadását és kifejezését a művészetek és más kulturális kifejezőmódok széles körében.

Végül a személyiségfejlesztésben betöltött szerepe miatt fejleszti a munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciákat is.

A dráma és a színház tantárgy értékelésénél a NAT irányelveivel összhangban az iskola választhat a fejlesztő, tanulást támogató és az összegző-minősítő eszközök használata között. Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek legyenek, már a tanulási folyamat elején ismertté váljanak. Minden tanuló önmagához, saját fejlődési útjához mérten értékelendő. A tevékenységek értékelésében meghatározó szerepet kell kapnia a tanulói önértékelésnek, a társértékelésnek és a csoportos értékelési formáknak, fejlesztve ezzel a tanuló reflektivitását és érzelmi, szociális intelligenciáját. Az iskola ennek érdekében dönthet úgy, hogy elsősorban vagy kizárólag fejlesztő, tanulást támogató (pl. szöveges vagy egyes dramatikus formákra támaszkodó) értékelést alkalmaz.

6. évfolyam

A dráma és színház tanítása komplex művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amely interakciókon keresztül, játék, cselekvés és tapasztalat útján éri el célját, a dramatikus tevékenységben megvalósuló tanulást.

A dráma és színház eszközeinek megismerése és kreatív alkalmazása segíti a tanulók személyes megnyilvánulását, az önbizalom megteremtését, kapcsolatteremtő képességének kibontakoztatását. Szolgálja a tanulók beszédfejlesztését, mozgásfejlesztését, önkifejezését, ön- és társismeretének gazdagodását. Szerepet játszik a koncentráció, a figyelemösszpontosítás, a térbeli tájékozódás, az érzékelés fejlesztésében, az együttműködési készség kialakításában.

A dramatikus tevékenységekben, a játékokban, a problémaközpontú tematikus foglalkozásokban való cselekvő részvétel során megélt egyéni és közösségi élményeken keresztül fejlődnek a tanulók alkotó és befogadó, valamint kommunikációs és szocializációs készségei, képességei.

A tárgy fejlesztési feladatai és ismeretei elsősorban tevékenység-központú, komplex gyakorlati képzés során sajátíthatók el. Ezért a tematikai egységekhez időkeretek csak ajánlatként határozhatók meg. A feltüntetett témakörök és fejlesztési feladatok megjelenése átfedi egymást, a tagolás csak a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja, a tanterv óraszámajánlásai az éves összóraszám vonatkozásában nyújtanak tájékoztatást. A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési feladatokat és ismereteket a hozzárendelt óraszámokkal. A témakörök, illetve a fejlesztési feladatok és ismeretek nem sorrendben, hanem a korosztály és a csoport adottságainak, képzettségének megfelelően, a szaktanár döntése alapján, akár integrált formában, ugyanazon tevékenységek keretében is feldolgozhatóak; egy fejlesztési feladat pedig több tevékenység során is vizsgálható.

A keresztyén ember életében a műalkotások megismerése, az éneklés imádság, tanítás, Isten dicséretének, a hálaadásnak és a szeretetnek kifejezése. A református iskola tánc és dráma oktatásában tehát kiemelt szerepe kell, hogy legyen az Istenről és Istenhez szóló énekeknek, saját történetek feldolgozásának, előadásoknak. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek nem csupán mellékesen vagy kikapcsolódásképp, hanem teljes örömmel és figyelemmel tudjanak rész venni a dráma és színház órákon, hogy az énekek, bibliai témájú műalkotások megismerése által istentiszteleti részvételük és lelki életük egyaránt gazdagodjék. A bibliai témájú műalkotások, előadások biztos ismerete elősegíti, hogy a tanulók a gyülekezetek aktív tagjaivá váljanak, a gyülekezetek szolgálatában részt vegyenek.

6. évfolyam:			
Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összüidőkerete
Szabályjátékok, népi játékok	7	0	7
Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)	4	+1	5
Rögtönzés	5	0	5
Saját történetek feldolgozása	5	0	5

Műalkotások feldolgozása	3	+1	4
Dramaturgiai alapfogalmak	3	0	3
A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)	2	0	2
Színházi műfajok, stílusok	2	0	2
Színházi előadás megtekintése	3	0	3
Évfolyam összesen	34	+2	36

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	2
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Szabályjátékok, népi játékok		0
Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, táncal)	Bibliai témájú zeneművek, bábelőadások, előadások	1
Rögtönzés		0
Saját történetek feldolgozása		0
Műalkotások feldolgozása	Bibliai témájú műalkotások	1
Dramaturgiai alapfogalmak		0
A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)		0
Színházi műfajok, stílusok		0
Színházi előadás megtekintése		0
Összesen:		2

Témakör: Szabályjátékok, népi játékok

óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felfedezi a tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságait és összefüggéseit;
- megfigyeli, azonosítja és értelmezi a tárgyi világ jelenségeit;
- felidézi a látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat;
- kitalál és alkalmaz elképzelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat;
- tudatosan irányítja és összpontosítja figyelmét a környezete jelenségeire;
- koncentrált figyelemmel végzi a játékszabályok adta keretek között tevékenységeit;
- megfigyeli, azonosítja és értelmezi a környezetéből érkező hatásokra adott saját válaszait;
- értelmezi önmagát a csoport részeként, illetve a csoportos tevékenység alkotó közreműködőjeként.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Beszéd- és légzéstechnikai gyakorlatok (a hangsúly-, a beszédtempó- és a hangmagasságváltásra épülő gyakorlatok)
- A látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások felidézése

- Koncentrációs és lazítógyakorlatok az ismert gyakorlatok formai nehezítésével, illetve új gyakorlatok megismerésével
- A figyelem összpontosítása és tudatos irányítása a környezet jelenségeire
- Térérzékelést, tájékozódást, koordinációt, egyensúlyérzékletet fejlesztő gyakorlatok
- A tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságainak és összefüggéseinek felfedezése
- Csoportépítő játékok

Fogalmak

beszédtechnika, légzéstechnika, hangerő, hangmagasság, hangterjedelem, hangszín, hanglejtés, beszédtempó, beszédritmus, szünettartás, testtartás, gesztus, mimika, tekintet, koncentráció, lazítás, egyensúly, koordináció, térhasználat, együttműködés

Javasolt tevékenységek

- A kifejező közlés technikai alapjainak elsajátítása – artikulációs gyakorlatok, tempó-, hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok (pl. beszédre készítő játékok, hanggyakorlatok)
- Beszédgyakorlatok szavakkal, szókapcsolatokkal, mondatokkal; beszédgyakorlatok egyszerű, könnyen tanulható szövegekkel
- Nem verbális kommunikációs játékok: beszéd nélküli gyakorlatok egész csoportban különféle kommunikációs helyzetekben, kis csoportokban és párosával
- Koncentrációs gyakorlatok a figyelem irányítására, a mozgás koordinációjára, az együttműködésre, az egymáshoz igazodásra csoportos és páros formákban
- A térérzékelést, a térbeli tájékozódást, a mozgáskoordinációt fejlesztő egyszerűbb gyakorlatok
- Az egész csoport együttműködését igénylő játékok

Témakör: Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)

óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- fejleszti az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlatát;
- adekvát módon alkalmazza a verbális és nonverbális kifejezés eszközeit;
- felfedezi a tárgyi világ kínálta eszközöket, ezek művészi formáit (pl. a bábót és a maszkot);
- használja a tér sajátosságaiban rejlő lehetőségeket;
- felfedezi a feszültség élményét és szerepét a dramatikus tevékenységekben;
- felismeri a helyzetek feldolgozása során a szerkesztésben rejlő lehetőségeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlat fejlesztése
- A verbális és nonverbális kifejezés eszközeinek adekvát módon történő alkalmazása
- A tér sajátosságaiban rejlő lehetőségek figyelembevétele a dramatikus játékokban
- A tárgyi világ kínálta eszközök, és ezek művészi formáinak (pl. a báb és a maszk) alkalmazása a dramatikus játékok során
- A feszültség élményének és szerepének felfedezése a dramatikus tevékenységben
- Kommunikációs játékok
- Interakciós játékok

Fogalmak

drámajáték, kommunikáció, interakció

Javasolt tevékenységek

- Csoporton belüli kommunikációt és együttműködést erősítő játékok
- Megadott témára, címre alkotott állóképek, képsorozatok
- Egyszerű szituációk megjelenítése különféle eszközrendszerek használatával (pl. némajáték, számsorok, halandzsa)
- Bábos, maszkos formák használata a szerepbelépés elősegítésére, illetve a játéklehetőségek kitágítására

Témakör: Rögtönzés

óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az alkotótevékenység során használja a megismert kifejezési formákat;
- felfedezi a szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségeket;
- felismeri és alapszinten alkalmazza a kapcsolat létrehozásának és fenntartásának technikáit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségek felfedezése
- A kapcsolat létrehozási és fenntartási technikáinak alapszinten történő alkalmazása
- Rögtönzéses gyakorlatok közösen egyeztetett karakterek szerepeltetésével
- Rögtönzés közösen választott témára, a tanár által megadott szervezési formában
- A rögtönzés értelmezése, megvitatása
- A rögtönzésre épülő alkotótevékenység során a megismert kifejezési formák alkalmazása

Fogalmak

szituációk alapelemei, szerep, szerepbe lépés, típusok ábrázolása

Javasolt tevékenységek

- Rögtönzés a tanár által megadott témák vagy fogalmak alapján
- Rögtönzés a tanulók által közösen kidolgozott cselekményvázra (jelenetvázra) építve
- Szituációs játékok a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával, befejezetlen történetre
- Nem verbális kifejezőeszközökre építő rögtönzések (pl. témára, fogalomra, mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
- Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és közös értelmezése; a szereplők cselekvési lehetőségeinek keresése (célok, szándékok, gátak vizsgálata)
- Rögtönzés a megismert kifejezési formák alkalmazásával

Témakör: Saját történetek feldolgozása

óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat;
- értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén;
- felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit;

- alkalmazza a tanult dramatikus technikákat a helyzetek megjelenítésében.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Történetek (látott, hallott, olvasott, a tanár által hozott, a tanulók élményeiből építkező) dramatikus feldolgozása
- A kiscsoportos dramatikus tevékenységben a vizsgált tartalmakhoz a tanulók önálló döntései alapján formai megoldások társítása
- Történetek, élmények dramatikus feltárása során a tanár és a tanulók által közösen választott bábos, zenés vagy mozgásos elemek alkalmazása
- Történetek, döntési helyzetek értelmezése, megvitatása

Fogalmak

forma és tartalom, feszültség, hatás, döntési helyzet

Javasolt tevékenységek

- Spontán beszédre késztető gyakorlatok (pl. közös mondandó, történetgazda)
- Feszültségteli jelenetek felidézése kiscsoportos rögtönzések formájában
- Közös történetalkotás feszültségteli jelenetekre építve
- Analóg történetek alkotása, analóg helyzetek dramatikus feldolgozása
- A távolítás egyéb technikáinak alkalmazása (pl. a megfordítás vagy a szerepcsere lehetőségeinek alkalmazása)
- A szereplő sokszorozása adta lehetőségek kibontása, alkalmazása (pl. a szereplő és a belső hangok külön választása)
- Távolítás más művészeti területek formanyelvének alkalmazásával

Témakör: Műalkotások feldolgozása

óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén;
- felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A látott-hallott-olvasott történetek különböző dramatikus tevékenységekkel történő értelmezése
- Irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek elemzése, feldolgozása dramatikus tevékenységekkel (pl. balladák, mesék, elbeszélő költemények, mítoszok, mondák, kortárs irodalmi alkotások, a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján)
- Az irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek lehetséges megoldási alternatíváinak felismerése és vizsgálata különféle dramatikus tevékenységekkel
- Dramatikus improvizációk irodalmi művek vagy (nép) hagyomány felhasználásával
- Különböző irodalmi vagy művészeti alkotások (pl. zene, képzőművészet, film, fotó, iparművészet) játékon, megjelenítésen keresztül történő megközelítése

Fogalmak

fény-árnyék, hangsúlyos pontok, kontraszt, forma, méretarány, ritmus a művészetben, tempó, harmónia, diszharmónia

Javasolt tevékenységek

- Ritmusjátékok a műelemzésben
- Különböző művészeti alkotások maszkos, bábos és/vagy mozgásos, táncos dramatikus tevékenységekkel történő megközelítése
- Különböző karakterek kifejezése, jellemzése mozgással, tánccal
- Művészi szövegrészletek, a (nép) hagyomány szövegeinek és/vagy más elemeinek felhasználása különböző dramatikus tevékenységekben

Témakör: Dramaturgiai alapfogalmak

óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat;
- felismeri és azonosítja a dramatikus szituációk jellemzőit (szereplők, viszonyrendszer, cél, szándék, akarat, konfliktus, feloldás).

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A szerep alapelemeinek (funkció, karakter, viszonyok) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során
- A cselekmény alapelemeinek (téma, történet, cselekmény, esemény) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során
- A dramatikus szituációk alapelemeinek (szereplők, hely, idő, viszonyrendszer, probléma) felismerése és azonosítása

Fogalmak

szerep, funkció, karakter, viszony, téma, történet, cselekmény, cselekményszál, esemény

Javasolt tevékenységek

- Szerepjátékok megadott dramaturgiai szerkezetekre
- Közös történetépítés dramatikus eszközökkel
- A felépített és megjelenített történetek dramaturgiai szempontú elemzése

Témakör: A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)

óraszám: 2 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felfedezi a kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejét;
- felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A szöveg megjelenési formái a színpadon
- A kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejének felismerése
- A színház akusztikus kifejezőeszközei (élő zene, zörej stb.)
- A színházi vizualitás eszközei (díszlet, jelmez, fény stb.)
- Bábhasználat, bábszínház
- Mozgás és tánc a színpadon

Fogalmak

dialógus, monológ, élő zene, hangeffekt, díszlet, jelmez, fényeffekt, báb, maszk, árnyjáték

Javasolt tevékenységek

- Hangra, zörejre, ritmusra, zenére épülő dramatikus tevékenységek
- Kísérletezés a színházi vizualitás eszközeivel dramatikus tevékenységek során
- Dramatikus tevékenységek berendezési tárgyakkal, kellék- és jelmezhasználattal
- Kapcsolatfelvétel, dialógus, monológ szöveges, mozgásos, táncos, maszkos, bábos tevékenységekben
- A színházi kifejezőeszközök használatának értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben

Témakör: Színházi műfajok, stílusok

óraszám: 2 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Alapvető színpadi műfajok felismerése és megkülönböztetése
- Alapvető színpadi műfajok jellemző jegyeinek elkülönítése és egyes elemeinek alkalmazása saját játékokban
- A színházi előadások formanyelvi jellemzőinek felismerése és azonosítása a látott előadásokban
- Egyszerűbb stílusgyakorlatok

Fogalmak

tragédia, komédia, vígjáték, bohózat, színmű, opera, táncjáték, stílus

Javasolt tevékenységek

- A komikus jelenetek jellemzőinek vizsgálata dramatikus tevékenységekkel
- A zene, az ének színpadi alkalmazásának lehetőségei dramatikus tevékenységekben, és ennek megfigyelése színpadi munkában
- Szöveges, mozgásos, bábos stílusgyakorlatok
- Paródia-játékok a megismert műfajokhoz és stílusokhoz
- A színházi műfajok, stílusok értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben

Témakör: Színházi előadás megtekintése

óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felfedezi a színházi kommunikáció erejét;
- felismeri a színházi élmény fontosságát;
- a színházi előadást a dramatikus tevékenységek kiindulópontjául is használja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Előadástípusok és műfajok alapvető jellemzőinek felismerése
- A tanár és a tanulók által közösen választott típusú és műfajú színházi előadás megtekintése
- A színházi kommunikáció erejének felfedezése
- A színházi élmény fontosságának felismerése

- Élmények megfogalmazása irányított beszélgetés keretében
- Élmények feldolgozása dramatikus tevékenységformák segítségével
- A színház közösségi feladatai, funkciói

Fogalmak

színjáték, színpad, színész, néző, szervezési feladatok

Javasolt tevékenységek

- A közösen látott előadás megbeszélése, megvitatása, értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben
- A színpad összetett hatásrendszerének vizsgálata
- A szereplők és a történet színpadi ábrázolásának értelmezése
- A színpadi térformáknak és használatuk következményeinek vizsgálata
- A zene, a mozgás és a tánc színpadi szerepének, hatásának értelmezése

2. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A **dráma és színház órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, mind a tanárnak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.

Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, előadásokat, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagy sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok, vizsgák, előadások, dramaturgiai játékok.

A 6. évfolyam esetén a tanév elején **diagnosztikus mérést** végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló” ismeretek megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Így lehet érdemben megalapozni a stratégiát. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.

A **formatív értékelés** az ismeretek elsajátítása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul. Visszajelez a tanuló felé arról, hogy teljesítménye mennyire felel meg a tanár elvárásainak.

A tanárnak arról, hogy munkája mennyire eredményes; következtetést enged arra, hogy mely tevékenysége korrigálandó vagy hibás. E kétirányú jelzés révén szabályozza a tanulás és tanítás folyamatát. A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A témakörök feldolgozása közbeni (formatív) értékelés nem ítélkezik, hanem segít, irányít. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az elvárásunknak mennyire felel meg.

A **szummatív értékelés** összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév vagy iskola (6. osztály) végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.

A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

Osztályzattal értékelhető:

- Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés);
- Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
- Házi feladat ismertetése;
- Szóbeli felelet;
- Előadások;
- Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
- Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
- Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;
- Füzetvezetés (évi egy alkalommal).

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:

Formatív értékelés esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 30% között	elégtelen (1)
31% - 50% között	elégséges (2)
51% - 75% között	közepes (3)
76% - 95% között	jó (4)
96% - 100% között	jeles (5)

Témazáró dolgozatoknál

0% - 30% között	elégtelen (1)
31% - 50% között	elégséges (2)
51% - 75% között	közepes (3)
76% - 90% között	jó (4)
91% - 100% között	jeles (5)

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

EGYHÁZI ÉNEK
Helyi tantárgyi tanterv
Általános tantervű tanulócsoportok
4., 6. és 9. évfolyamok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Az egyházi ének tantárgyat a hitoktatás részeként, de ökumenikus módon, teljes osztályok részvételével oktatjuk.

A tanterv 4., 6., és 9. évfolyamos tanulócsoportokra készült, de adaptálható más évfolyamra is.

Az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvodában az egyházi ének tanítása az 5. és a hatodik évfolyamon történik. Ezért a 4. évfolyam tantárgyi óraszámát és tananyaga az 5. évfolyamra értendő.

A tantárgy órakerete:

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret*</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
1.	0	0	0	0
2.	0	0	0	0
3.	0	0	0	0
4.	1	36	0	36
5.	0	0	0	0
6.	1	36	0	36
7.	0	0	0	0
8.	0	0	0	0
9.	1	36	0	36
10.	0	0	0	0
11.	0	0	0	0
12.	0	0	0	0

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

*Az 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott kerettanterv az egyházi ének tantárgyhoz nem rendel óraszámot, ezért a református jogszabályok és az eddigi gyakorlat alapján a hit- és erkölcstan 2-2 óra mellé a fent említett évfolyamokon *egyházi ének tantárgyként heti +1 órát szánunk az egyházi énekanyag megismertetésére* a hitoktatásra szánt órakeretben.

Megjegyzés:

- Jelen tantervi javaslatunk a 4. 6. és 9. évfolyamon számol az egyházi ének tantervi oktatásával.
- A lehetőség azonban megvan arra is, hogy az iskola e helyett más évfolyamokon tanítsa az egyházi éneket.
- A 4-, illetve 6- és 8 osztályos gimnáziumi tagozaton 1 illetve 2 évben heti 1 egyháziének-óra kötelezettséget a 11-12. évfolyamon, a „Művészetek” műveltségterület egyházzenei moduljainak keretében is lehet teljesíteni.
- Az iskola rendelkezhet úgy is, hogy eddigi rendjük szerint, integrálva – emelt óraszámú ének-zene órák keretében – tanítják az egyházi éneket. Az emelt óraszámra jó lehetőség a 11-12. évfolyam ének-zene moduljainak felhasználása.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház közoktatási törvénye (MRE 2005. évi II. törvény) 31.§ (3) bekezdésében előírt egyházi ének tantárgy bevezetésének végrehajtásáról szóló Zs-96 /2006 MRE Zsinati határozat mellékleteként megjelent kerettantervi ajánlás alapján, de összhangban a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv A- változatával készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az egyháziének-óra pedagógiai szakmai eredményességét segíti az ének-zene tantárgy tanórai és az énekkar szakköri keretekben végzett tevékenysége.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Az RPI ének tantervi munkacsoportja: Draskóczy Balázs, Dr. Farkasné Sajó Márta, Körösmezei-Varga Zsuzsanna, Laczkó Éva

A helyi sajátosságokat beépítette: Baracsiné Lakatos Margit

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné intézményvezető

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése – fejlesztési területek szerinti bontásban

<i>Tematikai egység rövid címe</i>	<i>4. osztály</i>	<i>6. osztály</i>	<i>9. osztály</i>
1. Zenei reprodukció - Éneklés	27	27	27
2. Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	2	2	1
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	1	1	1
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	2	2	1
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	4	4	6
Évfolyam összesen:	36	36	36

Tantárgyi bevezető:

A keresztyén éneklés lényegének summáját Pál apostol Kolossébeliekhez írt levelében találhatjuk (Kol 3,16): „*A Krisztusnak beszéde lakozzék tibennetek gazdagon, minden bölcsességben; tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel, hálával zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak.*” Csomasz Tóth Kálmán értelmezésével az éneklés lényege tehát a következő:

- Krisztusnak beszéde. Nem emberé, még ha ember mondja, éneklis is.
- Bennünk kell, hogy lakozzon; nem átmenetileg, hanem állandóan, s így belőlünk kell, hogy kiáradjon mások felé is.
- Gazdagon – nem szegényesen, árválkodva, hanem bőségesen.
- Minden bölcsességben, teljes, nem csak rész szerint való mértékben, elménket teljesen áthatva, kizárólagosan ráfigyelve.
- Tanítván és intvén: nem csupán gyönyörködtetésért, s még inkább nem kikapcsolódásért, pihenésképpen, hanem mintha Isten kérne, tanítana általunk (2Kor 5,20)
- Egymást, mivel az egyetemes papság elve szerint mindenki tanító és tanítvány.
- Zsoltárokkal, mint amik felidéznek Isten nagy tetteit, aki tegnap, ma és örökké ugyanaz.
- Dicséretekkel, mint amik dicsőítik az Urat, s magasztalják a Messiást.
- Lelki énekekkel, mint amiket a Szentlélek ihlet
- Hálával zengedezvén, mert ez vele szemben az egyetlen lehetséges magatartás.
- Szívetekben – mély és személyes megtelítődéssel, Áprily Lajos megfogalmazásában: „hű szájjal és hű szívvel” (Református énekeskönyv: 167.)
- Az Úrnak, akie a dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás

A kötelező jelleggel egyházi ének néven oktatott tantárgy rövid múltat tekint vissza. Ez azonban sosem jelentette azt, hogy ne oktatták volna az egyházi éneket. Sőt régen az ének- vagy zeneóra egyházi énekek éneklését, és egyházzenei tudás továbbadását jelentette elsősorban. Ebbe a szemléletbe hozott változást Ádám Jenő és Kodály Zoltán azóta világhírűvé vált „Kodály-módszer”-e, mely anyagát tekintve kibővítette a tantárgyat: ettől kezdve – az egyházi ének mellett – népdalok, műdalok éneklése, zenei ismeretek megszerzése, zenetörténeti korok megismerése képezte a tárgy tananyagát. Érthető, hogy ez a tananyag nem volt átadható heti egy órában, szükségessé vált hát az óraszám növelése 2-3 órára. A háború után szépen lassan átszerveztették az ének-zene könyvek anyagát; rövidesen kikerültek, új – „haladó” – szöveget kaptak az egyházi énekek. A kieső anyagot igyekeztek pótolni, azonban így is idővel sokak szemében túlreprezentálttá vált a tárgy. A rendszerváltás, és az azzal együtt járó nyitás politikája, mely szükségessé, korszerűvé tette a nyugati nyelvek tanítását iskoláinkban, valamint az ennek idejére eső technikai-informatikai forradalom, mely megkövetelte a számítástechnika tanításának jelentőségét, a tanórák számának növekedését eredményezte; kézenfekvőnek látszott hát – ellensúlyozásképpen – az ének-zene órák számának csökkentése.

A rendszerváltás után újrainduló egyházi iskolákban a régi hagyományok alapján természetesnek tűnt az egyházi énekek visszavétele a tananyagba. Az igény több részről is megfogalmazódott: szükség volt egyrészt arra, hogy a vallás mondanivalója mellett annak liturgiai külsőségeit is megismerje a tanuló, másrészt arra, hogy az egykor „lefejezett” ének

tantárgy újra teljessé lehessen, s nem utolsó sorban arra, hogy a politikai okokból mellőzött kultúrkincs ismét hozzáférhető legyen. Érthető volt ugyanakkor a fenntartó egyházak részéről az a törekvés is, hogy az iskolák egyházi voltát kihangsúlyozni alkalmasabb tantárgyak és műveltségi területek nagyobb jelenlétét kívánták meg. A megoldást már nehezebb volt megtalálni: Voltak iskolák, melyek próbálkoztak az egyházi ének integrálásával az ének-zene tantárgyba, ez azonban az óraszám emelése nélkül nem volt több látszatintézkedésnél.

A Magyarországi Református Egyház az egyházi éneket önálló tantárgyként a rendszerváltás óta először 2004-ben szerepeltette, a középiskolai képzésbe illeszthető nyelvi előkészítő évfolyam tantervi ajánlásában. A heti egy órás, egy éves egyházi ének tanterv a Református Pedagógiai Intézet gondozásában született meg. Ezzel nagy hiányosságot törlesztettünk. – Egy évvel később, 2005-ben a Zsinat az 1995-ös közoktatási törvényének módosításával előírta az egyházi ének tantárgy bevezetését és oktatását a református egyházi fenntartás alatt működő alap- és középfokú közoktatási intézmények számára. Az egyházi ének oktatása a hit- és erkölcstan órákkal együtt több jelentős pedagógiai célt szolgál református iskoláinkban.

A tananyag döntő részben az 1948-as, hivatalban lévő énekeskönyvből válogat. *(Énekeskönyv magyar reformátusok használatára. Szerkesztőbizottság elnöke: Dr. Csomasz Tóth Kálmán.)* Kiegészítésképpen ajánljuk a 2006-ban a Kálvin Kiadó gondozásában megjelent, „Az Úrnak zengjen az ének” című hivatalos ifjúsági énekgyűjtemény használatát (szerkesztette: Berkesi Sándor). A törvényhez illeszkedő, új kerettanterv összeállításában a tananyag kiválasztása során figyelembe vettük az életkori sajátosságokon és a tantárgyi célrendszeren túl a rendszerváltás előtti debreceni református kántorképző tanfolyam gyülekezeti ének tantárgyának követelményét, mint a '48-as református énekeskönyv anyagának oktatásához készült egyetlen zsinórmértéket, illetve az elmúlt évtizedek himnológiai kutatási eredményeit.

Tantervünk 4. 6. és 9. évfolyamra szól, de a művészetek műveltségterület ének-zene modulrendszerén belül (11-12. évfolyam) is kidolgoztunk egy 36 órás egyházi ének témájú – bővített énekanyagra épülő – tantervi modult. Ezt az adott egységen belül tesszük közzé.

Szükséges megjegyeznünk, hogy jelen helyi tanterv az egyházi ének fent hivatkozott kerettantervét teljesen új rendszerbe szedve közli. Ennek magyarázata, hogy az iskolák helyi tanterve – s ezen belül a tantárgyi helyi tantervek – egységes rendet kíván, kívánnak meg, melyből az egyházi ének sem lóghat ki. Továbbá azt is jelezni kívántuk ezzel az egységességgel, hogy az ének-zene tantárgy és az egyházi ének sok tekintetben válllvetve halad. Ebből adódik tehát, hogy az egyházi ének kerettanterv témacsoportjai helyett – hasonlóan az ének-zene tárgyhoz – mi is fejlesztési célokra bontottuk az adott év tananyagát. Az óraszámok aránya rámutat arra, hogy az egyházi ének tárgy a református gyülekezeti gyakorlat énekeinek tanítását tűzi ki elsődleges céljául, s minden egyéb (pl. kreatív zenei tevékenység, kottaolvasás, zenehallgatás) ennek van alárendelve.

Az egyházi ének tantárgy célja:

- a közös éneklés, zenélés élményének felmutatása
- a ma általánosan használt gyülekezeti énekek megismertetése, megtanítása, különös tekintettel a történeti értékre

- tanítani, gondozni a 16-17. században egyházunkban használt, és a 19. század elején nagyrészt félreállított közép-európai – s ezen belül magyar – dallamkörből származó dicséreteket és a genfi zsoltárokat; ezek egy része ma már általánosan ismert, nagyobbik részük azonban még mindig elhanyagolt
- ezt a dallamvilágot képviselő, de nem énekeskönyvből származó énekek megtanítása
- a fenti körön kívül elsősorban az európai egyházi énekkincs legértékesebb dallamait megismertetni a hozzájuk kapcsolódó zeneirodalmi művekkel, feldolgozásokkal kontextusban
 - a zeneértő és -érző képesség fejlesztése segítségével a személyes hit és az osztályközösség gyülekezeti jellegének megerősítése, illetve az önmegismerésre, empátiára, kommunikációra való nevelés
- a más felekezetekkel közös énekanyag bemutatása, ezáltal a más felekezetek iránti elfogadásra való nevelés
 - a gyülekezeti ének sajátos összetevőinek, a református és más felekezetek énekeskönyvének megismertetése
 - a gyülekezeti éneklés megszerettetése, az élményekből fakadó kollektív és egyéni éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra továbbfejlesztése.
- az egyetemes egyházzenei kultúra iránti érdeklődés felkeltése, s az egyházzenei kultúra minél szélesebb körének bemutatása
- kapcsolódás a hit- és erkölcstan tantárgyhoz, annak segítése a gyülekezeti énekek megtanítása által
- a közös iskolai rendezvények énekes és zenei anyagának megtanítása, színesítése, művelése
 - a zenei hallás fejlesztésével a zenei emlékezet és képzelet fejlesztése
 - a történelmi időszemlélet kialakítása, az összefüggések felismertetése, megláttatása egyes történelmi korok és stíluskorszakok segítségével

Az egyházi ének tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a témák egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, de folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, s zenét is hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai rokonságban állnak a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv által megfogalmazottakkal:

Éneklés

- Az iskolai egyházzenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás.
- Az órai munkát kiegészíti a kórus, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés öröme a tanulók a hétköznapiak számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)

- A hit- és erkölcstan órákon, az iskolai áhítatokon, ünnepségeken, gyülekezeti alkalmakon az egyháziének-órak énekanyaga helyére kerülhet, s igazi közösségi élménnyé válhat.
- Az énekes anyag nagy része a Református Énekeskönyv énekei közül kerül ki, melyet kiegészít az újabb kori, vagy kortárs populárisabb ifjúsági énekek valamint bibliai szövegű kánonok köre – elsősorban a befogadói és reflektív hozzáállás különbségeinek érzékeltetése valamint a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. Az egyházi énekekből vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A szöveg értelmezése rávilágít a énekek gazdag tartalmi világára, szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. Az egyházi énekek a népdalokhoz hasonlóan nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Befogadói kompetenciák fejlesztése

- A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatási magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A zeneérzés fejlesztése mellett a mozgás is lehetőséget ad a zenei jelenségek megéreztetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.
- Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: lehetőleg minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkción túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.
- A zeneelméleti, egyházzenei és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott énekkel és zeneművel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átéreztetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha

zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérezni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

– Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szereznük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- Nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével, kapcsolódva a tanult énekekhez a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk.
- Az egyháziének-órák zenehallgatási anyaga elsősorban az énekeskönyv énekanyagának feldolgozásai a zeneirodalom különböző korszakaiban, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A 9. osztályban ezt kiegészíti az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használatának felmutatása, valamint az ének-zene óráról kimaradt zene- és egyházzene-történeti szempontból egyaránt fontos nagyobb lélegzetű zeneművek megismertetése. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.
- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

– *Tárgyi feltételek*

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő méretű, jól szellőztethető terem a kórusmunkához, kottatár

- Ötvonalas tábla, mágneses tábla, vagy digitális tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal, projektor vagy digitális tábla
- Hangtár, hozzáférhető hanganyag
- Tankönyvek
- Református énekeskönyvek, egyházi énekgyűjtemények

Az egyházi ének tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjék, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságtudatra is nevel. Református énekkincsünk történeti, irodalmi és zenei szempontból is kapcsol a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma – a közbenjáró imádság – közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből helyes istenismeretet és helyes önismeretet is tanulhatnak diákjaink. A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtet világot őrizni és védeni.

Az egyháziéneke-órák zenei nevelés irányába ható tevékenységeinek együtt kell haladnia az adott évfolyam ének-zene óráival, így mind az adott pedagógiai szakaszra vonatkozó tantárgyi fejlesztési célokat, mind pedig a tantárgyi tartalmat praktikus okokból ugyancsak a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv segítségével és azzal összhangban fogalmazzuk meg:

5. osztály

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül öt kiemelten fontos: az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete); állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, szabad mozgásos improvizáció, dramatizálás kíséri és teszi változatossá. Az énekeket a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és több versszakkal vagy csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi. Az énekek szövegét tekintve az első hallásra bonyolultabbnak tűnő vagy régies nyelvezetű énekek sem vetendő el. Ne feledjük, hogy a jó ének beszélni és gondolkodni is tanít, ehhez azonban fontos lehet a tanári, vagy közös szövegértelmezés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják. A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság. Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag nagyobbik része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

6. osztály

A már részletezett módon az egyházi ének tantárgy kerettanterve a következő fejlesztési célokat segíti: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulókban az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszott a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és európai énekkincs adja továbbra is az énekes anyag gerincét, azonban kiegészítésül bibliai szövegű klasszikus és kortárs kánonok erősítik a többszólamú kultúrát, s az ifjúsági énekek által a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan e művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is

gyakorolják. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél sokféle stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, esetleg egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Az egyháziének-óra keretében történő zenehallgatásnak általában nem célja nagy lélegzetű művek teljes bemutatása, hanem többnyire az órán tanult énekes anyaggal, esetleg korszakkal szoros összefüggésben hallgassunk meg rövidebb szemelvényeket. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli zenehallgatásra is.

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Az ének-zene órákon, hit- és erkölcsstan tárgy keretében valamint iskolai közös alkalmakon megismert egyházi énekek ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismételtesével és bővítésével az életkor adta hangiglehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Ritmikus, helyes tempójú, kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Énekek a Református énekeskönyvből: 25., 42., 65., 89., 90., 134., 161., 165., 225., 236., 254., 255., 278., 299., 312., 315/1.2., 326/1.2., 341., 353., 358., 374., 390., 460., 463., 475. valamint a heti énekek rendjében még ezeken felül sorra kerülő énekek. Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz, Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből, közösen. Többszólamúság: bibliai szövegű kánonok, Taize-i énekek. Néhány populárisabb szemelvény a népdalzsoltárok, valamint az ifjúsági, és gyermek-énekeskönyvek – elsősorban magyar gyökerű – anyagából. A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.		<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, verbális kifejezőkészség fejlesztése. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel. Ünnepek. <i>Vizuális kultúra:</i> az énekek tartalmának képi ábrázolása. <i>Testnevelés:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zsoltár, genfi zsoltár, dicséret, énekfeldolgozás, kánon, kórusmű, Himnusz, Szózat	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete, metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Tempó, ritmus, metrum: Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kísérek, dudabasszus. Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja. Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.		<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondat szerkezetek - kérdés és felelet. <i>Dráma és színház:</i> önkifejezés erősítése, néptánc. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Testnevelés:</i> mozgáskoordináció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, ¾ ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjéről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjéről, betűkottáról.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: szinkópa, egész kotta és szünete, nyújtott és éles ritmus. Ütemmutató, ütemfajta: $\frac{3}{4}$. Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, alsó ti, fá, felső dó' és ti. A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai. Hangközök: Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prím		<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Matematika:</i> halmazok, számsorok. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármasság ütem, violinkulcs, <i>kereszt</i> és <i>b</i> mint előjegyzés jelölése	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) különböző karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; zenei memória gyakorlatok. Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, alt, tenor, basszus) hangszínhallás fejlesztése;		<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, figyelem a csendre. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő.

a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (énekkar és zenekar, énekkar és orgona együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; differentiált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése. Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése: – feldolgozott énekek rövid története – az énekek szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák);		<i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése. <i>Dráma és színház:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kórusfajta, szoprán, tenor, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei feldolgozások megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva. Egyházi énekek feldolgozásai a zeneirodalom különböző korszakaiban – különös figyelemmel az alábbi jelenségekre: – Ellentétpárok, különböző zenei karakterek. – Hangszínek: a gyermekkórus, a nőikar, a férfikar, a vegyeskar, az orgona hangszíne. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus, tempó) – Zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság, variáció, feldolgozás, fődallam megtapasztalásához.		<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel. A történetek és a művek üzenete. Ünnepek. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória és a szövegelemzési

– Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével.	képesség fejlesztése a hallgatott énekek szövegén keresztül. <i>Dráma és színház:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei téma, fődallam, kíséret, feldolgozás, kórusok típusai, orgona
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	– A tanulók 25 gyülekezeti éneket, valamint néhány bibliai szövegű kánont, gyerekéneket, ifjúsági éneket el tudnak énekelni emlékezetből, a-d” hangterjedelemben, csoportosan. Az énekeket több versszakkal vagy egymáshoz fűzve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek az énekek élményekből kiinduló, szövegtartalmat, üzenetet kifejező megszólaltatásával. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus-osztinató, kánon). – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam) felismerik kottaképről. Az ismert énekeket felismerik és olvassák kottaképről csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ismeretlen ének ritmusát pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert szólam- és hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, fődallam) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. – Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik év végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.

Javaslat a tananyag éves tematikus felosztására:

1. Bevezetés (Az egyházi ének a különböző korokban – Ószöv, Újszöv, középkor, reformáció; a gyülekezeti ének fogalma) - **1 óra**
2. Az iskola választott énekei, Himnusz, Szózat - **3 óra**
3. Az istentisztelet részeinek énekei - **4 óra**
 - Kezdő: **161., 165.**

- Imádság, bűnbánat: **475.**
- Hálaadó **225.**
- 4. Reformáció ünnepe: **25., 90., 390. - 3 óra**
- 5. Az egyházi év és ünnepei - **1 óra**
- 6. Hitmélyítő énekek: **299. – 1 óra**
- 7. Adventi és karácsonyi énekek: **312., 315/1.2., 326/1.2 - 3 óra**
- 8. Félévi ismétlés - **3 óra**
- 9. Genfi zsoltárok: **42., 65., 89., 134. - 4 óra**
- 10. Bűnbánati énekek: **460. - 1 óra**
- 11. Nagyheti és húsvéti énekek: **341., 353. – 2 óra**
- 12. Magyar zsoltárparafrázisok: **236., 254., 255., 278. – 4 óra**
- 13. Áldozócsüdtörtöki és pünkösdi énekek: **358., 374., 463. – 3 óra**
- 14. Év végi ismétlés – **3 óra**

6. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban ének-zene és egyháziének-órákon valamint iskolai közös alkalmakon megismert egyházi énekek ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangigények figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Ritmikus, helyes tempójú, kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Énekek a Református énekeskönyvből: 23., 46., 66., 81., 84., 105., 167., 185., 196., 301., 316/1.2., 318., 337., 370., 380., 385., 399., 488., 491., 500., 503., valamint a heti énekek rendjében még ezeken felül sorra kerülő énekek. Szertartási énekek: Invocatio, Responsorium, Benedicamus Többszólamúság: bibliai szövegű kánonok, Taize-i énekek. Néhány populárisabb szemelvény a népdalzsoltárok, valamint az ifjúsági énekeskönyvek anyagából. A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.		<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, verbális kifejezőkészség fejlesztése. <i>Történelem:</i> magyar történelmi énekek és a magyar történelem, valamint az egyháztörténet párhuzamai.

		<i>Hit- és erkölcsstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel. Ünnepek. <i>Vizuális kultúra:</i> az énekek tartalmának képi ábrázolása. <i>Testnevelés:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Genfi zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, gregorián ének, énekfeldolgozás, kánon, kórusmű, graduál, Invocatio, Responsorium, Benedicamus	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallam-osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése a refrének énekek és az előadói csoportok variabilitásának segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. helyes hangsúlyozás, a felütés és a páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos és ritmus gyakorlatokkal. Dallami improvizáció: Dallamvariánsok szerkesztése pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva. Zenei formaalkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő ismert elemekkel (rondó, variáció, responzoriális, antifonális éneklés). Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.		<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondat szerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása. <i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia, responzoriális és antifonális éneklés.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: 6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, tizenhatodok Dallami és harmóniaelemek: r' és m' hangok, fi, szí, dūr és moll hangsorok,		<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.

Hangközők: kis és nagy szekund, kis és nagy terc. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek. Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése.		<i>Matematika:</i> számsorok, törtek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, vezetőhang, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése, a teljes figyelem kialakításának fejlesztése: Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus), Formaérzék fejlesztése: visszatéréses kéttagú forma, triós forma, rondó forma, variációs forma. A zeneirodalmi példák, az énekek feldolgozásának befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok, a szöveg jelentése, zenetörténeti, egyháztörténeti ismeretek, életrajzok megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája. Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.		<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Hit- és erkölcstan:</i> figyelmesség a csendre <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Formai egység: dallamfordulat, dalforma, variációs forma, triós forma és rondó forma, strófikus ének, imitáció.
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 4 óra

Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat, szólamokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	– A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei feldolgozások megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása. –	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva. Énekfeldolgozások a zeneirodalom különböző korszakaiban, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése.		<i>Ének-zene:</i> a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. <i>Hit- és erkölcsstan:</i> hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, egyháztörténettel. A történetek és a művek üzenete. Ünnepek. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok. <i>Történelem:</i> történelmi korok, korstílusok. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gregorián, reneszánsz, reformáció, barokk, énekkari szólamok, zenei téma, fődallam, kíséret, imitáció, feldolgozás, orgona	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanulók 25 gyülekezeti éneket, valamint néhány bibliai szövegű kánont, ifjúsági éneket el tudnak énekelni emlékezetből stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Az énekeket fejből vagy énekeskönyvből több versszakkal vagy egymáshoz fűzve is éneklük. A
---	--

	generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük. Többszólamú éneklési készségük tovább fejlődik. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások). A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy-egy részét megismerték.
--	--

Javaslat a tananyag éves tematikus felosztására:

1. Év eleji ismételés, énekkincs felmérése - **2 óra**
2. Nemzeti ünnepekre (okt. 6., okt. 23.): **385., 399. - 2 óra**
3. Reformáció ünnepe: **46., 380. - 3 óra**
4. Az istentisztelet részeinek énekei, - **3 óra**
 - Kezdő: **167.**
 - Szentlélekért könyörgő: **370.**
 - Záró: **196.**
5. Szeretési énekek – **2 óra**
 - **Invocatio, Responsorium, Benedicamus**
6. Adventi és karácsonyi énekek: **301., 316/1.2., 318., - 3 óra**
7. Félévi ismételés - **2 óra**
8. Genfi zsoltárok: **23., 66., 81., 84., 105. - 5 óra**
9. Napszaki imádságok: **491., 488., 500., 503. – 4 óra**
10. Nagyheti és húsvéti énekek: **337., 185. – 2 óra**
11. Ifjúsági énekek, kánonok – **5 óra**
12. Év végi ismételés – **3 óra**

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák

Az egyházi ének tantárgy jellegénél fogva nagy általánosságban a hagyományos módszereket részesíti előnyben, de az énekek megtanításának bizonyos fázisainál, illetve bizonyos anyagrészek feldolgozásánál nem ritkán eltérünk tőle. Többszörre egy teljes osztály, *frontális osztálymunka* keretében tanulja az énekeket, melyet a *tanári magyarázat* segít. Már ebben a fázisban lehetőség van a *differentiált csoportmunkára*, mikor kiemeljük azokat a tanulókat, akik már máshonnan ismerték az éneket, vagy gyorsabban tanulnak a többiekénél. Az énekek gyakorlása – még a gimnazisták esetében is – történhet úgy, hogy az osztály tanulóit egy *játék* keretében bontjuk csoportokra, s ezt használjuk fel a több versszak vagy a többszöri ismételés változatossá tételéhez. Az *önálló* vagy *páros munka* az elméleti háttér és a zenehallgatási anyag feldolgozásánál játszhat szerepet (információgyűjtés, téma több szempontú megfontolása stb.). A tanév során érdemes egy-egy csoportos *projektfeladatot* is beiktatni, melynek keretében a tanulóknak nagyobb lehetőségük van a más tantárgyakkal és területekkel való tantárgyi kapcsolatok megkeresésére és felhasználására. Ilyen lehet egy énekről készített kisfilm összeállítása, egy ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódó tábló elkészítése, de legkézenfekvőbb egy konkrét műsorra, előadásra, szolgálatra való felkészülés. Az éneklésben gyengébb, ám szorgalmas, törekvő diákok kapjanak lehetőséget, hogy *kiselőadás* vagy *házi dolgozat* formájában fejtsenek ki egy nagyobb elméleti témát, melyre

önállóan vagy kiscsoportban készülhetnek fel. A kötelező és szorgalmi házi feladatok során adjunk alkalmat az *informatikai és multimédiás eszközök használatát, a kutatás, adatgyűjtés, interjú* módszerét igénylő egyéni és csoportos feladatok elvégzésére. A tehetséggondozás terepe lehet az iskolai énekversenyek megrendezése, s felkészülés a helyi, területi és országos szintű megmérettetésekre, az énekkari munka, vagy a hangszeres tanulók tudásának felhasználása az órai munka, illetve a műsorok, rendezvények alkalmain.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Mint minden tantárgy, az egyházi ének esetében is szükség van diagnosztikus értékelésre. Év elején, az első órákon képet alkotunk az osztály énektudásáról, úgy a készség, mint a konkrét énekanyag tekintetében, de praktikusán egy ének megtanításának kezdetén – a bemutatás után – mérjük fel, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik meg az adott ének megtanulását. Nehezen képzelhető el olyan helyzet, hogy ezt a felmérést ne az ének megtanítása kövesse, ám a módszer, és a ráfordított idő függ ettől a felméréstől.

A tanulók fejlődése szempontjából legfontosabb a formatív értékelés. Ez sosem minősítést vagy ítélkezést jelent, hanem egyfajta visszajelzés a tanulási hibákról, nehézségekről, s egyúttal a tanulás sikerességéről is. A feladat kitűzésével egy időben az értékelés szempontjait is határozzuk meg. Fejlesztő értékelési formák: rendszeres szóbeli értékelés egyénileg és csoportosan, a tanulás folyamatos nyomon követése, házi feladatok rendszeres ellenőrzése és értékelése, valamint a tanulók órai munkájának figyelemmel kísérése. Az éneklés alkalmával mindig adjunk lehetőséget arra, hogy ne a teljes osztály, hanem csak egy kisebb csoport mutassa be a tanult anyagot, így az értékelés – és a továbbhaladás segítése – is inkább személyre szabott lesz. Célszerű, ha tanár és diák együtt elemzik az elvégzett feladatot, így érdekeltté és egyben felelőssé tehetjük a tanulókat is saját tanulásukért, annak eredményességéért. Az év közbeni osztályzás történhet egy-egy szóbeli énekes felelet alkalmával. Igyekezünk arra, hogy ennek csak kisebb része legyen valójában egyéni éneklés, hiszen az egyházi ének már funkciójánál fogva sem egyéni éneklésre íródott, s jellegétől is idegen a négy szemközti számonkérés-szituáció. Győződjünk meg az éneklésben való részvételről, a helyes és pontos szövegtudásról és a pozitív hozzáállásról – de főképpen kísérjük figyelemmel az órai aktivitást, s ezt mindig számítsuk bele az osztályzatba, amit szóbeli szöveges értékelés egészítsen ki. Időnként adjunk lehetőséget az elméleti anyagról való számadással kiváltani az énekes számonkérést. Jutalmazzuk a szorgalmi feladatokat, az énekkari és műsorokban való részvételt, közreműködést, értékeljük a fűzetvezetést. Iktassunk be az év során projektfeladatokat (pl. egy ének vagy egy ünnep bemutatása), melyben a nehezen, vagy rosszul éneklő diák is sikerélményhez juthat. Adjunk olyan feladatokat melyek értékelésénél fontos szempont az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése, a szintetizálás, a lényeglátás, a csoportmunkában való együttműködés, a felelősségvállalás.

A félévi, év végi értékelésnél tartuk szem előtt, hogy az osztályzat nem büntetés, hanem az adott időszak teljesítményének értékelése. Az évközi érdemjegyekhez mindig számítsuk hozzá az egyéni előmenetelt és az igyekezetet is.

Függelék:

Felvételek – válogatás az elmúlt években megjelent gyűlekezeti ének-felvételekből:

- A magyar népének népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérfüzet – Közr.: Dobszay László és Németh István) MET Egyházzenei füzetek IV/4-11. – Magyar Egyházzenei Társaság
- A Magyarországi Református Énekeskönyv dallamai (válogatás 4 CD lemezen, unisono kórus és orgonakíséret formájában) – ReZeM Bp., 2004.

- Hinni taníts, Uram! – Egyházi énekek Nagy Csaba Zoltán feldolgozásában – Debrecen 2009.
- Psalterivm - Genevan Psalms / Corvina Consort, Kalmanovits Zoltán – Magyar Kultúra Kiadó, 2010.
- Református Énekek Cd sorozat – Periferic Records Stereo Kft.
- Református énekek hangzó tára I-IV. 442 ének kazettán. – ReZeM Bp., 2000.
- Református szertartási énekek (a Scola Calviniana énekel – A péntek reggeli prima és a pünkösdi istentisztelet énekei) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.
- Szentegyházi dicséretok (Kobzos Kiss Tamás és a Pécsi Ref. Koll. Énekkara énekel – Huszár Gál 1560. évi énekeskönyvének anyagából) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Ajánlott énekgyűjtemények – válogatásra

- Az Úrnak zengjen az ének – Ifjúsági Énekeskönyv (Szerk. Berkesi Sándor) - Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.
- Dicsérvétek az Urat! *gyermek és ifjúsági énekek* (Szerk. Berkesi Gábor, Draskóczy László, Hamar István) - k.n. Budapest, 1991.
- Énekeskönyv *magyar reformátusok használatára* - Magyarországi Református Egyház Kiadása, Budapest, 1948.
- Harangszó, *énekek gyermekeknek* (Szerk. Draskóczy Balázs) - Református Egyházzene Munkaközössége, Budapest, 1994.
- Jézushoz jöjjetek, *162 bibliai kánon* - Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1988.
- Jézust áldja énekünk *gyermekénekek óvodásoknak* (Szerk. Kiss Lászlóné) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Krisztus az énekem - Dunamelléki Református Egyházkerület 2012.
- Minden forrásaim tebenned vannak (Szerk. Kálmán Lajos, Gattyán Ilona, Zákányi Bálint) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
- Népdalzsoltárok - Edition Eola, Bécs, 1985.
- Ó és Új, *111 ének a magyar református gyülekezetek használatára* - Református Egyházzene Munkaközössége, Budapest, 1995.
- Szól a kürt, *304 bibliai kánon* (Szerk. Draskóczy László) - k.n. Budapest, 1989.

Többszólamú feldolgozások, kóruskották

- Adjátok hálát az Istennek! – kórusművek, énekfeldolgozások – Kálvin Kiadó, Budapest
- Bicinia Sacra – genfi zsoltárok Goudimel feldolgozásai alapján, és korálok Johannes Schein Cantionaleja alapján; Egyházzenei füzetek III/13. MET
- Csomasz Tóth Kálmán – Háromszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Csomasz Tóth Kálmán: Kétszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
- Draskóczy László: *Hatalmas Isten, könyörgünk*. Egyszerű énekfeldolgozások háromszólamú vegyeskarra – ReZeM 1993.
- Egyházzenei vezérfonal – Református Sajtóosztály, Bp. 1969. - <http://egyhazzene.reformatus.hu/index.php?id=105>
- Énekeljünk az Úrnak! – Magyarországi Baptista Egyház Bp. 1985.
- Evangéliumi vegyeskarok – Magyarországi Baptista Egyház, Bp. 1976.

- Gárdonyi Zoltán kórusművei: I. *Szívemnek kösziklája*, II. *Magasztaló ének*. – ReZeM 1999, 2001.
- Goudimel Zsoltárok 1565. (Genfi zsoltárok több szólamban) – MRE Zsinata Bp., 2001.
- Kétszólamú reneszánsz kórustételek – közreadja: Soós András; Egyházzenei füzetek III/12. MET
- Kórusművek egyházi iskolák számára. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc. (Berkesi Sándor szerk.) – Bp., 2002.
- Nagy Csaba Zoltán: Egyházi kórusművek – Debrecen 2009.
- Osváth Viktor egyházi ének-feldolgozásai (3 kötetben) – Kecskemét Ref. Egyh. Emmaus Kiadója
- Örvendezetek az erős Istennek! – kórusművek gyülekezeti énekkarok részére – ReZeM Bp. 1992.
- Protestáns graduál. – ReZeM Bp., 1996.
- Psalterium Ungaricum (Szenci Molnár Albert zsoltároskönyve) – Bp. 2001.

Szakirodalom

- Berkesi Sándor: Te néked zengek éneket – gyülekezeti énekiskola – ORTE, Debrecen 1994.
- Bottyán János: Hitünk hősei – Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya Bp. 1978.
- Bourgeois, Louis: A muzsika igaz útja. – Bp., 2003.
- Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés – Református egyházi könyvtár XXV. kötet, Bp. 1950.
- Csomasz Tóth Kálmán: Dicsérjétek az Urat – Ref. Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Bp. 1971. Újabb kiadása megjelent a Kálvin Kiadó gondozásában - <http://rpi.reformatus.hu/portal/page.php?507>
- Dobszay László: A magyar népének I. – Veszprémi Egyetem, 1995.
- „...eleitől fogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. – ReZeM Bp., 1993.
- Egyházi ének-zene (Összeállította Máté János és Sepsy Károly) – Bp. 1986.
- Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai születése 100. évfordulójára. (Közl: Bódiss T.) – ReZeM 056. – Bp., 2003.
- Hafenschner Károly: A keresztény istentisztelet – Magyar Egyházzenei Társaság p. 1999.
- Molnár Miklós: „Mely igen jó az Úristent dicsérni!” (A református istentisztelet alkotóelemei) – Kálvin Kiadó Bp. 2001.
- Szénási Sándor: Ünnepeink – a református egyházi év – Kálvin Kiadó, Bp. 1997.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

REFORMÁTUS HITTAN
Helyi tantárgyi tanterv
Általános tantervű tanulócsoportok
5-8. évfolyamok

Jellege: 8 osztályos általános iskola

A tantárgy órakerete: (36 oktatási hét)

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	63	9
6.	2	72	64	8
7.	2	72	65	7
8.	2	72	62	10

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A hit- és erkölcstan tantárgy minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló, a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a keresztyén felekezetek szerinti hittancsoportban. Ezek az órák is az iskolában kerülnek megtartásra. Csoportváltás szülői (nagykorú tanuló esetében tanulói) kérelemre, a jogszabályban előírt határidőig, *(rendkívül indokolt esetben a tanév kezdetén)*, az igazgató engedélye alapján lehetséges. Áttérő tanulónak a csoportváltást az igazgató az illetékes egyház képviselőjének nyilatkozata után engedélyezheti. Jelen helyi tanterv a református hit- és erkölcstan helyi tantárgyi tantervét tartalmazza.
- A hit- és erkölcstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében néhány tanév esetében az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.).
- Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.
- A református általános iskola tanulói több keresztyén felekezethez tartoznak. Minden tanuló a saját felekezte szerinti hit- és erkölcstan órán vesz részt.
- A 7-8. évfolyam konfirmációs felkészítése és a konfirmációs vizsgálata az anyagyülekezetekben történik, így az iskola nem vesz részt a konfirmációs felkészítésben. Azonban a gyülekezeti munka segítésére és a konfirmációi felkészítő megerősítéseként megjelenik a 6-8. évfolyam vonatkozó témái esetében a konfirmáció jelentőségének megismertetése és konfirmációra bátorítás.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

- A helyi tanterv a 2011. évi CXC tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült.
- Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató szakvélemény az intézmény irattárában található. Száma:

2. A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala**1. táblázat**

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	16	3	19
Óstörténetek	6	2	8
Ószövetségi próféták	20	2	22
Történetek Jézus Krisztusról	16	1	17
Ünnepeljünk együtt!	5	1	6
Évfolyam összesen	63	9	72

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	19	2	21
A Tízparancsolat	18	2	20
Történetek Jézus Krisztusról	12	0	12
Az egyház története	9	1	10
Ünnepeljünk együtt!	6	3	9
Évfolyam összesen	64	8	72

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	29	2	31
Isten hívása az Ószövetségben	4	1	5
Történetek Jézus Krisztusról	16	0	16
Élet az apostoli korban	7	2	9
Ünnepeljünk együtt!	9	2	11
Évfolyam összesen	65	7	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	21	2	23
Isten formáló kezében	12	2	14
Történetek Jézus Krisztusról	23	3	26
Ünnepeljünk együtt!	6	3	9
Évfolyam összesen	62	10	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	9
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Tapasztalatok a református istentiszteletről	1
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
Őstörténetek	A világ nyelvei	1
Őstörténetek	Kreatív óra - Bábel tornya	1
Ószövetségi próféták	Kreatív óra – Illés, Dániel	2
Történetek Jézus Krisztusról	Multimédiás óra – Jézus példázatai	1
Ünnepeljünk együtt	Ünnepi készülődés	1
Összesen:		9

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	8
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A Tízparancsolat	Szabályaink	1
Az egyház története	Látogatás egy környékbeli emlékműnél	1
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés	3
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
A Tízparancsolat	Kreatív óra – A két kőtábla	1
Összesen:		8

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
------------------	------	---------

Isten hívása az Ószövetségben	Identitás: mit jelent Istenhez tartozni?	1
Élet az apostoli korban	Az apostolok korának fő jellegzetességei	1
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés	2
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
Élet az apostoli korban	Multimédiás óra – Pál élete	1
Összesen:		7

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	10
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ünnepeljünk együtt	Ünnepi készülődés	3
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
Isten formáló kezében	Multimédiás óra – Jeremiás élete	2
Történetek Jézus Krisztusról	Multimédiás óra	3
Összesen:		10

3. Tantárgyi bevezető (5-8. évfolyam)

A hit- és erkölcsan tantárgy célrendszere és feladatai

A hit- és erkölcsan tantárgy *alapvető feladata* a hitéleti nevelés. A református hit- és erkölcsan komplex személyiségfejlesztésre törekszik, ahol a kognitív ismeretátadás mellett fontos szerepet kap az affektív és a pragmatikus nevelés is. A hitéleti nevelés szerves része a keresztyéni lét alapjaiba való bevezetés, mely fő területei a következők:

- a Biblia gyermekek számára érthető és értelmezhető történetei;
- a Biblia világába való bevezetés (keletkezése, felosztása, háttere, formái, stb.);
- a magyar református identitás fő jellegzetességei;
- a magyar református gyülekezetek világának és a református hitnek az alapelemei;
- a keresztyén egyháztörténet adott évfolyam történelméhez kapcsolódó fő eseményei, kiemelkedő személyei;
- a tanítványi lét és a kegyességi élet elemei (imádság, Szentírás használat, istentisztelet);
- élethelyzetekben, etikai kérdésekben való tájékozódás és keresztyén megoldások keresése;
- egyházi és nemzeti ünnepeink tartalma, üzenete és megélése.

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a gyermekek számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcsan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcsan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többre bontva, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről, Isten és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltságmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi hátterének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttere	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának és bátorságának megtapasztalása	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttere	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttere és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti:

- Isten Igéjét, a Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát;
- Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);
- Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;
- Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcstannak egyszerre vannak tantárgypedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

- A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.
- A hit- és erkölcsstanórák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoporthoz egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.
- Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappillért (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő föl, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

- A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.
- A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.
- A Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.
- Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.
- A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.
- A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra:

A tanórák egymáshoz való kapcsolódása projekt jellegű, ahol a vezérfonalat a bibliai történetek adják. Ezek kibontásaként jelennek meg olyan kapcsolódó témák (etikai kérdések, élethelyzetek stb.), melyek a gyermekek életvalóságát figyelembe véve hidat jelentenek a gyermekek világa és Isten Igéje között. Bár minden évnek van fő vezérfonala, az évek belső egységei koncentrikusan épülnek fel. Az évek fő címei a következők:

ÉV	CÍM	SZIMBÓLUM
5.	Istennel a döntéseinkben	Útjelző tábla
6.	Isten világosságában	Nap
7.	Isten vonzásában	Nyitott ajtó
8.	Isten Igéjének a tükrében	Tükör

Minden év anyagának része 6 koncentrikus kör, mely korosztályközpontúan segíti Isten Igéjének és a tanulók életvalóságának egymásra találását.

TÉMAKÖR	AMIT TARTALMAZ
Bibliai történetek	Ószövetségi és újszövetségi bibliai történetek
Isten utat mutat a mindennapokban	Olyan témák, melyek az <i>önismeret</i> , illetve <i>etikai kérdések, élethelyzetek</i> körébe tartoznak. Ezek a témák mindig a tanévben tanult bibliai történetekhez kapcsolódnak. Így adnak kiindulópontot a közös gondolkodáshoz és segítik a gyermekek gondolkodásmódját abban, hogy megértsék: Isten Igéjének üzenete van a mindennapokra is.
Isten szól hozzánk	A hívő ember életének szerves része az írott Ige, a Szentírás olvasása. Ez a témakör a <i>Szentírás világába</i> kívánja bevezetni a tanulókat és a naponként Igeolvasásra, Isten életünkre szóló üzenetének keresésére és megértésére buzdít. A kör másik részterülete az imádságos lelkület segítése és az imádságos szemléletmód formálása.
Isten közösséget formál	Jézus Krisztus tanítványai nem légyeres térben élik a mindennapjaikat. Kisebb és nagyobb közösségekben élnek, ahol meg kell tanulniuk az egymással való élés alapszabályait is. Az ide tartozó témák a <i>közösségépítés, közösségben való élés</i> keresztyén modelljeit kívánják fölmutatni.
Református keresztyénnek lenni	A témakör <i>református gyökereinket, gyülekezeteink világát és a magyar református keresztyén identitás</i> jellegzetességeit veszi sorra. Ennek érdekében évente találkozhatunk olyan, a tanult történetekhez kapcsolódó témákkal, melyek a református gyülekezetek világába vezetik be a gyermekeket, megismertetik a tanulókat a reformátori alapelvekkel. 5. osztálytól, az adott év világtörténelem és magyar történelem tananyagához illeszkedve egyháztörténeti személyiségekkel is találkozhatnak a tanulók, akiktől megtanulhatják, hogy mit jelent egy-egy korban keresztyénnek lenni.
Ünnepeljünk együtt!	Közös ünneplésre hív a témakör, melynek része az egyházi év ünnepeinek, kapcsolódó bibliai történetek bemutatása, valamint az ünnep szent időként való megélésére nevelés is.

Mivel a koncentrikus körök nem önállóan, elkülönülve jelennek meg, hanem a bibliai történetek által nyújtott ív részeként tanítandóak, ezért a helyi tanterv készítése során a tematikai egységek is a bibliai történetek nagy egységeit foglalják magukban. Ezek részeként jelennek meg az adott bibliai történethez kapcsolható (más koncentrikus körbe tartozó) témák a tantárgyi tartalom évfolyamonkénti elemzése során. A témák felsorolásánál az érthetőség kedvéért nemcsak a téma címe, hanem az adott koncentrikus kör is megjelenik.

A tematikai egységek csoportosításai

Minden évfolyam esetében az „Ismerkedés a Bibliával és reformátussággal” c. tematikai egységhez tartoznak az évkezdő, évzáró órák, valamint azok témák, melyek az egyházismeret alapjaiba, és a református egyházközségek világába, szokásrendszerébe vezetik be a tanulókat.

Ezek a témák nem mindig egymás után következnek, hanem a hit- és erkölcstan könyvek módszertani ajánlásai, valamint a hitoktató tanévekre vonatkozó tervezése alapján illeszkednek az adott évfolyam éves tematikájába.

Hasonló ehhez az „Ünnepeljünk együtt!” tematikai egység, mely minden évben az ünnepekhez, ünnepkörökhöz kapcsolódóan kerül beillesztésre a tanév tervezésébe.

A többi tematikai egység komplex egészet alkot, melyekben a témák összetartoznak. A református hit- és erkölcstan kerettanterv módszertani ajánlásai tartalmazhatnak ettől eltérő sorrendet vagy címeket a témákra.

A hit- és erkölcstan tantárgy sajátosságai miatt a kapcsolódási pontok között megjelennek nemcsak az iskolai tanórákhoz való kapcsolódási lehetőség, hanem a gyülekezeti élethez való kapcsolódás pontjai is.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

- *Erkölcsei nevelés.* A hit- és erkölcstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítéletképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.
- *Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés.* A hit- és erkölcstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.
- *Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.* Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empátikus és egymást segítő megélésére.
- *Családi életre nevelés.* A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi hátterének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzeteket tudatosan élje meg.
- *Testi és lelki egészségre nevelés.* A hit- és erkölcstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.
- *Fenntarthatóság, környezettudatosság.* Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtett világot őrizze és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.

- *Médiatudatosságra nevelés.* Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

4. Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 10

Kerettanterv által betervezett óraszám: 53

Helyi sajátosságok óraszám: 9 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

6. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 16 óra
Előzetes tudás		• A korábbi évfolyamon tanultak. • Korábbi élmények a református gyülekezetéről. • Tapasztalati élmények a döntésről, Himnuszról.	+ 3 óra összefoglalás és számonkérés és
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		• A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. • A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. • Fogalmi tisztázások: messiás, misszió, missziói utak • Bevezetés az első keresztyén gyülekezetek világába • Az „egyedül hit által” reformátori alapelv jelentésének tisztázása. • A következő személyek bemutatása: Pál apostol, Lídia, Luther Márton • Arra való rámutatás, hogy Isten embereken keresztül is cselekszik. Az Isten akarata szerinti cselekvő életre nevelés. • A református istentisztelet sajátosságainak bemutatása, motiválás az istentiszteletek látogatására. • A Himnusz, mint nemzeti imádságunknak az értelmezése, népünkért való imádságra, hazafiságra nevelés. • Isten döntéshelyzetekben való útmutatásának keresésére buzdítás.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten szól hozzánk	Isten Igéje utat mutat a döntéseinkben (bevezető óra)	A tanuló: • Ismeri a tematikai egységhez tartozó bibliai történeteket.	<i>Irodalom:</i> A tanuló beszédkésztségének fejlődése,

Református keresztyénnek lenni	Ki a Messiás? Zsidóság és keresztyénség	• Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. • Képes értelmezni és a saját szavaival megfogalmazni a következőket: ◦ Messiás, első gyülekezet, missziói utak, pogányok apostola, Luther Márton, Lídia, döntéshelyzet • Röviden be tudja mutatni Pál apostol missziói útjait. • Az adott kort ábrázoló térkép segítségével felismeri Pál missziói útjának egyes állomásait. • Ismeri a reformátori alapelv fogalmát és az „egyedül a hit által” alapelveit. • Példákat tud mondani a következőkre: ◦ Hogyan cselekedhet Isten általunk? ◦ Miért fontos részt venni az istentiszteleten? ◦ Mit jelent Isten segítségét hívni egy döntéshelyzetben? • A Himnusz, mint a magyar népünk nemzeti imádságát is érti, imádkozik hazájáért. A Himnusz közös elemzése során megkeresi azok a pontokat, melyek az imádság jelleget mutatják. • Döntéshelyzetekről szóló szituációs játékok segítségével keresi azokat az Isten Igéje szerinti utakat a megoldásra. • Korábbi tapasztalatok segítségével a református istentiszteletről fontos ismeretek összegyűjtése. Ajánlott projekt: lehetőség szerint közös részvétel egy istentiszteleten.	tanult memoriterek szöveghű és kifejező tolmácsolása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése (a témakörhöz kapcsolódó illusztrációk értelmezése). Az írott és nyomtatott Biblia formái, üzenete <i>Történelem:</i> Történetek az Ószövetségből. A világvallások alapvető tanításai. Népek és vallásaik. <i>Hon és népismeret:</i> Nagyszüleink és dédszüleink keresztyén világa. Erkölcsi normái. Harmonikusan működő családi minták. <i>Ének-zene:</i> Nemzeti énekeink ismerete (Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz)
Református keresztyénnek lenni	Az egyház megalakulása, az első keresztyén gyülekezet		
Református keresztyénnek lenni	Ki az Úr? A keresztyének és a Római Birodalom		
Református keresztyénnek lenni	Pál apostol a pogányok apostola (keresztyénség és misszió)		
Református keresztyénnek lenni	Pál apostol missziói útjai		
Bibliai történetek – Újszövetség	Isten embereken keresztül cselekszik: Lídia (ApCsel 16,11-15)		
Református keresztyénnek lenni	Egyedül hit által (Luther Márton)		
Református keresztyénnek lenni	A református istentisztelet		
Szabad órakeret	Tapasztalatok a református istentiszteletről (1 óra)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! Nemzeti imádságunk, a Himnusz		
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel a döntéseinkben (évező óra)		
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		

Kulcsfogalmak/ fogalmak		kapcsolat a zsidóság és a keresztyénség között, pogányok apostola, misszió, missziói út, istentisztelet, különleges istentiszteleti alkalmak, nemzet, nemzeti imádság	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• Pál apostol és Luther Márton személyének korosztályszintű ismerete. • A Messiás fogalmának korosztályi szinten való megfogalmazása. • Az első keresztyén gyülekezet fő jellemvonásainak ismerete. • A református istentisztelet fő részeinek ismerete és néhány különleges istentisztelet megnevezése. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

7. Tematikai egység		Őstörténetek	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás		• Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Tapasztalati élmények a nagyravágyásról, idegen nyelvekről.	+ 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		• A tematikai egységhez tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük bemutatása. • A döntéshelyzetek érzelmi, indulati és akarati háttérének bemutatása és azok tudatos megélésére nevelés. • A bűn emberi életben való jelenlétének tudatosítása, rámutatás Isten bünt megbocsátó szeretetére és kegyelmére. • Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése. • Nyelvtanulás iránti motiváció ébresztése.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1-2,4)	A tanuló: • Ismeri a tematikai egységhez tartozó bibliai történeteket. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. • A bábéli torony történetét esettanulmányként használva, a	<i>Irodalom:</i> A magyar hangok rendszere (a héber mássalhangzós írás bemutatása érdekességgként)
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntésre hív: az első emberpár és a bűneset (1Móz 2,4-25; 1Móz 3)		
Szabad órakeret	A világ nyelvei (bevezető, 1 óra)		

Bibliai történetek – Ószövetség	Bábel tornya (1Móz 11,1-9)	történet csoportmunkában vagy közösen történő elemzése.	<i>Történelem:</i> Az írásbeliség kezdetei. <i>Dráma és színház:</i> Páros, kiscsoportos és csoportos interakciós játékok (hittan órán).
Isten utat mutat a mindennapokban	Mindent szabad nekem? (1Kor 6,9-13) (Bábel tornya)	- Képes értelmezni, saját szavaival megfogalmazni és példát mondani a következőkre: - bűneset, szabadság, szabadosság, nagyravágás.	
Bibliai történetek - Ószövetség	Kreatív óra – Bábel tornya		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		döntés, teremtés, első emberpár, bűneset, szabadság, szabadosság, nagyravágás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		- A következő történetek korosztályszintű ismerete: bűneset, Bábel tornya. - Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

8. Tematikai egység		Ószövetségi próféták	Órakeret: 20 óra + 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás		• Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Tapasztalati élmények	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		• A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése. • Tapasztalati élmények tudatosítása az álmokról, félelemről, választásról, elvárásokról, környezet nyomásáról, bátorságról, feladatvállalásról. • Fogalmi tisztázások: próféta, királyság kora, Babilon, fogság. • Arra való rámutatás, hogy Istennek hatalma van a betegségek és nyomorúságok felett is. Buzdítás az ilyen helyzetek Isten elé vitelére. • Bátorítás a felelősségteljes döntéshozatalra, és a hitbeli meggyőződés vállalására a környezet nyomása ellenére is. • Bátorítás az Isten által adott feladatok meglátására és teljesítésére.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten követői, a próféták; az ország kettészakadása (1Kir 11,26-12,19)	A tanuló: • Ismeri a témakörhöz tartozó tematikai egységeket és azok alapvető kortörténeti háttérét.	<i>Történelem:</i> Történetek Babilonról, az ókori világról.

Bibliai történetek – Ószövetség	Illés próféta (1Kir 17,1-7; 18,20-46)	• Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai ígehelyeket. • Saját szavaival meg tudja fogalmaznia következőket, melyekre példát is tud mondani: ◦ próféta, királyság, fogság, Isten szerint dönteni egy helyzetben, • Ajánlott projekt: szituációs játékok az elvárásokról és ehhez kapcsolódóan beszélgetések, helyzet- és motiváció elemzések. • Kreatív közös gondolkodás az egyéni és közös feladatokról. • Korosztályának tipikus élethelyzeteiből példákat tud mondani a következőkre: ◦ betegség, szükséghelyzet, társak nyomása, a hit tettekkel való megmutatása.	<i>Hon és népismeret:</i> Helytörténeti helyi hagyományaink Magyarországon, és Jézus korában, az ókori Izraelben (épületek, ételek, edények, gazdálkodás módja stb.). <i>Természettudomány:</i> A kapcsolódó történetek növény és állatvilága. <i>Dráma és színház:</i> Az alapvető fogalmak ismerete és alkalmazása játékok alapján és azok értékelő megbeszélése során (szándék, feszültség, konfliktus, jelenet, dialógus, monológ, típus, ellentét és párhuzam, ritmus).
Bibliai történetek – Ószövetség	Illés és a sareptai özvegy (1Kir 17,8-24)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Elizeus próféta (2Kir 2,1-18)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Elizeus és Naamán (2Kir 5,1-19)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Dániel Babilonban: a király álma (Dán 2)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Három ifjú a tüzes kemencében (Dán 3,1-27)		
Isten közösséget formál	Amikor választani kell (Három ifjú a tüzes kemencében)		
Isten közösséget formál	Mit várnak el a körülöttem lévők? (Dániel az oroszlánok vermében – bevezető óra)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Dániel az oroszlánok vermében (Dán 6,2-25)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Jónás próféta (Jón 1-4)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Feladatom van (Jónás története)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten Igéje választás elé állít (Jer 36)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ezékiel próféta és a fogság (Ez 1-3)		

Bibliai történetek – Ószövetség	Kreatív óra – Illés		
Bibliai történetek – Ószövetség	Kreatív óra - Dániel		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		próféta, szükség, éhínség, betegség, választás, elvárás, feladat, választás, fogság	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: Dániel az oroszlánok vermében, három ifjú a tüzes kemencében. • A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Illés, Dániel, Jónás. • A kísértés fogalmának korosztályi szinten való megfogalmazása. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

9. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret:
Előzetes tudás		• A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: keresztelő, kísértés, függőség, hívás, diáknak lenni, árulás.	16 óra +1 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		• A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. • Tapasztalati élmények tudatosítása a következő téren: kísértés, függőség. Arra való rámutatás, hogy ezekkel, Isten segítségével harcolhatunk. • Keresztyén értékválasztás segítése. • Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése: jó és rossz cselekedet. • Bátorítás Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának meghallására. • Bátorítás arra, hogy a Jézus Krisztus által tanított elveknek megfelelően éljen.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Keresztelő János prófétai működése (Lk 3,1-18)	A tanuló: • Ismeri a témakörhöz tartozó történeteket, példázatokat és alapvető kortörténeti háttérüket.	Történelem: Élet a Római Birodalomban és más birodalmakban. A keresztyénség zsidó gyökerei,
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus Krisztus megkeresztelkedése (Mt 3,13-17)	• Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket.	

Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus Krisztus megkísértése (Lk 4,1-13). Böjt Jézus Krisztus szerint (Mt 6,16-18; Ézs 58)	• A kísértésről, kísértés háttéréről és kísértésbe vivő tényezőkről szóló szituációs játék után keresi a háttérben lévő indítóokokat korosztályi szintjének megfelelően. • Ajánlott projekt: értékek elképzelt árverése során összegyűjti azokat az értékeket, melyeket fontosnak tart. • Kapcsolópontok, összefüggések keresése a testi és lelki fegyverzet között. • Saját szavaival meg tudja fogalmazni és példákat tud mondani a következőkre: ◦ példázat, tanítvány, kísértés, függőség, böjt, értékes, árulás, Jézus Krisztus tanítása szerint élni	kialakulása és elterjedése. Az Újszövetség. Jézus története.
Isten utat mutat a mindennapokban	A lelki fegyverzet (Ef 6)		<i>Hon és népismeret:</i> Hétköznapi és ünnepi viseletek Jézus korában (Jézus, Keresztelő János)
Isten utat mutat a mindennapokban	Mindennapi kísértéseink: függőségek		<i>Vizuális kultúra:</i> Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, szimbólumok értelmezése.
Bibliai történetek – Újszövetség	Máté elhívása (Mt 9,9-13)		<i>Technika és tervezés:</i> Ételek. Az étkezési szokások és azok történeti háttére. A böjt szerepe.
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: a magvető példázata (Mt 13,3-23)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: az igazgyöngy (Mt 13,45-46)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Értékválasztás, értékes – de mitől? (Az igazgyöngy példázata)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: aki kősziklára épít (Mt 7,24-27)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: a gonosz szőlőművelők (Mt 21,33-45)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Júdás elárulja Jézust (Mt 26,14-16; 26,47-56)		
Bibliai történetek - Újszövetség	Multimédiás óra – Jézus példázatai		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		próféta, Keresztelő János, Jordán folyó, keresztség, Messiás, Krisztus, Jézus tanít, Krisztus, példázat, magvető, értékválasztás, gonoszság, árulás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• A magvető példázatának és az igazgyöngy példázatának korosztályi szintű ismerete. • Keresztelő János és Máté személyének korosztályi szintű ismerete.	

	• A következő fogalmak korosztályi szinten való megfogalmazása: Messiás, Krisztus, kísértés, érték. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallás tanári munkaközössége határoz meg.
--	---

10. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	• Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Az alsóbb évfolyamokon tanult bibliai történetek az ünnepekhez.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Az ószövetségi Krisztusra vonatkozó próféciaik segítségével rámutatás arra, hogy Isten beteljesíti az ígéreteit. • Pál apostol megtérésének történetén keresztül a megtérés fogalmának és jelenségének ismertetése. • Isten megtérésre hívó szavának közvetítése. • Alázatosságra nevelés. • Arra való rámutatás, hogy az Istenben való hit több mint a konkrét tények és kézzelfogható bizonyítékok keresése. • A pünkösti történeteken és Pál megtérésének történetén keresztül a Szentlélek személyének alapvető tisztázása. • Az egyházi év ünnepköreinek és a fő ünnepek összefoglaló megismertetése.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ünnepi készülődés a karácsonyra	• A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai ígehelyeket. • Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: adott ünnepekhez kapcsolódó népszokások megelevenítése. Pl. betlehemezés • A tanuló példákat tud mondani és meg tudja fogalmazni saját szavaival a következőket: ○ ószövetségi próféciaik Jézusról, lábmosás, alázatosság, kézzelfogható	<i>Történelem:</i> Pünkösd/egyház - A keresztény egyház (papok és szerzetesek). Középkori örökségeink: katedrálisok, könyvnyomtatás. A keresztény magyar állam megalapítása (Szt. István). <i>Hon és népismeret:</i>
Adventi várakozás az Ószövetségben (Zak 9,9)		
Az ószövetségi próféták Jézus eljövételéről (Ézs 7,14; 9,1-6; 11,1-10; Mik 5,1-3)		
Ünnepi készülődés a húsvétra		
Jézus megmossa a tanítványai lábát (Jn 13,1-11)		
Jézus és Tamás (Jn 20,24-29)		
Ünnepi készülődés a pünkösdre		
Saul megtérése (ApCsel 9,1-30) Ünnepi készülődés (1 óra)		

	tények keresése, megtérés, Szentlélek Ünnepi szokások fogalma, szerepe, általános jellemzői. (Ünnepkörök jeles napjai és jellemzői) <i>Természettudomány:</i> Tájékozódás a térképen. Égitestek, csillagok, bolygók (napkeleti bölcsek) <i>Vizuális kultúra:</i> A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (Keresztyén szimbólumaink, ünnepekhez kapcsolódó jelképeink).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, ószövetségi próféták, prófécia, lábmossa, alázat, racionális látásmód, megtérés
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	• Pál apostol személyének korosztályi szintű ismerete. • Az egyházi év fő ünnepeinek ismerete (neve, mikor és mit ünneplünk) • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásnevelési munkaközössége határoz meg.

6. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 10

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54

Helyi sajátosságok óraszám: 8 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 19 óra + 2 óra összefoglalás, számonkérés (Apostoli Hitvallás után)
Előzetes tudás		- Korábbi élmények a református gyülekezetéről és az egyházi szokásrendszerekről. - Tapasztalati élmények a következőkről: félelem, szomorúság, öröm, imádság, éneklés, hálaadás, bátorság, nehéz élethelyzetek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai - A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. - A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. - Arra való rámutatás, hogy Isten Igéjének minden élethelyzetben van üzenete. Bátorítás arra, hogy a tanulók saját érzéseiket, élethelyzeteiket Isten elé vigyék és keressék a Szentírásból az élethelyzetekre szóló választ. - Az Istent magasztaló imádság jellegzetességeinek a bemutatása, magasztaló imádságra való bátorítás. - A hálaadó énekek fogalmának megismertetése. - A hit fogalmának tisztázása és bátorítás a hit megélésére a tanulók mindennapjaiban. - A Biblia könyveinek és felosztásának megismertetése a tanulókkal. - Az Apostoli Hitvallás megismertetése a tanulókkal. - Az Apostoli Hitvallás egyes részeinek közös áttekintésével és elemzésével a korábban tanultak alapján összefoglalás a Szentháromság Istennel kapcsolatos alapvető ismeretekről. - Bátorítás a hit egyéni megvallására a tanulók sajátos élethelyzeteiben. - A konfirmációnak, mint a hit egyéni megvallásának a bemutatása. - Az anyagyülekezethez való kapcsolódás megerősítése az anyagyülekezet történetének feltérképezése egyéni munka (vagy csoportmunka) révén. - A tanuló bátorítása arra, hogy bekapcsolódjon a gyülekezeti szolgálatba a lehetőségeinek megfelelően. - Arra való rámutatás, hogy a cselekedetek mindig azt tükrözik, hogy mit hiszünk, mit vallunk egy-egy dologról. Bátorítás a keresztyén hit megmutatására a tettek által is.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Életünk Isten előtt (Zsolt	A tanuló:	Gyülekezeti élet:

	139) (bevezető óra)	- Ismeretek szerez a témakörhöz tartozó bibliai történetekről. - Ismeri a Biblia felosztását és könyveit, képes megkeresni ezek alapján bibliai igeverseket és történeteket. - Felidézve saját élethelyzeteit és ezekhez kapcsolódó érzéseit, megérti és keresi Isten ezekre adott válaszát a Szentírásban. - Saját szavaival képes értelmezni a következőket, példát mondva rájuk: - magasztaló imádság, - Isten Igéjének üzenete van az életünkre, - a hithez bátorság szükséges, - a konfirmáció, mint a hit megvallása. - Társaival vagy egyedül utánajár anyagyülekezete történetének, melyet röviden bemutat a kapcsolódó órán. - Feltérképezi azokat a lehetőségeket, ahol be tud kapcsolódni szolgálatként a gyülekezetbe.	Konfirmációra való hívogatás és bátorítás. Az anyagyülekezet történetének és szolgálati lehetőségeinek a megismerése. <i>Irodalom:</i> A témákhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek tisztázása. A régió, lakóhely kultúrája, reformátussága, emlékei, emlékhelyei. <i>Természettudomány:</i> Kölcsönhatások az életközösségekben: táplálkozási láncok, táplálékhálózatok. (Isten tökéletes világot alkotott). Veszélyeztetettségé miatt, fontos a védelme. <i>Vizuális kultúra:</i> A közvetlen környezetben található tárgyak, épületek (pl. templom,
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel a félelemben és a szomorúságban (Zsolt 3; 23; 46)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel az örömeinkben (Zsolt 103)		
Isten szól hozzánk	Az Isten által adott könyvtár		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! Az Istent magasztaló, dicsérő imádság és éneklés (Pál és Szilász a filippi börtönben)		
Isten szól hozzánk	Hallél zsoltárok (Zsolt 113-118)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Kell-e bátorság a hithez? (Bevezetés a Hitvalláshoz, Zsid 11,1)		
Református keresztyénnek lenni	Isten a világ teremtője – Apostoli Hitvallás 1.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus váltságműve – Apostoli Hitvallás 2.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus visszajön (Jel 21) – Apostoli Hitvallás 3.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus egyháza – Apostoli Hitvallás 4.		
Református keresztyénnek lenni	A Szentírás tanítása a Szentlélekről		

Református keresztyénnek lenni	Mit vallok? (Konfirmáció, saját hitvallás)		annak bútorzata, papi öltözet, textíliák, stb.) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül. (Gyülekezetem története.)
Református keresztyénnek lenni	Gyülekezetem története		
Református keresztyénnek lenni	Alkalmak és szolgálati területek a gyülekezetben		
Isten utat mutat a mindennapokban	Az életem Isten fényében (évezáró óra)		
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Anyae gyházközség, alkalmak, szolgálati területek, konfirmáció, Apostoli Hitvallás, egyház, Szentlélek, Teremtő Isten, Jézus Krisztus, váltságmunka, Istent dicsérő imádság, hallél zsolttár, Biblia felosztása, Biblia könyvei	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• A Biblia könyveinek memoriter szintű ismerete. • Az Apostoli Hitvallás memoriter szintű ismerete. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

2. Tematikai egység	A Tízparancsolat	Órakeret: 18 óra + 2 óra összefoglalás, számonkérés
Előzetes tudás	• Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről és a Tízparancsolatról. • Tapasztalati élmények a szabályokról,, vágyakozásról, másik nemmel való kapcsolatáról, kapzsiságról, szülők iránti tiszteletéről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A Tízparancsolat megismertetése a tanulókkal. • Szabályok tiszteletére, törvénytiszteletre nevelés. • Arra való rámutatás és bátorítás, hogy a Tízparancsolat Isten által adott útmutató az emberi létünk megéléséhez. • Az egyes parancsolatok tanulók életvalóságához való kapcsolópontjaira való rámutatás és a diákok hozzásegítése ahhoz, hogy saját maguk értelmezzék az egyes parancsolatokat saját élethelyzeteikre. • Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése a parancsolatokról való közös gondolkodás révén. • Keresztyén értékrend felmutatása és bátorítás annak a megélésére. • Rámutatás arra az összefüggésre, ami Jézus Krisztus tanítása és a Tízparancsolat között van.		

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Szabályaink (bevezető óra)	A tanuló: • Megismeri a Tízparancsolat, mint Isten útmutatását az ember életére. • Saját szavaival képes értelmezni és példákat mondani minden parancsolatra. • Felismeri, hogy az Isten által adott Törvény örökérvényű. • Keresi a lehetőségeit annak, hogyan tudja saját életében megélni Isten törvényeit. • Szabályjátékok segítségével elemez néhány szabályt. Beszélgetés során felismeri annak a jelentőségét, hogy az emberi életnek szüksége van szabályokra. • Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket a Bibliában. • Szituációs játékok segítségével csoportosan vagy közösen elemez egyes parancsolatokhoz kapcsolódó etikai kérdéseket, élethelyzeteket. • Kritikusan érvel etikai kérdésekben, pl. kapcsolat a másik nemmel, lopás, stb.	<i>Természettudomány:</i> A serdülőkori változásai: Konfliktusok, nemi működések, függőségek (alkohol, drog, cigaretta), fiatalkori bűnözés. Viselkedési normák, szabályok jelentősége az ember életében. A családi és társas kapcsolatok jelentősége. <i>Dráma és színház:</i> Döntési helyzetek elemzése, feldolgozása, dramatikus tevékenységekkel (pl. a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján – a Tízparancsolat fényében).
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten a Tízparancsolatot adja a népének (bevezető óra)		
Bibliai történetek – Ószövetség	1. parancsolat – Az egyiptomi szabadulás története (2Móz 14,15-31)		
Bibliai történetek – Ószövetség	2. parancsolat – Az aranyborjú (2Móz 32),		
Bibliai történetek – Ószövetség	3. parancsolat – Dávid és Góliát (1Sám 17)		
Bibliai történetek – Ószövetség	4. parancsolat – Salamon templomot épít az Úrnak (1Kir 6; 8,22-61)		
Bibliai történetek – Ószövetség	5. parancsolat – Dávid és Absolon (2Sám 15,1-16)		
Bibliai történetek – Ószövetség	6. parancsolat – Káin és Ábel (1Móz 4,1-16)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Kapcsolat a másik nemmel (7. parancsolat előtti bevezető óra)		
Bibliai történetek – Ószövetség	7. parancsolat – Dávid és Betsabé (2Sám 11,1-12,23)		
Bibliai történetek – Ószövetség	8. parancsolat – Géházi kapzsisága és bűnhődése (2Kir 5,19-27)		
Bibliai történetek – Ószövetség	9. parancsolat – A Nagytanács elhatározza Jézus halálát (Jn 11,45-57; Mk 14,56-64)		

Isten utat mutat a mindennapokban	Bárcsak nekem is lenne! (Vágyaink)		
Bibliai történetek – Ószövetség	10. parancsolat – Nábót szőlője (1Kir 21)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus és a Tízparancsolat (Mt 12,9-14. Lk 10,25-28)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Kreatív óra – A tíz parancsolat		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Tízparancsolat, szabályok, aranyborjú, bálványimádás, Góliát, Salamon, Dávid, Absolon, Káin és Ábel, Géházi, kapzsiság, bűnhődés, Nábót szőlője,	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• Az aranyborjú történetének korosztályi szintű ismerete. • A Tízparancsolat és Mt 5,17 memoriter szintű ismerete. • Mózes, Dávid, Nábót személyének korosztályi szintű ismerete. • A tanuló képes néhány mondatban értelmezni a Tízparancsolatot. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 10 óra +2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás	- A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. - Tapasztalati élmények a következőkről: szeretet, kirekesztés, befogadás, hála, megbocsátás, adósság, betegség, meggyógyulás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai - A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. - A példázat fogalmi értelmezésének bővítése. - A krisztusi lelkület fogalmának és jellegzetességeinek megismertetése. Krisztusi lelkületre nevelés. - A példázatokon keresztül Isten következő tulajdonságainak bemutatása: megértés, elfogadás, megbocsátás. - Rámutatás Isten elfogadó és megbocsátó szeretetére. A tanulók hívogatása és bátorítása Isten szeretetének elfogadására. - Rámutatás Jézus Krisztus betegségek fölötti hatalmára. - Egészséges életmódra nevelés, arra való rámutatással, hogy az egészség nemcsak a testi tünetek hiányát jelenti, hanem azt is, hogy lelkileg rendben vagyunk.		

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Mit jelent önmagunk és mások szeretete? (1Kor 13)	A tanuló: - Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. - Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket a Bibliában. - Szituációs játékokon keresztül a befogadás, elfogadás, megbocsátás, tékozlás kiábrázolása és a játékok után elemző beszélgetés. - A példázatok közös, kreatív értelmezésén keresztül megismeri Isten megértő, elfogadó és megbocsátó szeretetét. Saját szavaival mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó példákat tud mondani. - Felismeri a következőket: - Isten mindannyiunkra vár. - a teljes egészség azt jelenti, hogy a lélekben is egészségesek vagyunk. - Saját életéből példákat tud mondani arra, hogy mi mindenért lehet hálás.	<i>Irodalom:</i> Családi, baráti kapcsolatok sokfélesége az irodalmi művekben. A mitológiai és bibliai történetektől a kortárs irodalomig, magyar és világirodalmi szemelvényekkel.
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a megdicsőülés hegyén (Mt 17,1-8)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Az adós szolga példázata (Mt 18,21-35)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézust nem fogadják be egy samáriai faluban (Lk 9,51-56)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A krisztusi lelkület (Jézust nem fogadják be egy samáriai faluban)		
Bibliai történetek – Újszövetség	A tékozló fiú példázata (Lk 15,11-32)		
Bibliai történetek – Újszövetség	A tíz leprás meggyógyítása (Lk 17,11-19)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: hála (A tíz leprás meggyógyítása)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Szeretet, adós szolga, példázat, Samária, elfogadás, befogadás, tékozló fiú, megbocsátás, lepra, leprás, gyógyítás, hála.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		- A tékozló fiú példázatának és a tíz leprás meggyógyítási történetének korosztályi szintű ismerete. - Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

4. Tematikai egység	Az egyház története	Órakeret: 9 óra + 1 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás	- Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó témákról. - Kapcsolódó korábbi történelmi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakörhöz kapcsolódó egyháztörténeti személyek és események megismertetése.	

		• Rámutatás arra, hogy az egyház története párhuzamos a világi történelemmel. • A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy meglássák az összefüggéseket az egyháztörténet és a történelem között. • Arra való rámutatás, hogy minden történelmi időben lehetőség van megélni az Istennel való kapcsolatot. Bátorítás arra, hogy a tanuló ugyanezt tegye a saját korában. • Fogalmi tisztázások: egyházatyák, szerzetesrend, reformátorok. • Arra való rámutatás, hogy a megyében, egyházmegyében milyen magyar reformátorok voltak. • Magyar református identitásra nevelés.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Református keresztyénnek lenni	Augustinus és az egyházatyák	A tanuló: • Alapvető ismereteket szerez az egyház kezdeteiről és a magyar keresztyén egyház születéséről. • Saját szavaival képes értelmezni a szerzetesrend, egyházatya, reformátor, magyar reformátor fogalmakat. Példát tud mondani ezekre. • Felismeri azt, hogy városában (megyéjében, egyházmegyéjében) milyen emlékek vannak a magyar reformáció korából. Ajánlott projekt: látogatás egy környékbeli emlékműnél. • Ismeri a bibliás fejedelem és protestáns fejedelem kifejezéseket. Példákat tud ezekre erre mondani. • Keresi az összefüggéseket és a kapcsolatokat a történelem és az egyház története között meglévő ismeretei alapján. • Képes értelmezni a magyar református fogalmát, szituációs játékok segítségével példákat tud mondani rá.	<i>Történelem:</i> - A reformáció és a katolikus megújulás Európában, Magyarországon. - Az Erdélyi Fejedelemség aranykora Bethlen Gábor idején. - Habsburg-ellenes harcok és vallási mozgalmak a XVII. században. <i>Ének-zene:</i> Gregorián énekek, reformációi énekek, históriás énekek, stb.
Református keresztyénnek lenni	István király: a magyar keresztyén egyház kezdetei		
Református keresztyénnek lenni	Assisi Ferenc és a szerzetesrendek		
Református keresztyénnek lenni	Az egyház megreformálásának az igénye (Luther, Kálvin)		
Református keresztyénnek lenni	Magyar reformátorok a környezetünkben		
Szabad órakeret	Látogatás egy környékbeli emlékműnél		
Református keresztyénnek lenni	A bibliás fejedelem		
Református keresztyénnek lenni	Protestáns fejedelmek		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Augustinus, egyházatya, István király, magyar keresztyén egyház, szerzetesrend, Assisi Ferenc, reformáció, Luther Márton, Kálvin János, magyar reformáció, magyar református	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• István Király, Kálvin János és a városában, megyéjében élt magyar reformátor személyének korosztályi szintű ismerete. • A reformáció fogalmának és jelentőségének az ismerete.	

	Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.
--	--

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematikai egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	- Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. - Az úrvacsorához, mint gyülekezeti szokáshoz kapcsolódó élmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. - A karácsonyi ünnepkör fogalmának és tartalmának megismertetése. - A reformáció ünnepének megismertetése, történeti háttér felidézése. - A „szüntelen reformáció” reformátori alapelv és jelentésének megismertetése. Ez által a szüntelen megújulásra való nevelés. - Az ünnepi hangulat megalapozása. Istennel való ünneplésre nevelés. - A páskavacsora, utolsó vacsora és az úrvacsora tartalmának és jelentőségének megismertetése, a köztük való kapcsolatra való rámutatás. - Vágyakozás felébresztése az úrvacsorán való részvétel iránt.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Reformáció ünnepe: az egyház megújulása, Luther és Kálvin	A tanuló: - Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. - Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: a karácsonyi ünnepkör kreatív összefoglalása. - Ismeri a reformáció emlékünnepét. - Ismeri a „szüntelen reformáció” alapelvet és saját szavaival képes értelmezni, példát mondani rá. - Ismeri a páskavacsora, utolsó vacsora, úrvacsora fogalmát és a közöttük lévő összefüggést.	<i>Technika és tervezés:</i> A tárgykészítés, modellezés, mint hobbi lehetőségeinek megismerése (ünnepeket megelőző barkácsolás).
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a karácsonyra (1 óra)		
Karácsonytól vízkeresztig, a karácsonyi ünnepkör (Jn 1,1-18)		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a húsvétra (1 óra)		
A páskavacsora és az utolsó vacsora, úrvacsora (Mk 14,3-25)		
Jézus megszólítja a gonosztevőt a kereszten (Lk 23,32-43)		
Jézus Krisztus feltámadása (Mt 28,1; Jn 20,26)		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a pünkösdre (1 óra)		

Az első gyülekezet (ApCsel 11,19-26; 2,42-47)	• A tanuló felismeri, hogy életünk utolsó pillanataig sem késő Istenhez fordulni. • Saját szavaival össze tudja foglalni az első gyülekezet jellegzetességeit.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karácsonyi ünnepkör, páskavacsora, utolsó vacsora, úrvacsora, első gyülekezet, reformáció emlékünnepe, semper reformanda (szüntelen reformáció)	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	• A reformáció és az úrvacsora fogalmának és jelentőségének az ismerete. • A karácsonyi ünnepkör fogalmának és a hozzá tartozó ünnepek ismerete. • Kálvin János és Luther Márton személyének korosztályi szintű ismerete. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

7. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 10

Kerettanterv által betervezett óraszám: 55

Helyi sajátosságok óraszám: 7 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 29óra + 2 óra
Előzetes tudás	• Korábbi élmények a református gyülekezetéről és szokásrendszeréről. • Tapasztalati élmények, előzetes tudás a hitről, hitért való harcokról. • Korábbi történelmi ismeretek az egyháztörténeti részek kapcsán.	összefoglalás számonkérés (egyháztörténeti részeknél)
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. • A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. • Önismereti fejlesztés a csoporthoz illő önismereti játékok segítségével. • Arra való rámutatás, hogy Isten konkrétan minket szólít meg Igéje (a teljes Szentírás által). A tanulók hívogatása és buzdítása arra, hogy naponként olvassák a Bibliát és keressék Isten életükre szóló üzenetét. Ennek a gyakoroltatása kreatív közös igemagyarázat révén. • A hitvallás és hitvalló életmód néhány példájának bemutatása a gályarabok és hitvalló ősünk élettörténete kapcsán. • Arra való rámutatás, hogy a közösségben mindenkinek meg van a helye. A tanulók hozzásegítése egymás elfogadásához, pozitív, nyílt és elfogadó attitűd kialakításához.		

- Keresztyén felekezetek jellegzetességeinek megismertetése, és arra való rámutatás, hogy a keresztyén felekezetek tagjai testvéreink a hitben. Az ökumené fogalmának és lehetőségeinek megismertetése.
- Imádságos lelkületre nevelés részeként az imádságos lelkület különböző példáinak a bemutatása (Szentírásból és történelemből). A „szüntelenül imádkozzatok”, „imádkozzál és dolgozzál” alapelvek és tartalmuk megismertetése.
- A tanulók bátorítása az egyéni csendességre és fohászkodásra.
- A diakónia fogalmának megismertetése, az MRE szeretetszolgálati területeinek bemutatása, a helyi egyházközösségek szeretetszolgálatának feltérképezése.
- Egy szeretetintézmény meglátogatása révén a tanulói tapasztalatok bővítése a szeretetszolgálat lehetőségeivel és az intézményben élőkkel kapcsolatban.
- Az MRE legismertebb ifjúsági alkalmainak (Csillagpont, regionális alkalmak, stb.) bemutatása, hívogatás az ifjúsági csoportok látogatására. Vágyakozás felkeltése a gyülekezet ifjúsági csoportjába való tartozásra.
- Arra való rámutatás, hogy Istennel való kapcsolatunk folyamatosan változik, ami a szüntelen megújulás része.
- Példák keresése a saját iskolából korábban élt református személyek megismerése révén.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? (Bevezető óra)	A tanuló: • felismeri annak a lehetőségét, hogy Isten nemcsak magához hívja az egyéneket, hanem bátorít és küld mások felé. Saját szavaival meg tudja fogalmazni, hogyan hívja őt Isten magához. Keresi annak a lehetőségeit, hogy őt hová és kikhez küldi Isten. • Részt vesz az önismereti játékokban. • A teljes Szentírást, mint Isten Igéjét érti. • Tipikus megnyilvánulások alapján (köszöntés, szóhasználat) felismeri a keresztyén testvérfelekezeteket. • Ismeri az ökumené fogalmát és törekszik a testvéri attitűdre a testvérfelekezetekkel. • Ismer gyülekezeti, egyházmegyei, egyházkerületi vagy az országos egyház által szervezett ifjúsági csoportokat és alkalmakat. • Ismeri a fohász és az egyéni csendesség lehetőségeit, törekszik ezek megélésére. • Ismeri az „Imádkozzál és dolgozzál!” alapelvet és törekszik ennek megfelelően élni.	<i>Magyar nyelv:</i> Vélemény, vita, érv, hozzászólás képességének fejlesztése. Szövegértés (Bibliaolvasás, értelmezés) A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése a Biblia világából. <i>Vizuális kultúra:</i> Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás,
Isten szól hozzánk	Hogyan szól hozzám Isten a Szentírásban? (2Tim 3,16)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A hit válasz Isten vonzására		
Isten közösséget formál	Kapcsolataink (család, barátok, csoportok)		
Református keresztyénnek lenni	Hűség a hitben: Gályarabok, hitvalló ősünk		
Református keresztyénnek lenni	A protestánsok küzdelmei (vallásszabadság, vallási egyenjogúság)		
Isten közösséget formál	Testvéreink a hitben: keresztyén felekezetek		
Református keresztyénnek lenni	Az ökumené jelentése és jelentősége		
Református keresztyénnek lenni	Egy ökumenikus hittanóra		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A fohász és az egyéni csendesség		

	(Jézus elcsendesedései: Mk 6,46. Imádság a Gecsemáné kertben)	- Az egyháztörténeti példák révén megismeri annak a lehetőségét, hogy férfiként és nőként is lehet Istent szolgálni. Keresi annak a lehetőségeit, ő hogyan szolgálhatja Istent saját körülményei között. - Képes értelmezni és saját szavaival példákat mondani a hitvalló életre az egyháztörténelemből.	tolerancia, szorongás, stb.)
Isten szól hozzánk	Imádságos lelkület a Szentírásban (Nehémiás, Dániel, Pál apostol)		<i>Történelem:</i> Népek egymásra hatása, együttélése.
Isten szól hozzánk	Szüntelen imádkozzatok! Szikszai György: Tanítások és imádságok		A nemzetiségek, felekezetek helyzete. (Kisebbség, többség.)
Református keresztyénnek lenni	Imádkozzál és dolgozzál! A munka Isten által adott feladatunk		<i>Technika és terezés:</i>
Református keresztyénnek lenni	A református egyház diakóniája (Jak 2,14-26)		Karrier és hivatás
Református keresztyénnek lenni	Protestáns nők Isten szolgálatában: Lorántffy Zsuzsanna, Árva Bethlen Kata		fogalma, ezek hatása családi szerepek, értékrend és munkamegosztás alakulása.
Református keresztyénnek lenni	Magyar protestánsok a magyar irodalomban		A családok eltérő helyzete, életszínvonala a XIX. század végén.
Református keresztyénnek lenni	Szüntelen reformáció: hogyan változunk a hitben?		<i>Történelem:</i> A kommunista diktatúra a Szovjetunióban. A GULAG rendszere.
Református keresztyénnek lenni	Hitvalló elődeink (saját iskolából hitvalló elődök)		
Isten közösséget formál	Isten vonzásában: ifjúsági csoportok és találkozók		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan hív engem Isten? (évváró óra)		Kultúra, művelődés a Horthy-korszakban. Gyermeknevelése, oktatása.
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Ökumené, diakónia, ifjúsági csoportok, magyar protestánsok, szüntelen reformáció, „Imádkozzál és	

	dolgozzál!” Szikszai György, fohász, egyéni csendesség, keresztyén felekezetek, gályarabok, vallásküzdelmek
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	- Egy szabadon választott magyar református személyének az ismerete, a 17-19. század legalább két magyar protestáns alakjának, nevének és munkásságának az ismerete. - Tudja a gályarabok történetét a saját szavaival megfogalmazni. 2Tím 3,16 memoriter szintű ismerete. - Fohász, ökumené, diakónia fogalmának korosztályi szintű ismerete. - Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallás tanári munkaközössége határoz meg.

2. Tematikai egység	Isten hívása az Ószövetségben	Órakeret: 4 óra + 1 óra összefoglalás, számonkérés
Előzetes tudás	- Korábbi ismeretek, élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről és személyekről. - Tapasztalati élmények a hívásról, identitásról.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- Az identitás fogalmának felhasználásával az Istenhez való tartozás fogalmának tisztázása.
- A témakörhöz tartozó történetek és személyek, valamint alapvető kortörténeti háttér megismertetése.
- Isten tanuló felé irányuló hívogatásának közvetítése.
- Arra való rámutatás, hogy a hit tudatos döntést jelent.
- Bátorítás arra, hogy tudatosan vállalja az Isten népéhez és a református egyházközséghez való tartozást, keresve annak a lehetőségét a mindennapokban.
- Rámutatás arra, hogy Isten hívása azt is jelenti, hogy feladatot bíz ránk. A tanuló nevelése arra, hogy minden életkorban keresse az Istentől kapott életfeladatait.
- A témakörhöz tartozó könyvek bibliai helyének megismertetése.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Identitás: mit jelent Istenhez tartozni? 1 óra	A tanuló: - Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket, alapvető kortörténeti háttérrel és a következő személyeket: Ruth, Ézsaiás, Jeremiás. - Ismeri a próféta fogalmát, tud bibliai példákat mondani erre. - Felismeri a kapcsolatot a között, hogy Isten hív és ezzel együtt feladatot bíz az elhívottra. Törekszik ezeknek a feladatoknak a felismerésére. - Felismeri, hogy a hit tudatos döntést jelent.	<i>Vizuális kultúra:</i> Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. <i>Technika és tervezés:</i>
Isten utat mutat a mindennapokban	Aki Isten népét választja (Ruth)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsaiás próféta elhívása (Ézs 6)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Jeremiás próféta elhívása (Jer 1,1-10; 1,17-19)		

		• Identitása fejlődik, felismeri, hogy az identitásának része az is, ha egy néphez, közösséghez tartozik. • Képes megkeresni a Bibliában Ruth könyvét, Ézsaiás és Jeremiás próféta könyveit.	A települési és a tágabb környezet gazdasági, foglalkoztatási, továbbtanulási lehetőségei. (Más városban lévő gyülekezetek)
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Identitás, Ruth könyve, Ézsaiás, Jeremiás, próféta, elhívás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• Saját szavaival tudja megfogalmazni az elhívás fogalmát és tudjon a tanultak alapján példát mondani rá. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

3. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 13
Előzetes tudás		• A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: boldogság, kitartás, várakozás, elégedettség, gazdagság, szegénység, remény, reménytelenség, ítélkezés, elfogadás, kirekesztés.	óra +3 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. • Önismeret fejlesztése játékok, beszélgetések alapján az elégedettségről, saját magunkról, a boldogságról, reményről és reménytelenségről. • A történetekhez tartozó korábbi tapasztalati élmények tudatosítása és a tanulók segítése abban, hogy mindezeket saját pozitív fejlődésük érdekében használják. • A boldogmondások segítségével keresztyén értékrend közvetítése és a tanulók bátorítása, annak életükbe való adaptálására. • Gazdasági nevelés, tudatos javakkal való élésre nevelés. • Rámutatás arra, hogy igazi reménye annak van, aki Istenben bíz, és Rá hagyatkozik. A tanulók bátorítása arra, hogy minden helyzetben merjenek Istenben reménykedni. • Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése és ítélkezés, előítéletek helyett krisztusi elfogadásra nevelés. • A krisztusi elfogadás fogalmának és sajátosságainak megismertetése.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a boldog életről tanít (Mt 5,3-10)	A tanuló:	<i>Történelem:</i> - Az első és második

Isten utat mutat a mindennapokban	Boldog lehetek (Boldogmondások)	- Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. - Önismerete fejlődik, saját szavaival meg tudja fogalmazni a következőket (példákat tud mondani rájuk) - boldognak lenni, - ki vagyok én, - ami elégedetté tesz, - reménykedés és reménytelenség, - ítélkező és előítéletes magatartás, - krisztusi elfogadás. - Szituációs játékok, beszélgetések által fölismeri, hogy milyen javai vannak, igyekszik ezekkel korosztályi szintjének megfelelően tudatosan élni. - Helyzetanulmányok, képelemzések révén keresi annak a lehetőségeit, hogyan tud segíteni azoknak, akiknek nála kevesebbük van.	világháború. Béke, háború, hadviselés. (Boldogok, akik békét teremtenek... - Mt. 5,9a)
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a helyes sorrendről tanít (Lk 10,38-42)		- Gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában (Mi tesz elégedetté? Hogyan bánjunk javainkkal – A bolond gazdag példázata).
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus önmagáról tanít (Jn 6,35. 51; 8,12; 10,7-15; 11,25; 14,6; 15,1-2)		- Nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor. A náci terjeszkedés kezdetei Európában. (Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad... - Gal. 3,28 /Előítéletek és a krisztusi elfogadás/)
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A tíz szűz példázata (Mt 25,1-13)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A bolond gazdag (Lk 12,16-21)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mi tesz elégedetté? (A bolond gazdag, Lk 12,16-21)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan bánjuk a javainkkal?		
Isten utat mutat a mindennapokban	Nincs reménytelen helyzet (Jézus a tengeren jár, Mt 14,22-33)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus gyógyít: a kapernaumi százados szolgája (Lk 7,1-10)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Beszélgetés Jézussal: Nikodémus (Jn 2,23-3,21)		
Isten közösséget formál	Ítélezés és a krisztusi elfogadás (A házasságtörő nő, Jn 8,1-11)		
Isten közösséget formál	Előítéletek és a krisztusi elfogadás (Gal 3,28-29. Kornéliusz és Péter)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		boldogság, kitartás, várakozás, elégedettség, gazdagság, szegénység, remény, reménytelenség, ítélezés, krisztusi elfogadás, kirekesztés, példázat, boldogmondások, bolond gazdag példázata, javaink, házasságtörés, a tíz szűz példázata, Jézus „én vagyok” mondásai.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		A bolond gazdag példázatának, a boldogmondásoknak, a tíz szűz példázatának, Kornéliusz és Péter történetének korosztályi szintű ismerete.	

	- Jézus „én vagyok” mondásai közül egy szabadon választott mondás memoriter szintű ismerete. - Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.
--	--

4. Tematikai egység		Élet az apostoli korban	Órakeret: 7 óra + 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás		- Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. - Történelmi ismeretek Róma, a missziói utak, az első keresztyének és a vértanúság kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai - A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése. - Az első gyülekezetek és az apostoli kor fő jellegzetességeinek megismertetése. - Pál apostol missziói útjainak megismertetése. - A misszió fogalmi tisztázása és a vágyakozás felébresztése Isten Igéjének hirdetése iránt. - A vértanúság fogalmának tisztázása és István vértanú példájának megismertetése. - István vértanú történetén keresztül a hitvalló lelkületre való rámutatás.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Az apostolok korának fő jellegzetességei (1 óra)	A tanuló: - Képes saját szavaival értelmezni és röviden összefoglalni az apostoli kor jellegzetességeit, a vértanúság és a missziói utak fogalmát. - Ismer néhány állomást Pál missziói útjairól és térképen képes megkeresni azokat.	<i>Történelem:</i> A gyarmatbirodalmak kialakulása. Misszió a gyarmatokon.
Bibliai történetek – Újszövetség	Hűség a hitben: István vértanú (ApCsel 6,1-15)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Pál apostol missziói útjai (ApCsel 14,8-18; 16,1-10; 19,1. 23-40)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Pál útja Rómába (ApCsel 27-28)		
Bibliai történetek - Újszövetség	Multimédiás óra – Pál élete (1 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Apostoli kor, vértanúság, István, missziói utak, Róma, hajóút	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		- Pál apostol és István vértanú személyének korosztályi szintű ismerete. - Pál apostol missziói útjai közül legalább három állomás ismerete. - Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református	

	énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.
--	---

5. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 11 óra
Előzetes tudás	• Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Tapasztalati élmények, ismeretek a következőkkel kapcsolatban: környezetvédelem, gyász.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
• Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Ünnepi hangulat megalapozása, bátorítás az egyházi ünneplésbe való bekapcsolódásra. • A „teremtés hete” fogalmának, tartalmának és jelentőségének megismertetése. A tanulók segítése, hogy keressék a kapcsolódási pontokat a „teremtés hetébe” való bekapcsolódáshoz. • A gyásszal kapcsolatos tapasztalati élmények tudatosítása és lelkipogondozói segítségnyújtás azok feloldásában. • Gyászolók vasárnapjának megismertetése. • Rámutatás arra, hogy Jézus Krisztus feltámadásával végső győzelmet szerzett a halál fölött. • A keresztnak, mint győzelmi jelképnek a tudatosítása. • A Szentlélek és pünkösd ünnepe közötti kapcsolat felmutatása. • Húsvéti és pünkösti ünnepkör megismertetése.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A teremtés hete	A tanuló: • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és kortörténeti háttérüket. • Megismeri a teremtés csodálatos voltát és keresi annak a lehetőségeit hogyan lehet óvni és védeni a természetet. Ajánlott projekt: ismertető plakát készítése a teremtés hetére. • Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. • Képes saját szavaival (korosztályi szintjén) értelmezni a következőket: ○ teremtés hete, ○ gyászolók vasárnapja, ○ feltámadás, ○ a Szentlélek munkája.	Történelem: Népirtás a második világháborúban. Megemlékezés a Holokauszt áldozatairól.
Megemlékezés gyászolók vasárnapján: református reménységünk (Jn 11,25)		A személyes szabadság korlátozása a kommunista diktatúra idején, a mindennapi élet az ötvenes években. Hétköznapi és ünnepek.
Ünnepi készülődés a karácsonyra (szabad órakeret, 1 óra)		
Mária éneke (Lk 1,46-56)		
Jézus megkenetése Betániában (Jn 12,1-8)		
Jézus és Mária (Jn 20,11-18)		
Ünnepi készülődés a húsvétra (szabad órakeret, 1 óra)		
Jézus 7 szava a kereszten (Mt 27,46; Lk 23,34-43. 46; Jn 19,26-27)		
Ezékiel látomása a csontok feltámadásáról (Ez 37)		
A Szentlélek munkálkodik: Kornéliusz (ApCsel 10)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Teremtés hete, gyászolók vasárnapja, Jézus családja, Jézus 7 utolsó szava a kereszten, Ezékiel, látomás, Kornéliusz, Szentlélek, húsvéti ünnepkör, pünkösti ünnepkör.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	• A húsvéti és pünkösti ünnepkör fogalmi és tartalmi ismerete.	

	• Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.
--	---

8. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 7

Kerettanterv által betervezett óraszám: 55

Helyi sajátosságok óraszám: 10 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 21 óra
Előzetes tudás		Korábbi élmények a református gyülekezetek világáról, a Szentírásról és a Magyarországi Református Egyházzal.	+ 2 óra összegzés, számonkérés (az egyháztörténeti részek után)
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai - A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. - A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. - Naponkénti Isten előtti elcsöndesedésre, a Biblia olvasására nevelés. - Az MRE felépítésének és fő szolgálati területeinek bemutatása. - A határainkon túli magyarság területeinek és alapvető sajátosságainak megismertetése. - A református egység (határainkon innen és túl) megélésére nevelés. - Az önkéntesség lehetőségeinek bemutatása és az önkéntes feladatok vállalására nevelés. - Református férfiak és nők példáin keresztül annak a bemutatása, hogyan lehet saját képességeinket Isten ügyéért használni.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten szól hozzánk	Isten naponta szól hozzám	A tanuló: - Ismeri a következő fogalmakat, melyeket saját szavaival és példákkal képes értelmezni: misszió, önkéntesség, határainkon túli magyar reformátusság, példakép. - Ismeri az MRE alapvető felépítését. Tudja, hogy melyik egyházmegyébe tartozik. - Az MRE szolgálati területeinek megismerése során feltérképezi, hogy ő mely területekbe tud bekapcsolódni egyéni képességei, lehetőségei alapján. - Önálló kutatómunka (vagy csoportmunka) keretén belül feltérképezi az anyagyülekezetének életét és szolgálati területeit, melyet bemutat.	<i>Gyülekezeti élet:</i> Testvérgyülekezetek határainkon innen és túl. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegelemzés <i>Földrajz:</i> A Kárpát-medence magyarok által lakott területeinek
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? Egy nemzethez tartozom		
Református keresztyénnek lenni	Isten népéhez tartozom. A református egyház felépítése		
Református keresztyénnek lenni	Gyülekezete m élete és működése ma		
Református keresztyénnek lenni	Reformátusok határainkon túl		
Szabad órakeret 1 óra	Kapcsolataink más		

	református iskolákkal	Ajánlott projekt: legalább 1 hétig igeolvasó napló vezetése egyénileg azokról a gondolatokról, melyek a napi igeolvasás során megfogalmazódtak a diákokban. Az naplóban összegyűjtött gondolatok megosztása az osztálytársakkal nem kötelező.	meghatározása .
Isten közösséget formál	Áldássá lenni: Önkéntesség a Magyar Református Egyházban		<i>Történelem:</i> A trianoni békediktátum, országvesztés.
Református keresztyénnek lenni	Férfiak Isten szolgálatában : Kiss Ferenc, Ravasz László, Martin Luther King		A határon túli magyarság sorsa a két világháború között.
Református keresztyénnek lenni	Nők Isten szolgálatában : Zsindelyné Tüdős Klára; példaképek a környezetünkben		Kisebbség, nemzetiség.
Református keresztyénnek lenni	A MRE missziós tevékenysége		<i>Digitális kultúra:</i> Adatok gyűjtése interneten a kapcsolódó személyekről.
Református keresztyénnek lenni	Misszionáriusok régen és ma; Molnár Mária		
Isten utat mutat a mindennapokban	Tovább Istennel (Évzáró óra)		
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		
Szabad órakeret	Multimédiás óra – Végtelen hit (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		MRE, egyházközség, egyházmegye, egyházkerület, önkéntesség, példakép, misszió, misszionárius.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		- Ravasz László vagy Kiss Ferenc személyének és munkásságának korosztályi szintű ismerete. - A misszió fogalmának korosztályi szintű ismerete. - Fel tud sorolni legalább két országot, ahol magyar református gyülekezetek vannak. - Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének	

	ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.
--	--

2. Tematikai egység	Isten formáló kezében	Órakeret: 12 óra + 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás	- Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. - Tapasztalati élmények, ismeretek a következőkről: férfinak vagy nőnek lenni, lelkiismeret, szeretet, TV és hatásai, a számítógép és hatásai, Internet.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A témakörhöz tartozó bibliai történetek, személyek és alapvető kortörténeti háttérük ismerete.
- Önismereti fejlesztés a következő területeken: férfiként és nőként a szolgálatban, a szeretet megélése az emberi kapcsolatokban.
- Etikus és tudatos számítógép és Internethasználatra nevelés.
- Tudatos médiahasználatra és médiakezelésre nevelés.
- A lelkiismeret fogalmának életközpontú példák által történő tisztázása.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? Férfi vagyok – nő vagyok (Bevezető óra)	A tanuló: - Ismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. - Ismeri a lelkiismeret fogalmát, melyet képes a saját szavaival értelmezni. - Bibliai alapokon példákat tud mondani arra, hogyan lehet a férfi és női mivoltát megélni az Isten ügyéért való munkálkodásban. - Példákon keresztül meg tudja fogalmazni, hogy mit jelent a tudatos TV, média- és Internethasználat. - Példákat tud mondani arra, hogyan jelenítheti meg keresztyén értékrendjét a virtuális világban is. - Példákat tud mondani arra, hogyan nyilvánulhat meg a szeretet az emberi kapcsolatokban (pl. család, párkapcsolat, iskola)	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése <i>Történelem:</i> a média hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása. A média, mint hatalmi ág. A nyilvánosság szerepe a közéletben. <i>Digitális kultúra:</i>
Bibliai történetek – Ószövetség	Férfiként Isten ügyéért: (Gedeon, Bír 6-7)		
Bibliai történetek - Újszövetség	Nőként Isten ügyéért: Mária és Márta (Lk 10, 38-42)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A szeretet arcai (1Kor 13)		
Isten szól hozzánk	A lelkiismeret, mint tükör		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten formáló kezében: Jeremiás a fazekasnál (Jer 18,1-11)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Szemben a képernyővel (beszélgetés a média hatásairól)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A számítógép és az Internet világa		

Bibliai történetek - Ószövetség	Multimédiás óra – Jeremiás élete (2 óra)	• Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket.	A virtuális világ. <i>Vizuális kultúra:</i> Érzelmet kifejező magyarázó képek, rajzok (piktogram, smiley az Interneten).
Kulcsfogalmak/ fogalmak		férfi, nő, nemi identitás, szolgálat, szeretet arca, szeretettípusok, szeretetnyelvek, fazekas, média hatásai, számítógép, virtuális világ, Internet, TV, nyomtatott sajtó	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		• Képes értelmezni és példákat mondani a média, a számítógép és az Internet pozitív és negatív hatásaira. • 1Kor 13 memoriter szintű ismerete. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

3. Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret:
Előzetes tudás		- A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. - Tapasztalati élménye és ismeretek a következőkről: áldás, jövőkép, félelem, pályaválasztás, szenvedés, egyedüllét, elhagyatottság érzés, kitisztottság.	23 óra +3 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
- A témakörhöz tartozó bibliai történetek, példázatok és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. - Narratív interpretáció fejlesztése a példázatok közös értelmezése során. - Önismeret fejlesztése a következő területeken: egyéni képességek, jövőkép, pályaválasztás, egyéni értékrend. - A tudatos tanulói pályaválasztás segítése. - Testi és lelki tisztaságra nevelés. - A bűnvallás és a bűnvalló imádság fogalmának tisztázása, az egyházi életben használt bűnvalló imádságok bemutatása. - Annak a tudatosítása, hogy a hit tudatos és folyamatos döntést igényel. - Erkölcsei ítélőképesség fejlesztése az élet értékének témakörében.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: só és világosság (Mt 5,13-16)	A tanuló: - Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket, példázatokat és alapvető kortörténeti háttérüket. - Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. - Saját szavaival képes értelmezni az órai közös munka során a példázatokat. - Részt vesz az önismereti egyéni és csoportmunkában, mely során összegyűjti a pályaválasztással kapcsolatos kérdéseit, vágyait, félelmeit, egyéni képességeit és lehetőségeit. - Kiselőadás során bemutat egy általa szimpatikusnak talált pályaképet. - Képes értelmezni a bűnvalló imádság fogalmát és ismeri az úrvacsorai bűnvalló imádságot. - Képes példák révén, saját álláspontja mellett érvelve, a saját szavaival megfogalmazni a következőket - mit jelent az élet értéke egy nehéz élethelyzetben, - tiszta élet.	<i>Történelem:</i> Társadalmi szabályok. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A tanult irodalmi alkotásokból ismert szereplők jellemábrázolása, pályaképek felvázolása. <i>Biológia:</i> Szépség, erő, egészség. A fogyatékkal élő emberek. A fogamzástól az elmúlásig.
Isten közösséget formál	Áldásnak lenni mások számára (Só és világosság)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A talentumok példázata (Mt 25,14-30)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mennyit érek? (A talentumok példázata)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Merre tovább? Jövőképek, pályaválasztás		
Isten utat mutat a mindennapokban	Pályaválasztás: református iskolák ma		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus hív: a gazdag ifjú (Lk 18,18-27)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: Búza és konkoly példázata (Mt 13,24-30. 36-43)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A szőlőmunkások példázata (Mt 20,1-16)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus gyógyít: A megszállott fiú meggyógyítása (Mk 9,14-29)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tisztaságot akar: A templom megtisztítása (Jn 2,13-24)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A bűnvalló imádság		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megszólít: a samáriai asszony (Jn 4,1-42)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Egyedül a szenvedésben? (Gyógyítás a Bethesda tavánál, Jn 5,1-15)		

Isten utat mutat a mindennapokban	Az élet értékes (öngyilkosság, eutanázia, stb.)		
Szabad órakeret	Multimédiás óra – Bakacslista (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	példázat, só és világosság, gazdag ifjú, gazdagság, búza és konkoly, talentum, szőlőmunkások, megszállott, pszichés betegségek, tisztaság, bűnvalló imádság, úrvacsorai bűnvalló imádság, samáriai, szenvedés, elhagyatottság, élet értéke, öngyilkosság, eutanázia, abortusz, pályaválasztás, jövőkép		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	• A talentumok példázatának, a búza és a konkoly példázatának, valamint a gazdag ifjú történetének korosztályi szintű ismerete. • A Mt 5,13-16 memoriter szintű ismerete. • Az úrvacsorai bűnvalló imádság memoriter szintű ismerete. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.		

4. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 6 óra + 3 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás	• Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Előzetes ismeretek az ünnepkörökről, adventről, feltámadásról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Az egyházi év ünnepköreinek és ünnepeinek, valamint azok tartalmának a megismertetése. • A második advent fogalmának tisztázása, az első és második advent közötti összefüggésre való rámutatás. • A feltámadással kapcsolatos keresztyén látásmód összegzése. • A Szentlélekkel kapcsolatos keresztyén látásmód összegzése és a Szentlélek mindennapi életben való munkájára való rámutatás.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az első és a második advent (Jel 22,6-21)	A tanuló: • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. • Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: a karácsony, húsvét, pünkösd fő	<i>Hon- és népismeret:</i> Magyar népszokások. <i>Vizuális kultúra:</i>
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a karácsonyra (1 óra)		
Jézus Heródes előtt (Lk 23,6-12)		
Tanítás a feltámadásról (1Kor 15)		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a húsvétra (1 óra)		

Az egyházi év ünnepei	üzenetének ábrázolása montázs vagy plakát készítésével. • Képes értelmezni az első és második advent fogalmát. • Ismeri az egyházi év ünnepeit és ünnepköreit. • Képes értelmezni a feltámadás fogalmát és annak tartalmát csoportmunka során, kreatív módon közvetíti. • Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket.	Érzelmek kifejezése képzőművészeti alkotásokon (pl. Munkácsy Krisztus trilógiája).
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a pünkösdre (1 óra)		
A Szentlélek munkálkodik: A Lélek gyümölcse (Gal 5,16-25)		
Szabad órakeret: Multimédiás óra – Passió (3 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	első advent, második advent,	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	• Gal 5,22-23 memoriter szintű ismerete. • Az egyházi év ünnepköreinek, ünnepeinek és azok tartalmának ismerete. • Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első történik. 5-8. évfolyamon a hitoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről az iskola a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíti.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

- Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az iskolánk tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktátónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi óvodából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölctan oktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölctan oktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a hitoktátónak szem előtt kell ezt tartania.
- A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.
- Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.
- Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

- A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a katechéta figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).
- Az értékelés során a katechéta törekszik a pozitív hangvételű, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.
- Az értékelés során a hitoktató objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

- Iskolánk minden héten közös hétindító áhítattal kezdődik. A diákok részvétele ezen az alkalmon kötelező. A tanuló hét kezdő áhítatokon történő részvételét az osztályfőnök ellenőrzi és vezeti, melynek az eredményeit a félév végén történő osztályzás során a hitoktató figyelembe veheti. Ha a tanuló két osztályzat között áll, az áhítatokon rendszeresen részt vevő diákoknak (félévenként maximum két hiányzás vagy késés) javasolt a jobb osztályzat, míg a félévente legalább öt vagy több alkalommal mulasztó diákok esetében a hitoktató dönthet a kisebb osztályzat mellett. A hiányzások számába nem számít bele a betegség miatti igazolt mulasztás.

7. Függelék

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott *Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék* könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek hatályos jegyzéke a hit- és erkölcsstan helyi tanterv mellékleteként megtalálható.

K A T O L I K U S Hittan 5-8. évfolyam

H I T T A N 5 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

A tanulóknak elmélyítjük a liturgikus cselekmények, helyek, idők, ünnepek és kellékek jelképrendszerének ismeretét, valamint életkori sajátosságaiknak megfelelően bevezetjük őket a szentmise és a szentségek teológiájába.

Az elméleti megalapozással segítjük a tanulókat, hogy figyelmesen, odaadóan és értő módon vegyenek részt az egyház liturgikus életében.

5. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakörök		Óraszám	
	Az élet Isten népének közösségében			
1.	Isten népe ünnepel	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	12 2	14
2.	A húsvéti misztérium ünneplése	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	12 2	14
3.	Az ünneplés helye, ideje és kellékei	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	10 2	12
4.	Ünnepeink	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	10 2	12
5.	A szentségek és szentelmények liturgiája	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	10 2	12
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások			3
	Év végi ismételtes, összefoglalás			7
	Összesen		74	

Isten népe ünnepel (1. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása Szociális és állampolgári kompetencia Alternatívaállítás. A lényegkiemelés és a rendszerzés képességének fejlesztése Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>A tanulás tanítása</i> <i>Gazdasági és pénzügyi nevelés</i> Az önfejlesztés és az önállóság képességének fejlesztése	Ismerkedés az egyház alapvető liturgikus szolgálatával: Isten ószövetségi népének ünneplései Az ősegyház liturgikus szolgálata – Jézus parancsának teljesítése Liturgikus szolgálatok az oltárnál Liturgikus szolgálatok a közösségben Elődök és társak az ünneplésben (égiek és földiek)	Tanórai beszélgetés az ünnepekről Gyűjtőmunka: fényképek gyűjtése az egyházközségi liturgikus szolgálatokról; az egyházi szolgálat mibenlétének tisztázása tanári irányítással Tanári irányítással szómagyarázat: egyház, ősegyház, ministráns, lektor, agapé Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás projektmunka keretében: az egyház agapé-szeretetének megnyilvánulás – aprósütemény készítése más osztályok / hajléktalanok / rászorulóknak megörvendeztetésére	Irodalom Technika Ének-zene
A húsvéti misztérium ünneplése (2. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Felkészülés a felnőtt lét szerepeire	A húsvéti misztérium ünneplése: A húsvét mint az egyház misztériuma	Bevezetés: orgonazene-hallgatás, énektanulás (pl. Uram irgalmazz...)	Irodalom Ének-zene Rajz

A harmóniaérzék fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása Szociális és állampolgári kompetencia Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Alternatívaállítás <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A lényegkiemelés és a rendszerzés képességének fejlesztése	A húsvéti misztérium ünneplése a szentmisében: Igeliturgia Áldozati liturgia Az utolsó vacsora eseményei: A kenyér és a bor átváltoztatása Az eukharisztia szó (hálaadás) jelentése Az ember válasza Isten hívására: a hálaadó ima; a közösség válasza a zsoltosma	Tanórai beszélgetés a szentmise részeiről A gyermek-misekánon (V. kánon) közös, hangos, értő olvasása; tanári irányítással értelmezése Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás: hálaadó ima írása: a szentmisén találkozhat az ember Jézussal, s kifejezheti legmélyebb vágyait; az imádságokból osztályimakönyv készítése	
---	---	--	--

Az ünneplés helye, ideje és kellékei (3. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Digitális kompetencia <i>A családi életre nevelés</i> A forráskezelés és a kommunikációértékelés képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása	A liturgikus ünneplés helye, ideje és kellékei: A családi otthon mint a legfontosabb ünneplési hely A templom mint Isten háza és az ünneplő közösség színhelye Legfontosabb liturgikus kellékek, szimbólumok: a templom berendezése, oltár, gyertya, liturgikus színek, liturgikus ruhák	Tanári irányítással prezentáció vetítése a magyarországi bazilikákról Tanórai beszélgetés a templomról mint az imádság helyéről; Tanári irányítással templomra és imádságra vonatkozó szövegek keresése a Szentírásból; a szövegek tanórai értelmezése	Irodalom Rajz Művészettörténet

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Az önértékelés és a nyitottság képességének fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A társas aktivitás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség Felkészülés a felnőtt lét szerepeire A harmóniaérzék fejlesztése		Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás: imádság szervezése az iskola kápolnájában; rövid zsolnárrészletek, taizéi énekek; gyertyagyújtás	
---	--	--	--

Ünnepeink (4. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Az önértékelés és a nyitottság képességének fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> A társas aktivitás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség Felkészülés a felnőtt lét szerepeire A harmóniaérzék fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása	A legfontosabb egyházi ünnepek vallási tartalmának megismerése: Vasárnap Karácsony: Jézus születésének ünnepe Húsvét: Jézus megváltó kereszthalálának és feltámadásának ünnepe Pünkösd: a Szentlélek eljövételének, az egyház születésének ünnepe Szűz Mária ünnepei: Gyümölcshordozó Boldogasszony, Nagyboldogasszony A szentek, különösen a legfontosabb magyar	A legfőbb keresztény ünnepek dramatizált megjelenítése kis csoportokban Tanórai beszélgetés a keresztény ünnepek vallási mondanivalójáról Ismereteket közös jegyzetelése Aktualizálás projekt munka keretében:	Ének-zene Irodalom Rajz Technika Tánc és dráma

<i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i>	szentek (Szent István, Szent Erzsébet, Szent Margit) ünnepe	gyűjtőmunka az interneten: a legfontosabb magyar Mária-kegyhelyek felkutatása; történetükről képes beszámoló készítése a faliújságra	
<i>A szentségek és szentelmények liturgikája (5. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Az önértékelés és a nyitottság képességének fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása Szociális és állampolgári kompetencia <i>Gazdasági és pénzügyi nevelés</i> Az etikai érzék, az empátia és a felelősségvállalás képességének fejlesztése	Belépés Krisztus közösségébe – ismerkedés a szentségek és szentelmények liturgiájával: A keresztség, a bérmlás és az oltáriszentség mint a keresztény életbe bevezető titkok A kiengesztelődés szentsége és a betegek kenete mint Istenhez vezető út Az egyházi rend és a házasság szentsége mint az ember kibontakozását segítő ajándékok	Tanulói kiselőadások a hét szentség kiszolgálásának liturgiájáról Tanári irányítással liturgikus szövegek hangos és értő olvasása; szövegelemzése Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás projekt munka keretében: apró ajándékok készítése és eljuttatása idősek otthonába – kifejezve, hogy a szentségek ajándékozó létre hívják meg az embert	Irodalom Technika Ének-zene

Alapkövetelmények

A tanuló tudjon tájékozódni, adott részeket ügyesen megkeresni a Szentírásban. Ismerje az egyházi év fogalmát, a szentmise teológiáját alap szinten és liturgiáját, a hét szentség és a szentelmények liturgiáját. Tudja, mit, mikor, hogyan és miért ünneplünk az egyházban. Ismerje a liturgikus cselekmények, helyek, idők, kellékek, színek jelképrendszerét.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Az ellenőrzés, értékelés a tantervi követelmények teljesítésére irányul, független a tanuló személyes meggyőződésétől, vallási elkötelezettségétől. Szóbeli feleletek és írásbeli dolgozatok formájában ellenőrizzük az elsajátított tudásanyagot. Tanegységenként témazáró dolgozatot íratunk. Értékeljük a tanulók órai aktivitását, házi és szorgalmi feladatait, füzetvezetését. A hittan tantárgyból is 5 osztályzattal minősítjük a tanulók tudását.

Projektmunka: tervezés, a munka szervezése, rend, szépség, együttműködés.

H I T T A N 6 . é v f o l y a m

Célok és feladatok

Segítjük a tanulót abban, hogy sokrétű és korszerű ismereteket szerezzen az egyház alapításáról, lényegéről, életéről, szervezeteiről és céljáról.

Felébresztjük a tanulóban az egyházi közösséghez tartozás vágyát, és felébresztjük felelősségérzetét is, amely később elvezetheti őt ahhoz a döntéshez, amelyben az egyház tudatos elfogadjává és az egyházi közösség tevékeny tagjává válik.

6. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakörök			Óraszám	
Egyházunk				
1.	A természetes közösségtől az egyházig	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	14 2	16
2.	Az egyház gyökerei	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	14 2	16
3.	Az egyház születése	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	14 2	16
4.	Az egyház az evangélium útján	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	14 2	16
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3	
	Év végi ismételés, összefoglalás		7	

	Összesen	74
--	-----------------	-----------

<i>A természetes közösségtől az egyházig (1. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Az önértékelés és a nyitottság képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>Testi, lelki egészség</i> A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása Digitális kompetencia Felkészülés a felnőtt lét szerepeire Írásbeli munka készítése képességének fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az etikai érzék és a felelősségvállalás képességének fejlesztése	A természetes közösségtől az egyházig – közösségek életadó szerepe: A család a közösségek alapja A barátok közössége mint a megnyílás lehetősége A nemzet közössége mint a hovatartozás érzését adó közösség Az egyház közössége mint Krisztus élő teste	Bevezető: Projektmunka: egy emberrajz készítése, amely tagjaiba beírják a különböző emberi feladatokat, szolgáltatásokat, hogy elgondolják, mindenkinek megvan a maga feladata az ember feladatait, szolgálatait megjelenítő emberrajz készítése annak kifejezésére, hogy mindenkinek megvan a feladata Tanórai beszélgetés a különböző közösségekről, a családról, barátságról, nemzetről, egyházzal Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás: rövid fogalmazás írása „Én az egyház tagja vagyok” címmel; a legjobban sikerült alkotások közzététele az iskola honlapján	Irodalom Rajz Tánc és dráma Technika (Számítástechnika)
<i>Az egyház gyökerei (2. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek

Hatékony, önálló tanulás Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A lényegkiemelés és a kapcsolatba hozás képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása <i>Testi, lelki egészség</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Az önkifejezés képességének fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az önkifejezés és a társas aktivitás képességének fejlesztése	Az egyház gyökerei az Ó- és Újszövetségben: Az Ószövetség mint Isten népe születésének története; mint a szabadulás története Az Újszövetség mint Jézus tanítványainak közössége: Jézus az alapító, halálával ő ad életet az egyháznak	Kvízjáték a legfontosabb ismert ószövetségi és újszövetségi elbeszélések felelevenítésére A legfontosabb ószövetségi és újszövetségi szakaszok újraolvasása és értelmezése a közösségi szempontokat kiemelve Ismeretek összefoglalása a tanár által Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás: egy-egy elbeszélés dramatizált megjelenítése kis csoportokban, majd a tapasztalatok megbeszélése: mit jelent a közösség tagjának lenni	Irodalom Ének-zene Tánc és dráma
<i>Az egyház születése (3. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> Az önértékelés és a nyitottság képességének fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az önállóság képességének fejlesztése	Az egyház születése: A Püünkösd Az ősegyház élete: misszió, összetartozás, mindent megosztó szeretet Az egyház az evangélium útján jár: Pál megtérése	Bevezető: Projekt munka: kiállítás készítése az osztályban az egyház missziós tevékenységének bemutatására Az Apostolok Cselekedeteiből elbeszélések értő	Irodalom Technika Ének-zene Történelem

Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása Szociális és állampolgári kompetencia <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> A képi információ feldolgozása képességének fejlesztése A forráskezelés képességének fejlesztése		olvasása és irányított megbeszélése Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás projektmunka keretében: információk, képek gyűjtés az interneten az első századokban vértanúhalált halt szentekről; közzététel az osztályfaliújságon	
<i>Az egyház az evangélium útján (4. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Testi, lelki egészség</i> Az esztétikai érzék fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció <i>A tanulás tanítása</i> A szóbeli szövegek alkotása képességének fejlesztése A szóbeli és írott szövegek megértése képességének fejlesztése Írásbeli szövegek alkotása Szociális és állampolgári kompetencia Felkészülés a felnőtt lét szerepeire A képi információ feldolgozása képességének fejlesztése <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i>	Az egyháztörténet főbb állomásai A történelem célja: örömben együtt lenni Istennel Az egyház lelkipásztor tevékenysége: szentségek kiszolgáltatása Az egyház szociális tevékenysége (pl. szegénygondozó, betegápoló rendek) Az egyház kulturális-oktatási tevékenysége (pl. tanító rendek) Az egyház szervezeti felépítése	Bevezetés: zenehallgatás (pl. Ivántsics Tamás: Damaszkusz) A Szentírásból és egyházi iratokból vett szemelvények értő olvasása, tanári irányítással értelmezése Ismeretek közös jegyzetelése Aktualizálás: a megismert	Irodalom Ének-zene Történelem Rajz

Az önkifejezés képességének fejlesztése		szentekről, a tanulók védőszentjeiről rajzokkal-képekkel illusztrált kiállítás készítése az osztályban	
---	--	--	--

Alapkövetelmények

Tudja megkülönböztetni a katolikus egyházra vonatkozó fogalmakat a többi vallás fogalmaitól. Ismerje az egyház alapításának körülményeit, az egyház lényegét, célját, szervezeti felépítését. Legyen tisztában az egyház üdvösségszerző küldetésével, ismerje, hogyan valósította és valósítja meg ezt a történelem különböző korszakaiban és napjainkban.

Ellenőrzés, értékelés, minősítés

Az ellenőrzés, értékelés a tantervi követelmények teljesítésére irányul, független a tanuló személyes meggyőződésétől, vallási elkötelezettségétől. Szóbeli feleletek és írásbeli dolgozatok formájában ellenőrizzük az elsajátított tudásanyagot. Tanegységenként témazáró dolgozatot íratunk. Értékeljük a tanulók órai aktivitását, házi és szorgalmi feladatait, füzetvezetését. A hittan tantárgyból is 5 osztályzattal minősítjük a tanulók tudását.

Projektmunka: a munka szervezése, szépség, együttműködés, rend.

H I T T A N **7 - 8 . é v f o l y a m**

Célok és feladatok

A tanuló életkorának megfelelően (nem elvont fejtegetésekkel, hanem bibliai szemelvények segítségével) bemutatjuk, hogy a Krisztus előtti zsidóság történelme az egyetemes emberi üdvtörténet ószövetségi szakasza, amelynek folyamán Izrael fiai megtapasztalták a Messiás eljövételét ígérő Isten jelenlétét, működését, és megpróbálták „megrajzolni” titokzatos Istenük arcát.

Segítjük a tanulót annak tudatosításában, hogy az ő kicsiny történelmében is jelen van a messiási kor boldogságát ígérő és előkészítő Isten.

A bibliai szemelvények tükrében bemutatjuk, hogy az üdvtörténet újszövetségi szakaszának kezdetét (és az egész üdvtörténet középpontját) Jézus Krisztus élete, tanítása, kereszthalála, feltámadása és egyházának születése alkotja.

A szemelvények megfelelő alkalmazásával segítjük a tanulót abban, hogy bátran nyíljon meg a Messiásnak és Isten hatalmas Fiának bizonyuló Jézus Krisztus felé, aki titokzatos módon jelen van életében.

7. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét
74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakörök		Óraszám	
	Bevezetés – Az üdvtörténet ószövetségi szakasza		3	
1.	Az üdvtörténet színtere és főszereplője	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	11 2	13
2.	Istenélmények Ábrahámától Mózesig	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	9 2	11
3.	Isten megtapasztalása Józsuétól Salamonig	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	5 1	6
4.	Istenélmények a próféták aranykorában	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	14 2	16
5.	A perzsa kor emberének tapasztalata az üdvösséget munkáló Istenről	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	7 2	9
6.	Vallási tapasztalat a hellén korban	témafeldolgozás <i>összefoglalás, ellenőrzés</i>	5 1	6
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások		3	
	Év végi ismételtes, összefoglalás		7	
	Összesen		74	

<i>Bevezetés – Az üdvtörténet ószövetségi szakasza</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális és állampolgári kompetencia Társadalmi érzékenység fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Ismeretszerzési, rendszerezési képesség fejlesztése	Bevezetés az év munkájába: a hittani ismeretek fontosságának tudatosítása a személyes életre és a közösségi együttműködésre vonatkozóan Bevezetés a szentírásismeretbe: a Szentírás könyvei, a kanonizáció folyamata, szentírásfordítások Az üdvtörténet fogalma	Tanórai megbeszélés, a hittani ismeretek felfrissítése Páros és csoportos gyűjtőmunkával ismerkedés a bibliai könyvekkel. A szentírási könyvek rendszerezése, sorrendbe állítása Az ismeretek megbeszélése, közös jegyzetelése	Irodalom Képzőművészetek

Anyanyelvi kommunikáció Az értő olvasás, szövegértés fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Képi információ feldolgozása Esztétikai érzék fejlesztése		Az üdvtörténet fogalmának szemléltetése a tékozló fiúról szóló szentírási példázat és pl. Rembrandt Tékozló fiú c. képének elemzése segítségével. Tanórai beszélgetés az üdvösségtörténetről Aktualizálás: erkölcsi tanulságok levonása	
<i>Az üdvtörténet színtere és főszereplője (1. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Anyanyelvi kommunikáció Szóbeli szövegek megértésének és a forráshasználat képességének fejlesztése Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A rendszerezési és a jegyzetelési képesség fejlesztése <i>Egyetemes kultúra</i> Szociális és állampolgári kompetencia Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia A társas aktivitás, a szervezőképesség, a	Történeti és műfaji bevezetés az Ábrahámig terjedő korszakba („Nagy bummm” elmélet; biológiai fejlődésemélet; műfajok: etiológa, mítosz, monda) A Pentateukhosz legfőbb jellemzői Bibliai szemelvények értelmezése: Az üdvtörténet színtere: a teremtett világ (Ter 1,1–2,4) Az üdvtörténet főszereplője: az ember (Ter 1, 26-30 és Ter 2, 4-25) Az ember első kudarca és az isteni segítség ígérete (Ter 3, 1-24)	Tanórai beszélgetés, az előzetes tanulói ismeretek felelevenítése: a világ kialakulása, a törzsfajlás; a monda, a mítosz műfaja; Történelmi atlasz használata: az ember kialakulása Ismeretek átadása tanórai beszélgetés formájában A teremtés-elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása:	Irodalom Történelem Földrajz Biológia Informatika Képzőművészetek (pl. Michelangelo) Zeneművészet (pl. Haydn)

felelősségérzet és a döntésképesztés fejlesztése <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási készség fejlesztése Digitális kompetencia IKT alkalmazási képességének fejlesztése		a jó és rossz titkának értelmezése Projektmunka: a szépnek teremtett világban mekkora kárt tesz az ember a környezet-rombolással, illetve hogyan őrizheti meg az ember a világot A projektmunkák eredményeiből beszámoló készítése az iskolai közösség számára, közzététel az iskola honlapján	
<i>Istenélmények Ábrahámától Mózesig (2. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Digitális kompetencia IKT alkalmazási képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Ismeretszerzés, információk szerzése Tájékozódás térben és időben A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerése képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció Szóbeli szövegek megértésének fejlesztése Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése A kreatív nyelvhasználat fejlesztése	Történeti áttekintés: Kr. e. 2000-től 1200-ig (Mezopotámia, Egyiptom, II. Ramszesz, a kivonulás) Irodalmi-műfaji áttekintés: monda, teofánia, novella, legenda, kultikus elbeszélés, törvénygyűjtemény Bibliai szemelvények értelmezése: Ábrahám istenélménye; Isten jelenléte Izsák, Jákob és József életében (Ter 12, 1-5; Ter 18, 20-33; Ter 22, 1-18) A szabadító Isten megnyilatkozása a	Gyűjtőmunka az interneten: az ókori Egyiptomra és Mezopotámiára vonatkozó ismeretek gyűjtése; az adatokból táblázat készítése Tanórai beszélgetés: az előzetes tanulói ismeretek felelevenítése, kapcsolatkeresés a már ismert irodalmi műfajokkal A pátriárkákról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása	Történelem Irodalom Informatika

Hatékony, önálló tanulás A jegyzetelési képesség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség <i>Demokráciára nevelés</i> <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> <i>Testi, lelki egészség</i> A társas aktivitás és az önfejlesztés képességének fejlesztése Az egyetemes kultúra iránti tisztelet fejlesztése	kivonulás idején (Kiv 3, 1-20; Kiv, 12, 1-14) A tízparancsolat és a mózesi szövetség (Kiv 19-20; Kiv 24)	Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: hogyan képes felismerni az ember saját élethívását A tízparancsolat értelmezése bibliodráma-előadással: cselekedeteinknek hatása van környezetünkre is, mindenkinek lehetőséget kell adnunk a jó megélésére.	
<i>Isten megtapasztalása Józsuétól Salamonig (3. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Ismeretszerzés, információk szerzése Tájékozódás térben és időben A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Az értő olvasás gyakorlása	Történeti áttekintés: Kr.e. 1200-tól 931-ig (bírák, királyság – Saul, Dávid, Salamon) Bibliai szemelvények értelmezése: Isten működése Józsué életében (Józ 6, 1-16) Istenélmények a bírák korában (Bír 16, 1-31) Isten segítségének megtapasztalása a királyság	Tanórai beszélgetés: az előzetes tanulói ismeretek felelevenítése Történelmi atlasz használata Jegyzetelés a füzetbe A bibliai szövegek egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában	Irodalom Történelem

Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás A kritikai gondolkodás fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat fejlesztése Digitális kompetencia Önálló forráshasználat, szövegszerkesztés ismétlődik? <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> <i>Testi, lelki egészség</i> A vitakészség fejlesztése Saját képességeinek megismerése, a kritika elfogadása	kezdeti időszakában (1 Sám 17, 1-51; 1 Kir 8)	Egyes szövegek feldolgozása az ún. „tanulásút” módszerrel, szöveg-kiegészítő, -értelmező olvasással Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: – hogyan képes felismerni az ember saját élethivatását; – a történeti szövegekben megkülönböztetendők a valós eseményekre vonatkozó adatok és az építő jellegű megállapítások Házi dolgozat készítése a történelemben megnyilvánuló Isten megtapasztalásáról A dolgozatok közzététele (szóban és írásban), megvitatása, értékelése	
<i>Istenélmények a próféták aranykorában (4. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Ismeretszerzés, információk szerzése Tájékozódás térben és időben A jegyzetelési képesség fejlesztése	Történeti áttekintés: Kr. e. 931-től 538-ig (a prófétaság intézménye, Izrael és Júda, a babiloni fogság) Irodalmi-műfaji áttekintés: prófétai elbeszélések,	Tanórai beszélgetés: az előzetes tanulói ismeretek felelevenítése Történelmi atlasz használata Jegyzetelés a füzetbe	Történelem Irodalom

A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerése képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szóbeli szövegek megértésének fejlesztése Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Az értő olvasás gyakorlása Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> A pozitív gondolkodás fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Az egyéni és a közösségi felelősségérzet fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i>	kölcsönzött beszédformák, mondások, messiási jövendölések Bibliai szemelvények értelmezése: Illés, Ámosz és Ózeás az üdvözítő Isten szolgálatában (1 Kir 18, 1-40; Ám 5, 18-24; Óz 11, 1-9) Nátán próféciaja; Izajás próféciai az üdvösséget munkáló Istenről (2 Sám 7, 4-16; Iz 7, 10-17; Iz 8,23–9,6; Iz 11, 1-9)	Tanórai beszélgetés az ismeretek felelevenítésére, kapcsolatkeresés a már ismert irodalmi műfajokkal A prófétai szövegek egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: – az ember személyes boldogságot adó élményeinek megkeresése – az ókori próféták példájából megérthető, hogy a közösségi problémákat a szolidaritás alapelveivel lehet megoldani Memoriter a prófétai szövegekből	
<i>A perzsa kor emberének tapasztalata az üdvösséget munkáló Istenről (5. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Digitális kompetencia IKT alkalmazási képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás	Történeti áttekintés: Kr. e. 538-tól 333-ig (Círusz, Zerubbábel, Jézus (Józsue) főpap, Nehemiás, Ezdrás)	Gyűjtőmunka az interneten: a perzsákra vonatkozó ismeretek gyűjtése, rövid vázlat készítése a füzetben	Történelem Irodalom

<i>A tanulás tanítása</i> Az ismeretszerzési, a rendszerezési és a lényeg-kiemelési képesség fejlesztése Tájékozódás térben és időben képességének fejlesztése A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás képességének fejlesztése, az analógiák keresése, analógiák felismerési képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szóbeli szövegek megértésének fejlesztése Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Az értő olvasás gyakorlása Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> A helyes önértékelés fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> A pozitív gondolkodás fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási képesség, a kreatív	Irodalmi-műfaji áttekintés: fogság utáni prófétai, bölcsességi, bibliai lírai és zsoltáirodalom Bibliai szemelvények értelmezése: A perzsa kor prófétai irodalmában tükröződő istenélmény (Zak 4) A perzsa kor bölcsességi irodalmában megfogalmazódó istentapasztalat (Péld 8, 22-36; Jób 10) A Messiásról éneklő zsoltárok (Zsolt 2; Zsolt 72; Zsolt 110)	Tanórai beszélgetés során az irodalmi műfajokról tanultak felelevenítése, kiegészítése A perzsa korról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: hogyan képes az ember feldolgozni élete nehézségeit Fogalmazás írása: a zsoltár mint a mi imánk	
--	---	---	--

nyelvhasználat fejlesztése			
<i>Vallási tapasztalat a hellén korban (6. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Az ismeretszerzés, a rendszerezés képességének fejlesztése Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Tájékozódás térben és időben képességének fejlesztése A jegyzetelés, vázlatírás képességének fejlesztése Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség A kapcsolatba hozás képességének fejlesztése, a művészi kifejezőeszközök felismerése képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás képességének fejlesztése, az analógiák keresése, analógiák felismerése képességének fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció Szóbeli szövegek megértésének fejlesztése, az igényes szóbeli nyelvhasználat fejlesztése Az értő olvasás gyakorlása	Történeti áttekintés: Kr. e. 333-tól 63-ig (Nagy Sándor, Ptolemaioszok, Szeleukidák: IV. Antióchosz Epifánész, Makkabeusok) Irodalmi-műfaji áttekintés: épületes irodalom, apokaliptikus irodalom, patetikus történetírás Bibliai szemelvények értelmezése: Az épületes irodalomban tükröződő istenélmény (Jónás könyve) Az apokaliptikus irodalomban jelentkező ígélet (Dán 7) Az üdvözítő Isten a hellén kor bölcsességi irodalmában (Sir 24)	Tanórai beszélgetés a hellenizmus korának történetéről Közös jegyzetelés a táblán és a füzetbe Zenehallgatás: részlet Händel Makkabeusok c. művéből Tanórai beszélgetés során az irodalmi műfajokról tanultak felelevenítése, kiegészítése A hellén korról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Egyes szövegek feldolgozása a hiányos szöveg kiegészítése módszerrel	Történelem Zeneművészet Irodalom

Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az önfejlesztés és a felelősségérzet fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> A vitakészség fejlesztése A vitakultúra és a kritika elfogadásának fejlesztése	Az üdvösséget előkészítő Isten a patetikus történetírásban (2 Makk 7)	Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: mekkora az ember felelőssége feladatai elvégzésében Élethelyzetek megvitatása a felelősségvállalás-felelőtlenség kérdéskörében	
--	--	--	--

8. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét
74 óra/év

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakörök	Óraszám
	Bevezetés – Az üdvtörténet újszövetségi szakaszának kezdete	2
1.	A Jézus Krisztus születésének és rejtett életének időszaka	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 7 2 9
2.	Jézus Krisztus személye, küldetése és tanítása Isten országáról	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 8 2 10
3.	Jézus Krisztus közösséget teremtő tevékenysége	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 8 2 10
4.	Jézus Krisztus csodái mint Isten országának jelei	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés 8 2 10

5.	Jézus Krisztus megváltó szenvedése, halála és feltámadása	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	10 2	12
6.	Az egyház születése és kibontakozása Kr. u. 30/33-tól 100-ig	témafeldolgozás összefoglalás, ellenőrzés	9 2	11
	Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások			3
	Év végi ismételtes, összefoglalás			7
	Összesen			74

Bevezetés – Az üdvtörténet újszövetségi szakaszának kezdete			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális és állampolgári kompetencia A társadalmi érzékenység fejlesztése <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Az ismeretszerzési, a rendszerezési képesség fejlesztése A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szóbeli szövegek megértésének fejlesztése	Bevezetés az év munkájába, az újszövetségi szentírásismeretbe; a hittani ismeretek fontosságának és közösségi szerepének tudatosítása; a hittani ismeretek szerepe a belső értékrend kialakításában Az Újszövetség könyvei, műfajai (evangélium, apostoli levél, apokalipszis) Az újszövetségi üdvtörténet fogalma	Tanórai megbeszélés, a tanulók hittani ismereteinek felelevenítése Páros és csoportos gyűjtőmunka keretében ismerkedés a bibliai könyvekkel: a kikeresett szentírási könyvek rendszerezése műfaj és időrend szerint Az ismeretek megbeszélése, jegyzetelése a füzetbe	Irodalom
Jézus Krisztus születésének és rejtett életének időszaka (1. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek

Anyanyelvi kommunikáció <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> A szóbeli szövegeket megértésének és a forráshasználat képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Tájékozódás térben és időben Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerési képességének fejlesztése A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szóbeli szövegek megértésének fejlesztése Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése A kreatív nyelvhasználat fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az erkölcsi érzék fejlesztése A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	Történeti áttekintés: Kr.e. 6/4 – Kr. u. 28/29 (Hasmoneusok, Nagy Heródes, Jézus születésének éve) Irodalmi-műfaji áttekintés: gyermekségtörténet, nemzetségtábla, születés-meghirdetés, gyermekkort bemutató epizód, midrás és hagadda, előszó Bibliai szemelvények értelmezése: Jézus Krisztus születésének értelmezése Máté evangéliumában (Mt 1, 1-17; Mt 1, 18-25; Mt 2, 1-23) Jézus Krisztus születése és gyermekkora Lukács szerint (Lk 1, 26-38; Lk 2, 1-7; Lk 2, 41-52)	Asszociációs előkészítés: szimbólumgyűjtés – mit jelent Jézus születése Csoportmunka: Jézus születési idejével kapcsolatos tudnivalók gyűjtése a Bibliai Lexikonból Tanórai beszélgetés: az ismeretek felelevenítése, kapcsolatkeresés a már ismert irodalmi műfajokkal A Jézus gyermekkoráról szóló szövegek egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegeket saját személyes tapasztalataik alapján a mai ember életének, a család fontosságára vonatkoztatják. Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: a	Rajz Irodalom Történelem
---	--	--	---

		család fontossága ma az ember életében	
		Fogalmazás írása: Jézus gyermekkorai elbeszéléseiben is megnyilvánul isteni mivolta	
<i>Jézus Krisztus személye, küldetése és tanítása Isten országáról (2. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Tájékozódás térben és időben Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerési képességének fejlesztése A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció Szóbeli szövegek megértésének fejlesztése Az olvasott szövegértés képességének fejlesztése A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése A kreatív nyelvhasználat fejlesztése Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az erkölcsi érzék fejlesztése A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i>	Történeti áttekintés: Kr. u. 28/29 – Kr. u. 30/33 Palesztina politikai és vallási helyzete Jézus Krisztus fellépése idején (negyedes fejedelmek, Pontius Pilatus, vallási és politikai csoportosulások; szövetségek közti irodalom, apokrif iratok, qumrani leletek) Irodalmi-műfaji áttekintés: életművet bemutató epizód, megtéréstörténet stb. – nem ezek a műfajok? Bibliai szemelvények értelmezése: Jézus Krisztus személye (Lk 4, 16-21; Mk 1, 9-11; Jn 1, 19-34) Jézus Krisztus küldetése (Lk 4, 42-44; Mt 5, 17-20; Lk 15, 11-32) Jézus Krisztus tanítása Isten országáról (Lk 17, 20-21; Mt 6, 9-15; Mt 5, 1-12; Mt 20, 1-16)	Csoportmunka: Palesztina politikai és vallási helyzetének áttekintése; a Jézus korabeli vallási csoportosulások; hagyományos irodalmi műfajok – forrás: történelmi atlasz és hittankönyv A Jézusról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Egyes szövegek feldolgozása az ún. „tanulását” módszerrel, szövegkiegészítő, -értelmező olvasással Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe	Történelem Irodalom

		Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: boldogságot adó élmények a mai ember életében Memoriter: a nyolc boldogság	
<i>Jézus Krisztus közösséget teremtő tevékenysége (3. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az erkölcsi érzék fejlesztése A pozitív gondolkodás képességének fejlesztése <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Tájékozódás térben és időben <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerési képességének fejlesztése A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat képességének fejlesztése Az értő olvasás gyakorlása Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Testi, lelki egészség</i>	Történeti áttekintés: Kr. u. 28/29 – Kr. u. 30/33 Izrael vallási közösségének tagolódása Jézus korában (főtanács, főpap, papok, leviták, írástudók) Irodalmi-műfaji áttekintés: neveket tartalmazó lista, tanítványi missziót bemutató epizód, katekézis, találkozás-elbeszélés Bibliai szemelvények értelmezése: A szoros értelemben vett tanítványi kör (Mk 3, 13-19; Mt 16, 13-20) A tág értelemben vett tanítványi kör (Lk 10, 1-16; Mk 9, 38-41; Lk 9, 23-27) A mindenki előtt nyitott messiási közösség (Lk 19, 1-10; Lk 7, 36-50; Mt 5, 38-48)	Csoportmunka: a Jézus korabeli vallási közösség jellemzőinek összegyűjtése A Jézus tevékenységéről szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: mennyire határozza meg az embert az a	Vallástörténet Irodalom

Az önfejlesztés és a forráskezelés képességének fejlesztése		közösség, amelyben él Házi gyűjtőmunka: különféle vallási csoportok jellemző szimbólumai	
<i>Jézus Krisztus csodái mint Isten országának jelei (4. témakör)</i>			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés</i> A társas aktivitás és a döntésképeség fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Tájékozódás térben és időben <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerése képességének fejlesztése A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat képességének fejlesztése Az értő olvasás gyakorlása Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az erkölcsi érzék fejlesztése <i>Testi, lelki egészség</i>	Bevezetés a csodaelbeszélések műfajába (a csoda külső és belső oldala) Irodalmi-műfaji áttekintés: gyógyítási csodaelbeszélés, ördögűzés, ajándékozó csoda, mentő-csoda, halott-feltámasztás Bibliai szemelvények értelmezése: Ördögűzések és gyógyítási csodák – a helytállás és a szabadság új lehetősége (Lk 8, 26-39; Mk 1, 40-45; Mk 2, 1-12) Ajándékozó- és mentő-csodák – az öröm és a bizalom új lehetősége (Mk 6, 34-44; Mk 4, 35-41) Feltámasztási csodák – az új élet lehetősége (Lk 7, 11-17)	Projektmunka: különleges események összegyűjtése és értelmezése; a projektmunka lépéseinek megtervezése; eredményeinek közzététele (pl. csoportújságban) A Jézus csodáiról szóló elbeszélések egyéni irányított, majd közös hangos olvasása Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: a legnagyobb csoda az ember életében, ha képes jóindulatúan odafordulni a másik emberhez	Informatika Irodalom

Jézus Krisztus megváltó szenvedése, halála és feltámadása (5. témakör)

Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Digitális kompetencia Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia Az információkezelés és a kommunikáció-értékelés képességének fejlesztése Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Tájékozódás térben és időben <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> Ismeretszerzés, információk szerzése, rendszerezése A kritikus gondolkodás, az összehasonlítás, az analógiák felismerési képességének fejlesztése A jegyzetelési képesség fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat képességének fejlesztése Az értő olvasás gyakorlása Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség <i>Felkészülés a felnőtt lét szerepeire</i> <i>Testi, lelki egészség</i> <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság</i> A pozitív gondolkodás és a környezettudatosság képességének fejlesztése	Jézus szenvedése, halála és feltámadása a történelemtudomány fényében (Jézus halálának ideje, a zsidó húsvét és a kovásztalan kenyér ünnepe, az utolsó vacsora ideje, Jézus feltámadása) Irodalmi-műfaji áttekintés: szenvedéstörténet, feltámadási jelenés, kultikus etiológia, vitabeszéd Bibliai szemelvények értelmezése: Jézus Krisztus szenvedése – a keresztre vezető út (Jn 10, 22-39; Lk 22, 7-20) Jézus Krisztus halála – Jézus pere és keresztre feszítése (Jn 18,28–19,16; Mt 27, 27-66) Jézus Krisztus feltámadása – feltámadási jelenések (Mk 16, 1-8; Mt 28, 1-20; Lk 24, 13-35; Jn 20, 19-29)	Gyűjtőmunka: a Jézus halálára vonatkozó ismeretek összegyűjtése az interneten; az információk rendszerezése közös órai megbeszélés keretében A Jézus haláláról és feltámadásáról szóló elbeszélések egyéni irányított majd közös hangos olvasása Egyes szövegek feldolgozása a hiányos szöveg kiegészítése módszerrel Tanári irányítással szövelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: – az újrakezdés lehetősége – Jézus halálát és feltámadását bemutató festmények elemzése: mennyire épülnek a bibliai szimbólumokra	Informatika Történelem Irodalom Képzőművészetek

Az egyház születése és kibontakozása Kr. u. 30/33-tól 100-ig (6. témakör)			
Fejlesztendő kompetenciák, fejlesztési feladatok	Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Hatékony, önálló tanulás <i>A tanulás tanítása</i> Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása Anyanyelvi kommunikáció A szövegalkotási képesség és a kreatív nyelvhasználat képességének fejlesztése <i>Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra</i> Az értő olvasás gyakorlása Szociális és állampolgári kompetencia <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i> Az erkölcsi érzék fejlesztése	Az egyház története Kr. u. 30/33-tól 100-ig (az egyház fejlődése, Saul) Irodalmi-műfaji áttekintés: elragadtatási elbeszélés, apostoli igehirdetés, meghívási látomás, apokaliptikus látomás Bibliai szemelvények értelmezése: Jézus Krisztus mennybemenetele és az első pünkösd – az egyház születése (ApCsel 1, 1-11; ApCsel 2, 1-36) Az egyház az apostoli korban (Kr. u. 36-tól 65-ig) (ApCsel 9, 1-19; ApCsel 15, 1-11; 1 Kor 12, 12-30) Az apostolok nevében tanító egyház – a Kr. u. 65-től 100-ig terjedő időszak (1 Tim 2, 1-7) A világ és az egyház jövője János jelenéseiben (Jel 12)	Tanulói kiselőadás az ókeresztény egyház és Saul életéről. Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe A bibliai elbeszélések egyéni irányított majd közös hangos olvasása Egyes szövegek feldolgozása a hiányos szöveg kiegészítése módszerrel Tanári irányítással szóelemzés, szövegértelmezés tanórai beszélgetés formájában Az ismeretek jegyzetelése a füzetbe Az értelmezett bibliai szövegek aktualizálása: Isten hívása minden embernek szól	Vallástörténet Történelem

A továbbhaladás feltételei

Ismerje meg a tanuló az Ószövetség legfontosabb, hitünket meghatározó és érintő részeit, tudatosítsa, hogy e könyvekben a választott népnek az az élménye, hogy az üdvösséget ígérő Isten nem hagyja magára népét, vallási drámákban, sajátos műfajokban és jelképekben

fogalmazódik meg. Sajatítsa el a bibliai exegézis alapelemeit, és a mondanivalót tudja saját korára, önmagára, Isten közöttünk végbevitt üdvözítő tevékenységére alkalmazni.

Ismerje meg a tanuló az újszövetségi könyveket: az evangéliumokat, az Apostolok Cselekedeteit és a leveleket. Tudatosítsa, hogy a sajátos műfajokban és ígehirdetői céllal megfogalmazott újszövetségi vallási drámák arról tanúskodnak, hogy Jézus követői élményszerűen meggyőződtek arról: mesterük a megígért Messiás, s az ember üdvössége érdekében valóban legyőzte a halált, s tanításában, Igéjében, az egyház által közvetített tanításában és az eukharishtiában jelen van.

A tanulók értékelésének formái

Szóbeli feleletek

- összefüggő felelet (tartalom, összefüggések, a szaknyelv megfelelő használata);
- rövid beszámoló az egyénileg vagy csoportmunkában végzett gyűjtőmunka tapasztalatairól, azok magyarázata;
- kiselőadás az olvasottakról stb.;
- vita, érvelés.

Projektmunka

- tervezés, a munka szervezése, pontosság, rend, együttműködés.

Írásbeli munka

- témazáró dolgozatok, rövid írásbeli feleletek;
- önálló fogalmazás írása;
- házi dolgozatok;
- füzet vezetése;
- projektmunka közkinccsé tétele tabló, esszé formájában.

Az értékelés előre megadott szempontok alapján, pontosan meghatározott, a tanulók által is ismert követelmények alapján történjen.

„A gyermek pedig növekedett és erősödött,
megtelt bölcsességgel,
és az Isten kegyelme volt rajta.”
(Lukács 2:40)

ÚJFEHÉRTÓI REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA

Pedagógiai Programja

IV. rész

Helyi tanterv tantárgyi lebontása

Kifutó rendszerben: 2020/2021-es tanév: 2. 3. 4. 6. 7. 8. évfolyamokon érvényes
2021/2022-es tanév: 3. 4. 7. 8. évfolyamokon érvényes
2022/2023-as tanév: 4.8. évfolyamokon érvényes

Tartalom

ANGOL NYELV Helyi tantárgyi tanterv 3-4. évfolyam	372
NÉMET NYELV Helyi tantárgyi tanterv 3. évfolyam	395
MATEMATIKA Helyi tantárgyi tanterv 1-4. évfolyam	402
KÖRNYEZETISMERET Helyi tantárgyi tanterv 1-4. évfolyam	455
ÉNEK-ZENE Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoporthok 1-4. évfolyamok	492
VIZUÁLIS KULTÚRA Helyi tantárgyi tanterv 1-4.osztály	533
TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT Helyi tantárgyi tanterv 1-4. osztály	602
TESTNEVELÉS ÉS SPORT 1-2. évfolyam	629
REFORMÁTUS HITTAN Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoporthok 1-4. évfolyamok	681
INFORMATIKA Helyi tantárgyi tanterv 1-2. évfolyam	715
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoporthok 5-8. osztály	756
ANGOL NYELV Helyi tantárgyi tanterv 5-8. évfolyam	842
NÉMET IDEGEN NYELV Helyi tanterv javaslat 4 – 8. évfolyam	904
MATEMATIKA Helyi tantárgyi tanterv 5-8. évfolyam	956
TÖRTÉNELEM, TÁRSADALOM ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK Helyi tantárgyi tanterv 5-8. évfolyam	1027
TERMÉSZETISMERET Helyi tanterv 5-6. évfolyam	1080
FIZIKA Helyi tantárgyi tanterv 7-8. évfolyam	1115
KÉMIA Helyi tantárgyi tanterv 7-8. évfolyam	1150
BIOLÓGIA-EGÉSZSÉGTAN Helyi tantárgyi tanterv 7 – 8. évfolyam A változat	1172
FÖLDRAJZ Helyi tantárgyi tanterv 7-8. évfolyam	1210
ÉNEK-ZENE Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoporthok 5-8. évfolyamok	1242
HON- ÉS NÉPISMERET Helyi tantárgyi tanterv 5. évfolyam	1281
VIZUÁLIS KULTÚRA Helyi tantárgyi tanterv 5-8. évfolyam	1291
INFORMATIKA Helyi tantárgyi tanterv 5-8. évfolyam	1354
TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT Helyi tantárgyi tanterv 5-7. osztály	1414
TESTNEVELÉS Helyi tantárgyi tanterv 5-6. évfolyam	1441
Testnevelés Helyi tantárgyi tanterv 7-8. évfolyam	1485
OSZTÁLYFŐNÖKI TANTERV 5-8. évfolyam	1525
REFORMÁTUS HITTAN Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoporthok 5-8. évfolyamok	1549
EGYHÁZI ÉNEK Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoporthok 4., 6. és 9. évfolyamok	1590

Alsó tagozat
Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Helyi tantárgyi tanterv

1-4. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei: minden évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy a kötelező óraszám mellé a szabadon tervezhető órából 2 órát kapott.

A tantárgy órakerete: (javaslat: 36 oktatási héttel számoljunk. Külön oszlopokban lehet jelezni, ha az adott tantárgyból emelt szintű képzési forma is választható)

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	9	324	227	97
2.	9	324	227	97
3.	8	288	201	87
4.	8	288	200	88

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A szabadon tervezhető órakeretből a tantárgy a kerettantervi javaslatához képest megemelt óraszámot kapott:

első évfolyamon 2 órával többet

második évfolyamon 2 órával többet

harmadik évfolyamon 2 órával többet

negyedik évfolyamon 2 órával többet.

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések kiválasztásával kapcsolatos szabályok a Pedagógiai Programban rögzítettek.

A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályait a Pedagógiai Program tartalmazza.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében kiadott magyar nyelv és irodalom tantárgyi kerettanterv (B-változata) alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Baracsiné Lakatos Margit, Jakab Józsefné, Urbanek Ferencné, Velkesziné Kézi Valéria.

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. táblázat

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	16	4	20
Olvasás, az írott szöveg megértése 1. – az olvasástanulás előkészítése	25		25
Olvasás, az írott szöveg megértése 2. - az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása	70	44	114
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése	15	15	30
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	7	13	20
Az írástanítás előkészítése - az írás megtanulásának technikai alapozása	20	6	26
Az írott betűalakok tanítása - írástechnikát fejlesztő gyakorlatok	50	6	56
Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése	13	4	17
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	2		2
A tanulási képesség fejlesztése	7		7
Az ítéőlképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	2	5	7
Évfolyam összesen	227	97	324

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	17	10	27
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése	90	31	121
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	8	12	20

Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése	39	12	51
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű; szótagolás; szótő és toldalék; mondatfajták	20	5	25
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	40	16	56
A tanulási képesség fejlesztése	10	3	13
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	3	8	11
Évfolyam összesen	227	97	324

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	15	2+10	27
Olvasás, az írott szöveg megértése	56	2+8	66
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	18	4	22
Az íráshasználat fejlesztése	8	28	36
Fogalmazási alapismeretek	12	1	13
Szövegalkotási gyakorlatok	21	2	23
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	17	+24	41
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	28	3	31
A tanulási képesség fejlesztése	14		14
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	6	3	9
Összefoglalás, rendszerezés	6		6
Évfolyam összesen	201	87	288

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	15	7	22
Olvasás, az írott szöveg megértése	55	14	69
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	19	9	28
Az íráshasználat fejlesztése	7	6	13
Fogalmazási alapismeretek	11	6	17
Szövegalkotási gyakorlatok	21	12	33

Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	18	5	23
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	28	11	39
A tanulási képesség fejlesztése	14	5	19
Az ítéelőképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	6	10	16
összefoglalás, rendszerezés	6	3	9
Évfolyam összesen	200	22 88	216 288

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

évfolyam:	Szabad órakeret:	97
-----------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	Köszönések, „Áldás, békeesség „, köszönés használata, jelentése, A tisztelet megnyilvánulási formáinak megbeszélése, gyakoroltatása	4
2. Olvasás, az írott szöveg megértése - az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása		44
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése	Rövid bibliai történetek olvasása, értelmezése	15
Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése	Másolás gyakorlása írott, és nyomtatott szövegről	4
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Bibliai történetek feldolgozása	13
Az írástanítás előkészítése - az írás megtanulásának technikai alapozása		6
Az írott betűalakok tanítása - írástechnikát fejlesztő gyakorlatok		6
Az ítéelőképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	Egymásra, egymás érzelmeire való figyelés. A család szerepe a keresztyén emberek életében.	5
	Összesen:	97

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	97
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
------------------	------	---------

Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	A beszéd, mint a rossz és a jó eszköze a Bibliában. (pl. Júdas árulása, Jézus példázata, Péter általi megtagadása)	10
Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése	Másolás írott és nyomtatott szövegről	12
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű; szótagolás; szótő és toldalék; mondatfajták	Tollbamondások Helyesírás gyakorlása Mondatfajták gyakorlása	5
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése	Rövid bibliai történetek olvasása, értelmezése	31
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Olvasmányok, mesék tanulságainak összehasonlítása bibliai történetekkel, párhuzam keresése. Véleménynyilvánítások.	12
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Helyesírási gyakorlatok, tollbamondások	16
A tanulási képesség fejlesztése	Játékos gyakorló feladatok	3
Az ítélőképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	A jó melletti érvelésben tudja használni a Biblia általa ismert történeteinek tanulságait. Egymással szembeni tisztelet fontossága, a máság elfogadása.	8
Összesen:		97

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	87
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	A cselekedetek értékelése a Biblia tanításainak alapján.	12
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Bibliai történetek olvasása, értelmezése. Szabó Lőrinc, mint református költő. Egy gyermekverse. Felkészülés műsorokra, versek, szövegek tanulása.	4
Olvasás, az írott szöveg megértése	Néhány, az életkornak megfelelő igeszakasz feldolgozása. A Biblia régies szóhasználatának megfigyelése.	10
Szövegalkotási gyakorlatok	Megoldási ötletek, jó tanácsok megfogalmazása. Bibliai történetek összefoglaló megfogalmazása. Bibliai szókincs fejlesztése.	2

Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Helyesírási gyakorlatok, tollbamondások.	3
Az ítélőképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történelmi érzék fejlesztése	Erkölcsei tanulság megfogalmazása. Társas kapcsolatok bibliai alapjai. A társakkal való együttérzés, a segítségadás fontossága.	3
Fogalmazási alapismeretek		1
Íráshasználat fejlesztése		28
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása mondatfajták, szavak, szófajok		24
	Összesen:	87

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	88
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, alkotása	Egymás véleményének kulturált meghallgatása, saját vélemény megformálása.	7
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Bibliai történetek olvasása, értelmezése. Kutatás Reményik Sándor életéről. Egy-két református író, költő életének ismerete. Válogatás Arany János gyermekverseiből (egy vers) Felkészülés műsorokra, versek, szövegek tanulása ünnepségekre.	9
Az íráshasználat fejlesztése		6
Fogalmazási alapismeretek		6
Olvasás, az írott szöveg megértése	Néhány igeszakasz feldolgozása és értelmezése. Erkölcsi mondanivalók felismerése, megértése.	14
Szövegalkotási gyakorlatok	Szókincsfejlesztés, bibliai szókincs fejlesztése. Erkölcsi állásfoglalások megfogalmazása a keresztyén tanítások alapján.	12
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok		5
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Helyesírás gyakorlása, tollbamondások.	11
A tanulási képesség fejlesztése		5

Az ítéloképesség, a hit- az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	Építő bírálat megfogalmazása, helyes közlési módja. Bibliai hősök jellemzése a jó és a rossz tulajdonságaik alapján.	10
Összefoglalás, rendszerezés		3
	Összesen:	88

3. Tantárgyi bevezető:

A magyar nyelv és irodalom tantárgy pedagógiai célrendszere és feladatai

a tantárgy fejlesztési területeinek nevelési céljai

a tantárgynak a kulcskompetenciák fejlesztésében betöltött szerepe

az adott pedagógiai szakaszban a tantárgy sajátos fejlesztési céljai

A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanításának alapelvei

Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok

meghatározásának elvei és korlátai (amennyiben tantárgyspecifikus)

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket (a megfelelő tantárgyak esetében)

Az általános iskola alsó tagozatán a magyar nyelv és irodalom tantárgy elsődleges célja az anyanyelvi kommunikációs képességek fejlesztése, és az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása. Az anyanyelvi képességek fejlesztése nemcsak cél, hanem eszköz is a személyiség harmonikus fejlődéséhez, a nemzeti önazonosság erősödéséhez, a kognitív és érzelmi fejlődéshez, valamint mindezek katalizátora is egyben.

Az anyanyelvi nevelésnek kisiskolás korban is alapvető szerepe van a kulcskompetenciák kialakításában, fejlesztésében, mert erre építve, ez által válik lehetővé a kultúra aktív befogadása, a társas-társadalmi érintkezés, az identitás kialakulása, az önálló ismeretszerzés és a tanulás.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy további fontos feladata a szóbeli és az írásbeli érintkezések önálló és kreatív, integrált használatának elsajátíttatásához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, a modern társadalom különféle szinterein gyakorolt nyelvhasználati módok tanítása, illetve a nyelvhasználat változatos, adekvát, tanulói tevékenységekre épülő, folyamatos gyakoroltatása.

A kor szükségleteinek és a társadalom elvárásainak megfelelően az alsó tagozatos magyar nyelv és irodalom tantárgy középpontjába a kerettanterv az olvasás-szövegértés és a helyes beszéd képességének fejlesztését helyezi, mint kiemelt területet, és ennek új elemeiként megjelennek az olvasási stratégiák is. Az olvasás és az írás képességének elsajátítása kulcs az önálló tanuláshoz, majd pedig a boldoguláshoz a mindennapi életben.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor különféle szinten birtokolják és használják anyanyelvüket. Az első iskolai években a tanító feladata nem az elméleti rendszerezés, hanem a változatos és egyre magasabb szinten történő gyakoroltatás a különféle kommunikációs helyzetekben, illetve a szorongásmentes, motivált nyelvi fejlődési környezet megteremtése. A játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőséget teremtenek a nyelvi tudatosság, a kreativitás, az árnyalt önkifejezés, a másik megértésének igényére, a képességek fejlesztésére. E fejlesztési folyamatra épülhet majd a továbbiakban az anyanyelvi és az irodalmi kultúra megismertetése.

Az irodalmi nevelés kialakítja és fejleszti a művekkel folytatott aktív párbeszéd képességét. Elsődleges feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, a saját gondolatok kifejtése, egymás véleményének megismerése, valamint az irodalmi művekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat.

Mindez komoly hatást gyakorolhat az érzelmi élet, az önismeret és a társas kapcsolatok fejlődésére.

A különféle kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó tevékenységek kedvező feltételeket teremtenek az önálló tanulás képességeinek célirányos fejlesztéséhez, az ismeretfeldolgozás kulturális technikáinak megismeréséhez és gyakorlásához.

1–2. évfolyam

A tanuló érzelmi érzékenysége, erkölcsi gondolkodása legalább olyan szintre kerül, hogy az olvasott művekben képessé válik emberi alaphelyzetek, irodalmi témák, természeti motívumok felismerésére, megnevezésére. Bekapcsolódik a jó és a rossz, a szép és a csúnya fogalmak tartalmáról szóló órai beszélgetésekbe. Megismeri a nagy ünnepkörök egy-egy szöveg hagyományát, ezeket évszakok szerint is képes elhelyezni, valamint ismer ezekhez kapcsolódó alkotásokat (népdalokat, mondákat, meséket, műalkotásokat). Megismer néhány bibliai történetet. Megérti azok tanulságait, azokat képes felhasználni a saját cselekedeteiben is. Részt vesz a ritmusérzékét, mozgáskultúráját is fejlesztő önismereti gyakorlatokban, szerepjátékokban. Képessé válik az olvasmányaihoz kapcsolódó személyes ismeretek, élmények felidézésére és megosztására, gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezésére. Képessé válik arra, hogy felismerje kimondott szavainak jelentőségét. Szívesen részt vállal ritmusos, énekes rögtönzésekben, különböző kreatív játékokban. Képes mindennapi konfliktusok átélésére bábjátékban, drámajátékban. Kipróbálja a testmozgás, a manuális és művészeti alkotó tevékenység több formáját, és képes megfogalmazni ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait. A magyar nyelv és irodalom foglalkozások feladatmegoldásaiban, közös tevékenységeiben tapasztalatot szerez a társakkal való együttműködésről, tevékenységek kezdeményezéséről. Felismeri a családi élet, a családi összetartás fontosságát a keresztyén ember életében. Fontossá válik számára az egymás iránti tisztelet, megtanulja elfogadni a másságot. A kisiskolások, akik korán találkoznak audiovizuális és hipertextes (internetes közegben működő) szövegekkel is (gyerekfilmek, reklámok, videojátékok, közösségi oldalak használata), megismerkednek a szövegek különböző modalitásaival, eltérő médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival is (az írott szöveg, a hang és a kép kapcsolatával – egyszerű, játékos formában). A tanuló játékos gyakorlatok révén elsajátít néhány, a koncentrációs képességet fejlesztő memóriagyakorlatot. Az olvasásmegértés folyamatában fejlődik a szókinccse, a nyelvi-logikai kapcsolatokat, következtetéseket, viszonyításokat felismerő képessége. IKT eszközökkel képes irányított, majd önálló információkeresésre, rövid szövegek létrehozására. Segítséggel felismeri szükségleteit, tud kérdezni, gyakorlatot szerez teljesítményének és képességeinek reális értékelésében. A gyerekek az iskolába lépés előtt először a szűkebb környezetüktől sajátítják el a magyar nyelvet. A tantárgy feladata ennek az ösztönös nyelvtudásnak a formálása, a nyelvi tudatosság fejlesztése.

Az 1–2. évfolyam legfontosabb feladata az olvasás és az írás megtanítása, az igényes beszéd fejlesztése, amely egyben a további anyanyelvi nevelés alapja is. Az olvasás és az írás életkornak megfelelő tudása nélkül elképzelhetetlen a tantárgyakban való továbbhaladás. Az első olvasási sikerek meghatározó erejűek az olvasóvá válás, az olvasással kapcsolatos pozitív viszonyulások kialakulásának folyamatában. Ezért az első osztályokban a tanulók egyedi sajátosságaira tekintettel, differenciáltan kell megszervezni az olvasástanulás folyamatát, haladási tempóját a tanulási kudarcok, a tevékenységgel kapcsolatos szorongások, gátoltság kialakulásának megelőzése érdekében.

Az anyanyelvi nevelés területeit arányosan kell fejleszteni, s el kell érni, hogy a különböző területek képességfejlesztése és ismeretanyaga egységet alkosson. Kiemelt feladat a szókinccs gyarapítása, a használt szavak jelentésrétegeinek, stílusértékének és különféle használatainak

a megismertetése és tudatosítása, mert az anyanyelvi kommunikáció egyik feltétele a szókincs árnyalt ismerete.

Az értő olvasás fejlődésében fontos szerepe van a szöveggel való foglalkozásnak. A fejlesztés eredményeként elvárható, hogy a tanuló néma olvasás útján megértse tankönyvei szövegeinek, a feladatok utasításainak a lényegét.

A gyermeki spontán alkotóképességre és a játék örömeire alapozva kell a legkülönbözőbb tevékenységformákkal a hétköznapiakban gyakori szövegműfajok tudatos és kreatív használatára nevelni.

Az írás eszközzé fejlesztése a kézírás megtanításával kezdődik. A betűformák és betűkapcsolások elsajátításán keresztül vezet az út az írás automatizálásáig. Olyan írástempóra kell szert tenniük a tanulóknak, amely kiszolgálja a tanulási igényüket, s megfelel az életkorban elvárható követelményeknek.

Az anyanyelvről szerzett ismeretek segítségével a tudatos nyelvszemléletet, az emeltebb igényű szóbeli és írásbeli anyanyelvhasználatot alakíthatjuk ki. Ennek keretében a magyar nyelv rendszerére vonatkozó elemi ismereteket szerezhettek a tanulók. A fogalomalkotás nyelvi tapasztalásra épül. A nyelvtani ismeretekhez kapcsolódik a helyesírási szabályismeret és a helyesírási készség elemi szintjének kialakítása. A szabályalkalmazással párhuzamosan futó fejlesztési feladat a tanulók önellenőrzésének és hibajavító tevékenységének, a helyesírási szótár használatának szokássá fejlesztése.

Fokozni kell a tanulók tudatosságát, kitartását és igényességét a különböző nyelvi tevékenységekben, segíteni kell őket, hogy tanulási tevékenységüket fokozatosan növekvő időtartamban legyenek képesek irányítani.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

Ebben a részben szerepel:

a kerettantervben szabadon hagyott tantárgyi órakeret felhasználása (beépítve)

a nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagot (a megfelelő tantárgyak esetében)

osztály

Tematikai egység	Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 20
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. A környezettel való nyelvi kapcsolattartás biztonságának elősegítése. Két vagy több mondat összekapcsolásával a gondolatok, érzések, vélemények pontosabb kifejeztetése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A helyes beszédleghzés. A hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése. Mondatok olvasásakor, memoriterek	A tanuló érthetően beszél; megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszol;	Ének-zene; testnevelés és sport: helyes légzéstechnika. Vizuális kultúra: képek, képzetek, képi kompozíciók; egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény

elmondásakor a hanglejtés, a hangsúly helyes alkalmazása. Az aktív szókincs bővítése. Mondatok összekapcsolása. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok alapján, adott vagy választott témáról. Páros és csoportos beszélgetés. Szituációs játékokban a felnőttek és kortársak udvarias megszólítása. Szerepjátékok. Nem verbális jelzések tartalmának felismerése. Köszönések, „Áldás, békesség!”, köszönés használata, jelentése. A tisztelet megnyilvánulási formáinak megbeszélése, gyakoroltatása	használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáit; bekapcsolódik a közös tevékenységekbe. Alkalmazkodik azok szabályaihoz; eligazodik szűkebb környezete társas kapcsolatrendszerében Használja helyesen, és az udvariassági szabályoknak megfelelően a tanult egyházi köszönési formákat.	megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal, fotóval) megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve. Dráma és tánc: szerepjátékok. Hit-és erkölcstan: én és környezetem, bemutatkozás, önismeret, kommunikáció során az értelem, az akarat, az alázat fejlesztése
Fogalmak	Tempó, ritmus, szünet, hangerő, hangsúly, arcjáték, tekintet, testtartás, bemutatkozás, bemutatás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.	

Tematikai egység	Olvasás, az írott szöveg megértése 1. - az olvasástanulás előkészítése	Órakeret 25
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástanulás előkészítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Motiváció kialakítása, fejlesztése, szorongásmentes olvasási környezet megteremtése. Az olvasáshoz szükséges képességek és részképességek fejlesztése (fonémahallás, figyelem, tempó, ritmus, szókincs,	A tanuló nyitott, motivált, érdeklődő az olvasás tanulásában; részképességei elérték a szükséges szintet	Vizuális kultúra: ábra, illusztráció, reprodukció. Ének-zene: ritmus, tempó, dallam.

irányok felismerése, relációs szókincs) Az olvasáshoz szükséges helyes testtartás kialakítása		Matematika, Testnevelés és sport: irányok azonosítása, megnevezése
Fogalmak	betű, hang, beszédhang, cím, mondat, szöveg, szótag, szó, írásjel, bekezdés	

Tematikai egység	Olvasás, az írott szöveg megértése 2. - az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása	Órakeret 114
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasás jelrendszerének elsajátítása, a dekódolási képesség kialakítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Betűfelismerés, betű-hang azonosítása Szavak bontása hangokra Biztonságos betű-összevonási képesség. Olvasástechnikai hibák felismerése, javítása. Az olvasásra vonatkozó szókincs, pl. szerző, író, olvasó, cím. bekezdés hangleválasztás, hangokrabontás (hangok keresése), mgh-msh. jelölése, hangösszevonás képek segítségével, zöngés-zöngétlen msh. differenciálása, betű-hang differenciálása	A tanuló olvasási tevékenysége motivált, érdeklődő; ismeri a magyar ábécé nyomtatott kis és nagybetűit; ismeri a betű-hang megfeleltetési szabályait; biztos betű felismerési, összevonási képességgel rendelkezik; ismeri olvasással kapcsolatos erősségeit, hibáit; biztonsággal, pontosan olvas szavakat, szószerkezeteket, mondatokat életkori sajátosságának megfelelő egyszerű, rövid szövegeket.	Vizuális kultúra: betűtípus, betűforma
Értelmező kulcsfogalmak	Betű, hang, beszédhang, szerző, író, olvasó, cím, szöveg, mondat, írásjel, összefoglalás, bekezdés	

Tematikai egység	Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése	Órakeret 30
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegértő olvasás előkészítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mesék, narratív történetek értő hallgatása, felidézése. (pl. történetek a családi élet eseményeiről; nemzeti ünnepeinkről, jelképeinkről). Olvasási stratégiák előkészítése: érzékszervi képek alkotása, grafikus szervezők Olvasott események alapján egyszerű következtetések levonása Rövid bibliai történetek olvasása, értelmezése	A tanuló a szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: tartalommondás, események összefoglalása, egyszerű értékelése az életkornak megfelelő szinten. ismerjen néhány rövid bibliai történetet	Matematika; környezetismeret: szóbeli és írásbeli szövegértés. Vizuális kultúra: Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). Médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjáráttal. Jel, jelkép, piktogram.
Értelmező kulcsfogalmak	Betű, hang, beszédhang, szerző, író, olvasó, cím, szöveg, mondat, írásjel.	

Tematikai egység	Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Órakeret 20
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása. A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, az asszociációk, a játék, a ritmus és a zene révén. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése. A költői nyelv sajátosságai (ritmus, rím), megértésének megalapozása. Elemi irodalmi ismeretek elsajátítása tapasztalati úton (pl. vers, mondóka, találós kérdés, mese, szereplő).	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése. A mese és a valóságleírás különbségének tudatosítása. Tapasztalatszerzés a verses és a prózai szövegek formájának különbségeiről. Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése; témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése (pl. Móra Ferenc, Mórícz Zsigmond, Arany László, Benedek Elek, Wass Albert, Illyés Gyula meséi, mesefeldolgozásai). A szereplők cselekedeteinek megítélése, tulajdonságaik megfigyelése. A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése. A verses forma megfigyelése, a ritmus a rím, az ismétlődés megfigyelése Olvasmányok szerzőjének megnevezése. Rövid mesék, bibliai történetek dramatikus, bábos megjelenítése.	A tanuló hallgat, olvas verset, mesét képes egyszerű irodalmi szövegek felismerésére műfaji jellemzőinek alapján (pl. mese, költemény, mondóka, találós kérdés); néhány verset, mondókát elmond fejből; dramatikus, bábos játékokban együttműködik a társakkal.	Dráma és tánc: dramatikus és improvizációs játékok. Ének-zene: ritmus, ismétlődések. Vizuális kultúra: Jelmez, kellék, díszlet, színpadi tér és lépték. Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A hang és kép szerepe a mesevilágban. Hit-és erkölcsstan: én és szűkebb közösségeim, a helyes és helytelen, a jó és a rossz, az igaz és hazug megkülönböztetése
Fogalmak	mese, vers, verses mese, versszak, verssor, ritmus, ismétlődés, rím.	

Tematikai egység	Az írástanítás előkészítése - az írás megtanulásának technikai alapozása	Órakeret 26
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás eszközeinek és az eszközök használatának megismerése, gyakorlása, elemi tanulási szokások kialakítása. Fonématudatosság, hallás fejlesztése. Az iskolai tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók, alapvető képességek célirányos fejlesztése (pl. differenciált látási és hallási megfigyelések; mozgáskoordináció; finommozgások).	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hangok helyének, időtartamának megfigyelése szavakban. Analizáló, szintetizáló feladatok végzése. Tájékozódás térben, síkban. A füzet és az írószerek használata. Finommozgások, mozgáskoordináció fejlesztése. Vonalvezetési gyakorlatok, betűelemek vázolása, írása. Helyes írásszokások kialakítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás).	A tanuló nyitott, motivált, érdeklődő az írás tanulmányában; előzetes képességei és ismeretei megfelelőek az írástanulás megkezdéséhez; finommotorikája, szem-kéz koordinációja megfelelő szintű; tisztában van az írás alapvető funkciójával a mindennapi életben	Életvitel és gyakorlat: a finommozgások fejlesztése (pl. gyurmázással). Vizuális kultúra: a finommozgások fejlesztése rajzolással, festéssel, mintázással. Hit-és erkölcstan: az írott nyelvi kommunikációs viselkedés szabályai. Ének-zene: hallásfejlesztés.
Fogalmak	Betűelem.	

Tematikai egység	Az írott betűalakok tanítása - írástechnikát fejlesztő gyakorlatok	Órakeret 56
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása. A helyes írásszokások kialakítása az egyéni képességkülönbségek figyelembe vételével. Az írástechnika és a rendezett kézírás megalapozása, fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az írott kis- és nagybetűk szabályos alakítása, kapcsolása. Betűkapcsolatok, rövid szavak írása. A hangok időtartamának jelölése. Másolás írott, majd nyomtatott mintáról: szavak, szókapcsolatok másolása	A tanuló ismeri és használja a magyar ábécé betűinek írott alakjait; írása rendezett, a betűket olvashatóan alakítja és kapcsolja egymáshoz. szavak másolásában nem vét hibát	Vizuális kultúra: irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.) használata.

Hat betűnél nem hosszabb szavak látó-halló tollbamondásra írása. Rövid szavak írása emlékezetből. Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása		
Fogalmak	Nyomtatott betű, írott betű, írásjegy, egyjegyű betű, kétjegyű betű, háromjegyű betű, kisbetű, nagybetű, szótag, szó, mondat, szöveg.	

Tematikai egység	Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése	Órakeret 17
Előzetes tudás	Kis- és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás a szavak, szókapcsolatok, mondatok és rövid szövegek írásakor. Az íráshasználat normáinak megtartása. Elvárható tempójú írás. Helyes írásszokások alkalmazása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás).	A tanuló másoláskor nem vét írástechnikai hibákat jelöli a mondatkezdést és a mondatzárást	Vizuális kultúra: térérzékelés, finommotorika, esztétikai igényesség; különféle vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása. Testnevelés és sport: harmonikus mozgás. Ének-zene: tempó, ritmus.
Fogalmak	Kisbetű, nagybetű; margó.	

Tematikai egység	A helyesírási szabályok megértéséhez, alkalmazásához szükséges nyelvtani fogalmak.	Órakeret 2
Előzetes tudás	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány egyszerű szabály tapasztalati úton történő megismerése	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Elválasztás a szótagolás szerint A mondatkezdő nagybetű A j és ly használata az ismert szókincs körében	A tanuló az egyszerű szavakat helyesen választja el. jelöli a mondatkezdést és a mondatzárást 10-15 begyakorolt szóban helyesen a j és ly hangot	Ének-zene: egy adott dallamhoz szöveg alkotása.
Fogalmak	Ábécé, elválasztás, szótag; pont, kérdőjel	

Tematikai egység	A tanulási képesség fejlesztése		Órakeret 7
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulási képesség mint az életkori sajátosságoknak megfelelő megismerési, élményszerzési folyamatnak, a játszva tanulás képességének támogatása, fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Könyvtárlátogatás Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása. Tanulás több tevékenység és érzékszerv segítségével: ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében. A kép és a szöveg kapcsolata. Gyermekújságok jellemzői tartalomjegyzék alapján.	A tanuló a tanító irányításával motiváltan tanul; a tanulási folyamat során változatos tevékenységeket és több érzékszervet is használ; szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: 2-3 mondóka, József Attila: Altató; Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz, Tamkó Sirató Károly, Weöres Sándor egy-egy költeménye	Matematika; környezetismeret: önálló tanulás. Vizuális kultúra: A szöveget alkotó betűformák és a közlési tartalmak kapcsolatának felismerése. Kép és szöveg kompozíciós kapcsolatának elemzése. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat kockázatainak és lehetőségeinek felismerése	

		(pl. gyermekbarát honlapok böngészése).
Fogalmak	Könyvtár, lexikon, betűrend, tartalomjegyzék, gyermekújság.	

Tematikai egység	Az ítélőképesség, az erkölcsi, a hit-, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	Órakeret 7
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján, a történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egyszerű ítéletek alkotása a mesék, versek, olvasott, hallott irodalmi művek szereplőiről. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák kialakítása (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése az egy szálon futó történetekben. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Egyszerű közmondások, szólások megismerése. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékokban (pl. bábjáték). Nemzeti ünnepeink, jelképeink. A család szerepe a keresztyén emberek életében	A tanuló ismeri, megérti rövid, egy szálon futó művek segítségével a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt; képes állást foglalni, alapvető erkölcsi kérdésekben; meghallgatja mások érvelését is; képes beleélésre az életkori sajátosságainak megfelelő művek és dramatikus játékok során; tanuljon meg figyelni családtagjaira, társaira, felnőttekre, és azok érdekeire	Dráma és tánc: részvétel dramatikus játékban. Vizuális kultúra: átélt, elképzelt vagy olvasott esemény vizuális kifejezése. Hit-és erkölcstan: családtagjaim, szeretet, barátkozás (konfliktushelyzetek megélése játékokon keresztül). Környezetismeret: az ember megismerése (magatartásformák, szabályok, viselkedési normák); környezet és fenntarthatóság.
Fogalmak	Tanulság, konfliktus, közmondás	

A fejlesztés várt eredményei az	A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen
---------------------------------	---

első évfolyam végén	válaszoljon. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit. Ismerje és használja egyházunk köszönési formáját. Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoritereket. Ismerjen néhány bibliai történetet, idézze fel azokat. Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel. Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel. Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét. Írása legyen rendezett, pontos. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával.
---------------------	--

évfolyam

Tematikai egység	Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 27
Előzetes tudás	Szövegértési ismeretek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. Két vagy több mondat összekapcsolásával a gondolatok, érzések, vélemények pontosabb kifejeztetése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A helyes beszédlegzés. A hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése. Mondatok, szövegek olvasásakor, memoriterek elmondásakor a hanglejtés, a hangsúly helyes alkalmazása. Az aktív szókincs bővítése, pontosítása szövegkörnyezetben történő értelmezéssel és képek, képi kompozíciók fogalmi megfeleltetésével. Összefüggő mondatok alkotása adott vagy választott témáról. Páros és csoportos beszélgetés. Szituációs játékokban a felnőttek és a kortársak udvarias megszólítása és a szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása.		Ének-zene; testnevelés és sport: helyes légzéstechnika. Vizuális kultúra: képek, képzetek, képi kompozíciók; egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal, fotóval) megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve. Dráma és tánc: szituációs játékok. Hit-és erkölctan: én és környezetem, bemutatkozás, önismeret.

Nem verbális jelzések tartalmának felismerése, használata beszéd közben. Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok. A beszéd, mint a jó és a rossz eszköze a Bibliában. Dramatikus játékokkal mindennapi élethelyzetek modellezése. Felnőtt-gyermek kapcsolatokban alkalmazható magatartásformák nyelvi formulák gyakorlása. Mimes játékok. Felkészülés karácsonyi, anyák napi műsorra.		
Fogalmak	hangerő, hangsúly, arcjáték, tekintet, testtartás, bemutatás, tempó, ritmus, bemutatkozás, bemutatás, köszönés, megszólítás, köszönet-nyilvánítás, kérés	

Tematikai egység	Olvasás, az írott szöveg megértése 2 - a szövegértő olvasás fejlesztése	Órakeret 121
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, alapvető olvasási képesség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegek megértését segítő képességek fejlesztése	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magabiztos néma és hangos olvasás a mondat egyszerűbb, életkori sajátosságoknak megfelelő szintjén. Olvasási stratégiák előkészítése: érzékszervi képek alkotása, grafikus szervezők, összefoglalás, előzetes áttekintés. Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása.	A tanuló ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvas fel, felismeri, szükség esetén modellkövetéssel javítja olvasási hibáit, használja az előzetes áttekintés, egyszerű összefoglalás, az érzékszervi képek alkotásának stratégiáit a megértés érdekében;	Matematika; környezetismeret: szóbeli és írásbeli szövegértés. Vizuális kultúra: Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal,

Mesék, narratív történetek értő hallgatása, felidézése. (pl. történetek a családi élet eseményeiről; nemzeti ünnepeinkről, jelképeinkről). A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése. Gondolategységek lényegének összefoglalása. Vázlatpontok megfogalmazása. A szereplők cselekedeteinek megítélése. Az olvasmány által kiváltott érzelmek vizsgálata. Rövid bibliai történetek megismerése	képes felhasználni az egyszerűbb grafikai szervezőket tapasztalattal bír a folyamatos, nem folyamatos, kevert, egyéni, csoportos a szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: következtetés, lényegkiemelés, tartalommondás. Képes használni a tankönyv egyszerűbb grafikai szervezőit. Ismerjen és értsen néhány bibliai történetet	montázskészítéssel). Médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjátékkal. Jel, jelkép, piktogram.
Fogalmak	szerző, író, olvasó, cím, szöveg, bekezdés, összefoglalás, előzetes áttekintés.	

Tematikai egység	Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Órakeret 20
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása. A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, az asszociációk, a játék, a ritmus és a zene révén. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése. A költői nyelv sajátosságai (ritmus, rím), megértésének megalapozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése. Ismerkedés hazai kisebbségek és más népek irodalmának alkotásaival. Tapasztalatszerzés a verses és	A tanuló hallgat, olvas verset, mesét, életkori sajátosságának megfelelő irodalmi műveket; képes egyszerű irodalmi szövegek felismerésére műfaji jellemzőinek alapján	Dráma és tánc: dramatikus és improvizációs játékok. Ének-zene: ritmus, ismétlődések. Vizuális kultúra: Jelmez, kellék, díszlet, színpadi tér és

a prózai szövegek formájának különbségeiről. Az olvasmány címének, hangulatának megfigyelése; témájának, szereplőinek, főbb eseményeinek megnevezése (pl. Móra Ferenc, Gárdonyi Géza, Arany László, Benedek Elek, Wass Albert, Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Illyés Gyula meséi, mesefeldolgozásai). Egyszerű oksági összefüggések felismerése. A cím és a tartalom kapcsolatának felismerése. A verses forma megfigyelése, a ritmus, a rím, az ismétlődések felfedezése, megtapasztalása Petőfi Sándor, Weöres Sándor, Kányádi Sándor, Nemes Nagy Ágnes, József Attila verseiben Olvasmányok szerzőjének megnevezése. Történetek, mesék dramatizálása, bábjáték Az olvasmány tartalmához kapcsolódó improvizációs és beleélő játékok. Olvasmányok, mesék tanulságainak összehasonlítása bibliai történetekkel, párhuzamok keresése. Mondókák, sorolók, találós kérdések, népdalok megismerése.	(pl. mese, költemény, mondóka, találós kérdés); néhány verset, mondókát elmond fejből; dramatikus játékokban együttműködik a társakkal. Legyen képes néhány bibliai történet tanulságának megfogalmazására.	lépték. Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A hang és kép szerepe a mesevilágban. Hit-és erkölcsstan: én és szűkebb közösségeim, a hitből fakadó erények
Fogalmak	Népköltészet, műköltészet, mellékszereplő; ritmus, ismétlődés, rím.	

Tematikai egység	Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése	Órakeret 51
Előzetes tudás	Kis- és nagybetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás a szavak, szókapcsolatok, mondatok és rövid szövegek írásakor. Az íráshasználat normáinak megtartása. Elvárható tempójú írás. Két-három összefüggő mondat leírása másolással, tollbamondás után vagy emlékezetből. Szógyűjtés mondatalkotás képek segítségével. Önállóan alkotott mondatok leírása. Helyes írásszokások alkalmazása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás).	A tanuló másoláskor nem vét írástechnikai hibát; jelöli a mondatkezdést és a mondatzárást; a gyakorolt szóképlet körében alkalmazza a szókezdő nagybetűt; ismeri az időtartam és a j hang kétféle jelölési módját; szöveg minta alapján felismeri és kijavítja hibáit.	Vizuális kultúra: térérzékelés, finommotorika, esztétikai igényesség; különféle vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása. Testnevelés és sport: harmonikus mozgás. Ének-zene: tempó, ritmus.
Fogalmak	margó.	

Tematikai egység	Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű; szótagolás; szótő és toldalék; mondatfajták	Órakeret 25
Előzetes tudás	Szavak, mondatok írása, olvasása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyanyelvhasználat tudatosításának megindítása, a helyesírás biztonságának megalapozása. A nyelvi elemzési készség fejlesztése és a nyelvtani fogalmak használatának tudatosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mondat, a szó, a hang, a betű felismerése és megnevezése. Az ábécé hangjainak felsorolása. A betűrend használata gyakorlati feladatokban.	A tanuló felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, és a különféle feladatmegoldásban használja a szabályokat.	Környezetismeret: állatok kommunikációja, jel, jelzés, információ; lakóhely, közlekedés; természeti ritmusok. Vizuális kultúra: hangfelvételek és képfelvételek készítése; a

A hangok csoportosítása fajtájuk és időtartamuk szerint. A szótagolás szabályszerűségeinek felismerése. A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete. A szótő felismerése, a toldalékok jelölése. A toldalékos szavak felismerése szövegben. Szavak toldalékos alakjának alkotása. A -ba, -be, -ban, -ben ragos szóalakok helyes használata és leírása. A beszélői szándék felismerése a kijelentő és a kérdő mondatokban. Megnevezésük. Az -e kérdőszó helyes használata. Hiányos szavak, mondatok kiegészítése. Helyesírást fejlesztő gyakorlatok.		helyes kiejtés vizsgálata a felvétel segítségével. Ének-zene: ritmusjátékok ütőhangszereken.
Fogalmak	Hang, betű; ábécé; egyjegyű betű, kétjegyű betű, háromjegyű betű; magánhangzó, mássalhangzó; szó, mondat, szöveg; szótő, toldalék, előhangzó, rokon értelmű szó, kijelentő mondat, kérdő mondat.	

Tematikai egység	Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Órakeret 56
Előzetes tudás	A helyesírási szabályok megértéséhez, alkalmazásához szükséges nyelvtani fogalmak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.	A tanuló szükség szerint felidézi és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet körében;	Ének-zene: egy adott dallamhoz szöveg alkotása.

A helyesírási probléma felismerése, a jelölés gyakorlása szóelemzés segítségével. Az írás és a helyes kiejtés együttes alkalmazása. A j és ly használata az ismert szókincs körében. Szabályismeret és alkalmazás: az időtartam jelölése; a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok; a hagyomány szerinti írásmód; az elválasztás szabályai; a kijelentő és a kérdő mondat jelölése. Személyek nevének helyes írása A mondatkezdő nagybetű és a megfelelő mondatvégi írásjel jelölése, alkalmazása írásbeli feladatokban. A korosztálynak megfelelő lexikonok, szótárak használata. Helyesírási gyakorlatok.	30–40 begyakorolt szó esetében helyesen jelöli a j hangot; az egyszerű szavakat helyesen választja el.	
Fogalmak	Ábécé, elválasztás, szótag; pont, kérdőjel	

Tematikai egység	A tanulási képesség fejlesztése	Órakeret 13
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata, elemi szintű szövegértelmezés	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulási képesség mint az életkori sajátosságoknak megfelelő megismerési, élményszerzési folyamatnak, a játszva tanulás képességének támogatása, fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek megalapozása és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés; gyermeklexikon használata;	A tanuló a tanító irányításával motiváltan tanul; a tanulási folyamat során változatos tevékenységeket és több érzékszervet is használ;	Matematika; környezetismeret: önálló tanulás. Vizuális kultúra: A szöveget alkotó betűformák és a

beszélgetés a tanulás szerepéről, fontosságáról, a tanuláshoz szükséges információk kereséséről és kezeléséről). Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása. Tanulás több tevékenység és érzékszerv segítségével: ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memória-gyakorlatok, szövegtanulási technikák. A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében. A kép és a szöveg kapcsolata. Illusztrált szövegekben a kép és a szöveg kiegészítő hatása. A könyvtárhasználat alapvető szabályai. Írott nyelvi források, információhordozók, könyvek, újságok. Eligazodás a könyvek, írott nyelvi források világában. Gyermekújságok jellemzői tartalomjegyzék alapján. Tájékozódás a gyermeklexikonokban betűrend segítségével. A könyvek jellemző adatainak, részeinek megfigyelése (író, cím, kiadó, tartalomjegyzék). Kedvenc könyv, újság bemutatása.	szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: 2-3 mondóka, József Attila: Altató; Weöres Sándor: Galagonya, Petőfi Sándor: Anyám tyúkjá, Tamkó Sirató Károly egy verse, Weöres Sándor három költeménye; kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás	közlési tartalmak kapcsolatának felismerése. Kép és szöveg kompozíciós kapcsolatának elemzése. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat kockázatainak és lehetőségeinek felismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése).
Fogalmak	Könyvtár, lexikon, betűrend, tartalomjegyzék, gyermekújság.	

Tematikai egység	Az ítélőképesség, az erkölcsi, a hit-, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	Órakeret 11
Előzetes tudás	Az olvasás jelrendszerének ismerete, gyakorlott használata. elemi szintű Alapvető erkölcsi kategóriák felismerése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsei, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján, a történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ítéletek alkotása a mesék, versek, olvasott, hallott irodalmi művek szereplőiről. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák kialakítása (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése az egy szálon futó történetben. Azonosulás, ítélet, érvelés szépirodalmi szövegek kapcsán. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Egyszerű közmondások, szólások megismerése, megfelelő alkalmazása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékokban (pl. bábjáték). A múlt néhány emléke környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek; tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások). lakóhely ismerete Nemzeti ünnepeink, jelképeink. Bibliai történetek olvasása, értelmezése Személyesen átélt élethelyzetek megbeszélése.	A tanuló ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt; képes állást foglalni, érvelni alapvető erkölcsi kérdésekben; meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket; meghallgatja mások érvelését is; képes beleélésre, azonosulásra az életkori sajátosságainak megfelelő művek befogadása során; dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat, azokat életkori szintjén kezelni. a jó melletti érvelésben legyen képes használni a Bibliából ismert történetek tanulságait tanulja meg tisztelni a társát, fogadja el a másságot vegyen részt a családi istentiszteletekre való felkészülésben	Dráma és tánc: részvétel dramatikus játékban. Vizuális kultúra: átélt, elképzelt vagy olvasott esemény vizuális kifejezése. Hit-és erkölcstan: családtagjaim, szeretet, barátkozás (konfliktushelyzetek megélése játékokon keresztül). Környezetismeret: az ember megismerése (magatartásformák, szabályok, viselkedési normák); környezet és fenntarthatóság.
Fogalmak	konfliktus, tanulság, közmondás	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban.
--	--

	Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit. Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoritereket. Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel. Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel. Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét. Írása legyen rendezett, pontos. Ismerjen fel és folytasson megkezdett bibliai történeteket. Használja azok tanulságait a saját cselekedeteiben, hívja fel társai figyelmét is erre. Ismerje fel és nevezze meg a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint idézze fel és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet szavaiban. Jelölje helyesen a j hangot 30–40 begyakorolt szóban. Helyesen válassza el az egyszerű szavakat. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.
--	---

3–4. évfolyam

A beszédkésztség, a szóbeli szövegek megértésének, értelmezésének és alkotásának fejlesztése képezi alapját és kiinduló pontját valamennyi újonnan megtanulásra kerülő nyelvi tevékenységnek. E fejlettség döntően meghatározza a gyermek kortársaival való kapcsolattartásának és iskolai pályafutásának sikerét. Ezért különösen fontos a kulturált nyelvi magatartás megalapozása, a szókincs aktivizálása szövegalkotó feladatokkal, a narráció ösztönzése, gyakoroltatása.

Az olvasástechnika eszközzé fejlesztése feltételt teremt az írott szövegek önálló megértéséhez. A szövegek értelmezésével és feldolgozásával felkészít az alapvető szövegműveletek önálló alkalmazására. Az olvasmányok sokoldalú feldolgozása fejleszti a tanulók kritikai érzékét, ítélőképességét és empátiáját, a kifejezés nyelvi megvalósulására való figyelmet. A tanuló ismerjen meg bibliai történeteket, legyen képes értelmezni azokat. Ismerje fel az irodalmi alkotások erkölcsi mondanivalóját. Társas kapcsolatainak tekintetében ismerje és alkalmazza a Biblia tanításait. Gyarapítsa szókincsét a Bibliából, figyelje meg a régies szóhasználatot.

Lehetőséget teremt egyszerű irodalmi formákkal kapcsolatos tapasztalatok szerzésére, irodalmi kifejezésformák, stílusbeli és szerkezeti sajátosságok felfedezésére, a magyar nyelv és a magyar kultúra hagyományainak megismerésére, az olvasás megszerettetésére.

Az írásbeli szövegalkotás szabályainak megtanítása különböző témájú és szövegtípusú olvasmányok feldolgozásával valósul meg. Ezek szolgálnak mintául a gyermekek

fogalmazásaihoz, nyitnak utat a későbbi kreatív alkotásokhoz, a képzelet, az érzelmek, a gondolatok önálló kifejezéséhez. A szövegek az árnyalt, gazdag szókincs kialakításának forrásai is; hozzájárulnak az önkifejezés igényének kielégítéséhez és képességének fejlődéséhez.

Az önálló tanulás képességének kialakítása az olvasás-szövegértés képességének fejlesztésébe ágyazva az ismeretszerző képességek intenzív fejlesztését szolgálja. Fontos a tanulási szokások és technikák tanulása, a különféle források és azok használatának, az információszerzés lehetőségeinek és korlátainak megismerése, a szelekció, az összehasonlítás és a kritikai feldolgozás képességének fejlesztése.

A 3–4. évfolyamon az írás-helyesírás tanításának célja az életkornak és az oktatás igényeinek megfelelő írástechnika differenciált kialakítása, a tanulást és az írásos önkifejezést szolgáló eszközzé fejlesztése az olvashatóság, a rendezettség és a helyesség igényével.

A tapasztalati megalapozottságú, elemi szintű grammatikai ismeretek megszerzésével elkezdődik a tudatos nyelvszemlélet kialakulásának folyamata. Fejlődésnek indul a nyelvi kifejezésre irányuló figyelem, az önértékelő képesség, a kritikai érzék és az igényes, változatos és kifejező nyelvhasználatra való törekvés különféle kommunikációs helyzetekben. Legyen képes kulturált véleménynyilvánításra, erkölcsi állásfoglalások megfogalmazására keresztyén tanítások alapján.

osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, az aktív szókincs intenzív gyarapítására. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A helyes beszédleírás, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, beszámoló, vita). Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében. Vélemény kulturált megfogalmazása. Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi háttérének megfigyelése, értékelése.	A tanuló értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait; használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, értékelésbe; a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti. Legyen képes a Biblia tanításainak megfelelően értékelni cselekedeteket	Minden tantárgy: összefüggő beszéd, érvelés. Környezetismeret: önfenntartás, légzés. Vizuális kultúra: Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése, értékelése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsортípusok, animációs mesefilmek,

Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése az olvasott szövegekben. Olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása. Néhány mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. Bibliai történetek olvasása, szókincs gyarapítása		sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, szünet; tekintet, arcjáték, testtartás, térköz, távolságtartás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Olvasás, az írott szöveg megértése		Órakeret 66 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Életkori sajátosságoknak megfelelő szépirodalmi, egyéni, közös és tankönyvi célú szövegek megismerése, ezek megértése. grafikus szervezők (ábrák, táblázatok, gondolatterkép, fűrtábra) alkalmazása a hatékonyabb szövegértés érdekében. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. A következő olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: az előzetes tudás aktiválása,	A tanuló az olvasás terén motivált, érdeklődő; folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is; felismeri és javítja a hibáit értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait; ismeri és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat. ismerjen és értelmezzen néhány igeszakaszt	Matematika: szöveges feladatok. Környezetismeret: önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. Hit-és erkölcsstan: én magam; az én világom. Vizuális kultúra: Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok	

szöveg átfutása Élektori sajátosságoknak megfelelő ígeszakaszok olvasása, feldolgozása a Biblia régies szóhasználatának megfigyelése		felismerése, médiászöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, műfaj, szövegértés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása (pl. gyerekalakok és gyereksorsok). Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. Versek feldolgozása. Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén, hasonlatok). Jellegzetes irodalmi témák, motívumok (pl. család, gyermek, természet) felfedezése olvasmányokban. A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése.	A tanuló megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét; konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemzőket; az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el. Szabó Lőrinc egy verse, információ szerzés névadónk, Reményik Sándor életéről. Felkészülés műsorokra, versek tanulása ünnepekre.	Környezetismeret: környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. Ének-zene: a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek). Vizuális kultúra; dráma és tánc: A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi

Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése. Rövidebb irodalmi szövegek (versek, mesék, elbeszélések) önálló olvasása. Művek a kortárs magyar irodalomból. (Például: Berg Judit: Rumini; Boldizsár Ildikó: Boszorkányos mesék; Csukás István: Süsü, a sárkány Móra Ferenc művei, Keménykalap és krumpliorr, Pom Pom összes meséi, gyerekversek; Dávid Ádám: A Virág utcai focibajnokság; Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika; Lackfi János: Kövér Lajos színre lép; Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Szabó Lőrinc, Szabó T. Anna gyermekversei; Tóth Krisztina: Londoni mackók, Varró Dániel: Túl a Maszat-hegyen.) Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok Részvétel csoportos játékokban. A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása. A tanultak felhasználása saját produkcióhoz, bábelőadások, iskolai műsorok, színházi előadások megbeszélésekor. Bibliai történetek értelmezése		alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szépirodalmi szöveg, monda, legenda, közmondás, szólás, találós kérdés, elbeszélés, főszereplő, mellékszereplő; hasonlat, ismétlés, ellentét	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Az íráshasználat fejlesztése	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok másolása írott és nyomtatott mintáról, látó/halló előkészítés után tollbamondásra és írásminta nélkül, emlékezetből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás eszközszintre emelésének segítése. Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az írásképp rendezettségének, esztétikumának értéként való elfogadása.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). Az írás lendületének és tempójának fokozása. Szósorok, mondatok írása másolással, tollbamondás után, emlékezetből és akaratlagos írással. Az egyéni írás kialakítása a rendezett, tiszta és olvasható íráskép igényével. Szükség esetén az olvashatóság javítása.	A tanuló írása jól olvasható; írástempója lendületes; füzetvezetése rendezett. az írás eszközszintű használata	Matematika; környezetismeret: olvasható, tetszetős és rendezett füzetvezetés.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Íráskép, szöveggép, olvashatóság.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Fogalmazási alapismeretek	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg kohéziójáról; a témataartásról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre.	A tanuló a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor.	Környezetismeret; matematika: érthető, világos szóbeli szövegalkotás. Vizuális kultúra: Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; elbeszélés, meghívó	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	6. Szövegalkotási gyakorlatok	Órakeret 23 óra
----------------------------------	-------------------------------	--------------------

Előzetes tudás	Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Közös, majd önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. A fogalmazás koherenciájának megteremtése témataratással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a főleges szóismétlődés kerülése. A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával. Bibliai történetek olvasása. Bibliai szókincs fejlesztése	A tanuló a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő fogalmazást készít; a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi; figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára; a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit. megoldási ötletek, jó tanácsok adása társának legyen képes megfogalmazni összefoglalóan néhány bibliai történetet	Környezetismeret: változatos élővilág; a tanultak bemutató leírása. Vizuális kultúra: Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal (médiászöveg-írás).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélés, történetmondás, téma, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	Órakeret 41 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A felkiáltó, a felszólító és az óhajtó mondatokban a beszélő szándékának felismerése és megnevezése szövegben. A rokon értelmű szavak, a többjelentésű, azonos alakú szavak helyes használata.	A tanuló felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat; felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat;	Vizuális kultúra: Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolása a képzőművészetben.

A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. Tudatos alkalmazásuk. Különféle időben végbemenő cselekvések, történések megkülönböztetése. Az igeidők helyes használata beszédben és írásban. Az igekötők szerepének és írásmódjának megfigyelése. Tudatos alkalmazásuk. A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. Többes számú főnevek alkotása. A -ba, -be, -ban, -ben ragos főnevek helyes használata mondataalkotással, szövegértelmezéssel. A tulajdonnevek csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek. Személynevek és földrajzi nevek a Bibliában. A melléknév szerepének ismerete a nyelvhasználatban. A névelők és névutók szerepének ismerete. A névelők helyes használata.	toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat; a szövegkörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igekötőket;	Környezetismeret: tulajdonnevek a térképeken.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szófaj; főnév, köznév, tulajdonnév, személynév, állatnév, intézménynév, földrajzi név, határozott névelő, névutó, határozatlan névelő; ige; igeidők, igeragozás; igemód; igekötő; melléknév, melléknév fokozása	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	8. Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Órakeret 31 óra
Előzetes tudás	A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A j hang biztos jelölése a begyakorolt szókészletben. Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor. Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén. Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; felszólítást kifejező igealakok; igekötős igék; tulajdonnevek Hosszú hangok jelölése a melléknevek végén. A főnév -t toldalékának (ragjának) és a múlt idő jelének megkülönböztetése. A j hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében.	A tanuló a mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja; a begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat; írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak; helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja.	Környezetismeret: térképvázlat készítése tulajdonnevek feltüntetésével. Matematika: számnevek helyesírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagybetű, kisbetű, írásjel, helyesírási szabály.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	9. A tanulási képesség fejlesztése		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Az önismeret életkornak megfelelő szintje, személyes tanulási sikerek és nehézségek megnevezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Egyszerű tanulási módok, stratégiák. Tanulás különböző típusú szövegekből. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok, szövegtanulási technikák. Vázlatkészítés irányítással, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével. Ismerkedés különböző információhordozókkal. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. A könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom, elektronikus információhordozók. A szótárak szerkezeti jellemzői (betűrend, címszó), a szótárhasználat módja. A lexikon	A tanuló ismeri a tanulási folyamat alapvető jellemzőit; képes önálló tanulásra ismer és alkalmaz néhány tanulási módot, stratégiát a különböző tanulási feladatok teljesítése érdekében információt keres szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: népdalszövegek, József Attila: Betlehemi királyok, Mama; Petőfi Sándor: Füstbe ment terv; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás; néhány igesor megtanulása részletek Kölcsey Ferenc: Hymnus; Petőfi Sándor: Nemzeti dal; Vörösmarty Mihály: Szózat	Környezetismeret: jelenségek megfigyelése, ok-okozati kapcsolatok keresése. Vizuális kultúra: Képi analógiák keresése a tanult szövegekhez. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.	

és a szótár egyező és eltérő vonásai. Internet, digitális tananyagok használata. Az információk keresése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. A könyvtár mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Ismerkedés folyóiratokkal.	című művéből, illetve szépróza művekből. aktívan vegyen részt az ünnepekre, családi istentiszteletekre való felkészülésben ügyeljen a kifejező versmondásra	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, tudás, könyvtár, tanulás, vázlat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	10. Az ítélőképesség, az erkölcsi, a hit -, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Mesehősök tulajdonságai és cselekedetei; az olvasott irodalmi művekben a szereplők döntési helyzeteinek felidézése; személyes tetszésítéletek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján. A narratíva, történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Erkölcsi és esztétikai ítélet megfogalmazása, érvelés a vélemény mellett, vitakészség kialakulása. A művek tanulságainak értelmezése. Mások véleményének megértése, elfogadása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékban (pl. bábjáték) saját és más álláspontból is. Szülők, nagyszülők gyermekkor, életmódja, tárgyi világa. Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata; időrend. A múlt emlékei környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek; tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások). Nemzeti ünnepeink, jelképeink. A magyar szabadságküzdelmek kiemelkedő alakjai. Kiemelkedő magyar tudósok, feltalálók, művészek, sportolók.	A tanuló ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt; képes állást foglalni meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket, képes ezekkel is azonosulni; képes beleélésre, azonosulásra, érzelmeinek kifejezésére az életkori sajátosságainak megfelelő történetek, művek befogadása során; dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni. képes felidézni történelmünk és kultúránk néhány kiemelkedő alakját, hozzájuk tud rendelni néhány fontos jellemzőt.	Hit-és erkölcsstan: Értékrend alakulása. Szűkebb és tágabb környezetem, barátság. Környezetismeret: Környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság. Egészséges életmód. Viselkedési normák. Vizuális kultúra; Dráma és tánc: a lényeg kiemelésének lehetőségei a vizuális kompozíciókban.

Erkölcsei tanulságok megfogalmazása társak cselekedeteivel és körülményeivel kapcsolatban	legyen tisztában a társas kapcsolatok alapjaival a Biblia alapján értse meg a társakkal való együttérzés és segítségadás fontosságát, alkalmazza a tanultakat társakkal való kapcsolataiban vegyen részt aktívan műsorokban, családi istentiszteletekre való felkészülésben	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Tanulság, vita, vélemény, konfliktus, múzeum, műemlék, szokás, életmód, időrend.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	11. Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség. A tanév során szerzett ismeretek, kompetenciák	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emlékezet, a rendszerező képesség, a tudásnak megfelelő magabiztos választás; Az életkornak megfelelő tanulói beszámoló formák megismerése	
Tevékenységek/Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Életkornak megfelelő kérdésekre történő válaszadás szóban, írásban, játékos írásbeli feladatok megoldása, irányított önellenőrzés. Saját munkájának javítása.	Megszerzett tapasztalatait, ismereteit játékos feladatok segítségével tudja rendszerezni, bátran merjen szóban és írásban is számot adni róluk. Irányított önellenőrzés során felismerje és javítsa az ejtett hibákat.	Hit-és erkölcsstan: becsületesség, pontosság, a kapott talentumok gyarapítása
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kérdés, felelet, feladat, megoldás, önellenőrzés, hiba, javítás	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez. Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse. Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát. Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. A memoriterek szöveghűen mondja el.
--	--

	Ismerjen bibliai történeteket, legyen képes idézni azokból fontos gondolatokat. Ismerje fel az erkölcsi tanulságokat, használja fel cselekedeteiben. Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is. A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa. Ismerje bibliai személyek és földrajzi nevek helyesírását. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.
--	---

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédképesség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése	Órakeret 22
Előzetes tudás	Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd tartalmának, hangzásának, stílusának és kifejező erejének egymással összefüggő fejlesztése. A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, a folyamatosságra és a kifejezőerőre, valamint az aktív szókinész intenzív gyarapítására. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A helyes beszédleírás, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, vita, beszámoló). Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében. Vélemény kulturált megfogalmazása. Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi	A tanuló értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait; használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat; beszédstílusát beszélgető partneréhez igazítja; bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe;	Minden tantárgy: összefüggő beszéd, érvelés. Környezetismeret: önfenntartás, légzés. Vizuális kultúra: Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése, értékelése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl.

hátterének megfigyelése, értékelése. Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése az olvasott szövegekben. A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szóincs gyarapítása. Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása. Vélemények megfogalmazása, kulturált elmondása	a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti. hallgassa meg mások véleményét, legyen képes kiegészíteni azt a sajátjával kulturált módon	televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, szünet tekintet, arcjáték, testtartás, térköz, távolságtartás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése		Órakeret 69
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, különböző szövegtípusok megismertetése,		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Életkori sajátosságoknak megfelelő szépirodalmi, dokumentum típusú, folyamatos, nem folyamatos, kevert, egyéni, közös és tankönyvi célú szövegek megismerése, ezek megértése. Globális és kereső olvasás, grafikus szervezők (ábrák, táblázatok, gondolatterkép, fűrtábra) alkalmazása a hatékonyabb szövegértés érdekében. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása.	A tanuló az olvasás terén motivált, érdeklődő; folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is; felismeri és javítja a hibáit; felismeri és megérti azokat a különböző típusú, műfajú szövegeket, amelyekről tanult; szintetizálja, értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait;	Matematika: szöveges feladatok. Környezetismeret: önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. Hit-és erkölcstan: én magam; az én világom. Olvasási és egyéb élmények, szerzett információk véleményezése az életkori sajátosságnak megfelelően kialakult	

Gondolatok és információk értelmezése és integrálása, tartalom, nyelvezet, szövegszerkezet vizsgálata és értékelése. A következő olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: a szöveg átfutása, az előzetes tudás aktiválása, jóslás, anticipáció. Az olvasás céljának, módjának az olvasás megkezdése előtt való tisztázása. Igeszakaszok olvasása, feldolgozása	megfelelő nyelvi tudatossággal rendelkezik; ismeri és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat. Néhány igeszakasz mondanivalójának felismerése, megértése. erkölcsi tanulságok felismerése és beépítése a saját cselekedeteibe	keresztyén értékrend alapján. Vizuális kultúra: Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, műfaj, szövegértés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Órakeret 28
Előzetes tudás	Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az olvasókönyvi szövegek csoportosítása formájuk, műfajuk és kommunikációs szándékuk szerint. Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása (pl. gyerekalakok és gyereksorsok).	A tanuló megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket; azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét;	Környezetismeret: környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. Ének-zene: a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi

Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén, hasonlatok). Jellegzetes irodalmi témák, motívumok (pl. család, gyermek, természet) felfedezése olvasmányokban. A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. Elbeszélések 20. századi eseményekről, hősekről, sorsokról. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése. Rövidebb irodalmi szövegek (versek, mesék, elbeszélések) önálló olvasása. Nagyobb terjedelmű, jellemzően kortárs magyar és európai gyermekirodalmi alkotás (meseregény, ifjúsági regény, mesés-, verseskötet) elolvasása a tanító irányításával. Művek a kortárs magyar irodalomból. (Például: Békés Pál: Félőrlény, A bölcs hiánypótló; Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön, Berg Judit: Rumini; Boldizsár Ildikó: Boszorkányos mesék; Csukás István: Süsü, a sárkány, Keménykalap és krumpliorr, Pom Pom összes meséi, gyerekversek; Dávid Ádám: A Virág utcai focibajnokság; Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika; Lackfi János: Kövér Lajos színre lép; Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Szabó T. Anna gyermekversei; Tóth Krisztina: Londoni mackók, Varró Dániel: Túl a Maszat-hegyen.) Bibliai történetek	konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemzőket; az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el. kutatás névadónk, Reményik Sándor életéről 1-2- református író, költő életének megismerése válogatás Arany János gyermekverseiből Felkészülés műsorokra, családi istentiszteletekre, versek, szövegek tanulása ünnepekre	fordulatok, motívumok, természeti képek). Vizuális kultúra; dráma és tánc: A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék). Hit-és erkölctan: Szentek legendái
--	---	---

Mesék és mondák a magyar történelemhez kapcsolódóan. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok, fantáziajátékok, elképzelt és valóságos helyzetek megjelenítése. Részvétel csoportos játékokban, állóképek tervezése, kivitelezése és megbeszélése. A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása. Egyszerűbb drámai konvenciók és a színházi formanyelv alapjainak tapasztalati megismerése (jelenet, felvonás, kezdet és vég, díszlet, berendezés, jelmez, kellék, fény- és hanghatások). A tanultak felhasználása saját produkcióhoz, bábelőadások, színházi előadások megbeszélésekor.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szépirodalmi szöveg, ismeretterjesztő szöveg, monda, közmondás, szólás, találós kérdés, elbeszélés, regény; főszereplő, mellékszereplő; hasonlat, ismétlés, ellentét; kezdőpont, végpont, fordulópont.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az íráshasználat fejlesztése		Órakeret 13
Előzetes tudás	Szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok másolása írott és nyomtatott mintáról, látó/halló előkészítés után tollbamondásra és írásminta nélkül, emlékezetből.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás eszközszintre emelésének segítése. E tevékenységben a kitartás és a folyamatjellegű gyakorlás ösztönzése. Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az íráskép rendezettségének, esztétikumának értéként való elfogadása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). Az írás lendületének és tempójának fokozása. Szó sorok, mondatok írása másolással, tollbamondás után, emlékezetből és akaratlagos írással. Az egyéni írás kialakítása a rendezett, tiszta és olvasható	A tanuló írása jól olvasható; írástempója lendületes; füzetvezetése rendezett az írás eszközszintű használata	Matematika; környezetismeret: olvasható, tetszetős és rendezett füzetvezetés.	

íráskép igényével. Szükség esetén az olvashatóság javítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Íráskép, szövegkép, olvashatóság.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalmazási alapismeretek		Órakeret 17
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre. Tájékoztató szövegek: hír, sms, e-mail jellemzői	A tanuló a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor.	Környezetismeret; matematika: érthető, világos szóbeli szövegalkotás. Vizuális kultúra: Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; elbeszélés, hír, leírás, levél, meghívó; értesítés; hirdetés; SMS; e-mail.
----------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotási gyakorlatok	Órakeret 33
Előzetes tudás	Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. A párbeszéd beillesztése a történetmondásba. Szemléletes leírások készítése egyszerű tárgyról, növényről, állatról. Jellemzés készítése emberről. Levélikrás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. A fogalmazás koherenciájának megteremtése témataratással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése. A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával. Bibliai szókincs fejlesztése	A tanuló a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő fogalmazást készít; a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ; adott vagy választott témáról 8–10 mondatos leírást készít a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával; a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi; figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára; a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit, írása jól olvasható, lendületes füzetei tiszták, rendezettek erkölcsi állásfoglalások megfogalmazása a keresztyén tanítások alapján	Környezetismeret: változatos élővilág; a tanultak bemutató leírása. Vizuális kultúra: Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal (médiaszöveg-írás).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélés, történetmondás, leírás, jellemzés; téma, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, nézőpont; párbeszéd.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	Órakeret 23
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. A létigék. igemódok felismerése. A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. Többes számú főnevek alkotása. A tulajdonnevek további csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek. A fokozott számnévi alakok helyes használata. A névelők és a névutók szerepének ismerete. A névelők helyes használata. A névmások (személyes, mutató, kérdő) szerepének megértése, alkalmazásuk a mondatokban.	A tanuló felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat; felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat; toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat; a szövegkörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igekötőket; alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek.	Vizuális kultúra: Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolása a képzőművészetben. Környezetismeret: tulajdonnevek a térképeken.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szófa, intézménynév, márkanev, cím; határozott névelő, határozatlan névelő; névutó, számnév, tőszámnév, sorszámnév, törtszámnév; határozott számnév, határozatlan számnév; személyes névmás, mutató névmás, kérdő névmás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Órakeret 39
Előzetes tudás	A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A j hang biztos jelölése a begyakorolt szókészletben. Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor. Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén. Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: igeidők, ragoz és kiejtéstől eltérő írásmódú	A tanuló a mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja; a begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat;	Környezetismeret: térképábrázolás készítése tulajdonnevek feltüntetésével. Matematika: számnevek helyesírása.

igék; felszólítást kifejező igealakok; igekötős igék; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek; ragos névszók; névutós szerkezetek; betűvel írt számnevek; a keltezés többféle formája. Hosszú hangok jelölése a melléknevek végén. A főnév -t toldalékának (ragjának) és a múlt idő jelének megkülönböztetése. A j hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében.	írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak; helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagybetű, kisbetű, írásjel, helyesírási szabály.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulási képesség fejlesztése		Órakeret 19
Előzetes tudás	Az önismeret életkornak megfelelő szintje, személyes tanulási sikerek és nehézségek megnevezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése.		
Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A tanulás szerepe és módjai. Saját tanulási folyamatunk megismerése, hogyan tanulunk a legkönnyebben, mi okoz nehézséget. Gondolkodás a gondolkodásunkról, tanulásunkról. Egyszerű tanulási módok, stratégiák. Tanulás különböző típusú szövegekből. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok, szövegtanulási technikák. Vázlatkészítés irányítással, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével. Ismerkedés különböző információhordozókkal. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészeiről. A könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom,	A tanuló ismeri a tanulási folyamat alapvető jellemzőit; azonosítja az információ forrásait, ismeri azok kezelését; képes önálló tanulásra; ismeri a saját tanulási folyamatának, képességének jellemzőit; ismer és alkalmaz néhány tanulási módot, stratégiát a különböző tanulási feladatok teljesítése érdekében; a szövegből történő tanulás során olvasási stratégiákat használ; információt keres, kezel önállóan néhány forrásból; szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: népdalszövegek, József Attila: Betlehemi királyok, Mama; Petőfi Sándor: Füstbe ment terv; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás;	Környezetismeret: jelenségek megfigyelése, ok-okozati kapcsolatok keresése. Vizuális kultúra: Képi analógiák keresése a tanult szövegekhez. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.	

kézikönyvek, elektronikus információhordozók. A szótárak szerkezeti jellemzői (betűrend, címszó), a szótárhasználat módja. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. A könyvtár mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Ismerkedés egyházunk folyóirataival, sajtókiadványaival. Katalógusok megfigyelése. A könyvtári katalógus tájékoztató szerepe a könyvek és egyéb információforrások keresésében.	Arany János egy gyermekverse részletek Kölcsey Ferenc: Hymnus; Petőfi Sándor: Nemzeti dal; Vörösmarty Mihály: Szózat című művéből, illetve szépprózai művekből.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, tudás, könyvtár, tanulás, vázlat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ítélőképesség, az erkölcsi, a hit-, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	Órakeret 16
Előzetes tudás	Mesehősök tulajdonságai és cselekedetei; az olvasott irodalmi művekben a szereplők döntési helyzeteinek felidézése; személyes tetszésítéletek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján. A narratíva, történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.	

Tevékenységek/Ismeretek		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Erkölcsei és esztétikai ítélet megfogalmazása, érvelés a vélemény mellett, vitakészség kialakulása. A szépirodalmi alkotásokban megismert helyzetek, azok tanulságának alkalmazása mindennapi helyzetekben. A művek tanulságainak értelmezése. A saját vélemény mellett a nem saját álláspont megjelenítésének, átélésének képessége. Mások véleményének megértése, elfogadása. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. A műélvezet, a beleélés mélyebb megtapasztalása a fentiek segítségével is. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékokban (pl. bábjáték) saját és más álláspontból is. Szülők, nagyszülők gyermekkor, életmódja, tárgyi világa. Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata; időrend. A múlt emlékei környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek; tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások). Nemzeti ünnepeink, jelképeink. A magyar szabadságküzdelmek kiemelkedő alakjai. Kiemelkedő magyar tudósok, feltalálók, művészek, sportolók. Olvasmányok bibliai hősekről		A tanuló ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt; képes állást foglalni, érvelni, meggyőzni másokat alapvető erkölcsi, esztétikai kérdésekben; meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket, képes ezekkel is azonosulni; képes beleélésre, azonosulásra, érzelmeinek kifejezésére az életkori sajátosságainak megfelelő történetek, művek befogadása során; dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni. történetek olvasásakor, megbeszélésekor képes elkülöníteni a múltbeli és jelenbeli élethelyzeteket, történéseket. képes felidézni történelmünk és kultúránk néhány kiemelkedő alakját, hozzájuk tud rendelni néhány fontos jellemzőt. legyen képes bibliai hősök jellemzésére tulajdonságaik alapján tudjon megfogalmazni építő jellegű bírálatokat, tudjon megfelelő közlési módot választani és alkalmazni	Hit-és erkölcsstan: Értékrend alakulása. Szűkebb és tágabb környezetem, barátság. Környezetismeret: Környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság. Egészséges életmód. Viselkedési normák. Vizuális kultúra; Dráma és tánc: a lényeg kiemelésének lehetőségei a vizuális kompozíciókban.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Tanulság, vita, vélemény, konfliktus, múzeum, műemlék, szokás, életmód, időrend.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	11. Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés	Órakeret 9
Előzetes tudás	Iskolaérettség. A tanév során megszerzett ismeretek, kompetenciák	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emlékezet, a rendszerező képesség, a tudásnak megfelelő magabiztos választás; Az életkornak megfelelő tanulói beszámolósi formák megismerése	

Tevékenységek/Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Életkornak megfelelő kérdésekre történő válaszadás szóban, írásban, játékos írásbeli feladatok megoldása, önellenőrzés, egymás munkáinak ellenőrzése. Helyes megoldások magyarázata a társnak.	Megszerzett tapasztalatait, ismereteit játékos feladatok segítségével tudja rendszerezni, bátran mer szóban és írásban is számot adni róluk, önellenőrzés és társa munkájának ellenőrzése során felismerje és javítsa az ejtett hibákat. Társának képes elmagyarázni a javítás szükségességét, okát.	Hit-és erkölcsan: becsületesség, pontosság, a szerzett ismeretek gyarapítása
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kérdés, felelet, feladat, megoldás, önellenőrzés, hiba, javítás	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez. Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse. Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát. Ismerjen bibliai történeteket, hősoket. Legyen képes kutatómunkát végezni református költők életútjáról. Vegye alapul a keresztyén tanításokat a társaival, családtagjaival való kapcsolataiban. Tanuljon meg építő jellegű bírálatokat megfogalmazni. Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. Ismerje meg egyházunk néhány kiadványát, sajtótermékét. A memoriterek szöveghűen mondja el. Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is. A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történelmi érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek
--	--

	fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.
--	--

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A helyi tanterv általános bevezető részében megfogalmazásra került, több tantárgyat is érintő szabályozás (diagnosztikus, formatív, szummatív mérések, szóbeli és írásbeli teljesítmények értékelése, szöveges és osztályzattal történő értékelés) mellett a magyar nyelv és irodalom tantárgyban alkalmazunk specifikus értékelési szempontokat is:

a gyermek beszédének érthetősége
hallott és írott szöveg megértésének szintje
szóbeli kifejezőkészsége
szókincse
hangos olvasásának módja
szövegek, versek tanulása, kifejező előadása
betűkapcsolásainak módja
írásképe
írastempója
másolási készsége
tollbamondás utáni írása
emlékezetből írása
nyelvtani szabályok alkalmazási képessége
szövegalkotása
grafikus szerkesztők használata
udvariassági szabályok betartása társas kapcsolataiban a feladatok végrehajtása során
közreműködése a csoportos feladatokban, motiváltsága azokban
kreativitása a dramatizálások során
önálló ismeretszerzési képessége
kutató tevékenysége
digitális technikák ismerete és alkalmazása
önellenőrzésre való képessége
hibáinak javítása

6. Középszintű érettségi témakörök felsorolása (csak középiskolában)

7. Függelék:

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések jegyzéke a Pedagógiai Program más pontjában található.

ANGOL NYELV

Helyi tantárgyi tanterv
3-4. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. és 2. sz. mellékletében az általános iskola 3 – 4. évfolyamára kiadott idegen nyelv tantárgyi kerettanterv és annak függeléke alapján készült a helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: A Katolikus Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Váradi Sándorné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban – ezért a nyelvtanulásban is –, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forgatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szönek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák azt. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is

viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és nagyban elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással, az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

A NAT bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A NAT által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők:

	4. évfolyam, minimumszint	8. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2	B1
Második idegen nyelv	–	–	A2

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. Ez alól csupán az általános iskola 4. évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit; ezek: a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek

és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy az anyanyelv használata tudatosabbá váljon.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő fejlesztési egységek (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett. A 4-8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv az általános iskolában minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben a más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A táblázatok Fejlesztési célok rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A fejlesztés tartalma elnevezésű rész olyan tevékenységeket ismertet, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

A kerettanterv a 4. évfolyam, majd később a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg a fejlesztés várható eredményét, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez (kivéve a 4. évfolyamot, amelynek kimenete KER-szintben nem határozható meg).

ÁLTALÁNOS TANTERVŰ ÓRATERV
A NEGYEDIKTŐL A NYOLCADIK OSZTÁLYIG

évf.	4.	5.	6.	7.	8.
heti óraszám	2	3	3	3	3
éves óraszám	72	108	108	108	108
KER szint	KER szintben nem mérhető	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2

3-4. évfolyam

A 4. évfolyamon kezdődő idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása. További fontos célkitűzése, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés segítenek a tanulóknak abban, hogy megmaradjon és erősödjön ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.

Gyermekekben a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanulók életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjüknek megfelelő, érdekes, értelmes és kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. A célnyelven elhangzó információk megértéséhez támaszkodnak a világról szerzett ismereteikre és tapasztalataikra, amelyek egyrészt segítik a nyelvtanulást, másrészt annak tartalmi révén tovább mélyülnek és bővülnek. Az anyanyelv elsajátításához hasonlóan az idegen nyelv elsajátítása is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, amelyekben a verbális és a nonverbális elemek természetes egységet alkotnak. Utóbbiak a nyelvtanulás kezdetén különösen fontosak, hiszen a megfelelő nyelvi eszközök hiányában segítik a beszédhelyzet értelmezését, illetve a beszédszándék megvalósítását. A nyelvtanulás kezdő szakaszában a tanulók tanórai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan. Az idegen nyelvvel való korai ismerkedés középpontjában, ebben a szakaszban, a hallott szöveg értése és a szóbeli interakció együttes fejlesztése áll. A készségfejlesztés során a tanulók megismerkednek az alapvető nyelvtanulási stratégiákkal, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a későbbiekben önálló nyelvtanulóvá váljanak.

Az idegen nyelv tanítása a tantárgy jellegéből adódóan kiválóan alkalmas arra, hogy hozzájáruljon a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési célok eléréséhez és a kulcskompetenciák fejlesztéséhez. Utóbbiak közül kiemelten fontos az idegen nyelvi kommunikációnak az anyanyelvi kommunikációhoz, a szociális kompetenciához, az esztétikai-művészeti tudatossághoz és kifejezőképességhez, illetve a hatékony tanuláshoz való kapcsolódása. Az anyanyelven elsajátított ismeretek, készségek és stratégiák támogatják az idegen nyelv tanulását, míg a nyelvtanulás eredményei pozitívan hathatnak az anyanyelvi tudatosság alakulására. A szociális kompetencia területén a kultúrák közötti hasonlóságok és

különbségek felfedezése segíti a tanulókat abban, hogy nyitottá váljanak saját kultúrájuk és a célnyelv kultúrája iránt. Az idegennyelv-oktatás során alkalmazott, a tanulók együttműködését ösztönző munkaformák és tevékenységek hozzájárulnak a tanulók szociális érzékenységének fejlesztéséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén az idegennyelv-tanításban építeni lehet arra, hogy a tanulók életkori sajátosságaikból adódóan szeretnek játszani, rajzolni, festeni, énekelni, táncolni, és örömmel vesznek részt változatos művészeti tevékenységekben. A művészeti ágakkal való aktív kapcsolat gazdagítja a tanulók érzelmi világát. A hatékony tanulást az idegen nyelvvvel való foglalkozás azáltal ösztönzi, hogy a tanulók elsajátítanak néhány alapvető nyelvtanulási stratégiát, és megteszik az első lépéseket idegen nyelvi teljesítményük értékelése útján.

Az idegen nyelv tanulása keretében feldolgozott témakörök könnyen összehangolhatók a NAT-ban szereplő alsó tagozatos tantárgyak tartalmaival. A Témakörök táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol sikeresen megvalósítható a tantárgyakon átívelő - akár közös projektek keretében történő - tanulás.

A tanulási folyamat során a tanuló egész személyisége formálódik, így alapvető fontosságú, hogy a kisgyermekkorai idegennyelv-tanítást áthassa a holisztikus pedagógiai szemlélet. Ennek a szemléletnek a gyakorlatba való átültetése nagy körültekintést igényel mind a tananyagok, taneszközök kiválasztásában és felhasználásában, mind a tevékenységek megtervezésében, valamint a tanórák megszervezésében és megvalósításában.

A megfelelően kialakított, változatos tevékenységformákra lehetőséget nyújtó tanulási környezet elősegíti az idegen nyelv sikeres elsajátítását. A gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag berendezés ösztönzi a tanulókat a nyelvi tevékenységekben való aktív részvételre. Az infokommunikációs eszközök bevonása már ebben az életkori szakaszban is érdekesebbé, motiválóbbá teheti a nyelvtanulást, a pedagógus számára pedig lehetőséget ad arra, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelő autentikus anyagok gazdag tárházából válogasson.

3. évfolyam
Óraszám: 36 óra/év
1 óra/ hét

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Iskola	4
2.	Állatok	5
3.	Sport	4
4.	Testünk	4
5.	Ételek	4
6.	Lakás, öltözködés, időjárás	5
7.	Szabadidő	4
8.	Szabadon felhasználható Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám és az egyházam ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.) és/vagy Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy Projekt munkák: a témakörökhöz kapcsolódó projekt munkák készítése egyéni, pár-, vagy csoport munkában	6

Ajánlott témakörök

Témakör	Kapcsolódási pontok
1. Iskola	Környezetismeret: baráti kapcsolatok, iskolai közösségek Hittan: rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már), rövid imádságok Számokkal, színekkel kapcsolatos mondókák
2. Állatok	Környezetismeret: élőlények csoportosítása lakóhelyük szerint Hittan: rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már) rövid imádságok Állatokkal kapcsolatos mondókák
3. Sport	Környezetismeret: egészségvédelem Hittan: sportágak a Bibliában
4. Testünk	Környezetismeret: testrészek Hittan: rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már), rövid imádságok Testünkkel kapcsolatos mondókák
5. Ételek	Környezetismeret: táplálékaink Hittan: rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már) rövid, étkezéssel kapcsolatos imádságok
6. Lakás, öltözködés, időjárás	Környezetismeret: technika, életvitel, életmód Hittan: rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már) rövid imádságok
7. Szabadidő	Testnevelés: mozgásos játékok, sportok, egészséges életmód Hittan: rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már) rövid imádságok Tevékenységekkel kapcsolatos mondókák

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló követi a nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi órávezetést. A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott, rövid és egyszerű tanári utasításokat. Megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdéseket és kijelentéseket.

	Felismeri rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.
--	--

A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi órávezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték). Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok). Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével. Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a szövegértés során. A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, gyermekeknek szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanuló társakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló aktívan és örömmel vesz részt az interakciót igénylő tevékenységekben. Beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel fejezi ki, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatva. Tud a számára ismert témákról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a hozzá intézett kérdésekre egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni. A tanuló minta alapján rövid párbeszédet folytat társaival a tanult témákról. Részt vesz rövid, egyszerű szövegek közös előadásában. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	

Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondattal.

Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel.

Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése.

Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal.

Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéddek, néhány mondatos leírások.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló elmond rövid, egyszerű szövegeket. Társaival közösen előad egyszerű szöveget, párbeszédet, tanári segítséggel. Számára ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről beszél röviden, összefüggően, nonverbális elemekkel támogatva. A tanuló bemutatja munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérve. Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után. Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása). Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttlmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
--------------------	------------------------

Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelven, illetve a tanult idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket. Képes ismert szavak néma olvasására és megértésére, valamint tanári minta után a szavak helyes felolvasására. Képes rövid szöveg közös megismerése és feldolgozása után az önálló olvasására. Bekapcsolódik olvasást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe. Követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát. Felfedezi az ismert szavakat és kifejezéseket idegen forrásban. Megtapasztalja az önálló célnyelvi olvasás élményét.
A fejlesztés tartalma	
Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. tantermi tárgyak felcímkézése, szavak és képek párosítása, dominó játék, szókétyákból mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. papírtávcso vagy gyümölcssaláta készítése). Egyszerű szövegek értő olvasása (pl. mesék, történetek, képregények, párbeszéd). Tanárral közös meseolvasás, bekapcsolódás a történet elolvasásába az ismert szavak használatával. Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicsérő kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások). Ismert dalok szövegének követése, olvasása a képernyőn vagy a kivetítőn (pl. karaoke). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Szó- és mondatkártyák, feliratos poszterek és képek, társasjátékok, egyszerű képregények, képeskönyvek, mesék, gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, feliratok, brosrák, ismertető, táblák, célnyelvi szövegeket tartalmazó csomagolóeszközök, videofelvételek, animációs filmek, dalok, mondókák animált változata.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írás közötti különbségeket. A tanuló ismeri az adott nyelv ábécéjét. Különböző nyelvi tevékenységek során lemásol, illetve leír rövid szavakat, mondatokat. Bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.

A fejlesztés tartalma

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés).

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése, üzenőfal létrehozása).

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. mesekönyv, kiskönyv összeállítása, rímek, egyszerű versikék írása, képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel).

Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	KER szintben nem megadható. A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét. Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival. Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában. Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.
---	---

Kommunikációs eszközök A1		
1.A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?
Köszönés	Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!	Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye!
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.

Bemutakozás, bemutatás	My name is...I/Can I?	Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	How are you feeling today? What's the matter?	Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.
Bocsánatkérés és arra reagálás	I am sorry. I am very sorry.	That's all right.
Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	Happy Christmas/New year/Birthday!	Happy Christmas /New Year/ Birthday!
Telefonon bemutatkozás	Hello, this is Mary Smith speaking.	
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it? Is it OK if I ...?	I think it is rather strange. I like it.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong. That's right. No way! Are you kidding? Are you sure?	
Tetszés, nem tetszés	Do you like snakes? Yuk! Yummy.	I think it's great. I don't like it.
Akarat, kívánság	Do you want a sandwich?	I want an ice-cream, please.
Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English?	It's.../ That's.../ It's big and comfortable.
Információ kérés, adás	Are you all right? ?	Yes, I am.
Tudás, nemtudás	Where is she?	I have no idea
A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás		.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		

Visszakérdezés, ismétléskérés	Can you spell it for me? It spells...
Nem értés, betűzés kérése, betűzés	Sorry, I don't understand.

Fogalomkörök A1			
Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történet, létezés kifejezése		Present Progressive	What are you doing?
		Present Simple	How old are you? How do you feel? Do you like ...? What is it like?
		Verb 'have got'	I have got a/an... I do/play ...
Birtoklás kifejezése		'have got' in questions	Have you got a ...? Yes/ No.
		Possessive adj.	My, your, his/her/its, our, their dog
		Genitive 's	Kate's brother Whose?
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározás	Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs	Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ... There is/there are ... This is/these are ... How many ... can you see? There is a ... in/on/near the ...
Időbeli viszonyok	Időpont	When? What time? What's the time?	Now, It's eight.
Mennyiségi viszonyok		Singulars and plurals Regular and irregular plurals	Boys, girls, Children, people, men, women ...
		Cardinal numbers 1- 30	

		Countable nouns Uncountable nouns	How many toys have you got? .
Minőségi viszonyok		Question forms	What do/don't you like? Is it good/bad for you?
Modalitás		Can (ability)	I can swim.
Logikai viszonyok		Linking words	And/or
Szövegösszetartó eszközök		Articles Some+plural noun any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun Nominative and Accusative of personal pronouns Demonstrative pronouns	A, an, the There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. I, he, they... Me, him, them... This, that, these, those

4. évfolyam

Óraszám: 72 óra/év
2 óra/ hét

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Iskola	9
2.	Állatok	10
3.	Sport	9
4.	Testünk	9

5.	Ételek	9
6.	Lakás, öltözködés, időjárás	10
7.	Szabadidő	9
8.	Szabadon felhasználható Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám és az egyházam ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.) és/vagy Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy Projekt munkák: a témakörökhöz kapcsolódó projekt munkák készítése egyéni, pár-, vagy csoport munkában	7

Ajánlott témakörök

Témakör	Kapcsolódási pontok
1. Iskola	Környezetismeret: baráti kapcsolatok, iskolai közösségek Hittan: rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már), rövid imádságok Számokkal, színekkel kapcsolatos mondókák
2. Állatok	Környezetismeret: élőlények csoportosítása lakóhelyük szerint Hittan: rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már) rövid imádságok Állatokkal kapcsolatos mondókák
3. Sport	Környezetismeret: egészségvédelem Hittan: sportágak a Bibliában
4. Testünk	Környezetismeret: testrészek Hittan: rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már), rövid imádságok Testünkkel kapcsolatos mondókák
5. Ételek	Környezetismeret: táplálékaink Hittan: rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már) rövid, étkezéssel kapcsolatos imádságok
6. Lakás, öltözködés, időjárás	Környezetismeret: technika, életvitel, életmód Hittan:

	rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már) rövid imádságok
7. Szabadidő	Testnevelés: mozgásos játékok, sportok, egészséges életmód Hittan: rövid, egyszerű, korosztálynak megfelelő bibliai történetek angolul (esetleg amit hittanórán magyarul tanultak már) rövid imádságok Tevékenységekkel kapcsolatos mondókák

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló követi a nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi órávezetést. A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott, rövid és egyszerű tanári utasításokat. Megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdéseket és kijelentéseket. Felismeri rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.

A fejlesztés tartalma
Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi órávezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték). Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok). Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével. Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a szövegértés során. A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, gyermekeknek szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló aktívan és örömmel vesz részt az interakciót igénylő tevékenységekben. Beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel fejezi ki, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatva. Tud a számára ismert témákról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a hozzá intézett kérdésekre egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni. A tanuló minta alapján rövid párbeszédet folytat társaival a tanult témákról. Részt vesz rövid, egyszerű szövegek közös előadásában. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondattal. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése. Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, néhány mondatos leírások.	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló elmond rövid, egyszerű szövegeket. Társaival közösen előad egyszerű szöveget, párbeszédet, tanári segítséggel.

	Számára ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről beszél röviden, összefüggően, nonverbális elemekkel támogatva. A tanuló bemutatja munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérve. Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után. Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása). Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelven, illetve a tanult idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket. Képes ismert szavak néma olvasására és megértésére, valamint tanári minta után a szavak helyes felolvasására. Képes rövid szöveg közös megismerése és feldolgozása után az önálló olvasására. Bekapcsolódik olvasást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe. Követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát. Felfedezi az ismert szavakat és kifejezéseket idegen forrásban. Megtapasztalja az önálló célnyelvi olvasás élményét.
A fejlesztés tartalma	
Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. tantermi tárgyak felcímkézése, szavak és képek párosítása, dominó játék, szókértől mondathoz illesztés összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. papírtávcső vagy gyümölcssaláta készítése). Egyszerű szövegek értő olvasása (pl. mesék, történetek, képregények, párbeszédek). Tanárral közös meseolvasás, bekapcsolódás a történet elolvasásába az ismert szavak használatával.	

Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicsérő kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások).

Ismert dalok szövegének követése, olvasása a képernyőn vagy a kivetítőn (pl. karaoke).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Szó- és mondatkártyák, feliratos poszterek és képek, társasjátékok, egyszerű képregények, képeskönyvek, mesék, gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, feliratok, brosúrák, ismertető, táblák, célnyelvi szövegeket tartalmazó csomagolóeszközök, videofelvételek, animációs filmek, dalok, mondókák animált változata.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írás közötti különbségeket. A tanuló ismeri az adott nyelv ábécéjét. Különböző nyelvi tevékenységek során lemásol, illetve leír rövid szavakat, mondatokat. Bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.

A fejlesztés tartalma
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése, üzenőfal létrehozása). Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. mesekönyv, kiskönyv összeállítása, rímek, egyszerű versikék írása, képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel). Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	KER szintben nem megadható. A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét. Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival. Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában. Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.
---	---

Kommunikációs eszközök A1-		
1.A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?
Köszönés	Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!	Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye!
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.

Bemutatkozás, bemutatás	My name is...I/Can I?	Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	How are you feeling today? What's the matter?	Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.
Bocsánatkérés és arra reagálás	I am sorry. I am very sorry.	That's all right.
Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	Happy Christmas/New year/Birthday!	Happy Christmas /New Year/ Birthday!
Telefonon bemutatkozás	Hello, this is Mary Smith speaking.	
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it? Is it OK if I ...?	I think it is rather strange. I like it.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong. That's right. No way! Are you kidding? Are you sure?	
Tetszés, nem tetszés	Do you like snakes? Yuk! Yummy.	I think it's great. I don't like it.
Akarat, kívánság	Do you want a sandwich?	I want an ice-cream, please.
Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English?	It's.../ That's.../ It's big and comfortable.
Információ kérés, adás	Are you all right? ?	Yes, I am.
Tudás, nemtudás	Where is she?	I have no idea
A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás		.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.

Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés, ismétléskérés	Can you spell it for me? It spells...
Nem értés, betűzés kérése, betűzés	Sorry, I don't understand.

Fogalomkörök A1-			
Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történés, létezés kifejezése		Present Progressive	What are you doing?
		Present Simple	How old are you? How do you feel? Do you like ...? What is it like?
		Verb 'have got'	I have got a/an... I do/play ...
Birtoklás kifejezése		'have got' in questions	Have you got a ...? Yes/ No.
		Possessive adj.	My, your, his/her/its, our, their dog
		Genitive 's	Kate's brother Whose?
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározás	Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs	Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ... There is/there are ... This is/these are ... How many ... can you see? There is a ... in/on/near the ...
Időbeli viszonyok	Időpont	When? What time? What's the time?	Now, It's eight.
Mennyiségi viszonyok		Singulars and plurals Regular and irregular plurals	Boys, girls, Children, people, men, women ...

		Cardinal numbers 1-30	
		Countable nouns Uncountable nouns	How many toys have you got? .
Minőségi viszonyok		Question forms	What do/don't you like? Is it good/bad for you?
Modalitás		Can (ability)	I can swim.
Logikai viszonyok		Linking words	And/or
Szövegösszetartó eszközök		Articles Some+plural noun any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun Nominative and Accusative of personal pronouns Demonstrative pronouns	A, an, the There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. I, he, they... Me, him, them... This, that, these, those

Értékelési rendszer:

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az egyes iskolák pedagógiai programja tartalmazza.

Jelen helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire a 4. osztály végén: a tanuló legyen képes az év végi kimenetet mérésekor a szókincs, beszédkésztség, beszédértést és íráskésztséget mérő feladatokat legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet 20 %-ban teljesíteni.

Értékelési szempontok: minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés módjai:

önértékelés

tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)

szóbeli értékelés;

írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;

minősítő-szelektáló (szummatív)

összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

NÉMET NYELV

Helyi tantárgyi tanterv
3. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. és 2. sz. mellékletében az általános iskola 1 – 4. évfolyamára kiadott idegen nyelv tantárgyi kerettanterv és annak függeléke alapján készült a helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Váradi Sándorné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

Bevezető

Az élő idegen nyelv műveltségi terület céljai és tartalma összhangban vannak az alaptanterv többi műveltségi területének céljaival és tartalmával, valamint az Európa Tanács ajánlásaival: Az Európai Parlament 2001. december 13-i határozata a nyelvtanulást és nyelvi sokszínűséget támogató intézkedésekre szólított fel. 2002. február 14-én az Oktatási Miniszterek Tanácsa felkérte a tagállamokat arra, hogy tegyenek konkrét lépéseket a nyelvi sokszínűség és a nyelvtanulás elősegítése érdekében, és kérte az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki javaslatokat ezeken a területeken. Az akcióterv elkészítése során az Európai Bizottság széleskörű nyilvános konzultációt folytatott, majd ezt a civil társadalom képviselőinek konferenciája zárta, melyre 2003. április 10-én került sor Brüsszelben. A konferencián a válaszadók elfogadták a Bizottság jelenlegi helyzetről szóló elemzésének legfontosabb üzenetét és jövőre vonatkozó javaslatait. Egyetértés volt például abban, hogy kívánatos lenne az élethosszig tartó tanulás jegyében, a kisgyermekkorától kezdve minden európai polgár számára lehetővé tenni, hogy élvezhesse a soknyelvűség előnyeit. Széles körű támogatást nyert az, hogy emelni kell a nyelvtanítás színvonalát, mivel a nyelvi kompetencia azok közé az alapvető készségek közé tartozik, melyekre mindenkinek szüksége van a képzésben, a foglalkoztatásban, a kultúrák találkozása során és az önmegvalósításhoz. Azok, akik gyermekkorban kezdik a nyelvtanulást, jobban tudatában lesznek saját kulturális értékeiknek, saját kultúrájuk hatásainak, nagyobb megbecsülést mutatnak más kultúrák iránt, nyitottabbak és érdeklődőbbek lesznek mások iránt.

A tagállamok egyetértének abban, hogy a hangsúly a hatékony kommunikáció képességére, azaz az aktív készségekre, és ne a passzív tudásra helyeződjön. A cél nem az anyanyelvi szint elérése, hanem a megfelelő szintű olvasási, szövegértési, írás- és beszédkészség elsajátítása. Az Európai Bizottság úgy gondolja, hogy az európai szintű akcióknak a következő kulcsterületekre kell irányulniuk: a nyelvek befogadó jellegű szemléletének támogatása, nyelvbarát közösségek kialakítása, a nyelvtanulási kínálat és a nyelvtanulási lehetőségek igénybevétele a javítása.”

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. Ez alól csupán az általános iskola 4. évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit; ezek: a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Ajánlás az 1-4. évfolyamok számára

Legelőször is azt kell leszögezni, hogy a 1- 4. évfolyamon nyelvoktatás csakis nyelvelsajátítás, és nem nyelvtanulás formájában mehet végbe. A készségek közül a hallott szöveg értésének fejlesztése a legfontosabb, melynek fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhetjük nyomon. A beszéd eleinte az egyszavas válaszoktól (igen, nem, név, szín, szám stb.), a memorizált, elemezetlen nagyobb egységek használatáig terjed (köszönés, mondóka, játék, dal), de később a követelmények a természetes nyelvelsajátítás folyamatát tükrözve a szó és az egyszerű mondat szintjén mozognak. A gyerekek órai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár célnyelvhasználatával párhuzamosan. Ne féljünk tehát néha mi is magyarul megszólalni, de természetesen törekedjünk az idegen nyelvű óravezetésre, és biztassuk a gyerekeket, hogy ők is minél többet beszéljenek a tanult idegen nyelven.

A kerettanterv az anyanyelven megismert témakörökre, beszédszándékokra, fogalomkörökre és tévékénységekre épül.

A legfontosabb feladatok a következők:

Az idegen nyelv tanulásának megszerettetése játékos megközelítéssel.

A nyelv hangzsvilágának, zenéjének megismerése.

Az artikulációs bázis fejlesztése, a speciális hangzók, hanglejtés, szóhangsúly megfigyelése.

Az idegen nyelven való önkifejezés megismerése.

Bepillantás más nép életébe, kultúrájába, szokásaiba.

A főbb nyelvtani alapegységek tanulásának alapozása, illetve megkezdése. A továbbiakban erre koncentrikusan bővülve épülhet a tananyag.

Dalok, versek megismerése, amelyek tematikusan segítik a beszélt nyelv és nyelvtan elsajátítását.

Aktív és passzív szókincs gyűjtése a dalokon, a játékokon keresztül is.

Az utasítások megértése és végrehajtása.

Mondatok átalakítása szócserevel, használatuk élő helyzetekben is.

Cselekvéssel összekötött szövegek, rímek, szerepjátékok tanulása.

Az együttműködési készség fejlesztése. (A tanuló tudjon részt venni pár- és csoportmunkában.)

Néhány alapvető nyelvtanulási stratégia megismerése.

A tanulói tevékenységi formák közül elsősorban olyanok ajánlottak, amelyek összhangban vannak a 6-10 éves gyermek tanulási, ismeretszerzési jellemzőivel. Ebben az életkorban a gyermek ismeretszerzése a világról és saját magáról három fő úton történik: cselekvés közben, a felnőttekkel és társaival való interakció közben, illetve az érzékszervekkel való megismerés útján. A kisiskolás diákok hatékony tanulásában kiemelkedő jelentőséggel bírnak a mozgásos, játékos tevékenységek. Az ilyen és ehhez hasonló, érzelemileg átélt szituációk megjelenítése mélyebben rögzül és forrása a későbbi biztos nyelvhasználatnak.

Ezeknek a figyelembevételével kell megtervezni a tevékenységformákat és a feladatokat, amelyeknek nagy része olyan, amelyek a hagyományos értelemben nem minősülnek nyelvi jellegű feladatnak.

Mozgásos-ritmikus feladatok: éneklés, körjátékok, mondókák, mozgással kísért versek, szóbeli utasításra végzett cselekvések

Manipulatív tevékenységek: rajzolás, színezés, kivágás, gyurmázás, ragasztás, hajtogatás stb.

Idegen nyelven történő tanári utasítások végrehajtása

Szerepjátékok, játékok, társasjátékok

Mondókák, versek, dalok, körjátékok memorizálása

Mesehallgatás, a mese eljátszása

A 1- 4. évfolyam tanulói számára olyan munkaformákat célszerű bevezetni a tanítási gyakorlatba, amelyekben a nyelvtanulás, mint élvezetes közös tevékenység jelenik meg. A későbbi évektől eltérően a kezdeti szakaszban nem az egyéni teljesítmény számít elsősorban. Ezen a fokon, ahol az érdeklődés felkeltése és ébrentartása a fő, előtérbe kerülnek a kooperatív, páros és csoportos munkaformák. Ezen munkaformák mind nyelvi, mind általános nevelési haszonnal járnak. A nyelvi haszon az, hogy a rendelkezésre álló idő alatt több tanuló kap lehetőséget arra, hogy a célnyelven megszólaljon.

A nyelvtanulás kezdeti szakaszában is elengedhetetlen a tanulók megfelelő mennyiségű autentikus hanganyaggal való ellátása. Az órai anyagok bemutatásán kívül helyes, ha sok kapcsolódó dal, vers vagy rigmus is segíti a nyelvi fordulatok beépülését és fejleszti a kiejtést.

Az idegen nyelv beépítése a helyi tantervbe

A kerettanterv óraszámait tekintve csak 4. évfolyamtól ad lehetőséget az idegen nyelv tanórai bevezetésére, de nem zárja ki - amennyiben az iskolának lehetőségük van – a korábbi kezdést. A szabadon tervezhető órák terhére vagy a nem kötelező tanórák terhére, pl szakkörként építhetjük be korábbi évfolyamoktól kezdődően az idegen nyelvet. Intézményünkben az idegen nyelv oktatását a harmadik évfolyamon kezdjük heti 1 órában.

Óraszám javaslatok

évfolyam	heti óraszám
évfolyam	1-2 óra

évfolyam	1-2 óra
évfolyam	1-2 óra 1 óra
évfolyam	2-3 óra

Felhasználható tankönyvek

évfolyam	
évfolyam	Wir lernen Deutsch 1 Arbeitsbuch mit CD Tanári kézikönyv
évfolyam	Wir lernen Deutsch 2 Arbeitsbuch mit CD Tanári kézikönyv
évfolyam	Wir lernen Deutsch 3 Arbeitsbuch mit CD Tanári kézikönyv, Deutsch für dich!
évfolyam	Wir lernen Deutsch 4 Lehrbuch mit CD Wir lernen Deutsch 4 Arbeitsheft Tanári kézikönyv

3. évfolyam

Ajánlott témakörök a 3. évfolyamra		
Ajánlott témakörök	óraszám	Kapcsolódási pontok
Család Én és a családom. Személyes bemutatkozás. Személlyel kapcsolatos kérdésekre válaszadás. Más személyekkel kapcsolatos adatgyűjtés. Üdvözlések. Családtagok bemutatása.	4	Környezetismeret: együttélés a családban.
Otthon Otthonom, szűkebb környezetem. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem.	4	Környezetismeret: lakóhelyi környezet. Matematika: tájékozódás a térben, halmazok.
Étkezés Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás.	4	Környezetismeret: az ember megismerése és egészsége: tápanyag, élelmiszer, étrend. Matematika: halmazok, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
Idő, időjárás Évszakok és hónapok. A hét napjai és napszakok. Az óra. Negyed, fél, háromnegyed órák. Időjárás. Dátum	4	Környezetismeret: az idő mérése, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban;

		a napszakok, az évszakok váltakozása. Matematika: számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
Öltözködés Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim.	3	Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód - öltözködés. Matematika: halmazok.
Iskola, barátok Iskolám, osztálytermünk. Iskolai berendezések, felszerelése, helyük meghatározása. Tantárgyaim. Órarend. Véleménynyilvánítás. Tanórai tevékenységek. Osztálytársaim, barátaim. Bemutatás személyes információk megnevezése, néhány tulajdonsággal történő bemutatás.	3	Környezetismeret: baráti kapcsolatok, iskolai közösségek. Matematika: tájékozódás a térben, halmazok.
Szabadidő Szabadidős tevékenységek. Kedvenc időtöltésem. Vásárlás. Bevásárló cédula, mértékek, mennyiségek.	2	Ének-zene: zenehallgatás. Vizuális kultúra: kreatív alkotások.
Természet, állatok Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok.	3	Környezetismeret: élőlények csoportosítása élőhely, táplálkozási mód, egyéb tulajdonságok szerint; változatos élővilág. Matematika: halmazok, adatgyűjtés, adatok lejegyzése.
Ünnepek és hagyományok Az én ünnepeim. Advent, karácsony, farsang. Születésnap. Ünnepek itthon és a célnyelvi kultúrában.	3	Környezetismeret: ünnepek, hagyományok.
Fantázia és valóság Kedvenc meséim, könyveim. Képzeletem világa.	2	Dráma és tánc: dramatikus játékok.

		Vizuális kultúra: képzeletem világa.
Szabadon felhasználható	4	
Nyelvtani tartalmak, fogalmak: -A haben, sein használata -Igeragozás egyes számban -Számok, sorszámnevek, dátum. -Főnevek tegyes száma száma. -Határozott névelő -Mondatok alkotása, Egyenes szórend.		

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	KER szintben nem megadható. A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét. Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival. Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában. Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.
---	--

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanulói teljesítmények értékelésének célja:

visszajelzést nyújtani az előírt tananyagban elért előrehaladásról, az erős és gyenge pontokról, fenntartani és tovább erősíteni a diákok nyelvtanulási motivációját, hozzájárulni a reális önértékelés kialakításához.

Az értékelés alapelvei:

rendszeresség,
 folyamatosság,
 motiváló célzat,
 változatos forma,
 minden készséget és a nyelvhelyességet külön – külön történő értékelése, különös súllyal a beszédképességre,
 értékeléskor a gyakorlás során alkalmazott tevékenységek használata,
 a tanulók által is ismert, objektív kritériumrendszer alkalmazása,
 a hibátlan megoldás nem kizárólagos elvárás,
 érdemjegy nélkül is történik értékelés.

Az értékelés alapja:

KER szintbesorolás,
 szóbeli számonkérés (pl. órai munka, párbeszéd, versek, egyéb memoriterek elmondása, szókincs számonkérése) – a nyelvtanulás kezdeti szakaszában elsősorban ezt alkalmazzuk,
 írásbeli számonkérés (pl. órai munka, projektfeladatok, házi feladatok, témazáró felmérések, írásbeli feleletek, szódolgozatok).

Értékelési szempontok:

minden készség és a nyelvhelyesség külön – külön,
a tanuló fejlődésének mértéke önmagához, illetve a csoporttársaihoz viszonyítva,
logikus gondolkodás,
reprodukálás ismert nyelvi jelenség alapján,
rendszerzettség (5-8. évfolyam),
aktív részvétel páros, illetve csoportmunkában,
önismeret (5-8. évfolyam),
a társas feladatokban való felelősségvállalás.

Az értékelés formái:

önértékelés,
tanulói értékelés (pármunkában, csoportmunkában),
tanári szóbeli értékelés,
helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelés (erre nem adunk érdemjegyet),
tanári írásbeli, főleg ösztönző – formáló (formatív) értékelés,
tanári minősítő – szelektáló, összegző – lezáró értékelés, osztályzás (szummatív).

Az egyes tanegységek / témakörök végén javasolt az ismételtes, számonkérés, hiszen ebben az életkorban nagyon fontos a kisebb egységek alapos elmélyítése, rendszeres tanuláshoz szoktatás. Írásbeli ellenőrzéshez javasolt évfolyamonként három témazáró dolgozat és három egyéb jellegű dolgozat íratása.

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az iskola Pedagógiai Programja tartalmazza. E helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire az adott tanév végén: a tanuló legyen képes az év végi méréskor a szókinccset, a beszédkészséget, a beszédértést és az íráskészséget mérő feladatokat az elvárt eredményekhez képest legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet mérő feladatokat az elvárt eredményekhez képest legalább 20 %-ban teljesíteni.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

MATEMATIKA

Helyi tantárgyi tanterv

1-4. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

1-4. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	4	144	130	14
2.	4	144	130	14
3.	4	144	130	14
4.	4	144	130	14

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A tantárgy a szabadon tervezhető órakeretből egyik évfolyamon sem kapott a kerettantervi javaslathoz képest megemelt óraszámot.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében kiadott matematika tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az egyes tematikai egységek végén feltüntetett elvárt eredményeket a tanév végéig kell teljesíteni a továbbhaladás érdekében.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: 1-2. évfolyamon: Papp Zsuzsanna

3-4. évfolyamon: Győrfiné Nagyhajó Katalin

A helyi sajátosságokat beépítette: Kukucsáné Polgári Anita, Takács Valéria.

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. táblázat

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	7 óra + folyamatos	+1 óra	8 óra + folyamatos
2. Számelmélet, algebra	75 óra	+8 óra	83 óra
3. Függvények, az analízis elemei	14 óra + folyamatos	+1 óra	15 óra + folyamatos
4. Geometria	18 óra	+3 óra	21 óra
5. Statisztika, valószínűség	4 óra	+1 óra	5 óra
Számonkérés, ismétlés	12 óra		12óra
Évfolyam összesen	130 óra	14 óra	144 óra

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	folyamatos		folyamatos
2. Számelmélet, algebra	91óra	+ 10óra	101óra
3. Függvények, az analízis elemei	9óra	+ 1óra	10óra
4. Geometria	15óra	+ 2óra	17óra
5. Statisztika, valószínűség	3óra	+ 1óra	4óra
Számonkérés, ismétlés	12 óra		12óra
Évfolyam összesen	130óra	14óra	144óra

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 óra		3 óra
2. Számelmélet, algebra	72 óra	+ 9 óra	81óra
3. Függvények, az analízis elemei	16 óra	+ 1óra	17 óra
4. Geometria	23 óra	+ 3óra	26 óra
5. Statisztika, valószínűség	4 óra	+1óra	5 óra
Számonkérés, ismétlés	12 óra		12 óra
Évfolyam összesen	130 óra	14 óra	144 óra

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összidőkerete

1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 óra		3 óra
2. Számelmélet, algebra	72 óra	+ 9 óra	81 óra
3. Függvények, az analízis elemei	16 óra	+ 1 óra	17 óra
4. Geometria	23 óra	+ 3óra	26 óra
5. Statisztika, valószínűség	4 óra	+1óra	5 óra
Számonkérés, ismétlés	12 óra		12 óra
Évfolyam összesen	130 óra	14 óra	144 óra

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	14 óra
--------------	------------------	--------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Halmazok számossága, összehasonlítása.	1óra
Számelmélet, algebra. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Számok írása, olvasása 20-ig	1óra
	Tájékozódás a számegyenesen, számszomszédok	1óra
	Számok tulajdonságai	2 óra
	Összeadás, kivonás	3 óra
	Műveleti tulajdonságok	1 óra
Függvények, az analízis elemei	A sorozat fogalmának kialakítása	1 óra
Geometria	Alakzatok megfigyelése, képnézegető programok	1 óra
	Tájékozódás, irányok	1 óra
	Összehasonlítások a gyakorlatban	1 óra
Statisztika, valószínűség	Adatok gyűjtése, lejegyzése	1 óra
	Összesen:	14 óra

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	14 óra
--------------	------------------	--------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számelmélet, algebra	Számfogalom kialakítása 100-ig	1 óra
	Tájékozódás a számegyenesen	1 óra
	Számok tulajdonságai	1 óra
	Összeadás, kivonás és tulajdonságaik	3óra
	Szorzás, osztás	4óra
Függvények, az analízis elemei	Sorozat képzése, szabályfelismerés	1 óra
	Szabályjátékok	0 óra
Geometria	Tengelye szimmetria megfigyelése	0 óra

	Sík és térbeli alakzatok megkülönböztetése	1 óra
	Mérések, mennyiségek	1 óra
Statisztika, valószínűség	Adatok gyűjtése, lejegyzése	1 óra
	Összesen:	14 óra

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	14 óra
--------------	------------------	--------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számelmélet, algebra	Számfogalom kialakítása 1000-es számkörben	1 óra
	Tájékozódás számegyenesen Számképzés, helyiértékes bontás	1 óra
	Számok összeg-, különbség-hányados- és szorzat alakjai	1 óra
	Műveletek közötti kapcsolatok. Írásbeli összeadás, kivonás 10000-es számkörben. Írásbeli szorzás és osztás egyjegyű számmal. Műveleti tulajdonságok.	5 óra
	Műveleti sorrend.. Zárójel használata.	1 óra
Függvények, az analízis elemei	Összefüggések, kapcsolatok. táblázat adatai között.	1 óra
Geometria	Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése Szakasz, szög fogalma és mérése.	1 óra
	Testek geometriai tulajdonságai, hálójai	1 óra
	Téglatest és kocka felismerése, jellemzői.	1 óra
Statisztika, valószínűség	A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés	1 óra
	Összesen:	14 óra

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	14 óra
--------------	------------------	--------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számelmélet, algebra	Számfogalom kialakítása a 10000-es számkörben.	1 óra
	Tájékozódás számegyenesen. Számképzés, helyiértékes bontás.	1 óra
	Számok összeg-, különbség-hányados- és szorzat alakjai.	1 óra

	Műveletek közötti kapcsolatok. Fejszámolás kerek számokkal. Írásbeli összeadás, kivonás három-és négyjegyű számokkal. Írásbeli szorzás és osztás egy-és kétdjegyű számmal. Műveleti tulajdonságok.	5 óra
	Műveleti sorrend. Zárójel használata	1 óra
Függvények, az analízis elemei	Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között.	1 óra
Geometria	Téglalap és négyzet területének kiszámítása.	1 óra
	Területszámítás fogalmának előkészítése. Négyzet, téglalap területének mérése.	1 óra
	Mérések alkalmi és szabvány egységekkel.	1 óra
Statisztika, valószínűség	Az „átlag” fogalmának bevezetése	1 óra
Összesen:		14 óra

3. Tantárgyi bevezető

Célok és feladatok

A református iskolában folyó matematikaoktatás hozzátartozik ahhoz a tananyagszerkezethez, amelynek a gyermek személyiségfejlődése szempontjából egységes szemléletű rendszert kell alkotnia. A tanítónak nem feltétlenül kell bibliai ismereteket közvetítenie a matematikai tananyag feldolgozása során, de mindenképpen meg kell mutatnia tanítványainak, hogy a matematika a teremtett világ leírása. A teremtés rendje a matematika rendje. Rácsodálkozni a világra a matematika segítségével is lehet. A tanító saját meggyőződését, egyéniségét adja át tanítványainak, s a nevelés semleges nem lehet.

Az iskolai matematikatanítás célja, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról, mint tudásrendszerrel, és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

A matematikatanítás feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása. A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömeinek forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítője; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze. Az alsó tagozatos matematikaoktatás fontos feladata felfedeztetni a matematika és a valóság elemi kapcsolatát; kialakítani a helyes tanulási szokásokat, az önálló ismeretszerzés képességét az alapvető ismeretek közös, de egyre önállóbb feldolgozásával és alkalmazásával; fejleszteni a problémafelismerő és problémamegoldó, alkotó gondolkodásmódot; biztos szám- és műveletfogalmat kialakítani, fejleszteni a számolási készséget.

A tanulók matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai

logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reprodukív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diszkussziós képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés egyaránt lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását.

A matematikai értékek megismerésével és a matematikai tudás birtokában a tanulók hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein. A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a tanulóknak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatjuk. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódást. Mindehhez elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. A tanulóktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban egyaránt.

A tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási, tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanuló képessé válhat a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Kialakul bennük az önellenőrzés igénye, a sajátunkétól eltérő szemlélet tisztelete. Mindezek érdekében is a tanítás folyamatában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematikatanítás, -tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által. A matematika lehetőségekhez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), az internet, az oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

A tananyag egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozása, a feladatmegoldások megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a reális önértékelés kialakulásának fontos területei. Ugyancsak nagy gondot kell fordítani a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. A matematikai szöveg értő olvasása, tankönyvek, lexikonok használata, szövegekből a lényeg kiemelése, a helyes jegyzeteléshez szoktatás a felsőfokú tanulást is segíti.

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Életkortól függő szinten, rendszeresen foglalkozunk olyan feladatokkal, amelyekben valamilyen probléma legjobb megoldását keressük. Szánjunk kiemelt szerepet azoknak az optimumproblémáknak, amelyek gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, amikor költség, kiadás minimumát; elérhető eredmény, bevétel maximumát keressük. Fokozatosan vezessük be matematikafeladatainkban a pénzügyi fogalmakat: bevétel, kiadás, haszon, kölcsön, kamat, értékcsökkenés, -növekedés, törlesztés, futamidő stb. Ezek a feladatok erősítik a tanulóknál azt a tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket tanulnak, ill. hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része. Az életkor előrehaladtával egyre több példát mutassunk arra, hogy milyen területeken tud segíteni a matematika. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy milyen matematikai ismerteket alkalmaznak az alapvetően matematikaigényes, ill. a matematikát csak kisebb részben használó szakmák (pl. informatikus, mérnök, közgazdász, pénzügyi szakember, biztosítási szakember, ill. pl. vegyész, grafikus, szociológus stb.), ezzel is segítve a tanulók pályaválasztását.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok.

A matematika a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy-egy mozzanatának megismertetése.

Minden életkori szakaszban fontos a differenciálás. Ez nemcsak az egyéni igények figyelembevételét jelenti. Sokszor az alkalmazhatóság vezérli a tananyag és a tárgyalásmód megválasztását, más esetekben a tudományos igényesség szintje szerinti differenciálás szükséges. Egy adott osztály matematikatanítása során a célok, feladatok teljesíthetősége igényli, hogy a tananyag megválasztásában a tanulói érdeklődés és a pályaeorientáció is szerepet kapjon. A matematikát alkalmazó pályák felé vonzódnak a tanulók gondolkodtató, kreativitást igénylő versenyfeladatokkal motiválhatók, a humán területen továbbtanulni szándékozók számára érdekesebb a matematika kultúrtörténeti szerepének kidomborítása, másoknak a középiskolai matematika gyakorlati alkalmazhatósága fontos. A fokozott szaktanári figyelem, az iskolai könyvtár és az elektronikus eszközök használatának lehetősége segíthetik az esélyegyenlőség megvalósulását.

Az iskoláztatás kezdő szakaszában a matematikatanulás-tanítás célja, hogy formálódjon és gazdagodjon a gyermekek személyisége és gondolkodása. Az életkori sajátosságoknak megfelelően játékos tevékenységekkel, a fokozatosság elvének betartásával és a tapasztalatokon alapuló megismerési módszerek alkalmazásával jutunk közelebb a matematika tudományának megismeréséhez. Ezért a manuális, tárgyi tevékenységek szükségesek a fogalmak kellően változatos, gazdag, konkrét tartalmának megismeréséhez. Alapvető fontosságú a tapasztalatszerzéssel megérlelt fogalmak alapozása, alakítása, egyes matematikai tartalmak értő ismerete, a helyes szövegértelmezés és a matematikai szaknyelv használatának előkészítése, egyes fogalmak pontos használata. A tanulók aktív cselekvő

tevékenységén keresztül erősödik az akarati, érzelmi önkifejező képességük, kommunikációjuk, együttműködési készségük, önismeretük. A sokszorosan (tévedésekkel és korrekcióval) bejárt utak nélkül nincs mód az önálló ismeretszerzés megtanulására. A gyerekek tempójának megfelelően haladva, az alaposabb, mélyebb tudás kiépítésére helyezzük a hangsúlyt. Apró lépésekkel, spirális felépítésben dolgozzuk fel a tananyagot. Fontos, hogy biztosított legyen a gyerekek számára az alkotás lehetősége, melyben megnyilvánulhat kreativitásuk, fejlődhet kezdeményező és problémamegoldó képességük. Ez lehet az alapja a konstruktív gondolkodásuk kialakulásának, valamint ennek során a tanulók felkészülnek az önálló ismeretszerzésre, az örömet nyújtó egész életen át tartó tanulásra. Ebben a korban a képességfejlesztésnek, a kreatív és kritikai gondolkodás kialakításának van kiemelt szerepe. Ez a szakasz a tanulói kíváncsiságra és érdeklődésre épít, és ezáltal fejleszti a tanulók megismerési és gondolkodási képességét. Az önellenőrzés képességének fejlesztésével további felfedezésre, kutatásra ösztönöz.

Az alsó tagozatos matematikaoktatás fontos feladata:

- felfedeztetni a matematika és a valóság elemi kapcsolatát;
- kialakítani a helyes tanulási szokásokat, az önálló ismeretszerzés képességét az alapvető ismeretek közös, de egyre önállóbb feldolgozásával és alkalmazásával;
- fejleszteni a problémafelismerő és problémamegoldó, alkotó gondolkodásmódot;
- biztos szám- és műveletfogalmat kialakítani,
- fejleszteni a számolási készséget.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

évfolyam

A kerettanterv 1–4. évfolyamon minimálisan heti 4, évi 144 matematikaórát ír elő.

Az általános rendelkezés szerint a kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret mintegy 90%-át fedik le. Tehát heti 4 óra mellett mintegy 130 órát. Ebből számonkérésre és ismételésre legalább 12 órát célszerű igénybe venni. Így a tematikus egységekre javasolt óraszámok összege 118 óra lehet. A tantárgy óraszámán belül jelentkező 14 óra szabad időkeretet a pedagógus (a helyi igényeknek megfelelően) a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal töltheti meg, vagy gyakorlásra fordíthatja.

Tematikai egység /Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 8 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Tárgyak, személyek, dolgok csoportosítása. Irányok (lent, fent, jobbra, balra) ismerete. Egyszerű utasítások megértése, annak megfelelő tevékenység. A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (helykeresés, párválasztás, eszközválasztás). Tevékenységekben (rajzaiban) újszerű ötletek, kreativitás, fantázia megjelenése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Az összehasonlítás képességének fejlesztése. Tárgyak, személyek, dolgok jellemzése egy-két tulajdonsággal. Halmazszemlélet megalapozása. Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján.	Régi (családban szerzett, óvodai) ismeretek mozgósítása, új ismeretek megszerzése érdekében. Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás. Személyekkel vagy tárgyakkal kapcsolatos jellemzők azonosítása, összegyűjtése, csoportosítása pl. interaktív tábla segítségével.	Környezetismeret: tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző tulajdonságok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb.
Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi szavak értő ismerete, használata. Egyszerű matematikai szakkifejezések és jelölések bevezetése a fogalmak megnevezésére.	Relációszőkincs: kisebb, nagyobb, egyenlő. Jelrendszer ismerete és használata (=, <, >). Lehetőség szerint számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	Környezetismeret: természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások. Erkölcstan: szabálytudat erősítése.
Halmazok számossága. Halmazok összehasonlítása. Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb, hányszor annyi elemet tartalmaz. Csoportosítások.	Igaz-hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Mennyiségi kapcsolatok felfedezése, a változások követése. Tantárgyi oktató- és ismeretterjesztő programok futtatása.	Testnevelés és sport: párok, csoportok alakítása. Magyar nyelv és irodalom: szavak csoportosítása szótagszám szerint.
Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. Tárgysorozatok, számsorozatok alkotása.	Finommotoros koordinációk: apró tárgyak rakosgatása. (pl. pálcika, korong, termékek, logikai lapok)	Testnevelés és sport: sorban állás különböző szempontok szerint.
A kombinációs gondolkodás alapozása.	Babák, macik öltöztetése, zászlók színezése, gyöngyfüzés, pénzhasználat (Hányféleképpen fizetheted ki?)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Több, kevesebb, ugyanannyi, kisebb, nagyobb, egyenlő.	
Javaolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kirakások, számlálás (taneszközök, játékok, korongok, pálcikák) – frontális és páros munkában. Játék az interaktív tananyag segítségével frontális, páros és csoportmunkában. A felismert változás kifejezése visszaváltoztatással, szóval – páros munka.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 83 óra
Előzetes tudás	Számolás szóban egyesével 10-ig. Személyek, dolgok számlálása tízig. Számok mutatása ujjakkal. Elemi mennyiségi ismeretek: mennyiségek megkülönböztetése (nagyobb, kisebb, több, kevesebb, semmi). Párba rendeződés képessége (kettesével sorakozás), párok összeválogatása (cipők, kesztyűk).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése. Kétváltozós műveletek értelmezésének tapasztalati előkészítése. Az összeadás, kivonás, bontás, pótlás fogalmának kialakítása, elmélyítése és a műveletek elvégzése az adott számkörben. A matematikai szaknyelv életkornak megfelelő használata. Elnevezések, jelölések használata, számolási eljárások alkalmazása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számolás 20-as számkörben. Számfogalom kialakítása 20-as számkörben. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével. Számok nevének sorolása, növekvő és csökkenő sorrendben.	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása. Számok közötti összefüggések felismerése, a műveletek értelmezése tárgyi tevékenységgel és szöveg alapján. Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével. Analógiás gondolkodás alapozása.	Környezetismeret: tapasztalatszerzés a közvetlen és tágabb környezetben, tárgyak megfigyelése, számlálása. Testnevelés és sport: lépések, mozgások számlálása. Ének-zene: ritmus, taps. Magyar nyelv és irodalom: mesékben előforduló számok.
Számok írása, olvasása 20-ig, Számok képzése, bontása.	Egyedi tapasztalatok értelmezése (pl. ujjszámlálás). Számjelek használata. Jelek szerepe, írása, használata és értelmezése. A számok számjegyekkel történő helyes leírásának fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára. Magyar nyelv és irodalom: betűelemek írása.
Számok becsült és valóságos helye a számegyenesen, (egyes, tízes) számszomszédok.	Mennyiségek megfigyelése, összehasonlítása. A mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal, relációjellel.	Testnevelés és sport: tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva.

Számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok egymástól való távolsága a számegyenesen.	A tájékozódást segítő viszonyok megismerése: között, mellett. Tájékozódás a tanuló saját testéhez képest (bal, jobb). Tájékozódás lehetőleg interaktív program használatával is.	Vizuális kultúra: tájékozódás a síkon ábrázolt térben.
Számok összeg- és különbségalakja.	Számok összeg- és különbségalakjának előállítása, leolvasása kirakással, rajzzal. Megfigyelés, rendszerezés, általánosítás. Állítások megfogalmazása.	
Számok tulajdonságai: páros, páratlan	Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása. Számok halmazokba sorolása. Tantárgyi oktatóprogram használata páratlan-páros tulajdonság megértéséhez.	
Összeadás, kivonás értelmezése tevékenységekkel a 20-as számkörben. Az összeadás és a kivonás kapcsolata. Az összeadás tagjainak felcserélhetősége.	Műveletfogalom alakítása, összeadás, kivonás értelmezése többféle módon. Rajzról, képről, összeadás kivonás írása; művelet megjelenítése képpel, kirakással. Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata. Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Összeadás, kivonás hiányzó értékeinek meghatározása (pótlás). A műveletek elvégzése fejben és írásban több tag esetén is. Tantárgyi fejlesztőprogram használata.	
Műveleti tulajdonságok: tagok felcserélhetősége.	Kreativitás, önállóság fejlesztése a műveletek végzésében	

Darabszám, sorszám és tőszám fogalma. Halmazok számosságának megállapításával a természetes szám fogalmának kialakítása.	Darabszám, sorszám és tőszám különbözőségének értéke.	Környezetismeret: természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.
Szöveges feladat értelmezése, megoldása. Megoldás próbálgatással, következtetéssel. Ellenőrzés. Szöveges válaszadás. Tevékenységről, képről, számfeladatról szöveges feladat alkotása, leírása a matematika nyelvén.	Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok, összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Állítások, kérdések megfogalmazása képről, helyzetről, történeusről szóban, írásban. Lényegkiemelő és probléma-megoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.	Vizuális kultúra: hallott, látott, elképzelt történetek vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: az olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.
A római számok írása, olvasása I, V, X jelekkel. A római számok története.	Konkrét egyszerű feladatban az információk azonosítása.	Magyar nyelv és irodalom: könyvekben a fejezetszám kiolvasása. Környezetismeret: eligazodás a hónapok között,
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Összeg, összeadandó, tag, különbség, számegyenes, művelet, páros, páratlan, egy- és kétjegyű számok, darabszám, sorszám, tőszám, felcserélhetőség.	
Javaolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Halmaz elemeinek megbecsülése, számlálása – páros és egyéni munka. Összehasonlítás párosítással. Memórijáték. Tanult műveletek gyakorlása – differenciált csoportmunka. Felezés tevékenységgel. Interaktív tananyag – csoportmunkában. Számrejtvény. Rajzról összeadás, összeadásról rajz készítése. Szövegalkotás tevékenységgel.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 15 óra + folyamatos
--------------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------

Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezésének képessége (szín-, méret-, forma szerint). Előrajzolás után díszítő sor rajzolása, a minták váltakozásával. Az idő múlásának megfigyelése, periódikusan ismétlődő események a napi tevékenységekben.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számok, mennyiségek közötti viszonyokra vonatkozóan egyszerű megállapítások megfogalmazása. Változások észrevétele, megfigyelése, indoklása.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A sorozat fogalmának kialakítása. Tárgy-, jel- és számsorozatok szabályának felismerése. Növekvő és csökkenő sorozatok.		Sorozat képzése tárgyakkól, jelekből, alakzatokból, számokból. Számsorozat szabályának felismerése, folytatása, kiegészítése megadott vagy felismert összefüggés alapján. Az összefüggéseket felismerő és a rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével. Megkezdett sorozatok folytatása adott szabály szerint.	Ének-zene: periodikusság zenei motívumokban.
Összefüggések, szabályok. Számok mennyiségek közti kapcsolatok és jelölésük nyíllal.		Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése. Szabályjátékok alkotása. Kreativitást fejlesztő feladatsorok megoldása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő. Szabály, kapcsolat.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Játék az interaktív tananyag segítségével frontális, páros és csoportmunkában. Formafelismerés, formabeazonosítás színezéssel; színritmus. Mi változott meg? – páros munka. Növekvő számosságú rajzsorozat egyéni munka.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 21 óra	

Előzetes tudás	Formák között különbség felismerése (kerek, szögletes). Az azonos formák közül az eltérők kiválogatásának képessége. Adott formák összekapcsolása tárgyakkal. Térbeli tájékozódás a testsémáknak megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség, tartós figyelem fejlesztése. Feladattudat és feladattartás fejlesztése. Térsemlélet kialakításának alapozása. Finommotorikus mozgás fejlesztése. Pontosság, tervszerűség, kitartás a munkában. Helyes és biztonságos eszközkezelés. A környezet megismerésének igénye. Mennyiségfogalmak kialakítása a 20-as számkörben, mérések alkalmilag választott és szabvány mérőeszközökkel. Gyakorlottság kialakítása tényleges mérésekben. Irányok megismerése, alkalmazása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egyenes és görbe vonal megismerése.	Tudatos megfigyelés. Egyenes rajzolása vonalzóval. Objektumok alkotása szabadon.	Környezetismeret: közvetlen környezet megfigyelése a testek formája szerint (egyenes és görbe vonalak keresése).
Tapasztalatgyűjtés egyszerű alakzatokról. Képnézegető programok alkalmazása.	A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat rendelkezik-e a kiválasztott tulajdonsággal. A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése.	Vizuális kultúra: Geometriai alakzatok rajzolása, nyírása. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból (mozaikkép).
Tükrös alakzat előállítás, megfigyelése.	Előállítás hajtogatással, nyírással. A megfigyelések megfogalmazása. Megfigyelés tükör segítségével. A tükrös alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, jellemzése.	Környezetismeret: alakzatok formájának megfigyelése a környezetünkben.
Sík- és térbeli alakzatok megfigyelése, szétválogatása, megkülönböztetése.	Síkidom és test különbségének megfigyelése. Síkidomok előállítása hajtogatással, nyírással, rajzolással. Testek építése testekből másolással, vagy szóbeli utasítás alapján.	Vizuális kultúra; környezetismeret: tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése.
Síkidomok. (négyzet, téglalap, háromszög, kör).	Síkidomok rajzolása szabadon és szavakban megadott feltétel szerint.	Technika, életvitel és gyakorlat: vonalzó használata.

Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbségek.	Összehasonlítás. Fejlesztőprogram használata formafelismeréshez, azonosításhoz, megkülönböztetéshez.	
Testek (kocka, téglatest). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbségek. Tulajdonságokat bemutató animációk lejátszása, megtekintése, értelmezése.	Testek válogatása és osztályozása megadott szempontok szerint. Testek építése szabadon és adott feltételek szerint, tulajdonságaik megfigyelése. A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével. Szemponttartás. Kreativitás fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: testek építése.
Tájékozódás, helymeghatározás, irányok, irányváltoztatások.	Mozgási memória fejlesztése nagytesti mozgással, mozgássor megismétlése. Térbeli tájékozódás fejlesztése. Tájékozódás síkban (pl. füzetben, könyvben, négyzethálós papíron). Interaktív programok használata.	Környezetismeret: az osztályterem elhelyezkedése az iskolában, az iskola elhelyezkedése a településen. Testnevelés és sport: térbeli tudatosság, elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés.
Összehasonlítások a gyakorlatban: (rövidebb-hosszabb, magasabb-alacsonyabb).	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Együttműködő képesség fejlesztése (pl. tanulók magasságának összemérése).	Környezetismeret: közvetlen környezetünk mérhető tulajdonságai.
Hosszúság, tömeg, űrtartalom idő. Mérőszám és mértékegység. Mérőeszközök. Mérések alkalmi és szabvány egységekkel: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő. Szabvány mértékegységek megismerése: dm, m, kg, dl, l, óra, nap, hét, hónap, év. Mennyiségek becslése.	A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Mérőeszközök használata gyakorlati mérésekre. Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos egységgel. Mennyiségek közötti összefüggések megfigyeltetése tevékenykedtetéssel.	Testnevelés és sport; ének-zene: időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel. Környezetismeret: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő és mértékegységeik.

A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Például irányított keresés ma már nem használatos mértékegységekről.	
Átváltások szomszédos mértékegységek között, mérőszám és mértékegység viszonya.	Mennyiségek közötti összefüggések megfigyelése. Tárgyak, személyek, alakzatok összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik alapján (magasság, szélesség, hosszúság, tömeg, űrtartalom). Interaktív programok használata.	Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: mérések a mindennapokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenes és görbe vonal, szimmetria, mértékegység, mérőszám, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, mérőeszköz, síkidom, test. Becslés, átváltás.	
Javaolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Egyszerű geometriai formák megnevezése: kör, négyszög, háromszög – egyéni munka. Gyakorlati mérések különféle mérőeszközökkel párban és csoportban – projekt. Projektmunka – játék párokban. Játékos tapasztalatszerzés síktükörrel, tükörkép rajzolása. Differenciált tanulásszervezés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 5 óra +12óra számonkérés
Előzetes tudás	Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Közös munka (páros- és csoportmunka) vállalása. Együttműködés, egymásra figyelés. A világ megismerésének igénye. Önismeret: pontosság, tervszerűség, monotonitás türe.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valószínűségi megfigyelések, játékok, kísérletek.	A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. Sejtések megfogalmazása, divergens gondolkodás.	
Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	Tudatos megfigyelés. A gondolkodás és a nyelv összefonódása.	Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat

Események, ismétlődések játékos tevékenység során.	Célirányos, akaratlagos figyelem fejlesztése.	
A lehetetlen fogalmának tapasztalati előkészítése.	Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	
Statisztika. Adatok gyűjtése megfigyelt történésekről, mért vagy számlált adatok lejegyzése táblázatba. Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével	Események megfigyelése. Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére. Adatokról megállapítások megfogalmazása: egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb adat kiválasztása. Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével. Információforrások, adattárak használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlen, biztos, lehetetlen, táblázat, adat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Játsszunk együtt! – valószínűségi játék. Csoportos és páros munka. Adatok gyűjtése, ábrázolás oszlopdiagrammal (tárgyi tevékenységek) – sejtések megfogalmazása, tapasztalatok összevetése „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” érzékelése találgatással, próbálgatással.	

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén	Gondolkodási és megismerési módszerek Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése. Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. Számtan, algebra Számok írása, olvasása (20-as számkör). Római számok írása, olvasása (I, V, X). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok értése. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Matematikai jelek: +, −, =, <, >, () ismerete, használata. Összeadás, kivonás, bontás, pótlás. Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Páros és páratlan számok megkülönböztetése. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása. A tanuló figyelme tudatosan irányítható.
---	--

	Összefüggések, függvények, sorozatok Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése. Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni. Geometria Vonalak (egyenes, görbe) ismerete. A test és a síkidom megkülönböztetése. Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint. Tájékozódási képesség, irányok ismerete. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: dm, m, dl, l, kg, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata. Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni. Valószínűség, statisztika Adatokról megállapítások megfogalmazása. Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése.
--	---

évfolyam

A kerettanterv 1–4. évfolyamon minimálisan heti 4, évi 144 matematikaórát ír elő. Második osztályban szabadon tervezhető órakeret terhére érdemes a matematika óraszámát heti 5, évi 180 órára megemelni. A szorzás, osztás bevezetése, a négy alapművelet biztos elsajátítása, készségszintre emelése indokolja a döntést. Itt dől el, hogy a tanuló az alapműveletek területén, a későbbiekre nézve is, milyen alkalmazható tudást szerez. Ebben az esetben a tematikus egységekre javasolt óraszámok összege 162 óra, a számonkérésre és ismétlésre biztosított óraszám 12 óra, továbbá a tantárgyon belüli szabad időkeret 18 óra lehet.

Tematikai egység /Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint a 20-as számkörben. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Igaz-hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése. Több, kevesebb, ugyanynyi fogalmának helyes használata. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Az összehasonlítás képességének fejlesztése. Tárgyak, személyek, dolgok jellemzése egy-két tulajdonsággal. Halmazszemlélet megalapozása. Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján.	Régi ismeretek mozgósítása új ismeretek megszerzése érdekében. Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás. Személyekkel vagy tárgyakkal kapcsolatos jellemzők azonosítása, összegyűjtése, csoportosítása pl. interaktív tábla segítségével.	Környezetismeret: tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző tulajdonságok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb.
Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi szavak értő ismerete, használata. Egyszerű matematikai szakkifejezések és jelölések bevezetése a fogalmak megnevezésére.	Relációszőkincs: kisebb, nagyobb, egyenlő. Jelrendszer ismerete és használata (=, <, >). Lehetőség szerint számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	Környezetismeret: természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások.
Halmazok számossága. Halmazok összehasonlítása. Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb, hányszor annyi elemet tartalmaz. Csoportosítások.	Igaz, hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Tantárgyi oktató- és ismeretterjesztő programok futtatása.	Testnevelés és sport: párok, csoportok alakítása. Magyar nyelv és irodalom: szavak csoportosítása szótagszám szerint.
Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.	Finommotoros koordinációk: apró tárgyak rakosgatása.	Testnevelés és sport: sorban állás különböző szempontok szerint.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Több, kevesebb, ugyanannyi, kisebb, nagyobb, egyenlő.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Igaz állítások megfogalmazása, csoportosítás párban, csoportban Válogatások adott, és állóan megfogalmazott szempontok szerint. Nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése játékos feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban. Differenciált feladatmegoldás csoportokban Számolós-színezős, vagy logikus gondolkodást igénylő feladatok megoldása.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 101óra

Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (20-as számkör). Darabszám, sorszám és mérőszám ismerete. Római számok írása, olvasása (I, V, X). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok értése. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása (20-as számkör). Matematikai jelek: +, −, =, <, > ismerete, használata. Összeadás, kivonás szóban és írásban (20-as számkör). Egyszerű szöveges feladat (nem önálló olvasás alapján) értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Páros és páratlan számok megkülönböztetése (20-as számkör). Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése. Kétváltozós műveletek értelmezésének tapasztalati előkészítése. Az összeadás, kivonás, bontás, pótlás fogalmának kialakítása, elmélyítése és a műveletek elvégzése az adott számkörben. A matematikai szaknyelv életkornak megfelelő használata. Elnevezések, jelölések használata, számolási eljárások alkalmazása.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számfogalom kialakítása, 100-as számkörben. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Számok nevének sorolása, növekvő és csökkenő sorrendben.	A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása. Számok közötti összefüggések felismerése, a műveletek értelmezése tárgyi tevékenységgel és szöveg alapján. Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Tárgyak megszámlálása egyesével, kettesével. Analógiás gondolkodás alapozása.	Környezetismeret: tapasztalatszerzés a közvetlen és tágabb környezetben, tárgyak megfigyelése, számlálása. Testnevelés és sport: lépések, mozgások számlálása. Ének-zene: ritmus, taps. Magyar nyelv és irodalom: mesékben előforduló számok.
Számok írása, olvasása 100-ig. Számok képzése, bontása helyi érték szerint.	Egyedi tapasztalatok értelmezése (pl. ujjszámolás). Számjelek használata. Jelek szerepe, írása, használata és értelmezése. A számok számjegyekkel történő helyes leírásának fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára. Magyar nyelv és irodalom: betűelemek írása.
Számok becsült és valóságos helye a számegyenesen (egyes, tízes) számszomszédok.	Mennyiségek megfigyelése, összehasonlítása. A mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal, relációjellel.	Testnevelés és sport: tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva.

Számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok egymástól való távolsága a számegyenesen.	A tájékozódást segítő viszonyok megismerése: között, mellett. Tájékozódás a tanuló saját testéhez képest (bal, jobb). Tájékozódás lehetőleg interaktív program használatával is.	Vizuális kultúra: tájékozódás a síkon ábrázolt térben.
Számok összeg- és különbségalakja.	Számok összeg- és különbségalakjának előállítása, leolvasása kirakással, rajzzal. Megfigyelés, rendszerezés, általánosítás. Igaz-hamis állítások megfogalmazása.	
Számok tulajdonságai: páros, páratlan, egyjegyű, kétjegyű számok.	Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása. Számok halmazokba sorolása. Lehetőleg tantárgyi oktatóprogram használata páratlan-páros tulajdonság megértéséhez.	Környezetismeret: természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.
Összeadás, kivonás fogalmának mélyítése. Összeadandók, tagok, összeg. Kisebbitendő, kivonandó különbség. Az összeadás és a kivonás kapcsolata. Az összeadás tagjainak felcserélhetősége.	Műveletfogalom alapozása, összeadás, kivonás értelmezése többféle módon. Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata. A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Összeadás, kivonás hiányzó értékeinek meghatározása (pótlás). Műveletek megfogalmazása, értelmezése. A műveletek elvégzése fejben és írásban több tag esetén is. Tantárgyi fejlesztőprogram használata.	
Szorzás, osztás fejben és írásban. A szorzás értelmezése ismételt összeadással. Szorzótényezők, szorzat.	Az összeadás és a szorzás kapcsolatának felismerése. Szóbeli és írásbeli számolási készség fejlesztése.	

Szorótábla megismerése 100-as számkörben. Osztás 100-as számkörben. Bennfoglaló táblák. Osztandó, osztó, hányados, maradék. Maradékos osztás a maradék jelölésével. A szorzás és az osztás kapcsolata.	Algoritmusok követése az egyesekkel és tízesekkel végzett műveletek körében. Fejlesztőprogram használata a műveletek helyességének ellenőrzésére.	
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége. A zárójel használata. A műveletek sorrendje.	Kreativitás, önállóság fejlesztése a műveletek végzésében.	
Darabszám, mérőszám, sorszám és tőszám fogalma.	Darabszám, sorszám és tőszám különbözőségének értése.	Környezetismeret: természeti tárgyak megfigyelése, számlálása.
Szöveges feladat értelmezése, megoldása. Megoldás próbálgatással, következtetéssel. Ellenőrzés. Szöveges válaszadás. Tevékenységről, képről, számfeladatról szöveges feladat alkotása, leírása a matematika nyelvén.	Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok, összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Állítások, kérdések megfogalmazása képről, helyzetről, történevről szóban, írásban. Lényegkiemelő és probléma-megoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.	Vizuális kultúra: hallott, látott, elképzelt történetek vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: az olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.
A római számok írása, olvasása I, V, X, L, C jelekkel. A római számok története.	Konkrét egyszerű feladatban az információk azonosítása (pl. tábló készítése). Eligazodás a hónapok között, a könyvekben fejezetszám kiolvasása.	Környezetismeret: tudománytörténet.
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Összeg, összeadandó, tag, különbség, kisebbítendő, kivonandó, szorzat, tényező, osztandó, osztó, hányados, maradék, számegyenes, művelet,	

	zárójel, páros, páratlan, egy- és kétjegyű számok, darabszám, sorszám, tőszám, felcserélhetőség, szorzótábla, bennfoglaló tábla, részekre osztás.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Játék a számkártyákkal, játékpénzzel különféle munkaformákban: párokban, csoportokban. Analógiák kiépítése százas táblán – párban. Műveletek gyakorlása. Differenciált feladatmegoldás játékpénz, golyós számológép, százas tábla segítségével. Gyakorlás - differenciált csoportmunka. Játékos feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban: bűvös négyzetek. Szorzótáblákról összefüggések leolvasása, - differenciált csoportmunka. Szöveges feladatok megoldása- frontális és páros munka.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Sorozatképzés tárgyakkól, alakzatokból, számokból. Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése. Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számok, mennyiségek közötti viszonyokra vonatkozóan egyszerű megállapítások megfogalmazása. Változások észrevétele, megfigyelése, indoklása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A sorozat fogalmának kialakítása. Tárgy-, jel- és számsorozatok szabályának felismerése. Növekvő és csökkenő sorozatok.	Sorozat képzése tárgyakkól, jelekből, alakzatokból, számokból. Számsorozat szabályának felismerése, folytatása, kiegészítése megadott vagy felismert összefüggés alapján. Az összefüggéseket felismerő és a rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével. Megkezdett sorozatok folytatása adott szabály szerint.	Ének-zene: periodikusság zenei motívumokban.
Összefüggések, szabályok. Számok mennyiségek közti kapcsolatok és jelölésük nyíllal. Számok táblázatba rendezése.	Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése. Szabályjátékok alkotása. Kreativitást fejlesztő feladatsorok megoldása. Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal.	

Számpárok közötti kapcsolatok.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő. Szabály, kapcsolat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szabályjátékhoz szabály megfogalmazása (többféleképpen) - egyéni munka. Sorozatok folytatása, szabály megállapítása, - egyéni és páros munka. Többféle szabály keresése adott elemű sorozatokhoz. Összefüggések felismerése. Emlékezetfejlesztés. Analógias gondolkodás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe) ismerete. A test és a síkidom megkülönböztetése. Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint. Tájékozódási képesség, irányok ismerete. Összehasonlítás méret szerint (pl. rövidebb-hosszabb, alacsonyabb-magasabb, stb.). Mérőeszközök ismerete, használata. Mérés alkalmilag választott és szabvány mértékegységekkel. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Mérőeszközök használata. Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség, tartós figyelem fejlesztése. Feladattudat és feladattartás fejlesztése. Térszemlélet kialakításának alapozása. Finommotorikus mozgás fejlesztése. Pontosság, tervszerűség, kitartás a munkában. Helyes és biztonságos eszközkezelés. A környezet megismerésének igénye. Mennyiségfogalmak kialakítása a 100-as számkörben, mérések alkalmilag választott és szabvány mérőeszközökkel. Gyakorlottság kialakítása tényleges mérésekben. Irányok megismerése, alkalmazása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egyenes és görbe vonal megismerése.	Tudatos megfigyelés. Egyenes rajzolása vonalzóval. Objektumok alkotása szabadon.	Környezetismeret: közvetlen környezet megfigyelése a testek formája szerint (egyenes és görbe vonalak keresése).
A képszerkesztő program néhány rajzeszközének ismerete, a funkciók azonosítása, gyakorlati alkalmazása.	A számítógép kezelése segítséggel.	

Tapasztalatgyűjtés egyszerű alakzatokról. Képnézegető programok alkalmazása.	A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat rendelkezik-e a kiválasztott tulajdonsággal. A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése.	Vizuális kultúra: Geometriai alakzatok rajzolása, nyírása. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból (mozaikkép).
Tükrös alakzat előállítása, megfigyelése. Tengelyes szimmetria megfigyelése. Képnézegető programok alkalmazása.	Előállítás hajtogatással, nyírással. A megfigyelések megfogalmazása. Megfigyelés tükör segítségével. A tükrös alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, jellemzése.	Környezetismeret: alakzatok formájának megfigyelése a környezetünkben.
Sík- és térbeli alakzatok megkülönböztetése.	Síkidom és test különbségének megfigyelése. Síkidomok előállítása hajtogatással, nyírással, rajzolással. Testek építése testekből másolással, vagy szóbeli utasítás alapján.	Vizuális kultúra; környezetismeret: tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése.
Síkidomok. (négyzet, téglalap, háromszög, kör). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbözőségek.	Síkidomok rajzolása szabadon és szavakban megadott feltétel szerint. Összehasonlítás. Fejlesztőprogram használata formafelismeréshez, azonosításhoz, megkülönböztetéshez.	Technika, életvitel és gyakorlat: vonalzó használata.
Testek (kocka, téglatest). Tulajdonságok, kapcsolatok, azonosságok és különbözőségek. Tulajdonságokat bemutató animációk	Testek válogatása és osztályozása megadott szempontok szerint. Testek építése szabadon és adott feltételek szerint, tulajdonságaik megfigyelése.	Technika, életvitel és gyakorlat: testek építése.

lejátszása, megtekintése, értelmezése.	A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével. Szemponttartás. Kreativitás fejlesztése.	
Tájékozódás, helymeghatározás, irányok, irányváltoztatások.	Mozgási memória fejlesztése nagytesti mozgással, mozgássor megismétlése. Térbeli tájékozódás fejlesztése. Tájékozódás síkban (pl. füzetben, könyvben, négyzethálós papíron). Interaktív programok használata.	Környezetismeret: az osztályterem elhelyezkedése az iskolában, az iskola elhelyezkedése a településen. Testnevelés és sport: térbeli tudatosság, elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés.
Összehasonlítások a gyakorlatban: (rövidebb-hosszabb, magasabb-alacsonyabb).	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Együttműködő képesség fejlesztése (pl. tanulók magasságának összemérése).	Környezetismeret: közvetlen környezetünk mérhető tulajdonságai.
Hosszúság, tömeg, űrtartalom idő. Mérőszám és mértékegység. Mérőeszközök. Mérések alkalmi és szabvány egységekkel: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő. Szabvány mértékegységek megismerése: cm, dm, m, dkg, kg, cl, dl, l, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Mennyiségek becslése.	A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Mérőeszközök használata gyakorlati mérésekre. Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos egységgel. Mennyiségek közötti összefüggések megfigyeltetése tevékenykedtetéssel.	Testnevelés és sport; ének-zene: időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel. Környezetismeret: hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő és mértékegységeik.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Például irányított keresés ma már nem használatos mértékegységekről.	

Átváltások szomszédos mértékegységek között, mérőszám és mértékegység viszonya.	Mennyiségek közötti összefüggések megfigyelése. Tárgyak, személyek, alakzatok összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik alapján (magasság, szélesség, hosszúság, tömeg, űrtartalom). Interaktív programok használata.	Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: mérések a mindennapokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenes és görbe vonal, szimmetria, mértékegység, mérőszám, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, mérőeszköz, síkidom, test. Becslés, átváltás.	
Javaolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Geometriaí játékok: síkidomok, testek felismerése; adott síkidomokból alakzatok kirakása - Differenciált gyakorlás Tükörkép színezése, előállítás, hajtogatással, nyírással, rajzzal Párban, csoportban Mérés alkalmilag választott és szabvány egységekkel, kirakás, különböző mennyiségek mérése azonos mértékegységgel, azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel, - csoportokban. Becslés, mérés – páros- és csoportmunka.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 4 óra +12 óra számonkérés
Előzetes tudás	Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése. Adatokról megállapítások megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Közös munka (páros- és csoportmunka) vállalása. Együttműködés, egymásra figyelés. A világ megismerésének igénye. Önismeret: pontosság, tervszerűség, monotonitás tűrése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valószínűségi megfigyelések, játékok, kísérletek.	A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. Sejtések megfogalmazása, divergens gondolkodás.	
Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	Tudatos megfigyelés. A gondolkodás és a nyelv összefonódása.	Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat

Események, ismétlődések játékos tevékenység során.	Célirányos, akaratlagos figyelem fejlesztése.	
A lehetetlen fogalmának tapasztalati előkészítése.	Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	
Statisztika. Adatok gyűjtése megfigyelt történesekről, mért vagy számlált adatok lejegyzése táblázatba. Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével.	Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére. Adatokról megállapítások megfogalmazása: egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb adat kiválasztása. Adatgyűjtés elektronikus információforrások segítségével. Információforrások, adattárak használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Véletlen, biztos, lehetetlen, táblázat, statisztika, adat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Sejtések megfogalmazása, melyik esemény bekövetkezése biztosabb, mint a másik. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Differenciált feladatmegoldás csoportokban. Képességfejlesztő játék. Valószínűségi feladat. Olvasás diagramról.	

A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén	Gondolkodási és megismerési módszerek Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése. Több, kevesebb, ugyanynyi fogalmának helyes használata. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással. Számtan, algebra Számok írása, olvasása (100-as számkör). Helyi érték ismerete. Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C) Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok értése. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Matematikai jelek: +, −, •, :, =, <, >, () ismerete, használata. Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban. Szorzótaблица ismerete a száz-as számkörben. A műveletek sorrendjének ismerete. Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Páros és páratlan számok megkülönböztetése.
--	---

	Egyjegyű és kétjegyű számok megkülönböztetése. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása. A tanuló figyelme tudatosan irányítható. Összefüggések, függvények, sorozatok Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése. Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni. Geometria Vonalak (egyenes, görbe) ismerete. A test és a síkidom megkülönböztetése. Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint. Tájékozódási képesség, irányok ismerete. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata. Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni. Valószínűség, statisztika Adatokról megállapítások megfogalmazása. Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése. A véletlen, biztos és lehetetlen fogalma. .
--	--

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 3óra + folyamat os
Előzetes tudás	Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint 100-as számkörben. Halmazalkotás. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Igaz-hamis állítások megfogalmazása. Több, kevesebb, ugyanynyi fogalmának helyes használata. Alakzatok szimmetriájának megfigyelése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Halmazszemlélet fejlesztése. Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljátszás mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése. Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történés visszaidézése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése konkrét elemek esetén. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.	Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése. A logikai „és” „vagy” szavak használata állítások megfogalmazásában Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás.	Környezetismeret: élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint. Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől eltérő használata
Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. Alaphalmaz és részhalmaz fogalmának tapasztalati előkészítése.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint. Síkido-mok halmazokba rendezése tulajdonságaik alapján. Sorozatok létrehozása, folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. A gondolkodás és a nyelv összefonódása, kölcsönhatása.	Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat.
Tantárgyi fejlesztőprogram használata a halmazba soroláshoz.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint.	
Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása. próbálgatással.	Konkretizálás képességének fejlesztése.	Ének-zene: dallammotívumok sorba rendezése.
A számítógép működésének bemutatása	Ismerkedés az adott informatikai környezettel	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, összehasonlítás, csoportosítás, sorba rendezés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 81
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (100-as számkör). Helyi érték alaki érték, valódi érték fogalma. Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok megnevezése. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Egyjegyű és kétjegyű számok megkülönböztetése. Páros és páratlan számok megkülönböztetése. Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, () ismerete, használata. Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban. Szorótábla ismerete a száz-as számkörben. A műveletek elvégzési sorrendjének ismerete. Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.	

	Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	. Elnevezések, megállapodások, jelölések értése, kezelése. Számok nagyságrendje és helyi értéke. Számok helyes leírása, olvasása 1000-ig. Számok nagyságrendjének és helyi értékének biztos ismerete. Számok képzése, helyi érték szerinti bontása. A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alpművelet körében. A tízes, százaz, számszomszédok meghatározása. A kerekítés és becslés eszközként való alkalmazása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás. Igény kialakítása a matematika értékeinek és eredményeinek megismerése A szorzótábla biztos ismerete	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számfogalom kialakítása 1000-es, számkörben. Számok írása, olvasása 1000-ig..	Tájékozódás az adott számkörben. Számmemória fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: számok helyesírása.
Számok helye, közelítő helye a számegyenesen, számszomszédok, kerekítés. Alaki, helyi és valódi érték. Számok képzése, bontása helyi érték szerint, (egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű). Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.	Emlékezet fejlesztése, tájékozódás a számegyenesen. Tájékozódás különböző egységbeosztású számegyenesen.	
Számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	Tájékozódás a számegyenesen.	
Számok összeg-, különbség-, szorzat- és hányadosalakja.	Megértett állításokra, szabályokra való emlékezés.	
A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő előkészítése. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).	Negatív számokkal való ismerkedés tapasztalati úton a számegyenes, a hiány és a hőmérséklet segítségével. Adósság, készpénz, vagyoni helyzet fogalmának értelmezése	Környezetismeret: hőmérséklet és mérése, Celsius-skála (fagypon alatti, fagypon feletti hőmérséklet).
Matematikai oktató program használata.	A negatív szám fogalmának elmélyítése.	
Számok tulajdonságai: oszthatóság 5-tel és 10-zel.	Számok összehasonlítása, szétválogatása az oszthatósági tulajdonság szerint.	
. Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás, kivonás, szorzás, osztás.	Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül.	Magyar nyelv és irodalom: kérdések,

Fejszámolás: összeadás, kivonás, legfeljebb kétjegyű, nullára végződő számokkal. Fejszámolás: szorzás, osztás tízzel, százzal. Írásbeli összeadás, kivonás háromjegyű és négyjegyű számokkal az ezres számkörben. Írásbeli szorzás és osztás egyjegyű számmal.	A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése; tudatos, célirányos figyelem. A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása.	problémák, válaszok helyes megfogalmazása.
Matematikai fejlesztőprogram használata.	A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	
Összeg, különbség, szorzat, hányados becslése, a „közelítő” érték fogalmának és jelének bevezetése.	Jelek szerepe, használata. A becslés finomítása a tagok, tényezők, osztó, osztandó megfelelő kerekítésével.	Magyar nyelv és irodalom: jelek szerepe, használata.
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg és különbség, valamint szorzat és hányados változásai.	Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése.	
Zárójel használata; összeg és különbség szorzása, osztása. Műveleti sorrend.	Feladattartás és feladatmegoldási sebesség fejlesztése. Megismert szabályokra való emlékezés. Oktatóprogram alkalmazása a műveleti sorrend bemutatására.	
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása, ellenőrzés.	Matematikai modellek megértése. Önértékelés, önellenőrzés. Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése.	
Törtek fogalmának tapasztalati előkészítése: harmad-, tized- és századrész. Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel. Számláló, nevező, törtvonal.	Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása. Törtekkel kapcsolatos oktató program használata. Törtek előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Animáció lejátszása törtek előállításához.	Technika, életvitel és gyakorlat: mennyiségek megállapítása becslés, számlálás, mérés, számítás útján.
Szöveges feladatok. Többféle megoldási mód keresése.	A szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés. Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel. Ellenőrzés, az eredmény valóságának vizsgálata.	Magyar nyelv és irodalom: az írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.

	A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek fokozatos megismerése. Válasz megfogalmazása szóban, írásban.	
Római számok. A római számok története.	Számjelek bevezetése. Római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel.	Környezetismeret: a lakóhely története; a római számok megfigyelése régi épületeken.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Irányított keresés római számok használatáról.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számszomszéd, kerekítés, közelítő érték, műveleti sorrend. Három- és négyjegyű szám. Tört szám, negatív szám. Becslés, ellenőrzés. Római szám. Számláló, nevező, törtvonal.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 17
Előzetes tudás	Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, folytatása. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése. Képes a változást felismerni és szóban megfogalmazni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai modellek készítése. Sorozatok felismerése, létrehozása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Sorozat szabályának felismerése.	Adott szabályú sorozat folytatása. Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása. Sorozatok képzési szabályának keresése, kifejezése szavakkal. A figyelem és a memória fejlesztése. Szabályfelismerés. Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában. Az anyanyelv és a szaknyelv használatának fejlesztése. Adott utasítás követése, figyelem tartóssága. Saját gondolatok megfogalmazása, mások	Vizuális kultúra: periodicitás felismerése sordíszekben, népi motívumokban.

	gondolatmenetének végighallgatása.	
Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.	Kapcsolatok, szabályok keresése táblázat adatai között. Táblázat adatainak értelmezése. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése, a folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása. Az általánosításra való törekvés. A kifejezőkészség alakítása: világos, rövid fogalmazás. Az absztrakciós képesség alapozása.	Környezetismeret: adatok gyűjtése az állatvilágból (állati rekordok). Testnevelés és sport: sporteredmények mint adatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táblázat, grafikon. Sorozat. Szabály, kapcsolat.	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 26
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). A test és a síkidom megkülönböztetése. Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint. Tájékozódási képesség, irányok ismerete. Szimmetria: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata. Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzeléssel. A matematika és a valóság kapcsolatának építése. Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata. Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése. A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon. Esztétikai érzék fejlesztése. A körző és a vonalzó célszerű használata.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése tapasztalati úton: metsző és párhuzamos egyenesek. A szakasz fogalmának előkészítése. A szakasz és mérése. A derékszög fogalma és mérése.	Tapasztalatszerzés, érvelés.	Technika, életvitel és gyakorlat: hajtogatás.

Háromszög, négyzet és téglalap. A téglalap és négyzet tulajdonságai: csúcsok száma, oldalak száma.	Háromszögek, négyszögek előállítása rajzolással szabadon vagy egy-két tulajdonság megadásával. Egyszerű szerkesztési feladatok. Egyedi tulajdonságok kiemelése. Formafelismerés, azonosítás, megkülönböztetés.	Vizuális kultúra: mozaikkép alkotása előre elkészített háromszögek, négyszögek felhasználásával.
A téglalap és a négyzet területének kiszámítása.	Ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében.	
Az egybevágóság fogalmának előkészítése.	Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása tevékenységgel. Az alkotóképesség fejlesztése. Megfigyelések kifejezése válogatással, megfogalmazással. A pontosság igényének felkeltése.	Környezetismeret: szimmetria a természetben. Vizuális kultúra: szimmetria a műalkotásokban.
Tájékozódás síkban, térben.	Tájékozódás pl. az iskolában és környékén. Mozgássor megismétlése, mozgási memória fejlesztése.	Környezetismeret: tájékozódás közvetlen környezetünkben. Égtájak ismeretének gyakorlati alkalmazása.
Testek geometriai tulajdonságai, hálójá.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű. rajzolóprogramok bemutatása. Egyszerű problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint. Alkotóképesség fejlesztése. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával. Sík- és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével.	Technika, életvitel és gyakorlat: dobozokból bútorok építése. Vizuális kultúra: a körülöttünk lévő mesterséges és természetes környezet formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója.
Készségfejlesztő oktatóprogramok, logikai játékok indítása, használata önállóan vagy segítséggel	Számítógépes játékok, egyszerű rajzolóprogramok bemutatása, dinamikus szerkesztőprogramok használata interaktív táblán	
Mérések alkalmi egységekkel. Mérés szabvány egységekkel: mm, km, ml, cl, hl, g, t. Az idő mérése: másodperc.	Összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról.	Környezetismeret: gyakorlati mérések közvetlen környezetünkben

	Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele. Tájékozódás az időben: a múlt, jelen, jövő, mint folytonosan változó fogalmak, pl. előtte, utána, korábban, később megértése, használata. (másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év). Időpont és időtartam tapasztalati úton történő megkülönböztetése. A családban történtek elhelyezése az időben.	(tömeg-, hosszúságmérés). Csomagolóanyagok, dobozok tömege. Testnevelés és sport: időre futás. Ének-zene: metronóm. Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: napirend, családi ünnepek, események ismétlődése. Magyar nyelv és irodalom: változó helyzetek, időben lejátszódó történetek megfigyelése, az időbeliség tudatosítása.
Egység és mérőszám kapcsolata. Mérés az egységek többszöröseivel. Át- és beváltások végrehajtott mérések esetén. Átváltások szomszédos mértékegységek között. A mértékegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban.	A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A mértékegység és mérőszám kapcsolata, összefüggésük megfigyelése és elmélyítése. Mérések a gyakorlatban, mérések a családban. Fejlesztőprogram használata mértékegységek átváltásához.	Technika, életvitel és gyakorlat: elkészíthető munkadarabok megtervezése mérés és modellezés segítségével. Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: háztartásban használatos gyakorlati mérések (sütés-főzés hozzávalói).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Metsző és párhuzamos egyenesek, szakasz, szög, háromszög, téglalap, négyzet, kerület, terület, téglatest, kocka, testháló, tükrös alakzat, időpont, időtartam, kör, mértékegység, tonna, másodperc, km, mm.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 5
Előzetes tudás	Adatokról megállapítások megfogalmazása. Valószínűségi megfigyelések, kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése.	

	Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Adatok megfigyelése, gyűjtése, rendezése, rögzítése, ábrázolása grafikonon.	Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése. A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés.	Környezetismeret: meteorológiai adatok lejegyzése, ábrázolása.
A biztos, a lehetséges és a lehetetlen események.	Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek. A lehetséges és lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése.	
Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. Gyakoriság. Oszlopdiagram. A valószínűség fogalmának tapasztalati előkészítése. Diagramokhoz kapcsolódó információk keresése, értelmezése	Események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével, ábrázolása oszlopdiagramon. Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben. A kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata. A gyakoriság, a valószínű, kevésbé valószínű értelmezése gyakorlati példákon. Információszerzés az internetről, irányított keresés.	Környezetismeret: természeti jelenségek előfordulása és valószínűsége. Magyar nyelv és irodalom: a kifejezőképesség alakítása (világos, rövid megfogalmazás).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínű, biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos. Átlag. Grafikon, oszlopdiagram. Gyakoriság.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szóbeli számolási készség folyamatos erősítése különféle munkaformákban: párokban, csoportokban. Analógiák kiépítése ezres körben – párban. Műveletek gyakorlása. Differenciált feladatmegoldás interaktív tábla segítségével. Számítógépes játékok, egyszerű rajzolóprogramok bemutatása, Gyakorlás - differenciált csoportmunka. Játékos feladatmegoldás önállóan, párban, csoportban: bűvös négyzetek. Szorzótáblákról összefüggések leolvasása, - differenciált csoportmunka. Szöveges feladatok megoldása- frontális és páros munka. Törtek előállítása: közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka),	

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén	Gondolkodási és megismerési módszerek Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. Számтан, algebra Számok írása, olvasása (1000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 1000-es számkörben. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 1000-es számkörben. Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben. A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. Fejben számolás száz-as számkörben. A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben. Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása. Háromjegyű számok összeadása, kivonása írásban. Háromjegyű számok szorzása egyjegyűvel írásban. Műveletek ellenőrzése. Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete. Geometria Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek. A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák). Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik. Kör fogalmának tapasztalati ismerete. A test és a síkidom közötti különbség megértése. Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői. Gömb felismerése. Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Négyzet, téglalap kerülete. Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. Összefüggések, függvények, sorozatok
---	--

	Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése. Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása. Valószínűség, statisztika Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése. Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete. Informatikai ismeretek Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata. Számonkérés ,ismétlés :12 óra
--	---

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 3 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegekben. Halmazok összehasonlítása. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanynyi fogalma. Alakzatok szimmetriájának megfigyelése. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Halmazszemlélet fejlesztése. Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljárás mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése. Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történés visszaidézése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Halmazszemlélet fejlesztése. Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljárás mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése.	Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése. A logikai „és”, „vagy” szavak használata állítások megfogalmazásában.	Környezetismeret: élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint. Magyar nyelv és irodalom: szavak

Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történés visszaidézése.	Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás.	jelentése, szövegkörnyezettől eltérő nyelvhasználat
A számítógép működésének bemutatása (be- és kikapcsolás, egér, billentyűzet használata).	Ismerkedés az adott informatikai környezettel.	
Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. Alaphalmaz és részhalmaz fogalmának tapasztalati előkészítése.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint. Síkidozok halmazokba rendezése tulajdonságaik alapján. Sorozatok létrehozása, folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. A gondolkodás és a nyelv összefonódása, kölcsönhatása.	Magyar nyelv és irodalom: szavak jelentése, szövegkörnyezettől eltérő nyelvhasználat
Tantárgyi fejlesztőprogram használata a halmazba soroláshoz.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint.	
Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása. próbálgatással.	Konkretizálás képességének fejlesztése.	Ének-zene: dallammotívumok sorba rendezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, összehasonlítás, csoportosítás, sorba rendezés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 81
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (1000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 1000-es számkörben. Negatív számok a mindennapi életben(hőmérséklet,adósság). Törtek a mindennapi életben: 2,3,4,10 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel. Törtek előállítás a hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása a 1000-es számkörben. Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben. Az ésszerű becslés és kerekítés alkalmazása. Fejben számolás 100-as számkörben. Szorzótábla biztos ismerete. Összeg, különbség, hányados, szorzat fogalmának ismerete. Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Páros és páratlan számok. Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, (). Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban. Szorótábla ismerete a százaz számkörben. A műveletek sorrendje, zárójel használata Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.	

	Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számfogalom kialakítása 1000-es, illetve 10 000-es számkörben. Számok írása, olvasása 1000-ig, illetve 10 000-ig.	Tájékozódás az adott számkörben. Számmemória fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: számok helyesírása.
. Számok helye, közelítő helye a számegyenesen, számszomszédok, kerekítés. Alaki, helyi és valódi érték. Számok képzése, bontása helyi érték szerint.(egyjegyű,kétjegyű,háromjegyű,négyjegyű) Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.	Emlékezet fejlesztése, tájékozódás különböző egységbeosztású számegyenesen.	
Számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	Tájékozódás a számegyenesen.	
Számok összeg-, különbség-, szorzat- és hányados alakja.	Megértett állításokra, szabályokra való emlékezés. Tények közti kapcsolatok, viszonyok, összefüggések felidézése.	
A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő előkészítése. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).	Adósság, készpénz, vagyoni helyzet fogalmának értelmezése. A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő elmélyítése a számegyenes, a hőmérséklet és hiány segítségével.	Környezetismeret: hőmérséklet és mérése, Celsius-skála (fagypont alatti, fagypont feletti hőmérséklet).
Matematikai oktató program használata.	A negatív szám fogalmának elmélyítésére	
Számok tulajdonságai: oszthatóság 5-tel és 10-zel.	Számok összehasonlítása, szétválogatása az oszthatósági tulajdonság szerint.	
Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás, kivonás, szorzás, osztás.		Magyar nyelv és irodalom:

Fejszámolás: összeadás, kivonás, legfeljebb háromjegyű, nullára végződő számokkal. Fejszámolás: szorzás, osztás tízzel, százzal és ezerrel. Írásbeli összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Írásbeli szorzás és osztás egy-és kétjegyű számmal.	Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése; tudatos, célirányos figyelem. A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása. A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.
Matematikai fejlesztőprogram használata.	A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	
Összeg, különbség, szorzat, hányados becslése, a „közelítő” érték fogalmának és jelének bevezetése.	Jelek szerepe, használata. Becslés a tagok, tényezők, osztó, osztandó megfelelő kerekítésével.	Magyar nyelv és irodalom: jelek szerepe, használata.
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg és különbség, valamint szorzat és hányados változásai.	Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése.	

Zárójel használata; összeg és különbség szorzása, osztása. Műveleti sorrend.	Feladattartás és feladatmegoldási sebesség fejlesztése. Megismert szabályokra való emlékezés. Oktatóprogram alkalmazása a műveleti sorrend bemutatására.	
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása, ellenőrzés.	Matematikai modellek megértése. Önértékelés, önellenőrzés. Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése.	Magyar nyelv és irodalom: Titkosírás Vizuális kultúra: szimbólumok jelentése a képzőművészeti alkotásokon
Törtek fogalmának tapasztalati előkészítése. Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel. Számláló, nevező, törtvonal.	Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása. Törtekkel kapcsolatos oktató program használata. Törtek előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Animáció lejátssza törtek előállításához.	
Szöveges feladatok. Többféle megoldási mód keresése.	A szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés. Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel. Ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek	Magyar nyelv és irodalom: az írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.

		fokozatos megismerése. Adatok lejegyzése, rendezése, ábrázolása. Összefüggések felismerése. Válasz pontos megfogalmazása szóban, írásban.	
Római számok. A római számok története. Számjelek bevezetése. Római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel.		Irányított keresés római számok használatáról.	Környezetismeret: a lakóhely története; a római számok megfigyelése régi épületeken.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.		Irányított internet használat.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számszomszéd, kerekítés, közelítő érték, műveleti sorrend. Három- és négyjegyű szám. Tört szám, negatív szám. Becslés, ellenőrzés. Római szám. Alaki, helyi és valódi érték. Számláló, nevező, törtvonal.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei		Órakeret 17
Előzetes tudás	Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai modellek készítése. Sorozatok felismerése, létrehozása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Sorozat szabályának felismerése.	Adott szabályú sorozat folytatása. Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása. Sorozatok képzési szabályának keresése, kifejezése szavakkal. Oktatóprogram használata sorozat szabályának felismeréséhez, folytatásához. A figyelem és a memória fejlesztése. Szabályfelismerés.	Vizuális kultúra: periodicitás felismerése sordíszekben, népi motívumokban.	

	Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában. Az anyanyelv és a szaknyelv használatának fejlesztése. Adott utasítás követése, figyelem tartóssága. Saját gondolatok megfogalmazása, mások gondolatmenetének végighallgatása.	
Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.	Kapcsolatok, szabályok keresése táblázat adatai között. Táblázat adatainak értelmezése. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. A folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása. Az általánosításra való törekvés. A kifejezőképesség alakítása: világos, rövid fogalmazás. Az absztrakciós képesség alapozása.	Környezetismeret: adatok gyűjtése az állatvilágból (állati rekordok). Testnevelés és sport: sporteredmények, mint adatok.
Grafikonok.	Grafikonok adatainak leolvasása. Grafikonok készítése. Matematikai összefüggések felismerése.	Környezetismeret: hőmérsékleti grafikonok készítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táblázat, grafikon. Sorozat. Szabály, kapcsolat.	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek. A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, hl, g, t, másodperc Átváltások szomszédos mértékegységek között. Hosszúság, távolság, idő mérése egyszerű gyakorlati példákon keresztül. Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik. A test és síkidom közötti különbség ismerete. Kocka, téglalap felismerése, létrehozása, jellemzői. Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Négyzet, téglalap kerülete. Négyzet, téglalap területének mérése különböző egységekkel, területfedéssel.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzelttel. A matematika és a valóság kapcsolatának építése. Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata. Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése. A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon. Esztétikai érzék fejlesztése. A körző és a vonalzó célszerű használata		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése tapasztalati úton: metsző és párhuzamos egyenesek. A szakasz fogalmának előkészítése. A szakasz és mérése. A szög fogalma és mérése.		Tapasztalatszerzés, érvelés.	Technika, életvitel és gyakorlat: hajtogatás.
A téglalap és a négyzet területének kiszámítása.		Ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében.	Környezetismeret: kerületszámítás a közvetlen környezetünkben (szoba, kert)
A képszerkesztő program néhány rajzeszközének ismerete, a funkciók azonosítása, gyakorlati alkalmazása. Egyszerű rajzok, ábrák elkészítése. A rajzos dokumentum nyomtatása.		A tanult síkidomok rajzolása képszerkesztő program segítségével. A feladat megoldásához szükséges, mások által összeépített alkalmazói környezet használata.	
Háromszög, négyzet és téglalap felismerése. A téglalap és négyzet tulajdonságai: csúcsok száma, oldalak száma.		Háromszögek, négyszögek előállítását rajzolással szabadon vagy egy-két tulajdonság megadásával. Egyedi tulajdonságok kiemelése. Egyszerű szerkesztési feladatok. Formafelismerés, azonosítás, megkülönböztetés	Környezetismeret: tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből pl. szőnyegezés, burkolás a lakásban, kertben.
Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. A területszámítás fogalmának előkészítése.		Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.	Környezetismeret: tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből pl. szőnyegezés, burkolás a lakásban, kertben.

A kör fogalmának tapasztalati előkészítése.	A körző használata (játékos formák készítése). Kör létrehozása, felismerése, jellemzői.	Ének-zene: körjátékok. Vizuális kultúra: a kör megjelenése művészeti alkotásokban.
Az egybevágóság fogalmának előkészítése.	Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása tevékenységgel. Az alkotóképesség fejlesztése. Megfigyelések kifejezése válogatással, megfogalmazással. A pontosság igényének felkeltése. Geometriai dinamikus szerkesztőprogram használata interaktív táblán.	Szimmetria a természetben. Vizuális kultúra: szimmetria a műalkotásokban.
Testek geometriai tulajdonságai, hálójá.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű rajzolóprogramok használata. Alkotóképesség fejlesztése. Kreatív gondolkodás fejlesztése Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával. Sík- és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével.	Technika, életvitel és gyakorlat: dobozokból bútorok építése. Vizuális kultúra: a körülöttünk lévő mesterséges és természetes környezet formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója.
Téglatest és kocka felismerése, jellemzői. Rubik-kocka. Testháló kiterítése téglatest, kocka esetében.	Megfigyelés, tulajdonságok számbavétele. Összehasonlítás, azonosságok, különbségek megállapítása. Finommotoros mozgáskoordinációk fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: dobókocka, téglatest alakú doboz készítése.
Készségfejlesztő oktatóprogramok, logikai játékok indítása, használata önállóan vagy segítséggel, belépés és szabályos kilépés a programból.	Számítógépes játékok, egyszerű fejlesztő szoftverek megismertetése.	
A gömb felismerése, jellemzői.	Tapasztalatgyűjtés. A gömb létrehozása.	Technika, életvitel és gyakorlat: gyurma vagy kókuszgolyó készítése.

		Környezetismeret: gömb alakú gyümölcsök. Testnevelés és sport: labdák.
Mérések alkalmi egységekkel. Mérés szabvány egységekkel: mm, km, ml, cl, hl, g, t.	Összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról. Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele. Adott tárgy, elrendezés, kép más nézőpontból való elképzelése.	Környezetismeret: gyakorlati mérések közvetlen környezetünkben (tömeg-, hosszúságmérés). Csomagolóanyagok, dobozok tömege.
Az idő mérése: másodperc. Időpont és időtartam megkülönböztetése.	Tájékozódás az időben: a múlt, jelen, jövő, mint folytonosan változó fogalmak, pl. előtte, utána, korábban, később megértése, használata. Időtartam mérése egyenletes tempójú mozgással, hanggal, szabványos egységekkel (másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év). Fejlesztőprogram használata méréshez. Időpont és időtartam tapasztalati úton történő megkülönböztetése. A családban történtek elhelyezése az időben.	Testnevelés és sport: időre futás. Ének-zene: metronóm. Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: napirend, családi ünnepek, események ismétlődése. Magyar nyelv és irodalom: változó helyzetek, időben lejátszódó történetek megfigyelése, az időbeliség tudatosítása.
Egység és mérőszám kapcsolata. Mérés az egységek többszöröseivel. Át- és beváltások végrehajtott mérések esetén. Átváltások szomszédos mértékegységek között. A mértékegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban.	A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A mértékegység és mérőszám kapcsolata, összefüggésük megfigyelése és elmélyítése. Mérések a gyakorlatban, mérések a családban. Fejlesztőprogram használata mértékegységek átváltásához.	Technika, életvitel és gyakorlat: elkészíthető munkadarabok megtervezése mérés és modellezés segítségével. Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: háztartásban használatos gyakorlati mérések (sütés-főzés hozzávalói).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Metsző és párhuzamos egyenesek, szakasz, szög, háromszög, téglalap, négyzet, kerület, terület, téglatest, kocka, testháló, tükrös alakzat, időpont, időtartam, kör, gömb, mértékegység, tonna, másodperc, km, mm.
----------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése. Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Adatok megfigyelése, gyűjtése, rendezése, rögzítése, ábrázolása grafikonon.	Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése. A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés.	Környezetismeret: meteorológiai adatok lejegyzése, ábrázolása. Testnevelés: Tanulói teljesítmények adatai, sportjátékok eredményei
Számtani közép, átlag fogalmának bevezetése.	Néhány szám számtani közepének értelmezése, az „átlag” fogalmának bevezetése, használata adatok együttesének jellemzésére.	Környezetismeret: hőmérsékleti és csapadékatlagok.
A biztos, a lehetséges és a lehetetlen események értelmezése.	Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek. A lehetséges és lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése.	Testnevelés: Tanulói sportjátékok eredményei
Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. Gyakoriság. Oszlopdiagram. A valószínűség fogalmának tapasztalati előkészítése. Diagramokhoz kapcsolódó információk keresése, értelmezése.	Események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével, ábrázolása oszlopdiagramon. Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben. A kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata. A gyakoriság, a valószínű, kevésbé valószínű értelmezése gyakorlati példákon.	Környezetismeret: természeti jelenségek előfordulása és valószínűsége. Magyar nyelv és irodalom: a kifejezőképesség alakítása (világos, rövid megfogalmazás).

	Információszerzés az internetről, irányított keresés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínű, biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos. Átlag. Grafikon, oszlopdiagram. Gyakoriság.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Sejtések megfogalmazása, melyik esemény bekövetkezése biztosabb, mint a másik. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Számjáték, stratégiai játékok, Hibakereséses feladatok. Megsejtetése méréssel, szerkesztéssel, vagy képi megjelenítéssel. Differenciált feladatmegoldás csoportokban. Képességfejlesztő játék. Valószínűségi feladat. Olvasás diagramról.	

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén	Gondolkodási és megismerési módszerek Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. Az összes eset megtalálása (próbálgatással). Számtan, algebra Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 10 000-es számkörben. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 10 000-es számkörben. Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben. A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. Fejben számolás száz-as számkörben. A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben. Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása. Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű számmal írásban. Műveletek ellenőrzése. Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete. Geometria
--	---

	Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek. A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák). Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik. Kör fogalmának tapasztalati ismerete. A test és a síkidom közötti különbség megértése. Kocka, téglalap, felismerése, létrehozása, jellemzői. Gömb felismerése. Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Négyzet, téglalap kerülete. Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. Összefüggések, függvények, sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése. Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása. Valószínűség, statisztika Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése. Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete. Informatikai ismeretek Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata. Egy rajzoló program ismerte; egyszerű ábrák elkészítése, színezése. Együttműködés interaktív tábla használatánál. Számonkérés, ismétlés: 12 óra
--	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanév során az értékelés alapja a tanulók állandó megfigyelése, melynek segítségével a tanuló visszajelzést kap arról, hogy mi az, amitől legközelebb eredményesebben tud dolgozni.

A folyamatos, fejlesztő célzatú szóbeli értékelés visszajelzést ad a tanuló számára munkájának eredményességéről, rendszeres tanulásra ösztönöz.

Az értékelés ne kizárólag érdemjegyhez kötődjön - mindig vegye figyelembe az életkori sajátosságokat, egyéni adottságokat, a tanulói személyiség egészét - aktív szerepe legyen a tanulócsoporthoz a reális értékelésben - legfontosabb funkciója, hogy megerősítsen, biztasson, ösztönözzön, azaz pozitívan motiválja a tanulókat

Értékelés alapelvei:

Személyre szóló legyen

Biztosítsa az egyéni készségek, képességek fejlődését

Szeretetteljes, következetes, elfogadó legyen
Tükrözze az ismeret elsajátító és alkalmazó szintjeit
Rendszeres, folyamatos, objektív legyen
Biztosítsa az egészséges személyiségfejlődést
Fejlesztő, ösztönző legyen
Minősítse a pszichés jellemzőket is
Több szempontú legyen
Az értékelés formái:
Szöveges értékelés

Első évfolyam, második évfolyam 1. félév

A szöveges értékelés, mely tükrözi az ismeretek elsajátításának és alkalmazásának szintjeit, másrészt, az egyéni készségek, képességek fejlődését, végül a tantárgyhoz kapcsolódó akarati, szorgalmi jellemzőket minősíti.

Érdemjegy

A tanulók teljesítményének százalékos értékelését a következő módon javaslom:

0-35% a követelményeket gyengén teljesíti, felzárkóztatásra szorul.

36-50% a követelményeknek megfelel, néhány területen hiányosságai vannak (a területek részletezése)

51-70% a követelményeket megfelelően teljesítette.

71-90% a követelményeket jól elsajátította.

91-100% a követelményeket kiválóan teljesítette

A tanév eleji diagnosztikus felmérés segíti a tanítót a tanulók előzetes ismereteinek feltérképezésében, útmutatást ad a tanulócsoporthoz szabott tanítási módszerek, eljárások kiválasztásában.

Témákat lezáró írásbeli felmérések tájékoztatják a tanítót, a tanulót és a szülőt a tanuló teljesítményéről a helyi tantervben rögzített követelményekhez viszonyítva.

A tanév végi felmérés megmutatja az adott évfolyamon elsajátított ismeretek mennyiségét és minőségét.

Az értékelés kiemelt szempontjai:

- a tanulók önmagukhoz mért fejlődése,
- az alapvető készségek, képességek fejlettségi szintje,
- tárgyi tevékenységben való jártasság,
- tanult műveletek értelmezése,
- a tanult számolási eljárások ismerete és alkalmazása.

6. Függelék:

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;

a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;

a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév(ek) során;

a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megővására;

segítse a helyes tanulási szokások, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását;

biztosítson lehetőséget a mennyiségi és minőségi differenciálásra egyaránt;

változatos feladatokon keresztül szemléltesse a matematika szerepét a mindennapi életben;

alakítsa ki az önellenőrzés igényét;

ábraanyaga, betűmérete igazodjon az életkori sajátosságokhoz;
felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;
feladatrendszere változatos legyen tartalom, típus, nehézségi fok és funkció tekintetében.
A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglaltak tanítását.
Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:
amelyek több éven keresztül használhatók;
amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai

KÖRNYEZETISMERET

Helyi tantárgyi tanterv

1-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Általános tantervű tanulócsoport 1.-4. évfolyam

A tantárgy órakerete: (javaslat: az iskolai óraháló alapján 36 oktatási héttel számoljunk. Külön oszlopokban lehet jelezni, ha az adott tantárgyból emelt szintű képzési forma is választható.)

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	1	36	32	4
2.	1	36	32	4
3.	1	36	30	6
4.	2	72	32	40

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az iskola a 4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy óraszámát a szabadon választható órakeret terhére heti 1 órával megemelte.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében kiadott környezetismeret tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Kukucsáné Polgári Anita

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Iskolás lettem	7		7
Az évszakok és az időjárás	6	+1	7
Testünk, egészségünk	7	+1	8
Anyagok a környezetünkben	6	+1	7
Élőlények közösségei	6	+1	7

Évfolyam összesen	32	+4	36
-------------------	----	----	----

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Othontól az iskoláig	7	1	8
Élőlények közösségei	11	2	13
Testünk, egészségünk	11	1	12
Az anyagok tulajdonságai	3	0	3
Évfolyam összesen	32	4	36

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A mezőn	7	1	8
Megtart, ha megtartod	6	1	7
Egészség és betegség	6	1	7
Az a szép, akinek a szeme kék?	3	1	4
Merre megy a hajó?	5	1	6
Tájékozódás a tágabb térben (lakóhely)	3	1	4
Évfolyam összesen	30	6	36

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A kertben	6	5	11
Mennyi időnk van?	5	7	12
Miért érdemes takarékoskodni?	5	8	13
Vágtat, mint a paripa?	4	3	7
Önismeret és viselkedés	5	8	13
Tájékozódás a tágabb térben (Magyarország)	7	9	16
Évfolyam összesen	32	40	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanternv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Iskolás lettem		0
Az évszakok és az időjárás	A tanult tananyag elmélyítése	1
Testünk, egészségünk	A tanult tananyag elmélyítése	1
Anyagok a környezetünkben	A tanult tananyag elmélyítése	1
Élőlények közösségei	A tanult tananyag elmélyítése	1

	Összesen:	4
--	-----------	---

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Otthontól az iskoláig	A tanult tananyag elmélyítése	1
Élőlények közösségei	A tanult tananyag elmélyítése	2
Testünk, egészségünk	A tanult tananyag elmélyítése	1
Az anyagok tulajdonságai	A tanult tananyag elmélyítése	0
	Összesen:	4

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	6
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A mezőn	A tanult tananyag elmélyítése	1
Megtart, ha megtartod	A tanult tananyag elmélyítése	1
Egészség és betegség	A tanult tananyag elmélyítése	1
Az a szép, akinek a szeme kék?	A tanult tananyag elmélyítése	1
Merre megy a hajó?	A tanult tananyag elmélyítése	1
Tájékozódás a tágabb térben (lakóhely)	A tanult tananyag elmélyítése	1
	Összesen:	6

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	40
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A kertben	A tanult tananyag elmélyítése	5
Mennyi időnk van?	A tanult tananyag elmélyítése	7
Miért érdemes takarékoskodni?	A tanult tananyag elmélyítése	8
Vágtat, mint a paripa?		3
Önismeret és viselkedés	A tanult tananyag elmélyítése	8
Tájékozódás a tágabb térben (Magyarország)	A tanult tananyag elmélyítése	9
	Összesen:	40

3. Tantárgyi bevezető:

1. Tantárgyi bevezető:

Ahogyan a gyermek értelme fejlődik, úgy válik benne egyre erősebbé az igény arra, hogy saját testét, illetve szűkebb-tágabb környezetét megismerje, annak egyes elemeit néven nevezze, és az ezekkel kapcsolatos kérdésekre választ találjon. Az embert körülvevő világgal úgy ismerkedjen, ami Isten akaratából lett. A körülöttünk levő világ és Isten elválaszthatatlan kapcsolatban van.

Lássa az ember helyét a teremtettségben. Tudja, hogy az ember éppúgy teremtmény, mint a bennünket körülvevő élő illetve élettelen világ. Ismerkedjen az ember lehetőségeivel-cselekvéseinek határaival.

Az Istennel való találkozás helyszíne a világ, hiszen Isten jelen van benne.

A környezetismeret tantárgy célja, hogy a gyermek természetes kíváncsiságára építve előbb a szűk, később az egyre tágabb környezet dolgait, jelenségeit és történéseit megismerje, ezek megértéséhez támpontokat adjon, további megfigyelésekre ösztönözzön és fenntartsa a magyarázatkeresés igényét.

Környezetünk jelenségei összetettek, gyakran a tudomány számára is nehezen megfoghatók. A környezetismeret tantárgynak nem célja, hogy ezeket mélyen, részleteiben magyarázza, illetve tudományos igénnyel modellezze. Ugyanakkor ragaszkodnia kell ahhoz, hogy a bonyolultnak tűnő témákat is – egyszerű modellek segítségével, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő módon – értelmezze. Ezek továbbfejlesztése a felsőbb évfolyamok munkája. A környezetismeret tantárgy keretében az ezzel kapcsolatos gondolati sémák kialakítása és a nyitott megfigyeléshez, kutakodáshoz szükséges érzelmi háttér biztosítása a cél. Fontos érzékelteni a megfigyelő szerepét, mint ahogyan azt is, hogy a környezet folyamatai megmagyarázhatók, és a feltett kérdésektől és az előzetes tudástól függően egyre részletesebben érthetők meg.

A környezetismeret (annak ellenére, hogy törekszik az élőlények megnevezésére, az érzékszervi tapasztalatok megfogalmazására, a természeti és épített környezet elemeinek mind pontosabb megjelölésére) nem leíró tantárgy: a gyermek által megfigyelt jelenségekhez kötve, az azok kapcsán felmerülő kérdésekre keres válaszokat. A problémákból kiindulva egyúttal a természettudományos megfigyelés, valamint a tudományos gondolkodásmód: kérdésfelvetés, bizonyítás és érvelés megalapozása is célja. Mindezek következetes alkalmazása, az aktív tanulás formáival támogatva, a természettudományos műveltség kialakításának első lépcsőfokát jelenti. A gyermekek életkori sajátosságaiból adódóan a megismerés folyamatában a pedagógus egyszerre irányít és példát ad. Felelőssége abban is kiemelkedő, hogy a válaszkérésben maga is nyitott a jelenségek rendszerszerű értelmezése, a saját tapasztalás, az újszerű megoldások keresése, illetve a napi élet problémái iránt. A problémák iránti érzékenység a természettudományos műveltség megszerzésének egyik alapja.

A tudás folyamatos (a felső tagozatban, majd a középiskolában szaktárgyakhoz kötött) bővítéséhez elengedhetetlen, hogy a pedagógus a tanulók motivációját, érdeklődését és a környezettel, a természettel, a testük működésével kapcsolatos attitűdjeit is formálja a közös tanulás során. A kerettanterv ezt a tanulók érzelmi viszonyulását is befolyásoló témaválasztással és problémafelvetéssel támogatja. Mindezek azonban csak akkor válnak élővé, ha a tananyag-feldolgozás folyamatában a tanulók számára adott pillanatban is releváns problémákat vetünk fel. Ez akkor érhető el, ha a helyi tanterv a helyi környezet adottságaira, az aktuális történésekre, a tanulók által valóban megtapasztalható problémákra épít. Ily módon a környezetismeret rávezet a természet szépségének és az épített, technikai környezet értékeinek szeretetére és tiszteletére.

Ismerkedjen a „sáfárság” lényegével- „az Úr a Föld”

Zsoltárok 19,24.

A tanulás során a tanító abban segítheti növendékeit, hogy a gyermeknek a közösen értelmezett jelenségekhez tartozó naiv magyarázatait megerősíti, pontosítja vagy – új modellek felépítésével – korrigálja. A tanórákon alkalmazott változatos módszerek, az ezekhez kötődő értékelési formák, különösen a folyamatközpontú, segítő értékelés és a tanulók önreflexiójának fejlesztése nemcsak a tantárgyi tartalom elsajátítását és a fejlesztési követelmények megvalósítását segítik, de hozzájárulnak a gyermekek egyéni tanulási stílusának kialakulásához, önismeretük fejlődéséhez is. A fejlesztő munka célja, hogy a gyermek megtalálja azt a számára legalkalmasabb módot, ahogyan a környezetével megismerkedhet, tudását bővítheti, megerősítést nyerve abban, hogy képes saját testének rejtélyeit feltárni és a környezetében érzékelt folyamatokat értelmezni: vagyis elindult azon az úton, hogy eligazodjon a világban.

A környezetismeret sikeres tanulása nemcsak a természettudományos tárgyak szeretetét alapozhatja meg. A környezetét tudatosan figyelő (és azt érzékenyen alakító), az életet tisztelő, a saját szervezetének jelzéseire figyelő, egészségét óvó és a tudományos-technikai újdonságokra fogékony, ugyanakkor kritikus felnőtt magatartása is formálódik ebben az életszakaszban.

1–2. évfolyam

Az iskolába kerülő növendékek környezetükkel, a természettel kapcsolatos saját élményei, megfigyelései és ezekre talált magyarázatai egy-egy tanulócsoportban nagyon sokfélék. A környezetismeret tantárgy tanulása abban segít, hogy egy-egy ismeretelemen keresztül a csoport közös nyelvet, közös magyarázatokat találjon, párbeszédet kezdjen, mérsékelve a különböző családi, illetve szociokulturális háttérből adódó különbségeket. A közös dialógus élményén túl cél a közvetlen környezetben való biztonságos tájékozódás, valamint a saját szervezet tudatos megfigyelése, az érzékelt tapasztalatok megfogalmazása és annak megerősítése, hogy a környezet, az életmód és a testi jelzések kapcsolatban állnak egymással. Ebben az életszakaszban a kisgyermek már számos jelenséget érzékelt szűkebb-tágabb környezetében. A rendszeres megfigyelés, a módszeresség, a kérdések felvetésének (a miérték megfogalmazásának) és a válaszkérésnek, a magyarázatok indoklásának az igényét itt alakítjuk ki. Itt figyelünk fel az ok-okozati kapcsolatokra, a rendszer-részrendszer viszonyra, az állandóság és változás létre, a természetben megtalálható ritmusokra. Ezeknek aprólékos magyarázatára még nem vállalkozhat a tantárgy, de a probléma elhelyezése, a megfigyeléseken és tényeken alapuló megokolás itt válik a vizsgálódás részévé.

A természeti jelenségek fűrkészése, a környezet iránti pozitív attitűd megtartása vagy kialakítása, a természet és az élőlények szépségének (önmagáért való értékének) felfedezése ahhoz teremt kedvet, hogy a gyermek az ezekkel kapcsolatos tudását fejlessze. Az élő természet vizsgálata (egyes részletek pusztá észrevétele is) számos olyan készséget igényel, melyeket csak közvetlen tapasztalásokon keresztül lehet fejleszteni, ezért a tanulói vizsgálódásra, a természettel való közvetlen kapcsolatra fordított idő bőven megtérül abban, hogy tanítványaink nemcsak felmondják, de értik is (sőt átérzik) a tanultakat.

Szerezzen ismereteket a teremtet világ veszélyeztetettségéről, az ökológiai válságról. Ismerje meg az ember Istentől kapott feladatát: a Föld „művelését és őrzését.”

A technikai, épített és szociális környezet vizsgálata éppen ilyen fontos: a helyükre kerülő elemek a gyermek biztonságérzetének, bizalmának erősödését éppúgy szolgálják, mint tudásának gyarapodását. A foglalkozások, a környezeti elemek, a ház körüli teendők, vagy éppen a közlekedés vagy településszerkezet megismerése olyan tájékozottságot adnak a kisgyermeknek, amelyek – ha közvetlenül nem is mindig vagy nem azonnal hasznosítja életében – világképének stabilitását szolgálják.

Az iskolába lépés a kisgyermek életében számos változással jár. Különösen az első hónapokban jelent nehézséget az új környezettel való ismerkedés, az új feladatok teljesítése és az iskolai elvárásoknak való megfelelés. A környezetismeret – a többi tantárgyhoz szorosan kapcsolódva – segíthet, hogy a gyermek a környezetében tapasztalt változásokat elhelyezze, új környezetét elfogadja, és abban biztonságot leljen. Az iskolával és környezetével kapcsolatban a gyermek által hozott, illetve a helyi közösségekben élő narratívák beépítése a helyi tantervbe emiatt is kívánatos.

A környezet jelenségeire való rácsodálkozás adja a közös munka alapját. A saját tapasztalatokkal és magyarázatokkal való szembesülés, ezek más tapasztalatokkal és indokokkal való szembesítése teremt meg a gyermekben az igényt az ok-okozati összefüggések megtalálására, az érvelésre, indoklásra, a tények felismerésére.

A tanulás folyamatában való aktív részvétel fejleszti a kezdeményezőkétséget és a felelősségtudatot, a tartalmak pedig szerepet játszanak az azonosságtudat és a hagyományokhoz való kötődés erősítésében, az állampolgári felelősségérzet előkészítésében és az önismeret kibontakoztatásában is. Az ember szervezetével kapcsolatos ismeretek formálják az egészséges életmóddal kapcsolatos szemléletet és a megvalósítás gyakorlatát, hozzájárulnak az önismeret fejlődéséhez, formálják a tanulónak a családdhoz és a tágabb közösséghez való viszonyát.

A tematikai egységek általában 8 órára tervezettek. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nyolc héten keresztül egy témával kell foglalkozni. A tanulásszervezés során kifejezetten ajánlott az egyes témakörök integrált feldolgozása, illetve az egyes témáknak az első, és a második évfolyam közötti szétosztása.

Legyen fontos számára keresztyének nagy családjához való tartozás, egyházához, gyülekezetéhez való kötődés.

3–4. évfolyam

Ebben a képzési szakaszban – az életkori sajátosságokhoz illeszkedve – tágul a megismerendő környezet: az iskola világából kitekintünk a felnőttek világa felé, miközben a szűkebb környezetből a tágabb környezetbe lépünk. Ennek kapcsán egy-egy jelenséggel kapcsolatos múltbeli elképzelések és modern magyarázatok, régi és mai alkalmazások vizsgálatára és értelmezésére is alkalom nyílik.

A 3–4. évfolyamon az egyszerűbb vizsgálatok mellett egyre nagyobb szerepet kapnak a módszeresebb megfigyelések. A rácsodálkozástól a tapasztalatok mind szabatosabb megfogalmazásáig jutunk el: innen vezet majd az út azok rögzítéséig, rendszerezéséig és a természethez intézett kérdéseknek megfelelő kísérletek megtervezéséig a magasabb évfolyamokban. Mindez megalapozza az igényt az információkeresésre, az önálló munkavégzésre.

Az emberi test működésével kapcsolatban a leíró megfigyelésen túllépve egyre fontosabbá válik az ok-okozati összefüggések feltárása. Emellett a divattal, szokásokkal kapcsolatos kritikus állásfoglalás, a tudás alkalmazásának igénye, az érvek és ellenérvek keresése és összevetése is fontos szerepet kap. Mindez a természettudományos műveltség megalapozásához elengedhetetlen.

Az élő és élettelen természeti jelenségek rendszerbe foglalásán, a kölcsönhatások feltárásán keresztül a megértés igényére helyezünk hangsúlyt. Kiemelt szerepet kap a környezettudatosság, illetve az ember és a természet harmonikus együttélési módjainak tisztelete, ilyen megoldások értékelése és keresése. Ne legyen számára ellentétében a hit és a tudomány. Legyen tapasztalata arról, hogy a Világ az embere számára - mint teremtmény számára – mindig tartogatott és tartogat titkokat. Minden egyes felfedezés újabb titkok elé állít.

Az egyes foglalkozások, szakmák megismerésén keresztül azok tisztelete, a munka értékének megbecsülése, a kezdeményezőkézség és a segítő magatartás (önkéntesség) fejlesztése jelenik meg kiemelt nevelési célként.

A visszatérő témák lehetőséget adnak az ismeretek elmélyítésére, miközben a tanulók megtapasztalhatják, hogy a már elsajátított ismeretek, készségek, a már megszerzett tudás (legyen az még egyelőre bármilyen töredékes vagy esetleges is) hasznosíthatók az újabb ismeretek megszerzésekor. A közvetlen környezetben, a mindennapi életben megtapasztalható jelenségekből kiinduló, a problémák megértését célzó tanulás a természettudományos gondolkodás fejlődése mellett segíti az egyéni tanulási stílus kialakítását is. Ezzel alapozzuk meg az igényt a tudás folyamatos bővítésére, a tudomány fejlődésének követésére, a környezeti jelenségek megfigyelésére, a magyarázatok megtalálására.

Az önálló és kritikus információszerzés a természettudományos műveltség megalapozásának kulcseleme, de jelentős szerepe van a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésében, illetve az állampolgárságra, demokráciára való nevelésben is. A megvalósítást változatos tevékenységek: projektmunka, az érveken, tényeken alapuló vita, a különböző kollaboratív feladatok, szerepjátékok stb. segíthetik. Érdemes az írott információk mellett a különböző multimédiás és infokommunikációs források adta lehetőségeket is kihasználni. Ez a korosztály a képi információkra különösen fogékony, és képek segítségével igen hatékonyan

fejezi ki magát. Erre építve nemcsak a hatékony, önálló tanuláshoz, hanem az esztétikai-művészeti tudatosság fejlődéséhez is hozzájárulhatunk.

A tantárgyi tartalmak és az aktív, problémaalapú tanulás módszerének alkalmazása jelentős szerepet játszanak a testi-lelki egészség alakulásában, a fenntarthatóság és a környezettudatos szemlélet fejlesztésében, a hatékony, önálló tanulás különböző technikáinak megismerésében és gyakorlásában.

A lakóhely és az ország főbb nevezetességeinek megismerése és bemutatása, egy választott nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerésének kapcsán fejlődik az azonosságtudat, valamint a hazához és a lakóhelyhez való kötődés, a tudománytörténeti elemek pedig a tudomány és technika fejlődésének felismerését, az egyes találmányoknak az emberiség fejlődésében betöltött szerepének értékelését segítik elő.

A jeles napokkal kapcsolatos szokásoknak a természet változásával való összekapcsolása hozzájárul annak megértéséhez, hogy hagyományaink segítenek a természettel való kapcsolat újrafelfedezésében, megélésében és egyúttal életünket is strukturálják.

A legtöbb tematikai egység 8 órára készült. A feldolgozás során azonban ezek az egységek két évfolyamra bontva is megvalósíthatóak.

A megismerési folyamat irányításában általában, de a terepi látogatások és az önálló munka során különösen is fontos a tanító facilitátori szerepe és a segítő értékelés formáinak az alkalmazása.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

A tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzéséhez javasolt táblázat szerkezete a kerettanterv alapján

1. évfolyam:

Tematikai egység	Iskolás lettem	Órakeret 7
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerési módszerek folyamatos alkalmazása (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés). A térbeli tájékozódás fejlesztése. A mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések felismerése és értelmezése. A jelekből álló információkhoz kapcsolódó kommunikáció fejlesztése. A természeti és az épített környezet megfigyelése, megkülönböztetése az iskolai környezetben. A napszakok tevékenységekhez kötött megnevezése. Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása, gyakorlása. Az iskolai közösség szerepe. Az iskola helyiségeinek és berendezésének rendeltetésszerű használata, óvása. A környezettudatos magatartás alapozása, gyakoroltatása, folyamatos fejlesztése a mindennapi életben. Közlekedési (viselkedési) kultúra fejlesztése.	
Témák Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Mi a különbség az óvoda és az iskola között? Mi van az iskolában? Hogyan tájékozódunk az iskola épületében? Az iskolai élet rendje. Kikkel találkozunk az iskolában? Hogyan öltözködünk, ha iskolába megyünk? Milyen élőlények vannak a tanteremben, az iskolában, az iskola udvarán? Miért nem akar sok szülő hobbiállatot otthonra? Ismeretek: A környezetünkben előforduló anyagok érzékelhető tulajdonságai. A szobanövények és a hobbiállatok gondozása. Életfeltételek. Az időjárást jelző piktogramok. Az iskolában található jelek, jelzések, piktogramok.	Helyes viselkedés és megfelelő öltözet az iskolában (tanórán, különböző szabadidős foglalkozásokon, szünetben). Az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása. Megszólításuk, köszönés, udvariassági formulák használata. Az osztályterem, ahol szeretek lenni: az osztályteremben található tárgyak, bútorok megnevezése, jellemző tulajdonságaik összegyűjtése, csoportosításuk különböző szempontok szerint. Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, különbségek megfogalmazása. Egyszerű növényápolási munkák elvégzése (ültetés, öntözés, talajlazítás) és a hozzájuk tartozó néhány eszköz nevének megismerése, az eszközök használata. A hobbiállatok, a házban és a ház körül élő állatok megnevezése, egy-egy (az ember számára) jellemző tulajdonságának megnevezése. Az időjárás megfigyelése, az időjárásnak megfelelő öltözködés megtervezése. Tájékozódás az iskola épületében. Az iskola épületében és a környéken található jelek, jelzések értelmezése. Mérés, becslés, vázlatos alaprajz készítése. Tájékozódás vázlatrajz alapján. Természetes mértékek (lépés, arasz stb.) használata Református iskolában a nevelés, oktatás alapja Istennek a Szentírásban adott kijelentése, valamint	Vizuális kultúra: színek, formák. Matematika: távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése. Technika, életvitel és gyakorlat: helyes öltözködés. Hit és erkölcstan: érzelmek (pozitív, negatív) Matematika: folyamat mozzanatainak időbeni elhelyezése.
--	--	---

	református egyházunk hitelvei. Példabeszédek 4.f 1 Mózes 1,5 Márk ev. 4,26-29 Hasonlóságok és különbségek az óvodai és iskolai napirend között. Egyre biztosabb és biztonságosabb tájékozódás az iskola épületében, és környezetében az irányok pontos alkalmazásával. Az osztályterem rendje. Helyes bepakolás az iskolatáskába, az iskolapad rendje, taneszközök helye. A saját taneszközök vizsgálata abból a szempontból, hogy melyik környezetbarát. Az iskola környékén található közlekedési táblák jelzéseinek értelmezése. A közlekedési szabályok betartásának fontossága. A napszakok váltakozásának tevékenységhez kötött érzékelése. A világban rend van. Isten a teremtésben úrrá lett a sötétség felett. Zsolt.36,10. Velünk van nappal és éjszaka. „Ezer esztendő...” Zsolt. 90,4.0000 A hétköznapiak, hétvégék és az ünnepnapok eseményeinek összehasonlítása. Részvétel a növény és állatgondozási munkákban.	
Értelmező kulcsfogalmak	Élő, élettelen, növény, állat, életjelenség.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	
Tematikai egység	Az évszakok és az időjárás	Óra ker et 7

Előzetes tudás	Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepek, jeles napok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felépítés és működés szempontjából az időjárás jellemzői és az évszakok kapcsolatának felismertetése. Az ember megismerése és egészsége szempontjából az évszakokhoz kötődő öltözködés, helyes táplálkozási szokások jelentőségének megértetése. A környezet és fenntarthatóság szempontjából kapcsolat felismertetése a növények állapota és az állati viselkedés, valamint a környezeti változások között. Annak felismertetése, hogy az időjárás befolyásolja az élőlények állapotát.		
Témák, Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Élő, vagy élettelen? Milyen változásokat érzékelünk a természetben a négy évszaknak megfelelően? Melyik a legkedvesebb évszakom? Miért? Hogyan védjük meg testünket a hideg, a meleg, a szél és a csapadék ellen? Mi jellemzi táplálkozásunkat a különböző évszakokban? Hogyan viselkednek a növények és az állatok különböző körülmények között? Ismeretek: Az évszakok váltakozása. A napok és a hónapok. 1Mózes 1,14-15 Prédikátorok 3.f. Az időjárás évszakonkénti megfigyelése, lejegyzése a tanult piktogramokkal. Őszi séta egy közeli parkban. Az évszakok váltakozása. A napok és a hónapok. A csapadék formái (eső, köd, hó). 1Mózes2,5 A növények fényviszonyokhoz való alkalmazkodásának megfigyelése. Az állatok változó hőmérsékleti viszonyokhoz való alkalmazkodása. Az időjárás hatása az élőlények táplálkozására. Máté 6,26 Az élőlények energiaszükséglete és életmódja közötti kapcsolat. Az egészséges táplálkozás jellemzői a különböző évszakokban. A folyadékfogyasztás szerepe, minősége, aránya.	Az élő és élettelen megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok keresése, csoportosításuk. Az élet Isten ajándéka. Az ember társ a teremtmények világában. Felelős értük – ez Isten parancsa. Prédikátorok könyve, 1 Mózes 1,27-29 Római levél 6,23 Az évszakokra jellemző időjárás megfigyelése. Időjárási napló készítése. Lejegyzés a megismert piktogramokkal. Az évszakokhoz kötődő jelentősebb ünnepek, jeles napok, hagyományok (az óvodai és az otthoni tapasztalatok felelevenítése). Az egyházi év ünnepeinek megismerése. Máté, Márk, Lukács első fejezetei (karácsony) Márk 14,12(húsvét) Apostolok cs. (pünk.) A réteges öltözködés szerepének megértése, és gyakorlása a mindennapokban. Időjárás-előrejelzési minták alapján a megfelelő öltözködési tanácsok összeállítása. A bőr védelme.	Technika, életvitel és gyakorlat: az időjárásnak megfelelő öltözködés. Magyar nyelv és irodalom: Versek, mesék, szólások, mondókák az évszakokról és az időjárásról. Vizuális kultúra: önkifejezés: évszakok ábrázolása.	

	Az időjárás növényekre és állatokra gyakorolt hatásának megfigyelése, bizonyítása egyszerű kísérletekkel. Konkrét példák gyűjtése. Összefüggések a növények élete, fejlődése és a fényviszonyok között. A háziállatok és a vadon élő állatok életmódja közötti különbségek megláttatása. Évszakokhoz kötődő rajzos napi étredek összeállítása. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata.	
Értelmező kulcsfogalmak	Időjárás, évszakai változás, egészségvédelem.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Testünk, egészségünk	Órakeret 8
Előzetes tudás	Elemi tájékozottság a táplálékcsoportok felismerésében, megnevezésében. A testmozgás, a játék jelentősége, az óvodai napirend.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ember megismerése és egészsége szempontjából a saját test megismerése. Az egészséges életmód elemeinek megismerése. Kulturált megjelenés, helyes napirend, az alapvető tisztálkodási és táplálkozási szokások megismerése az egészségmegőrzés érdekében.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan segíti életünket a helyesen megtervezett napirend? Példabeszédek 17,22 Hogyan, mikor, és mennyit tanulunk? Ezékiel 34,16 Mit jelentenek számunkra a tartalmas pihenő és ünnepnapok? Prédikátorok 3.f. Milyen hatással vagyunk egymásra a rendezett megjelenésünkkel?	Életünk, egészségünk Isten ajándéka, hálaadásra, felelősségre indít. Napi- és heti rend tervezése rajzzal, a megvalósítás megbeszélése, értékelése. A helyes testtartás, és a megfelelő világítás szerepe egészségünkben. A helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások	Hit- és erkölcstan: egészséges életmód. Matematika: előtte, utána, később, korábban használata. Technika és életvitel: a kulturált étkezés.

Milyen tisztálkodási műveleteket tudunk önállóan elvégezni? Márk 7,1 Hogyan táplálkozik egészségesen egy első osztályos gyerek? Ismeretek: Helyes időbeosztás, napirend. A rendszeres és helyes tisztálkodás. Az emberi test külső képe. Az ember fő testrészei. Érzékszerveink, és szerepük a környezetünk megismerésében. Az éhség, mint a szervezetünk jelzése. A helyes táplálkozás, a táplálékcsoportok aránya. Kulturált étkezési szokások. Megfelelő mennyiségű folyadékfogyasztás. Kézművészet, terített asztal, nyugodt körülmények, alapos rágás, étkezés utáni fogmosás, nyugodt emésztés. A megfelelő folyadék bevitel mennyisége, minősége.	tudatosítása a mindennapi gyakorlatban. Az életkori sajátosságoknak megfelelő önállóságra törekvés. Anyag és energiatakarékosság. Érzékszerveink Isten ajándékai. A keresztyén hit szerint a körülöttünk lévő világ Isten által teremtetett világ. Zsoltárok 139,13-16 Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése, gyakorlása, alkalmazása. A rendszeres, nyugodt táplálkozás szerepének felismerése. Az alapvető táplálékcsoportok megismerésével a változatos táplálkozás szerepének tudatosítása. A táplálékok megfelelő csoportokba rendezése. Egészséges és egészségtelen ételek, italok felismerése, csoportosítása. Napi étrend összeállítások elemzése, és szükséges javítása. Saját napi étrend összeállítása rajzban. Az étkezéssel kapcsolatos szokások biológiai hátterének felismerése. A helyes étkezési szokások megismerése, gyakorlása, betartása. A jó ivóvíz fontossága.	
Értelmező kulcsfogalmak	Testrészek, érzékszervek, táplálkozási szabályok, tisztálkodási szabályok	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Anyagok a környezetünkben	Órakeret 7
Előzetes tudás	Az osztályterem bútorzatának és tárgyainak megnevezése. Néhány használati tárgy anyagának megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ; a felépítés és működés kapcsolata, illetve az állandóság és változás szempontjából kapcsolat keresése az anyagok tulajdonsága, és a tárgyak funkciója között. A környezet szépítése, megbecsülése iránti igény megalapozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mi van a szappanbuborék belsejében? Milyen a folyadékok alakja? Miből van a jégkocka? Hová tűnik a víz az edényből, ha forraljuk? Tudnánk-e víz és levegő nélkül élni? Ismeretek: Az anyagok (tárgyak) tulajdonságai (méret, szín, forma, keménység, átlátszóság, rugalmasság, simaság-érdeesség, felhasználhatóság). A szilárd anyagok tulajdonságai. A levegő és a víz tulajdonságai és jelentősége az élőlények életében. 1Mózes1,21	A tanteremben található tárgyak érzékszervi vizsgálata, csoportosítása különböző szempontok szerint. Kapcsolat keresése a tárgyak anyaga és felhasználása között. Egyszerű példák felsorolása. A környezetben gyakran előforduló anyagok érzékszervi vizsgálata, halmazállapot szerinti összehasonlítása. Egyszerű játékok a levegővel és a vízzel. A tapasztalatok megfogalmazása szóban.	Magyar nyelv és irodalom: szólások, versek a vízzel, levegővel, jéggel kapcsolatosan. Vizuális kultúra: a víz megjelenítése különböző műalkotásokban. Technika életvitel és gyakorlat: a vízi közlekedés Ének-zene: vízzel kapcsolatos dalok. Testnevelés és sport: téli sportok, úszás.
Értelmező kulcsfogalmak	Anyag, tulajdonság, felhasználás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	
Tematikai egység	Élőlények közösségei	Órakeret 7
Előzetes tudás	Növény, állat, virág, levél, szár.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerek, illetve a felépítés és működés szempontjából az életközösségek kapcsolatainak megismerése. Annak felismerése, hogy egyes élőlények környezeti igényei eltérőek.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Élő, vagy élettelen? Milyen élőlényekkel találkozunk a parkban? Mi terem a kertben? Milyen kapcsolatban vannak az élőlények egymással? Milyen eszközöket használunk a kert gondozásában? Milyen állatok élnek a házban, és a ház körül? Ismeretek: Életjelenségek. A parkban élő néhány növény és állat felismerése, neve, életük környezeti feltételei. A szobanövények gondozása. Néhány gyümölcs és zöldségféle és kerti virág felismerése, neve. A kerti munkák során használt néhány eszköz megnevezése, funkciója. A növény részei. A növény életszakaszai. Állatok a házban, és a ház körül. A házi kedvencek gondozása.	Élő és élettelen megkülönböztetése tulajdonságok alapján, csoportosításuk. Egy - az iskola közelében található - jellegzetes életközösség megfigyelése, jellemzése. A parkok, zöld területek hatása egészségünkre. A zöldség és gyümölcsfélék jelentősége táplálkozásunkban. Rész és egész funkciója, kapcsolatának felismerése. A növények életében bekövetkezett változások. A növekedés-fejlődés és a gondozás közötti kölcsönhatások felfedezése. Szerepvállalás a növények és állatok gondozásában, rendszerességre törekvés. Példab.10,4 Theszalonika 3,10	Magyar nyelv és irodalom: versek, mesék állatokról, növényekről. Ének-zene: gyermekdalok, zeneművek növényekről, állatokról. Vizuális kultúra: önkifejezés. Növények és állatok ábrázolása. Testnevelés és sport: állatok mozgásának utánzása.
Értelmező kulcsfogalmak	Életfeltételek, környezeti igény, sokféleség, életközösség, természetvédelem.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

A fejlesztés várt eredményei atanév végén	Alapvető tájékozódás az iskolában és környékén. Az évszakos és napszakos változások felismerése és kapcsolása életmódbeli szokásokhoz. Az időjárás elemeinek ismerete, az ezzel kapcsolatos piktogramok értelmezése; az időjáráshoz illő szokások.
---	--

2 .évfolyam:

Tematikai egység	Otthontól az iskoláig	Órakeret 8
Előzetes tudás	Természetes hosszsmértékek és léptékek.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ szempontjából az energiatakarékos üzemeltetés jelentőségének felismertetése. Az iskolában dolgozó felnőttek munkájának megbecsülése. Léptékek felismerése, becslés mérés alkalmazása. A környezet és fenntarthatóság szempontjából a felelős felhasználói magatartás megalapozása, erősítése. A természeti és társadalmi környezethez való pozitív viszony megalapozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan jutok el az iskolába? Hogyan működik az iskola épülete? Miért szép a lakóhelyem és környezete? Mit tehet egy második osztályos gyerek a környezete megóvásáért? Ismeretek: A helyi közlekedés. Energiaforrások a háztartásban. A fűtés lehetséges módjai. Az iskola épületének működése (fűtés, világítás, vízszolgáltatás, szellőztetés). Az épületek karbantartásával, állagmegőrzésével kapcsolatos munkák otthon, és az iskolában. A földfelszín formakincsének elemei (hegy, völgy, domb, síkság, folyó, patak, tó) Alaprajz, útvonalrajz.	Alaprajz készítése az osztályteremről, vázlat az iskoláról. Útvonalrajz készítése a lakhely és az iskola között. Isten gyermekeiként biztonságban élhetünk. Ez ne legyen a hamis biztonság érzése, a veszélyhelyzeteket meg kell előzni. Becslés, mérés. Az iskolába jutás környezetbarát módjának megtervezése, összehasonlítása a saját gyakorlattal, következtetések levonása. Az iskola és az otthoni háztartás összehasonlítása (léptékkülönbség felismerése). Ötletek gyűjtése az energiatakarékosságra otthon, és az iskolában. A megvalósítás módjának megbeszélése (rendszeresség, mindenkinek be kell tartania). Az energiatakarékosság környezetvédelmi és anyagi jelentőségének beláttatása. 1Theszalonika 5,21 Az épületek és berendezéseik felelős használata az állagmegőrzés szempontjából. Kapcsolat a használat intenzitása, a kopás, állagromlás – és a karbantartási munkálatok szükségessége, gyakorisága között.	Magyar nyelv és irodalom: versek az otthonról, a családról. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, környezetünk szépítése. Hit- és erkölcstan: takarékoskodás önmagunk és a közösség érdekében. Vizuális kultúra: táj ábrázolása.

	Alaprajz készítése a saját tanteremről és szobáról. Egyszerű útvonalrajz készítése az otthontól az iskoláig. A földfelszín formakincseinek megnevezése a lakóhelyen és környékén. A földfelszín formakincsének elemei a lakóhelyen.	
Értelmező kulcsfogalmak	alaprajz, lépték, energiatakarékosság, felelősség	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Élőlények közösségei	Órakeret 13
Előzetes tudás	fa, bokor, gyökérzet, virág, levél, szár, állatkert	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerek, illetve a felépítés és működés szempontjából az életközösségek kapcsolatának megismerése. Annak felismerése, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek. Mesterséges és természetes életközösségek összehasonlítása. Életjelenségek felismerése növényeken, állatokon, saját testen. Belső érzelmi alapokon nyugvó, környezet érzékenységre megalapozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Tarthatnánk-e oroszlánt hobbiállatként? Mi a különbség és a hasonlóság a mesebeli erdő, és az igazi erdő között? Kirándulás egy lakóhely közeli erdőbe. Ismeretek: Életjelenségek, életfeltételek. Egyes növény és állatfajok igényei. Állatkert, vadspark. Élőhely (erdő). Életközösség.	Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása (sokféleség, változatosság, mintázatok alapján). Az állatkertek természetmegőrző szerepének felismertetése (kipusztulóban lévő fajok védelme). Az állatokhoz való helyes viszonyulás kérdésénél elgondolkodtató: a teremtés történetben az ember és a szárazföldi állat teremtéséről egy napon esik szó. Az ember	Magyar nyelv és irodalom: versek növényekről, állatokról, állatmesék, szólások, találós kérdések. Ének-zene: állatokról és növényekről szóló dalok.

Növények. Fa, cserje, lágyszárú, fás szárú növények. Lombhullatók, örökzöldek. Állatok. Veszélyeztetett fajok. Táplálkozási kölcsönhatások: ragadozók, növényevők. Ízeltlábúak, madarak, emlősök. Szaporodás: pete, tojás, eleventhöz. Összefüggés az élőlények energiaszükséglete és életmódja között. Természetvédelem.	különleges helyzete különleges felelősség ! Bemutatás, információkra alapozott felfedezési lehetőség nyújtása. Annak magyarázata, hogy miért nem egyszerű az állatok állatkertben való tartása. Felelősségérzet felkeltése a természettel kapcsolatban. A környezet ártalmas hatásai, az emberi felelőtlenség következménye. 1Mózes 1,26-29 Az iskola közelében található természetes életközösség (erdő) megfigyelése, jellemzése. Készülődés lélekben, az erdőjárás szabályainak betartása. Az életközösség növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok felismertetése. Lágyszár, fás szár közötti különbségek felfedezése tapasztalati úton. Állatok táplálkozás szerinti csoportosítása: ragadozók, növényevők; ízeltlábúak, madarak, emlősök. Egyed, csoport, életközösség megkülönböztetése konkrét esetekben.	Vizuális kultúra: állat- és növényábrázolás művészetekben, állatok formázása. Hit-és erkölcsstan: természetvédelem.
Értelmező kulcsfogalmak	Életközösség, életfeltétel, sokféleség, természetvédelem, környezeti igény, táplálkozási kapcsolat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Testünk, egészségünk	Órakeret 12
Előzetes tudás	Napszakok, évszakok, egészséges életmód.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ember megismerése és egészsége szempontjából a saját test megismerése. Az egészségtudatos táplálkozási szokások kialakítása a minőségi és mennyiségi szempontok figyelembevételével. Törekvés az egészséges életmód megismert elemeinek betartására. Annak felismerése, hogy számos szokásnak biológiai alapja, magyarázata van. Magatartás és lelki egészség szempontjából az önismeret alapozása. Az egészség értékének tudatosítása.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák, ismeretek, gyakorlati alkalmazások: Mennyit változtunk első osztályos korunkhoz viszonyítva (magasság, testtömeg, tudás, ügyesség)? Mi a különbség a felnőttek és a gyerekek testméretei között? Miből mennyit együnk? Milyen feldolgozási eljárással őrzik meg leginkább az élelmiszerek értékes anyagaikat? Mennyi ideig tárolhatók a különböző ételek? Ismeret: Életműködéseinkhez energiára van szükségünk, amelyeket az elfogyasztott élelmiszerekben lévő tápanyagok biztosítanak. A leggyakoribb élelmiszerek energiatartalma (alacsony, magas), a tápanyagok fajtái (fehérje, zsír, szénhidrát). Táplálékpiramis. Mértékletesség. Az ideális testsúly jelentősége. Az elhízás és az alultápláltság veszélyei. Hiánybetegségek. Szent-Györgyi Albert szerepe a C vitamin előállításában. Alapvető konyhai műveletek: aprítás, melegítés, hűtés, fagyasztás, szárítás, forralás. A konyhai higiénés szabályok. A maradék étellel kapcsolatos higiénés szabályok. Az ételmérgezés okai és következményei. Önismeret.	Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése a természetben és az ember életében, a test működésében. Példák gyűjtése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra, légzésszáma. Osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülők és más felnőtt testméreteinek mérése. Adatok összehasonlítása, viszonyítása. Élelmiszerfajták csoportosítása energiatartalmuk (magas, alacsony), illetve tápanyagtartalmuk alapján. A gondviselő Isten ajándéka teszi lehetővé az életet – táplálkozást. Máté 6,25-33 Lukács 12,22-32 „Hajtsd a föld gyenge, maghozó növényt, gyümölcsfát...” 1 Mózes 1 = teremtés Egy saját heti étrend elemzése társak segítségével. Kritika megfogalmazása. Az étkezéssel kapcsolatos jó és rossz szokások gyűjtése, felismerése (rendszeretlenség egyoldalúság, pazarlás). A hiánybetegségek következményei. Egy hagyományos egyszerű helyi étel elkészítése. Az ételkészítés folyamatának megfigyelése, megfelelő	Magyar nyelv és irodalom: az étkezéssel kapcsolatos alapvető illemszabályok olvasása. Technika, életvitel és gyakorlat: főzés, ételkészítés; az ételek tárolási módja; egészséges táplálkozás. Ének-zene: ételekről, étkezésről szóló dalok. Vizuális kultúra: önkifejezés: gyümölcsök festése, formázása.	

	higiénés szabályok alkalmazása. Az ételek romlandóság szerinti sorba rendezése, tárolásuk szabályai. Tervezés: milyen elemőzsiát és italt vigyünk magunkkal egy kirándulásra télen és nyáron. Az ételmérgezés tüneteinek felismerése, tennivalók, lehetséges következmények. Saját külső és belső tulajdonságok feltérképezése segítséggel. Istentől kapott szeretet, a felebarát szeretetre indít.	
Értelmező kulcsfogalmak	Egészségtudatos magatartás, táplálkozási piramis, ételmisszer-higiéné.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Az anyagok tulajdonságai	Órakeret 3
Előzetes tudás	A környezetünkben előforduló leggyakoribb anyagfajták felismerése, megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ; a felépítés és működés kapcsolata. Kapcsolat keresése az anyagok tulajdonsága és a felhasználása között. Összefüggések keresése az égés feltételei, és a tűzoltás szabályai között. Az anyagok gazdaságos felhasználása a háztartásban.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért csak szülői felügyelet mellett lehet használni egy második osztályos gyereknek a gyertyát és a csillagszórót? Milyen anyagból készült tárgyak jelentenek a legnagyobb veszélyt a környezetünkben tűz esetén? Mit kell tenni tűz esetén? Miért mérik kilóra az almát, literre a tejet, dekára a paprikát?	Isten által teremtetett világ sokféleségében az Isten mindenhatóságának éreztetése. A környezetben található természetes és mesterséges anyagok megkülönböztetése és csoportosítása. A környezetben lévő tárgyak csoportosítása: tűzveszélyes (gyúlékony), éghető, éghetetlen.	Magyar nyelv és irodalom: versek, mesék, szövegek, közmondások találós kérdések a vízzel, jéggel kapcsolatosan. Vizuális kultúra: önkifejezés: nyári zápor, téli táj, korcsolyázás.

Csak a folyadékok önthetők? Önthető-e a kristálycukor, a liszt, a zsemlemorzsa? Hogyan oldódnak az anyagok? Miért eltérő az anyagok oldhatósága a különböző oldószerekben? Mi alakítja az időjárást? Ismeretek: Természetes és mesterséges anyagok a környezetben található tárgyakban. Az égés folyamata (égési feltételek, égéstermékek, éghető és éghetetlen anyagok). Az égési folyamatokat kísérő energiaváltozások. Éghető anyagok a környezetünkben. A gyufa használata (Irinnyi János, a gyufa feltalálója). Tűzvédelem, a tűzoltás alapelvei, eszközei. 2Mózes22,5 Halmazállapotok: a légnemű anyagok (gázok) kitöltik a rendelkezésre álló teret; a folyadékok alakja változatlan, de felveszik az edény alakját; a szilárd anyagok megtartják formájukat. Az önthetőség nem jelenti önmagában azt, hogy egy anyag folyékony halmazállapotú. Az anyagok mérhető tulajdonságai: Térfogat és tömegmérés, kifejezés a matematika órán tanult mértékegységekkel (deciliter, liter, kilogramm, dekagramm). A víz halmazállapot-változásai (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás). A halmazállapot változások kapcsolata a hőmérséklet változásával. Oldat. Vízben való oldhatóság. A melegítés és hűtés a mindennapi gyakorlatban. Az időjárás elemei. Celsius skála, hőmérséklet. A csapadék formái, és halmazállapotuk.	Az égés feltételeinek megállapítása kísérlettel. Mindkét igazság bizonyítása: az égéshez melegítés kell, az égést melegítésre lehet felhasználni. Kapcsolat keresése az égés feltétele és a tűzoltás között. Felkészülés a vészhelyzetre. A tanterem elhagyása az iskola tűzriadó terve szerint. Annak felismerése, hogy a gyors, fegyelmezett cselekvés életet menthet. A tűzoltók munkájának megbecsülése. Különböző anyagok összehasonlítása halmazállapotuk szerint. Különböző halmazállapotú anyagok érzékszervi vizsgálata. A tapasztalatok megfogalmazása szóban. Tömeg és űrmértékek mennyiségének leolvasása különböző élelmiszeripari termékekről. Kapcsolat keresése a víz halmazállapot- változásai és köznapi alkalmazása között (például hűtés jégkockával, melegítés gőzzel). Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben és a háztartásban. Különböző anyagok viselkedésének megfigyelése vízben. Oldatok készítése. Az anyagok csoportosítása vízben való oldhatóság szerint. A meleg és hideg vízben való oldódás összehasonlítása. Folyadékok hőmérsékleténekmérése. Felelősség megláttatása a meteorológusok munkája kapcsán.	Matematika: Mérések, mértékegységek. Ének-zene: a tűzzel, vízzel kapcsolatos dalok. Hit- és erkölcstan: a testi épség védelme.
--	---	---

	Az időjárással kapcsolatos mérések pontosságának jelentősége. A levegő hőmérsékletének mérése.	
Értelmező kulcsfogalmak	Halmazállapot, halmazállapot változás, térfogatmérés, tömegmérés, oldódás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

A fejlesztés várt eredményei atanév végén	Az emberi test nemre és korra jellemző arányainak leírása, a fő testrészek megnevezése. Az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete és alkalmazása. Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása. Az élővilág sokféleségének tisztelete, a természetvédelem fontosságának felismerése. Használati tárgyak és gyakori, a közvetlen környezetben előforduló anyagok csoportosítása tulajdonságaik szerint, kapcsolat felismerése az anyagi tulajdonságok és a felhasználás között. Masterséges és természetes anyagok megkülönböztetése. A halmazállapotok felismerése. Egyszerű megfigyelések végzése a természetben, egyszerű vizsgálatok és kísérletek kivitelezése. Az eredmények megfogalmazása, ábrázolása. Ok-okozati összefüggések keresésének igénye a tapasztalatok magyarázatára.
---	---

3. évfolyam

Tematikai egység	A mezőn	Óra-keret 8
Előzetes tudás	Életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszakok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felépítés és működés kapcsolatában az élőlények csoportosítása, a haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Milyen növények és állatok élnek a mezőn? Hogyan kerül a kenyér az asztalra?	Az élővilág szerveződési szintjeinek felismerése. A megfigyelt élőlények csoportosítása: növények, állatok	Magyar nyelv és irodalom: a kenyérrel kapcsolatos mesék, szövegek, közmondások.

Ismeretek: A mező (szántóföld - rét - legelő). Néhány jellemző vadon élő és termesztett növény felismerése, hasznosítása . Hazai vadon élő állatok (rókalepke, kárász, csuka, mezei pocok, mezei nyúl, fácán,). Szaporodás: pete, tojás, elevenszülő. Kenyérsütés: búza, liszt, és kenyér példáján a nyersanyag, termék, késztermék fogalma, a rostálás, szitálás, az őrlés, a kelesztés és a dagasztás folyamata. Az üzletekben kapható kenyerek és adalékok szerepe. Kenyérsütés házálag. Kapcsolódás az új kenyér ünnepéhez, a kenyérral kapcsolatos hagyományok.	(ízeltlábúak, halak, madarak, emlősök). Néhány jellegzetes állatnyom tanulmányozása, lerajzolása. Életnyomok gyűjtése a terepi látogatás során. Állatnyomok megismerése. Az emberi beavatkozás hatásának felismertetése, az ember természet átalakító tevékenységének következményei. Példák gyűjtése kenyérfajtákra, összehasonlításuk különböző szempontok szerint. A kenyérsütés példáján a természet tiszteletének felismerése a hagyományos életmód egyszerű cselekvéseiben.	Vizuális kultúra: életközösség megjelenítése. Ének-zene: az élőlényekkel, a kenyérsütéssel kapcsolatos dalok. Technika, életvitel és gyakorlat: gyártási folyamat; alapanyag, nyersanyag, késztermék.
Értelmező kulcsfogalmak	Életközösség, növényi szerv, életciklus, napenergia, kenyérsütés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Megtart, ha megtartod	Óra-keret 7
Előzetes tudás	Növények, állatok, természetes és mesterséges környezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományos életmód, és a helyi tudás jelentőségének megérttetése a környezet és fenntarthatóságához kötődően. A környezet- és természetvédelem szerepének felismertetése. Az ember-természet kapcsolat mint rendszer értelmezése konkrét példák segítségével. A tapasztalati tudás értékelése. A természeti ritmusok és ünnepeink, jeles napjaink közötti kapcsolatok felismerése. A környezettudatos életvitel megalapozása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Milyen kapcsolat van az ünnepek és az évszakok között? (Pl. farsang, húsvét, pünkösd, karácsony). Miért szükséges ápolni hagyományainkat? Lehet-e tanulni egy iskolázatlan embertől? Miért fontos a természetvédelem? Ismeretek: A hazai vizek, vízpartok néhány jellemző élőlénye. Jeles napok, ünnepek kapcsolata a természet változásaival. A lakóhely hagyományai. A gazdálkodó ember természeti és épített környezetének kölcsönhatása az ártéri fokgazdálkodás példáján. Haszonállatok: mézelő méh, szürkemarha, mangalica, racka. Ártéri gyümölcstermesztés (alma, meggy), őshonos ártéri szőlészet. Vadon élő állatok: kárász, csuka, nemes kócsag, fehér gólya, seregély, rókalepke, feketeregő. Gyógy- és fűszernövények: galagonya, szeder, menta. A hagyományos házak anyagai (nád, sás, fűz, agyag, vályog), a települések mérete. A folyószabályozás hatása és a vizek védelme. Az „élő” világ hozzásimul a természethez. Az ember sem tehetné ezt másképp.	Élőhely, testfelépítés, életmód kapcsolata. Kalendárium készítése, jeles napok, és természeti történések, népdalok, népköltések és versek, szépirodalmi részletek megjelenítésével. Példák keresése arra, hogyan látták el az ártéri gazdálkodásból élő emberek táplálék igényüket (növények, tenyésztett állatok, halászat, vadászat). Hogyan készítették és tartósították ételeiket, melyek voltak a használati tárgyaik anyagai. Hogyan éltek együtt a természettel, hogy hosszútávon biztosítani tudják megélhetésüket. Néhány anyag feldolgozása (pl. agyag, fűzfavessző, gyógynövény szárítás). Annak megértése, hogy a helyi sajátosságokra, problémákra a hagyományos tudás kínálja a legmegfelelőbb megoldásokat. A körültekintő, természetbarát emberi beavatkozások jelentőségének felismerése. A vízvédelem szerepének belátása. Az iskolához legközelebb található nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő feladatának megértése. A természetvédelem és a fenntarthatóság kapcsolatának felismerése. Az élő természet alapismeretei: Isten minden teremtményét szereti. „Krisztus az egész világért jött.” János 3,16. A teremtmények „méltóságának” óvása.	Magyar nyelv és irodalom: többjelentésű szavak: a fok szó jelentései. Ének-zene: népdalok. Vizuális kultúra: népművészet. Hit-és erkölcstan: a természet tisztelete, a hagyományok jelentősége. Matematika: rész-egész kapcsolat. Technika életvitel és gyakorlat: a ház részei, építőanyagok, anyagok felhasználása, megmunkálása; élelmiszerek tartósítása.
Értelmező kulcsfogalmak	Fenntarthatóság, fokgazdálkodás, természetvédelem, vizes élőhely, tapasztalati tudás, egyensúly.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
---	--

Tematikai egység	Egészség, betegség	Óra-keret 7
Előzetes tudás	Testrészek, egészséges táplálkozás elemei, hőmérséklet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ember megismerése és egészsége, illetve a felépítés és működés kapcsolata szempontjából a betegségtünetek felismerésének képessége. A kezdeményezőképeség fejlesztése, az egészségtudatos életmód kialakítása és gyakorlása. A felelősségtudat erősítése. Az egészség értékének tudatosítása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért betegedhetünk meg? Hogyan kerülhetjük el a betegségeket? Melyek a betegség jelei? Mitől függ a gyógyulás? Mi a teendő baleset esetén? Ismeretek: Az egészséges életmód (táplálkozás, aktív és passzív pihenés, öltözködés, személyes higiéné, rendszeres testmozgás, lelki egészség). A munka és a pihenés helyes ritmusa. A nyugalom napján Isten jelenlétével ajándékozza meg a világot. Hétköznapi – vasárnap nem lehet szétszakítani. Egymásért vannak. A betegség (nátha, influenza, bárányhimlő) tünetei. Testhőmérséklet, láz mérése. A betegség okai: fertőzés, örökletes betegség, életmód. A gyógyítás. A háziorvos és a kórház feladatai. A gyógyszerár. A védőoltások szerepe. Isten szeretett minket, a felebaráti szeretet válasz Isten szeretetére. Isten dicsérete = felebarát szeretete.	Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. Példák gyűjtése aktív és passzív pihenésre. A betegségtünetek felismerésének gyakorlása esettanulmányokon keresztül. A fertőzés megelőzési módjainak gyakorlása. Az egészségügyi dolgozók munkájának elismerése, tisztelete. Szabályok betartása, viselkedéskultúra az egyes egészségügyi intézményekben. A betegség megelőzés fontosságának felismerése. A mentők munkájának értékelése, tisztelete. Teendők és a segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén.	Testnevelés és sport: a rendszeres testmozgás szerepe. Magyar nyelv és irodalom: szólások, közmondások, mesék az egészséggel és a betegséggel kapcsolatban. Technika, életvitel és gyakorlat: a betegség tünetei, teendők betegség esetén.
Értelmező kulcsfogalmak	Egészségmegtartás, betegség, gyógyítás, gyógyulás, baleset, fogyatékkal élő emberek.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka
--	---

Tematikai egység	Az a szép, akinek a szeme kék?	Óra-keret 4
Előzetes tudás	Testrészek, emberi tulajdonságok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ember megismerése és egészsége szempontjából az alkat, a külső és belső tulajdonságok különbözőségének elfogadtatása. Az öröklődés szerepének felismertetése példákon keresztül. A toleráns és segítőkész magatartás megalapozása, erősítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért látunk valakit szépnek? Csak a szupermodellek lehetnek szépek? Ismeretek: Emberábrázolás a művészetben. Különböző korok szépségideáljai. Külső és belső tulajdonságok. Szerzett és öröklött tulajdonságok. Az ápoltság szépe: a testápolás módjai: (tisztálkodás, haj, köröm, bőr és fogápolás). A divat és a testápolás kapcsolata. Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképességű emberek. Istentől kapott szeretetet, a felebarát szeretetre indít.	Példák, illusztrációk gyűjtése különböző korok, kultúrák szépségideáljaira. Annak felismerése, hogy nem minden szépségideál vagy divat hat pozitívan egészségünkre.. Egyes szokások kifejezetten károsak (tűsarkú cipő, fűző, stb.) Az emberek közötti testi különbségek és hasonlóságok megfigyelése. Az öröklött tulajdonságok megértése példák alapján, csoportosításuk. A helyes és rendszeres testápolási szokások megismerése, gyakorlása. Annak felismerése, hogy a divat nem mindig az egészséges testápolási szokásokat közvetíti. Gyakran felesleges, vagy káros szokásokat is erőltethet. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről. A fogyatékkal élők elfogadása, segítése.	Vizuális kultúra: portré, és karikatúra. Magyar nyelv és irodalom: a jellemzés; hasonlatok, metaforák a szépséggel kapcsolatban. Ének-zene: pozitív és negatív testi tulajdonságot megéneklő népdalok. Technika, életvitel és gyakorlat: a testápolás módjai, egészséges életmód.
Értelmező kulcsfogalmak		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		

Tematikai egység	Merre megy a hajó?	Óra-keret 6
------------------	--------------------	----------------

Előzetes tudás	Halmazállapot-változások, oldódás, kölcsönhatás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ szempontjából a mágnesség szerepének felismerése és kölcsönhatásként való értelmezése; hang - és fényjelenségek tanulmányozása. Az állandóság és változás megfigyelése saját vizsgálatok értelmezésén keresztül. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az egyes jelenségek gyakorlati alkalmazásának megismerése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan talál vissza a fecske tavasszal, az ősszel elhagyott fészke? Hogyan tájékozódtak a hajósok régen, és hogyan tájékozódnak ma? Miért színes a szivárvány? Miért lehet szomjan halni a tengeren? Ismeretek: Tájékozódás csillagképek alapján. A Göncölszekér legendája. Tájékozódás iránytűvel: a Föld mágneses tere, a mágneses vonzás, taszítás. Példák hang- és fényjelenségekre. Keverékek és oldatok. Megfordítható (fagyás-olvasztás, oldódás-kristályosítás) és nem megfordítható folyamatok (égés). Körfolyamat: a víz körforgása a természetben. Sós víz, édesvíz. Az édesvízkészlet mennyisége a Földön a sós vízhez viszonyítva.	Példák keresése az állatok tájékozódására. A Göncölszekér csillagkép felismerése. Rajz készítése szabadon választott csillagképről. A csillagkép nevével kapcsolatos gyűjtőmunka végzése. Vizsgálatok a mágnességgel kapcsolatban (vonzás, taszítás, kölcsönösség felismerése.) Az iránytű működésének értelmezése. Annak megértése, miért jelentett az iránytű feltalálása hatalmas segítséget a hajósoknak. Konkrét jelenségek (rezgő húrok, megütött vizespohár, rezgő vonalzó stb.) vizsgálatán keresztül annak megtapasztalása, hogy a hangot a levegő rezgésén keresztül érzékeljük. Fénytörés és szóródás vizsgálatán keresztül annak felismerése, hogy a fehér fény különböző színek keveréke. Példák gyűjtése a környezetből keverékekre, oldatokra. A sós vízzel végzett kísérletek során annak megtapasztalása, miért fagy be nehezebben a tenger, mint az édesvíz. A víz körforgásának folyamata során a már ismert fizikai változások (párolgás, lecsapódás) bemutatása, az ellentétes irányú folyamatok felismerése. A víz üzenete Isten szeretetéről, az élet lehetősége Annak felismerése, hogy a vizek tisztaságának védelme, és a	Magyar nyelv és irodalom: csillagképekhez kötődő mítoszok, legendák, a hajózással kapcsolatos ismeretterjesztő szövegek, kalandos olvasmányok. Vizuális kultúra: képek a vizekről hajókról. Ének-zene: A hangszerek hangja, hangmagasság; a hajózáshoz kapcsolódó dalok. Matematika: Tájékozódás a külső világ tárgyai szerint; a tájékozódást segítő viszonyok megismerése. Számok, mértékegységek.

	vízzel való takarékoság a földi élet jövőjét biztosítja.	
Értelmező kulcsfogalmak		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		

Tematikai egység	Tájékozódás a tágabb térben (A lakóhely)	Óra-keret 4
Előzetes tudás	Fő világtájak, tájékozódás vázlatrajz alapján, saját település neve, környezete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi azonosságtudat megalapozása, alakítása. A lakókörnyezettel kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése. A térbeli tájékozódás fejlesztése, a térképhasználat előkészítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Melyik országban, megyében élek? Hol helyezkedik el lakóhelyem Magyarországon térképén? Miért szeretek itt élni? Mit tehetünk lakóhelyünk szépítéséért, környezetének védelméért? Ismeretek: Alaprajz, nagyítás, kicsinyítés. A földfelszín formakincsének elemei (hegység, dombság, alföld, tó, folyó, folyó, patak, tenger). A lakóhely természeti környezete. A környező világra igaz: „és látta Isten, hogy jó.....” Az ember kötelessége vigyázni rá, s Isten akarata szerint művelni. Lakóhelyünk és lakókörnyezetünk néhány jellemző természeti és kulturális nevezetessége. A lakóhely történetének néhány fontosabb eseménye. Közlekedés, tömegközlekedés. A vízi, szárazföldi és légi közlekedési eszközök.	A felszíninformák megfigyelése a lakókörnyezetben, filmen, képeken, kialakításuk terepasztalon. A lakóhely felszíninformái, és kialakításuk terepasztalon. a fő világtájak megnevezése, és elhelyezése a térképvázlaton, térképén. Tájékozódás a közvetlenkörnyezetben iránytű segítségével. A fő világtájak meghatározása. Saját település elhelyezkedésének meghatározása hazánk térképén, bejelölése a térképvázlaton. Közös bemutató készítése a lakóhely kulturális és természeti értékeiről. A természeti és mesterséges fogalompár alkalmazása a lakóhely értékeinek leírásában.	Technika életvitel és gyakorlat: közlekedés, utazás, közlekedési eszközök. Matematika: Síkbeli tájékozódás. Távolságok, nagyságrendek becslése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: A lakóhelyhez és környezetéhez kötődő irodalmi alkotások. Ének-zene: A lakóhelyhez kötődő népdalok. Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink.

Értelmező kulcsfogalmak	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	
A fejlesztés várt eredményei atanév végén	Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére. Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben. Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására. A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példákkal. A hagyományok szerepének értelmezése a természetikörnyezettel valóharmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében. Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak bemutatása. Az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint. Egy természetes életközösség bemutatása. Egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezése, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartás ismerete. A lakóhely elhelyezkedése Magyarország térképén, néhány jelentős kulturális és természeti értékének és hagyományának ismerete. Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben, és a problémák megoldásában.

4. évfolyam

Tematikai egység	A kertben		Óra-keret 11
Előzetes tudás	Életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszakok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felépítés és működés kapcsolatában az élőlények csoportosítása, a haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mit érdemes vásárolni a piacon? Honnan származik, és mire utal a növény elnevezés? Mitől növekszik a növény? Ismeretek: A Nap, mint energiaforrás. A napsugárzás hatása az élővilágra. Gombák, növények, állatok. Zöldségek, gyümölcsök. A növény részei (gyökérzet, szár, levél virág, termés). A mag. Ehető növényi részek. Életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregeedés.	Az élővilág szerveződési szintjeinek felismerése. A megfigyelt élőhely élőlényeinek csoportosítása (gomba, növény, állat, zöldség, gyümölcs). Látogatás a piacon, a tanyán, vagy a kertben. Az idényzöldségek, idénygyümölcsök felismerése, csoportosítása aszerint, hogy mely ehető növényi részt fogyasztjuk. Példák keresése magra, termésre. Naptár készítése az idénygyümölcsökről és idényzöldségekről. A	Magyar nyelv és irodalom: Versek zöldségekről, gyümölcsökről. Vizuális kultúra: életközösségek (kert) megjelenítése; zöldség-és gyümölcscsendéletek. Ének-zene: az élőlényekkel kapcsolatos dalok.	

Háziállatok (kutya, macska), haszonállatok (tyúk, kacsa). Lebomlás, komposztálás, rothadás.	növények fejlődésének megfigyelése. A megfigyelt élőhelyen talált növények csoportosítása aszerint, hogy mely életszakaszban voltak. Lebomlás vizsgálata. A komposztálás szerepének felismerése. Szerves hulladékok csoportosítása komposztálhatóságuk szerint. Összefüggések felismertetése a növénytermesztés módja, és az egészséges táplálkozás között.	Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges táplálkozás.
Értelmező kulcsfogalmak	Életközösség, növényi szerv, életciklus, napenergia, kenyérsütés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Mennyi időnk van?	Óra-keret 12
Előzetes tudás	Idő, napszakok, évszakok.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ, a rendszerek, illetve az állandóság és változás szemszögéből az idő fogalmának megértése, az időegységek alkalmazásának fejlesztése, az időfogalom mélyítése. A felépítés és működés, illetve a környezet és fenntarthatóság szempontjából a Föld, a Nap, a Hold kapcsolatának felismertetése. A tudomány, a technika fejlődésének felismertetése példák alapján, a találmányok jelentőségének megvilágítása a távcső példáján.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért épp 24 órából áll egy nap? Mióta használnak órát az emberek? Hogyan mérték az időt régén, és hogyan mérhetjük ma?	Időmérő eszköz készítése, kalibrálása. Napóra megfigyelése. Időmérő eszközök csoportosítása pontosság, használatosság, esztétikum szerint). Annak felismerése, leírása, hogy ilyen jelei vannak az idő múlásának az emberi	Magyar nyelv és irodalom: szólások, közmondások, találós kérdések, metaforák, hasonlatok az idővel kapcsolatosan.

Ismeretek: Az idő mérése. Az időmérés alkalmi és szabványegységei. Az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban. Emberi életszakaszok. Születés és halál. A Föld mozgásai. Föld, Nap, Hold. A holdfázisok képeinek megismerése. A távcső, mint a távoli objektumok megfigyelésének eszköze.	egyedfejlődés egyes szakaszaiban? A születéssel, gyermekvárással, elmúlással kapcsolatos gyermeki elképzelések megbeszélése. A Föld mozgásának modellezése elképzelés alapján (forgás, Nap körüli keringés). Annak felismerése, hogy a Földön nem mindenütt egyszerre van nappal és éjszaka. Az időzónák megsejtése. Kapcsolat keresése a Föld mozgásai, és a naptár elemei között. Képek gyűjtése, csoportos tabló készítése az égitestek szépségének szemléltetésére. Az egyes holdfázisok rajzolása, elhelyezése a naptárban, a ciklikus ritmus felismerése. Annak megsejtése, hogy a különböző időszámítási módszerek miatt eltérések adódhatnak. A távcső működésének vizsgálata. Konkrét példák alapján annak megértése, miért jelentett a távcső felfedezése hatalmas mérföldkövet a tudomány fejlődésében.	Vizuális kultúra: Az idő képi ábrázolása, az égitestek képi ábrázolása. Ének-zene: ütem, ritmus, metronóm. Matematika: folyamat mozzanatainak időbeni elrendezése; időrend kezelése.
Értelmező kulcsfogalmak		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		

Tematikai egység	Miért érdemes takarékoskodni?	Óra-keret 13
Előzetes tudás	Hőmérséklet, az anyagok tulajdonságai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ szempontjából az energiatakarékos magatartás erősítése. A papírgyártás megismerésén keresztül az ipari folyamat főbb lépéseinek megértése, a tudatos fogyasztói magatartás kialakítása, a szelektív gyűjtés fontosságának felismertetése. A múzeumok munkájának értékelése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:	Megfigyelések, vizsgálatok a hő terjedésével kapcsolatban.	Vizuális kultúra: műveletek különféle papírfajtákkal

Fogyasztanak-e áramot az elektromos berendezések készenléti üzemmódban? Miért szükséges a hagyományos izzókat energiatakarékos izzókra cserélni? Mi minden készülhet a környezetünkben papírból? Készíthetünk-e otthon is papírt? Ismeretek: A hőátadás. A háztartási gépek, eszközök, és készülékek energiatakarékosága. Az elektromos készülékek üzemeltetése a hőtermelés miatt veszteséggel is jár. A megújuló és nem megújuló energiaforrások. A papír szerepe mindennapi életünkben. A papírgyártás: az ipari gyártás vázlata (a termék előállítása: nyersanyag, késztermék, hulladék; a papírgyártás vízigényes folyamat). Használati tárgyak és alkotások újrahasznosított papírból. A papír mint csomagolóanyag. Egyéb csomagolóanyagok. Példák a papír, műanyag, fém újrahasznosítására.	A megújuló és nem megújuló energiaforrások megkülönböztetése konkrét példák alapján. A világra nem csupán úgy kell tekintenünk, mint amit szüleinktől örököltünk, hanem mint amit kölcsönkaptunk utódainktól. Az ember műveli és ugyanakkor őrzi a rábízott világot. Felelős érte. Az ember hatalma csak addig terjedhet, amíg megéli ezt a felelősséget. „Boldogok a szelídek, mert ők örökségül bírják a földet.” Különböző papírfajták vizsgálata megadott szempontok alapján. Példák gyűjtése a papír felhasználására. A gyűjtött példák alapján az egy hét alatt felhasznált papír mennyiségének mérése. Ismerkedés a papír történetével. Merített papír készítése. A papírgyártás, a papírkészítés példáján a házi és ipari előállítás különbségeinek megfigyelése. Az újrahasznosítás, az újrahasznosításra gyűjtött példák alapján a tudatos fogyasztói magatartás szerepének felismerése. Az egyes csomagolóanyagok összehasonlítása különböző szempontok szerint (esztétikus, gazdaságos, környezetkímélő, energiatakarékos, újrahasznosítható, eldobó, pazarló). Múzeumlátogatás után beszámoló a szerzett tapasztalatokról előre megadott vagy választott szempontok alapján (szóban, írásban, vagy rajzban).	(ragasztás, kasírozás, kollázs), papírmásé. Technika, életvitel és gyakorlat: gyártási folyamatok. Hit-és erkölcstan: egyéni felelősség kérdése. Matematika: halmazok.
--	--	--

Értelmező kulcsfogalmak	Papírgyártás, újrahasznosítás, energiaforrás, energiatakarékosság.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, vitamóduszok, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka

Tematikai egység	Vágtat, mint a paripa	Órakeret 7
Előzetes tudás	Testrészek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgásjelenségek tanulmányozása során az állandóság és változás és kapcsolatuk felismertetése. Az ember megismerése és egészsége szempontjából a mozgás szerepének felismertetése az egészségmegőrzésben, a mozgás-szervrendszer működésének alapvető megértetése. A felépítés és működés kapcsolatának beláttatása a ló testfelépítésének és mozgásának példáján. Az egészségünket védő és károsító szokások felismertetése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért vágtat sebesen a paripa? Kiből lesz a jó rövidtávfutó? Kiből lesz a jó hosszútávfutó? Hogyan fejleszthetjük mozgásunkat? Ismeretek: A mozgásfajták megkülönböztetése (egyenletes és gyorsuló mozgás, ütközés). A csontok, izmok, ízületek szerepe: hajlékonyság, erő, rugalmasság gyorsaság, ügyesség. Az edzés és a bemelegítés. A testalkatnak, testi adottságoknak megfelelő mozgásformák. A tánc, mint mozgás. A mozgás, mint aktív pihenési forma. A mozgásszegény életmód veszélyei. A ló leírása: testfelépítés, életmód, alkalmazkodás a környezethez. A ló mozgása: ügetés, poroszkálás, vágta. Az egészségünket védő és károsító szokások.	Mozgásjelenségek vizsgálata játékos kísérletekkel: kérdések megfogalmazása a mozgások jellemzőivel kapcsolatban. A jelenségek megfigyelése az állandóság és a változás szempontjából. Változások megfigyelése, adott szempontú besorolása (a mozgás gyorsasága, iránya). Példák gyűjtése mozgással kapcsolatos rekordokra. A rendszeres testmozgás jelentőségének felismerése. Esettanulmányok, példák feldolgozása arról, hogy a rendszeres testmozgás hogyan fejleszti az akaraterőt, állóképességet, ügyességet. A bemelegítés fontosságának és a fokozatosság betartásának belátása az edzés során.	Vizuális kultúra: a mozgás megjelenítése a művészetekben, mozgókép készítése. Ének-zene: népdalok, zeneművek a ló és az ember kapcsolatáról; a ritmus és a mozgás kapcsolata (tánc). Testnevelés és sport: a rendszeres testmozgás, az edzés, a bemelegítés; világsúcsok, nemzeti rekordok különböző sportágakban, lovassportok. Magyar nyelv és irodalom: a mozgás leírására szolgáló rokon

	Lehetőségek keresése a lakóhelyen a rendszeres testmozgás gyakorlására. A kapcsolat felismerése a ló testfelépítése és életmódja, illetve természetes környezete között. Annak magyarázata, miért elterjedt haszonállat a ló. Példák keresése a ló és az ember kapcsolatára. A ló mozgásának megfigyelése, és különböző mozgásformáinak összehasonlítása. A már megismert egészségünket védő szokások összegyűjtése képekben, tablókészítés. A dohányzás, az alkohol, a drog fogyasztás káros hatásának megértetése példákkal.	értelmű szavak, hasonlatok a mozgás kifejezésére; mozgás, illetve a ló mozgásának megjelenítése irodalmi alkotásokban, mondókákban. Technika, életvitel és gyakorlat: életmód, egészséges testmozgás.
Értelmező kulcsfogalmak	Mozgásszerv, mozgásforma.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Önismeret és viselkedés	Óra-keret 13
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret és önreflexió fejlesztése a viselkedési helyzetek tanulmányozásán keresztül. Az ember megismerése és egészsége szempontjából az emberi magatartásformák megfigyelése, hasonlóságok és különbségek keresése az állati kommunikációval. A kapcsolatok és a közösség jelentőségének felismertetése az ember életében.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Igaz-e, hogy „ugatós kutya nem harap?” Van-e hasonlóság az emberi és az állati viselkedés között?	A kutya magatartásának megfigyelésével példák vizsgálata az állati kommunikációra.	Magyar nyelv és irodalom: szólások, közmondások, metaforák az

Hogyan „olvashatunk” mások jelzéseiből? Hogyan kerülhetjük el a sértődéseket, veszekedéseket? Hogyan őrizhetjük meg barátságainkat? Ismeretek: Kommunikáció az állatvilágban: a kutya tájékozódása, területvédő és behódoló magatartása. Az emberi kommunikáció: beszéd, testbeszéd. Mosoly, fintor, bólintás, hunyorítás, testtartás szerepe. Magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben. „Nem tudjátok-e, hogy a ti testetek a Krisztusnak tagja?” I. Kor 6,15. Példák a helyes és helytelen viselkedésre. Együttélés a családban. Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.	Hasonlóságok és különbségek keresése az állati és az emberi kommunikáció között. Az emberi kommunikáció elemeinek vizsgálata filmrészletek, fotók segítségével. A mimika és a testtartás szerepének jellemzése egy-egy példán. A megállapítások kipróbálása, ellenőrzése szerepjátékkal. Emberi magatartásformák megfigyelése különböző helyzetekben. Helyzetgyakorlatok elemzése. Példák csoportosítása (helyes és helytelen viselkedés), érvek és indokok keresése. Az együttélés alapvető szabályainak megbeszélése.	emberi és az állati viselkedéssel kapcsolatosan. Vizuális kultúra: arckifejezések, testbeszéd ábrázolása művészeti alkotásokon. Ének-zene: emberi konfliktusok megjelenése dalokban. Matematika: hasonlóságok és különbségek. Hit- és erkölcstan: emberi kapcsolatok, közösség, a helyes magatartás.
Értelmező kulcsfogalmak	Kommunikáció, metakommunikáció, együttélés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	

Tematikai egység	Tájékozódás a tágabb térben (Magyarország)	Óra-keret 16
Előzetes tudás	Fő világtájak, tájékozódás vázlatrajz alapján, a földfelszín formakincsének elemei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerben való gondolkodás fejlesztése: a rész-egész kapcsolat értelmezése hazánk földrajzi helyzetén belül. A helyi és nemzeti azonosságtudat megalapozása, alakítása. A hazánkkal kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése. A térbeli tájékozódás fejlesztése, a térképhasználat előkészítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:		

Hol találjuk meg Magyarországot a Föld bolygón? Hogyan tervezhetünk meg egy utazást? Ismeretek: Magyarország helyzete: államhatárok, felszínformák, vizek, főváros, települések, útvonalak, szomszédos országok. Hazaszeretet: Isten szeretetét láttassuk meg a sokszor megpróbált magyarság létén. Krisztusi szeretet a honfitárs szeretetére indít. Urunk van, akiben hitünk szerint a magyarság menedéket talál. Egyház=a választottak gyülekezete, akik hallják Isten hívását. II. Tim, 1,9. Magyarország elhelyezkedése: Föld bolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence. A települések infrastruktúra rendszere: nagyváros, város, falu, tanya. Külváros, kertváros, belváros. Vonzáskörzet. Magyarország nagy tájegységei. Hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. Közlekedés, tömegközlekedés.	A fő világtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Az alapvető térképjelek megnevezése Magyarország térképén. A szomszédos országok felsorolása. Magyarország nagy tájegységeinek megnevezése és helyük meghatározása a térképen. Írányok, távolságok leolvasása. Kutatómunka végzése egy tájegységgel kapcsolatosan: képek, információk, történetek keresése. Térképmásolás. Néhány jellegzetes magyar nevezetesség megismerése képekről és a multimédia segítségével. Utazás tervezése a lakóhelyről az ország egy nevezetes pontjára. A látnivalók megtervezése. Térképhasználat: úti cél megkeresése, közbenső állomások felsorolása. Távolság és időtartam becslése. A tömegközlekedési rendszer jelentőségének, környezeti hatásának elemzése.	Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, szépségének megjelenítése a szépirodalomban. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, utazás, közlekedési eszközök. Ének-zene: a tájegységekhez kötődő népdalok, zeneművek. Vizuális kultúra: az egyes tájegységekhez kötődő jelképek.
Értelmező kulcsfogalmak	Rész-egész viszony, távolságbecslés, Magyarország, település, tömegközlekedés	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, beszélgetés, magyarázat, játék, szemléltetés, kiscsoportos munka, sorrendbe rendezés, állítások értékelése, szerepjáték, projekt, ötletroham frontális munka, egyéni munka, párban folyó munka, csoportmunka	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanuló ismerje keresztyén hitünk alaptételét, hogy a környező világ Isten akaratából állt elő. Az embernek helye és felelőssége van a világban. Lássa, hogy már gyermekként is részese lehet ennek a felelősségnek: környezetét tisztelni és megóvni. Ennek megfelelően alakítsa hétköznapi szokásait is. Adott esetekben merjen másképp élni, mint a többség.	

	Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében. Az életkornak megfelelő viselkedéskultúra, önállóság és segítségnyújtás a szükséges élethelyzetekben. A hosszúság és idő mérése, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslése. Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására. A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példákkal. A hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében. Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak bemutatása, az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint. Egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezése, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartás ismerete. Magyarország elhelyezkedése a földrajzi térben, néhány jelentős kulturális és természeti értékének ismerete. Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben és a problémák megoldásában.
--	---

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Tájékozódás az élő és élettelen természetről

Az érzékszervi megfigyelés pontossága.

Tulajdonságok megnevezése.

Csoportosítások, rendezések adott és önállóan választott szempontok szerint.

A tapasztalatgyűjtés gyakorlatában való aktív részvétel.

Érdeklődés a közvetlen környezet jelenségei iránt.

Érzékenység a környező természet megóvására.

Tájékozódás időben és térben

A természet változásainak érzékelése, megfogalmazása.

A megfigyelések elemzése, a természeti jelenségek megismerése.

A tájékozódás, viszonyítás, összehasonlítás képességének bizonyítása a gyakorlatban.

Alapvető térképismeret: térképjelek leolvasása.

Érdeklődés, kíváncsiság, tájékozottság a tanultakat kiegészítő információk gyűjtésében.

Információhordozók az ismeretek szerzésében

A megfigyelésben, vizsgálódásban, kísérletezésben való aktivitás.

Tájékozottság a tananyagot érintő írásos és audio -vizuális információkban.

Kritikai képesség bizonyítása.

Kommunikáció fejlettsége a tájékozottság bizonyítására.

Emberismeret, önismeret, honismeret

A beszélgetésekben való aktív részvétel.

Kérdések megfogalmazása, véleményalkotás.

Magatartásformák, élethelyzetek megfigyeléséről való beszámolás.

Mások iránti érdeklődés, nyitottság, a másság elfogadása, segítségnyújtás.

Tájékozottság hazája, lakóhelye, otthona földrajzi, történeti és társadalmi jellemzőiről

Igényesség a személyes életvitelben (tisztaság, táplálkozás, mozgás)

Önmagát helyesen megítélő képesség fejlődésének mértéke.

Önállóság fejlődése a természeti és társadalmi környezethez való alkalmazkodásban.

Nyitottság és érdeklődés társadalmi környezete megismerése iránt.

Együttműködés tanítóval, társakkal.

Alapvető viselkedési formák (tisztelő, udvariasság, elfogadás, megbecsülés, kötelességtudat, segítőkészség, szeretet) tisztelőben tartása és alkalmazása spontán élethelyzetekben.

6. Középszintű érettségi témakörök felsorolása (csak középiskolában)

A 40/2002 OM rendelet alapján.

7. Függelék:

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések felsorolása a helyi tanterv másik pontjában felsorolva található.

ÉNEK-ZENE

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoporthoz

1-4. évfolyamok

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	2	72	65	7
2.	2	72	65	7
3.	2	72	65	7
4.	2	72	65	7

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv (A változata) alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az ének-zene órák pedagógiai szakmai eredményességét segíti az egyházi ének tantárgy tanórai és az énekkar szakköri keretekben végzett tevékenysége.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Szabóné Zombori Adél

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	39	5	44
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	7	0	7
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	6	1	7
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	6	0	6
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	7	1	8
Évfolyam összesen	65	7	72

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	39	5	44

2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	6	0	6
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	7	0	7
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	7	0	7
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	6	2	8
Évfolyam összesen	65	7	72

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	39	5	44
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	7	0	7
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	6	0	6
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	0	4
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	9	2	11
Évfolyam összesen	65	7	72

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	39	5	44
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	6	0	6
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	7	0	7
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	3	0	3
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	10	2	12
Évfolyam összesen	65	7	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanternv kiegészítésére biztosított órákeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órákeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	5
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	Elmélyítésre szolgáló időkeret	1
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
	Összesen:	7

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	5
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.		0
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	2
Összesen:		7

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	5
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.		0
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	2
Összesen:		7

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	5
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.		0
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	2
Összesen:		7

Tantárgyi bevezető

Célok és feladatok:

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár. Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik népzene és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekekben és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az ének-zene óra elsősorban pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére való, a személyiségfejlődés szempontjából azonban rendkívül fontos az ott megszerzett ismeretanyag, műveltségterület is.

A keresztyén ember életében az éneklés imádság, tanítás, Isten dicséretének, a hálaadásnak és a szeretetnek kifejezése. A református iskola énekképzésében tehát kiemelt szerepe kell, hogy legyen az Istenről és Istenhez szóló énekeknek: a zsoltároknak, dicséreteknek, istentiszteleti, ifjúsági énekeknek. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek nem csupán mellékesen vagy kikapcsolódásképp, hanem teljes örömmel és figyelemmel tudjanak részt venni az éneklésben, hogy az énekek megismerése által istentiszteleti részvételük és lelki életük egyaránt gazdagodjék. Az egyházi énekek biztos tudása elősegíti, hogy a tanulók a gyülekezetek aktív tagjaivá váljanak, a gyülekezetek zenei szolgálatában részt vegyenek.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zenei reprodukció

Éneklés

Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.

Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés öröme a tanulók a hétköznapi élet számos területén megoszthassák másokkal.

(Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)

Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

A református iskolákban kibővül ez az énekanyag a gyülekezeti énekekkel (válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz), népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumokkal, igényes populárisabb ifjúsági énekekkel, valamint a többszólamúság gyakorlására alkalmas bibliai szövegű kánonokkal (klasszikus és kortárs szerzők), és taize-i énekekkel.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.

A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés alapozza meg. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.

Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejtetni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.

A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. A népdalok nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése

A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatási magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.

Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A mozgás és a zenei élmény kapcsolata lehetőséget ad a zenei jelenségek megéreztetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.

Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkción túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.

Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.

A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.

A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű szöveges memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átéreztetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges feladat. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékozódást könnyítő jelleggel.

Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha eszköztáruk felhasználása segít a gyerekeknek átérezni a zenei jelenségeket.

Zenehallgatás

A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.

A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.

Az első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk.

Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén. A 6 és 8 osztályos gimnáziumban a zenei stíluskorszakok tudatosítása csak a 9–10. osztály tantervének feladata.

A református iskolák zenehallgatási anyaga kiegészül az énekeskönyv énekanyagának a zeneirodalom különböző korszakaiból származó feldolgozásaival, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A felsőbb osztályokban ezt kiegészíti az énekzene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használatának felmutatása, illetve néhány zene- és egyházzene-történeti szempontból egyaránt fontos nagyobb lélegzetű zeneművek megismertetése. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.

Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.

Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.

Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

Szaktanterem pianínóval vagy zongorával

Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz

Megfelelő méretű, jól szellőztethető terem a kórusmunkához, kottatár

Ötvonalas tábla, mágneses tábla, vagy digitális tábla

Ritmushangszerek

Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók

Számítógép internetkapcsolattal, projektor vagy digitális tábla

Hangtár, hozzáférhető hanganyag

Tankönyvek

Református énekeskönyvek, egyházi énekgyűjtemények

Az iskolába belépő gyerekek zenei adottságai, ismeretei, élményei jelentősen különbözhetnek, ezért elengedhetetlen a tanulók minél több sikerélményhez juttatása, mely játékos módszerekkel érhető el.

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül öt kiemelten fontos: az erkölcsi (hitbeli) nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete); állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Reprodukció (éneklés, generatív készségek, felismerő kottaolvasás)

Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, néptánc és szabad mozgásos improvizáció kíséri. A helyes testtartás, az egyszerű mozgáselemek és lépések elsajátítására a népi gyermekjátékok és a néptánc kiváló lehetőséget nyújtanak.

Dalkincsbővítés. A népdalokat és gyermekdalokat a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi.

Zenei ismeretszerzés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.

A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság.

Zenehallgatás (Zenei befogadás, zenehallgatás)

Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag egy része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

Az ének-zene tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódják, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságtudatra is nevel. Népzeneink, református énekkincsünk, az órákon tanult műzenei szemelvények történeti, irodalmi és zenei szempontból is kapcsolnak a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma (pl. más népek dalai, énekes imádság), de maga a közös éneklés gyakorlati megvalósítása közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből helyes önismeretet és helyes istenismeretet is tanulhatnak diákjaink. Az elméleti jellegű feladatok széles terepet kínálnak a digitális kompetencia fejlesztésére (anyaggyűjtés, projektfeladatok megvalósítása). A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtet világot őrizni és védeni.

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként
1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése gyermekdalok játszásával, hallás utáni daltanítással. Az éneklés helyes szokásainak kialakítása: helyes testtartás, helyes légzés, életkornak megfelelő hangerő, helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése), érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, helyes frazeálás. Az éneklés örömeinek felkeltése, figyelem a szövegre. Dalkezdés megadott hangról c'–c'' hangterjedelembe, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Népi gyermekjátékok, mondókák elsajátítása: kiolvasók, csujogatók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton /s-m/, triton/s-m-d; l-s-m; r-d-l/, tetraton /s-m-r-d; m-r-d-l/, pentachord / s-f-m -r-d; m-r-d-t,-l/, és pentaton hangkészlettel). Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachord hangkészlettel). Ismerkedés a jeles napok szokásdallamaival. Énekek a református énekeskönyvből, kapcsolódva az ünnepekhez és az iskola életéhez, refrénes és felelgető éneklés gyakorlata. Az iskolai közös áhítatokhoz, rendezvényekhez, ünnepségekhez igazodva – azok énekanyagának tanulása, gyakorlása. Más népek dalainak megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai). Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (ajánlott: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő). Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinátó dalhoz. Egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel, dallamhangszerekkel). Dallamvonal szemléltetése nagytesti mozgással.		Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. Matematika: számfogalom erősítése. Erkölcstan: szabálytudat erősítése. Hit- és erkölcstan: egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel Környezetismeret: természeti képek, évszakok, állatok. Dráma és tánc: népi gyermekjátékok drámai történései, népdal és néptánc kapcsolata. Vizuális kultúra: a népi tárgykultúra.

	Testnevelés és sport: mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, staféta-éneklés, kérdés-felelet, egyházi ének, refrén.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Kisgyermekkori (óvodai) zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytести mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alapritmusokkal és hangokkal, a belső hallás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ritmikai készség fejlesztése: Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytести mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel). Negyed, nyolcadpár, negyed szünet. Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter. Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclépésekkel (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (kéz és láb által). 2/4 ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgással és ütemezéssel. Ismétlődés a zenében, ritmusosztinató. Gyors-lassú érzékeltetése. Hallásfejlesztés: Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, reláció térbeli mutatóásával, kézzel. Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal, énekbeszéd. A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége: dallamfordulatok: sm, lsm hangokon kézzel. Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználva, tanult dalok átköltése, más befejezéssel, énekes párbeszéd. Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.		Magyar nyelv és irodalom: íráskészség fejlesztése. Testnevelés és sport: helyben járás, menetelés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték, negyed, nyolcadpár, negyedszünet, ismétlés, ütem, ütemvonal, ütemmutató, hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, énekbeszéd.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézjelről, betűkottáról és hangjegyről.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum: A mérő és ritmus megkülönböztetése. A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése. Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvvel: tá (negyedérték), titi (nyolcadpár), szün(negyed szünet). Ritmikai elemek jele. Ritmikai elemek értéke (egymáshoz viszonyítva.) A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése, ütemmutatók, ütemfajták: 2/4. Dallami elemek: Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: szó-mi-lá. Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: s-m-l. A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz. Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, a kottakép alapjainak megismertetése. (Hangjegy, hangszár irányának megfigyeltetése.)		Magyar nyelv és irodalom: jelek és jelrendszerek ismerete. Vizuális kultúra: jelek, jelzések értelmezése. Testnevelés és sport: mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig. Környezetismeret: tájékozódás térben, irányok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szolmizációs név, kézjel, betűjel, kettes ütem, záróvonalt, ismétlőjel, hangsúlyjel, vonalrendszer, vonal, vonalköz, hangjegy, hangszár.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorából.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább rövid, gyors tempójú, táncos klasszikus zenei részletek meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével;		Erkölcstan: türelem, tolerancia. Környezetismeret: természetünk és

zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; alapvető tempókülönbségek és tempóváltások megfigyelése, összehasonlítása és reprodukciója. A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése: természetünk és környezetünk hangjai, emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang), a hangszerek hangszínének megtapasztalása gyakorlati úton, azok megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelése szerint, szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok felismerése különböző hangszerekről. Formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül. Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).	környezetünk hangjai, hangutánzás. Dráma és tánc: dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció. Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kezdés, befejezés, hangerő, hangerőváltozás, tempó, tempóváltás, férfi és női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar, hangszín.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűségekre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély). Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek).	Magyar nyelv és irodalom: zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. Dráma és tánc: cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim. Hit- és erkölcstan: egyházi ünnepek, szakrális népszokások, bibliai történetek. Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, orgona, zenei karakter, népdalfeldolgozás, énekfeldolgozás.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanulók 20 népdalt és gyermekdalt, valamint 4-5 egyházi éneket elő tudnak adni emlékezetből c’-c” hangterjedelemben. Előbbieket a kapcsolódó játékokkal, utóbbiakat a közösségi alkalmakon énekelve. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklük. Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.
---	---

Ajánlott zenehallgatási anyag (1-2. osztály)

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély, szöveg tartalmának megjelenítése.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzeneészek előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsai gyermeklakodalmas), más népek dalai, tánczenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).

Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofón zsoltárfeldolgozások szoprán cantus firmussal (Claude Goudimel, Claude Le Jeune), Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Cselekményes zenék, programzene, mesék, meseballett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérkirálynő [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Scselkuncsik] op. 71,

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrappunto alla Bestiale)

Jean Philippe Rameau: A tyúk (La poule)

Georg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51: A4

Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,

Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) – nyitány

Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lány szvit)

Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról c. operából)

Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) – Tündérkert

Bartók Béla: Mikrokosmos, BB 105 – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégyről)

Kurtág György: Játékok – részletek

Javaslat a tananyag éves tervezésére

óra	Ha én cica volnék; Csön,csön gyűrű Az óvodai mondókák felelevenítése. Egyenletes lüktetés. Járás módjai.
óra	Az óvodai dalok és mondókák felelevenítése. Közös éneklés. Helyes testtartás, légzés.
óra	Én kis kertet; Csip-csip csóka Hangerő különbségek (halk-közepes-hangos). Az óvodai dalok és mondókák felelevenítése. Közös éneklés.
óra	Az óvodai dalok és mondókák felelevenítése. Közös éneklés. Szövegejtés, artikuláció.
óra	Rétes kerekas Az egyenletes lüktetés érzékeltetése. Testzajok.
óra	Egykem, begyem Közös éneklés. Ritmikus szövegmondás egyenletes mérővel.
óra	Gyű paci paripa Negyed és nyolcad pár előkészítése. Dalok mozgással való kísérése, nevek ritmizálása
óra	Tente baba párnára Figyelem a környezeti zajokra. Hosszú és rövid érzékeltetése térben
óra	Most jöttem Bécsből Egyenletes lüktetés készséggé tétele.
óra	Lementem a pincébe Galgamácsai népi mondókák Zh.
óra	Most jöttem Bécsből Negyed-nyolcadpár előkészítése.

óra	Bújj,bújj / ta-ta-ta-ta motívum. Éneklés tapssal.
óra	Erdő mellett nem jó lakni Szó-mi előkészítése. Dalok mozgással való kísérése, magas-mély hangok érzékeltetése
óra	Zsipp-zsupp; Hinta, palinta Motívum bújtatás
óra	Fussunk szaladjunk Magas-mély hangok érzékeltetése.
óra	Lánc, lánc eszterlánc Negyed és nyolcad pár (ta-ta-titi-ta) tudatosítása. Ritmustapsolás névvel.
óra	Esik az eső / Ta titi ta ta Motívum kirakás.
óra	Zöld paradicsom Ismert ritmus motívumok gyakorlása-kezdő helyen.
óra	Kék selyemkendő Lassú és gyors –metrumérzékelés. Ismert ritmus motívumok gyakorlása-záró helyen-kiemeléssel
óra	Hajlik a meggyfa Ismert ritmus motívumok gyakorlása-közép helyen.
óra	Ilyen cica; Harangoznak / Titititit ta ta Ritmus visszhang.
óra	Szólj síp szólj! / Szó-mi tudatosítása,kézjele. A vonalrendszer megismerése vonal és vonalköz. Eredeti népzenei felvétel-furulya Zh
óra	Gólya viszi / Titititi titi ta Szó-mi kirakása-különböző helyeken
óra	Szent, szent, szent a Seregeknek Ura (Ref.ék. 176.) Kézjeles gyakorlás.
óra	Koszorú,koszo-rú / Titi ta titi ta Szó-mi felismerés ismert dallamokban. L. Mozart: Gyermekszimfónia I. tétel Zh
óra	Hull a pelyhes Szó-mi motívumok megszólaltatása alkalmi hangzókkal. Mozart:Változatok egy francia gyermekdalra –zongora
óra	Ó aki Szent Miklóst szereti Dohnányi :Változatok egy gyermekdalra-részlet Zh
óra	Luca, Luca Luca, Luca kitty-kotty Eredeti népzenei felvétel - Luca napi szokások, a népszokások ismertetése
óra	Suttog a fenyves zöld erdő Mikulás Daltanulás; zenehallgatás, beszélgetés. Többszólamúságra nevelés
óra	Karácsonynak éjszakáján Kodály: Karácsonyi pásztortánc Zh
óra	Jer, mindnyájan örüljünk (Ref.ék. 318.) Karácsony - zenehallgatás, beszélgetés Karácsonyi énekek orgonakísérettel. Zh
óra	Aluszol-e jó juhász Furulya a műzenében. Felelgetős énekléssel szó-mi hangokon
óra	Benn a bárány / Titititi titititi Furulya és zongora együtt
óra	Ég a gyertya A lá hang előkészítése. Szó-mi motívumok olvasása kottáról
óra	Án,tán, ditijom Improvizálás s-m hangokon Dalok mozgással való kísérése hangviszonyok érzékeltetése (lépés-ugrás). Reneszánsz furulyamuzsika Zh
óra	Ti-vi-to-vi tács A negyed értékű szünet előkészítése,belső hallás fejlesztés. Egyenletes járással éneklés a szünet kitöltése alkalmi mozdulatokkal
óra	Hess el sas Ismert ritmus- és dallamfordulatok gyakorlása
óra	Süss fel nap A negyed értékű szünet tudatosítása
óra	Körtéfa Negyed szünet gyakorlása ismert motívumokban. Ellenritmus. A szünetjel írása
óra	Dicsőség az Atyának (Ref.ék. 178.) A szó-nál magasabb hang érzékeltetése térben. Dalok ismétlése azonos kezdőmotívumokkal
óra	Kis kacska fürdik A lá hang tudatosítása, kézjele,helye a vonalrendszeren Szó-lá-mi fordulatok megszólaltatása ismert dalokban; kirakás kottakirakóra
óra	Iglice, szívem iglice A lá hang gyakorlása. s-l-s és s-sl-s-m dallamfordulatok
óra	Gyertek lányok ligetre ss-sl-s motívum gyakorlása. Dallamfordulatok felismerése hallás után és kézjelről is kirakás kottakirakóra
óra	Sötétes az erdő 2-es ütem előkészítése
óra	Ó Erzsébet Gyakorlás :s-l-s-m motívum. 2-es ütem előkészítése

óra	Esik eső karikára Negyed szünetes dalok gyakorlása Többszólamúságra nevelés
óra	Nincsen a hazának Jó szövegmondással éneklés, ritmikusan megfelelő tempóban. Többszólamúságra nevelés
óra	Elindult már Kossuth is Belső hallásfejlesztés
óra	Hová mégy te 2-es ütem tudatosítása. Az ütemvonal és az ütemjelző szám megismerése. Többszólamúságra nevelés
óra	Kossuth dalok Ünnepi óra: Március 15.
óra	s sl s m motívum gyakorlása
óra	Dallamrögtönzés s l m hangokkal Reneszánsz zsoltárok Zh
óra	Úrnak szolgálai (134. zsoltár) Az ütemvonal és az ütemjelző szám megismerése gyakorlása
óra	En kis kertet keríték 2 ütem gyakorlása
óra	Felelgetős ritmusgyakorlat olvasása Többszólamúságra nevelés
óra	A pünkösdi rózsza Felelgetős ritmusgyakorlat olvasása Többszólamúságra nevelés
óra	Bel, bel Felelgetős ritmusgyakorlat kitalálása; vers ritmizálás
óra	Ó ha cinke volnék Legato éneklés, egységes szövegmondás
óra	Már megjöttünk ez helyre
óra	Tente baba tente Ismétlőjel előkészítése
óra	Ünnepi óra: Anyák napja Verselés, beszélgetés, dalolás
óra	Járok egyedül
óra	Kis kece lányom 2-es ütem gyakorlása. A záróvonal megismerése. Ismétlőjel előkészítése
óra	Itt a köcsög, mi van benne? Az ismétlőjel. Többszólamúságra nevelés
óra	Gyakorlás a kotta és írásjelei Hangjegy, a hangszár irányának megfigyelése.
óra	Egyházi gyerekeknek
óra	Refrénes és felelgetős éneklés
óra	Keren, kerem kása
óra	Ismétlő óra
óra	Ismétlő óra
óra	Ismétlő óra
óra	Éneklés, játék, zenehallgatás

Megjegyzés: Erre az órakeretre jelenleg még nem áll rendelkezésre tankönyv. Az alsós anyag éves tervezéséhez a Nemzeti Tankönyvkiadó jelenlegi tankönyvcsaládját használtuk.
2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	Az első osztályban tanult dalok és énekek pontos ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése gyermekdalok játékosával, hallás utáni daltanítással. Az éneklés helyes szokásainak kialakítása: helyes testtartás, helyes légzés, életkornak megfelelő hangerő, helyes hangképzés (diszfóniás gyermekek szűrése), érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, helyes frazeálás. Az éneklés örömeinek felkeltése, fenntartása, figyelem a szövegre.	

	Dalkezdés megadott hangról c'–c'' hangterjedelemben, megadott tempóban, helyes ritmusban, törekedve a tiszta intonációra.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Népi gyermekjátékok, mondókák elsajátítása: kiolvasók, csujogatók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások (biton /s-m/, triton /s-m-d; l-s-m; r-d-l/, tetraton /s-m-r-d; m-r-d-l/, pentachord /s-f-m -r-d; m-r-d-t,-l/, és pentaton hangkészlettel). Magyar népdalok megtanulása: névnapköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók, (pentaton, hexachord hangkészlettel). Ismerkedés a jeles napok szokásdallamaival. Népszokás megjelenítése: dramatizált előadás Énekek a református énekeskönyvből, kapcsolódva az ünnepekhez és az iskola életéhez, refrénes és felelgető éneklés gyakorlata. Népi dallamok egyházi szöveggel. Az iskolai közös áhítatokhoz, rendezvényekhez, ünnepségekhez igazodva – azok énekanyagának gyakorlása. Más népek dalainak megismerése (környező népek, nemzetiségek dalai). Művészi értékű komponált gyermekdalok és megzenésített versek tiszta éneklése (ajánlott: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő). Felelgető éneklés, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallamosztinátó dalhoz. Egyenletes mérő és a dal ritmusának megkülönböztetése (nagytesti mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel, dallamhangszerekkel). Dallamvonal szemléltetése nagytesti mozgással.	Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. Matematika: számfogalom erősítése. Erkölcstan: szabálytudat erősítése. Hit- és erkölcstan: iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel Környezetismeret: természeti képek, évszakok, állatok. Dráma és tánc: népi gyermekjátékok drámai történései, népdal és néptánc kapcsolata. Vizuális kultúra: a népi tárgykultúra. Testnevelés és sport: mozgás, helyes légzés, testtartás.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Légzés, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, kezdőhang, záróhang, dallamsor, mondóka, gyermekdal, népdal, népi játék, népszokás, staféta éneklés, kérdés-felelet, felelgető éneklés, egyházi ének, zsoltár, refrén.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 6 óra

Előzetes tudás	Kisgyermekkorai zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytести mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő, tempó változások érzékelése és reprodukciója, metrikus egységek és kisebb formai egységek érzete, játékos feladatok megoldása alap ritmusokkal és hangokkal, a belső hallás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ritmikai készség fejlesztése: Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagytести mozgással, tapsolással, ritmushangszerekkel). Negyed, nyolcadpár, negyed szünet, félérték. Ritmusmotívumok hangoztatása ritmustapssal és ritmushangszerekkel. Ritmus osztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuskánon (mondókák ritmizálásával) ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmusmemoriter. Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclépésekkel (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatással (kéz és láb által). 2/4, 4/4 ütemmutató. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Motorikus képességek változatos mozgással és ütemezéssel. Ismétlődés a zenében, ritmusosztinató. Gyors-lassú érzékeltetése. Hallásfejlesztés: Hangrelációk érzékeltetése, nagymozgással, reláció térbeli mutatóásával, kézzel. Énekes rögtönzés hangokkal, ellentétpárok: csend és hang, beszéd és énekhang, hangutánzás, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú, saját név éneklése szabadon vagy a tanult dallamfordulatokkal, énekbeszéd. A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége: dallamfordulatok: sm, lsm, smd, mrd, rdl, mrdl, ötfokú hangsorok dallamfordulatai: a lá pentaton hangsor (smrdl,) dó pentaton (lsmrd) és lefutó lá pentachord (mrdtl,) dó pentachord (sfmrd), kézlejjel. Tanult mondókák éneklése rögtönzött dallammal a tanult dalok hangkészletének felhasználva, tanult dalok átköltése, más befejezéssel, énekes párbeszéd. Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás.		Magyar nyelv és irodalom: íráskészség fejlesztése. Testnevelés és sport: helyben járás, menetelés.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Egyenletes mérő, tempó, ritmus, ritmusérték, negyed, nyolcadpár, negyedszünet, fél, félértékű szünet, ismétlés, ütem, ütemvonal, ütemmutató, ritmus osztinató, hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, dallamsor, kíséret, variáció, énekbeszéd.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján ismerkedés a zenei notáció alapjaival; a zene jelrendszerének felismerése kézjelről, betűkottáról és hangjegyről.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum: A mérő és ritmus megkülönböztetése. A tanult dalokból, dalrészletekből, versekből a tanulandó ritmus kiemelése. Ritmikai elemek megnevezése gyakorlónévvvel: tá (negyedérték), titi (nyolcadpár), szün(negyed szünet), táá (félérték) és szüün(félérték szünete). Ritmikai elemek jele. Ritmikai elemek értéke (viszonyítva a korábban megtanult elemekhez). A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemrész megkülönböztetése, ütemmutatók, ütemfajták: (2/4), 4/4. Dallami elemek: Tanult dalokból dallamfordulat új hangjának kiemelése, megnevezése szolmizációval: (szó-mi-lá-)dó-ré- alsó lá. Az új szolmizációs hang kézjele és betűjele: (s-m-l-)d-r-l, A vonalrendszer megismertetése: (öt vonal, négy vonalköz,) alsó pótvonallal. Az új szolmizációs hang helye a vonalrendszerben, a kottakép alapjainak megismertetése. (Hangjegy, hangszár irányának megfigyeltetése.)	Magyar nyelv és irodalom: jelek és jelrendszerek ismerete. Vizuális kultúra: jelek, jelzések értelmezése. Testnevelés és sport: mozgáskultúra fejlesztése: nagytести mozgásoktól az apró mozgásokig. Környezetismeret: tájékozódás térben, irányok.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szolmizációs név, kézjel, betűjel, kettes ütem, négyes ütem, záróvonallal, ismétlőjel, hangsúlyjel, vonalrendszer, vonal, vonalköz, hangjegy, hangszár, hangközlépés, hangközugrás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorából.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan teljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával);	Erkölcstan: türelem, tolerancia. Hit- és erkölcstan: egymásra figyelés	

kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével; zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; alapvető tempókülönbségek és tempóváltások megfigyelése, összehasonlítása és reprodukciója. A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése: természetünk és környezetünk hangjai, emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang), a hangszerek hangszínének megtapasztalása gyakorlati úton, azok megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelése szerint, szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok felismerése különböző hangszerekről. Formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül. Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).	Környezetismeret: természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás. Dráma és tánc: dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció. Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kezdés, befejezés, hangerő, hangerőváltozás, tempó, tempóváltás, férfi és női hang, szóló, kórus, hangszer, zenekar, hangszín.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűségeire.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély). Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai. Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek).	Magyar nyelv és irodalom: zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. Dráma és tánc: cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim. Hit- és erkölcstan: egyházi ünnepek, szakrális népszokások, bibliai történetek. Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, orgona, zenei karakter, népdalfeldolgozás, énekfeldolgozás.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanulók 20 népdalt és gyermekdalt, valamint 4-5 egyházi éneket elő tudnak adni emlékezetből c’-c” hangterjedelemben. Előbbieket a kapcsolódó játékokkal, utóbbiakat a közösségi alkalmakon énekelve. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézzel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézzelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklük. Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.
---	--

Ajánlott zenehallgatási anyag (1-2. osztály)

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély, szöveg tartalmának megjelenítése.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzeneészek előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsai gyermeklakodalmas), más népek dalai, tánczenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).

Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofón zsoltárfeldolgozások szoprán cantus firmussal (Claude Goudimel, Claude Le Jeune), Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérkirálynő [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Scselkuncsik] op. 71,

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrappunto alla Bestiale)

Jean Philippe Rameau: A tyúk (La poule)

Georg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51: A4

Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,

Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) – nyitány

Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lány szvit)

Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról c. operából)

Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) – Tündérkert

Bartók Béla: Mikrokosmos, BB 105 – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégyről)

Kurtág György: Játékok – részletek

Javaslat a tananyag éves tervezésére

óra	Az első osztályban tanult dalok, játékok, zenei elemek ismételése. Helyes testtartás, légzés.
óra	Az első osztályban tanult dalok, játékok, zenei elemek ismételése. Szövegejtés, artikuláció, frazeálás.
óra	Az első osztályban tanult dalok, játékok, zenei elemek ismételése. Egyenletes löktetés.
óra	Az első osztályban tanult dalok, játékok, zenei elemek ismételése. s-l-s-m motívum dalokban, kottáról, kézjelről.
óra	Kele, kele fűzfa s-l-s-m motívum dalokban, kottáról, kézjelről.
óra	Jön a kocsí Ritmizálás, ritmusírás
óra	Anyám, édesanyám 2-es ütem
óra	Tik csak esztek Félérték előkészítése
óra	Méz, méz Félérték tudatosítása.
óra	A tokaji szőlőhegyen A dó hang előkészítése
óra	Hervad már a lombnak A félértékű szünet
óra	Jézus hív (Ref.ék. 299) 4-es ütem előkészítése
óra	Elvesztettem zsebkendőmet 4-es ütem tudatosítása

óra	Dalok ismétlése. 4-es ütem gyakorlása
óra	Éliás, Tóbiás A dó hang előkészítése Zh: a hegedű hangszíne (hegedű-zongora együtt)
óra	A part alatt A dó hang tudatosítása.
óra	Cifra palota A dó hang gyakorlása. A pótvonal
óra	Gyakorlás, készségfejlesztés. Dalrészletek utószolmizálása, írása.
óra	Új vár, fényes vár Az eddig tanultak gyakorlása. Éneklés két szólamban
óra	Hangjegyírás gyakorlása. Ritmuskánon ritmusosztinató ismert dalokhoz.
óra	Felelgetés énekkel és ritmussal.
óra	Hull a hó Mikulás: daltanulása, zenehallgatás, beszélgetés
óra	Adventi hírnök (gyerekének) Énekek a karácsonyi műsorhoz
óra	Új világosság (Ref.ék. 301.) Énekek a karácsonyi műsorhoz
óra	Nékünk születék (Ref.ék. 282.)
óra	Pásztorok, keljünk fel Karácsony: daltanulás, zenehallgatás, beszélgetés
óra	Este van már nyolc óra A ré hang előkészítése
óra	Katalinka A ré hang előkészítése
óra	Újesztendő, vígságszerző újévi népszokások
óra	A hajnali harangszónak zenehallgatás
óra	Tüzet viszek A ré hang tudatosítása
óra	Túrót ettem A ré hang gyakorlása
óra	Egyél libám A ré hang gyakorlása
óra	Hej vára, vára m-r-d és s-m-r-d motívumok gyakorlása
óra	Ismert dalok utószolmizálása, írása
óra	Játékos készségfejlesztés, gyakorlás
óra	Farsang, farsang Daltanulás, zenehallgatás, ismerkedés a népszokásokkal
óra	Elgyűttem én kántálni Zenehallgatás
óra	Virágos kenderem Az alsó lá hang előkészítése
óra	Mély erdőn Az alsó lá tudatosítása
óra	Még azt mondják Az alsó lá gyakorlása
óra	Jézus nyájas és szelíd (Ref.ék. 469.) Az alsó lá gyakorlása
óra	Jön Kossuth, jön Ünnepi óra: márc. 15. Daltanulás, zenehallgatás, beszélgetés
óra	Sándor napján Daltanulás kézzel után m-r-d-l, motívumok gyakorlása
óra	Harcsa van a vízbe Zh: A fagott hangszíne
óra	Gyakorlás, készségfejlesztés
óra	Győztes ének magasra szállj (gyerekének) felelgető éneklés
óra	Itt a húsvét, ünnepeljünk (gyerekének) játékos készségfejlesztés l-s-m-r-d-l, hangokkal
óra	Gyűjj el, gyűjj el Daltanulás, zenehallgatás, ismerkedés a népszokásokkal
óra	Ma van húsvét napja Ünnepi óra
óra	Háp, háp, háp Kérdés-felelet éneklés betűkottáról
óra	Ostoring Zh: fuvola és fagott együtt
óra	Népek dalai – válogatás éneklés, zenehallgatás
óra	Népek dalai – válogatás éneklés, zenehallgatás
óra	Egy aranyat leltem
óra	Isten éltessen Péter, Pál Gyakorlás s-m-r-d dallamkörben
óra	Készülődés az anyák napi műsorra
óra	Készülődés az anyák napi műsorra
óra	Serkenj fel Ünnepi óra: Anyák napja Daltanulás, beszélgetés

óra	Kinyílt a rózsa Gyakorlás m-r-d-l dallamkörben
óra	Fut, szalad a pejkó Gyakorlás m-r-d-l dallamkörben
óra	Hatan vannak
óra	Virágéknál
óra	Tanult egyházi énekek ismétlése, zenehallgatás
óra	Refrénes énekek, felelgetős énekek
óra	Dallamfordulatok megfigyelése. Lépés és ugrás.
óra	Éneklés, játékos ismétlés
óra	Éneklés, játékos ismétlés
óra	Éneklés, játékos ismétlés
óra	Mit tanultunk idén?
óra	Mit tanultunk idén?
óra	Mit tanultunk idén?

Megjegyzés: Erre az órakeretre jelenleg még nem áll rendelkezésre tankönyv. Az alsós anyag éves tervezéséhez a Nemzeti Tankönyvkiadó jelenlegi tankönyvcsaládját használtuk.

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással. A többszólamú éneklés fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószer megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–d’). A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével. Jeles napok szokásdallamaival való további ismerkedés. Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból). Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből – illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz. A tanult egyházi énekek közös éneklése és az istentiszteleten való használata. Refrénes és felelgető éneklés gyakorlata az egyházi énekek segítségével. Énekek a református énekeskönyvből, kapcsolódva az ünnepekhez és az iskola életéhez. Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet valamint klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek) Népi gyermekjátékok: lakodalom, leánykérés, kézfogó, magyar népdalok: változatos téma és hangulat szerint válogatva, dalos kalendárium: betlehemes, farsang, Gergely-járás, stb.		Magyar nyelv és irodalom: szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. Dráma és tánc: népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása. Hit- és erkölcstan: iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel Vizuális kultúra: a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. Testnevelés és sport: mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, hangszerkíséret, dallamvonal, kánon.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 7 óra
--------------------------------------	--	-------------------

Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Tempó, ritmus, metrum: Tempó, metrum (4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása). Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus-osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kísérek, dudabasszus. Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja. Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.	Kapcsolódási pontok Magyar nyelv és irodalom: mondatstruktúrák - kérdés és felelet. Dráma és tánc: önkifejezés erősítése, néptánc. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata. Testnevelés és sport: mozgáskoordináció.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Ritmusvariáció, 4/4-es ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézzelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltnyelv és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézzelről, betűkottáról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: önálló nyolcad és szünete, szinkópa, egész kotta és szünete. Ütemmutató, ütemfajta: 4/4. Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, felső dó. A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai. Hangközök:		Matematika: halmazok, számsorok. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata.

Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prím	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, négyes ütem.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; zenei memória gyakorlatok. Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallás fejlesztése; a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonózenekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása) differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése. Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése: rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről; a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek.		Magyar nyelv és irodalom: memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. Matematika: elemző képesség fejlesztése. Dráma és tánc: tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. Vizuális kultúra: zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kórusfajta, zenekartípus, azonosság-különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszercsaládok.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélte zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva: Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság megtapasztalásához. Zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett. A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.	Magyar nyelv és irodalom: memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül. Erkölcstan: zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben. Dráma és tánc: tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. Hit- és erkölcstan: egyházi ünnepek, szakrális népszokások, bibliai történetek. Vizuális kultúra: zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanulók 25dalt (15 népzenei és 5 műzenei szemelvény, 5 egyházi éneket) el tudnak énekelni emlékezetből a-d” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve, az egyházi énekeket pedig közösségi helyzetekben is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiindulva, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus-osztinató, kánon). Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 2/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják. Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik
--	--

	formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság-különbözőség) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket.
--	--

Ajánlott zenehallgatási anyag (3-4. osztály)

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, különbözőség, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.

A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételtől (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 – részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok, BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból).

Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofon és polifon zsoltárfeldolgozások szoprán és tenor cantus firmussal (Claude Goudimel, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L'Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon Sweelinck).

Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Hány János) – DVD-felvételekről is.

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból válogatva:

Régi magyar táncok (Kájoni és Vietoris kódex)

Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant des oiseaux)

Thomas Morley: Fyre, fyre

Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)

Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtatorium), BWV 248,

Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta), BWV 212

Georg Friedrich Händel: Izráel Egyiptomban (Israel in Egypt) – csapások megjelenítése

Leopold Mozart: G-dúr (Vadász) szimfónia

Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel Alla Turca

Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Má vlast)

Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere polka

Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux)

Dohnányi Ernő: Variációk egy gyermekdalra, op. 25

Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104,

Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Bartók Béla: Egynemű karok

Javaslat a tananyag éves tervezésére

1. óra	Ettem szőlőt, ism. lá-szó-mi
2. óra	Láttál-e már valaha, a motívum fogalma
3. óra	De jó a dió, daltanulás hangjegyekről

4. óra	Rózsa szirma harmatos, zenehallgatás, a kürt hangszíne
5. óra	Most viszik, alsó szó előkészítése
6. óra	Egy boszorka van, alsó szó előkészítése, más népek dalai
7. óra	Mély erdőn, az alsó szó, dalok utószolmizálása
8. óra	Alsó szó gyakorlása
9. óra	Megismerni a kanászt, alsó szó gyakorlása, utószolmizálás hangjegyről
10. óra	Én elmentem a vásárra, alsó szó gyakorlása, kétszólamú éneklés
11. óra	Három éjjel, három nap, alsó szó gyakorlása, négyes ütem gyakorlása
12. óra	Hopp, Juliska, a négyes ütem
13. óra	Én Istenem, minek élek, a négyes ütem gyak.-a, a zenei sor fogalma
14. óra	Fut a kicsi kordé, a négyes ütem gyak.-a, az egész értékű hangjegy előkészítése
15. óra	Az egész értékű hangjegy, gyakorlás
16. óra	Volt nekem egy kecském, négyes ütem gyak.-a, az önálló nyolcad előkészítése
17. óra	Az egyedül álló nyolcad és szünete
18. óra	Gólya, gólya, gilice, a nyolcad gyakorlása
19. óra	A nyolcad gyakorlása, egyházi énekkel is
20. óra	Elmentem a piacra, zenehallg., üstdob hangja
21. óra	Itt ül egy kis kosárba, a szinkópa előkészítése
22. óra	A szinkópa
23. óra	A szinkópa gyakorlása, egyházi énekkel is
24. óra	Mondok egyet Elemér barátom, a szinkópa gyakorlása
25. óra	Kis kertemben uborka, a szinkópa gyakorlása
26. óra	Szinkópás dalok
27. óra	Szántottam gyöppöt, szinkópa gyak.-a
28. óra	Mikulás-dalok
29. óra	Szegény legény vagyok én, gyakorlás
30. óra	Udvarom, udvarom, gyakorlás
31. óra	Karácsonyi dalok
32. óra	Karácsonyi egyházi énekek
33. óra	Kelj fel gazda kelj fel, regölés
34. óra	Adjon az Úristen, regölés folytatása
35. óra	Ismétlés, gyakorlás: az alsó szó
36. óra	Ismétlés, gyakorlás: a négyes ütem
37. óra	Csillag Boris, zenei kérdés- válasz
38. óra	Szélről legeljetez, felső dó előkészítése
39. óra	Hol jártál, báránycám, felső dó előkészítése, kánonéneklés gyakorlása
40. óra	Cickom, cickom, Bartók: Gyermeknek/Cickom
41. óra	A felső dó, előző órák dalai
42. óra	Csipkefa bimbója, felső dó gyak.-a
43. óra	Egyszer egy időben, felső dó gyak.-a, ritmizálás, dallamrögtönzés
44. óra	Három éjjel, három nap, a farsang
45. óra	Elszaladt a kemence, felső dó gyak.-a
46. óra	Ásom, vájom, gyakorlás
47. óra	Felső dó-s dalok, gyakorlás
48. óra	Itt a három, itt, itt, gyakorlás
49. óra	Egyházi énekek, nagyböjt, húsvét
50. óra	Szent Gergely doktornak, Gergely-járás, népzenei felvétel

51. óra	Adjak szalonnát, Gergely-járás folyt.-a, Kodály: Gergely-járás
52. óra	Kossuth lova megérdemli a zabot, márc. 15-i dalok
53. óra	Haj ki kishi, kishajrás, villózás
54. óra	Villó, villó, kishajrás, villózás folyt., Kodály: Villó
55. óra	Húsvét: ünnepi óra, dalok ismétlése
56. óra	Fa fölött, fa alatt, gyakorlás, kánon, szolmizálás
57. óra	Két szál pünkösdróza, kottázás, dalfelismerés ritmusról
58. óra	Zöld erdőben a tücsök, gyakorlás, ritmuszenekar
59. óra	Előző órák dalai, dalok állatokról, Bartók: Cipósütés
60. óra	Bölcsődal, a kétszólamú kottakép
61. óra	Alsó szólam, kétszólamú éneklés
62. óra	Gyakorlás, dalok hangulata, tempója, előadásmódja
63. óra	Áll egy ifjú nyírfán, kánonéneklés
64. óra	Kánonok, gyakorlás, károntapsolás, kánonéneklés
65. óra	Mondókára dallamrögtönzés, gyakorlás
66. óra	Júlia kisasszony, daltanulás kottából, ritmusosztinató
67. óra	Zenehallgatás: Péter és a farkas, hangszerek hangszíne
68. óra	Úgy tetszik, hogy..., táncdallamok
69. óra	A Pünkösdek jeles napján, pünkösdi, egyházi énekekkel is
70. óra	Elhozta az Isten, Mi van ma..., pünkösdi óra
71. óra	Ismétlés, gyakorlás
72. óra	Ismétlés, gyakorlás

Megjegyzés: Erre az órakeretre jelenleg még nem áll rendelkezésre tankönyv. Az alsós anyag éves tervezéséhez a Nemzeti Tankönyvkiadó jelenlegi tankönyvcsaládját használtuk.

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással. A többszólamú éneklés fejlesztése. Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószer megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–d’). A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével. Jeles napok szokásdallamaival való további ismerkedés Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből a zenehallgatási anyagból). Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből – illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz. A tanult egyházi énekek közös éneklése és az istentiszteleten való használata Refrénes és felelgető éneklés gyakorlata az egyházi énekek segítségével. Énekek a református énekeskönyvből, kapcsolódva az ünnepekhez és az iskola életéhez Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet valamint klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek) Népi gyermekjátékok: lakodalom, leánykérés, kézfogó, magyar népdalok: változatos téma és hangulat szerint válogatva, dalos kalendárium: betlehemes, farsang, Gergely-járás, stb. Más népek dalainak éneklése magyar nyelven. A Himnusz éneklése csoportosan.	Magyar nyelv és irodalom: szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. Dráma és tánc: népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása. Hit- és erkölcstan: iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel Vizuális kultúra: a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. Testnevelés és sport: mozgás, helyes légzés, testtartás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rubato, parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, váltakozó ütem, hangszerkíséret, dallamvonal, kánon.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása,	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Tempó, ritmus, metrum: Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása). Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kísérek, dudabasszus. Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja. Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.		Magyar nyelv és irodalom: mondatszerkezetek - kérdés és felelet. Dráma és tánc: önkifejezés erősítése, néptánc. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata. Testnevelés és sport: mozgáskoordináció.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Ritmusvariáció, a 3/4-es és 4/4-es ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: nyújtott és éles ritmus, pontozott fél kotta. Ütemmutató, ütemfajta: 3/4. Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó ti, fá és ti. A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai. Hangközök: Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prím		Matematika: halmazok, számsorok. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármasság ütem, violinkulcs, kereszt és b mint előjegyzés jelölése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) – differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; zenei memória gyakorlatok. Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallás fejlesztése; a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonózenekar, énekkar és zenekar együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése. Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése: rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről; a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek.		Magyar nyelv és irodalom: memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. Matematika: elemző képesség fejlesztése. Dráma és tánc: tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. Vizuális kultúra: zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszeres családok.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átért zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára	

	befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva: Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához. Zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett. A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.	Magyar nyelv és irodalom: memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül. Erkölcstan: zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben. Hit- és erkölcstan: egyházi ünnepek, szakrális népszokások, bibliai történetek. Dráma és tánc: tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. Vizuális kultúra: zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, gyermekopera, daljáték balett.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanulók 25dalt (15 népzenei és 5 műzenei szemelvény, 5 egyházi éneket) el tudnak énekelni emlékezetből a-d'' hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve, az egyházi énekeket pedig közösségi helyzetekben is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiindulva, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus-osztinató, kánon). Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 2/4-es, 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják. Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik
--	---

	formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.
--	--

Ajánlott zenehallgatási anyag (3-4. osztály)

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, különbözőség, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.

A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételtől (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 – részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok, BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból).

Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofon és polifon zsoltárfeldolgozások szoprán és tenor cantus firmussal (Claude Goudimel, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L'Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon Sweelinck).

Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Hány János) – DVD-felvételekről is.

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból válogatva:

Régi magyar táncok (Kájoni és Vietoris kódex)

Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant des oiseaux)

Thomas Morley: Fyre, fyre

Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)

Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtatorium), BWV 248,

Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta), BWV 212

Georg Friedrich Händel: Izráel Egyiptomban (Israel in Egypt) – csapások megjelenítése

Leopold Mozart: G-dúr (Vadász) szimfónia

Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel Alla Turca

Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Má vlast)

Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere polka

Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux)

Dohnányi Ernő: Variációk egy gyermekdalra, op. 25

Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104,

Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Bartók Béla: Egynemű karok

Javaslat a tananyag éves tervezésére

1. óra	Ismétlés
2. óra	Himnusz, fokozatos erősítés-halkítás
3. óra	Új a csizmám a négysoros magyar népdal, Bartók élete, munkássága
4. óra	Hervadj rózsá hervadj, egyenletes löktetés,
5. óra	Szebb a páva mint a pulyka, negyed és nyolcad értékű hang gyakorlása
6. óra	Gyéren vettem kenderkémet, azonos dallamsorok, különböző dallamsorok
7. óra	Gyakorlás egyházi énekkel dallamsorokra
8. óra	Ej Laboda Lina, a negyed és nyolcad szünet
9. óra	Hajnal a patak partján, a kettes ütem
10. óra	Kihajtottam én ludamat, fél és egész értékű hang, játék
11. óra	Kapitány úr megizente, szomszédos és távolabbi hangok
12. óra	Virágos kenderem, a szinkópa
13. óra	Hej Jancsika Jancsika, pentaton vagy ötfokú hangsor
14. óra	Csillag Boris, a felső dó
15. óra	Kodály: Zöld erdőben, az oboa hangszínének bemutatása, prima volta, seconda volta
16. óra	Nincs szebb állat, mint a lúd, kétkezes kopogós
17. óra	Csömödéri falu végén, a motívum tudatosítása
18. óra	Gyakorlás eh énekkel, motívum
19. óra	Egy kis malac, azonos motívumok keresése
20. óra	Kösziklán felfutó, dalok felismerése betűkottáról, szerkezet megállapítása
21. óra	Dalok szerkezete, gyakorlás
22. óra	Rámás csizma, az alsó szó
23. óra	Kácsa, kácsa, hangkészlet gyakorlása
24. óra	Hej Vargáné, fermata (korona), $\frac{3}{4}$ ütem előkészítése
25. óra	Ábécédé, a háromnegyedes ütem és a pontozott félkotta
26. óra	Szőnyi: Sárga csikó, $\frac{3}{4}$ gyakorlása
27. óra	Gyakorlás egyházi énekkel, $\frac{3}{4}$ értékben
28. óra	Télapóhoz
29. óra	Karai: Száncsengő, kérdés-felelet
30. óra	Mozart: Szánkózás, Mozart élete, munkássága
31. óra	A karácsony akkor szép, vegyes kar
32. óra	Hej tulipán, tulipán, népzene és műzene, a variáns
33. óra	Gyakorlás, a variáns, alsó ti előkészítése
34. óra	Este van, este van, alsó ti tudatosítása
35. óra	Azért sír a gerlice, alsó ti gyakorlása
36. óra	Este van már, a váltakozó ütem, az ütemmutató
37. óra	Béreslegény, váltakozó ütem gyakorlása, ütemmutató
38. óra	Az árgyélus kismadár, cselló hangszínének bemutatása
39. óra	Szép szakmári lányok, nyújtott ritmus előkészítése
40. óra	Áll előttem egy virágszál, nyújtott ritmus
41. óra	Nyújtott ritmus gyakorlása egyházi énekkel
42. óra	Erdő mellett, nyújtott ritmus gyakorlása
43. óra	Szürkesztyű, bőrnadrág, a váltóhang
44. óra	Széles a Duna, daltanítás kottából
45. óra	Ez a kislány, éles ritmus előkészítése

46. óra	Azt hallottam, éles ritmus tudatosítása
47. óra	Huszárgyerek, éles ritmus gyakorlása
48. óra	Szánt a babám, kétféle ritmusképlet gyakorlása
49. óra	Falu végén van egy ház, ritmusjáték
50. óra	Jaj de szépen esik az eső, a klarinét bemutatása, alsó ti előkészítése
51. óra	Kossuth Lajos táborában, készülés márc. 15-re
52. óra	Ünnepi készülődés, márciusi dallamok
53. óra	Megkötöm lovamat, a ti hang tudatosítása
54. óra	Láttál-e valaha, ti és alsó ti gyakorlása
55. óra	A horgosi csárda, átmenő hang
56. óra	Kis kacska fürdik, kétszólamú éneklés, a fá előkészítése
57. óra	Szegény legény voltam, a fá hang tudatosítása
58. óra	Gyakorlás, szolmizációs gyakorlatok
59. óra	Anyák napi énekek, ünnepi készülődés
60. óra	Farkas Ilka, pentachord hangsor
61. óra	Esik eső, zúg a gát, a hétfokú hangsor
62. óra	Gyakorlás, dalcsokrok, hangsorok gyakorlása
63. óra	Azt izente a likit-lakatos, ti és fá gyakorlása
64. óra	Fordulj vígan, koszorú, kérdés-felelet gyakorlása
65. óra	Kérdés-felelet egyházi énekekben, zenehallgatás
66. óra	Tücsöklakodalom, kétszólamú éneklés, ti és fá gyakorlása
67. óra	Mély erdőn, Kodály élete, munkássága
68. óra	Kétszólamú éneklés
69. óra	Ismétlés, gyakorlás
70. óra	
71. óra	
72. óra	

Megjegyzés: Erre az órakeretre jelenleg még nem áll rendelkezésre tankönyv. Az alsós anyag éves tervezéséhez a Nemzeti Tankönyvkiadó jelenlegi tankönyvcsaládját használtuk.

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák

Az ének-zene tantárgy jellegénél fogva nagy általánosságban a hagyományos módszereket részesíti előnyben, de az énekek megtanításának bizonyos fázisainál, illetve bizonyos anyagrészek feldolgozásánál nem ritkán eltérünk tőle. Többnyire egy teljes osztály, frontális osztálymunka keretében tanulja az énekeket, melyet a tanári magyarázat segít. Már ebben a fázisban lehetőség van a differenciált csoportmunkára, mikor kiemeljük azokat a tanulókat, akik már máshonnan ismerték az éneket, vagy gyorsabban tanulnak a többiekénél. Az énekek gyakorlása – még a gimnazisták esetében is – történhet úgy, hogy az osztály tanulóit egy játék keretében bontjuk csoportokra, s ezt használjuk fel a több versszak vagy a többszöri ismétlés változatossá tételéhez. Az önálló vagy páros munka az elméleti háttér és a zenehallgatási anyag feldolgozásánál játszhat szerepet (információgyűjtés, téma több szempontú megfontolása stb.). A tanév során érdemes egy-egy csoportos projektfeladatot is beiktatni, melynek keretében a tanulóknak nagyobb lehetőségük van a más tantárgyakkal és területekkel való tantárgyi kapcsolatok megkeresésére és felhasználására. Ilyen lehet egy énekről készített kisfilm összeállítása, egy ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódó tabló elkészítése, de legkézenfekvőbb egy konkrét műsorra, előadásra, szolgálatra való felkészülés. Az éneklésben gyengébb, ám szorgalmas, törekvő diákok kapjanak lehetőséget, hogy kiselőadás vagy házi dolgozat formájában fejtsenek ki egy nagyobb elméleti témát, melyre önállóan vagy kiscsoportban készülhetnek fel. A kötelező és szorgalmi házi feladatok során

adjunk alkalmat az informatikai és multimédiás eszközök használatát, a kutatás, adatgyűjtés, interjú módszerét igénylő egyéni és csoportos feladatok elvégzésére. A tehetséggondozás terepe lehet az iskolai énekversenyek megrendezése, s felkészülés a helyi, területi és országos szintű megmérettetésekre, az énekkari munka, vagy a hangszeres tanulók tudásának felhasználása az órai munka, illetve a műsorok, rendezvények alkalmain.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Mint minden tantárgy, az ének-zene esetében is szükség van diagnosztikus értékelésre. Év elején, az első órákon képet alkotunk az osztály énektudásáról, úgy a készség, mint a konkrét énekanyag tekintetében, de praktikusán egy ének megtanításának kezdetén – a bemutatás után – mérjük fel, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik meg az adott ének megtanulását. Nehezen képzelhető el olyan helyzet, hogy ezt a felmérést ne az ének megtanítása kövesse, ám a módszer, és a ráfordított idő függ ettől a felméréstől.

A tanulók fejlődése szempontjából legfontosabb a formatív értékelés. Ez sosem minősítést vagy ítélezést jelent, hanem egyfajta visszajelzés a tanulási hibákról, nehézségekről, s egyúttal a tanulás sikerességéről is. A feladat kitűzésével egy időben az értékelés szempontjait is határozzuk meg. Fejlesztő értékelési formák: rendszeres szóbeli értékelés egyénileg és csoportosan, a tanulás folyamatos nyomon követése, házi feladatok rendszeres ellenőrzése és értékelése, valamint a tanulók órai munkájának figyelemmel kísérése. Az éneklés alkalmával mindig adjunk lehetőséget arra, hogy ne a teljes osztály, hanem csak egy kisebb csoport mutassa be a tanult anyagot, így az értékelés – és a továbbhaladás segítése – is inkább személyre szabott lesz. Célszerű, ha tanár és diák együtt elemzik az elvégzett feladatot, így érdekeltté és egyben felelőssé tehetjük a tanulókat is saját tanulásukért, annak eredményességéért. Az év közbeni osztályzás történhet egy-egy szóbeli énekes felelet alkalmával. Igyekezünk arra, hogy ennek csak kisebb része legyen valójában egyéni éneklés, hiszen sok ének már funkciójánál fogva sem egyéni éneklésre íródott, s jellegétől is idegen a négy szemközti számonkérés-szituáció. Győződjünk meg az éneklésben való részvételről, a helyes és pontos szövegtudásról és a pozitív hozzáállásról – de főképpen kísérjük figyelemmel az órai aktivitást, s ezt mindig számítsuk bele az osztályzatba, amit szóbeli szöveges értékelés egészítsen ki. Időnként adjunk lehetőséget az elméleti anyagról való számadással kiváltani az énekes számonkérést. Jutalmazzuk a szorgalmi feladatokat, az énekkari és műsorokban való részvételt, közreműködést, értékeljük a füzetvezetést. Iktassunk be az év során projektfeladatokat (pl. egy ének, egy korszak, egy zeneszerző bemutatása), melyben a nehezen, vagy rosszul éneklő diák is sikerélményhez juthat. Adjunk olyan feladatokat melyek értékelésénél fontos szempont az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése, a szintetizálás, a lényeglátás, a csoportmunkában való együttműködés, a felelősségvállalás.

A félévi, év végi értékelésnél tartsuk szem előtt, hogy az osztályzat nem büntetés, hanem az adott időszak teljesítményének értékelése. Az évközi érdemjegyekhez mindig számítsuk hozzá az egyéni előmenetelt és az igyekezetet is.

Függelék:

Felvételek – válogatás az elmúlt években megjelent gyűlekezetiének-felvételekből:

A magyar népének népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérfüzet – Közr.: Dobszay László és Németh István) MET Egyházzenei füzetek IV/4-11. – Magyar Egyházzenei Társaság

A Magyarországi Református Énekeskönyv dallamai (válogatás 4 CD lemezen, unisono kórus és orgonakíséret formájában) – ReZeM Bp., 2004.

Hinni taníts, Uram! – Egyházi énekek Nagy Csaba Zoltán feldolgozásában – Debrecen 2009.

Psalterivm - Genevan Psalms / Corvina Consort, Kalmanovits Zoltán – Magyar Kultúra Kiadó, 2010.
 Református Énekek Cd sorozat – Periferic Records Stereo Kft.
 Református énekek hangzó tára I-IV. 442 ének kazettán. – ReZeM Bp., 2000.
 Református szertartási énekek (a Scola Calviniana énekel – A péntek reggeli prima és a pünkösdi istentisztelet énekei) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.
 Szentegyházi dicséretetek (Kobzos Kiss Tamás és a Pécsi Ref. Koll. Énekkara énekel – Huszár Gál 1560. évi énekeskönyvének anyagából) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Ajánlott énekgyűjtemények – válogatásra
 Az Úrnak zengjen az ének – Ifjúsági Énekeskönyv (Szerk. Berkesi Sándor) - Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.
 Dicsérvétek az Urat! gyermek és ifjúsági énekek (Szerk. Berkesi Gábor, Draskóczy László, Hamar István) - k.n. Budapest, 1991.
 Énekeskönyv magyar reformátusok használatára - Magyarországi Református Egyház Kiadása, Budapest, 1948.
 Harangszó, énekek gyermekeknek (Szerk. Draskóczy Balázs) - Református Egyházzenészek Munkaközössége, Budapest, 1994.
 Jézushoz jöjjetek, 162 bibliai kánon - Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1988.
 Jézust áldja énekünk gyermekének óvodásoknak (Szerk. Kiss Lászlóné) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
 Krisztus az énekem - Dunamelléki Református Egyházkerület 2012.
 Minden forrásaim tebenned vannak (Szerk. Kálmán Lajos, Gattyán Ilona, Zákányi Bálint) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.
 Népdalzsoltárok - Edition Eola, Bécs, 1985.
 Ó és Új, 111 ének a magyar református gyülekezetek használatára - Református Egyházzenészek Munkaközössége, Budapest, 1995.
 Szól a kürt, 304 bibliai kánon (Szerk. Draskóczy László) - k.n. Budapest, 1989.

Többszólamú feldolgozások, kóruskották
 Adjátok hálát az Istennek! – kórusművek, énekfeldolgozások – Kálvin Kiadó, Budapest
 Bicinia Sacra – genfi zsoltárok Goudimel feldolgozásai alapján, és korálok Johannes Schein Cationaleja alapján; Egyházzenei füzetek III/13. MET
 Csomasz Tóth Kálmán – Háromszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
 Csomasz Tóth Kálmán: Kétszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.
 Draskóczy László: Hatalmas Isten, könyörgünk. Egyszerű énekfeldolgozások háromszólamú vegyeskarra – ReZeM 1993.
 Egyházzenei vezérfonal – Református Sajtóosztály, Bp. 1969. -
<http://egyhazzene.reformatus.hu/index.php?id=105>
 Énekeljünk az Úrnak! – Magyarországi Baptista Egyház Bp. 1985.
 Evangéliumi vegyeskarok – Magyarországi Baptista Egyház, Bp. 1976.
 Gárdonyi Zoltán kórusművei: I. Szívemnek kösziklaja, II. Magasztaló ének. – ReZeM 1999, 2001.
 Goudimel Zsoltárok 1565. (Genfi zsoltárok több szólamban) – MRE Zsinata Bp., 2001.
 Kétszólamú reneszánsz kórustételek – közreadja: Soós András; Egyházzenei füzetek III/12. MET
 Kórusművek egyházi iskolák számára. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc. (Berkesi Sándor szerk.) – Bp., 2002.

Nagy Csaba Zoltán: Egyházi kórusművek – Debrecen 2009.
 Osváth Viktor egyházi ének-feldolgozásai (3 kötetben) – Kecskemét Ref. Egyh. Emmaus Kiadója
 Örvendezetek az erős Istennek! – kórusművek gyülekezeti énekkarok részére – ReZeM Bp. 1992.
 Protestáns graduál. – ReZeM Bp., 1996.
 Psalterium Ungaricum (Szenci Molnár Albert zsoltároskönyve) – Bp. 2001.

Szakirodalom

Berkesi Sándor: Te néked zengek éneket – gyülekezeti énekiskola – ORTE, Debrecen 1994.
 Bottyán János: Hitünk hősei – Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya Bp. 1978.
 Bourgeois, Louis: A muzsika igaz útja. – Bp., 2003.
 Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés – Református egyházi könyvtár XXV. kötet, Bp. 1950.
 Csomasz Tóth Kálmán: Dicsérjétek az Urat – Ref. Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Bp. 1971.
 Újabb kiadása megjelent a Kálvin Kiadó gondozásában -
<http://rpi.reformatus.hu/portal/page.php?507>
 Dobszay László: A magyar népének I. – Veszprémi Egyetem, 1995.
 „...eleitől fogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. – ReZeM Bp., 1993.
 Egyházi ének-zene (Összeállította Máté János és Sepsy Károly) – Bp. 1986.
 Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai születése 100. évfordulójára. (Közz: Bódiss T.) – ReZeM 056. – Bp., 2003.
 Hafenschner Károly: A keresztyén istentisztelet – Magyar Egyházzenei Társaság p. 1999.
 Molnár Miklós: „Mely igen jó az Úristent dicsérni!” (A református istentisztelet alkotóelemei) – Kálvin Kiadó Bp. 2001.
 Szénási Sándor: Ünnepeink – a református egyházi év – Kálvin Kiadó, Bp. 1997.

VIZUÁLIS KULTÚRA

Helyi tantárgyi tanterv

1-4.osztály

A képzés sajátosságai szerint megnevezett tanulócsoport: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei: -

A tantárgy órakerete: (javaslat: 36 oktatási héttel számoljunk. Külön oszlopokban lehet jelezni, ha az adott tantárgyból emelt szintű képzési forma is választható)

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	2	72	2	9
2.	2	72	2	9
3.	2	72	2	6
4.	2	72	2	8
5.	1	72	1	4
6.	1	72	1	4
7.	1	72	1	4
8.	1	72	1	4

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

a kerettantervi javaslatnak megfelelően alakítottuk az óraszámot.

a tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések kiválasztásával kapcsolatos szabályok a Pedagógiai Programban rögzítettek.

a választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályait a Pedagógiai Program rögzíti.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében (Kerettanterv az általános iskolák 1-4. évfolyama számára) kiadott (1.2 kötelező tantárgyak) vizuális kultúra tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tantervi minta.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakember, Dr. Somodi Ildikó. A helyi sajátosságokat beépítette: Szabóné Zombori Adél

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. táblázat

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	12 12	+4 +3	31
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	9		9
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	2 2 2		6
Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	12 12	+2	26
Évfolyam összesen	63	9	72

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	12 12	+2 +3	29
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	9	9	9
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	2 2 2		6
Tárgy- és környezetkultúra	12	+2	

Környezetünk valós terei és mesés helyek Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	12	+2	28
Évfolyam összesen	63	9	72

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összíró kerete
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	9 9	+2 +2	22
Vizuális kommunikáció Utazások Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	8 8	16	16
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	2 2 2 2	8	8
Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	12 12	+2	26
Évfolyam összesen	66	6	72

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összíró kerete
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	8 8	+2 +2	20

Vizuális kommunikáció	9	+2	20
Utazások			
Vizuális kommunikáció	9		
Vizuális hatáskeltés			
A média társadalmi szerepe, használata	2		8
Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás			
Médiumok a mindennapi környezetben	2		
A média kifejezőeszközei			
A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	2		
A média társadalmi szerepe, használata			
A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	2		
A média társadalmi szerepe, használata			
Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat			
Tárgy- és környezetkultúra	11		24
Mikro- és makrotér			
Tárgy- és környezetkultúra	11		
Tárgyak és használatuk		+2	
Évfolyam összesen	64	8	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	9
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Bibliai történet alapján élményrajz: pl. Én is ott voltam Egyiptomban...(a fáraó palotájában, a pusztába, a pásztorok és bárányok között) Jézus bevonulásakor Jeruzsálemben, A háborgó tengeren stb. A történet alapján leporelló készítése.	4

Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Állatok a bibliában –kedves bibliai állatom megformálása, megszemélyesítése. pl. Ha én bárány lennék, vagy Milyen bárány szeretnék lenni? Elképzelt történet képi jeleneteinek képkockákon „képregényes” formában való megjelenítése,	3
Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Az Állatok a Bibliában témakörhöz kapcsoltan pl. Noé történetének bábokkal való eljátszása, pl. tárgyáb készítés, hajókészítés, stb. Pl.-síkbábok, zacskóbábok stb.	2
Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	Bibliai ismeretközvetítő játék: figurákkal, kártyákkal, tudás szinteket jelölő akadályokkal, Dobókockán a teremtés 6-napjának megtervezése.	
	Összesen:	9

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	9
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Bibliai események élményének feldolgozása: pl. Dávid és Góliát vagy A csodálatos halfogás – rajzos bibliai füzet készítés a jelenetek illusztrálásával	2
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Teremtett világunk szépségei/Az élet csodái: - pl. a legszebb virágok tervezése a mamának A teremtés csodái, különleges élőlények téma kibontásaként a teremtés napjainak jelmezes, dramatikus feldolgozása.	3
Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Ünnepeljünk együtt – Jézus születése – Betlehemes játék készítése.	2

Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	A teremtés csodái – különleges állatok és növények: - társasjáték készítése. Pl. táblás ismeretközvetítő játék, figurákkal, kártyákkal tudás szinteket jelölő akadályokkal, stb.	2
Összesen:		9

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	6
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	Bibliai történet – élményrajz : Én is ott voltam... Pl. Mózes gyermekkora – díszlet, helyszín rekonstrukció, a Nílus folyó, nádas, madarak stb.	2
Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Állatok a bibliában, környezetünkben, régen és ma. Bibliai állatok pl. Dániel története –rajzos bibliai füzet készítés a jelenetek illusztrálásával, 3.- osztályban már kép és hozzá kapcsolódó igeversek együttes megjelenésével.	2
Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér	Bibliai történet szereplőinek tárgyi kellékei pástortort, furulya faragás, nád vagy fűzfa síp stb. (útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, úti film)	2
Vizuális kommunikáció Utazások	Útra kelünk Betlehembe: A bölcsék nyomában – jelek, veszélyre figyelmeztető táblák, díszlet, bábok	
Összesen:		6

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	8
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	Az irgalmas Szamaritánus, v. A tékozló fiú történetének jelenetei helyszínei. – történet átírása, aktualizálása	2

Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Bibliai történet szereplői –pl. Jézus és a 12 apostol – Az utolsó vacsora ábrázolása Angyalok történetei- illusztrációk készítése.	2
Vizuális kommunikáció Utazások	Rajzos bibliai útinapló- Három királyok, pásztorok tapasztalatai. Útközben láttuk, gyűjtöttük: A teremtett világunk csodái - különleges állatok, magok termékek- rajzolása.	2
Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	Bibliai szimbólumokkal játékkészítés pl. Gyümölcstermő fa társasjáték, -- táblajáték megtervezése, - a fára applikálható, gyümölcsök, kártyák, figurák elkészítése.	2
	Összesen:	8

3. Tantárgyi bevezető:

Az új Alaptanterv a látáskultúra fejlesztésének hangsúlyozás mellett, alapvető célkitűzésként fogalmazza meg a művészettel való nevelés erősítését, a mindennapos művészeti nevelés bevezetésének előrevetítését. A kerettanterv kiemeli, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek. Így a vizuális nevelés legfőbb feladatának a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotások mélyebb átélésének, értelmezésének és környezetünk értő alakításának megalapozását tekinti. Ennek megfelelően a tudásanyag nemcsak a képző - és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik, hanem tartalmi közé emeli a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseinek, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet vizsgálatát. Továbbá, fontos és átfogó fejlesztési célként emeli ki az értékelismerő képesség, a helyes értékítélt megalapozását, hogy a tanulók képesek legyenek az őket érő vizuális információ áradatában értő módon szelektálni, a konzumkultúra hatásait kritikusan értelmezni, önálló véleményt megfogalmazni. Ezt a tudásanyagot a tárgy sajátosságaiból adódóan a tanulók a tevékenységek alkotási és befogadási gyakorlatában, a képi közlés és kifejezés különböző formáinak megismerésével sajátíthatják el.

A református nevelési céljaink szempontjából is fontos kiemelni az új Alaptanterv alapvető célkitűzését, az értelmi és az érzelmi nevelés egységben való kezelését, az ennek alárendelt köznevelési célokat, feladatokat, a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességek fejlesztését. Az érzelmi nevelés fontosságát kiemelve úgy is fogalmazhatunk, hogy a művészeti nevelés által is küldetésünk a kapott szeretet növekedési lehetőségének megteremtése.

Az érzelmi nevelést alátámasztó pedagógiai célok közül fontos kiemelni a következőket:

- az egymásra figyelő, alkotó folyamatokban kialakuló együttműködés erősítése,
- a megismerő, gazdagító, örömet adó aktivitás – alkotás –befogadás megvalósulása,
- a művészeti élmény megtapasztalása – értékközvetítés és értékfelismertetés,
- az alkotásban való elmélyülés, öröm megtapasztalása,
- a helyes önismeret és önbecsülés formálása,
- a helyes értékítélet megalapozása, a szükségletek valós értékekre alapozott formálása, betöltése,
- az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránti fogékonyság megalapozása, új életszemléletre való hangoltság megteremtése,
- az élet szépségére irányuló látáskultúra és a reményteli életszemlélet képességének formálása,
- a teremtett világ szépségére való rácsodálkozás élményének megtapasztaltatása,
- a református nevelésben a közös hiten alapuló hagyományos közösségi értékek felismertetése, elmélyítése.

A református nevelési céljaink, és az Alaptantervben megfogalmazott alapelvek megvalósulása érdekében is hangsúlyoznunk kell, hogy a művészeti– esztétikai nevelés meghatározó személyiségformáló szerepe a szükségletek művelésében rejlik.

Köztudott, hogy a szükségleteink meghatározzák egész személyiségünket. Napjainkra nyilvánvalóvá vált a konzumkultúra csapdáiból való kiút keresése, a környezettudatos magatartás és az ennek alárendelt életmódváltás szükségyszerűsége. Ennek tudatában különösen fontos feladat a ránk bízott gyermekek valós szükségleteinek formálása. Ezért is hangsúlyoznunk kell, hogy értékközvetítő szemléletű keresztyén pedagógiánkban az érték- vagy szükségletpiramis csúcsán nem az önmegvalósítás áll, hanem a társas viszonyok kibontakoztatása, a Jézus gazdagsága általi másokat gazdagító aktív szerepvállaló személyiség formálása.

A vizuális kultúra tantárgy tanításának alapelvei

Az értékközvetítő, művészet általi nevelés szempontjából fontos kiemelni a vizuális kultúra tárgy integratív szerepét, ugyanis a művészetek műveltségterület tárgyai kínálják az integráció lehetőségét. A művészetek hatásaira építő nevelés segíti az alkotó megismerésre irányuló gondolkodás kibontakoztatását, élményalapú tevékenységeivel támaszul szolgál más tárgyak ismeretanyagának elmélyítésében, közvetítésében. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az élmény, a művészeti élmény és/vagy az életesemények élményanyaga az ismeretek belső burka, az emberi kreativitás megalapozója.

A művészeti nevelés komplexitásában rejlő lehetőségek megvalósulását szolgálhatja a napjainkban már közismerten elterjedt projekt módszer. Fontos kiemelni, hogy a projekt módszerben az alkotási folyamatokban megvalósuló együttműködésben formálódik a személyiség, mélyül a közösségi érzelmi viszonyulás, a társas kapcsolatokon belül válik a magatartás jellemformáló hatássá. Emellett a projekt módszer a közösségben kibontakozó egyéni törekvéseknek is keretet adhat, helyes irányt mutathat az egyéni kíváncsiságnak és felfedezési vágyának. Keresztyén pedagógusként is alapozhatunk ezekre a szüntelenül bennünk munkáló kereső és közlő szenvedélyekre és ezen eredendő szükségletünk tartalmas betöltésére, olyan alkotási lehetőségeket teremtve, amelyek a teremtett világ megismerését szolgálják, a rácsodálkozásban és szépségben teljesednek ki, és válnak életörömforrássá.

A kerettanterv alátámasztja ezen alapelveket kiemelve a tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontúságát, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a projekt módszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A tervezésben fontos megjegyezni, hogy a kerettanterv kimondja, hogy „a helyi tantervkészítés, még inkább a tanmenet-összeállítás folyamán a tematikai egységeket rugalmasan kell kezelni, a tanulásszervezés felépítésének logikáját követve felhasználni, az adott évfolyamra ajánlott óraszám figyelembevételével. (...) a sok esetben megjelenő konkrét példák segítik az adott követelmény pontosabb értelmezését, így támogatva a kerettantervet felhasználó szaktanárokat a tanmenet megtervezésében, illetve ötleteket adnak konkrét fejlesztő feladatok megalkotásához. A példák tehát természetesen nem kötelezőek, csupán a további tervezést segítik.” (Kerettanterv, Bevezető, 2.o.)

Mindez a vizuális kultúra területének sajátos szabadságát támasztja alá, és az ebben rejlő speciális lehetőségek és feladatok kibontásának lehetőségét jelenti. A terület szépsége abban is áll, hogy nekünk kell és lehet megtölteni tartalommal.

Ebben az értelemben a 10% szabad tervezésű tartalom a vizuális kultúra területén kitágítható, keretét a területenkénti fejlesztési célok, követelmények és óraszámok határozzák meg.

A kerettantervi fejlesztési követelmények tehát a református oktatás- nevelés szempontjából a közös hit értékeivel, ismereteivel, a közös hiten alapuló közösségformálás feladatainak alárendelt témákkal, tartalmakkal támaszthatóak alá mind a négy alkotási terület esetében. A tantárgyközi kapcsolatok lehetőséget adnak olyan alkotási tevékenységek tervezésére, amelyek a hitéleti és bibliai tartalmak, ismeretek élményszerű elmélyítését szolgálják.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

Kifejezés, képzőművészet

A terület a gyermekek személyes élményhelyzeteire alapozott belső tartalmak kifejezésének teret adó alkotó tevékenységeit, valamint látvány és műelemző ismereteit tartalmazza. Célja az önkifejezés, az expresszív alkotóképesség életkori sajátosságainak, vizuális nyelvi gazdagításának kibontakoztatása és a tevékenységekkel egybekapcsolt műalkotásokkal való reflektív találkozások programozása.

A tervezésben fontos kiemelni, hogy a kisiskolás korú gyermek életkori szükséglete, így az egészséges személyiség formálásának alapvető feltétele az alkotásban megélt öröm. Ennek megfelelően az alkotás és befogadás tevékenységei alsó tagozaton az életkori sajátosságoknak megfelelően játékos, élményalapú kreatív tevékenységek, melyek megalapozzák a kisiskoláskorú gyermekek expresszív képi kifejezését.

Befogadói tevékenységek során fontos hangsúlyozni, hogy a gyermekek élmény- és érzemvilágához közel álló művészeti alkotások (meseillusztráció, festmény, grafika, szobor, film), kerüljenek feldolgozásra, továbbá hogy a műélmény feldolgozása az alkotásban is megvalósulhasson.

A kifejezés, képzőművészet területén személyes belső tartalmak kifejezésének lehetőségét biztosítva és segítve a pedagógiai tervező-értékelő munkánk által, az önismeret és önértékelés útjait egyengethetjük. A közös élményhelyzetekre épülő tevékenységek fontos szerepet játszanak az érzelmi élet gazdagodásában, a nyitottság, empátia, ízlés formálásában.

Vizuális kommunikáció

A területe a vizuális megismerést szolgáló, objektív, informatív képi közléseket, tevékenységeket foglalja magába. Átfogó fejlesztési célja a környezetünk vizuális információinak értelmezése, tudatos szelekció és képi tájékozódás alapjainak megteremtése, a képi kultúra szelektív, értő, befogadásának formálása. Továbbá a vizuális megismerő képességek tevékenységekben való kibontakoztatása, a képi kommunikációban való jártasság megalapozása.

Feladattartalmai a művészeti, történelmi, természettudományos és népművészeti értékeink mellett a református egyházművészeti emléktárhely, szimbolika megismerését szolgálhatják. (pl. keresztény szimbólumok, bibliai jelképek, a népművészet jelképeinek megismertetése, természeti értékeinkhez kapcsolódó jelek, piktogramok tervezése, térképrajzok, környezetismereti szemléltető táblák, tanösvények és jelek, hagyományos munkafolyamatokat szemléltető ábrák.

A vizuális kommunikáció mindezen tevékenységeiben fejleszti a problémamegoldó, tervező - alkotó gondolkodást, képességeket.

Tárgy- és környezetkultúra

A terület a tárgyformálás és környezetalakítás alkotási és látványelemző tevékenységeit tartalmazza. Átfogó célja az épített környezet és a tárgyak világának, valamint a környezetalakítás lehetőségeinek jobb megértése, s az ezzel járó felelőségek megtapasztalása. Célja a kollektív értékek megismertetése és a tudatos érték döntések lehetőségének megteremtése által ízlés, környezettudatos magatartás formálása. Hagományos tárgykultúránk, környezetkultúránk esztétikumának közvetítésével értékfelismerő és- megőrző szemléletet alakít, identitástudatot formál, hozzájárulva nagyban a helyes énkép, önismeret, identitástudat alakulásához.

A felnövekvő teljes ember szempontjából fontos alkotói attitűd kiművelése érdekében mindenekelőtt szem előtt kell tartani a gyermekek valós szükségleteire épülő, életszerű alkotó tevékenységek tervezését. Ezért fontos hangsúlyozni a nevelésben a fogyasztóvá nevelés helyett, az alkotóvá nevelés erősítését. A tárgykészítés (elsősorban játék és használati tárgy) egy valós szükséglet betöltésének megtapasztalását nyújtja. A gyermekben a saját munkájának értelme a hasznosság-használhatóság örömeiben visszaigazolóódik, így formálva önbecsülését, munkához való viszonyát. A hagyományos megmunkáltság, művesség és anyaghasználat által esztétikai minőségek megtapasztalása zajlik, fokozva érzékenységüket, így ízlésüket a kollektív értéknormák hatása alapozza meg.

Az alkotás közben az átélt elmélyült belefeledkezésben megélt öröm, boldogság forrásozó erejű, a bensőben elraktározódó, mély tartalmi többletet adó erőforrás, ami a személyiségformálásban, a felnövekvő egészséges életszemléletű ember számára elengedhetetlen. Hagományos népi kultúránkban a munka és alkotás összekapcsolódott, amelyben az alkotás az életöröm és önbecsülés forrása volt. A tartalmak kibontásánál alapozhatunk ezen értékekre, a terület befogadói tevékenységeiben a művészet és a népi kultúra hatásainak meghatározó szerepe van a rendezettség, szépség, jószág, igazság felismertetésében, hangoltságot és irányultságot teremt az élet értelmének megértésében, szépségének szemlélésében.

Mozgókép- és médiaismeret területének tevékenységei az általános iskola alsó tagozatában a gyerekek saját médiaélményeinek feldolgozását és a médiaszövegek,- látványok kifejezőeszközeinek megismerését tartalmazzák. A tevékenységeiben zajló élményfeldolgozás fejleszti az önreflexiós készséget és az önismeretet is, ilyen módon szervesen kapcsolódik az erkölcsi nevelés, az önismeret és társas kultúra fejlesztési területeihez.

A vizuális kultúra által fejlesztett képességek a fenti rendszerben leírtak alapján a személyiség egészének komponensrendszerére, az alapszisztem (perszonális, szociális, és kognitív) kompetenciák működésére hatnak.

A tantervi minta témáinak felépítése:

a kerettanterv az 1–2. és a 3.- 4. évfolyamra közösen határozza meg a nevelési-fejlesztési célokat és órakeretet. A fejlesztési feladatok, tartalom arányos elosztását a heti két órá

lebontásban az óraszám felezésével valósíthatjuk meg. A többletóra megállapításánál figyelembe kell venni a vizuálisnevelés alkotási területeinek a gyermekek fejlődés lélektani sajátosságaival összefüggő, kerettanterv által is hangsúlyozott arányát.

A fejlesztési céloknak megfelelően a képi közlés formái a korábbi három területtel szemben alsó tagozaton is kibővülnek a mozgókép- és médiaismeret területével. A kerettanterv e négy terület óraszámokban feltüntetett tartalmaiban határozza meg a fejlesztés követelményeit. Így az 1–4. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos kapcsolódó fejlesztési követelményeit a vizuális kultúra tantárgy óraszámkeretein belül kell megvalósítani. Ennek érdekében a tárgy óraszám keretei megemelkedtek, a szakmailag nagyon indokolt és régóta várt/kért módon. A vizuális kultúra az 1-4. évfolyamon, az eddigi heti 1 óra helyett, heti 2 órás tárgyi keretet kapott, ezzel lehetőséget teremtve az értelmes alkotómunka megvalósulására.

Az óraszám növekedésével a befogadás tevékenységei is hangsúlyosabb és méltóbb időkeretben zajlíthatnak. A helyi tantervi mintában éppen ezért a tematikai egységek tematikus tartalmainak kibontásánál az alkotási és befogadási tevékenységek külön kifejtésben jelennek meg, hasonlóan az Alaptantervben megjelenő fejlesztési követelmények rendszeréhez.

A témakörök tevékenységei a fejlesztési feladatok anyagához kapcsolódnak. A témakörök lehetőséget teremtenek arra, hogy a tananyagok problémakörökbe, életszerű, élményszerű szituációkba ágyazva épüljenek be, lehetővé téve a tantárgy folyamatszemléletű feldolgozását, tartalmainak komplex kibontását.

A tanulói tevékenységek egymással összefüggő feladatsorokban való kibontásával épülnek egymásra, és lehetőséget adnak projektben való megvalósításra, amelyet kísérhet a tanórai feladatsor.

A témakörök anyaga az alkotás és befogadásra bontott tartalmak bővítésével, spirális koncepcióban évfolyamonként egyre magasabb szinten tartalmazza műfajok és technikák megismerését, a vizuális nyelv ismereteit, folyamatosan gazdagítva a gyermekek vizuális közlési eszköztárát. A vizuális nyelv és, technikák, műfajok, eljárások részletes kibontása a tanmenet- készítés feladata, e táblázatos formában csak vázoltan jelennek meg.

A témakörök kibontásánál, az alkotás folyamatjellegéből adódóan a vizuális kultúra részterületei, alkotási területei („Kifejezés, képzőművészet”, „Vizuális kommunikáció”, „Tárgy- és környezetkultúra” Mozgóképkultúra) a témakör tartalmi sajátosságainak megfelelő arányban kerülnek a tevékenységek középpontjába. Az alkotási folyamatokban ezért az alkotási területek változatos egymásra épülése elengedhetetlen. A bemutatott példákban éppen ezért, az adott alkotási területtől eltérő, más alkotási terület fejlesztési követelményeihez kapcsolódó témát rövidítés jelöli pl. tárgy- és környezetkultúra (T.- kk.). A megjelölés segíti a tanmenet készítésénél a területi kerettanterv által meghatározott óraszámok pontos követését és következetes betartását.

A témakörök 1-4. évfolyamon spirálisan egyre bővülő tartalommal és vizuális nyelvi anyaggal ismétlődnek. Az évszakok függvényében ismétlődik az Évszokról-évszakra témakör, amelynek tartalmi ismeretei elmélyíthetőek az éppen aktuális alkotási tevékenységek témáiban, pl. az állatmese szereplői télen, tavaszi vers illusztráció stb.

A hit és erkölcsstan témához kapcsolódó alkotási témák pl. az Ünnepeink együtt témakör párhuzamosan és alkalomhoz kötötten jelenik meg a vizuális nevelés témáiban is. A tanmenetkészítés feladata lesz a hittan tárgyhoz kapcsolódó tevékenységeket, konkrét példákat összehangoltan tervezni a hittanóra anyagával.

1. évfolyam

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Órakeret 12+4
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érzékelés finomítása. Különböző észlelési tapasztalatok, modalitások (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) áttétele, „fordítása”. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi és téri megjelenítése. Színtapasztalatok gazdagítása, színismeretek bővítése. Színérzék fejlesztése. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Természeti látványok hangulatának visszaadása. Téralkotó és - ábrázoló képesség fejlesztése játéktárgyakkal, térbeli manipulációval.	
Témák /Témakörök/	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Átélt élmények és események Vándorúton: ALKOTÁS: Kipp-kopp bekopogunk: /óvodából-iskolába/ Első napom az iskolában Bemutatom magam Kedvenc állatommal játszom A mi osztályunk, portrék, egész alakos kompozíciók, egyéni munkákból montázs készítés. Vándorúton járunk, szerencsét próbálunk, Egyszer volt, hol nem volt...: Képzelt utazás Meseországba: pl.- Ott jártam az üveghegynél és még azon is túl..., Találkoztam a kismalaccal, aranytollú madárral... - élményrajz a saját mese alapján, síkbábok készítése és a mese eljátszása Bibliai történet felidézése: pl. Én is ott voltam Egyiptomban..., a pusztában...stb. élményrajz készítése síkbábok, történet megjelenítése.	Korábban átélt események, élmények (pl. kellemes, kellemetlen, hétköznapi, ünnepi, különleges, szokványos, felkavaró, unalmas) felidézésének segítségével, látott, hallott vagy elképzelt történetek (pl. tündérmesék, közösen kitalált játékok, helyzetek, mesék, mesefolyamok) megjelenítése sík és/vagy térbeli, plasztikai alkotásban (pl. színes, grafikus, vegyes technikájú, mintázott vagy konstruált) az elemi kompozíciós elvek figyelembevételével. A közvetlen környezetben található tárgyak, jelenségek minőségének (pl. illat, hang, zene, szín, fény, felület, méret, mozgás, helyzet, súly) megtapasztalása különböző játékos feladatok során, a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás, kollázs, mintázás, makettezés) érdekében, a vizuális nyelv alapvető elemeinek játékos használatával.	Magyar nyelv és irodalom: Szépirodalmi művek, családi történetek, versek megismerése. Figyelem a beszélgetőtársra. Szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése. Hit és erkölcstan: én magam, szűkebb környezetem. Bibliai történetek, helyszínek felidézése, környezeti, építészeti, sajátosságok

(A képzeletbeli történet, esemény eljátszása, jelmez, bábos feldolgozása. T. kk.) BEFOGADÁS: Bibliai történetek felidézése, képes gyermek Biblia és műalkotások segítségével. Régi fotók, emberek- arcok- tárgyak nézegetése, a k Műalkotások, mese és szépirodalmi illusztrációk szemléltetése, beszélgetések, véleménynyilvánítások ösztönzése. Azonos meséről különböző ábrázolási konvencióban készült illusztrációk megismerése. A készítendő alkotáshoz kapcsolódó vizuális nyelvi anyag megbeszélése, mint pl. kompozíciós megoldások, a szereplő kiemelése színnel, körvonallal, részletek megfigyelése stb. Karakterek, arckifejezések megfigyelése, régi öltözékek és szokások, mesterségek tárgyainak megismerése.	Cél: Életrészek és események, kapcsolatok felidézése. Játékos átmenetet biztosítani az óvodai szakaszból az iskolába. Ismerjék fel a valahova tartozás biztonságát.	megismerése. A történet üzenetének képi kifejezésben való elmélyítése. Dráma és tánc: egyensúly-, ritmus- és térérzékelés. Ének-zene: állatok hangja, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint. Matematika: változás kiemelése, az időbeliség megértése.
Értelmező kulcsfogalmak	Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció.	
Vizuális nyelv /Tartalmi kulcsfogalmak/	Vonalak, foltok színek alkalmazása, megnevezése. A képi elrendezés, a kompozíció alapjainak megismerése. Képi kifejezés vonallal, folttal, színnel. Kiemelés mérettel színnel, vonallal. Színkarakterek, alapszínek és mellékszín: kék, vörös, sárga, zöld, narancs, lila semleges színek: fehér, fekete, szürke Színviszonylat: Sötét- világos, élénk- tompa szín;	

	Vonalminőségek és fajták: Egyenes, görbe, hosszú, rövid, zárt, nyitott, folyamatos; vázoló, kiemelő- kontúr vonal, felületkitöltő vonal – faktúráltság, folt-vonal összefüggések.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A történetek feldolgozása lehetőséget ad a projektben való megvalósulásra, az órai feladatsorok kísérhetik a produktumok megvalósulását. Csoportmunkában készülhet a mese, bibliai történet jeleneteinek feldolgozása, a kellékek elkészítése.

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	Órakeret 12 +3
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képkalkáló- és kifejező képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése a kiemelés eszközeivel. Vizuális fantázia (képzelőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzettársítási készség fejlesztése. Plasztikai érzék fejlesztése. Plasztikai minőségek sokféleségének megtapasztalása. Plasztikai kifejezőképesség fejlesztése. Formaérzék, karakterérzék fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valós és képzelt látványok Kedves állataink és állatmeséink ALKOTÁS: Állatmesék: a mese élményének feldolgozása, illusztrálás, - kedvenc meseszereplő megjelenítése/síkban, térben, bábkészítés/ A mese továbbgondolása, pl. befejezése a saját élmények alapján, új szereplő kitalálása, pl. Mit tennék a mesehős helyében... Báb és díszletkészítés, a mesében szereplő tárgyak, rajzos tanulmányozása, tervezés és kellékek elkészítése.	Mesék, versek, kitalált történetek, médiaszövegek valós vagy fantázia szereplőinek (pl. hősök, ártók, bajkeverők, segítők), természetes és épített környezetének (pl. erdők, ligetek, állatok, vizek, bódék, paloták, hidak, tornyok) illusztratív jellegű ábrázolása (pl. sorozatként, képeskönyvként) emlékképek felidézésével, megfigyelések segítségével és a fantázia által. Környezetünk valós elemeinek, tárgyainak, tereinek (pl. háztartási gép, óra, motor, fészek, odú, fa, talaj), különleges nézőpontból (belülről,	Környezetismeret: állatok felépítése, tulajdonságai állatok élőhelyeik sajátosságai, szükségleteik, különleges képességeik... Hit és erkölcsstan: Bibliai történetek helyszínek felidézése, környezeti, építészeti, sajátosságok megismerése. A történet üzenetének képi kifejezésben való elmélyítése. Magyar nyelv és irodalom: Évszakokhoz kapcsolódó szépirodalmi alkotások, mesék megismerése.

A mese dramatizálása, mese befejezési variációk csoportonkénti bemutatása. Pl. A róka és a holló: a mese továbbgondolása – meseillusztrálás Évszokról-évszakra Élet az erdőben /ősszel,télen, tavasszal/: Kapcsolódási pont pl. A róka és a holló. Az erdő madárszemmel, mókus szemmel, télen, őszen stb. Állatbújócska- kitől, mitől kell félniük az állatoknak – figyelemfelhívó óvó –védő táblák készítése.(V.K.) Állatok a bibliában –kedves bibliai állatom megformálása, megszemélyesítése. pl. Ha én bárány lennék, vagy Milyen bárány szeretnék lenni? Elképzelt történet képi jeleneteinek képregényes formában való megjelenítése. A történet alapján leporelló készítése –pl. kollázs technikával. BEFOGADÁS: Mesekönyvek illusztrációinak nézegetése, beszélgetés a szereplők karakteréről, a tulajdonságok képi megjelenítéséről, technikákról. Állatábrázolások különböző stílusban, különböző műfajok megismerése, beszélgetés a karakter és a kifejezési módok összefüggéseiről.	fentről, alulról) való megjelenítése a fantázia és a megfigyelés révén, a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes-, grafikai technika, mintázás, konstruálás talált tárgyakból, azok átalakításával). Művészeti alkotások és fotók nézegetése megadott szempontok szerint (pl. alakok, szereplők, terek, tárgyak, mérete, színe, tónusa). A megállapítások segítségével továbbgondolva a látvány sugallta jelenséget, képi tartalmat egy új alkotás létrehozásának érdekében (pl. más térben és időben, más szereplőkkel), különböző művészeti műfajokban (dráma, hang-zene, mozgás, vizuális: installáció, fotómanipuláció).	Élmények, tartalmak felidézése. József Attila: Altató; Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Petőfi Sándor: Anyám tyúkjá, Tamkó Sirató Károly egy verse, Weöres Sándor három költeménye; kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás. Ének-zene: Énekek, mondókák, évszakok: állatok hangja, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint. Cselekményes dalanyag, dramatizált előadás. Rítmus, hangszín, hangmagasság, zene és zöreij. Dráma és tánc: Évszakok megszemélyesítése. Dramatikus formák. Fejlesztő játékok. Környezetismeret: Az évszakok körforgásának megértése, az évszakok és az életmód összefüggéseinek feltárása. Mozgásjelenségek, kísérletek. Optika. Hit és erkölcsstan: Közösségek. A mesevilág szereplői. Mese és valóság. Bibliai szereplők, állatok, környezet megismerése. Matematika: Képi emlékezés, részletek felidézése. Nézőpontok. Mozgatás. Síkmetszetek
Értelmező kulcsfogalmak	Illusztráció, kompozíció, kiemelés, karakteres forma, festészet, szobrászat, fotó, műalkotás, reprodukció, idő.	

Vizuális nyelvi/ Tartalmi kulcsfogalmak	A vizuális nyelv alapvető elemeinek: pont, vonal (vonalfajták, vonalvastagság), színek keverése, derítése és mélyítése, színkarakterek (alapszínek, fő- és mellékszínek) és egymáshoz való viszonyuk (színminőségek) használata és megkülönböztetése. Képi elemek komponált megjelenítése.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Cél: A látvány tanulmányozás célja a rácsodálkozás lehetőségének megteremtése, és a látvány inspirációinak előhívása.	
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Megfigyelőképesztés fejlesztése. Vizuális kommunikációs képesztés fejlesztése. Képolvasással történő információszerztés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása. Ábraolvasási és értelmezési késztés fejlesztése. Redukciós képesztés fejlesztése. A vizuális nyelv elemeinek, pont, vonal, folt, szín megismerése és tudatos használata, szerepük felismerése a képkalkotásban. Vonalas jellegű, foltszerű előadásmód. Méretkülönbségek felismerése, a léptékváltás alapjai.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vizuális jelek a környezetünkben Kedves állataink és állatmeséink ALKOTÁS: Kedves állataim Figyelem felkeltő jelek készítése a környezetünkben élő állatainkról, amelyek elhelyezhetők az udvaron lévő fákon, falakon, Az ABC betűi vicces állat alakzatokban. Az állatról játékkártya készítése. Állatok felismerttetése vagy elrejtése táblán, betűkártyán. Játékkészítés A játékban az állatokról szóló információk rögzítése	Jeltervezés, jelalkotás változatos méretben (pl. apró pecsét, tábla, land art szerű méretben udvaron, játszóterén), különböző anyagokból (pl. agyag, madzag, papírdúc, fatábla, talált anyag, homok, kavics, falevél, víz) meghatározott célok érdekében (pl. eligazodás, útbaigazítás, védelem, figyelemfelkeltés). Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. jelzőlámpa, térkép, alaprajz, közlekedési tábla, cégér, piktogram, embléma, szimbólum, zászló, márkajelzés, logo) összegyűjtése játékos	Matematika: tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok. Környezetismeret: A térkép legfontosabb elemeinek felismerése. Jelek, jelzések. Természeti jelenségek, természetes anyagok. Technika, életvitel és gyakorlat: jelzőtáblák.

jelképekben, piktogramok, rejtjelek alapján. Vicces üzenetek jelekkel.pl. az állatok jó és rossz szokásaik megismertetése, mókás tulajdonságaik kiemelése, pl. állatos találós kérdések alapján stb. BEFOGADÁS: Állatok a cégéreken, figyelemfelkeltő táblákon. Elfelejtett mesterségek jelképei, kellékei. Népművészeti alkotásokon, használati tárgyakon megfigyelt állatábrázolások sajátosságai.	feladatok létrehozásának céljából (pl. valós és virtuális társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).	
Értelmező kulcsfogalmak	Modell, látvány, jelalkotás, piktogram, embléma, térkép, alaprajz, cégér, szimbólum, lépték.	
Vizuális nyelv/ Tartalmi kulcsfogalmak	Jelek vizuális tulajdonságai. Látványok transzpozíciós lehetőségei. Vonal és –folt redukciók. Szín és forma redukció.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Gyűjtőmunka: Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. jelzőlámpa, térkép, alaprajz, közlekedési tábla, cégér, piktogram, embléma, szimbólum, zászló, márkajelzés, logo) összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából (pl. valós és virtuális társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).	

Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás	Órakeret 2
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját médiahasználati szokások tanulmányozása. Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. A különböző médiumok beazonosítása, tudatosítása. A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS:	A különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió,	

Beszélgetés állatmesék szereplőinek megfigyeléséről, jó és rossz tulajdonságairól azonos mese, különböző stílusú illusztrációi alapján. A mese animációs feldolgozásával való összehasonlítás, saját médiaélmények felidézésének segítségével, vagy közösen megtekintett animációs filmapján. (pl. A kiskakas gyémánt fél krajcárja, A három kismalac, A róka és a holló stb.) ALKOTÁS: A választott mese élményének felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan vagy szerepjáttékkal. (pl. képi jelenet rajzolás, bábkészítés pl. síkbáb, egyszerű jelmez pl. maszk, fejpánt stb.)	internet, film, videojáték) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása, megadott szempontok (pl. érzékszervekre gyakorolt hatás, eltérő jelhasználat) alapján közvetlen tapasztalat és saját médiaélmények felidézésének segítségével. Az egyes médiumokhoz (pl. könyv, televízió, számítógép) kapcsolódó saját használati szokások (pl. gyakoriság, társas vagy önálló tevékenység), médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjáttékkal. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).	Magyar nyelv és irodalom: Mesék, narratív történetek. Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése. Erkölcstan: Önkifejezés és önbizalom erősítése, önálló gondolkodásra nevelés, identitástudat fejlesztése. A fantázia jelentősége, használata, kitalált történet önmagáról (jellemábrázolás), meseszereplők osztályozása: jó-rossz tulajdonságokkal való azonosulási képesség vizsgálata, önmagára vetítése. Önmaga megértése. Környezetismeret: Az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben. Napirend, szabadidő, egészséges életmód. Dráma és tánc: kiscsoportos és páros rövid jelenetek kitalálása és bemutatása.
Értelmező kulcsfogalmak	Televízió, rádió, könyv, számítógép, színház, mozi, újság, műsor, rajzfilm, film, képregény, videojáték.	
Vizuális nyelvi/ Tartalmi kulcsfogalmak	Folyamatábra, a képi kifejezés elemeinek rendje, kiemelés méret és helyzet viszonylatokkal.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Gyűjtőmunka: az otthonunkban található hírközlési eszközök (mobiltelefon, internet, televízió, rádió), újságcikkek, szórólapok, reklámújságok.	

Tematikai egység	A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény	Órakeret 2
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Az érzelmkifejezés képességének a fejlesztése. A figyelmi koncentráció, az érzékelés pontosságának fejlesztése. A médiaszövegek alapvető alkotóelemeinek azonosítása. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Kedvenc állatom témakörhöz kapcsolódóan- Állatmesék szereplőinek megszemélyesítése. Pl. A cinege cipője Történet mesélés az állat hangjának különböző érzelmi szituációban való imitálásával. Pl. félelem, öröm, bánat, éhezés, fázás stb.- képi kifejezése. Mesehősök, mesejelenetek rajzos megjelenítése, megfestése a hallgatott mese alapján.(Az állatmesék témakörhöz kapcsolódóan a feladat megelőzheti a meséről később nézegetett különböző stílusban és műfajban készült képi feldolgozásokat, amelyek képnyelvi inspirációra a mesefeldolgozás további feladatait tervezhetjük)	Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék, videojátékok) alapvető kifejezőeszközeinek (hanghatások, vizuális jellemzők) megfigyelése és értelmezése közvetlen példák alapján. A kép és hang szerepének megfigyelése a mesevilág teremtésében (pl. animációs meséken keresztül). Egyszerű médiaszövegek (pl. animációs mesék, reklám) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. A mediatisztált történetek szereplőinek (hősök és gonoszok) azonosítása, az animációs mese morális tanulságainak felismerése. A hangok és képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, szomorúság, düh, félelem) felismerése, kifejezése.	Magyar nyelv és irodalom: A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése egy szálon futó történetben. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok segítségével, adott vagy választott témáról. Erkölcstan: önmaga megértése, mesék kapcsolatrendszerének elemzése, mesei szereplők és tulajdonságaik (lent-főnt, jó-rossz). Környezetismeret: az érzékszervek működésének megismerése, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben.

	Egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal), megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve. Hangzó médiaszövegek megjelenítése rajzban.	Ének-zene: Emocionális érzékenység fejlesztése. A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Tapasztalat a zenei jelenségekről. Dráma és tánc: mese főhősének kiválasztása és a választás indoklása.
Értelmező kulcsfogalmak	Állókép, mozgókép, zene, emberi hang, zaj, zörej, csend	
Tartalmi kulcsfogalmak	Hangulat kifejezése képben, vonallal, folttal, színekkel. A vonal kifejező erejének tapasztalata.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A szín és a zene összekapcsolódása a képzeletben. Egy „kedvenc” zene vagy dallam megjelenítése színekkel, vonalakkal és különböző foltokkal.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	Órakeret 2
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen kommunikáció jelzéseinek, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése, tudatosítása. Önismeret, önreflexiós készség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Animációs film befejezése sajátelképzelés alapján. Pl. Ha én lennék a főszereplő... Képsorozat készítés, az esemény képi jelenetivel síkbáb készítése stb. és jelenet bemutatása. BEFOGADÁS: Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése (pl. azonosságok, eltérések mentén) a média által közvetített, megjelenített	A személyes, közvetlen kommunikáció verbális, vokális és testbeszéddel történő jelzéseinek felismerése, értelmezése. A közvetlen és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek (pl. idő/térbeli szinkronitás, eltérés, jelenlét, érzékszervek használata) felismerése konkrét médiaszövegek (pl. könyv, gyermekműsor, gyerekeknek szóló	Magyar nyelv és irodalom: Szöveg értelmezése, nem verbális jelzések értelmezése, használata beszéd közben. Mese és valóság különbsége. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása.

világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A különböző médiaszövegek (pl. tehetségkutató műsorok, sportközvetítés, sorozatok, animációs filmek, filmek, reality műsorok) szereplőivel való azonosulásra reflektálás lehetősége (pl. irányított beszélgetés keretében).	koncertfilm, videoklip, sms, emotikonok) alapján. Ismerkedés különböző valóságstátuszú médiaszövegekkel. A valóság és fikció közötti különbség megragadása. Személyesen átélt, elképzelt és a médiában látott, hallott esemény megjelenítése rajzban, önállóan készített bábbal, szerepjátékkal.	Erkölcstan: másnak lenni/elfogadás, kirekesztés. Környezetismeret: Nappal és éjszaka. A világ, ahol élünk. Föld és a csillagok. Élőlények, életközösségek. Dráma és tánc: Történetek kitalálása és kiscsoportos vagy páros megvalósítása.
Értelmező kulcsfogalmak	Esemény, elképzelt/kitalált történet, képzelet, valóság, médium	
Tartalmi kulcsfogalmak	Átélt, saját esemény megjelenítése bábokkal.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben	Órakeret 2
Előzetes tudás	Iskolaérettség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az internetes tevékenységekhez kapcsolódó biztonság növelése. A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: A gyerekek által használt videojátékkal összefüggő élmények feldolgozása (pl. szerepjátékkal, rajzolással). A videojáték szereplőivel, képi világának saját elképzelt világba való megjelenítése. pl. népmesei, dekoratívabb, stb. stílusban való újraalkotása.	Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat lehetőségeinek megismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése). Az internethasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, bábozás). A videojátékok tematikai csoportosítása, a szereplők azonosítása.	Magyar nyelv és irodalom: Rövid hallott szöveg üzenetének megértése. Az olvasott szövegekkel összefüggésben az aktív szókincs gazdagítása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása. A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében.

		Technika, életvitel és gyakorlat: Szabálykövető magatartás a közvetlen közlekedési környezetben. A közlekedés szabályainak értelmezése. Erkölcstan: a számítógépes világ ismeretségei.
Értelmező kulcsfogalmak	Internet, honlap, chat, videojáték.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Biztonságos internetezés, a honlapkészítés szabályai.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A jó és a rossz megkülönböztetése különböző honlapok vizsgálatával. Életkornak megfelelő oldalakon való böngészés. Saját videojáték tervezése.	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Órakeret 12+2
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő fejlettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Téralkító, térrendező képesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés a térformálás, térlehatárolás, térszervezés terén. Térérzék fejlesztése nézőpontok változtatásával. Technikai készség fejlesztése. Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Környezetünk valós terei és mesés helyek ALKOTÁS: Az Állatok a Bibliában témakörhöz kapcsolódóan pl. Noé történetének bábokkal való eljátszása, tárgybab készítés, hajó készítés stb. Állatmesék: - a mese élményének feldolgozása -	A környezetünkben található különböző méretű külső, belső terek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) épületek (pl. iskola, transzformátorház, víztorony), tárgyak (pl. cipő, táskák, kilincs) átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem,	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, környezetünk. Környezetismeret: Természeti, technikai környezet. Múlt megidézése. Dráma és tánc: térkitöltő és térkihasználó gyakorlatok,

kedvenc meseszereplő megjelenítése síkban, térben, pl. bábkészítés. A mese helyszínének, kellékeinek elkészítése. BEFOGADÁS: A témához kapcsolódó műalkotások nézegetése, beszélgetés a kifejező képalakítás, tárgyformálás sajátosságairól. A bábfajták megismerése, mint ujjbáb, síkbáb, zacskóbáb, tárgybáb, kesztyűbáb stb. Különböző díszletek tanulmányozása, szín, anyag és forma alkalmazások megfigyelése.	figyelemfelkeltés, álcázás, újszerű használat) érdekében. Képzletbeli, mesebeli helyeken, terekben (pl. elvarázsolt kastély, boszorkány konyhája, vitorlás hajó) zajló mesék, elképzelt vagy valós történetek dramatizálása, eljátszása saját tervezésű és kivitelezés szereplőkkel (pl. babák, botok, figurák, sík-, kesztyű-, árny-, óriás-, agyagfejű, bábok), terekkel, díszletekkel, melyek létrehozásánál a környezettudatos anyaghasználat érvényesül.	mozgástechnikák, tánctechnikák. Matematika: Képzletben történő mozgató. Hajtás, szétvágás síkmetszetek. Objektumok alkotása
Értelmező kulcsfogalmak	Térformálás, térlehatárolás, térszervezés, formarend, funkció, takarás.	
Vizuális nyelv/Tartalmi kulcsfogalmak	A díszítmény képzése, a motívum alakítás eljárásai – a szelekció és redukció formái- Vizuális ritmusok, méret, szín és forma ritmus. Téri helyzetviszonylatok, forma rend és káosz.	
Javaolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A színek és formák felhasználása új alkotások létrehozásához. Bábgűjtemény készítése.	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 12
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő fejlettség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tárgyalkotó vizuális, esztétikai és manipulatív képességek fejlesztése. A tárgykészítés folyamatainak, gondolkodásmódjának megismerése. Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése (a munkafázisok megfigyelése). A gondos kivitelezés, különböző anyagok, eljárások, személyes tapasztaláson alapuló megismerése. Egyszerű kézműves technikák megfigyelése, rekonstruálása. Jeles napok szokásainak és tárgyi kellékeinek megismerése.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valós és kitalált tárgyak A teremtés csodái ALKOTÁS: A témakörköz kapcsolt társasjáték készítése. Bibliai ismeretkövetítő játék, figurákkal, kártyákkal, tudás szinteket jelölő akadályokkal, Dobókockán a teremtés 6-napjának megtervezése stb. A játék tartozékai, kártyái, figurái, mérete, anyaga, színe, díszítés művészete utaljon a funkciójára. (Legyen élénk, színes, tartós és méretében megfelelő a játék lebonyolításához.) Az állatmesékhez kapcsolódóan memória kártya készítése. Ünnepeljünk együtt: Karácsonyi ajándékkészítés BEFOGADÁS: A népi tárgykultúra legjellemzőbb példáinak ismerete és elemzése. A népi díszítmények formai gazdagságának, felépítésének, arányainak elemzése.	Segítő, varázserejű tárgyak (pl. hangszer, pálcá, öltözék, szőnyeg, edény, bútor, ékszer, szerszám, jármű) tervezése létrehozása meghatározott mesebeli célok (pl. mindent halló, látó, elrejtő, védő, szállító) érdekében, oly módon, hogy a tárgy külseje (pl. forma, díszítés, méret, anyag) utaljon funkciójára. Hétköznapi tevékenységek során használatos tárgyak (pl. konyhai eszköz, játék, öltözék, öltözék kiegészítő, hangszer, szerszám) létrehozása meghatározott tulajdonos számára (pl. adott személyiség, foglalkozás, életkor, nemek szerint).	Környezetismeret: Természeti, technikai és épített rendszerek. Anyagismeret. Dráma és tánc: népi gyermekjátékok. Ének-zene: Népzene énekléssel, ritmikus mozgással, néptáncal. Hangszerek. Technika, életvitel és gyakorlat: eszközhasználat. Hit és erkölcstan: valóság és képzelet.
Értelmező kulcsfogalmak	Tárgytervezés, forma, funkció, alkalmazkodás, díszítés, öltözköztetőkészítő	
Vizuális nyelvi/Tartalmi kulcsfogalmak	Forma, funkció és anyagszerűség összefüggései Díszítmény és forma összefüggése	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szín és forma összekapcsolása, gazdag színárnyalat . A népművészet, a hagyományápolás szerepe életünkben. Népi játékok gyűjtése.	

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Órakeret 12+2
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érzékelés finomítása. Különböző észlelési tapasztalatok, modalitások (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) áttétele, „fordítása”. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi és téri megjelenítése. Színtapasztalatok gazdagítása, színismeretek bővítése. Színérzék fejlesztése. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Természeti látványok hangulatának visszaadása. Téralkotó és - ábrázoló képesség fejlesztése játéktárgyakkal, térbeli manipulációval.	
Témák /Témakörök/	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Átélt élmények és események Családmesék, emlékeink ALKOTÁS: Példaképpen egy témakör lineáris lebontásban, a gyermekek élménykörének részét képező átélt események a családban és szűkebb környezetükben, emlékek, érzelmek kifejezése síkban, térben: pl. Ilyennek látom a mamát, ha szomorú, ha vidám... Szeretek otthon segíteni, Este a családommal, Olyan szeretnék lenni, mint Ő pl. portré a mamámról, papámról, önmagamról stb. Évszokról-évszakra témakörhöz kapcsolódva: Gyűjtések és saját illusztrációk révén képes családi „kalendárium” készítése. Régen és ma: Gyűjtőmunka alapján egy mesterség képes bemutatása. Nagyszülők foglalkozása, féltett tárgyai-rajzolás, áttevezés.	Korábban átélt események, élmények (pl. kellemes, kellemetlen, hétköznapi, ünnepi, különleges, szokványos, felkavaró, unalmas) felidézésének segítségével, látott, hallott vagy elképzelt történetek (pl. tündérmesék, közösen kitalált játékok, helyzetek, mesék, mesefolyamok) megjelenítése sík és/vagy térbeli, plasztikai alkotásban (pl. színes, grafikus, vegyes technikájú, mintázott vagy konstruált) az elemi kompozíciós elvek figyelembevételével. Cél: Életszakaszok és események, kapcsolatok felidézése	Magyar nyelv és irodalom: Szépirodalmi művek, családi történetek, versek megismerése. Figyelem a beszélgetőtársra. Szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése. Hit és erkölcstan: én magam, szűkebb környezetem. Dráma és tánc: egyensúly-, ritmus- és térérzékelés. Ének-zene: állatok hangja, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint. Környezetismeret: állatok felépítése, tulajdonságai

A Szent család – Betlehemes játék készítése (T. kk.) BEFOGADÁS: Műalkotások, mese és szépirodalmi illusztrációk szemlélése, beszélgetések, véleménynyilvánítások ösztönzése. A készítendő alkotáshoz kapcsolódó vizuális nyelvi anyag-probléma megbeszélése, mint pl. kompozíciós megoldások, a szereplő kiemelése színnel, körvonallal, részletek megfigyelése stb. BEFOGADÁS: Bibliai témák felidézése, képes gyermek Biblia és műalkotások segítségével. Régi fotók, emberek- arcok- tárgyak nézegetése, a karakterek, arckifejezések megfigyelése, régi öltözékek és szokások, mesterségek tárgyai: A funkciók és formák, vizuális nyelvi sajátosságok megfigyelése.	A közvetlen környezetben található tárgyak, jelenségek minőségének (pl. illat, hang, zene, szín, fény, felület, méret, mozgás, helyzet, súly) megtapasztalása különböző játékos feladatok során, a célzott élménygyűjtés és vizuális megjelenítés (pl. festés, rajzolás, kollázs, mintázás, makettezés) érdekében, a vizuális nyelv alapvető elemeinek játékos használatával.	állatok élőhelyeik sajátosságai, szükségleteik, különleges képességeik... Anyagok tulajdonságai, halmazállapot-változás. Kísérletek oldatokkal, fénnyel, hővel. Matematika: változás kiemelése, az időbeliség megértése.
Értelmező kulcsfogalmak	Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció.	
Vizuális nyelv /Tartalmi kulcsfogalmak	Vonalak, foltok színek alkalmazása, megnevezése. A képi elrendezés, a kompozíció alapjainak megismerése. Képi kifejezés vonallal, folttal, színnel. Kiemelés mérettel színnel, vonallal. Színkarakterek, alapszínek és mellékszínek: kék, vörös, sárga, zöld, narancs, lila semleges színek: fehér, fekete, szürke Színviszonylatok: Sötét- világos, élénk- tompa szín; Vonalminőségek és fajták: Egyenes, görbe, hosszú, rövid, zárt, nyitott, folyamatos; vázoló, kiemelő- kontúr vonal, felületkitöltő vonal – faktúráltság, folt-vonal összefüggések.	
Javasolt pedagógiai eljárások,	A téma projekt módszerrel mélyíthető: Gyűjtések és saját illusztrációk révén képes családi „kalendárium” készítése.	

módszerek, szervezési- és munkaformák	Régen és ma: Gyűjtőmunka alapján egy mesterség képes bemutatása. Nagyszülők foglalkozása, féltett tárgyai-rajzolás- egyéni munka, áttekintés- csoportmunka.
---------------------------------------	---

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelte látványok	Órakeret 12+3
Előzetes tudás	Életkorának megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képfalkotó- és kifejező képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése a kiemelés eszközeivel. Vizuális fantázia (képzőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzetársítási készség fejlesztése. Plasztikai érzék fejlesztése. Plasztikai minőségek sokféleségének megismerése. Plasztikai kifejezőképesség fejlesztése. Formaérzék, karakterérzék fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valós és képzelte látványok Kedves állataink és állatmeséink A teremtetett világunk csodái ALKOTÁS: Állatmesék: a mese élményének feldolgozása, illusztrálás,- kedvenc meseszereplő megjelenítése síkban, térben, bábkészítés A mese továbbgondolása, pl. befejezése a saját élmények alapján, új szereplő kitalálása, pl. Mit tennék, ha én lehetnék a mesehős... Báb és díszletkészítés, a mesében szereplő tárgyak, rajzos tanulmányozása, tervezés és kellékek elkészítése. (T.kk.) A mese dramatizálása, mese befejezési variációk csoportonkénti bemutatása. Bibliai történetek –rajzos bibliai füzet készítés a jelenetek illusztrálásával,	Mesék, versek, kitalált történetek, médiaszövegek valós vagy fantázia szereplőinek (pl. hősök, ártók, bajkeverők, segítők), természetes és épített környezetének (pl. erdők, ligetek, állatok, vizek, bódék, paloták, hidak, tornyok) illusztratív jellegű ábrázolása (pl. sorozatként, képeskönyvként) emlékképek felidézésével, megfigyelések segítségével és a fantázia által. Környezetünk valós elemeinek, tárgyainak, tereinek (pl. háztartási gép, óra, motor, fészek, odú, fa, talaj), különleges nézőpontból (belülről, fentről, alulról) való megjelenítése a fantázia és a megfigyelés révén, a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek	Magyar nyelv és irodalom:

2.- osztályban már kép és hozzá kapcsolódó igevers együttes megjelenésével BEFOGADÁS: Mesekönyvek illusztrációinak nézegetése, beszélgetés a szereplők karakteréről, a tulajdonságok képi megjelenítéséről, technikákról. Állatábrázolások különböző stílusban, különböző műfajok megismerése, beszélgetés a karakter és a kifejezési módok összefüggéseiről. Évszakról –évszakra Élet az erdőben ALKOTÁS: Évszakok - versek, mondókák illusztrálása. Képzletbeli történet: pl. Az erdő madárszemmel, mókus szemmel stb. télen, ősszel... Állatbújócska Fák bokrok és lakóik, pl. a fa törzse hangya szemmel, Kedvenc állatommal – elképzelt kaland ábrázolása. Kitől, mitől félnek az állatok? – figyelemfelhívó óvó –védő táblák készítése. Vicces jelek, ismertető táblák tanösvényre, az udvaron, a környezetünkben élő állatokról. (V. k.) Fészek és madárkészítés, pl. origami, papírmásé, só liszt gyurma – történet eljátszása. (T. és kk.) Fák, magok, termések Termések magok rajzolása, festése Aranykapu: Mi lenne ha, magból kinövő növény, virág lennék (ha én virág lehetnék, ha én fa lehetnék...) A gyümölcsstermő fa Befogadás:	felhasználásával (pl. színes-, grafikai technika, mintázás, konstruálás talált tárgyakból, azok átalakításával). Művészeti alkotások és fotók nézegetése megadott szempontok szerint (pl. alakok, szereplők, terek, tárgyak, mérete, színe, tónusa). A megállapítások segítségével továbbgondolva a látvány sugallta jelenséget, képi tartalmat egy új alkotás létrehozásának érdekében (pl. más térben és időben, más szereplőkkel), különböző művészeti műfajokban (dráma, hang-zene, mozgás, vizuális: installáció, fotómanipuláció).	Évszakokhoz kapcsolódó szépirodalmi alkotások, mesék megismerése. Élmények, tartalmak felidézése. Szép könyvek. Ének-zene: Énekek, mondókák, évszakok: állatok hangja, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint. Cselekményes dalanyag, dramatizált előadás. Ritmus, hangszín, hangmagasság, zene és zöreij. Dráma és tánc: Évszakok megszemélyesítése. Dramatikus formák. Fejlesztő játékok. Környezetismeret: Az évszakok körforgásának megértése, az évszakok és az életmód összefüggéseinek feltárása. Mozgásjelenségek, kísérletek. Optika. Hit és erkölcstan: Közösségek. A mesevilág szereplői. Mese és valóság. Bibliai szereplők, állatok , környezet megismerése. Matematika: Képi emlékezés, részletek felidézése. Nézőpontok. Mozgatás. Síkmetszetek
--	--	--

Különleges fák, magok, termések megfigyelése, rajzos megismerése. Az élet csodái/ Teremtett világunk szépségei: Állatok és növények szerkezetei, rajzos feldolgozás, továbbgondolás, fantázia és új funkciók kitalálása alapján. Pl. milyen lenne a róka ha fán /vízben élne, a teknős, csiga stb. ha cserélhetné a „ruháját”. BEFOGADÁS: Műalkotások, természet fotók, állat ábrázolások nézegetése. Beszélgetés a színek és hangulatok természetbeni változásairól, A színek funkciói és jelentések az állatvilágban. A kapaszkodás védelmi és életben maradási technikái, alkalmazkodási képességek, mimikri természetben, A témakör záró tevékenysége lehet az élet csodáját szépségét hirdető zászló, plakát elkészítése.		
Értelmező kulcsfogalmak	Illusztráció, kompozíció, kiemelés, karakteres forma, festészet, szobrászat, fotó, műalkotás, reprodukció, idő.	
Vizuális nyelvi/ Tartalmi kulcsfogalmak	A vizuális nyelv alapvető elemeinek: pont, vonal (vonalfajta, vonalvastagság), színek keverése, derítése és mélyítése, színkarakterek (alapszínek, fő- és mellékszínek) és egymáshoz való viszonyuk (színminőségek) használata és megkülönböztetése. Képi elemek komponált megjelenítése.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A látvány utáni tanulmány az alkotási folyamat elindítója, célja a rácsodálkozás lehetőségének megteremtése, és a látvány inspirációinak előhívása. Projekt módszer: Az élet csodái/ Teremtett világunk szépségei téma megvalósítható akár egy évet vagy több hónapot átfogó projektben. Eredménye lehet a saját rajzos Teremtés csodáinak könyve készítés.	

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	Órakeret 9 óra
------------------	---	-------------------

Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Vizuális kommunikációs képesség fejlesztése. Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése. Redukciós képesség fejlesztése. A vizuális nyelv elemeinek, pont, vonal, folt, szín megismerése és tudatos használata, szerepük felismerése a képalkotásban. Vonalas jellegű, foltszerű előadásmód. Méretkülönbségek felismerése, a léptékváltás alapjai.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vizuális jelek a környezetünkben ALKOTÁS: Kedves állataim Figyelemfelkeltő, óvó- védő jelek készítése a környezetünkben élő állatainkról, amelyek elhelyezhetők az udvaron lévő fákon, falakon, Az ABC betűi vicces állat alakzatokban. Állatok elrejtése táblán, betűkártyán, plakáton Játékkészítés – Madaraink – memória kártya Az állatról játékkártya készítése A játékban az állatokról foltredukcióval piktogramok készítése Vicces üzenetek jelekkel.pl. az állatok jó és rossz szokásaik megismertetése, mókás tulajdonságaik kiemelése, pl. állatos találós kérdések, mondókák alapján. BEFOGADÁS: Állatok a cégéreken, figyelemfelkeltő táblákon. Elfelejtett mesterségek jelképei, kellékei. Népművészeti alkotásokon, használati tárgyakon	Jeltervezés, jelalkotás változatos méretben (pl. apró pecsét, tábla, land art szerű méretben udvaron, játszótéren), különböző anyagokból (pl. agyag, madzag, papírdúc, fatábla, talált anyag, homok, kavics, falevél, víz) meghatározott célok érdekében (pl. eligazodás, útbaigazítás, védelem, figyelemfelkeltés). Környezetünkben található jelek, jelzések (pl. jelzőlámpa, térkép, alaprajz, közlekedési tábla, cégér, piktogram, embléma, szimbólum, zászló, márkajelzés, logo) összegyűjtése játékos feladatok létrehozásának céljából (pl. valós és virtuális társasjáték, dramatikus játék, kincsvadászat).	Matematika: tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok. Környezetismeret: A térkép legfontosabb elemeinek felismerése. Jelek, jelzések. Természeti jelenségek, természetes anyagok. Technika, életvitel és gyakorlat: jelzőtáblák.

megfigyelt állatábrázolások sajátosságai. Régi és mai reklámanyagok és a mesterségek portékáinak elemzése, fotók és illusztrációk segítségével. Beszélgetés a népi tárgyak kultúra kommunikációs szerepéről. Bibliai kincsvadászat – keresztyén szimbólumok az egyházművészetünkben. - memória kártya készítés.		
Értelmező kulcsfogalmak	Modell, látvány, jelalkotás, piktogram, embléma, térkép, alaprajz, cégér, szimbólum, lépték.	
Vizuális nyelv/ Tartalmi kulcsfogalmak	Jelek vizuális tulajdonságai. Látványok transzpozíciós lehetőségei. Vonal és –folt redukciók. Szín és forma redukció.	
Javaolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunkában, egyéni jelek alapján kincses térkép készítése. Színhasználat fejlesztése: fő- és mellékszínnek használata. Vonalak szerepe a különböző térképeken. Gyűjtőmunka: térképek. Hangulatok kifejezése szimbólumokkal.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás	Órakeret 2
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját médiahasználati szokások tanulmányozása. Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. A különböző médiumok beazonosítása, tudatosítása. A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás BEFOGADÁS: Beszélgetés állatmesék szereplőinek megfigyeléséről, jó és rossz tulajdonságairól, azonos mese különböző	A különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió, internet, film, videojáték) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása, megadott szempontok (pl. érzékszervekre gyakorolt hatás, eltérő jelhasználat)	Magyar nyelv és irodalom: Mesék, narratív történetek. Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges és helyes szabadidős

illusztrációi alapján. A mese animációs feldolgozásával való összehasonlítása saját médiaélmények felidézésének segítségével, vagy közösen megtekintett animációs filmalapján. (pl. A kiskakas gyémánt fél krajcárja, A három kismalac, A róka és a holló stb.) ALKOTÁS: A választott mese élményének felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan vagy szerepjátékkal. (pl. képi jelenet rajzolás, bábkészítés pl. síkbáb, egyszerű jelmez, maszk, fejpánt stb.)		alapján közvetlen tapasztalat és saját médiaélmények felidézésének segítségével. Az egyes médiumokhoz (pl. könyv, televízió, számítógép) kapcsolódó saját használati szokások (pl. gyakoriság, társas vagy önálló tevékenység), médiaélmények (pl. tetszés, kíváncsiság, rossz élmény) felidézése, kifejezése és megjelenítése szóban, vizuálisan (pl. rajzolás, bábkészítés) vagy szerepjátékkal. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).	tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése. Erkölcstan: Önkifejezés és önbizalom erősítése, önálló gondolkodásra nevelés, identitástudat fejlesztése. A fantázia jelentősége, használata, kitalált történet önmagáról (jellemábrázolás), meseszereplők osztályozása: jó-rossz tulajdonságokkal való azonosulási képesség vizsgálata, önmagára vetítése. Önmaga megértése. Környezetismeret: Az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben. Napirend, szabadidő, egészséges életmód. Dráma és tánc: kiscsoportos és páros rövid jelenetek kitalálása és bemutatása.
Értelmező kulcsfogalmak	Televízió, rádió, könyv, számítógép, színház, mozi, újság, műsor, rajzfilm, film, képregény, videojáték.		
Vizuális nyelvi/ Tartalmi kulcsfogalmak	Folyamatábra, a képi kifejezés elemeinek rendje, kiemelés méret és helyzet viszonylatokkal.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Képregénykészítés kitalált történet alapján. Különböző bábok készítése történeteknek megfelelően.		
Tematikai egység	A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény		Órakeret 2
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő érettség.		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Az érzelmkifejezés képességének a fejlesztése. A figyelmi koncentráció, az érzékelés pontosságának fejlesztése. A médiaszövegek alapvető alkotóelemeinek azonosítása. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Kedvenc állatom témakörhöz kapcsolódóan - Állatmesék szereplőinek megszemélyesítése. Történet mesélés az állat hangjának különböző érzelmi szituációban való imitálásával. Pl. félelem, öröm, bánat, éhezés, fázás stb. Az ABC betűinek meg személyesítése, állathangok, és asszociációk alapján. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázs készítéssel). Mesehősök, mesejelenetek rajzos megjelenítése, megfestése a hallgatott mese alapján./ Az állatmesék témakörhöz kapcsolódóan a feladat megelőzheti a meséről később nézegetett különböző stílusban és műfajban készült képi feldolgozásokat, amelyek képnyelvi inspirációra a mesefeldolgozás további feladatait tervezhetjük/	Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék, videojátékok) alapvető kifejezőeszközeinek (hanghatások, vizuális jellemzők) megfigyelése és értelmezése közvetlen példák alapján. A kép és hang szerepének megfigyelése a mesevilág teremtésében (pl. animációs meséken keresztül). Egyszerű médiaszövegek (pl. animációs mesék, reklám) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. A mediatizált történetek szereplőinek (hősök és gonoszok) azonosítása, az animációs mese morális tanulságainak felismerése. A hangok és képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, szomorúság, düh, félelem) felismerése, kifejezése. Egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal), megfelelő hanghatásokkal	Magyar nyelv és irodalom: A szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). A történetiségen alapuló összefüggések megértése egy szálon futó történetekben. Összefüggő mondatok alkotása képek, képsorok segítségével, adott vagy választott témáról. Erkölcstan: önmaga megértése, mesék kapcsolatrendszerének elemzése, mesei szereplők és tulajdonságaik (lent-fönt, jó-rossz). Környezetismeret: az érzékszervek működésének megtapasztalása, szerepének, védelmének felismerése a tájékozódásban, az információszerzésben. Ének-zene: Emocionális érzékenység fejlesztése. A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Tapasztalat a zenei jelenségekről.

	(pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve. Hangzó médiaszövegek megjelenítése rajzban.	Dráma és tánc: mese főhősének kiválasztása és a választás indoklása.
Értelmező kulcsfogalmak	Állókép, mozgókép, zene, emberi hang, zaj, zörej, csend	
Tartalmi kulcsfogalmak	Hangulat kifejezése képben, vonallal, folttal, színekkel. A vonal kifejező erejének tapasztalata.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Gazdag színhasználattal illusztráció készítése a kedvenc meséből. Vonalak és foltok alakítása.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	Órakeret 2
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő fejlettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen kommunikáció jelzéseinek, illetve a közvetett kommunikáció eszközeinek megfigyelése, tudatosítása. Önismeret, önreflexiók készség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Személyes élmény, médiaélmény ALKOTÁS: Móra Ferenc: Zengő ábécé c. versének képjelekkel, gesztusokkal, mimikával való megjelenítése. Személyesen átélt, elképzelt és a médiában látott, hallott esemény megjelenítése rajzban, önállóan készített bábbal, szerepjátékkal Pl. Betegség, fogorvosnál, valamilyen közlekedési baleset felidézése, képi kifejezése. BEFOGADÁS: A közvetlen és a közvetett kommunikáció	A személyes, közvetlen kommunikáció verbális, vokális és testbeszéddel történő jelzéseinek felismerése, értelmezése. Ismerkedés különböző valóságstátuszú médiaszövegekkel. .	Magyar nyelv és irodalom: Szöveg értelmezése, nem verbális jelzések értelmezése, használata beszéd közben. Mese és valóság különbsége. A megismert mese, történet tanulságának összevetése saját tapasztalatokkal, eseményekkel. Az explicit információk, állítások megértése, értelmezése, értékelése, egyszerű következtetések levonása. Erkölcstan: másnak lenni/elfogadás, kirekesztés. Környezetismeret: Nappal és éjszaka. A világ, ahol élünk. Föld és a csillagok. Élőlények, életközösségek.

közötti alapvető különbségek (pl. idő/térbeli szinkronitás, eltérés, jelenlét, érzékszervek használata) felismerése konkrét médiaszövegek (pl. könyv, gyermekműsor, gyerekeknek szóló koncertfilm, videoklip, sms, emotikonok) alapján. A valóság és fikció közötti különbség megragadása. Befogadási tevékenységek során irányulhatnak és a médiaszövegek, videók a fent vázolt élmények megbeszélésére. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése (pl. azonosságok, eltérések mentén) a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A különböző médiaszövegek (pl. tehetségkutató műsorok, sportközvetítés, sorozatok, animációs filmek, filmek, reality műsorok) szereplőivel való azonosulásra reflektálás lehetősége (pl. irányított beszélgetés keretében).		Dráma és tánc: Történetek kitalálása és kiscsoportos vagy páros megvalósítása.
Értelmező kulcsfogalmak	Esemény, elképzelt/kitalált történet, képzelet, valóság, médium	
Vizuális nyelv/ Tartalmi kulcsfogalmak	Alap- és főszínek, színárnyalatok használata. A vonal és a folt alakítása.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	Rajzfilmkészítés, rajzfilmfigurák alkotása gyurmából, textilből csoportmunkában.	

szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben	Órakeret 2
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő fejlettség.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az internetes tevékenységekhez kapcsolódó biztonság növelése. A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tájékozódás a virtuális terekben ALKOTÁS: A gyerekek által használt videojátékkal összefüggő élmények feldolgozása (pl. szerepjátékkal, rajzolással). A videojáték képi világának imitálásával mesejelenet rajzolása, A mesejelenet más stílusban, pl. A Tesz-vesz város több nézőpontos, részletező stílusában, népmesei jegyeket hordozó, elvontabb, dekoratívabb stílusban való újraalkotása.	Az életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat lehetőségeinek megismerése (pl. gyermekbarát honlapok böngészése). Az internethasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, bábozás). A videojátékok tematikai csoportosítása, a szereplőik azonosítása.	Magyar nyelv és irodalom: Rövid hallott szöveg üzenetének megértése. Az olvasott szövegekkel összefüggésben az aktív szókincs gazdagítása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Egyszerű ok-okozati összefüggés felismerése; következtetések levonása. A fantázia és képzelet aktiválása a megismerés érdekében. Technika, életvitel és gyakorlat: Szabálykövető magatartás a közvetlen közlekedési környezetben. A közlekedés szabályainak értelmezése. Erkölcstan: a számítógépes világ ismeretségei.
Értelmező kulcsfogalmak	Internet, honlap, chat, videojáték.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Internetezési illemszabályok, helyes viselkedés.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A kedvenc meséből saját videojáték készítése. Életkornak megfelelő társasjátékok az interneten.
---	--

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	Órakeret 12+2
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő fejlettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Téralakító, térrendező képesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés a térformálás, térlehatárolás, térszervezés terén. Térérzék fejlesztése nézőpontok változtatásával. Technikai készség fejlesztése. Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Környezetünk valós terei és mesés helyek ALKOTÁS: A Családmesék témakörhöz kapcsolódóan a családi titkok, kérések díszdobozának elkészítése. Nagymamáink játéka: jellegzetes tárgyak elkészítése, pl. pólyás baba rongyból, tarisnya, kisbölcső stb. A család témakörhöz kapcsolt memóriakártya készítés családtagok, foglalkozások – régi tárgyak, mesterségek megismerése. A teremtés csodái, különleges élőlények téma kibontásaként a teremtés napjainak jelmezes, dramatikus feldolgozása. BEFOGADÁS: A témákhoz kapcsolódó műalkotások nézegetése, beszélgetés a kifejező képalakítás, tárgyformálás sajátosságairól.	A környezetünkben található különböző méretű külső, belső terek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) épületek (pl. iskola, transzformátorház, víztorony), tárgyak (pl. cipő, táska, kilincs) átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, figyelemfelkeltés, álcázás, újszerű használat) érdekében. Képzeletbeli, mesebeli helyeken, terekben (pl. elvarázsolt kastély, boszorkány konyhája, vitorlás hajó) zajló mesék, elképzelt vagy valós történetek dramatizálása, eljátszása saját tervezésű és kivitelezés szereplőkkel (pl. babák, botok, figurák, sík-, kesztyű-, árny-, óriás-, agyagfejű, bábok), terekkel, díszletekkel, melyek létrehozásánál a környezettudatos anyaghaznát érvényesül.	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, környezetünk. Környezetismeret: Természeti, technikai környezet. Múlt megidézése. Dráma és tánc: térkitöltő és térkihasználó gyakorlatok, mozgástechnikák, tánc technikák. Matematika: Képzeletben történő mozgás. Hajtás, szétvágás síkmetszetek. Objektumok alkotása

A bábfajták megismerése, mint ujjbáb, síkbáb, zacskóbáb, tárgybáb, kesztyűbáb...stb. Különböző díszletek tanulmányozása, szín, anyag és forma alkalmazások megfigyelése.		
Értelmező kulcsfogalmak	Térformálás, térlehatárolás, térszervezés, formarend, funkció, takarás.	
Vizuális nyelv/Tartalmi kulcsfogalmak	A díszítmény képzése, a motívum alakítás eljárásai – a szelekció és redukció formái- Vizuális ritmusok, méret, szín és forma ritmus. Téri helyzetviszonylatok, forma rend és káosz.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A színek és formák felhasználása új alkotások létrehozásához. Bábgyűjtemény készítése	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 12+2
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő fejlettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tárgyalkotó vizuális, esztétikai és manipulatív képességek fejlesztése. A tárgykészítés folyamatainak, gondolkodásmódjának megtapasztalása. Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése (a munkafázisok megfigyelése). A gondos kivitelezés, különböző anyagok, eljárások, személyes tapasztaláson alapuló megismerése. Egyszerű kézműves technikák megfigyelése, rekonstruálása. Jeles napok szokásainak és tárgyi kellékeinek megismerése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valós és kitalált tárgyak ALKOTÁS: A teremtés csodái – különleges állatok és növények – - társasjáték készítése. Pl. táblás ismeretközvetítő játék, figurákkal, kártyákkal tudás szinteket jelölő akadályokkal stb.	Segítő, varázserejű tárgyak (pl. hangszer, pálca, öltözék, szőnyeg, edény, bútor, ékszer, szerszám, jármű) tervezése létrehozása meghatározott mesebeli célok (pl. mindent halló, látó, elrejtő, védő, szállító) érdekében, oly módon, hogy a tárgy külseje (pl. forma,	Környezetismeret: Természeti, technikai és épített rendszerek. Anyagismeret. Dráma és tánc: népi gyermekjátékok.

A játék tartozékai, kártyái, figurái stb. mérete, anyaga, színe, díszítés mivessége, utaljon a funkciójára. Legyen élénk, színes, tartós és méretében megfelelő a játék lebonyolításához. A Család témához kapcsolva: Levélpapír, borítéktervezés: - Az első levelem a szüleimnek, - Az én jókívánságaim... A Biblia tárgyai – pl. mécses, öv, saru stb. készítése bábjátékhoz BEFOGADÁS: A népi tárgykultúra legjellemzőbb példáinak ismerete és elemzése. A népi díszítmények formai gazdagságának, felépítésének, arányainak elemzése.	díszítés, méret, anyag) utaljon funkciójára. Hétköznapi tevékenységek során használatos tárgyak (pl. konyhai eszköz, játék, öltözék, öltözék kiegészítő, hangszer, szerszám) létrehozása meghatározott tulajdonos számára (pl. adott személyiség, foglalkozás, életkor, nemek szerint).	Ének-zene: Népzene énekléssel, ritmikus mozgással, néptáncsal. Hangszerek. Technika, életvitel és gyakorlat: eszközhasználat. Erkölcstan: valóság és képzelet.
--	---	---

Értelmező kulcsfogalmak	Tárgytervezés, forma, funkció, alkalmazkodás, díszítés, öltözködéskiegészítő
Vizuális nyelvi/Tartalmi kulcsfogalmak	Forma és funkció, anyagszerűség összefüggései Díszítmény és forma összefüggése
Javaolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Színek és formák összekapcsolása, alakzatok és formák kifejező szerepe.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése. Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése. Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével. A felszerelés önálló rendben tartása. A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.
--	--

	Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése, használatára. A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése. Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése. Médiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat. Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése. A médiaszövegek néhány elemi kódjának a (kép, hang, cselekmény) azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése (pl. médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak, kreatív kifejező eszközöket használnak, amelyek befolyásolják azok hatását). A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése. Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése. Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.
--	---

3. osztály

Ebben az időszakban a vizuális kultúra tanításának továbbra is fontos célja a motiváltság és az örömteli alkotás fenntartása, amelynek továbbra is alapvető eszköze a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatok felhasználása, ismerkedés további új technikákkal, illetve az alkotás felszabadultságának további ösztönzése.

Míg az első két évfolyamon a vizuális kultúra részterületei közül a „Kifejezés, képzőművészet” és a „Tárgy- és környezetkultúra” került túlsúlyba, addig harmadik-negyedik évfolyamon növekedhet az elvontabb „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmait feldolgozó feladatok aránya, de továbbra is fontos a megfigyelőképesség, a forma- és arányérzék fejlesztése, továbbá az önkifejezés megőrzésének ösztönzése, ami segíti az egyre céltudatosabb vizuális megismerést.

A vizuális nevelés keretein belül zajló médianevelés ebben az időszakban is jelen van. Az alsó tagozat második felére a gyerekek többségének már komoly médiatapasztalata van. A tárgy tanításának célja elsősorban a gyerekek meglévő ismereteinek rendszerezése, az ismeretek életkorhoz igazodó elmélyítése, a különböző médiaüzenetek értékeléséhez szükséges készségek és képességek fejlesztése.

A befogadó tevékenység tekintetében továbbra is érvényes az alkotva befogadás elvének érvényesítése. Cél továbbra is a vizuálisan feldolgozható témák megközelítése esetében a valós esztétikai értéket képviselő műalkotások szemléltetése és azok minél pontosabb értelmezése. A fejlesztési célok továbbra is mind a vizuális kultúra, mind a mozgóképkultúra és médiaismeret fejlesztési feladatai esetében tevékenységközpontú, kreatív, élményekkel telített helyzetekben játékos, alkotó, önálló vagy csoportos feladatmegoldással érhetőek el.

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	Órakeret 9+2
Előzetes tudás	Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Kifejező alkotások ismerveinek felismerése. Nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használata. Alkotó	

	műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése. Anyagismeret.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kifejezőképesség fejlesztése. Grafikai kifejezőképesség fejlesztése különböző grafikai, nyomatkészítési eljárások kapcsán. Térábrázolási képesség fejlesztése. Lényeglátó képesség fejlesztése. Formaérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek Vándorúton: ALKOTÁS: Barangolás ókori helyszíneken, Régi iskolák tanulói Pl. Ókori íródéakok vagyunk – agyagtábla nyomatok készítése, levélírás- pecsételő henger, Rejtjeles üzenetek karcolással, képjelek üdvözlő lapokra (V. K.) Bibliai történet – élményrajz – helyszínen rekonstruálás- pl. Mózes születésének és üldöztetésének eljátszása – díszlet a Nílus folyó, nádas, madarak stb. Bábkészítés (T. Kk.) BEFOGADÁS: régi fotók, emberek- arcok- tárgyak nézegetése, mesterségek tárgyai funkciók és formák vizuális nyelvi sajátosságok megbeszélése, karakterek kifejezések. Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Térbeli helyzetek, arányok, nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használatának megbeszélése, megfigyelése.	Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből, származó valós és képzeletbeli helyszínek (pl. kerek erdő, malom, labirintus, vár, palotakert, folyó) megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban és térben (pl. grafikusán, festve, konstruálva, mintázva, installálva). Vizuális megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó, műalkotás, múzeum), személyes emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín (pl. természeti táj, nagymama virágos kertje, épített környezet, mi utcánk) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak, napszak, nyár, hajnal) megfelelően, különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).	Magyar nyelv és irodalom: Olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Műélvezet, humor. Móra Ferenc: Kincskereső Kis ködmön, Tamási Áron. Iskolás lettem Sinka István: részletek a Fekete bojtár vallomásaiból Karácsony Sándor: Siccki banda Matematika: Rajz, kirakás és szöveg értelmezése: a lejátszott történet visszaidézése; az elmondott, elolvasott történet visszaidézése. Jelértelmezés. Környezetismeret: ismeretszerzés közvetlen megfigyelés alapján.

Értelmező kulcsfogalmak	Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció. Nézőpont, ritmus, minőségellentét, kollázs, képmező, arány, vizuális kifejezés.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Méretek és arányok kapcsolata. A tér felfedezése.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A bibliai témákat hosszabb időkeretű projektben is megvalósíthatóak.	

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Órakeret 9+2
Előzetes tudás	Síkbeli és térbeli minőségek, méretviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelembizonyító, hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése. Műalkotások csoportosítási módjainak alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Színek hangulati hatásának felismerése és alkalmazása az egyéni színválasztásban. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Színérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Térábrázoló képesség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hétköznapi és képzelt figurák Kedves állataink és állatmeséink ALKOTÁS: Pl. projektben: Saját mese vagy közös mese kitalálása, könyvecske készítés a meséről. Vagy „tudományos kutatás” – Mit kell tudni a kedvenc állatomról? – gyűjtés, illusztrálás, könyvecske készítés. A mese dramatizálása, variációk csoportonkénti bemutatása. Bibliai állatok és emberek. - pl. Dániel története vagy Az irgalmas Szamaritánus története:	A lakóhelyen és a közvetlen környezetben élő emberekről, állatokról gyűjtött ismeretek, információk (pl. foglalkozás, életkor, kedvenc illat/étel/szín, útvonal, játék, fontos tárgy, attribútum) alapján figurális alkotások létrehozása. A külső, belső vonások (pl. karakter, testi adottságok, öltözet, belső tulajdonságok, személyiség jegyek) élményszerű megjelenítésével, meghatározott célok (pl. illusztráció, valós és virtuális játék, információs kártya, bábok, „tudományos kutatás”) érdekében.	Matematika: mennyiségi tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás. Magyar nyelv és irodalom: Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. József Attila: Betlehemi királyok, Mama, Petőfi Sándor: Füstbe ment terv; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás; részletek Kölcsey Ferenc:

- történet aktualizált átírása, képi megjelenítése,dramatizálása –rajzos bibliai füzet, leporelló készítés a jelenetek illusztrálásával, kép és hozzá kapcsolódó szöveg együttes megjelenésével. BEFOGADÁS: Mesekönyvek illusztrációinak nézegetése, beszélgetés a szereplők karakteréről, a tulajdonságok képi megjelenítéséről, technikákról Az élet csodái: Állatok és növények különleges, szerkezetei, kapaszkodás, védelmi és életben maradási technikái, alkalmazkodási képességek, mimikri a természetben, színek és jelentések a természetben – tanulmány rajzok, Az élet csodáit, szépségét hirdető zászló elkészítése. (T. kk.)		Kitalált történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek szereplőinek (pl. hősök, rontók, bajkeverők, szörnyek, tündérek, állatok, ember-állatok, géplények) megformálása többfigurás kompozícióban, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb, dráma, hajóorr, oromdíz, vízköpő) megfelelő méretben és anyagból (pl. festmény, grafika, kollázs, montázs, fotó, papírmasé, agyag, gipsz, talált tárgy, drót).	Hymnus; Petőfi Sándor: Nemzeti dal; Vörösmarty Mihály: Szózat című művéből, illetve szépprózai művekből. Dráma és tánc: Fantáziajátékok. Mindennapi konfliktusok feldolgozása drámajátékkal.
Értelmező kulcsfogalmak	Figurális alkotás, karakter, élményszerű megjelenítés, cél, eszköz, méret, anyag, műfaj, technika, eljárás, képtárgy.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Képsorozat, kép és szöveg összekapcsolása. Folyamatábrázolás.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A zászlókészítés egyéni-és csoportmunkával, - egyéni munkák montázsából, vegyes technikák alkalmazásával.		
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Utazások		Órakeret 9+2
Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességének fejlesztése, történés képekben való elbeszélése. A művészi, köznapis és tudományos közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása.		
Témák		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Utazások ALKOTÁS: Útra kelünk Betlehembe: – A bölcsék nyomában – jelek, veszélyre figyelmeztető táblák, díszlet, bábok... útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, úti film Útra keltünk – Honfoglalás (pl. projektben) A csodaszarvas legenda feldolgozása:, illusztrálás,- kedvenc szereplő megjelenítése bábkészítés A legenda továbbgondolása,pl. befejezése a saját élmények alapján, pl. ha én lehetnék a főhős..., új szereplő kitalálása stb. Könyv, borító, oldalak-kép, szöveg-elrendezés, színek, betű stb. tervezése. A monda dramatizálása, variációk csoportonkénti bemutatása.		A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, mozgások (pl. természeti jelenségek, életjelenségek: ember/növény/állat növekedése és öregedése, jégolvadás, rozsdásodás, penészedés, árnyék, palacsintasütés, építkezés, varrógép, kerékpár, daru, óra) azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, a tapasztalatok és információk rögzítése szöveg és kép (pl. fotó, film, egyszerű animáció, rajz, ábra, jel) segítségével. Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm) meghatározott cél (szórakoztatás, ismeretterjesztés, útikalauz, tájékozódás, dokumentálás, elemzés, összehasonlítás) érdekében.	Matematika: Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben; szavakban megfogalmazott információk szerint). A változás kiemelése; az időbeliség. Magyar nyelv és irodalom: Információhordozók. Látványok verbális megfogalmazása. Az időbeliség kifejezésének nyelvi lehetőségei. Dráma és tánc: verbális képességek fejlesztése játékkal. Környezetismeret: változások, folyamatok, növények, állatok.
Értelmező kulcsfogalmak	Változás, folyamat, mozgás, mozgásfázis, összehasonlítás, térkép, képregény, vizuális sűrítés.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Színek, formák és vonalak kifejező szerepe		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek.	Útra keltünk – Honfoglalás témái Hosszabb idő keretű pl. egy éves projektben való komplex megvalósítás lehetőségét hordozzák.		

szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	Órakeret 9
Előzetes tudás	Összefüggések felismerése a cselekvés vagy annak szereplői és az ábrázoltak között. Eredeti és reprodukált alkotások különbözőségének felismerése. Körvonal és árnykép megjelenítése. Vizuális kommunikációs gesztusok értelmezése. Hangok képi jeleinek értelmezése és megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Látványfelismerés és értelmezés képességének fejlesztése, a látottak lényeges vonásainak kiemelése, a megfigyelés szempontjainak bővítése. A vizuális jelek jelentéseinek azonosítása, reprodukálása transzformált látványok létrehozásával. Jelképek, allegóriák, vizuális metaforák képzése. Formaalkotás a síkban és térben megfigyelt és elképzelt formák megjelenítése. Manipulációk végzése: nagyítás, kicsinyítés, csonkolás, kiegészítés. Ábraalkotás képességének fejlesztése: konvenciókon alapuló, szabályokhoz igazodó, jelentést hordozó, közlő és magyarázó rajzok, szerelési ábrák, folyamat ábrák értelmezése és létrehozása, valós vagy elképzelt viszonyok, kapcsolatok megjelenítésével. A síkbeli és térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata vizuális kommunikációs területen. A megjelenítés, a kifejezés céljának megfelelő árnyalt vonal, tónus, szín, forma, stb. önálló alkalmazása. Közvetlen vizuális jelzések, mimika, gesztusok értelmezésével a kommunikációs képesség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vizuális hatáskeltés ALKOTÁS: Elfelejtett mesterségek – szabó, varga, mézesbábos... jelei, szimbólumai, kellékeivel játékkészítés. (- szabás - varrás, nemezelés, fonás, sütés, játékkészítés pl. öltöztető baba, T. kk.) - csomagolás és reklámanyag tervezés a „portéka” karácsonyi árusításához. Kedves állataim növekedése – (életkorok: bébi- ovis – kicsi - nagy –öreg) pl. játékkártya jelei BEFOGADÁS: Az emberi gesztusok, testnyelvi jelzések megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött	Egy valós vagy képzeletbeli dolog (pl. áru, esemény, közérdek, jelenség: „boszorkányok tömeges átrepülése”, „Pöttyös Panna divatbemutatója”, Búvár Kund légzőkészüléke) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a betű, kép és szöveg együttes alkalmazásával, figyelem, érdeklődés felkeltése céljából.	Matematika: Statikus szituációk, lényegkiemelés. Képzeletben történő mozgatás. Testháló elképzése. Magyar nyelv és irodalom: kulcsszókeresés; szövegtömörítés; hiányos vázlat, táblázat, ábra kiegészítése a szöveg alapján.

tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. akcióval, pantomimmal, hangot, szöveget is beépítő performansszal).		
Értelmező kulcsfogalmak	Gesztus, plakát, reklám, szlogen, vizuális kommunikációs műfaj.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Kép és szöveg összefüggése a tartalom kifejezésére.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Gyűjtőmunka: színházi, cirkuszi és mozi plakátok. Csoportmunkában egyéni elképzelés alapján, különböző technikák alkalmazásával plakáttervezés egy elképzelt tárgyról.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	Órakeret 2
Előzetes tudás	Az egyes médiumok azonosítása. Médiaélmények felidézése, verbalizálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Médiaszöveg-típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Médiumok a mindennapi környezetben BEFOGADÁS: A saját és a közvetlen környezet médiahasználati szokásainak (internet, televízió, rádió, videojáték, mobilhasználat, könyv) tanulmányozása, megadott szempontok (pl. mennyiség, időrend, látogatott helyek, a kommunikációban résztvevők, műsorok) alapján.	Bizonyos médiumokban megjelenő médiaszövegek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése és beazonosítása saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül. Saját médiaélmények felidézése megadott szempontok alapján (pl. érzelmi hatás, kedveltség, ismeretszerzés) és az élmények feldolgozása (pl.	Magyar nyelv és irodalom: Többmondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. A cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Hasonlóságok

	rajzolás, fotókészítés, szerepjáték). Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).	és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. Technika, életvitel és gyakorlat: szabadidős tevékenységek. Erkölcstan: Kedvenc időtöltésem, ha egyedül vagyok. Olvasottság. Olyan szeretnék lenni, mint Ő/példaképek, hamis életek; álmaim, fantáziavilágom/menekülés, realitásérzet. Az önálló gondolataalkotás szabadsága, önkifejezés és önbizalom erősítése. Dráma és tánc: csoportos és egyéni improvizáció.
Értelmező kulcsfogalmak	Média, televízió, rádió, internet, újság, videojáték, film, televíziós sorozat, televíziós műsortípus (hírműsor, gyermekműsor, tehetségkutató műsor, valóságshow, ismeretterjesztő műsor, reklám).	
Tartalmi kulcsfogalmak	A média szerepe a mindennapi életben.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kedvenc tevékenységről ismeretterjesztő film vagy reklám rajzos megjelenítése páros munkában.	

Tematikai egység	A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	Órakeret 2
Előzetes tudás	A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerését, médiaszöveg-olvasást segítő kompetenciák fejlesztése. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg-írás. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjai, kifejező eszközei által kiváltott érzelmek felismerése és kifejezése, az önreflexió fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása BEFOGADÁS: Saját érzelmek felismerése és kifejezése különböző mozgóképi szövegek, és hangzó anyagok befogadása során. A médiaszövegek alapvető kifejező eszközeinek (pl. mozgóképi nyelv, hangok) érzelmekre gyakorolt hatásának megfigyelése, kifejezése. Bibliai történetet feldolgozó mesefilmek megbeszélése, Tetszik - nem tetszik - érzelmi hatások, szereplők képi megjelenítésének elemzése. ALKOTÁS: A megismert bibliai történet képi kifejezése saját karakteres szereplőkkel. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal. Ilyen voltam- ilyen szeretnék lenni. - képsorozat v. egyszerű animáció készítése	A médiaszövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése. A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív és negatív hősök megjelenítésének technikái, különös tekintettel a mozgókép nyelvére (pl. jelmez, smink, világítás, kameramozgás) és a hangokra: (beszélt nyelv, zene, zaj, zörej) az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül. A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző médiaszövegekben (pl. animációs mesék, filmek). Kép és hangrögzítő eszközök használatának alapszintű megismerése. Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése.	Magyar nyelv és irodalom: Olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: a művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. Erkölcstan: Erkölcs és erkölcstelenség tapasztalása mint példa. Szerepek a családon, közösségen belül. A jó-rossz megjelenítése a művészetben. Ének-zene: A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Hangszín-érzelem, különböző élethelyzetben más a hangunk. Dráma és tánc: A mese/történet helyszíneinek és szereplőinek sorba vétele. A mese/történet szereplőinek beazonosítása, illetve viszonyaik meghatározása.
Értelmező kulcsfogalmak	Animáció, jelmez, smink, fény, cselekmény, vágás, zene, zaj, zörej, csend, emberi hang.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Kép és mozgás kapcsolata.	
Javasolt pedagógiai	Páros munkában képregény készítése egy szabadon választott bibliai történetből.	

eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	Órakeret 2
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A személyes közvetlen kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kritikai gondolkodás fejlesztése. A mediális információforrások megbízhatósága megítélésének fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: A szűkebb környezet médiahasználatának megfigyelése alapján beszélgetés egyes médiaszövegek (pl. hírműsor, internetes honlap, televíziós sorozat, rajzfilm, film, könyv, újság) hétköznapiakban betöltött szerepéről, funkciójáról.	Ismerkedés a média társadalmi funkcióival, működésével. A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: médiatartalom-előállítók és a fogyasztók/felhasználók.	Magyar nyelv és irodalom: Az életkornak megfelelő globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Mások véleményének megértése, elfogadása a vita során. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. Erkölcstan: önálló gondolat vállalása, véleménynyilvánítás, mások gondolatai alapján, építő jellegű vitakultúra kialakítása; gondolatszabadsággal való ismerkedés.
Értelmező kulcsfogalmak	Médiatartalom-előállító, médiafogyasztó, információ, hír, álhír, hírműsor, újság, újságíró, reklám, reklámfilm, tudatos fogyasztás, médiahasználat.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Hírek a mindennapokból, hírforrások.	
Javasolt pedagógiai	Csoportmunkában hírek szerkesztése az osztály életéből, osztályújság.	

eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	
---	--

Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	Órakeret 2
Előzetes tudás	Alapszintű ismeretek az internethasználatban rejlő lehetőségekről, illetve kockázatokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő, biztonságos tájékozódás és közlekedés kialakítása az online környezetben, a virtuális terek használata során. Az internethasználat és mobiltelefon-használat lehetőségeinek és kockázatainak tudatosítása. Kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az online közösségekben való részvétel kockázatainak, viselkedési szabályainak, kommunikációs jellemzőinek tudatosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Médiaszövegek értelmezése alapján feltevések, állítások megfogalmazása a szöveg keletkezésének háttéréről, az alkotó/közlő szándékáról (a korosztálynak megfelelő reklámok, videojátékok, internetes portálok, animációs filmek, filmek segítségével). Annak felismerése, hogy a médiakörnyezet szereplői a tartalmat előállítók csoportja és a közönség, a médiafogyasztók csoportjai. A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) azonosítása, főbb elemeinek megismerése. Médiaszövegek megbízhatósága: irányított beszélgetés a hír-álhír témaköréről konkrét mediaszövegek alapján.	A közvetlen kommunikáció jelzéseinek és az online kommunikáció, jellegzetességeinek összehasonlítása meghatározott szempontok (pl. kapcsolatteremtés, önkifejezés, véleménynyilvánítás) alapján (pl. szerepjáték keretében). A személyes kommunikáció és az online kommunikáció különbségeinek tudatosítása. Saját és szűkebb környezet internethasználatának megfigyelése, internetes tevékenységek megjelenítése (pl. szerepjáték) különböző formában. Az internet- és mobilhasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, egyszerű társasjáték).	Magyar nyelv és irodalom: A művek tanulságainak értelmezése a saját szerepünkre, helyzetünkre a mindennapi életünkben, példa bemutatása, mindezek kifejezése más eszközzel is (pl. drámajátékok). A könyvtár mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Erkölcstan: Haver, barát, társ, csapattag, internetes kapcsolatok. Konfliktusmegoldás, közös szabályalkotás és annak elfogadása mint érték. Baráti társaság összetartó ereje és a virtuskodás értéke/bátorság, vakmerőség. Játék, közösségi élet az interneten.

Információk összegyűjtése, értelmezése, feldolgozása (pl. szövegalkotás) megadott szempontok (pl. közlő szándéka, célcsoport) alapján. Ismerkedés a kereskedelmi kommunikáció (reklám) sajátosságaival, a reklámok megjelenésének változatos helyeivel, formáival. A reklámok működése (hatáskeltés) néhány fontos eszközének megfigyelése konkrét reklámok tanulmányozásán keresztül. Reklámkészítés (pl. egyszerű reklámszövegírás, plakátkészítés, reklámot megjelenítő szerepjáték) annak érdekében, hogy reflektált viszony alakuljon ki a reklámozás céljáról és eszközeiről.	Az életkori sajátosságokhoz igazodó kreatív internethasználat lehetőségeink tudatosítása. (pl. gyermekbarát honlapok böngészése). Ismerkedés a világháló felépítésével és működésének alapjaival beszélgetés és játékos gyakorlatokon keresztül. Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerésére.	Környezetismeret: a helyes önismeret kialakításának megalapozása.
Értelmező kulcsfogalmak	Személyes kommunikáció, online kommunikáció, www, e-mail, mailfiók, profil, like-jel, keresőmotor, flash játék.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Viselkedésformák a világhálón.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Internetes reklám készítése egy szabadon választott tárgyról páros munkában.	
Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér	Órakeret 12
Előzetes tudás	Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése a térformálás, térlehatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázoló, kifejező céllal. Megfigyelő és elemző képesség fejlesztése. Tárgytervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukciók létrehozása különböző anyagokból és célokra. Anyagok és eljárások ismerete; a tervezői attitűd és alkalmazkodó képesség fejlesztése a tárgy rendeltetésének, használójának szem előtt tartásával, a megfelelő anyag- és eszközválasztással.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mikro- és makro tér: ALKOTÁS: A Betlehemben jártunk bibliai témához az építmény makettjének elkészítése, környezetalakítás egyszerű eszközökkel. — Egyszerű tárgykészítés, kellékek, korsó, vándortarisznya stb. A csodaszarvas témakör kibontása: - bábok, karkötő, vesszőparipa, nemeztárgyak, kucsma, agyag edények, stb. Vesszőfonat kuckó (jurta) az udvaron. A hétvezér fakanálbáb. – a történetek feldolgozása bábjátékkal, jelmezzel . BEFOGADÁS: Különböző korok épületeinek csoportosítása megadott szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítettség, fényviszony). Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett, félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, állványzat, zuhanyfülke, labirintus).	Megadott célt szolgáló kis tér (pl. váró-, lakótér, pince, fülke, raktár, dühöngő) tervezése a kiválasztott épület lakójának (pl. tulajdonos, tulajdonos gyermeke, ör, takarító, vendég, kertész, háziállat, kísértet, szerzetes, zenész, festő, orvos), majd a térhez tartozó, kapcsolódó tárgyak némelyikének elkészítése (pl. kulcs, tükör, függöny, polc, szék, csizma, kanna, tál, lámpa). A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás, zene, hegedű, dob) gyűjtése, s a gyűjtött hanganyag felhasználásával, valós, hangzó terek létrehozása, megépítése az adott tartalomnak megfelelő anyag és méretválasztással (pl. karton, fonal, kóc, vászon, fém, vessző, csuhé, agyag, drót, fa).	Matematika: Tárgyak tulajdonságainak kiemelése (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; osztályokba sorolás. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban. Dráma és tánc: a színház formai elemei, látott előadásban, illetve alkalmazása saját rögtönzésekben. Környezetismeret: az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk. Ének-zene: Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése. Ritmus-hangszerek, ritmikai többszólamúság.
Értelmező kulcsfogalmak	Tértervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukció, térkapcsolat, térbeli tagolás, tervezői attitűd.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Forma és funkció összekapcsolódása.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	Szabadon választott építmény(ház, templom, iskola) készítése csoportmunkában, sokféle anyag felhasználásával.	

szervezési- és munkaformák	
-------------------------------	--

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	Órakeret 12+2
Előzetes tudás	Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzése vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetünk tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukciós képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkciónak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak és használatuk ALKOTÁS: Bibliai történet szereplőinek tárgyi kellékei (pásztorbot, furulya faragás, nád vagy fűzfa síp) Ünnepeljünk együtt: Saját játék és/vagy ajándéktárgy készítése: nemeztárgyak, karkötő, tároló dobozok stb. Az elkészült tárgyak, szerkezetek használatuknak megfelelő és tulajdonosukra utaló díszítése. Csomagolás tervezése, kivitelezése. BEFOGADÁS: A különböző kultúrákban, korokban használatos tárgyak, eszközök összehasonlítása a mai tárgyakkal, eszközökkel (pl. épületek, járművek, szerszámok, edények, bútorok, öltözet, ékszer) a	Tárgytervezés (pl. jármű, bútor), tárgyalkotás (pl. öltözet kiegészítő, játék) a megismert kézműves technikákkal (pl. nemezelés, agyagozás, fonás, szövés, batikolás), a kortárs iparművészet felfogásában. A közvetlen környezetben található anyagok környezettudatos felhasználásával, meghatározott funkcióra (pl. irányjelző, hangosító), működésre képes egyszerű szerkezet (pl. játék, modell) létrehozása. Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. ecset, muffin, buszjegy, cipő, csoki, időbe látó készülék, csodaszappan, fűmag, életelixír, varázsfonal) számára, oly módon, hogy a csomagolás formája és	Matematika: tájékozódás az időben. Erkölcstan: a múlt és a jelen életviszonyai közötti különbségek. Dráma és tánc: Kreatív játékok tárgyakkal, tárgyak nélkül. A tárgyak használata ismétléssel, lassítással, gyorsítással stb. vagy nem rendeltetésszerű használatuk.

hasznló és eltérő vonások elemzése, értelmezése.	díszítése utaljon a tárgy sajátosságára	
Értelmező kulcsfogalmak	Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás, vizuális ritmus, díszítés, szerkezet, felület, stilizálás.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Szín, forma, és feladat összekapcsolása.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Személyre szóló ajándékok készítése, textilek felhasználása, egyéni munkában	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Alkotótevékenység Építmény makettjének elkészítése, környezetalakítás egyszerű eszközökkel. — Egyszerű tárgykészítés. Befogadó tevékenység A közvetlen környezet épületeinek, tárgyainak megfigyelése, leírása, elemzése: funkció, anyaghasználat és formaalakítás szerint. — A környezettudatosság lehetőségeinek ismerete a vizuális kultúrában. — Kiállítás- és múzeumlátogatás, a múzeumok szerepének ismerete közvetlen tapasztalatok alapján. — A népi tárgykultúra legjellemzőbb példáinak ismerete és elemzése. — A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, nemzeti címer, országzászló, Országház, Szent Korona).	

4. évfolyam

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	Órakeret 8+2
Előzetes tudás	Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Kifejező alkotások ismerveinek felismerése. Nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használata. Alkotó műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése. Anyagismeret.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kifejezőképesség fejlesztése. Grafikai kifejezőképesség fejlesztése különböző grafikai, nyomatkészítési eljárások kapcsán. Térábrázolási képesség fejlesztése. Lényeglátó képesség fejlesztése. Formaérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek: ALKOTÁS:	Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből, származó valós és	Magyar nyelv és irodalom: Olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények

Hazai barangolások: - tájegységek, érdekes helyek, várak, képzeletbeli meghódítása. Élményrajzok a megismert legendák alapján. Pl. felülnézetből a tájegység és a vár. Közélről a várfalakon belüli események, A megismert vár legendájának illusztrálása, Szereplők, vár makett készítés, Pl. Mátyás király legendás történeteiből jelmezes, bábos előadáshoz. Az irgalmas Szamaritánus, v. A tékozló fiú történetének feldolgozása, - átírás, aktualizálás események helyszínei- síkban, folyamatábra, v. bábjáték. BEFOGADÁS: Megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó, műalkotás, múzeum), személyes emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín. Régi fotók, emberek- arcok- tárgyak, viseletek nézegetése, mesterségek tárgyai funkciók és formák vizuális nyelvi sajátosságok megbeszélése, karakterek kifejezése.	képzeletbeli helyszínek (pl. kerek erdő, malom, labirintus, vár, palotakert, folyó) megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban és térben (pl. grafikusan, festve, konstruálva, mintázva, installálva). (pl. természeti táj, nagymama virágos kertje, épített környezet, mi utcánk) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak, napszak, nyár, hajnal) megfelelően, különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).	felidézése és megosztása. Műélvezet, humor. Matematika: Rajz, kirakás és szöveg értelmezése: a lejátszott történés visszaidézése; az elmondott, elolvasott történés visszaidézése. Jelértelmezés. Környezetismeret: ismeretszerzés közvetlen megfigyelés alapján.
Értelmező kulcsfogalmak	Érzékelés, önkifejezés, pont, vonal, folt, forma, tónus, szín, mintázat, felület, sík, tér, grafikai és plasztikai eljárás, kompozíció. Nézőpont, ritmus, minőségellentét, kollázs, képmező, arány, vizuális kifejezés.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Kevert színek, vonalak és foltok gazdag használata.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	Projekt téma: Hazai barangolások: - tájegységek, érdekes helyek, várak, képzeletbeli meghódítása. Lehetséges megvalósulás éves vagy több hónapos időkeretben . Az irgalmas Szamaritánus, v.	

szervezési- és munkaformák	A tékozló fiú történetének feldolgozása projekt módszerrel.
----------------------------	---

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	Órakeret 8+2
Előzetes tudás	Síkbeli és térbeli minőségek, méretviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelelkifejező, hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése. Műalkotások csoportosítási módjainak alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Színek hangulati hatásának felismerése és alkalmazása az egyéni színválasztásban. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Színérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Térábrázoló képesség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hétköznapi és képzelt figurák ALKOTÁS: Középkori hőseink „panoptikuma” – történetek illusztrálása, fakanálbáb, zsákbáb, papírmásbáb. A „tudományos kutatás” pl. a hét vezér nevéhez kötődő helységnevek és események rajzos dokumentálás, pl. tájékoztató füzet, leporelló stb. Bibliai történet szereplői –pl. Jézus és a 12 apostol – Az utolsó vacsora ábrázolása Angyalok a Bibliában, történetek- illusztrációk készítése.	A lakóhelyen és a közvetlen környezetben élő emberekről, állatokról gyűjtött ismeretek, információk (pl. foglalkozás, életkor, kedvenc illat/étel/szín, útvonal, játék, fontos tárgy, attribútum) alapján figurális alkotások létrehozása. A külső, belső vonások (pl. karakter, testi adottságok, öltözet, belső tulajdonságok, személyiség jegyek) élményszerű megjelenítésével, meghatározott célok (pl. illusztráció, valós és virtuális játék, információs kártya, bábok, „tudományos kutatás”) érdekében. Kitalált történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek szereplőinek (pl. hősök, rontók, bajkeverők, szörnyek, tündérek, állatok, ember-állatok, géplények) megformálása többfigurás kompozícióban, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb,	Matematika: mennyiségi tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás. Magyar nyelv és irodalom: Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Mindennapi konfliktusok feldolgozása drámajátékkal. Dráma és tánc: fantáziajátékok.

	dráma, hajóorr, oromdís, vízköpő) megfelelő méretben és anyagból (pl. festmény, grafika, kollázs, montázs, fotó, papírmásé, agyag, gipsz, talált tárgy, drót).	
Értelmező kulcsfogalmak	Figurális alkotás, karakter, élményszerű megjelenítés, cél, eszköz, méret, anyag, műfaj, technika, eljárás, képtárgy.	
Tartalmi kulcsfogalmak	A bábok készítési módja, felhasználásuk.	
Fogalmak, adatok	Élmény, jellem.	
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Utazások	Órakeret 9+2
Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességének fejlesztése, történés képekben való elbeszélése. A művészi, köznap és tudományos közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Utazások ALKOTÁS: A hazai tájakon témakör kibontása: - folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, úti film, útikalauz) Az útikalauz jelei, nevezetességek piktogramjai, Tájégségek –nevezetességek játék jelei, kártyái.	Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm) meghatározott cél (szórakoztatás, ismeretterjesztés, útikalauz, tájékozódás, dokumentálás, elemzés, összehasonlítás) érdekében.	Matematika: Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben; szavakban megfogalmazott információk szerint). A változás kiemelése; az időbeliség. Magyar nyelv és irodalom: Információhordozók. Látványok verbális megfogalmazása. Az időbeliség kifejezésének nyelvi lehetőségei. Dráma és tánc: verbális képességek fejlesztése játékkal.

Rajzos bibliai útinapló- Három királyok, pásztorok tapasztalatai.		Környezetismeret: változások, folyamatok, növények, állatok.
Értelmező kulcsfogalmak	Változás, folyamat, mozgás, mozgásfázis, összehasonlítás, térkép, képregény, vizuális sűrítés.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Mozgás és az idő, a helyszín változása.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Egy növény vagy állat életének rajzos megjelenítése.	
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	Órakeret 9
Előzetes tudás	Összefüggések felismerése a cselekvés vagy annak szereplői és az ábrázoltak között. Eredeti és reprodukált alkotások különbözőségének felismerése. Körvonal és árnykép megjelenítése. Vizuális kommunikációs gesztusok értelmezése. Hangok képi jeleinek értelmezése és megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Látványfelismerés és értelmezés képességének fejlesztése, a látottak lényeges vonásainak kiemelése, a megfigyelés szempontjainak bővítése. A vizuális jelek jelentéseinek azonosítása, reprodukálása transzformált látványok létrehozásával. Jelképek, allegóriák, vizuális metaforák képzése. Formaalkotás a síkban és térben megfigyelt és elképzelt formák megjelenítése. Manipulációk végzése: nagyítás, kicsinyítés, csonkolás, kiegészítés. Ábraalkotás képességének fejlesztése: konvenciókon alapuló, szabályokhoz igazodó, jelentést hordozó, közlő és magyarázó rajzok, szerelési ábrák, folyamat ábrák értelmezése és létrehozása, valós vagy elképzelt viszonyok, kapcsolatok megjelenítésével. A síkbeli és térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata vizuális kommunikációs területen. A megjelenítés, a kifejezés céljának megfelelő árnyalt vonal, tónus, szín, forma, stb. önálló alkalmazása. Közvetlen vizuális jelzések, mimika, gesztusok értelmezésével a kommunikációs képesség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vizuális hatáskeltés ALKOTÁS: Elhanyagolt állatok, helyszínek: Figyelemfelkeltő jelek az udvaron, fákon élő állatainknak,	Egy valós vagy képzeletbeli dolog (pl. áru, esemény, közérdek, jelenség: „boszorkányok tömeges átrepülése”, „Pöttyös Panna divatbemutatója”, Búvár Kund légzőkészüléke) számára plakát, szórólap	Matematika: Statikus szituációk, lényegkiemelés. Képzeletben történő mozgatás. Testháló elképzelése.

az állatról plakát, szórólapkészítés, Környezetszennyezés plakátja, Ismertető tábló a védekezés formáiról –pl. vizek védelme.		tervezése, kivitelezése a betű, kép és szöveg együttes alkalmazásával, figyelem, érdeklődés felkeltése céljából.	Magyar nyelv és irodalom: kulcsszókeresés; szövegtömörítés; hiányos vázlat, táblázat, ábra kiegészítése a szöveg alapján.
- játékkártya információinak felismerhető tartalma a képek alapján - az állatok felismertetése, szokásaik megismertetése vicces tulajdonságaik jelekkel stb.		Az emberi gesztusok, testnyelvi jelzések megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. akcióval, pantomimmal, hangot, szöveget is beépítő performansszal).	
Értelmező kulcsfogalmak	Gesztus, plakát, reklám, szlogen, vizuális kommunikációs műfaj.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Betűk, színek és formák egésszé alakítása.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Figyelemfelkeltő plakát készítése csoportmunkában: a környezet védelme.		
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben		Órakeret 2
Előzetes tudás	Az egyes médiumok azonosítása. Médiaélmények felidézése, verbalizálása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Médiaszöveg-típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.		
Témák		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben Elhanyagolt helyek, élőlények témában		A saját és a közvetlen környezet médiahasználati szokásainak (internet, televízió, rádió, videojáték, mobilhasználat, könyv) tanulmányozása, megadott szempontok (pl. mennyiség, időrend, látogatott helyek, a	Magyar nyelv és irodalom: Többmondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. A cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata;

Saját médiaélmények felidézése megadott szempontok alapján (pl. érzelmi hatás, kedveltség, ismeretszerzés) és az élmények feldolgozása (pl. rajzolás, fotókészítés, szerepjáték). BEFOGADÁS: Bizonyos médiumokban megjelenő médiaszövegek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése és beazonosítása saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.	kommunikációban résztvevők, műsorok) alapján. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).	címadás. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. Technika, életvitel és gyakorlat: szabadidős tevékenységek. Erkölcstan: Kedvenc időtöltésem, ha egyedül vagyok. Olvasottság. Olyan szeretnék lenni, mint Ő/példaképek, hamis életek; álmaim, fantáziavilágom/menekülés, realitásérzet. Az önálló gondolataalkotás szabadsága, önkifejezés és önbizalom erősítése. Dráma és tánc: csoportos és egyéni improvizáció.
Értelmező kulcsfogalmak	Média, televízió, rádió, internet, újság, videojáték, film, televíziós sorozat, televíziós műsortípus (hírműsor, gyermekműsor, tehetségkutató műsor, valóságshow, ismeretterjesztő műsor, reklám).	
Tartalmi kulcsfogalmak	Hírforrások kutatása.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Internetes játékok gyűjtése életkornak megfelelően. A különböző televíziós műsorok szerepe.	
Tematikai egység	A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	Órakeret 2

Előzetes tudás	A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerését, médiaszöveg-olvasást segítő kompetenciák fejlesztése. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg-írás. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjai, kifejező eszközei által kiváltott érzelmek felismerése és kifejezése, az önreflexió fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása BEFOGADÁS: A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív és negatív hősök megjelenítésének technikái, különös tekintettel a mozgókép nyelvére (pl. jelmez, smink, világítás, kameramozgás) és a hangokra: (beszélt nyelv, zene, zaj, zörej) az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül. Saját érzelmek felismerése és kifejezése különböző mozgóképi szövegek, és hangzó anyagok befogadása során. A médiaszövegek alapvető kifejező eszközeinek (pl. mozgóképi nyelv, hangok) érzelmekre gyakorolt hatásának megfigyelése, kifejezése. ALKOTÁS: Pl. Betegségből gyógyuló állat - Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.	A médiaszövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése. A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző médiaszövegekben (pl. animációs mesék, filmek). Kép és hangrögzítő eszközök használatának alapszintű megismerése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.	Magyar nyelv és irodalom: Olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: a művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. Erkölcstan: Erkölc és erkölcstelenség tapasztalása mint példa. Szerepek a családon, közösségen belül. A jó-rossz megjelenítése a művészetben. Ének-zene: A teljes figyelem kialakításának fejlesztése. Hangszín-érzelem, különböző élethelyzetben más a hangunk. Dráma és tánc: A mese/történet helyszíneinek és szereplőinek sorba vétele.

		A mese/történet szereplőinek beazonosítása, illetve viszonyaik meghatározása.
Értelmező kulcsfogalmak	Animáció, jelmez, smink, fény, cselekmény, vágás, zene, zaj, zörej, csend, emberi hang.	
Tartalmi kulcsfogalmak	A figura és megjelenés kapcsolata.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kedvenc mesehős, filmszereplő rajzos megjelenítése. A színek használata a tulajdonság kifejezésére.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	Órakeret 2
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A személyes közvetlen kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kritikai gondolkodás fejlesztése. A mediális információforrások megbízhatósága megítélésének fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága BEFOGADÁS: Ismerkedés a média társadalmi funkcióival, működésmódjával. A szűkebb környezet médiahasználatának megfigyelése alapján beszélgetés egyes médiaszövegek (pl. hírműsor, internetes honlap, televíziós sorozat, rajzfilm, film, könyv, újság) hétköznapi életben betöltött szerepéről, funkciójáról. A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: médiatartalom-előállítók és a fogyasztók/felhasználók. Médiaszövegek értelmezése alapján feltevések, állítások	Annak felismerése, hogy a médiakörnyezet szereplői a tartalmat előállítók csoportja és a közönség, a médiafogyasztók csoportjai. A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) azonosítása, főbb elemeinek megismerése. Információk összegyűjtése, értelmezése, feldolgozása (pl. szövegalkotás) megadott szempontok (pl. közlő szándéka, célcsoport) alapján. Ismerkedés a kereskedelmi kommunikáció (reklám) sajátosságaival, a reklámok	Magyar nyelv és irodalom: Az életkornak megfelelő globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Mások véleményének megértése, elfogadása a vita során. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. Erkölcstan: önálló gondolat vállalása, véleménynyilvánítás, mások gondolatai alapján, építő jellegű vitakultúra kialakítása;

megfogalmazása a szöveg keletkezésének háttéréről, az alkotó/közlő szándékáról (a korosztálynak megfelelő reklámok, videojátékok, internetes portálok, animációs filmek, filmek segítségével). Médiaszövegek megbízhatósága: irányított beszélgetés a hír-álhír témaköréről konkrét médiaszövegek alapján. ALKOTÁS: Védjük meg a méhecskéket! Reklámkészítés (pl. egyszerű reklámszövegírás, plakátkészítés, reklámot megjelenítő szerepjáték) annak érdekében, hogy reflektált viszony alakuljon ki a reklámozás céljáról és eszközeiről.	megjelenésének változatos helyeivel, formáival. A reklámok működése (hatáskeltés) néhány fontos eszközének megfigyelése konkrét reklámok tanulmányozásán keresztül.	gondolatszabadsággal való ismerkedés.
Értelmező kulcsfogalmak	Médiatartalom-előállító, médiafogyasztó, információ, hír, álhír, hírműsor, újság, újságíró, reklám, reklámfilm, tudatos fogyasztás, médiahasználat.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Szöveg és forma	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Vicces reklámok lerajzolása, egyéni ötletek megvalósítása.	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	Órakeret 2
Előzetes tudás	Alapszintű ismeretek az internethasználatban rejlő lehetőségekről, illetve kockázatokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő, biztonságos tájékozódás és közlekedés kialakítása az online környezetben, a virtuális terek használata során.	

	Az internethasználat és mobiltelefon-használat lehetőségeinek és kockázatainak tudatosítása. Kreatív, kritikus internethasználat fejlesztése. Az online közösségekben való részvétel kockázatainak, viselkedési szabályainak, kommunikációs jellemzőinek tudatosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat Befogadás: Az életkori sajátosságokhoz igazodó kreatív internethasználat lehetőségeink tudatosítása. (pl. gyermekbarát honlapok böngészése). Ismerkedés a világháló felépítésével és működésének alapjaival beszélgetés és játékos gyakorlatokon keresztül. Pl. A méhekről információk gyűjtése. Mesék és illusztrációk keresése. Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerésére.	A közvetlen kommunikáció jelzéseinek és az online kommunikáció, jellegzetességeinek összehasonlítása meghatározott szempontok (pl. kapcsolatteremtés, önkifejezés, véleménynyilvánítás) alapján (pl. szerepjáték keretében). A személyes kommunikáció és az online kommunikáció különbségeinek tudatosítása. Saját és szűkebb környezet internethasználatának megfigyelése, internetes tevékenységek megjelenítése (pl. szerepjáték) különböző formában. Az internet- és mobilhasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, egyszerű társasjáték).	Magyar nyelv és irodalom: A művek tanulságainak értelmezése a saját szerepünkre, helyzetünkre a mindennapi életünkben, példa bemutatása, mindezek kifejezése más eszközzel is (pl. drámajátékok). A könyvtár mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Erkölcstan: Haver, barát, társ, csapattag, internetes kapcsolatok. Konfliktusmegoldás, közös szabályalkotás és annak elfogadása mint érték. Baráti társaság összetartó ereje és a virtuskodás értéke/bátorság, vakmerőség. Játék, közösségi élet az interneten. Környezetismeret: a helyes önismeret kialakításának megalapozása.
Értelmező kulcsfogalmak	Személyes kommunikáció, online kommunikáció, www, e-mail, mailfiók, profil, like-jel, keresőmotor, flash játék.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Ismeretszerzés a világháló segítségével.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	Gyűjtőmunka: képek, videók az internetről kedvenc állatokról.	

szervezési- és munkaformák	
-------------------------------	--

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér	Órakeret 11+2
Előzetes tudás	Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése a térformálás, térlehatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázoló, kifejező céllal. Megfigyelő és elemző képesség fejlesztése. Tárgytervezés, szerkesztés, - alkotás, konstrukciók létrehozása különböző anyagokból és célokra. Anyagok és eljárások ismerete; a tervezői attitűd és alkalmazkodó képesség fejlesztése a tárgy rendeltetésének, használójának szem előtt tartásával, a megfelelő anyag- és eszközválasztással.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mikro- és makro tér ALKOTÁS: Hazai tájak- Középkori várak Téma kibontása- Társasjáték, Bábjáték kellékeinek elkészítése BEFOGADÁS: Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, állványzat, zuhanyfülke, labirintus). A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás, zene, hegedű, dob) gyűjtése,	Különböző épületek fotóinak csoportosítása megadott szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítettség, fényviszony). Megadott célt szolgáló kis tér (pl. váró-, lakótér, pince, fülke, raktár, dühöngő) tervezése a kiválasztott épület lakójának (pl. tulajdonos, tulajdonos gyermeke, ör, takarító, vendég, kertész, háziállat, kísértet, szerzetes, zenész, festő, orvos), majd a térhez tartozó, kapcsolódó tárgyak némelyikének elkészítése (pl. kulcs, tükör, függöny, polc, szék, csizma, kanna, tál, lámpa). Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, állványzat, zuhanyfülke, labirintus).	Matematika: Tárgyak tulajdonságainak kiemelése (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; osztályokba sorolás. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban. Dráma és tánc: a színház formai elemei, látott előadásban, illetve alkalmazása saját rögtönzésekben. Környezetismeret: az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk. Ének-zene: Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése. Ritmus-hangszerek, ritmikai többszólamúság.

	A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás, zene, hegedű, dob) gyűjtése, s a gyűjtött hanganyag felhasználásával, valós, hangzó terek létrehozása, megépítése az adott tartalomnak megfelelő anyag és méretválasztással (pl. karton, fonal, kóc, vászon, fém, vessző, csuhé, agyag, drót, fa).	
Értelmező kulcsfogalmak	Tértervezés, -szerkesztés, -alkotás, konstrukció, térkapcsolat, térbeli tagolás, tervezői attitűd.	
Javaolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Képgyűjtemény készítése csoportmunkában: különböző érzelmeket kifejező képekből.	
Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	Órakeret 11+2
Előzetes tudás	Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzése vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetünk tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukciós képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkciónak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak és használatuk Ünnepeljünk együtt: ALKOTÁS:	Tárgytervezés (pl. jármű, bútor), tárgyalkotás (pl.	

Karácsonyi angyalok – ajándék készítés, csomagolások, díszek Bibliai szimbólumokkal játékkészítés. pl. Gyümölcstermő fa, Ha én fa lennék... --tabló/ tábla játék megtervezése, - a fára applikálható megszerzendő gyümölcsök megtervezése. Szabályok, kártyák, figurák alkotása BEFOGADÁS: Képek, műalkotások nézegetése, angyalábrázolások elemzése. Dekoratív eljárások megfigyelése, pl. a faábrázolások a népművészetben, mese illusztrációkon, A koronázási paláston, címereken, logókon,	öltözet kiegészítő, játék) a megismert kézműves technikákkal (pl. nemezelés, agyagozás, fonás, szövés, batikolás), a kortárs iparművészet felfogásában. A közvetlen környezetben található anyagok környezettudatos felhasználásával, meghatározott funkcióra (pl. irányjelző, hangosító), működésre képes egyszerű szerkezet (pl. játék, modell) létrehozása. Az elkészült tárgyak, szerkezetek használatuknak megfelelő és tulajdonosukra utaló díszítése. Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. ecset, muffin, buszjegy, cipő, csoki, időbe látó készülék, csodaszappan, fűmag, életelixír, varázsfonal) számára, oly módon, hogy a csomagolás formája és díszítése utaljon a tárgy sajátosságára	Matematika: tájékozódás az időben. Erkölcstan: a múlt és a jelen életviszonyai közötti különbségek. Dráma és tánc: Kreatív játékok tárgyakkal, tárgyak nélkül. A tárgyak használata ismétléssel, lassítással, gyorsítással stb. vagy nem rendeltetésszerű használatuk.
Értelmező kulcsfogalmak	Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás, vizuális ritmus, díszítés, szerkezet, felület, stilizálás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Hosszabb időszakaszra tervezett projekt téma lehet a Bibliai ismereteket közvetítő társasjáték készítés. Egyéni és csoportos gyűjtésekre alapozott ismeretek alapján, csoport munkával készülhetnek a játék elemei.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése. Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása. Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználatára.	

	A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve. A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészen belül: arckép, csendélet, tájkép). Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően. Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti tudatos választás. A médiaszövegekhez használt egyszerű kódok, kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése. Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása. A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, helyes alkalmazása élőszóban. A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése. A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése. Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.
--	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tárgy alkotásközpontú, ezért az alkotásban fejlődő ábrázolási és kifejezési képességek, vizuális nyelv és technikák alkalmazási képességét, valamint a vizuális gondolkodási, problémamegoldó képességek fejlődését követjük nyomon.

Az értékelésben figyelembe kell venni a tárgy alkotási területeinek sajátosságait, fejlesztési céljait és követelményeit.

Az értékelés legfontosabb formája a közös megbeszélés, véleményalkotás, egymás munkáiban az értékek felismertetése. Az alkotási folyamat sikerességének segítése mellett fontos nevelői feladat a kész alkotás örömeinek, értelmének szóbeli megerősítése.

Önmagához képest értékeljük az alkotást a személyes képi közlésformáknál. A belső tartalmak kifejezésénél a gyermek alkotása saját képességeihez, és a személyes élményhátteréhez mérhető. Az értékelésnek ezért az elfogadásra, a dicséretre és megerősítésre kell irányulnia, ezáltal is elősegítve az öszinte élményfeldolgozás további rögzülését.

A kritériumok szerinti értékelési módszer gátja lehet a személyes tartalmak kifejezésének.

A személyes kifejező alkotás sajátosságából fakadóan a „produktum” nem tervezhető elvart kritériumok alapján, ezért az előre vetített értékelési szempontok akadályozhatják a divergens gondolkodást, a nyitottság és találékonyság szabad megnyilvánulásait.

Értékelési kritériumok, előre megadott szempontsor alapján értékelhetünk a tárgy- és környezetkultúra, és vizuális kommunikáció objektív közlésformáinál, mivel a tevékenységet

elsősorban a megfigyelés, problémamegoldás szabályai, a vizuális nyelv és technikák eljárásai, valamint az anyagformálás és a funkció összefüggései határozzák meg. Az elkészült alkotás a használhatóság vagy értelmezhetőség próbájában mérettetik meg, ezért az értékelést is objektív kritériumok határozzák meg.

Strukturális módszerrel értékelhetjük az elkészült alkotásokat a közlésformák többségénél – vizuális nyelvi sajátosságok kompozíció, szín, tér, forma-funkció stb. elemzéssel.

Projektműködésnél egy időszak folyamatában készült munkáit értékeljük, dokumentációs anyagok, rajzos kutatási, tervezési folyamatok, gyűjtéseket kísérő füzetek stb. színvonalát, technikai kivitelét. A projekt záróeseményéhez kapcsolódó produktumok megvalósításában az ötletgazdagságot, problémamegoldó képességet, a képi megjelenítés esztétikumát, technikai színvonalát értékelhetjük.

A továbbhaladás feltételeként vizsgáljuk a bemutatott és gyakorolt vizuális nyelvi kifejezés elemeinek (vonal, szín, forma, kompozíció stb.) célnak megfelelő alkalmazását és a technikák, eljárások ismeretét.

A tárgy befogadó tevékenységeiben az ismeretek gazdagodása feltáró beszélgetésekben igazolható vissza. A látványokról, műalkotásokról való beszélgetésekben bátorítjuk a gyermekeket a kérdéseik szakkifejezések alkalmazásával való megfogalmazásában, indoklásaik, véleményük, aktivitásuk értékeljék.

7. Függelék:

SZAKIRODALOM:

Szalontai György: Vizuális nevelés, Tárogató Bp. 1994

Lantos Ferenc: Képekben a világ, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1994

Bakos Tamás, Bálványos Huba, Preisinger Zsuzsanna, Sándor Zsuzsa:

A vizuális nevelés pedagógiája, Balassi Kiadó, Bp. 2000

Strohner József: Módszertani Füzetek I-II., FVVK, 2000

Bodóczy István Vizuális művészeti projektek az oktatásban, MIE Bp. 2003

Sándor Zsuzsa: A vizuális nyelv képi világa, Miskolci Egyetemi Kiadó, Sárospatak, 2003

Sándor Zsuzsa: Módszertár. Vizuális kultúra óratervek, Miskolci Egyetem, Sárospatak, 2002.

Sándor Zsuzsa: Vizuális kommunikációs projektek. Miskolci Egyetem, Sárospatak 2003.

Sipos Endre - Zele János: A látott és tapintott világ 3-4., Konsept-H Kiadó, Piliscsaba, 2000.

Somodi Ildikó: A mindennapos művészeti nevelés lehetőségei, Módszertani füzet, Károli Egyetemi Kiadó, Budapest, 2012

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

Helyi tantárgyi tanterv

1-4. osztály

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoporthoz 1-4. évfolyam

A tantárgy órakerete: heti: 1. óra

évi: 36 óra

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	1	36	32	4
2.	1	36	32	4
3.	1	36	32	4
4.	1	36	32	4

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott technika, életvitel és gyakorlat tantárgyi kerettanterv (A-változata) alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Banduláné Moni Enikő Ibolya

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az 1–2. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák – különösen a természettudományos-technikai kompetencia – fejlesztésével a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról. A készségek és képességek alakítása során olyan módszereket sajátítson el, amelyek egyaránt segítik a tájékozódásban, a természeti, társadalmi és technikai környezetbe való beilleszkedésében és az örömmel végzett alkotó munkájában. Támogassa az óvodai játékból az iskolai munkába való átmenetét, elősegítse a hatékony és egyre önállóbbá váló tanulását, a mindennapokban nélkülözhetetlen elemi ismeretek befogadását, a kezűgyesség fejlődését szolgáló játékos tevékenységeket, a tanulás és a munka tisztelőtét, megszeretését, a tudás, az alapvető értékek, a megőrzendő hagyományok megbecsülését. Egyre fontosabbá válik az önálló, egyéni munkálkodás mellett a csoportmunkában történő, egymást segítő munkavégzés. A szociális és állampolgári kompetencia alakítása a közvetlen környezet, a családi életvitel formálásával, a családi és iskolai körben vállalható feladatok, valamint a munkamegosztás lehetőségeinek megismerésével kezdődik. Az anyanyelvi kommunikáció készségeinek fejlesztése kiemelt terület a célok, feladatok megvalósítása során. A különböző játékok közben szinte észrevétlenül bővül a szókincs, fejlődik a nyelvhasználat. A matematikai kompetencia fejlődését a becslések, mérések, számítások, a síkbeli és térbeli alakzatokkal történő manipuláció, a válogatások és a csoportosítások segítik. A kezdetben mintakövetéssel készített, majd az alkotó fantázia által vezérelt önálló munkavégzéssel kialakított munkadarabok hozzájárulnak az esztétikai érzék fejlődéséhez. A kézműves foglalkozások, a népművészeti alkotások megismerése révén, az esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésével a tanulók nyitottá válnak a világ sokfélesége és nemzeti kulturális örökségünk iránt. Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelést szolgálja az egyéni életvitel formálása a táplálkozás, az öltözködés, a higiénia, és a helyes időbeosztás terén.

Minden évben visszatérő programok a családi, az osztály- és az iskolai rendezvények. A kisebb és nagyobb közösségek ünnepei a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek őrzése mellett a kikapcsolódást, a szabadidő hasznos eltöltését segítik. Mintát adnak az ünnepre való felkészüléshez, az ünnepléshez, az ünneplés utáni teendők végzéséhez. A „kezdemenyezőképesség és a feladatvégzésre vállalkozás” fejlesztését szolgálja a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival való ismerkedés, a kommunikáció, az egyeztetés, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása, a kockázati tényezők mérlegelése, a munkavégzés egyénileg és csapatban, a tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) életkornak megfelelő értékelése, elemzése, s ezek megszívélése.

A gyalogos közlekedés alapvető tudnivalóinak, a veszélyhelyzetek és a balesetek megelőzését célzó szabályok megismerése és azok szituációs játékokban való élményszerű alkalmazása megalapozza a biztonságos és önálló közlekedéshez szükséges szokások kialakulását.

3-4.évfolyamon

Az életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja 3-4. évfolyamon, hogy a gyermek a saját közegében (család, osztálytársak, iskolaközösség) közvetlen tapasztalások, megfigyelések révén szerezzon ismereteket az őt körülmények világról. A mindennapi élet gyakorlatában a kezűgyesség és az alkotó fantázia fejlesztésével kapjon ösztönzést az örömteli tanulásra, az önkiszolgálásra, a tudatos feladatvállalásra, az egészséges és környezettudatos életvitel megélésére.

Az elméleti és a manuális tevékenykedés közben mintakövetéssel, majd önálló kreatív gondolati és gyakorlati cselekvéssel készítsen maketteket, modelleket, miközben a mozgáskoordináció, a testtartás megfelelő erő kifejtéssel párosul. A helyes munkafogások gyakorlása közben a célszerű, balesetmentes szerszám és eszközhasználat jól érvényesüljön.

KIEMELT CÉL:

A gyalogos közlekedés magatartási szabályainak megismertetése, gyakoroltatása. Helyes viselkedés a személyautóban és a tömegközlekedési eszközökön. A közlekedésben rejlő veszélyhelyzetek felismertetése, a balesetek megelőzése, segítségnyújtás elemi teendői. A leggyakrabban előforduló jelzőtáblák, útburkolati jelek jelentésének megismertetése, tudatosítása.

A gyermek helye a családban, az osztályban, az iskolaközösségben, szerepvállalások, közös élmények, tapasztalatok megbeszélése a különböző vizsgálódások közben.

A mindennapok gyakorlatában az életviteli ismeretek mellett a kezűgyesség, a kreatív gondolkodás fejlesztésével, az örömteli tanulásra, az alkotó munkavégzésre ösztönzés. Az önálló ismeretszerzés gyakoroltatása, új tanulási módszerek alkalmazásával, az egyéni alkotó munkavégzés mellett a csoportos feladatvállalás alkalmazására szoktatás, hogy a társas kapcsolatok építésének elemeivel is megismerkedjenek. A tevékenykedtetés közbeni magatartási szabályok megkövetelése.

Hasznos tárgyak készítése önálló tervezéssel, kivitelezéssel, miközben a helyes test-tartás, erő kifejtés fejleszthető, ezzel párhuzamosan az anyagok átalakíthatóságát, a szerkezet és funkció, a kivitelezés esztétikuma és használhatósága közötti összefüggést megértethetjük. A helyes munkafogások végzése közben a balesetmentes szerszám és eszközhasználat érvényesül.

A tárgykészítés folyamatában a becslés, mérés, összehasonlítás, mennyiségi fogalmak elmélyítése. Előtérbe kerül a műszaki rajz alapelemeinek jelentése, alkalmazása. (vonalfajta neve, jelentése, rajzolása)

Egyszerű munkatevékenységekkel a szakmák jellemzőinek megismertetése, különböző foglalkozások eljátszása. Katasztrófavédelmi alapismeretek elsajátíttatása.

Fő feladataink a folyamatos fejlesztés során:

a tájékozódás és az egyéni, a családi, az iskolai és lakókörnyezetünkben való tájékozottság igényének a felkeltése;

az összefüggések és kölcsönhatások keresése; az érdeklődésből származó információk és az egyéni tapasztalatok összehangolása;

rendszer szemléletű gondolkodásmód következetes kialakítása (a természeti, társadalmi és technikai környezet kapcsolatrendszer);

a problémaérzékenység erősítése, és a folyamatok tudatos, tervezett végig vitele a probléma-felismeréstől a problémamegoldásig;
 a környezettudatos magatartás mindennapokban történő gyakoroltatása, hogy aktívan alkalmazzák a környezetbarát technológiákat;
 a munkamegosztás, az önálló munkaszervezés, az önkiszolgálás, az önellátás, az önellenőrzés, a reális értékelés fokozatos kiépítése;
 a tervezés és az alkotás örömeinek az átélése, az agyag – forma – funkció – esztétikum – gazdaságosság egységének megvalósítása;
 célszerű, takarékos és hatékony gazdálkodás az anyagi és humán erőforrásokkal (az anyaggal, az energiával, a munkával, az idővel);
 a lelki és testi egészség fenntartását elősegítő életvitel kialakítása, különös hangsúly helyezve a megelőzésre;
 a kölcsönös bizalomra, toleranciára épülő kapcsolatrendszerek kialakítása, melyben felelősek vagyunk önmagunkért és másokért;
 a kritikus önértékelés és mások tetteinek és alkotásainak tárgyilagos, közösen kialakított szempontok szerinti megítélése;
 a kezűgyességet továbbfejlesztő tevékenységek előtérbe helyezése, mert a kéz intelligenciájának fejlesztésére a gyermek- és ifjúkor a legalkalmasabb, s bizonyított tény, hogy később már kevésbé pótolhatók az itt elkövetett mulasztások;
 a technika-életvitel tantárgy tanulási szokásrendjének kialakítása (kommunikáció, mintakövetés, munkafogások, önellenőrzés, hibajavítás, könyvtárhasználat, IKT alkalmazása.

Kiemelt fejlesztési feladatok:

Énkép, önismeret:

Biztonságérzetet adó, gyakorlati és elméleti tanulási sikerek átélését lehetővé tevő, tapintatos és szeretetteljes bánásmód teszi lehetővé, hogy felfedezhessék belső értékeiket. Több új tantárgyhoz kapcsolódóan, különböző csoportokhoz alkalmazkodva együtt kell működniük, ahol kipróbálhatják, hogy mire képesek, megtapasztalhatják az újszerű feladatokkal való találkozás élményét, az alkotó munka során hasznosuló tanulságokkal élhetik meg a próbálkozásaikat. Az így kialakuló pozitív énkép és a reális önismeret segíti az átmeneteket.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család, otthon, háztartás	10	0	10
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	14	0	14
Közlekedés	2	0	2
Közösségi munka, közösségi szerepek	6	4	10
Évfolyam összesen	32	4	36

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család, otthon, háztartás	6	0	6
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	18	0	18
Közlekedés	4	1	5
Közösségi munka, közösségi szerepek	4	3	7
Évfolyam összesen	32	4	36

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család, otthon, háztartás	6	1	7
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16	0	16
Közlekedés	4	0	4
Közösségi munka, közösségi szerepek	6	3	9
Évfolyam összesen	32	4	36

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család, otthon, háztartás	6	1	7
Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16	0	16
Közlekedés	4	0	4
Közösségi munka, közösségi szerepek	6	3	9
Évfolyam összesen	32	4	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közösségi munka, közösségi szerepek Iskolai és osztályrendezvények	A keresztyén ünnepekhez hagyományőrző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösöd)	4
	Összesen:	4

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közlekedés Közlekedésben rejlő veszélyek	Figyelem, elővigyázatosság. Baleset esetén teendők. Segélyhívás. Szituációs játékok.	1
Közösségi munka, közösségi szerepek Iskolai és osztályrendezvények	A keresztyén ünnepekhez hagyományőrző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösöd)	3
	Összesen:	4

3 évfolyam:	Szabad órakeret:	4
-------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család, otthon, háztartás Egészségünk	Egészség. Betegség. Vegyszer, tisztítószer veszélyei. Betegápolás, mérgezés.	1
Közösségi munka, közösségi szerepek Iskolai és osztályrendezvények	A keresztyén ünnepekhez hagyományőrző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösöd)	3
	Összesen:	4

4 évfolyam:	Szabad órakeret:	4
-------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család, otthon, háztartás Egészségünk	Elemi elsősegély nyújtási ismeretek.	1
Közösségi munka, közösségi szerepek Iskolai és osztályrendezvények	A keresztyén ünnepekhez hagyományőrző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösöd)	3
Összesen:		4

évfolyam

Óraszám: 36 óra/év

1 óra/hét

Tematikai egység	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása; lakhely ismerete; családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a közvetlen természeti, társadalmi és technikai környezet megismertetése és megismerése során. A környezet- és egészségtudatosság egyes elemeinek megalapozása. A családkép és a családi otthon képének alakítása. A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása. Együttműködési képesség kialakítása a családtagokkal, az iskolatársakkal, felnőttekkel. Szókincsbővítés. Az önismeret fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
1.1. Élet a családban Családtagok bemutatása családrajzzal, síkbábokkal. Családi szerepek. Ajándékok készítése családtagok számára, különböző alkalmakra.		Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, szövegalkotás, beszédkultúra, kommunikáció.
1.2. Biztonságos otthon Házimunkák számbavétele. Munkamegosztás a családban. Otthoni balesetek megelőzése. Veszélyt jelző piktogramok megismerése.		
1.3. Családi időbeosztás Munkaidő, tanulási idő, szabadidő, pihenés ideje. Időbeosztás megbeszélése, napirend készítése.		Környezetismeret: család, egészséges életmód, növényismeret, évszakok, napszakok, időjárási tényezők, lakhelyek, higiéné.
1.4. Tisztaság és rend Tisztaság és rend a környezetünkben. Az otthon tisztasága, munka- és a taneszközök épen és rendben tartása. Alapvető takarító eszközök használata. Személyes higiéné, tisztálkodás szabályainak ismerete. Környezetünk tisztán tartása.		
1.5. Táplálkozás Az egészséges alapelemei. Zöldség- és gyümölcstál készítése.		Matematika: tájékozódás térben és időben - időtartam, nap, napszakok.
1.6. Testápolás Testápolás (kézmosás, körömápolás, mosakodás, fürdés, hajmosás, intim területek tisztántartása) .		
1.7. Célszerű öltözködés A napszaknak, évszaknak, hétköznapi tevékenységeknek és ünnepi alkalmaknak megfelelő öltözködés. Öltöztetőbaba modell ruhatárának rajzolása, öltöztetése.		
1.8. Növényápolás, állatgondozás Otthoni és iskolai szobanövényeink ápolása. Hobbiállatok gondozása.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, családtag, életmód, lakhely, családi ház, lakás, otthon, közösség, háztartás, háztartásvezetés, házimunka, veszélyforrás, baleset, háztartási eszköz, háztartási gép, háztartási baleset, munkamegosztás, ünnep, egészséges életmód, táplálkozás, higiéné, testápolás, öltözködés, időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetvédelem, takarékoság, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés.
----------------------------	---

Tematikai egység	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: az óvodáskorban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal; anyagalakítás: gyurmázás, formázás, hajtogatás, nyírás; eszközhasználat: író- és rajzeszközök, olló; szabálykövetés, mintakövetés, önállóság a tevékenységek során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információk célzott keresése tapasztalati úton (megfigyeléssel), valamint a tanár által bemutatott nyomtatott egyszerű ábra, rajz, kép), illetve elektronikusan megjelenített (kép, hang, videó) forrásokban. Alkotás folyamata a probléma felismerésétől a megoldáson keresztül az értékelő elemzésig. Kézügyesség fejlesztése. Az eszközök célnak és rendeltetésnek megfelelő használata. Szabálykövetés. Rend és tisztaság a munkakörnyezetben. Tanulási szokások (sorrendiség, időbeosztás, hatékonyság) alakítása. A használt eszközök megóvása. Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. Balesetvédelmi rendszabályok ismerete. Segítségkérés baleset esetén.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
2.1. Az anyagok Anyagvizsgálatok érzékszerveinkkel (látás, tapintás útján).		Vizuális kultúra: vizuális megjelenítés.
2.2. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, szálas anyagok, textilek alakítása Képlékeny anyagokból (gyurma, só-liszt gyurma, agyag, tészta) egyszerű formák alakítása gyúrással, lapítással, gömbölyítéssel, hengerítéssel. Papír alakítása tépéssel, hajtogatással, nyírással, ragasztással. Faanyagok (hurkapálca) megmunkálása tördeléssel, darabolással, csiszolással. Szálas anyagok, fonal jellemzőinek vizsgálata. Egyszerű fonalmunkák (sodrás, fonás). Tárgyak készítése természetes anyagokból (termésekből, csuhéból stb.) Takarékos anyagfelhasználás.		Környezetismeret: anyagok, érzékszervek, érzékelés. Matematika: Tárgyak tulajdonságainak kiemelése; összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás, halmazképzés.
2.3. Építés Építés építőelemekből (pl. konstrukciós játékok – faépítő, Lego – felhasználásával) utánzással, illetve önálló elképzeléssel.		Tárgyak, alakzatok, összehasonlítása mérhető

	tulajdonságaik szerint; mérés, becslés. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés (egyszerű, rövid útmutató jellegű szövegek olvasása, értelmezése, rövid szövegben az események sorrendjének felismerése). Erkölcstan: az alkotó ember és az épített világ tisztelete, értékek óvása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, becslés, mérés, méret, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, átalakított anyag, sablon, mintaelem, szálas anyag, fonás, csomózás, nemezelés, anyagtakarékosság, újrahasznosítás, építmény, építőelem.

Tematikai egység	3. Közlekedés	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: közlekedés és óvatosság – fegyelmezett viselkedés a közlekedési környezetben; a család közlekedési szokásai; az óvoda (majd iskola) és a lakóhely közötti közlekedés lehetőségei; élmények, tapasztalatok a településen belüli közlekedésről.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A biztonságos és fegyelmezett gyalogos közlekedési ismeretek alapjainak kialakítása. Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A közlekedési balesetek okainak azonosítása, a megelőzés, az elhárítás, a segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése és gyakorlása. Az utazással kapcsolatos illemszabályok megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
3.1. Gyalogos közlekedés szabályai A gyalogos közlekedés alapszabályainak megismerése. Szabálykövető magatartás a közlekedési környezetben. A közlekedésben való részvétel gyakorlása. Átkelés az úttesten. A forgalomirányítás jelzései: a közlekedési jelzőlámpa és a gyalogos közlekedésnél jelentős jelzőtáblák ismerete.		Környezetismeret: közlekedési eszközök. Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, fogalommagyarázat, képi jelzések és szóbeli utasítások, szövegértés (képi, ikonikus kódok és szövegek jelentésének egymásra vonatkoztatása, párosítása).

3.2. A közösségi közlekedés viselkedési szabályai A biztonságos, udvarias közösségi közlekedés szabályai.	
3.3. A közlekedésben rejlő veszélyek A gyermekbalesetek okai, forrásai, megelőzésük. Helyes magatartás a baleseti helyszínen.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyalogos közlekedés, közlekedési szabály (KRESZ), közút, gyalogátkelőhely, úttest, járda, megállóhely, jelzőlámpa, jelzőtábla, forgalomirányítás, tömegközlekedés, jármű, sorompó, baleset, biztonság, biztonsági öv, gyerekülés, gyerekzár.

Tematikai egység	4. Közösségi munka, közösségi szerepek	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: a családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a környezetből, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A saját felelősség belátása, vállalása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában. Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás a társakhoz, együttműködés a tevékenységek során, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása. Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
4.1. Családi rendezvények, ünnepek, események Születésnap, névnap, házassági évforduló megünneplése, az ezekkel kapcsolatos szokások, hagyományok. Meghívó, ajándékok készítése. A tapasztalatok megbeszélése.		Környezetismeret: szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek. Erkölcstan: családi hagyományok, ünnepek, élmények feldolgozása, játékok.
4.2. Iskolai és osztályrendezvények Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek) előkészítése. (jelmezek stb.) előállítása vagy beszerzése. A közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása. A keresztyén ünnepekhez hagyományörző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösd)		
4.3. A közösségért végzett munka Teremdekoráció készítése a tanult technikák alkalmazásával. A munka megszervezése, lebonyolítása, értékelése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendezvény, ünnep, jeles nap, népszokás, munkaszervezés, program, dekoráció.	

évfolyam

Óraszám: 36 óra/év

1 óra/hét

Tematikai egység	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása; lakhely ismerete; családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a közvetlen természeti, társadalmi és technikai környezet megismertetése és megismerése során. A környezet- és egészségtudatosság egyes elemeinek megalapozása. A családkép és a családi otthon képének alakítása. A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása. Együttműködési képesség kialakítása a családtagokkal, az iskolatársakkal, felnőttekkel. Szókincsbővítés. Az önismeret fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
1.1. Élet a családban Hétköznapi és ünnepek eseményeinek megkülönböztetése. Ajándékok készítése családtagok számára, különböző alkalmakra.		Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, szövegalkotás, beszédkultúra, kommunikáció.
1.2. Biztonságos otthon Háztartási eszközök, gépek használatának lehetőségei. Veszélyforrások a háztartásban: sérülést okozó tárgyak, tűzgyújtó eszközök, gáz, elektromosság, gyúlékony, maró, illetve mérgező vegyszerek, romlott ételek. Veszélyt jelző piktogramok megismerése.		
1.3. Családi időbeosztás Egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése. Rajzos programajánlat készítése.		Környezetismeret: család, egészséges életmód, növényismeret, évszakok, napszakok, időjárási tényezők, lakhelyek, higiéne.
1.4. Tisztaság és rend Alapvető takarítószer használata. Takarékosság energiával, vízzel. A szelektív hulladékgyűjtés célja, jelentősége és megvalósítása.		Matematika: tájékozódás térben és időben - időtartam, nap, napszakok.
1.5. Táplálkozás Az egészséges, korszerű táplálkozás alapelemei. Étrend összeállítása képek válogatásával. Szendvics készítése.		Erkölcstan: Én és a közvetlenebb és tágabb környezetem, közösségeim, társaim.
1.6. Testápolás Higiéne. Testápolás (kézmosás, körömápolás, mosakodás, fürdés, hajmosás, intim területek tisztántartása) eszközei és anyagai.		Családtagok, családi, baráti kötődések, szeretetkapcsolatok, a
1.7. Célszerű öltözködés Ruhadarabok válogatása, csoportosítása, hajtogatása. Szekrényrendezés.		

1.8. Növényápolás, állatgondozás Otthoni és iskolai szobanövényeink védelme. A növények életfeltételeinek biztosítása. Hobbiállatok gondozása, felelős állattartás.		környezetnek való megfelelés szándéka, beilleszkedés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, családtag, életmód, lakhely, családi ház, lakás, otthon, közösség, háztartás, háztartásvezetés, házimunka, veszélyforrás, baleset, háztartási eszköz, háztartási gép, háztartási baleset, munkamegosztás, ünnep, egészséges életmód, táplálkozás, higiéné, testápolás, öltözködés, időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetvédelem, takarékoság, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés.	

Tematikai egység	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: az óvodáskorban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal; anyagalakítás: gyurmázás, formázás, hajtogatás, nyírás; eszközhasználat: író- és rajzeszközök, olló; szabálykövetés, mintakövetés, önállóság a tevékenységek során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információk célzott keresése tapasztalati úton (megfigyeléssel), valamint a tanár által bemutatott nyomtatott (rövid szöveg, egyszerű ábra, rajz, kép), illetve elektronikusan megjelenített (kép, hang, videó) forrásokban. A munka során felhasználandó anyagok technológiai tulajdonságainak megismerése, irányított (felhasználás célja szerinti) vizsgálata. A nyert információk alapján a megfelelő technológia kiválasztása segítséggel. Alkotás folyamata a probléma felismerésétől a megoldáson keresztül az értékelő elemzésig. Kéz ügyesség fejlesztése. Az eszközök célnak és rendeltetésnek megfelelő használata. Szabálykövetés. Rend és tisztaság a munkakörnyezetben. Tanulási szokások (sorrendiség, időbeosztás, hatékonyság) alakítása. Az anyagok, az energia, az idő célszerű és takarékos, egészség- és környezettudatos felhasználása a szabályok, előírások és a kapott utasítások szerint. A használt eszközök megóvása. Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. Balesetvédelmi rendszabályok ismerete. Segítségkérés baleset esetén.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
2.1. Az anyagok Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk. Anyagvizsgálatok érzékszerveinkkel (látás, tapintás útján).		Vizuális kultúra: vizuális megjelenítés.
2.2. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálal anyagok, textilek alakítása Képlékeny anyagokból (gyurma, só-liszt gyurma, agyag, tészta) egyszerű formák alakítása mélyítéssel, mintázással. Papír alakítása tépéssel, hajtogatással, nyírással, ragasztással.		Környezetismeret: anyagok, érzékszervek, érzékelés.

Fűzőlapmunka. Faanyagok (fenyőléc) megmunkálása darabolással, csiszolással. Fémhuzal alakítása hajlítással. Szálal anyagok, fonal jellemzőinek vizsgálata (elemi szál, ágak, sodrat). Egyszerű fonalmunkák (csomózás, pompon készítése) és egyéb kézműves technikák (nemezelés, gyöngyfűzés). Gombfelvarrás. Síkbábok készítése papír, fa, fonal és textilanyagok felhasználásával. Maradék anyagokból és hulladékból készíthető tárgyak. Takarékos anyagfelhasználás. A végzett tevékenységekkel kapcsolatos mesterségek régen és napjainkban.	Matematika: Tárgyak tulajdonságainak kiemelése; összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás, halmazképzés. Tárgyak, alakzatok, összehasonlítása mérhető tulajdonságaik szerint; mérés, becslés.
2.3. Építés Építés építőelemekből (pl. konstrukciós játékok – fémépítő, Lego – felhasználásával) kép és rajz alapján, illetve önálló elképzeléssel.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés (egyszerű, rövid útmutató jellegű szövegek olvasása, értelmezése, rövid szövegben az események sorrendjének felismerése). Erkölcstan: az alkotó ember és az épített világ tisztelete, értékek óvása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, becslés, mérés, méret, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, átalakított anyag, sablon, mintaelem, szálal anyag, fonás, csomózás, nemezelés, anyagtakarékosság, újrahasznosítás, építmény, építőelem.

Tematikai egység	3. Közlekedés	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: közlekedés és óvatosság – fegyelmezett viselkedés a közlekedési környezetben; a család közlekedési szokásai; az óvoda (majd iskola) és a lakóhely közötti közlekedés lehetőségei; élmények, tapasztalatok a településen belüli közlekedésről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos és fegyelmezett gyalogos közlekedési ismeretek alapjainak kialakítása. Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A közlekedési balesetek okainak azonosítása, a megelőzés, az elhárítás, a segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése és gyakorlása. Az utazással kapcsolatos illemszabályok megismerése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
3.1. Gyalogos közlekedés szabályai A közlekedés irányított megfigyelése, szabályainak értelmezése. Szabálykövető magatartás a közlekedési környezetben. A közlekedésben való részvétel gyakorlása. A forgalomirányítás jelzései: a rendőri karjelzések és a gyalogos közlekedésnél jelentős jelzőtáblák ismerete.		Környezetismeret: közlekedési eszközök. Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, fogalommagyarázat, képi jelzések és szóbeli utasítások, szövegértés (képi, ikonikus kódok és szövegek jelentésének egymásra vonatkoztatása, párosítása).
3.2. A közösségi közlekedés viselkedési szabályai Az időjárás és a napszakok befolyása a gyalogosok és a járművek közlekedésére. Az utazással kapcsolatos magatartásformák megismerése és gyakorlása.		
3.3. A közlekedésben rejlő veszélyek A veszélyhelyzetek elemzése, megbeszélése, megelőzési stratégiák kialakítása. Figyelem, elővigyázatosság. Baleset esetén teendők. Segélyhívás. Szituációs játékok.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyalogos közlekedés, közlekedési szabály (KRESZ), közút, gyalogátkelőhely, úttest, járda, megállóhely, jelzőlámpa, jelzőtábla, forgalomirányítás, tömegközlekedés, jármű, sorompó, baleset, biztonság, biztonsági öv, gyerekülés, gyerekzár.	

Tematikai egység	4. Közösségi munka, közösségi szerepek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: a családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a környezetből, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A saját felelősség belátása, vállalása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában. Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás a társakhoz, együttműködés a tevékenységek során, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása. Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
4.1. Családi rendezvények, ünnepek, események Esküvő, temetés, baráti összejövetelek célja, az ezeken való viselkedés szabályai. Példaadás, mintakövetés, programszervezés, a rendezvényhez illő környezet megteremtése. Meghívó, kellékek, ajándékok készítése. Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása. A tapasztalatok megbeszélése.		Környezetismeret: szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek. Erkölcstan: családi hagyományok,

4.2. A közösségért végzett munka Teremdekoráció készítése a tanult technikák alkalmazásával. Az iskola esztétikus, harmonikus külső és belső környezetének alakítása. A munka megszervezése, lebonyolítása, értékelése 4.3. Iskolai és osztályrendezvények Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek) előkészítése. A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók. A szükséges kellékek (meghívó, programfüzet díszletek, jelmezek stb.) előállítás. A biztonságos környezet megteremtése. A közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása. A keresztyén ünnepekhez hagyományőrző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösöd)	ünnepek, élmények feldolgozása, játékok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendezvény, ünnep, jeles nap, népszokás, munkaszervezés, program, dekoráció.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása. Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról. A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása. A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet. Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete. Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén. A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Életkori szintnek megfelelő probléma-felismerés, problémamegoldás. Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete. Célszerű takarékoság lehetőségeinek ismerete. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálak anyagok, textilek magabiztos alakítása. Építés mintakövetéssel és önállóan. Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata. A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.
---	---

	Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés.
--	---

évfolyam

Óraszám: 36 óra/év

1 óra/hét

Tematikai egység	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról és tevékenységeinek szerepéről. Egészséges családi munkamegosztás és elemi munkaszokások ismerete. Cselekvő hozzáállás, személyes felelősségvállalás példáinak ismerete. Odafigyelés a környezetre, együttműködés a családi és az iskolai közösségben. Természeti, társadalmi és technikai környezetünk és a megtapasztalt természetátalakító munkák alapvető ismerete. Információszerzés a problémák megoldására irányuló tevékenységekkel kapcsolatban, és a kapott információk felhasználása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Értékek közvetítése által a pozitív akarati tulajdonságok fejlesztése. Az elvárt jó magatartási elemek (engedelmesség, alkalmazkodás, udvariasság) gyakoroltatása és a tulajdonságok tárházának bővítése (önállóság, határozottság, segítőkészség, közösségi érzés, másokon való segítség, tolerancia) a tevékenységek végzése közben. Elvárások, normák megfogalmazása, közösségi egyeztetése, betartásuk elvárása, az együttműködés és egymás munkájának jó szándékkal történő értékelése, érzések és ellenérzések építő jellegű kifejezése, a vélemények nyílt közlése, egyszerű indoklása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
1.1. Önkiszolgálás, vendéglátás Az életkornak, fejlettségnek megfelelő, különböző élethelyzetekben történő önkiszolgáló tevékenység gyakorlása. Egyszerű hideg étel (pl. szendvics, hidegtál) elkészítése. Teafőzés. Vendéglátás. Asztalterítés és tálalás szabályai. Szalvétahajtogatás.		Környezetismeret: család, rokonság, hétköznapi és ünnepi alkalmak, emberi test, egészséges életmód. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció. Matematika: problémamegoldás, számok, alpműveletek, becslés. Erkölcstan: egészség és környezeti hatások, önismeret, felelősség, példakép,
1.2. Családi ünnepek Ünneplés a családban. Családi szokások és hagyományok. Az ünnep hangulatát kifejező dekoráció készítése. Ajándékkészítés, csomagolás. Az ajándékozás módja, formája.		
1.3. Gazdálkodás a háztartásban Takarékosság alapanyaggal, energiával, idővel, pénzzel, fogyasztási cikkekkel.		
1.4. Egészségünk Egészség és betegség fogalma. Betegségek tünetei. Betegségek elleni védekezés módjai. Betegápolás (egyszerű gondozási műveletek). Segélyhívószámok (mentők, tűzoltók, rendőrség). A telefonos segélyhívás szabályai.		
1.5. Önismeret Önismeret, felelősségvállalás, tudatosság a munkák végzésekor. Önellenőrzés, hibák javítása.		
1.6. A háztartásban használt vegyszerek		

A háztartásban használt vegyszerek (pl. tisztítószer, kozmetikumok, festékek, ragasztók) használati utasításainak tanulmányozása.	kapcsolatépítés, kapcsolattartás.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Életvitel, élettér, élővilág, tárgyi (épített) környezet, gazdálkodás, költségvetés, bevétel, kiadás, megtakarítás, zsebpénz, szolgáltatás, segélyhívószám, mentő, tűzoltóság, rendőrség, mosószer, tisztítószer, használati utasítás, egészség, betegség, járvány, betegápolás.

Tematikai egység	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 1 6 óra
Előzetes tudás	A feladatmegoldáshoz szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Tárgyak elkészítése segítséggel, mintakövetéssel. Eszközök biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása. Természetes anyagok felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Mintakövetéssel a feladat végrehajtási lépéseinek megtervezése, a szükséges idő, anyag, munkamennyiség becslése. A tevékenységhez használt szöveges, rajzos és képi minta követéséből származó egyszerű utasítások, tervek végrehajtása. Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A tevékenységhez kapcsolódó baleseti veszélyek és más biztonsági kockázatok felismerése és megelőzése, a segítségnyújtás lehetőségeinek ismerete. Az eszközök céljának és rendeltetésének megfelelő, biztonságos használata. Kézügyesség, mozgáskoordináció, jó testtartás, megfelelő erőfelfejtés képességének fejlesztése. Munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása, törekvés a takarékosagra.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
2.1. Ismerkedés a felhasznált anyagok tulajdonságaival Anyagvizsgálat szemrevételezéssel, tapintással, szaglással.		Környezetismeret: anyagi tulajdonságok.
2.2. Tárgyak készítése, technológiák elsajátítása Kézi varrás és hímzés eszközei (varrótü, hímzőtü, varrócéna, hímzőcéna, szabóolló, gyűszű), alapöltései (előöltés, tűző öltés), díszítőöltések (pl. száröltés, láncöltés, laposöltés), hímzések gyakorlása. Szabás előrajzolással, minta vagy sablon alkalmazásával. Körmön fonás, szalagszövés. Ujjbábok készítése. Egyszerű használati tárgyak, dísz tárgyak, játékok, ajándékok készítése természetes anyagok, papír, textil, bőr, fa, fonal. Mérés, előrajzolás, méretre alakítás gyakorlása.		Matematika: mérés, becslés, szerkesztés. Vizuális kultúra: rajzeszközök használata, épületek jellemzői. Erkölcstan: Szellemi termékek az

Épületmakett készítése különféle anyagokból, vagy konstrukciós játékok (pl. faépítő, fémépítő, Lego) felhasználásával minta, kép, illetve rajz alapján. A munkahely célszerű rendjének fenntartása. Baleset-megelőzés. Kéziszerszámok biztonságos alkalmazása, tárolása, veszélyforrások felismerése tárgykészítés közben, segítségnyújtás.		emberiség szolgálatában. A tudás hatalma. A világ megismerése. Tárgyaink világa. A világ öröksége.
2.3. Ismerkedés a műszaki ábrázolás elemeivel Mérés eszközei, használatuk. Méretazonosság megállapítása. Vonalfajták (vastag, vékony, folytonos, szaggatott, pontvonal). Körvonalarajz, alaprajz, felismerése.		
2.4. A technika vívmányainak mindennapi használata A háztartásban lévő eszközök, berendezések és a megismert egyszerű termelési (készítési) folyamatok, valamint fogyasztási cikkek azonosítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, minta, körvonalarajz, alaprajz, méret, mérés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás.	

Tematikai egység	3. Közlekedés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az úttesten való átkelés szabályainak fegyelmezett és tudatos alkalmazása. Helyes viselkedés csoportos közlekedési helyzetben. A gyalogosok közlekedését szabályozó elemi közlekedési jelzések, táblák, lámpák, útburkolati jelek ismerete. Viselkedési normák, illemszabályok ismerete a helyi közösségi közlekedésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos, fegyelmezett, tudatos gyalogos közösségi közlekedési magatartás és szokások megszilárdítása. A közösségi közlekedési környezet és a gyalogos közlekedési szabályok ismerete. Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése és gyakorlása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
3.1. Gyalogos közlekedési ismeretek		

A gyalogos közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívüli közlekedés. A gyalogos közlekedés elsőbbségi helyzetei. Közlekedési terepasztal készítése természetes anyagok, felhasználásával, közlekedési szituációk megjelenítéséhez.		Magyar nyelv és irodalom: beszédértés, szaknyelvhasználat, szövegértés, piktogramok.
3.2. Kerékpározási alapismeretek Közlekedés lakó-pihenőövezetben, kerékpárúton. A kerékpárút közlekedési jelzései. Jelzőtáblatípusok – elsőbbséget jelző táblák, veszélyt jelző és tilalmi táblák. Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken.		Környezetismeret: lakóhelyismeret, térképismeret.
3.3. Közösségi közlekedés és morál a tömegközlekedésben Viselkedési normák a közlekedési környezetben. Balesetmentes, fegyelmezett viselkedés a helyi közlekedési járműveken.		Erkölcstan: közlekedési morál, udvariasság, kommunikáció.
3.4. Közlekedési eszközök, környezet- és egészségtudatos közlekedés Közlekedési környezetünk veszélyforrásai: figyelmetlenségből, szabályok be nem tartásából fakadó balesetveszély.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Úttest, kerékpárút, gyalogos forgalom, fényjelző készülék, alul- és felüljáró, útburkolati jel, közösségi (tömeg) közlekedés, helyi és helyközi közlekedés, kerékpározás, forgalomtól elzárt terület, irányjelzés, bekanyarodás, károsanyag-kibocsátás, légszennyezés, védőfelszerelés, biztonsági szabály, udvariassági szabály.	

Tematikai egység	4. Közösségi munka, közösségi szerepek	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és gyakorlati tapasztalatok. Néhány szokás, hagyomány ismerete. A megbeszélte öltözködési és viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kulturált ünneplés. Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. A szabadidő hasznos eltöltésének tudatosítása. Az ünnepre való felkészülés, ünneplés, ünneplés utáni teendők végzésének természetes és megőrzendő szokásként való kezelése. Munkavégzés egyénileg és csapatban. A tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
4.1. Iskolai és osztályrendezvények Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek) előkészítése. A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók.		Környezetismeret: szokások, hagyományok, jeles napok, családi és

A szükséges kellékek (meghívó, jelmezek stb.) előállítása vagy beszerzése. A biztonságos környezet megteremtése. A közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása. A keresztyén ünnepekhez hagyományörző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösd)	közösségi ünnepek. Magyar nyelv és irodalom: szövegalkotás, egyszerű tipográfiai eszközök használata.
4.2. A közösségért végzett munka A közösségi tér alakítása: teremdekoráció. Az iskola esztétikus, harmonikus belső környezetének alakítása. A munka megszervezése, lebonyolítása, értékelése.	Erkölcstan: hagyományok, szokások, ünnepek, élmények feldolgozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közösségi munka, közösségi szerep, rendezvény, ünnep, munkaszervezés, programszervezés.

évfolyam

Óraszám: 36 óra/év

1 óra/hét

Tematikai egység	1. Család, otthon, háztartás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról és tevékenységeinek szerepéről. Egészséges családi munkamegosztás és elemi munkaszokások ismerete. Cselekvő hozzáállás, személyes felelősségvállalás példáinak ismerete. Odafigyelés a környezetre, együttműködés a családi és az iskolai közösségben. Természeti, társadalmi és technikai környezetünk és a megtapasztalt természetátalakító munkák alapvető ismerete. Információszerzés a problémák megoldására irányuló tevékenységekkel kapcsolatban, és a kapott információk felhasználása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Értékek közvetítése által a pozitív akarati tulajdonságok fejlesztése. Az elvárt jó magatartási elemek (engedelmesség, alkalmazkodás, udvariasság) gyakoroltatása és a tulajdonságok tárházának bővítése (önállóság, határozottság, segítőkészség, közösségi érzés, másokon való segítség, tolerancia) a tevékenységek végzése közben. Elvárások, normák megfogalmazása, közösségi egyeztetése, betartásuk elvárása, az együttműködés és egymás munkájának jó szándékkal történő értékelése, érzések és ellenérzések építő jellegű kifejezése, a vélemények nyílt közlése, egyszerű indoklása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
1.1. Önkiszolgálás, vendéglátás Vendéglátás. Néhány egyszerű vendégváró étel, csemege elkészítése. Asztalterítés és tálalás szabályai.		Környezetismeret: család, rokonság, hétköznapi és ünnepi alkalmak,
1.2. Családi ünnepek		

Ünneplés a családban. Családi szokások és hagyományok. Az ünnep hangulatát kifejező dekoráció készítése. Ajándékkészítés, csomagolás. Az ajándékozás módja, formája.		emberi test, egészséges életmód.
1.3. Gazdálkodás a háztartásban Bevételek, kiadások. Zsebpénz kezelése, beosztása.		Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció.
1.4. Egészségünk Egészségkárosító és környezetszennyező hatások a háztartásban. Megelőzés, kármentesítés. Elemi elsősegély-nyújtási ismeretek.		
1.5. Önismeret Önismeret, felelősségvállalás, tudatosság a munkák végzésekor. Önellenőrzés, hibák javítása.		
1.6. A háztartásban használt vegyszerek Környezetbarát termékek előnyben részesítése. Házi praktikák gyűjtése, ismertetése.		Matematika: problémamegoldás, számok, alpműveletek, becslés. Erkölcstan: egészség és környezeti hatások, önismeret, felelősség, példakép, kapcsolatépítés, kapcsolattartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életvitel, élettér, élővilág, tárgyi (épített) környezet, gazdálkodás, költségvetés, bevétel, kiadás, megtakarítás, zsebpénz, szolgáltatás, segélyhívószám, mentő, tűzoltóság, rendőrség, mosószer, tisztítószer, használati utasítás, egészség, betegség, járvány, betegápolás.	

Tematikai egység	2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	Órakeret 1 6 óra
Előzetes tudás	A feladatmegoldáshoz szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Tárgyak elkészítése segítségével, mintakövetéssel. Eszközök biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása. Természetes anyagok felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Mintakövetéssel a feladat végrehajtási lépéseinek megtervezése, a szükséges idő, anyag, munkamennyiség becslése. A tevékenységhez használt szöveges, rajzos és képi minta követéséből származó egyszerű utasítások, tervek végrehajtása. Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A tevékenységhez kapcsolódó baleseti veszélyek és más biztonsági kockázatok felismerése és megelőzése, a segítségnyújtás lehetőségeinek ismerete. Az eszközök célnak és rendeltetésnek megfelelő, biztonságos használata. Kézügyesség, mozgáskoordináció, jó testtartás, megfelelő erőkifejtés képességének fejlesztése.	

	Munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása, törekvés a takarékosagra.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Ismerkedés a felhasznált anyagok tulajdonságaival Az anyagok felhasználási lehetőségeiket befolyásoló tulajdonságai.	Környezetismeret: anyagi tulajdonságok.
2.2. Tárgyak készítése, technológiák elsajátítása Kézi varrás és hímzés alapöltései (pelenkaöltés), díszítőöltések (pl. keresztöltés, gobelin-öltés), hímzések gyakorlása. Munkadarab készítése választott népi minta szerinti díszítőöltésekkel. Textilek készítése fonalból szövással. Szövött anyagok, filcanyagok felhasználása. Egyszerű használati tárgyak, dísz tárgyak, játékok, ajándékok készítése természetes anyagok, papír, textil, bőr, fa, fonál, fémdrót, illetve maradék- vagy hulladék anyagok, - tárgyak felhasználásával minta vagy rajz alapján. Mérés, előrajzolás, méretre alakítás gyakorlása. Járműmodell készítése különféle anyagokból, vagy konstrukciós játékok (pl. faépítő, fémépítő, Lego) felhasználásával minta, kép, illetve rajz alapján. A munkahely célszerű rendjének fenntartása. Baleset-megelőzés. Kéziszerszámok biztonságos alkalmazása, tárolása, veszélyforrások felismerése tárgykészítés közben, segítségnyújtás.	Matematika: mérés, becslés, szerkesztés. Vizuális kultúra: rajzeszközök használata, épületek jellemzői. Erkölcstan: Szellemi termékek az emberiség szolgálatában. A tudás hatalma. A világ megismerése. Tárgyaink világa. A világ öröksége.
2.3. Ismerkedés a műszaki ábrázolás elemeivel Mérés eszközei, használatuk. Méretazonosság megállapítása. Vonalfajták (vastag, vékony, folytonos, szaggatott, pontvonal). Körvonalrajz, alaprajz, vázlatrajz felismerése, készítése.	
2.4. A technika vívmányainak mindennapi használata Neves magyar, illetve külföldi találmányok, feltalálók. Technikatörténeti érdekességek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, minta, körvonalrajz, alaprajz, méret, mérés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás.

Tematikai egység	3. Közlekedés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az útesten való átkelés szabályainak fegyelmezett és tudatos alkalmazása. Helyes viselkedés csoportos közlekedési helyzetben. A gyalogosok közlekedését szabályozó elemi közlekedési jelzések, táblák, lámpák, útburkolati jelek ismerete. Viselkedési normák, illemszabályok ismerete a helyi közösségi közlekedésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos, fegyelmezett, tudatos gyalogos közösségi közlekedési magatartás és szokások megszilárdítása. A közösségi közlekedési környezet és a gyalogos közlekedési szabályok ismerete. A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése, a megelőzés, az elhárítás lehetőségeinek megismerése és gyakorlása.	

	A kerékpár felépítésének és működésének megismerése. Kerékpározás forgalomtól elzárt területen és kerékpárúton. A városi, országúti, vasúti, vízi és légi közlekedés szerepének átlátása, eszközeinek megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
3.1. Gyalogos közlekedési ismeretek A gyalogos közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívüli közlekedés. A gyalogos közlekedés elsőbbségi helyzetei. Közlekedési terepasztal készítése hulladéktárgyak és egyéb építőelemek (pl. konstrukciós játékok – faépítő, Lego) felhasználásával, közlekedési szituációk megjelenítéséhez.	Magyar nyelv és irodalom: beszédértés, szaknyelvhasználat, szövegértés, piktogramok. Környezetismeret: lakóhelyismeret, térképismeret. Erkölcstan: közlekedési morál, udvariasság, kommunikáció.	
3.2. Kerékpározási alapismeretek A kerékpár részei, működése, közlekedésbiztonsági állapota, kötelező felszerelési tárgyai, biztonsági eszközök. Az úttest részei. Útburkolati jelek.		
3.3. Közösségi közlekedés és morál a tömegközlekedésben Viselkedési normák a közlekedési környezetben. Jegyvásárlás, jegykezelés, leszállási szándék jelzése. Balesetmentes, fegyelmezett viselkedés a helyi közlekedési járműveken.		
3.4. Közlekedési eszközök, környezet- és egészségtudatos közlekedés A szárazföldi, vízi és légi közlekedés eszközei. Közlekedési környezetünk veszélyforrásai: levegőszennyezés. Egészségünk és a gyalogos, ill. kerékpáros közlekedés közötti kapcsolat.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Úttest, kerékpárút, gyalogos forgalom, fényjelző készülék, alul- és felüljáró, útburkolati jel, közösségi (tömeg)közlekedés, helyi és helyközi közlekedés, kerékpározás, forgalomtól elzárt terület, irányjelzés, bekanyarodás, károsanyag-kibocsátás, légszennyezés, védőfelszerelés, biztonsági szabály, udvariassági szabály.	

Tematikai egység	4. Közösségi munka, közösségi szerepek	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és gyakorlati tapasztalatok. Néhány szokás, hagyomány ismerete. A megbeszélte öltözködési és viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kulturált ünneplés. Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. A szabadidő hasznos eltöltésének tudatosítása. Az ünnepre való felkészülés, ünneplés, ünneplés utáni teendők végzésének természetes és megőrzendő szokásként való kezelése. Ismerkedés a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival, folyamatos kommunikáció, egyeztetés. Alkalmassá tétel a feladatok megosztására, részfeladatok egyre önállóbb végrehajtására. A kockázati tényezők felismerése, mérlegelése. Munkavégzés egyénileg és csapatban.	

	A tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
4.1. Iskolai és osztályrendezvények Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek) előkészítése. A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók. A szükséges kellékek (meghívó, programfüzet díszletek, jelmezek stb.) előállítása vagy beszerzése. A biztonságos környezet megteremtése. A közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása. A keresztyén ünnepekhez hagyományörző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösd)	Környezetismeret: szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek. Magyar nyelv és irodalom: szövegalkotás, egyszerű tipográfiai eszközök használata. Erkölcstan: hagyományok, szokások, ünnepek, élmények feldolgozása.	
4.2. A közösségért végzett munka A közösségi tér alakítása: teremdekoráció, faliújság készítése. Az iskola esztétikus, harmonikus külső és belső környezetének alakítása. A munka megszervezése, lebonyolítása, értékelése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közösségi munka, közösségi szerep, rendezvény, ünnep, munkaszervezés, programszervezés.	

A fejlesztés várt eredmények a tanév végén	Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek – háztartási praktikák – elsajátítása és begyakorlása. Használati utasítások értő olvasása, betartása. Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyalatalkor). A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel. Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készségszintű alkalmazása. A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.
--	--

Követelmények

A technika, a gazdaság világában, a környezetben kreatív módon tudjanak élni.

Problémamegoldó, elemző és rendszerező képességük a technikai tevékenység során fejlődjön.

Térszemléletük, esztétikai érzékük, döntési képességük, kezűgyességük fejlődjön.

Értékelő és elemző készségük, beszéd- és kifejezőkészségük fejlődjön a tervező és kivitelező munka során.

Az elemi munkaszokásokat, algoritmusokat, a kulturált magatartást és életvitelt sajátítsák el.

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév(ek) során;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;
- A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglalt tanítását.

Formai megfelelése szerint:

Milyen a tankönyv nyelvi megformáltsága? (pl. milyen az utasítások megfogalmazása, a szövegek nyelvi igényessége, a szövegek rövidítésekor nem csorbul-e a gondolati tartalom, az irodalmi érték?)

Áttekinthetők-e a tankönyvoldalak? Könnyen eligazodik-e a könyv szerkezetében, jelrendszerében az adott korosztály?

A betűforma, méret, és távolság, illetve az egy oldalra kerülő szöveg vagy feladatmennyiség megfelel-e a tanulók érzékelő apparátusának, észlelési képességének?

Milyen az ábrakészlet? (Van-e funkciója? Segíti-e a valóság megismerését, a feladatmegoldást, a belső képteremtést, stb.?)

A tankönyv mérete, súlya, kötése, strapabírása életkorbarát-e?

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;

A tanulók értékelésének formái:

Az értékelés kiemelt szempontjai: a tanulók önmagukhoz mért fejlődése

Szóbeli feleletek

összefüggő felelet

rövid beszámoló a megfigyelésekről, az egyénileg vagy csoportmunkában végzett

anyagvizsgálatok és gyűjtőmunkák tapasztalatairól

kiselőadás a megfigyelésről, szakirodalomban olvasottakról

Írásbeli munkák

rövid írásbeli felelet

témazáró dolgozat (ellenőrző feladatlap kitöltése)

házi dolgozat
rejtvénykészítés, rejtvényfejtés
számítási feladat megoldása
műszaki rajz készítése
mérési feljegyzés (szelektív hulladékgyűjtés)
gyűjtő- és kutatómunka (anyaggyűjtemények, szógyűjtés,)
füzetvezetés
Manuális munka
munkadarab elkészítése

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

1-2. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz mellékletében kiadott 2.2.08.1. tantárgyi kerettanterv "(„A”-változata) alapján készült el a helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Takács Valéria

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	5	180	154	26
2.	5	180	130	50
3.	5	180	157	23
4.	5	180	126	54

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Előkészítő és preventív mozgásformák	10 óra	+5 óra	15 óra
2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	38 óra	+5óra	43 óra
3 Manipulatív természetes mozgásformák	27 óra	+5 óra	32 óra
4. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15 óra	+ 5 óra	20 óra
5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20 óra	+5 óra	25 óra
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15 óra	+ 1 óra	16 óra

7. Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	5 óra		5 óra
8. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	24 óra		24 óra
Évfolyam összesen:	154 óra	26 óra	180 óra

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Előkészítő és preventív mozgásformák	10 óra	+15 óra	25 óra
2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	36 óra	+1 óra	37 óra
3 Manipulatív természetes mozgásformák	26 óra	+10 óra	36 óra
4. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15 óra	+15 óra	30 óra
5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20 óra	+5 óra	25 óra
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15 óra	+ 3óra	18 óra
7. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	8 óra	+1 óra	9 óra
Évfolyam összesen:	130 óra	50 óra	180 óra

TESTNEVELÉS

Az alsó tagozatos testnevelésben a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása a legfontosabb cél. Az alapkészségek (természetes mozgásformák) mozgásmintáinak megszilárdulása, magabiztos végrehajtásuk kialakulása kiemelkedően fontos ebben az időszakban, mivel ezek jelentik a hatékony és gyors mozgástanulást, továbbá a bonyolultabb sportági és táncos mozgások alapfeltételeit. A fejlesztési folyamat során érvényesülnie kell a fokozatosság elvének, amely a természetes mozgások egyszerű végrehajtási mintáitól elindulva egyre összetettebb, komplexebb helyzetekben történő alkalmazást jelenti. A tanulási folyamat egészét át kell hatnia a nagyfokú sikerességnek, az élményszerzésnek, a kihívást jelentő, örömteli mozgásos tevékenységeknek, amelyek a játékosság módszerével együtt formálják a testneveléshez és sporthoz fűződő pozitív attitűdbázist. A mozgástanulással párhuzamosan történjen a már cselekvésbiztos mozgásformák alkalmazása összetettebb játéktevékenységekben és kontrollált versenyszituációkban is. A kontrollált versenyszituációk során - a motiváció fenntarthatósága és az esélyegyenlőség érdekében - a mozgásos

tevékenységek precíz végrehajtásán, a variációk sokaságán van a hangsúly, nem a mért abszolút teljesítményen. A mozgástanulási és pszichomotoros képességfejlesztési folyamatban a sikerorientált gyakorlási feltételek, az élménygazdagság, a játék és játékoság az uralkodó, amely mélyíti a mozgásos tevékenységekhez és testneveléshez kapcsolódó pozitív érzelmi viszonyulást. A természetes mozgások alkalmazása sportági jellegű mozgásokban egyre nagyobb teret kap, amely a további koordinációs képességfejlődés záloga. A játéktevékenység során is fejlődés mutatkozik, ami az egyre nehezedő szabályok mellett, az egyszerű taktikai feladatok felismerésében és egyre tudatosabb alkalmazásában nyilvánul meg. A mozgásos tevékenységek közbeni kooperációs és kommunikációs lehetőségek, kreativitást igénylő tanulási helyzetek hozzájárulnak a problémamegoldó gondolkodás, valamint a szociális kompetenciák fejlődéséhez. A játéktevékenység nehezedő feladathelyzetei előidézte döntési kényszer hozzájárul a felelősségteljes viselkedés formálódásához, a szociális és társadalmi, egyéni és közösségi kompetenciák kialakulásához. A kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű pszichomotoros tanulást. Módszereiben döntően a játékos cselekvéstanulást és az adekvát játékok alkalmazását helyezi előtérbe. A differenciálás elvét és az általa vezérelt gyakorlatot a legfőbb értékek közé sorolja. Ebben az oktatási szakaszban is megkülönböztetett figyelmet áldoz a belső, didaktikai differenciálásra. Ez a záloga annak, hogy minden tanuló eljusson a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére, és megvalósulhassanak a társadalmi érdekeket is kifejező tantárgyi célok. A fejlesztőmunka igazodik a tanulásban mutatkozó alapvető tendenciákhoz, de a menet közben bekövetkező változásokhoz is. A belső didaktikai differenciálás emeli a motoros tanulás, egyúttal a személyiségfejlesztés - az értelmi, érzelmi-akarati, szociális képességek és tulajdonságok – hatásfokát. A várt eredmények ennek megfelelően a készségekben, a képességekben, az ismeretekben és az attitűdökben megfogalmazható követelményeket is tartalmazzák.

A testnevelés műveltségterület tartalmai az alapfokú nevelés-oktatás 1–2. évfolyamán a természetes (alap-) mozgáskészségek, illetve a pszichomotoros képességek játékos fejlesztésére, azok változatos, sokrétű és tudatos alkalmazására épülnek. A gyermekek fejlődési, fejlettségi jellemzőihez igazodó egyszerű, ugyanakkor változatos mozgástanulási és képességfejlesztési körülmények, koordinációt javító tanulási tartalmak, melyek stabilizálják az alapvető mozgáskészségeket, jelentik az alapvető fejlesztési célt. A 3–4. évfolyamon a mozgáskészségek tovább stabilizálódnak, az előzetes mozgástapasztalatokra építve tovább fejlődnek, és a mozgástanulás magasabb szintjére kerülnek. Az alapkészségek fejlesztésének folyamatában a komplexebb, nehezített körülmények közötti végrehajtások válnak uralkodóvá.

A már elsajátított készségek, fogalmak, kategóriák egységeinek beillesztése a mozgásos tevékenységrendszerbe a tantárgyközi tartalmak, a kompetenciák és a fejlesztési feladatok keretében hozzájárulnak a hatékonyabb tanuláshoz, a kedvezőbb tanulási teljesítményhez, ezen keresztül a nevelési folyamat sikerességéhez. Összességében elfogadó, ugyanakkor követelményeket támasztó, következetes nevelési környezetet biztosító légkör szükséges, ahol a gyermekek aktív, felfedező, velük született képességei megerősödnek.

A testnevelésórán lehetőség nyílik a fizikai és érzelmi biztonság megteremtésére, ezen keresztül a testnevelés tantárgyhoz kapcsolódó pozitív attitűdök kialakítására, mely olyan fejlesztési területek alapjául szolgálhat, mint például a pályaorientáció, a testi-lelki egészség és az eredményes tanulás. A tanítási-tanulási folyamat során a testneveléssel, a pedagógussal, a társaival, illetve önmagával szembeni bizalom megteremtése megalapoz olyan kiemelt fejlesztési területet, mint az ön- és társértékelés.

A társas interakciók, a feladatokkal járó fizikai kontaktusok, a közösségi sikerélmények, továbbá a legfontosabb magyar sporttörténeti ismeretek kitűnő alapját képezik a nemzeti öntudatnak és a hazafias nevelésnek.

A különböző sportágak, mozgásos tevékenységek, illetve a testnevelésórák rendszabályainak, szokásrendszerének kialakítása, a sportszerű viselkedés alapjainak tanulása az erkölcsi tulajdonságok fejlesztését hivatott szolgálni. A kooperáció lehetőségének biztosítása, a kommunikációs szabályok, formák és jelek megismerése és elsajátítása a demokráciára nevelés kiemelkedő színtere. A szabadtéren végzett mozgások és feladatok tudatos fejlesztést tesznek lehetővé a környezettudatossággal kapcsolatban. A szaknyelvi alapok megismertetése, a testnevelésórán használatos szerek, eszközök balesetmentes használatának megismerése és megértése, a testi és lelki működéseink felfedezése összekapcsolva a rendszeres testmozgás iránti igény kialakításával, kiteljesedik a testi-lelki egészségre nevelés mint a legfontosabb fejlesztési terület.

A fejlesztési területek feladatainak fent bemutatott megvalósításával, valamint a testnevelésóra sajátosságainak köszönhetően a hatékony, önálló tanulás és a szociális és állampolgári kompetencia kialakítása eredményes módon valósulhat meg. Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésére a testnevelés oktatása keretében kiemelkedő lehetőség kínálkozik. Meghatározó eszköz a szaknyelvi, terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek széles körű, igényes közvetítése a pedagógus által, de nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a pedagógus-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók egymás közötti kommunikációjának alakítása. Tanórai keretek között erre a hibajavítás, a saját és a társak teljesítményének megfigyelése és értékelése, a játékszituációk, illetve játékfeladatok megbeszélése, a sikerek és kudarcok okainak feltárása, az egymásnak nyújtott segítségadás stb. keretében nyílik lehetőség. Cél a testkulturához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó kommunikációs hajlandóság és nyitottság kialakítása.

A kezdeményezőkézség, a vállalkozói kompetencia fejlesztése a testnevelés és sport természetéből adódóan már ebben az életkori szakaszban is elkezdődhet. A kooperatív feladatokban, kreativitást és kommunikációt igénylő páros és társas gyakorlatokban, mozgásos játékokban, a tanórai csapatversenyek lebonyolításában, kezdetben irányítottan, majd az önállóságot növelve oldják meg a problémákat a tanulók. Tanórán és a tanórán kívüli foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak, érdeklődésének leginkább megfelelő szerepet, feladatkört.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia fejlesztését. A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellt megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Ennek kialakítása kiemelkedő jelentőségű az alapfokú nevelés kezdeti szakaszaiban. A kezdetektől nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítésre, a végrehajtás minőségére, mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőkézség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést, pozitív attitűdöt már ezen az iskolafokon is.

Motoros készségfejlesztés- mozgástanulás keretében új elemként jelenik meg a torna és táncos jellegű feladatmegoldásokban az egyénileg, párban és csoportban végezhető mozgásrendszerek, sportágak elemei.

Cél: a mozgásképről külső és belső információk és jelek felismerése, összehasonlítása és kiválasztása, valamint a mozgásspecifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek és alkalmazások használata az önreflexióban és önkontrolban.

A személyiség fejlesztéséhez szükséges ismeretek átadása terén nagy szerepet kap a testtudat, saját test és fejlesztő eljárások a fittségben, edzettségben, izületi mozgékonyágban.

1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 15 folyamatos
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének kialakítása. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megismertetése. A testi és lelki egészségért való személyes felelősség megalapozása. A mozgáskoordináció fejlődésével a test- és térérzékelés javítása, az izomtudat kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok): Egy- és kétsoros vonal, sor, oszlop, többes oszlopok, félkör és kör alakzatok, (szét)szórt alakzat, nyitódás, zárkózás, fordulatok helyben, mozgás körben és különböző mozgásútvonalon. Gimnasztika: Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül. Egyszerű nyújtó, erősítő és lazító, szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok. Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása. Játékos gyakorlatsorok zenére, zenés gimnasztika. Keringésfokozó feladatok; játékos, zenés gimnasztika; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. Játék: A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Keringésfokozó és testtartásjavító játékok. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. Motoros tesztek végrehajtása. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok. Aktív, mozgásos stressz - és feszültségoldó gyakorlatok és az interaktív relaxáció gyakorlatai. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés helyének és szerepének megértése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. Elemi ismeretek a szívről, a csontozatról és az izomzatról.		Matematika: számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. Környezetismeret: testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. Vizuális kultúra: megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.

A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek, a medence középhelyzetének, az iskolatáska-hordás gerinckímélő módjának megismerése. A motoros tesztekkel kapcsolatos alapvető ismeretek. Alapvető tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek megértése, a testrészek ismerete. Higiéniai alapismeretek: izzadás, mosakodás, váltócipő. Stressz - és feszültségoldó alapismeretek: ellazulás, nyugalom, jó közérzet. Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: alapvető szabályrendszer, a feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, baleset-megelőzés alapvető szabályainak megismerése, rendszabályok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemelegítés, levezetés, fáradás, pihenés, feszítés, nyújtás, erősítés, ernyesztés, alakzat, testtartás, fájdalomküszöb, relaxáció, testrész, egészség, higiénia, felelős viselkedés, erő, lábtorna, izomláz, folyadékpótlás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 43
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése. A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásminták változatos és stabil végrehajtásának elérése - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások: Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban és sebességgel; megindulásokkal és megállásokkal; irány- és sebességváltással; meghatározott, majd önállóan alkotott mozgásútvonalakon; dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve; akadályok leküzdésével; dalra, énekre, zenére; menekülő, üldöző feladatokkal. Utánzó mozgások. Egyszerű, 2–4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban és csoportban végrehajtva. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán. Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása. Lendítések és körzések: Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása. Hajlítások és nyújtások:		Matematika: térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. Környezetismeret: tájékozódási alapismeretek. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció.

Testrészek, ízületek differenciált hajlítása és nyújtása; szimmetrikusan, aszimmetrikusan; különböző testrészek hajlítása és nyújtása helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve eszközhasználattal. Fordítások és fordulatok: Fordítások különböző testrészekkel, ellentétesen („csavarodások”); fordítások és fordulatok különböző kiinduló helyzetekből; negyed, fél, háromnegyed és egész fordulat helyben, ugrással; fordítások és fordulatok párban, tükörképben és azonosan; fordulatok különböző helyváltoztató mozgások közben, különböző eszközökkel és eszközökön. Tolások és húzások: Toló és húzó mozdulatok helyben, különböző erő kifejtéssel, testrészekkel és eszközökkel; nagyobb tömegű eszközök húzása és tolása fokozódó erő kifejtéssel, csoportosan. Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban toló és húzó mozdulatokkal. Különböző testrészek emelése párokban. Emelések és hordások: Társemelések és társhordások 3-4 fős csoportokban, párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. Függés- és lengésgyakorlatok: Mászókötélen, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően; „vándormászás” függőállásban vagy függésben. Egyensúlygyakorlatok: Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, szereken fokozatosan nehezedő feltételek mellett (alátámasztás szélességének csökkentése, eszközmagasság, dinamikus kar- törzs- és lábgyakorlatok bekapcsolása, helyben és haladással, fordulattal stb.); szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben; közös súlypont megtalálásával párokban. Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel; egyéb egyensúlygyakorlatok. Gurulások, átfordulások: Vízszintes tengely és hossz tengely körül; különböző testrészekben, irányokba és sebességgel; társsal, társakkal; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes vagy utólagos mozgással összekapcsolva. Támaszok: Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben; testsúlymozgatások (testsúlyáthelyezések), támlázás helyben különböző testhelyzetekben. Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon, mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre.	
---	--

A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok: Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás fogalmak ismerete. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, járás, futás, oldalazás, szökdelés, ugrás, lendítés, körzés, hajlítás, nyújtás, fordítás, fordulat, tolás, húzás, emelés, hordás, függés, lengés, egyensúlyozás, gurulás, átfordulás, támasz, mozgásirány, mozgásútvonal, mozgássík, erő kifejtés, lendület, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 32
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése. Az egyéni képesség- és készségszinthez igazodó eszközhasználati formák kihívást jelentő és egyben élményszerű gyakoroltatása. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
MOZGÁSMŰVELTSÉG Dobások (gurítások) és elkapások: Egy- és kétkezes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával. Alsó, felső, mellső dobások. Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással. Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal. Rúgások, labdaátvételek lábbal: Álló, guruló labda rúgása álló helyzetből, lassú mozgásból szabadon, társhoz, célra. Labdakontroll és labdavezetési gyakorlatok a láb részeivel; tértárgyak vagy társak között; helyben és járás közben; meghatározott mozgásútvonalakon. Guruló labda megállítása talppal, belsővel. Játékos passzgyakorlatok falhoz, társhoz. 2–3 vagy több játékos együttműködése különböző alakzatokban, átadások irányának	Matematika: műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek. Informatika: médiainformatika. Környezetismeret: testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek.	

megváltoztatásával. Rúgások célra, különböző távolságra és magasságban. Rúgó feladatok kézből, pattanásból szabadon. Labdavezetések kézzel: Labdaérezkélő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben. Labdapattintások; labdavezetés: helyben és haladással testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban; a vizuális kontroll csökkentésével; labdavezetés közben megállás, elindulás. Ütések testrésszel és eszközzel: Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba; háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban és csoportokban; helyben és haladással. A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban: Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. Népi gyermekjátékok alkalmazása. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat ismerete. Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai. Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat relációjában. Az eszközkézelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurítás, dobás, elkapás, labdavezetés, labdaátvétel, rúgás, ütés, sporteszköz, használati szabály, kosárfogás, bekísérés, terelés, pattintás, labdaív, alsódobás, felsődobás, mellsődobás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 20
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pozitív megerősítés és a hibajavítás, valamint a segítségadás elfogadása. A tér-, izom- és egyensúlyérzékelés fejlesztése. A helyes testtartás kialakítása, a mozgások esztétikus végrehajtása, a ritmus és mozgás összhangjának megteremtése. A test fölötti kontroll szerepének tudatosítása. Az improvizációs készség fejlesztése, a tánc egyre pontosabbá, felszabadultabbá, kreatívabbá tétele. A magyar népi kultúra iránti érdeklődés felkeltése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna	Ének-zene: magyar népi mondókák, népi	

Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre, hátra; tarkóállás;). Ugrások, támaszugrások és rávezető gyakorlataik az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkáról megfelelő magasságú svédszekrényre (függőleges repülés, felugrás térdelésbe, felguggolás). 2–4 mozgásforma kapcsolatából alkotott egyszerű tornagyakorlatok végrehajtása; kötél és/vagy rúdmaszás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű maszás). Egyszerű páros és társas gúlatorna. Tánc A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulatának, dinamikájának kifejezése a gyermeki kreativitás által. Kísérő zenére, saját énekre vagy belső lüktetésre épülő ritmusos járások, dobogás, taps, az ütemhangsúly érzékeltetésének gyakorlatai. Több, kiválasztott motívum, egyszerű motívumkapcsolatok. Páros és csoportos egyszerű térformájú motívumfűzések. Tornához és táncához kapcsolódó játékok Szerep- és szabályjátékok, illetve kreatív és kooperatív játékok torna, illetve tánc jellegű mozgásformák beépítésével. A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok a testrészek és a társak viszonylatában, a térbeli tudatosság összetevőinek felismerése, saját és a társak testi épségének fontossága. A táncokkal kapcsolatos alapfogalmak, néhány néphagyomány ismerete. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.		gyermekjátékok, improvizáció, ritmikai ismeretek. Környezetismeret: az élő természet alapismeretei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornaszer, spicc, feszes testtartás, támasz, függés, egyensúlyozás, ritmuskövetés, tornaelem, mászókulcsolás, megkülönböztetés, felismerés, kör, sor, pár, kapu, lépés (motívum), rögtönzés (improvizáció), tempó, kígyóvonal, csigavonal.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 25
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtása során. A Kölyökatlétika mozgásanyagának gyakorlása során az ügyesség, koordinációs képesség fejlesztése; a mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. A gyakorlási folyamat során az önértékelés fejlesztése, a gyakorlás fontosságának, hatásának tudatosítása az ügyesség, és koordináció fejlődésében.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járás és futás mozgásformái: egyenletes vagy változó sebességgel, különböző irányokba, mozgásútvonalon, különböző		Matematika: mérés, mérhető tulajdonságok.

lépésfrekvenciával és lépéstávolsággal, szabadon és akadályok felett (természetes és kényszerítő körülmények között). Ugrások és szökdelések mozgásformái: egyenletes vagy változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, mozgásútvonalon páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal. Dobások mozgásformái: lökö-, hajító- és vető gyakorlatok: döntően célbadobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel. Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében Szabályjátékok, feladatjátékok, atlétikai jellegű futások, ugrások és dobások, a Kölyökatlétika eszközkészletének beépítésével, akadálypályákon, kontrollált csapatversenyek formájában. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői, a rajthoz kapcsolódó vezényszavak, a dobásokhoz kapcsolódó balesetvédelmi szabályok, idő- és távolságmérés, Kölyökatlétikai eszközök elnevezései, a tanult mozgások ismerete. A kitartás pozitív értéként való elfogadása.		Vizuális kultúra: közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása. Környezetismeret: testünk, életműködéseink.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futóiskola, dobóiskola, ugróiskola, lendületszerzés, elrugaszkodás, repülés, érkezés, elugrás, felugrás, leugrás, karlendítés, sprint (vágta), légzésszabályozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldása során a természetes hely- és helyzetváltoztató és manipulatív természetes mozgásformák játékos formában történő alkalmazásával a játéktevékenység fejlesztése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése a taktikai gondolkodás megalapozása és a csapathoz való pozitív viszony alakítása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Kis létszámú, játékos hely-, helyzetváltoztató és manipulatív feladatmegoldások: labdarúgás, minikosárlabda, miniröplabda, szivacskezilabda, illetve egyéb sportjáték jelleggel. Támadó és védekező szerepek kisjátékok közben. A játékszabályok fokozatos bevezetése a játéktevékenység során. Labdarúgás: A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. Kapura rúgások (kapus nélkül). Minikosárlabda: Kosárra dobási kísérletek alacsony gyűrűre. Sportjáték-előkészítő kisjátékok: Létszámfőlényes és létszámazonos helyzetek megoldása. Kooperatív miniröplabda játékok; célbadobó-, ütő- és rúgójátékok; vonaljátékok; „cicajátékok”; zsinórlabda; sportjátékok kislétszámú mérkőzései egyszerűsített szabályokkal.		Technika, életvitel és gyakorlat: anyagok és alakításuk. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Környezetismeret: testünk és életműködéseink, tájékozódási alapismeretek.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok megértése eszközzel, társakkal. Baleset-megelőzési ismeretek. Játékfeladatok, játékszabályok keretein belüli cselekvés, a társas szabályok megsértésének észlelése és jelzése, alkalmazkodás az irányításhoz. A sportszerűség fogalmának megértése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékfeladat, játékszabály, helyezkedés, labdatartás, üres terület, védekezés, támadás, összjáték, technikai elem, együttműködés, sportszerűség, győztes, vesztes, megegyezés, különbözőség, másság, elfogadás, szabályszegés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önvédelmi és küzdő mozgások gyakorlása közben az önszabályozás fejlesztése. A sérülésmentes eséstechnikák kialakításának elkezdése, a húzások-tolások, emelések és hordások optimális erő kifejtéssel történő végrehajtása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Társtolások és húzások: Különböző kiinduló helyzetből, a test különböző részeivel, változó, váltakozó erő kifejtéssel. Kötélhúzások: Párban és csapatban különböző kiinduló helyzetekből. Esések és tompításaik: Előre, hátra, oldalra, le és át. Küzdőjátékok. Kooperatív játékok erőfejlesztő tartalommal.		Környezetismeret: testünk, életműködéseink. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció.
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusának ismerete.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önkontroll, küzdés, tompítás, esés, erőbedobás, erő kifejtés, sportszerűség, düh, erő kifejtés, csel.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az igény felkeltése a megismert mozgásos tevékenységek szabadidős tevékenységként való végzése iránt. Örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Ismerkedés az alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készletükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal a lehetőségek függvényében:		Magyar nyelv és irodalom: dramatikus játékok.

Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen siklások,; gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal, falmászás; íjászat, lovaglás, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos tevékenységek. Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az alternatívan választható szabadidős tevékenységek tanulásához tartozó minimális fogalmi készlet, az aktív játék lehetőségeinek felismerése, jellemzőinek ismerete, a tevékenységekhez tartozó balesetvédelmi szempontok ismerete, a szabad levegőn mozgás környezeti és időjárási feltételeinek, egészségvédő értékeinek megértése, a környezetvédelem melletti elkötelezettség jelentőségének megértése, mások szándékainak tartós figyelembevétel, a csoporthoz tartozás megélése a közös mozgás által, aktív kezdeményező, a sport mint örömforrás megélése, az egyén erős oldalának felfedezése. A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.	Környezetismeret: éghajlat, időjárás. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Aktív játék, aktív pihenés, szabadidős tevékenység, sporteszköz.

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyamos ciklus végén	Előkészítő és preventív mozgásformák Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása. A testrészek megnevezése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei. Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyzete beállítása. Az iskolatáska gerinckímélő hordása. A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk. A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete. Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat. Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése.. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energiabefektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával.
---	---

	A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása. Manipulatív természetes mozgásformák A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában. A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés. A sporteszközök szabadidős használata igénnyé és örömforrássá válása. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása. Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön. Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban. A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben. A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása. Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete. Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kisjátékokban. A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése. A csapaterdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása. A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete. Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban Az alapvető eséstechnikák felismerése, balesetmentes végrehajtása. A tompítás mozdulatának végrehajtása esés közben. A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése. Törekvés arra, hogy a támadó- és védőmozgások az ellenfél mozgásaihoz igazodjanak. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben
--	---

	Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete. A sporteszközök kreatív felhasználása a játéktevékenység során. Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.
--	---

2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 25
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének kialakítása. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megismertetése. A testi és lelki egészségért való személyes felelősség megalapozása. A mozgáskoordináció fejlődésével a test- és térérzékelés javítása, az izomtudat kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok): Egy- és kétsoros vonal, sor, oszlop, többes oszlopok, félkör és kör alakzatok, (szét)szórt alakzat, nyitódás, zárkózás, fordulatok helyben, mozgás körben és különböző mozgásútvonalon. Gimnasztika: Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal, eszközök felhasználásával vagy eszköz nélkül. Egyszerű nyújtó, erősítő és lazító, szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelmi szabályoknak megfelelően eszközzel vagy eszköz nélkül. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok. Alapvető tartásos és mozgásos szakkifejezések megismerése, elsajátítása és végrehajtása. Játékos gyakorlatsorok zenére, zenés gimnasztika. Keringésfokozó feladatok; játékos, zenés gimnasztika; gyermeakaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. Játék: A térbeli tudatosságot és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Keringésfokozó és testtartásjavító játékok. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. Motoros tesztek végrehajtása. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok. Aktív, mozgásos stressz - és feszültségoldó gyakorlatok és az interaktív relaxáció gyakorlatai.		Matematika: számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. Környezetismeret: testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. Vizuális kultúra: megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés helyének és szerepének megértése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. Elemi ismeretek a szívről, a csontozatról és az izomzatról. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek, a medence középhelyzetének, az iskolatáska-hordás gerinckímélő módjának megismerése. A motoros tesztekkel kapcsolatos alapvető ismeretek. Alapvető tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek megértése, a testrészek ismerete. Higiéniai alapismeretek: izzadás, mosakodás, váltócipő. Stressz - és feszültségoldó alapismeretek: ellazulás, nyugalom, jó közérzet. Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: alapvető szabályrendszer, a feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, baleset-megelőzés alapvető szabályainak megismerése, rendszabályok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemelegítés, levezetés, fáradás, pihenés, feszítés, nyújtás, erősítés, ernyesztés, alakzat, testtartás, fájdalomküszöb, relaxáció, testrész, egészség, higiénia, felelős viselkedés, erő, lábtorna, izomláz, folyadékpótlás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 37 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában a cselekvésbiztonság formálása. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztése. A mozgástanulás folyamatában a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásminták változatos és stabil végrehajtásának elérése - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások: Helyben és haladással az ütközések elkerülésével; különböző irányokban és sebességgel; megindulásokkal és megállásokkal; irány- és sebességváltással; meghatározott, majd önállóan alkotott mozgásútvonalakon; dinamikus kar- és lábmozgásokkal összekötve; akadályok leküzdésével; dalra, énekre, zenére; menekülő, üldöző feladatokkal. Utánzó mozgások. Egyszerű, 2–4 mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok egyénileg, párban és csoportban végrehajtva. Ugrások és szökdelések, talajra érkezések. Helyváltoztató mozgások egyszerűbb akadálypályán. Járás, futás, oldalazás, szökkenés, szökdelés egy és két lábon, kettőzött szökdelés, galoppszökdelés mint alapvető természetes mozgáskészségek, valamint kombinációik végrehajtása.		Matematika: térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. Környezetismeret: tájékozódási alapismeretek. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció.

Lendítések és körzések: Különböző testrészekkel; testhelyzetekben; irányokba; tempóban; ritmusban végrehajtott mozdulatok gyakorlása. Hajlítások és nyújtások: Testrészek, ízületek differenciált hajlítása és nyújtása; szimmetrikusan, aszimmetrikusan; különböző testrészek hajlítása és nyújtása helyváltoztató és egyéb helyzetváltoztató mozgások közben; hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve eszközhasználattal. Fordítások és fordulatok: Fordítások különböző testrészekkel, ellentétesen („csavarodások”); fordítások és fordulatok különböző kiinduló helyzetekből; negyed, fél, háromnegyed és egész fordulat helyben, ugrással; fordítások és fordulatok párban, tükörképben és azonosan; fordulatok különböző helyváltoztató mozgások közben, különböző eszközökkel és eszközökön. Tolások és húzások: Toló és húzó mozdulatok helyben, különböző erő kifejtéssel, testrészekkel és eszközökkel; nagyobb tömegű eszközök húzása és tolása fokozódó erő kifejtéssel, csoportosan. Közös egyensúlyi helyzetek megtalálása párokban toló és húzó mozdulatokkal. Különböző testrészek emelése párokban. Emelések és hordások: Társemelések és társhordások 3-4 fős csoportokban, párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. Függés- és lengésgyakorlatok: Mászókötélen, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően; „vándormászás” függőállásban vagy függésben. Egyensúlygyakorlatok: Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és egyenetlen felületen; talajon, vonalon és különböző eszközökön, szereken fokozatosan nehezedő feltételek mellett (alátámasztás szélességének csökkentése, eszközmagasság, dinamikus kar- törzs- és lábgyakorlatok bekapcsolása, helyben és haladással, fordulattal stb.); szimmetrikus és aszimmetrikus helyzetekben; közös súlypont megtalálásával párokban. Egyensúlyi helyzetek megtalálása lassú hely- és helyzetváltoztató mozgásokból; eszközök egyensúlyban tartása helyben különböző testrészekkel, illetve eszközökkel; egyéb egyensúlygyakorlatok. Gurulások, átfordulások: Vízszintes tengely és hossz tengely körül; különböző testrészekben, irányokba és sebességgel; társsal, társakkal; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes vagy utólagos mozgással összekapcsolva. Támaszok: Karhajlítások és nyújtások támaszhelyzetekben; testsúlymozgatások (testsúlyáthelyezések), támlázás helyben különböző testhelyzetekben. Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is): talajon, különböző irányokba, sebességgel, mozgásútvonalakon,	
---	--

mozgásirányokba; szerekre fel, szerekről le, szereken át; lépegetések kézzel és lábbal különböző támaszhelyzetekben; csúszások, kúszások, mászások, átbújások; talicskagyakorlatok; fel-, le-, átmászások eszközökre. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok: Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, alkotó, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok megismerése. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok alkalmazása. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó versenyfeladatok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás fogalmak ismerete. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal vagy társakkal végzett gyakorlatok ismerete. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, járás, futás, oldalazás, szökdelés, ugrás, lendítés, körzés, hajlítás, nyújtás, fordítás, fordulat, tolás, húzás, emelés, hordás, függés, lengés, egyensúlyozás, gurulás, átfordulás, támasz, mozgásirány, mozgásútvonal, mozgássík, erő kifejtés, lendület, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sporteszközök balesetmentes használatának rögzítése. Az egyéni képesség- és készség-szinthez igazodó eszközhasználati formák kihívást jelentő és egyben élményszerű gyakoroltatása. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
MOZGÁSMŰVELTSÉG Dobások (gurítások) és elkapások: Egy- és kétkézes labdagörgetések talajon és a testen, labdaterelések, gurítások és dobások: különböző technikával; kiinduló helyzetekből; távolságra; célra; többféle anyagú, méretű, formájú, súlyú labdával. Alsó, felső, mellső dobások. Guruló, pattanó és levegőben érkező labdák és egyéb eszközök elkapása egyénileg, párban és csoportban, helyben, haladással. Gurítások, dobások és elkapások egyéb feladatokkal. Rúgások, labdaátvételek lábbal: Álló, guruló labda rúgása álló helyzetből, lassú mozgásból szabadon, társhoz, célra. Labdakontroll és labdavezetési gyakorlatok a láb részeivel; tértárgyak vagy társak között; helyben és járás közben;	Matematika: műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek. Informatika: médiainformatika. Környezetismeret: testünk és életműködésünk, mozgások,	

meghatározott mozgásútvonalakon. Guruló labda megállítása talppal, belsővel. Játékos passzgyakorlatok falhoz, társhoz. 2–3 vagy több játékos együttműködése különböző alakzatokban, átadások irányának megváltoztatásával. Rúgások célra, különböző távolságra és magasságban. Rúgó feladatok kézből, pattanásból szabadon. Labdavezetések kézzel: Labdaérzékelő gyakorlatok helyben, járás, futás és irányváltoztatás közben. Labdapattintások; labdavezetés: helyben és haladással testrészek körül; különböző kiinduló helyzetekben, irányokba és mozgásútvonalakon, magasságban; fokozódó sebességgel; ritmustartással és ritmusváltással egyénileg, párban, csoportban; a vizuális kontroll csökkentésével; labdavezetés közben megállás, elindulás. Ütések testrésszel és eszközzel: Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra, magasságokra, irányokba; háló (zsinór) fölött; különböző magasságban és ívben; párban és csoportokban; helyben és haladással. A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban: Szabályjátékok, feladatjátékok, egyszerű sportjáték előkészítő kis játékok; alkotó, kreatív és kooperatív játékok megismerése. Népi gyermekjátékok alkalmazása. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versengések. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat ismerete. Az egyes manipulatív alapmozgások vezető műveletei, tanulási szempontjai. Térbeli és energia-befektetésbeli ismeretek az eszközhasználat relációjában. Az eszközközelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.	tájékozódási alapismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurítás, dobás, elkapás, labdavezetés, labdaátvétel, rúgás, ütés, sporteszköz, használati szabály, kosárfogás, bekísérés, terelés, pattintás, labdaív, alsódobás, felsődobás, mellsődobás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pozitív megerősítés és a hibajavítás, valamint a segítségadás elfogadása. A tér-, izom- és egyensúlyérzékelés fejlesztése. A helyes testtartás kialakítása, a mozgások esztétikus végrehajtása, a ritmus és mozgás összhangjának megteremtése. A test fölötti kontroll szerepének tudatosítása. Az improvizációs készség fejlesztése, a tánc egyre pontosabbá, felszabadultabbá, kreatívabbá tétele. A magyar népi kultúra iránti érdeklődés felkeltése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre, hátra; tarkóállás; bátorugrás; lebegő- és mérlegállás; kézállást előkészítő gyakorlatok). Ugrások, támaszugrások és rávezető gyakorlataik az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkről megfelelő magasságú svédsekre nyre (függőleges repülés, felugrás térdelésbe, felguggolás, huszárugrás). 2–4 mozgásforma kapcsolatából alkotott egyszerű tornagyakorlatok végrehajtása; kötél és/vagy rúd mászás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű mászás). Alaplendület és leugrás alacsonygyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. Egyszerű páros és társas gúlatorna. Tánc A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulatának, dinamikájának kifejezése a gyermeki kreativitás által. Kísérő zenére, saját énekre vagy belső lüktetésre épülő ritmusos járások, dobogás, taps, az ütemhangsúly érzékeltetésének gyakorlatai. Több, kiválasztott motívum, egyszerű motívumkapcsolatok. Páros és csoportos egyszerű térformájú motívumfűzések. Tornához és táncához kapcsolódó játékok Szerep- és szabályjátékok, illetve kreatív és kooperatív játékok torna, illetve tánc jellegű mozgásformák beépítésével. A néphagyományból ismert, sport jellegű, párválasztó, fogyó-gyarapodó és kapuzó játékok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok a testrészek és a társak viszonylatában, a térbeli tudatosság összetevőinek felismerése, saját és a társak testi épségének fontossága. A táncokkal kapcsolatos alapfogalmak, néhány néphagyomány ismerete. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.		Ének-zene: magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, improvizáció, ritmikai ismeretek. Környezetismeret: az élő természet alapismeretei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornaszer, spicc, feszes testtartás, támasz, függés, egyensúlyozás, ritmuskövetés, tornaelem, mászókulcsolás, megkülönböztetés, felismerés, kör, sor, pár, kapu, lépés (motívum), rögtönzés (improvizáció), tempó, kígyóvonal, csigavonal.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetes mozgásformák, sokoldalú alkalmazása az atlétikai jellegű mozgások végrehajtása során. A Kölyökatlétika mozgásanyagának gyakorlása során az ügyesség, koordinációs képesség fejlesztése; a mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. A gyakorlási folyamat során az önértékelés fejlesztése, a gyakorlás fontosságának, hatásának tudatosítása az ügyesség, és koordináció fejlődésében.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járás és futás mozgásformái: egyenletes vagy változó sebességgel, különböző irányokba, mozgásútvonalon, különböző lépésfrekvenciával és lépéstávolsággal, szabadon és akadályok felett (természetes és kényszerítő körülmények között). Ugrások és szökdelések mozgásformái: egyenletes vagy változó ugrástávolsággal, magassággal, irányokban, mozgásútvonalon páros és egy lábon, különböző síkokban, kis ismétlésszámokkal. Dobások mozgásformái: lökö-, hajító- és vető gyakorlatok: döntően célbadobással vízszintesen és/vagy függőlegesen változó, váltakozó irányokba, különböző anyagú, formájú, súlyú eszközökkel. Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében Szabályjátékok, feladatjátékok, atlétikai jellegű futások, ugrások és dobások, a Kölyökatlétika eszközkészletének beépítésével, akadálypályákon, kontrollált csapatversenyek formájában. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői, a rajthoz kapcsolódó vezényszavak, a dobásokhoz kapcsolódó balesetvédelmi szabályok, idő- és távolságmérés, Kölyökatlétikai eszközök elnevezései, a tanult mozgások ismerete. A kitartás pozitív értéként való elfogadása.		Matematika: mérés, mérhető tulajdonságok. Vizuális kultúra: közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása. Környezetismeret: testünk, életműködéseink.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futóiskola, dobóiskola, ugróiskola, lendületszerzés, elrugaskodás, repülés, érkezés, elugrás, felugrás, leugrás, karlendítés, sprint (vágta), légzésszabályozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldása során a természetes hely- és helyzetváltoztató és manipulatív természetes mozgásformák játékos formában történő alkalmazásával a játéktevékenység fejlesztése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése a taktikai gondolkodás megalapozása és a csapathoz való pozitív viszony alakítása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

MOZGÁSMŰVELTSÉG Kis létszámú, játékos hely-, helyzetváltoztató és manipulatív feladatmegoldások: labdarúgás, minikosárlabda, miniröplabda, szivacskezilabda, illetve egyéb sportjáték jelleggel. Támadó és védekező szerepek kisjátékok közben. A játékszabályok fokozatos bevezetése a játéktevékenység során. Labdarúgás: A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. Kapura rúgások (kapus nélkül). Szivacskezilabda: Passzgyakorlatok, kapura lövések. Minikosárlabda: Kosárra dobási kísérletek alacsony gyűrűre. Miniröplabda: Kosárárintés és alkarérintés próbálkozások léggömbbel, puha labdával. Sportjáték-előkészítő kisjátékok: Létszámfölényes és létszámaazonos helyzetek megoldása. Kooperatív miniröplabda játékok; célbadobó-, ütő- és rúgójátékok; vonaljátékok; „cicajátékok”; zsinórlabda; sportjátékok kislétszámú mérkőzései egyszerűsített szabályokkal. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Mozgáskapcsolatok megértése eszközzel, társakkal. Baleset-megelőzési ismeretek. Játékfeladatok, játékszabályok keretein belüli cselekvés, a társas szabályok megsértésének észlelése és jelzése, alkalmazkodás az irányításhoz. A sportszerűség fogalmának megértése.	Technika, életvitel és gyakorlat: anyagok és alakításuk. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Környezetismeret: testünk és életműködéseink, tájékozódási alapismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékfeladat, játékszabály, helyezkedés, labdatartás, üres terület, védekezés, támadás, összjáték, technikai elem, együttműködés, sportszerűség, győztes, vesztes, megegyezés, különbözőség, másság, elfogadás, szabályszegés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	Órakeret 0 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megváltozott tanulási környezethez való alkalmazkodással párhuzamosan, az új közegben történő gyakorláshoz szükséges magatartási és balesetvédelmi szabályrendszer kialakítása. A vízben történő biztonságos tájékozódás, a vízbiztonság és a vízszertet megalapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az úszásoktatás helyi döntésen alapuló választás. Amennyiben a helyi tantervben nem szerepel, a többi tematikus terület óraszámait – különös tekintettel az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekre – az úszás óraszámával meg kell növelni. MOZGÁSMŰVELTSÉG A vízhez szoktatás gyakorlatai: Járás a vízben; medence szélén végzett úszómozdulatok; merülési gyakorlatok; vízbeugrások; siklás- és lebegési gyakorlatok, a légzésszabályozást segítő gyakorlatok; ismerkedés a mélyvízzel.		Vizuális kultúra: tárgy- és környezetkultúra. Környezetismeret: a víz tulajdonságai, testünk, életműködéseink, szervezetünk megfigyelhető ritmusai, tájékozódási alapismeretek.

A téri tájékozódás, térérzékelés fejlesztése kisvízben. Játékos vízhez szoktató gyakorlatok koordinációs és erőfejlesztő céllal. Játékok a vízben: Vízhezszoktató, úszó-, vízbeugró-, merülőgyakorlatok, vízi csapatjátékok eszközökkel, vízilabda-, illetve röplabdajellegű labdás játékok, egyéb játékok különféle eszközökkel. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Uszodai rendszabályok, a vízmélyiséggel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók, az úszástechnikák vezető műveleteinek ismerete, önbizalom és bizalom mások iránt, az úszástanulással, vízben mozgással kapcsolatos érzések kommunikációja, irányítás általi alkalmazkodás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csúszásveszély, lebegés, kartempó, levegővétel, lábtempó, siklás, gyorsúszás, hátúszás, krallozás, mélyvíz, fulladás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az igény felkeltése a megismert mozgásos tevékenységek szabadidős tevékenységként való végzése iránt. Örömteli, közösségben történő gyakorlásuk révén a tantárgyhoz fűződő kedvező attitűdök, érzelmi és szociális területek erősítése, fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Ismerkedés az alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készletükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal a lehetőségek függvényében: Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen siklások; gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal, falmászás; íjászat, lovaglás, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos tevékenységek. Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az alternatívan választható szabadidős tevékenységek tanulásához tartozó minimális fogalmi készlet, az aktív játék lehetőségeinek felismerése, jellemzőinek ismerete, a tevékenységekhez tartozó balesetvédelmi szempontok ismerete, a szabad levegőn mozgás környezeti és időjárási feltételeinek, egészségvédő értékeinek megértése, a környezetvédelem melletti elkötelezettség jelentőségének megértése, mások szándékainak tartós figyelembevétele, a csoporthoz tartozás megélése a közös mozgás által, aktív kezdeményező, a sport mint örömforrás megélése, az egyén erős oldalának felfedezése.		Magyar nyelv és irodalom: dramatikus játékok. Környezetismeret: éghajlat, időjárás. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek.

A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Aktív játék, aktív pihenés, szabadidős tevékenység, sporteszköz.

A fejlesztés várt eredményei a második évfolyamos ciklus végén	Előkészítő és preventív mozgásformák Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása. A testrészek megnevezése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei. Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyzete beállítása. Az iskolatáska gerinckímélő hordása. A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk. A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete. Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat. Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva.
	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energiabefektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával. A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.
	Manipulatív természetes mozgásformák A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában. A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés. A sporteszközök szabadidős használata igénygyé és örömforrássá válása.
	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása. Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön. Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban. A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben. A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása.
	Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban

	A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyöklétika játékaiban. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete. Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kisjátékokban. A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése. A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása. A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete. A sporteszközök kreatív felhasználása a játéktevékenység során. Az időjárás körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.
--	---

III.2. Tantárgyi értékelés formái és szempontjai

- A követelményrendszer akkor adhat reális visszajelzést a tantervi cél teljesítéséről, ha értékelési szempontjait a nevelésben, az oktatásban és a képzésben felmutatott értékek.
- A nevelést a tanulók aktivitásának, és a szabály, valamint morális rendszerhez való viszonyulásuk felbecsülésén, az oktatást a sportágban mutatott teljesítmények, a képzést a tanulók teljesítményeinek önmagukhoz viszonyított fejlődése alapján értékeljük. A tanulók neveltsége és képzettsége a célrendszerben jelzett követelményeknek megfelelően az érdemjegyben jelenik meg. Az egyszempontú teljesítmény értékelésen alapuló követelmények hibáit ismerjük. A tanulók adottságai - a pedagógiai közhit szerint - erősebben befolyásolják teljesítőképességüket a testnevelésben, mint az elméleti tantárgyakban. Ahhoz tehát, hogy a teljesítmények is értékelési szempontként szerepelhessenek: esélyt kell adni arra, hogy a hátrányos fizikai adottságokkal rendelkezők is jó értékelést szerezhessenek.
- Az esélyjavítás egyik lehetősége a differenciált tananyag kijelöléshez adott módszertani alternatívák alkalmazásával valósítható meg. Az értékelés differenciálásának másik lehetőségét az alkati és az alapvető fizikai adottságok felmérésére készített táblázatok értékelésmódosító szempontkénti felhasználása biztosítja.
- A tanulók neveltsége lényeges tényező egy reális értékelési rendszerben. A tanulók neveltségét (funkcionálisan) tanórai és tanórán kívüli testedzésben felmutatott aktivitásuk és a testedzések szabály, valamint erkölcsi rendjéhez viszonyított cselekedeteik alapján lehet jellemezni.
- A tanulói munka értékelésében az "elégletes" szint megállapítása nevelési alapkövetelmény alapján történik, amelyet az oktatásban és képzésben nyújtott gyenge

teljesítmény nem ronthat le. Az alapkövetelmény teljesítése a legalább "elégséges" minősítés feltétele. Ez az egyetlen értékelési szint, amely nem tananyagfüggő és nem mérhető teljesítményszinthez kötött. Ennek oka az, hogy a tanulók adottságait ilyen módon lehet/kell figyelembe venni.

- A követelmény és értékelés összefüggése:
 - A követelmény megfogalmazás funkcionális alapon közelít a célhoz. A célra vonatkozó közvetlen követelmény megfogalmazást az értékelés és osztályozás motiváló hatásaival segíti.
- Az értékelés, osztályozás:
 - A neveltség szintjét becsléssel mérjük a munka aktivitásán, a szabályos egészségőrző és erkölcsös cselekvés értékelésén alapul.
 - Az oktatás szintjét a sportteljesítményekhez, az országos standardokhoz vagy az elsajátításra előírt tananyagmennyiséghez és minőséghez viszonyítjuk.
 - A képzés szintjének alapját a tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődése adja.
 - A tantervi követelmények működése: A tanuló iskolai munkáját végzi, a tanterv és az iskola, testnevelő tanár által meghatározott és előírt követelmények és értékelés ismeretében. A tanár tehát a három szint alapján minősíti a tanuló munkáját, majd érdemjegyeket, ezek összegzéseként félévi és év végi osztályzatot ad.
 - Az értékelő rendszer működésének alapfeltétele az, hogy a testnevelést és gyógytestnevelést tanítók megfeleljenek a következő elvárásnak:
 - A testnevelés egészében érvényesítsék a gerinc- ízületvédelem szabályainak alkalmazását, minden tanulóval rendszeresen végezzék a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó mozgásanyagot. A testnevelés egésze örömet és sikerélményt nyújtson a tanulóknak, még az eltérő testi adottságú tanulóknak is.
 - A tárgyi feltételek arányában igyekezzék sokoldalú, harmonikus nevelési és képzési alapot biztosítani.
 - Igazságosan és következetesen értékelje tanítványait.

Testnevelés és sport
Helyi tantárgyi tanterv
3-4. évfolyam

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.08.1. tantárgyi kerettanterv („A”-változata) alapján készült el a helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Takács Valéria

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Előkészítő és preventív mozgásformák	10 óra	+5 óra	15 óra
2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	27 óra	+3óra	30 óra
3 Manipulatív természetes mozgásformák	35 óra		35 óra
4. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15 óra	+5 óra	20 óra
5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20 óra	+5 óra	25 óra
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15 óra	+ 5óra	20 óra
7. Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	10 óra		10 óra
8. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	25 óra		25 óra
Évfolyam összesen:	157 óra	+23 óra	180 óra

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 15 folyamatos
Előzetes tudás	A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása. Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének további erősítése. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megszokottá tétele, a testi és lelki egészségért való személyes felelősség tudatosítása. A szervezési feladatok körének bővítése, egyre önállóbbá tétele. Az egészségfejlesztés alapvető területein szerzett ismeretek gyarapítása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok): Tér- és távköz, többsoros vonal kialakítása. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása. Gimnasztika: Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel. Játékos gyakorlatsorok zenére. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül és különböző eszközöket felhasználva. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben. Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása. Keringésfokozó feladatok; zenés gimnasztika fokozódó intenzitással és terjedelemmel; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. Játék: A térbeli tudatosságot, az energiabefektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok önálló alkotással és végrehajtással. Egy-egy nyújtó és erősítő hatású gyakorlat önálló végrehajtása a testtartásért felelős főbb izomcsoportokra korrekciós céllal is. Motoros, illetve fitsségi tesztek pontosabb végrehajtása. Aktív, mozgásos stressz - és feszültségoldó gyakorlatok, a progresszív és az interaktív relaxáció gyakorlatai. Higiéniával és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Pulzusmérés. A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése.	Környezetismeret: tájékozódási alapismeretek. Vizuális kultúra: tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Technika, életvitel és gyakorlat: életvitel, háztartás.

Higiéniai alapismeretek: a biológiai érssel járó testi változások alapismeretei. Stressz - és feszültségoldó alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása. Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport, életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alakzat, testséma, helyes testtartás, sérülés, megelőzés, tartásos elem, mozgásos elem, stressz, feszültség, életmód, táplálkozás, fittség, edzettség, mozgásintenzitás, hajlékonyság, vélemény.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgáskoordináció fejlődésével párhuzamosan az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgásformák stabilizálása és automatizálása tétele, változó körülmények között is optimális precizitás kialakítása. Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában nagyfokú cselekvésbiztonság kialakítása - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák továbbfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások: Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötel által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére. Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Haladás kiépített, komplex akadálypályán. Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is. Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal. Lendítések, körzések: Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is). Hajlítások és nyújtások: Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve (zenére is).		Vizuális kultúra: kifejezés, alkotás, vizuális kommunikáció. Technika, életvitel és gyakorlat: életvitel, háztartás. Matematika: műveletek értelmezése;

Fordítások és fordulatok: Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is. Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is). Tolások, húzások: Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erő kifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel. Emelések és hordások: Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. Függés- és lengésgyakorlatok: Mászókötélen, mászórúdon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”. Egyensúlygyakorlatok: Különböző testrészeken és testhelyzetekben stabil és labilis felületen, csukott vagy bekötött szemmel. Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal. Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel. Egyéb egyensúlygyakorlatok. Gurulások, átfordulások: Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve manipulatív mozgásokkal összekapcsolva. Társsal, társakkal tükörképben és azonosan, társon át. Támaszok: Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett. Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben. Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok: Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával. Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése.	
---	--

Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal, vagy társakkal. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, térérzékelés, testérzékelés, mozgáskapcsolat, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep, gyorsaság, állóképesség, erő, akadályverseny.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Az eszközök ismerete, balesetmentes használata. A manipulatív alapmozgások vezető műveletei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos gyakorlás és a gyakorlás általi fejlődés örömteli megélése során a magabiztosság erősítése. Bátor, sikerorientált tanulási igény megalapozása, ezzel hozzájárulás a szabadidős aktivitások és játéktevékenység mindennapi életben való használatához. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Dobások (gurítások) és elkapások: Egy- és kétkezes gurítások és dobások helyből, majd haladásból. Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett. Alsó, felső, mellő dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra haladó mozgás közben. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva. Labdaátadások játékhelyzetekben. Kapura dobások talajról. Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben. Rúgások, labdaátvételek lábbal: Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával. Belső csüd, teli csüd, teljes csüd, külső csüd használata feladatmegoldásoknál. „Dekázás” mindkét láb használatával. Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból. Játékos passzgyakorlatok. Labdavezetések kézzel: A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetési feladatok. Ütések testrésszel és eszközzel: Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan. Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szerveszerűen.		Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Technika, életvitel és gyakorlat: életvitel, háztartás.

A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékokban Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Bonyolultabb játékfeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat. A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználatlal összefüggésben. Az eszközzel való kezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Alkalmazkodás, akarat, sporteszköz, használati szabály, lábfej, tenyeres, fonák, dekázás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanult tornaelemek, táncmozdulatok felismerése, végrehajtása. Egyszerű, 2–4 mozgásformák összekapcsolása, esztétikus végrehajtás mellett. Nyújtott karú támaszhelyzetek. Eredményes mászókulcsolás. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek. Egyszerű táncleépésekkel, a zene ritmusára a tanár, a pár, a társak mozgásának többnyire sikeres követése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felelősségteljes gyakorlás révén az önálló tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése. A tornajellegű feladatok kombinált megoldásával a testérzékelés, a tér-, izom- és egyensúlyérzékelés továbbfejlesztése. A torna- és a tánclepek gyakorlásával hozzájárulás a relatív erő- és a ritmusképesség fejlődéséhez. Az esztétikus mozgásvégrehajtás rögzítése. A tánc jellegű feladatok tanulása közben a térbeliség (mozgás), az időbeliség (ritmus) és dinamika összehangolása. Ösztönzés az együttműködésre, alkalmazkodásra, a másik nem, a másik személy, a másik csoport elfogadására és megbecsülésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna: Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban, csoportban; felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugrások az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkáról egyéni-páros-társas egyensúly- és gúlagyakorlatok. Alaplendület és leugrás gyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. 3-4 mozgásforma kapcsolatában		Környezetismeret: testünk, életműködéseink. Ének-zene: magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, mozgásos improvizáció, ritmikai ismeretek.

tornagyakorlatok önálló alkotása és végrehajtása egyénileg és párokban; kötél- és/vagy rúdmászás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű mászás); gyermek aerobikgyakorlatok. Tánc: Kreatív tánc különböző ritmusú, tempójú zenére. A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás általi kifejezése a gyermeki képzelőerő, kreativitás által. Páros vagy társas táncfolyamatok összhangban. Motívumismeret bővülése és az adott tánc(ok) struktúrájának egyre mélyebb megértése és végrehajtása. Páros és csoportos, változatos térformájú motívumfűzések, gyermektáncok. Ritmusgyakorlatok egész testtel, a különböző testrészek ritmusában egyszerű párhuzamosságok kivitelezése. Tornához és tánchoz kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók: Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével. Népi játékok énekekre, dalra, zenére. Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna- és táncbemutatók. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornamozgások megnevezése, torna és testnevelés megkülönböztetése. Baleset- és sérülésveszélyes helyzetek elkerülésének módjai, a személyes teljesítőképesség határai átlépésével kapcsolatos kockázatok létezésének elfogadása. A tanult dalok szövege, a tanult táncokhoz kapcsolódó népi hagyományok, ünnepek elnevezései. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurulás, kéztámasz, spicc, egyensúlygyakorlat, tornaelem, alátámasztási pont, aerobik, pontozás, párvezetés, tánc, ütemmutató (metrum), szinkópa, szünet, táncház, fonó, „játészó”, felkérés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A futó-, ugró- és dobóiskola alapgyakorlatainak fokozódó pontosságú végrehajtása. Idő-, és tempóérzékelésen alapuló tartós futások gyakorlása. A mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. Az atlétikai jellegű alapmozgások tanulása iránti motiváció erősítése a mozgások pontosságra törekvő, változatos gyakorlásával.	

	Az önértékelés további erősítése. A testséma, a testtudat, a figyelem összpontosításának és a figyelem rugalmasságának fejlesztése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járás- és futás mozgásformái: egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erő kifejtéssel, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával; komplex akadálypályán; vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggolórajt. Ugrások és szökdelések ugrásformái: Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság változtatásával, páros és egylábon, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugrósávból guggolótechnikával-; magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk . Dobások mozgásformái: Egy- és kétkezes hajítómezdulatok célra, változó távolságra, különböző kiinduló helyzetekből. Hajítómezdülések 3 lépéses dobóritmusban. Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében: A Kölyökatlétika mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői. A futó-, ugró- és dobófeladatokhoz tartozó mozgások megnevezései, a tanult mozgások vezető műveletei, idő- és távolságmérés, atlétikai eszközök elnevezései. A Kölyökatlétikai versenyforma ismerete, az egyéni szerepvállalás fontossága a csapat eredményessége érdekében. Közös szervezés, egymás teljesítményének értékelése és elfogadása.		Környezetismeret: testünk, életműködéseink. Matematika: geometria, mérés, testek. Vizuális kommunikáció: közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futó-, ugró- és dobóiskola, váltott lábú szökdelés, váltás, , dobóritmus, sarok-talp gördülés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 20 óra
--------------------------------------	--	--------------------

Előzetes tudás	Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról. Motivált tanulás a játék folyamatában. Összjáték-tapasztalatok az egyszerű támadó és védő helyzetekről. A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásával hozzájárulás a taktikai gondolkodás fejlődéséhez. A közös játékfeladatok során a csapatérdek hangsúlyos megjelenítése az egyéni érdekekkel szemben. A játéktevékenység során kialakuló döntéshelyzetek során a célszerű mozgásválasz megtalálása. A szabadidő aktív közösségi játékkal történő kitöltése igényének megerősítése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése, ezáltal a taktikai gondolkodás további fejlesztése, az egyén csapathoz való pozitív viszonyának további megerősítése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
MOZGÁSMŰVELTSÉG Általános technikai és taktikai tartalmak: Támadó és védő feladatok terület- és emberfogással kisjátékok közben; páros cselezési feladatok, testcel labdavezetéssel, játékos passzgyakorlatok; passzgyakorlatok labdavezetéssel kombinálva 1:1, 2:1, 3:1 ellen. Minikosárlabda: Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra; megindulás, megállás a kosárlabdában. Miniröplabda: Kosárárintás alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban, csoportokban. Labdarúgás: Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcselek nehezedő feltételek mellett. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. A felállási forma alkalmazása Területnyitás támadásban. Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban. Szivacskezilabda: Kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból,. Passzgyakorlatok. Ismerkedés a kapusjátékkal. Sportjáték-előkészítő (kis)játékok: Létszámazonos (1:1; 2:2; 3:3; 4:4 ellen), helyzetekben (2:1, 4:2 ellen) labdarúgás, szivacskezilabda, minikosárlabda (streetball) jelleggel; kis létszámú cicajátékok labdarúgás-, kézilabda-, kosárlabda jelleggel, fokozatos szabálybevezetéssel; területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai játékok; palánkkosárlabda, miniröplabda, vonaljátékok, (kooperatív) zsinórlabda, átfutós röplabda puha labdákkal; sportjátékok rögtönzött mérkőzései kis létszámú csapatokkal, egyszerűsített szabályokkal. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS	Kapcsolódási pontok Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometria. Magyar nyelv- és irodalom: kommunikációs jelek felismerése és értelmezése.

Kommunikációs formák és jelek felismerése a csapatjáték során. A kisjátékokhoz szükséges sportági alapszabályok ismerete. Törekvés a társas szabályok betartására. A sportszerű viselkedést igénylő helyzetek felismerése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Labdaív, területvédelem, cselezés, emberfogás, területfoglalás, technikai végrehajtás, taktikai gondolkodás, kooperatív játék, labdabirtoklás, emberelőny, esélykiegyenlítés, győzelem, vereség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Elemi eséstechnikák ismerete, balesetmentes végrehajtása. A támadó- és védőmozgások során az ellenfél mozgásaihoz való igazodás próbálkozások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önvédelmi és küzdő feladatok során az önvédelem szerepének tudatosítása a mindennapokban. Az önfegyelem és önszabályozás továbbfejlesztése. A sportszerű küzdés iránti igény erősítése. A sportszerű küzdések, együttműködő feladatok végrehajtása során a társak tiszteletének erősítése. A taktikai gondolkodás egyre gyakoribb összekapcsolása a mozgásvégrehajtással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG A küzdőjátékok előkészítésének gyakorlata: Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. Társas egyensúly- kibillentő gyakorlatok. Szabadulás fogásokból, birkózó jellegű küzdelmek (grundbirkózás), esések és tompításuk előre, hátra, oldalra, le, át, gurulások tompítása. Küzdőjátékok: Szabály- és feladatjátékok önvédelmi, illetve küzdőelemekkel, küzdőjátékok, játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, páros és csoportos kötélhúzó versenyek, páros küzdések. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusa, önvédelmi alapismeretek a mindennapokban.		Környezetismeret: testünk, életműködéseink.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Esés, önvédelem, menekülés, szabadítás, feszítés, dobás, kiemelés, kitolás, agresszivitás, tisztelet, önszabályozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	A szabadidős és természetben űzött mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai. Az időjárási körülmények hatása a testmozgásra. Mozgástapasztalat néhány szabadidős mozgásrendszerről.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alternatív, szabadidős mozgásformák további megismerése és kipróbálása. A kihívást jelentő, új sportágak révén a mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. Az aktív szabad játék, majd a rekreáció a későbbi egészséget fenntartó, fejlesztő funkciójának megalapozása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Ismerkedés újabb alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készségükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal és/vagy az 1-2. osztályban választottak további gyakorlása a lehetőségek függvényében: Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal . Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. Gyermekjoga gyakorlatok. Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok. A választott mozgásrendszerhez illeszkedő játékok, ügyességi csapatversenyek, házi bajnokságok ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alaptechnikai és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, KRESZ-alapismeretek, a szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete, a szabadidő- és médiatudatosság. A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek. Környezetismeret: testünk, életműködéseink; időjárás, éghajlat.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Rekreáció, szabadidő, játékszervezés, bőrbetegség, kullancs, UV-sugárzás,

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyamos ciklus végén	Előkészítő és preventív mozgásformák Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is. Önálló pulzusmérés. A levezetés helyének és preventív szerepének megértése. A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása. Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása. A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása. A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén. Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.
---	---

	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal. A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete. Manipulatív természetes mozgásformák A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése. A pontosság, célszerűség és biztonság igényé válása. A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban Részben önállóan tervezett 3-4 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is. A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás. Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során. Gurulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet. A tempóváltozások érzékelése és követése. A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete. Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete. A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete. Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során. Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése. Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra. A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés. A sportszerű viselkedés értéké válása.
--	---

	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban - A tolások, húzások, emelések és hordások erő kifejtésének optimalizálódása. - A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés. Az saját agresszió kezelése. - Az önvédelmi feladatok céljának megértése. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete. A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása. A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során. A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.
--	---

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Előkészítő és preventív mozgásformák	10 óra	+5 óra	15 óra
2. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	27 óra	+8óra	35 óra
3 Manipulatív természetes mozgásformák	35 óra		35 óra
4. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15 óra	+5 óra	20 óra
5. Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20 óra	+5 óra	25 óra
6. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15 óra	+11óra	26 óra
7. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	4 óra	+20 óra	24 óra
Évfolyam összesen:	126 óra	+54 óra	180 óra

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Előkészítő és preventív mozgásformák	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása. Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének további erősítése. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megszokottá tétele, a testi és lelki egészségért való személyes felelősség tudatosítása. A szervezési feladatok körének bővítése, egyre önállóbbá tétele. Az egészségfejlesztés alapvető területein szerzett ismeretek gyarapítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok): Tér- és távköz, többsoros vonal kialakítása. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása. Gimnasztika: Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel. Játékos gyakorlatsorok zenére. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül és különböző eszközöket felhasználva. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben. Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása. Keringésfokozó feladatok; zenés gimnasztika fokozódó intenzitással és terjedelemmel; gyermekaerobik gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyágfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. Játék: A térbeli tudatosságot, az energiabefektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok, szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok önálló alkotással és végrehajtással. Egy-egy nyújtó és erősítő hatású gyakorlat önálló végrehajtása a testtartásért felelős főbb izomcsoportokra korrekciós céllal is. Motoros, illetve fitességi tesztek pontosabb végrehajtása. Aktív, mozgásos stressz - és feszültségoldó gyakorlatok, a progresszív és az interaktív relaxáció gyakorlatai. Higiéniaival és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása.		Környezetismeret: tájékozódási alapismeretek. Vizuális kultúra: tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Technika, életvitel és gyakorlat: életvitel, háztartás.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Pulzusmérés. A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése. Higiéniai alapismeretek: a biológiai érssel járó testi változások alapismeretei. Stressz - és feszültségoldó alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása. Környezettudatosság: takarékoság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítást jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport, életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alakzat, testséma, helyes testtartás, sérülés, megelőzés, tartásos elem, mozgásos elem, stressz, feszültség, életmód, táplálkozás, fittség, edzettség, mozgásintenzitás, hajlékonyság, vélemény.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	Órakeret 3 5 óra
Előzetes tudás	A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgáskoordináció fejlődésével párhuzamosan az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgásformák stabilizál és automatizálttá tétele, változó körülmények között is optimális precizitás kialakítása. Az alapvető mozgáskészségek tanulmányának folyamatában nagyfokú cselekvésbiztonság kialakítása - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák továbbfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások: Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötel által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával; különböző ritmusú és tempójú zenére. Szökdelések, el-, fel- és leugrások és érkezések zenére, ritmikusan, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Haladás kiépített, komplex akadálypályán. Három-öt mozgásformából álló helyzetváltoztató mozgássorok alkotása és végrehajtása zenére is. Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal. Lendítések, körzések:		Vizuális kultúra: kifejezés, alkotás, vizuális kommunikáció. Technika, életvitel és gyakorlat: életvitel, háztartás. Matematika: műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek.

Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve (zenére is). Hajlítások és nyújtások: Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve (zenére is). Fordítások és fordulatok: Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is. Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve (zenére is). Tolások, húzások: Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erő kifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel. Emelések és hordások: Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. Függés- és lengésgyakorlatok: Mászókötélen, mászórúdon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”. Egyensúlygyakorlatok: Különböző testrészekben és testhelyzetekben stabil és labilis felületen, csukott vagy bekötött szemmel. Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal. Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel. Egyéb egyensúlygyakorlatok. Gurulások, átfordulások: Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve manipulatív mozgásokkal összekapcsolva. Társsal, társakkal tükröképben és azonosan, társon át. Támaszok: Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett. Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben. Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok: Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyváltoztató természetes mozgásformák	
--	--

felhasználásával. Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erő kifejtés; lefutás. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társakkal, vagy társakkal. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, térérzékelés, testérzékelés, mozgáskapcsolat, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep, gyorsaság, állóképesség, erő, akadályverseny.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Manipulatív természetes mozgásformák	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Az eszközök ismerete, balesetmentes használata. A manipulatív alapmozgások vezető műveletei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos gyakorlás és a gyakorlás általi fejlődés örömteli megélése során a magabiztosság erősítése. Bátor, sikerorientált tanulási igény megalapozása, ezzel hozzájárulás a szabadidős aktivitások és játéktevékenység mindennapi életben való használatához. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Dobások (gurítások) és elkapások: Egy- és kétkézes gurítások és dobások helyből, majd haladásból. Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett. Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra haladó mozgás közben. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva. Labdaátadások játékhelyzetekben. Kapura dobások talajról. Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben. Rúgások, labdaátvételek lábbal: Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával. Belső csüd, teli csüd, teljes csüd, külső csüd használata feladatmegoldásoknál. „Dekázás” mindkét láb használatával. Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból. Játékos passzgyakorlatok. Kézből rúgásfeladatok meghatározott célra, távolságra „dropból” is próbálkozva. Labdavezetések kézzel:		Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Technika, életvitel és gyakorlat: életvitel, háztartás.

A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetési feladatok. Ütések testrésszel és eszközzel: Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan. Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szervaszerűen. A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékok Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Bonyolultabb játékfeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat. A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználatlal összefüggésben. Az eszközzel való kezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Alkalmazkodás, akarat, sporteszköz, használati szabály, lábfej, tenyeres, fonák, dekázás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanult tornaelemek, táncmozdulatok felismerése, végrehajtása. Egyszerű, 2–4 mozgásformák összekapcsolása, esztétikus végrehajtás mellett. Nyújtott karú támaszhelyzetek. Eredményes mászókulcsolás. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek. Egyszerű tánclépésekkel, a zene ritmusára a tanár, a pár, a társak mozgásának többnyire sikeres követése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felelősségteljes gyakorlás révén az önálló tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése. A tornajellegű feladatok kombinált megoldásával a testérzékelés, a tér-, izom- és egyensúlyérzékelés továbbfejlesztése. A torna- és a táncmozdulatok gyakorlásával hozzájárulás a relatív erő- és a ritmusképesség fejlődéséhez. Az esztétikus mozgásvégrehajtás rögzítése. A tánc jellegű feladatok tanulása közben a térbeliség (mozgás), az időbeliség (ritmus) és dinamika összehangolása. Ösztönzés az együttműködésre, alkalmazkodásra, a másik nem, a másik személy, a másik csoport elfogadására és megbecsülésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna: Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban, csoportban; fellendülési kísérletek segítségadással vagy nélküle kézállásba; kézenátfordulás oldalt, emelés zsugorfejállásba; felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugrások az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkáról és/vagy minitrambulínról, egyéni-páros-társas egyensúly- és gúlagyakorlatok. Alaplendület és leugrás gyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. 3-6 mozgásforma kapcsolatában tornagyakorlatok önálló alkotása és végrehajtása egyénileg és párokban; kötél- és/vagy rúdmaszás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű maszás); gyermek aerobikgyakorlatok. Tánc: Kreatív tánc különböző ritmusú, tempójú zenére. A fantázia és képzelet megjelenítése játékosan, önállóan alkotott mozgásokon keresztül zenére (kreatív tánc). A zene hangulata, dinamikája hatásának a mozgás általi kifejezése a gyermeki képzelőerő, kreativitás által. Páros vagy társas táncfolyamatok összhangban. Motívumismeret bővülése és az adott tánc(ok) struktúrájának egyre mélyebb megértése és végrehajtása. Páros és csoportos, változatos térformájú motívumfűzések, gyermektáncok. Ritmusgyakorlatok egész testtel, a különböző testrészek ritmusában egyszerű párhuzamosságok kivitelezése. Tornához és táncához kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók: Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével. Népi játékok énekekre, dalra, zenére. Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna- és táncbemutatók. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornamozgások megnevezése, torna és testnevelés megkülönböztetése. Baleset- és sérülésveszélyes helyzetek elkerülésének módjai, a személyes teljesítőképesség határai átlépésével kapcsolatos kockázatok létezésének elfogadása. A tanult dalok szövege, a tanult táncokhoz kapcsolódó népi hagyományok, ünnepek elnevezései. A táncjellegű feladatmegoldások a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolhatók.		Környezetismeret: testünk, életműködéseink. Ének-zene: magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, mozgásos improvizáció, ritmikai ismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurulás, fellendülés, kéztámasz, spicc, egyensúlygyakorlat, tornaelem, alátámasztási pont, aerobik, pontozás, párvezetés, tánc, ütemmutató (metrum), szinkópa, szünet, táncház, fonó, „játészó”, felkérés.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	Órakeret 25 óra

Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A futó-, ugró- és dobóiskola alapgyakorlatainak fokozódó pontosságú végrehajtása. Idő-, és tempóérzékelésen alapuló tartós futások gyakorlása. A mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. Az atlétikai jellegű alapmozgások tanulása iránti motiváció erősítése a mozgások pontosságra törekvő, változatos gyakorlásával. Az önértékelés további erősítése. A testséma, a testtudat, a figyelem összpontosításának és a figyelem rugalmasságának fejlesztése.
Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Járás- és futás mozgásformái: egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erőkifejtéssel, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával; komplex akadálypályán; vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggolórajt. Ugrások és szökdelések ugrásformái: Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság és -magasság változtatásával, páros és egylábon, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugrósávból guggoló- és/vagy lépőtechnikával; magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk . Dobások mozgásformái: Egy- és kékezes hajító-, lökö- és vetőmozdulatok célra, változó távolságra, különböző kiinduló helyzetekből. A forgómozgások előkészítő gyakorlatai. Hajítómozgások 3 lépéses dobóritmusban. Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében: A Kölyökatlétika mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői. A futó-, ugró- és dobófeladatokhoz tartozó mozgások megnevezései, a tanult mozgások vezető műveletei, idő- és távolságmérés, atlétikai eszközök elnevezései. A Kölyökatlétikai versenyforma ismerete, az egyéni szerepvállalás fontossága a csapat eredményessége érdekében. Közös szervezés, egymás teljesítményének értékelése és elfogadása.	Környezetismeret: testünk, életműködéseink. Matematika: geometria, mérés, testek. Vizuális kommunikáció: közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Futó-, ugró- és dobóiskola, váltott lábú szökdelés, váltás, gát, forgás, dobóritmus, sarok-talp gördülés.
------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról. Motivált tanulás a játék folyamatában. Összjáték-tapasztalatok az egyszerű támadó és védő helyzetekről. A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásával hozzájárulás a taktikai gondolkodás fejlődéséhez. A közös játékfeladatok során a csapatérdek hangsúlyos megjelenítése az egyéni érdekekkel szemben. A játéktevékenység során kialakuló döntéshelyzetek során a célszerű mozgásválasz megtalálása. A szabadidő aktív közösségi játékkal történő kitöltése igényének megerősítése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése, ezáltal a taktikai gondolkodás további fejlesztése, az egyén csapathoz való pozitív viszonyának további megerősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Általános technikai és taktikai tartalmak: Támadó és védő feladatok terület- és emberfogással kisjátékok közben; páros cselezési feladatok, testcel labdavezetéssel, játékos passzgyakorlatok; passzgyakorlatok labdavezetéssel kombinálva 1:1, 2:1, 3:1 ellen. Minikosárlabda: Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra; megindulás, megállás, sarkazás a kosárlabdában. Miniröplabda: Kosárérítés és alkarérítés, alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban, csoportokban. Labdarúgás: Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, teljes csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcselek nehezedő feltételek mellett. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. A felállási forma alkalmazása Területnyitás támadásban. Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban. Szivacskezilabda: Kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból, páros lefutásból. Passzgyakorlatok. Ismerkedés a kapusjátékkal. Sportjáték-előkészítő (kis)játékok: Létszámazonos (1:1; 2:2; 3:3; 4:4 ellen), létszámfölényes helyzetekben (2:1, 3:1, 4:1, 4:2 ellen) labdarúgás, szivacskezilabda, minikosárlabda (streetball) jelleggel; kis létszámú cicajátékok labdarúgás-, kezilabda-, kosárlabda jelleggel, fokozatos		Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometria. Magyar nyelv- és irodalom: kommunikációs jelek felismerése és értelmezése.

szabálybevezetéssel; területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai játékok; palánkkosárlabda, miniröplabda, vonaljátékok, (kooperatív) zsinórlabda, átfutós röplabda puha labdákkal; sportjátékok rögtönzött mérkőzései kis létszámú csapatokkal, egyszerűsített szabályokkal. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Kommunikációs formák és jelek felismerése a csapatjáték során. A kisjátékokhoz szükséges sportági alapszabályok ismerete. Törekvés a társas szabályok betartására. A sportszerű viselkedést igénylő helyzetek felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Labdaív, területvédelem, cselezés, emberfogás, területfoglalás, technikai végrehajtás, taktikai gondolkodás, kooperatív játék, labdabirtoklás, emberelőny, esélykiegyenlítés, győzelem, vereség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban	Órakeret 0 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A gyorsúszás vagy hátúszás közül egy úszásnem választása. Az uszodában szükséges magatartási, higiéniai és balesetvédelmi szabályrendszer tudatosítása, a személyes felelősség kialakítása és az uszodai szabályok betartása. Egy úszásnem (gyorsúszás vagy hátúszás) technikájának rögzítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az úszásoktatás óraszámát helyi feltételektől függ, de 18 óra biztosítása előírt (a két évfolyamon együttesen). Amennyiben az iskola úszásoktatásra a helyi tantervben csak 18 órát tervez, vagy nem használja fel a teljes (36 órás) időkeretet, a fennmaradó órákat a többi tematikai egység időkeretének bővítésére kell fordítania. MOZGÁSMŰVELTSÉG A vízhez szoktatás gyakorlatai, a vizes környezet balesetvédelmi és higiéniai rendszabályai. Vízbiztonság, siklás hason és háton. Tudatos levegővétel az úszás rávezető gyakorlataiban. Hátúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka). Feladatok háton: felfekvés a hátra kapaszkodással, fejbeállítás, csípőemelés; háton lebegés segítséggel és önállóan; felfekvés hátra segítséggel és önállóan; lebegés háton önállóan; lebegés és siklás háton. Hátúszás lábtempó: siklás háton; hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; hátúszó lábtempó, segítséggel; hátúszás lábtempó segítséggel és önállóan; háton lebegés, siklás és a hátúszás lábtempó összekapcsolása; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. Hátúszás kartempó: hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek, a levegővétel.		Vizuális kultúra: tárgy- és környezetkultúra. Környezetismeret: a víz tulajdonságai, testünk, életműködéseink.

Hátúszás kar- és lábtempó összhangjának megteremtése: hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai. Gyorsúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka. légvétel, ritmus) Gyorsúszás lábtempó: siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval. Gyorsúszás kartempó: gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban. Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése: gyorsúszás technikai feladatok; gyorsúszás kar- és lábtempó gyakorlása. Gyorsúszás levegővétele: a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása. Úszások a mélyvízben: gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral-lábbal, hátrafordulós levegővétellel; úzás szabadon. Ugrások, taposások: beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás és előkészítő gyakorlatai. A téri tájékozódás, tér- és mélységérzékelés fejlesztése úszó és merülő gyakorlatokkal. Adott úszásnem technikai gyakorlatai koordinációs céllal. Játékos páros és társas vízi feladatok erőfejlesztő céllal. Vízhez kötött játékok: Hajóvontatás, siklási és vízbeugrási versengések, víz alatti fogók, játékos úszógyakorlatok; játékos vízi csapatversenyek eszközökkel, vízilabda-, illetve röplabdajellegű labdás játékok, egyéb játékok különféle eszközökkel. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott úszástechnikával kapcsolatos fogalmi készlet ismerete, az uszoda élet- és balesetvédelmi ismeretei, önbizalom és bizalom mások iránt, az úszástanulással, vízben mozgással kapcsolatos érzések kommunikációja, irányítás általi alkalmazkodás. Amennyiben az intézményben az 1-2. osztályban is megoldott az úszásoktatás, a tematikai egység céljait és követelményeit a helyi tantervben ennek figyelembe vételével kell meghatározni.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felfekvés, gyorsúszás, hátúszás, fejesugrás, késleltetés, levegővétel, merülés, mentés, életvédelem, örvény, pánik, félelem, fáradtság.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 24 óra +20 óra
Előzetes tudás	A szabadtéri és természetben űzött mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai. Az időjárási körülmények hatása a testmozgásra. Mozgástapasztalat néhány szabadidős mozgásrendszerről.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alternatív, szabadidős mozgásformák további megismerése és kipróbálása. A kihívást jelentő, új sportágak révén a mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. Az aktív szabad játék, majd a rekreáció a későbbi egészséget fenntartó, fejlesztő funkciójának megalapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Ismerkedés újabb alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készségükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal és/vagy az 1-2. osztályban választottak további gyakorlása a lehetőségek függvényében: Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal . Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. Gyermekjoga gyakorlatok. Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok. A választott mozgásrendszerhez illeszkedő játékok, ügyességi csapatversenyek, házi bajnokságok ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alaptechnikai és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, KRESZ-alapismeretek, a szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete, a szabadidő- és médiatudatosság. A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.		Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek. Környezetismeret: testünk, életműködéseink; időjárás, éghajlat.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Rekreáció, szabadidő, játékszervezés, bőrbetegség, kullancs, UV-sugárzás,	
A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyamos ciklus végén	Előkészítő és preventív mozgásformák Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is. Önálló pulzuszámolás. A levezetés helyének és preventív szerepének megértése. A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása. Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása. A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása. A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén. Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	

	Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal. A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete. Manipulatív természetes mozgásformák A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel. A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése. A pontosság, célszerűség és biztonság igénnyé válása. A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása. Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban Részen önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is. A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás. Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során. Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet. A tempóváltozások érzékelése és követése. A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete. Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete. A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése. Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete. Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során. Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése. Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése. Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra. A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés.
--	---

	A sportszerű viselkedés értékévé válása. Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban · Előre, oldalra és hátra esés, tompítással. A tolások, húzások, emelések és hordások erő kifejtésének optimalizálódása. · A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés. Az saját agresszió kezelése. Az önvédelmi feladatok céljának megértése. Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban Egy úszásnemben 25 méter leúszása biztonságosan. Fejesugrással vízbe ugrás. Az uszodai rendszabályok természetessé válása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete. Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete. A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptermészetes és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása. A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során. A szabadidőben, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.
--	--

III.3. Tantárgyi értékelés formái és szempontjai

- A követelményrendszer akkor adhat reális visszajelzést a tantervi cél teljesítéséről, ha értékelési szempontjait a nevelésben, az oktatásban és a képzésben felmutatott értékek.
- A nevelést a tanulók aktivitásának, és a szabály, valamint morális rendszerhez való viszonyulásuk felbecsülésén, az oktatást a sportágban mutatott teljesítmények, a képzést a tanulók teljesítményeinek önmagukhoz viszonyított fejlődése alapján értékeljük. A tanulók neveltsége és képzettsége a célrendszerben jelzett követelményeknek megfelelően az érdemjegyben jelenik meg. Az egyszempontú teljesítmény értékelésen alapuló követelmények hibáit ismerjük. A tanulók adottságai - a pedagógiai közhit szerint - erősebben befolyásolják teljesítőképességüket a testnevelésben, mint az elméleti tantárgyakban. Ahhoz tehát, hogy a teljesítmények is értékelési szempontként szerepelhessenek: esélyt kell adni arra, hogy a hátrányos fizikai adottságokkal rendelkezők is jó értékelést szerezhessenek.
- Az esélyjavítás egyik lehetősége a differenciált tananyag kijelöléshez adott módszertani alternatívák alkalmazásával valósítható meg. Az értékelés differenciálásának másik lehetőségét az alkati és az alapvető fizikai adottságok felmérésére készített táblázatok értékelésmódosító szempontkénti felhasználása biztosítja.
- A tanulók neveltsége lényeges tényező egy reális értékelési rendszerben. A tanulók neveltségét (funkcionálisan) tanórai és tanórán kívüli testedzésben felmutatott

aktivitásuk és a tesztek szabály, valamint erkölcsi rendjéhez viszonyított cselekedeteik alapján lehet jellemezni.

– A tanulói munka értékelésében az "elégséges" szint megállapítása nevelési alapkövetelmény alapján történik, amelyet az oktatásban és képzésben nyújtott gyenge teljesítmény nem ronthat le. Az alapkövetelmény teljesítése a legalább "elégséges" minősítés feltétele. Ez az egyetlen értékelési szint, amely nem tananyagfüggő és nem mérhető teljesítményszinthez kötött. Ennek oka az, hogy a tanulók adottságait ilyen módon lehet/kell figyelembe venni.

– A követelmény és értékelés összefüggése:

– A követelmény megfogalmazás funkcionális alapon közelít a célhoz. A célra vonatkozó közvetlen követelmény megfogalmazást az értékelés és osztályozás motiváló hatásaival segíti.

– Az értékelés, osztályozás:

– A neveltség szintjét becsléssel mérjük a munka aktivitásán, a szabályos egészségőrző és erkölcsös cselekvés értékelésén alapul.

– Az oktatás szintjét a sportteljesítményekhez, az országos standardokhoz vagy az elsajátításra előírt tananyagmennyiséghez és minőséghez viszonyítjuk.

– A képzés szintjének alapját a tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődése adja.

– A tantervi követelmények működése: A tanuló iskolai munkáját végzi, a tanterv és az iskola, testnevelő tanár által meghatározott és előírt követelmények és értékelés ismeretében. A tanár tehát a három szint alapján minősíti a tanuló munkáját, majd érdemjegyeket, ezek összegzéseként félévi és év végi osztályzatot ad.

– Az értékelő rendszer működésének alapfeltétele az, hogy a testnevelést és gyógytestnevelést tanítók megfeleljenek a következő elvárásnak:

– A testnevelés egészében érvényesítsék a gerinc- izületvédelem szabályainak alkalmazását, minden tanulóval rendszeresen végezzék a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó mozgásanyagot. A testnevelés egésze örömet és sikerélményt nyújtson a tanulóknak, még az eltérő testi adottságú tanulóknak is.

– A tárgyi feltételek arányában igyekezzék sokoldalú, harmonikus nevelési és képzési alapot biztosítani.

– Igazságosan és következetesen értékelje tanítványait.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda

Újfehértó

REFORMÁTUS HITTAN

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoportok

1-4. évfolyamok

Jellege: 8 osztályos általános iskola

A tantárgy órakerete: (36 oktatási hét)

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	2	72	63	9
2.	2	72	68	4
3.	2	72	65	7
4.	2	72	63	9

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A hit- és erkölcstan tantárgy minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló, a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a keresztyén felekezetek szerinti hittan csoportban. Ezek az órák is az iskolában kerülnek megtartásra. Csoportváltás szülői (nagykorú tanuló esetében tanulói) kérelemre, jogszabályban előírt határideig, (rendkívül indokolt esetben a tanév kezdetén), az igazgató engedélye alapján lehetséges. Áttérő tanulónak a csoportváltást az igazgató az illetékes egyház képviselőjének nyilatkozata után engedélyezheti. Jelen helyi tanterv a református hit- és erkölcstan helyi tantárgyi tantervét tartalmazza.

A hit- és erkölcstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében néhány tanév esetében az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbíter, ifjúsági csoport vezetője stb.).

Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli - gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

A helyi tanterv a 2011. évi CXCV. tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült.

Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató szakvélemény az intézmény irattárában található. Száma:

2. A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

1. táblázat

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	9	2+2	11+2=13
A teremtéstörténet	15	1+1	16+1=17
Őstörténetek	6	1	6+1=7
Történetek Jézus Krisztusról	23	1	23+1=24
Ünnepeljünk együtt!	10	1	11
Évfolyam összesen	63	9 (4 betervezve)	72

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	12	0+2	12+2=14
Az ősatyák történetei	33	0	33

Történetek Jézus Krisztusról	16	0+1	16+1=17
Ünnepeljünk együtt!	7	1	8
Évfolyam összesen	68	4 (1 betervezve)	72

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	6	1+2	7+2=9
Isten Egyiptomból új haza felé vezeti a népét	30	0	30
Történetek Jézus Krisztusról	18	1	18+1=19
Élet az apostoli korban	2	1+1	3+1=4
Ünnepeljünk együtt!	8	1	9
Évfolyam összesen	65	7 (3 betervezve)	72

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	11	1+2	12+2=14
Bírák kora	10	1+2	11+2=13
Egységes királyság kora	16	0+1	16+1=17
Történetek Jézus Krisztusról	16	1+1	17+1=18
Ünnepeljünk együtt!	10	0	10
Évfolyam összesen	63	9 (3 betervezve)	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanternv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

évfolyam:	Szabad órakeret:	8
-----------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Látogatás a helyi református templomban/imaházban	2
A teremtéstörténet	Látogatás a természetbe	1
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
A teremtéstörténet	Kreatív óra – Teremtés napjai	1
Őstörténetek	Kreatív óra – Noé története	1
Történetek Jézus Krisztusról	Multimédiás óra – A tenger lecsendesítése, Az elveszett bárány	1
Összesen:		8

évfolyam:	Szabad órakeret:	4
-----------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ünnepeljünk együtt	Készülődés a pünkösdre	1
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
Történetek Jézus Krisztusról	Kreatív óra – Az irgalmas samaritánus	1
	Összesen:	4

évfolyam:	Szabad órakeret:	9
-----------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Mi a gyülekezeti szolgálat?	1
Élet az apostoli korban	Bevezetés az első gyülekezetek korába	1
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés a húsvétra és pünkösdre	2
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
Isten Egyiptomból új haza felé vezeti népét	Kreatív óra – Pusztai vándorlás	1
Történetek Jézus Krisztusról	Multimédiás óra – Jézus gyógyításai	1
Élet az apostoli korban	Multimédiás óra – Pál apostol élete	1
	Összesen:	9

évfolyam:	Szabad órakeret:	9
-----------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Nézelődöm a világhálón	1
Bírák kora	Hogyan szólít meg Isten? (Az elhívás)	1
Történetek Jézus Krisztusról	Az adakozás	1
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
Bírák kora	Kreatív óra (Gedeon, Sámuel)	2
Egységes királyság kora	Kreatív óra (Dávid és Góliát)	1
Történetek Jézus Krisztusról	Kreatív óra (A mustármag példázata)	1
	Összesen:	9

3. Tantárgyi bevezető (1-4 évfolyam)

A hit- és erkölcstan tantárgy célrendszere és feladatai

A hit- és erkölcstan tantárgy alapvető feladata a hitéleti nevelés. A református hit- és erkölcstan komplex személyiségfejlesztésre törekszik, ahol a kognitív ismeretátadás mellett fontos szerepet kap az affektív és a pragmatikus nevelés is. A hitéleti nevelés szerves része a keresztyéni lét alapjaiba való bevezetés, mely fő területei a következők:

- a Biblia gyermekek számára érthető és értelmezhető történetei;
- a Biblia világába való bevezetés (keletkezése, felosztása, háttere, formái, stb.);
- a magyar református identitás fő jellegzetességei;
- a magyar református gyülekezetek világának és a református hitnek az alapelemei;
- a keresztyén egyháztörténet adott évfolyam történelméhez kapcsolódó fő eseményei, kiemelkedő személyei;
- a tanítványi lét és a kegyességi élet elemei (imádság, Szentírás használat, istentisztelet);
- élethelyzetekben, etikai kérdésekben való tájékozódás és keresztyén megoldások keresése;
- egyházi és nemzeti ünnepeink tartalma, üzenete és megélése.

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a gyermekek számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcstan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcstan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többrejtű, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

Kognitív célok	Érzelmi nevelés	Cselekedtetés
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről, Isten és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltságmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi hátterének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttere	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának és	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése

	bátorságának a megtapasztalása	
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttere	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttere és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti:

Isten Igéjét, a Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát;

Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);

Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;

Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcstannak egyszerre vannak tantárgypedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.

A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.

A hit- és erkölcstan órák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.

A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.

Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.

Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben.

Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappillérét (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő föl, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.

A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.

A Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.

Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.

A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.

A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra: A tanórák egymáshoz való kapcsolódása projekt jellegű, ahol a vezérfonalat a bibliai történetek adják. Ezek kibontásaként jelennek meg olyan kapcsolódó témák (etikai kérdések, élethelyzetek stb.), melyek a gyermekek életvalóságát figyelembe véve hidat jelentenek a gyermekek világa és Isten Igéje között. Bár minden évnek van fő vezérfonala, az évek belső egységei koncentrikusan épülnek fel. Az évek fő címei a következők:

Év	Cím	Szimbólum
1.	Isten tenyerén	Kéz (fészket formáló)
2.	Istennel az úton	Kis kéz a nagyban
3.	A szabadító Isten szeretetében	Repülő madár
4.	Isten uralma alatt	Korona

Minden év anyagának része 6 koncentrikus kör, mely korosztályközpontúan segíti Isten Igéjének és a tanulók életvalóságának egymásra találását.

Témakör	Amit tartalmaz
Bibliai történetek	Ószövetségi és újszövetségi bibliai történetek
Isten utat mutat a mindennapokban	Olyan témák, melyek az önismeret, illetve etikai kérdések, élethelyzetek körébe tartoznak. Ezek a témák mindig a tanévben tanult bibliai történetekhez kapcsolódnak. Így adnak kiindulópontot a közös gondolkodáshoz és segítik a gyermekek gondolkodásmódját abban, hogy megértsék: Isten Igéjének üzenete van a mindennapokra is.
Isten szól hozzánk	A hívő ember életének szerves része az írott Ige, a Szentírás olvasása. Ez a témakör a Szentírás világába kívánja bevezetni a tanulókat és a naponként Igeolvasásra, Isten életünkre szóló üzenetének keresésére és megértésére buzdít. A kör másik részterülete az imádságos lelkület segítése és az imádságos szemléletmód formálása.
Isten közösséget formál	Jézus Krisztus tanítványai nem légüres térben élik a mindennapjaikat. Kisebb és nagyobb közösségekben élnek, ahol meg kell tanulniuk az egymással való élés alapszabályait is. Az ide tartozó témák a közösségépítés, közösségben való élés keresztyén modelljeit kívánják felmutatni.
Református keresztyénnek lenni	A témakör református gyökereinket, gyülekezeteink világát és a magyar református keresztyén identitás jellegzetességeit veszi sorra. Ennek érdekében évente találkozhatunk olyan, a tanult történetekhez kapcsolódó témákkal, melyek a református gyülekezetek világába vezetik be a gyermekeket, megismertetik a tanulókat a reformátori alapelvekkel. 5. osztálytól, az adott év

	világtörténelem és magyar történelem tananyagához illeszkedve egyháztörténeti személyiségekkel is találkozhatnak a tanulók, akiktől megtanulhatják, hogy mit jelent egy-egy korban keresztyénnek lenni.
Ünnepeljünk együtt!	Közös ünneplésre hív a témakör, melynek része az egyházi év ünnepeinek, kapcsolódó bibliai történetek bemutatása, valamint az ünnep szent időként való megélésére nevelés is.

Mivel a koncentrikus körök nem önállóan, elkülönülve jelennek meg, hanem a bibliai történetek által nyújtott ív részeként tanítandóak, ezért a helyi tanterv készítése során a tematikai egységek is a bibliai történetek nagy egységeit foglalják magukban. Ezek részeként jelennek meg az adott bibliai történethez kapcsolható (más koncentrikus körbe tartozó) témák a tantárgyi tartalom évfolyamonkénti elemzése során. A témák felsorolásánál az érthetőség kedvéért nemcsak a téma címe, hanem az adott koncentrikus kör is megjelenik.

A tematikai egységek csoportosításai

Minden évfolyam esetében az „Ismerkedés a Bibliával és reformátussággal” c. tematikai egységhez tartoznak az évkezdő, évzáró órák, valamint azok témák, melyek az egyházismeret alapjaiba, és a református egyházközségek világába, szokásrendszerébe vezetik be a tanulókat. Ezek a témák nem mindig egymás után következnek, hanem a hit- és erkölcsstan könyvek módszertani ajánlásai, valamint a hitoktató tanévekre vonatkozó tervezése alapján illeszkednek az adott évfolyam éves tematikájába.

Hasonló ehhez az „Ünnepeljünk együtt!” tematikai egység, mely minden évben az ünnepekhez, ünnepkörökhöz kapcsolódóan kerül beillesztésre a tanév tervezésébe.

A többi tematikai egység komplex egészet alkot, melyekben a témák összetartoznak. A református hit- és erkölcsstan kerettanterv módszertani ajánlásai tartalmazhatnak ettől eltérő sorrendet vagy címeket a témákra.

A hit- és erkölcsstan tantárgy sajátosságai miatt a kapcsolódási pontok között megjelennek nemcsak az iskolai tanórákhoz való kapcsolódási lehetőség, hanem a gyülekezeti élethez való kapcsolódás pontjai is.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcsstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

Erkölcsei nevelés. A hit- és erkölcsstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítéletképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcsstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására. Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés. A hit- és erkölcsstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint

nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.

Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség. Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empatikus és egymást segítő megélésére.

Családi életre nevelés. A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi háttérének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzetait tudatosan élje meg.

Testi és lelki egészségre nevelés. A hit- és erkölcstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.

Fenntarthatóság, környezettudatosság. Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtet világot őrizze és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.

Médiatudatosságra nevelés. Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 9

Kerettanterv által betervezett óraszám: 55

Helyi sajátosságok óraszám: 8 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 12 óra +2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás		Iskolakezdés tapasztalatai. Iskolaérettség. Családi háttérből, korábbi (óvodából, bölcsődéből) hozott tapasztalatok a reformátusságról, Bibliáról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A református alapfogalmak bevezetése, reformátussághoz való pozitív kötődés kialakítása. A református iskoláról való alapvető ismeretek átadása. Az iskolához való pozitív kötődés megalapozása, bevonódás elősegítése az iskola szokásrendszerébe (áhítatok, stb.). A Biblia fogalmának megismertetése, a Szentíráshoz való pozitív kötődés kialakítása.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten közösséget formál	Ismerjük meg egymást!		Környezetismeret:

Református keresztyénnek lenni	Reformátusok vagyunk	Ismerkedés a református gyülekezetek világával a református templomban tett látogatás során.	Az iskola, az iskolás gyerek
Isten közösséget formál	Református iskolába járok	Beszélgetések, tapasztalatok és a hitoktató bemutatása alapján a református iskola szokásainak, sajátosságainak megismerése.	Magyar nyelv és irodalom: Gyermekbibliák, Bibliák mint szép könyvek.
Isten szól hozzánk	Ismerkedés a Bibliával (Jn 3,16)	Gyermekbibliák, már ismert bibliai történetek által ismerkedés a Bibliával.	Technika és életvitel: Család, otthon, háztartás
Isten szól hozzánk	Isten szeretetében egész évben (évváró óra)	A tanuló az órára behozhatja saját Bibliáját vagy bibliai történeteket tartalmazó könyvét.	
Szabad órakeret	Látogatás a helyi református tem (2 óra)		
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		Vizuális kultúra: Környezetünk valós terei – a legközelebbi református templom.
Kulcsfogalmak/ fogalmak		református, református iskola, református köszöntés, református templom, szószék, persely, lelkipásztor, gyermek-istentisztelet, Biblia, bibliai történet, gyermekbiblia.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		Jn 3,16 memoriter szintű ismerete A református köszöntés ismerete. Külső jegyek alapján a református templom sajátosságainak felismerése. Alkalmazkodás az iskola belső rendjéhez (pl. köszöntés, részvétel az iskolai áhítatokon, családi vasárnapon). Ének: A Biblia Isten szava, Engem szeret Jézusom	Gyülekezeti kapcsolódás: Órán megvalósítható módon, rendhagyó hittanóra keretén belül a református imaház felkeresése.

Tematikai egység		A teremtéstörténet	Órakeret:
Előzetes tudás		Élmények, ismeretek a teremtéstörténet kapcsán a családi gyökerek, gyülekezeti, köznevelési tapasztalatok alapján.	14 óra +3 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
Alapvető ismeretek adása a bibliai teremtéstörténettel és az ember teremtésével kapcsolatban.			
Annak a felmutatása, hogy mindannyian Isten teremtményei vagyunk és feladatunk a teremtet világ védelme, gondozása.			
A családdal kapcsolatos élmények felidézése alapján annak a felmutatása és megerősítése, hogy Isten szeret bennünket.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	A világ teremtése (1Móz 1-2,4)	Saját maga, valamint az otthoni, családi élmények felidézésével tudatosuljon benne	Környezetismeret:

Bibliai történetek – Ószövetség	Az ember teremtése (1Móz 2,4-25)	az, hogy minden emberi lény Isten teremtménye. A környezetében ismerje fel annak a lehetőségeit, hogyan tudja gondozni, védeni és óvni a környezetét.	Anyagok körülöttünk, élőlények körülöttünk Vizuális kultúra: Képek, rajzok, festmények a világról. Saját elképzelések, alkotások (pl. rajz) a teremtésről Médiaélmények a természetről.
Isten közösséget formál	A születésnapom. Emberek körülöttem: otthonom és a családom		
Bibliai történetek – Ószövetség	Az Édenkert (1Móz 2,8-17; 3,1-13)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Barátunk a környezetünk		
Szabad órakeret	Látogatás a természetben. (Közeli park, erdő, stb. 1 óra)		
Bibliai történetek - Ószövetség	Kreatív óra (1 óra) Teremtés napjai		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Teremtéstörténet, első emberpár, feladat, Édenkert	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		Tudja azt, hogy a teremtett világ az Isten ajándéka. Tudja korosztályi szinten megfogalmazni azt, hogy ő Isten gyermeke és Isten szereti őt. Ének: Ki teremtette ezt a világot, 160. dicséret	

Tematikai egység		Őstörténetek	Órakeret: 5 +2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás		Zivatarral, nagy esővel és a szivárvánnyal kapcsolatos élmények. Örömmel és bizalommal kapcsolatos tapasztalati élmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Alapvető ismeretek Noé és az özönvíz történetével kapcsolatban. A természet jeleiben Isten munkájának a felismerése.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Noé és az özönvíz (1Móz 6,9-8,22)	Bibliaismereti fejlődés. A szivárványnak, mint Istentől adott jelnek a felismerése.	Környezetismeret: Az időjárás Életvitel: Közlekedés esős időben. Technika: csónak hajtogatás
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: öröm (Noé bárkája)		
Bibliai történetek - Ószövetség	Kreatív óra (1 óra) Noé története		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Vízözön, szivárvány, igaz ember, Isten megvéd	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	Noé és a vízözön történetének korosztályi szintű ismerete Ének : Fénylő szivárvány a magas égen, 167. dicséret	

Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 19 +4 óra összefoglalás és ellenőrzés
------------------	------------------------------	---

Előzetes tudás	Korábbi ismeretek és élmények Jézus Krisztussal kapcsolatos történetekről (család, gyülekezet, egyházi köznevelési intézmény révén). Tapasztalati élmények a következőkről: esküvő, keresztelő, félelem, éhség és jóllakottság, beszélgetés, imádság, elveszettnek lenni.	
----------------	--	--

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai
 Alapvető ismeretek adása a kapcsolódó bibliai történekről.
 Az Istennel való mindennapi kapcsolat lehetőségeinek felmutatása.
 Arra való rámutatás, hogy Isten minden nehéz élethelyzetben meglát, és a gyermekeivel van.
 Isten iránti bizalom megalapozása.
 Imádságra, nagylelkűsége és hálaadásra buzdítás.
 Kötött szövegű étkezés előtti és utáni imádság megismertetése.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten közösséget formál	Énekeljünk az Úrnak!	Bibliaismereti fejlődés. Alapvető kortörténeti ismeretek a kapcsolódó történetek kapcsán. Annak a felismerése, hogy a keresztség az Isten családjába és a gyülekezet közösségébe való tartozás megerősítése. Az Istenre való ráhagyatkozás és bizalom érzésének kialakulása és/vagy megerősítése. Az imádság jelentőségének megismerése a hívő ember életében és az imádság gyakorlatának megélése. Annak a felismerése, hogy Isten előtt minden ember értékes. A gyermekek élethelyzeteiből adódó, megvalósítható példák találása az Isten iránti hálaadásra, imádságra és a nagylelkűsége.	Gyülekezeti élet: Keresztelő
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a kánai menyegző (Jn 2,1-12)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megáldja a gyermekeket (Mk 10,13-16)		Vizuális kultúra: Médiaélmények. Egy keresztelő közös elképzelése vagy egy keresztelés felvételének (fényképeinek) megtekintése Bibliai történet rajzfilmes megtekintése
Református keresztyénnek lenni	Istennel közösségben: a keresztelő		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít Isten gondviseléséről (Mt 6,25-34)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a tenger lecsendesítése (Mt 8,23-27)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Isten segít legyőzni a félelmet		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: az 5000 megvendégelése (Jn 6,1-15)		
Isten szól hozzánk ²	Ismerkedés az imádsággal		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: nagylelkűség		
Isten utat mutat a mindennapokban	Értékes vagyok (Bev. az elveszett bárány történetéhez)		Környezetismeret: Időjárás, vihar a tengeren
Bibliai történetek – Újszövetség	Az elveszett bárány (Lk 15,1-7)		

Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: ragaszkodás		Mi kerül az asztalra? (étkezés, étkezés előtti és utáni imádság) Életvitel: Közösségi munka, segítségnyújtás másoknak
Bibliai történetek - Újszövetség	Muliédiás óra (1 óra) – A tenger lecsendesítése, Az elveszett bárány		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Jézus Krisztus, Áldás, keresztelő, keresztelőkancsó, gondviselés, imádság, csoda, nagylelkűség, értékes	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		Az elveszett bárány példázatának korosztályi szintű ismerete A keresztelés sákramentumának megismerése. Az iskolában használt kötött szövegű étkezés előtti és utáni imádság ismerete. Ének: Lakodalom készül Kána városában, Tágas mezőn ezernyi nép, Sűrű erdő mélyén kicsi bárány béget, 151. dicséret	

Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 11 óra
Előzetes tudás	Az ünnepekkel, ünnepléssel kapcsolatos tapasztalati élmények. Karácsonyi, húsvéti, pünkösd-i történetekkel kapcsolatos előzetes ismeretek. Gyülekezeti élettel kapcsolatos korábbi ismeretek, tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai Arra való rámutatás, hogy karácsonykor Isten közel jött az emberhez. Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása. Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyi műsorra	Részvétel az ünnepi műsorra való készülődésben (iskolai vagy gyülekezeti műsor). Bibliaismereti fejlődés. Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban.	Életvitel: Család, otthon, háztartás (ünnep a családban); Közösségi munka, közösségi szerepek (ajándékkészítés,
Kreatív óra karácsonyhoz kapcsolódva		
Angyali üdvözlés (Lk 1,26-39)		
Készülődés a húsvéti műsorra		
Kreatív óra húsvéhoz kapcsolódva		
Angyalok hirdetik Jézus születését (Lk 2,8-20)		
Angyalok hirdetik Jézus feltámadását (Lk 24,1-12)		

Készülődés a pünkösti műsorra		ünneplés, teremdekoráció)
Kreatív óra pünkösdhöz kapcsolódva		
Az első gyülekezet (ApCsel 2,1-41)		
A helyi gyülekezet látogatása/ szolgálattevők hívása az iskolába (szabad órakeretből 1 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karácsony, angyal, kis Jézus, szentesti istentisztelet, húsvét, pünkösd, gyülekezet.	Vizuális kultúra: Átélt élmények kifejezése (ünnepi tapasztalatok kreatív módon való kifejezése) Ünnepekhez kapcsolódó művészeti alkotások
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	Tudja azt, hogy mit ünneplünk karácsonykor. „Az angyalok hirdetek Jézus születését” c. történet korosztályi szintű ismerete. Tudjon példákat mondani arra, hogy mit jelent hívó emberként karácsonyt ünnepelni. A gyermek Jézust ne „Jézuskának”, hanem kis Jézusnak, vagy gyermek Jézusnak nevezze. Ismerje a húsvét és a pünkösd kifejezéseket. Ének: Karácsony, karácsony drága ünnepünk, 310.dicséret, 326. dicséret, Itt a húsvét ünnepeljünk, Fú a szél, zúg a szél	

évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 11

Kerettanterv által betervezett óraszám: 57

Helyi sajátosságok óraszám: 4 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 12 óra +2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás		A református köszöntés ismerete. Külső jegyek alapján a református templom sajátosságainak felismerése. Korábbi élmények a református gyülekezetről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. Az osztályközösség testvéri közösségének megerősítése közösségépítő játékok segítségével. Alapvető ismeretek közvetítése a Szentírás világáról. Az „egyedül a Szentírás” reformátori alapelv értelmének megismertetése. A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. A református templom alapvető berendezési tárgyainak ismerete. Alapvető ismeretek a református énekeskönyvről a már tanult énekek segítségével. A keresztyén gyülekezeti szolgálat fogalmának és jelentőségének megismertetése egy közös gyülekezeti szolgálat révén. A közösséghez (református egyházközséghez) való tartozás pozitív élményének megerősítése. Alapismeretek adása az MRE szeretetszolgálatáról.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Testvéri közösségben vagyok (Közösségépítő játékok)	Pozitív érzelmi kötődés kialakulása a Szentíráshoz, mint a hívő ember életének vezérfonalához. A Szentírás világa iránti érdeklődés felébredése.	Életvitel: Közösségi szerepek (a lelkipásztor szerepe a közösségben)
Református keresztyénnek lenni 1	Úton a templomba (A templombelső)	A református egyházközséghez való tartozás iránti vágy ébredése. A tanuló ismeri a református templom legfontosabb berendezési tárgyait és tisztában van a következő fogalmakkal: istentisztelet, lelkipásztor.	
Isten szól hozzánk	Ismerjük meg a Biblia világát!	A református énekeskönyv megismerése és az éneklés révén pozitív érzelmi kötődés kialakulása.	Gyülekezeti élet: Családi, egyéni gyülekezeti élmények A helyi gyülekezet szeretetszolgálat Családi vasárnap – templomi szolgálat.
Református keresztyénnek lenni	A Szentírást követve (Jósiás reformja)	Példák keresése arra hogyan végezhet a tanuló korosztályához illő diakóniai tevékenységet.	
Isten közösséget formál	Énekeljünk az Úrnak!		
Református keresztyénnek lenni	A szeretet gyakorlása egymás között a MRE-ban		

Református keresztyénnek lenni	Szolgálunk a templomban		Karácsonyi műsor a templomban
Isten utat mutat a mindennapokban	Isten útján járok egész évben (évváró óra)		
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Szentírás, tekercs, a Biblia eredeti nyelvei, gyülekezeti szolgálat, diakónia, Magyarországi Református Egyház	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		A református templomhoz kapcsolódó fogalmak közül ismerje a következők jelentését: harang, szószék, Úr asztala, persely, orgona, istentisztelet, gyermek-istentisztelet, lekipásztor. Ének: Olvasd egyre Szentbibliád, Szívem hallgat Jézusom szavára	

Tematikai egység		Az ősatyák történetei	Órakeret:
Előzetes tudás		Médiából, korábbi élményeiből ismeretek a témakörhöz kapcsolódó bibliai történetekről. Tapasztalati élmények a következőkről: veszekedés, testvérkapcsolat, bocsánatkérés, megbocsátás, harag, csalódás, irigység.	27 óra +6 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek megismertetése. A következő érzelmek tudatosítása: irigység, harag, csalódás. Ezekre pozitív megoldás keresése. Isten hívogató szavának közvetítése és annak a tudatosítás, hogy Isten útján minden korban és minden életkorban lehet járni. A gyermekek életében lévő tipikus konfliktushelyzetek felidézése és ezekre keresztyén megoldási, megküzdési stratégiák felmutatása. Arra való rámutatás, hogy a gyermek Isten ajándéka.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám elhívása (1Móz 12,1-9; 15,1-5)	A tematikai egység kapcsolódó bibliai történeteinek megismerése. Annak a felismerése, hogy a konfliktushelyzetek mögött érzelmek vannak, melyeket lehet és kell is kezelni. Keresztyén válaszok találása következő élethelyzetekben: testvérek közötti vita, irigység, harag, féltékenység. Ezekhez a korosztályi szintű példák keresése. A bocsánatkérés helyzeteinek felismerése és a bocsánatkérés gyakorlása szituációs játékok révén.	Magyar nyelv és irodalom: Szóbeli és írásbeli szövegek értelmezése (szituációs játékok által). Környezetismeret: Az iskolás gyerek (konfliktushe
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám és Lót elválás egymástól (1Móz 13,1-18)		
Isten közösséget formál	Keressük a békés megoldást! (Ábrahám és Lót elválás egymástól)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ábrahám fiút kap Istentől (1Móz 18,1-15; 21,1-8)		

Bibliai történetek – Ószövetség	A szolga útja (Izsák feleséget kap 1Móz 24)	A megbocsátás helyzeteinek felismerése és a megbocsátás gyakorlása szituációs játékok révén.	lyzetek az iskolában)
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsau és Jákób története (1Móz 25,19-34; 1Móz 27,1-33)		Tájékozódás az iskolában és a környéken (térképek alapjaihoz kapcsolódóan térképen megnézni az ősatyák vándorújtát)
Bibliai történetek – Ószövetség	Jákób bujdosása (1Móz 28)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsau és Jákób kibékülése (1Móz 32-33)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Bocsánatkérés (Ézsau és Jákób)		Vizuális kultúra: Képzőművészet, valós és képzelt látványok (rajzok, képek, elképzelések a történetek kapcsán)
Bibliai történetek – Ószövetség	József, az álomlátó (1Móz 37,1-11)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Úton Egyiptomba: József a fogságban (1Móz 37,12-36; 39-40)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: irigység, harag, csalódás (Ézsau és Jákób, József és testvérei)		Életvitel, technika: Család, otthon, háztartás (konfliktushelyzetek otthon)
Bibliai történetek – Ószövetség2	A börtönből a fáraó trónjába: Isten megszabadítja Józsefet (1Móz 41-45)		Tárgyi kultúra, technológiák (képlékeny anyagok alakítása, kreatív munkálkodás)
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan bocsáthatok meg másoknak? (József és testvérei)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Ősatya, Ábrahám, Jákób, Izsák, József, álom, testvérvizsoly, harag, csalódás, irigység, fáraó, bocsánatkérés, megbocsátás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		A következő történetek korosztályi szintű ismerete: Ábrahám elhívása Isten megszabadítja Józsefet. Korosztálynak megfelelő módon mutassa be a következő személyeket: Ézsau, Jákób	

	Tudjon példát mondani az Isten szerinti megbocsátásra, kibékülésre, Isten útján való járásra. Ének: Szólt az Isten egykor Ábrahám, József drága gyermek, 81. zsoltár
--	--

Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret:
Előzetes tudás	Az 1. évfolyamon tanult bibliai történetek Jézus Krisztusról. Imádság fogalmának ismerete, étkezés előtti és utáni kötött szövegű imádság. Saját élmények és tapasztalatok a betegségről, gyógyulásról, segítségkérésről, segítségadásról és a halálról.	13 óra + 3 óra összefoglalás és ellenőrzés

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

A tematikai egységhez tartozó bibliai történetek megismertetése.

Az Úri imádság memoriter szintű és tartalmi megismertetése, az imádság egyes részeinek jelentésével együtt.

Az imádsághoz kapcsolódó pozitív attitűd kialakítása/megerősítése.

A kérő imádság fogalmának megismerése, saját szavakkal való megfogalmazáshoz való hozzásegítés.

Arra való rámutatás, hogy Istentől jön a gyógyulás az életünkben.

Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztus a halál felett is Úr.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanítvánnyá hív (Péter elhívása, Lk 5,1-11; 6,12-16)	Az Úri imádság memoriter szintű ismerete. Az Úri imádság elmondása legalább minden, a témakörhöz kapcsolódó hittanórán. A kapcsolódó bibliai történetek megismerése. Jézus Krisztus hatalmának felismerése a betegség és a halál fölött. A tanuló tudja a saját szavaival megfogalmazni azt, hogy mi mindent kér imádságban Jézustól. A konkrét, tárgyi kéréseken túli kérések is jelenjenek meg az imádságban. Keressen életszerű példákat a cselekvő szeretetre, ill. ennek vigye be ezeket a mindennapi gyakorlatába.	Vizuális kultúra: Médiaélmények (imádság, betegség, stb.) Életvitel: Tárgyi kultúra, kreatív kifejezőmód
Isten szól hozzánk	Jézus imádkozni tanít: az Úri imádság		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: Bartimeus meggyógyítása (Mk 10,46-52)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A kérő imádság		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: a naini ifjú feltámasztása (Lk 7,11-17)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Az irgalmas samaritánus (Lk 10,25-37)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Cselekvő szeretet (Irgalmas samaritánus)		

Bibliai történetek - Újszövetség	Kreatív óra (1 óra) Az irgalmas samaritánus		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tanítvány, Úri imádság, kérő imádság, gyógyítás, Bartimeus, naini ifjú, csoda, feltámadás, irgalom, példázat, samaritánus		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	A következő történetek korosztályi szintű ismerete: Péter elhívása Az irgalmas samaritánus példázata Az Úri imádság és a Lk 10,27 memoriter szintű ismerete Tudjon példákat mondani a cselekvő szeretetre és az Isten útján való járásra Ének: Tóparton áll egy halász, Bartimeus a vak koldus, A naini ifjút halál elragadta, Ment egy ember Jerikóba, 299. dicséret, 475. dicséret		

Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 8 óra
Előzetes tudás	Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. 1. évfolyamon tanult bibliai történetek az ünnepekhez.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása. Arra való rámutatás, hogyan lehet Istennel ünnepelni. Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyra	Részvétel az ünnepi műsorra való készülődésben (iskolai vagy gyülekezeti műsor). Bibliaismereti fejlődés. Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban.	Környezetismeret: A hétköznapiak, hétvégék és az ünnepnapok. Egyházi ünnepeink és az évszakok. (Ünnepes és ünneptelen félév.); A fő világtájak megnevezése, elhelyezése. (pl. Napkeleti bölcsek hazája); Táplálkozás (Ünnepi ételek.)
Mária és József útja Betlehembe (Lk 2,1-7)		
A napkeleti bölcsek útja (Mt 2,1-12)		
Készülődés a húsvétra		
Jézus útja a kereszttel (Lk 23,26-49)		
Az emmausi tanítványok útja (Lk 24,13-35)		
Szabad órakeret: készülődés a pünkösdre (1 óra)		
Az etióp főember útja (ApCsel 8,26-40)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, karácsony, napkeleti bölcsek, keresztt, emmausi tanítványok, pünkösd, etióp főember	Ének-zene: A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése. (Gyermekekórus)
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	Tudja mit ünneplünk húsvétkor és ismerje a húsvéti történetet. Ének: Gyere el a jászolhoz (Pintér Béla), 315. dicséret, Örvendezz, örvendezz minden nép, Pünkösd áldott napján	Vizuális kultúra: Médiaélmények felidézése,

		megjelenítése vizuálisan (bábkészítés, szerepjáték), megfelelő hanghatásokkal. Pl. Karácsonyi betlehemes, Passiótörténet. Életvitel: Élet a családban hétköznapi és ünnepnapokon.
--	--	---

évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 7

Kerettanterv által betervezett óraszám: 56

Helyi sajátosságok óraszám: 9óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás		A 2. évfolyamon tanultak. Korábbi élmények a református gyülekezetről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. A gyülekezeti szolgálat fogalmának tisztázása és gyülekezetekben való feladatvállalásra nevelés. Arra való rámutatás, hogy a Biblia Isten Igéje, ami az ember számára üzenetet hordoz. Az „egyedül Krisztus” reformátori alapelv lényegének megismertetése, arra való rámutatás, hogy Krisztus az egyetlen út Istenhez.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Református keresztyénnek lenni	Gyökereink: családi példák, példaképek (bevezető óra)	A tanuló tudja saját szavaival megfogalmazni a gyülekezet fogalmának jelentését. Keresse meg a családjában a református egyházközségbe tartozó családtagokat. Tudjon a saját szavaival példákat mondani arra, hogy mit jelent feladatot vállalni a gyülekezetben. Lehetőség szerint egy projekt keretén belül vállaljon saját anyaggyülekezetében egy szolgálatot a gyermek-istentiszteleten, ennek hiányában az egyházközség más területén vagy a	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szaknyelv használata, kommunikáció. Életvitel: Önismeret (Magyar Református vagyok) A világban elfoglalt helyem . Az ember
Isten szól hozzánk	A Bibliából Isten szól hozzánk		
Szabad órakeret	Mi a gyülekezeti szolgálat?		
Református keresztyénnek lenni	Szolgálunk a gyülekezetben		
Református keresztyénnek lenni	Egy másik gyülekezetben szolgálunk		

Isten utat mutat a mindennapokban	Élet a szabadító Istennel (évváró óra)	hittanórán (legalább néhány hét – 1 hónap időtartamra.) Tudja azt, hogy a Biblia több mint egy könyv: Isten Igéje az ember számára.	feladata a világban – “örizd és műveld” – hogyan éljünk a természet adta nyersanyagokkal · Környezetismeret: Emberi életszakaszok, azok jellemzői és feladatai az iskolában, a gyülekezetben és otthonainkban. Vizuális kultúra: Személyes emlékből (régicsaládi fotók), azok vizuális megjelenítése különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, makett, stb.)
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		egyházközösség, szolgálat, egyházmegye, egyedül Krisztus	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		Egy szabadon választott (korábban tanult) bibliai történet vagy aranymondás üzenetét tudja a saját szavaival megfogalmazni. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység	Isten Egyiptomból új hazafelé vezeti a népét	Órakeret: 25 óra
Előzetes tudás	Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Tapasztalati élmények a következőkről: szabadítás, vétek, büntetés, büntetés elkerülése,	+ 6 óra összefoglalás és ellenőrzés

		bátorság, hálaadás, bizalom, biztonság.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek megismertetése. A következő érzelmek tudatosítása és megerősítése: bátorság, bizalom. A gyermekek életében lévő tipikus konfliktushelyzetek felidézése és ezekre keresztyén megoldási, megküzdési stratégiák felmutatása. Arra való rámutatás, hogy Istennel a rossz cselekvése után is van megoldás. Annak a tudatosítása, hogy a tetteinknek következménye van, amiért a felelősséget vállalnunk kell. Arra való rámutatás, hogy mit jelent Isten szabadítása egy-egy konkrét élethelyzetben. A Tízparancsolatnak, mint Isten életünkre szóló útmutatásának a bemutatása és a Tízparancsolat iránti pozitív érzelmek ébresztése. A hálaadó imádság fogalmának tisztázása.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Mit jelent a szabadítás? (játékos, beszélgetős óra arról, hogy mit jelent a korosztály számára a szabadítás)	A tanuló alapvonalaiban ismerje a témakörhöz tartozó bibliai történeteket. Legyen egyértelmű a számára az, hogy minden tettnek van következménye. Saját szavaival tudjon példákat mondani arra, hogy mit jelenthet Isten szabadítása. Saját szavaival fogalmazza meg, hogy miért adta Isten a Tízparancsolatot. Tudjon saját szavaival egy hálaadó imádságot megfogalmazni.	Környezet ismeret: Rész-egész viszony, távolságbe-cslés (akár a pusztai vándorlás kapcsán.) Térkép a lakóhelyről (a templom elhelyezkedése). Vizuális kultúra: Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló,
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes születése (1Móz 47,1-12; 2Móz 1,1-2,10)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes vétke és menekülése (2Móz 2,11-25)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Tettek és következmények		
Bibliai történetek – Ószövetség	Mózes találkozása Istennel (2Móz 3,1-15)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten megszabadítja népét (2Móz 4-5; 7,1-12,33)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: Bátorság (Isten megszabadítja népét)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Kivonulás Egyiptomból (2Móz 13,34-42; 13,17-14,29)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A hálaadó imádság		
Bibliai történetek – Ószövetség	Úton az ígéret földje felé: a pusztai vándorlás (2Móz 15,22-27; 16,1-17,7)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: bizalom (úton az ígéret földje felé)		

Isten utat mutat a mindennapokban	Szabályok (Bevezető a Tízparancsolathoz)		térkép, képregény, forgatókönyv, útifilm) érdekében.
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten szövetséget köt népével: a Tízparancsolat (2Móz 19,1-20,17)		
Bibliai történetek – Ószövetség	A rézkígyó (4Móz 21,1-9)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten hazát készít népének: a kémek Kánaánban (5Móz 31,1-8; Józs 1,1-2,22)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		bűn, szabadítás, szabály, Tízparancsolat, szövetség, haza, Mózes, Kánaán, hálaadó imádság, következmény	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		A következő történetek korosztályi szintű ismerete: Izrael szabadulása Egyiptomból Egy kötött szövegű reggeli és esti imádság ismerete A Tízparancsolat rövidített változatának memoriter szintű ismerete A 2Móz 15,2 memoriter szintű ismerete Mózes személyének korosztályi szintű ismerete Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallás tanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret:
Előzetes tudás	A 2. évfolyamon tanult bibliai történetek Jézus Krisztusról. A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. Tapasztalati élmények a következőkről: veszteség, halál, együttműködés, mozgássérült, érték, büntudat, kisebbségi érzés, közösség, szegénység, nagyképűség.	15 óra +3 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A témakörhöz tartozó bibliai történetek és azok alapvető kortörténeti háttérének megismertetése. Pozitív és segítő attitűd kialakulásának segítése a sérült, beteg emberek iránt. Empátiára nevelés. Annak a tudatosítása és megerősítése, hogy Isten számára értékesek vagyunk és Ő tanítványául hív. Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztusnak hatalma van és Ő Úr a halálon és a betegségen is. Alázat fogalmának tisztázása és az alázatos attitűd kialakulásának segítése.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: a kapernaumi béna meggyógyítása (Mk 2,1-12)	Alapvető ismeretek a témakörhöz kapcsolódó bibliai történetekről és kortörténeti háttérükről. Tudja a saját szavaival megfogalmazni a következőket (tudjon példát is mondani rájuk): Mit jelent empatikusnak és segítőkésznek lenni egy sérült, beteg emberrel? Mit jelent értékesnek lenni Isten szemében Jézus Krisztusnak hatalma van. Jézus minden embert meglát és tanítványául hív. Mit jelent Jézus Krisztus tanítványának lenni? Milyen magatartást vár el Isten a tanítványaitól? Alázat. Az adott bibliai történetekhez tartozó érzelmek tudatosulása és azokra életszerű példák találása.	Környezet ismeret: Egészség-betegség. Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképességűek elfogadása, segítése (felebarát szerepe). Vizuális kultúra: A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, csodák, gyógyulások azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, információk rögzítése szöveg és kép segítségével. (fotó, film, egyszerű animáció, rajz, stb.)
Isten közösséget formál	Együttműködöm másokkal (A kapernaumi béna meggyógyítása)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: Jairus lányának feltámasztása (Lk 8,40-56)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: veszteség (Jairus lányának feltámasztása)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megment: Zákeus története (Lk 19,1-10)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Ami miatt értékes vagyok (Zákeus története)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Változni Istennel (Zákeus)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít, arról hogyan viselkedjünk másokkal (Mt 7,12; 25,31-46)		
Isten közösséget formál	Viselkedés a közösségben (Az aranyszabály, Mt 7,12)		
Bibliai történetek – Újszövetség	A farizeus és vámszedő (Lk 18,9-14)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: szégyen (A farizeus és a vámszedő)		
Bibliai történetek - Újszövetség	Multimédiás óra: Jézus gyógyításai		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	béna, halál, feltámasztás, értékes, arany szabály, tanítvány, farizeus, vámszedő, fügefafa, alázat
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	A következő történetek korosztályi szintű ismerete: A kapernaumi béna meggyógyítása Péter megtagadja Jézust A Mt 7,12 memoriter szintű ismerete A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Péter, Zákheus Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallás tanári munkaközössége határoz meg.

Tematikai egység		Élet az apostoli korban (Apostolok cselekedetei, levelek)	Órakeret: 4 óra
Előzetes tudás		Előzetes ismeretek a témakörhöz tartozó történetekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A témakör bibliai történeteinek ismertetése. Bevezetés az első gyülekezetek korába. Megtérés fogalmának tisztázása, Isten megtérésre hívogatásának pozitív hangvételű közvetítése.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Bevezetés az első gyülekezetek korába (korábbi ismeretek felidézése, bevezetés)	A témakörhöz tartozó bibliai történetek alapvető ismerete. Saját szavaival tudjon beszélni a következőkről: Megtérés Első gyülekezetek kora	Vizuális kultúra: Egy valós, vagy képzeletbeli jelenség számára plakát, szórólap tervezése, figyelemfelkeltése céljából.
Bibliai történetek – Újszövetség	A filippi börtönőr megtérése (ApCsel 16,11-40)		
Szabad órakeret	Mulimédiás óra - Pál apostol élete		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Megtérés, apostoli kor, Pál apostol, Filippi, missziói út	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		Saját szavaival tudja elmondani a filippi börtönőr megtérésének történetét. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallás tanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 10 óra
------------------	--	------------------

Előzetes tudás	Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. korábbi évfolyamon tanult bibliai ünnepi történetek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása, az Istennel való ünneplés lehetőségeire való rámutatás. Arra való rámutatás, hogy Jézus Krisztus megbocsát nekünk, ha megbánjuk a vétkeinket. Annak a tudatosítása, hogy Jézus Krisztus az Isten által megígért Szabadító.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ünnepi készülődés a karácsonyra	A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete. Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Tudja saját szavaival megfogalmazni a következőket: Jézus Krisztus a szabadító Jézus Krisztus feltámadt Pünkösd	Ének-zene: Ünnepi énekek. Környezetismeret: Az ünnepek jelentősége – mire emlékezünk keresztyén ünnepeinken? Milyen helyi gyülekezeti hagyományokról tudunk?
Jézus útkészítője: Keresztelő János (Lk 1,5-25. 57-66)		
Isten megígéri a Szabadítót (1Móz 3,15)		
A beteljesedett ígért: Simeon és Anna találkozása Jézussal (Lk 2,21-40)		
Ünnepi készülődés a húsvétra		
Péter megtagadja Jézust (Mk 14,26-31; 14,66-72)		
Péter találkozása a feltámadt Jézussal (Jn 21,15-19)		
Ünnepi készülődés a pünkösdre (szabad órakeret 1 óra)		
Péter és János az Ékes kapuban gyógyít (ApCsel 3,1-10)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, útkészítő, Keresztelő János, Szabadító, Simeon és Anna, tagadás, Pünkösd, Péter és János	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	Keresztelő János személyének korosztályi szintű ismerete. Tudja azt, hogy mit ünneplünk pünkösdkor. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 9

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54

Helyi sajátosságok óraszám: 9 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	
------------------	--	--

Előzetes tudás		Korábbi évfolyamon tanultak a témáról. Élmények a református gyülekezetről.	Órakeret: 14 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. Az adott település/megye (egyházmegye) református gyökereinek feltérképezése, honismereti, helytörténeti példák megismerése. Gyülekezeti szolgálattevők megismerése és szolgálati lehetőségek iránti érdeklődés felkeltése. A református ének-zenei ismeret gyarapítása. Tájékozódás és etikus viselkedés segítése a világhálón. A Biblia eredeti nyelveinek érdekes bemutatása, arra való rámutatás, hogy Isten minden népet a saját nyelvén is meg akar szólítani. (Bibliafordítások) Az Isten dicsőségére való éles fogalmának és lehetőségeinek megismertetése, bátorítás a tanulók által megélhető formák keresésére. Az „Egyedül Istené a dicsőség” reformátori alapelv és tartalmának megismertetése.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Kit és mit követek? Ideálok és példaképek	Tudjon példát mondani a településen, megyében (egyházmegyében) található református történeti emlékre vagy református ősré. A következő fogalmakat képes a saját szavaival értelmezni és példákat tud rá mondani: szolgálattevő, példakép, mit jelent Isten dicsőségére élni, etikus viselkedésmód az Interneten. Tudja azt, hogy a Biblia eredeti nyelvei a héber és a görög. Tudja, hogy ki fordította le először magyarra az egész Szentírást eredeti nyelvből.	Környezet ismeret: Kommunikáció, metakommunikáció, együttélés. (Magatartásformák, példák a helytelen és helyes viselkedésre. Együttélés a családban. Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.) Vizuális kultúra: Médiahasználat és érzelmi hatásai
Református keresztyénnek lenni	Szolgálattevők Isten uralma alatt		
Református keresztyénnek lenni	Gyökereink: Honismereti, helytörténeti példák		
Református keresztyénnek lenni	Egyedül Istené a dicsőség! (István intelmei, Szenczi Molnár Albert, Károli Gáspár)		
Isten közösséget formál	Énekeljünk az Úrnak! (s		
Isten utat mutat a mindennapokban	Nézelődöm a világhálón (szabad órakeret +1 óra)		
Isten szól hozzánk	Isten Igéje minden népet megszólít. Bibliafordítások		
Isten szól hozzánk	Isten uralma alatt élek (évváró óra)		
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	példakép, szolgálattevő, egyházközség, szolgálat, egyházmegye, bibliafordítások, Szenczi Molnár Albert, Károli Gáspár, Soli Deo Gloria (Egyedül Istené a dicsőség)
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	Károli Gáspár személyének és munkásságának korosztályszintű ismerete. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.

Tematikai egység	Bírák kora	Órakeret:
Előzetes tudás	Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Tapasztalati élmények	11 óra + 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és azok alapszintű kortörténeti háttérének megismertetése. Arra való rámutatás, hogy Isten betartja ígéreteit. Az ígéret beteljesítése, hogy hazát adott népének. A témakörhöz tartozó bírák történeteinek keresztül bemutatni Isten emberek cselekedetein át megnyilvánuló szabadítását. Bibliai személyek életpéldáján át rámutatni Isten egyéni életekben megnyilvánuló szabadítására. Ezeket keresztül erősíteni a nehéz élethelyzetekben megnyilvánuló Istenbe vetett bizalmat. Isten uralma alatt való élés lehetőségeinek a bemutatása és ennek vonzó életpéldává tétele.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten népe hazát kap: a honfoglalás (Józs 3; 6)	Környezet ismeret: Kommunikáció, metakommunikáció. Vizuális kultúra: A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív (Gedeon) és negatív
Bibliai történetek – Ószövetség	Gedeon története (Bír 6-7)	
Bibliai történetek – Ószövetség	Ruth története (Ruth 1-4)	
Szabad órakeret	Hogyan szólít meg Isten? (elhívás) 1 óra	
Bibliai történetek – Ószövetség	Sámuel elhívása (1Sám 3,1-21)	
Biblia történetek - Ószövetség	Kreatív óra – Gedeon története	
Bibliai történetek - Ószövetség	Kreatív óra – Sámuel története	

			hősök megjelenít ésének technikái, az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	honfoglalás, haza, bíra, Gedeon, Ruth, Sámuel, próféta, elhívás		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	A Bír 8,23 és 1Sám 16,7b memoriter szintű ismerete. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.		

Tematikai egység		Egységes királyság kora	Órakeret:
Előzetes tudás		Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Tapasztalati élmények	14 óra + 3 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése. Tapasztalati élmények tudatosítása a következő területeken: barátság, hatalom és hatalmaskodás, irgalmasság, felelősségvállalás, igazságosság, bölcsesség. A barátság érzelmi világának feltérképezése és a társas kapcsolatok helyes kezelésére, a társas kapcsolatokban való konfliktusok megoldására való nevelés. Kritikai érzék fejlesztése és erkölcsi ítéelőképesség fejlesztése.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Saul királysága (1Sám 8,1-10,8)	A tanuló: megismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. Képes a saját szavaival megfogalmazni és példákat mondani a következőkre: a király feladata, barátság, igazságosság, felelősség, bölcsesség, hatalmaskodás. Felelősséget vállal a rá bízott feladat elvégzéséért.	Életvitel: A közösségért végzett munka a királyok korában és a mi korunkban (család, gyülekezet, iskola).
Bibliai történetek – Ószövetség	Dávid királlyá választása (1Sám 16)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Dávid és Góliát (1Sám 17,26-58)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Saul és Dávid (1Sám 18,6-14; 19,1-10)		
Isten közösséget formál	Barátom van (Dávid és Jonatán, 1Sám 20)		

Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan élek a hatalmammal? (Dávid megkíméli Saul életét, 1Sám 26)		Környezet ismeret: Életközösség (Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben.)
Bibliai történetek – Ószövetség	Salamon bölcsessége (1Kir 3, 5-15)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Kiért, miért vagyok felelős? (Salamon bölcsességet kér Istentől, 1Kir 3,5-15)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mi az igazságos? (Salamon bölcs ítélete, 1Kir 3,16-28)		
Bibliai történetek - Ószövetség	Kreatív óra (1 óra) Dávid és Góliát		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Király, barátság, királyság kora, hatalom, Dávid menekülése, bölcsesség, igazságosság, ítélet	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: Dávid és Góliát, Salamon bölcsességet kér. A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Saul, Dávid, Salamon Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret:
Előzetes tudás	A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. Tapasztalati élmények a következőkről: halál, gyülekezeti szokások, közösség, személyválogatás, másokért való imádság.	14 óra +4 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A témakörhöz tartozó bibliai történetek és azok alapvető kortörténeti háttérének megismertetése. Az adakozás, közösség, alázat tapasztalati háttérének tudatosítása. A példázatok fogalmának tisztázása, a témakörhöz tartozó példázatok jelentésének közvetítése a tanulók számára érthető módon. Adakozásra, hálááldozatra nevelés. Alázatosságra nevelés. Közbenjáró imádság fogalmának tisztázása és a közbenjáró imádság gyakorlatának megismertetése. Isten hívogató szavának közvetítése a tanuló számára.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus csodát tesz: Lázár feltámasztása (Jn 11,1-44)	A tanuló: megismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és azok alapvető kortörténeti háttérét. felismeri és tiszteletben tartja a közösségben élés szabályait. példát tud mondani és meg tudja fogalmazni saját szavaival a következőket: példázat, adakozás, csoda, közbenjáró ima, alázat.	Környezet ismeret: Az emberi kommunikáció: beszéd, testbeszéd. Magatartási formák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben a Jézusi mérce szerint. Vizuális kultúra: Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerése.
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: Az özvegyasszony két fillére (Mk 12,41-44; Mt 6,1-4)		
Szabad órakeret	Adakozás (1 óra)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A mustármag példázata (Mt 13,31-32)		
Isten közösséget formál	Közösségben élek (Bevezető óra a következő két témához)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Elsőnek vagy utolsónak lenni: Példázat a főhelyekről (Lk 14,7-14)		
Isten közösséget formál	Elsőnek vagy utolsó lenni: A Zebedeus fiak kérése (Mk 10,35-45)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A nagy vacsora példázata (Lk 14,15-24)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A közbenjáró ima (A kapernaumi százados szolgájának meggyógyítása, Lk 7,1-10)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A közbenjáró ima (Péter szabadulása a börtönből, ApCsel 12,6-19)		
Bibliai történetek - Újszövetség	Kreatív óra – A mustármag példázata		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Adakozás, alázat, példázat, hálaadás, közbenjárás, Isten hívogatása, gyógyítás.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		A mustármag példázatának korosztályi szintű ismerete. Mt 11,28 memoriter szintű ismerte. Kötött szövegű temploma bemenetelkor és kijövetelkor mondott imádság memoriter szintű ismerte. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének	

	ismerete, amelyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.
--	---

Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás	Ünnepekkel kapcsolatos korábbi élmények, tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. Virágvasárnap és áldozócsüdtörtök fogalmának, és az ünnephez kapcsolódó történetek megismertetése. Az ünnepi hangulat megéreztetése és megalapozása, az Istennel való ünneplés lehetőségeire való rámutatás. Arra való rámutatás, hogy a szavaink az indulatainkból fakadnak. Önismeretre, önfegyelemre való nevelés az indulatokban és a szavak terén.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Készülődés a karácsonyra	A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete. Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. A tanuló példákat tud mondani és meg tudja fogalmazni a következőket: indulat, hamis tanúság, mennybemenetel, önfegyelem a szavak terén.	Életvitel: A közösségi tér együttes kialakítása (iskolai- és gyülekezeti terem dekorációja), a közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása. Vizuális kultúra: Tárgyalkotás, tárgyszervezés, díszítés, csomagolás – készülődés az ünnepre.
József adventje (Mt 1,18-25)		
Menekülés Egyiptomba (Mt 2,13-15)		
Jézus bevonul Jeruzsálembe (Mt 21,1-11)		
Készülődés a húsvétra		
Jézus pere (Mt 26,57-68; 27,1-2. 11-14)		
Indulataink és szavaink (Jézus pere)		
Jézus a zsidók királya. Jézus vagy Barabás? (Mt 27,15-26)		
Készülődés a pünkösdre		
Jézus mennybemenetele és eljövendő királysága (ApCsel 1,4-14)		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Advent, karácsony, virágvasárnap, húsvét, mennybemenetel ünnepe, pünkösd, Jézus pere, Jeruzsálem, Pilátus.
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	Tudja azt, hogy mit ünneplünk virágvasárnapon és áldozócsütörtökön, ismerje az ide tartozó történeteket. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, amelyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szóvegesen történik. A szóveges értékelés arra vonatkozik, hogy az adott időszak során a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített vagy felzárkóztatásra szorul. A második évfolyam második félévében és minden további évfolyamon a hitoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szóveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről az iskola a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíti.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az iskolánk tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktátónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi óvodából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölcsan oktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölcsan oktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a hitoktátónak szem előtt kell ezt tartania.

A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.

Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.

Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a katechéta figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).

Az értékelés során a katechéta törekszik a pozitív hangvételű, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.

Az értékelés során a hitoktató objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

Iskolánk minden héten közös hétindító áhítattal kezdődik. A diákok részvétele ezen az alkalmon kötelező. A tanuló hét kezdő áhítatokon történő részvételét az osztályfőnök ellenőrzi és vezeti, melynek az eredményeit a félév végén történő osztályzás során a hitoktató figyelembe veheti. Ha a tanuló két osztályzat között áll, az áhítatokon rendszeresen részt vevő diákoknak (félévenként maximum két hiányzás vagy késés) javasolt a jobb osztályzat, míg a félévente legalább öt vagy több alkalommal mulasztó diákok esetében a hitoktató dönthet a kisebb osztályzat mellett. A hiányzások számába nem számít bele a betegség miatti igazolt mulasztás.

Függelék

A református hit- és erkölcstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott Református hit- és erkölcstan tankönyvjegyzék könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek hatályos jegyzéke hit- és erkölcstan helyi tanterv mellékleteként megtalálható.

INFORMATIKA

Helyi tantárgyi tanterv

1-2. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Szabadidős tevékenység óraterhére 1-2. évfolyamon

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	1	36	31	5
2.	1	36	31	5

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A tanterv minden évfolyamon teljes tanévre kiterjedő állandó – a számítógépterem férőhelyeihez igazodó csoportbontásban kerül megtartásra.

A tantárgyi ismeretek gyakorlati elsajátítása és alkalmazása indokolja és lehetővé teszi az elektronikus tankönyvek és segédanyagok (késztségfejlesztő-, tantárgyi oktató Cd-k, DVD-k stb.) rendszeres használatát.

A tanulói munka értékelése, a más tantárgyakhoz való tantárgyi integráció révén pedagógiai szempontból is hangsúlyt kap a csoportmunka.

Az informatika órákon megszerzett tudás és ismeretanyag a tantárgyi kapcsolódásokon túl kapcsolódik az iskola hagyományaihoz, értékeihez, mindennapi életéhez.

Az informatika tantárgy ismereteinek átadása és elsajátítása közben a tanulók folyamatosan találkoznak a Biblia és a református hit- és erkölccstan tanításaival, a keresztyén és ezen belül a református értékekkel.

A tanterv alkalmazásához szükséges személyi és tárgyi feltételek:

számítógépterem (1 tanuló/1 gép) Multimédiás számítógépek hálózatra kötve,
internetelérés, készségfejlesztő és oktató CD-k, e-book olvasók, e-bookok,
iskolai könyvtár,

Rendszergazda, a számítógépes hálózat és az eszközök üzemeltetéséhez, karbantartásához.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében kiadott (1.3 szabadon választható tantárgyak) Informatika tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Máténé Major Erzsébet

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

1. táblázat

1. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	4	+3	7
2. Alkalmazói ismeretek	10	+1	11
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8	+1	9
4. Infokommunikáció	4	0	4
5. Az információs társadalom	4	0	4
6. Könyvtári informatika	1	0	1
Évfolyam összesen	31	5	36

2. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	4	0	4
2. Alkalmazói ismeretek	10	+3	13
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8	+2	10
4. Infokommunikáció	4	0	4
5. Az információs társadalom	4	0	4
6. Könyvtári informatika	1	+0	1
Évfolyam összesen	31	5	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanternv kiegészítésére biztosított órákeret felhasználása

1. évfolyam:	Szabad órákeret:	5
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Az informatikai eszközök használata	A számítógép kezelésének begyakorlása.	2
	A billentyűzet és az egér használatának begyakorlása	1
2. Alkalmazói ismeretek	Vallási témájú kép készítése.	1
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	A tanult ismeretek gyakorlása	1
Összesen:		5

2. évfolyam:	Szabad órákeret:	5
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
2. Alkalmazói ismeretek	Vallási témájú animáció készítése.	3

3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	A tanult ismeretek gyakorlása	2
	Összesen:	5

Az informatika tantervben a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeit így rövidítettük: Magyar nyelv és irodalom = Ma, Idegen nyelvek = Idny, Matematika = Mat, Ember és társadalom = ETá, Ember és természet = ETe, Földünk-környezetünk (Környezetismeret) = Kö, Művészetek = Mű, Informatika = Inf, Életvitel és gyakorlat = Égy, Testnevelés és sport = Te, Erkölcstan = Er

A tananyag tartalmához és a tanulói tevékenységekhez közvetlenül kapcsolódó kulcskompetenciákat, illetve kiemelt fejlesztési területeket/nevelési célokat az alábbi rövidítésekkel tüntettük fel a táblázatban:

AnyK = anyanyelvi kommunikáció, IdK = idegen nyelvi kommunikáció, MatK = matematikai kompetencia, TerT = természettudományos és technikai kompetencia, DigK = digitális kompetencia, HÖT = hatékony, önálló tanulás, SzoÁ = szociális és állampolgári kompetencia, VáK = kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia, EszK = esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség

Er = Erkölcstan nevelés, NemH = nemzeti öntudat, hazafias nevelés, ÁD = állampolgárságra, demokráciára nevelés, ÖT = önismeret és társas kultúra, Csa = családi életre nevelés, TeLe = testi és lelki egészségre nevelés, FelÖ = felelősségvállalás másokért, önkéntesség, FeKö = fenntarthatóság, környezettudatosság, Pá = pályorientáció, GaP = gazdasági, pénzügyi nevelés, Mé = médiatudatosságra nevelés, TanT = a tanulás tanítása.

1. osztály

1. Az informatikai eszközök használata : 7 óra

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Ismerkedés az informatikai környezettel. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás, programok futtatása.

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Ismerkedés az adott informatikai környezettel.	Az informatika-terem használatának szabályai, a számítógép üzemeltetése, balesetvédelmi tudnivalók. A számítógép fő részei, perifériái.	Ismerkedés az informatikai környezettel. A számítógéppel „párbeszéd” ismert programok segítségével. Programok indítása, futtatása, a menüpontok felfedezése és használata.	Ma, Mat, Kö, Idny, Mű TeLe, FeKö ErN, TanT, DigK
A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás ismert programokon keresztül	A billentyűzet és az egér használata.	Egyszerű készségfejlesztő szoftverek megismerése, didaktikai célú játékok, multimédia oktatóprogramok használata.	
Alkalmazások kezelésének megismerése.	A jelek és a számítógép kapcsolata.	Gyakorlás az ismert szoftverekkel, a felhasználói felület kezelése, a jelek/ikonok	

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
		értelmezése, csoportosítása. A hálózati bejelentkezés gyakorlása.	

2. Alkalmazói ismeretek: 11 óra

2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Egyszerű, rajzos dokumentumok, zenés alkalmazások, animációk készítése. Az alkalmazói környezet használata.

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése. A rajzeszközök megfelelő használata	Egyszerű szövegíró/szerkesztő és rajzoló program kiválasztása, elindítása. Rövid szöveges dokumentum készítése. A szöveg begépelése, javítása. Egyszerű rajzok, ábrák elkészítése.	A választott szövegszerkesztő- és rajzoló program alapszintű kezelése: a legfontosabb elemek, funkciók, megismerése, kiválasztása. Kreatív alkotás a számítógéppel: egyszerű rajzos dokumentumok készítése, „kép- és betűnyomdák” segítségével. Személyes dokumentumok létrehozása (pl. füzetcímké, képes meghívó).	Ma, Kö, Mű, Égy AnyK, EszK TanT, SzoÁ, EszK, ÖT
Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata	Zenék meghallgatása, animációk megtekintése, készítése. Zenefelvétel és meghallgatás.	Médialejátszó alkalmazása. Dallamok, animációk tervezése, kreatív szoftverek kipróbálása. Egyszerű animációs technikával mozgókép készítése.	
A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata	A rajzos dokumentum nyomtatása.	Az iskolai és mindennapi élethez kapcsolódó tematikus rajzok, szövegek készítése. A dokumentumok mentése és nyomtatása segítségével.	

2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Az adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés alapjainak megismerése. Ismerkedés néhány közhasznú információforrással.

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
A környezetünkben lévő személyek, tárgyak jellemzőinek kiválasztása, rögzítése	Adatok gyűjtése, értelmezése.	Mindennapi adatok gyűjtése és lejegyzése (szöveggel, számmal, rajzzal), különféle szempontok alapján.	Mat, Ma, Kö AnyK, matK, DigK
Adatok csoportosítása, értelmezése	Adatok csoportosítása és feldolgozása: keresés és rendezés.	Ötletek gyűjtése az önálló információszerzéshez. Az adatok csoportosítása, válogatása, rendezése. Adatkeresés, információgyűjtés a rendelkezésre álló adathalmazból.	ErN, GaP, VáIK, ÁD
Néhány közhasznú információforrás megismerése	Egyes közhasznú információforrások, mindennapi adatbázisok bemutatása, megismerése.	Közös információkeresés (pl. TV-műsor, moziműsor, tudakozó, telefonkönyv, teletext, gyermeklexikonok)	

3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel: 9 óra

3.1. Probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: A számítógépes problémamegoldás tervezésének, megvalósításának alapjai. Algoritmusok megismerése, technógrafika készítése.

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel	Az információ különféle megjelenési formái. A mindennapi életben előforduló információs jelek, szimbólumok.	Információgyűjtés változatos forrásokból. Az információ kifejezése többféle módon: beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel, mozgással stb.	Kö, Mat, Te, Égy, Mű AnyK, MatK, TerK
Az algoritmus hétköznapi fogalmának megismerése.	Mindennapi folyamatok megbeszélése, értelmezése.	Ismert folyamatok, cselekvések lépésekre bontása, egyszerű lejegyzetelése szöveggel, rajzzal.	TanT, Er
Problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan	Egyszerű problémára megoldási javaslatok megfogalmazása, a problémamegoldás gyakorlása informatikai eszközökkel.	A pedagógus által felvetett problémához gyűjtőmunka: Milyen informatikai eszközt érdemes használni? Megoldási terv készítése segítséggel. A terv és a megvalósítás összehasonlítása.	

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Ábra készítése technógrafikával.	A technógrafika alapfogalmai. Egyszerű ábra rajzolása.	Egy választott algoritmus rajzos megvalósítása Logo-környezetben.	

3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Mindennapi tevékenységek algoritmizálható részeinek megfogalmazása. Egyszerű fejlesztőrendszer használata.

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása	Mindennapi algoritmusok elemzése, készítése. Az algoritmus adatai. Az informatikai környezet algoritmusai. Algoritmusok a számítógépen.	A mindennapi élet algoritmusainak felismerése, megfogalmazása, egyszerű lejegyzése és/vagy eljátszása. („Robotjátékok”) Egyes algoritmusok kipróbálása, az utasítások változtatásának megfigyelése.	Ma, Mat, Te, Egy MatK, DigK, HÖT, TerT, EszK TeLe, FeKö, TanT
Egy egyszerű automata elvű fejlesztő rendszer használata	A fejlesztőrendszer alaputasításainak megismerése. Algoritmusok kipróbálása. Sorrend, részek kapcsolata.	Alkotás a korosztálynak megfelelő fejlesztőrendszer segítségével. Egyszerű ábrák tervezése, megrajzolása (pl. a teknőc háza). Programírás: az algoritmus végrehajtása a számítógépen, az eredmény értelmezése.	

3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Hétköznapi modellek tanulmányozása

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
A tanuló által a hétköznapiakban használt modell vizsgálata eltérő paraméterekkel	Az algoritmusokban használt adatok értelmezése. Paraméterek használatának bemutatása.	Az algoritmusban használt adatok kigyűjtése. Az adatok változtatásának kipróbálása segítséggel, a hatás megfigyelése, a változások nyomon követése az adott fejlesztőrendszer használatával.	Mat, Kö VálK TanT

4. Infokommunikáció: 4 óra

4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Információk hatékony keresésének megismerése

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazása	Információk keresése, pontos kérdések megfogalmazása.	Szituációs játék az információ adása-vétele kapcsán. Kérdések feltétele adott információ megszerzéséhez.	Ma, Er AnyK, SzoÁ, VálK,
Irányított információkeresés	Információközlő rendszerek bemutatása. Keresőrendszerek megfigyelése.	Információszerzés az interneten, a pedagógus által irányított keresés segítségével. A megtalált információ közös értelmezése.	NemH, ÁD, Pá

4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Az infokommunikáció előnyeinek és veszélyeinek megismerése

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Az elterjedt infokommunikációs eszközök lehetőségeinek és kockázatainak megismerése	Információ küldése és fogadása a digitális technika segítségével. A digitális kommunikáció eszközei, lehetőségei.	Beszélgetés a hagyományos és virtuális világ jellemzőiről, eltéréseiről, a kommunikációt segítő technikai eszközökről, módszerekről (pl. mobiltelefon, chat, e-mail, blog), használatuk szabályairól és veszélyeiről. E-mail küldése.	Ma, Er AnyK, SzoÁ ErN, ÖT, FeKö, Mé

4.3. Média-informatika

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: A digitális média lehetőségeinek megismerése

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Az informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismerése	A digitális média lehetőségei, eszközei (közösségi portálok, interaktív média, e-könyv)	Ismerkedés a digitális média lehetőségeivel, bemutatás, elemzés. Digitális reklámok fajtáinak megtekintése, az online veszélyek megbeszélése, a segítségkérés lehetőségei.	Ma, Mű SzoÁ, DigK ErN, TeLe, Mé

5. Az információs társadalom: 4 óra

5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Felkészítés a személyes információk használatára

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
A személyi információk és személyes adatok fogalmának megismerése	Személyes adataink fogalma. Internetes adatgyűjtés, kérdőívek, közösségi oldalak.	Szituációs játékok adatgyűjtésre és -közlésre. Mit adhatunk meg és mit nem az interneten?	Er, Égy AnyK, VálK, HÖT
A netikett alapjainak megismerése	Az internethasználat szabályai, illemtana. Helyes viselkedés a kommunikáció során.	Szituációs játék és vita az internethasználat illemtanáról, jó és rossz példák gyűjtése.	ÖT, NemH, GaP, TeLe, Mé

5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Az elektronikus ügyintézés, vásárlás feltételeinek és biztonságának alapszintű megismerése

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Elektronikus szolgáltatások tanulóknak. Digitális napló, e-ellenőrző. Vásárlás, megrendelés a neten.	Népszerű, gyerekeknek szóló honlapok közös meglátogatása. Beszélgetés a netes ügyintézés előnyeiről. Regisztráció bemutatása, szabályainak megbeszélése.	ETá, Ete DigK, SzoÁ GaP, FelÖ, Mé

6. Könyvtári informatika: 1 óra

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: A tanulók könyvtárhasználati műveltségének fejlesztése, a könyvtári információkeresés lehetőségeinek megismerése

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében való eligazodás	Az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezete. Főbb állományrészek a dokumentumok tartalmának és használati sajátosságainak megfelelően.	Tájékozódás a könyvtárban a feliratok segítségével. Könyvek keresése segítséggel, majd önállóan a szabadpolcon szerző, cím és téma szerint.	Ma, Ete, Etá, Kö, Mú, Er AnyK, IdK, HÖT ErN, NemH, ÁD, TanT
A könyvtárak alapszolgáltatásainak ismerete, a használat szabályainak betartása	A könyvtár szolgáltatásai, használati szabályai (kölcsonzés, helyben használat), viselkedési normák. A könyvtári keresés algoritmusa.	Beiratkozás, kölcsönzés. A könyvtári helyes viselkedés megbeszélése példák alapján.	
Elterjedt dokumentumtípusok formai, tartalmi jellemzőinek megismerése, megkülönböztetése, használatuk alapjai.	A főbb dokumentumtípusok (könyv, folyóirat, audiovizuális és elektronikus ismerethordozók) jellemzői (a használatukhoz szükséges eszközök bemutatásával). A különböző médiumok szerepe az ismeretszerzésben. Szépirodalmi (mese, regény, vers) és ismeretterjesztő művek megkülönböztetése.	Azonos tantárgyi témákról szóló különböző információhordozók keresése. A kiválasztott ismerethordozók összehasonlítása.	
A források azonosító adatainak megállapítása	Segédkönyvek: lexikon, szótár, enciklopédia. Főbb jellemzőik, a tájékozódásban betöltött szerepük. Felfedező keresés az életkornak megfelelően, tantárgyi témákban.	Tájékoztató feladatok megoldása, tények, adatok keresése az életkori sajátosságoknak megfelelő segédkönyvekben, elektronikus adathordozókon, illetve az interneten.	

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
		A kiválasztott dokumentum tartalmának és főbb azonosítási adatainak megállapítása, feljegyzése.	

osztály

1. Az informatikai eszközök használata : 4 óra

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Ismerkedés az informatikai környezettel. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás, programok futtatása.

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Ismerkedés az adott informatikai környezettel.	Az informatika-terem használatának szabályai, a számítógép üzemeltetése, balesetvédelmi tudnivalók. A számítógép fő részei, perifériái.	Ismerkedés az informatikai környezettel. A számítógéppel „párbeszéd” ismert programok segítségével. Programok indítása, futtatása, a menüpontok felfedezése és használata.	Ma, Mat, Kö, Idny, Mű TeLe, FeKö ErN, TanT, DigK
A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás ismert programokon keresztül	A billentyűzet és az egér használata.	Egyszerű készségfejlesztő szoftverek megismerése, didaktikai célú játékok, multimédia oktatóprogramok használata.	
Alkalmazások kezelésének megismerése.	A jelek és a számítógép kapcsolata.	Gyakorlás az ismert szoftverekkel, a felhasználói felület kezelése, a jelek/ikonok értelmezése, csoportosítása. A hálózati bejelentkezés gyakorlása.	

2. Alkalmazói ismeretek: 13 óra

2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Egyszerű, rajzos dokumentumok, zenés alkalmazások, animációk készítése. Az alkalmazói környezet használata.

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése. A rajzeszközök megfelelő használata	Egyszerű szövegíró/szerkesztő és rajzoló program kiválasztása, elindítása.	A választott szövegszerkesztő- és rajzoló program alapszintű kezelése: a legfontosabb elemek,	Ma, Kö, Mű, Égy AnyK, EszK

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
	Rövid szöveges dokumentum készítése. A szöveg begépelése, javítása. Egyszerű rajzok, ábrák elkészítése.	funkciók, megismerése, kiválasztása. Kreatív alkotás a számítógéppel: egyszerű rajzos dokumentumok készítése, „kép- és betűnyomdák” segítségével. Személyes dokumentumok létrehozása (pl. füzet címke, képes meghívó).	TanT, SzoÁ, EszK, ÖT
Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata	Zenék meghallgatása, animációk megtekintése, készítése. Zenefelvétel és meghallgatás.	Médialejátszó alkalmazása. Dallamok, animációk tervezése, kreatív szoftverek kipróbálása. Egyszerű animációs technikával mozgókép készítése.	
A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata	A rajzos dokumentum nyomtatása.	Az iskolai és mindennapi életéhez kapcsolódó tematikus rajzok, szövegek készítése. A dokumentumok mentése és nyomtatása segítségével.	

2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Az adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés alapjainak megismerése. Ismerkedés néhány közhasznú információforrással.

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
A környezetünkben lévő személyek, tárgyak jellemzőinek kiválasztása, rögzítése	Adatok gyűjtése, értelmezése.	Mindennapi adatok gyűjtése és lejegyzése (szöveggel, számmal, rajzzal), különféle szempontok alapján.	Mat, Ma, Kö AnyK, matK, DigK
Adatok csoportosítása, értelmezése	Adatok csoportosítása és feldolgozása: keresés és rendezés.	Ötletek gyűjtése az önálló információszerzéshez. Az adatok csoportosítása, válogatása, rendezése. Adatkeresés, információgyűjtés a rendelkezésre álló adathalmazból.	ErN, GaP, VáK, ÁD

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Néhány közhasznú információforrás megismerése	Egyes közhasznú információforrások, mindennapi adatbázisok bemutatása, megismerése.	Közös információkeresés (pl. TV-műsor, moziműsor, tudakozó, telefonkönyv, teletext, gyermeklexikonok)	

3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel: 10 óra

3.1. Probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: A számítógépes problémamegoldás tervezésének, megvalósításának alapjai. Algoritmusok megismerése, technőcgrafika készítése.

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel	Az információ különféle megjelenési formái. A mindennapi életben előforduló információs jelek, szimbólumok.	Információgyűjtés változatos forrásokból. Az információ kifejezése többféle módon: beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel, mozgással stb.	Kö, Mat, Te, Égy, Mű AnyK, MatK, TerK TanT, Er
Az algoritmus hétköznapi fogalmának megismerése.	Mindennapi folyamatok megbeszélése, értelmezése.	Ismert folyamatok, cselekvések lépésekre bontása, egyszerű lejegyzetelése szöveggel, rajzzal.	
Problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan	Egyszerű problémára megoldási javaslatok megfogalmazása, a problémamegoldás gyakorlása informatikai eszközökkel.	A pedagógus által felvetett problémához gyűjtőmunka: Milyen informatikai eszközt érdemes használni? Megoldási terv készítése segítséggel. A terv és a megvalósítás összehasonlítása.	
Ábra készítése technőcgrafikával.	A technőcgrafika alapfogalmai. Egyszerű ábra rajzolása.	Egy választott algoritmus rajzos megvalósítása Logo-környezetben.	

3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Mindennapi tevékenységek algoritmizálható részeinek megfogalmazása. Egyszerű fejlesztőrendszer használata.

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Egyszerűbb algoritmusok felismerése,	Mindennapi algoritmusok elemzése, készítése. Az algoritmus adatai.	A mindennapi élet algoritmusainak felismerése, megfogalmazása,	Ma, Mat, Te, Égy

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
megfogalmazása, végrehajtása	Az informatikai környezet algoritmusai. Algoritmusok a számítógépen.	egyszerű lejegyzése és/vagy eljátszása. („Robotjátékok”) Egyes algoritmusok kipróbálása, az utasítások változtatásának megfigyelése.	MatK, DigK, HÖT, TerT, EszK TeLe, FeKö, TanT
Egy egyszerű automata elvű fejlesztő rendszer használata	A fejlesztőrendszer alaputasításainak megismerése. Algoritmusok kipróbálása. Sorrend, részek kapcsolata.	Alkotás a korosztálynak megfelelő fejlesztőrendszer segítségével. Egyszerű ábrák tervezése, megrajzolása (pl. a teknőc háza). Programírás: az algoritmus végrehajtása a számítógépen, az eredmény értelmezése.	

3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Hétköznapi modellek tanulmányozása

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
A tanuló által a hétköznapiakban használt modell vizsgálata eltérő paraméterekkel	Az algoritmusokban használt adatok értelmezése. Paraméterek használatának bemutatása.	Az algoritmusban használt adatok kigyűjtése. Az adatok változtatásának kipróbálása segítséggel, a hatás megfigyelése, a változások nyomon követése az adott fejlesztőrendszer használatával.	Mat, Kö VálK TanT

4. Infokommunikáció: 4 óra

4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Információk hatékony keresésének megismerése

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazása	Információk keresése, pontos kérdések megfogalmazása.	Szituációs játék az információ adása-vétele kapcsán. Kérdések feltétele adott információ megszerzéséhez.	Ma, Er AnyK, SzoÁ, VálK,
Irányított információkeresés	Információközlő rendszerek bemutatása. Keresőrendszerek megfigyelése.	Információszerzés az interneten, a pedagógus által irányított keresés segítségével.	NemH, ÁD, Pá

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
		A megtalált információ közös értelmezése.	

4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Az infokommunikáció előnyeinek és veszélyeinek megismerése

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Az elterjedt infokommunikációs eszközök lehetőségeinek és kockázatainak megismerése	Információ küldése és fogadása a digitális technika segítségével. A digitális kommunikáció eszközei, lehetőségei.	Beszélgetés a hagyományos és virtuális világ jellemzőiről, eltéréseiről, a kommunikációt segítő technikai eszközökről, módszerekről (pl. mobiltelefon, chat, e-mail, blog), használatuk szabályairól és veszélyeiről. E-mail küldése.	Ma, Er AnyK, SzoÁ ErN, ÖT, FeKö, Mé

4.3. Médiainformatika

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: A digitális média lehetőségeinek megismerése

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Az informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismerése	A digitális média lehetőségei, eszközei (közösségi portálok, interaktív média, e-könyv)	Ismerkedés a digitális média lehetőségeivel, bemutatás, elemzés. Digitális reklámok fajtáinak megtekintése, az online veszélyek megbeszélése, a segítségkérés lehetőségei.	Ma, Mű SzoÁ, DigK ErN, TeLe, Mé

5. Az információs társadalom: 4 óra

5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Felkészítés a személyes információk használatára

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
A személyi információk és személyes adatok fogalmának megismerése	Személyes adataink fogalma. Internetes adatgyűjtés, kérdőívek, közösségi oldalak.	Szituációs játékok adatgyűjtésre és -közlésre. Mit adhatunk meg és mit nem az interneten?	Er, Égy AnyK, VálK, HÖT
A netikett alapjainak megismerése	Az internethasználat szabályai, illemtana. Helyes viselkedés a kommunikáció során.	Szituációs játék és vita az internethasználat illemtanáról, jó és rossz példák gyűjtése.	ÖT, NemH, GaP, TeLe, Mé

5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: Az elektronikus ügyintézés, vásárlás feltételeinek és biztonságának alapszintű megismerése

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Elektronikus szolgáltatások tanulóknak. Digitális napló, e-ellenőrző. Vásárlás, megrendelés a neten.	Népszerű, gyerekeknek szóló honlapok közös meglátogatása. Beszélgetés a netes ügyintézés előnyeiről. Regisztráció bemutatása, szabályainak megbeszélése.	ETá, Ete DigK, SzoÁ GaP, FelÖ, Mé

6. Könyvtári informatika: 1 óra

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai: A tanulók könyvtárhasználati műveltségének fejlesztése, a könyvtári információkeresés lehetőségeinek megismerése

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
Az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében való eligazodás	Az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezete. Főbb állományrészek a dokumentumok tartalmának és használati sajátosságainak megfelelően.	Tájékozódás a könyvtárban a feliratok segítségével. Könyvek keresése segítséggel, majd önállóan a szabadpolcon szerző, cím és téma szerint.	Ma, Ete, Etá, Kö, Mű, Er AnyK, IdK, HÖT ErN, NemH, ÁD, TanT
A könyvtárak alapszolgáltatásainak ismerete, a használat szabályainak betartása	A könyvtár szolgáltatásai, használati szabályai (kölcsonzás, helyben használat), viselkedési normák. A könyvtári keresés algoritmusa.	Beiratkozás, kölcsönzés. A könyvtári helyes viselkedés megbeszélése példák alapján.	
Elterjedt dokumentumtípusok formai, tartalmi jellemzőinek megismerése, megkülönböztetése, használatuk alapjai.	A főbb dokumentumtípusok (könyv, folyóirat, audiovizuális és elektronikus ismerethordozók) jellemzői (a használatukhoz szükséges eszközök bemutatásával). A különböző médiumok szerepe az ismeretszerzésben. Szépirodalmi (mese, regény, vers) és ismeretterjesztő	Azonos tantárgyi témákról szóló különböző információhordozók keresése. A kiválasztott ismerethordozók összehasonlítása.	

Témakörök	Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódás
	művek megkülönböztetése.		
A források azonosító adatainak megállapítása	Segédkönyvek: lexikon, szótár, enciklopédia. Főbb jellemzőik, a tájékozódásban betöltött szerepük. Felfedező keresés az életkornak megfelelően, tantárgyi témákban.	Tájékozódási feladatok megoldása, tények, adatok keresése az életkori sajátosságoknak megfelelő segédkönyvekben, elektronikus adathordozókon, illetve az interneten. A kiválasztott dokumentum tartalmának és főbb azonosítási adatainak megállapítása, feljegyzése.	

Követelmények a 2. évfolyam végén:

A tanuló

ismerje fel és nevezze meg a számítógép fő részeit. Legyen képes kezelni a billentyűzetet és az egeret, használatukkal a számítógéppel kommunikálni, és életkorának megfelelő oktatási célú programokkal tevékenykedni. Elakadás, hibaüzenet esetén tudjon segítséget kérni.

Ismerje a mindennapi életben leginkább elterjedt digitális eszközöket/adathordozókat, ezek funkcióit, alkalmazási területeit.

ismerje meg egy szövegszerkesztő és rajzoló szoftver alapvető szolgáltatásait, alkalmazásukkal tudjon egyszerű szöveges dokumentumot létrehozni, illetve ábrát, rajzot, illusztrációt készíteni.

legyen képes egyszerű, hétköznapi, illetve térbeli tájékozódási képességet fejlesztő algoritmusokat értelmezni, illetve végrehajtani. Tudjon technógrafikával egyszerű ábrát készíteni.

ismerje néhány infokommunikációs eszköz lehetőségét és a legelterjedtebb elektronikus szolgáltatásokat. legyen képes segítséggel információt keresni a világhálón, ismerje a netikett alapjait.

tudjon tájékozódni az iskolai könyvtár szabadpolcos állományában és innen dokumentumot választani. Legyen képes a választott dokumentum legfontosabb adatainak megnevezésére.

Ismerje az információhordozók mindennapi életben leggyakrabban használt típusait. Legyen képes olvasmányairól röviden, szóban beszámolni.

Kulcsfogalmak a 2. évfolyam végén:

Kommunikáció, jel, ikon, piktogram. Számítógép, képernyő (monitor), billentyűzet, eger, nyomtató, projektor, interaktív tábla, program, szoftver, fájl, mappa, hálózat, jelszó, multimédia, prezentáció.

Algoritmus, az információátvitel digitális eszközei, személyes adat, információ, e-mail, internet, honlap, portál, link, keresőprogram, számítógép-függőség.

Könyvtár, katalógus, olvasójegy, e-könyv

A tanulók értékelése

A tanulók tanórai munkájának értékelése folyamatos, rendszeres legyen. Minden esetben törekedjünk a tanulók önállóan vagy közösen végzett feladatainak szóbeli értékelésére, dicséretére. A tanórai munka szóbeli, összegző értékelése lehetőleg sose maradjon el, hiszen az eredmények ismerete, a pozitív megerősítés rendkívül motiváló hatású.

Bár a kisiskolások a tanórai játékos, korosztályhoz illő tevékenységek közben sok hasznos szakismeretet, új fogalmat is elsajátítanak, semmiképpen ne törekedjünk ezek definíciószerű felmondására, visszakérdezésére, pontos idézésére szóban vagy írásban. Ebben az életkorban még erőteljesebben kell érvényesülnie az informatika sokoldalú alkalmazhatóságának, gyakorlati jellegének. A továbbhaladás feltételeként ugyan nélkülözhetetlen egyes informatikai alapfogalmak megértése, ismerete (pl. a számítógép fő részei vagy a kezeléséhez szükséges tudnivalók), ezeknek ismeretét leginkább a gyakorlati alkalmazások során ellenőrizhetjük. Ha olyan feladatokat adunk, amelyek teljesítésekor a tanulók az IKT-eszközökkel tevékenykednek – információt gyűjtenek, kísérleteznek, saját ötleteik alapján alkotnak –, a legfontosabb fogalmak, tantárgyi ismeretek könnyen rögződnek, és a pedagógus számára a tevékenység megfigyelésével közvetlenül ellenőrizhetővé válnak.

Az önálló alkotásokat mindig értékeljük, az ügyes munkákat dicsérjük, és a többi tantárgyban megszokott módon jutalmazzuk. A tanulócsoporthal közösen legjobbnak ítélt produktumokat feltétlenül hasznosítsuk, például: faliújság, iskolaújság, iskolai dekoráció/plakát, kiállítás, honlap, pályázat stb. A tanórai tevékenység elismerésének igen hatékony módja az, ha a diákok látják az eredményt, a hatást: saját alkotásuk hasznosulása kapcsán megérik az informatika mindennapi életben való alkalmazásának fontosságát. Az értékelésbe vonjuk be a tanulókat: kritikai gondolkodásuk fejlesztéséhez nélkülözhetetlen, hogy egymás tanórai munkáját, alkotását megismerjék, és szavakba öntve véleményezhessék.

A belépő, új tantárgy első félévében nem ajánlott érdemjegyet adni, helyett rövid, szöveges értékelés írása javasolt, amelyben leginkább a tanulók ötleteit, ügyességét, kreativitását, órai aktivitását „díjazzuk” az egyes feladatok megoldása, alkotások elkészítése során. Ezt a megfontolást az is indokolja, hogy a tanulók előismeretei eltérőek: alkalmazói tudásuk attól is függ, hogy például rendelkeznek-e otthoni számítógéppel, illetve volt-e már módjuk másutt „számítógépezni”. (Az eltérő otthoni feltételek miatt kerülendők a számítógéppel megoldandó házi feladatok.) Az értékelés egyik fajtája tehát az IKT-eszközök segítségével elvégzett konkrét feladatok, alkotások (szöveg, rajz, animáció, zene, kép stb.), illetve könyvtárhasználati tevékenységek szóbeli megítélése.

A 2. évfolyam végén az iskola pedagógiai programjában meghatározott módon értékeljük. A szöveges értékelés vagy az adott érdemjegy a tanév során végzett időszakos ellenőrzések eredményein alapuljon. Tükrözze a tanuló egész évi tanórai munkáját (alkotásait, aktivitását, társaival való együttműködési képességét a csoportos feladatokban), valamint elsajátított ismereteinek szintjét és fejlődését is a megszerzett készségek-képességek terén. A továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretanyag tudását és az alapvető képességek elsajátítását feltétlenül várjuk el minden tanulótól, mert a felső tagozatos tantárgy erre a megszerzett tudásra épül.

A 21. századi pedagógiai értékelés egyik újdonsága a portfólió, amely az iskolai munkában a hosszabb időszakon át, céltudatosan gyűjtött dokumentumok összességét jelenti (internetes publikálás során e-portfóliónak is nevezik). Alsó tagozaton a tanulók számítógépes alkotásait egész tanéven át, névre szólóan összegyűjthetjük. Legjobb, ha erre egy név szerinti mappát készítünk a számítógépen, illetve az iskolai hálózat valamelyik alkönyvtárában. Ide kerülhetnek mentéssel a diákok évközi produktumai: szöveges dokumentumai, rajzai, fotói, filmjei, prezentációi stb. Az év végi értékelés során az egybegyűjtött anyag jó alapot szolgál a diákmunkák szemrevételezéséhez, összehasonlításához, majd – akár közösen történő – értékeléséhez. A mappa tartalmát a tanulók saját adathordozóikra elmenthetik, megőrizhetik,

családtagjaiknak is megmutathatják. A portfólióba más tantárgyak digitális alkotásai is bekerülhetnek: játékos feladatlapok, tudáspróbák, kiselőadások anyagai, szekennelt rajzok, képzőművészeti alkotások. A kiselőadások során tanúsított szorgalom és tevékenység, valamint a produktum külön jutalmazandó!

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A választott tankönyv

megfelelő feldolgozásban tartalmazza a szükséges ismeretanyagot;

adjon segítséget a gyakorlati munkához;

ösztönözze a további önálló ismeretszerzést és számítógépes munkát;

támogassa a csoportmunkát;

korosztálynak megfelelő nyelvezetű és stílusú legyen;

az ábrák és képek mennyisége, minősége és tartalma igazodjon a fejlesztési

követelményekhez;

változatos és többféle nehézségű feladatot tartalmazzon;

hardver- és szoftver független legyen;

megfelelően kezelje az informatika gyorsan változó részeit.

A tankönyvek kiválasztásának speciális elvei:

adjon segítséget a gyakorlati munkához,

ösztönözze a további önálló ismeretszerzést és számítógépes munkát,

sokféle nehézségű feladatot tartalmazzon,

hardver- és szoftver független legyen, vagy többféle lehetőséget mutasson be,

megfelelően kezelje az informatika gyorsan változó részeit.

Ajánlott szoftverek

Comenius Logo, Képszerkesztő, Sebran 1.49, Gcompris, Manószorozat oktatóprogramjai,

Puzzle játék, PC Peti 1.-4. oktatóprogram

Informatika
Helyi tantárgyi tanterv
3-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Szabadidős foglalkozás terhére szervezett foglalkozás a 3-4. évfolyamon

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
3.	1	36	31	5
4.	1	36	31	5

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A tanterv minden évfolyamon teljes tanévre kiterjedő állandó – a számítógépterem férőhelyeihez igazodó csoportbontásban kerül megtartásra.

A tantárgyi ismeretek gyakorlati elsajátítása és alkalmazása indokolja és lehetővé teszi az elektronikus tankönyvek és segédanyagok (kétségfejlesztő-, tantárgyi oktató Cd-k, DVD-k stb.) rendszeres használatát.

A tanulói munka értékelése, a más tantárgyakhoz való tantárgyi integráció révén pedagógiai szempontból is hangsúlyt kap a csoportmunka.

Az informatika órákon megszerzett tudás és ismeretanyag a tantárgyi kapcsolódásokon túl kapcsolódik az iskola hagyományaihoz, értékeihez, mindennapi életéhez.

Az informatika tantárgy ismereteinek átadása és elsajátítása közben a tanulók folyamatosan találkoznak a Biblia és a református hit- és erkölcsstan tanításaival, a keresztyén és ezen belül a református értékekkel.

A tanterv alkalmazásához szükséges személyi és tárgyi feltételek:

számítógépterem (1 tanuló/1 gép) Multimédiás számítógépek hálózatba kötve, internetelés, készségfejlesztő és oktató CD-k, e-book olvasók, e-bookok, iskolai könyvtár,

Rendszergazda, a számítógépes hálózat és az eszközök üzemeltetéséhez, karbantartásához.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. mellékletében kiadott (1.3 szabadon választható tantárgyak) Informatika tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakember, a helyi sajátosságokat kidolgozta Máténé Major Erzsébet

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

1. táblázat

3. évfolyam: Informatika

Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	4	+3	7
2. Alkalmazói ismeretek	10	+1	11
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8	+1	9
4. Infokommunikáció	4	0	4
5. Az információs társadalom	4	0	4
6. Könyvtári informatika	1	0	1
Évfolyam összesen	31	5	36

4. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	4	0	4
2. Alkalmazói ismeretek	10	+3	13
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8	+2	10
4. Infokommunikáció	4	0	4
5. Az információs társadalom	4	0	4
6. Könyvtári informatika	1	+0	1
Évfolyam összesen	31	5	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanternv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	5
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Az informatikai eszközök használata	A számítógép kezelésének begyakorlása.	2
	A billentyűzet és az egér használatának begyakorlása	1
2. Alkalmazói ismeretek	Vallási témájú kép készítése.	1
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	A tanult ismeretek gyakorlása	1
Összesen:		5

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	5
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
2. Alkalmazói ismeretek	Vallási témájú animáció készítése.	3
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	A tanult ismeretek gyakorlása	2
6. Könyvtári informatika	A tanult ismeretek rendszerezése	0
Összesen:		5

INFORMATIKA

1–4. évfolyam

Az alsó tagozatos informatikai fejlesztés során törekedni kell a témához kapcsolódó fogalmak korosztálynak megfelelő használatára, az informatikai eszközök működésének bemutatására, megértésére és alkotó felhasználására. Az informatikai környezettel való ismerkedés előtt célszerű megbeszélni a használatra vonatkozó elvárásokat, szabályokat. Az informatikai eszközök használata témakör fejlesztési feladatainak megvalósítása során ösztönözni kell a tervszerű alkalmazást, fel kell hívni a figyelmet az interaktív beavatkozások hatásainak megfigyelésére és értelmezésére.

Az alkalmazói ismeretek témakör feldolgozása során a dokumentumszerkesztés eljárásainak megismerésére, grafikai programok használatára, egyszerű rajzok készítésére, módosítására, a tantárgyi tartalom jellemzőinek kiválasztását és rögzítését követően a tartalomnak megfelelő szöveges, rajzos dokumentumok egyéni vagy csoportos készítésére, a korosztálynak megfelelő feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használatára kerül sor. A környezetünkben levő személyek, tárgyak jellemzőinek kiválasztását, rögzítését követően a tanulók értelmezik és csoportosítják az adatokat. Az információkezelés előkészítése érdekében közhasznú információforrásokat ismernek meg.

A készített alkotások alkalmasak a hitbeli elköteleződés kifejezésére.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör feldolgozása során a tanulók a tantárgyi tartalmakkal kapcsolatos, informatikai eszközökkel megoldható problémák megoldásában szereznek gyakorlatot. A problémamegoldás a hétköznapi tevékenységeket vagy egyéb folyamatokat különböző formában leíró algoritmusok értelmezésével, alkotásával, vizuális ábrázolásával fejleszthető.

A fejlesztés során cél, hogy a tanulók tanítói segítséggel olyan módszerekkel ismerkedjenek meg, amelyek különböző problémák megoldása során alkalmazhatók, legyenek képesek a probléma azonosítására és részekre bontására, a cél egyértelmű megfogalmazására, a feladat tervezésére, elvégzésére, ellenőrzésére.

Az infokommunikáció témakör feldolgozása során a tanulók a különböző kommunikációs formákat, azok funkcióit, hatásait ismerik meg. Napjainkban az információszerzés eszközei és a kommunikáció lehetőségei gyorsan változnak, ezért fontos, hogy a tanulók nyitottak legyenek a változásokra. A hatékony munkavégzés érdekében egyre nagyobb az igény a gyors és pontos információszerzésre, ennek érdekében egyre fontosabbá válik a korszerű eszközök megismerése és az eszközökkel megvalósítható funkciók hatékony alkalmazása. Az információszerzéssel és kommunikációval kapcsolatos műveletek körében a hagyományos eszközök mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak az elektronikus eszközök. Az alkalmazott eljárások során többféle eszköz és módszer megismerését kell biztosítani.

Az információszerzés, a médiahasználat és a kommunikáció során egyre hangsúlyosabb szerepet tölt be a világháló, ezért az internet felhasználási lehetőségeinek megismerése, az alapvető szabályok betartása, a lehetséges veszélyek megismerése, az életkori sajátosságoknak megfelelő konkrét információforrások ismerete és irányított használata kiemelt fontosságú. Elvárás, hogy a diákok az infokommunikációs eszközök használata során is tartsák be a keresztyén viselkedési normákat.

Az információs társadalom témakörben tanult ismeretek alkalmazása hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók tervszerűen, tudatosan alkalmazzák az információs társadalom eszközeit. Az informatikai eszközök használata közben a tanulók információkat keresnek, azokat egymással megosztják. Az információk kezelése közben fel kell hívni figyelmüket az adatok biztonságos kezelésére, fel kell készíteni őket a technikai vagy egyéb jellegű problémák kezelésére.

A tanulók a különböző céllal szerveződő közösségek tagjaiként hozzájárulnak a közösség építéséhez, az értékrend kialakításához. A közösségi munka során ösztönözni kell az önismeret fejlesztését, az alkotó, kreatív tevékenységeket, tudatosítani kell, hogy minden tevékenységért személyes felelősséget kell vállalni.

Az elektronikus szolgáltatások terjedésével egyre fontosabb társadalmi igény, hogy a tanulók képessé váljanak az adott korosztály számára fejlesztett szolgáltatások használatára, ismerjenek meg olyan szempontokat, amelyekkel értékelhetik és megkülönböztethetik az eltérő minőségű és érdekelttségű szolgáltatásokat, eldönthetik, hogy melyik szolgáltatás fontos és előnyös számukra. Tudatosítani kell bennük, hogy törekedniük kell a túlzott mértékű eszközhasználat elkerülésére, az optimális használat kialakítására.

A könyvtári informatika témakörben a könyvekhez és egyéb információforrásokhoz való pozitív attitűd kialakítása meghatározó a tanulásmódszertan és a tanulási motiváció alapozása során. Fontos cél, hogy a tanulók az iskolai könyvtár rendszeres látogatásával tapasztalatokat és élményeket szerezzenek a könyvtárban végezhető szolgáltatásokhoz és tanuláshoz köthető tevékenységekről.

A könyvtárhasználóvá nevelés területén kiemelt jelentőségük van a meséknek, a játékos foglalkozásoknak, az alkotó tevékenységeknek. Ezek elsősorban a nyomtatott forrásokhoz kötődnek, de a széleskörű tapasztalatszerzés és a tanulók iskolán kívüli ismereteinek beépítése érdekében helyet kell kapniuk az elektronikus forrásoknak és más, nem hagyományos dokumentumtípusoknak is.

A gyermekeknek szánt szépirodalmi és ismeretterjesztő művek széles választéka minden tantárgy számára sok lehetőséget nyújt az egyes témák élményszerű, forrásalapú feldolgozására. A játékos foglalkozások során érdemes a könyvtár tereivel, használatának alapjaival, a legelterjedtebb dokumentumtípusokkal, segédkönyvekkel megismertetni a tanulókat.

Az informatika órákon megjelenő református tartalmat maga a tananyag feldolgozására szolgáló, tanár által kitűzött feladatok tartalmazzák. (Feldolgozott fényképek, rajzolt képek, írt vagy formázandó szövegek, adatfeldolgozás adatai, készített weblapok tartalma, prezentációk témája.) A készített alkotások alkalmasak a hitbeli elköteleződés kifejezésére. Az alkalmazott munkaformák pl csoportmunka lehetőséget teremtet arra, hogy a tanulóknak kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 7 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerkedés az informatikai környezettel. Ismerje és alkalmazza a számítógép használatával kapcsolatos balesetvédelmi és egészségvédelmi szabályokat Egyszerűbb képességfejlesztő programok futtatása. Az informatika tantárgy iránti érdeklődés felkeltése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismerkedés az adott informatikai környezettel A számítógép működésének bemutatása. A számítógép kezelésének begyakorlása. Az informatikai eszközök használatára vonatkozó szabályok megismerése az iskolai környezetben. A számítástechnikai szakkifejezések megismerése életkoruknak megfelelően.		Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra, hittan: oktatóprogramok és

Egér és billentyűzet használata.	egyéb készségfejlesztő programok használata.
A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás ismert programokon keresztül Oktatóprogramok futtatása. Az interaktív kapcsolattartás eszközei a számítógép segítségével.	Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra, hittan: oktatóprogramok és egyéb készségfejlesztő programok használata.
Alkalmazások kezelésének megismerése A számítógép kezelése tanári segítséggel. Ismerkedés az operációs rendszerrel. Programok indítása, leállítása az adott környezetben. Egyszerű készségfejlesztő programok használata.	Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra, hittan: oktatóprogramok és egyéb készségfejlesztő programok használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Informatikai környezet, operációs rendszer, interaktivitás, oktatóprogram.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	előadás frontális magyarázat szemléltetés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 11 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű, rajzos dokumentumok készítése. A rajzeszközök megfelelő használata. Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata. Igény és készség kialakítása a számítógépes produktum esztétikus formájának kialakítására.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Egyszerű, rajzos dokumentumok készítése A rajzeszközök megfelelő használata Képszerkesztő programok alkalmazása. Szoftverek indítása, kezelőfelületének, menürendszerének megismerése. Tantárgyakhoz kapcsolódó rajzok készítése, mentése segítséggel. Rövid dokumentumok készítése. Tantárgyakhoz kapcsolódó szöveg begépelése, javítása. Meghívó, névjegy, képeslap, üdvözlő kártya, rajzos órarend készítése. A dokumentum mentése és nyomtatása segítséggel. Vallási témájú kép készítése.		Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció. Vizuális kultúra: esztétikum megjelenése a

	számítógépes munkákban
Egyszerű zenés alkalmazások, animációk használata Média lejátszó alkalmazása. Hangállományok lejátszása. Animációk megtekintése.	Ének-zene: népdalok meghallgatása.
A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata Tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok megoldása informatikai környezetben. Számítógépes multimédiás oktatójátékok, alkalmazások.	Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra, hittan: oktatóprogramok és egyéb készségfejlesztő programok használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, információ, képszerkesztő program, animáció, média lejátszó.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	előadás, kérdés, magyarázat, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat,

	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés. Néhány közhasznú információforrás megismerése. Feladatok megoldása számítógéppel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A környezetünkben levő személyek, tárgyak jellemzőinek kiválasztása, rögzítése Személyekhez vagy más tantárgyi tartalmakhoz kapcsolódó adatok kiválasztása, rögzítése.	Vizuális kultúra: a környezetünkben található jelek, jelzések összegyűjtése. Hittan: Bibliai történetben szereplők adatainak rögzítése	
Adatok csoportosítása, értelmezése Személyekhez vagy más tantárgyi tartalmakhoz kötődő adatok gyűjtése, értelmezése, rögzítése, csoportosítása.	Környezetismeret: személyes adataink	
Néhány közhasznú információforrás megismerése Közhasznú információforrások használata, az információ feldolgozása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, információ, képszerkesztő program, animáció, média lejátszó.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	Páros munka Magyarázat, szemléltetés, házi feladat.	

szervezési- és munkaformák	
-------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 9 óra
	3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel. Problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan. Logo nyelv elemeinek megismerése. Teknőc tudatos irányítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel Az információ kifejezése többféle formában.		Környezetismeret: problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások.
Az algoritmus hétköznapi fogalmának megismerése Hétköznapi folyamatok leírása. A vallásos ember algoritmusai. Hétköznapi algoritmusok értelmezése, megfogalmazása.		Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, megbeszélése.
Problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan Hétköznapi problémák megoldása, a lépések egyértelmű sorrendjének megállapítása. Hétköznapi tevékenység felbontása utasításokra tanári segítséggel.		Környezetismeret: problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások.
Ábra készítése teknőcgrafikával Teknőcgrafikai fogalmak. Egyszerű alakzatok rajzolása. Utasítások, parancsok végrehajtása, hibák korrigálása tanári segítséggel.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, algoritmus, probléma, teknőcgrafika.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Önálló munka Magyarázat, kérdés, szemléltetés, interaktív tananyag.	

	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása. Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése. Önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás fejlesztése a hétköznapi életben. Egy egyszerű fejlesztőrendszer használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása		

Hétköznapi algoritmusok felismerése, értelmezése. Egyszerű algoritmusok megfogalmazása. Algoritmusok eljátszása. Utasítások sorrendjének megváltoztatása és ezek következményei.	Matematika: problémamegoldás.
Egy egyszerű, automata elvű fejlesztőrendszer használata Ismerje meg a fejlesztőrendszer utasításait. Algoritmusok értelmezése, készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Algoritmus, utasítás.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Differenciált egyéni munka. Szemléltetés, játék, dramatizálás.

	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók által használt hétköznapi modellek vizsgálata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A tanuló által a hétköznapiakban használt modell vizsgálata eltérő paraméterekkel Modellek vizsgálata. Változó paraméterek használata. A különféle módon megjelenő információk (szöveg, ikon, kép, hang...) felismerése, jártasság szerzése az információk kezelésében.		Környezetismeret: magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Modell, paraméter.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Dramatizálás, játék, szimuláció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 4 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazása. Írányított információkeresés. Jártasság szerzése az Internet használatában.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazása Kérdésfeltevés. A kérdések pontosítása. Keresés vallási témájú oldalakon. Ismerkedés a világháló információszerzési lehetőségével.		Magyar nyelv és irodalom: az információk keresése és kezelése.
Írányított információkeresés		

Tájékoztató tantárgyi tartalmakhoz kapcsolódó, oktatási témájú oldalakon tanári segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keresőprogramok.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Differenciált csoportmunka Kérdezés, interaktív tananyag, játék.

	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány infokommunikációs eszköz lehetőségeinek és kockázatainak megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az elterjedt infokommunikációs eszközök lehetőségeinek és kockázatainak megismerése Információ küldése, fogadása. A kockázatok bemutatása. A túlzott számítógép-használat káros hatásainak megismerése.		Hittan: Keresztyén magatartás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mobil eszközök, kockázat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Megbeszélés, kérdezés, vita.	

	4.3. Médiainformatika	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismerése A média korosztálynak szóló lehetőségeinek megismerése. Különbségek a valóságos és a virtuális világban. Elektronikus könyv használata.		Hittan: Bibliai tárgyú elektronikus könyvek. Vizuális kultúra: a különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió, internet, film, videojáték) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Virtuális világ, média, elektronikus könyv.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, kooperatív módszer.
--	---------------------------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 4 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyi információk és a személyes adatok fogalmának megismerése. Az informatika etikai szabályainak megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A személyi információk és a személyes adatok fogalmának megismerése Egyszerű hétköznapi példák a személyes és nem személyes adatokra.		Erkölcstan, hittan: az írott nyelvi kommunikációs viselkedés szabályai.
A netikett alapjainak megismerése Az informatikai eszközök használata során betartandó alapvető szabályok ismerete.		Erkölcstan, hittan: emberi kapcsolatok, közösség, vallási közösségek, a helyes magatartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyes adat, nem személyes adat, netikett.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Frontális osztálymunka Magyarázat, kérdés.	

	5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése Az életkori sajátosságoknak megfelelő internetes oldalak látogatása, tapasztalatszerzés.		Erkölcstan, hittan: emberi kapcsolatok, közösség, vallási közösségek, a helyes magatartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektronikus szolgáltatás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	Önálló munka Megbeszélés, elbeszélés, interaktív tananyag.	

szervezési- és munkaformák	
-------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 1 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás az iskolai könyvtárban. A könyvtárak alapszolgáltatásainak ismerete, a használat szabályainak betartása. Könyv- és médiatár használata	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Eligazodás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében Könyvek keresése a szabadpolcon szerző, cím, téma szerint.		Magyar nyelv és irodalom: alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészeiről.
A könyvtárak alapszolgáltatásainak ismerete, a használat szabályainak betartása A könyvtárban elvárt viselkedési szabályok megismerése, betartása. A kölcsönzési folyamat megismerése.		
Elterjedt dokumentumtípusok, elektronikus források formái, tartalmi jellemzőinek megismerése, megkülönböztetése, használatuk alapjai Dokumentumtípusok megkülönböztetése. Szépirodalmi és ismeretterjesztő művek felismerése. Információforrások formái és tartalmi jellemzőinek megismerése. Információforrások használata.		Magyar nyelv és irodalom: a könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom, kézikönyvek, elektronikus információhordozók.
A források azonosító adatainak megállapítása. Az egyes információforrások azonosító adatainak megkeresése. A tanultak rendszerezése.		Erkölcstan: szellemi termékek az emberiség szolgálatában. Hittan: A kereszténység kulturális értékei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, könyvtári szolgáltatás, szépirodalom, ismeretterjesztő mű, szabadpolc, kölcsönzés, dokumentumtípus.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka, projektmunka. Játék	

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén	A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére ismerje a számítógép használatára vonatkozó szabályokat; tudja használni az egeret és a billentyűzetet; ismerje a mappaszerkezetben való tájékozódás alapfogalmait; legyen képes interaktív kapcsolatot tartani a számítógép segítségével;
--	---

	segítséggel tudjon egyszerű készségfejlesztő számítógépes szoftvereket használni. A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére tudjon készíteni egyszerű, rajzos dokumentumokat; legyen képes a rajzeszközök megfelelő használatára; tudjon rövid dokumentumokat készíteni tanári segítséggel; legyen képes animációk megtekintésére; legyen képes a médialejátszó alkalmazására; legyen képes adatok kiválasztására, rögzítésére; legyen képes közhasznú információforrások használatára. A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére legyen képes információt kifejezni beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel; ismerje az algoritmus hétköznapi fogalmát; legyen képes problémák megoldására tanári segítséggel; tudjon technőcgrafikával ábrákat készíteni. A tanuló az infokommunikáció témakör végére legyen képes irányított módon információt keresni; ismerje néhány infokommunikációs eszköz lehetőségeit és kockázatait. A tanuló az információs társadalom témakör végére ismerje a személyi információk és a személyes adatok fogalmát; ismerje a netikett alapjait; ismerje a gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatásokat. A tanuló a könyvtári informatika témakör végére legyen képes eligazodni az iskolai könyvtárban, ismerje a könyvtárak alapszolgáltatásait; ismerje az elterjedt dokumentumtípusokat;
--	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanulók értékelése

A tanulók előzetes ismerete és gyakorlati tudása általában nagyon eltérő. Akkor tudjuk hatékonyan szervezni a foglalkozásokat, ha a nagy óraszámú egységek (alkalmazói ismeretek) kezdetekor diagnosztikus értékelés során tárjuk fel a tanulók ismereteit és meglévő készségeit. Szummatív értékelést félévkor és év végén osztályzatokkal kifejezve történik.

Az eredményes előrehaladás érdekében fontos a tanulók munkájának és tudásának rendszeres ellenőrzése és értékelése, amely folyamatos szóbeli értékeléssel valósulhat meg. Egy-egy témakör feldolgozása során a tanuló tanórai tevékenységét, elvégzett munkáját, elkészített dokumentumait, ismereteinek szintjét, fejlődését,

órai aktivitását,
együttműködését (a csoportmunkában való részvételét) értékeljük rendszeres szóbeli értékeléssel és félévente legalább 3 db érdemjeggyel.

A tanulói teljesítmény értékelésének speciális szempontjai:

Az értékelés alapja az ismeretek és képességek alkalmazásának a szintje. A dokumentumok több tanóra alatt készülhetnek el, a kész dokumentum értékelésével a tanuló többórás tevékenységét együttesen minősíthetjük.

Az értékelés szempontjai, hogy
tudja-e elméleti ismereteit a gyakorlatban alkalmazni,
képes-e a kis segítséggel önálló munkavégzésre,
tükröződik-e a logikus gondolkodás a teljesítményében,
tud-e segítséggel új ismereteket szerezni, feldolgozni, új ismereteket előállítani,
milyen mértékben alkalmazza a számítógépet, mint eszközt mindennapi munkájában.

6. Függelék:

A tankönyvek kiválasztásának speciális elvei:

adjon segítséget a gyakorlati munkához,
ösztönözze a további önálló ismeretszerzést és számítógépes munkát,
sokféle nehézségű feladatot tartalmazzon,
hardver- és szoftver független legyen, vagy többféle lehetőséget mutasson be,
megfelelően kezelje az informatika gyorsan változó részeit.

Ajánlott szoftverek

Comenius Logo, Képszerkesztő.

Sebran 1.49

Gcompris

Manószorozat oktatóprogramjai,

Puzzle játék

PC Peti 1.-4. oktatóprogram

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Programok indítása. Egér és billentyűzet megfelelő használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás, programok futtatása. A számítógép használatával kapcsolatos balesetvédelmi és egészségvédelmi szabályok ismerete és alkalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismerkedés az adott informatikai környezettel Az informatikai eszközök használatára vonatkozó szabályok megismerése az iskolai környezetben. Alapvető informatikai eszközök használata.		Magyar nyelv és irodalom, matematika, éneke-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra, hittan: oktatóprogramok és

	egyéb készségfejlesztő programok használata.
A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás ismert programokon keresztül Oktatóprogramok futtatása. Az interaktív kapcsolattartás eszközei a számítógép segítségével.	Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra, hittan: oktatóprogramok és egyéb készségfejlesztő programok használata.
Alkalmazások kezelésének megismerése A számítógép kezelése tanári segítséggel. Egy operációs rendszer grafikus felületének megismerése. Programok indítása, leállítása az adott környezetben. Készségfejlesztő számítógépes szoftverek használata.	Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra, hittan: oktatóprogramok és egyéb készségfejlesztő programok használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számítógép, program, oktatóprogram, operációs rendszer.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Frontális feladatadás Magyarázat

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Ismert alkalmazások futtatása számítógépen.	
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése. A rajzeszközök megfelelő használata. Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata. A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumok készítése A rajzeszközök megfelelő használata Képszerkesztő programok alkalmazása. Tantárgyakhoz kapcsolódó rajzok készítése, mentése segítséggel. Rövid dokumentumok készítése. Tantárgyakhoz kapcsolódó szöveg begépelése, javítása. Meghívó, névjegy, képeslap, üdvözlő kártya, rajzos órarend készítése. A dokumentum mentése és nyomtatása segítséggel.		Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció.

	Vizuális kultúra: esztétikum megjelenése a számítógépes munkákban
Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata Médialejátszó alkalmazása. Hangállományok lejátszása. Animációk megtekintése, készítése. Vallási témájú animáció készítése	Ének-zene: népdalok meghallgatása.
A feladat megoldásához szükséges alkalmazói környezet használata Tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok megoldása informatikai környezetben. Számítógépes multimédiás oktatójátékok, alkalmazások.	Magyar nyelv és irodalom, matematika, ének-zene, környezetismeret, idegen nyelv, vizuális kultúra, hittan: oktatóprogramok és egyéb készségfejlesztő programok használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, információ, képszerkesztő program, animáció, médialejátszó.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szemléltetés, projektmódszer, interaktív tananyag.

	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés. Néhány közhasznú információforrás megismerése.	
Előzetes tudás	Adatok csoportosítása. Néhány közhasznú információforrás ismerete	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A környezetünkben levő személyek, tárgyak jellemzőinek kiválasztása, rögzítése Személyekhez vagy más tantárgyi tartalmakhoz kapcsolódó adatok kiválasztása, rögzítése.	Vizuális kultúra: a környezetünkben található jelek, jelzések összegyűjtése. Hittan: Vallási jelképeink	
Adatok csoportosítása, értelmezése Személyekhez vagy más tantárgyi tartalmakhoz kötődő adatok gyűjtése, értelmezése, rögzítése, csoportosítása.	Környezetismeret: személyes adataink	
Néhány közhasznú információforrás megismerése Közhasznú információforrások használata, az információ feldolgozása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, információ, képszerkesztő program, animáció, médialejátszó.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka Játék, házi feladat.
--	--------------------------------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 10 óra
	3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Információ felismerése. Információforrások ismerete. Algoritmus ismerete. A tevékenységek műveletekre osztása tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel. Az algoritmus hétköznapi fogalmának megismerése. Problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan. Ábra készítése technógrafikával.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel Az információ kifejezése többféle formában.		Környezetismeret: problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások.
Az algoritmus hétköznapi fogalmának megismerése Hétköznapi folyamatok leírása. A vallásos ember algoritmusai. Hétköznapi algoritmusok értelmezése, megfogalmazása.		Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, megbeszélése.
Problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan Hétköznapi problémák megoldása, a lépések egyértelmű sorrendjének megállapítása. Hétköznapi tevékenység felbontása utasításokra tanári segítséggel.		Környezetismeret: problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások.
Ábra készítése technógrafikával Technógrafikai fogalmak. Egyszerű alakzatok rajzolása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, algoritmus, probléma, technógrafika.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Frontális feladatadás, önálló munka Magyarázat, szemléltetés.	

	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
--	---------------------------------------	--

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása. Egy egyszerű, automata elvű fejlesztőrendszer használata. Oktatóprogramok használata.
Előzetes tudás	Egy fejlesztői rendszer, Pl.:a Comenius Logo alapszintű ismerete. Utasítások leírásainak használata. Alapvető matematikai műveletek és összefüggések ismerete, alkalmazása. Síkgeometriai ismeretek.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Kapcsolódási pontok	
Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása Hétköznapi algoritmusok felismerése, értelmezése. Egyszerű algoritmusok megfogalmazása. Algoritmusok eljátszása. Utasítások sorrendjének megváltoztatása és ezek következményei.	Matematika: problémamegoldás.
Egy egyszerű, automata elvű fejlesztőrendszer használata A fejlesztőrendszer alaputasításainak megismerése. Algoritmusok értelmezése, készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Algoritmus, utasítás.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Differenciált csoportmunka Dramatizálás, játék.

	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók által használt hétköznapi modellek vizsgálata.	
Előzetes tudás	Legalább egy fejlesztői rendszer, Pl.:a Comenius Logo alapszintű ismerete.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A tanuló által a hétköznapiakban használt modell vizsgálata eltérő paraméterekkel Modellek vizsgálata. Változó paraméterek használata.		Környezetismeret: magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Modell, paraméter.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Frontális osztálymunka, Differenciált egyéni munka,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 4 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazása. Irányított információkeresés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazása Kérdésfeltevés. A kérdések pontosítása. Keresés vallási témájú oldalakon.		Magyar nyelv és irodalom: az információk keresése és kezelése.
Irányított információkeresés Tájékozódás tantárgyi tartalmakhoz kapcsolódó, oktatási témájú oldalakon tanári segítséggel.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keresőprogramok.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Megbeszélés, interaktív tananyag.	

	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány infokommunikációs eszköz lehetőségeinek és kockázatainak megismerése.	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. A számítógép alapvető használata, böngészőprogram ismerete.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az elterjedt infokommunikációs eszközök lehetőségeinek és kockázatainak megismerése Az infokommunikációs eszközök lehetőségeinek megismerése. Információ küldése, fogadása. A kockázatok bemutatása.		Hittan: Keresztyén magatartás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mobil eszközök, kockázat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, kérdezés, vita, interaktív tananyag.	

	4.3. Médiainformatika	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismerése.	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. CD, DVD használata. Böngészőprogram használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismerése A média korosztálynak szóló lehetőségeinek megismerése. Különbségek a valóságos és a virtuális világban. Elektronikus könyv használata.		Hittan: Bibliai tárgyú elektronikus könyvek. Vizuális kultúra: a különböző médiumok (pl. könyv, televízió, rádió, internet, film, videojáték) megfigyelése, vizsgálata, összehasonlítása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Virtuális világ, média, elektronikus könyv.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka Szemléltetés.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 4 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyi információk és a személyes adatok fogalmának megismerése. A netikett alapjainak megismerése.	
Előzetes tudás	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok megfogalmazása. A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges meghibásodások megfogalmazása. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A személyi információk és a személyes adatok fogalmának megismerése Egyszerű hétköznapi példák a személyes és nem személyes adatokra.		Erkölcstan, hittan: az írott nyelvi kommunikációs viselkedés szabályai.
A netikett alapjainak megismerése Az informatikai eszközök használata során betartandó alapvető szabályok ismerete. Az iskola honlapjának megtekintése, érdekes, fontos információk keresése.		Erkölcstan, hittan: emberi kapcsolatok, közösség, vallási közösségek, a helyes magatartás.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyes adat, nem személyes adat, netikett.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Frontális osztálymunka Magyarázat, kérdés.

	5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	
Előzetes tudás	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok megfogalmazása. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése Az életkori sajátosságoknak megfelelő internetes oldalak látogatása, tapasztalatszerzés. A rendelkezésre álló böngészőprogrammal olyan honlapok felkeresése, amely érdekes, szórakoztató, illetve az egyes tantárgyak ismeretszerzését segítik.		Erkölcstan, hittan: emberi kapcsolatok, közösség, vallási közösségek, a helyes magatartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektronikus szolgáltatás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Önálló munka. Megbeszélés, interaktív tananyag.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 1 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. A könyvtárak alapszolgáltatásainak ismerete, a használat szabályainak betartása. Elterjedt dokumentumtípusok, elektronikus források formái, tartalmi jellemzőinek megismerése, megkülönböztetése, használatuk alapjai. A források azonosító adatainak megállapítása.	
Előzetes tudás	A könyvtári terek, alapszolgáltatások, elterjedtebb dokumentumtípusok jellemzőinek ismerete.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Eligazodás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében Könyvek keresése a szabadpolcon szerző, cím, téma szerint.		Magyar nyelv és irodalom: alapismeretek a

A változatos információszerzés megismerése az iskolai könyvtár használata során.		könyvtár tereiről és állományrészeiről.
A könyvtárak alapszolgáltatásainak ismerete, a használat szabályainak betartása A könyvtárban elvárt viselkedési szabályok megismerése, betartása. A kölcsönzési folyamat megismerése.		
Elterjedt dokumentumtípusok, elektronikus források formái, tartalmi jellemzőinek megismerése, megkülönböztetése, használatuk alapjai Dokumentumtípusok megkülönböztetése. Szépirodalmi és ismeretterjesztő művek felismerése. Információforrások formái és tartalmi jellemzőinek megismerése. Információforrások használata. Tájékozódásuk során az életkoruknak megfelelő főbb segédkönyvek (lexikon, szótár, enciklopédia) önálló használata.		Magyar nyelv és irodalom: a könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom, kézikönyvek, elektronikus információhordozók.
A források azonosító adatainak megállapítása. Az egyes információforrások azonosító adatainak megkeresése. A tanultak rendszerezése.		Erkölcstan: szellemi termékek az emberiség szolgálatában. Hittan: A kereszténység kulturális értékei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, könyvtári szolgáltatás, szépirodalom, ismeretterjesztő mű, szabadpolc, kölcsönzés, dokumentumtípus.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka Játék, projektmunka	

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén	A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére ismerje a számítógép működését; ismerje a számítógép használatára vonatkozó szabályokat; tudja használni az alapvető informatikai eszközöket; legyen képes interaktív kapcsolatot tartani a számítógép segítségével; tudjon készségfejlesztő számítógépes szoftvereket használni. ismerje a mappaszerkezetben való tájékozódás alapfogalmait; tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, könyvtárat váltani, fájlt keresni; segítséggel tudjon használni multimédiás oktatóprogramokat; A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére tudjon készíteni egyszerű, rajzos és személyhez kötődő dokumentumokat; legyen képes a rajzeszközök megfelelő használatára; tudjon rövid dokumentumokat készíteni tanári segítséggel; legyen képes animációk megtekintésére; legyen képes a médialejátszó alkalmazására; legyen képes a személyekhez vagy más tantárgyi tartalmakhoz kapcsolódó adatok kiválasztására, rögzítésére;
--	---

	legyen képes közhasznú információforrások használatára. A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére legyen képes információt kifejezni beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel; ismerje az algoritmus hétköznapi fogalmát; legyen képes problémák megoldására tanári segítséggel; tudjon technócgrafikával ábrákat készíteni. A tanuló az infokommunikáció témakör végére legyen képes egyszerű helyzetekkel kapcsolatos kérdések megfogalmazására; legyen képes irányított módon információt keresni; ismerje néhány infokommunikációs eszköz lehetőségeit és kockázatait. A tanuló az információs társadalom témakör végére ismerje a személyi információk és a személyes adatok fogalmát; ismerje a netikett alapjait; ismerje a gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatásokat. A tanuló a könyvtári informatika témakör végére legyen képes eligazodni az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében; ismerje a könyvtárak alapszolgáltatásait; ismerje az elterjedt dokumentumtípusokat; legyen képes a források azonosító adatainak megállapítására.
--	---

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanulók értékelése

A tanulók előzetes ismerete és gyakorlati tudása általában nagyon eltérő. Akkor tudjuk hatékonyan szervezni a foglalkozásokat, ha a nagy óraszámú egységek (Informatika alkalmazói ismeretek; Infotechnológia) kezdetekor diagnosztikus értékelés során tárjuk fel a tanulók ismereteit és meglévő készségeit.

Szummatív értékelést félévkor és év végén osztályzatokkal kifejezve történik.

Az eredményes előrehaladás érdekében fontos a tanulók munkájának és tudásának rendszeres ellenőrzése és értékelése, amely folyamatos szóbeli értékeléssel valósulhat meg. Egy-egy témakör feldolgozása során a tanuló

tanórai tevékenységét, elvégzett munkáját,

elkészített dokumentumait,

ismereteinek szintjét,

fejlődését,

órai aktivitását,

együttműködését (a csoportmunkában való részvételét) értékeljük rendszeres szóbeli értékeléssel és félévente legalább 3 db érdemjeggyel.

A tanulói teljesítmény értékelésének speciális szempontjai:

Az értékelés alapja az ismeretek és képességek alkalmazásának a szintje. A dokumentumok több tanóra alatt készülhetnek el, a kész dokumentum értékelésével a tanuló többórás tevékenységét együttesen minősíthetjük.

Az értékelés szempontjai, hogy

tudja-e elméleti ismereteit a gyakorlatban alkalmazni,

képes-e a kis segítséggel önálló munkavégzésre,

tükröződik-e a logikus gondolkodás a teljesítményében,

tud-e segítséggel új ismereteket szerezni, feldolgozni, új ismereteket előállítani,

milyen mértékben alkalmazza a számítógépet, mint eszközt mindennapi munkájában.

6. Függelék:

A tankönyvek kiválasztásának speciális elvei:

adjon segítséget a gyakorlati munkához,

ösztönözze a további önálló ismeretszerzést és számítógépes munkát,

sokféle nehézségű feladatot tartalmazzon,

hardver- és szoftver független legyen, vagy többféle lehetőséget mutasson be,

megfelelően kezelje az informatika gyorsan változó részeit.

Ajánlott szoftverek

Comenius Logo, Képszerkesztő.

Sebran 1.49

Manószorozat oktatóprogramjai,

Puzzle játék

PC Peti 1.-4. oktatóprogram

Felső tagozat
 Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
 Újfehértó

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoporthoz

5-8. osztály

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	5	180	130	50
6.	5	180	131	49
7.	4	144	130	14
8.	5	180	129	51

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A szabadon tervezhető órakeretből a magyar nyelv az 5., a 6. és a 8. évfolyamon a kerettantervi javaslatához képest megemelt óraszámot kapott. (heti + 1 órát évi 36 óra)

MAGYAR NYELV

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	2,5	90	65	25
6.	2,5	90	65	25
7.	2	72	65	7
8.	2,5	90	65	25

IRODALOM

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	2,5	90	65	25
6.	2,5	90	66	24
7.	2	72	65	7
8.	2,5	90	64	26

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott magyar nyelv és irodalom tantárgyi kerettanterv (B-változata) alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Varga György Imréné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5.évfolyam: MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	8	4	12
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	12	11	23
Írás, fogalmazás	10	4	14
Helyesírás	11	5	16
A szavak szerkezete, jelentése	12	1	13
A nyelv szerkezete	12		12
Népköltészet, mesék	10	6	16
Összehasonlító gyakorlatok: történetmondás és önkifejezés	5		5
Petőfi Sándor: János vitéz	10	10	20
Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok	4		4
A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember - Isten kapcsolat, a teremtés, eredet, hagyomány motívuma	15	6	21
Egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívum az irodalmi művekben	8		8
Regényhősök összehasonlítása	4		4
Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	4	3	7
Fogalomhasználat	5		5
Évfolyam összesen	130	50	180

5.évfolyam: MAGYAR NYELV			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete

Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	8	4	12
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	12	11	23
Írás, fogalmazás	10	4	14
Helyesírás	11	5	16
A szavak szerkezete, jelentése	12	1	13
A nyelv szerkezete	12		12
Évfolyam összesen	65	25	90

5. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Népköltészet, mesék	10	6	16
Összehasonlító gyakorlatok: történetmondás és önkifejezés	5		5
Petőfi Sándor: János vitéz	10	10	20
Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok	4		4
A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember – Isten kapcsolat, és a teremtés, eredet, hagyomány motívuma	15	6	21
Egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívum az irodalmi művekben	8		8
Regényhősök összehasonlítása	4		4
Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	4	3	7
Fogalomhasználat	5		5
Évfolyam összesen	65	7 25	90

6.évfolyam: MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	10		10
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	10	11	21
Írás, fogalmazás	10	6	16
Helyesírás	11	6	17
A szavak szerkezete, jelentése	6		6
A nyelv szerkezete	18	2	20
Monda, rege, ballada	8	5	13
Összehasonlítási gyakorlatok	5		5
Arany János: Toldi	10	10	20
Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok	5		5

Hősök a történetmondás műfajában	10	2	12
Regényhősök összehasonlítása	6		6
Képek és formák a költészetben	14		14
Szemelvények a magyar reformáció irodalmából		4	4
Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	3	3	6
Fogalomhasználat	5		5
Évfolyam összesen	131	49	180

6. évfolyam: MAGYAR NYELV			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	10		10
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	10	11	21
Írás, fogalmazás	10	6	16
Helyesírás	11	6	17
A szavak szerkezete, jelentése	6		6
A nyelv szerkezete	18	2	20
Évfolyam összesen	65	25	90
6. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Monda, rege, ballada	8	5	13
Összehasonlítási gyakorlatok	5		5
Arany János: Toldi	10	10	20
Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok	5		5
Hősök a történetmondás műfajában	10	2	12
Regényhősök összehasonlítása	6		6
Képek és formák a költészetben	14		14
Szemelvények a magyar reformáció irodalmából		4	4
Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	3	3	6
Fogalomhasználat	5		5
Évfolyam összesen	66	24	90

7.évfolyam: MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	4	13
Olvasás, szövegértés	8	2	10
Írás, fogalmazás	6	1	7

Helyesírás	8		8
A nyelv szerkezete és jelentése	34		34
Klasszikus és kortárs lírai alkotások	8		8
Lírai műfajok	2		2
Összehasonlító gyakorlatok: klasszikus lírai műfajok és modern kifejezésformák	4		4
A kisepikai műfaj változatai: novella, elbeszélés	6		6
Kortárs novellák	4		4
A regény változatai	8		8
Cselekményalakítás és jellemábrázolás a kortárs ifjúsági regényekben	4		4
Művek a reformkor irodalmából	12		12
A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata	0	7	7
Egy drámai mű feldolgozása	8		8
Az irodalom határterületén – a népszerű irodalom műfajai	6		6
Fogalomhasználat	3		3
Évfolyam összesen	130	14	144

7. évfolyam: MAGYAR NYELV

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	4	13
Olvasás, szövegértés	8	2	10
Írás, fogalmazás	6	1	7
Helyesírás	8		8
A nyelv szerkezete és jelentése	34		34
Évfolyam összesen	65	7	72

7. évfolyam: IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Klasszikus és kortárs lírai alkotások	8		8
Lírai műfajok	2		2
Összehasonlító gyakorlatok: klasszikus lírai műfajok és modern kifejezésformák	4		4
A kisepikai műfaj változatai: novella, elbeszélés	6		6
Kortárs novellák	4		4
A regény változatai	8		8
Cselekményalakítás és jellemábrázolás a kortárs ifjúsági regényekben	4		4

Művek a reformkor irodalmából	12		12
A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata	0	7	7
Egy drámai mű feldolgozása	8		8
Az irodalom határterületén – a népszerű irodalom műfajai	6		6
Fogalomhasználat	3		3
Évfolyam összesen	65	7	72

8. évfolyam: MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	1	10
Olvasás, szövegértés	5	10	15
Írás, fogalmazás	4	4	8
Helyesírás	8	5	13
A nyelv szerkezete és jelentése	32	2	34
A nyelv állandósága és változása	7	3	10
Művek a Nyugat három nemzedékének irodalmából	18	10	28
Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban		8	8
Az irodalom nagy témáiból	12	5	17
Kortárs irodalom – kortárs írók és olvasók	8		8
Bevezetés az irodalomtörténet tanulásába	4		4
Bevezetés a műfajelméletbe	3	3	6
Tematikus-motivikus áttekintés	6		6
Fogalomhasználat	3		3
A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés mozgóképen	3		3
A média kifejezőeszközei (2) A mozgókép és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése	3		3
A média társadalmi szerepe, használata. A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	4		4
Évfolyam összesen	129	51	180

8. évfolyam: MAGYAR NYELV			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	1	10
Olvasás, szövegértés	5	10	15
Írás, fogalmazás	4	4	8

Helyesírás	8	5	13
A nyelv szerkezete és jelentése	32	2	34
A nyelv állandósága és változása	7	3	10
Évfolyam összesen	65	25	90

8. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Művek a Nyugat három nemzedékének irodalmából	18	10	28
Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban		8	8
Az irodalom nagy témáiból	12	5	17
Kortárs irodalom – kortárs írók és olvasók	8		8
Bevezetés az irodalomtörténet tanulásába	4		4
Bevezetés a műfajelméletbe	3	3	6
Tematikus-motivikus áttekintés	6		6
Fogalomhasználat	3		3
A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés mozgóképen	3		3
A média kifejezőeszközei (2) A mozgókép és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése	3		3
A média társadalmi szerepe, használata. A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	4		4
Évfolyam összesen	64	26	90

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: MAGYAR NYELV		Szabad órakeret:	25
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Bibliai tanítások a beszédéről. Bibliai történetek dramatizálása. A szereplők megjelenítése gesztusokkal, mimikával, hanghordozással. A református iskolai élet sajátosságai, szabályok, szokásrendek, hagyományok, ezek feldolgozása.	4	
Írás, fogalmazás	Az írás története, szerepe az emberiség fejlődésében.	4	
Helyesírás	Képességfejlesztés	5	
A szavak szerkezete, jelentése	Bibliából származó közmondássá, szólássá, állandósult szókapcsolattá vált mondások.	1	
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	A Biblia könyveinek ismerete, a biztos eligazodás segítése. Olvasás és szövegértés fejlesztése.	11	
Összesen:		25	

6. évfolyam: MAGYAR NYELV		Szabad órakeret:	25
Tematikai egység	Téma	Óraszám	
Helyesírás	A Biblia gyakori személy- és földrajzi neveinek helyesírása. Képességfejlesztés	6	
A nyelv szerkezete	Régi magyar nyelvtaníróink (Szenci Molnár Albert, Geleji Katona István, Tótfalusi Kis Miklós) Bibliai nevek köznevesülése pl.: ádámcsutka, pálfordulás, mózeskosár, stb.)	2	
Írás, fogalmazás	Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése,	6	

	emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása, útinapló, úti jegyzetek, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél készítése. Képességfejlesztés	
Olvasás, szövegértés	Keresztyén műsorok a médiában. Tömegkommunikációs eszközök tudatos használata, a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Olvasás és szövegértés fejlesztése.	11
	Összesen:	25

7. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	7
---------------------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	A jellemek megnyilvánulásai a beszédhelyzetekben. Egymás gondolatainak meghallgatása, saját véleményével való kiegészítése, esetleg vitára bocsátása. A Biblia történeteinek tárgyalása során erkölcsi állásfoglalás a keresztyén tanítások alapján. A vita személyiségfejlesztő módszereinek elsajátítása. (A disputa szerepe, jelentősége a reformáció történelmében, mai alkalmazhatósága. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása. A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A keresztyén bírálat fokozatai. A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A keresztyén bírálat fokozatai. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Rövid alkalmi, ünnepi beszéd (reformáció ünnepe, karácsony,	4

	stb.) szövegének megfogalmazása, elemzése.	
Olvasás, szövegértés	Aktív és passzív szókincs fejlesztése református tartalmakból. Folyóiratok vagy Pl. Miklya Luzsányi Mónika (Apati szövetsége, Srácok a garázs tetején, Macskaút, Titkoskönyv, Zombikönyv) Kamarás István (Csigamese, Apuapu és a leleplezett rakoncaticánka, Betlehembe kéne menni) könyveinek részletéből	2
Írás, fogalmazás	Bibliai, illetve eddig tanult tartalmak szereplőinek, alakjainak személyisége – írásbeli szövegalkotás. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út.	1
Összesen:		7

8. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	25
---------------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Írás, fogalmazás	Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel.	4
Helyesírás	Képességfejlesztés	5
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Egymás gondolatainak, véleményének tiszteletben tartása.	1+10
Olvasás, szövegértés	Olvasás és szövegértés fejlesztése.	

A nyelv szerkezete és jelentése	Kazinczy és a nyelvújítás (Kazinczy-szótár készítése) Nagy nyelvújítók (Barczafalvi Szabó Dávid, Kölcsey, Szemere Pál, Kazinczy, stb.)	2
A nyelv állandósága és változása	A Vizsolyi Biblia nyelvezetének, szókincsének vizsgálata 1-1 választott könyve, részlete alapján. Nyelvváltozatok: A regionális irodalmi nyelv jelenléte Tamási Áron: Vadon nőtt gyöngyvirág c. művében Nyelvjárási elemek Móricz Zsigmond: Árvácska c. regényében	3
Összesen:		25

5. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	25
-----------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Népköltészet, mesék	Heltai Gáspár fabulái Olvasás és szövegértés fejlesztése.	6
A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember- Isten, a teremtés, eredet, hagyomány motívuma Petőfi Sándor: János vitéz Irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	Bibliai történetek, példázatok Családi kapcsolatok megjelenítése bibliai történetekben Olvasás és szövegértés fejlesztése. Képességfejlesztés	6 10 3
Összesen:		25

6. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	24
-----------------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Hősök a történetmondás műfajában	Próbatételek a bibliai történetekben	2
Szemelvények a magyar reformáció irodalmából Monda, rege, ballada Arany János: Toldi	Bibliafordítások (Vizsolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava) Könyvnyomtatás jelentősége Zsoltárfordítások Balassi Bálint, Bornemissza Péter Olvasás és szövegértés fejlesztése.	4 5 10 3

Irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	Olvasás és szövegértés fejlesztése. Képességfejlesztés	
	Összesen:	24

7. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	7
-----------------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata	Neves református kollégiumok (Debrecen, Pápa, Sárospatak, Nagyenyed.) és híres diákjai és tanárai. Jókai. A nagyenyedi két fűzfa; Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig; Szabó Magda: Abigél – részletek. Tóth - Máté Miklós: Pecúrok	7
	Összesen:	7

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	26
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek műveiben	Ady Endre, Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos, Nemes Nagy Ágnes, Sánta Ferenc művei	8
Művek a Nyugat három nemzedékének irodalmából	Olvasás és szövegértés fejlesztése.	10
Az irodalom nagy témáiból		5
Bevezetés a műfajelméletbe	Olvasás és szövegértés fejlesztése. Képességfejlesztés	3
	Összesen:	26

3. TANTÁRGYI BEVEZETŐ

A református helyi tanterv tartalmazza a református jellegből adódó célkitűzéseket. A magyar nyelv és irodalom tantárgy tananyagának tükröznie és egyúttal szolgálnia, erősíteni kell iskoláink keresztyén szellemiségét.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy fontos célja, hogy a tanulók olyan önálló gondolkodású fiatalokká váljanak, akik erkölcsi kérdésekben képesek önálló ítéletalkotásra.

A nemzeti öntudat, a református identitás, és a demokráciára nevelésben kitüntetett szerepet kapnak a magyar irodalom jelentős, nemzeti sorskérdéseket végiggondoló alkotásai. A magyar irodalmi kánon néhány alapművének megismerésével a tanuló a közös kultúrkinccs részesévé válhat, és ezáltal is növekedhet benne a nemzethez tartozás tudata és a hazaszeretet. Fontos szerepet kap a magyar nyelv és irodalom kerettantervben a családi életre nevelés, a környezet- és a médiatudatos magatartás kialakítása, a manipuláció hatásmechanizmusainak megismerése, a manipulációval szembeni védekezés.

A testi-lelki egészség, a jó önismeret az egész életre meghatározó jelentőségű, ezért ezeken a területeken is fontos szerepe van a magyar nyelv és irodalom tantárgynak.

Kulcskompetenciák fejlesztése

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az

anyanyelvi kulcskompetencia fejlesztésében játszik döntő szerepet, a hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciának fejlesztése a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével digitális kompetencia: az információs társadalom technológiájának ismerete, megfelelő szintű kritikus használata

a szociális, az állampolgári,

az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség elnevezésű kulcskompetenciák fejlesztése

a hatékony, önálló tanulás készségeinek – képességeinek fejlesztése

Az 5–8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy alapvető célja és feladata

A nyelvi és irodalmi kultúra fejlesztése.

A sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulás eredményességéhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása. A készségek szintre hozása, majd folyamatos fejlesztése. (5-6.) A már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése (azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése. (7-8.)

A tanulók hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciának fejlesztése a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével. A nyelvről szerzett tapasztalati (élményalapú) és tárgyi ismeretek mélyítése, bővítése.

Az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása, a szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban történő fogalmazás, az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, továbbfejlesztése.

Olvasóvá, Bibliaolvasóvá nevelés.

Az olvasmányok tanulságairól erkölcsi állásfoglalás megfogalmazása a keresztyén identitásnak megfelelő értékrendben.

A református iskolák hagyományrendszerének tudatos folytatása.

A nyelvi és irodalmi kultúra fejlesztése, az egyéni ismeretszerzés módjainak, technikáinak előkészítése, gyakoroltatása, a kritikus, problémamegoldó és a fogalmi gondolkodás fejlesztése.

Könyv- és könyvtárhasználat fejlesztése.

Az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréjének jelentősége, mint pl. a digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül.

Megismerje a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalkítás és elbeszélés mozgóképi eszközeit. (7-8.)

A tömegkommunikációs eszközök tudatos használatára való nevelés a keresztyén értékek védelmét szolgálva.

A nyelvről szerzett (élményalapú) tapasztalati és tárgyi ismeretek mélyítése, bővítése, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegépítő eljárásokkal.

A nyelvnek mint működő, változó rendszernek a megtapasztalása, megfigyeltetése. E tapasztalatokra építve válik lehetővé néhány alapvető rendszerszerűség bemutatása, összefüggésének felismerése, megnevezése.

A klasszikus értékeket benntartsa az iskolai munkában, ugyanakkor a frissebb, mai, kortárs művekre is ráirányítsa a figyelmet.

Beszédművelés, beszédképesség fejlesztése: A tanuló beszéde fejlődjön tovább a megfelelő artikuláció, szókincs és nyelvhelyesség szempontjából. A hallott szövegről legyen képes rövid szóbeli összefoglalást adni. Megszólalásaiban magyarórán és azon kívül is alkalmazkodjék a hallgatósághoz és a beszédhelyzethez. Legyen képes néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasottakról. (5-6.) Beszédképesség szempontjából a tanuló beszédében már nemcsak megfelelően artikulál, hanem kiejtésével közlő szándékát is jól tükrözi, továbbá a mondat- és szövegfonetikai eszközöket is megfelelően alkalmazza.

Nemcsak a beszédhelyzethez alkalmazkodik, hanem különféle kommunikációs technikákat is képes alkalmazni. (7-8.)

Írott és szóbeli szövegek alkotása és megértése: A szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, legyen képes rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására. Különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban történő fogalmazás; Szükséges a globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás, továbbá tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolata; a címadás. A tanulók hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciájának fejlesztése a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével. Nemcsak értelmezésre, hanem formai-stilisztikai elemzésre is képes, továbbá a zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítására. Már nemcsak összefoglalni tudja az olvasottakat, hanem érvelni is képes, és a beszéd társsal empátikusan együtt tud működni.

Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről: A nyelvről tanult ismeretek mélyítése, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A nyelvről szerzett tapasztalati (élményalapú) és tárgyi ismeretek mélyítése, bővítése. (5-6.)

Írás, helyesírás: Az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, a tanult helyesírási szabályok alkalmazása, továbbfejlesztése.

Tanulási képesség: A tanuló képes különböző vázlatok felhasználására különböző témájú, műfajú szövegek megértésére, megfogalmazására. (5-6.) Nemcsak használni képes a vázlatot, hanem ő maga is képes az önálló vázlatkészítés különféle eljárásaira, sőt a jegyzetkészítésben is jártas.

Erkölcsei ítéliképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése: Megismerkedik a tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáival, a különböző kultúrák és eltérő vélemények tiszteletben tartásának fontosságával. (5-6.) Nemcsak a tetszésnyilvánításra és az eltérő vélemény tiszteletére képes, hanem érti az ízlés kontextuális összefüggéseit, kulturális, történeti, közösségi, családi, egyéni beágyazottságát. Ismeri a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalkotás és elbeszélés mozgóképi eszközeit. (7-8.)

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése: Újabb olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása. Legyen képes érzékelni a szövegek műfaji különbségeit, valamint néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasottakról. A tanuló megfigyeli a költői nyelv néhány sajátosságát, a műfajok némelyikét, a szerkezetiség némely megnyilvánulásait, a téma és hangulat változatait, a szereplő, az elbeszélő, a lírai én kérdésköreinek némely aspektusát, a téma és a hangulat változatait továbbá a tantervben számára előírt fogalmakat. Érzékeli a szövegek műfaji különbségeit. (5-6.) Már nemcsak a lírai és az elbeszélő szerkezetek kulcsfogalmait ismeri, hanem érti a formai jegyek

jelentésteremtő szerepét is, továbbá megismerkedik a drámával, a befogadóval, a hatással, a beszédhelyeztetéssel, a jellemzés módjaival és a tantervben számára előírt további fogalmakkal. (7-8.)

A tantárgy tanításának alapelvei

Az évfolyamok tematikai egységei elsősorban fejlesztési célok és követelmények; sorrendjük változtatható és koherens rendszerbe építhető (különösen a lírai alkotások egységeinek esetében), pl. tisztán műfaji vagy tematikus felépítésű tananyagba. Néhány irodalmi témakört elméleti összefoglalás is követ. Így bizonyos témakörök az alapvető irodalomelméleti fogalmakat – műnem, műfaj, vers, verselés, kép, alakzat, motívumok stb. – tartalmazzák, ezek helye tehát kötött. (Az alapfogalmak bevezetésüktől kezdve ismertek és használandók.) Az irodalom történetiségének bevezetése még kerülendő. A korosztály olvasási, szövegértési készség szintje nem teszi sem szükségessé, sem lehetővé a régi magyar irodalmi szövegek elemzését

Az 5–8. évfolyam irodalom kerettanterve azzal a kettős célkitűzéssel készült, hogy a klasszikus értékeket benntartsa az iskolai munkában, ugyanakkor a frissebb, mai, kortárs művekre is ráirányítsa a figyelmet. Minden tematikus egységben megnevezi a kulcsfogalmakat, ugyanakkor az évfolyampárok végén egy-egy önálló fogalomhasználati egységet is tartalmaz, amelynek fogalmai egyéni megoldásokkal, szabadon vezethetők be az évfolyampárok bármelyik szakaszán, ezáltal az itt meghatározott fogalmak tanítását nem egy-egy meghatározott irodalmi mű esetében kell feltétlenül megtanítani, hanem a két évfolyamos szakasz több tematikai egységénél is szóba kerülhetnek.

A tematikai egységeknek megvan a maguk lineáris logikája, de ez a linearitás nem jelent előírt sorrendet. Sorrendjük azonban mégiscsak ésszerű megfontolásokat takar. Ebben a lehetséges és átvehető, de nem előírt sorrendiségben a mesékkel indul a felső tagozatos irodalom: a mesékkel, amelyek visszautalnak az alsó tagozatra, s amelyek egyben középpontba állítják az irodalom örök kulcselemét, a fantáziát, hiszen ez nemcsak a mesékben van jelen, hanem bizonyos értelemben minden műalkotásban, sőt minden emberi alkotásban is. A mesék egy része népmese, így szóba kerül a folklór, és ennek kapcsán a népdalok. A tantervi folytatás azután egyre inkább közelít a reális világhoz, miközben a fantázia továbbra sem tűnik el az irodalmi művekkel való ismerkedésből. Egyre táguló körökben vethetnek a diákok irodalmi pillantást életük mind szélesebb horizontjaira: előbb a családra, később a szülőföldre, majd az iskola, a gyerektársadalom örök világára. A térben táguló körbepillantás azután időben is tágul: az irodalmon keresztül visszatekinthet a tanuló történelmi hagyományainkra és múltunkra.

Az 5–6. évfolyamon a tanulók már jól olvasnak, viszonylag hosszabb szövegeket is rövid idő alatt meg tudnak ismerni. A kerettanterv irodalomtanítási részének ez a szakasza úgy tekint erre a fejlesztési periódusra, mint amely már lehetőséget ad az irodalom jelenségének mélyebb megértésére. Nemcsak a kultúra hordozójának tekinti az irodalmat, és nemcsak a kommunikáció egyik változatának, hanem olyan tevékenységnek, amelyben egy-egy alkotón keresztül voltaképpen az emberiség a megszólaló, s a műalkotásban nem tesz mást ez a cselekvő alany, mint hogy önmaga számára fogalmazza meg legfőbb dilemmáit és az azokra adható lehetséges válaszokat. Ennek megfelelően a János vitéz és a Toldi, a mesék és a mondák, az első közösen megismert terjedelmesebb regények kapcsán ez a kerettantervi rész a nagy emberi kérdésfeltevésekkel való ismerkedés helyének is tekinti az irodalomórát. Ennek előfeltétele a tanterv, az iskola és a nevelő részéről, hogy vegye figyelembe a tanuló életkorából fakadó absztrakciós szintjét, és korlátozza önmagát és kérdésfelvetéseit ennek megfelelően. Ugyanennek másik előfeltétele a tanuló részéről, hogy legyen partner azoknak a képességeknek a kialakításában, amelyek az effajta irodalomértéshez elengedhetetlenek.

Mire eljutottak a tanulók a 7–8. évfolyamig, addigra már megismerkedtek a János vitézzel és a Toldival, a mesékkel és a mondákkal, az első közösen megismert terjedelmesebb regényekkel. Az olvasás és írás, a szövegértés és szövegalkotás ekkorra már több kell, hogy legyen számukra merő technikai gyakorlatnál vagy egyszerű kódoló – dekódoló eljárásnál. Értetniük kell, hogy az irodalom olyan üzenet, amelyet elődeink és a rendkívüli képességekkel megáldott művészek örökítettek ránk, s amely üzenetnek a megfejtése és életünkbe építése a mi dolgunk. Ekkorra már szerencsés, ha a tanulók jól értik: a pragmatikus tudáselemeken túl az embernek szüksége van egy transzpragmatikus, ünnepnapra tudásra is, amiben elsősorban a művészetek adhatnak eligazítást. Ahhoz, hogy az irodalommal ebben a másfajta jelentésében is képesek legyenek szembesülni, ehhez több előfeltételnek is teljesülnie kell. Előfeltétele ennek a tanterv, az iskola és a nevelő részéről, hogy vegye figyelembe a tanuló sajátos serdülőkorai viszonyát a tanulmányokhoz, a mély lelki kérdéseket érintő kommunikációhoz és a tekintélyhez, és csakis ezt a kritikus és sebezhető kamaszt jól ismerve fogalmazza meg célkitűzéseit. Ugyanennek másik előfeltétele a tanuló részéről, hogy legyen partner azoknak a képességeknek a kialakításában, amelyek az effajta irodalomértéshez elengedhetetlenek. A múlt és a jelen, a tanuló kisvilága és a nagyvilág irodalmi témái mellett szüntelenül jelen van/lehet a tantervben és az iskola irodalomtanítási gyakorlatában a kortárs világ, a jelenkori élet, a mindannyiunkat körülvevő társadalom emberi problémáit feltáró művekben. Ezek révén a tanterv hangsúlyozott üzenetként fogalmazza meg, aminek mind nyilvánvalóbbá kell válnia a tanulók számára is: az irodalom nem statikus és a múltból itt maradt létező, hanem élő és organikus valóság.

Minden tematikus egységben megnevezi a kulcsfogalmakat, ugyanakkor az évfolyampárok végén egy-egy önálló fogalomhasználati egységet is tartalmaz, amelynek fogalmai egyéni megoldásokkal, szabadon vezethetők be az évfolyampárok bármelyik szakaszán, ezáltal az itt meghatározott fogalmak tanítását nem egy-egy meghatározott irodalmi mű esetében kell feltétlenül megtanítani, hanem a két évfolyamos szakasz több tematikai egységénél is szóba kerülhetnek.

Az irodalom történetiségének bevezetése még kerülendő. A korosztály olvasási, szövegértési készség szintje nem teszi sem szükségessé, sem lehetővé a régi magyar irodalmi szövegek elemzését.

Az otthoni, napközis és tanulószobai írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A házi feladatok – mind a szóbeli, mind az írásbeli – a tanítási órán feldolgozott ismeretek gyakorlását, elmélyítését szolgálják.

A házi feladat érdemjeggyel történő minősítése nem elfogadható, de a kiemelkedő munka, pl. önálló gyűjtőmunka szaktanári dicsérettel jutalmazható.

A hiányzó házi feladat pótlólagos elvégzése szükséges, többszöri hiány esetén szaktanári figyelmeztetés jár a tanulónak.

Fontos, hogy a napközis és otthoni felkészülés mellett a gyerekeknek maradjon idejük életkori sajátosságuknak, gyermeki személyiségüknek megfelelő tevékenységekre; pihenésre, regenerálódásra, mozgásra, játékra.

Ennek tükrében az otthoni és napközis felkészüléshez az alábbi elveket és korlátokat alkalmazzuk.

A tanultak begyakorlása érdekében a tanulók otthoni (napközis és tanulószobai) felkészülés formájában szóbeli és írásbeli házi feladatot kapnak.

Az osztályfőnökök és szaktanárok a házi feladatok, feladásakor figyelembe veszik a tanulók egyéni képességeit, életkori sajátosságait, aktuális állapotát és ezekből kiindulva differenciált formában adnak feladatokat az otthoni és napközis felkészüléshez.

Emellett folyamatos tanácskozást folytatnak a napközis nevelővel, akik visszajelzésekkel tájékoztatják a délelőtti nevelőket a házi feladatokkal kapcsolatos tapasztalataikról.

Az otthoni, napközis és tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok típusukban megegyeznek.

Írásbeli feladatok: a tanóra anyagához kapcsolódó, az órai munkához hasonló feladatok, ill. a korábbi évfolyamokon tanult ismeretekhez fűződő ismétlő feladatok. A feladatok a tanulók teljesítményétől és képességeiktől függően differenciálhatóak is.

Szóbeli feladatok: az órán tanult fogalmak, tételek, ismeretek megtanulása, megértése, ill. a témakör korábbi anyagainak ismétlése, és a kapcsolódó, korábbi évfolyamokon tanult ismeretek felidézése. Az írásbeli és szóbeli feladatok mennyisége együttesen nem haladhatja meg egy átlagos képességű diák esetén felső tagozatban tantárgyanként a 30 perc intenzív tanulást.

Házi feladatok

hétfőre (szombatra-vasárnapra) lehetőleg nem adunk házi feladatot, de a tantestület döntése értelmében indokolt esetben megengedett a házi feladat adása, ha az összességében nem befolyásolja a tanuló pihenését, regenerálódását.

Hétfőnek a tantárgyak szempontjából az számít, ahol pénteken és hétfőn egyaránt van óra.

Ennek megfelelően a csütörtök-hétfő vagy a péntek-kedd párosítások nem számítanak hétfőnek. Munkaszüneti napok esetében az számít ide, ahol az előző és az azt követő napon is van óra

projekt és témahét alatt, ha a délutáni elfoglaltság miatt nem biztosított a megfelelő felkészülési idő nem adunk házi feladatot, ha az azt követő napon is van ugyanazon tantárgyi óra!

az őszi, téli és tavaszi szünetekre hasonlóan adunk házi feladatot, mint hétfőn, de kizárólag annyi, mint egyéb esetben egy következő órára való felkészüléshez!

a nyári szünidőre (az évközi terhelés csökkentése érdekében) szabadon választhatóan adjuk fel a házi olvasmányokat. Ennek megtörténtét jutalmazhatjuk, szünidei elkészítésük elmulasztását nem büntetjük.

Magyar nyelv 5.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 8+4 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérdés stb.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallásértés fejlesztése (pl. dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel). A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszédlegzés, hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése: pl. beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással. Törekvés a különböző beszédhelyzetekben a jól formált, a kommunikációs célt közvetítő beszéd alkottatására. A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókinés alkalmaztatása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. A társas	

	viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a konfliktusok kezelése képességének fejlesztése. A kiejtés, a szöveg és a nem nyelvi jelek közötti összhang kialakulásának fejlesztése. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításán keresztül a nemzeti identitás erősítése. A nyelvjárási változatok (pl. hangkészlet) felismertetése, ezen keresztül az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése. A kommunikációs folyamat alapvető tényezőinek tudatosítása. Kommunikációs (illem) szabályok tudatosítása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A hallásértés fejlesztése analitikus és evaluációs gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása. Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal. Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés. Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között. Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása. A kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése. A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével. Bibliai tanítások gyűjtése a beszédre. Bibliai történetek dramatizálása. A szereplők megjelenítése gesztusokkal, mimikával, hanghordozással. A református iskolai élet sajátosságai, szabályok, szokásrendek, hagyományok, ezek feldolgozása.	Dráma és tánc: kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Természetismeret: Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai; az érzékszervek szerepe. Erkölcstan: önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége. Hittan: Bibliai történetek
Kulcsfogalmak/fogalmak	Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, kommunikációs folyamat, tényező (adó, vevő, csatorna, kód, üzenet, kapcsolat); zenei eszköz (dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A helyes jól formált beszéd folyamatos gyakorlása. Szituációs játékok páros és csoportmunkában. A kapcsolatfelvétel és szándéknyilvánítás formái páros munkában a nem nyelvi kifejezőeszközök alkalmazásával. A testbeszéd komplex működésének megfigyelése. Részvétel adott témájú beszélgetésben. Az emberi beszédre szóló szövegek feldolgozása kooperatív technikával heterogén csoportokban. Dramatikus játékok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	Órakeret 12+1+10 óra
Előzetes tudás	A tanult olvasási stratégiák adekvát alkalmazása olvasás előtt, alatt és után. A tanult különböző típusú és műfajú szövegek felismerése és megértése. A szöveg információinak és gondolatainak az életkora szerint elvárható értelmezése és értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegfeldolgozás általános sémájának tudatosítása változó szövegeken. Az olvasási technika fejlesztése különféle folyamatos és nem folyamatos szövegeken többféle szövegértési eljárással. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése. Az olvasási, a szövegértési hibák felismerésének fejlesztése, és a megfelelő javítási stratégia megismertetése, alkalmazásának elősegítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Különféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása. Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott szövegeken. Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása. Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban. A Biblia könyveinek ismerete, a biztos eligazodás segítése. Olvasás és szövegértés fejlesztése. A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása. A szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.		Matematika; Természetismeret: szövegértés, a feladatok szövegének értelmezése. Vizuális kultúra: szöveg és kép összefüggései. Hittan: A Biblia könyvei
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Üzenet, betűrend, tartalomjegyzék.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott szövegeken. A szövegértési technikák gyakorlása: adatkeresés, lényegkiemelés stb. egyénileg, csoportosan, önállóan vagy tanári irányítással. Szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 10+1+3 óra
--------------------------------------	------------------	---------------------------

Előzetes tudás	A társas kultúrában való részvételhez szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése az írástechnikai téren: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. A tanult fogalmazási műfajokban való jártasság, szövegalkotás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. Az önálló és a tanári segítséggel történő anyaggyűjtés módjainak fejlesztése. Az ismert fogalmazási műfajokban történő változatos, kreatív szövegalkotás támogatása. Újabb szövegalkotási eljárások megismertetése, alkalmazásának segítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra. Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció. Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez. A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez. Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete. Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókincs használata. Az írás története, szerepe az emberiség fejlődésében. Képességfejlesztés. Személyes élmények megfogalmazása különböző szöveg-típusokban: mese, elbeszélés, leírás, levél.		Idegen nyelvek: udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása a tanult idegen nyelven. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: narratív szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősekről. Természetismeret: anyaggyűjtés, vázlatkészítés. Vizuális kultúra: a szöveg képe.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyaggyűjtés, vázlat, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, képírás, fogalomírás, ékírás, szóírás	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Vázlat készítése a feldolgozott szövegek megértésének igazolására, fogalmazások írásához. A jegyzetelési technikák megismerése differenciált munkában. A tanulási igényeknek megfelelő és rendezett írásmód gyakorlása (másolás, emlékezet utáni írás, tollbamondás) differenciált csoportmunkában. Rövidebb szövegek: (mese, leírás, elbeszélés, levél) alkotása egyéni munkában vázlat alapján. Magánlevél megfogalmazása: a szóhasználat, a levél hangnemének megválasztása a címhez igazodva. Az írás kialakulásáról szóló szöveg feldolgozása kooperatív munkaformában: információkeresés, tételmondatok alapján vázlatírás, stb.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 11+5 óra
Előzetes tudás	A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. A Magyar helyesírási szótár használata tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok megismertetése, tudatosítása, azok fokozatos önálló alkalmazásának fejlesztése az írott kommunikációban. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása. A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a hangtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan. A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával. Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra. Képességfejlesztés		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Idegen nyelvek; Vizuális kultúra; Természetismeret; Informatika: a tantárgyra jellemző fogalmak helyesírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve), elválasztás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A betűrendbe sorolás szabályainak megismerése a helyesírási szabályzat szabálypontjai alapján. Gyakorlati alkalmazása szótárak, lexikonok használata közben. A szavak elválasztásának gyakorlása, összekapcsolása szómagyarázatokkal. A helyesírás rendszerének, a helyesírási alapelveknek a megismerése, gyakorlati alkalmazásuk kiemelten az akaratlagos írás során. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szavak szerkezete és jelentése	Órakeret 12+1 óra
Előzetes tudás	A szavak szerkezeti elemzése egyszerűbb esetekben: szótő, toldalékok, összetett szavak tagjai. Az (azonos alakú, többjelentésű) és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban; közmondások, szólások jelentésének értelmezése, eredeti funkciójuk ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szavak szerkezetének megfigyeltetése, a főbb szóelemek funkcióinak tapasztalati úton történő fölfedeztetése. A magyar nyelv szinonima-gazdagságának, a szójelentések rétegzettségének, sokszínű kifejezőképességének fölfedeztetése. Szókincsbővítés, annak megtapasztaltatása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A szavak szerkezete: szó, szótő, toldalékok: képző, jel, rag.		Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv

Hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. A szavak jelentése és hangalakja közötti összefüggés megfigyelése. Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése. Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása. Bibliából származó közmondássá, szólássá, állandósult szókapcsolattá vált mondások.		szókincse, néhány állandósult szókapcsolata. Hittan: bibliai tanítások
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szótő, toldalék, képző, jel, rag; egyjelentésű szó, többjelentésű szó, rokon- és ellentétes jelentés; hangutánzó szó, hangulatfestő szó, állandósult szókapcsolat, közmondás, szólás;	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A hangalak és a jelentés közötti viszony felfedeztetése szövegfeldolgozás során tanári irányítással. Egyjelentésű szavak önálló gyűjtése ellenőrzés értelmező szótár segítségével. Többjelentésű és azonos alakú szavak jelentése közötti különbség érzékeltetése rajzok, ábrák, mondatok segítségével. A Magyar értelmező kéziszótár használata. A Magyar szinonima szótár használata csoportmunkában. Szinonimák gyűjtése gondolatok, érzések, hangulatok kifejezésére. Fogalmazások javítása szinonimákkal. Ellentétes szójelentésen alapuló versek és szövegek olvasása. Hasonló alakú szavak helyes használata. Szóbeli és írásbeli szövegek szemléletesebbé tétele hangutánzó és hangulatfestő szavakkal. Az átvitt jelentés megtapasztalása, megértése, szemléltetése. Szólások és közmondások eredetének magyarázata csoportmunkában. A szólások használata a kommunikáció során. Helyzetek előadása szólásokhoz, közmondásokhoz kapcsolódva. A Magyar szólások és közmondások című könyv használata. A szavak szerkezetének megfigyelése, a szóelemek felismerése, megnevezése. A képzők, jelek, ragok megnevezése. A szókapcsolat és az összetett szavak közötti különbség. Alaktani elemzések végzése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A hangok, képzésük, kiejtésük, kapcsolódásuk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nyelvi tudatosság fejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. A magyar nyelv sajátosságának tudatosítása. (pl. hangrend és illeszkedés, agglutináló nyelvtípus.) A kiejtés és az írás összefüggése szabályszerűségeinek megismertetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A magyar hangrendszer jellemezőinek tapasztalati úton történő megismerése. A hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. A beszédhangok hasonlóságainak és különbségeinek felfedezése, a képzési módok megfigyelése. A magyar hangok rendszere és főbb képzési jellemzőik: magánhangzók, mássalhangzók; magánhangzók: magas, mély; rövid, hosszú; mássalhangzók: zöngés, zöngétlen.		Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv hangállománya, hangtani, szótani szerkezete. Természetismeret: az ember hangképző szervei.

Néhány, a magyar nyelvre jellemző hangkapcsolódási szabályszerűség: megfigyelésük kiejtésben, a beszédben és az írásban. A hangok kapcsolódási szabályszerűségei: hangrend, illeszkedés, teljes és részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés. A saját nyelvváltozatból ismert hangok eltérései a sztenderd változattól. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani szerkezetével.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Magánhangzó, mássalhangzó; hangrend, illeszkedés, teljes hasonulás, részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés;	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Hang, betű, írásjegy fogalma. A hangok képzésének megfigyelése páros munkában, tapasztalatok pontos megfogalmazása. Helyesejtési és helyesírási feladatok kiemelve az időtartam jelentésmegkülönböztető szerepét. A magas és mély hangok közötti különbség, versek hangrendi vizsgálata, a szóhangulat megállapítása. A hangrend szerepe a toldalékolásban. Az illeszkedés törvényének megfogalmazása. A mássalhangzók csoportosítása. A zöngés és zöngétlen mássalhangzók megkülönböztetése, egymásra hatásának megfigyelése. A mássalhangzó-törvények rendszere, okai. A saját nyelvváltozatból ismert hangok eltérései a sztenderd változattól. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani szerkezetével.	

Irodalom 5.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Népköltészet, mesék	Órakeret 10+1+5 óra
Előzetes tudás	Néhány klasszikus népmese és műmese történetének és alakjainak ismerete, néhány népdal szövegének és dallamának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mesék történetének, jellemző motívumainak, nyelvi fordulatainak, típusainak azonosításának, értelmezésének fejlesztése. A magyar népmese-kincs felfedeztetése – az életkornak megfelelő befogadóképesség korlátjainak figyelembevételével. A mese mint élményfeldolgozó kulturális eljárás eszközén keresztül a „megküzdés”, a konfliktusok kezelése, a társas kapcsolatokra való nyitottság és más erkölcsi értékek, valamint a hozzájuk kapcsolódó magatartásminták felfedeztetése. A népdalszövegek néhány jellegzetes, visszatérő motívuma felismerésének segítése. A magyar népdal-kincs felfedeztetése által a nemzeti identitás erősítése. A népdal közösségi szerepének tudatosítása. A lírai művekben kifejeződő élmény befogadásának előkészítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3-4 magyar népmese, művek a népköltészetből, néhány műmese a világirodalomból és a magyar irodalomból, beleértve a kortárs mesét is. Különböző mesetípusok, pl.	A mesék csoportosítása, tipizálása, a mesetípusokhoz példaszövegek rendelése. Különböztetel a népmese és a műmese között.	Ének-zene: énekelt népdalok. Vizuális kultúra; Mozgókép-kultúra és médiaismeret: reflektálás

állatmesék, tündérmesék, varázsmesék, tréfás mesék. (Például: Tündérszép Ilona és Árgyélus, A kis fáncoska, A legerősebb állat.) Heltai Gáspár fabulái: pl. Az oroszlánról és egérről, A hangyáról és a szekesőről, A kezekről, lábakról és a hasról, Az ebről és a juhról, A fenyőfáról és a nádszárlól Tipikus férfi- és nőalakok és jellemző tulajdonságai a népmesékben. Legalább egy hosszabb vagy két rövidebb mese megtanulása kívülről. Hírese mesegyűjtők, magyar és külföldi meseírók. Néhány klasszikus mese: pl. Hamupipőke, Andersen mesék (Az útitárs, A kis gyufaárus lány, stb.) Igazság – hamisság mesetípusok, Kriza János: Vadrózsák, Benedek Elek: Vörös tehén, stb. A mesék műfaji sajátosságai. Magyar mesehősök. Olvasás és szövegértés	Különbségtétel mese és valóság között. A családi viszonyok (pl. legkisebb fiú) kapcsán bekapcsolódás a családi élettel kapcsolatos beszélgetésekbe. Annak megfigyelése – a szakkifejezés definiálása nélkül –, hogy a mesei erőpróbák általában fokozásos szerkezetet mutatnak. Legalább egy hosszabb vagy két rövidebb mese megtanulása kívülről.	irodalmi, zenei, filmes élményekre. Informatika: könyvtárhasználat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népdal, népmese, folklór.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A mese műfaji sajátosságai. A hangos olvasás gyakorlása szerepek szerint. A mesék csoportosítása, mesei jellemzők feltárása, a humor szerepének érzékeltetése kooperatív technikákkal. A mesék cselekményének összefoglalása. Dramatizálás. A népmesék korábbi nyelvállapota. Szövegalkotási gyakorlatok. Meseelemekből mese alkotása szóban, stafétában. A mesék korábbi nyelvállapotot tükröző kifejezéseinek felfedezése és értelmezése szótárak, lexikonok segítségével. Tájnnyelvi szavak magyarázata. Meserészlet eljátszása. Kutatómunka: Milyen mesét tűz műsorára a televízió, rádió? Dramatizálás, népi játékok játszása, bábok, rajzok készítése. Meseírás. Magyar mesehősök gyűjtése. Korábban tanult verstani ismeretek felidézése ötletbörze segítségével. Ismert népdalok felidézése, zenehallgatás. Kutatómunka a lakóhely népszokásairól. Versek ritmusának összehasonlítása, verses történetek átírása prózában, az átírások összevetése, megbeszélése. A rímelés megfigyelése megadott szempontok szerint pedagógus irányításával, csapatmunkában, önállóan. Versírás megadott témára. Gyakorlatok az ütemhangsúlyos verselésre.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Összehasonlító gyakorlatok: történetmondás és élménykifejezés	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Népmese, mimese, népköltészet, műköltészet.	
A tematikai egység nevelési–fejlesztési céljai	A népköltészet és a műköltészet epikus és lírai megnyilatkozásainak megfigyelése, a konkrétól való elvonatkoztatás, általánosítás és az általánosított jegyek összehasonlításának tevékeny alkalmazása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mesés epikai művek és lírai alkotások eltérő beszédmódja, pl. népmesékben és ezekben a mesékben: Csukás István: A téli tücsök meséi, Tandori Dezső: Medvetalp és barátai, Fésűs Éva: A palacsintás király, Lázár Ervin: Molnár fia zsák búzája; másfelől pl. népdalok, lírai alkotások olvasása : Nagy László: Adjon az Isten, József Attila: A bánat, Kosztolányi Dezső: Öcsém, Ingrid Sjöstrand: Ha volna apukám Szabó Magda: Tündér Lala	2–3 alkotás megismerése az összevetendő lírai és epikai műcsoportból. Tanári segítséggel közös jellemzők kiemelése a konkrét művekből. A közös jellemzők összevetése a másik műcsoport közös jellemzőivel.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: életmód a középkorban, életmód a 20-21. században.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A versbeli beszélő, a történet elbeszélője.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A mesék korábbi nyelvvállapotot tükröző kifejezéseinek felfedezése és értelmezése szótárak, lexikonok segítségével. Tájnyelvi szavak magyarázata. Meserészlet eljátszása. Kutatómunka: Milyen mesét tűz műsorára a televízió, rádió? A közös jellemzők összevetése a másik műcsoport közös jellemzőivel. A népköltészet és a műköltészet epikus és lírai megnyilatkozásainak megfigyelése. Versek ritmusának összehasonlítása, verses történetek átírása prózában, az átírások összevetése, megbeszélése. A rímelés megfigyelése megadott szempontok szerint pedagógus irányításával, csapatmunkában, önállóan. Vers- vagy meseírás megadott témára. Gyakorlatok az ütemhangsúlyos verselésre.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Petőfi Sándor: János vitéz	Órakeret 10+10 óra
Előzetes tudás	Petőfi Sándor néhány alkotása.	
A tematikai egység nevelési–fejlesztési céljai	Az erkölcsi ítélőképesség fejlesztése a mű által fölvetett kérdések megvitatásával (pl. Jancsi hanyagsága, az apa megbocsájtásra való képtelensége, a zsványok pénzének ügye, hűség a francia király ajánlatánál.) A János vitéz olvasása, részletes feldolgozása folyamatában az epikai jellemzők felismertetése, a mű elemzése és minősítése adott szempontokból (pl. tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő). A mű szereplői érzelmeinek megnevezése, kapcsolatuk értelmezésének (egymásra hatásuk, együttműködésének, ellentéteik stb.) fejlesztése. Együttműködés a mű poétikai, nyelvi sajátosságainak feltárásában. Szóbeli és írásbeli fogalmazási képesség fejlesztése különböző	

	közlésformájú önálló gyakorlatok révén; élmények, vélemények megosztása, memoriterek előadása során.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mese és valóság a János vitéz történetében. A szerkezet és a megjelenítés eszközei Petőfi elbeszélő költeményében (a fejezetek rendje, csoportosíthatósága, a hős, a kaland, az erkölcsi választások). A mű mesei elemei (cselekmény, hősök) – népies elbeszélő költemény/verses mese. Kukorica Jancsi útja, tettei, választásai (értelmezés, jellemzés). A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során néhány poétikai eszköz megismerése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, felsorolás, megszólítás, felkiáltás, kérdés). Az ütemhangsúlyos verselés. Olvasás és szövegértés	Tanári segítséggel rövid, egyszerű tartalmi, szerkezeti és stilisztikai elemzések készítése a János vitézről. Szerelem, hűség, önfeláldozás felismerése János vitéz és Iluska kapcsolatán keresztül. Az osztállyal kooperálva a jellemek elemzése, és ennek kapcsán a saját önismeret fejlesztése. A szakkifejezések mind tudatosabb használata írásbeli szövegalkotásban, feleletekben (hős, mese, valóság, erkölcsi döntés), értelmezésekben az esztétikai szempont is egyre adekvátabb érvényesítése. A János vitéz egy részletének szövegű felidézése. (15-20 versszak) Illusztrációk, hanganyagok keresése a János vitézhez az interneten.	Informatika: adatok, illusztrációk, hanganyagok keresése az interneten. Vizuális kultúra: irodalmi és képzőművészeti műfajok közötti hasonlóságok és különbségek felfedezése. Irodalmi szövegek vizuális nyelvre fordításának lehetőségei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélő költemény, fantasztikum, mesebeli lény.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az epikus művek szerkezeti egységeinek felfedezése, megnevezése, jellemzőik felismerése, táblázatba foglalása. A műfaji ismertetőjegyek felismerése. Gyakorlatok a prózai és a verses forma jellemzőinek feltárására. Vers átírása prózába. Jóslás: Kezdjük el a történetet, időnként jósltassunk, hogyan folytatódhat tovább a történet. A szóképek felismerésének gyakorlása, ilyenek írása. Nyelvi alakzatok keresése, írása. Meseszerű és reális elemek keresése. Vélemény megfogalmazása. Feladatok tér és idő megállapítására. Az ütemhangsúlyos verselés felismerésének gyakorlása. Vers írása. Kreatív fogalmazási gyakorlatok. Különböző közlésformájú önálló gyakorlatok révén; élmények, vélemények megosztása, memoriterek előadása során. Címadás gyakorlása. Mesetérkép készítése. Játékos táviratok és apróhirdetések írása.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tematikus–motivikus összevetési gyakorlatok	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Petőfi Sándor: János vitéz.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismertetése, hogy az irodalom a mindennapi élettel és a személyes tapasztalatokkal párhuzamos problémafolyamokra utal, azokat ábrázolja és elemzi a maga eszközeivel.
--	--

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Emberi élethelyzetek felidézése és elemzése a János vitéz jelenetei kapcsán, pl. meggyőzés (a patakparton), fenyegetés (a gazda), gyász (Iluska elvesztése), alkoholizmus (zsiványok), karrier (Jancsi huszárnak áll).	Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból. A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel.	Erkölcstan: néhány drámai élethelyzet serdülőkorban és felnőttként.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Élethelyzet, dilemma.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból. A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel. Saját vélemény megfogalmazása a szereplők erkölcsi választásairól, döntéseiről, és azok megvédése érvek és szövegből vett idézetek felhasználásával.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember- Isten kapcsolat, a teremtés, eredet, hagyomány motívuma	Órakeret 15+6 óra
Előzetes tudás	Családdal, tájjal, természettel, szülőfölddel kapcsolatos tanult irodalmi művek. Bibliai történetek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A saját és más kultúrák megértésének fejlesztése. A hagyomány fogalmának megértése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mitológiai és bibliai történetek. Petőfi Sándor: Az Alföld és még egy vers, (pl. István öcsémhez, Szülőföldemen) Úti levelek, Arany János: Családi kör című verse. Ezen túl több más, a témához	A tematikába tartozó néhány jellegzetes motívum megkeresése, kigyűjtése, azonosítása, ezek előfordulásainak ismételt összevetése, ezen keresztül fokról fokra előrelépés a saját	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: ősi hiedelmek és mítoszok. Vizuális kultúra: A nemzeti művészet nagy korszaka - a romantika és a historizmus.

kapcsolódó – különböző korokból származó – mű, beleértve a régióhoz, a lakóhelyhez kötődő irodalmi emlékeket is. József Attila: betlehemi királyok Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért A szeretet I. Kor. 13:1-13 Arany János: Fiamnak Bibliai történetek, példázatok pl. (Káin és Ábel, József és testvérei, Jákób és Ézsau, Rúth , Tékozló fiú, Dávid és Jonatán stb.)	és más kultúrák megértésében. Egy-egy motívum ismétlődéséről, variálódásáról egyre önállóbb vázlatkészítés, és saját vázlat alapján felkészülés. A beszélgetésekben vélemény megfogalmazása saját szavakkal a témába tartozó emberi hitek, kötődések jelentőségéről. Törekvés a toleráns fogalmazásra és civilizált érvelésre vitapartnereivel szemben. A nemzedékek együttélésének motívumai kapcsán részvétel a családi élettel kapcsolatos beszélgetésekben (családi kapcsolatok, szerepek, munkamegosztás). Petőfi: Az Alföld és Nemzeti dal , István öcsémhez, Arany János Családi kör, vagy József Attila Betlehemi királyok Szabó Lőrinc Ima a gyermekekért vagy A szeretet I. Kor. 13:1-13 című műveinek szövegű felidézése.	Természetismeret: Rendszer és környezete. Magyarország és a Kárpát-medence tájai, tájegységei. Hittan: bűn, megbocsátás, áldozat, ima Dráma és tánc: bibliai történetek megjelenítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mítosz, életkép, idill, tájleírás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A mítoszok jellemzőinek feltárása, a történelemórákon tanultak felidézése. Kapcsolódó képzőművészeti és zenei alkotások gyűjtése. A mítoszok és a mesék jellemzőinek megfigyelése, összehasonlítása. A tanulást segítő grafikus módszerek alkalmazása. Egy-egy mítosz átírása a mai korba, az adott probléma megvitatása. Dramatizálás. Kreatív feladatok a feldolgozás során: tabló készítése, szertartások kitalálása. Helyi irodalmi emlékek megkeresése. A bibliai helyszínek megkeresése a térképen. A történeti és kulturális különbségek megfigyelése. Az olvasott szövegek szó szerinti és a többletjelentés megkülönböztetése. Az elbeszélő személyének megállapítása, a nézőpontváltásos történetmondás megértése a szövegek feldolgozása és újraindítása során. Egy történet feldolgozása során a hozzá kapcsolódó irodalmi, képzőművészeti és zenei vonatkozások összegyűjtése, elrendezése. Az önálló feladatvégzés és ismeretszerzés gyakorlása. A műfaji sajátosságok megfigyelése, a jellemzők összegyűjtése. A lírai és epikus művek témájának, hangulatának, hangnemének megfigyelése. A művek feldolgozása kreatív feladatokkal. Illusztrációk megfigyelése és készítése.	

	A nemzedékek együttélésének motívumai kapcsán részvétel a családi élettel kapcsolatos beszélgetésekben (családi kapcsolatok, szerepek, munkamegosztás). A tematikába tartozó néhány jellegzetes motívum megkeresése, kigyűjtése, azonosítása, ezek előfordulásainak ismételt összevetése, ezen keresztül fokról fokra előrelépés a saját és más kultúrák megértésében. Egy-egy motívum ismétlődéséről, variálódásáról egyre önállóbb vázlatkészítés, és saját vázlat alapján felkészülés.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívuma az irodalmi művekben	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Ifjúsági regények az alsó tagozatról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Olvasmányélmények megosztása, az érzelmek kifejezése. Erkölcsei kérdések felismertetése, az erkölcsi ítélőképesség fejlesztése a mű által fölvetett kérdések megvitatásával (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-felnőttek viszonya, hűség-árulás). Az elmélyült olvasás, a hatékony, önálló szövegfeldolgozás támogatása, felkészülés A Pál utcai fiúk sok szempontú megközelítésére. A szóbeli és írásbeli szövegalkotási képesség továbbfejlesztése feladatok megoldásával, pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás. Történetrészletek dramatikus megjelenítése, a különböző ifjúsági olvasmányokban az egyén és közösség, gyermek és felnőtt motívumainak értelmezése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk, valamint más ifjúsági regények. (A választhatóság körébe beleértve a legfrissebb művek közül is mindazokat, amelyek nem feltétlenül rendelkeznek esztétikai értékkel, de az érdeklődést jobban kielégítő „eszközülvásmánynak” tekinthetők.) pl. Fekete István: Lutra (más művei, pl. Hú, Csí, Kele, Vuk, stb.) Jack London: Vadon szava C. Collodi: Pinokkió kalandjai Erich Kastner regényei C. S. Lewis gyerekregei Miklya Zsolt: Ezüstsín fonál Szecsődi Leó: Mesék tíz órákor	A tananyagba beemelt olvasmányok részleteinek közös olvasása (is). Az értelmes és pontos, tiszta, tagolt, megfelelő ritmusú felolvasás gyakorlása. A Pál utcai fiúk történetrészleteinek mozgással összekötött, dramatikus formában történő közös elmondása, eljátszása. A betegség-motívum tudatosítása Nemesek sorsa kapcsán. Olvasónaplóban, jegyzetekben tanári segítséggel hibák javítása, órai megbeszélések alapján saját munka kiegészítése. Önálló tájékozódás írók műveiről, értékes és népszerű gyermekirodalmi művekről, könyvtárban való visszakeresésük.	Vizuális kultúra: Budapest historikus építésze és szobrászata Molnár Ferenc korában. Erkölcstan: önbecsülés, közösséghez tartozás. Informatika: könyvtárhasználat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közönség, fogadtatás, regény, ifjúsági regény.	
Javasolt pedagógiai eljárások,	A tananyagba beemelt olvasmányok részleteinek közös olvasása (is). Az értelmes és pontos, tiszta, tagolt, megfelelő ritmusú felolvasás gyakorlása.	

módszerek, szervezési- és munkaformák	A Pál utcai fiúk történetrészleteinek mozgással összekötött, dramatikus formában történő közös elmondása, eljátszása. A betegség-motívum tudatosítása Nemecek sorsa kapcsán. Olvasónaplóban, jegyzetekben tanári segítséggel hibák javítása, órai megbeszélések alapján saját munka kiegészítése. Önálló tájékozódás írók műveiről, értékes és népszerű gyermekirodalmi művekről, könyvtárban való visszakeresésük.
---------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Regényhősök összehasonlítása	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismert regények hőseinek jellemezése és jellemvonásaik, illetve személyiségük egészének – értékeléssel vagy értékelés nélkül – összevetése más művek karaktereivel.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A Molnár-mű és más regények hőseinek párhuzamos jellemzése és szembeállítása (pl. ezekből a regényekből: Darvasi László: Trapiti, Eric Knight: Lassie hazatér, Janikovszky Éva: A hét bőr, Fekete István: Bogáncs, Annie M.G. Schmidt: Macskák társasága).	Az elemzés tárgyául választott karakter műbeli felbukkanásainak megfigyelése. A rá vonatkoztatható információk összegyűjtése. Következtetéseket levonása tetteiből, szavaiból, az elbeszélő és más szereplők rá vonatkozó állásfoglalásaiból. A következtetések összefoglalása és listázása minőségjelzős szerkezetekben. A vizsgálódása eredményének összevetése más szereplők ugyanilyen elemzésével.	Erkölcstan: pozitív és negatív személyiség-vonások.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karakter, személyiség.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az epikus művek felépítésének gyakorlása. A művek közös és önálló olvasása, értelmezése, közös megbeszélése. Az elemzés tárgyául választott karakter műbeli felbukkanásainak megfigyelése. A rá vonatkoztatható információk összegyűjtése. Következtetéseket levonása tetteiből, szavaiból, az elbeszélő és más szereplők rá vonatkozó állásfoglalásaiból. A következtetések összefoglalása. A vizsgálódása eredményének összevetése más szereplők ugyanilyen elemzésével.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	Órakeret 4+3 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, elbeszélő szerkezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A különböző szövegműfajok jellemzőinek elkülönítése. A különféle szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokban főbb típusaik alkalmazása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az 5. évfolyamon megismert művek feldolgozása kapcsán:	A tematikai egységben szereplő szövegműfajok	Dráma és tánc: dramatikus népszokások.

a jellemzés tartalmi és formai követelményei, az elbeszélés, a leírás sajátosságai, az egyszerűbb dialogikus formák, dramatikus népszokások tipikus jegyei. Képességfejlesztés	rutinos megkülönböztetése, és ilyenek alkotása is. A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben. A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban számadás ezekről a különbségekről.	Vizuális kultúra: népművészet tárgyi emlékei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műnem, líra, epika, elbeszélés, leírás, párbeszéd, jellemzés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Gyakorlatok az olvasmányélmények rövid megfogalmazására különféle, szóbeli és írásos műfajokban. A tematikai egységben szereplő szövegműfajok rutinos megkülönböztetése, és ilyenek alkotása is. A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben. A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban számadás ezekről a különbségekről.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalomhasználat		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az 5. évfolyam tematikai egységeihez kapcsolódva fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. Az absztrakciós képesség, a fogalmi gondolkodás fejlesztése. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Elbeszélő és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek.	Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat. A művekről beszélve, beszélgetve a fogalmak értő használata. A fogalomhasználatot segítő szótár- és lexikonhasználat.	Vizuális kultúra; Ének-zene: fogalmak, pl. látványelemzés, kompozíció, szín, kontraszt, variáció; zenei műfajok, zenei elemek, pl. tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, tonalitás, formai megoldások. Természetismeret: körfolyamatok, ciklusok, események ismétlődése, felépítésbeli hasonlóságok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dal, mese, ritmus, rím, ütem, ütemhangsúlyos verselés, zeneiség; cselekmény, helyszín, ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét, felező tizenkettes; hasonlat, megszemélyesítés, metafora; elbeszélés, regény; epikai mű szerkezete (kiindulási pont, bonyodalom, tetőpont, megoldás, szereplő, mellékszereplő, főhős); allegória, időmértékes verselés, versláb; konfliktus, epizód, motívum, történetmondás; nézőpont, cselekményszál;		

	alliteráció, metonímia; rímelhelyezkedés, jelentés (szó szerinti és metaforikus).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az adott tematikai egységekben javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák.

5. évfolyam A továbbhaladás feltételei	Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása Felismeri egyéni közlésmódjának jellemzőit, megfelelő hangképzésre és helyes beszédlegzésre törekszik. A tanuló eligazodik a mindennapi kommunikációs helyzetekben. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni. Alkalmazza a kapcsolatfelvétel, a megszólítás, a köszönés, kérés és a tudakozódás szóbeli formáit a közléshelyzetnek megfelelően. Ismeri a református iskolai élet sajátosságait, szabályokat, szokásrendeket, hagyományokat. Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. A tanuló képes az önálló tudásszerzés egyes lépéseinek elkülönítésére, szövegek kulcsszavainak azonosítására, vázlat, jegyzet felhasználására. El tud igazodni a tankönyvében, azt célirányosan használni tudja. A tanuló képes egy kb. 200 szavas írott (dokumentum és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát. Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban tanári segítséggel. Írás, fogalmazás Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, önállóan (tematikus) vázlatot tud készíteni. Törekszik az esztétikus, rendezett, olvasható kézírásra. Képes rövid szöveg alkotására vázlat alapján. Helyesírás A betűrendbe sorolás szabályainak ismerete. Az egyszerű és összetett szavak elválasztása. Képes megnevezni a helyesírási alapelveket, saját munkáiban felismeri a főbb helyesírási alapelvek alkalmazásának eseteit, törekszik a tanult helyesírási szabályok alkalmazására. Hibátlan másolás, emlékezet utáni írás. A szavak szerkezete és jelentése Felismeri, és hatásuk néhány szavas értékelésével megnevezi a hangutánzó, a hangulatfestő, a többjelentésű, a rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat különböző szövegekben, törekszik ezek használatára a szóbeli és írásbeli fogalmazásokban. Ismer 5 magyar közmondást és szólást. A nyelv szerkezete A hang és betű megkülönböztetése. Hang – betű – írásjegy. A magán- és mássalhangzók közötti különbségek megfogalmazása képzésük és hangzásuk alapján. Hangtörvények a hangok között, a beszédben létrejövő törvényszerűségek.
---	---

	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése A tanuló meg tud nevezni három mesetípust példákkal, és fel tud idézni címe vagy részlete említésével három népdalt. Ismer 3-4 mesetípust, ismeri a népmesei jellemzőket. Legalább egy hosszabb vagy két rövidebb mese megtanulása kívülről. Különbséget tud tenni a népmese és a műmese között. El tudja különíteni a rimes, ritmikus szöveget a prózától. Alapvető érzelmeket, erkölcsi magatartásformákat azonosítani tud. Képes véleményének rövid, kulturált megfogalmazására. A János vitéz egy részletének szöveghű felidézése. (min. 5 versszak) A tanuló képes a saját és a nem saját álláspont azonosítására, mások véleményének meghallgatására, megértésére. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől és más tanult szerzőktől, meg tudja különböztetni, melyik közülük lírai mű, regény és melyik az elbeszélő költemény. Legalább 2 -4 verset szöveghűen tud felidézni. A tanuló képes 5-6 mondatban a mindennapi élményeiről és olvasmányai hatásáról beszélni. Részt vesz dramatikus játékokban. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit. Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: líra, epika, epizód, megszemélyesítés. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: dal, rím, ritmus.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérdés stb.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallásértés fejlesztése (pl. dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel). A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszédleghzés, hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése: pl. beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással. Törekvés a különböző beszédhelyzetekben a jól formált, a kommunikációs célt közvetítő beszéd alkottatására. A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókincs alkalmaztatása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a konfliktusok kezelése képességének fejlesztése. A kiejtés, a szöveg és a nem nyelvi jelek közötti összhang kialakulásának fejlesztése. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításán keresztül a nemzeti identitás erősítése. A nyelvjárási változatok (pl. hangkészlet) felismertetése, ezen keresztül az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése. A kommunikációs folyamat alapvető tényezőinek tudatosítása. Kommunikációs (illem) szabályok tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A hallásértés fejlesztése analitikus és evaluációs gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása. Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjárákkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal. Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérdés, beszélgetés. Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között. Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása.		Dráma és tánc: kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Természetismeret: Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai; az érzékszervek szerepe. Erkölcstan: önismeret, a személyes kapcsolatok,

A kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése. A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével.		a beszélgetés jelentősége.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, kommunikációs folyamat, tényező (adó, vevő, csatorna, kód, üzenet, kapcsolat); zenei eszköz (dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A hallásértés fejlesztése dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel. Különböző beszédhelyzetek szituációs játékokkal. A kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, vita különböző módozatainak gyakorlása páros illetve csoportmunkában. Pl. segítségkérés, tudakozódás társtól, felnőttől. A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszédlevegzés, hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással. A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókincs alkalmaztatása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	Órakeret 10+1+10 óra
Előzetes tudás	A tanult olvasási stratégiák adekvát alkalmazása olvasás előtt, alatt és után. A tanult különböző típusú és műfajú szövegek felismerése és megértése. A szöveg információinak és gondolatainak az életkora szerint elvárható értelmezése és értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegfeldolgozás általános sémájának tudatosítása változó szövegeken. Az olvasási technika fejlesztése különféle folyamatos és nem folyamatos szövegeken többféle szövegértési eljárással. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése, egyszerűbb ábrák, grafikonok értelmezése. Az olvasási, a szövegértési hibák felismerésének fejlesztése, és a megfelelő javítási stratégia megismertetése, alkalmazásának elősegítése. A számítógépes szövegek olvasási sajátosságainak felismertetése. A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. (Médiatudatosság.)	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Különböző szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása. Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott és elektronikus szövegeken.		Matematika; Természetismeret: szövegértés, a

Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása, illetve újabb stratégiákkal való bővítése (szintézis, szelektív olvasás). Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban. A szövegértés folyamatának megfigyelése, a szöveg megértésének követése, monitorizálása. A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása. Az információhordozók kommunikációs funkcióinak és az olvasott szövegek tipológiai és műfaji különbségének megfigyelése, a szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése. Keresztyén műsorok a médiában. Tömegkommunikációs eszközök tudatos használata, a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Olvasás és szövegértés		feladatok szövegének értelmezése. Informatika: Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés; internetes források adatainak megkeresése, csoportosítása. Vizuális kultúra: szöveg és kép összefüggései.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Üzenet, szövegkép	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Rövid szöveg, értelmező, néma olvasása, fontosabb gondolat elmondása társnak: páros munka, Jegyzet készítése a tipográfiai elemek megfigyelésével. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése, egyszerűbb ábrák, grafikonok értelmeztetése. Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák: átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb. alkalmazása, illetve újabb stratégiákkal való bővítése (szintézis, szelektív olvasás). Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 10+3+3 óra
Előzetes tudás	A társas kultúrában való részvételhez szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése az írástechnikai téren: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Megfelelő, kialakult egyéni írástechnika alkalmazása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. A tanult fogalmazási műfajokban való jártasság, szövegalkotás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. Az önálló segítséggel történő anyaggyűjtés módjainak fejlesztése. Az ismert fogalmazási műfajokban történő változatos, kreatív szövegalkotás támogatása. Újabb szövegalkotási eljárások megismertetése, alkalmazásának segítése.	

	Digitális kompetencia fejlesztése: néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra. Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció. Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez. A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez. Néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése. Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete. Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókincs használata. Személyes élmények megfogalmazása különböző szöveg-típusokban: mese, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél. Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása, útinapló, úti jegyzetek, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél készítése. Képességfejlesztés. Szövegalkotás az internetes műfajokban: pl. e-mail, komment. Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, -nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képe az írott üzeneten túli jelentése. A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei, hasonlóságai.	Idegen nyelvek: udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása a tanult idegen nyelven. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: narratív szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősekről. Természetismeret: anyaggyűjtés, vázlatkészítés. Vizuális kultúra: a szöveg képe. Informatika: internetes kapcsolattartó műfajok; rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	jellemzés, e-mail, emotikon Nem nyelvi jel (sorköz, betű, margó stb.).	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az írás folyamatának megtapasztalása, folytonos ön- és társkorrekció. Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez. A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez. A párbeszéd megfigyelése egyénileg. Narratív szövegrész átalakítása páros munkában, majd a párbeszéd lejegyzése egyéni munkában. Különböző jellemzési módok megfigyelése csoportmunkában. Rövid önjellemzés írása – az osztálynak ki kell találnia, ki írta. Kreatív fogalmazás alkotása – szabad témaválasztás. Pl. Mi lenne, ha ...? típusú fogalmazások. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktűrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása, útinapló, úti jegyzetek, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél készítése. Szövegalkotás az internetes műfajokban: pl. e-mail, komment. Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, - nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képének az írott üzeneten túli jelentése.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 11+1+5 óra
Előzetes tudás	A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. A Magyar helyesírási szótár használata tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok megismertetése, tudatosítása, azok fokozatos önálló alkalmazásának fejlesztése az írott kommunikációban. A szófajokhoz kapcsolódó legalapvetőbb és leggyakoribb helyesírási szabályok, normák megismertetése. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása. A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés eleve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a szófajtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan. A tulajdonnév értelemtükröztető helyesírási alapjainak megismerése. A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával. Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra. A Biblia gyakori személy- és földrajzi neveinek helyesírása. Képességfejlesztés.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Idegen nyelvek; Vizuális kultúra; Természetismeret; Informatika: a tantárgyra jellemző fogalmak, tulajdonnevek, földrajzi nevek, digitális kifejezések helyesírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve),	
Javasolt pedagógiai eljárások,	A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló	

módszerek, szervezési- és munkaformák	használatának kialakítása. Szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával.
---------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szavak szerkezete és jelentése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A szavak szerkezeti elemzése egyszerűbb esetekben: szótő, toldalékok, összetett szavak tagjai. Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban; közmondások, szólások jelentésének értelmezése, eredeti funkciójuk ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szavak szerkezetének megfigyeltetése, a főbb szóelemek funkcióinak tapasztalati úton történő fölfedeztetése. Szókincsbővítés, annak megtapasztaltatása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni. Néhány, mindennapi metafora jelentésszerkezetének játékos feladatokon keresztül történő megfigyeltetése. A magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságok és különbözőségek fölfedeztetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az ige és főnév szemantikája. Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése. A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben. Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása.		Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv szókincse, néhány állandósult szókapcsolata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szótő, toldalék, képző, jel, rag; állandósult szókapcsolat, közmondás, szólás; beszélt nyelvi metafora.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szókincsbővítés, annak megtapasztaltatása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni. Néhány, mindennapi metafora jelentésszerkezetének játékos feladatokon keresztül történő megfigyeltetése. A magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságok és különbözőségek fölfedeztetése. Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete	Órakeret 18+2 óra
Előzetes tudás	A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában, mondatban és szövegben, megfelelő használatuk írott és beszélt szövegben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nyelvi tudatosság fejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. Elemző képesség fejlesztése: a szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyeltetése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A szavak egy lehetséges osztályának, a szófajok legjellemzőbb csoportjainak áttekintése, szövegbeli és kommunikációs szerepük megfigyelése, alkalmazásuk a kommunikációban. A szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyelése, főbb jellemzőinek megnevezése. Az alapszófajok típusai, szerkezetük, szerepük a szövegalkotásban. Az ige szerkezete, az igekötők szerepe az ige folyamatosságának, az irányultságának kifejezésében; az ige aspektualitása. A főnevek kategóriái, a tulajdonnevek néhány tipikus fajtája, szerkezete. A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban. A tanult alapszófajok leggyakoribb képzőinek megismerése, szóalkotási gyakorlatok. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv szótani szerkezetével. Régi magyar nyelvtaníróink (Szenci Molnár Albert, Geleji Katona István, Tótfalusi Kis Miklós) Bibliai nevek köznevesülése pl.: ádámcsutka, pálfordulás, mózeskosár, stb.)		Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv hangállománya, hangtani, szótani szerkezete. Természetismeret: az ember hangképző szervei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	alapszófaj (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmás, igenév).	
Javaolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az ige jelentése a tanulók nyelvi tapasztalatai alapján. A személyragok elkülönítése alaktani elemzések során. Az igemódok és igeidők kapcsolatának felfedezése csoportmunkában. Az igemódok és a mondatfajták közötti kapcsolat tudatosítása mondat- és szöveg-átalakítási feladatok során. Az ikes igék helyes használata. Az igehez kapcsolódó helyesírási és nyelvhelyességi problémák megbeszélése. Az új fogalmak szemléletes bevezetése. A tulajdonnevek helyesírásának gyakorlása változatos munkaformákban, külön figyelmet fordítva az önellenőrzésre a helyesírási szabályzat segítségével. A melléknév fokozásakor viszonyítási alap keresése. A helyesírási szabályok megismerés, gyakorlása. A számnevek használata a mindennapi életben. Nyelvhelyességi hibák javítása. A névmások fogalmának kialakítása. A tegezés, magázás, önözés kialakulása. Alaktani elemzések végzése. Az igenevek képzési módja, megfigyelése irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. Az igenevek használata szövegalkotáskor. Táblázat készítése. A határozószók, viszonyoszó, mondatoszó szerepének megfigyelése szövegalkotáskor. A viszonyoszó helyesírási és nyelvhelyességi kérdései. A kötőszók szerepe a szövegkohézió megteremtésében. A mondatok értelmének árnyalása módosítószókkal. A helyesírási és nyelvhelyességi szabályok rendszerezése	

IRODALOM 6.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Monda, rege, ballada	Órakeret 8+5 óra
Előzetes tudás	A teremtés, eredet motívuma, a régióhoz kötődő irodalmi emlékek.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mondák, regék, balladák megismerése révén a nemzeti hagyományok, nemzeti kultúra és öntudat, hazaszeretet fogalmainak megértése, fejlesztése. Annak belátása, hogy e műfajok alkalmasak arra, hogy a nemzetek megfogalmazzák önmaguk számára hagyományaik egy-egy részletét.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Két-három magyar történeti monda, köztük népmonda, egy népballada és műballadaként A walesi bárdok és még egy Aranyballada. Vörösmarty Mihály: Szép Ilonka, Arany János: Rege a csodaszarvasról. pl. Lengyel Dénes: Régi magyar mondák (A csodaszarvas, A fehér ló mondája, Szent István király intelmei, Julianus barát, Mátyás király könyvtára) Kallós Zoltán: Székely népballadák, Gabányi János: Magyar várak legendái, Szombathy Viktor: Száll a rege várról várra- szlovákiai vármondák, Mátyás király tréfái Olvasás és szövegértés.	Fejlődő vitakultúrával részvétel különféle beszélgetésekben a nemzeti hagyományok, nemzeti kultúra és öntudat, hazaszeretet és európaiság témájában. Gyakorlatok az érvelési kultúra sokágúvá fejlesztésére. A mondákban szereplő, hasonló motívumok megfigyelése és összevetése. Az érvek csoportosítása és szembeállítása. A témával adekvát területekről indokok, magyarázatok, bizonyítékok keresése. Arany János egy balladájának (A walesi bárdok)és egy (Kőmíves Kelemen) népballada részletének szöveghű felidézése.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a magyar nép eredete és vándorlása. Vizuális kultúra: a honfoglalás-kori művészet. Természetismeret: ember és természet kölcsönhatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monda, rege, ballada, hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az elbeszélő és a dramatikus részletek megkülönböztetése kifejező olvasással. Szóképek, nyelvi alakzatok felismerésének gyakorlása, jelentésmódosító szerepük értelmezése. A verselés felismerésének gyakorlása, a leggyakoribb verslábak megismerése. A mondákban szereplő, hasonló motívumok megfigyelése és összevetése. A műfaji jellemzők felismerése. Jegyzetelés, vázlatírás alapjainak ismerete. Vándormotívumok keresése. Az elbeszélő és a dramatikus műrészek különbségének ismerete. Szóképek, nyelvi alakzatok ismerete, értelmezése, hangulati hatásuk felismerése. Beszélgetésekben a nemzeti hagyományok, nemzeti kultúra és öntudat, hazaszeretet és európaiság témájában. Gyakorlatok az érvelési kultúra sokágúvá fejlesztésére.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Összehasonlítási gyakorlatok: mese, monda		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Mesék, mondák.		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A valóságból kiinduló és a valósághoz csak lazábban kötődő kisepikai alkotások megfigyelése, a konkrétól való elvonatkoztatás, általánosítás és az általánosított jegyek összehasonlítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mesék és mondák realitásának, fantasztikumának, cselekményalakításának, helyszíneinek, szereplőinek összevetése a hatás és az elbeszélés mód szempontjából (pl. ezen mondákon keresztül: Timaffy László: A Duna meséje, Lengyel Dénes: Munkács vára, Komjáthy István: Miért haragszik a Balaton; illetve pl. ezen meséken keresztül: Az özfiú, A muzsikáló ezüstkecske, A deákból lett király).	2–3 alkotás megismerése mindkét összevetendő műcsoportból. Tanári segítséggel közös jellemzők kiemelése a konkrét művekből. A közös jellemzők összevetése a másik műcsoport közös jellemzőivel.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a magyar történelem néhány mondanaköre.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valóság, fantasztikum, fikció.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A monda és a mese műfaji jellemzőinek összehasonlítása. Tanári segítséggel közös jellemzők kiemelése a konkrét művekből. A közös jellemzők összevetése a másik műcsoport közös jellemzőivel. Dramatikus játékok. Illusztráció készítése. Helyi monda írása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Arany János: Toldi	Órakeret 10+10 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, elbeszélő költemény.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az erkölcsi érzék és ítélőképesség fejlesztése a mű által fölvetett kérdések megvitatásával (pl. bűn-bűnhődés-elégtétel, megküzdés a nehézségekkel, hősiesség, bátorság, becsület). A szövegközeli olvasás, a szövegértelmező, műértelmező képesség fejlesztése (tér- és időviszonyok, cselekmény, a szereplők kapcsolatai; magatartások értelmezése; lélekábrázolás). A szókincs és az esztétikai érzék fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Emberi kapcsolatok, konfliktusok, lélekábrázolás a Toldiban. Toldi Miklós helyzete, tettei, magatartása (értelmezés, jellemzés); kapcsolatai, konfliktusai (elemzés). Arany lélekábrázolása (családi kapcsolatok; bűn és megtisztulás).	A már tanult fogalmak alkalmazása, és jelentésük értelmezése (ütemhangsúlyos verselés, bonyodalom stb.). A Toldi-család viszonyairól beszélgetve saját dilemmák megfogalmazása a családi élettel kapcsolatban. A beszélő és az elbeszélő szerepének elkülönítése.	Informatika: adatok keresése Arany Jánosról. Vizuális kultúra: a középkori művészet jelentősebb emlékei Magyarországon.

A történetmondás eszközei - szerkezeti, előadásmódbeli, nyelvi sajátosságok. Olvasás és szövegértés.	A cselekmény kisebb-nagyobb részeiről, illetve egészéről áttekintő összefoglalás, a jelenetek fontosságának, jelentőségük mibenlétének megvilágítása szóbeli és írásbeli megfogalmazásokban; a szereplők megnevezése, megfigyelése, jellemzése. A Toldi meghatározott részletének szöveghű felidézése. (10-15 vsz.)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mottó, páros rím, hangsúly, tiszta rím és asszonánc, beszélő, elbeszélő, próbatétel.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A műfaji ismertetőjegyek megfigyelés, összehasonlítása az eddig tanult műfajokkal. A mű cselekményének és szerkezetének megfigyelése. Események időrendbe állítása. Vázlatírás. A jellemábrázolás módjai, a jellemfejlődés megfigyelés. Vélemény megfogalmazása szóban és írásban. Elbeszélések és leírások alkotása különböző nézőpontokból. A szóképek felismerésének gyakorlása, ilyenek írása. Nyelvi alakzatok keresése, írása. A költői nyelv használatának megfigyelése. Az ütemhangsúlyos verselés a páros rím felismerésének gyakorlása. A János vitéz és a Toldi összehasonlítása megadott szempontok alapján, a megállapítások rendszerezése, táblázatba foglalása. Részletek dramatikus feldolgozása. A beszélő és az elbeszélő szerepének elkülönítése. A cselekmény kisebb-nagyobb részeiről, illetve egészéről áttekintő összefoglalás, a jelenetek fontosságának, jelentőségük mibenlétének megvilágítása szóbeli és írásbeli megfogalmazásokban; a szereplők megnevezése, megfigyelése, jellemzése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tematikus-motivikus összevetési gyakorlatok	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Arany János: Toldi.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése a mindennapi tapasztalattal.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Emberi élethelyzetek felidézése és elemzése a Toldi jelenetei kapcsán, pl. társadalmi különbségek (hé, paraszt...), kiszakadás a családból (Miklós eltávozik), hit és hitetlenség (23–24. ének), képmutatás (György a király előtt) stb.	Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból. A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi	Erkölcstan: kortársi csoportok, néhány drámai élethelyzet serdülőkorban és felnőttként.

	tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Határhelyzet, döntési helyzet.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunkában vagy tanári irányítással tematikus kristályosodási pontok kiragadása a történetfolyamból. A történetben megragadható téma, tematika, motívum megnevezése, fogalmi körülírása. A műben tematizált és fogalmilag megragadott életkérdés, dilemma, helyzet összevetése mindennapi tapasztalatokkal, más emberekre vonatkozó megfigyelésekkel.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hősök a történetmondás műfajában	Órakeret 10+2 óra
Előzetes tudás	Mesék, elbeszélések, mondák olvasása, feldolgozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A regények világát felidéző írói eszközök, ismétlődő motívumok felismerése. Jellemek és sorsok azonosítása. Az önismeret fejlesztése a főbb karakterek jellemzése révén. A „próbatétel, kaland, hősiesség” tematika alapján olyan erkölcsi értékek, mint a kötelességtudat, a munka, hitbeli meggyőződés, az áldozathozatal, a kitartás, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség megbecsülése, a megküzdés képességének fejlesztése, Az erkölcsi érzék és ítélőképesség fejlesztése az Egri csillagokban fölvetett kérdések megvitatásával (pl. hősiesség, bátorság, becsület, kitartás, hűség, leleményesség).	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elbeszélő költeményként Fazekas Mihály: Lúdas Matyi, regényként Gárdonyi Géza: Egri csillagok továbbá kortárs vagy klasszikus ifjúsági regények, vagy azok részletei. pl. Jules Verne: Kétévi vakáció Mikszáth Kálmán: A két koldusdiák, A beszélő köntös, Akli Miklós, Hevesi Lajos: Jelky András kalandjai, Defoe: Robinson Crusoe, Jules Verne regényei, Tatay Sándor: Kinizsi Pál Helyzetek, kalandok, konfliktusok, a regény világát felidéző írói eszközök, ismétlődő motívumok. Jellemek és sorsok. Bibliai történetek pl. Pál hajótörése, Dániel a tüzes kemencében, Pál a filippi börtönben, Péter szabadulása	A hosszabb művek terjedelmesebb cselekménye lényegének kiemelése és rendszerezése is vázlatkészítéssel, az adatok csoportosításával. Az olvasott történet részleteinek megjelenítése drámajáték-helyzetek megalkotásával, dramatizálással, improvizációval, utánzással. A cselekmény utólagos felidézése is a tanult szakkifejezések használatával (konfliktus, bonyodalom, tetőpont stb.), a szereplők jellemzése, kapcsolatrendszerük feltárása. Az Egri csillagok egy részletének szöveghű felidézése.	Mozgóképkultúra és médiaismeret: irodalmi művek megjelenése a filmművészetben, a Lúdas Matyi rajzfilmen. Hittan: az Új-és Ószövetség.

a börtönből, Ráháb története stb.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Történelmi regény, jellemzés, leírás, párbeszéd, monológ, konfliktus, bonyodalom, tetőpont.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A regény önálló elolvasása. A feldolgozás során műrészletek kifejező, értő felolvasása. Történelmi regény jellemzőinek megfigyelése, keletkezésének története. A történelmi tanulmányok felidézése. A főszereplő regénybeli életútjának követése. Feladatok tér és idő megállapítására. Elbeszélések és leírások alkotása különböző nézőpontokból párbeszédese részekkel. Részletek dramatikus feldolgozása. Az elbeszélő költemény jellemzőinek felfedezése, megnevezése. Mesei elemek összegyűjtése. A szereplők tulajdonságainak, tetteinek értékelése. Illusztráció készítése. Vázlatkészítés. Adaptáció megtekintése (film, rajzfilm), megbeszélése. Az epikus művek szerkezetének ismerete. A szövegfeldolgozás technikájának gyakorlása. Az olvasott történet részleteinek megjelenítése drámajáték-helyzetek megalkotásával, dramatizálással, improvizációval, utánzással.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Regényhősök összehasonlítása		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Gárdonyi Géza: Egri csillagok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Regények hőseinek jellemzése, jellemvonásaik, illetve személyiségük – értékeléssel vagy értékelés nélkül - összevetése más művek karaktereivel.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A Gárdonyi-mű és más regények hőseinek párhuzamos jellemzése és szembeállítás (pl. ezekből a regényekből: Harper Lee: Ne bántsátok a feketerigót!, Christine Nöstlinger: A cseregyerek, Nógrádi Gábor: Gyerekrablás a Palánk utcában, Gion Nándor: Postarablók). Stevenson. A kincses sziget, Mándy Iván: Robin Hood, T. Jansson: A láthatatlan kisgyerek	Az elemzés tárgyául választott karakter műbeli felbukkanásainak megfigyelése. A rá vonatkozatható információk összegyűjtése. Következtetéseket levonása tetteiből, szavaiból, az elbeszélő és más szereplők rá vonatkozó állásfoglalásaiból. A következtetések összefoglalása és listázása minőségjelzős szerkezetekben. Vizsgálódása eredményének összevetése más szereplők ugyanilyen elemzésével.	Erkölcstan: személyiségvonások, lelkiismeret, szándék, konfliktus, döntés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jellem, jellemvonás, jellemzés.		

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A Gárdonyi-mű és más regények hőseinek párhuzamos jellemzése és szembeállítás. Műfaji jellemzők ismerete. A szereplők külső és belső jellemzőinek összefoglalása. A szereplők cselekedeteinek és jellemének megértése. Néhány mondatos vélemény megfogalmazása a szereplőkről, az érvelés idézetekkel való alátámasztása.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Képek és formák a költészetben.	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Különböző műfajú lírai művek korábbi olvasmányokból	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lírai formanyelv sokféleségének megismerése, képiség, zeneiség, szerkezet eszközeinek felismerése. Lírai alkotások elemzése, érzelmek árnyalt kifejezése, az empátia fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Lírai alkotások elemzése különböző korokból, beleértve a régi magyar irodalmat, nevezetesen Csokonai: A Reményhez, Janus Pannonius: Pannónia dicsérete, továbbá néhány lírai mű a más korokból (például: Balassi Bálint), valamint a 20–21. század magyar költészetéből is (a kortársak közül például Lackfi János, Varró Dániel: Túl a Maszat-hegyen). Szabó Lőrinc: Tücsökzene – A gályarabok szobra, Áprily Lajos: Kalács, keddi kalács, Bartimeus, Nagy László: Tengeritörők, Csodafiú-szarvas, Itthon vagyok	A lírai formanyelv sokféleségének bemutatása példákon keresztül, írásbeli és szóbeli ismertetésekben pedig egyre gyakorlottabb rámutatás a képiség, a zeneiség, a szerkezet változataira, eltéréseire és hasonlóságaira. Az irodalmi művekben megjelenített érzelmek, motívumok visszaadása mind többször saját szavakkal, mégis szakszerűen használva a kulcsfogalmakat. A művek megismerése, megértése során különböző olvasási stratégiák alkalmazása. Csokonai Vitéz Mihály A Reményhez és Janus Pannonius Pannónia dicsérete Áprily Lajos Kalács, keddi kalács, Bartimeus, Szabó Lőrinc Tücsökzene, című verseinek szöveghű felidézése.	Ének-zene: énekelt versek. Vizuális kultúra: az építészeti, a képzőművészeti, a tárgyi kultúra példái a késő középkori, kora újkori Magyarországon.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kompozíció, refrén, rímtípus, költői öntudat, tartalom, forma.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A lírai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása. Vélemény megfogalmazása a lírai mű témájáról, hangulatáról. Összegzés gondolatterképpel. A költői szöveg- és képalkotás vizsgálata. Képek, alakzatok felismerése, megnevezése, hangulati hatásának megfogalmazása.	

Tematikai egység	Szemelvények a magyar reformáció irodalmából	Órakeret 4 óra
------------------	--	-------------------

Előzetes tudás	Bibliai történetek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar reformáció jelentőségének felismertetése a hitbeli megújulás, magyar identitás megerősödése, a magyar nyelvű kultúra felvirágzása szempontjából az adott történelmi helyzetben.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliafordítások (Vizsolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava) Könyvnyomtatás jelentősége Zsoltárfordítások (Szenczi Molnár Albert) Balassi Bálint: Adj már csendességet, Bocsásd meg Úristen. Bornemissza Péter: Siralmas énnéköm...	A régies szóhasználat értelmezése, az időmértékes verselés megismertetése, felismertetése, költői kifejezésformák a zsoltárokból. Memoriter: Balassi Bálint: Bocsásd meg Úristen.	Történelem: Reformáció, török világ Magyarországon. Egyházi ének: zsoltárok Hittan: reformáció ünnepe, zsoltárok Vizuális nevelés: Dürer Biblia-illusztrációk Látogatás a Biblia Múzeumban.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Időmértékes verselés, zsoltár, műfordítás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A régies szóhasználat értelmezése, az időmértékes verselés felismertetése, költői kifejezésformák a zsoltárokból. Illusztrációk készítése. Egy történet feldolgozása során a hozzá kapcsolódó irodalmi, képzőművészeti és zenei vonatkozások összegyűjtése, elrendezése. Az önálló feladatvégzés és ismeretszerzés gyakorlása. A műfaji sajátosságok megfigyelése, a jellemzők összegyűjtése. A lírai és epikus művek témájának, hangulatának, hangnemének megfigyelése.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői	Órakeret 3+3 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, elbeszélő szerkezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A különböző szövegműfajok jellemzőinek elkülönítése. A különféle szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokban főbb típusaik alkalmazása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az 5–6. évfolyamon megismert művek feldolgozása kapcsán: a jellemzés tartalmi és formai követelményei, az elbeszélés, a leírás sajátosságai, az egyszerűbb dialogikus formák, dramatikus népszokások tipikus jegyei. Képességfejlesztés.	A tematikai egységben szereplő szövegműfajok rutinos megkülönböztetése, és ilyenek alkotása is. A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben. A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban	Dráma és tánc: dramatikus népszokások. Vizuális kultúra: népművészet tárgyi emlékei.

	számadás ezekről a különbségekről.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műnem, líra, epika, elbeszélés, leírás, párbeszéd, jellemzés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A műfaji sajátosságok megfigyelése, a jellemzők összegyűjtése. A lírai és epikus művek témájának, hangulatának, hangnemének megfigyelése. A művek feldolgozása kreatív feladatokkal. Illusztrációk megfigyelése és készítése. Dramatikus népszokások tipikus jegyei. A szövegműfajok különbségeinek érzékelése, és megnyilatkozásokban számadás ezekről a különbségekről. A különféle irodalmi művekben olvasottak önálló reprodukálása elbeszélésben, leírásban, jellemzésben.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalomhasználat	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az 6. évfolyam tematikai egységeihez kapcsolódva fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. Az absztrakciós képesség, a fogalmi gondolkodás fejlesztése. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elbeszélő és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek.	Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat. A művekről beszélve, beszélgetve a fogalmak értő használata. A fogalomhasználatot segítő szótár- és lexikonhasználat.	Vizuális kultúra; Ének-zene: fogalmak, pl. látványelemzés, kompozíció, szín, kontraszt, variáció; zenei műfajok, zenei elemek, pl. tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, tonalitás, formai megoldások. Természetismeret: körfolyamatok, ciklusok, események ismétlődése, felépítésbeli hasonlóságok. Informatika: könyvtárhasználat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dal, mese, ritmus, rím, ütem, ütemhangsúlyos verselés, zeneiség; cselekmény, helyszín, ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét, felező tizenkettes; hasonlat, megszemélyesítés, metafora; elbeszélés, regény; epikai mű szerkezete (kiindulási pont, bonyodalom, tetőpont, megoldás, szereplő, mellékszereplő, főhős); allegória, időmértékes verselés, versláb; konfliktus, epizód, motívum, történetmondás; nézőpont, cselekményszál; alliteráció, metonímia; rímelhelyezkedés, jelentés (szó szerinti és metaforikus).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az adott tematikai egységekben javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák.	

A továbbhaladás feltételei 6. évfolyam	Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása A tanuló eligazodik a mindennapi kommunikációs helyzetekben. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni. Felismeri egyéni közlésmódjának jellemzőit, megfelelő hangképzésre és helyes beszédlégzésre törekszik. Alkalmazza a kapcsolatfelvétel, a megszólítás, a köszönés, kérés és a tudakozódás szóbeli formáit a közléshelyzetnek megfelelően. Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. A tanuló képes az önálló tudásszerzés egyes lépéseinek elkülönítésére, szövegek kulcsszavainak azonosítására, vázlat, jegyzet felhasználására. El tud igazodni a tankönyvében, azt célirányosan használni tudja. A tanuló képes egy kb. 200 szavas írott (dokumentum és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, önállóan (tematikus) vázlatot tud készíteni. Ismeri a szövegszerkesztés alapvető eljárásait. A tanuló képes az önálló tudásszerzés egyes lépéseinek elkülönítésére, szövegek kulcsszavainak azonosítására, vázlat, jegyzet felhasználására. Tud tájékozódni, információt keresni (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban. Írás, fogalmazás Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, önállóan (tematikus) vázlatot tud készíteni. Törekszik az esztétikus, rendezett, olvasható kézírásra. Képes rövid szöveg alkotására vázlat alapján. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Helyesírás Képes megnevezni a helyesírási alapelveket, saját munkáiban felismeri a főbb helyesírási alapelvek alkalmazásának eseteit, törekszik a tanult helyesírási szabályok alkalmazására. A helyesírást segítő segédeszközöket (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önállóan tudja használni. Hibáit javítani tudja ezen segédeszközök használatával. A szavak szerkezete és jelentése Ismeri a főnév és az ige szemantikáját. Ismeri a tanult állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentését, szerkezetét, használati körét. A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni. A nyelv szerkezete A tanuló ismeri a tanult alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások), valamint az igekötők általános jellemzőit, alaki sajátosságait, a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályokat, amelyeket az írott munkáiban igyekszik alkalmazni is. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése Meg tudja fogalmazni, mi a különbség a mese és a monda között. El tudja különíteni a rímes, ritmikus szöveget a prózától. Meg tudja nevezni, melyik műnem mond el történetet, melyik jelenít meg konfliktust párbeszédes formában, és melyik fejez ki érzést, élményt. Felismeri a
---	---

	hexameteres szövegről, hogy az időmértékes, a felező tizenkettesről, hogy az ütemhangsúlyos. Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől és Aranytól, képes egyszerűbb összehasonlítást megfogalmazni János vitéz és Toldi Miklós alakjáról. Képes értelmezni A walesi bárdokban rejlő allegóriát, és meg tudja világítani 5–6 mondatban az Egri csillagok történelmi háttérét. El tudja különíteni az egyszerűbb versekben és prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket. Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (János vitéz, Toldi, A Pál utcai fiúk, Egri csillagok), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény. Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: líra, epika, dráma, epizód, megszemélyesítés, ballada. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: dal, rím, ritmus, mítosz, motívum, konfliktus. Képes művek, műrészletek szövegű felidézésére. Részt vesz dramatikus játékokban. A bibliai történeteken keresztül annak felismerése, hogy a keresztyén élet iránymutatója a Biblia. Ismerje fel a reformáció jelentőségét a magyar kultúrában és irodalomban, ismerje a korszak néhány nagy alakját és jelentőségüket. (Balassi, Bornemissza, Szenczi Molnár Albert, Sylvester János, Károly Gáspár) A tanuló képes 5-6 mondatban a mindennapi élményeiről és olvasmányai hatásáról beszélni. Memoriterként tud kb. 3-6 lírai alkotást és egy elbeszélő költemény kb. 20 soros részletét, min. 5 magyar közmondást és szólást, legyen képes értelmezni őket. A tanuló képes a saját és a nem saját álláspont azonosítására, mások véleményének meghallgatására, megértésére. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni.
--	--

MAGYAR NYELV 7.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 9+4 óra
Előzetes tudás	A beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet; beszédhelyzet; nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső megjelenés. A kommunikáció folyamata, tényezői: adó, vevő, csatorna, kód, kapcsolat, valamint a különféle beszédhelyzetekben való részvétel formái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző iskolai közéleti és kisközösségi beszédhelyzetek sémái, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs, nyelvi viselkedés gyakoroltatása. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításával a nyelvi, nemzeti identitás erősítése.	

	A nyelvjárási változatok (pl. hangkészlet) felismertetése, az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Kifejező, a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás. A különféle mindennapi megnyilatkozások. A választékos, tisztelettudó szóhasználat igényének folyamatos alakítása. Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A mai ember beszédhelyzetei. A beszéd és a hallgatás aránya. A befogadó hallgatás. A jellemek megnyilvánulásai a beszédhelyzetekben. Egymás gondolatainak meghallgatása, saját véleménnyel való kiegészítése, esetleg vitára bocsátása. A Biblia történeteinek tárgyalása során erkölcsi állásfoglalás a keresztyén tanítások alapján. A vita személyiségfejlesztő módszereinek elsajátítása. (A disputa szerepe, jelentősége a reformáció történelmében, mai alkalmazhatósága. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása. A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A keresztyén bírálat fokozatai. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Rövid alkalmi, ünnepi beszéd (reformáció ünnepe, karácsony, stb.) szövegének megfogalmazása, elemzése.		Minden tantárgy: felszólalás, kiselőadás, (ünnepi) beszéd, részvétel beszélgetésben, vitában. Ének-zene: beszédhang, énekhang, beszédtempó, ritmus.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szóbeli és írásbeli szövegek közötti azonosságok és különbségek felismerése, megnevezése a magán- és közéleti kommunikációban kooperatív módszerrel. Alkalmazkodás a kommunikációs folyamat tényezőihez különféle konkrét beszédhelyzetekben. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. A felszólalás és hozzászólás közötti különbségek tisztázása és annak gyakorlása adott részletek elemzésével. Gyakorlásuk osztályközösséget érintő témák megvitatásakor. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása. Rövid ünnepi beszéd megfogalmazása, szövegének elemzése. A kiselőadás szerkezeti felépítésének megfigyelése. Kiselőadás megtartása. Anyaggyűjtés, jegyzetelés könyvtárban, interneten egyéni vagy páros munkában.	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	Olvasás, szövegértés	Órakeret 8+2 óra

Előzetes tudás	A tanult szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. A saját szövegértési hiba felismerése, korrigálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveg-feldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák (intenzív és extenzív olvasás) megismertetése. A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése. A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A megismert szöveg-feldolgozási módok gyakorlása, újabb technikák, olvasási formák megismerése (intenzív és extenzív olvasás), azok gyakorlatban történő alkalmazása. A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás. A különféle szöveg-feldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken. Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése. Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás). Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái. Nyomtatott szótárhasználat. Aktív és passzív szókincs fejlesztése református tartalmakból. Folyóiratok vagy Pl. Miklya Luzsányi Mónika (Apati szövetsége, Srácok a garázs tetején, Macskaút, Titkoskönyv, Zombikönyv) Kamarás István (Csigamese, Apuapu és a leleplezett rakoncaticánka, Betlehembe kéne menni) könyveinek részleteiből		Minden tantárgy: az egyes tantárgyakban olvasott szövegek feldolgozásának tantárgyi sajátosságai. Vizuális kultúra: ábrák, képek, illusztrációk értelmezése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Adatkeresés, szótár, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Szövegfajták értelmező olvasása, jellegzetességek megfigyelése táblázatba rendezése páros vagy csoportmunkában. A szóbeli és írásbeli szövegek közötti különbség megfigyelése. A különféle szöveg-feldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken. Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése. Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás). Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái. Aktív és passzív szókincs fejlesztése református tartalmakból, folyóiratokból. könyvrészletekből.	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 6+1 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, jegyzet- és vázlatkészítés különböző technikákkal. Megadott témához, problémához való célzott anyaggyűjtés (pl. adatok, példák, érvek) a könyvtár nyomtatott és elektronikus eszközeinek és forrásainak felhasználásával. A tanult műfajokban történő önálló szövegalkotás. A fogalmazás folyamatközpontúságának alkalmazása.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társas kultúrában való részvételhez szükséges írástechnikai kompetenciák fejlesztése: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás. Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú szövegek írása. A tanulást segítő papíralapú jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására. Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény. Bibliai, illetve eddig tanult tartalmak szereplőinek, alakjainak személyisége – írásbeli szövegalkotás. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út.		Vizuális kultúra: tipográfia ismeretek.
Kulcsfogalmak/fogalmak	jegyzet, elbeszélés, jellemzés, vélemény	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás. Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel. Jegyzet készítése, alkotó felhasználása. A feleletterv felépítésének megfigyelése, megszerkesztésének módja. A szövegelemzés eljárásainak önálló alkalmazása. A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú szövegek írása. A tanulást segítő papíralapú jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés eleve, hagyomány elve, egyszerűsítés) ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság növelése: a normakövető és a normától eltérő helyesírás értelemtükrözőítő szerepének értelmezése. Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták, a mondat szerkezeti típusainak írásjelhasználata; a szöveg központosításának, a párbeszéd leggyakoribb szabályainak megismertetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

A helyesírás értelemtükröztető szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban. Az írásjelek, a szöveg központosításának legfontosabb szabályai egyszerű mondatok esetében. A párbeszéd írásmódja.		Vizuális kultúra: tipográfiai ismeretek – esztétikus és célszerű írásképek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Központosítás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Mondatvégi írásjelek. Az új szabályok megismerése és alkalmazása: vessző, pontosvessző, gondolatjel, zárójel, kettőspont használata. A párbeszéd írásmódjának gyakorlása különböző szövegekben.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete és jelentése	Órakeret 34 óra
Előzetes tudás	Szótő, toldalék: képző, jel, rag, összetett szók; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószói igenév. Mondatfajták típusai, használatuk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban. A viszonyozók és mondatszók funkcionális szerepének megismertetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A mondat nyelvi funkciója, felépítése, szerkezete, mondatfajták, szövegszervező ereje. Mondat-átalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. A szószerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó viszonyozók és mondatszók. A mellérendelő, az alárendelő szóösszetételek helyesírása. a különírás, egybeírás szabályai. A szószerkezet típusok felépítésének megfigyelése, felismerésük és alkotásuk. A fő mondatrészek szerepének és mondatbeli viszonyainak, a hozzájuk kapcsolódó vonzatok jellemzőinek tanulmányozása. Fő mondatrészek szerepe, funkciója és fajtái, mondatbeli viszonyaik, vonzatok.		Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció, a vizuális közlések felépítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mondatfajta, kijelentő, kérdő, felszólító, felkiáltó, óhajtó mondat. Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat;	

	Mondatrész, alany, állítmány, jelző (minőség, birtokos, mennyiség), határozó (idő, hely, mód, társ, eszköz, állapot). tárgy Szószerkezet, mellérendelő és alárendelő szószerkezet. Viszonyszó, névelő, kötőszó, névutó, partikula, segédige, igekötő. Mondatszó, indulatszó, módosítószó.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Mondat-átalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. A nyelvtani fogalmak kialakítása. A mondatelemzés algoritmusának kialakítása. Szerkezeti ábrák olvasása és készítése. A szófajok mondatbeli viselkedése. Helyesírás, nyelvhelyesség. A metanyelvi szöveg feldolgozása. Tárgyas szószerkezetek gyűjtése, az alárendelő szintagma fogalmának pontosítása. A mondatelemzés gyakorlása bővített mondatokon. A határozók rendszerének megismerése. A határozói irányhármasság megfigyelése. A tulajdonnevek helyesírásának gyakorlása. Mondatalkotási, elemzési gyakorlatok differenciált munkában. Az összetéveszthető határozók pontos megfigyelése. A mellérendelő szintagmák felismerése, megnevezése, ábrázolása. A jelző szerepe különböző műfajú szövegekben. Szókincsfejlesztő gyakorlatok csoportmunkában. Komplex mondatelemzés. Nyelvhelyességi ismeretek összegyűjtése, rendszerezése. Összefoglalás készítése megadott szempontok alapján csoport, páros vagy egyéni munkában. A mondat és a szöveg pragmatikus funkcióinak felfedezése. Többféle nézőpont. Mondatelemzési gyakorlatok differenciált munkaformában. A helyírási szótárak, programok önálló használata önellenőrzéskor. Nyelvtani összefoglaló táblázat készítése, önálló értelmezése.

Irodalom 7.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Klasszikus és kortárs lírai alkotások	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Műnemek: líra, dráma, epika.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi élmények és azok megosztása alkalmat ad erkölcsi kérdések megvitatására, az ítélőképesség fejlesztésére. A tematikai egység feldolgozása során fejlődik a formaérzék, a szókincs mellett az érzelmek kifejezésének képessége, valamint a mások helyzetébe történő beleélés, az empátia.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Különbőféle témájú lírai alkotások a klasszikus és kortárs lírából, a magyar és a világirodalomból, ezen belül konkrétan Arany János: Szondi két apródja és még egy műve. pl.Fülemüle, Az első lopás (Választható például József Attila, Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Tóth Krisztina, Borbély Szilárd,	A lírai formanyelv (szerkezeti változatok, szókincs, a képiség eszközei) elemeinek megismerése, a művek elemzése során a fogalmak használata. Írásbeli és szóbeli közlésekben utalás arra, hogy a lírai művekbe is vegyülhet időnként epikus jelleg, szerepjáték, helyzetdal esetén	Informatika: elektronikus felületeken szerzők, alkotások keresése. Dráma és tánc: kifejező szövegmondás, szerepjáték.

Szőcs Géza, Határ Győző, Szilágyi Domokos).	vegyülhet bele imitált jelleg, drámai monológ esetén pedig drámaiság. Egy József Attila-mű és egy Radnóti-mű szöveghű felidézése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lírai kifejezés mód, történelmi motívum, keretes szerkezet, konfliktus.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az eddig tanult irodalmi ismeretek, memoriterek felidézése különböző munkaformákban. A szövegben ki nem fejtett tartalmak megértésének gyakorlása differenciált munkával. Előzetes gyűjtőmunka a művek történeti koráról. A mai köznyelvtől eltérő szavak megismerése, szótárak készítése. A szóképek felismerésének gyakorlása. Nyelvi alakzatok keresése. A költői nyelv használatának megfigyelése. A műfaji sajátosságok megfigyelése, jellemzők összegyűjtése és közös megbeszélése. Gyakorlatok a verselés ritmusának felismerésére, és a rímelés megfigyelésére. Empátia, szerepjáték.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Lírai műfajok	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Korábban tanult lírai és átmeneti műfajok: dal, ballada.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lírai műfajok egyszerű meghatározása, a meghatározás elemeinek szövegpéldákkal történő illusztrálása, a könnyebben besorolható olvasott művek műfaji azonosítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Különböző korok lírai alkotásainak felidézése. Műfajok megnevezése: dal, elégia, óda, himnusz, epigramma, helyzetdal, költői levél, ars poetica. Jellemzőik összefoglalása.	Rendszerszemlélet alkalmazása: a dal egyszerű, egynemű érzéseket kifejező, énekelhető vers, az elégia értékhiányos állapotot és szomorú belenyugvást tükröző költemény, az óda emelkedett hangvételű, ünnepélyes, gondolati elemet is tartalmazó vers; továbbá, hogy a himnusz ezen belül istenséget szólít meg általában kérés, indoklás formájában, az epigramma rövid, csattanós költemény, a helyzetdal a szerepjáték egy neme, a költői levél létező és megnevezett személyhez szól, az ars poetica költői hitvallás.	Ének-zene: zenehallgatás, zenei műfajok, tipikus zenei elemek; megzenésített versek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dal, elégia, óda, himnusz, epigramma, helyzetdal, költői levél, ars poetica.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A szóképek felismerésének gyakorlása. Nyelvi alakzatok keresése. A költői nyelv használatának megfigyelése. A műfaji sajátosságok megfigyelése, jellemzők összegyűjtése és közös megbeszélése. Gyakorlatok a verselés ritmusának felismerésére, és a rímelés megfigyelésére. Történelmi ismeretek felelevenítése. A vers alapmotívumainak felismerése és értelmezése. Rendszerszemlélet alkalmazása. Összehasonlító verselemzés. Rövid, rávezető feladatok az összehasonlító verselemzés gyakorlására, különböző szempontok alapján. Különböző jó megoldások összevetése.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Összehasonlítási gyakorlatok: klasszikus lírai műfajok és modern kifejezésformák	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Lírai műfajok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus és a mai líra kifejezésformáinak megismerése, az eltérések felismertetése, az érzelmek hiteles kifejezésének, a megszólalásmód képességének fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Korábban megismert klasszikus lírai művek összevetése kortárs alkotásokkal (pl. Tandori Dezső: A versreszelő, Szakács Eszter: „Boldog, szomorú dal”, Ágai Ágnes: A titkokat..., Kukorelly Endre: A szerelem romjai, Csukás István: A sínen ül egy fehér nyúl, Petri György: Nagymama).	A szókincs, stílus, mondat szerkezet eltéréseinek észrevétele. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világkép eltéréseinek megfigyelése.	Ének-zene: kortárs zene; ritmusérzék, dallami készségek, többszólamú és harmonikus hallás, formaérzék.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Modalitás, hangnem.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A szókincs, stílus, mondat szerkezet eltéréseinek észrevétele. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világkép eltéréseinek megfigyelése. Összehasonlító verselemzés. Rövid, rávezető feladatok az összehasonlító verselemzés gyakorlására, különböző szempontok alapján. Különböző jó megoldások összevetése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kisepika műfaji változatai: novella, elbeszélés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Nézőpont, cselekmény.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi élmény megosztásának fejlesztése. Az érzelmi tartalmak felismerésének (pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála), az erkölcsi választások értelmezésének fejlesztése. A novella és az elbeszélés jegyeinek felismerése, a két műfaj világos megkülönböztetése. Az anekdotikus mesélés fogalmának ismerete, annak átlátása, hogy miért játszhat gyakran szerepet az anekdota a novellairodalomban.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Anekdotikus történetek, kisepikai alkotások a magyar és a világirodalom különböző korszakaiból, különös tekintettel Mikszáth Kálmán novelláira, elbeszéléseire. Néhány novella és elbeszélés feldolgozása, értelmezése. pl. Mikszáth Kálmán: A jó palócok	Mind pontosabb ismeretek szerzése arról, hogyan illeszkedik az epika és a kispróza tágabb körébe az elbeszélés és a novella. Olvasmányok összevetésével a novella és az elbeszélés jegyeinek felismerése, a két műfaj megkülönböztetése. Az anekdotikus mesélés fogalmának ismerete, megértése, annak átlátása, miért játszhat gyakran szerepet az anekdota a novellairodalomban. Az osztállyal kooperálva a jellemek elemzése, és ennek kapcsán az önismeret fejlesztése.	Vizuális kultúra: vizuális „történetmondás” (pl. festészet, film). Dráma és tánc: történetmondás, cselekmény előadása, narratív formák dramatizálása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anekdota, mesélő, elbeszélő, novella, elbeszélés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Olvasmányok összevetésével a novella és az elbeszélés jegyeinek felismerése, a két műfaj világos megkülönböztetése. A novellák közös vagy önálló olvasása. Kiselőadás formájában beszámolás a cselekményről. Párbeszéd és elbeszélő részek értő, kifejező olvasása. Feladatok tér és idő megállapítására. Elbeszélések és leírások alkotása. Az anekdotikus mesélés fogalmának ismerete, megértése, annak átlátása, miért játszhat gyakran szerepet az anekdota a novellairodalomban. Az osztállyal kooperálva a jellemek elemzése, és ennek kapcsán az önismeret fejlesztése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kortárs novellák	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Kisepikai műfajok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus és a mai kisepika kifejezésformái eltéréseinek megfigyeltetése. Az irodalmi hagyomány szerepének felismerése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Korábban megismert klasszikus kisepikai művek összevetése kortárs alkotásokkal, pl. Háy János: A kéz, Békés Pál: Otília, Az ólomkatona, Lázár Ervin: A csomag, A tolvaj.	A szókincs, stílus, mondat szerkezet eltéréseinek megfigyelése, megnevezése. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világkép eltéréseinek megfigyelése.	Vizuális kultúra: példák változó kifejezésmódokra.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Töredékesség, torzó.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A szókincs, stílus, mondat szerkezet eltéréseinek megfigyelése, megnevezése. A tematika jellegzetes eltéréseinek elemzése. A hangulat, hangnem, világkép eltéréseinek megfigyelése. Részletek dramatikus feldolgozása.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A regény változatai		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Konfliktus, kiindulási pont, bonyodalom, tetőpont, megoldás, szereplő, mellékszereplő, főhős.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi élmények és azok megosztása alkalmat ad erkölcsi kérdések megvitatására, az ítélőképesség fejlesztésére. Az olvasott regények műfaji, szerkezeti, elbeszélés-módbeli, tematikus jegyeinek elkülönítése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Magyar történelmi események és korszakok megidézése az irodalomban, Jókai Mór, Mikszáth Kálmán és mások műveiben. Jókai Mór: A kőszívű ember fiai, Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője. A kőszívű ember fiaiban szereplő apa- és anyafigura, testvérek kapcsolata, konfliktusa.	Az olvasott művek műfaji jegyeinek, felépítésének, elbeszélésmódjának megfigyelése, a szereplők azonosítása, jellemzése, kapcsolatrendszerük elemzése; a konfliktusok mibenlétének feltárása. Beszélgetések, szerepjátékok a történetek határhelyzeteiről és döntési kényszereikről. Szóbeli, írásos beszámolók, elemzések az olvasott művekről, a cselekményt alkotó elemekről, helyszínekről és időkezelésről, a szereplők viszonyairól, érzelmeikről, konfliktusaikról.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: 1848–49 története. Vizuális kultúra: történeti festészet a 19. században. A regények filmes adaptációi.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Regény, regénytér, regényidő, regényszerkezet.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A regény önálló elolvasása. A feldolgozás során műrészletek kifejező, értő felolvasása. Történelmi regény jellemzőinek megfigyelése, keletkezésének története. A történelmi tanulmányok felidézése. önálló ismeretszerzés, előzetes kutatómunka a regény történelmi vonatkozású eseményeiről. Lényegkiemelés, vázlatkészítés. A főszereplők regénybeli életútjának követése. pl. közösen készített életút térkép, Feladatok tér, idő és szereplők megfigyelésére. A szövegben ki nem fejtett tartalmak megértésének gyakorlása.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Cselekményalakítás és jellemábrázolás a kortárs ifjúsági regényekben	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Jókai- és Mikszáth-regények.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A cselekményalakítás eszközeinek megismerése, különböző jellemtípusok értékelése.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egyfelől a Jókai- vagy a Mikszáth-mű, másfelől kortárs ifjúsági regények cselekményalakításának és jellemábrázolásának összevetése (pl. ezen műveken keresztül: Scott O'Dell: Kék delfinek szigete, Virginia C. Andrews: Vadvirágok, Nick Hornby: Fociláz, Jon Krakauer: Út a vadonba, Anthony Horowitz: A kettes számú közellenség). Miklya Luzsányi Mónika: Srácok a garázs tetején, Titkoskönyv, Kármán Tibor: Egy focista naplójából, Miklya Zsolt: Ezüstsín fonál		A mikrocelekvések jellegének megfigyelése. A mikrotörténetekből kialakuló ívek, szerkezeti egységek felépülésének elemzése. A jellemek egyszerű illetve összetett mivoltának, az érzelmek, érzések ábrázolásának értékelése.	Vizuális kultúra: a filmes elbeszélés, filmes adaptáció, filmműfajok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adaptáció, bestseller.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az olvasott művek kifejezőmódbeli, műfaji megfigyelése. Elbeszélések és leírások alkotása különböző nézőpontokból párbeszédessé részekkel. Részletek dramatikus feldolgozása. A jellemek egyszerű illetve összetett mivoltának, az érzelmek, érzések ábrázolásának értékelése. Kreatív gyakorlatok jellemzési eljárásokra, pl. beleképzeléssel. A szereplők tulajdonságainak értékelése. Az érzelmek kifejezésének megfigyelése. Illusztráció készítése szereplőkről.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a reformkor irodalmából	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Petőfi Sándor több műve, Arany János több műve, Vörösmarty Mihály: Szép Ilonka.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti jelképpé vált alapművek megismerése (Kölcsy: Himnusz; Vörösmarty: Szózat; Petőfi: Nemzeti dal stb.). Annak fölfedezése, hogyan gazdagodott a magyar nemzeti irodalom a reformkorban. Rendszerezett ismeretek megszerzése a reformkori irodalmi élet főbb szereplőiről, fórumairól, a korszak kiemelkedő jelentőségének megértetése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Olvasmányok a reformkor irodalmából, különös tekintettel Kölcsey Ferenc: Himnusz, Parainesis (egy részlet), Huszt, Petőfi Sándor: Nemzeti dal, Szeptember	A Himnusz és a Szózat utalásainak értelmezése közös és önálló munkában egyaránt, rámutatás kompozíciós elemeikre, szövegük rögzítése memoritereként.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: tájékozódás időben és térben; a reformkor; történelmi idő, történelmi nézőpont.

végén, és Vörösmarty Mihály: Szózat című művére. Legalább 3 további alkotás, például István öcsémhez, Reszket a bokor, mert... Egy gondolat bánt engemet. XIX. század költői, Tompa Mihály: A madár, fiaihoz, A gólyához	Ismertetés a tanult Petőfi-művek tematikai és műfaji különbségeiről, életrajzi és történelmi beágyazottságukról. Kölcsey Husztjának, Himnuszának, Parainesis (részlet Az anyanyelvről és a nyelvtanulásról) Vörösmarty Szózatának, Petőfi Sándor Nemzeti dal, Egy gondolat bánt engemet, Tompa Mihály: A madár, fiaihoz c. versének szöveghű felidézése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Retorika, variáció, kontraszt, ellentétes párhuzam.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A szóképek felismerésének gyakorlása. Nyelvi alakzatok keresése. A költői nyelv használatának megfigyelése. A műfaji sajátosságok megfigyelése, jellemzők összegyűjtése és közös megbeszélése. Gyakorlatok a verselés ritmusának felismerésére, és a rímelés megfigyelésére. Elemzések a művek retorikai, szövegépítkezési sajátosságainak figyelembevételével. Történelmi ismeretek felelevenítése. A vers alapmotívumainak felismerése és értelmezése. A gondolati egységek belső szerkezetének vizsgálata. Könyvtári kutatómunka. Rendszerszemlélet alkalmazása. Összehasonlító verselemzés. Rövid, rávezető feladatok az összehasonlító verselemzés gyakorlására, különböző szempontok alapján. Különféle jó megoldások összevetése. Erkölcsi kódex készítése.	

Tematikai egység	A református kollégiumok és az irodalom kapcsolata	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Petőfi, Arany, Kölcsey, Fazekas, Csokonai diáksága.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A református iskolák személyiségformáló hatásának felismertetése, az általuk képviselt értékek (tudás, hit, felelősségvállalás, nemzeti öntudat, stb.) örökérvényűségének felmutatása. A tanár-diák viszony sokszínű ábrázolásának megfigyeltatása. A korabeli kollégiumi diákszokások megismertetése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Neves református kollégiumok (Debrecen, Pápa, Sárospatak, Nagyenyed.) és híres diákjai és tanárai. Jókai. A nagyenyedi két fűzfá; Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig; Szabó	Ismerje a református iskolákat és híres diákjait, tanárait (Pápa: Petőfi, Jókai, Orlai Perich Soma, Nagy László, Csoóri Sándor; Debrecen: Kölcsey Ferenc, Szabó Lőrinc, Csokonai, Fazekas Mihály, Arany János, Szabó Magda; Nagyenyed. Áprily Lajos, Sütő András ; Sárospatak:	Történelem: A reformáció kora. Erdély aranykora. A II. világháború Magyarországon Stb. Vizuális nevelés. Szabó Magda regényének filmes adaptációja

Magda: Abigél – részletek, Tóth Máté Miklós: Pecúrok	Gárdonyi Géza, Móricz Zsigmond, Tompa Mihály.) Tegyen több szempontú összehasonlítást a kollégiumi élet és saját iskolája között. Leíró részletek jellemzése, szövegalkotás.	Magyar nyelv: Kölcsey és a nyelvújítás Biológia: Fűvészköltők, botanika Földrajz: Topográfia, országhatárokon innen és túl.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	neves kollégiumok, híres diákok	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tegyen több szempontú összehasonlítást a kollégiumi élet és saját iskolája között. Leíró részletek jellemzése, szövegalkotás. Történelmi ismeretek felelevenítése. Előzetes gyűjtőmunka. Könyv- és könyvtárhasználat. Kiselőadás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egy drámai mű feldolgozása	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Dramatikus népszokások, párbeszéd, szereplő, mellékszereplő, főhős, konfliktus, bonyodalom, tetőpont.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok értelmezése. A színház és dráma világának hatékony eszközrendszere a lelki egyensúly megtartásában. Az érzelmek kifejezése, a társas viselkedés különböző jellemzőinek megfigyelése, az empátia fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Legalább egy dráma (vígjáték, színmű) feldolgozása, lehetőség szerint megtekintése; a szöveg és az előadás összehasonlítása. Drámajáték az irodalomórán.	Különböző szereplő- és embertípusok megjelenítése közös játékokban pl. a tartás- és járásmód, gesztusok, mimika megfigyelését követően. Improvizáció a megismert drámai konvenciók és színházi formanyelv elemeinek alkalmazásával. A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése. A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése, a drámában, drámajátékban szöveg és a mozgás kapcsolatának, a szándék és a feszültség jelentőségének felismerése.	Vizuális kultúra; Dráma és tánc: a színpadkép látványterve alapján díszletek, jelmezek és kellékek készítése.

	Egy drámarészlet szöveghű felidézése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dialógus, díszlet, drámai szerkezet, felvonás, feszültség, fordulópont, helyzet, helyzetkomikum, humor, jelenet, jellemkomikum, jelmez, komédia, komikum, konfliktus, monológ, rendezői utasítás; szándék, szerep, szereplők kapcsolata, színmű, szöveg és mozgás, tetőpont, tragédia.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A drámai műnem műfaji jellemzői. A cselekményének és szerkezetének megismerése. Jellem-, és helyzetkomikum. Egy kiválasztott teljes jelenet feldolgozása, előadása. Díszletek, jelmezek elkészítése. Kiscsoportos és páros jelenetalkotás, amelyben alkalmazni kell mozgáselemeket, hanghatásokat. Jellem- és helyzetkomikumok felfedezése csoportmunkában. A komédia műfaji jellemzőinek megfigyelése, táblázatba foglalása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalom határterületén - a népszerű irodalom műfajai		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Divatos filmek, ifjúsági regények, saját olvasmányok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lektűr, a krimi hatáskeltő eszközeinek felismerése, a kritikai képesség kialakítása fejlesztése, a művészi érték és a giccs megkülönböztetése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Változatos témájú irodalmi művek olvasása és feldolgozása a magyar és világirodalomból, különös tekintettel a népszerű, illetve lektűr irodalomra, és annak hatáskeltő eszközeire. (Például: J.K. Rowling, J.R.R. Tolkien, Stephanie Meyer.)	Az irodalomórakon elsajátított fogalmak alkalmazása a szórakoztatóipar alkotásaira is. A népszerű epikus műfajok, drámai vagy filmalkotások elemzésében egyre pontosabb rámutatás a hatáskeltés, a bennünk megjelenő tipikus helyzetek és jellemek szempontjaira, továbbá toposzok, sémák és sablonok együttesére és szerepére a szórakoztató irodalmi és filmalkotásokban. A művészi érték megkülönböztetése a giccsről. Olvasmányválasztás indoklása. Tájékozódás könyves- és könyvtári adatbázisokban, blogokon.	Ének-zene: zenei divatok. Vizuális kultúra: vizuális környezet, tárgykultúra, populáris kultúra. Informatika: könyvtárhasználat, keresés elektronikus adatbázisokban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népszerű irodalom: lektűr, ponyva, hatás, giccs.		

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előzetes ismeretek, tapasztalatok felidézése. Vizsgálódás a népszerű irodalom műfajaiban. A népszerű irodalom jellegzetességeinek összegyűjtése: toposzok, sémák és sablonok fölismerése és szerepének értékelése. Megfigyelési, kutatási feladatok (egyéni, páros, csoportos) információk gyűjtése, rendezése és megosztása különböző munkaformában. Szövegolvasás, jelölés, információk kiemelése szövegből és rendezése. A művészi érték megkülönböztetése a giccsről. Olvasmányválasztás indoklása. Tájékozódás könyves- és könyvtári adatbázisokban, blogokon.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalomhasználat	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az 7. évfolyam anyagához kapcsolódó fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. A tanulás képességének fejlesztése különböző munkaformákban. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elbeszélő, drámai és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek.	Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat. A művekről beszélve, beszélgetve értő fogalomhasználat. Pontos fogalomhasználatot segítő szótár- és kézikönyvhasználat.	Vizuális kultúra; ének-zene: kulcsfogalmak. Informatika: könyvtárhasználat: kézikönyvek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerkezet, epikai szerkezet, történetkezdés, fordulat, befejezés; értekező próza, rapszódia, lírai szerkezet, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon; színesztézia, szimbólum.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az adott tematikai egységekben javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	

A továbbhaladás feltételei 7. évfolyam	Beszédművelés, szóbeli szövegek megértése és alkotása A tanuló eligazodik a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Törekszik az egyszerű, érthető, hatékony közlésre. Részt tud venni elemző beszélgetésekben, saját véleményével. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni és írásban és szóban továbbadni. Legyen képes ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárására, megbeszélésére, megvitatására. Olvasás, szövegértés A tanuló képes egy kb. 300-350 szavas írott (szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. A tanuló bizonyítja a szöveg értő befogadását biztosító
---	--

	olvasási képességét, különféle műfajú és témájú szövegek felolvasásával, elmondásával. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni. A tanuló képes a különféle írott és elektronikus információhordozókból az anyaggyűjtés során adatokat gyűjteni, jegyzetet és vázlatot készíteni. Le tudja jegyezni az állításaihoz felhasznált információforrások adatait. Írás, fogalmazás Ismeri az anyaggyűjtés különféle módjait nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez. Tudja a vázlatkészítés szabályait. Ismeri néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőit. Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek kapcsán,- a műfaji sajátosságoknak megfelelően- tud szöveget alkotni. Helyesírás A tanuló ismeri és a szövegalkotásban értelmesen használja a különböző mondatfajtákat. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. Ismeri a párbeszéd írásmódját és alkalmazza különböző szövegekben. A nyelv szerkezete és jelentése Ismeri a mondatelemzés algoritmusát. Képes egyszerű szerkezeti ábrák olvasására és készítésére. Ismeri a fő mondatrészeket és a gyakori bővítményeket. Felismeri, megnevezi, ábrázolja a mellé- és alárendelő szintagmákat. A helyírási szótárakat, programokat önállóan tudja használni önellenőrzéskor. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése Képes különféle műfajú szépirodalmi művek szerkezetének és jelentésének összegző bemutatására, a szerkezeti elemek elkülönítésére, a szereplők és élethelyzetük jellemzésére. Memoriterként tud 3-4 lírai alkotást és kb. 15-20 soros drámarészletet. Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8-10 műfaj műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tártani. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19-20. századi alkotások. Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat. Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakk munkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. A tanuló képes erkölcsi kérdések, döntési helyzetek megnevezésére, értelmezésére, példával történő bemutatására. A különböző művészeti alkotások között meg tud nevezni néhány közös és eltérő vonást. Egy-egy szempontból össze tud hasonlítani egymástól lényegesen különböző
--	--

	esztétikai normákat képviselő műveket. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása.
--	--

MAGYAR NYELV 8.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 9+1 óra
Előzetes tudás	A beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet; beszédhelyzet; nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső megjelenés. A kommunikáció folyamata, tényezői: adó, vevő, csatorna, kód, kapcsolat, valamint a különféle beszédhelyzetekben való részvétel formái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a kulturált véleménynyilvánítás, vitázás alapelveinek tudatosítása, a konfliktuskezelés képességének fejlesztése. A tömegkommunikáció formáinak, céljának, működési módjainak és hatásának, valamint néhány gyakoribb műfajának megismertetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Kifejező, a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás. A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolása. Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Egymás gondolatainak, véleményének tiszteletben tartása. A tömegkommunikáció és a sajtó műfajainak megismerése. Kritikus szemléletmód kialakítása és fejlesztése a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel. A sajtó leggyakoribb műfajai: hír, tudósítás, interjú. A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs használata.		Vizuális kultúra, mozgókép és médiaismeret: szöveg és kép kapcsolata a vizuális médiumokban. Ének-zene: beszédhang, énekhang, beszédtempó, ritmus.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd. Tömegkommunikáció, sajtó, rádió, televízió, internet. Sajtóműfaj (hír, tudósítás, interjú).	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Publicisztikai szövegek önálló olvasása és megértése. A szövegelemzés eljárásainak önálló alkalmazása. Tömegkommunikációs szövegműfajok kommunikációs technikájának megfigyelése és értékelése. A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolása. Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Tájékoztató és véleményközlő műfajok közötti különbségek megfigyelése szövegek értelmezésével. Az információ kritikus befogadásának megalapozása. A médiaműfajok vizuális környezetének vizsgálata, értelmezése. Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel. A sajtó leggyakoribb műfajai: hír, tudósítás, interjú – ezek jellemzőinek vizsgálata. A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs használata.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, szövegértés	Órakeret 5 +10óra
Előzetes tudás	A tanult szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. A saját szövegértési hiba felismerése, korrigálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegfeldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák (intenzív és extenzív olvasás) megismertetése. A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése. A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben. Kritikai gondolkodás fejlesztése: az elektronikus, internetes információforrások kezelése a megbízhatóság, hitelesség szempontjából. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A megismert szöveg-feldolgozási módok gyakorlása, újabb technikák, olvasási formák megismerése (intenzív és extenzív olvasás), azok gyakorlatban történő alkalmazása. A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás. A különféle szöveg-feldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata elektronikus és nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken. Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése. Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás).		Minden tantárgy: az egyes tantárgyakban olvasott szövegek feldolgozásának tantárgyi sajátosságai. Informatika: keresési ismeretek alkalmazása.

Az internetes adatkeresés, szöveghálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdése. A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, kritikai következtetés levonása. Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái. Elektronikus és nyomtatott szótárhasználat. Olvasás és szövegértés.		Vizuális kultúra: ábrák, képek, illusztrációk értelmezése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Adatkeresés, szótár, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben. Kritikai gondolkodás fejlesztése: az elektronikus, internetes információforrások kezelése a megbízhatóság, hitelesség szempontjából. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése. Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás). A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása. Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái. Elektronikus és nyomtatott szótárhasználat	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 4+4 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, jegyzet- és vázlatkészítés különböző technikákkal. Megadott témához, problémához való célzott anyaggyűjtés (pl. adatok, példák, érvek) a könyvtár nyomtatott és elektronikus eszközeinek és forrásainak felhasználásával. A tanult műfajokban történő önálló szövegalkotás. A fogalmazás folyamatközpontúságának alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társas kultúrában való részvételhez szükséges írástechnikai kompetenciák fejlesztése: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás. Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel. A bemutatkozás írásos formáinak megismerése, írása. A nyilvános felületeken történő önbemutató etikai kérdései. következményeinek elemző megismerése, megvitatása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegek írása. Forrásjegyzék önálló elkészítése, az idézés pontos jelölése. Néhány tömegkommunikációs műfajban való kreatív szövegalkotás (hír, interjú, riport, tudósítás). A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására.		Informatika: a szövegszerkesztő programok lehetőségei. Vizuális kultúra: tipográfia ismeretek.

Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény. Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és az online felületen (önéletrajz, blogbejegyzés, internetes közösségi portál). Képességfejlesztés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jegyzet, elektronikus szöveg, komment, blog; önéletrajz.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegek írása. Forrásjegyzék önálló elkészítése, az idézés pontos jelölése. Néhány tömegkommunikációs műfajban való kreatív szövegalkotás (hír, interjú, riport, tudósítás). Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és az online felületen (önéletrajz, blogbejegyzés, internetes közösségi portál). A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 8+5 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés eleve, hagyomány elve, egyszerűsítés) ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság növelése: a normakövető és a normától eltérő helyesírás értelem-tükröztető szerepének értelmezése. Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták, a mondat szerkezeti típusainak írásjelhasználata; a szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézetek leggyakoribb szabályainak megismertetése. A nyelvtani ismeretek alapján megismert összetett szavak helyesírása, az értelem-tükröztető rendszer megismertetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A helyesírás értelem-tükröztető szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban. Az írásjelek, a szöveg központosításának legfontosabb szabályai. A párbeszéd és az idézetek (egyenes, szabad függő, függő) írásmódja. Összetett szavak helyesírásának alapvető szabályainak megismerése, alkalmazása. Képességfejlesztés.		Informatika: a helyesírási ellenőrző programok. Vizuális kultúra: tipográfiai ismeretek – esztétikus és célszerű írásképek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Központosítás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel). Egyenes, szabad függő, függő idézet.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A helyesírás gyakorlása különböző módszerekkel, önellenőrzés képességének fejlesztése. Ismeretek táblázatba rendezése. Az idézetek helyesírása, és alkalmazása írásbeli szövegek alkotásakor. Központosítás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel) helyes használata. az idézetek helyes alkalmazása írásbeli szövegek alkotásakor. Egybeírás, különírás és kötőjeles írásmód gyakorlása differenciált osztálymunkával párban vagy csoportban.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete és jelentése	Órakeret 32+2 óra
--------------------------------------	---------------------------------	----------------------

Előzetes tudás	Szótő, toldalék: képző, jel, rag, összetett szók; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószói igenév. Mondatfajták típusai, használatuk.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése. A viszonzók és mondatszók funkcionális szerepének megismertetése. A szóalkotási módok megismertetése. A modalitásnak (a mondatfajtáknak) megfelelő akusztikai eszközök tudatosítása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Kapascsolódási pontok	
A mondat nyelvi funkciója, felépítése, szerkezete, szövegszervező ereje. Mondat-átalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. Szószerkezetek típusai, fajtái: mellérendelés, alárendelés. A szószerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó viszonzók és mondatszók. A szószerkezet típusok felépítésének megfigyelése, felismerésük és alkotásuk. A szóalkotásmód leggyakoribb fajtái. A mozaikszók helyesírása. A szóösszetételek típusai, jelentésük változása, helyesírási szabályai. A szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtés és játékos szóalkotás-képzéssel, összetétellel. Kazinczy és a nyelvújítás (Kazinczy-szótár készítése) Nagy nyelvújítók (Barczafalvi Szabó Dávid, Kölcsey, Szemere Pál, Kazinczy, stb.) Szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat megkülönböztetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat; alárendelő és mellérendelő mondat. Szószerkezet, mellérendelő és alárendelő szószerkezet.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Mondat-átalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. A szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtés és játékos szóalkotás-képzéssel, összetétellel. Az alárendelő és mellérendelő összetett szavak fajtáinak, felismerésének és megnevezésének gyakorlása változatos munkaformákban. A tananyaghoz kapcsolódó helyesírási ismeretek elsajátítása, és gyakorlása. Helyesírási problémák felismerése. Az összetett szavak felhasználása az írott nyelvben. Alaktani elemzések. Játékos anyanyelvi feladatok. A ritkábban használt szóalkotási módok megfigyelése konkrét nyelvi példákon. Kazinczy és a nyelvújítás - Kazinczy-szótár készítése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv állandósága és változása	Órakeret 7 +3 óra
Előzetes tudás	A nyelv változó jelenség. Szótárhasználat, szókincsünk változásai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mai és korábbi nyelvállapot különbségének felismertetése. A nyelvi tudatosság fejlesztése: a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése, értelmezése különböző régi és mai szövegeken.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegeken. A Vizsolyi Biblia nyelvezetének, szókincsének vizsgálata 1-1 választott könyve, részlete alapján. A nyelvi változás bizonyítékainak értelmezése különböző korokból származó írott szövegeken és irodalmi példákon. Nyelvhasználatunk, a környezetünkben lévő nyelvváltozatok néhány jellemzőjének megfigyelése, megnevezése. A Magyarországon élő nemzetiségek nyelve, nyelvhasználat. A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása. A magyar nyelv eredete (finnugor rokonság), helye a nyelvek között. Nyelvünk agglutináló (ragasztó) jellegének bizonyítékai példákkal. Nyelvváltozatok: A regionális irodalmi nyelv jelenléte Tamási Áron: Vadon nőtt gyöngyvirág c. művében Nyelvjárási elemek Móricz Zsigmond: Árvácska c. regényében		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a magyarság történetének kezdetei. Ének-zene: régi és új stílusú népdalok. Hittan: Biblia
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelvváltozat, nyelvcsalád, uráli nyelvcsalád.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása. A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegeken. Régi archaikus szövegek olvasása, vizsgálata változtatás munkafüzetekben. A Vizsolyi Biblia nyelvezetének, szókincsének vizsgálata 1-1 választott könyve, részlete alapján. A nyelvi változás bizonyítékainak értelmezése különböző korokból származó írott szövegeken és irodalmi példákon. Kiselőadások nyelvünk eredetéről. Vita a nyelvrokonságról. A szókincs mai rétegződése, a nyelvi állandóság és változás megfigyelése. A diáknyelv és a szleng szókincsének vizsgálata közösen, az etikai normák figyelembevételével.	

IRODALOM 8.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a Nyugat három nemzedékének irodalmából	Órakeret 18+10 óra
Előzetes tudás	Lírai szerkezet, lírai én, metafora, metonímia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar irodalom több kanonikus művének (pl. A Dunánál, Nem tudhatom...,) megismerése, a nyelvi-kulturális identitás alakítása. Annak fölfedezése, hogyan gazdagodott a magyar nemzeti irodalom a Nyugat folyóirat működése által. A Nyugat korszakában született művek közötti hasonlóságok és az egyedi vonások felismerése. A koreszmék, életérzések hatásainak megismerése a műalkotásokban.	

	Különösen a korszak epikus művei alkalmat adnak erkölcsi kérdések megvitatására, magatartásformák és cselekedet motivációk megfigyelésére.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szépirodalmi alkotások a Nyugat három nemzedékének korából. Ady Endre: Párisban járt az Ősz, és még két vers; pl. Föl-földobott kő, Szeretném ha szeretnének, József Attila: A Dunánál; Születésnapomra, Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (egy részlet); Kosztolányi Dezső két novellája és két lírai alkotása; Móricz Zsigmond egy novellája, Radnóti Mikós: Nem tudhatom... és még egy mű, Szabó Lőrinc egy mű. pl. Tücsökgéne- Isten További lehetőségek: József Attila Ringató, Rejtelmek, Babits Mihály, Tóth Árpád, Illyés Gyula, Juhász Gyula egy-két műve. Olvasás és szövegértés.	Mind gyakoribb és mind igényesebb formájú vállalkozás a szövegek, irodalmi művek strukturális és tartalmi szempontú elemzésére, az összefüggések felismerésére és értelmezésére, jól alkalmazva a megfelelő terminusokat, s felismerve jelentőségüket, szerepüket. A lírai művek szépségeszménye kapcsán a testi-lelki egészség és betegség motívumának tudatosulása. Egy Ady Föl-földobott kő egy Kosztolányi-mű, József Attila Születésnapomra, Radnóti Nem tudhatom...szövegű felidézése.	Vizuális kultúra: a szecesszió és az avantgárd művészete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Paródia, tárgyas líra, epikus-balladás vers, karcolat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az alkotói szabadság, a nemzedék fogalmának értelmezése. Ismerkedés a stílusokkal. Téma, hangnem, beszédhelyzet, és műfaji összefüggések feltárása. Szóképek. A képiség megjelenése a műben. Nyelvi alakzatok. Rím és verselés felismerése, megnevezése. A versbeli hangulatok megfigyelése. A stilisztikai eszközök versbeli szerepének felismerése. Gyűjtőmunka a színesztézia köréből. Lírai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása különböző munkaformákban és feladattípusokkal. A szimbólum költészeti jelenségének megfigyelése. Nyelvi sajátosságok. A humor forrásának megfogalmazása. A lírai művek beszédhelyzetének, a megszólító- megszólított viszonyának jellegzetes típusai, kreatív gyakorlatok. Az előadásmód sajátosságai. A kötet, a ciklus, mint jelentéshordozó. Kielőadások készítése adott témában. Kutatómunka a könyvtárban. Az epikus művek elemzésének elmélyítése. A novellaszerkezet, az elbeszélői nézőpont értelmezése. Művek összehasonlítása tematikai, poétikai szempontok alapján. Esszé írása a fejezetben megismert művekről megadott szempontok alapján. Olvasott művek elemzése.	
Tematikai egység	Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban	Órakeret 8 óra

Előzetes tudás	Balassi istenes versei, a reformáció korának irodalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hit fontosságának felismertetése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ady Endre: pl. Az Úr érkezése/Krisztuskereszt az erdőn/ Imádság háború után Adja az Isten, (stb.) Tóth Árpád: pl. Isten oltó kése Dsida Jenő: pl. Templomablak/Nagycsütörtök/ Húsvéti ének Reményik Sándor: pl. Templom és iskola /Kegyelem/Csendes csodák/Pilátus Áprily Lajos: pl. Menedék, Imádság, Haza, Templom, és/vagy Nemes Nagy Ágnes: Lázár Sánta Ferenc: Isten a szekéren Kányádi Sándor: Noé bárkája felé Szabó Lőrinc: Tücsökzene – Isten (Túrmezei Erzsébet, Lukátsi Vilma, Füle Lajos verseiből)	Ismerje fel a különböző korszakokban élt költők szemléletmódjának azonosságait. (pl. Balassi-Ady) Memoriter: Reményik Sándor: Templom és iskola Áprily Lajos: Imádság Ady: Az Úr érkezése vagy Adja az Isten	Hittan: keresztyén ünnepek, bibliai személyek.
Kulcsfogalmak/fogalmak	líra	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Különböző korszakokban élt költők szemléletmódjában lévő azonosságok megfigyeltetése tanári irányítással. Téma, hangnem, beszédhelyzet, és műfaji összefüggések feltárása. Szóképek. A képiség megjelenése a műben. Nyelvi alakzatok. Rím és verselés felismerése, megnevezése. A versbeli hangulatok megfigyelése. A stilisztikai eszközök versbeli szerepének felismerése. Lírai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása különböző munkaformákban és feladattípusokkal.	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	Az irodalom nagy témáiból	Órakeret 12+5 óra
Előzetes tudás	Olvasott elbeszélő művek, lírai alkotások.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Korokhoz kötődő, ismétlődő témák, kérdésfelvetések felismerése; eligazodás az irodalom kronológiájában és topográfiájában. Hasonló témájú, azonos műfajú művek összehasonlítása, néhány alapvető irodalmi téma és motívum jelentésének elemzése. Az elbeszélő és az elbeszélésmód változatainak tudatos elkülönítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Regények, regényrészletek, elbeszélések, lírai alkotások a magyar és a világirodalom visszatérő nagy témáit feldolgozó irodalmi alkotások köréből (ifjúkor és felnőtt kor, társas kapcsolatok, utazás, identitás stb.), különös tekintettel Tamási Áron: Ábel a rengetegben című regényére. Olvasás és szövegértés.	A mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep elkülönítése a különböző művekben. A főbb karakterek elemzése során a saját önismeret fejlesztése. Annak értése, hogy az elbeszélésmód a szöveg bizonyos részeiben közvetlen, másutt (párbeszédben, levélrészletben, belső monológban stb.) közvetett is lehet, sőt a művekre alkalmanként egészében is jellemző egyik vagy másik elbeszélésmód. Egyre magabiztosabb eligazodás az irodalom kronológiájában és topográfiájában, a helyi hagyományokban, irodalmi emlékekben. Növekvő gyakorlottság hasonló témájú, azonos műfajú művek összehasonlításában, valamint néhány alapvető irodalmi téma és motívum jelentésének elemzésében.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Erdély a történelemben, különösen a 20. században. Vizuális kultúra: személyes érzelmek, hangulatok kifejezése vizuális kifejezőeszközök segítségével. Jellemző képi motívumok, szimbólumok. Földrajz: Magyarország és a Kárpát-medence, tájak, tájegységek, térképek.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Elbeszélésmód, elbeszélő, narrátor, imitált, közvetlen, mindentudó elbeszélő, tárgyilagos elbeszélő.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Korokhoz kötődő, ismétlődő témák, kérdésfelvetések felismerése; eligazodás az irodalom kronológiájában és topográfiájában. Hasonló témájú, azonos műfajú művek összehasonlítása, néhány alapvető irodalmi téma és motívum jelentésének elemzése. Az elbeszélő és az elbeszélésmód változatainak tudatos elkülönítése. A regény szókincsének megfigyelése páros és önálló munkában. A saját és a regény szókincsének összevetése. A regény részleteinek dramatizálása. Páros jelenetek előre meghatározott mondatokkal.	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	Kortárs irodalom – kortárs írók és olvasók	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Korábban olvasott kortárs művek.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egy-egy irodalmi mű értelmezésekor a különböző olvasatok felismerése. Az irodalmi művek fogadtatásával, jelentőségével kapcsolatos eltérések belátása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Olvasmányok a 20–21. századi irodalomból. 1 Örkeny-novella, 1Weöres-mű, 2-3 kortárs magyar szépprózai mű, köztük legalább 1 ifjúsági regény, például Böszörményi Gyula: Gergő és az álmofogók, 5 közelmúltbeli és kortárs magyar lírai mű, például Lackfi János: Lavina-dal, Zelk Zoltán: Hajnali vendég, Áprily Lajos: Királyasszony kertje, Baka István: Vezeklés; 2 világirodalmi ifjúsági regény és 2 részlet, például Meggin Cabot: A fiú a házból, Patricia Schröder: Juli és a nagybetűs szerelem. pl. Cs. Szabó László: Trón, C.S. Lewis: Narnia krónikái, Györi Katalin: Felhők szigete, George McDonald: A királykisasszony és a manó, Elizabeth George Speare: Ércj, Raana Raas: Csodaidők, stb. Regionális kultúra és irodalmi élet.	Olvasmányélmények és a közös tanulási tevékenységek nyomán egyre fejlődő képesség a homályos értelmű, a célzás és az elhallgatás eszközeivel élő mai műalkotásokat feldolgozására és befogadására is. Különféle olvasói attitűdök azonosítása; olvasatok, vélemények összevetése. A befogadás tapasztalatai, a téma, az írói látásmód és álláspont tudatosítása. Egy Weöres Sándor-mű és két kortárs szerző egy-egy művének szöveghű felidézése.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az ezredforduló Magyarországa. Vizuális kultúra: a kortárs vizuális művészet néhány jellemző alkotása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szatíra, fantasztikum, látásmód, vélemény, befogadás.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Különféle olvasói attitűdök azonosítása; olvasatok, vélemények összevetése. A befogadás tapasztalatai, a téma, az írói látásmód és álláspont tudatosítása. Regionális kultúra és irodalmi élet megismerése önálló kutatómunkával, a tömegkommunikáció eszközeinek segítségével. Lírai és epikai művek közös és önálló olvasásának gyakorlása, feldolgozása különböző munkaformákban és feladattípusokkal. Vers- és prózamondó verseny.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Bevezetés az irodalomtörténet tanulásába	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Művek a reneszánsz, a romantika és a modernség korából.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalomtörténeti megközelítésmód megértése, esetenkénti alkalmazása. Az irodalmi hagyomány szerepének felismerése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Felidézett, a reneszánszhoz sorolható művek az 5–6. évfolyam anyagából, felidézett, a romantika illetve a modernség korához sorolható művek a 7–8. évfolyam anyagából. Néhány mondatos ismeretkör a barokkról, klasszicizmusról, realizmusról, posztmodernről. Korszakok időbeli körülhatárolása évszázad pontossággal. Három-három stílusjellegzetesség megnevezése leegyszerűsítő, absztrahált formában.	Térben-időben tájékozódva a magyar és a világirodalom néhány alkotásának csoportosítása. Annak észrevétele, hogy az egyes korokhoz időnként jellegzetes módon kötődik egy vagy több kifejezőmód, stílus. Ismeretek szerzése arról, hogy az irodalmi tendenciák időnként szorosan összefüggnek más művészeti ágak tendenciáival.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korszakok. Vizuális kultúra, Ének-zene: korszakok, korstílusok elnevezése, néhány alkotó és műve.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Reneszánsz, romantika, modernség.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az adott kor világképeinek, esztétikai, etikai értékrendjének megvilágításával szövegek, szövegrészletek értelmezése. Életmód, életérzés, a stílusjegyek közös vonásainak megfigyelése a művészetek különböző ágaiban. Történelmi ismeretek felelevenítése. Könyv- és könyvtárhasználat. Kutatómunkák, kiselőadások készítése, előadása. Képek, illusztrációk ismerése az adott korból. Néhány mondatos feladattervek a barokkról, klasszicizmusról, realizmusról, posztmodernről. Három-három stílusjellegzetesség megnevezése leegyszerűsítő, absztrahált formában. Időszalag, gondolatábrák készítése. Vélemények megfogalmazása szóban és írásban. Érvek és ellenérvek. Az adott műhöz kötődő kifejezőmód feltárása, értelmezése.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Bevezetés a műfajelméletbe	Órakeret 3+3 óra
Előzetes tudás	Művek a líra, az epika és a dráma köréből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A műnemekről, műfajokról tanultak szintetizálása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Felidézett, a mese, monda, elbeszélő költemény műfajába, továbbá egyszerűbb lírai műfajokba sorolható művek az 5–6. évfolyam anyagából, felidézett, a lírai, drámai illetve a kisepika műfajai közé sorolható művek a 7–8. évfolyam anyagából. Képességfejlesztés.	Annak észrevétele, hogy a műfaj jellemzői mindig csak általában jellemzőek, s a konkrét mű nem feltétlenül felel meg mindenben a műfaji definíciónak. Annak megfigyelése, hogy vannak egymáshoz közelebb álló és erőteljesebb eltéréseket mutató műfajcsoportok. Annak megértése a tematikai egység feldolgozása során, hogy a művek műfaji	Vizuális kultúra: képzőművészeti műfajok. Ének-zene: zenei műfajok. Dráma és tánc: színházi műfajok.

	jellemzése egyben belső, tartalmi és formai lényegüket is jellemzi (beleértve a beszédmódot, a modalitást, a kommunikációs helyzetet), vagy legalábbis szoros összefüggésben áll azokkal.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Felhívó funkció, modalitás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A műnemekről, műfajokról tanultak szintetizálása. Különböző szempontú csoportosítások. Táblázatok, jegyzetek, hasonlóságok és különbségek vizsgálata 1-1 műfajon belül. Versírási kísérletek különböző műfajokban.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Tematikus-motivikus áttekintés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Néhány mű az 5–8. évfolyamon megismertek közül.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szintézis teremtése a megismert irodalmi művek és motívumok rendezésével, egyfajta motívumháló kialakítása, amelynek segítségével a későbbiekben nagyobb számban megismerendő művek könnyebben csoportosíthatók. Annak megértése, hogy az irodalmi művekben érintett alapvető emberi kérdések koronként és alkotónként újból és újból megfogalmazódnak.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Művek, motívumok, toposzok, problémakörök felidézése különféle emberi, erkölcsi, életvezetési szempontú témaadás kapcsán, kooperatív projektek keretében, például: illúzió és valóság (Kosztolányi: Házi dolgozat), önkép, testkép, önértékelés (Arany János: Melyik talál? - Kassák Lajos: Egy fényképem alá), nyugatimádat (Ady: Góg és Magóg fia vagyok én...), mozi, televízió, film (Babits: Mozgófénykép), idő, felnőtté válás (Szabó Lőrinc: Idő).	Annak megértése a tanári-tankönyvi iránymutatások segítségével, hogy az irodalmi művekben érintett emberi kérdések csoportosíthatók. Ennek követéseként művek, motívumok önálló csoportokba sorolása. A csoportok megnevezése, esetleg létrehozása is.	Erkölcstan: egyén és közösség; helyünk a világban; önértékelés.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Motívum, toposz, téma; illúzió, önkép.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Művek, motívumok, toposzok, problémakörök felidézése különféle emberi, erkölcsi, életvezetési szempontú témaadás kapcsán, kooperatív projektek keretében, például: illúzió és valóság, önkép, testkép, önértékelés. Művek, motívumok önálló csoportokba sorolása. A csoportok megnevezése, esetleg létrehozása is.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Fogalomhasználat	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Definiált fogalomhasználat nélküli tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az 7–8. évfolyam anyagához kapcsolódó fogalmak megértése és aktív használata a különböző művekről való szóbeli és írásos megnyilatkozásokban. A tanulás képességének fejlesztése különböző munkaformákban. (A jelzett órakeret arányosan elosztható az egyes tematikai egységek között.)	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elbeszélő, drámai és lírai művek, amelyekkel kapcsolatban a fogalmak felmerülnek.	Igényes és az értelmezést segítő fogalomhasználat. A művekről beszélve, beszélgetve értő fogalomhasználat. Pontos fogalomhasználatot segítő szótár- és kézikönyvhasználat.	Vizuális kultúra; ének-zene: kulcsfogalmak. Informatika: könyvtárhasználat: kézikönyvek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerkezet, epikai szerkezet, történetkezdés, fordulat, befejezés; értekező próza, rapszódia, lírai szerkezet, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon; szinesztézia, szimbólum.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az adott tematikai egységekben javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés a mozgóképen	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Megfigyeli és azonosítja a különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín-és idő-, illetve konfliktusviszonylatokat. Képsorozattal. Meg tud jeleníteni valamely egyszerű cselekményt. Érti a rövid, egy szálon futó, történetet bemutató művekben az ok-okozati viszonyokat, azonosítja a történet idejét és helyszínét a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét. Dramatikus szövegek és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Médiatudatosságra nevelés. Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Helyszín- és időviszonylatok, illetve karakter- és konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiaszövegekben (pl. rádióműsorban, riportban). Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (pl. story-board, animáció, interjú alkalmazásával).		Vizuális kultúra: idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal.

A beállítás (snitt; a kamera által rögzített folyamatos tér és idő), a jelenet (nagyobb tér és/vagy időugrások által határolt szerkezeti egység), a fordulat és epizód fogalmának magyarázata. A korosztálynak megfelelő mozgóképi szövegeken a cselekmény-és történetstruktúra, valamint az elbeszélés (narráció) megfigyelése és tudatosulása és mindezzel összefüggésben konkrét szövegek elemzése során az exozicció, bonyodalom, lezárás már ismert fogalmainak alkalmazása. Egyszerűbb médiászövegek létrehozása (pl. interjú, újságcikk, közösségi portálra készülő adatlap, önportré) útján a képzelőerő, a kifejezőkészség önálló fejlesztése.		Dráma és tánc: történet, cselekmény, szándék, feszültség, konfliktus, fordulópont stb.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karakter, hős, konfliktus, cselekmény, történet, elbeszélés, narráció, exozicció, bonyodalom, lezárás, beállítás, jelenet, epizód, fordulat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Helyszín- és időviszonylatok, illetve karakter- és konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiászövegekben (pl. rádióműsorban, riportban). Atélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (pl. story-board, animáció, interjú alkalmazásával). Egyszerűbb médiászövegek létrehozása (pl. interjú, újságcikk, közösségi portálra készülő adatlap, önportré) útján a képzelőerő, a kifejezőkészség önálló fejlesztése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei (2) A mozgóképi és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az egyes médiumokban megjelenő médiászövegek közötti különbségek érzékelése, médiászövegek fikciós vagy dokumentum jellegének megfigyelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Annak tudatosítása és próbája, hogy noha a mozgóképi szövegeknek nincs minden szövegre alkalmazható osztályozása, a filmek értelmezését, elemzését segíti a rendszerezés néhány alapszempontja (a valóságanyag természete, dokumentumfilm-fikció; az alkotói szándék és nézői elvárás - műfajfilm, szerzői film). A szerzői és a műfajfilm néhány meghatározó jellemzőjének meghatározása (a nézők számára ismerős témák, szériaszerű filmalkotások, könnyen befogadható ábrázolási konvenciók, illetve a személyesebb, a szerzővel azonosítható eredeti formanyelvhasználat). A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika).		Ének-zene: zenei stílusok, műfajok - dal, kánon, kórusmű, szimfónia, más hangszeres és zenekari művek, opera. Dráma-tánc: alapvető táncstílusok, táncstílusok és kísérőzenéjük azonosítása, mozgás- vagy mozgásszínházi formák megkülönböztetése.

	Vizuális kultúra: Képzőművészeti ágak, az építészet, a design főbb jellemzőinek ismerete. Ember és természet.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dokumentum, fikció, műfaji, western, sci-fi, melodráma, burleszk, thriller, szerzői, ábrázolási konvenció, tudósítás, riport, kritika, publicisztika.
Javasolt pedagó giai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika). A meghatározó sajtóműfajok felismerése többféle újság, napilap, folyóirat elemzésével, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika) páros és csoportmunkában.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjainak, kifejező eszközeinek ismerete. A metafora és a metonímia felismerése, alkalmazása. A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása. Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése. Önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Annak felismerése, hogy a médiaszövegek megformálásához („írásához”) és megértéséhez („olvasásához”) az adott médiumra vonatkozó nyelvismeretre van szükség, és a tömegkommunikáció médiumai más-és más jelrendszert, kódokat használnak írott, szimbolikus – például egy képen látható tárgy – és technikai – például a kameramozgás – kódokat). Annak tudatosulása, hogy a technikai úton rögzített képeket (is) alkalmazó kommunikáció sajátossága, hogy a képeken, mozgóképeken látható formáknak, motívumoknak nincs pontosan meghatározott értelme, a jelentés nagymértékben függ a befogadótól. A mágikus gondolkodás fogalmának meghatározása (a tárgyak képének azonosítása az ábrázolttal, a kép és a valóság öntudatlan azonosítása). Annak felismerése, hogy míg a művek esetében a befogadó a szerző által megjelenített cselekményvilág eseményeiből maga konstruálja		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a médiumok hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása. Informatika: algoritmus kódolása a számítógép számára egyszerű programozási nyelven.

a történetet, a média direkt értelmezési kereteket kínál a fogyasztónak a közrebocsátott történetjavaslatok értelmezésére. Kérdések és állítások megfogalmazása a mediatizált kommunikáció egyirányú és/vagy interaktív jellegével kapcsolatban. Annak megismerése és aktuális médiaesemények feldolgozása során történő tudatosulása, miért és hogyan érvényesül a médiában a sztereotip megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat mindez. A nemek, foglalkozások, életmódminták, kisebbségek a tapasztalati valóságtól eltérő megjelenítésének felismerése a médiában, annak tudatosulása, hogy a médiaszövegek a közösség kulturális képviselői (reprezentánsai). A sztereotípiák és a reprezentáció fogalmának meghatározása, annak érzékelése, miért problematikus, hogy a világ nem olyan módon jelenik meg a médiában, mint a tapasztalati valóságban. Élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. hírműsorok, talk-showk, reality-showk, életmód magazinok, közösségi portálok), az azonosságok és az eltérések megfigyelése, megbeszélése. Azonos események eltérő megfogalmazásainak összevetése, az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeinek ésszerű indoklása (érdekek, nézőpontok, politikai és gazdasági érintettség, illetve műfaji, nyelvi különbségek feltárása a hírműsorokban, hírportálokon, napisajtóban)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szimbolikus kód, technikai kód, mágikus gondolkodás, értelmezési keret, egyirányú kommunikáció, interaktív kommunikáció, sztereotípiák, reprezentáció.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	A média direkt értelmezési kereteket kínál a fogyasztónak a közrebocsátott történetjavaslatok értelmezésére, ennek kritikus vizsgálata. Kérdések és állítások megfogalmazása a mediatizált kommunikáció egyirányú és/vagy interaktív jellegével kapcsolatban. Annak megismerése és aktuális médiaesemények feldolgozása során történő tudatosulása, miért és hogyan érvényesül a médiában a sztereotip megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat mindez.
A továbbhaladás feltételei 8. évfolyam	Beszédművelés, szóbeli szövegek megértése és alkotása A tanuló eligazodik a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Törekszik az egyszerű, érthető, hatékony közlésre. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni és írásban és szóban továbbadni. Részt tud venni elemző beszélgetésekben, saját véleményével. Képes ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárására, megbeszélésére, megvitatására. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismeretére és betartására. Egymás gondolatainak, véleményének tiszteletben tartására. Olvasás, szövegértés

	A tanuló bizonyítja a szöveg értő befogadását biztosító olvasási képességét, különféle műfajú és témájú szövegek felolvasásával, elmondásával. A tanuló képes egy kb. 300-350 szavas írott (szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni. Írás, fogalmazás A tanuló képes a különféle írott és elektronikus információhordozókból az anyaggyűjtés során adatokat gyűjteni, jegyzetet és vázlatot készíteni. Le tudja jegyezni az állításaihoz felhasznált információforrások adatait. Helyesírás A tanuló ismeri és a szövegalkotásban értelmesen használja a különböző mondatfajtákat. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. A tanuló a helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az idézés helyesírásában. Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit. A tömegkommunikáció és a sajtó műfajainak megismerése. Kritikus szemléletmód kialakítása és fejlesztése a keresztyén értékek védelmét szolgálva. A nyelv szerkezete és jelentése Ismeri a szó szerkezetek típusait, fajtáit, a szóalkotásmód leggyakoribb és ritkább fajtáit. A nyelv állandósága és változása Tudja, hogy nyelvünk legváltozóbb eleme a szókincs. Ismeri nyelvünk eredetét, ismer néhány nyelvrokonunkat. Ismeri szókincsünk mai rétegződését. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése Képes különféle műfajú szépirodalmi művek szerkezetének és jelentésének összegző bemutatására, a szerkezeti elemek elkülönítésére, a szereplők és élethelyzetük jellemzésére. Memoriterként tud 3-4 lírai alkotást és kb. 15-20 soros drámarészletet. Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19–20. századi alkotások). A különböző művészeti alkotások között meg tud nevezni néhány közös és eltérő vonást. Egy-egy szempontból össze tud hasonlítani egymástól lényegesen különböző esztétikai normákat képviselő műveket. A tanuló képes erkölcsi kérdések, döntési helyzetek megnevezésére, értelmezésére, példával történő bemutatására. Felismeri, hogy a református iskolák milyen személyiségformáló hatással rendelkeznek. Tudatában van annak, hogy a hit milyen lehetőségeket hordoz az ember életében. Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika,
--	--

	paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat. Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.
--	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Szempontok

Az értékelés alapjául az érvényben levő Nemzeti alaptanterv, illetve az adott kerettantervben, valamint a rá épülő iskolai programban megfogalmazott fejlesztési célok és feladatok szolgálnak.

Ezek értelmében

A pedagógus folyamatosan végezzen az osztályában személyre irányuló értékelést, illetve visszatérően az osztályt érintő, teljes körű értékelést is.

Az értékelés legyen konkrét, objektív, könnyen és jól dokumentálható.

Alkalmazzuk az önellenőrzést, önértékelést, ítéletalkotást, vitát, fordítsunk gondot ezek fejlesztésére.

Fontos, hogy a tanulók az ellenőrző, értékelő feladatok elvégzése után maguk is pontosabb képet alkothassanak saját és társaik képességeiről, felismerjék hiányosságaikat, érezzék szükségét a hiányok pótlásának, a hibák kijavításának.

A tanulók munkájának megítélésében hangsúlyos szerepet kapjon a szóbeli és az írásbeli kommunikációs készség: az írás, a helyesírás, az olvasás, a szóbeli és az írásbeli szövegalkotás értékelése.

Az alapkészségek és a irodalmi tudás szintjének fejlesztő szándékú, folyamatos és tervszerű értékelése, célnak megfelelően szóban és írásban.

A tanuló minden szóbeli és írásbeli produktumát értékeljük, lehet néhány szavas vagy mondatos.

A beszédképesség mérése folyamatos legyen, ám minden esetben jellemezze a személyiség tisztelete; hiszen célja elsősorban az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése.

Az anyanyelvi tudás értékelésében meghatározó az anyanyelvi jártasságok, képességek, készségek szintjének az ellenőrzése.

A nyelvi rendszer ismerete csak eszközjellegű, a nyelvi tudatosság fokozatos fejlesztését, a kommunikáció tanulását szolgálja.

Az értékelés döntően személyre szóló, fejlesztő legyen, vagyis a tanuló aktuális teljesítményét saját korábbi teljesítményéhez is viszonyítsa.

A reális és ösztönző értékelés alapja a tanulók tudásának, teljesítményének alapos ismerete. E tekintetben nagy jelentősége van a folyamatos megfigyelésnek, adatgyűjtésnek, az adatok rendszerezésének, reflektálásának.

Formáló-segítő értékelésre van szükség, vagyis megerősíteni, visszaigazolni, amit a tanuló már tud, amit sikeresen old meg, egyúttal útmutatást adni arra nézve: hogyan emelhetné tudását, teljesítményét még magasabb szintre.

A tanár változatosan, árnyaltan értékelje a tanulók munkáját. A tanári értékelés formáját tekintve lehet verbális vagy nonverbális, ill. szóbeli vagy írásbeli visszajelzés (ez utóbbiak egy szótól a szövegig terjednek).

A tanár figyelme terjedjen ki a tanulók írásbeli munkáinak folyamatos javítására, szöveges értékelésére is.

Fajtai

év eleji diagnosztikus értékelés azt mutatja meg: mi az, amit a tanuló tud, amire képes, honnan indítható a fejlesztés

folyamatos formatív értékelés: célja elsősorban a tudás, a teljesítmény változásának követése, visszaigazolása a megerősítés, a fejlesztés és a korrigálás érdekében
szummatív értékelések pl. a témazáró anyanyelvi és irodalmi dolgozatok, fogalmazások, év végi felmérések

Formái

szóbeli feladatmegoldás,
írásbeli feladatmegoldás,
cselekvés, részvétel dramatikus módszertani feladatokban
vizuális megjelenítés,
szóbeli felmérés,
írásbeli felmérés,
szóbeli felelet,
írásbeli felelet,
szóbeli beszámoló,
szóbeli házi feladat,
írásbeli házi feladat,
témazáró dolgozat,
feladatlap,
olvasónapló,
kiselőadás,
előre elkészített hozzászólás,
műsorrészlet,
memoriter mondása,
tanulói kiselőadások
írásbeli szövegalkotás: (évfolyamonként 2 dolgozat), differenciáltan önálló felkészülés kijelölt témában - önálló ismeretszerzés
könyv – és könyvtárhasználati jártasság
társas feladatokban felelősségvállalás
csoportmunkában, projektmunkában való együttműködés
házi olvasmány szünidei elolvasása, az olvasmány feldolgozásában való aktív részvétel
önálló gyűjtőmunka
az egész osztály munkáját elősegítő tantárgyi munka
szertárban és szakkörben végzett munka
tantárgyi versenyeredmények
feladatlapok, munkafüzet (tartalmaznak feleletválasztó, feleletalkotó és képességjellegű tudást mérő feladatokat egyaránt.)

alternatív értékelési módok (pl. rajz, táblázat, képregény, stb.)

FÜGGELÉK

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A magyar nyelv és irodalom tantárgy taneszközeinek kiválasztásakor pedagógiai, szakmai-tartalmi, formai kritériumok figyelembevételét javasoljuk.

A tartalmi kritériumok:

tankönyvek szakmailag hiteles tananyagot közvetítsenek.

az életkori sajátosságok,

tantervi célok és fejlesztési követelmények

az olvasáskutatás, az irodalomtudomány, a nyelvtudomány, az anyanyelv- és

irodalompedagógia, az általános pedagógia, a didaktika és a pszichológia, ezen belül a fejlődéslélektan legújabb eredményeire

szakmai, didaktikai kritériumok:

megfelelő terjedelem;

tanulhatók és taníthatók legyenek.

A tananyag feldolgozását illetően elsősorban az induktív, a heurisztikus és a kooperatív tanulásra épülő módszereket részesítsék előnyben.

Az irodalomkönyveket gazdagság és változatosság jellemezze a szövegek forrását, típusait és műfaját tekintve.

Az olvasmányok témái kapcsolódjanak a gyerekek mindennapi életéhez, ugyanakkor adjanak betekintést – a gyerekek érdeklődési körének és életkori sajátosságainak megfelelően – a természettel, a társadalmi élettel, a művészetekkel kapcsolatos ismeretkörökbe, segítsék a tanulókat eligazodni szűkebb és tágabb környezetükben és saját belső világukban.

Tegyék lehetővé a gyerekek kognitív és emocionális szükségleteinek kielégítését, a változatos nevelő hatások érvényesítését.

A szövegek kínáljanak lehetőséget a nemzeti hagyományok közvetítésére és más kultúrák megismerésére is.

Az igényes szövegválasztás, szöveggondozás sikerrel járulhat hozzá az olvasás megszerettetéséhez, az olvasóvá neveléshez.

Az irodalmi tankönyv legyen tekintettel a befogadási mechanizmus sajátosságaira.

Legyen képes összekapcsolni az olvasott műveket a gyerekek eleven világával, akik így képesek „bekapcsolni” jelértelmező tevékenységüket.

Vegye figyelembe a fiúk, lányok egyéni érdeklődését is, és a „fiction” iránt közömbös gyerekek számára kis arányban „nonfiction” szövegeket is adjon. Ez tág teret engedjen a diák egyéni ízlésének, a differenciálásnak, a „kötelezően választható” instrukciónak, és bő műlistáival, könyvajánlásaival olvasmányhalmazok koncentrikusan bővülő körét kínálja fel a tanulóknak.

A tanulók munkáltatását biztosító taneszközök sok és sokféle feladatot tartalmazzanak.

Legyenek bennük véleménynyilvánításra ösztönző gyakorlatok, ezek legyenek alkalmasak az önismeret, az empátia fejlesztésére is. A gyakorlatok mennyisége és nehézségi foka nyújtson lehetőséget a személyre szabott jártasság-, képesség- és készségfejlesztésre, a felzárkóztatásra, a tehetséggondozásra.

A tankönyvek folyamatos lehetőséget kínáljanak beszédművelésre, a szóbeli és írásbeli kommunikációs készség, az önálló ismeretszerzés fejlesztésére.

A fogalmazástanítás terjedjen ki mind a kreatív írás, mind a műfaji követelményeknek megfelelő fogalmazás fejlesztésére.

A tankönyvek szemléltető szövegei, utasításszövegei nyelvileg, helyesírási szempontból kifogástalanok legyenek, ugyanakkor nyelvezetük ne legyen bonyolult vagy nehezen érthető a gyerekek számára.

A tankönyvek megjelenésükkel is motiválják a gyermekeket olvasásra, az anyanyelvvel való foglalkozásra. Ízléses, a szövegekhez szervesen tartozó illusztrációkat tartalmazzanak. tankönyvekben és munkafüzetekben levő tananyag, illetve a gyakorlatok jól tagoltak, áttekinthetők legyenek.

A taneszközök legyenek alkalmasak a mindennapi munkára.

A tankönyveket elfogadható, reális áron kínálják.

Legyen a taneszköz modern és újszerű.

Vegye figyelembe a könyvkiálat változásait, adjon alkalmat rá, sőt tegye megkerülhetlenné a kulcskompetenciák és más képességek fejlesztését.

Legyen életszerű, a gyerekekhez közelálló, esztétikailag is megnyerő.

A tankönyveken kívül a magyar nyelvi és irodalmi program megvalósítását egyéb segédeszközök, így pl. tanári kézikönyvek, felmérőlapok, feladatgyűjtemények is segítsék.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

ANGOL NYELV
Helyi tantárgyi tanterv
5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Tanulócsoport: osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	3	108	97	11
6.	3	108	97	11
7.	3	108	97	11
8.	3	108	97	11

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2 sz. mellékletében kiadott Idegen nyelv 5-8. tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: A Református Pedagógiai Intézet munkatársai
A helyi sajátosságokat beépítette: Váradi Sándorné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné

1. Tantárgyi címoldal

2. Áttekintő oldal a helyi tanterv tantárgyi tantervéhez

1. táblázat

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	8	1	9
Otthon	8	1	9
Étkezés	5	1	6
Idő, időjárás	5	0	5
Öltözködés	8	0	8
Sport	8	1	9
Iskola, barátok	8	2	10
Szabadidő, szórakozás	8	0	8
Természet, állatok	7	1	8
Ünnepek, szokások	8	2	10
Város, bevásárlás	6	1	7
Utazás, pihenés	6	1	7
Fantázia és valóság	3	0	3
Zene, művészetek	2	0	2
Környezetünk védelme	3	0	3
Egészséges életmód	4	0	4
Évfolyam összesen	97	11	108

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (+)	Témakör összidőkerete
Család	8	1	9
Otthon	8	1	9
Étkezés	5	0	5
Idő, időjárás	5	1	6
Öltözködés	8	0	8
Sport	8	1	9
Iskola, barátok	8	2	10
Szabadidő, szórakozás	8	0	8
Természet, állatok	7	1	8
Ünnepek, szokások	8	2	10
Város, bevásárlás	6	1	7
Utazás, pihenés	6	1	7
Fantázia és valóság	3	0	3
Zene, művészetek	2	0	2
Környezetünk védelme	3	0	3
Egészséges életmód	4	0	4
Évfolyam összesen	97	11	108

7. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	6	2	8
Otthon	6	1	7
Étkezés	5	0	5
Idő, időjárás	5	0	5
Öltözködés	6	1	7
Sport	5	1	6
Iskola, barátok	7	1	8
Szabadidő, szórakozás	6	2	8
Természet, állatok	6	0	6
Ünnepek, szokások	6	2	8
Város, bevásárlás	5	0	5
Utazás, pihenés	5	1	6
Fantázia és valóság	3	0	3
Zene, művészetek	3	0	3
Környezetünk védelme	6	0	6
Egészséges életmód	6	0	6
Felfedezések	4	0	4
Tudomány, technika	4	0	4
Múltunk és jövőnk	3	0	3
Évfolyam összesen	97	11	108

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	5	2	7
Otthon	4	2	6
Étkezés	4	0	4
Idő, időjárás	4	0	4
Öltözködés	6	1	7
Sport	5	1	6
Iskola, barátok	5	1	6
Szabadidő, szórakozás	6	1	7
Természet, állatok	4	0	4
Ünnepek, szokások	5	2	7
Város, bevásárlás	5	0	5
Utazás, pihenés	5	0	5
Fantázia és valóság	4	0	4
Zene, művészetek	4	1	5
Környezetünk védelme	5	0	5
Egészséges életmód	5	0	5
Felfedezések	4	0	4
Tudomány, technika	4	0	4
Múltunk és jövőnk	4	0	4
Média, kommunikáció	5	0	5
Földünk és a világűr	4	0	4
Évfolyam összesen	97	11	108

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Családfa elkészítése projekt formájában, rövid bemutató szöveggel a családtagokról	1
Otthon	Saját szoba rövid bemutatása rajz alapján, elöljárószavak használatával	1
Étkezés	Kedvenc hagyományos ételem	1
Sport	Puskás Tivadar és a magyar futball	1
Iskola, barátok	Külső-belső tulajdonságok; A legjobb barátom bemutatása	2
Természet, állatok	Házi kedvenc bemutatása	1
Ünnepek, szokások	Kedvenc ünnepem; Népszokások	2
Város, bevásárlás	Kincskeresés a lakóhelyen – a város helyszínei	1
Utazás, pihenés	Budapest látványosságai	1
	Összesen:	11

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Családi ünnepen készült fotó bemutatása, leírása	1
Otthon	Segítség az otthoni házimunkában; konyhai szabályok	1
Idő, időjárás	Magyarország éghajlatának jellemzői	1
Sport	Híres magyar sportolók, olimpikonok	1
Iskola, barátok	A református iskolai élet sajátosságai, iskolai szabályok; projektmunka	2
Természet, állatok	Egy hazánkban őshonos faj bemutatása	1
Ünnepek, szokások	Karácsonyi és húsvéti ünnepkör	2
Város, bevásárlás	Városunk/környékünk híres helyeinek bemutatása	1
Utazás, pihenés	Társasjáték/kvíz készítése hazánkról	1

	Összesen:	11
--	-----------	----

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Jézus családja - kvíz	2
Otthon	Milyen volt egy ház a reformáció kezdetének idején? Ház, szobák leírása, jellemzése	1
Öltözködés	Miben illik és nem illik templomba menni?	1
Sport	A sportszerű viselkedés	1
Iskola, barátok	Iskolánk története, plakát készítése	1
Szabadidő, szórakozás	Egy gyülekezeti ifjúsági kör heti programjának megtervezése	2
Ünnepek, szokások	Egyházi ünnepek angol elnevezése, leírása	2
Utazás, pihenés	Egy biblia tábor helyszínének kiválasztása, utazás, program megtervezése	1
	Összesen:	11

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	11
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Milyen családot szeretnék felnőttként?	2
Otthon	Ökoházak, energiatudatos háztartási szokások	2
Öltözködés	Öltözködés/ruhadarabok és újrahasznosítás kapcsolata; a tudatos vásárlói attitűd	1
Sport	Paralimpia; blogírás egy balesetet szenvedett, de aktív sportolóról	1
Iskola, barátok	Imádságok angol nyelven	1
Szabadidő, szórakozás	Az új technikai eszközök (okostelefon, tablet stb.) és az internet etikus használatának tudnivalói	1
Ünnepek, szokások	Egy helyi ünnep bemutatása, projekt formájában	2
Zene, művészetek	Hagyományos magyar hangszerek, híres magyar zeneszerzők	1
	Összesen:	11

3. Tantárgyi bevezető

Az angol nyelv 5-8. pedagógiai célrendszere és feladatai

Az élő idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek. A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

Az angol 5-8. tantárgynak a kulcskompetenciák fejlesztésében betöltött szerepe

A mindennapi nyelvhasználatban, ezért a nyelvtanulásban is fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, illetve a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből, és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forgatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szönek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák az érintkezést. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással és az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot. A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra is. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat

önállóan ápolják és fejlesszék, valamint újabb nyelveket sajátítsanak el. Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába, és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismereti, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról történő beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

Az angol nyelv tantárgy sajátos fejlesztési céljai 5-8. évfolyamon

A táblázatokban megjelenő fejlesztési egységek (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett. A táblázatok Fejlesztési célok rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A fejlesztés tartalma elnevezésű rész olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A 4–8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek

feldolgozásra, és így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva.

A kerettanterv a 4. évfolyam, majd később a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg a fejlesztés várható eredményét, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez (kivéve a 4. évfolyamot).

	1-4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem mérhető	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az általános iskola 5–8. évfolyamán az idegennyelv-tanítás szervesen épül az alsó tagozaton elért eredményekre. Az elsődleges cél a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának továbbfejlesztése, érdeklődésük fenntartása a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés ebben a nyelvtanulási szakaszban is segítik a tanulókat, hogy megmaradjon ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.

A tanulók az 5–8. évfolyamon minimálisan heti 3 órában tanulják az idegen nyelvet. A fejlesztés várható eredménye a 6. évfolyam végén a KER szerinti A1 szint, a 8. évfolyam végén az A2 szint. A középfokú oktatás erre a kimeneti szintre épít.

5. évfolyam

Az 5. évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább egy év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászoktak a célnyelvi órávezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén. Elkezdték az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is. A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömeit. A feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Az 5. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja az, hogy a tanulók változatlanul kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömeiket leljék a nyelvvel való foglalkozásban, valamint hogy ébren maradjon kíváncsiságuk az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására. A nyelvelsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédkézség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs

helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el az idegen nyelvet. A témakörök részben ugyanazok, mint az előző fejlesztési szakaszban, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik, szükségleteik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak a NAT-ban szereplő más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival. A „Témakörök” táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol megvalósítható a tantárgyakon átívelő – akár közös projektek keretében történő – tanulás. Az 5. osztályban jelentősen bővül a tanulók szókinccse. A nyelvtani szerkezeteket továbbra is kontextusba ágyazva sajátítják el, de fokozatosan felébred az érdeklődésük a célnyelv szabályrendszere és az anyanyelvükhöz hasonló, illetve attól eltérő nyelvi jelenségek iránt. Örömeiket lelik a szabályszerűségek felfedezésében, de a szabályok ismerete csak csekély mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

Ebben a szakaszban is fontos célkitűzés, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai, művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony eszköze.

Témakörök az 5. évfolyam számára	
Témakör	Kapcsolódási pontok
Család Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: család és lakóhely. Erkölcstan: társas kapcsolatok, szokások. Technika, életvitel és gyakorlat: időbeosztás, napirend
Otthon Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Étkezés Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés.	Természetismeret: lakóhelyi környezet. Matematika: tájékozódás a térben, halmazok. Hon- és népismeret: az én városom, falum. Természetismeret: az ember megismerése és egészsége: étrend. Matematika: halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Biológia-egészségtan: táplálkozás.

	Technika, életvitel és gyakorlat: családi munkamegosztás.
Idő, időjárás Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.	Természetismeret: az időjárás tényezői, ciklusok a természetben. Matematika: számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése. Földrajz: éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek.
Öltözködés Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: öltözködés, divat. Matematika: halmazok. Természetismeret: az ember megismerése és egészsége: testrészek.
Sport Testrészek és mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom. Sportversenyek.	Testnevelés és sport: mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok. Biológia-egészségtan: az ember megismerése és egészsége.
Iskola, barátok Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim, tanárain. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	Erkölcstan: társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.
Szabadidő, szórakozás Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Közös időtöltés barátokkal.	Testnevelés és sport: sportok. Ének–zene: zenehallgatás. Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások. Informatika: Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
Természet, állatok Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok. Állatok a nagyvilágban. Növények az otthonomban, iskolámban. Hazánk tájegységei.	Természetismeret: élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemző; a Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága. Biológia-egészségtan: a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. Földrajz: földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok.

	Technika, életvitel és gyakorlat: hobbyállatok gondozása.
Ünnepek, szokások Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	Technika, életvitel és gyakorlat; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hétköznapiak, ünnepek.
Város, bevásárlás Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Az én városom/falum. Híres városok és nevezetességeik.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: falvak és városok, közlekedés. Matematika: irányok, térbeli alakzatok. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, vásárlás. Hon- és népismeret: az én városom, falum.
Utazás, pihenés Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök.	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés.
Fantázia és valóság Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa.	Vizuális kultúra: képzeletem világa, műalkotások. Ének-zene: zenehallgatás.
Zene, művészetek Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim, múzeum látogatása.	Ének-zene: zenehallgatás. Dráma és tánc: színház, előadások. Rajz és vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások.
Környezetünk védelme Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés.	Matematika: diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Természetismeret: környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága.
Egészséges életmód A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás.	Természetismeret: az ember megismerése és egészsége: étrend. Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód.

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése, begyakorolt rövid párbeszédok folytatása, minta alapján egyszerű szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés követése;

	az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó, kevesebb nonverbális elemmel támogatott és bővülő szókinccsel megfogalmazott, de továbbra is rövid, egyszerű tanári utasítások megértése; az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdések, néhány rövid mondatból álló megnyilatkozások megértése; a mindennapi témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavak, fordulatok felismerése, ezekből következtetés a szövegtémájára; a megértést segítő feladatokra támaszkodva a lényeg és néhány konkrét információ kiszűrése ismert témájú rövid, egyszerű szövegekből; néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.
--	---

A fejlesztés tartalma

A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés növekvő biztonsággal történő követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat).

Rövid, egyszerű tanári utasítások alaposabb és biztosabb megértése (pl. játékos feladatok; manuális tevékenységek; mozgásos, játékos tevékenységek).

A tanulóhoz közel álló, ismert témákról szóló rövid kérdések és néhány rövid mondatból álló szövegek megértése.

Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, következtetések levonása a témára, lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével.

A megértés során egyre tudatosabb támaszkodás a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre.

Tanári ösztönzésre a hallott szövegből kiszűrt információk egyre tudatosabb összekapcsolása a témával kapcsolatos egyéb ismeretekkel, és ezek alapján következtetések levonása a tartalomra vonatkozóan.

Különböző beszélők egyre biztosabb megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat hangsúlyozva, megismételve beszélnek.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszédek, tanári beszéd.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Résztétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédszándék kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel és nonverbális elemekkel támogatva; egyszerű kérdések feltevése ismert témákról, illetve válaszadás egyszerű nyelvi eszközökkel a hozzá intézett kérdésekre;

	rövid beszélgetés folytatása ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; rövid beszélgetés folytatása a társakkal a tanult témákról; rövid, egyszerű szövegek közös előadása; az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelítő kiejtése, helyes intonációval és megfelelő beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel. Rövid válaszokkal, cselekvéssel való reagálás ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra. Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva. Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. Kommunikálás begyakorolt beszédfordulatokkal (pl. bemutatkozás, bemutatás, üdvözlés, köszönés, alapvető információ kérése és adása saját magáról, társairól, közvetlen környezetéről, különböző dolgok kérése és adása, tetszés, nemtetszés kifejezése). Meg nem értés esetén nonverbális elemekkel, pl. testbeszéddel támogatott ismétlés, magyarázat kérése. Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás). Hallott, látott jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, időjárással kapcsolatos megfigyelésekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel. Aktív részvétel dalok, mondókák, versek, mesék, történetek előadásában, szóbeli nyelvi játékokban; nonverbális elemekkel támogatott történet elmondásába való bekapcsolódás az ismert szavak, kifejezések, beszédfordulatok szintjén. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, egyszerű szövegek elmondása, illetve párbeszéd előadása társaival közösen, tanári segítséggel; egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott, összefüggő leírás adása saját magáról és a környezetében előforduló tárgyakról, élőlényekről, eseményekről; néhány egyszerű nyelvtani szerkezet és mondatfajta használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása kötőszavakkal; munkájának bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; ismert szöveg elmondása a célnyelvi normához közelítő kiejtéssel,

	intonációval és beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű (pl. vers, dal, mese), történet, cselekvéssor közös vagy önálló előadása társak, másik osztály, szülők vagy tanárok részére. Felkészülést követően nonverbális elemekkel támogatott egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal. Minta alapján, tanári segítséggel összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthoz, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Résztétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megértést segítő elemekre támaszkodva felismeri és megérti az egyszerű szövegekben az ismert nevek, szavak és mondatok felismerése és megértése; a különböző műfajú, egyszerű, autentikus szövegek lényegének megértése;
A fejlesztés tartalma	
Rövid, hétköznapi szövegekben ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok felismerése. Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése (pl. leírás alapján illusztráció készítése, képek sorba rendezése, szövegrészlettel való párosítása). Egyszerű, különböző műfajú szövegek olvasása, lényegük megértése, a szövegek feladatokon keresztül történő feldolgozása. Különböző műfajú szövegek (pl. versek, mesék, történetek, fabulák, viccek) közös olvasása. Egyszerű, informatív szövegből (pl. brosúrából, menetrendből, utcai táblákról, feliratokról) tárgyyszerű információ szerzése. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Résztétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; Megadott mintát követve különböző műfajú és életkorának megfelelő témájú rövid szövegek alkotása; írásbeli válaszadás személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre;
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek másolása, illetve hallás utáni leírása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. napirend bemutatása, emberek, állatok, tárgyak jellemzése, képfeliratok készítése).	

Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail).
 Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése.
 A fenti tevékenységekhez használható szövegfaajták, szövegforrások
 Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.

Kommunikációs eszközök A 1.1		
1.A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?
Köszönés	Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi! Blessing and peace!	Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi! Blessing and peace!
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care. See you later.	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye! See you .
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.
Bemutakozás, bemutatás	My name is... What's your name? Hello, my name's Sam Wilson. This is Mickey. Where are you from? Who's this? This is my family, we're from Australia. How old are you? Have you got a big family? Susan is new to the school. He is my best friend	Hello. Hi! I'm Amy Cole. Pleased to meet you. Nice to meet you. I'm from the USA. Julie Clarke. Are you from Sydney? I'm 10 (years old). I've got two brothers.
Érdeklődés hogyan lett és arra reagálás	How are you? How are you feeling today? What's the matter?	Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid./Not bad.

Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	Happy Birthday / Christmas / New Year! Many happy returns (of the day) Happy Birthday, Amy. Congratulations! Have a nice holiday. All the best. Cheers!	Happy Birthday / Christmas / New Year! Thank you. Thanks. Thank you, the same to you. Cheers!
Telefonon bemutatkozás	Hello, this is Mary Smith speaking.	
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Egyetértés, egyet nem értés	Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? What do you think?	OK. Alright. I think he's wrong / right.
Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think of my dress? How do I look in this? Did you like it? Do you like these sandals? What do you think of this dress?	You look lovely/great. It looks great/terrible on you! Well, yes. Yes. It was great. I think they're great. Yes, they're fabulous. It's OK. No, I don't. They're horrible. It's great!
3. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English? How do you say this in English?	It's.../ That's.../ It's big and comfortable.
Információ kérés, adás	When do you get up? What time do you usually get up? Do you play a musical instrument? Does she collect stamps? What are the kids doing? What's your phone number? When is your birthday? Have you got a pet? What's your favourite subject? When is your hockey lesson? Can you play tennis? Is there a bank near here? Where is the post office? How much is this shirt? What's the time, please?	At seven. I always get up at seven. Yes, I do. / No, I don't. Yes, she does. / No, she doesn't. Sue's doing her homework and Sam's having a shower. My phone number is... It's on ... I've got a cat. I like maths. It's at five on Friday. Yes, I can. / No, I can't. Yes, there is. / No, there isn't. It's in New Street. It's fifty pounds. It's quarter past six.

Tudás, nemtudás	Where is she? Am I right? Who are those funny people?	I have no idea Sure. I don't know.
A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás	Can you give me a pen? Could you...? May I / Might I ...?	Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid, you can't.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight. Let's make a list of what we need.	Good idea. OK
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Would you like a sandwich? Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Visszakérdezés, ismétlés kérés	Can you spell it for me? It spells...	
Nem értés, betűzés kérése, betűzés	Sorry, I don't understand. Can you spell it for me? It spells ... How do you spell it? It's R-A-L-E-I-G-H. Could you understand? Sorry, what does that mean?	

Fogalomkörök A 1.1			
Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történet, létezés kifejezése	Jelenidejűség	'be' Affirmative & negative	I am happy. I'm from Hungary, I'm not English. am/is/are When do you get up? I don't like milk. What is she doing? I'm not listening. I'm leaving.
		Present Progressive	What are you doing? I'm having lunch.
		Present Simple	My brother rides his by every day.
		Imperative	Go and see!
		'-ing' form	I like swimming.

		Verb 'have got'	I have got a/an... I do/play ...
Birtoklás kifejezése		'have got' 'have got' in questions	I have got coins and badges. Have you got a ...? Yes/No.
		Possessive adj.	My, your, his/her/its, our, their dog This is Pubert. His mother is Morticia
		Possessive case Genitive 's	My brother's name is Pubert.
Térbeli viszonyok	Írányok, helymeghatározás	This / that Prepositions of place in, on, under, opposite, next to, between, behind in front of There is/there are ... This is/these are ...	here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ... There's a computer on the desk.
Időbeli viszonyok	Időpont	When? What time? What's the time?	Now, It's eight.
		Prepositions of time On, in, at	On Saturdays I go swimming..
	Gyakoriság	How often? Adverbs of frequency Always, usually, often, sometimes, never	I always play football in the park after school.
Mennyiségi viszonyok		Singulars and plurals Regular and irregular plurals	Boys, girls, Children, people, men, women ...
		These / those	These are my mugs.
		A, an, some	Can I have some ketchup?
		Cardinal numbers 1-100	
		Ordinal numbers with dates	When is your birthday? Seventh of October.
		Countable nouns	I have a lot of toys.
		How many?	I can see seven flowers.

Minőségi viszonyok		Question forms What colour ...? What nationality...? Where are you from? How old ...?	Are you English? How old is your brother?
Modalitás		Can (ability) Can't Let's ...	Can you sing well? We can't have a party. Let's go to the disco then!
Logikai viszonyok		Linking words And , but, or	A like apples but I don't like oranges.
Szövegösszetartó eszközök		Articles: a, an, the Some+plural noun any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun Nominative and Accusative of personal pronouns Demonstrative pronouns	There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. I, he, they... Me, him, them... This, that, these, those

6. évfolyam

A 6. évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább 2 év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászoktak a célnyelvi óravezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén. Elkezdtek az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is. A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömeit. A feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető

nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

A 6. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja az, hogy a tanulók változatlanul kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömeiket leljék a nyelvvel való foglalkozásban, valamint hogy ébren maradjon kíváncsiságuk az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására.

A nyelvelsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédkézség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el az idegen nyelvet. A témakörök részben ugyanazok, mint az előző fejlesztési szakaszban, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik, szükségleteik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak a NAT-ban szereplő más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival. A „Témakörök” táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol megvalósítható a tantárgyakon átívelő – akár közös projektek keretében történő – tanulás.

A 6. osztályban jelentősen bővül a tanulók szókincse. A nyelvtani szerkezeteket továbbra is kontextusba ágyazva sajátítják el, de fokozatosan felébred az érdeklődésük a célnyelv szabályrendszere és az anyanyelvükhöz hasonló, illetve attól eltérő nyelvi jelenségek iránt. Örömeiket lelik a szabályszerűségek felfedezésében, de a szabályok ismerete csak csekély mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

Ebben a szakaszban is fontos célkitűzés, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai-művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony eszköze.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a 6. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1 szintet.

Témakörök a 6. évfolyam számára	
Témakör	Kapcsolódási pontok
Család Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend. Foglalkozások	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: család és lakóhely. Erkölcstan: társas kapcsolatok, szokások. Technika, életvitel és gyakorlat: időbeosztás, napirend, foglalkozások
Otthon Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak.	Természetismeret: lakóhelyi környezet. Matematika: tájékozódás a térben, halmazok.

Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem.	Hon- és népismeret: az én városom, falum.
Étkezés Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés. Népek ételei	Természetismeret: az ember megismerése és egészsége: étrend. Matematika: halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
Idő, időjárás Évszakok és hónapok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.	Természetismeret: az időjárás tényezői, ciklusok a természetben. Matematika: számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
Öltözködés Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: öltözködés, divat. Matematika: halmazok.
Sport Mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom. Sportversenyek.	Természetismeret: az ember megismerése és egészsége: testrészek. Testnevelés és sport: mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
Iskola, barátok Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	Erkölcstan: társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.
Szabadidő, szórakozás Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Közös időtöltés barátokkal.	Testnevelés és sport: sportok. Ének–zene: zenehallgatás. Dráma és tánc: színház, előadások. Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások.
Természet, állatok Vadon élő és állatkerti állatok. Állatok a nagyvilágban. Növények az otthonomban, iskolámban. Kontinensek, tájegységek.	Természetismeret: élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemzői, szoba- vagy kerti növények gondozása, érdekes növények; a Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága. Matematika: halmazok.
Ünnepek és szokások Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	Technika, életvitel és gyakorlat; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hétköznapiak, ünnepek.
Város, bevásárlás Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Az én városom/falum.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: falvak és városok, közlekedés. Matematika: irányok, térbeli alakzatok.

	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, vásárlás. Hon- és népismeret: az én városom, falum.
Utazás, pihenés Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök.	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés. Hon- és népismeret: az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.
Fantázia és valóság Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa.	Dráma és tánc: dramatikus játékok. Vizuális kultúra: képzeletem világa, műalkotások.
Zene, művészetek Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim, múzeumlátogatás.	Ének-zene: zenehallgatás. Dráma és tánc: színház, előadások. Rajz és vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások.
Környezetünk védelme Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés Környezetszennyezés (légszennyezés)	Természetismeret: környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. Matematika: diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
Egészséges életmód A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás.	Természetismeret: az ember megismerése és egészsége: étrend. Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A1 szintű nyelvtudás: A tanuló megérti a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést, az ismert témákhoz kapcsolódó kérdéseket, rövid megnyilatkozásokat, szövegeket. Egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikál. Felkészülés után elmond rövid szövegeket. Közös feldolgozás után megérti az egyszerű olvasott szövegek lényegét, tartalmát. Ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat ír, mintát követve önálló írott szövegeket alkot.
--	---

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése, begyakorolt rövid párbeszéd folytatása, minta alapján egyszerű szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdések, néhány rövid mondatból álló megnyilatkozások megértése;
A fejlesztés tartalma	
A megértés során egyre tudatosabb támaszkodás a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre. Tanári ösztönzésre a hallott szövegből kiszűrt információk egyre tudatosabb összekapcsolása a témával kapcsolatos egyéb ismeretekkel, és ezek alapján következtetések levonása a tartalomra vonatkozóan. Különböző beszélők egyre biztosabb megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat hangsúlyozva, megismételve beszélnek. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid beszélgetés folytatása a társakkal a tanult témákról; rövid, egyszerű szövegek közös előadása; az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelítő kiejtése, helyes intonációval és megfelelő beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
Kommunikálás begyakorolt beszédfordulatokkal (pl. bemutatkozás, bemutatás, üdvözlés, köszönés, alapvető információ kérése és adása saját magáról, társairól, közvetlen környezetéről, különböző dolgok kérése és adása, tetszés, nemtetszés kifejezése). Meg nem értés esetén nonverbális elemekkel, pl. testbeszéddel támogatott ismétlés, magyarázat kérése. Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás). Hallott, látott jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, időjárással kapcsolatos megfigyelésekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel. Aktív részvétel dalok, mondókák, versek, mesék, történetek előadásában, szóbeli nyelvi játékokban; nonverbális elemekkel támogatott történet elmondásába való bekapcsolódás az ismert szavak, kifejezések, beszédfordulatok szintjén.	

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
 Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány egyszerű nyelvtani szerkezet és mondatfajta használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történetek összekapcsolása kötőszavakkal; munkájának bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; ismert szöveg elmondása a célnyelvi normához közelítő kiejtéssel, intonációval és beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
Egyénileg vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése). Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag hallgatása és együttes elmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű, autentikus szövegekből néhány alapvető információ kiszűrése; az olvasott szövegre vonatkozó egyszerű feladatok elvégzése; a készségek, képességek kreatív használata az olvasott szövegek értelmezéséhez; érdeklődés kialakítása a célnyelvi kultúra irodalmi, művészeti alkotásai iránt.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, egyszerű, írott instrukciók követése képek segítségével (pl. játék összerakása, útbaigazítás). Egyszerűsített nyelvezetű irodalmi alkotások olvasása (pl. versek, mesék, dalszövegek, novellák). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közösen feldolgozott olvasott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatok elvégzése; részvétel írásbeli nyelvi játékokban; a meglévő szókincs, tudás képes kreatív alkalmazása az őt érdeklő témájú, egyszerű szövegek írásához.
A fejlesztés tartalma	
Projektmunka készítése (pl. posztterek, hirdetések, faliújságok, tájékoztató táblák, ismertető). Az életkornak megfelelő irodalmi művek (pl. mesék, történetek) bizonyos elemeinek megváltoztatása, átírása. Különböző típusú szövegek kreatív írása (pl. napló, dalszöveg, listaversek, szabadversek). Egy-két mondatos üzenet, illetve bejegyzés írása internetes közösségi oldalon, blogban vagy fórumban. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Kommunikációs eszközök A 1		
1. A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?
Köszönés	How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!	How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye!
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.
Bemutakozás, bemutatás	My name is... May I/Can I/ Let me introduce myself. May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?	Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	How are you feeling today? What's the matter?	Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.

Bocsánatkérés és arra reagálás	I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon.	That's all right. It doesn't matter. Never mind.
Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	Happy Christmas/New year/Birthday! Many happy returns (of the day) Congratulations!	Happy Christmas /New Year/ Birthday! Thank you. Thank you, the same to you.
Telefon felvétele	Oxford, five oh two double one.	Hello, this is Ms Brown speaking.
Telefonon bemutatkozás	Hello, this is Mary Smith speaking.	
Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it? Is it OK if I ...?	I think it is rather strange. I like it.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong. That's right. No way. Are you kidding? Are you sure?	
Egyetértés, egyet nem értés	Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it?	OK. All right. I think he's wrong/right.
Tetszés, nem tetszés	Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?	I think it's great. I don't like it. Yuk! / Yummy! He looks nice.
Akarat, kívánság	Would you like a biscuit? Why don't you ...?	I'd like an ice-cream, please.
Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English? What is his house like?	It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for... It's big and comfortable.
Információ kérés, adás	Are you all right? How can I get to ...? Can you tell me where ...? When are the guests coming?	Yes, I am. Go along ... At 6 p.m.
Tudás, nemtudás	Where is she? Am I right?	I have no idea. Sure.
A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		

Kérés és arra reagálás	Can you give me a pen? Could you ...? May I ...? Might I ...?	Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.
Meghívás és arra reagálás	Are you free on Tuesday? Do you want to go to the cinema? Would you like to go ...? How about going ...? Let's meet on Sunday.	Yes, I am. Good idea.
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Would you like to have a sandwich? Can I get you a sandwich? Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Megértés biztosítása	Did you say the castle?	
Visszakérdezés, ismétléskérés	Can you spell it for me? It spells...	
Nem értés, betűzés kérése, betűzés	Sorry, I don't understand. Could you understand? Sorry, what does that mean?	

Fogalomkörök A 1			
Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történet, létezés kifejezése			
	Jelenidejűség	Present Simple 'to be'	When do you get up? I don't drink milk. I'm Hungarian. I'm not English.
		Present Continuous	Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.
	Múltidejűség	Past Simple Was/were	And then she kissed me. Why didn't you come yesterday? Some people liked him. Amy went to Warwick Castle yesterday. Did you go to the cinema yesterday? El Greco was a painter.

	Jövőidejűség	Going to	What are you going to do on Saturday? I'm going to travel abroad. Are you going to the cinema?
Birtoklás kifejezése		Present forms of have	I have five friends at school. Have you got a bicycle?
		Possessive adjectives	My, your, his/her/its, our, their This is my house.
		Genitive 's	Kate's brother, Vilma's best friend She's Kevin's mother. Whose?
Térbeli viszonyok	Írányok, helymeghatározás	Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs	Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...
Időbeli viszonyok			
	Gyakoriság	How often?	Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.
	Időpont	When? What time? What's the time?	Now, Yesterday, last week, two years ago, Tomorrow, next week In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday It's eight. It's quarter to eight.
Mennyiségi viszonyok		Singulars and plurals Regular and irregular plurals	Boys, girls, Children, people, men, women ...
		Cardinal numbers 1-100	
		Ordinal numbers	first, second...

		Countable nouns Uncountable nouns	How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs. How many pears are there? There are just two pears. How much money have you got? I've got a lot of / little money. boy has got a smart phone.
Minőségi viszonyok		Comparative and superlative of short adjectives Irregular comparative and superlative forms of adjectives	Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl. Good/bad (better, worse) What's it like? What colour is it?
Modalitás		Can (ability)	I can swim. I can speak English.
Logikai viszonyok		Linking words	And/or/but/because
Szövegösszetartó eszközök		Articles Some+plural noun any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun Nominative and Accusative of personal pronouns Demonstrative pronouns Indefinite pronouns	A, an, the There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. I, he, they... Me, him, them... This, that, these, those Somebody, anybody, nobody, everybody

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

Hallott szöveg értése

A tanuló utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért; jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr; jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti.

Beszédkésztség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol; jórészt tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket tesz fel; megértési probléma esetén segítséget kér; tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat elolvas; jórészt ismert nyelvi eszközökkel egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megért.

Íráskésztség

A tanuló ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen leír; egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz; egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlét) létrehoz.

7. évfolyam

A 7. évfolyamon idegen nyelvet tanuló diákok A1 szintű nyelvtudással lépnek be a további nyelvtanulási folyamatba. Ez a Közös európai referenciakeret (KER) megfogalmazásában azt jelenti, hogy „alapszintű” és ezen belül „minimumszintű” nyelvismerettel rendelkeznek. Az előző fejlesztési szakaszokban, elsősorban osztálytermi keretek között, már számos olyan helyzetben kipróbálták magukat, amelyekben bizonyos feladatok megoldásához elengedhetetlenül szükségük volt a nyelvismeretre. Tisztában vannak azzal, hogy személyes boldogulásuk egyik fontos feltétele a használható nyelvtudás. Megismerkedtek különféle hallott és olvasott célnyelvi szövegekkel, fejlődött a beszédkésztségük, és megtanulták, hogyan tudják az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani és egyszerű formában az önkifejezés eszközeként használni. A feldolgozott tartalmak révén bepillantottak egy idegen kultúrába, és lehetőségük nyílt azt összevetni a magyarral. A nyelvtanulás során kapott pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján. A 7. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának fejlesztése. Ez továbbra is szoros kölcsönhatásban történik az adott életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal, és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikáció, a szociális kompetencia, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, valamint a hatékony, önálló tanulás területén. Egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia. A tanulás tartalmi révén további kapcsolódási pontok alakulnak ki a természettudományos és technikai kompetencia, valamint a munkaformák révén a kezdeményezőképesség fejlesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A tanulók egyre több autentikus szövegfajttával ismerkednek meg, bővül a szókincsük, szélesedik nyelvtani ismereteik köre, egyre magabiztosabban tudják megvalósítani beszédszándékaikat. Amellett, hogy az új nyelvtani szerkezetekkel a korábbi fejlesztési szakaszokhoz hasonlóan továbbra is kontextusba ágyazva ismerkednek meg, egyre jobban érdeklik őket a nyelvben előforduló szabályszerűségek és az anyanyelvükhöz hasonló vagy attól eltérő nyelvtani jelenségek. A helyes nyelvhasználatban segítik őket azok a nyelvtani szabályok, amelyeket ők maguk fedeznek fel és fogalmaznak meg. Ugyancsak hathatós segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, önálló javításában. A helyes

nyelvhasználat elsajátításában változatlanul nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek. A korábbi témakörök a 7. évfolyamon tovább bővülnek és mélyülnek azáltal, hogy a tanulók érdeklődése és igényei szerint új szempontokból kerülnek feldolgozásra. Ezek és az újonnan feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak a NAT-ban más műveltségi területeinek tartalmaival, és lehetővé teszik a tanulók számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban, árnyaltabban megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. A nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása szempontjából meghatározó jelentősége van a témák gondos megválasztásának, és annak, hogy a tanulók kívánságára időről-időre olyan témák is feldolgozásra kerüljenek, amelyek aktuálisan érdeklik, foglalkoztatják őket. A tanulási kedvet fokozza, ha a tanulók változatos munkaformák, értelmes tevékenységek és érdekes, kihívást jelentő feladatok keretében fejleszthetik nyelvtudásukat.

Ebben a fejlesztési szakaszban tovább bővül azoknak a nyelvtanulási stratégiáknak a köre, amelyeket a tanulók megismernek és alkalmaznak a nyelvórákon. Ezek fokozatos elsajátítása lehetővé teszi számukra, hogy az iskolán kívül is egyre inkább hasznosítsák, fejlesszék nyelvtudásukat.

Témakörök a 7. évfolyam számára	
Témakör	Kapcsolódási pontok
Család Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Nagyszüleim világa.	Környezettudatosság: Erkölcstan: társas kapcsolatok: család, otthon; az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor. Hon- és népismeret: családjunk története Technika, életvitel és gyakorlat: családi munkamegosztás
Otthon Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok.	Matematika: tájékozódás a térben. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: család és lakóhely. Hon- és népismeret: az én városom, falum.
Étkezés Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.	Biológia-egészségtan: táplálkozás. Kémia: egészséges táplálkozás: a zsírok és cukrok szerepe. Technika, életvitel és gyakorlat: családi munkamegosztás. Matematika halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
Idő, időjárás Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek. Természeti katasztrófák.	Földrajz: éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek. Fizika: természeti katasztrófák.
Öltözködés Kedvenc ruháim. Dívat világa.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: öltözködés, divat. Erkölcstan: szokások, társadalmi szabályok.
Sport Sportok, sportfelszerelések. Extrém sportok.	Biológia-egészségtan: az ember megismerése és egészsége.

Sportversenyek, olimpia.	Testnevelés és sport: mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
Iskola, barátok Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	Erkölcstan: társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.
Szabadidő, szórakozás Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal.	Testnevelés és sport: sportok. Ének–zene: zenehallgatás. Dráma és tánc: színház, előadások. Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások. Informatika: Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
Természet, állatok Kisállatok, felelős állattartás. Az állatorvosnál. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.	Biológia-egészségtan: a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. Földrajz: földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. Technika, életvitel és gyakorlat: hobbiállatok gondozása.
Ünnepek és szokások Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hétköznapiak, ünnepek. Hon- és népismeret: találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.
Város, bevásárlás Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik.	Matematika: tájékozódás a térben, térbeli alakzatok. Földrajz: országok, városok. Hon- és népismeret: az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, vásárlás.
Utazás, pihenés Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.	Földrajz: tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. Biológia-egészségtan: az erdők világa. Hon- és népismeret: az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.
Fantázia és valóság Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa. Utazás a jövőbe.	Dráma és tánc: dramatikus játékok. Vizuális kultúra: képzeletem világa.
Zene, művészetek Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim. Kedvenc múzeumom. Kiállítások, rendezvények, koncertek. Zenei világnap.	Ének–zene: zenehallgatás. Dráma és tánc: színház, előadások. Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások.
Környezetünk védelme Veszélyeztetett állat- és növényvilág.	Biológia-egészségtan: környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága.

Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés.	Fizika: energiatermelési eljárások. Földrajz: globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. Technika, életvitel és gyakorlat: tudatos vásárlás, egészséges életmód.
Egészséges életmód A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás. Betegségek és megelőzésük.	Biológia-egészségtan: betegségek megelőzése. Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód.
Felfedezések Nagy földrajzi felfedezések. Híres felfedezők és életútjuk.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: felfedezők és feltalálók. Hon- és népismeret: a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.
Tudomány, technika Feltalálók és találmányok. Híres feltalálók és életútjuk. A jövő technikai vívmányai.	Biológia-egészségtan: tudománytörténet. Hon- és népismeret: a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.
Múltunk és jövőnk Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa. Földünk jövője.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: különböző korszakok, globális problémák. Hon- és népismeret: Az én világom. Találkozás a múlttal. Földrajz: településtípusok; környezettudatosság, környezetvédelem. Erkölcstan: a munka világa. Technika, életvitel és gyakorlat: pályaaorientáció: szakmák, foglalkozások.

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasítások megértése; az ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdések és kijelentések megértése; a tanult témakörökben elhangzó szövegekben a tanult szavak, szó- és beszédfordulatok felismerése, és ezekből következtetés a szövegek témájára, tartalmára;
A fejlesztés tartalma	
Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi óravezetés folyamatos követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat) és a tanári utasítások megértése. Ismert témákhoz kapcsolódó rövid kérések és kijelentések megértése. Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének, néhány konkrét információnak a kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban kommunikáció ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; kérdésfeltevés kiszámítható, mindennapi helyzetekben.
A fejlesztés tartalma	
Tudatosan megválasztott nonverbális elemekkel támogatott mondanivaló kifejezése, egyre bővülő szókinccsel, begyakorolt beszédfordulatokkal, egyszerű nyelvi eszközökkel. Egyszerű, tényszerű információk megszerzése és továbbadása. Vélemény, gondolat, érzés kifejezése, illetve ezekre való rákérdezés egyszerű nyelvi eszközökkel. Ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések feltevése, kérések, felszólítások megfogalmazása, illetve az azokra történő válaszadás.	

Részvétel ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez kapcsolódó rövid párbeszédben, beszélgetésben.
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
Rövid párbeszéd, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén, véleménykülönbségen alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, de egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával, összefüggő beszéd saját magáról és közvetlen környezetéről; munkája bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; rövid, egyszerű történetek mesélése; egyszerű állítások, összehasonlítás, magyarázat, indoklás megfogalmazása;

A fejlesztés tartalma	
Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témákról, felkészülés után. Történet elmesélése, élménybeszámoló, előre megírt szerep eljátszása egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal. Minta alapján összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthoz, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután), illetve magyarázatok, indoklások, ok-okozati kapcsolatok kifejezése kötőszavakkal (pl. mert, ezért, tehát). A mondanivaló jelentésének pontosítása, tisztázása a testbeszéd tudatos alkalmazásával. Csoportos előadás vagy prezentáció jegyzetek alapján. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Rövid történetek, élménybeszámoló, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés.	
Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismerős témákról szóló rövid szövegek megértése; az alapvető információk megtalálása az egyszerű, hétköznapi szövegekben; az életkornak megfelelő témájú autentikus szövegek lényegének megértése, a szövegekből az alapvető információk kiszűrése;
A fejlesztés tartalma	

Rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel megfogalmazott szövegek megértése (pl. leírás, történet, párbeszéd a tanulóhoz közel álló témákról).

Lényeges információk megtalálása egyszerű szövegekben (pl. hirdetésben, prospektusban, étlapon és menetrendben, rövid újságcikkben, programfüzetben).

Egyszerű üzenetek, levelek, elektronikus üzenetek, SMS-ek, bejegyzések megértése.

Egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése, követése.

Információszerzés hagyományos és elektronikus forrásokból.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és holnapokból, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menetrend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggő mondatok írása a közvetlen környezettel kapcsolatos témákról; az írás kommunikációs eszközként történő használata egyszerű interakciókban; gondolatok kifejezése egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban.

A fejlesztés tartalma

Szavak és rövid szövegek másolása és diktálás utáni leírása.

Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása (pl. leírás, élménybeszámoló, párbeszéd).

Egyszerű szövegek írása kommunikációs céllal (pl. levél, üzenet, blogbejegyzés, fórumbejegyzés).

Egyszerű írásos minták követése, kreatív átdolgozása, aktuális, konkrét és személyes tartalmakkal való megtöltése (pl. egyszerű, személyes témákról minta alapján vers, dalszöveg, rap írása).

Gondolatok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, vagy, mert, de, ezért, azután).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Leírás, ismertető, képaláírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés.

Kommunikációs eszközök A1+

Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök

	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?
Köszönés	How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!	How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care. See you! See you later!	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye! Bye!
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. n't mention it.
Bocsánatkérés és arra reagálás	I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon	That's all right. It doesn't matter. Never mind.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	How are you (feeling) today? What's the matter? What's wrong with you?	Fine. OK. All right. Much better thanks. Not very well I'm afraid.
Telefon felvétele	Chichester, five oh two double one eight.	Hello, this is Mary Brown speaking.
Megszólítás személyes levélben	Dear John,	
Elbúcsúzás személyes levélben	Best wishes, Love (from),	
Érzelmeik és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Öröm, sajnálkozás, bánat	Are you happy about that? That's great! What a pity!	Great! I'm so glad /very happy. I'm glad to hear that. I'm so pleased that...
Elégedettség, elégedetlenség, bosszúság	What do you think of...? Are you pleased with...? Are you happy with...? Are you satisfied with...?	That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice I'm quite satisfied with... I'm quite happy with... I'm quite pleased with... It's not good enough. That wasn't very good.
Csodálkozás	Jane has lost her money. Tom is twenty. This is a book for you.	How come? Is he? What a surprise!
Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		

Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it?	I think it is rather strange. I like it.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong I guess you are right..	
Egyetértés, egyet nem értés	Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? Is it all right if I ...?	OK / I disagree. All right. I think he's wrong/right. No problem.
Tetszés, nem tetszés	Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?	I think it's great. I don't like it. He looks nice.
Akarat, kívánság:	Would you like a bisquit?	I'd like an ice-cream, please.
Képesség	Can you speak French? Are you able to ride a horse?	I can understand French. I am unable to ride a horse.
Ígéret	Will you come and meet me at the station?	Don't worry, I will. I promise to be there at five.
Szándék, kívánság	What would you like to do? Would you like to have a rest?	I'd like to see that film I'd rather not go out tonight.
Dicséret, kritika	It's great. It's a good idea.	It's boring.
Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English? What is his house like?	It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for... It's big and comfortable.
Információkérés, -adás	Are you all right? When are the guests coming? Where can I find a hotel?	Yes, I am. At 6 p.m. In the town centre.
Tudás, nemtudás	Where is she?	I have no idea.
Egymást követő események leírása	What happened? What happened after that?	First she finished lunch, then she phoned her friend and finally they all met at the cinema.
Bizonyosság, bizonytalanság	Do you think they will come? How old do you think she is?	They will probably come. They might come, or they might not come. She can't be very old. She must be 25.
A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás	Can you give me a pen?	Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.
Meghívás és arra reagálás	Are you free on Tuesday? Let's meet on Sunday.	Yes, I am. Good idea.

Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Megértés biztosítása	Could you understand? Am I making myself clear? Sorry, what does that mean?	Sorry, I don't understand.
Nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értés ellenőrzése	He is your brother, isn't he?	Yes, he is.
Betűzés kérése, betűzés	Can you spell that for me?	It spells...

Fogalomkörök A1+			
Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történet, létezés kifejezése			
	Jelenidejűség	Present Simple	When do you get up? I don't drink milk. He doesn't like playing basketball.
		Present Continuous	Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving. Are you coming with us? Are they sleeping now? Dad is not washing the dishes. He's cooking dinner.
		Present Simple Passive	The songs are recorded in the studio.
		Present Perfect Simple	Have you done your room? I haven't finished it yet. Have you ever visited Italy? Have you ever flown a helicopter? He hasn't tasted snails before How long has he been there?
	Múltidejűség	Past Simple	And then she kissed me. Why didn't you come yesterday?
		Past Continuous	Sam was singing at the festival. Was Mark watching the fireworks yesterday?
		Past Simple Passive	The museum was built in 1965.

		'used to'	I didn't use to live here; I used to live in Ireland. Did you use to have long hair as a child?
	Jövőidejűség	Going to	What are you going to do on Saturday? I'm not going to eat.
		Future with Will	When will you be fourteen?
		Present Continuous	John's leaving tomorrow.
Birtoklás kifejezése		Past forms of have	I didn't have many friends at school.
		Have with will	At the age of 25 I will have a car.
		Possessive adj.	My, your, his/her/its, our, their dog
		Genitive 's	Kate's brother, Finn's wife Whose?
		Possessive pronouns	Mine, yours, his
		Relative pronouns	He's my friend whose mother is a doctor.
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározások	Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs	Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...
Időbeli viszonyok			
	Gyakoriság	How often?	Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.
	Időpont	When? What time? When did you last play football? What's the time?	Now, Yesterday, last week, two years ago, Two months ago. Tomorrow, next week In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday It's eight. It's quarter to eight.
	Időtartam	How long? (Past simple)	How long were you in Spain? For one month.
		Already, yet, just Have you ever ...?	I have already read it. He has not finished yet. She has just entered the room. Never before, always, so far
Mennyiségi viszonyok		Singulars and plurals Regular and irregular plurals	Boys, girls, Children, people, men, women ...

		Cardinal numbers 1-100-	
		Ordinal numbers	first, second...
		Countable nouns Uncountable nouns	How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs. How much money have you got? I've got a lot of / little money. A cup of tea, a piece of chocolate
			all, both, none, neither, every, each There were 3 apples on the plate. Each tasted good.
		How many / How much?	Some, any, no, every, too many, enough
Minőségi viszonyok	Hasonlítás	Comparative and superlative of short adjectives Irregular comparative and superlative forms of adjectives	Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl. She is the most intelligent of all. I'm as tall as you. Good/bad (better, worse) The Pacific Ocean is deeper than the Atlantic Ocean. Which is the most famous bridge in the world? What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?
	Tanácsadás	Should/shouldn't	You should ask her.
	Kötelezettség	Have to (Past)	Did you have to be there?
	Tiltás	Mustn't	You mustn't smoke here.
		One / ones	Which jumper is yours? The red one.
		Relative pronouns: who, which, that	That's the girl who lives next door.
		So / neither	I want to become a doctor. So do I. Jerry Can't dance. Neither do I.
Modalitás		Must , have to, should	I must learn how to use it. I have to do this project. You should see a doctor.
Logikai viszonyok		Linking words	And/or/but/because
	Feltételeesség	conditional	We'll stay at home if it rains.
Szövegösszetartó eszközök		Articles Some+plural noun	A, an, the

		any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun	There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass.
		Nominative and Accusative of personal pronouns	
		Demonstrative pronouns	I, he, they... Me, him, them...
		Indefinite pronouns	This, that, these, those Somebody, anybody, nobody, everybody

8. évfolyam

A 8. évfolyamon idegen nyelvet tanuló diákok A1+ szintű nyelvtudással lépnek be a további nyelvtanulási folyamatba. Ez a Közös európai referenciakeret (KER) megfogalmazásában azt jelenti, hogy „alapszintű” és ezen belül „minimumszintű” nyelvismerettel rendelkeznek. Az előző fejlesztési szakaszokban, elsősorban osztálytermi keretek között, már számos olyan helyzetben kipróbálták magukat, amelyekben bizonyos feladatok megoldásához elengedhetetlenül szükségük volt a nyelvismeretre. Tisztában vannak azzal, hogy személyes boldogulásuk egyik fontos feltétele a használható nyelvtudás. Megismerkedtek különféle hallott és olvasott célnyelvi szövegekkel, fejlődött a beszédképességük, és megtanulták, hogyan tudják az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani és egyszerű formában az önkifejezés eszközeként használni. A feldolgozott tartalmak révén bepillantottak egy idegen kultúrába, és lehetőségük nyílt azt összevetni a magyarral. A nyelvtanulás során kapott pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján. A 8. évfolyamon folytatódó nyelvoktatás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának fejlesztése. Ez továbbra is szoros kölcsönhatásban történik az adott életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal, és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikáció, a szociális kompetencia, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, valamint a hatékony, önálló tanulás területén. Egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia. A tanulás tartalmi révén további kapcsolódási pontok alakulnak ki a természettudományos és technikai kompetencia, valamint a munkaformák révén a kezdeményezőképesség fejlesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A tanulók egyre több autentikus szövegfajttal ismerkednek meg, bővül a szókincsük, szélesedik nyelvtani ismereteik köre, egyre magabiztosabban tudják megvalósítani beszédszándékaikat. Amellett, hogy az új nyelvtani szerkezetekkel a korábbi fejlesztési szakaszokhoz hasonlóan továbbra is kontextusba ágyazva ismerkednek meg, egyre jobban érdeklik őket a nyelvben előforduló szabályszerűségek és az anyanyelvükhöz hasonló vagy attól eltérő nyelvtani jelenségek. A helyes nyelvhasználatban segítik őket azok a nyelvtani szabályok, amelyeket ők maguk fedeznek fel és fogalmaznak meg. Ugyancsak hathatós segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, önálló javításában. A helyes

nyelvhasználat elsajátításában változatlanul nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek. A korábbi témakörök a 8. évfolyamon tovább bővülnek és mélyülnek azáltal, hogy a tanulók érdeklődése és igényei szerint új szempontokból kerülnek feldolgozásra. Ezek és az újonnan feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak a NAT-ban más műveltségi területeinek tartalmaival, és lehetővé teszik a tanulók számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban, árnyaltabban megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. A nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása szempontjából meghatározó jelentősége van a témák gondos megválasztásának, és annak, hogy a tanulók kívánságára időről-időre olyan témák is feldolgozásra kerüljenek, amelyek aktuálisan érdeklik, foglalkoztatják őket. A tanulási kedvet fokozza, ha a tanulók változatos munkaformák, értelmes tevékenységek és érdekes, kihívást jelentő feladatok keretében fejleszthetik nyelvtudásukat.

Ebben a fejlesztési szakaszban tovább bővül azoknak a nyelvtanulási stratégiáknak a köre, amelyeket a tanulók megismernek és alkalmaznak a nyelvórákon. Ezek fokozatos elsajátítása lehetővé teszi számukra, hogy az iskolán kívül is egyre inkább hasznosítsák, fejlesszék nyelvtudásukat.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a 8. évfolyam végére elérjék a KER szerinti A2 szintet.

Témakörök a 8. évfolyam számára	
Témakör	Kapcsolódási pontok
Család Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Nagyszüleim világa.	Környezettudatosság: Erkölcstan: társas kapcsolatok: család, otthon; az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor. Hon- és népismeret: családjunk története Technika, életvitel és gyakorlat: családi munkamegosztás
Otthon Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok.	Matematika: tájékozódás a térben. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: család és lakóhely. Hon- és népismeret: az én városom, falum.
Étkezés Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.	Biológia-egészségstan: táplálkozás. Kémia: egészséges táplálkozás: a zsírok és cukrok szerepe. Technika, életvitel és gyakorlat: családi munkamegosztás. Matematika halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
Idő, időjárás Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek. Természeti katasztrófák.	Földrajz: éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek. Fizika: természeti katasztrófák.
Öltözködés Kedvenc ruháim. Divat világa.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: öltözködés, divat. Erkölcstan: szokások, társadalmi szabályok.

Sport Sportok, sportfelszerelések. Extrém sportok. Sportversenyek, olimpia.	Biológia-egészségtan: az ember megismerése és egészsége. Testnevelés és sport: mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
Iskola, barátok Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	Erkölcstan: társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.
Szabadidő, szórakozás Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal.	Testnevelés és sport: sportok. Ének–zene: zenehallgatás. Dráma és tánc: színház, előadások. Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások. Informatika: Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
Természet, állatok Kisállatok, felelős állattartás. Az állatorvosnál. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.	Biológia-egészségtan: a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. Földrajz: földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. Technika, életvitel és gyakorlat: hobbiállatok gondozása.
Ünnepek és szokások Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hétköznapiak, ünnepek. Hon- és népismeret: találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.
Város, bevásárlás Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik.	Matematika: tájékozódás a térben, térbeli alakzatok. Földrajz: országok, városok. Hon- és népismeret: az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, vásárlás.
Utazás, pihenés Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.	Földrajz: tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. Biológia-egészségtan: az erdők világa. Hon- és népismeret: az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.
Fantázia és valóság Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzetelem világa. Utazás a jövőbe.	Dráma és tánc: dramatikus játékok. Vizuális kultúra: képzeletem világa.
Zene, művészetek Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim. Kedvenc múzeumom. Kiállítások, rendezvények, koncertek.	Ének–zene: zenehallgatás. Dráma és tánc: színház, előadások. Vizuális kultúra: múzeumok, kiállítások.

Zenei világnap.	
Környezetünk védelme Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés.	Biológia-egészségtan: környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. Fizika: energiatermelési eljárások. Földrajz: globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. Technika, életvitel és gyakorlat: tudatos vásárlás, egészséges életmód.
Egészséges életmód A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás. Betegségek és megelőzésük.	Biológia-egészségtan: betegségek megelőzése. Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód.
Felfedezések Nagy földrajzi felfedezések. Híres felfedezők és életútjuk.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: felfedezők és feltalálók. Hon- és népismeret: a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.
Tudomány, technika Feltalálók és találmányok. Híres feltalálók és életútjuk. A jövő technikai vívmányai.	Biológia-egészségtan: tudománytörténet. Hon- és népismeret: a magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.
Múltunk és jövőnk Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa. Földünk jövője.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: különböző korszakok, globális problémák. Hon- és népismeret: Az én világom. Találkozás a múlttal. Földrajz: településtípusok; környezettudatosság, környezetvédelem. Erkölcstan: a munka világa. Technika, életvitel és gyakorlat: pályaaorientáció: szakmák, foglalkozások.
Média, kommunikáció Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak. Infokommunikációs eszközök a mindennapokban. A média szerepe a hétköznapi életben. Testbeszéd. Kommunikáció az állatvilágban.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hírközlés. A média és a nyilvánosság szerepe. Biológia-egészségtan: kommunikáció az állatvilágban. Informatika: az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
Földünk és a világűr A naprendszer és a bolygók A Nap és a csillagok. Utazások az űrben.	Földrajz: égitestek. Fizika: a naprendszer objektumai, a világűr megismerésének eszközei. Matematika: tájékozódás a térben.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	A2 szintű nyelvtudás: A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényegét és néhány konkrét információt. Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben.

	Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva történetet mesél el, valamint leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat. Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról.
--	--

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert témakörökben elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése; a lényeg és néhány alapvető információ kiszűrése az ismert témakörökben elhangzó szövegekből, részben önállóan, részben a megértést segítő, változatos feladatokra támaszkodva; néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	
Ismert témakörökben elhangzó rövid, egyszerű szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése a tanult nyelvi eszközökre támaszkodva, a beszédhelyzetet figyelembe vételével. Különböző beszélők egyre nagyobb biztonsággal való megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat megismételve beszélnek. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Válaszadás a hozzá intézett kérdésekre, illetve rövid párbeszéd folytatása; az első lépések megtétele a célnyelv spontán módon történő használata útján; egyre több kompenzációs stratégia tudatos alkalmazása a megértetés, illetve a beszédpartner megértése érdekében; törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.
A fejlesztés tartalma	

A célnyelv tudatos használata a tanórai tevékenységek során, spontán kommunikálás strukturált, előre látható szituációkban (pl. pár- vagy csoportmunka során társakkal). Lehetőség esetén kapcsolatfelvétel, rövid társalgásban való részvétel, spontán kommunikálás célnyelvi beszélőkkel.

Beszélgetés során meg nem értés esetén ismétlés, magyarázat kérése, visszakérdezés alkalmazása, illetve szükség esetén a saját mondanivaló átfogalmazása, egyszerűsítése, pontosítása a kommunikáció fenntartása érdekében.

Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. a kommunikáció fenntartása, követése, lezárása).

Észlelt (hallott/látott) jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, helyzetekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Rövid párbeszéd, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén, véleménykülönbségen alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű nyelvtani szerkezetek és mondatfajták használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása lineáris kötőszavakkal, és az ok-okozati összefüggések kifejezése; a megértést segítő legfontosabb stratégiák alkalmazása; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	
Önálló vagy csoportban létrehozott alkotás rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése). Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag meghallgatás utáni elismertlése, a célnyelvi normához közelítő kiejtés gyakorlása. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Rövid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés.	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasott szövegekre vonatkozó feladatok elvégzése; a készsége kreatív használata az olvasott szövegek megértéséhez, értelmezéséhez; tájékozottság növelése a célnyelvi kultúráról; az érdeklődés fokozása a célnyelvi kultúrába tartozó irodalmi, művészeti alkotások iránt.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvismeret kreatívan alkalmazása egyszerű szövegek írására az őt érdeklő, ismert témákról; az alapvető írásbeli műfajok sajátos szerkezeti és stílusjegyeinek felismerése és követése.
A fejlesztés tartalma	
Gyakori írásbeli műfajok legalapvetőbb szerkezeti és stílusjegyeinek követése saját írásmű létrehozása során (pl. megszólítás levélben, e-mailben, záró formula). A mondanivaló közvetítése vizuális eszközökkel (pl. szövegkiemelés, internetes, vagy SMS-ben használt emotikon, rajz, ábra, diasor). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Leírás, ismertető, képalírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés.	

A fejlesztés tartalma		
Egyszerű, rövid történetek, mesék, versek és egyszerűsített célnyelvi irodalmi művek olvasása. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és holnapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menürend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek.		
Kommunikációs eszközök A2		
Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?

Köszönés	How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi! Good to see you. Hey Lisa!	How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi! I'm glad to see you. It's nice to see you.
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye! I'll be there. See you later. See you in a while.
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. n't mention it.
Bemutakozás, bemutatás	My name is... May I/Can I/ Let me introduce myself. May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?	Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	How are you feeling today? What's the matter? Oh dear! What's wrong?	Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid./ I feel really sick.
Bocsánatkérés és arra reagálás	I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon	That's all right. It doesn't matter. Never mind.
Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	Happy Christmas/New Year/Birthday! Many happy returns (of the day) Congratulations!	Happy Christmas /New Year/ Birthday! Thank you. Thank you, the same to you.
Telefon felvétele	Chichester, five oh two double one eight.	Hello, this is Mary Brown speaking.
Telefonon bemutatkozás	Hello, this is Mary Smith speaking	
Megszólítás személyes levélben	Dear John,	Hi Jenny,
Elbúcsúzás személyes levélben	Best wishes, Love (from), Yours,	Well, that's all for now. Write back soon. Good luck, Take care,
Érzelmek és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		

Öröm, sajnálkozás, bánat	Are you happy about that? What do you think of that? How do you feel about that?	Great! I'm so glad /very happy. I'm glad to hear that. I'm so pleased that... Good for you. Congratulations. I feel so happy for... I'm sorry to hear that. What a pity. Oh, no! Oh, dear! I feel so sorry for... Never mind. It's a pity I didn't come.
Elégedettség, elégedetlenség, bosszúság	What do you think of...? Are you pleased with...? Are you happy with...? Are you satisfied with...?	That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice I'm quite satisfied with... I'm quite happy with... I'm quite pleased with... It's not good enough. That wasn't very good.
Csodálkozás	Jane has lost her money. Tom is twenty. This is a book for you.	How come? Is he? What a surprise! Wow! Lucky you!
Remény	What are you hoping for? What are you looking forward to?	I am looking forward to... I hope you'll have time to join me for dinner.
Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it? Do you have a specific make in mind? So, how do we spend the evening? How about this one?	I think it is rather strange. I like it. It looks nice. I prefer comedies.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong.	

Egyetértés, egyet nem értés	Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? Why don't we take part?	OK All right. I think he's wrong/right. That sounds like a great idea! I agree with you. Your idea is OK. Let's do it. That's true, I suppose. Certainly. I think it's an excellent suggestion.
Tetszés, nem tetszés	Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?	I think it's great. I don't like it. He looks nice. I think I like it.
Akarat, kívánság:	Would you like a biscuit? What exactly are you looking for?	I'd like an ice-cream, please.
Képesség	Can you speak French? Are you able to ride a horse?	I can understand French. I am unable to ride a horse.
Szükségesség	Is that necessarily so? Do I have to...? Is it a must? For sure? Do you need anything?	People must sleep sometimes.
Lehetőség	It may rain. She might be late.	I'm not sure if I'll go.
Ígéret	Will you come and meet me at the station?	Don't worry, I will. I promise to be there at five. Sure. I'll join you.
Szándék, kívánság	What would you like to do? Would you like to have a rest?	I'd like to see that film I'd rather not go out tonight.
Dicséret, kritika	It's great. It's a good idea.	It's boring. The party was great. I enjoyed it. Fantastic!
Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English? What is his house like?	It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for... It's big and comfortable.
Információkérés, -adás	Are you all right? When are the guests coming?	Yes, I am. At 6 p.m.
Tudás, nemtudás	Where is she?	I have no idea.
Egymást követő események leírása	What happened?	First she finished lunch, then she phoned her friend and finally they all met at the cinema.

Bizonyosság, bizonytalanság	Do you think they will come? How old do you think she is?	They will probably come. They might come, or they might not come. She can't be very old. She must be 25. I don't know but I'll go and see.
A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás	Can you give me a pen? Can I help you?	Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't. I'm afraid I'm busy.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight. What are we doing tonight? How about going out for a meal?	Good idea. Sounds good to me.
Meghívás és arra reagálás	Are you free on Tuesday? Let's meet on Sunday.	Yes, I am. Good idea.
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Megértés biztosítása	Visszakérdezés, ismétléskérés	Did you say the castle? Sorry, where does she live? Sorry, what did you say his name was?
	Nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értés ellenőrzése	Sorry, I don't understand. Could you understand? Am I making myself clear? Sorry, what does that mean? Well, let me check.
	Betűzés kérése, betűzés	Can you spell it for me? It spells...
	Felkérés hangosabb, lassúbb beszédre	Could you speak a little more slowly, please? Sorry, that was a bit too fast.

Fogalomkörök A2			
Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történés, létezés kifejezése			
	Jelenidejűség	Present Simple	When do you get up? I don't drink milk. I don't sleep a lot.
		Present Continuous	Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving. It is snowing today. They aren't dancing. Are they ice-skating?
		Present Perfect Simple	Have you done your room?/Has he played tennis? I haven't finished it yet. I've seen it twice already/He has never been to college.
		Present Simple Passive	Sue's bedroom is cleaned once a week.
	Múltidejűség	Past Simple	And then she kissed me. Why didn't you come yesterday? The Hulk became a TV series. People didn't like the film. My dad couldn't take part because he was ill.
		'used to'	I used to play football. He didn't use to play tennis. What did you use to do when you were 10?
		Past Progressive	I was watching TV while Mum was cooking.
		Past Simple Passive	Stardust was made in England by Matthew Vaughn.
	Jövőidejűség	Going to	What are you going to do on Saturday? He's going to stay in bed.
		Future with Will	When will you be fourteen? One day, he'll be rich.
	Igenevek	Full Infinitive Bare Infinitive	People are getting ready to celebrate Christmas. Playing video games helps reduce stress. His music makes me feel alive.

		'-ing'	Skating is very exciting. Many teens enjoy going shopping. They like watching them. Can you hear birds singing?
		Reported Speech Statements Commands, requests Questions	He knew it was the right thing to do. I don't understand what you are saying. The little girl was told to go to bed at once. Do you know where my house is?
Birtoklás kifejezése		Past forms of have	I didn't have many friends at school. His family didn't have any money.
		Have with will	At the age of 25 I will have a car.
		Possessive adj.	My, your, his/her/its, our, their dog
		Genitive 's	Kate's brother Whose?
		Possessive pronouns	Mine, yours, his
Térbeli viszonyok	Írányok, helymeghatározás	Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs	Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, ...
		Prepositions of place	Pupils in Britain always wear a school uniform.
		Prepositions of movement	Get in a rickshaw and go on a tour of the ancient city's streets.
Időbeli viszonyok			
	Gyakoriság	How often?	Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.
	Időpont	When? What time? What's the time?	Now, Yesterday, last week, two years ago, Tomorrow, next week In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday It's eight. It's quarter to eight.
		Prepositions of time	We celebrate Carnival on the first Monday in June..

		Time clauses When, while, as soon as, , as	When the competition finishes, they give the cans to the hungry..
	Időtartam	How long? (Past simple) How lon? (Present Perfect)	How long were you in Spain? For one month. How long have you been training?
		Already, yet, just,	I have already read it. He has not finished yet. She has just entered the rrom.
Mennyiségi viszonyok		Singulars and plurals Regular and irregular plurals	Boys, girls, Children, people, men, women ...
		Cardinal numbers 1- 100-	
		Ordinal numbers	first, second...
		Countable nouns Uncountable nouns	How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs. How much money have you got? I've got a lot of/little money. A cup of tea, a piece of chocolate
			all, both, none, neither, every, each There were 3 apples on the plate. Each tasted good.
Minőségi viszonyok	Hasonlítás	Comparative and superlative of short adjectives Irregular comparative and superlative forms of adjectives	Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl. She is the most intelligent of all. I'm as tall as you. Good/bad (better, worse) What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?
		Subject-object question Negative questions	Who invented the telegraph? Who did you see?
Modalitás	Képesség Engedélykérés Kérés	Can (ability) Can/could/may expressing permission	I can swim. Can/could/may I join you, Could you do the washing up?
	Tanácsadás	Should/shouldn't	You should ask her.

	Kötelezettség	Must, have to, need to Have to (Past)	I need to speak to Jane. Anyway, I have to go now. Did you have to be there? She had to go to the post office.
	Szükségletesség	Needn't/don't need to	If you don't need your old cooker, give to a charity..
	Tiltás	Mustn't	You mustn't smoke here.
Logikai viszonyok		Linking words	And/or/but/because/so/too/also / however
	Feltételesség	Conditional Type 1 Conditional Type 2	If a supervolcano erupts, the climate will change. IWhat would you do if you saw a hungry cat?
		Clauses of result	He liked the place so he decided to stay.
		Clauses of reason	He worked hard because he wanted to be successful.
		Clauses of addition	He studied hard. He won some awards, too. He studied hard. He also won some awards.
		Relatives	The doctor is a man who travels through time. His time ship, which looks like a police phone box, travels fast.
Szövegösszetartó eszközök		Articles: a, an , the Some+plural noun any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun Nominative and Accusative of personal pronouns Demonstrative pronouns Indefinite pronouns Reflexive pronouns	The Romans used bagpipes before the Scottish. There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. I, he, they... Me, him, them... This, that, these, those Somebody, anybody, nobody, everybody That's OK. I'll go by myself.
		So, neither, too, either	I like rugby: So do I.

			I don't like tennis. Neither do I.
		Question tags	He didn't win the race, did he?
Függő beszéd	Jelen időben	Reported speech with present reporting verb	I suppose you are right. I hope he likes my present.

A fejlesztés várt eredményei a fejlesztési ciklus végén

Hallott szöveg értése

A tanuló utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből fontos információt kiszűr; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elem jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből kikövetkeztetni; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott kb. 100 szavas szövegben képes a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni.

Beszédalképzés

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol; egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, kérdéseket feltesz, eseményeket elmesél; megértési probléma esetén segítséget kér; egyszerű párbeszédben részt vesz; fenntartja a beszélgetést, pl. új témát kezdeményez.

Olvasott szöveg értése

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti; ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveget elolvas; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben fontos információt megtalál; jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti; egyszerű történetet megérteni; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott kb. 100 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkezteti; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníti.

Íráskészség

A tanuló jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leír; egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz; egyszerű, strukturált szöveget (üzenet, üdvözlés, baráti levelet) létrehoz; ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő kb. 50 szavas szöveget ír; kb. 50-70 szavas jellemzést, beszámolót ír.

Az angol 5-8. tantárgy tanításának alapelvei

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok az iskolai munka részét képezik. 5-8. évfolyamon arányos terhelésre törekszünk a házi feladatok meghatározásánál. A házi feladat differenciáltan is adható, amely az egyéni fejlesztést teszi lehetővé pld. az önálló gyűjtőmunka, A házi feladat az állandóságra, rendszerességre, kötelességtudatra, önálló munkára nevel. Jól értékelhető mind tartalom, mind a külalak szempontjából. A házi feladat hiánya elmarasztalást von maga után. Mindenképpen szükséges, hogy a tanuló megszokja, hogy feladatát teljesíteni kell. Az elmaradt házi feladatot pótolni kell.

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés a tanulási folyamat alapvető része. Segít a tanulóknak felismerni a tanult nyelvben az előrehaladásukat, mennyit értek el és milyen területeket kell tovább gyakorolni. A tanulók hozzáállása a saját tanulási tapasztalataikhoz pozitívan befolyásolható, amint ők maguk is részt vesznek az egész folyamatban. Az értékelés a tanárok számára is lehetővé teszi a tanítási gyakorlat és a használt anyagtípusok érvényességének visszatükrözését.

A tanév során ügyelünk az írásbeli, és a szóbeli számonkérések arányára. Törekszünk arra, hogy rendszeresen legyen szóbeli, számonkérés is, mert ez egyúttal fejleszti a tanulók beszédképességét, aktiválja a szókincsüket, s módot ad a szóbeli megnyilatkozás különböző formáinak gyakorlására.

A számonkérés gyakorisága

A számonkérés gyakorisága összhangban van a heti óraszámmal, ezért havonta legalább egy alkalommal kerüljön rá sor.

A folyamatot három részre osztjuk bemeneti értékelés, felmérés a tanév elején, a fejlődés értékelése, amit napról napra végeznek, és az összesítő értékelés, egy-egy tematikai egység befejezésekor.

Bemeneti értékelés

Ez diagnosztikus értékelés főleg a tanulóknak az előző évi eredményeire épül. A tanár felbecsülheti a tanuló szintjét, felmérheti az elvégzett munkát, az erősségeket/gyengeségeket stb.

A fejlődés értékelése

Bármilyen, a tanuló által elvégzett feladat használható az ilyen típusú, fejlesztő értékeléshez.

Összesítő értékelés

Az összesítő értékelés a tanulók a tematikai egység tanulása során elvégzett munkáját részvételét és a hozzáállását veszi figyelembe.

Az értékelés szempontrendszer két fő részre bontható:

Kognitív elemek: az adott évfolyamon a kerettantervben megfogalmazott fogalomkörök és kommunikációs eszközök ismerete.

Készségek, jártasságok: probléma-megoldási készségek, kritikus gondolkodás képessége; képi információ verbalizálása; szociális viszonyulások, magatartásformák ismerete; különböző munkaformákban (frontális, páros, csoportos, egyéni) való tanulás képessége; metakognitív stratégiák ismerete, alkalmazása; önálló tanulás képessége; modell alapján az adott ismeret perszonalizációja; motiváció.

Jelen helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire valamennyi érintett (5-8.) évfolyam végén: a tanuló legyen képes az év végi kimenetet mérésekor a szókincs, beszédképesség, beszédértés és írásképességet mérő feladatokat legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet 20 %-ban teljesíteni.

Értékelési szempontok: minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés formái:

szóbeli

párbeszéd, szituációs gyakorlatok, képek verbalizálása, memoriterek, témakörök szókinccse, hallott és beszélt szövegértés ellenőrzése

írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;

nyelvhelyességet, nyelvhasználatot mérő rövid terjedelmű feladatok, egy-egy témakör lezárásaként témazáró dolgozat, projektmunka, posztterek, írásbeli műfajok (levél, e-mail, képeslap, blog, cikk, interjú stb.), olvasott és írott szövegértés ellenőrzése.

VII.1. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások alapelvei:

a tanulók életkori sajátosságainak figyelembe vételével történjenek (feladattípusok, terjedelem),

tükrözzék az osztályok és az egyes tanulók esetében is a differenciálás elvét,

az értékelés pozitívumokat kiemelő, segítő hatású legyen,

az írásbeli beszámoltatások ne kerüljenek nyomasztó túlsúlyba a szóbeli beszámoltatások rovására. Különösen ügyelni kell erre az idegen nyelv esetében, amelynél a tantárgy jellege megköveteli, hogy a kommunikatív készségeket és képességeket a tanuló megmutassák; legyenek rendszerezések: tanév eleji, évközi év végi felméréseknél, méréseknél valamint a témazáró dolgozatoknál bejelentettek,

a dysgraphiás gyerekek kapjanak szóbeli lehetőséget a beszámolásra, illetve az ő írásbeli munkájukat egyénileg értékeljük (a Nevelési Tanácsadó által vizsgált esetekben),

a feladatok legyenek változatosak, gondolkodtatóak, egyértelműek, érdeklődést felkeltők, a feladatok a tanult ismeretekre épüljenek - a begyakorolt, kifejlesztett készségeket kérjék számon,

tantárgytól függetlenül fontos a szép, helyes beszéd tanítása, a kifejezőkészség, az előadói készség fejlesztése.

VII.2. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások célja:

adjanak hiteles, átfogó képet a tanulók ismereteiről, jártasságaik és készségeik kialakulásának mértékéről; tegyék lehetővé ezek szaktanári értékelését,

igazolják vissza a tanulót érintő pedagógiai folyamat eredményét vagy eredménytelenségét; alapozzák meg az esetleg szükséges kiigazításokat.

VII.3. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások rendje

A tananyag feldolgozásában a kiemelten fontos részek elsajátításának ellenőrzésekor egy-egy témakör összefoglalása után

félévi vagy év végi ütemezéssel

Projekt, témahét esetében projektzáráskor

VII.4. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások formái

egyéni

csoportos

iskolai munkán alapuló/ otthoni munkán alapuló

VII.5. Az írásbeli és szóbeli beszámoltatások módszerei:

igaz-hamis állítás

hibás állítások javítása

TOTÓ

szöveg kiegészítése

szógyűjtés

feleletválasztás

mondat-kiegészítés

tollbamondás

vázlatírás
fogalmazás
levélírás
e-mail írása
szódolgozat
témazáró dolgozat
teszt
rövid, egy-egy anyagrészt átfogó tudáspróba
röpdolgozat
feladatlap
felelet
képleírás
kiselőadás, esszé
gyűjtőmunka (projekt, témahét)
szómagyarázat készítése
tömörítés
élménybeszámoló
projekt készítése
társasjáték készítése egy adott témakörön belül
prezentáció (szakköri munka, projekt, témahét)
kisfilm (szakköri munka, projekt, témahét)
fotó (szakköri munka, projekt, témahét)
tudományos dolgozatok (kutatómunkán alapuló verseny)

önértékelés
tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
minősítő-szelektáló (szummatív)
összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

VII.6. A beszámoltatások tanulmányi értékelésben betöltött szerepe:

A rendszeres értékelés elengedhetetlen, ugyanis tanár és a diák számára egyaránt visszajelzés a végzett munkáról.

Megalapozza a szöveges vagy az érdemjeggyel történő értékelést, kijelöli a további fejlesztési irányokat.

A követelményrendszerünk alapelvei

Iskolánk nevelő-oktató tevékenységéből adódóan sokrétű követelményrendszert állít fel a diákok számára. Az ezeknek való megfelelés, vagy meg nem felelés alapelveit foglaljuk össze az alábbiakban.

Csak az iskola helyi tantervében elfogadott tananyagot lehet megkövetelni.

A követelmények megállapításánál figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat.

Figyelembe kell venni a tanuló képességeit - talentumait -, és a tanuláshoz való hozzáállását, ehhez jól kell ismerni a tanulót.

A követelmény célja nem az elriasztás, hanem az igényesség igényének kialakítása.

A tantárgyi és tanórai követelmények legyenek világosak egyértelműek és teljesíthetőek. A tanév elején közölt elvárások ne változzanak a tanév során, a tanuló érezze a következetességet, és a kiszámíthatóságot.

A követelmény mögött érződjön a tanítvány egyediségének és teremtettségének tisztelete.

7. Függelék:

Virginia Evans – Jenny Dooley: Access 1 Student's Book; Express Publishing, 2008

Access 1 Workbook
Access 1 Student's Audio CDs
Access 1 Grammar
Access 1 ie-book
Tanári segédletek:
Access 1 Teacher's Book
Access 1 Teacher's Resource Pack & Tests
Access 1 Class Audio CDs
Access 1 Interactive Whiteboard Software

Virginia Evans – Jenny Dooley: Access 2 Student's Book; Express Publishing, 2008
Access 2 Workbook
Access 2 Student's Audio CDs
Access 2 Grammar
Access 2 ie-book
Tanári segédletek:
Access 2 Teacher's Book
Access 2 Teacher's Resource Pack & Tests
Access 2 Class Audio CDs
Access 2 Interactive Whiteboard Software

Tom Hutchinson : Project 1 Third Edition Student's Book; Oxford University Press, 2010
Project 3rd Edition 1 Workbook + Multi ROM
Project 1 Third Edition Teacher's Book
Project 1 Third Edition Class Audio CDs (2)
Project 1 Third Edition Culture DVD 1
Tanári segédletek:
Project 1 Third Edition iTools
Project 1 Third Edition Workbook Pack
Project Third Edition 1-5 Teacher's Resource CD-ROM

Tom Hutchinson : Project 2 Third Edition Student's Book; Oxford University Press, 2010
Project 3rd Edition 2 Workbook + Multi ROM
Project 2 Third Edition Teacher's Book
Project 2 Third Edition Class Audio CDs (2)
Project 2 Third Edition Culture DVD 2
Tanári segédletek:
Project 2 Third Edition iTools
Project 2 Third Edition Workbook Pack
Project Third Edition 1-5 Teacher's Resource CD-ROM

Tom Hutchinson : Project 3 Third Edition Student's Book; Oxford University Press, 2010
Project 3rd Edition 3 Workbook + Multi ROM
Project 3 Third Edition Teacher's Book
Project 3 Third Edition Class Audio CDs (2)
Project 3 Third Edition Culture DVD 3
Tanári segédletek:
Project 3 Third Edition iTools
Project 3 Third Edition Workbook Pack
Project Third Edition 1-5 Teacher's Resource CD-ROM

Tom Hutchinson : Project 4 Third Edition Student's Book; Oxford University Press, 2010
Project 3rd Edition 4 Workbook + Multi ROM
Project 4 Third Edition Teacher's Book
Project 4 Third Edition Class Audio CDs (2)
Project 4 Third Edition Culture DVD 4
Tanári segédletek:
Project 4 Third Edition iTools
Project 4 Third Edition Workbook Pack
Project Third Edition 1-5Teacher's Resource CD-ROM

NÉMET IDEGEN NYELV

Helyi tanterv javaslat

4 – 8. évfolyam

Általános tantervű osztályok

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Tananyag	KER - szint
4.	2	72	Komm mit! 1	–
5.	3	108	Komm mit! 1-	A1.1
6.	3	108	Komm mit 2	A1.2
7.	3	108	Komm mit! 2	A2.1
8.	3	108	Kommst du mit? 1	A2.2

1. A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az idegennyelv-oktatás csoportbontásban zajlik. Az egyik csoportot azok a tanulók alkotják, akik a német nyelvet tanulják, a másik csoportba az angol nyelvet tanuló diákok járnak.

Tananyag-ajánlás:

A helyi tantervhez javasolt tananyag a Ziel Kiadó P. Forgács Edit Komm mit 1-2, Kommst du mit 1. című nyelvkönyvcsaládja (évfolyamonként tankönyv és munkafüzet).

A kiválasztás szempontjai:

témakörei (fő- és altémakörök) és azok kapcsolódási pontjai; készségenkénti fejlesztési céljai és feladatai, tartalma és szövegfajtái; kommunikációs eszközei; megegyeznek az érvényben lévő NAT és a kerettantervek előírásaival;

témakörei és feladattípusai korosztály – relevánsak;

megfelel a kommunikatív nyelvtanítás elvárásainak;

egyenletesen és fokozatosan fejleszti az idegen nyelvi kulcskompetencia komponenseit;

az integrált készségfejlesztés során a kiadványokban megjelenik a kultúra és civilizáció, mint ötödik készség,

alkalmas az idegen nyelvi kompetencia mellett a többi kulcskompetencia fejlesztésére is;

nem tartalmaz negatív attitűdre buzdító, valamint erőszakra serkentő témákat, feladatokat.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. és 2. sz. mellékletében az általános iskola 1 – 4. és 5 – 8. évfolyamára kiadott idegen nyelv tantárgyi kerettanterv és annak függeléke alapján készült a helyi tanterv.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakember: Laki Zita

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:

felső munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

Témakör	Órakeret évfolyamonként				
	4.	5.	6.	7.	8.
Én és a családom	12	5	6	4	3
Otthon	11	3	10		
Étkezés	5	9	10	14	2
Egészséges életmód			5	6	
Sport	0		3	11	4
Idő, időjárás	2	12	14		3
Öltözködés	2	5			10
Iskola, barátok	10	6	10	6	12
Szabadidő, szórakozás	10	5	10	9	10
Természet, állatok	3	4			7
Környezetünk védelme			5	13	10
Ünnepek és hagyományok / szokások	6	3	5	2	4
Város, bevásárlás		4	13	4	7
Utazás, pihenés		3	10		10
Fantázia és valóság	2	3	2		4
Zene, művészetek			0	5	
Felfedezések Tudomány, technika				16	
Múltunk és jövőnk		0		4	3
Média, kommunikáció				4	8
Földünk és a világűr					3
Szabadon felhasználható	7 + 2	10 +36	5	10	10 (ebből 2 beépítve a téma- körökbe)
Összesen:	72	108	108	108	108

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek. A gyakorló, összefoglaló és számonkérő órák számát a témakörökhöz tartozó órakeretek tartalmazzák.

3. Tantárgyi bevezető

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös Európai Referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban – ezért a nyelvtanulásban is –, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük, és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forgatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szönek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák azt. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és nagyban elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással, az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Évfolyamonként bibliai idézeteket, keresztyén énekeket, imádságokat tanítunk, bibliai történeteket dolgozunk fel a gyerekekkel német nyelven. Törekszünk arra, hogy az egyes témaköröket a Biblia értékrendjének közvetítésével dolgozzuk fel. A tankönyvek, kiegészítő segédanyagok tartalmi anyagából kihagyjuk, átdolgozzuk, értelmezzük a református identitásunktól távol álló, azt gyengítő tananyagrészeket, hiszen idegennyelv-órákon is feladatunk és felelősségünk a református értékek közvetítése a tananyagtartalomban.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

A NAT bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A NAT által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők:

	4. évfolyam, minimumszint	8. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
--	------------------------------	------------------------------	-------------------------------

Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2	B1
Második idegen nyelv	–	–	A2

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. Ez alól csupán az általános iskola negyedik évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit; ezek: a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy az anyanyelv használata tudatosabbá váljon.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő fejlesztési egységek (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek

fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett. A 4-8. évfolyamokra vonatkozó ajánlott témakörök egyes elemei újra és újra megjelennek, lehetőséget adva arra, hogy a korábban megszerzett ismeretek újabb nézőpontból kerüljenek feldolgozásra, így bővüljenek, mélyüljenek. A kerettanterv az általános iskolában minden fejlesztési szakaszban új témaköröket is javasol a tanulók életkorához, szükségleteihez alkalmazkodva.

Az általános iskola 5–8. évfolyamán az idegennyelv-tanítás szervesen épül az alsó tagozaton elért eredményekre. Az elsődleges cél a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának továbbfejlesztése, érdeklődésük fenntartása a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés ebben a nyelvtanulási szakaszban is segítik a tanulókat, hogy megmaradjon ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben a más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A táblázatok Fejlesztési célok rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A fejlesztés tartalma elnevezésű rész olyan tevékenységeket ismertet, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

A kerettanterv a 4. évfolyam, majd később a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg a fejlesztés várható eredményét, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez (kivéve a 4. évfolyamot, amelynek kimenete KER-szintben nem határozható meg). A tanulók a 4. évfolyamon minimálisan heti 2, az 5–8. évfolyamon minimálisan heti 3 órában tanulják az idegen nyelvet. A fejlesztés várható eredménye a 6. évfolyam végén a KER szerinti A1 szint, a 8. évfolyam végén az A2 szint. A középfokú oktatás erre a kimeneti szintre épít.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

4. évfolyam

A negyedik évfolyamon az idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása. További fontos célkitűzése, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés segítenek a tanulóknak abban, hogy megmaradjon és erősödjön ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvvelsajátítás folyamataira épül. A tanulók életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjüknek megfelelő, érdekes, értelmes és kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. A célnyelven elhangzó információk megértéséhez támaszkodnak a világról szerzett ismereteikre és tapasztalataikra, amelyek egyrészt segítik a nyelvtanulást, másrészt annak tartalmai révén tovább mélyülnek és bővülnek. Az anyanyelv elsajátításához hasonlóan az idegen nyelv elsajátítása is minden esetben kontextusba ágyazva,

konkrét beszédhelyzetek során történik, amelyekben a verbális és a nonverbális elemek természetes egységet alkotnak. Utóbbiak a nyelvtanulás kezdetén különösen fontosak, hiszen a megfelelő nyelvi eszközök hiányában segítik a beszédhelyzet értelmezését, illetve a beszédszándék megvalósítását. A nyelvtanulás kezdő szakaszában a tanulók tanórai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár következetes célnyelv használatával párhuzamosan. A református hit- és erkölcstan órán tanult bibliai történetek, igék, a magyarul is ismert keresztyén énekek idegen nyelven való megtanulása tartalmi kapcsolatot jelent a gyermekek számára, amit azonnal le tudnak fordítani, megértenek. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.

Az idegen nyelvvel való korai ismerkedés középpontjában, ebben a szakaszban, a hallott szöveg értése és a szóbeli interakció együttes fejlesztése áll. A készségfejlesztés során a tanulók megismerkednek az alapvető nyelvtanulási stratégiákkal, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a későbbiekben önálló nyelvtanulóvá váljanak.

Az idegen nyelv tanítása a tantárgy jellegéből adódóan kiválóan alkalmas arra, hogy hozzájáruljon a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési célok eléréséhez és a kulcskompetenciák fejlesztéséhez. Utóbbiak közül kiemelten fontos az idegen nyelvi kommunikációnak az anyanyelvi kommunikációhoz, a szociális kompetenciához, az esztétikai-művészeti tudatossághoz és kifejezőképességhez, illetve a hatékony tanuláshoz való kapcsolódása. Az anyanyelven elsajátított ismeretek, készségek és stratégiák támogatják az idegen nyelv tanulását, míg a nyelvtanulás eredményei pozitívan hathatnak az anyanyelvi tudatosság alakulására. A szociális kompetencia területén a kultúrák közötti hasonlóságok és különbségek felfedezése segíti a tanulókat abban, hogy nyitottá váljanak saját kultúrájuk és a célnyelv kultúrája iránt. Az idegennyelv-oktatás során alkalmazott, a tanulók együttműködését ösztönző munkaformák és tevékenységek hozzájárulnak a tanulók szociális érzékenységének fejlesztéséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén az idegennyelv-tanításban építeni lehet arra, hogy a tanulók életkori sajátosságaikból adódóan szeretnek játszani, rajzolni, festeni, énekelni, táncolni, és örömmel vesznek részt változatos művészeti tevékenységekben. A művészeti ágakkal való aktív kapcsolat gazdagítja a tanulók érzelmi világát. A hatékony tanulást az idegen nyelvvel való foglalkozás által ösztönzi, hogy a tanulók elsajátítanak néhány alapvető nyelvtanulási stratégiát, és megteszik az első lépéseket idegen nyelvi teljesítményük értékelése útján. Ezekhez járul még református értékrendünk közvetítése, ami a nyelvkönyvek egyes témáinál kritikaként is megfogalmazódhat.

Az idegen nyelv tanulása keretében feldolgozott témakörök könnyen összehangolhatók a NAT-ban szereplő alsó tagozatos tantárgyak tartalmaival. A Témakörök táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol sikeresen megvalósítható a tantárgyakon átívelő - akár közös projektek keretében történő - tanulás.

A tanulási folyamat során a tanuló egész személyisége formálódik, így alapvető fontosságú, hogy a kisgyermekkori idegennyelv-tanítást áthassa a holisztikus pedagógiai szemlélet. Ennek a szemléletnek a gyakorlatba való átültetése nagy körültekintést igényel mind a tananyagok, taneszközök kiválasztásában és felhasználásában, mind a tevékenységek megtervezésében, valamint a tanórák megszervezésében és megvalósításában.

A megfelelően kialakított, változatos tevékenységformákra lehetőséget nyújtó tanulási környezet elősegíti az idegen nyelv sikeres elsajátítását. A gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag berendezés ösztönzi a tanulókat a nyelvi tevékenységekben való aktív részvételre. Az infokommunikációs eszközök bevonása már ebben az életkori szakaszban is érdekesebbé, motiválóbbá teheti a nyelvtanulást, a pedagógus számára pedig lehetőséget ad arra, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelő autentikus anyagok gazdag tárházából válogasson.

Javasolt tananyag:
Komm mit! 1., 1 – 10. lecke

Órakeret:
2 óra / hét
72 óra / tanév

Témakör	Órakeret
Én és a családom	12
Otthon	11
Étkezés	5
Idő, időjárás	2
Öltözködés	2
Sport	2
Iskola, barátok	10
Szabadidő	10
Természet, állatok	3
Ünnepek és hagyományok	6
Fantázia és valóság	2
Szabadon felhasználható: Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és / vagy Karácsony a gyülekezetemben és a református iskolában: Szókinés bővítése, helyi adventi és karácsonyi szokások, német nyelvű adventi és karácsonyi énekek, versek tanulása, kézművesség (képeslap, díszek) és / vagy Családok a Bibliában – Projektmunka csoportmunkában: szövegfeldolgozás, rejtvény, Ki vagyok? játék, énektanulás, bábkészítés, dramatizálás és / vagy Noé története (vagy egy szabadon választott bibliai történet) – Projektmunka csoportmunkában: szövegfeldolgozás, rejtvény, énektanulás, kézművesség (pl. síkbáb), dramatizálás	7
Összesen:	72

Témakörök a negyedik évfolyam számára	
Témakörök	Kapcsolódási pontok
Család Köszönés, megszólítás, bemutatkozás. Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családfa.	Református hit- és erkölcsstan: Családok a Bibliában. Református köszönés. Felekezetünk megnevezése németül. Környezetismeret: Együttélés a családban.
Otthon Otthonom, szűkebb környezetem. Lakóhelyem, tágabb környezetem.	Református hit- és erkölcsstan: Lakóházak Jézus korában. Környezetismeret: Lakóhelyi környezet. Matematika: Tájékozódás a térben, halmazok.

Étkezés Napi étkezések. Egészséges táplálkozás.	Református hit- és erkölcsstan: Az 5000 ember megvendégelése. Étkezés előtti és utáni imádságok. Környezetismeret: Az ember megismerése és egészsége: tápanyag, élelmiszer, étrend. Matematika: Halmazok, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
Idő, időjárás Évszakok és hónapok. A hét napjai és napszakok. Időjárás. Töszámnevek.	Református hit- és erkölcsstan: Noé története. Környezetismeret: Az idő mérése, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban. A napszakok, az évszakok váltakozása. Matematika: Számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
Öltözködés Évszakok és ruhadarabok.	Református hit- és erkölcsstan: Öltözékek Jézus korában. Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: Egészséges életmód - öltözködés. Matematika: Halmazok.
Sport Testrészek és mozgás.	Református hit- és erkölcsstan: Az ember teremtése. Környezetismeret: Testrészek, egészségvédelem. Testnevelés és sport: Mozdós játékok.
Iskola, barátok Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim. Osztálytársaim, barátaim.	Református hit- és erkölcsstan: Jézus is volt gyermek. A gyermek Jézus az „iskolában”. Környezetismeret: Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek. Matematika: Tájékozódás a térben, halmazok.
Szabadidő Szabadidős tevékenységek. Kedvenc időtöltésem.	Református hit- és erkölcsstan: A teremtéstörténet hetedik napja. Ének-zene: Zenehallgatás. Vizuális kultúra: Kreatív alkotások.
Természet, állatok Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül.	Református hit- és erkölcsstan: Állatok a Bibliában. Teremtéstörténet. Környezetismeret: Élőlények csoportosítása élőhely, táplálkozási mód, egyéb tulajdonságok szerint; változatos élővilág. Matematika: Halmazok, adatgyűjtés, adatok lejegyzése.
Ünnepek és hagyományok Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a célnyelvi kultúrában.	Református hit- és erkölcsstan: Református ünnepeink (karácsony, húsvét, pünkösd). Környezetismeret: Ünnepek, hagyományok.
Fantázia és valóság Kedvenc meséim. Képzetelem világa.	Református hit- és erkölcsstan: Kedvenc bibliai személyeink, történeteink. Dráma és tánc: Dramatikus játékok. Vizuális kultúra: K világa.

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló követi a nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi órávezetést. A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott, rövid és egyszerű tanári utasításokat. Megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdéseket és kijelentéseket. Felismeri rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni.
A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi órávezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték). Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok). Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével. Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a szövegértés során. A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, gyermekeknek szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanuló társakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló aktívan és örömmel vesz részt az interakciót igénylő tevékenységekben. Beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel fejezi ki, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatva. Tud a számára ismert témákról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a hozzá intézett kérdésekre egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni.

	A tanuló minta alapján rövid párbeszédet folytat társaival a tanult témákról. Részt vesz rövid, egyszerű szövegek közös előadásában. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondattal. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése. Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszédet, néhány mondatos leírások.	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló elmond rövid, egyszerű szövegeket. Társaival közösen előad egyszerű szöveget, párbeszédet, tanári segítséggel. Száma ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyakról, élőlényekről, eseményekről beszél röviden, összefüggően, nonverbális elemekkel támogatva. A tanuló bemutatja munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Tanult cselekvéssor (pl. egyszerű tornagyakorlat, öltözködés) elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérve. Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után. Saját vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy egyszerű nyelvi eszközöket, fordulatokat tartalmazó, rövid bemutatása (pl. mesekönyv készítése, kiállítása és szóbeli bemutatása).	

Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).
--

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelven, illetve a tanult idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket. Képes ismert szavak néma olvasására és megértésére, valamint tanári minta után a szavak helyes felolvasására. Képes rövid szöveg közös megismerése és feldolgozása után az önálló olvasására. Bekapcsolódik olvasást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe. Követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát. Felfedezi az ismert szavakat és kifejezéseket idegen forrásban. Megtapasztalja az önálló célnyelvi olvasás élményét.
A fejlesztés tartalma	
Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. tantermi tárgyak felcímkézése, szavak és képek párosítása, dominó játék, szókétyákból mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. papírtávcső vagy gyümölcssaláta készítése). Egyszerű szövegek értő olvasása (pl. mesék, történetek, képregények, párbeszéd). Tanárral közös meseolvasás, bekapcsolódás a történet elolvasásába az ismert szavak használatával. Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicsérő kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások). Ismert dalok szövegének követése, olvasása a képernyőn vagy a kivetítőn (pl. karaoke). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Szó- és mondatkártyák, feliratos poszterek és képek, társasjátékok, egyszerű képregények, képeskönyvek, mesék, gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, feliratok, brosrák, ismertető, táblák, célnyelvi szövegeket tartalmazó csomagolóeszközök, videofelvételek, animációs filmek, dalok, mondókák animált változata.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység	A tanuló észreveszi az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írás közötti különbségeket.

nevelési- fejlesztési céljai	A tanuló ismeri az adott nyelv ábécéjét. Különböző nyelvi tevékenységek során lemásol, illetve leír rövid szavakat, mondatokat. Bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe.
A fejlesztés tartalma	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés).	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szöveg buborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése, üzenőfal létrehozása).	
Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl. mesekönyv, kiskönyv összeállítása, rímek, egyszerű versikék írása, képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel).	
Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása.	
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások	
Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.	

Kommunikációs eszközök

Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen / Tag! Auf Wiedersehen! Tschüs!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutatkozás	Ich heiße Martin.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir?
Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten.
Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.
Egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Das stimmt aber nicht!
Tetszés, nemtetszés	Das finde ich gut / blöd/ toll!
Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder.... Meine Mutter ist schön.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12.
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Meghívás és arra reagálás	Kommst du? Ja. Nein, leider nicht..

Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés	Wie bitte?
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte.

Fogalomkörök (nyelvi eszköztár)

Cselekvés, történés, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön.
		trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab.
	jövőidejűség	Futur (mit Präsens)	Ich bleibe morgen zu Hause.
Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
Térbeli viszonyok	helymeghatározás	in, aus	Im Zimmer... Ich komme aus Deutschland.
Időbeli viszonyok	időpont	in, am, wann?	im Winter, am Freitag
Mennyiségi viszonyok	számok		eins, zwei
Minőségi viszonyok		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.
Esetviszonyok	névszók a mondatban	Nominativ, Akkusativ	Er zeichnet Bilder.
Szövegösszetartó eszközök	kötőszók névmások		und/oder das ich, mein

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	KER szintben nem megadható. A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét. Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival. Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában. Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot. Emlékezetből elmondja az étkezés előtti és utáni imádságot. Társaival elénekel egy – két keresztyén gyermekdalt.
--	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai
A helyi tanterv végén (56. oldal) olvasható.

5. évfolyam

Az ötödik évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább egy év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Hozzászoktak a célnyelvi óravezetéshez, megértik az órai tevékenységekre vonatkozó rövid, egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli

helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő idegennyelv-ismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott célnyelvi szövegeket, megtették az első lépéseket az idegen nyelvi interakció és az összefüggő beszéd területén. Elkezdték az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és egyszerű formában használják az önkifejezés eszközeként is. A korosztály igényei és szükségletei szerint alakított idegennyelv-oktatás keretében megtapasztalták a játékos nyelvtanulás örömet. A feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján. A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók az ötödik évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1.1 szintet.

Javasolt tananyag:

Komm mit 1, 11 – 22. lecke

Óraszám:

3 óra / hét

108 óra / tanév

Témakörök az ötödik évfolyam számára	
Témakör	Órakeret
Család	3
Otthon	3
Étkezés, egészséges életmód	5
Idő, időjárás	10
Öltözködés	5
Sport, Egészséges életmód	2
Iskola, barátok	3
Szabadidő, szórakozás	3
Természet, állatok	4
Ünnepek és szokások	3
Város, bevásárlás	4
Utazás, pihenés	3
Fantázia és valóság	6
	8
Szabadon felhasználható: Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően. és/vagy Gyermekek a Bibliában – Projektmunka egyéni, pár- vagy csoportmunkában és / vagy Református iskolába járok – A református iskolai élet sajátosságai (napirend, szokások, diákközösség, programok...) – Projektmunka csoport- vagy pármunkában	10
Összesen:	108

Témakörök az ötödik évfolyam számára

Témakörök	Kapcsolódási pontok
Család Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend.	Református hit- és erkölcsstan: Reggeli és esti imádságok. Családok a Bibliában. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Család és lakóhely. Erkölcsstan: Társas kapcsolatok, szokások. Technika, életvitel és gyakorlat: Időbeosztás, napirend.
Otthon Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Kedvenc játékaim. Lakóhelyem, tágabb környezetem.	Református hit- és erkölcsstan: Életkörülmények Jézus korában. Isten nekünk is otthont adott. Természetismeret: Lakóhelyi környezet. Matematika: Tájékozódás a térben, halmazok. Hon- és népismeret: Az én városom, falum.
Étkezés Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés.	Református hit- és erkölcsstan: Étkezés előtti és utáni imádságok. Ételek Jézus korában. Természetismeret: Az ember megismerése és egészsége: étrend. Matematika: Halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
Idő, időjárás Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.	Református hit- és erkölcsstan: A tíz csapás. Természetismeret: Az időjárás tényezői, ciklusok a természetben. Matematika: Számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
Öltözködés Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat.	Református hit- és erkölcsstan: Öltözékek Jézus korában. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Öltözködés, divat. Matematika: halmazok.
Sport Testrészek és mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom. Sportversenyek.	Természetismeret: Az ember megismerése és egészsége: testrészek. Testnevelés és sport: Mozdalmas játékok, sportversenyek, szabályok.
Iskola, barátok Iskolám. Tantárgyaim, tanárain. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink.	Református hit- és erkölcsstan: A 12 tanítvány. Erkölcsstan: társas kapcsolatok: Barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.
Szabadidő, szórakozás Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Közös időtöltés barátokkal.	Református hit- és erkölcsstan: A teremtéstörténet hetedik napja. Közösség a gyülekezetben. Felekezetem megnevezése németül. Testnevelés és sport: Sportok. Ének–zene: Zenehallgatás. Dráma és tánc: Színház, előadások. Vizuális kultúra: Múzeumok, kiállítások.

Természet, állatok Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Állati rekordok. Kontinensek, tájegységek. Európa.	Református hit- és erkölcsstan: Állatok a Bibliában. Teremtéstörténet. Természetismeret: Élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemzői, szoba- vagy kerti növények gondozása, érdekes növények; a Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága. Matematika: Halmazok.
Ünnepek és szokások Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	Református hit- és erkölcsstan: Református ünnepeink (karácsony, húsvét, pünkösd). Technika, életvitel és gyakorlat; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Hétköznapiak, ünnepek.
Város, bevásárlás Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Vásárlás. Az én városom / falum.	Református hit- és erkölcsstan: A gyermek Jézus az utcán. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Falvak és városok, közlekedés. Matematika: Irányok, térbeli alakzatok. Technika, életvitel és gyakorlat: Közlekedés, vásárlás. Hon- és népismeret: Az én városom, falum.
Utazás, pihenés Vakáció, nyaralás. Osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Görögország.	Református hit- és erkölcsstan: Közlekedés Jézus korában. Technika, életvitel és gyakorlat: Közlekedés. Hon- és népismeret: Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.
Fantázia és valóság Képzetelem világa.	Református hit- és erkölcsstan: Legkedvesebb bibliai történeteink. Dráma és tánc: Dramatikus játékok. Vizuális kultúra: Képzetelem világa, műalkotások.
Zene, művészetek Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim, múzeumlátogatás.	Református hit- és erkölcsstan: Dávid zsoltárai. Hálaadó énekek a Bibliában. Ének-zene: Zenehallgatás. Dráma és tánc: Színház, előadások. Rajz és vizuális kultúra: Múzeumok, kiállítások.
Környezetünk védelme Veszélyeztetett állat- és növényvilág.	Református hit- és erkölcsstan: A teremtett világ védelme. Természetismeret: Környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. Matematika: Diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
Egészséges életmód A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás.	Református hit- és erkölcsstan: Testünk a Szentlélek temploma. Természetismeret: Az ember megismerése és egészsége: étrend. Technika, életvitel és gyakorlat: Egészséges életmód.

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
--------------------	-----------------------

Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés követése; az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó, kevesebb nonverbális elemmel támogatott és bővülő szókinccsel megfogalmazott, de továbbra is rövid, egyszerű tanári utasítások megértés.
A fejlesztés tartalma	
A kissé komplexebb formában elhangzó és kevesebb nonverbális elemmel támogatott célnyelvi óravezetés növekvő biztonsággal történő követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat). Rövid, egyszerű tanári utasítások alaposabb és biztosabb megértése (pl. játékos feladatok; manuális tevékenységek; mozgásos, játékos tevékenységek). A tanulóhoz közel álló, ismert témákról szóló rövid kérdések és néhány rövid mondatból álló szövegek megértése. Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, következtetések levonása a témára, lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédszándék kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel és nonverbális elemekkel támogatva; egyszerű kérdések feltevése ismert témákról, illetve válaszadás egyszerű nyelvi eszközökkel a hozzá intézett kérdésekre; rövid beszélgetés folytatása ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal.
A fejlesztés tartalma	
A mondanivaló nonverbális elemekkel (pl. testbeszéddel, hanglejtéssel, vizuális eszközökkel) támogatott kifejezése bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel. Rövid válaszokkal, cselekvéssel való reagálás ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra. Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva. Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások	

Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, egyszerű szövegek elmondása, illetve párbeszéd előadása társaival közösen, tanári segítséggel; egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott, összefüggő leírás adása saját magáról és a környezetében előforduló tárgyokról, élőlényekről, eseményekről.
A fejlesztés tartalma	
Gyermekirodalmi mű (pl. vers, dal, mese), történet, cselekvéssor közös vagy önálló előadása társak, másik osztály, szülők vagy tanárok részére. Felkészülést követően nonverbális elemekkel támogatott egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal. Minta alapján, tanári segítséggel összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthoz, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Résztétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megértést segítő elemekre támaszkodva felismeri és megérti az egyszerű szövegekben az ismert nevek, szavak és mondatok felismerése és megértése; a különböző műfajú, egyszerű, autentikus szövegek lényegének megértése.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, hétköznapi szövegekben ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok felismerése. Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése (pl. leírás alapján illusztráció készítése, képek sorba rendezése, szövegrészlettel való párosítása). Egyszerű, különböző műfajú szövegek olvasása, lényegük megértése, a szövegek feladatokon keresztül történő feldolgozása. Különböző műfajú szövegek (pl. versek, mesék, történetek, fabulák, viccek) közös olvasása. Egyszerű, informatív szövegből (pl. brosúrából, menetrendből, utcai táblákról, feliratokról) tárgyyszerű információ szerzése. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; Megadott mintát követve különböző műfajú és életkorának megfelelő témájú rövid szövegek alkotása; írásbeli válaszadás személyes adatokra vonatkozó egyszerű kérdésekre.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek másolása, illetve hallás utáni leírása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával (pl. napirend bemutatása, emberek, állatok, tárgyak jellemzése, képfeliratok készítése). Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása (pl. hagyományos vagy elektronikus képeslap, üdvözlőlap, meghívó, üzenet, SMS, e-mail). Egyszerű, autentikus kérdőívek, adatlapok kitöltése.	
A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Kommunikációs eszközök A1

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő kommunikációs aláhúzással emeljük ki.

Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen / Tag! Auf Wiedersehen! Tschüs!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutatkozás	Ich heiße Martin.
Megszólítás	Entschuldigung, ich gehe jetzt.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir?
Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten.
Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	Da hast du (nicht) Recht!
Egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Das stimmt aber nicht!
Tetszés, nemtetszés	Das finde ich gut / blöd/ toll!
Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder.... Meine Mutter ist schön.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12.

Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht, Ich bin nicht dumm!
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Kérés	Ein Buch, bitte!
javaslat és arra reagálás	Möchtest du einen Tee? Ja, gerne!
Meghívás és arra reagálás	Kommst du? Ja. Nein, leider nicht..
Kínálás és arra reagálás	Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.
Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés	Wie bitte?
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte.

Fogalomkörök (nyelvi eszköztár) A1

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő fogalomköröket aláhúzással emeljük ki.

Cselekvés, történet, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab. Er liest das Buch.
	múltidejűség	Präteritum (csak: haben, sein)	Er hatte ein Fahrrad. Ich war schon in England.
	jövőidejűség	Futur (mit Präsens)	Ich bleibe morgen zu Hause.
Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
Térbeli viszonyok	helymeghatározás	in	Im Zimmer...
	irányok, helymeghatározás		hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten... Mein Schreibtisch steht links.
Időbeli viszonyok	időpont	in, um, am, wann?	im Winter, um 8 Uhr, am Freitag
Mennyiségi viszonyok	számok		eins, zwei
	határozott mennyiség		eine Portion Pommes
Minőségi viszonyok		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.
Modalitás		möchte	Ich möchte ein Eis.

	felszólítás		Komm morgen wieder! Spielt Tennis!
Esetviszonyok	névszók a mondatban	Nominativ, Akkusativ	Er zeichnet Bilder. Grete fragt uns, nicht ihn.
Szövegösszetartó eszközök	kötőszók névmások		und / oder / aber / denn das ich, mich, mein man

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A1.1 szintű nyelvtudás: A tanuló megérti a nonverbális jelekkel kísért célnyelvi óravezetést, az ismert témákhoz kapcsolódó kérdéseket, rövid megnyilatkozásokat, szövegeket. Egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikál. Közös feldolgozás után megérti az egyszerű olvasott szövegek lényegét, tartalmát. Ismert témáról mintát követve rövid, egyszerű mondatokat ír. Emlékezetből elmondja a reggeli és az esti imádságot. Társaival elénekel egy – két keresztyén ifjúsági éneket.
--	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai
A helyi tanterv végén olvasható.

6. évfolyam

A hatodik évfolyamon folytatódó nyelvvoktatás legfontosabb célja az, hogy a tanulók változatlanul kedvet érezzenek a nyelvtanulás iránt, és örömeiket leljék a nyelvvel való foglalkozásban, valamint hogy ébren maradjon kíváncsiságuk az idegen nyelvet beszélő emberek és kultúrájuk iránt, nyitottak maradjanak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására. A nyelvelsajátítás területén a korábbiakhoz hasonlóan fontos cél a beszédértés és a beszédképesség fejlesztése, de ebben az életkorban fokozatosan felzárkózik melléjük az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. Az idegen nyelv elsajátítása továbbra is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.

A motiváció fenntartása érdekében fontos, hogy a tanulók a fejlettségi szintjüknek megfelelő, változatos, érdekes és értelmes, kihívást jelentő tevékenységek során sajátítsák el az idegen nyelvet. A témakörök részben ugyanazok, mint az előző fejlesztési szakaszban, de bővülnek és mélyülnek, azzal párhuzamosan, ahogy a tanulók érdeklődése alakul, igényeik, szükségleteik változnak. További témák is feldolgozásra kerülnek, amelyek összhangban állnak a NAT-ban szereplő más műveltségi területek, tantárgyak tartalmaival. A „Témakörök” táblázatban megjelölt kapcsolódási pontok segítenek megtalálni azokat a területeket, ahol megvalósítható a tantárgyakon átívelő – akár közös projektek keretében történő – tanulás. A hatodik osztályban jelentősen bővül a tanulók szókinccse. A nyelvtani szerkezeteket továbbra is kontextusba ágyazva sajátítják el, de fokozatosan felébred az érdeklődésük a célnyelv szabályrendszere és az anyanyelvükhöz hasonló, illetve attól eltérő nyelvi jelenségek iránt. Örömeiket lelik a szabályszerűségek felfedezésében, de a szabályok ismerete csak

csekély mértékben segíti nyelvi fejlődésüket. A helyes nyelvhasználat elsajátításában nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

Ebben a szakaszban is fontos célkitűzés, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban történjen a fejlesztési szakaszra vonatkozó nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai-művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. Fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony eszköze. A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a hatodik évfolyam végére elérjék a KER szerinti A1 szintet.

Javasolt tananyag:

Komm mit 2, 1-5 lecke

Óraszám:

3 óra / hét

108 óra / tanév

Témakör	Órakeret
Család	6
Otthon	10
Étkezés	3
Idő, időjárás. Öltözködés	3
Sport	10
Iskola, barátok	10
Szabadidő, szórakozás	10
Természet, állatok. Környezetünk védelme	15
Ünnepek és szokások	5
Város, bevásárlás	10
Utazás, pihenés	10
Fantázia és valóság	3
Zene, művészetek	3
Egészséges életmód	5
Szabadon felhasználható: Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy Bibliai eredetű közmondások, szólások: bibliai Igék keresése, párosításuk közmondásokhoz, értelmezésük, vizuális megjelenítés, memorizálás. és/vagy Családok a Bibliában – Projektmunka egyéni, pár-, vagy csoportmunkában: egy szabadon választott bibliai család és életmódjuk, életkörülményeik bemutatása, családfa, rejtvény, esetleg kézműveskedés, énektanulás, dramatikus játék	10 (ebből 5 beépítve a Természet, állatok. Környezetünk védelme témakörökbe)
Összesen:	108

Témakörök a hatodik évfolyam számára

Témakörök	Kapcsolódási pontok
Család Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Napirend.	Református hit- és erkölcsstan: Családok a Bibliában. Keresztelés, keresztszülők, keresztyermek. Az etióp kincstárnok. János 3:16 Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Család és lakóhely. Erkölcsstan: Társas kapcsolatok, szokások. Technika, életvitel és gyakorlat: Időbeosztás, napirend.
Otthon Otthonom, szűkebb környezetem Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Élet a parasztházban.	Református hit- és erkölcsstan: Életkörülmények Jézus korában. A gyülekezet lelki otthonunk – A 12 éves Jézus a templomban. Az első gyülekezet. Természetismeret: Lakóhelyi környezet. Matematika: Tájékozódás a térben, halmazok. Hon- és népismeret: Az én városom, falum.
Étkezés Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Sajtkészítés.	Református hit- és erkölcsstan: Étkezési szokások Jézus korában. Természetismeret: Az ember megismerése és egészsége: étrend. Matematika: Halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
Idő, időjárás Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás, időjárási jelenségek megfigyelése.	Református hit- és erkölcsstan: Sodoma pusztulása. Természetismeret: Az időjárás tényezői, ciklusok a természetben. Matematika: Számok írása, olvasása, állítások igazságának eldöntése, tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rögzítése.
Öltözködés Évszakok és ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat.	Református hit- és erkölcsstan: Öltözékek Jézus korában. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Öltözködés, divat. Matematika: Halmazok.
Sport Testrészek és mozgás. Sportok, sportfelszerelések. Kedvenc sportom. Sportversenyek.	Református hit- és erkölcsstan: Dávid és Góliát. Természetismeret: az ember megismerése és egészsége: testrészek. Testnevelés és sport: mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
Iskola, barátok Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim, tanárain. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	Református hit- és erkölcsstan: Dávid és Jonatán barátsága. Erkölcsstan: Társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, segítő kapcsolat.

Szabadidő, szórakozás Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet. Közös időtöltés barátokkal.	Református hit- és erkölcsstan: Baráti kör a gyülekezetben. Közös időtöltés, programok a gyülekezetben (pl. istentisztelet, ifjúsági óra, csendesnap, koncert, kirándulás, filmklub). Testnevelés és sport: Sportok. Ének–zene: Zenehallgatás. Dráma és tánc: Színház, előadások. Vizuális kultúra: Múzeumok, kiállítások.
Természet, állatok Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő és állatkerti állatok. Állatok a nagyvilágban. Kontinensek, tájegységek. Svájc.	Református hit- és erkölcsstan: Állatok a Bibliában. Természetismeret: Élőlények a ház körül, az állatok életmódjának főbb jellemzői, szoba- vagy kerti növények gondozása, érdekes növények. A Föld szépsége, egyedisége: a Kárpát-medence és hazánk nagytájai, növénytakarója és élővilága. Matematika: Halmazok.
Ünnepek és szokások Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	Református hit- és erkölcsstan: Hétköznapiak és ünnepek a Bibliában (Mózes könyve) – páska, advent, karácsony, nagyhét, húsvét, pünkösd, áldozócsütörtök. Technika, életvitel és gyakorlat: történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Hétköznapiak, ünnepek.
Város, bevásárlás Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek. Vásárlás. Az én városom/falum. Berlin, Hamburg, Salzburger Land.	Református hit- és erkölcsstan: Jeruzsálem. A jeruzsálemi templom. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Falvak és városok, közlekedés. Matematika: Irányok, térbeli alakzatok. Technika, életvitel és gyakorlat: Közlekedés, vásárlás. Hon- és népismeret: Az én városom, falum.
Utazás, pihenés Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök.	Református hit- és erkölcsstan: Jónás története. Technika, életvitel és gyakorlat: Közlekedés. Hon- és népismeret: Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.
Fantázia és valóság Kedvenc olvasmányaim, könyveim. A Grimm testvérek. A kalózkodás élete.	Református hit- és erkölcsstan: A Biblia keletkezése, felépítése. Dráma és tánc: Dramatikus játékok. Vizuális kultúra: Képzeletem világa, műalkotások.
Zene, művészetek Kedvenc zeném, együttesem.	Református hit- és erkölcsstan: Zene és zenészek (pl. Dávid) a Bibliában. Zsoltárok. Ének-zene: Zenehallgatás. Dráma és tánc: Színház, előadások. Rajz és vizuális kultúra: Múzeumok, kiállítások.
Környezetünk védelme Veszélyeztetett állatvilág.	Református hit- és erkölcsstan: A teremtett világ védelme Istentől kapott feladatunk. Természetismeret: Környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. Matematika: Diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.

Egészséges életmód A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás.	Református hit- és erkölcstan: Testünk a Szentlélek temploma. Természetismeret: Az ember megismerése és egészsége: étrend. Technika, életvitel és gyakorlat: Egészséges életmód.
--	--

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	Aktív részvétel az órai tevékenységekben, a célnyelvi óravezetés követése, az egyszerű tanári utasítások és kérdések, valamint a korábban feldolgozott szövegek megértése, begyakorolt rövid párbeszéd folytatása, minta alapján egyszerű szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy rövid mondatból álló kérdések, néhány rövid mondatból álló megnyilatkozások megértése.
A fejlesztés tartalma	
A megértés során egyre tudatosabb támaszkodás a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre. Tanári ösztönzésre a hallott szövegből kiszűrt információk egyre tudatosabb összekapcsolása a témával kapcsolatos egyéb ismeretekkel, és ezek alapján következtetések levonása a tartalomra vonatkozóan. Különböző beszélők egyre biztosabb megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat hangsúlyozva, megismételve beszélnek. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok, tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd.	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	Részvétel interakciót igénylő tevékenységekben, egyszerű nyelvi eszközök alkalmazásával.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid beszélgetés folytatása a társakkal a tanult témákról; rövid, egyszerű szövegek közös előadása; az ismert szöveg célnyelvi normákhoz közelítő kiejtése, helyes intonációval és megfelelő beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
Kommunikálás begyakorolt beszédfordulatokkal (pl. bemutatkozás, bemutatás, üdvözlés, köszönés, alapvető információ kérése és adása saját magáról, társairól, közvetlen környezetéről, különböző dolgok kérése és adása, tetszés, nemtetszés kifejezése). Meg nem értés esetén nonverbális elemekkel, pl. testbeszéddel támogatott ismétlés, magyarázat kérése. Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. beszélgetés kezdeményezése, figyelemfelhívás).	

Hallott, látott jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történések, időjárással kapcsolatos megfigyelésekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel. Aktív részvétel dalok, mondókák, versek, mesék, történetek előadásában, szóbeli nyelvi játékokban; nonverbális elemekkel támogatott történet elmondásába való bekapcsolódás az ismert szavak, kifejezések, beszédfordulatok szintjén. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, mondókák, versek, mesék, illusztrált történetek, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszédek, dramatizált jelenetek, néhány mondatos leírások, egyszerű felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén alapuló szövegek.
--

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Néhány összefüggő mondat elmondása önmagáról és a tanult témákról. A megismert versek, mondókák felidézése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Néhány egyszerű nyelvtani szerkezet és mondatfajta használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása kötőszavakkal; munkájának bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; ismert szöveg elmondása a célnyelvi normához közelítő kiejtéssel, intonációval és beszédtempóban.
A fejlesztés tartalma	
Egyénileg vagy csoportban létrehozott alkotás, tárgy rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése). Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag hallgatása és együttes elmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Dalok, versek, mesék, rövid történetek, cselekvéssorok, leírások (pl. tanulói munka bemutatása), rövid szerepek, interaktív feladatok.	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	Részvétel olvasást igénylő nyelvi tevékenységekben, ismert szavak, rövid szövegek elolvasása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű, autentikus szövegekből néhány alapvető információ kiszűrése; az olvasott szövegre vonatkozó egyszerű feladatok elvégzése; a készségek, képességek kreatív használata az olvasott szövegek értelmezéséhez; érdeklődés kialakítása a célnyelvi kultúra irodalmi, művészeti alkotásai iránt.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, egyszerű, írott instrukciók követése képek segítségével (pl. játék összerakása, útbaigazítás). Egyszerűsített nyelvezetű irodalmi alkotások olvasása (pl. versek, mesék, dalszövegek, novellák).	

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
Történetek, hirdetések, plakátok, egyszerű katalógusok, egyszerű üzenetek, útleírások, képeslapok, feliratok, nyomtatványok hagyományos és online formában.

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Részvétel írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekben, s ezek során rövid szavak, mondatok másolása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közösen feldolgozott olvasott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatok elvégzése; részvétel írásbeli nyelvi játékokban; a meglévő szókincs, tudás képes kreatív alkalmazása az őt érdeklő témájú, egyszerű szövegek írásához.
A fejlesztés tartalma	
Projektmunka készítése (pl. poszterek, hirdetések, faliújságok, tájékoztató táblák, ismertető). Az életkornak megfelelő irodalmi művek (pl. mesék, történetek) bizonyos elemeinek megváltoztatása, átírása. Különböző típusú szövegek kreatív írása (pl. napló, dalszöveg, listaversek, szabadversek). Egy-két mondatos üzenet, illetve bejegyzés írása internetes közösségi oldalon, blogban vagy fórumban. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Leírás, felirat, utasítás, képeslap, üdvözlőkártya, meghívó, üzenet, SMS, e-mail, levél, adatlap, bejegyzés, dalszöveg.	

Kommunikációs eszközök A1

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő kommunikációs eszközöket aláhúzással emeljük ki.

Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen / Tag! Auf Wiedersehen! Tschüs!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutatkozás	Ich heiße Martin.
Megszólítás	Entschuldigung, ich gehe jetzt.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir?
Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten.
Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	Da hast du (nicht) Recht!
Egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Das stimmt aber nicht!
Tetszés, nemtetszés	Das finde ich gut / blöd/ toll!
Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	

Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder.... Meine Mutter ist schön.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12.
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht, Ich bin nicht dumm!
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Kérés	Ein Buch, bitte!
javaslat és arra reagálás	Möchtest du einen Tee? Ja, gerne!
Meghívás és arra reagálás	Kommst du? Ja. Nein, leider nicht..
Kínálás és arra reagálás	Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.
Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés	Wie bitte?
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte.

Fogalomkörök (nyelvi eszköztár) A1

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő fogalomköröket aláhúzással emeljük ki.

Cselekvés, történet, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab. Er liest das Buch.
	múltidejűség	Präteritum (csak: haben, sein)	Er hatte ein Fahrrad. Ich war schon in England.
	jövőidejűség	Futur (mit Präsens)	Ich bleibe morgen zu Hause.
Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
Térbeli viszonyok	helymeghatározás	in	Im Zimmer...
	irányok, helymeghatározás		hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten... Mein Schreibtisch steht links.
Időbeli viszonyok	gyakoriság	Wie oft? selten, manchmal, oft, immer, nie	Ich spiele oft mit Peter.
	időpont	in, um, am, wann?	im Winter, um 8 Uhr, am Freitag
Mennyiségi viszonyok	számok		eins, zwei
	határozott mennyiség		eine Portion Pommes
	határozatlan mennyiség	alles, viel, wenig, nichts	Ich lerne viel, und ich habe wenig Zeit.
Minőségi viszonyok			
		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.

Modalitás		möchte	Ich möchte ein Eis.
	felszólítás		Komm morgen wieder! Spielt Tennis!
Esetviszonyok	névszók a mondatban	Nominativ, Akkusativ	Er zeichnet Bilder. Grete fragt uns, nicht ihn.
Szövegösszetartó eszközök	kötőszók névmások		und / oder / aber / denn das ich, mich, mein dieser man

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A1 szintű nyelvtudás: A tanuló megérti a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést, az ismert témákhoz kapcsolódó kérdéseket, rövid megnyilatkozásokat, szövegeket. Egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikál. Felkészülés után elmond rövid szövegeket. Közös feldolgozás után megérti az egyszerű olvasott szövegek lényegét, tartalmát. Ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat ír, mintát követve önálló írott szövegeket alkot. Emlékezetből elmond legalább két bibliai eredetű közmondást, szólást a hozzá tartozó bibliai Igével, valamint a János 3:16-ot. Társaival elénekel egy – két keresztyén ifjúsági dalt.
--	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai
A helyi tanterv végén olvasható.

7. évfolyam

A hetedik évfolyamon idegen nyelvet tanuló diákok A1 szintű nyelvtudással lépnek be a további nyelvtanulási folyamatba. Ez a Közös európai referenciakeret (KER) megfogalmazásában azt jelenti, hogy „alapszintű” és ezen belül „minimumszintű” nyelvismerettel rendelkeznek. Az előző fejlesztési szakaszokban, elsősorban osztálytermi keretek között, már számos olyan helyzetben kipróbálták magukat, amelyekben bizonyos feladatok megoldásához elengedhetetlenül szükségük volt a nyelvismeretre. Tisztában vannak azzal, hogy személyes boldogulásuk egyik fontos feltétele a használható nyelvtudás. Megismerkedtek különféle hallott és olvasott célnyelvi szövegekkel, fejlődött a beszédképességük, és megtanulták, hogyan tudják az írást az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani és egyszerű formában az önkifejezés eszközeként használni. A feldolgozott tartalmak révén bepillantottak egy idegen kultúrába, és lehetőségük nyílt azt összevetni a magyarral. A nyelvtanulás során kapott pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján. A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a hetedik évfolyam végére elérjék a KER szerinti A2.1 szintet.

Javasolt tananyag:
Komm mit 2, 6–10. lecke

Óraszám:
3 óra / hét
108 óra / tanév

Témakörök	Órakeret
Család. Otthon	4
Étkezés	14
Sport	11
Iskola, barátok	6
Szabadidő, szórakozás	9
Ünnepek és szokások	2
Város, bevásárlás	4
Zene, művészetek	5
Környezetünk védelme	13
Egészséges életmód	6
Felfedezések. Tudomány, technika	16
Múltunk és jövőnk	4
Média, kommunikáció	4
Szabadon felhasználható: Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően. és/vagy Tízparancsolat és/vagy	10

A Die Stunde des Siegers (Tűzszekerek) című film megtekintése. és/vagy Javaslatok projektmunkák készítésére egyéni, pár-, vagy csoportmunkában: Anyák / Apák a Bibliában Nők a Bibliában Ruth története Magyar reformátorok a környezetünkben	
Összesen:	108

A gyakorló, összefoglaló és számonkérő órák számát a témakörökhöz tartozó órakeretek tartalmazzák.

Témakörök a hetedik évfolyam számára	
Témakörök	Kapcsolódási pontok
Család Én és a családom. Családtagok bemutatása. Családi események, közös programok. Családi ünnepek.	Református hit- és erkölcsstan: Ruth története. Társas kapcsolatok. „Nem jó az embernek egyedül...” Erkölcsstan: Társas kapcsolatok: család, otthon. Az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor. Hon- és népismeret: Családunk története. Technika, életvitel és gyakorlat: Családi munkamegosztás.
Otthon Otthonom, szűkebb környezetem. Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok.	Református hit- és erkölcsstan: Lelki otthonunk a templom, a gyülekezet. A református templom berendezése, jellemzői, külső és belső leírása. Matematika: Tájékozódás a térben. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Család és lakóhely. Hon- és népismeret: Az én városom, falum.
Étkezés Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaim. Egészséges táplálkozás. Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.	Református hit- és erkölcsstan: Étkezési előírások Mózes könyvében. Biológia-egészségtan: Táplálkozás. Kémia: egészséges táplálkozás: A zsírok és cukrok szerepe. Technika, életvitel és gyakorlat: Családi munkamegosztás. Matematika: Halmazok, diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
Idő, időjárás Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Napirend. Időjárás. Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek.	Református hit- és erkölcsstan: Isten rendet adott az életünknek – A negyedik parancsolat. Földrajz: Éghajlat és lakóhelyek. Időjárási, éghajlati elemek. Fizika: Természeti katasztrófák.

Öltözködés Ruhadarabok. Iskolai egyenruha. Kedvenc ruháim. Divat világa.	Református hit- és erkölcsstan: Ünnepi öltözet. A (református) lelkész öltözete régen és ma. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Öltözködés, divat. Erkölcsstan: Szokások, társadalmi szabályok.
Sport Kedvenc sportom. Sportok, sportfelszerelések. Sportversenyek, olimpia.	Református hit- és erkölcsstan: Református sportolók (pl. Kóczán Mór olimpiai bronzérmes gerelyhajító) Biológia-egészségtan: Az ember megismerése és egészsége. Testnevelés és sport: Mozgásos játékok, sportversenyek, szabályok.
Iskola, barátok Tantárgyaim. Nyelvtanulás. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	Református hit- és erkölcsstan: Tízparancsolat. Jézus szeretetre vonatkozó parancsolata. (Máté 22: 37 – 40) Erkölcsstan: Társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.
Szabadidő, szórakozás Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal.	Református hit- és erkölcsstan: „Mindennek rendelt ideje van...” Programok a gyülekezetemben és annak testvérgyülekezeteiben. Testnevelés és sport: Sportok. Ének–zene: Zenehallgatás. Dráma és tánc: Színház, előadások. Vizuális kultúra: Múzeumok, kiállítások. Informatika: Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
Természet, állatok Kedvenc állataim. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.	Református hit- és erkölcsstan: Teremtés. Állatok a Bibliában. Biológia-egészségtan: a természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. Földrajz: földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai; Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. Technika, életvitel és gyakorlat: hobbiállatok gondozása.
Ünnepek és szokások Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	Református hit- és erkölcsstan: Református ünnepeink itthon és a nagyvilágban. Az ünnepekhez kapcsolódó szokások és szimbólumok. A református istentisztelet liturgiája. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hétköznapiak, ünnepek. Hon- és népismeret: találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.

Város, bevásárlás Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik.	Református hit- és erkölcsstan: Református látnivalók, műemlékek megnevezése településemen. Matematika: tájékozódás a térben, térbeli alakzatok. Földrajz: országok, városok. Hon- és népismeret: az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, vásárlás.
Utazás, pihenés Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.	Református hit- és erkölcsstan: A pusztai vándorlás. Földrajz: Tájékozódás a földrajzi térben, Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. Biológia-egészségtan: Az erdők világa. Hon- és népismeret: Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.
Fantázia és valóság Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa. Utazás a jövőbe. Három kívánságom...	Református hit- és erkölcsstan: Mary Jones és a Bibliatársulat története. Dráma és tánc: Dramatikus játékok. Vizuális kultúra: Képzeletem világa.
Zene, művészetek Kedvenc zeném, együttesem. Film- és színházi élményeim. Kedvenc múzeumom. Kiállítások, rendezvények, koncertek. Zenei világnap.	Református hit- és erkölcsstan: Zene és ének a Bibliában. Mirjam, Áron, Dávid Mária, Simeon stb. éneke. Keresztyén zenekarok. Ének–zene: Zenehallgatás. Dráma és tánc: Színház, előadások. Vizuális kultúra: Múzeumok, kiállítások.
Környezetünk védelme Veszélyeztetett állat- és növényvilág. A víz védelme. Nevezetes napok: a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés.	Református hit- és erkölcsstan: A teremtet világ védelme. Jordán, Vörös – tenger, Galileai – tenger. Víz fakasztás a sziklából. Biológia-egészségtan: Környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. Fizika: Energiatermelési eljárások. Földrajz: Globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. Technika, életvitel és gyakorlat: Tudatos vásárlás, egészséges életmód.
Egészséges életmód A rendszeres testedzés. A helyes táplálkozás. Betegségek és megelőzésük.	Református hit- és erkölcsstan: Gyógyítások a Bibliában. Lelki egészség. A hit és az egészséges élet kapcsolata. A kősziklára épített ház Biológia-egészségtan: Betegségek megelőzése. Technika, életvitel és gyakorlat: Egészséges életmód.
Felfedezések Tudomány, technika Feltalálók és találmányok. A jövő technikai vívmányai.	Református hit- és erkölcsstan: A talentumok példázata Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Felfedezők és feltalálók. Biológia-egészségtan: Tudománytörténet. Hon- és népismeret: A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban.

Múltunk és jövőnk Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Pályaválasztás. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa. Földünk jövője.	Református hit- és erkölcsstan: Foglalkozások a Bibliában. Egyházunk, gyülekezetünk múltja és jelene: Luther Márton és Kálvin János, illetve valamely szabadon választott, meghatározó református személy élete. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Különböző korszakok, globális problémák. Hon- és népismeret: Az én világom. Találkozás a múlttal. Földrajz: Településtípusok. Környezettudatosság, környezetvédelem. Erkölcstan: A munka világa. Technika, életvitel és gyakorlat: Pályaorientáció: szakmák, foglalkozások.
Média, kommunikáció Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak. Infokommunikációs eszközök a mindennapokban. A média szerepe a hétköznapi életben. Műsorfajták.	Református hit- és erkölcsstan: Vallási műsorok a televízióban. Iskolaújság, gyülekezeti lap, egyéb sajtótermékek, honlapok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hírközlés. A média és a nyilvánosság szerepe. Biológia-egészségtan: kommunikáció az állatvilágban. Informatika: az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
Földünk és a világűr Földünk	Református hit- és erkölcsstan: A betlehemi csillag. A napkeleti bölcsek. Földrajz: égitestek. Fizika: a naprendszer objektumai, a világűr megismerésének eszközei. Matematika: tájékozódás a térben.

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasítások megértése; az ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdések és kijelentések megértése; a tanult témakörökben elhangzó szövegekben a tanult szavak, szó- és beszédfordulatok felismerése, és ezekből következtetés a szövegek témájára, tartalmára.
A fejlesztés tartalma	
Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi óravezetés folyamatos követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat) és a tanári utasítások megértése. Ismert témákhoz kapcsolódó rövid kérések és kijelentések megértése.	

Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének, néhány konkrét információnak a kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanuló társakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban kommunikáció ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; kérdésfeltevés kiszámítható, mindennapi helyzetekben.
A fejlesztés tartalma	
Tudatosan megválasztott nonverbális elemekkel támogatott mondanivaló kifejezése, egyre bővülő szókinccsel, begyakorolt beszédfordulatokkal, egyszerű nyelvi eszközökkel. Egyszerű, tényszerű információk megszerzése és továbbadása. Vélemény, gondolat, érzés kifejezése, illetve ezekre való rákérdezés egyszerű nyelvi eszközökkel. Ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések feltevése, kérések, felszólítások megfogalmazása, illetve az azokra történő válaszadás. Részvétel ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez kapcsolódó rövid párbeszédben, beszélgetésben. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Rövid párbeszéd, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén, véleménykülönbségen alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások.	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, de egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával, összefüggő beszéd saját magáról és közvetlen környezetéről; munkája bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; rövid, egyszerű történetek mesélése; egyszerű állítások, összehasonlítás, magyarázat, indoklás megfogalmazása.
A fejlesztés tartalma	

Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témáról, felkészülés után.

Történet elmesélése, élménybeszámoló, előre megírt szerep eljátszása egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal.

Minta alapján összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthoz, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután), illetve magyarázatok, indoklások, ok-okozati kapcsolatok kifejezése kötőszavakkal (pl. mert, ezért, tehát).
A mondanivaló jelentésének pontosítása, tisztázása a testbeszéd tudatos alkalmazásával.
Csoportos előadás vagy prezentáció jegyzetek alapján.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
Rövid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismerős témákról szóló rövid szövegek megértése; az alapvető információk megtalálása az egyszerű, hétköznapi szövegekben; az életkornak megfelelő témájú autentikus szövegek lényegének megértése, a szövegekből az alapvető információk kiszűrése.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel megfogalmazott szövegek megértése (pl. leírás, történet, párbeszéd a tanulóhoz közel álló témákról). Lényeges információk megtalálása egyszerű szövegekben (pl. hirdetésben, prospektusban, étlapon és menetrendben, rövid újságcikkben, programfüzetben). Egyszerű üzenetek, levelek, elektronikus üzenetek, SMS-ek, bejegyzések megértése. Egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése, követése. Információszerzés hagyományos és elektronikus forrásokból. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és holnapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menetrend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggő mondatok írása a közvetlen környezettel kapcsolatos témákról; az írás kommunikációs eszközként történő használata egyszerű interakciókban; gondolatok kifejezése egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban.

A fejlesztés tartalma
Szavak és rövid szövegek másolása és diktálás utáni leírása. Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása (pl. leírás, élménybeszámoló, párbeszéd). Egyszerű szövegek írása kommunikációs céllal (pl. levél, üzenet, blogbejegyzés, fórumbejegyzés). Egyszerű írásos minták követése, kreatív átdolgozása, aktuális, konkrét és személyes tartalmakkal való megtöltése (pl. egyszerű, személyes témákról minta alapján vers, dalszöveg, rap írása). Gondolatok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, vagy, mert, de, ezért, azután). A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Leírás, ismertető, képaláírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés.

Kommunikációs eszközök A2

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő kommunikációs eszközöket aláhúzással emeljük ki.

Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Megszólítás	Entschuldigung!
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen / Tag! Auf Wiedersehen! Tschüs!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutatkozás	Ich heiße Martin.
Megszólítás	Entschuldigung, ich gehe jetzt.
Érdeklődés howlyét íránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir?
Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!
Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten.
Személyes levélben megszólítás, elköszönés	Lieber Karl! herzlichst Deine..., viele Grüße
Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	Da hast du (nicht) Recht!
Egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Das stimmt aber nicht!
Tetszés, nemtetszés	Das finde ich gut / blöd/ toll!
Akarat, kívánság, képesség	ich will..., Ich will das nicht. ich möchte..., Ich möchte nach Hause gehen. ich kann... Ich kann jetzt mitgehen.
Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder.... Meine Mutter ist schön.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12.

Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht, kein, doch Ich habe kein Geld. Doch, ich spiele auch!
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Kérés	Ein Buch, bitte! Gibst du mir ein Buch, bitte?
Javaslat és arra reagálás	Möchtest du einen Tee? Ja, gerne!
Meghívás és arra reagálás	Kommst du? Ja. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.
Kínálás és arra reagálás	Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.
Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés	Wie bitte?
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte.

Fogalomkörök A2

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő fogalomköröket aláhúzással emeljük ki.

Cselekvés, történet, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab. Er liest das Buch vor.
	múltidejűség	Perfekt	Ich habe ein Eis gegessen.
		sich-Verben	Ich freue mich.
Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
		gehören + D.	Dieses Fahrrad gehört mir.
Térbeli viszonyok	irányok, helymeghatározás		hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten... Mein Schreibtisch steht links.
		in, auf, vor, hinter, neben (A/D)	Ich lege das Heft auf den Tisch. Er steht neben dem Bett.
Időbeli viszonyok	gyakoriság	Wie oft? selten, manchmal, oft, immer, nie einmal, zweimal monatlich, wöchentlich	Ich spiele oft mit Peter. Ich mache Gymnastik zweimal am Tag. Ich gehe wöchentlich zweimal schwimmen.
	időpont	in, um, am, wann? jeder, dieser, voriger gegen	im Winter, um 8 Uhr, am Freitag Vorigen Freitag fuhren wir nach Berlin. Er wird gegen acht nach Hause kommen.
	számok		eins, zwei

Mennyiségi viszonyok	határozott mennyiség		eine Portion Pommes
	határozatlan mennyiség	alles, viel, wenig, nichts viele, wenige	Ich lerne viel, und ich habe wenig Zeit. Viele meinen, es stimmt nicht!
	sorszámok	erst, viert	Der vierte auf dem Foto bin ich.
Minőségi viszonyok		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.
		Was für ein? Welcher? (Adjektivdeklinatión)	Das ist eine leichte Aufgabe. Ich finde den roten Rock modisch.
Modalitás		möchte können, wollen	Ich möchte ein Eis. Er kann nicht schwimmen. Ich will nach Hause.
	felszólítás		Komm morgen wieder! Spielt Tennis! Nehmen Sie bitte Platz! Gehen wir jetzt!
Esetviszonyok		Nominativ, Akkusativ Dativ, Genitiv	Er zeichnet Bilder. Grete fragt uns, nicht ihn. Er gibt seinem Freund die Hand. Die Tür des Zimmers führt in den Garten.
Szövegösszetartó eszközök	kötőszók névmások		und / oder / aber / denn das ich, mich, mein, mir, dir dieser man

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A2.1 szintű nyelvtudás: A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényegét és néhány konkrét információt. Sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben. Egyre bővülő szókincssel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat. Összefüggő mondatokat ír hétköznapi, őt érintő témákról. Emlékezetből elmond néhányat a Tízparancsolatból. Emlékezetből elmondja a Máté 22:37 – 40-et. Társaival elénekel egy – két keresztyén ifjúsági éneket, illetve németországi / ausztriai / svájci gyülekezeti énekeskönyvi éneket.
--	--

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai
A helyi tanterv végén (56. oldal) olvasható.

8. évfolyam

A nyolcadik évfolyamon folytatódó nyelvtanítás legfontosabb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának fejlesztése. Ez továbbra is szoros kölcsönhatásban történik az adott életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal, és más kulcskompetenciák fejlesztésével, elsősorban az anyanyelvi kommunikáció, a szociális kompetencia, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, valamint a hatékony, önálló tanulás területén. Egyre nagyobb szerepet kap a digitális kompetencia. A tanulás tartalmi révén további kapcsolódási pontok alakulnak ki a természettudományos és technikai kompetencia, valamint a munkaformák révén a kezdeményezőképeség fejlesztésével.

A nyelvi készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A tanulók egyre több autentikus szövegfajtaival ismerkednek meg, bővül a szókincsük, szélesedik nyelvtani ismereteik köre, egyre magabiztosabban tudják megvalósítani beszédszándékaikat. Amellett, hogy az új nyelvtani szerkezetekkel a korábbi fejlesztési szakaszokhoz hasonlóan továbbra is kontextusba ágyazva ismerkednek meg, egyre jobban érdeklik őket a nyelvben előforduló szabályszerűségek és az anyanyelvükhöz hasonló vagy attól eltérő nyelvtani jelenségek. A helyes nyelvhasználatban segítik őket azok a nyelvtani szabályok, amelyeket ők maguk fedeznek fel és fogalmaznak meg. Ugyancsak hathatós segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, önálló javításában. A helyes nyelvhasználat elsajátításában változatlanul nagy szerepe van a nyelvi input minőségének és mennyiségének, valamint a tanulói megnyilatkozások esetében a pozitív tanári visszajelzésnek.

A korábbi témakörök a nyolcadik évfolyamon tovább bővülnek és mélyülnek azáltal, hogy a tanulók érdeklődése és igényei szerint új szempontokból kerülnek feldolgozásra. Ezek és az újonnan feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak a NAT-ban más műveltségi területeinek tartalmaival, és lehetővé teszik a tanulók számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban, árnyaltabban megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. A nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása szempontjából meghatározó jelentősége van a témák gondos megválasztásának, és annak, hogy a tanulók kívánságára időről-időre olyan témák is feldolgozásra kerüljenek, amelyek aktuálisan érdeklik, foglalkoztatják őket. A tanulási kedvet fokozza, ha a tanulók változatos munkaformák, értelmes tevékenységek és érdekes, kihívást jelentő feladatok keretében fejleszthetik nyelvtudásukat.

Ebben a fejlesztési szakaszban tovább bővül azoknak a nyelvtanulási stratégiáknak a köre, amelyeket a tanulók megismernek és alkalmaznak a nyelvvórákon. Ezek fokozatos elsajátítása lehetővé teszi számukra, hogy az iskolán kívül is egyre inkább hasznosítsák, fejlesszék nyelvtudásukat.

A fejlesztési szakasz célja, hogy a tanulók a nyolcadik évfolyam végére elérjék a KER szerinti A2.2 szintet.

Javasolt tananyag:

Kommst du mit 1 1-10. lecke

Óraszám:

3 óra / hét

108 óra / tanév

Témakörök	Órakeret
Család	3

Otthon	2
Idő, időjárás	3
Öltözködés	10
Sport	4
Iskola, barátok	12
Szabadidő, szórakozás	10
Természet, állatok	7
Ünnepek és szokások	4
Város, bevásárlás	7
Utazás, pihenés	10
Fantázia és valóság	4
Környezetünk védelme	10
Múltunk és jövőnk	3
Média, kommunikáció	8
Földünk és a világűr	3
Szabadon felhasználható: Differenciálás, gyakorlás: a témakörök elmélyítése, az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően és/vagy A Luther című film megtekintése és/vagy Projekt munkák készítése egyéni, pár-, vagy csoportmunkában: Foglalkozások a Bibliában Az Úri imádság Nők / Férfiak Isten szolgálatában	10 (ebből 2 beépítve az Iskola, barátok témakörbe)
Összesen:	108

Témakörök a nyolcadik évfolyam számára	
Témakörök	Kapcsolódási pontok
Család Én és a családom. Családtagok bemutatása, családfa. Családi események, közös programok. Családi ünnepek. Nagyszüleim világa.	Református hit- és erkölcstan: Isten nagy családjának tagja vagyok. Helyem a gyülekezetben. Konfirmáció. Egyházi esküvő. Erkölcstan: Társas kapcsolatok: család, otthon. Az ember az időben: gyermekkor, felnőttkor, öregkor. Hon- és népismeret: Családunk története Technika, életvitel és gyakorlat: Családi munkamegosztás.
Otthon Otthonom, szűkebb környezetem. Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak. Lakóhelyem, tágabb környezetem. Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban. Otthontalanok.	Református hit- és erkölcstan: A templom lelki otthonunk – Az egyházközség bemutatása. Salamon építkezései. A MRE Hajléktalanmissziójának bemutatása. Matematika: Tájékozódás a térben. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Család és lakóhely. Hon- és népismeret: Az én városom, falum.

Idő, időjárás Az óra. Évszakok és hónapok. A hét napjai és a napszakok. Időjárás. Időjárási rekordok. Időjárási jelenségek. Természeti katasztrófák.	Református hit- és erkölcsstan: Isten megjelenik Illésnek a Hóreb hegyén (1Királyok 19) Földrajz: Éghajlat és lakóhelyek; időjárási, éghajlati elemek. Fizika: Természeti katasztrófák.
Öltözködés Ruhadarabok. Kedvenc ruháim. Divat világa.	Református hit- és erkölcsstan: A különböző felekezetű lelkész öltözetének összehasonlítása. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Öltözködés, divat. Erkölcsstan: Szokások, társadalmi szabályok.
Sport Testrészek és mozgás. Kedvenc sportom. Sportok, sportfelszerelések. Extrém sportok. Sportversenyek, olimpia.	Református hit- és erkölcsstan: Keresztyén sportolók, olimpikonok. Biológia-egészségtan: Az ember megismerése és egészsége. Testnevelés és sport: Mozdalmas játékok, sportversenyek, szabályok.
Iskola, barátok Iskolám, osztálytermünk. Tantárgyaim, tanárain. Osztálytársaim, barátaim. Tanórán kívüli közös programjaink. Iskolai élet más országokban.	Református hit- és erkölcsstan: Ifjúsági közösség a gyülekezetben. Erkölcsstan: Társas kapcsolatok: barátság, szeretet, tisztelet, egymás segítése.
Szabadidő, szórakozás Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. Internet, interaktív játékok. Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások. Közös időtöltés barátokkal. Ifjúsági szervezetek.	Református hit- és erkölcsstan: Keresztyén ifjúsági egyesületek. Keresztyén zenekarok. Testnevelés és sport: Sportok. Ének–zene: Zenehallgatás. Dráma és tánc: Színház, előadások. Vizuális kultúra: Múzeumok, kiállítások. Informatika: Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
Természet, állatok Kedvenc állataim. Kisállatok, felelős állattartás. Kontinensek, tájegységek. Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága. Az Északi-tenger élővilága. A fókák.	Biológia-egészségtan: A természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései. Földrajz: Földrészek és óceánok, felszínformák, hazánk természeti adottságai. Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. Technika, életvitel és gyakorlat: Hobbiállatok gondozása.
Ünnepek és szokások Az én ünnepeim. Ünnepek itthon és a nagyvilágban.	Református hit- és erkölcsstan: Isten előtt az élet nagy fordulópontjain – keresztlő, konfirmáció, esküvő, temetés. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Hétköznapiak, ünnepek. Hon- és népismeret: Találkozás a múlttal: ünnepeink eredete és szokásrendje.

Város, bevásárlás Városok, települések, falvak. Épületek, utcák. Tájékozódás, útbaigazítás. Üzletek, bevásárlóközpontok, piac. Vásárlás. Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. Híres városok és nevezetességeik.	Református hit- és erkölcsstan: Egyháztörténelem. Református látnivalók, műemlékek településünkön / németajkú városokban (pl. a reformáció genfi emlékműve, a wittenbergi templom). Matematika: Tájékozódás a térben, térbeli alakzatok. Földrajz: Országok, városok. Hon- és népismeret: Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei. Technika, életvitel és gyakorlat: Közlekedés, vásárlás.
Utazás, pihenés Vakáció, nyaralás. Táborok, osztálykirándulás. Közlekedési eszközök. Utazás belföldön és külföldön.	Református hit- és erkölcsstan: Pál missziói útjai. Misszió a világban, misszionáriusok. Földrajz: Tájékozódás a földrajzi térben. Európa, Európán kívüli kontinensek, tájak, országok. Biológia-egészségtan: Az erdők világa. Hon- és népismeret: Az én városom, falum, a hazai táj, a világörökség elemei.
Fantázia és valóság Kedvenc olvasmányaim, könyveim. Képzeletem világa. Utazás a jövőbe.	Református hit- és erkölcsstan: A Wycliffe Bibliafordítók Egyesülete. Dráma és tánc: Dramatikus játékok. Vizuális kultúra: Képzeletem világa.
Környezetünk védelme Veszélyeztetett állat- és növényvilág. Nevezetes napok: Fák és madarak Napja, a Víz Világnapja, a Duna Napja. Szelektív hulladékgyűjtés. Környezettudatos viselkedés.	Református hit- és erkölcsstan: A teremtetett világ védelme. Jordán, Vörös – tenger, Galileai – tenger. Vízfakasztás a sziklából. Biológia-egészségtan: Környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. Fizika: Energiatermelési eljárások. Földrajz: Globális problémák, fenntarthatóság, védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. Technika, életvitel és gyakorlat: Tudatos vásárlás, egészséges életmód.
Múltunk és jövőnk Családom múltja, gyökereim. Az én jövőm. Pályaválasztás. Iskolám múltja, jelene. A jövő iskolája. Lakóhelyem régen és most. A jövő városa. Földünk jövője.	Református hit- és erkölcsstan: Férfiak Isten szolgálatában (Kiss Ferenc, Ravasz László). Nők Isten szolgálatában (Lórántffy Zsuzsanna, Árva Bethlen Kata, Zsindelyné Tüdös Klára). A bibliás fejedelem. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Különböző korszakok, globális problémák. Hon- és népismeret: Az én világom. Találkozás a múlttal. Földrajz: Településtípusok. Környezettudatosság, környezetvédelem. Erkölcstan: A munka világa. Technika, életvitel és gyakorlat: Pályaorientáció: szakmák, foglalkozások.

Média, kommunikáció Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak. Infokommunikációs eszközök a mindennapokban. A média szerepe a hétköznapi életben. Kommunikáció az állatvilágban.	Református hit- és erkölcsstan: Beszélgetés Istennel – Az úri imádság. Vallási műsorok a televízióban. Iskolaújság, gyülekezeti lap, egyéb sajtótermékek, honlapok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Hírközlés. A média és a nyilvánosság szerepe. Biológia-egészségtan: Kommunikáció az állatvilágban. Informatika: Az információs technológián alapuló kommunikációs formák, médiainformatika.
Földünk és a világűr	Református hit- és erkölcsstan: A betlehemi csillag. A napkeleti bölcsek. Földrajz: Égitestek. Fizika: A naprendszer objektumai. A világűr megismerésének eszközei. Matematika: Tájékozódás a térben.

Fejlesztési célok és feladatok egységenként

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi órávezetés megértése, egyszerű, rövid, hangzó szövegekhez kapcsolódó feladatok megoldása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az osztálytermi tevékenységekhez kapcsolódó tanári utasítások megértése; az ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű kérdések és kijelentések megértése; a tanult témakörökben elhangzó szövegekben a tanult szavak, szó- és beszédfordulatok felismerése, és ezekből következtetés a szövegek témájára, tartalmára; az ismert témakörökben elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése; a lényeg és néhány alapvető információ kiszűrése az ismert témakörökben elhangzó szövegekből, részben önállóan, részben a megértést segítő, változatos feladatokra támaszkodva; néhány, a megértést segítő alapvető stratégia egyre önállóbb alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	Az ismert nyelvi elemekre támaszkodó, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatott célnyelvi órávezetés folyamatos követése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat) és a tanári utasítások megértése. Ismert témákhoz kapcsolódó rövid kérdések és kijelentések megértése. Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének, néhány konkrét információnak a kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével. Ismert témakörökben elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetének követése a tanult nyelvi eszközökre támaszkodva, a beszédhelyzetet figyelembe vételével.

Különböző beszélők egyre nagyobb biztonsággal való megértése, amennyiben azok a célnyelvi normának megfelelő vagy ahhoz közelítő kiejtéssel, a tanuló nyelvi szintjéhez igazított tempóban, szükség esetén szüneteket tartva és a lényegi információkat megismételve beszélnek.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
Dalok, versek, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok, a korosztálynak szóló egyéb hangzó anyagok; tanárral, tanulótársakkal, célnyelvi országokból érkező személyekkel folytatott rövid párbeszéd, tanári beszéd, interaktív feladatok.

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal folytatott kommunikáció.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű és közvetlen információcserét igénylő feladatokban kommunikáció ismert témákról, egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal; kérdésfeltevés kiszámítható, mindennapi helyzetekben, válaszadás a hozzá intézett kérdésekre, illetve rövid párbeszéd folytatása; az első lépések megtétele a célnyelv spontán módon történő használata útján; egyre több kompenzációs stratégia tudatos alkalmazása a megértetés, illetve a beszédpartner megértése érdekében; törekvés a célnyelvi normához közelítő kiejtésre, intonációra és beszédtempóra.
A fejlesztés tartalma	
Tudatosan megválasztott nonverbális elemekkel támogatott mondanivaló kifejezése, egyre bővülő szókinccsel, begyakorolt beszédfordulatokkal, egyszerű nyelvi eszközökkel. Egyszerű, tényszerű információk megszerzése és továbbadása. Vélemény, gondolat, érzés kifejezése, illetve ezekre való rákérdezés egyszerű nyelvi eszközökkel. Ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések feltevése, kérések, felszólítások megfogalmazása, illetve az azokra történő válaszadás. Résztétel ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez kapcsolódó rövid párbeszédben, beszélgetésben. A célnyelv tudatos használata a tanórai tevékenységek során, spontán kommunikálás strukturált, előre látható szituációkban (pl. pár- vagy csoportmunka során társakkal). Lehetőség esetén kapcsolatfelvétel, rövid társalgásban való részvétel, spontán kommunikálás célnyelvi beszélőkkel. Beszélgetés során meg nem értés esetén ismétlés, magyarázat kérése, visszakérdezés alkalmazása, illetve szükség esetén a saját mondanivaló átfogalmazása, egyszerűsítése, pontosítása a kommunikáció fenntartása érdekében. Néhány egyszerű, a beszélgetés strukturálása szempontjából fontos elem megismerése és alkalmazása (pl. a kommunikáció fenntartása, követése, lezárása). Észlelt (hallott/látott) jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, helyzetekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel.	

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások
 Rövid párbeszédek, egyszerű társalgás, szerepjátékok, dramatizált jelenetek, kérdések, felszólítások, kérések, információ hiányán, illetve különbözőségén, véleménykülönbségen alapuló szövegek, spontán megnyilvánulások.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz felkészülés után rövid szövegek elmondása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rövid, de egyre bővülő szókinccsel, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával, összefüggő beszéd saját magáról és közvetlen környezetéről; munkája bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel; rövid, egyszerű történetek mesélése; egyszerű állítások, összehasonlítás, magyarázat, indoklás megfogalmazása; egyszerű nyelvtani szerkezetek és mondatfajták használata; a szavak, szócsoporthoz, egyszerű cselekvések, történetek összekapcsolása lineáris kötőszavakkal, és az ok-okozati összefüggések kifejezése; a megértést segítő legfontosabb stratégiák alkalmazása; a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó alkalmazása.
A fejlesztés tartalma	
Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témákról, felkészülés után. Történet elmesélése, élménybeszámoló, előre megírt szerep eljátszása egyszerű nyelvtani szerkezetekkel, mondatfajtákkal. Minta alapján összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoporthoz, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, de, azután), illetve magyarázatok, indoklások, ok-okozati kapcsolatok kifejezése kötőszavakkal (pl. mert, ezért, tehát). A mondanivaló jelentésének pontosítása, tisztázása a testbeszéd tudatos alkalmazásával. Csoportos előadás vagy prezentáció jegyzetek alapján. Önálló vagy csoportban létrehozott alkotás rövid bemutatása és értékelése (pl. közös plakát készítése, kiállítása, szóbeli bemutatása és értékelése). Tanári példa vagy autentikus hangzóanyag meghallgatás utáni elismertlése, a célnyelvi normához közelítő kiejtés gyakorlása. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Rövid történetek, élménybeszámolók, szerepek, leírások (pl. képleírás, tanulói munka bemutatása), előadás, prezentáció, témakifejtés.	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz közös feldolgozást követően egyszerű olvasott szövegek lényegének, tartalmának megértése.

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismerős témákról szóló rövid szövegek megértése; az alapvető információk megtalálása az egyszerű, hétköznapi szövegekben; az életkornak megfelelő témájú autentikus szövegek lényegének megértése, a szövegekből az alapvető információk kiszűrése; az olvasott szövegekre vonatkozó feladatok elvégzése; a készsége kreatív használata az olvasott szövegek megértéséhez, értelmezéséhez; tájékozottság növelése a célnyelvi kultúráról; az érdeklődés fokozása a célnyelvi kultúrába tartozó irodalmi, művészeti alkotások iránt.
A fejlesztés tartalma	
Rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel megfogalmazott szövegek megértése (pl. leírás, történet, párbeszéd a tanulóhoz közel álló témákról). Lényeges információk megtalálása egyszerű szövegekben (pl. hirdetésben, prospektusban, étlapon és menürendben, rövid újságcikkben, programfüzetben). Egyszerű üzenetek, levelek, elektronikus üzenetek, SMS-ek, bejegyzések megértése. Egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése, követése. Információszerzés hagyományos és elektronikus forrásokból. Egyszerű, rövid történetek, mesék, versek és egyszerűsített célnyelvi irodalmi művek olvasása. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások Ismeretterjesztő szövegek, egyszerűsített irodalmi szövegek, mesék, rövid történetek, versek, dalszövegek, cikkek a korosztálynak szóló újságokból és holnapokról, útleírások, hirdetések, plakátok, hagyományos és elektronikus nyomtatványok, internetes fórumok hozzászólásai, képregények, egyszerű üzenetek, képeslapok, feliratok, étlap, menürend, egyszerű biztonsági előírások, magánlevelek.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A1 nyelvi szint, azaz ismert témáról rövid, egyszerű mondatok írása; mintát követve különböző műfajú és a tanulók életkorának megfelelő témájú szövegek alkotása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggő mondatok írása a közvetlen környezettel kapcsolatos témákról; az írás kommunikációs eszközként történő használata egyszerű interakciókban; gondolatok kifejezése egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatokban; a nyelvismeret kreatívan alkalmazása egyszerű szövegek írására az őt érdeklő, ismert témákról; az alapvető írásbeli műfajok sajátos szerkezeti és stílusjegyeinek felismerése és követése.
A fejlesztés tartalma	
Szavak és rövid szövegek másolása és diktálás utáni leírása. Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása (pl. leírás, élménybeszámoló, párbeszéd).	

Egyszerű szövegek írása kommunikációs céllal (pl. levél, üzenet, blogbejegyzés, fórumbejegyzés).

Egyszerű írásos minták követése, kreatív átdolgozása, aktuális, konkrét és személyes tartalmakkal való megtöltése (pl. egyszerű, személyes témákról minta alapján vers, dalszöveg, rap írása).

Gondolatok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, vagy, mert, de, ezért, azután).

Gyakori írásbeli műfajok legalapvetőbb szerkezeti és stílusjegyeinek követése saját írásmű létrehozása során (pl. megszólítás levélben, e-mailben, záró formula).

A mondanivaló közvetítése vizuális eszközökkel (pl. szöveghiemelés, internetes, vagy SMS-ben használt emotikon, rajz, ábra, diasor).

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Leírás, ismertető, képalírás, élménybeszámoló, párbeszéd, üzenet, levél, email, SMS, blogbejegyzés.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	A2 szintű nyelvtudás: A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényegét és néhány konkrét információt. Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben. Egyre bővülő szókincssel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva történetet mesél el, valamint leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat. Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról. Emlékezetből elmondja az Úri imádságot és a Máté 22:37 – 40-et. Emlékezetből elmond néhányat a Tízparancsolatból. Társaival elénekel egy – két keresztyén ifjúsági éneket, illetve németországi / ausztriai / svájci gyülekezeti énekeskönyvi éneket.
---	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A helyi tanterv végén olvasható.

Kommunikációs eszközök A2

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő kommunikációs eszközöket aláhúzással emeljük ki.

Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök	
Megszólítás	Entschuldigung!
Köszönés, elköszönés	Guten Morgen / Tag! Auf Wiedersehen! Tschüs!
Köszönet és arra reagálás	Danke! Bitte!
Bemutakozás	Ich heiße Martin.
Megszólítás	Entschuldigung, ich gehe jetzt.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	Wie geht's dir? Danke, prima. Und dir?
Bocsánatkérés és arra reagálás	Entschuldigung! Kein Problem!

Gratuláció, jókívánságok és arra reagálás	Herzlichen Glückwunsch zum...! Danke. Fröhliche Weihnachten.
Személyes levélben megszólítás, elköszönés	Lieber Karl! herzlichst Deine..., viele Grüße
Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök	
Véleménykérés és arra reagálás	Magst du Mathe? Ja.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	Da hast du (nicht) Recht!
Egyetértés, egyet nem értés	Ja, das stimmt! Das stimmt aber nicht!
Tetszés, nemetszés	Das finde ich gut / blöd/ toll!
Akarat, kívánság, képesség	ich will..., Ich will das nicht. ich möchte..., Ich möchte nach Hause gehen. ich kann... Ich kann jetzt mitgehen.
Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök	
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	Das ist mein Bruder.... Meine Mutter ist schön.
Információkérés, információadás	Wie ist das Zimmer? Prima. /Wie alt bist du? 12.
Igenlő vagy nemleges válasz	ja, nein, nicht, kein, doch Ich habe kein Geld. Doch, ich spiele auch!
Tudás, nem tudás	Ich weiß (nicht).
A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök	
Kérés	Ein Buch, bitte! Gibst du mir ein Buch, bitte?
Javaslat és arra reagálás	Möchtest du einen Tee? Ja, gerne!
Meghívás és arra reagálás	Kommst du? Ja. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.
Kínálás és arra reagálás	Noch ein Stück Kuchen? Ja, bitte. Nein, danke.
Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök	
Visszakérdezés	Wie bitte?
Nem értés	Ich verstehe nicht.
Betűzés kérése, betűzés	Buchstabiere bitte.

Fogalomkörök A2

Az előző évfolyamhoz képest újonnan belépő fogalomköröket aláhúzással emeljük ki.

Cselekvés, történet, létezés kifejezése	jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön.
		Präsens mit Vokalwechsel, trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab. Er liest das Buch vor.
	múltidejűség	Präteritum Perfekt	Er machte einen Fehler. Ich ging in die Schule. Ich habe ein Eis gegessen.
	jövőidejűség	Futur	Ich werde dieses Jahr nach Spanien fahren.

		sich-Verben	Ich freue mich.
Birtoklás kifejezése		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
		gehören + D.	Dieses Fahrrad gehört mir.
Térbeli viszonyok	irányok, helymeghatározás		hier, dort, links, rechts oben, unten, hinten... Mein Schreibtisch steht links.
		in, auf, vor, hinter, neben (A/D)	Ich lege das Heft auf den Tisch. Er steht neben dem Bett.
Időbeli viszonyok	gyakoriság	Wie oft? selten, manchmal, oft, immer, nie einmal, zweimal monatlich, wöchentlich	Ich spiele oft mit Peter. Ich mache Gymnastik zweimal am Tag. Ich gehe wöchentlich zweimal schwimmen.
	időpont	in, um, am, wann? jeder, dieser, voriger gegen	im Winter, um 8 Uhr, am Freitag Vorigen Freitag fuhren wir nach Berlin. Er wird gegen acht nach Hause kommen.
Mennyiségi viszonyok	számok		eins, zwei
	határozott mennyiség		eine Portion Pommes
	határozatlan mennyiség	alles, viel, wenig, nichts viele, wenige	Ich lerne viel, und ich habe wenig Zeit. Viele meinen, es stimmt nicht!
	sorszámok	erst, viert	Der vierte auf dem Foto bin ich.
Minőségi viszonyok		Wie?	Ich bin zufrieden. Das finde ich prima.
		Was für ein? Welcher? (Adjektivdeklinaton)	Das ist eine leichte Aufgabe. Ich finde den roten Rock modisch.
Modalitás		möchte können, wollen	Ich möchte ein Eis. Er kann nicht schwimmen. Ich will nach Hause.
	felszólítás		Komm morgen wieder! Spielt Tennis! Nehmen Sie bitte Platz! Gehen wir jetzt!
Esetviszonyok		Nominativ, Akkusativ Dativ, Genitiv	Er zeichnet Bilder. Grete fragt uns, nicht ihn. Er gibt seinem Freund die Hand. Die Tür des Zimmers führt in den Garten.

Szövegösszetartó eszközök	kötőszók névmások		und/oder/aber/denn das ich, mich, mein, mir, dir dieser man
------------------------------	----------------------	--	---

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanulói teljesítmények értékelésének célja:

visszajelzést nyújtani az előírt tananyagban elért előrehaladásról, az erős és gyenge pontokról, fenntartani és tovább erősíteni a diákok nyelvtanulási motivációját, hozzájárulni a reális önértékelés kialakításához.

Az értékelés alapelvei:

rendszeresség,
folyamatosság,
motiváló célzat,
változatos forma,
minden készséget és a nyelvhelyességet külön – külön történő értékelése, különös súllyal a beszédkészségre,
értékeléskor a gyakorlás során alkalmazott tevékenységek használata,
a tanulók által is ismert, objektív kritériumrendszer alkalmazása,
a hibátlan megoldás nem kizárólagos elvárás,
érdemjegy nélkül is történik értékelés.

Az értékelés alapja:

KER szintbesorolás,
szóbeli számonkérés (pl. órai munka, párbeszéd, versek, egyéb memoriterek elmondása, szókinccs számonkérése) – a nyelvtanulás kezdeti szakaszában elsősorban ezt alkalmazzuk,
írásbeli számonkérés (pl. órai munka, projektfeladatok, házi feladatok, témazáró felmérések, írásbeli feleletek, szódolgozatok).

Értékelési szempontok:

minden készség és a nyelvhelyesség külön – külön,
a tanuló fejlődésének mértéke önmagához, illetve a csoporttársaihoz viszonyítva,
logikus gondolkodás,
reprodukálás ismert nyelvi jelenség alapján,
rendszerzettség (5-8. évfolyam),
aktív részvétel páros, illetve csoportmunkában,
önismeret (5-8. évfolyam),
a társas feladatokban való felelősségvállalás.

Az értékelés formái:

önértékelés,
tanulói értékelés (pármunkában, csoportmunkában),
tanári szóbeli értékelés,
helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelés (erre nem adunk érdemjegyet),
tanári írásbeli, főleg ösztönző – formáló (formatív) értékelés,
tanári minősítő – szelektáló, összegző – lezáró értékelés, osztályzás (szummatív).

Az egyes tanegységek / témakörök végén javasolt az ismételés, számonkérés, hiszen ebben az életkorban nagyon fontos a kisebb egységek alapos elmélyítése, rendszeres tanuláshoz szoktatás. Írásbeli ellenőrzéshez javasolt évfolyamonként három témazáró dolgozat és három egyéb jellegű dolgozat íratása.

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az iskola Pedagógiai Programja tartalmazza. E helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire az adott tanév végén: a tanuló legyen képes az év végi méréskor a szókinccset, a beszédkésztséget, a beszédértést és az íráskésztséget mérő feladatokat az elvárt eredményekhez képest legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet mérő feladatokat az elvárt eredményekhez képest legalább 20 %-ban teljesíteni.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

MATEMATIKA

Helyi tantárgyi tanterv

5-8. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoport 5-8. évfolyam

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret (évi)	Helyi tervezésű órakeret (évi)
5.	4	144	126	18
6.	5	180	95	85
7.	4	144	92	52
8.	4	144	93	51

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott matematika tantárgyi kerettanterv (A-változata) alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Tóthné Guba Ibolya

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

2. A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összhőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	+ folyamatos		folyamatos
Számтан, algebra	60	15	75
Főggvények, az analízis elemei	12	0	12
Geometria	33	2	35
Statisztika, valószínűség	6		6
Témazáró dolgozatok írása, javítása	8		8
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	7	1	8
Évfolyam összesen	126	18	144

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összhőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3 + folyamatos		3
Számтан, algebra	49	57	106
Főggvények, az analízis elemei	7	0	7
Geometria	19	27	46
Statisztika, valószínűség	4		4
Témazáró dolgozatok írása, javítása	6	1	7
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	7	0	7
Évfolyam összesen	95	85	180

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összhőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	+ folyamatos		folyamatos
Számтан, algebra	34	29	63
Főggvények, az analízis elemei	12	3	15
Geometria	29	20	49
Statisztika, valószínűség	5		5
Témazáró dolgozatok írása, javítása	6		6

Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	6	0	6
Évfolyam összesen	92	52	144

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	4 + folyamatos	+1	5
Számтан, algebra	33	14	47
Függvények, az analízis elemei	11	9	20
Geometria	21	27	48
Statisztika, valószínűség	6		6
Témazáró dolgozatok írása, javítása	6		6
Készülés a központi írásbeli felvételi vizsgára	6 + folyamatos		6
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	6		6
Évfolyam összesen	93	51	144

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2.2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	18
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok		
Számтан, algebra	Nem tízes alapú számrendszerek Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek Kerekítés Ellentett, abszolút érték Egész számok összeadása, kivonása, műveletek törtekkel Egyszerű egyenletek megoldása A tanult anyag elmélyítése	+2 +0 +1 +1 +5 +4 +2
Függvények, az analízis elemei	A tanult anyag elmélyítése	+0
Geometria	Tételek Téglalap szerkesztése Testek ábrázolása	+1 +1 +0
Statisztika, valószínűség		
Témazáró dolgozatok írása, javítása		
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	A tanult ismeretek elmélyítése	+1

	Összesen:	18
--	-----------	----

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	85
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok		
Számтан, algebra	Kerekítés	+1
	Hatványozás	+2
	Mértékegységek átváltása	+2
	Oszthatóság	+13
	Egész számok ábrázolása számegyenesen	+4
	Fordított arányosság, arányos osztás	+5
	Összetett százalékszámítási feladatok	+4
	Törtek összehasonlítása, ábrázolása	+4
	Műveletek törtekkel	+7
	Tizedes törtek	+4
	Szöveges feladatok megoldása	+5
	Nyitott mondatok megoldása	+6
Függvények, az analízis elemei	Elsőfokú függvények	+0
Geometria	Matematikai játékok (Blokus)	+1
	A tanult ismeretek elmélyítése	+2
	Sokszögek, testek szemléltetése	+2
	Ponthalmazok távolsága	+3
	Szögszerkesztés	+3
	Sokszögek szerkesztése	+8
	Sokszögek kerület, területe	+6
	Tengelyes tükrözés	+2
Statisztika, valószínűség		
Témazáró dolgozatok írása, javítása		+1
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	A tanult ismeretek elmélyítése	
	Összesen:	+85

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	52
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok		
Számтан, algebra	Hatványok	+5
	Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel.	+3
	A tanult ismeretek elmélyítése	+2
		+3

	Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása	+6
	Műveletek racionális számok halmazán	+5
	Számelmélet	+3
	Arány, arányosság	+2
	Százalékszámítás	
Függvények, az analízis elemei	Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.	+2
	Lineáris függvények	+1
Geometria	Forgásszimmetria	+2
	A tanult szerkesztési eljárások gyakorlása	+3
	Eltolás	+1
	Középpontos tükrözés	+1
	Síkidomok, sokszögek	+11
	Testek	+2
Statisztika, valószínűség		
Témazáró dolgozatok írása, javítása		
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása	A tanult ismeretek elmélyítése	+0
	Összesen:	52

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	51
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok		+1
Számtan, algebra	„Nagy és kis számok írása”	+1
	Arányossági feladatok	+1
	Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel.	+1
	A tanult ismeretek elmélyítése	+0
	Számok négyzetgyöke	+1
	Algebrai kifejezések	+3
	Egyenletek megoldása	+3
	Egyenlettel megoldható típusfeladatok	+4
Függvények, az analízis elemei	Függvénytranszformációk	+4
	Másodfokú függvény, abszolút érték függvény	+2
	Számtani mértani sorozat	+3
Geometria	A háromszög nevezetes vonalai, pontjai, körei.	+4
	Thalész tétele, kör érintője	+1
	Gúla, forgáskúp, gömb.	+3
	Hasonló síkidomok és testek.	+4
	Pitagorasz – tétel alkalmazása	+5

	Sokszögek területe	+3
	Geometriai transzformációk	+3
	Középpontos nagyítás, kicsinyítés	+4
Statisztika, valószínűség		
Készülés a központi írásbeli felvételi vizsgára		
Témazáró dolgozatok írása, javítása		
Összefoglalás, gyakorlás, hiányok pótlása		
	Összesen:	51

3. Tantárgyi bevezető:

A matematika tantárgy pedagógiai célrendszere és feladatai

„Mert ami Istenben láthatatlan, tudniillik az örökké való hatalma és istensége, a világ teremtésétől fogva az Ő alkotásaiból megértetvén megláttatik.” Róm. 1:20

A magyarországi református iskolai oktatásban, nevelésben a református pedagógiai gondolkodás évszázadok során kikristályosodott elvei fogalmazódnak meg, amelyek segítségével a gyermekek személyiségét egységes szemléletű rendszerben igyekszik formálni. Valljuk, hogy a tanári katedra, akárcsak a templomi szószék, Isten dicsőségének hirdetését szolgálja, amint az a természetben, a művészetekben és a tudományban megnyilatkozik. Nincs külön tudomány és vallásos, vagy református tudomány. Nekünk tanároknak önálló egyéniségünk és világnézetünk van. A matematika órának nem kell vallásos agitáció tárgyává válni, a tanárnak nem kell feltétlenül bibliai ismereteket közvetítenie, de egyéniségének, emberségének, meggyőződésének, világnézetének, hitének át kell sugároznia egész életén, így a tantárgyán is. A pedagógus saját meggyőződését, egyéniségét adja át tanítványainak, ezért a nevelés nem lehet semleges. A matematika az Isten által teremtett világ egyféle leírása. A teremtés rendje a matematika rendje. Rácsodálkozni a világra a matematika segítségével is lehet. A pedagógusnak tudnia kell, hogy minden tanuló önálló személyiség, s így mindegyikükhöz külön út vezet. Ez különösen igaz a matematikára, ugyanis kézzel foghatóan eltérő a tanulók gondolkodásmódja, értelmi képességük fejlődésének különböző az üteme. Tudatosítanunk kell diákjainkban, hogy Isten kivétel nélkül talentumokkal ajándékozta meg őket. A mi feladatunk, hogy segítsük őket ezeknek a talentumoknak a felismerésében, s ráébredésük az ezzel járó felelősségre. A tehetségével való szerény, de okos gazdálkodás a református iskola diákjaiban szilárd hivatástudatot és munkaerkölcsöt kell, hogy kialakítson.

„A feladatmegoldás a jellemet is fejleszti. Mert hogyha nehéz problémánk adódik és azon hetekig, hónapokig, sőt élethosszig gondolkodnunk kell – az jellem nélkül nem megy! Ahhoz kitartás kell és akaraterő. Az ember tanulja meg, hogy ne adja fel még a reménytelennek látszó eseteket sem.” Pólya György matematikus

Az iskolai matematikatanítás célja, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról, mint tudásrendszerről és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

A matematikatanítás feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása.

A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömeinek forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítője; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze. A tanulók matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reprodukív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diszkussziós képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés egyaránt lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását.

A matematikai értékek megismerésével és a matematikai tudás birtokában a tanulók hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein.

A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a tanulóknak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatjuk. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódásban. Mindehhez elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. A tanulóktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban egyaránt.

A tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási, tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanuló képessé válhat a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Kialakul bennük az önellenőrzés igénye, a sajátunkétól eltérő

szemlélet tisztelete. Mindezek érdekében is a tanítás folyamatában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematikatanítás, -tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által. A matematika lehetőségeihez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), internet, oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

A tananyag egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozása, a feladatmegoldások megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a reális önértékelés kialakulásának fontos területei. Ugyancsak nagy gondot kell fordítani a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. A matematikai szöveg értő olvasása, tankönyvek, lexikonok használata, szövegekből a lényeg kiemelése, a helyes jegyzeteléshez szoktatás a felsőfokú tanulást is segíti.

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Életkortól függő szinten rendszeresen foglalkozunk olyan feladatokkal, amelyekben valamilyen probléma legjobb megoldását keressük. Szánjunk kiemelt szerepet azoknak az optimumproblémáknak, amelyek gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, amikor költség, kiadás minimumát; elérhető eredmény, bevétel maximumát keressük. Fokozatosan vezessük be matematikafeladatainkban a pénzügyi fogalmakat: bevétel, kiadás, haszon, kölcsön, kamat, értékcsökkenés, -növekedés, törlesztés, futamidő stb. Ezek a feladatok erősítik a tanulóknál azt a tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket tanulnak, ill. hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része. Az életkor előrehaladtával egyre több példát mutassunk arra, hogy milyen területeken tud segíteni a matematika. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy milyen matematikai ismerteket alkalmaznak az alapvetően matematikaigényes, ill. a matematikát csak kisebb részben használó szakmák (pl. informatikus, mérnök, közgazdász, pénzügyi szakember, biztosítási szakember, ill. pl. vegyész, grafikus, szociológus stb.), ezzel is segítve a tanulók pályaválasztását.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok.

A matematika a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy-egy mozzanatának megismertetése, nagy matematikusok életének, munkásságának megismerése. A NAT néhány matematikus ismeretét előírja minden tanuló számára: Euklidész, Pitagorasz, Descartes, Bolyai Farkas, Bolyai János. A kerettanterv ezen kívül is több helyen hívja fel a tananyag matematikatörténeti érdekességeire a figyelmet. Ebből a tanárkollégák csoportjuk jellegének megfelelően szabadon válogathatnak.

Minden életkori szakaszban fontos a differenciálás. Ez nemcsak az egyéni igények figyelembevételét jelenti. Sokszor az alkalmazhatóság vezérli a tananyag és a tárgyalásmód megválasztását, más esetekben a tudományos igényesség szintje szerinti differenciálás szükséges. Egy adott osztály matematikatanítása során a célok, feladatok teljesíthetősége igényli, hogy a tananyag megválasztásában a tanulói érdeklődés és a pályaaorientáció is szerepet kapjon. A matematikát alkalmazó pályák felé vonzódnak tanulók gondolkodtató, kreativitást igénylő versenyfeladatokkal motiválhatók, a humán területen továbbtanulni szándékozók számára érdekesebb a matematika kultúrtörténeti szerepének kidomborítása,

másoknak a középiskolai matematika gyakorlati alkalmazhatósága fontos. A fokozott szaktanári figyelem, az iskolai könyvtár és az elektronikus eszközök használatának lehetősége segíthetik az esélyegyenlőség megvalósulását.

5–6. évfolyam

A felső tagozaton az eddig megszerzett tudást és kompetenciákat kell elmélyíteni és kiterjeszteni. A mindennapi élet problémamegoldásához szükséges képességek és ismeretek elsajátítása mellett legalább ugyanilyen fontos, hogy a matematikatanulás szolgálja egy jól működő gondolkodásmód, egy tanulási stratégia, ítélőképesség, megértés és sok általánosabb pozitív emberi tulajdonság formálását is.

Fontos feladat a tanulás tanítása, az elsajátítás képességének (emlékezet, figyelem, koncentráció, lényegkiemelés stb.) fejlesztése. Meg kell ismertetni a matematika bevált tanulási módszereit.

A matematikai gondolkodásmódot fel kell használni a problémamegoldások során. Ehhez szükséges megfelelő szemléltető ábrákat, diagramokat, grafikonokat készíteni, ilyeneket értelmezni, elemezni és felhasználni; halmazokat jellemezni, szabályszerűségeket észrevenni, általánosító sejtéseket, állításokat megfogalmazni.

Az érvelés, a cáfolás, a vitakészség, a helyes kommunikáció fejlesztése folyamatos feladatunk. Ehhez szükséges másokkal problémamegoldásban együttműködni, gondolatainkat, a megismert fogalmakat rendszerezni. A modellalkotás fontos eszköz, amely segítséget nyújt a problémák megoldásában. Fontos, hogy a tanulók a modellalkotásaik során a megértett és megtanult fogalmakat és eljárásokat fel tudják használni, és a modellekbe szervesen be tudják építeni. Szükséges, hogy problémahelyzetet leíró szöveg alapján a probléma lényegét felismerjék, majd annak megfelelő, a probléma megoldását elősegítő modelleket alkossanak. Fokozatosan fejleszteni kell a matematikai szaknyelv és jelölésrendszer használatát, alkalmazását.

Ebben a két évfolyamban sajátítják el egyszerű szöveges feladatok megoldásának néhány stratégiáját: a hétköznapi és gyakorlati problémák megértését és megjelenítését matematikai alakban, az eredmény becslését és ellenőrzését. Tájékozódnak síkban és térben, ismerik az egyszerű síkbeli és térbeli alakzatokat. Tudják a tanult mértékegységeket átváltani. Készség szinten számolnak egész számokkal, és gyakorlottak a racionális számokkal való műveletek végzésében.

7–8. évfolyam

Tizenhárom éves kortól a tanulók mindinkább általánosító elképzelésekben, elvont konstrukciókban gondolkoznak. Elméleteket gyártanak, összefüggéseket keresnek, próbálják értelmezni a világot. Az iskolai tanítás csak akkor lehet eredményes, ha alkalmazkodik ezekhez a változásokhoz, illetve igyekszik azokat felhasználva fejleszteni a tanulókat. A matematika kiválóan alkalmas arra, hogy a rendszerező képességet és hajlamot fejlessze. A felső tagozat utolsó két évfolyamában mind inkább szükséges matematikai szövegeket értelmezni és alkotni. Segítsük, hogy a tanulók a problémamegoldásaik részeként többféle forrásból legyenek képesek ismereteket szerezni.

Ebben a korban a tanításban már meg kell jelennie az elvonatkoztatás és az absztrakciós készség felhasználásának, fejlesztésének. A matematika tanításában itt jelenik meg a konkrét számok betűkkel való helyettesítése, a tapasztalatok általános megfogalmazása. Ezekben az

évfolyamokban már komoly hangsúlyt kell helyeznünk arra, hogy a megsejtett összefüggések bizonyításának igénye is kialakuljon. A definíciókat és a tételeket mind inkább meg kell tudni különböztetni, azokat helyesen kimondani, problémamegoldásban mind többször alkalmazni. A mindennapi élet és a matematika (korosztálynak megfelelő) állításainak igaz vagy hamis voltát el kell tudni dönteni. A feladatok megoldása során fokozatosan kialakul az adatok, feltételek adott feladat megoldásához való szükségessége és elégségessége eldöntésének képessége. A tanítás része, hogy a feladatmegoldás előtt mind gyakrabban tervek, vázlatok készüljenek, majd ezek közül válasszuk ki a legjobbat. Esetenként járunk be több utat a megoldás során, és ennek alapján gondoljuk végig, hogy létezik-e legjobb út, vagy ennek eldöntése csak bizonyos szempontok rögzítése esetén lehetséges. A feladatmegoldások során lehetőséget kell teremteni arra, hogy esetenként a terveket és a munka szervezését a feladatmegoldás közben a tapasztalatoknak megfelelően módosítani lehessen. Egyes feladatok esetén szükséges általánosabb eljárási módokat, algoritmusokat keresni.

A matematika egyes területei más-más módon adnak lehetőséget ebben az életkorban az egyes kompetenciák fejlesztésére. A különböző matematikatanítási módszerek minden tananyagrészen segíthetik a megfelelő önismeret, a helyes énkép kialakítását.

A tananyaghoz kapcsolódó matematikatörténeti érdekességek hozzásegítenek az egyetemes kultúra, a magyar tudománytörténet megismeréséhez. A gyakorlati élethez kapcsolódó szöveges feladatok segítik a gazdasági nevelést, a környezettudatos életvitelt, az egészséges életmód kialakítását. A definíciók megtanulása fejleszti a memóriát, a szaknyelv precíz használatára ösztönöz. A geometriai ismeretek elsajátítása közben a tanulók térszemlélete fejlődik, megtanulják az esztétikus, pontos munkavégzést. A halmazszemlélet alakítása és fejlesztése a rendszerező képességet erősíti.

Az érdeklődés specializálódása természetes dolog. Akinél ez a reál tárgyak felé fordul, ott igényes feladatanyaggal, kiegészítő ismeretekkel kell elérni, hogy az ilyen irányú továbbtanuláshoz szükséges alapok kialakuljanak, az érdeklődés fennmaradjon. Akinél a matematika, illetve a reál tárgyak iránti érdeklődés csökken, ott egyrészt sok érdeklődést felkeltő elemmel: matematikatörténeti vonatkozással, játékokkal, érdekes feladatokkal lehet ezt az érdeklődést visszaszerezni, másrészt célszerű sok olyan feladatot beiktatni, amelyek jól mutatják, hogy az életben sokszor előnybe kerülhetnek, jobb döntést hozhatnak azok, akik jól tudják a matematikát.

A specializálódott érdeklődés, és az ekkorra már óhatatlanul kialakuló tudásbeli különbségek miatt 7. osztálytól ajánlott, 8. osztályban pedig alapvetően szükséges a tárgy csoportbontásban való tanulása. Ezzel célszerű lehetőséget teremteni a lassabban haladók felzárkóztatására és a gyorsabban haladók tudásának elmélyítésére.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

évfolyam

A kerettanterv az 5. évfolyamon minimálisan heti 4, évi 144 matematikaórát ír elő.

Az általános rendelkezés szerint a kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret mintegy 90%-át fedik le. Tehát heti 4 óra mellett mintegy 130 órát. Ebből számonkérésre és ismételésre legalább 12 órát célszerű igénybe venni. Így a tematikus egységekre javasolt óraszámok összege 118 óra lehet. A tantárgy óraszámán belül jelentkező 14 óra szabad időkeretet a pedagógus (a helyi igényeknek megfelelően) a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal töltheti meg, vagy gyakorlásra fordíthatja.

A tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzéséhez
javasolt táblázat szerkezete a kerettanterv alapján

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek		Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalma. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása (próbálgatással).		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek tudatos memorizálása és felidézése. A megtanulást segítő eszközök és módszerek megismerése, értelmes, interaktív használatának fejlesztése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok megismerése. Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés igényének kialakítása. Kommunikáció fejlesztése. A saját képességek és műveltség fejlesztésének igénye.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Természetes számok, síkbeli pontok, adott síkidomok halmazba rendezése adott tulajdonság alapján. Konkrét halmaz és részhalmaza közti kapcsolat felismerése. Két véges halmaz közös része. Két véges halmaz egyesítése. Halmazok közti kapcsolatok szemléltetése táblázattal, halmazábrával, intervallummal stb.	A helyes halmazszemlélet kialakítása. Tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint, a különféle érzékszervek tudatos működtetésével.	A számok az Isten végtelen szabályosságának kifejezői, amely Isten teremtett világából visszatükröződik. Természetismeret: élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint Magyar nyelv és irodalom: szavak csoportosítása szófajonként, jelentés alapján Hittan: Bibliai alakok, helyszínek csoportosítása	Folyamatos
Változatos tartalmú szövegek értelmezése. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata (pl. egyenlő; kisebb; nagyobb; több; kevesebb; nem; és; vagy;	Értő, elemző olvasás fejlesztése. Kommunikáció fejlesztése a nyelv logikai elemeinek használatával. A lényegkiemelés, a szabálykövető magatartás fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.	folyamatos

minden; van olyan, legalább; legfeljebb).			
Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására. A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások.	A matematikai logika nyelvének megismerése, tudatosítása. A közös tulajdonságok felismerése, tagadása.	Magyar nyelv és irodalom: a lényegkiemelés képességének fejlesztése.	Folyamatos
Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése.	Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés. Lásd például a műveleti sorrendnek, a szöveges feladatok megoldásának vagy a geometriai szerkesztések lépéseinek megtervezését.		Folyamatos
Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Definíció megértése és alkalmazása.	Kommunikáció, lényegkiemelés.	Magyar nyelv és irodalom: lényegkiemelés fejlesztése.	Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, eleme, alaphalmaz, üres halmaz, részhalmaz, egyesítés, közös rész. Igaz, hamis. Nem, és, vagy. Minden, van olyan. Biztos, lehetséges, lehetetlen. Legalább, legfeljebb.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számtan, algebra	Órakeret 75 óra
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). Helyiérték, alaki érték, valódi érték. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, () ismerete, használata. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mérőeszközök használata. A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. Fejben számolás száz-as számkörben. A szorzótábla biztos tudása. Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalma. Műveletek tulajdonságai, tagok, illetve tényezők felcserélhetősége. Műveleti sorrend. Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű számmal írásban. Műveletek ellenőrzése. Páros és páratlan számok, többszörös, osztó, maradék fogalma. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság). Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése. Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok, kerekítés.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biztos számfogalom kialakítása. Számolási készség fejlesztése. A műveleti sorrend használatának fejlesztése, készségszintre emelése. Mértékegységek helyes használata és pontos átváltása. Matematikai úton megoldható probléma megoldásának elképzelése, becslés, sejtés megfogalmazása; megoldás után a képzelt és tényleges megoldás összevetése. Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. Fegyelmezett, következetes, szabálykövető magatartás fejlesztése. Pénzügyi ismeretek alapozása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Természetes számok értelmezése milliók számkörében. Alaki érték, helyiérték. Természetes számok helyesírása. Római számírás. Számok ábrázolása számegyenesen, nagyságrendi összehasonlításuk. A természetes számok kerekítése. A kerekítés gyakorlása.	A számkör bővítése. Számlálás, számolás. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása. Kombinatorikus gondolkodás elemeinek alkalmazása számok kirakásával. Matematikai jelek értelmezése (<, >, = stb.) használata. A kerekítés szabályainak alkalmazása.	A szentírásban az arab tízes számrendszer használatos. A tízes számjegy az Úr mérésének alapja, amint Ő maga tárta fel ezt számunkra. Természetismeret: Magyarország lakosainak száma. Mindennapi gyakorlat: Pénzegységek, mértékegységek átváltása.	6 óra

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Kiegészítő tananyag: Nem tízes alapú számrendszerek.	Megjegyzés: A kerettanterv B változata szerint követelmény.	Informatika: 2-es számrendszer.	0
Összeadás, kivonás, szorzás osztás szóban és írásban a természetes számok körében (0 szerepe a szorzásban, osztásban). Becslés. Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel, ... (tíz hatványaival). Nem tízes alapú számrendszerek. [2]	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával. A műveletekhez kapcsolódó ellenőrzés igényének és képességének fejlesztése. Önellenőrzés, önismeret fejlesztése.		10 óra

Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai. Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend, zárójelek használata. Műveletek eredményeinek előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.	Algoritmikus gondolkodás fejlesztése. Egyszerű feladatok esetén a műveleti sorrend helyes alkalmazási módjának felismerése, alkalmazása. Az egyértelműség és a következetesség fontossága. Ellenőrzés és becslés.		3 óra + folyamatos, az előző témakör órakeretébe beszámítva.
Osztó, többszörös, osztható. Az osztópárok felsorolása.	Halmazműveletek, kombinatorika eszköz jellegű alkalmazása.		2 óra
A természetes számkör bővítése: az egész számok halmaza. Negatív szám értelmezése tárgyi tevékenységgel, szemléletes modellek segítségével. Ellentett, abszolútérték. Ellentett, abszolút érték gyakorlása. Egész számok ábrázolása számegyenesen, nagyság szerinti összehasonlításuk. Egész számok összeadása, kivonása a szemléletre támaszkodva. Egész számok összeadása, kivonása, gyakorlás.	Kézpénz, adósság fogalmának továbbfejlesztése. Hőmérséklet leolvasása hőmérőről. Számolás az „időszalagon”. Számolás földrajzi adatokkal: mélységek és magasságok értelmezése matematikai szemlélettel.	Természetismeret; hon- és népismeret: Tengerszint alatti mélység, tengerszint feletti magasság szűkebb és tágabb környezetünkben (a Földön). Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: időtartam számolása időszámítás előtti és időszámítás utáni történelmi eseményekkel.	15 óra
Közönséges tört fogalma. Törtszám ábrázolása számegyenesen. Törtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk.	A közönséges tört szemléltetése, kétféle értelmezése, felismerése szöveges környezetben.	Ének-zene: a hangjegyek értékének és a törtszámoknak a kapcsolata.	6 óra
Törtek összeadása, kivonása. Törtek szorzása, osztása természetes számmal.	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával.		10 óra
Tizedestört fogalma. A tizedestörtek értelmezése. Tizedestörtek jelentése, kiolvasása, leírása.	Helyiérték-táblázat használata. Mértékegységek kifejezése tizedestörtekkel: dm, cl, mm, ...		6 óra

Tizedestörtek ábrázolása számegyenesen. Tizedestörtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk. Tizedestörtek kerekítése.	A mérés pontosságának jelzése. A váltópénz fogalma (euró, cent).		
Tizedestörtek összeadása, kivonása. Tizedestörtek szorzása, osztása természetes számmal. Műveletek eredményeinek előzetes becslése. Tizedestörtek szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel, ...	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával. Annak felismerése, hogy a természetes számokra megtanult műveleti tulajdonságok a tizedestörtekre is érvényesek.		12 óra
A racionális szám fogalmának előkészítése: véges és végtelen szakaszos tizedes törtek.	A mennyiségi jellemzők kifejezése számokkal: természetes szám, racionális szám, pontos szám és közelítő szám.		0
Szöveges feladatok megoldása. Adatok meghatározása. Összefüggések megkeresése, tervekészítés. A matematikai modell felírása. Becslés. A terv végrehajtása, megoldás. Ellenőrzés. Szöveges válasz.	Egyszerű matematikai problémát tartalmazó és a mindennapi élet köréből vett szövegek feldolgozása. Gondolatmenet tagolása. Emlékezés elmondott, elolvasott történetekre, emlékeztetést segítő ábrák, vázlatok, rajzok készítése, visszaolvasása.	Magyar nyelv és irodalom: olvasási és megértési stratégiák kialakítása (szövegben megfogalmazott helyzet, történet megfigyelése, értelmezése, lényeges és lényegtelen információk szétválasztása). Vizuális kultúra: Elképzelt történetek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.	Folyamatos, az adott témakör órakeretébe beszámítva.
Arányos következtetések. A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok	A következtetési képesség fejlesztése. Értő, elemző olvasás fejlesztése.	Hon- és népismeret; természetismeret: Magyarország térképéről	Folyamatos, az adott témakör órakeretébe beszámítva.

megoldása következtetéssel. Egyenes arányosság.	Annak megfigyeltetése, hogy az egyik mennyiség változása milyen változást eredményez a hozzá tartozó mennyiségnél. Arányérzék fejlesztése, a valóságos viszonyok becslése települések térképe alapján.	méretarányos távolságok meghatározása. A saját település, szűkebb lakókörnyezet térképének használata. Vizuális kultúra: valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza.	
Egyszerű elsőfokú egyszeres egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása tervszerű próbálgatással, következtetéssel, lebontogatással. A megoldások ábrázolása számszerűen, ellenőrzés behelyettesítéssel.	Önálló problémamegoldó képesség kialakítása és fejlesztése. Állítások megítélése igazságértékük szerint. Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Ellenőrzés.		2
Szabványmértékegységek és átváltásuk: hosszúság (terület, térfogat, űrtartalom), idő, tömeg. Megjegyzés: A mértékegységek alkalmazása nyomon követi a szám- és a műveletfogalom fejlődését.	Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzésének fejlesztése (pl. napirend, vásárlás). Az arányosság felismerése mennyiség és mérőszám kapcsolata alapján. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Mennyiségi következtetés, becslési készség fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: tárgykészítéshez kapcsolódó mennyiségi fogalmak kialakítása, a mennyiségek megállapítása becslés, számítás, mérés útján; időbeosztás, napi- és hetirend.	3 óra + folyamatos, az adott algebrai és geometria témakör órakeretébe beszámítva.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Tízes számrendszer, helyiérték, alaki érték, számegyenes, kerekítés. Az összeg tagjai (összeadandók), kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzat, a szorzat tényezői (szorzandó, szorzó), osztandó, osztó, hányados, maradék. Arány, egyenes arányosság. Hosszúság, tömeg, idő, hőmérséklet, továbbá geometriai témakörben értelmezve, de a számtan, algebra témakörben is alkalmazva: terület, térfogat, űrtartalom. A mértékegységek átváltása. Euró, cent. Pozitív szám, negatív szám, előjel, ellentett, abszolútérték. Tört, számláló, nevező, közös nevező, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés. Tizedestört, véges és végtelen szakaszos tizedestört. Egyenlet egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldás, igazsághalmaz (megoldáshalmaz).
------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria		Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). Hosszúság és távolság mérése (egyszerű gyakorlati példák). Háromszög, négyzet, téglalap, jellemzői. Kör létrehozása, felismerése, jellemzői. A test és a síkidom megkülönböztetése. Kocka, téglatest, jellemzői. Négyzet, téglalap kerülete. Mérés, kerületszámítás, mértékegységek. Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tételek fogalmának elmélyítése – környezetünk tárgyainak vizsgálata. Távolság szemléletes fogalma, meghatározása. A sík- és térszemlélet fejlesztése. A vizuális képzelet fejlesztése. Rendszerező-képesség, halmazszemlélet fejlesztése. Számolási készség fejlesztése. A szaknyelv helyes használatának fejlesztése. A geometriai jelölések pontos használata. Pontos munkavégzésre nevelés. Esztétikai érzék fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test, felület. Egyenesek kölcsönös helyzete: metsző, párhuzamos, merőleges, kitérő egyenesek. Párhuzamos és merőleges egyenesek szerkesztésének gyakorlása. Kiegészítő tananyag:	A tanult tételek felvétele és jelölése. Absztrakt fogalmak szemléleti alapozása (például papírhajtogatással). Körző, vonalzó helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása. Testek vizsgálatának előkészítése.	Vizuális kultúra: párhuzamos és merőleges egyenesek megfigyelése környezetünkben.	4

Síkok és egyenesek, síkok és síkok kölcsönös helyzete a térben.			
Síkidomok, sokszögek (háromszögek, négyszögek) szemléletes fogalma. Sokszögek kerülete. Egybevágó (ugyanolyan alakú és méretű) síkidomok. Kicsinyítés, nagyítás. Téglalap, négyzet tulajdonságainak vizsgálata, kerülete.	Síkidomok, tulajdonságainak vizsgálata, közös tulajdonságok felismerése. A korábban tanultak felelevenítése. Adott alakzatok kerületének meghatározása méréssel, számolással. Méterrúd, mérőszalag használata. Számolási készség fejlesztése.	Hon- és népismeret: népművészeti minták, formák. Technika, életvitel és gyakorlat: Udvarok, telkek kerülete.	3 óra
A terület mérése, mértékegységei. A téglalap, négyzet területe.	Adott alakzatok területének meghatározása méréssel, számolással, átdarabolással. A gyakorlati élettal kapcsolatos szöveges feladatok megoldása.	Technika, életvitel és gyakorlat: Az iskola és az otthon helyiségeinek alapterülete.	5 óra
Kocka, téglatest tulajdonságai, él, lap, csúcs. Téglatest (kocka) hálójára, felszínének fogalma, a felszín kiszámítása. A térfogat szemléletes fogalma, A térfogatmérés mértékegységei. A téglatest (kocka) térfogatának kiszámítása. Az űrtartalom mérése, mértékegységei. Az űrtartalom mértékegységeinek és a térfogatmérés mértékegységeinek a kapcsolata.	Testek építése, tulajdonságaik vizsgálata. Testek csoportosítása adott tulajdonságok alapján. A gyakorlati élettal kapcsolatos szöveges feladatok megoldása. Szövegértelmezés. A térszemlélet fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Vizuális kultúra: egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok tervezése, modellezése.	4 óra

A távolság szemléletes fogalma, adott tulajdonságú pontok keresése. Adott feltételeknek megfelelő pontthalmazok. Kör, gömb szemléletes fogalma. Sugár, átmérő, húr, szelő, érintő. Adott ponttól, egyenestől meghatározott távolságra lévő pontthalmazok szerkesztése.	Törekvés a szaknyelv helyes használatára (legalább, legfeljebb, nem nagyobb, nem kisebb...) Körző, vonalzó helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása. Körök, minták megjelenésének vizsgálata a környezetünkben, előfordulásuk a művészetekben és a gyakorlati életben. Díszítőminták szerkesztése körzővel.	Vizuális kultúra: térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai. Építészetben alkalmazott térlefedő lehetőségek (kupolák, víztornyok stb.). Természetismeret: égitestek. Testnevelés és sport: tornaszerek (labdák, karikák stb.). Hon- és népismeret: népművészeti minták, formák.	5
Háromszög szerkesztése három oldalból. A háromszög-egyenlőtlenség felismerése. Két ponttól egyenlő távolságra lévő pontok. Szakaszfelező merőleges. Adott egyenesre merőleges, adott egyenessel párhuzamos szerkesztése. Kiegészítő tananyag: Téglalap szerkesztése. Nem kiegészítő tananyag.	Egyszerű problémák megoldása. Törekvés a pontosságra. Megjegyzés: A témakört az ismerkedés szintjén dolgozzuk fel. Alaposabb tárgyalására, a fogalmak rendszerezésére és a szerkesztések begyakorlására 6. osztályban kerül sor.	Technika, életvitel és gyakorlat: megfelelő eszközök segítségével figyelmes, pontos munkavégzés.	6
A szögtartomány, szög fogalma, mérése szögmérővel (fok, szögperc, szögmásodperc). Szögfajták. A szög jelölése, betűzése. Matematikatörténet: görög betűk használata a szögek jelölésére.	Szögmérő használata. Fogalomalkotás mélyítése. Törekvés a pontos munkavégzésre. Tájékozódás iránytűvel, tájolóval.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: görög „abc” betűinek használata. Természetismeret: Tájékozódás térképen és terepen. Iránytű, alaprajz, fővilágtájak, térkép.	6 óra

Kiegészítő tananyag: Testek ábrázolása. Testek építése, szemléltetése.	A tanultak gyakorlati alkalmazása; a térszemlélet fejlődése (lásd a kompetenciafelmérések feladatsorait). Megjegyzés: Szerepel a kerettanterv A és B változatának fejlesztési követelményei között, 5. osztályban ajánlott a szabadon felhasználható időkeretből részanni órákat.	Technika, életvitel és gyakorlat: téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Testek ábrázolása. Vizuális kultúra: egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok tervezése, modellezése. Térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.	2
Kulcsfogalmak/fogalmak	Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Egyenesek kölcsönös helyzete (metsző, merőleges, párhuzamos, kitérő). Távolság, szakaszfelező merőleges. Síkídom, sokszög, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet. Kör (körvonal, körlap), átmérő, sugár. Szögtartomány, szögfajták (nullszög, hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, tompaszög). Kerület, terület, a terület mértékegységei. Test, csúcs, él, lap. Gömb. Téglatest, kocka felszíne, hálóját, térfogata.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Szabályfelismerés, szabálykövetés. Összefüggések keresése. A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó tagok pótlása. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Sorozat megadása szabállyal. A koordináta-rendszer biztonságos használata. Függvény szemlélet előkészítése. Probléma felismerése. Összefüggés-felismerő képesség fejlesztése. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Helymeghatározás gyakorlati szituációkban, konkrét esetekben. A Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer. Matematikatörténet: Descartes.	Megadott pont koordinátáinak leolvasása, illetve koordináták segítségével pont ábrázolása a Descartes-féle koordináta-rendszerben. Sakklépések megadása, torpedójáték betű-szám koordinátákkal. Osztálytermi ülésrend megadása koordináta-rendszerrel.	Természetismeret: tájékozódás a térképen, fókuszát.	3 óra
Összetartozó adatok táblázatba rendezése. Táblázat hiányzó	Összefüggések felismerése. Együtt változó mennyiségek összetartozó adatpárjainak		4 óra + folyamatos

elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon.	jegyzése: tapasztalati függvények, sorozatok alkotása.		
Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben. Az egyenes arányosság függvény grafikonja (előkészítő jelleggel).	A megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerés gyakorlása. Szövegértelmező képesség fejlesztése. Eligazodás a mindennapi élet egyszerű grafikonjainak értelmezésében.		2 óra
Sorozat megadása a képzés szabályával, illetve néhány elemével. Példák konkrét sorozatokra. Sorozatok folytatása adott szabály szerint.	Szabálykövetés, szabályfelismerés. Annak felismerése, hogy a néhány elemével adott sorozat végtelenül sokféleképpen folytatható.	Testnevelés és sport; ének-zene; dráma és tánc: ismétlődő ritmus, tánc lépés, mozgás létrehozása.	3 óra
Kulcsfogalmak/fogalmak	Sorozat, koordináta-rendszer, táblázat, grafikon.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. „Biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos”.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztika szerepének felismerése. Megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerő képesség, elemzőképesség fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével.	Valószínűségi és statisztikai alapfogalmak szemléleti alapon történő kialakítása. Kommunikáció és együttműködés a páros, ill. csoportmunkákban. Valószínűségi kísérletek végrehajtása.		2
Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok értelmezése, táblázatok olvasása, készítése.	Tudatos és célirányos figyelem gyakorlása. Napi sajtóban, különböző kiadványokban található	Technika, életvitel és gyakorlat: menetrend adatainak értelmezése;	2

	grafikonok, táblázatok elemzése.	kalóriatáblázat vizsgálata. Informatika: adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés.	
Átlagszámítás néhány adat esetén (számtani közép).	Az átlag lényegének megértése. Számolási készség fejlődése.	Természetismeret: időjárási átlagok (csapadék, hőingadozás, napi, havi, évi középhőmérséklet).	2 óra
Kulcsfogalmak/fogalmak	Esemény, biztos esemény, lehetetlen esemény. Adat, diagram, átlag.		

A fejlesztés elvárt eredményei az 5. évfolyam végén	Gondolkodási és megismerési módszerek Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése. Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása. Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése, az összes lehetséges sorrend felsorolása.. Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása. A nyelv logikai elemeinek és az összehasonlításához szükséges kifejezéseknek a helyes használata. Számtan, algebra Az 1 000 000-nál nem nagyobb természetes számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen, a tízes számrendszer ismerete. Természetes számok kerekítése. A természetes számok összeadása, kivonása, szorzása többjegyű szorzóval, osztása kétjegyű osztóval. Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. A 2-vel, 5-tel, 100-zal, 1000-rel osztható számok felismerése. Törtek kétféle értelmezése, ábrázolásuk többféleképpen. Kis nevezőjű törtek összehasonlítása, összeadása, kivonása, szorzása, osztása természetes számmal. Tizedestörtek értelmezése, írása, olvasása, összehasonlításuk. Tizedestörtek kerekítése. Tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása természetes számmal. Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása. Egész számok, negatív, pozitív számok ismerete, ellentett, abszolútérték meghatározása. Egész számok összeadása, kivonása szemléletes feladatokban. A mindennapi élettel kapcsolatos egyszerű szöveges feladatok megoldása (szövegértelmezés, adatok kigyűjtése, terv, becslés,
---	---

	számítás; ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése). A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabványmértékegységeinek ismerete, helyes alkalmazása. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban.
A fejlesztés elvárt eredményei az 5. évfolyam végén	Geometria Tételek felismerése: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test szemléletes fogalmának ismerete. Törekvés a szaknyelv és az anyanyelv helyes használatára. Párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek fogalmának ismerete. Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása egyélű és derékszögű vonalzó segítségével. A geometriai ismeretek alkalmazásával az ábrák helyes értelmezése. Pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága. A körző, vonalzó célszerű használata. A sokszög szemléletes fogalma. Sokszögek tulajdonságainak vizsgálata, csoportosításuk különböző szempontok szerint. Konkrét sokszögek területének kiszámítása. A téglalap, négyzet fogalma, tulajdonságaik vizsgálata, területük kiszámítása konkrét feladatokban. Sokszögek területének meghatározása alkalmi mértékegységgel történő lefedéssel. A terület szabványos mértékegységei, átváltásuk. A téglalap (négyzet) területe. A téglalap, kocka ismerete, az elnevezések (csúcs, él, lap) helyes használata. A téglalap hálójának meghatározása. A téglalap térfogata, a térfogat szabványos mértékegységei. A térfogat és az űrtartalom mértékegységei közti kapcsolat ismerete. A terület-, a terület- és a térfogatszámításról tanultak alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban. Testek ábrázolása; építése. A szögtartomány fogalma, a szögek nagyságának megmérése, a mértékegységek ismerete. Adott nagyságú szög megrajzolása szögmérő segítségével. A szögfajták ismerete. Összefüggések, függvények, sorozatok Tájékozódás a koordináta-rendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak leolvasása. Egyszerűbb grafikonok, elemzése, oszlopdiagramok, vonaldiagramok értelmezése, megrajzolása. Táblázatok értelmezése, készítése. Néhány tagjával elkezdett sorozathoz szabály(ok) keresése, megfogalmazása. Egyszerű sorozatok folytatása adott, illetve felismert szabály alapján. Valószínűség, statisztika Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Néhány szám számítási közepének kiszámítása. Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rendezése, ábrázolása.

VII.19. Témazáró dolgozat írása, javítása: 8 óra

Összefoglalás, gyakorlás: 8 óra

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek		Órakeret 3 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. Egyszerű matematikai tartalmú szövegek értelmezése. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása (próbálgatással).		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek tudatos memorizálása és felidézése. A megtanulást segítő eszközök és módszerek megismerése, értelmes, interaktív használatának fejlesztése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok megismerése. Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés igényének kialakítása. Kommunikáció fejlesztése. A saját képességek és műveltség fejlesztésének igénye.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Elemek elrendezése, rendszerezése adott szempont(ok) szerint. Néhány elem sorba rendezése, kiválasztása különféle módszerekkel.	A kombinatorikus gondolkodás, a célirányos figyelem kialakítása, fejlesztése.		2 óra + folyamatos
Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. Konkrét halmaz és részhalmaza közti kapcsolat felismerése. Két véges halmaz közös része, egyesítése. Halmazok közti kapcsolatok szemléltetése.	A helyes halmazszemlélet kialakítása. Tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint.	Informatika: könyvtárszerkezet a számítógépen.	Folyamatos 1
Ismeretek	Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Változatos tartalmú szövegek értelmezése. Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására. A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások.	Értő, elemző olvasás fejlesztése. Kommunikáció fejlesztése a nyelv logikai elemeinek használatával. A közös tulajdonságok felismerése, tagadása.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. A lényegkiemelés képességének fejlesztése.	Folyamatos

Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. A nyelv logikai elemeinek („nem”, „és”, „vagy”, „ha ..., akkor ...”, „minden”, „van olyan”, „legalább”, „legfeljebb”) helyes használata. Definíció megértése és alkalmazása.	Kommunikáció, lényegkiemelés. A matematikai logika nyelvének megismerése, tudatosítása.	Magyar nyelv és irodalom: A lényegkiemelés fejlesztése.	Folyamatos
Megoldások megtervezése, eredmények ellenőrzése.	Tervezés, ellenőrzés, önellenőrzés. Lásd például a műveleti sorrendnek, a szöveges feladatok megoldásának, az arányossági következtetéseknek, a statisztikai adatgyűjtésnek vagy a geometriai szerkesztéseknek a megtervezését.	Informatika: Internet használata.	Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, eleme, alaphalmaz, üres halmaz, részhalmaz, egyesítés, közös rész. Igaz, hamis. Nem, és, vagy. Minden, van olyan. Biztos, lehetséges, lehetetlen. Legalább, legfeljebb.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra	Órakeret 106 óra
Előzetes tudás	Természetes számok írása, olvasása (1 000 000-s számkör), helyesírása, kerekítésük. Helyiérték, alaki érték, valódi érték. A négy alpművelet végrehajtása szóban és írásban a természetes számok körében. Műveletek ellenőrzése. Egész számok, pozitív, negatív számok. Ellentett, abszolútérték. Egész számok nagyság szerinti összehasonlítása, összeadása, kivonása a szemléletre támaszkodva. Törtek, tizedestörtek fogalma, helyük a számegyenesen. Törtek, tizedestörtek egyszerűsítése, bővítése, nagyság szerinti összehasonlítása. Törtek, tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzásuk, osztásuk természetes számmal. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Mértékegységek átváltása. Mérőeszközök használata. A matematika különböző területein az egyszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. Műveletek tulajdonságai. Zárójelek használata, műveleti sorrend. Osztthatóság, többszörös, osztó, maradék fogalma.	

	Egyszerű szöveges feladatok megoldása (a szöveg értelmezése, a szükséges adatok kiválasztása, tervekészítés, a számítások végrehajtása és ellenőrzése a szöveg alapján, szöveges válasz).		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biztos számfogalom kialakítása. Számolási készség fejlesztése. A műveleti sorrend használatának fejlesztése, készségszintre emelése. Mértékegységek helyes használata és pontos átváltása. Matematikai úton megoldható probléma megoldásának elképzelése, becslés, sejtés megfogalmazása; megoldás után a képzelt és tényleges megoldás összevetése. Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. Fegyelmezettség, következetesség, szabálykövető magatartás fejlesztése. Pénzügyi ismeretek alapozása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Ismétlés: A természetes számok értelmezése milliós számkörben, kitekintés billióig. A tizedestörtek fogalmának felelevenítése. Számok írása. Alaki érték, helyiérték. Számok ábrázolása számegyenesen, összehasonlításuk. Kerekítés, a mérés pontosságának jelzése. Kerekítés gyakorlása.	A számokról tanultak felelevenítése, mélyítése, a számkör bővítése. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása. Számok ábrázolása számegyenesen. Helyiérték-táblázat használata. Mértékegységek kifejezése tizedestörtekkel: dm, cm, mm...	Természetismeret: Magyarország, Európai Unió, Kína lakosainak száma. Európa területe stb.	5
Kiegészítő tananyag: A hatványozás fogalmának előkészítése. A természetes számok helyiértékének hatványalakja.	Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése.		2
Tizedestört alakban írt számok szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel, ... (tíz hatványaival).			1 óra
Ismétlés: Szabvány mértékegységek és átváltásuk: hosszúság, terület,	A korábban tanultak áttekintése, rendszerezése. Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése. Az arányosság	Technika, életvitel és gyakorlat: tárgykészítéshez kapcsolódó mennyiségi	4 + folyamatos

térfogat, űrtartalom, idő, tömeg. A mértékegységek alkalmazása algebrai, geometriai és függvénytani problémák megoldásában.	felismerése mennyiség és mérőszám kapcsolata alapján. Kreatív gondolkodás fejlesztése.	fogalmak kialakítása, a mennyiségek megállapítása becslés, számítás, mérés útján.	
Osztó, többszörös, oszthatóság, osztópárok. Egyszerű oszthatósági szabályok 2-vel, 3-mal, 5-tel, 9-cel, 10-zel [100-zal, 4-gyel, 25-tel]. Oszthatósági szabályok feladatokon keresztül, szöveges feladatok. Két szám közös osztói, közös többszörösei. Prímszám, összetett szám. Prímtényező felbontása. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása. A tanult ismeretek felhasználása a törtek egyszerűsítése, bővítése során.	A korábban tanultakból kiindulva új összefüggések „felfedezése”. Két szám közös osztóinak, majd a legnagyobb közös osztónak a kiválasztása az összes osztóból. A legkisebb pozitív közös többszörös megkeresése. Számolási készség fejlesztése szóban. A bizonyítási igény felkeltése. Megjegyzés: A „spirális” építkezés elve alapján 7. osztályban – magasabb szinten – visszatérünk ennek az anyagrésznek a tárgyalására.		18 + [1 óra]
Az egész számok halmaza. Egész számok ábrázolása számegyenesen, nagyság szerinti összehasonlításuk. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása, osztása. Zárójelhasználat, műveleti sorrend. Műveletek gyakorlása.	A korábban szemléletes úton kialakuló fogalom magasabb absztrakciós szintre emelése. Szabályok megfogalmazása és követése.		11
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret

A tört fogalma. A törttel kapcsolatos elnevezések használata Törtszám ábrázolása számegyenesen. Törtek összehasonlítása, ábrázolása, gyakorlás. Törtek egyszerűsítése és bővítése, nagyság szerinti összehasonlításuk. A tizedestörtek egyszerűsítése és bővítése. Matematikatörténet: A törtfogalom kialakulása az ókorban.	A közönséges tört szemléltetése, kétféle értelmezése, felismerése szöveges környezetben. A korábban tanultak áttekintése, kiegészítése. Az oszthatóságról tanultak alkalmazása.	Ének-zene: hangjegyek értékének és a törtszámoknak a kapcsolata.	6
Törtek, speciálisan tizedestörtek összeadása, kivonása. Tört szorzása törttel, tört osztása törttel. A reciprok fogalma. Osztás gyakorlása. Szorzás, osztás tizedestört alakú számmal. Műveleti tulajdonságok, helyes műveleti sorrend, zárójelek használata. Műveletek sorrendjének gyakorlása. Műveletek eredményének előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.	Számolási készség fejlesztése. A műveletfogalom általánosítása és mélyítése gyakorlati feladatok megoldásával. A természetes számokra tanult algoritmusok általánosítása. Egyszerű feladatok esetén a műveleti sorrend helyes alkalmazási módjának felismerése, alkalmazása. Az egyértelműség és a következetesség fontossága. Önellenőrzés, önismeret fejlesztése.		17
A racionális szám fogalma: Negatív törték értelmezése, ábrázolásuk számegyenesen. Számolás negatív	A mennyiségi jellemzők kifejezése számokkal: természetes szám, racionális szám, pontos szám és közelítő szám.		4

törtekkel és negatív tizedestörtekkel. Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek.			
Szöveges feladatok megoldása. Matematikatörténet: Pólya György munkássága.	Egyszerű matematikai problémát tartalmazó és a mindennapi élet köréből vett szövegek feldolgozása. Gondolatmenet tagolása. Emlékezés elmondott, elolvasott történetekre, emlékezést segítő ábrák, vázlatok, rajzok készítése, visszaolvasása.	Magyar nyelv és irodalom: olvasási és megértési stratégiák kialakítása (szövegben megfogalmazott helyzet, történes megfigyelése, értelmezése, lényeges és lényegtelen információk szétválasztása). Vizuális kultúra: Elképzelt történetek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.	Folyamatos, az adott témakör órakeretébe beszámítva. 2 óra
Két szám aránya. Egyenes arányossági következtetések. A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel. Nem Kiegészítő tananyag: Fordított arányosság. Arányos osztás.	A következtetési képesség fejlesztése. Értő, elemző olvasás fejlesztése. Annak megfigyeltetése, hogy az egyik mennyiség változása milyen változást eredményez a hozzá tartozó mennyiségnél. Arányérzék fejlesztése, a valóságos viszonyok becslése, települések térképe alapján. Megjegyzés: Ezek a témakörök a B kerettanterv szerinti követelmények.	Hon- és népismeret; természetismeret: Magyarország térképéről méretarányos távolságok meghatározása. A saját település, szűkebb lakókörnyezet térképének használata. Vizuális kultúra: valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza.	8 + [2 óra] + folyamatos, az adott témakör órakeretébe beszámítva.
A százalék fogalmának megismerése gyakorlati példákon keresztül. Az alap, a százalékérték és a százalékláb	Az alap, a százalékérték és a százalékláb megkülönböztetése. Az eredmény összevetése a feltételekkel, a becsült eredménnyel, a valósággal.	Természetismeret: Százalékos feliratokat tartalmazó termékek jeleinek felismerése, értelmezése, az	10 + [2 óra]

értelmezése. Gyakorlás : százalék érték, alap, százalék láb kiszámítása. Egyszerű százalékszámítási feladatok megoldása következtetéssel. Kiegészítő tananyag: Összetett százalékszámítási feladatok.		információ jelentősége. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; pénzügyi, gazdasági kultúra: árfolyam, infláció, hitel, betét, kamat; árengedmény.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Nyitott mondat, egyenlet, egyenlőtlenség. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása következtetéssel, lebontogatással. A megoldások ábrázolása számegyenesen, ellenőrzés behelyettesítéssel. Ismerkedés a mérlegelvvel. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel. Egyenletek megoldás mérlegelvvel. Szöveges feladatok megoldása, gyakorlása.	Önálló problémamegoldó képesség kialakítása és fejlesztése. Állítások megítélése igazságértékük szerint. Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Ellenőrzés. Ismerkedés a mérlegelvvel: szemléletes játékos feladatok megoldása.		12 6 óra
Kulcsfogalmak/fogalmak	Természetes szám. Tízes számrendszer, helyiérték, alaki érték, számegyenes, kerekítés. Az összeg tagjai (összeadandók), kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzat, a szorzat tényezői (szorzandó, szorzó), osztandó, osztó, hányados, maradék. Két szám aránya, egyenes arányosság, fordított arányosság. Százalék, százaléktér, alap, százalékláb. Hosszúság, tömeg, idő, hőmérséklet, terület, térfogat, űrtartalom. A mértékegységek átváltása.		

	Egész szám, pozitív szám, negatív szám, előjel, ellentett, abszolút érték. Tört, számláló, nevező, közös nevező, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés. Reciprok. Tizedestört, véges és végtelen szakaszos tizedestört. Racionális számok. Nyitott mondat, egyenlet egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldás, igazsághalmaz (megoldáshalmaz).	
--	--	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria		Órakeret 46 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Hosszúság és távolság mérése (egyszerű gyakorlati példák), mértékegységek. Egyenesek kölcsönös helyzete: párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek. Szögtartomány, szögfajták, a szög nagyságának mérése. Síkidom, sokszög, háromszög, négyzet, téglalap fogalma. Kör (körvonal, körlap), átmérő, sugár. A körző, az egyélű vonalzó és a derékszögű vonalzó helyes használata. Négyzet, téglalap kerülete. Mérés, kerületszámítás. A területszámítás mértékegységei. Négyzet, téglalap területe. A test és a felület szemléletes fogalma. Kocka, téglatest, jellemzői, hálójuk, felszínük, térfogatuk. Gömb.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tételek fogalmának elmélyítése – környezetünk tárgyainak vizsgálata. Távolság szemléletes fogalma, meghatározása. A sík- és térszemlélet fejlesztése. A vizuális képzelet fejlesztése. Rendszerező-képesség, halmazszemlélet fejlesztése. Számolási készség fejlesztése. A szaknyelv helyes használatának fejlesztése. A geometriai jelölések pontos használata. Pontos munkavégzésre nevelés. Esztétikai érzék fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test (él, csúc, lap), felület. Alakzatok kölcsönös helyzetének vizsgálata. Párhuzamosság, merőlegesség. Két pont, pont és egyenes, párhuzamos egyenesek távolsága. Matematikatörténet: Eukleidész, Bolyai Farkas és Bolyai János.	A korábban tanult fogalmak felelevenítése, rendszerezése, kiegészítése. Körző, vonalzó helyes használata, két vonalzóval párhuzamosok, merőlegesek rajzolása, alapszerkesztések. A tanult tételek felvétele és jelölése.	Vizuális kultúra: párhuzamos és merőleges egyenesek megfigyelése környezetünkben. Térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.	3 óra

Testek ábrázolása. Testek építése, szemléltetése.	Megjegyzés: Szerepel a kerettanterv A és B változatának fejlesztési követelményei között, ha 5. osztályban nem jutott rá többlet óra, a szabadon felhasználható időkeretben akkor 6.-ban szükséges.	Technika, életvitel és gyakorlat: téglatest készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Testek ábrázolása. Vizuális kultúra: egyszerű tárgyak, geometriai alakzatok tervezése, modellezése. Térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése, a tér leképezési módjai.	1 óra
A sokszög szemléletes fogalma. Tulajdonságaik vizsgálata: átlók száma (általános összefüggés megkeresése), konvexitás.	Síkidomok, tulajdonságainak vizsgálata, közös tulajdonságok felismerése.		2
Ismétlés: Adott feltételeknek megfelelő pontthalmazok: Kör (körvonal, körlap) fogalma, körszelet, körcikk. Sugár, átmérő, húr, szelő, érintő.	Törekvés a szaknyelv helyes használatára	Hon- és népismeret: népművészeti minták, formák.	1
Két ponttól egyenlő távolságra levő pontok. Szakaszfelező merőleges. Adott egyenesre merőleges szerkesztése. Adott egyenessel párhuzamos egyenes szerkesztése. Téglalap, négyzet szerkesztése.	Egyszerű problémák megoldása. A szerkesztési feladatok megoldásának lépései (Pólya nyomán). Törekvés a pontosságra. Gyakorlati példák a fogalmak mélyebb megértéséhez.		5
A szög fogalma, mérése szögmérővel. Szögfajták. A szög jelölése, betűzése. Szögmásolás, szögfelezés.	A szögekről tanultak ismétlése, kiegészítése. A fogalomalkotás mélyítése. A szögmérő használata. Törekvés a pontos munkavégzésre.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: görög „abc” betűinek használata.	5

Nevezetes szögek szerkesztése. (Például: 60° , 30° , 90° , 45° , 120° .)	A szerkesztés gondolatmenetének tagolása.		
Háromszögek és csoportosításuk. Hegyesszögű, derékszögű, tompaszögű háromszög. Egyenlő szárú, egyenlő oldalú háromszög. A tanultak alkalmazása háromszögek megszerkesztésében.	Tulajdonságok megfigyelése, összehasonlítása. Csoportosítás. A belső szögek összegének, a külső szög és a belső szögek közti kapcsolatnak megsejtése parkettázással, hajtogatással, szögmásolással, méréssel.	Vizuális kultúra: speciális háromszögek a művészetben.	3 óra 1 óra
Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz) megismerése. Belső és külső szögek megfigyelése. Speciális négyszögek szerkesztése. Gyakorlás : szögszámítás, négyszögek szerkesztése.	Az alakzatok előállításai hajtogatással, nyírással, rajzzal, tulajdonságaiknak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás különféle tulajdonságok szerint.		8
A tengelyes tükrözés. Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképének megszerkesztése. Gyakorlás : tükrökép szerkesztése. A tengelyes tükrözés tulajdonságai.	Szimmetrikus ábrák készítése. Tükrözés körzővel, vonalzóval. Tükrözés koordináta-rendszerben. Pont, egyenes, szög, háromszög, kör képe, irányításváltás. Transzformációs szemlélet fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: megfelelő eszközök segítségével figyelmes, pontos munkavégzés.	5
Tengelyesen szimmetrikus alakzatok. A kör szimmetriatengelyei. Tengelyesen szimmetrikus háromszögek. Tengelyesen szimmetrikus sokszögek (például a szabályos sokszögek).	A tengelyes szimmetria vizsgálata hajtogatással, tükörrel. A szimmetria felismerése a természetben és a művészetben.	Vizuális kultúra; természetismeret: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése, vizsgálata a műalkotásokban.	6 óra

Tengelyesen szimmetrikus négyszögek (deltoid, rombusz, húrtrapéz, téglalap, négyzet).			
Derékszögű háromszög és tengelyesen szimmetrikus háromszögek, négyszögek területe. Terület, kerület számítás gyakorlása.	Területmeghatározás átdarabolással.		6
Kulcsfogalmak/fogalmak	Pont, egyenes, szakasz, félegyenes, sík. Egyenesek kölcsönös helyzete (metsző, merőleges, párhuzamos, kitérő); sík és egyenes, két sík kölcsönös helyzete. Távolság, szakaszfelező merőleges, szögfelező. Síkidom, sokszög. Háromszög, hegyesszögű, tompaszögű, derékszögű háromszög; egyenlő szárú, egyenlő oldalú háromszög. Négyszög, téglalap, négyzet, húrtrapéz, deltoid, rombusz. Kör (körvonal, körlap, körív, körcikk, körszelet), átmérő, sugár, érintő. Szögtartomány, szögfajták (nullszög, hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, tompaszög). Kerület, terület, a terület mértékegységei. Test, csúcs, él, lap. Gömb. Téglatest, kocka felszíne, hálóját, térfogata. Egybevágóság, tengelyes tükrözés, tengelyes szimmetria.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Szabályfelismerés, szabálykövetés. Összefüggések keresése. Összetartozó számpárok ábrázolása Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése, megrajzolása. A szabály megfogalmazása egyszerű formában. A hiányzó tagok pótlása adott vagy felismert szabály alapján. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése, táblázatban adott adatok értelmezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Sorozat megadása szabállyal. A koordináta-rendszer biztonságos használata. Függvényszemlélet előkészítése. Probléma felismerése. Összefüggés-felismerő képesség fejlesztése. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Ismétlés: Helymeghatározás gyakorlati szituációkban,	Megadott pont koordinátáinak leolvasása, illetve koordináták		1 + folyamatos

konkrét esetekben. A Descartes-féle derékszögű koordináta-rendszer.	segítségével pont ábrázolása a Descartes-féle koordináta-rendszerben.		
Táblázat hiányzó elemeinek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján, ábrázolásuk grafikonon. Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben.	Összefüggések felismerése. A megfigyelőképesség fejlesztése. Együtt változó mennyiségek összetartozó adatként megjelölése: tapasztalati függvények vizsgálata. Eligazodás a mindennapi élet egyszerű grafikonjaiban.		3 + folyamatos
Gyakorlati példák elsőfokú függvényekre. Az egyenes arányosság grafikonja. Fordított arányosság grafikonja.	Ellenpéldaként (az osztály képességeinek megfelelő szinten) célszerű a fordított arányossággal is foglalkozni.		3 + [2 óra]
Példák konkrét sorozatokra. Sorozatok folytatása adott szabály szerint.	Szabálykövetés, szabályfelismerés.		Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Sorozatok, koordináta-rendszer, táblázat, grafikon. Egyenes arányosság.		
Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, oszlopdiagram leolvasása. Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. „Biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos”.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztika szerepének felismerése. Megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerő képesség, elemzőképesség fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Valószínűségi játékok és kísérletek dobókockák, pénzérmék segítségével.	Valószínűségi alapfogalmak szemléleti alapon történő kialakítása. Kommunikáció és együttműködés a páros, ill. csoportmunkákban. Valószínűségi kísérletek végrehajtása.		2 óra
Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok (oszlopdiagramok, kördiagramok) értelmezése, táblázatok olvasása, készítése.	Tudatos és célirányos figyelem gyakorlása. Napi sajtóban, különböző kiadványokban található grafikonok, táblázatok elemzése.	Technika, életvitel és gyakorlat: menetrend adatainak értelmezése; kalóriatáblázat vizsgálata.	2 + folyamatos

		Informatika: adatkezelés, adatfeldolgozás, információ- megjelenítés.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Esemény, biztos esemény, lehetséges, de nem biztos, lehetetlen esemény. Lehetséges esetek, kedvező esetek. Adat, diagram.		
A fejlesztés elvárt eredményei a 6. évfolyam végén	Gondolkodási és megismerési módszerek Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése. Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása. Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése, az összes lehetséges sorrend felírása. Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása. A nyelv logikai elemeinek és az összehasonlításhoz szükséges kifejezéseknek a helyes használata. Számtan, algebra A tízes számrendszer fogalma, a tízes számrendszer helyiértékeinek ismerete. Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. Közös osztók, közös többszörösök megkeresése. Oszthatósági szabályok (2, 3, 5, 9, 10, 100) ismerete, alkalmazása. Egész számok fogalmának ismerete, ellentett, abszolútérték meghatározása. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása, osztása. Az egész számokkal végzett műveletek szabályainak alkalmazása. Törtek, tizedestörtek értelmezése, írása, olvasása, egyszerűsítése, bővítése, összehasonlításuk. Tizedestörtek kerekítése. Törtek, tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása. A racionális szám fogalma. Műveletek a racionális számok körében (negatív törtekkel, tizedestörtekkel is). Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása. Két szám aránya. A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, az egyenes arányosság [és a fordított arányosság] értése, használata. A százalék fogalmának ismerete, a százaléktört kiszámítása. Elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása szabadon választott módszerrel. Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlet felírásával. Szövegértelmezés, adatok kigyűjtése, terv (szimbólumok, betűkifejezések segítségével összefüggések felírása a szöveges feladatok adatai között), becslés, számítás; ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése. A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabványmértékegységeinek ismerete. Mértékegységek egyszerűbb		

	átváltásai gyakorlati feladatokban. Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során.
A fejlesztés elvárt eredményei a 6. évfolyam végén	Geometria Tételek felismerése, a szaknyelv és az anyanyelv helyes használata. Párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek fogalmának ismerete. Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása egyélű és derékszögű vonalzó segítségével. Alapszerkesztések végrehajtása; pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága, szakaszelező merőleges, szögfelező, szögmásolás, merőleges és párhuzamos egyenesek. Téglalap szerkesztése. Adott tulajdonságú pontthalmazok felismerése. A körrel kapcsolatos fogalmak, elnevezések ismerete. A szögtartomány fogalma, a szögek nagyságának megmérése, a mértékegységek ismerete. Adott nagyságú szög megrajzolása szögmérő segítségével. A szögfajták ismerete. Speciális szögek szerkesztése. Alakzatok tengelyese tükröképének szerkesztése, a tengelyes szimmetria felismerése. A sokszög szemléletes fogalma. Sokszögek tulajdonságainak vizsgálata a geometriai ismeretek alkalmazásával (átlók száma, konvex és konkáv sokszögek megkülönböztetése, tengelyes szimmetria stb.). A sokszögek csoportosítása különböző szempontok szerint. Konkrét sokszögek kerületének kiszámítása. A háromszögek osztályozása szögek szerint. A háromszög-egyenlőtlenség felismerése. Tengelyesen szimmetrikus háromszög szerkesztése, tulajdonságainak felismerése, területének kiszámítása (átdarabolás, kiegészítés). A négyszög, a speciális négyszögek fogalmának ismerete, tulajdonságaik vizsgálata, Tengelyesen szimmetrikus négyszögek tulajdonságainak felismerése adott ábrák segítségével. A négyszög kerületének kiszámítása. A téglalap (négyzet) területe, a korábban tanultak alkalmazása geometriai problémák és gyakorlati jellegű feladatok megoldásában. A téglalap, kocka ismerete, az elnevezések (csúcs, él, lap) helyes használata, tulajdonságaik vizsgálata. A téglalap térfogata, a térfogat szabványos mértékegységei. A térfogat és az űrtartalom mértékegységei közti kapcsolat ismerete. A korábban tanultak alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban. Testek ábrázolása, az ábrák helyes értelmezése. Testek építése.
A fejlesztés elvárt eredményei a 6. évfolyam végén	Összefüggések, függvények, sorozatok Tájékozódás a koordináta-rendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak leolvasása. Egyszerűbb grafikonok, elemzése, oszlopdiagramok, vonaldiagramok értelmezése, megrajzolása. Táblázatok értelmezése, készítése. Az egyenes arányosság mint függvény. Az egyenes arányosság grafikonjának értelmezése.

	Néhány tagjával elkezdett sorozathoz szabály(ok) keresése, megfogalmazása. Egyszerű sorozatok folytatása adott, illetve felismert szabály alapján. Valószínűség, statisztika Egyszerű oszlopdiagramok, vonaldiagramok kördiagramok értelmezése, készítése, táblázatok olvasása. Néhány szám számtani közepének kiszámítása. Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rögzítése, rendezése, ábrázolása.
--	---

évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek		Órakeret: folyamatos
Előzetes tudás	Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része. Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata. Definíció megértése és alkalmazása. Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló gondolkodás igényének kialakítása. Halmazok eszköz jellegű használata, halmazszemlélet fejlesztése. Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése, a matematikai szaknyelv pontos használata. Saját gondolatok megértetésére való törekvés (szóbeli érvelés, szemléletes indoklás). Rendszerszemlélet, kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Fogalmak egymáshoz való viszonyának, összefüggéseknek a megértése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok használatának fejlesztése. A bizonyítás, az érvelés iránti igény felkeltése, a kulturált vitatkozás gyakoroltatása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
A halmazokról korábban tanultak eszköz jellegű alkalmazása a matematika különböző témaköreiben.Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. Részhalmaz elemeinek kiválasztása.	Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával.	Informatika: Matematikatörténeti ismeretek gyűjtése könyvtárból, internetről.	Folyamatos

Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” („bármely”), „legalább”, „legfeljebb” kifejezések használata.	A matematikai szaknyelv pontos használata. A nyelv logikai elemeinek egyre pontosabb, tudatos használata. A logikai műveletek és a halmazműveletek kapcsolatának felismerése.	Magyar nyelv és irodalom: a lényeges és lényegtelen megkülönböztetése.	Folyamatos
Egyszerű („minden”, „van olyan” típusú) állítások igazolása, cáfolata konkrét példák kapcsán.	Kulturált érvelés a csoportmunkában.		Folyamatos
A matematikai bizonyítás előkészítése: sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.	A bizonyítási igény erősödése. Tolerancia, kritikai szemlélet, problémamegoldás. A kulturált vitatkozás elsajátítása.		Folyamatos
A gyakorlati élethez és a társudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.	Szövegelemzés, értelmezés, lefordítás a matematika nyelvére. Ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény erősödése. Igényes grafikus és verbális kommunikáció.	Fizika; biológia-egészségtan; földrajz; technika, életvitel és gyakorlat: számításos feladatok.	Folyamatos
Matematikai játékok, játékos feladatok.	Aktív részvétel, pozitív attitűd.	Informatika: Játékos feladatok keresése internet segítségével.	Folyamatos
Kombinatorikus módszerek eszközszerű alkalmazása (fadiagram, táblázatok készítése).	Sorba rendezés, kiválasztás. Néhány elem esetén az összes eset felsorolása. Tapasztalatszerzés az összes eset rendszerezett felsorolásában.		Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, metszet. Alaphalmaz. Igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan, biztos, lehetséges, lehetetlen. A nyelv logikai elemei (nem, és, vagy, ha ..., akkor ..., mindig, van olyan, legalább, legfeljebb).		
Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra		Órakeret: 63 óra
Előzetes tudás	Racionális számkör. Számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Műveletek racionális számokkal. Ellentett, abszolútérték, reciprok. Alapműveletek racionális számokkal írásban. Oszthatóság, oszthatósági szabályok. A százalékszámítás alapjai. Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, egyenes arányosság.		

	A zárójelek, a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Helyes és értelmes kerekítés, az eredmények becslése, a becslés használata ellenőrzésre is. Szöveges feladatok megoldása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A matematikai ismeretek és a mindennapi élet történései közötti kapcsolat tudatosítása. Szavakban megfogalmazott helyzethez, történéshez matematikai modellek választása, keresése, készítése, értelmezése adott szituációkhoz. Konkrét matematikai modellek értelmezése a modellnek megfelelő szöveges feladat alkotásával. A szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése. Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása. Az ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény, az eredményért való felelősségvállalás erősítése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
A racionális szám fogalma. A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata. A racionális számok tizedestört alakja (véges, végtelen tizedestörtek), példák nem racionális számra (végtelen, nem szakaszos tizedes törtek).	A számfogalom mélyítése. A rendszerező képesség fejlesztése.		2 óra
A hatványozás fogalma nemnegatív egész kitevőre, egész számok körében. Hatványozás azonosságai.	A hatvány fogalmának kialakítása és elmélyítése. A definícióalkotás igényének felkeltése.	Fizika, kémia: Az SI-előtagok.	2
Műveletek hatványokkal: azonos alapú hatványok szorzása, osztása. Szorzat, hányados hatványozása. Hatvány hatványozása. Műveletek gyakorlása.	Az alap és a kitevő változása hatásának felismerése, megértése a hatványértékre; a hatványozás azonosságainak „felfedezése”.	Informatika: A bájt többszöröseinek (kilobájt, megabájt, gigabájt, terabájt) értelmezése 2 hatványai segítségével.	4

10 egész kitevőjű hatványai. 1-nél nagyobb számok normálalakja. Tizes számrendszer helyi értékei. 0-1 közé eső számok normál alakja.	Számolási készség fejlesztése (fejben és írásban).	Fizika, kémia: számítási feladatok.	3
Számok különböző alakja. Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Műveletek gyakorlása. Az eredmény helyes és értelmes kerekítése. Eredmények becslése, ellenőrzése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása a hatványozás figyelembevételével. Műveletek sorrendje, gyakorlás.	Műveletfogalom mélyítése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása. A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz: számításos feladatok.	11
Maradékos osztás alkalmazásai. Oszthatósági szabályok. Összetett oszthatósági feladatok: például 6-tal, 12-vel. Számelméleti alapú játékok.	A tanult ismeretek felelevenítése, kiegészítése, alkalmazása összetett feladatokban. A bizonyítási igény felkeltése oszthatósági feladatoknál.		5
Prímszám, összetett szám. Prímtényező felbontás. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása, gyakorlás. Matematikatörténet: érdekességek a prímszámok köréből. Eukleidész, Eratoszthenész. [Tökéletes számok, barátságos számok.]	Hatványozás azonosságainak használata a prímtényező felbontásnál. Két szám legnagyobb közös osztójának kiválasztása az összes osztóból. A legkisebb pozitív közös többszörös megkeresése a közös többszörösök közül. Oszthatóságról tanultak alkalmazása a törtekkel való műveleteknél.	Informatika: Matematikatörténeti érdekességek önálló gyűjtése az internet segítségével.	5
Arányos osztás gyakorlása. Arányos következtetések. Arány, arányos osztás. (Az	A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolatok meglátása, a felmerülő	Földrajz: Térképek értelmezése.	4

egyenes arányosságot és a fordított arányosságot lásd a függvények témakörben.)	arányossági feladatok megoldása. A következtetési képesség fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom, időtartam, időpont.	Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése.	Technika, életvitel és gyakorlat: Főzésnél a tömeg, az őrztartalom és az idő mérése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: évtized, évszázad, évezred.	Folyamatos
Az alap, a százalékkérték és a százalékláb fogalmának ismerete, értelmezése, kiszámításuk következtetéssel, a megfelelő összefüggések alkalmazásával. A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok. Szöveges feladatok megoldása. Összetett százalék számítási feladatok.	A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolat meglátása a gazdasági élet, a környezetvédelem, a családi háztartás köréből vett egyszerűbb példákön. Feladatok az árképzés: árleszállítás, áremelés, áfa, betétkamat, hitelkamat, bruttó bér, nettó bér, valamint különböző termékek (pl. élelmiszerek, növényvédőszerék, oldatok) anyagösszetétele köréből. Szövegértés, szövegalkotás. Becslések és következtetések végzése. Zsebszámológép célszerű használata.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. Fizika; kémia: számítási feladatok. Technika, életvitel és gyakorlat: pénzügyi ismeretek.	5
Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egytagú, többtagú, egynemű kifejezés fogalma. Helyettesítési érték kiszámítása, gyakorlása. Algebrai tört értelmezése.	Elnevezések, jelölések megértése, rögzítése, definíciókra való emlékezés. Egyszerű szimbólumok megértése és alkalmazása a matematikában. Betűk használata szöveges feladatok általánosításánál.	Fizika: összefüggések megfogalmazása, leírása a matematika nyelvén. A képlet értelme, jelentősége. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján.	5
Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egynemű kifejezések	Algebrai kifejezések egyszerű átalakításának felismerése. Műveletek biztos elvégzése,	Fizika; kémia; biológia-egészségtan:	7 + [2 óra]

összevonásának gyakorlása. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel. Matematikatörténet: az algebra kezdetei, az arab matematika. Kiegészítő tananyag: Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel.	törekvés a pontos, precíz munkára. Megjegyzés: A kerettanterv B változata szerint követelmény.	Képletek átalakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Azonosság. Azonos egyenlőtlenség. Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása, gyakorlás. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel, egyenlőtlenséggel. Szöveges feladatok megoldása.	Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Algoritmikus gondolkodás alkalmazása. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Pontos munkavégzés. Számolási készség fejlesztése. Az ellenőrzés igényének erősödése. Megjegyzés: A törtegyütthatós egyenletek megoldását 8. osztályra halaszthatjuk.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan: számításos feladatok.	10
A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés. Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása. Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család	Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. A lényeges és lényegtelen elkülönítésének, az összefüggések felismerésének fejlesztése. A gondolatmenet tagolása. Az ellenőrzési igény további fejlesztése. Igényes kommunikáció kialakítása. Szöveges feladatok megoldása a környezettudatossággal, az egészséges életmóddal, a családi élettel, a	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása.	Folyamatos

jövedelmének ésszerű felhasználása köréből.	gazdaságossággal kapcsolatban.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Racionális szám. Hatvány, alap, kitevő. Normálalak. Osztó, maradék, többszörös, osztható, prímszám, összetett szám, prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Arány, aránypár, arányos osztás, egyenes és fordított arányosság. Százalékalap, százalékláb, százalékték. Kamat. Algebrai egész kifejezés, változó, együttható, helyettesítési érték, egynemű kifejezés, összevonás, zárójelfelbontás. [Kiemelés] Egytagú, többtagú kifejezés. Egyenlet, változó, egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldáshalmaz, azonosság, mérlegelv, ellenőrzés.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria	Órakeret: 49 óra
Előzetes tudás	Pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány. Háromszögek, csoportosításuk. Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid). Kör és részei. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Háromszög, négyszög belső és külső szögeinek összegére vonatkozó ismeretek. Téglatest tulajdonságai. Tengelyesen szimmetrikus alakzatok. Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképének megszerkesztése. Két pont, pont és egyenes távolsága, két egyenes távolsága. Szakaszfelezés, szögfelezés, szögmásolás. Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése. Nevezetes szögek szerkesztése. Szerkesztési eszközök használata. Koordináta-rendszer megismerése, pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása. A téglalap és a deltoid kerületének és területének kiszámítása. A téglatest felszínének és térfogatának a kiszámítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező készség fejlesztése. A mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű geometriai számítások elvégzésének fejlesztése. A gyakorlatban előforduló geometriai ismereteket igénylő problémák megoldására való képesség fejlesztése. Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése. Geometriai transzformációkban megfigyelt megmaradó és változó tulajdonságok tudatosítása. Képzeletben történő mozgató: átdarabolás elképzelése, testháló összehajtásának, szétvágásának elképzelése. A pontos munkavégzés igényének fejlesztése. A problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztéskor: vázlatrajz, adatfelvétel, a szerkesztés menete, szerkesztés, diszkusszió). Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenységek, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása; kezdeményező-készség, együttműködési készség, tolerancia.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Geometriai transzformáció. Az egybevágóság szemléletes fogalma. Az egybevágóság jelölése. $\cong$	Az egybevágósági transzformációk fogalmának megalapozása játékos példák és ellenpéldák segítségével. A megfigyelőképesség fejlesztése. A szaknyelv pontos használata.	Vizuális kultúra: festmények, művészeti alkotások egybevágó geometriai alakzatai.	2 (3) óra
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Eltolás. A vektor szemléletes fogalma. A transzformáció tulajdonságai. Egyszerű alakzatok eltoló képének megszerkesztése, gyakorlása.	Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A eltolás tulajdonságainak „felfedezése”.	Fizika: Elmozdulás.	4
Ismétlés: Tengelyes tükrözés. A transzformáció tulajdonságai, a tengelyes tükrökép megszerkesztése. Tengelyes szimmetria.	A tengelyes tükrözés tulajdonságainak vizsgálata. Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése.	Fizika: Síktükör.	2 (2) óra
Középpontos tükrözés. A transzformáció tulajdonságai. Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképének megszerkesztése. Középpontos tükrözés gyakorlása. Középpontosan szimmetrikus alakzatok a síkban.	Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése. Gondolkodás fejlesztése szimmetrián alapuló játékokon keresztül. Művészeti alkotások vizsgálata (Penrose, Escher, Vasarely).	Vizuális kultúra: művészeti alkotások megfigyelése a tanult transzformációk segítségével. Informatika: Művészeti alkotások keresése a világhálón.	4
Tengelyes és középpontos szimmetria alkalmazása szerkesztésekben, bizonyításokban, fogalmak kialakításában.	Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során.	Vizuális kultúra: festmények geometriai alakzatai.	Folyamatos
Szögpárok (egyállású szögek, váltószögek, kiegészítő szögek).	A tanult transzformációk felhasználása a fogalmak kialakításánál.		1 (1) óra
Kiegészítő tananyag.	Forgásszimmetria megfigyelése a	Vizuális kultúra: Építészet, díszítőminták.	0

Ismerkedés a forgatással, forgásszimmetriával. Az elfordulás mérése.	természetben és a művészetben.		
A síkidomokról, sokszögekről tanultak felelevenítése.	Megjegyzés: A további vizsgálatok előkészítése. A kerettanterv B változata előírja.		3
Háromszögek osztályozása oldalak, illetve szögek szerint. A háromszögek területének kiszámítása. A háromszögek magassága, magasságvonala. A korábban szemléletre támaszkodó sejtések bizonyítása: háromszögegyenlőtlenség; a szögek közti kapcsolatok; szögek és oldalak közti kapcsolat. A geometriai transzformációkról tanultak alkalmazása. A háromszögek egybevágóságának esetei. Háromszögek szerkesztése. Gyakorló óra.	A tanult ismeretek felidézése, megerősítése. A halmazszemlélet fejlesztése. Összefüggések megsejtése, kimondása, bizonyítása. A háromszög tulajdonságaira vonatkozó igaz-hamis állítások megfogalmazása során részvétel vitában, a kulturált vita szabályainak alkalmazása. Bizonyítási igény felkeltése. Nevezetes szögek szerkesztése: 15° , 45° , 75° , 105° , 135° .	Földrajz: szélességi körök és hosszúsági fokok.	6
Négyszögek, belső és külső szögeik összege, területük. A speciális négyszögek, trapéz, deltoid, húrtrapéz, paralelogramma, speciális paralelogrammák definíciója, tulajdonságai. Szög számítás gyakorlása. Speciális négyszögek szerkesztése. Gyakorlás: négyszögek szerkesztése.	A speciális négyszögek felismerése. A fogalmak közti kapcsolat tudatosítása. A középpontos és a tengelyes tükrözés tulajdonságainak felhasználása a tulajdonságok vizsgálatánál. Törekvés a tömör, de pontos, szabatos kommunikációra. A szaknyelv minél pontosabb használata írásban is. A szerkesztéshez szükséges eszközök célszerű használata. Átélt folyamatról készült leírás gondolatmenetének értelmezése (pl. egy	Technika, életvitel és gyakorlat: műszaki rajz készítése. Magyar nyelv és irodalom: szabatos fogalmazás.	8

	szerkesztés leírt lépéseiről a folyamat felidézése).		
A sokszög területének szemléletes fogalma, téglalap, paralelogramma, deltoid, trapéz, háromszög területe. Szabályos sokszögek. Gyakorlás : háromszögek, négyszögek, szabályos sokszögek területe.	Átdarabolások, kiegészítés értelmezése, végrehajtása. Eredmények becslése. A képletek értelmezése, alkalmazásuk a számításokban. A területképletből az ismeretlen adat kifejezése. Számítógépes animáció használata az egyes területképletekhez.	Technika, életvitel és gyakorlat: A hétköznapi problémák területtel kapcsolatos számításai (lefedések, szabászat, földmérés). Informatika: tantárgyi szimulációs program.	8
A kör és részei. Sugár, átmérő, szelő, húr, érintő. A kör kerülete, területe.	A kör kerületének közelítése méréssel. A kör területének közelítése „átdarabolással”.		3 (4) óra
Sokszöglapokkal határolt testek. Egyenes hasábok, forgáshenger hálój, tulajdonságai, felszíne, térfogata.	A halmazszemlélet és a térszemlélet fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: modellek készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi épületek látszati képe és alaprajza közötti összefüggések megfigyelése. Vizuális kultúra: térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése.	8
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, tömeg, idő mérése.	A gyakorlati mérések, mértékegységváltások helyes elvégzése.	Testnevelés és sport: távolságok és idő becslése, mérése. Fizika; kémia: mérés, mértékegységek, mértékegységek átváltása.	Folyamatos

Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről; kerület-, terület-, felszín- és térfogatszámítás. Szögekkel kapcsolatos számítások.	A számolási készség, becslési készség és az ellenőrzési igény fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.	Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Tengelyes szimmetria, húrtrapéz, deltoid. Középpontos szimmetria, paralelogramma, rombusz. Egyállású szög, váltószög, csúcsszög. Sokszögek belső és külső szöge. Háromszög, magasságvonal. Terület. Hasáb; alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testátló, lapátló. Henger, alkotó, palást. Felszín, térfogat.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint. Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése. Egyszerű kapcsolatok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Függvényszemlélet fejlesztése. Megoldás a matematikai modellen belül. Matematikai modellek ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (sorozatok, függvények, függvényábrázolás).		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben.	A függvényszemlélet fejlesztése. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése a grafikon alapján.	Fizika; biológia-egészségtan; kémia; földrajz: függvényekkel leírható folyamatok.	2 (2) óra
Egyenes arányosság. Lineáris függvények (elsőfokú függvény, nulladfokú függvény). A lineáris függvény grafikonja Lineáris függvények jellemzése konkrét példák alapján: növekedés, fogyás. Lineáris függvényekről tanultak elmélyítése.	A mindennapi élet, a tudományok és a matematika közötti kapcsolat fölfedezése konkrét példák alapján. Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben.	Fizika: út-idő; feszültség-áramerősség. Informatika: Számítógép használata a függvények ábrázolására.	6
A sorozat mint függvény. Egyszerű sorozatok vizsgálata.	Konkrét tag megadása a sorozat képletének helyettesítési értékeként.		1 (1) óra + folyamatos

Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása. Gyakorlás : egyenletek grafikus megoldása.	A tanult ismeretek alkalmazása új helyzetben.		3
Fordított arányosság: $x \mapsto \frac{a}{x} (x \neq 0)$ Szöveges feladatok megoldása.	Annak felismerése, hogy a fordított arányosság a mindennapi gyakorlatban is fontos szerepet játszik; szükséges a fizikában tanult összefüggések értelmezéséhez.	Fizika: Boyle–Mariotte-törvény; adott út esetén a sebesség és az út megtételéhez szükséges idő kapcsolata; adott feszültség esetén az áramerősség és az ellenállás nagysága közti összefüggés.	3
Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése: szöveggel vagy matematikai alakban megadott szabály grafikus megjelenítése értéktáblázat segítségével.	Kapcsolatok észrevétele, megfogalmazása szóban, írásban, grafikonok olvasása és készítése egyszerű esetekben. Adatok és grafikonok elemzése a környezet szennyezettségével kapcsolatban.	Földrajz: adatok hőmérsékletre, csapadék mennyiségére. Kémia: értékek a levegő és a víz szennyezettségére vonatkozóan.	0 (2) óra
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hozzárendelés, függvény, értelmezési tartomány, értékkészlet. Egyenes arányosság. Lineáris függvény, elsőfokú függvény, nulladfokú függvény. Lineáris függvény grafikonja, meredekség, növekedés, fogyás. Sorozat. [Fordított arányosság.]		
Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Néhány szám számítani közepének kiszámítása. Valószínűségi játékok és kísérletek, az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztikai gondolkodás fejlesztése. A valószínűségi gondolkodás fejlesztése. Gazdasági nevelés.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret

Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok, diagramok készítése. Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk.	Adatsokaságban való eligazodás: táblázatok olvasása, grafikonok készítése, elemzése. Együttműködési készség fejlődése. Számítási közép kiszámítása. Gazdasági statisztikai adatok, grafikonok értelmezése, elemzése. Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése.	Testnevelés és sport: teljesítmények adatainak, mérkőzések eredményeinek táblázatba rendezése. Biológia-egészségtan; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: táblázatok és grafikonok adatainak ki- és leolvasása, elemzése, adatok gyűjtése, táblázatba rendezése. Informatika: statisztikai adatelemzés.	2 (3) óra
Kombinatorikai feladatok. Valószínűségi kísérletek. Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma. Valószínűségi kísérletek, eredmények lejegyzése. Gyakoriság, relatív gyakoriság fogalma. Matematikatörténet: Érdekességek a valószínűség-számítás fejlődéséről.	Valószínűségi szemlélet fejlesztése. Tudatos megfigyelés. A tapasztalatok rögzítése. Tanulói együttműködés fejlesztése. Számítógép használata a tudománytörténeti érdekességek felkutatásához.	Informatika: Gyűjtőmunka az internet segítségével.	3
Kulcsfogalmak/fogalmak	Diagram, gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség.		

A fejlesztés elvárt eredményei a 7. évfolyam végén	Gondolkodási és megismerési módszerek Elemek halmazba rendezése több szempont alapján. Halmazok ábrázolása. A nyelv logikai elemeinek helyes használata. Állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása. Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, egyszerűbb szövegek értelmezése.
--	--

	Kombinatorikai gondolatmenetek alkalmazása a lehetséges esetek, megoldások felkutatásában. Gráfok használata feladatmegoldások, összefüggések szemléltetése során. Számтан, algebra A racionális számokkal kapcsolatos fogalomrendszer ismerete. A négy alapművelet végrehajtása az egész számok és a törtalakban vagy tizedestört alakban adott racionális számok körében. A természetes szám kitevőjű hatványozás fogalma, hatványértékek kiszámítása. Műveletek konkrét természetes szám kitevőjű hatványokkal. Az 1-nél nagyobb számok normálalakjának értelmezése. A normálalak használata a számok egyszerűbb írására. A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása (a hatványozást is figyelembe véve). Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére. Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók, tételek (osztó, többszörös, oszthatósági szabályok, közös osztó, közös többszörös) ismerete. A legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása. Pozitív egész számok prímtényezőkre bontása. Egyszerű oszthatósági problémák vizsgálata. Az oszthatóságról tanult ismereteik megszerzése során kialakult a bizonyítás iránti igény. Az arány fogalmának ismerete, alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban is. Arányos osztás végrehajtása. Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban. A százalékszámítás fogalomrendszerének ismerete, a tanult összefüggések alkalmazása. A kamatos kamat fogalma, kiszámítása.. Algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének meghatározása. Algebrai egész kifejezések összevonása, szorzása egytagú kifejezéssel. A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában. Egyszerű egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása, a kapott eredmény ellenőrzése. Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására. (Szöveges feladatok értelmezése, összefüggések lefordítása a matematika nyelvére, a számítások végrehajtása, az eredmény ellenőrzése a szöveg alapján.) .
A fejlesztés elvárt eredményei a 7. évfolyam végén	Geometria A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni. Ismeri a vektor fogalmát. Az egybevágó alakzatok felismerése. Tengelyes és középpontos tükrökép, eltolt alakzat képének megszerkesztése. A tanult egybevágósági transzformációk vizsgálata, tulajdonságaik felsorolása. A tengelyesen szimmetrikus, a középpontosan

	szimmetrikus alakzatok felismerése, e fogalmak alkalmazása geometriai vizsgálatokban. A szögpárok ismerete, alkalmazásuk geometriai vizsgálatokban. Ismeri a háromszög tulajdonságait (háromszög-egyenlőtlenség, háromszög szögei és oldalai közötti összefüggések, háromszög belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések), háromszögek csoportosítása szögeik és oldalai szerint. Tudását alkalmazza a feladatok megoldásában. Ismeri a nevezetes négyszögek (deltoid, trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, rombusz, téglalap, négyzet) fogalmát, e fogalmak közti kapcsolatrendszerét. Ismeri a négyszög (speciálisan a nevezetes négyszögek) belső és külső szögeire vonatkozó összefüggéseket, továbbá a nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságait. Tudását alkalmazza feladatok megoldásában. Ismeri a sokszög területének fogalmát, szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. Kiszámítja a háromszög, a nevezetes négyszögek és a kör kerületét, területét. A területszámításról tanultakat képes alkalmazni térgeometriai számításokban, illetve a mindennapi gyakorlattal kapcsolatos feladatok megoldásában. A tanuló képes térbeli alakzatok axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat. Ismeri az egyenes hasáb és az egyenes körhenger fogalmát, tulajdonságait. Képes felvázolni a tanult testek hálóját, kiszámítani a felszínüket. Ismeri a sokszöglapokkal határolt test térfogatának fogalmát, a térfogat szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. A háromszög és négyszög alapú egyenes hasáb, továbbá a forgáshenger térfogatképleteinek ismeretében ki tudja számítani sok, a mindennapjainkban előforduló test felszínét, térfogatát, űrmértékét.
A fejlesztés elvárt eredményei a 7. évfolyam végén	Összefüggések, függvények, sorozatok A hozzárendelés (reláció) megadása diagrammal, táblázattal, grafikonnal, szabállyal. Alaphalmaz, képhalmaz fogalmának ismerete. Egyértelmű hozzárendelés, függvény fogalmának, valamint az értelmezési tartomány, értékkészlet fogalmának ismerete, konkrét függvény értelmezési tartományának, értékkészletének meghatározása. Valós (szám-szám) függvény grafikonjának elemzése a tanult szempontok szerint: a függvény alaptulajdonságainak (adott helyen felvett függvényérték, adott függvényértékhez tartozó független változók, növekedés, csökkenés, legnagyobb érték, legkisebb érték) grafikonról való leolvasása. Az egyenes arányosság mint szám-szám függvény tulajdonságainak felismerése. Az egyenes arányosság grafikonjának felismerése, adott egyenes arányosság grafikonjának ábrázolása. A grafikon meredekségének vizsgálata. A lineáris függvénnyel kapcsolatos fogalomrendszer ismerete, konkrét lineáris függvény grafikonjának megrajzolása (esetleg

	össze tartozó számpárok segítségével). A lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is. A fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon). Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint. Valószínűség, statisztika Valószínűségi kísérletek eredményeinek tudatos megfigyelése, lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. Események valószínűségének kiszámítása vagy becslése egyszerűbb esetekben. Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, táblázatok készítése. Adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. A középértékek (középső érték, átlag, leggyakoribb érték) és a terjedelem meghatározása. Vonaldiagram, oszlopdiagram olvasása, készítése, szalag-, kördiagram olvasása.
--	--

évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 5 + folyamat os
Előzetes tudás	Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része. Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata. Definíció megértése és alkalmazása. Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló gondolkodás igényének kialakítása. Halmazok eszköz jellegű használata, halmazszemlélet fejlesztése. Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése, a matematikai szaknyelv pontos használata. Saját gondolatok megértetésére való törekvés (szóbeli érvelés, szemléletes indoklás). Rendszerszemlélet, kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Fogalmak egymáshoz való viszonyának, összefüggéseknek a megértése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok használatának fejlesztése. A bizonyítás, az érvelés iránti igény felkeltése, a kulturált vitatkozás gyakoroltatása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
		Órakeret

Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. Részhalmaz elemeinek kiválasztása. A korábban tanultak rendszerezése, Az összefüggések megfogalmazása. Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” („bármely”), „legalább”, „legfeljebb” kifejezések használata. Matematikatörtént: Georg Cantor.	Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával. A halmazokról és a logikai műveletekről korábban tanultak eszköz jellegű alkalmazása. A „minden”, „van olyan” típusú állítások igazolása, cáfolata konkrét példák kapcsán. A matematikai szaknyelv pontos használata. A nyelv logikai elemeinek egyre pontosabb, tudatos használata.	Informatika: Matematikatörténeti ismeretek gyűjtése könyvtárból, internetről. Magyar nyelv és irodalom: a lényeges és lényegtelen megkülönböztetése.	2 (3) óra + folyamatos
A matematikai bizonyítás előkészítése: sejtések, kísérletezés, módszeres próbálkozás, cáfolás.	A bizonyítási igény erősödése. Tolerancia, kritikai szemlélet, problémamegoldás. A kulturált vitatkozás elsajátítása.		Folyamatos
A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.	Szövegelemzés, -értelmezés, lefordítás a matematika nyelvére. Ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény erősödése. Igényes grafikus és verbális kommunikáció.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; technika, életvitel és gyakorlat: számításhoz kapcsolódó feladatok.	Folyamatos
Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása különféle módszerekkel (fadiagram, útdiagram, táblázatok készítése). Matematikai játékok. Elemek kiválasztása.	Sorba rendezés, kiválasztás. Néhány elem esetén az összes eset felsorolása. Tapasztalatszerzés az összes eset rendszerezett felsorolásában.	Informatika: Matematikai játékok keresése internet segítségével.	3 + folyamatos

Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, metszet. Alaphalmaz. Igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan, biztos, lehetséges, lehetetlen. A nyelv logikai elemei (nem, és, vagy, ha ..., akkor ..., mindig, van olyan, legalább, legfeljebb).		
Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra		Órakeret: 47 óra
Előzetes tudás	Racionális számkör. Számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Műveletek racionális számokkal. Ellentett, abszolútérték, reciprok. Alapműveletek racionális számokkal írásban. A százalékszámítás alapjai. Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. Szöveges feladatok megoldása. A mindennapi életben felmerülő egyszerű egyenes és fordított arányossági feladatok megoldása következtetéssel, egyenes arányosság. A zárójelek, a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Helyes és értelmes kerekítés, az eredmények becslése, a becslés használata ellenőrzésre is. Algebrai kifejezések helyettesítési értékének kiszámítása, egyszerű kifejezések összevonása, többtagú kifejezés szorzása egytagú kifejezéssel. Egyszerű elsőfokú egyenletek megoldása, a mérlegelv alkalmazása. Geometriai, fizikai képletek értelmezése, helyettesítési értékük kiszámítása, az ismeretlen változó kifejezése a képletből.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A matematikai ismeretek és a mindennapi élet történései közötti kapcsolat tudatosítása. Szavakban megfogalmazott helyzethez, történéshez matematikai modellek választása, keresése, készítése, értelmezése adott szituációkhoz. Konkrét matematikai modellek értelmezése a modellnek megfelelő szöveges feladat alkotásával. A szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése. Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása. Az ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény, az eredményért való felelősségvállalás erősítése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
A racionális szám fogalma. A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata. A racionális számok tizedestört alakja (véges, végtelen szakaszos tizedestörtek). Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Az	A szám- és műveletfogalom mélyítése. A rendszerező képesség fejlesztése. Biztos számolás fejben, írásban és számológéppel. Becslés közelítő értékekkel számolva. A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése.	Gyakorlati alkalmazás: számolás zsebszámológéppel. Fizika, kémia, biológia, egészségtan, földrajz: számítási feladatok.	7 + folyamatos

eredmény becslése, helyes és értelmes kerekítése, ellenőrzése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása.			
A hatványozás fogalma nemnegatív egész kitevőre. Számolás hatványokkal. A hatvány kiszámítása számológéppel.	A 7. osztályban tanultak áttekintése, törekvés a konkrét példák segítségével felismert összefüggések általános megfogalmazására, bizonyítására.		2 (2) óra
10 természetes kitevőjű hatványai. 1-nél nagyobb számok normálalakja. Kiegészítő tananyag: 10 egész kitevőjű hatványai. 0-nál nagyobb számok normálalakja.	A számolási, a becslési készség és az algoritmikus gondolkodás fejlesztése. A számológép alkalmazása. Megjegyzés: A kerettanterv B változata szerint tananyag: „Nagy és kis számok írása”.	Fizika, kémia: Számítási feladatok, mértékegységek átváltása.	3 + [1 óra]
Osztó, többszörös. Oszthatósági szabályok. Összetett oszthatósági feladatok. Prímszám, összetett szám. Prímtényező felbontás. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös.	A tanult ismeretek felelevenítése, alkalmazása összetett feladatokban. A bizonyítási igény felkeltése. Oszthatóságról tanultak alkalmazása a törtekkel való műveleteknél.		2 (3) óra
Arány, aránypár, arányos osztás, arányossági következtetések. Százalékszámítás. A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok. Zsebszámológép célszerű használata.	A korábban tanultak áttekintése. A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolatok meglátása, a felmerülő arányossági feladatok megoldása (árleszállítás, áremelés, áfa, különböző termékek összetétele stb.). A következtetési képesség fejlesztése. Szövegértés, szövegértelmezés.	Fizika; kémia: számítási feladatok. Technika, életvitel és gyakorlat: pénzügyi ismeretek: kamat, kamatos kamat.	4 + folyamatos
Számok négyzete, négyzetgyöke. Példa irracionális számra (π , $\sqrt{2}$).	Négyzetgyök meghatározása számológéppel.		2

Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom, időtartam, időpont.	Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése.	Technika, életvitel és gyakorlat: Főzésnél a tömeg, az őrletartalom és az idő mérése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: évtized, évszázad, évezred.	Folyamatos
Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egytagú, többtagú, egynemű kifejezés fogalma. Helyettesítési érték kiszámítása. Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel. Kiegészítő tananyag: Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel. Kiemelés gyakorlása.	Elnevezések, jelölések megértése, rögzítése, definíciókra való emlékezés. Egyszerű szimbólumok megértése és alkalmazása a matematikában. Betűk használata szöveges feladatok általánosításánál. Algebrai kifejezések egyszerű átalakításának felismerése. Műveletek biztos elvégzése, törekvés a pontos, precíz munkára. Megjegyzés: A kerettanterv B változata szerint sem követelmény.	Fizika: összefüggések megfogalmazása, leírása a matematika nyelvén. A képlet értelme, jelentősége. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján. Fizika; kémia; biológia-egészségtan: Képletek átalakítása.	9 + [3 óra]
Nyitott mondat. Megoldás. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása. Mérlegelv. Azonosság. Azonos egyenlőtlenség. Szöveges feladatok megoldása egyenlettel, egyenlőtlenséggel.	Algoritmikus gondolkodás alkalmazása. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Pontos munkavégzés. Számolási készség fejlesztése. Az ellenőrzés igényének erősödése.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan: számításos feladatok.	12 (12) óra
Egyenlettel megoldható típusfeladatok egyszerű példákkal: számok helyiértékével kapcsolatos feladatok; geometriai számításokkal	A megoldás folyamata: A szöveg értelmezése, az adatok lejegyzése. Az összefüggések megkeresése, a megoldási terv felírása egyenlettel (egyenlőtlenséggel).	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása.	6

kapcsolatos feladatok; fizikai számításokkal kapcsolatos feladatok; százalékszámítási feladatok (leértékelés, béremlés, kamatszámítás stb.); keverési feladatok; együttes munkavégzéssel kapcsolatos feladatok.	Becslés. Az egyenlet megoldása. Ellenőrzés a szöveg alapján. Szöveges válasz. Megjegyzés: A kerettanterv B változatában részletezett követelmény.	Fizika; kémia; számításos feladatok.	
A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés. Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása. Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család jövedelmének ésszerű felhasználása köréből.	Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. A lényeges és lényegtelen elkülönítésének, az összefüggések felismerésének fejlesztése. A gondolatmenet tagolása. Az ellenőrzési igény további fejlesztése. Igényes kommunikáció kialakítása. Szöveges feladatok megoldása a környezettudatossággal, az egészséges életmóddal, a családi élettel, a gazdaságossággal kapcsolatban.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása. Fizika; kémia; biológia-egészségtan: számításos feladatok.	Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Racionális szám. Hatvány, alap, kitevő. Normálalak. Négyzetgyök. Osztó, maradék, többszörös, osztható, prímszám, összetett szám, prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Arány, aránypár, arányos osztás, egyenes és fordított arányosság. Százalékalap, százalékláb, százaléktér. Kamat. Kamatos kamat. Algebrai egész kifejezés, változó, együttható, helyettesítési érték, egynemű kifejezés, összevonás, zárójelfelbontás. [Kiemelés] Egytagú, többtagú kifejezés. Egyenlet, változó, egyenlőtlenség, alaphalmaz, megoldáshalmaz, azonosság, mérlegelv, ellenőrzés.		
Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Geometria	Órakeret 48 óra	
Előzetes tudás	Pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány. Két pont, pont és egyenes távolsága, két egyenes távolsága. Szakaszfelezés, szögfelezés, szögmásolás. Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése. Adott feltételeknek		

	megfelelő ponthalmazok. Nevezetes szögek szerkesztése. Szerkesztési eszközök használata. Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Tengelyesen és középpontosan szimmetrikus alakzatok (háromszögek, négyszögek). Egyszerű alakzatok tengelyes tükröképének, középpontos tükröképének és eltolással kapott képének megszerkesztése. Háromszögek, csoportosításuk. Négyszögek, speciális négyszögek. Háromszög, négyszög belső és külső szögeinek összegére vonatkozó ismeretek. Kör és részei. A háromszög, a speciális négyszögek és a kör kerületének és területének kiszámítása. A hasáb és az egyenes körhenger tulajdonságai, hálójuk, felszínük, térfogatuk. Koordináta-rendszer megismerése, pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása..		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű geometriai számítások elvégzésének fejlesztése. A gyakorlatban előforduló geometriai ismereteket igénylő problémák megoldására való képesség fejlesztése. Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése. Geometriai transzformációkban megfigyelt megmaradó és változó tulajdonságok tudatosítása. Képzeletben történő mozgatás: átdarabolás elképzelése, testháló összehajtásának, szétvágásának elképzelése. A pontos munkavégzés igényének fejlesztése. A problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztésnél: vázlatrajz, adatfelvétel, a szerkesztés menete, szerkesztés, diszkusszió). Rendszerező képesség fejlesztése. Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása; kezdeményezőkézség, együttműködési készség, tolerancia.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Tételek kölcsönös helyzete, távolsága. Szögek értelmezése síkban és térben. Szögpárok. Adott tulajdonságú ponthalmazok. Egyszerű szerkesztések végrehajtása. A síkidomokról, sokszögekről tanultak felelevenítése.	A tanult ismeretek felidézése, megerősítése. A további vizsgálatok előkészítése. Megjegyzés: A tanterv B változata előírja.		3 (3) óra
Háromszögek osztályozása oldalak, illetve szögek szerint. A háromszögek	A korábban tanult legfontosabb ismeretek felidézése, megerősítése. A halmazszemlélet fejlesztése.	Amint Isten tökéletes, nekünk is tökéletességre kell törekednünk.	5 + [2 óra]

kerületének kiszámítása. Összefüggések a háromszög belső és külső szögei között. A háromszögek egybevágóságának esetei. Háromszögek szerkesztése. A háromszögek magassága, magasságvonala. Nem Kiegészítő tananyag: A háromszög nevezetes vonalai, pontjai, körei.	A háromszög tulajdonságaira vonatkozó igaz-hamis állítások megfogalmazása során részvétel vitában, a kulturált vita szabályainak alkalmazása. Megjegyzés: A tanterv B változatában követelmény. Bizonyítási igény felkeltése.	Pontos, igényes munkavégzés.	
Pitagorasz tétele. A Pitagorasz-tétel alkalmazása geometriai számításokban, egyszerű bizonyításokban. Matematikatörténet: Érdekességek életéről és a Pitagorasz-tétel történetéből. A pitagorasz-i számhármakok.	Annak felismerése, hogy a matematika az emberiség kultúrájának része. A bizonyítási igény felkeltése. Számítógépes program felhasználása a tétel bizonyításánál.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Püthagorasz és kora. Amint a matematikai elvek pontosak, úgy nekünk is elővigyázatosan kell élnünk, az Úr elveihez ragaszkodva a mindennapi életben (a Tízparancsolat, stb.)	6
Kiegészítő tananyag: Thalész-tétel. A kör érintői. Matematikatörténet: Thalész.	Megjegyzés: A tanterv B változata írja elő.		[2 óra]
Négyszögek, belső és külső szögek összege, kerületük. A speciális négyszögek, trapéz, deltoid, húrtrapéz, paralelogramma, speciális paralelogrammák definíciója, tulajdonságai	A speciális négyszögek felismerése. A fogalmak közti kapcsolat tudatosítása. A középpontos és a tengelyes tükrözés tulajdonságainak felhasználása a tulajdonságok vizsgálatánál. Törekvés a szaknyelv minél pontosabb használatára írásban is.	Technika, életvitel és gyakorlat: műszaki rajz készítése. Magyar nyelv és irodalom: szabatos fogalmazás.	2 (2) óra

A sokszög területének szemléletes fogalma, téglalap, paralelogramma, deltoid, trapéz, háromszög kerülete, területe. A Pitagorasz-tétel alkalmazása.	A képletek értelmezése, alkalmazásuk a számításokban. A területképletből az ismeretlen adat kifejezése.	Technika, életvitel és gyakorlat: A hétköznapi problémák területtel kapcsolatos számításai (lefedések, szabászat, földmérés).	4
A kör és részei. Sugár, átmérő, szelő, húr, érintő. A kör kerülete, területe.	A hiányzó adat kifejezése és kiszámítása a képletből.		1 (1) óra
Sokszöglapokkal határolt testek. Az egyenes hasáb és a forgáshenger hálój, tulajdonságai, felszíne, térfogata. Ismerkedés a gúlával, forgáskúppal és a gömbbel. Gúla felszíne, térfogata. Matematikatörténet: Arkhimédész.	A térszemlélet fejlesztése. Megjegyzés: A tanterv B változata előírja a gúlával kapcsolatos ismeretek részletesebb tárgyalását, valamint a kúp és a gömb felszín- és térfogatképletének ismertetését (pontos levezetés nélkül).	Technika, életvitel és gyakorlat: modellek készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Történelem, társadalmi és állampolgári: történelmi épületek látszati képe és alaprajza közötti összefüggések megfigyelése. Vizuális kultúra: térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése.	6 + [2 óra]
Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, tömeg, idő mérése.	A gyakorlati mérések, mértékegységváltások helyes elvégzése.	Testnevelés és sport: távolságok és idő becslése, mérése. Fizika; kémia: mérés, mértékegységek, mértékegységek átváltása.	Folyamatos
Geometriai transzformáció. A háromszögek egybevágóságának alapesetei. A tengelyes tükrözés és szimmetria,	A korábban tanultak áttekintése, kiegészítése, rendszerezése. Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A eltolás tulajdonságainak	Vizuális kultúra: művészeti alkotások megfigyelése a tanult	8

a középpontos tükrözés és szimmetria és az eltolás. A vektor szemléletes fogalma. Az egybevágóság tulajdonságai. Egyszerű szerkesztési feladatok.	„felfedezése”. A matematika kapcsolata a természettel és a művészeti alkotásokkal:	transzformációk segítségével. Informatika: Művészeti alkotások keresése a világhálón.	
Hasonlóság, kicsinyítés és nagyítás. A hasonlóság arányának fogalma. Kiegészítő tananyag: A háromszögek hasonlósága. Hasonló síkidomok területének, hasonló testek felszínének és térfogatának aránya.	A hasonlóság szemléletes fogalmának kialakítása. Annak a felismerése, hogy az egybevágóság is hasonlóság.	Vizuális kultúra, technika, életvitel és gyakorlat: Valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza. Földrajz: Térképi ábrázolás. Méretarány értelmezése.	4 + [2 óra]
Középpontos nagyítás, kicsinyítés elvégzése. A középpontos hasonlóság tulajdonságainak felismerése: aránytartás, szögtartás, alakzat és képének irányítása.	A középpontos nagyítás, kicsinyítés felismerése hétköznapi szituációkban.	Fizika: lencsék képalkotása, nagyítás.	9
Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről; kerület-, terület-, felszín- és térfogatszámítás. Szögekkel kapcsolatos számítások.	A számolási készség, becslési készség és az ellenőrzési igény fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.	Folyamatos
Kulcsfogalmak/fogalmak	Geometriai transzformáció. Egybevágóság: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Tengelyes szimmetria, húrtrapéz, deltoid. Középpontos szimmetria, paralelogramma, rombusz. Egyállású szög, váltószög, csúcsszög. Hasonlóság, hasonlóság aránya, kicsinyítés, nagyítás. Középpontos hasonlóság. Sokszögek belső és külső szöge. Háromszög, magasságvonal. Terület. Hasáb; alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testátló, lapátló. Henger, alkotó, palást. Gúla, kúp, gömb. Felszín, térfogat.		
Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint.		

	Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése. Egyszerű kapcsolatok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Függvényszemlélet fejlesztése. Megoldás a matematikai modellen belül. Matematikai modellek ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (sorozatok, függvények, függvényábrázolás).		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Mennyiségek közti kapcsolatok ábrázolása grafikonnal. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordináta-rendszerben. Matematikatörténet: A függvényfogalom fejlődése.	A korábban tanultak rendszerező áttekintése. A függvényszemlélet fejlesztése. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése a grafikon alapján.	Fizika; biológia-egészségtan; kémia; földrajz: függvényekkel leírható folyamatok.	2 (2) óra
Lineáris függvény, egyenes arányosság fogalma, grafikus képe. Példák nemlineáris függvényre: $f(x) = x^2$, $f(x) = x $; fordított arányosság: $x \mapsto \frac{a}{x} (x \neq 0)$ Függvények jellemzése növekedés, fogyás. Másodfokú függvény, abszolút érték függvény grafikonjának elkészítés, transzformálás.	A mindennapi élet, a tudományok és a matematika közötti kapcsolat fölfedezése konkrét példák alapján. Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben. Számítógép használata a függvények ábrázolására.	Fizika: út-idő; feszültség-áramerősség. „Minthogy a világot a legtökéletesebb felépítésű és a legbölcsebb Alkotó hozta létre, semmi sem történik ezen a világon, amiben a maximum vagy minimum valamilyen formában meg nem jelenne.” Euler svájci matematikus /1707-1783/	7
Egy ismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.	A tanult ismeretek alkalmazása új helyzetben.		2 (2) óra
Egyszerű sorozatok vizsgálata. A sorozat mint speciális függvény. Sorozatok készítése, vizsgálata.	Az összefüggések „felfedezése”, konkrét példák megoldása segítségével.	Technika, életvitel és gyakorlat: Kamatos kamat.	5

A számtani sorozat. A számtani sorozat megadása az első taggal és a differenciával. Az első n tag összegének kiszámítása Gauss-módszerrel. Ismerkedés a mértani sorozattal. Mértani sorozat elemeinek meghatározása. Matematikatörténet: Gauss.			
Kiegészítő tananyag: Függvénytranszformációk. Az abszolútérték- és a másodfokú függvény transzformációja egyszerű esetekben. Matematikatörténet: René Descartes.	Megjegyzés: A kerettanterv B változata szerint tananyag.	Informatika: számítógépes program használata függvények ábrázolására.	4 + [2 óra]
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hozzárendelés, függvény, értelmezési tartomány, értékkészlet, zérushely, szélsőérték, monotonitás, egyenes arányosság, fordított arányosság, sorozat, számtani sorozat, differencia. Lineáris függvény, elsőfokú függvény, nulladfokú függvény, abszolútérték-függvény, másodfokú függvény.		
Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Néhány szám számtani közepének kiszámítása. Valószínűségi játékok és kísérletek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztikai és a valószínűségi gondolkodás fejlesztése. Gazdasági nevelés. A valószínűség meghatározása egyszerű esetekben.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	Órakeret
Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok, diagramok készítése. Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk.	Adatsokaságban való eligazodás: táblázatok olvasása, grafikonok készítése, elemzése. Együttműködési készség fejlődése. Számtani közép kiszámítása. Gazdasági statisztikai adatok, grafikonok értelmezése, elemzése. Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése.	Testnevelés és sport: teljesítmények adatainak, mérkőzések eredményeinek táblázatba rendezése. Biológia-egészségtan; történelem, társadalmi és állampolgári	3

		ismeretek: táblázatok és grafikonok adatainak ki- és leolvasása, elemzése, adatok gyűjtése, táblázatba rendezése. Informatika: statisztikai adatelemzés.	
Valószínűségi kísérletek. Valószínűség előzetes becslése, szemléletes fogalma. Valószínűségi kísérletek kimeneteleinek lejegyzése. Gyakoriság, relatív gyakoriság fogalma.	Valószínűségi szemlélet fejlesztése. Tudatos megfigyelés. A tapasztalatok rögzítése. Tanulói együttműködés fejlesztése. Számítógép használata a tudománytörténeti érdekségek felkutatásához.		3
Kulcsfogalmak/fogalmak	Diagram, gyakoriság, relatív gyakoriság, átlag, módusz, medián, terjedelem. Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Valószínűség.		
A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén	Gondolkodási és megismerési módszerek Halmazokkal kapcsolatos alapfogalmak ismerete, halmazok szemléltetése, halmazműveletek ismerete, eszköz jellegű alkalmazásuk számelméleti, geometriai vizsgálatokban. Elemek halmazba rendezése több szempont alapján. A nyelv logikai elemeinek („nem”, „és”, „vagy”, „ha ..., akkor ...”, „legalább”, „legfeljebb”, „pontosan akkor ..., ha ...”, „minden”, „van olyan”) helyes értelmezése, tudatos használata. Állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása. Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, szövegek értelmezése. A szaknyelv tudatos használata. Kombinatorikai feladatok megoldása az összes eset szisztematikus összeszámlálásával, a megoldás gondolatmenetének elmondása, leírása, szemléltetése fagráffal. Kombinatorikai gondolatmenetek alkalmazása a matematika különböző területein (például oszthatósági problémák megoldásában, geometriai feladatok megoldásának diszkussziójában, valószínűség-számítási feladatokban a lehetséges, illetve a kedvező esetek összeszámlálásában). Gráfok használata a matematika különböző témaköreiben, a feladatmegoldások gondolatmenetének követése, összefüggések, fogalmak közti kapcsolatok szemléltetése során. Néhány kiemelkedő magyar matematikus, esetleg kutatási területének, eredményének megnevezése.		

A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén	Számтан, algebra A számhalmazok (természetes, egész, racionális számok) ismerete. Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére. A természetes szám kitevőjű hatványozás fogalma, hatványértékek kiszámítása számológép használatával. Műveletek természetes szám kitevőjű hatványokkal, a hatványozás azonosságainak felismerése, alkalmazása. Az 1-nél nagyobb számok normálalakjának értelmezése. Számolás normálalakokkal egyszerűbb esetekben. [Javasolt kiegészítő követelményt: A 10 egész kitevőjű hatványainak értelmezése, 0-nál nagyobb, 1-nél kisebb számok normálalakja. Számolás normálalakokkal, számológép segítségével.]. Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók, tételek, számolási eljárások ismerete, alkalmazása egyszerű oszthatósági feladatok megoldásában, törtek egyszerűsítésében, törtekkel végzett műveletek végrehajtásában. A négyzetgyökvonás fogalmának ismerete, pozitív számok négyzetgyökének (közelítő) meghatározása számológép segítségével. A négyzetgyökvonás biztos alkalmazása a matematika különböző témaköreiben. Az arány fogalmának ismerete, alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban, geometriai számításokban. Arányos osztás végrehajtása. Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban. A mindennapjainkhoz kapcsolódó százalékszámítási feladatok megoldása. Kamatos kamat kiszámítása. Algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének meghatározása. Algebrai egész kifejezések összevonása, szorzása egytagú kifejezéssel. A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában. A geometriában és a természettudományos tárgyakban előforduló képletek értelmezése, alkalmazása, az ismeretlen változó kifejezése a képletből. Az egyenlet, egyenlőtlenség, azonosság, azonos egyenlőtlenség fogalmának ismerete. Gyakorlottság az egyenletek, egyenlőtlenségek megoldásában, a mérlegelv alkalmazásában, a kapott eredmény ellenőrzésében. Egyenlőtlenség megoldáshalmazának ábrázolása számegyenesen. Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására. (Szöveges feladatok értelmezése, összefüggések lefordítása a matematika nyelvére, a számítások végrehajtása, az eredmény ellenőrzése a szöveg alapján.)
A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén	Geometria Ismeri a geometria alapvető fogalmait és a hozzájuk kapcsolódó elnevezéseket. Felismeri a tételek kölcsönös helyzetét, továbbá az adott tulajdonságú pont-halmazokat. Képes értelmezni és

	meghatározni a térelemek távolságát. Szögek értelmezése, mérése, a szögfajták, valamint a szögpárok ismerete. Az alapvető szerkesztések (szakaszfelezés, szögmásolás, szögfelezés, stb.) végrehajtása. Ismeri a vektor fogalmát. Ezeket az ismereteket képes alkalmazni sokszögek, testek, geometriai transzformációk tulajdonságainak vizsgálatában, feladatok megoldásában. Helyesen használja a szaknyelvet. A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni, képes térbeli alakzatok axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat. Ismeri a háromszög tulajdonságait (háromszög-egyenlőtlenség, háromszög szögei és oldalai közötti összefüggések, háromszög belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések), háromszögek csoportosítása szögeik és oldalaik szerint. Háromszög-szerkesztések lépéseinek leírása, a szerkesztések elvégzése. Háromszögek nevezetes vonalainak, pontjainak, köreinek meghatározása, megszerkesztése. A Pitagorasz-tétel és a Thalész-tétel ismerete, egyszerű alkalmazásai. Ismeri a nevezetes négyszögek fogalmát, e fogalmak közti kapcsolatrendszerét. Ismeri a négyszög (speciálisan a nevezetes négyszögek) belső és külső szögeire vonatkozó összefüggéseket, továbbá a nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságait. Tudását képes alkalmazni feladatok megoldásában. Ismeri a terület szemléletes fogalmát, szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. Kiszámítja a háromszög, a nevezetes négyszögek és a kör kerületét, területét. A területszámításról tanultakat képes alkalmazni térgeometriai számításokban, illetve a mindennapi gyakorlattal kapcsolatos feladatok megoldásában. Ismeri az egyenes hasáb, az egyenes körhenger és a gúla fogalmát, tulajdonságait. Képes felvázolni a tanult testek hálóját, kiszámítani a felszínüket. Felismeri a körkúpot és a gömböt. Ismeri a térfogat szemléletes fogalmát, mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. A térfogatképletek ismeretében kiszámítja a tanult testek térfogatát, képes a tanultak gyakorlati alkalmazására. Az egybevágó alakzatok felismerése. Tengelyes és középpontos tükrökép, eltolt alakzat képének megszerkesztése. A tanult egybevágósági transzformációk vizsgálata, tulajdonságaik felsorolása. A tengelyesen szimmetrikus és a középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése, e fogalmak alkalmazása geometriai vizsgálatokban. Kicsinyítés és nagyítás felismerése, a hasonlóság alkalmazása hétköznapi helyzetekben (szerkesztés nélkül). A középpontos hasonlóság felismerése, tulajdonságainak ismerete.
A fejlesztés elvárt eredményei a 8. évfolyam végén	Összefüggések, függvények, sorozatok

	A hozzárendelés (reláció) megadása diagrammal, táblázattal, grafikonnal, szabállyal. Alaphalmaz, képhalmaz fogalmának ismerete. Egyértelmű hozzárendelés, függvény fogalmának, valamint az értelmezési tartomány, értékkészlet fogalmának ismerete, konkrét függvény értelmezési tartományának, értékkészletének meghatározása. Mennyiségek közti kapcsolatok ábrázolása grafikonnal. Valós (szám-szám) függvény grafikonjának ábrázolása, elemzése, a függvény alaptulajdonságainak (adott helyen felvett függvényérték, adott függvényértékhez tartozó független változók, növekedés, csökkenés, legnagyobb érték, legkisebb érték) grafikonról való leolvasása. Az egyenes arányosság mint szám-szám függvény tulajdonságainak ismerete. Adott egyenes arányosság grafikonjának ábrázolása. A grafikon meredekségének vizsgálata. A lineáris függvénnyel kapcsolatos fogalomrendszer ismerete, konkrét lineáris függvény grafikonjának megrajzolása. A lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is. A fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon). [Javasolt kiegészítő követelmény: Az abszolútérték függvény, a másodfokú függvény, a fordított arányosság függvényének ismerete (tulajdonságok, grafikon). Egylépéses függvénytranszformációk végrehajtása.] Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint. Sorozatok néhány jellemzőjének vizsgálata. A számtani sorozat felismerése. Valószínűség, statisztika A véletlen jelenségek tudatos megfigyelése, az eredmények lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. A tapasztalatok levonása, ezek alapján a valószínűségi szemlélet fejlődése. Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. Események valószínűségének kiszámítása a klasszikus valószínűségi modell alkalmazásával egyszerűbb esetekben. Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, táblázatok készítése. Adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. A középértékek (középső érték, átlag, leggyakoribb érték) és a terjedelem meghatározása. Diagramok (vonala-, oszlop-, szalag-, kördiagram) olvasása, készítése. Zsebszámológép célszerű használata statisztikai számításokban.
--	---

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A matematika órai értékelés célja az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, mind a tanárnak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem. A

társadalmi változások a matematika tanításában, valamint a tanulók munkájának értékelésében is változásokat hoznak.

Az embereknek ma már tudniuk kell használni a számoló- és számítógépeket, a tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük, a diákok tudásszintjét a világ többi országának tanulóinak tudásszintjére kell hozni. Ezért célunk a tanulók matematikai műveltségének megalapozása, a középszintű oktatásra való felkészítés, a matematika megértése és gyakorlati használata. Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, a házi feladat bemutatását, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagy sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok, vizsgák.

Minden évfolyam esetén a tanév elején diagnosztikus mérést végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló” tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Így lehet érdemben megalapozni a stratégiát. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.

A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul. Visszajelez a tanuló felé arról, hogy teljesítménye mennyire felel meg a tanár elvárásainak; a tanárnak arról, hogy munkája mennyire eredményes; következtetést enged arra, hogy mely tevékenysége korrigálandó vagy hibás. E kétirányú jelzés révén szabályozza a tanulás és tanítás folyamatát. A formatív értékelés során adott érdemjegy nem minősíti a diákot. A témakörök feldolgozása közbeni (formatív) értékelés nem ítélkezik, hanem segít, irányít. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az elvárásunknak mennyire felel meg.

A szummatív értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév vagy iskola (8. osztály) végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat, valamint a 8. év végi vizsga.

A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést. A szummatív értékelés esetén persze ennek következménye már esetleg az értékelt diákokat nem érinti, hiszen például a vizsgán nyújtott teljesítmények alapján eldönthetjük, hogy valamely anyagrészt a továbbiakban az addigától eltérő módon tanítunk majd, de ez a következtetés már csak a következő évfolyamok munkájának tervezését segíti.

Osztályzattal értékelhető:

Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;

Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés);

Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);

Házi feladat ismertetése;

Szóbeli felelet;

Számítógépes feladatok megoldása;

Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;

Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;

Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;
Füzetvezetés (évi egy alkalommal).

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:

Formatív értékelés esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 35% között	elégtelen (1)
36% - 50% között	elégséges (2)
51% - 75% között	közepes (3)
76% - 95% között	jó (4)
96% - 100% között	jeles (5)

Témazáró dolgozatoknál

0% - 35% között	elégtelen (1)
36% - 50% között	elégséges (2)
51% - 75% között	közepes (3)
76% - 90% között	jó (4)
91% - 100% között	jeles (5)

A 8. év végére ún. kimeneti vizsgát tervezünk diákjaink számára. Ezen a felső tagozatban tanult matematikai összefüggések, fogalmak, műveletek számonkérése történne meg. A célunk ezzel a végzős tanulók folyamatos tanuláshoz szoktatása, egy végső megmérettetés elé állítása motiváltságának erősítése, valamint a középiskolai életre való minél eredményesebb felkészítése.

Alapelv: A vizsga eredménye jelentősen nem befolyásolja a tanuló év végi osztályzatát.

Témazárónak megfelelő jegynek számít, segít a döntésben a „kétes” jegy esetén. Az írásbeli jegyre váltásánál a témazáró dolgozatok értékelésénél használt pontrendszert vesszük alapul.

Felkészülés: A felkészülés segítése érdekében kérdéseket dolgozunk ki, mely kérdések az iskola honlapján elérhetők. Az írásbelihez a korábbi országos kompetenciamérés feladatsoarait ajánljuk (www.ementor.hu).

Lebonyolítás: Szóbeli vizsgáknál 4 tanulót hív be a 3 fős bizottság. Az első felelő felkészülésére 10 percet számolunk, a továbbiak addig készülnek, amíg az előttük sorra kerülők felelnek. Jegyzet, vázlat készítéséhez minden tanulónak lapot biztosítunk. Az írásbeli vizsgán feleletválasztásos, kidolgozásos és elméleti kompetenciás feladatot oldanak meg.

A vizsgát május utolsó hetében bonyolítjuk le.

Az értékelés a pedagógiai program szerinti százalékolás alapján egy jeggyel történik.

Értékelés, értesítés: Minden tanuló személyre szólóan kap írásban értesítést, melyben szerepel a tantárgy neve, a vizsgán elért eredménye.

7. Függelék:

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések felsorolása (nem képezi a helyi tanterv részét, de elkészítése hasznos lehet).

A Műszaki Kiadó kiadásában megjelent Hajdu Sándor: Matematika 5., 6., 7., illetve 8.

Gondolkodni jó! tankönyvcsaládja alapján állítottam össze a helyi tantervet.

Egyéb kiegészítő részek

TÖRTÉNELEM, TÁRSADALOM ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

Helyi tantárgyi tanterv

5-8. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

5-8. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz osztálykeretek között

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	2	72	65	7
6.	2	72	65	7
7.	2	72	65	7
8.	2	72	65	7

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet ...2. sz. mellékletében kiadott történelem tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek: Deák-Molnár Krisztina és Makkainé Chmara Marianna. A helyi sajátosságokat beépítette: File Lajos

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája	12	+1 +3	16
Az ókori görög világ Az ókori római világ	23	-2 +3	24

A középkori Európa	14	-1 +2	15
A magyarság történetének kezdetei	16	-1 +2	17
Évfolyam összesen	65	-4 +11	72

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
A Magyar Királyság virágkora	13	+2	15
A világ és Európa a kora újkorban	14	+3	17
Magyarország a kora újkorban	18	+2	20
A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	20	-2 +2	20
Évfolyam összesen	65	-2 +9	72

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
A nemzetállamok kora	8	+2	10
Önkényuralom és kiegyezés	12	-1 +2	13
A nagyhatalmak versengése	8	+2	10
Európa és a világ a két háború között	11	-1 +1	11
Magyarország a két világháború között	14	-1 +2	15
A második világháború	12	-1 +2	13
Évfolyam összesen	65	-4 +11	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
Hidegháborús konfliktusok	6	0	6
A két világrendszer versengése	6	0	6
Az egységesülő Európa	6	+3	9
Magyarország a második világháború végétől	8	0	8
A Kádár-korszak	8	0	8
Demokratikus viszonyok	5	+3	8
Társadalmi szabályok	3	0	3
Állampolgári alapismerete	5	0	5
Pénzügyi és gazdasági kultúra	5	+1	6
Háztartás és családi gazdálkodás	5	0	5
Médiakörnyezet	3	0	3
A médiamodellek	3	0	3
A média társadalmi szerepe	2	0	2
Évfolyam összesen	65	+7	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az emberiség őskora Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája	Számonkérés	1
	Az ókori Kína	1
	Összefoglalás	1
	Témazáró	1
Az ókori görög és római világ	2*Összefoglalás Témazáró	1
A középkori Európa	Összefoglalás Témazáró	1
A magyarság történetének kezdetei	Összefoglalás Témazáró	1
	Összesen:	7

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A Magyar Királyság virágkora	Összefoglalás	1
	Témazáró	1
A világ és Európa a kora újkorban	A helyi református egyházközség megalakulása	1
	Összefoglalás	1
	Témazáró	1
Magyarország a kora újkorban	Összefoglalás	1
	Témazáró	1
A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	Összefoglalás	
	Témazáró	
	Összesen:	7

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A nemzetállamok kora	Összefoglalás	1
	Témazáró	1
Önkényuralom és kiegyezés	Összefoglalás Témazáró	1
A nagyhatalmak versengése	Összefoglalás	1
	Témazáró	1
Európa és a világ a két háború között	Összefoglalás	
Magyarország a két világháború között	Összefoglalás	1
	Témazáró	
A második világháború	Összefoglalás	1
	Témazáró	
	Összesen:	7

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Hidegháborús konfliktusok A két világhrendszer versengése Az egységesülő Európa	2*Összefoglalás Témazáró	3

Magyarország a második világháború végétől A Kádár-korszak Demokratikus viszonyok	2*Összefoglalás Témazáró	0 0 2 1
Társadalmi szabályok Állampolgári alapismeretek Pénzügyi és gazdasági kultúra	Számonkérés	0 0 1
Háztartás és családi gazdálkodás		0
Médiakörnyezet A médiamodellek A média társadalmi szerepe		0
Összesen:		7

3. Tantárgyi bevezető

Célok és feladatok:

A református iskolában folyó történelemoktatás során nem csupán ismereteket kívánunk nyújtani, hanem hitre nevelést is. Olyan irányt kívánunk mutatni, amely a tanulók későbbi életében egy biztos utat, szilárd jellemet eredményez, akik kellő alázattal és hittel, szilárd akarattal néznek szembe az életben a gondokkal. Keresztyén értékek közvetítésével, történelmi példákon át segítjük elő, hogy diákjaink felismerjék a gazdasági, társadalmi és politikai folyamatok törvényszerűségeit, s ezt a tudást felnőve képesek legyenek saját életükben is kamatoztatni. Kialakítjuk a problémafelismerő, az együttműködési és a döntési képességeket, elősegítve, hogy tudásukkal, magatartásukkal becsületes magyar állampolgárokká váljanak, Istenhez és hazájukhoz hű emberek legyenek, és tudják mindezt az európai közösségben elhelyezni.

Az ember és társadalom műveltségi terület a tanulók társadalmi környezetben való eligazodásához, szocializációjához nyújt segítséget. Ennek középpontjában hagyományosan a történelem mint múltismeret áll, mely a társadalom közös emlékezeteként az emberi azonosságtudat egyik alapja. Ez az identitástudat sokrétű, a legszűkebb helyi közösségektől, a haza és a nemzet legnagyobb kohéziós erőt jelentő összefogó erején át, az európai kontinens közösségei által az emberiség egészéhez való tartozás érzéséig terjed. Kölcsönös függésünk megértése meghatározó jelentőségű, amely világtörténelmi látásmódot követel, és a különböző – főleg európai – kultúrák, de leginkább határainkon inneni és túli nemzeti értékeink megbecsülését jelenti.

A történelem tanításának és tanulásának a célja olyan, hazánk és az emberiség múltjával kapcsolatos műveltség és képességek elsajátíttatása és elsajátítása, amely közös kommunikációs alapot szolgáltatva biztosítja egymás kölcsönös elfogadását a szűkebb és tágabb közösségek számára. Fontos a történelmi folyamatok megértetése és megértése is, olyan történelmi tudat kialakítását megalapozva, amelynek révén egyrészt beláthatóvá válik, hogy a jelen a múlt történéseinek a következménye is; másrészt viszont az, hogy mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára. A történelem tanulásának tehát nem pusztán

az a célja, hogy megismerjük múltunkat, hanem az is, hogy jobban tudjunk tájékozódni a jelenben, ezáltal a XX. századi totális diktatúrák jellemzőinek feldolgozása, az általuk elkövetett bűntettek megismertetése.

Hangsúlyossá kell tenni a vallási-etnikai csoportok jelenléti a történelmi folyamatok több vonatkozásában. Figyelmet kell fordítani a történelem során előforduló megkülönböztetésre, kirekesztésre így legfőképpen az izraeli vonatkozású változásokban.

A múlt felidézésének igénye és az ehhez szükséges képességek fejlesztése csak akkor lehet eredményes, ha – figyelembe véve a tanulók életkori sajátosságait – élményszerű a tanítás. Az általános iskolai történelemtanításnak éppen ezért a múltat szemléletesen megjelenítő történettanításon kell alapulnia. A történetek a múlt színes, sodró valóságának, a valaha volt élet lehető lényegi teljességének képszerű felidézését jelentik. Segítik átélni a tanulóknak a történeti valóságot, vagyis a segítségükkel juttathatjuk el tanulóinkat a történelmi elemzésig, a megfelelő következtetések, általánosítások segítségével a tudományosan megalapozott történelmi ismeretek rendszeréhez.

Mivel az 5–6. évfolyamos tanulók gondolkodása konkrét, ezért esetükben a múlt képszerű megjelenítése különös jelentőségű. Ennek érdekében a történetek megjelenítésén alapuló és tevékenység-központú feldolgozás a történelemtanítás alapelve, melynek eszközei között fontos szerepet játszik a jeles történelmi személyiségek bemutatása, valamint az egyes korok embereinek mindennapjait bemutató életmódtörténet. A 7–8. évfolyamos tanulók gondolkodása már inkább elvont-fogalmi szintű, amely képes a múlt valóságát az általánosítás egy magasabb szintjén, sokoldalúbb történelmi összefüggésekbe ágyazva feldolgozni. A történelem képszerű megjelenítését jelentő történettanításra itt is szükség van, mely azonban már komolyabb elemzéssel társul, mivel ezek a tanulók képesek a történelem megismerésének, a jelenségek elemzésének magasabb szintjére is.

A tananyag tevékenység-központú feldolgozása a kompetencia elvű képzés folyamatában a fejlesztési feladatok révén valósul meg. A tananyag elsajátítása elsősorban tanulói tevékenységgel lehetséges, a tevékenységek elvégzésére irányuló képességek fejlesztése pedig különböző típusú feladatok révén történik. A történelem megismeréséhez az ember és társadalom műveltségi terület egészére is érvényes fejlesztési területek – az ismeretszerzés és tanulás, a kritikai gondolkodás, a kommunikáció, valamint az időben és térben való tájékozódás – járulnak hozzá a legsajátosabb módon. Fontos, hogy a tanulók – az élethosszig való tanulás igényének megfelelően – képessé váljanak ismereteket meríteni szűkebb környezetükből, történetekből, könyvekből, képekből, tömegkommunikációs eszközökből, a világhálóról, statisztikai adatokból, grafikonokból, diagramokból, tárgyi és szöveges forrásokból és más ismerethordozókból. Az is lényeges, hogy az ezekből szerzett ismereteket egyre önállóbban és kritikusabban értelmezzék, s tudjanak belőlük következtetéseket levonni. A tantervi táblázatok fejlesztési követelmények oszlopában a fejlesztési feladatokra lehet példákat találni. Az elvárás az, hogy egy kétéves ciklus során a megfelelő évfolyamokhoz kötött fejlesztési feladatok mindegyike legalább egyszer megjelenjen. A szaktanár döntheti el, hogy melyik témánál melyik fejlesztési feladatot, vagy feladatokat, milyen konkrét formában dolgozza fel. A táblázatok témák rovatában dőlt betűvel jelöltük a tájékoztató jellegű, csupán javasolt ismétlő és hosszsmetszeti témákat, a fejlesztési követelmények példaként szolgáló feladatait, valamint a kapcsolódási pontok ajánlott anyagait.

A társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei a társadalmi gyakorlatra összpontosító szocializációs célú tartalmi egységek, amelyek komplex módon reagálnak a diákokat közvetlenül érintő társadalmi jelenségekre. Problémafelvetésük és szóhasználatuk olyan tudományterületekre épül, mint a szociológia, a szociálpszichológia, a politológia, a jogtudomány, a közgazdaságtan és a média tudománya. Az e témakörökben megjelenő ismeretek fontos szerepet játszanak a társadalom múltjára és jelenére vonatkozó tudás

összekapcsolásában. Egyúttal alapokat kínálnak annak megértéséhez, hogy miként működik a társadalom, az állam és a gazdaság, amelyben saját maguk és családjuk mindennapi élete zajlik.

Nem mindegy tehát, hogy a tanulók találkoznak-e ezekkel a kérdésekkel iskolai tanulmányaik során, vagy sem. Mint ahogy az sem mellékes, hogy az iskola ösztönzi-e őket az aktív, cselekvő állampolgárként való életre, vagy az őket körülvevő világ társadalmi, közéleti és gazdasági problémáival akkor találkoznak először, amikor azokat már nekik maguknak kell megoldaniuk. A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek témaköreinek feldolgozása – cselekvési minták bemutatásával, szituációs gyakorlatok szervezésével, tapasztalatszerzési lehetőségek megteremtésével és bizonyos gyakorlatias készségek fejlesztésével – sokat tehet azért, hogy a fiatalok ne álljanak majd védtelenül e helyzetekben.

A történelem, illetve a társadalmi és állampolgári ismeretek témaköreihez tetszés szerint, több helyen is hozzá kapcsolhatók a médiaismeret tartalmai, melyeket úgy érdemes beépíteni a helyi tantervbe, hogy azok egyszerre segítsék az adott tartalom jobb megértését, valamint az általános iskolai médiaoktatás fejlesztési céljainak megvalósulását. A kerettantervben megjelenő média tartalmak közvetlenül beépíthetők a történelem 7–8. évfolyam anyagába, de különálló egységként is feldolgozhatók.

A tematikai egységekhez rendelt nevelési-fejlesztési célok az iskolaszakaszok között egymásra épülnek, ezért az 5–8. évfolyamra megfogalmazottak a 9–12. évfolyamon is elvárásaként jelennek meg.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5–6. évfolyam

Az általános iskolai történelemtanítás első két éve bevezet a történelem tanulásába. Olyan alapvető fejlesztési területek, nevelési célok állnak a középpontban, mint a nemzeti öntudat kialakítása, fejlesztése, a hazafias nevelés, az állampolgárságra és demokráciára nevelés megalapozása, valamint a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák közül a szociális és állampolgári kompetencia, valamint a hatékony és önálló tanulás kiemelt jelentőségű. Fontos szempont az adott szakaszban a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási értékeinek a megismertetése, továbbá, hogy a tanulók bepillantást nyerjenek a történelmi múltat feldolgozó történész munkájába. Ajánlott a múzeumok, közgyűjtemények látogatása, rendeltetésük, szerepük megismertetése. Ez szolgálja a tantárgy vonzóná tétele mellett annak hitelességét is.

A rendszeres történelemtanítás az első két évben a történetek feldolgozásán, a jeles történelmi személyiségek és az adott korok mindennapjainak a bemutatásán alapul, kiemelten tárgyalva a magyar történelmi múlt sorsfordulóit. Ennek keretében fontos arra figyelni, hogy a magyarságot a múltból szóló, a közösség többsége által ismert mondák, történetek, valamint a közös nyelv és hagyomány tartják össze. Arra is figyelemmel kell lenni, hogy a múlt megismerésével alakul ki az egyes ember történelmi látásmódja, a nemzedékek közös történetei pedig a nemzeti öntudat fejlesztését eredményezhetik. Ez a két év alapozza meg a tanulók időben és térben való tájékozódását. Mindezeknek a megvalósítása csak tevékenységközpontú tanítással, változatos fejlesztési feladatok beiktatásával lehetséges. Törekedni kell a történelemtanítás élményszerűségére is, hogy a távoli korokat, az ott élő emberek világát életközeli tudjuk feldolgozni. A feldolgozás során támaszkodni kell a korosztály élénk, alkotó fantáziájára is. Fontos, hogy figyelembe vegyük az 5–6. osztályos tanulók jellemzően konkrét gondolkodását, amely a múlt képszerű megjelenítését igényli. Építenünk kell az alsó tagozatos történelmi tárgyú olvasmányok élményanyagára is.

5. osztály

Tematikai egység	Az emberiség őskora. (5óra +1 óra prezentációs számonkérés) Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája (7óra , +1óra) (+2 óra)	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Alsó tagozatos olvasmányok az őskori emberről és a Bibliából. A negatív számok használata a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság), a számok helye a számegyenesen. Az idő mérése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi munka és a környezethez való alkalmazkodás jelentőségének megismerése. A különböző emberi közösségek (család, törzs stb.) szerepének tudatosulása. Az állam különböző társadalomszervező funkcióinak (munka megszervezése, védelem stb.) felismerése. Annak belátása, hogy az emberi civilizációt százezrek munkája teremtette meg, valamint a múlt emlékei, maradványai megővésére érdemesek. Ismeretek szerzése az őskorról és az ókori Keletről szóló történetekből, tankönyvi olvasmányokból és képekről. Az időszámítás technikájának és jelentőségének megértése. A történelmi térképek sajátosságai, megismerésük a földrajzi térképekhez viszonyítva. A kritikai gondolkodás fejlesztése a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése	

	révén a régi korokról szóló történetekben. A szóbeli kifejezőmód fejlesztése történetek mesélésével.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ismétlés, az alsós történelmi olvasmányok felidézése. Rejtőzködő múlt, a régészek munkája. Képek az őskori ember életéből. Varázslók és varázslatok. Az őskor kulturális emlékei. Az első letelepült közösségek: falvak és városok. Falvak és városok.² 12 törzs letelepülése. Az időszámítás. Az ókori Egyiptom. Hétköznapiak és ünnepek. A piramisok titkai: az egyiptomi vallás, tudomány és művészetek. Egyiptomi fogság. A Biblia. Történetek az Ószövetségből – 2014. 09.01.- től Ószövetségi (a héber Bibliában olvasható) történetek A világvallások alapvető tanításai. Népek és vallások egymásra hatása. (+1óra Az ókori Kína) Ókori keleti örökségünk Mezopotámia, India, Kína területéről. Az írásbeliség kezdetei. Hasonlóságok és különbségek.	Ismeretszerzés, tanulás: Tankönyvi szövegek tanulmányozása. (Pl. a régészet szerepe a múlt megismerésében.) Képek, képsorok megfigyelése. (Pl. az emberek őskori tevékenységei leletek és rekonstrukciós rajzok alapján.) Információk rendezése. (Pl. bibliai történetek olvasása alapján.) A hallott és olvasott elbeszélő szövegek tartalmának elemzése. (Pl. bibliai történetek meghallgatása, olvasása alapján.) Kritikai gondolkodás: Valós és fiktív elemek megkülönböztetése. (Pl. Bábel tornya.) Kommunikáció: Ismerető az őskori szerszámokról, eszközökről; a művészet kezdeteiről. (Pl. a barlangrajzok és őskori szobrok alapján.) A nagy folyamok szerepének érzékeltetése a földművelés kialakulásában. (Pl. az öntözéses földművelés és a kereskedelem kialakulásának okai, következményei.) Az ókori kulturális örökség számbavétele írásban és szóban. (Pl. a piramisok, a kínai nagy fal; az írásfajták.) Tájékozódás időben és térben: Az időszámítás kialakulásának oka és jelentősége. (Pl. időszalagok készítése.)	Magyar nyelv és irodalom: mondák, mitológiai történetek, bibliai történetek (pl. teremtetéstörténet és a vízözön története a Bibliában). Erkölcstan: alapvető erkölcsi értékek. Természetismeret: Tájékozódás a térképen, égtájak, földrészek, alapvető térképészeti jelölések. Az állatok háziasítása. Vizuális kultúra: Barlangrajzok, őskori szobrok, ősművészet (pl. Stonehenge, altamirai barlangrajz). Egyiptomi és mezopotámiai sírtípusok és templomok (pl. Kheopsz fáraó piramisa, Zikkurat toronytemploma, a karnaki Amon templom), szobrok az ókori Egyiptomból (pl. Írnok szobor, Nofretete fejszobra), ókori keleti falfestmények vagy domborművek (pl. Fáraó vadászatán – thébai falfestmény).

2 * A Témák oszlopban itt és a továbbiakban a NAT azon feldolgozható ismétlődő és hosszsmetszeti témáit jelöltük, melyek illeszkednek az adott ismeretanyaghoz.

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték. Életmód, kereskedelem, város, állam, egyeduralom, gazdaság, társadalom, kultúra, vallás, többistenhit, egyistenhit. Fogalmak: őskor, ókor, régészet, szerszámkészítés, öntözéses földművelés, Krisztus előtt, Krisztus után, évtized, évszázad, emberöltő, fáraó, piramis, hieroglifa, ékírás, betűírás, múmia, Biblia, Ószövetség. Személyek: Ádám, Éva, Noé, Mózes. Topográfia: ókori Kelet, Egyiptom, Nílus. Évszámok: Kr. e. 3000 körül (az Egyiptomi Birodalom egyesítése).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer, a tanulók kiselőadásai

Tematikai egység	Az ókori görög világ (11 óra) – Az ókori római világ (10 óra) (-2 óra) (+3 óra)	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok, filmek ókori görög és római mitikus és valós eseményekről, személyekről. Iskolában szerzett újszövetségi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ókori görögséget a közös nyelv, vallás, történetek-mondák és az olimpiai játékok kapcsolta össze. Az athéniak a perzsák elleni harcokban nemcsak a földjüket, városukat védték, hanem a szabadságukat is. Az ókori rómaiak nagy kiterjedésű birodalmat hoztak létre, mely hazánk területére is kiterjedt, így fontos a pannóniai római örökség kulturális emlékeinek védelme, megbecsülése. Az ókor hőseinek közösségükért tett bátor, önfeláldozó magatartásának értékelése. A történelem szereplőit, a hőseit a közösség érdekében tett cselekedeteik alapján értékelhetjük. Képi és szöveges információk gyűjtése és összevetése ókori görög-római témákból. A korabeli régészeti emlékek megfigyeltetése. Lelet és rekonstrukció összevetése. A megismert történelmi fogalmak helyes alkalmazása. Egyszerű írásos források megértése és feldolgozása tanári segítséggel. Történelmi események időrendbe állítása, elhelyezésük az időszalagon.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mondák a krétai és trójai mondakörből. A görögök vallása és az ókori olimpiák. Hétköznapiak és ünnepek. Hétköznapiak Athénban és Spártában. Gyermekek nevelése, oktatása.	Ismeretszerzés, tanulás: Információk gyűjtése a görög világról. (Pl. az életmód jellegzetességei.) Információk gyűjtése a görög-római világban lezajlott jelentősebb háborúkról képek és történelmi térképek segítségével. (Pl. a görög-perzsa háborúk, a pun háborúk.) Történetek és képek gyűjtése az ókori római világból. (Pl.	Magyar nyelv és irodalom: Mese, monda, mítosz. (Pl. ismert görög mondák Prométheuszról, Odüsszeuszról, Daidalosz és Ikaroszról.) Idegen nyelvek: néhány példa a görög/latin szavak

Történetek a görög-perzsa háborúk korából. Zsidók háborúi. Békék, háborúk, hadviselés. Egyezmények, szövetségek. Az athéni demokrácia virágkora. Művészek és művészetek, tudósok és tudomány az ókori görög világban. Történetek Nagy Sándorról. Birodalmak. Róma alapítása és terjeszkedésének kezdetei. A pun háborúk és hadvezérei. Birodalmak. A földrajzi környezet. Közlekedés, úthálózat, hírközlés. Köztársaságból egyeduralkodó. Zsidók fontosabb királyai. Híres és hírhedt császárok. Uralkodók és államférfiak. A régi Róma művészeti emlékei, tudósok és művészek a birodalomban. Élet a Római Birodalomban. Család, lakóhely. Pannónia provincia. A kereszténység kialakulása és elterjedése. Az Újszövetség. Jézus története. A világvallások alapvető tanításai, vallásalapítók, vallásújítók. A Római Birodalom meggyengülése, a Nyugatrómai Birodalom bukása.	Romulus és Remus mondája; olvasmányok feldolgozása Róma fénykoráról.) Képszerű ismeretek gyűjtése az antik építészetéről. (Pl. a görög és római építészet hasonlóságainak és különbségeinek összevetése.) Kritikai gondolkodás: Valóság és fikció szétválasztása egy-két görög mondában. (Pl. a trójai faló története.) Mondák forráskritikai elemzése. (Pl. a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése a szabin nők elrablásáról szóló történetben.) A hódító Róma történelmi szerepe. (Pl. a római hódítások pozitív és negatív következményei.) Lelet és rekonstrukció összevetése. (Pl. Colosseum, diadalívek stb.) Kommunikáció: A görög világ főbb jellegzetességeinek bemutatása. (Pl. néhány monda szóbeli felidézése.) Szituációs játék. (Pl. az athéni demokrácia működése.) Rendszerező tábla készítése (pl. az ókori Hellászról és a Római Birodalomról). Tájékozódás időben és térben: Az itáliai-félsziget elhelyezkedése, jellegzetességei. A Római Birodalom terjeszkedése. (Pl. a második pun háború nyomán követése történelmi térképen; a Római Birodalom helye Európa mai térképén.) Az időszámítás technikájának gyakorlása. (Pl. a főbb görög és római események ábrázolása párhuzamos időszalagon.)	átvételére a tanult idegen nyelvben. Matematika: Euklidész, Pitagorasz, a római számok. Erkölcstan: A vallási közösség és vallási intézmény. A nagy világvallások világképe és erkölcsi tanításai. Természetismeret: A félsziget fogalma, jellegzetességei a gazdasági életben. A Balkán-félsziget és az Itáliai félsziget Európa térképén. A vulkánok. Vizuális kultúra: ókori épületek maradványai (pl. az athéni Akropolisz, a római Colosseum); a görög és római emberábrázolás, portrészobrászat; korakeresztény és bizánci templomok. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmekből. (Pl. Wolfgang Petersen: Trója; Oliver Stone: Nagy Sándor; William Wyler: Ben Hur; Ridley Scott: Gladiátor; Franco Zeffirelli: Jézus élete.)
--	--	---

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, jelentőség. Társadalom, társadalmi csoportok, életmód, város, gazdaság, termelés, állam, birodalom, egyeduralom, demokrácia, királyság, köztársaság, császárság, vallás, vallásüldözés. Fogalmak: mítosz, városállam, olimpia, népgyűlés, Akropolisz, légio, rabszolga, provincia, népvándorlás, Újszövetség. Személyek: Zeusz, Periklész, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Jézus, Mária, József. Topográfia: Balkán-félsziget, Olümposz, Athén, Spárta, Perzsa Birodalom, Marathón, Itáliai-félsziget, Róma, Karthágó, Szicília, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum, Júdea, Betlehem. Évszámok: Kr. e. 776 (az első feljegyzett olimpia játékok), Kr. e. 490 (a marathóni csata), Kr. e. V. század közepe (Athén fénykora), Kr. e. 44 (Julius Caesar meggyilkolása), Kr. u. 476 (a Nyugatrómai Birodalom bukása).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makettkészítés, rejtvények,

Tematikai egység	A középkori Európa világa (-1óra) (+2 óra)	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok – mesék és valós történetek –, filmek a középkor világából/világáról: királyok, lovagok, polgárok, parasztok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A különböző népek vallása, kulturális, társadalmi és gazdasági tevékenysége kölcsönösen hat egymásra. A közösségeket a munka tartja fenn, a gazdasági fejlődés szempontjából pedig fontos az egyéni érdekelttség. A társadalmi életet a szellemi és anyagi viszonyok együttesen határozzák meg. A korszak meghatározó vallási és szellemi irányzatainak (lovagi kultúra, humanizmus stb.) máig mutató hatásuk van. A középkori keresztény államok megjelenése jelentőségének a felismerése. A középkori Európa mint a mai Európa elődjének bemutatása. A középkori Európára jellemző főbb vallások megkülönböztetése főbb jellegzetességeik alapján. A középkori ember életének többoldalú és kritikus szemléletű megismerése. Történetek elmondásával a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

A Frank Birodalom és keresztény királyságok. A Bizánci Birodalom. Az iszlám vallás megjelenése és alapvető tanításai. Az iszlám kulturális hagyatéka. Az arab hódítás. Az iszlám és Jézus Krisztus. Népek és vallások egymásra hatása, együttélése. A keresztény egyház felépítése, jellemzői. A fontosabb európai államok az első ezredfordulón. Az uradalmak. Földesurak és jobbágyok. Család, lakóhely. A keresztény egyház. Világi papok és szerzetesek. Lovagi életmód, lovagi erények. A kereszties hadjáratok. A középkori városok. A katedrálisok és a gótika. A polgárok. Falvak és városok. A céhek feladatai és működésük. A távolsági kereskedelem vízen és szárazföldön. Felfedezők, feltalálók. Járványok a középkorban. Betegségek, járványok. A középkori Európa öröksége. A humanizmus és a reneszánsz. A könyvnyomtatás.	Ismeretszerzés, tanulás: A középkori élet színtereinek, főbb jellemzőinek megismerése. (Pl. a földesúri vár felépítésének, az egyes részek funkciójának számba vétele képek alapján.) Ismeretek gyűjtése az érett középkorról. (Pl. a reneszánsz stílus jegyeinek megfigyelése festmények, szobrok és épületek képeinek segítségével.) Kritikai gondolkodás: Társadalmi csoportok jellegzetességeinek felismerése, összevetése. (Pl. a bencés rend legfontosabb jellegzetességeinek ismerete; társadalmi csoportok [szerzetesek, lovagok] közös jellemzői.) A középkori városok jellegzetességeinek számbavétele, magyarázata, az életmód jellemzői. (Pl. képek és térképek segítségével megértetni, miért az adott helyen alakultak ki a középkori városok.) Kérdések megfogalmazása egyszerű írásos források alapján. (Pl. a könyvnyomtatás elterjedésének jelentősége a kultúrában.) Kommunikáció: A középkori életmód ismertetése szóban vagy játékos formákban. (Pl. apródból lovag – a lovaggá válás folyamatának megbeszélése dramatizált formában) Események, történetek dramatikus megjelenítése. (Pl. hűbéri eskü, lovaggá avatás.) Tájékozódás időben és térben: A középkori birodalmak térképen való elhelyezése. (Pl. a Frank Birodalom, a Bizánci Császárság.) Az időszalag használatának, valamint a tanult évszámokkal	Magyar nyelv és irodalom: középkori témájú mesék, mondák a királyokról, lovagokról, földesurakról. Idegen nyelvek: a híresebb középkori városok nevének helyes kiejtése a tanult nyelven. Matematika: az „arab” számok eredete. Vizuális kultúra: A középkori építészet, a román és a gótikus stílus jellemzői; középkori freskók, táblaképek, üvegablakok és oltárszobrok. Reneszánsz paloták. A reneszánsz nagy mesterei. Ének-zene: gregorián énekek, a reneszánsz zene. Testnevelés és sport: érdekességek a testedzés történetéből – a parasztok sportjai, lovagi játékok. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmekből (pl. Mel Gibson: A rettenthetetlen; Luc Besson: Jeanne d’Arc.) Dráma és tánc: Shakespeare 1-2 műve (pl. Rómeó és Júlia, Szentivánéji álom).
--	--	--

	való számítás gyakorlása. (Pl. a tanult események elhelyezése az időszalagon.)	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás. Társadalom, társadalmi csoportok, életmód, város, falu, gazdaság, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, politika, állam, államforma, királyság, császárság, egyeduradalom, birodalom, vallás, vallásüldözés, kultúra. Fogalmak: középkor, uradalom, hűbérúr, hűbéres, vár, jobbágyság, robot, majorság, iszlám, pápa, szerzetes, eretnek, kolostor, kódex, lovag, középkori város, céh, járvány, távolsági kereskedelem, könyvnyomtatás. Személyek: Nagy Károly, Mohamed, Szent Benedek, Gutenberg. Topográfia: Bizánci Császárság, Frank Birodalom, Mekka, Arab Birodalom, Német-Római Császárság. Évszámok: 622 (Mohamed „futása”), 800 (Nagy Károly császár), XV. század (könyvnyomtatás).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, makettkészítés, rejtvények,	
Tematikai egység	A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora (-1 óra) (+2 óra)	Órakeret17 óra
Előzetes tudás	Magyar népmesék, hazai nemzetiségek és más népek meséi, mesefajták; mondák, regék, legendák. Alsó tagozatos olvasmányok a hun-magyar mondakörből, a vérszerződésről, a honfoglalásról, Szent Istvánról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az országalapítók és -építők (uralkodók és a közemberek) munkájának és emlékének megbecsülése, a közösségi összefogás, áldozatkészség és helytállás erejének felismerése a haza építésében és védelmében. Hazánk európai keresztény államközösségbe való sikeres beilleszkedésének az értékelése, a keresztény értékrend máig ható elemeinek és azok jelentőségének elfogadása. Az utókor a korszak szereplőit a közösség érdekében tett cselekedeteik alapján értékeli. A magyarság múltjának megismerése, feldolgozása, a tények és a vitatott kérdések (eredet, rokonság stb.) együttes feltárásával is. Mondák és valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismertetése. A kritikai gondolkodás fejlesztése különböző források feldolgozása és ütköztetése révén.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mondák, krónikák és történetek a magyarság eredetéről és vándorlásáról. Zsidók vándorlása.	Ismeretszerzés, tanulás: A magyar őstörténetre vonatkozó ismeretek szerzése különböző	Magyar nyelv és irodalom: A hun-magyar mondakör.

Az ősi magyar harcmódor. Honfoglalás és letelepedés a Kárpát-medencében. A kalandozó hadjáratok. A keresztény magyar állam megalapítása, Géza fejedelem és Szent István intézkedései. Bírák kora. A keresztény magyar állam megerősítése Szent László és Könyves Kálmán uralkodása idején. Az Árpád-ház szentjei. Dávid és Salamon. A tatárjárás. Az ország újjáépítése a tatárjárás után. Babiloni fogság és asszír fogság. Kisebbség, többség, nemzetiségek. Árpád-kori kulturális örökségünk.	típusú forrásokból. (Pl. a rovásírásos ABC megismerése.) Történetek megismerése és feldolgozása. (Pl. Szent István és Szent László legendáiból.) Kritikai gondolkodás: Forrásütköztetés a honfoglaló magyarok életmódjára vonatkozó ismeretek megbeszélése során (Pl. az ősi magyar hitvilág és az új vallás összehasonlítása.) Történelmi személyiség jellemzése (pl. Szent István király Intelmeinek rövid részletei alapján). Kommunikáció: Beszámolók, kiselőadások tartása. (Pl. Csaba királyfi, a vérszerződés, a fehér ló mondája.) Rekonstrukciós rajzok elemzése. (Pl. az ősi magyar öltözködés, lakhely, szerszámok és fegyverek.) Tájékozódás időben és térben: Történelmi mozgások megragadása. (Pl. a honfoglalás útvonalai.) Kronológiai adatok rendezése. (Pl. a jelentősebb Árpád-házi uralkodók elhelyezése az időszalagon.)	Részletek magyar szentek legendáiból. Természetismeret: a Kárpát-medence tájegységei, gazdaságföldrajzi jellegzetességeik. Ének-zene: a magyar népzene régi rétegű és új stílusú népdalai, a népi tánczene. Vizuális kultúra: Festmények, szobrok és filmek a magyar mondavilágról, a vérszerződésről, a honfoglalásról és az államalapításról. Népvándorlás kori tárgyak. A román stílus hazai emlékei. Mozgóképkultúra és médiaismeret: részletek népszerű játékfilmekből. (Pl. Koltay Gábor: Honfoglalás; Koltay Gábor: István, a király.)
---	---	--

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Változás és folyamatosság, történelmi forrás, tény és bizonyíték, értelmezés, történelmi nézőpont. Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, gazdaság, termelés, politika, állam, királyság, államszervezet, törvény, adó, vallás, vallásüldözés, kultúra. Fogalmak: hun, finnugor, félnomád életmód, törzs, nemzetség, nagycsalád, fejedelem, táltos, honfoglalás, kalandozás, vármegye, tized, ispán, tatár, kun. Személyek: Attila, Álmos, Árpád, Géza fejedelem, Szent István, Gellért püspök, Szent László, IV. Béla. Topográfia: Urál, Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Erdély, Esztergom, Székesfehérvár, Buda, Muhi. Évszámok: IX. század (Etelköz), 895–900 (a honfoglalás), 997–(1000)–1038 (Szent István uralkodása), 1077 (Szent László trónra lépése), 1241–1242 (a tatárjárás), 1301 (az Árpád-ház kihalása).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, portfólió módszer
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az időszámítás technikájának és jelentőségének megértése. A kritikai gondolkodás és a szóbeli kifejeződés mód fejlődése. A megismert történelmi fogalmak helyes alkalmazása. Egyszerű írásos források megértése és feldolgozása tanári segítséggel. Történelmi események időrendbe állítása, elhelyezésük az időszalagon. A középkori ember életének többoldalú és kritikus szemléletű megismerése. A korszak meghatározó vallási és szellemi irányzatainak hatásának megértése. Mondák és valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismertetése. A kritikai gondolkodás fejlesztése különböző források feldolgozása és ütköztetése révén.

6. osztály

Tematikai egység	A Magyar Királyság virágkora (+2 óra)	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Mesék, mondák és valós történetek a Hunyadiakról. A nándorfehérvári hősök.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A királyokat vagy uralkodókat a történetekben megismert személyes tulajdonságok és a kor kihívásaira adott (a társadalom életére hatást gyakorolt) válaszaik eredményessége, illetve önfeláldozó magatartásuk alapján őrzi meg a történelmi emlékezet. A törökellenes harcok máig ható példája. Az összefogás jelentősége, hiányának katasztrófája. A történelmi személyiség szerepének, jelentőségének felismerése, személyek, csoportok tetteinek megindokolása. Történetek mesei és valóságos elemeinek megkülönböztetése. Képi és írásos források szövegének megértése, értelmezése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A királyi hatalom megerősítése I. Károly idején. Dávid király. Nagy Lajos, a lovagkirály. Főbb törvényei. Egy középkori város: Buda. Jeruzsálem. Hunyadi János törökellenes harcai. A nándorfehérvári diadal. Hunyadi Mátyás uralkodása és reneszánsz udvara. Uralkodók és államférfiak. A mohácsi vereség és következményei: két király Magyarországon. Buda eleste.	Ismeretszerzés, tanulás: Információk szerzése, rendszerezése és értelmezése szöveges és képi forrásokból. (Pl. I. Károly politikai és gazdasági intézkedése írásos és képi források felhasználásával.) Történeti események feldolgozása mai szövegek és rövid korabeli források alapján. (Pl. a nándorfehérvári győzelem.) Kritikai gondolkodás: Lelet és rekonstrukció összevetése. (Pl. egy vár makettje és romjai.) Kommunikáció: Tanulói kiselőadások tartása. (Pl. Élet a középkori Budán.) Uralkodók és politikájuk jellemzése. (Pl. a lovagkirály külső és belső tulajdonságai.) Tájékozódás időben és térben: Szinkronisztikus vázlat készítése (pl. a XIV-XV. századi egyetemes és magyar történelmi eseményeiről).	Magyar nyelv és irodalom: népmesék és mondák Mátyás királyról. Arany János: Toldi. Ének-zene: reneszánsz zene Mátyás király udvarából. Vizuális kultúra: A gótikus és a reneszánsz stílus építészeti emlékei Magyarországon. A középkori Buda műemlékei. Mátyás visegrádi palotája. A Corvinák.

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Változás és folyamatosság, történelmi forrás, tény és bizonyíték, értelmezés, történelmi nézőpont. Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, város, gazdaság, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, törvény, királyság, vallás, kultúra. Fogalmak: aranyforint, nádor, nemes, ősiség és kilenced törvénye, kormányzó, végvár. Személyek: I. Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás, I. Szulejmán. Topográfia: Nándorfehérvár, Visegrád, Mohács. Évszámok: 1308 (I. Károly), 1456 (Nándorfehérvár), 1458-1490 (Hunyadi Mátyás uralkodása), 1526 (a mohácsi vereség).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makettkészítés, rejtvények,

Tematikai egység	A világ és Európa a kora újkorban (+1 óra) (+2óra)	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok a földrajzi felfedezésekről, elsősorban Kolumbuszról, valamint a felfedezések előtti Amerikáról. Iskolai ismeretek a protestáns vallásokról. Olvasmány vagy filmélmények a Napkirályról és az orosz cárokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi alkotótevékenység, kezdeményezőképeség (tudományos felfedezések és technikai találmányok stb.) a gazdasági fejlődés meghatározó elemei. A felfedezők, újítók töretlen hite, szilárd akarata és kitartása záloga a sikerességnek. A fejlettebb népek, államok erőfölényük birtokában leigázhatják, gyarmatosítják a fejletlenebbeket. Az államok közötti és társadalmon belüli konfliktusok nem egyszer forradalomhoz vagy háborúhoz vezetnek, melyek jelentős emberáldozatokkal járnak. A földrajzi felfedezések jelentőségének és hatásának felismerése az európai és amerikai életmódra. A XVI-XVII. századi vallási megújulás okainak és jelentőségének megértése. Élményszerű ismeretek szerzése a kora újkori „fényes udvarokról”. Információkat gyűjtése, képi és szöveges források együttes kezelése, a történelmi és földrajzi atlasz együttes használata. Párhuzamok keresése megismert történelmi élethelyzetek, események és mai életünk között.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A földrajzi felfedezések okai és céljai. Hódítók és meghódítottak. Felfedezők, feltalálók. A felfedezések hatása az európai (és amerikai) életre.	Ismeretszerzés, tanulás: Információk szerzése és rendszerezése tanári elbeszélés, tankönyvi szövegek és képek alapján. (Pl. a Kolumbusz előtti Európán kívüli világról.) Következtetések levonása a feldolgozott információkból. (Pl.	Vizuális kultúra: A protestáns templomok külső-belső arculata. A barokk stílus jellegzetességei. A versailles-i palota és Szentpétervár. A

A reformáció és a katolikus megújulás. (+ 1 óra Reformáció) Történelemformáló eszmék. Az alkotmányos királyság létrejötte Angliában. A Napkirály udvara. Saul, Dávid Salamon. A felvilágosodás kora. Történelemformáló eszmék. Az észak-amerikai gyarmatok függetlenségi harca. Az Egyesült Államok létrejötte. Egyezmények, szövetségek.	a reformáció fő tanításai egy Luther-szövegrészlet alapján.) Írásos vagy rajzos vázlat elemzése. (Pl. a királyi önkényuralom és az alkotmányos királyság jellemzői.) Kritikai gondolkodás: Különbségek azonosítása egy-egy történelmi jelenség kapcsán (pl. a felfedezések okainak és céljai) Kommunikáció: Beszámolók készítése. (Pl. egy felfedező útja.) Saját vélemény megfogalmazása (pl. a felvilágosodás fontosságáról). Összehasonlító táblázatok készítése (pl. a katolikus és protestáns vallások különbségeiről). Tájékozódás időben és térben: A korszak néhány kiemelt eseményének elhelyezése az időszalagon. Néhány kiemelt esemény megjelölése kontúrtérképen. (Pl. a felfedező utak és az első gyarmatok.)	barokk legnagyobb mesterei. Ének-zene: a barokk és a klasszikus zene néhány mestere. Mozgóképkultúra és médiaismeret: részletek népszerű játékfilmekből (pl. Ridley Scott: A Paradicsom meghódítása; Eric Till: Luther; Mel Gibson: A hazafi). Dráma és tánc: Molière 1-2 műve (pl. Tudós nők, Kényeskedők).
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, értelmezés, jelentőség. Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, város, gazdaság, termelés, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gyarmatosítás, politika, állam, államszervezet, alkotmányos királyság, köztársaság, parlamentarizmus, birodalom, vallás, vallásüldözés. Fogalmak: újkor, felfedező, gyarmat, manufaktúra, reformáció, protestáns, jezsuita, katolikus megújulás, felvilágosodás, alkotmány. Személyek: Kolumbusz, Luther, Kálvin, Cromwell, XIV. Lajos, Rousseau, Washington. Topográfia: Amerika, Versailles, London, Szentpétervár. Évszámok: 1492 (Kolumbusz), 1517 (Luther fellépése), 1776 (az amerikai Függetlenségi nyilatkozat).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makett-, és modellkészítés, rejtvények,	

Tematikai egység	Magyarország a kora újkorban (+2óra)	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Magyarország felemelkedése és jelentős európai hatalommá válása. A törökellenes küzdelmek kezdetei. A Hunyadiak kora. Hazánk a XV. század végén, XVI. század elején. A török előretörés. A mohácsi vereség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti öntudat erősítése a hódítókkal szembeni védekezés, a hősi önfeláldozás példáin keresztül. A közösségek széthúzása gyengíti a társadalom védekező képességét a hódítással szemben, az összefogás és az egységes fellépés azonban még egy vereség esetén is a behódolás helyett kiegyezést eredményezhet. A török terjeszkedés megállítása jelentőségének belátása hazánk és Európa szempontjából. Annak érzékelése, hogy két nagyhatalom közötti helyzetünk fokozott terhet rótt a társadalom minden rétegére. A vallási és politikai megosztottság következményeinek megértése. Annak észrevétele, hogy az egyeduralmi törekvések saját céljával ellentétes hatást válthatnak ki. Az igény felkeltése múzeumok, várak felkeresésére határokon innen és túl.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A három részre szakadt ország élete. A zsidó állam kettészakadása. Végvári harcok – végvári hősök. A nagy várháborúk éve (1552). Békék, háborúk, hadviselés. Reformáció és katolikus megújulás Magyarországon. Az Erdélyi Fejedelemség aranykora Bethlen Gábor idején. Élet a török hódoltságban. Öltözködés, divat. Habsburg-ellenes harcok és vallási mozgalmak a XVII. században, a török kiűzése. A Rákóczi-szabadságharc. Az ország újjáépítése, a hódoltsági területek benépesítése. A fogság után az ország újjáépítése. Kisebbség, többség, nemzetiségek.	Ismeretszerzés, tanulás: Információgyűjtés, rendszerezés a tankönyvből és olvasókönyvekből (pl. a végvári katonák életéről). Életmódtörténeti ismeretek gyűjtése. (Pl. a kor jellegzetes magyar, német és török ruházkodása.) Kritikai gondolkodás: A három országrész jellegzetességeinek összevetése. A személyiség szerepe a történelemben: (Pl. II. Rákóczi Ferenc élete, pályaképe.) Kommunikáció: Kiselőadás tartása a reformációról és ellenreformációról. (Pl. kulturális hatásuk elemzése.) Tájékozódás időben és térben: Történelmi térkép elemzése. (Pl. információk gyűjtése a három részre szakadt ország térképének segítségével.)	Magyar nyelv és irodalom: Gárdonyi Géza: Egri csillagok. Arany János: Szondi két apródja. Ének-zene: Népdalok a török korból, kuruc dalok. A barokk zene. A tárogató. Vizuális kultúra: Jelentősebb barokk műemlékek Magyarországon. Az erdélyi építészet jellegzetességei. A török hódoltság műemlékei: mecsetek és fürdők. Mozgókép-kultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmekből. (Pl. Várkonyi Zoltán: Egri csillagok.)

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, értelmezés, történelmi nézőpont. Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, nemzetiség, népességfogyás, életmód, város, gazdaság, termelés, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államszervezet, rendelet, birodalom, vallás, vallásüldözés. Fogalmak: végvár, hódoltság, szultán, szpáhi, janicsár, kuruc, labanc, hajdú, úrbér, jobbágyrendelet, zsellér, betelepítés, türelmi rendelet. Személyek: Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós, II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia, II. József. Topográfia: Pozsony, Bécs, Erdélyi Fejedelemség, Eger, Gyulafehérvár, Debrecen. Évszámok: 1541 (Buda török kézen), 1552 (a „nagy várháborúk éve”), 1686 (Buda visszavívása), 1703–1711 (a Rákóczi-szabadságharc), 1740–1780 (Mária Terézia).		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makettkészítés, rejtvények,		
Tematikai egység	A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon (-2 óra) (+2óra)	Órakeret 20 óra	
Előzetes tudás	Ismeretek olvasmányok és filmek alapján a francia forradalomról és Napóleonnól. A gőz szerepe az első ipari forradalomban. Olvasmányok Széchenyiről, a Lánchídról és Kossuthról. Alsó tagozatos olvasmányok az 1848–49-es forradalomról és szabadságharcról.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A polgárosodással párhuzamosan az egyenlőség, szabadság, testvériség eszméinek együttese nagy társadalmi mozgósító erővel hat. A jelentős társadalmi és gazdasági átalakulásoknak egyaránt vannak győztesei és vesztesei, e folyamat vizsgálata feltárhatja a személyes és közösségi sors közötti összefüggéseket. Az utókor nézőpontjából az válik történelmi személyiséggé, hőssé vagy mártírrá, aki a személyes érdekei elé a közösség hosszú távú érdekeit helyezi. A középkori államok és a polgári nemzetállamok közti különbség megértetése. A polgári nemzetállammá válás békés és erőszakos útjainak értékelése. A reformkor, a forradalom és a szabadságharc tanításának során hazafiságra nevelés. A korszak nagy történelmi személyiségei példamutató életének és munkásságának megismerése és értékelése. A reformkor legjelentősebb eredményeinek megismerése, és ezek jelentőségének értékelése a korábbi magyarországi és az európai viszonyok tükrében. A történelmi forrásokon túl más tárgyak ismereteinek, információinak felhasználása. Következtetések levonása történelmi térképek segítségével.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A francia forradalom és vívmányai. A jakobinus terror. Napoleon tündöklése és bukása.	Ismeretszerzés, tanulás: Ismeretszerzés tanári elbeszélés és vázlatrajz alapján. (Pl.	Magyar nyelv és irodalom: Csokonai, Kölcsey, Vörösmarty és Petőfi versei. Jókai	

Uralkodók és államférfiak. Az ipari forradalom első feltalálói és találmányai. Közlekedés, úthálózat, hírközlés. Széchenyi István elméleti és gyakorlati munkássága. Adakozás a Bibliában A reformkori rendi országgyűlések fő kérdései. Kossuth Lajos programja és szerepe a reformkorban. Próféták. Az 1848-as forradalom. Az áprilisi törvények. A szabadságharc fontosabb csatái és jeles szereplői. (magyarok, nemzetiségek, más vallási – etnikai kisebbségek)	Széchenyi és Kossuth reformkori tevékenysége.) Következtetések levonása rövid közjogi forrásrészletekből. (Pl. az Emberi és polgári jogok nyilatkozatából.) Kritikai gondolkodás: Változások és hatásai nyomon követése. (Pl. a szabadságharc bukásának következményei.) Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása. (Pl. Robespierre zsarnok vagy forradalmár?) Kommunikáció: Tanulói kiselőadás jelentős történelmi személyiség életéről. (Pl. Wesselényi Miklósról.) Tájékozódás időben és térben: Jelentős események egymásra hatásának vizsgálata. (Pl. a forradalom és a pozsonyi rendi országgyűlés történései.)	Mór: A kőszívű ember fiai. Természetismeret: az iparfejlődés környezeti hatásai. Ének-zene: Marseillaise, a nagy romantika mesterei. Erkel: Himnusz, Egressy Béni: Szózat, 1848-as dalok. Vizuális kultúra: a kort bemutató történeti festmények. Mozgóképkultúra és médiaismeret: részletek népszerű játékfilmekből (pl. Andrzej Wajda: Danton; Bereményi Géza: A Hídember).
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, értelmezés, jelentőség, történelmi nézőpont. Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, forradalom, felemelkedés, lesüllyedés, népességgrobbanás, migráció, életmód, város, gazdaság, termelés, erőforrás, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, királyság, köztársaság, államszervezet, hatalmi ág, parlamentarizmus, közigazgatás, nemzet, vallás, vallásüldözés. Fogalmak: népfelkelés elve, jakobinus, polgári nemzet, ipari forradalom, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, rendi országgyűlés, alsótábla, felsőtábla, reformkor, közteherviselés, cenzúra, sajtószabadság, választójog, felelős kormány, jobbágyszabadság, honvédség, trónfosztás. Személyek: XVI. Lajos, Robespierre, Napóleon, Watt, Széchenyi István, Kölcsey Ferenc, Wesselényi Miklós, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Jellasics, Görgey Artúr, Bem József. Topográfia: Waterloo, Debrecen, Isaszeg, Világos, Arad. Évszámok: 1789 (a francia forradalom kezdete), 1815 (a waterlooi csata), 1830 (a Hitel megjelenése, a reformkor kezdete), 1832–1836 (reformországyűlés), 1848. március 15. (forradalom Pest-Budán), 1849. április 14. (a Függetlenségi nyilatkozat), 1849. október 6. (az aradi vértanúk kivégzése).	
Javasolt pedagógiai eljárások,	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, vita, makettkészítés, rejtvények,	

módszerek, szervezési- és munkaformák	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az összefogás jelentőségének, hiányának felismerése. A történelmi személyiség szerepének, jelentőségének felismerése. Képi és írásos források szövegének megértése, értelmezése. A földrajzi felfedezések jelentőségének és hatásának felismerése az európai és amerikai életmódra. A vallási és politikai megosztottság következményeinek megértése. A középkori államok és a polgári nemzetállamok közti különbség megértetése. A korszak nagy történelmi személyiségei példamutató életének és munkásságának megismerése és értékelése. A reformkor legjelentősebb eredményeinek megismerése, és ezek jelentőségének értékelése a korábbi magyarországi és az európai viszonyok tükrében. A történelmi forrásokon túl más tárgyak ismereteinek, információinak felhasználása. Következtetések levonása történelmi térképek segítségével.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Az ókori, középkori és korai újkor egyetemes és magyar kultúrkincs élményszerű megismerésével az egyetemes emberi értékek elfogadása, a családhoz, a lakóhelyhez, a nemzethez való tartozás élményének személyes megélése. A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. a munka értékteremtő ereje) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok azonosítása. A korábbi korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása. A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását. Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli. Tudja, hogy az egyes népeket vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk alapján tudjuk megkülönböztetni. Ismerje fel, hogy a vallási előírások, valamint az államok által megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolhatják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat. Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági tényezők együttesen befolyásolják. Tudja, hogy az emberi munka nyomán elinduló termelés biztosítja az emberi közösségek létfenntartását. Ismerje fel a társadalmi munkamegosztás jelentőségét, amely az árutermelés és pénzgazdálkodás, illetve a városiasodás kialakulásához vezet. Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és eltérő vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat. Tudja, hogy az eredettörténetek, a közös szokások és mondák erősítik a közösség összetartozását, egyben a nemzeti öntudat kialakulásának alapjául szolgálnak. Tudja, hogy a társadalmi, gazdasági, politikai és vallási küzdelmek számos esetben összekapcsolódnak. Ismerje fel ezeket egy-egy történelmi probléma vagy korszak feldolgozása során.
---	--

	Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni. Legyen képes a történetek a feldolgozásánál a tér- és időbeliség azonosítására, a szereplők csoportosítására fő- és mellékszereplőkre, illetve a valós és fiktív elemek megkülönböztetésére. Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges kulcsszavakat, cselekedeteket. Legyen képes a tanuló történelmi ismeretét méríteni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából. Legyen képes emberi magatartásformák értelmezésre, információk rendezésére és értelmezésére, vizuális vázlatok készítésére. Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényegyet kiemelő jegyzetet. Képes legyen szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani. Ismerje az időszámítás alapelemeit (korszak, évszázad, évezred) tudjon ez alapján kronológiai számításokat végezni. Ismerje néhány kiemelkedő esemény időpontját. Legyen képes egyszerű térképeket másolni, alaprajzot készíteni. Legyen képes helyeket megkeresni, megmutatni térképen, néhány kiemelt jelenség topográfiai helyét megjelölni vaktérképen, valamint távolságot becsülni és számítani történelmi térképen. Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére.
--	---

Az alapfokú oktatást záró két osztály történelemtanításában már lehetőség van a múltat a korábbinál összetettebben, teljesebben, az általánosítás magasabb szintjét megragadva, sokoldalúbb összefüggésekbe ágyazva bemutatni. Az ebben a képzési szakaszban belépő társadalmi és állampolgári ismeretek a történelemmel együtt a korábbiaknál nagyobb lehetőséget kínálnak az állampolgárságra, demokráciára nevelésre. A nemzeti azonosságtudatra és a hazafiságra nevelés követelménye pedig Trianon utáni történelmünkben a határon túli magyarság sorsát nemzetünk múltjának és jelenének részeként kívánja tárgyalni. Fontos az európai integráció és a globalizáció folyamatának összeegyeztetése az egészséges nemzeti azonosságtudat kialakításával és ápolásával. A kulcskompetenciák közül a szociális és állampolgári kompetencia készíti elő tanulóinkat a közügyekben való részvételre. Ez elsősorban a társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek keretében valósul meg. Tárgyunkon keresztül is elérendő fontos cél a hatékony, önálló tanulás és a történelmi ismeretek önálló elsajátítása képességének mind magasabb szintre emelése is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók már elvont fogalmi gondolkodásra is képessé válnak. Az alsóbb évfolyamokra jellemző, a múltat megjelenítő történettanításnál ez már jobban közelít a történelemelemzés irányába. Mindez nem jelenti azonban azt, hogy a képszerűség elvét és igényét teljességgel sutba dobjuk, de mindenképpen törekednünk kell arra, hogy a tanulókkal a történelem elemzésének alapvető módszereit elsajátíttassuk. A két osztály anyaga az elmúlt másfél évszázad történelmét dolgozza fel. A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretekkel együtt egyrészt felkészíti tanítványainkat arra, hogy megértsék saját korukat, másrészt, hogy a jelenben felmerülő kérdésekre főként a közelmúlt történelmében keressenek és kapjanak válaszokat. Legalább ennyire fontos azonban az is, hogy a demokrácia értékeinek bemutatásával felkészítsük őket a felelős állampolgári létre és a demokratikus közéletben való tudatos részvételre.

A társadalmi és állampolgári ismeretek – mint szocializációs hatású témaköröket átfogó tartalmi terület – természetes módon kapcsolódik a NAT-ban megfogalmazott valamennyi általános fejlesztési feladathoz. Ez a lehetősége abból fakad, hogy a jelenben való eligazodásra igyekszik felkészíteni a tanulókat. Olyan tartalmakat visz be az oktatásba, amelyek a hétköznapiakban közvetlenül hasznosítható tudást eredményeznek. Olyan készségek fejlesztését célozza, amelyek – miként az összes kulcskompetencia – széles körben hasznosíthatók az iskolán kívüli életben is. A témakörök feldolgozása hozzájárul a szociális és állampolgári, valamint a kezdeményezőkézség és vállalkozási kompetencia fejlesztéséhez. Az általános nevelési célok közül jelentős mértékben segíti az állampolgárságra és demokráciára való nevelést, a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség gondolatának elmélyülését a tanulóknál, a gazdasági és a pénzügyi nevelést, valamint kisebb mértékben a pályaaorientációt is.

Az általános iskola utolsó évfolyamán megjelenő társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei a társadalomtudományi oktatás lezárását jelentik az iskolatípuson belül. A témakörök a történelmi tudásra építve foglalják össze, és a diákok saját életére vonatkoztatják a korábban megismert társadalmi, gazdasági és politikai fogalmakat, illetve viszonyrendszereket. E témák feldolgozása ugyanakkor előkészítés is a továbblépésre, hiszen ez az év fordulópontot jelent a tanulók többségének életében. 14 éves kortól felgyorsul a szocializáció. Egyre fontosabbá válik az állampolgári jogok és kötelességek ismerete, valamint tudatos gyakorlása, a gazdaság működésének átlátása, a vállalkozói szemlélet kialakulása, valamint a bonyolult társadalmi viszonyok reális értelmezése. A fiatalok egyre aktívabb önálló fogyasztókká válnak, ezért fontos, hogy e téren is a tudatosság jellemezze döntéseiket. A tantervben szereplő jelenismereti témakörök elő kívánják segíteni a fiatalok

társadalmi beilleszkedését, egyéni érvényesülésüket és közösségi felelősségvállalását. Olyan képességek megerősödését kívánják támogatni, amelyek birtokában a tanulók el tudnak igazodni számukra ismeretlen helyzetekben, megoldásokat tudnak keresni azokra a problémákra, amelyekkel szembesülnek, képesek a lehetőségeik mérlegelésére, dönteni tudnak, valamint az általános emberi és polgári normáknak megfelelő módon viselkednek. Ebben az életszakaszban lesznek a tanulók között olyanok, akik közvetlenül vagy tanulási irányuk megválasztásával elindulnak a munka világa felé. Számukra külön is fontos lehet mindaz, amivel e témakörök feldolgozása hozzá tud járulni a pályaválasztásról, valamint a gazdasági és a pénzügyi kérdésekről való reális gondolkodás megalapozásához.

A XX. századi történelem, de a társadalmi és állampolgári ismeretek témaköre is számos izgalmas lehetőséget kínálnak a médiamodul egységeinek beépítésére. Ezek az egységek a tanulási folyamat bármely pontján tetszés szerint elhelyezhetők, ahol támogatják az adott korszak jobb megértését – hozzájárulva egyúttal a médiaismeret sajátos fejlesztési céljainak a megvalósulásához is.

7. osztály

Tematikai egység	A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei (+2 óra)	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Jelentős események és történelmi személyiségek felidézése a középkori és az újkori Európa történetéből. Amerika felfedezése, Kolumbusz és tengerésztársainak élete. Találmányok, ipari fejlődés. Az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc eseményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti öntudat és a hazafiság megjelenésének jellemzői. A nemzetépítés mint a közösségteremtés új formájának felismerése. A nemzetállamiság társadalmi összetartó elemeinek tudatosítása. A középkor és az újkor egy-egy részterületének összehasonlítása, a XIX. századi Európa és Észak-Amerika történelme közös vonásainak megállapítása. Annak bemutatása, hogy a középkori és az újkori vezető államok közül néhány a XIX. században és ma is vezető szerepet tölt be a politikai és gazdasági életben. A tudományos és technikai fejlődés bemutatása, pozitív és negatív oldalának megismerése. Aváltozások lényegének megértése és értelmezése, saját vélemény kifejtése, alátámasztása önálló kutatómunkával. Az egyes események nyomán követése és értelmezése térképen, bizonyos tények, adatok felkutatása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egységes Németország létrejötte. Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban. Az ipari forradalom második szakaszának feltalálói és találmányai. Felfedezők, feltalálók.	Ismeretszerzés, tanulás: Információk gyűjtése lexikonokból, az internetről vagy könyvtári kutatással. (Pl. a közlekedés fejlődése a lovas kocsitól az autóig.) Kritikai gondolkodás: Magyarázat az egységes államok kialakulásának történelmi okaira. (Pl. az Egyesült Államok megszületése.) Kommunikáció:	Vizuális kultúra: a XIX-XX. század fordulójának stílusirányzatai. Ének-zene: Liszt zenéje. A kort idéző híres operarészletek. Fizika: Korabeli felfedezések,

Szövetségi rendszerek és katonai tömbök kialakulása.	Beszámoló készítése valamilyen témáról. (Pl. a korszak magyar tudósai, feltalálói.) Tájékozódás időben és térben: A tanult földrajzi helyeknek térképen történő megkeresése. Vaktérkép (pl. a központi hatalmak és az antant országok berajzolásához).	újítások, találmányok (pl. autó, izzó, telefon). Ezek működésének elvei.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció. Társadalom, társadalmi csoport, identitás, nemzet, nemzetiség, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, életmód, gazdaság, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ágak, egyeduralom, önkényuralom, királyság, császárság, köztársaság, parlamentarizmus, demokrácia, közigazgatás, birodalom. Fogalmak: polgárháború, nemzetállam, szabad verseny, monopólium, tömegkultúra. Személyek: I. Vilmos császár, Garibaldi, Bismarck, Lincoln, Edison, Marx. Topográfia: Olaszország, Németország, Egyesült Államok. Évszámok: 1859 (csata Solferinónál), 1861-1865 (polgárháború az Egyesült Államokban), 1870 (az olasz egység létrejötte), 1871 (a német egység létrejötte).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, vita, makettkészítés, rejtvenyek,	
Tematikai egység	Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon (-1 óra) (+2 óra)	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A forradalom és a szabadságharc történetének ismerete. A magyar polgári átalakulás elhelyezése időben és térben, a XIX. századi Európa viszonyai közepette. Egységes nemzetállamok létrejötte. A vonatkozó térképek ismerete. Iskolai megemlékezések: az aradi vértanúk emléknapja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az uralkodói önkény, a zsarnoki intézkedések felismerése, hátrányainak tudatosítása. A nemzetek közötti szembenállás feloldásaként, a kölcsönös engedményeken alapuló megegyezés (kiegyezés) jelentőségének felismertetése, elfogadása. A békés építő munka eredményeink megismertetése, értékeinek megbecsülése. A XIX. század második fele magyar történelmének csomópontjainak, lényegi gazdasági és társadalmi folyamatainak, néhány főbb történésének megismertetése. Annak megértése, hogy az adott lehetőségek minél teljesebb körű kihasználása európai összehasonlításban is jelentős előrelépést hozott. A kor szemlélése a korábbi magyarországi fejlődés ütemével, illetve a korabeli európai viszonyokkal szinkronba állítva. A kor egy-egy jeles politikusa, személyisége munkásságának értékelése.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország az önkényuralom éveiben. A kiegyezés; Deák Ferenc szerepe létrejöttében. Az új dualista állam. Államférfiak. Egyezmények, szövetségek. Magyarország gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődése. Népek egymásra hatása, együttélése. Budapest világváros. Urbanizáció. Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei, a nemzetiségek és más vallási-etnikai kisebbségek jogi, gazdasági és politikai helyzete és szerepe. Zsidók és más népek kapcsolata. Kisebbség, többség, nemzetiségek.	Ismeretszerzés, tanulás: Az adatok oszlop- és kördiagramokban történő feldolgozása.(Pl. a korszak gazdasági fejlődésének jellemzői.) Ismeretszerzés írásos és képi forrásokból. (Pl. tájékozódás Budapest XIX. századi történelmi emlékeiről.) Kritikai gondolkodás: Érvek és ellenérvek gyűjtése a kiegyezésről. (Pl. vita arról, hogy ez a lépés az ország megmentésének vagy elárulásának tekinthető-e.) Beszámoló a millenniumi eseményekről a kor fény- és árnyoldalait is bemutatva. Kommunikáció: A dualista rendszer államszerkezeti ábrájának elkészítése, és magyarázata. A kiegyezésben főszerepet játszó személyiség portréjának bemutatása (pl. Deák Ferenc, Eötvös József, Ferenc József). Tájékozódás térben és időben: Földrajzi, néprajzi (pl. honismereti) és történelmi térképek összevetése. Budapest fejlődésének nyomon követése (pl. korabeli és mai térkép alapján).	Magyar nyelv és irodalom: Arany János: A walesi bárdok. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk. Vizuális kultúra: A magyar történelmi festészet példái. A századforduló magyar építészeti emlékei és legismertebb festői. Technika, életvitel és gyakorlat: a családok eltérő helyzete, életszínvonala a XIX. század végén.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, jelentőség. Társadalom, társadalmi csoport, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrások, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, önkényuralom, hatalmi ág, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, vallás. Fogalmak: passzív ellenállás, kiegyezés, közös ügyek, dualizmus, millennium, agrárország, emigráció, amnesztia. Személyek: Deák Ferenc, I. Ferenc József, gróf Andrássy Gyula, báró Eötvös József, Tisza Kálmán, Kandó Kálmán, Bánki Donát. Topográfia: Osztrák-Magyar Monarchia, Budapest. Évszámok: 1867 (a kiegyezés), 1896 (a millenniumi ünnepségek).	

Javaolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makettkészítés, rejtvények,		
Tematikai egység	A nagyhatalmak versengése és az első világháború (+2 óra)		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A XIX. századról szóló olvasmányok, filmek, képek. A nemzetállamok kialakulása Európában, mely folyamat konfliktushoz vezet.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A jogos és jogtalan háború, a honvédelem és hódítás közötti különbségtétel tudatosítása. Az emberi élet értékének felismerése, a háború pusztításainak elutasítása, a hősi halottak emlékének ápolása, a békés életviszonyok jelentőségének megértetése, elfogadása. Az első világháborúhoz vezető történelmi folyamatok és szövetségek megismerése. Önálló gyűjtő- és kutatómunkával a témával kapcsolatban ismeretek szerzése. Önálló tájékozódás, a katonai események nyomon követése a térképen. Annak tudatosítása, hogy Európa történelmének addigi legvéresebb időszaka az első világháború volt.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A gyarmatbirodalmak kialakulása. Élet a gyarmatokon. Az első világháború kirobbanása. Tömegek és gépek háborúja. Békék, háborúk, hadviselés. Magyarok az első világháborúban. Egyház és a háború kapcsolata. A háború következményei Oroszországban, Lenin és a bolsevikok hatalomra kerülése. Az Egyesült Államok belépése és az antant győzelme a világháborúban. Történelemformáló eszmék.	Ismeretszerzés, tanulás: Jegyzetek készítése Európa nagyhatalmainak vezetőiről. (Pl. II. Vilmos, Ferenc József, II. Miklós). Ismeretszerzés a XIX. század végi nagyhatalmairól az internetről. Kritikai gondolkodás: Érvek gyűjtése (pl. a háború törvényszerű kitörése, illetve annak elkerülhetősége mellett). Kommunikáció: Grafikonok, táblázatok elemzése, készítése az első világháború legfontosabb adatairól. Vita. (Pl. A politikusok szerepe és felelőssége az első világháború kirobbantásában.) Tájékozódás térben és időben: A történelmi tér időbeli változásai. (Pl. a határok újrarajzolása a háború után) Vaktérképek készítése. (Pl. frontvonalak berajzolása.) Az események ábrázolása időszalagon.	Földrajz: Európa, és benne a Balkán helye a mai földrajzi térképeken. Kémia: vegyi fegyverek. Ének-zene: katonanóták archív felvételekről. Vizuális kultúra: filmek, korabeli fotók, albumok a Magyar évszázadok című tévésorozatból. Informatika: adatok gyűjtése történelmi eseményekről és személyekről az interneten.	

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, jelentőség, történelmi nézőpont. Társadalom, társadalmi csoport, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági teljesítmény, politika, állam, államforma, államszervezet, birodalom, szuverenitás, háború, hadsereg. Fogalmak: villámháború, állásháború/állóháború, bolsevik, szovjet, hátország, kétfrontos háború. Személyek: II. Vilmos, Lenin, Wilson, II. Miklós. Topográfia: Szerbia, Szarajevó, Pétervár, Oroszország. Évszámok: 1914. július 28. (a világháború kirobbanása), 1914-1918 (az első világháború), 1917 (az oroszországi forradalom és a bolsevik hatalomátvétel).		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai makettkészítés, rejtvények,,		
Tematikai egység	Európa és a világ a két háború között (-1 óra) (+1 óra)		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A XIX. század nagyhatalmainak ellentétei, a gyarmatosítás alakulása az előző évfolyam tanulmányai alapján. Az első világháború nagy csatái, új fegyverei, és a világegés következményei.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A háborút lezáró béke nem a résztvevők bűnei és érdemei alapján köttetik meg, hanem a győztesek érdekeinek megfelelően. A háború és a válságok következményeként a szélsőséges politikai erők befolyásának növekedése és hatalomra jutásuk lehetőségének felismertetése, a modern diktatórikus rendszerek jellemzőinek azonosítása, elítélése. A háború utáni rendezés és következményei megismerése. A területi változások térképen történő nyomon követése. A történelmi összefüggések megértése, egyszerűbb források elemzése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A Párizs környéki békék. Európa új arca. A kommunista diktatúra a Szovjetunióban Sztálin, a diktátor. A GULAG rendszere. Sztálin és az egyház. Birodalmak. A gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában.	Ismeretszerzés, tanulás: Ismeretek szerzése a békekötés dokumentumaiból (pl. új országhatárok). Statisztikák összevetése (pl. az európai nagyhatalmak és gyarmataik területük, népességük, ásványkincseik alapján). Kritikai gondolkodás: Feltevések megfogalmazása a számunkra igazságtalan békéről. Az első világháború utáni békék történelmi következményei, és az	Földrajz: Kelet- és Közép-Európa térképe. Vizuális kultúra: Dokumentum- és játékfilmek, fotók, albumok. Játékfilmek (pl. Chaplin: Modern idők, A diktátor), rajzfilmek (pl. Miki egér), Walt Disney stúdiója. Építészek (pl. W. Gropius, F. L. Wright, Le Corbusier), szobrászok (pl. H. Moore) és festők (pl. H. Matisse, P.	

A nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor. Hitler és az egyház. A náci terjeszkedés kezdetei Európában.	abból eredő újabb konfliktusok felismerése. Többféleképpen értelmezhető szövegek és képi dokumentumok elemzése. Kommunikáció: A gazdasági világválság magyarázata, összehasonlítása napjaink gazdasági folyamataival. Diagramok készítése (pl. termelési és munkanélküliség adatokból). Tájékozódás térben és időben: Az események és az évszámok elhelyezése a térképen.	Picasso, M. Duchamp, M. Chagall, S. Dali). Ének-zene: neoklasszicizmus (pl. Stravinsky: Purcinella).
Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, ok és következmény, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, gazdasági válság, politika, állam, államforma, államszervezet, egyeduralom, demokrácia, parlamentarizmus, diktatúra, közigazgatás, birodalom, szuverenitás.	
Fogalmak, adatok	Fogalmak: békediktátum, kommunizmus, GULAG, személyi kultusz, fasiszmus, nemzetiszocializmus, kisantant, proletárdiktatúra, gazdasági válság. Személyek: Clemenceau, Sztálin, Roosevel, Mussolini, Hitler. Topográfia: Szovjetunió, New York. Évszámok: 1918. november 11. (az első világháború vége), 1922 (Marcia su Roma, a Szovjetunió megalakulása), 1929-1933 (a nagy gazdasági világválság), 1933 (Hitler hatalomra kerülése).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makettkészítés, rejtvények,	
Tematikai egység	Magyarország a két világháború között (-1 óra) (+2 óra)	Órakeret 15óra
Előzetes tudás	A dualizmus korának Magyarországa. Korábbi olvasmányok a trianoni békediktátumról és a trianoni Magyarországról. Iskolai megemlékezések: a nemzeti összetartozás napja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti önvédelem és az önfeladás közötti különbség azonosítása, valamint a politikai kalandorság jellemzőinek és következményeinek felismerése. A trianoni békediktátum és országvesztés igazságtalan kegyetlenségének tudatosítása, nemzeti sorstragédiaként való empatikus megélése. Annak tudatosítása, hogy egy-egy nemzet érdekérvényesítése	

	legtöbbször egy másik nemzet kárára történik, így a vesztes fél ezt nem egyszer végzetes katasztrófaként éli meg. Az ismeretek, információk, érvek, ellenérvek egymással szembe- és egymás mellé állításával önálló vélemény alkotása az adott korszakról. Ezek alapján a korszak és szereplői kétarcúságának kiegyensúlyozott értékelése, ismerve azok eredményeit, de nem elhallgatva bűneit sem. Annak felismerése, hogy a két háború közötti magyar politikát a trianoni döntésre választ adó revízió jellemezte. A Trianont követő területi változások, majd a revíziók időleges eredményeinek bemutatása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság okai, következményei. A trianoni országvesztés és a Horthy-korszak kezdete. A Horthy korszak jellegzetességei, meghatározó politikusai. A kultúra, a művelődés a Horthy-korszakban. Horthy és az egyház. Gyermekek nevelése, oktatása. A határon túli magyarság sorsa a két világháború között. A revíziós politika első sikerei.	Ismeretszerzés, tanulás: Információk gyűjtése, grafikonokból, táblázatokból, szöveges forrásokból (pl. a Magyarországra nehezedő háború utáni terhekről). Korabeli képi információforrások feldolgozása (pl. plakátok, képeslapok, újságillusztrációk). A kor helyi és lakóhely környéki építészeti emlékeinek felkeresése. Kritikai gondolkodás: Az 1918–1920 közötti folyamatok értelmezése. Kommunikáció: Saját vélemények megfogalmazása történelmi helyzetekről (pl. a király nélküli Magyar Királyságról). Fogalmazás készítése (pl. a népiskolai törvényről). Információk gyűjtése, elemzése, érvek, ellenérvek felsorakoztatása (pl. a trianoni békediktátummal kapcsolatban). Tájékozódás térben és időben: A revízió határmódosításainak nyomon követése, térképek és táblázatok segítségével.	Földrajz: történelmi térképen az ország határainak változása, a Vix-jegyzék által kijelölt terület. Biológia-egészségtan: a C-vitamin, Szent-Györgyi Albert felfedezése. Ének-zene: a Kodály-módszer, Bartók Béla zeneszerzői jelentősége. Vizuális kultúra: Aba-Novák Vilmos: Hősök kapujának freskói Szegeden, Derkovits Gyula: Dózsa-sorozata.

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont. Társadalom, társadalmi csoport, identitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, életmód, város, nemzet, nemzetiség. Fogalmak: őszirozsás forradalom, tanácsköztársaság, vörösteror, fehérterror, kormányzó, numerus clausus, konszolidáció, revízió, népiskolai törvény, zsidótörvény. Személyek: Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, Bethlen István, Teleki Pál. Topográfia: Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia. Évszámok: 1918. október 30–31. (az őszirozsás forradalom), 1918. november 16. (a népköztársaság kikiáltása), 1919. március 21. (a Tanácsköztársaság kikiáltása), 1920. június 4. (Trianon), 1938 (az első bécsi döntés).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, makettkészítés, rejtvények,

Tematikai egység	A második világháború (-1 óra) (+2 óra)	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Az újabb háborúhoz vezető út. Események, társadalmi és kulturális törekvések, gazdasági törések a XX. század első felében. Iskolai megemlékezések: a holokauszt emléknapja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társadalmi kirekesztés különböző formáinak felismertetése, az ún. fajelmélet és szörnyű következményeinek elutasítása. A hátrországot sem kímélő háborús pusztítások tudatosítása. A frontkatonák és a civil lakosság személyes sorsán keresztül a háború kegyetlenségének és a hősi helytállás kettősségének felismertetése. Az emberiség legnagyobb háborúja fontosabb eseményeinek megismerése, és önálló vélemény alkotása azokról. A korszak tanulmányozása során a társadalmi igazságosság iránti igény, az emberi jogok és a demokratikus intézményrendszerek tiszteletének fejlesztése, valamint a béke megőrzése fontosságának belátása. Azoknak az az okoknak a tudatosítása, amelyek a pusztító háborúhoz vezettek, és melynek része a népirtás és a holokauszt. Az iskolán kívül szerzett ismeretek (pl. filmek) is felhasználásával önálló tudásbővítés, ehhez önálló kutatómunkát is végezve. A háború fontosabb történései időrendjének ismerete, térképen az egyidejűleg több fronton (földrészén) is zajló események nyomon követése. Tájékozottság szerzése a háború fontosabb szereplőiről, megfelelően értékelve, adott esetben elítélve a tevékenységüket.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A második világháború kezdete és első éve.	Ismeretszerzés, tanulás: Írásos források, eredeti fotók és dokumentumfilmek feldolgozása	Földrajz: Németország és a Szovjetunió területváltozásai történelmi térképen. Európa

A Szovjetunió német megtámadása. Koalíciók létrejötte. A totális háború. Békék, háborúk, hadviselés. Fordulat a világháború menetében. Magyarország hadba lépésétől a német megszállásig. A hátszág szenvedései. Népek, népcsoportok, nemzetiségek hátrányos megkülönböztetése, kirekesztése, népirtások. Népirtás a második világháborúban, a holokauszt. A második front megnyitásától a világháború végéig. A jaltai és a potsdami konferencia. Magyarország német megszállása. A holokauszt Magyarországon. Szálasi és a nyilasok rémuralma. Szovjet felszabadítás és megszállás.	(pl. a háború kirobbanásával kapcsolatban). Önálló ismeretszerzés, majd beszámoló filmek alapján (pl. Csatorna, A halál ötven órája, A bunker). Diagramok készítése, értelmezése (pl. a háborús erőviszonyok ábrázolása). Haditechnikai eszközök megismerése. Kritikai gondolkodás: Magyarázat arra, hogy hazánkat földrajzi helyzete és revíziós politikája hogyan sodorta bele a háborúba. Vita, elemzések, kiselőadások tartása a Horthy-korszak revíziós politikájával kapcsolatban. Háborús háttérintézmények (pl. hátszág, hírszerzés, koncentrációs tábor, GULAG) összehasonlítása. Kommunikáció: Fegyverek, katonai eszközök és felszerelések bemutatása (pl. repülő, harckocsik, gépfegyverek, öltözetek). Kiselőadások tartása, olvasmányok, filmek, elbeszélések alapján. Érvek, ellenérvek egy-egy vitára okot adó eseményről. (Pl. Pearl Harbor megtámadása; a partraszállás.) Tájékozódás térben és időben: A főbb háborús események időrendbe állítása térségenként, frontonként. Térképek elemzése, a folyamatok összefüggéseinek megértése, távolságok, területek becslése. Egyszerű stratégiai térképek és csatatérképek készítése.	1939–1941 közötti történelmi térképe. Magyar nyelv és irodalom: Radnóti Miklós: Nem tudhatom. Vizuális kultúra: eredeti fotók, háborús albumok. Mozgóképkultúra és médiaismeret: dokumentumfilmek (pl. a második világháború nagy csatái), játékfilmek (pl. Andrzej Wajda: Katyń; Michael Bay: Pearl Harbor – Égi háború; Joseph Vilsmaier: Sztálingrád; Andrzej Wajda: Csatorna; Ken Annakin: A leghosszabb nap; A halál ötven órája; Rob Green: A bunker).
--	--	--

Fogalmak pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, interpretáció, történelmi nézőpont. Társadalom, társadalmi csoport, népességfogyás, migráció, életmód, gazdaság, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, államszervezet, diktatúra, birodalom, emberi jog, polgárjog, vallásüldözés. Fogalmak: tengelyhatalmak, furcsa háború, hadigazdaság, totális háború, zsidóüldözés, holokauszt, gettó, deportálás, partizán. Személyek: Churchill, Kállay Miklós, Szálasi Ferenc. Topográfia: Lengyelország, Sztálingrád, Don-kanyar, Normandia, Auschwitz, Potsdam, Berlin, Jalta, Hirosima. Évszámok: 1939. szeptember 1. (a második világháború kirobbanása), 1941. június 22. (Németország megtámadja a Szovjetuniót), 1944. március 19. (Magyarország német megszállása), 1944. október 15-16. (Horthy kiugrási kísérlete, Szálasi hatalomátvétele), 1945. április (a háború vége Magyarországon), 1945. május 9. (Európában befejeződik a háború), 1945. szeptember 2. (Japán kapitulációja).
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, portfólió módszer, makettkészítés, rejtvények,
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A nemzeti öntudat és a hazafiság jelentőségének megértése. A kor egy-egy jeles politikusa, személyisége munkásságának értékelése. Az emberi élet értékének felismerése, a háború pusztításainak elutasítása, a hősi halottak emlékének ápolása, a békés életviszonyok jelentőségének megértetése, elfogadása. A háború és a válságok következményeként a szélsőséges politikai erők befolyásának növekedése és hatalomra jutásuk lehetőségének felismerése, a modern diktatórikus rendszerek jellemzőinek azonosítása, elítélése. Az ismeretek, információk, érvek, ellenérvek egymással szembe- és egymás mellé állításával önálló vélemény alkotása az adott korszakról. Tájékozottság szerzése a háború fontosabb szereplőiről, megfelelően értékelve, adott esetben elítélve a tevékenységüket.

8. osztály

Tematikai egység	Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A világháborúk története. A hírek egyre gyorsabb terjedésének történetisége, a napi aktuális események figyelése, az egyre szaporodó információk befogadása. Élmények, információk merítése a XX. századdal kapcsolatban más tantárgyakból, műveltségterületekből.	
A tematikai egység	A nukleáris háború lehetőségének elítélése. Az európai kontinens természetellenes megosztottságának felismerése, ennek személyes sorsokon	

nevelési- fejlesztési céljai	keresztül való átélése. A demokratikus és diktatórikus társadalmi rendszerek közötti különbségek tudatosítása az emberi szabadságjogok biztosítása terén. A demokrácia mint a közös döntés intézményrendszerének az emberi jogokat leginkább biztosító formájának bemutatása. Annak felismerése, hogy a közelmúlt eseményei nagyban meghatározzák napjaink történeteit. Önálló tájékozódás és véleményalkotás az adott kor fordulópontjairól. Különböző történelmi korok összevetése, összefüggések megállapítása céljából. Érvelés egyes történelmi folyamatok (pl. globalizáció) kérdésében. Akár egymásnak ellentmondó források értékelése, értelmezése a történelmi hitelesség szempontjából.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A kétpólusú világ kialakulása. Az 1947-es párizsi békeszerződések. A két világrend. A kettéosztott Európa. A NATO és a Varsói Szerződés születése. Egyezmények, szövetségek. Válságócok és fegyveres konfliktusok a hidegháború korában (arab-izraeli és vietnami háborúk).	Ismeretszerzés, tanulás: Információk rendszerezése és értelmezése (pl. az USA és a SZU vetélkedéséről). Információk szerzése a családok, gyermekek, nők helyzetéről a kettéosztott világban (pl. Európa nyugati és keleti felében és Észak-Amerikában). Kritikai gondolkodás: Kérdések megfogalmazása különféle eseményekhez kapcsolódóan. Egymásnak ellentmondó a források gyűjtése, elemzése és ütköztetése. Érvek gyűjtése azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a globalizáció összehozza vagy eltávolítja-e az egyes embereket egymástól. Kommunikáció: Önálló gyűjtőmunkán alapuló beszámoló (pl. a távirótól a mobiltelefonig címmel). Tájékozódás térben és időben: A NATO országok és a Varsói Szerződés tagállamainak azonosítása a térképen.	Földrajz: kisebb államok és nagyhatalmak gazdasági, területi méreteinek összevetése. Vizuális kultúra: A korszak jellemző képzőművészeti alkotások. Köztéri szobrok. Modern építészet. Mozgóképkultúra és médiaismeret: játékfilmek (pl. Dror Zahavi: Léghíd – Csak az ég volt szabad). Ének-zene: Penderecki: Hiroshima emlékezete; Britten, Ligeti György.

Fogalmak pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont. Társadalom, társadalmi csoport, társadalmi mobilitás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog. Fogalmak: hidegháború, vasfüggöny, jóléti állam, piacgazdaság, szuperhatalom. Személyek: Truman, Marshall, Hruscsov. Topográfia: Szovjetunió, NSZK, NDK, Kína, Észak- és Dél-Korea, Észak- és Dél-Vietnam, Kuba, Közel-Kelet. Évszámok: 1946 (a fultoni beszéd), 1947 (a párizsi békék), 1949 (a NATO, az NDK és az NSZK megalakulása), 1953 (Sztálin halála), 1955 (a Varsói Szerződés), 1961 (Jurij Gagarin űrrepülése, a berlini fal felhúzása).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, rejtvények,	
Tematikai egység	A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A háború után kialakuló két világrendszer, a hidegháború időszakának kezdete. Integrációs törekvések a politikai és gazdasági életben, új katonai szövetségek létrehozása. A háború után a nemzetek közötti összefogásnak egyre nagyobb a szerepe.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kommunista államberendezkedés fejlődésképtelenségének felismertetése, a bukás körülményeinek és következményeinek tudatosítása. A két világrendszer vetélkedése lényegének és főbb történéseinek megismerése. A szovjet típusú országokban végbemenő rendszerváltozás lényegi elemeinek felismerése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A gazdaság két útja: piacgazdaság és tervgazdaság. Az életmód változása, a populáris kultúra kialakulása és terjedése a világban. Öltözködés, divat.	Ismeretszerzés, tanulás: Adatok, képek gyűjtése a fegyverkezési és űrprogramról. Információk gyűjtése a nagyhatalmak politikai és gazdasági helyzetéről. Hasonlóságok és különbségek felismerése, megfogalmazása. Kritikai gondolkodás: Problémák felismerése, a szocialista gazdaság egyre jobban megmutatkozó gyengeségeinek	Földrajz: Közép- és Kelet-Európa országhatárainak változása. Mozgóképkultúra és médiaismeret: a XX. század második felének filmművészete. (Pl. Florian Henckel von Donnersmarck: A mások élete.) Informatika: adatok gyűjtése interneten jeles történelmi személyekről (pl. Gorbacsov, Szaharov, II. János Pál, Reagan), eseményekről (pl. a berlini fal lebontása).

Tudományos és technikai forradalom. Fegyverkezési verseny és űrprogram. Felfedezők, feltalálók. A nyugati integráció. Az enyhülés kezdetei. államférfiak. Az európai szovjet típusú rendszer összeomlása. Birodalmak. A rendszerváltó Közép-Kelet-Európa. Németország egyesülése. A Szovjetunió és Jugoszlávia felbomlása.	elemzése (pl. a tervutasításos rendszer). Érvek, ellenérvek gyűjtése a két rendszer (kapitalizmus és szocializmus) működésének értékeléséhez. Vitaforum rendezése. A lényeg kiemelése, a kulcselemek megértetése grafikonok és képek alapján. Kommunikáció: A szocialista és a kapitalista rendszer bemutatása szóban, kiselőadás tartása a szocializmusról források, olvasmányok alapján. Tájékozódás térben és időben: Történelmi térkép és mai földrajzi térkép együttes használata. (Pl. Közép- és kelet-európai országok földrajzi helyzetének meghatározása.)	Ének-zene: John Cage. Emerson – Lake – Palmer: Egy kiállítás képei. John Williams: Filmzenék (pl. Csillagok háborúja, Harry Potter).
--	--	---

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Történelmi idő, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont. Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás, vallásüldözés. Fogalmak: olajrobbanás, atomkatasztrófa. Személyek: Brezsnyev, Kennedy, Reagan, Gorbacsov, id. Bush, II. János Pál. Topográfia: Ukrajna, Észtország, Lettország, Litvánia, Csehország, Szlovákia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Németország, Prága, Csernobil. Évszámok: 1962 (a kubai rakétaválság), 1968 (a „prágai tavasz”, nyugati diáklázadások), 1989 (a berlini fal lebontása), 1991 (a Varsói Szerződés és a KGST felszámolása, a Szovjetunió felbomlása), 1991-1999 (a délszláv háború), 1991-2004 (Jugoszlávia felbomlása), 1993 (Csehszlovákia szétválása, Csehország és Szlovákia létrejötte), 1999 (Jugoszlávia NATO bombázása).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, portfólió módszer, rejtvények,	
Tematikai egység	Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése (+3 óra)	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A XX. század utolsó harmadának legfontosabb technikai újításai. A nyugat-európai integráció kezdetei. A szovjet tömb felbomlása. Politikai fordulat a rendszerváltó kelet-európai államokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A globalizációs folyamatok előnyeinek és hátrányainak mérlegelése. A történelmi-társadalmi kérdések, folyamatok megítélése a demokratikus értékek jegyében. Az összefüggések belátása a globalizáció és a rendszerváltozás között. A kisebbségek iránti megértés, a demokratikus és a környezettudatos gondolkodás kialakítása, fejlesztése. Az egységes Európa kialakulása folyamatának megismerése, felkészülés segítése a közéletben való tudatos részvételre.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az Európai Unió létrejötte és működése. Egyezmények, szövetségek. A közelmúlt és napjaink háborúi,	Ismeretszerzés, tanulás: A személyes tapasztalatokra alapozott információk gyűjtése (pl. a televízió, a mobiltelefon, az internet) előnyeiről és hátrányairól. Kritikai gondolkodás:	Földrajz: az Európai Unió kibővülése és jelenlegi működése. Biológia-egészségtan: az ökológiai változások figyelemmel kísérése a XXI. század elején.

válsággócai (Közel-Kelet, Afganisztán, Irak, Irán). A globális világ sajátosságai, globalizáció előnyei és hátrányai. A harmadik világ, az arab államok, a modern Izrael Állam. Történelemformáló eszmék.	Környezeti- és atomkatasztrófák értékelése egy mai tizenéves. Kommunikáció: Önálló vélemény megfogalmazása a szűkebb és tágabb környezetünket befolyásoló tényezőkről. Tájékozódás térben és időben: A rendszerváltás (rendszerváltozás) ütemének összehasonlítása a volt szocialista országokban.	Mozgóképkultúra és médiaismeret: a XXI. század első évtizedének filmművészete. Erkölcstan: az ember szerepe, helye a gyorsan változó világban.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Történelmi idő, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont. Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás, vallásüldözés. Fogalmak: terrorizmus, migráció, integráció. Évszámok: 2001. szeptember 11. (terrortámadások az Egyesült Államokban).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, rejtvények,	
Tematikai egység	Magyarország a világháborús vereségtől a forradalom leveréséig	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A bolsevikok hatalomra kerülése Oroszországban. Tanácsköztársaság Magyarországon. A kommunista és szocialista eszmék. A második világháború következményei hazánkban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarország szovjet mintára történő erőszakos átalakítása, a kommunista diktatúra elítélése. Az 1956-ban az idegen elnyomás és zsarnokság ellen föllázadt emberek, közösségek bátorságának, feladatvállalásának, adott esetekben hősiességének értékelése, a hazafiságra nevelés és a nemzeti öntudat megerősítése érdekében. A szabadságharc hősei és áldozatai sorsának átélése, a szolidaritás érzésének felkeltése. Annak felismerése, hogy a XX. században a két totalitárius diktatúra miképpen és milyen áldozatok árán alakította a világ és benne Magyarország sorsát. A kommunista diktatúrák embertelenségének, az ebből fakadó elnyomás, az alacsony életszínvonal jellegzetességeinek, a vasfüggöny mögötti bezártság megismerése. Ismeretek merítése az akkor élt emberek	

	visszaemlékezéseiből, valamint múzeumi anyagokból is. Véleményét megfogalmazása, annak képviselése vitában.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország 1945–1948 között. Kommunista diktatúra: Rákosi, a diktátor. Ravasz László. A személyes szabadság korlátozása, a mindennapi élet az ötvenes években. Hétköznapiak és ünnepek. Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc.	Ismeretszerzés, tanulás: Információk, adatok, tények gyűjtése, értelmezése. (Pl. a korszak tanúinak meghallgatása, jegyzetek készítése.). Az 1956-os események nyomán követése több szálon. Adatgyűjtés, fotók, filmek, a Terror Háza Múzeum meglátogatása. Vitafórum a visszaemlékezésekről. Kritikai gondolkodás: Történelmi személyiségek (pl. Rákosi és társai) jellemzése. A felszámolt polgári életforma és az új életkörülményeinek összehasonlítása. Kommunikáció: Saját vélemény megfogalmazása a Rákosi-diktatúráról. Tájékozódás térben és időben: A magyar internálótáborok helyének megkeresése Magyarország térképén (pl. Recsk, Hortobágy). Az 1956. október 23. és november 4. közötti események kronológiai sorrendbe állítása. Magyarország vaktérképén az 1956-ban hazánkra törő szovjet csapatok útvonalának bejelölése.	Magyar nyelv és irodalom: Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról, Tamás Lajos: Piros a vér a pesti utcán, Márai Sándor: Mennyből az angyal. Vizuális kultúra: Az ötvenes évek építésze. Az első lakótelepek. A korszak jellemző képzőművészeti alkotásai. Mozgóképkultúra és médiaismeret: játékfilmek (pl. Bacsó Péter: A tanú; Goda Krisztina: Szabadság, szerelem).

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont. Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség; gazdaság, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, közigazgatás, szuverenitás, demokrácia, diktatúra, emberi jog, állampolgári jog, vallásüldözés, vallásszabadság. Fogalmak: népbíróóságok, internálás, pártállam, padlássöprés, kitelepítések, kollektivizálás, szövetkezet. Személyek: Tildy Zoltán, Rákosi Mátyás, Nagy Ferenc, Kovács Béla, Rajk László, Mindszenty József, Nagy Imre. Topográfia: Debrecen, Recsk, Hortobágy. Évszámok: 1945. november (választások Magyarországon), 1946 (A második köztársaság és az új forint), 1947 (a kékcédulás választások, a párizsi béke), 1956. október 23. (forradalom kitörése), 1956. november 4. (a forradalom leverésének kezdete).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, rejtvények,	
Tematikai egység	A Kádár-korszak jellemzői	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A kétpólusú világ megszűnése, az európai szovjet típusú rendszerek összeomlása. A Szovjetunió, a szovjet típusú rendszer története 1917–1990/1991 között.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az 1956-ot követő kegyetlen megtorlás elítélése, a társadalom és a hatalom közötti kompromisszum eredményének és kártékonyságának tudatosítása. Önálló vélemény alkotása a XX. század közép-kelet-európai népeinek történetéről. Hazánk útjának megismerése a forradalom utáni megtorlástól a kádári időszak, a „legvidámabb barakk” főbb eseményein keresztül a rendszerváltozásig. Mind plasztikusabb kép kialakítása erről az ellentmondásos korról. Vélemény képviselése vitában.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az 1956 utáni kádári diktatúra, a megtorlás időszaka. A kádári konszolidáció. Élet a „legvidámabb barakkban”. A pártállam csődje. A rendszer megváltoztatása kezdetei.	Ismeretszerzés, tanulás: Önálló információgyűjtés a kádári diktatúra éveiről. (Pl. az 1956-os forradalom hőseinek elítélése; a szövetkezetek létrehozása.) Kritikai gondolkodás: Történelmi folyamat elemzése (pl. Magyarország útja a kommunizmustól szocializmus bukásáig).	Vizuális kultúra: Dokumentum- és játékfilmek, a Mementó Szoborpark. Makovecz Imre építészete, Erdélyi Miklós művészete.

	Érvek gyűjtése ugyanazon korszak egyik, illetve másik történelmi szereplője mellett, illetve ellen. Kommunikáció: Beszélgetés a Kádár-rendszer élő tanúival. Tájékozódás térben és időben: Gazdasági, társadalmi, kulturális különbségek a magyar és a korabeli nyugat-európai társadalmak között.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont. Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás. Fogalmak: konszolidáció, népfelkelés, puha diktatúra, amnesztia, háztáji, pártállam. Személyek: Kádár János. Topográfia: Bős-Nagymaros. Évszámok: 1957 (a munkásőrség és a KISZ megalakulása), 1958 (Nagy Imre és vádlott társai kivégzése), 1968 (az új gazdasági mechanizmus), 1987 (a lakiteleki találkozó), 1989 (Nagy Imre és mártírtársainak újratemetése, a harmadik köztársaság kikiáltása).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, rejtvények,	
Tematikai egység	Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon (+ 3 óra)	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A Kádár-korszak legfontosabb általános jellemzői. Az egypártrendszer működésének alapelvei. A pártállam csődjének okai és jelei a Kádár-korszak utolsó éveiben.	
A tematikai egység nevelési-	A demokratikus átalakulás jelentőségének felismertetése, az ezt tagadó álláspontok kritikája, a következmények differenciált értékelése. A demokratikus döntéshozatal kétarcúságának tudatosítása.	

fejlesztési céljai	Bepillantás a rendszerváltozást követő évek történéseibe is. A demokratikus intézményrendszer működése fontosságának, illetve a haza iránt érzett elkötelezettség erősítése. A jövőendő közéleti szerepekre történő sokoldalú felkészülés segítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A demokratikus jogállam megteremtése. Magyarország csatlakozása a NATO-hoz és az Európai Unióhoz. A gazdasági élet és a jogi intézményrendszer a mai Magyarországon. A magyarországi nemzetiségek és etnikai kisebbségek. A cigány (roma) népesség helyzete. A határon túli magyarság sorsa a rendszerváltozást követően. Kisebbség, nemzetiség.	Ismeretszerzés, tanulás: Ismerkedés a jogállamiság intézményrendszerével. Következtetések levonása, majd azok rendszerezése. A napi közéletből vett példák felsorakoztatása. Tapasztalatok gyűjtése a család, a szűkebb és tágabb környezet, az iskola mindennapi életéből. Kritikai gondolkodás: A határon túl élő magyarok sorsának megismerése, a valós és fiktív elemek megkülönböztetése. Történetek, élő tanúk visszaemlékezései, azok meghallgatása. (Pl. a rendszerváltás korának aktív szereplői és tanúi.). Kommunikáció: Saját vélemény kialakítása a rendszerváltás éveinek dilemmáiról és eseményeiről. A médiumok hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása. Tájékozódás térben és időben: Az erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és délvidéki magyarok életviszonyainak összehasonlítása egymással és a hazai viszonyokkal. Jelentősebb határon túli magyarlakta települések bejelölése vaktérképre.	Földrajz: a Kárpát-medence magyarok által lakott területeinek meghatározása, vaktérképre rajzolása. Technika, életvitel és gyakorlat: a családok életszínvonalának változása a rendszerváltást követően.

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont. Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás. Fogalmak: privatizáció, rendszerváltás/rendszerváltozás, pluralizmus, demokratikus intézményrendszer. Személyek: Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor, Mádl Ferenc. Topográfia: Erdély, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Várvidék (Burgenland). Évszámok: 1990 (szabad, többpárti választások Magyarországon), 1991 (a szovjet csapatok távozása hazánkból), 1999 (csatlakozás a NATO-hoz), 2004 (Magyarország EU-tag lett).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Előadás, magyarázat, elbeszélés, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer Szemléltetés, szimuláció, szerepjáték és játék, a tanulók kiselőadásai, rejtvények,	
Tematikai egység	Társadalmi szabályok	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az emberi együttélésre vonatkozó hétköznapi és iskolai szabályok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legfontosabb együttélési szabályok jellemzőinek tudatosítása. Különféle típusú társadalmi szabályok értelmezése, a közös és az eltérő vonások felismertetése. Annak beláttatása, hogy minden közösséget a résztvevők által elfogadott írott és íratlan szabályok hoznak létre és tartanak fenn. A saját életre vonatkozó szabályok azonosítása.	
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Szokás, hagyomány, illem, erkölcs. A jogi szabályozás sajátosságai. Jogok és kötelességek. Az alapvető emberi jogok. A gyermekek jogai, diákjogok.	Ismeretszerzés, tanulás: A médiából vett példák azonosítása az alapvető emberi jogok érvényesülése, illetve megsértése témakörében. Társadalmi egyenlőtlenségek és egyenlőségek azonosítása történelmi példák alapján. Kritikai gondolkodás: Személyes tapasztalatok és korábban tanult ismeretek kapcsolása a szokás, a	Hon- és népismeret: magyar népszokások. Biológia-egészségtan: az élővilággal szembeni kötelességeink, és az állatok jogai. Erkölcstan: Szabadság és korlátozottság. Színesedő társadalmak. A társadalmi együttélés közös normái.

Egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban. Tapasztalatszerzés: valamilyen hivatalos ügy elintézésében.	hagyomány, az illem, az erkölcs és a jog fogalmához. Különböző társadalmi szabályok összehasonlítása és tipizálása. Jogok és kötelezettségek egymáshoz kapcsolása a közösségi életben. Kommunikáció: Érvelés valamilyen diákjog érvényesítésének szükségessége mellett.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Társadalom, norma, szabály, jog, kötelesség. Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, alapvető emberi jog, gyermeki jog, hivatal, egyenlőség, társadalmi különbség, társadalmi egyenlőtlenség.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, elbeszélés, a tanulók kiselőadásai, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés, rejtvények,	
Tematikai egység	Állampolgári alapismeretek	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A politikai ideológiák és struktúrák történelmileg kialakult alaptípusainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állampolgári felelősség kialakítása. A köz- és egyéni érdek összeegyeztethetőségének problémái. Napjaink legjellemzőbb politikai rendszereinek megismertetése, és az ezzel kapcsolatban korábban tanultak fogalmi rendszerezése. A modern politikai rendszer működési mechanizmusának nagy vonalakban való áttekintése. Az önálló véleményalkotás gyakoroltatása egy-egy konkrét politikai jelenséggel kapcsolatban.	
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Államformák (királyság, köztársaság). Politikai rendszerek (demokrácia, diktatúra). A demokratikus állam működésének alapelvei (hatalommegosztás, hatalomgyakorlás és társadalmi kontroll).	Ismeretszerzés, tanulás: Az államformákra és politikai rendszerekre vonatkozó történelmi ismeretek bemutatása szóban vagy írásban. A magyarországi törvényalkotás folyamatának megértése. A nyilvánosság politikai szerepének igazolása a	Erkölcstan: Tágabb otthonunk - Európa. A média és a valóság.

Állampolgári jogok és kötelességek. Magyarország politikai intézményei (államszervezet és társadalmi érdekképviseltek). A média, mint hatalmi ág. A nyilvánosság szerepe a közéletben. Tapasztalatszerzés: részvétel a diákönkormányzat munkájában.	médiából vett példák segítségével. Kritikai gondolkodás: Vita az állampolgári jogok és kötelességek viszonyáról, ezek magyarországi érvényesüléséről. A média és a politikai hatalom viszonyának elemzése konkrét példák alapján.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Állam, politikai rendszer, államforma, királyság, köztársaság, hatalom, intézmény, szervezet, kormányzás, demokrácia, diktatúra, államszervezet, hatalommegosztás. Hatalmi ág, érdekképviselő, állampolgári jogok, állampolgári kötelességek, közjó, politikai intézmény, média, közélet, nyilvánosság.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, elbeszélés, a tanulók kiselőadásai, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés, rejtvények,	
Tematikai egység	Pénzügyi és gazdasági kultúra (+1 ó prezenztációs számonkérés)	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A munka világával kapcsolatos ismeretek és személyes tapasztalatok. Kamatszámítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos tervezés és a személyes felelősségvállalás hangsúlyozása. Néhány gazdasági-pénzügyi alapfogalom megismertetése. A gazdaságról való gondolkodás megalapozása és formálása a gazdasági szereplők azonosításán és a saját gazdasági szerepe tudatosításán keresztül. A gazdaságra vonatkozó korábbi ismeretek rendszerezése.	
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
A gazdaság legfontosabb szereplői, és kapcsolatuk a piacgazdaságban (háztartások, vállalatok, állam, külföld, piac, pénzügyi közvetítők).	Ismeretszerzés, tanulás: A piacgazdaság modelljének megalkotása, a szereplők és a piacok közötti	Földrajz: A gazdaság ágazatai. A magyar gazdaság főbb működési területei. A piac működésének alapelvei. A pénz szerepe a gazdaságban.

A pénz funkciói és formái (érme, bankjegy, pénzhelyettesítők, bankkártyák). Az infláció. Pénzintézetek és tevékenységük (betétgyűjtés, hitelezés, kamat, tőke, árfolyam). Egy diák lehetséges gazdasági szerepei (munka, fogyasztás, gazdálkodás a zsebpénzzel). Tapasztalatszerzés: internetes tájékozódás árfolyamokról és befektetési lehetőségekről.		kapcsolatrendszer megértése. Kiselőadások tartása a pénztörténet főbb korszakairól. Egy külföldi osztálykirándulás költségvetésének elkészítése – a valuták közötti váltás gyakorlásával együtt. Kritikai gondolkodás: Gazdasági-pénzügyi döntések szimulálása néhány feltételezett gazdasági változás tükrében. Nyert, illetve feláldozott haszon mérlegelése néhány gazdasági döntésben.	Nemzeti és közös valuták. Árfolyam, valutaváltás. Matematika: kamatszámítás. Technika, életvitel és gyakorlat: korszerű pénzkezelés.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Munka, gazdaság, piac, pénz, termelés, fogyasztás. Piacgazdaság, háztartás, vállalat, belföld, külföld, pénzintézet, pénzügyi közvetítő, bankjegy, pénzhelyettesítő, költségvetés, bevétel, kiadás, egyenleg, megtakarítás, betét, hitelfelvétel, kamat, árfolyam, infláció.		
Tematikai egység	Háztartás és családi gazdálkodás		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Személyes tapasztalatok a családi – háztartási gazdálkodással kapcsolatban. Kamatszámítás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni felelősség, kezdeményezőképeség és az alkotó munka szerepének tudatos felismertetése. A pénzkezelés alapvető foglmainak megértetése a családi gazdálkodás legfontosabb kérdéseire kapcsolódóan.		
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok	
Családi bevételek: munkával szerzett jövedelmek, nem munkával szerzett jövedelmek (társadalmi juttatások, tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyereség, vagyon). Családi kiadások: létszükségleti kiadások (élelem, ruházatok), lakás, közüzemi szolgáltatások), egyéb kiadások (oktatási-	Ismeretszerzés, tanulás: A családi és a személyes szükségletek, illetve vágyak számbavétele. Ezek rangsorolása és szimulációs gyakorlat keretében való összevetése a reális lehetőségekkel. Különböző élethelyzetekhez	Földrajz: Egy termék árát befolyásoló tényezők. Kiadás és bevétel. Különböző fizetési módok. A fogyasztási szokások változásai. Matematika: diagramok, táblázatok, grafikonok – adatleolvasás, készítés, értelmezés. Kamatos kamat, befektetés és hitel.	

kulturális, szabadidős és rekreációs kiadások). Takarékosság a háztartások fogyasztásában és vásárlásában (energiahasználat, beruházás, tudatos vásárlás, hulladékkezelés és újrahasznosítás). Családi pénzkézelési technikák (megtakarítás és befektetés, hiány és hitel, bankszámlák, bankkártyák és banki műveletek). Tapasztalatszerzés: látogatás egy pénzintézetben, a lakossági folyószámlákhoz kapcsolódó banki tevékenységek megismerése.		kapcsolódó családi költségvetések tervezése. Számításokkal alátámasztott választás minimum két banki megtakarítási lehetőség közül. A háztartási megtakarítási lehetőségek azonosításának gyakorlása szituációs játék keretében. Lakossági folyószámla adatainak értelmezése. A családi bevételek és kiadások szerkezetének grafikus ábrázolása.	Technika, életvitel és gyakorlat: A háztartás és a közszolgáltatások. Hulladékgazdálkodás.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Család, szükséglet, munka, tulajdon, jövedelem. Háztartás, költségvetés, bevétel, kiadás, társadalmi juttatás, tulajdonból származó jövedelem, örökség, nyereség, vagyon, létszükségleti kiadás, nem létszükségleti kiadás,		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, elbeszélés, a tanulók kiselőadásai, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés, rejtvények,		
Tematikai egység	Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság	Órakeret 3 óra	
Előzetes tudás	Személyes és közvetett kommunikáció megkülönböztetése. Minden médiumra kiterjedő, személyes médiahasználati tapasztalatok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
Az internet, a televízió, a videojáték (mozi, rádió, újság) szerepének meghatározása. A média használata a mindennapokban. A különféle médiatartalmak értelmezése, a média funkcióinak (megőrkítés, tájékoztatás, vélemények befolyásolása, jövedelemszerzés, szórakoztatás, gyönyörködtetés, önkifejezés) azonosítása. A nyilvánosság jelentésének és jelentőségének meghatározása, szerepének tisztázása az egyes korokban és társadalmakban.		Informatika: Tájékozódás néhány online szolgáltatás céljáról lehetőségéről. Az internet kommunikációs szolgáltatásai (MSN, Skype, VoIP, chat, blog).	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak,	Média, tömegkommunikáció, médiahasználat, funkció, médiaszöveg. nyilvánosság.		

tartalmi kulcsfogalmak, adatok		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, elbeszélés, a tanulók kiselőadásai, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés, rejtvények,	
Tematikai egység	A médiamodellek és intézmények.	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: a fogyasztók/felhasználók és a médiatartalom-előállítók. Információk saját környezet médiahasználati szokásairól.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértése, hogy miért jelenik meg a média közönsége kettős szerepben: mint vásárló és mint áru. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A médiapiac az olvasóért, nézőért, felhasználóért folyó verseny szereplői, jellemzői és eszközei. A fontosabb médiamodellek (közszolgálati, kereskedelmi, közösségi média) és jellemzői, valamint azok megkülönböztetése. A médiaintézmények célközönségei (életkor, nem, végzettség, kulturális és egzisztenciális háttér, érdeklődés). A közösségi hálózatok funkciói, jellemzői.		Magyar nyelv és irodalom: a beszélő és az elbeszélő szerep, a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözősége, a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérései.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Közszolgálati média, kereskedelmi média, közösségi média.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, elbeszélés, a tanulók kiselőadásai, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés, rejtvények,	
Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata – Reklám és hír a hagyományos és az új médiában	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A kereskedelmi kommunikáció (reklám) megjelenési helyeinek, alapformáinak ismerete. A hírgyártáshoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A „naiv fogyasztói” szemlélet átértékelése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

A reklámok a hirdetés és a médiaipar jellemzői. A hírgyártás folyamatának, szereplőinek azonosítása. A hír, a kommentár és a hírérték fogalmának meghatározása. A pártatlanság és korlátai.		Vizuális kultúra: reklámhordozó felületek gyűjtése, csoportosítása, olvasása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezőmódja közötti összefüggés alapján.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok	Hír, kommentár, hírérték, hírverseny, pártatlanság, hírportál, közösségi oldal.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, elbeszélés, a tanulók kiselőadásai, megbeszélés, kooperatív oktatási módszer (csoportmunka), szemléltetés, rejtvények, kutatómunka	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Annak felismerése, hogy a közelmúlt eseményei nagyban meghatározzák napjaink történéseit. A kommunista államberendezkedés fejlődésképtelenségének és a bukás körülményeinek és következményeinek felismerése. A szovjet típusú országokban végbemenő rendszerváltozás lényegi elemeinek felismerése. Önálló vélemény alkotása a XX. század közép-kelet-európai népeinek történetéről. Az összefüggések belátása a globalizáció és a rendszerváltozás között. Az egységes Európa kialakulása folyamatának megismerése, felkészülés segítése a közéletben való tudatos részvételre. A legfontosabb együttélési szabályok jellemzőinek megértése és tudatos alkalmazása. Az önálló véleményalkotás kialakulása egy-egy konkrét politikai jelenséggel kapcsolatban. A tudatos tervezés és a személyes felelősségvállalás elsajátítása. Egyéni felelősség, kezdeményezőképeség és az alkotó munka szerepének alkalmazása. A média kritikus szemlélete.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Az újkori és modernkori egyetemes és magyar történelmi jelenségek, események feldolgozásával a jelenben zajló folyamatok előzményeinek felismerése, a nemzeti azonosságtudat kialakulása. A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. technikai fejlődésének hatásai a társadalomra és a gazdaságra) és egyszerű, átélethető erkölcsi tanulságok (pl. társadalmi kirekesztés) azonosítása, megítélése. Az új- és modernkorban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a hasonlóságok és különbségek felismerése. A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását, fejlődését.	

	Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli, tudjon példát mondani ellentétes értékelésre. Ismerje a XIX.-XX. század nagy korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit, jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit. Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait az államalapítástól kezdve, napjainkig. Legyen képes e hosszú történelmi folyamat meghatározó szereplőinek azonosítására és egy-egy korszak főbb kérdéseinek felismerésére. Ismerje a korszak meghatározó egyetemes és magyar történelmének eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit. Legyen képes összefüggéseket találni a térben és időben eltérő fontosabb történelmi események között, különös tekintettel azokra, melyek a magyarságot közvetlenül vagy közvetetten érintik. Tudja, hogy az egyes népek és államok a korszakban eltérő társadalmi, gazdasági és vallási körülmények között éltek, de a modernkor beköszöntével a köztük lévő kapcsolatok széleskörű rendszere épült ki. Tudja, hogy Európához köthetők a modern demokratikus viszonyokat megalapozó szellemi mozgalmak és dokumentumok. Tudja, hogy Magyarország a trianoni békediktátum következtében elvesztette területének és lakosságának kétharmadát, és közel ötmillió magyar került kisebbségi sorba. Jelenleg közel hárommillió magyar nemzetiségű él a szomszédos államokban, akik szintén a magyar nemzet tagjainak tekintendők. Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat. Tudjon különbséget tenni a demokrácia és a diktatúra között, s tudjon azokra példát mondani a feldolgozott történelmi korszakokból és napjainkból. Ismerje fel a tanuló a hazánkat és a világot fenyegető globális veszélyeket, betegségeket, terrorizmust, munkanélküliséget. Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes egy-egy korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni. Tudja, hogy hol kell a fontos események forrásait kutatni, és legyen képes a megismert jelenségeket, eseményeket összehasonlítani. Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges adatokat, eseményeket és kulcsszavakat. Legyen képes a tanuló történelmi ismeretét meríteni és egyszerű következtetéseket megfogalmazni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából. Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényegyet kiemelő jegyzetet. Legyen képes könyvtári munkával és az internet kritikus használatával forrásokat gyűjteni, kiselőadást tartani, illetve érvelni. Ismerje fel a sajtó és média szerepét a nyilvánosságban, tudja azonosítani a reklám és médiapiac jellegzetességeit. Legyen képes szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.
--	--

	Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére, és tudjon ezekre reflektálni. Legyen képes példák segítségével értelmezni az alapvető emberi, gyermek- és diákjogokat, valamint a társadalmi szolidaritás különböző formáit. Legyen képes példák segítségével bemutatni a legfontosabb állampolgári jogokat és kötelességeket, tudja értelmezni ezek egymáshoz való viszonyát. Legyen képes a gazdasági és pénzügyi terület fontosabb szereplőit azonosítani, illetve egyszerű családi költségvetést készíteni, és mérlegelni a háztartáson belüli megtakarítási lehetőségeket.
--	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés célja a tanuló előrehaladásának, illetve a tanári közvetítés módjainak (a tanítás eredményességének) vizsgálata. A továbbhaladás feltételei című fejezet felsorolja azokat a kiemelt képességeket, amelyekben a diákoknak fejlődést kell elérniük:

Megjegyzés, reprodukció: tények,, elemi információk, fogalmak, törvények, konvenciók, szabályok ismerete és reprodukálása.

Egyszerűbb és bonyolultabb összefüggések megértése, értekezés, átkódolás, transzformációs képességek.

Alkalmazás ismert vagy új szituációkban.

Önálló véleményalkotás, értékelés: magasabb rendű műveletek – analízis, szintézis, értékelés-kreativitás.

A pedagógusnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. A tanulók teljesítményének osztályzattal történő értékelése a tanulói ismeretek, tevékenységek, szóbeli, írásbeli értékelése alapján történhet:

Szóbeli, írásbeli beszámoló egy-egy résztémából.

Témazáró dolgozatok.

Kiselőadás, írásbeli vagy szóbeli beszámoló illetve prezentáció egy-egy témakörben a megadott szakirodalom, önálló gyűjtés alapján.

Előre kiadott témák közül tetszés szerint választott kérdéskör feldolgozása (képi, írásbeli, szóbeli).

Szituációs játékok (történetek, népszokások, eljátszása), vitaszituációk, kézműves tevékenységek stb. írásbeli, szóbeli értékelése.

6. Függelék:

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;

a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;

a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév(ek) során;

a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megővására;

segítse a helyes tanulási szokások, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítását;

biztosítson lehetőséget a mennyiségi és minőségi differenciálásra egyaránt;

változatos feladatokon keresztül szemléltesse a Történelem, társadalom és állampolgári ismeretek

szerepét a mindennapi életben;

alakítsa ki az önellenőrzés igényét;

ábraanyaga, betűmérete igazodjon az életkori sajátosságokhoz;

felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;

feladatrendszere változatos legyen tartalom, típus, nehézségi fok és funkció tekintetében.

A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglaltak tanítását.

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok,

sorozatok tagjai;

– amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. képes történelmi atlasz, munkafüzet, feladatgyűjtemény);

– amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;

– amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal.

TERMÉSZETISMERET

Helyi tanterv

5-6. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	2	72	58	14
6.	2	72	72	

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott természetismeret tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: 5-6. évfolyamon:

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

(A tantárgy helyi tanterv mintáját véleményezte, és Református Pedagógiai Intézet számára elfogadásra javasolja)

1. táblázat

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Év eleji ismétlés	-	+1 óra	1 óra
1. Állandóság és változás környezetünkben - Anyag és közeg Az anyag és néhány fontos tulajdonsága	9 óra	+ 1 óra	10 óra
2. Élet a kertben I. Az őszi kert	6 óra	+3 óra	9 óra
3. Állatok a házban és a ház körül	8 óra	+1 óra	9 óra
4. Tájékozódás a valóságban és a	10 óra	+2 óra	12 óra

térképen			
5. Kölcsönhatások és energia vizsgálata Állandóság és változás a környezetünkben, kölcsönhatások	8 óra	+2 óra	10 óra
6. A Föld és a Világegyetem	11 óra	+1 óra	12 óra
7. Élet a kertben II. A tavaszi kert	6 óra	+3 óra	9 óra
Év végi ismételés	-		
Évfolyam összesen	58 óra	14 óra	72 óra

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Év eleji ismételés			óra
1. Felszíni és felszín alatti vizek	8 óra		8 óra
2. Vizek, vízpartok élővilága	11 óra		11 óra
3. Alföldi tájakon	10 óra		10 óra
4. Hegyvidékek, Dombvidékek	11 óra		11 óra
5. Az erdő életközössége	12 óra		12 óra
6. A természet és társadalom kölcsönhatásai	6 óra		6 óra
7. Az ember szervezete és egészsége	14 óra		14 óra
Év végi ismételés			óra
Évfolyam összesen	72 óra		72 óra

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	16 óra
--------------	------------------	--------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Év eleji ismételés	Az előző évben tanultak felelevenítése	1óra
1. Állandóság és változás környezetünkben - Anyag és közeg Az anyag és néhány fontos tulajdonsága	Tanulói kísérlet. Mérés, megfigyelés, következtetés	1 óra
2. Élet a kertben I. az őszi kert	Kísérlet: Életfeltételek vizsgálata	1 óra
	Szövegértés, szövegfeldolgozás (hasznos tudnivaló)	1 óra
	Egyszerű madáretető, madárkalács készítése, kihelyezése	1 óra
3. Állatok a házban és a ház körül	Tapasztalatgyűjtés állatmenhelyről, tenyésztőtől	1 óra

4. Tájékozódás a valóságban és a térképen	Távolságszámítás a térképen mértékszám alapján	1 óra
	Földrajzi helymeghatározás gyakorlása világtérképen, Európa és Magyarország térképén	1 óra
5. Kölcsönhatások és energia vizsgálata Állandóság és változás a környezetünkben, kölcsönhatások	Elektromos kölcsönhatások, a kísérletek közös értelmezése	1 óra
	Kutatómunka készítése és bemutatása: Az energiatípusok csoportosítása (példák megújuló és nem megújuló energiaforrásokra és azok felhasználására)	1 óra
6. A Föld és a Világegyetem	Éghajlati diagramok, éghajlati térképek információtartalmának leolvasása, értelmezése	1 óra
7. Élet a kertben II. A tavaszi kert	Kártevők elleni védekezéssel kapcsolatos ismeretek gyűjtése, megbeszélése	1 óra
	Tulipán hajtatása Kísérlet beállítása, tapasztalatok rögzítése	2 óra
Év végi ismételtes	Ismeretek rendszerezése	2 óra
Összesen:		16 óra

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	39 óra
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Év eleji ismételtes	Az előző évben tanultak felelevenítése	1 óra
1. Felszíni és felszín alatti vizek	Kutatómunka: gyógyvizek, ásványvizek előfordulása a lakóhely közelében	1 óra
	Egy választott nemzeti park vizes élőhelyének természeti értékeinek bemutatása- önálló információ feldolgozás	1 óra
	Árvizek kialakulásának okai, az ellene való védekezés formái	1 óra
	Vízszennyezés okai, következményei, megelőzésének lehetőségei	1 óra
2. Vizek, vízpartok élővilága	Kísérlet: Egysejtű tenyészet elkészítése otthon, majd mikroszkópos vizsgálat.	2 óra
	A vízi, vízparti növény- és állatvilág vízszintes tagozódása- összefüggések vizsgálata	1 óra
	Állatok különböző szempontú csoportosítása (rendszer- és ökológiai szempontok)	1 óra
	Kísérlet készítése egy hazai béka vagy kígyófajról	2 óra
3. Alföldi tájakon	Az alföldi tájak kialakulásának okai, térképi információk leolvasása értelmezése	1 óra
	Gyógynövények a környezetünkben: táblák összeállítása	2 óra
	Termesztett növényeink, hasznosításuk	2 óra

4. Hegyvidékek, Dombvidékek	Hegységképző folyamatok modellezése, hegységtípusok beazonosítása a térképen	2 óra
	Közetek felismerése, csoportosítása	2 óra
5. Az erdő életközössége	Gyűjtőmunka: Hazai fafajok leveleiből és terméseiből tablók készítése	1 óra
	Gombatest megfigyelése, rajza	1 óra
	Az erdő szociális szerepe, veszélyeztetettsége- 'Az év fája' bemutató készítése	2 óra
6. A természet és társadalom kölcsönhatásai	Érvelés: falu és a város előnyei, hátrányai	1 óra
	Menetrend használata	1 óra
	Szelektív hulladékgyűjtés- akcióterv készítése a tanulók környezetében	2 óra
	A lakóhely természeti és gazdasági értékeinek bemutatása	1 óra
7. Az ember szervezete és egészsége	Tartásjavító gyakorlatok összeállítása	1 óra
	Kísérlet: Pulzusszám, légzésszám mérése- összefüggések értelmezése	1 óra
	Táplálékpíramis készítése	1 óra
	Elsősegélynyújtási ismeretek, gyakorlatok	2 óra
	Káros szenvedélyek, a kipróbálás és függőség összefüggéseinek megértése	1 óra
Év végi ismétlés	Ismeretek rendszerezése	4 óra
	Összesen:	39 óra

3. Tantárgyi bevezető

Célok és feladatok

Tantárgyi célok, feladatok

A természetismeret tantárgy olyan műveltségképet közvetít, amely egységben jeleníti meg az élő és élettelen természet jelenségeit, folyamatait, kölcsönhatásait. Ez a megközelítési mód megegyezik 10-11 éves tanulók világképével, hiszen ők is a maga teljességében észlelik a körülöttük levő környezetet, annak változásait. A tantárgy a korábban elsajátított ismeretekre és készségekre épülve alapozza meg a 7. évfolyamtól induló természettudományos tárgyak- biológia, földrajz fizika, kémia - tanítását. Hídként teremt kapcsolatot az elsődlegesen tapasztalati úton szerzett elemi és a magasabb absztrakciós szintű ismeretek között, miközben megőrzi és továbbfejleszti a tanulók kíváncsiságát, érdeklődését a világ iránt.

A természetben megfigyelhető, tapasztalható jelenségek, folyamatok elemzése, kísérleti modellezése, az oksági összefüggések feltárása során formálódik a diákok természettudományos szemlélete. A cél olyan gyerekek nevelése, akik a világra nyitottak, felismerik a problémákat, keresik az okokat, egyszerű következtetéseket tudnak levonni tapasztalati tényekből, és életkoruknak megfelelő válaszokat adnak a felvetődött kérdésekre. Ez gondolkodásmód segít eligazodni a természeti és társadalmi környezetben, egyben kitágítja a világ megismerésének lehetőségét, a mindennapokban jól hasznosítható tudás megszerzését szolgálja.

A természetismeret a többi tantárggyal közösen megalapozza azokat a megismerési képességeket, személyiségjegyeket, melyek birtokában elsajátítják a tanulás elemi módszereit, technikáit, átélhetik az ismeretszerzés örömeit, a világ megismerésének szépségét. Integrálja a többi tantárgyban elsajátított tudáselemeket, arra inspirálja a tanulókat, hogy éljenek a kor info-kommunikációs lehetőségeivel, kritikusan használják az internet és a média által közvetített információkat

A természetismeret témaköreinek feldolgozása során a tanulási a gondolkodási és a kommunikációs képességek fejlesztése egymással párhuzamosan folyik, egymást erősítik. Ez

teszi lehetővé, hogy a tanulók életkoruknak megfelelően értelmezzék a természeti folyamatokat, jelenségeket, képesek legyenek a szaktudomány szókincsének felhasználásával közvetíteni megállapításaikat, gondolataikat.

Mindezek megvalósításához szükséges, hogy a tanuló megőrizze kíváncsiságát, motivált legyen az ismeretszerzésben. Egyénileg vagy társaival közösen aktívan vegyen részt a tanítás folyamatában. Ismerje és értse a tanulás során elérhető lehetőségeket, és képes legyen a felmerülő akadályok leküzdésére, a megszerzett ismereteit, képességeit hasznosítani a mindennapi életben és a munkában. Ez olyan szellemiséget, munkatermi hangulatot igényel, ahol a nevelő társ az ismeretszerzés folyamatában. Irányítja, segíti a tanulót a megismerés útján, visszajelzéseivel értékelésével eredményesebb, hatékonyabb munkára ösztönöz. A testi-lelki egészség témaköreinek kibontásában a legfontosabb feladat az egészségnek, mint értéknek a tudatosítása. Ezt a tantárgy azzal segíti, hogy megláttatja a környezet és az életvitel szerepét az egészség megőrzésében, formálja az egészséges életmód szokásrendszerét, hozzájárul a reális énkép és önismeret kialakításához. Segíti az alapvető erkölcsi normák, az együttélés szabályainak elfogadását, betartását és a személyiség harmonikus fejlődését.

Kompetenciák

Az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók digitális kompetenciájának anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációkészségének fejlesztéséhez is. A természet törvényszerűségeinek megismerésével, az ember és a természet viszonyának megértésével hozzájárul a tanulók erkölcsi neveléséhez, a magyar vonatkozások révén pedig a nemzeti öntudat erősítéséhez. A csoportmunkában végzett tevékenységek, a kooperatív oktatási módszerek a természetismeret órán is alkalmat adnak az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés érdekében a tanulók megismerik a környezetük egészséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével kapcsolatban is. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik médiatudatosságuk.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai

A tantárgy az Ember és természet, valamint a Földünk-környezetünk műveltségterület tartalmait és fejlesztési feladatait öleli fel. A körülöttünk lévő világ komplex megismerését szolgálja, melyben a különböző tudományterületek – a fizika, biológia-egészségtan, kémia, földrajz – legegyszerűbb ismeretei a 11 és 12 évesek számára értelmet nyernek, összekapcsolódnak, egymást kiegészítik, hogy magyarázatul szolgáljanak a természetes és mesterséges környezetünkben lejátszódó jelenségek megértéséhez.

A megismerés a tanulók életkori sajátosságaihoz igazodik. A közelitől a távoli, az egyeditől az általános felé halad. Élmények, egyéni tapasztalatok megszerzésére törekszik. Kiemelt szerepük van a megfigyeléseknek, kísérleteknek, vizsgálódásoknak, melyek tapasztalatait – tanári irányítás mellett – növekvő önállósággal képesek elvégezni, rögzíteni, értelmezni, miközben egyre nagyobb jártasságot szereznek a balesetmentes eszközhasználatban, a csoportban végzett munka során a feladatok megosztásában és az együttműködésben. Alapvető elvárás évente legalább két kísérlet, vizsgálódás önálló elvégzése, illetve négy, tanórán bemutatott vizsgálatról feljegyzés készítése.

Vizsgálódások közben feltárnak az élő és élettelen anyagok tulajdonságai, szerkezetük és működésük összefüggései, az anyagok kölcsönhatásai és változásai. Megismerik a közvetlen környezet állatait, növényeit, jellemző tulajdonságait, jelentőségét, emberhez fűződő kapcsolatát.

Hazánk tájainak és életközösségeinek vizsgálata során a tanulók megtanulnak tájékozódni térben és időben, térképen és valóságban. Megértik az élő és élettelen környezet kölcsönhatásait, a szervezet és az életmód összefüggéseit. Eléjük tárul a természet

formagazdagsága és szépsége, amely erősíti a fiatalok kötődését szűkebb és tágabb környezetükhöz, szülőföldjükhöz.

A természetismeret tanulása során fejlődik a tanuló szemléleti térképolvasási képessége. A (keret)tanterv megjeleníti a legfontosabb topográfiai fogalmakat is. Elvárható tudás, hogy a tanuló felismeri és megmutatja ezeket a különböző ábrázolásmódú térképeken.

A természetismeret tantárgy embert és környezetét, a természeti és társadalmi folyamatokat egységben jeleníti meg. Kutatja az okokat és a következményeket. Együttgondolkodásra sarkallja a tanulókat, megláttatja az emberi tevékenység pozitív és negatív hatásait. Rávilágít a fogyasztói társadalom hibáira, anyag- és energiatakarékos szokások kialakítására ösztönöz. Az ember személyes felelősségét hangsúlyozza az egészség és a környezet védelmében.

A fiatalok számára legérdekesebb témakör saját szervezetük felépítésének és működésének megismerése, mely során feltárulnak a kamaszkori változások okai és a vele kapcsolatos tennivalók, tudatosulnak a veszélyeztető környezeti hatások. A hangsúly a betegségek és egészségkárosító szokások megelőzésére helyeződik. A lelki egészség megőrzése érdekében ráirányítja a figyelmet a reális önismeret, a család és a társas kapcsolatok jelentőségére.

Új elemként jelenik meg a követelményekben, hogy a tanuló a kétéves ciklus alatt legalább egy alkalommal önállóan dolgozzon fel egy természettudományos témát. A feladat lehetőséget nyújt a tehetségek kibontakoztatására, az elvégzett munka tükrözi a tanuló készségeinek, képességeinek fejlődését is.

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a természetismeret tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
- a taneszköz segítségével a természetismeret kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megővására;
- a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanulói kísérletek megértését, rögzítését; Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:
 - amelyek két éven keresztül használhatók;
 - amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
 - amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
 - amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
 - amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal;

Javaslat az óraszám növelésére

Kerettantervi javaslat 5. évfolyamon heti 2 órás órakerettel készült. Javasoljuk, hogy a 6. évfolyamban szabad sávból évfolyamonként lehetőség szerint 1 órával növeljék meg a természetismeret tantárgy heti órakeretét, hiszen a korábbi tantervben az egészségtan modul tantárgyként évi 18 órával volt jelen. Most ennyivel kevesebb óra áll rendelkezésre, ha heti 2 órával számolunk. Mivel mind a NAT, mind a kerettanterv az iskolai nevelőmunka kiemelt fejlesztési feladataként jelöli meg az egészségnevelést, a célok megvalósításához szükséges az óraszám 3-ra való növelése. Ily módon több kísérlet és vizsgálódás elvégzésére, önálló

ismeretszerzésre nyílik lehetőség, amely érdekessé teszik az órákat, elmélyültebb tudás megszerzését biztosítják. Mindez jól szolgálja a természettudományos tárgyak sikeres megalapozását.

Hitünkben fakadó megfontolások

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtetett természet és a benne élő Isten képmására teremtetett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtetett világgal szemben. A református iskolában a természetismeret oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

A teremtetett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben

Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében

Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szenvedélybetegségek

Felelősség a másik nemmel és utódainkkal szemben – keresztény szexuális erkölcs

Ezek a területek általában csak implicit módon jelennek meg az órai munkában, de a természet és társadalom kölcsönhatásai, valamint az ember szervezete és egészsége témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állandóság és változás környezetünkben – Anyag és közeg Az anyag és néhány fontos tulajdonsága	Órakeret 9 óra + 1 óra
Előzetes tudás	Anyagok érzékszerveinkkel észlelhető (megfigyelhető) és mérhető tulajdonságainak felismerése, mérése, természetes (arasz, láb, nap, év) és mesterséges mérőeszközök használata. Halmazállapotok és halmazállapot-változások megkülönböztetése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közvetlen környezet egyes anyagainak felismerése, megnevezése, bizonyos tulajdonságaik alapján történő csoportosítása, előre megadott halmazképző fogalmak alapján. A kísérlet, mint bizonyítási módszer alkalmazása anyagok tulajdonságainak meghatározásában, jelenségek felismertetésében. Gyakorlottság kialakítása a mennyiségi tulajdonságok mérésében.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Milyen közös és milyen eltérő tulajdonságai vannak a bennünket körülvevő anyagoknak? Miért és mivel lehet a testek egyes tulajdonságait megmérni? Hogyan készíthetünk keverékeket, és hogyan lehet	A környezetben előforduló élő és élettelen anyagok felismerése, csoportosítása megadott szempontok alapján, szempontok keresése. Mérési eljárások, mérőeszközök használata a hőmérséklet, hosszúság, időtartam mérésének önálló elvégzése során megadott	Matematika: A becslés és mérés, mennyiségek nagyságrendi rendezése, számok, mérések, mértékegységek, mennyiségek használata, átváltás. Adatok lejegyzése, ábrázolása, rendezése,

azokat alkotórészeikre szétválasztani? Mi történik a cukorral, ha vízbe tesszük? Mi a hasonlóság és a különbség a fa égése és korhadása között? Mi kell az égéshez? Miért kell szellőztetni? Mi a teendő, ha valakinek meggyullad a ruhája? Miért nélkülözhetetlen a víz, a levegő és a talaj az élőlények számára? Ismeretek: Élő és élettelen anyag minőségi tulajdonságai, mérhető jellemzői. A talaj, a levegő és a víz tulajdonságai, szerepük az élővilág és az ember életében (konkrét példák). Az anyagok különféle halmazállapotainak és a halmazállapot-változásainak összefüggése a hőmérséklettel. Keverékek és azok szétválasztása. Gyors és lassú égés, a tűzoltás alapjai. Teendők tűz esetén. A víz tulajdonságai, megjelenési formái, jelentősége a természetben. A talaj szerkezete, képződése, szennyeződése és pusztulása. A talaj fő alkotóelemei (közettörmelék, humusz levegő, víz,). A talaj védelme. A levegő összetétele, a légnyomásváltozás okai.	szempontok alapján. A mért adatok rögzítése, értelmezése. A tömeg és a sűrűség, mint mennyiség. A különböző sűrűségű testek elhelyezkedése a vízben. Olvasás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás megfigyelése, példák gyűjtése a természetben, a háztartásban, az iparban. Hétköznapi és kísérleti tapasztalatok összehasonlítása, a közös vonások kiemelése. Olvasás és oldódás közötti különbség felismerése megfigyelés, kísérleti tapasztalatok alapján. Keverékek és oldatok készítése, a kapott új anyag megfigyelése, megnevezése. Keverékek és oldatok szétválasztása többféle módon. + Tanulói kísérlet. Mérés, megfigyelés, következtetés A tűzveszélyes anyagokkal való bánásmód és a tűz esetén szükséges teendők. elsajátítása, gyakorlása. A víz fagyáskor történő térfogat-növekedésének bizonyítása, következményei a környezetben (példák gyűjtése, pl. kőzetek aprózódása, vízvezetékek szétfagyása). A talaj fizikai tulajdonságainak vizsgálata. A talaj tápanyagtartalma és a növénytermesztés közötti kapcsolat felismerése. A talajszennyeződés okai és következményei. Személyes	az adatok közötti kapcsolatok vizsgálata.
--	--	--

	cselekvés gyakorlatának és lehetőségeinek megfogalmazása. A levegő egyes tulajdonságainak kísérletekkel való igazolása (összenyomható, a benne található egyik összetevő, az oxigén táplálja az égést, van tömege). A légnyomás elemi szintű értelmezése. A légnyomás változásának értelmezése konkrét példák alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, élő-élettelen, halmazállapot, keverék, légnyomás, talaj, közettörmelék, humusz, talajnedvesség, tulajdonság, mennyiség, mértékegység; tömeg, sűrűség; levegő, víz, oldat,	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Élet a kertben Az őszi kert A tavaszi kert	Órakeret 12 óra +6 óra
Előzetes tudás	A növény testének részei, fás és lágy szár, életjelenségek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szerkezet és a működés összefüggéseinek felismerése a virágos növények testfelépítésén keresztül. A zöldség- és gyümölcsfélék szerepe az egészséges táplálkozásban, fogyasztásuk egészségvédelmi szabályainak megismerése. A növények környezeti igénye – termesztése, valamint szerveinek felépítése – működése közötti oksági összefüggések feltárása, magyarázata. A felépítés és a működés kapcsolatának megfigyelése a növények testfelépítésének példáján. A fenntarthatóságot segítő szemlélet megalapozása a kártevők elleni védekezés kapcsán. A rendezett és szép környezet iránti igény felkeltése. Az ember személyes felelősségének felismertetése a környezet alakításában.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mire van szükségük a növényeknek ahhoz, hogy szépek, egészségesek legyenek, és bő termést hozzanak? Miért egészséges a zöldség-és gyümölcsfélék fogyasztása? Miben különbözik a konyhakert a virágos kerttől? Milyen növényi részt fogyasztunk, amikor zöldséget, gyümölcsöt eszünk?	A növények életfeltételeinek igazolása kísérletekkel. + Kísérlet: Életfeltételek vizsgálata Ismert kerti növények összehasonlítása adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás, anyagcsere) alapján. Az egyes fajok/fajták környezeti igényei és gondozási módja	Vizuális kultúra: gyümölcsök, zöldségfélék ábrázolása a festményeken. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés: a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben elszórt, explicite megfogalmazott

Mi a veszélye a kártevők vegyszeres irtásának? Miért találkozunk sok földigilisztával és csigával eső után? Miért képes az éti csiga sértetlenül átjutni az éles borotvapengén? Ismeretek: A növényi test felépítése, a szervek működése, a növények életfeltételei. Gyümölcs- és zöldségfélék (őszibarack, dió, szőlő, burgonya, vöröshagyma, paprika, káposztafélék) környezeti igényei, termőhelye, testfelépítése, ehető részei, élettartama, felhasználása. A zöldség- és gyümölcsfélék szerepe az egészség megőrzésében. Fogyasztásuk higiénés szabályai. A gyümölcs- és zöldségfélék kártevői: burgonyabogár, káposztalepke, házatlan csigák, monília. A kártevők elleni védekezés. A vegyszerhasználat következményei. A petúnia és a tulipán szervei, testfelépítése. Dísznövények szerepe közvetlen környezetünkben (lakás, osztályterem, udvar). A növények gondozásának elemi ismeretei. A földigiliszta és az éti csiga testfelépítése, életmódja, jelentősége. Jellegzetes kerti madarak.	közötti összefüggés megismerése. + Szövegértés, szövegfeldolgozás (hasznos tudnivaló) Zöldség- és gyümölcsfélék ehető növényi részeinek összehasonlítása. A termés megkülönböztetése konkrét példákon keresztül. A főbb növényi szervek és a módosult növényi részek azonosítása ismert példákon. A kártevők alapvető rendszertani (országsszintű) besorolása és a kártevők hatására bekövetkező elváltozások értelmezése. + Kártevők elleni védekezéssel kapcsolatos ismeretek gyűjtése, megbeszélése A vegyszermentes védekezés fontosságának tudatosítása, a biológiai védekezés lehetőségeinek és jelentőségének felismerése. A kert életközösséggént való értelmezése. Egy tipikus egyszikű és egy tipikus kétszikű növény virágának vizsgálata; a tapasztalatok rögzítése. + Tulipán hajtatása Kísérlet beállítása, tapasztalatok rögzítése Növények telepítése, gondozása az osztályteremben, iskolaudvaron, a növények fejlődésének megfigyelése. A földigiliszta és az éti csiga megfigyelése, összehasonlítása.	információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése: a szöveg elemei közötti ok-okozati viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával; hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. Történelmi, társadalmi és állampolgári ismeretek: Amerika felfedezése. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Technika, életvitel és gyakorlat: zöldség- és gyümölcsfélék felhasználása. Informatika: információkeresés az interneten.
--	--	--

	A kerti madarak szerepének bemutatása a kártevők megfékezésében. + Egyszerű madáretető, madárkalács készítése, kihelyezése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zöldség, gyümölcs, virág, mag, termés, fő- és mellékgyökérzet, főeres levél, mellékeres levél, virág, takaréklevél, lepellevél, ivarlevél, csonthéjas termés, bogyótermés, módosult növényi rész, gumó, egynyári, kétnyári, évelő növény, gyűrűsféreg, bőrízomtömlő, puhatestű, köpeny, zsigerzacskó, átalakulások fejlődés, átalakulás nélküli fejlődés, tápláléklánc.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állatok a házban és a ház körül	Órakeret 8 óra + 1 óra
Előzetes tudás	Háziállat, ízeltlábú, életjelenségek: mozgás, táplálkozás, légzés, szaporodás, fejlődés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felépítés és a működés kapcsolatának bemutatása a házban és a ház körül élő állatok testfelépítésének, életmódjának vizsgálatán keresztül. A tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztése az élőhely-szervezet-életmód, a testfelépítés-működés-egyedfejlődés közötti oksági összefüggések feltárásával. A rendszerszemlélet fejlesztése az állatcsoportok jellemzőinek összegyűjtésével, a lényeges jegyek kiemelésével. A hierarchikus rendszerezés elvének megismerése és alkalmazása. Az ember és az állatok sokrétű kapcsolatának megvilágítása, a felelős állattartás igényének kialakítása, szokásrendszerének formálása. Az egészséges életmódra való törekvés erősítése az állati eredetű táplálékok fogyasztásával kapcsolatos egészségügyi szabályok megismertetésével.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan vált háziállattá a kutya? Mi a kérdés? Milyen szerepet töltenek be a háziállatok az ember életében? Hogyan védekezhetünk az állatok által terjesztett betegségek ellen? Miért költöznek el egyes madarak a tél beállta előtt? Miért és hogyan védjük télen a madarakat? Ismeretek: Háziállatok: kutya	Önálló kutatómunka a kutya háziiasításával kapcsolatban. Az állattartás, az állatok védelme iránti felelősség megértése. + Tapasztalatgyűjtés állatmenhelyről, tenyésztőtől A megismerési algoritmusok alkalmazása az állatok megfigyelése és bemutatása során. A testfelépítés – életmód – élőhely összefüggésének felismerése, magyarázata.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: őskor. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés: a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg

Haszonállatok: sertés, szarvasmarha, házityúk testfelépítése, életmódja, hasznosítása. Az állatok életfeltételeihez illeszkedő felelős állattartás. Az állati eredetű tápanyagok szerepe az ember táplálkozásában. Állati eredetű anyagok felhasználása (toll, bőr). A házban és a ház körül élő állatok: házi veréb, füstifecske, házi légy testfelépítése, életmódja, jelentősége. Az állatok szerepe a betegségek terjesztésében. A megelőzés lehetőségei. Madárvédelmi alapismeretek.	A környezethez való alkalmazkodás bizonyítása példákkal, a megfigyelés eredményének rendszerezése, következtetések levonása. Az állatorvosi felügyelet jelentőségének felismerése az ember egészségének védelmében. Gerinces és gerinctelen állatok testfelépítése közötti különbségek azonosítása. A megismert állatok csoportosítása különböző szempontok szerint. A madárvédelem évszakhoz kötődő tennivalóinak elsajátítása, gyakorlása.	elemei közötti ok-okozati, általános-egyres vagy kategória-elem viszony felismerése. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Technika, életvitel és gyakorlat: állati eredetű táplálékok szerepe.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Háziállat, gerinces, gerinctelen, madár, emlős, patás, összetett gyomor, kérődző, ragadozó, növényevő, mindenevő, ízeltlábú, rovar, teljes átalakulás.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kölcsönhatások és energia vizsgálata Állandóság és változás a környezetünkben, kölcsönhatások	Órakeret 8 óra + 2 óra
Előzetes tudás	Kölcsönhatások felismerése a hang, a fény és a hő terjedésével kapcsolatban. Napenergia, látható fény. Hőmérséklet. Energiaforrások, energiafajták.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mindennapi környezetben előforduló kölcsönhatások felismerése, jellemzése, bizonyítása kísérletek elvégzésével. A kölcsönhatásokat kísérő energiaváltozások során az energia-megmaradás elvének megismerése, elfogadása. Környezettudatos, energiatakarékos szemléletmód megalapozása. A tanultaknak a hétköznapi életben tapasztalható jelenségek, változások során való felismerésére, alkalmazására való képesség fejlesztése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mire való a hűtőszekrény, a gázkonvektor, a tűzhely és a klíma? Hogyan lehet könnyen összeszedni a szétszóródott gombostűt, apró szegeket? Mikor villámlik? Miért nem esik le a Hold a Földre? Miért van szükségük az élőlényeknek energiára, és hogyan jutnak hozzá? Miért fontos az energiával takarékoskodni? Mi történne a Földön, ha eltűnne a Nap? Ismeretek: A mozgás és mozgásállapot-változás. A hőmérséklet- és a mozgás változásával járó kölcsönhatások A mágneses kölcsönhatás: vonzás, taszítás. A mágneses mező. A gravitáció. Az elektromos kölcsönhatás: vonzás, taszítás. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben. Mi az oka a testek mozgásváltozásának? Az erőhatás és az erő elemi fogalma. Különböző erőhatások felismerése. Az erő mérése. A háztartásban használt energiahordozók jellemzése, felhasználásuk. Az energiatakarékosság.	Példák gyűjtése a melegítés és a hűtés szerepére a hétköznapi életben. Példák gyűjtése arra vonatkozóan, hogy miért fontos a Nap a földi élet szempontjából (fény- és hőforrás). Hely- és helyzetváltoztatás megkülönböztetése, példák keresése, csoportosítása megadott és saját szempontok alapján. A mágneses kölcsönhatások megfigyelése. Vonzás és taszítás jelenségének kísérlettel való igazolása. Az anyag két fajtájának (pl. a mágneses mező, mint anyag) felismerése. Annak magyarázata, hogy a déli féltekén miért nem esnek le az emberek a Földről, pedig „fejjel lefelé állnak”. Testek elektromos állapotának létrehozása dörzsöléssel, elektromos állapotban lévő és semleges testek kölcsönhatásainak vizsgálata. +Elektromos kölcsönhatások, a kísérletek közös értelmezése A villám keletkezésének elemi értelmezése a tapasztalatok alapján. A tulajdonság és mennyiség kapcsolatának tudatosítása. A súly értelmezése és megkülönböztetése a tömegtől. A nyomás kvalitatív felismertetése.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az ősember. Matematika: táblázat-, grafikonkészítés; egyenes, kör, középpont fogalma.

Hőjelenségekkel járó kölcsönhatások következményei és energiaváltozásaik (halmazállapot-változás, égés, hőtágulás, hőterjedés) A fény tulajdonságai és kölcsönhatásai. A színek. Az élő szervezetek energiája.		A légnyomás változás értelmezése konkrét példák alapján Az energiahordozók csoportosítása különböző szempontok alapján. A mindennapi életből hozott példákon keresztül az energiafajták és az energiaátalakulások csoportosítása. + Kutatómunka készítése és bemutatása: Az energiafajták csoportosítása (példák megújuló és nem megújuló energiaforrásokra és azok felhasználására) A lassú és a gyors égés megkülönböztetése. A tűzveszélyes anyagokkal való bánásmód és a tűz esetén szükséges teendők elsajátítása, gyakorlása. Az ember táplálkozása, mozgási szokásai és testsúlya közötti kapcsolat felismerése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hőmérséklet, mozgás, hely-, helyzetváltoztatás, mágnes, vonzás, taszítás, gravitációs kölcsönhatás, hőterjedés, energia, energiaforrás, energiahordozó, energiagazdálkodás, energiatakarékosság.		
Tematikai egység/Fejlesztési cél	Tájékozódás a valóságban és a térképen		Órakeret 10 óra +2 óra
Előzetes tudás	Íránytű, alaprajz, fővilágtájak, térképvázlat, térkép.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A térbeli tájékozódás fejlesztése valós környezetben, térképen és földgömbön. A földrajzi tér hierarchikus kapcsolatainak felismertetése. Átfogó kép kialakítása Magyarország világban elfoglalt helyéről. A valóság és a térképi ábrázolás összefüggéseinek megvilágítása, a térképi ábrázolásmód korlátainak belátása. A különböző térképek jelrendszerének megismerése, értelmezése, felhasználása az információszerezés folyamatában. Az elemi térképolvasás lépéseinek alkalmazása, a szemléleti térképolvasás megalapozása.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan készül a térkép? Miért van szükség térképre? Hogyan segíti a térkép jelrendszere ismeretlen tájak megismerését? Iránytű használata. Tájékozódás térképvázlattal. Útvonaltervezés térképen. Távolság mérése. Település- és turistatérképek használata. Ismeretek: Iránytű. Fő-és mellékvilágítják. A valós tér átalakítása, alaprajz, térképszerű ábrázolás. A térábrázolás különböző formái – útvonalrajz, térképvázlat. A térképi ábrázolás jellemzői: égtájak, szín- és jelkulcs, névírás, méretarány, aránymérték. Térképfajták: domborzati, közigazgatási, turista-, és kontúrtérkép. Hazánk nagytájai, szomszédos országaink. Bolygónk térségei: földrészek és óceánok. Helymeghatározás: földrajzi fókuszát. Európa helyzete, határai. Hazánk helye Európában.	Irány meghatározása a valós térben. Az iránytű működésének mágneses kölcsönhatásként való értelmezése. A térkép és a valóság közötti viszony megértése. Eligazodás terepen térképvázlattal. A térábrázolás különböző formáinak összehasonlítása. Térképvázlat készítése a lakóhely részletéről. Felszíninformák – alföld, dombság, hegység, völgy, medence – ábrázolásának felismerése a térképen. A térkép jelrendszerének értelmezése. Különböző jelrendszerű térképek elemzése, információ gyűjtése. Irány és távolság meghatározása (digitális és nyomtatott) térképen. Méretarány és az ábrázolás részletessége közötti összefüggés megértése. + Távolságszámítás a térképen mértékszám alapján A különböző térképek ábrázolási és tartalmi különbségeinek megállapítása. Tájékozódás hazánk domborzati és közigazgatási térképén. Tájékozódás a földgömbön és a térképen. Földrészek, óceánok felismerése különböző méretarányú és ábrázolásmódú térképeken. A nevezetes szélességi körök felismerése a térképen. Földrajzi helymeghatározás különböző tartalmú térképeken.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: földrajzi felfedezések. Matematika: Térbeli mérési adatok felhasználása számításokban. Becslés. Nagyítás, kicsinyítés. Mérés, mértékegységek használata. Koordináta-rendszer, aránypár. Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a speciális jelrendszerek (pl. térkép) magyarázata, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése. A hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. Informatika: keresés az interneten, alkalmazások használata.
---	--	---

	+ gyakorlás: Földrajzi helymeghatározás gyakorlása világtérképen, Európa és Magyarország térképén Európa és Magyarország tényleges és viszonylagos földrajzi fekvésének megfogalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, útvonalrajz, térképfajták, térképvázlat, térkép. Térképi jelrendszer, domborzati, közigazgatási, turista- és kontúrtérkép, földrajzi fókálózat, keresőhálózat, turistajelzés.	
Topográfiai ismeretek	Alföld, Kisalföld, Északi-középhegység, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-domb- és hegyvidék, Nyugat magyarországi-peremvidék. Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Ausztria. Baktérítő, Ráktérítő, Déli-sark, déli-sarkkör, Egyenlítő, Északi-sark, északi-sarkkör, kezdő hosszúsági kör. Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán, Jeges-tenger, Földközi-tenger, Afrika, Amerika, Európa, Ázsia, Ausztrália, Antarktika, Közép-Európa.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Föld és a Világegyetem	Órakeret 11 óra + 1 óra
Előzetes tudás	A Nap látszólagos napi járása, a Nap, mint energiaforrás, időjárás, hőmérséklet, csapadék, szél.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A térbeli tájékozódás, a térfogalom fejlesztése átfogó kép kialakításával a Naprendszer felépítéséről, Földünknek a világegyetemben elfoglalt helyéről. A rendszerszemlélet fejlesztése a Nap, a Föld és a Hold mozgásai, a közöttük levő kölcsönhatások és következményeik vizsgálata során. Az oksági gondolkodás fejlesztése a természeti környezet jelenségeinek – a Hold fényváltozásainak, a napszakok, évszakok és az éghajlati övezetek kialakulásának – magyarázata, a légköri alapfolyamatok közötti oksági összefüggések feltárása során. Természeti törvények felismerése, alkalmazása a hétköznapi jelenségek értelmezésekor. Különböző típusú információforrások használatának gyakoroltatása éghajlati diagramok, tematikus térképek révén. A klímaváltozás és az emberi tevékenység közötti összefüggés felismerése, a személyes felelősség tudatosítása. A tudományos megismeréshez kötődő történeti szemlélet formálása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan állapítható meg éjszaka iránytű nélkül az északi irány?	A Föld, a Nap és a Világegyetem közötti hierarchikus kapcsolat ábrázolása.	Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya.

Miért látjuk másnak a csillagos égboltot a különböző évszakokban? Miért van a sarkvidékeken hideg, a trópusokon meleg? Hogyan készül az időjárás-jelentés? Miért váltakoznak az évszakok és a napszakok? Miért hosszabbak a nappalok nyáron, mint télen? Hogyan keletkezik a szél és a csapadék? Hogyan védhetjük magunkat villámláskor, hóvihárban, hőségben, szélvihárban? Ismeretek: A Föld helye a Naprendszerben és a Világegyetemben. Égitest, csillag, bolygó, hold. Sarkcsillag, csillagképek. A Naprendszer. A Nap jelentősége. A Nap, a Föld és a Hold egymáshoz viszonyított helyzete, mérete, távolsága, mozgása, kölcsönhatása. Kopernikusz hipotézisének tudománytörténeti jelentősége. A Föld alakja. A tengely körüli forgás és a Nap körüli keringés következményei. Föld gömbhéjas szerkezete. Éghajlati övezetek. Időjárás, éghajlat és elemeik: napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél. Légköri alapfolyamatok: felmelegedés, lehűlés, szél keletkezése, felhő- és csapadékképződés, csapadékfajták, a víz körforgása és halmazállapot-változásai.	A csillag és a bolygók közötti különbség felismerése. A sarkcsillag és egy-két csillagkép felismerése az égbolton. Érvek gyűjtése arról, hogy a Nap csillag. A holdfogyatkozás és a Hold fényváltozásainak értelmezése modell vagy más szemléltetés alapján. A napközpontú világtkép egyszerű modellezése. A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás összefüggéseinek megértése. Az éghajlati övezetek összehasonlítása. Az évszakok váltakozásának magyarázata. Nap és a Föld helyzetének modellezése a különböző napszakokban és évszakokban. A Föld gömbalakja, a napsugarak hajlásszöge és az éghajlati övezetek közötti összefüggés felismerése. Időjárás-jelentés értelmezése, a várható időjárás megfogalmazása piktogram alapján. A csapadék és a szél keletkezésének leírása ábra vagy modellkísérlet alapján. A fizikai jelenségek (nyomásváltozás, hőmérsékletváltozás, halmazállapot változások) bemutatása a csapadék és a szél keletkezésében.	Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Informatika: információkeresés az interneten.
---	--	---

Éghajlat-módosító tényezők: földrajzi szélesség, óceántól való távolság, domborzat. Magyarország éghajlata: száraz és nedves kontinentális éghajlat. Veszélyes időjárási jelenségek: villámlás, szélvihar, hóvihar, hőség.	Az időjárási elemek észlelése, mérése. A mért adatok rögzítése, ábrázolása. Napi középhőmérséklet, napi és évi közepes hőingadozás számítása. Időjárás és a gazdasági élet közötti kapcsolat bizonyítása konkrét példák alapján. Éghajlat-módosító tényezők felismerése a példákban. Éghajlat jellemzési algoritmusának megismerése és használata. Éghajlati diagramok és éghajlati térképek információtartalmának leolvasása, az adatok értékelése. + Gyakorlás a diagramok értelmezéséhez A légkör általános felmelegedésének helyi és globális következményeinek felismerése példákban. A veszélyes időjárási helyzetekben való helyes viselkedés szabályainak összegyűjtése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Világegyetem, égitest, csillag, bolygó, hold, holdfázis, tengelyferdeség, Föld mozgásai: tengely körüli forgás, Nap körüli keringés, évszak, gömbhéjas szerkezet, éghajlati övezet, éghajlat, kontinentális éghajlat, időjárás, napi és évi középhőmérséklet, napi hőingadozás, évi közepes hőingadozás, csapadék, szél	
Topográfiai ismeretek	Naprendszer, Nap, Jupiter, Föld, Mars, Merkúr, Vénusz, Neptunusz, Szaturnusz, Uránusz, Hold.	

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Felszíni és felszín alatti vizek	Órakeret 8 óra +4 óra
Előzetes tudás	A víz szerepe, előfordulása a természetben, a víz tulajdonságai. Állóvizek, folyóvizek. Vízszennyezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Környezet és fenntarthatóság fejlesztési terület részeként hazánk felszíni és felszín alatti vizei és jelentőségük megismerése, a nemzeti azonosság és a hazaszeretet erősítése.	

	A vízkészletre kifejtett egyéni és társadalmi-gazdasági hatások, a belőlük adódó problémák felismerése, megoldási módok keresésére való törekvés erősítése, a felelősségtudat erősítése egyéni és közösségi szinten. A takarékos vízhasználat szokásának megalapozása. A hazánk vízrajzáról való átfogó kép kialakítása során a szemléleti térképolvasás fejlesztése. Az összefüggések, törvényszerűségek alkalmazása a logikai térképolvasás elemi lépései során. A természetföldrajzi és társadalom-földrajzi folyamatok időléptéke közötti különbségek érzékeltetésével az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése. Az érdeklődés felkeltése a közvetlen környezet szépségeinek, értékeinek megismerése és a környezeti problémák iránt.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hol található hazánkban gyógyfürdő? Melyek a vízszennyezés forrásai lakóhelyeden (környékén)? Milyen jelek utalnak a víz szennyeződésére? Milyen károkat okozhatnak az árvizek és a belvizek? Mi veszélyezteti hazánk ivóvízkészletét? Melyek az egészséges, jó ivóvíz tulajdonságai? Hogyan takarékoskodhatunk az ivóvízzel otthon és az iskolában? Ismeretek: Felszín alatti vizek: talajvíz, hévíz, ásványvíz, gyógyvíz jellemzői, jelentősége az ember életében, gazdasági életében. A belvizek kialakulásának okai és következményei, az ellene való védekezés formái. Felszíni vizek: hazánk legjelentősebb állóvízei, folyóvízei. A folyók útja a forrástól a torkolatig. Vízyűjtő terület, vízválasztó, vízjárás, folyók felszínformálása.	Helyi környezeti problémák felismerése. Információgyűjtés tanári irányítással a lakóhely (környéke) vizeinek minőségéről. Következtetések levonása. + Kutatómunka: gyógyvizek, ásványvizek előfordulása a lakóhely közelében Felszín alatti vizek összehasonlítása, vizek különböző szempontú rendszerezése. A felszíni és a felszín alatti vizek kapcsolatának igazolása példákkal. Az időjárás, a felszínforma és a belvízveszély közötti kapcsolat bizonyítása. Árvizek kialakulásának okai, az ellene való védekezés formái A legjelentősebb hazai álló-és folyóvizek, a főfolyó, a mellékfolyó és a torkolat felismerése a térképen. A felszín lejtése, a folyó vízhozama, munkavégző képessége és a felszínformálás	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése: a szöveg elemei közötti ok-okozati viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával; hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. A táj, a természeti jelenségek ábrázolásának szerepe. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: folyami kultúrák.

Árvizek kialakulásának oka, az ellene való védekezés formái. Állóvizek keletkezése, pusztulása. Legnagyobb tavunk: a Balaton (keletkezése, jellemzése). A folyók, tavak haszna, jelentősége. Vízszennyezés okai, következményei, megelőzésének lehetőségei. Vizek védelme. A Balaton-felvidéki vagy a Fertő-Hanság Nemzeti Park értékei. Víztisztítási eljárások.		közötti összefüggés magyarázata. Az éghajlat és a folyók vízjárása közötti összefüggés magyarázata. + Egy választott nemzeti park vizes élőhelyének, természeti értékeinek bemutatása önálló ismeretszerzés, információfeldolgozás alapján. Példák gyűjtése arról, hogy a víz, mint természeti erőforrás hogyan hat a társadalmi, gazdasági folyamatokra. Személyes és közösségi cselekvési lehetőségek összegyűjtése az emberi tevékenység által okozott környezetkárosító folyamatok káros hatásainak csökkentésére. +Vízszennyezés okai, következményei, megelőzésének lehetőségei Különböző vizek (pl. csapvíz, ásványvíz, desztillált víz) fizikai-kémiai tulajdonságainak összehasonlítása. Ipari víztisztítás megfigyelése helyi víztisztító üzemben, vagy filmen.	Technika, életvitel és gyakorlat: vízfelhasználás, víztisztítás, víztakarékosság.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felszíni víz, felszín alatti víz, talajvíz, belvíz, hévíz, gyógyvíz, ásványvíz, folyóvíz, állóvíz, főfolyó, mellékfolyó, vízgyűjtő terület, vízválasztó, vízjárás, felszínformálás, vízszennyezés, vízvédelem.		
Topográfiai ismeretek	Balaton, Fertő tó, Velencei-tó, Duna, Tisza, Körös, Dráva, Rába, Szigetköz, Szentendrei-sziget, Csepel-sziget, Mohácsi-sziget.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizek, vízpartok élővilága		Órakeret 11 óra + 6 óra
Előzetes tudás	A víz jelentősége a földi élet szempontjából; az állatok csoportosítása különböző szempontok szerint, az állatok jellemzésének szempontjai vízszennyezés forrásai, következményei.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az élő és élettelen környezeti tényezők sokoldalú kapcsolatrendszerének megismerése a vizek-vízpartok életközösségében.		

Az élőhely – szervezet – életmód összefüggéseinek magyarázata a víz-vízpart élőlények vizsgálatán. A természetszeret és természetvédelem iránti elkötelezettség elmélyítése az élővilág változatosságának, sokszínűségének, sérülékenységének tudatosításával. A természet jelzéseinek felismertetése, értelmezése, az okok és következmények elkülönítése az emberi tevékenységek és az élettelen környezet közötti kapcsolatrendszer elemzésével. A helyi környezeti problémák iránti érdeklődés felkeltése. A személyes felelősség tudatosítása a vízkészlet tisztaságának megőrzésében. A tanulók aktív cselekvésre ösztönzése a természet védelmében egyéni és közösségi szinten.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Meleg, nyári napokon olykor tömegesen pusztulnak a halak a Balatonban. Mi ennek az oka? Mire mondják, hogy virágzik a Tisza? Miért félnek az emberek a kígyóktól, békáktól? Mi a „kígyóing”? Mit tehetünk, hogy kevesebb szúnyog fejlődjön ki környezetünkben? Ismeretek: A vízi élőhely jellemző élettelen környezeti tényezői. Vizek egysejtűi: zöld szemes ostoros, papucsállatka, baktériumok testfelépítése, életmódja. Vízi-vízparti növénytakasok vízszintes tagozódása: lebegő, gyökerező hínár, nádas mocsárrétek, ártéri erdők jellegzetes növényeinek testfelépítése, életmódja jelentősége. A vízi-vízparti életközösség jellemző gerinctelen és gerinces állatai: tavi kagyló, orvosi pióca, kecskerák, szúnyogok,	A vízi és a szárazföldi élőhely környezeti tényezőinek összehasonlítása. Egysejtű élőlények megfigyelése, összehasonlításuk. +Kísérlet: Egysejtű tenyésztés elkészítése otthon, majd mikroszkópos vizsgálat. A növények környezeti igényei és térbeli elrendeződése közötti összefüggés bemutatása egy konkrét vízi, vagy vízparti társulás példáján. +A vízi, vízparti növénytakasok vízszintes tagozódása- összefüggések vizsgálata A megismerési algoritmusok alkalmazása a lágy- és fásszárú növények leírása és a gerinctelen állatok bemutatása során. A növényi szervek környezethez való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon. A vízparti növények környezetvédelmi és gazdasági	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Technika, életvitel és gyakorlat: fűzfavesszőből, nádból készült tárgyak a környezetünkben. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása.

szitakötők, (tiszavirág) ponty, leső harcsa, kecskebéka, vízisikló, tőkés réce, barna réti héja, fehér gólya külleme, teste, élete, jelentősége az életközösségben, az ember életében, védettségük. Kölcsönhatások az életközösségben: táplálkozási láncok, táplálékhálózatok. Az életközösség veszélyeztetettségének okai, következményei: tápanyagdúsulás és a méreganyag koncentrációja. Az életközösség védelme.	jelentőségének bemutatása konkrét példákon. Az állatok különböző szempontú csoportosítása. + Állatok különböző szempontú csoportosítása (rendszer- és halmazábrák) A vízi élethez való alkalmazkodás példákkal történő illusztrálása. Táplálkozási láncok összeállítása a megismert fajokból. Az emberi tevékenység hatásainak elemzése, a környezetszennyezés és az ember egészsége közötti összefüggés felismerése. + Kiselőadás készítése egy hazai béka vagy kígyófajról Az állatok egyedszáma, veszélyeztetettsége és védettsége közötti összefüggés elemzése. Terepgyakorlat: egy vízi-vízparti életközösség megfigyelése.	Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Hierarchikus kapcsolatok ábrázolása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egysejtű, sejtsszervecske, baktérium, moszat, telepes test, gyöktörzs, kétlaki növény, hínárnövényzet, gerinctelen, gyűrűsféreg, puhatestű, kagyló, ízeltlábú, rovar, rák, gerinces, hal, kopolya, úszóláb, lemezes csőr, gázlóláb, tépőcsőr, markoló láb, lágyhájú tojás, átalakulások fejlődés, átváltozás, átalakulás nélküli fejlődés, költöző madár, téli álm, változó testhőmérséklet.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alföldi tájakon	Órakeret 10 óra + 5 óra
Előzetes tudás	Síkság, alföld, élőhely, életközösség, madár, emlős, ízeltlábú, rovar, táplálkozási lánc, táplálkozási hálózat, környezetszennyezés, környezet – szervezet – életmód összefüggései, élőlények bemutatásának algoritmusai, tájékozódás a térképen, diagramok, tematikus térképek értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Átfogó kép kialakítása alföldi tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotáról.	

	A természeti, társadalmi-gazdasági értékek megismerésén keresztül a hazához való kötődés erősítése, a nemzettudat fejlesztése. Az alföldek keletkezésének vizsgálata során a folyamatok sorrendjének, időléptékének érzékeltetése. A szemléleti térképolvasás elemi készségeinek fejlesztése. A környezetre kifejtett egyéni és társadalmi hatások és a belőlük adódó problémák felismertetése, megoldási módok keresése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan alakultak ki hazánk alföldjei az egykori tenger helyén? Mi a futóhomok? Hogyan lesz a búzából kenyér? Melyik hungarikum köthető az Alföldhöz? Gyógyítanak-e a gyógynövények? +Gyógynövények a környezetünkben: tablók összeállítása Ismeretek: Hazai alföldjeink keletkezése. A Kisalföld és az Alföld tájai, természeti adottságai. A füves puszták jellegzetes növényei: fűfélék, gyógy- és gyomnövények, jellemzőik, jelentőségük. Az életközösség állatai: sáskák, szöcskék, gyíkok, fácán, mezei pocok, mezei nyúl, egerészölyv szervezete, életmódja. A Kiskunsági vagy a Hortobágyi Nemzeti Park természeti értékei. Alföldek hasznosítása, szerepük a lakosság élelmiszerellátásában. Termesztett növényei: búza, kukorica, napraforgó; jellegzetes szerveik, termesztésük, felhasználásuk.	A Kisalföld, a Kiskunság és a Nagyunság természeti adottságainak összehasonlítása. +Az alföldek kialakulásának okai, térképi információk leolvasása értelmezése A tájjellemzés algoritmusának megismerése, gyakorlása a megismert tájak bemutatása során. Információk leolvasása különböző diagramokról, tematikus térképekről. A megismert életközösségek ökológiai szemléletű jellemzése. A növényi szervek környezeti tényezőkhöz való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon. A környezet – szervezet – életmód összefüggéseinek bemutatása konkrét példákon A megismerési algoritmusok használata az élőlények jellemzése során. Állatok különböző szempontú csoportosítása. Táplálékláncok készítése a megismert növényekből és állatokból. Egy választott nemzeti park természeti értékeinek, vagy ősi magyar háziállatok bemutatása önálló kutatómunka alapján.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése. Szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemi közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Alföld megjelenítése irodalmi alkotásokban. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus

+ Termesztett növényeink, hasznosításuk A növénytermesztés, állattenyésztés és az élelmiszeripar összefüggései.		A természeti és a kultúrtáj összehasonlítása. A gazdasági tevékenység életközösségre gyakorolt hatásának bemutatása példákön.	kapcsolatok ábrázolása). Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a honfoglaló magyarok háziállatai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Síkság, alföld, feltöltődés, természeti erőforrás, fűfélé, koronagyökér, takarólevél nélküli virág, fészek-, kalász-, torzsavirágzat, szemtermés, kifejlés, kételtű, hulló, rágcsáló.		
Topográfiai ismeretek	Alföld, Kisalföld, Duna-Tisza-köze, Tiszántúl, Mezőföld, Kiskunság, Nagyunság, Hortobágy, Szeged, Kecskemét, Debrecen, Győr.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hegyvidékek, dombvidékek		Órakeret 11 óra + 4 óra
Előzetes tudás	Jellegzetes felszíni formák (síkság, alföld, dombság, hegység, völgy, medence), a folyók felszínformálása, kőzetek (homok, lösz,) és ásványkincsek (barnaszén, feketeköszén, kőolaj, földgáz), környezetszennyezés, talajpusztulás. A növény jellegzetes szervei, fő típusaik, egynyári, kétnyári, évelő növény. Természeti erőforrások – társadalmi, gazdasági folyamatok összefüggései, éghajlati diagramok, éghajlati térképek értelmezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyensúly és stabilitás fogalmának mélyítése a külső és belső erők egyensúlyának a földfelszín mai képeinek kialakításában való szerepének megismerésével. A természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági folyamatok összefüggéseinek bizonyítása, következtetések levonása. A logikai térképolvasás megalapozása. A hazaszeretet elmélyítése hazai tájaink szépségeinek és értékeinek bemutatásával. A földrajzi tér megismerési módszereinek továbbfejlesztése. Az információgyűjtés és feldolgozás fejlesztése a térképek, diagramok, adatsorok használatában való jártasság és a szemléleti térképolvasás készségeinek fejlesztésével. A földfelszín kialakulása és az ember termelő tevékenysége során végzett tájtalakítás időléptéke közötti különbség érzékelteése. Az emberi tevékenység által okozott károk és a megelőzés lehetőségeinek megismerése, a személyes felelősségérzet erősítése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan keletkeztek a hegységek? Hogyan működnek a vulkánok? Mi az oka annak, hogy a Bükkben csak a hegy lábánál találunk forrásokat?	A gyűródés, vetődés, vulkáni működés megfigyelése egyszerű modellkísérletekben. + Hegységképző folyamatok modellezése, hegységtípusok beazonosítása a térképen Példák a különböző hegységképződési folyamatok		Magyar nyelv és irodalom: szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk

A biodízel, mint energiaforrás. Használatának előnyei és hátrányai. Mire használják a bazaltot és a mészkövet? Ismeretek: Hazai hegységeink keletkezése, a belső erők szerepe a hegységképződésben: gyűrődés, vetődés, vulkánosság. A külső felszínformáló erők: víz, szél, jég, hőmérsékletingadozás hatásai. A lepusztulás – szállítás – lerakódás – feltöltődés kapcsolata. Közetek vizsgálata. Az andezit, bazalt, mészkő, homok, lösz, barnaköszén, feketeköszén jellegzetes tulajdonságai, felhasználásuk. + Közetek felismerése, csoportosítása Az Északi-középhegység és a Dunántúli-középhegység természeti adottságai, tájai. Bükki Nemzeti Park természeti értékei. Élet a hegyvidékeken: A természeti erőforrások és az általuk nyújtott lehetőségek. Az erdőgazdasági jelentősége, napsütötte déli lejtők – szőlőtermesztés – borászat, ásványkincsek és ipari felhasználásuk. Az ember gazdasági tevékenységének következményei. A táj arculatának változása. A dunántúli domb- és hegyvidék, Nyugat-magyarországi peremvidék természeti adottságai, tájai.	eredményeként létrejött formakincs kapcsolatára. Aprózódás és mállás, külső és belső erők összehasonlítása. Néhány jellegzetes hazai kőzet egyszerűen vizsgálható tulajdonságainak megállapítása, összehasonlításuk, csoportosításuk. Példák a kőzetek tulajdonságai és felhasználásuk közötti összefüggésekre. Az Északi-középhegység és a Dunántúli-középhegység megadott szempontok szerinti összehasonlítása. Önálló ismeretszerzés, információ feldolgozás a nemzeti park bemutatása során. Az alföldek és a hegyvidékek éghajlatának összehasonlítása, a különbségek okainak bemutatása az éghajlati diagramok, tematikus térképek elemzésével. A mészkő- és vulkanikus hegységek vízrajza közti különbségek indoklása. A természetes növénytakaró övezetes változásának magyarázata. Természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági kapcsolatok bemutatása konkrét példák alapján. Az emberi tevékenység kárt okozó hatásainak bizonyítása konkrét példákon keresztül. Az ország nyugati tájai éghajlatának összehasonlítása az Alfölddel éghajlati térképek,	azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemi közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Technika, életvitel és gyakorlat: anyagok megmunkálása.
---	---	--

Élet a dombvidéken. Természeti erőforrások. Termesztett növényei: lucerna, repce testfelépítése, termesztése, felhasználása. A növénytermesztés, állattenyésztés és az élelmiszeripar kapcsolata. A mezőgazdaság hatása a környezetre: talajpusztulás, környezetszennyezés.		diagramok felhasználásával. Az eltérés indoklása. A víz felszínformáló szerepének bemutatása a dombvidék felszínének formálásában. Példák az ásványkincsek és az ipar összefüggéseire. Egy adott tájon termeszthető növények bemutatása a növény környezeti igényei, valamint a talaj és az éghajlati adottságok alapján. A mezőgazdasági környezetszennyezés formáinak és hatásainak bemutatása konkrét példákon.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyűrődés, vetődés, rög, lépcsős felszín, beszakadt árok, vulkán, kráter, kürtő, magma, magmakamra, láva, vulkáni hamu, andezit, bazalt, mészkő, belső erő, külső erő, bauxit, lignit. Gyökérgümő, pillangós virág.		
Topográfiai ismeretek	Dunántúli domb- és hegyvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Nyugat-magyarországi peremvidék, Bakony, Vértes, Dunazug-hegység, Börzsöny, Cserhát, Mátra, Bükk, Zempléni-hegység, Aggteleki-karszt, Kékes, Alpokalja, Zalai-dombság, Somogyi-dombság, Tolnai-hegyhát, Mecsek, Miskolc, Veszprém, Pécs.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az erdő életközössége		Órakeret 12 óra + 4 óra
Előzetes tudás	Életközösség, lombhullató, örökzöld, porzós és termős virág, megporzás, telepes test, állatok csoportjai különböző tulajdonságaik alapján, összetett gyomor, kérődző állat, állandó madár, gerinctelen állatok egyedfejlődési típusai, élőlények bemutatásának algoritmusai, a környezet- szervezet- életmód és szervek felépítése-működése közötti összefüggés.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerszemlélet fejlesztése, a rendszerfogalom mélyítése az erdő életközösségének, az élőlények szerveződésének, sokoldalú kapcsolatrendszerének ökológiai szemléletű vizsgálatával. A környezeti tényezők és az életközösségek szerkezete közötti összefüggés feltárása és magyarázata a hazai erdők példáján. Egészséges életmódra nevelés a természetjárás iránti igény felkeltésével, a természeti környezet védelmét szolgáló magatartás- és viselkedéskultúra fejlesztése. A környezet-szervezet-életmód, a szervek felépítése-működése közötti oksági összefüggések feltárása, bizonyítása az életközösség élőlényeinek megismerése során.		

	Az emberi tevékenységnek a természetes életközösségére gyakorolt hatásainak elemzése; az erdőpusztulás okainak és következményeinek megismerése. Aktív természetvédelemre ösztönzés.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan változik a hegyvidéki erdők képe a magasság emelkedésével? Milyen jelei vannak az élőlények egymás közötti versengésének az erdőben? Miért kedvelt táplálék a vadhús és az erdei gomba? A gombák gyűjtésének és fogyasztásának szabályai. A kullancsok által terjesztett betegségek, jellemző tünetei. A megelőzés és védekezés formái. Az erdőjárás magatartási szabályai. Ismeretek: Hazai erdőségek földrajzi helye, kialakulása, gyakori erdőtípusainak jellemzői. Az erdő, mint életközösség. Az erdő szintjei, a környezeti tényezők függőleges irányú változásai. Az erdőszintek legjellemzőbb növényeinek (kocsánytalan tölgy, gyertyán, bükk, erdei fenyő, gyepürózsa, erdei pajzsika, nagy seprűmoha) környezeti igényei, faji jellemzői, testfelépítése, hasznosítása, az életközösségben betöltött szerepe. Az erdőszéli csiperke és a gyilkos galóca faji sajátosságai. A (bazidiumos) gombák testfelépítése, táplálkozása, szaporodása. A gombák szerepe	A természetjárás viselkedési szabályainak megfogalmazása. + Gyűjtőmunka: Hazai fafajok leveleiből és terméseiből tablók készítése Hazai erdők életközösségének ökológiai szemléletű jellemzése. Az élő és az élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása az erdők kialakulásában, előfordulásában és az erdők függőleges tagolódásában. A növények környezeti igénye és előfordulása közti oksági összefüggések bemutatása konkrét példákon keresztül. A tölgy-, bükk- és fenyőerdők összehasonlítása. A megismerési algoritmusok alkalmazása az állatok és a növények faji sajátosságainak bemutatásakor. Az ehető és mérgező gombapárok összehasonlítása. Gombatest megfigyelése, rajza A mohák, harasztok, nyitvatermők és zárvatermők összehasonlítása jellegzetes képviselőik példáján. Az erdő növényeinek különböző szempontú csoportosítása. A növények és gombák táplálkozása közötti különbségek magyarázata.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Az erdő megjelenítése irodalmi alkotásokban. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása).

az életközösségekben, az egészséges táplálkozásban. A gombafogyasztás szabályai. Az erdő gerinctelen és gerinces állatainak (szarvasbogár, gyapjaslepke, erdei vöröshangya, koronás keresztespók, közönséges kullancs, széncinege, nagy tarkaharkály, gímszarvas, vaddisznó, erdei fülesbagoly, róka) külleme, teste, élete, szerepe az erdő életében. A kullancsok által terjesztett betegségek, az ellenük való védekezés. A kullancseltávolítás fontossága, módszerei. Táplálkozási láncok, táplálékhálózat. A vadgazdálkodás szerepe, jelentősége. Az erdő szociális, környezetvédő szerepe; veszélyeztetettsége. Az erdőjárás szabályai. + 'Az év fája' bemutató készítése Herman Ottó munkásságának jelentősége.		A pókszabásúak, a rovarok, a lepkék és a bogarak összehasonlítása. Az orvoshoz fordulás eseteinek felismerése. Erdei táplálkozási láncok összeállítása. A vadállomány szabályozása és az élőhely védelme közötti kapcsolat megértése. A környezetszennyezés, élőhelypusztulás következményeinek bemutatása konkrét példákon. Erdei életközösség megfigyelése terepen, vagy jellegzetes erdei növények, növényi részek vizsgálata, a tapasztalatok rögzítése. A kullancsfertőzés elleni védekezés alkalmazása természetjárás során.	Technika, életvitel és gyakorlat: állati eredetű táplálékok szerepe; a fa megmunkálása; a betegség tünetei. Informatika: információkeresés az interneten.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Erdő, zárvatermő, nyitvatermő, haraszt, moha, virágtalan növény, gomba, spóra, barkavirágzat, makktermés, tűlevél, tobozvirágzat, cserje, pókszabású, rovar, bogár, lepke, csáprágó, pödörnyelv, kúszóláb, vésőcsőr.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A természet és társadalom kölcsönhatásai		Órakeret 6 óra + 5 óra
Előzetes tudás	Természeti erőforrás, mezőgazdaság, ipar, környezetszennyezés, energiahordozó, életközösség, természeti erőforrások és a társadalmi gazdasági folyamatok összefüggése, tájleírás és az élőlények bemutatásának algoritmusa.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerszemlélet és gondolkodás fejlesztése a természeti erőforrások társadalmi-gazdasági felhasználása során bekövetkező változások vizsgálatával, a globális problémák helyi vetületeinek felismerésével. Aktív állampolgárságra nevelés a helyi környezeti		

problémák okainak és következményeinek felismerésén alapuló, a környezet védelméért való aktív együttműködésre való késztetéssel. A hazához, a szűkebb pátriához való kötődés erősítése a lakóhelyi táj természeti és gazdasági-társadalmi környezetének megismerésével. Az embernek a természetben elfoglalt sajátos helyzetének és ezzel kapcsolatos felelősségének megértése a természetes és mesterséges életközösség különbségeinek megismerésével, a városi környezetben élő állatoknak az emberre gyakorolt hatásainak megismerésével. Anyag- és energiatakarékos szemlélet formálása, tudatos vásárlási szokások megalapozása, az egyéni felelősség tudatosítása.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Lakóhelyed mely értékeire vagy büszke? Min szeretnél változtatni? Milyen előnyöket, milyen hátrányokat nyújt a városi élőhely az állatok számára? A szelektív hulladékgyűjtés szabályai. Energia- és víztakarékosság formái a háztartásban. Internetes menetrend használata utazás tervezéséhez. Ismeretek: Gazdasági ágazatok: mezőgazdaság, ipar, szolgáltatás. A gazdaság természeti feltételei. Településtípusok: tanya, falu, városjellemző képe, társadalmi, gazdasági szerepe. Élet a városban. A gazdasági ágazatok együttműködése. Hálózatok szerepe a lakosság ellátásában (víz-, energiaellátó rendszer, közlekedési hálózat). Érvelés: falu és a város előnyei, hátrányai A város mesterséges életközösségének, sajátos állatvilága: házi egér vándorpatkány, csótány, feketeterítő, galamb,	Különböző termékek csoportosítása aszerint, hogy a gazdaság mely ágazata állította elő. A gazdasági ágazatok közötti összefüggések bemutatása konkrét példákon keresztül. A települések eltérő társadalmi, gazdasági szerepének bemutatása konkrét példákon. A falu és a város által nyújtott szolgáltatások összehasonlítása. A vasút- és közúthálózat szerkezetének vizsgálata: Előnyök és hátrányok bemutatása. + Menetrend használata A városi élőhely nyújtotta előnyök és hátrányok elemzése az állatok alkalmazkodásának vizsgálata során. Példák gyűjtése betegségeket terjesztő városi fajokra (például parlagi galamb, vándorpatkány, róka) és az ezekkel kapcsolatos problémákra. A megoldási módok közös értékelése. A fenntarthatóságot segítő életvitel legfontosabb elemeinek bemutatása.	Technika, életvitel és gyakorlat: nyersanyag, termék; közlekedés; energia- és vízellátás, takarékoság.

elszaporodásuk feltételei és következményeik A betegséget terjesztő állatok elleni védekezés formái. A háztartás anyag- és energiagazdálkodása. Víz- és energiafelhasználás. Környezetszennyezés és csökkentésének formái. Az anyag- és energiatakarékosság lehetőségei. Szelektív hulladékgyűjtés. A lakóhelyi táj természetföldrajzi és gazdasági-társadalmi jellemzői. + A lakóhely természeti és gazdasági értékeinek bemutatása Hazánk fővárosa, Budapest: földrajzi helyzete, gazdasági, kulturális jelentősége.		A szelektív hulladékgyűjtés szabályainak megismerése és gyakorolása az iskolában. + Szelektív hulladékgyűjtés-akcióterv készítése a tanulók környezetében A társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok kapcsolatának feltárása a lakóhely környezetében. Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító folyamatok felismerése a lakóhelyen és környékén. A főváros látnivalóinak bemutatása önálló ismeretszerzéssel és feldolgozással.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, tanya, falu, város, termelés, fogyasztás, nyersanyag, késztermék.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ember szervezete és egészsége		Órakeret 14 óra + 6 óra
Előzetes tudás	Testrész, életjelenség, csont, izom, táplálkozás, érzékszerv, érzékelés, betegség, egészség, életszakasz.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi test felépítésével és működésével kapcsolatos meglévő ismereteik rendszerezése. Az egészséget veszélyeztető tényezők felismerése, az egészséges életvitel szokásrendszerének formálása. Az ember személyes felelősségének tudatosítása egészségének megőrzésében, sorsának, életpályájának alakításában. A környezet – szervezet – életmód – egészségi állapot közötti összefüggés feltárása, a higiénés kultúra fejlesztése. A betegségek megelőzésének, az időbeni orvoshoz fordulás jelentőségének tudatosítása. A reális énkép, önismeret fejlesztése, az alapvető emberi értékek, erkölcsi normák elfogadása, a velük való azonosulás. Az egészségvédelemmel kapcsolatos információk iránti érdeklődés felkeltése, megfelelő szintű jártasság kialakítása az információk feldolgozásában, értelmezésében. A fogyatékkal élő emberek elfogadása, segítése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mi a serdülőkori változások oka? Miért gyakoriak a konfliktusok a serdülők életében? Hogyan oldhatók fel? Mi a különbség a fiúk és a lányok nemi működése között? Mit jelent a függőség és melyek a tünetei? Milyen hatást fejt ki a serdülő szervezetére a cigaretta, az alkohol és a kábítószer? Hogyan befolyásolják a barátok, a család a fiatal életét? Fiatalkori bűnözés adatai. Helyes és helytelen testtartás. Ismeretek: Testkép, testalkat, testtájak. Az emberi test méretének, arányainak változásai az egyedfejlődés során. A mozgás szervrendszere. A vázrendszer és az izomzat fő jellemzői. A mozgás-szervrendszer felépítése és működése közötti kapcsolat. A kamaszkori elváltozások okai, következményei, megelőzésük lehetőségei. A táplálkozás, a légzés, a kiválasztás és a keringés legfontosabb szervei. Kapcsolatok az anyagcsere életjenségei, szervrendszerei között. Az egészséges táplálkozás alapelvei. A táplálék mennyisége és minősége. Az étkezések száma, aránya. A férfi és a női nemi szervek felépítése és működése. Serdülőkori változások. A két nem testi és lelki	A kamaszkori változások jeleinek és okainak összegyűjtése. Adatok elemzése a 10–12 éves fiatalok egészségi állapotáról (túlsúly, alultápláltság, tartáshibák, lúdtalp, stb.) az okok elemzése következtetések levonása. A testarányok és méretek összehasonlítása a különböző életszakaszokban. A divat és a média szerepének tudatosulása a testkép kialakításában. A külső megjelenés összetevőinek, jelentésének és hatásainak felismerése. A mozgás és a fizikai, szellemi teljesítőképesség összefüggéseinek bizonyítása példákon. + Tartásjavító gyakorlatok összeállítása A táplálkozás, a légzés és a mozgás közti kapcsolatok bemutatása konkrét példákon. + Egyszerű kísérletek a mozgás, a pulzus, illetve a légzésszám közötti kapcsolatra. Az adatok rögzítése és értelmezése. Táplálékpíramis összeállítása. Táplálkozási szokások, étrendek elemzése, javaslatok megfogalmazása. A túlsúlyosság és a kóros soványság veszélyeinek bemutatása. Nemi szervek működésének serdülőkori változásai, a testalkat és a lelki tulajdonságok összefüggéseinek elemzése.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Család, baráti kapcsolatok ábrázolása az irodalomban. Informatika: információkeresés, adatgyűjtés és -értelmezés. Vizuális kultúra: az emberi test ábrázolása, a szép test fogalma a különböző korokban. Technika, életvitel és gyakorlat: elsősegélynyújtás; betegjogok, egészségügyi ellátás.
--	--	--

tulajdonságainak különbségei. A nemi szervek egészsége, személyi higiénája. Az egyedfejlődés szakaszai. Méhen belüli és méhen kívüli fejlődés. A serdülő személyiségének jellemző vonásai. Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai. Az önismeret és az önfejlesztés eszközei. Viselkedési normák, szabályok jelentősége az ember életében A családi és a társas kapcsolatok jelentősége. Veszélyforrások és megelőzésük lehetőségei a háztartásban, közlekedésben, sportolás közben. Az érzékszervek szerepe. A látó és hallószerv károsító hatásai. megelőzésük módja. Elsősegélynyújtás elemi ismeretei. + Elsősegélynyújtási gyakorlatok Környezet és az ember egészsége. Fertőzés, betegség, járvány. A leggyakoribb fertőző betegségek tünetei és megelőzésük módjai. Lázcsillapítás és diéta. Orvosi ellátással kapcsolatos ismeretek. Káros szenvedélyek. Az alkohol, a dohányzás, kábítószeres hatásai az ember szervezetre, személyiségére.	Férfi és női szerepek megkülönböztetése, fiúk és lányok jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, kapcsolatba hozása a nemi szerepekkel. Az egyes életszakaszok legfontosabb jellemzőinek bemutatása. A kommunikáció jelentőségének bizonyítása különböző szituációkban. A konfliktusok okainak és következményeinek elemzése, a feloldás formáinak megismerése. Veszélyhelyzetek, kockázatok azonosítása különböző szituációkban. A viselkedés és a balesetek közötti oksági összefüggések vizsgálata. Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok és szokások megismerése, alkalmazása. Az ájult beteg ellátása. A sebellátás, vérzéscsillapítás gyakorlata. A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat felismerése. Az eredményes gyógyulás és az időbeni orvoshoz fordulás összefüggéseinek belátása. A személyes felelősség, a család és a környezet szerepének bemutatása (irodalmi példák) a függőségek megelőzésében.	
--	--	--

	A kipróbálás és a függőség összefüggéseinek megértése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csont, izom, ízület, mozgásszervi elváltozás, tápcsatorna, emésztés, felszívódás, tápanyag, normál testsúly, túlsúly, alultápláltság, légzés, tüdő, vér, szív, kiválasztás, vese, petefészek, here, nemi hormon, ivarsejt, magömlés, menstruáció, nőies, férfias jelleg, érzékszerv, egészség, betegség, fertőzés, járvány.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló tudjon anyagokat, kölcsönhatásokat, fizikai, kémiai változásokat felismerni, jellemezni. Értelmezze a jelenségeket az energiaváltozás szempontjából Ismerje az emberi szervezet felépítését, működését, serdülőkori változásait és okait. Tudatosuljanak az egészséget veszélyeztető hatások, alapozódjon meg az egészséges életvitel szokásrendszere. Formálódjon reális énképe, értse a családi és a társas kapcsolatok jelentőségét, élete irányításában kapjon döntő szerepet az erkölcsi értékrendnek való megfelelés. Legyen embertársaival empatikus és segítőkész. Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában. Alakuljon ki átfogó kép hazai tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotukról. Legyen képe a közöttük levő kölcsönhatásokról. Ismerje hazánk legjellemzőbb életközösségeit, termesztett növényeit, a házban és ház körül élő állatait. Értse az élő és élettelen környezeti tényezők kölcsönhatását. Ismerje fel a környezet-szervezet-életmód, valamint a szervek felépítése és működése közötti összefüggéseket. Tudjon tájékozódni a térképeken. Értelmezze helyesen a különböző tartalmú térképek jelrendszerét, használja fel az információszerzés folyamatában. Erősödjön a természet és a haza iránti szeretete. Törekedjen a természeti és társadalmi értékek védelmére. Ismerje fel szűkebb és tágabb környezetében az emberi tevékenység környezeti hatásait. Anyag- és energiatakarékos életvitelével, tudatos vásárlási szokásaival önmaga is járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez. Legyen képes egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket, méréseket önállóan, illetve csoportban biztonságosan elvégezni, a tapasztalatokat rögzíteni, következtetéseket levonni. Legyen nyitott, érdeklődő a világ megismerése iránt. Az internet és a könyvtár segítségével legyen képes tudása bővítésére. Legyenek saját ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási módszerei.	

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Értékelési szempontok

- Milyen szinten sajátította el a tanuló a különböző tudományterületek szaknyelvét?
 - Milyen mértékű önállósággal használja a megismerési algoritmusokat?
 - Képes-e a megismert tények, jelenségek, folyamatok elemzésére, az oksági összefüggések felismerésére, példákkal történő illusztrálására?
 - Tudja-e megszervezett ismereteit csoportosítani, rendszerezni? Helyesen látja-e a hierarchikus kapcsolatokat?
 - Milyen szinten képes ismereteinek alkalmazására, mindennapokban való hasznosítására?
 - Elsajátított-e megfelelő szintű önállóságot a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében és az eszközök balesetmentes használatában?
- Miként tud önállóan ismereteket szerezni, és társaival együttműködve dolgozni?
- Igényli-e tanára segítségét az információhordozók kiválasztásában és használatában?
- Hogyan képes használni az info-kommunikációs eszközöket az ismeretszerzés folyamatában?
- Rendelkezik-e az értő és kritikai olvasás megfelelő szintjével?
 - Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezet, az egészségvédelem és a permanens önművelődés igénye?

Az értékelés leggyakoribb formái

- Az önálló és csoportos tanulói tevékenység megfigyelés alapján történő értékelése.
- Szóbeli feleltetés.
- Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, feladatlap, témaközi, témazáró javítása, értékelése.
- Önálló (tanórán kívüli) megfigyelések, kísérletek, adatgyűjtések, "kutatások" megbeszélése, minősítése.

A tanulók teljesítményének százalékos értékelését a következő módon javaslom:

0-35 % elégtelen

36-49 % elégséges

50-73 % közepes

74-89 % jó

90-100 % jeles

A 6 évfolyamban a diagnosztikus felmérés segíti a tanárt a tanulók előzetes ismereteinek feltérképezésében, útmutatást ad a tanulócsoporthoz szabott tanítási módszerek, eljárások kiválasztásában.

Témákat lezáró írásbeli felmérések tájékoztatják a tanárt, a tanulót és a szülőt a tanuló teljesítményéről a helyi tantervben rögzített követelményekhez viszonyítva.

Az értékelés kiemelt szempontjai:

- a tanulók önmagukhoz mért fejlődése,
- az alapvető készségek, képességek fejlettségi szintje,
- tárgyi tevékenységben való jártasság,
- tanult műveletek értelmezése,
- a tanult számolási eljárások ismerete és alkalmazása.

6. Függelék

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
 - a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a természetismeret tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
 - a taneszköz segítségével a természetismeret kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen
 - a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
 - a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;
- Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:
- amelyek két éven keresztül használhatók;
 - amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
 - amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
 - amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
 - amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

FIZIKA

Helyi tantárgyi tanterv

7-8. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
7-8. évfolyam általános tantervű osztályok részére

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	2	72	65	7
8.	1,5	54	32	22

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A szakmai munkaközösség a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszi figyelembe:

a taneszköz feleljen meg a helyi tantárgyi tantervnek;

a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;

a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra több tanéven keresztül;

a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megővására;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

amelyek több éven keresztül használhatók; alkalmasak tartós tankönyvként való használatra

amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;

amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);

amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal (pl. veszélyes, időigényes kísérletekről készült filmek, animációk) 3D modellek, grafikonrajzoló, statisztikai programok, interaktív feladatok, számonkérési lehetőségek, játékok stb. segítségével.

amelyekhez olyan hozzáférés biztosított, amely az iskolában használt digitális eszközöket és tartalmakat interneten keresztül a diákok otthoni tanulásához is nyújtani tudja.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.09.2 tantárgyi kerettanterv 'B'-változata alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Váradi Sándorné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összidőkerete
Természettudományos vizsgálati módszerek	5	0	5
Mozgások	15	3	18
Energia	9	1	10
Nyomás	14	2	16
Hőtan	14	1	15
Ismétlés, számonkérés	8	0	8
Évfolyam összesen	65	7	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összidőkerete
Természettudományos vizsgálati módszerek	1	3	4
Elektromosság, mágnesség	13	11	24
Optika, csillagászat	14	4	18
Ismétlés, számonkérés	4	4	8
Évfolyam összesen	32	22	54

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Mozgások	Tanulói kísérlet: sűrűség meghatározása	1
Mozgások	Tanulói kísérlet: Súly- és tömegmérés	1
Nyomás	Tanulói kísérlet: Cartesius-bűvár készítése vagy „víztorony” építés	1
Mozgások	Tudás elmélyítése	1
Energia	Tudás elmélyítése	1
Nyomás	Tudás elmélyítése	1
Hőtan	Tudás elmélyítése	1
	Összesen:	7
8. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Elektromosság, mágnesség	Tanulói kísérlet: elektromágnes építése, feladatmegoldások	5
Elektromosság, mágnesség	Transzformátor, tanulói kísérletek	3
Elektromosság, mágnesség	Tudás elmélyítése	3
Tudományos vizsgálati módszerek	Hit és tudomány	3
Optika, csillagászat	Színképelemzés, tanulói kísérletek	4
Ismétlés, számonkérés		4
	Összesen:	22

3. Tantárgyi bevezető:

A természettudományos kompetencia középpontjában a természetet és a természet működését megismerni igyekvő ember áll. A fizika tantárgy a természet működésének a tudomány által feltárt legalapvetőbb törvényszerűségeit igyekszik megismertetni a diákokkal. A törvényszerűségek harmóniáját és alkalmazhatóságuk hihetetlen széles skálátartományát megcsodálva, bemutatja, hogyan segíti a tudományos módszer a természet erőinek és javainak az ember szolgálatába állítását. Olyan ismeretek megszerzésére ösztönözzük a fiatalokat, amelyekkel egész életpályájukon hozzájárulnak majd a társadalom és a természeti környezet összhangjának fenntartásához, a tartós fejlődéshez és ahhoz, hogy a körülöttünk levő természetnek minél kevésbé okozzunk sérülést.

Nem kevésbé fontos, hogy elhelyezzük az embert kozmikus környezetünkben. A természettudomány és a fizika ismerete segítséget nyújt az ember világban elfoglalt helyének megértésére, a világ jelenségeinek a természettudományos módszerrel történő rendszerbe foglalására. A természet törvényeinek az embert szolgáló sikeres alkalmazása gazdasági előnyöket jelent, de ezen túl szellemi, esztétikai örömet és harmóniát is kínál.

A tantárgy tanulása során a tanulók megismerik az alapvető fizikai jelenségeket és az azokat értelmező modellek és elméletek történeti fejlődését, érvényességi határait, a hozzájuk vezető megismerési módszereket. A fizika tanítása során azt is be kell mutatnunk, hogy a felfedezések és az azok révén megfogalmazott fizikai törvények nemcsak egy-egy kiemelkedő szellemóriás munkáját, hanem sok tudós századokat átfogó munkájának koherens, egymásra épülő tudásszövetét jelenítik meg. A törvények folyamatosan bővültek, és a modern

tudományos módszer kialakulása óta nem kizárják, hanem kiegészítik egymást. Az egyre nagyobb teljesítőképességű modellekből számos alapvető, letisztult törvény nőtt ki, amelyet a tanulmányok egymást követő szakaszai a tanulók kognitív képességeinek megfelelő gondolati és formai szinten mutatnak be, azzal a célkitűzéssel, hogy a szakirányú felsőfokú képzés során eljussanak a választott terület tudományos kutatásának frontvonalába.

A tantárgy tanulása során a tanulók megismerkedhetnek a természet tervszerű megfigyelésével, a kísérletezéssel, a megfigyelési és a kísérleti eredmények számszerű megjelenítésével, grafikus ábrázolásával, a kvalitatív összefüggések matematikai alakú megfogalmazásával. Ez utóbbi nélkülözhetetlen vonása a fizika tanításának, hiszen e tudomány fél évezred óta tartó diadalmenetének ez a titka.

Fontos, hogy a tanulók a jelenségekből és a köztük feltárt kapcsolatokból leszűrt törvényeket a természetben újabb és újabb jelenségekre alkalmazva ellenőrizzék, megtanulják igazolásuk vagy cáfolatuk módját. A tanulók ismerkedjenek meg a tudományos tényeken alapuló érveléssel, amelynek része a megismert természeti törvények egy-egy tudománytörténeti fordulóponton feltárt érvényességi korlátainak megvilágítása. A fizikában használatos modellek alkotásában és fejlesztésében való részvételről kapjanak vonzó élményeket és ismerkedjenek meg a fizika módszerének a fizikán túlmutató jelentőségével is. A tanulóknak fel kell ismerniük, hogy a műszaki-természettudományi mellett az egészségügyi, az agrárgazdasági és a közgazdasági szakmai tudás szilárd megalapozásában sem nélkülözhető a fizika jelenségekörének megismerése.

A gazdasági élet folyamatos fejlődése érdekében létfontosságú a fizika tantárgy korszerű és további érdeklődést kiváltó tanítása. A tantárgy tanításának elő kell segítenie a közvetített tudás társadalmi hasznosságának megértését és technikai alkalmazásának jelentőségét. Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a fizika eszközeinek elsajátítása nagy szellemi erőfeszítést, rendszeres munkát igénylő tanulási folyamat. A Nemzeti Alaptanterv természetismeret kompetenciában megfogalmazott fizikai ismereteket nem lehet egyenlő mélységben elsajátítani. Így a tanárnak dönteni kell, hogy mi az, amit csak megismertet a fiatalokkal és mi az, amit mélyebben feldolgoz. Az „Alkalmazások” és a „Jelenségek” címszavak alatt felsorolt témák olyanok, amelyekről fontos, hogy halljanak a tanulók, de mindent egyenlő mélységben ebben az órakeretben nincs módunk tanítani.

Ahhoz, hogy a fizika tantárgy tananyaga személyesen megérintsen egy fiatalt, a tanárnak tanítási módszereit a tanulók, tanulócsoporthoz igazítva, életkori sajátosságaihoz, képességeik kifejlődéséhez és gondolkodásuk sokféleségéhez kell igazítani. A jól megtervezett megismerési folyamat segíti a tanulói érdeklődés felkeltését, a tanulási célok elfogadását és a tanulók aktív szerepvállalását is. A fizika tantárgy tanításakor a tanulási környezetet úgy kell tehát tervezni, hogy az támogassa a különböző aktív tanulási formákat, technikákat a tanulócsoporthoz, mérete, az iskolákban rendelkezésre álló feltételek függvényében. Így lehet reményünk arra, hogy a megfelelő kompetenciák és készségek kialakulnak a fiatalokban. A kerettantervben több helyen teremtettünk lehetőséget, hogy a fizika tanítása során a diákok személyes aktivitására lehetőség nyíljon, ami feltétele a fejlesztésnek. A kerettanterv számos helyen tesz ajánlást fakultatív jellegű, kiscsoportos vagy önálló tanulói munkára, projektfeladatra, amelyek otthoni és könyvtári munkával dolgozhatók ki. A kötelező órakereten kívül szervezett szakköri foglalkozásokon segítheti a tanár a tanulók felkészülését. Ezek feldolgozásakor figyeljünk arra, hogy kapcsolódjanak az egyes tanulók személyes érdeklődéséhez, továbbtanulási irányához.

A tehetséges diákok egy részének nincs lehetősége, hogy hat vagy nyolc osztályos gimnáziumba járjon, bár egyértelműen felfedezhető a reál-műszaki érdeklődése. Az ilyen fiatalok számára kínál az érdeklődésüknek megfelelő optimális felkészülési és fejlődési programot az általános iskolában a jelen kerettanterv, amelynek szerves folytatása a négy évfolyamos tehetséggondozó gimnáziumok fizika tanterve. A négy évfolyamos

tehetséggondozó gimnáziumok sajátos lehetősége, hogy a különböző iskolákból érkező tanulók tudását egységes szintre hozzák, ezt követően megfelelő fizikaképzésben részesüljenek, hogy felkészüljenek a továbbtanulásra.

Az általános iskolai természettudományos oktatás, ezen belül a 7–8. évfolyamon a fizika tantárgy célja a gyermekekben ösztönösen meglévő kíváncsiság, tudásvágy megerősítése, a korábbi évek környezetismeret és természetismeret tantárgyai során szerzett tudás továbbépítése, a természettudományos kompetencia fejlesztése a NAT Ember és Természet műveltségterülete előírásainak megfelelően.

A kerettanterv összeállításának fő szempontjai:

az ismeretek megalapozása;

a fogalmak elmélyítése kísérleti tapasztalatokkal;

megfelelő időkeret biztosítása tanulói kísérletek, mérések elvégzésére;

az általános iskolai alap-kerettantervhez képest néhány további fogalom bevezetése, amelyek a későbbi évfolyamok munkáját alapozzák meg;

a témakörök nem teljes igényű feldolgozása, feltételezve, hogy a felsőbb (9–12.) évfolyamokon lehetőség lesz a magasabb szintű újratárgyalásra.

Ezeket a célkitűzéseket akkor lehet ideálisan megvalósítani, ha a rendelkezésre álló óraszám a 8. évfolyamon is heti 2 óra. Az alábbi kerettantervet ennek ellenére az ajánlott órakeretnek megfelelően készítettük el. (Azokban az iskolákban, ahol a 8. osztályban emelt óraszámot tudnak biztosítani, ajánljuk a „Természettudományos vizsgálati módszerek” témára további 2, a „Fénytan, csillagászat” témára további 1, a „Hőtan” témára további 5, a mozgások témakörre további 6, az „Energia” témakörre további 2, a „Nyomás” témakörre további 3, végül az „Elektromosság, mágnesség” témakörre további 2 óra ráfordítását. A még fennmaradó 6 órát az ismeretek elmélyítését szolgáló, a tanulók életkorához illő, kreativitásuknak teret hagyó projekt munkára fordíthatja a tanár.) A 8. évfolyam kedvezőtlen órakerete mellett az utolsó fejezetek anyagának csökkentését az egyéb iskolatípusok tematikájához képest az is indokolja, hogy az iskolaváltó gyerekek tanulási kedve a középiskolai felvételiket követő tavaszi időszakban minimálisra csökken.

Az elsődleges cél azoknak a tevékenységeknek a gyakorlása, amelyek minden tanulót képessé tesznek a megismerési formák elsajátítására és növekvő önállóságú alkalmazására. Nagyon fontos, hogy a tanulók az életkori sajátosságaiknak megfelelő szinten, de lehetőleg minden életkorban játékosan és minél sokszínűbben (mozgásos, hang, képi csatornákon, egyénileg és csoportosan, de mindenképpen aktívan közreműködve) szerezzenek élményeket és tapasztalatot a legalapvetőbb jelenségekről. Csak a megfelelő mennyiségű, igazi tapasztaláson alapuló ismeret összegyűjtése után alkossák meg az ezek mélyebb feldolgozásához szükséges fogalomrendszert. Konkrét megfigyelésekkel, kísérletekkel a maguk szellemi fejlődési szintjén önmaguk fedezzék fel, hogy a világnak alapvető törvényszerűségei és szabályai vannak. Az így megszerzett ismeretek nyújtanak kellő alapot ahhoz, hogy azokból általánosítható fogalmakat alkossanak, s azokon a későbbiekben magasabb szintű gondolati műveleteket végezzenek. A tudás megalapozásának az elsajátított ismeretek mennyisége mellett fontos kérdése a fogalmi szintek minősége. A fogalomalkotás, az elvonatkoztatás, az összefüggések felismerése és működtetése csak akkor lehet sikeres, ha valódi tartalommal bíró fogalmakra épülnek. Ennek érdekében a tanulóknak biztosítani kell a minél személyesebb tapasztalásra, a gyakorlatra, kísérletekre épülő közvetlen ismeretszerzést. Ennek a fogalmi tanuláshoz viszonyított aránya 12 | 14 éves korig nem csökkenhet 50% alá. Amikor valóban új probléma megoldására kényszerül, a felnőttek többsége is azokhoz a mélyen gyökerező megismerési formákhoz nyúl, amelyeket már több-kevesebb sikerrel gyermekkorukban is gyakoroltak, azokat a gondolkodási műveleteket próbálják végig,

amelyeket az iskolában készségszinten elsajátítottak. A természetről szerzendő ismeretek megalapozásakor ezeket a megismerési lépcsőfokokat kell kiépíteni. Ezt pedig a mindennapokban előforduló szituációkhoz hasonló – ismeretlen – problémahelyzetekben, és elsősorban a természettudományos oktatás során lehet elérni. Természetesen vannak olyan alapvető ismeretek és tények, amelyeket mindenkinek tudnia kell. Fontos, hogy ezeket hatékonyan, és az eddigieknél nagyobb mélységben sajátítsák el a tanulók, vagyis az ismereteiket valóban „birtokolják”, a gyakorlatban is tudják használni. Az általános iskolai fizika olyan alapoató jellegű tantárgy, amely csak a legfontosabb tudományos fogalmakkal foglalkozik. Azok folyamatos fejlesztésével, „érelésével”, de főként a megismerési tevékenység gyakorlatával készíti fel a tanulókat arra, hogy a középiskolában a természettudományos tárgyak magasabb szintű megismeréséhez hozzákezdjenek.

Egyforma hangsúlyt kell kapniuk a természettudomány alappilléreinek:

az ismeretanyag (elvek, tények, törvények, elméletek);

a tudományos megismerés folyamata (az a módszer, ahogyan feltárjuk a természet titkait);

az ismeretek, a mindennapi élet és a társadalmi gyakorlat kapcsolata (az egészség- és környezetvédelem, a technika és a társadalom kapcsolatrendszere) és

az a gondolkodási és viselkedési szokásrendszer, amely felelősségteljes, etikus magatartást, kreatív és kritikus gondolkodást biztosít.

A spirálisan felépülő tartalomnak minden szinten meg kell felelnie a korosztály érdeklődésének, személyes világának. A tananyag feldolgozása így a tanulók érdeklődésére épül, a témák kifejtése egyre átfogóbb és szélesebb világképet nyújt.

Az ismeretek időben tartós, akár ismeretlen helyzetekben is bevilágító eredményre vezető előhívhatósága nagymértékben függ azok beágyazódásának minőségétől és kapcsolatrendszerének gazdagságától. Nem elég a tanulókkal a tananyag belső logikáját megismertetni, el is kell fogadtatni azt, amihez elengedhetetlen, hogy a felmerülő példák és problémák számukra érdekesek, az életükhöz kapcsolódók legyenek. A tanuló tehát nem csupán befogadó, hanem aktivitásával vissza is hat a tanulás folyamatára. Külön motivációs lehetőséget jelent, ha az adott tantárgy keretein belül – természetesen némi tanári irányítással – a tanulók maguk vethetnek fel és oldhatnak meg számukra fontos és izgalmas kérdéseket, problémákat. A legnagyobb öröm, ha a megszerzett ismeretek a tanulók számára is nyilvánvaló módon hatékonyan használhatóak. A feldolgozás akkor konzisztens, ha általa a jelenségek érthetővé, kiszámíthatóvá, és ezáltal – ami elsősorban a tizenévesek számára nagyon fontos lehet – irányíthatóvá, uralhatóvá is válnak.

A fogalmi háló kiépítésének alapja a tanuló saját fogalmi készlete, amelyet részben önállóan, az iskolától függetlenül, részben pedig az iskolában (esetleg más tantárgy tanulása során) szerzett. A további ismeretek beépülését ebbe a rendszerbe döntően befolyásolja, hogy ez a tudás működőképes és ellentmondásmentes-e, illetve, hogy a meglévő ismeretek milyen hányada alapul a tapasztalati és tanult ismeretek félreértelmezésén, röviden szólva, tévképzeten. A fizika tantárgy a köznapi jelentésű fogalmakra építve kezdi el azok közelítését a tudományos használathoz. A legfontosabb, hogy a köznapi tapasztalat számszerű jellemzésében megragadjuk a mennyiségek (pl. sebesség, energiacsere) pillanatnyi értékeihez közelítő folyamatot, a lendület, az erő, a munka, az energia és a feszültség fogalmaiban az általánosítható vonásokat. A legnagyobb tanári és tanulói kihívás kategóriáját a „kölcsonhatásmentes mozgás” fogalma és társai jelentik. Ezek megszilárdítása a felsőbb osztályokban, sőt sokszor a felsőfokú tanulmányokban következhet be.

Az értő tanulás feltétele az is, hogy az ismeretek belső logikája és az egymáshoz kapcsolódó ismeretek közötti összefüggések előtűnjenek. A kép kiépítésekor a tanulóknak legalább nagy vonalakban ismerniük kell a kép lényegét, tartalmát, hogy az egyes tudáselemeket bele tudják illeszteni. Tudniuk kell, hogy az egyes mozaikdarabkák hogyan kapcsolódnak az egészhez, hogyan nyernek értelmet, és mire használhatók. A kép összeállításának hatékonyságát és

gyorsaságát pedig jelentősen javítja, ha az összefüggések frissen élnek, vagyis az új ismeret megszerzése és alkalmazása révén a kapcsolatrendszer folytonos és ismételt megerősítést kap. A kisgyermek természetes módon és nagy lelkesedéssel kezdi környezetének megismerését, amit az iskolai oktatásnak nem szabad elrontani. Az érdeklődés megőrzése érdekében a tantervben a korábbiaktól eltérően nem a témakörök sorrendjére helyezzük a hangsúlyt, hanem azoknak a tapasztalással összeköthető, érdeklődést felkeltő tevékenységeire, a kvalitatív kapcsolatokról a számszerűsíthetőség felé vezető útnak a matematikai ismeretekkel való összhangjára.

Természetesen, a fizika jelenségekörének, a fizika módszereinek alkalmazási köre kijelöli a nagy témákat, amelyek számára a nagyon csekély órakeretbeli oktatás ökonómiaja megszab egyfajta belső sorrendet. Mindazonáltal nagy figyelmet kell fordítani mindazokra a tapasztalati és fogalmi kezdeményekre, amelyekre a 9–12. évfolyamokon kiteljesedő fizikatanítás bemeneti kompetenciaként számít.

A fizika tantárgy a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek és kulcskompetenciák közül különösen az alábbiak fejlesztéséhez járul hozzá:

Természettudományos kompetencia: A természettudományos törvények és módszerek hatékonyságának ismerete, az ember világbeli helye megtalálásának, a világban való tájékozódásának elősegítésére. A tudományos elméletek társadalmi folyamatokban játszott szerepének ismerete, megértése; a fontosabb technikai vívmányok ismerete; ezek előnyeinek, korlátainak és társadalmi kockázatainak ismerete; az emberi tevékenység természetére gyakorolt hatásának ismerete.

Szociális és állampolgári kompetencia: a helyi és a tágabb közösséget érintő problémák megoldása iránti szolidaritás és érdeklődés; kompromisszumra való törekvés; a fenntartható fejlődés támogatása; a társadalmi-gazdasági fejlődés iránti érdeklődés.

Anyanyelvi kommunikáció: hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás a témával kapcsolatban, mind írásban, a különböző gyűjtőmunkák esetében, mind pedig szóban, a prezentációk alkalmával.

Matematikai kompetencia: alapvető matematikai elvek alkalmazása az ismeretszerzésben és a problémák megoldásában, ami a 7–8. osztályban csak a négy alpműveletre és a különböző grafikonok rajzolására és elemzésére korlátozódik.

Digitális kompetencia: információkeresés a témával kapcsolatban, adatok gyűjtése, feldolgozása, rendszerezése, a kapott adatok kritikus alkalmazása, felhasználása, grafikonok készítése.

Hatékony, önálló tanulás: új ismeretek felkutatása, értő elsajátítása, feldolgozása és beépítése; munkavégzés másokkal együttműködve, a tudás megosztása; a korábban tanult ismeretek, a saját és mások élettapasztalatainak felhasználása.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: az új iránti nyitottság, elemzési képesség, különböző szempontú megközelítési lehetőségek számbavétele.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség: a saját prezentáció, gyűjtőmunka esztétikus kivitelezése, a közösség számára érthető tolmácsolása.

Mindkét évfolyamon keresztyén világnézetünket tükrözze a felhasznált képanyag, a feladatok szövegezése, témájának megválasztása. A tudománytörténeti vonatkozásokat is ebben a szellemben tárjuk a diákság elé. Mutassunk rá, hogy a hit és a tudomány nem áll ellentétben egymással, Isten teremtett világának megismerésében találunk a fizika csodájára.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természettudományos vizsgálati módszerek	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Hosszúságmérés, tömegmérés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködési képesség fejlesztése. A tudományos megismerési módszerek bemutatása és gyakoroltatása. Képességek fejlesztése megfigyelésre, az előzetes tudás mozgósítására, hipotézisalkotásra, kérdésfeltevésre, vizsgálatra, mérés tervezésére, mérés végrehajtására, mérési eredmények kezelésére, következtetések levonására és azok kommunikálására.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ismeretek: A tanulói kísérleti munka szabályai. Veszélyforrások (hő, vegyi, elektromos, fény, hang stb.) az iskolai és otthoni tevékenységek során.	Fényképek, ábrák, saját tapasztalatok alapján a veszélyek megfogalmazása, megbeszélése. Csoportmunkában veszélyre figyelmeztető, helyes magatartásra ösztönző posztterek, táblák készítése.	Technika, életvitel és gyakorlat: baleset- és egészségvédelem. Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció.
A tudományos megismerési módszerek Problémák, alkalmazások: Hogyan kell használni a különböző mérőeszközöket? Mire kell figyelni a leolvasásnál? Hogyan tervezzük meg a mérési folyamatot? Hogyan lehet megjeleníteni a mérési eredményeket? Mire következtethetünk a mérési eredményekből? Mérőeszközök a mindennapi életben. Ismeretek: Mérőeszközök használata. A mért mennyiségek mértékegységei.	Hosszúság, terület, térfogat, tömeg, idő, hőmérséklet stb. mérése, meghatározása csoportmunkában. Mérési javaslat, tervezés és végrehajtása az iskolában és a tanuló otthoni környezetében. Hipotézisalkotás és értékelés a mérési eredmények rendszerbe szedett ábrázolásával. Előzetes elképzelések számbavétele, a mérési eredmények elemzése (táblázat, grafikon). Egyszerű időmérő eszköz csoportos készítése. A tömeg és a térfogat nagyságának elkülönítése. (Jellegzetes tévképzet: a két mennyiség arányos kezelése.) Önálló munkával különféle információhordozókról az élővilág, az épített környezet és az	Földrajz: időzónák a Földön. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az időszámítás kezdetei a különböző kultúrákban. Matematika: mértékegységek; megoldási tervek készítése.

	emberi tevékenység hosszúság- és időbeli méretadatainak összegyűjtése tanári és önálló feladatválasztással.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megfigyelés, mérés, mértékegység, átlag, becslés, tömeg, térfogat.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mozgások	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A sebesség naiv fogalma (hétköznapi tapasztalatok alapján).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hétköznapi sebességfogalom pontosítása, kiegészítése. Lépések az átlagsebességtől a pillanatnyi sebesség felé. A lendület-fogalom előkészítése. A lendület megváltozása és az erőhatás összekapcsolása speciális kölcsönhatások (tömegvonzás, súrlódási erő) esetében. A mozgásból származó hőhatás és a mechanikai munkavégzés összekapcsolása. A közlekedési alkalmazások, balesetvédelmi szabályok tudatosítása, a felelős magatartás erősítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hely- és helyzetváltozás Ismeretek: Hely- és helyzetváltozás. Mozgások a Naprendszerben (keringés, forgás, becsapódások). Körmozgás jellemzői (keringési idő, fordulatszám). A testek különböző alakú pályákon mozoghatnak (egyenes, kör, ellipszis= „elnyúlt kör” – a bolygók pályája).	Mozgással kapcsolatos tapasztalatok, élmények felidézése, elmondása (közlekedés, játékszerek, sport). Mozgásformák eljátszása (pl. rendezetlen részecskemozgás, keringés a Nap körül, égitestek forgása, a Föld–Hold rendszer kötött keringése). A mozgásokkal kapcsolatos megfigyelések, élmények szabatos elmondása.	Testnevelés és sport: mozgások. Magyar nyelv és irodalom: Petőfi és a vasút; Arany: levéltovábbítás sebessége Prága városába a XV. században. Matematika: a kör és részei.
Problémák: Hogyan lehet összehasonlítani a mozgásokat? Milyen adatokat kell megadni a pontos összehasonlításhoz? Honnan lehet eldönteni, hogy ki vagy mi mozog? Ismeretek: A mozgás viszonylagossága.	A viszonyítási pont megegyezéssel rögzítése, az irányok rögzítése.	Magyar nyelv és irodalom: Radnóti: Tájéképek. Matematika: Descartes-féle koordináta-rendszer és elsőfokú függvények; vektorok.
A sebesség. Problémák: Milyen sebességgel mozoghatnak a környezetünkben található élőlények, közlekedési eszközök?		Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek (fékítő), sebességhatárok.

Mit mutat az autó, busz sebességmutatójának pillanatnyi állása? Hogyan változik egy jármű sebességmutatója a mozgása során? Hogyan változik egy futball-labda sebessége a mérkőzés során (iránya, sebessége)? Miben más a teniszlabdához képest? Ismeretek: A sebesség. Mozgás grafikus ábrázolása. A sebesség SI-mértékegysége. Az egyenes vonalú mozgás gyorsulása/lassulása (kvalitatív fogalomként). Átlagos sebességváltozás közlekedési eszköz egyenes vonalú mozgásának különböző szakaszain. A sebességváltozás természete egyenletes körmozgás során. Ha akár a sebesség nagysága, akár iránya változik, változó mozgásról beszélünk.	Az (átlag)sebesség meghatározása az út és idő hányadosaként, a fizikai meghatározás alkalmazása egyszerű esetekre. Egyszerű iskolai kísérletek, sportmozgások, közlekedési eszközök egyenes vonalú mozgásának megfigyelése, ábrázolása út-idő grafikonon és a sebesség grafikus értelmezése. Az egyenes vonalú mozgásra egyszerű számítások elvégzése (az út, az idő és a sebesség közti arányossági összefüggés alapján). Következtetések levonása a mozgásról.Út- idő grafikonon a mozgás sebességének értelmezése, annak felismerése, hogy a sebességnek iránya van. A gyorsulás értelmezése kvalitatív szinten, mint az aktuális (pillanatnyi) sebesség változása. Egymás utáni különböző mozgásszakaszokból álló folyamat esetén a sebesség változásának értelmezése. A sebesség fogalmának alkalmazása különböző, nem mozgásjellegű folyamatokra is (pl. kémiai reakció, biológiai folyamatok).	Matematika: arányosság, fordított arányosság. Földrajz: folyók sebessége, szélesebbség. Kémia: reakciósebesség.
A mozgásállapot változása. Jelenségek: A gyermeki tapasztalat a lendület fogalmáról. Felhasználása a test mozgásállapotának és	Annak felismerése, hogy a test mozgásállapotának megváltoztatása szempontjából a test tömege és sebessége egyaránt fontos.	Testnevelés és sport: lendület a sportban. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési

mozgásállapot-változásának a jellemzésére: a nagy tömegű és/vagy sebességű testeket nehéz megállítani. Ismeretek: A test lendülete a sebesség és a tömeg szorzata. A magára hagyott test fogalmához vezető tendencia. A tehetetlenség törvénye.	Konkrét példákon annak bemutatása, hogy egy test lendületének megváltozása mindig más testekkel való kölcsönhatás következménye. Annak a kísérletsornak a gondolati elemzése és a gondolatmenet bemutatása, amiből leszűrhető, hogy annak a testnek, amely semmilyen másik testtel nem áll kölcsönhatásban, nem változik a mozgásállapota: vagy egyenes vonalú egyenletes mozgást végez, vagy áll.	szabályok, balesetvédelem. Matematika: elsőfokú függvények, behelyettesítés, egyszerű egyenletek.
A tömeg, a sűrűség. Jelenségek: Azonos térfogatú, de különböző anyagból készült, illetve azonos anyagú, de különböző térfogatú tárgyak tömege. Ismeretek: A tömeg, a sűrűség. A tömeg a test teljes anyagát, illetve a kölcsönhatásokkal szembeni tehetetlenségét jellemzi. A testek tömege függ a térfogatuktól és az anyaguktól. Az anyagi minőség jellemzője a sűrűség.	Egyes anyagok sűrűségének kikeresése táblázatból és a sűrűség értelmezése. A testek tömegének összekapcsolása a részecskemoddellel (a tömeget a testeket felépítő részecskék összessége adja). Tanulói kísérlet: sűrűségmérés (különböző formájú és anyagú testek sűrűségének megállapítása a térfogat és a tömeg mérése után. Átlagsűrűség értelmezése)	Kémia: a sűrűség; részecskeszemlélet.
Az erő. Jelenségek: Az erő mérése rugó nyúlásával. Ismeretek: Az erő. Az erő mértékegysége: (1 N). Az erő mérése. A kifejtett erő nagysága és az okozott változás mértéke között arányosság van. Az erő mint két test közötti kölcsönhatás, a testek alakváltozásában és/vagy	Rugós erőmérő skálázása. Különböző testek súlyának mérése a saját skálázású erőmérővel.	

mozgásállapotuk változásában nyilvánul meg.		
Erő-ellenő. Problémák: Hogyan működik a rakéta? Miért törlik össze a szabályosan haladó kamionba hátulról beleszaladó sportkocsi? Ismeretek: A hatás-ellenhatás törvénye. Minden mechanikai kölcsönhatásnál egyidejűleg fellép erő és ellenő, és ezek két különböző tárgyra hatnak.	Demonstrációs kísérlet: két, gördeszkán álló gyerek erőmérők közbeiktatásával, kötéllal húzza egymást – a kísérlet ismertetése, értelmezése. Kapcsolódó köznapi jelenségek magyarázata, pl. rakétaelven működő játékszerek mozgása (elengedett lufi, vízirakéta).	
Az erő mint vektormennyiség. Ismeretek: Az erő mint vektormennyiség. Az erő vektormennyiség, nagysága és iránya jellemzi.	Annak tudása, hogy valamely testre ható erő iránya megegyezik a test mozgásállapot-változásának irányával (rugós erőmérővel mérve a rugó megnyúlásának irányával).	Matematika: vektor fogalma.
A súrlódási erő. Problémák: Mitől függ a súrlódási erő nagysága? Hasznos-e vagy káros a súrlódás? Ismeretek: A súrlódás. A súrlódási erő az érintkező felületek egymáshoz képesti elmozdulását akadályozza. A súrlódási erő a felületeket összenyomó erővel arányos és függ a felületek minőségétől. Gördülési ellenállás. Közegellenállás	A súrlódási erő mérése rugós erőmérővel, tapasztalatok rögzítése, következtetések levonása. Hétköznapi példák gyűjtése a súrlódás hasznos és káros eseteire. Kiskocsi és megegyező tömegű hasáb húzása rugós erőmérővel, következtetések levonása. Érvelés: miért volt korszakalkotó találmány a kerék. Mozgás különböző közegekben, tapasztalatok összegzése	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek (a súrlódás szerepe a mozgásban, a fékezésben). Testnevelés és sport: a súrlódás szerepe egyes sportágakban; speciális cipők salakra, fűre, terembe stb. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a kerék felfedezésének jelentősége.
A tömegvonzás. Problémák:		Matematika: vektorok.

Miért esnek le a Földön a tárgyak? Miért kering a Hold a Föld körül? Ismeret: A gravitációs erő. A súly és a súlytalanság. 1 kg tömegű nyugvó test súlya a Földön kb. 10 N.	Egyszerű kísérletek végzése, következtetések levonása: a testek a gravitációs erő hatására gyorsulva esnek; a gravitációs erő kiegyensúlyozásakor érezzük/mérjük a test súlyát, minthogy a súlyerővel a szabadesésében akadályozott test az alátámasztást nyomja, vagy a felfüggesztést húzza; ha ilyen erő nincs, súlytalanságról beszélünk. Kísérleti igazolás: rugós erőmérőre függesztett test leejtése erőmérővel együtt, és a súlyerő leolvasása – csak a gravitációs erő hatására mozgó test (szabadon eső test, az űrhajóban a Föld körül keringő test) a súlytalanság állapotában van. (Gyakori tévképzet: csak az űrben, az űrhajókban és az űrállomáson figyelhető meg súlytalanság, illetve súlytalanság csak légüres térben lehet.)	
	Tanulói kísérlet: tömeg- és súly mérése (tömegmérés és összehasonlítás különböző golyók rugóval történő ellövésével, rugós erőmérő készítése és kalibrálása)	
A munka fizikai fogalma. Ismeretek: Munka, a munka mértékegysége. A fizikai munkavégzés az erő és az irányába eső elmozdulás szorzataként határozható meg. Ha erőhatás van, munkavégzés is van?	Eseti különbségtétel a munka fizikai fogalma és köznap fogalma között. A hétköznapi munkafogalomból indulva az erő és a munka, illetve az elmozdulás és a munka kapcsolatának belátása konkrét esetekben (pl. emelési munka). A munka fizikai fogalmának definíciója arányosságok felismerésével: az erő és az irányába eső elmozdulás szorzata.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: ipari forradalom. Matematika: behelyettesítés.

Ismeretek: Munka és energia-változás. A testen végzett munka eredményeként változik a test energiája, az energia és a munka mértékegysége megegyezik.		A történelmi Joule-kísérlet egyszerűsített formája és értelmezése a munka és a hőtani fejezetben a hőmennyiséghez kapcsoltn bevezetett energia fogalmi összekapcsolására. (A kísérlettel utólagos magyarázatot kap a hőmennyiség korábban önkényesnek tűnő mértékegysége, a Joule, J.)	
Erőegyensúly. Jelenségek: Lejtőn álló test egyensúlya. Ismeretek: Testek egyensúlyi állapota. A kiterjedt testek translációs egyensúlyának feltétele, hogy a testre ható erők kioltás egymás hatását.		Testek egyensúlyának vizsgálata. Az egyensúlyi feltétel egyszerű esetekkel történő illusztrálása.	
Alkalmazások: Egyszerű gépek. Emelő, csiga, lejtő. Ismeretek: Az egyszerű gépek alaptípusai és azok működési elve. Az egyszerű gépekkel történő munkavégzés esetén a szükséges erő nagysága csökkenthető, de a munka nem.		Az egyszerű gépek működési elvének vizsgálata konkrét példákön. Példák gyűjtése az egyszerű gépek elvén működő eszközök használatára. Alkalmazás az emberi test (csontváz, izomzat) mozgásfolyamataira. Tanulói mérésként/kiselőadásként az alábbi feladatok egyikének elvégzése: arkhimédészi csigasor összeállítása; egyszerű gépek a háztartásban; a kerékpár egyszerű gépként működő alkatrészei; egyszerű gépek az építkezésén.	Technika, életvitel és gyakorlat: háztartási eszközök, szerszámok, mindennapos eszközök (csavar, ajtó támasztó ék, rámpa, kéziszerszámok, kerékpár). Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: arkhimédészi csigasor, vízikerék a középkorban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Viszonyítási pont, mozgásjellemző (sebesség, átlagsebesség, periódusidő, fordulatszám). Erő, gravitációs erő, súrlódási erő, hatás-ellenhatás. Munka, teljesítmény, forgatónyomaték. Egyszerű egyensúly. Tömegmérés.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Energia		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Hőmennyiség, hőátadás (3. fejezet), mechanikai munka, energia (4. fejezet).		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az energia fogalmának mélyítése, a különböző energiafajták egymásba alakulási folyamatainak felismerése. Energiatakarékos eljárások, az energiatermelés módjainak, kockázatainak bemutatásával az energiatakarékos szemlélet erősítése. A természetkárosítás fajtái fizikai hátterének megértése során a környezetvédelem iránti elkötelezettség, a felelős magatartás erősítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Energiafajták és egymásba alakulásuk.. Mit jelent az, hogy megváltozik a test állapota? Hogyan lehet egy test állapotát megváltoztatni? Jelenségek: A mozgás melegítő hatása. A súrlódva mozgó test felmelegedése. Ismeretek: Az energia formái: belső energia, helyzeti energia, mozgási energia, rugóenergia, kémiai energia, a táplálék energiája. A mozgó testnek, a megfeszített rugónak és a magasba emelt testnek energiája van. Az energiafogalom kibővítése: energiaváltozás minden olyan hatás, ami közvetlenül vagy közvetve a hőmérséklet növelésére képes.	Jelenségek vizsgálata, megfigyelése során energiafajták megkülönböztetése (pl. a súrlódva mozgó test felmelegedésének megtapasztalása, a megfeszített rugó mozgásba hoz testeket, a rugónak energiája van; a magasról eső test felgyorsul, a testnek a magasabb helyzetben energiája van stb.). Annak megértése, hogy energiaváltozás minden olyan hatás, ami közvetlenül vagy közvetve a hőmérséklet változtatására képes, így a mechanikai mozgásra is kiterjeszthető az energiának a hőhöz kapcsolt tulajdonsága. Annak tudatosítása, hogy a tapasztalat szerint az energiafajták egymásba alakulnak, amelynek során az energia megjelenési formája változik.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: ősember tűzgyújtási eljárása (fadarab gyors oda-vissza forgatása durvafalú vályúban). Földrajz: energiahordozók, erőművek. Kémia: kötési energia.
Jelenségek, ismeretek: Energiaátalakulások, energiafajták: vízenergia, szélenergia, geotermikus energia, nukleáris energia, napenergia, fosszilis energiahordozók. Napenergia megjelenése a földi energiahordozókban.	Konkrét energiafajták felsorolása (napenergia, szélenergia, vízenergia, kémiai energia /égés/) és példák ismertetése egymásba alakulásukra.	Kémia: hőtermelő és hőelnyelő kémiai reakciók, fosszilis, nukleáris és megújuló energiaforrások (exoterm és endoterm reakciók, reakcióhő, égéshő).
Problémák, gyakorlati alkalmazások: Energia és társadalom. Miért van szükségünk energiára?	Annak megértése és illusztrálása példákon, hogy minden	

Milyen tevékenységhez, milyen energiát használunk? Ismeretek: Energiamérleg a családi háztól a Földig. James Joule élete és jelentősége a tudomány történetében.	tevékenységünkhöz energia szükséges. Saját tevékenységekben végbemenő energiaátalakulási folyamatok elemzése.	
Gyakorlati alkalmazások: Az energiatermelés. Ismeretek: Energiaforrások és végességük: vízenergia, szélenergia, geotermikus energia, nukleáris energia, napenergia. Fosszilis energiahordozók, napenergia megjelenése a földi energiahordozókban; a Föld alapvető energiaforrása a Nap. Az egyes energiahordozók felhasználásának módja, az energia-előállítás környezetterhelő hatásai.	Az energiatakarékosság szükségességének megértése, az alapvető energiaforrások megismerése. Annak elmagyarázása, hogy miként vezethető vissza a fosszilis energiahordozók (szén, olaj, gáz) és a megújuló energiaforrások (víz, szél, biomassza) léte a Nap sugárzására. Résztvétel az egyes energiaátalakítási lehetőségek előnyeinek, hátrányainak és alkalmazásuk kockázatainak megvitatásában, a tények és adatok összegyűjtése. A vita során elhangzó érvek és az ellenérvek csoportosítása, kiállítások, bemutatók készítése. Projekt-lehetőségek a földrajz és a kémia tantárgyakkal együttműködve: Erőműmodell építése, erőmű-szimulátorok működtetése. Különböző országok energia-előállítási módjai, azok részaránya. Az energiahordozók beszerzésének módjai (vasúti szénszállítás, kőolajvezeték és tankerek, elektromos hálózatok).	Kémia: kémia az iparban, erőművek, energiaforrások felosztása és jellemzése, környezeti hatások, (energiakészletek). Földrajz: az energiaforrások megoszlása a Földön, hazai energiaforrások. Energetikai önellátás és nemzetközi együttműködés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Energia-termelési eljárás. Hatásfok. Vízi-, szél-, napenergia; nem megújuló energia; atomenergia.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyomás	Órakeret 16 óra

Előzetes tudás	Matematikai alapl műveletek, az erő fogalma és mérése, terület.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyomás fizikai fogalmához kapcsolódó hétköznapi és természeti jelenségek rendszerezése (különböző halmazállapotú anyagok nyomása). Helyi jelenségek és nagyobb léptékű folyamatok összekapcsolása (földfelszín és éghajlat, légkörzések és a tengeráramlások fizikai jellemzői, a mozgó fizikai hatások; a globális klímaváltozás jelensége, lehetséges fizikai okai). A hang létrejöttének értelmezése és a hallással kapcsolatos egészségvédelem fontosságának megértetése. A víz mint fontos környezeti tényező bemutatása, a takarékos és felelős magatartás erősítése. A matematikai kompetencia fejlesztése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Felületre gyakorolt erőhatás. Problémák, gyakorlati alkalmazások: Hol előnyös, fontos, hogy a nyomás nagy legyen? Hol előnyös a nyomás csökkentése? Síléc, túsarkú cipő, úthenger, guillotine.kés élezése Ismeretek: A nyomás definíciója, mértékegysége. Szilárd testek által kifejtett nyomás.	Különböző súlyú és felületű testek benyomódásának vizsgálata homokba, lisztbe. A benyomódás és a nyomás kapcsolatának felismerése, következtetések levonása. A nyomás fogalmának értelmezése és kiszámítása egyszerű esetekben az erő és a felület hányadosaként. Szilárd testekkel kifejtett nyomáson alapuló jelenségek és alkalmazások ismertetése.	
Jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Nehézségi erőterbe helyezett folyadékoszlop nyomása. Közlekedőedények, folyadékok sűrűsége. Környezetvédelmi vonatkozások: kutak, vizek szennyezettsége. Ismeretek: Nyomás a folyadékokban: nem csak a szilárd testek fejtenek ki nyomást; a folyadékoszlop nyomása a súlyából származik;	Nehézségi erőterbe helyezett folyadékoszlop nyomása – a magasságfüggés belátása. Közlekedőedények vizsgálata, folyadékok sűrűségének meghatározása.	Technika, életvitel és gyakorlat: ivóvízellátás, vízhálózat (víztornyok). Vízszennyezés.

a folyadékok nyomása a folyadékoszlop magasságától és a folyadék sűrűségétől függ.		
Gyakorlati alkalmazások: hidraulikus emelő, hidraulikus fék. Ismeretek: Dugattyúval nyomott folyadék nyomása. A nyomás terjedése folyadékban (vízibuzogány, dugattyú). Oldalnyomás.	Pascal törvényének ismerete és demonstrálása.	
Jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Autógumi, játékléggömb. Ismeretek: Nyomás gázokban, légnyomás. Torricelli élete és munkássága.	A gáznyomás kimutatása nyomásmérő műszerrel. A légnyomás létezésének belátása. Annak megértése, hogy a légnyomás csökken a tengerszint feletti magasság növekedésével.	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési eszközök. Földrajz: a légnyomás és az időjárás kapcsolata. Kémia: a nyomás mint állapothatározó, gáztörvények.
A felhajtó erő. Gyakorlati alkalmazások: Léghajó. Ismeretek: A folyadékokban (gázban) a testekre felhajtóerő hat. Sztatikus felhajtóerő. Arkhimédész törvénye.	Arkhimédész törvényének kísérleti igazolása. A sűrűség meghatározó szerepének megértése abban, hogy a vízbe helyezett test elmerül, úszik, vagy lebeg. Egyszerű számítások végzése Arkhimédész törvénye alapján. A következő kísérletek egyikének elvégzése: Cartesius-búvár készítése; kődarab sűrűségének meghatározása Arkhimédész módszerével. Jellemző történetek megismerése Cartesius (Descartes) és Arkhimédész tudományos munkásságáról.	Biológia-egészségtan: halak úszása. Technika, életvitel és gyakorlat: hajózás. Testnevelés és sport: úszás. Földrajz: jéghegyek.

Gyakorlati alkalmazások: Nyomáskülönbségen alapuló eszközök.	Néhány nyomáskülönbség elvén működő eszköz megismerése, működésük bemutatása. (Pipetta, kutak, vízlégszivattyú, injekciós fecskendő. A gyökér tápanyagfelvételének mechanizmusa.) Tanulói kísérlet: Cartesius bűvár vagy „víztorony” építése (kiürült ásványvizes flakon felhasználásával)	Biológia-egészségtan: tápanyagfelvétel, ozmózis. Kémia: cseppentő, pipetta, ozmózis.
A hang. Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mitől kellemes és mitől kellemetlen a hang? Miért halljuk a robbanást? Mi a zajszennyezés és hogyan védhető ki? Jerikó falainak leomlása. Ultrahang (pl. denevérek, bálnák, vesekő-operáció). Hangrobbanás. Ismeret: A hang keletkezése, terjedése, energiája. A terjedési sebesség gázokban a legkisebb és szilárd anyagokban a legnagyobb. Az emberi hallás első lépése: átalakulás a dobhártyán (mechanikai energiaátalakulás). Az érzékelt hangerősség és a hangenergia. Zajszennyezés. Hangszigetelés.	Hangforrások (madzagtelefon, üveg pohár-hangszer, zenei hangszerek) tulajdonságainak megállapítása eszközkészítéssel. Annak megértése, hogy a hang a levegőben periodikus sűrűségváltozásként terjed a nyomás periodikus változtatására, és hogy a hang terjedése energia terjedésével jár együtt. A zaj, zörej, dőrej, másrésről a zenei hangskálák jellemzése. A hangok emberi tevékenységre gyakorolt gátló és motiváló hatásának megértése.	Ének-zene: hangszerek, hangskálák. Biológia-egészségtan: hallás, ultrahangok az állatvilágban; ultrahang az orvosi diagnosztikában. Matematika: elsőfokú függvény és behelyettesítés.
Ismeretek: Rengési energia terjedése a földkéregben és a tengerekben: a földrengések energiájának kis rezgésszámú hangrezgések formájában történő terjedése, a cunami kialakulásának leegyszerűsített modellje.	Szemléltetés (pl. animációk) alapján a Föld belső szerkezete és a földrengések kapcsolatának, a cunami kialakulásának megértése.	Földrajz: a Föld kérgé, köpenye és mozgásai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyomás, légnyomás. Sűrűség. Úszás, lebegés, merülés. Hullámterjedés. Hang, hallás. Ultrahang.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hőtan	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Hőmérsékletfogalom, csapadékfajták.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hőmérséklet változásához kapcsolódó jelenségek rendszerezése. Az egyensúly fogalmának alapozása (hőmérsékleti egyensúlyi állapotra törekvés, termikus egyensúly). A részecskeszemlélet megalapozása, az anyagfogalom mélyítése. Az energiatakarékosság szükségességének beláttatása, az egyéni lehetőségek felismertetése. A táplálkozás alapvető energetikai vonatkozásai kapcsán az egészséges táplálkozás fontosságának beláttatása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A hőmérséklet és mérése. Problémák, jelenségek: Milyen hőmérsékletek léteznek a világban? Mit jelent a napi átlaghőmérséklet? Mit értünk a „klíma” fogalmán? A víz fagyás- és forráspontja; a Föld legmelegebb és leghidegebb pontja. A Nap felszíni hőmérséklete. A robbanómotor üzemi hőmérséklete. Hőmérsékletviszonyok a konyhában. A hűtőkeverék. Ismeretek: Nevezetes hőmérsékleti értékek. A Celsius-féle hőmérsékleti skála és egysége.	A környezet, a Föld, a Naprendszer jellegzetes hőmérsékleti értékeinek számszerű ismerete és összehasonlítása. A víz-só hűtőkeverék közös hőmérséklete alakulásának vizsgálata az összetétel változtatásával. A Celsius-skála jellemzői, a viszonyítási hőmérsékletek ismerete, tanulói kísérlet alapján a hőmérő kalibrálása módjának megismerése.	Biológia-egészségtan: az élet létrejöttének lehetőségei. Földrajz: hőmérsékleti viszonyok a Földön, a Naprendszerben. Matematika: mértékegységek ismerete. Kémia: a hőmérséklet (mint állapotváltozó), Celsius-féle hőmérsékleti skála (Kelvin-féle abszolút hőmérséklet).
Alkalmazások: Otthoni környezetben előforduló hőmérőtípusok és hőmérséklet-mérési helyzetek. Ismeret: hőmérőtípusok.	A legfontosabb hőmérőtípusok (folyadékos hőmérő, digitális hőmérő, színváltós hőmérő stb.) megismerése és használata egyszerű helyzetekben. Hőmérséklet-idő adatok felvétele, táblázatkészítés, majd abból grafikon készítése és elemzése. A javasolt hőmérsékletmérési gyakorlatok egyikének elvégzése: Pohárba kiöntött meleg víz lehűlési folyamatának vizsgálata.	Matematika: grafikonok értelmezése, készítése. Informatika: mérési adatok kezelése, feldolgozása. Kémia: tömegszázalék, (anyagmennyiség-koncentráció).

	Elektromos vízmelegítővel melegített víz hőmérséklet-idő függvényének mérése (melegedési görbe felvétele, különböző mennyiségű vízre, különböző ideig melegítve is). Só-jég hűtőkeverék hőmérsékletének függése a só-koncentrációtól. A melegítés okozta változások megfigyelése, a hőmérséklet mérése, az adatok táblázatba rendezése, majd a hőmérséklet időbeli alakulásának ábrázolása, következtetések megfogalmazása.	
Hőcsere. Ismeretek: A hőmérséklet-kiegyenlítődés. A hőmennyiség (energia) kvalitatív fogalma, mint a melegítő hatás mértéke. Egysége (1 J) és értelmezése: 1 g vízmennyiség hőmérsékletének 1 0C-kal történő felmelegítéséhez 4,2 J energiára (hőmennyiségre) van szükség.	Hőmérséklet-kiegyenlítődési folyamatok vizsgálata egyszerű eszközökkel (pl. hideg vizes zacskó merítése meleg vízbe). Hőmérséklet-kiegyenlítéssel járó folyamatokra konkrét példák gyűjtése; annak felismerése, hogy hőmennyiség (energia) cseréjével járnak. Annak felismerése, hogy a közös hőmérséklet a testek kezdeti hőmérsékletétől, tömegüktől és anyagi minőségüktől függ.	Földrajz: energiahordozók, a jéghegyek olvadása. Biológia-egészségtan: az emberi testhőmérséklet. Kémia: hőtermelő és hőelnyelő folyamatok (exoterm és endoterm változások).
Halmazállapotok és halmazállapot-változások. Problémák, jelenségek, alkalmazások: A víz sűrűségének változása fagyás során. Jelentősége a vízi életre, úszó jéghegyek, a Titanic katasztrófája. Miért vonják be hőszigetelő anyaggal a szabadban lévő vízvezeték? Miért csomagolják be a szabadban lévő kőszobrokat? A halmazállapot-változásokkal kapcsolatos köznapi tapasztalatok (pl. ruhaszáritás, csapadékformák, forrasztás, az utak téli sózása, halmazállapot-változások a konyhában stb.). Ismeretek:	A különböző halmazállapotok és azok legfontosabb jellemzőinek megismerése. Tanári mérést követő csoportmunka alapján a jég-víz	Földrajz: a kövek mállása a megfagyó víz hatására. Biológia-egészségtan: a víz fagyásakor bekövetkező térfogat-növekedés hatása a befagyás rétegességében és a halak áttelelésében. Kémia: halmazállapot-változások, fagyáspont, forráspont (a víz szerkezete és tulajdonságai). Keverékek szétválasztása, desztillálás, kőolaj-finomítás.

Halmazállapotok és halmazállapot-változások. Melegítéssel (hűtéssel) az anyag halmazállapota megváltoztatható. A halmazállapot-változás hőmérséklete anyagra jellemző állandó érték. Olvadáspont, forráspont, olvadáshő, forráshő fogalma. Annak tudása, hogy mely átalakulásoknál van szükség energiaközlésre (melegítésre), melyek esetén energia elvonására (hűtésre). Csapadékformák és kialakulásuk fizikai értelmezése.	keverék állandó intenzitású melegítéskor fellépő jelenségek bemutatása a részleges elforralásig, a melegedési görbe felvétele és értelmezése. A mindennapi életben gyakori halmazállapot-változásokhoz kapcsolódó tapasztalatok, jelenségek értelmezése.	
Halmazállapotok jellemzése az anyag mikroszerkezeti modellezésével. Ismeretek: A halmazállapotok és változások értelmezése anyagszerkezeti modellel. Az anyag részecskékből való felépítettsége, az anyagok különböző halmazállapotbeli szerkezete. A kristályos anyagok, a folyadékok és a gázok egyszerű golyómodellje. A halmazállapot-változások szemléltetése golyómodellel. A belső energia. Belső energia szemléletesen, mint golyók mozgásának élénksége (mint a mozgó golyók energiájának összessége). Melegítés hatására a test belső energiája változik. A belsőenergia-változás mértéke megegyezik a melegítés során átadott hőmennyiséggel.	Az anyag golyómodelljének megismerése és alkalmazása az egyes halmazállapotok leírására és a halmazállapot-változások értelmezésére. Annak felismerése, hogy melegítés hatására a test belső energiája megváltozik, amit jelez a hőmérséklet és/vagy a halmazállapot megváltozása.	Kémia: halmazállapotok és halmazállapot-változások. Értelmezésük a részecskeszemlélet alapján.

Hőhatások. Problémák, alkalmazások: Élelmiszerek energiatartalma. Az élő szervezet mint energiafogyasztó rendszer. Milyen anyag alkalmas hőmérő készítésére? Ismeretek: Hőtan és táplálkozás: az életműködéshez szükséges energiát a táplálék biztosítja. Hőtágulás és gyakorlati szerepe.	Egy szem mogoró elégetésével adott mennyiségű víz felmelegítése az energiatartalom jellemzésére. Tanári útmutatás alapján az élelmiszerek csomagolásáról az élelmiszerek energiatartalmának leolvasása. Az élelmiszereken a kereskedelemben feltüntetik az energiatartalmat. Egyszerű kísérletek bemutatása a különböző halmazállapotú anyagok hőtágulására. Gyűjtőmunka alapján beszámoló tartása a hőtágulás jelentőségéről a technikában és a természetben.	Kémia: égés, lassú oxidáció, energiaátalakulások, tápanyag, energiatartalom. Matematika: egyszerű számolások. Biológia-egészségtan: egészséges táplálkozás, az egészséges énkép kialakítása.
Hőátadási módok. Problémák, jelenségek, alkalmazások: Elraktározhatjuk-e a meleget? Mely anyagok a jó hővezetők, melyek a hőszigetelők? A Nap hősugárzása, üvegházhatás. A légkör melegedése. Hőáramlás szerepe a fűtéstechikában. Hőszigetelés, a hőkamra-képek és értelmezésük. Az energiatudatosság és a hőszigetelés. Ismeretek: Hőátadás, hővezetés, hőáramlás, hőszigetelés.	Gyűjtőmunka és gyakorlati esetek alapján annak bemutatása internetes képekkel, videofelvételekkel, hogy mikor van szükség jó hővezetésre, mikor szigetelésre. Egyszerű demonstrációs kísérletek alapján a hőátadás különböző módjainak, alapvető jelenségfajtáinak megismerése. Jó és rossz hővezető anyagok megkülönböztetése. A hőszigetelés és az ezzel kapcsolatban lévő energiatartalom jelentőségének felismerése.	Technika, életvitel és gyakorlat: energiatekárakossági lehetőségek a háztartásban (fűtés, hőszigetelés). Földrajz: a Nap sugárzásának hatása, jelentősége; légköri folyamatok; hideg és meleg tengeri áramlatok. Kémia: üvegházhatás (a fémek hővezetése).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hőmérséklet, halmazállapot, halmazállapot-változás, olvadáspont, forráspont, termikus egyensúly.	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanuló használja a számítógépet adatrögzítésre, információgyűjtésre. Eredményeiről tartson pontosabb, a szakszerű fogalmak tudatos alkalmazására törekvő, ábrákkal, irodalmi hivatkozásokkal stb. alátámasztott prezentációt. Ismerje fel, hogy a természettudományos tények megismételhető megfigyelésekből, célszerűen tervezett kísérletekből nyert bizonyítékokon alapulnak. Váljon igényévé az önálló ismeretszerzés. Legalább egy tudományos elmélet esetén kövesse végig, hogy a társadalmi és történelmi háttér hogyan befolyásolta annak kialakulását és fejlődését. Használja fel ismereteit saját egészségének védelmére. Legyen képes a mások által kifejtett véleményeket megérteni, értékelni, azokkal szemben kulturáltan vitatkozni. A kísérletek elemzése során alakuljon ki kritikus szemléletmódja, egészséges szkepticizmusa. Tudja, hogy ismeretei és használati készségei meglévő szintjén további tanulással túl tud lépni. Ítéld meg, hogy különböző esetekben milyen módon alkalmazható a tudomány és a technika, értékelje azok előnyeit és hátrányait az egyén, a közösség és a környezet szempontjából. Törekedjék a természet- és környezetvédelmi problémák enyhítésére. Legyen képes egyszerű megfigyelési, mérési folyamatok megtervezésére, tudományos ismeretek megszerzéséhez célzott kísérletek elvégzésére. Legyen képes ábrák, adatsorok elemzéséből tanári irányítás alapján egyszerűbb összefüggések felismerésére. Megfigyelései során használjon modelleket. Legyen képes egyszerű arányossági kapcsolatokat matematikai és grafikus formában is lejegyezni. Az eredmények elemzése után vonjon le konklúziókat. Képes legyen a sebességfogalmat különböző kontextusokban is alkalmazni. Tudja, hogy a testek közötti kölcsönhatás során a sebességük és a tömegük egyaránt fontos, és ezt konkrét példákon el tudja mondani. Értse meg, hogy egy adott testet érő gravitációs vonzást a Föld (vagy más égitest) gravitációs mezője okozza. A tanuló tudja, hogy az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználat egy rövidített kifejezési forma, amelynek megvan a szakmailag pontosabb változata is. Magyarázataiban legyen képes az energiaátalakulások elemzésére, a hőmennyiséghez való kapcsolódásuk megvilágítására. Tudja használni az energiafajták elnevezését. Ismerje fel a hőmennyiség cseréjének és a hőmérséklet kiegyenlítésének kapcsolatát. Fel tudjon sorolni többféle energiaforrást, ismerje alkalmazásuk környezeti hatásait. Tanúsítson környezettudatos magatartást, takarékoskodjon az energiával. A tanuló minél több energiaátalakítási lehetőséget ismerjen meg, és képes legyen azokat azonosítani. Tudja értelmezni a megújuló és a nem megújuló energiafajták közötti különbséget. A tanuló képes legyen arra, hogy az egyes energiaátalakítási lehetőségek előnyeit, hátrányait és alkalmazásuk kockázatait elemezze, tényeket és
---	---

	adatokat gyűjtsön, vita során az érveket és az ellenérveket csoportosítsa, és azokat a vita során felhasználja. Képes legyen a sebesség, gyorsulás, tömeg, sűrűség, az erő, a nyomás fogalmának értelmezésére és kiszámítására egyszerű esetekben. Tudja, hogy nem csak a szilárd testek fejtenek ki nyomást. Tudja magyarázni a gázok nyomását a részecskeképpel. Tudja, hogy az áramlások oka a nyomáskülönbség. Tudja, hogy a hang miként keletkezik, és hogy a részecskék sűrűségének változásával terjed a közegben. Tudja, hogy a hang terjedési sebessége gázokban a legkisebb, és szilárd anyagokban a legnagyobb.
--	---

Ismétlés, számonkérés: 8 óra

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természettudományos vizsgálati módszerek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Hosszúságmérés, tömegmérés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködési képesség fejlesztése. A tudományos megismerési módszerek bemutatása és gyakoroltatása. Képességek fejlesztése megfigyelésre, az előzetes tudás mozgósítására, hipotézisalkotásra, kérdésfeltevésre, vizsgálatra, mérés tervezésére, mérés végrehajtására, mérési eredmények kezelésére, következtetések levonására és azok kommunikálására.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ismeretek: Megfigyelés. Leírás, összehasonlítás, csoportosítás. Céltudatos megfigyelés. A természet megfigyelésének fontossága a tudósok természettörvényeket feltáró munkájában. Hit és tudomány A természettudományok és a teremtet világ: ellentmondás?	A megfigyelőképesség ellenőrzése egyszerű feladatokkal. Szempontok megfogalmazása jelenségek megfigyelésére, a megfigyelés végrehajtására és a megfigyelésről szóbeli beszámoló. Megfigyelések rögzítése, dokumentálása. Tudósok, feltalálók, fizikusok életének és munkásságának vizsgálata az egyházakhoz, hitülethez való viszonyuk aspektusából.	Kémia: a kísérletek célja, tervezése, rögzítése, tapasztalatok és következtetések. Történelem és Hit-és erkölcsstan, Tudománytörténet
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megfigyelés, mérés, mértékegység, átlag, becslés, tömeg, térfogat.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Elektromosság, mágnesség	Órakeret 24 óra

Előzetes tudás	Elektromos töltés fogalma, földmágnesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alapvető elektromos és mágneses jelenségek megismerése megfigyelésekkel. Az elektromos energia hőhatással történő megnyilvánulásainak felismerése. Összetett technikai rendszerek működési alapelveinek, jelentőségének bemutatása (a villamos energia előállítása; hálózatok; elektromos hálózatok felépítése). Az elektromosság, a mágnesség élővilágra gyakorolt hatásának megismertetése. Érintésvédelmi ismeretek elsajátíttatása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mágneses alapjelenségek. Ismeretek: Mágnesek, mágneses kölcsönhatás. Ampère modellje a mágneses anyag szerkezetéről. Gyakorlás	Kiscsoportos kísérletek végzése permanens mágnesekkel az erőhatások vizsgálatára (mágnesrudak vonzásának és taszításának függése a relatív irányításuktól), felmágnesezett gémkapocs darabolása során pedig a pólusok vizsgálatára; tapasztalatok megfogalmazása, következtetések levonása: az északi és déli pólus kimutatása; bizonyos anyagokat (pl. vas) mágnesessé lehet tenni; a mágneses pólusokat nem lehet szétválasztani. Az iránytű orientációjának értelmezése, egyszerű iránytű készítése.	Földrajz: tájékozódás, a Föld mágneses tere. Kémia: vas elkülönítése szilárd keverékből mágnessel (ferromágnesesség).
Földmágnesség és iránytű.		
Elektromos alapjelenségek. Jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Elektrosztatikus jelenségek a hétköznapiakban (műszálas pulóver feltöltődése, átütési szikrák, villámok, villámhárító). Elektromos tulajdonságú részecskék Ismeretek: Az elektromosan töltött (elektrosztatikus kölcsönhatásra képes) állapot. Bizonyos testek elektromosan töltött állapotba hozhatók, a töltött állapotú testek erővel hatnak egymásra. Kétféle (negatív és	Tanári bemutató kísérlet alapján a kétféle elektromos állapot kialakulásának megismerése dörzs-elektromos kísérletekben, a vonzó-taszító kölcsönhatás kvalitatív jellemzése. Tanári irányítással egyszerű elektroszkóp készítése, működésének értelmezése.	Kémia: elektromos töltés, elektron, elektrosztatikus vonzás és taszítás, a fémek elektromos vezetésének anyagszerkezeti magyarázata (ionos kötés, ionrács, ionvegyületek elektromos vezetése oldatban és olvadékban).

pozitív) elektromosan töltött állapot létezik, a kétféle töltés közömbösíti egymást. A töltés átvihető az egyik testről a másikra.		
Az elektrosztatikus energia Jelenségek: Elektrosztatikus energia létének bizonyítéka a hőhatás alapján: az átütési szikrák kiégetik a papírt. A töltött fémgömb körül a próbatöltés-inga megemelkedik. Feladatmegoldások Ismeretek: Feszültség. A töltések szétválasztása során munkát végzünk. Elektromos árammal mágneses mező létrehozása	Az elektromos erőter energiájának egyszerű tapasztalatokkal történő illusztrálása. A feszültség fogalmának hozzákapcsolása az elektromos töltések szétválasztására fordított munka végzéséhez.	Kémia: a töltés és az elektron, a feszültség.
Az elektromos áramkör Ismeret: Az elektromos áramkör és részei (telep, vezetékek, ellenállás vagy fogyasztó). A telepben zajló belső folyamatok a két pólusra választják szét a töltéseket. A két pólus közt feszültség mérhető, ami a forrás kvantitatív jellemzője.	Egyszerű áramkörök összeállítása csoportmunkában, különböző áramforrásokkal, fogyasztókkal.	Kémia: a vezetés anyagszerkezeti magyarázata. Galvánelem.
Ismeret: Az elektromos áram. Az elektromos áram mint töltéskiegyenlítési folyamat. Az áram erőssége, az áramerősség mértékegysége (1 A). Feladatmegoldások Adott vezetéken átfolyó áram a vezető két vége között mérhető feszültséggel arányos. A vezetőket jellemző ellenállás és /vagy vezetőképesség fogalma mint a feszültség és az áramerősség hányadosa. Az ellenállás mértékegysége (1 Ω). Ohm törvénye.	A feszültség mérése elektromos áramkörben mérőműszerrel. Áramerősség mérése (műszer kapcsolása, leolvasása, méréshatárának beállítása). Ellenállás meghatározása Ohm törvénye alapján (feszültség- és árammérésre visszavezetve). Mérések és számítások végzése egyszerű áramkörök esetén.	Kémia: az elektromos áram (áramerősség, galvánelem, az elektromos áram kémiai hatásai, Faraday I. és II. törvénye).
Gyakorlati alkalmazások:		

Az elektromágnes és alkalmazásai. Elektromotorok. Elektromágneses indukció Ismeretek: Az áram mágneses hatása: az elektromos áram mágneses teret gerjeszt. Az áramjárta vezetők között mágneses kölcsönhatás lép fel, és ezen alapul az elektromotorok működése.	Tekercs mágneses terének vizsgálata vasreszeléssel, hasonlóság kimutatása a rúd-mágnessel. Kísérletek Oersted kísérletének kvalitatív értelmezése. Elektromotor modelljének bemutatása. Csoportmunkában az alábbi gyakorlatok egyikének elvégzése: elektromágnes készítése zseblep, vasszög és szigetelt huzal felhasználásával, a pólusok és az erősség vizsgálata; egyszerű elektromotor készítése gémkapocs, mágnes és vezeték felhasználásával. Egyéni gyűjtőmunka az elektromágnesek köznap/gyakorlati felhasználásáról.	
Gyakorlati alkalmazások: Mindennapi elektromosság.	Egyéni gyűjtőmunka az alábbi témák egyikében: Hol használnak elektromos energiát? Milyen elektromossággal működő eszközök találhatók otthon a lakásban? Milyen adatok találhatók egy fogyasztón (teljesítmény, feszültség, frekvencia)?	
Az elektromos energia használata. Problémák, gyakorlati alkalmazások: Elektromosenergia-fogyasztás. Mit fogyaszt az elektromos fogyasztó? Mi a hasznos célú és milyen az egyéb formájú energiafogyasztás különböző elektromos eszközöknél (pl. vízmelegítő, motor)? Mit mutat a havi villanyszámla, hogyan becsülhető meg realitása?	Annak megértése, hogy az elektromos fogyasztó energiát használ fel, alakít át (fogyaszt). Tanári vezetéssel egy családi ház elektromos világításának megtervezése, modellen való bemutatása.	Technika, életvitel és gyakorlat: elektromos eszközök biztonságos használata, villanyszámla értelmezése, elektromos eszközök energiafelhasználása, energiatakarékosság.
Ismeret:		Matematika: egyszerű számítási és

Az áram hőhatását meghatározó arányosságok és az azt kifejező matematikai összefüggés ($E=UIt$), energiakicsatolás, fogyasztók.	Az Ohm-törvény felhasználásával az energialeadás kifejezése a fogyasztó ellenállásával is. A hőhatás jelenségét bemutató egyszerű kísérletek ismertetése (pl. elektromos vízmelegítés mértéke arányos az áramerősséggel, a feszültséggel és az idővel. Fogyasztó fényerejének változása folytonosan változtatható kapcsolóval. Ellenállásdrót melegedése soros és párhuzamos kapcsolású fogyasztókban az áramerősség növelésével.)	behelyettesítési feladatok.
Problémák, gyakorlati alkalmazások: Miért elektromos energiát használunk nagy részben a mindennapi életünkben? Melyek az ország energiafogyasztásának legfontosabb tényezői? Honnan származik az országban felhasznált elektromos energia? Hálózati és a zsebletepből nyerhető áram különbözik. Lehet-e mágneses mezővel elektromosságot előállítani? Az elektromágneses indukció jelensége Váltakozó áram Transzformátor gyakorlati jelentősége Az elektromos energia „előállítása”, szállítása.	Magyarország elektromosenergia-fogyasztása főbb komponenseinek megismerése, az elektromos energia megtakarításának lehetőségei. Tudománytörténet – Magyar tudósok, mérnökök, feltalálók Az erőművek és a nagyfeszültségű hálózatok alapvető vázszerkezetének (generátor, távvezeték, transzformálás, fogyasztók) bemutatása. Annak belátása, hogy az elektromos energia bármilyen módon történő előállítása hatással van a környezetre. Csoportos gyűjtőmunka a hazai erőműhálózatról és jellemzőiről (milyen energiaforrással működnek, mikor épültek, mekkora a teljesítményük stb.).	Földrajz: az energiaforrások földrajzi megoszlása és az energia kereskedelme. Kémia: energiaforrások és használatuk környezeti hatásai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mágneses dipólus, elektromos töltés, mágneses mező. Áramerősség, feszültség, ellenállás, áramkör, elektromágnes. Erőmű, generátor, transzformátor, távvezeték.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Optika, csillagászat	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Hosszúságmérés, éjszakák és nappalok váltakozása, a Hold látszólagos periodikus változása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszélgetések és a gyűjtőmunkák során az együttműködés és a kommunikáció fejlesztése. A tudomány és a technika társadalmi szerepének bemutatása. A fényhez kapcsolódó jelenségek és technikái	

	eszközök megismerése. Az égbolt fényforrásainak csoportosítása. A földközéppontú és a napközéppontú világkép jellemzőinek összehasonlítása során a modellhasználat fejlesztése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A fény terjedése és a képalkotás Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Árnyékjelenségek. Fényáteresztés. Hétköznapi optikai eszközök (síktükör, borotválkozó tükör, közlekedési gömbtükör, egyszerű nagyító, távcső, mikroszkóp, vetítő, fényképezőgép). Száloptika alkalmazása a jelátvitelben és a gyógyászatban. Távcsövek, űrtávcsövek, látáshibák javítása, fényszennyezés. Ismeretek: A fény egyenes vonalú terjedése. A fényvisszaverődés és a fénytörés: a fény az új közeg határán visszaverődik és/vagy megtörik; a leírásuknál használt fizikai mennyiségek (beesési szög, visszaverődési szög, törési szög rajzolása). Gyakorlás Teljes visszaverődés. Hétköznapi optikai eszközök képalkotása. Valódi és látszólagos kép.	Az árnyékjelenségek magyarázata a fény egyenes vonalú terjedésével. Fény áthatolásának megfigyelése különböző anyagokon és az anyagok tanulmányozása átlátszóságuk szempontjából. Jelenségek a visszaverődés és a fénytörés vizsgálatára. A sugármenet szerkesztése tükrös visszaverődés esetén. (Periszkóp, kaleidoszkóp készítése és modellezése.) A sugármenet kvalitatív megrajzolása fénytörés esetén (plánparalel lemez, prizma, vizeskád). Kvalitatív kapcsolat felismerése a közeg sűrűsége és a törési szögnek a beesési szöghöz viszonyított változása között. A teljes visszaverődés jelenségének bemutatása alapján (pl. az akvárium víztükrével) a jelenség kvalitatív értelmezése. Az optikai szál modelljének megfigyelése egy műanyagpalack oldalán kifolyó vízszög hátulról történő megvilágításával. Kép- és tárgytávolság mérése gyűjtőlencsével, fókusz távolságának meghatározása napfényben.	Biológia-egészségtan: a szem, a látás, a szemüveg; nagyító, mikroszkóp és egyéb optikai eszközök (biológiai minták mikroszkópos vizsgálata). Matematika: geometriai szerkesztések, tükrözés. Technika, életvitel és gyakorlat: a szintévesztés és a színvakság társadalmi vonatkozásai.

Síktükör, homorú és domború tükör, szóró- és gyűjtőlencse. Fókusz. A szem képalkotása. Rövidlátás, távollátás, szintévesztés.	Sugármenet-rajzok bemutatása digitális táblán. A tanuló környezetében található tükrök és lencsék képalkotásának kísérleti bemutatása. Tükrök esetén a kép keletkezésének értelmezése egyszerű sugármeneti rajzzal. Gyakorlati különbségtétel a valódi és a látszólagos kép között. A fókusz meghatározása homorú tükör és gyűjtőlencse esetén. Az emberi szem mint optikai lencse működésének megértése, a jellegzetes látáshibák (távollátás, rövidlátás) és a korrekció módja (szemüveg, kontaktlencse).	
Ismeretek: A fehér fény színeire bontása. Színkeverés, kiegészítő színek. A tárgyak színe: a természetes fény különböző színtonenseit a tárgyak különböző mértékben nyelik el és verik vissza, ebből adódik a tárgy színe.	A fehér fény felbontása színekre prizma segítségével; a fehér fény összetettségének felismerése. Tanulói kísérlettel a színkeverés bemutatása forgó szín-koronggal. A tárgyak színének egyszerű magyarázata.	Biológia-egészségtan: a színek szerepe az állat- és növényvilágban (klorofill, rejtőzködés).
A fény forrásai Problémák: Milyen folyamatokban keletkezik fény? Mi történhet a Napban, és mi a Holdon? Minek a fényét látják a „kék bolygót” megfigyelő űrhajósok? Gyakorlás Ismeretek: Elsődleges és másodlagos fényforrások. Fénykibocsátó folyamatok a természetben.	Az elsődleges és másodlagos fényforrások megkülönböztetése, gyakorlati felismerésük. Fénykibocsátást eredményező fizikai (villámlás, fémek izzása), kémiai és biokémiai (égés, szentjánosbogár, korhadó fa stb.) jelenségek gyűjtése.	Kémia: égés, lángfestés. Biológia-egészségtan: lumineszcencia. Földrajz: természeti jelenségek, villámlás.
Ember és fény Problémák, jelenségek, alkalmazások:		Biológia-egészségtan: a fényszennyezés biológiai hatásai, a fényszennyezés, mint a

Milyen az ember és a fény viszonya? Hogyan hasznosíthatjuk a fénnel kapcsolatos tapasztalatainkat a környezetünk megóvásában? Milyen fényforrásokat használunk? Milyen fényforrásokat érdemes használni a lakásban, az iskolában, a településeken, színpadon, filmen, közlekedésben stb. (színérzet, hőérzet, élettartam)? Mit nevezünk fényszennyezésnek? Milyen Magyarország fényszennyezettsége? Ismeretek: Mesterséges fényforrások.	Hagyományos és új mesterséges fényforrások sajátosságainak összegyűjtése, a fényforrások és az energiatakarékosság kapcsolatának vizsgálata (izzólámpa, fénycső, kompaktlámpa, LED-lámpa). Az új és elhasznált izzólámpa összehasonlítása. Összehasonlító leírás a mesterséges fényforrások fajtáiról, színéről és az okozott hőérzet összehasonlítása. A fényforrások használata egészségügyi vonatkozásainak megismerése. A fényforrások használata környezeti hatásainak megismerése. A fényszennyezés fogalmának megismerése.	környezetszennyezés egyik formája. Kémia: nemesgázok, volfrám, izzók, fénycsőek.
Fényszennyezés. Az égbolt természetes fényforrásai Problémák, jelenségek: A csillagos égbolt: Hold, csillagok, bolygók, galaxisok, gázködök. A Hold és a Vénusz fázisai, a hold- és napfogyatkozások. Milyen történelmi elképzelések voltak a Napról, a csillagokról és a bolygókról? Ismeretek: Az égbolt természetes fényforrásai: a Nap, Hold, bolygók, csillagok, csillaghalmazok, ködök stb.	A csillagos égbolt megfigyelése szabad szemmel (távcsővel) és számítógépes planetárium-programok futtatásával. Az égi objektumok csoportosítása aszerint, hogy elsődleges (a csillagok, köztük a Nap) vagy másodlagos fényforrások (a bolygók és a holdak csak visszaverik a Nap fényét). A csillagok és a bolygók	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az emberiség világképének változása. Csillagképek a különböző kultúrákban. Kémia: hidrogén (hélium, magfúzió). Matematika: a kör és a gömb részei. Földrajz: a Naprendszer. A világűr megismerésének, kutatásának módszerei.

A Naprendszer szerkezete. A Nap, a Naprendszer bolygóinak és azok holdjainak jellegzetességei. Megismerésük módszerei. Geocentrikus és heliocentrikus világkép. A tudományos kutatás modelleken át a természettörvényekhez vezető útja mint folyamat.	megkülönböztetése képüknek kis távcsőbeli viselkedése alapján. A fázisok és fogyatkozások értelmezése modellkísérletekkel. A Naprendszer szerkezetének megismerése; a Nap egy a sok csillag közül. A csillagos égbolt mozgásainak geocentrikus és heliocentrikus értelmezése. Ismeretek szerzése arról, hogy a Naprendszerről, a bolygókról és holdjaikról, valamint az (álló) csillagokról alkotott kép miként alakult az emberiség történetében. Differenciált csoportmunka alapján Ptolemaiosz, Kopernikusz, Galilei, Kepler munkásságának megismerése.	
A napfény és más fényforrások (elektromágneses) spektruma Problémák, jelenségek, alkalmazások: A Nap és más fényforrások felbontott fénye (pl. gyertya lángja megsózva). Infralámpa, röntgenkép létrejötte (árnyékhatás), mikrohullámú sütő. A röntgen ernyőszűrés az emberi szervezet és ipari anyagminták belső szerkezetének vizsgálatában, az UV-sugárzás veszélyei. Hőtanhoz továbbvezető problémák: Mit hoz a villám, amivel felgyújtja a fát, amibe belecsap? Mit sugároznak ki a fénnel együtt az izzított fémek? Mit ad a fény a kémiai reakcióhoz? Ismeretek: A napfény és más fényforrások (elektromágneses) spektruma: rádióhullámok, mikrohullámok, infravörös sugárzás, látható fény, UV-sugárzás, röntgensugárzás.	A különböző sugárzások hatásairól a köznap és a médiából származó ismeretek összegyűjtésével a látható fénytartomány kibővítése elektromágneses spektrummá, kiegészítése a szintén közismert rádió- és mikrohullámokkal, majd a röntgensugárzással. Annak felismerése, hogy a fény hatására zajlanak le a növények	Biológia-egészségtan: növényi fotoszintézis, emberi élettani hatások (napozás); diagnosztikai módszerek. Kémia: fotoszintézis, (UV-fény hatására lejátszódó reakciók, kemilumineszcencia).

A Nap fénye és hősugárzása biztosítja a Földön az élet feltételeit. Példák az infravörös és az UV-sugárzás, a röntgensugárzás élettani hatásaira, veszélyeire, gyakorlati alkalmazásaira a technikában és a gyógyászatban. A napozás szabályai.	életműködéséhez nélkülözhetetlen kémiai reakciók. Az infravörös és az UV-sugárzás, a röntgensugárzás élettani hatásainak, veszélyeinek, gyakorlati alkalmazásainak megismerése a technikában és a gyógyászatban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenes vonalú terjedés, tükör, lencse, fénytörés, visszaverődés. Fényszennyezés. Nap, Naprendszer. Földközéppontú világkép, napközéppontú világkép.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanuló használja a számítógépet adatrögzítésre, információgyűjtésre. Eredményeiről tartson pontosabb, a szakszerű fogalmak tudatos alkalmazására törekvő, ábrákkal, irodalmi hivatkozásokkal stb. alátámasztott prezentációt. Ismerje fel, hogy a természettudományos tények megismételhető megfigyelésekből, célszerűen tervezett kísérletekből nyert bizonyítékokon alapulnak. Váljon igényévé az önálló ismeretszerzés. Legalább egy tudományos elmélet esetén kövesse végig, hogy a társadalmi és történelmi háttér hogyan befolyásolta annak kialakulását és fejlődését. Használja fel ismereteit saját egészségének védelmére. Legyen képes a mások által kifejtett véleményeket megérteni, értékelni, azokkal szemben kulturáltan vitatkozni. A kísérletek elemzése során alakuljon ki kritikus szemléletmódja, egészséges szkepticizmusa. Tudja, hogy ismeretei és használati készségei meglévő szintjén további tanulással túl tud lépni. Ítéldje meg, hogy különböző esetekben milyen módon alkalmazható a tudomány és a technika, értékelje azok előnyeit és hátrányait az egyén, a közösség és a környezet szempontjából. Törekedjék a természet- és környezetvédelmi problémák enyhítésére. Legyen képes egyszerű megfigyelési, mérési folyamatok megtervezésére, tudományos ismeretek megszerzéséhez célzott kísérletek elvégzésére. Legyen képes ábrák, adatsorok elemzéséből tanári irányítás alapján egyszerűbb összefüggések felismerésére. Megfigyelései során használjon modelleket. Legyen képes egyszerű arányossági kapcsolatokat matematikai és grafikus formában is lejegyezni. Az eredmények elemzése után vonjon le konklúziókat.	

	Ismerje fel a fény szerepének elsőrendű fontosságát az emberi tudás gyarapításában, ismerje a fényjelenségeken alapuló kutatóeszközöket, a fény alapvető tulajdonságait. Ismerje az elektromossággal kapcsolatos biztonsági szabályokat, az elektromos áramkör részeit, képes legyen egyszerű egyenáramú áramkörök összeállítására, és azokban az áramerősség mérésére. Tudja, hogy az áramforrások mezőjének kvantitatív jellemzője a feszültség. Tudja, hogy az elektromos fogyasztón energiaváltozás és átalakulás jön létre. A tanuló képes legyen az erőművek alapvető szerkezetét bemutatni. Tudja, hogy az elektromos mező bármilyen módon történő előállítása terheli a környezetet.
--	--

Ismétlés, Számonkérés: 8 óra

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A didaktikai helyzetek változatossága következtében, az értékelés különböző formákat ölthet. Amennyiben a tanulók által elsajátított információmennyiséget vagy szerzett tapasztalatot tarjuk szem előtt beszélhetünk:

Részleges értékelésről amennyiben egy adott időszakban kialakult teljesítményt mérünk;
Globális (teljes körű) értékelésről – amennyiben nagyobb mennyiségű készség, információrendszer, teljesítmény felmérésére vállalkozunk

Időbeli szempontok alapján:

Kezdeti értékelést – amelyre a tanulási-tanítási tevékenység előtt kerül sor és amely az adott pillanatban meglevő készség-, képességrendszer és információmennyiséget célzott megállapítani

Folyamat közbeni értékelést – amelyet a tanulási-tanítási folyamat megvalósulása idején érvényesítünk

Végső (záró) értékelést – amely egy-egy képzési szakasz végén valósul meg.

Az értékelés a következő módszerekkel történhet:

Szóbeli értékelés

egyéni feleltetés

önálló munka bemutatása, kiselőadás

Írásbeli értékelés

rögtönzött: bejelentés nélküli írásbeli felelet az aktuális tananyagról

ellenőrző dolgozat: előre bejelentett, több leckét átfogó dolgozat

félévi és év végi dolgozat

elektronikus szavazógéppel végzett teszt: célszerű a redundáns válaszbekérés (papíron is)

Gyakorlati ellenőrzés

kísérletek elvégzése, jelenségek bemutatása

projektmunka, több napon át végzett, egyéni vagy csoportos tevékenység értékelése

mérések, mérési jegyzőkönyvek ellenőrzése

Az egyéni, illetve a csoportos tevékenységek is értékelhetők. Csoportmunka értékelésekor a csoporttagok eltérő minősítést is kaphatnak, figyelembe véve a csoportbeli aktivitásukat.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

KÉMIA

Helyi tantárgyi tanterv

7-8. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	1,5	54	36	18
8.	2	72	65	7

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.)

EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott KÉMIA tantárgyi kerettanterv (B-változata) alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az iskola a tehetséges tanulóknak lehetőséget biztosít a tanulmányi versenyekre való felkészülésre, melyek közül az alábbiakon indíthatja a tanulókat:

7-8. évf.: Hevesy György országos kémiaverseny

7-8. évf.: Református iskolák országos kémiaversenye

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: a Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Tóthné Guba Ibolya

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
A kémia tárgya, kémiai kísérletek	4	0	4
Részecskék, halmazok, változások, keverékek	18	9	27
Részecskék szerkezete és tulajdonságai, vegyülettípusok	14	9	23
Évfolyam összesen	36	18	54

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kémiai reakciók típusai	14	0	14
Kémia természetben	12	2	14
Kémia a háztartásban	14	3	17
Kémia az iparban	12	2	14
Élelmiszerek és egészséges életmód	13	0	13
Évfolyam összesen	65	7	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanternv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	18
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Részecskék, halmazok, változások, keverékek	Oldatok, elválasztási műveletek a gyakorlatban - tanulókísérlet Oldatokkal kapcsolatos számítások elmélyítése Teremtett világ sokszínűsége	9
Részecskék szerkezete és tulajdonságai, vegyülettípusok	Kovalens kötés kialakítása nemfémes elemek között Molekulák világa	9
	Összesen:	9

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kémia természetben	Légköri gázok előállítása, kimutatása - kísérletek Ásványvizek (forgalomban lévő) összehasonlítása	2
Kémia a háztartásban	Keresztyén ember felelőssége a környezetéért, a mindennapi környezetvédelem Gyakorlati ismeretek megszerzése	3
Kémia az iparban	Gyártási folyamatok hétköznapi szemmel, ha van rá mód üzem- v. múzeumlátogatás	2
	Összesen:	7

3. Tantárgyi bevezető:

Az általános tantervű általános iskolák számára készült kémia-kerettanterv tananyaga kompatibilis bármely, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló, 110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet alapján akkreditált gimnáziumi kerettanterv 9–12. évfolyamra előírt kémia tananyagával.

A kerettanterv célja annak elérése, hogy középiskolai tanulmányainak befejezésekor minden tanuló birtokában legyen a kémiai alapképességnek, ami a természettudományos alapképesség része. Ezért szükséges, hogy a tanulók tisztában legyenek a következőkkel: az egész anyagi világot kémiai elemek, ezek kapcsolódásával keletkezett vegyületek és a belőlük szerveződő rendszerek építik fel; az anyagok szerkezete egyértelműen megszabja fizikai és kémiai tulajdonságaikat; a vegyipar termékei nélkül jelen civilizációnk nem tudna létezni; a civilizáció fejlődésének hatalmas ára van, amely gyakran a háborítatlan természet szépségeinek elvesztéséhez vezet, ezért törekedni kell az emberi tevékenység által okozott károk minimalizálására; a kémia eredményeit alkalmazó termékek megtervezésére, előállítására és az ebből adódó környezetszennyezés minimalizálására csakis a jól képzett szakemberek képesek.

Annak érdekében, hogy minden tanuló belássa a kémia tanulásának hasznát és hatékony védelmet kapjon az áltudományos nézetek, valamint a csalók ellen, az alábbi elveket kell követni: a kémia tanításakor a tanulók már meglévő köznapi tapasztalataiból, valamint a tanórákon lehetőleg együtt végzett kísérletekből kell kiindulni, és a gyakorlati életben is használható tudásra kell szert tenni; a tanulóknak meg kell ismerni, meg kell érteni és a legalapvetőbb szinten alkalmazni is kell a természettudományos vizsgálati módszereket. A jelen kerettantervben az ismereteket és követelményeket tartalmazó táblázatok „Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások” oszlopai M betűvel jelölve néhány, a tananyag feldolgozására vonatkozó lehetőségre is rámutatnak. Ezek nem kötelező jellegűek, csak ajánlások, de a tanulási folyamat során a tanulóknak el kell sajátítaniuk a megfelelő biztonsági-technikai eljárásokat, manuális készségeket; el kell tudniuk különíteni a megfigyelést a magyarázattól; meg kell tudniuk különböztetni a magyarázat szempontjából lényeges és lényegtelen tapasztalatokat; érteniük kell a természettudományos gondolkodás és kísérletezés alapelveit és módszereit; érteniük kell, hogy a modell a valóság számunkra fontos szempontok szerinti megjelenítése; érteniük kell, hogy ugyanazt a valóságot többféle modellel is meg lehet jeleníteni; minél több olyan anyag tulajdonságaival kell megismerkedniük, amelyekkel a hétköznapi életben is találkozhatnak, ezért célszerű a felhasznált anyagokat „háztartási-konyhai” csomagolásban bemutatni, és ezekkel kísérleteket végezni; korszerű háztartási, egészségvédelmi, életviteli, fogyasztóvédelmi, energiagazdálkodási és környezetvédelmi ismeretekre kell szert tenniük; a kémiával kapcsolatos vitákon, beszélgetéseken, saját környezetük kémiai vonatkozású jelenségeinek, folyamatainak, illetve környezetvédelmi problémáinak tanulmányozására irányuló vizsgálatokban és projektekben kell részt venniük.

Érdemes az egyes tanórákhoz egy vagy több kísérletet kiválasztani, és a kísérlet(ek) köré csoportosítani az adott kémiaóra tananyagát. A tananyaghoz kapcsolódó információk feldolgozása mindig a tananyag által megengedett szinten történjék az alábbi módon: forráskeresés és feldolgozás irányítottan vagy önállóan, egyénileg vagy csoportosan; az információk feldolgozása egyéni vagy csoportmunkában, amelyhez konkrét probléma vagy feladat megoldása is kapcsolódhat; bemutató, jegyzőkönyv vagy egyéb dokumentum, illetve projekttermék készítése.

A Nemzeti alaptanterv által előírt projektek és tanulmányi kirándulások konkrét témájának és a megvalósítás módjának megválasztása a tanár feladata, de e tekintetben célszerű a természettudományos tárgyakat oktató tanároknak szorosan együttműködniük. Az ismétlés, rendszerezés és számonkérés időzítéséről és módjairól is a tanár dönt.

A fizika, kémia és biológia fogalmainak kiépítése tudatosan, tantárgyanként logikus sorrendbe szervezve és a három tantárgy által összehangolt módon történjen. Az egységes általános műveltség kialakulása érdekében utalni kell a kémia-tananyag történeti vonatkozásaira, és a más tantárgyakban elsajátított tudáselemekre is. Az alábbi táblázatokban feltüntetett kapcsolódási pontok csak arra hívják fel a figyelmet, hogy ennek érdekében egyeztetésre van szükség.

A kémia tantárgy az egyszerű számítási feladatok révén hozzájárul a matematikai kompetencia fejlesztéséhez. Az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók digitális kompetenciájának, esztétikai-művészeti tudatosságának, kifejezőképességének, anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikációkészségnek, kezdeményezőképességének, szociális és állampolgári kompetenciájának fejlesztéséhez is. A kémiatörténet megismertetésével hozzájárul a tanulók erkölcsi neveléséhez, a magyar vonatkozások révén pedig a nemzeti öntudat erősítéséhez. Segíti az állampolgárságra és demokráciára nevelést, mivel hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok felnőtté válásuk után felelős döntéseket hozhassanak. A csoportmunkában végzett tevékenységek és feladatok lehetőséget teremtenek a demokratikus döntéshozatali folyamat gyakorlására. A kooperatív oktatási módszerek a kémiaórán is alkalmat adnak az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés érdekében a fiatalok megismerik a környezetük egészséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével kapcsolatban. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik a médiatudatosságuk. Elvárható a felelősségvállalás önmagukért és másokért, amennyiben a tanulóknak egyre tudatosabban kell törekedniük a természettudományok és a technológia pozitív társadalmi szerepének, gazdasági vonatkozásainak megismerésére, hogy felismerjék a kemofóbiát és az áltudományos nézeteket, továbbá ne váljanak félrevezetés, csalás áldozatává. A közoktatási kémiatanulmányok végére életvitelszerűvé kell válnia a környezettudatosságnak és a fenntarthatóságra törekvésnek.

Az értékelés során az ismeretek megszerzésén túl vizsgálni kell, hogyan fejlődött a tanuló absztrakciós, modellalkotó, lényeglátó és problémamegoldó képessége. Meg kell követelni a jelenségek megfigyelése és a kísérletek során szerzett tapasztalatok szakszerű megfogalmazással történő leírását és értelmezését. Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek. A hagyományos írásbeli és szóbeli módszerek mellett a diákoknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy a megszerzett tudásról és a közben elsajátított képességekről valamely konkrét, egyénileg vagy csoportosan elkészített termék (rajz, modell, poszter, plakát, prezentáció, vers, ének stb.) létrehozásával is tanúbizonyságot tegyenek. Keresztyén hitünkben fakadó felelősségünk:

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtetett természet és a benne élő Isten képmására teremtetett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a termetet világgal szemben. A református iskolákban a kémia oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

1. A teremtetett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben, az atomok, molekulák sokszínűségének felismerésén túl, az egész mögött megbúvó rendszer megismeréséig.
2. Az ember felelőssége a világgal szemben
 - Környezetvédelem: a környezeti problémák átfogó, felelős vizsgálata
 - Önkorlátozás: bár megtehetném, de nem teszem meg – tudományos kutatás morális határai, műszaki alkalmazások, a kényelem kiszolgálása

3. Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szenvedély-
betegségek, alkohol, drog megjelenése a mindennapi életben

Ezek a területek hol konkrétan, hol csak áttételesen jelennek meg a tananyagban, de a helyes szemlélet kialakításához folyamatosan jelen kell lennie a tudomány erkölcsi értékelésének. A diákoknak meg kell ismerniük és be kell látniuk, hogy a tudomány nem mindenható, az emberi tudás véges, mert minden tudás mögött az Isten áll. Csak aki ezt elfogadja, az tudja igazi értéként művelni a tudományt.

Egy tanterv sosem fog reformátussá, vagy keresztyénné válni, az igazi hitelességet a mindennapokban a tudást átadó tanárok keresztyén élete fogja megadni. A tanári felelősségünk fontos része, hogy legyen szemünk előtt mindenkor a tanulók nevelése.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

7–8. évfolyam

A kémia tárgyát képező makroszkópikus anyagi tulajdonságok és folyamatok okainak megértéséhez már a kémiai tanulmányok legelején szükség van a részecskeszemlélet kialakítására. A fizikai és kémiai változások legegyszerűbb értelmezése a Dalton-féle atommodell alapján történik, amely megengedi az atomokból kialakuló molekulák kézzel is megfogható modellekkel és kémiai jelrendszerrel (vegyjelekkel és képletekkel) való szimbolizálását, valamint a legegyszerűbb kémiai reakciók modellekkel való „eljátszását”, illetve szóegyenletekkel és képletekkel való leírását is. A mennyiségi viszonyok tárgyalása ezen a ponton csak olyan szinten történik, hogy a reakcióegyenlet két oldalán az egyes atomok számának meg kell egyezniük. A gyakorlati szempontból legfontosabbnak ítélt folyamatok itt a fizikai és kémiai változások, és ezeken belül a hőtermelő és hőelnyelő folyamatok kategóriába sorolhatók. Ez a modell megengedi a kémiailag tiszta anyagok és a keverékek megkülönböztetését, valamint a keverékek kémiailag tiszta anyagokra való szétválasztási módszereinek és ezek gyakorlati jelentőségének tárgyalását. A keverékek (elegyek, oldatok) összetételének megadása a tömeg- és térfogatszázalék felhasználásával történik.

Az anyagszerkezeti ismeretek a továbbiakban a Bohr-féle atommodellre, illetve a Lewis-féle oktetszabályra építve fejleszthetők tovább. Ezek már megengedik a periódusos rendszer (egyszerűsített) elektronszerkezeti alapon való értelmezését. Ebből kiindulva az egyszerű ionok elektronleadással, illetve -felvétellel való képződése is magyarázható. A molekulák kialakulása egyszeres és többszörös kovalens kötésekkel mutatható be. A 7–8. évfolyamon a kötés- és a molekulapolaritás fogalma nincs bevezetve, csak a „hasonló a hasonlóban oldódik jól” elv szerint a „vízoldékony”, „zsíroidékony” és „kettős oldékonyságú” anyagok különböztetendők meg. A fémek jellegzetes tulajdonságai az atomok közös, könnyen elmozduló elektronjaival értelmezhetők.

Abból a célból, hogy a rendezett kémiai egyenletek alapján egyszerű sztöchiometriai számításokat tudjanak végezni, a tanulóknak a 7–8. évfolyamon meg kell ismerkedniük az anyagmennyiség fogalmával is. Ennek bevezetése megerősíti a részecskeszemléletet, amennyiben megtanulják, hogy a kémiai reakciók során a részecskék száma (és nem a tömege) a meghatározó. Szemléletes hasonlatokkal rá kell vezetni a diákokat arra, hogy a részecskék tömege általában olyan kicsi, hogy hagyományos mérlegeken csak nagyon nagy számú részecske együttes tömege mérhető. Az egyes kémiai reakciók megismerésekor pedig az egymással maradéktalanul reakcióba lépő, vagy bizonyos mennyiségű termék előállításához szükséges anyagmennyiségek kiszámítását is gyakorolják.

A redoxireakciók tárgyalása ezeken az évfolyamokon az égés jelenségéből indul ki, s az oxidáció és a redukció értelmezése is csak oxigénátmenettel történik. A redukció legfontosabb

példáit az oxidokból kiinduló fémkohászat alapegyenletei nyújtják. A savak és bázisok jellemzésére és a sav-bázis reakciók magyarázatára a 7–8. évfolyamon a disszociáció (Arrhenius-féle) elmélete szolgál. Ennek során kiemelt szerepet kapnak a gyakorlatban is fontos információk: a savak vizes oldatai savas kémhatásúak, a bázisok vizes oldatai lúgos kémhatásúak, a kémhatás indikátorokkal vizsgálható és a pH-skála segítségével számszerűsíthető; a savak és lúgok vizes oldatai maró hatásúak, a savak és bázisok vizes oldatai só és víz keletkezése mellett közömbösítési reakcióban reagálnak egymással. A megismert kémiai anyagok és reakciók áttekintését rövid, rendszerező jellegű csoportosítás segíti.

A szerves kémiai ismeretek tárgyalása és a szerves vegyületek néhány csoportjának bevezetése ezen a szinten csak a hétköznapi világban való eligazodást szolgálja. A természeti és az ember által alakított környezet gyakorlati szempontból fontos anyagainak és folyamatainak megismerése az előfordulásuk és a mindennapi életünkben betöltött szerepük alapján csoportosítva történik. A környezetkémiai témák közül már ebben az életkorban szükséges a fontosabb szennyezőanyagok és eredetük ismerete.

A táblázatokban a fejlesztési követelmények alatt „M” betűvel vannak jelölve a módszertani és egyéb, a tananyag feldolgozására vonatkozó ajánlások, ötletek, tanácsok (a teljesség igénye nélkül és nem kötelező jelleggel). Az ismeretek elmélyítését és a mindennapi élettel való összekötését a táblázatban szereplő jelenségek, problémák és alkalmazások tárgyalásán túl a sok tanári és tanulókiérletnek, önálló és csoportos információ-feldolgozásnak kell szolgálnia. A konkrét oktatási, szemléltetési és értékelési módszerek megválasztásakor feltétlenül preferálni kell a nagy tanulói aktivitást megengedőket (egyéni, pár- és csoportmunkák, tanulókiérletek, projektmunkák, prezentációk, versenyek). Meg kell követelni, hogy minden tevékenységről készüljön jegyzet, jegyzőkönyv, diasor, poszter, online összefoglaló vagy bármilyen egyéb termék, amely a legfontosabb információk megőrzésére és felidézésére alkalmas.

Tematikai egység	A kémia tárgya, kémiai kísérletek		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Térfogat és térfogatmérés. Halmazállapotok, anyagi változások, hőmérsékletmérés.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti szemlélet kialakítása. A kémia tárgyának, alapvető módszereinek és szerepének megértése. A kémia kikerülhetetlenségének bemutatása a mai világban. A kémiai kísérletezés bemutatása, megszerettetése, a kísérletek tervezése, a tapasztalatok lejegyzése, értékelése. A biztonságos laboratóriumi eszköz- és vegyszerhasználat alapjainak kialakítása. A veszélyességi jelek felismerésének és a balesetvédelem szabályai alkalmazásának készség szintű elsajátítása.		
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok	
A kémia tárgya és jelentősége A kémia tárgya és jelentősége az ókortól a mai társadalomig. A kémia szerepe a mindennapi életünkben. A kémia felosztása, főbb területei.	A kémia tárgyának és a kémia kísérletes jellegének ismerete, a kísérletezés szabályainak megértése. Egyszerű kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása.	Biológia-egészségtan: ízlelés, szaglás, tapintás, látás.	
Kémiai kísérletek A kísérletek célja, tervezése, rögzítése, tapasztalatok és	M: Információk a vegy- és a gyógyszeriparról, tudományos kutatómunkáról.	Fizika: a fehér fény színekre bontása, a látás fizikai alapjai.	

következtetések. A kísérletezés közben betartandó szabályok. Azonnali tennivalók baleset esetén.		Baleseti szituációs játékok. Kísérletek rögzítése a füzetben. Vegyszerek tulajdonságainak megfigyelése, érzékszervek szerepe: szín, szag (kézlegyezéssel), pl. szalmiákszesz, oldószer, kristályos anyagok. Jelölések felismerése a csomagolásokon, szállítóeszközökön. A laboratóriumi eszközök kipróbálása egyszerű feladatokkal, pl. térfogatmérés főzőpohárral, mérőhengerrel, indikátoros híg lúg oldat híg savval, majd lúggal való elegyítése a színváltozás bemutatására. Laboratóriumi eszközök csoportosítása a környezettel való anyagátmenet szempontjából.3	
Laboratóriumi eszközök, vegyszerek Alapvető laboratóriumi eszközök. Szilárd, folyadék- és gáz halmazállapotú vegyszerek tárolása. Vegyszerek veszélyességének jelölése.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Balesetvédelmi szabály, veszélyességi jelölés, laboratóriumi eszköz, kísérlet.		
Tematikai egység	Részecskék, halmazok, változások, keverékek		Órakeret 18 óra27
Előzetes tudás	Balesetvédelmi szabályok, laboratóriumi eszközök, halmazállapotok, halmazállapot-változások.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti szemlélet kialakítása az atom és az elem fogalmak kialakulásának bemutatásán keresztül. A részecskeszemlélet és a daltoni atomelmélet megértése. Az elemek, vegyületek, molekulák vegyjelekkel és összegképlettel való jelölésének elsajátítása. Az állapotjelzők, a halmazállapotok és az azokat összekapcsoló fizikai változások értelmezése. A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése. A változások hőtani jellemzőinek megértése. A kémiai változások leírása szóegyenletekkel. Az anyagmegmaradás törvényének elfogadása és ennek alapján vegyjelekkel írt reakcióegyenletek rendezése. A keverékek és a vegyületek közötti különbség megértése. A komponens fogalmának megértése és alkalmazása. A keverékek típusainak ismerete és alkalmazása konkrét példákra, különösen az elegyekre és az oldatokra vonatkozóan. Az összetétel megadási módjainak ismerete és alkalmazása. Keverékek szétválasztásának kísérleti úton való elsajátítása.		
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások		Kapcsolódási pontok

³ Az M betűk után szereplő felsorolások hangsúlyozottan csak ajánlások, ötletek és választható lehetőségek az adott téma feldolgozására, a teljesség igénye nélkül.

Részecskeszemlélet a kémiában Az atom szó eredete és a daltoni atommodell. Az egyedi részecskék láthatatlansága, modern műszerekkel való érzékelhetőségük. A részecskék méretének és számának szemléletes tárgyalása. Elemek, vegyületek A kémiailag tiszta anyag fogalma. Azonos/különböző atomokból álló, kémiailag tiszta anyagok: elemek/vegyületek. Az elemek jelölése vegyjelekkel (Berzelius). Több azonos atomból álló részecskék képlete. Vegyületek jelölése képletekkel. Anyagok jelölése, képlet, vegyjel gyakorlása A mennyiségi viszony és az alsó index jelentése. Molekulák A molekula mint atomokból álló önálló részecske. A molekulákat összetartó erők (részletek nélkül).	A részecskeszemlélet elsajátítása. Képletek szerkesztése. M: Diffúziós kísérletek: pl. szagok, illatok terjedése a levegőben, színes kristályos anyag oldódása vízben. A vegyjelek gyakorlása az eddig megismert elemeken, újabb elemek bevezetése, pl. az ókor hét fême, érdekes elem-felfedezések története. Az eddig megismert vegyületek vegyjelekkel való felírása, bemutatása. Egyszerű molekulák szemléltetése modellekkel vagy számítógépes grafika segítségével. Molekulamodellek építése. Műszeres felvételek molekulákról.	Biológia-egészségtan: emberi testhőmérséklet szabályozása, légkör, talaj és termőképessége. Fizika: tömeg, térfogat, sűrűség, energia, halmazállapotok jellemzése, egyensúlyi állapotra törekvés, termikus egyensúly, olvadáspont, forráspont, hőmérséklet, nyomás, mágnesesség, hőmérséklet mérése, sűrűség mérése és mértékegysége, testek úszása, légnyomás mérése, tömegmérés, térfogatmérés. Földrajz: vizek, talajtípusok.
Halmazállapotok és a kapcsolódó fizikai változások A szilárd, a folyadék- és a gáz halmazállapotok jellemzése, a kapcsolódó fizikai változások. Olvadáspont, forráspont. A fázis fogalma. Tanuló kísérletek. Kémiai változások (kémiai reakciók) Kémiai reakciók. A kémiai és a fizikai változások megkülönböztetése. Kiindulási anyag, termék. Hőtermelő és hőelnyelő változások A változásokat kísérő hő. Hőtermelő és hőelnyelő folyamatok a rendszer és a környezet szempontjából. Az anyagmegmaradás törvénye	A fizikai és a kémiai változások jellemzése, megkülönböztetésük. Egyszerű egyenletek felírása. M: Olvadás- és forráspont mérése. Jód szublimációja. Illékonyság szerves oldószereken bemutatva, pl. etanol. Kétfázisú rendszerek bemutatása: jég és más anyag olvadása, a szilárd és a folyadékfázisok sűrűsége. Pl. vaspár és kénpor keverékének szétválasztása mágnessel, illetve összeolvasztása. Égés bemutatása. Hőelnyelő változások bemutatása hőmérséklet mérése mellett, pl. oldószer párolgása, hőelnyelő oldódás. Információk a párolgás szerepéről az emberi test hőszabályozásában. Az anyagmegmaradás törvényének tömegméréssel való	Matematika: százalékszámítás. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: őskorban, ókorban ismert fémek.

A kémiai változások leírása szóegyenletekkel, kémiai jelekkel (vegyjelekkel, képletekkel). Mennyiségi viszonyok figyelembevétele az egyenletek két oldalán. Az anyagmegmaradás törvénye. Kémiai változások leírása kémiai jelekkel. Számítási feladatok gyakorlása.	demonstrálása, pl. színes csapadékképződési reakciókban. Egyszerű számítási feladatok az anyagmegmaradás (tömegmegmaradás) felhasználásával.	
Komponens Komponens (összetevő), a komponensek száma. A komponensek változó aránya. Elegyek és összetételük Gáz- és folyadékelegyek. Elegyek összetétele: tömegszázalék, térfogatszázalék. Tömegmérés, térfogatmérés. A teljes tömeg egyenlő az összetevők tömegének összegével, térfogat esetén ez nem mindig igaz. Oldatok Oldhatóság. Telített oldat. Az oldhatóság változása a hőmérséklettel. Rosszul oldódó anyagok. A „hasonló a hasonlóban oldódik jól” elve. Tömegszázalék számítás gyakorlása.	Elegyek és oldatok összetételének értelmezése. Összetételre vonatkozó számítási feladatok megoldása. M: Többfázisú keverékek előállítása: pl. porkeverékek, nem elegyedő folyadékok, korlátozottan oldódó anyagok, lőpor. Szörp, ecetes víz, víz-alkohol elegy készítése. Egyszerű számítási feladatok tömeg- és térfogatszázalékra, pl. üdítőital cukortartalmának, ételecet ecetsav-tartalmának, bor alkoholtartalmának számolása. Adott tömegszázalékú vizes oldatok készítése pl. cukorból, illetve konyhasóból. Anyagok oldása vízben és étolajban. Információk gázok oldódásának hőmérséklet- és nyomásfüggéséről példákkal (pl. keszonbetegség, magashegyi kisebb légnyomás következményei).	
Keverékek komponenseinek szétválasztása Oldás, kristályosítás, üleptetés, dekantálás, szűrés, bepárlás, mágneses elválasztás, desztilláció, adszorpció. A levegő mint gázelegy A levegő térfogatszázalékos összetétele. Néhány vizes oldat	Keverékek szétválasztásának gyakorlása. Kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. M: Egyszerű elválasztási feladatok megtervezése és/vagy kivitelezése, pl. vas- és alumíniumpor szétválasztása mágnessel, színes filctoll festékanyagainak szétválasztása papírkromatográfiával. Információk a desztillációról és az adszorpcióról: pl. pálinkafőzés, kőolajfinomítás, a	

Édesvíz, tengervíz (sótartalma tömegszázalékban), vérplazma (oldott anyagai). Szilárd keverékek Szilárd keverék (pl. só és homok, vas és kénpor, sűrítőpor, bauxit, gránit, talaj).		Telkes-féle – tengervízből ivóvizet készítő – labda, orvosi szén, dezodorok, szilikagél. Információk a levegő komponenseinek szétválasztásáról. Sós homokból só kioldása, majd bepárlás után kristályosítása. Információk az étkezési só tengervízből való előállításáról. Valamilyen szilárd keverék komponenseinek vizsgálata, kimutatása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Daltoni atommodell, kémiai anyag, elem, vegyület, molekula, vegyjel, képlet, halmazállapot, fázis, fizikai és kémiai változás, hőtermelő és hőelnyelő változás, anyagmegmaradás, keverék, komponens, elegy, oldat, tömegszázalék, térfogatszázalék.		
Tematikai egység	A részecskék szerkezete és tulajdonságai, vegyülettípusok		Órakeret 14 óra23
Előzetes tudás	Részecskeszemlélet, elem, vegyület, molekula, kémiai reakció.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mennyiségi arányok értelmezése vegyületekben a vegyértékelektronok számának, illetve a periódusos rendszernek az ismeretében. Az anyagmennyiség fogalmának és az Avogadro-állandónak a megértése. Ionok, ionos kötés, kovalens kötés és fémes kötés értelmezése a nemesgáz-elektronszerkezetre való törekvés elmélete alapján. Az ismert anyagok besorolása a legfontosabb vegyülettípusokba.		
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok	
Az atom felépítése Atommodellek a Bohr-modellig. Atommag és elektronok. Elektronok felosztása törzs- és vegyértékelektronokra. Vegyértékelektronok jelölése a vegyjel mellett pontokkal, elektronpár esetén vonallal. Atomok elektron szerkezetének gyakorlása. A periódusos rendszer Története (Mengelejev), felépítése. A vegyértékelektronok száma és a kémiai tulajdonságok összefüggése a periódusos rendszer 1., 2. és 13–18. (régbben főcsoportoknak nevezett) csoportjaiban. Fémek, nemfémek, félfémek elhelyezkedése a periódusos	A periódusos rendszer szerepének és az anyagmennyiség fogalmának a megértése. Képletek szerkesztése, anyagmennyiségre vonatkozó számítási feladatok megoldása. M: Vegyértékelektronok jelölésének gyakorlása. Információ a nemesgázok kémiai viselkedéséről. Az elemek moláris tömegének megadása a periódusos rendszerből leolvasott atomtömegek alapján. Vegyületek moláris tömegének kiszámítása az elemek moláris tömegéből. A kiindulási anyagok és a reakciótermékek anyagmennyiségeire és tömegeire vonatkozó egyszerű számítási feladatok.	Fizika: tömeg, töltés, áramvezetés, természet méretviszonyai, atomi méretek.	

rendszerben. Magyar vonatkozású elemek (Müller Ferenc, Hevesy György). Nemesgázok elektronszerkezete. Periódusos rendszer használatának gyakorlása. Az anyagmennyiség Az anyagmennyiség fogalma és mértékegysége. Avogadro-állandó. Atomtömeg, moláris tömeg és mértékegysége, kapcsolata a fizikában megismert tömeg mértékegységével.	A $6 \cdot 10^{23}$ db részecskeszám nagyságának érzékeltetése szemléletes hasonlatokkal.	
Egyszerű ionok képződése A nemesgáz-elektronszerkezet elérése elektronok leadásával, illetve felvételével: kation, illetve anion képződése. Ionos kötés. Ionos vegyületek képletének jelentése. Gyakorlás : ionok képződése. Gyakorlás : ionvegyületek képlete. Kovalens kötés A nemesgáz-elektronszerkezet elérése az atomok közötti közös kötő elektronpár létrehozásával. Egyszeres és többszörös kovalens kötés. Kötő és nemkötő elektronpárok, jelölésük vonallal. Molekulák és összetett ionok kialakulása. Elemmolekulák, vegyületmolekulák. (ismeret, gyakorlás). Fémes kötés Fémek és nemfémek megkülönböztetése tulajdonságaik alapján. Fémek jellemző tulajdonságai. A fémes kötés, az áramvezetés értelmezése az atomok közös, könnyen elmozduló elektronjai alapján. Könnyűfémek, nehézfémek, ötvözetek. Fémek szerkezete és tulajdonságaik közötti összefüggések.	Az ionos, kovalens és fémes kötés ismerete, valamint a köztük levő különbség megértése. Képletek szerkesztése. Egyszerű molekulák szerkezetének felírása az atomok vegyérték-elektronszerkezetének ismeretében az oktettelv felhasználásával. Összetételre vonatkozó számítási feladatok megoldása. M: Só képződéséhez vezető reakcióegyenletek írásának gyakorlása a vegyértékelektronok számának figyelembevételével (a periódusos rendszer segítségével). Ionos vegyületek képletének szerkesztése. Ionos vegyületek tömegszázalékos összetételének kiszámítása. Molekulák elektronszerkezeti képlettel való ábrázolása, kötő és nemkötő elektronpárok feltüntetésével. Példák összetett ionokra, elnevezésükre. Összetett ionok keletkezésével járó kísérletek, pl. alkáli- és alkáliföldfémek reakciója vízzel. Kísérletek fémekkel, pl. fémek megmunkálhatósága, alumínium vagy vaspor égetése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Atommag, törzs- és vegyértékelektron, periódusos rendszer, anyagmennyiség, ion, ionos, kovalens és fémes kötés, só.	
Tematikai egység	A kémiai reakciók típusai	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Vegyértékelektron, periódusos rendszer, kémiai kötések, fegyelmezett és biztonságos kísérletezési képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kémiai reakciók főbb típusainak megkülönböztetése. Egyszerű reakcióegyenletek rendezésének elsajátítása. A reakciók összekötése hétköznapi fogalmakkal: gyors égés, lassú égés, robbanás, tűzoltás, korrózió, megfordítható folyamat, sav, lúg. Az ismert folyamatok általánosítása (pl. égés mint oxidáció, savak és bázisok közömbösítési reakciói), ennek alkalmazása kísérletekben. Az általánosítás képességének fejlesztése a reakciók titpázása során.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
Egyesülés Egyesülés fogalma, példák. Bomlás Bomlás fogalma, példák. Gyors égés, lassú égés, oxidáció, redukció Az égés mint oxigénnel történő kémiai reakció. Robbanás. Tökéletes égés, nem tökéletes égés és feltételei. Rozsdásodás. Korrózió. Az oxidáció mint oxigénfelvétel. A redukció mint oxigénleadás. A redukció ipari jelentősége. A CO-mérgezés és elkerülhetősége, a CO-jelzők fontossága. Tűzoltás, felelős viselkedés tűz esetén.	Az egyesülés, bomlás, égés, oxidáció, redukció ismerete, ezekkel kapcsolatos egyenletek rendezése, kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. M: Pl. hidrogén égése, alumínium és jód reakciója. Pl. mészke, cukor, kálium- permanganát, vas-oxalát hőbomlása, vízbontás. Pl. szén, faszén, metán (vagy más szénhidrogén) égésének vizsgálata. Égéstermékek kimutatása. Annak bizonyítása, hogy oxigénben gyorsabb az égés. Robbanás bemutatása, pl. alkohol gőzével telített PET- palack tartalmának meggyújtása. Savval tisztított, tisztítatlan és olajos szög vízben való rozsdásodásának vizsgálata. Az élő szervezetekben végbemenő anyagcsere-folyamatok során keletkező CO ₂ -gáz kimutatása indikátoros meszes vízzel. Termitreakció. Levegőszabályozás gyakorlása Bunsen- vagy más gázégőnél: kormozó és szúróláng. Izzó faszén, illetve víz tetején égő benzin eloltása, értelmezése az égés feltételeivel. Reakcióegyenletek írásának gyakorlása.	Biológia-egészségtan: anyagcsere. Fizika: hő.

Oldatok kémhatása, savak, lúgok Savak és lúgok, disszociációjuk vizes oldatban, Arrhenius-féle sav-bázis elmélet; pH-skála, a pH mint a savasság és lúgosság mértékét kifejező számérték. Indikátorok. Kísérletek savakkal és lúgokkal Savak és lúgok alapvető reakciói. Közömbösítési reakció, sók képződése Közömbösítés fogalma, példák sókra.	Savak, lúgok és a sav-bázis reakcióik ismerete, ezekkel kapcsolatos egyenletek rendezése, kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. M: Háztartási anyagok kémhatásának vizsgálata többféle indikátor segítségével. Növényi alapanyagú indikátor készítése. Kísérletek savakkal (pl. sósavval, ecettel) és pl. fémmel, mészkővel, tojáshéjjal, vízkővel. Információk arról, hogy a sav roncsolja a fogat. Kísérletek szénsavval, a szénsav bomlékonysága. Megfordítható reakciók szemléltetése. Víz pH-jának meghatározása állott és frissen forralt víz esetén. Kísérletek lúgokkal, pl. NaOH-oldat pH- jának vizsgálata. Annak óvatos bemutatása, hogy mit tesz a 0,1 mol/dm³-es NaOH-oldat a bőrrel. Különböző töménységű savoldatok és lúgoldatok összeöntése indikátor jelenlétében, a keletkező oldat kémhatásának és pH-értékének vizsgálata. Reakcióegyenletek írásának gyakorlása. Egyszerű számítási feladatok közömbösítéshez szükséges oldatmennyiségekre.	
A kémiai reakciók egy általános sémája nemfémes elem égése (oxidáció, redukció) → égéstermék: nemfém-oxid → nemfém-oxid reakciója vízzel → savoldat (savas kémhatás) fémes elem égése (oxidáció, redukció) → égéstermék: fém- oxid → fém-oxid reakciója vízzel → lúgoldat (lúgos kémhatás) savoldat és lúgoldat összeöntése (közömbösítési reakció) → sóoldat (ionvegyület, amely vízben jól oldódik, vagy csapadékként kiválik).	Általánosítás típusreakciók felismerése során. M: Foszfor égetése, az égéstermék felfogása és vízben oldása, az oldat kémhatásának vizsgálata. Kalcium égetése, az égésterméket vízbe helyezve az oldat kémhatásának vizsgálata. Kémcsőben lévő, indikátort is tartalmazó, kevés NaOH-oldathoz sósav adagolása az indikátor színének megváltozásáig, oldat bepárlása. Szódavíz (szénsavas ásványvíz) és meszes víz összeöntése indikátor jelenlétében.	

kémiai reakciók sebességének változása a hőmérséklettel (melegítés, hűtés).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyesülés, bomlás, gyors és lassú égés, oxidáció, redukció, pH, sav, lúg, közömbösítés.	
Tematikai egység	Kémia a természetben	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A halmazok, keverékek, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetben található legfontosabb anyagok jellemzése azok kémiai tulajdonságai alapján. Szemléletformálás annak érdekében, hogy a tanuló majd felnőttként is képes legyen alkalmazni a kémiaórán tanultakat a természeti környezetben előforduló anyagok tulajdonságainak értelmezéséhez, illetve az ott tapasztalt jelenségek és folyamatok magyarázatához. A levegő- és a vízszennyezés esetében a szennyezők forrásainak és hatásainak összekapcsolása, továbbá azoknak a módszereknek, illetve attitűdnek az elsajátítása, amelyekkel az egyén csökkentheti a szennyezéshez való hozzájárulását.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
Hidrogén Tulajdonságai. Előfordulása a csillagokban. Légköri gázok A légkör összetételének ismételése (N ₂ , O ₂ , CO ₂ , H ₂ O, Ar). Tulajdonságaik, légzés, fotoszintézis, üvegházhatás, a CO ₂ mérgező hatása. Levegőszennyezés Monitoring rendszerek, határértékek, riasztási értékek. Szmog. O ₃ , SO ₂ , NO, NO ₂ , CO ₂ , CO, szálló por (PM ₁₀). Tulajdonságaik. Forrásaik. Megelőzés, védekezés. Ózonpajzs. Az ózon mérgező hatása a légkör földfelszíni rétegében. A savas esőt okozó szennyezők áttekintése.	A légköri gázok és a légszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése. M: Hidrogén égése, durranógáz-próba. Annak kísérleti bemutatása, hogy az oxigén szükséges feltétele az égésnek. Lépcsős kísérlet gyertyasorral. Pl. esővíz pH-jának meghatározása. Szálló por kinyerése levegőből. Információk az elmúlt évtizedek levegővédelmi intézkedéseiről.	Biológia-egészségtan: szaglás, tapintás, látás, környezetszennyezés, levegő-, víz- és talajszennyezés, fenntarthatóság. Fizika: Naprendszer, atommag, a természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere, elektromos áram. Földrajz: ásványok, kőzetek, vizek, környezetkárosító anyagok és hatásaik.
Vizek Édesvíz, tengervíz, ivóvíz, esővíz, ásványvíz, gyógyvíz, szennyvíz, desztillált víz, ioncserélt víz, jég, hó. Összetételük, előfordulásuk, felhasználhatóságuk. A	A vizek, ásványok és ércek kémiai összetételének áttekintése; a vízszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése. M: Különböző vizek bepárlása, a bepárlási maradék vizsgálata.	

természetes vizek mint élő rendszerek.		Környezeti katasztrófák kémiai szemmel. Pl. ásvány- és kőzetgyűjtemény létrehozása. Ércek bemutatása. Kísérletek mészkővel, dolomittal és sziksóval, vizes oldataik kémhatása.	
Vízszennyezés A Föld vízkészletének terhelése kémiai szemmel. A természetes vizeket szennyező anyagok (nitrát-, foszfátszennyezés, olajszennyezés) és hatásuk az élővilágra. A szennyvíztisztítás lépései. A közműháló. Élővizeink és az ivóvízbázis védelme.			
Ásványok, érc Az ásvány, a kőzet és az érc fogalma. Magyarországi hegységképző kőzetek főbb ásványai. Mész, dolomit, szilikátásványok. Barlang- és cseppkőképződés. Homok, kvarc. Agyag és égetése. Porózus anyagok. Kőszén, grafit, gyémánt. Szikes talajok.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	H ₂ , légköri gáz, természetes és mesterséges víz, ásvány, érc, levegőszennyezés, vízszennyezés.		
Tematikai egység	Kémia a háztartásban		Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A háztartásban előforduló anyagok és azok kémiai jellemzői, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A háztartásokban található anyagok és vegyszerek legfontosabb tulajdonságainak ismerete alapján azok kémiai szempontok szerinti szakszerű jellemzése. Az egyes vegyszerek biztonságos kezelésének, a szabályok alkalmazásának készség szintű elsajátítása a kísérletek során, a tiltott műveletek okainak megértése. A háztartási anyagok és vegyszerek szabályos tárolási, illetve a hulladékok előírás szerinti begyűjtési módjainak ismeretében ezek gyakorlati alkalmazása. A háztartásban előforduló anyagokkal, vegyszerekkel kapcsolatos egyszerű, a hétköznapi életben is használható számolási feladatok megoldása.		
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások		Kapcsolódási pontok
Savak, lúgok és sók biztonságos használata Használatuk a háztartásban (veszélyességi jelek). Ajánlott védőfelszerelések. Maró anyagok.	A háztartásban előforduló savak, lúgok és sók, valamint biztonságos használatuk módjainak elsajátítása. M: Pl. kénsavas ruhadarab szárítása, majd a szövet roncsolódása nedvességre.		Biológia-egészségtan: tudatos fogyasztói szokások, fenntarthatóság. Fizika: az energia fogalma,
Savak			

Háztartási sósav. Akkumulátorsav. Ecet. Vízkezelők: a mészkövet és a márványt károsítják. Lúgok Erős lúgok: zsírolók, lefolyótisztítók. Erős és gyenge lúgokat tartalmazó tisztítószer. Sók Konyhasó. Tulajdonságai. Felhasználása. Szódabikarbóna. Tulajdonságai. Felhasználása. A sütőpor összetétele: szódabikarbóna és sav keveréke, CO₂-gáz keletkezése.	Információk az élelmiszerekben használt gyenge savakról. Annak bizonyítása, hogy a tömény lúg és az étolaj reakciója során a zsírolékony étolaj vízdékonnyá alakul. Információk táplálékaink sótartalmáról és a túlzott sófogyasztás vérnyomásra gyakorolt hatásáról. Sütőpor és szódabikarbóna reakciója vízzel és ecettel. Információk a szódabikarbónával való gyomorsavmegkötésről.	mértékegysége, elektromos áram.
Fertőtlenítő- és fehérítőszerek Hidrogén-peroxid. Hipó. Klórmész. Tulajdonságaik. A hipó (vagy klórmész) + sósav reakciójából mérgező Cl₂-gáz keletkezik. A klórgáz tulajdonságai. A vízkezelő és a klórtartalmú fehérítők, illetve fertőtlenítőszer együttes használatának tilalma. Mosószer, szappanok, a vizek keménysége Mosószer és szappanok mint kettős oldékonyságú részecskék. A szappanok, mosószer mosóhatásának változása a vízkeménységtől függően. A víz keménységét okozó vegyületek.	A háztartásban előforduló fertőtlenítő- és mosószer, valamint biztonságos használatuk módjainak elsajátítása. A csomagolóanyagok áttekintése, a hulladékkezelés szempontjából is. M: H₂O₂ bomlása, O₂-gáz fejlődése. Információk a háztartási vegyszerek összetételéről. Semmelweis Ignác tudománytörténeti szerepe. Információk a kettős oldékonyságú részecskékről. Vízlágyítók és adagolásuk különbsége mosógép és mosogatógép esetében. Információk a foszfátos és foszfátmentes mosópor környezetkémiai vonatkozásairól.	
A vízlágyítás módjai, csapadékképzés, ioncsere. Csomagolóanyagok és hulladékkezelése A csomagolóanyagok áttekintése. Az üveg és a papír mint újrahasznosítható csomagolóanyag. Alufólia, aludoboz. Az előállítás energiaigénye. Műanyagok jelölése a termékeken. Élettartamuk.	Alumínium oldása savban és lúgban. Információk: mi miben tárolható, mi mosható mosogatógépben, mi melegíthető mikrohullámú melegítőben. Információk a csomagolóanyagok szükségességéről, a környezettudatos viselkedésről. Műanyag égetése elrettentésként. Információk az iskola környékén működő hulladékkezelési rendszerekről.	

Réz és nemesfémek A félnemesfémek és nemesfémek. A réz (vörösréz) és ötvözetei (sárgarézt, bronz). Tulajdonságaik. Tudománytörténeti érdekességek. Az ezüst és az arany ún. tisztaságának jelölése. Választóvíz, királyvíz. Permetezés, műtrágyák Réz-szulfát mint növényvédő szer. Szerves növényvédő szerek. Adagolás, lebomlás, várakozási idő. Övintézkedések permetezéskor. A növények tápanyagigénye. Műtrágyák N-, P-, K-tartalma, vízdoldékonysága, ennek veszélyei. Az energia kémiai tárolása Energia tárolása kémiai (oxidáció-redukció) reakciókkal. Szárazelemek, akkumulátorok. Mérgező fémek, vegyületek begyűjtése.		Kémiai információk ismerete a háztartásban található néhány további anyagról, azok biztonságos és környezettudatos kezelése. A háztartásban előforduló kémiai jellegű számítások elvégzési módjának elsajátítása. M: Réz és tömény salétromsav reakciója. A rézgálic színe, számítási feladatok permetlé készítésére és műtrágya adagolására. Információk a valós műtrágyaigényről. Információk a háztartásban használt szárazelemekről és akkumulátorokról. A közvetlen áramtermelés lehetősége tüzelőanyag-cellában: H₂ oxidációja.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vízkezelő, zsírtelenítő, fertőtlenítő- és fehérítőszer, mosószer, vízkeménység, csomagolóanyag, műanyag, szelektív gyűjtés, nemesfém, permetezőszerek, műtrágya, várakozási idő, adagolás, szárazelem, akkumulátor.		
Tematikai egység	Kémia az iparban		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A természetben előforduló anyagok ismerete, kémiai reakciók ismerete, fegyelmesség és biztonságos kísérletezés.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a természetben található nyersanyagok kémiai átalakításával értékes és nélkülözhetetlen anyagokhoz lehet jutni, de az ezek előállításához szükséges műveleteknek veszélyei is vannak. Néhány előállítási folyamat legfontosabb lépéseinek megértése, valamint az előállított anyagok jellemzőinek, továbbá (lehetőleg aktuális vonatkozású) felhasználásainak magyarázata (pl. annak megértése, hogy a mész építőipari felhasználása kémiai szempontból körfolyamat). Az energiatermelés kémiai vonatkozásai esetében a környezetvédelmi, energiatakarékossági és a fenntarthatósági szempontok összekapcsolása a helyes viselkedésformákkal.		
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok	
A vegyész és a vegyészmérnök munkája az iparban, a vegyipari termékek jelenléte mindennapjainkban. A vegyipar és a kémiai kutatás modern, környezetbarát irányvonalai.	A tágabban értelmezett vegyipar főbb ágainak, legfontosabb termékeinek és folyamatainak ismerete, megértése.	Biológia-egészség: fenntarthatóság, környezetszennyezés, levegő-, víz- és talajszennyezés.	

Vas- és acélgyártás A vas és ötvözetek tulajdonságai. A vas- és acélgyártás folyamata röviden. A vashulladék szerepe. Alumíniumgyártás A folyamat legfontosabb lépései. A folyamat energiaköltsége és környezetterhelése. Újrahasznosítás. Az alumínium tulajdonságai. Üvegipar Homok, üveg. Az üveg tulajdonságai. Újrahasznosítás. Papírgyártás A folyamat néhány lépése. Fajlagos faigény. Újrahasznosítás. Műanyagipar A műanyagipar és hazai szerepe. Műanyagok. Közös tulajdonságaik.	M: Információk a vegyipar jelentőségéről, a vas- és acélgyártásról. Alumínium oxidációja a védőréteg leoldása után. Felhevített üveg formázása. Információk az amorf szerkezetéről és a hazai üveggyártásról. Információk a különféle felhasználási célú papírok előállításának környezetterhelő hatásáról. Információk a biopolimerek és a műanyagok szerkezetének hasonlóságáról, mint egységekből felépülő óriásmolekulákról. Információk a műanyagipar nyersanyagairól.	Fizika: az energia fogalma, mértékegysége, energiatermelési eljárások, hatásfok, a környezettudatos magatartás fizikai alapjai, energiatakarékos eljárások, energiatermelés módjai, kockázatai, víz-, szél-, nap- és fosszilis energiák, atomenergia, a természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere, elektromos áram. Földrajz: fenntarthatóság, környezetkárosító anyagok és hatásaik, energiahordozók, környezetkárosítás.
Energiaforrások kémiai szemmel Felosztásuk: fosszilis, megújuló, nukleáris; előnyeik és hátrányaik. Becsült készletek. Csoportosításuk a felhasználás szerint. Alternatív energiaforrások. Fosszilis energiaforrások Szénhidrogének: metán, benzin, gázolaj. Kőolaj-finomítás. A legfontosabb frakciók felhasználása. Kőszén fajtái, széntartalmuk, fűtőértékük, koruk. Égéstermékeik. Az égéstermékek környezeti terhelésének csökkentése: porleválasztás, további oxidáció. Szabályozott égés, Lambda-szonda, katalizátor. Biomassza Megújuló energiaforrások. A biomassza fő típusai energetikai szempontból. Összetételük,	Az energiaforrások áttekintése a kémia szempontjából, a környezettudatosság szempontjainak érvényesítésével. M: Robbanóelegy bemutatása, gázszag. Információk a kémiai szintézisek szerepéről az üzemanyagok előállításánál. Információk az egyén energiatudatos viselkedési lehetőségeiről, a hazai olajfinomításról és a megújuló energiaforrások magyarországi felhasználásáról.	

égéstermékeik. Elgázosítás, folyékony tüzelőanyag gyártása. A biomassa mint ipari alapanyag a fosszilis források helyettesítésére.		
Mész A mészalapú építkezés körfolyamata: mészégetés, mészoltás, karbonátosodás. A vegyületek tulajdonságai. Balesetvédelem. Gipsz és cement Kalcium-szulfát. Kristályvíz. Kristályos gipsz, égetett gipsz. Az égetett gipsz (modellgipsz) vízfelvétele, kötése. Cementalapú kötőanyagok, kötési idő, nedvesen tartás.	M: Információk a mész-, a gipsz- és a cementalapú építkezés során zajló kémiai reakciók szerepéről. A főbb lépések bemutatása, pl. a keletkező CO ₂ -gáz kimutatása meszes vízzel, mészoltás kisebb mennyiségben. Információk a régi mészégetésről.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vas- és acélötvözet, alumínium, üveg, papír, energia, fosszilis energia, földgáz, kőolaj, szén, biomassa, mész, körfolyamat, kristályvíz.	

Tematikai egység	Élelmiszerek és az egészséges életmód	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Elem, vegyület, molekula, periódusos rendszer, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szerves és a szervetlen anyagok megkülönböztetése. Ismert anyagok besorolása a szerves vegyületek csoportjaiba. Információkeresés az élelmiszerek legfontosabb összetevőiről. A mindennapi életben előforduló, a konyhai tevékenységhez kapcsolódó kísérletek tervezése, illetve elvégzése. Annak rögzítése, hogy a főzés többnyire kémiai reakciókat jelent. Az egészséges táplálkozással kapcsolatban a kvalitatív és a kvantitatív szemlélet elsajátítása. A tápanyagok összetételére és energiaértékére vonatkozó számítások készségszintű elsajátítása. Az objektív tájékoztatás és az elriasztó hatású kísérletek eredményeként elutasító attitűd kialakítása a szenvedélybetegségekkel szemben.	
Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
Szerves vegyületek Szerves és szervetlen anyagok megkülönböztetése. Szénhidrátok Elemi összetétel és az elemek aránya. A „hidrát” elnevezés tudománytörténeti magyarázata. Egyszerű és összetett szénhidrátok. Szőlőcukor (glükóz, C₆H₁₂O₆), gyümölcscukor	Az élelmiszerek legfőbb összetevőinek mint szerves vegyületeknek az ismerete és csoportosítása. M: Tömény kénsav (erélyes vízelvonó szer) és kristálycukor reakciója. Keményítő kimutatása jóddal élelmiszerekben. Csiriz készítése. Karamellizáció. Tojásfehérje kicsapása magasabb hőmérsékleten, illetve sóval.	Biológia-egészségtan: az élőlényeket felépítő főbb szerves és szervetlen anyagok, anyagcsere-folyamatok, tápanyag. Fizika: a táplálékok energiatartalma.

(fruktóz), tejcukor (laktóz), répacukor (szacharóz). Biológiai szerepük. Méz, kristálycukor, porcukor. Mesterséges édesítőszer. Keményítő és tulajdonságai, növényi tartalék-tápanyag. Cellulóz és tulajdonságai, növényi rostanyag. Fehérjék Elemi összetétel. 20-féle alapvegyületből felépülő óriásmolekulák. Biológiai szerepük (enzimek és vázfehérjék). Fehérjetartalmú élelmiszerek. Zsírok, olajok Elemi összetételük. Megkülönböztetésük. Tulajdonságaik. Étolaj és sertézsír, koleszterintartalom, avasodás, kémiailag nem tiszta anyagok, lágyulás. Alkoholok és szerves savak Szeszes erjedés. Pálinkafőzés. A glikol, a denaturált szesz és a metanol erősen mérgező hatása. Ecetesedés. Ecetsav.	Oldékonysági vizsgálatok, pl. étolaj vízben való oldása tojássárgája segítségével, majonéz készítés. Információk a margarinról, szappanfőzésről. Alkoholok párolgásának bemutatása. Információk mérgezési esetekről. Ecetsav kémhatásának vizsgálata, háztartásban előforduló további szerves savak bemutatása.	
Az egészséges táplálkozás Élelmiszerek összetétele, az összetétellel kapcsolatos táblázatok értelmezése, ásványi sók és nyomelemek. Energiatartalom, táblázatok értelmezése, használata. Sportolók, diétázók, fogyókúrázók táplálkozása. Zsír- és vízoldható vitaminok, a C-vitamin. Tartósítószer. Szenvedélybetegségek Függőség. Dohányzás, nikotin. Kátrány és más rákkeltő anyagok, kapcsolatuk a tüdő betegségeivel. Alkoholizmus és kapcsolata a máj betegségeivel. „Partidrogok”, egyéb kábítószer.	Az egészséges életmód kémiai szempontból való áttekintése, egészségtudatos szemlélet elfogadása. M: Napi tápanyagbevitel vizsgálata összetétel és energia szempontjából. Üdítőitalok kémhatásának, összetételének vizsgálata a címke alapján. Információk Szent-Györgyi Albert munkásságáról. Pl. elriasztó próbálkozás kátrányfoltok oldószer nélküli eltávolításával. Információk a drog- és alkoholfogyasztás, valamint a dohányzás veszélyeiről. Információk Kabay János munkásságáról.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerves vegyület, alkohol, szerves sav, zsír, olaj, szénhidrát, fehérje, dohányzás, alkoholizmus, drog.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló ismerje a kémia egyszerűbb alapfogalmait (atom, kémiai és fizikai változás, elem, vegyület, keverék, halmazállapot, molekula, anyagmennyiség, tömegszázalék, kémiai egyenlet, égés, oxidáció, redukció, sav, lúg, kémhatás), alaptörvényeit, vizsgálati céljait, módszereit és kísérleti eszközeit, a mérgező anyagok jelzéseit. Ismerje néhány, a hétköznapi élet szempontjából jelentős szerves és szervetlen és szerves vegyület tulajdonságait, egyszerűbb esetben ezen anyagok előállítását és a mindennapokban előforduló anyagok biztonságos felhasználásának módjait. Tudja, hogy a kémia a társadalom és a gazdaság fejlődésében fontos szerepet játszik. Értse a kémia sajátos jelrendszerét, a periódusos rendszer és a vegyértékelektron-szerkezet kapcsolatát, egyszerű vegyületek elektronszerkezeti képletét, a tanult modellek és a valóság kapcsolatát. Értse, és az elsajátított fogalmak, a tanult törvények segítségével tudja magyarázni a halmazállapotok jellemzőinek, illetve a tanult elemek és vegyületek viselkedésének alapvető különbségeit, az egyes kísérletek során tapasztalt jelenségeket. Tudjon egy kémiával kapcsolatos témáról önállóan vagy csoportban dolgozva információt keresni, és tudja ennek eredményét másoknak változatos módszerekkel, az infokommunikációs technológia eszközeit is alkalmazva bemutatni. Alkalmazza a megismert törvényszerűségeket egyszerűbb, a hétköznapi élethez is kapcsolódó problémák, kémiai számítási feladatok megoldása során, illetve gyakorlati szempontból jelentős kémiai reakciók egyenleteinek leírásában. Használja a megismert egyszerű modelleket a mindennapi életben előforduló, a kémiával kapcsolatos jelenségek elemzésekor. Megszerzett tudását alkalmazva hozzon felelős döntéseket a saját életével, egészségével kapcsolatos kérdésekben, vállaljon szerepet személyes környezetének megóvásában.

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái (az általános szabályok részletezése, tantárgyi sajátos elemek)

Ezt a részt minden intézménynek saját magának kell megadni, fokozottan figyelve arra, hogy a későbbiek során csak azt itt felsorolt elemeket lehet későbbiek során figyelembe venni.

- Pl:
- szóbeli felelet
 - írásbeli dolgozat
 - prezentáció készítése (önálló témafeldolgozás)
 - kiselőadás
 - grafikonok elemzése /oldhatóság/
 - stb.

6. Függelék:

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések felsorolása (nem képezi a helyi tanterv részét, de elkészítése hasznos lehet).

Egyéb kiegészítő részek

BIOLÓGIA-EGÉSZSÉGTAN

Helyi tantárgyi tanterv

7 – 8. évfolyam

A változat

Általános tantervű tanulócsoporthoz számára készült a 7. valamint a 8. évfolyam minden osztálya számára, ahol az oktatás osztálykeretben történik.

A tantárgy órakerete: 7 – 8. évfolyam „A” változat

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	2	72	54	18
8.	1,5	54	44	10

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A 7. évfolyamon a rendeletben meghatározott kötelező heti időkeret, azaz, heti 2 órában terveztük meg a Helyi tantervet. Így az évi órakeret 72 óra lesz.

A 8. évfolyamban a rendeletben meghatározott kötelező heti 1 órát, a szabadon tervezhető órakeret terhére, heti 0,5 órával megemeltük. Így az évi órakeret 36 óra helyett, 54 órára nőtt.

A tantárgy oktatása során csoportbontást nem alkalmazunk, azaz osztálykeretben történik a nevelés oktatás. A tanórák szervezése során az elsajátítás mértékének növelése érdekében különböző módszereket, kooperatív technikákat kívánjuk alkalmazni.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott 2.2.08.1. tantárgyi kerettanterv („A” változata) alapján készült el a helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Hegedüs Viktória

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A biológia tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Az élőlények változatossága I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben	10	1	11
Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhöz	12	1	13
Az élőlények változatossága III. Az élővilág alkalmazkodás a hideghez, és a világtenger övezeteihez	10	1	11
Rendszer az élővilág sokféleségében	10	1	11
Részekből egész	12	1	13
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata		5	5
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret		8	8
Évfolyam összesen	54	18	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Szépség, erő, egészség	10	-	10
A szervezet anyag- és energiaforgalma	13	1	14
A belső környezet állandósága	11	1	12
A fogazástól az elmúlásig	10	1	11
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata		3	3
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret		4	4
Évfolyam összesen	44	10	54

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A biológia tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	18
Tematikai egység	Téma	Óraszám

Az élőlények változatossága I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben	- A trópusi éghajlati öv fontosabb haszonnövényei, szerepük a táplálkozásban. Kiselőadás	1
Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhhoz	- Mely környezeti tényezőknek van elsődleges szerepük a növényzeti övek kialakulásában a mérsékelt övezetben? - Az időjárás elemei, azok változásának és hatásainak vizsgálata. Melyek a parlagfű gyors elterjedésének okai és következményei? Kiselőadás	1
Az élőlények változatossága III. Az élővilág alkalmazkodás a hideghez, és a világtenger övezeteihez	Hogyan függ az egyén életvitelétől a fenntarthatóság? Ötlebörze	1
Rendszer az élővilág sokféleségében	- Irányított adatgyűjtés, majd vita a darwinizmussal és az evolúcióval kapcsolatos hitekről és tévhitekről - Magyar tudósok a rendszerezés tudományában, pl. Csapody Vera stb. - A Bibliában előforduló növények keresése, azok szerepe. Kutatómunka.	1
Részekből egész	- A sejtosztódási típusok összehasonlítása az információátadás szempontjából. Tudományos kisfilm megtekintése. Prezentáció készítése. - A mikroszkóp megismerése, növényi és állati sejtek, szövetek vizsgálata, összehasonlítása. Megfigyeléseikről önálló feljegyzés készítése.	1
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	- A teremtet világ csodálata, és a Teremtő Isten felismerése műveiben. - Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében. Az egyes témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást	5

	követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal.	
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret	Minden témakör végén, illetve szükség szerint.	8
	Összesen:	18

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	10
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A szervezet anyag- és energiaforgalma	- Melyek az alultápláltság, a túlsúly, az elhízás okai és következményei? - Nemzeti öntudat fejlesztése – pl. Szent-Györgyi Albert munkássága - Prezentáció készítése. - A pulzusszám, a vércukorszint, a testhőmérséklet és a vérnyomás fizikai terhelés hatására történő változásának megfigyelése és magyarázata. Vizsgálatok elvégzése, csoportonként, forgószínpad szerűen, Eredmények, megfigyelések készítése.	1
A belső környezet állandósága.	- Mely tényezők veszélyeztetik az idegrendszer egészségét? - A szenvedélybetegségeket kiváltó szerek és azok csoportosítása, hatásainak összegzése. Prevenciós lehetőségek gyűjtése. - Kutatómunka, előadások meghallgatása, önálló feljegyzések készítése, vagy egyéni prezentáció készítése előre meghatározott témakörben. - Nemzeti öntudat fejlesztése, magyar tudósok munkásságának bemutatásán keresztül, pl. Szentágothai János, Ceizel Endre. - Kutatómunka IKT eszközök alkalmazása segítségével.	1
A fogamzástól az elmúlásig	- A biológiai és társadalmi érettség különbözőségeinek megértése. - Párvalasztás, a másik nem tisztelete családtervezés, fogamzásgátlás, gyermekvállalás	1

	fontossága. A keresztyén hitünkkel összefüggő elvárások, kötelezettségek. - Az emberi élet védelme, az idős emberek tisztelete, segítése. Kiselőadások készítése.	
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	- Az ember szervezete és egészsége témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. - Felelősség saját magunkkal szemben, egészségvédelem, szervenvedélybetegségek - Felelősség a másik nemmel és utódainkkal szemben – keresztyén szexuális erkölcs - Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal. Kiselőadás, kutatómunka, ismeretterjesztő film megtekintése.	3
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismételésre szánt órakeret	Minden témakör végén, illetve szükség szerint.	4
	Összesen:	10

3. Tantárgyi bevezető

Célok, feladatok:

A biológia tantárgy tartalma a természettudományos műveltség sajátos és egyben szerves része. Különös jelentőségét az adja, hogy az élő természettel foglalkozik, amelynek része a társadalomban élő, tanuló ember is. Az e kerettantervben szereplő biológia tantárgy témakörei, és azok feldolgozási módjai a NAT azon törekvéseire építenek, amely szerint a természettudományokban való alapvető jártasság nemcsak az orvosok, mezőgazdászok, környezetvédők, biológusok és a szaktudósok, hanem minden ember számára fontos. A biológia tanulása által a diákok nemcsak az élő természet szépségét és változatosságát, de saját szervezetük működését is megismerik, miközben egyre jobban megértik a természeti törvényszerűségeket, a jelenségek háttérében zajló folyamatokat és a közöttük lévő összefüggéseket.

Az általános iskolai biológia az alsó tagozatos környezetismeret, illetve az 5–6. évfolyamon tanult természetismeret tantárgy folytatása, de azoktól eltérően már csak az élők világával foglalkozik. A tantárgy tanulásának fontos feladata a természetről és az emberről, a kettő kapcsolatáról való szemlélet formálása, a diákok egészséges életmódjának és környezettudatos magatartásának alakítása.

Annak érdekében, hogy diákjaink nyitottak legyenek a világra, tudjanak tapasztalati tényekből következtetéseket levonni, felismerjék a problémákat, keressék azok okait, és életkoruknak megfelelő válaszokat fogalmazzanak meg a felvetődött kérdésekre, a biológia tanulása során a

mindennapi életben tapasztalható jelenségekből, problémákból kiindulva jutunk el a megoldáshoz szükséges ismeretekhez, és azok alkalmazásához.

A tartalmak egy része lehetőséget ad a társadalom és a gazdaság aktuális problémáinak felismerésére és értelmezésére, az aktív és felelős állampolgári magatartás gyakorlására. A célok megvalósításához elengedhetetlen, hogy a tanulók aktívan részt vegyenek az ismeretszerzés folyamatában. Ehhez megfelelő motiváció, tanulási környezet és az (inter)aktív tanulási formákat támogató tanulásszervezés szükséges, amelynek során folyamatosan fejlődik a természettudományos gondolkodáshoz nélkülözhetetlen megfigyelőképesség, a könyvtári és más információforrások használata, az információk rögzítésének és felidézésének képessége. Ennek során alakul a diákok egyéni tanulási stílusa és együttműködési képessége, megtanulnak másokkal együttműködni és csoportban tanulni.

A 7–8. évfolyamon a diákoknak az élővilág és az élőlények iránti szeretetére és kíváncsiságára építve – a fiatalabb korra jellemző – közvetlen megfigyelésen és tapasztalat-szerzésen alapuló, többnyire leíró jellegű tudásépítés mellett egyre erőteljesebben jelenik meg az absztrakt gondolkodás fejlesztése. A természet szépségére, az élővilág „érdekes dolgaira” történő rácsodálkozás a kíváncsiság kielégítése és fenntartása mellett azokat a pozitív érzelmeket mozgósítja, melyek motiváló hatása a tanulás fáradtságosabb szakaszain is átsegíti a tanulót.

A tanítás-tanulás folyamatát a fejlesztő értékelés segíti, amely támogatja a tanulónak a tanulás folyamatában való aktív részvételét, segíti a reális önismeret alakulását és az önálló tanulási stratégiák kiépítését.

A tananyag a természet leíró megismeréséből kiindulva fokozatosan halad a jelenségek háttérében lévő általános természeti törvények felismerése, a természetben lévő kölcsönhatások megismerése és megértése felé. A Föld nagy tájai zonális életközösségeinek megismerése során, az életközösségek jellegzetes élőlényeinek megismerése által világossá válnak a fajok elképesztő sokfélesége mögött rejlő alapvető törvényszerűségek: a testfelépítésnek és a működésnek, illetve az állati viselkedésnek a környezeti feltételekhez való alkalmazkodása. Példák sorozatán keresztül derül fény az életközösségek felépülésének törvényszerűségeire, és a fajok közötti kapcsolatok különböző típusainak megismerésére. Sor kerül a fajok sokféleségében való rendszerezés szükségszerűségének belátására és a tudományos rendszerezés alapjainak a megismerésére.

Az egyedekből álló szerveződés, valamint az egyedek jellemzésének és működési sajátosságainak a megismerését az egyed alatti szerveződési szintek megismerése követi: a struktúra és a funkció közötti kapcsolat megvalósulása a sejtekben és a szövetekben, a növényi és az emberi szervekben, szervrendszerekben.

A környezettudatosság és a fenntarthatóság tantárgyakon átívelő nevelési feladat, amely karakteresen kötődik a természettudományos tárgyakhoz és a biológiához. Megvalósítása leginkább az életközösséggel és az emberrel foglalkozó tematikus egységeknél valósítható meg.

A tudományos megismerés során nemcsak a „mi van a természetben?”, hanem „miért éppen úgy van?” kérdésre is keressük a választ saját lakó környezetünkben, ami hozzájárul a globális folyamatok megértésében is. Több témakör tartalma ad lehetőséget arra, hogy a tanulók tervezett megfigyeléseket, kísérleteket, méréseket végezzenek, és tapasztalataikról feljegyzéseket készítsenek. A balesetmentes kísérletezés fegyelemre szoktat, miközben fejleszti a megfigyelés és az elemzés képességét. Az önálló tanulás megvalósítását segítik a gyűjtőmunkára épülő, prezentációval is kísért kiselőadások és projektek, melyek információhordozók alkalmazására és természettudományi témájú ismeretterjesztő források keresésére, követésére, értelmezésére épülnek. A tudomány gyakorlati alkalmazásának felelősségét az egészség, a természeti erőforrások és a környezeti rendszerek állapotának kontextusában helyezzük el.

Az ember megismerése és egészsége fejlesztési feladataihoz kapcsolódó tartalmaknak és tevékenységeknek meghatározó szerepük van a kamaszok reális önismeretének alakításában. Nevelési feladataink súlypontjai a testi-lelki egészségre, a családi életre nevelésre, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésére és a fenntarthatóságra koncentrálnak. Szándékainknak azonban van erkölcsi–állampolgári vetülete is, azaz az önmaga cselekedeteiért és azok következményeiért viselt felelősség tudatával rendelkező személyiség alakítása.

Fejlesztési követelmények

A tanuló legyen nyitott, tanúsítson érdeklődést környezete és szervezete iránt. Legyen érzékeny problémáira. Tanuljon meg tapasztalatokat, tudományos ismereteket szerezni. Legyen képes megszerzett tudását a mindennapi életben hasznosítani. Válgjon igényévé az önálló ismeretszerzés.

Ehhez az szükséges, hogy:

- legyen képes a természetben és a szervezetében játszódó jelenségek, folyamatok, változások, kölcsönhatások tudatos megfigyelésére;
- tudjon vizsgálatokat, kísérleteket önállóan végezni és rendelkezzen megfelelő gyakorlattal az anyagok eszközök ismeretében, balesetmentes használatában;
- ismerje fel a megfigyelések, vizsgálódások feladataiban rejlő problémát, legyen képes azok tapasztalatait értelmezni, magyarázni, belőle következtetéseket levonni és róluk írásos, rajzos feljegyzéseket készíteni;
- tudja a szöveges és a képi információhordozókat önállóan használni, diagramokat elemezni, ezekből következtetéseket levonni;
- legyen képes ismereteinél a lényeges és a lényegtelen elkülönítésére, a mennyiségi és minőségi jellemzők összehasonlítására, az ok-okozati összefüggések felismerésére és magyarázatára;
- tudja használni az ismeretek megszerzésénél és reprodukálásánál a megismerési algoritmusokat,
- vegye észre az egészséges test felépítésének és működésének csodáit;
- ismerje a környezetét és egészségét károsító tényezőket, használja fel ismereteit a veszély időbeni felismerésére és elhárítására;
- tekintse egészségének, környezetének védelmét elsőrendű feladatának és vegyen részt aktívan a megvalósításban.

Sajátítson el megfelelő mennyiségű és mélységű ismereteket az élő és élettelen anyag tulajdonságairól, szerkezetének és működésének összefüggéseiről.

Ennek érdekében:

- ismerje meg a legfontosabb szerves és szervetlen anyagok jellemző tulajdonságait;
- tudja az élelmiszerek, ételek tápanyag-tartalmát és táplálkozását e szerint alakítsa;
- értse, hogy az élő szervezetet felépítő anyagok mennyisége, aránya és szerkezete elválaszthatatlan a működéstől;
- ismerje fel az élő anyag különböző megjelenési formáiban a hasonlóságokat és a különbségeket;
- lássa az ökológiai rendszerekben az anyagok áramlását, körforgását; értse a növényi, állati és emberi szervezet építő és lebontó anyagcsere-folyamatainak elválaszthatatlanságát;
- legyenek biztos ismeretei a szervezetet károsító anyagok (nikotin, alkohol és a drog) mérgező hatásáról kipróbálásuk és használatuk veszélyeiről;
- ismerje a leggyakoribb környezetszennyező anyagokat, törekedjen felhalmozódásuk megelőzésére és az esetlegesen kialakuló károk csökkentésére.

A környezetben való tájékozódás érdekében szükséges tudnia, hogy a természet élő és élettelen dolgai, jelenségei, kölcsönhatásai időben és meghatározott térben zajlanak.

Így fontos, hogy:

- tudja, a természetben minden állandó változásban, mozgásban van,
- tudja, a természeti jelenségek, folyamatok, kölcsönhatások időben és térben játszódnak,
- értse a folyamatok időbeliségét és visszafordíthatatlanságát,
- ismerje fel az élőlények egyedfejlődési szakaszait és időtartamát,
- tudatosuljon benne, hogy az élőlények elválaszthatatlanok környezetüktől, mert azzal állandó és folytonos anyagcserét folytatnak,
- rendelkezzen megfelelő szintű testtopográfiai ismerettel az élőlények és saját szerveztük felépítésénél,
- lássa a test külső és belső tereiben a rész és az egész viszonyát,
- ismerje a főbb biotopok, életközösségek földrajzi helyét.

Lássa a természettudományok XX. században bekövetkezett fejlődését és meghatározó szerepét a Föld és a földi élet jövőjében.

Ennek érdekében:

- ismerje a közvetlen tapasztalatszerzés módszereit, szerepét és jelentőségét a természettudományos megismerésben;
- tudja, hogy ezen tapasztalatait az információhordozók által bővítheti, fejlesztheti;
- fogadja kritikával az információkat, mert téves nézetekkel is találkozhat;
- értékrendjében kapjon megfelelő helyet a tudomány és a tudás tisztelete;
- ismerje hazánk kiemelkedő eredményeket elért tudósait, kutatóit, orvosait;
- legyen büszke eredményeikre, nemzetközi elismertségükre;
- törekedjen munkásságuk széles körű ismertetésére és hírnevük öregbítésére.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Hit és erkölcsi nevelés

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtetett természet és a benne élő Isten képmására teremtetett ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtetett világgal szemben. A református iskolában a biológia oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

A teremtetett világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben.

Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében

Felelősség saját magunkkal szemben – egészségvédelem, szenvedélybetegségek

Felelősség a másik nemmel és utódainkkal szemben – keresztény szexuális erkölcs

Ezek a területek általában csak implicit módon jelennek meg az órai munkában, de a természet és társadalom kölcsönhatásai, valamint az ember szervezete és egészsége témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

A családi életre nevelés

A tanuló képes felismerni és megfogalmazni családban betöltött szerepeket, feladatokat, megtalálja és elvégzi a rá háruló feladatokat. Tisztában van a nemi szerepek biológiai funkcióival, társadalmi hagyományaival. Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során

előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni. A szakasz végére a tanuló értéknek tekinti a gondosan kiválasztott, mély társas kapcsolatot. Tisztában van azzal, hogy a szexualitás a párkapcsolatok fontos eleme, és érti az ezzel kapcsolatos felelősséget is. Tud a pozitív és negatív családtervezés különböző lehetőségeiről, ismeri a művi terhesség-megszakítás lelki és fizikai veszélyeit. A tanuló alkalmazás szinten ismeri a csecsemőgondozás néhány alapvető lépését.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló fel tudja sorolni az egészséges táplálkozás néhány alapvető szabályát. Ismeri a tisztálkodással kapcsolatos alapvető szabályokat, a személyes higiéné ápolásának módjait, majd megtanulja tudatosan ápolni személyes higiéniáját. Tudja, hogy a rendszeres testmozgás kialakul az igénye ezek iránt. A tanuló (az iskola és szülei segítségével) igyekszik olyan kikapcsolódást, hobbit találni, amely hozzásegíti lelki egészségének megőrzéséhez. Ismeri az aktív pihenés fogalmát, meg tud nevezni aktív pihenési formákat. Tisztában van a feltöltődés és kikapcsolódás jelentőségével. Tudatosan figyel testi egészségére, képes szervezetének jelzéseit szavakkal is kifejezni. Ismer és alkalmaz stressz oldási technikákat, tisztában van a nem megfelelő stressz oldás következményeivel, ennek kockázataival (különösen az alkohol, a dohányzás és a drogok használatának veszélyeivel), és tudatosan kerüli ezeket. Ismeri a stressz okozta ártalmakat, civilizációs betegségeket és ezek megelőzési módjait.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóban kifejlődnek a környezet harmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, mozgósítható a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre. Érti a mennyiségi és minőségi változás, fejlődés fogalmát, valamint, hogy a fogyasztás önmagában sem nem cél, sem nem érték. Egyre érzékenyebbé válik környezete állapota iránt, képes annak változását elemi szinten értékelni. Felismeri a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket. Képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani az iskola belső és külső környezetét. Nem hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat, előnyben részesítve a természetes, újrahasznosítható, illetve újrahasznosított anyagokat. Érzékennyé válik az anyag- és energiatakarékos életvitelre és ismeri ezek gyakorlati technikáit. Érti a fenntarthatóság fogalmát

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció

A tanuló képes érzéseinek, gondolatainak, véleményének kifejezésére, adott szempont szerint újrafogalmazására, mások véleményének tömör reprodukálására. Képes ismert tartalmú szövegeket biztonságosan elolvasni, értelmező hangos olvasással. Képes hallott és olvasott szöveg lényegének felidézésére, megértésére, értelmezésére. Önállóan olvas nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegeket. Képes a szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazására, különböző műfajú és rendeltetésű szóbeli és írásbeli szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek feltárására, értelmezésére és értékelésére. Korosztályának megfelelő módon részt vesz az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerzésben és információátadásban. Törekszik az olvasható

és pontosan értelmezhető írásbeli kommunikációra. Elsajátítja a jegyzetelés alapjait. Képes rövidebb szövegek alkotására. Képes rövidebb szövegek összegyűjtésére, rendezésére.

Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló már képes felismerni a természet működési alapelveit, illetve az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait. Egyre önállóan használja, illetve alkalmazza az alapvető tudományos fogalmakat és módszereket problémák megoldása során. Tudása és megfigyelési képességei fejlődésének köszönhetően tanári irányítás mellett, de mind önállóan hajt végre kísérleteket, megfigyeléseket, amelynek eredményeit értelmezni is tudja. Technikai ismereteit és kompetenciáit kezdetben még irányítással, majd egyre önállóan alkalmazza az iskolai és iskolán kívüli környezetben. Felismeri az emberi tevékenység környezetre gyakorolt káros hatásait, belátja, hogy erőforrásaink döntően végesek, és ezeket körültekintően, takarékosan kell hasznosítanunk. Nyitottá válik a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránt, képes környezettudatos döntések meghozatalára.

Digitális kompetencia

A tanuló mind motiváltabbá válik az IKT-eszközök használata iránt. Képes alapvető számítógépes alkalmazásokat (szövegszerkesztés, adatkezelés) felhasználni a tanórai és a tanórán kívüli tanulási tevékenységek során, illetve a hétköznapi életben. Egyre nagyobb biztonsággal és mind önállóan képes felhasználni a számítógép és az internet által biztosított információkat, akár megadott szempontok szerinti gyűjtőmunkában is. A megszerzett információkból irányítással, majd egyre önállóan képes összeállítani prezentációkat, beszámolókat. Ismeri az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségeket és használja is ezeket. Felismeri az elektronikus kommunikációban rejlő veszélyeket és törekszik ezek elkerülésére. Látja a valós és a virtuális kapcsolatok közötti különbségeket, kellő óvatossággal kezeli a világhálóról származó tartalmakat és maga is felelősséggel viszonyul a világháló használóihoz.

A hatékony, önálló tanulás

A tanuló rendelkezik a hatékony tanuláshoz szükséges alapvető készségekkel, azaz tud írni, olvasni, számolni, továbbá nem idegenek számára az IKT-eszközök. A tanuló képes kitartóan tanulni, a figyelmét összpontosítani, törekszik arra, hogy saját tanulását megszervezze. Képes a figyelem és a motiváció folyamatos fenntartására, elég magabiztos az önálló tanuláshoz. A tanulás iránti attitűdje pozitív. A tanuló egyre tudatosabban kezeli a saját tanulási stratégiáit, egyre gyakorlottabb abban, hogy felismerje készségeinek erős és gyenge pontjait, és hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

Egységesség és differenciálás

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást. Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő teljesítményre képes tanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő

tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését. A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

7. évfolyam

Tematikai egység	Az élőlények változatossága I. Csapadékhöz igazodó élet a forró éghajlati övben	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	– Az éghajlat elemei, a talaj (humusz), az éghajlati övezetek jellemzői. – A környezeti tényezők hatása az élőlényekre. – Táplálkozási lánc. – A víz körforgása a természetben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A rendszerszemlélet fejlesztése az élővilág és a környezet kapcsolatának, az életközösségek szerkezetének, időbeni változásának elemzése során. – Az életközösségek belső kapcsolatainak megértése a fajok közötti kölcsönhatások típusain keresztül. – Az életközösségek veszélyeztetettségének felismerése, a lokális környezetszennyezés globális következményeinek feltárása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hogyan határozzák meg az élettelen környezeti tényezők az élőket, az élők az élőket, az élettelen az élőket, az élettelen az élettelenet? A környezeti tényezők (fény, hőmérséklet, levegő, víz, talaj) hatása a növényzet kialakulására.	Példák a növények környezethez való alkalmazkodására (szárazságtűrő, fénykedvelő, árnyéktűrő).	Kémia: a víz szerkezete és jellegzetes tulajdonságai.
Miért elképzelhetetlen az ÉLET víz nélkül? A víz szerepe a földi élet szempontjából (testalkotó, élettér, oldószer).	Példák a víz fontosságára.	
Szobanövényeink egy része trópusi eredetű. Milyen ápolási igényben nyilvánul ez meg (pl. orchideák,	A magas hőmérséklet mellett a csapadék mennyiségéhez, illetve eloszlásához való alkalmazkodási stratégiák (testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés)	Földrajz: A Föld gömb alakja és a földrajzi övezetesség, a forró éghajlati öv. Tájékozódás térképen.

broméliák, kaktuszok, filodendron)? Példák az élőlényeknek a magas hőmérséklethez való alkalmazkodásra. Az életközösségek vízszintes és függőleges rendeződése, mint a környezeti feltételek optimális kihasználásának eredménye. A forró éghajlati öv jellegzetes életközösségének jellemzése (területi elhelyezkedés, kialakulásuk okai, főbb növény- és állattani jellemzői). Fajok közötti jellegzetes kölcsönhatások (együttélés, versengés, élősködés, táplálkozási kapcsolat) a trópusi éghajlati öv életközösségeiben. Milyen következményekkel jár az erdők kiirtása? Milyen forrásból tudjuk C-vitamin szükségletünket kielégíteni a téli hónapokban? A trópusi éghajlati öv fontosabb haszonnövényei, szerepük a táplálkozásban. Mi befolyásolja az élőlények ismétlődő, ritmikus aktivitását? A biológiai óra. Milyen következményekkel jár az erdők kiirtása? Az élőhelyek pusztulásának, azon belül az elsivatagosodásnak az okai és következményei.	bemutatása néhány jellegzetes forró éghajlati növény és állat példáján keresztül. Az élővilággal kapcsolatos térbeli és időbeli mintázatok magyarázata a forró éghajlati öv életközösségeiben. A kedvezőtlen környezet és a túlélési stratégiákban megnyilvánuló alkalmazkodás felismerése. Táplálkozási lánc összeállítása a forró éghajlati öv életközösségének jellegzetes élőlényeiből. A trópusokról származó gyümölcsökkel és fűszerekkel kapcsolatos fogyasztási szokások elemzése; kapcsolatuk a környezetszennyezéssel. Projektmunka lehetősége: a forró éghajlati övben megvalósuló emberi tevékenység (az ültetvényes gazdálkodás, a fakitermelés, a vándorló-égető földművelés, a vándorló állattenyésztés, túllegeltetés, az emlősállatok túlzott vadászata) és a gyors népességgyarapodás hatása a természeti folyamatokra; cselekvési lehetőségek felmérése.	Matematika: modellezés; összefüggések megjelenítése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: A tengeren túli kereskedelem jelentősége (Kolumbusz Kristóf)
--	---	---

	Az elsivatagosodás megakadályozásának lehetőségei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Környezeti tényező, életfeltétel, tűrőképesség, környezethez való alkalmazkodás; trópusi esőerdő, erdős és füves szavanna, trópusi sivatag, elsivatagosodás; versengés, együttélés, táplálkozási lánc; gerinces, hüllő, madár, emlős.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiválás, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Értékelés.	
Tematikai egység	Tematikai egység: Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhoz	13 óra
Előzetes tudás	– A környezeti tényezők hatása az élőlényekre. – Az éghajlat elemei és módosító hatásai. – Éghajlati övezetek. – Táplálkozási lánc.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Életközösségek felépítésének és belső kapcsolatrendszerének megismerése megfigyelések és más információforrások alapján. – Az élőlények alkalmazkodásának bizonyítása a testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés kapcsolatának elemzésével. – Az emberi szükségletek kielégítésének környezeti következményei, veszélyei feltárása során a globális problémákról való gondolkodás összekapcsolása a lokális, környezettudatos cselekvéssel.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mely környezeti tényezőknek van elsődleges szerepük a növényzeti övek kialakulásában a mérsékelt övezetben? A természetes növénytakaró változása a tengerszint feletti magasság, illetve az egyenlítőről való távolság függvényében. A mérsékelt övezet és a magashegységek környezeti jellemzői.	Az időjárás elemei, azok változásának és hatásainak vizsgálata. A környezeti tényezők és az élővilág kapcsolatának bemutatása a mérsékelt övi életközösségek néhány jellegzetes élőlényének példáján.	Földrajz: Mérsékelt övezet, mediterrán éghajlat, óceáni éghajlat, kontinentális éghajlat, tajgaéghajlat, függőleges földrajzi övezetesség. Időjárás jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata, légköri és tengeri áramlatok (Golf-

Hogyan változik egy rét, vagy a park füve a nyári szárazságban, illetve eső után? A mérsékelt éghajlati övezet életközösségeinek (keménylombú erdők, lombhullató erdőségek, füves puszták jellemzői) jellemzése (földrajzi helye, legjellemzőbb előfordulása, környezeti feltételei, térbeli szerkezete, jellegzetes növény- és állatfajok). Honnan „tudja” egy növény, hogy mikor kell virágoznia? Honnan „tudja” a rigó, hogy mikor van tavasz? A mérsékelt öv életközösségeinek jellegzetes növényei és állatai. Fajok közötti kölcsönhatások néhány jellegzetes hazai társulásban (erdő, rét, víz-vízpart). Az ember természetátalakító munkájaként létrejött néhány tipikus mesterséges (mezőgazdasági terület, ipari terület, település) életközösség a Kárpát-medencében. Hogyan alakulnak ki a savas esők és hogyan hatnak a természetre? A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (levegő, víz, talajszennyezés).	A környezeti tényezők élővilágra tett hatásának értelmezése a mérsékelt övi (mediterrán, kontinentális, tajga, magashegységi övezetek, déli és északi lejtők) fás társulások összehasonlításával. A megismert állatok és növények jellemzése (testfelépítés, életmód, szaporodás) csoportosítása különböző szempontok szerint. Példák az állatok közötti kölcsönhatásokra a jellegzetes hazai életközösségekben. A lakóhely közelében jellegzetes természetes és mesterséges életközösségek összehasonlítása. Az ember és a természet sokféle kapcsolatának elemzése csoportmunkában: A természetes élőhelyek pusztulásának okai (pl. savas eső, fakitermelés, az emlősállatok túlzott vadászata, felszántás, legeltetés, turizmus) és veszélyei; a fenntartás lehetőségei. Aktuális környezetszennyezési probléma vizsgálata.	áramlat, szélrendszerek). Csapadékfajták. Vizuális kultúra: formakarakterek, formaarányok. Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Petőfi: Az Alföld. Matematika: Algoritmus követése, értelmezése, készítése. Változó helyzetek megfigyelése; a változás kiemelése (analízis). Adatok gyűjtése, rendezése, ábrázolása.
---	--	---

Melyek a parlagfű gyors elterjedésének okai és következményei? „Tájidegen” és allergén növények (parlagfű).	Az „tájidegen” növények és állatok betelepítésének következményei. Gyógy- és allergén növények megismerése. Gyógy -növények felhasználásának, az allergén növények ellen való védekezés formáinak ismerete és jelentőségének felismerése. A lakókörnyezet közelében lévő életközösség megfigyelése: a levegő-, a víz- és a talajszennyezés forrásainak, a szennyező anyagok típusainak és konkrét példáinak megismerése, vizsgálata. Lehetséges projektmunka: helyi környezeti probléma felismerése, a védelemre vonatkozó javaslat kidolgozása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keménylombú erdő, lombhullató erdő, füves puszta, tajga, nyitvatermő, zárvatermő, gerinces, hüllő, madár, emlős; táplálkozási hálózat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiválás, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Értékelés.	
Tematikai egység	Az élőlények változatossága III. Az élővilág alkalmazkodása a hideghez, és a világtenger övezeteihez	11 óra
Előzetes tudás	– Éghajlati övezetek. – Vizek– vízpartok élővilága. – Környezeti tényezők, életfeltételek. – A fajok közötti kölcsönhatások típusai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az élővilág sokféleségének, mint értéknek felismerése. – Az életközösség anyag- és energiaáramlása és az egyensúlyi állapot közötti összefüggés megértése. – A Föld globális problémáinak összegzése, a fenntarthatóságot támogató életvitel, illetve az egyéni és közösségi cselekvés megalapozása.	

	– A tudomány és a technika a társadalomban és a gazdaság fejlődésében játszott szerepének bemutatása konkrét példák alapján. – A kutató és mérnöki munka jelentőségét felismerő és értékelő attitűd megalapozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Miben hasonlít a sivatagi, illetve a hideg égővi állatok túlélési stratégiája? A hideg éghajlati övezet életközösségeinek jellemzése az extrém környezeti feltételekhez való alkalmazkodás szempontjából. Miben mások a szárazföldi és a vízi élőhelyek környezeti feltételei? A világtenger, mint élőhely: környezeti feltételei, tagolódása. A világtengerek jellegzetes élőlényei, mint a vízi környezeti feltételekhez való alkalmazkodás példái. Mi kapcsolja össze a közös élőhelyen élő fajokat? Az életközösségek belső kapcsolatai, a fajok közötti kölcsönhatások konkrét típusai. Anyag- és energiaáramlás a tengeri életközösségekben. Az élőhelyek pusztulásának okai: a prémés állatok vadászata, a túlzott halászat, a bálnavadászat, a szennyvíz, a kőolaj, a radioaktív hulladék, a turizmus következményei. Milyen veszélyekkel jár a globális fölmelegedés a	Az extrém környezeti feltételekhez (magas és alacsony hőmérséklet, szárazság) való alkalmazkodás eredményeként kialakuló testfelépítés és életmód összehasonlítása a hideg és a trópusi övben élő élőlények példáin. Önálló kutatómunka: a világtengerek szennyezésével kapcsolatos problémák. A megismert élőlények csoportosítása különböző szempontok szerint. Táplálkozási lánc és tápláléklépcső piramis összeállítása a tengeri élőlényekből. Példák a fajok közötti kölcsönhatásokra a tengeri életközösségekben. Kutatómunka: nemzetközi törekvések a környezetszennyezés megakadályozására, illetve a környezeti terhelés csökkentésére. Az ember természeti folyamatokban játszott szerepének kritikus vizsgálata példák alapján.	Földrajz: hideg övezet, sarkkörü öv, sarkvidéki öv. Matematika: táblázatok, rajzos modellek, diagramok, grafikonok leolvasása, megértése. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicit megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése. Fizika: Az energia-megmaradás elvének alkalmazása. Az energiatermelés módjai, kockázatai. A Nap energiatermelése. Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata. Csapadékfajták. Természeti katasztrófák. Viharok, árvizek, földrengések, cunamik.

sarkvidékek és az egész Föld élővilágára? A Föld globális problémái: túlnépesedés - a világ élelmezése, fogyasztási szokások – anyag- és energiaválság, környezetszennyezés – a környezet leromlása. Konkrét példák a biológiának és az orvostudománynak a mezőgazdaságra, az élelmiszeriparra, a népesedésre gyakorolt hatására. Hogyan függ az egyén életvitelétől a fenntarthatóság? A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei a fenntarthatóság érdekében. Az éghajlat hatása az épített környezetre (pl. hőszigetelés).	Az életközösségek, a bioszféra stabil állapotait megzavaró hatások és a lehetséges következmények azonosítása. A környezeti kár, az ipari és természeti, időjárási katasztrófák okainak elemzése, elkerülésük lehetőségeinek bemutatása. A tejtermékek és antibiotikumok előállítása és a mikrobák, továbbá a biológiai védekezés és a kártevő-irtás, valamint a védőoltások és a járványok kapcsolatának feltárása. Az energia-átalakító folyamatok környezeti hatásának elemzése, alternatív energiaátalakítási módok összehasonlítása. Az energiatakarékos magatartás módszereinek és ezek fontosságának megismerése önálló forráskeresés és feldolgozás alapján. Az ismeretszerzés eredményeinek bemutatása, mások eredményeinek értelmezése, egyéni vélemények megfogalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tundra, plankton, egysejtű, moszat, szivacs, csalánozó, gerinces, hal, madár, emlős; környezeti tényező, tűrőképesség, táplálkozási hálózat, táplálkozási piramis, fenntartható fejlődés, táplálkozási piramis.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiválás, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése Prezentáció készítése Értékelés.	
Tematikai egység	Rendszer az élővilág sokféleségében	11 óra

Előzetes tudás	– A főbb növény- és állatcsoportok tulajdonságai. – A környezethez való alkalmazkodás formái. – A testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés kapcsolata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az élővilág rendszerezésében érvényesülő szempontok értelmezése. – A hierarchikus rendszerezés elvének alkalmazása. – A tudományos modellek változásának felismerése. – A tudományos módszerek és a nem tudományos elképzelések megkülönböztetése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mire jó a dolgok (könyvek, zenék, ruhák, gyűjtemények) csoportosítása és rendszerezése a hétköznapi életben? Az élőlények csoportosításának lehetőségei. Milyen szempontok szerint lehet csoportosítani az élőlényeket? Igaz-e, hogy az ember a majomtól származik? A tudományos rendszerezés alapelvei a leszármazás elve, és néhány jellegzetes bizonyítéka. Az élővilág törzspejlődésének időskálája. Baktériumok, egyszerű eukarióták, gombák, növények és állatok általános jellemzői. A növények és állatok országa jellegzetes törzseinek általános jellemzői.	A rendszerezés és a csoportosítás közti különbség megértése. - Irányított adatgyűjtés, majd vita a darwinizmussal és az evolúcióval kapcsolatos hitekről és tévhitekről - Magyar tudósok a rendszerezés tudományában, pl. Csapody Vera stb. - A Bibliában előforduló növények keresése, azok szerepe. Kutatómunka. Rendszertani kategóriák (ország, törzs, osztály, faj) megnevezése, a közöttük lévő kapcsolat ábrázolása. A földtörténeti, az evolúciós és a történelmi idő viszonyának bemutatása, az egyes változások egymáshoz való viszonyának érzékelése. A hazai életközösségek jellegzetes fajainak rendszertani besorolása (ország, törzs). A főbb rendszertani csoportok jellemzőinek felismerése 1-1 tipikus képviselőjének példáján.	Magyar nyelv és irodalom: Egy hétköznapi kifejezés (rendszerezés) alkalmi jelentésének felismerése; a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése. Kulturált könyvtárhasználat. Matematika: Halmazok eszközjellegű használata. Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Földrajz: a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségei. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: tájékozódás a térben és időben.

	Egy magyar múzeumban, nemzeti parkban, természettudományi gyűjteményben stb. tett látogatás során látott, korábban ismeretlen fajok elhelyezése – a testfelépítés jellegzetességei alapján - a fő rendszertani kategóriákban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendszerezés, rendszertani kategória; ország, törzs, osztály.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiválás, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése Prezentáció készítése Értékelés.	
Tematikai egység	Részekből egész	13 óra
Előzetes tudás	– A növények és az állatok testfelépítése. – Táplálkozási lánc. – Szaporodási típusok a növény- és az állatvilágban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A rendszerszemlélet fejlesztése rendszer és környezete kapcsolatának elemzésén keresztül. – A rész és egész viszonyának felismerése az élő egységes egész és a benne összehangoltan - működő szerveződési szintek összefüggésében. – A növényi és az állati sejt hasonlóságainak megállapításával a természet egységére vonatkozó elképzelések formálása. – Az ember természetben elfoglalt helye, a természetben megjelenő méretek és nagyságrendek érzékeltetésével. – A sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok összekapcsolása a növényi sejt és növényi szervek működésének példáján.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hogyan tudunk különbséget tenni élő és élettelen, növény és állat között? Az élő szervezet, mint nyitott rendszer. A rendszer és a környezet fogalma, kapcsolata, biológiai értelmezése.	Az élővilág méretskálája: a szerveződési szintek nagyságrendjének összehasonlítása. A rendszer és a környezet fogalmának értelmezése az egyed, és az egyed alatti szerveződési szinteken.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása.

Miért nem képes a szövetes élőlények egy-egy sejtje az összes életműködés lebonyolítására, míg az egysejtűek egyetlen sejtje igen? A biológiai szerveződés egyeden belüli szintjei, a szintek közötti kapcsolatok. Testszerveződés a növény- és állatvilágban. Az eukarióta sejt fénymikroszkópos szerkezete, a fő sejtalkotók (sejthártya, sejtplazma, sejtmag) szerepe a sejt életfolyamataiban. Minek a megfigyelésére használunk távcsövet, tükröt, nagyítót, mikroszkópot? A fény-, illetve az elektronmikroszkóp felfedezése, jelentősége a természettudományos megismerésben. Miért keletkezik két egyforma sejt egy egysejtű élőlény kettéosztódásakor? A sejtosztódás fő típusai, és szerepük az egyed, illetve a faj fennmaradása szempontjából. A növényi és az állati szövetek fő típusai, jellemzésük. Mi a magyarázata annak, hogy a táplálkozási láncok általában zöld növényekkel kezdődnek? A növények táplálkozásának és légzésének kapcsolata; jelentősége a földi élet szempontjából.	A rendszerek egymásba ágyazottságának értelmezése az egyeden belüli biológiai szerveződési szintek példáján. Növényi és állati sejt megfigyelése, összehasonlításuk. A felépítés és a működés összefüggései a növényi és az állati sejt példáján. Kutatómunka a mikroszkópok felfedezésével és működésével kapcsolatban. Növényi és állati sejtek megfigyelése fénymikroszkópban. - A sejtosztódási típusok összehasonlítása az információátadás szempontjából. Tudományos kisfilm megtekintése. Prezentáció készítése. Sejttenyészetek előállítása. - A mikroszkóp megismerése, növényi és állati sejtek, szövetek vizsgálata, összehasonlítása. Megfigyeléseikről önálló rajzok és feljegyzés készítése. . Néhány jellegzetes növényi és állati szövettípus vizsgálata; a struktúra és a funkció közötti kapcsolat	Fizika: lencsék, tükrök, mikroszkóp. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség értelmezése. Tárgyak, jelenségek, összességek összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik (méret) szerint; becslés, nagyságrendek. Informatika: adatok gyűjtése az internetről. Kémia: a víz szerkezete és tulajdonságai, oldatok, szerves anyagok.
---	---	---

Mire lehet következtetni abból, hogy a sejteket felépítő anyagok az élettelen természetben is megtalálhatók? Az élőlényeket/sejteket felépítő anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) és szerepük az életműködések megvalósulásában. Miben egyezik, és miben különbözik a madarak tojása, a halak ikrája és a mohák spórája? A szaporodás mint a faj fennmaradását biztosító életjelenség. Fő típusai.	jellemzése a megfigyelt szerkezet alapján. A struktúra-funkció kapcsolatának elemzése zöld levél szöveti szerkezetének vizsgálata alapján. Néhány jellegzetes állati és növényi szövet megfigyelése fénymikroszkópban. Vázlatrajz készítése. A sejt anyagainak vizsgálata. A balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. Az ivaros és ivartalan szaporodási módok összehasonlítása konkrét példák alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerveződési szint, sejt, szövet; sejtalkotó, táplálkozás, anyagszállítás, légzés, ivaros és ivartalan szaporodás.	
Javaolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása.	
Tematikai egység	Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	5 óra
Előzetes tudás	– A hittan órán elsajátított ismeretek - Bibliai történetek a teremtésről	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A rendszerszemlélet fejlesztése rendszer és környezete kapcsolatának elemzésén keresztül.	

	– A rész és egész viszonyának felismerése az élő egységes egész és a benne összehangoltan - működő szerveződési szintek összefüggésében. – Az ember természetben elfoglalt helye, a természetben, felelőssége a teremtett világért	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A Biblia és a tantárgyunk kapcsolata Hogyan találunk kapcsolatot a Biblia és tudomány között? Református és más felekezeti tudósok megismerése, szerepük a biológia tudományának fejlesztésében Hitünk szerepe az élővilág sokféleségének, csodálatos rendszerének fenntartásában.	- A teremtett világ csodálata, és a Teremtő Isten felismerése műveiben. - Irányított adatgyűjtés, majd vita a darwinizmussal és az evolúcióval kapcsolatos hitekről és tévhitekről. Növények, állatok keresése a Bibliában, azok szerepének megállapítása. - Az ember felelőssége a világgal szemben – az egyszerűség, szerénység, lemondás, önzetlenség sokat segít a környezeti gondok enyhítésében. - Az egyes témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. - A témakörök feldolgozása során összefüggéseket, kapcsolatot kell keresni keresztyén hitünk és a tudomány között. Minden anyagrésznél jól együtt lehet és kell dolgozni a hitoktatókkal.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség értelmezése. Tárgyak, jelenségek, összességek összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik (méret) szerint; becslés, nagyságrendek. Informatika: adatok gyűjtése az internetről. Biblia: Növények és állatok megjelenése, jelenőségük felismerése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	
Javaolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása.

A fejlesztés várt eredményei a 7. tanév végén	– A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biotopok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel. – Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték. – Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani. – Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit. – Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit. – Ismerje az életközösségek változatosságának és változásának okait. – Tudjon különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között. – Legyen tisztába a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival. – Ismerje az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait. – Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődés-történeti rendszerben (maximum osztály szintig). – Lássa a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést. – Értse a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot. – Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában. – Tudjon önállóan és társaival együttműködve megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni. – Rendelkezzon jártassággal a mikroszkóp használatában.
---	---

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

Tematikai egység	Szépség, erő, egészség	10 óra
Előzetes tudás	– A kültakaró és a mozgás szerveinek legfontosabb jellemzői. – A hám-, a kötő- és támasztó-, valamint az izomszövetek szerkezete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Az egészséges életvitel szokásrendszerének kialakítása érdekében a rendszeres testmozgás és a bőrápolás iránti igény felkeltése. – Az egészséget veszélyeztető tényezők azonosítása, az ismeretek és tapasztalatok felhasználása a veszély időbeni érzékelése és elhárítása érdekében. – A fogyatékkal élő emberekkel tanúsított elfogadó, segítő, megértő magatartás erősítése. – A reális énkép és az önismeret fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az emberi test síkjai, szimmetriája, formavilága, esztétikuma. Milyen szerepe van a bőrnek és függelékeinek (haj, köröm) a vonzó megjelenésben? Mikor és miért izzadunk? A bőr felépítése és funkciói. A bőr szerepe a külső testkép kialakításában: a bőr kamaszkori változásainak okai, következményei. Házi kozmetikumok használata, illetve hogyan válasszunk kozmetikai szereket? A bőr- és szépségápolás. A bőr védelme; bőrsérülések és ellátásuk. Bőrbetegségek (bőrrallergia, fejtetvesség, rühátka, gombásodás).	A kétoldali szimmetria felismerése, példák szimmetrikusan és aszimmetrikusan elhelyezkedő szervekre. A bőr szöveti szerkezetének és működésének összefüggése. Példák a szerkezeti változás – működésváltozás összefüggésére. A pattanás, a zsíros és a száraz bőr, a töredezett haj és köröm összefüggése a bőr működésével. Környezetkímélő tisztálkodási és tisztítószer megismerése, kipróbálása. Öngyógyítás és az orvosi ellátás szükségessége. Elsősegélynyújtás bőrsérülések esetén.	Informatika: adatok gyűjtése az internetről. Magyar nyelv és irodalom: a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése. Matematika: Modellezés; összefüggések megjelenítése. Szimmetria, tükrözés. Kémia: az oldatok kémhatása.

Milyen kapcsolat van az ember mozgása és fizikai munkavégzése között? A mozgásszerv-rendszer aktív és passzív szervei. Az ember mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés). Hogyan alkotnak a csontok egységes belső vázat? A csontok kapcsolódása. Az ízület szerkezete. A porcok szerepe a mozgásban. Miként befolyásolja az életmód a mozgás-szervrendszer állapotát? Mozgássérülések (ficam, rándulás, törés) ellátása, mozgásszervi betegségek (csípőficam, gerincferdülés, lúdtalp) és megelőzésük. A mozgás, az életmód és az energia-szükséglet összefüggései.	Az emberi csontváz fő részei, a legfontosabb csontok felismerése. A szervezet mozgása és a szervek, szövetek működésének kapcsolata. Példák a jellegzetes csontkapcsolatokra. Elsősegélynyújtás mozgássérülések esetén. A mozgássérült és mozgáskorlátozott emberek segítése. Sportoló és nem sportoló osztálytársak napi-és heti-rendjének összehasonlítása, elemzése a mozgás (edzés), pihenés, tanulás egyensúlya a test napi energiaigénye szempontjából. Önálló kutatómunka: sportolók, edzők, gyógytornászok, ortopéd orvosok stb. élményei, tapasztalatai a mozgás és a testi-lelki egészség kapcsolatáról.	Fizika: erő, forgatónyomaték; mechanikai egyensúly. Testnevelés és sport: a bemelegítés szerepe a balesetek megelőzésében.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kültakaró, mozgás-szervrendszer, ízület.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása. Modellek bemutatása, Önvizsgálat	

Tematikai egység	A szervezet anyag- és energiaforgalma	14 óra
Előzetes tudás	– A sejt felépítése, sejtszintű életfolyamatok. – A tápcsatorna szakaszai és fő működéseik, a táplálékok tápanyagtartalma. – A légző szervrendszer részei és működéseik. – A keringés szervei és szerepük a szervezet működésében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok összekapcsolásával a rendszerfogalom mélyítése. – A saját és mások egészségének megőrzése iránti felelős magatartás erősítése. – Az egészséges táplálkozás jellegzetességeire építve a tudatos fogyasztói szokások megalapozása, erősítése. – Az orvoshoz fordulás céljának, helyes időzítésének tudatosítása, illetve baleset esetén a tudatosan cselekvő magatartás megalapozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Miért van szüksége szervezetünknek különböző tápanyagokra (fehérjékre, szénhidrátokra és zsírokra)? Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) szerepe. Miért nincs önemésztés a tápcsatornában? A tápcsatorna részei és szerepük a tápanyagok emésztésében és felszívódásában. Melyek az alultápláltság, a túlsúly, az elhízás okai és következményei? Az egészséges táplálkozás jellemzői (minőségi és mennyiségi éhezés, alapanyagcsere, testtömeg-index, normál testsúly).	A táplálékok csoportosítása jellegzetes tápanyagtartalmuk alapján. A fő tápanyagtípusok útjának bemutatása az étkezéstől a sejtekig. Számítások végzése a témakörben (pl.: testtömeg-index, kalóriaszükséglet) Nemzeti öntudat fejlesztése – pl. Szent-Györgyi Albert munkássága Prezentáció készítése. Lehetséges projekt munka: Felvilágosító kampány összeállítása az egészséges táplálkozás megvalósítására; a testsúllyal kapcsolatos problémák veszélyeinek megismerésére.	Kémia: a legfontosabb tápanyagok (zsírok, fehérjék, szénhidrátok) kémiai felépítése Matematika: Adatok, rendezése, ábrázolása. Matematikai modellek (pl. függvények, táblázatok, rajzos modellek, diagramok, grafikonok) értelmezése, használata. Magyar nyelv és irodalom: a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben alkalmazott speciális jelrendszerek működésének magyarázata (táblázat).

Hogyan jutnak tápanyaghoz és oxigénhez a szervezetünk belsejében található sejtek? A vér és alkotóinak szerepe az anyagszállításban és a véralvadásban. Miben különbözik a be- és a kilélegzett levegő összetétele, és mi a különbség magyarázata? A légzési szervrendszer részei és működésük. Hangképzés és hangadás. Milyen történések játszódnak le a szív működésekor? A keringési rendszer felépítése és működése. A táplálkozás és a légzés szerepe szervezet energiaellátásában. A vér szerepe a szervezet védelmében és belső állandóságának fenntartásában. Immunitás, vércsoportok. A védőoltások jelentősége. Mitől függ, hogy mennyi folyadékot kell elfogyasztanunk egy nap? A kiválasztásban résztvevő szervek felépítése és működése. A vízháztartás és a belső környezet állandósága. A só- és vízháztartás összefüggése. Hogyan függ össze a szívinfarktus a kockázati tényezőkkel? Vérzéstípusok - vérzéscsillapítók. Légzőszervi elváltozások, betegségek megelőzése.	Az egészséges étkezési szokások népszerűsítése. A táplálkozásnak és a mozgásnak a keringésre gyakorolt hatása, az elhízás következményei. A szív működést kísérő elektromos változások (EKG) gyógyászati jelentősége; a szív megállás, szívinfarktus tüneteinek felismerése. - A pulzusszám, a vércukorszint, a testhőmérséklet és a vérnyomás fizikai terhelés hatására történő változásának megfigyelése és magyarázata. Vizsgálatok elvégzése, csoportonként, forgószínpad szerűen, Eredmények, megfigyelések készítése. A vér- és vizeletvizsgálat jelentősége, a laborvizsgálat legfontosabb adatainak értelmezése. Látogatás egy laboratóriumban, az alapvizsgálatokról felvilágosító előadás meghallgatása, önálló feljegyzés készítése.	Informatika: adatok gyűjtése az internetről, prezentáció készítése. Technika, életvitel és gyakorlat: betegjogok.
--	---	---

A szív és az érrendszeri betegségek tünetei és következményei. Az alapvető életfolyamatok (légzés, pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet és vércukorszint) szabályozásának fontossága a belső környezet állandóságának fenntartásában. A rendszeres szűrővizsgálat, önvizsgálat szerepe a betegségek megelőzésében. Melyek az egészségügyi ellátáshoz való jog főbb ismérvei? Betegjogok: az orvosi ellátáshoz való jog; háziiorvosi és szakorvosi ellátás.	Vénás és artériás vérzés felismerése, fedő- és nyomókötés készítése. Önálló kutatómunka: milyen feltételekkel köthet életbiztosítást egy egészséges ember, illetve aki dohányzik, túlsúlyos, magas a vérnyomása, alkoholistá vagy drogfüggő? Adatgyűjtés arról, hogy milyen hatással van a dohányzás a keringési és a légzési szervrendszerre, illetve a magzat fejlődésére. Az interneten található betegségtünetek értelmezése és értékelése. Vita a rendszeres egészségügyi és szűrővizsgálatok, az önvizsgálat, a védőoltások, valamint az egészséges életmód betegség-megelőző jelentőségéről. Az eredményes gyógyulás és az időben történő orvoshoz fordulás ok-okozati összefüggésének összekapcsolása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tápanyag, anyagcsere, alapanyagcsere, emésztés, vér, vércsoport, véralvadás, immunitás, szűrlet, vizelet, só- és vízháztartás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása. Modellek bemutatása, Kísérletek végzése, Egészségügyi Központ látogatása, Önvizsgálat	

Tematikai egység	Belső környezet állandóságának biztosítása	12 óra
------------------	--	--------

Előzetes tudás	– A sejt felépítése. – Külső- és belső környezet, egyensúlyi állapot. – Környezethez való alkalmazkodás, az érzékszervek specializálódása adott inger felfogására.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A szervezet és a környezet kölcsönös egymásra hatásának megértése. – A környezeti jelzések kódolásának és dekódolásának értelmezése az érzékelés folyamatában. – Az alkohol és a kábítószeres káros élettani hatásának ismeretében tudatos, elutasító attitűd alakítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A környezeti jelzések érzékelésének biológiai jelentősége. Mi történik, ha valamelyik érzékszervünk nem, vagy nem megfelelően működik? Mit jelent a szemüveg dioptriája? A hallás és egyensúlyozás, a látás, a tapintás, az ízlelés és a szaglás érzékszervei. Miben hasonlít, és miben különbözik az EKG és az EEG? Az idegrendszer felépítése; a központi és a környéki idegrendszer főbb részei, az egyes részek Az idegsejt felépítése és működése. A feltétlen és a feltételes reflex. A feltételes reflex, mint a tanulás alapja. Meddig tudjuk visszatartani a lélegzetünket, tudjuk-e szabályozni a szívverésünket? Az alapvető életfolyamatok (légzés, pulzusszám,	Az érzékeléssel kapcsolatos megfigyelések, vizsgálódások végzése, a tapasztalatok rögzítése, következtetések levonása. Az érzékszervi fogyatékkal élő emberek elfogadása, segítségük kulturált módja. Adatgyűjtés a leggyakoribb szembetegségekről és korrekciós lehetőségeikről. Annak megértése, hogy az érzékelés az érzékszervek és az idegrendszer együttműködéseként jön létre. Az EEG működésének alapja és elemi szintű értelmezése. Az idegsejt különleges felépítése és működése közötti összefüggés megértése. Példák arra, hogy a tanulás lényegében a környezethez való alkalmazkodásként. Az egyensúlyi állapot és a rendszerek stabilitása közötti összefüggés felismerése,	Fizika: A hang keletkezése, hangforrások, a hallás fizikai alapjai. Hangerősség, decibel. Zajszenyezés. A fény. A szem és a látás fizikai alapjai. Látáshibák és javításuk. Matematika: Változó helyzetek megfigyelése; a változás kiemelése (analízis). Modellek megértése, használata. Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával. Informatika: szövegszerkesztés

vérnyomás, testhőmérséklet és vércukorszint) szabályozásának működési alapelve. Mely tényezők veszélyeztetik az idegrendszer egészségét? Az alkohol egészségkárosító hatásai. A lágy és kemény drogok legismertebb fajtái, hatásuk az ember idegrendszerére, szerveszetére, személyiségére. A megelőzés módjai.	alkalmazása konkrét példákban. - A szenvedélybetegségeket kiváltó szerek és azok csoportosítása, hatásainak összegzése. Prevenációs lehetőségek gyűjtése. Kutatómunka, előadások meghallgatása, önálló feljegyzések készítése, vagy egyéni prezentáció készítése előre meghatározott témakörben. - Nemzeti öntudat fejlesztése, magyar tudósok munkásságának bemutatásán keresztül, pl. Szentágothai János, Ceizel Endre. Kutatómunka IKT eszközök alkalmazása segítségével. A személyes felelősség tudatosulása, a szülő, a család, a környezet szerepének bemutatása a függőségek megelőzésében. A kockázatos, veszélyes élethelyzetek megoldási lehetőségeinek bemutatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Receptor, érzékszerv, reflex, reflexkör, feltétlen és feltételes reflex, központi és környéki idegrendszer.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása. Modellek bemutatása, Kísérletek végzése, Egészségügyi Központ látogatása, Önvizsgálat	
Tematikai egység	Fogamzástól az elmúlásig	11 óra

Előzetes tudás	– Sejtosztódás. – Szaporodási típusok a növény-és állatvilágban. – A nemi érés jelei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– Felkészítés a felelősségteljes párkapcsolatra alapozott örömteli nemi életre és a tudatos családtervezésre. – Az életszakaszok főbb testi, lelki és magatartásbeli jellemzőinek megismerésével azoknak a viselkedési formáknak az erősítése, melyek biztosítják a korosztályok közötti harmonikus együttélést. – Az önismeret fejlesztésével hozzájárulás önmaguk kibontakoztatásához, mások megértéséhez, elfogadásához, a boldogságra való képesség kialakításához.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mi a szexualitás szerepe az ember életében? A férfi és a nő szaporodási szervrendszerének felépítése és működése. Milyen változások zajlanak le a szervezetben a női nemi ciklus alatt? Elsődleges és másodlagos nemi jellegek. A nemi hormonok és a pubertás. Az ivarsejtek termelődése, felépítése és biológiai funkciója. A menstruációs ciklus. Az önkielégítés. Melyek a különböző fogamzásgátlási módok előnyei és hátrányai? A fogamzásgátlás módjai, következményei. Az abortusz egészségi, erkölcsi és társadalmi kérdései. A nemi úton terjedő betegségek kórokozói, tünetei, következményei és megelőzésük.	Az örökítő anyagot megváltoztató környezeti hatások megismerése, azok lehetséges következményeinek megértése, felkészülés a veszélyforrások elkerülésére. Másodlagos nemi jellegek gyűjtése, magyarázat keresése a különbségek okaira. A biológiai nem és a nemi identitás megkülönböztetése. A petesejt és a hím ivarsejt termelődésének összehasonlítása. A nemek pszichológiai jellemzőinek értelmezése. A biológiai és társadalmi érettség különbözőségeinek megértése. Érvelés a tudatos családtervezés, az egymás iránti felelősségvállalásra épülő örömteli szexuális élet mellett. Hiedelmek, téves ismeretek tisztázására alapozva a megelőzés lehetséges módjainak tudatosítása.	Informatika: szaktárgyi oktatóprogram használata. Fizika: ultrahangos vizsgálatok az orvosi diagnosztikában. Matematika: ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom; időtartam, időpont. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése; a bibliográfiai rendszer mibenléte és alkalmazása; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása.

Mely környezeti és életmódbeli hatások okozhatnak meddőséget? A fogamzás feltételei, a méhen belüli élet mennyiségi és minőségi változásai, a szülés/születés főbb mozzanatai. Hogyan változik az építő- és lebontó anyagcsere aránya az egyes életszakaszokban? A méhen kívüli élet főbb szakaszainak időtartama, az egyed testi és szellemi fejlődésének jellemzői. Mikor alakul ki és meddig változik a személyiség? A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői. A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok. Az önismeret és önfejlesztés fontossága. Melyek a jó emberi kapcsolatok jellemzői? Leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban. A családi és az egyéni (rokoni, iskolatársi, baráti, szerelmi) kapcsolatok jelentősége, szerepük a személyiség fejlődésében. A viselkedési normák és szabályok szerepe a társadalmi együttélésben. - A biológiai és társadalmi érettség különbségeinek megértése.	Mikortól tekinthető a magzat embernek/élőlénynek? – Érvelés a tudatos gyermekvárás mellett. A születés utáni egyedfejlődési szakaszok legjellemzőbb testi és pszichológiai megnyilvánulásainak összehasonlítása, különös tekintettel az ember életkora és viselkedése összefüggésre. Az adott életkor pszichológiai jellemzőinek értelmezése kortárs-segítők és szakemberek segítségével. Példák a családi és iskolai agresszió okaira, lehetséges kezelésére, megoldására. Szerepjáték (önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma-feloldás). Szerepjáték, illetve kortárs irodalmi alkotások bemutatása a szerelemnek az egymás iránti szeretet, tisztelet és felelősségvállalás kiteljesedéseként történő értelmezéséről. - Párválasztás, a másik nem tisztelete családtervezés, fogamzásgátlás, gyermekvállalás fontossága. A keresztyén hitünkkel összefüggő elvárások, kötelezettségek.	
---	---	--

	- Az emberi élet védelme, az idős emberek tisztelete, segítése. Kiselőadások készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	.Ivarsejt, nemi hormon, elsődleges, másodlagos nemi jelleg, nemi szerv, szexualitás, abortusz, fogamzásgátlás, tudatos családtervezés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása. Modellek bemutatása, Kísérletek végzése, Egészségügyi Központ látogatása, Önvizsgálat	
Tematikai egység	Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	3 óra
Előzetes tudás	– A hittan órán elsajátított ismeretek - Bibliai történetek a teremtésről	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	- A témakörhöz tartozó bibliai történetek, személyek és alapvető kortörténeti háttérük ismerete. - Önismereti fejlesztés a következő területeken: férfiként és nőként a szolgálatban, a szeretet megélése az emberi kapcsolatokban Felkészítés a felelősségteljes párkapcsolatra alapozott örömteli nemi életre és a tudatos családtervezésre. Meg kell ismerni az emberi test biológiai felépítését, csodálatos működését. Az egészségvédelem alapvető ismérveit el kell sajátítani: A lelkiismeret fogalmának életközpontú példák által történő tisztázása Az önismeret fejlesztésével hozzájárulás önmaguk kibontakoztatásához, mások megértéséhez, elfogadásához, a boldogságra való képesség kialakításához.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
- Felelősség saját magunkkal szemben, egészségvédelem, szennedélybetegségek - Felelősség a másik nemmel és utódainkkal szemben – keresztény szexuális erkölcs	- Ismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. - Ismeri a lelkiismeret fogalmát, melyet képes a saját szavaival értelmezni. - Bibliai alapokon példákat tud mondani arra, hogyan lehet a férfi és női mivoltát megélni az Isten ügyéért való munkálkodásban.	Informatika: szaktárgyi oktatóprogram használata. .Bibliai ismeretek Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati,

Református és más felekezetű tudósok megismerése, szerepük a biológia tudományának fejlesztésében Nyírbátori tudósok, orvosok megismerése, munkásságuk. Hitünk szerepe az ember testfelépítésének és harmonikus működésének, csodálatos rendszerében, egészségünk fenntartásában.	Lenhossék József (Buda, Várnegyed, 1818. március 20. – Budapest, 1888. december 2.) orvos, anatómus, antropológus, Dr. Bella Imre (1893. Nyírbátor – 1967. Budapest) orvos, tüdőgyógyász – „szegények” orvosa, valamint. Dr. Tanhoffer Lajos (1843. Nyírbátor – 1909. Budapest) orvos, biológus, akadémikus. Munkásságuk felkutatása, megismerése. - Az ember szervezete és egészsége témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Prezentáció készítése – az egészségvédelem, a párválasztás, családi élet az öregedés, elmúlás, feltámadás rendszerében. - Minden témakörnél, anyagrészeknél jól együtt lehet és kell dolgozni a hitoktatókkal. Kiselőadás, kutatómunka, ismeretterjesztő film megtekintése.	általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése; a bibliográfiai rendszer mibenléte és alkalmazása; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása. Vizuális kultúra: Érzelmet kifejező magyarázó képek, rajzok (piktogram, smiley az
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Erkölcünk, keresztyén hitünk, a fogamzástól az elmúlásig tartó Földi életünkben. Férfi, nő, nemi identitás, szolgálat, szeretet arca, szeretettípusok, szeretetnyelvek	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – applikáció, interaktív tananyag alkalmazása,	

	tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása. Modellek bemutatása, Kísérletek végzése, Egészségügyi Központ látogatása, Önvizsgálat
--	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

- A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biotop összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.
- Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.
- Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani.
- Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.
- Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit.
- Ismerje az életközösségek változatosságának és változásának okait.
- Tudjon különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között.
- Legyen tisztába a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival.
- Ismerje az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait.
- Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődés-történeti rendszerben (maximum osztály szintig).
- Lássa a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést.
- Értse a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
- Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
- Legyen tisztába saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival.
- Legyen tisztába a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémáival.
- Ismerje a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait.
- Értse a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában.
- Tudjon önállóan és társaival együttműködve megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni.
- Rendelkezzen jártassággal a mikroszkóp használatában.

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés leggyakoribb formái

Az önálló és csoportos tanulói tevékenység: forráshasználat; megfigyelés; kísérletezés; applikációs tevékenység; programkészítés, szervezés folyamatos ellenőrzése, szóbeli értékelése.

Szóbeli feleltetés.

Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, munkalap, feladatlap, témazáró.

Tanév eleji diagnosztikus mérés, félévkor és tanév végén szummatív mérés.

Önálló – tanórán kívüli – forráshasználat (könyv, folyóirat, multimédiás eszközök), megfigyelés, adatgyűjtés, kiselőadás, programkészítés.

A témaköröket lezáró feladatlapokat, vagy a központilag összeállított felmérőlapokon, illetve a szaktanár által elkészített felmérőlapokon végezhető el.

A tanév végi értékelésbe javasolt beszámítani a tanórán kívül végzett egyéb tevékenységet, pl. tanulmányi versenyeken való részvételt.

Értékelési szempontok:

- Milyen szinten sajátította el a tanuló a tananyaghoz kapcsolódó szaknyelvet és az élőlények testtopográfiai ismereteit?

- Hogyan használja a megismerési algoritmusokat?

- Felismeri-e az élőlényeket, tudja-e őket jellemezni?

- Képes-e a megismert tények, folyamatok, fogalmak elemzésére, törvényszerűségek bizonyítására?

- Érti-e az ökológiai rendszerek szabályozó folyamatait, tudja-e példákkal illusztrálni a környezet –életmód- szervezet, valamint a szervek felépítése és működése közti oksági összefüggéseket?

- Képes-e a növényi és állati anyagcsere összehasonlítására, látja-e az autotróf anyagcsere szerepét a bioszférában?

- Felismeri-e a növény és állatvilág élőlényének testfelépítésében és életműködéseinek fejlődésében az evolúciós újításokat?

- Képes-e a megismert élőlények rendszerezésére?

- Ismeri-e az emberi szervezet felépítését, működését, szabályozó folyamatait?

- Látja-e szervezetében a rész és az egész viszonyát, az életfolyamatok irreverzibilitását?

- Elsajátította-e és alkalmazza-e a mindennapokban az egészséges életvitel szokásrendszerét?

- Tudja-e, mikor kell orvoshoz fordulni és hogyan kell ott viselkedni?

- Rendelkezik-e megfelelő önállósággal a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében, az eszközök balesetmentes használatában, az információhordozók kiválasztásában, hasznosításában?

- Elsajátította-e az értő, a válogató a kritikai olvasás megfelelő szintjét, és tudja-e hasznosítani az ismeretszerzés folyamatában?

- Miként tud önállóan vagy társaival együttműködve ismereteket szerezni, gyakorlatokat végezni, megszerzett ismereteit új szituációban alkalmazni?

Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezet- és egészségvédelem, valamint a permanens önművelődés igénye?

Hogyan kapcsolja össze a biológiai ismereteit a keresztyén hittel, annak elvárásaival?

Folyamatosan biztosítani szükséges a lassabban haladó, esetlegesen az osztályközösségekben jelenlevő SNI, BTM tanulók fejlesztését, egyéni felzárkóztatását.

Az értékeléshez javasolt osztályzás egy lehetséges változata:

Javasolt teljesítményhatár (%)	Javasolt érdemjegy	Javasolt osztályzat
0% -tól - 30 % -ig	elégtelen	1
31 % -tól – 50 % -ig	elégséges	2
51 % -tól – 75 % -ig	közepes	3
76 % -tól – 90 % -ig	jó	4
91 % -tól – 100 % -ig	jeles	5

6. Függelék

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének, lefedje a biológia tantárgy kerettantervi anyagát;
 - a biológia tankönyv tartalma korrekt és igényes legyen szaktárgyi szempontból
 - a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a biológia tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
 - a taneszköz segítségével a biológia kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen, nyelvezete alkalmazkodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz;
 - a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
 - a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő biológiai, illetve természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanári demonstrációs és a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;
- Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:
- amelyek több éven keresztül használhatók;
 - amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
 - amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
 - amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal;
- Mérlegelni szükséges az ár-érték arányt.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

FÖLDRAJZ

Helyi tantárgyi tanterv

7-8. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Általános tantervű tanulócsoporthoz számára készült a 7. valamint a 8. évfolyam minden osztálya számára, ahol az oktatás osztálykeretben történik.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	1,5	54	48	6
8.	2	72	49	23

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A 7. évfolyamon 1,5 órában terveztük meg a Helyi tantervet. Így az évi órakeret 54 óra lesz.

A 8. évfolyamon heti 2 órában terveztük meg a Helyi tantervet. Így az évi órakeret 72 óra lesz.

A tantárgy oktatása során csoportbontást nem alkalmazunk, azaz osztálykeretben történik a nevelés oktatás. A tanórák szervezése során az elsajátítás mértékének növelése érdekében különböző módszereket, kooperatív technikákat kívánjuk alkalmazni.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2 sz. mellékletében kiadott 2.2.11. tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Szabó István (A Református Pedagógiai Intézet útmutatója segítségével a Mozaik Kiadó helyi tantervi javaslatának felhasználásával)

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
A szilárd Föld anyagi és folyamatai	8	+1	9
A földrajzi övezetesség alapjai	7	+1	8
Gazdasági alapismeretek	5		5
Afrika és Amerika földrajza	14		14
Ázsia földrajza	10	+2	12
Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza	4	+1	5
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata		+1	1
Évfolyam összesen	48	6	54

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhidőkerete
Európa általános földrajza	4	+2	6
Észak- és Mediterrán-Európa földrajza	6	+4	10
Atlanti-Európa földrajza	6		6
Kelet- és Közép-Európa földrajza	7	+2	9
A Kárpát-medencevidék földrajza	5		5
A hazánkkal szomszédos országok földrajza	6	+2	8
Magyarország nagytájai, természeti és kulturális értékei	5	+11	16
Magyarország társadalomföldrajza	10		10
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata		+2	2
Évfolyam összesen	49	23	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	6
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A szilárd Föld anyagi és folyamatai	Külső erők hatása a környezetben A szél és a víz munkájának megfigyelése – terepasztali gyakorlat (gyakorlat)	1
A földrajzi övezetesség alapjai	Az időjárás elemei: hőmérséklet, csapadékmennyiség, szélereősség, napsugárzás mérése, egyszerű	1

	műszerek használata, – otthoni mérési adatok feldolgozása (gyakorlat)	
Ázsia földrajza	Eltérő szerepkörű országcsoportok: olajországok, mezőgazdasági termelők, összeszerelő-beszállítók, újonnan iparosodott országok, új gazdasági hatalmak (Külön feldolgozó óra) A földrengés, vulkánkitörés tanulmányozása interaktív tananyagok segítségével Gyakorlat	2
Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza	Szigetvilág az óceánban (Óceánia), a speciális fekvés gazdasági, társadalmi és környezeti következményeinek (hajózás, idegenforgalom stb.) megismerése.(Külön órai anyag)	1
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	A teremtett világ, a Teremtő Isten felismerése műveiben. A világ keletkezése Az ember felelőssége a környezeti gondok enyhítésében.	1
	Összesen:	6

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	5
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Európa általános földrajza	Ismétlés, mérés	1
Kelet- és Közép-Európa földrajza	A közép-európai országok összefonódó gazdasági múltjának és jelenének értelmezése.	1
Magyarország természeti és kulturális értékei	A magyar nemzeti kultúra: a magyarországi néprajzi csoportok és földrajzi alapú hagyományaik értelmezése; a magyar földrajzi felfedezők, utazók és tudósok kiemelkedő teljesítményeinek bemutatása tanulói kutatómunka alapján. A Magyarországon élő nemzetiségek. A településünkön élő nemzetiségek kultúrája. (gyakorlat) Természeti, kulturális és történelmi értékvédelem, eredetvédelem A védettség különböző fokozatainak és jellegének	2

	összehasonlítása helyek, objektumok példáin; a védelem lényegének megértése, a védett helyeken engedélyezett tevékenységek megismerése; kulturális hungarikumok megismerése projektmunkában. (gyakorlat)	
Hitünk és tantárgyunk kapcsolata	Hitünk hőseinek munkája a térképen: a reformátorok, prédikátorok, fejedelmek, tudósok munkásságának megismerése, működési területük földrajzi áttekintése	1
	Összesen:	5

3. Tantárgyi bevezető:

A földrajz tantárgy pedagógiai célrendszere és feladatai

A Földünk – környezetünk műveltségi terület megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőivel, folyamataival. Elősegíti, hogy reális kép alakuljon ki bennük nemzeti értékeinkről, a magyarság világban elfoglalt helyéről, hazánk természeti, társadalmi-gazdasági adottságairól, jellemző társadalmi-gazdasági folyamatairól, valamint az európai integrációban betöltött szerepéről. Megismerteti – lehetőség szerint a gyakorlatban – a szűkebb és a tágabb természeti és társadalmi környezetben való tájékozódás, eligazodás alapvető eszközeit és módszereit. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, valamint napjaink eseményei állnak. Valamennyit a társadalom szemszögéből mutatja be a természet-, a társadalom- és a környezettudományok vizsgálódási módszereinek alkalmazásával.

A tartalmak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megértik, hogy a természet egységes egész; a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást. A műveltségi terület minden jelenséget és folyamatot tér- és időbeli változásában, fejlődésében mutat be, megláttatva azok okait és lehetséges következményeit is. Így fokozatosan kialakulhat a tanulók felelős magatartása a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezet iránt. A globalizálódó gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő természetátalakító tevékenységét, valamint az ebből fakadó, szintén világméretű természeti és társadalmi problémákat. Az elsajátított ismeretek és a felismert összefüggések alapján érthetővé válnak azok az új kihívások, amelyek a XXI. század elején átszabják a hagyományos gazdaság kereteit, s amelyek érdekellentéteket okozhatnak, társadalmi változásokat gerjeszthetnek a világ korábban egymástól elzárt térségeiben, társadalmában. A tartalmi elemek feldolgozása a szűkebb és tágabb környezetünkről megszerzett ismeretek bővítése mellett nagymértékben hozzájárul a tanulók képességeinek fejlődéséhez. A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával hozzájárul a nyitott és befogadó

magatartás kialakulásához, felkelti az igényt az eltérő kultúrák megismerése, a következő nemzedékek számára történő megőrzése iránt. Mindezzel hozzájárul a felelős és tudatos környezeti magatartáshoz.

A természeti, a társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a műveltségi terület tartalmainak feldolgozása hozzájárul a korszerű természettudományi szemlélet és gondolkodásmód kialakulásához. Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatainak megismeréséhez, megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás, az információszerzés és a nyitott gondolkodás. Ezért a megnevezett tartalmi elemek elsajátítása elképzelhetetlen a tanulók kezdetben még irányított, majd egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Így a tanítási-tanulási folyamatban nagy hangsúlyt kap az információszerzés- és feldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására. Hazánk és a világ társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával fejlődik a tanulók szociális és állampolgári kompetenciája. Napjaink társadalmi-gazdasági folyamatainak megismerése nagymértékben hozzájárul a gazdasági élet eseményeiben történő eligazodáshoz, az aktív, kreatív, a körülményekhez rugalmasan alkalmazkodó és vállalkozó-képes állampolgárrá váláshoz.

A műveltségi területben megfogalmazott célkitűzések, fejlesztési feladatok és az azokhoz kötődő tartalmak elsajátítása az 5. évfolyamon kezdődik, mert az oktatás alapozó szakaszában nem a szaktudományi ismeretek elkülönítésén van a hangsúly, hanem alapvetően a természettudományi (illetve részben a társadalom- és a környezettudományi) kapcsolatok megértésén. Ezért a műveltségi terület tartalmi és képességfejlesztési alapozása az 1–4. évfolyamon az Ember és természet műveltségi terület keretében megfogalmazottak alapján történik. Az 5–6. évfolyamra vonatkozó követelményrendszer már nemcsak az Ember és természet, hanem az Ember és társadalom műveltségi terület megfelelő fejlesztési területeihez is szervesen kapcsolódik. E kapcsolatok is hangsúlyozzák a Földünk – környezetünk műveltségi terület integráló jellegét, valamint a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jelenségek, folyamatok összefüggéseinek megláttatásában és kölcsön-hatásainak feltárásában betöltött alapvető szerepét.

Fejlesztési feladatok

Az alábbi területeken rendelkezzen a tanuló átfogó és reális képzetekkel, ismeretekkel, legyen képes az összefüggések meglátására, tudja alkalmazni a tanultakat más tantárgyak tanulása során, legyen képes az elsajátított ismereteket a hétköznapi életben is felhasználni, alkalmazni:

1. Tájékozódás a földrajzi térben

1.1. Téregységek

Személyes tér. A földrajzi tér.

Térhierarchia.

1.2. Térábrázolás

Térrajz, útvonalrajz, térképvázlat; úti- és helyszínrajz.

Térképi ábrázolás.

Térképfajták.

Keresőhálózat és földrajzi fókálózat.

2. Tájékozódás az időben

2.1. Időegységek

A napi, az évi, a történeti és a földtörténeti időegységek.

Földtani és földrajzi folyamatok időléptéke, időtartama példák alapján.

2.2. Időrend

Ciklikus és lineáris irányú folyamatok, földtörténeti események időrendje regionális példák alapján.

3. Tájékozódás a környezet anyagairól

3.1. Anyagok, anyagi rendszerek.

Ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok.

Környezetet károsító anyagok és hatásaik.

3.2. Geoszférák

Domborzati formák, felszíni és felszín alatti vizek, talajtípusok.

Időjárási-éghajlati elemek, jelenségek, légköri alapfolyamatok.

Éghajlati elemek változásai, éghajlat-módosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi-gazdasági hatások.

Veszélyhelyzetek.

3.3. Földrajzi övezetesség

A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásai.

Az övezetesség elemeinek kapcsolatai regionális példákon.

3.4. Égitestek

Az égitestek látszólagos mozgása. A Föld mozgásai és ezek következményei.

4. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól

4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése

A népesség területi eloszlása, a népességszám és befolyásoló tényezői, regionális különbségek.

A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások).

Településtípusok és szerepük.

A gazdaság természeti feltételei, a természeti erőforrások hasznosításának változása.

A gazdasági ágazatok szerepe a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.

4.2. A világ gazdaság szerveződése és működése

Földrészek, országok szerepe a világ gazdaságban.

Nemzetközi gazdasági együttműködések és társadalmi-gazdasági szervezetek példái, jellemző tevékenységek.

A pénzügyi világ működése: bevétel és kiadás, fizetőeszközök (nemzeti és közös valuták).

5. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról

5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza.

A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre, szellemi és gazdasági termékek, hagyományok, hungarikumok.

A lakóhely, a hazai nagytájak és országrészek.

Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolata.

A Kárpát-medence és hegységkerete, mint természet- és társadalom-földrajzi egység.

A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi földrajzi vonásai.

Magyarországon élő nemzetiségek.

5.2. Európa

Európa földrajzi-környezeti jellemzői ok-okozati összefüggéseikben.

Az Európai Unió mint gazdasági szerveződés; az európai kulturális sokszínűség földrajzi alapjai.

A kontinensrészek földrajzi jellemzői, különböző életterek közös és egyedi földrajzi környezeti jellemzői, azok okai és következményei.

Az egyes kontinensrészek meghatározó jelentőségű országainak egyedi földrajzi környezeti jellemzői, azok okai és következményei.

A hazánkkal szomszédos országok földrajzi-környezeti jellemzői, jelentőségük a világban, társadalmi-gazdasági kapcsolataik hazánkkal.

5.3. Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok

Afrika, Amerika, Antarktika, Ausztrália és Óceánia, Ázsia természetföldrajzi jellemzői, társadalom-földrajzi sajátosságai, környezeti állapota, a természetföldrajzi övezetesség elemei, összefüggései, hatása a társadalmi-gazdasági életre, a környezetre.

Az egyes kontinensek tipikus tájainak természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzői, az adottságok társadalmi hasznosítása, jellemző életmódja.

A távoli kontinensek meghatározó jelentőségű országai, országcsoportjainak földrajzi jellemzői és világgazdasági szerepe.

6. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról

6.1. Globális problémák

Az életminőség különbségeinek példái, urbanizálódás, környezeti és gazdasági problémák.

A helyi környezetkárosítások következményei.

6.2. Fenntarthatóság

Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkezelés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás.

Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Hit és erkölcsi nevelés

A kereszténység középpontjában az Isten által teremtet világ és a benne élő Isten képmására teremtet ember áll. Ez különös felelősséget ró az emberre saját magával, másik emberrel és a teremtet világgal szemben. A református iskolában a földrajz oktatását is áthatja ez a szemlélet. Ez különböző formákban jelenik meg az oktatás során.

A teremtet világ csodálata, és a Teremtő felismerése műveiben.

Az ember felelőssége hogy aktívan részt vegyen a környezeti gondok enyhítésében

Ezek a területek általában csak implicit módon jelennek meg az órai munkában, de „A szilárd Föld anyagi és folyamatai” témakörnél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. Ezen anyagrészeknél jól együtt lehet dolgozni a hitoktatókkal is.

A családi életre nevelés

A világ és hazánk népesedési folyamatairól tanultak kapcsán a tanuló képes felismerni és megfogalmazni családban betöltött szerepeket, feladatokat, megtalálja és elvégzi a rá háruló feladatokat. Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni. A szakasz végére a tanuló értéknek tekinti a gondosan kiválasztott, mély társas kapcsolatot. Tud a pozitív és negatív családtervezés különböző lehetőségeiről,

A testi és lelki egészségre nevelés

A fejlődő térségek egészségügyi-táplálkozási problémái, a világméretű járványok, a munkanélküliség okán kialakuló stresszhelyzetek kapcsán a tanuló fel tudja sorolni az egészséges életmód alapvető szabályait. Ismeri a stressz okozta ártalmakat, civilizációs betegségeket és ezek megelőzési módjait.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóban kifejlődnek a környezet harmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, mozgósítható a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre. Érti a mennyiségi és minőségi változás, fejlődés fogalmát, valamint, hogy a fogyasztás önmagában sem nem cél, sem nem érték. Egyre érzékenyebbé válik környezete állapota iránt, képes annak változását elemi szinten értékelni. Felismeri a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket. Képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani az iskola belső és külső környezetét. Nem hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat, előnyben részesítve a természetes, újrahasznosítható, illetve újrahasznosított anyagokat. Érzékennyé válik az anyag- és energiatakarékos életvitelre és ismeri ezek gyakorlati technikáit. Érti a fenntarthatóság fogalmát.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció

A tanuló képes érzéseinek, gondolatainak, véleményének kifejezésére, adott szempont szerint újrafogalmazására, mások véleményének tömör reprodukálására. Képes ismert tartalmú szövegeket biztonságosan elolvasni, értelmező hangos olvasással. Képes hallott és olvasott szöveg lényegének felidézésére, megértésére, értelmezésére. Önállóan olvas nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegeket. Képes a szövegelemzés alapvető eljárásainak önálló alkalmazására, különböző műfajú és rendeltetésű szóbeli és írásbeli szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek feltárására, értelmezésére és értékelésére. Korosztályának megfelelő módon részt vesz az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerzésben és információátadásban. Törekszik az olvasható és pontosan értelmezhető írásbeli kommunikációra. Elsajátítja a jegyzetelés alapjait. Képes rövidebb szövegek alkotására. Képes rövidebb szövegek összegyűjtésére, rendezésére.

Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló már képes felismerni a természet működési alapelveit, illetve az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait. Egyre önállóan használja, illetve alkalmazza az alapvető tudományos fogalmakat és módszereket problémák megoldása során. Tudása és megfigyelési képességei fejlődésének köszönhetően tanári irányítás mellett, de mind önállóan hajt végre kísérleteket, megfigyeléseket, amelynek eredményeit értelmezni is tudja. Technikai ismereteit és kompetenciáit kezdetben még irányítással, majd egyre

önállóbban alkalmazza az iskolai és iskolán kívüli környezetben. Felismeri az emberi tevékenység környezetre gyakorolt káros hatásait, belátja, hogy erőforrásaink döntően végesek, és ezeket körültekintően, takarékosan kell hasznosítanunk. Nyitottá válik a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránt, képes környezettudatos döntések meghozatalára.

Digitális kompetencia

A tanuló mind motiváltabbá válik az IKT-eszközök használata iránt. Képes alapvető számítógépes alkalmazásokat (szövegszerkesztés, adatkezelés) felhasználni a tanórai és a tanórán kívüli tanulási tevékenységek során, illetve a hétköznapi életben. Egyre nagyobb biztonsággal és mind önállóbban képes felhasználni a számítógép és az internet által biztosított információkat, akár megadott szempontok szerinti gyűjtőmunkában is. A megszerzett információkból irányítással, majd egyre önállóbban képes összeállítani prezentációkat, beszámolókat. Ismeri az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségeket és használja is ezeket. Felismeri az elektronikus kommunikációban rejlő veszélyeket és törekszik ezek elkerülésére. Látja a valós és a virtuális kapcsolatok közötti különbségeket, kellő óvatossággal kezeli a világhálóról származó tartalmakat és maga is felelősséggel viszonyul a világháló használóihoz.

A hatékony, önálló tanulás

A tanuló rendelkezik a hatékony tanuláshoz szükséges alapvető készségekkel, azaz tud írni, olvasni, számolni, továbbá nem idegenek számára az IKT-eszközök. A tanuló képes kitartóan tanulni, a figyelmét összpontosítani, törekszik arra, hogy saját tanulását megszervezze. Képes a figyelem és a motiváció folyamatos fenntartására, elég magabiztos az önálló tanuláshoz. A tanulás iránti attitűdje pozitív. A tanuló egyre tudatosabban kezeli a saját tanulási stratégiáit, egyre gyakorlottabb abban, hogy felismerje készségeinek erős és gyenge pontjait, és hogy saját munkáját tárgyilagosan értékelje. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

Egységesség és differenciálás

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást. Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, amelynek feladata, hogy felismerje a kiemelkedő teljesítményre képes tanulókat, segítse őket, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el és alkotó egyénekké váljanak. A tanuló csak akkor képes erre, ha lehetőséget és bátorítást kap. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését. A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk. Esetükben a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangja ugyanolyan fontos, mint más gyermekeknél. Iskolai nevelés-oktatásuknak alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szilárd Föld anyagai és folyamatai			Órakeret 9 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	5	2	2	9
Előzetes tudás	Szemléleti kép a Föld belső gömbhéjairól. Megfigyelések és vizsgálódások alapján szerzett tapasztalatok a szűk környezetben található szilárd anyagokról. A belső és külső erők, hatásaik felismerése, modellezése. A talajképződés lényege hazai talajtípusok vizsgálata alapján. Emberi és természetföldrajzi időléptékek, időtartamok érzékelése. Konkrét, lakóhelyhez közeli példák ismerete környezetalakító tevékenységekre, természeti értékek védelmére.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A térszemlélet fejlesztése az ember által tapasztalható méretek (pl. hegyek) és a Föld méretviszonyainak összehasonlítása révén. Az időfogalom, az időbeli tájékozódás fejlesztése az ember által tapasztalható időtartamok és a földtörténeti időegységek arányainak érzékeltetésével. A felfedeztető tanulási stratégia alkalmazása (megfigyelések, vizsgálódások, mérések megadott szempont alapján tanári irányítással), a balesetmentes és biztonságos eszközhasználat gyakoroltatása, a tapasztalat rögzítés önállóságának fokozatos növelése. Az oksági gondolkodás erősítése, mélyítése több ok együttes hatására bekövetkező jelenségek vizsgálata során. A szükségletek kielégítése és a fenntarthatóság közötti egyensúly lehetőségének bemutatása, a környezettudatos gondolkodás, a fenntarthatóság iránti elkötelezettség megalapozása. A természet mint megbecsülendő és védendő érték beláttatása a talaj példáján.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Környezetünk anyagainak vizsgálata (2) Ásványokból összetett természetes (kőzetek, ércek) és mesterséges anyagok (pl. beton, téglák) összehasonlítása egyéni és csoportos vizsgálódással. A legfontosabb bio- és ércásványok, kőzetalkotó ásványok, drágakövek, magmás, üledékes és átalakult kőzetek (vas- és rézérc, bauxit, agyag, márvány) tulajdonságainak megfigyelése, mérése, vizsgálata; csoportosításuk. (gyakorlat) A talaj anyagainak és szerkezetének megismerése különböző talajtípusok vizsgálata, összehasonlítása során. A talajkeletkezési folyamat és a talaj tulajdonságainak összekapcsolása. A földtani képződmények védelmének megismerése környékbeli példákon.	Kémia: Szerves és szervetlen anyag, keverék, szilárd anyag, egyes ásványok és kőzetek összetétele. Halmazállapotok. Biológia-egészségtan: élő anyag. Matematika: Képzleti mozgató, szétválasztások. Időegységek, időtartammérés, számok a számsorban. Fizika: úszás, sűrűség, erőhatások, szilárd testek fizikai változása.

A folyamatosan változó bolygó és környezet (3) A földövek és méreteik, a kőzetöv és a kőzetlemezek felépítésének megismerése. A földtani és a természetföldrajzi kontinensfogalom összekapcsolása. Geológiai (belső) erők megnyilvánulásainak megértése a kőzetlemezek mozgásának és következményeinek összekapcsolásával (hegyláncok felgyűrődése, gyűrődés; mélytengeri árkok és óceáni hátságok keletkezése; vulkánosság és földrengés; emelkedés és süllyedés, vetődés, rögzösödés; magmás, átalakult kőzetek keletkezése). A földrajzi (külső) erők felismerése folyamatokban (aprózódás és mállás; lepusztulás és felhalmozódás, feltöltődés; üledékképződés, üledékes kőzetek keletkezése). A geológiai erők és a földrajzi erők harcának értelmezése. A kontinensek területét gyarapító és fogyasztó folyamatok megkülönböztetése. A szárazföldek és a tengerek mindenkori földgömbi helyzete természetföldrajzi és környezeti következményeinek felismerése a mai földrészek kialakulásához vezető állapotok példái alapján. (külső) erők felismerése. Tájékozódás a földtörténeti időkben Tájékozódás a geológiai mozgások, változások időskáláján egyes események időpontjának, folyamatok időtartamának elhelyezésével, idővonalzó készítésével. Külső erők hatása a környezetben A szél és a víz munkájának megfigyelése – terepasztali gyakorlat (gyakorlat)				
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kőzetöv; ásvány, kőzet, érc; magmás, üledékes és átalakult kőzet; ősmaradvány; építőanyag, nyersanyag, energiahordozó Geológiai (belső) és földrajzi (külső) erő. Óceáni és kontinentális lemez, magma, vulkán, láva, földrengés. Szilárdhulladék-lerakó, földtani természetvédelem. Geológiai idő, földtörténeti időegységek.			
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A földrajzi övezetesség alapjai			Órakeret 8 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	5	2	1	8
Előzetes tudás	Időjárási elemek, jelenségek. A besugárzás és a felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, a felhő- és csapadékképződés jelenségek felismerése. Példák hozatala az időjárási elemek térbeli és			

	időbeli változásaira, az éghajlat-módosító tényezők megnyilvánulására. A nedves és a száraz kontinentális éghajlat jellemzése, társadalmi-gazdasági hatásainak felismerése hazai példákon. A Föld gömb alakjának és az éghajlati övezetek kialakulásának összekapcsolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modellszemlélet alapozása a földrajzi övezetességi rendszer elemeinek példáival a regionális földrajzi tanulmányok előtt. A földrajzi és az éghajlati övezetesség különbségének megértetése. A földrajzi övezetesség elemeinek összeillesztése különböző típusú összefüggéseket mutató ábrák (diagramok, modellek, magyarázó ábrák) elemzése során. A kutatásos stratégia alkalmazása (természeti adottságok értékelése a társadalom szempontjából, társadalmi-gazdasági hatásaik, környezeti következményeik meglátása példákban). Az övezetek, övek bemutatási szempontjainak és a tipikus tájak jellemzési algoritmusának megismertetése. Szociális nevelés a környezet és az életmód kapcsolatának felfedezésével. Családi életre nevelés a más kultúrákban jellemző családi életmódok bemutatásával.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Éghajlati alapismeretek Az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító tényezők érvényesülésének felismerése, magyarázata; az éghajlat övezetességét kialakító tényezők értelmezése; éghajlati diagram olvasása. Az időjárás elemei: hőmérséklet, csapadékmennyiség, szél erősség, napsugárzás mérése, egyszerű műszerek használata, a mért értékek leolvasása – otthoni mérési adatok feldolgozása (gyakorlat) A forró övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok feltárása Esőerdővidék (a felszálló légáramlás következménye, jellemzői, erdőirtás és termőföld-erózió); szavannavidék (az évszakos esőzés következményei, legelőváltó gazdálkodás, az elsivatagosodás folyamata); sivatag (a leszálló légáramlás uralma, jellemzői, napenergia-készlet). A mérsékelt övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok értelmezése A mediterrán táj és a mediterrán gazdálkodás jellemzése; a természetföldrajzi jellemzők a földrészek belseje felé való változásának felismerése a valódi mérsékelt övben, a füves területek és a vegyes szántóföldi gazdálkodás összefüggéseinek bemutatása; a tajgavidék és az erdőgazdálkodás jellemzése. A hideg övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok feltárása A megvilágítás évszakos különbsége következményének felismerése a szélsőséges természeti viszonyokban. A függőleges földrajzi övezetesség		Fizika: fény, hullám, hőmérséklet, halmazállapot, csapadék. Matematika: modellek és diagramok megértése, adatleolvasás. Biológia-egészségtan: életfeltételek, életközösségek, biomok, ökológiai kapcsolatrendszerek. Informatika: adatgyűjtés az internetről, időjárás térképek, előrejelző rendszerek.

A természetföldrajzi adottságok függőleges változásának és a hegység éghajlat- és vízvázlasztó szerepének felismerése; a magashegységi táj jellemzése; a vízenergia-hasznosítás modellszerű értelmezése; helyes magatartás lavinaveszélykor.				
Éghajlati diagram olvasása. (gyakorlat)				
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség, földrajzi övezet és öv. Szélrendszer (passzát, nyugatias, sarki); éghajlat (egyenlítői, szavanna-, forró övezeti sivatagi, mediterrán, óceáni, tajga); éghajlat- és vízvázlasztó hegység; vízjárás. Sivatagi vázталaj, szürke erdei talaj. Elsivatagosodás, hóhatár, gleccser. Vízenergia, napenergia. Tipikus táj (esőerdő-, szavanna- és tajgavidék, sivatag, mediterrán és magashegységi táj). Gazdálkodás (erdő-, vegyes szántóföldi és legelőváltó gazdálkodás).			
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gazdasági alapismeretek			Órakeret 5 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	3	1	1	5
Előzetes tudás	A gazdaság természeti feltételeinek, a gazdasági ágazatok tevékenységeinek felismerése példákban. A családi bevétel és kiadás példáinak ismerete.			
Tantárgyi fejlesztési célok	Közgazdasági szemlélet alapozása az üzletekben vásárolható termékeket előállító gazdasági ágazatok tevékenysége közötti szoros kapcsolat és az egyes termékek árát befolyásoló sokféle tényező felismertetésével. A kreatív gondolkodás fejlesztése: a piac működési alapelveinek, a kereslet és a kínálat szerepének köznap gyakorlati példákon keresztül történő megértetése Gazdasági és pénzügyi nevelés, a felelős gazdálkodás megalapozása a családi gazdaság működésének helyzetgyakorlatokban való bemutatásával.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A gazdaság értelmezése A gazdasági ágazatok feladatának, szerepének megismerése egy ország életében; a szolgáltatás és a mindennapi élet kapcsolatának megglátása (lakóhelyen és a világhálón igénybe vehető szolgáltatások); az országok és a gazdasági fejlettség alapadatainak megismerése. Pénzügyi alapismeretek Egy termék árát befolyásoló tényezők (ráfordítások, kereslet, kínálat) és kapcsolatuk megértése. A pénz és szerepe, típusai, fizetési módok megismerése. Nemzeti és közös valuták, árfolyam egyszerű értelmezése, a valutaváltás eljárásának megismerése helyzetgyakorlatokban. (gyakorlat) A piac működési alapelveinek, a kiadás-bevétel rendszer megértése egyszerű köznap példákban. A kölcsön veszélyeinek felismerése. A takarékosodás és a megtakarítások lényege.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a gazdasági ágak történelmi kialakulása; nemzetközi együttműködések. Matematika: mennyiségek összehasonlítása, százalékszámítás, egyenes arányosság.

Nemzetközi együttműködések A nemzetközi együttműködések szükségességének felismerése különböző típusú szervezetek példáin (EU, ENSZ, WHO, UNESCO, WWF, regionális és civil szervezetek).		Informatika: adat- és ténygyűjtés az internetről.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gazdasági ágazat és ág, gazdasági szerkezet. Kereskedelem, vám. Pénz, kiadás, bevétel, kölcsön, megtakarítás. Valuta, árfolyam.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Afrika és Amerika földrajza			Órakeret 14 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	11	1	2	14
Előzetes tudás	A földrészek szerkezetfejlődési modelljének ismerete. Eligazodás a földtörténeti időkben. A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságainak és környezeti problémáinak összefüggései. A földrajzi övek és a tipikus tájak földrajzi jellemzési algoritmusának használata. A földrészek és az óceánok megnevezése.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Átfogó kép kialakítása Afrika és Amerika természetföldrajzi jellemzőiről a Föld fejlődéséről és a földrajzi övezetességi rendszerről való tudás alkalmazásával. Térszemlélet fejlesztése az ábrázolt térben való tájékozódással. A valós térbeli viszonyok megismertetése térkép alapján, a szemléleti térképolvasás képességének fejlesztése. A kritikai gondolkodás fejlesztése a földrészek társadalmi-gazdasági jellemzői és a természeti adottságok, a történelmi események, a világban zajló gazdasági folyamatok elemzésével, illetve a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepének, a gazdasági fejlettség területi különbségeinek, okainak, társadalmi és környezeti következményeinek megvilágításával. Az országjellemzés algoritmusának alkalmaztatása. A környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának érzékeltetésével, az emberiség közös felelősségének megértésével a környezet állapotában, valamint a hosszú távú természeti, környezeti folyamatok példákban való felismertetésével. Családi életre nevelés a más kultúrákban lévő életmódok megismertetésével. A kommunikációs képességek fejlesztése a szövegbeli speciális jelrendszerek működésének megfigyelésével, valamint különböző jellegű információs anyagokban való célszerű kereséssel, tablő-összeállítással és beszámoló-készítéssel (országcsoportok, országok bemutatása).			
Ismeretek/fejlesztési követelmények			Kapcsolódási pontok	
Afrika természetföldrajza Afrika domborzatának és tájainak megismerése. Erőforrások: a földtani szerkezet és az övezetesség következményeinek, valamint az ásványkincs- és energiahordozó-készletek területi és gazdasági ellentmondásosságának értelmezése.			Biológia-egészségtan: A forró övezet élővilága. Városi ökoszisztéma.	

Afrika társadalomföldrajza (3) Emberfajták, népek és kultúrák találkozása. A népességgrobbbanás, a fiatal népesség és következményeinek összekapcsolása esetleírásokban (etnikai feszültségek, országok közötti és polgárháborúk). A trópusi mezőgazdaság változatos formái (talajváltó, ültetvényes, oázis- és legeltető gazdálkodás) és az azokhoz kötődő életmódok különbségeinek feltárása. Száhel, az éhezés és a szegénység földje: a természeti, társadalmi, egészségügyi veszélyhelyzetek (pl. menekültek, járványok, túllegeltetés), ökológiai katasztrófa okozati megismerése, nemzetközi segítségnyújtás szükségességének felismerése. Egyiptom: az ősi kultúra és a globális világ ellentmondásainak megértése. Amerika természetföldrajza (2) A földrész szerkezeti tagolódásának, a szerkezetfejlődési múlt gazdaságot és életmódot meghatározó szerepének megismerése. Észak-, dél- és közép-amerikai tájtípusok összehasonlító elemzése. A természetföldrajzi övezetesség, az É-D-i nyitottság és K-Ny-i zártság következményeinek, veszélyhelyzeteinek felismerése. Az aszimmetrikus vízgyűjtő terület következményeinek megismerése, a vízrendszer-hasznosítás modellezése. Amerika társadalomföldrajza (2) A földrész népességföldrajzi tagolódásának megismerése; a népességkeveredésből fakadó társadalmi-gazdasági előnyök, hátrányok felismerése példákban. A népességkoncentrációk, a városodás és a városiasodás, a település-együttesek, az agglomerációs zóna kialakulási folyamatának értelmezése példákban. A farmgazdálkodás modellezése, a mezőgazdasági övezetesség átalakulásának értelmezése (pl. elmetérképezéssel). Az erőforrás-gazdálkodástól a tudásalapú társadalomig való fejlődési út értelmezése; a technológiai övezet jellemzése. Amerika országföldrajza (3) Eltérő szerepű országok (világgazdasági nagyhatalom, felzárkózó erőterek, banánköztársaságok) földrajzi összehasonlítása. Amerikai Egyesült Államok, mint világgazdasági vezető hatalom; Brazília mint gyorsan fejlődő ország. Emberfajták, népek és kultúrák találkozása. Népességkoncentráció, agglomeráció Gyakorlat	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Gyarmatosítás, ókori öntözéses kultúrák. Amerika meghódítása. Urbanizáció, technológiai fejlődés. Erkölcstan: lokális cselekvések és globális problémák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tagolatlan és tagolt partvidék; gyűrt- és röghegységrendszer, szárazföldi árokrendszer. Hurrikán, tornádó; vizesés, időszakos folyó, artézi kút, tóvidék, sivatagtípus. Emberfajta, bennszülött. Túlnépesedés, éhségövezet, menekült, járvány, túllegeltetés, ökológiai katasztrófa. Gyűjtögetés, talajváltó, ültetvényes oázisgazdálkodás, vándorló és istállózó állattartás, monokultúra, vadfogalás, farmgazdaság. Egyoldalú gazdaság, banánköztársaság,

	gazdasági befolyás, bér munka, világ cég, tudás alapú társadalom, világgazdasági nagyhatalom. Tipikus táj (ültetvény, farm, rezervátum, menekülttábor, technológiai övezet, urbanizáció, városövek, városövezet, agglomerációs zóna).			
Topográfiai ismeretek	Afrikai- és Kanadai-ősföld, Atlasz, Andok, Appalache, Sziklás-hegység, Dél- és Kelet-afrikai- magasföld, Brazil-felföld, Mexikói-fennsík, Amazonas- és Kongó-medence, Szahara, Szudán; Mississippi- és Paráná-alföld, Préri, Floridai- és Kaliforniai-félsziget; Száhel. Amerika részei. Vörös-tenger, Guineai- és Mexikói-öböl, Amazonas, Kongó, Mississippi, Nílus, Orinoco, Paráná; asszuáni Nagy-gát; Nagy-tavak, Panama-csatorna. Egyiptom, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Mexikó, Venezuela; Alexandria, Atlanta, Brazíliaváros, Chicago, Houston, Kairó, Los Angeles, New Orleans, New York, Rio de Janeiro, San Francisco, São Paulo, Szilícium-völgy, Washington.			
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ázsia földrajza			Órakeret 12 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek 9	Gyakorlat 1	Ismétlés, mérés 2	Összes óraszám 12
Előzetes tudás	A földrészek szerkezetfejlődési modelljének ismerete. Eligazodás a földtörténeti időkben. A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságaival és környezeti problémáinak összefüggései. A sivatag, a tajgavidék, a magashegység, az agglomeráció és a technológiai park tipikus tájak jellemzői, az országok jellemzési algoritmusának használata.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Oksági gondolkodás fejlesztése Ázsia természetföldrajzi jellemzőinek okaival, társadalmi-gazdasági következményeivel és a világ gazdasági folyamataival való összefüggésekben történő feldolgozásával. A földrajzi tényezők életmód-meghatározó szerepének felismertetése. Prognosztikus szemlélet fejlesztése az ázsiai gazdasági fejlettség területi különbségeinek és okainak megláttatásával, a társadalmi és környezeti következményeik elképzeltetésével. Környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdaság, környezeti problémák világméretűvé válásának példákban való érzékeltetésével, az egészséges környezet megőrzésében a társadalmi felelősségének bemutatásával. Az időbeli tájékozódás fejlesztése a rövidebb időtartamú társadalmi és környezeti folyamatok példákban való felismertetésével. A szemléleti térképolvasás fejlesztése különböző tartalmú térképeken való önállóan tájékozódással, az információk közötti összefüggések indoklásával.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények			Kapcsolódási pontok	
Ázsia természetföldrajza (3) A „legek” földrésze: óriástájak és szerkezeti egységek, változatos éghajlat és termőföldhiány, vízbőség és vízszegénység kontrasztjának, okainak megismerése. Természeti veszélyhelyzetek (földrengés, vulkánkitörés, cunami, tájfun) felismerése, a helyes magatartás megismerése.			Matematika: ok-okozati gondolkodás, modellezés. Fizika: légköri jelenségek fizikai	

Belső-ázsiai sivatagok: kontinensbelseji zárt fekvés következményeinek megértése. Monszun vidék és terület: a kialakító okok összehasonlítása a forró és a mérsékelt övezetben, jellemzésük, az öntözéses monszungazdálkodás modellezése. Ázsia társadalomföldrajza (2) Népek és kultúrák jellemzőinek, népességgkoncentrációk kialakulási okainak és következményeinek megismerése. Az ősi kultúrák, a világvallások társadalmat, gazdaságot, környezetet befolyásoló szerepének felismerése példákban. Területi fejlettségi különbségek felismerése. A világ új fejlődési és gazdasági pólusa, felgyorsult gazdasági növekedés, technológiaátvitel-folyamat értelmezése. Ázsia regionális földrajza (4) Eltérő szerepkörű országcsoporthok: olajországok, mezőgazdasági alapanyag-termelők, összeszerelő-beszállítók, újonnan iparosodott országok, új gazdasági hatalmak megismerése. India: a hagyományos zárt társadalom és az informatikai társadalom ellentmondásai. Japán: a termőföld-, energia- és nyersanyag-szegénység; a biotechnológián és elektronikán alapuló gazdasági hatalom; a természeti katasztrófhelyzetek földrajzi alapjai, életmódbeli és környezeti következményei. Kína: a világ meghatározó gazdasága; a tengerparti és a belső területek fejlettségkülönbségének természeti alapjai, életmódbeli és környezeti következményei. A földrengés, vulkánkitörés tanulmányozása interaktív tananyagok segítségével Gyakorlat	törvényszerűségei, természeti katasztrófák. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: ókori jelentős ázsiai kultúrák, napjaink gazdasági fejlődése; a gazdasági hatalomváltás. Biológia-egészségtan: biotechnológiai forradalom, életfeltételek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vulkáni szigetív. Kontinentalitás, szélsőségesen szárazföldi terület, monszunvidék és monszunterület; mérsékelt övezeti sivatagi, forró és mérsékelt övezeti monszun éghajlat, tájfun, cunami, talajpusztulás. Népességgrobbanás, világvallás, zarándokhely. Öntözéses gazdálkodás, zöld forradalom, technológia-átvitel, csúcstechnológia, informatikai társadalom.
Topográfiai ismeretek	Eurázsia, Ázsia részei, Közel- és Távol-Kelet; Arab-félsziget, Fülöp- és Japán-szigetek, Indokínai-félsziget, Indonéz-szigetvilág, Dekkán- és Közép-szibériai-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Himalája, Pamír, Csomolungma, Fuji, Góbi, Hinduszáni-, Kínai- és Nyugat-szibériai-alföld, Mezopotámia, Tajvan, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Urál; Fekete-, Japán- és Kaszpi-tenger, Perzsa-öböl, Aral- és Bajkál-tó, Boszporusz, Brahmaputra, Indus, Jangce, Gangesz, Mekong, Ob, Sárga, Urál-folyó, Tigris. Dél-Korea, India, Japán, Kína, Kuvait, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország; Hongkong, Kalkutta, Kanton, Mumbai, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Tokió, Újdelhi.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza			Órakeret 5 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek 4	Gyakorlat 0	Ismétlés, mérés 1	Összes óraszám 5
Előzetes tudás	A szerkezetfejlődési folyamatok által létrehozott képződmények példái. Eligazodás a földtörténeti időben. A forró és a hideg övezet és öveik főbb természeti adottságainak, környezeti problémáinak ismerete. Az óceánok és a tengerek tulajdonságainak elkülönítése, a földrészek és az óceánok megnevezése.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Átfogó kép alkotása Ausztrália és a sarkvidékek természetföldrajzi jellemzőiről, az okok és a jellemzők közötti összefüggések felismertetése a Föld fejlődéséről és az övezetességi rendszerről való tudás alkalmazásával. A környezetgazdálkodási szemlélet fejlesztése a tengeri erőforrások globális folyamatokban betöltött szerepének felismertetésével példákban, sérülékenységeinek és következményeinek megértésével. A modellszerű gondolkodás fejlesztése elméleti modellalkotással a térség problémáiról. Az információszerző stratégia fejlesztése a tengert ábrázoló térképeken való tájékozódással, információleolvasással.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ausztrália, a kontinensnyi ország Elszigetelt fekvés, ellentmondásos természeti adottságok (sivatag és artézivíz-készlet, termékeny alföldek és hegyvidék) és következményeik ismerete. Szigetvilág az óceánban (Óceánia), a speciális fekvés gazdasági, társadalmi és környezeti következményeinek (hajózás, idegenforgalom stb.) megismerése. A sarkvidékek földrajza Az Északi- és a Déli-sarkvidék összehasonlító földrajzi jellemzése; az ózonréteg-elvékonyodás okainak és következményeinek átlátása; a sarkvidék mint speciális élettér értelmezése; az Antarktika szerepének, a kutatóállomások jelentőségének megismerése. A világtenger földrajza Az óceánok és tengerek földrajzi jellemzőinek, a tengeráramlások szerepének, a világtenger mint erőforrás (ásványkincsek, árapály-energia, halászat) és mint veszélyforrás (szökőár) megismerése; a veszélyeztető folyamatok (pl. vízszennyezés, túlhalászás) egyszerű értelmezése.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: nagy földrajzi felfedezések; hajózás. Kémia: ózon; sós víz és édes víz; vízszennyezés. Biológia-egészségtan: életfeltételek, a hideg övezet és a tengerek élővilága. Fizika: Felhajtóerő, hőszigetelés. A tengermozgások fizikai alapjai (hullámok vízfelületen).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állandóan fagyos és tundraéghajlat, fahatár, belföldi jégtakaró, jéghegy, ózonréteg, korallzátony, jégsivatag. Világtenger; tengeráramlás; árapály-energia, túlhalászás, kutatóállomás. Őslakos, bevándorló.	
Topográfiai ismeretek	Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-Vízválasztó-hegység, Nyugat-ausztráliai-ősföld, Új-Guinea, Grönland, Hawaii; Murray. Ausztrália, Új-Zéland; Melbourne, Perth, Sydney. Északi-sarkvidék, Déli-sarkvidék (Antarktis).	

Tematikai egység	Hitünk és tantárgyunk kapcsolata		1 óra
Előzetes tudás	– A hittan órán elsajátított ismeretek - Bibliai történetek a teremtésről		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	– A rendszerszemlélet fejlesztése rendszer és környezete kapcsolatának elemzésén keresztül. – A rész és egész viszonyának felismerése az élő egységes egész és a benne összehangoltan - működő szerveződési szintek összefüggésében. – Az ember természetben elfoglalt helye, a természetben, felelőssége a teremtett világért		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A Biblia és a tantárgyunk kapcsolata Hogyan találunk kapcsolatot a Biblia és tudomány között? Református és más felekezeti tudósok megismerése, szerepük a földrajz tudományának fejlesztésében Hitünk szerepe a földrajzi környezet fenntartásában.	- Irányított adatgyűjtés, majd összehasonlító elemzés: a világ teremtése a Bibliában és a természettudományos gondolkodásban. Hitek és tévhitek. Ismert földrajzi nevek, tájak keresése a Bibliában - Az ember felelőssége a környezeti gondok enyhítésében. - Az egyes témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. - A témakörök feldolgozása során összefüggéseket, kapcsolatot kell keresni keresztyén hitünk és a tudomány között. Minden anyagrésznél jól együtt lehet és kell dolgozni a hitoktatókkal.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség értelmezése. Tárgyak, jelenségek, összességek összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik (méret) szerint; becslés, nagyságrendek. Informatika: adatok gyűjtése az internetről. Biblia: Földrajzi nevek, tájak	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Biblia, természettudomány		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök –		

	applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása.
--	---

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Európa általános földrajza			Órakeret 6 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	5	0	1	6
Előzetes tudás	Szerkezetfejlődési folyamatok által létrehozott képződmények felismerése példákban. Eligazodás a földtörténeti időben. A földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságai, környezeti problémái. A szélrendszerek éghajlatot meghatározó szerepe. A földrészek és országcsoportok szerepe a világgazdaságban.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az Európa-tudat megalapozása az integrációs folyamat céljainak megismertetésével, napjaink törekvéseinek érzékeltetésével. A tanulni tudás képességének fejlesztése az előzetes (a távoli földrészekkel kapcsolatos) tudás előhívásával és alkotó felhasználásával. Az analízis képesség fejlesztése Európa természetföldrajzi adottságai és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyek feldolgozásával. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése az európai kulturális sokszínűség földrajzi okainak és a népességkeveredés következményeinek elemzése során. A közös európai kultúra, főként földrajzi alapjainak ismerete és a megőrzésére irányuló igény kialakítása. Az információszerzési képesség fejlesztése adatok, egyszerű adatsorok, diagramok értelmezésével, elemzésével, a földrajzi övek jellemzési szempontjainak önálló használatával.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Európa általános természetföldrajzi képe (2) Szerkezetalkító folyamatok és a külső erők felszíni következményeinek, a domborzati adottságok következményeinek és a nagytájak mozaikjának megismerése. Európa változatos és szeszélyes éghajlatának, a nyitottság a többi természetföldrajzi tényezőre való hatásának megismerése. A természeti adottságok szerepének meglátása az európai társadalmi-gazdasági életben. Európa társadalomföldrajzi képe és folyamatai (2) Európa változó társadalmi erőforrásainak, az előregedő társadalom gazdasági következményeinek megismerése. Az európai erőter gyengülő világgazdasági szerepének felismerése, az új válságjelenségek (növekvő eladósodás, munkanélküliség) értelmezése; a transzkontinentális infrastruktúra szerkezetének térképezése. Az Európai Unió földrajzi lényegének megértése; az országok és térségek változó szerepének felismerése az integrációs folyamatban.	Fizika: erőhatások. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: A természeti adottságok és a történelmi események kapcsolata. Európa mint évszázadokon át a Föld legfejlettebb és vezető térsége; az integráció története, intézményrendszere; infrastruktúra és fejlődés. Biológia-egészségtan: életkor.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kaledóniai-, variszkuszi- és alpi hegységképződés; eljegesedés. Időjárási front. Öregedő társadalom; indo-európai nyelvcsalád; soknemzetiségű ország; uniós polgár, állampolgár; letelepedési engedély, munkavállalási engedély. Gazdasági és politikai integráció; euró-övezet, Schengeni övezet.
Topográfiai ismeretek	Európa részei; Észak-atlanti-áramlás. Az Európai Unió tagállamai és fővárosuk; Strasbourg, Vatikán.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Észak- és Mediterrán-Európa földrajza			Órakeret 10 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	8	0	2	10
Előzetes tudás	Áttekintő kép Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről. A hideg mérsékelt és a meleg mérsékelt öv, a mediterrán táj és gazdálkodás jellemzőinek, a vándorló állattartás lényegének ismerete. Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lényegkiemelő és összehasonlító képesség fejlesztése a két kontinensrész közös és egyedi földrajzi-környezeti vonásainak, azok okainak és következményeinek feltárásával. Gyakorlatorientált szemlélet fejlesztése az ismert világ folyamatos tángulása a fejlődésben máig érzékelhető hatásainak, valamint a természeti és gazdasági körülmények, hagyományok gondolkodásmódot, életmódot befolyásoló hatásának felismertetésével. Az információfeldolgozás képességének fejlesztése ismeretekről való leírás készítésével segédeszközök használatával, tanári irányítással. A szociális kompetencia fejlesztése az országcsoportok környezeti problémáinak irányított projekt módszerrel történő feldolgozásával.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tenger, a tagolt partvidék szerepe az észak- és dél-európai népek életében A tengerparti fekvés elszigetelő és a világ más részeivel összekötő szerepének, az életmódra gyakorolt hatásának belátása. Észak-Európa földrajza(2): az északi fekvés következményeinek megismerése; az eltérő jellegű természeti tájak, az adottságaikhoz igazodó munkamegosztás modellezése; országai jóléte, gazdagsága okainak, összetevőinek értelmezése. Mediterrán-Európa földrajza (6) Dél-Európa természetföldrajzi jellemzése; a napfényövezet, a kikötőövezet és az üdülőövezet földrajzi-környezeti modelljének megalkotása. Az országok gazdasági életének, a szolgáltató ágazatok súlyának megismerése. A népességmozgások és a menekültáradat kialakulási okainak és következményeinek értelmezése Olaszország példáján. A környezetben lejátszódó események, folyamatok, helyzetek bemutatása helyzetgyakorlatokban. A Balkán-térség	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Földrajzi fekvés szerepe a világ-gazdasági helyzetben; nagy földrajzi felfedezések; munkamegosztás. Gyarmatosítás következményei (gyarmattartók). Kultúrák ütközése. Informatika: bemutató készítése.

A térség természetföldrajzi jellemzése, a karsztvidékek modellezése; a kultúrák találkozási következményeinek felismerése példákban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fjord, moréna. Kikötőövezet, üdülőövezet, karsztvidék, tengeri bányászat, vízerőmű, földhőerőmű. Kereskedelmi flotta, bérfuvarozás, parasztgazdaság, földbérleti rendszer, mezőgazdasági szövetkezet, munkamegosztás, vendégmunkás, munkaerővándorlás, időszakos idegenforgalom.
Topográfiai ismeretek	Adriai-, Balti- és Északi-tenger; Appenninek, Appennini-, Balkán-, Pireneusi (Ibériai)-, Skandináv-félsziget, Izland, Kréta, Szicília. Balti-ösföld, Balkán-, Dinári- és Skandináv-hegység, Pireneusok, Dalmácia, Etna, Finn-tóvidék, Vezúv; Pó. Norvégia; Bergen, Helsinki, Oslo, Várna, Velence, olasz ipari háromszög.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlanti-Európa földrajza			Órakeret 6 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	4	0	1	5
Előzetes tudás	Áttekintő kép Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyhelyzetek ismerete. A valódi mérsékelt öv természetföldrajzi jellemzői, az óceáni éghajlat. A tenger szerepe a társadalom életében. Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kritikai gondolkodás fejlesztése az öregedő társadalom, a túltermelés és a társadalom nagymérvű környezetátalakító tevékenysége következményeinek feltárásával (mentális térképkészítés). A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a termelés más kontinensekre való áthelyezése következtében kialakuló válsághelyzet és az új fejlődési pályák választása konfliktusának elemzésével. A környezeti szemlélet alakítása a környezeti állapot javítására tett kezdeményezések bemutatásával, a regionális és a globális szemlélet összekapcsolása. Földrajzi-környezeti tartalmú, különböző céloknak megfelelő, másodlagos információhordozók kiválasztása tanári irányítással. A térbeli intelligencia fejlesztése az országok népességi, gazdálkodási adatai egymáshoz való viszonyának, nagyságrendjének érzékeltetésével.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Atlanti-Európa földrajzi jellemzői és problémái (2) A nyugati fekvés földrajzi következményeinek felismerése, Nyugat-Európa természetföldrajzi jellemzése. A fosszilis energiahordozó és ásványi nyersanyag-készletek fogyása következményeinek felismerése. Bányavidékek és ipari körzetek átalakulási folyamatának és a gazdasági szerkezet modernizációjának értelmezése. A szélenergia-hasznosítás; a környezet savanyodása, a vízszennyeződés okozati és prognosztikus értelmezése. Nyugat-Európa meghatározó országai (2) Egyesült Királyság (a gyarmattartó szigetország, a világ műhelye és a profilt váltó iparvidékek).	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: gyarmatosítók, ipari forradalom, technológiai váltás. Matematika: kritikai gondolkodás, nagyságrendi viszonyítás.

Franciaország (az élelmiszertermelés és a könnyűipar hagyományainak, a modern ipar kialakulásának földrajzi összefüggései).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bányavidék, átalakuló ipari körzet, szélpark, savas ülepedés és eső, a környezet savanyodása.
Topográfiai ismeretek	Brit-szigetek, Francia-középhegység, Londoni- és Párizsi-medence, Mont Blanc, Pennine; La Manche, Rhône, Szajna, Temze. Anglia; Birmingham, Glasgow, Lyon, Manchester, Marseille; Közép-angliai-iparvidék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kelet- és Közép-Európa földrajza			Órakeret 9 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	7	0	2	9
Előzetes tudás	Áttekintő kép Európa és Ázsia északi része természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyhelyzetek. A hideg és a valódi mérsékelt öv földrajzi jellemzőinek, a kontinentalitás térbeli változásának ismerete. A mérsékelt szárazföldi és a szárazföldi terület természetföldrajzi jellemzői, a hegyvidéki függőleges övezetesség és hatásuk az életmódra. Magashegység, tajgavidék, bányavidék, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet mint tipikus tájak, tájleírás algoritmus. Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az oksági gondolkodás fejlesztése a nyersanyagban való gazdagság, szegénység és a függőség, valamint a történelmi, politikai változások és a társadalmi-gazdasági hatások felismertetésével. A tájfejlődés társadalmi összetevőinek, illetve a térbeli kölcsönhatások és érdekek érvényesülésének felismertetése (a különböző adottságú tájak átalakítása kultúrtájjá). A közép-európai regionális tudat megalapozása hazánk közvetlen környezetének európai összefüggésben való megismertetésével, a közép-európai országok és hazánk kapcsolatának értelmezésével.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Kelet-Európa, kapocs Ázsia és Európa között A kontinensbelseji fekvés és a hatalmas kiterjedés természet- és társadalom-földrajzi következményeinek felismerése (összehasonlító tematikus térképolvasás). A termelési kapcsolatrendszer (ásványi nyersanyag-, energiahordozó-kitermelés és feldolgozóipari ágazatok; energiagazdaság, erdőgazdálkodás és fafeldolgozás; eltérő célú mezőgazdasági termelés) megértése. Oroszország (2) Az európai és ázsiai erőközpont sokszínű természeti és társadalmi alapjai, nagy területi fejlettségkülönbségek. A Szovjetunió utódállamai (1)	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Technológiai kapcsolatok. Szocialista világrend, hidegháború, Szovjetunió. Osztrák-Magyar Monarchia, világháború. Biológia-egészségtan: életközösségek.

Balti köztársaságok, Fehéroroszország. A kelet-európai országok összefonódó gazdasági múltjának és jelenének értelmezése. A fekvés természet- és társadalom-földrajzi következményeinek felismerése. Közép-Európa (4) A hegyvidéki Közép-Európa: a közép-európai magashegyvidék természetföldrajzi jellemzői társadalmi életet befolyásoló hatásának bizonyítása; a tej- és az erdőgazdaság, az idegenforgalom meghatározó szerepének igazolása. A medencei Közép-Európa: a gazdasági-társadalmi élet eltérő jellegű feltételeinek feltárása a Közép-európai-sík- és rögvidék feltöltött alföldjein, dombvidékein, középhegységi tipikus tájain. A közép-európai országok összefonódó gazdasági múltjának és jelenének értelmezése. A vegyipari és a gépipari kapcsolatrendszerek felismerése. Lengyelország és Csehország összehasonlító komplex földrajzi jellemzése. Németország földrajza, az európai gazdaság motorjának elemzése (elemzés)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetátalakítás, kultúrtáj. Katonai és politikai nagyhatalom, tervgazdálkodás, gazdasági körzet, nagyüzemi gazdálkodás, családi mezőgazdálkodás, energiagazdaság, hegyi turizmus.	
Topográfiai ismeretek	Alpok, Kaukázus, Lengyel- és Német-középhegység, Szudéták, Cseh-medence, Kelet-európai-síkság, Német–Lengyel-alföld, Kaszpi-mélyföld; Ruhr-vidék, Szilézia; Boden-tó, Dnyeper, Don, Duna–Majna–Rajna vízi út, Visztula, Volga. Oroszország, Svájc; Brno, Frankfurt, Gdańsk, Hamburg, Katowice, Köln, Krakkó, Moszkva, München, Plzeň, Stuttgart, Szentpétervár, Volgograd.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Kárpát-medencevidék földrajza			Órakeret 5 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	3	1	1	5
Előzetes tudás	A földszerkezetet alakító folyamatok. Éghajlatot alakító és módosító tényezők, a vízhálózat. Áttekintő kép Európa és benne Közép-Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről, környezeti veszélyhelyzetekről. A magas- és a középhegyvidék, a dombvidék és a feltöltött síkság tipikus tája. A közép-európai és a magyarországi nagytájak ismerete.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az oksági gondolkodás fejlesztése a medencejelleg közvetlen és közvetett földrajzi következményeinek, az ember életmódját meghatározó feltételeknek az összekapcsolásával, illetve prognosztizálással. A kritikai és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése stratégiai tervezéssel társadalmi, környezetvédelmi témájú feladatmegoldásban tanári útmutatással.			

	Időszemlélet fejlesztése különböző léptékű földtani, földrajzi, környezeti folyamatok elemzésével (a Kárpát-medencevidék kialakulása, az ember környezet-átalakító tevékenysége). A szociális kompetencia fejlesztése a medencevidék népeinek, országainak együttműködésében rejlő lehetőségek, az együttműködés szubjektív korlátainak felismertetésével. A digitális kompetencia fejlesztése digitális prezentációs kiselőadás készítésével.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A Kárpát-medencevidék természetföldrajzi egysége (2) A Kárpát-medence szerkezetének, domborzatának összekapcsolása a földtani fejlődési folyamatokkal; a medencejelleg modellezése. A medencejelleg következményeinek bizonyítása az éghajlatban, a vízrajzban és vízkészletekben, a környezeti állapotban. A medencevidék nagytájainak földrajzi jellegzetességei, az azokból adódó környezeti különbségek, veszélyhelyzetek értelmezése. A Kárpát-medencevidék társadalom-földrajzi egysége A medencejelleg társadalmi hasznosításának, a tájatalakításnak és következményeinek az ok-okozati rendszerű megismerése, prognosztizálása. A Kárpát-medencei népesség összetételének értelmezése, a Magyarország határán túli néprajzi tájegységek és földrajzi alapú népszokásaik megismerése. (gyakorlat)	Fizika: fizikai folyamatok a földkéregben. Magyar nyelv és irodalom: tájjal, szülőfölddel kapcsolatos irodalmi művek. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Magyar Királyság, magyar kultúra. Erkölcstan: nép, nemzet, nemzetiség, etnikum.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Földtani alapszerkezet, medencejelleg, szeszélyes időjárás és vízjárás, aszályveszély, árvízveszély, vízrendezés, vízkészlet, földcsuszamlás, kultúrpuszta, szikesedés; földhőenergia,. Vásárvonal, vásárváros, hídváros. Magyarság, nemzetiség, nemzeti kisebbség, etnikum, néprajzi csoport, néprajzi táj, nyelvsziget; székely, csángó.
Topográfiai ismeretek	Kárpát-medencevidék, Kárpátok; Erdélyi-hegyvidék, Erdélyi-medence; Király-hágó, Vereckei-hágó. Délvidék, Erdély, Felvidék, Kárpátalja, Székelyföld, Örvidék, Partium.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A hazánkkal szomszédos országok földrajza			Órakeret 8 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	6	1	1	8
Előzetes tudás	Áttekinthető kép Közép-Európa és benne a Kárpát-medence, Kelet-Európa és a Balkán térség természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről. A magas- és középhegyvidék és a feltöltött síkság tipikus tájainak, a kárpát-medencei nagytájak ismerete. A magyarság kárpát-medencei múltjának, jelen helyzetének ismerete.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti öntudat fejlesztése a szomszéd országok hazánkkal való múltbeli és jelenlegi kapcsolatának tudatosításával, a magyarsághoz			

	kapcsolódó országrészek földrajzi-környezeti jellemzőinek megismertetésével. Oksági gondolkodás fejlesztése az országok földrajzi jellemzőinek rendszerezésével (összehasonlító táblázat, mérlegelés, logikai sorok, idő- és térsorok, folyamatvázlatok, sémák stb.). A kritikai gondolkodás fejlesztése tényelemzéssel (országok földrajzi-környezeti jellemzői). A tanulni tudás képességének fejlesztése az előzetes (a Közép-Európával kapcsolatos) tudás előhívásával és alkotó felhasználásával. Médiatudatosságra nevelés és a digitális kompetencia fejlesztése internetalapú szolgáltatások célirányos használatával (pl. tények, adatok, képek, idegenforgalmi ajánlatok keresése). A kommunikatív és a művészi kifejezőkészség fejlesztése országbemutató során (tanulói kreatív módszerek).
--	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A Kárpát-medence magashegységi keretének országai (3) Az alpi és a kárpáti országok természet- és társadalom-földrajzi jellemzőinek összehasonlítása; történelmondás hazai és külföldi utazások átélt élményeiről. Ausztria mint a legfejlettebb gazdaságú alpi szomszéd földrajzi jellemzése. Magyar szórványok, Őrvidék; a hazánkkal való társadalmi-gazdasági kapcsolatok. Szlovénia mint a legfejlettebb délszláv térség és Szlovákia mint a fiatal kárpáti ország (a Felvidék) földrajzi jellemzőinek megismerése és bemutatása. A keleti termékeny vidékek országai Románia gazdag természeti erőforrásokra épülő útkereső gazdaságának bemutatása; Erdély és Partium földrajzi jellemzése. Ukrajna, mint Kelet-Európa potenciális éleltára, energiaszolgáltatója, Kárpátalja földrajzi jellemzése. A déli hegyvidékek országai (2) Horvátország és Szerbia: hasonló nyelv, eltérő vallás és kultúra (országok összehasonlító természet- és társadalom-földrajzi jellemzése); a Vajdaság, Délvidék magyarlakta termékeny tájának földrajzi jellemzése. A trianoni döntés természet- és társadalomföldrajzi következményei (gyakorlat)	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Trianoni szerződés és következményei. Szovjetunió. Jugoszlávia, délszláv háború.
Kulcsfogalmak/	
Topográfiai ismeretek	Bécsi-medence, Duna-delta, Grazi-medence, Isztria, Magas-Tátra, Hargita; Maros, Olt, Vág. Horvátország, Szerbia, Ukrajna; Vajdaság; Arad, Belgrád, Brassó, Fiume, Graz, Kassa, Kijev, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Nagyvárad, Salzburg, Újvidék, Ungvár, Temesvár, Zágráb.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország természeti és kulturális értékei	Órakeret 16 óra
--------------------------------------	---	--------------------

Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	10	2	4	16
Előzetes tudás	A Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajzi jellemzői, nagytájai. Magyarország nagytájai és egyes középtájai, megyéi, néhány városa. A hegységek és a felszín alatti vizek típusai. A középhegység, a karsztvidék és a feltöltött alföld tipikus táj.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A térszemlélet fejlesztése Magyarország földjének a Kárpát-medencevidék egészében való földrajzi értelmezésével. Az oksági gondolkodás fejlesztése az országrészek, tájak földrajzi jellemzőinek összevetésével (az összehasonlító földrajzi elemzés módszerével, a jellemzők okainak és következményeinek összekapcsolásával). A szülőföld és a haza szeretetének megalapozása a mikrokörnyezet megismerésétől induló, egyre bővülő tudásszerzéssel; a haza- és a nemzettudat formálása. Környezettudatosságra nevelés a természet-, környezet- és értékvédelem alapvető céljainak, közös és sajátos feladatainak megismertetésével, illetve információgyűjtéssel, és az azokkal kapcsolatos személyes és közösségi cselekvési lehetőségek felismertetésével.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A magyarországi nagytájak (10) A medencei fekvés nagytájanként eltérő következményeinek értelmezése; az alföldi, a dombvidéki és a középhegységi nagytájak természet- és társadalom-földrajzi jellemzése, a természeti adottságok felhasználásának értelmezése és a táj átalakításának modellezése. A magyar nemzeti kultúra: a magyarországi néprajzi csoportok és földrajzi alapú hagyományaik értelmezése; a magyar földrajzi felfedezők, utazók és tudósok kiemelkedő teljesítményeinek bemutatása tanulói kutatómunka alapján. A Magyarországon élő nemzetiségek. A településünkön élő nemzetiségek kultúrája. (gyakorlat) Természeti, kulturális és történelmi értékvédelem, eredetvédelem A védettség különböző fokozatainak és jellegének összehasonlítása helyek, objektumok példáin; a védelem lényegének megértése, a védett helyeken engedélyezett tevékenységek megismerése; kulturális hungarikumok megismerése projektmunkában. (gyakorlat)		Hon- és népismeret: nemzeti kultúra, néprajzi csoport, népszokások. Magyar nyelv és irodalom: szöveges információgyűjtés. Biológia-egészségtan: ökológia és természetvédelem.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hordalékkúpsíkság, löszvidék, árterület, szikes puszta, dombvidék, hegységközi medence, romhegység, tanúhegy, karsztosodás. Világörökségi védettség, nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék, történelmi emlékhely, a törvény erejénél fogva védett terület és érték, bioszféra-rezervátum, Ramsari terület, termék-eredetvédelem.	

Topográfiai ismeretek	Aggteleki-karszt, Badacsony, Balaton-felvidék, Baradla, Bükk-fennsík, Budai-, Kőszegi-, Soproni-, Tokaj-Eperjesi- (Zempléni-), Villányi-hegység, Cserhát, Gerecse, Pilis, Vértes, Baranyai-, Somogyi- és Tolnai-dombság, Bodrogház, Dráva menti és Pesti-síkság, Győri-, Marcal- és Tapolcai-medence, Hajdúság, Hegyalja, Jászság, Órség; Szigetköz, Mohácsi- és Szentendrei-sziget, Tihanyi-félsziget; Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Sajó, Sió, Tisza-tó, Zagyva, Zala. A magyarországi világörökség helyszíne és nemzeti parkok.
-----------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország társadalomföldrajza			Órakeret 10 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	7	1	2	10
Előzetes tudás	A Kárpát-medence társadalomföldrajzi jellemzői. Magyarország megyéi, néhány városa. A gazdasági ágazatok szerepe az országok életében és kapcsolataik különböző példái.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Reális tudáson alapuló nemzettudat kialakítása a magyar gazdaság világgazdaságban és az európai gazdasági erőterben változó helyzetének értelmezésével. Gazdasági nevelés a gazdasági ágazatok jellegzetességeinek, értékeinek, gondjainak problémaközpontú megközelítésével, gondolatvázlatok készítésével és stratégiai tervezéssel. A kreativitás, a kezdeményező- és vállalkozóképesség szerepének felismerése a társadalmi-gazdasági fejlődésben regionális és hazai példákban. A földrajzi környezetben, a köznapi életben való eligazodás és a konfliktuskezelés képességének fejlesztése. Állampolgárságra nevelés a hírek földrajzi-környezeti tartalmú információinak értelmezésével, nézetek megfogalmazásával, kifejtésével. A tanulni tudás képességének fejlesztése kooperatív módszerekkel, hálózatos tanulással. A gyakorlati életre nevelés az internetalapú szolgáltatások (pl. adattárak, menetredek, idegenforgalmi ajánlatok) használatával, a szerzett ismeretek másokkal való digitális megosztásával, valamint a tudatos vásárlói magatartás jellemzőinek bemutatásával.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Népesség és településhálózat (2) A népességfogyás értelmezése; a népességszám-csökkenés és a társadalom öregedése okainak, következményeinek feltárása; népességszerkezet megismerése. (gyakorlat) A településfajták, a településhálózat átalakulásának értelmezése; lakókörnyezetek és életmódbeli jellemzők (nagyvárosi, városi, falusi települések, természeti, épített és emberi környezet, gazdasági, szociális eltérések). A régiók és Budapest földrajzi jellemzése, változó súlyuk okainak elemzése; a falusias térségek válsághelyzetének, felzárkózásuk lehetőségeinek megismerése. Magyarország gazdasági szerkezete (5)	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Népesedési ciklus, infrastruktúrafejlődés a történelmi Magyarországon. Kommunikációs és technológiai fejlődés. Matematika: Modellek megértése. Adatok jegyzése, ábrázolása.

Magyarország gazdasági szerkezetének elemzése; a fejlettség és az életmód kapcsolata, a regionális különbségek megismerése. A fogyasztási szokások változásának belátása, okaik feltárása és következményeik megvitatása. A magyar gazdaság főbb működési területei. Az átmenő forgalom jellemzői és infrastruktúrája; a térben és szerkezetében változó külgazdasági kapcsolatok. Hagyományos mezőgazdasági termékek, élelmiszerek, ételek; a hagyományok földrajzi alapjai. A magyar mezőgazdaság helye a globális gazdaságban, európai integrációban. A húzóágazatok (autóipar, gyógyszeripar, kommunikációs ágazat) szerepe, jövőbeli lehetőségei. A tudásipar feltételei és jellemzése; az ipari és infoparkok szerepe.		Informatika: internetalapú szolgáltatások használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogyó társadalom, településhálózat, régió, eurorégió, tranzitország, menekültstátusz, termelői támogatási rendszer, kistermelő, vállalkozás, fogyasztói kosár, idegenforgalmi körzet, gyógyturizmus, bor- és gasztronómiai turizmus, falusi turizmus, szolgáltatáskereskedelem, tudásipar, infopark.	
Topográfiai ismeretek	Magyarország megyei jogú városai. Balatonfüred, Gyöngyös, Gyula, Hajdúszoboszló, Hatvan, Hévíz, Kalocsa, Keszthely, Komárom, Kőszeg, Mohács, Paks, Rőske, Siófok, Százhalombatta, Szentendre, Szentgotthárd, Tihany, Tiszaújváros, Visegrád, Visonta, Záhony.	

Tematikai egység	Hitünk és tantárgyunk kapcsolata		2 óra
Előzetes tudás	– A hittan órán elsajátított ismeretek - A reformátorok, tudósok munkája		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	– A rendszerszemlélet fejlesztése rendszer és környezete kapcsolatának elemzésén keresztül. – A rész és egész viszonyának felismerése az élő egységes egész és a benne összehangoltan - működő szerveződési szintek összefüggésében. – Az ember természetben elfoglalt helye, a természetben, felelőssége a teremtett világért		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A Biblia és a tantárgyunk kapcsolata Hitünk hőseinek munkája a térképen: a reformátorok, prédikátorok, fejedelmek, tudósok munkásságának megismerése, működési területük földrajzi áttekintése	A reformáció magyar és nemzetközi földrajzi helyszínei - Az egyes témaköröknél az egyes kérdések egyértelmű erkölcsi bemutatást és állásfoglalást követelnek. - A témakörök feldolgozása során összefüggéseket, kapcsolatot kell keresni	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi	

A reformáció színtere Európában és Magyarországon.	keresztyén hitünk és a tudomány között. Minden anyagrésznél jól együtt lehet és kell dolgozni a hitoktatókkal.	viszony; mellérendeltség értelmezése. Tárgyak, jelenségek, összességek összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik (méret) szerint; becslés, nagyságrendek. Informatika: adatok gyűjtése az internetről. Biblia: Földrajzi nevek, tájak
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Biblia, Művelődéstörténet, Egyháztörténet	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ismétlés, Motiváció, Frontális osztálymunka, Tanári magyarázat, Kooperatív technikák alkalmazása, Páros munka, Egyéni munka, Csoport munka, Differenciált munkaszervezés, Interaktív tananyag felhasználása, Önálló ismeretszerzés, Kiselőadás, Megfigyelések végzése, feljegyzés készítése, Prezentáció készítése Értékelés, Szemléltető eszközök – applikáció, interaktív tananyag alkalmazása, tudományos kisfilmek megtekintése stb.- alkalmazása.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanulók átfogó és reális képzzettel rendelkezzenek a Föld egészéről és annak kisebb-nagyobb egységeiről (a földrészekről és a világtengerről, a kontinensek karakteres nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világ gazdaságban kiemelkedő jelentőségű országcsoportjairól, országairól). Legyen átfogó ismeretük földrészünk, azon belül a meghatározó és a hazánkkal szomszédos országok természet- és társadalomföldrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Birtokoljanak reális ismereteket a Kárpát-medencében fekvő hazánk földrajzi jellemzőiről, erőforrásairól és az ország gazdasági lehetőségeiről az Európai Unió keretében. Legyenek tisztában az Európai Unió meghatározó szerepével, jelentőségével.

Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására az egyes földrészekre vagy országcsoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban, ismerjék fel az egyes országok, országcsoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Ismerjék fel a globalizáció érvényesülését regionális példákban. Ismerjék hazánk társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemzőit összefüggésben a természeti erőforrásokkal. Értsék, hogy a hazai gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok világméretű vagy regionális folyamatokkal függenek össze.

Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.

Rendelkezzenek a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Tudjanak nagy vonalakban

tájékozódni a földtörténeti időben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.

Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni, szerezzék meg a logikai térképolvasás képességét. A topográfiai ismereteikhez tudjanak földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudásuk alapján a tanulók biztonsággal tájékozódjanak a köznapi életben a földrajzi térben, illetve a térképeken, és alkalmazzák topográfiai tudásukat más tantárgyak tanulása során is.

Legyenek képesek a társakkal való együttműködésre. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi ismereteiket.

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés leggyakoribb formái

Az önálló és csoportos tanulói tevékenység: forráshasználat; megfigyelés; kísérletezés; applikációs tevékenység; programkészítés, szervezés folyamatos ellenőrzése, szóbeli értékelése.

Szóbeli feleltetés.

Írásbeli ellenőrzés: munkafüzet, munkalap, feladatlap, témazáró.

Tanév eleji diagnosztikus mérés, félévkor és tanév végén szummatív mérés.

Önálló – tanórán kívüli – forráshasználat (könyv, folyóirat, multimédiás eszközök), megfigyelés, adatgyűjtés, kiselőadás, programkészítés.

A témaköröket lezáró feladatlapokat, vagy a központilag összeállított felmérőlapokon, illetve a szaktanár által elkészített felmérőlapokon végezhető el.

Tanulói házidolgozat, tábló vagy magyarázó rajz készítése

A tanév végi értékelésbe javasolt beszámítani a tanórán kívül végzett egyéb tevékenységet, pl. tanulmányi versenyeken való részvételt.

Értékelési szempontok:

Milyen szinten sajátította el a tanuló a tananyaghoz kapcsolódó szaknyelvet és térképolvasási ismereteit?

Hogyan használja a megismerési algoritmusokat?

Felismeri-e a fontosabb természet- és társadalomföldrajzi folyamatokat, tudja-e őket jellemezni?

Képes-e a megismert tények, folyamatok, fogalmak elemzésére, törvényszerűségek bizonyítására?

Érti-e a főbb földrajzi rendszerek (éghajlat, külső és belső erők) szabályozó folyamatait, tudja-e példákkal illusztrálni, érti-e az oksági összefüggéseket?

Képes-e a jelentősebb országok, országcsoportok, tájak jellemzésére?

Ismeri-e hazánk természet- és társadalomföldrajzi jellemzőit, tudja-e alkalmazni a földrajzi folyamatokról tanultakat a Kárpát-medence és Magyarország viszonylatában?

Látja-e az őt körbevevő világban a rész és az egész viszonyát, a földrajzi folyamatok irreverzibilitását?

Rendelkezik-e megfelelő önállósággal a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében, az eszközök balesetmentes használatában, az információhordozók kiválasztásában, hasznosításában?

Elsajátította-e az értő, a válogató a kritikai olvasás megfelelő szintjét, és tudja-e hasznosítani az ismeretszerzés folyamatában?
 Miként tud önállóan vagy társaival együttműködve ismereteket szerezni, gyakorlatokat végezni, megszerzett ismereteit új szituációban alkalmazni?
 Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezetvédelem, valamint a permanens önművelődés igénye?
 Hogyan kapcsolja össze a földrajzi ismereteit a keresztyén hittel, annak elvárásaival?
 Folyamatosan biztosítani szükséges a lassabban haladó, esetlegesen az osztályközösségekben jelenlevő SNI, BTM tanulók fejlesztését, egyéni felzárkóztatását.

Az értékeléshez javasolt osztályzás:

Teljesítményhatár (%)	Javasolt érdemjegy	Javasolt osztályzat
0% -tól - 39 % -ig	elégtelen	1
40 % -tól – 54 % -ig	elégséges	2
55 % -tól – 74 % -ig	közepes	3
75 % -tól – 89 % -ig	jó	4
90 % -tól – 100 % -ig	jeles	5

6. Függelék

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének, fedje le a földrajz tantárgy kerettantervi anyagát;
 a földrajz tankönyv tartalma szaktárgyi szempontból korrekt és igényes legyen
 a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a földrajz tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
 a taneszköz segítségével a földrajz kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen, nyelvezete alkalmazkodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz;
 a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
 a taneszköz segítséget nyújtson a megfelelő földrajzi, illetve természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanári demonstrációs és a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

amelyek több éven keresztül használhatók;
 amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
 amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
 amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely IKT eszközökkel (pl.: interaktív táblán) segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
 amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal;
 Mérlegelni szükséges az ár-érték arányt.

ÉNEK-ZENE

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoporthoz

5-8. évfolyamok

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	1	36	32	4
6.	1	36	32	4
7.	1	36	32	4
8.	1	36	32	4

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv (A-változata) alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az ének-zene órák pedagógiai szakmai eredményességét segíti az egyházi ének tantárgy tanórai és az énekkar szakköri keretekben végzett tevékenysége.

Megjegyzés:

Az ének-zene órák pedagógiai szakmai eredményességét segíti az egyházi ének tantárgy tanórai és az énekkar szakköri keretekben végzett tevékenysége.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Szabóné Zombori Adél

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

5. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	15	3	18
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	3	0	3
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismer.	3	0	3
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	0	4
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	7	1	8
Évfolyam összesen	32	4	36

6. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	15	1	16
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	4	0	4
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	3	0	3
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	3	0	3
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	7	3	10
Évfolyam összesen	32	4	36

7. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	11	3	14
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	4	0	4
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	3	0	3
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	0	4
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	10	1	11
Évfolyam összesen	32	4	36

8. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Zenei reprodukció - Éneklés	11	3	14
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység	4	0	4
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapism.	3	0	3
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	0	4
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	10	1	11
Évfolyam összesen	32	4	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanternv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	3
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0

3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapisz.		0
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
	Összesen:	4

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	1
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapisz.		0
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	3
	Összesen:	4

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	3
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapisz.		0
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
	Összesen:	4

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Zenei reprodukció - Éneklés	Egyházi énekek	3
2. Zenei reprodukció - Generatív, kreatív zenei tevékenység		0
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapisz.		0
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése		0
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	Bibliai témájú zeneművek	1
	Összesen:	4

Tantárgyi bevezető

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár. Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik népzene és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az ének-zene óra elsősorban pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére való, a személyiségfejlődés szempontjából azonban rendkívül fontos az ott megszerzett ismeretanyag, műveltségterület is.

A keresztyén ember életében az éneklés imádság, tanítás, Isten dicséretének, a hálaadásnak és a szeretetnek kifejezése. A református iskola énekképzésében tehát kiemelt szerepe kell, hogy legyen az Istenről és Istenhez szóló énekeknek: a zsoltároknak, dicséreteknek, istentiszteleti, ifjúsági énekeknek. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek nem csupán mellékesen vagy kikapcsolódásképp, hanem teljes örömmel és figyelemmel tudjanak rész venni az éneklésben, hogy az énekek megismerése által istentiszteleti részvételük és lelki életük egyaránt gazdagodjék. Az egyházi énekek biztos tudása elősegíti, hogy a tanulók a gyülekezetek aktív tagjaivá váljanak, a gyülekezetek zenei szolgálatában részt vegyenek.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zenei reprodukció

Éneklés

Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.

Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés öröme a tanulók a hétköznapi élet számos területén megoszthassák másokkal.

(Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)

Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal marad, a 3. osztálytól kezdve a klasszikus zenei szemelvények száma növekszik, s a 7. osztálytól kezdve kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel – elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

A református iskolákban kibővül ez az énekanyag a gyülekezeti énekekkel (válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz), népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumokkal, igényes populárisabb ifjúsági énekekkel, valamint a többszólamúság gyakorlására alkalmas bibliai szövegű kánonokkal (klasszikus és kortárs szerzők), és taize-i énekekkel.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.

A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.

Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni.

A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése

A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatási magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.

Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul.

Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: minden órán legyen zenehallgatás, ha más nem zongorakísérettel éneklés, amely az élmény (örömszerző) funkción

túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.

Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.

A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.

A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia. Egy szerzői életrajz ismertetésében a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átértéktetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérzeni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Zenehallgatás

A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.

A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.

Az első hat osztályban nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével a kétéves ciklusok mindegyikében a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk. Az általános iskola utolsó két osztályában sor kerülhet kronologikus rendszerezésre, de csak az ismeretközlés szintjén.

A református iskolák zenehallgatási anyaga kiegészül az énekeskönyv énekanyagának a zeneirodalom különböző korszakaiból származó feldolgozásaival, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A felsőbb osztályokban ezt kiegészíti az énekzene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használatának felmutatása, illetve néhány zene- és egyházzene-történeti szempontból egyaránt fontos nagyobb lélegzetű zeneművek megismertetése. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.

Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.

Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás

igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.

Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

Szaktanterem pianínóval vagy zongorával

Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz

Megfelelő méretű, jól szellőztethető terem a kórusmunkához, kottatár

Ötvonalas tábla, mágneses tábla, vagy digitális tábla

Ritmushangszerek

Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók

Számítógép internetkapcsolattal, projektor vagy digitális tábla

Hangtár, hozzáférhető hanganyag

Tankönyvek

Református énekeskönyvek, egyházi énekgyűjtemények

A következő fejlesztési célokat segíti az ének-zene tantárgy kerettanterve: erkölcsi, hitbeli nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Reprodukció. Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulóknak az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszotta a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és más népek zenéje továbbra is jelen van az énekes anyagban, azonban a hangsúly folyamatosan eltolódik a klasszikus szemelvények irányába, majd a 8. osztályban a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan a művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják.

Zenehallgatás. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél a stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Kronologikus áttekintésre majd a 8. osztályban kerül sor. A felső tagozatos zenehallgatásra ajánlott alkotások többsége nagy lélegzetű, előkészítette, többszöri meghallgatása és feldolgozása sokszor meghaladja a tanítási óra adta időkeretét. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli meghallgatására is és más, az órai anyaghoz kapcsolódó zeneművek megismerésére.

Az ének-zene tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódják, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására

való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságtudatra is nevel. Népzeneink, református énekkincsünk, az órákon tanult műzenei szemelvények történeti, irodalmi és zenei szempontból is kapcsolnak a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma (pl. más népek dalai, énekes imádság), de maga a közös éneklés gyakorlati megvalósítása közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből helyes önismeretet és helyes istenismeretet is tanulhatnak diákjaink. Az elméleti jellegű feladatok széles terepet kínálnak a digitális kompetencia fejlesztésére (anyaggyűjtés, projektfeladatok megvalósítása). A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtett világot őrizni és védeni.

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként
5. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Éneklés	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismételtesével és bővítésével az életkor adta hangigények figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek,/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (minimum 5 magyar népdal éneklése). Gregorián zenei szemelvény éneklése (min. 1) Magyar történeti énekek: az 1848–49-es szabadságharc dalai. (1-2) Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz, Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből. Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve. Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai és világi szövegekkel, könnyű reneszánsz kórustételek, Taize-i énekek.(3-6) A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre. Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, stílusosan kapcsolódva az éppen tanult zenetörténeti korszakhoz, stílushoz, vagy illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz.		Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőkészség fejlesztése, szókincsbővítés, szövegértelmezés. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: magyar történeti énekek és a magyar történelem párhuzamai. Erkölcstan: mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján. Hit- és erkölcstan: iskolai és egyházi ünnepek, kontextusok a bibliai szöveggel, történettel

Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok.	Dráma és tánc: Népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.
Kulcsfogalmak /fogalmak	Régi és új stílusú népdal, gregorián ének, Himnusz, Szózat, kórusmű, társas ének, zsoltár, dicséret, zsoltárparafrázis, genfi zsoltár, kánon.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az énekes anyagból minimum 15 dalt, zenei szemelvényt (5 magyar népdal, 1 gregorián ének, 1-2 katonadal 1848-49-ből, 3-6 többszólamú tétel, 5-10 református ének) emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma és rondó alkotásának megismerése.	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. Páros-páratlan metrumok megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez. Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva. Zenei forma alkotás: Kérdés-felelet játékok Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó) Változatos ritmusképletek használata. Dallami rögtönzés a tanult zenei formák alkalmazásával.		Magyar nyelv és irodalom: mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása. Matematika: absztrakt gondolkodás fejlesztése. Vizuális kultúra: önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel. Dráma és tánc: stilizált tánclépések
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dúr, moll, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia.	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 3 óra

Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények	
Kapcsolódási pontok	
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum: tizenhatodok, kis éles és kis nyújtott ritmus Dallami és harmóniaelemek: r' és m' hangok dúr és moll hangsorok: (1#, 1b-ig) Hangközök: (prím, kvárt, kvint, oktáv,) kis és nagy szekund, kis és nagy terc. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek (parlando, tempo giusto, rubato). Ütemfajták, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.	Magyar nyelv és irodalom: jelek és jelrendszerek ismerete. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata. Matematika: számsorok, törtek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, (prím, kvárt, kvint, oktáv,) kis és nagy szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése. Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus).		Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, értelmezés.

Formaérzék fejlesztése: visszatéréses kéttagú forma, rondóforma. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenéhez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája). A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer (duda, tekerő, cimbalom, citera). Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.	Dráma és tánc: táncjátékok a nép- és műzenében.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma, és rondóforma).

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás - Zenehallgatás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. Hangverseny-látogatásra nevelés.	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól. Más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése. Reneszánsz kórusdalok, barokk szemelvények. Reneszánsz és barokk szerzők bibliai tárgyú művei. Rövid betekintés Johann Sebastian Bach egyházi munkásságába. Zeneirodalmi szemelvények: vokális művek, hangszeres művek (versenymű, rondóforma) operarészletek		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korok, korstílusok. Hit- és erkölcstan: zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák. Dráma és tánc: Reneszánsz táncok, táncformák, zenés játék, opera cselekménye.

A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).	Vizuális kultúra: művészettörténeti stíluskorszakok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gregorián ének, reneszánsz tánc, énekfeldolgozás, genfi zsoltár, zsoltárparafrázis, madrigál, menüett, szvit, concerto, kantáta, korál.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték
---	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfónia tétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Magyar népzene, más európai népek zenéje.

Népi hangszeres felvételek a hangszerek felismertetésére (tekerő, duda, citera, népi zenekar, cimbalom)

Bartók Béla: Mikrokozmosz és Gyermeknek kötetekből zongoradarabok

Bartók Béla: Este a székelyeknél

Kodály Zoltán: Kállai kettős

Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádihegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire

Gregorián énekek a magyar és európai gregorián hagyomány alapján.

Reneszánsz kórusművek, homofon és polifon zsoltárfeldolgozások. (Lassus, Palestrina, Banchieri, Bourgeois, Goudimel, Le Jeune, L'Estocart, Sweelinck)

Zene Mátyás király udvarából (Pavane, Gaillarde, Basse dance, Balle)

Farkas Ferenc: Apor Lázár tánca

Klasszikus felvételek a hangszerek hangszínének megismerésére, felismerésére

Antonio Vivaldi: 4 évszak (részletek)

Johann Sebastian Bach: János passió – részletek, BWV 245

Johann Sebastian Bach Máté passió- részletek

Johann Sebastian Bach: G-dúr menüett

Johann Sebastian Bach szvit részletek (táncok)

Johann Sebastian Bach csembaló és orgonadarabok

Johann Sebastian Bach: V. brandenburgi verseny I. tétel

Henry Purcell: Artúr király: Shepherd, shepherd leave decoying, Fairest isle

Henry Purcell: Trombitafanfár

Georg Friedrich Händel: Tűzijáték szvit (részletek); Vizi zene (részletek)

Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Javaslat a tananyag éves tervezésére

Tankönyv: Raffay Katalin: Ötödik daloskönyvem, Apáczai kiadó

Az órák kiegészítő anyaga: az iskola évi egyházi énekei

Megjegyzés: A tanterv szerint nem ebben az évben lesz az egyháziének-órájuk, ezért az egyházi énekek tanítására nagyon fontos odafigyelni, főleg ha nyolcosztályos gimnáziumban új diákokként tanulják azt.

óra	dalanyag	zenehallgatás, számonkérés
1. óra	Ismerkedés, az általános iskola alsó tagozatában tanult népdalok ismételése Új: Magyar népzene: „Úgy tetszik, hogy..” Új: Az iskola választott egyházi éneke	A dal zongorakísérettel való éneklése.
2.óra	Új: „Hull a szilva..” „Érik a szőlő..” Egyházi ének	
3. óra	Új: „Föl, föl vitézek..” „Jól van dolga..” Egyházi ének	Katonai jelzések Kreisler: Liebeslied Csajkovszkij: V. szimfónia II. t részlet
4. óra	Új: „Megrakják a tüzet..” Egyházi ének	Vonós és fúvós hangszerek ismételése.
5. óra	Új: „Jertek, jertek..” („Jézus Krisztus örökében járok”) Egyházi ének	Számonkérés az eddig tanult dalokból
6. óra	Új: Ó, én édes jó Istenem..” Egyházi ének	Bartók: Este a székelyeknél
7. óra	Új: Nincs Szentesen olyan asszony.. Kodály: Volt nekem egy kecském.. Egyházi ének	A tekerő hangja népzenei felvételtől Népzenei felvétel: régi stílusú népdalok.
8. óra	Új: Aki dudás akar lenni új: Erdő, erdő, erdő.. Egyházi ének	A duda népzenei felvételtől A citera hangjának bemutatása dudanóták: pl. Bartók: Délszlávok
9. óra	Új: Régi táncdal Kodály: Kis kece lányom Egyházi ének	Bárdos: Régi táncdal Csárdás cimbalom előadásában Kapuvári verbunk Kodály: Kis kece lányom Bartók: Gyermeknek I/3.
10. óra	Egyházi ének	Számonkérés: az eddig tanult dalokból felelés Népi hangszerekből írásbeli számonkérés.
11. óra	Új: „Felülről fúj az őszi szél..” „Nem vagyok én senkinek sem adósa..” Egyházi ének	Kodály: Kállai kettős
12.óra	Új: „Jó bort árul Sírjainé..” „Kincsem komámasszony..” Egyházi ének	

13. óra	Új: „Esik eső, zúg a gát..” „Összegyűltek ...” Egyházi ének	Bárdos: Magos a rutafa zárótétele
14. óra	Új: „Pásztorok keljünk fel..” „Hadd zengjen énekszó..” (In dulci jubilo..) Egyházi ének	Kodály: Karácsonyi pásztortánc Regölés
15. óra	Egyházi ének	Felelés az eddig tanult dalokból
16. óra	Új: „Nagyvárad kikötőben..” „Erdő, erdő, de magas a teteje..” Egyházi ének	Bartók: Gyermekeknek darabjai
17. óra	Új: „Megyen már a hajnalcsillag..” Egyházi ének	Ligeti: Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel
18. óra	Új: „Erdő, erdő, erdő..” Szózat Egyházi ének	Bartók Mikrokozmosz kíséretével Szózat vegyeskari előadásban
19. óra	Új: A számóca (finn népdal) Szőnyi: Postaváró Egyházi ének	Kánon éneklése
20. óra	Egyházi énekek, ifjúsági énekek	
21. óra	Új: „A, a, a a farsangi napokban „Elment a tyúk..” Bárdos: Rétre hívó Egyházi ének	kánonéneklés
22.óra	Új: „Elesett a lúd a jégen..” „Góla, góla, gilice..” Egyházi ének	
23. óra	Új: „Kossuth Lajos azt írta a levélbe..” „Gábor Áron..” Egyházi ének	
24. óra	Új: „Én is, én is..” „Kocsi szekér..” Egyházi ének	
25. óra	Egyházi ének	Felelés az eddig tanult dalokból.
26. óra	Egyházi ének	Zenetörténeti ismeretek: őskor, ókor zenéje Zenehallgatások (Pécsi Géza Kulcs a muzsikához alapján)
27. óra	Gloria Patri et Filio Ut queant laxis Egyházi ének	A középkor egyházi és világi zenéje Alleluja Gloria Patri et filio gregorián énekek a magyar és európai gregorián hagyomány alapján
28. óra	Josquin des Prés: Évszakköszöntő (felső szólam) Egyházi ének	A reneszánsz kor zenéje Palestrina: Sicut servus Lassus: Visszhang Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja zene Mátyás király udvarából
29. óra	Húsvéti ének: Krisztus feltámadása.. (Református énekeskönyv 185. dicsérete is)	Bevezetés a barokk kor zenéjébe: műfajok, zeneszerzők...

	egyházi ének	Purcell: Trombita fanfár Húsvéti énekek
30. óra	J. S. Bach: Parasztkantáta- Üdv rád és házad népére (dallam) J. S. Bach: G-dúr menüett- téma éneklése egyházi ének	Johann Sebastian Bach élete, munkássága Bach billentyűs hangszeres művek Menüett, polonéz, prelúdium, két-három szólamú invenció
31. óra	A korál: „Már nyugosznak a völgyek..” (Református énekeskönyv 503. dicsérete is) egyházi ének	Johann Sebastian Bach egyházi műveibe betekintés Bach: Már nyugosznak a völgyek (korál) Bach: C-dúr prelúdium és fuga (orgona) J. S. Bach Máté passió és János passió részletek
32. óra	egyházi ének	J. S. Bach: D-dúr szvit: Gavotte, Sarabande h-moll szvit: Bourrée Kodály: Pünkösdlő J. S. Bach: V. brandenburgi verseny I. tétel
33. óra	Új: „Hidló végén..” Apor Lázár tánca- éneklése szolmizálva egyházi ének	Felelés az eddig tanult dalokból
34. óra	Új: Händel: Győzelmi kórus (felső szólam) Egyházi ének	Händel: Győzelmi kórus a Júdás Makkabeus c. oratóriumból Händel: Tűzijáték szvit IV. tétel Vivaldi: A tavasz I.t, Tél II. t
35. óra	Egyházi ének	Händel: Halleluja kórus a Messiás c. oratóriumból Purcell opera részletek
36. óra	Év végi ismétlés Egyházi ének	

6. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - éneklés	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban és az 5. osztályban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangyi lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (minimum 5 magyar népdal éneklése).		Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőkészség

Magyar történelmi énekek: históriás énekek, kuruc kori dalok, az 1848–49-es szabadságharc dalai. Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve. Zongorakíséretes dalok: bécsi klasszikus és más zenei stílusból. Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai és világi szövegekkel, könnyű reneszánsz kórustételek, Taize-i énekek. A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre. Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, stílusosan kapcsolódva az éppen tanult zenetörténelmi korszakhoz, stílushoz.		fejlesztése, szókincsbővítés, szövegértelmezés. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: magyar történelmi énekek és a magyar történelem párhuzamai. Hit és erkölcstan: mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján, a zeneművek üzenete Dráma és tánc: Népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Régi és új stílusú népdal, históriás ének, kuruc kori dal, kórusmű, zsoltár, dicséret, zsoltárparafrázis, genfi zsoltár, kánon.	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az énekes anyagból minimum 5 magyar népdalt, 3 történelmi éneket, 2 műdalt, 2-3 református éneket emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre.
--	--

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése. A rögtönzés fejlesztése a következő zenei ismeretek felhasználásával: 6/8-os metrum, felütés, dūr-moll dallami fordulatok, tercpárhuzam.	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. 6/8, 3/4 helyes hangsúlyozása, páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal. Egyszerű, stilizált táncleptékekből léptéssor kombinálása régi korok zenéjéhez. Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva. Tercpárhuzamok szerkesztése Zenei forma alkotás:		Magyar nyelv és irodalom: mondat szerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása. Matematika: absztrakt gondolkodás fejlesztése. Vizuális kultúra: önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.

Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó, variáció). Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hatnyolcad, három nyolcad, dūr, moll, tercmenet, zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban és az 5. osztályban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: 6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, Módosított hangok: fi, szí, ta, ri dūr és moll hangsorok 1# 1b-ig Hangközök: az eddig tanultak. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek. allegro, adagio Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.		Magyar nyelv és irodalom: jelek és jelrendszerek ismerete. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata. Matematika: számsorok, törtek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, dūr és moll hangsor, vezetőhang, az eddig tanult hangközök, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése. Formaérzék fejlesztése: visszatéréses kéttagú forma, triós forma, rondóforma, variációs forma. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenehez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája). A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei hangszer, népi hangszer. Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.		Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, értelmezés. Dráma és tánc: táncjátékok a nép- és műzenében.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma, variációs forma, triós forma és rondóforma).	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások).
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Zenehallgatás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. Hangverseny-látogatásra nevelés.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól. Más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése. Zeneirodalmi szemelvények a stílusérzék fejlesztéséhez – a bécsi klasszika zeneirodalmából. Zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: vokális művek, hangszeres művek – szerenád, divertimento, szimfónia tétel (triós forma, rondóforma), hangszeres művek (variáció, versenymű), daljáték/operarészletek. A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. Klasszikus szerzők bibliai tárgyú művei. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangversenylátogatás motivációs szerepének felhasználásával).	Magyar nyelv és irodalom: magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korok, korstílusok. Hit és erkölcstan: zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák. Dráma és tánc: Zenés játék, opera cselekménye. Vizuális kultúra: művészettörténeti stíluskorszakok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dal, daljáték, opera, menüett, szvit, concerto, szerenád, divertimento, versenymű, szimfónia

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték
---	--

Ajánlott zenehallgatási anyag:

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfónia tétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Magyar népzene, más európai népek zenéje.

Kodály Zoltán: Pünkösdlő, Villó, (kórusművek)

Kodály Zoltán: Mátrai képek

Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból balladák

Bartók Béla: Falun

Bartók Béla: Mikrokozmosz és Gyermekeknek részletek

Karai József: Estéli nótázás

Bárdos Lajos: Dana-dana

Joseph Haydn szimfóniai közül: G-dúr, „Üstdob” szimfónia,

Joseph Haydn: London szimfónia IV. tétel (részlet)

Wolfgang Amadeus Mozart: Egy kis éji zene I.t K. 525

Wolfgang Amadeus Mozart: Divertimento
Wolfgang Amadeus Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel- Rondó
Wolfgang Amadeus Mozart: A varázsfuvola K. 620 – részletek
Wolfgang Amadeus Mozart: Requiem- részletek
Joseph Haydn: Teremtés oratórium- részletek
Ludwig van Beethoven: D-dúr hegedűverseny, op. 61 I. tétel
Ludwig van Beethoven: IX. szimfónia, IV. tétel
Ludwig van Beethoven: VI. szimfónia Zivatar (részlet)
Bakfark X. lantfantázia
Tinódi: Egervár viadaljáról való ének
Georges Bizet: Carmen – „Az utcagyerekek kórusa” („Avec la garde montante” – részlet az I. felvonásból)
Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel. Reneszánsz homofon és polifon zsoltárfeldolgozások (Claude Goudimel, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L’Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon Sweelinck).
Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Javaslat a tananyag éves tervezésére

Tankönyv: Raffay Katalin: Hatodik daloskönyvem, Apáczai kiadó

Az órák kiegészítő anyaga: az iskola évi egyházi énekei

Megjegyzés: várhatóan ebben az évben lesz az egyháziének-órájuk, ezért az egyházi énekek tanítására ott lehet majd jobban odafigyelni, a tananyaghoz a 4 felhasznált református többlet órát pedig arra érdemes szánni, hogy a megismert zenetörténeti korszakot – bécsi klasszicizmus – egyházzenei oldalról is bemutassuk. (pl. Mozart Requiem c. művének megismerése)

óra	dalanyag	Zenehallgatás, számonkérés
1. óra	Éveleji ismétlés Új: „Ősszel érik a babám..”	I. Magyar népzene
2. óra	Új: „Erdő nincsen..”	
3. óra	Új: „A fiastyúk, a fiastyúk..” „Nem vagyok szép..”	
4. óra	„Ablakomba, ablakomba..”	
5. óra	Új: „Három ürü..”	Eddig tanult dalokból felelés
6. óra	Új: „Hopp ide tisztán..” „Voltál e már Igricébe..”	ZH: Magyar népzene, más európai népek zenéje
7. óra	Új: „Énekeljünk, énekeljünk..” „Este jó, szürkül bé..”	ZH: Karai: Estéli nótázás
8. óra	Új: „Gubacs Jancsi..” „Varga Mária kis vakarca..”	
9. óra	Gyülekezeti énekek felvétele egy szólamban, orgona kísérettel.	Eddig tanult dalokból felelés
10. óra	Új: „Ha felmegyek a budai nagy hegyre..” „Fehér fuszulykavirág..”	ZH: Bartók Gyermeknek
11. óra	Új: „Tisza partján mandulafa..”	Kodály Zoltán: Pünkösdlő, Villó, (kórusművek) Kodály Zoltán genfi zsoltárfeldolgozásai

12. óra	Új: „Hej, igazítsad..” „Falu végén van egy ház..”	ZH: Bárdos: Dana-dana
13.óra	Ifjúsági énekek, kánonok, taizéi énekek	Az eddig tanult dalokból felelés
14. óra	Új: „Kicsiny a hordócska..” „Most jöttem Erdélyből..”	ZH: Bartók Béla: Falun
15. óra	Magyar népdalfeldolgozások: Bárdos: Kis kacska Bárdos: Menyasszony, vőlegény	Népdalfeldolgozások : pl. Misztrál: Kis kece lányom..
16. óra	Jeles napok, népszokások dalai: Új: „Csordapásztorok..” „Betlehem városba..” Balázsolás	ZH: Mozart: Utazás szánon Kodály: Karácsonyi pásztortánc
17. óra	Új: „A Vidrócki híres nyája..” „Már Vidrócki emelgeti..”	ZH: Kodály: Mátrai képek
18. óra	Új: „Elmegyek, elmegyek..” „Madárka, madárka..”	ZH: Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból balladák
19. óra	Új: „Sej, a tari réten..” „Két tyúkom tavalyi..”	ZH: Kodály: Mátrai képek
20. óra	Új: történelmi énekek Históriás ének: Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája Tinódi énekei a református énekeskönyvben (161, 475.)	Felelés a Mátrai képek dalaiból ZH: TLS: Egri históriának summája
21. óra	Új: történelmi énekek kuruc kori dalok: Tyukodi nótá („Te vagy a legény..”) „Csínom Palkó, Csínom Jankó..”	ZH: Farkas Ferenc Apor Lázár tánca Bakfark X. lantfantázia
22. óra	Új: „Kossuth Lajos táborában..” „A jó lovas katonának..”	ZH: Kodály: Toborzó a Hány Jánosból
23.óra	Népies műdal, virágének új: „Ellopták szívemet..”	ZH: Béres Ferenc előadásában Ellopták szívemet Reneszánsz homofon és polifon zsoltafeldolgozások (Claude Goudimel, Claude Le Jeune, Loys Bourgeois, Pascal L’Estocart, Nicolas Vallet, Jan Pieterszoon Sweelinck)
24. óra	Reneszánsz homofon és polifon zsoltafeldolgozások	Történelmi énekekből felelés (5) eddig tanult zenetörténeti ismeretek ismételése
25. óra	Általános bevezető, új műfajok	Zenetörténet: a bécsi klasszicizmus ZH: Haydn: Szüreti kórus az Évszakok oratóriumából
26. óra	Joseph Haydn élete, munkássága Haydn: Szerenád	ZH: Haydn:Tavaszi kórus az Évszakok oratóriumából
27. óra	Haydn: Üstdobütés szimfónia Andante témája	ZH: Haydn: Andante az „Üstdobütés” szimfóniából D-dúr „Londoni” szimfónia IV. tétel (részlet)
28. óra	Wolfgang Amadeus Mozart élete, munkássága	ZH: Haydn: D-dúr vonósnégyes (Pacsirta)

	Mozart: Vágyódás a tavasz után	Mozart: Török induló (Á-dúr zongoraszonáta III. t)
29. óra	Egyházi énekek, Ifjúsági énekek	ZH: Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel- Rondó Mozart: Egy kis éji zene I. t Mozart: Divertimento Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai.
30. óra	Mozart: A bűvös csengettyű (felső szólam)	ZH: Részletek a Varázsfuvolából Sarastro F-dúr áriája Az éj királynőjének áriája Papageno és Papagena kettőse Bűvös csengettyű
31. óra	Mozart: Oragna figa Mozart: Requiem: Lacrymosa	ZH: Mozart: Requiem 3. rész Tuba mirum 7. rész: Lacrymosa és egyéb részletek
32. óra	Ludwig van Beethoven élete, munkássága Beethoven: A mormotás fiú dala	ZH: Beethoven: D-dúr hegedűverseny I. t
32. óra	Beethoven: Százszorszép	ZH: Beethoven: VI. (Pastorale) szimfónia részletei Zivatar, vihar Beethoven: IX. szimfónia, IV. tétel
33. óra		Zenehallgatások: Haydn Teremtés oratórium részletek, klasszikus szerzők egyházi művei
34. óra		Elméleti ismételtes számonkérés előtt
35. óra	Számonkérés a bécsi klasszicizmusból: éneklés és feladatlap kitöltése.	
36. óra	Az éves munka értékelése, év végi ismételtes	Georges Bizet: Carmen – „Az utcagyerekek kórusa” („Avec la garde montante” – részlet az I. felvonásból)

7. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - éneklés	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A dalkincs ismételtes és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, egyházi énekek. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	
Ismeretek/ Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva (pl. táncnóta, szerelmi dal). Más népek dalai (pl. orosz, cseh, szlovák, lengyel, román népdalok).		Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőkészség fejlesztése,

Zongorakíséretes dalok, népdalok. A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a romantika korából. Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, kapcsolódva az éppen tanult zenetörténeti korszakhoz, stílushoz, valamint illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz. Népi dallamokra készült egyházi kontrafaktumok Néhány igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből. Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek. A zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.	versmegzenésítések irodalmi alapja. Idegen nyelvek: más népek dalai eredeti nyelven. Hit- és erkölcsstan: mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Verbunkos dal, romantikus dal, táncnóta, zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, genfi zsoltár, kánon.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az énekes anyagból minimum 10-15 dalt, református éneket és zenei szemelvényt emlékeztetből énekelnek kifejezően csoportban.
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés rögtönzött folytatással.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása. Ritmus, metrum: különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója ritmusimprovizáció: szinkópálás. Dallam: hétfokú hangsorok. Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: egyszerű dallam alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés)	Matematika: absztrakt gondolkodás fejlesztése. Vizuális kultúra: önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariációk.
----------------------------	------------------

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármas egységében: a változó ütemmutató felismerése, fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében. Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: Dallami és harmóniaelemek: harmóniai változások megfigyelése. Hangközök: kis és nagy szext, kis és nagy szeptim (megismerés szintjén).		Matematika: törtek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kis és nagy szext, kis és nagy szeptim.	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	

Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok. Nemzeti jelleg a romantika zenéjében, a kelet-európai népek népzeneje. A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében. Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról. Ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép). Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag) Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.	Magyar nyelv és irodalom: középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. Idegen nyelvek: énekes művek eredeti nyelven. Hit- és erkölcstan: műalkotások erkölcsi üzenete. Vizuális kultúra: művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Zenehallgatás	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése. Zenehallgatóvá nevelés.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény. A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A meghallgatott szemelvények felismerése.	Magyar nyelv és irodalom: romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.	

A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangversenylátogatás motivációs szerepének felhasználásával) Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.	Vizuális kultúra: művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete. Hit- és erkölcstan: hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, egyháztörténettel, a történetek és a művek erkölcsi üzenete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Versenymű, szimfonikus költemény, táncjáték, kamarazene.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a hallott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.
---	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Wolfgang Amadeus Mozart: Német tánc

Franz Schubert: Pisztráng, Pisztrángötös

Robert Schumann: Gyermekekjelenetek, op. 15 (részletek) Ifjúság album (részletek)

Felix Mendelssohn-Bartholdy: Nászinduló Szentivánéji álom-ból

Felix Mendelssohn-Bartholdy: e-moll hegedűverseny (részlet)

Frederic Chopin: H-dúr nocturne, op. 32. No. 1, Perckeringő

Erkel Ferenc: Hunyadi László – részletek

Liszt Ferenc: Csárdás obstiné, Magyar fantázia

Liszt Ferenc: XIV. magyar rapszódia

Giuseppe Verdi: Aida (részletek)

Giuseppe Verdi: Requiem- részletek

Richard Wagner operarészletek

Mogyeszt Petrovics Muszorgszkij: Egy kiállítás képei (részletek)

Bedrich Smetana: Moldva (részlet)

Johannes Brahms: V. magyar tánc

Kodály Zoltán: Székelyfonó – Görög Ilona balladája

Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán valamint kortárs szerzők énekfeldolgozásai.

Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell-témára op. 34

Javaslat a tananyag éves tervezésére

Tankönyv: Németh Endréné Békefy Zsuzsanna: Hetedik daloskönyvem, Apáczai kiadó

Az órák kiegészítő anyaga: az iskola évi egyházi énekei

óra	dalanyag	Zenehallgatás, számonkérés
1. óra	Új: A cseroldalt összejártam.. „Megfogtam egy szúnyogot.. egyházi ének	
2.óra	Új: „Hol jártál az éjjel cinegemadár.. „Mikor guláslegény.. egyházi ének	
3. óra	Új: „Tarka szoknya (cigány dallam) „A királyról dalol ajkam.. „Luca Panna, megy a kútra.. egyházi ének	A dal ifjúsági énekeskönyvi feldolgozása
4. óra	Új: „Ködözik a Mátra.. Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel	
5. óra	Új: „Kerek utca szegelet.. Taize-i énekek	
6. óra	Új: „Volt nékem egy..”(német népdal) egyházi ének	Felelés az eddig tanult dalokból II. Zenetörténeti ismeretek
7. óra	J. S. Bach: Paraszt-kantáta (alsó szólam is) Már nyugosznak a völgyek (korál) 503. dicséret egyházi ének	Eddig tanult zenetörténeti ismeretek ismétlések és kiegészítések a reneszánsz és barokk korhoz ZH: Bach: G-dúr menüett Vivaldi: 4 évszak: tavasz, tél J. S. Bach: Paraszt-kantáta Már nyugosznak a völgyek
8. óra	egyházi ének	Kiegészítések a klasszicizmushoz Wolfgang Amadeus Mozart: Német tánc A romantika általános jellemzői
9.óra	Franz Schubert élete, munkássága Schubert: A pizstráng egyházi ének	ZH: Franz Schubert: Pizstráng, Pizstrángötös
10. óra	Purcell téma egyházi ének	ZH: Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell témára
11. óra	Robert Schumann élete, munkássága A vidám földműves (téma) egyházi ének	ZH: Schumann karakterdarabok Gyermekjelenetek, op. 15 (részletek) Ijesztgetős Ifjúság album (részletek) pl. A vidám földműves Szilaj lovas, Első bánat
12. óra	Mogyeszt Petrovics Muszorgszkij élete, munkássága Promenád téma egyházi ének	ZH: Mogyeszt Petrovics Muszorgszkij: Egy kiállítás képei (részletek, több tétel)
13.óra	Erkel Ferenc élete, munkássága. A nemzeti opera kialakulása Meghalt a cselszövő egyházi ének	Számonkérés: Schubert, Schumann, Muszorgszkij ZH: Erkel: Hunyadi László – nyitány Meghalt a cselszövő
14. óra	Keserű bordal egyházi ének	ZH: Erkel: Hunyadi László Palotás Erkel: Bánk bán: Keserű bordal
15. óra	Liszt Ferenc élete, munkássága egyházi ének	ZH: Liszt Ferenc: Csárdás obstiné Magyar fantázia

16. óra	Liszt Rákóczi induló betűkottáról egyházi ének	Liszt Ferenc: XIV. magyar rapszódia Liszt Ferenc: Les Preludes (részletek)
17. óra	válogatás a karácsonyi dalokból egyházi ének	Számonkérés Erkel, Liszt (feladatlap kitöltése)
18. óra	Bedrich Smetana élete, munkássága Smetana Moldva téma egyházi ének	Smetana: Hazám II. tétel Moldva (pl. Pécsi Géza Kulcs a muzsikához feldolgozása alapján)
19. óra	Frederic Chopin élete, munkássága Aranyosom lengyel népdal egyházi ének	Chopin: g-moll mazurka op. 24. no. 1. Forradalmi etűd, Esz-dúr keringő Frederic Chopin: H-dúr nocturne, op. 32. No. 1
20. óra	Felix Mendelssohn-Bartholdy élete, munkássága egyházi ének	Felix Mendelssohn-Bartholdy: Nászinduló Szentivánéji álom-ból Felix Bartholdy-Mendelssohn: e-moll hegedűverseny 3. tétel (részlet)
21. óra	Johannes Brahms élete, munkássága Brahms: Bölcsődal egyházi ének	Számonkérés: Smetana, Chopin, Mendelssohn Johannes Brahms: V. magyar tánc Brahms: 1. magyar tánc Brahms Bölcsődal
22. óra	Magyar történelmi énekek: Kecskemét is kiállítja Most szép lenni Kossuth Lajos azt üzente egyházi ének	
23.óra	Giuseppe Verdi élete, munkássága „Mint a fecske..” egyházi ének	Giuseppe Verdi: Aida (részletek) pl. Radames románca Bevonulási induló Amneris és Radames kettőse Verdi: Nabucco Rabszolgák kórusa
24. óra	egyházi ének	Giuseppe Verdi: Requiem- részletek
25. óra	Richard Wagner élete, munkássága A nap nyugodni tér... (német népdal) egyházi ének	Wagner: Bolygó hollandi – nyitány (részlet) Nürnbergi mesterdalnokok (részlet)
26. óra	A romantika összefoglalása egyházi ének	Számonkérés: Brahms, Verdi, Wagner Legkedvesebb zeneművek részletei
27. óra	egyházi ének	ZH: Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai.
28. óra	Új: „Szépen úszik a..” „Rezgő rezeda..” egyházi ének	Magyar népzene

29. óra	Kodály Zoltán élete, munkássága Új: Sej, Nagybonyban	Kodály: Hány János c. daljáték meghallgatása Pécsi Géza Kulcs a muzsikához feldolgozása szerint
30. óra	Felszántom a császár Szegény vagyok egyházi ének	Kodály: Hány János c. daljáték meghallgatása Pécsi Géza Kulcs a muzsikához feldolgozása szerint
31. óra	A csitári hegyek alatt El kéne indulni Nekem olyan emberecske kéne egyházi ének	Kodály Zoltán: Székelyfonó
32. óra	Bartók Béla élete, munkássága Bartók gyűjtötte népdalok: „Csillagok, csillagok...” „Hármat tojott...” egyházi ének	Divertimento III. t
32. óra	Bartók zongoramuzsikája kórusművekből egyházi ének	Mikrokozmosz, Gyermekeknek, 10 könnyű zongoradarab (részletek)
33. óra	egyházi ének	Bartók kórusművei: pl. Ne menj el, Legénysúfoló Leánysúfoló
34. óra	Néhány igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből	
35. óra	egyházi ének	Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán valamint kortárs szerzők énekfeldolgozásai.
36. óra	egyházi ének	Az éves munka értékelése

8. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - éneklés	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A dalkincs ismételése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva (pl. szerelmi dal, búcsúzó dal, keserves). Más földrészek népzeneje, afroamerikai zene. Zongorakíséretes dalok, népdalok 20. századi vagy mai feldolgozásai. Többszólamúság: kánonok, reneszánsz társadalom rövid részletei.		Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja.

Példák a populáris zenéből. A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a barokk és a romantika korából. Énekek a református énekeskönyvből: válogatás évszázadok magyar és európai énekkincséből, kapcsolódva az éppen tanult, ismételt zenetörténeti korszakhoz, stílushoz, illetve illeszkedve az iskola életének eseményeihez: ünnepségekhez, rendezvényekhez, közös áhítatokhoz. Néhány igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből. Többszólamúság: klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel, Taize-i énekek. A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.	Idegen nyelvek: más népek dalai eredeti nyelven. Hit- és erkölcstan: mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Társasdal, keserves, romantikus dal, táncnóta, zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, genfi zsoltár, kánon.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Az énekes anyagból 10-15 dalt, egyházi éneket és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása. Ritmus, metrum: különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója ritmus-improvizáció, szinkópálás. Dallam: hétfokú hangsorok és a blues skála megismertetése Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: egyszerű dallam alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés)		Matematika: absztrakt gondolkodás fejlesztése. Vizuális kultúra: önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariációk, augmentáció, diminúció	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármas egységében: a változó ütemmutató felismerése, fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében. Ritmikai elemek, metrum. Dallami és harmóniaelemek: harmóniai változások megfigyelése.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok Szerkesztési és formai ismeretek: homofon és polifon szerkesztésmód, egytémájúság és egy-egy zenei ötlet kibontása a barokk zenében, klasszikus szonátaforma megfigyelése. A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében. Impresszionizmus a festészetben és a zenében. A populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése a következő szempontok alapján: forma, szöveg, szövegábrázolás, dallami jellemzők, alapritmus és más		Magyar nyelv és irodalom: középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata.

érdekes ritmikai elemek, hangszerelés, improvizáció, dallami díszítés, különleges előadói megoldások. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról. Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag) Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.		Idegen nyelvek: énekes művek eredeti nyelven. Hit és erkölcsstan: műalkotások erkölcsi üzenete. Vizuális kultúra: művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Homofónia, polifónia, zenei impresszionizmus, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene.	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás- Zenehallgatás	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.	
Ismeretek/ fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: a középkor és a reneszánsz zenéje: gregorián és trubadúr ének, madrigál, barokk zene: kantáta és oratórium szvit, concerto, concerto grosso részletek, bécsi klasszicizmus: vonósnégyes, versenymű, szimfónia, a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény, a 20. század zenéje: kórusművek, daljáték, opera, táncjáték, kamarazene, jazz és a rock születése, kortárs zenei művek megismerése. A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A meghallgatott szemelvények felismerése.		Magyar nyelv és irodalom: romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. Vizuális kultúra: művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete. Hit- és erkölcsstan: hallgatott művek tartalmi kapcsolata a

Zenetörténeti korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák rendszerezett ismerete. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával). Az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használata. Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei. Bibliai tárgyú zeneművek hallgatása: XX. századi és kortárs feldolgozások. Egyházi ünnepekhez, iskolai élethez, más témához kapcsolódó zeneművek, műrészletek hallgatása, különös tekintettel a tanult református egyházi énekek feldolgozásaira. Népdalzsoltárok és ifjúsági énekek feldolgozásai. A szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásai (dicsőítés különböző műfaji keretek között), a korszaktól független érték keresése.	tanult történetekkel, egyháztörténettel, a történetek és a művek erkölcsi üzenete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Trubadúr ének, madrigál, oratórium, kantáta, concerto grosso, vonósnégyes, versenymű, szimfonikus költemény; táncjáték, kamarazene, jazz, rock
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a hallott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Európán kívüli kultúrák népzeneje

Kodály egyházi kórusműveiből válogatás

Kortárs és ma élő zeneszerzők egyházi műveiből válogatás

Gregorián énekek, korai többszólamú művek részletei

Johann Sebastian Bach: 2. Brandenburgi verseny, – 3. tétel

Georg Friedrich Händel: Messiás (Messias), HWV 56: For unto us a child is born, Halleluja

Georg Friedrich Händel: F-dúr orgonaverseny (részlet)

Joseph Haydn: Évszakok: Szüreti kórus, Tavasz kórus

Ludwig van Beethoven: V. sors szimfónia

Antonin Dvorak: Újvilág szimfónia IV. t. részlet

Claude Debussy: Zongoradarabok

Arthur Honegger: Pacific 231

Maurice Ravel: Bolero

Franz Schubert: Die Schöne Müllerin – dalciklus

Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány, c-moll, Op. 80

Erkel Ferenc: Bánk bán - részletek

Liszt Ferenc: Les Préludes (részlet)

Erik Satie: Gymnopedie No. 1.

Bartók Béla: Concerto, BB 123 IV. tétel – Megszakított közjáték
 Bartók zongoradarabok, kórusművek
 Igor Sztravinszkij: Petruska (részletek)
 Carl Orff: Carmina Burana - O, Fortuna
 George Gershwin: Bendzsó dal
 Ligeti György: Atmosphères, Lux aeterna
 Bartók Béla: Kórusművek pl. Ne menj el
 Kodály Zoltán: Székelyfonó (részletek)
 John Cage: 4'33"
 Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete
 Emerson Lake and Palmer: Egy kiállítás képei (Pictures at an Exhibition) (részletek)
 Andrew Lloyd Webber valamely művének részlete (pl. Macskák)
 Szörényi- Bródy: István a király c. rockopera
 Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők
 énekfeldolgozásai.
 Igényes mai populáris egyházzenei feldolgozások (pl. After Crying).

Javaslat a tananyag éves tervezésére

Tankönyv: Németh Endréné Békefy Zsuzsanna: Nyolcadik daloskönyvem, Apáczai kiadó

Az órák kiegészítő anyag: az iskola évi egyházi énekei

óra	tananyag	zenehallgatás, számonkérés
1. óra	Új: „Erre gyere, amerre én..” „A búzamezőben..” egyházi ének	I. Magyar népzene
2. óra	Kodály: Kis kece lányom „Erdő mellett estvéledtem..” „Hopp ide tisztán..” egyházi ének	ZH: Kodály: Esti dal ZH: Misztrál együttes Kis kece lányom
3. óra	Új: „Gyújtottam gyertyát..” Kodály: Elment a két lány dalok ismétlése felelés előtt egyházi ének	Kodály Zoltán: Székelyfonó (részletek) pl. Görög Ilona balladája
4. óra	Klasszikus és kortárs szerzők kánonjai bibliai szöveggel	Eddig tanult dalokból felelés
5. óra	Új: „Jól meggondold rózsám..” „Sárgul már..” egyházi ének	
6. óra	Új: „Által mennék én a Tiszán..” „Rózsa, rózsza, bazsarózsa levele..” egyházi ének	
7. óra	Új: „Félre bánat, félre bú..” egyházi ének	
8. óra	Taize-i énekek	Eddig tanult dalokból felelés
9. óra	Új: „Széles a Duna...” „Az árgyélus..” „A szántói híres utca..” egyházi ének	ZH: Bárdos Lajos: Széles a Duna
10. óra	„A citrusfa..” „Hej, páva..” „A malomnak..”	Vendégség – eredeti népzenei felvétel

	egyházi ének	
11. óra	az ókor zenéje Pindarosz órája egyházi ének	Eddig tanult dalokból felelés II. Zenetörténet ókor-klasszicizmus
12. óra	Új: a középkor zenéje „Viva la Musica..” kánon egyházi ének	ZH: Gregorián énekek, korai többszólamú művek részletei
13. óra	A reneszánsz kor zenéje (Házi dolgozati témák kiadása) egyházi ének	ZH: Lassus: Visszhang Regnart: Ki nem hinné..
14. óra	A barokk kor zenéje 1. új: J. S. Bach: Paraszt-kantáta alsó szólam J. S. Bach Már nyugosznak (korál) egyházi ének	ZH: J. S. Bach: Parasztkantáta J. S. Bach: Máté passió: Már nyugosznak.. J. S. Bach: 3. Brandenburgi verseny, – 3. tétel J. S. Bach: d-moll toccata és fuga J. S. Bach: Et resurrexit
15. óra	A barokk kor zenéje 2. Händel: Győzelmi kórus egyházi ének	ZH: Georg Friedrich Händel: Messiás (Messias), HWV 56: For unto us a child is born, Halleluja Georg Friedrich Händel: F-dúr orgonaverseny (részlet)
16. óra	Bécsi klasszicizmus Haydn élete, munkássága Haydn: Falusi jókedv egyházi ének	ZH: Joseph Haydn: Évszakok: Szüreti kórus, Tavaszi kórus Kodály: Karácsonyi pásztortánc 6-os anyagból: ismétlések
17. óra	Mozart élete, munkássága Mozart: Oragna figa (két szólamban) 1 igényes populárisabb zenei szemelvény az egyházi ifjúsági énekek köréből	ZH: 6-os anyagból: ismétlések
18. óra	Beethoven élete, munkássága Beethoven: Örömmóda egyházi ének	ZH: Ludwig van Beethoven: V. sors szimfónia 1.tétel, IX. szimfónia IV. tétel
19. óra	egyházi ének	Számonkérés zenetörténetből: feladatlap kitöltése, dalokból felelés
20. óra	Schubert: Májusi dal felső szólam Schubert: Májusi dal alsó szólam egyházi ének	III. Zenetörténet: romantika, XX. század Romantikus zenehallgatás ismétlése a 7. osztályos anyagból új: Franz Schubert: Die Schöne Müllerin – dalciklus (részletek)
21. óra	Magyar nemzeti romantikusok ismétlése egyházi ének	ZH: Liszt Ferenc: Les Préludes (részlet) Erkel Ferenc: Bánk bán - részletek
22. óra	Brahms: Bölcsődal „Égi, szent béke jöjj..” egyházi ének	ZH: Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány, c-moll, Op. 80 Antonin Dvorak: Új világ szimfónia IV. t. részlet és II. tétel
23. óra	egyházi ének	ZH: Claude Debussy: Zongoradarabok pl. Elefánt bölcsődala, Néger baba tánca

		Tenger III. (t részlet)
24. óra	Egyházi ének-feldolgozásai	ZH: Arthur Honegger: Pacific 231 Igor Sztravinszkij: Petruska (részletek) orosz tánc, Balerina tánca Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia III. tétel
25. óra	egyházi ének	Számonkérés ZH: Romantikus szerzők bibliai tárgyú művei.
26. óra	egyházi ének	ZH: Maurice Ravel: Bolero ZH: Emerson Lake and Palmer: Egy kiállítás képei (Pictures at an Exhibition) (részletek)
27. óra	Új: „Elindultam szép..” „Röpülj páva, röpj..” Népdalzsoltárok	ZH: Kodály: Felszállott a páva (részlet) Bartók Béla: Concerto, BB 123 IV. tétel – Megszakított közjáték Bartók zongoradarabok, kórusművek
28. óra	Történelmi énekek: „Hej, Rákóczi, Bercsényi..” „Süvegemen nemzetiszín rózsá..” egyházi ének	
29. óra	ifjúsági énekek feldolgozásai	ZH: Orff: Carmina Burana (részletek)
30. óra	Te álomszuszék (kánon) egyházi ének	ZH: Krzysztof Penderecki: Hiroshima emlékezete Kortárs és ma élő zeneszerzők egyházi műveiből válogatás
31. óra	Régi-régi dal egyházi ének	ZH: Kodály Zoltán genfi zsoltárai, Ádám Jenő, Gárdonyi Zoltán és kortárs szerzők énekfeldolgozásai. Igényes mai populáris egyházzenei feldolgozások (pl. After Crying).
32. óra	Új: Old Black Joe Nem kérdi senki egyházi ének	ZH: G. Gershwin Porgy és Bess részletek Klára bölcsődala George Gershwin: Bendzsó dal
33. óra	Gaudeamus igitur egyházi ének	ZH: Erik Satie: Gymnopedie No. 1. Ligeti György: Atmosphères, Lux aeterna John Cage: 4'33"
34. óra	Webber: Macskák (részletek) egyházi ének	ZH: Andrew Lloyd Webber Macskák (részletek)
35. óra	részletek rock operákból Felkelt a napunk egyházi ének	ZH: Szörényi–Bródy: István a király számonkérés: teszt kitöltése
36. óra		Az éves munka értékelése

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák

Az ének-zene tantárgy jellegénél fogva nagy általánosságban a hagyományos módszereket részesíti előnyben, de az énekek megtanításának bizonyos fázisainál, illetve bizonyos anyagrészek feldolgozásánál nem ritkán eltérünk tőle. Többnyire egy teljes osztály, frontális osztálymunka keretében tanulja az énekeket, melyet a tanári magyarázat segít. Már ebben a fázisban lehetőség van a differenciált csoportmunkára, mikor kiemeljük azokat a

tanulókat, akik már máshonnan ismerték az éneket, vagy gyorsabban tanulnak a többiekénél. Az énekek gyakorlása – még a gimnazisták esetében is – történhet úgy, hogy az osztály tanulóit egy játék keretében bontjuk csoportokra, s ezt használjuk fel a több versszak vagy a többszöri ismétlés változatossá tételéhez. Az önálló vagy páros munka az elméleti háttér és a zenehallgatási anyag feldolgozásánál játszhat szerepet (információgyűjtés, téma több szempontú megfontolása stb.). A tanév során érdemes egy-egy csoportos projektfeladatot is beiktatni, melynek keretében a tanulóknak nagyobb lehetőségük van a más tantárgyakkal és területekkel való tantárgyi kapcsolatok megkeresésére és felhasználására. Ilyen lehet egy énekről készített kisfilm összeállítása, egy ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódó tabló elkészítése, de legkézenfekvőbb egy konkrét műsorra, előadásra, szolgálatra való felkészülés. Az éneklésben gyengébb, ám szorgalmas, törekvő diákok kapjanak lehetőséget, hogy kiselőadás vagy házi dolgozat formájában fejtsenek ki egy nagyobb elméleti témát, melyre önállóan vagy kiscsoportban készülhetnek fel. A kötelező és szorgalmi házi feladatok során adjunk alkalmat az informatikai és multimédiás eszközök használatát, a kutatás, adatgyűjtés, interjú módszerét igénylő egyéni és csoportos feladatok elvégzésére. A tehetséggondozás terepe lehet az iskolai énekversenyek megrendezése, s felkészülés a helyi, területi és országos szintű megmérettetésekre, az énekkari munka, vagy a hangszeres tanulók tudásának felhasználása az órai munka, illetve a műsorok, rendezvények alkalmain.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Mint minden tantárgy, az ének-zene esetében is szükség van diagnosztikus értékelésre. Év elején, az első órákon képet alkotunk az osztály énektudásáról, úgy a készség, mint a konkrét énekanyag tekintetében, de praktikusán egy ének megtanításának kezdetén – a bemutatás után – mérjük fel, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik meg az adott ének megtanulását. Nehezen képzelhető el olyan helyzet, hogy ezt a felmérést ne az ének megtanítása kövesse, ám a módszer, és a ráfordított idő függ ettől a felméréstől.

A tanulók fejlődése szempontjából legfontosabb a formatív értékelés. Ez sosem minősítést vagy ítélezést jelent, hanem egyfajta visszajelzés a tanulási hibákról, nehézségekről, s egyúttal a tanulás sikerességéről is. A feladat kitűzésével egy időben az értékelés szempontjait is határozzuk meg. Fejlesztő értékelési formák: rendszeres szóbeli értékelés egyénileg és csoportosan, a tanulás folyamatos nyomon követése, házi feladatok rendszeres ellenőrzése és értékelése, valamint a tanulók órai munkájának figyelemmel kísérése. Az éneklés alkalmával mindig adjunk lehetőséget arra, hogy ne a teljes osztály, hanem csak egy kisebb csoport mutassa be a tanult anyagot, így az értékelés – és a továbbhaladás segítése – is inkább személyre szabott lesz. Célszerű, ha tanár és diák együtt elemzik az elvégzett feladatot, így érdekeltté és egyben felelőssé tehetjük a tanulókat is saját tanulásukért, annak eredményességéért. Az év közbeni osztályzás történhet egy-egy szóbeli énekes felelet alkalmával. Igyekezzünk arra, hogy ennek csak kisebb része legyen valójában egyéni éneklés, hiszen sok ének már funkciójánál fogva sem egyéni éneklésre íródott, s jellegétől is idegen a négy szemközti számonkérés-szituáció. Győződjünk meg az éneklésben való részvételről, a helyes és pontos szövegtudásról és a pozitív hozzáállásról – de főképpen kísérjük figyelemmel az órai aktivitást, s ezt mindig számítsuk bele az osztályzatba, amit szóbeli szöveges értékelés egészítsen ki. Időnként adjunk lehetőséget az elméleti anyagról való számadással kiváltani az énekes számonkérést. Jutalmazzuk a szorgalmi feladatokat, az énekkari és műsorokban való részvételt, közreműködést, értékeljük a füzetvezetést. Iktassunk be az év során projektfeladatokat (pl. egy ének, egy korszak, egy zeneszerző bemutatása), melyben a nehezen, vagy rosszul éneklő diák is sikerélményhez juthat. Adjunk olyan feladatokat melyek értékelésénél fontos szempont az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése, a szintetizálás, a lényeglátás, a csoportmunkában való együttműködés, a felelősségvállalás.

A félévi, év végi értékelésnél tartsuk szem előtt, hogy az osztályzat nem büntetés, hanem az adott időszak teljesítményének értékelése. Az évközi érdemjegyekhez mindig számítsuk hozzá az egyéni előmenetelt és az igyekezetet is.

Függelék:

Felvételek – válogatás az elmúlt években megjelent gyülekezetiének-felvételekből:

A magyar népének népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérfüzet – Közr.: Dobszay László és Németh István) MET Egyházzenei füzetek IV/4-11. – Magyar Egyházzenei Társaság

A Magyarországi Református Énekeskönyv dallamai (válogatás 4 CD lemezen, unisono kórus és orgonakíséret formájában) – ReZeM Bp., 2004.

Hinni taníts, Uram! – Egyházi énekek Nagy Csaba Zoltán feldolgozásában – Debrecen 2009.

Psalterivm - Genevan Psalms / Corvina Consort, Kalmanovits Zoltán – Magyar Kultúra Kiadó, 2010.

Református Énekek Cd sorozat – Periferic Records Stereo Kft.

Református énekek hangzó tára I-IV. 442 ének kazettán. – ReZeM Bp., 2000.

Református szertartási énekek (a Scola Calviniana énekel – A péntek reggeli prima és a pünkösdi istentisztelet énekei) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Szentegyházi dicsérek (Kobzos Kiss Tamás és a Pécsi Ref. Koll. Énekkara énekel – Huszár Gál 1560. évi énekeskönyvének anyagából) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Ajánlott énekgyűjtemények – válogatásra

Az Úrnak zengjen az ének – Ifjúsági Énekeskönyv (Szerk. Berkesi Sándor) - Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.

Dicsérvétek az Urat! gyermek és ifjúsági énekek (Szerk. Berkesi Gábor, Draskóczy László, Hamar István) - k.n. Budapest, 1991.

Énekeskönyv magyar reformátusok használatára - Magyarországi Református Egyház Kiadása, Budapest, 1948.

Harangszó, énekek gyermekeknek (Szerk. Draskóczy Balázs) - Református Egyházzenei Munkaközössége, Budapest, 1994.

Jézushoz jöjjetek, 162 bibliai kánon - Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1988.

Jézust áldja énekünk gyermekének óvodásoknak (Szerk. Kiss Lászlóné) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.

Krisztus az énekem - Dunamelléki Református Egyházkerület 2012.

Minden forrásaim tebenned vannak (Szerk. Kálmán Lajos, Gattyán Ilona, Zákányi Bálint) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.

Népdalzsoltárok - Edition Eola, Bécs, 1985.

Ó és Új, 111 ének a magyar református gyülekezetek használatára - Református Egyházzenei Munkaközössége, Budapest, 1995.

Szól a kürt, 304 bibliai kánon (Szerk. Draskóczy László) - k.n. Budapest, 1989.

Többszólamú feldolgozások, kóruskották

Adjatok hálát az Istennek! – kórusművek, énekfeldolgozások – Kálvin Kiadó, Budapest

Bicinia Sacra – genfi zsoltárok Goudimel feldolgozásai alapján, és korálok Johannes Schein Cationaleja alapján; Egyházzenei füzetek III/13. MET

Csomasz Tóth Kálmán – Háromszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.

Csomasz Tóth Kálmán: Kétszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.

Draskóczy László: Hatalmas Isten, könyörgünk. Egyszerű énekfeldolgozások háromszólamú vegyeskarra – ReZeM 1993.

Egyházzenei vezérfonal – Református Sajtóosztály, Bp. 1969. -

<http://egyhazzene.reformatus.hu/index.php?id=105>

Énekeljünk az Úrnak! – Magyarországi Baptista Egyház Bp. 1985.
 Evangéliumi vegyeskarok – Magyarországi Baptista Egyház, Bp. 1976.
 Gárdonyi Zoltán kórusművei: I. Szívemnek kösziklája, II. Magasztaló ének. – ReZeM 1999, 2001.
 Goudimel Zsoltárok 1565. (Genfi zsoltárok több szólamban) – MRE Zsinata Bp., 2001.
 Kétszólamú reneszánsz kórustételek – közreadja: Soós András; Egyházzenei füzetek III/12. MET
 Kórusművek egyházi iskolák számára. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc. (Berkesi Sándor szerk.) – Bp., 2002.
 Nagy Csaba Zoltán: Egyházi kórusművek – Debrecen 2009.
 Osváth Viktor egyházi ének-feldolgozásai (3 kötetben) – Kecskemét Ref. Egyh. Emmaus Kiadója
 Örvendezetek az erős Istennek! – kórusművek gyülekezeti énekkarok részére – ReZeM Bp. 1992.
 Protestáns graduál. – ReZeM Bp., 1996.
 Psalterium Ungaricum (Szenci Molnár Albert zsoltároskönyve) – Bp. 2001.
 Szakirodalom
 Berkesi Sándor: Te néked zengek éneket – gyülekezeti énekiskola – ORTE, Debrecen 1994.
 Bottyán János: Hitünk hősei – Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya Bp. 1978.
 Bourgeois, Louis: A muzsika igaz útja. – Bp., 2003.
 Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés – Református egyházi könyvtár XXV. kötet, Bp. 1950.
 Csomasz Tóth Kálmán: Dicsérjétek az Urat – Ref. Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Bp. 1971.
 Újabb kiadása megjelent a Kálvin Kiadó gondozásában -
<http://rpi.reformatus.hu/portal/page.php?507>
 Dobszay László: A magyar népének I. – Veszprémi Egyetem, 1995.
 „...eleitől fogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. – ReZeM Bp., 1993.
 Egyházi ének-zene (Összeállította Máté János és Sepsy Károly) – Bp. 1986.
 Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai születése 100. évfordulójára. (Közzr: Bódiss T.) – ReZeM 056. – Bp., 2003.
 Hafenschner Károly: A keresztény istentisztelet – Magyar Egyházzenei Társaság p. 1999.
 Molnár Miklós: „Mely igen jó az Úristent dicsérni!” (A református istentisztelet alkotóelemei) – Kálvin Kiadó Bp. 2001.
 Szénási Sándor: Ünnepeink – a református egyházi év – Kálvin Kiadó, Bp. 1997.

HON- ÉS NÉPISMERET

Helyi tantárgyi tanterv

5. évfolyam

A képzés sajátosságai szerint: általános tantervű osztályok

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet ...2. sz. mellékletében kiadott történelem tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: File Lajos

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

A hon- és népismeret tartalmazza népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megbecsüléséhez, velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti az egyéni, családi, közösségi, nemzeti azonosságtudat kialakítását. Megalapozza és áthatja a különböző műveltségi területeket. Rendszerezett ismeretanyagként pedig lehetőséget teremt a magyar népi kultúra értékein keresztül a saját és a különböző kultúrák, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a szociális érzékenység kialakítására.

A tanulók felfedezik, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őket a múlttal és segít nekik eligazodni a jelenben. Felismerik, hogy az emberiség évezredek óta felhalmozódott tapasztalatai a legegyszerűbb, és éppen ezért a legfontosabb mindennapi kérdésekre adott gyakorlati válaszok tárháza. Megértik a tanulók, hogy a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója, ezért ismerete az általános műveltséghez is szükséges. A tantárgy megalapozza a tanulók nemzeti önismeretét, nemzettudatát, a tevékeny hazaszeretetet. Tudatosítja a tanulóknál, hogy először minden népnek a saját hagyományát, nemzeti értékeit kell megismernie, hogy azután másokét is, a nemzetiségek, a szomszéd- és rokonnépek, a világ többi népének kultúráját, az egyetemes értékeket, a köztük lévő kölcsönhatást is megérthesse. Ösztönöz a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére, a még emlékezetből felidézhető, vagy a még élő néphagyományok gyűjtésére. Bővíti a tanulók művelődéstörténeti ismereteit, a hagyományőrzést, népi kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését. Értékkrendjével hozzájárul a tanulók értelmi, érzelmi, etikai és esztétikai neveléséhez, a természettel való harmonikus kapcsolatuk kialakításához és a társadalomba való beilleszkedésükhöz.

A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával –, minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére. Törekedni kell a tanulók cselekvő és alkotó

részvételére a tanulás során, hogy az érzékelésen, észlelésen, élményeken keresztül jussanak el az elvontabb ismeretekig, az összefüggések meglátásáig.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	1	36	32	4

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Az én világom I. A 19–20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód	2	1	3
Az én világom II. A 19–20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód	2	1	3
Találkozás a múlttal I. A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mesterségek	5	1	6
Találkozás a múlttal II. A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)	6	1	7
Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete és szokásrendje. Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében. Társas munkák, közösségi alkalmak	12	0	12
Magyarok a történelmi és a mai Magyarország területén. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzői a Kárpát-medencében és Moldvában. A hazánkban élő nemzetiségek és etnikai kisebbség	5	0	5
Évfolyam összesen	32	4	36

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az én világom I. A 19–20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód	A református vallás megjelenése a szegény rétegek körében.	1
Az én világom II. A 19–20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód	A református vallás jelentősége a gazdasági életben.	1
Találkozás a múlttal I. A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mesterségek	A templom építő és díszítő mesterek.	1
Találkozás a múlttal II. A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)	Házasság, keresztelezés, temetés a parasztság jelentős eseményei.	1
Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete és szokásrendje. Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében. Társas munkák, közösségi alkalmak		0
Magyarok a történelmi és a mai Magyarországon területén. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzői a Kárpát-medencében és Moldvában. A hazánkban élő nemzetiségek és etnikai kisebbség		0
	Összesen:	4

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az én világom I. A 19–20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Alsó tagozatos olvasmányok a családról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legszűkebb közösséghez, a családhoz, a lokális közösséghez való tartozás érzésének kialakulása, értékének tudatosítása. A megszerzett ismeretekkel, a néhány emberöltővel korábbi időszakról alkotott kép tágitása, ezzel az időfogalom fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Családunk története, a családfa. Szomszédság, rokonság. Rokoni viszonyok, elnevezések.	Családfa készítése a rokoni viszonyok, elnevezések alkalmazásával.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Család és lakóhely.
Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban.	Családi történetek gyűjtése, mesélése a nagyszülők, dédszülők gyermekkorából, életmódjuk	Erkölcstan:

Nagyszüleink, dédszüleink világának erkölcsi normái. A harmonikusan működő családi minták. Vallásos életre nevelés. A református vallás megjelenése a szegény rétegek körében.	jellemző elemeinek kiemelése (gazdálkodó életmód – ipari munka). A megismert családi történetek megosztása – az önkéntesség betartásával – az osztályközösséggel. A hagyományos paraszti vagy városi családmódel működésében az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás meghatározó szerepének felismerése. A felmenő családtagok, rokonsághoz tartozó személyek életének időbeni behatárolása.	Család, otthon. Egyén és közösség. Technika, életvitel és gyakorlat: A családi élet színtere, a családi otthon; különböző lakókörnyezetek jellemzői. Rokonsági és generációs kapcsolatok a családban.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Családfa, rokonsági fok (felmenő ág: apa/anya, nagyapa/nagyanya, dédapa/dédanya, lemenő ág: gyermek, unoka, dédunoka, oldalág: testvér/báty, öcs, nővér, hűg, unokatestvér, nagybácsi, nagynéni (ányi), házassági rokonság (műrokonság).	

Az Apáczai tankönyv leckéi: 1. Rokonok, műrokonok, szomszédok
2. Őseim élete a 19-20. század fordulóján

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az én világom II. A 19–20. század fordulóján jellemző hagyományos paraszti életmód	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az én világom. Családismeret, családtörténet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A lokális ismeretek tudatosításával a szülőföld szeretetének, a helyi értékek megbecsülésének erősítése. A helyi társadalom tagoltságáról, a közösség sokszínűségéről és az ebben rejlő gazdagságról szemléletes kép kialakítása. Az időbeli tájékozódás fejlesztése a helyi nevezetességek időbeli elhelyezésével.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az én városom, falum. A lakóhely természeti adottságai, helytörténete, néphagyományai. A település társadalmi rétegződése (etnikum, felekezet, foglalkozás, életkor, vagyoni helyzet). Lakóhelyem vallásai: A református vallás jelentősége a gazdasági életben. A lakóhelyhez köthető neves személyiségek, nevezetes épületek, intézmények.	A helyi hagyományok megismerése, feldolgozása különböző tevékenységekkel. Az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza megbecsüléséhez vezető egyéni és közösségi tevékenységek elsajátítása (pl. a közvetlen környezet értékeinek feltárása, az emlékhelyek gondozása.) A lakóhely nevezetes épületeinek, a régió jeles szülötteinek történelmi korszakokhoz kötése.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Falvak és városok. Szegények és gazdagok világa. Technika, életvitel és gyakorlat: Lakókörnyezetek és életmódbeli jellemzők (nagyvárosi, városi, falusi települések, természeti, épített és emberi környezet).

Helytörténet, helyi hagyományok, nevezetességek. A régió hon- és népismereti, néprajzi jellemzői, néphagyományai.		Természetismeret: Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Erkölcstan: Szegények és gazdagok. A vallás funkciói. Vallási közösségek és vallási intézmények.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Helytörténet, természeti környezet, neves személy, helyi hagyomány, település, régió.	

Az Apáczai tankönyv leckéi: 3. Itt születtem, ez az én világom
4. Lakóhelyem nevezetességei

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Találkozás a múlttal I. A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mesterségek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Családtörténet, településtörténet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A hagyományos paraszti életmód fontosabb elemeiben a természeti tényezők meghatározó szerepe, a környezeti feltételekhez való alkalmazkodás felismertetése. A különböző mesterségek megismerése során a szakmák megbecsülésének kialakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A ház történeti fejlődése. Jurta, veremház, egysejtű ház, többosztatú ház. A házak külső jellegzetességei: falazat, tetőszerkezet, tetőformák. A konyha, az ételkészítés és eszközei. Kenyérsütés, gabonaételek, burgonyaételek, vajkészítés, hurkatöltés. Konyhai cserépedények: a főzés, sütés, tálalás, élelmiszertárolás edényei. Fazekasmesterség. Sarkos és párhuzamos elrendezésű szobák. Munkasarok – szentsarok. Tároló bútorok, ülőbútorok, asztal, ágy. Bútorművesség. A templom építő és díszítő mesterek.	Az életmód és a háztípusok történeti változásainak megismerése képi és egyéb információk alapján, mindezek összefüggésének felismerése. A természeti körülmények, a rendelkezésre álló építési anyagok és a különböző háztípusok kialakulása közötti összefüggések felfedezése. A konyhai cserépedények funkció szerinti rendszerezése; a legfontosabb ételek alapanyagainak, elkészítési módjának, eszközkészletének megfigyelése. A berendezési tárgyak funkcióváltozásainak nyomon követése konkrét példák alapján. Az évszázaddal korábbi idők családon belüli, korosztályok és nemek szerinti munkamegosztásának összehasonlítása a mai korról.	Természetismeret: Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek. Vizuális kultúra: Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességei, népművészete. Technika, életvitel és gyakorlat: A családi gazdálkodás, takarékoskodás. Családi munkamegosztás. Ételkészítési folyamatok. Testnevelés és sport: Gyermekjátékok, népi játékok. Ének-zene:

Munkamegosztás a családon belül. Férfi és női munkák, a gyerekek feladatai. Napi, heti és éves munkarend. Gyermekjátékok, a belenevelődés folyamata. Az iskola régen és ma. A felnőttek életét utánzó játékok, eszközös, ügyességi játékok, sportjellegű játékok.	Népi játékok élményszerű elsajátítása. Az oktatás körülményeinek, módjának időben történt változásairól ismeretek szerzése képi és rövid szöveges információforrások alapján.	Népi gyermekdalok, népi gyermekjátékok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Gyermekek nevelése és oktatása régen.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jurta, veremház, egysejtű ház, többszattatú ház, falazat, tetőtartó szerkezet, tetőformák, konyhai cserépedény, munkasarok, szentsarok, munkamegosztás, belenevelődés, utánzó játék, eszközös játék, sportjellegű játék.	

Az Apáczai tankönyv leckéi: 5. Hajlékok és házak

6. A ház központja a konyha

7. A paraszti szoba a magyar falvakban

8. Férfi, női és gyermekmunkák

9. Iskola és gyermekjátékok régen és ma

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Találkozás a múlttal II. A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A paraszti ház és háztartás, a ház népe. Népi mestersegek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	A gazdálkodó élet főbb területeinek megismerése során a rendelkezésre álló természeti javak ésszerű felhasználása előnyeinek, az önellátás fontosságának belátása. A közösen végzett munka előnyeinek, közösségerősítő hatásának felismertetése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A hétköznapiak rendje. A gazdálkodó ember legfontosabb munkái. Gabonamunkák: szántás, vetés, aratás. A gabonamunkákhoz kapcsolódó szokások. Állattartás: a szilaj-, a félszilaj- és a kezesstartás. A pásztorok ünnepei. Kendermunkák. Fonóbeli munkák és játékok. Hétköznapi és ünnepi viselet. Hétköznapi vászonruhák, a női és a férfi viselet darabjai.	Az állattartási módokban a honfoglalás előtti életmód elemeinek, illetve az életmódváltással bekövetkező változások következményeinek felismerése képi és szöveges, illetve egyéb (pl. tárgyi) források – feldolgozása, rendszerezése alapján. A hétköznapi vászonviselet elemeinek összehasonlítása a gyerekek ruházatával képek alapján. A hasonlóságok és a különbségek megfogalmazása. A jellegzetes táji ünnepi viseletek megismerése során a magyar népviseletek sokszínűségének felfedezése. A közösséghez tartozás külső	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Nők és férfiak életmódja. Öltözködés, divat. Technika, életvitel és gyakorlat: Anyagok tulajdonságai, anyagok feldolgozása. Erkölcstan: Szokások, normák szerepe, jelentősége.

Gyermekviselet. Néprajzi tájak eltérő ünnepi viselete. Táplálkozás. Hagyományos paraszti ételek. Napi és heti étrend. Téli és nyári étrend.	kifejezésformájának észrevétele. Az egykori és a mai megjelenési formák jelentéstartalmának feltárása konkrét példák alapján. Az önálló életvitel meghatározó elemeiben a természettel kialakított harmonikus kapcsolat előnyeinek észrevétele. A hagyományos paraszti táplálkozás jellemzőinek és a gyerekek étkezési szokásainak összevetése. A szembevető különbségek és a tovább élő táplálkozási szokások megfogalmazása, tapasztalatok megosztása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szántás, vetés, aratás, szilaj- és félszilaj állattartási mód, fonás, szövés, fonó, ing, gatyka, pendely, szoknya, kötény, ünnepi viselet, böjtös nap, téli étrend, nyári étrend.	

- Az Apáczai tankönyv leckéi: 10. A gazdálkodó ember régen és ma
11. Parasztok, iparosok, pásztorok hétköznapijai és ünnepei
12. Hétköznapi és ünnepi viseletek
13. Hagományos paraszti ételek és étkezési szokások

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete és szokásrendje. Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében. Társas munkák, közösségi alkalmak	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozaton (ének-zene, magyar nyelv és irodalom, környezetismeret órák), valamint a különböző műveltségi területeken előforduló hon- és népismereti tartalmak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A jeles napi, ünnepi szokások, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó népszokások, valamint a társas munkák (pl. szüret, kukoricafosztás) és más közösségi alkalmak (pl. vásár, búcsú) hagyományainak és jelentőségének felismertetése a paraszti élet rendjében. A hétköznapi és ünnepek váltakozásának, ritmusának felismerése, az ünnepek jelentőségének tudatosítása az egyén és a közösség életében. egy-egy ünnepkör, jeles nap köszöntő vagy színjátékszerű szokásainak, valamint a társas munkákhoz, közösségi alkalmakhoz kapcsolódó szokások élményszerű, tevékenységközpontú, hagyományhű elsajátítása, különös tekintettel a helyi hagyományokra; a lakóhelyhez, a tájhoz való kötődés erősítése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében. A jeles napok, ünnepi szokások fogalma, szerepe, általános jellemzői.	A jeles napok, ünnepi szokások jelentőségének, közösséget megtartó szerepének, valamint az ünnepi előkészületek fontosságának felismerése a	Erkölcstan: Vallási népszokások. Dráma és tánc: Ismerkedés a

Előkészületek (advent, nagyböjt), munkatilalmak, jellegzetes ételek, népviselet, köszöntő és színjátékszerű szokások. Református karácsonyi szokások Karácsonyi ünnepkör. Advent, az adventhez tartozó jeles napok, szokások (pl. Miklós és Luca napja, Ádám-Éva napja, karácsonyi kántálás, betlehemezés). Karácsony napjától vízkeresztig, pl. névnapköszöntés, regölés, aprószentek napi vesszőzés, szilveszteri, újévi szokások, újévi köszöntők, vízkereszt, háromkirályjárás. Miben más a református újév? Farsang, farsangi szokások. Farsangi ételek, bálók, szokások. Farsangi köszöntők és maszkos alakoskodások. Iskolába toborzó szokások: Balázs- és Gergely-járás. Hogyan ünneplünk mi? Nagyböjt és a húsvéti ünnepkör jeles napjai és szokásai. Nagyböjti játékok, virágvasárnap kiűzések és villózás, a nagyhét jeles napjai. Húsvéti szokások, pl. húsvétvasárnap zöldágyjárás, húsvéti locsolkodás, hímestojás készítés, fehérvasárnap komatálküldés. Májusfaállítás, pünkösdi szokások. Pünkösdkirály-választás, pünkösdlés, pünkösdkirályné-járás. A nyári napforduló ünnepe. Szent Iván napi szokások, énekek. Gazdasági ünnepek, társas munkák.	paraszti élet rendjében a konkrét szokások, ünnepek tevékenységeinek megismerése, elsajátítása során különböző (néprajzi) forrásanyagok segítségével, pl. eredeti hangzóanyag meghallgatása, filmek, fotók, ábrák megtekintése a különböző népszokásokról. Az ünnepi szokások jellemzőinek megkülönböztetése a hétköznapiak rendjétől. A legfontosabb állandó és változó időpontú ünnepek felismerése. A különböző jeles napokhoz, ünnepi szokásokhoz kapcsolódó – néprajzi és pedagógiai szempontok alapján kiválasztott – köszöntő és színjátékszerű szokások élményszerű, hagyományhű módon történő elsajátítása, eljátszása. A szokás kellékeinek elkészítése. A kalendáriumi szokásokhoz kapcsolódó tevékenységek végzése: termés- (pl. lucabúza ültetés), férj- (pl. András napi böjttölés), időjárásjóslás (pl. hagymakalendárium); jeles napok, ünnepi szokások tárgyai (pl. hímestojás készítése). Régi fényképek gyűjtése, rajzok készítése kalendáriumi szokásokról, társas munkákról, közösségi alkalmakról. Szóbeli, írásbeli élménybeszámolókat hagyományos és új (helyi) közösségi, ünnepi alkalmakról. Annak felismerése, hogyan igyekezett a hagyományos faluközösségben harmonikus kapcsolat kialakítására az ember a természettel, a faluközösség tagjaival; hogyan igazította a gazdasági munkákat az évszakok váltakozásához.	táncillemmel, a naptári ünnepekhez kapcsolódó (helyi) népszokásokkal. Ének-zene: A magyar népzene régi rétegű és új stílusú népdalai, a népi tánczene. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmből. (Pl. Jókai Mór–Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob – pünkösdkirály-választás.)
---	--	--

Az őszi jeles napokhoz, munkaalkalmakhoz kapcsolódó szokások (pl. szüret, fonó, fonóbeli játékok, tollfosztó, kukoricafosztó), közösségi alkalmak (pl. vásár, pásztorünnepek). Az emberi élet fordulói. A gyermek születése – hiedelmek és szokások. Keresztelő. Gyermekkor, leány-, legényélet. A lakodalom néhány jellegzetessége. A református esküvő. Házasság, keresztelő, temetés a parasztság jelentős eseményei.	A természetismeret, az időjárási megfigyelések, a népi időjárás jóslások szerepének felismerése a gazdasági évben. Az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó szokások néhány jellegzetességének összehasonlítása a mai korral, pl. olvasmányok, olvasmányrészletek segítségével. Annak tudatosulása, hogyan segítette a hagyományos faluközösség az egyént az emberi élet fordulójánál. Egy-egy megismert népszokás tájegységhez, etnikai csoporthoz történő kötése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ünnep, jeles nap, böjt, advent, karácsonyi ünnepkör, karácsonyi kántálás, betlehemezés, bölcsőske, regölés, névnapi köszöntés, aprószentek napi vesszőzés, újévi köszöntők, háromkirályjárás, farsangi köszöntők, iskolába toborzó szokások, böjti játékok, kiszehajtás, villőzés, húsvét, zöldágjárás, komatálküldés, májusfaállítás, pünkösddőlés, pünkösdi királynéjárás, nyári és téli napforduló, társasmunka, kaláka, aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár, pásztorünnep, keresztelő, leány-, legényélet, lakodalom.	

Az Apáczai tankönyv leckéi:

14. A jeles napok, ünnepnapok szokások régen és ma. Adventi szokások
15. Karácsonyi ünnepkör
16. Karácsony napjától vízkeresztig. Névnapi és újévi köszöntők
17. Farsangi szokások, maszkos alakoskodások
18. Balázsolás, Gergely-járás. Iskolába toborzás
19. Nagyböjti szokások, játékok
20. Húsvéti szokások régen és ma
21. Pünkösdi szokások, májusfaállítás
22. A nyári ünnepek, Szent Iván - napi szokások
23. Az őszi jeles napok, szüreti szokások
24. Az emberi élet nagy fordulói régen és ma

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarok a történelmi és a mai Magyarország területén. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzői a Kárpát-medencében és Moldvában. A hazánkban élő nemzetiségek és etnikai kisebbség	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Hon- és népismeret előző témái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar néphagyomány sokszínűségének és közös vonásainak megismerése a tájegységek, etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzőinek bemutatásával. A saját közösség megismerése által	

	az identitástudat, a kötődések erősítése. A földrajzi környezet, a történeti és a gazdasági tényezők hatásának felismerése a néphagyományok alakulására, konkrét táji példákon keresztül.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A magyar nyelvterület néprajzi tájai, tájegységei, etnikai csoportjai, a határainkon túl élő magyarok. Dunántúl; Észak- Magyarország; Alföld; valamint a nagytájakhoz tartozó határon túli tájak (pl. Burgenland, Muravidék, Zoboralja, Mátyusföld, Bácska, Bánát, Kárpátalja) Erdély és Moldva. Jellegzetes hon- és népismereti, néprajzi jellemzőik. Példák az anyagi kultúra és a folklór köréből. Magyarországon élő nemzeti kisebbségek.	A határon túli magyarok lakta területek, illetve a magyar nyelvterület nagy néprajzi tájának azonosítása térképen. A magyar nyelvterületen élő etnikai csoportok (pl. palóc, matyó, kun, székely) megnevezése. A Magyarországon élő nemzeti kisebbségek (pl. német, szlovák, szerb, horvát, szlovén, román, roma) megnevezése. A természeti adottságok, éghajlati viszonyok életmódra, népi építészetre gyakorolt hatásának felismerése. Képek gyűjtése a megismert tájakra jellemző viseletekről, népi építészetről, népművészetről, hagyományokról. Tájékozódás a nagy tájegységek területéhez köthető világörökségekről, magyar szellemi kulturális örökségekről, nemzeti parkokról.	Természetismeret: A Kárpát-medence és hazánk nagytájai. A népi kultúra értékei, népszokások. A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások). A magyarsághoz kötődő világörökségi helyszínek. A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi földrajzi vonásai. Nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek. Vizuális kultúra: Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességei, viselete és kézműves tevékenységei.
Szülőföld. A természeti környezet meghatározó szerepe, hatása a gazdálkodásra, a településszerkezetre, az építkezés módjára. A táj jellegzetes népviselete, kézműipari tevékenysége. Népszokások, népdalok, a népköltészet fennmaradt alkotásai (mesék, mondák).	A tanuló saját szülőföldjének megismerése meglévő helytörténeti irodalom feldolgozásával, gyűjtésekkel. A kistáj beillesztése a korábban megismert megfelelő nagytájba. (Nagyvárosok iskoláinak tanulói választhatják a városhoz közeli táj feldolgozását.) Helyi kutatások igénybevétele a történeti múlt feltárásához. Önálló gyűjtőtevékenység alkalmazása az ismeretszerzés folyamatában. A természeti környezet befolyásoló hatásának felismerése a mesterséges környezet kialakításában.	Természetismeret: Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Vizuális kultúra: Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességei, viselete és kézműves tevékenységei. Magyar nyelv és irodalom: Népdalok, népmesék, mondák.

	Megismert helyi népszokások, népdalok, mesék, mondák közösség előtti bemutatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Etnikai csoport, nemzeti kisebbség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, a nemzeti összetartozás napja.	

- Az Apáczai tankönyv leckéi: 25. Magyar néprajzi tájak határainkon belül
26. Magyar néprajzi tájak határainkon túl
27. A magyar néprajz anyagi és szellemi kultúrája
28. Magyarországon élő nemzeti kisebbségek
29. A szülőföld, a természeti környezet szerepe az ember életében
30. Lakóhelyem népi kultúrája
31. Skanzenek, tájházak Magyarországon
32. Összefoglalás

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanulók megismerik lakóhelyük, szülőföldjük természeti adottságait, hagyományos gazdasági tevékenységeit, néprajzi jellemzőit, történetének nevezetesebb eseményeit, jeles személyeit. A tanulási folyamatban kialakul az egyéni, családi, közösségi, nemzeti azonosságtudatuk. Általános képet kapnak a hagyományos gazdálkodó életmód fontosabb területeiről, a család felépítéséről, a családon belüli munkamegosztásról. A megszerzett ismeretek birtokában képesek lesznek értelmezni a más tantárgyakban felmerülő népismereti tartalmakat. Felfedezik a jeles napok, ünnepi szokások, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó népszokások, valamint a társas munkák, közösségi alkalmak hagyományainak jelentőségét, közösségmegtartó szerepüket a paraszti élet rendjében. Éléményszerűen, hagyományhű módon elsajátítják egy-egy jeles nap, ünnepkör köszöntő vagy színjátékszerű szokását, valamint a társas munkák, közösségi alkalmak népszokásait és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket. Megismerik a magyar nyelvterület földrajzi-néprajzi tájainak, tájegységeinek hon- és népismereti, néprajzi jellemzőit. Világossá válik a tanulók számára, hogyan függ össze egy táj természeti adottsága a gazdasági tevékenységekkel, a népi építészettel, hogyan élt harmonikus kapcsolatban az ember a természettel.
--	--

VIZUÁLIS KULTÚRA

Helyi tantárgyi tanterv

5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

általános tantervű osztályok

A tantárgy órakerete: (javaslat: az iskolai óraháló alapján 36 oktatási héttel számoljunk. Külön oszlopokban lehet jelezni, ha az adott tantárgyból emelt szintű képzési forma is választható.)

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	1	36	32	4

6.	1	36	32	4
7.	1	36	32	4
8.	1	36	32	4

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

[pl. ha a szabadon tervezhető órakeretből a tantárgy valamelyik évben a kerettantervi javaslatához képest megemelt óraszámot kapott.]

[pl. tanév szintjén állandó csoportbontás kiemelt szempontja]

[pl. projektpedagógiai elemek használata a tantervben.]

[pl. a tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések kiválasztásával kapcsolatos, a Pedagógiai Programban rögzítettekhez képest speciális szabály]

[pl. a választható tantárgyak, foglalkozások választási szabályai vagy feltételei, továbbá adott esetekben a pedagógus-választás szabályai]

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott (Kerettanterv az általános iskolák 5-8. évfolyama számára) kiadott 2.2 vizuális kultúra tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tantervi segédlet.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Református Pedagógiai Intézet által felkért szakember, Dr. Somodi Ildikó. A helyi sajátosságokat beépítette: Szabó István

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

2.1. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	5	+2	7
Stílus és mozgás	7	0	7
Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások	2	0	2
Jelértelmezés, jelalkotás	3	0	3
Kép és szöveg	4	0	4
Tárgy- és környezetkultúra	6	+2	8

Tervezett, alakított környezet			
Tárgy és környezetkultúra	5	0	5
Tárgy és hagyomány			
Évfolyam összesen:	32	4	36

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet	5	+2	7
Valóság és képzelet			
Stílus és mozgás	7	0	7
Vizuális kommunikáció	3	0	3
Idő- és térbeli változások			
Jelértelmezés, jelalkotás	2	0	2
Kép és szöveg	4	0	4
Tárgy- és környezetkultúra	6	0	6
Tervezett, alakított környezet			
Tárgy és környezetkultúra	5	+2	7
Tárgy és hagyomány			
Évfolyam összesen:	32	4	36

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet	4	+1	5
Érzelmek, hangulatok kifejezése			
A művészi közlés, mű és jelentése	6	0	6
Vizuális kommunikáció	2	+1	3
Magyarázó képek/rajzok			
Mozgóképi közlés	3	0	3
Montázs	2	0	2
Vizuális kommunikációs formák	2	0	2
Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei	1	0	1
Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete			
A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban	1	0	1
A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	1	0	1
Tárgy- és környezetkultúra	5	+2	7
Tervezett, alakított környezet			
Az épített környezet története	5	0	5
Évfolyam összesen:	32	+4	36

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete

Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	4	+2	5
A művészi közlés, mű és jelentése	5	0	5
Vizuális kommunikáció Magyarázó képek/rajzok	2	0	2
Mozgóképi közlés	3	0	3
Montázs	2	0	2
Vizuális kommunikációs formák	3	0	3
Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete	1	0	2
A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban	2	0	1
A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	1	0	2
Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	5	+2	6
Az épített környezet története	5	0	5
Évfolyam összesen:	32	+4	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. 2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	
--------------	------------------	--

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelte látványok	Bibliai történet illusztrálása pl. József története –egyiptomi stílusban	2
Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	Egyiptomi templom és lakóházak modellezése, a József történetének bábos feldolgozásához.	2
Összesen:		4

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	
--------------	------------------	--

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelte látványok	Egyháztörténelmi emlékek, nevezetességek megismerése.	2
Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	Korakeresztény díszítmények, szimbólumok alkalmazásával ajándéktárgyak készítése.	2
Összesen:		4

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	
--------------	------------------	--

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Bibliai példázatok pl. A magvető, A jó pásztor témájának képi feldolgozása.	1
Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Bibliai téma kinetikus, installációs feldolgozása: Pl. „Épületek fel lelki házzá”	2
Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	„Épületek fel lelki házzá” önismereti és kapcsolatépítő társasjáték készítés	1
Összesen:		4

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	
--------------	------------------	--

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Személyes lelki tapasztalatok, érzelmek mint - bűnbánat, harag, öröm, reménység képi kifejezési lehetőségei. Műalkotás parafrázisok.	
Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete		
Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Ünnepeljünk együtt Karácsonyi ünnepi környezet, dísz és ajándék tárgyak készítése.	
	Összesen:	4

3. Tantárgyi bevezető: VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak mélyebb értelmezéséhez és megítéléséhez, környezetünk értő alakításához. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmi közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. A képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmi végigkísérlik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban a legfontosabb tartalmakat biztosítják csupán a fejlesztéshez, de a hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a pl. a projekt módszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A NAT fejlesztési feladatainak alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni. Cél továbbá segíteni a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését. Meghatározó szerepe miatt fontos a vizuális környezet alapját képező épített környezet iránti tudatosság fejlesztése a tapasztalás, értelmezés, alkotás folyamatán keresztül. A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása. Nagy

hangsúlyt kap a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása, mélyítése. A fejlesztés minden más tantárgytól megkülönböztető lehetősége az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítása. Cél továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, hisz a feladatok önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig. A tanulók önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósul meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást. Mindezekről függetlenül a vizuális kultúra tanításának fontos alapelve azonban, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek, azaz egy közismereti tárgy közvetlen feladata nem lehet a „művészképzés”.

A fenti célok és szemlélet megvalósítását segíti a kerettanterv, amely konkrét módszertani segítséget nem biztosít, hisz ez nem feladata, de a fejlesztési követelmények részletezésével teszi konkrétabbá az elvárható fejlesztés irányát. A kerettanterv – némileg eltérően a NAT kompetenciafejlesztő kiindulópontjától – a vizuális kultúra részterületei szerint („Kifejezés, képzőművészet”, „Vizuális kommunikáció”, „Tárgy- és környezetkultúra”) szervezi a fejlesztés követelményeit. Az említett részterületeket további tematikai egységekre bontja, és ezeken belül fogalmazza meg a fejlesztés követelményeit, amelyekhez két évfolyamra ajánlott óraszámokat is feltüntet. Természetesen sem a tematikai egységek, sem a tematikai egységekbe foglalt tantervi követelmények sorrendje nem jelez semmiféle időrendi sorrendet vagy logikai kapcsolatot, illetve egy-egy fejlesztési követelmény nem azonos egy-egy tanóra tananyagával. Az optimális tartalomtervezés a különböző tematikai egységek követelményeit összekapcsolja a tanórán, azaz a helyi tantervkészítés, még inkább a tanmenet-összeállítás folyamán a tematikai egységeket rugalmasan kell kezelni, a tanulásszervezés felépítésének logikáját követve felhasználni, az adott évfolyamra ajánlott óraszám figyelembevételével. Egy-egy tematikai egységen belül megjelenő fejlesztési követelmények nézőpontja a célzott tanulói tevékenység, amelynek megfogalmazása folyamat centrikus. Ezen belül a sok esetben megjelenő konkrét példák segítik az adott követelmény pontosabb értelmezését, így támogatva a kerettantervet felhasználó szaktanárokat a tanmenet tervezésben, illetve ötleteket adnak konkrét fejlesztő feladatok megalkotásához. A példák tehát természetesen nem kötelezőek, csupán a további tervezést segítik. A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat, a hozzárendelt óraszámokkal, amelyeknek csak a 90%-ára ad kötelező tartalmat, míg a fennmaradó 10% szabad felhasználást biztosít a helyi tervezés során.

Az adott tantárgy fontosságát hangsúlyozza, hogy az információs csatornák gazdagodása a szöveges információ befogadás mellé felzárkóztatja a vizuális információk tudatos befogadásának fontosságát is, hisz az információk forrása és jellege alapján szöveg és kép együtt értelmezése napjainkban gyakoribb jelenség valós élethelyzetekben. A médiatudatosság fejlesztésének tehát egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a tervezés során további fontos szempont, hogy 5–8. évfolyamon a mozgókép-kultúra és médiaismeret bizonyos kapcsolódó fejlesztési követelményeit a vizuális kultúra tantárgy óraszám keretén belül kell végrehajtani. Az órászám-megosztást az adott iskolaszakaszban, pontosabban a 7–8. évfolyamon a mozgókép-kultúra és médiaismeret követelményeihez feltüntetett órakeret jelzi.

5–6. évfolyam

A fokozott realitási igény megjelenése az adott életkorban megalapozza a tanulók információk közti szelekciós képességét, és kritikai gondolkodást alakít ki. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő és személyiségformáló szerepe lehetőséget biztosít a kompetenciák legszélesebb körű fejlesztésére.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciájának folyamatos mélyítése lehetőséget teremt az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre nevelés feladata a vizuális kultúra tantárgynak is, hiszen a kifejező céllal születő alkotások létrehozásának folyamata a harmonikus személyiségfejlődéshez nagyban hozzájárul, a párokban és csoportban végzett tervező és alkotó munka elősegíti a másokért való felelősségvállalást, a másokkal való együttműködést. A módszerek és munkaformák sokszínűsége lehetőséget teremt a tanulás tanításának hatékony elősegítésére is. A forma és rendeltetés összefüggéseinek vizsgálata által, tárgyi környezetünk leírásával a hatékony, önálló tanulás módszerei, a rekonstruáló és konstruáló képességek fejlesztésével a kreatív problémamegoldás lépései tudatosulnak, mely hosszú távon a kezdeményezőképeséget és a vállalkozói kompetenciát ösztönzi. A tervezés során kibontakozik a természettudományos és technológiai kompetencia, és előtérbe kerül a fenntarthatóság és környezettudatosság lehetőségeinek vizsgálata is. A vizuális kommunikáció területén a kép és szöveg lehetséges kapcsolatainak feltárása az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésének is terepet biztosít, a gyakorlati feladatok lehetőséget teremtenek a digitális kompetencia mélyítésére. A médiatudatosság kialakítása kiemelt fejlesztési cél, például a reklám hatásmechanizmusának elemzésével út nyílik a kritikus, értelmező gondolkodás és aktív állampolgárság megalapozására.

A vizuális kultúra részterületei közül az 5–6. évfolyamon nagyobb arányban szerepelnek a „Kifejezés, képzőművészet” részterülethez kapcsolódó tartalmak, hiszen a megjelenő művészettörténet tananyagával bővülnek a fejlesztés követelményei. Ehhez hasonló a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület tematikai egységeinek aránya is, hiszen az alsóbb iskolaszakaszhoz képest új feladatok jelennek meg: a tervezett alakított tér és az épített környezet szerkezeti, történeti tanulmányozása, mely a nemzeti és európai identitás mellett a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését is szolgálja. E szakaszban a „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmai a másik kettőhöz képest csekélyebb mértékben vannak jelen.

5. évfolyam

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	Órakeret 5 óra
------------------	---	-------------------

Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valóság és képzelet: A teremtés csodái ALKOTÁS: Organikus és geometrikus formák szerkezeti felépítése, formai sajátosságainak tanulmányozása. Pl. különleges termések, magok és „repülőszerkezeteik”; vagy bogarak, rovarok felépítése, repülő, mozgó, védekező, táplálkozó „szerkezetei”. Részletnagyítások, metszet rajzok, forma redukció, színtanulmányok, színredukció készítése, motívum tervezése. (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta,) A forma továbbgondolása, más funkcióban való alkalmazása pl. épület, híd, sárkányrepülő, fantázia jármű stb. Kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyes technika). A látványok képi transzpozíciós lehetőségei: redukció, szelekció, művészi átírás (torzítás, halmozás, expresszív kiemelés, megszemélyesítés, jel, szimbólum, formaritmus, színritmus).	A valóság, modell (pl. épített és természetes környezet, tárgyak, alakok) célirányos megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli helyzet, arány, plaszticitás, színviszonyok) alapján, és ábrázolása síkban illetve térben, különböző technikákkal (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta, fotó, akvarell, tempera, mintázás, konstruálás). Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyes technika). Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben.	Matematika: pontos megfigyelés, lényegkiemelés. Ének-zene: zenei élmény feldolgozása. Hit és erkölcstan: A "Teremtés könyve", Mózes első könyve; Jézus tanít: a magvető példázata (Mt 13,3-23) Dráma és tánc: dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti, zenei művek alapján.

Szabad asszociációk, gondolatok, érzelmek kifejezése a forma kicsinyítésével, nagyításával, halmozásával, átfedésekkel stb.pl. öröm, félelem, csend, reménység, békesség.(fénymásolatok, scanner, digitális fotók alkalmazása) BEFOGADÁS: Képzőművészeti alkotások, különböző grafikai eljárások, technikák, szabadkézi tanulmány rajzok, megfigyelése, a vizuálisnyelvi, technikai gazdagság elemzése.	Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakból, fotó).	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Látvány –kép –képmező, méretarány, felépítés, arányok, forma, tónus –szín viszonylatok, kontrasztok. Elvonatkoztatás- képi transzponálás. Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal- formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementerek.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekttema a „Teremtés történet” dramatikus feldolgozása, vagy A magvető példázatának feldolgozása. Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése – történet (példázat) dramatizálás -síkbán, térben, időben.	
Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznap és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb műtárgyain és szimbolikus tárgyain keresztül,	

gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Stílus és mozgás ALKOTÁS: A magok, növények mozgása, növekedése –fázis rajzok. Mikroszkopikus méretek és minták nagyítása- átalakulás, időbeliség fokozatainak rögzítése. A növekedés, átalakulás megszélyesítése, képzeletbeli esemény rögzítése.(pl. zootrop szalag) Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése – történet (példázat) dramatizálás - síkban, térben, időben. Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, fotó). pl. Petőfi: János vitéz c. művének illusztrációi különböző stíluskonvenció imitálásával. Bibliai történet alapján élményfeldolgozás, illusztrálás. pl. Példaképeim könyve: pl. József története – egyiptomi, kora keresztény, bizánci – stb. stílusban BEFOGADÁS: Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások	Különböző mozgások (pl. emberi, állati, ipari, gépi, mechanikai, kémiai, földrajzi, biológiai) megfigyelése és rögzítése egy vizuális látványban, felhasználva megadott művészettörténeti alkotások inspiráló hatását. Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, és inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben. Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori egyiptom, ókori görög és római, romanika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben (pl. festés, plasztika,	Természetismeret: Az emberi test, testarányok. Mozgásképeség. Matematika:változó helyzetek, időbeliség. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történeti korok, korszakok. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő szemléletének megtapasztalása. Könyvtárhasználat. Ének-zene: zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából. Hit és erkölcsan: Mózes első könyve, József története (37-50).

megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori egyiptom, ókori görög és római, romanika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. Mozgás kifejezése, különböző művészettörténeti korszakok stílus konvencióiban. (egyiptomi falfestmények pl. -A kis marhahajcsár stílusában, asszír domborművek, görög szobrászat, stb.)		
--	--	--

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, szíkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementer, méretarány. Mozgás fázisrajz, ritmus, arányok, karakter, Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Az irodalmi, bibliai élményekhez kapcsolódó tevékenységek leghatékonyabban projekt módszerrel valósíthatók meg. A projekt időtartama változó lehet, függ a tanulói érdeklődéstől, a téma gazdag alkotásban kibontakoztatható lehetőségeitől, valamint a záróesemény produktumainak időigényétől. pl. Példaképeim könyve (Könyvkészítés projekt módszerrel)

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.	
Témák		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Idő- és térbeli változások Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján. A tanulmányozott növényi magok, termések mozgás fázisainak megjelenítése. A mozgás időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése. Pl. falevél lebomlásának folyamatábrája, egy hópihe képzeletbeli növekedése, gazdagodása.		Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján, a mozgássor fázisokra bontása (pl. mozgókép „kikockázása”). A mozgás megjelenítése vizuális átírással (pl. egyszerű tárgy-animáció, optikai játékok: pörgetős füzet, zootrop szalag). A természet, (pl. növény, időjárás, ember, táj, állat) az épített környezet (pl. épület, település, híd) időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése (pl. hősobor, anyag változása kiteve az időjárásnak) személyesen választott cél érdekében (pl. emlékek felidézése, napi tevékenység tervezése). A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.	Magyar nyelv és irodalom: történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje. Természetismeret: mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az idő ábrázolása vizuális eszközökkel. Dráma és tánc: Mozgásfolyamatok, mozgássor. Informatika: adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata. Matematika: változó helyzetek, időben lejátszódó történetek megfigyelése, a változás kiemelése.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag. Képkivágás, arányok, hangsúlyok, kiemelés kontrasztokkal.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekt téma: A teremtés csodái témakörhöz kapcsolva - Egy rovar élete képekben pl. báb és lepke folyamatábrán. A folyamat megszemélyesítése, pantomimes, vagy bábos feldolgozása. A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.		

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: A teremtés csodái témakörhöz kapcsolódva-magyarázó ábra készítése pl. lepkeék védelmére. Jelalkotás, figyelemfelkeltő tábla madaraink védelmére. Vagy napi tevékenységeink képi vicces jelei, pl.-állatfigura megszemélyesítése, (humor, önirónia és érthetőség) hasznos-fontos, haszontalan időtöltés, másokért végzett tevékenység, segítségadás stb.	Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, Lego) tanulmányozásának segítségével. Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján. A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozódás, közlekedés, cégek, parancsikonok, attribútumok) gyűjtése, értelmezése. A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk (pl. események, időpontok, tevékenységek, jellemzők) képi tömörítése, direkt jelle (pl. piktogram, jelzőkártya) alakítása, használatba helyezése (pl. ismert útvonal rajzán vizuális jelzések kialakítása).	Hit és erkölcstan: Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1-2,4) Természetismeret: Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése. Földrajz: tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázlat. Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya. Ének-zene: zenei olvasás és írás: kotta. Informatika: rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása. Matematika: Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Projektet kísérő lehetséges feladatok: Példaképeim könyve, Az én hőszám könyve téma kibontás: pl. bibliai szereplő József útja, tettei, választásai Útvonal, helyszínek jelei, vicces figyelmeztető táblák. (Vagy irodalmi szereplő pl. Kukorica Jancsi események, útvonal, táblák stb.) Lehetséges projekt téma: A környezetünkben élő madarak, állatok, termékek, természeti csodák jelei: – tanösvényre, vagy a közeli park, tér, figyelemfelkeltő információs táblái.
---	--

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékokban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmod eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Kép és szöveg ALKOTÁS: Petőfi: Anyám tyúkjá c. versének képi jelenetei groteszk stílusban- kép-szöveg összefüggései. Példaképem könyve: pl. Dániel története, Jónás története képekben: -történés képekben való elbeszélése. Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegalkotásának megváltoztatása, azonos	Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán. Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezés módja közötti összefüggés alapján. Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. DVD-borító, képernyővédő, arculati elem), vagy képgrafikaként. Nem mozgóképi reklámhordozók (pl. CD-	Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya. Ének-zene: zenei stílusok és formák. Dráma és tánc: nem verbális kommunikációs játékok. Informatika: multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.

szövegek különböző képekhez rendelése). Könyv borító tervezése. BEFOGADÁS: Bibliai témájú és irodalmi témát feldolgozó animációs filmek elemzése, pl. Jónás története, vagy a János vitéz rajzfilmen, szépirodalmi illusztrációkon, különböző stílusok összehasonlító elemzése, technikák, vizuális nyelvi sajátosságok megbeszélése. Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtő mágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján.	borító, plakát, csomagolóanyag, termékcimke) tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképben), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.	
---	---	--

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Projekttemát kísérő lehetséges feladatok: A bibliai téma, József története, Jónás története vagy a János vitéz képi jeleneteinek és a szövegrészletek együttes megjelenítése - vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegalkotásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése).

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének	

	megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tervezett, alakított környezet ALKOTÁS: Egyiptomi templom és lakóházak modellezése, a József történetének Vagy Jónás próféta útjainak dramatizált feldolgozásához. (Jón 1-4) BEFOGADÁS: A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözék, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján. Ókori építészeti stílusok elemzése. (Mezopotámiai, egyiptomi, asszír, perzsa stb. művészet.) A történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével.	Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás, interakció) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban. A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözék, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korszakok. Természetismeret: Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében. A természeti és mesterséges, technikai és épített. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete. Könyvtárhasználat. Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás. Matematika: Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok. Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek. Hit és erkölcstan: Mózes első könyve, József története (37-50), Jón (1-4)

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, földem, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgy és hagyomány BEFOGADÁS: Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. szövés, hímzés, nemezelés, lemezdomborítás, papírmerítés) készített tárgy (pl. iskolaszer, öltözet, hangszer, játék, kishűtő) létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. adott	Hon- és népismeret: család és lakóhely, falvak és városok. Magyar nyelv és irodalom: népköltészet. Könyvtárhasználat. Természetismeret: környezettudatosság, fenntarthatóság. Ének-zene: népzene. Dráma és tánc: népszokások. Technika, életvitel és gyakorlat: hagyományos foglalkozások, szakmák.

Hétköznapi és ünnepi viseletek Jézus korában. ALKOTÁS: Bibliai történet jelmezei, bábjai, pl. nemez,- papírmásé báb, a történet eseményeihez kapcsolódó tárgyak, hímzett tarisznya, öv, stb. elkészítése, ókori díszítőmotívumok alkalmazása. Merített papír készítés, képirás.	személyiség, életkor, nemek, foglalkozás) vagy funkció (hétköznapi, ünnepi) számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével. Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával. Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban.	

	Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során. Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása. Fontosabb szimbolikus és kultúrális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
--	--

6. osztály

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Valóság és képzelet ALKOTÁS: Látvány utáni tanulmányrajzok Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiából kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása. A lakó környezetben lévő épületek több nézőpontos ábrázolása. (felülnézet, utca fronti, alulnézet) Térábrázolási konvenciók gyakorlása. A tanulmányrajzok alapján utcai jelenetek elképzelése, régen és ma. Pl. Korábbi irodalmi élmények felidézésével, az események aktuális mai helyzetekbe való beillesztése. Kukorica János vagy Toldi Miklós mai helyszíneken – kép sorozat. Bibliai történet mai szituációban, képsorozat. PL.	Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben. Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakból, fotó).	Magyar nyelv és irodalom: a műélvezet megtapasztalása. Matematika: pontos megfigyelés, lényegkiemelés. Ének-zene: zenei élmény feldolgozása. Dráma és tánc: dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti, zenei művek alapján. Hit és erkölcstan: Az irgalmas samaritánus története Lukács 10,25–37

Az irgalmas samaritánus története.		
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementer, méretarány, textúra-faktúra.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbségek tudatosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznap és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb műtárgyain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Stílus és mozgás Útkeresés – úton járás: BEFOGADÁS: Környező múzeumok, skanzen, építészeti emlékek, templomok meglátogatása. Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások, Festmények, fotók, kisfilmek alapján hazai tájak, nevezetességek felidézése.	Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori egyiptom, ókori görög és római, romanika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj,	Természetismeret: Környezetünk élővilága. Matematika: változó helyzetek, időbeliség. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történeti korok, korszakok. Magyar nyelv és irodalom: Petőfi Sándor: Az Alföld (és

Tájegységek építészeti emlékei, irodalmi, képzőművészeti nevezetességei, népi tárgykultúrája. Református templomok sajátosságainak megismerése. Egyháztörténeti emlékek, nevezetességek megismerése. ALKOTÁS: Labirintus téma: Bonyolult alaprajzok alapján (pl. labirintusok a krétai művészetben, őskori barlangrajzokon, keresztény templomok négyezeti terében stb.) Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben.(pl. festés, plasztika, parafrázis, intermediális: pl. fotográfia, kinetikus, installációs, environment, eseményművészet)	formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben (pl. festés, plasztika, parafrázis, intermediális: pl. fotográfia, kinetikus, installációs, environment, eseményművészet) a tárgyalt művészettörténeti korszak inspiráló felhasználásával.	más műve, pl. Szülőföldemen, Úti levelek). Epikai művek (részletek) és lírai alkotások magyar tájakról, városokról (pl. Ady, Kosztolányi, Szabó Lőrinc és mások művei), illetve vallomások a szülőföldről. Ének-zene: zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából. Egyházzenei művek, zsolnárok. Hit és erkölcstan: Saul megtérése (ApCsel 9,1-30) A lelki fegyverzet (Ef 6)
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,		

szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Idő- és térbeli változások BEFOGADÁS: A települések szerkezeti felépítése régen- ma. Lakóházak régen és ma. Viseletek és életkorok, szokások, ünnepek összefüggései. Városok régen és ma. Tornyok és toronyházak. ALKOTÁS: A hazai táj változásai: Élet régen és ma Pl. Petőfi Sándor szülőháza, Életének állomásai, különböző helyszínei, eseményei. A települések régi és mai megjelenésük. A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel. Bibliai történetek helyszínei régen és ma. – Pl. Babilon, Jerikó, Ninive stb. Bábel tornya. Tervezés, kivitelezés talált tárgyakból.	A természet, (pl. növény, időjárás, ember, táj, állat) az épített környezet (pl. épület, település, híd) időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése (pl. hőszenvedély, anyag változása kitéve az időjárásnak) személyesen választott cél érdekében (pl. emlékek felidézése, napi tevékenység tervezése). A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.	Magyar nyelv és irodalom: történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje. Természetismeret: mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az idő ábrázolása vizuális eszközökkel. Dráma és tánc: Mozdaltsorozatok, mozgássor. Informatika: adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata. Matematika: változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás kiemelése. Hit és erkölcsstan: A bábéli torony és a nyelvek kialakulása (1 Móz 11,1–9)

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekt téma: Képes útinapló, térkép készítése a választott tájegységről, bibliai helyszínről. A tájegység dokumentációja, nevezetességei, régészeti, művészettörténeti emlékei, népi és viseletei, népszerűsítő üdvözlőlap, leporelló, plakát tervezése.	
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Régi használati tárgyak pl. járom, eke, mozsár, guzsaly stb. ismertető ábrái: Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, A tárgyak jeleinek elkészítése.	Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, Lego) tanulmányozásának segítségével. Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján. A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozódás, közlekedés, cégerek, parancsikonok, attribútumok) gyűjtése, értelmezése. A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk (pl. események, időpontok, tevékenységek, jellemzők) képi tömörítése, direkt jellé	Természetismeret: Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése. Földrajz: tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázlat. Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya. Ének-zene: zenei olvasás és írás: kotta. Informatika: rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása. Matematika: Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.

	(pl. piktogram, jelzőkártya) alakítása, használatba helyezése (pl. ismert útvonal rajzán vizuális jelzések kialakítása).	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékokban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmod eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: A régi használati tárgyak jeleinek elkészítése, képrejtvény tervezése. A tárgyak új funkcióban való áttervezése, átalakítása. Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán. Memória kártya készítése.	Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegaláírásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése).	Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya. Ének-zene: zenei stílusok és formák. Dráma és tánc: nem verbális kommunikációs játékok. Informatika: multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.

Játékkártya készítése a tárgyak vicces jelentés változásaival. BEFOGADÁS: Egyiptomi, sumer írás, rovásírás tanulmányozása. Hagyományos népi kultúránk tárgyi emlékeinek megismerése, elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül.	Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán. Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezés módja közötti összefüggés alapján. Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. DVD-borító, képernyővédő, arculati elem), vagy képgrafikaként. Nem mozgóképi reklámhordozók (pl. CD-borító, plakát, csomagolóanyag, termékcimke) tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképpen), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 6 óra

Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tervezett, alakított környezet BEFOGADÁS: Hagyományos népi kultúránk tárgyi emlékeinek megismerése, elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül. ALKOTÁS: A festett kazettás mennyezetek díszítményeinek mai használati tárgyon való megjelenítése. Pl. Nap, madár, növényi motívum nemez tarisznyán, vászon kendőn stb. A népviselet áttervezése mai használati funkciók, és trendek alapján. A választott viselet díszítményének más, különleges alkalmazási felületeinek kitalálása. Pl. csomagolás, sütőforma, póló, különböző papír applikációk. Környezetben: Térplasztikákon, kövezeten, Installációk felületén, utcabútoron, korlátokon stb. A Bábel tornya korábbi tervrajzainak kivitelezése. (1Móz 11,1-9)	Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás, interakció) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, fődém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban. A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözké, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korszakok. Természetismeret: Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében. A természeti és mesterséges, technikai és épített. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete. Könyvtárhasználat. Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás. Matematika: Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok. Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek. Hit és erkölcstan: A bábéli torony és a nyelvek kialakulása 1 Mózes (11,1–9) Jézus tanít: aki kősziklára épít (Mt 7,24-27)

	összegyűjtött információk alapján. Egy választott tárgy vagy épület átalakítása, áttekintése, modellezése meghatározott célok érdekében (pl. álcázás, transzparencia, figyelemfelkeltés, megváltozott környezeti hatás: árvíz, hó, napfény, közösségi esemény) a történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetéből hozott példák elemzéséből származó tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Tárgy és hagyomány ALKOTÁS: Játékkártya készítése a tárgyak vicces jelentés változásaival. Memória kártya- tájegységek nép- viseletei Ünnepi készülődés a karácsonyra,(húsvétra): Korakereszttyén díszítmények, szimbólumok alkalmazásával ajándéktárgyak készítése. BEFOGADÁS: A témával kapcsolatos képzőművészeti alkotások megismerése: (Rembrandt: A pásztorok imádása Duccio: Bevonulás Jeruzsálembe Hieronymus Bosch: Keresztút; Jézust tövissel koronázzák meg stb.) Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján. Műalkotások segítségével Ókeresztény és bizánci díszítőművészet megismerése. (pl. mozaikok, A szent korona, A koronázási palást,) A legfontosabb vizuális jelek, szimbólumok, kereszttyén szimbólumaink, ünnepekhez kapcsolódó jelképeink megismerése.	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. szövés, hímzés, nemezelés, lemezdomborítás, papírméretítés) készített tárgy (pl. iskolaszer, öltözet, hangszer, játék, kisbútor) létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. adott személyiség, életkor, nemek, foglalkozás) vagy funkció (hétköznapi, ünnepi) számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével. Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával. Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.	Hit és erkölcsan: Adventi várakozás az Ószövetségben (Zak 9,9) Az ószövetségi próféták Jézus eljöveteléről (Ézs 7,14; 9,1-6; 11,1-10; Mik 5,1-3) Saul megtérése (ApCsel 9,1-30) Hon- és népismeret: család és lakóhely, falvak és városok. Magyar nyelv és irodalom: népköltészet. Könyvtárhasználat. Természetismeret: környezettudatosság, fenntarthatóság. Ének-zene: népzene. Dráma és tánc: népszokások. Technika, életvitel és gyakorlat: hagyományos foglalkozások, szakmák. Hit és erkölcsan: Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. Az ószövetségi Krisztusra vonatkozó próféciák segítségével rámutatás arra, hogy Isten beteljesíti az ígéreteit. Pál apostol megtérésének történetén keresztül a megtérés fogalmának és jelenségének ismertetése.
--	--	---

Ünnepi készülődés a karácsonyra Ünnepi készülődés a húsvétra		
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Ajánlott projekt: Adott ünnephez kapcsolódó népszokás megelevenítése. Pl. betlehemezés	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban. Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során. Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása. Fontosabb szimbolikus és kultúrális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
---	--

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott: Megalitikus építészet (pl. Stonehenge), őskori mágikus ábrázolás (pl. altamirai barlangrajz), ókori egyiptomi és mezopotámiai sírtípusok és templom (pl. Kheopsz piramisa, Zikkurat – Úr, karnaki Ámon-templom), faragott mészkőszobor az ókori Egyiptomból (pl. Írnok szobor, Nofretete fejszobra), halotti kultusz tárgyai (pl. Tutenchamon arany halotti maszkja), az ókori Egyiptom ábrázolását bemutató falfestmény vagy dombormű (pl. Fáraó vadászatán – thébai falfestmény), az ókori görög és római templom (pl. athéni Akropolisz: Parthenon, Erekhion; Pantheon), ókori színház, amfiteátrum (pl. Colosseum), görög és római emberábrázolás (pl. delphoi kocsihajtó, Szamothrakéi Niké, Laokoón-csoport, római portré szobor), korakeresztény és bizánci templom (pl. Santa Sabina, Hagia Sophia), népvándorlás kori tárgy (pl. nagyszentmiklósi kincs, honfoglaláskori öltözet), román kori és gótikus templom, székesegyház (pl. pisai dóm, jáki bencés apátsági templom, amiens-i székesegyház, nyírbátori református templom), Magyar Szent Korona és koronázási palást, épületdíszítő és oltárszobrok a középkorból (pl. V. Stoss), gótikus freskó és oltárkép (pl. Giotto, M.S. Mester), gótikus üvegablak (pl. chartres-i katedrális üvegablakai), reneszánsz és barokk palota és kastély (pl. Palazzo Farnese, chambordi kastély, versailles-i palota, fertődi Eszterházy-kastély), a reneszánsz és barokk mesterei (pl. Michelangelo B., Leonardo da Vinci, Raffaello S., A. Dürer, P. Bruegel, P. P. Rubens, Rembrandt, D. Velazquez, Vermeer van Delf). A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti tartalmakat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független példák mutassák be az adott tananyagot. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk.

7–8. évfolyam

Mivel a vizuális kultúra tantárgy legfontosabb célja ebben az iskolaszakaszban is a vizuálisan, illetve vizuális művészi eszközökkel megismerhető világ vizsgálata, az esztétikai, művészeti nevelés kulcskompetencia fejlesztésének feladatát képes leginkább közvetíteni. E megismerési folyamatban különösen fontos szerepet nyer, hogy a tantárgy nem csupán a megfigyelés, értelmezés, azaz a befogadás tevékenységeinek segítségével kívánja teljesíteni ezt a feladatot, hanem csakúgy, mint az alsóbb iskolaszakaszokban, egy produktumokat létrehozó, szorosan kapcsolódó alkotótevékenység segítségével. E tevékenység különösen fontos, mert az alkotófolyamat során az önálló tanulói utak bejárásával a hatékony és önálló tanulás támogatásának is megteremti a lehetőségét, továbbá ez az összetett megismerési és fejlesztési folyamat fokozottan segíti az önismeret és önértékelés képességének a fejlesztését, ennek segítségével ebben az iskolaszakaszban különösen fontos jelentőséget nyerhet az adott tantárgy és a pályaaorientáció kapcsolata is. Ebben az időszakban különösen fontos továbbá a vizuális nevelés értékközvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje, így

továbbra is nagyban segítheti a testi, lelki egészség megteremtését és fejlesztését. Mivel a vizuális kultúra tantárgy hagyományosan erős kultúrákövetítő szerepben van, így a történelmi korok művészetének megismerése erősítheti a nemzeti öntudatot, illetve a történelmi példák esztétikai preferenciái a szociális kompetenciák fejlesztését is támogathatják. A vizuális kultúra tantárgy kevésbé hagyományos, azonban szükség szerint korszerű tartalmai a képzőművészetén kívül a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra, amelyek határozott célul tűzik ki a médiatudatosság fejlesztését, illetve a fenntarthatóság, környezettudatos szemlélet erősítését.

A vizuális kultúra részterületei közül ebben a szakaszban a gyerekek természetes érdeklődését és szükségletét is kielégítve, a „Vizuális kommunikáció” részterület fejlesztési feladata veszi át a főszerepet, illetve a „Kifejezés, képzőművészet” részterületnek a modern művészet és kortárs kultúra által közvetíthető tartalmai kapnak fontosabb, kiemelt szerepet, míg a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület követelményei az építészettörténet összegző jellegű megközelítését és a környezettudatosság erősítését tűzik ki célul.

A médiatudatosság fejlesztésének egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos vizuális kultúrához kapcsolódó fejlesztési követelményei is itt jelennek meg, külön tematikai egységekben (lásd a vizuális kommunikáció tematikai egységei után).

7. évfolyam

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Látvány plaszticitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotó-tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Érzelmek, hangulatok kifejezése ALKOTÁS: Bibliai példázat, esemény feldolgozás: pl. A tékozló fiú példázata A téma művészettörténeti, festészeti emlékeinek	Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási	Magyar nyelv és irodalom: verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei. Ének-zene: A zenei és vizuális élmények kapcsolata. Zenei kompozíció.

megismerése- parafráziskészítés - képkiegészítés, stílusváltás stb. Caravaggio: Szt. Pál megtérése; Jézus és Tamás Rembrandt: A tékozló fiú pl. Útkeresés –úton járás témakör: Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék).	rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával).	Dráma és tánc: jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások élményének feldolgozása. Hit és erkölcstan: Jézus és Tamás (Jn 20,24-29) Jézus megszólít: a samáriai asszony (Jn 4,1-42) Jézus a boldog életről tanít (Mt 5,3-10) A tékozló fiú példázata (Lk 15,11-32) Mindent szabad nekem? (1Kor 6,9-13)
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonallítmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, Monge vetület, horizont, nézőpont, tapasztalati távlatlan, perspektíva.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznap és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, színkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális	

	módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművész et). Bibliai téma kinetikus, installációs feldolgozása: Pl. „Épüljtek fel lelki házzá”v. Pál apostol „Szeretet himnuszának” installációja. BEFOGADÁS: Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint.	Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint. Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművész et). Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a következtetéseknek a bemutatása szöveggel és képekkel (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében).	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: a művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Könyvtárhasználat. Ének-zene: művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések. Informatika: Internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése Hit és erkölcstan: Épüljtek fel lelki házzá. (1.Pét. 2:1-10).
Fogalmak	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri	

(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, szíkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermedialis kifejezés/műfaj, kortárs művészet. Kinetikus, installációs, environment, performansz /eseményművészet.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Magyarázó képek/rajzok	Órakeret 2óra
Előzetes tudás	A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával. Pál apostol missziói útjait segítő tárgyak tervezése Formaelemzés, forma átalakítás: napjaink tárgyainak áttervezése egy önállóan választott régi stílusban, pl. menekülésnek eszközei	Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával. Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával, a jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében.	Magyar nyelv és irodalom: Szöveg és kép viszonya. Nyelvi és nem nyelvi kódok mindennapi közlési helyzetekben. Meggyőző kommunikáció. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Szó szerinti és metaforikus jelentés. Matematika: Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése. Rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint. Rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok). Földrajz: a mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció. Hit és erkölcstan:

		Hűség a hitben: István vértanú (ApCsel 6,1-15) Pál apostol missziói útjai (ApCsel 14,8-18; 16,1-10; 19,1. 23-40) Pál útja Rómába (ApCsel 27-28)
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Egyezményes jel, jelzés, saját jel, jelzés, jelrendszer, tér-idő változás, (grafikon), (diagram).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Mozgóképi közlés	Órakeret 3óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mozgások megfigyelése, megjelenítése. Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: A Szentlélek és pünkösdi ünnepe közötti kapcsolat felmutatása jelképekkel. Képsorozat készítése az eseményekről. Az elveszett és megtaláltatott téma rajzos feldolgozása, rajzolt/fotózott zootróp-	A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének értelmezése kreatív feladatmegoldás érdekében (pl. taumatróp fotokollázs technikával, rajzolt/fotózott zootróp-szalag készítése zootróp-dobba/hengerbe). A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív	Dráma és tánc: cselekmény, jelenet, feszültség, konfliktus, fordulópont; díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások. Magyar nyelv és irodalom: elbeszélő, cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt

szalag készítése zootróp-dobba/hengerbe story-board, kamerába vágott video anyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva	alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. story-board, kamerába vágott videoanyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.	alkotó elemek, fordulatok, jelenet, konfliktus, feszültség, tetőpont, fordulópont. Informatika: Egyszerű animációk. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái. Hit és erkölcstan: Húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. Az ószövetségi Krisztusra vonatkozó próféciák segítségével rámutatás arra, hogy Isten beteljesíti az ígéreteit. Pál apostol megtérésének történetén keresztül a megtérés fogalmának és jelenségének ismertetése.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Technikai kép, optikai játék (taumatróp, zootróp, fenakisztoszkóp), retinális utóképhatás, a mozgás illúziója, animáció, képkivágás, nézet (gépállás, gépmozgás), beállítás, jelenet, expozíció, lezárás, konfliktus, fordulat, elbeszélő-szerkezeti alapséma, story-board.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Montázs	Órakeret 2óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Reflektálás filmes élményekre. Szabad asszociáció.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
Témák		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: Pályamunkások, Rodriguez: Desperado, Lang: M – Egy város keresi a gyilkost) elemzése, összehasonlítása kapcsán. ALKOTÁS: A bábeli történet aktualizált feldolgozása: Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egésszé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”)		Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egésszé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”) érdekében. A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: Pályamunkások, Rodriguez: Desperado, Lang: M – Egy város keresi a gyilkost) elemzése, összehasonlítása kapcsán.	Dráma és tánc: ellentét és párhuzam, a feszültségteremtés eszközei. Magyar nyelv és irodalom: a kompozíció meghatározó elemei; különböző nézőpontú elbeszélés; cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek; ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét; metaforikus jelentés; allegória, szimbólum; szórakoztató irodalom, filmes feldolgozások.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)		Montázs és gondolkodás, montázselv, tér-idő szervezés, (mozgóképi szerkesztés/montázs), leíró és szubjektív kép/nézőpont; lineáris-cselekményábrázoló és párhuzamos montázs.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák			

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Vizuális kommunikációs formák	Órakeret 2óra
Előzetes tudás	Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása adott szempontok alapján, olvasása, értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Portré ábrázolása a szereplő hangja, jelleme alapján .pl. tudós, bibliai szereplő, mesterember, leírás alapján. Mozaikkép (fantomkép) készítése. A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással). BEFOGADÁS: A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében	A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással). A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében.	Magyar nyelv és irodalom: Nyelvi és nem nyelvi kódok, mindennapi közlési helyzetek, meggyőző kommunikáció. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Gyakori szövegtípusok. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Információhordozók természete, kommunikációs funkcióival és kultúrájával. Informatika: Multimédiás dokumentumok elemei. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Kommunikációs médiumok és szerepük. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái. Matematika: Osztályozás. Rendszeralkotás - elemek elrendezése; rendszerezést segítő eszközök (pl. táblázatok).
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	A kép „működése”, állókép és mozgókép különbözősége, közvetlen és közvetett kommunikáció, tömegkommunikáció, távközlés, televízió, internet, gesztusnyelv, közlekedési tábla, térkép, plakát, képes forgatókönyv, fotográfia, mozgókép, (techno)médium.	
Javasolt pedagógiai		

eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	
---	--

Tematikai egység	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A reprodukálás, a technikai úton rögzített kép/hang és az ábrázolás fogalmának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás-olvasás tudás fejlesztése. Alapszintű mozgóképnyelvi tájékozottság megszerzése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Szemben a képernyővel (beszélgetés a média hatásairól) Dokumentumfilmek: Sára Sándor, Gaál István Oda – vissza ; Sára Sándor: Cigányok, Pergőtűz.	A mozgóképi közlés kettős természetének, azaz egyszerre ábrázoló és reprodukáló alaptulajdonságának megtapasztalása és tudatosítása (pl. mobiltelefonnal rögzített képek vagy híradórészletek tanulmányozása alapján). A dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül (pl. Bunuel: Föld kenyér nélkül, Tarr Béla: Hotel Magnezit).	Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: az elbeszélő, előadó kifejezési szándékának szubjektív nézőpontja. Hit és erkölcstan: Jézus megszólít: A samáriai asszony (Jn 4,1-42) Jézus tanít: só és világosság (Mt 5,13-16) Jézus tanít: Búza és konkoly példázata (Mt 13,24-30. 36-43)
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, kettős természet, valóság.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		

Tematikai egység	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban		Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élőszóban.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.		
Témák		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS. A megnézett alkotások megbeszélése, elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója).		Mozgóképi szövegek (pl. filmetűdők, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelése és elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója). Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok).	Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: a hangsúlyozás, nyomtatékosítás eszközei a társművészetekben. Informatika: a hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazása.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak,	Ismétlés, közelkép, képkivágás, tempó, kameramozgás, címrend, tipográfia, tördelés, illusztráció, képaláírás, link, banner.		

tartalmi kulcsfogalmak, adatok)		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A dolgok elmondásának, megjelenítésének szükségszerű módja, a kihagyás, tér- és időváltások alkalmazása, az ehhez kapcsolódó konvenciók elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.	A filmkép jelenidejűségének megtapasztalása, felismerése és a montázs alapfunkcióinak azonosítása a mozgóképi ábrázolásban (pl. a cselekmény folyamatosságának és ritmusának megteremtése, a mozgóképi szöveg jellemző terének és idejének létrehozása, jelentésalkotás) kreatív gyakorlatok kapcsán (pl. egyszerű történet vagy történet tervezése és felvétele „kamerába vágott” technikával), az alapvető montázstípusok és megoldások kipróbálása érdekében (pl. lineáris, párhuzamos montázs, flashback, flash forward). Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb,	Informatika: Digitális képek jellemzőinek megismerése, minőségének javítása. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel: képszerkesztés, vágás. Montázs készítése. Digitális hangformátumok. Az egyes formátumok közötti átalakítás elvégzése. Hang vágása egy hangszerkesztő program segítségével. Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc: időbeli és térbeli változások kifejezései különböző eszközökkel. Könyvtárhasználat.

	emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Montázs, szerkesztés, idő, tér, folyamatosság, ritmus, flashback.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: „Épületek fel lelki házzá” téma feladataihoz kapcsolatan: Térkonstrukció, tabló készítése sajátos, személyes egyedi „építőkövekből”. Épületek, tárgyak átalakítása, megszemélyesítése, szimbolikus áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű	Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolás), tárgyalakítás (pl. saját amulett, egyszerű repülő eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a	Matematika: Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás. Technika, életvitel és gyakorlat: Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés.

műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalakotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. Ünnepeljünk együtt: Ajándéktárgy készítés egymásnak, szeretteinknek: Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolás), tárgyalakotás (pl. saját amulett, egyszerű repülő eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe).		
toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe). Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalakotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben.		
Biológia-egészségtan: Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság. Földrajz: védett hazai és nemzetközi természeti értékek. Hit és erkölcsstan: Ünnepi események, történetek felidézése.		
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története	Órakeret 5 óra

Előzetes tudás	Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Épített, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). – Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodrogek) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözködés, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól. ALKOTÁS: Népművészeti motívumok gyűjtése, ajándéktárgy készítése a választott népi motívumok felhasználásával.	Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). – Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján. Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodrogek) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözködés, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: épületek, használati és dísz tárgyak megfigyelése. Hon- és népismeret: Néprajzi tájegységek, nemzetiségek. Hagyományos paraszti tárgykultúra. Földrajz: A természeti környezet és a kultúra összefüggései. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza, kulturális régió. Technika, életvitel és gyakorlat: lakókörnyezet és életmód; tárgyak, szerkezetek, rendeltetése. Ének-zene: népdalok, hangszeres népzene. Hit és erkölcstan: „Épüljtek fel lelki házzá”(1Pét 2,1-10)
Fogalmak	Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, keresztthajó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, masztaba, piramis, akropolisz,	

(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	amfiteátrum, bazilika, palota, kúria, használati tárgy, dísz tárgy, rituális tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés, organikus építészet.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekt téma: „Épüljetek fel lelki házzá”(1Pét 2,1-10) önismereti és kapcsolatépítő társasjáték készítése csoportmunkában.

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Látvány plaszticitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotó-tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS: Geometrikus alapformák látvány utáni távlati ábrázolása. A perspektivikus ábrázolás. Egy- és két iránypontos perspektíva (irányvonalak, iránypont, horizont). Vetületi ábrázolás. A vetületi képek értelmezése. Axonometrikus ábrázolás. Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Színkontrasztok fajtáinak összegzése, színtani kísérletek. BEFOGADÁS: Színtani ismeretek tudatosítása, térábrázolási konvenciók, megfigyelése műalkotásokon.	Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával). Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel,	Magyar nyelv és irodalom: verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei. Ének-zene: A zenei és vizuális élmények kapcsolata. Zenei kompozíció. Dráma és tánc: jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások élményének feldolgozása.

	stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék).	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, Monge vetület, horizont, nézőpont, tapasztalati távlatlan, perspektíva.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, szíkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai: fauvizmus, kubizmus, futurizmus, expresszionizmus, absztrakt irányzatok, konstruktivizmus,	Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése.

dadaizmus, szürrealizmus, op-art, valamint a kortárs művészet) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. megörökítés, provokálás) szerint. Általános bevezető a modern művészetről. Annak összegzése Mi a modern művészet? Beszélgetés a modern szobrászat és festészet néhány jelentősebb alkotásáról. Műfaji határok összemosódási folyamatának elemzése. Híres portré és rekvizitumok a művészetben. ALKOTÁS: Képvariációk színekkel: Portrészorozat, különböző érzelmeket kifejező portrék, önarckép ábrázolása.	célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint. Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművész et). Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés köznap és művészi formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a következtetéseknek a bemutatása szöveggel és képekkel (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében).	Magyar nyelv és irodalom: a művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Könyvtárhasználat. Ének-zene: művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések. Informatika: Internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, szíkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermedialis kifejezés/műfaj, kortárs művészet.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Magyarázó képek/rajzok	Órakeret 2 óra

Előzetes tudás	A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: A szimbólum és fajtái. Összetett képi szimbólumok. Stilizálás illetve redukálás folyamatának, módszereinek megfigyelése a műalkotásokon (pl. állatot szimbolizáló jel tervezése). Bibliai szimbólumok a művészetben. ALKOTÁS: Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával Keresztyén szimbólumok alkalmazásával jelek önjelek, csoportjelek tervezése pl. közös pólóra.	Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával. Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával, a jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében.	Magyar nyelv és irodalom: Szöveg és kép viszonya. Nyelvi és nem nyelvi kódok mindennapi közlési helyzetekben. Meggyőző kommunikáció. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Szó szerinti és metaforikus jelentés. Matematika: Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése. Rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint. Rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok). Földrajz: a mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Egyezményes jel, jelzés, saját jel, jelzés, jelrendszer, tér-idő változás, (grafikon), (diagram).	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,		

szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Mozgóképi közlés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mozgások megfigyelése, megjelenítése. Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. story-board, kamerába vágott videoanyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg. ALKOTÁS: Képregény, story-board készítése egyéni témaválasztás alapján (pl. Útkeresés, átalakulás, metamorfózis témájában).	A mozgóképek működésének, a mozgás illúziókeltésének értelmezése kreatív feladatmegoldás érdekében (pl. taumatróp fotokollázs technikával, rajzolt/fotózott zootróp-szalag készítése zootróp-dobba/hengerbe). A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. story-board, kamerába vágott videoanyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.	Dráma és tánc: cselekmény, jelenet, feszültség, konfliktus, fordulópont; díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások. Magyar nyelv és irodalom: elbeszélő, cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek, fordulatok, jelenet, konfliktus, feszültség, tetőpont, fordulópont. Informatika: Egyszerű animációk. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Technikai kép, optikai játék (taumatróp, zootróp, fenakisztoszkóp), retinális utóképhatás, a mozgás illúziója, animáció, képkivágás, nézet (gépállás, gépmozgás), beállítás, jelenet, expozíció, lezárás, konfliktus, fordulat, elbeszélő-szerkezeti alapséma, story-board.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,		

szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Montázs	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Reflektálás filmes élményekre. Szabad asszociáció.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek) elemzése, összehasonlítása kapcsán ALKOTÁS: Egyéni fotómontázs, pl. Az irlalmas samaritánus történetének egyéni feldolgozása, aktualizálása, átírása.	Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egésszé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”) érdekében. A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: Pályamunkások, Rodriguez: Desperado, Lang: M – Egy város keresi a gyilkost) elemzése, összehasonlítása kapcsán.	Dráma és tánc: ellentét és párhuzam, a feszültségteremtés eszközei. Magyar nyelv és irodalom: a kompozíció meghatározó elemei; különböző nézőpontú elbeszélés; cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek; ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét; metaforikus jelentés; allegória, szimbólum; szórakoztató irodalom, filmes feldolgozások.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Montázs és gondolkodás, montázselv, tér-idő szervezés, (mozgóképi szerkesztés/montázs), leíró és szubjektív kép/nézőpont; lineáris-cselekményábrázoló és párhuzamos montázs.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Vizuális kommunikációs formák	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása adott szempontok alapján, olvasása, értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással). A fotó és a film kapcsolata (képsorozatok, képkivágások: közelkép, nagyotól stb. beállítások megfigyelése). ALKOTÁS: Plakát tervezése közös előadás népszerűsítésére. Az op-art művészet jellemzői. Térhatás és mozgás két dimenzióban. Optikai illúziók elemző vizsgálata. Furfangos képi illúziók. Többértelmű képek vizsgálata. Plakátművészet régen és ma. Pl. plakáttervezés a szecesszió divatjából kiindulva, pl. Orosz István munkái	A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással). A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében.	Magyar nyelv és irodalom: Nyelvi és nem nyelvi kódok, mindennapi közlési helyzetek, meggyőző kommunikáció. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Gyakori szövegtípusok. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Információhordozók természete, kommunikációs funkcióival és kultúrájával. Informatika: Multimédiás dokumentumok elemei. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Kommunikációs médiumok és szerepük. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái. Matematika: Osztályozás. Rendszeralkotás - elemek elrendezése; rendszerezést segítő eszközök (pl. táblázatok).

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	A kép „működése”, állókép és mozgókép különbözősége, közvetlen és közvetett kommunikáció, tömegkommunikáció, távközlés, televízió, internet, gesztusnyelv, közlekedési tábla, térkép, plakát, képes forgatókönyv, fotográfia, mozgókép, (techno) médium.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	

Tematikai egység	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A reprodukálás, a technikai úton rögzített kép/hang és az ábrázolás fogalmának ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás-olvasás tudás fejlesztése. Alapszintű mozgóképnyelvi tájékozottság megszerzése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	A mozgóképi közlés kettős természetének, azaz egyszerre ábrázoló és reprodukáló alaptulajdonságának megtapasztalása és tudatosítása (pl. mobiltelefonnal rögzített képek vagy híradórészletek tanulmányozása alapján). A dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül (pl. Bunuel: Föld kenyér nélkül, Tarr Béla: Hotel Magnezit).	Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: az elbeszélő, előadó kifejezési szándékának szubjektív nézőpontja.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi)	Dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, kettős természet, valóság.	

kulcsfogalmak, adatok)		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élőszóban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok). ALKOTÁS: Keresztény újságok, havilap, gyereklap, gyűlekezeti kiadványok címlapjának, képi illusztrációinak tervezése.	Mozgóképi szövegek (pl. filmetűdők, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelése és elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója). Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és	Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: a hangsúlyozás, nyomtatékosítás eszközei a társművészetekben. Informatika: a hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazása.

	folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok).	
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Ismétlés, közelkép, képkivágás, tempó, kameramozgás, címrend, tipográfia, tördelés, illusztráció, képaláírás, link, banner.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Projekt módszerrel: Iskolaújság tervezése	
Tematikai egység	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A dolgok elmondásának, megjelenítésének szükségszerű módja, a kihagyás, tér- és időváltások alkalmazása, az ehhez kapcsolódó konvenciók elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.	A filmkép jelenidejűségének megtapasztalása, felismerése és a montázs alapfunkcióinak azonosítása a mozgóképi ábrázolásban (pl. a cselekmény folyamatosságának és ritmusának megteremtése, a mozgóképi szöveg jellemző terének és idejének létrehozása, jelentésalkotás) kreatív gyakorlatok kapcsán (pl. egyszerű történet vagy történet tervezése és felvétele „kamerába vágott” technikával), az alpvető	Informatika: Digitális képek jellemzőinek megismerése, minőségének javítása. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel: képszerkesztés, -vágás. Montázs készítése. Digitális hangformátumok. Az egyes formátumok közötti átalakítás elvégzése. Hang vágása egy hangszerkesztő program segítségével. Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc: időbeli és térbeli változások

	montázstípusok és megoldások kipróbálása érdekében (pl. lineáris, párhuzamos montázs, flashback, flash forward). Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.	kifejezései különböző eszközökkel. Könyvtárhasználat.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Montázs, szerkesztés, idő, tér, folyamatosság, ritmus, flashback.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben.	Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolás), tárgyalgotás (pl. saját amulett, egyszerű repülő	Matematika: Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás.

Hagyományos népi kultúránk tárgyai, anyaghasználat, forma- és funkció összefüggésének vizsgálata. A hagyományos lakóház emberléptékűsége. ALKOTÁS: Épületek, tárgyak átalakítása, áttekintése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalakító folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig.	eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe). Épületek, tárgyak átalakítása, áttekintése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalakító folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben.	Technika, életvitel és gyakorlat: Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés. Biológia-egészségtan: Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság. Földrajz: védett hazai és nemzetközi természeti értékek.
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története	Órakeret 5 óra
-------------------------	--	-----------------------

Előzetes tudás	Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Épített, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS: A modern építészet jellemzői, sajátosságai, jeles képviselői. A Bauhaus (funkcionalista stílus). Az organikus építészet. Az organikus építészet magyar követői. A funkionalista és az organikus építészet összehasonlítása. Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján. Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység tárgykultúrájának (pl. épület, öltözk, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól. ALKOTÁS: Ünnepeljünk együtt pl. a karácsonyhoz köthető tárgyak készítése csoportmunkában vagy egyénileg.	Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). – Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján. Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodroghöz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözk, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: épületek, használati és dísz tárgyak megfigyelése. Hon- és népismeret: Néprajzi tájegységek, nemzetiségek. Hagyományos paraszti tárgykultúra. Földrajz: A természeti környezet és a kultúra összefüggései. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza, kulturális régió. Technika, életvitel és gyakorlat: lakókörnyezet és életmód; tárgyak, szerkezetek, rendeltetése. Ének-zene: népdalok, hangszeres népzene.

Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, kereszthajó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, masztaba, piramis, akropolisz, amfiteátrum, bazilika, palota, kúria, használati tárgy, dísz tárgy, rituális tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés, organikus építészet.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:

19. század építészetének megjelenései (pl. Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház), romantika, realizmus és impresszionizmus, posztimpresszionizmus festői (pl. F. Goya, Munkácsy Mihály, Szinyei Merse Pál, E. Manet, C. Monet, V. van Gogh, P. Gauguin), 19–20. század fordulójának irányzatai (pl. A. Gaudi, A. Rodin, G. Klimt, Rippl-Rónai József, Csontváry Kosztka Tivadar), 20. századi és kortárs irányzatok példái (pl. W. Gropius, F. L. Wright, Le Corbusier, Makovecz Imre, H. Moore, H. Matisse, P. Picasso, M. Duchamp, M. Chagall, S. Dali, Kassák Lajos, J. Pollock, A. Warhol, V. Vasarely, Erdély Miklós).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti példákat mutatunk be.

Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független válogatás mutassa be a témát. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk (pl. építészet alaprajzi, alátámasztási és térlefedési változásai).

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása. A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében. Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében. Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándékának megfelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása.
--	--

	Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása. Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgóképek, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során. A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán. A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése. Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint. Tárművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése. A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
--	--

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tárgy alkotásközpontú, ezért az alkotásban fejlődő ábrázolási és kifejezési képességek, vizuális nyelv és technikák alkalmazási képességét, valamint a vizuális gondolkodási, problémamegoldó képességek fejlődését követjük nyomon.

Az értékelésben figyelembe kell venni a tárgy alkotási területeinek sajátosságait, fejlesztési céljait és követelményeit.

Az értékelés legfontosabb formája a közös megbeszélés, véleményalkotás, egymás munkáiban az értékek felismertetése. Az alkotási folyamat sikerességének segítése mellett fontos nevelői feladat a kész alkotás örömeinek, értelmének szóbeli megerősítése.

A tanultak ellenőrzése és értékelése többféle módszertani forma alkalmazása révén történik, megfelelően a tantárgyi részterület alkotási sajátosságainak, fejlesztési követelményeinek.

Önmagához képest értékeljük az alkotást a személyes képi közlésformáknál. A belső tartalmak kifejezésénél a gyermek alkotása saját képességeihez, és a személyes élményhátteréhez mérhető. Az értékelésnek ezért az elfogadásra, a dicséretre és megerősítésre kell irányulnia, ezáltal is elősegítve az öszinte élményfeldolgozás további rögzülését. Az előre meghatározott kritériumok szerinti értékelés gátja lehet a személyes tartalmak kifejezésének. A személyes kifejező alkotás sajátosságából fakadóan a „produktum” nem tervezhető elvárt kritériumok alapján, ezért az előre vetített értékelési szempontok akadályozhatják a divergens gondolkodást, a nyitottság és találékonyság szabad megnyilvánulásait.

Kritériumok szerint, előre megadott szempontsor alapján értékelhetünk a tárgy- és környezetkultúra, és vizuális kommunikáció objektív közlésformáinál, mivel a tevékenységet elsősorban a megfigyelés, problémamegoldás szabályai, a vizuális nyelv és technikák eljárásai, valamint az anyagformálás és a funkció összefüggései határozzák meg. Az elkészült alkotás a használhatóság vagy értelmezhetőség próbájában mérettetik meg, ezért az értékelést is objektív kritériumok határozzák meg.

Strukturális módszerrel értékelhetjük az elkészült alkotásokat a közlésformák többségénél – vizuális nyelvi sajátosságok kompozíció, szín, tér, forma-funkció stb.- elemzéssel. A

továbbhaladás feltételeként vizsgáljuk a bemutatott és gyakorolt vizuális nyelvi kifejezés elemeinek (vonal, szín, forma, kompozíció stb.) célnak megfelelő alkalmazását, és a technikák, eljárások megfelelő szintű ismeretét.

Projekt módszernél egy időszak folyamatában készült munkáit értékeljük, dokumentációs anyagok, rajzos kutatási, tervezési folyamatok, gyűjtéseket kísérő füzetek stb. színvonalát, technikai kivitelét. A projekt záróeseményéhez kapcsolódó produktumok megvalósításában az ötletgazdagságot, problémamegoldó képességet, a képi megjelenítés esztétikumát, technikai színvonalát értékelhetjük.

Az esztétikai- művészeti ismeretek gazdagodása a tárgy befogadó tevékenységeiben feltáró beszélgetések során igazolható vissza. A látványokról, műalkotásokról való beszélgetésekben bátorítjuk a gyermekeket a kérdéseik szakkifejezések alkalmazásával való megfogalmazásában, indoklásaikban, véleményüket, aktivitásukat értékeljük.

7. Függelék:

SZAKIRODALOM:

Szalontai György: Vizuális nevelés, Tárogató Bp. 1994

Lantos Ferenc: Képekben a világ, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1994

Bakos Tamás, Bálványos Huba, Preisinger Zsuzsanna, Sándor Zsuzsa:

A vizuális nevelés pedagógiája, Balassi Kiadó, Bp. 2000

Strohner József: Módszertani Füzetek I-II., FVNK, 2000

Bodóczky István Vizuális művészeti projektek az oktatásban, MIE Bp. 2003

Sándor Zsuzsa: A vizuális nyelv képi világa, Miskolci Egyetemi Kiadó, Sárospatak, 2003

Sándor Zsuzsa: Módszertár. Vizuális kultúra óratervek, Miskolci Egyetem, Sárospatak, 2002.

Sándor Zsuzsa: Vizuális kommunikációs projektek. Miskolci Egyetem, Sárospatak 2003.

Somodi Ildikó: A mindennapos művészeti nevelés lehetőségei, Módszertani füzet, Károli Egyetemi Kiadó, Budapest, 2012

INFORMATIKA
Helyi tantárgyi tanterv
5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Kötelező tantárgy 5 – 8. évfolyamon

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	1	36	31	5
6.	1	36	31	5
7.	1	36	31	5
8.	1	36	32	4

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A tanterv minden évfolyamon teljes tanévre kiterjedő állandó – a számítógépterem férőhelyeihez igazodó csoportbontásban kerül megtartásra.

A tantárgyi ismeretek gyakorlati elsajátítása és alkalmazása indokolja és lehetővé teszi az elektronikus tankönyvek és segédanyagok (tantárgyi oktató CD, DVD, e-book olvasók, stb.) rendszeres használatát.

A tanulói munka értékelése, a más tantárgyakhoz való tantárgyi integráció révén pedagógiai szempontból is hangsúlyt kap a csoportmunka.

Az informatika órákon megszerzett tudás és ismeretanyag a tantárgyi kapcsolódásokon túl kapcsolódik az iskola hagyományaihoz, értékeihez, mindennapi életéhez.

Az informatika tantárgy ismereteinek átadása és elsajátítása közben a tanulók folyamatosan találkoznak a Biblia és a református hit- és erkölcsstan tanításaival, a keresztyén és ezen belül a református értékekkel.

A tanterv alkalmazásához szükséges személyi és tárgyi feltételek:

számítógépterem (1 tanuló/1 gép) Multimédiás számítógépek hálózatra kötve, számítógép termenként 1 db hálózatra kötött nyomtatóval, szkennelvel, internetelérés, digitális fényképezőgép, oktató CD, DVD, e-book olvasók, e-bookok, iskolai könyvtár, rendszergazda, a számítógépes hálózat és az eszközök üzemeltetéséhez, karbantartásához.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2.sz. mellékletében (Kerettanterv az általános iskolák 5-8. évfolyama számára) kiadott (2.2 kötelező tantárgyak) Informatika tantárgyi kerettanterv alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés: Az 5. évfolyamon a szabadon felhasználható óra terhére szervezzük az informatikát.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: A Református Pedagógiai Intézet által felkért szakemberek, a helyi többletet beépítette Máténé Major Erzsébet

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

2. A helyi tanterv tantárgyi tantervének áttekintése

1. táblázat

5 évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összhidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	4	0	4
2. Alkalmazói ismeretek	10	+4	14
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8	0	8
4. Infokommunikáció	4	+1	5
5. Az információs társadalom	4	0	4
6. Könyvtári informatika	1	0	1
Évfolyam összesen	31	5	36

6. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összhidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	4	0	4
2. Alkalmazói ismeretek	10	+4	14
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	8	0	8
4. Infokommunikáció	4	+1	5
5. Az információs társadalom	4	0	4
6. Könyvtári informatika	1	0	1
Évfolyam összesen	31	5	36

7. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám ($\pm$)	Témakör összhidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	2	0	2
2. Alkalmazói ismeretek	14	+4	18
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	6	0	6
4. Infokommunikáció	4	+1	5
5. Az információs társadalom	3	0	3
6. Könyvtári informatika	2	0	2
Évfolyam összesen	31	5	36

8. évfolyam: Informatika			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	2	0	2
2. Alkalmazói ismeretek	15	+4	19
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	6	0	6
4. Infokommunikáció	4	0	4
5. Az információs társadalom	3	0	3
6. Könyvtári informatika	2	0	2
Évfolyam összesen	32	4	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	5
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
2.1 Alkalmazói ismeretek: Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Rövid szöveg beírása, javítása	2
2.1 Alkalmazói ismeretek: Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Elmélyítésre szolgáló időkeret: Bibliai témájú prezentáció készítése	2
4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	Elmélyítésre szolgáló időkeret: E-mailes kapcsolat kialakítása külföldi keresztyén közösségekkel, vagy egyénekekkel.	1
Összesen:		5

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	4 5
--------------	------------------	-----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Rövid szöveg beírása, javítása	2
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Elmélyítésre szolgáló időkeret: Bibliai témájú prezentáció készítése	2
4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	Elmélyítésre szolgáló időkeret: E-mailes kapcsolat kialakítása külföldi keresztyén közösségekkel, vagy egyénekekkel.	1
Összesen:		5

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	5
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Multimédiás dokumentumok előállítása Szöveg, kép, hang, animáció elhelyezése a dokumentumban. A prezentáció testreszabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása. Bemutatók készítése közös munkában, csoportokban. Bibliai témájú prezentáció készítése	4
4.3. Médiainformatika	Elmélyítésre szolgáló időkeret: Bibliai témájú hangoskönyvek, e-bookok használata.	1
Összesen:		5

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
2.1 Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	Multimédiás dokumentumok előállítása A prezentáció önálló készítése, animálása, vetítési beállítások. Bibliai témájú prezentáció készítése.	4
Összesen:		4

INFORMATIKA

Az informatika tantárgy ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való kritikus, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az informatikai és információs eszközök, szolgáltatások az egyén életének és a társadalom működésének szinte minden területét átszövik, ezért az informatika tantárgyban szereplő fejlesztési területek számos területen kapcsolódnak a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek fejlesztési feladataihoz. Az informatika tantárgy keretében megoldandó feladatok témájának kiválasztásakor, tartalmainak meghatározásakor fokozott figyelmet kell fordítani a kiemelt nevelési célok, a kulcskompetenciák és az életszerű, releváns információk megjelenítésére.

Az informatika tantárgy feladata, hogy korszerű eszközeivel és módszereivel felkeltse az érdeklődést a tanulás iránt és lehetővé tegye, hogy a tanuló a rendelkezésre álló informatikai eszközök segítségével hatékonyabbá tegye a tanulási folyamatot. Az informatika tanulása hozzásegíti a tanulót, hogy önszabályozó módon fejlessze tanulási stratégiáját, ennek érdekében ismerje fel a tanulási folyamatban a problémamegoldás fontosságát, az információkeresés és az eszközhasználat szerepét, legyen képes megszervezni tanulási környezetét, melyben fontos szerepet játszanak az informatikai eszközök, az információforrások és az online lehetőségek.

Az informatika tantárgy segíti a tanulót abban, hogy az internet által nyújtott lehetőségek kihasználásával aktívan részt vegyen a demokratikus társadalmi folyamatok alakításában, ügyeljen a biztonságos eszközhasználatra, fejlessze kritikus szemléletét, érthető módon és formában tegye fel a témával kapcsolatos kérdéseit, törekedjen az építő javaslatok megfogalmazására, készüljön fel a változásokra. Az informatika tantárgy kiemelt célja a digitális kompetencia fejlesztése, az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása, az információ szerzése, értelmezése, felhasználása, az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel.

Az informatikaórákon elsajátított alapok lehetővé teszik azt, hogy a tanuló a más tantárgyak tanulása során készített feladatok megoldásakor informatikai tudását alkalmazza. Az informatika tantárgy feladata a formális úton szerzett tudás rendszerezése és továbbfejlesztése, a nem formális módon szerzett tudás integrálása, a felmerülő problémák értelmezése és megoldása. Az egyéni, a csoportos, a tanórai és a tanórán kívüli tanulás fontos színtere és eszköze az iskola informatikai bázisa és könyvtára, melyek használatához az informatika tantárgy nyújtja az alapokat.

Az informatika műveltségterület fejlesztési céljai – a tanulók váljanak a digitális világ aktív polgárává –, illetve a Nemzeti alaptanterv fejlesztési céljai, valamint az ott leírt digitális kompetenciák fejlesztése akkor valósulhatnak meg, ha az egyes tantárgyak, műveltségterületek tanítása és a tanórán kívüli iskolai tevékenységek szervesen, összehangolt módon kapcsolódnak az informatikához. Az informatika műveltségterület egyes elemeinek elsajátíttatása, a készségek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása tehát valamennyi műveltségterület feladata. A digitális kompetencia fejlődését segíthetik például a szaktanárok közötti együttműködések (például: közös, több tantárgyat átfogó feladatok), továbbá az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.

Az informatika tantárgy fejlesztési feladatait a Nemzeti alaptanterv hat részterületen írja elő, melyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Az egyes műveltségterületek a fejlesztési feladatok megvalósítása során építenek az informatika tantárgy keretében megalapozott tudásra és az informatikai eszközök használatára.

Mindennapi életünk során az intelligens informatikai rendszerek sokaságát használjuk. Az informatikai eszközök használata témakörön belül a számítógép felépítése és a gép alapvető működését biztosító hardverrészek kerülnek bemutatásra, a tanulók megismerik az adattárolást, a digitalizálást, az interaktivitást segítő eszközöket és a legfontosabb hardverelemek működését.

Az információs társadalom lehetőségeivel csak azok a személyek tudnak megfelelő módon élni, akik tudatosan alkalmazzák az informatikai eszközöket, ezért a fejlesztési feladatok meghatározása során elsősorban az eszközök ismeretére, az eszközökkel megvalósítható lehetőségek feltérképezésére és az alkotó felhasználásra kerül a hangsúly.

Az alkalmazói ismeretek témakör fejlesztése során a társadalmi élet számára hasznos informatikai műveletek megismerésére, megértésére és használatára, például állományok kezelésére, különböző alkalmazások használatára, és a programok üzeneteinek értelmezésére kerül sor. A számítógép működése közben lejátszódó algoritmusok megfigyelésével, megértésével, az eljárások tudatos, értő alkalmazásával javítható a számítógép használatával szembeni attitűd, fejleszthető a munka hatékonysága. A számítógép működtetése érdekében a tanulóknak magabiztosan kell használniuk az operációs rendszert, amelyen keresztül kommunikálnak a számítógéppel.

Az alkalmazói programok használatakor fontos a célnak megfelelő eszközök kiválasztása, a szövegszerkesztéssel, kép- és video szerkesztéssel, multimédia-fejlesztéssel, prezentációkészítéssel, táblázatkezeléssel, adatbázis-kezeléssel kapcsolatos problémák megoldása közben az alkalmazott programok értő felhasználása, az alkalmazható eljárások megismerése, a használat közben felmerülő problémák megoldása. Az alkalmazói ismeretek fejlesztése többféle program használatát igényli, amelyek együttesen támogatják a kreativitást és az innovációt.

A 21. század kihívásai közé tartozik az, hogy az emberek az életük során megvalósított tevékenységeket tudatosan és körültekintően tervezzék meg. A problémamegoldás életünk szerves részét alkotja, az életszerű, probléma alapú feladatok sikeres alkalmazása befolyásolja az életminőséget. Ennek szükséges előfeltétele az algoritmizálási készségek formális keretek közötti fejlesztése, amelyre a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakörben kerül sor. Feladataink, kötelességeink, önkéntes és szabadidős tevékenységeink elvégzése, a közösségi életformák gyakorlása döntések sorozatából tevődik össze. A problémamegoldás az élet minden területén jelen lévő alaptevékenység, melynek sajátosságait a tanulókkal egyrészt a problémamegoldás elméletének, lépéseinek, eszközeinek, módszereinek, általános szempontjainak elsajátításával, másrészt a problémamegoldás általános elveinek más műveltségi területeken való gyakorlati alkalmazásával érdemes megismertetni.

A problémamegoldás egyes részfolyamatait, például az információ szerzése, tárolása, feldolgozása önálló problémaként jelenhetnek meg. A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel rész elsajátítása során a tanuló megismerkedik az algoritmizálás elméleti módszereivel, a szekvenciális és vezérlésselvű programok alapvető funkcióival, majd az elméleti megalapozást követően a gyakorlatban készítene és tesztelne számítógépes programokat.

Az elkészített programok segítségével más műveltségi területek problémái tanulmányozhatók, illetve különböző jelenségek szimulálhatók. A probléma-megoldási ismeretek tanítása a mások által készített programok algoritmusainak értelmezését, az alkalmazói képesség kialakítását és a kritikus szemléletet is támogatja.

Az infokommunikációs térnyerésével a 21. század a hagyományos információforrások mellett központba állítja az elektronikus információforrások használatát, előtérbe helyezi az interneten zajló kommunikációt, megköveteli a hálózati és multimédiás informatikai eszközök hatékony felhasználását.

Hangsúlyossá válik a különböző formákban megjelenő információk (szövegek, képek, hangok, egyéb multimédiás elemek) felismerése, kezelése, értékelése és felhasználása. Az ismeretek bővítéséhez, kiegészítéséhez a könyvtár, valamint az internet korosztálynak megfelelő alapszolgáltatásainak, az intelligens és interaktív hálózati technológiáknak az önálló használata szükséges. Az alkalmazáshoz nélkülözhetetlen a szükséges információk online adatbázisokban való keresése, a találatok és a programok által szolgáltatott válaszok értelmezése, az adatok közötti összefüggések felismerése és vizsgálata tanári segítséggel. A túlzott vagy helytelen informatikai eszközhasználat veszélyeket rejt, melyekre érdemes felhívni a figyelmet, hasznos lehet megismerni azokat a módszereket, amelyekkel a veszélyek elkerülhetők.

Az infokommunikáció témakörén belül kerül sor az interneten zajló kommunikációs formák és rendszerek bemutatására, megismerésére és összekapcsolására. A kommunikációs folyamat magában foglalja az információk fogadását, küldését, továbbítását, tárolását, rendszerezését, a netikett betartását, a kommunikációt akadályozó tényezők felismerését. A csoportokon belül zajló kommunikáció számtalan lehetőséget rejt a tanulási folyamatok számára, ennek érdekében a tanulóknak tájékozottságot kell szerezniük a közösségi oldalak használatáról, azok előnyeiről és veszélyeiről, meg kell ismerniük a használatra vonatkozó elvárásokat, szabályokat.

A médiainformatika témakör tartalmazza az elektronikus, internetes médiumok elérését, használatát, információk kinyerését, felhasználását. A források használata magában foglalja az egyes információhordozók tanulásban való alkalmazását, valamint hitelességük, objektivitásuk vizsgálatát, tartalmuk értékelését is.

Az információs társadalom témakörben elsajátított ismeretek, fejlesztett készségek és képességek hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló a későbbiekben etikusan és biztonsággal kezelje az adatokat, megfelelően használja a rendelkezésére álló informatikai eszközöket. Az aktív állampolgárság érdekében kerül sor az elektronikus szolgáltatások megismerésére, az egyes szolgáltatástípusok céljainak azonosítására, jellemzésére, az igényeknek megfelelő szolgáltatások kiválasztására. A tanulók a szabályok betartásával igénybe veszik a számukra hasznos elektronikus szolgáltatásokat. Az informatikai rendszerek használata közben számtalan biztonsági, etikai probléma merül fel, melyek tájékozottság és tapasztalat birtokában megfelelő módon kezelhetők, ezért lehetőséget kell nyújtani a tapasztalatszerzés többféle módjára, pl. a médiában szereplő események különböző szempontok szerinti értelmezésére, a társakkal történt esetek megbeszélésére, a lehetséges megoldási alternatívák kifejtésére.

A könyvtárhasználat oktatásának célja a tanulók felkészítése az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására a tanulásban, a hétköznapi életben az információk elérésével, kritikus szelekciójával, feldolgozásával és a folyamat értékelésével. A könyvtár forrásközpontként való használata az önműveléshez szükséges attitűdök, képességek és az egész életen át tartó önálló tanulás fejlesztésének az alapja. A fenti cél az iskolai és fokozatosan a más típusú könyvtárak, könyvtári források, eszközök megismerésével, valamint a velük végzett tevékenységek gyakorlásával, tudatos, magabiztos használói magatartás, tájékozódás és a könyvtárhasználat igényének kialakításával érhető el.

Az információkeresés területén kiemelt cél, hogy a képzési szakasz végére a tanuló tudatosan és komplexen gondolkodjon a folyamatról és tervezze azt. Ehhez elengedhetetlen, hogy ismerje a dokumentumtípusok és segédkönyvek típusait, jellemzőit és azok információs értékének megállapításának szempontjait. Ezen tudásának fokozatos, folyamatos és

gyakorlatközpontú fejlesztése segíti őt a feladatokhoz szükséges kritikus és válogató forráskiválasztáshoz és információgyűjtéshez. Tudatosítani szükséges a tanulóban a könyvtári információszerzéshez, -feldolgozáshoz és -felhasználáshoz is kapcsolódóan az etikai szabályokat, jogi vonatkozásokat.

A könyvtári informatika témakör oktatása során a tanuló a könyvtárak és a könyvtári források használatának alapjaival ismerkedik meg, majd a többi tantárgy keretében megvalósuló, erre a tudására épülő gyakorlati feladatok során szerez tapasztalatokat az egyes műveltségterületeken és rendszerezi, mélyíti tudását. Mindezek során egyszerre vannak jelen a könyvtárak által nyújtott hagyományos szolgáltatások és a korszerű társadalmi igényeket kiszolgáló modern technikai lehetőségek.

Az informatikai eszközök használata a számítógépteremben lévő szabályok betartatásával és az egészséges számítógépes munkakörnyezet kialakításával építő módon hat az erkölcsi gondolkodásra, a testi és lelki egészségre.

Az informatikai eszközök használata során, a megismert hardverelemek bővülésével a digitális és a természettudományos kompetencia is fejlődik. A papír nélküli nyomtatási lehetőségek megismerése, az analóg információk digitalizálása erősíti a környezettudatosságot, felkészíti a tanulókat a fenntarthatóság megteremtéséből adódó feladatokra.

A biztonságos adattárolás megismerésével, az egyéni felelősségvállalás és az illetéktelen adathozzáférés megismertetésével fejleszthető az erkölcsi gondolkodás. A digitális eszközök használatával fejlődnek a diákok technikai készségei.

Az alkalmazói ismeretek során a tanulók dokumentumokat szerkesztenek, amely fejleszti az anyanyelvi kommunikációt, a digitális kompetenciát, az esztétikai érzéket és az önálló tanulást. A személyes dokumentumok készítése fejleszti az önismeretet, segíti a pályaeorientációt. A multimédiás dokumentumok készítése támogatja a médiatudatosságra nevelést. A táblázatok kezelésére alkalmas programokkal végzett műveletek során nyert információk támogatják a felhasználót az önálló döntésben, segítik a matematikai, a digitális, a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetenciák fejlesztését és a hatékony, önálló tanulást. A készített alkotások alkalmasak a hitbeli elköteleződés kifejezésére.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör hozzájárul az önismereti és a társas kapcsolati kultúra fejlesztéséhez. A problémamegoldás során a tanulók megtapasztalják, hogy egy nagyobb probléma akkor oldható meg hatékonyan, ha azt kisebb részekre bontják és a feladat megoldása közben csoportban dolgoznak együtt. A csoportmunka szervezése hozzájárul az önismeret fejlesztéséhez valamint a társak megértéséhez, elfogadásához.

Az angol nyelvű utasításkészletet tartalmazó programozási nyelvek használata segíti az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztését. A programozással foglalkozó diák a program használatát bemutató dokumentumok, illetve hibaüzenetek értelmezése során rákényszerül az angol nyelvű szövegek olvasására és azok megértésére. A feladathoz tartozó problémák programozására angol nyelvű minták, megoldási javaslatok, források találhatók az interneten, emellett angol nyelvű fórumokon is tanácsot lehet kérni. A fellelhető tudásanyag áttanulmányozása, illetve a fórumokon való levelezés során jelentősen mélyül a tanulók angol nyelvű tudása, fejlődik kommunikációs képességük.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör támogatja a matematikai kompetencia fejlesztését, mert a matematikai problémák algoritmizálása és az algoritmus programmal történő megvalósítása során a tanuló használja a diszkussziót, a folyamat során hangsúlyossá válik a logikus gondolkodás. Az algoritmizálás során a matematika órákon megismert képletek alkalmazására, átalakítására kerül sor. Az alkotás során igényné válik a felhasználóbarát program írása, a szakkifejezések megfelelő használata, a matematikai készségek rugalmas alkalmazása. A programírás végén a tanulók teszteléssel

ellenőrzik munkájukat, felismerik a programhasználatához szükséges felhasználói dokumentumok fontosságát.

A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör összekapcsolódhat a természettudományos és technikai kompetenciafejlesztéssel, mert a természettudományos problémák megoldásának algoritmizálása és programká történő kódolása során a tanuló megismeri a tudományos ismeretszerzés módszereit, felismeri az összefüggések matematikai képletekkel való felírásának jelentőségét. A tantárgyi integráció során alkalmazott oktatóprogramok, tantárgyi szimulációk tanulmányozása erősíti a tanuló megfigyelő képességét. A méréseknél és azok kiértékelésénél az eszközök kezelése veszéllyel járhat, emiatt kötelező jelleggel érvényt kell szerezni a balesetmentes viselkedési formáknak.

Az infokommunikáció témakör során szerzett tapasztalatok támogatják a médiatudatosságra nevelést. A hagyományos média mellett az elektronikus média mindennapjaink nélkülözhetetlen részévé vált. Az információszerzés, a tanulás, a szórakozás és a kapcsolattartás sem képzelhető el digitális média nélkül. Az informatika tantárgy kiemelt célja, hogy a tanuló az információs társadalom aktív és kritikusan gondolkodó részvevője legyen. A médiatudatos oktatás célja, hogy a tanuló az elképesztő mennyiségű információból legyen képes kiválasztani a hiteles információt. Fontos, hogy a diákok meg tudják különböztetni a valóságot és a virtuális világot. A multimédia jelentős szerepet játszik társadalmunk megismerésében, ezért a média működésének megismerése nélkülözhetetlen az információk kritikus értelmezéséhez, ennek érdekében kerül sor a médiatudatos, kritikus gondolkodás ösztönzésére, az etikus viselkedés betartására. A média egyes elemei a manipuláció eszközei is lehetnek, a tudatos befolyásolás jelei jól azonosíthatók. A helyes médiahasználatra való felkészítéssel, a helyes viselkedésminták megfigyelésével megelőzhető a káros függőség kialakulása. Az eszközhasználat során ügyelni kell az önálló döntéshozatalon alapuló mértéktartásra. Fontos azoknak a helyzeteknek a felismerése, melyekben elkerülhetetlen a segítségkérés. Elvárás, hogy a diákok az infokommunikációs eszközök használata során is tartsák be a keresztyén viselkedési normákat.

Az információs társadalom témakör tárgyalása során a tanulók olyan normákat, értékeket ismernek meg, melyek hozzájárulnak az erkölcsi neveléshez és ezen keresztül a családi életre neveléshez. Az elektronikus szolgáltatások igénybevétele egyéni felelősségvállalással jár, amely támogatja a társadalmi folyamatok megismerését. Az online tevékenységek végzésekor lehetőség nyílik a társas kapcsolatok ápolására, a szociális kompetencia fejlesztésére, a folyamatokban való aktív és kritikus részvétellel fejlődik az önismeret, és a szövegértő, -feldolgozó képesség.

Az informatikai eszközhasználat készség szintű elsajátítása támogatja a tanulás eredményességét, hozzájárul az élményszerű, korszerű eszközökkel támogatott tanulás megvalósításához, lehetőséget nyújt a folyamatos és hatékony önképzéshez.

Az informatikai eszközök használata során cél, hogy a felhasználók törődjenek a testi és lelki egészségükkel, munkájukat egészséges munkakörnyezetben végezzék. A jövőorientált gondolkodás kialakítása érdekében érdemes megismerni az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásait, a környezetet kímélő energiatakarékos üzemmódokat. A társadalmi tevékenységek hatással vannak a környezetre, a környezet megóvása érdekében a környezettudatos életmód kialakítására és az ezzel kapcsolatos információk keresésére is hangsúlyt kell fektetni.

Az online rendszerek megismerésével lehetővé válik a valós és virtuális kapcsolatok közötti különbségek azonosítása. A világhálóról származó tartalmak különböző hitelességűek, ezért eleinte csak a biztonságos információforrások használata javasolt, a későbbi évfolyamokon a tanulók tanulmányi feladataiknak, érdeklődésüknek megfelelően, körültekintően bővíthetik az alkalmazott források és felhasználások körét.

A könyvtárhasználati tudás a kiemelt fejlesztési területek mindegyikében elengedhetetlen, mivel minden téma megismerése hatékony és kritikai szemléletet igényel. Ezen belül is kiemelkedik a nemzeti műveltség, értékek és az egyetemes kultúra megismertetése, hiszen ezek alapvető eszközei az információforrások. A demokráciára nevelés és az állampolgári kompetencia fejlesztésének fontos része az információhoz való jog tudatosítása és a megszerzéséhez, megértéséhez, a társadalom érdekében való aktív felhasználásához szükséges tudás fejlesztése. Az információ feldolgozása sok erkölcsi kérdés megvitatását teszi szükségessé, melyekkel a tanulók társas kapcsolati kultúrája fejleszthető.

A könyvtári informatika keretén belül kerül sor annak a megtanítására, hogy hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások a tanulás során. A forrás- és könyvtárhasználat tanulása segít az információkeresés és a tanulás folyamatának megértésében, a tanulási stratégia fejlesztésében. A témakör a gyakorlatközpontúságból adódó folyamatos tevékenykedtetéssel és az együttműködést igénylő csoportmunkával járul hozzá a differenciáláshoz. Mind az anyanyelvi, mind a digitális kulcskompetenciák fejlesztése területén kiemelt jelentősége van az információs problémamegoldás folyamatának, valamint ezek bemutatásának. A könyvtárhasználat tanítása során cél, hogy a tanulók a nyomtatott és a digitális eszközök segítségével önállóan és tudatosan használjanak könyvtárakat, anyanyelvi és idegen nyelvű információforrásokat.

Az informatika órákon megjelenő református tartalmat maga a tananyag feldolgozására szolgáló, tanár által kitűzött feladatok tartalmazzák. (Feldolgozott fényképek, rajzolt képek, írt vagy formázandó szövegek, adatfeldolgozás adatai, készített weblapok tartalma, prezentációk témája.) A készített alkotások alkalmasak a hitbeli elköteleződés kifejezésére. Az alkalmazott munkaformák pl csoportmunka lehetőséget teremtenek arra, hogy a tanulóknál kialakuljon és megszilárduljon a vallásos értékrend: egymás elfogadása, segítése, összetartozás érzése.

5–6. évfolyam

A tanulók az informatikai eszközök használata során megismerik a számítógépet, annak főbb egységeit, a perifériákat. Kezdetben tanári segítséggel, később önállóan használják a legfontosabb eszközöket. Megismerik a fájl- és mappakezeléssel kapcsolatos műveleteket és a víruskereső program használatát. A számítógép kezelése során figyelembe veszik, hogy az adatok védelméről is gondoskodniuk kell.

Az alkalmazói ismeretek témakörben a tanulmányi és közösségi feladataikhoz kapcsolódóan kerül sor a számítógépes programok használatára. A szövegszerkesztő és prezentációkészítő alkalmazások használata az egyéni munka mellett a csoportmunka során is megjelenik. A multimédiás környezetben szövegek, képek, animációk, hangok kezelésével foglalkoznak. Az információszerzés során az adatokat rendszerezni kell, hogy később könnyebben feldolgozhatók legyenek. A tanulók megismerik a táblázatos adattárolás, a grafikus adatábrázolás, az esztétikus adatmegjelenítés formáit. Először tanári segítséggel értelmezik a rendszerezett formában megjelenő adatokat, később önállóan is tudnak hasonló formában adatokat rendezni.

A korábbi ismeretek alapján és az életkori sajátosságoknak megfelelően ebben a képzési szakaszban a tanulók a problémamegoldás alapvető folyamatával és elemeivel ismerkednek meg. A problémamegoldás előtt információkat gyűjtenek, és megtervezik a folyamatot. A tanulók kezdetben közösen értelmezik kész algoritmusokat. Eleinte tanári segítséggel, majd egyre önállóbban készítenek egyes tevékenységeket leíró algoritmusokat és folyamatábrákat. A problémamegoldás érdekében az életkori sajátosságnak megfelelő fejlesztőrendszerek használata ajánlott. A szoftverek használata közben a tanulók megismerkednek az utasításokkal, egyszerű programokat írnak, kész programokat értelmeznek.

A tanulási képességek fejlesztése és a tanulási folyamatok támogatása érdekében interaktív oktatóprogramok alkalmazására kerül sor. Az oktatóprogramok használata közben a tanulók azonosítják az algoritmusok lépéseit, tanulmányozzák a beállítások módosító szerepét. Az interaktív programhasználat során beavatkoznak a folyamatokba, a beavatkozások következményeinek megfigyelése lehetővé teszi a programok hatékony, tudatos irányítását. Az információszerzés egyre inkább átkerül az internetre. Ebben a korosztályban elsősorban tanári irányítással zajlik az információszerzés. Az interneten történő tájékozódás és a szükséges információ beszerzése érdekében meg kell ismerni a böngésző szolgáltatásait. A tanulók eleinte a tanár által ajánlott oldalakat keresik fel, később megismerik a kulcsszavas és tematikus keresőgépek használatát is.

Az információs társadalomban alapvető elvárás, hogy a tanulónak legyen saját postafiókja, ismerje az elektronikus levelezés alapvető funkcióit és az infokommunikáció szabályait. Fontos tisztázni az adatvédelem jelentőségét.

A hagyományos média mellett a tanulás, művelődés során egyre nagyobb szerepet kap az elektronikus adathordozók és az interneten lévő tartalmak használata.

Az információs társadalom témakör feldolgozása közben a tanulók megismerkednek az internet használata közben felmerülő problémákra, felkészülnek azokra a feladatokra, amelyek az online világban várnak rájuk. Tapasztalatot szereznek az informatikai biztonsággal kapcsolatos területeken, megismerkednek a számítógép védelmi lehetőségeivel, a személyes adatvédelemmel. A tanulók a tanulás során számtalan különböző minőségű információforrással találkoznak. A célnak megfelelő források kiválasztása megfelelő tapasztalaton alapul, melynek érdekében az információforrások hitelességének megítélésére, értékelésére kerül sor. A tanulást támogató információforrások saját dokumentumokban való alkalmazása, az információforrásokra való hivatkozások egyre nagyobb szerepet töltenek be a tanulás során, ennek érdekében a tanulók hivatkozásokat tartalmazó mintákat tekintenek meg és értelmeznek.

Az e-szolgáltatások fontos szerepet töltenek be az információs társadalom kialakításakor, ennek érdekében a tanulók az életkori sajátosságoknak megfelelő elektronikus szolgáltatásokat ismernek meg, azonosítják azok szerepét. Megfigyelik a szolgáltatások működését, megfogalmazzák az eljárások futtatása közben szerzett tapasztalataikat, azonosítják az egyes eljárások célját. Kiválasztják a személyes igényeiknek megfelelő szolgáltatásokat, megismerik a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges eljárásokat, és tapasztalatot szereznek azok biztonságos működésében.

A könyvtári informatika fejlesztési területen ebben a szakaszban az alsó tagozaton szerzett iskolai könyvtári és gyermekkönyvtári tapasztalatokra építve a megszerzett tudás rendszerezése és tudatosítása kerül középpontba. A tudás bővítése és a szokásformálás során egyre hangsúlyosabb szerepet kap a könyvtári források és szolgáltatások tanulásban való felhasználása. Cél, hogy a tanuló minden tantárggyal kapcsolatban megismerje a különböző források felhasználási lehetőségeit.

Ezek az évfolyamokon cél, hogy a tanuló tanári irányítás mellett önállóan tájékozódjon az iskola könyvtárában. Kiemelt szerepet kap a korosztály számára készült nyomtatott és elektronikus ismeretterjesztő művekben való önálló tájékozódás, és a szerzett információk megadott szempontok szerinti felhasználása, a források azonosítása.

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 4 óra
--------------------------------------	--	-------------------

Előzetes tudás	Programok indítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adott informatikai környezet tudatos használata. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásával való ismerkedés. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás megteremtése. Víruskereső programok használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Adott informatikai környezet tudatos használata Ismerkedés a számítástechnika fő alkalmazási területeivel. Az informatikai eszközök választásának szempontjai. Az alkalmazási területek összegyűjtése csoportmunkában.		Természetismeret: a számítógépek szerepe az időjárás-előrejelzésben.
Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásának megismertetése Egészséges, ergonomiai szempontoknak megfelelő számítógépes munkakörnyezet megismerése. A számítógép káros hatását csökkentő egyszerű mozgásgyakorlatok végzése.		Természetismeret: a jellemző testméretek; az érzékszervek védelmét biztosító szabályok. A környezeti állapot és az ember egészsége közötti kapcsolat. Testnevelés és sport: az irodai és a számítógép előtt végzett munkához gyakorlatok.
Az operációs rendszer alpműveleteinek megismerése Az operációs rendszerek alapszolgáltatásai, eszközkézelés. Mappaműveletek: mappaszerkezet létrehozása, másolás, mozgatás, törlés, átnevezés. Állománykezelés: létrehozás, törlés, visszaállítás, másolás, mozgatás, átnevezés, nyomtatás, megnyitás, keresés. Állományok típusai. Számítástechnikai mértékegységek.		Természetismeret; matematika; idegen nyelvek; magyar nyelv és irodalom: a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása során a fájl- és mappaműveletek alkalmazása, mértékegységek, számrendszerek.
A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás A számítógép és a legszükségesebb perifériák rendeltetésszerű használata. Az iskolai hálózat használata. Hálózati be- és kijelentkezés, hozzáférési jogok, adatvédelem. A gépterem házirendjének megismerése, betartása.		
Víruskereső programok használata Víruskereső program alkalmazása, vírus keresése.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Információ, adat, bit, számítógép, periféria, billentyűzet, monitor, egér, háttértár, operációs rendszer, állománytípus, állományművelet, mappaművelet, hozzáférési jog, vírus, víruskereső program.	
Javasolt pedagógiai	Feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés Tanári bemutatás, önálló kipróbálás.	

eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Magyarázat, szemléltetés, kérdezés.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 14 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete és alkalmazása. Szövegbevitel billentyűzetről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveges dokumentumok létrehozása, mentése. Szövegműveletek végrehajtása. Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása, mentése Rajzok készítése. Műveletek rajzrészletekkel. Elemi alakzatok rajzolása, módosítása. A vágólap használata.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: rajz készítése történelmi, társadalmi vagy vallási témáról.
Szövegműveletek végrehajtása Vallási témájú rövid szöveg beírása. Állomány mentése. Szöveges állomány megnyitása. Szöveg javítása. Karakterformázás. Bekezdésformázás. Szöveg kijelölése, másolása, mozgatása, törlése. Helyesírás ellenőrzése.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; magyar nyelv és irodalom, hittan: elektronikus formájú irodalmi, bibliai, ismeretterjesztő, publicisztikai szövegek olvasása. Az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások kialakítása. Alapvető nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása.
Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből Szöveg, kép, hang, animáció elhelyezése a dokumentumban. A prezentáció testre szabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása. Bemutatók készítése közös munkában, csoportokban. Egyéb multimédiás dokumentumok előállítása. Bibliai témájú prezentáció készítése.		Természetismeret, hittan: prezentációk készítése önállóan és csoportmunkában.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegegységek, multimédia, prezentáció, dia, diavetítés.	
Javasolt pedagógiai eljárások,	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Feladattal vezérelt egyéni munka.	

módszerek, szervezési- és munkaformák	Prezentációk készítése csoportmunkában. Megbeszélés, strukturálás.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az adatok rögzítését, értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök megismerése. Adatok csoportosítása, táblázatba rendezése. Néhány közhasznú információforrás használata. Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben. Térképhasználati ismeretek alapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az adat értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök megismerése Az adat fogalmának megismerése. Az adatok rögzítését, értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök használata. Adatok feldolgozását segítő műveletek végzése.		Matematika: tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik szerint; (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés). Becslés. Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése.
Adatok értelmezése, csoportosítása, táblázatba rendezése Adatok értelmezése és rögzítése táblázatban.		Természetismeret: az anyagok és testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, összehasonlítása. Adatok jegyzése, rendezése, ábrázolása.
Néhány közhasznú információforrás használata Közhasznú információforrások adatainak értelmezése.		
Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben Digitális tudástárak megismerése. Online tudástárak használata.		Hittan: Református tartalmú oldalak felkeresése.
Térképhasználati alapismeretek megszerzése Útvonalkeresők, térképes keresők használata.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, hittan: a tanult helyek megkeresése a térképen, történelmi térképeken; a Biblia korából.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Információ, adat, információforrás, online tudástár, adatbázis, térkép, koordináta, útvonalkereső.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezérelt egyéni munka. Magyarázat, kérdés, vita, önellenőrzés önértékelés, házi feladat

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 8 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Információ felismerése, kifejezése. Információforrások ismerete. Algoritmus ismerete, megfogalmazása. A tevékenységek műveletekre bontása önállóan vagy tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ gyűjtése, feldolgozása. A problémamegoldás lépéseinek ismerete és ábrázolása. Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek megismerése. Csoporttevékenységben való részvétel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az információ jellemző felhasználási lehetőségeinek megismerése A problémamegoldáshoz szükséges információ gyűjtése, felhasználása. Jelrendszerek ismerete.		Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelvek; matematika; erkölcstan; természetismeret; ének-zene; vizuális kultúra; technika, életvitel és gyakorlat; testnevelés és sport: a tantárgyak által használt jelölésrendszerek ismerete.
Az algoritmus informatikai fogalmának megismerése Problémák algoritmusainak megtervezése. A megoldás lépéseinek szöveges, rajzos készítése, értelmezése. Folyamatábra készítése.		Természetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: a tantárgyakban tanult tevékenységek szöveges, rajzos megfogalmazása, algoritmizálása, folyamatábrák készítése. Matematika: gondolkodás, értelmezésmodellek

		(pl. rajzos modellek, gráfok) megértése. Algoritmus követése, értelmezése, készítése. A gráf szemléletes fogalma, egyszerű alkalmazásai. Hittan: Bibliai családfák készítése gráffal.
Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában Az algoritmuskészítés lépéseinek az ismerete Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek megismerése a problémamegoldás különböző fázisaiban.		Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelvek; matematika; erkölcstan; történelem; társadalmi és állampolgári ismeretek; természetismeret; ének-zene; vizuális kultúra; technika, életvitel és gyakorlat; testnevelés és sport: a tantárgyak tananyagainak egyéni vagy csoportos feldolgozása, a produktum bemutatása multimédiás eszközökkel. Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Probléma, információ, kód, utasítás, művelet, algoritmus, folyamatábra, vezérlés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka tanári irányítással. Egyéni munka tanári irányítással. Irányított csoportmunka. Magyarázat, szemléltetés, strukturálás.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Egyszerű felhasználói szoftverek alapszintű kezelése. Utasítások leírásainak használata. Alapvető matematikai műveletek ismerete. Síkgeometriai ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmusok megvalósítása a számítógépen. Kész programok kipróbálása. Vezérlésszemléletű problémák megoldása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen Fejlesztőrendszerek alaputasításainak ismerete, alkalmazása. Egyszerűbb feladatok megoldási algoritmusainak megvalósítása Logo vagy más fejlesztőrendszer segítségével.		Matematika: Algoritmus követése, értelmezése, készítése.	
A problémamegoldás során az ismert adatokból az eredmények meghatározása Adatok bevitele, az adatok alapján az eredmények meghatározása, a végeredmények megjelenítése.		Természetismeret: műveletek, összefüggések kiszámolása. Válasz megfogalmazása szóban és írásban. Matematika: A programozni kívánt művelettel kapcsolatos alapvető ismeretek.	
Feladatok megoldása egyszerű, automataelvű fejlesztőrendszerrel Az algoritmizálási készségek fejlesztésére alkalmas fejlesztőrendszerek megismerése. Problémamegoldás folyamatának értelmezése.		Matematika: tájékozódás a síkban A tájékozódást segítő viszonyszavak. Koordináta-rendszer, koordináták. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Geometriai alakzatok tulajdonságai.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemeneti adat, eredmény, utasítás, algoritmus.		
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Feladattal vezetett egyéni munka, csoportmunka tanári irányítással. Magyarázat, szemléltetés önellenőrzés, önértékelés, verseny, házi feladat.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése		
Előzetes tudás	Egy fejlesztői rendszer alapszintű ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Oktatóprogramok használata. A különböző típusú beállítások módosító szerepének felismerése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
A szabályozó eszközök hatásának megfigyelése oktatóprogramokban Interaktív oktatóprogramok használata. Beavatkozás a program folyamataiba. A beállítások módosító szerepének felismerése.		Matematika: oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok interaktív használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eljárás, beállítás, paraméter, interaktivitás, oktatóprogram.		
Javasolt pedagógiai	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés.		

eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Önértékelés, önellenőrzés.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 5 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Keresőkérdések alkotása, a keresés eredményének értelmezése, a keresés pontosítása. Információforrások kiválasztása, használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Keresőkérdések megfogalmazása Böngészőprogram kezelése, webcímek beírása, linkek használata, portálok felkeresése. Kulcsszavas és tematikus keresés. Kereső operátorok ismerete. Keresőkérdések megfogalmazása, értelmezése, pontosítása.		Hittan: A Bibliában előforduló személyek, helyek, ételek, növények keresése.
Irányított információkeresés eredményének értelmezése Találatok értelmezése. A találatok során kapott információk tanulmányozása. A keresés céljának leginkább megfelelő oldalak felkeresése.		Biológia-egészségtan: állatokról, növényekről képek, adatok gyűjtése.
Információforrások irányított kiválasztása Konkrét információforrások használata.		Magyar nyelv és irodalom: kulturális hírportálon keresztül egy meglátogatandó színházi előadás műsorának keresése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Webhely, webcím, böngésző, link, keresés, keresőgép, tematikus keresés, kulcsszavas keresés, kereső operátorok, hivatkozásgyűjtemény.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni munka. Magyarázat, önellenőrzés, házi feladat.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. A számítógép alapvető használata, böngészőprogram ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ küldése, fogadása. Elektronikus levelezőrendszer használata. Saját e-mail cím készítése. Netikett ismerete.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az információ küldésének és fogadásának megismerése. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján		

Levelezőrendszer alapvető szolgáltatásainak ismerete és alkalmazása. Saját e-mail cím létrehozása. Üzenet küldése, fogadása, válasz a kapott üzenetre, levél továbbítása, mellékletek csatolása. A mobilkommunikáció eszközei. E-mailes kapcsolat kialakítása keresztyén közösségekkel, vagy egyénekekkel.		
Felelős magatartás az online világban Netikett ismerete. A kommunikáció írott és íratlan szabályai. Adatvédelem, az információk megosztásának etikai kérdései. Az online kommunikációban rejlő veszélyek elleni védekezés.		Hittan: Koncentráció a tízparancsolattal. Keresztyén magatartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Levelezőrendszer, e-mail cím, elektronikus levél, regisztráció, címzett, másolat, rejtett másolat, tárgy, melléklet, csatolás, válasz, továbbítás, netikett.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni munka. Kiselőadás, vita.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. CD, DVD használata. Böngészőprogram használata, fontosabb portálok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, internetes média elérése, információk letöltése a számítógépre, információk értelmezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Internetes portálok, szöveges és képi információforrások használata Weboldalak megtekintése, mentése. Szöveg, kép mentése weboldalról. Hang-, képanyagok elérése, video megosztó rendszerek felkeresése. Elektronikus könyv keresése, olvasása. Médiatárak keresése, médiumok elérése, használata. Oktatási célú adatbázisok használata. Oktatóprogramok használata.		Idegen nyelv: nyelvi oktatóprogramok használata. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; magyar nyelv és irodalom: korabeli filmek keresése (Magyar Nemzeti Filmarchívum), elektronikus könyv olvasása. Hittan: Biblia a neten
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektronikus média, video megosztás, elektronikus könyv, médiatár, oktatóprogram.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek,	Feladattal vezetett egyéni munka. Megbeszélés, önellenőrzés, önértékelés.	

szervezési- és munkaformák		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 4 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok megfogalmazása. A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges meghibásodások megfogalmazása. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos ismeretek megértése. Az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségek megértése. Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megértése. Az információforrások feltüntetése a dokumentumokban.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az informatikai biztonság kérdései Az informatikai biztonsággal kapcsolatos ismeretek. A számítógép és a számítógépen tárolt adatok védelme.		Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység elvégzéséhez és eredményéhez kapcsolódó biztonságos eszközhasználat.
Az adatokat – különösen a személyes információkat – érintő visszaélések, veszélyek és következmények megismerése Adatvédelemmel kapcsolatos fogalmak. Adatkezeléssel kapcsolatos eljárások megismerése. A személyes adatok védelme.		Technika, életvitel és gyakorlat: a személyes életvitel tevékenységei, eljárásai.
Az infokommunikációs viselkedési szabályok megismerése Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megismerése. A hálózat használatára vonatkozó szabályok megismerése, értelmezése.		Technika, életvitel és gyakorlat: közreműködés a közösségi normák kialakításában.
Az információforrások megkülönböztetése a saját dokumentumban Információforrások gyűjtése. A felhasznált információforrások feltüntetése a saját dokumentumban.		Fizika; kémia; biológia-egészségtan: az információ gyűjtéséhez és feldolgozáshoz szükséges kommunikációs készségek megalapozása. Magyar nyelv és irodalom: az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások kialakítása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Informatikai biztonság, adat, személyes adat, adatvédelem, adatkezelés, netikett, információ, információforrás, hivatkozás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Projektfeladatok megoldása. Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka, Csoportmunka tanári irányítással. Kiselőadás, szemléltetés. bemutatás.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
Előzetes tudás	Elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése. A szolgáltatások céljainak azonosítása, működésének megfigyelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az e-szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének megismerése A globális információs társadalom jellemzői. Elektronikus szolgáltatások szerepe és használata a hétköznapi életben.		Biológia-egészségtan: egészséges életmód. Technika, életvitel és gyakorlat: a környezetben megismerhető munkatevékenységek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, elektronikus szolgáltatás, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Megbeszélés, kérdés, házi feladat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A könyvtári terek, alapszolgáltatások, elterjedtebb dokumentumtípusok jellemzőinek és a könyv bibliográfiai azonosító adatainak ismerete. Betűrendezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár forrásainak és eszközeinek tanári segítséggel való alkotó és etikus felhasználása a tanulmányi feladatok során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Könyvtártípusok megkülönböztetése. Az iskolai könyvtár eszköztárának készségszintű használata Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az iskolai könyvtár eszköztárának készségszintű használata a könyvtári terek funkcióinak és a könyvtári abc ismeretében. Könyvtárlátogatás a települési könyvtárban.		
Könyvtári szolgáltatások		Minden tantárgy keretében: ajánlott

A hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése. A könyvtár alapszolgáltatásainak használata. A könyvtári katalógus funkciójának megértése. Katalógusrekord (-cédula) adatainak értelmezése.	olvasmányokkal kapcsolatos feladatok. Csoportos könyvtárlátogatás, könyvtári óra. Magyar nyelv és irodalom: az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek elkülönítése és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés, gyermeklexikon).
Információkeresés Megadott művek keresése a könyvtár szabadpolcos állományában a feliratok és a raktári jelzet segítségével. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.	
Dokumentumtípusok, kézikönyvek Hagyományos és nem hagyományos dokumentumok formai, tartalmi, használati jellemzőinek megállapítása; csoportosításuk. A korosztálynak készült tájékoztató források, segédkönyvek biztos használata.	Magyar nyelv és irodalom: ismerkedés különböző információhordozókkal. Sajtóműfajok. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. A média különféle funkcióinak felismerése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: segédkönyvek, kézikönyvek, atlaszok, lexikonok használata. Természetismeret: Térképfajták. Matematika: ismerethordozók használata.
Forráskiválasztás A megadott problémának megfelelő nyomtatott és elektronikus források irányított kiválasztása. A könyvtárhasználati és informatikai alapokra építő információgyűjtést igénylő feladatok.	Magyar nyelv és irodalom: feladatvégzés könyvekkel, gyermeklapokkal (válogatás, csoportosítás, tematikus tájékozódás). Anyaggyűjtés nyomtatott és

	elektronikus források segítségével. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: információk gyűjtése adott témához segítséggel könyvtárban, médiatárban, múzeumokban. Vizuális kultúra: tárgyakkal, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése. Természetismeret: tájékozódás a környezet anyagairól. Válogatás információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv és médiatár, kiállítási-múzeumi anyagok).
Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás A forrásmegjelölés etikai vonatkozásainak megértése. Saját és mások gondolatainak elkülönítése. A felhasznált források önálló azonosítása a dokumentumok főbb adatainak (szerző, cím, hely, kiadó, év) megnevezésével.	Minden tantárgy, feladat esetében: a forrásfelhasználás jelölése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, kézikönyvtár, katalógus, hivatkozás, forrás, könyv, időszaki kiadvány, honlap, CD, DVD, lexikon, enciklopédia, szótár, atlasz.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Csoportmunka tanári irányítással. Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka tanári irányítás mellett. Megbeszélés, kérdezés, verseny.

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén	A tanuló az informatikai eszközök használat témakör végére ismerje a számítógép részeinek és perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni; tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, könyvtárat váltani, fájlt keresni; tudjon segítséggel használni multimédiás oktatóprogramokat; tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait; ismerje egy vírusellenőrző program kezelését. A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére tudjon rövid szöveget beírni; ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni a leggyakoribb karakter- és bekezdésformázásokat; használja a szövegszerkesztő nyelvi segédeszközeit; ismerje egy bemutató készítő program egyszerű lehetőségeit, tudjon rövid bemutatót készíteni; ismerje fel az összetartozó adatok közötti egyszerű összefüggéseket; segítséggel tudjon használni tantárgyi, könyvtári, hálózati adatbázisokat, tudjon különféle adatbázisokban keresni; tudjon különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájában elhelyezni. A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt; ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit; képes legyen önállóan vagy segítséggel algoritmust készíteni; tudjon egyszerű programot készíteni; legyen képes egy fejlesztőrendszer alapszintű használatára; a problémamegoldás során legyen képes együttműködni társaival. A tanuló az infokommunikáció témakör végére legyen képes a böngészőprogram főbb funkcióinak használatára; legyen képes tanári segítséggel megadott szempontok szerint információt keresni; legyen képes a találatok értelmezésére; legyen képes az elektronikus levelezőrendszer önálló kezelésére; legyen képes elektronikus és internetes médiumok használatára; legyen képes az interneten talált információk mentésére; ismerje a netikett szabályait. A tanuló az információs társadalom témakör végére ismerje az informatikai biztonsággal kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségeket; ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat;
---	---

	szerezzen gyakorlatot az információforrások saját dokumentumokban való feltüntetésében. A tanuló a könyvtári informatika témakör végére a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz képes az iskolai könyvtárban a megadott forrásokat megtalálni, és további releváns forrásokat keresni; konkrét nyomtatott és elektronikus forrásokban képes megkeresni a megoldáshoz szükséges információkat; el tudja dönteni, mikor vegye igénybe az iskolai vagy a lakóhelyi könyvtár szolgáltatásait.
--	--

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Programok indítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adott informatikai környezet tudatos használata. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásával való ismerkedés. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás megteremtése. Víruskereső programok használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Adott informatikai környezet tudatos használata Ismerkedés a számítástechnika fő alkalmazási területeivel. Az informatikai eszközök választásának szempontjai. Az alkalmazási területek összegyűjtése csoportmunkában.		Természetismeret: a számítógépek szerepe az időjárás-előrejelzésben.
Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásának megismertetése Egészséges, ergonómiai szempontoknak megfelelő számítógépes munkakörnyezet megismerése. A számítógép káros hatását csökkentő egyszerű mozgásgyakorlatok végzése.		Természetismeret: a jellemző testméretek; az érzékszervek védelmét biztosító szabályok. A környezeti állapot és az ember egészsége közötti kapcsolat. Testnevelés és sport: az irodai és a számítógép előtt végzett munkához gyakorlatok.
Az operációs rendszer alapszolgáltatásainak megismerése Az operációs rendszerek alapszolgáltatásai, eszközkezelés. Mappaműveletek: mappaszerkezet létrehozása, másolás, mozgatás, törlés, átnevezés. Állománykezelés: létrehozás, törlés, visszaállítás, másolás, mozgatás, átnevezés, nyomtatás, megnyitás, keresés. Állományok típusai. Számítástechnikai mértékegységek.		Természetismeret; matematika; idegen nyelvek; magyar nyelv és irodalom: a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása során a fájl- és mappaműveletek

	alkalmazása, mértékegységek, számrendszerek.
A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás A számítógép és a legszükségesebb perifériák rendeltetésszerű használata. Az iskolai hálózat használata. Hálózati be- és kijelentkezés, hozzáférési jogok, adatvédelem. A gépterem házirendjének megismerése, betartása.	
Víruskereső programok használata Víruskereső program alkalmazása, vírus keresése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, adat, bit, számítógép, periféria, billentyűzet, monitor, egér, háttértár, operációs rendszer, állománytípus, állományművelet, mappaművelet, hozzáférési jog, vírus, víruskereső program.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés Tanári bemutatás, önálló kipróbálás. Magyarázat, szemléltetés, kérdezés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 14 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete és alkalmazása. Szövegbevitel billentyűzetről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveges dokumentumok létrehozása, mentése. Szövegműveletek végrehajtása. Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása, mentése Rajzok készítése. Műveletek rajzrészletekkel. Elemi alakzatok rajzolása, módosítása. A vágólap használata.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: rajz készítése történelmi, társadalmi vagy vallási témáról. Természetismeret: Vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről.
Szövegműveletek végrehajtása Vallási témájú rövid szöveg beírása. Állomány mentése. Szöveges állomány megnyitása. Szöveg javítása. Karakterformázás. Bekezdésformázás. Szöveg kijelölése, másolása, mozgatása, törlése.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; magyar nyelv és irodalom, hittan: elektronikus formájú irodalmi, bibliai, ismeretterjesztő,

Helyesírás ellenőrzése.	publicisztikai szövegek olvasása. Az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások kialakítása. Alapvető nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása.
Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből Szöveg, kép, hang, animáció elhelyezése a dokumentumban. A prezentáció testre szabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása. Bemutatók készítése közös munkában, csoportokban. Egyéb multimédiás dokumentumok előállítása. Bibliai témájú prezentáció készítése.	Természetismeret, hittan: prezentációk készítése önállóan és csoportmunkában.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szövegegységek, multimédia, prezentáció, dia, diavetítés.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Feladattal vezérelt egyéni munka. Prezentációk készítése csoportmunkában. Megbeszélés, strukturálás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az adatok rögzítését, értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök megismerése. Adatok csoportosítása, táblázatba rendezése. Néhány közhasznú információforrás használata. Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben. Térképhasználati ismeretek alapozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az adat értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök megismerése Az adat fogalmának megismerése. Az adatok rögzítését, értelmezését, vizsgálatát, szemléltetését segítő eszközök használata. Adatok feldolgozását segítő műveletek végzése.	Matematika: tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik szerint; (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés). Becslés. Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése.	
Adatok értelmezése, csoportosítása, táblázatba rendezése Adatok értelmezése és rögzítése táblázatban.	Természetismeret: az anyagok és testek érzékelhető	

	tulajdonságainak megfigyelése, összehasonlítása. Adatok jegyzése, rendezése, ábrázolása.
Néhány közhasznú információforrás használata Közhasznú információforrások adatainak értelmezése.	
Adatkeresés digitális tudásbázis-rendszerben Digitális tudástárak megismerése. Online tudástárak használata.	Hittan: Református tartalmú oldalak felkeresése.
Térképhasználati alapismeretek megszerzése Útvonalkeresők, térképes keresők használata.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, hittan: a tanult helyek megkeresése a térképen. Távolságok becslése és számítása történelmi térképeken; a Biblia korából.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Információ, adat, információforrás, online tudástár, adatbázis, térkép, koordináta, útvonalkereső.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezérelt egyéni munka. Magyarázat, kérdezés, vita, önellenőrzés önértékelés, házi feladat

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 8 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Információ felismerése, kifejezése. Információforrások ismerete. Algoritmus ismerete, megfogalmazása. A tevékenységek műveletekre bontása önállóan vagy tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ gyűjtése, feldolgozása. A problémamegoldás lépéseinek ismerete és ábrázolása. Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek megismerése. Csoporttevékenységben való részvétel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az információ jellemző felhasználási lehetőségeinek megismerése A problémamegoldáshoz szükséges információ gyűjtése, felhasználása. Jelrendszerek ismerete.		Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelvek; matematika; erkölcsan; természetismeret; ének-zene; vizuális kultúra; technika, életvitel és gyakorlat;

	testnevelés és sport: a tantárgyak által használt jelölésrendszerek ismerete.
Az algoritmus informatikai fogalmának megismerése Problémák algoritmusainak megtervezése. A megoldás lépéseinek szöveges, rajzos készítése, értelmezése. Folyamatábra készítése.	Természetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: a tantárgyakban tanult tevékenységek szöveges, rajzos megfogalmazása, algoritmizálása, folyamatábrák készítése. Matematika: gondolkodás, értelmezésmodellek (pl. rajzos modellek, gráfok) megértése. Algoritmus követése, értelmezése, készítése. A gráf szemléletes fogalma, egyszerű alkalmazásai. Hittan: Bibliai családfák készítése gráffal.
Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában Az algoritmuskészítés lépéseinek az ismerete. Algoritmus tervezése, különböző megoldási lehetőségek tanulmányozása. Az informatikai eszközök és módszerek alkalmazási lehetőségeinek megismerése a problémamegoldás különböző fázisaiban.	Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelvek; matematika; erkölcsan; történelem; társadalmi és állampolgári ismeretek; természetismeret; ének-zene; vizuális kultúra; technika, életvitel és gyakorlat; testnevelés és sport: a tantárgyak tananyagainak egyéni vagy csoportos feldolgozása, a produktum bemutatása multimédiás eszközökkel. Többféle megoldási mód keresése, az

	alternatív megoldások összevetése.
A robotika alapjainak megismerése A folyamatos beavatkozást, vezérlést igénylő problémák megoldási módjának megismerése.	Technika, életvitel és gyakorlat: a rendszeresen végrehajtandó tevékenységek alaputasításainak kidolgozása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Probléma, információ, kód, utasítás, művelet, algoritmus, folyamatábra, vezérlés.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka tanári irányítással. Egyéni munka tanári irányítással. Irányított csoportmunka. Magyarázat, szemléltetés, stukturálás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Egyszerű felhasználói szoftverek alapszintű kezelése. Utasítások leírásainak használata. Alapvető matematikai műveletek ismerete. Síkgeometriai ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmusok megvalósítása a számítógépen. Kész programok kipróbálása. Vezérlésszemléletű problémák megoldása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen Fejlesztőrendszerek alaputasításainak ismerete, alkalmazása. Egyszerűbb feladatok megoldási algoritmusainak megvalósítása Logo vagy más fejlesztőrendszer segítségével.		Matematika: Algoritmus követése, értelmezése, készítése.
A problémamegoldás során az ismert adatokból az eredmények meghatározása Adatok bevitele, az adatok alapján az eredmények meghatározása, a végeredmények megjelenítése.		Természetismeret: műveletek, összefüggések kiszámolása. Válasz megfogalmazása szóban és írásban. Matematika: A programozni kívánt művelettel kapcsolatos alapvető ismeretek.
Feladatok megoldása egyszerű, automataelvű fejlesztőrendszerrel Az algoritmizálási készségek fejlesztésére alkalmas fejlesztőrendszerek megismerése. Problémamegoldás folyamatának értelmezése.		Matematika: tájékozódás a síkban A tájékozódást segítő viszonzavak. Koordináta-rendszer, koordináták.

		Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Geometriai alakzatok tulajdonságai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemeneti adat, eredmény, utasítás, algoritmus.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Feladattal vezetett egyéni munka, csoportmunka tanári irányítással. Magyarázat, szemléltetés önellenőrzés, önértékelés, verseny, házi feladat.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Egy fejlesztői rendszer alapszintű ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Oktatóprogramok használata. A különböző típusú beállítások módosító szerepének felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A szabályozó eszközök hatásának megfigyelése oktatóprogramokban Interaktív oktatóprogramok használata. Beavatkozás a program folyamataiba. A beállítások módosító szerepének felismerése.		Matematika: oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok interaktív használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eljárás, beállítás, paraméter, interaktivitás, oktatóprogram.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Önértékelés, önellenőrzés.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 5 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Keresőkérdések alkotása, a keresés eredményének értelmezése, a keresés pontosítása. Információforrások kiválasztása, használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Keresőkérdések megfogalmazása Böngészőprogram kezelése, webcímek beírása, linkek használata, portálok felkeresése. Kulcsszavas és tematikus keresés. Kereső operátorok ismerete. Keresőkérdések megfogalmazása, értelmezése, pontosítása.		Hittan: A Bibliában előforduló ételek, növények keresése.

Irányított információkeresés eredményének értelmezése Találatok értelmezése. A találatok során kapott információk tanulmányozása. A keresés céljának leginkább megfelelő oldalak felkeresése.		Biológia-egészségtan: állatokról, növényekről képek, adatok gyűjtése.
Információforrások irányított kiválasztása Konkrét információforrások használata. Hírportálok felkeresése.		Magyar nyelv és irodalom: kulturális hírportálon keresztül egy meglátogatandó színházi előadás műsorának keresése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Webhely, webcím, böngésző, link, keresés, keresőgép, tematikus keresés, kulcsszavas keresés, kereső operátorok, hivatkozásgyűjtemény.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni munka. Magyarázat, önellenőrzés, házi feladat.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. A számítógép alapvető használata, böngészőprogram ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információ küldése, fogadása. Elektronikus levelezőrendszer használata. Saját e-mail cím készítése. Netikett ismerete.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az információ küldésének és fogadásának megismerése. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján Levelezőrendszer alapvető szolgáltatásainak ismerete és alkalmazása. Saját e-mail cím létrehozása. Üzenet küldése, fogadása, válasz a kapott üzenetre, levél továbbítása, mellékletek csatolása. A mobilkommunikáció eszközei. E-mailes kapcsolat kialakítása külföldi keresztyén közösségekkel, vagy egyénekekkel.		
Felelős magatartás az online világban Netikett ismerete. A kommunikáció írott és íratlan szabályai. Adatvédelem, az információk megosztásának etikai kérdései. Az online kommunikációban rejlő veszélyek elleni védekezés.		Hittan: Koncentráció a tízparancsolattal. Keresztyén magatartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Levelezőrendszer, e-mail cím, elektronikus levél, regisztráció, címzett, másolat, rejtett másolat, tárgy, melléklet, csatolás, válasz, továbbítás, netikett.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni munka. Kiselőadás, vita.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	Egyszerű alkalmazói programok indítása, használata. CD, DVD használata. Böngészőprogram használata, fontosabb portálok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, internetes média elérése, információk letöltése a számítógépre, információk értelmezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Internetes portálok, szöveges és képi információforrások használata Weboldalak megtekintése, mentése. Szöveg, kép mentése weboldalról. Hang-, képanyagok elérése, video megosztó rendszerek felkeresése. Elektronikus könyv keresése, olvasása. Médiatárak keresése, médiumok elérése, használata. Oktatási célú adatbázisok használata. Oktatóprogramok használata.		Idegen nyelv: nyelvi oktatóprogramok használata. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; magyar nyelv és irodalom: korabeli filmek keresése (Magyar Nemzeti Filmarchívum), elektronikus könyv olvasása. Hittan: Biblia a neten
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektronikus média, video megosztás, elektronikus könyv, médiatár, oktatóprogram.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni munka. Megbeszélés, önellenőrzés, önértékelés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 4 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok megfogalmazása. A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges meghibásodások megfogalmazása. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai biztonsággal kapcsolatos ismeretek megértése. Az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségek megértése. Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megértése. Az információforrások feltüntetése a dokumentumokban.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az informatikai biztonság kérdései Az informatikai biztonsággal kapcsolatos ismeretek. A számítógép és a számítógépen tárolt adatok védelme.		Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység

		elvégzéséhez és eredményéhez kapcsolódó biztonságos eszközhasználat.
Az adatokat – különösen a személyes információkat – érintő visszaélések, veszélyek és következmények megismerése Adatvédelemmel kapcsolatos fogalmak. Adatkezeléssel kapcsolatos eljárások megismerése. A személyes adatok védelme.		Technika, életvitel és gyakorlat: a személyes életvitel tevékenységei, eljárásai.
Az infokommunikációs viselkedési szabályok megismerése Az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályok megismerése. A hálózat használatára vonatkozó szabályok megismerése, értelmezése.		Technika, életvitel és gyakorlat: közreműködés a közösségi normák kialakításában.
Az információforrások megkülönböztetése a saját dokumentumban Információforrások gyűjtése. A felhasznált információforrások feltüntetése a saját dokumentumban.		Fizika; kémia; biológia-egészségtan: az információ gyűjtéséhez és feldolgozáshoz szükséges kommunikációs készségek megalapozása. Magyar nyelv és irodalom: az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások kialakítása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Informatikai biztonság, adat, személyes adat, adatvédelem, adatkezelés, netikett, információ, információforrás, hivatkozás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Projektfeladatok megoldása. Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka, Csoportmunka tanári irányítással. Kiselőadás, szemléltetés. bemutatás.	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
Előzetes tudás	Elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése. A szolgáltatások céljainak azonosítása, működésének megfigyelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az e-szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének megismerése A globális információs társadalom jellemzői.	Biológia-egészségtan: egészséges életmód.	

Elektronikus szolgáltatások szerepe és használata a hétköznapi életben.		Technika, életvitel és gyakorlat: a környezetben megismerhető munkatevékenységek.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Információs társadalom, elektronikus szolgáltatás, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Megbeszélés, kérdezés, házi feladat.	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A könyvtári terek, alapszolgáltatások, elterjedtebb dokumentumtípusok jellemzőinek és a könyv bibliográfiai azonosító adatainak ismerete. Betűrendezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár forrásainak és eszközeinek tanári segítséggel való alkotó és etikus felhasználása a tanulmányi feladatok során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Könyvtártípusok megkülönböztetése. Az iskolai könyvtár eszköztárának készség szintű használata Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az iskolai könyvtár eszköztárának készség szintű használata a könyvtári terek funkcióinak és a könyvtári abc ismeretében. Könyvtárlátogatás a települési könyvtárban.		
Könyvtári szolgáltatások A hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése. A könyvtár alapszolgáltatásainak használata. A könyvtári katalógus funkciójának megértése. Katalógusrekord (-cédula) adatainak értelmezése.		Minden tantárgy keretében: ajánlott olvasmányokkal kapcsolatos feladatok. Csoportos könyvtárlátogatás, könyvtári óra. Magyar nyelv és irodalom: az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek elkülönítése és gyakorlása (könyvtárlátogatás, könyvkölcsönzés, gyermeklexikon).
Információkeresés Megadott művek keresése a könyvtár szabadpolcos állományában a feliratok és a raktári jelzet segítségével. Keresőkérdések megfogalmazása tanári segítséggel.		
Dokumentumtípusok, kézikönyvek		Magyar nyelv és irodalom: ismerkedés

Hagyományos és nem hagyományos dokumentumok formai, tartalmi, használati jellemzőinek megállapítása; csoportosításuk. A korosztálynak készült tájékoztató források, segédkönyvek biztos használata.	különböző információhordozókkal. Sajtóműfajok. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. A média különféle funkcióinak felismerése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: segédkönyvek, kézikönyvek, atlaszok, lexikonok használata. Természetismeret: Térkép-fajták. Matematika: ismerethordozók használata.
Forráskiválasztás A megadott problémának megfelelő nyomtatott és elektronikus források irányított kiválasztása. A könyvtárhasználati és informatikai alapokra építő információgyűjtést igénylő feladatok.	Magyar nyelv és irodalom: feladatvégzés könyvekkel, gyermeklapokkal (válogatás, csoportosítás, tematikus tájékozódás). Anyaggyűjtés nyomtatott és elektronikus források segítségével. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: információk gyűjtése adott témához segítségével könyvtárban, médiatárban, múzeumokban. Vizuális kultúra: tárgyakkal, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése. Természetismeret: tájékozódás a környezet

	anyagairól. Válogatás információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv és médiatár, kiállítási-múzeumi anyagok).
Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás A forrásmegjelölés etikai vonatkozásainak megértése. Saját és mások gondolatainak elkülönítése. A felhasznált források önálló azonosítása a dokumentumok főbb adatainak (szerző, cím, hely, kiadó, év) megnevezésével.	Minden tantárgy, feladat esetében: a forrásfelhasználás jelölése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, kézikönyvtár, katalógus, hivatkozás, forrás, könyv, időszaki kiadvány, honlap, CD, DVD, lexikon, enciklopédia, szótár, atlasz.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Csoportmunka tanári irányítással. Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka tanári irányítás mellett. Megbeszélés, kérdés, verseny.

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén	A tanuló az informatikai eszközök használat témakör végére ismerje a számítógép részeinek és perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni; tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, könyvtárat váltani, fájlt keresni; tudjon segítséggel használni multimédiás oktatóprogramokat; tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait; ismerje egy vírusellenőrző program kezelését. A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére tudjon rövid szöveget beírni; ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni a leggyakoribb karakter- és bekezdésformázásokat; használja a szövegszerkesztő nyelvi segédeszközait; ismerje egy bemutató készítő program egyszerű lehetőségeit, tudjon rövid bemutatót készíteni; ismerje fel az összetartozó adatok közötti egyszerű összefüggéseket; segítséggel tudjon használni tantárgyi, könyvtári, hálózati adatbázisokat, tudjon különféle adatbázisokban keresni; tudjon különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájában elhelyezni. A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt;
--	--

	ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit; képes legyen önállóan vagy segítséggel algoritmust készíteni; tudjon egyszerű programot készíteni; legyen képes egy fejlesztőrendszer alapszintű használatára; a problémamegoldás során legyen képes együttműködni társaival. A tanuló az infokommunikáció témakör végére legyen képes a böngészőprogram főbb funkcióinak használatára; legyen képes tanári segítséggel megadott szempontok szerint információt keresni; legyen képes a találatok értelmezésére; legyen képes az elektronikus levelezőrendszer önálló kezelésére; legyen képes elektronikus és internetes médiumok használatára; legyen képes az interneten talált információk mentésére; ismerje a netikett szabályait. A tanuló az információs társadalom témakör végére ismerje az informatikai biztonsággal kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségeket; ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; szerezzen gyakorlatot az információforrások saját dokumentumokban való feltüntetésében. A tanuló a könyvtári informatika témakör végére a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz képes az iskolai könyvtárban a megadott forrásokat megtalálni, és további releváns forrásokat keresni; konkrét nyomtatott és elektronikus forrásokban képes megkeresni a megoldáshoz szükséges információkat; el tudja dönteni, mikor vegye igénybe az iskolai vagy a lakóhelyi könyvtár szolgáltatásait.
--	---

7–8. évfolyam

Célok és feladatok

Korunkban a társadalmi szocializáció már környezetünk informatikai rendszerébe való beilleszkedést is jelent. Az oktatás fejlesztő szakaszában a tanulónak már legyenek sokirányú tapasztalatai az alapvető informatikai eszközök helyes használatáról, az információszerzés és a kommunikáció társadalmi rendjéről. Legyen képes információtudatos viselkedésre.

A számítógép kiemelkedik az informatikai eszközök sorából, ismerje meg a tanuló a számítógép kezelésének alapjait, a legfontosabb hardvereszközök használatát. Tudja a hardver és szoftver fogalmát. Iskolai tanulmányi és közösségi feladataihoz kapcsolódó számítógépes programokat használjon. Gyakorlottan használja a feladathoz választott alkalmazói programokat, ismerje ki magát multimédiás környezetben. Legyen képes elvégezni a mindennapi karbantartás feladatait. Ismerje néhány kiemelkedő magyar tudós szerepét a számítógép fejlődésében.

Az algoritmizálás egyszerre eszköze a problémamegoldásnak és a képességfejlesztésnek. Ismerjen a tanuló alapalgoritmusokat, tudjon alapvető utasításokat olyan programozási nyelven, amely alkalmas az algoritmusok kipróbálására. Tudjon egyszerű folyamatokat modellezni, legyenek tapasztalatai a természeti, társadalmi események számítógépes modellezésében.

Az információszerzés adatok gyűjtését és feldolgozását jelenti. Ismerje a tanuló az adatkezelés technikáját, az adatvédelem és a szerzői jog szabályait.

A papíron és elektronikusan tárolt információ hozzáférését is tanulnunk kell. Ismerje meg a tanuló a könyv értékét, a könyvtár és az internet lehetőségeit.

Nagyon fontos az, hogy a tanulók életkorának megfelelő eszközökkel és módszerekkel dolgozzunk. Minden tanórán sokféle érdekes tevékenységgel találkozzanak a gyerekek. Szerezzenek tapasztalatokat az önálló tanulás fontosságáról, hatékony technikáiról, így készülhetnek fel az egész életen át tartó tanulásra.

Az egyénileg, elszigetelten végzett tevékenységeket gyakran kiválthatja a csoportoknak adott, közösen megoldható feladat. Valódi kihívásokat jelentő feladatokat, „élesben” megoldandó problémákat is kapjon a tanulócsoport.

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben. Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata. Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben Számítógépes és nem számítógépes informatikai környezetek megismerése, összehasonlítása.		Fizika: egyes technikai eszközök működésének megfigyelése, a működés feltételeinek értelmezése a mindennapi környezetben.
Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata. A számítógép fő egységei. Neumann elvű gépek fő részei. Bemeneti és kimeneti perifériák, adathordozó eszközök működési elvei. Az eszközök helyes használatának elsajátítása.		
Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata Az operációs rendszer grafikus felületének magabiztos használata.		Fizika; biológia-egészségtan; kémia: a tudomány és a technika mindennapi élettel való kapcsolata.
Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása Az adott feladat elemzése. A probléma megoldásához szükséges informatikai eszköz kiválasztása. A probléma megoldásához szükséges funkciók elsajátítása.		Fizika; kémia; matematika; biológia-egészségtan: a tantárgyi órán felmerülő feladatok informatikai eszközzel történő megoldása. Az adott helyzethez legjobban illeszkedő hardver és szoftver kiválasztása. A tanórán bemutatott kísérlet vagy vizsgálat jegyzőkönyvének nyomtatása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monitor, nyomtató, adathordozó, pendrive, merevlemez, CD, CD-olvasó.	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás. Egyéni munka tanári irányítással. Szemléltetés, kérdezés, stukturálás, házi feladat.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 18 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A szövegszerkesztés alapfogalmainak ismerete. A leggyakoribb karakter- és bekezdésformázások önálló végzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Objektumok szövegben való elhelyezése. Összetett dokumentum készítése. Multimédiás dokumentumok előállítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Szöveges, rajzos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása Kisebb méretű dokumentum minta vagy leírás alapján történő szerkesztése.		Magyar nyelv és irodalom: szövegalkotás a társadalmi (közösségi) élet különböző területein a papíralapú és az elektronikus műfajokban).
Objektumok a szövegben Objektumok beillesztése a szövegbe. A szövegben elhelyezhető különböző objektumok (kép, szöveg, rajz) tulajdonságainak megismerése, az egyes jellemzők módosítása.		
Összetett dokumentum készítése Egyszerű szöveget, rajzot és táblázatot is tartalmazó dokumentumok elkészítése. Szöveg mentése különböző formátumokban. Vallási témájú összetett dokumentumok készítése.		
Multimédiás dokumentumok előállítása Szöveg, kép, hang, animáció elhelyezése a dokumentumban. A prezentáció testre szabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása. Bemutatók készítése közös munkában, csoportokban. Bibliai témájú prezentáció készítése.		Hittan: Prezentáció készítése az aktuális tananyaghoz.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, multimédia, prezentáció, dia, diavetítés.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Egyéni munka. Magyarázat, szemléltetés, interaktív tananyag, önellenőrzés, önértékelés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Példák megnevezése a táblázatok mindennapi életben történő használatára vonatkozóan. Alkalmazói programok fájlműveletei. A térképhasználat alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Táblázatkezelés. Táblázatos dokumentumok készítése. Az adatkezelés alapjainak fejlesztése. Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek. Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Táblázatkezelés Táblázatkezelő program használata. A munkakörnyezet beállítása. A táblázatkezelő menürendszerének megismerése.		
Táblázatos dokumentumok. Az adatkezelés alapjai Táblázatok használata a mindennapi életben. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Adattípusok megismerése. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása.		Matematika: ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében. Táblázatok készítése.
Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek Adatok megjelenítése, kiemelése, aktuális információ keresése. Az adatok gyűjtése, csoportosítása, értelmezése.		Fizika; kémia; földrajz; biológia-egészségtan: a vizsgált természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló szempontok és módszerek megismerése, használata.

Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten Térképhasználati ismeretek alkalmazása. Térképek keresése, használata. Keresés a térképen, a térképek átalakítása.		Földrajz; fizika: A térbeli tájékozódást szolgáló eszközök és módszerek alapjainak és felhasználásának megismerése. A GPS idő-, távolság- és sebességadatainak értelmezése. Hittan: nevezetes vallási helyek GPS adatai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, cella, oszlop, sor, aktív cella, tartomány, munkalap, munkafüzet.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás, feladattal vezetett önálló megismerés. Feladattal vezérelt csoportmunka. Szemléltetés, magyarázat, kérdezés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 6 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Az információ világában való tájékozódás képessége, jelrendszer ismerete. Algoritmus leírás eszközeinek ismerete. Egyszerű folyamatábra értelmezése. Algoritmuskészítés. Egy fejlesztőrendszer ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmus leírása. A feladatmegoldást segítő eszközök megismerése. Csoportos feladatmegoldás. Összetett probléma megoldása fejlesztői környezetben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek megismerése Az algoritmusleírás eszközeinek és módszereinek megismerése. Egyszerű algoritmusok készítése.		Matematika: algoritmus követése, értelmezése, készítése. Elemek elrendezése különféle szempontok szerint; rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok) használata, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.
Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában Iskolai élethez kapcsolódó probléma megoldása önállóan vagy irányított csoportmunkában.		Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, hittan: a tantárgyak tananyagainak feldolgozása, adatgyűjtés interneten. Az adatok tárolása és cseréje különböző informatikai eszközök felhasználásával.
A robotika alapjainak megismerése, egyszerű vezérlési problémák megoldása Egyszerű vezérlési feladatok megoldása fejlesztői környezetben.		Matematika: Tájékozódás a síkban. Koordinátarendszer, koordináták. A feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Szerkesztések különféle szerkesztési eszközökkel és eljárásokkal. Objektumok létrehozása adott feltételek szerint. Geometriai alakzatok tulajdonságai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Utasítás, elágazás, ciklus, feltétel, programkód, futtatás, fordítás, tesztelés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka tanári irányítás mellett. Megbeszélés, vita, szimuláció, házi feladat, önellenőrzés, önértékelés.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Fejlesztői környezet ismerete. Adatbevitel, a végeredmény megjelenítése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmusok készítése és megvalósítása. Tervezési eljárások megismerése, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elveinek alkalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Adott feladat megoldásához algoritmusok tervezése, végrehajtása Algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján. Algoritmus kódolása fejlesztői környezetben.		Matematika: algoritmus követése, értelmezése, készítése. Megalkotott rendszer átalakítása.
A problémamegoldáshoz szükséges adatok és az eredmény kapcsolata Az eredmény meghatározása a bemenő adatok alapján.		Fizika; kémia: műveletek, összefüggések kiszámolása. Matematika: oktatási-tanulási technológiákkal való megismerkedés, azok interaktív használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Alulról felfelé építkezés elve, lépésenkénti finomítás elve, bemenő adat, kimenő adat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni munka, csoportmunka tanári irányítással. Szemléltetés, magyarázat, strukturálás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 5 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Böngészőprogramok, keresők, levelezőrendszerek használata. Információkeresés az interneten. Megadott művek elektronikus katalógusban való visszakeresése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk hatékony keresése, a legfontosabb információk megtalálása, a hiteles és nem hiteles információk megkülönböztetése, információk kritikus kezelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Összetett keresések űrlapok segítségével Tematikus és kulcsszavas keresőgépek használata az információ elérésére, több keresési szempont egyidejű érvényesítése, űrlapok kitöltése.		Földrajz: a Föld országainak, fővárosainak bemutatásához, prezentációk készítéséhez anyagok gyűjtése, kiselőadás készítése.
Hatékony, céltudatos információszerzés A keresés folyamata. Keresőkérdés alkotása. Releváns információk kiszűrése a kereső által megtalált adathalmazból.		Hittan: Vallási tárgyú információk keresése. (Egyházkerületi, egyházközségi rendezvényekről.)

Információforrások irányított kiválasztása, hitelességének vizsgálata, szelektálása Helyi könyvtári és a korosztálynak szóló elterjedt adatbázisok. Az információk elemzése hitelesség szempontjából. Több hasonló tartalmú oldal összehasonlítása.	Fizika: természetudományos anyagok gyűjtése, a megbízhatóság vizsgálata
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keresés, letöltés, hitelesség, űrlap.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladatmegoldás. Feladattal vezetett önálló megismerés. Kérdezés, vita, házi feladat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Elektronikus levél írása, fogadása, új postafiók regisztrálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A kommunikációs modell megismerése Az információ küldésének és fogadásának kommunikációs eszközei, funkciói, kiválasztási szempontjai. Az elektronikus levelezés alapjai. A mobilkommunikáció eszközei. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján. Az internet kommunikációs szolgáltatásai.		Kémia; biológia-egészségtan, hittan: feladatok közös kidolgozása kommunikációs csatornákon keresztül.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs modell, üzenet, internetes kommunikáció, mobilkommunikáció, adatvédelem.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka Bemutató, megbeszélés, kiselőadás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, az internetes média elérése, egyes elemek letöltése. A médiában megjelenő információk hitelességének kritikus értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legújabb médiainformaticai technológiák használata, alkalmazása; önálló és kritikus attitűd fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

A hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazásuk a megismerési folyamatban A média alkalmazási lehetőségei. Internetes portálok, szöveges és képi információforrások. Internet, televízió, rádió használata. Elektronikus könyv, hangoskönyv használata. Szótárak, lexikonok, folyóiratok az interneten. Képek, zenék, filmek elérése az interneten. Oktatóprogramok, oktatóanyagok keresése az interneten. Internetes térképek keresése.		Hittan: Bibliai tárgyú hangos könyvek, e-bookok használata. Magyar nyelv és irodalom: hangos könyv, elektronikus könyv használata. Idegen nyelvek és irodalom: szótárak, lexikonok használata
Kulcsfogalmak/fogalmak	Internetes októatóprogram, regisztráció, online szótár, online elérés, elektronikus könyv, hangos könyv, információmegosztó portálok.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka tanári irányítással. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag szimuláció, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 3 óra
	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Informatikai biztonsággal, információkezeléssel kapcsolatos tapasztalatok. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információ előállítása, megosztása, terjesztése, használata, átalakítása. Az információ kezelése során felmerülő veszélyek felismerése, elhárításuk lehetőségei. Az információforrások hitelességének értékelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az adatokkal, különösen a személyes adatokkal való visszaélések, veszélyek és következmények megismerése, azok kivédése, a védekezés módszereinek és szempontjainak megismerése Az adatvédelemmel kapcsolatos feladatok megismerése. Az adatokkal való visszaélések kivédése. Az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyek és következmények megismerése. Védekezési módszerek és szempontok megismerése.		Hittan: Keresztyén magatartás jellemzői

Az információ hitelessége és ellenőrzési lehetőségeinek megismerése Megbízható információforrások ismerete. Az információ hitelességének értékelése.		Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenységekhez szükséges információk kiválasztása és alkalmazása. A különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat, adathalászat, kéri levél (spam), lánclevél (hoax), információ, információforrás, hitelesség, megbízhatóság.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka irányítással. Megbeszélés, vita, kiselőadás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az iskolai könyvtár önálló használata a raktári rend ismeretében. Közkönyvtári tapasztalatok. Könyvtári katalógusok irányított használata. Az önálló műre való hivatkozás alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Könyvtártípusok, funkcionális terek Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az összes könyvtártípus jellemzőinek megismerése, összehasonlítása. A kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése. Nagyobb könyvtárak funkcionális tereinek megismerése. Önálló eligazodás a települési közkönyvtárban. A gyermekkönyvtár (-részleg) önálló használata. Könyvtárlátogatás.		Magyar nyelv és irodalom: könyvtárhasználat. Hittan: Vallási, bibliai tárgyú könyvek a könyvtárban.
Könyvtári szolgáltatások Könyvtári szolgáltatások irányított alkalmazása a tanulásban és a tájékozódásban. A kézikönyvtár		

Információkeresés Hatékony, céltudatos információszerzés. Keresett téma kifejezése tárgyszóval. Összetett keresőkérdés megfogalmazása. Megadott szempontok szerint való keresés az iskolai és a lakóhelyi elektronikus könyvtári katalógusban. Konkrét feladathoz való irányított forráskeresés katalógus és bibliográfia segítségével. A forráskeresés és -feldolgozás lépéseinek tudatosítása, irányított alkalmazása.	Hittan: Vallási témájú könyvek keresése. Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység információforrásainak használata: a tevékenységhez kapcsolódó információszükséglet behatárolása és a tevékenységhez, a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás. Fizika; kémia; biológia-egészségtan: Információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata. Magyar nyelv és irodalom: Írás, szövegalkotás: rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott (lexikonok, kézikönyvek) és elektronikus forrásokból. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: önálló információgyűjtés adott témához különböző médiumokból. Földrajz: tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - információgyűjtés internetalapú szolgáltatásokkal (tények, adatok, menetredek, hírek, idegenforgalmi ajánlatok).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nemzeti könyvtár, szakkönyvtár, elektronikus könyvtár, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezérelt önálló megismerés. Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka tanári irányítás mellett. Projektfeladatok megoldása. Megbeszélés, bemutatás.

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén	A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére ismerje meg a különböző informatikai környezeteket; segítségével legyen képes az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszközök kiválasztására.
	A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére tudjon dokumentumokba különböző objektumokat beilleszteni; tudjon szöveget, képet és táblázatot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni; tudjon animált bemutatót készíteni.
	A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére lássa át a problémamegoldás folyamatát; ismerje és használja az algoritmus leíró eszközöket; ismerje egy programozási nyelv alapszintű utasításait; tudjon kódolni algoritmusokat; legyen képes meghatározni az eredményt a bemenő adatok alapján
	A tanuló az infokommunikáció témakör végére legyen képes megkeresni a kívánt információt; legyen képes az információ értékelésére;
	A tanuló az információs társadalom témakör végére ismerje az informatikai biztonsággal és adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerjen megbízható információforrásokat; legyen képes értékelni az információ hitelességét;
	A tanuló a könyvtári informatika témakör végére a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve képes önállóan releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz.

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata. Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata Digitalizálás. Képek szkennelése. Digitális fotózás. Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata A hálózati operációs rendszerek funkciói, főbb szolgáltatásai. Vezetékes és vezeték nélküli kapcsolatok.		Hittan: Digitális képek készítése a helyi templomról
Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása Nyomtatás fájlba, pdf állományok készítése. Környezettudatos viselkedés nyomtatáskor. Be-, illetve kitömörítés.		Fizika; kémia; matematika; biológia-egészségtan: a tantárgyi órán felmerülő feladatok informatikai eszközzel történő megoldása. Az adott helyzethez legjobban illeszkedő hardver és szoftver kiválasztása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Digitalizálás, hálózat, hálózati szolgáltatás, tömörítés, tömörített állomány.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, feladatmegoldás. Csoportmunka tanári irányítással Feladattal vezetett egyéni munka Megbeszélés, szemléltetés, stukturálás, verseny.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 19 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A szövegszerkesztés alapfogalmainak ismerete. A leggyakoribb karakter- és bekezdésformázások önálló végzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Táblázatkészítés szövegszerkesztővel. Digitális képek alakítása, formázása. Hangszerkesztés. Webes publikáció készítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Táblázatkészítés szövegszerkesztővel Táblázat beszúrása szövegbe. A táblázat tulajdonságainak beállítása. Táblázat formázása.		Fizika; kémia; biológia-egészségtan: kísérlet vagy vizsgálat jegyzőkönyvének elkészítése.
Információk publikálásának különböző módjai az interneten Weblap készítése. Bloghasználat megismerése.		Hittan: Keresztyén értékrend megjelenése az internetes kommunikációban is.

Digitális képek alakítása, formázása Digitális képek jellemzőinek megismerése. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel, képszerkesztés, képvgás.	Vizuális kultúra: a technikai médiumok képalkotó módszerei; vizuális reklámok.
Multimédiás dokumentumok előállítás A prezentáció önálló készítése, animálása, vetítési beállítások. Bibliai témájú prezentáció készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, digitális kép, weblap, blog, vetítési beállítások.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Tanári bemutatás, önálló kipróbálás, Feladatmegoldás Feladattal vezetett önálló megismerés. Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, interaktív tananyag, házi feladat, önértékelés, önellenőrzés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Példák megnevezése a táblázatok mindennapi életben történő használatára vonatkozóan. Alkalmazói programok fájlműveletei. A térképhasználat alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Táblázatkezelés. Táblázatos dokumentumok készítése. Az adatkezelés alapjainak fejlesztése. Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek. Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Táblázatos dokumentumok. Az adatkezelés alapjai Cellahivatkozások használata. Képletek szerkesztése. A konstans, relatív és abszolút hivatkozás fogalmának megismerése		Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz: Mérési adatok, ábrák, értelmezése. Diagramok elemzése, értelmezése.
Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek Diagramok készítése. Diagramtípus kiválasztása, szerkesztése, módosítása.		Fizika; kémia; földrajz; biológia-egészségtan: a vizsgált természeti és technikai rendszerek állapotának leírására
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Cellahivatkozás, konstans, relatív és abszolút hivatkozás, képlet, függvény, diagram	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett önálló munka. Tanári bemutatás, önálló kipróbálás Magyarázat, szemléltetés, önellenőrzés, verseny.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 6 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Az információ világában való tájékozódás képessége, jelrendszer ismerete. Algoritmusleírás eszközeinek ismerete. Egyszerű folyamatábra értelmezése. Algoritmuskészítés. Egy fejlesztőrendszer ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmus leírása. A feladatmegoldást segítő eszközök megismerése. Csoportos feladatmegoldás. Összetett probléma megoldása fejlesztői környezetben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Problémák megoldása önállóan, illetve irányított csoportmunkában Iskolai élethez kapcsolódó probléma megoldása önállóan vagy irányított csoportmunkában.		Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tantárgyak tananyagainak feldolgozása, adatgyűjtés interneten. Az adatok tárolása és cseréje különböző informatikai eszközök felhasználásával.
A robotika alapjainak megismerése, egyszerű vezérlési problémák megoldása Egyszerű vezérlési feladatok megoldása fejlesztői környezetben.		Matematika: Tájékozódás a síkban. A tájékozódást segítő viszonyok ismerete. A feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése a megalkotásuk előtt. Szerkesztések különféle szerkesztési eszközökkel és eljárásokkal. Objektumok létrehozása adott feltételek szerint. Geometriai alakzatok tulajdonságai. Koordinátarendszer, koordináták.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Utasítás, elágazás, ciklus, feltétel, programkód, futtatás, fordítás, tesztelés.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka tanári irányítás mellett. Csoportmunka tanári irányítással. Magyarázat, megbeszélés, strukturalás, házi feladat.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Fejlesztői környezet ismerete. Adatbevitel, a végeredmény megjelenítése.	
További feltételek	Személyi	
	Tárgyi: Számítógépterem, hálózat, internetcsatlakozás, kivetítő.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Algoritmusok készítése és megvalósítása. Tervezési eljárások megismerése, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elveinek alkalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Elemi és összetett adat megkülönböztetése, kezelése Elemi és összetett adattípusok megismerése és alkalmazása		Matematika: a feltételekkel való összevetés során annak tudatosítása, hogy a feltételek hogyan befolyásolják az eredményt
Robotvezérlési, grafikai feladatok megoldása fejlesztőrendszerrel Az automataelvű fejlesztőrendszer alapfogalmai. Robotvezérlési alapfogalmak. Síkgeometriai feladatok megoldása az adott fejlesztőrendszerben		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Alulról felfelé építkezés elve, lépésenkénti finomítás elve, elemi adat, összetett adat, bemenő adat, kimenő adat.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Önértékelés, önellenőrzés, verseny.	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Fejlesztői környezet ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tantárgyi szimulációs programok használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Véletlen jelenségek modelljeinek megismerése, a paramétermódosítás hatásainak megfigyelése Tantárgyi szimulációs programok használata, a beállítások hatásainak vizsgálata. A szabályozó eszközök hatásai az oktatóprogramokban. Véletlen jelenségek modelljei.		Kémia; fizika; biológia; földrajz: szimulációs programok. Matematika: véletlen esemény.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Véletlen jelenség, modell, szimuláció, beállítás.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett önálló munka. Megbeszélés, szimuláció, interaktív tananyag.	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 4 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	

Előzetes tudás	Böngészőprogramok, keresők, levelezőrendszerek használata. Információkeresés az interneten. Megadott művek elektronikus katalógusban való visszakeresése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk hatékony keresése, a legfontosabb információk megtalálása, a hiteles és nem hiteles információk megkülönböztetése, információk kritikus kezelése, a tartalmak publikálásra való előkészítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Nyomtatásra és webes publikálásra szánt dokumentumok készítése Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok. Nyomtatási beállítások. Webes publikálásra alkalmas fájlformátumok megismerése. Internetes oldalak feltöltése egy nyilvános tárhelyre. Publikus és nem publikus adatok megkülönböztetése.		Hittan: Keresztyén tartalmú weblap készítése. Feltöltése ingyenes tárhelyre, vagy egyházi oldalra.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Publikálás, hitelesség.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka tanári irányítással, feladattal vezetett egyéni munka, projektfeladatok megoldása. Megbeszélés, kiselőadás, vita.	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Elektronikus levél írása, fogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A kommunikációs célnak megfelelő választás a médiumok között A fogyatékkal élőkkel való és a fogyatékkal élők közötti kommunikációt biztosító eszközök megismerése. A virtuális tér közlekedési szabályai. A kommunikációs médiumok és szerepük.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, hittan: közösségi portálokon megjelenő személyes adatok vizsgálata a védelem és adatbiztonság szempontjából
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kommunikációs modell, üzenet, internetes kommunikáció, mobilkommunikáció, adatvédelem.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Frontális osztálymunka Feladattal vezetett önálló munka. Megbeszélés, kiselőadás.	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Az információs társadalom	Órakeret 3 óra 3

	5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Informatikai biztonsággal, információkezeléssel kapcsolatos tapasztalatok. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információ előállítása, megosztása, terjesztése, használata, átalakítása. Az információ kezelése során felmerülő veszélyek felismerése, elhárításuk lehetőségei. Az információforrások hitelességének értékelése. Viselkedési szabályok közös kialakítása, a kulturált együttélés szabályainak betartása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az informatikai eszközök alkalmazásának fontosabb etikai kérdései A jogtisztta szoftverhasználat előnyei. Szabadon vagy korlátozottan használható programok használata. A programhasználat során betartandó jogok és köteleességek.		Technika, életvitel és gyakorlat: az iskolai környezet rendje, tisztasága. Matematika: matematikai modellek, statisztikai elemzések), alkalmazásuk módja, korlátai (fontosság
Az információforrások etikus felhasználásának megismerése Az információszerzés folyamatának ismerete. Az információforrások etikus felhasználása. Az információforrások feltüntetése. Az információ értéként való kezelése, megosztása.		Technika, életvitel és gyakorlat: a személyes felelősség belátása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában. Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata, kiselőadások tervezése. Hittan: Közösségek az
Az információ és az informatika emberi kapcsolatokra gyakorolt hatásának megismerése Az információ szerepe az információs társadalomban. Az informatikai eszközök használatának következményei.		Technika, életvitel és gyakorlat: a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Jogtisztta szoftver, licenc, ingyenes szoftver, korlátozottan használható szoftver.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Frontális osztálymunka. Bemutató, kiselőadás, vita.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
Előzetes tudás	Életkori sajátosságoknak megfelelő elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése. Az elektronikus szolgáltatások használata, a biztonság figyelembevétele, a kritikus szemléletmód kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az e-szolgáltatások használatának célirányos megismerése Az elektronikus szolgáltatások funkcióinak megismerése. Az elektronikus szolgáltatások működésének megismerése, a szolgáltatások igénybevétele, használata, lemondása.		Technika, életvitel és gyakorlat: a megtakarítási lehetőségek felismerése, a hatékonyság, egészség- és környezettudatosság érvényesítése. Hittan: A teremtett világ védelme.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, média, elektronikus szolgáltatások, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Feladattal vezetett egyéni és csoportos munka. Megbeszélés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Az iskolai könyvtár önálló használata a raktári rend ismeretében. Közkönyvtári tapasztalatok. Könyvtári katalógusok irányított használata. Az önálló műre való hivatkozás alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Dokumentumtípusok, kézikönyvek Nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, közhasznú információforrások és ismeretterjesztő művek típusainak ismerete. Közhasznú adatbázisok használata.		Matematika: ismerethordozók használata. Magyar nyelv és irodalom: az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása. Az ismeretlen kifejezések jelentésének megkeresése egy nyelvű szótárakban.

Forráskiválasztás A feladatnak megfelelő forrástípus önálló kiválasztása. Információforrások hitelességének vizsgálata, szelektálása. Többféle forrásra épülő tematikus gyűjtőmunka. Feladattal vezetett egyéni munka, csoportmunka tanári irányítással.		Technika, életvitel és gyakorlat: a különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése. Magyar nyelv és irodalom: az információ kritikus befogadásának megalapozása (azonos témáról különböző forrásból származó rövidebb információk összevetése tanári irányítással, csoportosan). Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a források megbízhatósága. Információforrások, komplex feladatok.
Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás Bibliográfiai hivatkozás önálló készítése. Idézés jelölése. A szerzői jogi vonatkozások megértése. Forrásjegyzék összeállítása.		Magyar nyelv és irodalom: források megjelölése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kézikönyv, szaklexikon, szakkönyv, napilap, folyóirat, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték, felhasznált irodalomjegyzék.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Csoportmunka tanári irányítással. Feladattal vezetett egyéni munka, csoportmunka tanári irányítással. Kooperatív módszer, házi feladat.	
A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén	A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére tudja használni az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait; A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére tudjon egyszerű táblázatot létrehozni; ismerje a diagramok szerkesztésének, módosításának lépéseit; tudjon bemutatót készíteni. A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére tudjon egyszerű vezérlési feladatokat megoldani fejlesztői környezetben;	

	ismerjen és alkalmazzon tervezési eljárásokat; tudjon kódolni algoritmust; legyen képes meghatározni az eredményt a bemenő adatok alapján; legyen képes tantárgyi szimulációs programok használatára. A tanuló az infokommunikáció témakör végére legyen képes megkeresni a kívánt információt; legyen képes az információ értékelésére; legyen képes előkészíteni az információt weben történő publikálásra; tudja megkülönböztetni a publikussá tehető és védendő adatait; használja a legújabb infokommunikációs technológiákat, szolgáltatásokat. A tanuló az információs társadalom témakör végére ismerje az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyeket és következményeket; ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; ismerje az információforrások etikus felhasználási lehetőségeit; ismerje fel az informatikai eszközök használatának az emberi kapcsolatokra vonatkozó következményeit; ismerjen néhány elektronikus szolgáltatást; legyen képes a szolgáltatások igénybevételére, használatára, lemondására. A tanuló a könyvtári informatika témakör végére a választott forrásokat képes alkotóan és etikusan felhasználni a feladatmegoldásban; képes alkalmazni a más tárgyakban tanultakat (pl. informatikai eszközök használata, szövegalkotás); egyszerű témában képes az információs problémamegoldás folyamatát önállóan végrehajtani.
--	---

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A tanulók értékelése

A tanulók előzetes ismerete és gyakorlati tudása általában nagyon eltérő. Akkor tudjuk hatékonyan szervezni a foglalkozásokat, ha a nagy óraszámú egységek (Informatika alkalmazói ismeretek; Infotechnológia) kezdetekor diagnosztikus értékelés során tárjuk fel a tanulók ismereteit és meglévő készségeit.

Szummatív értékelést félévkor és év végén osztályzatokkal kifejezve történik.

Az eredményes előrehaladás érdekében fontos a tanulók munkájának és tudásának rendszeres ellenőrzése és értékelése, amely folyamatos szóbeli értékeléssel valósulhat meg. Egy-egy témakör feldolgozása során a tanuló tanórai tevékenységét, elvégzett munkáját, elkészített dokumentumait, ismereteinek szintjét, fejlődését, órai aktivitását, együttműködését (a csoportmunkában való részvételét) értékeljük rendszeres szóbeli értékeléssel és félévente legalább 3 db érdemjeggyel.

A tanulói teljesítmény értékelésének speciális szempontjai:

Az értékelés alapja az ismeretek és képességek alkalmazásának a szintje. A dokumentumok több tanóra alatt készülhetnek el, a kész dokumentum értékelésével a tanuló többórás tevékenységét együttesen minősíthetjük.

Az értékelés szempontjai, hogy

ismeri-e a legfontosabb tényeket, jelenségeket, fogalmakat,

tudja-e elméleti ismereteit a gyakorlatban alkalmazni,

képes-e az önálló munkavégzésre,

tükröződik-e a logikus gondolkodás a teljesítményében,

tud-e önállóan ismereteket szerezni, feldolgozni, új ismereteket előállítani,

ki tudja-e választani a munkájához szükséges eszközöket,

milyen mértékben alkalmazza a számítógépet, mint eszközt mindennapi munkájában.

6. Függelék:

A tankönyvek kiválasztásának speciális elvei:

adjon segítséget a gyakorlati munkához,

ösztönözze a további önálló ismeretszerzést és számítógépes munkát,

sokféle nehézségű feladatot tartalmazzon,

hardver- és szoftver független legyen, vagy többféle lehetőséget mutasson be,

megfelelően kezelje az informatika gyorsan változó részeit.

Ajánlott tankönyvek: A Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó (ez a Nemzeti Tankönyvkiadó új neve) 2012-es NAT szerint átdolgozott Informatika könyvei.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT
Helyi tantárgyi tanterv
5-7. osztály

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
Általános tantervű tanulócsoport 5-7. évfolyam

A tantárgy órakerete: heti: 1. óra
évi: 36 óra

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	1	36	32	4
6.	1	36	32	4
7.	1	36	32	4

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. sz. mellékletében kiadott technika, életvitel és gyakorlat tantárgyi kerettanterv (A-változata) alapján készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Banduláné Moni Enikő Ibolya

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

5-6. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az 5–6. évfolyamon az, hogy az 1–4. évfolyamon történő irányított játékos cselekvések során nyert tapasztalatok újabbakkal egészüljenek ki, és az élményszerű megismerés önállóbbá, tudatosabbá, célzottabbá váljon. Az életkori sajátosságaikhoz igazodó korszerű, hatékony és meggyőző módszerek révén a tanulók alapkészségei erősödjenek, gondolkodási képességeik folyamatosan fejlődjenek, elvontabbá válnak. A tevékenységek keretei kilépnek a tanterem védett környezetéből, a játékos tevékenységek helyébe fokozatosan az életből átvett feladatok lépnek, a tanulói tevékenységek feltételei és következményei egyre életszerűbbé válnak. Ezzel megkezdődik a felkészülésük környezetük egyre önállóbb alakítására, a változásokhoz való rugalmasabb alkalmazkodásra és saját sorsuk befolyásolására. A veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelése, az átgondoltan tervezett és kitartó munka, majd az ezt záró reális értékelés alakítja ki a helyes önértékeléssel bíró, fejlődőképes, önálló személyiséget, s így egyre inkább képessé válnak az önképzésre, önálló tanulásra. Az életvezetési ismeretek a testi-lelki épséget veszélyeztető betegségek megelőzésére, a káros szenvedélyektől mentes, egészség- és környezettudatos életvitel igazi értéként való elfogadására, megélésére és megtartására irányulnak. A családok mindennapjaira vonatkozóan az élethelyzetek megoldására, a háztartási munka célszerű szervezésére, az anyagi lehetőségek ésszerű felhasználására, az egészséges táplálkozás érdekében hagyományos és korszerű eljárások és eszközök alkalmazására kell példákat mutatni.

A nemzeti kultúra átörökítéséhez, a nemzeti hagyományok ápolásához gyakorlati tevékenységekkel (tárgyalkotó tevékenységgel és gyűjtőmunkával) kapcsolódik a tantárgy. A jól megalapozott nemzeti azonosságtudatra épülhet az egyetemes emberi kultúra értékeinek elfogadása. A munka értékteremtő szerepe, a környezetkímélő termelés és a tudatos fogyasztói magatartás kiemelése a gazdasági ismeretek megalapozásához járul hozzá. Az alkotóképesség fejlesztése a Tárgyi kultúra, technológiák, termelés részben a modellezés során, a manuális tevékenységek gyakorlásával az alapvető technikai eszközök balesetmentes és szakszerű használatával történik. A gyűjtőmunkák és az anyagvizsgálatok végzése segíti a megismerési és rendszerezési folyamatok gyakorlását. A harmonikus és esztétikus zöld környezet kialakítására az agrotechnikai tevékenységek nevelnek. A Közlekedés témakör egyrészt az 1–4. évfolyamon elsajátítottak ismételése, gyakoroltatása (a gyalogos, kerékpáros és tömegközlekedés KRESZ szerinti szabályai, rendje, eszközrendszere, a balesetmentes, udvarias közlekedés elvárható követelményei, elsősegélynyújtás), másrészt bővítése (menetrendek, információforrások használata).

7. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgyban a 7. évfolyamon új és egyszersmind nagy jelentőségű tematikai egységként a munkába állás előzményeit, a munkákat, munkakörnyezeteket, szakmákat, továbbtanulási lehetőségeket közvetlenül és célzottan bemutató, pályaorientációt szolgáló tanórák, foglalkozások jelennek meg. A korábbi években a produktív tevékenységek tapasztalatai révén kialakult önismeret, a már felismert saját tulajdonságok összevethetővé válnak a megismert lehetőségekkel, az ismeretek az életpályára vonatkozó elképzeléssé válhatnak, a továbbtanulásról, a pályaválasztásról szóló elhatározással érlelődhetnek.

A 7. évfolyamon a család által használt összetettebb műszaki rendszerek, közművek, közszolgáltatások összefoglalásával befejeződik, teljessé válik a háztartás, a lakókörnyezet megismerése. Ennek révén a családi életre nevelés elemeként tudatosabbá válhat a családon belüli munkamegosztás és az azon belül lehetséges saját szerepek. Az ennek keretében szerzett tapasztalatok, a vizsgálódás, a működési próbák, a környezet alakításában elvégzett

kiseb feladatok, amellet, hogy a pályaorientációt segítve további alkalmakat adnak arra, hogy a tanulók feltárják saját képességeiket, jelentősen fejlesztik a műszaki és természettudományos kompetenciát is. Ezeken a foglalkozásokon a tanulók egyrészt felhasználják a természettudományos tantárgyakban tanultakat, másrészt az ekkor szerzett tapasztalatok alapul szolgálnak a későbbi években sorra kerülő tanuláshoz. A társas kapcsolati kultúra fejlesztésére a csoportos keretek között végzett feladatmegoldás, a tanuló saját tevékenységének, a saját továbbtanulási elképzeléseknek a társakéival való összevetése adhat alkalmat. A kezdeményezőkéesség és vállalkozói kompetencia kialakulását a saját szerep megtalálása, az ötleteknek, elképzeléseknek a valósággal, a lehetőségekkel való összevetése és értékelése, a tanulás tanítását, a hatékony, önálló tanulási kompetencia fejlődését pedig a tantárgy valamennyi 7. osztályos foglalkozását jellemző feladatközpontú tevékenységi tartalmak segítik. A matematikai kompetenciát és a gazdasági, pénzügyi nevelést a háztartási és a közlekedési rendszerek megismerése, működésük elemzése során elvégzett, célzottan a mennyiségi összefüggésekről szóló számítási feladatok szolgálják. Ezeknek a költségekre vonatkozó eredményei egyben hozzájárulnak a takarékoság, a környezettudatosság, a fenntarthatóság iránti elkötelezettség fejlesztéséhez is.

A 7. évfolyamra két kerettantervi változat készült. Az A változatban a Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés fejezet is teret nyert, amelynek sajátos fejlesztési célja, hogy a diák az otthonában előforduló kisebb-nagyobb műszaki természetű hibák, működészavarok megelőzését szolgáló, házilag is végrehajtható karbantartási feladatokat vagy esetleg egyszerűbb javítási műveleteket is képes legyen elvégezni. A B változathoz viszont ez kimarad, és helyette a Munkakörnyezetek megismerése kapott nagyobb hangsúlyt, amely fejezet fókuszában a különböző munkahelyeken tett látogatások során szerzett személyes, helyszíni tapasztalatszerzés áll.

Fő feladataink a folyamatos fejlesztés során:

- a tájékozódás és az egyéni, a családi, az iskolai és lakókörnyezetünkben való tájékozottság igényének a felkeltése;
- az összefüggések és kölcsönhatások keresése; az érdeklődésből származó információk és az egyéni tapasztalatok összehangolása;
- rendszer szemléletű gondolkodásmód következetes kialakítása (a természeti, társadalmi és technikai környezet kapcsolatrendszer);
- a problémaérzékenység erősítése, és a folyamatok tudatos, tervezett végig vitele a probléma-felismeréstől a problémamegoldásig;
- a környezettudatos magatartás mindennapokban történő gyakoroltatása, hogy aktívan alkalmazzák a környezetbarát technológiákat;
- a munkamegosztás, az önálló munkaszervezés, az önkiszolgálás, az önellátás, az önellenőrzés, a reális értékelés fokozatos kiépítése;
- a tervezés és az alkotás örömeinek az átélése, az agyag – forma – funkció – esztétikum – gazdaságosság egységének megvalósítása;
- célszerű, takarékos és hatékony gazdálkodás az anyagi és humán erőforrásokkal (az anyaggal, az energiával, a munkával, az idővel);
- a lelki és testi egészség fenntartását elősegítő életvitel kialakítása, különös hangsúly helyezve a megelőzésre;
- a kölcsönös bizalomra, toleranciára épülő kapcsolatrendszerek kialakítása, melyben felelősek vagyunk önmagunkért és másokért;
- a kritikus önértékelés és mások tetteinek és alkotásainak tárgyilagos, közösen kialakított szempontok szerinti megítélése;

a kéz ügyességet továbbfejlesztő tevékenységek előtérbe helyezése, mert a kéz intelligenciájának fejlesztésére a gyermek- és ifjúkor a legalkalmasabb, s bizonyított tény, hogy később már kevésbé pótolhatók az itt elkövetett mulasztások; a technika-életvitel tantárgy tanulási szokásrendjének kialakítása (kommunikáció, mintakövetés, munkafogások, önellenőrzés, hibajavítás, könyvtárhasználat, IKT alkalmazása).

Kiemelt fejlesztési feladatok:

Énkép, önismeret:

Biztonságérzetet adó, gyakorlati és elméleti tanulási sikerek átélését lehetővé tevő, tapintatos és szeretetteljes bánásmód teszi lehetővé, hogy felfedezhessék belső értékeiket. Több új tantárgyhoz kapcsolódóan, különböző csoportokhoz alkalmazkodva együtt kell működniük, ahol kipróbálhatják, hogy mire képesek, meg tapasztalhatják az újszerű feladatokkal való találkozás élményét, az alkotó munka során hasznosuló tanulságokkal élhetik meg a próbálkozásaikat. Az így kialakuló pozitív énkép és a reális önismeret segíti az átmeneteket.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Ételkészítés	7	0	7
Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	8	0	8
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	14	2	16
Közlekedési ismeretek	3	2	5
Évfolyam összesen	32	4	36

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
Ételkészítés	7	0	7
Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	8	3	11
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	14	1	15
Közlekedési ismeretek	3	0	3
Évfolyam összesen	32	4	36

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összhőkerete
A háztartás és a közszolgáltatások	10	0	10
Közlekedés	6	4	10

Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	8	0	8
Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése	8	0	8
Évfolyam összesen	32	4	36

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	A keresztyén ünnepekhez hagyományőrző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösd)	2
Közlekedés Közlekedésben rejlő veszélyek	Figyelem, elővigyázatosság. Baleset esetén teendők. Segélyhívás. Szituációs játékok.	2
	Összesen:	4

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	Egészség. Betegség. Vegyszer, tisztítószer veszélyei. Betegápolás, mérgezés.	3
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	A keresztyén ünnepekhez hagyományőrző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösd)	1
	Összesen:	4

7 évfolyam:	Szabad órakeret:	4
-------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közlekedés	Figyelem, elővigyázatosság.	4

Közlekedésben rejlő veszélyek	Baleset esetén teendők. Segélyhívás. Szituációs játékok.	
Közösségi munka, közösségi szerepek Iskolai és osztályrendezvények	A keresztyén ünnepekhez hagyományőrző rendezvényekhez kapcsolódó tárgyak, ajándékok, eszközök, munkadarabok készítése. (Reformáció ünnepe, Karácsony, Húsvét, Pünkösöd)	0
Összesen:		4

5. évfolyam

Óraszám: 36 óra/év

1 óra/hét

Tematikai egység	1. Ételkészítés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A mindennapos étkezési szokások, ételfajták, étkezési eszközök, étkezőhelyek ismerete. Egyszerű konyhai kézi eszközök biztonságos kezelése, az evőeszközök kulturált használata. Megfontolt, fegyelmezett, biztonságra törekvő viselkedés a munkakörnyezetben. Az étkezéshez kapcsolódó elemi viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A saját tevékenység, a cselekvések és a következmények összefüggéseinek belátása, a saját felelősség felismerése. Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás, együttműködés a csoportos tevékenységek során. Az étkezéssel, ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységek azonosítása, felismerése. Tapasztalatok megfogalmazása az ételkészítési anyagok tulajdonságairól, átalakulásáról. A konyhai tevékenységekkel járó veszélyérzet kifejlődése, törekvés erősítése a biztonságra, fegyelmezettségre, megfontoltságra. Feladatvállalás, célratörő, hatékony munkamagatartás, produktivitás fejlesztése. Törekvés az igényességre, tiszta környezetre, kulturált viselkedésre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
1.1. Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek Élelmiszerek rendszerezése és szerepe a táplálkozásban. Korszerű, egészséges táplálkozás. A tradicionális magyar konyha értékei, hungarikumok. Ételek, étel-alapanyagok azonosítása, évszakokhoz, étkezési alkalmakhoz, élethelyzetekhez kapcsolása. A készítendő étel és a szükséges alapanyagok mennyiségének meghatározása, a költségek, valamint a készítés időszükségletének becslése.		Természetismeret: Haszonnövények és haszonállatok, termények, termékek az egyes évszakokban. Hőmérséklet, hőmennyiség, hőátadás.

Az élelmiszerek beszerzésével kapcsolatos tudnivalók (élelmiszerlánc, nyomon követhetőség). A tudatos és takarékos élelmiszer-beszerzés szempontjai. Az élelmiszer-biztonság alapszabályai. Kiemelt kockázatú élelmiszertermékek. Az élelmiszerek címkéjén feltüntetett információk értelmezése. Ételreceptek értelmezése. Az ételkészítés folyamatának részekre, műveletekre bontása, az étkezéshez kapcsolódó teendők meghatározása, a csoporton belüli, illetve a családi munkamegosztás lehetőségeinek megbeszélése.	Tápanyagok, táplálék, egészséges táplálkozás. Baktériumok, gombák, étkezési eredetű betegségek. Fertőtlenítőszer, mosószer.
1.2. Ételek készítése Az étel-alapanyagok tisztítása, előkészítése, receptúra szerinti mérése, a készítéshez szükséges eszközök meghatározása. Főzött jellegű (pl. levesek, főzelékek, főtt tészta), sütőben készülő (pl. sütemények, pizza, rakott ételek), továbbá serpenyőben készülő ételek (pl. zöldségételek, palacsinta, tükörtojás) készítése.	Matematika: arányosság, fajlagos mennyiségek, tömeg- és térfogategységek.
1.3. Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások A hőkezelési eljárások (melegítés, hőn tartás, hűtés, fagyasztás) kipróbálása, a hőkezelés hatásainak, szerepének feltárása az egyes ételek elkészítése és tárolása során. További ételtartósítási eljárások kipróbálása, az ételek és ételalapanyagok megromlásának vizsgálata. Ételek tárolása, csomagolása. A megmaradt ételek felhasználási lehetőségei, az ételmaradékok kezelése. Az étel-alapanyagok és az ételek háztartásban való tárolásának alapvető élelmiszerhigiéniai szabályai, a kereskedelemből származó élelmiszerek fogyaszthatósági, illetve eltarthatósági adatainak értelmezése. Az ételkészítéshez és étkezéshez kapcsolódó személyi higiéniai követelmények megismerése, betartása.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szókincs- és fogalombővítés, kommunikáció, piktogramok. Erkölcstan: felelősségünk egészség megőrzésében.
1.4. Konyhai eszközök, gépek használata A balesetveszélyes konyhai kézi eszközök, kézi gépek, és a használatukkal járó balesetveszélyek azonosítása. Az ételkészítés során használt tüzelő-, melegítő-, főző-, sütő- stb. berendezésekhez, a forró vízhez, forró anyagokhoz, eszközökhöz kapcsolódó baleseti veszélyek azonosítása és ezek elhárításának gyakorlása. A konyhai eszközökhöz kapcsolódó élelmiszer-higiéniai szabályok megismerése, alkalmazása.	
1.5. Étkezési kultúra Az étkezési szokások és azok történeti háttere. A kulturált étkezés követelményei. Az étkezőasztal megterítése, ételek tálalása. Az étkezéssel kapcsolatos illemszabályok gyakorlati alkalmazása.	
1.6. Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok Az ételkészítéshez, illetve az étkezéshez használt edények és eszközök mosogatása. A konyha és az étkező takarítása.	
1.7. Környezettudatosság	

Az étkezéshez, ételkészítéshez kapcsolódó energia-, víz- és anyagtakarékosság, valamint az élelmiszer-csomagolások újrahasznosítási lehetőségeinek feltárása, megismerése. Az élelmiszerhulladék minimalizálásának lehetőségei. A keletkező hulladékok azonosítása, szelektálása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Étel, étkezés, élelmiszer, egészséges táplálkozás, éhezés, közétkeztetés, családi étkezés, főtt étel (melegétel), hideg étel, főzés, sütés, tálalás, mosogatás, maradék étel, ételtárolás, tartósított élelmiszer (étel), ételmaradék, hulladék, fogyaszthatóság, megromlás, ételmérgezés, anyagtakarékosság, energiatakarékosság, víztakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés.

Tematikai egység	2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az épített környezet elemeinek és összetevőinek, valamint funkcióinak azonosítása, érdeklődés, törekvés annak megfelelő használatára, alakítására. Az élő és a tárgyi környezet jellemzőinek, kapcsolatának, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása a problémamegoldások során, tevékenységek gyakorlásakor. A szükségletekből adódó technikai problémák felismerése és technikai eszközökkel, eljárásokkal történő megoldása. Használati utasítások megértése, helyes értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés az épített, illetve mesterséges környezet elemeiről és összetevőiről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A környezet állapota, használati jellemzői, az emberi életminőségre és a természeti környezetre gyakorolt hatásai iránti érdeklődés, a környezetet alakító tevékenységekkel járó felelősség belátása. Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról. A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség stb. vizsgálatából fakadó tapasztalatok rögzítése. Gyakorlati problémamegoldás lépéseinek azonosítása. Előzetesen bemutatott és megbeszélte munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése. Elemi agrotechnikai ismeretek elsajátítása. Igényesség a kulturált, rendes, tiszta, esztétikus környezet iránt.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
2.1. A mesterséges, illetve épített környezet A mesterséges, illetve épített környezet jellemzői és gondozása: építmények, mechanikus szerkezetek, építési és mechanikus javítási, állagmegóvási munkák, takarítás. Tapasztalatok gyűjtése a felhasznált anyagok és eszközök fizikai jellemzőiről. Épület alaprajzának, terület helyszínrajzának értelmezése és összevetése a valósággal.		Matematika: geometria, számok, számítások, mértékegységek kezelése, egyenes arányosság.

Épületek, építmények funkciói, szerkezeti elemei, anyagai, kötőanyagok, felületi anyagok jellemzői. Árnyékolás, hő- és vízszigetelés. Építési, szerelési szakmák és jellemző tevékenységeik.	Természetismeret: Vetület, térkép, méretarány. Szerkezeti anyagok fizikai és kémiai tulajdonságai. Haszonnövények, haszonállatok. Gépek, elektromos jelenségek, mechanikai kölcsönhatások. Erkölcstan: Az ember és a környezet kölcsönhatása, felelősségérzet. A tárgyi világ (modern technikai eszközök) életmódkönnyítő használata, mértékletesség, veszélyforrások.
2.2. Az épített környezet biztonsága, katasztrófaelhárítás Az épített környezet, az épületek és a háztartás tűz- és vagyonbiztonsága, védelem az időjárási hatások ellen. A mesterséges környezetet, épületeket károsító természeti, időjárási hatások azonosítása. Tűzveszélyes tevékenységek, helyzetek felismerése, tűzvédelmi szabályok ismerete.	
2.3. Balesetek megelőzése Mechanikus jellegű baleseti veszélyek. Kéziszerszámok, eszközök biztonságos használata. Elektromos eszközök érintésvédelme. Munkavédelmi eszközök, felszerelések. Építési és mechanikus állagmegóvó, javító, takarító munkák során használt eszközök, felszerelések használatának szabályai. Balesetveszélyes munkaműveletek, mozzanatok, munkavédelmi eszköz szükségességének felismerése.	
2.4. Veszélyes anyagok a háztartásban Kémiai, biológiai, illetve tűzvédelmi szempontból veszélyes anyagok (gyógyszerek, kozmetikai anyagok, irtószerek, tisztítószer, oldószerek, festékek, növényvédő szerek, műszaki célú vegyi anyagok stb.) tárolása, kezelése, használata, ezek veszélyei és ezekkel kapcsolatos biztonsági szabályok. Az anyagok kémiai veszélyeiről való tájékozódás információforrásokból.	
2.5. Környezettudatosság A háztartási tevékenységek becsült víz- és energiaigényének és költségének meghatározása. Víz és energiatakarékosság. A pazarló használat felismerése. Kis zajterhelésű, víz- és energiatakarékos háztartási gépek használatának jelentősége. A hulladékok azonosítása, csoportosítása, szelektív gyűjtése. Mindennapjainkban keletkező újrafelhasználható és veszélyes hulladékok. A veszélyes hulladékok kezelése, tárolása. Tájékozódás a hulladékokról, veszélyeiről és újrahasznosításuk lehetőségeiről információforrásokból. Környezetbarát anyagok és eljárások alkalmazása a tevékenységek során.	
2.6. Növénytermesztés, állattartás Növények (pl. dísnövények, fűszernövények, fák) telepítése és gondozása. Hobbikert létesítésével és fenntartásával kapcsolatos munkálatok. Komposztálás. Élelmisznövények termesztési fogásainak elsajátítása. Hobbi- és haszonállatok tartásával kapcsolatos feladatok megismerése.	

2.7 Az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások Az embert érő időjárási és természeti eredetű károsító hatások (leégés, napszúrás, kiszáradás, túlhevülés, kihűlés, villámcsapás, allergia, kullancs- és rovarcsípések, fertőzések, élősködők az emberen és a lakásban). A veszéllyel járó helyzetek és a veszélyek felismerése, teendők a károsodás elhárítása érdekében, illetve károsodás esetén.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Épület, építmény, alaprajz, helyszínrajz, méretarány, vagyonvédelem, tűzvédelem, alkatrész, szerkezet, gép, rendszer, kéziszerszám, szerkezeti anyag, fizikai és technológiai tulajdonság, építés, készítés, termelés, javítás, felújítás, állagmegóvás, karbantartás, munkavédelmi szabály, munkavédelmi eszköz, használati utasítás, vegyszer, permetezés, oltás, gyógyszer, mérgezés, fertőzés, egészségkárosodás, baleset, áramütés, érintésvédelem, hulladék, veszélyes hulladék.	

Tematikai egység	3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	Órakeret 14 óra +2 óra
Előzetes tudás	Anyagok vizsgálata, tulajdonságok felismerése, tapasztalatok megfogalmazása. Adott feladat megoldásához szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Tárgyak elkészítése segítségével, minta alapján. Mérés, szerszámok biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Véleményalkotás az egyes szakmákról, munkatevékenységekről. Az anyagok tulajdonságai és felhasználhatóságuk közötti kapcsolatok megértése. Tervrajz készítése és a feladat végrehajtási lépéseinek megtervezése. Kézügyesség fejlesztése. A tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés erősítése a biztonságra. A változtatásokhoz, változásokhoz való rugalmas alkalmazkodás, felkészülés a veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
3.1. A tárgyak és a tárgykészítéshez használt anyagok fizikai és technológiai tulajdonságai Természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papír, textil, képlékeny anyagok vizsgálata (hajlítás, törés, hasítás, keménység, rugalmasság, nedvszívás, korrózió), szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján. Az anyagok előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák.		Matematika: mérés, méretarány, kicsinyítés, nagyítás, geometriai szerkesztések, geometriai transzformációk, testek. Természetismeret: mérés, az anyagok
3.2. Tárgyak, szerkezetek, modellek előállítása A tárgyak rendeltetése és használati jellemzői. Mérés milliméteres pontossággal. Mérőeszközök alkalmazása. Új szerszámok és műveletek megismerése, alkalmazása.		

Összetett (többféle anyagból, több alkatrészből álló) használati tárgyak, építménymakettek, jármű- és gépmodellek készítése természetes anyagok, hulladékok és egyéb építőelemek (pl. konstrukciós játékok – fa- és fémépítő, Lego, Lego Education készletek) felhasználásával. A modellezés mint hobbi lehetőségeinek megismerése. A tárgykészítéshez kapcsolódó szakmákról ismeretek szerzése.		fizikai tulajdonságai, mechanikai kölcsönhatások, anyagszerkezet.
3.3. Műszaki kommunikáció alkalmazása Méretmegadás elemei. Rajzjelek (hajlítási vonal, tengely, nem látható él, furat, átmérő, sugár). Méretarányos kicsinyítés, nagyítás. Vetületi ábrázolás.		Erkölcstan: Kötődés a tárgyi világhoz. Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára).
3.4. Takarékos, hatékony, igényes munkavégzés Tárgyak, modellek célszerű és takarékos tervezése. Anyagok újrafelhasználása. A szükséges információk gyűjtése, felhasználása. Anyagmennyiség, költség kiszámítása a tervek alapján. Munkafolyamat tervezése, szervezése. A kivitelezés problémái. Együttműködés társakkal közös tevékenységben.		
3.5. Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, ép szerszámok célszerű, balesetmentes használata. A munkakörnyezet rendjének fenntartása. A műveletekhez szükséges munkavédelmi felszerelések alkalmazása. A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, fa, fém, műanyag, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológia, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, tervezés, minta, rajzjelek, vonalfajta, méret, mérés, méretarány, vetületi ábrázolás, anyagmennyiség, költség, szabály, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás.	

Tematikai egység	4. Közlekedési ismeretek	Órakeret 3 óra +2 óra
Előzetes tudás	A gyalogos és kerékpáros közlekedés alapismeretei. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok. Viselkedési normák a közösségi közlekedési színtereken. Járműhasználattal kapcsolatos veszélyhelyzetek értelmezése, a balesetek megelőzési lehetőségeinek ismerete. A szárazföldi, vízi és légi közlekedés eszközei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biztonságos kerékpáros közlekedés szabályainak ismerete, alkalmazása. Hagyományos és korszerű környezetkímélő közlekedéstechnikai eljárások, célszerű eszközök alkalmazásával a technikai ismeretek bővítése, a környezettudatos magatartás erősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
4.1. A forgalomszabályozás közlekedési jelzései A közúti közlekedési jelzések hierarchiája. A jelzőtáblák és útburkolati jelek. A forgalomirányító fényjelzőkészülékek jelzéseinek jelentése.		Magyar nyelv és irodalom: szaknyelv, szókinészbővítés,

A rendőri forgalomirányító tevékenység.		szövegértés, könyvtárhasználat. Informatika: internethasználat, könyvtárhasználat, alkalmazások használata. Természetismeret: sebesség, gyorsulás. Erkölcstan: találmányok az emberiség szolgálatára (anyagi hasznára, javára, kárára).
4.2. A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet A járművek. A városi, közúti, a vízi és légi közlekedés rendszereinek megismerése. A közlekedés fejlődése, találmányok és feltalálók a közlekedéstörténetben – információgyűjtés, rendszerezés. A közlekedéssel kapcsolatos foglalkozásokról, szakmákról információszerzés.		
4.3. Balesetvédelem Közlekedési helyzetek, veszélyek, balesetek elemzése, megelőzése. Közlekedésbiztonsági ismeretek. A féktávolság. Az érzékelési- és útviszonyok forgalombefolyásoló szerepe. A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán. A kerékpár karbantartása. Tennivalók közlekedési baleset esetén. Az elsősegélynyújtás feltételrendszere, helyzetfelmérés, biztosítás és segélyhívás.		
4.4. Vasúti közlekedés A biztonságos és udvarias vasúti közlekedés szabályai. Közúti és vasúti menetrendek, útvonaltérképek tanulmányozása. Útvonalterv készítése térkép és útvonaltervező segítségével.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Útvonaltípus, főútvonal, kerékpárút, autópálya, közlekedési csomópont, forgalomirányítás, elsőbbség, kikerülés, fékezés, fékút, megállás, tilalom, közlekedési tábla, viselkedési norma, útkereszteződés, alárendelt út, egyenrangú út, útviszony, közlekedésbiztonság.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Tapasztalatok megfogalmazása a környezet elemeiről, állapotáról, a környezetátalakító tevékenységgel járó felelősség belátása. Tapasztalatok az ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységekről. Ételkészítés és tárgyalás során a technológiák helyes alkalmazása, eszközök szakszerű, biztonságos használata. Elemi műszaki rajzi ismeretek alkalmazása a tervezés és a kivitelezés során. Az elkészült produktumok (ételek, tárgyak, modellek) reális értékelése, a hibák felismerése, a javítás, fejlesztés lehetőségeinek meghatározása. Az ember közvetlen tárgyi környezetének megőrzésére, alakítására vonatkozó szükségletek felismerése, a tevékenységek és beavatkozások következményeinek előzetes, helyes felismerése, az azzal járó felelősség belátása. A tárgyi környezetben végzett tevékenységek biztonságossá, környezettudatossá, takarékosssá és célszerűvé válása. A gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása. A kerékpár karbantartásához szükséges ismeretek elsajátítása. A vasúti közlekedésben való biztonságos és udvarias részvétel.
--	---

	Tájékozódás közúti és vasúti menetrendekben, útvonaltérképeken. Útvonalterv olvasása, készítése.
--	---

6. évfolyam

Óraszám: 36 óra/év
1 óra/hét

Tematikai egység	1. Ételkészítés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A mindennapos étkezési szokások, ételfajták, étkezési eszközök, étkezőhelyek ismerete. Egyszerű konyhai kézi eszközök biztonságos kezelése, az evőeszközök kulturált használata. Megfontolt, fegyelmezett, biztonságra törekvő viselkedés a munkakörnyezetben. Az étkezéshez kapcsolódó elemi viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A saját tevékenység, a cselekvések és a következmények összefüggéseinek belátása, a saját felelősség felismerése. Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás, együttműködés a csoportos tevékenységek során. Az étkezéssel, ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységek azonosítása, felismerése. Tapasztalatok megfogalmazása az ételkészítési anyagok tulajdonságairól, átalakulásáról. A konyhai tevékenységekkel járó veszélyérzet kifejlődése, törekvés erősítése a biztonságra, fegyelmezettségre, megfontoltságra. Feladatvállalás, célratörő, hatékony munkamagatartás, produktivitás fejlesztése. Törekvés az igényességre, tiszta környezetre, kulturált viselkedésre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
1.1. Az ételkészítés alapjai, élelmiszerek Élelmiszerek rendszerezése és szerepe a táplálkozásban. Korszerű, egészséges táplálkozás. A tradicionális magyar konyha értékei, hungarikumok. Ételek, étel-alapanyagok azonosítása, évszakokhoz, étkezési alkalmakhoz, élethelyzetekhez kapcsolása. A készítendő étel és a szükséges alapanyagok mennyiségének meghatározása, a költségek, valamint a készítés időszükségletének becslése. Az élelmiszerek beszerzésével kapcsolatos tudnivalók (élelmiszerlánc, nyomon követhetőség). A tudatos és takarékos ételkészítés szempontjai. Az ételkészítés biztonsági szabályai. Kiemelt kockázatu élelmiszertermékek. Az élelmiszerek címkéjén feltüntetett információk értelmezése. Ételreceptek értelmezése. Az ételkészítés folyamatának részekre, műveletekre bontása, az étkezéshez kapcsolódó teendők meghatározása, a csoporton belüli, illetve a családi munkamegosztás lehetőségeinek megbeszélése.		Természetismeret: Haszonnövények és haszonállatok, termények, termékek az egyes évszakokban. Hőmérséklet, hőmennyiség, hőátadás. Tápanyagok, táplálék, egészséges táplálkozás. Baktériumok, gombák, étkezési eredetű betegségek. Fertőtlenítőszer, mosószer.
1.2. Ételek készítése		Matematika: arányosság, fajlagos

Az étel-alapanyagok tisztítása, előkészítése, receptúra szerinti mérése, a készítéshez szükséges eszközök meghatározása. Főzött jellegű (pl. levesek, főzelékek, főtt tészta), sütőben készülő (pl. sütemények, pizza, rakott ételek), továbbá serpenyőben készülő ételek (pl. zöldségételek, palacsinta, tükörtojás) készítése.	mennyiségek, tömeg- és térfogategységek.
1.3. Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások A hőkezelési eljárások (melegítés, hőn tartás, hűtés, fagyasztás) kipróbálása, a hőkezelés hatásainak, szerepének feltárása az egyes ételek elkészítése és tárolása során. További ételtartósítási eljárások kipróbálása, az ételek és ételalapanyagok megromlásának vizsgálata. Ételek tárolása, csomagolása. A megmaradt ételek felhasználási lehetőségei, az ételmaradékok kezelése. Az étel-alapanyagok és az ételek háztartásban való tárolásának alapvető élelmiszerhigiéniai szabályai, a kereskedelemből származó élelmiszerek fogyaszthatósági, illetve eltarthatósági adatainak értelmezése. Az ételkészítéshez és étkezéshez kapcsolódó személyi higiéniai követelmények megismerése, betartása.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szókincs- és fogalombővítés, kommunikáció, piktogramok. Erkölcstan: felelősségünk egészség megőrzésében.
1.4. Konyhai eszközök, gépek használata A balesetveszélyes konyhai kézi eszközök, kézi gépek, és a használatukkal járó balesetveszélyek azonosítása. Az ételkészítés során használt tüzelő-, melegítő-, főző-, sütő- stb. berendezésekhez, a forró vízhez, forró anyagokhoz, eszközökhöz kapcsolódó baleseti veszélyek azonosítása és ezek elhárításának gyakorlása. A konyhai eszközökhöz kapcsolódó élelmiszer-higiéniai szabályok megismerése, alkalmazása.	
1.5. Étkezési kultúra Az étkezési szokások és azok történeti háttere. A kulturált étkezés követelményei. Az étkezőasztal megterítése, ételek tálalása. Az étkezéssel kapcsolatos illemszabályok gyakorlati alkalmazása.	
1.6. Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok Az ételkészítéshez, illetve az étkezéshez használt edények és eszközök mosogatása. A konyha és az étkező takarítása.	
1.7. Környezettudatosság Az étkezéshez, ételkészítéshez kapcsolódó energia-, víz- és anyagtakarékosság, valamint az élelmiszer-csomagolások újrahasznosítási lehetőségeinek feltárása, megismerése. Az élelmiszerhulladék minimalizálásának lehetőségei. A keletkező hulladékok azonosítása, szelektálása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Étel, étkezés, élelmiszer, egészséges táplálkozás, éhezés, közétkeztetés, családi étkezés, főtt étel (melegétel), hideg étel, főzés, sütés, tálalás, mosogatás, maradék étel, ételtárolás, tartósított élelmiszer (étel), ételmaradék, hulladék, fogyaszthatóság, megromlás, ételmérgezés, anyagtakarékosság, energiatakarékosság, víztakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés.

Tematikai egység	2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	Órakeret 8 óra +3 óra
Előzetes tudás	Az épített környezet elemeinek és összetevőinek, valamint funkcióinak azonosítása, érdeklődés, törekvés annak megfelelő használatára, alakítására. Az élő és a tárgyi környezet jellemzőinek, kapcsolatának, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása a problémamegoldások során, tevékenységek gyakorlásakor. A szükségletekből adódó technikai problémák felismerése és technikai eszközökkel, eljárásokkal történő megoldása. Használati utasítások megértése, helyes értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés az épített, illetve mesterséges környezet elemeiről és összetevőiről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A környezet állapota, használati jellemzői, az emberi életminőségre és a természeti környezetre gyakorolt hatásai iránti érdeklődés, a környezetet alakító tevékenységekkel járó felelősség belátása. Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról. A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség stb. vizsgálatából fakadó tapasztalatok rögzítése. Gyakorlati problémamegoldás lépéseinek azonosítása. Előzetesen bemutatott és megbeszélte munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése. Elemi agrotechnikai ismeretek elsajátítása. Igényesség a kulturált, rendez, tiszta, esztétikus környezet iránt.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
2.1. A mesterséges, illetve épített környezet A mesterséges, illetve épített környezet jellemzői és gondozása: építmények, mechanikus szerkezetek, építési és mechanikus javítási, állagmegóvási munkák, takarítás. Tapasztalatok gyűjtése a felhasznált anyagok és eszközök fizikai jellemzőiről. Épület alaprajzának, terület helyszínrajzának értelmezése és összevetése a valósággal. Épületek, építmények funkciói, szerkezeti elemei, anyagai, kötőanyagok, felületi anyagok jellemzői. Árnyékolás, hő- és vízszigetelés. Építési, szerelési szakmák és jellemző tevékenységeik.		Matematika: geometria, számok, számítások, mértékegységek kezelése, egyenes arányosság. Természetismeret: Vetület, térkép, méretarány. Szerkezeti anyagok fizikai és kémiai tulajdonságai. Haszonnövények, haszonállatok. Gépek, elektromos jelenségek, mechanikai kölcsönhatások.
2.2. Az épített környezet biztonsága, katasztrófaelhárítás Az épített környezet, az épületek és a háztartás tűz- és vagyonbiztonsága, védelem az időjárási hatások ellen. A mesterséges környezetet, épületeket károsító természeti, időjárási hatások azonosítása. Tűzveszélyes tevékenységek, helyzetek felismerése, tűzvédelmi szabályok ismerete.		

2.3. Balesetek megelőzése Mechanikus jellegű baleseti veszélyek. Kéziszerszámok, eszközök biztonságos használata. Elektromos eszközök érintésvédelme. Munkavédelmi eszközök, felszerelések. Építési és mechanikus állagmegóvó, javító, takarító munkák során használt eszközök, felszerelések használatának szabályai. Balesetveszélyes munkaműveletek, mozzanatok, munkavédelmi eszköz szükségességének felismerése.	Erkölcstan: Az ember és a környezet kölcsönhatása, felelősségérzet. A tárgyi világ (modern technikai eszközök) életmódkönnyítő használata, mértékletesség, veszélyforrások.
2.4. Veszélyes anyagok a háztartásban Kémiai, biológiai, illetve tűzvédelmi szempontból veszélyes anyagok (gyógyszerek, kozmetikai anyagok, irtószerek, tisztítószer, oldószer, festékek, növényvédő szerek, műszaki célú vegyi anyagok stb.) tárolása, kezelése, használata, ezek veszélyei és ezekkel kapcsolatos biztonsági szabályok. Az anyagok kémiai veszélyeiről való tájékozódás információforrásokból.	
2.5. Környezettudatosság A háztartási tevékenységek becsült víz- és energiaigényének és költségének meghatározása. Víz és energiatakarékosság. A pazarló használat felismerése. Kis zajterhelésű, víz- és energiatakarékos háztartási gépek használatának jelentősége. A hulladékok azonosítása, csoportosítása, szelektív gyűjtése. Mindennapjainkban keletkező újrafelhasználható és veszélyes hulladékok. A veszélyes hulladékok kezelése, tárolása. Tájékozódás a hulladékokról, veszélyeiről és újrahasznosításuk lehetőségeiről információforrásokból. Környezetbarát anyagok és eljárások alkalmazása a tevékenységek során.	
2.6. Növénytermesztés, állattartás Növények (pl. dísnövények, fűszernövények, fák) telepítése és gondozása. Hobbikert létesítésével és fenntartásával kapcsolatos munkálatok. Komposztálás. Élelmiszernövények termesztési fogásainak elsajátítása. Hobby- és haszonállatok tartásával kapcsolatos feladatok megismerése.	
2.7 Az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások Az embert érő időjárási és természeti eredetű károsító hatások (leégés, napszúrás, kiszáradás, túlhevülés, kihűlés, villámcsapás, allergia, kullancs- és rovarcsípések, fertőzések, élősködők az emberen és a lakásban). A veszéllyel járó helyzetek és a veszélyek felismerése, teendők a károsodás elhárítása érdekében, illetve károsodás esetén.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Épület, építmény, alaprajz, helyszínrajz, méretarány, vagyonvédelem, tűzvédelem, alkatrész, szerkezet, gép, rendszer, kéziszerszám, szerkezeti anyag, fizikai és technológiai tulajdonság, építés, készítés, termelés, javítás, felújítás, állagmegóvás, karbantartás, munkavédelmi szabály, munkavédelmi eszköz, használati utasítás, vegyszer, permetezés, oltás, gyógyszer, mérgezés, fertőzés, egészségkárosodás, baleset, áramütés, érintésvédelem, hulladék, veszélyes hulladék.
----------------------------	--

Tematikai egység	3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	Órakeret 14 óra +1 óra
Előzetes tudás	Anyagok vizsgálata, tulajdonságok felismerése, tapasztalatok megfogalmazása. Adott feladat megoldásához szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Tárgyak elkészítése segítséggel, minta alapján. Mérés, szerszámok biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Véleményalkotás az egyes szakmákról, munkatevékenységekről. Az anyagok tulajdonságai és felhasználhatóságuk közötti kapcsolatok megértése. Tervrajz készítése és a feladat végrehajtási lépéseinek megtervezése. Kézügyesség fejlesztése. A tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés erősítése a biztonságra. A változtatásokhoz, változásokhoz való rugalmas alkalmazkodás, felkészülés a veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
3.1. A tárgyak és a tárgykészítéshez használt anyagok fizikai és technológiai tulajdonságai Természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papír, textil, képlékeny anyagok vizsgálata (hajlítás, törés, hasítás, keménység, rugalmasság, nedvszívás, korrózió), szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján. Az anyagok előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák.		Matematika: mérés, méretarány, kicsinyítés, nagyítás, geometriai szerkesztések, geometriai transzformációk, testek. Természetismeret: mérés, az anyagok fizikai tulajdonságai, mechanikai kölcsönhatások, anyagszerkezet. Erkölcstan:
3.2. Tárgyak, szerkezetek, modellek előállítása A tárgyak rendeltetése és használati jellemzői. Mérés milliméteres pontossággal. Mérőeszközök alkalmazása. Új szerszámok és műveletek megismerése, alkalmazása. Összetett (többféle anyagból, több alkatrészből álló) használati tárgyak, építménymakettek, jármű- és gépmodellek készítése természetes anyagok, hulladékok és egyéb építőelemek (pl. konstrukciós játékok – fa- és fémépítő, Lego, Lego Education készletek) felhasználásával. A modellezés mint hobbi lehetőségeinek megismerése. A tárgykészítéshez kapcsolódó szakmákról ismeretek szerzése.		

3.3. Műszaki kommunikáció alkalmazása Méretmegadás elemei. Rajzjelek (hajlítási vonal, tengely, nem látható él, furat, átmérő, sugár). Méretarányos kicsinyítés, nagyítás. Vetületi ábrázolás.		Kötődés a tárgyi világhoz. Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára).
3.4. Takarékos, hatékony, igényes munkavégzés Tárgyak, modellek célszerű és takarékos tervezése. Anyagok újrafelhasználása. A szükséges információk gyűjtése, felhasználása. Anyagmennyiség, költség kiszámítása a tervek alapján. Munkafolyamat tervezése, szervezése. A kivitelezés problémái. Együttműködés társakkal közös tevékenységben.		
3.5. Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, ép szerszámok célszerű, balesetmentes használata. A munkakörnyezet rendjének fenntartása. A műveletekhez szükséges munkavédelmi felszerelések alkalmazása. A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, fa, fém, műanyag, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológia, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, tervezés, minta, rajzjelek, vonalfajta, méret, mérés, méretarány, vetületi ábrázolás, anyagmennyiség, költség, szabály, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás.	

Tematikai egység	4. Közlekedési ismeretek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A gyalogos és kerékpáros közlekedés alapismeretei. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok. Viselkedési normák a közösségi közlekedési színtereken. Járműhasználattal kapcsolatos veszélyhelyzetek értelmezése, a balesetek megelőzési lehetőségeinek ismerete. A szárazföldi, vízi és légi közlekedés eszközei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Biztonságos kerékpáros közlekedés szabályainak ismerete, alkalmazása. Hagyományos és korszerű környezetkímélő közlekedéstechnikai eljárások, célszerű eszközök alkalmazásával a technikai ismeretek bővítése, a környezettudatos magatartás erősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
4.1. A forgalomszabályozás közlekedési jelzései A közúti közlekedési jelzések hierarchiája. A jelzőtáblák és útburkolati jelek. A forgalomirányító fényjelzőkészülékek jelzéseinek jelentése. A rendőri forgalomirányító tevékenység.		Magyar nyelv és irodalom: szaknyelv, szókincsbővítés, szövegértés, könyvtárhasználat.
4.2. A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet A járművek. A városi, közúti, a vízi és légi közlekedés rendszereinek megismerése. A közlekedés fejlődése, találmányok és feltalálók a közlekedéstörténetben – információgyűjtés, rendszerezés.		Informatika: internethasználat, könyvtárhasználat, alkalmazások használata.

A közlekedéssel kapcsolatos foglalkozásokról, szakmákról információszerzés.	Természetismeret: sebesség, gyorsulás.
4.3. Balesetvédelem Közlekedési helyzetek, veszélyek, balesetek elemzése, megelőzése. Közlekedésbiztonsági ismeretek. A féktávolság. Az érzékelési- és útviszonyok forgalombefolyásoló szerepe. A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán. A kerékpár karbantartása. Tennivalók közlekedési baleset esetén. Az elsősegélynyújtás feltételrendszere, helyzetfelmérés, biztosítás és segélyhívás.	Erkölcstan: találmányok az emberiség szolgálatára (anyagi hasznára, javára, kárára).
4.4. Vasúti közlekedés A biztonságos és udvarias vasúti közlekedés szabályai. Közúti és vasúti menetrendek, útvonalterképek tanulmányozása. Útvonalterv készítése térkép és útvonaltervező segítségével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Útvonaltípus, főút, kerékpárút, autópálya, közlekedési csomópont, forgalomirányítás, elsőbbség, kikerülés, fékezés, fékút, megállás, tilalom, közlekedési tábla, viselkedési norma, útkereszteződés, alárendelt út, egyenrangú út, útviszony, közlekedésbiztonság.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Tapasztalatok megfogalmazása a környezet elemeiről, állapotáról, a környezetátalakító tevékenységgel járó felelősség belátása. Tapasztalatok az ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységekről. Ételkészítés és tárgyalás során a technológiák helyes alkalmazása, eszközök szakszerű, biztonságos használata. Elemi műszaki rajzi ismeretek alkalmazása a tervezés és a kivitelezés során. Az elkészült produktumok (ételek, tárgyak, modellek) reális értékelése, a hibák felismerése, a javítás, fejlesztés lehetőségeinek meghatározása. Az ember közvetlen tárgyi környezetének megőrzésére, alakítására vonatkozó szükségletek felismerése, a tevékenységek és beavatkozások következményeinek előzetes, helyes felismerése, az azzal járó felelősség belátása. A tárgyi környezetben végzett tevékenységek biztonságossá, környezettudatosá, takarékosá és célszerűvé válása. A gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása. A kerékpár karbantartásához szükséges ismeretek elsajátítása. A vasúti közlekedésben való biztonságos és udvarias részvétel. Tájékozódás közúti és vasúti menetrendekben, útvonalterképeken. Útvonalterv olvasása, készítése.
--	---

7. osztály
(A változat)

Tematikai egység	1. A háztartás és a közszolgáltatások	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A háztartásban használt eszközök szerepe, használati jellemzői, a kezelésük biztonsági szabályai. A háztartásban felhasznált anyagok jellemzői, a tevékenységek alapvető feltételei és környezetre gyakorolt hatásaik. A háztartás, mint műszaki környezet elemeinek és összetevőinek, valamint funkcióinak azonosítása, érdeklődés, törekvés azok megfelelő használatára. A műszaki környezet jellemzőinek, kapcsolatainak, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása a problémák megoldása során, tevékenységek gyakorlásakor. A szükségletekből adódó, illetve a műszaki jelenségekkel járó, hibákból következő technikai problémák felismerése. Használati utasítások, leírások, műszaki információk megértése, értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Az ember mindennapos tevékenységei és a környezet állapota, jellemzői közötti összefüggések felismerése, a természet általi meghatározottság és a környezetre gyakorolt hatások megértésére irányuló szándék, a tevékenységekkel járó felelősség belátása. Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról. A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség vizsgálatából fakadó tapasztalatok önálló rögzítése. Gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározása segítséggel. Előzetesen bemutatott és megbeszélte munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése. Igényesség a megfelelően funkcionáló, rendezett mesterséges környezet iránt.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
1.1. A háztartás elektromos rendszere Az elektromos hálózat fizikai-műszaki jellemzői, áramköri elemek a háztartási hálózatban. Világítás, motorok, fűtő, hűtő eszközök, elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek jellemzői, működésük és használatuk. Az elektromos rendszer üzemzavarai, túláramvédelmi és érintésvédelmi eszközök jellemzői, szerepe. Az elektromos energiafogyasztás árának, díjának meghatározása, takarékosági lehetőségek. Villanyszámlák tartalmának értelmezése. Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt elektromos eszközök működéséről és használati jellemzőiről, a tapasztalatok összehasonlítása, értékelése.		Fizika: Elektromos áram, áramkör, energiatermelés, energiaátalakítás, energiaforrások. Fényforrások, motorok működési elve, az elektromos áram hőhatása. Elektromos és hőtani mennyiségek (feszültség, áramerősség, teljesítmény,

1.2. A háztartás és a lakókörnyezet vízellátó-, szennyvíz- és csapadékvíz-elvezető, illetve -kezelő rendszere A vízfelhasználáshoz kapcsolódó felszerelési, berendezési tárgyak, szerelvények szerkezete és működése. Az ivóvíz forrásai, a víz minősége, fizikai, kémiai és biológiai jellemzői, vízfogyasztási módok, a víz élelmi, más háztartási, valamint műszaki, technológiai célú felhasználása. A háztartási szennyvíz keletkezési forrásai, az elvezetés, gyűjtés, tisztítás eljárásai, eszközei. A csapadékvíz káros mechanikai és kémiai (korróziós) hatásai az emberi lakókörnyezetben. Üzemzavarok, rendellenességek a vízellátás és a szennyvíz-, valamint a csapadékvíz-elvezetés működésében. Felelősségünk a talajvíz és a vízbázisok tisztaságának megőrzésében. A vízfogyasztás árának, díjainak meghatározása, takarékosági lehetőségek. Víz- és csatornaszámlák tartalmának értelmezése. A csapadékvíz-gyűjtés és -felhasználás lehetőségei. Víztakarékos technológiai megoldások és rendszerek. Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt, a vízfelhasználáshoz kapcsolódó eszközök működéséről és használati jellemzőiről.	hőmérséklet, hőmennyiség, hőenergia, égéshő, fűtőérték). Biológia-egészségtan: A víz szerepe az élet kialakulásában és fenntartásában. A víz humán-életteni szerepe. A hulladékok tárolásának, kezelésének biológiai veszélyei. Mérgező anyagok egészségügyi hatásai. Földrajz: A víz körforgása a természetben. A víz felhasználása az egyes gazdasági termelési területeken. Fosszilis és megújuló energiaforrások.
1.3. A háztartás és a lakókörnyezet különböző fűtési megoldásai A gáz forrásai, az ellátás rendszere, elemei, gázfűtés, a gáz szállítása, tárolása, gázt felhasználó háztartási készülékek. Szilárd tüzelőanyagok és fűtőberendezéseik, üzemeltetési szabályaik. Füstgáz-elvezetés, az égéstermékek környezeti hatásai. A gázhálózat, gázpalackok, gázfogyasztó berendezések üzemeltetésének veszélyei, üzemzavarok, a használat biztonsági szabályai, a biztonsági berendezések működési jellemzői. Gázszivárgásra és más üzemzavarra utaló jelek, teendők és tilalmak rendellenességek esetén. A fűtési és más hőenergia-felhasználási költségek meghatározása, takarékosági lehetőségek. Gázszámlák tartalmának értelmezése. Megújuló energiaforrások felhasználása a fűtésben és a használati melegvíz készítésében. Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt, fűtésre, hőenergia-termelésre használt eszközök működéséről és használati jellemzőiről, összehasonlításuk energetikai, gazdaságossági és környezetvédelmi szempontból.	Matematika: számok, alpműveletek, matematikai modell. Kémia: Az égés mint kémiai folyamat, égéstermékek, a környezetre káros hatású kémiai anyagok. A víz tulajdonságai. Korrózió.
1.4. Hulladékgazdálkodás A hulladékok keletkezési módjai a háztartásban és a lakókörnyezetben. A keletkező hulladékok fizikai és kémiai jellemzői, tárgyként való tovább használati, illetve anyagként való újra feldolgozhatóságuk lehetőségei. A hulladék keletkezését mérséklő fogyasztási, életmódbeli szokások, hulladékok házilag kezelése, komposztálás. A hulladékszállítás, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés, energetikai célú hulladékhasznosítás települési környezettől függő rendszerei.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Családi kiadások. Takarékoság a háztartások fogyasztásában.

A hulladékok kezelése, a hulladék keletkezésével, tárolásával, kezelésével járó veszélyek. Veszélyes hulladékok, környezeti és egészségügyi hatásaik. Komposztálható hulladékok. Háztartási körülmények között égethető és nem égethető hulladékok. A hulladékokkal járó költségek meghatározása, a csökkenést eredményező megoldások, a takarékoság lehetőségei. Tapasztalatok gyűjtése a lakókörnyezetben keletkező hulladékokról, a gyűjtés, kezelés megoldásairól, az újrahasznosítási lehetőségekről.	Erkölcstan: A modern technika alkalmazásának előnyei, hátrányai, veszélyei, az életvitelt könnyítő lehetőségei. Magunkért és másokért érzett felelősség. Mértékletesség a fogyasztásban. Érték és mérték. Informatika: információkeresés, internethasználat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektromos energia, energiafogyasztás, áramfelvétel, túláramvédelem, érintésvédelem, áramütés, ivóvíz, szennyvíz, csapadékvíz, használati melegvíz, vízvezeték, vízszerviz, szennyvízvezeték, csatornázás, szennyvíztisztítás, gázenergia, gázfogyasztás, gázfűtés, gázszivárgás, gázmérgezés, füstmérgezés, füstgázvezetés, szilárd tüzelés, hulladék, veszélyes hulladék, újrahasznosítás, hulladékkezelés, szolgáltatás, közmű, közüzemi szolgáltató, közüzemi számla.

Tematikai egység	2. Közlekedés	Órakeret 6 óra + 4 óra
Előzetes tudás	A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, közlekedési jelzőtáblák. A közlekedési balesetek megelőzését szolgáló magatartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közúti kerékpáros közlekedésben való felelős részvétel erősítése. A gépjárművek üzemeltetésével kapcsolatos problémák megfigyelésével, megvitatásával a szabályismeret, a szabálykövető attitűd, a felelősségérzet és a környezettudatosság erősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
2.1. A kerékpáros közúti közlekedés A kerékpáros közúti közlekedés KRESZ szerinti szabályai, eszközrendszere. A balesetmentes, udvarias közlekedés. Közlekedési veszélyhelyzetek felismerése, elhárítása. A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán. Felkészítés a közúti forgalomban történő kerékpáros közlekedésre.		Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, digitális információk kezelése. Testnevelés és sport: kerékpározás. Fizika: motorok, mechanika.
2.2. Közlekedéstörténet A motorok fejlődési állomásai. A korszerű szárazföldi közlekedés. A járműmeghajtások jövője.		Matematika: tájékozódás a térben
2.3. Környezet- és egészségtudatos közlekedés A közlekedési eszközök által okozott, a környezetet terhelő, illetve az egészséget károsító hatások.		térkép és egyéb vázlatok alapján, számok, műveletek,

A mozgás élménye. A természet mint közlekedési környezet. A biztonságos túrakerékpározás. Kerékpártúra-útvonalak, útvonalterv készítése.		számítások időtartamokkal.
2.4. Nyomtatott és elektronikus közlekedési információforrások Tájékozódás közlekedési útvonalakról, járatokról, adatokról. Papíralapú és elektronikus menetrendek használata. A közlekedés idő- és költségigényének meghatározása útvonaltervező segítségével. A közlekedési környezet – mint rendszer – jellemzői. A közlekedési infrastruktúra mennyiségi jellemzői (idő, sebesség, gyakoriság, közlekedési logisztika).		Informatika: Alkalmazások használata. Többszálú lineáris olvasás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Motor, útvonaltervezés, menetrend, környezettudatos közlekedés, környezeti terhelés.	

Tematikai egység	3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Tájékozottság a háztartás ellátó rendszereiről Adott feladat megoldásához szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Rajzolás, mérés. Tárgyak elkészítése minta alapján. Egyszerű szerelési műveletek elvégzése segítségével. Szerszámok biztonságos alkalmazása. Tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A karbantartás szükségességének felismerése, helyzetelemzés, hibakeresés, problémamegoldás, a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. A munka során felhasznált anyagok technológiai tulajdonságainak felismerése, az ismeretek alkalmazása. A tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, a biztonság iránti igény kialakítása. Véleményalkotás az egyes szakmákról, munkatevékenységekről.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
3.1. Karbantartás a háztartásban Vízvezeték-szerelvények, különféle vízcsapok, lefolyók, WC tartályok működése (szabályozása), gyakran előforduló hibák, javítások. Áramkör: a biztosító, a vezeték és a szerelvények mérete, valamint a fogyasztók teljesítménye közötti összefüggés. Világítási áramkör, foglalatok, izzófajták, energiatakarékos izzók, kapcsolók – adatok értelmezése, összehasonlítása. Fali dugaszoló aljzatok, vezetékcsatlakozások, villásdugók szerelése. A laikus által végezhető javítások határai.		Fizika: áramkör, vezető, fogyasztó, az elektromos áram munkája és teljesítménye. Informatika: információkeresés, irányítás, szabályozás.
3.2. A) Tárgykészítés		

Egy probléma (érzékelés, kapcsolás stb.) megoldása elektronikai áramkör modell készítésével, a hozzá tartozó kapcsolási rajz segítségével. Az irányítástechnika és az automatizálás alapjainak megismerése a készített modell segítségével. Motoros járműmodell (közúti, vízi, vagy kötött pályás) tervezése, elkészítése, kipróbálása, értékelése. A gépek és a gépelemek megismerése a készített modell segítségével. VAGY (az érdeklődési kör és a lehetőségek függvényében) 3.2. B) Tárgykészítés Kötés és/vagy horgolás elsajátítása és gyakorlása. Egyszerű tárgy (pl. sál, poháralátét) elkészítése az elsajátított kötési vagy horgolási technikával. Gépi varrás elsajátítása és gyakorlása. Egyszerű tárgy (pl. kötény, párnahuzat) elkészítése gépi varrás alkalmazásával.		Erkölcstan: Kötődés a tárgyi világhoz. Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára).
3.3. Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, alkalmazása. A szerszámok célszerű, balesetmentes használata. A munkakörnyezet rendjének fenntartása. A műveletekhez szükséges munkavédelmi felszerelések alkalmazása. A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vízvezeték, szerelvény, szabályozás, elektromos szerelvény, áramkör, A) gépelem, B) kötés, horgolás, varrógép.	

Tematikai egység	4. Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A környezet állapotára, változtatására, az emberi tevékenységek feltételeire és hatásaira irányuló érdeklődés, erről szerzett tapasztalatok. Saját tapasztalatok a munka világából a személyes környezetben élők tevékenységéhez kapcsolódóan. A saját tevékenységek eredményességéről, erősségekről, gyengeségekről szóló tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A munkavégzés jelentőségének tudatosítása a társadalom jóléte szempontjából. Az ember környezetének, valamint tevékenységeinek, munkájának, továbbá a megélhetés és az életminőség kapcsolatának felismerése. Továbbtanulási, pályaválasztási elhatározás, életpálya-elképzelés kialakítása, megerősítése. A tervezett pálya jellemzőinek összevetése a személyes elképzelésekkel, a lehetőségek helyes megítélése, fejlődő önismeret, reális önértékelés. A megélhetést biztosító tervezett életpályára, munkára való alkalmasság nélkülözhetetlen összetevőinek (képesség, szaktudás, tanulás, munkakultúra) tudatosítása. A saját életpálya és életminőség alakításában viselt személyes felelősség felismertetése.	

	Előzetes ismeretszerzés a karrier, a hivatás és a családi élet összeegyeztetéséről. A munkamegosztás, az egyéni és kollektív munkatevékenységek, a technológiai folyamat, a produktumok stb. összefüggéseinek felismerése, megértése. A munkára való alkalmasság összetevőinek, a munkavégzés körülményeinek és a munkát végzőre gyakorolt hatásoknak, a munkával járó veszélyeknek a felismerése. Tapasztalatszerzés a helyes munkamagatartásról, a munkakultúráról. A megismert munkakörnyezetekről alkotott vélemény és érvek megfogalmazása a saját elképzelésekkel összevetve. Közelebb kerülés a saját pályaválasztási döntéshez. A munkakereséssel, munkába állással kapcsolatos alapvető tudnivalók elsajátítása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. A tanulási pálya A tanulási pálya szakaszai. Képzési lehetőségek, eltérő tanulási utak, szakmatanulási lehetőségek megismerése, elemzése, összevetése. Iskolatípusok, képzési formák, közoktatás, szakképzés, felsőoktatás, felnőttképzés, érettségi, szakmai vizsga, diploma.	Informatika: adatgyűjtés az internetről. Földrajz: a gazdaság ágai, a munkahelyteremtés természet- és gazdaságföldrajzi alapjai.
4.2. Szakmák és munkák Az egyes gazdasági ágazatokhoz tartozó munkák, foglalkozások, szakmák, szakmacsoportok megismerése, elemzése, összevetése. Szakmák közös és eltérő tevékenységi elemei, termékei, szolgáltatásai, munkakörülményei. A napi életvitelt meghatározó, az egyes szakmákhoz, foglalkozásokhoz kapcsolódó jellemzők (pl. munkaidő beosztás, szezonális).	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: munkahely és munkavállalói szerep.
4.3. Munkakörnyezetek megismerése Előzetes tájékozódás a megismerendő munkakörnyezetekről, technológiákról, munkatevékenységekről, termékekről, szolgáltatásokról, munkakörülményekről, munkaszervezeti keretéről. Információforrások felkutatása. Egyedi termékkészítéssel foglalkozó, javító, felújító; árutermelő, ipari vagy agrár jellegű; kereskedelmi, vendéglátási, gazdasági, közlekedési jellegű; egészségügyi, szociális, oktatási jellegű, és személyeknek szolgáltatást nyújtó más munkahely, munkakörnyezet, foglalkozás megismerése helyszínen tett látogatás, audiovizuális segédanyag vagy meghívott szakértő segítségével. Információgyűjtés a megismert munkakörnyezetekről: az alkalmazott eszközök, technológiák, a felhasznált anyagok, a munkafolyamatok jellemzői, a tevékenység feltételei és környezeti hatásai, munkaszervezeti sajátosságok, munkakörülmények, kereseti lehetőségek. A szerzett tapasztalatok rögzítése, feldolgozása.	Erkölcstan: A munka és a munkát végző ember tisztelete. Személyes tapasztalatok, együttműködés, egyéni boldogulás és a csapatmunka. Pályaválasztás – foglalkozás, élethivatás.
4.4. Környezet és pályaválasztás A családi, települési környezet, az életmód, a megélhetés, a továbbtanulási lehetőségek és a személyes ambíciók összevetése.	Magyar nyelv és irodalom: az önéletrajz formái, a hivatalos levél jellemzői.

Elképzelések megfogalmazása a saját lehetőségekről, tanulási pályáról. Karrier és hivatás fogalma, ezek hatása a családi szerepek, értékrend és munkamegosztás alakulására. A települési és a tágabb környezet gazdasági, foglalkoztatási, továbbtanulási lehetőségei. A szakmákról, munkalehetőségekről, pályaaalkalmasságról, továbbtanulásról szóló információk forrásainak megismerése, használata. Önálló tájékozódás szakmákról, munkákról internetes (pl. Nemzeti pályaaorientációs portál) és más információforrásokból, valamint a személyes környezetben.	
4.5. Munkavállalás Vállalkozók és alkalmazottak az értékteremtő munkában. A vállalkozói lét és az alkalmazotti helyzet előnyei és hátrányai. Vállalkozói tevékenységek, a vállalkozó személye, felelős vállalkozói magatartás. Alkalmazottként való elhelyezkedés. A munkába állás adminisztratív előzményei (álláskeresés, tájékozódás, önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú).	
4.6. Megélhetés A család megélhetése, a jövedelemforrások, a napi életvitel, az élethelyzetek és az életminőség összefüggései. A család megélhetési, önfenntartási lehetőségei, tevékenységei, a tanulás és a munkamagatartás szerepe, kapcsolata. Teendők és lehetőségek munkanélküliség esetén.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Általános iskola, középiskola, felsőoktatás, szakképzés, felnőttképzés, szakképesítés (szakma), érettségi, diploma, fizikai munka, kétféle munka, szellemi munka, ipar, kereskedelem, mezőgazdaság, közlekedés, termelés, termék, szolgáltatás, foglalkozás, munkahely, munkaidő, munkabér, munkaadó, munkavállaló, vállalkozó, alkalmazott, motivációs levél, állásinterjú, munkaszerződés, munkanélküliség, családi önfenntartás, karrier, hivatás, alapanyag, termelőeszköz, gép, ártermelés, sorozatgyártás, egyedi termék, javítás, felújítás, szolgáltatás, építés, szerelés, technológia, munkaművelet, fogyasztó, vevő, ügyfél, vállalat, vállalkozás, intézmény, munkaszervezet, munkahelyi hierarchia, munkamegosztás, munkanorma, munkabér.

Követelmények

A technika, a gazdaság világában, a környezetben kreatív módon tudjanak élni.

Problémamegoldó, elemző és rendszerező képességük a technikai tevékenység során fejlődjön.

Térszemléletük, esztétikai érzékük, döntési képességük, kezűgyességük fejlődjön.

Értékelő és elemző készségük, beszéd- és kifejezőkészségük fejlődjön a tervező és kivitelező munka során.

Az elemi munkaszokásokat, algoritmusokat, a kulturált magatartást és életvitelt sajátítsák el.

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;

- a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;
- a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra a tanév(ek) során;
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
- felépítése (témák, feladattípusok) logikus, könnyen követhető legyen;
- A tankönyv önmagában kiszolgálja az adott tantárgy helyi tantervébe foglaltak tanítását.

Formai megfelelése szerint:

Milyen a tankönyv nyelvi megformáltsága? (pl. milyen az utasítások megfogalmazása, a szövegek nyelvi igényessége, a szövegek rövidítésekor nem csorbul-e a gondolati tartalom, az irodalmi érték?)

Áttekinthetők-e a tankönyvoldalak? Könnyen eligazodik-e a könyv szerkezetében, jelrendszerében az adott korosztály?

A betűforma, méret, és távolság, illetve az egy oldalra kerülő szöveg vagy feladatmennyiség megfelel-e a tanulók érzékelő apparátusának, észlelési képességének?

Milyen az ábrakészlet? (Van-e funkciója? Segíti-e a valóság megismerését, a feladatmegoldást, a belső képteremtést, stb.?)

A tankönyv mérete, súlya, kötése, strapabírása életkorbarát-e?

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek több éven keresztül használhatók;
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;

A tanulók értékelésének formái:

Az értékelés kiemelt szempontjai: a tanulók önmagukhoz mért fejlődése

Szóbeli feleletek

összefüggő felelet

rövid beszámoló a megfigyelésekről, az egyénileg vagy csoportmunkában végzett

anyagvizsgálatok és gyűjtőmunkák tapasztalatairól

kiselőadás a megfigyelésről, szakirodalomban olvasottakról

Írásbeli munkák

rövid írásbeli felelet

témazáró dolgozat (ellenőrző feladatlap kitöltése)

házi dolgozat

rejtvénykészítés, rejtvényfejtés

számítási feladat megoldása

műszaki rajz készítése

mérési feljegyzés (szelektív hulladékgyűjtés)

gyűjtő- és kutatómunka (anyaggyűjtemények, szógyűjtés,)

fűzetvezetés

Manuális munka

munkadarab elkészítése

TESTNEVELÉS

Helyi tantárgyi tanterv
5-6. évfolyam

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 7. §-a szerint:

- megneveztük a helyi tanterv alapjául szolgáló, a köznevelésért felelős miniszter által jóváhagyott és kiadott kerettantervet;
- megadtuk a segédletek, sporteszközök kiválasztásának elveit;
- beépítettük a Nemzeti alaptantervben előírt pedagógiai feladatokat, nevelési célokat és a kapcsolódó tantárgyakat.

Az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. §-a alapján:

- arányosan felosztottuk a kerettantervi kétéves tananyagot és követelményeket a tanévek között, megadva a feldolgozáshoz szükséges óraszámokat;
- meghatároztuk a tantárgyak tartalmi 10%-os keretének felhasználását;
- hozzárendeltük a fejlesztési követelményeket, az alkalmazott pedagógiai módszereket és eszközöket a tananyagegységekhez;
- beépítettük a kereszttantervi követelményeket;
- javaslatot tettünk a 10%-os intézményi szabad órakeret kitöltésére.

Az új testnevelés kerettanterv jelentős tartalmi változásokat hozott, a mindennapi testnevelés bevezetésével, a fejlesztési területek nagyobb hangsúlyt kaptak, pontosabb, részletesebb kifejtettséget

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Hegedüs Viktória

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

Célok, feladatok:

Az felső tagozatos testnevelésben legfontosabb cél a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása.

A testnevelésórán lehetőség nyílik a fizikai és érzelmi biztonság megteremtésére, mely olyan fejlesztési területek alapjául szolgálhat, mint például a pályaorientáció, a testi-lelki egészség és az eredményes tanulás.

A mindennapi testnevelés megalapoz olyan kiemelt fejlesztési területet, mint az ön- és társértékelés.

Alapját képezik a nemzeti öntudatnak és a hazafias nevelésnek.

A testnevelésórák rendszabályainak, szokásrendszerének kialakítása, a sportszerű viselkedés alapjainak tanulása az erkölcsi tulajdonságok fejlesztését hivatott szolgálni.

A kommunikációs szabályok, formák és jelek megismerése és elsajátítása a demokráciára nevelés kiemelkedő színtere.

A szabadtéren végzett mozgások és feladatok tudatos fejlesztést tesznek lehetővé a környezettudatossággal kapcsolatban

A rendszeres testmozgás iránti igény kialakításával, kiteljesedik a testi-lelki egészségre nevelés mint a legfontosabb fejlesztési terület.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésére a testnevelés oktatása keretében kiemelkedő lehetőség kínálkozik

A testnevelésóra sajátosságainak köszönhetően a hatékony, önálló tanulás és a szociális és állampolgári kompetencia kialakítása eredményes módon valósulhat meg.

A testkultúrához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó kommunikációs hajlandóság és nyitottság kialakítására is lehetőség nyílik.

A kezdeményezőkészség, a vállalkozói kompetencia fejlesztése a testnevelés és sport természetéből adódóan már ebben az életkori szakaszban is elkezdődhet.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia fejlesztését.

A NETFIT mérés szellemiségének hangsúlyozása

A lelki egészség erősítése és fejlesztése, a szükséges prevenciós folyamatok és tevékenységek kialakítása.

Ezen az iskolafokon a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1–4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg 5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenzitív időszakokat szem előtt tartó komplex készség- és képességfejlesztés. A tulajdonképpeni sportági képzés az 5. évfolyamon kezdődik meg, és teljesedik ki a 8. évfolyamra, mindvégig szem előtt tartva a motoros teljesítmény két alapvető összetevője – a mozgáskészség és motoros képesség – szükségszerű összhangjának megteremtését. A Nemzeti alaptanterv testnevelés és sport műveltségterület célkitűzéseinek megvalósításához 5–8. évfolyamon az örök értékeket képviselő tradicionális sportágak mellett a tanulók érdeklődését kiváltó újszerű sport-, illetve testgyakorlati ágakra helyezük a hangsúlyt. A javasolt tartalmak feldolgozása igényes és sokoldalú mozgáskultúrával, magas szintű cselekvésbiztonsággal ruházza fel a tanulókat. Olyan tudásról van szó, melynek előnyeit észrevétlenül élvezik a mindennapok cselekvéseiben, motoros és motivációs bázisa a rekreációs célú sporttevékenységeknek, és nem utolsósorban utat mutat, és utat nyit a tehetségesek előtt az élsport világába. Ez az életkor kiemelkedő szerepet játszik a testnevelés és sport iránti elkötelezettség, az élethosszig tartó fizikai aktivitás iránti igény megalapozásában. Ebből a prioritást élvező szempontból a tartalom megjelenési formái és a hozzájuk kapcsolódó módszerek is kulcsfontosságúnak számítanak. Az 5–8. évfolyamra összeállított kerettanterv a sportági, illetve testgyakorlati ágak pszichomotoros tartalmai mellett különös gondot fordít a tudatosítást elmélyítő, az informáltságot gazdagító, ezáltal a kognitív szférát érintő elméleti ismereteknek – természetesen szorosan összefüggésben a motoros tartalommal. Így a tartalom szerves részei a személyi higiéniával, a balesetek megelőzésével, a játék-versenyszabályokkal, a sport- és testgyakorlati ágakkal kapcsolatos alapvető technikai-taktikai tudáselemek, az életkorhoz igazított élettani ismeretek, a tudatos tanulást segítő cselekvési, biomechanikai, edzéselméleti elvek, módszerek stb. Az elméleti tudásanyag része továbbá az egészséggel, az életmóddal, azaz a test kultúrájával kapcsolatos ismeretek köre.

A testnevelésóra minden mozzanata a felső tagozatban is magában rejti az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésének lehetőségét. A játék- és viselkedésszabályok betartatásával a szabálykövető magatartást alapozzuk meg. De ez csak meggyőző pedagógiai tevékenység eredményeként valósulhat meg. Cél beláttatni azt, hogy a szabályok az egyén és a közösség érdekeit egyaránt szolgálják. Így élvezhető minden játék, a játék- és versenyszabályok tisztelete biztosítja az egyenlő feltételeket. Ilyen körülmények között az adott cél mindenki számára elérhető. Az erkölcsi fejlődést szolgálja a fair play fogalmának megismerése, az igazságosság elvének elfogadása és annak gyakorlatba ültetése, a köteleességteljesítés, a

szorgalmas munkavégzés és a mások teljesítménye iránti felelősségérzet elismerése. Ide kapcsolhatók a felelősségvállalás másokért fejlesztési terület elvárásai. A motoros közeg természete megkívánja a társakkal való együttműködést, de együttnevelés esetén a közösséghez tartozó fogyatékkal élő társaknak történő segítség is erkölcsi kötelesség. Hazánk gazdag a nemzetközi sportsikerekben. A sportéletünk sikereinek és kiemelkedő sportembereink megismerése a nemzeti öntudat és hazafias nevelés erős érzelmeket is megmozgató eszköze. Ez a témakör minden tanulót megérinti, és büszkeséggel tölti el, nem beszélve a sportban tehetséget mutató tanulókról. Esetükben már az 5. évfolyamtól kezdve lehetőség nyílik a pályaaorientáció megalapozására. Nincs is talán több olyan műveltségterülete a közoktatásnak, amely hatékonyabb terepe lenne a demokráciára nevelésnek. Az erőszakmentesség, az agresszió elvetése és a konfliktusok normális kezelése alapvető elv és gyakorlat a testnevelésben ezen az iskolafokon is. A közös célért való együttműködést kínálja a motoros oktatás megannyi szituációja. Az erőszakmentességet szolgálja a testnevelés azzal is, hogy már az 5. évfolyamtól kezdve felhívja a figyelmet a sporteseményekhez kapcsolódó agresszióra és elítéli azokat, a médiában megjelenő formái esetében is. Szembesülni önmagunkkal, reális testképet és énképet kialakítani szinte lehetetlenség lenne a motoros cselekvések végrehajtása és átélése nélkül. A motoros teljesítmény külső értékelése még nagyon fontos pedagógiai módszer ebben az életkorban. De a 7–8. évfolyamra az önértékelés, a belső értékelés szerepe egyre inkább felértékelődik. Önkritikai és kritikai érzékük eredményeként ebben az életkori szakaszban már határozott véleményt tudnak megfogalmazni saját és társaik teljesítményéről, illetve magatartásáról. A testi és lelki egészségre nevelés értékei egybeforrnak a testnevelés és sport műveltségterület célrendszerével. Bár a nevelési terület feladatainak megoldásából minden közoktatási tantárgynak ki kell venni a részét, a testnevelés deklaráltan és rejtett tantervi hatásként is záloga a feladatok realizálásának, az életkori szakasz sajátosságainak megfelelően. Szorosan ide tartoznak azok a sport és a környezet kapcsolatát tartalmazó, a környezettudatosságot szolgáló információk, amelyre a szabadtéren történő sportfoglalkozások adnak lehetőséget. A kerettanterv szerkezeti egységei révén a motoros tanulás komplexitását tükrözi ezen az iskolafokon is. Motoros képességek, motoros készségek egymással szerves és funkcionális kapcsolatban fejleszthetők. Ezt a két összetartozó elemet játékos, élményt nyújtó módszerekkel és célszerű szakpedagógiai instrukciókkal realizáljuk, valamint hozzáadunk az életkornak, értelmi képességeknek megfelelő elméleti ismereteket, akkor a sikeres tanulás, a hatékony motoros oktatás stratégiáját valósítjuk meg. Ezzel megismertetjük a tanulókat az eredményes tanulás alapvető technikáival, és felkészítjük őket az önálló testkulturális művelődésre.

A fejlesztési területek feladatainak fentebb bemutatott megvalósításával sikeresen munkálkodunk a hatékony, önálló tanulás, valamint a szociális és állampolgári kompetencia kialakításán.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése döntően két módon valósul meg az 5–8. évfolyam testnevelés oktatása keretében. Meghatározó eszköz a szaknyelvi terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek koncentrikusan bővülő körének igényes közvetítése a testnevelő tanár által. De nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a szűk értelemben vett szakmai közléseken túl, a tanár-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók kommunikációs lehetőségeinek biztosítása. Erre alkalom nyílik a tanórákon többek között a hibajavítás, a saját és más teljesítményének értékelése, a játéksituációk megbeszélése, a győzelmek-vereségek okainak feltárása, az egymásnak nyújtott segítségadás stb. keretében. Cél a testkulturához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó kommunikációs hajlandóság és nyitottság kialakítása. A kezdeményezőkézség, a vállalkozói kompetencia fejlesztésére a testnevelés és sport természetéből adódóan ebben az életkori szakasz is számtalan lehetőséget tartogat. Elég csak

a különböző foglalkoztatási formákban történő munkavégzésre gondolni. A testnevelési játékok, sportjátékok csapatainak megszervezésében, tevékenységükben, a tanórai versenyek lebonyolításában való részvétel is önálló feladat megoldását várja el a tanulóktól. Tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak leginkább megfelelő reszortot, illetve feladatot. A kompetenciák és a fejlesztési területek összefüggéseire jellemző, hogy ennek a kompetenciának a fejlesztése egyúttal az erkölcsi fejlődést, a demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztését, a felelősségvállalást másokért az önkéntességet és még a pályaaorientáció nevelési területek céljait is szolgálják.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia fejlesztését. A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellt megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Már az 5. évfolyamtól kezdve nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítés, a végrehajtás minőségére, mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Egy szemre is szép tornaelem vagy labdás megoldás nagy hatással van az egyénre és a társakra egyaránt. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőkészség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést már ezen az iskolafokon is.

5.-6. évfolyam

Ajánlás az éves óraszám felosztásához

Óraszám: 180 óra/év
5 óra/hét

	Témakör	Óraszám
1.	Természetes és nem természetes mozgásformák	16 óra
2.	Úszás és úszójellegű feladatok	19 óra
3.	Sportjátékok	36 óra
4.	Atlétikai jellegű feladatok	32 óra
5.	Torna jellegű feladatok	36 óra
6.	Alternatív környezetben űzhető sportok	20 óra
7.	Önvédelmi és küzdő feladatok	21 óra

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az egyszerű bemelegítő gyakorlatok szaknyelvének ismerete és azok önálló végrehajtása. Részvétel a gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák kialakításában.	

	A tanórához kapcsolódó higiénés és magatartási szabályok betartása. A relaxáció fogalmának, a tudatos ellazulásnak ismerete.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanórák szervezéséhez szükséges rendgyakorlatok elsajátítása. A biomechanikailag helyes testtartás végrehajtása. Alapvető jártasság a relaxációt szolgáló gyakorlatokban. A mozgásszabályozó-, ritmus- és a kéz-láb koordinációs képesség fejlődése. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elveinek és egyszerű módszereinek megismerése. Együttműködés a rendgyakorlatok és a csoportos feladatok végrehajtásánál. A személyi és környezeti higiéniai ismeretek elsajátítása. A stressz - és feszültségoldó tudás továbbfejlesztése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Rendgyakorlatok- térbeli alakzatok kialakítása. Az óra szervezéséhez szükséges térformák, alakzatok és kialakításuk. Sorakozó vonalban és oszlopban. Táv- és térköz felvétele. Nyitódás, zárkózás. Igazodás, takarás. Testfordulatok. Megindulás, megállás. Fejlődés, szakadozás. Gimnasztika Természetes mozgásformák egyéni- és társas szabadgyakorlatokban, játékos feladatokkal és versengésekkel is összekötve. Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok az ízület- és gerincvédelem szabályainak megfelelően, eszköz nélkül és eszközökkel, egyénileg, párban valamint csoportban. Játékos gimnasztikai gyakorlatsorok zenére. Játékos és határozott formájú gyakorlatok: szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlatok. Határozott formájú szabadgyakorlati alapformájú 4 8 ütemű szabad-, társas-, kéziszer- és szergyakorlatok. Szabadgyakorlat füzér (6 8 gyakorlat) irányítva, vagy önállóan, zenére is. Képességfejlesztés Keringésfokozás testnevelési játékokkal. Alapállóképességet és ízületi mozgékonytárgyat fejlesztő egyszerű 2 4 alapformát tartalmazó, szabad-, szer- és kézigyakorlatok. Koordinációs képességfejlesztés kéziszergyakorlatok és szabadgyakorlatok folyamatos végrehajtásával, zenére is (ritmusérzék, kinezetikus differenciáló képesség). A testtartásért felelős izomcsoportok erősítése, nyújtása. Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. Koordinációt és fittséget fejlesztő szabály- valamint feladatjátékok kooperatív- és versenyjelleggel. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés: A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló speciális gyakorlatanyag. A testtartásért felelős izmok koncentratív használata. Légző- és lábboltozat erősítő gyakorlatok.	Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. Környezetismeret: testünk, életműködéseink, az emberi szervezet. Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.

A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagból óránként 1 gyakorlat tanítása. Az 5. osztályos stressz - és feszültségoldó gyakorlatai, Az autogén tréning alapfokú gyakorlatai. Motoros, illetve fitsségi tesztek végrehajtása. Ismeretek, személyiségfejlesztés Az óra szervezéséhez szükséges rend- és gimnasztikai gyakorlatok alapfogalmai. A bemelegítés és a levezetés funkciója a motoros tevékenységeknél. A motoros alapképességek elnevezései. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elvei és egyszerű módszerei. A törzserősítő gyakorlatok szerepe a testtartás javításában, a testtartásért felelős izmok ismerete. A futás szerepe és jelentősége a keringési, mozgató- és légzési rendszer fejlesztésében, az egészség megőrzésében, a fittség fokozásában. Alapvető szervezési ismeretek az alkalmazott játékok lebonyolításában Egészségnevelési alapismeretek: Az egészséges élet alapfeltételei (napi tisztálkodás, fogmosás, heti hajmosás, testmozgás, egészséges táplálkozás). Öltözői rend és a sportfelszerelés tisztasága. Ismeretek a pubertással járó testi és lelki változásokról Stressz - és feszültségoldó alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása. Személyes felelősség: egészség, sport, életvitel, életmód és baleset-megelőzés alapismeretei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendgyakorlatok, szabad-, társas, szergyakorlat, bemelegítés, levezetés, képességfejlesztés, erő, gyorsaság, állóképesség, koordinációs képességek, erősítés, nyújtás, mobilizálás, prevenció, megelőzés, biomechanikailag helyes testtartás, relaxáció, fittség, edzettség, érzelem- és feszültség szabályozás, életmód, egészséges táplálkozás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Úszás és úszó jellegű feladatok	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Az uszoda rendszabályainak, baleset-megelőzési intézkedéseinek ismerete és betartása. Egy úszásnemben 25 méter biztonságos leúszása. A fejesugrás végrehajtása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alsó tagozatban tanult úszásnem technikájának javítása. Az új úszásnem jártasság szintű elsajátítása. Fejlődés az aerob állóképesség terén az úszásnemnek megfelelő ritmus kialakításával, valamint folyamatos és távolságot növelő úszással.	

	Az uszoda higiénés szabályainak betartása. Az úszás szerepének ismerete az egészséges életmódban és az életvédelemben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az úszásoktatás óraszám helyi feltételektől függ, de 18 óra biztosítása előírt (a két évfolyamon együttesen). Amennyiben az iskola úszásoktatásra a helyi tantervben csak 18 órát tervez, vagy nem használja fel a teljes (36 órás) időkeretet, a fennmaradó órákat a többi tematikai egység időkeretének bővítésére kell fordítania. MOZGÁSMŰVELTSÉG Hátúszás Feladatok háton: lebegés és siklás háton. Hátúszó lábtempó: hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; siklás hátúszás lábtempó; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. Hátúszás kartempó: hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek; levegővétel. Hátúszás kar- és lábtempó: hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai. Új úszásnem: a gyorsúszás Gyorsúszás lábtempó: siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval. Gyorsúszás kartempó: gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban. Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése. Gyorsúszás levegővétele: gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása. Úszások a mélyvízben: gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral – lábbal, hátrafordulós levegővétellel; úszás szabadon. Rajtok: a hátúszó rajt előkészítő gyakorlatai, hátúszó rajt. Ugrások, merülések, taposások: beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás. Képességfejlesztés A koordinációs képességek fejlesztése a technikai gyakorlatok pontos végrehajtásával. Aerob állóképesség fejlesztése növekvő távolságra történő taposással, és úszással a tanult úszásnemekben. A gyorsasági állóképesség fejlesztése a gyors-, illetve a hátúszás lábtempójának alkalmazásával rövidebb távon, ismétlésekkel, versenyszerűen, valamint versenyszerű úszással meghatározott távolságra. Játékok, versengések Fogójátékok. Játékos, kooperatív vízbe ugrások; feladatok labdával és különböző eszközökkel. Egyéni, sor- és váltóversenyek úszólappal, egyéb eszközökkel. Víz-alámerülési versenyek. Versenyek mély vízben víz alatti feladatokkal. Úszóversenyek	Természetismeret: közegellenállás, a víz tulajdonságai, felhajtóerő, víz és vízszennyezés; személyi higiénia, testápolás.	

talpas-, majd fejesugrással meghatározott távon, a tanult úszásnemekben. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A bemelegítés vizes gyakorlatai; tartásjavító, prevenciós vízi gyakorlatok. Ismeretek, személyiségfejlesztés Az úszásnemek és az úszásnemekkel összefüggő alapvető szakkifejezések. A víz szervezetre gyakorolt hatásai. Az aerob állóképesség fogalma és a fejlesztés alapvető módszerei. Az úszás szerepe, jelentősége az edzettség és a fittség növelésében. A vízben végezhető játékok balesetvédelmi és játékszabályai. A tanulás során alkalmazott úszóversenyek szabályai. Az uszoda és a fürdők higiénés szabályai. Az úszástudás és a vízbiztonság szerepe az egészség megőrzésében és az életvédelemben. Bátorságra nevelés a mélyvízben történő gyakorlatokkal. Az önkontroll fejlesztése az önálló és tudatos tanulással.	
---	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Az alapvető manipulatív-, hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerűen végrehajtva. A manipulatív alapkészségek alapvető mozgásmintái és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Játékban és gyakorlás közben különböző biztonságos feladatmegoldás kézzel-lábbal is. A sportjáték elsajátításához szükséges labdás és labda nélküli motoros és kognitív képességek. Sportszerű magatartás a játéktevékenységben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok életkori sajátosságokhoz igazodó alap technikai és taktikai készletének, valamint elméleti ismereteinek elsajátítása. Fejlődés a motoros képességekben a sportjátékok mozgásanyagának intenzív és tudatos gyakorlásával. A csapatjátékos tulajdonságok kialakulása, szerepük tudatosulása az eredményes játéktevékenységben. Aktív részvétel a sportjátékok előkészítő játékaiban és a sportjátékok egyszerűsített, valamint kiteljesedő változataiban. Törekvés a sportszerűsége, a szabálykövető magatartásra, a figyelmes és hatékony munkavégzésre. Érdeklődés kialakulása a sportjátékok iránt. Az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Legalább két sportjáték választása kötelező. MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Megindulás, megállás. Futás közben iram- és irányváltoztatások. Felugrások egy és páros lábról.		Matematika: logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.

Alaphelyzet. Cselezés meginduláskor és futás közben. A védőtől való elszakadás legegyszerűbb módjai. Labdás technikai gyakorlatok: Labdás ügyességi gyakorlatok. Labdavezetések: Magas, középmagas, labdavezetés helyben és haladással, mindkét kézzel. Labdavezetési feladatok. Hosszú- és rövid indulás. Megállások 1, 2 leütés után, labdavezetésből, sarkazás. Megállás, sarkazás, önpasszból, ill. kapott labdával. Átadások-átvételek: Kétkezes mellső-, felsőátadás helyben és mozgás közben pattintva is. Páros lefutás. Kosárra dobások: Kosárra dobás helyből egy kézzel. Fektetett dobás 1, 2 leütésből, labdavezetésből. Fektetett dobás labdavezetésből, önpasszból. Taktikai gyakorlatok: Emberfogásos védekezés: Taposás alaphelyzetben. A védekezés kar- és lábmunkája. Védőmozgás, a védő helyezkedése. Képességfejlesztés A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (futások iram- és irányváltóztatással, felugrások stb.). A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat-végrehajtásokkal. A motoros képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Játékok, versengések A kosárlabdázás labda nélküli és labdás technikai készletének gyakorlása testnevelési játékokban. Kosárlabdajáték könnyített szabályokkal. Kosárra dobó versenyek, egyénileg és csapatban. Résztétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kosárlabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. Röplabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alaphelyzet. Igazodás a labdához. Labdás technikai gyakorlatok: Alkarérintés (könnyű műanyag labdával, majd röplabdával): Egyéni és páros gyakorlatok. Alsó egyenes nyitás: A nyitás gyakorlása egyénileg és párokban. Kosárérintés: Egyéni és páros gyakorlatok. Kosár- és alkarérintés összekapcsolása, kísérletek a folyamatos és váltakozó érintésekre. Taktikai alapgyakorlatok: Nyitásfogadás csillag alakzatban. Nyitás-nyitásfogadás. Felállás és helyezkedés a nyitásfogadásánál. Képességfejlesztés Különböző egyensúlyi helyzetekben állás, testhelyzetek változtatása, a labda és a test különböző helyzeteinek összehangolása. Labdaütögetés a kéz és a láb különböző felületeivel. Fejelés labdával. Játékok, versengések	Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Természetismeret: mechanikai törvényszerűségek; az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.
---	--

A technikai elemek gyakorlása testnevelés játékokban, játékos feladatokban, valamint mini röplabdázásban. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható alapvető technikai készletének, valamint egyszerűsített játékformáinak megismerése. Kézilabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alaphelyzet; védekező és támadó lábmunka; megindulás-megállás; felugrás-leérkezés, ütközések; cselek. Irányváltoztatások; cseles, megtévesztő mozgások; fordulatok labda nélkül. Labdás technikai gyakorlatok: A labda fogása; guruló labda felvétele állóhelyben és mozgás közben. Labdavezetés mindkét kézzel állásban és mozgás közben, önszöktetéssel, irány-, iramváltással. Egy- és kétkezes átadások helyben és mozgás közben, (kétkezes felső, mellső, pattintott; egykezes felső átadás helyben – kilépéssel). Labdaátvétel és -átadások: különböző irányból érkező labda átvétele; átadások mozgás közben különböző irányba és távolságra; különleges labdaátadási formák. Célba dobási gyakorlatok. Kapura lövések: helyből; kilépéssel; 3 lépés után;; passzív, félaktív védővel szemben. Bedobás. Szabaddobás. Büntetődobás. Ütközések oktatása. Indulócsel labda nélkül és labdával. Indulócsel, testcel, és labdavezetés. Kapusmunka: Alaphelyzet; helyezkedés; védekezés kézzel, lábbal; kidobás; 7 méteres védése. Taktikai gyakorlatok: 1:1; 2:1, 3:1 elleni játék. Védekezés emberfogással. A védő, a támadó helyezkedése. Egyéni védekezés: a védő helyezkedése a labda nélküli és a labdát birtokló támadóval szemben. Üres helyre helyezkedés, védőtől való elszakadás. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. Helycsere labdaátadással, labdavezetéssel. Képességfejlesztés A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások iram- és irányváltoztatással, felugrások, fordulatok, labdával is) a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladatvégrehajtásokkal. Játékok, versengések A kézilabdázás labda nélküli és labdás technikai elemeinek gyakorlása testnevelési játékokban és játékos feladatokban. Kézilabdajáték szabálykönnyítéssel mérkőzésszerűen. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között, a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs	
--	--

képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. Labdarúgás Labdás technikai gyakorlatok Játékos labdás feladatok 2 3 4 vagy több játékos együttműködésével, négyszög, téglalap alakzatban, átadások irányának megváltoztatásával. Labdahúzogatás, -görgetés; haladás közben,. Labdavezetések külső és belső csüddel, különböző alakzatban. Rúgás: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal, átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltatással. Labdalevétel: talppal, belsővel, csüddel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Fejelés: előre, oldalra. Alapszerelés, megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Egyszerű cselek. Partdobás. Taktikai gyakorlatok: Párharcok az 1:1 elleni játékban, labdaszerzés, szabályos szerelés a játékban. Szabadulás emberfogásból elfutással és testcsellel. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. 2:1 elleni játék. Kisjátékok: 2:1, 3:1, 4:2, 5:2 alkalmazása egy és két udvarra.. Felállási formák a kispályás játékban. Kapusmunka: Alaphelyzet, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás állított. Képességfejlesztés A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások előre, hátra és oldalra, irányváltással labdával is; szökdelések-ugrások labda felhasználásával is; a játékelemek intenzív gyakorlása; mérkőzések; gyorsindulások különböző helyzetből, labdával is). A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat-végrehajtásokkal. A labdás koordináció játékos fejlesztése a játékelemekből kiindulva (cél elérése labdával, célbalövés, összjáték stb.). A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Játékok, versengések A technikai és a taktikai feladatok megoldását előkészítő, valamint a begyakorlást segítő játékok és játékos feladatmegoldások. Cserefutball 3 4 fős csapatokkal. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék. Kispályás labdarúgás. Labdarúgó mérkőzések. Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	
--	--

Baleset-megelőzés a labdarúgás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. Az életkori sajátosságokhoz igazodó képességfejlesztés megvalósítása, különös tekintettel a koordinációs képességekre. A labdarúgás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett játéktevékenységgel. Ismeretek, személyiségfejlesztés A sportjátékok játékelemeinek technikailag helyes és célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek, a tudatos és önálló tanulás segítése érdekében. A sportjátékok játékszabály- és taktikai alapismeretei. A sportjátékok elsajátítását kedvezően befolyásoló kondicionális és koordinációs képességek, valamint fejlesztésük alapismereti és egyszerű módszerei. Az eredményes csapatjáték feltételei és a csapatjátékos tulajdonságok tudatosítása. A sportjátékok szabadidőben is üzhető formáinak megismerése. Az öntevékeny játékszervezés és -vezetés alapvető ismeretei. A sportszerűség, a fair play szerepe, illetve a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban, a szabálytalanságok és a durvaság elutasítása, a sportjáték mérkőzéseit kísérő negatív jelenségek helyes értelmezése. A magyar sportjátékok kiemelkedő bázisai, nemzetközi sikerei. A sportjátékok balesetvédelmére, a tárgyi-létesítményi feltételekre és a sportoló felszerelésre vonatkozó alapismeretek. A labda nélküli és labdás egyszerű bemelegítés elvei és módszerei. A testnevelési játékok széles repertoárjának ismerete a sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításához és az öntevékeny szabadidős tevékenységek szervezéséhez. A sportjátékok iránti érdeklődés kialakulása és megszilárdulása az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Védőtől való elszakadás, hosszú és rövid indulás, sarkazás, önpassz, fektetett dobás, emberfogásos védekezés, kétkezes mellső átadás, mini-kosárlabdázás, szabálykövető magatartás. Ütközés, testcel, laza és szoros emberfogás, bedobás, szabaddobás, büntetődobás, üres helyre helyezkedés, fair play. Játékelemek, labdaátadás, labdaátvétel, labdahúzogatás, labdagörgetés, csüd, megelőző szerelés, dekázás, partdobás, kigurítás-kirúgás, kispályás labdarúgás, összjáték, aranycsapat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete.	

	A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játéokban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétikával és/vagy a játékos feladatokkal kapcsolatos élmények kifejezése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták elsajátítása, illetve azok alkalmazása az egyéni adottságoknak megfelelően. Törekvés az atlétikai versenyszámok technikájának elsajátítására és a teljesítménynövelésre. Fejlődés elérése a kondicionális képességek terén, különös tekintettel az aerob állóképességre-, valamint az alsó- és felső végtag dinamikus erejére. A tartós futás technikájának optimalizálása, és az egyénhez igazított sebesség kialakulása. Kitartás és igyekezet a motoros képességfejlesztésben, valamint a tartós munkavégzésben. Érdeklődés az atlétika sportág iránt. Tehetséggondozás a versenysport iránt érdeklődők számára.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok Lassú futás tempóváltással, közbeiktatott feladatokkal. Futóiskolai gyakorlatok. Akadályfutás. (A szabadban természetes akadályok, a teremben tornaszerek leküzdése.) Közepes iramú futás. Iramfutások lendületesen, természetes mozgással. Állórajt, térdelőrajt. Rajtok-indulások Vágtafutások, gyorsfutások irányváloztatással, különféle szintereken. Repülő és fokozó futások 30 40 m-en. Vágtafutások 20 30 m-en. Váltófutás, egykezes alsó váltás. Tartós futás a táv növelésével és a távnak megfelelő iram megválasztásával. Szökdelések, ugrások: Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Helyből távolugrás, folyamatosan is. Távolugrás guggoló vagy lépőtechnikával, 8 14 lépés nekifutásból az elugrás helyzetét tartva, elugró sávból. Magasugrás: 6 8 lépésről átlépő technikával nyújtott vagy hajlított lábbal; magasugróversenyek. Dobások: Dobóiskolai gyakorlatok: dobások és lökések tömött labdával, helyből. Dobások és lökések különböző célba, különböző labdával. Vetőmozgás füles labdával célba (sáv, zóna) helyből. Kislabdahajítás célba és távolba nekifutással. Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat javítása futóiskolai gyakorlatokkal. Reagáló képesség, reakciógyorsaság fejlesztése és felgyorsulási képesség fejlesztése rajtgyakorlatokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának fokozatos	Ének-zene: ritmus-gyakorlatok, ritmusok. Természetismeret: energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. Földrajz: térképismeret. Informatika: táblázatok, grafikonok.

növelésével és a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Mozgásátállítódás képességének fejlesztése akadályfutásokkal. Kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése iramváltásos futással. A láb dinamikus erejének növelése ugróiskolai gyakorlatokkal. A dinamikus láberő és a ritmusérzék növelése ugrókötel-gyakorlatokkal. Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok elsajátítását és begyakorlását segítő játékos feladatmegoldások, testnevelési játékok és versenyek. Rajtversenyek. Futóversenyek 60 m-es távon, térdelő rajttal. Váltóversenyek. Helyből távolugró versenyek. Távol- és magasugró versenyek. Kislabdahajító versenyek helyből. Célba dobó versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A tartós futás technikájának optimalizálása, valamint az egyénhez igazított tartós futás sebességének kialakítása - a szabadidőben végzett önálló gyakorlás elősegítése érdekében. A szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások előtti bemelegítő gyakorlatok elsajátítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tartós futás, a gazdaságos vágtaforgás és az irambeosztással kapcsolatos alapismeretek. El- és felugrásoknál az erőteljes kar- és láblendítés jelentősége. A nekifutás sebességének és az el-, illetve felugrás nagysága közti kapcsolat. Különböző eszközökkel különböző célba történő dobások célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek. A szabad levegőn rendszeresen végzett tartós futások szerepe az edzettség és a fittség kialakításában. A fejlesztő folyamat során alkalmazott játékok, játékos feladatmegoldások céljának és jelentőségének tisztázása az atlétikára jellemző cselekvésminták elsajátításában. Az alapvető versenyszabályok ismerete és betartása. Törekvés a tanulók önmagukhoz viszonyított teljesítményének emelésére, egymás teljesítményének elismerése. Az aerob jellegű futások jelentősége az egészség megőrzésében. Ismeretnyújtással érdeklődés felkeltés a rendszeresen végzett tartós futások iránt.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állórajt, térdelőrajt, vágtafutás, tartós futás, váltófutás, egykezes alsó váltás, aerob állóképesség, futóiskolai gyakorlatok, irambeosztás, el- és felugrás, hajítás, edzettség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 3 6 óra
Előzetes tudás	Az alapvető hely- és helyzetváltoztató, valamint manipulatív mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Alapvető tornaelemek tartalmazó gyakorlat önálló bemutatása. A szekrényugrásoknál többnyire nyújtott karú támasz.	

	Az egyensúly megtartása fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben. A mászókulcsolás egyéni adottságoknak és képességeknek megfelelő végrehajtása. Egyénileg, párban és csoportban végzett ritmikus mozgásokban a zene követése fokozódó sikerességgel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A motorikus cselekvésbiztonság fejlődése a torna jellegű feladatmegoldásokban. Igényesség az esztétikus test iránt és a „tornász” mozgás elsajátítására. Fejlődés a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából kiemelt motoros képességek terén, különös tekintettel a test erejére, az ízületi mozgékonyagra, az izomérzékelésre, a téri tájékozódó és az egyensúlyozó képességre. Törekvés a kreativitásra, az improvizációra és az önkifejezésre a torna jellegű feladatmegoldásokban. A reális testkép és a testtudat kialakulása. Az izmok, izomcsoportok erejének növelését és nyújtását szolgáló módszerek/gyakorlatok megismerése. A balesetvédelmi ismeretek tudatos alkalmazása, az együttműködés az egymás iránti segítőkészség kinyilvánítása. Érdeklődés kialakulása a torna jellegű feladatmegoldások iránt, a rendszeres fizikai aktivitás mozgásválasztékának bővítésére, illetve a versenysport iránt érdeklődők tehetséggondozása céljából.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG		
Torna		
A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező.		
Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok: Akadályokon fel-, át- és lemászások, kúszások. Támlázások különböző irányokban, különböző szereken. Mellső fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás.		Természetismeret: az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, lökőerő, reakcióerő, hatásidő, egyensúly, tömeg, középpont.
Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből, , sorozatban is. Zsugorfejlés. Fejlés. Fejlésből gurulóátfordulás előre, különböző testhelyzetekből. Fellendülés kézálásba, bordásfálnál. Spárgakísérletek. Mérlegállás. Hanyattfekvésből emelés híd. Tigrisbuckfenc. Kézén átfordulás oldalt. Összefüggő talajgyakorlat. Keresztbe állított ugrószekrényen (2 4 rész): felguggolás és homorított leugrás; zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás. Hosszába állított ugrószekrényen (2 4 rész): felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és gurulóátfordulás előre. Felguggolás és leguggolás. Alacsony gerendán: felguggolás és homorított leugrás; felguggolás. Gerendán: támaszhelyzetén át, fel- és leugrás.		Vizuális kultúra: reneszánsz, barokk.
Függéshelyzetek és függésgyakorlatok: Változatos feladatok függőszereken függőállásban, függésben, fekvő függésben.		Erkölcstan: társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, média, önreflexió, kooperatív munka.
Bordásfalon függésben haladás oldalt, felfelé és lefelé. Függésben húzózkodások. Kötélmászás, mászókulcsolással. Érintő magas gyűrűn fiúknak: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület függésben; zsugorlefuggés; lefüggés; homorított leugrás.		Ének-zene: ritmus és tempó.
Egyensúlyozó gyakorlatok: Egyensúlyozó járások és játékos feladatok gerendán, ferde padon, fordulatokkal, szerek hordásával. Alacsony		

gerendán (lányoknak): érintőjárás, hármaslépés, fordulatokkal és szökdelésekkel is Képességfejlesztés Koordinációs képességek fejlesztése egyszerű talajgyakorlati elemek végrehajtásával, azok kombinálásával, valamint az ugrószekevény és a gyűrű alkalmazásával (téri tájékozódó-, mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). Egyensúlyérzékelés fejlesztése alacsony gerendán végrehajtott statikus és dinamikus gyakorlatokkal. A váll, a kar és a törzs erejének fokozott erősítése támaszhelyzetben, valamint függésben végzett gyakorlatokkal. Játékok, versengések Játékos és utánzó feladatokkal ügyesség- és erőfejlesztés. Akadály- és váltóversenyek a tornaszerek felhasználásával. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna sportágban tehetségesekkel versenyeken való részvétellel. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A szervrendszerek sokoldalú alkalmazkodásának elősegítése a torna jellegű feladatmegoldásokkal. A saját testtömeg mozgatásával, valamint a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal a test izmainak arányos fejlesztése, a helyes testtartás kialakításának/megtartásának biztosítása. A cselekvésbiztonság növelésével a mindennapi életben történő biztonságos cselekvések elősegítése. A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése. Ritmikus gimnasztika (lányoknak) Előkészítő mozgások: RG-re jellemző tartásos és mozgásos gyakorlatelemek (kar- és törzsiívek, kar- és törzshullámok stb.). Fő mozgások: Testsúlyáthelyezések különböző irányokba, különböző kar- és törzsmozgásokkal kombinálva. Járások: alapforma, guggoló, lábujjon-, sarkon-, külső talpélenjárás, érintő-, hintajárás. Járások láblendítéssel, térdemeléssel, sarokemeléssel; hajlított járás. Ritmizált lépések: keringő-, ridalépés, zárt és nyitott hármaslépés, váltólépés egyszerű formái.. Futások: alapforma, térdemeléssel, sarokemeléssel, ollózó-, harántterpesztéssel. Szökdelések: térdemeléssel, sarokemeléssel, harántterpesztéssel, oldalterpesztéssel, galoppszökdelés, koppantó szökdelés, indiánszökdelés. Ugrások: ugrássorozatok, hajlított olló, olló, öz, hajlított öz, terpeszugrás. Egyensúlyozás: lábujjon térdemeléssel előre, oldalra;. Forgások: lépőforgás (tour chaine), egyszerű fordulatok, forgások egy lábon. Kötélgyakorlatok: rövidkötél-gyakorlatok, lendítések, lengetések, körzések, áthajtások, keresztáthajtások, dobások-elkapások, különböző irányokban és síkokban kötve egyszerű testtechnikai elemekkel. Képességfejlesztés Az ízületi mozgékonyosság, a ritmus-, a reagáló-, az egyensúlyozó képességek fejlesztése. A törzs-, láb-, csípőízület-hajlító és -feszítő dinamikus-statisztikus erejének növelése. Az improvizációs képesség, a kreativitás és az esztétikai érzék fejlesztése. Nyújtó, erősítő hatású,	
---	--

állóképességet, mozgáskoordinációt, ritmusérzékenységet, izületi mozgékonyt, fejlesztő célú gimnasztikai szabad-, bordásfal-, zsámoly-, rövidkötél-gyakorlatok. Játékok, versengések Átfutások, átugrások oszlopban kötél felhasználásával Páros gyakorlatok kötéllel. Játékok-feladatok hárman egy kötéllel. Egyéni és páros versengések kötél áthajtásokkal, különböző feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához. Aerobik (lányoknak és fiúknak) Alapállás; 2 4 ütemű alaplépések (Low-impact): járás (march), sarokérintés (heel dig), támadólépés (lounge), lábujjérintés (toe touch), kitörés (squat), térdlendítés (knee lift), saroklendítés (leg curl), lép-zár-lépés (step-touch), keresztlépés (grapevine), A-lépés (A step), V-lépés (V step), bokszlépés (boks step). 2-4 ütemű alaplépések (Hi-impact): futás (jog), térdlendítés szökkenéssel (jumping knee lift), saroklendítés szökkenéssel (jumping leg curls), oldallendítés szökkenéssel (side kick), lábszárlendítés szökkenéssel (flick kick), terpesz-zár (jumping jack), sasszé (chasse), harántszökkelés (ski-run); Zenére történő mozgások aerobik alaplépésekkel: egyszerű alaplépések magas ismétlésszámmal, alaplépések variálása-kombinálása, alaplépések összekapcsolása; 4x8 ütemű egyszerű koreográfia (basic); szimmetrikus koreográfia. Képességfejlesztés Ritmusképesség-fejlesztés: egyszerű közismert zene ütemének kitapsolása minden ütemre, minden 1. ütemre, 1. és 5. ütemre stb., duplázva. Csoportok különböző módon jelzik az ütemeket (1. csoport tapsolja az 1. és a 2. ütemet, a 2. csoport dobantja a 3. és a 4. ütemet stb.). Helyben járás közben tapsolás, duplázva stb. Az egészséget szem előtt tartó mozgásanyag elsajátítása során a kondicionális és koordinációs képességfejlesztéssel hozzájárulása a fittség szervi megalapozásához Aerob munkavégzéssel az aerob állóképesség fejlesztése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldások kulcsmozzanatai. Az életkorhoz és a fejlesztési folyamathoz igazított torna szaknyelve.	
--	--

Ismeretek a szerek, eszközök biztonságos használatáról, a segítségnyújtásról és a biztosításról. A tornajellegű feladatok sikeres megoldásához szükséges alapvető kondicionális és koordinációs képességek. A szenzitív életkorhoz igazított erőfejlesztő gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek. Osztálykeretben rendezett tornaversenyek rendezésével, lebonyolításával kapcsolatos alapismeretek. A kiemelkedő teljesítmény és az egyéni képességekhez viszonyított teljesítményfejlődés elismerése. A balesetmentes gyakorlás szabályainak betartása és betartatása. A feladat-végrehajtások során segítségnyújtás egymásnak. Az RG- és az aerobikgyakorlatok helyes, az egészséget szem előtt tartó kivitelezésének alapismeretei. A helytelen gyakorlat végrehajtása következményeinek tudatosulása. Az aerob munkavégzés lényege, és az állóképesség fejlesztésében betöltött szerepe. A helyes testtartásért felelős izmok-izomcsoportok erejének növelésére és nyújtására vonatkozó alapismeretek. Az ellenjavallt, károsodásokat okozó gyakorlatok elkerülése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornászos testtartás, támlázás, tigrisbukfenc, zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás, alaplendület függésben, zsugorlefüggés, lefüggés, összefüggő gyakorlat, segítségnyújtás, biztosítás, tornaverseny, pontozás. RG, hintajárás, keringőlépés, ridalépés, hármaslépés, olló, terpeszugrás, Aerobik, fitnessz aerobik, aerob munkavégzés, támadólépés, kitörés, A-lépés, V-lépés, bokslépés,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Néhány szabadidős mozgásforma alapsporttechnikai elmeinek végrehajtása és szabályainak ismerete. Az alternatív sportok sporteszközeinek biztonságos használata játéktevékenységekben. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak ismerete. Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal elérhető célok. A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése. A szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel. A szervezet edzettségének növelése. Az egészséges életmód iránti igény erősítése. A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztasággal kapcsolatos ismeretek bővítése. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése. Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal ; falmászás; íjászat, lovaglás, :, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. Egy – a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga: Frizbi Dobások párokban, csoportokban (5 17 fő), állóhelyben, majd mozgásban és helycserékkel. Folyamatos passzolások. Nyítások meghatározott távolságra. Célbadobások a koronggal a zónába. Védekező mozgások, ugrások, elkapások. Tájfutás A térkép. A térképi ábrázolás. A térképek típusai. A természetjárás fontosabb térképtípusai. Város- és parktérképek. Útvonaltervezés a várostérképen. Túra a városban – csoportokban. Felkészülés a túrára: tervekészítés, a szükséges tárgyak összeírása stb. Túra jelzett turistautakon. A térkép követése tanári irányítással. Az iránytű és a tájoló. A tájolás. Távolságmérések a térképen. Távolságmérési gyakorlatok. Városi túra tervezése és önálló feladat megoldása. Turista- és tájfutó térképek jelrendszere. Túra tervezése: menetrend, távolságmérések, menetidő-megállapítás stb. Tájékozódás a terepen (gyakorlatok az iskola környékén). Terepgyakorlatok – vezetővonal-követés gyakorlása tájfutó térképpel közösen, majd kisebb csoportokban, futással. A tájékozódási ismeretek bővítése és rendszerezése. Önálló feladatmegoldást igénylő tevékenységre történő felkészítés. Korcsolyázás Gyakorlatok jégre lépés előtt: állások egy lábon, guggolások, törzshajlítások; járások, lépések előre, hátra, oldalra. Jéghez szoktatás: esés-felállás; gimnasztikai gyakorlatok palánkfogással és a palánk fogása nélkül; harántcsúszások előre, hátra. Egyenes korcsolyázás: alapállás; két lábon siklás előre, hátra (palánk fogással is); halacska (palánk fogással); halacska két lábon, egy lábon; halacska váltott lábon; lökés egy lábon. Alpesi síelés Alapmozgások a lécen: lábemelgetések; lépések oldalra, körben; térdrugózások, csúszó lépések; lépcsőzés. Rézsút siklás: mély, középső és emelt helyzetben; lábemelgetéssel. Egyenes siklás az alaphelyzet felvételével.	Természetismeret: időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat; gravitáció, szabadesés, forgómozgás; az emberi szervezet működése.
---	--

Hóeke, hóekeívelés: különböző sugarú, sebességű ívek; hóekeívek összekapcsolása, hóekeívelések botkerüléssel. Hóekeíveléstől a párhuzamos lendületig: rézsútsiklásban a lécvégek völgyirányba fordítása; lendület a hegy felé, a fékezés megtanulása. Hóekelendület. Hóekeívelések kapuk között, növekvő sebességgel, a lécek által bezárt szög fokozatos csökkentésével. A támasztás gyakorlása: hegylábás támasztott lendület; támasztott lendület kétoldali támasszal; völgylábás támasztott lendület. Botozás tanulása, botozás a hegysílec melléforgatásának segítésére. Párhuzamos lendület, lécfordítás páros lábbal és botozással. Képességfejlesztés A szabadidőben jól űzhető sportágak gyakorlásával a kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése. Játékok, versengések „Cicajáték” koronggal. Siklóverseny; „gyűjtögető”; baglyos játék. „Rollerezés” – egy lécs felcsatolásával, vonalban, párokban. Siklás „alagútban”. Váltóversenyek tárgyak felemelésével, illetve lerakásával. Hóekeívelések párokban, egymás mellett és mögött. Váltóverseny, egyéni és csapat célba dobó verseny koronggal, mérkőzések. Versenyek meghatározott távon. Ügyességi versenyek. Szlalom verseny kapuk között, hóekeíveléssel. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák jártaság szintű elsajátítása. Az edzettség növelése az alternatív környezetben űzhető sportok által. A sportági mozgásformák technikailag helyes elsajátítására törekvéssel a balesetek megelőzése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A különböző időjárási körülményekhez és sportágakhoz igazodó bemelegítés. A választott aktivitáshoz köthető baleset-elhárítási ismeretek. Az választott mozgásrendszer játékszabályainak ismerete és alkalmazása. A szabadban és különböző évszakokban végzett testedzés egészségre gyakorolt hatásai. Környezettudatos viselkedés ismeretei és betartása. Az időjárásnak és a sportolási formának megfelelő öltözködés tudatosítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: frizbi, korong, zóna, Spirit of Games, tájfutás, természetjárás, térképtípusok, egyenes korcsolyázás, alpesi síelés, rézsút siklás, hóeke, hóekeívelés, párhuzamos lendület, sportszerűség, sí-KRESZ.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdőfeladatok	Órakeret 21 óra
Előzetes tudás	Néhány önvédelmi fogás bemutatása. Tompítással történő esés végrehajtása előre, hátra és oldalt. A grundbirkózás alapvető szabályainak ismerete és alkalmazása. Sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartása. Az agresszió elutasítása. Az önvédelmi feladatok céljának belátása és elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. A tanult technikák változó körülmények közötti alkalmazásában jártassági szint elérése. Az alapvető önvédelmi szabályok, a leggyakoribb vészhelyzetek elkerülésének, a menekülés, a segítségkérés módjainak és lehetőségeinek ismeretei. Annak belátása, hogy a küzdősportokat csakis önvédelemre használhatják. Törekvés az önfegyelemre és az önszabályozásra.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem Önvédelmi fogások: Szabadulások egykezes, kétkezes lefogásból, mellső, hátsó egykezes és kétkezes átkarolásból. Grundbirkózás: Fogáskeresések állásban, megfogások és fogásmódok (kapocsfogás, tenyérbefogás, csuklófogás). Alapállások, alaphelyzetek gyakorlása. Fogáskeresés gyakorlása játékosan. Dzsúdó Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony, talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban, majd oldalazó szökdeléssel. Társas rávezető gyakorlatok (társ hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban és mozgásban. Félvállas gurulás előre és hátra technikájának elsajátítása talaj közeli helyzetből indulva állásból történő végrehajtásig. Lépésből, futásból történő végrehajtás. Állasküzdelem: Fogáskeresés és fogásbontás gyakorlása. Küzdőmozgás elsajátítása és kialakítása. Képességfejlesztés Az elvárt képességek kialakításához szükséges speciális küzdősportokra jellemző bemelegítő gyakorlatok, a kúszások és mászások, valamint speciális egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok. Játékok, versengések		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: keleti kultúrák. Természetismeret: izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.

Küzdőjátékokat előkészítő érintéses feladatok és játékok. Húzások, tolasok előkészítése páros küzdőjátékokkal. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). A grundbirkózás és a dzsúdó alaptechnikáinak jártasságszintű elsajátításával, az erő összemérések megteremtése. A tehetséges tanulók alaptudásának biztosítása az iskolán kívüli versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A balesetek elkerülése szempontjából elengedhetetlenül fontos alapvető eséstechnikák és önvédelmi fogások elsajátítása. Viselkedésminták kialakítása veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó technikai ismeretek. Játékos feladatmegoldások szerepe az önvédelmi és küzdőjellegű sportok elsajátításban. A versenyzés során az elbizakodottság és a félelem leküzdésének tudatosítása. Az agresszió és az asszertivitás értelmezése. A siker és a kudarc mint a versenyzés velejárói. Az ellenfél képességeinek elismerése, együttműködés a gyakorló párral. A magyar küzdősport legjobbjai, olimpiai bajnokunk: Kovács Antal. Veszélyes helyzetekre, fenyegetettségre, a fenyegetettség elkerülésére vonatkozó, valamint a segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dzsúdó, önvédelmi technika, eséstechnika, állasküzdelem, fogáskeresés, fogásbontás, földharc, fair play, agresszió, asszertivitás.

A fejlesztés várt eredményei az ötödik évfolyamos ciklus végén	Természetes és nem természetes mozgásformák A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában. A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák, gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8 10 gyakorlattal önálló bemelegítés végrehajtása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása. Stressz - és feszültségoldó módszerek alkalmazásával a feszültségek önálló szabályozása. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. Sportjátékok
---	---

	A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékokban. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Résztvétel a kedvelt sportjátékokban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában. Atlétika jellegű feladatok A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása. A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően. A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően. Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával. A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása. A kar- és láblendítés szerepének ismerete az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában. Torna jellegű feladatok A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítása. Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal. Az alaplépésekből 21 14 ütemű gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása. A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása. A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása. A balesetvédelmi utasítások betartása. Segítségnyújtás a társaknak. Alternatív környezetben üzhető sportok A tanult alternatív környezetben üzhető sportágak alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása. A sportágak üzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.
--	--

	A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása. A mostoha időjárási feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon. Önvédelmi és küzdőfeladatok Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, Grundbirkózásban az alaphelyzetek, a kitolás és a kihúzás végrehajtása. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatainak bemutatása. Jártasság néhány önvédelmi fogásban. A test-test elleni küzdelmet vállalása. Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Érzelmek és az esetleges agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályainak ismerete és alkalmazása.
--	--

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az egyszerű bemelegítő gyakorlatok szaknyelvének ismerete és azok önálló végrehajtása. Részvétel a gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák kialakításában. A tanórához kapcsolódó higiénés és magatartási szabályok betartása. A relaxáció fogalmának, a tudatos ellazulásnak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanórák szervezéséhez szükséges rendgyakorlatok elsajátítása. A biomechanikailag helyes testtartás végrehajtása. Alapvető jártasság a relaxációt szolgáló gyakorlatokban. A mozgásszabályozó-, ritmus- és a kéz-láb koordinációs képesség fejlődése. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elveinek és egyszerű módszereinek megismerése. Együttműködés a rendgyakorlatok és a csoportos feladatok végrehajtásánál. A személyi és környezeti higiénias ismeretek elsajátítása. A stressz - és feszültségoldó tudás továbbfejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Rendgyakorlatok- térbeli alakzatok kialakítása. Az óra szervezéséhez szükséges térformák, alakzatok és kialakításuk. Sorakozó vonalban és oszlopban. Táv- és térköz felvétele. Nyitódás, zárkózás. Igazodás, takarás. Testfordulatok. Megindulás, megállás. Fejlődés, szakadozás. Gimnasztika		Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. Környezetismeret: testünk, életműködéseink, az emberi szervezet.

Természetes mozgásformák egyéni- és társas szabadgyakorlatokban, szerek/kéziszerek felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel is összekötve. Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok az ízület- és gerincvédelem szabályainak megfelelően, eszköz nélkül és eszközökkel, egyénileg, párban valamint csoportban. Játékos gimnasztikai gyakorlatsorok zenére. Játékos és határozott formájú gyakorlatok: szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlatok. Határozott formájú szabadgyakorlati alapformájú 4 8 ütemű szabad-, társas-, kéziszer- és szergyakorlatok. Szabadgyakorlat füzér (6 8 gyakorlat) irányítva, vagy önállóan, zenére is. Képességfejlesztés Keringésfokozás testnevelési játékokkal. Alapállóképességet és ízületi mozgékonytárgyat fejlesztő egyszerű 2 4 alapformát tartalmazó, szabad-, szer- és kézigyakorlatok. Koordinációs képességfejlesztés kéziszergyakorlatok és szabadgyakorlatok folyamatos végrehajtásával, zenére is (ritmusérzék, kinezetikus differenciáló képesség). A testtartásért felelős izomcsoportok erősítése, nyújtása. Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. Koordinációt és fittséget fejlesztő szabály- valamint feladatjátékok kooperatív- és versenyjelleggel. Prevenió, életvezetés, egészségfejlesztés: A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló speciális gyakorlatanyag. A testtartásért felelős izmok koncentratív használata. Légző- és lábboltozat erősítő gyakorlatok. A 10 testtárgyra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagból óránként 1 gyakorlat tanítása. . Az 5-6. osztályosok stressz - és feszültségoldó gyakorlatai,. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatai. Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása. Ismeretek, személyiségfejlesztés Az óra szervezéséhez szükséges rend- és gimnasztikai gyakorlatok alapfogalmai. A bemelegítés és a levezetés funkciója a motoros tevékenységeknél. A motoros alapképességek elnevezései. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Az erősítés, a nyújtás és a mobilizálás alapvető elvei és egyszerű módszerei. A törzserősítő gyakorlatok szerepe a testtartás javításában, a testtartásért felelős izmok ismerete. A futás szerepe és jelentősége a keringési, mozgató- és légzési rendszer fejlesztésében, az egészség megőrzésében, a fittség fokozásában.	Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.
--	--

Alapvető szervezési ismeretek az alkalmazott játékok lebonyolításában Egészségnevelési alapismeretek: Az egészséges élet alapfeltételei (napi tisztálkodás, fogmosás, heti hajmosás, testmozgás, egészséges táplálkozás). Öltözői rend és a sportfelszerelés tisztasága. Ismeretek a pubertással járó testi és lelki változásokról Stressz - és feszültségoldó alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása. Személyes felelősség: egészség, sport, életvitel, életmód és baleset-megelőzés alapismeretei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendgyakorlatok, szabad-, társas, szer- és kéziszergyakorlat, bemelegítés, levezetés, képességfejlesztés, erő, gyorsaság, állóképesség, koordinációs képességek, erősítés, nyújtás, mobilizálás, prevenció, megelőzés, biomechanikailag helyes testtartás, relaxáció, fittség, edzettség, érzelem- és feszültség szabályozás, életmód, egészséges táplálkozás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Úszás és úszó jellegű feladatok	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Az uszoda rendszabályainak, baleset-megelőzési intézkedéseinek ismerete és betartása. Egy úszásnemben 25 méter biztonságos leúszása. A fejesugrás végrehajtása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alsó tagozatban tanult úszásnem technikájának javítása. Az új úszásnem jártasság szintű elsajátítása. Fejlődés az aerob állóképesség terén az úszásnemnek megfelelő ritmus kialakításával, valamint folyamatos és távolságot növelő úszással. Az uszoda higiénés szabályainak betartása. Az úszás szerepének ismerete az egészséges életmódban és az életvédelemben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az úszásoktatás óraszama helyi feltételektől függ, de 18 óra biztosítása előírt (a két évfolyamon együttesen). Amennyiben az iskola úszásoktatásra a helyi tantervben csak 18 órát tervez, vagy nem használja fel a teljes (36 órás) időkeretet, a fennmaradó órákat a többi tematikai egység időkeretének bővítésére kell fordítania. MOZGÁSMŰVELTSÉG Hátúszás Feladatok háton: lebegés és siklás háton. Hátúszó lábtempó: hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; siklás hátúszás lábtempó; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása. Hátúszás kartempó: hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek; levegővétel. Hátúszás kar- és lábtempó: hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai. Új úszásnem: a gyorsúszás		Természetismeret: közegellenállás, a víz tulajdonságai, felhajtóerő, víz és vízszennyezés; személyi higiénia, testápolás.

Gyorsúszás lábtempó: siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval. Gyorsúszás kartempó: gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban. Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése. Gyorsúszás levegővétele: gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása. Úszások a mélyvízben: gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral – lábbal, hátrafordulós levegővétellel; úszás szabadon. Rajtok: a hátúszó rajt előkészítő gyakorlatai, hátúszó rajt. Ugrások, merülések, taposások: beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás. Képességfejlesztés A koordinációs képességek fejlesztése a technikai gyakorlatok pontos végrehajtásával. Aerob állóképesség fejlesztése növekvő távolságra történő taposással, és úszással a tanult úszásnemekben. A gyorsasági állóképesség fejlesztése a gyors-, illetve a hátúszás lábtempójának alkalmazásával rövidebb távon, ismétlésekkel, versenyszerűen, valamint versenyszerű úszással meghatározott távolságra. Játékok, versengések Fogójátékok. Játékos, kooperatív vízbe ugrások; feladatok labdával és különböző eszközökkel. Egyéni, sor- és váltóversenyek úszólappal, egyéb eszközökkel. Víz-alámerülési versenyek. Versenyszerűen, valamint versenyszerű úszással meghatározott távon, a tanult úszásnemekben. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A bemelegítés vizes gyakorlatai; tartásjavító, prevenciós vízi gyakorlatok. Ismeretek, személyiségfejlesztés Az úszásnemek és az úszásnemekkel összefüggő alapvető szakkifejezések. A víz szervezetre gyakorolt hatásai. Az aerob állóképesség fogalma és a fejlesztés alapvető módszerei. Az úszás szerepe, jelentősége az edzettség és a fittség növelésében. A vízben végezhető játékok balesetvédelmi és játékszabályai. A tanulás során alkalmazott úszóversenyek szabályai. Az uszoda és a fürdők higiénés szabályai. Az úszástudás és a vízbiztonság szerepe az egészség megőrzésében és az életvédelemben. Bátorságra nevelés a mélyvízben történő gyakorlatokkal. Az önkontroll fejlesztése az önálló és tudatos tanulással.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Úszásnem, levegővétel, taposás, fejesugrás, intenzív úszás, aerob állóképesség, önkontroll, vízbiztonság, életvédelem.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Az alapvető manipulatív-, hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerűen végrehajtva. A manipulatív alapkészségek alapvető mozgásmintái és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Játékban és gyakorlás közben különböző biztonságos feladatmegoldás kézzel-lábbal is. A sportjáték elsajátításához szükséges labdás és labda nélküli motoros és kognitív képességek. Sportszerű magatartás a játéktevékenységben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok életkori sajátosságokhoz igazodó alap technikai és taktikai készletének, valamint elméleti ismereteinek elsajátítása. Fejlődés a motoros képességekben a sportjátékok mozgásanyagának intenzív és tudatos gyakorlásával. A csapatjátékos tulajdonságok kialakulása, szerepük tudatosulása az eredményes játéktevékenységben. Aktív részvétel a sportjátékok előkészítő játékaiban és a sportjátékok egyszerűsített, valamint kiteljesedő változataiban. Törekvés a sportszerűsége, a szabálykövető magatartásra, a figyelmes és hatékony munkavégzésre. Érdeklődés kialakulása a sportjátékok iránt. Az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Legalább két sportjáték választása kötelező. MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Megindulás, megállás. Futás közben iram- és irányváltoztatások. Felugrások egy és páros lábról. Alaphelyzet. Cselezés meginduláskor és futás közben. A védőtől való elszakadás legegyszerűbb módjai. Labdás technikai gyakorlatok: Labdás ügyességi gyakorlatok. Labdavezetések: Magas, középmagas, mély labdavezetés helyben és haladással, mindkét kézzel. Labdavezetési feladatok. Hosszú- és rövid indulás. Megállások 1, 2 leütés után, labdavezetésből, sarkazás. Megállás, sarkazás, önpasszból, ill. kapott labdával. Átadások-átvételek: Kétkezes mellső-, felső-, egykezes felsőátadás helyben és mozgás közben pattintva is. Páros-, hármas lefutás. Kosárra dobások: Kosárra dobás helyből egy kézzel. Fektetett dobás 1, 2 leütésből, labdavezetésből mindkét oldalról. Fektetett dobás labdavezetésből, önpasszból, kapott labdával, mindkét oldalról. Taktikai gyakorlatok: Emberfogásos védekezés: Taposás alaphelyzetben. A védekezés kar- és lábmunkája. Védőmozgás, a védő helyezkedése. Képességfejlesztés A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékokra jellemző gyakorlatokkal (futások iram- és irányváltoztatással, felugrások stb.). A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere		Matematika: logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás. Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Természetismeret: mechanikai törvényszerűségek; az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.

okozta feltételek közötti feladat-végrehajtásokkal. A motoros képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Játékok, versengések A kosárlabdázás labda nélküli és labdás technikai készletének gyakorlása testnevelési játékokban. Kosárlabdajáték könnyített szabályokkal. Kosárra dobó versenyek, egyénileg és csapatban. Részvétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kosárlabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. Röplabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alaphelyzet. Igazodás a labdához. Labdás technikai gyakorlatok: Alkarérintés (könnyű műanyag labdával, majd röplabdával): Egyéni és páros gyakorlatok. Alsó egyenes nyitás: A nyitás gyakorlása egyénileg és párokban. Kosárérintés: Egyéni és páros gyakorlatok. Kosár- és alkarérintés összekapcsolása, kísérletek a folyamatos és váltakozó érintésekre. Felső ütőérintés: egyénileg és párokban. Taktikai alapgyakorlatok: Nyitásfogadás csillag alakzatban. Nyitás-nyitásfogadás. Felállás és helyezkedés a nyitásfogadásánál. Képességfejlesztés Különböző egyensúlyi helyzetekben állás, testhelyzetek változtatása, a labda és a test különböző helyzeteinek összehangolása. Labdaütögetés a kéz és a láb különböző felületeivel. Fejelés labdával. Játékok, versengések A technikai elemek gyakorlása testnevelés játékokban, játékos feladatokban, valamint mini röplabdázásban. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható alapvető technikai készletének, valamint egyszerűsített játékformáinak megismerése. Kézilabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alaphelyzet; védekező és támadó lábmunka; megindulás-megállás; felugrás-leérkezés, ütközések; cselek. Irányváltztatások; cseles, megtévesztő mozgások; fordulatok labda nélkül. A sáncolás, a laza és a szoros emberfogás technikája. Labdás technikai gyakorlatok: A labda fogása; guruló labda felvétele állóhelyben és mozgás közben. Labdavezetés mindkét kézzel állásban és mozgás közben, önszöktetéssel, irány-, iramváltással, nehezített körülmények között is. Egy- és kétkezes átadások helyben és mozgás közben, nehezített feltételek között is	
---	--

(kétkezes felső, mellső, pattintott; egykezes felső átadás helyben – kilépéssel). Labdaátvétel és -átadások: különböző irányból érkező labda átvétele; átadások mozgás közben különböző irányba és távolságra; különleges labdaátadási formák. Célba dobási gyakorlatok. Kapura lövések: helyből; kilépéssel; 3 lépés után; felugrásból; különböző lendületszerzés után; passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Bedobás. Szabaddobás. Büntetődobás. Ütközések oktatása. Indulócsel labda nélkül és labdával. Indulócsel, testcsel, átadócsel, átadási csel és labdavezetés. Kapusmunka: Alaphelyzet; helyezkedés; védés kézzel, lábbal; kidobás; 7 méteres védése. Taktikai gyakorlatok: 1:1; 2:1, 3:1 elleni játék. Védekezés emberfogással és 6:0-ás területvédekezéssel. A védő, a támadó helyezkedése. Egyéni védekezés: a védő helyezkedése a labda nélküli és a labdát birtokló támadóval szemben. Üres helyre helyezkedés, védőtől való elszakadás. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. Helycsere labdaátadással, labdavezetéssel. Lerohanások, rendezetlen védelem elleni játék. Képességfejlesztés A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások iram- és irányváltoztatással, felugrások, fordulatok, labdával is) a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladatvégrehajtásokkal. Játékok, versengések A kézilabdázás labda nélküli és labdás technikai elemeinek gyakorlása testnevelési játékokban és játékos feladatokban. Kézilabdajáték szabálykönnyítéssel mérkőzésszerűen. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között, a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körütekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. Labdarúgás Labdás technikai gyakorlatok Játékos labdás feladatok 2 3 4 vagy több játékos együttműködésével, négyszög, téglalap vagy rombusz alakzatban, átadások irányának megváltoztatásával. Labdahúzogatás, -görgetés; haladás közben, fordulatokkal is. Labdavezetések külső és belső csüddel, mindkét lábbal, különböző alakzatban. Rúgás: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a	
--	--

futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal, átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltotatással. Labdalevétel: talppal, belsővel, csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Fejelés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával. Alapszerelés, megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Egyszerű cselek. Partdobás. Taktikai gyakorlatok: Párharcok az 1:1 elleni játékban, labdaszerzés, szabályos szerelés a játékban. Szabadulás emberfogásból elfutással és testcsellel. Támadásból védekezésbe való visszarendeződés. 2:1 elleni játék. Kisjátékok: 2:1, 3:1, 4:2, 5:2 alkalmazása egy és két udvarra. Területvédekezés. Felállási formák a kispályás játékban. Kapusmunka: Alaphelyzet, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás állított, lepattintott labdával. Képességfejlesztés A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző gyakorlatokkal (pl. futások előre, hátra és oldalra, irányváltással és fordulatokkal, labdával is; szökdelések-ugrások labda felhasználásával is; a játékelemek intenzív gyakorlása; mérkőzések; gyorsindulások különböző helyzetből, labdával is). A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat-végrehajtásokkal. A labdás koordináció játékos fejlesztése a játékelemekből kiindulva (cél elérése labdával, célbalövés, összjáték stb.). A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. Játékok, versengések A technikai és a taktikai feladatok megoldását előkészítő, valamint a begyakorlást segítő játékok és játékos feladatmegoldások. Cserefutball 3 14 fős csapatokkal. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék. Kispályás labdarúgás. Labdarúgó mérkőzések. Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés a labdarúgás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. Az életkori sajátosságokhoz igazodó képességfejlesztés megvalósítása, különös tekintettel a koordinációs képességekre. A labdarúgás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett játéktevékenységgel. Ismeretek, személyiségfejlesztés A sportjátékok játékelemeinek technikailag helyes és célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek, a tudatos és önálló tanulás segítése érdekében.	
---	--

A sportjátékok játékszabály- és taktikai alapismeretei. A sportjátékok elsajátítását kedvezően befolyásoló kondicionális és koordinációs képességek, valamint fejlesztésük alapismereti és egyszerű módszerei. Az eredményes csapatjáték feltételei és a csapatjátékos tulajdonságok tudatosítása. A sportjátékok szabadidőben is űzhető formáinak megismerése. Az öntevékeny játékszervezés és - vezetés alapvető ismeretei. A sportszerűség, a fair play szerepe, illetve a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban, a szabálytalanságok és a durvaság elutasítása, a sportjáték mérkőzéseit kísérő negatív jelenségek helyes értelmezése. A magyar sportjátékok kiemelkedő bázisai, nemzetközi sikerei. A sportjátékok balesetvédelmére, a tárgyi-létesítményi feltételekre és a sportoló felszerelésre vonatkozó alapismeretek. A labda nélküli és labdás egyszerű bemelegítés elvei és módszerei. A testnevelési játékok széles repertoárjának ismerete a sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításához és az öntevékeny szabadidős tevékenységek szervezéséhez. A sportjátékok iránti érdeklődés kialakulása és megszilárdulása az egyéni adottságoknak és érdeklődésnek leginkább megfelelő sportjáték megtalálása rekreációs célú testedzésre, vagy a versenyszerű sportágválasztás elősegítésére.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Védőtől való elszakadás, hosszú és rövid indulás, sarkazás, önpassz, fektetett dobás, emberfogásos védekezés, kétkezes mellső átadás, mini-kosárlabdázás, szabálykövető magatartás. Ütközés, testcel, sáncolás, laza és szoros emberfogás, bedobás, szabaddobás, büntetődobás, üres helyre helyezkedés, fair play. Játékelemek, labdaátadás, labdaátvétel, labdahúzogatás, labdagörgetés, csüd, megelőző szerelés, dekázás, partdobás, kigurítás-kirúgás, kispályás labdarúgás, összjáték, aranycsapat.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétikával és/vagy a játékos feladatokkal kapcsolatos élmények kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták elsajátítása, illetve azok alkalmazása az egyéni adottságoknak megfelelően. Törekvés az atlétikai versenyszámok technikájának elsajátítására és a teljesítménynövelésre. Fejlődés elérése a kondicionális képességek terén, különös tekintettel az aerob állóképességre-, valamint az alsó- és felső végtag dinamikus erejére. A tartós futás technikájának optimalizálása, és az egyénhez igazított sebesség kialakulása.	

	Kitartás és igyekezet a motoros képességfejlesztésben, valamint a tartós munkavégzésben. Érdeklődés az atlétika sportág iránt. Tehetséggondozás a versenysport iránt érdeklődők számára.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok Lassú futás tempóváltással, közbeiktatott feladatokkal. Futóiskolai gyakorlatok. Akadályfutás. (A szabadban természetes akadályok, a teremben tornaszerek leküzdése.) Közepes iramú futás. Iramfutások lendületesen, természetes mozgással. Állórajt, térdelőrajt. Rajtok-indulások különböző kiinduló helyzetből. Vágtafutások, gyorsfutások irányváltoztatással, különféle szintereken. Repülő és fokozó futások 30 40 m-en. Vágtafutások 20 30 m-en. Váltófutás, egykezes alsó váltás. Tartós futás a táv növelésével és a távnak megfelelő iram megválasztásával. Szökdelések, ugrások: Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Helyből távolugrás, folyamatosan is. Távolugrás guggoló vagy lépőtechnikával, 8 14 lépés nekifutásból az elugrás helyzetét tartva, elugró sávból. Magasugrás: 6 8 lépésről átlépő technikával nyújtott vagy hajlított lábbal; magasugróversenyek. Dobások: Dobóiskolai gyakorlatok: dobások és lökések különböző kiinduló helyzetből tömött labdával, helyből és 3 4 lépéses lendületből. Dobások és lökések különböző célba, különböző labdával. Vetőmozgás füles labdával célba (sáv, zóna) helyből és negyed fordulattal. Kislabdahajítás célba és távolba nekifutással. Súlylökés helyből. Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat javítása futóiskolai gyakorlatokkal. Reagáló képesség, reakciógyorsaság fejlesztése és felgyorsulási képesség fejlesztése rajtgyakorlatokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának fokozatos növelésével és a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Mozgásátállítódás képességének fejlesztése akadályfutásokkal. Kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése iramváltásos futással. A láb dinamikus erejének növelése ugróiskolai gyakorlatokkal. A dinamikus láberő és a ritmusérzék növelése ugrókötélgyakorlatokkal. Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok elsajátítását és begyakorlását segítő játékos feladatmegoldások, testnevelési játékok és versenyek. Rajtversenyek. Futóversenyek 60 m-es távon, térdelő rajttal. Váltóversenyek. Helyből távolugró versenyek. Távol- és magasugró	Ének-zene: ritmus-gyakorlatok, ritmusok. Természetismeret: energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. Földrajz: térképismeret. Informatika: táblázatok, grafikonok.

versenyek. Kislabdahajító versenyek helyből és nekifutással. Súlylökő versenyek. Célba dobó versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A tartós futás technikájának optimalizálása, valamint az egyénhez igazított tartós futás sebességének kialakítása - a szabadidőben végzett önálló gyakorlás elősegítése érdekében. A szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások előtti bemelegítő gyakorlatok elsajátítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tartós futás, a gazdaságos vágtaozgás és az irambeosztással kapcsolatos alapismeretek. El- és felugrásoknál az erőteljes kar- és láblendítés jelentősége. A nekifutás sebességének és az el-, illetve felugrás nagysága közti kapcsolat. Különböző eszközökkel különböző célba történő dobások célszerű végrehajtásával kapcsolatos ismeretek. A szabad levegőn rendszeresen végzett tartós futások szerepe az edzettség és a fittség kialakításában. A fejlesztő folyamat során alkalmazott játékok, játékos feladatmegoldások céljának és jelentőségének tisztázása az atlétikára jellemző cselekvésminták elsajátításában. Az alapvető versenyszabályok ismerete és betartása. Törekvés a tanulók önmagukhoz viszonyított teljesítményének emelésére, egymás teljesítményének elismerése. Az aerob jellegű futások jelentősége az egészség megőrzésében. Ismeretnyújtással érdeklődés felkeltés a rendszeresen végzett tartós futások iránt.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állórajt, térdelőrajt, vágtafutás, tartós futás, váltófutás, egykezes alsó váltás, aerob állóképesség, futóiskolai gyakorlatok, irambeosztás, el- és felugrás, hajítás, lökés, edzettség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 3 6 óra
Előzetes tudás	Az alapvető hely- és helyzetváltoztató, valamint manipulatív mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Alapvető tornaelemek tartalmazó gyakorlat önálló bemutatása. A szekrényugrásoknál többnyire nyújtott karú támasz. Az egyensúly megtartása fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben. A mászókulcsolás egyéni adottságoknak és képességeknek megfelelő végrehajtása. Egyénileg, párban és csoportban végzett ritmikus mozgásokban a zene követése fokozódó sikerességgel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A motorikus cselekvésbiztonság fejlődése a torna jellegű feladatmegoldásokban. Igényesség az esztétikus test iránt és a „tornász” mozgás elsajátítására.	

	Fejlődés a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából kiemelt motoros képességek terén, különös tekintettel a test erejére, az ízületi mozgékonyyságra, az izomérzékelésre, a téri tájékozódó és az egyensúlyozó képességre. Törekvés a kreativitásra, az improvizációra és az önkifejezésre a torna jellegű feladatmegoldásokban. A reális testkép és a testtudat kialakulása. Az izmok, izomcsoportok erejének növelését és nyújtását szolgáló módszerek/gyakorlatok megismerése. A balesetvédelmi ismeretek tudatos alkalmazása, az együttműködés az egymás iránti segítőkészség kinyilvánítása. Érdeklődés kialakulása a torna jellegű feladatmegoldások iránt, a rendszeres fizikai aktivitás mozgásválasztékának bővítésére, illetve a versenysport iránt érdeklődők tehetséggondozása céljából.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező. Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok: Akadályokon fel-, át- és lemászások, kúszások. Támlázások különböző irányokban, különböző szereken. Mellső fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből, különböző testhelyzetekbe, sorozatban is. Zsugorfejjállás. Fejjállás, különböző lábtartásokkal. Fejjállásból gurulóátfordulás előre, különböző testhelyzetekből, különböző testhelyzetekbe. Fellendülés kézállásba, bordásfalnál. Fellendülés kézállásba és gurulóátfordulás. Spárgakísérletek. Mérlegállás. Hanyattfekvésből emelés hídba. Tigrisbukfenc. Kézen átfordulás oldalt, mindkét irányba. Összefüggő talajgyakorlat. Keresztbe állított ugrószekevényen (2 4 rész): felguggolás és homorított leugrás; zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás; huszárugrás. Hosszába állított ugrószekevényen (2 4 rész): felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és gurulóátfordulás előre; gurulóátfordulás előre ugródeszkaról történő elrugaszkodással; felguggolás és leguggolás, felguggolás és leterpesztés. Alacsony gerendán: felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és terpesztéssel leugrás. Gerendán: támaszhelyzeten át, fel- és leugrás. Függéshelyzetek és függésgyakorlatok: Változatos feladatok függőszerkeken függőállásban, függésben, fekvő függésben. Bordásfalon függésben haladás oldalt, felfelé és lefelé. Függésben húzódzkodások. Kötélmászás, mászókulcsolással. Érintő magas gyűrűn fiúknak: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület függésben; zsugorlefuggés; lefuggés; fellendülés lebegő függésbe; ereszkedés hátsó függésbe; hátsó függésből emelés lebegőfüggésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás. Gyűrűn: hátsó függés; függésben lendület hátra, homorított leugrás, fellendülés lebegő függésbe. Lányoknak: lendületek előre-hátra; fellendülés lebegőfüggésbe; zsugorlefuggés. Egyensúlyozó gyakorlatok: Egyensúlyozó járások és játékos feladatok gerendán, ferde padon, fordulatokkal, szerek hordásával. Alacsony	Természetismeret: az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, lökőerő, reakcióerő, hatásidő, egyensúly, tömeg, középpont. Vizuális kultúra: reneszánsz, barokk. Erkölcstan: társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, média, önreflexió, kooperatív munka. Ének-zene: ritmus és tempó.

gerendán (lányoknak): érintőjárás, hármaslépés, fordulatokkal és szökdelésekkel is. Mérlegállás. Független repülés lábterpesztéssel. Képességfejlesztés Koordinációs képességek fejlesztése egyszerű talajgyakorlati elemek végrehajtásával, azok kombinálásával, valamint az ugrószelekre és a gyűrű alkalmazásával (téri tájékozódó-, mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). Egyensúlyérzékelés fejlesztése alacsony gerendán végrehajtott statikus és dinamikus gyakorlatokkal. A váll, a kar és a törzs erejének fokozott erősítése támaszhelyzetben, valamint függésben végzett gyakorlatokkal. Játékok, versengések Játékos és utánzó feladatokkal ügyesség- és erőfejlesztés. Akadály- és váltóversenyek a tornaszerek felhasználásával. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna sportágban tehetségesekkel versenyeken való részvétellel. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A szervrendszerek sokoldalú alkalmazkodásának elősegítése a torna jellegű feladatmegoldásokkal. A saját testtömeg mozgatásával, valamint a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal a test izmainak arányos fejlesztése, a helyes testtartás kialakításának/megtartásának biztosítása. A cselekvésbiztonság növelésével a mindennapi életben történő biztonságos cselekvések elősegítése. A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése. Ritmikus gimnasztika (lányoknak) Előkészítő mozgások: RG-re jellemző tartásos és mozgásos gyakorlatelemek (kar- és törzsiívek, kar- és törzshullámok stb.). Fő mozgások: Testsúlyáthelyezések különböző irányokba, különböző kar- és törzsmozgásokkal kombinálva. Járások: alapforma, guggoló, lábujjon-, sarkon-, külső talpélenjárás, érintő-, hintajárás. Járások láblendítéssel, térdemeléssel, sarokemeléssel; hajlított járás, különböző kar- és törzsmozgásokkal kombinálva, különböző irányba, fordulatokkal is. Ritmizált lépések: keringő-, ridalépés, zárt és nyitott hármaslépés, váltólépés egyszerű formái különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Futások: alapforma, térdemeléssel, sarokemeléssel, ollózó-, harántterpesztéssel – különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Szökdelések: térdemeléssel, sarokemeléssel, harántterpesztéssel, oldalterpesztéssel, őztartással, lábkeresztezéssel, fordulattal, galoppszökdelés, szökdelés őztartással, szökdelő hármaslépés, koppantó szökdelés, indiánszökdelés – különböző kar-, ill. törzsmozgásokkal, fordulatokkal kombinálva. Ugrások: ugrássorozatok, hajlított olló, olló, őz, hajlított őz, terpeszugrás, bicskaugrás, összeugrások térd- és láblendítéssel. Egyensúlyozás: lábujjon térdemeléssel előre, oldalra; hajlított lábemeléssel hátra (attitude). Forgások: lépőforgás (tour chaine), egyszerű fordulatok, forgások egy lábon.	
--	--

Kötélgyakorlatok: rövidkötél-gyakorlatok, lendítések, lengetések, körzések, nyolcas körzések, áthajtások, keresztáthajtások, dobások-elkapások, testre csavarások, talajra ütések, pörgetések, különböző irányokban és síkokban kötve egyszerű testtechnikai elemekkel. Képességfejlesztés Az ízületi mozgékonyosság, a ritmus-, a reagáló-, az egyensúlyozó képességek fejlesztése. A törzs-, láb-, csípőízület-hajlító és -feszítők dinamikus-statikus erejének növelése. Az improvizációs képesség, a kreativitás és az esztétikai érzék fejlesztése. Nyújtó, erősítő hatású, állóképességet, mozgáskoordinációt, ritmusérzékenységet, ízületi mozgékonyosságot fejlesztő célgyakorlatok szabad-, bordásfal-, zsámoly-, rövidkötél-gyakorlatok. Játékok, versengések Átfutások, átugrások oszlopban kötél felhasználásával Páros gyakorlatok kötéllal. Játékok-feladatok hárman egy kötéllal. Egyéni és páros versengések kötél áthajtásokkal, különböző feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához. Aerobik (lányoknak és fiúknak) Alapállás; 2 4 ütemű alaplépések (Low-impact): járás (march), sarokérintés (heel dig), támadólépés (lounge), lábujjérintés (toe touch), kitörés (squat), térdlendítés (knee lift), saroklendítés (leg curl), lép-zár-lépés (step-touch), keresztlépés (grapevine), A-lépés (A step), V-lépés (V step), bokszlépés (boks step), mambo, csa-csa-csa, sarkonfordulás (pivot-turn), oldallendítés (side kick), lábszárlendítés (flick kick), láblendítés (leg kick); 2-4 ütemű alaplépések (Hi-impact): futás (jog), térdlendítés szökkenéssel (jumping knee lift), saroklendítés szökkenéssel (jumping leg curls), oldallendítés szökkenéssel (side kick), lábszárlendítés szökkenéssel (flick kick), terpesz-zár (jumping jack), sasszé (chasse), harántszökdelés (ski-run); Zenére történő mozgások aerobik alaplépésekkel: egyszerű alaplépések magas ismétlésszámmal, karmunkával; alaplépések variálása-kombinálása (haladással, karmunkával); alaplépések összekapcsolása; 4x8 ütemű egyszerű koreográfia (basic); szimmetrikus koreográfia. Képességfejlesztés Ritmusképesség-fejlesztés: egyszerű közismert zene ütemének kitapsolása minden ütemre, minden 1. ütemre, 1. és 5. ütemre stb., duplázva. Csoportok különböző módon jelzik az ütemeket (1. csoport tapsolja az 1. és a 2. ütemet, a 2. csoport dobbantja a 3. és a 4. ütemet stb.). Helyben járás közben tapsolás, duplázva stb. Az egészséget szem előtt tartó mozgásanyag elsajátítása során a kondicionális és koordinációs	
---	--

képességfejlesztéssel hozzájárulása a fittség szervi megalapozásához Aerob munkavégzéssel az aerob állóképesség fejlesztése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Prevenációs funkciók betöltése aerob munkavégzéssel, valamint az egészséget szem előtt tartó gyakorlatok jártasság szintű elsajátításával, a testtartásért felelős izomcsoportok fejlesztésével. Új, szabadidőben is gyakorolható testedzési formák megismerése által hozzájárulás az egészségmegőrző szokásrendszer megalapozásához. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldások kulcsmozzanatai. Az életkorhoz és a fejlesztési folyamathoz igazított torna szaknyelve. Ismeretek a szerek, eszközök biztonságos használatáról, a segítségnyújtásról és a biztosításról. A tornajellegű feladatok sikeres megoldásához szükséges alapvető kondicionális és koordinációs képességek. A szenzitív életkorhoz igazított erőfejlesztő gyakorlatok helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek. Osztálykeretben rendezett tornaversenyek rendezésével, lebonyolításával kapcsolatos alapismeretek. A kiemelkedő teljesítmény és az egyéni képességekhez viszonyított teljesítményfejlődés elismerése. A balesetmentes gyakorlás szabályainak betartása és betartatása. A feladat-végrehajtások során segítségnyújtás egymásnak. Az RG- és az aerobikgyakorlatok helyes, az egészséget szem előtt tartó kivitelezésének alapismeretei. A helytelen gyakorlat végrehajtása következményeinek tudatosulása. Az aerob munkavégzés lényege, és az állóképesség fejlesztésében betöltött szerepe. A helyes testtartásért felelős izmok-izomcsoportok erejének növelésére és nyújtására vonatkozó alapismeretek. Az ellenjavallt, károsodásokat okozó gyakorlatok elkerülése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tornászos testtartás, támlázás, tigrisbukfenc, kézenátfordulás, zsugorkanyarlati átugrás, guggoló átugrás, huszárugrás, alaplendület függésben, zsugorlefüggés, lefüggés, lebegőfüggés, összefüggő gyakorlat, segítségnyújtás, biztosítás, tornaverseny, pontozás. RG, hintajárás, keringőlépés, ridalépés, hármaslépés, olló, őzugrás, terpeszugrás, bicskaugrás, lépőforgás. Aerobik, fitness aerobik, aerob munkavégzés, támadólépés, kitörés, A-lépés, V-lépés, bokslépés, mambó, csa-csa-csa.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Néhány szabadidős mozgásforma alaptechnikai elmeinek végrehajtása és szabályainak ismerete. Az alternatív sportok sporteszközeinek biztonságos használata játéktevékenységekben. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak ismerete. Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal elérhető célok. A szabadidőben jól hasznosítható sportágakban gyakorlottság szerzése. A szabadterén különböző időjárási viszonyok között végzett tevékenységekben aktív részvétel. A szervezet edzettségének növelése. Az egészséges életmód iránti igény erősítése. A szabadban végzett testedzés jelentőségével, valamint a személyi és környezeti tisztasággal kapcsolatos ismeretek bővítése. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás erősítése. Az alternatív környezetben végzett sporttevékenységek viselkedési és magatartási normáinak betartása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal ; falmászás; íjászat, lovaglás, :, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. Egy – a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga: Frizbi Dobások párokban, csoportokban (5 17 fő), állóhelyben, majd mozgásban és helycserékkel. Folyamatos passzolások. Nyitások meghatározott távolságra. Célbadobások a koronggal a zónába. Védekező mozgások, ugrások, elkapások. Tájfutás A térkép. A térképi ábrázolás. A térképek típusai. A természetjárás fontosabb térképtípusai. Város- és parktérképek. Útvonaltervezés a várostérképen. Túra a városban – csoportokban. Felkészülés a túrára: tervekészítés, a szükséges tárgyak összeírása stb. Túra jelzett turistautakon. A térkép követése tanári irányítással. Az iránytű és a tájoló. A tájolás. Távolságmérések a térképen. Távolságmérési gyakorlatok. Városi túra tervezése és önálló feladat megoldása. Turista- és tájfutó térképek jelrendszere. Túra tervezése: menetrend, távolságmérések, menetidő-megállapítás stb. Tájékozódás a terepen (gyakorlatok az iskola környékén). Terepgyakorlatok – vezetővonal-követés gyakorlása tájfutó térképpel közösen, majd kisebb csoportokban, futással. A tájékozódási ismeretek bővítése és rendszerezése. Önálló feladatmegoldást igénylő tevékenységre történő felkészítés.	Természetismeret: időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat; gravitáció, szabadesés, forgómozgás; az emberi szervezet működése.

Korcsolyázás Gyakorlatok jégre lépés előtt: állások egy lábon, guggolások, törzshajlítások; járások, lépések előre, hátra, oldalra. Jéghez szoktatás: esés-felállás; gimnasztikai gyakorlatok palánkfogással és a palánk fogása nélkül; harántcsúszások előre, hátra. Egyenes korcsolyázás: alapállás; két lábon siklás előre, hátra (palánk fogással is); halacska (palánk fogással); halacska két lábon, egy lábon; halacska váltott lábon; lökés egy lábon. Alpesi síelés Alapmozgások a lécen: lábemelgetések; lépések oldalra, körben; térdrugózások, csúszó lépések; lépcsőzés. Rézsút siklás: mély, középső és emelt helyzetben; lábemelgetéssel. Egyenes siklás az alaphelyzet felvételével. Hóeke, hóekeivelés: különböző sugarú, sebességű ívek; hóekeívek összekapcsolása, hóekeivelések botkerüléssel. Hóekeiveléstől a párhuzamos lendületig: rézsútsiklásban a lécvégek völgyirányba fordítása; lendület a hegy felé, a fékezés megtanulása. Hóekelendület. Hóekeivelések kapuk között, növekvő sebességgel, a lécek által bezárt szög fokozatos csökkentésével. A támasztás gyakorlása: hegylábás támasztott lendület; támasztott lendület kétoldali támasszal; völglábás támasztott lendület. Botozás tanulása, botozás a hegysílec melléforgatásának segítésére. Párhuzamos lendület, lécfordítás páros lábbal és botozással. Képességfejlesztés A szabadidőben jól űzhető sportágak gyakorlásával a kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése. Játékok, versengések „Cicajáték” koronggal. Siklóverseny; „gyűjtögető”; baglyos játék. „Rollerezés” – egy lécfelcsatolásával, vonalban, párokban. Siklás „alagútban”. Váltóversenyek tárgyak felemelésével, illetve lerakásával. Hóekeivelések párokban, egymás mellett és mögött. Váltóverseny, egyéni és csapat célba dobó verseny koronggal, mérkőzések. Versenyek meghatározott távon. Ügyességi versenyek. Szlalom verseny kapuk között, hóekeiveléssel. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák jártaság szintű elsajátítása. Az edzettség növelése az alternatív környezetben űzhető sportok által. A sportági mozgásformák technikailag helyes elsajátítására törekvéssel a balesetek megelőzése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS	
--	--

A különböző időjárási körülményekhez és sportágakhoz igazodó bemelegítés. A válsztott aktivitáshoz köthető baleset-elhárítási ismeretek. Az választott mozgásrendszer játékszabályainak ismerete és alkalmazása. A szabadban és különböző évszakokban végzett testedzés egészségre gyakorolt hatásai. Környezettudatos viselkedés ismeretei és betartása. Az időjárásnak és a sportolási formának megfelelő öltözködés tudatosítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: frizbi, korong, zóna, Spirit of Games, tájfutás, természetjárás, térképtípusok, egyenes korcsolyázás, alpesi síelés, rézsút siklás, hóeke, hóekeívelés, párhuzamos lendület, sportszerűség, sí-KRESZ.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dzsúdó, önvédelmi technika, eséstechnika, állasküzdelem, fogáskeresés, fogásbontás, földharc, fair play, agresszió, asszertivitás.
------------------------------------	---

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Természetes és nem természetes mozgásformák A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában. A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák, gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8 10 gyakorlattal önálló bemelegítés végrehajtása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása. Stressz - és feszültségoldó módszerek alkalmazásával a feszültségek önálló szabályozása. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. Úszás és úszó jellegű feladatok Választott úszásnemben készség szintű, egy másikban 150 méteren vízbiztos folyamatos úszás. Intenzív úszásra törekvés rövidtávon. Fejlesztés és folyamatos taposás a mélyvízben. Az úszással összefüggő balesetvédelmi utasítások, valamint az uszoda, fürdő viselkedési szabályainak betartása. Ismeretek az úszástudás, a vízbiztonság szerepéről az egészség megőrzésében és az életvédelemben. Külső visszajelzés információinak elfogadása és hasznosítása a különböző úszásnemek gyakorlásánál. Sportjátékok A sportjátékok technikai és taktikai készségének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékokban.
---	--

	Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában. Atlétika jellegű feladatok A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása. A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően. A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően. Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával. A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása. A kar- és láblendítés szerepének ismerete az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában. Torna jellegű feladatok A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítása. Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal. Az alaplépésekből 2 14 ütemű gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása. A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása. A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása. A balesetvédelmi utasítások betartása. Segítségnyújtás a társaknak. Alternatív környezetben üzhető sportok A tanult alternatív környezetben üzhető sportágak alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása. A sportágak üzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete. A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása. A mostoha időjárási feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon.
--	--

	Önvédelmi és küzdőfeladatok Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, Grundbirkózásban az alaphelyzetek, a kitolás és a kihúzás végrehajtása. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatainak bemutatása. Jártasság néhány önvédelmi fogásban. A test-test elleni küzdelmet vállalása. Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Érzelmek és az esetleges agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályainak ismerete és alkalmazása.
--	---

Tantárgyi értékelés formái és szempontjai

- A követelményrendszer akkor adhat reális visszajelzést a tantervi cél teljesítéséről, ha értékelési szempontjait a nevelésben, az oktatásban és a képzésben felmutatott értékek.
- A nevelést a tanulók aktivitásának, és a szabály, valamint morális rendszerhez való viszonyulásuk felbecsülésén, az oktatást a sportágban mutatott teljesítmények, a képzést a tanulók teljesítményeinek önmagukhoz viszonyított fejlődése alapján értékeljük. A tanulók neveltsége és képzettsége a célrendszerben jelzett követelményeknek megfelelően az érdemjegyen jelenik meg. Az egyszempontú teljesítmény értékelésen alapuló követelmények hibáit ismerjük. A tanulók adottságai - a pedagógiai közhit szerint - erősebben befolyásolják teljesítőképességüket a testnevelésben, mint az elméleti tantárgyakban. Ahhoz tehát, hogy a teljesítmények is értékelési szempontként szerepelhessenek: esélyt kell adni arra, hogy a hátrányos fizikai adottságokkal rendelkezők is jó értékelést szerezhessenek.
- Az esélyjavítás egyik lehetősége a differenciált tananyag kijelöléshez adott módszertani alternatívák alkalmazásával valósítható meg. Az értékelés differenciálásának másik lehetőségét az alkati és az alapvető fizikai adottságok felmérésére készített táblázatok értékelésmódosító szempontkénti felhasználása biztosítja.
- A tanulók neveltsége lényeges tényező egy reális értékelési rendszerben. A tanulók neveltségét (funkcionálisan) tanórai és tanórán kívüli testedzésben felmutatott aktivitásuk és a testedzések szabály, valamint erkölcsi rendjéhez viszonyított cselekedeteik alapján lehet jellemezni.
- A tanulói munka értékelésében az "elégséges" szint megállapítása nevelési alapkövetelmény alapján történik, amelyet az oktatásban és képzésben nyújtott gyenge teljesítmény nem ronthat le. Az alapkövetelmény teljesítése a legalább "elégséges" minősítés feltétele. Ez az egyetlen értékelési szint, amely nem tananyagfüggő és nem mérhető teljesítményszinthez kötött. Ennek oka az, hogy a tanulók adottságait ilyen módon lehet/kell figyelembe venni.
- A követelmény és értékelés összefüggése:
 - A követelmény megfogalmazás funkcionális alapon közelít a célhoz. A célra vonatkozó közvetlen követelmény megfogalmazást az értékelés és osztályozás motiváló hatásaival segíti.
 - Az értékelés, osztályozás:
 - A neveltség szintjét becsléssel mérjük a munka aktivitásán, a szabályos egészségőrző és erkölcsös cselekvés értékelésén alapul.

- Az oktatás szintjét a sportteljesítményekhez, az országos standardokhoz vagy az elsajátításra előírt tananyagmennyiséghez és minőséghez viszonyítjuk.
- A képzés szintjének alapját a tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődése adja.
- A tantervi követelmények működése: A tanuló iskolai munkáját végzi, a tanterv és az iskola, testnevelő tanár által meghatározott és előírt követelmények és értékelés ismeretében. A tanár tehát a három szint alapján minősíti a tanuló munkáját, majd érdemjegyeket, ezek összegzéseként félévi és év végi osztályzatot ad.
- Az értékelő rendszer működésének alapfeltétele az, hogy a testnevelést és gyógytestnevelést tanítók megfeleljenek a következő elvárásnak:
 - A testnevelés egészében érvényesítsék a gerinc- izületvédelem szabályainak alkalmazását, minden tanulóval rendszeresen végezzék a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó mozgásanyagot. A testnevelés egésze örömet és sikerélményt nyújtson a tanulóknak, még az eltérő testi adottságú tanulóknak is.
 - A tárgyi feltételek arányában igyekezzék sokoldalú, harmonikus nevelési és képzési alapot biztosítani.
 - Igazságosan és következetesen értékelje tanítványait.

Testnevelés

Helyi tantárgyi tanterv

7-8. évfolyam

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 7. §-a szerint:

- megneveztük a helyi tanterv alapjául szolgáló, a köznevelésért felelős miniszter által jóváhagyott és kiadott kerettantervet;
- megadtuk a segédletek, sporteszközök kiválasztásának elveit;
- beépítettük a Nemzeti alaptantervben előírt pedagógiai feladatokat, nevelési célokat és a kapcsolódó tantárgyakat.

Az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. §-a alapján:

- arányosan felosztottuk a kerettantervi kétéves tananyagot és követelményeket a tanévek között, megadva a feldolgozáshoz szükséges óraszámokat;
- meghatároztuk a tantárgyak tartalmi 10%-os keretének felhasználását;
- hozzárendeltük a fejlesztési követelményeket, az alkalmazott pedagógiai módszereket és eszközöket a tananyagegységekhez;
- beépítettük a kereszttantervi követelményeket;
- javaslatot tettünk a 10%-os intézményi szabad órakeret kitöltésére.

Az új testnevelés kerettanterv jelentős tartalmi változásokat hozott, a mindennapi testnevelés bevezetésével, a fejlesztési területek nagyobb hangsúlyt kaptak, pontosabb, részletesebb kifejtettséget

Megjegyzés:

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Az Apáczai Kiadó által felkért szakemberek. A helyi sajátosságokat beépítette: Hegedüs Viktória

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felsős munkaközösség, Váradi Sándorné igazgató

Az új testnevelés kerettanterv jelentős tartalmi változásokat hozott, a mindennapi testnevelés bevezetésével, a fejlesztési területek nagyobb hangsúlyt kaptak, pontosabb, részletesebb kifejtettséget

Ezen az iskolafokon a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1–4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg 5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenzitív időszakokat szem előtt tartó komplex készség- és képességfejlesztés. A tulajdonképpeni sportági képzés az 5. évfolyamon kezdődik meg, és teljeseedik ki a 8. évfolyamra, mindvégig szem előtt tartva a motoros teljesítmény két alapvető összetevője – a mozgáskészség és motoros képesség – szükségszerű összhangjának megteremtését. A Nemzeti alaptanterv testnevelés és sport műveltségterület célkitűzéseinek megvalósításához 5–8. évfolyamon az örök értékeket képviselő tradicionális sportágak mellett a tanulók érdeklődését kiváltó újszerű sport-, illetve testgyakorlati ágakra helyezzük a hangsúlyt. A javasolt tartalmak feldolgozása igényes és sokoldalú mozgáskultúrával, magas szintű cselekvésbiztonsággal ruházza fel a tanulókat. Olyan tudásról van szó, melynek előnyeit észrevétlenül élvezik a mindennapok cselekvéseiben, motoros és motivációs bázisa a rekreációs célú sporttevékenységeknek, és nem utolsósorban utat mutat, és utat nyit a tehetségesek előtt az élsport világába. Ez az életkor kiemelkedő szerepet játszik a testnevelés és sport iránti elkötelezettség, az élethosszig tartó fizikai aktivitás iránti igény megalapozásában. Ebből a prioritást élvező szempontból a tartalom megjelenési formái és a hozzájuk kapcsolódó módszerek is kulcstényezőnek számítanak. Az 5–8. évfolyamra összeállított kerettanterv a sportági, illetve testgyakorlati ágak pszichomotoros tartalmai mellett különös gondot fordít a tudatosítást elmélyítő, az informáltságot gazdagító, ezáltal a kognitív szférát érintő elméleti ismereteknek – természetszerűleg szoros összefüggésben a motoros tartalommal. Így a tartalom szerves részei a személyi higiéniával, a balesetek megelőzésével, a játék-versenyszabályokkal, a sport- és testgyakorlati ágakkal kapcsolatos alapvető technikai-taktikai tudáselemek, az életkorhoz igazított élettani ismeretek, a tudatos tanulást segítő cselekvési, biomechanikai, edzéselméleti elvek, módszerek stb. Az elméleti tudásanyag része továbbá az egészséggel, az életmóddal, azaz a test kulturálásával kapcsolatos ismeretek köre.

A testnevelésóra minden mozzanata a felső tagozatban is magában rejti az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésének lehetőségét. A játék- és viselkedésszabályok betartatásával a szabálykövető magatartást alapozzuk meg. De ez csak meggyőző pedagógiai tevékenység eredményeként valósulhat meg. Cél beláttatni azt, hogy a szabályok az egyén és a közösség érdekeit egyaránt szolgálják. Így élvezhető minden játék, a játék- és versenyszabályok tisztelete biztosítja az egyenlő feltételeket. Ilyen körülmények között az adott cél mindenki számára elérhető. Az erkölcsi fejlődést szolgálja a fair play fogalmának megismerése, az igazságosság elvének elfogadása és annak gyakorlatba ültetése, a kötelességteljesítés, a szorgalmas munkavégzés és a mások teljesítménye iránti felelősségérzet elismerése. Ide kapcsolhatók a felelősségvállalás másokért fejlesztési terület elvárásai. A motoros közeg természete megkívánja a társakkal való együttműködést, de együttnevelés esetén a közösséghez tartozó fogyatékkal élő társaknak történő segítség is erkölcsi kötelesség. Hazánk gazdag a nemzetközi sportsikerekben. A sportéletünk sikereinek és kiemelkedő sportembereink megismerése a nemzeti öntudat és hazafias nevelés erős érzelmeket is megmozgató eszköze. Ez a témakör minden tanulót megérinti, és büszkeséggel tölti el, nem beszélve a sportban tehetséget mutató tanulókról. Esetükben már az 5. évfolyamtól kezdve lehetőség nyílik a pályaorientáció megalapozására. Nincs is talán több olyan műveltségterülete a közoktatásnak, amely hatékonyabb terepe lenne a demokráciára

nevelésnek. Az erőszakmentesség, az agresszió elvetése és a konfliktusok normális kezelése alapvető elv és gyakorlat a testnevelésben ezen az iskolafokon is. A közös célért való együttműködést kínálja a motoros oktatás megannyi szituációja. Az erőszakmentességet szolgálja a testnevelés azzal is, hogy már az 5. évfolyamtól kezdve felhívja a figyelmet a sporteseményekhez kapcsolódó agresszióra és elítéli azokat, a médiában megjelenő formái esetében is. Szembesülni önmagunkkal, reális testképet és énképet kialakítani szinte lehetetlenség lenne a motoros cselekvések végrehajtása és átélése nélkül. A motoros teljesítmény külső értékelése még nagyon fontos pedagógiai módszer ebben az életkorban. De a 7–8. évfolyamra az önértékelés, a belső értékelés szerepe egyre inkább felértékelődik. Önkritikai és kritikai érzékük eredményeként ebben az életkori szakaszban már határozott véleményt tudnak megfogalmazni saját és társaik teljesítményéről, illetve magatartásáról. A testi és lelki egészségre nevelés értékei egybeforrnak a testnevelés és sport műveltségterület célrendszerével. Bár a nevelési terület feladatainak megoldásából minden közoktatási tantárgynak ki kell venni a részét, a testnevelés deklaráltan és rejtett tantervi hatásként is záloga a feladatok realizálásának, az életkori szakasz sajátosságainak megfelelően. Szorosan ide tartoznak azok a sport és a környezet kapcsolatát tartalmazó, a környezettudatosságot szolgáló információk, amelyre a szabadterén történő sportfoglalkozások adnak lehetőséget. A kerettanterv szerkezeti egységei révén a motoros tanulás komplexitását tükrözi ezen az iskolafokon is. Motoros képességek, motoros készségek egymással szerves és funkcionális kapcsolatban fejlesztendők. Ezt a két összetartozó elemet játékos, élményt nyújtó módszerekkel és célszerű szakpedagógiai instrukciókkal realizáljuk, valamint hozzáadunk az életkornak, értelmi képességeknek megfelelő elméleti ismereteket, akkor a sikeres tanulás, a hatékony motoros oktatás stratégiáját valósítjuk meg. Ezzel megismertetjük a tanulókat az eredményes tanulás alapvető technikáival, és felkészítjük őket az önálló testkulturális művelődésre.

A fejlesztési területek feladatainak fentebb bemutatott megvalósításával sikeresen munkálkodunk a hatékony, önálló tanulás, valamint a szociális és állampolgári kompetencia kialakításán.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése döntően két módon valósul meg az 5–8. évfolyam testnevelés oktatása keretében. Meghatározó eszköz a szaknyelvi terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek koncentrikusan bővülő körének igényes közvetítése a testnevelő tanár által. De nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a szűk értelemben vett szakmai közléseken túl, a tanár-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók kommunikációs lehetőségeinek biztosítása. Erre alkalom nyílik a tanórákon többek között a hibajavítás, a saját és más teljesítményének értékelése, a játéksituációk megbeszélése, a győzelmek-vereségek okainak feltárása, az egymásnak nyújtott segítségadás stb. keretében. Cél a testkultúrához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó kommunikációs hajlandóság és nyitottság kialakítása. A kezdeményezőkészség, a vállalkozói kompetencia fejlesztésére a testnevelés és sport természetéből adódóan ebben az életkori szakasz is számtalan lehetőséget tartogat. Elég csak a különböző foglalkoztatási formákban történő munkavégzésre gondolni. A testnevelési játékok, sportjátékok csapatainak megszervezésében, tevékenységükben, a tanórai versenyek lebonyolításában való részvétel is önálló feladat megoldását várja el a tanulóktól. Tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak leginkább megfelelő reszortot, illetve feladatot. A kompetenciák és a fejlesztési területek összefüggéseire jellemző, hogy ennek a kompetenciának a fejlesztése egyúttal az erkölcsi fejlődést, a demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztését, a felelősségvállalást másokért az önkéntességet és még a pályaorientáció nevelési területek céljait is szolgálják.

A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia fejlesztését. A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellét megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Már az 5. évfolyamtól kezdve nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítés, a végrehajtás minőségére, mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Egy szemre is szép tornaelem vagy labdás megoldás nagy hatással van az egyénre és a társakra egyaránt. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőkészség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést már ezen az iskolafokon is.

7.-8. évfolyam

Ajánlás az éves óraszám felosztásához

Óraszám: 180 óra/év
5 óra/hét

	Témakör	Óraszám
1.	Természetes és nem természetes mozgásformák	16 óra
2.	Úszás és úszójellegű feladatok	19 óra
3.	Sportjátékok	36 óra
4.	Atlétikai jellegű feladatok	32 óra
5.	Torna jellegű feladatok	36 óra
6.	Alternatív környezetben üzhető sportok	20 óra
7.	Önvédelmi és küzdő feladatok	21 óra

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. A tanult rend-, illetve gimnasztikai gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8 10 gyakorlattal önállóan bemelegítés végrehajtása. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. Öntevékenyen részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gyakorlottság a szervezés célszerűségét, gyorsaságát szolgáló új térformák, alakzatok kialakításában. Egyszerű stressz - és feszültségoldó technikák elsajátítása. Motoros tesztekkel mérhető fejlődés a kondicionális képességekben. A gimnasztikai gyakorlatok, gyakorlatsorok zenével összhangban történő végrehajtása.	

	A kreativitás kinyilvánítása önállóan összeállított gimnasztikai gyakorlatfüzérrel. Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata. Igényesség a harmonikus, szép testtartás kialakításában. A kamaszkori személyi higiéniével kapcsolatos ismeretek bővülése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása. A testnevelésóra szervezéséhez szükséges egyéb térformák, alakzatok. Mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Alakzatfelvételek járás és futás közben, a lépéshossz és a járás sebességének változtatásával. Ellenvonulások járásban és futásban. Fejlődések és szakadozások ellenvonulásban. Gimnasztika Természetes mozgásformák egyéni és társas gyakorlatok formájában, szerek, kéziszeres felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel összekötve. Játékos és szabadgyakorlati alapformájú szabad-, társas- szer és kéziszer-gyakorlatok (pad-, bordásfal-, labda-, karika-, ugrókötel-, gumikötel stb.). Nyújtó-, lazító hatású, állóképességet fejlesztő 8 16 ütemű, legalább 4 gyakorlatelemet tartalmazó szabadgyakorlatok és gyakorlatsorok. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva, önálló tervezéssel is. Zenére végzett összefüggő gimnasztikasor. Egyszerű légző és stressz - és feszültségoldó gyakorlatok. A testtartás javítását szolgáló ízületi mozgékonyaságot és a törzs erejét növelő gimnasztikai gyakorlatok. Képességfejlesztés Az alapállóképesség fejlesztése és a keringés fokozása zenére történő futásokkal és futás közben végzett feladatokkal. A kar- és a láb dinamikus erejének növelése kéziszer-gyakorlatokkal. A ritmusérzék, a kreativitás és a kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése zenére végzett gyakorlatokkal. Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. A testtudatot alakító, koordináció- és fittségfejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, a gerinc izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító eszközökkel is végezhető gyakorlatok. A láb statikai rendellenességei ellen ható gyakorlatok. Javasolt: A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagának felhasználása. Stressz - és feszültségoldó alapgyakorlatok: (autogén tréning, progresszív relaxáció). Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása.	Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. Természetismeret: testünk, életműködéseink. Vizuális kultúra: tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.

Ismeretek, személyiségfejlesztés Az általános bemelegítő gyakorlatok összeállításának szempontjai és a bemelegítő blokkok főbb élettani hatásai. A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés és az edzettség szempontjából. Az életkori sajátosságoknak megfelelő funkcionális erősítő gyakorlatok ismeretei és végrehajtásuk szempontjai. Az erősítés és nyújtás kapcsolata, alkalmazásuk módszerei. Az ellenjavallt gyakorlatok indoklása. Stressz - és feszültségoldó technikák és prevenciós gyakorlatok szerepe az egészségmegőrzésben. Az autogén tréning és progresszív relaxáció értelmezése. Az izomegyensúly fogalmának feltárása. A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatok információk. A tudatos higiénés magatartás ismérvei. Az edzettség értelmezése és a rendszeres fizikai aktivitás szerepe az edzettség megszerzésében és az egészségtudatos magatartásban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ellenvonulás, gerinc-izomegyensúly, funkcionális gyakorlat, edzettség, egészségtudatos magatartás, autogén tréning, progresszív relaxáció, ellenjavallt gyakorlat, fizikai aktivitás, inaktivitás, intenzitás, terjedelem, időtartam, edzhetőség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Úszás és úszó jellegű feladatok	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Választott úszásnemben készség szintű, egy másikban 150 m-en biztonságos és folyamatos úszás. Intenzív úszás rövid távon. Fejesugrás végrehajtása és folyamatos taposás a mélyvízben. Balesetvédelmi utasítások, az uszoda, fürdő viselkedési szabályainak betartása. Ismeretek az úszástudás, a vízbiztonság szerepéről az egészség megőrzése érdekében, és az élet védelemben. A külső visszajelzések, információk elfogadása és hasznosítása a különböző úszásnemek gyakorlásánál.	
A tematikai egység fejlesztési és nevelési céljai	Távolságban mérhető fejlődés a tanult úszásnemekben. Mellúszó technika az egyéni adottságoknak és a megszerzett képességeknek megfelelően. A vízből mentés gyakorlatainak bemutatása. Az úszás életvédelmi és életmentési szerepének tudása elméletben és gyakorlatban. Felelősségérzet, segítőkészség megnyilvánulási formája. Az úszás és a vizes sportok iránti érdeklődés megszilárdulása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításában alkalmazott testnevelési játékok és játékos feladatok aktív és értő végrehajtása. A sportjátékok alapvető technikai készletének elsajátítása.	

	Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon, vagy egyéb szervezeti formában.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A játékelemek eredményességre törekvő alkalmazása testnevelési játékokban és a sportjátékokban. A sportjátékok technikai és taktikai készletét bővítő új elemek elsajátítása, és alkalmazása. Tapasztalatszerzés a taktikai helyzetek megoldásában. A játékszabályok kibővített körének ismerete és értő alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése és indokolása. A sportjátékokat kísérő sportszerűtlenségek, deviáns magatartások helyes megítélése. A sportjátékok magyar történetének kiemelkedő korszakai és személyiségei, valamint a világ élvonalába tartozó nemzetek megismerése. A sportjátékok iránti érdeklődés megszilárdulása. Az egyéni adottságokhoz és a megszerzett képességekhez igazodó sportjáték- tudás kialakulása, rekreációs célú vagy versenysport igényű alkalmazás elősegítésére.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Legalább két labdajáték választása kötelező. MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: irányváloztatás, cselezés; cselezés induláskor és futás közben. Labdás technikai gyakorlatok: Labdás ügyességi gyakorlatok (normál méretű labdával). Labdavezetés: Labdavezetés félaktív, aktív védővel szemben játékos formában. Megállás, sarkazás, labdavezetésből kapott labdával változatos körülmények között. Megállás, sarkazás önpasszból és kapott labdával, meghatározott helyen és időben. Kosárra dobások: labdavezetés, fektetett dobás. Lepattanó labda megszerzése után kosárra dobás. Fektetett dobás labdavezetésből, illetve kapott labdával ráfordulással. Közép távoli dobás helyből. Átadások, átvételek: Átadás különböző irányba és távolságra, mozgás közben, kétkezes mellső átadással, pattintva is. Páros lefutás egy védővel. Gyors indítás párokban. Taktikai gyakorlatok: Emberfogásos védekezés: labda nélküli és labdát birtokló támadó véde. Labdavezető játékos véde; védekezés a labdavezetést befejező és a még labdát vezető támadóval szemben.	Kapcsolódási pontok Matematika: logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás. Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Fizika: mozgások, ütközések, erő, energia. Biológia-egészségtan: az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.

Játékelemek alkalmazása: 1:1 elleni játék, félaktív és aktív védővel; létszámfölényes helyzet 2:1 elleni játék. Befutások. 1:1 elleni játékadogatóval. Létszámfölényes helyzet 3:2 elleni játék. Képességfejlesztés Kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző labda nélküli és labdás technikai elemek, játékelemek gyakorlásával. Koordinációs képességek fejlesztése labdás gyakorlatokkal: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A komplex képességfejlesztéssel hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. A kognitív képességek fejlesztése (helyzetfelismerés, kreativitás, anticipáció stb.) az üres helyek, az előnyök felismerése, az ellenfél általi akadályoztatás kezelése, a célba találás, az összjátékban való részvétel eredményeként. Játékok, versengések A kosárlabdázás technikai, taktikai készségének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Kosárlabdázás labdavezetés nélkül, könnyített szabályokkal, a szabályok bővülő körének beépítésével. Kosárra dobó versenyek. Részvétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos, körültekintő végrehajtásával, valamint a játékszabályok betartásával, a sportszerűség szabályainak szem előtt tartásával. Sikeres tanulás biztosításával a kosárlabdázás megszerettetése, hozzájárulás a fizikai rekreációs sportágválasztáshoz. Röplabdázás Labdás technikai gyakorlatok, a tanult játékelemek tökéletesítése: Az alkar-, kosárérítés, felső ütéserítés és alsó egyenes nyitás gyakorlása egyéni, páros és csoportos gyakorlatokban. Kosárérítés változatai: kosárérítés előre-hátra, alacsony és közepesen magasra elpattanó labdával. Kosárérítés célba, földre tett karikába, kosárba, különböző magasságú zsinór felett. Felső egyenes nyitás. a mozgás végrehajtása a labda megütése nélkül, egyénileg a fallal szemben a labda megütésével; párokban a zsinór/háló felett. A nyitás végrehajtása a zsinórtól növekvő távolságra. Felső egyenes nyitás-nyitásfogadás. A felső egyenes nyitás és az alkarérítéssel történő nyitásfogadás gyakorlása csoportokban, forgással. Egyenes leütés: a mozgássor gyakorlása labda és zsinór nélkül, majd zsinóránál tartott, illetve pontosan dobott labdából. Taktikai gyakorlatok. Támadási alapformák. Helyezkedés támadásnál. Az ütés és a sáncolás fedezése. Képességfejlesztés Labdakezelési ügyesség komplex fejlesztése (reagáló képesség, gyorskoordináció, ritmusérzék, differenciális mozgásérzékelés, téri tájékozódás, és egyensúlyozás) a testrészek különböző felületeivel történő érintésekkel egyénileg, párokban és csoportokban. Az	
--	--

egyensúlyozó és téri tájékozódó képesség fejlesztése csoportokban végzett alapérintéseket tartalmazó gyakorlatokkal, fordulatok és helycserék végrehajtásával. Az erő-állóképesség fejlesztése az egyenes leütés és a sáncolás többszöri és folyamatos végrehajtásával. Mozdulatgyorsaság fejlesztése dobott labdák elérésére törekvéssel különböző kiinduló helyzetből. Játékok, versengések Az alapérintések tökéletesítése és a játékelemek eredményességének javítása testnevelési játékok, játékos feladatok alkalmazásával. 2:2, 3:3 elleni játék meghatározott érintési módokkal, a tanult érintések beiktatásával. Versengések egyénileg és párokban különböző érintésekkel. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható technikai készletének valamint egyszerűsített játékformáinak elsajátítása Kézilabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alapmozgás, indulás, megállás, irányváltoztatások, cseles, megtévesztő mozgások, fordulatok labda nélkül. Lábmunka csiszolása. Indulócselék, le- és visszaforgások. Ütközések. Sáncolás helyben, mozgással talajon és felugrással. Résekre helyezkedés. Esések-tompítások. Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetés nehezített körülmények között irány- és ritmusváltoztatásokkal. Önszöktetés. Labdás cselek: indulási-átadási lövő cselek. Átadások: test előtti átadások, oldalról és hátulról érkező labda elkapása. Kapura lövések: talajról különböző lendületszerzés után és felugrásból, passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Átlövés felugrással is. Kapura lövések cselezés után. Kapusmunka: helyezkedés, támadás, ill. védekezés esetén. Feladatok gyorsindítás esetén. Indítások megelőzése. Védés kézzel, lábbal. 7 méteres véde. Taktika: Egyéni taktika - betörések labda nélkül és labdával. A kapus átívelése. Kitámadás, halászás, szerelés, elzárás. Csapatrész- és csapattaktika: 1:1; 2:1; 2:2, 3:2, 3:3 elleni játék. Védekezés emberfogással, 6:0-s. Üres helyre helyezkedés. Védőtől való elszakadás. Melléállásos elzárás. Gyors indítások. Lerohanásos támadás rendezetlen védelem ellen. Ötletjáték. Támadásból védekezésbe való gyors visszahelyezkedés. Képességfejlesztés A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátéokra jellemző feladatokkal, gyakorlatokkal, a játékelemek intenzív gyakorlásával; mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és a fittség szervi megalapozásához.	
--	--

Játékok, versengések A kézilabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Célba dobó versenyek; kézilabdajáték a szabályok fokozatos bővítésével. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körülményeként végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett játéktevékenységgel. Labdarúgás Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetések mindkét lábbal, külső és belső csüddel, különböző alakzatban. Labdahúzogatás, -görgetés haladás közben, fordulatokkal. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal. Átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Átvételek ívelt labdával. Labdalevétel: talppal, belsővel, külső csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Labda toppolás. Rúgások: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával, különböző irányból érkező labdával. Dekázás: haladással, irányváltoztatással. Dekázás csoportosan csak lábbal, csak fejjel. Fejelés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával. Fejelés felugrással. Cselezés: testcsel, labdavezetésből labda elhúzása oldalra, labdaátvétel testcsellel. Átadócsel, rúgócsel, rálépéssel, hátra húzással. Szerelés: alapszerelés-megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Helyezkedés a támadó és a kapu közé, a labda elrúgása. Egyéb feladatok: partdobás szabályosan. Kapusmunka: guruló- és ívelt labda megfogása, kigurítás, kirúgás állított, lepattintott labdával, helyezkedés, erős lövés megfogása, lábbal védés, kidobás. Taktikai gyakorlatok: Gyors támadásba felfejlődés és visszarendeződés. „Poszt” vagy „udvaros” gyakorlás. Helyezkedés. Emberfogás poszt szerint. Támadásban a védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés. Váltás védelemben. A támadások súlypontjának változtatása rövid és hosszú átadásokkal. Egyből játék. 4:2 elleni játék. Képességfejlesztés A motoros képességek fejlesztése a labdarúgás technikai készletének variálásával, intenzív, nehezített körülmények közötti nagyobb ismétlésszámban történő végrehajtásával. A komplex képességfejlesztést szolgálja a technikai elemek sajátos ritmusának-dinamikájának kialakítása, valamint azok változatos, egyre bonyolultabb feltételek (idő, pontosság, összjátékkényszer, ellenféljelenlét stb.) mellett történő gyakorlása. A szervezet edzettségének, fittségének növelése a szabadtéren, különböző	
--	--

évszakokban és időjárási viszonyok közötti gyakorlással, mérkőzések játszásával. Játékok, versengések A labdarúgás játékelemeinek elsajátítását és rögzítését segítő játékos feladatok, testnevelési játékok. Cserefoci. Lábtenisz meghatározott szabályokkal. Vonal foci. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék. Labdavezető, dekázó, célba rúgó és fejelő versenyek egyénileg és csoportosan. Kispályás labdarúgó mérkőzések. Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés az évszakhoz, az időjáráshoz alkalmazkodó sportág-specifikus bemelegítés-gyakorlataival, és a technikai- taktikai játékelemek szabályos és sportszerű végrehajtásával. A labdarúgásban különösen igénybe vett izmok erősítésének és nyújtásának elvei és gyakorlatai a sérülések, károsodások megelőzése érdekében. A szervek-szervrendszerek működésének fejlesztése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok között végzett sportág-specifikus motoros cselekvésekkel. Az élményszerű játékkal és a sokoldalú játéktudással a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportjátékokban a kibővített játékelem-repertoár technikai végrehajtására, a hibajavításra, a taktikai megoldásokra és hozzájuk kapcsolódó játékszabályokra vonatkozó ismeretek. A játék kiteljesítését szolgáló egyéni- és csapattaktikai ismeretek. A sportjátékszabályok körének bővítése és a képzettséghez igazodó játékvezetési ismeretek. A specifikus sportjátéktudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek. A csapatjátékok szerepe az együttműködés, a társas készségek kialakításában, a közösségi sikerek átélésének lehetőségeiben. A sportszerűség, a fair play és a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban. A sportolói és a szurkolói magatartás pozitív és negatív vonásai, a sporteseményekhez kapcsolódó durvaságok, az agresszió helyes értelmezése. A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei. A világ élenjáró nemzetei a sportjátékokban. A sportjátékok rekreációs célú felhasználási lehetőségei és szerepe az egészséges életmód kialakításában. A sportjátékokkal kapcsolatos balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	„Félaktív”, aktív védő, dobócsel, indulócsel, önpassz, lepattanó labda, ráfordulás, befutás, páros lefutás, 1:1, 2:1, 3:2. elleni játék, létszámfölényes helyzet. Adogató, felső egyenes nyitás, egyenes leütés, feladás, sáncolás, támadási alapformák, ütés-sáncolás fedezése, 1:1, 2:2 elleni játék. Ütközések, sáncolás, résekre helyezkedés, esés-tompítás, önszöktetés, átlövés, bevetődéses-bedőléses lövés, ejtés, betörés, gyorsindítás, kitámadás, halászás, elzárás, lerochanás. Átadócsel, rúgócsel, labda toppolás, emberfogás,

	védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés, egyből játék, partdobás, sportágspecifikus bemelegítés, deviancia.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatokban jártasság. A rajtok mozgáselemeinek végrehajtása az indítás jeleknek megfelelően. A futómozgás technikájának alkalmazása a vágta, illetve a tartósfutásban. Tapasztalat a nekifutás távolságának és sebességének megválasztásában. Kislabdahajítás. A kar- és láblendítés szerepe az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek lényeges szabályai. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő elsajátítása és a versenyszabályoknak megfelelő alkalmazása. Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető fejlődés elérése. A vágta-, a tartós-, valamint a váltófutás technikájának a mozgásmintához közelítő bemutatása. Ugrásoknál az optimális nekifutás, valamint az erőteljes kar- és láblendítés kialakítása. A hajításnál, lökésnél a lendületszerzés és kidobás összekapcsolása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek ismerete. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok A korábban tanult rajtformák (álló- és térdelőrajt) gyakorlása. Térdelőrajt rajtgépről. Rajtversenyek állórajttal, térdelőrajttal 15-20 m-es távon. Repülő és fokozó futások. Gyorsfutások játékosan és versenyek alkalmazásával 30-60 m-es távon. Iramfutás, tempófutás a táv fokozatos növelésével. Váltófutás váltózónában, egyenesben, játékosan és versenyszerűen, egykezes váltással. Tartós futás a táv és az intenzitás növelésével. Futás feladatokkal, akadályokkal, átfutás akadályok felett. Futóiskolai gyakorlatok. Szökdelések, ugrások Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Sorozat el- és felugrások. Helyből távolugrás. Távolugrás guggoló vagy lépő technikával. A nekifutás, az elugrás és a talajérés iskolázása (elugró sávból). Magasugrás átlépő és guruló technikával. A nekifutás és a felugrás iskolázása. Dobások	Ének-zene: ritmusgyakorlatok, ritmusok. Biológia-egészségtan: energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. Informatika: táblázatok, grafikonok. Földrajz: térképismeret.

Dobóiskolai gyakorlatok. Dobások, lökések különböző kiinduló helyzetből tömött- és füles labdával, célba is. Vetés füles labdával zónába vagy célba, egy és két kézzel. Kislabdahajítás helyből, nekifutással hármas lépésritmusból. Kislabdahajítás célba. Súlylökés helyből és becsúszással. Vetés füles labdával távolba és célba,. Vetés tömött labdával, két kézzel két oldalra. Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat fejlesztése futóiskolai gyakorlatokkal. A reakció- és a vágtagyorsaság fejlesztése rajtokkal és vágtafutásokkal. Az idő- és tempóérzék fejlesztése iram- és tempófutásokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Az aerob állóképesség fejlesztése növekvő intenzitású tartós futással. Az ugrásokhoz szükséges gyors erő fejlesztése szökdelő és ugróiskolai gyakorlatokkal, valamint sorozat- és felugrásokkal. A dobóerő és dobóügyesség fejlesztés tömött- és füles labda dobásokkal. Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok eredményes elsajátítását és az azokban elérhető teljesítmény fokozását elősegítő adekvát játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazása, versenyszerűen is. Az atlétikai versenyszámokban lebonyolított versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az atlétikai mozgások cselekvésmintáinak optimalizálása növeli a mindennapi cselekvések és feladathelyzetek biztonságos megoldását. Az életkori periódushoz igazodó arányos és harmonikus erőfejlesztés elősegíti az atlétikus versenyszámok eredményes elsajátítását és rögzíti a biomechanikailag helyes testtartást. A futások különböző formáinak és különböző terepen történő végzése cselekvésmintát szolgáltatnak a szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások számára. Levezetés, a szervezet lecsillapítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A rajtolás sikerében kiemelt szerepet játszó indulás utáni fokozatosan növekvő és gyorsuló lépések, a lábak és a karok aktív munkájának tudatosítása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek. Az „aktív elugrás” értelmezése. Az ugrások és dobások eredményes elsajátításához szükséges erőfajták, információk a passzív mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó erőedzésekről. A mozgáskoordináció szerepének tudatosítása az állóképességi és gyorsasági teljesítményekben. Az akarati tényezők szerepe az állóképességet igénylő teljesítményekben Alapvető ismeretek a terhelési összetevőkről.	
--	--

Ismeretek a tartós terhelések hatásáról a keringési rendszerre, a szervek és szervrendszerek szabályozására, működésük gazdaságosságára és a tanulásban érvényesülő teljesítőképességre. Az atlétikai képzéssel pozitív magatartásbeli tulajdonságok fejlesztése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Váltózóna, egykezes váltás, magasugrás guruló technikával, hármas lépésritmus, vetés, ideg-izom kapcsolat, reagáló-gyorsaság, vágtagyorsaság, aktív és passzív mozgatórendszer, terhelési összetevő.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	A testtömeg uralása szükséges segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. Kötélmászás a képességnek megfelelő magasságig. Egyensúlygyakorlatok a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Az aerobik alaplépésekből 2 4 ütemű gyakorlat, egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemei. Technikailag helyes járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések. Hibajavítás. Balesetvédelem. Segítségnyújtás a társaknak.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tornajellegű gyakorlatok végrehajtásánál igényesség a helyes testtartás kialakítására, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtésére. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn összefüggő gyakorlatok önálló összeállítása, összekötő elemek alkalmazásával. A szekrény- és a támaszugrások biztonságos végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Az aerobik gyakorlatok végrehajtásában kreativitásra és igényes kivitelezésre törekvés. Az aerobik gyakorlatok zenével összhangban történő végrehajtása. A figyelemkoncentráció, az önkontroll és a kitartó képesség fejlődése. Önállóság, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.	
--	--	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna (talajtorna, szertorna) A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező. Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, támaszugrások: Támlázások előre, hátra, oldalra, mellső, hátsó fekvőtámaszban haladással is. Mellső és mély fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Akadályok leküzdése támaszfeladatokkal. Gurulóátfordulások előre, hátra, különböző kiinduló helyzetből különböző befejező helyzetbe. Gurulóátfordulások sorozatban. Fejállás különböző kiinduló helyzetből, különböző lábtartással és lábmozgással. Mellső mérlegállás. Fellendülés kézállásba bordásfálnál, segítséggel és segítség nélkül. Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre.	Fizika: az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, egyensúly, reakcióerő, hatásidő; egyensúly, tömegközéppont. Biológia-egészségtan: egyensúlyérzékelés, izomérzékelés.

Repülő-guruló átfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúknak). Kézen átfordulás oldalra. Összefüggő talajgyakorlat. Csúsztatás nyújtott ülésből hasonfekvésbe és vissza (lányoknak). Vetődés mellő fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúknak). Ugrószekevény szélteben (lányoknak: 3 4 rész, fiúknak: 4 5 rész): guggolóátugrás. Ugrószekevény hosszában (lányoknak: 3 4 rész, fiúknak 4-5 rész): gurulóátfordulás a szekevényen talajról elugrással; felguggolás, leterpesztés. Függésgyakorlatok: Akadályok leküzdése függésfeladatokkal. Mászás kötélen/rúdon. Függeszkezési kísérletek bordásfalon felfelé és lefelé. Vándormászás. Függeszkezési kísérletek kötélen (fiúknak). Magas gyűrű (fiúknak): alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből. Érintő magas gyűrű (lányoknak): lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefüggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás. Egyensúlyozó gyakorlatok: Magas gerendán, ferdén elhelyezett padon: természetes és utánzó járások, futások, fordulatok. 1 m-es gerenda (lányoknak): Járások előre, hátra, oldalt különböző kartartásokkal. Érintőjárás; hármás lépés. Járás guggolásban. Mérlegállás. Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetből. Aerobik (lányoknak, fiúknak) Alaplépések, lépéskombinációk irányváltoztatással, forgással és karmunkával; komplett gyakorlatlánc (koreográfia); zenére történő duplázás; aszimmetrikus koreográfia. Ugrókötelgyakorlatok (lányoknak, fiúknak) Lengetések: oldalt lengetés; elől lengetés; fent lengetés; „fűnyíró”; 8-as figura. Kötéláthajtások: egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélahajtással állóhelyben és haladással; futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a joggoláshoz hasonló lábmunkával. Kombinációk: oldalt lengetés egyik oldalra, majd páros lábon szökdelés közben kötélahatás előre, ezt követően oldalt lengetés másik oldalra; ugyanez hátra kötélahatással. Fordulatok: 2x180° fordulat (egy oldallengetés közben 180° fordulat, majd kötélahajtás hátra a láb alatt, ezután a második 180° fordulat majd kötélahatás előre a láb alatt. Képességfejlesztés Koordinációs képességek komplex fejlesztése talajgyakorlati és gyűrűn végezhető elemek kombinált végrehajtásával, valamint az ugrószekevény alkalmazásával (téri tájékozódó-mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). A statikus és dinamikus egyensúly-érzékelés fejlesztése gerendán végezhető gyakorlatokkal, illetve azok variálásával. A váll, a kar és törzs erejének erősítése támaszhelyzetben és függésben végzett gyakorlatokkal. Zenére, állásban és talajon saját testsúllyal végezhető gyakorlatok a főbb izomcsoportok erősítése	Ének-zene: ritmus és tempó.
---	------------------------------------

céljából (térdfeszítő, -hajlító, csípőfeszítők, -hajlító, törzsfeszítő, -hajlító, könyökízület-feszítők, -hajlító). Erősítő és statikus nyújtó hatású gyakorlatok variálása. Játékok, versengések Célszerű testnevelési játékok a tornaszerek (gerenda, ugrószekrény, zsámolyok) felhasználásával is. Játékos feladatok, ugrókötéllal, kötélhajtással, hullámozó kör, hullámozó vonal. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása összekötő elemek felhasználásával, a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna, az aerobik és ugrókötel sportágakban tehetségesekkel különböző versenyeken való részvétellel, tehetségirányítás a versenysportba. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az egészséges testi fejlődés elősegítése a tornajellegű feladatmegoldásokkal és az aerob munkavégzéssel. A test izmainak arányos fejlesztése, a biomechanikailag helyes testtartás, a gerinc izomegyensúlyának elősegítése a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal, az erő- és nyújtó gyakorlatok összhangjának megteremtésével. A tornajellegű feladatmegoldásokkal a cselekvésbiztonság növelése, áttételesen a mindennapok biztonságos cselekvéseinek elősegítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldásokhoz tartozó sportágak koncentrikusan bővülő szaknyelvi ismeretei. A sportágspecifikus önálló és bemelegítés szempontjai. Az erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok alapvető anatómiai és élettani ismeretei. A mozgáshibákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, a technikáról alkotott mozgásképp pontosításához és az önkontroll elősegítéséhez. A funkcionális és célzatos erőfejlesztő gyakorlatok kiválasztásának és végrehajtásának alapismeretei. A zenei és az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek. Az életkor szenzitív szakaszai és értelmezésük alapismeretei. A tornajellegű gyakorlatokkal kapcsolatos versenyrendezés és -lebonyolítás kérdései. A feladat-végrehajtások során az egymásnak nyújtott segítségnyújtás és -biztosítás módjainak verbális és gyakorlati ismeretei. Az egészséges életmód összetevői közül a rendszeres testmozgás és táplálkozás összefüggéseire vonatkozó ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Futólagos kézállás, repülő guruló átfordulás, csúsztatás, vetődés, guggolóátugrás, vándormászás, homorított leugrás, aszimmetrikus koreográfia, ugrókötel-gyakorlat, statikus és dinamikus egyensúlyérzékelés, statikus nyújtás, szenzitív életkori szakasz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Az alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikái.	

	A tanult sportágak üzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete. A természeti környezetben sportok egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályai. A mostoha időjárás feltételek melletti testmozgás.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal a tematika továbbtervezése. A játék- és sportkultúra gazdagodása a szabadidőben szórakozást és a játékélményt nyújtó új sportágak mozgásanyagának megismerésével. Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágak és népi hagyományokra épülő sportolási forma elsajátítása. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek elsajátítása. A szabadban végzett mozgások jelentőségének belátása. A környezettudatosság fontosságának elismerése. A természeti/környezeti hatásokkal szembeni alkalmazkodó, ellenálló képesség növekedése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításával. A szabadidőben rekreációs céllal végzett fizikai aktivitás iránti pozitív beállítódás fokozódása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal; falmászás; íjászat, lovaglás, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. Egy – a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga: Korcsolyázás (az 5-6. évfolyamos tudásanyag bővítése) Siklások: egy lábon kapaszkodással, majd önállóan; váltott lábbal, ellökéssel; guggolásokkal. A korcsolyázás technikai alapjai: elrugaszkodás, pihenés, támaszhelyzet. Rajtolás. Előrekorcsolyázás egyéni és páros gyakorlatokban: a jégpálya hosszában, keresztben, körben; szlalom korcsolyázás; jobb és bal lábon siklással; egymás tolásával. Előrekorcsolyázás, az optimális sebesség után váltott lábon siklások. Váltott lábon siklások, a lengő láb előre és hátra lendítésével. Előrekorcsolyázó gyakorlatok csoportokban. Hátrakorcsolyázás: lépegetéssel hátrafelé; állásban, guggolásban; folyamatosan. Ívben korcsolyázás: tárgyak, társak megkerülése lendületes korcsolyázással. Koszorúzás előre: szlalom korcsolyázás tárgyak, társak között; koszorúzás nyolcas alakzatban; koszorúzás kijelölt kör területén. Megállás. Hátrakorcsolyázás egyenes vonalon és körben. Íves korcsolyázás tárgyhoz közeli	Kapcsolódási pontok Földrajz: időjárás ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.

kanyarodással - versenyszerűen is. Koszorúzás hátra. Fordulatok jobbra, balra.

Asztalitenisz (folyosón és szabadban felállított asztalon is gyakorolható)

Előkészítő gyakorlatok: a játékoknál felsorolt játékos gyakorlatok.

Technikai elemek: alapállás; ütőtartás; lábmunka; tenyeres hosszú adogatás; tenyeres kontraütés; fonák hosszú adogatás; fonák kontraütés; fonák droppütés; tenyeres droppütés; fonák nyesett adogatás; tenyeres nyesett adogatás; alapszervák.

Nordic Walking (NW)

Technikai elemek: A Nordic Walking alaplépése, a diagonál lépés elsajátítása (az ellentétes kar és láb mozgásának összehangolása). A bot aktív és funkcionális használata (lendületet ad, elősegíti az erő kifejtést, egyensúlyt biztosít). Az alaplépés automatizálása különféle terepviszonyok között (puha, kemény talaj, emelkedő, lejtő stb.). Gyaloglólépés, futó és ugró alaptechnikák.

Turul

Technikai elemek: adogatás, adogatás átlósan és egyenesen; a labda megütése alulról és felülről, falra, háló felett.

Képességfejlesztés

A korcsolyázás alaptechnikai elmeinek gyakorlásával az alapállóképesség, a lokomotoros gyorsaság, az alsó végtag erejének, valamint a koordinációs képességek közül kiemelten az egyensúlyozó képesség fejlesztése.

Az asztalitenisz játékhoz szükséges koordinációs képességek fejlesztése játékos gyakorlatokkal, illetve az alapütések technikájának gyakorlásával. A láb és a kar gyorserejének fejlesztése, különös tekintettel az asztalitenisz sportág igényeire.

Nordic Walking: Sokoldalú motoros képességfejlesztés

(állóképesség, erő, koordináció, mozgékonyaság, gyorsaság), az NW-alaptechnika gyakorlásával. A NW időjáráshoz és környezeti feltételekhez igazodó bemelegítő és nyújtógyakorlatai.

Turul: A nyári időszakban a szabad levegőn történő testmozgással, a természet erőinek felhasználásával az edzettség fokozása.

Játékok, versengések

Korcsolyázás: Játékos rajtolási és megállási gyakorlatok: rajtolás, megállás meghatározott vonal előtt és mögött. Ívben korcsolyázás tárgyak, társak megkerülésével. siklóversenyek, korcsolyaversenyek 30 és 60 méteren, időmérésre. Íves korcsolyázás tárgyhöz közeli kanyarodással, versenyszerűen.

Asztalitenisz: Labdapattogtatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben - ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban - ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogtatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevétele. Ütögetés az ütő tenyeres és fonák

oldalát változtatva. Szervák célba - versenyszerűen. Rövidített, illetve szabályos játzmák. Turul: ütögetések és nyítások különböző méretű és felületű célba. Egyéni, páros és vegyes páros játzmák mérkőzésszerűen. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák megismerése, jártasság szintű elsajátítása. A szervezet edzettségének, ellenálló- és alkalmazkodó képességének fokozása a természeti és környezeti hatásokkal. Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudásanyag bővítése, a környezettudatos magatartás formálása. Az új sportági mozgásformák megismerésével a motoros cselekvésbiztonság növelése, technikailag helyes elsajátításukkal a balesetek megelőzése. A technikai gyakorlatok káros kivitelezése következményeinek tudatosításával prevenciós ismeretek átadása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A pszichomotoros tartalmakhoz tartozó információk az önálló és tudatos tanulás, gyakorlás elősegítésére. A választott aktivitás kellékei, játék- és versenyszabályai. A választott aktivitás helyes kivitelezésével és a testi épségre káros mozdulatokkal kapcsolatos ismeretek. Információk az sporteszközökről, valamint az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözékről Ismeretek a szabadtéren különböző évszakokban és időjárási körülmények között történő sportolás egészségvédő hatásairól. A környezetkímélő magatartás főbb kritériumai. A rekreáció alapértelmezése, életkori sajátosságai és az életen át tartó fizikai aktivitás alapismeretei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: előre- és hátrakorcsolyázás, koszorú; tenyeres adogatás, tenyeres kontraütés, fonák adogatás, fonák kontraütés, fonák droppütés, tenyeres droppütés, fonák nyesett adogatás, tenyeres nyesett adogatás, alapszerva, Nordic Walking, diagonál lépés, Turul, egészségvédő hatás, rekreáció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	Órakeret 21 óra
Előzetes tudás	Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák. Grundbirkózás alaphelyzetek, kitolás és a kihúzás. A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatai. Néhány egyszerű önvédelmi fogás. A test-test elleni küzdelem. Az érzelmek és az agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A grundbirkózás további technikájának, szabályainak elsajátítása és gyakorlatban történő alkalmazása. Az önvédelmi módok megismerése és gyakorlatainak kontrollált végrehajtása.	

	Különböző eséstechnikák biztonságos végrehajtása társ közreműködésével is. Leszorítástechnikák és leszorításból történő szabadulások megismerése. Állasküzdelem kialakítása a dzsúdó elsajátított dobásaival. Veszélyes helyzetek, fenyegetettség felismerése, viselkedésminták elsajátítása a fenyegetettség elkerülésére. Segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrés és az önfegyelem fejlődése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Önvédelem, önvédelmi fogások Szabadulások fojtásfogásból. Felső egykezes kalapácsütés, egyenes ütés és köríves ütés véde, háritása. Egyenes rúgás háritása. Véde után a tanult dobástechnikák alkalmazása (pl. egyenes ütés háritása oldalra kitéréssel, majd nagy külső horogdobás). Grundbirkózás Emelések és védésük. Mellső, hátsó és oldalemelések különböző fogásokkal (derékfogásból, hónaljfogásból, karlezárással, karfelütéssel stb.). Grundbirkózás szabályai, küzdelmek azonos súlyú partnerekkel. Dzsúdó Különböző eséstechnikák tompító felületének elsajátítása alacsony talaj közeli helyzetekben. Zuhanó esések előre, hátra, oldalra - különböző kiinduló helyzetekből (térdelés, nyújtott ülés, guggolás, hajlított állás, állás). Csúsztatott esés jobbra és balra állásban majd oldalazó szökdeléssel. Társas rávezető gyakorlatok (társ hátán történő ülésből, társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással). Zuhanó esések társ általi lökésből állásban és mozgásban. Földharc technikák: leszorítás technikák ismerete. Rézsútos/oldalsó/fej felőli/lovaglő üléses leszorítás technikája. A leszorításokból történő szabadulások ismerete. Mini küzdelmek befogott leszorítás technikákból történő szabadulás adott időn belül (pl. 25 mp). Mini földharc küzdelem leszorítás technikák befogására irányulóan. Dobás technikák: Alapfogás. Egyensúlyvesztés irányai, a dobás részei. Nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy csípődobás (ogoshi). Átmenet dobástechnikából leszorítás technikába: nagy külső horogdobást követően rézsútos leszorítás, nagy csípődobást követően rézsútos leszorítás. Állás küzdelem (dzsúdó): Tanult dobásokkal történő állasküzdelem. Képességfejlesztés Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes elsajátításához szükséges kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése természetes mozgásformák és játékos, egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok alkalmazásával (mászások, kúszások, emelések-hordások, függeszkedések, húzások-tolások, kéziszerrrel történő gyakorlatok).	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: keleti kultúrák. Biológia-egészségtan: izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.

	Játékok, versengések Az állás és földharc küzdelmet előkészítő páros küzdőjátékok. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). Állásban végzett játékok. Emeléseket előkészítő páros küzdőjátékok. Mögékerülés, kiemelés páros játékos küzdőgyakorlatai. Állasküzdelmek azonos súlyú partnerekkel a grundbirkózás és a dzsúdó elsajátított elemeinek alkalmazásával. A tehetséges tanulók sportágspecifikus tudásának növelése a diáksportban történő versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A mindennapi cselekvésbiztonság növelése az eséstechnikák és tompítások elsajátításával. Viselkedésminták elsajátítása a veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az oktatásra kerülő gyakorlatok technikailag helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek. Átfogó ismeretek a szabálytalan és tilos fogásokról. Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes végrehajtását befolyásoló alapvető motoros képességek ismeretei és életkorhoz igazított fejlesztés módszerei. A küzdősportok mint a magyar sport nemzetközi sikereinek kiemelkedő képviselője. Szemléletformálás a küzdősportok komplex személyiségfejlesztő értékeinek ismertetésével (motoros, kognitív, szociális és érzelmi akarati tulajdonságok). Mire tanít a dzsúdó? Néhány elv és bölcsélet a keleti mesterek tanításaiból. Annak tudatosítása, hogy a küzdőmódokban a szerény, szorgalmas és kitartó emberek találhatnak védelmi eszközt. A küzdősportok gyakorlásában alapvető elv az egészségi és élettani szabályok megtartásának elve: a gyakorlás és a pihenés helyes aránya, a helyes táplálkozás, a célszerű légzés, a túleröltetés elkerülése. Az óvatosság, a figyelem és a józan helyzetmegítélés mellett le kell küzdeni az elbizakodottságot, a vigyázatlanságot és a félelmet.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felső egykezes kalapácsütés, egyenes ütés és köríves ütés, egyenes rúgás, fojtásfogás, leszorítás, nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy csípődobás (ogoshi).
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Természetes és nem természetes mozgásformák Gyakorlottság a célszerű órászervezés megvalósításában. Egyszerű stressz - és feszültségoldó technikákról tájékozottság. Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére. Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete. Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek. A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság.

	Az eddig elsajátított stressz - és feszültségoldó technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása. Sportjátékok Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet. Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában. A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése. Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban. Atlétika jellegű feladatok Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően. Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben. Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. Torna jellegű feladatok A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban. A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása. Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában. Alternatív környezetben üozhető sportok Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása. A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság. A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában. A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása. Önvédelmi és küzdőfeladatok A grundbirkózás alaptechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása.
--	--

	A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal. Állasküzdelemben jártasság. A fenyegetettségi szituációkra, segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés.
--	--

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. A tanult rend-, illetve gimnasztikai gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8 10 gyakorlattal önállóan bemelegítés végrehajtása. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. Öntevékenyen részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gyakorlottság a szervezés célszerűségét, gyorsaságát szolgáló új térformák, alakzatok kialakításában. Egyszerű stressz - és feszültségoldó technikák elsajátítása. Motoros tesztekkel mérhető fejlődés a kondicionális képességekben. A gimnasztikai gyakorlatok, gyakorlatsorok zenével összhangban történő végrehajtása. A kreativitás kinyilvánítása önállóan összeállított gimnasztikai gyakorlatfüzérrel. Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata. Igényesség a harmonikus, szép testtartás kialakításában. A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatos ismeretek bővülése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása. A testnevelésóra szervezéséhez szükséges egyéb térformák, alakzatok. Mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Alakzatfelvételek járás és futás közben, a lépéshossz és a járás sebességének változtatásával. Ellenvonulások járásban és futásban. Fejlődések és szakadozások ellenvonulásban. Gimnasztika Természetes mozgásformák egyéni és társas gyakorlatok formájában, szerek, kéziszer felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel összekötve. Játékos és szabadgyakorlati alapformájú szabad-, társas- szer és kéziszer-gyakorlatok (pad-, bordásfal-, labda-, karika-, ugrókötél-, gumikötél stb.). Nyújtó-, lazító hatású, állóképességet fejlesztő 8 16 ütemű, legalább 4 gyakorlatelemet tartalmazó szabadgyakorlatok és gyakorlatsorok. Bemelegítő és		Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. Természetismeret: testünk, életműködéseink. Vizuális kultúra: tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.

levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva, önálló tervezéssel is. Zenére végzett összefüggő gimnasztikasor. Egyszerű légző és stressz - és feszültségoldó gyakorlatok. A testtartás javítását szolgáló ízületi mozgékonytárgyat és a törzs erejét növelő gimnasztikai gyakorlatok. Képességfejlesztés Az alapállóképesség fejlesztése és a keringés fokozása zenére történő futásokkal és futás közben végzett feladatokkal. A kar- és a láb dinamikus erejének növelése kéziszerszám-gyakorlatokkal. A ritmusérzék, a kreativitás és a kinezetikus differenciáló képesség fejlesztése zenére végzett gyakorlatokkal. Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. A testtudatot alakító, koordináció- és fittségfejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, a gerinc izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító eszközökkel is végezhető gyakorlatok. A láb statikai rendellenességei ellen ható gyakorlatok. Javasolt: A 10 testtájról vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagának felhasználása. Stressz - és feszültségoldó alapgyakorlatok: (autogén tréning, progresszív relaxáció). Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása. Ismeretek, személyiségfejlesztés Az általános bemelegítő gyakorlatok összeállításának szempontjai és a bemelegítő blokkok főbb élettani hatásai. A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés és az edzettség szempontjából. Az életkori sajátosságoknak megfelelő funkcionális erősítő gyakorlatok ismeretei és végrehajtásuk szempontjai. Az erősítés és nyújtás kapcsolata, alkalmazásuk módszerei. Az ellenjavallt gyakorlatok indoklása. Stressz - és feszültségoldó technikák és preventív gyakorlatok szerepe az egészségmegőrzésben. Az autogén tréning és progresszív relaxáció értelmezése. Az izomegyensúly fogalmának feltárása. A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatok információk. A tudatos higiénés magatartás ismérvei. Az edzettség értelmezése és a rendszeres fizikai aktivitás szerepe az edzettség megszerzésében és az egészségtudatos magatartásban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ellenvonulás, gerinc-izomegyensúly, funkcionális gyakorlat, edzettség, egészségtudatos magatartás, autogén tréning, progresszív relaxáció, ellenjavallt gyakorlat, fizikai aktivitás, inaktivitás, intenzitás, terjedelem, időtartam, edzhetőség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Úszás és úszó jellegű feladatok	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Választott úszásnemben készség szintű, egy másikban 150 m-en biztonságos és folyamatos úszás. Intenzív úszás rövid távon. Fejesugrás végrehajtása és folyamatos taposás a mélyvízben. Balesetvédelmi utasítások, az uszoda, fürdő viselkedési szabályainak betartása. Ismeretek az úszástudás, a vízbiztonság szerepéről az egészség megőrzése érdekében, és az élet védelemben. A külső visszajelzések, információk elfogadása és hasznosítása a különböző úszásnemek gyakorlásánál.	
A tematikai egység fejlesztési és nevelési céljai	Távolságban mérhető fejlődés a tanult úszásnemekben. Mellúszó technika az egyéni adottságoknak és a megszerzett képességeknek megfelelően. A vízből mentés gyakorlatainak bemutatása. Az úszás életvédelmi és életmentési szerepének tudása elméletben és gyakorlatban. Felelősségérzet, segítőkészség megnyilvánulási formája. Az úszás és a vizes sportok iránti érdeklődés megszilárdulása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításában alkalmazott testnevelési játékok és játékos feladatok aktív és értő végrehajtása. A sportjátékok alapvető technikai készletének elsajátítása. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon, vagy egyéb szervezeti formában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A játékelemek eredményességre törekvő alkalmazása testnevelési játékokban és a sportjátékokban. A sportjátékok technikai és taktikai készletét bővítő új elemek elsajátítása, és alkalmazása. Tapasztalatszerzés a taktikai helyzetek megoldásában. A játékszabályok kibővített körének ismerete és értő alkalmazása. A csapatjátékhöz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése és indokolása. A sportjátékokat kísérő sportszerűtlenségek, deviáns magatartások helyes megítélése. A sportjátékok magyar történetének kiemelkedő korszakai és személyiségei, valamint a világ élvonalába tartozó nemzetek megismerése. A sportjátékok iránti érdeklődés megszilárdulása.	

	Az egyéni adottságokhoz és a megszerzett képességekhez igazodó sportjáték- tudás kialakulása, rekreációs célú vagy versenysport igényű alkalmazás elősegítésére.
--	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Legalább két labdajáték választása kötelező. MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: irányváltoztatás, cselezés; cselezés induláskor és futás közben. Labdás technikai gyakorlatok: Labdás ügyességi gyakorlatok (normál méretű labdával). Labdavezetés: Labdavezetés félaktív, aktív védővel szemben játékos formában. Labdavezetés közben cselezés. Megállás, sarkazás, labdavezetésből kapott labdával változatos körülmények között. Megállás, sarkazás önpasszból és kapott labdával, meghatározott helyen és időben. Kosárra dobások: dobócsel, indulócsel után labdavezetés, fektetett dobás. Lepattanó labda megszerzése után kosárra dobás. Fektetett dobás labdavezetésből, illetve kapott labdával ráfordulással. Közép távoli dobás helyből. Átadások, átvételek: Átadás különböző irányba és távolságra, mozgás közben, kétkezes mellső átadással, pattintva is. Bejátszás befutó társnak. Páros lefutás egy védővel. Hármás-nyolcas mögéfutással. Gyors indítás párokban. Taktikai gyakorlatok: Emberfogásos védekezés: labda nélküli és labdát birtokló támadó véde. Labdavezető játékos véde; védekezés a labdavezetést befejező és a még labdát vezető támadóval szemben. Játékelemek alkalmazása: 1:1 elleni játék, félaktív és aktív védővel; létszámfölényes helyzet 2:1 elleni játék. Befutások. 1:1 elleni játékadogatóval. Létszámfölényes helyzet 3:2 elleni játék. Képességfejlesztés Kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző labda nélküli és labdás technikai elemek, játékelemek gyakorlásával. Koordinációs képességek fejlesztése labdás gyakorlatokkal: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A komplex képességfejlesztéssel hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. A kognitív képességek fejlesztése (helyzetfelismerés, kreativitás, anticipáció stb.) az üres helyek, az előnyök felismerése, az ellenfél általi akadályoztatás kezelése, a célba találás, az összjátékban való részvétel eredményeként. Játékok, versengések A kosárlabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Kosárlabdázás labdavezetés nélkül, könnyített szabályokkal, a szabályok bővülő körének beépítésével. Kosárra dobó versenyek. Részvétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos, körülményekintő végrehajtásával, valamint a játékszabályok betartásával, a	Matematika: logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás. Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Fizika: mozgások, ütközések, erő, energia. Biológia-egészségtan: az emberi szervezet működése, energianyeresi folyamatok.

sportszerűség szabályainak szem előtt tartásával. Sikeres tanulás biztosításával a kosárlabdázás megszerettetése, hozzájárulás a fizikai rekreációs sportágválasztáshoz. Röplabdázás Labdás technikai gyakorlatok, a tanult játékelemek tökéletesítése: Az alkar-, kosárérintés, felső ütőérintés és alsó egyenes nyitás gyakorlása egyéni, páros és csoportos gyakorlatokban. Kosárérintés változatai: kosárérintés előre-hátra, alacsony és közepesen magasra elpattanó labdával. Kosárérintés célba, földre tett karikába, kosárba, különböző magasságú zsinór felett. Felső egyenes nyitás. a mozgás végrehajtása a labda megütése nélkül, egyénileg a fallal szemben a labda megütésével; párokban a zsinór/háló felett. A nyitás végrehajtása a zsinórtól növekvő távolságra és különböző nagyságú célterületre, az alapvonal különböző pontjairól. Felső egyenes nyitás-nyitásfogadás. A felső egyenes nyitás és az alkarérintéssel történő nyitásfogadás gyakorlása csoportokban, forgással. Egyenes leütés: a mozgássor gyakorlása labda és zsinór nélkül, majd zsinórnál tartott, illetve pontosan dobott labdából. Taktikai gyakorlatok. Támadási alapformák. Helyezkedés támadásnál. Az ütés és a sáncolás fedezése. Képességfejlesztés Labdakezelési ügyesség komplex fejlesztése (reagáló képesség, gyorskoordináció, ritmusérzék, differenciális mozgásérzékelés, téri tájékozódás, és egyensúlyozás) a testrészek különböző felületeivel történő érintésekkel egyénileg, párokban és csoportokban. Az egyensúlyozó és téri tájékozódó képesség fejlesztése csoportokban végzett alapérintéseket tartalmazó gyakorlatokkal, fordulatok és helycserék végrehajtásával. Az erő-állóképesség fejlesztése az egyenes leütés és a sáncolás többszöri és folyamatos végrehajtásával. Mozdulatgyorsaság fejlesztése dobott labdák elérésére törekvéssel különböző kiinduló helyzetből. Játékok, versengések Az alapérintések tökéletesítése és a játékelemek eredményességének javítása testnevelési játékok, játékos feladatok alkalmazásával. 2:2, 3:3 elleni játék meghatározott érintési módokkal, a tanult érintések beiktatásával. Versengések egyénileg és párokban különböző érintésekkel. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható technikai készletének valamint egyszerűsített játékformáinak elsajátítása Kézilabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alapmozgás, indulás, megállás, irányváltoztatások, cseles, megtévesztő mozgások, fordulatok labda nélkül. Lábmunka csiszolása. Indulócselek, le- és visszaforgások. Ütközések. Sáncolás helyben, mozgással talajon és felugrással. Résekre helyezkedés. Esések-tompítások.	
--	--

Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetés nehezített körülmények között irány- és ritmusváltoztatásokkal. Önszöktetés. Labdás cselek: indulási-átadási lövő cselek. Átadások: test előtti átadások, oldalról és hátulról érkező labda elkapása. Test mögötti átadások. Kapura lövések: talajról különböző lendületszerzés után és felugrásból, passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Átlövés felugrással is. Kapura lövések cselezés után. Kapura lövés bedőléssel, bevetődéssel. Ejtés. Kapusmunka: helyezkedés, támadás, ill. védekezés esetén. Feladatok gyorsindítás esetén. Indítások megelőzése. Védés kézzel, lábbal. 7 méteres véde. Taktika: Egyéni taktika - betörések labda nélkül és labdával. A kapus átívelése. Kitámadás, halászás, szerelés, elzárás. Csapatrész- és csapattaktika: 1:1; 2:1; 2:2; 3:2; 3:3 elleni játék. Védekezés emberfogással, 6:0-s és 5:1-es területvédekezéssel. Üres helyre helyezkedés. Védőtől való elszakadás. Melléállásos elzárás. Gyors indítások. Lerohanásos támadás rendezetlen védelem ellen. Ötletjáték. Támadásból védekezésbe való gyors visszahelyezkedés. Képességfejlesztés A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző feladatokkal, gyakorlatokkal, a játékelemek intenzív gyakorlásával; mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és a fittség szervi megalapozásához. Játékok, versengések A kézilabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Célba dobó versenyek; kézilabdajáték a szabályok fokozatos bővítésével. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körülmények közötti végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett játéktevékenységgel. Labdarúgás Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetések mindkét lábbal, külső és belső csüddel, különböző alakzatban. Labdahúzogatás, -görgetés haladás közben, fordulatokkal. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal. Átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Átvételek ívelt labdával. Labdalevétel: talppal, belsővel, külső csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező	
---	--

labda átvétele belsővel. Labda toppolás. Rúgások: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával, különböző irányból érkező labdával. Dekázás: haladással, irányváltoztatással. Dekázás csoportosan csak lábbal, csak fejjel. Fejelés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával. Fejelés felugrással. Cselezés: testcsel, labdavezetésből labda elhúzása oldalra, labdaátvétel testcsellel. Átadócsel, rúgócsel, rálépéssel, hátra húzással. Szerelés: alapszerelés-megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Helyezkedés a támadó és a kapu közé, a labda elrúgása. Egyéb feladatok: partdobás szabályosan. Kapusmunka: guruló- és ívelt labda megfogása, kigurítás, kirúgás állított, lepattintott labdával, helyezkedés, erős lövés megfogása, lábbal védés, kidobás. Taktikai gyakorlatok: Gyors támadásba felfejlődés és visszarendeződés. „Poszt” vagy „udvaros” gyakorlás. Helyezkedés. Emberfogás poszt szerint. Támadásban a védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés. Váltás védelemben. A támadások súlypontjának változtatása rövid és hosszú átadásokkal. Egyből játék. 4:2 elleni játék. Képességfejlesztés A motoros képességek fejlesztése a labdarúgás technikai készletének variálásával, intenzív, nehezített körülmények közötti nagyobb ismétlésszámban történő végrehajtásával. A komplex képességfejlesztést szolgálja a technikai elemek sajátos ritmusának-dinamikájának kialakítása, valamint azok változatos, egyre bonyolultabb feltételek (idő, pontosság, összjátékkényszer, ellenféljelenlét stb.) mellett történő gyakorlása. A szervezet edzettségének, fittségének növelése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok közötti gyakorlással, mérkőzések játszásával. Játékok, versengések A labdarúgás játékelemeinek elsajátítását és rögzítését segítő játékos feladatok, testnevelési játékok. Cserefoci. Lábténisz meghatározott szabályokkal. Vonal foci. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék. Labdavezető, dekázó, célba rúgó és fejelő versenyek egyénileg és csoportosan. Kispályás labdarúgó mérkőzések. Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés az évszakhoz, az időjáráshoz alkalmazkodó sportág-specifikus bemelegítés-gyakorlataival, és a technikai- taktikai játékelemek szabályos és sportszerű végrehajtásával. A labdarúgásban különösen igénybe vett izmok erősítésének és nyújtásának elvei és gyakorlatai a sérülések, károsodások prevenciója érdekében. A szervek-szervrendszerek működésének fejlesztése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok között végzett sportág-specifikus motoros cselekvésekkel. Az élményszerű játékkal és a sokoldalú játéktudással a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése.	
--	--

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportjátékokban a kibővített játékelem-repertoár technikai végrehajtására, a hibajavításra, a taktikai megoldásokra és hozzájuk kapcsolódó játékszabályokra vonatkozó ismeretek. A játék kiteljesítését szolgáló egyéni- és csapattaktikai ismeretek. A sportjátékszabályok körének bővítése és a képzettséghez igazodó játékvezetési ismeretek. A specifikus sportjátéktudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek. A csapatjátékok szerepe az együttműködés, a társas készségek kialakításában, a közösségi sikerek átélésének lehetőségeiben. A sportszerűség, a fair play és a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban. A sportolói és a szurkolói magatartás pozitív és negatív vonásai, a sporteseményekhez kapcsolódó durvaságok, az agresszió helyes értelmezése. A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei. A világ élenjáró nemzetei a sportjátékokban. A sportjátékok rekreációs célú felhasználási lehetőségei és szerepe az egészséges életmód kialakításában. A sportjátékokkal kapcsolatos balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	„Félaktív”, aktív védő, dobócsel, indulócsel, önpassz, lepattanó labda, ráfordulás, befutás, páros lefutás, hármas-nyolcas, 1:1, 2:1, 3:2. elleni játék, létszámfölényes helyzet. Adogató, felső egyenes nyitás, egyenes leütés, feladás, sáncolás, támadási alapformák, ütés-sáncolás fedezése, 1:1, 2:2 elleni játék. Ütközések, sáncolás, résekre helyezkedés, esés-tompítás, önszöktetés, átlövés, bevetődéses-bedőléses lövés, ejtés, betörés, gyorsindítás, kitámadás, halászás, elzárás, lerohanás. Átadócsel, rúgócsel, labda toppolás, emberfogás, védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés, egyből játék, partdobás, sportágspecifikus bemelegítés, deviancia.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatokban jártasság. A rajtok mozgáselemeinek végrehajtása az indítás jeleknek megfelelően. A futómozgás technikájának alkalmazása a vágta, illetve a tartósfutásban. Tapasztalat a nekifutás távolságának és sebességének megválasztásában. Kislabdahajítás. A kar- és láblendítés szerepe az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek lényeges szabályai. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő elsajátítása és a versenyszabályoknak megfelelő alkalmazása. Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető fejlődés elérése. A vágta-, a tartós-, valamint a váltófutás technikájának a mozgásmintához közelítő bemutatása.	

	Ugrásoknál az optimális nekifutás, valamint az erőteljes kar- és láblendítés kialakítása. A hajításnál, lökésnél a lendületszerzés és kidobás összekapcsolása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek ismerete. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.
--	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok A korábban tanult rajtformák (álló- és térdelőrajt) gyakorlása. Térdelőrajt rajtgépről. Rajtversenyek állórajttal, térdelőrajttal 15-20 m-es távon. Repülő és fokozó futások. Gyorsfutások játékosan és versenyek alkalmazásával 30-60 m-es távon. Iramfutás, tempófutás a táv fokozatos növelésével. Váltófutás váltózónában, egyenesben, játékosan és versenyszerűen, egykezes váltással. Tartós futás a táv és az intenzitás növelésével. Futás feladatokkal, akadályokkal, átfutás akadályok felett. Futóiskolai gyakorlatok. Szökdelések, ugrások Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Sorozat el- és felugrások. Helyből távolugrás. Távolugrás guggoló vagy lépő technikával. A nekifutás, az elugrás és a talajérés iskolázása (elugró sávból). Magasugrás átlépő és guruló technikával. A nekifutás és a felugrás iskolázása. Dobások Dobóiskolai gyakorlatok. Dobások, lökések különböző kiinduló helyzetből tömött- és füles labdával, célba is. Vetés füles labdával zónába vagy célba, egy és két kézzel (jobb és bal kézzel). Kislabdahajítás helyből, nekifutással hármas és ötös lépésritmusból. Kislabdahajítás célba. Súlylökés helyből és becsúszással (jobb és bal kézzel is). Vetés füles labdával távolba és célba, egy és két kézzel. Vetés tömött labdával, két kézzel két oldalra. Vetések negyed- és egész fordulattal, a pördület iskolázása. Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat fejlesztése futóiskolai gyakorlatokkal. A reakció- és a vágtagyorsaság fejlesztése rajtokkal és vágtafutásokkal. Az idő- és tempóérzék fejlesztése iram- és tempófutásokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Az aerob állóképesség fejlesztése növekvő intenzitású tartós futással. Az ugrásokhoz szükséges gyors erő fejlesztése szökdelő és ugróiskolai gyakorlatokkal, valamint sorozat el- és felugrásokkal. A dobóerő és dobóügyesség fejlesztés tömött- és füles labda dobásokkal. Játékok, versengések	Ének-zene: ritmusgyakorlatok, ritmusok. Biológia-egészségtan: energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. Informatika: táblázatok, grafikonok. Földrajz: térképismeret.

Az atlétikai versenyszámok eredményes elsajátítását és az azokban elérhető teljesítmény fokozását elősegítő adekvát játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazása, versenyszerűen is. Az atlétikai versenyszámokban lebonyolított versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az atlétikai mozgások cselekvésmintáinak optimalizálása növeli a mindennapi cselekvések és feladathelyzetek biztonságos megoldását. Az életkori periódushoz igazodó arányos és harmonikus erőfejlesztés elősegíti az atlétikus versenyszámok eredményes elsajátítását és rögzíti a biomechanikailag helyes testtartást. A futások különböző formáinak és különböző terepen történő végzése cselekvésmintát szolgáltatnak a szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások számára. Levezetés, a szervezet lecsillapítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A rajtolás sikerében kiemelt szerepet játszó indulás utáni fokozatosan növekvő és gyorsuló lépések, a lábak és a karok aktív munkájának tudatosítása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek. Az „aktív elugrás” értelmezése. Az ugrások és dobások eredményes elsajátításához szükséges erőfajták, információk a passzív mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó erőedzésekről. A mozgáskoordináció szerepének tudatosítása az állóképességi és gyorsasági teljesítményekben. Az akarati tényezők szerepe az állóképességet igénylő teljesítményekben Alapvető ismeretek a terhelési összetevőkről. Ismeretek a tartós terhelések hatásáról a keringési rendszerre, a szervek és szervrendszerek szabályozására, működésük gazdaságosságára és a tanulásban érvényesülő teljesítőképességre. Az atlétikai képzéssel pozitív magatartásbeli tulajdonságok fejlesztése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Váltózóna, egykezes váltás, magasugrás guruló technikával, hármas-ötös lépésritmus, vetés, ideg-izom kapcsolat, reagáló-gyorsaság, vágtagyorsaság, aktív és passzív mozgatórendszer, terhelési összetevő.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	A testtömeg uralása szükséges segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. Kötélmászás a képességnek megfelelő magasságig. Egyensúlygyakorlatok a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Az aerobik alaplépésekből 2 4 ütemű gyakorlat, egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal zenére is. A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemei. Technikailag helyes járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések.	

	Hibajavítás. Balesetvédelem. Segítségnyújtás a társaknak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tornajellegű gyakorlatok végrehajtásánál igényesség a helyes testtartás kialakítására, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtésére. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn összefüggő gyakorlatok önálló összeállítása, összekötő elemek alkalmazásával. A szekrény- és a támaszugrások biztonságos végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Az aerobik gyakorlatok végrehajtásában kreativitásra és igényes kivitelezésre törekvés. Az aerobik gyakorlatok zenével összhangban történő végrehajtása. A figyelemkoncentráció, az önkontroll és a kitartó képesség fejlődése. Önállóság, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna (talajtorna, szertorna) A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező. Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, támaszugrások: Támlázások előre, hátra, oldalra, mellső, hátsó fekvőtámaszban haladással is. Mellső és mély fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Akadályok leküzdése támaszfeladatokkal. Gurulóátfordulások előre, hátra, különböző kiinduló helyzetből különböző befejező helyzetbe. Gurulóátfordulások sorozatban. Fejállás különböző kiinduló helyzetből, különböző lábtartással és lábmozgással. Mellső mérlegállás. Fellendülés kézállásba bordásfalnál, segítséggel és segítség nélkül. Fellendülés futólágos kézállásba, gurulás előre. Repülő-guruló átfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúknak). Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba megközelítően nyújtott testtel. Összefüggő talajgyakorlat. Csúsztatás nyújtott ülésből hasonfekvésbe és vissza (lányoknak). Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúknak). Ugrószekrény széltejében (lányoknak: 3 4 rész, fiúknak: 4 5 rész): guggolóátugrás. Ugrószekrény hosszában (lányoknak: 3 4 rész, fiúknak 4-5 rész): gurulóátfordulás a szekrényen talajról elugrással; felguggolás, leterpesztés. Függésgyakorlatok: Akadályok leküzdése függésfeladatokkal. Mászás kötélén/rúdon. Függeszkedési kísérletek bordásfalon felfelé és lefelé. Vándormászás. Függeszkedési kísérletek kötélén (fiúknak). Magas gyűrű (fiúknak): alaplendület; zsugorlefűggs; lendület előre zsugorlefűggsbe; zsugorlefűggsből ereszkedés hátsó lefűggsbe; homorított leugrás hátra, lendületből. Érintő magas gyűrű (lányoknak): lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefűggs; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás. Egyensúlyozó gyakorlatok: Magas gerendán, ferdén elhelyezett padon: természetes és utánozó járások, futások, fordulatok. 1 m-es gerenda (lányoknak): Járások előre, hátra, oldalt különböző kartartásokkal.		Fizika: az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, egyensúly, reakcióerő, hatásidő; egyensúly, tömegközéppont. Biológia-egészségtan: egyensúlyérzékelés, izomérzékelés. Ének-zene: ritmus és tempó.

Érintőjárás; hármás lépés. Járás guggolásban. Mérlegállás. Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetből. Aerobik (lányoknak, fiúknak) Alaplépések, lépéskombinációk irányváltoztatással, forgással és karmunkával; komplett gyakorlatlánc (koreográfia); zenére történő duplázás; aszimmetrikus koreográfia. Ugrókötélgyakorlatok (lányoknak, fiúknak) Lengetések: oldalt lengetés; elől lengetés; fent lengetés; „fűnyíró”; 8-as figura. Kötélhajtások: egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélhajtással állóhelyben és haladással; futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a joggoláshoz hasonló lábmunkával. Kombinációk: oldalt lengetés egyik oldalra, majd páros lábon szökdelés közben kötélhajtás előre, ezt követően oldalt lengetés másik oldalra; ugyanez hátra kötélhajtással. Fordulatok: 2x180° fordulat (egy oldallengetés közben 180° fordulat, majd kötélhajtás hátra a láb alatt, ezután a második 180° fordulat majd kötélhajtás előre a láb alatt. Képességfejlesztés Koordinációs képességek komplex fejlesztése talajgyakorlati és gyűrűn végezhető elemek kombinált végrehajtásával, valamint az ugrószekevény alkalmazásával (téri tájékozódó-mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). A statikus és dinamikus egyensúly-érzékelés fejlesztése gerendán végezhető gyakorlatokkal, illetve azok variálásával. A váll, a kar és törzs erejének erősítése támaszhelyzetben és függésben végzett gyakorlatokkal. Zenére, állásban és talajon saját testsúllyal végezhető gyakorlatok a főbb izomcsoportok erősítése céljából (térdfeszítő, -hajlító, csípőfeszítők, -hajlítók, törzsfeszítő, -hajlító, könyökizület-feszítők, -hajlítók). Erősítő és statikus nyújtó hatású gyakorlatok variálása. Játékok, versengések Célszerű testnevelési játékok a tornaszerek (gerenda, ugrószekevény, zsámolyok) felhasználásával is. Játékos feladatok, ugrókötéllel, kötélhajtással, hullámozó kör, hullámozó vonal. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása összekötő elemek felhasználásával, a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna, az aerobik és ugrókötél sportágakban tehetségeseekkel különböző versenyeken való részvétellel, tehetségirányítás a versenysportba. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az egészséges testi fejlődés elősegítése a tornajellegű feladatmegoldásokkal és az aerob munkavégzéssel. A test izmainak arányos fejlesztése, a biomechanikailag helyes testtartás, a gerinc izomegyensúlyának elősegítése a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal, az erő- és nyújtó gyakorlatok összhangjának	
--	--

megteremtésével. A tornajellegű feladatmegoldásokkal a cselekvésbiztonság növelése, áttételesen a mindennapok biztonságos cselekvéseinek elősegítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldásokhoz tartozó sportágak koncentrikusan bővülő szaknyelvi ismeretei. A sportágspecifikus önálló és bemelegítés szempontjai. Az erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok alapvető anatómiai és élettani ismeretei. A mozgáshibákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, a technikáról alkotott mozgásképp pontosításához és az önkontroll elősegítéséhez. A funkcionális és célzatos erőfejlesztő gyakorlatok kiválasztásának és végrehajtásának alapismeretei. A zenei és az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek. Az életkor szenzitív szakaszai és értelmezésük alapismeretei. A tornajellegű gyakorlatokkal kapcsolatos versenyrendezés és -lebonnyolítás kérdései. A feladat-végrehajtások során az egymásnak nyújtott segítségnyújtás és -biztosítás módjainak verbális és gyakorlati ismeretei. Az egészséges életmód összetevői közül a rendszeres testmozgás és táplálkozás összefüggéseire vonatkozó ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Futólagos kézállás, repülő guruló átfordulás, csúsztatás, vetődés, guggolóátugrás, vándormászás, homorított leugrás, aszimmetrikus koreográfia, ugrókötel-gyakorlat, statikus és dinamikus egyensúlyérzékelés, statikus nyújtás, szenzitív életkori szakasz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Az alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikái. A tanult sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete. A természeti környezetben sportok egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályai. A mostoha időjárási feltételek melletti testmozgás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal a tematika továbbtervezése. A játék- és sportkultúra gazdagodása a szabadidőben szórakozást és a játékélményt nyújtó új sportágak mozgásanyagának megismerésével. A évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágak és népi hagyományokra épülő sportolási forma elsajátítása. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek elsajátítása. A szabadban végzett mozgások jelentőségének belátása. A környezettudatosság fontosságának elismerése. A természeti/környezeti hatásokkal szembeni alkalmazkodó, ellenálló képesség növekedése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításával.	

	A szabadidőben rekreációs céllal végzett fizikai aktivitás iránti pozitív beállítódás fokozódása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal; falmászás; íjászat, lovaglás, karate, nordic-walking, vívás. Egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek. Egy – a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga: Korcsolyázás (az 5-6. évfolyamos tudásanyag bővítése) Siklások: egy lábon kapaszkodással, majd önállóan; váltott lábbal, ellökéssel; guggolásokkal. A korcsolyázás technikai alapjai: elrugaszkodás, pihenés, támaszhelyzet. Rajtolás. Előrekorcsolyázás egyéni és páros gyakorlatokban: a jégpálya hosszában, keresztben, körben; szlalom korcsolyázás; jobb és bal lábon siklással; egymás tolásával. Előrekorcsolyázás, az optimális sebesség után váltott lábon siklások. Váltott lábon siklások, a lengő láb előre és hátra lendítésével. Előrekorcsolyázó gyakorlatok csoportokban. Hátrakorcsolyázás: lépegetéssel hátrafelé; állásban, guggolásban; folyamatosan. Ívben korcsolyázás: tárgyak, társak megkerülése lendületes korcsolyázással. Koszorúzás előre: szlalom korcsolyázás tárgyak, társak között; koszorúzás nyolcas alakzatban; koszorúzás kijelölt kör kerületén. Megállás. Hátrakorcsolyázás egyenes vonalon és körben. Íves korcsolyázás tárgyhöz közeli kanyarodással - versenyszerűen is. Koszorúzás hátra. Fordulatok jobbra, balra. Asztalitenisz (folyosón és szabadban felállított asztalon is gyakorolható) Előkészítő gyakorlatok: a játékoknál felsorolt játékos gyakorlatok. Technikai elemek: alapállás; ütőtartás; lábmunka; tenyeres hosszú adogatás; tenyeres kontraütés; fonák hosszú adogatás; fonák kontraütés; fonák droppütés; tenyeres droppütés; fonák nyesett adogatás; tenyeres nyesett adogatás; alapszervák. Nordic Walking (NW) Technikai elemek: A Nordic Walking alaplépése, a diagonál lépés elsajátítása (az ellentétes kar és láb mozgásának összehangolása). A bot aktív és funkcionális használata (lendületet ad, elősegíti az erő kifejtést, egyensúlyt biztosít). Az alaplépés automatizálása	Földrajz: időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.	

különböző terepviszonyok között (puha, kemény talaj, emelkedő, lejtő stb.). Gyaloglólépés, futó és ugró alaptechnikák.

Turul

Technikai elemek: adogatás, adogatás átlósan és egyenesen; a labda megütése alulról és felülről, falra, háló felett.

Képességfejlesztés

A korcsolyázás alaptechnikai elmeinek gyakorlásával az alapállóképesség, a lokomotoros gyorsaság, az alsó végtag erejének, valamint a koordinációs képességek közül kiemelten az egyensúlyozó képesség fejlesztése.

Az asztalitenisz játékhoz szükséges koordinációs képességek fejlesztése játékos gyakorlatokkal, illetve az alapütések technikájának gyakorlásával. A láb és a kar gyorserejének fejlesztése, különös tekintettel az asztalitenisz sportág igényeire.

Nordic Walking: Sokoldalú motoros képességfejlesztés

(állóképesség, erő, koordináció, mozgékonyaság, gyorsaság), az NW-alaptechnika gyakorlásával. A NW időjáráshoz és környezeti feltételekhez igazodó bemelegítő és nyújtógyakorlatok.

Turul: A nyári időszakban a szabad levegőn történő testmozgással, a természet erőinek felhasználásával az edzettség fokozása.

Játékok, versengések

Korcsolyázás: Játékos rajtolási és megállási gyakorlatok: rajtolás, megállás meghatározott vonal előtt és mögött. Ívben korcsolyázás tárgyak, társak megkerülésével. siklóversenyek, korcsolyaversenyek 30 és 60 méteren, időmérésre. Íves korcsolyázás tárgyhoz közeli kanyarodással, versenyszerűen.

Asztalitenisz: Labdapattogatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben - ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban - ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevétele. Ütögetés az ütő tenyeres és fonák oldalát váltogatva. Szervák célba - versenyszerűen. Rövidített, illetve szabályos játékok.

Turul: ütögetések és nyítások különböző méretű és területű célba.

Egyéni, páros és vegyes páros játékok mérkőzéseszerűen.

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés

Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között üzhető új testedzési formák megismerése, jártasság szintű elsajátítása. A szervezet edzettségének, ellenálló- és alkalmazkodó képességének fokozása a természeti és környezeti hatásokkal. Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudásanyag bővítése, a környezettudatos magatartás formálása. Az új sportági mozgásformák megismerésével a motoros cselekvésbiztonság növelése, technikailag helyes elsajátításukkal a balesetek megelőzése. A technikai gyakorlatok káros kivitelezése következményeinek tudatosításával prevenciós ismeretek átadása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A pszichomotoros tartalmakhoz tartozó információk az önálló és tudatos tanulás, gyakorlás elősegítésére. A választott aktivitás kellékei, játék- és versenyszabályai. A választott aktivitás helyes kivitelezésével és a testi épségre káros mozdulatokkal kapcsolatos ismeretek. Információk az sporteszközökről, valamint az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözékről Ismeretek a szabadtéren különböző évszakokban és időjárási körülmények között történő sportolás egészségvédő hatásairól. A környezetkímélő magatartás főbb kritériumai. A rekreáció alapértelmezése, életkori sajátosságai és az életen át tartó fizikai aktivitás alapismeretei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: előre- és hátrakorcsolyázás, koszorú; tenyeres adogatás, tenyeres kontraütés, fonák adogatás, fonák kontraütés, fonák droppütés, tenyeres droppütés, fonák nyesett adogatás, tenyeres nyesett adogatás, alapszerva, Nordic Walking, diagonál lépés, Turul, egészségvédő hatás, rekreáció.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Természetes és nem természetes mozgásformák Gyakorlottság a célszerű óraszervezés megvalósításában. Egyszerű stressz - és feszültségoldó technikákról tájékozottság. Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére. Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete. Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek. A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság. Az eddig elsajátított stressz - és feszültségoldó technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása. Úszás és úszó jellegű feladatok A tanult két úszásnemben mennyiségi és minőségi teljesítményjavulás felmutatása. Mellúszás az egyén adottságainak és képességeinek megfelelően. A vízben mozgás prevenciós előnyeiről, a fizikai háttérrel ismeretek. A vízből mentés alapgyakorlatainak bemutatása. Felelősségérzet, érdeklődés, segítőkészség kinyilvánítása a vizes feladatokban. Sportjátékok Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet. Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában. A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése. Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.
---	--

	Atlétika jellegű feladatok Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően. Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben. Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. Torna jellegű feladatok A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban. A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása. Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában. Alternatív környezetben üzhető sportok Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása. A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság. A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában. A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.
--	--

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	Órakeret 21 óra
Előzetes tudás	Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák. Grundbirkózás, alaphelyzetek, kitolás és kihúzás. A dzsúdó elemi guruló-, és esés gyakorlatai. Néhány egyszerű önvédelmi fogás. A test-test elleni küzdelem. Az érzelmek és a z agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A tanult önvédelmi és küzdőjellegű feladatok szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A grundbirkózás további technikájának, szabályainak elsajátítása és a gyakorlatban történő alkalmazása. Az önvédelmi módok megismerése és gyakorlatainak kontrollált végrehajtása.	

	Különböző eséstechnikák biztonságos végrehajtása társ közreműködésével is. Leszorítás technikák és leszorításból történő megismerése. Állasküzdelem kialakítása a dzsúdó elsajátított dobásaival. Veszélyes helyzetek, fenyegetettség felismerése, viselkedésminták elsajátítása a fenyegetettség elkerülésére. Segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrés és az önfegyelem.
--	--

Tantárgyi értékelés formái és szempontjai

- A követelményrendszer akkor adhat reális visszajelzést a tantervi cél teljesítéséről, ha értékelési szempontjait a nevelésben, az oktatásban és a képzésben felmutatott értékek.
- A nevelést a tanulók aktivitásának, és a szabály, valamint morális rendszerhez való viszonyulásuk felbecsülésén, az oktatást a sportágban mutatott teljesítmények, a képzést a tanulók teljesítményeinek önmagukhoz viszonyított fejlődése alapján értékeljük. A tanulók neveltsége és képzettsége a célrendszerben jelzett követelményeknek megfelelően az érdemjegyen jelenik meg. Az egyszempontú teljesítmény értékelésen alapuló követelmények hibáit ismerjük. A tanulók adottságai - a pedagógiai közhit szerint - erőbben befolyásolják teljesítőképességüket a testnevelésben, mint az elméleti tantárgyakban. Ahhoz tehát, hogy a teljesítmények is értékelési szempontként szerepelhessenek: esélyt kell adni arra, hogy a hátrányos fizikai adottságokkal rendelkezők is jó értékelést szerezhessenek.
- Az esélyjavítás egyik lehetősége a differenciált tananyag kijelöléshez adott módszertani alternatívák alkalmazásával valósítható meg. Az értékelés differenciálásának másik lehetőségét az alkati és az alapvető fizikai adottságok felmérésére készített táblázatok értékelésmódosító szempontkénti felhasználása biztosítja.
- A tanulók neveltsége lényeges tényező egy reális értékelési rendszerben. A tanulók neveltségét (funkcionálisan) tanórai és tanórán kívüli testedzésben felmutatott aktivitásuk és a testedzések szabály, valamint erkölcsi rendjéhez viszonyított cselekedeteik alapján lehet jellemezni.
- A tanulói munka értékelésében az "elégséges" szint megállapítása nevelési alapkövetelmény alapján történik, amelyet az oktatásban és képzésben nyújtott gyenge teljesítmény nem ronthat le. Az alapkövetelmény teljesítése a legalább "elégséges" minősítés feltétele. Ez az egyetlen értékelési szint, amely nem tananyagfüggő és nem mérhető teljesítményszinthez kötött. Ennek oka az, hogy a tanulók adottságait ilyen módon lehet/kell figyelembe venni.
- A követelmény és értékelés összefüggése:
 - A követelmény megfogalmazás funkcionális alapon közelít a célhoz. A célra vonatkozó közvetlen követelmény megfogalmazást az értékelés és osztályozás motiváló hatásaival segíti.
 - Az értékelés, osztályozás:
 - A neveltség szintjét becsléssel mérjük a munka aktivitásán, a szabályos egészségőrző és erkölcsös cselekvés értékelésén alapul.
 - Az oktatás szintjét a sportteljesítményekhez, az országos standardokhoz vagy az elsajátításra előírt tananyagmennyiséghez és minőséghez viszonyítjuk.
 - A képzés szintjének alapját a tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődése adja.

– A tantervi követelmények működése: A tanuló iskolai munkáját végzi, a tanterv és az iskola, testnevelő tanár által meghatározott és előírt követelmények és értékelés ismeretében. A tanár tehát a három szint alapján minősíti a tanuló munkáját, majd érdemjegyeket, ezek összegzéseként félévi és év végi osztályzatot ad.

– Az értékelő rendszer működésének alapfeltétele az, hogy a testnevelést és gyógytestnevelést tanítók megfeleljenek a következő elvárásnak:

– A testnevelés egészében érvényesítsék a gerinc- izületvédelem szabályainak alkalmazását, minden tanulóval rendszeresen végezzék a biomechanikailag helyes testtartást kialakító, automatizáló és fenntartó mozgásanyagot. A testnevelés egésze örömet és sikerélményt nyújtson a tanulóknak, még az eltérő testi adottságú tanulóknak is.

– A tárgyi feltételek arányában igyekezzék sokoldalú, harmonikus nevelési és képzési alapot biztosítani.

– Igazságosan és következetesen értékelje tanítványait.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

OSZTÁLYFŐNÖKI TANTERV 5-8. évfolyam

Évfolyam Tantárgy	5.		6.		7.		8.		Összesen
	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	Heti	Évi	
Osztályfőnöki	1	36	1	36	1	36	1	36	144

Célok és feladatok

A Kerettanterv a tanulók képességeinek fejlődéséhez szükséges egységes követelmények meghatározásával ösztönzi a személyiségfejlesztő oktatást. Ez akkor lehet eredményes, ha az iskola pedagógiai programja, nevelési, tanítási-tanulási folyamata teret ad a színes iskolai életnek, fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, edzi akarataikat, hozzájárul életmódjuk, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk kialakításához.

Mindez olyan pedagógiai munkát feltételez, amelyben a tanulók képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban.

Az oktatás és nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem az iskolán kívüli tevékenységek és a társadalmi élet. Ezáltal sokféle nevelő hatás éri a tanulókat, melyek összehangolása az osztályfőnök feladata. Gondosan egymásra épített nevelési tartalmakkal, azaz tervszerű nevelési rendszerrel lehet megvalósítani a tanulók személyiségének sokoldalú fejlesztését. Ezek a fejlesztési követelmények csak a nevelés-oktatás egészében valósíthatók meg, az osztályfőnöki óráknak kitüntetett szerepe van a szintézisteremtésben.

Az osztályfőnök munkája:

Céltudatosan irányítja az osztályban folyó nevelő-oktató munkát, összehangolja az iskolai és iskolán kívüli nevelési tényezőket. A tanulókkal közösen tervezi, szervezi a közösség életét, biztosítja annak bekapcsolódását az iskola egészének nevelési rendszerébe. Az osztályközösség arculatának formálására kiváló lehetőséget kínálnak a különféle programok: szakkörök, sportfoglalkozások, rendezvények, ünnepek, színházlátogatások, a tanulók szolgálata az iskoláért.

Az osztályfőnök legyen biztos tájékozódási pont a tanítványai számára, akire mindig számíthatnak, akármilyen helyzetbe kerülnek az iskolában vagy otthon.

Az osztályfőnök tevékenységének eredményessége érdekében, kapcsolatot tart tanítványai szüleivel, erősíti a család pozitív nevelési hatásait, ellensúlyozva a negatív társadalmi és családi hatásokat.

Az egyházi iskola osztályfőnöke Istentől kapott feladatának tekinti a nevelést, melyet lelki gondozással párosítva igyekszik a legfelső fokon végezni. Legfontosabb egymást átható tulajdonságai a szeretet, igazságosság és következetesség.

Az osztályfőnök feladatkörei:

adminisztrációs teendők ellátása

szervezési feladatok végrehajtása

közvetlen nevelőmunka

figyelemmel kíséri, segíti tanítványai felkészülését a konfirmációra

Az osztályfőnöki órákon sajátos módszerrel kerül sor a témakörök, a nevelési tartalmak feldolgozására. Fontos, hogy mindazt, amit a gyermek átél az iskolában, a közösség tagjaként élje át. Az órákat jellemezze a fiatalokhoz közel álló tartalom és forma, legyen az a helyes vitakultúra kialakításának, és a közösségépítés színtere. A tanulók a bennük megfogalmazódott gondolatokat, kérdéseket mondják el, hallgassák meg egymás véleményét, legyenek társak a megoldáskeresésben.

Teremtsünk ehhez jó légkört, serkentő környezetet, hogy őszintén nyilatkozzanak. A merev tantervi környezet helyett könyvtárban, közösségi házban vagy a természetben tartott órák segíthetik a feloldódást. A tanulónak lehetősége van a javításra szóbeli, vagy írásbeli felelettel.

A pedagógus saját készítésű motivációs eszközökkel, teszi változatossá óráját. Törekszik a csoportmunka végzésénél tantermi elrendezés kialakítására. A pedagógus törekszik az érdeklődés fenntartására érdekes eszközök használatával gyűjtőmunkára való ösztönzéssel szabad véleménynyilvánítással.

Az osztályfőnöki tevékenység jellemzői:

Az osztályfőnök tegyen meg mindent annak érdekében, hogy az órák valóban betöltsék jellemnevelés és közösségépítés szerepét.

A nevelési témák lehetnek kötöttek, szabadon választhatók és aktuális eseményekhez kapcsolódók.

A nevelési témák szolgálják az általános műveltség gyarapodását, a keresztyén szemlélet és értékrend alakulását.

Hozzájárul a fiatalok önismeretének, önfejlesztő képességének, az egészséges életmód, magatartáskultúra, erkölcsismeret, vallásismeret alakításához.

Segíti a tanulókat a megfelelő kapcsolatrendszerének felismerésében, azok kialakításában és ápolásában.

Fejleszti a tanulók toleranciáját mások és a társadalmi problémák iránt.

Olyan nevelést folytat, hogy a tanítványok tudásuk révén szakmai életükben, belső erkölcsi normáik révén társadalmi és magánéletükben, hitük révén pedig legmélyebb emberi mivoltukban kikezddhetetlenek legyenek.

Igényesség kialakítása az élet minden területén személyes és párkapcsolatokban, a közösségi kötődésekben (iskola, osztály, gyülekezet), a mindennapi munkában, a beszédben, a testkultúrában.

Kiemelt közös követelmények

Hon- és népismeret

Minden tanuló ismerje meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ismerjék a kiemelkedő magyar férfiak, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők sportolók tevékenységét, munkásságát.

Legyenek jól tájékozottak a haza földrajzában, irodalmában, történelmében mindennapi életében. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.

A tanulók legyenek nyitottak a hazánkban és szomszédságukban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megismerésére, megbecsülésére.

A hon- és népismeret segítse elő harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel. Alapozza meg a nemzettudatot, mélyítse el a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet.

Ösztönözzön a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására. Készítsen az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységekre.

Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz

Alakuljon ki a tanulóban pozitív viszony a közös európai értékekhez. Becsüljék meg az európai fejlődés során létrehozott eredményeket, köztük Magyarország szerepét, hozzájárulásait.

Legyenek érdeklődők, nyitottak az európai kultúra, életmód, szokások, hagyományok iránt, különös tekintettel a hazánkat környező országokra, népekre. Ismerjék meg az európai egység erősödésének jelentőségét, ellentmondásait, szerepét az országnak és lakosainak az életében.

A tanulók ismerjék az egyetemes emberi kultúra legjellemzőbb, legnagyobb határú eredményeit. Legyenek nyitottak, megértők a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások; a másság iránt, becsüljék meg ezeket.

Szerezzenek információkat az emberiség közös (globális) – főleg Magyarországot közelebbről érintő – problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről.

Legyenek érzékenyek a problémák lényege, okai, összefüggéseinek és megoldási lehetőségeinek a keresése, feltárása iránt.

Az iskolák és a tanulók törekedjenek arra, hogy valamilyen módon közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában. Ez megnyilvánulhat pl. testvérgyülekezetekkel való kapcsolat felvételében.

Környezeti nevelés

A környezeti nevelés átfogó célja elősegíteni a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát. A tanulók váljanak érzékennyé környezetük állapota iránt.

Legyenek képesek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére; a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére; a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik felismerésére és jogaik gyakorlására; alakuljon ki bennük bátorító, vonzó jövőkép, amely elősegíti a környezeti harmónia létrejöttéhez szükséges életvitel, szokások kialakulását és a környezet iránti pozitív érzelmi viszonyulások megerősödését. A környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

A jövőkép megfogalmazása során közös értéket fogadtat el, amelyet mindenki értelmezni tud. A jövőkép kialakítását és megvalósítását úgy irányítja, hogy az mindenki tevékenységének részévé válhat.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit.

A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére törekvés váljon meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

Kommunikációs kultúra

A kommunikációs kultúra a megismerést, a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést szolgáló információk felfogása, megértése, szelektálása, elemzése, értékelése, felhasználása, közvetítése, alkotása.

Összetevői a szimbolikus (verbális, matematikai) jelek útján történő, a képi, valamint a mozgásban, a tevékenységben, a magatartásban megnyilvánuló kommunikáció képességei. Beletartozik ezekbe a metakommunikáció (a tekintet, a gesztusok, a testtartás, a hanghordozás, a mozgástér) alkalmazásának az ismerete is.

A kommunikációs kultúra részben a műveltség, a tudás alapja, részben az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdek érvényesítésének, egymás megértésének, elfogadásának, megbecsülésének döntő tényezője. Középpontjában az önálló ismeretszerzés, véleményformálás és kifejezés, a vélemények, érvek kifejtésének értelmezésének, megvédésének a képességei állnak. Mindezek elsősorban az anyanyelv minél teljesebb értékű ismeretét kívánják.

Napjainkban értesüléseink túlnyomó részét nem személyesen hozzánk intézett „üzenetekből” merítjük, hanem mesterséges közvetítő rendszerek útján. A tömeges, passzív információfogyasztás az életvitel és a gondolkodás torzulásához vezethet. Ezért az iskolának az új audiovizuális környezetet értő, szelektíven használó fiatalokat kell nevelnie.

Testi és lelki egészség

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. A különböző műveltségi területek feldolgozása során adjon ismereteket a betegségek, balesetek, sérülések elkerülésére, az egészség megőrzésére. Személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyermekek, ifjak egészségi állapotát javítják. Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékévé váló tiszteletére is nevel.

A pedagógusok készítsék fel a gyermekeket, az ifjakat arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés – leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezői és ezek elkerülésének módjait. Nyújtsanak támogatást a gyermekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol-, és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Segítsék a krízishelyzetekbe jutottakat. Megkerülhetetlen

feladata az iskolának, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel. Fordítson figyelmet a családi életre, a felelős örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre. Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Az iskolai környezet, mint élettér is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van. Az egészségnevelési és egészségvédő programok megvalósításán túl fontos az egyéni tanácsadás a tanulókkal folytatott személyes elbeszélgetés formájában. Kísérjük figyelemmel a tanulók étkezési ellátását, törekedjünk egy egészséges napirend kialakítására.

Tanulás

A tanulás a pszichikum módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretszajátítás és a figyelem, az emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata.

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden nevelő teendője, hogy a gyermekeket tanítsa tanulni. Ennek eredményeképpen a diákok a tanulás időbeli és sorrendi tervezésben tegyenek szert fokozatos önállóságra. Vegyen részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában. Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák a saját pszichikus feltételeiket. Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak az elsajátítása, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magában: egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; az értő olvasás fejlesztése; az emlékezet erősítése, célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra művelése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása. A tanulás fontos színtere és eszköze lehet az iskolai könyvtár. A pedagógusnak fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási típusát, stílusát, szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Mindezekhez és az adott tartalmakhoz kapcsolódva gondosan válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait.

A tanulási nehézségekkel küzdő illetve lemaradó tanulók számára biztosítsuk a rendszeres korrepetálást. A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában fontos az osztályfőnökök aktív együttműködése a fejlesztésben részt vevő szakemberrel illetve a szülőkkel.

Sajátos nevelésű igényű a tehetséges tanuló is. Az ő fejlesztésük szakkörök, önképző körök formájában történhet. Biztosítsuk számukra a könyvtár, az IKT eszközök használatának lehetőségét. Érdeklődő diákjainkat inspiráljuk versenyeken, vetélkedőkön való részvételre. „Mert annak, akinek van, annak még adnak, hogy bőven legyen neki” Máté 25, 29

Pályaorientáció

A pályaorientáció általános célja, hogy segítse a tanulók pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak tevékenységek és tapasztalatok útján történő megismerése; a lehetőségek és a valóság, a vágyak és a realitások összehangolása. Tudatosítani kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször pályamódosításra kényszerülhetnek.

Az iskolának – a tanulók életkorának és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételek, tevékenységek biztosítására van szükség, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődéseiknek megfelelő területen, ezzel is fejlesztve önismeretüket

és pályaismereteiket. A pályaaorientáció csak hosszabb folyamat során eredményes és csak akkor, ha a különböző tantárgyak, órán és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul.

Fejlesztési követelmények

A tanuló ismerje a személyiség összetevőit, a pszichikus működés fő törvényszerűségeit. Tudatosan alakítsa pozitív életvezetését

Ismerje meg önmagát, társait. A valós én-kép megismerésével törekedjen a helyes magatartásra, legyen közösségének és saját személyiségének formálója.

Tapasztalja meg és tudatosítsa, hogy a közösségnek nélkülözhetetlen szerepe van személyiségének formálásában.

Sajátítsa el a kritikai gondolkodást és döntéshozatali készségeket, melyek szükségesek a társadalmi kérdések megoldásában.

Értse meg, hogy az életminőség nem csupán a társadalom gazdasági jólétének, hanem saját testi, szellemi és az egyéni életvitel harmóniájának is függvénye.

Az élet kérdéseiben való döntés során keresztyén elveket alkalmazzon.

Készüljön fel a sikeres pályaválasztásra, amely helyes önismeretre épül.

Ismerje hazánk kiemelkedő államfőit, tudásait, művészeit, sportolóit, akiknek kulturális örökségünket köszönhetjük.

Értékelés

Az ismeretek elsajátítását, megértését a tanulók személyiségében rögzült pozitív változásokat, a magatartást az osztályzattal értékeljük.

Elsősorban a tanulók tanítási-tanulási folyamatban megnyilvánuló aktivitását értékeljük.

Törekedjünk a tanulói önértékelés, az egymás értékelése és a tanári értékelés egyensúlyára.

A pozitív cselekvések alapján folyamatos visszajelzésre törekedjünk.

Folyamatos megfigyelés alapján rendszeresen értékeljük szóban a tanulók viselkedését, teljesítményét, érdeklődésüket, hozzáállásukat, de sohasem a személyiségüket.

A Pedagógiai Programban meghatározottak szerint történik a dolgozatok javítása.

Az érdemjegyek dokumentálása folyamatos a naplóban és az ellenőrzőben. Az e-naplóban történő nyomon követés nem csak az intézményvezetés számára biztosított, hanem a szülők számára is.

A legfontosabb ismeretek, fogalmak, összefüggések elsajátításának mérésére számtalan lehetőség kínálkozik, fontos hogy emberi méltóságuk megsértése nélkül tegyék azt.

Az eltérő attitűdök felett nem ítélezhetünk.

Értéknek, minőségnek tekinthetjük a tanulók pozitív személyiségváltozását, helyes szokásaik és életvezetésük, testi-lelki harmóniájuk kialakulását.

Alkalmazható könyvek, tankönyvek, tanulmányi segédletek

Biblia

Antonie de Saint – Exupéry: A kis herceg – Lang Kiadó

Csutor Péter: Egészségnevelés Faccus

Dr. Buda Béla: Szenvedélyeink: Megelőzés, felismerés, rehabilitálás – Sub Rosa

Dr. Frenkl Róbert: Maradj fiatal! A sportolás és az egészség – Sub Rosa

Egészséged – Testben-Lélekben: Pozitív Döntéshozás: Mondj Nemet a probléma-helyzetekre:

Tanári kézikönyv CHEF-Hungary Alapítvány

Ferku Imre: Tehetségnevelés OKTESZT Kiadó

Fürtsné dr. Kályi Erzsébet: Milyen legyek? Mit kell tudnom, mit kell tennem Bp. Konsept.
 Gyurián Edit: Út a felnőtté válás felé – Soproni Szociális Foglalkoztató
 Janikovszky Éva: A tükör előtt – Móra Könyvkiadó
 Janikovszky Éva: Akár hiszed, akár nem – Móra Könyvkiadó
 Kosztolányi Dezső: Már néha gondolok a szerelemre
 Mácz István: Kísértés a jóra Szent István Társulat
 Majrik Lászlóné: Osztályfőnöki kézikönyv az általános iskola 5-8. osztálya számára
 Tankönyvkiadó
 Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk – Móra Könyvkiadó
 Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig – Móra Könyvkiadó
 Neveljétek az Úr tanítása szerint – Református Pedagógiai Intézet
 Ofi kézikönyv -RPI
 Oscar Wilde: Az önző óriás
 Polinger Mária, Zsíros Lajosné: Értelmes élet 11-12 éves tanulóknak Magister
 Rétény Endréné: Önismereti alapok – Emberismeret 13 éveseknek Nemzet Tk.
 Robert Fisher: Hogyan tanítsuk gyermekeinket tanulni? Műszaki Könyvkiadó
 Szabó Judit-Zsíros Lajosné: Életutak Példaértékű tulajdonságok 13-14 éveseknek – Magister,
 1993.
 Szabó Kálmán: Osztályfőnöki kézikönyv Nemzeti Tankönyvkiadó
 Tanítást-tanulást segítő taneszközök
 Zsíros Lajosné: A küszöbön 12-13 éveseknek Magister
 Zsíros Lajosné: A szeretetről 8-9 éves tanulóknak Magister

OSZTÁLYFŐNÖKI 5. ÉVFOLYAM

Témakör	Óra
Egyén és közösség	9
Tanulás, tudás, művelődés	7
Ember-, és társadalom	3
Ember élettere és környezete	4
Emberismeret	3
Szabadon felhasználható órakeret	10
Ö s s z e s e n :	36

A kötelező órakeret: 36

Szabadon felhasználható órakeret: 10 (magatartás, szorgalom értékelése)

Ezen kívül felhasználható az adott osztály igényei szerint – az aktualitásokat figyelembe véve.
 Az egyes témák feldolgozásához speciális szakembereket hívhatunk, vendégeink lehetnek az iskolából indult volt diákok. Fontos, hogy a tantervi program megvalósítása mellett, sohasem feledkezzünk meg az Isten által gondjainkra bízott gyermekek szükségleteiről.

A témák feldolgozásához leginkább hatásos módszerek:

szituációk, élethelyzetek eljátszása azok elemzésével
 vetélkedő

irodalmi, zenei szemelvények

régi népi játékok

beszélgetés, véleménycseré

dramatizálása

kiselőadások

kirándulás, múzeum és színházlátogatás
gyűjtőmunka

5. évfolyam

Témakör

EGYÉN ÉS KÖZÖSSÉG

Óraszám: 9 óra

TARTALOM

A felső tagozat változásai az alsó tagozathoz képest (házirend, célok, feladatok)

A felelősi rendszer kialakítása, értékelési rendszere

Az együttműködő közösség (akadályozói, rendbontói, passzívak, fegyelem fontossága)

Személyes kapcsolatok az osztályban (szociometria felmérések)

A közösség fejlődésének értékelése (magatartás, tanulmányi munka)

Önismeret, önvizsgálat (tulajdonságaink megismerésének módjai)

Személyiség, egyéniség, jellem (Milyen szeretnék lenni?)

Példaképeim (Jézus a példaképünk.)

Társas kapcsolatok az osztályban (barátság, szeretet, tisztelet)

Alapvető illemszabályok a társas kapcsolatokban (bemutatkozás, megszólítás, köszönés stb.)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje az iskola alapvető rendjét, tartsa tiszteletben szabályait

Ismerje a Biblia idevonatkozó parancsolatait

Tartsa be az udvariasság alapvető szabályait

Becsülettel végezze el a rábízott feladatokat

Hallgassa meg társait és tartsa tiszteletben véleményüket

Legyen aktív tagja az iskolának, osztályközösségének

Segítse a gyengébbeket

Lássa be jó és rossz tulajdonságait, törekedjen a még jobbra

Témakör
TANULÁS, TUDÁS, MŰVELŐDÉS

Óraszám: 7 óra

TARTALOM

A tanulás és a tudás közti különbség, összefüggései
Eredményes tanulási módszerek megismerése „A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme” Pld. 1, 7-9
Munka az iskolában (hetese, ügyeletesi feladatok stb.)
Kitartás, türelem, önfeláldozás
Az eredményes tanulás akadályai (meg nem értés stb.)
A tanulás a munka értékelése (önértékelés, osztálytársi, tanári, szülői)
Munkám a családban (mindennapi megbízatások, állandó feladatok)
Szorgalom, segítség adása, elfogadása
KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a tanulás és tudás közti különbséget
Alakítsanak ki helyes napirendet. Rendszeres tanulás
Vállalt és kapott feladatait végezze felelősségteljesen
Lássa be „biztos” tudás, csak rendszeres tanulással érhető el
Bibliai példákon keresztül is szerezzenek jártasságot e lelki tulajdonságok elsajátításában
Legyen napi teendője a családban

Témakör
EMBER ÉS TÁRSADALOM

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

A család típusa, tagja, feladatai. Generációk együttélése. Gazdálkodás a családban
A család szerepe az egyén harmonikus fejlődésében
Az én családom (a legmeghittebb közösség, évfordulók, ünnepek)
A Biblia tanítása a családi életről (1 vessző-egy köteg vessző példája)
Életem az iskolában (az iskola törvényei, hagyományok, hogyan tehetem szebbé?)
Otthonom – iskolám – lakóhelyem (környezetünk rendben tartása, lakóhelyi értékek védelme, hagyományápolás)
KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a család fogalmát, feladatait
Érezze át, hogy ő is építőeleme a családnak
Tudjon önzetlenül adni, erejéhez mérten segítse családját
Tudjon örülni a szeretetből fakadó ajándékoknak
Ápolja környezetét, őrizze hagyományait
Ismerje iskolája névadóját és munkásságát

Témakör
EMBERISMERET

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Az ember (testi sajátosságai, kommunikációs formák, társas magatartás, tudatosság, ösztönösség)

Életünk különböző szakaszai és jellemzői (csecsemő, kisgyermek, óvodás, iskolás kor, kisiskolás kor, serdülőkor, felnőtt és öregkor)

Életkornak megfelelően életmód, kapcsolat, szokások, értékek, vágyak alakulása

Az ember megismerése kitartó szeretetet igényel

Mi alapján ítélünk meg másokat? „Ahogy ítélték, úgy ítélnék meg titeket is...” Máté 7, 12

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje az ember testi sajátosságait

Tudjon különbséget tenni az ösztönösség és tudatosság között

Alakítson ki életkorának megfelelő életmódot

Igyekezzen megismerni a másik embert, ne a látszat alapján ítéljen

Szeretetet, empátiát, toleranciát alkalmazza embertársaival való kapcsolatában

Témakör
AZ EMBER ÉLETTERE ÉS KÖRNYEZETE

Óraszám: 4 óra

TARTALOM

Az egészség érték (testi jólléti állapot, testedzés, egészséges táplálkozás, elhízás veszélyei, teljesítmény és táplálkozás)

Elemi higiéné követelményei (kézmosás, fogmosás stb.)

Káros szenvedélyek (dohányzás, alkohol, szervezetre gyakorolt hatásuk: hogyan tudok visszautasítani?)

Tartalmas szabadidő (olvasás, hobbi, önművelődés, könyvtárhasználat)

Szabályok: illik, nem illik (iskolában, utcán, ebédlőben, színházban, templomban)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje az elemi higiéné követelményeit és alkalmazza azokat

Legyen belső igénye a rendszeres mozgás

Óvja saját és mások testi épségét

Ne fogadja el az alkoholt, cigarettát és más a szervezetére káros anyagokat. Tudjon nemet mondani

Ismerje és alkalmazza a kultúrált viselkedés szabályait

Környezetét tartsa mindig rendben, tisztán

Ismerje az önművelődés lehetőségeit

OSZTÁLYFŐNÖKI 6. ÉVFOLYAM
ÓRATERV

Témakör	Óra
Egyén és közösség	9
Tanulás, tudás, művelődés	5
Ember és társadalom	3
Emberismeret	3
Ember élettere és környezete	4
Jövőkép, kilépés az élet-be	2
Szabadon felhasználható órakeret	10
Ö s s z e s e n:	36

A kötelező órakeret: 36

Szabadon felhasználható órakeret: 10 (magatartás, szorgalom értékelése)

Felhasználható az osztály igényei szerint, az aktualitások figyelembevételével

A témák feldolgozásához leginkább hatásos módszerek:

beszélgetés, vita véleménycseré

szituációk, élethelyzetek eljátszása azok elemzésével

kiselőadások

dramatizálás

riportok készítése és azok írásban való megjelenítése

fórum

vetélkedő

irodalmi, zenei szemelvények
régí népi játékok
sajtófigyelő
kirándulás, múzeum és színházlátogatás
videofilmek megtekintése
gyűjtőmunka
kamasz-panasz

Témakör
EGYÉN ÉS KÖZÖSSÉG

Óraszám: 9 óra

TARTALOM

A közösség céljai, feladatai a tanévben (helyzetértékelése, újabb feladatok)
A köz, és magántulajdon (az iskola épületeinek, tantermeinek rendben tartása, megbecsülése, megóvása, károkozás büntetése, személyi tulajdon)
Feladatvállalás (együtt-egymásért, a feladatok pontos lelkiismeretes ellátása, együttműködés)
Felelősségtudat kialakítása önmagunk, barátaink, családtagjaink, embertársaink iránt. Isten által ránk ruházott felelősség.
Milyen vagyok? (testi-lelki harmónia alapja az önismeret. Torzult énképek, beképzeltség, önhittség.)
Önzetlenség – önzés (egészséges önismeret és túlzott önimádat közötti különbség, lemondás a másik ember javára, mások szolgálata.)
Őszinteség-hazugság (őszinte és igaz barátság, családi életünk alapköve az őszinteség)
A másság elfogadása (tolerancia, más népek, különféle embercsoportok, különbözünk, de nem különbek vagyunk)
Mindannyian Isten teremtményei vagyunk
Rossz szokásaim (hogyan küzdjem le? Reális énkép kialakítása, reális célok kitűzése, bírálat, önbírálat)

KÖVETELMÉNYEK

Tartsa tiszteletben mások személyi tulajdonát
Tudjon képességének megfelelően együttműködni társaival a közös tevékenységben
Értse meg saját felelősségét embertársai iránt, s lelkiismeretességre törekedjen
Fogadja el türelemmel a segítőkész bírálatot, s általa igyekezzen rossz szokásaitól megszabadulni
Fogadja el a másságot, ismerje el annak értékeit és tartsa tiszteletben azokat
Szerezzen jártasságot bibliai példákön keresztül a pozitív lelki tulajdonságok elsajátításában

Témakör
TANULÁS, TUDÁS, MŰVELŐDÉS

Óraszám: 5 óra

TARTALOM

Az én tanulási stílusom (auditív, vizuális, mozgásos, egyéni stb.)
A fizikai és szellemi munka (különbségek, munka és alkotás kapcsolata)
Miért tanulunk? (a tanulás motívumai: érdeklődés, tudásvágy, elvárások, célok, realitás; a tudás belátás és bölcsesség Péld 1:7; 14:6)
Iskolán kívüli tanulás (lehetőségei, a tanulás tág értelmezése)
Létünk alapja (a munka a szükségleteink kielégítésének forrása, kedvelt tanulási és munkalehetőségek, igények)
Munka és személyiség (Hogyan dolgozzunk? – munkasiker, kudarc hatása a személyiségre)
KÖVETELMÉNYEK

Ismerje önmaga képességeit, reális célokat tűzzön maga elé
Tudjon tanulni eltérő tanulási módok szerint
Becsülje meg a mások által végzett munkát és eredményeit
Ismerje a helyes munkakultúrát
Értse meg, hogy létezésünk alapja a munka

Témakör
EMBER ÉS TÁRSADALOM

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Nemzeti és egyházi ünnepeink: március 15. Augusztus 20. Október 23. Október 31. (a haza iránti szeretet, nemzeti hovatartozás érzésének kialakítása; Hogyan ünnepeljünk? Történelmi háttér megismertetése. Keresztyének vagyunk.)
Hagyományok-szokások (szülőföld, lakóhely, itt élő emberek szokásainak, hagyományainak megismerése, értékei megóvásának kialakítása)
Természeti kincseink (A világörökség részévé nyilvánított értékek bemutatása; Hollókő, Budai várnegyed, Aggteleki cseppkőbarlang; hogyan védjük, óvjuk ezeket? Tanulmányi kirándulás, természetjárás viselkedési szabályai) Ne bántsd az élőlényeket, hiszen minden Isten teremtménye.
KÖVETELMÉNYEK

Ismerje korának megfelelően ünnepeink történelmi háttérét és méltó módon vegyen részt azok megünneplésén
Legyen büszke magyarságára, ismerjen történelmi nagyságokat
Ismerje szűkebb környezetét, lakóhelyét és vegyen részt értékei megóvásában, hagyományai megőrásában, hagyományai megőrzésében
Legyen aktív természetvédő, ismerje Isten rendelését a természetről

Témakör
EMBERISMERET

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Megváltoztam (a serdülőkor korai szakaszai és ennek hatása a serdülőre, a családra. „Lázadásaim”)
Építem önmagam (egészséges életrend, napirend összeállítása és annak betartása, a szellemi és fizikai munka helyes aránya, igényes szórakozás)

A test és a lélek egyensúlya (testi, lelki tulajdonságok, rendszeres mozgással építem testem és lelkem, a sport, a testedzés fontossága, a szándékos veszélyeztetés – Isten ellen elkövetett bűn)

Önismeret (te is felelős vagy önmagad alakításáért; példaképeim; mi legyek, ha nagy leszek?)

KÖVETELMÉNYEK

Szeresse a mozgást, tudja, hogy ez az egészség alapja

Alakítsa ki napirendjében a fizikai és szellemi tevékenységek helyes arányát

Igényes szabadidőt válasszon a kikapcsolódásra

Tudjon pozitív példaképet választani

Témakör

AZ EMBER ÉLETTERE ÉS KÖRNYEZETE

Óraszám: 4 óra

TARTALOM

Az egészség érték: jólléti állapot (vizsgáljuk meg a napirendünket, időbeosztásunkat tervezni kell)
A család (kommunikációs zavarok a családban, összeütközések feloldása, véleményalkotás, kritikus gondolkodás, szeretet, szülő-gyerek kapcsolat, a keresztyén család)

Káros anyagok / hatások a szervezetre (az alkohol egészségkárosító hatása, az italozás következményei, az alkoholizmus mint betegség, vigyázz : házibuli, számítógép-függőség, a média lélekromboló hatása)

Szabadidő társakkal (játék, sport, vetélkedés, társas-baráti együttlét)

Egy kis illetan (köszönés, bemutatkozás, megszólítás, levél üdvözlőlap, az internetes oldalak „intelligens” használata)

KÖVETELMÉNYEK

Tudja megfelelően megtervezni napi időbeosztását

Ismerje a harmonikus család alapvető jellemzőit

Tudja a családtagok hibáit megértéssel elviselni, segítsen azok kijavításában

Ismerje az egészségre káros anyagokat, hatásait, tudja elutasítani azokat

Felelősség saját egészsége iránt: „Viseljetek gondot magatokra” ApCsel. 20, 17-32

Témakör

JÖVŐKÉP, KILÉPÉS AZ ÉLETBE

Óraszám: 2 óra

TARTALOM

Foglalkozások, szakmák (ismerje szülei foglalkozását, tudja megkülönböztetni a fizikai és a szellemi munkát, a két munkacsoport különbségei és hasonlóságai, társadalmi és anyagi elismerésük, milyen iskolatípusban kell tanulni az egyes szakmákhoz?)

Munkahelyek meglátogatása (ismerjenek meg néhány szakmát, a munkahelyeket, figyeljék meg a használt anyagokat, szerszámokat, munkakörülményeket, tevékenységeket)

Pályaválasztási elképzelések (gyermeké, szülőé, azok egybevetése, mi motiválta a választást? Ki döntson?)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje szülei foglalkozását, szakmáját

Tudja megkülönböztetni a fizikai és szellemi munkát

Lássa be, hogy a fizikai és szellemi munka egyaránt fontos

Legyen elképzelése saját pályaválasztásáról

OSZTÁLYFŐNÖKI 7. ÉVFOLYAM

ÓRATERV

Témakör	Óra
Egyén és közösség	9
Tanulás, tudás, művelődés	5
Ember és társadalom	3
Emberismeret	3
Az ember élettere és környezete	3
Jövőkép, kilépés az élet-be	3
Szabadon felhasználható órakeret	10
Ö s s z e s e n :	36

A kötelező órakeret: 36

Szabadon felhasználható órakeret: 10 (magatartás, szorgalom értékelése)

Felhasználható az osztály igénye szerint az aktualitásokat figyelembe véve. Munkahelyek meglátogatása, különböző szakmák megismerésére stb.

A témák feldolgozásához leginkább hatásos módszerek:

beszélgetés, vita véleménycseré

szituációk, élethelyzetek eljátszása azok elemzésével

kiselőadások

dramatizálás

riportok készítése és azok írásban való megjelenítése

fórum

vetélkedő

irodalmi, zenei szemelvények

régi népi játékok

sajtófigyelő

kirándulás, múzeum és színházlátogatás

videofilmek megtekintése

gyűjtőmunka

kamasz-panasz

Témakör
EGYÉN ÉS KÖZÖSSÉG

Óraszám: 9 óra

TARTALOM

A közösség céljai, feladatai az új tanévben (a közösség további fejlesztése, magatartási normák megerősítése, egyéni és közösségi érdekek helyes arányának kialakítása)
Közös munka a társakkal (felelősségvállalás a feladatok végrehajtásában, egymás segítése a siker érdekében)
Kultúrált magatartás (udvariasság, tartózkodjanak a kihívó magatartástól, nemek közötti kapcsolat viselkedési szabályai)
Helyes önértékelés kialakítása önértékelés, önbírálat alapján
Milyen vagyok? Milyen lehetek? (az ideális én-kép fejlesztése, elvárásaim magammal szemben, mások elvárásai velem szemben, Isten elvárásai velem szemben)
Kommunikáció, metakommunikáció fejlesztése (a beszéd, nyelv szerepe a mindennapi érintkezésben)
Cselekvéseink motivációi (tudatosság, szükségletek, önmegvalósítás, Példaértékű gondolatok, tettek – Jézus a példakép)
Írott és íratlan szabályok az emberi együttélésben (szokás, erkölcs, jog, a szabályok be nem tartásának büntetése)
A család mint a nevelés legfőbb színtere (érzelmi védetség, a keresztyén család értékei)
Vitakultúra (közös ügyek nyílt, kultúrált vitában való megbeszélése, a jó vita jellemzői: őszinte, előítéletektől mentes, fontos kérdésekről folyik)

KÖVETELMÉNYEK

Alkalmazza a kultúrált beszédstílust a társakkal való kommunikációban
Vállalja a felelősséget cselekedeteiért, az elvégzett munkáért
Értse meg, hogy a kritika, még ha jogos is csak megfelelő formában közölhető
Az igazi értékek ismerete, megbecsülése
Legyen udvarias, tisztelettudó társakkal, felnőttekkel szemben
Fogalmazza meg elvárásait saját magával szemben
Törekedjen saját és mások elvárásainak megfelelni
Ismerje az emberi együttélés legfontosabb szabályait és alkalmazza azokat
Lássa be csak a kultúrált vita alakítja a helyes közvéleményt

Témakör
TANULÁS, TUDÁS, MŰVELŐDÉS

Óraszám: 5 óra

TARTALOM

Magatartás szorgalom és tanulmányi helyzet értékelése (összehasonlítás a korábbi állapottal, helyes továbbhaladási irány megfogalmazása)
A tanulás feltételei (teljes nyugalom, megfelelő testi erőnlét, képességek, hit a sikerben, önellenőrzés, saját talentumaink kihasználása)
Ki miben jobb? Önellenőrzés, önértékelés
Az igazi tudás (az igazi tudás nemcsak értelmünket, hanem egész lényünket érinti, Péld 1:7; 14:6)

KÖVETELMÉNYEK

Legyen képes értékelni saját eredményeit és megfogalmazni a továbblépés útját

Ismerje a tanuláshoz szükséges feltételeket

Lássa be, mindenkiben van valami jó, ami által értékes lehet

Istentől kapott adottságait igyekezzon megfelelően hasznosítani

Témakör
EMBER ÉS TÁRSADALOM

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Akikre büszkék lehetünk (kiemelkedő tudósok, feltalálók, írók, költők, munkásságán keresztül bővítsék ismereteiket, kulturális örökségünkről)

Hazánk Európában (helyezze el hazánkat Európában és a világban – helytörténeti vonatkozások)

Fejlődő demokráciánk (politizálás, politikai kultúra)

Életünk e bolygón (A teremtett világ rendje, Isten által ránk bízott felelősségünk; környezeti ártalmak számbavétele, megelőzés lehetőségei; Mit tehetek én mindezért? A környezetvédelem általában és közvetlen környezetünkben)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerjen olyan magyar embereket, akikre büszkék lehetünk

Legyen büszke népünk, és a határainkon túli magyarság kulturális örökségeire

Alakuljon ki globális környezettudatos gondolkodása és aktív cselekvő magatartása

Témakör
EMBERISMERET

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Önismeret (reális énkép, példakép, önfejlesztési módok)

Serdülőkor problémái (biológiai és higiéniai, változások és okai, Istentől kapott adott adottságaim elfogadása)

Testkultúra e korban (miért és hogyan törődöm testemmel? Ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus, mindenki szép valamiben)

Ismerkedés – kapcsolatteremtés (kikkel vagyok kapcsolatban? – társak, felnőttek, idegenek, a kapcsolat alapja: azonos érdeklődés, szeretet; a jó kapcsolat feltételei; az ismerkedés illemtana)

KÖVETELMÉNYEK

Alakítson ki reális képet önmagáról, törekedjen annak továbbfejlesztésére

Fogadja el Isten által kapott testi adottságait

Ismerje a serdülőkor változásainak biológiai alapjait

Értse meg a fokozottabb testápolás fontosságát, óvja testét és egészségét

Alkalmazza a kapcsolatteremtés illemtani szabályait

Témakör
AZ EMBER ÉLETTERE ÉS KÖRNYEZETE

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

A jó lelki állapot (fogalma, a stressz, stresszkezelés és szabályozás)
A család (esztétikus környezete, kényelem, célok, álmok)
Kísértésnek kitéve (a drog, fajtái, idegrendszeri hatásai, nem élek vele!)

Szabadidő: a tömegkommunikáció hatásai (színház, mozi, video, reklám, a technika hatásai az emberi kapcsolatokra)

Szabályok (a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, utcai viselkedés illemtana)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a jó lelki állapot fogalmát, törekedjen fenntartására
Vegyen részt otthona szépítésében, tisztántartásában
Ismerjen a stressz kezelésére alkalmas módszereket
Válogasson a televízió műsorai között, csak az igazán értékeseket nézze
Tudjon szabályosan közlekedni gyalogosan és kerékpárral egyaránt

Témakör
JÖVŐKÉP, KILÉPÉS AZ ÉLETBE

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Pályaválasztás (érdeklődés, jellem, motiváció; az érdeklődés változása, mi motiválhatja a pályaválasztást? A jellem hogyan befolyásolja a pályaválasztási szándékot?)
Érdekes életpályák, életutak (vendégek fogadása, riportok készítése, hogyan alakult olyanná, amilyen?)
Erőfeszítések, kudarcok, kitartás)
Pályaválasztási elképzelések (gyerek-szülő, döntés joga)
...ne aggodalmaskodjatok az életetek felől” Máté 5-7

KÖVETELMÉNYEK

Legyen elképzelése a pályaválasztásról
Tudja elmondani érdeklődésének motivációit
Értse meg a célok elérésében a kitartás mindig eredményt hoz
Ismerjen meg életpályákat
Tegyen erőfeszítéseket céljai megvalósításáért „...keskeny az az út, mely az életre visz” Máté 7-14

OSZTÁLYFŐNÖKI 8. ÉVFOLYAM

ÓRATERV

Témakör	Óra
Egyén és közösség	8
Tanulás, tudás, művelődés	4
Ember és társadalom	3
Emberismeret	3
Az ember élettere és környezete	4
Jövőkép, kilépés az élet-be	4
Szabadon felhasználható órakeret	10

Témakör	Óra
Ö s s z e s e n :	36

A kötelező órakeret: 36

Szabadon felhasználható órakeret: 10 (magatartás, szorgalom értékelése)

Felhasználható igények és aktualitások szerint.

A témák feldolgozásához leginkább hatásos módszerek:

beszélgetés, vita véleménycsere

szituációk, élethelyzetek eljátszása azok elemzésével

kiselőadások

dramatizálás

riportok készítése és azok írásban való megjelenítése

fórum

vetélkedő

irodalmi, zenei szemelvények

régi népi játékok

sajtófigyelő

kirándulás, múzeum és színházlátogatás

videofilmek megtekintése

gyűjtőmunka

kamasz-panasz

Témakör
EGYÉN ÉS KÖZÖSSÉG

Óraszám: 8 óra

TARTALOM

Feladataink és céljaink a 8. osztályban (továbbtanulási példamutatás tanulmányi, magatartási stb. terén)

Különböző csoportok az osztályban, barátok és klikkek, magányosak és vezéregyéniségek)

„Amint akarjátok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is akképpen cselekedjete azokkal” (LK 6:31)

A közösség szolgálatában (képességek szerint, értékek a kapcsolatteremtésben, empátia, tolerancia, konfliktus és kudarcátűrés)

Ellentmondásos életkorban vagyunk (vágyak és igények, lehetőségek, helyes önismeret, önkritika, egészséges ambíció, gátlások leküzdése)

Útban a felnőtté válás felé (szó és tett, a vágy és az értelem viszonya)

Barátság, szerelem (azonos és eltérő elemei, értékeik, tisztelet a másik nem iránt, a Biblia parancsolata a szexualitásról)

Generációk együttélése a családban (tisztelet, a korra való tekintet nélkül, alkalmazkodás a családban)

Diákönkormányzat (vállalt feladatok elvégzése kötelesség, önzetlenség és lelkiismeretes munkavégzés)

Az Istentől kapott szabadsággal való helyes élés. (a lelkiismeret, szabadság-felelősség, engedelmesség. „Mindent szabad nékem, de nem használ 1 Kor 10,29)

KÖVETELMÉNYEK

Használja fel Isten által kapott adottságait embertársai szolgálatára

Legyen birtokában biztos keresztyén értékeknek, melyek kapcsolatainak, cselekedeteinek mozgatórugói

Tanúsítson mindenkor példamutató magatartást

Értse meg az igazi demokrácia gyakorlásához szükség van az egyéni és közösségi érdekek felismerésére, összehangolására

Értse meg, a szabadság nem azt jelenti, hogy neki mindent szabad

Témakör
TANULÁS, TUDÁS, MŰVELŐDÉS

Óraszám: 4 óra

TARTALOM

Tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (reális önértékelés, cél meghatározása)
Megbízható tudás (biztos tájékozódási képesség, összefüggések felismerése, kritikus gondolkodás; problémamegoldás) az igazi tudás: „az értelmünk szemeinek a megvilágosítása” /Ef 1:17-19/
Elhatározásaim (kezdemenyezőkészség, vállalkozói bátorság; keresztyén hozzáállás)
Én és a nyári munka (tervkészítés)
Versengés, együttműködés (a „mindenáron győzni akarok” nem helyén való)
KÖVETELMÉNYEK

Legyen reális önismerete
Tudja alkalmazni ismereteit a hétköznapiakban, válják életgyakorlata részévé
Hassa át minden tevékenységét az elkötelezettség, beleértve a tudást is
Tervezze meg nyári tevékenységeit
Tudjon társaival együttműködni, tartsa be a csapat és sportszellem alapvető szabályait

Témakör
EMBER ÉS TÁRSADALOM

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Én is hazám állampolgára vagyok (alapvető jogok és kötelességek megismerése, gyakorlása és végrehajtása közötti egyensúly)
Magyarország idegenforgalmi nevezetességei (földrajzi helyek bemutatása, pl. nemzeti parkjaink, tanulmányi kirándulások előkészítése, szükséges ezek védelme erkölcsi és anyagi szempontból)
KÖVETELMÉNYEK

Ismerje alapvető kötelességeit és jogait, a szerint cselekedjen
Legyen tisztában mit szabad és mit lehet
Ismerje hazája (szűkebb lakóhelye idegenforgalmi nevezetességeit, tudja azt bemutatni)
Érezzen felelősséget ezen értékek megóvásáért

Témakör
EMBERISMERET

Óraszám: 3 óra

TARTALOM

Boldogság és szomorúság (mit jelent? a boldogság összetevői: örömmérzet, megelégedettség, értelmes élet, a boldogság alapja: nyitottság, életkedv, szeretet, tettek; szomorúság forrása: félelem, önbizalom hiánya, magány)

„Örüljete az örülőkkel, sírjátok a sírókkal” Róma 12-15

Hegyi beszéd: Kik boldogok?

Kamaszszerelm (az élet természetes ajándéka: szeretet, szerelem, hogyan fejezzem ki a szerelmem?

Illemtan. Szexualitás: miért káros túl korai kezdése? a test tisztelete, uralom a nemi ösztönök felett)

Élet és halál (a földi lét értelme, a Biblia válasza a halálra, Illyés Gyula: Feltámadás c. versének gondolatai)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje a boldogság és a szomorúság mit jelent?

Segítsen szomorú embertársain

Tudja a különbséget szerelem és szexualitás között

Értse meg a korai szexualitás veszélyeit

Tartsa be a Biblia ide vonatkozó parancsolatait

Témakör
AZ EMBER ÉLETTERE ÉS KÖRNYEZETE

Óraszám: 4 óra

TARTALOM

Elsősegélynyújtás (balesetek, beteglátogatás, betegápolás)

Otthon (önkiszolgálás, háztartási eszközök használata, konyhatechnika, korszerű táplálkozás)

Kísértésnek kitéve (AIDS fogalma, fertőző források, védekezés, szűrés, tanácsadás)

Szabadidő (kirándulás szervezése, programkészítés, viselkedési szabályok)

Közlekedés (KRESZ- ismeret, közlekedési morál, kerékpárral a közúton)

KÖVETELMÉNYEK

Ismerje az elsősegélynyújtás legalapvetőbb formáit

Tudja szakszerűen használni a háztartási eszközöket

Ismerje az AIDS fogalmát, az ellene való védekezés módjait

Rendelkezzen alapvető KRESZ ismeretekkel

Témakör
JÖVŐKÉP, KILÉPÉS AZ ÉLET-BE

Óraszám: 4 óra

TARTALOM

Jövőmre készülök (pálya, szakma, foglalkozás, beosztás, munkakör, képzettség)
Személyiségleltár (képességeim, erősségek-gyengeségek-lehetőségek-veszélyek)
Középfokú iskolák (típusai, felvételi követelmények, pályaalkalmasság, helytállás)
Pályaválasztási döntés (elképzelések, alternatívák, döntés)
Próba felvételi (felkészülés, megjelenés, bemutatkozás, kommunikáció, siker-kudarcc)
KÖVETELMÉNYEK

A témában szereplő fogalmak ismerete, helyénvaló használata
Ismerje a középfokú iskolák típusait és felvételi követelményeiket
Pályaválasztási döntését képességeinek ismeretében hozza meg

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

REFORMÁTUS HITTAN

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoportok

5-8. évfolyamok

Jellege: 8 osztályos általános iskola

A tantárgy órakerete: (36 oktatási hét)

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	2	72	63	9
6.	2	72	64	8
7.	2	72	65	7
8.	2	72	62	10

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A hit- és erkölcstan tantárgy minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló, a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a keresztyén felekezetek szerinti hittanucsoportban. Ezek az órák is az iskolában kerülnek megtartásra. Csoportváltás szülői (nagykorú tanuló esetében tanulói) kérelemre, a jogszabályban előírt határidőig, (rendkívül indokolt esetben a tanév kezdetén), az igazgató engedélye alapján lehetséges. Áttérő tanulónak a csoportváltást az igazgató az illetékes egyház képviselőjének nyilatkozata után engedélyezheti. Jelen helyi tanterv a református hit- és erkölcstan helyi tantárgyi tantervét tartalmazza.

A hit- és erkölcstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében néhány tanév esetében az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.).

Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.

A református általános iskola tanulói több keresztyén felekezethez tartoznak. Minden tanuló a saját felekezete szerinti hit- és erkölcstan órán vesz részt.

A 7-8. évfolyam konfirmációs felkészítése és a konfirmációs vizsgálja az anyagyülekezetekben történik, így az iskola nem vesz részt a konfirmációs felkészítésben. Azonban a gyülekezeti munka segítésére és a konfirmációi felkészítő megerősítéseként megjelenik a 6-8. évfolyam vonatkozó témái esetében a konfirmáció jelentőségének megismertetése és konfirmációra bátorítás.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

A helyi tanterv a 2011. évi CXC tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült.

Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató szakvélemény az intézmény irattárában található. Száma:

2. A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

1. táblázat

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	16	3	19
Őstörténetek	6	2	8
Ószövetségi próféták	20	2	22
Történetek Jézus Krisztusról	16	1	17
Ünnepeljünk együtt!	5	1	6
Évfolyam összesen	63	9	72

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	19	2	21
A Tízparancsolat	18	2	20
Történetek Jézus Krisztusról	12	0	12
Az egyház története	9	1	10
Ünnepeljünk együtt!	6	3	9
Évfolyam összesen	64	8	72

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	29	2	31
Isten hívása az Ószövetségben	4	1	5
Történetek Jézus Krisztusról	16	0	16
Élet az apostoli korban	7	2	9
Ünnepeljünk együtt!	9	2	11
Évfolyam összesen	65	7	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete

Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	21	2	23
Isten formáló kezében	12	2	14
Történetek Jézus Krisztusról	23	3	26
Ünnepeljünk együtt!	6	3	9
Évfolyam összesen	62	10	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

évfolyam:	Szabad órakeret:	9
-----------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Tapasztalatok a református istentiszteletről	1
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
Óstörténetek	A világ nyelvei	1
Óstörténetek	Kreatív óra - Bábel tornya	1
Ószövetségi próféták	Kreatív óra – Illés, Dániel	2
Történetek Jézus Krisztusról	Multimédiás óra – Jézus példázatai	1
Ünnepeljünk együtt	Ünnepi készülődés	1
	Összesen:	9

évfolyam:	Szabad órakeret:	8
-----------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A Tízparancsolat	Szabályaink	1
Az egyház története	Látogatás egy környékbeli emlékműnél	1
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés	3
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
A Tízparancsolat	Kreatív óra – A két kőtábla	1
	Összesen:	8

évfolyam:	Szabad órakeret:	7
-----------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Isten hívása az Ószövetségben	Identitás: mit jelent Istenhez tartozni?	1
Élet az apostoli korban	Az apostolok korának fő jellegzetességei	1
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés	2

Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
Élet az apostoli korban	Multimédiás óra – Pál élete	1
	Összesen:	7

évfolyam:	Szabad órakeret:	10
-----------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ünnepeljünk együtt	Ünnepi készülődés	3
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Készülődés a családi vasárnapra	2
Isten formáló kezében	Multimédiás óra – Jeremiás élete	2
Történetek Jézus Krisztusról	Multimédiás óra	3
	Összesen:	10

3. Tantárgyi bevezető (1-4 évfolyam)

A hit- és erkölcsstan tantárgy célrendszere és feladatai

A hit- és erkölcsstan tantárgy alapvető feladata a hitéleti nevelés. A református hit- és erkölcsstan komplex személyiségfejlesztésre törekszik, ahol a kognitív ismeretátadás mellett fontos szerepet kap az affektív és a pragmatikus nevelés is. A hitéleti nevelés szerves része a keresztyéni lét alapjaiba való bevezetés, mely fő területei a következők:

a Biblia gyermekek számára érthető és értelmezhető történetei;

a Biblia világába való bevezetés (keletkezése, felosztása, háttere, formái, stb.);

a magyar református identitás fő jellegzetességei;

a magyar református gyülekezetek világának és a református hitnek az alapelemei;

a keresztyén egyháztörténet adott évfolyam történelméhez kapcsolódó fő eseményei, kiemelkedő személyei;

a tanítványi lét és a kegyességi élet elemei (imádság, Szentírás használat, istentisztelet);
élethelyzetekben, etikai kérdésekben való tájékozódás és keresztyén megoldások keresése;
egyházi és nemzeti ünnepeink tartalma, üzenete és megélése.

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a gyermekek számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcsstan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcsstan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többértű, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

Kognitív célok	Érzelmi nevelés	Cselekedtetés
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről,	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság,

Isten és az ember szeretetkapcsolatáról		bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltságmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi háttérének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttére	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának és bátorságának a megtapasztalása	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttére	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttére és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti:

Isten Igéjét, a Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát;

Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);

Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;

Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcstannak egyszerre vannak tantárgypedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.

A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.

A hit- és erkölcstanórák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.

A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoporthoz egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.

Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.

Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben. Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappillérét (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő föl, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszeréről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.

A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.

A Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.

Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.

A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.

A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra:

A tanórák egymáshoz való kapcsolódása projekt jellegű, ahol a vezérfonalat a bibliai történetek adják. Ezek kibontásaként jelennek meg olyan kapcsolódó témák (etikai kérdések, élethelyzetek stb.), melyek a gyermekek életvalóságát figyelembe véve hidat jelentenek a gyermekek világa és Isten Igéje között. Bár minden évnek van fő vezérfonala, az évek belső egységei koncentrikusan épülnek fel. Az évek fő címei a következők:

Év	Cím	Szimbólum
5.	Istennel a döntéseinkben	Útjelző tábla
6.	Isten világosságában	Nap
7.	Isten vonzásában	Nyitott ajtó
8.	Isten Igéjének a tükrében	Tükör

Minden év anyagának része 6 koncentrikus kör, mely korosztályközpontúan segíti Isten Igéjének és a tanulók életvalóságának egymásra találását.

Témakör	Amit tartalmaz
Bibliai történetek	Ószövetségi és újszövetségi bibliai történetek
Isten utat mutat a mindennapokban	Olyan témák, melyek az önismeret, illetve etikai kérdések, élethelyzetek körébe tartoznak. Ezek a témák mindig a tanévben tanult bibliai történetekhez kapcsolódnak. Így adnak kiindulópontot a közös gondolkodáshoz és segítik a gyermekek

	gondolkodásmódját abban, hogy megértsék: Isten Igéjének üzenete van a mindennapokra is.
Isten szól hozzánk	A hívő ember életének szerves része az írott Ige, a Szentírás olvasása. Ez a témakör a Szentírás világába kívánja bevezetni a tanulókat és a naponként Igeolvasásra, Isten életünkre szóló üzenetének keresésére és megértésére buzdít. A kör másik részterülete az imádságos lelkület segítése és az imádságos szemléletmód formálása.
Isten közösséget formál	Jézus Krisztus tanítványai nem légüres térben élik a mindennapjaikat. Kisebb és nagyobb közösségekben élnek, ahol meg kell tanulniuk az egymással való élés alapszabályait is. Az ide tartozó témák a közösségépítés, közösségben való élés keresztyén modelljeit kívánják fölmutatni.
Református keresztyénnek lenni	A témakör református gyökereinket, gyülekezeteink világát és a magyar református keresztyén identitás jellegzetességeit veszi sorra. Ennek érdekében évente találkozhatunk olyan, a tanult történetekhez kapcsolódó témákkal, melyek a református gyülekezetek világába vezetik be a gyermekeket, megismertetik a tanulókat a reformátori alapelvekkel. 5. osztálytól, az adott év világtörténelem és magyar történelem tananyagához illeszkedve egyháztörténeti személyiségekkel is találkozhatnak a tanulók, akiktől megtanulhatják, hogy mit jelent egy-egy korban keresztyénnek lenni.
Ünnepeljünk együtt!	Közös ünneplésre hív a témakör, melynek része az egyházi év ünnepeinek, kapcsolódó bibliai történetek bemutatása, valamint az ünnep szent időként való megélésére nevelés is.

Mivel a koncentrikus körök nem önállóan, elkülönülve jelennek meg, hanem a bibliai történetek által nyújtott ív részeként tanítandóak, ezért a helyi tanterv készítése során a tematikai egységek is a bibliai történetek nagy egységeit foglalják magukban. Ezek részeként jelennek meg az adott bibliai történethez kapcsolható (más koncentrikus körbe tartozó) témák a tantárgyi tartalom évfolyamonkénti elemzése során. A témák felsorolásánál az érthetőség kedvéért nemcsak a téma címe, hanem az adott koncentrikus kör is megjelenik.

A tematikai egységek csoportosításai

Minden évfolyam esetében az „Ismerkedés a Bibliával és reformátussággal” c. tematikai egységhez tartoznak az évkezdő, évzáró órák, valamint azok témák, melyek az egyházismeret alapjaiba, és a református egyházközségek világába, szokásrendszerébe vezetik be a tanulókat. Ezek a témák nem mindig egymás után következnek, hanem a hit- és erkölcsstan könyvek módszertani ajánlásai, valamint a hitoktató tanévekre vonatkozó tervezése alapján illeszkednek az adott évfolyam éves tematikájába.

Hasonló ehhez az „Ünnepeljünk együtt!” tematikai egység, mely minden évben az ünnepekhez, ünnepkörökhöz kapcsolódóan kerül beillesztésre a tanév tervezésébe.

A többi tematikai egység komplex egészet alkot, melyekben a témák összetartoznak. A református hit- és erkölcsstan kerettanterv módszertani ajánlásai tartalmazhatnak ettől eltérő sorrendet vagy címeket a témákra.

A hit- és erkölcstan tantárgy sajátosságai miatt a kapcsolódási pontok között megjelennek nemcsak az iskolai tanórákhoz való kapcsolódási lehetőség, hanem a gyülekezeti élethez való kapcsolódás pontjai is.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

Erkölcsei nevelés. A hit- és erkölcstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítélőképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására. Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés. A hit- és erkölcstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.

Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség. Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empátikus és egymást segítő megélésére.

Családi életre nevelés. A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi hátterének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzeteit tudatosan élje meg.

Testi és lelki egészségre nevelés. A hit- és erkölcstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.

Fenntarthatóság, környezettudatosság. Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtet világot őrizz és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.

Médiatudatosságra nevelés. Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

4. Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

5. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 10

Kerettanterv által betervezett óraszám: 53

Helyi sajátosságok óraszám: 9 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 16 óra + 3 óra összefogla lás és számonkér és
Előzetes tudás		A korábbi évfolyamon tanultak. Korábbi élmények a református gyülekezetéről. Tapasztalati élmények a döntésről, Himnuszról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. Fogalmi tisztázások: messiás, misszió, missziói utak Bevezetés az első keresztyén gyülekezetek világába Az „egyedül hit által” reformátori alapelv jelentésének tisztázása. A következő személyek bemutatása: Pál apostol, Lídia, Luther Márton Arra való rámutatás, hogy Isten embereken keresztül is cselekszik. Az Isten akarata szerinti cselekvő életre nevelés. A református istentisztelet sajátosságainak bemutatása, motiválás az istentiszteletek látogatására. A Himnusznak, mint nemzeti imádságunknak az értelmezése, népünkért való imádságra, hazafiságra nevelés. Isten döntéshelyzetekben való útmutatásának keresésére buzdítás.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten szól hozzánk ¹	Isten Igéje utat mutat a döntéseinkben (bevezető óra)	A tanuló: Ismeri a tematikai egységhez tartozó bibliai történeteket. Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai ígehelyeket. Képes értelmezni és a saját szavaival megfogalmazni a következőket: Messiás, első gyülekezet, missziói utak, pogányok apostola, Luther Márton, Lídia, döntéshelyzet Röviden be tudja mutatni Pál apostol missziói útjait. Az adott kort ábrázoló térkép segítségével felismeri Pál missziói útjának egyes állomásait.	Irodalom: A tanuló beszédkészség ének fejlődése, tanult memoriterek szöveghű és kifejező tolmácsolása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése (a témakörhöz kapcsolódó
Református keresztyénnek lenni	Ki a Messiás? Zsidóság és keresztyénség		
Református keresztyénnek lenni	Az egyház megalakulása, az első keresztyén gyülekezet		
Református keresztyénnek lenni	Ki az Úr? A keresztyének és a Római Birodalom		

Református keresztyénnek lenni	Pál apostol a pogányok apostola (keresztyénség és misszió)	Ismeri a reformátori alapelv fogalmát és az „egyedül a hit által” alapelvet. Példákat tud mondani a következőkre: Hogyan cselekedhet Isten általunk? Miért fontos részt venni az istentiszteleten? Mit jelent Isten segítségét hívni egy döntéshelyzetben? A Himnusz, mint a magyar népünk nemzeti imádságát is érti, imádkozik hazájáért. A Himnusz közös elemzése során megkeresi azok a pontokat, melyek az imádság jelleget mutatják. Döntéshelyzetekről szóló szituációs játékok segítségével keresi azokat az Isten Igéje szerinti utakat a megoldásra. Korábbi tapasztalatok segítségével a református istentiszteletről fontos ismeretek összegyűjtése. Ajánlott projekt: lehetőség szerint közös részvétel egy istentiszteleten.	illusztrációk értelmezése). Az írott és nyomtatott Biblia formái, üzenete Történelem: Történetek az Ószövetségből. A világvallások alapvető tanításai. Népek és vallásaik. Honismeret: Nagyszüleink és dédszüleink keresztyén világa. Erkölcsi normái. Harmonikusan működő családi minták. Ének-zene: Nemzeti énekeink ismerete (Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz)
Református keresztyénnek lenni	Pál apostol missziói útjai2		
Bibliai történetek – Újszövetség	Isten embereken keresztül cselekszik: Lídia (ApCsel 16,11-15)		
Református keresztyénnek lenni	Egyedül hit által (Luther Márton)		
Református keresztyénnek lenni	A református istentisztelet		
Szabad órakeret	Tapasztalatok a református istentiszteletről (1 óra)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! Nemzeti imádságunk, a Himnusz		
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel a döntéseinkben (évezáró óra)		
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		kapcsolat a zsidóság és a keresztyénség között, pogányok apostola, misszió, missziói út, istentisztelet, különleges istentiszteleti alkalmak, nemzet, nemzeti imádság	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		Pál apostol és Luther Márton személyének korosztályszintű ismerete. A Messiás fogalmának korosztályi szinten való megfogalmazása. Az első keresztyén gyülekezet fő jellemvonásainak ismerete. A református istentisztelet fő részeinek ismerete és néhány különleges istentisztelet megnevezése.	

	Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.
--	--

Tematikai egység		Őstörténetek	Órakeret: 6 óra + 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás		Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Tapasztalati élmények a nagyravágyásról, idegen nyelvekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		A tematikai egységhez tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük bemutatása. A döntéshelyzetek érzelmi, indulati és akarati háttérének bemutatása és azok tudatos megélésére nevelés. A bűn emberi életben való jelenlétének tudatosítása, rámutatás Isten bünt megbocsátó szeretetére és kegyelmére. Erkölcsei ítélőképesség fejlesztése. Nyelvtanulás iránti motiváció ébresztése.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1-2,4)	A tanuló: Ismeri a tematikai egységhez tartozó bibliai történeteket. Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. A bábeli torony történetét esettanulmányként használva, a történet csoportmunkában vagy közösen történő elemzése. Képes értelmezni, saját szavaival megfogalmazni és példát mondani a követezőkre: bűneset, szabadság, szabadosság, nagyravágyás.	Irodalom: A magyar hangok rendszere (a héber mássalhangzós írás bemutatása érdekességgként) Történelem: Az írásbeliség kezdetei. Dráma: Páros, kiscsoportos és csoportos interakciós játékok (hittan órán).
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten döntésre hív: az első emberpár és a bűneset (1Móz 2,4-25; 1Móz 3)		
Szabad órakeret	A világ nyelvei (bevezető, 1 óra)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Bábel tornya (1Móz 11,1-9)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mindent szabad nekem? (1Kor 6,9- 13) (Bábel tornya)		
Bibliai történetek - Ószövetség	Kreatív óra – Bábel tornya		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		döntés, teremtés, első emberpár, bűneset, szabadság, szabadosság, nagyravágyás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		A következő történetek korosztályszintű ismerete: bűneset, Bábel tornya. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység		Ószövetségi próféták	Órakeret: 20 óra + 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás		Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Tapasztalati élmények	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai		A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése. Tapasztalati élmények tudatosítása az álmokról, félelemlről, választásról, elvárásokról, környezet nyomásáról, bátorságról, feladatvállalásról. Fogalmi tisztázások: próféta, királyság kora, Babilon, fogság. Arra való rámutatás, hogy Istennek hatalma van a betegségek és nyomorúságok felett is. Buzdítás az ilyen helyzetek Isten elé vitelére. Bátorítás a felelősségteljes döntéshozatalra, és a hitbeli meggyőződés vállalására a környezet nyomása ellenére is. Bátorítás az Isten által adott feladatok meglátására és teljesítésére.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten követei, a próféták; az ország kettészakadása (1Kir 11,26- 12,19)	A tanuló: Ismeri a témakörhöz tartozó tematikai egységeket és azok alapvető kortörténeti hátterét. Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. Saját szavaival meg tudja fogalmaznia következőket, melyekre példát is tud mondani: próféta, királyság, fogság, Isten szerint dönten egy helyzetben, Ajánlott projekt: szituációs játékok az elvárásokról és ehhez kapcsolódóan beszélgetések, helyzet- és motiváció elemzések. Kreatív közös gondolkodás az egyéni és közös feladatokról. Korosztályának tipikus élethelyzeteiből példákat tud mondani a következőkre: betegség, szükséghelyzet, társak nyomása, a hit tettekkel való megmutatása.	Történelem: Történetek Babilonról, az ókori világról.
Bibliai történetek – Ószövetség	Illés próféta (1Kir 17,1-7; 18,20-46)		Honismeret: Helytörténeti helyi hagyományaink
Bibliai történetek – Ószövetség	Illés és a sareptai özvegy (1Kir 17,8-24)		Magyarországon, és Jézus korában, az ókori Izraelben
Bibliai történetek – Ószövetség	Elizeus próféta (2Kir 2,1-18)		(épületek, ételek, edények, gazdálkodás módja stb.).
Bibliai történetek – Ószövetség	Elizeus és Naamán (2Kir 5,1-19)		Természetismeret
Bibliai történetek – Ószövetség	Dániel Babilonban: a király álma (Dán 2)		: A kapcsolódó történetek növény és állatvilága.
Bibliai történetek – Ószövetség	Három ifjú a tüzes kemencében (Dán 3,1-27)		Dráma: Az alapvető fogalmak
Isten közösséget formál	Amikor választani kell		ismerete és alkalmazása

	(Három ifjú a tüzes kemencében)		játékok alapján és azok értékelő megbeszélése során (szándék, feszültség, konfliktus, jelenet, dialógus, monológ, típus, ellentét és párhuzam, ritmus).
Isten közösséget formál	Mit várnak el a körülöttem lévőktől? (Dániel az oroszlánok vermében – bevezető óra)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Dániel az oroszlánok vermében (Dán 6,2-25)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Jónás próféta (Jón 1-4)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Feladatom van (Jónás története)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten Igéje választás elé állít (Jer 36)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ezékiel próféta és a fogság (Ez 1-3)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Kreatív óra – Illés		
Bibliai történetek – Ószövetség	Kreatív óra - Dániel		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		próféta, szükség, éhínség, betegség, választás, elvárás, feladat, választás, fogság	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: Dániel az oroszlánok vermében, három ifjú a tüzes kemencében. A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Illés, Dániel, Jónás. A kísértés fogalmának korosztályi szinten való megfogalmazása. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 16 óra +1 óra összefoglaló
Előzetes tudás	A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények.	

		Tapasztalati élmények a következőkről: keresztelő, kísértés, függőség, hívás, diáknak lenni, árulás.	lás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. Tapasztalati élmények tudatosítása a következő téren: kísértés, függőség. Arra való rámutatás, hogy ezekkel, Isten segítségével harcolhatunk. Keresztyén értékválasztás segítése. Erkölcsei ítélőképesség fejlesztése: jó és rossz cselekedet. Bátorítás Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának meghallására. Bátorítás arra, hogy a Jézus Krisztus által tanított elveknek megfelelően éljen.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Keresztelő János prófétai működése (Lk 3,1-18)	A tanuló: Ismeri a témakörhöz tartozó történeteket, példázatok és alapvető kortörténeti háttérüket. Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. A kísértésről, kísértés háttéréről és kísértésbe vivő tényezőkről szóló szituációs játék után keresi a háttérben lévő indítókat korosztályi szintjének megfelelően. Ajánlott projekt: értékek elképzelt árverése során összegyűjti azokat az értékeket, melyeket fontosnak tart. Kapcsolópontok, összefüggések keresése a testi és lelki fegyverzet között. Saját szavaival meg tudja fogalmazni és példákat tud mondani a következőkre: példázat, tanítvány, kísértés, függőség, böjt, értékes, árulás, Jézus Krisztus tanítása szerint élni	Történelem: Élet a Római Birodalomban és más birodalmakban. A keresztyénség zsidó gyökerei, kialakulása és elterjedése. Az Újszövetség. Jézus története. Honismeret: Hétköznapi és ünnepi viseletek Jézus korában (Jézus, Keresztelő János) Vizuális kultúra: Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, szimbólumok értelmezése. Életvitel:
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus Krisztus megkeresztelkedése (Mt 3,13-17)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus Krisztus megkísértése (Lk 4,1-13). Böjt Jézus Krisztus szerint (Mt 6,16-18; Ézs 58)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A lelki fegyverzet (Ef 6)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mindennapi kísértéseink: függőségek		
Bibliai történetek – Újszövetség	Máté elhívása (Mt 9,9-13)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: a magvető példázata (Mt 13,3-23)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: az igazgyöngy (Mt 13,45-46)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Értékválasztás, értékes – de mitől? (Az		

	igazgyöngy példázata)		Ételek. Az étkezési szokások és azok történeti háttere. A böjt szerepe.
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: aki kősziklára épít (Mt 7,24-27)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: a gonosz szőlőmunkások (Mt 21,33-45)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Júdás elárulja Jézust (Mt 26,14-16; 26,47-56)		
Bibliai történetek - Újszövetség	Multimédiás óra – Jézus példázatai		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		próféta, Keresztelő János, Jordán folyó, keresztség, Messiás, Krisztus, Jézus tanít, Krisztus, példázat, magvető, értékválasztás, gonoszság, árulás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		A magvető példázatának és az igazgyöngy példázatának korosztályi szintű ismerete. Keresztelő János és Máté személyének korosztályi szintű ismerete. A következő fogalmak korosztályi szinten való megfogalmazása: Messiás, Krisztus, kísértés, érték. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. Az alsóbb évfolyamokon tanult bibliai történetek az ünnepekhez.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. A ószövetségi Krisztusra vonatkozó próféciaák segítségével rámutatás arra, hogy Isten beteljesíti az ígéreteit. Pál apostol megtérésének történetén keresztül a megtérés fogalmának és jelenségének ismertetése. Isten megtérésre hívó szavának közvetítése. Alázatosságra nevelés. Arra való rámutatás, hogy az Istenben való hit több mint a konkrét tények és kézzelfogható bizonyítékok keresése. A pünkösd történeteken és Pál megtérésének történetén keresztül a Szentlélek személyének alapvető tisztázása.	

	Az egyházi év ünnepköreinek és a fő ünnepek összefoglaló megismertetése.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ünnepi készülődés a karácsonyra Adventi várakozás az Ószövetségben (Zak 9,9) Az ószövetségi próféták Jézus eljöveteléről (Ézs 7,14; 9,1-6; 11,1-10; Mik 5,1-3) Ünnepi készülődés a húsvétra Jézus megmossa a tanítványai lábát (Jn 13,1-11) Jézus és Tamás (Jn 20,24-29) Ünnepi készülődés a pünkösdre Saul megtérése (ApCsel 9,1-30) Ünnepi készülődés (1 óra)	A témakörhöz tartozó bibliai történetek ismerete. Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. Részvétel az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: adott ünnepekhez kapcsolódó népszokások megelevenítése. Pl. betlehemezés A tanuló példákat tud mondani és meg tudja fogalmazni saját szavaival a következőket: ószövetségi prófécia Jézusról, lábmosás, alázatosság, kézzelfogható tények keresése, megtérés, Szentlélek	Történelem: Pünkösöd/egyház - A keresztény egyház (papok és szerzetesek). Középkori örökségeink: katedrálisok, könyvnyomtatás. A keresztény magyar állam megalapítása (Szt. István). Honismeret: Ünnepi szokások fogalma, szerepe, általános jellemzői. (Ünnepkörök jeles napjai és jellemzői) Természetismeret : Tájékozódás a térképen. Égitestek, csillagok, bolygók (napkeleti bölcsek) Vizuális kultúra: A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (Keresztyén szimbólumaink, ünnepekhez kapcsolódó jelképeink).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	advent, ószövetségi próféták, prófécia, lábmosás, alázat, racionális látásmód, megtérés	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	Pál apostol személyének korosztályi szintű ismerete. Az egyházi év fő ünnepeinek ismerete (neve, mikor és mit ünneplünk) Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallás tanári munkaközössége határoz meg.
--	--

évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 10

Kerettanterv által betervezett óraszám: 54

Helyi sajátosságok óraszám: 8 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 19 óra + 2 óra összefoglalás, számonkérés (Apostoli Hitvallás után)
Előzetes tudás	Korábbi élmények a református gyülekezetéről és az egyházi szokásrendszerekről. Tapasztalati élmények a következőkről: félelem, szomorúság, öröm, imádság, éneklés, hálaadás, bátorság, nehéz élethelyzetek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. Arra való rámutatás, hogy Isten Igéjének minden élethelyzetben van üzenete. Bátorítás arra, hogy a tanulók saját érzéseiket, élethelyzeteiket Isten elé vigyék és keressék a Szentírásból az élethelyzetekre szóló választ. Az Istent magasztaló imádság jellegzetességeinek a bemutatása, magasztaló imádságra való bátorítás. A hálaadó énekek fogalmának megismertetése. A hit fogalmának tisztázása és bátorítás a hit megélésére a tanulók mindennapjaiban. A Biblia könyveinek és felosztásának megismertetése a tanulókkal. Az Apostoli Hitvallás megismertetése a tanulókkal. Az Apostoli Hitvallás egyes részeinek közös áttekintésével és elemzésével a korábban tanultak alapján összefoglalás a Szentháromság Istennel kapcsolatos alapvető ismeretekről. Bátorítás a hit egyéni megvallására a tanulók sajátos élethelyzeteiben. A konfirmációnak, mint a hit egyéni megvallásának a bemutatása. Az anyagyülekezethez való kapcsolódás megerősítése az anyagyülekezet történetének feltérképezése egyéni munka (vagy csoportmunka) révén. A tanuló bátorítása arra, hogy bekapcsolódjon a gyülekezeti szolgálatba a lehetőségeinek megfelelően. Arra való rámutatás, hogy a cselekedetek mindig azt tükrözik, hogy mit hiszünk, mit vallunk egy-egy dologról. Bátorítás a keresztyén hit megmutatására a tettek által is.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Életünk Isten előtt (Zsolt 139) (bevezető óra)	A tanuló: Ismeretek szerez a témakörhöz tartozó bibliai történetekről.
		Gyülekezeti élet:

Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel a félelemben és a szomorúságban (Zsolt 3; 23; 46)	Ismeri a Biblia felosztását és könyveit, képes megkeresni ezek alapján bibliai igeverseket és történeteket. Felidézve saját élethelyzeteit és ezekhez kapcsolódó érzéseit, megérti és keresi Isten ezekre adott válaszát a Szentírásban. Saját szavaival képes értelmezni a következőket, példát mondva rájuk: magasztaló imádság, Isten Igéjének üzenete van az életünkre, a hithez bátorság szükséges, a konfirmáció, mint a hit megvallása. Társaival vagy egyedül utánajár anyagülekezete történetének, melyet röviden bemutat a kapcsolódó órán. Feltérképezi azokat a lehetőségeket, ahol be tud kapcsolódni szolgálatként a gyülekezetbe.	Konfirmációra való hívogatás és bátorítás. Az anyagülekezete történetének és szolgálati lehetőségeinek a megismerése. Irodalom: A témákhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek tisztázása. A régió, lakóhely kultúrája, reformátussága, emlékei, emlékhelyei. Természetismeret: Kölcsönhatások az életközösségekben: táplálkozási láncok, táplálékhálózatok. (Isten tökéletes világot alkotott). Veszélyeztetettsége miatt, fontos a védelme. Vizuális kultúra: A közvetlen környezetben található tárgyak, épületek (pl. templom, annak
Isten utat mutat a mindennapokban	Istennel az örömeinkben (Zsolt 103)1		
Isten szól hozzánk	Az Isten által adott könyvtár		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! Az Istent magasztaló, dicsérő imádság és éneklés (Pál és Szilász a filippi börtönben)		
Isten szól hozzánk	Hallél zsoltárok (Zsolt 113-118)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Kell-e bátorság a hithez? (Bevezetés a Hitvalláshoz, Zsid 11,1)		
Református keresztyénnek lenni	Isten a világ teremtője – Apostoli Hitvallás 1.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus váltságműve – Apostoli Hitvallás 2.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus visszajön (Jel 21) – Apostoli Hitvallás 3.		
Református keresztyénnek lenni	Jézus Krisztus egyháza – Apostoli Hitvallás 4.		
Református keresztyénnek lenni	A Szentírás tanítása a Szentlélekről		
Református keresztyénnek lenni	Mit vallok? (Konfirmáció, saját hitvallás)		

Református keresztyénnek lenni	Gyülekezetem története		bútorzata, papi öltözet, textíliák, stb.) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül. (Gyülekezetem története.)
Református keresztyénnek lenni	Alkalmak és szolgálati területek a gyülekezetben		
Isten utat mutat a mindennapokban	Az életem Isten fényében (évváró óra)3		
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Anyae gyház község, alkalmak, szolgálati területek, konfirmáció, Apostoli Hitvallás, egyház, Szentlélek, Teremtő Isten, Jézus Krisztus, váltságmunka, Istent dicsérő imádság, hallél zsolnár, Biblia felosztása, Biblia könyvei	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		A Biblia könyveinek memoriter szintű ismerete. Az Apostoli Hitvallás memoriter szintű ismerete. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység		A Tízparancsolat	Órakeret: 18 óra + 2 óra összefoglalás, számonkérés
Előzetes tudás		Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről és a Tízparancsolatról. Tapasztalati élmények a szabályokról,, vágyakozásról, másik nemmel való kapcsolatáról, kapzsiságról, szülők iránti tiszteletéről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A Tízparancsolat megismertetése a tanulókkal. Szabályok tiszteletére, törvénytiszteletre nevelés. Arra való rámutatás és bátorítás, hogy a Tízparancsolat Isten által adott útmutató az emberi létünk megéléséhez. Az egyes parancsolatok tanulók életvalóságához való kapcsolópontjaira való rámutatás és a diákok hozzásegítése ahhoz, hogy saját maguk értelmezzék az egyes parancsolatokat saját élethelyzeteikre. Erkölc si ítélőképes ség fejlesztése a parancsolatokról való közös gondolkodás révén. Keresztyén értékrend felmutatása és bátorítás annak a megélésére. Rámutatás arra az összefüggésre, ami Jézus Krisztus tanítása és a Tízparancsolat között van.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Szabályaink (bevezető óra)	A tanuló:	Természetis meret:

Bibliai történetek – Ószövetség	Isten a Tízparancsolatot adja a népének (bevezető óra)	Megismeri a Tízparancsolat, mint Isten útmutatását az ember életére. Saját szavaival képes értelmezni és példákat mondani minden parancsolatra.	A serdülőkor változásai: Konfliktusok, nemi működések, függőségek (alkohol, drog, cigaretta), fiatalkori bűnözés. Viselkedési normák, szabályok jelentősége az ember életében. A családi és társas kapcsolatok jelentősége. Dráma: Döntési helyzetek elemzése, feldolgozása, dramatikus tevékenységekkel (pl. a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján – a Tízparancsolat fényében).
Bibliai történetek – Ószövetség	1. parancsolat – Az egyiptomi szabadulás története (2Móz 14,15-31)	Felismeri, hogy az Isten által adott Törvény örökérvényű. Keresi a lehetőségeit annak, hogyan tudja saját életében megélni Isten törvényeit. Szabályjátékok segítségével elemez néhány szabályt. Beszélgetés során felismeri annak a jelentőségét, hogy az emberi életnek szüksége van szabályokra.	
Bibliai történetek – Ószövetség	2. parancsolat – Az aranyborjú (2Móz 32),	Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket a Bibliában. Szituációs játékok segítségével csoportosan vagy közösen elemez egyes parancsolatokhoz kapcsolódó etikai kérdéseket, élethelyzeteket.	
Bibliai történetek – Ószövetség	3. parancsolat – Dávid és Góliát (1Sám 17)	Kritikusan érvel etikai kérdésekben, pl. kapcsolat a másik nemmel, lopás, stb.	
Bibliai történetek – Ószövetség	4. parancsolat – Salamon templomot épít az Úrnak (1Kir 6; 8,22-61)		
Bibliai történetek – Ószövetség	5. parancsolat – Dávid és Absolon (2Sám 15,1-16)		
Bibliai történetek – Ószövetség	6. parancsolat – Káin és Ábel (1Móz 4,1-16)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Kapcsolat a másik nemmel (7. parancsolat előtti bevezető óra)		
Bibliai történetek – Ószövetség	7. parancsolat – Dávid és Betsabé (2Sám 11,1-12,23)		
Bibliai történetek – Ószövetség	8. parancsolat – Géházi kapzsisága és bűnhődése (2Kir 5,19-27)		
Bibliai történetek – Ószövetség	9. parancsolat – A Nagytanács elhatározza Jézus halálát (Jn 11,45-57; Mk 14,56-64)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Bárcsak nekem is lenne! (Vágyaink)2		

Bibliai történetek – Ószövetség	10. parancsolat – Nábót szőlője (1Kir 21)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus és a Tízparancsolat (Mt 12,9-14. Lk 10,25-28)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Kreatív óra – A tíz parancsolat		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Tízparancsolat, szabályok, aranyborjú, bálványimádás, Góliát, Salamon, Dávid, Absolon, Káin és Ábel, Géházi, kapzsiság, bűnhődés, Nábót szőlője,	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		Az aranyborjú történetének korosztályi szintű ismerete. A Tízparancsolat és Mt 5,17 memoriter szintű ismerete. Mózes, Dávid, Nábót személyének korosztályi szintű ismerete. A tanuló képes néhány mondatban értelmezni a Tízparancsolatot. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 10 óra +2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás		A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. Tapasztalati élmények a következőkről: szeretet, kirekesztés, befogadás, hála, megbocsátás, adósság, betegség, meggyógyulás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. A példázat fogalmi értelmezésének bővítése. A krisztusi lelkület fogalmának és jellegzetességeinek megismertetése. Krisztusi lelkületre nevelés. A példázatokon keresztül Isten következő tulajdonságainak bemutatása: megértés, elfogadás, megbocsátás. Rámutatás Isten elfogadó és megbocsátó szeretetére. A tanulók hívogatása és bátorítása Isten szeretetének elfogadására. Rámutatás Jézus Krisztus betegségek fölötti hatalmára. Egészséges életmódra nevelés, arra való rámutatással, hogy az egészség nemcsak a testi tünetek hiányát jelenti, hanem azt is, hogy lelkileg rendben vagyunk.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Mit jelent önmagunk és	A tanuló:	Irodalom: Családi, baráti kapcsolatok

	mások szeretete? (1Kor 13)	Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket.	sokfélesége az irodalmi művekben. A mitológiai és bibliai történetektől a kortárs irodalomig, magyar és világirodalmi szemelvényekk el.
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a megdicsőülés hegyén (Mt 17,1-8)	Segítséggel megkeresi a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket a Bibliában.	
Bibliai történetek – Újszövetség	Az adós szolga példázata (Mt 18,21-35)	Szituációs játékokon keresztül a befogadás, elfogadás, megbocsátás, tékozlás kiábrázolása és a játékok után elemző beszélgetés.	
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézust nem fogadják be egy samáriai faluban (Lk 9,51-56)	A példázatok közös, kreatív értelmezésén keresztül megismeri Isten megértő, elfogadó és megbocsátó szeretetét. Saját szavaival mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó példákat tud mondani.	
Isten utat mutat a mindennapokban	A krisztusi lelkület (Jézust nem fogadják be egy samáriai faluban)	Felismeri a következőket: Isten mindannyiunkra vár. a teljes egészség azt jelenti, hogy a lélekben is egészségesek vagyunk.	
Bibliai történetek – Újszövetség	A tékozló fiú példázata (Lk 15,11-32)	Saját életéből példákat tud mondani arra, hogy mi mindenért lehet hálás.	
Bibliai történetek – Újszövetség	A tíz leprás meggyógyítása (Lk 17,11-19)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Érzéseink: hála (A tíz leprás meggyógyítása)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Szeretet, adós szolga, példázat, Samária, elfogadás, befogadás, tékozló fiú, megbocsátás, lepra, leprás, gyógyítás, hála.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		A tékozló fiú példázatának és a tíz leprás meggyógyítási történetének korosztályi szintű ismerete. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység	Az egyház története	Órakeret: 9 óra + 1 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás	Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó témákról. Kapcsolódó korábbi történelmi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakörhöz kapcsolódó egyháztörténeti személyek és események megismertetése. Rámutatás arra, hogy az egyház története párhuzamos a világi történelemmel. A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy meglássák az összefüggéseket az egyháztörténet és a történelem között.	

		Arra való rámutatás, hogy minden történelmi időben lehetőség van megélni az Istennel való kapcsolatot. Bátorítás arra, hogy a tanuló ugyanezt tegye a saját korában. Fogalmi tisztázások: egyházatyák, szerzetesrend, reformátorok. Arra való rámutatás, hogy a megyében, egyházmegyében milyen magyar reformátorok voltak. Magyar református identitásra nevelés.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Református keresztyénnek lenni	Augustinus és az egyházatyák	A tanuló: Alapvető ismereteket szerez az egyház kezdeteiről és a magyar keresztyén egyház születéséről. Saját szavaival képes értelmezni a szerzetesrend, egyházatya, reformátor, magyar reformátor fogalmakat. Példát tud mondani ezekre. Felismeri azt, hogy városában (megyéjében, egyházmegyéjében) milyen emlékek vannak a magyar reformáció korából. Ajánlott projekt: látogatás egy környékbeli emlékműnél. Ismeri a bibliai fejedelem és protestáns fejedelem kifejezéseket. Példákat tud ezekre erre mondani. Keresi az összefüggéseket és a kapcsolatokat a történelem és az egyház története között meglévő ismeretei alapján. Képes értelmezni a magyar református fogalmát, szituációs játékok segítségével példákat tud mondani rá.	Történelem: - A reformáció és a katolikus megújulás Európában, Magyarországon. - Az Erdélyi Fejedelemség aranykora Bethlen Gábor idején. - Habsburg-ellenes harcok és vallási mozgalmak a XVII. században. Ének-zene: Gregorián énekek, reformációi énekek, históriás énekek, stb.
Református keresztyénnek lenni	István király: a magyar keresztyén egyház kezdetei		
Református keresztyénnek lenni	Assisi Ferenc és a szerzetesrendek		
Református keresztyénnek lenni	Az egyház megreformálásának az igénye (Luther, Kálvin)		
Református keresztyénnek lenni	Magyar reformátorok a környezetünkben		
Szabad órakeret	Látogatás egy környékbeli emlékműnél		
Református keresztyénnek lenni	A bibliai fejedelem		
Református keresztyénnek lenni	Protestáns fejedelmek		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Augustinus, egyházatya, István király, magyar keresztyén egyház, szerzetesrend, Assisi Ferenc, reformáció, Luther Márton, Kálvin János, magyar reformáció, magyar református	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		István Király, Kálvin János és a városában, megyéjében élt magyar reformátor személyének korosztályi szintű ismerete. A reformáció fogalmának és jelentőségének az ismerete. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt!	Órakeret: 9 óra
------------------	---------------------	--------------------

	(Mivel a tematikai egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	
Előzetes tudás	Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. Az úrvacsorához, mint gyülekezeti szokáshoz kapcsolódó élmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. A karácsonyi ünnepkör fogalmának és tartalmának megismertetése. A reformáció ünnepének megismertetése, történeti háttér felidézése. A „szüntelen reformáció” reformátori alapelv és jelentésének megismertetése. Ez által a szüntelen megújulásra való nevelés. Az ünnepi hangulat megalapozása. Istennel való ünneplésre nevelés. A páskavacsora, utolsó vacsora és az úrvacsora tartalmának és jelentőségének megismertetése, a köztük való kapcsolatra való rámutatás. Vágyakozás felébresztése az úrvacsorán való részvétel iránt.	
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Reformáció ünnepe: az egyház megújulása, Luther és Kálvin	A tanuló: Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: a karácsonyi ünnepkör kreatív összefoglalása. Ismeri a reformáció emlékünnepét. Ismeri a „szüntelen reformáció” alapelvet és saját szavaival képes értelmezni, példát mondani rá. Ismeri a páskavacsora, utolsó vacsora, úrvacsora fogalmát és a közöttük lévő összefüggést. A tanuló felismeri, hogy életünk utolsó pillanataig sem késő Istenhez fordulni. Saját szavaival össze tudja foglalni az első gyülekezet jellegzetességeit.	Életvitel: A tárgykészítés, modellezés, mint hobbi lehetőségeinek megismerése (ünnepeket megelőző barkácsolás).
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a karácsonyra (1 óra)		
Karácsonytól vízkeresztig, a karácsonyi ünnepkör (Jn 1,1-18)		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a húsvétra (1 óra)		
A páskavacsora és az utolsó vacsora, úrvacsora (Mk 14,3-25)		
Jézus megszólítja a gonosztevőt a kereszten (Lk 23,32-43)		
Jézus Krisztus feltámadása (Mt 28,1; Jn 20,26)		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a pünkösdre (1 óra)		
Az első gyülekezet (ApCsel 11,19-26; 2,42-47)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karácsonyi ünnepkör, páskavacsora, utolsó vacsora, úrvacsora, első gyülekezet, reformáció emlékünnep, semper reformanda (szüntelen reformáció)	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	A reformáció és az úrvacsora fogalmának és jelentőségének az ismerete. A karácsonyi ünnepkör fogalmának és a hozzá tartozó ünnepek ismerete.	

	Kálvin János és Luther Márton személyének korosztályi szintű ismerete. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.
--	---

évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 10

Kerettanterv által betervezett óraszám: 55

Helyi sajátosságok óraszám: 7 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 29óra + 2 óra
Előzetes tudás	Korábbi élmények a református gyülekezetéről és szokásrendszeréről. Tapasztalati élmények, előzetes tudás a hitről, hitért való harcokról. Korábbi történelmi ismeretek az egyháztörténeti részek kapcsán.	összefoglalás számonkérés (egyháztörténeti részeknél)
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. Önismereti fejlesztés a csoporthoz illő önismereti játékok segítségével. Arra való rámutatás, hogy Isten konkrétan minket szólít meg Igéje (a teljes Szentírás által). A tanulók hívogatása és buzdítása arra, hogy naponként olvassák a Bibliát és keressék Isten életükre szóló üzenetét. Ennek a gyakoroltatása kreatív közös igemagyarázat révén. A hitvallás és hitvalló életmód néhány példájának bemutatása a gályarabok és hitvalló ősünk élettörténete kapcsán. Arra való rámutatás, hogy a közösségben mindenkinek meg van a helye. A tanulók hozzásegítése egymás elfogadásához, pozitív, nyílt és elfogadó attitűd kialakításához. Keresztyén felekezetek jellegzetességeinek megismertetése, és arra való rámutatás, hogy a keresztyén felekezetek tagjai testvéreink a hitben. Az ökumené fogalmának és lehetőségeinek megismertetése. Imádságos lelkületre nevelés részeként az imádságos lelkület különböző példáinak a bemutatása (Szentírásból és történelemből). A „szüntelenül imádkozzatok”, „imádkozzál és dolgozzál” alapelvek és tartalmuk megismertetése. A tanulók bátorítása az egyéni csendességre és fohászkodásra. A diakónia fogalmának megismertetése, az MRE szeretetszolgálati területeinek bemutatása, a helyi egyházközségek szeretetszolgálatának feltérképezése. Egy szeretetintézmény meglátogatása révén a tanulói tapasztalatok bővítése a szeretetszolgálat lehetőségeivel és az intézményben élőkkel kapcsolatban. Az MRE legismertebb ifjúsági alkalmainak (Csillagpont, regionális alkalmak, stb.) bemutatása, hívogatás az ifjúsági csoportok látogatására. Vágyakozás felkeltése a gyülekezet ifjúsági csoportjába való tartozásra.		

Arra való rámutatás, hogy Istennel való kapcsolatunk folyamatosan változik, ami a szüntelen megújulás része. Példák keresése a saját iskolából korábban élt református személyek megismerése révén.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? (Bevezető óra)	A tanuló: felismeri annak a lehetőségét, hogy Isten nemcsak magához hívja az egyéneket, hanem bátorít és küld mások felé. Saját szavaival meg tudja fogalmazni, hogyan hívja őt Isten magához. Keresi annak a lehetőségeit, hogy őt hová és kikhez küldi Isten. Részt vesz az önismereti játékokban. A teljes Szentírást, mint Isten Igéjét érti. Tipikus megnyilvánulások alapján (köszöntés, szóhasználat) felismeri a keresztyén testvérfelekezeteket. Ismeri az ökumené fogalmát és törekszik a testvéri attitűdre a testvérfelekezetekkel. Ismer gyülekezeti, egyházmegyei, egyházkerületi vagy az országos egyház által szervezett ifjúsági csoportokat és alkalmakat. Ismeri a fohász és az egyéni csendesség lehetőségeit, törekszik ezek megélésére. Ismeri az „Imádkozzál és dolgozzál!” alapelvet és törekszik ennek megfelelően élni. Az egyháztörténeti példák révén megismeri annak a lehetőségét, hogy férfiként és nőként is lehet Istent szolgálni. Keresi annak a lehetőségeit, ő hogyan szolgálhatja Istent saját körülményei között. Képes értelmezni és saját szavaival példákat mondani a hitvalló életre az egyháztörténelemből.	Magyar nyelv: Vélemény, vita, érv, hozzászólás képességének fejlesztése. Szövegértés (Bibliaolvasás, értelmezés) A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése a Biblia világából. Vizuális kultúra: Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás, stb.) Történelem: Népek egymásra hatása, együttélése. A nemzetiségek, felekezetek helyzete. (Kisebbség, többség.) Életvitel:
Isten szól hozzánk	Hogyan szól hozzám Isten a Szentírásban? (2Tim 3,16)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A hit válasz Isten vonzására		
Isten közösséget formál	Kapcsolataink (család, barátok, csoportok)		
Református keresztyénnek lenni	Hűség a hitben: Gályarabok, hitvalló ősünk		
Református keresztyénnek lenni	A protestánsok küzdelmei (vallásszabadság, vallási egyenjogúság)		
Isten közösséget formál	Testvéreink a hitben: keresztyén felekezetek		
Református keresztyénnek lenni	Az ökumené jelentése és jelentősége		
Református keresztyénnek lenni	Egy ökumenikus hittanóra		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A fohász és az egyéni csendesség (Jézus elcsendesedései: Mk 6,46. Imádság a Gecsemáné kertben)		
Isten szól hozzánk	Imádságos lelkület a Szentírásban (Nehémiás, Dániel, Pál apostol)		
Isten szól hozzánk	Szüntelen imádkozzatok! Szikszai György: Tanítások és imádságok		
Református keresztyénnek lenni	Imádkozzál és dolgozzál! A munka		

	Isten által adott feladatunk		Karrier és hivatás fogalma, ezek hatása családi szerepek, értékrend és munkamegosztás alakulása. A családok eltérő helyzete, életszínvonala a XIX. század végén.
Református keresztyénnek lenni	A református egyház diakóniája (Jak 2,14-26)		
Református keresztyénnek lenni	Protestáns nők Isten szolgálatában: Lorántffy Zsuzsanna, Árva Bethlen Kata		
Református keresztyénnek lenni	Magyar protestánsok a magyar irodalomban		
Református keresztyénnek lenni	Szüntelen reformáció: hogyan változunk a hitben?		Történelem: A kommunista diktatúra a Szovjetunióban. A GULAG rendszere.
Református keresztyénnek lenni	Hitvalló elődeink (saját iskolából hitvalló elődök)		
Isten közösséget formál	Isten vonzásában: ifjúsági csoportok és találkozók		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan hív engem Isten? (évváró óra)		Kultúra, művelődés a Horthy-korszakban. Gyermeknevelése, oktatása.
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Ökumené, diakónia, ifjúsági csoportok, magyar protestánsok, szüntelen reformáció, „Imádkozzál és dolgozzál!” Szikszai György, fohász, egyéni csendesség, keresztyén felekezetek, gályarabok, vallásküzdelmek	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		Egy szabadon választott magyar református személyének az ismerete, a 17-19. század legalább két magyar protestáns alakjának, nevének és munkásságának az ismerete. Tudja a gályarabok történetét a saját szavaival megfogalmazni. 2Tim 3,16 memoriter szintű ismerete. Fohász, ökumené, diakónia fogalmának korosztályi szintű ismerete. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység	Isten hívása az Ószövetségben	Órakeret: 4 óra
------------------	-------------------------------	-----------------

Előzetes tudás		Korábbi ismeretek, élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről és személyekről. Tapasztalati élmények a hívásról, identitásról.	+ 1 óra összefoglalás, számonkérés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai Az identitás fogalmának felhasználásával az Istenhez való tartozás fogalmának tisztázása. A témakörhöz tartozó történetek és személyek, valamint alapvető kortörténeti háttér megismertetése. Isten tanuló felé irányuló hívogatásának közvetítése. Arra való rámutatás, hogy a hit tudatos döntést jelent. Bátorítás arra, hogy tudatosan vállalja az Isten népéhez és a református egyházközséghez való tartozást, keresve annak a lehetőségét a mindennapokban. Rámutatás arra, hogy Isten hívása azt is jelenti, hogy feladatot bíz ránk. A tanuló nevelése arra, hogy minden életkorban keresse az Istentől kapott életfeladatait. A témakörhöz tartozó könyvek bibliai helyének megismertetése.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Identitás: mit jelent Istenhez tartozni? 1 óra	A tanuló: Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket, alapvető kortörténeti háttérrel és a következő személyeket: Ruth, Ézsaiás, Jeremiás. Ismeri a próféta fogalmát, tud bibliai példákat mondani erre. Felismeri a kapcsolatot a között, hogy Isten hív és ezzel együtt feladatot bíz az elhívottra. Törekszik ezeknek a feladatoknak a felismerésére. Felismeri, hogy a hit tudatos döntést jelent. Identitása fejlődik, felismeri, hogy az identitásának része az is, ha egy néphez, közösséghez tartozik. Képes megkeresni a Bibliában Ruth könyvét, Ézsaiás és Jeremiás próféta könyveit.	Vizuális kultúra: Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Életvitel: A települési és a tágabb környezet gazdasági, foglalkoztatási, továbbtanulási lehetőségei. (Más városban lévő gyülekezetek)
Isten utat mutat a mindennapokban	Aki Isten népét választja (Ruth)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsaiás próféta elhívása (Ézs 6)		
Bibliai történetek – Ószövetség	Jeremiás próféta elhívása (Jer 1,1-10; 1,17-19)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Identitás, Ruth könyve, Ézsaiás, Jeremiás, próféta, elhívás	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		Saját szavaival tudja megfogalmazni az elhívás fogalmát és tudjon a tanultak alapján példát mondani rá. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 13 óra +3 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás		A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. Tapasztalati élmények a következőkről: boldogság, kitartás, várakozás, elégedettség, gazdagság, szegénység, remény, reménytelenség, ítélkezés, elfogadás, kirekesztés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. Önismeret fejlesztése játékok, beszélgetések alapján az elégedettségről, saját magunkról, a boldogságról, reményről és reménytelenségről. A történetekhez tartozó korábbi tapasztalati élmények tudatosítása és a tanulók segítése abban, hogy mindezeket saját pozitív fejlődésük érdekében használják. A boldogmondások segítségével keresztyén értékrend közvetítése és a tanulók bátorítása, annak életükbe való adaptálására. Gazdasági nevelés, tudatos javakkal való élésre nevelés. Rámutatás arra, hogy igazi reménye annak van, aki Istenben bíz, és Rá hagyatkozik. A tanulók bátorítása arra, hogy minden helyzetben merjenek Istenben reménykedni. Erkölcsei ítélőképesség fejlesztése és ítélkezés, előítéletek helyett krisztusi elfogadásra nevelés. A krisztusi elfogadás fogalmának és sajátosságainak megismertetése.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a boldog életről tanít (Mt 5,3-10)	A tanuló: Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. Önismerete fejlődik, saját szavaival meg tudja fogalmazni a következőket (példákat tud mondani rájuk) boldognak lenni, ki vagyok én, ami elégedetté tesz, reménykedés és reménytelenség, ítélkező és előítéletes magatartás, krisztusi elfogadás. Szituációs játékok, beszélgetések által fölismeri, hogy milyen javai vannak, igyekszik ezekkel korosztályi szintjének megfelelően tudatosan élni. Helyzettanulmányok, képelemzések révén keresi annak a lehetőségeit, hogyan tud segíteni azoknak, akiknek nála kevesebbjük van.	Történelem: - Az első és második világháború. Béke, háború, hadviselés. (Boldogok, akik békét teremtenek... - Mt. 5,9a) - Gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában (Mi tesz elégedetté? Hogyan bánjunk javainkkal – A bolond gazdag példázata). - Nemzetiszocializmus
Isten utat mutat a mindennapokban	Boldog lehetek (Boldogmondások)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a helyes sorrendről tanít (Lk 10,38-42)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus önmagáról tanít (Jn 6,35. 51; 8,12; 10,7-15; 11,25; 14,6; 15,1-2)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A tíz szűz példázata (Mt 25,1-13)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A bolond gazdag (Lk 12,16-21)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mi tesz elégedetté? (A bolond gazdag, Lk 12,16-21)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan bánjuk a javainkkal?		

Isten utat mutat a mindennapokban	Nincs reménytelen helyzet (Jézus a tengeren jár, Mt 14,22-33)		Németországban , Hitler a diktátor. A náci terjeszkedés kezdetei Európában. (Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad... - Gal. 3,28 /Előítéletek és a krisztusi elfogadás/)
Bibliai történetek – Újszövetség 2	Jézus gyógyít: a kapernaumi százados szolgája (Lk 7,1-10)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Beszélgetés Jézussal: Nikodémus (Jn 2,23-3,21)		
Isten közösséget formál	Ítélezés és a krisztusi elfogadás (A házasságtörő nő, Jn 8,1-11)		
Isten közösséget formál	Előítéletek és a krisztusi elfogadás (Gal 3,28-29. Kornéliusz és Péter)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		boldogság, kitartás, várakozás, elégedettség, gazdagság, szegénység, remény, reménytelenség, ítélezés, krisztusi elfogadás, kirekesztés, példázat, boldogmondások, bolond gazdag példázata, javaink, házasságtörés, a tíz szűz példázata, Jézus „én vagyok” mondásai.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		A bolond gazdag példázatának, a boldogmondásoknak, a tíz szűz példázatának, Kornéliusz és Péter történetének korosztályi szintű ismerete. Jézus „én vagyok” mondásai közül egy szabadon választott mondas memoriter szintű ismerete. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység	Élet az apostoli korban	Órakeret: 7 óra + 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás	Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Történelmi ismeretek Róma, a missziói utak, az első keresztyének és a vértanúság kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése. Az első gyülekezetek és az apostoli kor fő jellegzetességeinek megismertetése. Pál apostol missziói útjainak megismertetése. A misszió fogalmi tisztázása és a vágyakozás felébresztése Isten Igéjének hirdetése iránt. A vértanúság fogalmának tisztázása és István vértanú példájának megismertetése. István vértanú történetén keresztül a hitvalló lelkületre való rámutatás.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Szabad órakeret	Az apostolok korának fő jellegzetességei (1 óra)	A tanuló: Képes saját szavaival értelmezni és röviden összefoglalni az apostoli kor jellegzetességeit, a vértanúság és a missziói utak fogalmát. Ismer néhány állomást Pál missziói útjairól és térképen képes megkeresni azokat.	Történelem: A gyarmatbirodalmak kialakulása. Misszió a gyarmatokon.
Bibliai történetek – Újszövetség	Hűség a hitben: István vértanú (ApCsel 6,1-15)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Pál apostol missziói útjai (ApCsel 14,8-18; 16,1-10; 19,1. 23-40)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Pál útja Rómába (ApCsel 27-28)		
Bibliai történetek - Újszövetség	Multimédiás óra – Pál élete (1 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Apostoli kor, vértanúság, István, missziói utak, Róma, hajóút	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		Pál apostol és István vértanú személyének korosztályi szintű ismerete. Pál apostol missziói útjai közül legalább három állomás ismerete. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 11 óra
Előzetes tudás	Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. Tapasztalati élmények, ismeretek a következőkkel kapcsolatban: környezetvédelem, gyász.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. Ünnepi hangulat megalapozása, bátorítás az egyházi ünneplésbe való bekapcsolódásra. A „teremtés hete” fogalmának, tartalmának és jelentőségének megismertetése. A tanulók segítése, hogy keressék a kapcsolódási pontokat a „teremtés hetébe” való bekapcsolódáshoz. A gyászsal kapcsolatos tapasztalati élmények tudatosítása és lelkigondozói segítségnyújtás azok feloldásában. Gyászolók vasárnapjának megismertetése. Rámutatás arra, hogy Jézus Krisztus feltámadásával végső győzelmet szerzett a halál fölött. A keresztnek, mint győzelmi jelképnek a tudatosítása. A Szentlélek és pünkösd ünnepe közötti kapcsolat felmutatása. Húsvéti és pünkösdünnepkör megismertetése.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

A teremtés hete	A tanuló: Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és kortörténeti hátterüket. Megismeri a teremtés csodálatos voltát és keresi annak a lehetőségeit hogyan lehet óvni és védeni a természetet. Ajánlott projekt: ismertető plakát készítése a teremtés hetére. Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Képes saját szavaival (korosztályi szintjén) értelmezni a következőket: teremtés hete, gyászolók vasárnapja, feltámadás, a Szentlélek munkája.	Történelem: Népiptás a második világháborúban. Megemlékezés a Holokauszt áldozatairól. A személyes szabadság korlátozása a kommunista diktatúra idején, a mindennapi élet az ötvenes években. Hétköznapi és ünnepek.
Megemlékezés gyászolók vasárnapján: református reménységünk (Jn 11,25)		
Ünnepi készülődés a karácsonyra (szabad órakeret, 1 óra)		
Mária éneke (Lk 1,46-56)		
Jézus megkenetése Betániában (Jn 12,1-8)		
Jézus és Mária (Jn 20,11-18)		
Ünnepi készülődés a húsvétra (szabad órakeret, 1 óra)		
Jézus 7 szava a kereszten (Mt 27,46; Lk 23,34-43. 46; Jn 19,26-27)		
Ezékiel látomása a csontok feltámadásáról (Ez 37)		
A Szentlélek munkálkodik: Kornéliusz (ApCsel 10)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Teremtés hete, gyászolók vasárnapja, Jézus családja, Jézus 7 utolsó szava a kereszten, Ezékiel, látomás, Kornéliusz, Szentlélek, húsvéti ünnepkör, pünkösdi ünnepkör.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	A húsvéti és pünkösdi ünnepkör fogalmi és tartalmi ismerete. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.	

évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 7

Kerettanterv által betervezett óraszám: 55

Helyi sajátosságok óraszám: 10 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység	Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 21 óra
Előzetes tudás	Korábbi élmények a református gyülekezetek világáról, a Szentírásról és a Magyarországi Református Egyházzal.	+ 2 óra összegzés, számonkérés (az egyháztörténeti részek után)
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. Naponkénti Isten előtti elcsöndesedésre, a Biblia olvasására nevelés. Az MRE felépítésének és fő szolgálati területeinek bemutatása. A határainkon túli magyarság területeinek és alapvető sajátosságainak megismertetése. A református egység (határainkon innen és túl) megélésére nevelés. Az önkéntesség lehetőségeinek bemutatása és az önkéntes feladatok vállalására nevelés. Református férfiak és nők példáin keresztül annak a bemutatása, hogyan lehet saját képességeinket Isten ügyéért használni.		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Kapcsolódási pontok
Isten szól hozzánk	Isten naponta szól hozzám	A tanuló: Ismeri a következő fogalmakat, melyeket saját szavaival és példákkal képes értelmezni: misszió, önkéntesség, határainkon túli magyar reformátusság, példakép. Ismeri az MRE alapvető felépítését. Tudja, hogy melyik egyházmegyébe tartozik. Az MRE szolgálati területeinek megismerése során feltérképezi, hogy ő mely területekbe tud bekapcsolódni egyéni képességei, lehetőségei alapján. Önálló kutatómunka (vagy csoportmunka) keretén belül feltérképezi az anyagyülekezetének életét és szolgálati területeit, melyet bemutat. Ajánlott projekt: legalább 1 hétig igeolvasó napló vezetése egyénileg azokról a gondolatokról, melyek a napi igeolvasás során megfogalmazódtak a diákokban. Az naplóban összegyűjtött gondolatok Gyülekezeti élet: Testvérgyülekezetek határainkon innen és túl. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegelemzés Földrajz: A Kárpát-medence magyarok által lakott területeinek meghatározása .
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? Egy nemzethez tartozom	
Református keresztyénnek lenni	Isten népéhez tartozom. A református egyház felépítése	
Református keresztyénnek lenni	Gyülekezete m élete és működése ma	
Református keresztyénnek lenni	Reformátusok határainkon túl	
Szabad órakeret 1 óra	Kapcsolataink más református iskolákkal	

Isten közösséget formál	Áldássá lenni: Önkéntesség a Magyar Református Egyházban	megosztása az osztálytársakkal nem kötelező.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: A trianoni békediktátum, országvesztés.
Református keresztyénnek lenni	Férfiak Isten szolgálatában : Kiss Ferenc, Ravasz László, Martin Luther King		A határon túli magyarság sorsa a két világháború között.
Református keresztyénnek lenni	Nők Isten szolgálatában : Zsindelyné Tüdős Klára; példaképek a környezetünkben		Kisebbség, nemzetiség.
Református keresztyénnek lenni	A MRE missziós tevékenysége		Informatika: Adatok gyűjtése interneten a kapcsolódó személyekről.
Református keresztyénnek lenni	Misszionáriusok régen és ma; Molnár Mária		
Isten utat mutat a mindennapokban	Tovább Istennel (Évzáró óra)		
Isten közösséget formál	Készülődés a családi vasárnapra (2 óra)		
Szabad órakeret	Multimédiás óra – Végtelen hit (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		MRE, egyházközség, egyházmegye, egyházkerület, önkéntesség, példakép, misszió, misszionárius.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		Ravasz László vagy Kiss Ferenc személyének és munkásságának korosztályi szintű ismerete. A misszió fogalmának korosztályi szintű ismerete. Fel tud sorolni legalább két országot, ahol magyar református gyülekezetek vannak. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.	

Tematikai egység		Isten formáló kezében	Órakeret: 12 óra + 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás		Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Tapasztalati élmények, ismeretek a következőkről: férfinak vagy nőnek lenni, lelkiismeret, szeretet, TV és hatásai, a számítógép és hatásai, Internet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A témakörhöz tartozó bibliai történetek, személyek és alapvető kortörténeti háttérük ismerete. Önismereti fejlesztés a következő területeken: férfiként és nőként a szolgálatban, a szeretet megélése az emberi kapcsolatokban. Etikus és tudatos számítógép és Internethasználatra nevelés. Tudatos médiahasználatra és médiakezelésre nevelés. A lelkiismeret fogalmának életközpontú példák által történő tisztázása.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? Férfi vagyok – nő vagyok (Bevezető óra)	A tanuló: Ismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. Ismeri a lelkiismeret fogalmát, melyet képes a saját szavaival értelmezni. Bibliai alapokon példákat tud mondani arra, hogyan lehet a férfi és női mivoltát megélni az Isten ügyéért való munkálkodásban. Példákon keresztül meg tudja fogalmazni, hogy mit jelent a tudatos TV, média- és Internethasználat. Példákat tud mondani arra, hogyan jelenítheti meg keresztyén értékrendjét a virtuális világban is. Példákat tud mondani arra, hogyan nyilvánulhat meg a szeretet az emberi kapcsolatokban (pl. család, párkapcsolat, iskola) Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket.	Magyar nyelv és irodalom: A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése
Bibliai történetek – Ószövetség	Férfiként Isten ügyéért: (Gedeon, Bír 6-7)		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a média hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása.
Bibliai történetek - Újszövetség	Nőként Isten ügyéért: Mária és Márta (Lk 10, 38-42)		A média, mint hatalmi ág. A nyilvánosság szerepe a közéletben.
Isten utat mutat a mindennapokban	A szeretet arcai (1Kor 13)1		Informatika: A virtuális világ.
Isten szól hozzánk	A lelkiismeret, mint tükör		Vizuális kultúra: Érzelmet kifejező
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten formáló kezében: Jeremiás a fazekasnál (Jer 18,1-11)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Szemben a képernyővel (beszélgetés a média hatásairól)		
Isten utat mutat a mindennapokban	A számítógép és az Internet világa		
Bibliai történetek - Ószövetség	Multimédiás óra – Jeremiás élete (2 óra)		

			magyarázó képek, rajzok (piktogram, smiley az Interneten).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	férfi, nő, nemi identitás, szolgálat, szeretet arca, szeretettípusok, szeretetnyelvek, fazekas, média hatásai, számítógép, virtuális világ, Internet, TV, nyomtatott sajtó		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	Képes értelmezni és példákat mondani a média, a számítógép és az Internet pozitív és negatív hatásaira. 1Kor 13 memoriter szintű ismerete. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.		

Tematikai egység		Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret:
Előzetes tudás		A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. Tapasztalati élménye és ismeretek a következőkről: áldás, jövőkép, félelem, pályaválasztás, szenvedés, egyedüllét, elhagyatottság érzés, kitaszítottság.	23 óra +3 óra összefoglalás és ellenőrzés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai A témakörhöz tartozó bibliai történetek, példázatok és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése. Narratív interpretáció fejlesztése a példázatok közös értelmezése során. Önismeret fejlesztése a következő területeken: egyéni képességek, jövőkép, pályaválasztás, egyéni értékrend. A tudatos tanulói pályaválasztás segítése. Testi és lelki tisztaságra nevelés. A bűnvallás és a bűnvalló imádság fogalmának tisztázása, az egyházi életben használt bűnvalló imádságok bemutatása. Annak a tudatosítása, hogy a hit tudatos és folyamatos döntést igényel. Erkölcsei ítélőképesség fejlesztése az élet értékének témakörében.			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: só és világosság (Mt 5,13-16)	A tanuló: Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket, példázatokot és alapvető kortörténeti háttérüket. Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. Saját szavaival képes értelmezni az órai közös munka során a példázatokot.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Társadalmi szabályok. Magyar nyelv és irodalom:
Isten közösséget formál	Áldásnak lenni mások számára (Só és világosság)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A talentumok példázata (Mt 25,14-30)		

Isten utat mutat a mindennapokban	Mennyit érek? (A talentumok példázata)	Részt vesz az önismereti egyéni és csoportmunkában, mely során összegyűjti a pályaválasztással kapcsolatos kérdéseit, vágyait, félelmeit, egyéni képességeit és lehetőségeit. Kiselőadás során bemutat egy általa szimpatikusnak talált pályaképet. Képes értelmezni a bűnvalló imádság fogalmát és ismeri az úrvacsorai bűnvalló imádságot. Képes példák révén, saját álláspontja mellett érvelve, a saját szavaival megfogalmazni a következőket mit jelent az élet értéke egy nehéz élethelyzetben, tiszta élet.	A tanult irodalmi alkotásokból ismert szereplők jellemábrázolása, pályaképek felvázolása. Biológia: Szépség, erő, egészség. A fogyatékkal élő emberek. A fogamzástól az elmúlásig.
Isten utat mutat a mindennapokban	Merre tovább? Jövőképek, pályaválasztás		
Isten utat mutat a mindennapokban	Pályaválasztás: református iskolák ma		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus hív: a gazdag ifjú (Lk 18,18-27)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: Búza és konkoly példázata (Mt 13,24-30. 36-43)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A szőlőmunkások példázata (Mt 20,1-16)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus gyógyít: A megszállott fiú meggyógyítása (Mk 9,14-29)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tisztaságot akar: A templom megtisztítása (Jn 2,13-24)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A bűnvalló imádság		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megszólít: a samáriai asszony (Jn 4,1-42)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Egyedül a szenvedésben? (Gyógyítás a Bethesda tavánál, Jn 5,1-15)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Az élet értékes (öngyilkosság, eutanázia, stb.)		
Szabad órakeret	Multimédiás óra – Bakacslista (2 óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		példázat, só és világosság, gazdag ifjú, gazdagság, búza és konkoly, talentum, szőlőmunkások, megszállott, pszichés betegségek, tisztaság, bűnvalló imádság, úrvacsorai bűnvalló imádság, samáriai, szenvedés, elhagyatottság, élet értéke, öngyilkosság, eutanázia, abortusz, pályaválasztás, jövőkép	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	A talentumok példázatának, a búza és a konkoly példázatának, valamint a gazdag ifjú történetének korosztályi szintű ismerete. A Mt 5,13-16 memoriter szintű ismerete. Az úrvacsorai bűnvalló imádság memoriter szintű ismerete. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallásstanári munkaközössége határoz meg.
---	--

Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 6 óra + 3 óra összefoglalás és számonkérés
------------------	--	---

Előzetes tudás	Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. Előzetes ismeretek az ünnepkörökről, adventről, feltámadásról.
----------------	---

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése.

Az egyházi év ünnepköreinek és ünnepeinek, valamint azok tartalmának a megismertetése.

A második advent fogalmának tisztázása, az első és második advent közötti összefüggésre való rámutatás.

A feltámadással kapcsolatos keresztyén látásmód összegzése.

A Szentlélekkel kapcsolatos keresztyén látásmód összegzése és a Szentlélek mindennapi életben való munkájára való rámutatás.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az első és a második advent (Jel 22,6-21)	A tanuló: Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: a karácsony, húsvét, pünkösd fő üzenetének ábrázolása montázs vagy plakát készítésével. Képes értelmezni az első és második advent fogalmát. Ismeri az egyházi év ünnepeit és ünnepköreit. Képes értelmezni a feltámadás fogalmát és annak tartalmát csoportmunka során, kreatív módon közvetíti. Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket.	Hon- és népismeret: Magyar népszokások.
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a karácsonyra (1 óra)		
Jézus Heródes előtt (Lk 23,6-12)		
Tanítás a feltámadásról (1Kor 15)		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a húsvétra (1 óra)		Vizuális kultúra: Érzelmek kifejezése képzőművészet i alkotásokon (pl. Munkácsy Krisztus trilógiája).
Az egyházi év ünnepei		
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a pünkösdre (1 óra)		
A Szentlélek munkálkodik: A Lélek gyümölcse (Gal 5,16-25)		
Szabad órakeret: Multimédiás óra – Passió (3 óra)		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	első advent, második advent,
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	Gal 5,22-23 memoriter szintű ismerete. Az egyházi év ünnepköreinek, ünnepeinek és azok tartalmának ismerete. Ének: A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola vallástanári munkaközössége határoz meg.

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első történik. 5-8. évfolyamon a hitoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről az iskola a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíti.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az iskolánk tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktátónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi óvodából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölcsan oktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölcsan oktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a hitoktátónak szem előtt kell ezt tartania.

A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.

Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.

Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a katechéta figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).

Az értékelés során a katechéta törekszik a pozitív hangvétellő, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.

Az értékelés során a hitoktató objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

Iskolánk minden héten közös hétindító áhítattal kezdődik. A diákok részvétele ezen az alkalmon kötelező. A tanuló hét kezdő áhítatokon történő részvételét az osztályfőnök ellenőrzi és vezeti, melynek az eredményeit a félév végén történő osztályzás során a hitoktató

figyelembe veheti. Ha a tanuló két osztályzat között áll, az áhítatokon rendszeresen részt vevő diákoknak (félévenként maximum két hiányzás vagy késés) javasolt a jobb osztályzat, míg a félévente legalább öt vagy több alkalommal mulasztó diákok esetében a hitoktató dönthet a kisebb osztályzat mellett. A hiányzások számába nem számít bele a betegség miatti igazolt mulasztás.

8. évfolyam végén minden tanuló vizsgát tesz hit- és erkölcsstanból. A vizsga jegye egy záró dolgozat jegyével egyenértékű, mely az év végi osztályzatba beleszámít.

Függelék

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek hatályos jegyzéke a hit- és erkölcsstan helyi tanterv mellékleteként megtalálható.

Újfehértói Református Általános Iskola és Óvoda
Újfehértó

EGYHÁZI ÉNEK

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoporthok

4., 6. és 9. évfolyamok

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

Az egyházi ének tantárgyat a hitoktatás részeként, de ökumenikus módon, teljes osztályok részvételével oktatjuk.

A tanterv 4., 6., és 9. évfolyamos tanulócsoporthokra készült, de adaptálható más évfolyamra is.

Az Újfehértói Református Általános Iskola és Óvodában az egyházi ének tanítása az 5. és a hatodik évfolyamon történik. Ezért a 4. évfolyam tantárgyi óraszámát és tananyagát az 5. évfolyamra értendő.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret*	Helyi tervezésű órakeret
1.	0	0	0	0
2.	0	0	0	0
3.	0	0	0	0
4.	1	36	0	36
5.	0	0	0	0
6.	1	36	0	36
7.	0	0	0	0
8.	0	0	0	0
9.	1	36	0	36
10.	0	0	0	0
11.	0	0	0	0
12.	0	0	0	0

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

*Az 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott kerettanterv az egyházi ének tantárgyhoz nem rendel óraszámot, ezért a református jogszabályok és az eddigi gyakorlat alapján a hit- és erkölcstan 2-2 óra mellé a fent említett évfolyamokon egyházi ének tantárgyként heti +1 órát szánunk az egyházi énekanyag megismertetésére a hitoktatásra szánt órakeretben.

Megjegyzés:

Jelen tantervi javaslatunk a 4. 6. és 9. évfolyamon számol az egyházi ének tantervi oktatásával.

A lehetőség azonban megvan arra is, hogy az iskola e helyett más évfolyamokon tanítsa az egyházi éneket.

A 4-, illetve 6- és 8 osztályos gimnáziumi tagozaton 1 illetve 2 évben heti 1 egyháziének-óra kötelezettséget a 11-12. évfolyamon, a „Művészetek” műveltségterület egyházzenei moduljainak keretében is lehet teljesíteni.

Az iskola rendelkezhet úgy is, hogy eddigi rendjük szerint, integrálva – emelt óraszámú ének-zene órák keretében – tanítják az egyházi éneket. Az emelt óraszámra jó lehetőség a 11-12. évfolyam ének-zene moduljainak felhasználása.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház közoktatási törvénye (MRE 2005. évi II. törvény) 31.§ (3) bekezdésében előírt egyházi ének tantárgy bevezetésének végrehajtásáról szóló Zs-96 /2006 MRE Zsinati határozat mellékleteként megjelent kerettantervi ajánlás alapján, de összhangban a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv A-változatával készült helyi tanterv.

Megjegyzés:

Az egyháziének-óra pedagógiai szakmai eredményességét segíti az ének-zene tantárgy tanórai és az énekkar szakköri keretekben végzett tevékenysége.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Az RPI ének tantervi munkacsoportja: Draskóczy Balázs, Dr. Farkasné Sajó Márta, Körösmezei-Varga Zsuzsanna, Laczkó Éva

A helyi sajátosságokat beépítette: Baracsiné Lakatos Margit

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsós munkaközösség, Váradi Sándorné

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése – fejlesztési területek szerinti bontásban

Tematikai egység rövid címe	4. osztály	6. osztály	9. osztály
1. Zenei reprodukció - Éneklés	27	27	27
2. Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	2	2	1
3. Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	1	1	1
4. Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése	2	2	1
5. Zenei befogadás - Zenehallgatás	4	4	6
Évfolyam összesen:	36	36	36

Tantárgyi bevezető:

A keresztyén éneklés lényegének summáját Pál apostol Kolossébeliekhez írt levelében találhatjuk (Kol 3,16): „A Krisztusnak beszéde lakozzék tibennetek gazdagon, minden bölcsességben; tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel, hálával zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak.” Csomasz Tóth Kálmán értelmezésével az éneklés lényege tehát a következő:

Krisztusnak beszéde. Nem emberé, még ha ember mondja, éneklis is.

Bennünk kell, hogy lakozzon; nem átmenetileg, hanem állandóan, s így belőlünk kell, hogy kiáradjon mások felé is.

Gazdagon – nem szegényesen, árválkodva, hanem bőségesen.

Minden bölcsességben, teljes, nem csak rész szerint való mértékben, elménket teljesen áthatva, kizárólagosan ráfigyelve.

Tanítván és intvén: nem csupán gyönyörködtetésért, s még inkább nem kikapcsolódásért, pihenésképpen, hanem mintha Isten kérne, tanítana általunk (2Kor 5,20)

Egymást, mivel az egyetemes papság elve szerint mindenki tanító és tanítvány.
Zsoltárokkal, mint amik felidéznek Isten nagy tetteit, aki tegnap, ma és örökké ugyanaz.
Dicséretekkel, mint amik dicsőítik az Urat, s magasztalják a Messiást.
Lelki énekekkel, mint amiket a Szentlélek ihlet
Hálával zengedezvén, mert ez vele szemben az egyetlen lehetséges magatartás.
Szívetekben – mély és személyes megtelítődéssel, Áprily Lajos megfogalmazásában: „hű
szájjal és hű szívvel” (Református énekeskönyv: 167.)
Az Úrnak, akié a dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás

A kötelező jelleggel egyházi ének néven oktatott tantárgy rövid múltra tekint vissza. Ez azonban sosem jelentette azt, hogy ne oktatták volna az egyházi éneket. Sőt régen az ének- vagy zeneóra egyházi énekek éneklését, és egyházzenei tudás továbbadását jelentette elsősorban. Ebbe a szemléletbe hozott változást Ádám Jenő és Kodály Zoltán azóta világhírűvé vált „Kodály-módszer”-e, mely anyagát tekintve kibővítette a tantárgyat: ettől kezdve – az egyházi ének mellett – népdalok, műdalok éneklése, zenei ismeretek megszerzése, zenetörténeti korok megismerése képezte a tárgy tananyagát. Érthető, hogy ez a tananyag nem volt átadható heti egy órában, szükségessé vált hát az óraszám növelése 2-3 órára. A háború után szépen lassan átszerkesztették az ének-zene könyvek anyagát; rövidesen kikerültek, új – „haladó” – szöveget kaptak az egyházi énekek. A kieső anyagot igyekeztek pótolni, azonban így is idővel sokak szemében túlreprezentálttá vált a tárgy. A rendszerváltás, és az azzal együtt járó nyitás politikája, mely szükségessé, korszerűvé tette a nyugati nyelvek tanítását iskoláinkban, valamint az ennek idejére eső technikai-informatikai forradalom, mely megkövetelte a számítástechnika tanításának jelentőségét, a tanórák számának növekedését eredményezte; kézenfekvőnek látszott hát – ellensúlyozásképpen – az ének-zene órák számának csökkentése.

A rendszerváltás után újrainduló egyházi iskolákban a régi hagyományok alapján természetesnek tűnt az egyházi énekek visszavétele a tananyagba. Az igény több részről is megfogalmazódott: szükség volt egyrészt arra, hogy a vallás mondanivalója mellett annak liturgiai külsőségeit is megismerje a tanuló, másrészt arra, hogy az egykor „lefejezett” ének tantárgy újra teljessé lehessen, s nem utolsó sorban arra, hogy a politikai okokból mellőzött kultúrkinccs ismét hozzáférhető legyen. Érthető volt ugyanakkor a fenntartó egyházak részéről az a törekvés is, hogy az iskolák egyházi voltát kihangsúlyozni alkalmasabb tantárgyak és műveltségi területek nagyobb jelenlétét kívánták meg. A megoldást már nehezebb volt megtalálni: Voltak iskolák, melyek próbálkoztak az egyházi ének integrálásával az ének-zene tantárgyba, ez azonban az óraszám emelése nélkül nem volt több látszatintézkedésnél.

A Magyarországi Református Egyház az egyházi éneket önálló tantárgyként a rendszerváltás óta először 2004-ben szerepeltette, a középiskolai képzésbe illeszthető nyelvi előkészítő évfolyam tantervi ajánlásában. A heti egy órás, egy éves egyházi ének tanterv a Református Pedagógiai Intézet gondozásában született meg. Ezzel nagy hiányosságot törlesztettünk. – Egy évvel később, 2005-ben a Zsinat az 1995-ös közoktatási törvényének módosításával előírta az egyházi ének tantárgy bevezetését és oktatását a református egyházi fenntartás alatt működő alap- és középfokú közoktatási intézmények számára. Az egyházi ének oktatása a hit- és erkölcstan órákkal együtt több jelentős pedagógiai célt szolgál református iskoláinkban.

A tananyag döntő részben az 1948-as, hivatalban lévő énekeskönyvből válogat. (Énekeskönyv magyar reformátusok használatára. Szerkesztőbizottság elnöke: Dr. Csomasz Tóth Kálmán.) Kiegészítésképpen ajánljuk a 2006-ban a Kálvin Kiadó gondozásában megjelent, „Az Úrnak zengjen az ének” című hivatalos ifjúsági énekgyűjtemény használatát (szerkesztette: Berkesi Sándor). A törvényhez illeszkedő, új kerettanterv összeállításában a tananyag kiválasztása során figyelembe vettük az életkori sajátosságokon és a tantárgyi

célrendszeren túl a rendszerváltás előtti debreceni református kántorképző tanfolyam gyülekezeti ének tantárgyának követelményét, mint a '48-as református énekeskönyv anyagának oktatásához készült egyetlen zsinórmértéket, illetve az elmúlt évtizedek himnológiai kutatási eredményeit.

Tantervünk 4. 6. és 9. évfolyamra szól, de a művészetek műveltségterület ének-zene modulrendszerén belül (11-12. évfolyam) is kidolgoztunk egy 36 órás egyházi ének témájú – bővített énekanyagra épülő – tantervi modult. Ezt az adott egységen belül tesszük közzé.

Szükséges megjegyeznünk, hogy jelen helyi tanterv az egyházi ének fent hivatkozott kerettantervét teljesen új rendszerbe szedve közli. Ennek magyarázata, hogy az iskolák helyi tanterve – s ezen belül a tantárgyi helyi tantervek – egységes rendet kíván, kívánnak meg, melyből az egyházi ének sem lóghat ki. Továbbá azt is jelezni kívántuk ezzel az egységességgel, hogy az ének-zene tantárgy és az egyházi ének sok tekintetben válllvetve halad. Ebből adódik tehát, hogy az egyházi ének kerettanterv témacsoportjai helyett – hasonlatosan az ének-zene tárgyhoz – mi is fejlesztési célokra bontottuk az adott év tananyagát. Az óraszámok aránya rámutat arra, hogy az egyházi ének tárgy a református gyülekezeti gyakorlat énekeinek tanítását tűzi ki elsődleges céljául, s minden egyéb (pl. kreatív zenei tevékenység, kottaolvasás, zenehallgatás) ennek van alárendelve.

Az egyházi ének tantárgy célja:

a közös éneklés, zenélés élményének felmutatása

a ma általánosan használt gyülekezeti énekek megismertetése, megtanítása, különös tekintettel a történeti értékre

tanítani, gondozni a 16-17. században egyházunkban használt, és a 19. század elején nagyrészt félreállított közép-európai – s ezen belül magyar – dallamkörből származó dicséreteket és a genfi zsoltárokat; ezek egy része ma már általánosan ismert, nagyobbik részük azonban még mindig elhanyagolt

ezt a dallamvilágot képviselő, de nem énekeskönyvből származó énekek megtanítása

a fenti körön kívül elsősorban az európai egyházi énekkincs legértékesebb dallamait megismertetni a hozzájuk kapcsolódó zeneirodalmi művekkel, feldolgozásokkal kontextusban a zeneértő és -érző képesség fejlesztése segítségével a személyes hit és az osztályközösség gyülekezeti jellegének megerősítése, illetve az önmegismerésre, empátiára, kommunikációra való nevelés

a más felekezetekkel közös énekanyag bemutatása, ezáltal a más felekezetek iránti elfogadásra való nevelés

a gyülekezeti ének sajátos összetevőinek, a református és más felekezetek énekeskönyvének megismertetése

a gyülekezeti éneklés megszerettetése, az élményekből fakadó kollektív és egyéni éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra továbbfejlesztése.

az egyetemes egyházzenei kultúra iránti érdeklődés felkeltése, s az egyházzenei kultúra minél szélesebb körének bemutatása

kapcsolódás a hit- és erkölcsstan tantárgyhoz, annak segítése a gyülekezeti énekek megtanítása által

a közös iskolai rendezvények énekes és zenei anyagának megtanítása, színesítése, művelése

a zenei hallás fejlesztésével a zenei emlékezet és képzelet fejlesztése

a történelmi időszemlélet kialakítása, az összefüggések felismertetése, megláttatása egyes történelmi korok és stíluskorszakok segítségével

Az egyházi ének tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a témák egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, de folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, s zenét is hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és

a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy fejlesztési céljai rokonságban állnak a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv által megfogalmazottakkal:

Éneklés

Az iskolai egyházzenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás.

Az órai munkát kiegészíti a kórus, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapiak számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)

A hit- és erkölcstan órákon, az iskolai áhítatokon, ünnepségeken, gyülekezeti alkalmakon az egyháziének-órák énekanyaga helyére kerülhet, s igazi közösségi élménnyé válhat.

Az énekes anyag nagy része a Református Énekeskönyv énekei közül kerül ki, melyet kiegészít az újabb kori, vagy kortárs populárisabb ifjúsági énekek valamint bibliai szövegű kánonok köre – elsősorban a befogadói és reflektív hozzáállás különbségeinek érzékeltetése valamint a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amely műfaji határoktól függetlenül értelmezhető.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.

A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.

Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejtetni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.

A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. Az egyházi énekekből vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A szöveg értelmezése rávilágít a énekek gazdag tartalmi világára, szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. Az egyházi énekek a népdalokhoz hasonlóan nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor kell szolmizáltatni, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.

Befogadói kompetenciák fejlesztése

A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatási magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.

Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A zeneérzés fejlesztése mellett a mozgás is lehetőséget ad a zenei jelenségek megéreztetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.

Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: lehetőleg minden órán legyen zenehallgatás, amely az élmény (örömszerző) funkción túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.

Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.

A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.

A zeneelméleti, egyházzenei és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott énekkel és zeneművel kapcsolódókkal kell foglalkozni. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átéreztetése, és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kisegítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérezni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

Zenehallgatás

A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.

A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját, s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem

irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan kell figyelni arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.

Nem kronológiai rendbe szervezve ismertetjük meg a tanulókat a zeneművekkel, hanem az életkori sajátosságok gondos figyelembevételével, kapcsolódva a tanult énekekhez a zeneirodalom, a zenei stílusok és műfajok teljes spektrumából válogatunk.

Az egyházi ének-órák zenehallgatási anyaga elsősorban az énekeskönyv énekanyagának feldolgozásai a zeneirodalom különböző korszakaiban, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A 9. osztályban ezt kiegészíti az ének-zene órán megismert műfajok és művek mai, aktuális liturgikus és egyéb egyházi jellegű használatának felmutatása, valamint az ének-zene óráról kimaradt zene- és egyházzene-történeti szempontból egyaránt fontos nagyobb lélegzetű zeneművek megismertetése. Ízelítőt adunk a szórakoztató zene és az egyházzene kölcsönhatásaiból (dicsőítés különböző műfaji keretek között), s keressük a művek adott korszaktól és stílustól független értékét.

Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.

Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.

Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Tárgyi feltételek

Szaktanterem pianínóval vagy zongorával

Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz

Megfelelő méretű, jól szellőztethető terem a kórusmunkához, kottatár

Ötvonalas tábla, mágneses tábla, vagy digitális tábla

Ritmushangszerek

Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók

Számítógép internetkapcsolattal, projektor vagy digitális tábla

Hangtár, hozzáférhető hanganyag

Tankönyvek

Református énekeskönyvek, egyházi énekgyűjtemények

Az egyházi ének tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódják, azok fejlesztésében részt vegyen. Az erkölcsi nevelés a keresztyén értékrend felmutatásában, annak megismerésére való buzdításban, elfogadására való ösztönzésben jelenik meg. Az egyházi ének tanít, int, nevel. Teszi ezt elsősorban az egyes énekek szövege és a hozzá szervesen kapcsolódó bibliai történetekben, egyháztörténeti eseményekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás által. A tantárgy órája a vallási és nemzeti ünnepekre való készülés fontos terepe, s mint ilyen nem csupán nemzeti öntudatra, hanem európai azonosságtudatra is nevel. Református énekkincsünk történeti, irodalmi és zenei szempontból is kapcsol a nemzeti és az európai értékekhez egyaránt. Az énekek tartalma – a közbenjáró imádság – közelebb visz az egymás iránti elfogadás és felelősségvállalás sokszor nehezen megélhető valóságához. Az énekekből

helyes ismeretet és helyes önismertet is tanulhatnak diákjaink. A tantárgy folyamatosan törekszik annak a látásmódnak a fejlesztésére, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges, s kötelessége a teremtet világot őrizni és védeni.

Az egyházi ének-órák zenei nevelés irányába ható tevékenységeinek együtt kell haladnia az adott évfolyam ének-zene óráival, így mind az adott pedagógiai szakaszra vonatkozó tantárgyi fejlesztési célokat, mind pedig a tantárgyi tartalmat praktikus okokból ugyancsak a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet mellékleteiben kiadott ének-zene tantárgyi kerettanterv segítségével és azzal összhangban fogalmazzuk meg:

5. osztály:

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, a teljes személyiség sokoldalú fejlesztése. Ennek megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül öt kiemelten fontos: az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatokat elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete); állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési célok:

Az éneklésre épülő tanítás első lépése az éneklés örömeinek és az éneklés helyes szokásainak kialakítása, amelynek elemei az értelmes frazeálás, kifejező artikuláció és a megfelelő hangterjedelem. Az éneklést sok mozgás, szabad mozgásos improvizáció, dramatizálás kíséri és teszi változatossá. Az énekeket a tanulók elsősorban hallás után tanulják, és több versszakkal vagy csokorba szedve is énekeljék. Az összeállítás mind a zenei, mind a tartalmi szempontokat figyelembe veszi. Az énekek szövegét tekintve az első hallásra bonyolultabbnak tűnő vagy régies nyelvezetű énekek sem vetendő el. Ne feledjük, hogy a jó ének beszélni és gondolkodni is tanít, ehhez azonban fontos lehet a tanári, vagy közös szövegértelmezés. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a dallami, ritmikai, hallási és többszólamú készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják. A zenei tevékenységek élményszerűek, játékosak, mozgásosak legyenek, jellemezze azokat a tapasztalás- és tevékenységközpontúság. Ebben az életkorban alapozható meg az adekvát zenehallgatói magatartás, a gyerekek tapasztalatokat szereznek a tudatos zenehallgatói tevékenységről. A zenehallgatás során a tanulók spontán és tudatos élményeket gyűjtenek a hangzó világról, a hangszínekről, hangszerekről, hangszercsoportokról, előadó-együttesekről, tempóról, dinamikáról és zenei formákról, valamint megismerkednek hosszabb lélegzetű zeneművekkel is. A kiválasztott anyag nagyobbik része kapcsolódik az órai énekes anyaghoz.

6. osztály

A már részletezett módon az egyházi ének tantárgy kerettanterve a következő fejlesztési célokat segíti: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti

tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulóknak az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszott a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és európai énekkincs adja továbbra is az énekes anyag gerincét, azonban kiegészítésül bibliai szövegű klasszikus és kortárs kánonok erősítik a többszólamú kultúrát, s az ifjúsági énekek által a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatait, formai megoldásait miként hatnak alapvetően, meghatározóan a művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél sokféle stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, esetleg egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Az egyháziénekeket keretében történő zenehallgatásnak általában nem célja nagy lélegzetű művek teljes bemutatása, hanem többnyire az órán tanult énekes anyaggal, esetleg korszakkal szoros összefüggésben hallgassunk meg rövidebb szemelvényeket. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli zenehallgatásra is.

Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Az ének-zene órákon, hit- és erkölcsstan tárgy keretében valamint iskolai közös alkalmakon megismert egyházi énekek ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hang lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Ritmikus, helyes tempójú, kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Énekek a Református énekeskönyvből: 25., 42., 65., 89., 90., 134., 161., 165., 225., 236., 254., 255., 278., 299., 312., 315/1.2., 326/1.2., 341., 353., 358., 374., 390., 460., 463., 475. valamint a heti énekek rendjében még ezeken felül sorra kerülő énekek. Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz, Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből, közösen. Többszólamúság: bibliai szövegű kánonok, Taize-i énekek. Néhány populárisabb szemelvény a népdalzsoltárok, valamint az ifjúsági, és gyermek-énekeskönyvek – elsősorban magyar gyökerű – anyagából.		Ének-zene: a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, verbális kifejezőképesség fejlesztése. Hit- és erkölcsstan: mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel. Ünnepek.

A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.		Vizuális kultúra: az énekek tartalmának képi ábrázolása. Testnevelés és sport: mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zsoltár, genfi zsoltár, dicséret, énekfeldolgozás, kánon, kórusmű, Himnusz, Szózat	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete, metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Tempó, ritmus, metrum: Tempó metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kísérek, dudabasszus. Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja. Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.		Ének-zene: a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. Magyar nyelv és irodalom: mondat szerkezetek - kérdés és felelet. Dráma és tánc: önkifejezés erősítése, néptánc. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata. Testnevelés és sport: mozgáskoordináció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, ¾ ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: szinkópa, egész kotta és szünete, nyújtott és éles ritmus. Ütemmutató, ütemfajta: $\frac{3}{4}$. Dallami elemek: Belépő szolmizációs hangok: alsó szó, alsó ti, fá, felső dó' és ti. A pentaton, pentachord, hexachord és a hétfokú hangsor dallamfordulatai. Hangközök: Tiszta hangközök: oktáv, kvint, kvart, prím		Ének-zene: a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. Matematika: halmazok, számsorok. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármas ütem, violinkulcs, kereszt és b mint előjegyzés jelölése	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) különböző karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; zenei memória gyakorlatok. Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, alt, tenor, basszus) hangszínhallás fejlesztése; a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (énekkar és zenekar, énekkar és orgona együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; differentiált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése.		Ének-zene: a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. Hit- és erkölcstan: hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, figyelem a csendre. Magyar nyelv és irodalom: memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. Matematika: elemző képesség fejlesztése. Dráma és tánc: tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. Vizuális kultúra: zenei élmények vizuális megjelenítése.

Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése: feldolgozott énekek rövid története az énekek szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák);		Kreativitás, manuális készség fejlesztése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kórusfajta, szoprán, tenor, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei feldolgozások megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva. Egyházi énekek feldolgozásai a zeneirodalom különböző korszakaiban – különös figyelemmel az alábbi jelenségekre: Ellentétpárok, különböző zenei karakterek. Hangszínek: a gyermekkórus, a nőikar, a férfikar, a vegyeskar, az orgona hangszíne. Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus, tempó) Zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság, variáció, feldolgozás, fődallam megtapasztalásához. Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével.		Ének-zene: a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. Hit- és erkölcstan: hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel. A történetek és a művek üzenete. Ünnepek. Magyar nyelv és irodalom: memória és a szövegelemzési képesség fejlesztése a hallgatott énekek szövegén keresztül. Dráma és tánc: tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. Vizuális kultúra: zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei téma, fődallam, kíséret, feldolgozás, kórusok típusai, orgona	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanulók 25 gyülekezeti énekét, valamint néhány bibliai szövegű kánont, gyerekéneket, ifjúsági éneket el tudnak énekelni emlékeztetből, a-d'' hangterjedelemben, csoportosan. Az énekeket több versszakkal vagy egymáshoz fűzve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek az énekek élményekből kiindulva, szövegtartalmat, üzenetet kifejező megszólaltatásával. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus-osztinató, kánon).	

	Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam) felismerik kottaképről. Az ismert énekeket felismerik és olvassák kottaképről csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ismeretlen ének ritmusát pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert szólam- és hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, fődallam) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik év végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.
--	---

Javaslat a tananyag éves tematikus felosztására:

1. Bevezetés (Az egyházi ének a különböző korokban – Ószöv, Újszöv, középkor, reformáció; a gyülekezeti ének fogalma) - 1 óra
 2. Az iskola választott énekei, Himnusz, Szózat - 3 óra
 3. Az istentisztelet részeinek énekei - 4 óra
- Kezdő: 161., 165.
Imádság, bűnbánat: 475.
Hálaadó 225.
4. Reformáció ünnepe: 25., 90., 390. - 3 óra
 5. Az egyházi év és ünnepei - 1 óra
 6. Hitmélyítő énekek: 299. – 1 óra
 7. Adventi és karácsonyi énekek: 312., 315/1.2., 326/1.2 - 3 óra
 8. Félévi ismételtes - 3 óra
 9. Genfi zsoltárok: 42., 65., 89., 134. - 4 óra
 10. Bűnbánati énekek: 460. - 1 óra
 11. Nagyheti és húsvéti énekek: 341., 353. – 2 óra
 12. Magyar zsoltárparafrázisok: 236., 254., 255., 278. – 4 óra
 13. Áldozócsüdtörtéki és pünkösdi énekek: 358., 374., 463. – 3 óra
 14. Év végi ismételtes – 3 óra

6. osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban ének-zene és egyházi ének-órákon valamint iskolai közös alkalmakon megismert egyházi énekek ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismételtesével és bővítésével az életkor adta hang lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d”, törekvés a tiszta intonációra). Ritmikus, helyes tempójú, kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Énekek a Református énekeskönyvből: 23., 46., 66., 81., 84., 105., 167., 185., 196., 301., 316/1.2., 318., 337., 370., 380., 385., 399., 488., 491., 500., 503., valamint a heti énekek rendjében még ezeken felül sorra kerülő énekek. Szertartási énekek: Invocatio, Responsorium, Benedicamus Többszólamúság: bibliai szövegű kánonok, Taize-i énekek. Néhány populárisabb szemelvény a népdalzsoltárok, valamint az ifjúsági énekeskönyvek anyagából. A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.		Ének-zene: a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció, verbális kifejezőkészség fejlesztése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: magyar történeti énekek és a magyar történelem, valamint az egyháztörténet párhuzamai. Hit- és erkölcstan: mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján kontextusban a bibliai szöveggel, történettel. Ünnepek. Vizuális kultúra: az énekek tartalmának képi ábrázolása. Testnevelés és sport: mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Genfi zsoltár, zsoltárparafrázis, dicséret, gregorián ének, énekfeldolgozás, kánon, kórusmű, graduál, Invocatio, Responsorium, Benedicamus	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallam-osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése a refrének énekek és az előadói csoportok variabilitásának segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. helyes hangsúlyozás, a felütés és a páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos és ritmus gyakorlatokkal. Dallami improvizáció: Dallamvariánsok szerkesztése pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva. Zenei formaalkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő ismert elemekkel (rondó, variáció, responzoriális, antifonális éneklés). Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.		Ének-zene: a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. Magyar nyelv és irodalom: mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása. Matematika: absztrakt gondolkodás fejlesztése. Vizuális kultúra: önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia, responzoriális és antifonális éneklés.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: 6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, tizenhatodok Dallami és harmóniaelemek: r' és m' hangok, fi, szí, dúr és moll hangsorok, Hangközök: kis és nagy szekund, kis és nagy terc. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek. Ütemfajták, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése.		Ének-zene: a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. Magyar nyelv és irodalom: jelek és jelrendszerek ismerete. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata. Matematika: számsorok, törtek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, vezetőhang, kis és nagy szekund, kis és nagy terc,	

	abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése, a teljes figyelem kialakításának fejlesztése: Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus), Formaérzék fejlesztése: visszatérési kétfajta forma, triós forma, rondó forma, variációs forma. A zeneirodalmi példák, az énekek feldolgozásának befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok, a szöveg jelentése, zenetörténeti, egyháztörténeti ismeretek, életrajzok megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája. Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.		Ének-zene: a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása. Hit- és erkölcstan: figyelés a csendre Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, értelmezés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Formai egység: dallamfordulat, dalforma, variációs forma, triós forma és rondó forma, strófikus ének, imitáció.
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat, szólamokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei feldolgozások megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva. Énekfeldolgozások a zeneirodalom		Ének-zene: a tanult ismeretek és elsajátított készségek alkalmazása.

különböző korszakaiban, szemléltetve a formai és műfaji gazdagságot, stílusbeli sokszínűséget. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése.	Hit- és erkölcstan: hallgatott művek tartalmi kapcsolata a tanult történetekkel, egyháztörténettel. A történetek és a művek üzenete. Ünnepek. Magyar nyelv és irodalom: magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelmi korok, korstílusok. Vizuális kultúra: művészettörténeti stíluskorszakok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gregorián, reneszánsz, reformáció, barokk, énekkari szólamok, zenei téma, fődallam, kíséret, imitáció, feldolgozás, orgona

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	A tanulók 25 gyülekezeti éneket, valamint néhány bibliai szövegű kánont, ifjúsági éneket el tudnak énekelni emlékezetből stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Az énekeket fejből vagy énekeskönyvből több versszakkal vagy egymáshoz fűzve is éneklük. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük. Többszólamú éneklési készségük tovább fejlődik. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások). A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stíusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy-egy részét megismerték.
---	---

Javaslat a tananyag éves tematikus felosztására:

1. Év eleji ismétlés, énekkincs felmérése - 2 óra
2. Nemzeti ünnepekre (okt. 6., okt. 23.): 385., 399. - 2 óra
3. Reformáció ünnepe: 46., 380. - 3 óra
4. Az istentisztelet részeinek énekei, - 3 óra
Kezdő: 167.
Szentlélekért könyörgő: 370.
Záró: 196.
5. Szertartási énekek – 2 óra
Invocatio, Responsorium, Benedicamus
6. Adventi és karácsonyi énekek: 301., 316/1.2., 318., - 3 óra
7. Félévi ismétlés - 2 óra

8. Genfi zsoltárok: 23., 66., 81., 84., 105. - 5 óra
9. Napszaki imádságok: 491., 488., 500., 503. – 4 óra
10. Nagyheti és húsvéti énekek: 337., 185. – 2 óra
11. Ifjúsági énekek, kánonok – 5 óra
12. Év végi ismételtes – 3 óra

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák

Az egyházi ének tantárgy jellegénél fogva nagy általánosságban a hagyományos módszereket részesíti előnyben, de az énekek megtanításának bizonyos fázisainál, illetve bizonyos anyagrészek feldolgozásánál nem ritkán eltérünk tőle. Többnyire egy teljes osztály, frontális osztálymunka keretében tanulja az énekeket, melyet a tanári magyarázat segít. Már ebben a fázisban lehetőség van a differenciált csoportmunkára, mikor kiemeljük azokat a tanulókat, akik már máshonnan ismerték az éneket, vagy gyorsabban tanulnak a többiekénél. Az énekek gyakorlása – még a gimnazisták esetében is – történhet úgy, hogy az osztály tanulóit egy játék keretében bontjuk csoportokra, s ezt használjuk fel a több versszak vagy a többszöri ismételtes változatossá tételéhez. Az önálló vagy páros munka az elméleti háttér és a zenehallgatási anyag feldolgozásánál játszhat szerepet (információgyűjtés, téma több szempontú megfontolása stb.). A tanév során érdemes egy-egy csoportos projektfeladatot is beiktatni, melynek keretében a tanulóknak nagyobb lehetőségük van a más tantárgyakkal és területekkel való tantárgyi kapcsolatok megkeresésére és felhasználására. Ilyen lehet egy énekről készített kisfilm összeállítása, egy ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódó tábló elkészítése, de legkézenfekvőbb egy konkrét műsorra, előadásra, szolgálatra való felkészülés. Az éneklésben gyengébb, ám szorgalmas, törekvő diákok kapjanak lehetőséget, hogy kiselőadás vagy házi dolgozat formájában fejtsenek ki egy nagyobb elméleti témát, melyre önállóan vagy kiscsoportban készülhetnek fel. A kötelező és szorgalmi házi feladatok során adjunk alkalmat az informatikai és multimédiás eszközök használatát, a kutatás, adatgyűjtés, interjú módszerét igénylő egyéni és csoportos feladatok elvégzésére. A tehetséggondozás terepe lehet az iskolai énekversenyek megrendezése, s felkészülés a helyi, területi és országos szintű megmérettetésekre, az énekkari munka, vagy a hangszeres tanulók tudásának felhasználása az órai munka, illetve a műsorok, rendezvények alkalmain.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Mint minden tantárgy, az egyházi ének esetében is szükség van diagnosztikus értékelésre. Év elején, az első órákon képet alkotunk az osztály énektudásáról, úgy a készség, mint a konkrét énekanyag tekintetében, de praktikusán egy ének megtanításának kezdetén – a bemutatás után – mérjük fel, hogy a tanulók milyen feltételekkel kezdik meg az adott ének megtanulását. Nehezen képzelhető el olyan helyzet, hogy ezt a felmérést ne az ének megtanítása kövesse, ám a módszer, és a ráfordított idő függ ettől a felméréstől.

A tanulók fejlődése szempontjából legfontosabb a formatív értékelés. Ez sosem minősítést vagy ítélezést jelent, hanem egyfajta visszajelzés a tanulási hibákról, nehézségekről, s egyúttal a tanulás sikerességéről is. A feladat kitűzésével egy időben az értékelés szempontjait is határozzuk meg. Fejlesztő értékelési formák: rendszeres szóbeli értékelés egyénileg és csoportosan, a tanulás folyamatos nyomon követése, házi feladatok rendszeres ellenőrzése és értékelése, valamint a tanulók órai munkájának figyelemmel kísérése. Az éneklés alkalmával mindig adjunk lehetőséget arra, hogy ne a teljes osztály, hanem csak egy kisebb csoport mutassa be a tanult anyagot, így az értékelés – és a továbbhaladás segítése – is inkább személyre szabott lesz. Célszerű, ha tanár és diák együtt elemzik az elvégzett feladatot, így érdekeltté és egyben felelőssé tehetjük a tanulókat is saját

tanulásukért, annak eredményességéért. Az év közbeni osztályzás történhet egy-egy szóbeli énekes felelet alkalmával. Igyekezzünk arra, hogy ennek csak kisebb része legyen valójában egyéni éneklés, hiszen az egyházi ének már funkciójánál fogva sem egyéni éneklésre íródott, s jellegétől is idegen a négyszemközti számonkérés-szituáció. Győződjünk meg az éneklésben való részvételről, a helyes és pontos szövegtudásról és a pozitív hozzáállásról – de főképpen kísérjük figyelemmel az órai aktivitást, s ezt mindig számítsuk bele az osztályzatba, amit szóbeli szöveges értékelés egészítsen ki. Időnként adjunk lehetőséget az elméleti anyagról való számadással kiváltani az énekes számonkérést. Jutalmazzuk a szorgalmi feladatokat, az énekkari és műsorokban való részvételt, közreműködést, értékeljük a füzetvezetést. Iktassunk be az év során projektfeladatokat (pl. egy ének vagy egy ünnep bemutatása), melyben a nehezen, vagy rosszul éneklő diák is sikerélményhez juthat. Adjunk olyan feladatokat melyek értékelésénél fontos szempont az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése, a szintetizálás, a lényeglátás, a csoportmunkában való együttműködés, a felelősségvállalás.

A félévi, év végi értékelésnél tartsuk szem előtt, hogy az osztályzat nem büntetés, hanem az adott időszak teljesítményének értékelése. Az évközi érdemjegyekhez mindig számítsuk hozzá az egyéni előmenetelt és az igyekezetet is.

Függelék:

Felvételek – válogatás az elmúlt években megjelent gyülekezetiének-felvételekből:

A magyar népének népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérőfüzet – Közr.: Dobszay László és Németh István) MET Egyházzenei füzetek IV/4-11. – Magyar Egyházzenei Társaság

A Magyarországi Református Énekeskönyv dallamai (válogatás 4 CD lemezen, unisono kórus és orgonakíséret formájában) – ReZeM Bp., 2004.

Hinni taníts, Uram! – Egyházi énekek Nagy Csaba Zoltán feldolgozásában – Debrecen 2009.

Psalterivm - Genevan Psalms / Corvina Consort, Kalmanovits Zoltán – Magyar Kultúra Kiadó, 2010.

Református Énekek Cd sorozat – Periferic Records Stereo Kft.

Református énekek hangzó tára I-IV. 442 ének kazettán. – ReZeM Bp., 2000.

Református szertartási énekek (a Scola Calviniana énekel – A péntek reggeli prima és a pünkösdi istentisztelet énekei) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Szentegyházi dicséreték (Kobzos Kiss Tamás és a Pécsi Ref. Koll. Énekkara énekel – Huszár Gál 1560. évi énekeskönyvének anyagából) – kazetta. – ReZeM Bp., 1998.

Ajánlott énekgyűjtemények – válogatásra

Az Úrnak zengjen az ének – Ifjúsági Énekeskönyv (Szerk. Berkesi Sándor) - Kálvin Kiadó, Budapest, 2006.

Dicsérjétek az Urat! gyermek és ifjúsági énekek (Szerk. Berkesi Gábor, Draskóczy László, Hamar István) - k.n. Budapest, 1991.

Énekeskönyv magyar reformátusok használatára - Magyarországi Református Egyház Kiadása, Budapest, 1948.

Harangszó, énekek gyermekeknek (Szerk. Draskóczy Balázs) - Református Egyházzeneszek Munkaközössége, Budapest, 1994.

Jézushoz jöjjetek, 162 bibliai kánon - Magyarországi Református Egyház, Budapest, 1988.

Jézust áldja énekünk gyermekének óvodásoknak (Szerk. Kiss Lászlóné) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.

Krisztus az énekem - Dunamelléki Református Egyházkerület 2012.

Minden forrásaim tebenned vannak (Szerk. Kálmán Lajos, Gattyán Ilona, Zákányi Bálint) – Református Pedagógiai Intézet, 2005.

Népdalzsoltárok - Edition Eola, Bécs, 1985.

Ó és Új, 111 ének a magyar református gyülekezetek használatára - Református Egyházzenei Munkaközössége, Budapest, 1995.
Szól a kürt, 304 bibliai kánon (Szerk. Draskóczy László) - k.n. Budapest, 1989.

Többszólamú feldolgozások, kóruskották

Adjatok hálát az Istennek! – kórusművek, énekfeldolgozások – Kálvin Kiadó, Budapest
Bicinia Sacra – genfi zsoltárok Goudimel feldolgozásai alapján, és korálok Johannes Schein Cantionaleja alapján; Egyházzenei füzetek III/13. MET

Csomasz Tóth Kálmán – Háromszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.

Csomasz Tóth Kálmán: Kétszólamú feldolgozások a Református Énekeskönyv dallamaira – ReZeM 1997.

Draskóczy László: Hatalmas Isten, könyörgünk. Egyszerű énekfeldolgozások háromszólamú vegyeskarra – ReZeM 1993.

Egyházzenei vezérfonal – Református Sajtóosztály, Bp. 1969. -

<http://egyhazzene.reformatus.hu/index.php?id=105>

Énekeljünk az Úrnak! – Magyarországi Baptista Egyház Bp. 1985.

Evangeliumi vegyeskarok – Magyarországi Baptista Egyház, Bp. 1976.

Gárdonyi Zoltán kórusművei: I. Szívemnek kösziklája, II. Magasztaló ének. – ReZeM 1999, 2001.

Goudimel Zsoltárok 1565. (Genfi zsoltárok több szólamban) – MRE Zsinata Bp., 2001.

Kétszólamú reneszánsz kórustételek – közreadja: Soós András; Egyházzenei füzetek III/12. MET

Kórusművek egyházi iskolák számára. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc. (Berkesi Sándor szerk.) – Bp., 2002.

Nagy Csaba Zoltán: Egyházi kórusművek – Debrecen 2009.

Osváth Viktor egyházi ének-feldolgozásai (3 kötetben) – Kecskemét Ref. Egyh. Emmaus Kiadója

Örvendezetek az erős Istennek! – kórusművek gyülekezeti énekkarok részére – ReZeM Bp. 1992.

Protestáns graduál. – ReZeM Bp., 1996.

Psalterium Ungaricum (Szenci Molnár Albert zsoltároskönyve) – Bp. 2001.

Szakirodalom

Berkesi Sándor: Te néked zengek éneket – gyülekezeti énekiskola – ORTE, Debrecen 1994.

Bottyán János: Hitünk hősei – Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya Bp. 1978.

Bourgeois, Louis: A muzsika igaz útja. – Bp., 2003.

Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés – Református egyházi könyvtár XXV. kötet, Bp. 1950.

Csomasz Tóth Kálmán: Dicsérjétek az Urat – Ref. Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Bp. 1971.

Újabb kiadása megjelent a Kálvin Kiadó gondozásában -

<http://rpi.reformatus.hu/portal/page.php?507>

Dobszay László: A magyar népének I. – Veszprémi Egyetem, 1995.

„...eleitől fogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. – ReZeM Bp., 1993.

Egyházi ének-zene (Összeállította Máté János és Sepsy Károly) – Bp. 1986.

Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai születése 100. évfordulójára. (Közz: Bódiss T.) – ReZeM 056. – Bp., 2003.

Hafenscher Károly: A keresztény istentisztelet – Magyar Egyházzenei Társaság p. 1999.

Molnár Miklós: „Mely igen jó az Úristent dicsérni!” (A református istentisztelet alkotóelemei) – Kálvin Kiadó Bp. 2001.

Szénási Sándor: Ünnepeink – a református egyházi év – Kálvin Kiadó, Bp. 1997.